

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

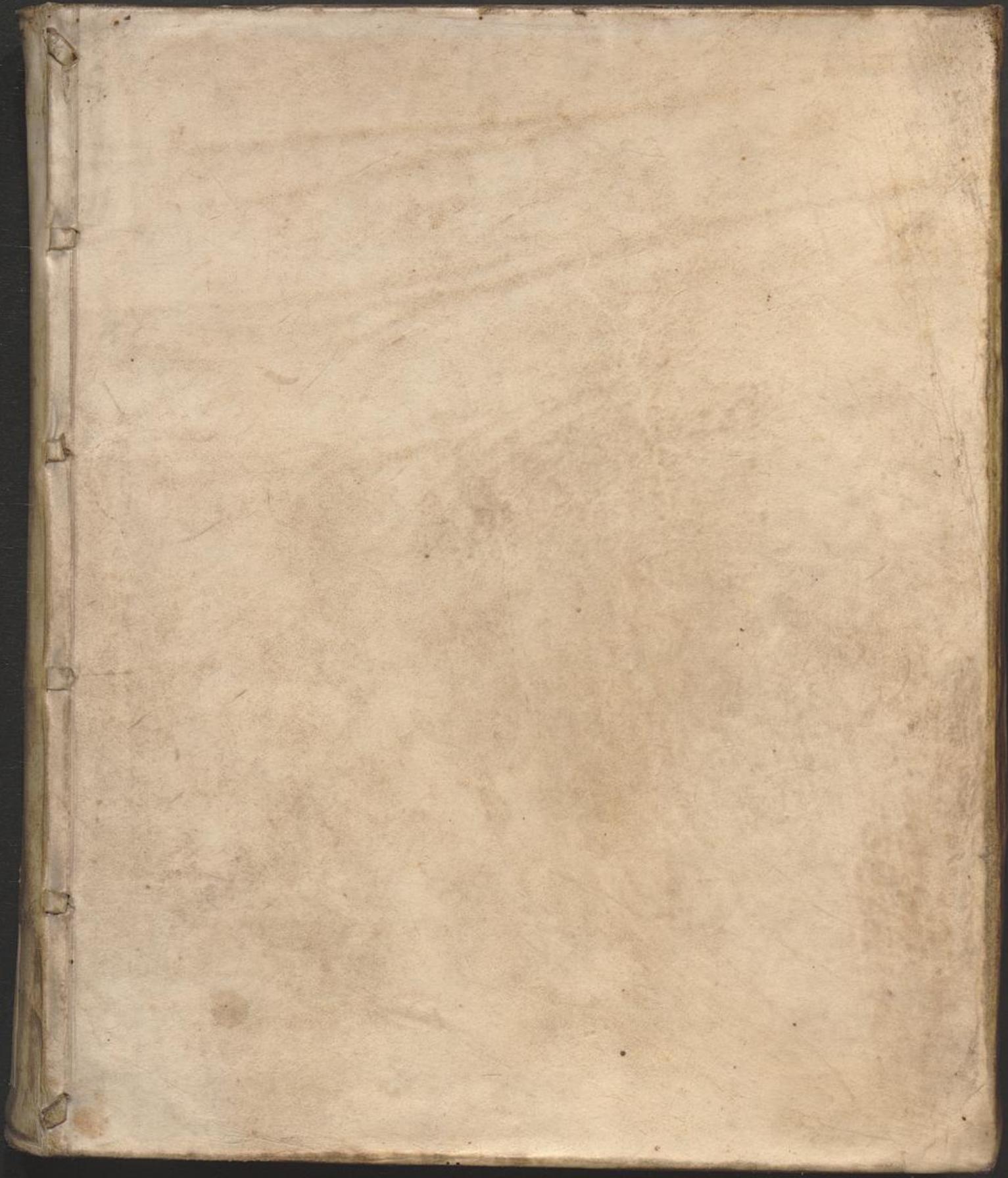
Universitätsbibliothek Paderborn

Thronus Dei Maria Deipara

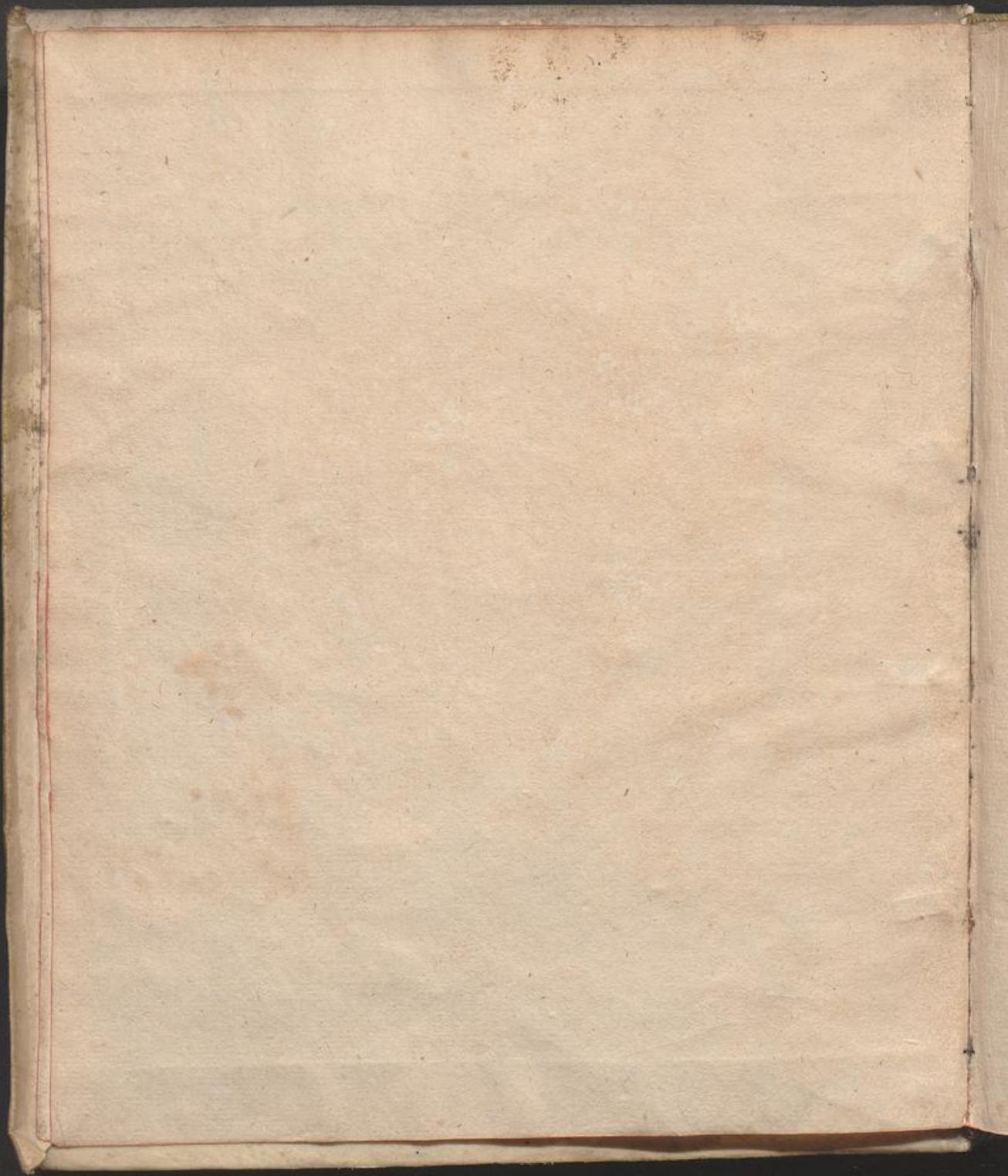
Spinelli, Pietro Antonio

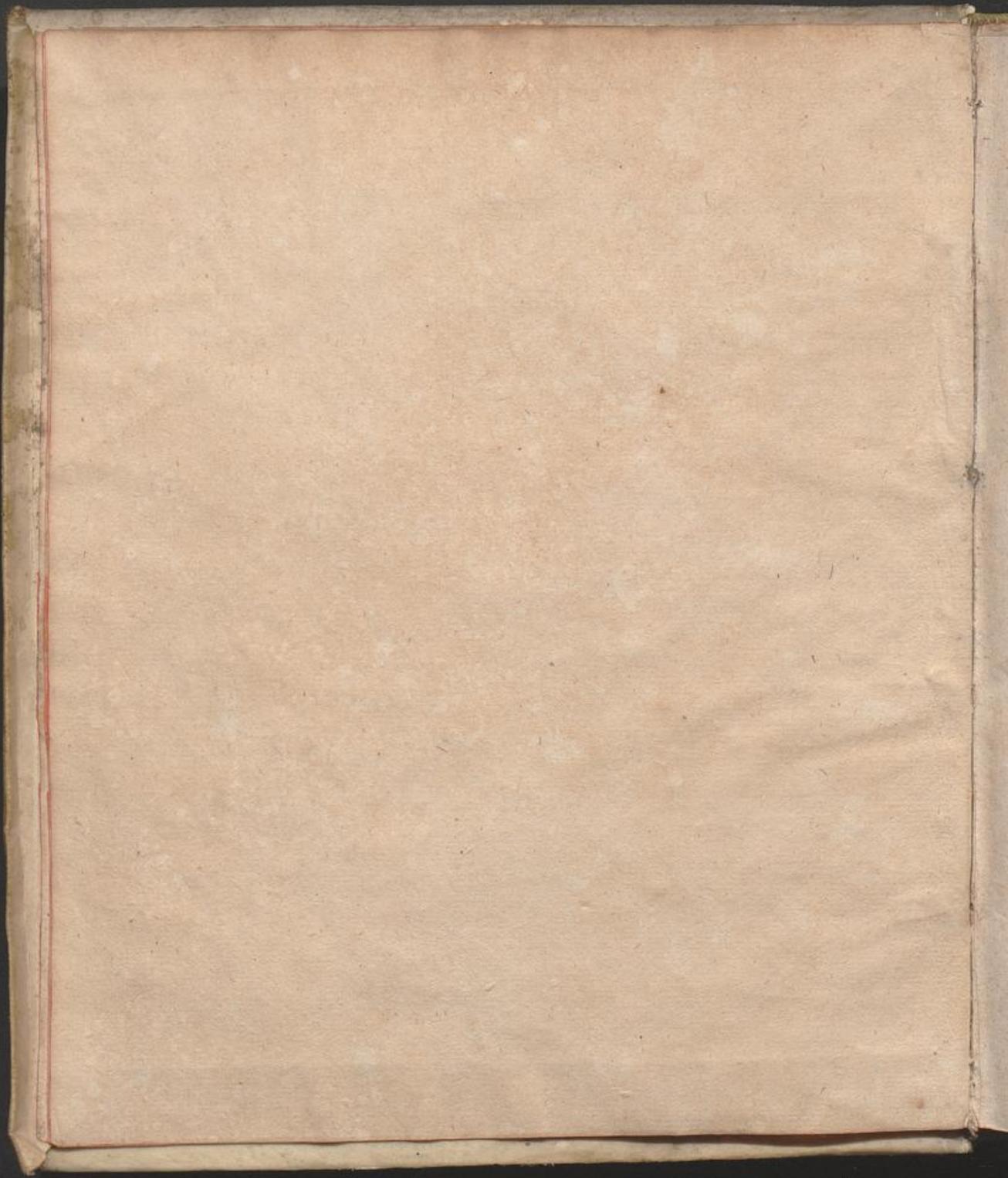
Coloniæ Agrippinæ, 1696

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46853)

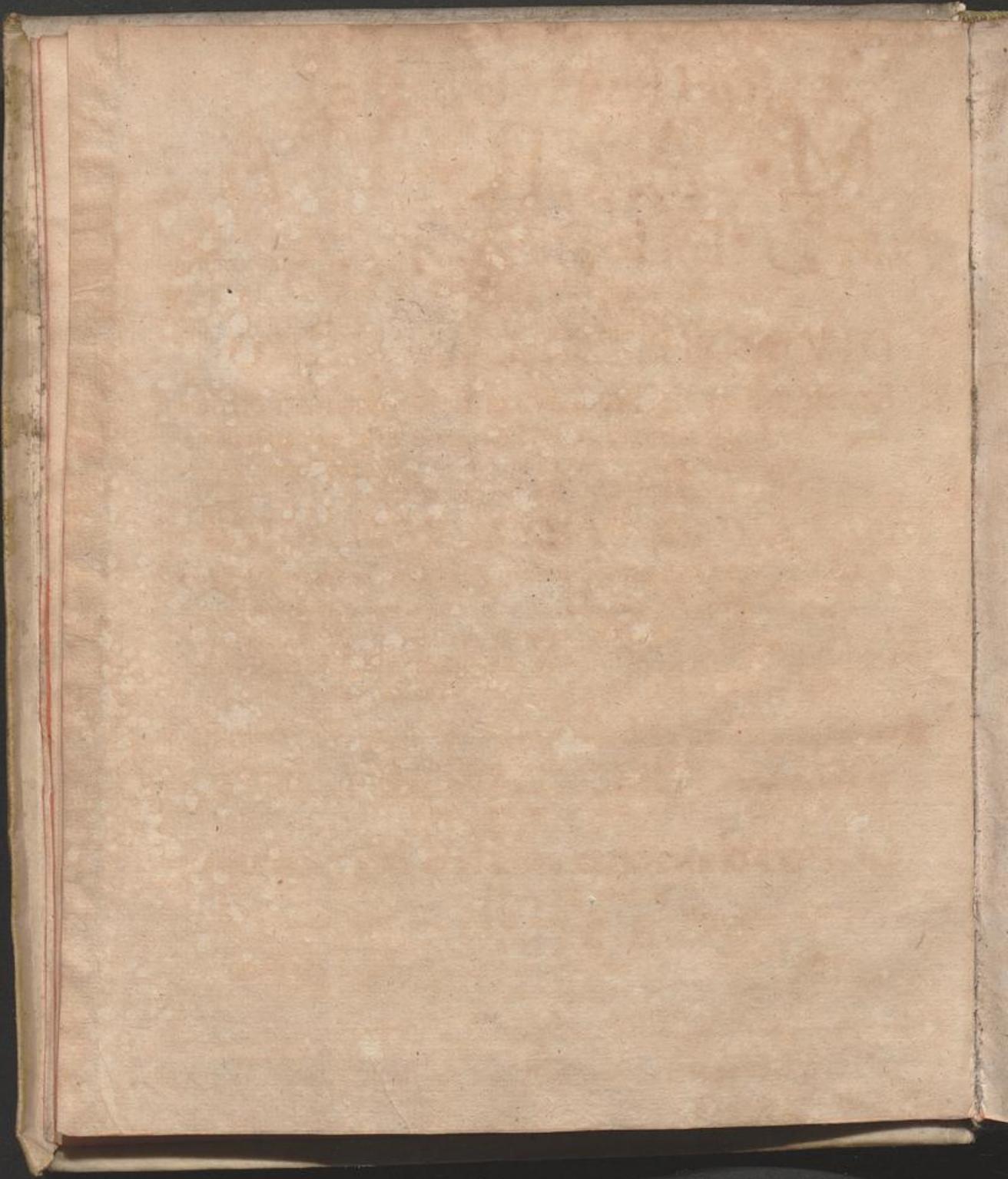
Th. 2777.

... et dextera iulius amplexabitur me.

THRONUS DEI
M A R I A
D E I P A R A,

EXHIBENS

DIVÆ MATRIS ANGELOS

Supereminentis Excellentiam, sublimem coeli
terraeque Reginae Potentiam, Thesaurariae donorum gratia-
rumque Liberalitatem, Virtutum omnium abundantiam,
multiplicitatemque Perfectionum:

QUA IGITUR FIDUCIA RELIGIONIS

ac venerationis cultu & laudum encomiis in omnibus &
& singulis ejusdem Festivitatibus; & occurrentibus undecunque Pane-
gyribus adeundus sit,

EX VARIIS, EISQUE ADMIRANDIS DEIPARÆ BENEFICIIS,
Miraculis & Exemplis, Templis ac Festivis Diebus eidem dicatis
copiosissime

EX SACRIS LITERIS, SANCTIS PATRIBVS PROBATAEQUE AVCTO-
ribus, ac rationibus Theologicis ostenditur, & quadruplici Indice Capitum,
Locorum S. Scripturae, Exemplorum & Miraculorum, ac denique
Rerum memorabilium demonstratur.

AUCTORE

R. P. P. PETRO ANTONIO SPINELLO, NEAPOLITANO

Collegii Societatis JESU. Paderbornae 1703

Nunc denno in Germania cum Appendice Elogiorum Deiparae editus,

CVM INSIGNI AVCTORIS ENCOMIO.

Cogitare de Illa, sensus est consummatus, & qui vigilaverit propter Illam
cito securus erit. Sap. 6.

COLONIAE AGRIPPINAE.

Apud VVILHELMUM & FRANCISCUM METTERNICH, Bibliopgr

An der hohen Schmir und unter gödlin Waagen, Anno M. DC. XCVI.

APPENDIX
AD HOC DE SANCTISSIMÆ VIRGINIS
Laudibus opus, quâ illa continentur
ELOGIA DEIPARÆ EX SACRIS LITERIS JUXTA
Vitæ ejus seriem digesta.

QUADRUPLEX ITEM TRACTATUS.

- PRIMUS**, *In Salutationem Angelicam, ternis in singula verba adnotatiunculis distinctus. Ad Cap. 5.*
- SECUNDUS**, *De Exemplis, ac variis Deipara Miraculis. De peccatorum conversionibus. De pœnis eorum, qui in Deiparam injuriis fuere. Deque Hostium Ecclesia internecione, Deipara virtute factis. Ad Cap. 20.*
- TERTIUS**, *De Festis Diebus Deipara dicatis, De Templis diversis in locis, ac temporibus eidem erectis. Ad Cap. 29.*
- QUARTUS**, *De sacris utriusque sexûs Virginibus, qui virginitatis vexillum à Deipara erectum sunt secuti. Ad Cap. 32.*

QUADRUPLEX TOTIUS OPERIS, ATQUE APPENDICIS INDEX.

- PRIMUS**, *Capitulum hujus Operis, Tractatum, ac præcipuarum rerum, quæ in iis continentur, juxta eorum seriem.*
- SECUNDUS**, *Locorum sacra Scriptura, qui in hoc Opere explicantur.*
- TERTIUS**, *Exemplorum ac Miraculorum Deipara, quæ in hoc Opere, ejusque Appendice describuntur.*
- QUARTUS**, *Rerum memorabilium, quæ hic tractantur, ordine Alphabetico.*

AUGUSTISSIMÆ
CÆLI TERRÆQUE
IMPERATRICI

MARIÆ,
THRONO CHERUBICO
CRUCIFORMI, ET CÆLESTI: (a)

THRONO REGALI SANCTI SAN-
ctorum, qui omnia sub DEO Sanctitate superat: (b)

THRONO PALAM DIVINO;
in quo qui confedit, ille omnibus nobis fellam in eo
cælestem confecit: (c)

THRONO VERE REGIO, THRONO
GLORIOSO, THRONO SANCTO: (d)

THRONO CHERVBINIS SVBLI-
MIORI: (e)

THRONO EXCELSO: (f)
THRONO SVMMOS SVPERANTI
THRONOS: (g)

† 2

THRONO

❦:❦:❦

TRONO SALOMONIS: (b)
DOMINÆ, ET MATRI SVÆ

Clementissimæ, ac benignissimæ,

SECUNDUM DEUM,

TRONVM ISTVM,

de suis laudibus exornatum,

Auctoris secutus exemplum;

unâque

Conjugem, Liberos, Resque & Spes suas omnes,
Officinam librariam & Typographicam,

cultu demississimo

D. D. C. Q.

Clientum minimi

VVILHELM. & FRANCISC. METTERNICH,

Cives & Bibliopolæ Colonienfes.

- (a) *Epiph. Orat. de laud. Deip.* (b) *Greg. Neocæsar. serm. 1. de Annunc.*
(c) *Menas 17. Aug. Ode 7.* (d) *Chrysip. Orat. de Deip.* (e) *Damasc. Orat. de Nat. Deip.* (f) *And. Gret. Orat. 2. de Assumpt.*
(g) *Ioan. Geom. Hymno 2. de B. V.* (h) *Pet. Dam. serm. 1. de Nativit. B. V. fusissimè.*

ELOGIUM

ELOGIUM
R. P. PETRI ANTONII
SPINELLI,
E SOCIETATE IESV.

PETRUS ANTONIUS SPINELLUS, natione Italus, patriâ Neapolitanus, Caroli Ducis Seminaræ filius, natus est anno M. D. LV. & ab ipsâ vitæ rationalis aurorâ ad excellentem quandam sanctimoniam aspiravit. Septennis Deo se votâ virginitate sacravit. Octennis se lecto per hiemem nudus subducebat clam omnibus, ut B. Virginem recitato illius Officio coleret. Duodecennis, patrem per lacrymas inflexit, ne se vinculis conjugalibus, quæ illi jam tum moliebatur, implicaret. In calamitosos adeo erat liberalis, ut cum aliud non suppeteret, detractum sibi indusium clam illis projiceret. Rude famulitium domi Catecheticis præceptis informabat. Subinde ad studia litterarum admotus, in egenos convertebat decimas ejus census, quem ad usus vitæ necessarios à parentibus accipiebat; refragantrique Oeconomo, & rei familiaris dispendium repræsentanti, suggessit nulum locupletius ærarium esse Divino. Hinc fiebat, ut sæpe rationibus subductis, aliquid superesset ultra summam; id quod vel ideo cedebat egenis. Per eam ætatem ad munditiam cordis tam sedulò invigilabat, ut affirmarent curiosissimi inspectores, nihil se in illo deprehendere, quod esset culpæ affine. Decumbenti famulo vilissima quæque præstitit obsequia, haudquaquam passus ab illis se excludi. His prolusionibus ad Societatem formatus, in eam ab Alphonso Salmerone cooptatus est die xxii. Martii, Anno M. D. LXXIII, & suis insalutatis Nolam ad Tirocinium advolavit. In primo ingressu sigillum sanctæ Crucis ligneum sibi ad collum appendit, tesseram vitæ susceptæ, quâ moneretur idem-
tidem, ne in arrepto consilio langueret. Eam ipsam crucem exacto vitæ cursu intulit in sepulcrum. Exibat Tiro sine pallio, & obsonato-
rem onustus cophino sequebatur domum, quæ ille coemisset, bajula-
turus

ELOGIUM.

turus Lapidēs & cæmenta ad fabricam, agens ante se jumentum, publicè convehbat: & quò erat unumquodque munerum abjectius, eò alacrius ipse subibat. Translatus ad studia, domi præibat exemplo cæteris ad omnem pietatem, sui que despicientiam; frequens in communi cœnaculo pœnas à se repetere, vivere mendicato, humi ad aliorum pedes sordida in lacerna cibum capere; foras etiam egressus, per mediam Neapolim, inter frequentes consanguineos viros Principes, in lacera veste, scuticâ instructus, post asinum triumphabundus incessit. Sodalitium eo tempore sub Conceptæ Virginis invocatione collegit, longè celeberrimum. Neapoli Philosophiam primùm & Theologiam; hanc etiam mox Romæ exposuit: quo tempore visus est aliquando ingens lucis radius ab ipsius in Schola explicantis vultu promicare, atque inde in reliquum corpus derivari. Exinde Sociis gubernandis addictus, Romano primùm Collegio, dein Neapolitano Rector præfuit. Et hîc quidem præter curas domesticas, iterum ac tertio per hebdomadem instituendos suscepit Zingaros, fecem plebis: ipse pueros vicatim convocare; ipse labarum Catecheticum manu præferre, pios hymnos præcinere; in angiportus se cum agmine puerorum injicere, Christianæ rudimenta doctrinæ explicare. Bis Neapoli Professorum Domum; bis ipsam Provinciam Neapolitanam, semel Romanam Præpositus Provincialis gubernavit. Societatis Sacerdotes Setiæ in tertiâ probatione instituit. Post Claudii præpositi Generalis obitum, Romam venit ad comitia, quibus erat successor eligendus. Hîc eum lethifer morbus incessit, & brevi confecit. Ipse rationibus suis pridem subductis, omni pietatis exercitatione se ad obitum comparavit. Ad Deum eo tempore suavissima frequenter colloquia dirigebat. Paulò ante discessum, ad beatam Æternitatem aspirans, brachiis nunc expansis, nunc ante pectus contractis, suspirabat. Cum Deiparâ salutis suæ negotium totâ semihorâ transegit, illud ingeminans: *O Domina mea. quæ docuisti me à juventute mea, usque in senectam & senium ne derelinquas me!* Mox per tres horæ quadrantēs, qui reliqui fuere, Angelos ad DEI laudes invitavit illis verbis: *Laudate Dominum omnes virtutes ejus; laudate eum omnes Angeli ejus!* ac demum in illis verbis, *Subvenite Angeli Dei,* placidâ morte conquievit, Romæ, die xiv. Decembris, anno salutis M. DC. XV. ætatis LX. Societatis XLII. Corpus seorsum à reliquis

A V T H O R I S.

quis in ligneo conditoriò compositum est, ob clarissimam, quam apud omnes collegerat, sanctitatis opinionem.

Enimverò Vir fuit tenerimâ in DEUM ac Cælites pietate. Venerabilis Eucharistiæ reverentissimus : quam cum aliquando Scitiæ populo divideret, toto vultu radiare conspectus est, & insignem specie puellum in ciborio circumferre, ac divini quippiam odoris è pectore exhalare. Secundùm DEUM unicè colebat DEIPARAM, & tamquam matrem habebat. Septies Lauretanam ejus Ædem invisit; pedes aliquando, & victu mendicato. Animi in Magnam Matrem sui monumentum posteritati dedit Opus hoc egregium de ipsius laudibus, Neapoli priùs vulgatum typis *Tarquini Longi*, anno M. DC. XIII, in folio, ut ajunt, quod Coloniae deinde recudi curavit *Ioannes Gymnicus*, anno M. DC. XIX, in 4, nuncque iterum præter alias alibi editiones, prælo subjecit, multorum desiderijs facturus satis, ejusdem officinæ heres *Ioannes Busæus*. sed redeamus ad Operis laudatissimi Auctorem. Sacra Sanctorum pignora crebrò ac religiosè visibat; & initurus quopiam iter, ab illis benedictionem, posthabitis atque insalutatis consanguineis, expetebat. Indicam expeditionem impensissimo studio ambivit; cujus consequendæ spe dejectus, animam, cogitationesque ad inveniendas in patriâ Indias convertit. Paupertatis fuit, si quis umquam, studiosissimus. Attritis refartisque vestibus semper utebatur. Vestem unam internam totos XVIII annos, sæpius refectam, gestavit; calceos unos totum quinquennium. Imagines Sanctorum rudiori formatas opere amabat; pretiosas apud se morari haud patiebatur. In gravi annonæ caritate, ne quid Domui, cui præerat, deficeret, consuetas egentibus dari eleëmofynas duplicabat; peritissimus negotiator cum DEO. Suum pauperibus indusium, suum lecti stragulum dividebat. A fratre suo S. R. E. Cardinali accersitus aliquando, quo tempore lancibus abluendis occupabatur, renunciavit, ut tantisper, dum illo perfungeretur officio, expectaret. Tam demissè, mansuetèque cum omnibus agebat, ut numquam distingueres, discipulus esset, an Magister; Præses, an subditus. Numquam de quoquam, nisi meliorem in partem, loquebatur. Mirâ patientiâ tolerabat adversa: jamque opinio invaluerat, oportere, qui vellet à Spinello referre beneficium peculiare, maleficio singulari quopiam illi priùs illato id provocare. Virginalem Castimoniam, quam voverat infans, illibatam

**

DEO

ELOGIVM.

DEO moriens repræsentavit. Illam ut tueretur, ita sensus frænabat, ut numquam feminæ, quamvis sibi proximo sanguinis vinculo conjunctæ, vultum intueretur. Vocabulis tenerioribus, licet aliàs honestis, ita abstinerebat, ut cum posceret necessitas rem significari, mutuata ex alio idiomate nomina minus obnoxia adsciceret. Nulla illi dies immunis transit à verberatione, aut cilicio. Iejunabat per Adventum, & quater hebdomadatim per annum; pervigiliis item omnibus B. Virginis, & Sanctorum Tutelarium, quos habebat complures. Vix quaternas horas dormiebat, & humi id quidem, vel nudo superassere. quod si in lecto, culcitra farturâ ita utebatur conglobatâ, ut nihilo esset assere mollior; insternebatque non raro lapillos, aut alia ad tormentum. Tantus erat Crucis, quam sibi principio desponderat, amator. Laudavit Spinellum publicâ panegyri, quæ exstat Italicè impressa, Franciscus Albertinus è Societate JESU, Philosophiæ ac Theologiæ Neapoli multos annos Professor.

Hæc ferè totidem verbis in Bibliotheca Scriptorum Societatis JESU *Philippus Alegambe*; quibus illud addi debuit, ad Operis præsentis commendationem sanè illustre, quod *Cæsar Dengenius* in sua Neapoli sacra memorat pag. 231: nimirum chartam, quæ pro imprimendo eodem veniebat, solam fuisse ab aquis intactam, teste Typographo, cum reliqua charta omnis in navi permaduisset: idque bis evenisse. Plura de laudatissimo Scriptore alibi legentur, ex eo quoque magnoperè æstimando, quod à R. P. Bernardino Realino, notæ sanctitatis Viro, mirum in modum amatus æstimatusque fuerit, uti ex hoc triplici ejusdem Epigrammate licet colligere.

I.

D*ulcis amor IESU, MARIÆ connexus amor,*
Dulcia Coelicolis gaudia quanta parit!
Sponsi amor, ac Sponse gratissima Nomina ludunt:
Vna caro, una fides, spiritus unus alit.
Hæc, SPINELLE, mei melior pars altera, sentis:
Ingenii pia sunt hæc monumenta tui.

II. *Spina*

II.

*Spina Rosa juncta est. SPINELLI o gratia quanta!
 E celo MARIAM cui celebrare datur!
 Angelicos audire choros, quæ gaudia terris?
 Felix, qui tanto es dignus honore! Vale.*

III.

*Alma Madre di Dio, Vergine insieme,
 Chi può nel tuo splendor gli occhi affissare?
 Dolce sempre, ne mai turbato MARE,
 Qual Navicella di solcarlo teme?
 Chiar a Stella del Ciel, sicura speme,
 Che Notte mai oue tu sei non pare:
 Alto TRONO, onde sol Gratie donare
 Suol quel SIGNOR, che tutto il Mondo preme.
 Hor che tue lodi nobilmente scrive
 Purgata Penna del mio caro Amico,
 Gode il mio Core, è tutto allegro vive.
 Ma che poco avvertito il mio Cor dico?
 Festa fa il Cielo, e di là vuol ch'arriue
 In Terra ancora il celebrarsi antico.*

APPROBATIONES OPERIS.
ADM. R. P. PRÆPOSITI GENE-
RALIS.

CLAUDIUS AQUAVIVA
SOCIETATIS IESV PRÆPO-
SITVS GENERALIS.

Vm Opus hoc de Virginis Beatissimæ
Deiparæ MARIÆ laudibus, & Appen-
dicem Elogiorum ejusdem, à P. PETRO
ANTONIO SPINELLO ejusdem Societa-
tis Theologo compositum, tres nostræ Societatis
Theologi, quibus id commisimus, recognoverint,
& in lucem edi posse probaverint; facultatem con-
cedimus, ut typis mandetur, si iis, ad quos pertinet,
ita videbitur. In quorum fidem has litteras manu
nostrâ subscriptas, & sigillo nostro munitas dedi-
mus. Romæ, 30 Martii, 1613.

CLAUDIUS AQUAVIVA.

CEN.

CENSURÆ NEAPOLITANÆ.

VOLUMEN hoc de Laudibus Deiparæ Virgini-
nis, sub Throni Dei typo mirabiliter adumbrata,
summâ prorsus arte, ac ingenio elucubratum, exi-
miâ Sanctorum Patrum eruditione refertum, stylo perito
dispositum, facundâque sermonis elegantia expressum, ab
Admodum Rever. P. PETRO ANTONIO SPINELLO, So-
cietatis IESU Theologo celeberrimo, nunc in Regno Nea-
politano Provinciali meritissimo compositum, ad fidelium
instructionem, pro erga Cæli Reginam excitandâ pietate,
illâque nutriendâ, augendâ, & custodiendâ, in lucem pro-
dure, præluinque mereri jure optimo duxi.

Magister Cornelius Tiroboscus, Prædicatorum Ordinis,
Neapoli in Archiepiscopali Curia Theologus.

Imprimatur.

PETRUS ANTONIUS Ghibertus Vicarius Generalis.

** 3

FA-

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS,
ET PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

Ego *Godefridus Otterstedt*, Societatis Iesu
per Rhenum inferiorem Præpositus
Provincialis, factâ mihi potestate ab
Adm. R. P. *Ioanne Paulo Oliva*, Vicario
Generali, *Mariam Deiparam, Thronum Dei*, à R. P.
Petro Antonio Spinello Societatis nostræ Sacerdote
scriptam, pridemque censam ac probatam, recudi
permitto à *Ioanne Busæo*, Cive & Bibliopola Colo-
niensi, eique jus Cæsarei Privilegii usurpandi cate-
nus indulgeo, ut eo invito librum eundem nemo
recudere, nemo intra S. Romani Imperii fines, &
hæreditarias S. Cæsareæ Majestatis Provincias
importare, aut venum exponere audeat. Confir-
mandæ facultati Sigillum Officii mei appressi, &
nomen meum subscripsi. Colonia, XIII anuarii,
Anno M. D. C. LXIII.

GODEFRIDUS OTTERSTEDT, m.p.

APPRO-

APPROBATIO CENSORIS.

Non indiget novâ Censurâ Marianum istud O-
pus Adm. R. P. Petri Antonii Spinelli, è So-
cietate IESV, natalibus, literis, eximiâque mo-
rum probitate, atque innocentia clarissimi, utpote quod
pridem habet omnium eruditæ Pietatis amantium Appro-
bationem; & jure optimo à Bibliotheca Marianæ Condi-
tore, HIPPOLYTO MARACCIO, Præclarissimum, Ple-
nissimûmque appellatur. Nisi tamen me amor, & ani-
mus fallit, legetur illud ipsum deinceps libentius, & estimabi-
tûrque haud paulò ampliùs, ob adjunctum Editioni huic
postrema, Auctoris breve illud quidem, sed succi solidaque
laudis plenum Elogium; unde eximia Viri virtus, & me-
rita clariùs innotescant. Ita scribebam & sentiebam, Co-
loniæ Vbiorum, die XX. Martii, Anno Christiano
M. DC. LXIII.

FERDINANDVS STROBELIVS, S. T. D.
Ecclesiæ Metropolitanæ Canonicus, Censor
Librorum Ordinarius.

CAN.

CANDIDO LECTORI.

Pus hoc , cui titulus MARIA DEIPARA
THRONUS DEI, cū eidem Deiparæ in
Proœmio libri sit dicatum, nullam præ-
fert Epistolam dedicatoriam , quæ in
fronte de more præmittatur. Quicquid verò, pie
Lector, præmonendus sis, ex Præfatione intelliges.
Ut tamen brevi compendio, quæ in hoc Opere tra-
ctantur, uniuersa cognoscas, subiectum Indicem
tum Caputum , tum etiam præcipuarum rerum,
iuxta Caputum ordinem , veluti totius Operis Pe-
riocham, eidem præfiximus; copiosiore enim re-
rum memorabilium Indicem, ordine Alphabetico
dispositum, ad calcem Operis rejecimus.

INDEX

INDEX CAPITUM
HUIUS OPERIS, ET PRÆCIPUA-
RVM RERVM, QUÆ IN IIS CONTI-
nentur, juxta eorundem seriem.

	P refatio ad Lectorem, & Auctoris consilium.		
	Elenchus Auctorum, qui in hoc opere citantur, vel quorum testimonia asferuntur.		
	Admonitio ad Lectorem de testimoniis Auctorum, quibus in hoc opere utimur.		
	Prooemium ad Virginem sanctissimam Deiparam Mariam operis nuncupatio, ejuſdemque ſupplex, ac demiffa invocatio. pag. 1		
Cap. 1.	Sedis, ſeu Throni multiplex in ſacris præſertim litteris uſurpata ſignificatio, & quibusnam ſedis, Thronive Dei nomen tribuatur. Cap. 1. pagina 3		
Cap. 2.	PRIMUM ARGUMENTVM. Quo myſtico divina ſedis, ſeu Throni typo, cuius S. Ioannes in Apocal. cap. 4. meminit, beatiffimam Virginem Deiparam ſubindicari ex prolatis in eam ſanctorum Patrum ſacrarumque litterarum testimoniis comprobatur. Cap. 2. pag. 7		
	Virginem Deiparam aliquo ſymbolo inſelectam in viſione Apoc. 4. num. 3		
	Throno eburneo Salomonis, & Throno Saphirino Ezechielis, quin etiam alii in locis ſacrarum litterarum, ubi mentio fit de Dei Throno, ſeu ſolis, Virginem Deiparam adumbrari, que omnia ſingillatim examinantur à num. 8. & deinceps.		
Cap. 3.	SECUNDVM ARGUMENTVM. Qua Throni Dei nomine interdum cenſentur beatiffima Virgini Deipara peculiari ratione tribui. Cap. tertio. pag. 18		
	Deipara eſt Cælum, num. 1		
	Quomodo figuretur per columnam nubis, num. 5		
	TERTIUM PRÆCIPUUM ARGUMENTUM, quod decem proximis capitibus continetur, quo quatuor illa propter quæ Throni Angelici ex Dionyſio Arcopagita hoc nomen ſunt adepti, longe præſtantius in Deipara inveniri demonſtratur.		
	Gratia magnitudo Virgini Deipara devotius in ſua immaculata Conceptione collata, Cap. 4. pag. 23	Cap. 4.	
	De præclariffimo, ac mellifluo Nomine Mariae num. 11		
	Gratia immenſitas Virginis Deipara, quam in ſua ab Angelo Annunciatione, cum filium Dei concepit, eſt conſecuta: multiplex etiam gaudendi ratio ab eodem Angelo voce illa AVE ei ſignificata; varii quoque typi, ac nomina, quibus ejuſdem Deipara, qua Dei Mater eſt dignitas exprimitur, Cap. 5. pag. 30	Cap. 5.	
	Deiparam omnium dominam, ac Reginam eſſe, num. 5		
	Vocem AVE in ſalutatione Angelica idem eſſe quod gaude num. 11		
	Varii typi, ac ſymbola Deipara, qua Mater Dei eſt, ſunt autem, que ſequuntur, n. 22		
	Paradiſus voluptatis. 26		
	Civitas Dei. 26		
	Domus ſapientia. 26		
	Aula Dei. 28		
	Thalamus ſponſi. 29		
	Liber grandis, novus, & obſignatus. 30		
	Ferculum Salomonis. 31		
	Mons Dei. 31		
	Medium terra. 31		
	Fons horrorum, & puteus aquarum viventium. 33		
	Fons lucis. 37		
	Cælum Domini. 37		
	††		San-

INDEX

- Sanctuarium Dei. *ib.*
 Tabernaculum sui Creatoris. *ibid.*
 Tabernaculum federis. *ibid.*
 Templum Domini. 38
 Sacramentum Spiritus sancti. *ibid.*
 Sanctissima Trinitatis nobile trichinium. 40
 Mensa panum propositionis. 41
 Vrina aurea. 42
 Arca Federis. *ibid.*
 Arca testimonii. *ibid.*
 Eximia Deipara tum corporis, tum anima
 pulchritudo, n. 52
 Cap. 6. Altitudo gloriae ad quam beatissima Virgo Dei-
 para in sua Assumptione est elevata, Cap. 6
 pag. 77
 Deipara super omnes Sanctos Chorum fa-
 cit separatim, n. 4
 Deipara magno excessu omnes sanctos supe-
 rat in gloria, n. 7
 Cap. 7. Deipara plus gratiae, & gloriae ipsa una ob-
 tinet quam reliqui Sancti, & Angeli simul,
 num. 11
 Virginis purissima Deipara perpetua impeccabi-
 litas, quam Dei beneficio est consecuta, ex
 qua huius divini throni perpetua in Deo
 FIRMITAS apparet, cap. 7 pag. 91
 Deipara nullum admisit peccatum actu-
 ale, n. 3
 Deipara non contraxit peccatum origina-
 le, n. 4
 Symbola, & figura ex sacris litteris de-
 prompta, quibus Deipara Conceptio immacu-
 lata variis modis praesignificatur, nume-
 ro 12
 Deipara singulariter confirmata in gratia
 in sui Conceptione, n. 22
 Fames in Deipara à sui Conceptione extin-
 ctus, n. 4
 An Deipara iustitiam originalem habue-
 rit, Cap. 8.
 Virgo sanctissima Deipara praeter alios puris crea-
 turis Deum in se excepit, atque ad homines
 detulit, et quae maxime vicina fuit, tum an-
 te Christi incarnationem, tum praecipue in
 ipsa incarnatione, cum ex ea Christus Do-
 minus corpus suum, quod in Cruce pro nobis
 est immolatum, & in sanctissima Eucharis-
 tia nobis exhibetur suscepit, capite octavo,
 pag. 98
 Deipara sanctitatem an. e Christi incarnatione
 nem, & quemodo Deo ex voto consecrata fuit
 in templo, n. 6
 Deipara cum Christo vicinitas in Incar-
 natione, & de admirabili mysterio Incarna-
 tionis, n. 13
 Christi humanitas sacratissima vestimen-
 ti metaphoram significatur, n. 18
 Corpus Christi, quod in Eucharistia exhi-
 betur in Incarnatione ex Deipara formatum
 num. 19 Cap. 9
 Omni vita cursu Virgo Deipara filio familiari-
 ter proxima, ejusque eximia erga Christum
 charitas, cap. 9 pag. 127 Cap. 10
 Virginis Deiparae in filii Passione vicinitas, & de
 gladio doloris, qui eo tempore ipsius animam
 pertransiit, cap. 10 pag. 138 Cap. 11
 Virginem Deiparam ob doloris gladium, qui in
 Christi passione ejus animam pertransiit,
 Martyrum premium affectam, cap. 9 de causa
 facta diem sabbati illi dicatum, & insignis quoque
 ejus constantia tempore Domiticae Passionis,
 cui omnium prima Christus ab inferos redi-
 vitus apparuit, cap. 11 pag. 148 Cap. 12
 Virgo Deipara in caelum assumpta cum filio om-
 nium proxima in gloria collocatione, cap. 12.
 pag. 158
 Opera misericordiae perfectissimo modo à
 Deipara Christo exhibita, n. 8 Cap. 13
 Virginis Deiparae ad excepiendum Deum super-
 naturalis, & eaque amplectenda praeter alios puris
 creaturis capacitas, cap. 13 pag. 170
 QUARTUM PRINCIPALE AR-
 gumentum viginti capita complectens, quo
 ea, quae de divino throno in sacra Apocaly-
 pti dicuntur, in Virginem Deiparam optime
 convenire ostenditur.
 Virginem Deiparam inter puras creaturas in di-
 vina praedestinatione praeelectam, ac dignitate
 primam, primo etiam loco à S. Joanne in hac
 visione recenseri, cap. 14 pag. 175 Cap. 14
 Deum optinere per Virginem Deiparam pec-
 catori rationis cognosci, ab eaque denominari,
 cap. 15 pag. 183 Cap. 15
 Iris in circuitu throni visa, divinam misericor-
 diam, per Virginem Deiparam in humanum
 genus effundendam, significat, cap. 16 pag. 188 Cap. 16
 Deiparam caeli Fenestram, Scalam, atque
 Portam, nec non radicem sanctam esse, nume-
 ro 9
 Deipara in publicis orbis calamitatibus
 Dei misericordiam implorare non cessat, n. 10
 Praestantissimi quoque tum veteris, tum novi te-
 stamenti

CAPITUM

stamenti sancti per viginti quatuor Seniores
adumbrati in circuitu Virginis Deipara esse,
eique obsequi, & gratias agere dicuntur, cap.
17. pag. 204

Cap. 18. Sanctiorum IOACHIM, & ANNE Virginis
Deipara Parentum cuncta sanctitas, cap. 18
pag. 215

Cap. 19. Quatuor Evangelistae in quatuor animalibus
designatos, Virgini Deipara praestantiam ce-
lebrare; Haereticorumque contra eam blasphemias
redarguere, cap. 19 pag. 221

Cap. 20. E Virgine sanctissima Deipara tanquam e divi-
no throno fulgura voces, & tonitrua; Mira-
cula scilicet, & Admonitiones, tum suaves,
tum terribiles ad peccatores convertendos
proficisci, cap. 20 pag. 224

Miracula, quae in sacratissima Christi In-
carnatione in Deipara utero ex purissimis e-
jus sanguinibus facta, emicant, n. 2

Deipara ipsa, qua ratione sit praestantissi-
mum mundi miraculum, n. 6

Miracula, quae per Deiparam in hominum
utilitatem sunt, n. 11

Lues inguinaria saevissima Roma per Dei-
para Imaginem depulsa, n. 18

Basiliscus Roma pestilentem exhalans spi-
ritum Deipara ope sublatus, n. 19

S. Iohanni Damasceno manus à Deipara re-
stituitur, n. 20

Sancti aliquando invocati, Deipara iussu,
beneficia contulere, n. 21

Cur in nonnullis plura, quam in aliis Dei-
para templis miracula sunt, n. 24

Miracula, quae in nonnullis Deipara tem-
plis eius invocatione fiunt, n. 25

Conversiones peccatorum per Deiparam
multipliciter fieri, n. 36

Fructus, quem Deipara in conversione a-
nimarum per Religiosorum Ordines Prædica-
torum, & Minorum efficit, n. 37

Fructus ex Deipara per Societatem Iesu in
animarum conversione, n. 41

Deipara S. Gregorium Thaumaturgum in
fide instruendum curat, n. 47

Aliqui à Deipara clementer increpati resi-
piscunt, n. 48 & seq.

Nonnulli in Deiparam impij membrorum
privazione, vel etiam morte mulentur, nu-
mero 54

Petrus Aragonius ex Carmelitano templo
versus quod tormenta aenea dispendenda cu-
ra versat, aenea pila ictus occubuit.

Miraculum S. Maria ab Arcusprope Nea-
polim in Nolana diocesi, n. 57

Ecclesia hostes Deipara eam protegens
miserè perierunt, n. 59

Iulianus Apostata à S. Mercurio Deipara
iussu interemptus, n. 59

Ex sanctissima Virginis Deipara vita, verbisque
similiter ex eius sacratissimo utero auro
Christus Dominus prodit, fulgura mica-
re, vocesque ac tonitrua personare, capite 22
pag. 269

Deipara suo exemplo omnes illustrat, n. 1

Deipara virtutes praclarissimas, n. 2

Virtutes Deipara heroicæ fuisse, n. 6

Virtutes Theologicae, quae in Deipara reful-
gent, n. 7

Religionis virtus, qua in Deipara elucet,
num. 11

Virtutes Cardinales, n. 12

Mortificatio, n. 18

Clementia, & Mansuetudo, n. 19

Virginitas, n. 20

Humilitas, n. 21

Oratio, actus item vitae activæ, & contem-
plativæ, quae na à somno quidem intercipieba-
tur; sacrarumque litterarum cognitio, ac me-
ditatio, n. 22

Deipara propter bonum exemplum balsa-
mum aromatizans dicitur, n. 22

Christus Dominus ex Virgine Deipara,
tanquam ex suo throno procedens, fulguris
voces, & tonitrua appellatione apte potest in-
telligi, n. 38

Cap. 21. Virginis Deipara potestas efficacissima, & forti-
tudo invicta ad omnes damnos vires fun-
ditus evertendas, sub typo tonitruorum è di-
vino throno procedentium; ac primo quomo-
do id effecerit gignendo Christum, qui Isaia
vigesimo septimo dicitur: Gladius durus,
grandis, & fortis debellaturus Leviathan,
cap. 12 pag. 298

Christus per humanitatem à Deipara ac-
ceptam demonem vicit, n. 5

Christi de damone victoria sub typo gladii
Domini visantis super Leviathan, Isa. 27
num. 2

Cap. 22. Insignis victoria, quam Christus Dominus de
damone per carnem à sanctissima Virgine
Deipara acceptam retulit, aliis metaphoricè
ex sacris litteris desumptis ostenditur, cap. 13
pag. 311

Christi de damone victoria sub typo
Hami

INDEX

- Umi extrahenti Leruia: ham lob 40. n. v*
Item sub typo manus educantis aspidem. I. fa. 11. n. 4
Christus in fana: multipliciter Satana spolia detraxit. n. 5
Christi in mundum aduentu obmutescunt oracula. n. 10
Christi de demone victoria in Gedeone. qui Madianitas prostravit. praefigurata. 3. numero. 14
Item in Davide. qui Goliath prostravit. n. 16
- Cap. 24. *Qua ratione Virgo Deipara tartarei Draconis caput in seipsa contriverit. Et cunctas in Orbe haereses sola interemerit: qua etiam ratione in aliis. iis praesertim. qui peculiari impietate prosequuntur. illud conerit. Et de fortissimis mulieribus. quae in veteri testamento eiusdem Virginis typum gesserunt. Capite 24. pag. 322.*
Deipara cunctas haereses sola interemit. numer. 4.
Deipara in nobis Damanem vincit. n. 6.
Deipara iuvat nos in morse. n. 8.
Deipara in multiplici virga figuratur. numer. 9.
Eorum exempla. qui in morte singulari: Deipara beneficio sunt ad iusti. n. 12
Deipara in fortissimis feminis Esther. Iudith. Debbora praefigurata. n. 16.
Deipara per Auroram significatur. n. 18
- Cap. 25. *Passionis Dominicae tempore. Virgo Deipara filio ad Aquilonarem partem asstitit. ut impetus demonis per Aquilonem significati. per eam comprimi intelligamus. Capite vigesimo quinto. pag. 335.*
- Cap. 26. *Septem Angelorum Principes Throno Dei. sub typo septem lampadum ardentium affantes. reliquosque Angelos Virginem Deiparam venerari. Et omnibus obsequia. prosequi. Cap. 26. pag. 338.*
Virginem sanctissimam Deiparam omnium Iustorum esse Matrem. Cap. 27. pag. 348.
Deipara est Mater viventium. n. 3.
Deipara est Mater Iustorum. n. 7.
- Cap. 28. *Virginem Deiparam Iustorum esse Matrem. tum quia Christi Domini est. Mater. tum quia in Ioanne ab eodem Christo. sunt ei peculiariter in filios traditi. tum etiam quia eorum salutem multipliciter promovit. Capite 28. pag. 354.*
Christus Deipara in Ioanne Iustus in filios tradidit. n. 5.
- Deipara ad Iustorum salutem multipliciter cooperatur. n. 8.*
Deipara Mater est divina gratia. pulchra: dilectionis. fidei. Et sancta spes. n. 11
 Virgo Deipara Iustorum Mater. egregie matris munera in homines praestat. Et quam ratione illi respondendum. Dies quoque Festi. Templaque ab Ecclesia ei dicata. multiplex item culus eidem decretus. Capite vigesimo nono. pag. 362
- Cap. 29. *Deipara in domibus sibi dicatis innumeros egentes. Et agrotos subleuat. n. 6.*
Qua erga Deiparam a nobis praestanda. numer. 10.
Quanam Ecclesia in Deipara honorem facienda decreverit. n. 11.
Dies festi in Deipara honorem decreti. ibidem.
Elenchus festorum Deipara. Et quibus diebus recolantur. de eorum vero singulis plenius in tract. de festis. n. 13.
Sabbatum Deipara perpetuo ritu dicatum. Et a quo tempore. Et quam ob causam. numero 14.
Templa Deipara erecta. n. 23.
Templa Deipara ante eius. Conceptionem. ibidem.
Templa dum in terris Deipara ageret. vel certe Apostolorum tempore ei dicata. numero 26.
Lauretana ades. ibidem.
Templa in India Deipara. adhuc superstita. postea. n. 29.
Templa. qua Deipara post eius in Caelum assumptionem. propagata jam ubique gentium Christi fide. sunt extructa. numero trigesimo primo.
De multiplici in Ecclesia cultu Deiparae sancito. n. 34.
Varia precum genera. quibus Ecclesia Deiparam invocat a n. 34. ad 38.
Processiones in Deipara honorem decreti. num. 39.
Stationes ad Deipara templa. n. 40.
Peregrinationes ad Deipara templa. ibidem.
Religiones. Vrbes. Portus. Insula a Deipara nomen accepere. n. 41.
Litaniae. aliaque preces in Deipara honorem compositae. n. 42.
Deiparae Imagines. ac Reliquia in Ecclesia praecipuo cultu insignes. n. 43.
Reliquia criminum. lactis. ac vestium Deiparae

CAPITUM.

va ubinam locorum afferuntur, num. 48. & seqq.

Virginem Deiparam humani generis esse Advocatam, Sanctorumque omnium in terra detentium preces peculiariter ratione apud filium promovere. Cap. 30. pag. 406.

Deipara est mediatrix nostra ad intercedendum n. 6.

Deipara patrocinium apud Christum esse efficacissimum, n. 8.

E gloriofissima virginis Deipara in calopraesentia magnum Beati qui eam vident gaudium accedere. Cap. 31. pag. 410.

Virginem Deiparam, qua intemerata virgininitas sua exemplo in terris virginibus omnibus singulari ratione praelucit, singulari pariter ratione in calu virginum omnium Principem esse atque Regnam. Cap. 32. pag. 425.

Virgininitati encomia, ac primum ex sacris litteris, aliisque auctoribus, n. 5.

Virgines Angelis assimilantur, n. 9.

Deipara virgo puritate omnes tum homines, tum Angelos superat, n. 11.

Figura & Prophetia de virginitate Deiparae, n. 13.

Virginitas Deiparae aliquibus Gentilibus praesentatur, n. 20.

Exempla animalium, qua absque concubitu procreantur, n. 21.

Virginitas Deiparae Deo gratissima, & voto si consecrata, & a quo tempore, n. 23.

In lege Evangelica innumeros utriusque sexus homines Deiparae virginis exemplo, ac patrocinio illibatam virginitatem, complures alios perpetuam continentiam coluisse, numer. 27.

Deipara in virginitate primatus varii tituli exprimitur, n. 30.

E Virgine Deipara tanquam a Dei throno vocem prodire, qua omnes Dei servi ad divinas laudes invitantur. Cap. 32. pag. 448.

SECUNDA PARS

DE PIETATE AC DEVOTIONE;

QUA B. VIRGO DEIPARA MARIA A NOBIS

colenda est.

Quia capitibus, seu rationibus ad pietatem, ac devotionem erga Virginem Deiparam excitari debemus. Cap. 34. pag. 452.

Deipara quatenus Christi mater, quanto reverentius diligenda, n. 5.

Deipara in nos beneficia, qua contulit, & qua expehamus, n. 6.

Deipara ut mater viventium diligenda, numer. 11.

Deipara devotio est bonum honestum, utile, ac delectabile, n. 12.

Religiosorum familia Deiparae protectione gloriantur, n. 13.

Deipara devotio signum est praedestinationis, n. 17.

Deipara miracula quadam admirabilia ex Helbario, n. 24.

Sanctis omnes, plerisque, etiam Principes viros virginis Deiparae devotissimos, ac studiosissimos fuisse, & nonnullorum exempla, qua hanc devotionem suadent. Cap. 35. pag. 466.

Sancti aliquot, viri item nonnulli insignes, Deipara studiosissimi, n. 1. & seqq.

S. Nicolaus Episcopus, n. 3.

S. Martinus Episc. ibid.

S. Gerardus Episcopus in Hungaria; & martyr, n. 4.

S. Anno Archiepiscopus Colonienfis, ibid.

Carthusianorum Ordo, ibid.

S. Bernardus Abbas, n. 5.

S. Dominicus, & Ordo Praedicatorum, & de Rosario, n. 6. & 7.

S. Franciscus, & Ordo Minorum, & de corona, n. 8. & 9.

S. Antonius de Padua, 10.

II 3

S. Tho-

CAPITULUM.

S. Thomas Aquin. n. 11
 S. Bonaventura n. 12
 S. Albertus Carmelita, n. 13
 S. Maria de Ognies,
 B. Andreas Carmelita Episc. Fesulan. 14
 S. Catharina Sen. n. 15
 S. Vincentius Ferrerius.
 S. Bernardinus Senensis, n. 17
 B. Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus;
 n. 18
 Dionysius Carthusianus, ibid.
 B. Ignatius Loyola, & Societ. Iesu, n. 19. & seqq.
 S. Franciscus Xavierius, n. 29
 B. Constantinus Sylvester.
 B. Stanislaus Kostka.
 B. Aloysius Consaga.
 S. Carolus Borromaeus Cardinalis Archiepiscopus
 Mediolanensis, n. 33
 B. Philippus Nerius Fundator Congregat. Ora-
 torii.
 Constantinus Imperator, & Civitas Constanti-
 nopolitana, n. 53
 Narses Dux Iustiniani Imperat. ibid.
 Ludovicus Pius Imper. n. 36
 S. Henricus Imper. ibid.
 S. Stephanus Rex Hungaria, n. 37
 Ioannes Commenus Imperator Constantinopolita-
 nus, ibid.
 Henricus Infans Portugalliae, & Indica naviga-
 tio, n. 38
 Quibus animi affectibus, pietatisq. operibus de-
 votio erga Virginem Deiparam sit exercenda,
 & peculiariter de amore, reverentia, congra-
 tulatione, atq. fiducia erga eandem. Cap. 36.
 pag. 495
 Formula offerendi se B. Virgini Deipara.
 Ad amorem erga Deiparam quamnam permo-
 veant, n. 5
 Ad reverentiam erga Deiparam quamnam ex-
 citent, n. 8
 Congratulatio erga Deiparam exercenda.
 Ad fiduciam erga Deiparam quamnam exci-
 tent, n. 19
 Varia beneficiorum exempla, quae ad 12. gene-
 rare vocantur, quibus Deipara suam erga nos be-
 nignitatem declarat, & nostram in eisdem, aliisq.
 rebus in se fiduciam excitat, n. 24
 De primo beneficiorum genere, quod est se in-
 vocantibus opem impartire, ibid.
 De secundo, quod est ab hostibus in visibilibus,
 & visibilibus curari, n. 25

De tertio, quod est peccatores ad poenitentiae
 sacramentum perducere, n. 28
 De quarto, quod est à certo interitu servare,
 n. 31
 De quinto, quod est à multiplici vita discri-
 mine eximere, n. 31
 De sexto, quod est in rei familiaris inopia sub-
 levare, n. 33
 De septimo, quod est in sterilitate laborantes
 prole donare, n. 35
 De octavo, quod est à persecutionum mole-
 stis eripere, n. 38
 De nono, quod est in rebus etiam parvis beni-
 gne exaudire, n. 40
 De decimo, quod est ingenio rudibus scientiam
 conferre, n. 41
 De undecimo, quod est martyres confortare, n.
 44
 De duodecimo, quod est in omnibus necessitati-
 bus praesto esse, n. 46
 De Virgini Deipara virtutibus imitanda.
 Cap. 37. pag. 521
 Deipara imitanda primo in exacta divina le-
 gis observatione, n. 4
 Secundo, Deipara imitanda in humilitate
 profundissima, n. 6
 Tertio, Deipara imitanda in virginitate pu-
 rissima, n. 7
 Quarto, Deipara imitanda in exitu erga
 Christum Amore, n. 8
 Quinto, Deipara imitanda, quae in ea religio-
 sa vita exempla reluceant, n. 10.
 Virginium Collegium Ierusalymis sub Instituti-
 one Deiparae, n. 18
 Obsequia in Virgine Deipara honorem exhibi-
 enda, Cap. 38. pag. 534
 Deipara precibus invocanda, & quomodo,
 n. 2
 Missa de Deipara eidem gratia, n. 6
 Preces, quae praecipue pietatis recitari possunt,
 n. 8
 Ratio commendandi se B. Dei genetrici tum
 matrem, tum vesperis, n. 9
 Deipara salutanda in ingressu, & egressu do-
 mo, n. 10
 Deiparae Tempora aduenda, Imagines colenda,
 Festa eius preparatione aliqua praevenienda, Pre-
 ces in eius honorem fundenda praesertim S. Luce-
 tio Angelica.
 Quae in per privatas preces preparatio ad
 Deiparae Festa praevenienda fieri possit.

Exem-

CAPITUM

- Exempla eorum qui peculiare preces Deiparae offerre consueverunt, n. 16
 Exempla de Salutatione Angelica, n. 17. ad 22
 Preces aliae, atq; obsequia, quae Virgini Deiparae exhiberi possunt, Cap. 39. pag. 546
 Officium B. Virginis, n. 1
 Litaniae B. Virginis, n. 3
 Rosarium Deiparae, & de ejus nomine, Auctore, & de ejus ratione, ac multiplici utilitate, n. 4
 Exempla, seu miracula in iis, qui Rosarium recitarunt, Deiparae opera facta.
 Corona Deiparae, n. 12
 Miracula in iis, qui coronam recitabant, Deiparae a patre exhibita, n. 15
 Corolla, in qua sex Oratio Dominica, & duodecim Salutatione Angelica repetitur.
 Mortificationes, & corporis afflictiones in honorem Deiparae, n. 17
 Eorum exempla, qui jejunium, vel aliud pietatis opus propter Deiparam excercebant.
 Imperatorum, & Regum in Deiparam pietas Sabbato, vel alio eidem dicato diebus, numer. 19
 Deiparae miracula, & beneficia in eos, qui jejunium, vel aliam mortificationem in ejus honorem susceperunt, n. 20
 Opera misericordiae, tam spiritualia, tum corporalia in honorem Deiparae, n. 23
 De Congregationum Virginum Deiparae utilitate ac fructu multiplici, Cap. 46. pag. 562
 Origo Congregationum Deiparae, quae in Societate Jesu nostrum domicilium habentur, n. 28
 Congregationum in uniuersum antiquissima olim institutio, n. 10
 Congregationum, quae Neapoli in Societate Jesu domicilium habentur, numerus, eorumque fructus, n. 13
 Epilogus totius operis, n. 20
 Praxi eorum, quae in superioribus capitulis de pietate ac deuotione, erga Virginem Deiparam fusius habentur, quae seorsim ad piorum usum excudi possent.

INDEX

INDEX RERUM, QUÆ
IN HVIVS OPERIS APPENDICE
CONTINENTUR JUXTA EARUNDEM

SERIEM.

Elogia Virginis Deiparae ex sacra scriptura & sancti Patribus de prompta, & juxta vitam ejus seriem digesta, pag. 583
Obsecrationes ad Deiparam per ejus vitam mysteria, & Preces, quibus eas concludere possumus, n. 7. & 8

TRACTATUS IN SALU-
tationem Angelicam,
pag. 588.

Salutationis Angelicæ explicatio terni in singula verba adnotatiuncula distincta, numer. 1

De nomine Iesu sanctissimo duodecim considerationes, quarum singula terni punctu constat, n. 6

Quomodo singula Salutationis Angelicæ verba singulis Deiparae festis, quæ ad duodecim revocavimus, accommodari possint, numer. 11

TRACTATUS DE EXEMPLIS,
ac miraculis Deiparae, septem
Sectionibus distinctus,
pag. 596.

Varia Deiparae miracula ex diversis Auctoribus, sect. 1. n. 1

Miracula aliquot à viris sanctitate praeclaris invocatione Deiparae alia exhibita, quæ in se ipsis sunt experti, sect. 2. n. 10

Miracula Deiparae ceteris in Templis edita, sect. 3. n. 14. ad 24

Admirabilis complurium peccatorum conversionis pro Deiparam facta, sectione 4. numero 25

Aliqui à Deipara clementer puniti, seu aliaratione admoniti respiciunt, section. 5. numer. 31

Videtur in sceleribus obstinati miserabilis interitus, n. 36

Nonnulli in Deiparam impii membrorum privatione, vel etiam morte multantur, sect. 5. n. 37

Hæretici, aliiq; Ecclesie hostes Deiparam proregente miserè perierunt, sect. 7. n. 42

Victoria navali de Turcis an. 1571. Deiparae precibus parata, n. 60

Conflagratio hospitii montu Virginis, & quamplurimorum miserandus interitus. Quorundam item admirabilis ab incendio per Deiparam salus an. 1611. n. 62

TRACTATUS DE FESTIS,
ac Templis Deiparae.
pag. 614.

Imaculata Conceptio Deiparae die 8. Decemb. n. 1

Revelationes de festo Conceptionis Deiparae celebrando, n. 2

Nativitas Deiparae 8. Sept. n. 3

Presentatio Deiparae 21. Novembri, numer. 4

Annunciatio Deiparae 25. Marti, n. 5

Visitatio Deiparae 2. Jul. n. 6

Purificatio Deiparae 2. Februar. n. 7

Assumptio Deiparae cum vigilia, & octav. 15. August. n. 8

Festum S. Mariae ad Nives 6. Augusti numer. 10

Festum omnium Sanctorum 1. Novembri numer. 11

Complura Deiparae festa; quæ variis in locis celebrantur, ibid.

Despon-

INDEX RERUM

Desponsatio Deiparae 22. Ianuar. in Gallia, ibid.

Dedicatio S. Mariae ad Martyres. Roma 13. Maji, ibid.

Expectatio partus Deiparae 18. Decemb. in Hispania, n. 21

Festum Deiparae à Constantinopoli, seu Oligirria, quod feria tertia Pentecostes celebratur, n. 13

S. Mariae Angelorum, seu de Portiuncula 2. Augusti n. 14

S. Mariae à Carmelo decimo sexto Iulii, ibidem.

Commemoratio Sanctae Mariae de victoria 7. Octobris, & festum Rosarii dominica 1. Octobris, ibidem.

Festum dolorum Deiparae, n. 15

Festum Gaudiorum Deiparae, ibid.

Festa duo dispositionis vestium Deiparae in Urbe Constantinopolitana 2. Iulii, & die ultima Augusti, n. 16

Solemnitas recollectionis festorum Deiparae Lovanii Dominica prima Sept. ibid.

DE TEMPLIS DEIPARÆ dicatis, num. 17

Templa Deiparae in Urbe Roma sive sanctorum reliquii, sive miracula, sive aliqua alia ratione illustrata n. 18. ad 34

Varia Templa in subjectis Regionibus Deiparae sacra in quibus ea commemorantur, quae in illa praeterea, vel animadversione digna videntur, n. 34

In urbe Neapolitana, n. 40

In reliqua Italia, n. 53

In Sicilia, & Insulis Italiae adjacentibus, n. 55

In Hispania, n. 57

In Gallia & Belgio, n. 65

In Germania, Anglia, & Septentrionis Regionibus, n. 68

Constantinopoli, & in aliis Orientis, & Africae Regionibus, n. 72

Apud Barbaras nationes variis in locis, numer. 78

TRACTATUS DE UTRIUSQUE

sexus Virginibus, qui Apoc. 14. ante sedem Dei, hoc est, ante Deiparam canticum novum concinere dicuntur in octo sectiones distributus, pag.

708.

Innumerabilia Virginitatis utriusque sexus multitudo, qui in lege Evangelica virginis vexillum à Deipara erectum sunt secuti, sect. 1. n. 1

Ingens multitudo eorum, qui coelibem vitam duxerunt, ex quibus complures virgines extiterunt, n. 5

Virorum exempla, qui Deiparam imitantes incorruptum virginis florem custodierunt, sect. 2. n. 13

Exempla virorum, qui pro castitatis integritate tuenda, quamvis graviter, & interdum ad mortem usque impugnant, strenue tamen decertarunt, sect. 3. n. 22

Nonnullorum exempla, qui mori maluerunt, quam illicito concubitu morbo suo mederi, numer. 29

Mulieres, quae Deiparam secuta virginali castimonia claruerunt, & martyrii palmam sunt adeptae, sect. 4. n. 30

Mulierum exempla, quae pro virginitate tuenda atrocissimum tormentum, & acerbissima neci se exposuerunt, sect. 5. n. 41

Virginum exempla, quae propter tuendam pudicitiam seipsum deformarunt, n. 46

Qua ratione complurium Virginum pudicitia Christi praesidio ab improborum vi, vel in ipso prostibulo sit conservata, section. sexta, numer. 47

Mulieres, quae exemplo Deiparae virginis florem in violarum Christo obrulerunt, & ex hac vita in pace ad caelestem sponsum commigrarunt, sect. 7. n. 54

Coniuges, qui licet matrimonii legibus astricti, virginalem tamen florem illarum conservarunt: si etiam, qui aliquot in conjugio suscepti liberi, vitam deinde castam concedi volente duxerunt; vel qui conjugis viua funto secundas nuptias detrectarunt, sect. 8. n. 72

Coniuges, in quorum matrimonio virginis castimonia in utroque emittit, n. 72

†††

Conja-

CAPITUM

Conjuges, qui ante matrimonium consumma-
tum, altero conjuge dimisso, ad religionem se con-
sulere, n. 77

Virgines nuptiis tradita, qua ut corporis inte-
gritatem custodirent, viris continentiam persua-
serunt, n. 79

Conjuges, qui aliqua suscepta prole pari inter-
se voluntate continentiam coluere, n. 81

Vidua, qua ad secundas nuptias n. ulla ratione
adduci potuerunt, n. 85

Index eorum, quorum vita, seu gesta in hoc de
virginibus tractatione memorantur, alphabetice
ordine disposita.

SENTENTIAE SCRIPTURAE SACRAE
qua: in hoc libro de virginibus B. Despara laudi-
bus praeclarissimis, & in eius Appendice ex pro-
fesso, vel obiter explicantur, seu aliqua ratione
Despara sanctissima accommodantur.

INDEX EXEMPLORVM seu Miraculo-
rum B. MARIÆ Virginis, qua in hoc opere,
& in eius Appendice continentur.

INDEX RERVM MEMORABILIVM, qua:
in hoc libro de Despara continentur ordinis al-
phabetico.

PRÆFA-

PRÆFATIO AD LECTO- REM, ET AVCTORIS CONSILIVM.

Pio Lectori Auctor Spiritus Sancti gratiam, &
sanctissimæ Virginis Deiparæ patrocinium.

*Occasio
huius Li-
bri de vir-
ginis laudi-
bus con-
scribenda.*

CUM de septem Principibus An-
gelorum ante Deum astantibus,
opus à me olim inchoatum, con-
scriberem, in explicationem rerū
præcipuarum præclarissimæ illius
visionis, quæ c. 4. & 5. sacrae Apocal. continetur,
incidi, in qua Deus optimus, quatenus Ecclesia
sua: paternā providentiā administrat, sese cum
futuris in eadem Ecclesia successibus S. Joanni
ostendit: eaq; de causā variis typis, ac symbolis
singulæ celestis aulæ partes, quippe quæ ad
huius administrationis executionem spectant,
diligentissime describuntur. Hanc igitur visio-
nem attentius perferuntū venit in mentem
querere, an eorum typorum aliquo Deiparā
semper Virgo subindicaretur.

Neque enim facile adduci poteram, ut cre-
derem a discipulo, quem diligebat Jesus cui
Virgini de Cruce pendens matrem Virginem
commendavit, cum tam multa illius Aulæ o-
stendisset, eam silentio præteriri potuisse, ac ne
typo quidem significationem aliquam datam
esse ejus, quæ in illa celesti Curia, inter omnes
creaturas, secundum Christum, principatum
tenet; quæque pro Ecclesia, cunctisque fide-
libus tanquam omnium Advocatā Dei miseri-
cordiam (quæ ad ejus erga Ecclesiam provi-
dentiam in primis pertinet) jugiter implorare
non desinit. Cum igitur ipsas illas partes animo
versarem, typosque omnes excuterem, ac ser-
taret diligentius, visum mihi tandem est divi-
næ sedis involucto, quam sanctus Joannes
græcè *Ἐπίτολι* appellavit, Deiparam ipsam esse
descriptam. Ac dum argumenta ad id proban-
dum inquirere, in, longe plura sese obtulerunt,
quam ut brevi digressione, sicut constitueram,
comprehendi possent.

Cum vero ex altera parte vehementer opta-
rem in eo, quod de septem Principibus Ange-
lorum conscriberem, volumine de Virginis
Deiparæ excellentia (quam iidem septem Prin-
cipes officiosissime venerantur, & colunt; cui
etiam nos tam multis nominibus obstricti su-

mus) nonnihil attingere: hinc factum est, ut
oblatam aliquando occasionem avidissime ar-
ripuerim, ex altera vero cum tam longam di-
gessionem nollem in idem opus interere,
statui pauca quædam in capite 16. libri 1. de se-
ptem Angelis, ubi de divina sede 4. capite Apo-
cal. egi, conjicere, rationesque quibus Throno
illo Virginem beatam significari probatur,
breviter, strictimque perstringere, sed justam
ea de re disputationem in separatam con-
ferre volumem. Atque hoc illud est, quod eu-
dimus præfati, tantisper seposita, quam de
septem Angelis institueram, tractatione; do-
nec huic de beatæ Virginis laudibus Operi su-
premam manū imponam, quo in opere my-
stico illo Dei Throno Virginem Deiparam sig-
nificatam quatuor præcipuis argumentis pro-
bare conabor, ad quæ nonnulla referam, qui-
bus Deiparæ Laudes continentur, & præconia
quæ ex capitum huius Libri Indice cognosci
facile poterunt.

Primum igitur argumentum, tum ex SS. PP.
qui Throni Dei nomine Deiparam appellant,
tum ex SS. litteris, in quibus eadem virgo hoc
typo adumbratur, de promptum est 2. quod ea,
quibus in divinis oraculis Throni Dei nomen
tribuitur (ejusmodi sunt *Cælum* Isa. 66. *Columna
nubis* Eccl. 14 & similia) V. Deip. usq; adeo
congruunt, ut ipsa mystice cælum sit, & Colū-
na nubis, & reliqua, ac proinde Dei thronus me-
rito nuncupetur. 3. quod throni, qui tertium su-
premæ Hierarch. ordinē constituunt ex Dion.
Arcopag. c. 7. Cœlestis Hierarch. & S. Th. 1. p. q.
108. art. 5. ad 6. suum adepti sunt nomē, propter
quaduplicem, quam cum sedibus materialibus
habent similitudinē. In nostris enim sedibus
spectari potest, 1. (ut verbis utar S. Th.) situs,
quo terrā elevantur. 2. Firmitas qua quis in eis
firmiter sedet. 3. quod sedē, qui in sede desetri
potest, & cui nihil est sua sede vicinior, suscipiat
4. deniq; figura superius aperta ad sedentē exci-
piendū Sed hæc omnia respectu Christi Dei nostri
multo melius, loq; præstātius, quā in thronis

*Throni
unde dicitur,*

Angelici, & in ceteris omnibus creaturis Deiparæ insunt, quod licet inficiari nemo possit, propter multiplicem tamen laudem Deiparæ materiam, quæ in iis explicandis, confirmandisq; continetur, capitibus omnino decem argumentum hoc pertractamus. Quartum, & postremum argumentum erit ex iis, quæ de divino throno in sacra Apocal. scribuntur: siquidē ea omnia sanctissimæ Virgini per allegoriam competere, uno & viginti capitibus ostendemus, in quibus alia quoque virginis encomia persequemur.

Ad extremum in posteriore hujus operis parte septem capitibus de pietate, ac devotione, qua eandem Deiparam colere, ac venerari debemus, agendum erit.

Cum vero aliquot hujus Operis capita multo evaserint longiora, quam initio putabamus: cumq; jam non esset integrum propter operis, ac rerum, de quibus agitur, dispositionem semel factam, ea in plura dividere, ut tamen Lector unico veluti contuitu, quæ in his capitibus longioribus continebantur, cognosceret; summarium, quod esset veluti Capitis periocha, iisdem præfiximus.

Porro huic operi Appendicem addendam duximus, qua illa continentur. Primum Elogia quæ Deiparæ vitam intexerunt. Deinde quatuor tractatus, quos ad eisdem Virginis laudes pertingere existimavimus. Primus in salutationem Angelicam ternis in singula ejus verba adnotatiunculis distinctus, quem anno 1692. Neapoli Italiæ sermone edidimus. Alter Exemplorum, ac Miraculorum Deiparæ. Tertius de Festis diebus, ac templis eidem Virgini dicatis. Quartus de ingenti virginum utriusq; sexus multitudine, qui Deiparæ virginitatem sunt imitati. Hæc autem quamvis ad libitum, & ad Deiparæ, quæ sub typo throni celebratur, Laudum præconia pertineant; quia tamen aliqua alia in iis susus pertractantur, ne in ipso opere longius digredi videamur, commodius visum est ad calcem libri in Appendicem rejicere.

Elogia vero illa juxta Deiparæ vitæ seriem in Litaniarum formam, una cum suis precibus disposita anno humanæ sal. 1585. Neapoli in lucem edidimus, quæ postea non tantum Romæ anno 1587 & rursus anno 1595. verum etiam in Belgio recusa prodierunt: nunc vero Elogia tantum idcirco recudere volumus, tum quod Deiparæ vitam, atque præconia ex variis sacra-

rum litterarum locis summam complectantur, tum etiam, quod usui esse possint iis potissimum, qui sabbatis de eadem Deipara ad Congregationum sodales verba faciunt, ut de ea meditandum aliquid iisdem proponant, quod qua ratione ex illis etui possit, non nihil ante Elogia præmonemus.

Video me materiæ dulcedine allectum magnam fatis atque arduam suscepisse provinciam & necessariis destitutum præcidiis vastum Deiparæ virginis præconiorum pelagus ingressū id oneris subuisse, quod vel sapientissimi, sanctissimi que Doctores reformidarunt. Nam S. Bern. eximie vir sapientiæ, ac sanctimonie ser. 4. de Assum. virg. Non est equidem, inquit, quod me magis delectet, sed nec est, quod terreat magis, quam de gloria Virginis Mariæ habere sermonem: ut licet de ea loqui gestians omnes, tamen quicquid dicitur de indicibili, eo ipso quod dici poterit, minus gratum sit, minus placeat, minus accipietur: & mox: Quanam poterit lingua, etiam si Angelica sit, dignis extollere laudibus Virginem matrem, matrem autem non cuiuscumq; sed Dei. S. Augustinus serm. 35. de Sanctis: Quid nos tantilli, inquit, quid in actione pusilli, quid in Virginis laudibus referemus? cum nisi omnium nostrorum membra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus. & Anselmus lib. de excellent. Virg. cap. 2. Ea, inquit, qua incunabatur de Virgine vera existit, tanta laudis materia sunt referta, ut quicumq; in laudando eam morari desiderat, necesse sit, ut facultas ejus magnitudinis rei, & veritati succumbat. & S. Bernardus Senensis tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ initio: Nemo, inquit, pertingere ad laudem gloriosa Virginis potest, quia omnium hominum, & vocis excellit, & superat intellectum.

Quare merito Petrus Damianus, cum de ea ageret: *Impar, inquit, est tibi omne humana lingua præconium.* Immo ne Angelos quidem eam digne laudare posse, Bernardus supra citatus, alique sancti Patres merito affirmant.

Epiphanius enim de ea agens: *Cui prædicandum lingua sufficit.* Et Damascenus: *Eam, inquit, non hominum lingua, non mundo sublimior Angelorum mens sat dignis laudibus efferre potest, per quam Domini gloriam in tucri nobis datum est.* & Ildesonus. *Credere oportet, quod hæc Virgo mater ineffabilis est, & hodie omni modo caelesti ita illustratur gloria, ut nullis in terris possit digne laudibus venerari.*

Bernard.
Difficile est
de Virginia
laudibus,
ac dignitate
agere.

Pet. Dam.
ser. de Na.
virg. Virg.
Bernardus

Epiph. ora.
tione de
laud. Virg.
Damasc.
orat. 1. de
Assumpt.

Ne Angeli
quidem
Virginem
digne lau-
dare pos-
sunt.
Non à lau-
danda Vir-
gine cessan-
dum.

3. Sed an propterea, quod Virginis Deiparæ laudes sint immodicæ, nosq; indigni, qui eam laudemus, ideo ab ejus laudibus abstinendum? Audiamus, quid Damascenus, quid alii de hoc sentiant. Damascenus enim, ubi Angelos ipsos Virgini laudandæ pares non esse pronuntiasset hæc verba subiicit: *Quid ergo? an quia eam pro dignitate laudare minime possumus, ideo eam in re reprehensibilem esse minime sane. Quin potius temporata motu cupiditate, contemtuq; uana ex u. roq; corolla cum sacræ uerentia, tremente manu, ac cupido animo uiles ingenio nostri primitias Regi matri de uniuersa natura bene merita grato, candidoq; animo tanquam debitum quoddam persoluemus. Sic ille, quo loco exemplum affert iustici illius, qui cavis manibus exceptam aquam Regi obtulit, cui gratissimum fuit exiguum illud munus non ab exiguo animo profectum.*

Sophronius inter opera Hieronymi serm. de Assumpt. *Et quamuis non sit speciosa laus in ore peccatoris, noli cessare à laude, quia inde tibi promittitur uenia, uide & omnia ut, ut laudes, & Bern. de Virg gloria: Licet, inquit, dignum aliquid sterili concipere cogitatio, aut inuoluta locutio parturire non possit, de ea tamen silere deuotio non patitur.*

Horum adeo tantorum uirorum, vel exemplo, vel testimonio confirmatus, & ejusdem Virginis benignitate, atq; ope fretus ad ejus laudes enarrandas animum applicui: malui enim de præstantissimæ Virginis Deiparæ præconis aliquid quoad posse, uel balbutiendo conari, quam quoad deberem nihil attingere; præsertim cum in ejus grata recordatione uersemur, *cujus spiritus super mel dulcis.* Ideoq; miram in hominum animos dulcedinem pietatis instillat, & ex illius laudum celebratione, juxta illud Eccles. *Qui me elacidant, uitam æternam habebunt,* fructus existat uerbimus. Ideo Anselm. de excellent. Virg. c. 1. *Quomodo, inquit, fieri potest, ut ex memoria laudum ejus salus non proueniat peccatorum, cuius uerus factus est uia ad sanandum peccatores uenienti Saluatori. Honor præterea Deiparæ (ut probat S. Thomas ex illo Prox. 17. Gloria filiorum Patres eorum) redundat in Christum nostrum Redemptorem: Sicut enim, inquit Bernard. cum filium honoramus, à laudibus matris non recedimus, ita dubium non est, quicquid in laudibus matris profectum, ad filium pertinere.*

1. Sane Bernardus suam ad Virginem laudan-

dam indignitatem respiciens, cœlitus sibi auxilium mitti optabat, cuius hæc ipsa uerba sunt: *Vehementer timeo, ne jam jam audiam ad me dictum: quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum: utinam & mihi de superno altari non quidem carbo unus, sed ingens globus igneus afferatur, qui uidelicet matrem, & inueteratam prurientis oris mei rubiginem ad plenum excoquere sufficiat, quatenus Angeli ad Virginem, & Virginis ad ipsum grata inuicem, ac casta colloquia dignus habeat meo qualicumque replicare sermone.*

Multo igitur magis mihi necessarius ad scribendum de sanctissima Dei Genitrice, tum pietatis, & sanctimonie, tum ingenii, & eloquentiæ præsidii destituito ejusdem Deiparæ opem in hac de ea tractatione perficienda implorare necesse est: ut ejus auxilio tantum opus aggrediar, atq; ad finem usq; perducam.

4. Cæterum in hoc operis vestibulo piū Lectorem aliqua monitum uelim. nos ad rerum confirmationem, in rebus quoq; perspicuis, & sine ulla controversia inter Catholicos receptis multa Patrum testimonia congerere, eaque totidem uerbis in medium afferre: quamuis enim eorum sensum scholastico more paucis referre potuissimus; ipsorum tamen integrā sententiam citare maluimus, siue quia eorum sensum aperit luculentius, siue quia tot, tantorūq; uirorum auctoritate major etiam nostris dictis fides accedit: siue etiam, ut in ipso tot PP. quasi fonte degustentur ea, quæ illi ad Virginis commendationem, uno ueluti ore diuersis interdū allatis rationibus (ex quibus varia quoq; eaq; præclara de Virgine obiter indicantur) protulerunt, præsertim cum ille præcipuus finis nostri sit operis, ut quæ dicimus sanctorum PP. sententiis tanquam admittentibus suffulta uniuersa nitantur. Deinde neque huic operi superuacuum, neque Lectori molestum existimauimus, si interdum quædam Patrum testimonia ubi opus erit, uel ad diuersas res probandas, uel ad eorum, de quibus agitur, connexionem repetierimus. Cæterum qualis, quantaque sit uis, atq; auctoritas testimoniorum, quibus in hoc opere utimur, eorum præsertim, quæ aliquaratione in controversiā reuocari possunt, in subiecta admonitione perspicue constabit.

Voces quoque, quæ in scholis, uel apud Patres ipsa consuetudine tritæ sunt, interdum usurpare maluimus, ne si poliores, elegantioresque substituerentur, eorum, quæ afferre uo-

Bern. ho. 3.
super mi-
sus est petit
de celo opem
ad Virgi-
nem cele-
brandam.

Cur pluri-
morum
PP. testi-
monia ad
uermum
integra ef-
ferantur.

Cur inter-
dum ali-
quorū PP.
sententia
uariis oc-
casionibus
repetantur
Cur inter-
dum Scho-
lasticis uo-
cabur uo-
leba-

liberatus vim, atq; sensum minus exprimerent, ac declararent: quin etiam dictione ipsa non ad elegantiam exornata, sed ad res, quæ tractantur apte appositæq; exprimerendas accommodata pro nostra tenuitate usi sumus; in huiusmodi enim rebus cultiorè orationem nemo iure exigere potest, vel debet. Bonorum siquidem ingeniorum insignis est indolis, ut ait S. Aug. in verbis verum, amare, non verba; nam & Cicero Romanæ eloquentiæ pater à Philosopho eruditionem requirit; eloquentiam vero, si non habet, non admodum flagitat, modo complectatur verbis, quod vult, & dicat plane, quod intelligatur, præsertim quia omnia, inquit idem Cicero, quod de re bona dilucide dicitur, mihi præclare dici videtur, istiusmodi autem res dicere ornate velle puerile est, plane autem, & perspicue expedire, posse docti, & intelligentis viri, sic Cicero S. vero Basilii in Epist. ad Diodorum: In affectata, inquit, dictionis simplicitas, decora mihi videtur, & conveniens professioni Christiani hominis, cuius est non ad ostensionem magis scribere, quam ad publicam utilitatem.

Non omnia
Virginis
præconia
hic contem-
nentur.

5. Neq; vero animus mihi est omnia Virginis ornamenta longe, lateq; diffusa hoc tantulo volumine perstringere: Effet enim, ut est in proverbio, Atlanticum mare cotyla exsorbere, præsertim cum Virginis laudes, ut supra ex PP. dicebamus, Angelicam ipsam intelligentiam sua magnitudine excedant. Sed præclare mecum actumiri putem, si, cum Deiparam sub divini throni symbolo Apoc. c. 4. adumbratâ aliquot argumentis probavero, nonnulla etiam de eadem Viigine apponam, quæ quarumcunq; elucubrationum mearum quasi pigmentis, ingeniisq; pertenui illo quidem, sed tamen aliquo peccolereatur: non quod maiorem SS. Virgini, quæ ut canit Ecclesia: Felix est, & omni laude dignissima gloriam his scriptis asserere me posse existimem, præsertim post tot illustrium Actorum, sive veterum, sive recentiorum monumenta, quorum ornatum ingenia in Virginis laudibus celebrandis egregie defudarunt; sed ut ei per exiguam immensi debiti partem aliqua ratione persolvere, atq; observantia quamplu-

rimam me illi debere cognosco, significatione aliquam ostendere valeam. Nam & Baptistæ Mantuanus l. i. Parthen. ad ipsum eleganter sic cecinit.

Nulli adeo vivax animi solertia, nulli
Tam felix aderit florentis gloria lingua,
Vt MARIA possit laudes aquare loquendo,
Quæ data sunt illi, nunquam morialibus ullis
Antea concessit, nec post concedet Olympus.

6. Solvamus igitur cum Moyse calceamenta de pedibus nostris, carnalium nimirum cogitationum (ut ait Bern.) involucria deponamus, & ad hanc visionem magnam videndam, h. e. ad Virginis laudes celebrandas ejus confisi patrocinio reverenter aggrediamur; & quando laudem non esse speciosam in ore peccatoris sacra admonent litteræ, nos, qui Deiparæ præconia sive scriptis mandare, sive (id quod omnes deberent) verbis efferre cupimus, nostrum ab omni peccatorum labe animum abstergere curemus: ipsius Virginis profundam humilitatem integritatē ab omnibus carnis illecebris puritatem, ardentissimum erga Deum amorem, cæterasq; ejus virtutes pro viribus imitandas suscipiamus: Summa enim religio est, ut ait August. imitari quod colimus. Recte quoq; monet S. Ildesofus, ut imitemur Matrem Virginem, quam laudamus: Quoniam, inquit, non tantum illi prodest nostra laudatio, quantum nobis ejus imitatio: unde sponso magis placet imitator devotus, quam laudator ociosus: tamen vera laudatio cordis, imitatio est operis. ita Ildesofus. sic enim evensu hujus mortalis vite curriculo ejus auxilio, ductuq; perveniemus ad filium in beata illa Civitate, ubi, ut verbis utar Gregorii, est dies æternus, & unus omnium spiritus, ubi est certa securitas, & securitas æternitas, & æterna tranquillitas, & tranquilla felicitas, & felix suavitas, & suavitas jucunditas. Quod ipse præstare dignetur, qui ex eadem Virgine pro nobis dignatus est nasci. Neapoli. nomis Martii

Quales ad
Virginem
laudandâ
esse debent.

Anno humanæ salutis.
MDCXIII.

ELENCHUS AUCTORUM
QVI IN HOC OPERE DE VIRGINIS
Beatissimæ Deiparæ Mariæ Laudibus præclarissi-
mis citantur vel quorum testimonia usurpantur, adjecto
quo vixerunt, vel scripserunt tempore. his vero
de quorum scriptis aliquid infra præmonendum
duximus, Asterilem præfiximus.

Ado Treverensis claruit sub Grego-
rio VII. annum Domini circiter
1075
Alanus de Insulis floruit Anno
1194
Albericus Magnus Ord. Prædicat. obiit an. 1280
* Albericus Castellanus Venetus Ord. Prædic. cla-
ruit anno 1521
Albertus Crantius floruit anno 1517
Albinus Flaccus cognomento Alcinus Caroli
Magni Præceptor anno 770
Alexander Alensis Ord. Min. obiit anno 1245
Alfonfus Giacconus Ord. Præd. vixit an. 1595
Alfonfus Salmeron unus ex decem primis Pa-
tribus Societatis Iesu obiit anno 1585. æta-
tis 70
Alfonfus Toftatus Episcopus Abulensis claruit
anno 1440
* B. Amadeus Ord. Minor. floruit sub Sixto IV.
anno 1476
S. Ambrosius obiit anno Domini 399
Ambrosius Anversus Ordinis sancti Benedi-
cti claruit sub Arnaldo Principe anno Domini
890 ex Tritemio
Ambrosius Catharinus Ord. Præd. Compse Ar-
chiepiscopus obiit an. 1552
Ambrosius Morales claruit anno Dom. 1572
Anastafius Bibliothecarius claruit anno Domi-
ni 860
S. Andrea Passio apud Surium tomo 6. à Presby-
teris, & Diaconis Achaia circa annum Domini
65. con scripta.
* Andreas Cretensis Archiepiscopus claruit cir-
ca annum 580. ex Genebrardo.
Andreas Casariensis Episcopus claruit circa an-

num 600
Andreas Fulvius vixit anno 1570
S. Anselmus Cantuariensis Episcopus obiit anno
1109
S. Antonius Ordinis Prædicatorum Archiepi-
scopus Florentinus obiit anno 1499. æta-
tis 70
Antonius Bonfinius an. 1485
Antonius Cordubensis Ordinis Minorum anno
1560
Antonius Gallonius ex Congregatione Oratorii
claruit an. 1600
Aponius floruit sub Ludouico Imperatore. anno
810
Arator Poeta Christianus vixit an. 546
Aretas Episcopus Casariensis claruit post An-
dream Casariensem. ex cuius commentariis
in Apocalypsim explicationem in eandem
confecta.
Aristoteles Philosophus moritur anno 3. olympia-
dis 114. ætatis 63
Arnobius claruit circa annum 300
Arnoldus Vuyon Belga auctor operis, quod dicitur
lignum vite Ordinis sancti Benedi-
cti Congregationis Cassinensis claruit anno Do-
mini 1600
S. Athanasius obiit anno Domini 371. ex Socra-
tis Historia.
Athenagoras floruit anno Domini 180
Auctor imperfecti in Mathæum vixit post tem-
pora Theodosii circa an. 400 quemadmodum
insinuat homil. 27 & 49
* S. Augustinus obiit an. 433. ætatis 76
Aurelius Cassiodorus obiit ex Tritemio, & Sixto
Senensi an. Dom. 576. ætatis 97

S. Ba-

- B**asilii Magni moritur an. Dom. 382
 Basilii Seleucia Episcopus vixisse videtur anno Dom. 451. nam in Concilio Chalcedonensi actio 4. mentio habetur Basilii Seleucia Episcopi in communionem Ecclesie cum quatuor aliis Episcopis recepti.
- Bartholomaeus Cassaneus claruit anno Domini 1576
 Bartholomaeus Marlianus claruit anno 1566
 Bartholomaeus Platina obiit anno 1481
 Beda venerabilis moritur anno 732 aetatis 72 ex Tritemio. Alii dicunt eum peruenisse ad annum Dom. 766. cuius meminit in Epitome, qui erat aetatis ejus 94
 Benedictus Pererius Soc. Jesu obiit an. 610
 * S. Bernardus obiit an. 1153 aetatis 63
 S. Bernardinus Senensis Ord. Min. obiit anno Domini 1444. aetatis 64
 Bernardinus de Busfo Ord. Min. vixit circa annum Domini 1480
 Bibliotheca sanctorum Patrum secundo edita est anno 1589
 Blondus Foroliviensis vixit circa an. 1480
 * S. Brigitta, vel Birgitta a revelationibus insignis obiit anno 1273
 Blasius Vigas Societatis Jesu obiit anno Domini 1599
 Boetius obiit anno Dom. 533
 S. Bonaventura Ord. Min. obiit an. 1273
 Breviarium Romanum Pii V. Pontif. Maxim. jussu editum est anno 1568
 Brocardus Ordinis Pradicatorum claruit anno 1283 cuius anni meminit 1. part. descript. Terza sancta cap. 7
 S. Bruno Carthusianorum Institutor obiit anno 1101.
- C**aelius Pannonius floruit circa annum Domini 1540
 Carolus Sigonius floruit anno 1570
 Casar Baronius Cardinalis ex Congregatione Oratorii obiit anno 1609
 * Casarius Ordinis Cisterciensis suos Dialogos exemplorum conscribere tempore Honorii Papa III. anno 1222. ex libro suo 10. Exemplor. cap. 48
 Christophorus de Castro Societatis Jesu in Historia Deipara, superstes est hoc anno Domini 1613
 Chronica Ordinis Minorum sancti Francisci a Marco Vlyssiponensi Episcopo Portusensi ex eodem Ordine assumpto, qui claruit an. 1563.
- Christophorus Clavius Societatis Jesu obiit anno 1612
 Chrysippus Presbyter Ierosolymitanus vixit circa an. Domini 500
 Cicero claruit annis circiter 50 ante Christi adventum.
 Cisterciensis Ordinis liber de viris illustribus.
 Claudius Rosa Ordinis Pradicatorum, qui legendam sanctorum, ex vicis eorundem a Iacobo de Voragine editis confecit, claruit circa annum Domini 1550
 Clemens Alexandrinus floruit sub Severo anno 200.
 Columella sub Claudio Principe circa ann. Domini 50
 Compendium Minorum.
 Concilium Ephesinum anno 431
 Concilium Claremontanum anno 1094
 Concilium Toletanum decimum an. Dom. 656.
 Concilium Tridentinum an. 1563 absolutum.
 Conformatas S. Francisci edita a Bartholomaeo de Pifa Ordinis Minorum, quas anno Domini 1390. Capitulo generali Fratrum minorum auctor ipse obtulit.
 Constantinus Magnus, qui orationem habuit ad sanctum Caecum apud Eusebium, obiit anno Domini 334
 Cornelius Ianjenius claruit anno 1570
 Cornelius Schultingius, qui Bibliothecam Ecclesiasticam edidit, vixit anno 1596
 * S. Cyprianus martyrio coronatur sub Valeriano anno 259
 S. Cyrillus Alexandrinus claruit an. 445
 S. Cyrillus Ierosolymitanus obiit anno 389
- D**ionysius Areopagita ex Baronio tomo 2. ad annum Domini 109. obiit anno aetatis 110. extremo tempore Trajani, vel sub Adriano, qui imperare cepit anno Dom. 119
 Dionysius Carthusianus claruit an. 1472
 Dion. Cassius claruit sub Alexandro Severo circa annum Domini 225. Dionis historiam in compendium rededit Iohannes Xiphilinus, qui vixit circa an. 1080.
 Dioscorides claruit sub Iulio Casare annos circiter 50. ante Christum adventum.
 S. Domitici vita apud Sarrum tom. 4. edita a Theodorico de Appoldia Ordinis Pradicatorum, qui vixit anno 1285
 S. Ephrem floruit circa annum 380
 S. Epiphanius Episcopus Salaminica claruit anno

AUCTORUM.

anno Domini 394. ex Hieronymo in Catalogo
obit anno Domini 406
* Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus
claruisse existimatur circa annum Domini
1250. citatur enim à Nicephoro lib. 2. hist. cap.
23
Evagrius Scholasticus historicus suam historiam
Ecclesiasticam absolvit anno 9. Mauricii, qui
est. annus Domini 602
Eucherius Episcopus Lugdunensis, claruit anno
456. ex Marcellino in Chronico
S. Eulogius martyr martyrio affectus anno Dom.
859
S. Evodius Episcopus Antiochenus obiit anno
Domini 71. ex Baronio
Eusebius Casariensis vixit anno 336
Eusebius Emisensis vixit circa annum Domini
356
Euthymius Zigabonus monachus circa an. Dom.
1100
Euthychianus in narratione Theophili apud Su-
rium ex Februarii circa annum 600

Felix Ordinis Prædicatorum, qui psalmos
vertit, vixit an. 1520. ex Sixto Senensi
Ferdinandus Castilius Ordinis Prædicatorum
vixit anno 1584
Fortalicium fidei à quodam Ordinis Minorum
conscriptum an. Dom. 1459
Franciscus Arias Societatis Iesu obiit an. 1605
Franciscus Costerus Societatis Iesu vivit in hunc
usque annum 1633
Franciscus Mayo Ordinis Minor. anno 1320
Franciscus Ribera Societatis Iesu obiit an. 1591
Franciscus Suarez Societatis Iesu in hunc an-
num superstes.
Franciscus Sachinus Societatis Iesu vivit hoc
anno 1613
Franciscus Titelmannus Ordinis Minorum obiit
anno 1537
Franciscus Toletus Cardinalis Societatis Iesu, o-
bit anno 1596
Franciscus Turrianus Societatis Iesu obiit anno
1084
Fulbertus Carnotensis Episcopus claruit anno
1086
S. Fulgentius floruit sub Symmacho Papa, & A-
nastasio Imperatore circa annum 500

Gabriel Biel floruit anno 1494
S. Gelasius Papa obiit an. Dom. 498

* B. Gertrudis, cuius Revelationes citantur, obiit
anno 1290
Georgius Cedrenus anno 1110
Georgius Nicomedensis à quibusdam dicitur Gre-
gorius vixit circa an 700
Georgius Trapezuntinus, claruit anno 1475
Germanus Patriarcha Constantinopolitanus
floruit anno 730
Gilbertus Genebrardus vixit an. Dom. 1590
Glossa Ordinaria à Strabo Monacho Fuldenf. e-
dita circa annum 840
Glossa Interlinearis ab Anselmo Laudunensi
Gallo edita circa annum 1110
Gotfridus Viterbiensis vixit circa an. 1136
S. Gregorius Magnus obiit anno 604. ex Onu-
phrio
B. Gregorius Papa II. obiit anno 751
B. Gregorius Papa VII. obiit anno 1085
* S. Gregorius Nazianzenus obiit anno Christi
390. aut 391. cum an. 90. & eo amplius ætatis
annos pervenisset.
* S. Gregorius Nyssenus frater S. Basilii claruit
an. Dom. 380
* S. Gregorius Thaumaturgus claruit anno
240
S. Gregorius Turonensis, obiit anno 594. ex Baro-
nio
Guaricus Abbas Igniacensis claruit an. 1300
Guilielmus Durandus ex Onuphrio claruit an.
1286
Guilielmus Parisiensis claruit sub Friderico II.
circa annum 1250
Guilielmus Perce, seu Parvus vixit circa annum
1170. ex Martino del Rio in Cantica

Hilgrinus Cardinalis Sabinensis vixit an-
no 1233
Haymo Episcopus Halberstadiensis Alcuini au-
ditor obiit anno 834. ex Tritemio
Hesychius Presbyter Ierosolymitanus claruit sub
Honorio Imperatore anno 400
* S. Hieronymus moritur anno 422
Hieronymus Angelica, qui Historiam Laur eta-
nam edidit, vixit anno 1525
Hieronymus Oforius Episcopus Algarbiensis obiit
anno Dom. 1580 ætatis 74
Hieronymus Rubens vivit hoc anno 1613
Hieronymus Platus Societatis Iesu obiit anno
1592
S. Hilarius Pictaviensis Episcopus obiit anno Do-
mini 372
Hippolytus Episc. & mart. claruit sub Severo an.
220 †††† Home-

ELENCHUS

Homerus Poeta vixit centum circiter annos post
 bellum Troianum
 Honorius Augustodunensis Presbyter claruit ex
 Onuphrio anno 1124
 Horatius Poeta claruit tempore Augusti.
 Hugo Cardinalis Ordinis Prædicatorum claruit
 anno 1262
 Hugo de sancto Victore obiit anno 1140
 S. Iacobus Apostolus auctor Liturgia pro Chri-
 sto necatus anno Christi 63 qui erat septi-
 mus Neronis
 Iacobus Almainus Senonensis claruit 1515
 Iacobus Christopholitanus claruit anno 1490
 Iacobus Græterius Societatis Iesu superstes hoc
 anno 1613
 Iacobus Laynez unus ex primis decem Patribus
 Societatis Iesu obiit anno 1565
 Iacobus de Vitriaco Cardinalis obiit anno Domi-
 ni 1244
 Iacobus de Virgine Ord. Præd. claruit 1290
 * Idiota ex Genebrardo claruit tempore Leonis
 Papa IV. circa annum Domini 847. aliis ta-
 men post sancti Bernardi aetatem floruisse vi-
 detur
 S. Iguacius martyr coronatur martyrio ad ann.
 Domini 110
 B. Ignatius Loyola Fundator Soc. Iesu in lib. ex-
 ercitorum obiit anno 1566
 S. Ildefonsus Tolitanus Archiepiscopus obiit an-
 no 669. ætatis 60
 Innocentius Papa III vixit an. Dom. 1215
 Iochim Abbas claruit an. 1200. nam in Com-
 mentariis in Apocalypsim mentitur anni 1195.
 quo erat Massana
 Ioannes Andreas Canonista floruit anno 1540
 Ioannes Azor Societatis Iesu obiit anno 1603
 Ioannes Baptista Mantuanus Ordinis Carmeli-
 tarum vivebat anno 1499
 Ioannes Baptista de Tuso Episcopus Acyranus
 ex Clericis Regularibus qui Chronica eorun-
 dem edidit, vivit hoc anno 1613
 Ioannes Baptista Villalpandus Societatis Iesu o-
 biit anno 1608
 Ioannes Belet, qui Rationalia divinatorum officio-
 rum edidit, vivebat anno 1328
 Ioannes Cassianus obiit 438 ex Onuphrio
 * S. Ioannes Chrysostomus moritur an. 409. ex
 Prospero
 Ioannes Caropalates historicus vixit annum Do-
 mini circiter 1070
 Ioannes Duns cognomento Scotus Ordinis Mi-

norum claruit anno 1308
 Ioannes Patriarcha s. Ierosolymitanus, non ille
 tempore Hieronymi, sed aliter, qui floruit circa
 annum 795 creatus ab Adriano I. de Mona-
 sterio montis Carmeli, iuxta Nicephorum Epi-
 scopum Constantinopolitanum in Chronolo-
 gia tripartita
 S. Ioannes Damascenus floruit circa an. 750
 Ioannes Dominici Ordinis Prædicatorum Cardi-
 nalis obiit anno 1488
 Ioannes Diaconus, qui vitam S. Gregorii scripsit
 floruit anno 860
 Ioannes de Lucena Societatis Iesu obiit an. 1600.
 Ioannes Gerson obiit anno 1410
 Ioannes Mariana Soc. Iesu adhuc superstes
 Ioannes Molanus vixit anno 1568
 Ioannes Nauclerus scripsit historiam ab Orbe cõ-
 ditò ad annum 1500
 Ioannes Petrus Maffeus Societatis Iesu obiit anno
 1603
 Ioannes de Pineda Societatis Iesu vivit hoc ipse
 anno 1613
 Ioannes Polancus Soc. Iesu obiit an. 1577
 Ioannes Raulinus Ordinis Cluniacensis, claruit
 circa annum Domini 1480
 Ioannes Trevisius Ordinis S. Benedicti claruit
 Alexandro VI. Pontifice an. Dom. 1494
 Ioannes Vassus anno 1560
 Ioannes Viguertius Ordinis Prædicatorum vixit
 anno 1560
 Ioannes Zouaras vixit anno 1110
 Iosephus Iudæus claruit Imperatoribus Vespasio-
 no, & Tito, & pervenit usque ad annum
 14. Domitianus ex lib. 20. de antiquit. Iu-
 daeorum, qui erat annus Christi 97. iuxta Ene-
 sium
 Iosephus Stephanus Valen. inus vixit an. 1584
 S. Irenæus Episc. Lugdunensis obiit circa an. 205
 S. Isidorus Episcopus Hispaniensis obiit anno 638.
 ex Onuphrio
 S. Iustus martyr claruit an. Dom. 165
 Iustus Lipsius claruit anno 1590
 Iuvencalis Poeta vixit sub Domitiano anno Do-
 mini 90
 Lactantius Firmianus claruit sub Constan-
 tino anno 312
 B. Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus
 moritur an. Dom. 1434. ætatis 74
 Laurentius Surius Carthusianus obiit an. 1578
 S. Leo Papa Magnus moritur anno 461
 Leo Castrius vixit circa an. 1567

AUCTORUM.

Leo Ostiensis, qui Chronicam Cassinensem edidit
claruit anno 1088

Lucanus Poëta Cordubensis moritur sub Nerone
circa annum Domini 60

Lucius Florus vixit circa annum Dom. 140. ex
prologo sua historia

Lucas Tudenſis vixit circa annum 1200

Ludovicus Bloſius claruit anno 1540

Marcus Antonius Muretus obiit an. 1585.

Marcus Antonius Sabellicus historicus
floruit anno 1498

Marianus Victorius floruit circa an. 1572

Marsilius Ficinus claruit circa an. 1490

S. Martialis martyr claruit circa annum Dom.

74
Martialis Poëta claruit sub Domitiano circa an-
num 90

Martinus Cromerus vixit circa an. 1548

Martinus del Rio Soc. Iesu moritur an. 1600

Martinus Polonus Ordinis Prædicatorum vixit anno
Domini 1300

Martyrologium Romanum iussu Gregorii XIII.
editum anno 1584

S. Maximus Episcopus Taurinensis claruit anno
465. ex Rationio in notis martyrologii ad diem
25. Iunii

* B. Mechtildis, cuius Revelationes celebrantur,
claruit anno 1300

Monologium Græcorum

* S. Methodius martyr martyrio coronatur sub
Decio & Valeriano circa an. Dom. 255

Michael Glycas vixit 1119. ex Onuphrio

Missale Romanum iussu Pii V. editum an. 1570

Navarus, cuius nomen Martinus Alpizo-
veta obiit anno 1586 ætatis 95

Nicephorus Callistus ex Genebrardo lib. 4. Chro-
nol. claruit anno 1311. sub Andronico Seniore,
cui suam historiam dicavit

Nicetas Choniates pervenit usq. ad an. 1204. ex
Onuphrio

Nicolaus Lyranus Ordinis Minorum claruit sub
Ioanne XXI. an. 1320

Onuphrius Panvinus Ordinis Eremitarum
obiit anno 1568

Origenes pervenit ad tempora Valeriani, obiit ex
Eusebio anno Christi 256 ætatis 79

Ovidius Poëta sub Augusto Imperatore vixit

Paulus Diaconus claruit anno Domini 813

Paulus Morigia Ordinis Iesuatorum vixit
anno 1580

Paulus Orosius claruit anno 425

Panormitanus, cuius nomen est Nicolaus de Ta-
deschis vulgo Abbas vixit anno 1424

Pantaleon Diaconus Constantinopolitanus vi-
xit circa annum 830

Plebartus de Temesuar Ordinis Minorum edidit
STELLARIVM B. Virginis, illudque dicavit
Sixto IV. qui sedit anno 1471

Petrus Andreas Matthiolus claruit circa annum
Domini 1510

Petrus de Aliaco Cardinalis claruit circa ann.
Domini 1416

Petrus Canisius Soc. Iesu obiit anno 1597

Petrus Faber, unus ex primis decem Patribus So-
cietatis Iesu obiit anno 1546

S. Petrus Chrysologus circa annum Domini 500.
nam serm. 145. meminit huius anni, in quo vi-
vebat

Petrus Comestor magister historiae scolasticae flo-
ruit sub Fridrico I. anno 1160

Petrus Cluniacensis Abbas claruit anno 1130

B. Petrus Damianus Cardinalis monachus S.
Benedicti pervenit ad annum 1080, ex Trista-
nio & Onuphrio

Petrus Galatinus Ordinis Minorum perfecit li-
brum de Arcanis Catholicae veritatis anno
Domini 1516

Petrus Gelasius in Martyrologium notas edidit,
vixit anno 1582

Petrus Lombardus Magister Sententiarum cla-
ruit anno 1140

Petrus de Natalibus Auctor Catalogi Sancto-
rum claruit circa annum 1490

Petrus Ribadeneira Soc. Iesu obiit an. 1612. æta-
tis 87

Petrus Stephanus de Templis Neapolitanus scri-
psit anno 1560

Philippus Bergomas claruit anno 1503

Philo vixit circa annum Domini 50

Plinius sub Traiano vixit circa an. Dom. 105

Plutarchus floruit circa annum 122. ex Eusebio
in Chronico

Polydorus Virgilius claruit an. Dom. 1503

Pompejus Hugonius vixit anno 1588

Pontificale Romanum novissime editum est iussu
Clementis VIII. anno 1595

* Pratum spirituale, quod Sophronio Patriarcha
Ierosolymitano tribuitur, editum est circa an-
num Domini 610

ELENCHUS

- Primasius** Vicensis Episcopus vixit anno Dom. 440
- Proclus** Episcopus Constantinopolitanus ex Episcopo Cyclico Chrysostomi discipulus floruit anno 438. ex Onuphrio
- Procopius Gazeus** ex Sixto Senensi. & Genebrardus vixit circa annum 495
- Promptuarium** miraculorum B. Virginis in libris dicitur sermones discipuli, ejus auctor fuit Ioannes Herlois Ordinis Prædicatorum, & vixit anno Domini 1450
- Prudentius** Poeta floruit sub Gratiano Imperat. anno 380. ex Tritemio
- Rabanus Maurus** claruit anno 855
- Rabbi Abenezra** circa annum 400
- Rabbi Hakados** vixisse videtur sub Severo. & Avonino circa annum 217. Genebrardus vero lib. 3. Chronolog. ponit eum circa annum Domini 712
- Raphael Volaterranus** claruit anno 1503
- Richardus à S. Victore** claruit anno 1130
- Raymundus** Generalis Ordinis Prædicatorum floruit anno 1375
- Rodolphus Agricola** claruit sub Frederico III. anno 1485
- Ruffinus Aquilejensis** vixit circa annum 390
- Rupertus Abbas Tuitiensis** claruit an. 1124. sub Henrico IV. ex Tritemio
- S. Anstus Fagninus** Ordinis Prædicatorum obiit anno 1541
- Scala Cæli**, hunc librum edidit Ioannes Ægidius, sive Ioannes Iunior Ordinis Prædicatorum, qui vixit anno 1406
- Sebastianus Barrada** Societatis Iesu vixit hoc anno 1613
- Sedulius Poeta Christianus** floruit sub Theodosio Iuniore anno 436. ex Tritemio
- Seneca** claruit sub Nevone circa an. Dom. 60
- Septuaginta Interpretes** claruerunt temporibus Eleazari summi Iudaorum Pontificis & Ptolemai Philadelphi II. Regis Ægypti Olympiade 114. ante Christi natiuitatem anno 280
- Sergius Hagiopolita** vixit circa annum 650
- Severus Sulpitius** claruit anno 420
- Sibylla Cumana** anno 270. ante Christi aduentum ex Tatiano oratione contra Græcos
- Segebertus Gemblacensis** Ordinis S. Benedicti, vixit tempore Henrici IV. Imperatoris usque ad annum 1120. ex Tritemio
- * **Simeon Metaphrastes** vixisse videtur inter annum Domini 900. & 1000
- Sixtus Senensis** Ordinis Prædicatorum Bibliothecam sanctam scripsit anno 1566
- Socrates historicus** claruit anno 430
- Selinus** vixit anno Domini 122
- * **Sophronius**, cui tribuitur sermo de Assumptione Deipara, vixit aetate S. Hieronymi
- * **Sophronius**, cui tribuitur Pratum spirituale, Patriarcha Ierosolymitanus peruenit ad annum Domini 636. ex Onuphrio
- Sozomenus** floruit anno Theodosii 31. Christi aetate 438. ex Onuphrio
- Speculum Exemplorum Magnum** ab Henrico Gran Germano circa an. 1480. editum
- Speculum humana salutis**, citatur in Speculo Exemplorum distinctione 9. ejus Auctor ignoratur
- Suidas** vivebat anno 1018. ut ipsemet ait in suo opere, in voce, Adam
- Synodus sexta** anno 680. & inchoata, & 681. absoluta
- Synodus septima**, qua est 2. Nicæna circa annum 771
- Sivabo** claruit tempore Augusti
- Supplementi Gabrielis** Auctor vixit circa annum 1300
- B. M. Tereisa à Iesu** Carmelitarum Discalcentorum Fundatrix obiit anno 1782
- Tertullianus** vixit anno Christi 222. ex Pamelio, cum jam quadragenarius anno Christi 198. conversus esset ad Christi fidem
- Theodoretus Episcopus Cyri** moritur tempore Leonis senioris Imperatoris, ex Gemudio ad annum 460
- Theophanes historicus** circa annum 900
- Theophylactus** floruit circa annum 885. ex Onuphrio
- Thesaurus Coucionatorum** à Thoma de Trugilo Ordinis Prædicatorum, qui floruit anno 1578
- S. Thomas Aquinas** Ordinis Prædicatorum obiit anno 1274
- Thomas Bozius** ex Congregatione Oratorii obiit anno 1610
- Thomas Cantipratenfis** Ordinis Prædicatorum in lib. Apum floruit annum circiter 1260
- Thomas Esclius** Ordinis Prædicatorum claruit anno Domini 1560
- Thomas Sances Societatis Iesu** obiit 1609

Thomas

AUCTORVM

Thomas de Vio Cardinalis Cajetanus Ordin.

Prædicatorum obiit anno 1534. ætatis, 66.

Tilmannus Bredenbachius, qui Collationes sa-
ras exemplorum scripsit, vixit anno, 1584.

Titus Livius Historicus floruit Augusti tempo-
re, & moritur anno quarto Tyberii ex Euse-
bio in Chronicis.

Valerius Maximus claruit sub Tyberio Im-
peratore ad quam suum opus scripsit.

Varro Romanus moritur nonagenarius
anno 15. Augusti.

Victor Viicensis floruit anno 487.

Wilhelmus Abbas. Sancti Theodorici, qui vitam
S. Bernardi Abbatis scribere cepit, claruit
anno 1120.

* Vincentius Beluacensis Ordinis Prædicatorum, Speculum historiale conscripsit ab Orbe
condito usque ad annum 1244.

S. Vincentius Ferrerius Ordinis Prædicatorum
obiit anno 1418.

Virgilius Ceparius Societatis Iesu vivit hoc ipso
anno 1613.

Virgilius Poeta claruit sub Augusto.

Vita Fratrum Prædicatorum, quem librum edi-
dit quidam Ordinis Prædicatorum, nomine
Gerardus Semo vicensis: circa annum Domini
1265. Auctore Ferdinando Castiglia in 1.
part. Chron. S. Dominici.

Vsuarius tempore Caroli Magni: circa annum
800.

Ad extremum in hoc, quem descripsimus, Auctorum Elencho illud animad-
vertendum est. Nos, tamen complurium Auctorum Testimoniis in Historicis
præcipue narrationibus usi fuerimus: quorundam tamen nomina consultò in
hoc Elencho prætermisisse tum brevitatis studio, tum etiam quia in iisdem
exemplis eorum nomina, à quibus sunt excerpta, semper ponan-
tur, unde Lector eos facile cognoscere
poterit.

ADMONITIO AD LECTOREM DE
NONNULLORVM AVCTORVM TESTI-
monii, quibus in hoc opere utimur, ac de eorum
vi, & auctoritate.

*Quorum-
nam Au-
ctorum te-
stimonia
in hoc ope-
re affe-
rentur.*

Um in hoc de sanctissimæ Virg-
laud. opere, illud potissimum
spectaverimus, ut, quæ dicebā-
tur omnia, probatissimorum
auctorum testimoniis confir-
marentur; operæ pretium me
facturum duxi, si in hoc operis veluti vestibulo
pium lectorem præmonerem, quæ ad aliquo-
rum testimoniorum auctoritatem, atque pon-
dus cognoscendum magnopere conferrent.
Enimverò cum me non lateat opuscula quæ-
dam inter opera Cypriani, Hieronymi, Augusti
& aliorum haberi, quæ viri docti, vel dubitant,
vel omnino negant, eorum esse quibus vulgò
ascribuntur, idcirco ab eis citandis, quæ nullius
probatæ auctoris esse, quæque incertæ fidei, &
obscuræ auctoritatis vitæ sunt, consilio absti-
nuimus: quæ verò aliis quidem auctoribus, sed
iis tamen tribuuntur, qui ad confirmanda, quæ
dicimus, merito afferri possunt, ex iis inter-
dum testimonia petimus sub nomine eorum
ferè, inter quorum opera circumferuntur. Sed
cur eorum potius nomina usurpem, ea est ra-
tio; quòd in miram rem hanc ad trutinam re-
vocare, rationesque expendere, & inter viros
doctos ferre iudicium, nec instituti operis sit
nec ita expeditum, ac faciliè, ut non iustum
volumen exigat. Cùm vel inter eruditos vi-
ros de ejusmodi opusculis, cuiusnam Auctori
tribuenda sint, non satis constet, quemad-
modum Lovanienses exactissimi operum
Augustini indagatores in censura Generali,
tom. 10. operum S. Augustini in ipso fronte
præfixa monent; estque omnibus in promptu
recentiores consulere, qui id in plerisque scri-
ptoribus accuratè examinant, ut Marianus
Victorius in Hieronymo, Lovanienses in
Augustino, in aliis aliis. Quædam verò opu-
scula, quæ veritate roborata, & ab aliis quæ-
que probatis auctoribus ad assequendum ea

quæ in controversiam veniunt, afferri solent,
breviter examinate, interdum eorum vim, et
que auctoritatem aliqua ratione confirmare
studuimus: vel etiam aliquod indicare quod ad
eorum auctores illustrandos pertinere vi-
deretur, quod hic recandide Lector moni-
tum volui, ne quoties occasio incidit, (inci-
dit autem frequenter) semper mihi monen-
dis sis, quod & mihi operosum, & tibi permo-
lestum foret.

2. Illud præterea nosse te velim, me in al-
legandis auctoribus, us præsertim, quorum
testimonia identidem utor, ne longiori loco-
rum citatione tædium afferatur, consilio al-
iquid prætermittere, quod tamen à quovis
in sacrorum Doctorum scriptis vel medio-
criter versato faciliè subintelligi potest; exem-
pli causa cum Andrea Cretensii, Damasceni,
Petri Damiani, & similibus orationes de
Dormitione, de Nativitate absolute citamus,
eas esse intelligimus, quas de Deiparæ Dormi-
tionis, vel Nativitatis eorum auctores conscripse-
runt, præsertim quia ex his aliqui, Damasceni,
scilicet & Andreas non de aliorum, sed tan-
tum de Deiparæ Dormitione egerunt. Eadem quo-
que ratione sermonem illum, quem S. Bernar-
dus non minus piè, quam luculenter de
Deiparæ habuit super verba illa Apocal. 12.
Signum magnum apparuit in Cælo, brevitatis
studio hac forma citare solemus, *Bernardus
sermone signum magnum*. Sanctus quoque Bo-
naventura Deiparæ addictissimus inter alia
sua in eandem Virginem pietatis monumen-
ta opus edidit præclarissimum, quod Deiparæ
plurima encomia sacrarum litterarum
& Sanctorum testimoniis confirmata conti-
net; ejus titulus *Speculum B. Virginis*, hoc verò
nos frequenter allegamus sub hac forma (Bo-
naventura in speculo.)

S. Antoninus Archiepisc. Florent. sacre
Theo-

*Ratio citã-
di aucto-
res, qua in
hoc opere
ussumi.*

Theologiæ summam in partes quatuor, & Chronicorum opus in partes tres divisam edidit. nos brevitati studentes Chronica sic citamus 1. vel 2. vel 3. p. hist. tit. &c. At verò cum summam Theologiæ allegamus, ferè semper ad numerum partis nihil adiecimus ut subintelligatur curi pars Summæ Theologiæ, præteriti quia ea, quæ de B. Virg. habet S. Antoninus præcipue in 4. part. tit. 15. continentur; historia verò ejusdem ad quartam partem non pertingit.

Atque his de ratione citandi auctores indicatis, ad auctorum iudicium accedamus: & certè reliquis, qui in superiori Elencho recensentur auctoribus prætermissis, de iis, dumtaxat eodem ordine alphabet. agamus, & eaque tantum proponamus, quæ nec Lectori scitu ingrata, & ad rem, de qua agimus, magnopere conducere visa sunt.

Auctorum
testimonia.

3. Albertus Castellanus Venetus Ord. Prædicatorum ann. Dom. 1321. Italico serm. edidit piissimum Rosarii Deip. librum in quo Rosarii institutionem, præcandi rationem, ejusdem Rosarii, leges, ac Indulgentias commemorat, deinde ad singulas tum orationes dominicas, tum salutationes Angel. quæ 15. Rosarii decadibus continentur; suam cuique meditationem sacrarum litterarum testimoniis apposite explicatam, ac roboratam apponit, adjectis totidem è regione earundem meditationum imaginibus ad pietatem excitandam accommodatissimis, quæ meditationes ipsas exprimunt, & ob oculos ponunt, ad calcem verò libri quamplurima miracula, & beneficia Rosarium recitantibus à Deipara exhibita subnectit.

B. Amadeus Ord. Minorum sanctitate conspicuus, quemadmodum videre est in Chronicis Ord. Minorum part. 3. lib. 6. cap. 30. claruit sub Sixto IV. cujus fuit Confessorius ad annum se. è Dom. 1475. Is librum Revelationum edidit, ubi in primo raptu septem Principes Angelorum divino throno astantes, ac Deiparam singulariter venerantes sibi ostensos memorat, id quod nos in hoc opere cap. 26. referemus. Cæterum de eodem B. Amadeo, ejusque visionibus in opere de septem Angelis uberius disputavimus: cum enim constat nonnulla ab aliquo alio juxta proprium sensum conficta in eandem revelationum librum adjecta esse, quod aperte testatur auctor Chronicorum Ord. Minorum lo-

co citato; hanc tamen, quam nos afferimus visionem neque suppositiciam, neque vitiatam, sed germanam, ac sinceram esse illud argumento est, quod Petrus Galatinus vir ex eadem Minorum familia eruditissimus, quique non multò post B. Amadeum, anno nimirum 1500. floruit, ac proinde sincera, & intacta eum habuisse illarum visionum exemplaria, verisimile. hanc ipsam visionem, ut propriam B. Amadei in suis in Apocalypsim Commentariis, quos manuscriptos in Monasterio Aræ Coeli Romæ vidimus, ad sua confirmanda affert: deinde cum hæc in ipso visionum limine prima omnium (quippe, quæ tempore reliquas præcessit) collocetur, nemo facillè suspicabitur eam in ipso libri vestibulo depravatam.

4. Andreas Cretensis inter Ecclesiasticos scriptores Græcos celebris, cujus testimonia ex orationibus de Dormitione Deiparæ, de salutatione Angelica in hoc opere usurpamus, diversus est, teste Baronio in notis Martyrologi, ab Andrea Cretensi Monacho, qui ob cultum sanctarum Imaginum sub Constantino Copronymo martyr occubuit, de quo in Martyrologio Romano die 17. Octobris, Cum verò apud aliquos non satis constet, quis fuerit, & quo tempore Andreas noster Cretensis claruerit, cum aliqui illum Jerosolymitanum, aliqui Cretensem appellent, aliqui verò duos Andreas esse arbitrentur: cumque Cansius lib. 5. de B. Virg. cap. 30. sub Justiniano Imperatore, qui imperare cepit anno 528. Genebrardus verò lib. 3. Chronologiæ sub Pelagio II. Pontifice, qui sedit anno 579. illum collocet, operæ pretium existimavi in gratiam Lectoris, illius Elogium ex Menologio Græcorum 4. nonas Julii à Reverendissimo Federico Merio Episcopo Thermularum ad verbum conversum hic inserere: ex eo enim difficultates omnes facili negotio dissolvuntur. Illud autem sic habet: Andreas Jerosolymitanus, qui Cretæ Archiepiscopus fuit, cum in Civitate Damasco natus esset, litterarum disciplinæ secretum tradidit, in quibus ad eum profecit, ut à Theodoro Patriarcha Clericus sanctæ Civitatis fuerit ordinatus, & ab eodem Subscriba, seu Amanuensis constitutus; à quo etiam missus est Constantinopolim, ut in synodo celebranda suo nomine interesset: qui propter suam eruditionem, & lingu-

singularem virtutem Diaconus etiam magne Dei Ecclesie ordinatur: & paulo post Orphanorum etiam alendorum cura illi demandatur. deinde Archiepiscopus etiam Crete constituitur, & tandem cum in quadam Insula Hieriso nuncupata prope Mytyleonem reperiretur, vita functus est, relictis compluribus opusculis Ecclesie Dei proficuis, hæc in Græcorum Menologio.

5. S. ATHANASII sermo de Deipara habetur tom 3. operum ejusdem sub hac inscriptione: *S. Athanasi in Evangelium de sanctissima Deipara sermo, in quo Annuntiationis, & incarnationis mysteria recensentur.* sic ibi.

*Baronius
Ad ratio-
nes dubi-
tandi, an
hic sermo
sit S. Atha-
nasi re-
spondetur.*

Hunc sermonem Baronius tom. 1. annal. ad an. Dom. 48. & in notis Martyrol. ad diem 25. Mart. & ad diem 15. Aug. negat esse Athanasii. Præterea, quod ibi Nestorii hæresis, quæ post Athanasii ætatem exorta est, impugnetur eiusdem planè verbis, quibus postea Concilium Ephesinum contra Nestorium est usum: in eo enim sermone duas naturas in unam personam inconfuse, immutabiliter, atque indivisim convenisse asseritur. Secundo, quoniam, si huius orationis auctor, in quam tam dilucidè Nestorii error impugnetur, esset S. Athanasius, Patres Concilii Ephesini ejus auctoritate in damnando Nestorio usi fuissent. Tertio, obijcere quispiam possit huius orationis auctorem Beatissima Virginem appellare *θεοτόκεν* hoc est, Deiparam, quod nomen à concilio Ephesino longè post Athanasium est illi tributum. Addit tamen Baronius sermonem illum esse Cyrilli, vel alterius Theologi insigniter eruditi. Alii vero sermonem illum omnino Athanasii esse affirmant. Ita Petrus Canisius libro 5. de B. Virg. cap. 30. & complures alii eum tanquam Athanasii sermonem citare solent, id quod nihil magis probatur, tum quia in Brev. Romano jussu Pii V. edito, idem sermo in festo Assumpt. Deiparæ sub nomine Athanasii legebatur, teste Baronio in notis Martyrol. ad 15. Aug. & norunt omnes, qui divinum officium recitarunt (quamvis hoc tempore in breviario Clem. VIII. auctoritate recognito eo die legatur sermo S. Damasceni) tum etiam, quia Michael Glycas historicus, qui vixit anno 1119. & plures alii Græci cum magni Athanasii esse agnoscunt, teste Canisio loc. cit. & Thoma Bozio lib. 9. de signis Eccl. cap. 7. tum denique, quia ipsa dictio, ac ratio, qua

de his agit, prodit auctorem Cyrillo, & Concilio Ephesino antiquiorem, ut mox dicemus.

6. Ad rationes vero, quæ pro opposita sententia afferbantur facile responderi potest. Ad primam dicimus, potuisse errorem illum, quem postea Nestorius propagavit, ætate S. Athanasii ab aliquo alio disseminatam pullulare; nam in ipso Athanasii symbolo eadem hæresis cum hæresi Euthychetis in Concil. Chalcedonensi damnata, similibus ferè verbis jugulatur, cum enim ageretur de Christi persona duas habente naturas, sic dicitur: *Qui licet Deus sit, & homo, non duo tamen, sed unus est Christus; Unus autem non conversione divinitatis in carnem, sed Assumptione humanitatis in Deum. Unus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ.* Quæ quidem omnia aliquando tamen uberius in sermone illo Athanasii habentur. Verisimile quoque est. Patres non Ephesini tantum, verum etiam Chalcedonensis Conc. In Nestorio, & Euthychete damnandis verba illa ab Athanasio celeberrimo quidem Theologo libenter mutuatos, quem admodum etiam Patres Conc. Araucani II. contra Pelagianos in suis definitionibus integras sententias ex August. desumpserunt, quod exemplo quoque S. Hieronymi libr. 2. Comm. in Matth. confirmatur. Is enim cum in Christo inter operationes, quæ à natura divina, & à natura humana proficiuntur, diversitatem animadvertisset, confessim contra hæresim, quam postea Nestorius docuit, subjicit in hunc modum: *Non quod personam Domini separemus, sed quo modo opera ejus inter Deum, hominemque divisa sunt, ostendamus.* & S. Ambrosius, qui ante tempora Conc. Ephesini, & Chalcedonensis vixit in libr. de Incarnat. Dominicæ sacramento cap. 6. non tantum hæresim de duabus in Christo personis à Nestorio postea evulgatam, & in Conc. Ephesino damnatam, verum etiam discretis verbis, & pluribus testimoniis hæresim Euthychetis, & Dioscori unam tantum naturam in Christo ponentium, & à Conc. Chalcedonensi postea damnatam refellit, & execratur, quin etiam in quodam libro se illam legisse commemorat. At si quis accuratè sermonem illum S. Athanasii conferat cum hoc capite S. Ambrosii, non solum in inscriptione operis, verum etiam in aliis multis eos convenire inveniet; quin etiam uterque Conc. Niceni

Niceni

Niceni eo in loco meminit, & cerè scimus S. Ambrosium ex Basilio multa penè ad verbum desumere solitum, ut videre licet in Hexameron, quare eundem Ambrosium ex hoc Athanasii sermone aliqua imputarum existimare possumus. Ex quo licet colligere sermonem illum Cyrillo multò antiquiorem fuisse, & jure optimo S. Athanasio tributum quemadmodum etiam impietas Arianis multis annis antequam à Conc. Niceno damnaretur, à S. Petro Episc. Alexandrino, & martyre rejecta est, quæ ante ejus etiam ætatem pullulare caperat. Nam S. Thomas 1. p. qu. 32. art. 1. ad 1. Originem fontem Arianorum appellat: & quæst. 32. art. 1. ad 5. quendam Arianorum tribuit etiam Origini, quæ eo quidem omnia spectant, ut intelligamus aliquas hæreses; antequam in conciliis damnarentur, pullulasse, & à Patribus zelo fidei impugnatas, quod ipsum contigit in Nestor. hæresi, à S. Athanasio in hoc sermone rejecta.

S. Athanasii auctoritas approbata.

Ad secundam respondeo: Patres Conc. Ephesini procul dubio S. Athanasii auctoritatem Nestorio opposuisse, Nam S. Cyrillus unus ex antesignanis Conc. Ephesini in Epistola ad Achacium, quæ extat in 1. p. ejusdem Conc. num. 22. Athanasium allegat contra Nestorium, & ut mox dicemus, non aliunde, quam ex hac oratione testimonium petere videtur.

B. Virgo ante Conc. Ephesin. Deipara nomine appellari consuevit.

7. Ad tertiam verò respondetur cum nostro Canisio lib. 3. de B. Virg. cap. 19. vocem *θεοτόκου* non fuisse ab Ephesina synodo primum excogitaram, sed ab antiquis Patribus veluti per manus traditam, & acceptam, & ab eadem synodo novo, ac peculiari studio, uti res postulat, approbatam, atque sancitam. Et sanè facile id probatur auctoritate Patrum, qui ante Conc. Ephesinum claruerunt, à quibus Deiparæ nomen usurpatur, nam ut præteream hanc Athanasii orationem, de cuius auctoris ætate instituta est hæc disputatio. Idem S. Athanasius in Dial. 4. de S. Trin. introducit Apollinarium hæreticum quærentem ab orthodoxo: *Hominem igitur genuit Maria? cui orthodoxus: Nudum dicitur axat hominem, nequaquam, sed Deum, qui hominem induerat, & mox: Quomobrem etiam Deipara est Maria.* sic ibi. & S. Greg. Nazianz. ob singularem divinarum litterarum scientiam Theologi cognomentum consecutus, longè ante Ephesinam synodum in orat. 51. quæ est epist. 1. ad

Cledonium, in quam Elias Cretensis Commentarium edidit, cum invehitur contra Apollinaristas hæreticos, impietatem quandam (quam postea evomuit Nestorius) aperte infectatur: *Neque enim inquit, hominem à divinitate separamus, sed unum, & eundem profite-mur, & mox: Si quis S. Mariam DEIPARAM non credit, extra divinitatem est.* sic Nazianz. S. Epiphanius in orat. de Deip. crebro hoc nomine eam reverenter appellat illis præsertim verbis: *S. Maria Virgo DEIPARA beata tu inter mulieres;* & mox: *Tu enim es DEIPARA, quæ VERBUM ex te incarnatum peperisti.* Theodoretus libr. 4. hæreticarum fabularum aliorum Patrum auctoritate qui ante Ephesinam synodum vixerunt, cujusmodi sunt Basilius & Chrysostomus, vocem hanc Deiparæ recipiendam probat. His adde Originem, & Eusebium lib. 2. de vita Constantini cap. 42. qui eadem voce Deiparæ utuntur.

Verum audiamus S. Cyrillum Alexand. paucis omnem hanc controversiam dirimentem. Is enim in epist. ad Achacium, quæ est in synodo Ephesina p. 1. epist. 22. disertè testatur à S. Athanasio, aliisque Patribus Deiparæ nomen B. Mariæ tribui his verbis: *Compario æterna memoria Episc. Athanasium sapientissimum Deiparam appellare, atque etiam beatos Patres nostros Theophilum, Basilium, Gregorium, Atticum, & alios præterea non paucos, qui per id tempus vixerunt, sanctos Episcopos. Denique nemo opinor ex Orthodoxorum numero illam Deiparæ nominare dubitavit, quandoquidem verum est Emmanuelem Deum esse.* sic Cyrillus. ubi aperte hanc sermonem esse Athanasii indicare videtur, neque enim alibi sapius ab Athanasio Deiparæ nomen usurpatur, quam in hoc sermone.

Ex dictis ergo satis constat DEIPARÆ nomen à S. Athanasio in hac orat. usurpari potuisse, & a Cyrillo citatam esse contra Nestorium; quibus addo græcum idioma in conflandis hujusmodi nominibus plurimum excellere: & ut aliquid, quod ad rem nostram spectat proferamus: Aristoteles cum in libr. 1. de hist. animalium cap. 5. egisset de distinctione animalium, quæ pariunt perfectum animal, vel ova; deinde lib. 4. de partibus animalium illa cap. 10. & 11. animalium vocat vivipera ista ovipera, & lib. 4. de gener. animal. cap. 6. non solum memorat animalia Vivipera, verum etiam Multipara, quæ scilicet,

Epiphanius
Theodore

Cyrillus
Alexandr.
Concil. Ephesinum.

†††††

licet, multos foetus uno partu edunt, & sanctus Basilius hom. 7 in hexameron cum ageret de productione animalium ex aquis memorat animalia ovipera, quae graece appellat *ovoviva*.

Quid ergo mirum, si sancti Patres, etiam ante Ephesinam synodum strenue asserentes contra Apollinaristas, aliosque haereticos, VERBUM PATRIS ex utero, & in utero sanctissimae Virginis humanitatem suscepisse, eam Dei matrem praedicarint? quod certe ab initio nascentis Ecclesiae tanquam de fide receptum nemo inficiari potest. Ex hoc autem facili negotio eleganter concinnarunt vocem *θεοτόκος* hoc est DEIPARAE, quam Dei Genitrici aptarunt; quamque postea sacra Ephesina synodus sua auctoritate sanxit, atque probavit.

S. Augustini sermones de B. Virgine Lovanienses in Augustinum. Bibliotheca veterum Patrum.

8. S. Augustini tractatus aliquot in hoc opere citantur, de quibus breviter agendum. Ac primum quidem S. Augustini liber de Assump. B. Virginis qui est serm. 34. de Sanctis, & primus de Assum. à Doctoribus Lovaniensibus editus tom. 9. operum ejusdem juxta censuram libro praefixam ab eisdem, agatur esse Augustini, eaque de causa in Appendicem tract. 8. est rejectus. Auctor tamen Bibliothecae homiliarum, & sermonum prescorum Patrum tomo 4. bibliothecae in hamiliis diei Assumptionis ad marginem hujus libelli qui ibidem inter Augustini homilias in eum diem reponitur hom. 4. tanquam germanus Augustini agnoscitur his verbis: *Libor de Assumptione habetur tom. 9. operum Augustini. Et vul stylus ipsa indicat esse eius, Et viri doctissimi de eo nihil dubitant.* sic ibi. Quicquid tamen sit, clarissimi alicujus Theologi esse videtur, teste Baronio in notis Martyrolog. ad diem 15. Augusti, & ab Auctoribus saepe citari solet sub nomine Augustini. In eodem tom. 9. tractatus super *Magnificat*, qui in editione Lovaniensi in appendice collocatur, & est tract. 24. à Doctoribus Lovaniensibus incerti auctoris esse dicitur.

In tom. 10. ejusdem S. Augustini serm. 17. in Natali Dom. quamvis aliqui dubitent num sit Augustini: à Lovaniensibus tamen inter Augustini sermones reponitur, non tamen ea certitudine, qua indubitati ejus sermones, ideoque non est in Appendicem rejectus qua continentur ea, quae Augustini esse praecise agant.

In eod. tom. 10. serm. 18. de Sanctis, qui est secundus de Annunc. in Breviario Romano jussu Pii V. Clementis VIII. recognito sub nomine Augustini praenotatur die 8. & 9. Septem. Doctores certe Lovanienses non audent negare illum esse Augustini, dicunt tamen eum a quibusdam D. Fulgentino Doctores praecellissimo tribui.

Serm. 35. de sanctis, qui est secundus de Assumptione à Lovaniensibus in Appendicem tom. 10. serm. 38. rejectus, negatur esse Augustini, quod citet Isidorum opere de vita. & obitu sanctorum, qui longe post Augustini aetatem vixit tamen alicujus clarissimi Theologi, teste Baron. in notis Martyrol. ad diem 15. Aug. Addunt idem Lovanienses in appendice serm. 38. sermonem illum in plenisque manuscriptis exemplaribus tribui Fulberto Carnotensi Episcopo viro doctissimo, & Virginis Deiparae studiosissimo, qui clausis ann. 1086.

9. S. Bernardus complures loculentissimos illos quidem de Virg. Deipara sermones habuit, qui in 1. tom. ejusdem operum habentur, eoque in hoc opere non raro allegamus. In 2. vero tom. exiis, de quibus ambigitur, num sint germana Bernardi opera, quidam est sermo de B. Maria, cujus initium est: *Ave Maria gratia plena* Sermones item quatuor super *Salve Regina* recenseantur, in quibus complura de B. Virgine praecleara enarrantur. Verum quicquid de his sit, in eod. 2. tom. sub finem, sermo quidam habetur hac inscriptione praenotatus: *S. Bernardi ad gloriosam Virg. Mariam deprecatio, & laus elegantissima*, quem si quis in dubium revocare velit, num verè D. Bernardo tribuatur, testem profero S. Bonaventuram, qui recens à Bernardi aetate fuit, quippe qui sequenti seculo floruit, ac proinde cum germanos Bernardi libros non ignorasse verisimile est, quem admodum etiam ad germanos Augustini libros dignoscendos Bedae testimonium, qui tribus post Augustinum seculis claruit, affert solet à Doctoribus Lovaniensibus. Itaque S. Bonaventura partem hujus deprecationis ad Virg. sub Bernardi nomine allegat in speculo de B. Virg. cap. 8. & deinde cap. 9. celebre illud beneficium à Deipara in Theophilum collatum tanquam à Bernardo relatum affert, quod nescio, an apud Bernardum alibi quam in hac deprecatione reperiat.

S. BRIGITTA, vel Birgitta ex clarissima Regum Sueciæ stirpe, divinarum Revelationum, seu visionum volumen edidit præclarissimum, quarum visionum, ac Revelationum honorificè meminerunt Bonifac. Papa IX. in bulla Canonizationis ejusdem, & Martinus V. in confirmatione ejusdem bullæ Canonizationis. eas Revelationes insignium Theolog. complures, cum adhuc viveret S. Brigitta, examinerunt, & post ejus mortem plurimi, inter quos fuit Joan. Card. de Turre cremata pietate & doctrina inclutus, diligenter excusserunt: omnesque constantè affirmant, eas à Deo processisse, quemadmodum videre licet in Defensorio earundem Revelationum initio ipsarum impresso, edito à Joanne Cardinali de Turre cremata, ubi e. 1. eos omnes, quibus recognoscendi has visiones munus est demandatum nominatim recenset, eorumque probationem refert, ut propterea Canis. lib. 1. de B. Virg. c. 7. affirmet S. Brigittæ multa fuisse arcana divinitus patefacta, & maximorum hominum auctoritate Romanæ Ecclesiæ calculo ita probata, ut apud catholicos quidem defensione nequitiam egeant, & Lud. Bloisius in Monili spirituali ca. 14. eas propterea magnificat. Qui verò plura in harum Revelationum commendationem desiderat, legat ea, quæ in fronte ejus operis à Turre cremata, & ab alijs desumpta præmittuntur.

Bonifacius IX. Pontifex. Martinus V. Pontifex

Ioannes Cardinalis de Turre cremata.

Casarij liber miraculorum. Tritemius

IO CASARIUS natione Germanus ex quo plurima & miracula, & exempla in hoc opere excerptimus, Ord. Cisterciensis, vir (ut verbis utat Tritemij de scriptoribus Ecclesiasticis) devotus, & in regulati disciplina præcipuus, atque in divinis scripturis longa exercitatione studiosus, illustrium miraculorum, & historiarum memorabilium narrationem in modum dialogorum instar S. Gregorij Papæ, de ijs, quæ sua ferè ætate memorari digna contigerant, accuratè conscripsit, qua in re quàm fideliter suo munere sit functus facile intelligi potest ex præfatione in hos libros, ubi sic ait: *Testis est mihi Dominus, nec unum quidem Capitulum in hoc dialogo me finxisse, quod si aliqua forè aliter sunt gesta, quàm à me scripta magis videtur imputandū esse, à quibus mihi sunt relata.* Idem indicat libr.

S. Cypriani sermo de

S. CYPRIANI sermo de Nativit. Christi primus est in libro qui inscribitur *de cardina-*

libri Christi operibus, in eo sermone occasione Nativit. Virginis sanctissimæ Puerperæ privilegia recenset. Caterum, quia de hujus libelli auctore, an scilicet sit Cyprianus, cui ascribitur aliqui dubitant; ea de re Jacobi Pamelij viri eruditissimi, qui in Cyprianum annotationes edidit, sententiam afferam, ejus planè verbis in adnotatione ad hunc librum, sic ergo ait: De hujus libri auctore quamquam certi nihil pronũciare possum, quod mihi defuerint exemplaria manuscripta: pro Cypriano tamen facere videntur, tum voces, phrasæ, & schemata quadam toto operi interjecta, tum frequens inculcatio baptismi sanguinis, & martyrii latronu, Tractatu de Scella, & Magi, de cæna Domini, & passione Christi. Et certè ex ijs cumq; sit scriptū constat auctore Cornelij & Cypriani, atq; ad eandem auctoritatem recur sic ille.

ET EPIPHANIUS Presb. Constantinop. vitam Deiparæ litteris mandavit, ejus fragmentum Nicephorus lib. 2. c. 23. cum de moribus forma, & statura Deiparæ ageret, ad verbum refert. Epiphanius autem in hac vita conscribenda, quemadmodum de se ipse testatur, magna diligentia usus est in Græcis auctoribus, & perlegendis, & examinandis, ut de vita Deiparæ non solum credibilia, sed etiam certa, firmaque conscriberet.

R. GERTRUDIS, cujus Revelationes interdum citamus, alia fuit à S. Gertrude virg. sorore S. Beggæ, & filia Pipini primi Ducis Brabantia, quæ ex Siegberto obiit an. 664. ejus memotia in Martyrol. adnotatur die 17 Martij. Nostra autem Gertrudis natione Germana opus insigne Revelationum edidit cælestis doctrinæ, ac suavitatis refertissimum, quod *insinuationes divina pietatu* inscribitur: & cum esset nobili genere filia Baronis Hakeborensis à primæ ætate sanctimonialis in cœnobio Rodardesdoiffiense ord. S. Benedicti Congregationis Hirsaugensis reformatæ Cluniaensis, electa est in Abbatissam postea destructo suo monasterio, ac translato ad monasterium Helffæ ad suburbium Eislebij, ibi sancto sine quievit anno 1290. ex Arnolde Vuyonio libr. 5. ligni vitæ c. 89. ex præfatione libri ejus Revelat. Harum revelationum Ludovicus Bloisius in Monili spirituali honorificè meminit, & ex ijs complures ad spiritualem animarum consolationem recitat.

Nativitas Domini.

Epiphanius Presb. Constantinop. de vita Deiparæ. Epiphanius.

12. S. Gregorii Nazianzeni Tragedia *Christus patiens*, à Card. Baronio tomo 1. annal. ad annum Christi 34. tribuitur ex sententia aliquorum Apollinari Episc. Laodiceano: verum plerique omnes cum Canisio lib. 4. de B. Virg. cap. 30. & cum Sixto Senensi, in bibliotheca sancta lib. 4. in Gregorio Nazianzeno, aliisque eam Nazianzeni esse asseruunt: quare Jacobus Billius, qui adnotationes in Nazianzenum accuratissimas edidit, id ne in controversiam quidem vocat, sed inter carmina Nazianzeni primo loco eam collocat: quin etiam omnia, quae nomine Nazianzeni inscribuntur, inquit Billius, ipsius sunt, prater *Metaphrasim in Ecclesiasten, & significationem in Ezachielem*.

S. Gregorius Nyssenus in homilia de humana Christi generatione multa de Deipara parentibus, eorum sterilitate, aliisque ad Deiparam infantiam, praesentationem in Templo, ac desponsationem spectantibus memoriam prodidit, eaque non temere diuinius trivis, sed, ut ipse ait, ex historia quadam tamen incerti auctoris accepta esse dicit, quod & compluribus aliis historiis omni fide dignis evenisse nemo ignorat, ut nimirum nomen auctoris propter varios casus exciderit, eam tamen suo calculo dignam existimavit, quam suae illi homiliae insereret. Illud verò minimè silentio involvendum est, historiam illam, quam incerti auctoris historiam latinè vertit Nysseni interpres, Simeon Metaphrastes in oratione de ortu, & dorm. Deiparae, arcanam, & occultam à Nysseno vocari, testatur: Id quod majorem etiam huic historiae fidem conciliat. Ceterum eidem historiae à Nysseno allatae complures graves Auctores asseruntur, quos una cum Nysseno suis locis in hoc libro citavimus.

S. Gregorius Thaumaturgus in orat. de Annunciatione gratiae Thesaurum, quo Deipara fuit repleta pulchrè declarat, Ea oratio in bibliotheca Guilielmi Cardin. Sirleti pietate, ac doctrina clarissimi asservabatur, teste Bozio lib. 9. de signis Ecclesiae cap. 7.

13. S. Hieronymus allegari solet à nobis, tum in iis operibus, quae circa omnem dubitationem ejus sunt, tum etiam in quibusdam quae in controversiam vocantur, ejusmodi sunt in tomo 7. editionis Mariani Victorii,

Commentarii in psalmos, & in tom. 9. tum sermo de Assum. tum etiam liber de ortu seu Nativ. S. Mariae. Et ut de his nonnulla moneamus, Commentarios quidem in psalmos, quamvis Sixtus Senensis lib. 4. bibliot. sanct. neget esse Hieronymi: Marianus tamen Victorius, qui diligentissimè Hieronymi opera examinavit in censura tomo 7. operum Hieronymi praefixa, multis in utramque partem allatis rationibus, tandem concludit, apud doctos viros quamnam sit sententia veteri non dum planè esse compertum, & ex sententia Pii V. summi Pont. volumen illud in psalmos inter opera Hieronymi genuina sex tomis comprehensa, & inter opera ab eo aliena, quae duobus postremis continentur, veluti dubium locari tomo 7. ipse tamen Marianus ex sua sententia eos Commentarios Hieronymi esse asseruit, atque argumenta in contrarium adducta solvit.

Sermo de Assumpt. B. Mariae Virginis ad Paulam, & Eustochium olim tom. 4. operum Hieronymi, in hac verò Mariani Victorii editione tom. 9. epist. 10. continetur. Hunc sermonem Baronius in notis in Martyrologi ad diem 15. Augusti. & in tom. 1. Annal. ad annum Dom. 48. neque Hieronymi, neque Sophronii, sed alicujus Auctoris, qui sub Concilio Ephesini, & Chalcedonensis tempora vixerit, esse existimat, illo ductus argumento, quod auctor ille multum verteret in evertendis Nestorii, atque Eutychetis haeresibus, quae longè post tempora Hieronymi, atque Sophronii in Ecclesiam irruerunt. At haec Baronii ratio mihi quidem minimè videtur urgere, quemadmodum manifestè patet ex iis, quae uberius supra disseruimus, cum de S. Athanasii, qui Hieronymo antiquior fuit, sermone ageremus. Is in eo sermone impia, quae postea Nestorii, & Eutychetis fuerunt dogmata, ab aliis quidem antea disseminata infectatur, similiter igitur fecisse Sophronius potuit: Baronii objectioni alio modo occurrit Bozsius l. 9. de signis Ecclesiae cap. 7. *Hieronymus, inquit, & Nestorius ambo vivebant; Theodosio juniore imperante: & quamvis error Nestorii post obitum Hieronymi aperte in publicum prodierit Constantinopoli, quid vetat paulo ante coepisse disseminari, vel predicari? sic ille.*

Marianus vero Victorius in censura tomo 9. operum S. Hieronymi praefixa, de hoc sermone

mone sic statuit: *Sermo, inquit, de Assumptione B. Mariæ Virginis ad Paulam, & Eustochium, græci potius quam latini hominis est, quippe cum latine scribere exercitatus haud sit, & græcum hominem latine in eo loquentem videre liceat. Sophronii autem esse D. Hieronymi, illius scilicet, qui Hieronymi catalogum de scriptoribus Ecclesiasticis græcum reddidit pro compertissimo habetur. Hæc ille. Huius Sophronii perhonorificè Hieronymus meminit in Catalogo de script. Eccles. eum virum apprimè eruditum vocat, & aliquot sua opuscula in græcum translulisse testatur. Mihi quidem Marianæ sententia magnopere probatur: nam græcum esse ejus sermonis auctorem, satis ipsum sermonis exordium ostendit, cum seipsum initio excuset, quòd latino verens eloquio sermonem exhortationis gratia habeat: eum quoque familiarem Hieronymo illud indicat, quod familiariter ad Paulam, & Eustochium Hieronymi discipulas sermonem dirigat, & communis eruditorum sententia, teste Mariano, qui eum Sophronio tribuit, in re vetustissima id satis confirmat.*

14. Cæterum quicquid sit de nomine auctoris, certum est, ejusmodi sermonem ab aliquo viro gravi, & erudito editum esse, & apud Latinos paulo post Hieronymi ætatem, qui anno Domini 422. ex hac vita migravit, fuisse celebratum. Etenim sanctus Petrus Chrysologus, qui anno Domini circiter 500. florebat, integras planè sententias ex eo sermone de Assumptione in suis sermonibus ad verbum exscripsit, quod, ut facilius à quovis perspiciatur, sententiarum initia, & paginas editionis Romanæ indicabo. ejusmodi sunt illa pag. 80. *Talibus decebat Virginem oppignorari muneribus. &c. Quæ dedit cæli gloriam, &c. Semper Angelis cognata virginitas. In carne præter carnem vivere, &c. Græcia cæteris per partes, Maria vero simul se tota infudit plenitudo gratiæ, &c.* hæc quoque omnia ad verbum habet Chrysologus serm. 143. qui est de Annuntiatione, & pag. 78. in serm. Sophronii: *Pæver cælum, super terram, & quæ sequuntur. Hæc eadem verba paucissimis immutatis habet idem Chrysologus serm. 140.*

Sanctus quoque Ildesonus, qui obiit anno 669. plura ex eodem Sophronii sermone ad verbum suis de Assumptione sermonibus inferuit, cuius rei, ut reliqua omittam, uno, vel altero exemplo contentus ero, exempli

gratia pag. 68. *Quid Virgo post Ascensionem egavis, &c. Gabriel, inquit, custodivit, & Ioannes ei deseruivit, &c.* Hæc Ildesonus habet sermone 5. & 6. de Assumptione pagina 75. *Si gaudium est in cælo super uno peccatore, multo magis pro tanta Virginis gloria.* Idem habet Ildesonus sermone 3. de Assumptione pag. verò 76. *Deipara plùtquam martyr dicitur, quod Ildesonus sermone 2. de Assumpt. & alii postea usurparunt. Ecclesia quoque in officio Eccles. in die Assumptionis nonnulla ex hoc sermone decerpit, tale est illud pag. 68. Hæc est Virgo, quæ sola interemit universam hæreticam pravitatem. pag. 69. Hodie Maria Virgo cælos ascendit. Gaudeat, quia cum Christo regnat in æternum, & pag. 70. Festivitatem gloriosa Virginis devotissime celebremus.*

S. Thomas 3. p. q. 27. art. 5 in argum. sed contra, ex hoc sermone sub nomine Hieronymi citat illud: *Cæteris per partes datur gratia, Maria tota se infudit gratiæ plenitudo, quod usurpat sanctus Ildesonus serm. 6. de Assumpt. & Petrus Damianus serm. de Assumpt. Nec silentio præteribo in hoc sermone illud pag. 71. Habetis in ea Virgine magisteria probitatis expressa, & quæ sequuntur, ad verbum desumptum ex Ambrosio lib. 2. de Virg. Ambrosii enim opera eo tempore vulgata erant, nam ea citat S. Augustinus.*

15. Ad extremum animadvertendum est, post hunc, de quo diximus, Sophronii sermonem in eod. tom. 9. Hieronymi, proximè sequi alterum de Assumptione sermonem, cuius sententiæ aliquot inveniuntur in tom. 10. S. Augustini in serm. 35. de Sanctis, quem diximus à Lovaniensibus tribui Fulberto Episcopo Carnotensi: illud etiam in hoc sermone *Lacta enim, &c.* quæ sequuntur, ad verbum habet S. Ildesonus serm. 7. de Assumpt. Quæ omnia eo spectant, ut intelligamus antiquissimos esse huiusmodi sermones, tantæque semper auctoritatis fuisse, ut ex iis Patres in suis scriptis, & Ecclesia in officio multa desumpserint.

In eodem tom. 9. operum S. Hieronymi est libellus de Nativitate S. Mariæ. Hunc Hieronymi esse Marianus minimè agnoscit. quin etiam Canus l. b. 11. de locis Theol. cap. 6. & Sixtus Senensis libro. 2. Biblioth. san. in Matthæo eum recipiunt. Verum quicquid sit de ejus huiusmodi auctore, certe quæ ibi leguntur omnia ferè uno vel altero dempto, deprehenduntur apud gravissimos Patres. Epiphanium hæc. 78.

& 79. Gregorium Nyssenum orat. de hum. Christi genera. Germanum Patriarcham Constantinopolitanum orat. de Præf. Deip. Damascenum lib. 4. cap. 15. Gregorium Nicomedientem orat. de Præf. Deip. Simeonem Metaphrastem orat. de ortu, & doct. Quorum quidem omnium testimonia assero, cum hunc libellum diversis in locis huius operis cito: quin etiam ad huius libelli historiam spectare videntur aliquot ex citatis auctoribus, cum enim loquuntur de parentum Deiparæ sterilitate, quibus sanctissimæ filię conceptio ab Angelo est prænunciata divinitus, hanc allegare videntur historiam Epiphanius enim hæres. 75. *Historia*, inquit, *Mariæ, & traditiones habent, quod dictum est patri ipsius Iochim uxor sua concepit, & Nyssenus loc. cit. Virginis pater, ut ex historia quadam incerti auctoris accepit fuit insignis quidam Cirois.* Et Metaphrastes loc. cit. citat Nyssenum dicentem: *Audivi arcanam quandam, & occultam historiam de ea hæc narrantem.* Denique auctor imperfecti in Matth. homilia 1. *Nam sicut historia quadam, inquit, non incredibilis, neque irrationabilis docet, quando gesta sunt, que refert Lucas &c.* Et certe liber, quem Gelasius C. S. Romana Ecclesia 15. dicitur vocat librum de Nativ. Salvatoris, & de S. Maria, & obstetrice Salvatoris, & ait esse Apocryphum non esse, sed ille, qui ex Epiphanio hæres. 26. stirps Mariæ dicebatur, & portentosa quædam commenta, & aniles fabulas hæreticorum Gnosticorum continebat, quod facile probari potest. In hoc enim libello nihil de Christi natiuitate, nihil de obstetricibus, quæ nulla sunt, continetur: sed ferè omnia ea sunt, quæ apud alios probatos auctores invenire licet. Quod si tempore Conceptionis Deiparæ ex Iosepho lib. 15. de antiq. Jud. cap. 12. summus Iudeorum sacerdos erat Simon Boëthi Alexandrinus filius, hoc non est dissentaneum ab eo, quod habetur in hoc libro, ubi Isachar ea tempestate Pontifex dicitur: potuit enim Isachar esse ex principibus sacerdotum, qui in ordine vicis suæ tunc ministrabat, & propterea Pontifex appellari, non tamen esse summus Pontifex, cum præter summum Sacerdotem, alii quoque Pontifices appellari consueverint, ut videre licet in sacra Evangeliorum historia. Consule ea de re nostrum Christophorum à Castro in historia Deiparæ in Catalogo Auctorum, ubi de Hieronymo agit, tamen libel-

lum hunc ab omni calumnia facile vindicat.

16. Idiota, qui Christianæ humilitatis ergo. nomen suppressit suum, & Idioræ præter nomen habuit nihil, licet à Genebrardo reponatur tempore Leonis Papæ IV, qui sedit ann. 847. mihi tamen cum quibusdam recentioribus accuratè rem omnem perpendenti omninò vixisse videtur post tempora S. Bernardi, qui an. Dom. 1133. ex hæc vita migravit: siquidem ex Bernardo aliqua interdum, ad verbum mutuatur, ut videre licet in lib. contempl. B. Virg. ubi 12. stellæ coronæ Deiparæ ad verbum ex Bernardo sermone *Signum magnum* delumpfit. & in e. 5. alia quoque ex eodem decerpisse videtur.

S. Joan. Ch. 7. ost. sermonem de Deipara habuit egregium, quem Ecclesia legit infra octavam Nativitatis B. Virginis.

B. Mcchuldus sanctimonialis Beatæ Gerttildis non tantum carne, sed & spiritu, & professione soror, ab ipsa infantia Deo dicata, vixit in monasterio Helstia Ordinis sancti Benedicti Congregationis Hirsaugensis reformatae Cluniacensis in oppido Eislebio, ubi spiritu prophetiæ illustris lib. Revelat. edidit, hoc titulo prænotatum: *Liber gratia spiritualis visionum, ac revelationum Beatæ Mcchuldæ ad fidelium instructionem*, obiit miraculis, sanctitate, ac spiritu prophetico clara anno Domini circiter 1300. ex Asaoldo Wyonio lib. 5. lignivitar cap. 90. quanti verò fecerit ejus Revelationes Ludovicus Blossius, facile intelligi poterit ex ejus Monili spirituali, ubi earum aliquot recenset, & de ea cap. 14. præclarissimum reddit testimonium.

Sanctus Methodius martyr maximè illustris Olympi primum, postea Tyri Episcopus orationem edidit luculentissimam in hypapanthem Domini, in qua maxima Deiparæ præconia ex professo commemorat. ejus orationis fragmentum, ubi de Deipara agitur ex bibliotheca Cardinalis Sirletti Græcè habet, ac in latinum etiam transtulit noster Petrus Canisius libro 1. de B. Virginis, cap. 2. & libro 5. cap. 31.

Pratum spirituale vide infra Sophronius.

17. Simeon Metaphrastes vitas sanctorum magno studio, ac diligentia confecit. ejus encomia complurium doctissimorum virorum testimonio confirmata persecutus est Aloysius Lippomanus sub initium de vitis Sanctorum, ubi

ubi testatur apud Græcos, eum beatorum catalogo ascriptum, ab usq; vigesimo septimo Novembris festum ejusdem diem celebrari. quin etiam in Concilio Florentino sessione septima die 25. Octobris honorifice à Patribus Latinis allegari. Is ergo insignem orationem de ortu, & educat. De paræ, ac de reliqua ejus vita usque ad dormit. edidit, quam refert Surius tomo 4. die 15. Augusti sed ut intelligamus Metaphrasti hæc omnia diligenti discussione fuisse explorata, atque ad eam fidem ei non vulgarem habendam, audiamus, quæ idem Metaphrastes in illius orationis primo veluti vestibulo memorix prodidit his verbis: *Narratio harum rerum, qua in hac oratione scribuntur, non erit nobis absque fide dignis testibus: nec sumetur ex personis quibuslibet, sed quam viri, quibus jure credendum est, & qui simul cum doctrina egregiam quoque vitam attulerunt, diligenter composuerunt: Gregorius, inquam, Nyssenus, Athanasius Alexandrinus, Dionysius Areopagita, & multi alii, qui nec sunt vulgares, ut diximus, eruditionis, & sunt vitæ admirabiles. Hæc Metaphrastes.*

Sophronius, cui sermo de Assumptione Deiparæ inter opera Hieronymi tomo 9. tribuitur. Hieronymo fuit æqualis, cujus meminit idem Hieronymus in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, eumque ibi appellat virum apprime eruditum, additque aliquot ejusdem Hieronymi opuscula in Græcum eleganti sermone transluisse: an verò sermo de Assumptione Beatæ Virginis sit Sophronio tribuendus, vide supra, ubi de Hieronymo.

Sophronius Patriarcha Jerosolymitanus sanctissimus juxta, ac doctissimus fuit, ejus epistola synodica ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum, ubi de sanctissima Trinitate, ac de Dominicæ Incarnationis mysterio egregie agit in sexta synodo sectione undecima eodem Concilio flagitante perlecta est. Hæc tribuitur PRATUM SPIRITUALE ex memorabilibus sanctorum Patrum exemplis collectum, quos idem Sophronius tunc sophista, hoc est sapiens dictus, postea Patriarcha Jerosolymitanus peregrinatione, una cum Joanne Moscho suscepta inivit, ac perlustravit. Quoniam verò Pratum hoc spirituale à Joanne Moscho conscriptum ad eundem Sophronium peregrinationis comitem

dirigitur: quemadmodum in libri præfatione in capite 77. & aliis in locis cerni potest; factum est, ut is liber Sophronii dicatur, eidemque tribuatur. qua de re consulendus est doctissimus Aloyhus Lippomanus in præfatione eidem Prato spirituali præfixa. Eius porro libri magna est auctoritas, nam ex LIMONARIO (quod latine Pratum vocatur) Sophronii Episcopi Jerosolymitani exemplum pro cultu sanctarum Imaginum (quod extat cap. 43. Prati) ad verbum affertur in secundo Synodo Nicena act. 4. Idem rursus exemplum adducitur act. 5. ejusdem Synodi, ubi quoque aliud subnectitur ex cap. 180. ejusdem Prati. Damascenus etiam lib. 1. pro Imaginibus ex Limonario ejusdem Sophronii exemplum se proferre testatur.

18. Thomas Cantipratensis, seu Cantipratanus natione Brabantinus, genere nobilis, teste Carthusiano libro contra pluralitatem beneficii articulo septimo. Alberti Magni discipulus Episcopus Suffraganeus Cameracensis, vir teste Tritemio de Script. Eccles. non solum pius, ac devotus, verum etiam in divinis scripturis, & in secularibus literis egregie doctus fuit. Is libro secundo miraculorum, ac memorabilium exemplorum sui temporis ex apum proprietatibus mysticè ad hominum bene vivendi rationem explicatis conscripsit, singula exemplis, quæ sua fere ætate contigerant, quæque vel viderat ipse, vel ab hominibus fide dignis acceperat, confirmavit: hinc opus ipsum liber apum appellatur. in plurimis etiam quo magis eorum firma sit veritas, Incarnationis Dominicæ annum, quo gesta, Civitatem, vel pagum, in quo gesta sunt, ac non raro personarum nomina adjicit: idem quoque auctor vitam Beatæ Christinæ mirabilis, & Beatæ Luthgardis, quas Surius tomo 3. ponit litteris mandavit. & sanè complures honorificam de eorum mentionem faciunt, nam Jacobus de Vitriaco Cardinalis in vita B. Mariæ Oegniacensis apud Surius 23. Junii eum fide dignissimum, alii magistrum consummatissimum, alii alius titulis eum exornant, ut propterea ejus exempla magnam sibi auctoritatem apud eruditos comparant.

VINCENTIUS BELUACENSIS tantus fuit, Vincent. inquit Tritemius de scriptoribus Ecclesiasticis, ut post se, necdum habuerit parem si ardua, speculum. qua scripsit opuscula ex multis laboriose collecta

ADMONITIO AD LECTOREM.

lecta aqua lance cum aliis ponderemus. Sic Tritemius. Is quamplurima Deiparæ collegit miracula, (quorum nonnulla in hoc opere descripsimus) eaque sanè fide digna. nam et si Vincentius propter multiplicem rerum ubertatem, ac diversitatem, quas in suo quadruplici Speculo Naturali, Morali, Doctrinali, & Historiali ex diversis collegit, aliqua, ut est in tanta rerum, de quibus agit varietate, ac multitudine, non adeò selecta suis scriptis inseruerit: tamen quod spectat ad exempla, ac Deiparæ miracula idem ipse

libro 7. Specul. Historial, capite 81. non sine delectu ea in suum opus intulisse proficitur his verbis: *Post Assumptionem suam Beatissima Virgo multis miraculis per diversas Orbis partes, diversis quoque temporibus clarificata est. Ex quibus quedam fide digna, & à religiosis viris approbata, ad ipsius honorem, & legentium edificationem huic operi inserere voluimus breviter in hunc modum. Sic ille. & à Mariali Magno, exemplorum, quæ refert, initium facit.*

MARIA

I

MARIA DEIPARA THRONVS DEI DE VIRGINIS BEATISSIMÆ

DEIPARÆ MARIÆ LAUDIBUS PRÆCLARISSIMIS,

*Sub typo Divini throni in Apocalypsis cap. 4. adumbrata: Deque pietate, ac devotione, qua eadem
Deipara à nobis colenda est.*

AUCTORE

PETRO ANTONIO SPINELLO NEAPOLITANO
E SOCIETATE IESU.
PROOEMIUM

AD VIRGINEM SANCTISSIMAM DEIPARAM

Mariam operis nuncupatio.

Eiusdemque supplex, ac demissa invocatio.

I quo tempore de septem Principibus Angelorum divino throno astan-
tibus (qui tamen Angelorum primi, administratorij certè, Apосто- *Hebr. 1.*
teste, sunt spiritus,) scribere institueram, vereri merito poteram ad tam
sublimem, & à nostris sensibus maximè remotam tractationem aggredi;
propterea quod ab eorum, de quibus scripturus eram similitudine, ac
imitatione, quam longissimè abessem; ac tum pro eorum sanctitate, atque
præstantia, tum pro mea tenuitate, seu infantia potius, ad eorum orna-
menta, vel animo concipienda, vel verbis explicanda, & vitæ integritatem, & ingenij soler-
tiam, & eloquentiæ ubertatem mihi deesse intelligerem: quanto mihi timendum est ve-
hementius, Virgo sanctissima, quæ ipsius Dei Mater, & Angelorum omnium es Regina, ne
maximam subeam temeritatis notam, si inopiæ, & imbecillitatis meæ conscientia admoni-
tus ad tuas laudes præstantia singulares, magnitudine immensas, multitudine innumera-
biles coner accedere? Quippe quæ, (ut Patrum verbis utar) *a Ansel. de
Concept.* a *ea puritate nites, qua maior sub
Virg. c. 18.
b D. Tho.
p. 1. q. 25.
ar. 6. ad 4i
c Damas.
orat. 2. de
Assumpti-
d Epipha-
orat. de
laud. Virg.
e S. Berna.
Senen. 10.
2. serm. 52.
art. 3. ca. 8
f Andr.
Cret. orat.
1. de dorm
1. Reg. 6,* *ea puritate nites, qua maior sub
Mater Dei cum sis, dignitatem obtines propemodum infinitam, c. ideo
Deo nequit intelligi: quæque b Mater Dei cum sis, dignitatem obtines propemodum infinitam, c. ideo
quæ ne si omnes quidem toto orbe dispersæ lingua in unum coeant, tuas laudes oratione consequi pos-
sent cum ipsa omnium encomiorum leges excedas, d cui practicandæ neque hominum lingua, neque
Angelorum est satis: e Tanta siquidem tua est perfectio, ut soli Deo cognoscenda reservatur: f ut pro-
pterea solus Dei sit te pro dignitate laudare. Quo circa quamvis nihil optassè ardentius,
quam ut de te aliquid, ac de tuis amplissimis laudibus scribendo conarer attingere, meam-
que erga te pietatem, atque observantiam testarer litteris, ad quod excitabar, tum quodam
desiderii impetu, atque amoris erga te incensè stimulis: tum etiam pia quadam beneficio-
rum recordatione non solum in genus humanum universum, sed in me ipsum abs te colla-
torum, præsertim quod tu, Virgo Beatissima, è mundi me fluctibus, ac procellis, in tran-
quillissimo, ac tutissimo Religionis Societatis Iesu filij tui portu collocasti: à scribendo
tamen & retrahebar conscientiam multiplicis imbecillitatis, atque exilitatis meæ, & retarda-
bar reverentiâ tui, & Ozæ Sacerdotis, quod ad Dei Arcam temere manum extendere, &*

A

declina-

declinata in sustinere ausus esset, subito interitu deterrebar, ne tuas, Virgo sanctissima, quæ
 ipfius Divinæ Sapientiæ vivens Arca fuisti, laudes ingenij mei culpa, contaminata lingua,
 atque anima culparum sordibus inquinata deterrerem: *neque enim est speciosa laus in ore pec-*
catore. Quo factum est, ut animus meus ab hoc de te scribendi desiderio omnino conquies-
 ceret, præsertim cum multi, & præstantes viri non solum superioribus seculis, sed hac no-
 stra etiam ætate præclarissima de tuis Laudibus, plenissimaque volumina egregiè edide-
 rint, Quoniam verò dum opus de septem Principibus Angelorum in conspectu Dei astā-
 tibus, quod dudum inchoaveram, molior, visionemque illam explico, quam S. Ioannes nar-
 rat sacræ Apocal. cap. 4. ubi typis quibusdam & symbolis Divina Maiestas, & Cælestis Au-
 læ amplitudo, atque apparatus describitur; dumque etiam, atque etiam mecum cogito, ac
 inspicio attentius, an eorum typorum aliquo ipsa Virgo Deipara, quæ secundum Christu,
 curiæ illius es omnium præcipua, expressa sis: reperire mihi sum visus sub Divinæ sedis,
 thronivè mystico illo typo potissimum adumbratam, atque significatam te esse: quam rem
 dum multorum Patrum auctoritate, ac testimoniis, qui hoc te nomine reuerenter appellat
 confirmare nitor, rationumque momenta ad idem probandum expendo, in illis explican-
 dis tanta se obtulit laudum tuarum vbertas, tanta præstantia, vt in iustum volumen excre-
 scerent Hinc itaque factum est ut quasi voce quadam expergesfactus, nihil habuerim anti-
 quius, quam vt animum ad tuas laudes enarrandas adicerem. Sed quia huic operi perficien-
 do propter ea, quæ commemoravi, imparem me sentio; ex alia verò parte nova illa occasio-
 ne excitatus gestit animus laudes tuas efferre; liceat mihi idem tibi, quod devotus Bernar-
 dus filio tuo in suo iubilo dicebat,

Bernard.

*Cum dignè loqui nequeam,
 De te tamen nō sileam.
 Amor facit vt audeam,
 Cum de te solum gaudeam.*

*Amor tuus dulcissimus,
 Et verè suavisissimus,
 Plus illi gratissimus.
 Quàm dicere sufficimus.*

*Verba
 sunt Eph
 ram in ora
 de Deipa
 ra quibus
 vultur Ec
 clesia.*

Idcirco ad tuam opem in hac de te tractatione mihi confugiendum existimavi, ut tuis
 auspicijs, atque præsidijs, opus hoc ad optatum finem perducatur. Vt igitur dignum ali-
 quid de te eloqui possim, dignare me seruum tuum humilem laudare te Virgo sacrata: tuo enim
 patrocinio fultus, tui auxilij ipe erectus, tuo præsidio confirmatus, immensum laudu tua-
 rum Oceanum perexigua mei ingenij cymba ingredi non dubitabo; & te duce, quæ maris
 es Stella, hanc nostram disputationem facilem habituram cursum mihi facile pollicetur.
 Ea porrò omnia in hanc formam redacta, non quod tuo nomine digna sint, sed profectò,
 ut ex tuo nomine dignitatem aliquam consequantur, non alij, quam tuo nomini, Augustif-
 sima Cæli Regina, dicare volui, ac consecrare, & in claritate, ac splendore eiusdem tui no-
 minis apparere. Spectabis ergo, Virgo Mater Beatissima non donum per se tenuissimum,
 tuisque meritis omnibus ex partibus impar, neque offerentis indignitatem, ac demerita, sed
 benignitatem eam, quam tibi dilectissimus filius tuus, idemque Deus noster cumulatis-
 simè, atque abundantissimè est elargitus, qua munera qualiacunque, etiam exigua, facili vul-
 tu aspicere non dedignaris, Meque licet multis nominibus tanto patrocinio indignu, perge
 tamen, Virgo Beatissima, solita tua charitate in omni vita ad extremum vsque spiritu
 foueri, ac tutari; & tandem à Dæmone hoste sæuissimo protegere, & hora mortis suscipere
 dignare, ut in suum Regnum per te me recipiat, qui per te datus est mihi Iesus Christus
 filius tuus qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit, & regnat in sæcula sæculorum Amen.

Bernard.
 ser. 1. de
 Aduentu.

SEDIS

SEDIS SEV THRONI MULTIPLEX

in Sacris præsertim litteris vsurpata significatio, & quibusnam Sedes, Thronive Dei nomen tribuatur.

CAPUT PRIMUM.

De Virginis Deiparæ Laudibus amplissimis sub Divini Throni symbolo Apocalypsis cap. 4. adumbata tractaturus, ut res ordine progrediatur, primum breviter ostendam, quid Throni nomine significari, quibusque divini Throni nomen in divinis oraculis tribui soleat: Deinde Virginem sanctissimam eodem Apoc. cap. 4. per Dei sedem, Thronum vè jure optimo subintelligi, & Patrum auctoritate, & argumentorum vi, ac pondere fustus demonstrabo: atque huc nonnulla, quibus Deiparæ quædam continentur laudes, derivare pro mearum virium tenuitate conabor: Demum rationem, qua idem Thronus à nobis reverenter sit adeundus, pietatem nimirum, qua Deiparam venerari debemus, uberius indicabo. Itaque quod in re tanta fieri necesse est, ejusdem Virginis ope, cuius auxilio divina oracula multò magis, quàm hominum ratione, & ingenio indagantur, suppliciter, obnixque implorata, ut nobis de se rudi quidem ingenio & exili oratione loquentibus, præsto esse non dedigneretur; rem ipsam exordiamur.

Thronus
multis mo-
dis sumi
potest.

Thronus, sive Sedes, sive solium, vel cathedra (quibus vocibus eadem fere est subiecta notio) multa tum apud sacros, tum etiam apud profanos auctores metaphoricè significant. Quia enim in Throno dum sedent Reges sui imperii maiestatem præferunt; Iudices, qua populis ius dicunt, potestatem exercent; Præceptores quoque, ac Magistri suam inde doctrinam auditoribus tradunt; & quia in sede identidem quiescere solemus, sive ad reficiendas vires labore defatigatas, sive ad quippiam attentius mente pervestigandum, ex quo illud Philosophi prodijt: *Sedendo, & quiescendo animus fit prudentior.*

Arist. 7.
physic.
sex. 10.
Thronus
significat
imperium.
Hierony.

Hinc factum est, ut Thronus primò significet imperium, ac dominium cum auctoritate coniunctum. Hinc metaphoricè notioni ad stipulatur Hieronymus, is enim epist. 140.

ad Principium in illud Psalm. 44. *Sedes tua in seculum seculi: Thronum, inquit, Christi, intelligo imperium eius, iuxta illud, De fructu ventris tui ponam super thronum tuum.* Præterea Christus Dominus Psalm. 109, Mar. ult. Heb. 1. & alibi sæpe ad dexteram Patris sedere dum dicitur, ea metaphora significatur regnare, omniumque Iudex esse supremus tanta cū dignitate, ut in eodè Throno cum Patre sit. Quare Leo serm. 1. de Ascen. cū ageret de Christi natura humana. *Neque ullis inquit, sublimitatibus modū suæ profectionis habitura, nisi æterni Patris recepta consensu illius gloria sociaretur in Throno, cuius natura copulabatur in filio: qua de re plenius S. Tho. 3. par. q. 58. Et quidè sedere ad dextram Dei idem esse quod regnare, indicat Apostolus 1. Corint. 15. ubi alludens ad illud Psalm. 109. *Sede à dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedū tuorum,* de Christo sic infert, *Oportet illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius.* ubi *Regnare*, dixit pro eo quod David dixerat *sedere*, & Luc. 1. Gabriel Angelus ad beatissimā Virginem de Christo sic loquitur, *Et dabit illi Dominus Deus sedē David Patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternū.* Lucifer enim Thronum imperii cū insolentius, atq; ambitiosius appeteret Isa. 14. dicebat in corde suo: *In cælum ascendā, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis, ascendā super altitudinē nubium, similis ero Altissimo.* In eadem quoque significatione sumitur, & illud Apoc. 2. *Scio ubi habitas, ubi sedes est Satana,* hoc est ubi suam tyrannidē, & dominium Satanas veluti ex Sede exercet; & ubi à scelestissimis hominibus colitur, illos ad omnē nequitiam incitando. Ex quibus omnibus perspicuè liquet per Thronum, imperium, & dominium significari. Thronus 2. Secundo Thronus, iudicantis auctoritatem, & iudiciariam significat potestatem, ut patet Prov. 20. *Rex qui sedet in solio iudicii, dispersit omne malum intuitu suo.* Hinc Christus le. sus Matt. 25. cū de iudicio futuro verba face-*

Psalm. 132.

Psalm. 109.
Mar. ult.
Hebr. 1.

Leo.

S. Thom.

1. Cor. 15.
Psalm. 109.

Luc. 1.

Isa. 14.

Apoc. 2.

Thronus
iudiciariā
potestatem
significat.
Prover. 2.
Matth. 25.

ret: Cum venerit, inquit, Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis sue, &c. & Ioel 3. Ascendat gentes in vallē Iosaphat, quia ibi sedebō, ut iudicē omnes gentes in circuitu. & Matth. 19. in prae-miū pollicetur Apostolis iudiciariā potestātē super thronos exercendā illis verbis: Vos qui sequuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sua, sedebitis & vos super sedes duodecim iudicātes duodecim tribus Is-raēl. quare Gregor. hō. 29. in Euang. Sedere, inquit, iudicātus est: stare vero pugnātus, vel adiutū-tus. Stephanus ergo in labore certaminis positus, stā-tem videt, quā adiutorem habuit: sed hūc post As-censionem Marcus sedere scribit: quia post Ascen-sionis suae gloriā Iudex in sine videbitur. Ita ille. I-deo ad ambitionē retundendā Ecclesiastici 7. dicitur: Nol. guarere à Domino ducatū, neq. à Re-gē cathedrā honoris, hoc est (ut explicat Lyranus) potestatem iudicandi.

Tertio significat doctrinam, seu Magisterij auctoritatem, hinc Hieronymus lib. 4. in Mar. cap. 23. explanans illud, Super cathedram Moysi sederunt Scribae, & Pharisei. Per cathedrā, inquit, doctrinā legis intelligit: ergo & illud quod dicitur in Psal. 1. In cathedra pēsilentia non sedit, & ca-the-dra vendentiā colūbas euerit, doctrinā debe-mus accipere. Sic Hieronymus, & Christus Do-minus cū inter homines docuit, crebrō sedisse commemoratur, sic Matt. 5. in monte discipu-los, & Luc. 9. de navicula turbas docebat.

Quarto significat Thronus sessionem ipsam corporis, nimirum in certo quodam situ quie-tem, & ab incessu, motu vē cessionem: atque ex hac notione intelligi quoq. posset non tan-tum corporis, sed & animi quies, cupiditatum, ac perturbationū tranquillitas, consilium, pru-dentia, sapiens ac matura cōfessio, quemad-mōdū probat Pierius ex vulgato illo, Romanus sedendo vincit, hoc est sapientia, & consilio ho-ites debellat. Idem quoq. Pierius li. 43. Sedis hieroglyphicum perennitatis, æternæq. quietis symbolum tum pluribus cōfirmat, tum in pri-mis nummo quodam antiquo, in quo erat Ro-mæ simulachrū in sede cum anulis, cuius in-scriptio, Roma æternitas: hoc enim de Romano imperio sibi veteres illi Quiritēs pollicebantur, de quibus Poëta ex persona Iovis!

His ego nec metas rerum, nec tempora pondi:
Imperium sine fine dedit.

Quamvis idem Poëta, ut anithad vertit Au-gusti. ser. 29. de verbis Domini, quod adlatio-

ne ex persona Iovis promiserat semper man-surum; veritate ex persona sua non tacuit pe-riturum, cum alibi dixit:

Non res Romana, perituraq. Regna.

Quæ de Throni significatione attulim⁹ cō-firmari possunt auctoritate S. Tho. 3. par. q. 58. art. 2. ubi explicat quomodo Christo cōveniat sedere ad dextram Patris, docetq. sessionis no-mine duo posse intelligi, quietem videlicet & præterea regiā, vel iudiciariā potestātē: utroq. autem modo Christo competere ad dextrā Pa-tris sedere; uno quidem modo in quantum, inquit, æternaliter manet incorruptibilis in beatitudine Patris, quæ eius dextera dicitur: alio modo in qua-tum Patri conregnat, & ab eo habet iudiciariam potestatem: sicut ille, qui confidet Regi ad dexte-rā, affidet ei in regnando, & iudicando.

3. Ex his omnibus facillē colligitur quid per thronū Dei intelligendū sit, cum enim præpo-tens Deus in sua divina natura corporis nō ebra non habeat, Thronus illi non nisi metaphori-cē convenire potest: significat igitur Thronus Dei divinæ naturæ excellentiā, qua in se ipso Deus ab æternitate, & immobilitate quiescit, ac supremum eiusdē in res creatas omnes domi-nium, & iudiciariā auctoritātē: quæ omnia cū stabili quiete, & æternitate possidet, ita ut nihil supremā eius potestatem aliqua ratione con-cutere, vel labefacta e queat. Hinc Psal. 46. Re-gnabit Deus super gentes, Deus sedet super sedem sanctam suam, &c. & Psal. 28. Sedebit Dominus Rex in æternum, id est, dominabitur in omnem æternitatem, in pacifica, ut vulgo dicitur, pos-sessione. Quare Dionysius Areopagita c. 9. de Div. nom. cum de divino statu, seu sede inquit-tet. Quid vero, inquit, de divino statu, siue sede dicamus? Quidnam aliud, nisi Deum in se man-ere, & constanter in una eademq. natura, qua sit immobilis, fixum esse, ac firmiter locatum? eodēq. modo, & in eodē agere? atque per id quod ip-si immutabile est, & quod ipsum immobile est, ab omni sui mutatione, ac motu ònino soluti esse, & liberū atq. id ratione quadam, qua essentiam superat. Is enim omnium & status, & sessionis auctor est, qui omni sessioni, atque statui antecellit, in eodē omnia constans, dum ex suorum bonorū quiete, atque cō-stitutione immota servantur. Hæc Diony. Areo-pagita. Quare Deus sæpe à sanctis Prophetis in throno residens cōspectus est; ita 3. Reg. 22. à Michæa, & Ezech. 1. Dā. 7. & ut reliqua omittā Ita. 6. Deus ipse visus est inper solū excelsū & elevatum, quod expendens Chrysostomus hō.

Ioel 3.
Matth. 19.
Gregor.
Marc. ult.
Eccles. 7.
Thronus doctrinam significat.
Hieronym.
Matth. 23.
Psal. 1.
Matth. 21.
Matth. 5.
Luc. 9.
Thronus à motu cessionem significat.
Pierius.
Virg. lib. Æne.
August.

Virg. Georg.
S. Thom.
Thronus Dei quid significet.
Psal. 46.
Psal. 28.
Dionysius Areopag.
3. Reg. 22.
Ezech. 1.
Dan. 7.
Isa. 6.
Chrysost.

in hæc verba, querit cur cum dixisset, solium excelsum, adiecit, & eleuatum, & responderet per hoc diuinæ dignitatis eminentiam declarari: *Excelsum enim respectu inferiorum dici: Eleuatum vero significare sublimitatem in se, ipsius natura diuina incomprehensibile etiam secluso quocumque respectu, quam nec cogitatione concipere, nec verbis eloqui quisquam potest.* hæc ex Chryostomo. Iam verò tametsi Dei sedes ita accipiatur, pleraque tamen sunt, quibus in diuinis oraculis, & apud Patres, sedes Dei nomen tribuitur: & vt omittam beatissimam Virginem, quæ singulari quadam ratione Dei thronus appellatur, quod toto hoc opere uberior ostendemus, cælum ipsum sedes Dei appellatur, quemadmodum Psal. 10. *Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo sedes eius: & Isa. 66. ait Dominus, Cælum sedes mea, terram autem scabellum pedum meorum.* Quod S. Stephanus Actor. 7. cum Iudeis loquens addicit. & Christus Dominus Matth. 23. agens de iuramento, idem repetit: *Qui iuratis, inquit, in cælo, iurat in throno Dei, & in eo qui sedet super eum.* Matth. 5. *Ego autem dico vobis, non iurate omnino neque per Cælum, quia thronus Dei est: neque per terram, quia scabellum est pedum eius: quæ verba explicans S. Augustinus libr. 1. de sermone Domini in monte ca. 17. Non oportet, inquit, opinari quod dictum est, cælum thronus Dei est, terra scabellum pedum eius, quod sic habeat Deus sollocata membra in cælo & in terra, vt nos cum sedemus: sed illa sedes Dei iudicium significat, & quoniam in hoc vniuersi mundi corpore maximam speciem cælum habeat, & terra minimam, tamquam praesentior sit excellenti pulchri: maxime vis diuina, minimam verò ordinet in extremis, atque infimis, sedere in cælo dicitur, terramque calcare. Spirituualiter autem sanctas animas cæli nomine significat, & terra peccatrices: & quoniam spirituualis, omnia iudicat, ipse autem à nemine iudicatur, conuenienter dicitur sedes Dei: peccator vero, cui dictum est, terra es, & in terram ibis: quia per iustitiam meritis digna tribuentem, in infimis ordinatur, & qui in lege manere noluit, sub lege puniatur: congruenter accipitur scabellum pedum Dei, hæc tenus Augustinus.*

Verum quia Isa. 40. ubi vulgata editio habet: *Quis mensus est pugillo aquas, & cælos palmo ponderauit? Quis appendit tribus digitis molem terræ?* Septuaginta interpretes legunt: *Quis mensus est manu aquam, & cælum palmo? & quis mensus est manu pugillo: Quæruunt Athanasius, &*

Hilarius, si Deus cælum palmo, terram pugillo metiatur; quomodo dicatur cælum sedes Dei esse, & terra scabellum pedum eius & respondet S. Athanasius libro de unita, & sempiterna substantia Trinitatis, per hoc incomprehensibilem diuinitatis virtutem significari, ipsamque uniuersa implere, & continere exterius & interius, & ubique præsentem esse. Hilarius verò libr. 1. de Trinitate, *sermo Dei, inquit, etiam si ad opinionem religiosa intelligentia proficit: tamen plus significationis introspicitur sensu continet, quam exceptus auditu: nam conclusum palmo cælum, rursum Deo thronus est: & terra Dei pugillo contenta, eadem & scabellum pedum eius est: ne in throno, & scabello secundum habitum confidentis protensio speciei corporea possit intelligi, cum id quod sibi thronus, & scabellum est, rursum illa ipsa infinitas potens palmo, ac pugillo apprehendente concluderet: sed vt in his cunctis dignitatibus creaturarum Deus intrâ, & extrâ, & supereminens, & internus, id est circumfusus, & infusus, in omnia nosceretur, cum & palmo, pugilloque continens potestatem natura exterioris ostenderet, & post pauca. Atque ita totus ipse intrâ, extrâque continens neque infinitus abisset à cunctis, neque cuncta ei, qui infinitus est, non inessent.* Hæc ex Hilario.

Angeli Dei sedes dicitur Gregorius libro 2. moralium capit. 21. super illud Micheæ ad Achab 3. Reg. 22. *Vidi Dominum sedentem super solium suum: Solium Dei: (inquit Gregorius) Angelica sunt potestates, quarum mentibus altius praesidens, inferius cuncta disponit.* Richardus, ledem Dei Apocal. 4. interpretatur esse Angelos sanctos Augustinus in Psal. 98. *Cælum Dei, quod sedes Domini dicitur, mentes Angelorum sunt.* & Glossa interlinearis, totum excelsum Dei Isa. 6. Angelos esse dicit, in quibus Deus ledet, & per quos iudicia decernit. Cæte rum inter Angelos sedes Dei appellatio interdum tribuitur ipsis Cherubim, qui secundum ordinem supremæ hierarchiæ efficiunt atque ita Psal. 79. *Qui sedes super Cherubim manes: festare coram Ephraim: similiter & Psal. 98. Psal. 98. Qui sedet super Cherubim moueatur terra: & Isa. 37. Domine exercituum, Deus Israel, qui sedes super Cherubim tu es Deus solus omnium regnorum terra. & Daniel. 3. Benedixit es, qui intueris abyssos, & sedes super Cherubim: nam & in Arca Exod. 25. Dei iussu ex utraque parte oraculi extant duo Cherubim auei, qui expandentes alias, utrumque latus propitiatorij, quo opertienda*

rienda erat Arca, tegebant, & inde Deus opti-
 mus se locuturum ad Moysen supra propi-
 tatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui
 erant super Arcam testimonij, promisit, ac pro-
 inde quasi supra Cherubim sedere dicebatur.
 Hinc est quod aliqui, ut Epiphanius sermo ad
 laud. Deip. Deiparam ipsam appellant thronū
 Dei Cherubicum. Nec solum ipsi Cherubim se-
 dis Dei nomine insigniuntur, sed & tertius or-
 do supremæ hierarchie à Dionysio Areopagi-
 ta cap. 6. cœlest. hierar. & à sacris Doctoribus
 thronorum nomine, quod latine sedem sonat,
 peculiariter vocatur, à divina videlicet in eis
 perfectissima inhabitatione; *Ipsi enim throni*
 (inquit Gregor. hom. 34. In Euang.) *tanta diu-*
nitatis gratia replentur, ut in eis Dominus sedeat. &
per eos sua iudicia decernat. unde & per Psalmi-
stam dicitur, Sedes super thronum, qui iudicas a-
quitatem. Sic Gregor. Potrō de sacro thronorū
 ordine videndus est. Thō. 1. part. quæstio. 108.
 art. 5. ad 6. ubi ex doctrina Dionysij cap. 7. cœ-
 lest. hier. vult ordinē illum Angelicū, Thronos
 appellari per convenientiā, ut loquitur S. Tho-
 mas, ad materiales sedes, in quibus ex eodē D.
 Thoma, quatuor præcipuē spectantur. Primō
 situs, quia sedes elevatur super terrā. Secundo
 firmitas. Tertio suscipere sedentē, ita ut in ea
 deseri possit, eique esse vicinā. Quarto figura
 sic superius aperta ad excipiendum sedentem;
 quæ omnia quomodo Thronis Angelicis ac-
 commodentur cap. 4. ubi explicabimus.
 Anima quoq; iusti sedes dicitur Sapientiæ,
 quod pleriq; confirmant ex Sapientiæ cap. 7.
 ubi enim editio vulgata de divina Sapientia
 habet illud, *in animas sanctas se transfert,* alia
 littera inquit Hugo Cardinalis in Isa. 66. legit,
Anima iusta thronus est Dei. Quare Augustinus
 in Psa. 121. super ista verba: *Quoniam illic sede-*
runt sedes in iudicio. id tanquā ex sacris litteris
 acceptum assertit: *Dicitur est,* inquit, *alio loco ani-*
ma iusti thronus Sapientiæ, id est in anima iusti
sedet Sapientiæ tanquam in sella sua, tanquam in
throno suo, & inde indicat quicquid indicat. sic
 Augusti. & Gregor. hom. 38. in Euang. hunc lo-
 cum sic citat: *Salom. ait, anima iusti sedes est sa-*
pientiæ, & Ildefonsus ser. 2. de assumpt. eandē
 sententiā ex scriptura se proferre asserit. & S.
 Bern. ser. 27. in Cantica, cum ostendere vellet,
 animam iusti esse cœlum ex illō Isa. 66. *Cœlum*
mibi sedes est, illud, inquit, *Cœlum potius sedes Dei*
est, de quo alibi apertius scriptura commemorat,
Anima (inquiens) iusti sedes est Sapientiæ, sic Bern.

Et verò iure optimo sanctorum animæ Dei se-
 des nominantur. Primō (& est ratio Bernardi)
 quoniam cum cœlum Isa. 66. Sedes Dei vocetur,
 sancti vero cœlum sint, qui cum Apostolo
 2. Cor. 10. in carne ambulantes non secundum
 carnē militant; & illud eiusdem Philip. 3. opere
 ac virtute clamant, *Nostra conversatio in cœlis*
est, seu ut ex græca voce πολυτεμα significan-
 tius ad rem nostram vertit Tertulianus libro 3.
 contra Marcionem, & legit interdum sanctus
 Hieronymus, & Cassianus collat. 3. c. 6. *Manci-*
patus noster in cœlis est; ipsi quoq; Sancti sedes
 Dei iure dici possunt, Huc accedit illud Bern.
 loco citato, animam sanctā esse cœlum. *Quo-*
niam habet, inquit, solem, intellectum; Lunam si-
dem; astra, virtutes: vel certe sol, iustitia, cœlus, au-
feruens charitas; & Luna continentia. Quomodo
enim claritas luna non nisi a sole est: sic absq; cha-
ritate seu iustitia, continentia meritorium nullum est;
& quomodo stella in nocte lucent, in die latent: sic
vera virtus, quæ sape in prosperis nō apparet, emi-
net in adversis. Illud sane cautela est, hoc necessita-
tu: ergo virtus est sydus: & homo virtutum, cœ-
lum. Hactenus S. Bern. Secundo, quem admo-
 dum Regem in throno sedentem omnes ob-
 servant, & colunt; ita in anima iusti, in qua sin-
 gulariter resplendet, Deus colitur, & adoratur.
 Quare de magno Antonio sanctum Paulum
 Eremitarum primum alloquente, Hieronymus
 in vita eiusdem. Pauli sic scribit: *Ant. quasi Chri-*
stum in Paulo videns, & in pectore eius Deum
venerans, ultra respondere nihil ausus est. Tertio
 cum ex Psa. 88. *Iustitia, & iudicium preparatio*
sedis Dei sunt: meritō iusti, qui à iustitia cœlen-
 da huiusmodi nomē invenerūt, Deo sedē præ-
 parantes, sedis Dei nomine decorantur. Hinc
 Patres viris iustis sedis Dei nomē attribuunt,
 & ut plerosq; præterea, Ambrosi Andr. Cæsa-
 riensis, & Arietas super Apocalypsis c. 4. sedem
 Dei interpretantur Sanctos: quoniam in eis
 residet, & quiescit Deus, & Origines homil. 1.
 Genes. *Quod, inquit, dicit, Cœlum mibi sedes est,*
ut sciamus, quia in his, quorum in cœlis con-
versatio est, Deus requiescit, & residet: in his
autem, qui adhuc terrenum propositum gerunt,
ultima pars eius providentia inveniunt. Quod
in pedum appellatione figuratiter invenitur,
Ex quibus si qui foris studium, ac desiderium
sumpserint fieri cœlestes perfectione vita, & alti-
tudine intellectus, efficiuntur etiam ipsi sedes Dei
& mox; Sed & illi quorum thesaurus in cœlo est,
cœlestes dici possunt: etiam sedes Dei: quoniam ibi
 est

Sap. 7.
Bernard.
Isa. 66.
2. Cor. 10.
Philip. 3.
Tertul.
Hieronym.
Cassian.

Anima iusti, Cœlum

Hieron.

Psal. 88.

Ambros.
Andr. Caf.
Arietas.
Origines.
Isa. 66.

Augustin. est cor eorum, ubi est thesaurus eorum. hæc Origenes, & August. lib. 1. de serm. Dom. in monte ca. 17. ut supra diximus, tractans illud: Cælum thronus Dei est, spiritualiter, inquit, sanctas animas cæli nomine significat. Idem in Psal. 121. super illud: Quia illic sederunt sedes in iudicio: Cælum, inquit, mihi sedes: qui sunt isti, nisi iusti? unde facti sunt Cælum, quia iustificati: quomodo peccator factus est terra, cui dictum est, Terra es, & in terram ibis: sic iustificati facti sunt cælum, portauerunt Deum. & de ipsis Deus coruscabat miracula, tonabat terrores, pluebat consolationes. Idem August. in Psal. 98. super illud, Qui sedes super Cherubim, moveatur terra: Cælum, inquit, non hoc quod oculis nostris suspicimus, valde pretiosum est Deo: Cælum Dei, anima sancta sunt: Cælum Dei, mentes omnes servorum eius sunt, de quo dictum est cælum mihi sedes. Nec silentio prætereundum est, ecclesiam peculiari quadam ratione de sanctis mulieribus ac de virginibus præcipuè idem in Officio Ecclesiastico canere ad eas ex persona Christi, Veni electa mea, & ponam in te thronum meum: fortasse propter puritatem virginem, aut continentiam, seu vidualem, seu coniugalem, quæ maximè mulierum præclarum est ornamentum; fortasse etiam propter devoti scemine sexus cognomentum ab Ecclesia mulieribus merito inditum: devotio enim animam peculiari quadam ratione efficit, ut thronus sit, in quo sedere, ac conquietere dicatur Deus.

Ecclesia 7. Ecclesia item ipsa, quæ cæterus est quidam, & congregatio fidelium. Dei sedes dicitur, quare Augustinus lib. 13. contra Faustum ca. 13. Ecclesiam Christi, quæ omnibus apparet,

& eminet, vult apud Ierem. cap. 17. prædici: & esse sedem gloriæ exaltatam, de qua apud Apollolum, Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Atque ita Beda, Abbas Ioachim, & Rupertus sedem Dei, Apoc. 4. interpretantur Ecclesiam triumphantem, vel militantem.

Denique thronus divinæ Sapientiæ in columna nubis esse percipitur Eccl. 24. Ego, inquit, in altissimis habitans, & thronus meus in columna nubis. Per columnam porro nubis Deus in deserto filiis Israël ducatum præbès, eoque ab ætæ solis protegens ad terram promissionis perduxit, & in eadem columna nubis Psal. 98. loquebatur ad eos. Dicitur porro sedes Sapientiæ esse in columna nubis, propter sublimitatem, qua à terra altius elyatur: & quoniam inde multa admirabilia mysticè operatur, fulgura scilicet ad illuminandas hominum mentes; tonitrua ad corda obdurata concutienda; gratiarum pluvias ad irrigandas fidelium animas, quare Dan. 7. cum nubibus cæli veniebat filius hominis, & Psal. 103. Qui ponis nubem ascensum tuum. Nec illud prætereundum ex supra dictis initio capitis ipsam Dei maiestatem, & potentiam per Dei thronum significari, ut ait Carthusianus super Apoc. cap. 1.

Cum igitur Dei thronus tam multa in sacris litteris significet, totque Patrum sententiarum multis aptè conveniat: reliquum est, ut illud accuratè per vestigemus, quam ratione Virgo Deipara in 4. illo Apocalypsis capite divinæ sedis, seu throni typo adumbrata intelligatur.

Ierem. 17.
Beda.
Abb. Ioach.
Rupert.
Eccles. 24.
Columna nubis Dei thronus dicitur.
Psal. 98.
Dan. 7.
Psal. 103.
Dei Maiestas thronus Dei appellatur.
Apoc. 4.

PRIMUM ARGUMENTUM

QUO MYSTICO DIVINÆ SEDIS, SEU THRONI TYPO, CVIVS S. Iohannes in Apocalypsi cap. 4. meminit, Beatissimam Virginem Deiparam subindicari, ex prolatis in eam rem sanctorum Patrum, sanctarumque litterarum testimoniis comprobatur.

CAPVT II.

SVMMARIVM.

Virginem Deiparam aliquo symbolo intellectam in visione Apoc. 4. num. 1. Throno eburneo Salomonis & throno sapphirino Ezechielis, quæ etiam aliis in locis sacrarum

litterarum, ubi mentio fit de Dei throno seu sedis, Virginem Deiparam adumbrari, quæ omnia sigillatim examinantur à n. s. & deinceps.

QVO FACILIOR NOBIS earum rerum sit explicatio, quas ad sanctissimam Virginem

ginem Dei genitricem ex hoc, quem huic operi præscripsimus, Apocalypsis loco, pertinere existimamus. præcipue autem, quod divina sedis, thronivè nomine adumbretur; præstiterit primum celeberrimam illam visionem à S. Ioanne in sacra Apocalypsi c. 4 & 5. descriptam in summam brevem coactam, & huc translata, sub unum velut aspectum dare lectoribus. Deinde diligenter disquirere, atque investigare, num S. Ioannes in ea visione eandem Virginem Deiparam præstiterit; an aliquo typo, & quoniam subindicaverit; sic enim fiet, ut his in ipsa fronte accuratè perspectis, commodius quivis cõsequi possit, quæ prima quasi subtegmina ducamus huiusce nostræ disputationis; quæ deinceps è suis initiis subtexta consequenter, eodem filo ad finem usque pertere meditemur; ut, quo ad eius fieri possit, singula congruenter unum in corpus quam aptissimè coalescant, & media primis, mediis extrema respondeant.

Et sanè cum S. Ioannes in sua Apocalypsi librum illi admirabilem sigillis septè obsegnatum ab Agno resignari vidisset, perspicuè prævidit haud dubiis rerum futurarum significationibus varium pro tempore Ecclesiæ statum, & maxime memorabiles utriusque, temporis eventus, & prosperos, & adversos, ex ordine notari, ut quodque sigillum resignasset Agnus. Cuius ad hæc enarranda aggredereur divinæ maiestatis vim, atque amplitudinè adorandam, singulasque cælestis curiæ partes (ante cuius conspectum hæc fieri divinitus sibi sunt patefacta) aliis, atque aliis appositis typis accuratè, diligenterque; est executus, atque ob oculos prope modum posuit. Scribit enim vidisse se positam in cælo sedem, Deumque similem aspectui lapidis iaspidis, & sardinis illi insidentem? & circa sedem, iridè similem visioni smaragdinae, vidisse viginti quatuor seniores stolis albis amictos, multis claros insignibus, sedem, seu thronum circumfusos, è quo fulgura micabant, voces, ac tonitrua personabant: vidisse lampades septem ardentes ante thronum, qui sunt (inquit ipse) septem spiritus Dei: vidisse in conspectu sedis mare vitreum simile crystallo: Quatuor verò illa animalia senis alis prædita, plena oculis ante, & retro (quorum primum leoni, secundum vitulo, tertium homini, quartum simile aquilæ volanti dicitur) trisagii hymnū cõtinenter concinentia in medio, & in circuitu throni fuisse testatur. In capite postea quinto narrat in dextera sedentis in throno fuisse librum conscriptum in-

tus, & foris, sigillis septem signatum, quæ nemo aperire, nemo ne respicere quidem poterat, deinde vidisse se in medio throni animalium, & seniorum Agnum statem tanquam occisum habentem cornua septem, & oculos septem, qui sunt (inquit ille) septem spiritus Dei missi in omnem terram ab Agno porro apertus est liber, quo recluso seniores, & quatuor animalia suppliciter coram Agno procumbentes, canticum novum in eius laudem concinuerunt: multitudo quoque Angelorum, qui stabant in circuitu throni & animalium, & seniorum, & erant millia millium, & omnis creatura in cælo, & super terram, & sub terra, & in mari Agnum pateriter collaudarunt. Hæc summa est illius visionis; quæ enim ad singulorum sigillorum reclusionem S. Ioanni sunt ostensa fuisse sequentibus capitibus ab eodem describuntur.

2. Hac porro visione Deus optimus, ex sacra Apoc. interpretibus, quatenus Ecclesiæ suæ summa providentia paternè prospicit, eamque sua sapientia administrat, se exhibuit; ideoque maiestas eius ex nobilissima curia, qua magnificentissimè stipatus erat, indicatur. Eaque recensentur in primis, quibus divina eius in homines providentia declaratur, cuiusmodi est eius pulchritudo, iustitia, misericordia. Iaspis enim divinæ naturæ pulchritudinem, quæ iustorum est præmium, quo ad bonum allicimur: Sardius, propter rubrum colorem, divinam iustitiam, qua à malo deterremur: Iris verò Dei misericordiam præferebat. His accedunt, & alia, quæ supra commemoravimus, viginti quatuor nimirum seniores, septem Angeli divino throno astantes, & reliqua, quibus quodammodo quasi administris ad suam providentiæ, vel manifestationem, vel executionem utitur. De quibus omnibus quoniam, vel divinum thronum circumstare, vel aliqua alia ratione ad illum spectare dicuntur, nobis infra à cap. 14. & deinceps sigillatim quid significant, quæve ratione ad Deiparam pertineant, quam per hunc thronum significari existimamus, diligenter, & copiosè agendum erit; hic verò satis sit ea attigisse.

Deiparam in visione Apoc. 4. non fuisse à S. Ioanne prætermisissam, sed à aliquo symbolo subintellectam.

His cognitio, sentio sanctissimam Virginem in hac visione, ubi tã accuratè singula cælestis auriæ partes describuntur, à S. Ioanne minime prætermisissam, sed symbolo aliquo intelligi.

Apoc. 4.

Visio cap. 4 & 5. Apoc. breviter consensur.

Apoc. 5.

Explicatur Scopus narrata visionis Apoc. 4.

B. Virginis aliquo symbolo Apoc. 4. intelligi.

quo indicatam. Neque enim verisimile videtur à B. Ioanne, qui tam multa cœlestis aulæ, tamque præclara spectacula fuisset diligenter persecutus, solam Virginem fuisse præteritam, & eam Virginem, qua secundum Deum nihil in terris habetur illustrius, & in quam ipse Virgo scriptor egregius singulari pietatis, & obervatiæ studio ferebatur. Multa porò sunt, quæ nos in hanc sententiam adducunt. Primum in hac visione, vt supra dixi, Deus optimus, vt Ecclesiæ suæ providens ostenditur, eaq̃e quibus eius providentia, vel manifestatur, vel exercetur, recedunt, præcipue quoque cœlestis aulæ partes recedunt. Hinc lectissimi quique Sancti veteris & noui testamenti per viginti quatuor seniores, quatuor Evangelistæ per quatuor animalia, septem Principes Angelorum throno Dei astantes per septem lampades significati ponuntur; & reliqua, à quibus ne nimis longū faciam, supersedeo. Sed Beatissima Virgo cœlestis Ierusalem pars est longè præstantissima, quippe quæ præ omnibus puris creaturis principem apud Christum Regem obtinet locum; & cum corporis, tum animi similitudine omnium proximè ad eundem Christum accedit; in qua ipsum Dei Verbum caro factum est. Et quod ad efficientiam, & progressionem spectat diuinæ in homines, & Ecclesiam suam providentiæ, nemo est qui ignoret, ipsam Virginem apud Christum iure materno primas pro Ecclesia, eiusq̃; membris intercedendi partes agere: cum Mater sit iustorum, peccatorum Advocata, Mater item misericordiae, per quæ Deus suam in homines vberimè effudit misericordiam; hac verò misericordia, Dei providentiæ, cuius propriū est misereri semper, & parcere, præcipue ostenditur, qui etiā omnipotentia iustā parcendo maximè (vt ait Ecclesia,) & miserando manifestat: per Deiparam etiam tot, tantaque suæ Ecclesiæ quotidie beneficia largitur: quod cum inconfesso sit apud omnes, nos in præsentem id pro certo supponimus infra suo loco, vt Virginis laudes magis celebremus, copiosius ostensuri. Quare in mystico hoc Sanctæ Ecclesiæ corpore, cuius caput est Christus; ipsa collum, quod cæteris membris eminet, & per quod omnis à capite virtus deriuatur in membra appellatur: vt iure optimo Apoc. 12. quemadmodum ait Bernardus, *sub eius tanquã mediatrici pedibus luna, qua nonnunquam propter susceptū à sole splendore Ecclesiam huius temporis à Christo sole iustitia suis radice illustratur*

significat, constituta legatur. Quod idem animaduertit S. Anton. 4. part. tit. 17. c. 20 §. 2. vbi de Virgine explicat illud Eccl. 24. *In Ierusalem potestas mea, hoc est in Ecclesia: Quoniam Ecclesia, inquit, iure sub pedibus est Virginis, nõ tantum sub eius patrocinio, verum etiam sub eius est dominatione, ac potestate. Ergo cū sit pars secundū Christū omnium nobilissima, per quam Deus suam providentiã, & in homines misericordiã peculiari ratione exercet, præcipue cõmemoranda videbatur.*

Secunda ratio

Secundo quemadmodum in sacris litteris veteris testamenti, & Ecclesia vniuersa, & singuli eius status, & præcipue quædam personæ, quæ ad Ecclesiæ fundamenta pertinere videbantur, variis figuris, ac Prophetarum vaticiniis prænunciantur. (Hinc Domini præcursor Ioannes Baptista, hinc Apostoli duodecim, & pleraque alia præmonstrata sunt,) & quemadmodum etiam in nouo-testamento in sacra Apocalypsi non tantum ea, quæ ad futurum militantis Ecclesiæ statum, verum etiam, quæ ad cœlestem Ierusalem spectant, ipsi etiam duodecim Apostoli, & præclariore quædam personæ quatuor scilicet Evangelistæ, septem spiritus ante Deū astantes, & alia eiusmodi sub variis imaginum integumentis, ac symbolis, vt à Prophetis fieri solet, describuntur: ita & Virgo Deipara, quæ ratione maternitatis Christo filio est cõiunctissima, quæ in Ecclesia ad Christi œconomia omnium maximè pertinet, quæ totius cœlestis patriæ decus est, & ornamentum longè præclarissimum; in veteri quidem testamento ita mysticis præfigurata miraculis, & oraculis est prænuntiata prophetis, vt à Hieronymo in Micheæ c. 6. Vaticinium dicatur Prophetarum, quod ipsum pleriq̃; quos in c. 17. afferemus, affirmant Patres, & præsertim Bernard. *utrobique plurimas de Virgine affert figuras, plurimas prophetias. Ergo & in sacra Apocalypsi, qua & noui testamenti arcana continentur, & augustissima Dei Ecclesiæ suæ prouidentis maiestas cum tota sua cœlesti curia typicè describitur, ipsam etiam suis typis adumbratam esse, nemo inficari poterit.*

Hieron.

Bernard.

Tertio inter huius visionis symbola ali- quod aptissimè congruere Virgini demonstra- tur, vt ex sequentibus perspicuum fiet, igitur eo symbolo subindicatam eam esse confitendum est. Cæterum expectandū nõ erat, vt Deipara Virgo disertis verbis quasi proprio nomine hic exprimeretur; cum & ipse Christus nõ nisi sub

Tertia ratio

B agui

lica-
Scopi
rata
onis
c. 4.

Joan. 7.

Missale
Roma-
num.

Apoc. 12.
Bernard.

virginis
quo
ubelo
oc. 4.
elligi.

B. Virg. euv proprio. no mine Ap. 4. non ex p. masur. d. 100. 4. 8.

Iris ali. quatio. ne B. Vir. ginis si. gnificat. Genes. 9. Beda.

Apoc. 4. Ambros. Iris mise ricordia di uina sym. bolum. Thronus Apoc. 4. B. Virginis est symbolum. Pet. Dam. Apoc. 19. Bernard. Apoc. 4.

agni symbolo in hac visione nominetur: tota enim fere hæc visio, quæ à cap. 4. Apoc. ad octauam vsq; excutit, ostensa est Per illustres significationum notas, & rerum nobis notarâ imagines, quibus varia, quæ S. loanni aperite volebat Deus, adumbrantur. hinc mentio sedis seu throni, similitudinis lapidis iaspidis, sardinis & smaragdi iaspidis, septem lampadû ardentiu, viginti quatuor seniorum, quatuor animaliu, maris vitei, libri signati, Agni habentis cornua septem, & oculos septem & aliorum huiusm. ty. porum. Quare satis est si Deipara sub aliquo typo subintelligatur. Hæc autem posito, tum illud inquirendum restat sub cuius rei symbolo significata sit, & sanè non incongruè per iridem thronum ambientem posset quispiã dicere illam adumbratâ: Iris enim cum in signum fæderis post diluuium data hominibus, diuinam misericordiam significare solet: at B. V. mater est misericordie, & velut signum, seu prænuncia fuit misericordie per Christum filium eius hominibus præstita. Quod si Beda in Apoc. 4. per iridem in circuitu throni Sanctos significari existimat, quod Ecclesiam sua intercessione vndiq; reuocatur; multò magis id in B. virginem cõvenire nemo est, qui dubitet, atq; ad eò per iridem significari posse. Verù et si nõ inferior, per iridem Virginẽ intelligi posse: hic tamen Apocalipsis 4. iaspidis nomine diuinam misericordiam cum Ambrosio, & aliis significatam censeo; cùm præsertim, & alio typo apertissime Virgo ipsa subintelligi possit. 4. Mea igitur sententia est Beatiss. Virginem per Dei sedem, quæ græcè θρόνος Apoc. 4. legitur significatam esse: quod diuenter explicandum, probandumq; in hac disput. suscepi, atq; ea est sententia Petri Damiani in serm. de Nat. Virg. vbi illud, *Ex vox de throno exiit.* Apoc. 4. explicat de Virgine prodidisse, & Bernard. de Virg. qui habetur tom. 2. suor. oper. explicans illud Apo. 4. *De throno procedebant fulgura,* &c. pariter de Virgine intelligit, vt dicemus infra, & videtur esse valde consonum sententiæ complurium Patrum, quos in hoc capite tabo, qui eã Dei Thronum absolute appellant præsertim quia Thronus nõ quilibet sedem, sed magnificentius quoddã solium significat, id, quob rectè aduertit Augustin. in Psalm. 121. super illa verba, *quia illic sederunt sedes in iudicio,* verba Augustini sunt: *Sedes dicit quas graeci θρόνος appellant. θρόνος graeci fellas dicunt sanquam honorabiles.* sic Augustinus.

Nos autem quatuor præcipuis argumentis hanc sententiam hoc ordine confirmabimus. Primùm ostendemus sanctis Deiparã à SS. Patribus thronum Dei simpliciter appellari, & in sacris litteris per thronum figurari. Deinde propterea, quod in diuinis oraculis, vel etiam apud Patres nonnulla in rebus creatis propter sui excellentiam throni Dei nomine, vt c. x. di. xi, nuncupantur; horum etiã appellationem præcipua quadam ratione in sanctissimã Virginem cadere demonstrabimus. Ad hæc cùm Angelorum ordo, qui throni appellantur, per convenientiam (vt verbis utar S. Thom. par. 1. q. 108. a. 5. ad 6. ex Dionysio c. 7. de coelesti hier.) ad materiales sedes explicetur, quæ de hac convenientia pluribus ibi persequitur S. Thomas, excellentiori ac perfectiori ratione Beatissimæ Virginis conuenire probabimus; ac proinde Dei throni nomine singulari quadam ratione præ reliquis appellandam; deniq; quæ in sacra Apocalypsi de hac Dei sede, seu throno dicuntur (quæ ad duodecim fere reuocantur capita) Beatissimæ Virginis peculiariter ita congruere, vel aptari, vt per illam Dei sedes non obscure significari videatur. Sed antequam ad nostræ sententiæ confirmationem progrediamur, expedienda est quæsdã difficultas. Dicit enim quispiam, esto per Dei sedem in hoc loco Ap. 4. à Petro Damiano, & Bernardo B. Virgo intelligatur; ab aliis tamen interpretibus, & numero pluribus. & auctoritate non imparibus in eum Apocalyp. locum sedes Dei aliis modis explicatur. Primò enim sedes Dei ex Ambrosio, Andrea Casariensi, Areta, & Anselmo, sunt Sancti, in quibus tanquam in throno refidet Deus. Secundo ex Ruperto, in apoc. c. 1. sunt Angeli ex Richardo & Angeli, & Ecclesiæ Doctores, atq; Pastores. Tertio ex Beda, Abbate Ioachimo, atq; Ruperto, est Ecclesiã triumphantis, vel militans. Quarto deniq; ex Lyrano, & S. Antonio p. 1. histor. tit. 16. ca. 1. §. 2. est auctoritas, & potestas Dei Ecclesiæ regentis. Ad huius nodi explicationem constituendum est ex August. lib. 12. confess. ca. 18. & seq. quem S. Thom. 1. par. q. 12. arti. 10. sequitur, nullum esse inconueniens, etiã secundum litteralem sensum in diuinis litteris plures eiusd. litteræ esse sensus, propter Dei, qui auctor est sacre Scripturæ, infinitatem, qua omnia simul suo intellectu comprehendit. Quare etiã si omnes illæ quatuor interpretum sententiæ veræ essent; nõ propte-

Throni Dei nomine virginem exprimit, quatuor rationum generibus comprobatur.

S. Thomas Dionysius.

Obiectio.

Pet. Dam. Bernard. Apoc. 4. Sedes Dei ex Sanctis varie sumitur.

Ambros. And. Cas. Areta. Anselm. Rupertus. Richard. Beda. Abb. Io. Rupertus. Lyranus. S. Anton. August.

S. Thomas Obiectio refert S. scriptura plures posse esse sensus litterales.

propterea minus vera redderetur interpreta-
tio illa, qua B. Virgine per thronum intelligi
dicimus. Ad hæc quamvis in hunc locum Apo-
calypsis non ita multi auctores per Dei thro-
num Virgine significari dicant, nullus tamen
id negat & præterea innumeri ferè Patres do-
ctrina, & auctoritate præstantes, quos mox af-
feremus, Virgine sanctissimam Dei thronum
reuerenter appellant, siue cum de ea sermone
faciunt siue cum alios diuinarum literarum locos,
vbi throni diuini mentio fit, exponunt: quare
eorum sensum, & interpretationem aptissimè
huic etiam loco Apocalypsis accommodare
licebit, præsertim cum firmis rationibus ipsi
astuatur. Accedit quòd si Sancti, siue singuli
per se se, siue omnes in vniuersum siue doctores,
& Pastores, siue ipsi Angeli, siue Ecclesia ipsa,
vt existimant allati auctores, per hanc sedem
significentur: hoc ipsum de beatiss. Deipara
multò magis affirmare necesse est, quæ præ
cæteris est sanctissima, vt cap. 5. dicemus, & ex
Theologorum doctrina, omnes prærogatiuas,
quæ in cæteris Sanctis reperiantur (modo sexui
non repugnent) ipsa in se vna cõplectitur, præ-
sertim cum in Ecclesia militanti dñi viueret, &
nunc post mortem in triumphanti, secundum
Christum, primam dignitatis locum obtineat.

5. Verum si rem totam accuratius expendamus,
quamquam non incongruè ea omnia, quibus
sedis Dei nomen ab Auctoribus illis tribuitur
aliis in locis sacrarum literarum saltem al-
legoricè per Dei sedem significari possint: hic
tamen Apoc. 4. aliquid aliud, nimirum B. Vir-
ginem adnotatã existimamus: cum enim Sancti,
& Angeli, Doctores item, & Pastores, Ecclesia
quoque ipsa militans, & triumphans per alios
typos in hac visione commodius indicentur.
Certè aliquid aliud per Dei sedem accipi debere,
fitendum est; præsertim cum sanctis, Virgine
in ea visione: vt supra ostendim⁹, prætermis-
sã esse nulla ratione credibile sit; neque quicquam
fit, quod subintelligi aptius possit. Sancti verò
præcipui tum veteris, tum noui testamenti in vi-
ginti quatuor seniotibus significantur: quatuor
Euangelistæ in quatuor animalibus; reliqua verò
animarum sanctarum multitudo in mari vitreo, vt
bene docet Pererius in illum locum Apo. & in
hos omnes sunt reliqui Doctores, & Pastores.
Quod verò ad Angelos spectat, septem quidè
Angelorum principes per septem lapides arden-
tes exprimentur; reliqui autem Angeli c. 5. de-
scribuntur sub nomine multitudinis Angelo-

rum, qui erant millia millium: neque vlla ratio
virget, cur iterum in eadem visione sub typo
throni poni debuerint. Deinde licet Dei maie-
statem per Dei thronum alibi in sacris literis
significari vltro cõcedamus, in hoc tamen ca-
pite aliquid à Deo distinctum indicari existimo.
Cum enim hæc Dei sedes cum quodam veluti
apparatu, & emphasi, quasi aliquid peculiari
atimaduersione dignum cõmemoretur, super
quam sedere dicitur Deus, similiter vigintiqua-
tuor seniores, quatuor animalia, & reliqua, quæ
sedem ambiunt, quæ celebrant, seu aliqua ra-
tione cõmendant, diligenter describat S. Ioan-
nes: hoc sanè sedis apparatu non tam potesta-
tem, maiestatemque; diuinam, quæ à Deo non di-
stinguitur, quàm rem aliquam ab insidente Deo
seiuinctam significare voluit, quæ videtur sen-
tentia interpretum illorum quos supra citauimus,
variè Dei thronum in hoc loco accipientium,
tanquam aliquid à Deo diuersum; & ita Ap. c. 21.
filius mulieris amictæ sole, raptus scribitur ad
Deum; & additur, *Et ad thronum eius*, quasi ali-
quid ab eo diuersum, vt c. 31. dicemus plenius.

Et Ap. 19 post voces cælitium de damnatione
Babylonis Deus collaudatium, *Et vox de throno
exiit dicens: Laudate Deo nostro omnes serui
eius, & qui timeis eum pusilli, & magni*, qua ostē-
ditur thronus à cælitibus post quorum laudes
loquitur, & ab illis omnibus seruis Dei pusillis,
& magnis, quos inuitat ad Dei laudem distin-
gui: immo etiam ab ipso Deo, quem vox ipsa
de throno prodiens appellat Deum nostrum,
præsertim quod Apoc. 21. post vocem aliam de
throno prodeuntem subiicitur statim: *Et dixit,
qui sedebat in throno: Ergo sedens in throno ab
ipso throno distinguitur, quare thronus vide-
tur fuisse creatura rationis particeps, quippe
quæ loqui inducitur. Deo præ cæteris proxima:
reliquis Angelis, & Sanctis, quos ad Deum laudā-
dum excitat, superior: & hæc aptissimè dici
esse Deipara, vt docet Petrus Damianus ser. de
Natiu. Virg. Hanc tamen ratione c. 33. plenius
expendemus. Atque hæc de sententiis eorum,
qui aliter hunc locum sunt interpretati. Reliqui
est vt probemus meritò hoc loco Deiparam per
thronum Dei significari. Cæterum illud præ-
monendum videtur, quod ad ea omnia quæ in
toto hoc opere pertractabimus, cõducit, licet mystico
in hac materia, vbi de sanctissimæ Virg. præ-
rogatiuis agitur, ex scripturæ locis etiam in sen-
su mystico argumētum ducere. Quod etiam do-
ctè animaduertit noster Franciscus Suarez tẽ-
teria.*

Apoc. 22.

Cap. 32

Apoc. 19.

Cap. 33.

Ex scri-

ptura sen-

tons. etia

in sensu

argumen-

tari licet

in hac ma-

teria.

B Virgine
per Dei
thronum
Apoc. 4.
potius quã
quiduis a-
liud ex-
primi.

Pererius.

2. in 3. parte, disp. 4. sect. 2. cum Ecclesia ipsa huius scripturæ loca B. Virgini accommodet, & à Patribus, qui de Virgine scripserunt, passim id fiat, vt videre est apud Sanctos Bernardum, Bonauenturam, Bernardinum Senensem Carthusianum, Hugonem & alios, qui in Cati-
 Born. Sen. ca scripserunt, quos habes apud nostrum Martinum de Rio in Commentariis in Cantica.
 Carthus. 6. Quod igitur sub typo diuinæ sedis, vel throni Beatissima Virgo subintelligatur; primū argumentum fit ex auctoritate S. S. Patrum, qui de laudibus eiusd. agentes inter alia præclara, illam Dei thronum appellant: etenim Deus ipse in eius anima ab instanti immaculatæ Conceptione perpetuè ac perfectè sededit per copiosissimam gratiā, cuius fuit, etiam ante filii incarnationem plenissima, teste Angelo, qui eā, & gratia plenam, & inuenisse gratiam apud Dominum asseruit: imò S. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 1. illud Psalmi 121. *Surge Domino in requiem tuam*, explicat de beatis jubilantibus, & Dominum exhortantibus obuiam ire suæ genitrici in assumptione, & sic ait: *Vocant Beati Virginem gloriosam requiē Christi, non tantum quia in ea nouē mē- sibus requieuit, sed etiam quia plus per quietum amorem requieuit in ea, quā in tota alia creatura rationali: sicut Ecclesi. 24. ipsa B. Virgo testatur: Et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. Ita S. Bernardinus. Cæterum præter hanc perfectissimā in habitationem in eius anima per gratiam; in eius præterea vtero ex castis (inquit Damascenus) & purissimis sanguinibus eiusdem Virginis sibi carnem animatam anima rationali, & intellectuali construxit, atque nouē mensibus Christus Dominus. (in quo, Coloss. 2. complacuit omnī plenitudinē diuinitatis habitare corporaliter, in eodem vtero permansit, quem virgineo partu editum Deipara vberē de cælo pleno lactauit, & infantem toties ipsa in sinu fovit, atque in ulnis gestauit, & ad hanc Virginis dignitatem declarandā iam inde ab Apostolorum temporibus ipsa cū filio inter eius brachia resedēte depingi solet: quod à S. Luca Evangelista, & ab aliis consequenter factum, imagines Virginis ab ipsidem depictæ quæ in Ecclesia religiosè asseruantur, perspicuè testantur. Hinc merito S. S. Patres eam, vt dixi, Dei thronum absolute appellant, non tantum eo tempore, quo in terris Christū gestauit, sed etiā nunc ipsi in cælo regnanti hoc nomen tribuendum docent, quod ex subiectis auctoritatibus perspicuum fiet.*

Bernard.
Bonaven.
Born. Sen.
Carthus.
Hugo.
Mar. de Rio.
B. Virgin.
thronum
Dei appel-
lari au-
thoritatem
Patrum
probat.
Bernard.
Sonus.
Psal. 121.

Ecclesi. 24.

Damasc.
lib. 3. de fi-
de orthodoxa.
Coloss. 1.

PATRYM TESTIMONIA DEIPARAM
Thronum Dei appellantium.

IN primis Ecclesia in quadam antiph. in die Natiuitat. B. Virg. sic canit: *Natiuitatem hodiernam perpetua Virginis Genitricis Dei Maria solemniter celebremus, qua celsitudo Throni processit: quasi diceret, qua natiuitate Virgo illa processit, quæ est THRONVS celsissimus: vel processit celsitudo illa, quæ est THRONVS: vel illa, quæ summum est THRONI fastigium.*
 In Litanis Deiparæ, quæ Laureti decantari solent, Sænes sapientia appellatur.
 S. Iacob. Apostolus in Liturgia, quam 6. Synodus vniuersalis canon. 32. allegat, & habetur de consecratione dist. 1. c. Iacobus, *Deus noster, inquit, tuum vterum THRONVM fecit.*
 Methodius orat. in hypapantem Domini Virginem vocat SEDREM gloriosam, Deoque dignam; quæ solis mentis oculis conspicui possit.
 S. Athanasius in sermo. in descriptionem B. Mariæ, & S. Ioseph apud Metaphrastem, & refertur à Surio die 27. Decembris tom. 6. vbi S. Athanasius mysteria scrutatur loci, in quo Deipara Christum peperit, & inter alia sic ait: *Parua illa domus Ecclesie figuram continebat, præsepe verò altaris: & mox: Dominus, inquit, Iesus Pontificis formam in se gerebat, THRONVS autem Dei per Virginem Mariam figurabatur, hæc ille.*
 Ephrem sermo. de laud. Virg. eam salutando: *Aue, inquit, THRONVS Creatoris mei gloriosissime* Epiphani. serm. de Laud. Deip. Deipara, inquit, etiam cælorum virtutes in stuporem conuertit: *Obstupuerunt omnes Angeli, Cherubim, ac Seraphim, & exhorrescebant: Spectabant Virgine, Cælum, & THRONVM, & formidabant, dum conspicerent eum, qui principio caret, descendente à Throno Cherubico, in VTERO VIRGINIS SEDERE* Et iterum: *Aue gratia plena, qua thronū Cherubicum diuinitatis fulgore superas: & iterum; Stupendum inquit, miraculum in Cælis ALTER THRONVS CHERUBICVS. Et iterum: THRONVS, inquit, es diuinitatis, qua Coruscantem in Cælo, & in terra solem habes Christum: supra verò idem Epiphani. Anna, gratia. interpretatur. & grauidæ effecta Cælum, & THRONVM CHERUBICVM peperit sanctam puellam Mariam: illa enim reperitur esse Cælum, Templum, & THRONVS, & iterum: Thronum cruciformem, & cælestē eam vocat; Dico, inquit, illā esse Cæli, THRO-*

Offic. Eccl.
in die Nat.
Deipara.
Quia si-
gnificat il-
lud, qua
celsitudo.
Throni pro-
cessit.
Lit. Laur.
S. Iacobus.
Methodus.
Athanas.
Metaphr.
Surius.
Ephrem.
Epiphani.
B. Virgo
vocat
thronus
cherubi-
cus.

THRONVM SIMVL. & Crucem, extendens enim sanctas vlnas Domini portauit THRONVS CHERUBICVS, crucis formis. Et caelestis. sic Epiphani.

Hieron. Hieronymus libr. aduersus Heluidiu, beatissimam Virginem non tantum filij, qui in castis suis visceribus resedit, sed propter singularitatem, & copiosam praer omnibus puris creaturis gratiam, Dei templum, & Spiritus sancti Sedium appellat.

Chrysof. Chryostomus in sermo. de Virg. inter titulos, quibus sanctissimam Virginem salutat: Aene inquit, THRONVS.

7 Augustinus libr. de Assumpt. initio. Sola, inquit, meruit Deum, & hominum parturam suscipere, facta THRONVS Dei, & aula Regis aeterni: secundum quod nos docuisti per sanctos tuos Patriarchas, Prophetas, & Apostolos, figuris. & sermonibus, quibus credimus, & certi sumus, quia nunquam sefellisti, qui nec fallere, nec felle nonisti.

August. & infra de beata Virg. THRONVM, inquit, Dei thalamum Domini, domum, atque tabernaculum Christi dignum est ibi esse, ubi ipse est. ita Augustinus.

Ildefonsus. Ildefonsi. serm. 3. de Assumpt. de hac ipsa solennitate agens: Hodie, inquit, audiuit illam vocem blandientis sese maiestatis, qua dicitur, Veni electa mea, & ponam super te Thronum meum, quia concipitur Rex speciem tuam, ad quam suam vocem credimus, quod gaudens, & exultans soluta est beata illa anima, & perrexit ad Dominum, ubi facta est ipsa THRONVS, qua fuerat in carne templum diuinitatis. idem serm. 2. de Assumpt. THRONVS, inquit, beatissima Virginis preparatus ante mundi constitutionem, in die Assumptionis celsior, glorificatur etiam ab Angelis: nec immerito, quoniam, & ipsa facta est THRONVS Dei. & Thalamus, in cuius vtero veniens sapientia Dei Patris, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.

Hefych. Hefychi homilia 2. de laud. Virgini, inquit, omnis gratia animi lingua salutat Virginem, & post pauca: Alius Dei THRONVM appellat, alius templum maius caelo, alius CATHEDRAM non inferiorem Cathedra Cherubica, alij arcem, arcem Nos latiore, longiore, & illustriorem.

Andr. Creten. Andreas Cretenensis orat. 2. de dorm. Virg. THRONVM excelsum eam appellat.

Damasc. Damascenus orat. 2. de dorm. Tu, inquit, es SOLIUM illud Regium, cui assiterunt Angeli Dominum, & effector em insidentem cernentes. & oratio. 2. de Natiuitat. manus Virginis Deum gestantes, & genua vocat THRONVM Cherubi-

nis sublimiorem, quibus manus dissolutae, & genua debilia confortantur.

Bruno sermone de Annuntiatione eam THRONVM Dei appellat.

Georgius Nicomed. orat. de oblat. Deip. THRONVM gloriosum vocat.

Rupertus libr. 5. in Cant. initio illud: Ego dormio, & cor meum vigilat, de Deipar. explicans, & ad eam sermonem dirigens, O caelum, inquit, Dei, unica SEDES Domini.

Bernardus in sermone quodam de beata Maria, & habetur tom. 2. suorum operum. loannes, inquit, in Apocalypsi de THRONO ait, scilicet. de MARIA, procedebant fulgura, & voces, & tonitrua, quia Mater filij Iesu Christi parabolat, a-nigmata, legalia, mirifica gesta, dicta, opera audius ebibit, fidelius credidit, syncerius, luculentius-que alijs edidit, haec Bernardus.

Bonauentura in speculo B. Virg. cap. 5. Caelum est, inquit, Maria, cum qua caelesti puritate, caelesti claritate, caelestibus alijs virtutibus abundauit: tum quia SEDES Dei altissima fuit, teste Propheta, Dominus in caelo parauit sedem suam, & cap. 8. cum Virgine loquens. Tu, inquit, es THRONVS ille indeficiens, THRONVS in aeternum, THRONVS filij Dei, de quo Pater per Prophetam ait, THRONVS tuus sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in aeternum, & verum in aeternum. ita Bonauentura.

S. Bernardinus Senensis tom. 3. concion. serm. II. art. 3. cap. 1. citat illud Psalmi, quod Propheta in persona Domini loquens dicit: & Thronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in aeternum, & testis in caelo sicut THRONVS siquidem Dei filij, inquit ille, Mater illius est, qua in conspectu eius sicut sol fulgens est, quantum ad gloriam animae, & sicut luna perfecta in aeternum, quantum ad gloriam corporis sine defectu: proinde gloria resurrectionis fidelis est testis & art. 2. ca. 2. citat pro assumptione illud 2. Reg. 3. quomodo iurauit Dominus Dauid, & vt eleuetur thronus eius super Iudam, & Ierusalem. THRONVS, inquit, iste, in quo sedit. & requieuit Dauid manu fortis, & vultu desiderabilis Iesus Dei filius, fuit gloriosa Virgo Maria, quae eleuata fuit ad altitudinem Regni, vt de ea dici possit, quod non solum dominatur a Dan usque Bersabea sed dominatur a mari gratiae, usque ad mare gloria, & a flumine influxuum diuinorum, usque ad terminos orbis terrarum super omnem creaturam regnans. sic S. Bernardinus, & infra: Haec exaltatio Virginis prauisa fuit Isai. 6.

2. Reg. 3.

Psalm. 78.

Isa. 6. Vide

Vidi Dominum sedentem super SOLIVM, quia immobiliter requieuit super Virginem gloriosam Mariam excelsum quidem, & eleuatum ratione dignitatis latissima. hucusque S. Bernadinus.

Atque hæc de multorum Patrum testimonij, qui Deiparam Dei thronum absolute prædicant: reliquum est, vt ex sacris literis ea proferamus, quibus Virgo beatissima per Dei thronum ex sanctorum Patrum sensu significatur.

DEIPARAM DEI THRONVM IN sacris literis sapè significari.

Virgo in throno Salomonis eburneo significatur. 3. Reg. 10. Anselm. libr. de cõ cop. Virg. cap. 3.

8. ET primùm quidem complures ex Patribus eam in celebri illo Throno eburneo auro fuluo nimis conuestito à sapientissimo Salomone facto figuratam dicunt; candor enim soliditatè, & pretium eboris B. Virginis puritatè; quæ, vt ait Anselm. maior sub Deo nequit intelligi. & virtutum eius soliditatem, ac priuilegiorum inestimabile pretium: aurum verò fuluum nimis, charitatis eius ardorem eximium ostendebant: quibus ipsa velut præclara quædam sedes veri Salomonis Christi Domini, qui est pax nostra, tot admirabilibus insignibus decorata est, cui quidem rectè illud de hoc throno quadrat elogium: Non est factum tale opus in vniuersis regnis. Thronum hunc eburneum de B. Virgine explicant Bonauentura in spec. B. Virg. c. 2. Thronus, inquit, Salomonis est Maria, grandis omnino in gratia, & in gloria. & Lyran. in expof. moral. 3. Reg. 10. & S. Antonius 4. part. tit. 15. c. 44. 6. 7. & Petr. Dam. egregium serm. de hoc throno Salomonis habuit in Natiui. beatæ Virginis, vbi illum Virgini eleganter accommodat, & subiicit: Fecit inquit, THRONVM, vterum videlicet intemerata virginis, in quo SEDIT illa maiestas. Hanc sessionem filij, & probauit, & cognouit Pater. ipso dicente: Tu cognouisti sessionem meam. & Thronus tuus Deus in seculum seculi, & Thronus iste sicut sol in conspectu tuo. & post pauca: Et vox de THRONO exiit, dicens, Laudè dicite Deo nostro omnes sancti eius: & ex THRONO, inquit, hæc est, ex Virgine, laus Angelorũ prorumpit, & hominum, quia dum hic restituitur, ille refarcitur, virique gratiarum debent deuotionem. Nostis quidnam dicat, qui sedet in throno? Ecce non a facio omnia, scilicet THRONVS, in quo sedet Dominator Dominus, in quo, & per quem non solum omnes, sed omnia renouantur

3. Reg. 10.

Bonauen.

Lyran. S. Anton. Petr. Dam. 3. Reg. 10. Psalm. 138. Psalm. 44. Psalm. 88. Apoc. 19.

Apoc. 21.

Hactenus Petrus Damianus; Qui postea reliqua in throno illo à Salomone facta de Virgine luculenter exponit; & inter alia, explicans quàm grandis sit: Quid, inquit, grandis Virgine Maria, quæ magnitudinem summam Diuinitatis intra sui ventris clausit arcanum? Accende Seraphim, & in illius superioris natura superuola dignitatem, & videbis quicquid minus est, minus Virgine, solumque opus eius: Sed supergredi.

9. Neque solum in throno illo Salomonis Dei matrem figuratam voluit Auctores grauiissimi, sed crebrò etiam in Prophetis. vbi de folio, seu throno Dei habetur mentio significatam docent. Nam Isaia 6. per SOLIVM excelsum, & eleuatum: super quod Dominus ab Isaia sedere cõspicitur, beatam Virginem intelligit S. Bernardinus loco citato: & ad hoc respiciens Damascenus orat. 2. de dom. Virgin. Virginem alloquens. Tu, inquit, es SOLIVM illud regium, cui asserunt Angeli, Dominum, & effectorem insidentem cernentes. nisi malis Damascenum spectare ad thronum apud Danielem cap. 10. Aspicebam donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedit, mille millium ministrabant ei, & decies milies centena milia asstebant ei. Andreas Cretensis ad eundem Isaia locum respiciens oratione 2. de dom. B. Virg. eam THRONVM excelsum appellat.

S. Bonauentura in spec. B. Virg. cap. 7. Dominum illam, in cuius folio Dominus sedere visus est ab Isaia. vult esse B. Virginem, in cuius mentis folio Dominus requieuit; & exclamat Bonauentura, O verè beatissimum, & verè stabilissimum SOLIVM: Hoc solium excelsum est in intellectu, eleuatum in affeetu, excelsum quoque inter homines eleuatum super homines: excelsum est gratia, eleuatum in gloria. In SOLIO mentis Maria Dominus sedet, & domus corporis Maria plena erat maiestatis eius. hæc ex Bonauentura.

Isaia etiam 16. habetur, Preparabitur, inquit, in misericordia SOLIVM Agno dominatori terra, & sedebit super illud in veritate. Hoc solium diuinæ misericordiæ est B. Virgo, vt ait Bonauentura in spec. B. Virg. cap. 8. & Pelbartus de Temesuar in stellario virginis lib. 12. part. 2. art. quomodo autem Dei misericordia per Virginem conferatur, plenius dicemus in cap. 16.

Illud etiam Ierem. 17. SOLIVM gloria altitudinis

Petr. Dam. 3. Reg. 10.

Virgo in folio excelsi Isaia 6 figuratur.

S. Bernardinus Damasc.

Danso.

Andreas Cret.

Bonauent.

B. Virgo solium est in misericordia Bonauent. Pelbart. de Temesuar.

Cap. 16.

B. Virgo sedis a principio, locus sanctificationis nostra, expectatio Israel Domine: licet Lyranus leuem. 17. de celo empyreo altissimo, ubi Deus se videndum exhibet sanctis; Glossa verò interlinearis letem. 14. & Lyranus ibidem de templo Salomonis. Augustinus etiam libr. 17. contra Faustum cap. 13. de Ecclesia, ut iuper- tion capite dixi, in eihg. antor Galatinus tamen libr. 7. de arcana catholice veritatis cap. 18. illa omnia de sanctissima Virgine ad literam eleganter sic interpretatur. Per SOLVM, inquit, Gloria gloriam Virginem Matrem Messia intelligit arbitror, qua cum sit in cael. st. gloria super omnes choros Angelicos exaltata, recte dicitur SOLIVM aliuuans. (id est sedes Dei altissimi, super quam diuina sedes maiestas) dicitur vero SOLIVM gloria, quia sicut sedes ornata ac regio more parata sedentis magnificentiam, ac maiestatem indicat: ita Deus in B. Virgine ostensus erat gloriam suam & claritatem; ipse enim Christus est lux vera, qui illuminat omnem hominem, additur SOLIVM gloria à principio (id est ab initio immaculata Conceptionis, qua fuit sine vlla labe peccati.) hæc ex Galatino. Quod autem de beata Virgine id intelligendum sit, probat non solum ex dictis, & præterea auctoritate cuiusdam Rabbi Hakados magnæ apud Hebræos auctoritatis, quem Hebræi honoris causa appellant Rabbi Hakados, id est, magistrum nostrum sanctum, dicens Matrem Messia esse SEDEM, quam Deus constituit, ut in ea sederet Rex Messias ad ostendam omnibus mortalibus maiestatis suæ gloriam: si detiam id confirmat Galatinus ex verbis illis: expectatio Israel Domine, quæ ibi proxime subnectuntur; vera enim expectatio Israël non erat, nisi Messias, qui ex matre sua sanctissima proditurus erat.

10. Thronus quoque sapphirinus Ezech. 1. quid aliud, quam beatam Virginem præsignificabat? Sic enim legimus: & super firmamentum quod erat in manibus capitæ eorum, nimirum quatuor animalium, quasi aspectus lapidis sapphiri similitudo THRONI. & super similitudinem THRONI similitudo quasi aspectus hominis desuper: Per firmamentum enim plerique Angelos; per thronum verò sapphirinum aliqui, ut S. Antonius 4. part. ti. 15. cap. 44. § 7. & Petrus Galatinus lib. 7. de arcana cap. 18. B. Virginem super choros Angelorum euectam accipiunt, & S. Bonaventura in spec. B. Virg. c. 11. ipsa, inquit, est THRONVS ILLE SAPPHIRINVS,

quæ, sicut in Ezech. legitur, super firmamentum Angelicum exaltatus est. Dicitur autem B. Virgo similis sapphirus propter intemeratæ virginitatis gloriam, & omnimodam puritatem: tota enim erat cælestis: Sapphirus enim ex Plinio lib. 37. cap. 9. cærulei, id est, cælestis coloris est, & aureis punctis collucet: Beatissima verò Virgo quidni cælestis; quam sol vestit; stellæ coronant, sub curus pedibus luna ipsa subicitur? In hoc verò sapphirino throno conspicitur quasi aspectus hominis, id est, Christus Dominus ex Virgine conceptus, in cuius vtero nouem mensium spacio, tanquam in sede pretiosissima, reledit.

Apud Ezechielem præterea capit. 44. de porta orientali sic habetur, Porta hac clausa erit, non aperietur, & vir non transibit per eam, & eritq; clausa Principi: Princeps ipse SEDEBIT in ea, vel ut vertunt septuaginta, & legit Ambrosius de institut. Virg. cap. 6. & erit clausa, quia Dux ipse SEDEBIT in ea: Porta ista orientalis clausa ex contentu ecclesiæ, & Patrum ipsam sanctissimam Deiparam significat, in qua ex Ambrosio libr. citat. cap. 7. sedit Christus corpore, & ex qua exiit; erat verò ad Orientem, quoniam verum lumen effudit, & genuit nobis Orientem; de quo Zaharias, Ecce vir oriens nomen eius, peperitque solem iustitiæ. Idem Ambrosius capit. 8. De Christo, inquit, dicitur ad Ecclesiam, Quoniam confortasti seras portarum tuarum, & suam portam confortare non potuit? sed confortasti profecto, & seruauit intactam, quam semel clausi sanctus, & uerus, qui habet clauem David qui claudit, & nemo aperit. Hæc ex Ambrosio. Hieronymus verò in Apologia ad Pammachium pro libris aduersus Iouinianum cap. 4. agens de beata Virgine: Hæc est, inquit, Porta Orientalis, ut ait Ezechiel semper clausa, & lucida, operiens in se, vel ex se proferens sancta sanctorum, per quem sel iustitia, & Pontifex noster secundum ordinem Melchisedech ingreditur, & egreditur: quæ enim clausa erat, eiusdem perpetuam virginitatem indicabat, ita enim canit Ecclesia, & docet Hieronymus loco citato, & in Ezechiel. 44. Origenes homilia 2. ex varijs in Isaia tom. 3. Ambrosius locis citatis, Augustinus sermone 2. de Natiuitat. Dom. Chrysostomus orat. de Annunciat. Epiphanius orat. de laud. Virg. Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. & orat. de Annunciat. Chrysippus homil. de Deipara. Damascenus libr. 4. de fide ortho.

Plin.

Apo. 17.

Ezech. 44

B. Virgo

porta o-

rientalis.

Sapientia

interpr.

Ambros.

Ambros.

Ambros.

Zachar. 4

Hieron.]

Ezech. 44

Origen.

Ambros.

August.

Chrysost.

Epiphani.

Anat.

Cret.

Chrysip.

Damasc.

orthodoxa cap. 17. & orat. 1. de Nativ. Virg. & alii complures Et licet per eam Princeps, id est, Christus transierit: perpetuo tamen, etiam in ipso partu, fuit causa: ipse enim Christus, ut eleganter ait Augustinus, *Virginis filius, & Virginum sponsus, attulit matri fecunditatem, sed non abstulit virginitatem*; immo causam perpetuæ virginitatis refert Propheta, iuxta septuaginta Interpretum versionem citatam, quæ inquit, *Dux iste sedebit in ea. Deum enim, ex Bernardo, huiusmodi dicebat natus, quæ non nisi de Virgine nasceretur, talis congruebat, & Virginis partus, ut non pareret nisi Deum*: In hac porta Orientali sedere dicitur à Propheta ipse Princeps: ergo in sanctissimæ Deiparæ utero virgineo, tanquam in throno magnificentissimo, sibi que gratissimo resedit ipse Christus Princeps Regum terræ. Apoc. 1.

Aug. lib. 1. de s. ad Catech. memos. c. 4. n. 7. Interp. in Ezech. 44. Bern. serm. 2. super miss. serm. 4. de Assum. Apoc. 1. Dan. 3. B. Virgo thronus Regni Dei.

Lyran. Colloq. 4.

Matth. 2. Psal. 32. 70. Interp. B. Virgo firmis. Hieron. Genebrar. Felix. Sanctes Pag. Hugo Card. Sap. 8. B. Virgo di.

Lyran. lan/en.

11. Daniel 3. tres pueri in fornace quasi ex uno ore Deum collaudantes in hymno inter alia sic Domino concinebant: *Benedictus es in templo sancto gloria tua & superlaudabilis, & supergloriosus in secula, Benedictus es in throno Regni tui, & superlaudabilis, & superexaltatus in secula*. Lyranus in hunc locum, illud: *Benedictus es in templo sancto gloria tua*, explicat de humanitate sanctissima Christi, in quo ex Apostolo Colloq. 1. *inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*; Illud verò *Benedictus es in throno Regni tui, hoc est*, inquit Lyranus, *in Virgine, quæ ex speciali modo coniuncta est Deo ratione maternitatis, & dicitur proprie ipsius thronus, quia in gremio eius sedit quando recipit munera à Regibus* Matth. 2. sic ille.

Psal. 32. ubi in vulgata ex septuaginta *egimus, de preparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram*. S. Hieronymus ex Hebræo vertit: *De firmamento solio suo prospexit*: ita etiam Genebrardus, & Felix, ac sanctus Pagninus de habitaculo *Sessantis* sua. Hoc autem habitaculum, quod ex Hebræo dicitur solium, explicans Hugo Cardinalis inter alias significationes interpretatur de B. Virgine, quam dicit Deum præ aliis parasse ad habitandum: de qua respexit super omnes, qui habitant terram, id est, super omnes peccatores.

12. Porro illa Sapientie verba ca. 18. *Cum, B. Virgo di inquit, quietum silentium contineret omnia, & cecit rega nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sedes, teris sermo tuus de Cælo à regalibus sedibus, durus debellator in mediam exterminii terram profliuit*: hæc (inquam) Sapientie verba, quæ

Lyran. & Iansenius ad litteram intelligunt de præcepto, quo Ægyptiorum primogenita viciueta sunt interfecta in exitu Israël de Ægypto; Ecclesia tamen in missa, & in officio ecclesiastico in festis natalitii Domini, ad Christi natiuitatem, quæ circa noctis mediâ contigit, refert: in quo tenet omnipotens sermo Dei, id est, Christus Dominus Verbum Patris, caro factum de Virgine utero aduenit: licet enim filius Dei dicatur, non tantum verbum, sed etiam sermo, ut docet Augustinus in Ioan. 17. tract. 108. in illa verba: *Sermo tuus verus est, & Cyprianus lib. 2. contra Iudæos ca. 5. & alii*: tamen sermo valde accommodatè dicitur de verbo incarnato, tum quia sermo apud nos solet dici ipsum verbum vocale, ni mirum verbum mentis voce conuersum, & expressum tum quia videtur significare orationem ex planibus vocibus compositam, ita Christus Dominus meritò Dei sermo appellatur: est enim verbum Patris nostra humanitate vestitum ex duobus constans natura. Cui autem dæmon fortis armatus custodierit atrium suum, & in alto silentio, ac pace essent omnia, quæ possidebat, cumque densissima peccatorum, & præsertim idololatricæ tenebræ uniuersum orbem terrarum (si vix unum ludææ angulû excipias) occupassent; ipse Christus, omnipotens sermo Dei, media iam nocte, (ut veritas figuræ responderet) natus est de sacratissima Virgine, quam meritò cælum, ut cap. seq. dicemus, & de eius utero virgineo, quæ Regalis Sedes Sapiens vocat, & ad profligandas æreas potestates, ac diripienda vana fortis, fortior ipse, & durus debellator profliuit: de Christo enim recens nato, ut cap. 23. pluribus ostendemus, intelligitur illud Isaia 8. *Voca nomen eius accelera, spolia detrahite, festina pradari, quia antequam sciat puer vocare Patrem suum, & matrem auferetur fortitudo Damasci*: Et illud Isaia 11. *Et delebitur in fons Isa. 11. ab ubere super foramine aspidis*: Idem quoque de Christo infante prædixit Sibylla Cumæa apud Virgilium Ecloga 4.

Christus sermo Patris dicitur. Luc. 11. Christus adhuc infans dæmonis regnum eruit. Isa. 8. Sibylla Cumæa. Virg. Eclo. 4.

Acti tibi prima puer nullo munuscula cultu. &c. Et infra: *Occidet, & serpens, & fallax herba veneni, Occidet, Affyrium vulgo nascetur amomum.* Hoc autem de Christo oraculum ex Sibylla Cumæa esse desumptum, dixit Constantinus in oratio. ad sanctum Cetum ca. 20. apud Eusebium, & probat Augustinus libro 5. de

de

de Civitat. cap. 27. ex illo eiusdem Eclogæ.

Vltima Cumas venit iam carminis atas.

offic. Eccl.

Huius enim sanctiss. *Virginis parvus, ut canit Ecclesia, exitus salutis exordium.* Et interfectio primogenitorum Ægypti, in qua liberati sunt filij Israël de ergastulo Ægyptiorum, figura fuit liberationis nostræ ex dura dæmonis servitute in Christi adventu perficiendæ; ideo illud Sap. 18. ad utramque significandum meritò referri potest.

throne dicitur; & celsissimus Dei thronus, iam Nativitas. tum fuisse c. 7. & 8. à nobis ostendetur. Quibus B. Virg. consonat versiculus ille psal. 95. ex vestibulo Psal. 95.

qua utitur Platænum Romanum: *A dorate Dominum in aula sancta eius,* quem versiculum Ecclesia in Officio Epiphaniæ toties usurpat; quam eòim ibi *excelsum thronum;* hic *aulam Dei sanctam* nominat. invitatur enim nos, ut cum sanctis Magis Dominum adoremus in matris sinu, quam David appositissima metaphora, propter eius dignitatis amplitudinem, ac sanctimoniam, *Aulam sanctam Dei* vocat. quare Ecclesia à David edocta in quadam solemn

precatione, sic ait: *Deus qui virginalem aulam Ecclesiæst. B. Maria Virginis, in qua habitares, eligere dignatus es;* & SS. Patres Ambrosius Augustinus, & alij. quos cap. seq. afferemus, Dei genitricem aulam Dei appellare consueverunt. Quod autem Ecclesia verba illa: *In excelsis Throno videri so-*

dere virum: de Magis, qui Christum in matris gremio viderunt, intelligat, ex eo colligitur: tum quia hoc mysterium per eos dies ab Ecclesia recolitur; tum etiam, quia Ecclesia agere videtur de celebri Christi apparitione, & adoratione, quæ sanè per Magos est illi delata. *In*

Magis namque, inquit Leo sem. 2. de Epiphaniæ. *vocationis nostræ, fide h. primicias agnoscimus, & quem in festiuitate Natiuitatis Virgo peperit, in festiuitate eius declarationis mundus agnouit.* ita sanctus Leo: quo circa, & ipsum Epiphaniæ nomen ab apparitione est inditum. Neque enim Ecclesia verba hæc de pastorum adoratione pronunciat, qui eum inter duo animalia inuenerunt positum in præsepio, throno minime excelsis, quin etiam adeo humili, & diuerso ab eo, in quo eius gloriam, ut ait Joannes cap. 22. inter Seraphim olim conspexerat

Isai. in cap. 6. lux prophetiæ, ut Abacuch idipsum spiritu prænoicens in stuporem, pauore remq; adductus exclamaret, iuxta versionem septuaginta, quam Ecclesia de mysterio præsepis, ubi & Pastoribus est inuentus, legit: *Domine, inquit, audivi auditum tuum, & timui, co. sile rari opera tua, & expaui. In medio duorum animalium innotesci?* quo circa non ab re aliqui meditantur Christum Dominum qui in die Natiuitatis pastores Iudaorum primicias, (sic enim eos vocat Fulgentius sem. 3. de Epiphaniæ) Sinagoga nomine ad eum venientes quasi familiariter, ac domesticè in incunabulis præsepis jacens admiserat, in die tamen Epiphaniæ Magos gentium primicias velut iolennes

C

Deipara vocatur excelsus thronus

Exponitur introitus missæ in Dominica infra oct. Epiph.

Hebr. 1. Agg 7.

Psal. 99.

Isa. 31.

Matth. 2.

In officio

Officium Ecclesiæst. Ambros. August.

Leo.

Luce. 2.

Ioan. 12.

Isa. 6.

Abacuc. 3.

In officio

in die Cir-

cume. sta-

meditantur

Christum

Dominum

qui in die

nis.

Fulgentius

lennes earum legatos quodammodo honorificentius excipere voluisse; quippe qui throno omnium, quos siue in caelis siue in terris habebat, magnificentissimo infidens, inter brachia nimirum matris, se eis adorandum exhibuit. Et hoc quidem complures Patres expressè testantur, Ambrosius serm. 1. de Epiphania, Mater, inquit, partu molli blanditur gremio, eum adorandum Magis ingerit. Chrysostomus homil. 8. in Matth. Inuenerunt, inquit, Magi puerum cum Maria, quae eum in suo gremio collo-

Ambros.

Chrysost.

cauit. his astipulatur Hilari. Arelaten. homil. 1. de Epiphania, Eusebius Emisenus in cap. 2. Matth. Puer, inquit, in sinu matris oras, & Euthym. in Matth.

Hilar. Arel.
Euseb. E.
miss.
Euthym.

2 Quando, inquit, ingressi sunt Magi, Virgo Christum super genua habebat.

Ex quibus omnib. liquido apparet Deiparam thronum Dei ab Ecclesia, & Patribus appellari, & per Dei thronum in sacris literis aptè significari.

SECUNDVM ARGVMENTVM,

QVAE THRONI DEI NOMINE INTERDV M CENSENTVR,

Beatissime Virgini Deipara peculiari ratione tribui.

CAPVT III.

S Y M M A R I V M.

Deipara est Coelum. num. 1.

Quomodo figuretur per columnam nubis. n. 5.

1
Secunda ratio, qua Virgi. throni Dei nomen conuenire probatur.

Secundum argumentum quo probamus per thronum De beatissimam Virginem significari illud est; quod eorum nomen, quibus throni Dei interdu m tribuitur appellatio, B. Virgini singulari ratione conueniant; ut per antonomasiam thronus Dei appellanda videatur; quod in hoc capite sic demonstrare conabimur. Sedes Dei, ut c. 1. dicebamus, appellatur interdum caelum; Angeli quoque sancti, iustorum animae, & Ecclesia ipsa Dei thronus vocatur: columna item nubis diuinæ Sapientiae thronus dicitur; sed B. Virgo, vel iisdem nominibus in diuinis oraculis, & à sanctis Patribus appellatur, vel eminentiori modo ea continet, ob quæ hæc omnia sedes Dei dicuntur, quod si diuina maiestas interdum throni Dei nomine significatur, profecto inter puras creaturas in Deipara maiestas Dei potissimum relucet: ergo ipsa singulariter præ omnibus est thronus Dei.

DEIPARA SIGNIFICATVR per Cælum.

B. Virgo dicitur Cælum.

In primis ipsa Virgo sanctissima sæpe dicitur à Sanctis, Cælum, propter suam eximiam celsitudinem, claritatem, firmitatem, incorruptionem, amplitudinem, puritatem, propter suam caelestem in terris conuersationem, & supra reliqua, præstantiam; & quia Christum

solem iustitiæ nobis detulit. Simul etiam quia veluti caelum in hæc inferiora, multa in nos bona suis precibus, & meritis influit, atque impetrat: quin etiam instar caeli mentem habuit omnibus diuitiarum, honorum, & deliciarum cupiditatibus superiorem: hæc enim sunt, quæ in mortalium animis veluti terreni vapores, & exhalationes in inferiori regione ventos, ac perturbationum procellas gignunt; ad caelestem tamen regionem minimè pertingunt. S. Iacobus Apostolus in sua liturgia ad Deiparam: Tuum, inquit, uerum thronum fecit, & tuum uentrem lassorem, & ampliozem caelis reddidit. Et idcirco Bern. ser. 2. super Salus Regina, Virginem per firmamentum dividens aquas ab aquis, quod Genes. 1. initio creasse scribitur: Deus significat ostendit his verbis: Et opera manu eius annunciat firmamentum; Fiat, inquit firmamentum & iudicat aquas ab aquis. Omnibus firmamentu firmius firmamentum tu Domina; quæ eum, quæ caeli capere non poterant, cepisti, & concepisti; portasti, & non defecisti; genuisti, & luisisti, pauisti, māmasti, & educasti. Tu in medio aquarum diuisisti aquas ab aquis, affectus uide licet aeternorum ab affectibus temporalium. Posuit Deus in hoc firmamento solem, & Lunam, Christum, & Ecclesiam, & stellas, prærogatiuas gratiarum multas sic Bern & Epiphani. ser. de laud. Deipar. cum dixisset uterum Virginis esse caelum septem circulis constans, illisque capaciorem, ita subiicit: Dico, inquit, illam esse caelum, thronum simul, & crucem, extendens enim sanctas uenas Christum portauit. & infans Gabriel saluans Virginem, Aus gratia plena; quæ est

S. Iacobi

Bernard.

Virgo Dei.

para per

firmamen

tum signi

ficatur.

Genes. 1.

Psal. 18.

Epiphani

- est splendendum caelum, qua habet radium de caelo lucidis facibus coruscantem, utpote solem Christum haec Epiphanius, S. Athanasius sermone in descriptionem sanctissimae Mariae, & S. Ioseph apud Metaphrastem, & habetur in Surio tom. 6. die 25. Decembris, loquens de virginitate Deiparae post partum: Non conquinatum fuit, inquit, secundum illud Caelum, nisi, conmaculatum vna Maria Dei capax effectum. Methodius oratione in hypapantem, Deiparam vocat eius, qui loco comprehendi non potest, caelum varè comprehensibile.
- Chryf. ser.** Chrysoctomus serm. de Annunt. B. Virg. inducit Deum mittentem Gabrielem ad Deiparam his verbis: *Vade, inquit, ad alterum caelestium.* Coelum, quod est in terra & in alio sermone de B. Virgine, illam in hunc modum salutat: *Aue Caelum,* Proclus Episcopus Constan. de Deipara: *Hac,* inquit, *Ancilla, & Mater, Virgo, & Caelum.* Augustin. serm. 18. de Sanctis: *Quid inquit, dicam? si Caelum te vocem, aliorum es, si Dominam Angelorum, per omnia esse probaris.* Hesychus homil. 2. de B. Virg. loquens cum Christo: *Si tu, inquit, es gemma, meridò illa es arca; & quis sol existis, necessarid Virgo vocabitur caelum ita Hesychus.*
- And. Cres.** 2. Andreas Cretensis oratione in Annunciationem Virginis: *Salve, inquit, Caelum, soli gloria caelestis tabernaculum:* imò vocat eam domicilium Caeo praestantius. Damascenus orat. 1. de Natiuit. *Hodie, inquit, exterrena natiuitate caelum Deus condidit, caelo illo longe diuinius: nam qui in illo solem effecerat, ex hoc iustitia sol ortus est.* & orat. 2. de Natiuit. agens de Virgine: *Cuius, inquit, venter caelum est.* & orat. 2. de dorm. *Virgo immaculata cum esset animatum caelum, in caelestibus tabernaculis collocatur.* Rupertus lib. 5. in Cantica initio, vocat eam: *Caelum Dei, veram sedem Domini.* Quod Vir. S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 4. §. 2. docet caelum sic appellari firmamentum, & cap. 22. §. 9. ex sedes Dei, phicat illud Isai. 66. *Caelum mihi sedes est, & simili terra scabellum pedum meorum: Calum, inquit, est Virgo quo ad animam totam caelestem, plenam claritate, & sideribus virtutum, in qua propter maximam eius puritatem requiescit Deus, & in corpore eius terreno humili, & fructifero, tanquam in scabullo steterunt pedes eius; id est, humanitas Christi in ventre eius assumpta, ibi sol maximus iustitiae Christus Deus noster; & quem cali capere non poterant, suo gremio con-*
- culo B. Virg. cap. 5. Caelum, inquit, est Maria, tum quia caelesti puritate, caelesti claritate, caelestibus aliis virtutibus abundauit; tum quia sedes Dei altissima fuit, teste Propheta, qui dicit, Dominus in caelo parauit sedem suam. haec Bonauentura. Idem confirmatur ex iis Patribus, qui dicunt vterum Virginis caelo capaciorem; quos cap. 13. afferemus, ubi de supernaturali capacitate Virginis ad excipiendum Deum agemus. Apostolus verò 1. Corinth. 13. quodammodo eam caelum appellare videtur, cum primum hominem dicit de terra terrenum, secundum autem, id est, Christum, de caelo caelestem, quem Galat. 4. dixit factum ex muliere: ergo mulier haec, ex qua formatus est secundus homo caelestis, mysticum quoddam est caelum, quamvis non ignorem Apostolum in sensu litterali Christum appellare caelestem ratione Verbi, quod de caelo descendens, humanae naturae in vtero Virginis Deiparae est, vnitum. Ad haec sapientiae 18. Deipara non obsecu. è caelum esse indicatur illis verbis: *Cum quietum silentium continerent omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus de caelo à regibus sedibus, durus debellator in mediam exterminis terram profiliuit,* quod de Christi quoque natiuitate intelligi posse diximus capite superiori, ac proinde quemadmodum vterus Virginis regales sedes, ita ipsa Deipara caelum ibi nominatur. Quo circa Ambrosius de Instit. Virg. cap. 5. *Isaias, inquit, exultans dicit, Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatum, Nobiscum Deus; unde hoc munus non de terra vsique, sed de caelo vas sibi hoc, per quod descenderet Christus elegit, & sacrauit templum pudoris.* Ita Ambrosius de Virgine, quam vocat caelum. Et sanè sicuti caelum sole, luna, & aëtis, quae cunctis sunt conspicua, ornatur; illud tamen caeli dignitatem magis commendat, quia Deus, quamuis vbique locorum sit, peculiaritamen ratione in caelis esse dicitur, ut propterea Christus nos sic orare docuerit, *Pater noster, qui es in caelis.* Ita tot inter ornamenta, Deiparam nihil aequè decorat, atque ipsum Deum in se concepisse, & habuisse. Propterea mulier illa Apocalyp. 12. (quae Deiparam in sensu saltem allegorico significat, vt cap. 31. dicemus) apparuit veluti signum magnum in caelo, ad cuius ornatum sol, quo amicitur, & luna, quam calcat, & stellae, quae eam**

Apostolus
Virginem
caelum esse
indicat.

Cap. 13.

1. Cor. 13.

Galat. 4.

Sap. 18.

Cap. 26
nu. 22.

Ambros.
Isa. 7.

Apoc. 12.

Cap. 31.
1. & 2.

coronant, certatim concurrere videntur: id tamen, quod eam in primis commendat, & quod in ea erat præcipuum, nimirum Deum in se concepisse, & hoc non ex virili opera, sed virtute Spiritus sancti, tanquam quid ineffabile, periphrafi illa, *habentis in utero*, exprimitur; sic enim legitur, *Signum magnum apparuit in Cælo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim, & in utero habens*, hæc ibi. sic enim illud (*habens in utero*) ponderat S. Bernardus Senevisis tom. 3. ser. 1. de nomine glorioso Mariæ art. 1. c. 3. Quod ipsum indicari videtur Cant. 4. cum dicitur:

Cant. 4.

Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum, absq; eo quod intrinsecus latet: filius enim, qui intrinsecus in utero latuit, pulcherrimam reddidit B. Virginem: ex hoc enim vera Dei genitrix est effecta, quæ est dignitas quædam infinita, quemadmodum c. 5. dicemus.

Cap. 5. Damascen. P sal. 44.

*Quare Damasc. orat. 1. de Natiuitate. Hæc scæmina, inquit, summo Regi Deo tanquam simbriis aureis circumamictam virtutum elegantiam offeri Spiritus sancti gratia coronatam, cuius gloria ab intus: Dei enim genitricis gloria interna est, nimirum fructus ventris. sic ille. Illud porro quod sequitur: *Clamabat percutiens, & cruciabat, ut pariat, in sensu tantum mystico aptatur Deiparæ; significat enim antiquorum Patrum, & ipsius Virginis, antequam Christum conciperet, vehemens desiderium, quo Dominicæ Incarnationis desiderio flagrabant, illaq; summis animi clamoribus à Deo efflagitabant:**

Agg. 2. Genes. 49.

*ideo enim Christus Agg. 2. dicitur, desideratus cunctis gentibus, & Gen. 49. Desiderium collium aeternorum: si enim de Christi pativitate in sensu historico loquamur, Virgo sanctissima quæ admodum absque carnis voluptate Christum concepit, ita absque ullo dolore illum peperit, iuxta illud Isa. 66. *Antequam parturiret peperit, quod Isaia testimonium ad hoc confirmandum affert Damascenus lib. 4. de fide c. 15.**

B. Virgini magis quàm Angelis Throni Dei nomen congruit,

Præterea si Angeli, in quibus Deus requiescit, propter naturæ præstantiam, & peculiarietatem throni, qui sunt tertius ordo supremæ hierarchiæ, propter similitudinem, ut diximus, ad materiales sedes: & Cherubim propter scientiæ, quæ præditi sunt, plenitudinem (sic enim eorum nomen interpretari licet) sedes dicuntur Dei: Quanto magis hoc nomine præ illis appellabitur Deipara, quæ omnibus Angelis pu-

*ritate præcellit, quæ ut dicunt S. Iacobus, & S. Chrysostomus in liturgia: Et honoratior Cherubim, & gloriosior incomparabiliter est Seraphim, in qua Deus præstantissimo modo, non in anima tantum, sed in utero etiam singulariter requieuit, in qua, ut in sequentibus videbimus, excellentiori quadam ratione Thronorum Angelicorum proprietates invenire licet, quæ sapientiæ, & scientiæ plenitudine omnibus Cherubim antecellit. Quocirca Bernardus de Virginis cælesti super omnes Sapientia ser. in Apoc. 12. *Luce, inquit, Maria sole perhibetur amicta, quæ profundissimam divinam Sapientiam, ultra quam credi valeat penetravit abyssum; ut quantum sine personali unione creatura condito patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa. & ab Epiphanio, & Hesychio locis citatis vocatur: aliter thronus Cherubicus: & à Damasceno orat. 1. de Natiuitate. Thronus Cherubinis sublimior, & Epiphanius ser. de laud. Virg. Angelos confertens cum Virgine respectu Christi illos vocat scabellum pedum Christi: Exercitus, inquit, qui sunt scabellum pedum Christi procedentes, nec contingere possunt; hæc verò labra labris coniungens incomprehensum salutabat. sic ille. S. Augustinus ser. 14. de Natu. Dixit, inquit, Angelus Maria, Dominus tecum, plusquam mecum: ita est Dominus tecum, ut sis in corde tuo, fit in utero tuo, adimpleat mentem tuam, adimpleat carnem tuam, Cæterum de sanctissimæ Virginis cum Christo familiaritate, qua Angelos longè superat, uberior agemus c. 8.**

4. Quod si anima iusti sedes Dei dicitur Sapientiæ 7. Patres item Ecclesiæ, & Doctores à Richardo sedis Dei nomine significari dicuntur; quanto magis Deipara sanctissima per Dei sedem intelligenda est, quæ inter iustos principem apud Christum obtinet locum? & propterea Ildesofus serm. 2. de Assumpt. probare volens Deiparam esse thronum Dei, *Si enim, inquit, anima cuiuslibet iusti sedes est Sapientia, teste scriptura, multo magis huius beatissima Virginis anima, quam Spiritus sanctus sic implevit, etiam ante Conceptionis horam, ut saluaretur ab Angelo, Ave Maria gratis plena, quam postea filius Dei sic replevit, sicq; possedit, ut in ea Verbum caro fieret. De qua Anselmus in inuocatione Matris Virginis, Sancta, inquit, & inter sanctos post Deum singulariter sancta. Si ergo Sancti thronus Dei dicuntur, ipsa verò est singulariter Sancta.*

S. Iacob.
S. Chrysost.

Bernard.

Epiphanius.
Hesychius.
Damascenus.
Epiphanius.

Augustinus.

Cap. 38. B.
Virgo magis quam anima iusta thronus Dei nuncupari debet.

Ildesofus.

Anselmus.

62

Et singulariter quoque erit thronus Dei, quare Petrus Damianus serm. de Assumpt. Sanctam sanctarum vocat, & Andreas Creten- sis de dorm. Virg. O sancta inquit, & sanctio- rior. & omnis sanctitatis sanctissime thesan- re. Damascenus orat. 2. de dorm. Cernere, in- quit, mihi visor hanc sanctis sanctiorem, & sacra sacriorem, pijs pietate prastantiorem, Bernardus serm. de aquæ ductu, ut pro- baret magnam vim, & efficacitatem precum Eccles. 35. Virginis, citat illud: Oratione susti penetrat ca- habetur o- los, & subdit: Et quis iustus si non Maria iusta, ratio hu- de qua sol iustitia oritur est nobis: S. Bernardus militantis tom. 3. serm. 11. art. 3. cap. 1. Sicus, inquit, filius se penetrat Maria est sanctus sanctorum; ita constas quod Mater, qua ipsum portauit, est sancta sanctorum, Prouerb. in qua erat ille preciosus thesaurus, tabernaculu 15. oratio- Dei, thronus Dei, atque thalamus Dei, hæc S. Bernardus. Et quoniam de sanctis virgini- bus, necnon interdum de alijs sanctis mu- lieribus illud peculiariter canit Ecclesia ex persona Christi: Veni electa mea, & ponam in te thronum meum. S. Ildesonus serm. 3. de As- sumpt. eadem verba B. Virgini à Deo dicta existimat in eius Assumptione. Et sanè po- tiori iure id dici potest Deiparæ, quæ Virgo est virginum, & virginitatis primiceria, quod fusc ostendemus cap. 32. & inter sanctas mulieres mulier per antonomasiam quan- dam dicitur Genes. 3. & mulier fortis Prou- 31. & à Christo mulier sæpè est compellata. Accedit eodem quod omnia omnibus sanctis concessa dona: id quod cap. 5. ostende- mus (modo sexui non repugnent) præstan- tissimo modo reperitur in Deipara, tum propter eius singularem dignitatem, qua est Dei genitrix: tum etiam propter similem quo- dammodo rationem, qua S. Thom. 1. par. q. 108. art. 5. docet, superiores Angelos per ex- cessum continere inferiorum perfectiones, ergo etiam ipsa Deipara excellentius, quam alii Sancti thronus Dei appellabitur. Iam verò si Ecclesia sedis Dei nomine insigni- tur, quidni beatissima Virgo sic appelletur, quæ olim in Ecclesia militante, & nunc in triumphante secundum Christum præstan- tissimum est Ecclesie membrum, & sum- mum in cælis præ Angelis, & Sanctis adepta est locum? Quare honorificentissima illa, quæ in Canticis de Christi sponsa, hoc est Ecclesia, dicuntur elogia, beatissimæ quo- que Virgini congruere, tanquam sponsæ,

præ cæteris Christo dilectissimæ, non tantum per accommodationem: sed etiam in sensu aliquo à Spiritu sancto intento, docet Andr. Cretenensis orat. 2. de dorm. Virg. Te, inquit, Canticorum liber prædescribens, mysticè signifi- cat. Idem quoque tradunt omnes fere, qui Cantica interpretantur: præsertim Honorus Augustodon, qui circa annum 1120. claruit: in libro, quem inscripsit, Sigillum Mariæ, Gulielmus Parisiensis in Comment. Cant. Rupertus Tuitiensis in Cant. & lib. 7. de glo- ria Trinitatis, & processione sancti Spui- tus cap. 13. Dionysius Carthusianus in Cant. Aponius, qui ante 800. circiter annos floruit libr. 2. in Cant. qui etiam in fine Cantico- rum, infelicem pronunciat, qui hoc non credit.

5. Iam verò thronus Dei dicitur esse in co- lumna nubis: nam Eccles. 24. divina Sapien- tia de se ipsa ait: Ego in altissimis habitavi, & thronus meus in columna nubis. Et quidè thro- nus hic divinæ Sapientiæ in columna nubis aptissime de B. Virgine dicitur: quemadmo- dum Hugo in illum locum, & in Ha. 66. ex- plicat: Divina autem Sapiencia attribuitur, seu appropriatur filio Dei, iuxta Apostolum 1. Cor. 1. vbi Christum dicit Dei virtutem, & Dei sapientiam, de qua appropriatione ex August. lib. 15. de Trinit. cap. vii. S. Thom. egregie 1. par. q. 39. art. 7. & 8. Cum verò Dei Verbum ex virgine carnem assumens in eius utero resederit, cuiusque vlnis deferri volue- rit, meritò ipsa peculiaris est divinæ Sapi- entia thronus. Hic porro thronus esse di- citur in columna nubis, quæ solis ardorem temperat, terramque irrorat, atque fecundat. Et quemadmodum ad tenebras depellendas fulgura, & ad obdurata hominum corda con- cutienda, tonitrua subinde existunt ex nubi- bus, ita Virgo sanctissima hæc omnia my- sticè operatur in iis qui eius amore, ac de- uotione tenentur; quemadmodum facile quivis ei aptare poterit. Dicitur etiam nubes non quidem terrestris, & pondere gravis, vel obscura, sed levis, iuxta Ha. cap. 10. Ecos Ha. 39. Dominus ascendet super nubem levem, & ingre- dietur Ægyptum, & commovebuntur simula- cra Ægypti à facie eius, est etiam nubes luci- da, iuxta Psalm. 77. & deduxit eos in nube diei: quæ omnia de Virgine accipienda esse do- cent Patres; Nubem enim levem, Haia 39. de Virgine intelligunt Chrysostomus ora- tione

Ambros.
Hieronym.
Procop.
Gaz.
B. Virgo
quomodo
dicitur
nubes le-
uis.
Ambros.
Est leuis.

Cap. 23.
Chryssipp.
Hesych.
B. Virgo
dicitur
nubes dei
Psal. 77.
Epiphani.

Proclus.
Hieron.

Virgo fi-
guratur
per nube-
culam.
3. Reg. 18.

tionem in Annunciatione: Ambrosius serm. 5. in Psal. 118. & de instr. Virg. cap. 13. Hieronymus, & Procopius Gazus in Ita. 19. Nubes quidem, quoniam ex Ambrosio, pluit in terras gratiam Christi, & quia pluit in nobis pluviam spiritualem, temperamentum flagrantiae corporalis, ut corporis omnes restinguantur ardores, atque interna mentis humescat: Hac pluvia, inquit Ambrosius, Eva restrinxit appetentiam, hoc unguentum factorem hereditariis erroris absterfit. Leuis est haec nubes, quae, ex eodem Ambrosio, & Hieronymus, nullo humani seminis pondere est praeuata, Leuis etiam ex Ambrosio, quia leuauit hunc mundum de graui fauore peccatorum, qua remissionem peccatorum uero gestabat: denique eleuauit Ioannem in uero constitutum, qui ad uocem eius exiit, & infans exultauit in gaudio prius sensus deuotione, quam spiritus infusione uitalis animatus: haec ad uerbum ex Ambrosio. Quomodo autem Christus super hanc nubem leuem ascendens simulacra Aegypti deiecit, ca. 23. exponemus. Beatissimam quoque Virginem nubem uocant Chryssippus hom. 2. de Deiparae, inquit, nubes pluuia, potum animis sanctorum exhibentis, & Hesychius hom. 2. de Deiparae. Nubem eam dicit pluuia incorruptas continentem. De nube uero diei, de qua Psal. 77. Epiphanius serm. de laud. Virg. Ave, inquit, gratia plena, Nubes columna similis, qua Deum habes, qui populum deduxit per desertum. & iterum O B. Virgo nubes, inquit, es lactea, qua fulgur de caelo lucidissimum ad illuminandum mundum deduxisti, Christum: nubes caelestis, qua donatum spiritus sancti in se ipsa reconditum deduxit in mundum, & umbram spiritus sancti in uniuersam terram ad producendum fructum dei fructum cum impetu demisit. haec Epiphanius. Proclus Episcopus Constantinopol. de Deiparae. Haec, inquit, uero leuis nubes, qua super Cherubim sedentem in corpore suo gestauit. Hieronymus in illum Psalmum: Certe, inquit, nubem leuem debemus sanctam Mariam accipere: pulchre dixit in nube dies: nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce. Ita Hieronymus. Haec est nubecula illa parua 3. Reg. 18. quasi uertigium hominis, propter suam insignem humilitatem, quae ascendebat de mari, id est ex parentibus, in hoc procelloso, & amaro seculo degentibus: sed altior, & leuior ipso saeculo: in qua uertigium hominis, id est Christi, qui ex ea carnem suscepit, apparuit;

& grandem, atque optatissimam toti populo attulit pluiam: ipsum scilicet Christum, de quo Isa. 45. Rorate caeli de super, & nubes pluant iustum. Haec est nubes, quae solem ipsum uertit, scilicet Dei filium, carne sua, iuxta illud Ezech. 32. Solem nube tegam, & uicissim ab eo gloria fuit uertita, iuxta illud Apoc. cap. 12. Mulier amicta sole. Quare Bernardus serm. Signum magnum, cum ad beatissimam Viginem loqueretur de Christo. In te, inquit, manet, & tu in eo, & uertis eum, & uertis ab eo: & uertis eum substantia carnis, & uertis illo te gloria sua manifestatus, uertis solem nube, & sola ipsa uertis. Georgius uero Nico. orat. de Praesent. Virg. uocat illam nubem in qua sedens is, qui ingreditur super nubes caelestes, destruxit simulacra, quae colebantur ab Aegyptiis. At uero dicitur columna nubis, & in Altissimis; in Altissimis quidem tum propter caelestem eius adhuc in terris degentis conuersionem, tum etiam propter iumentam Virginis dignitatem, atque praesentiam ab his terrenis longe seiunctam, & super omnia euectam; ut in sequenti uocibus ostendemus. Columna autem propter rotundam, atque exactam, nec non omni ex parte praecipuo artificio diuinitus elaboratam, atque omnibus numeris absolutam, uirtutum, & donorum omnium perfectionem, uitaque sanctimoniam, cuius patrocinio per mundi huius desertum, ad caelestem Ierusalem deducimur. quare Andr. Cretensis orat. 2. de Deiparae. O columna, inquit, uiuifica non carnalem per lucem deducens Israelem, qui fugatur, sed spirituales, qui deducuntur ad inerrantem lucem cognitionis diuinitus illuminans facibus. O nubes tota lucida, & mons umbratus non adumbrans ingratis populum Iudaorum, sed delectum Dei populum, genem sanctam matris tuae sedis illustratam. Et deo Hieron. in Psal. 77 (ut dixi) de ea exponit illud Et deduxit eos in nube diei. Propterea S. Bernardinus tom 3. serm. 11. art. 1. cap. 3. uult Deiparam figuratam in columna nubis, quae protegebatur, & obumbrabat populum, Et aliquando, inquit, praecedebat, aliquando sequebatur, aliquando suber ferebatur, ut mystice patrocinia multiplicata beatae Virginis intendantur, erga populum electorum, & omnium Christianorum. haec S. Bernardinus. Sanè columna illa nubis Exod. 13. filiis Israel in deserto ad terram promissionis contendentibus non solum Virgo est

Ezech. 32.
Apoc. 12.
Bernard.
Georg. Nico.
B. Virgo co-
lumna
nubis in
altissimis,
& quare
columna.
Andr.
Cret.
Hieron. 1.
Psal. 77.
S. Bernar-
dinus.
Exod. 13.
viam

columna
ostendens
locum ca-
strorum.
Num. 9.

Deut. 8.

Bonavent

Psal. 77.

Maria est
columna
ignis.

viam ostendendo ducem se praestitit, & à solis ardore protegit; verum etiam statione sua locum castrorum ostendebat. Num. 9. quæ omnia spiritualiter Virgo operari solet in suis devotis. Quando ergo ad loca, in quibus peccandi sunt occasiones, incitaris, sanè ille non est locus tibi à Virgine ostensus; cum ibi sit mysticè scorpio, dipsas, & serpens flatu adrens, de quibus Deuter. 8. Virgo enim ea loca ad castrametandam nobis ostendit; quæ animæ quieti, ac profectui sunt opportuna, quo circa eius consilium attendente mente excipiendum, eius sequenda vox est, vt nos admonet Bonaventura in spec. B. Virg. cap. 3. *Maria est nobis columna nubis, iuxta illud Psalmi, Deaucti eos in nube, quia tanquam nubes protegit ab astu divina indignationis; & ab astu diabolica tentationis, sicut dicitur in Psalmo, Expandit nubem, &c. Maria quoque est columna ignis in no-* *ste seculi huius illuminans mundum, citatque illud Bernardi, Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, ubi dicitur, Tolle Mariam hanc maris stellam, quid nisi caligo involuens, um-*

bramortis, ac densissima tenebra relinquantur? hæc ex Bonaventura de Virgine, quæ dicitur columna nubis, & ignis, & quemadmodum Exo. 14. in vigilia matutina respexit, inquit, Dominus super castra Ægyptiorum per columnam ignis, & nubis, interfecit exercitum eorum, & subvertit rotas curruum, ferabanturq; in profundum: Ita Deus per Deiparam tamquam per fenestram cæli, & per mysticam columnam ignis, & nubis, respiciens dæmonis vires, & potentiam penitus evertit, quod fufius c. 22. & sequentibus ostendemus.

Quod si denique dicas in Dei sede plerumque Dei maiestatem, auctoritatemque significari: hoc quidem negari non potest; attamen in nulla pura creatura ita relucet Dei gloria, atque maiestas; diuina item attributa, præsertim potentia, sapientia, & bonitatis, sicut in Virgine Deipara, vt propterea S. Bernardinus tom. 3. conc. 61. art. 6. ca. 4. dicit, Deiparam appellari Psal. 8. *Dei magnificentiam, quod fufius ostendemus ca. 15. vbi proprius erit huius rei tractandæ locus.*

Bernard.

Exod. 14.

Cap. 22.

Dei maiestas in Virgine ostenditur.

S. Bernard.

Psal. 8.

Cap. 15.

**TERTIVM PRÆCIPVVM ARGV-
MENTVM QUOD DECEM PROXIMIS CAPITIBUS CONTINE-**

tur, quò quatuor illa propter quæ Throni Angelici ex Dionysio Areopagita hoc nomen sunt adepti, longè præstantiùs in Deipara inveniri demonstratur,

**GRATIAE MAGNITVDO VIRGINI DEIPARAE DIVINITVS IN SV A
immaculata Conceptione collata, & de Gloriosissimo iuxta,
ac Suavissimo nomine Maria.**

C A P V T I V.

Tertiaratio, qua ex comparatione thronorum Angelicorum Virgo Dei thronus astringitur.
Dionys.

TERTIVM principale argumentum, quo ostendimus beatissimam Virginem per Dei thronum intelligi, sit ex iis, quæ sacri Doctores de tertio ordine supremæ hierarchiæ, qui Throni dicuntur, scribunt; præcipuè Dionys. c. 7 de Coelesti hierarchia, vbi eorum proprietates ex eorundem nomine sic investigat: *Thronorum, inquit, summorum, & excelso- rum nomen declarat id, quod ab omni terrena humilitate sine admixtione secretum est, quod ad superiora divino studio fertur, nec in infimis vllis rebus habuit: sed totum vivibus in eo, qui vere summus est, immo-*

biliter firmiterq; hæret: diuinumq; aduentum sine vlla motione, atque materia recipit: ac Deum portans, officio seq; ad ea, quæ diuina sunt, capienda propensum est: hæc Dionys. Ex cuius doctrina colligit S. Thom. 1. par. q. 108. art. 5. ad 6. Thronorum Angelicorum ordinem per convenientiam (ut ipse ait) ad materiales sedes exponi: in quibus quatuor docet considerari posse, primò situm, quia eleuantur à terra; & throni ita eleuantur, vt rationes rerum immediate in Deo cognoscant. secundò firmitatem; in sedibus enim quis firmiter sedet: sed hic è conuerso ait euenire, ipsi enim throni firmiter per Deum tertio quod sedes suscipiat

S. Thom.

Quatuor

in quibus

throni

Angelici

materia-

libus sedibus

assimilan-

tur.

scipiat sedentem, & in ea deferri possit; ita & throni Deum in se ipsis familiariter suscipiunt, & eum quodammodo ad inferiores ferunt. Ex quo S. Thomas artic. 6. ad 1. & 2. deducit, nomine thronorum designari in illis habitationem Dei, & propinquitatem ad eundem; nihil enim sedenti propinquius, quam sua sedes, quæ tunc figuram sedis, quæ est superius aperta, ad accipiendum sedentem: ita & throni sunt per promptitudinem aperti ad suscipiendum Deum, eiq; se simolandum, hæc ex D. Thom. Ex hac Dionysii, & S. Thomæ doctrina huiusmodi argumentum conficitur: Quatuor illa, quæ materialibus sedibus insunt, nimirum situs, seu eleuatio à terra, Firmitas, Excipere sedentem, & Figura; ex quorum similitudine Angelorum ordo, qui throni dicuntur ex Dionysio Areopagita, & S. Thomæ, nomen hoc inueniunt; eximia quadam ratione, & excellentius, perfectiusque præ omnibus puris creaturis in Deiparam conueniunt; ergo ipsa singulariter præ aliis præstantissimi modo Dei thronus est appellanda Antecedens per singulas partes exactis litteris, & SS. Patribus breuiter probari possit, cum ea contineat, quæ apud Catholicos ab que controversia sunt receptissima. Verum quoniam in horum probatione pleraque quæ ad Virginis dignitatem celebrandam faciunt, continentur, constitutum verò nobis est, ut initio dicebamus, huius disputationis occasione de Virginis laudibus aliquid perscribere: nemo sit, qui meretur, si in his accurandis confirmandis aliquantum imporemur, ut ad hæc capita non nullas ex amplissimis Virginis laudibus reuocare possimus. Et quod attinet ad situm altissimum huius diuinæ sedis, Beatissima nimirum Virginis, illud statuendum est primò; præstantiam unius creaturæ supra aliam, & propinquitatem eiusdem ad Deum sumendam præcipue ex præstantia in donis supernaturalibus, in habitu nimirum gratiæ, & ex præstantia in visione beatifica, quod patet ex S. Thomæ 1. par. quæst. 109. artic. 4. ubi docet, Torum ordinem prælationis primò, & originaliter esse in Deo; participati autem à creaturis secundum quod Deo magis appropinquat: maximam verò perfectionem, & perquam maximè Deo appropinquatur, vult esse in creaturis scientibus Deo: vnde infert in solut. 3. Ange-

Throni conditiones allate Virgini magis quam Angelis tertie hierarchie conueniunt.

Virginis sublimitas super omnes puras creaturas.

S. Thom.

lum, qui est inferior ordine nature, præesse etiam dæmonibus illis, qui superiores eo sunt ratione nature. Hæc ex sancto Thoma.

2. Hoc constituto sic argumentari licet: situs throni esse debet, ut ab humo se attollat: & quoniam Deus. Iob 11. *Excelsior caelo dicitur, & à sublimitate nature Altissimus per antonomasiam sæpe appellatur, ut Plat. 90. Quis habitat in adytis Altissimus. & Psal. 112. Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitauit; deo Dei Iohann. 11a. 6. excelsum dicitur, & eleuatum, & Ecclesiast. 24. de diuina Sapientia cum dixisset: Ego in altissimis habitauit: inde infert altissimam sedem. Et thronus, inquit, meus in columna nubis. At beatissima Virgo dignitate, & meritis tuam amplitudinem super omnes puras creaturas ita exulit: ut illas omnes multis spatibus antecellat. Ergo quod spectat ad rationem situs, quam sublimissimè est erecta; ac proinde hæc prima sedis conditio cumulatè in illa repetitur. Minor huius argumenti, B. Virginem super omnes puras creaturas, siue Angelos spectes, siue homines, cellissimum locum ad prætam, præter alios, docet Ecclesiast. in Antiphona illa, quæ ait, *Natiuitatem B. Mariæ solentem celebramus, quæ consuetudo throni processit: ubi vocat eam in abstracto, cellissimam throni; nimirum thronum cellissimum, vt cap. 2. dixi, de quo pulchrè S. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 2. art. 1. cap. 2. ubi docet Virginem gloriosam ad culmen triplicis dignitatis euectam, vt scilicet eius regnum sit altissimum, latissimum, & sempiternum, & quidem de altitudine eius explicat illud Plat. 8. Eleuata est magnificentia sua super caelos, vult enim B. Virginem fuisse singulariter magnificentiam Dei, & super caelos, id est, super Angelos inuictos, eleuatam, de latitudine verò, & firmitate eius regni S. Bernardinus fusiè probat, de quo nos alibi agemus. Sed licet hoc apud catholicos satis sit exploratum; liber tamen in honorem Virginis quid de hoc ex sacris litteris senserint Patres, & Theologi in medium afferre. Sanè triplicem Virginis statum, seu triplicem gratiæ eius perfectionem cum S. Thomæ 3. par. quæst. 27. artic. 5. ad 2. spectare possumus. Primum in immaculata sui Conceptione, secundum in eius ab Angelo annunciatione, cum Dei filium in ca-**

Iob 11. Psal. 90. Psal. 112. Isa 6. Eccles. 24.

Cap. 2. n. 6

Psal. 8.

S. Thom.

his

stis suis visceribus concepit : Tertium in sui glorificatione, cum ad Dei dexteram est assumpta.

Virginis gratia in inflati Conceptionis omnem gratiam omnium Angelorum & hominum superat. Primaratione maternitatis Dei. S. Thom.

Damasc.

3 Age nunc in singulis videamus gratiæ præstantiam, quæ in Virgine invenitur, & quidem in immaculata sui Conceptione beatissimæ Virgini à præpotenti Deo infusam esse ampliozem gratiam, quàm ea sit, ad quam pervenerunt Angeli, & pro meritorum diversitate perveniunt homines, Probatum prius ex fine, ad quem erat prælecta, & ex privilegio in sua conceptione ei collatis; cum enim Virgo sanctissima ad singularem, & eximiam dignitatem Matris Dei, propter quam Christo secundum humanitatem propinquissima erat futura, esset prædestinata: ideo, ut ait S. Thom. 3. par. q. 27. artic. 5. Maiorem præ cæteris gratia plenitudinem obtinuit: & quamvis in sua Conceptione adhuc non esset Christo coniuncta per maternitatem: divina tamen prædestinatione ad aliam ordinem habebat, ad quam in sua Conceptione per gratia plenitudinem disponebatur: vult enim S. Thom. loco supra citato ad 4. in Conceptione, seu (ut ipse dicit) in sua sanctificatione: Virginem habuisse perfectionem, inquit, gratia quasi dispositivam, per quam reddebatur idonea ad hoc quod esset Mater Christi. ita sanctus Thom. Quod satis indicare videtur Damascenus orat. 1. de Nativitate. Exultate, inquit, montes, hoc est, ratione prædita natura, quæque ad spiritualis contemplationis fastigium assurgitis: siquidem clarissimus Dei mons paritur, mons (inquam) ille, qui collem omnem, ac montem, id est Angelorum & hominum sublimitatem exuperat: ex quo citra ullam manuum operam corporeo modo excindi voluit lapis angularis Christus, una persona distinctas nature copulans, divinitatem mirum, & humanitatem, Angelos, & homines, Gentiles, & carnalem Israël in unum spiritualem Israël. sic ille. & infra ad Virginem sermonem dirigens. Tota spiritus thalassus es, gratiarum pelagus. Tota pulchra, tota Deo propinqua: ipsa namque Cherubinos superans, ac supra Seraphinos evecta, propinqua Deo extitit. O miraculum omnium miraculorum maxime novum, mulier Seraphinis sublimior effecta est. hæc Damascenus. Et huius Deiparæ sublimitatis rationem pulchre reddit in orat. 1. de dorm. Virg. Omnium, inquit, bonorum insitium, medium, & finis: secretas item, ac vera confirmatio in illa seminis experte Conceptione in

illa divina in habitatione, in illo denique à labe omni remoto Partu posita fuit. hæc Damascenus: quia dicit, omnia quæ initio Virgini collata fuere, propter futuram Dei maternitatem ei data sunt; fuit enim Paradisus spiritualis, cælestis, omnibus delicijs refertissimus, secundo Adæ cælesti, quemadmodum Paradisus ille terrestris primo Adæ fuerat præparatus. Ex quo bene colligimus, ut scholasticorum verbis utar, iuxta nostram modum intelligendi prius secundum rationem Virginem esse prædestinatam, ut esset Mater Dei, quàm ut tanta ei gratia decerneretur, quæ tanta fuit in Conceptione, quanta eam decebat, quæ futura erat Dei mater.

4 Et propterea Bonaventura in specu. B. Virg. cap. 3. applicat ei illud Eccles. 1. Omnia flumina (scilicet gratiarum) intrant in mare. id est in B. Virginem: id verò quod sequitur, in mare non redundat: Aliqui exponunt, quia hæc gratiarum flumina Matris Dei dignitatè ad quam erat ipsa electa, non excedunt. Ita Suarez tom. 3. in 3. par. disput. 18. sect. 4. & disp. 1. sect. 3. ubi egregiè id explicat: pulchre enim hoc expressit Bernardus serm. signum magnum, agens de corona duodecim stellarum in capite Deiparæ: Dignum, inquit, planè stellis coronari caput, quod & ipsis longè clarius micans, ornet eas potius, quàm ornetur ab eis. Ambros. lib. 2. in Lucam, agens de magnitudine fidei à Deo beatissimæ Virgini tributa, qua ante incarnationem Angelo nuncianti credidit se virginem parituram, eam rationem reddit, quæ, & reliquis Deiparæ virtutibus, quibus à Deo cumulatifsimè ornata fuit, optimè congruit: Nèc mirum, inquit, si Dominus redempturus mundum operationem suam inchoavit à Matre: ut per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum haberet ex pignora. sic Ambros. Bernardus hom. 2. super missus est: Proinde inquit, factus hominum, ut homo fieret nasciturus de homine, talem sibi ex omnibus debuit deligere, imò condere Matrem: qualem & se decore sciebat: & sibi noverat placituram. & Damascenus orat. de Nativ. Virg. ad sanctos Ioachim, & Annam: Vos, inquit, Angelis superiores: ac nunc Angelis dominantem filiam extulistis: quoniam in ipso eius ortu, seu Conceptione ante annunciationem Angelis gratiæ magnitudine præstabat, postea verò eorundem Domina est effecta. Deinde in immaculata Concep-

Virgo prius ratione electa, ut esset Mater Dei quanto maiorem gratiam, quam habuit. Bonavent. Eccles. 1.

Suarez.

Bernard.

Ambros.

Bernard.

Damasc.

Ex magnitudine tantæ gratiæ copiam, adiuncto speciali nitidine

D Dei

gratia im-
maculata
Conceptionis, & au-
xiliorum
nullum
peccatum
actuale
commisit
Concil.
Trid.

S. Thom.

S. Thom.

August.

Bernard.

Plenitudo
gratia in
Deipara.
S. Thom.

Dei auxilio, ac providentia est consecuta, vt non solum à peccato originali immunis fuerit; verum etiam (ex sacro Conc. Trident. sess. 6. can. 23.) nullum vnquam actuale peccatum, ne veniale quidem, commiserit; imò nec committere potuerit; cum tamen reliqui, vt habet idem Tridentinum sess. 6. capit. 11. quantum uis sancti, & iusti in leuia saltem, & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur peccata, aliquando cadant: Tantam (inquam) gratiam est adepti, vt fomitis motus inordinatos B. Virgo nullos vnquam senserit; vt omnes Theologi cum S. Thoma art. 6. docent: imò non tantum in Annunciatione, quod concedit S. Thomas; sed in ipsa etiam Conceptione, vel (vt alij dicunt) prima sanctificatione totaliter ei fomes fuerit extinctus, quod cum Alesii 3. par. q. 9. membr. 2. artic. 5. sentiunt plerique præsertim qua ab originali culpa eam præseruatam existimant: quæ omnia vt perfectio, & connatur ali quodam modo fiant, magnam gratiæ intentionem, & perfectionem requirunt, vt colligitur ex D. Tho. 3. par. q. 27. artic. 6. ad 1. Ergo ex hoc privilegio ab instanti immaculæ Conceptionis Virgini concessio, ad quod nullus Sanctus in præfenti vita peruenit, inferre licet, maiorem tunc illi gratiam tributam fuisse, quam vllus vnquam Sanctorum aliquando habuerit. Equidem tota hæc gratiæ perfectio respondet dignitati illius, quæ in Matrem Dei præelecta iam fuerat. quod confirmatur auctoritate August. lib. de natura, & gratia c. 36. de Virgine agens: *Inde, inquit, scimus quod ei plus gratia collatum fuerit ad vincendum arui ex parte peccatum: quod concipere, ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum.*

5 Quare Bernardus epist. 174. ad Canonicos Lugdunenses: *Fuit, inquit, proculdubio Mater Domini ante sancta, quam nata. & mox: Ego puto, quod & copiosior sanctificationis benedictio in eam descendit, quia ipsius non solum sanctificaretur ortum: sed & vitam ab omni deinceps peccato euolodiret immunem, quod memini alteri in natis mulierum creditur esse donatum: & post pauca: Sanctus igitur ortus, quonia immensa prodians ex utero sanctitas, sanctum fecit illum.* hæc Bernardus, Qui ex hoc quod nunquam in vita peccarit, colligit copiosorem, & immensam Virgini gratiam, ad huc in Matris utero existentis. Sanctus verò Thomas opusc. 8. docet Virginem plenam fuisse gratia quantum ad tria,

Primò quantum ad animam. Secundò quantum ad redundantiam gratiæ animæ ad corpus, de quo concepit filium Dei. Tertio quantum ad refusionem in omnes homines, quorum salutem iuvat: & de prima plenitudine dicit eam in anima habuisse omnem plenitudinem gratiæ, Primo ad vitandum omne peccatum; & assert auctoritatem allegatam ex Augustino in lib. de natura, & gratia. Secundò ad omnium virtutum opera exercenda, & ideo datam vult in exemplum omnium virtutum. S. Bernardus tom. 3. serm. 11. artic. cap. 2. *Mons, inquit, domus Domini, isa. 2. eleuabitur super omnes colles, quia Virginis altitudo sublimissima est super summos: latissima super cunctos: & firmissima, & concussa, vt moueri non possit.* His consonat, quod sicut præcursor Domini dictus est Ioannes, quod gratiam sonat, quia Christum Iesum, per quem gratia, & veritas facta est Ioann. 1. & de cuius plenitudine nos omnes accipimus, præcurtebat; & venerat ut testimonium perhiberet de lumine, digito Christum demonstrans: ita non sine diuino consilio Mater Virginis vocata est Anna; quæ, vt notat Epiphanius sermone de Laud. Virg. & Damascenus orat. 1. de Natiui. gratiam pariter sonat; vt intelligeremus Deiparam, quam Anna erat paritura, futuram gratia plenam, & quæ inueniret gratiam apud Deum, quod illi Gabriel dixit; & quia Christum gratiæ fontem nobis attulit, quodammodo gratiam in omnes deriuauit, vt ait S. Thomas 3. part. q. 27. artic. 5. ad 1. Sicut ergo Ioannes gratiæ Christi plenitudinem significauit, ita Anna ubertatem gratiæ Virginis indicauit. Confirmatum hoc ipsum est admirabili ratione, qua Deipara secundum carnem est concepta; quippe quæ ex parentibus senibus, ac diuturna sterilitate laborantibus, assiduis precibus, ieiunijs, ac voto nuncupato prolem à Deo expetentibus, tandem Angelo eam illis prænunciante, singulari Dei munere progenita est, quod ex sanctis Patribus capitul. 8. fusiùs ostendemus. At verò in veteri testamento tamen aliqui viri Dei beneficii, cuius perfecta sunt opera, ex sterilibus parentibus exorti scribantur: nullam tamen aliam mulierem ex sterilibus primo partu editam legimus, præter hanc, quæ Dei Genitrix erat futura; vt ex ipso conceptionis modo eius præstantia indicaretur.

6 Secundò probatur, nam hoc ipsum in Secunda fonda-

August.

S. Bernardus
isa. 2.

S. Anna.
ubertatem
gratia Vir-
ginis indi-
cauit.
Ioann. 1.

Epiphanius
Damascenus

Luce 1.

S. Thom.

Cap. 8. in
13.

ratio ex fi- gura tēpli Salomonis
 3. Reg. 5. fundatione templi à Salomone extructi non obseurè figuratum est: de quo legimus 3. Regum cap. 5. *Præcepit, inquit, rex, nimirum Salomon, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, & quadrarent eos: & quamvis, quanta fuerit horum lapidum magnitudo ibi non exprimitur, illam tamen colligere licet ex fundamentis domus suæ à Salomone exædificatæ, de quibus 3. Reg. 7. Fundamenta, inquit, de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis decem, suo oculo cubitorum, cubitus autem, ut probat noſter Villalpandus in Ezechielem, cōtinet ex noſtris palmis duos, & semis; quare lapides erant viginti quinque, siue viginti palmorum. Et sanè fundamenta Virginis, nimirum virtutes, & priuilegia, quæ in cōceptione immaculata accepit, fuere nobilissima, omni lapide pretioso ornata, instar cœlestis Ierusalem, cuius fundamenta legimus Apoc. 21. duodecim esse lapides pretiosos: Virgo enim dicitur pulchra, & decora sicut Ierusalem Cant. 6. ergo in pretiosis lapidibus est fundata: & quamuis 1. Cor. 3. Iusti quoque templum Spiritus sancti dicantur; B. tamen Virgo peculiari quadam ratione per antonomasiam templum Dei dicitur, vt testatur Ecclesia in pluribus Antiphonis: *Magnum, inquit, hæc dicitis mysterium: Templum Dei factus est uterus nesciens virum.**

7. Cum igitur Beatissima Virgo Maria singulari ratione verè templum Dei animatum à Chrysoſtomo, & alijs Patribus, quos capite sequenti citabimus, vocetur; & in illo templo Salomonis (vt Patres dicunt) præfigeretur; sequitur in eius fundamenta, quæ in immaculata conceptione sunt iacta, lapides pretiosos inæſtimabilis magnitudinis, & pretii esse positos; quorum tanta est dignitas, atque pretium, ne in cultu quidem fastigiorum, nedum fundamentorum adhiberi conspiciamus in alijs communium hominum ædificijs. Huiusmodi porro lapides pretiosos in fundamentis iactos dicimus immensitatem gratiæ iustificantis, & heroicas ac pretiosissimas virtutes infusas: Dona item Spiritus sancti, & priuilegia singularia; quæ omnia tunc Virgini in tanto, & ita intenso gradu fuere collocata, vt neque in Angelis, neque in perfectissimis viris ullo unquam tempore in ea intentione invenire liceat, vt capite vigesimo primo vberius dicemus. Quod si spectemus ea, quæ in templi ædificationem præparauit Dauid, quàm multa quàm magnifica, quàm pretiosa fuerint; faci-

lè intelligemus, quæ Deus in sanctissimam Virginem templum suum animatum congefserit. Nam de templo ædificando 1. Paralip. 22. David dicebat: *Ecce ego in paupertate mea præparavi impenſas domus Domini auri talenta centum millia: argenti mille millia talentorum, avis, & ferri non est pondus. Omnemque 1. Paralip. 29. pretiosum lapidem, & marmor parium abundantissimè. Quod si aurum, & argentum ad calculum nostræ pecuniæ reuocare velimus, centum millia auri talenta, mille sexcentos octoginta tres milliones scutatorum, vt vocant pecuniæ Romanæ: argenti verò mille millia talentorum, mille quadringentos quadraginta milliones scutatorum conficiunt, ut docet noſter Villalpandus in Ezech. tom. 2. Appar. tabul. 1. de numismatis, & Ponderibus pag. 426 & tabula 2. Idq; probat libro 2. de ponderibus, & numismatis disput. 4. cap. 33. & sequē. pag. 408. Rationem porro tam magnifici apparatus reddit ipse Dauid 1. Paral. 29. vbi de templo construendo sic loquitur: *Opus namq; grande, neque enim homini præparatur habitatio sed Deo. ita de eximia Virginis conceptione nihil mirum est, si tam gloriosa prædicentur; neque enim homini præparabatur habitatio, sed Deo.**

8. Tertio probatur in Pl. 96. *Gloriosa, inquit David, dicta sunt de te Ciuitas Dei. & quam aliam (inquit Damascenus oration. 1. de dorm. Virg.) Dei incire descripsi, & pugillo omnia continentis, Ciuitatem intelligimus, quam eam, quæ verè ac modo naturam superante Dei verbum, & Deum citra ullam circumscriptionem suscepit, de qua gloriosa ab ipso Domino dicta sunt. Omnia enim in virgine (vt ait Germanus Patriarcha Cōſtantinopolitanus orat. de Zona Virginis) sunt admirabilia & vires natura excedentia, in qua Deus suam exercuit potentiam, Fecit enim in me magna qui potens est ita Germanus, & Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. Virg. *Quid enim ex ijs, quæ sunt longè maxima non in ea processit cū maxima virtutis abundantia, atque ita in huius mysticæ ciuitatis fundatione canitur ab ipso David Dei potentia, atque bonitas, & simultotius orbis læritia in Pl. 47. cū ait, *Magnus Dominus, & laudabilis nimis in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius, fundatur exaltatione vniuersa terra, mons Sion, lacera Aquilonis, Ciuitas Regis magni, ad quod Ecclesia alludit eum ait, *conceptio tua Dei Genitrix gaudium annunciauit vniuersa mundo.****

1. Paralip. 22

1. Paralip. 29

Villalpandus

1. Paralip. 29

Tert. ratio quod fundamenta Virginis in montibus sanctis.

Psal. 96. Damasc. Germ. Pa.

And. Cre.

Psal. 47

D e De

ign.

Bernari

.2.

Ana.

bertiam

atia Vir-

gis indu-

uit.

an.

pihu.

Damaſc.

ue.

Thom.

Cap. 3. n

3.

Cap. 21.

Secundo

Offic. Eccl.
Psal. 86.

Diligit
Dominus
portas Sion
Psal. 86.

Eccles. 24.

S. Thom.

Psal. 115.

Quarta
ratio ex
auctorita-
te Sancto-
rum.
S. Gregor.
Virgo dici-
tur mons
Domini
in virtute
montium.

De fundamentis porro huius Ciuitatis in Pf. 86. dicitur: *Fundamenta eius in montibus sanctis*: nimirum fundamenta, & initia gratiæ, & priuilegiorum Virginis, in Conceptione eiusdem iacta esse in culmine sanctitatis, ad quam alij sancti perueniunt: & ratio subditur: *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula iacob*. istam nimirum Virginis Conceptionem, quæ veluti ianua est ad reliquum vitæ Virginis spatium; diligit super reliquos Sanctos, qui comparantur ad Virginem, ea proportione, quam tabernacula, quæ sunt habitacula, quæ loco mutari possunt, habent ad Ciuitatē stabili firu fundatam. Neque id mirum, quia, vt in eodem Psalmo habetur: *Homo natus est in ea, & ipse fundauit eam altissimus*: quasi dicat illud Ecclesiastici 24. *Qui creauit me requiescit in tabernaculo meo*: maternitas enim Dei, ad quam erat prædestinata, radix fuit immensæ gratiæ, quam accepit in ipsa Conceptione, vt etiam indicat S. Thomas 2. par. quæstio. 27. artic. 5. in corp. & ad 1. Verum si portatum nomine, quod numero multitudinis exprimantur, vtramque portam, & eam, qua in hanc vitam ingredimur, hoc est Conceptionem; & eam, qua è vita egredimur, hoc est mortem, significatam velimus; sanè Deus nullius alterius puri hominis vtramque portam diligit; cum altera earum, qua in peccatis concipimur, odio digna sit; & pretiosa tantum in conspectu Domini sit mors sanctorum eius; At verò Deiparæ per Sion significatæ, & ambas portas diligit; & eam, qua absque labe per conceptionem in vitam est ingressa, & eam, qua ex hoc mundo rectâ in cælum per mortem est egressa.

9. Quartò hoc ipsum auctoritate Sanctorum confirmatur, qui magnitudinem gratiæ Virginis ante annuntiationem prædicant. S. Gregorius in 1. Reg. cap. 1. de B. Uirgine docet vaticinatum Isaiam, cum cap. 2. dixit: *Et erit preparatus mons domus Domini in vertice montium*; vnde colligi potest plenitudinem gratiæ, quæ in alijs fuit vertex, & culmen, B. Virgini fuisse basim, ac fundamentum: *Mons quippe* (inquit Gregorius) *in vertice montium fuit beatissima Virgo Maria, qua omnem electâ creaturâ altitudinem electiōnis suâ dignitate intranscendit. An non mons sublimis Maria: qua, vt conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritum verticem supra omnes Angelorum choros, usque ad solium Datusæ crexit?* sic Gregorius. Loquitur

aurem de gratia B. Virginis prius quàm Christum conciperet, cui attribuitur Damascenus ora. 1. de Natiu. *Virgo, inquit, mons est ille, qui collem omnem, ac montem, id est Angelorum, & hominum sublimitatem exuperat: mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo*. ita Damascenus. S. Epiphanius sermone de laudibus Virginis, *Auo, inquit, gratia plena, qua Cherubicum thronum diuinitatis fulgore superas*. Bernardus sermone *Signum magnum, in eo, inquit, quod tam reuerenter, atque officiosissime ab Archangelo salutata est, vt iam in regali solio supra omnes cælestium ordinum regionum exaltatam carere videretur*. Idem Bernardus hom. 2. super misus est. *Quam verò aliam, inquit, requirebat Salomon cum dicebat. Aliam fore teum quis inueniet? quod est dicere, si etia de manu femina pendet, & nostra omnium salus, & innocentia restituitio, & de hoste victoria, sic enim legerat Deum promississe, & ita videbatur congruere, vt qui viscerat per feminam, vinceatur per ipsam, foris omnino necesse est, vt prouideatur, qua ad tantum opus posse esse idonea. At ne hoc quæsisse preterito despondendo, subâit prophetando, Procul & de vltimis finibus pressum eius, hoc est non vile, non paruum, non mediocre, non denique de terra, sed de cælo, nec de cælo proximo terris presium foris huius mulieris, sed à summo cælo egressio eius hæc ex Bernardo. Sophronius inter opera Hieronymi sermone de Assumptione Beata, & gloriosa Virgo Maria quamuis dudum incomparabilis esset vniuersis, qua sub cælo sunt virginibus, vt decantior posset ea se suscipere diuinitatis admixtionem salua utraque natura, tamen cum gratia repletur, cum Spiritu sancto perfunditur, cum virtute altissimi obumbratur, sit prestosior meritis celsis, sublimior fastigijs, pulchrior sanctitate, gloriosior suorum prerogatiuis meritorum, ita vt nullis iam visibus sit ipsa eademque mancipanda, nisi diuinis. hæc ille. B. Laurentius Iustinianus sermone de Natiuit. S. Mariæ, illam, inquit, profectò adhuc in Matris utero decubantem, admanuit verbum, sibi que in genitricem legit, vtpote superabundanti iam benedictione prauentam, iamq; sancti Spiritus magisterio deputatam, & vult plus amatam, quàm vllum Angelum, vel hominem: sed gratia, vt docent Theologi, responderet amori, quo Deus prosequitur creaturam amatam, & est quasi obiectum eius: ergo maior illi gratia in matris utero infusa est, quàm haberent Angeli, & bea-*

Damasc.

Epiph.

Bernard.

Prou. 31.

Sophron.

B. Laur.

Iust.

S. Vincent. & beati. Idem docet S. Vincentius serm. 1. de Nativitate B. Mariæ, & affert illud Psal. 42. *Fluminis impetus lassificat Civitatem Dei*: hinc est quod prius, quam cõciperet filium Dei, ei ab Angelo dicitur: *invenisti gratiam apud Deum* & in salutatione vocatur *Gratiã plena*, non tãtũ qualis futura esset in filii cõceptione, sed qualis tunc esset: hac enim gratiæ plenitudine digna effecta est, ut Christum cõciperet, eiusque dignum esset tabernaculum. idque satis ostenditur ex græco verbo *κχαρὸς ἐμὴν*, quod est præteriti temporis, & à latino interprete vertitur, *Gratiã plena*, idque de gratia, qua tunc plena erat ante Christi cõceptionem, quamvis quia eum mox cõceptura erat, id accipiant Ambrosius in hunc locum, Augustinus in Enchir. c. 36 Sophronius de Assumptione, Chrysologus ser. 142. Beda hom. 3. de B. Virg. Rupertus lib. 6. in Cantica. His astipulatur S. Athanasius hom. de Deipara. ubi rationem, cur Deipara *Gratiã plena* ab Angelo saluteretur, reddidit his verbis: *ita quoque Spiritus sanctus descendit in Virginem cum omnibus suis essentialibus virtutibus, qua illi per rationem principatus divini adfuit, imbuens eam in gratia, ut in omnibus gratis facta esset, eum, quod ad impletionem Spiritus sancti omnibus gratis abundaret.* Hæc Athanasius. Hoc item exponens Sophronius ser. de Assumptione (qui sub nomine Hieronymi citatur à D. Thom. 3. p. q. 27. art. 5. in a: gum sed contra) ait igitur Sophronius: *Bene dicitur gratia plena, quia ceteris per partes præstatur, Maria vero se totam simul infudit gratiæ plenitudo.* Quod etiam ab aliis solet dici. Chrysologus enim ser. 143. super illud, *Ave gratiã plena* Singulis, inquit, *gratiã se est largita per partes, Maria vero simul se totam dedit gratiæ plenitudo.* Omnes (inquit Evangelista) de plenitudine eius accipimus, ita Chrysologus. Et Ildesonus serm. 6. de Iesum Cateris, inquit, *elocit ex parte gratiã datur, huic vero Virgini tota se infudit plenitudo gratiã, idem etiam habet Petr. Damianus ser. de Assumpt.*

10 Sanctus Hieronymus epistola ad Fabiolam de 42 mansionibus. *Quadragesima dua* inquit, *mansiones, per quas Israeliticus populus venit ad Iordanem, sunt quadragesima dua generationes Abraham usque ad ipsum Christum; in quo numerus sacramentorum vorus currit. Hebraus qui de terra transire festinat ad cælum & Aegypto saculi devotitate terram repromissio nis ingreditur: nec mirum si in*

huius numeri mysterio perveniamus ad regna cælorum; sub quo Dominus, atque Salvator à primo Patriarcha pervenit ad Virginem, quasi ad Iordanem, qua pleno gurgite fluens Spiritus sancti gratiã redundabat. hæc Hieronymus. Idem in Psal. 18. hanc Virginis supra reliquos Sanctos præstantiam non obscure indicat, cum Mariam in Psalmo solem appellatam etiam ante Christi incarnationem docet, ut quemadmodum inter stellas omnes sol magnitudine, splendore, & efficacia longè illis præcellit; sic & Deipara inter sanctos gratiæ immensitate, & virtutum prærogatiuis, & beneficiorum magnitudine cunctis præstet, verba Hieronymi hæc sunt: *in sole posuit tabernaculum suum, in sole in vero sancta Maria Virgini; Maria interpretatur stella maris; lumen solis magis lucet, quàm stellarum, sol iustitia Dominus (ut ait Prophetas) Orietur vobis sol iustitia, quod est Christus; illuminavit sol iste stellam, id est, Mariam, ut esset sicut SOL, ideo posuit tabernaculum suum in sole quando corpus assumpsit ex utero suo.* ita Hieronymus. Petrus Damianus sermone de Assumpt. B. Virgin. exponens illud Cant. 3. *Quasi virgula sumi ex aromatibus myrrha, & thuris, & universi pulveris pigmentarij: Univerfus, inquit, pulvis pigmentarius in Virgine protectus est quando in ea virtutum conuentus reuerendum sibi thalamum consecrauit, & si ceteris per partes spiritus adfuit, Maria tamen tota plenitudo gratiã pervenit: ideo à Sophronio serm. de Assumptione vocatur hortus deliciarum, in quo sunt constituta omnium florum genera, & odoramenta virtutum, & S. Thomas opusc. 8. in salutatione Angelica docet meritò ab Angelo Gabriele B. Virginem reuerenter salutata illis verbis: *Ave gratiã plena*, quia excedebat Angelos in plenitudine gratiæ, etiã priusquam Verbu ex ea carnem fumeret, quæ magis est in B. Virgine quàm in aliquo Angelorum. ita S. Thomas.*

DE PRAECLARISSIMO AC MELLIFLUO nomine Maria.

QUINTA ratio ducitur ex etymologia sanctissimi nominis Maria, quo Deipara cum nasceretur Angeli admonitu à parentibus est appellata, tum ad præclarissima munera declaranda, propter quæ à præpotenti Deo in mundi totius utilitatem etat præordinata, tum ad eius singularem præstantiam indicandam, quam in Conceptione acceperat,

Pet. Dam. in Ps. 18.

Malach. 4.

Pet. Dam. Cant. 3.

Virgo dicitur virgula sumi.

Sophron.

S. Thom. Virgo maiori gratiã ornata, quã Angeli etiam ante incarnationem.

Maria nomen præstantissimum.

D 3 & ad

& ad quam erat postea evahenda : quod elegantius expressit Nyssenus orat. de Natiu. Dom. Anna, inquit, filiam vocavi Mariam, ut ipso etiam nomine restaretur munus acceptum à Deo; quod repetit Nicephorus lib. 1. c. 7. & Chrysologus serm. 142. *Ante causam*, inquit, *dignitas Virginis annuntiatur ex nomine, nam Maria hebraeo sermone, latine Domina nuncupatur.* sic ille. Verum ut hoc altius intelligatur, ostendam primum multiplicem huius sacri nominis notionem, illudque iure optimo Deiparæ inditum, deinde eiusmodi nomen longè ante in orbe præfiguratum, ac præcognitum fuisse; quin etiam ipsis Deiparæ parentibus ab Angelo præsignificatum, postremò afferam in medium eiusdem nominis virtutem, ac potentiam dignitate amplissimam, efficacitate præstantissimam.

Maria quid significet, & quot modis sumatur.

Ambros.

Epiphani.

Hieron.

Ergo Maria, quemadmodum ex Patribus, quos afferemus animadvertunt non pauci, multa significat, & ut omitam illud Ambrosij de Instit. Virg. cap. 5. vbi *Speciale*, inquit, *Maria Domini hoc nomen inuenit, quod significat Deus ex genere meo.* sic ille. Certè apud Hebræos nomen est dissyllabum, & pronunciatum Mir iam. cuius posterior syllaba iam, mare significat; prior verò iuxta multiplicem, (ut Hebræi loquuntur) radicem, ex qua deduci potest, multa quoque sonat, nos hac in re quid S. Epiphanius, & S. Hieronymus Hebraici sermonis peritissimi, quos reliqui omnes sequuntur, tradiderunt, in medium afferemus. Epiphanius ora. de laud. Virg. Mariam, inquit, interpretari solemus Dominam, atque etiam spem, peperit enim Dominum, qui est spes totius mundi, nempe Christum: rursum nomen illud Maria interpretatur *in mari*; Myrrham verò (dicit aliquis) quod ego etiam aio, de immortalitate, eo quod paritura esset gemmam immortalis in mari, hoc est in mundo; Mare autem dicit uniuersum mundum, cui Virgo serenitatem, & tranquillitatem contulit, dum portum peperit Christum. Rursum itaque præclara puella Maria nomen interpretatur illustrata, utpote quæ illustrata sit à filio Dei, & cunctos usque ad terminos terra credentes Trinitati illuminauerit. hæc tenet Epiphanius. S. Hieronymus verò in lib. de nominibus hebraicis in Exodo eorum etymon tradens. Maria, inquit, illuminatrix mea, vel illuminans eos, aut smyrna maris, vel stella maris; & in Matthæo, Mariam, inquit, dicimus sonare stellam maris, siue amarum ma-

re: sciendum quod Maria sermone Syro Dominam nuncupatur. sic Hieron. Ad quæ reuocari fere possunt, quæ de hoc sacro nomine alij quoque Patres locupletissimè tradidèrunt. Quocirca, reliquis omissis, quadruplex huius nominis videtur præcipua notio; valet enim idem quod Domina maris, idem quod stella, seu illuminatrix maris, idem quod smyrna græcè, latine myrrha maris, denique idem atque amarum mare.

12. Et ut à posteriori dictione, quæ est mare, Nomen ducatur initium, quæ in qualibet ex illis quatuor notionibus inuenitur, ea quidem interdum reddi potest in recto casu, cum nimirum amarum mare dicimus, interdum in obliquo, cum Dominam, vel stellam, vel myrrham maris efferimus: quòd si priori modo sumatur sanè Deipara ipsa mare merito nuncupatur, primum propter plenissimam gratiarum omnium, ac sancti Spiritus charismatum vbertatem, ac copiam; Cùm enim congregationes aquarum Deus Genes. 1. appellat Maria, cumque Spiritus sancti dona in sacris litteris sæpe, sed præsertim Ezech. 46. nomine aquæ mundæ, & Ioan. 7. fluminum appellatione significentur, profectò Deipara Spiritus sancti donis vberissimè affluens, Mare iure optimo vocatur, quod eleganter Albertus Magnus supermissus est docuit. Congregationem, inquit, aquarum vocavi Dominam Maria: locus autem omnium gratiarum vocatur Maria: & Bonauentura in specul. cap. 3. Maria, inquit, mare est gratiæ affluendo, eique idem Bonauentura, ut supra dicebamus, aptat illud Eccles. 1. Omnia flumina intrant in mare, hoc est, omnia gratiarum genera Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, & reliquorum Sanctorum in B. Virginem influunt. Damascen. orat. 1. de dorm. propterea Deiparam vocat abyssum gratiæ. Carthusianus lib. 3. de laud. Virg. art. 39. Maria, inquit, interpretatur mare, quia sicut nullus valet gustas maris dinumerare, sic misericordiam, gratia excellentiam, gloriamque Maria nullus valet exprimere. hæc ille. Eadem docet S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 14. §. 2. & profectò quemadmodum Deus per hoc Deiparæ pacatissimum quidem mare, nec vilius vnquam procellis obnoxium, nullo reciprocaionis æstu exagitatam ad nos leniter aduigare dignatus est, ita & nos per compendiosum eiusdem maris cursum accedere propecerimus ad Deum, ut per eam nos recipiat, qui per

Nomen Maria per mare significatur.

Genes. 1. Ezech. 46. Ioan. 7.

Albert. Mag.

Bonauent. Eccles. 1.

Damasc.

Carthuf.

S. Anton.

per illam datus est nobis. Deinde Virgo sanctissima Mare, & quidem amarissimum dici potest, propter eos, quibus Christo in cruce patienti compassa est dolores, magnitudine immanes, multitudinem innumerabiles, quos expendens Ieremias Thren. 2. sub typo deusa- & tara à Chaldeis Ierusalem, Deiparam sic affatur: Magna est voluit mare contritus tua, qui medebitur tui? & Bonaventura loco citato de nomine Deiparæ agens. Maria, inquit, amara est filio compatendo; quod etiam fofius profequitur S. Antoninus loco citato. Demum idem Bonavent. Deipara, inquit, mare est amarum diabolum submergendo, quem admodum mare rubrum amarum fuit Aegyptiæ in ipso submersis. O quam amara, & timenda est Maria demonibus. Unde Bernardus, non sic timens hostes, visibiles quasi castrorum multitudinem copiosam sicut aërea potestates Maria vocabulum patrocini-um, exemplum, fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis vbiq; inueniunt huius nominis recordationem, deuotam inuocacionem, soliciam imitationem sic Bonau.

13 At si reliquas Mariæ interpretationes, quib. in obliquo Mare dicitur, intueamur, cum Dominam, vel Stellam, vel Myrrham maris eam interpretamur, per Mare humanam naturam, cui Deipara opem affert, intelligi existimamus, quem admodum dicebat Epiphanius loco citato, & Ildesons. ferm. 1. de Assumpt. cum enim mare sit amarissimum, & ventorum turbinibus vndique expositum, ideo humanæ naturæ conditionem peccatorum felle vitiatam, cordis mœrore circumfusam, acerrimis dæmonum tentationibus, variisq; huius vitæ calamitatibus, quasi ventorum flatibus vndiq; exagitata rectè indicat. At verò Virgo beatissima cum Dei sit parens non tantum est hominum Domina, verum etiam eorum amaritudinem in dulcedinem vertit, illosq; tanquam maris stella in turbulentissimo huius vitæ mari degentes illuminat, & ad portum dirigit, ac serenitatem eis affert, & tanquam myrrha incorruptionem eisdem suis precibus confert, quod Epiphanius, cuius verba supra attulimus luculenter docet, eiq; consentit Ambrosius lib. de inffit. Virg. c. 5. vbi de nomine Mariæ agens, Venit, inquit, Dominus in amaritudine humana fragilitatis, ut conditionis amaritudo dulcesceret Verbi celestis suauitate, & gratia temperata. sic ille.

14 Verum ad priorem huius etymologiæ

dictionem, quæ multa sonat, accedentes, quam ratione Deipara Domina, stella, & myrrha maris dicatur; tamen breuiter id attigerimus, aliquantò vberius ostendemus. Et quod spectat ad nomen Domine, præter Epiphanius, & Hieronymum supra citatos, omnes ferè Patres hanc etymologiam afferunt. Chrysologus ferm. 142. Maria, inquit, hebrao Chrysof. sermone, latine Domina nuncupatur. Vocat ergo Angelus Dominam, ut Dominatoris Genetricem trepidatio deserat seruitutis, quam nasci, & vocari Dominam ipsa sui germinis fecit, & impetrauit auctoritas. hæc Chrysologus. Eucherius etiam lib. 2. Instructionum: Maria illuminata, siue stella maris; genuit enim mundi lumen, sed sermone Syro Domina appellatur. eadem verba habet Isidorus lib. 7. etymolog. cap. 10. & Beda lib. 1. in Lucam cap. 3. Damascenus verò lib. 4. de fide: Itaque, inquit, Gratia (nam hoc sonat Anna vocabulum) Dominam parit, id enim Maria nomine significatur: nam reuera Domina facta est omnium creaturarum, cum conditoris omnium effecta est mater. sic ille. & Arn. Carnoten. tract. de laud. Virg. Maria, inquit, lingua syriaca Domina dicitur: Christus Dominus, Mar a Domina: & licet ipsa se Christo profiteatur Ancillam, hoc seruitutis genus omnino sublimius esse intelligit: Constituta quippe est super omnem creaturam, & quicumque læsæ curuat genua Matri quoque prout supplicat, & filij gloriam cum matre non tam communem iustico, quam eandem. sic Arnoldus. His consentiunt Bonaventura in speculo cap. 3. & S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 14. qui Mariæ nomen Dominam sonare volunt. Quod autem ipsa non tantum nomine, sed re ipsa Domina ac Regina sit omnis, cum sit vera Dei genitrix, sequenti capite fusè ex Patribus ostendemus.

15 Quod verò ad nomen stellæ maris pertinet, Hieronym. non tantum in lib. de nomin. Hebr. ut supra diximus, verum etiam in Psalm. 12. id docet illis verbis: In sole posuit tabernaculum suum: in sole, in vtero Sanctæ Mariæ Virginis: Maria interpretatur stella maris; lumen solis magis lucet, quam stellarum: sol iustitiæ Dominus, ut ait Propheta, Orietur vobis sol iustitiæ, quod est Christus: illuminauit sol iste stellam, id est Mariam, ut esset sicut sol, ideo posuit tabernaculum suum in sole, quoniam corpus assumpsit ex utero suo. sic Hieronymus. Hanc eandem stellæ maris interpretationem in nomine Mariæ agnoscunt Eucherius, Isidorus, & Beda

norma
Domina
significat.

Chrysof.

Eacher.

Isidorus
Beda.

Damasc.

Arnoldus
Carnoten.

Bonavent.
S. Anton.
Cap. 5.

Hieron.
Maria
stella maris.

Psal. 18
Maria sol

Malach. 4

Eucher.
suprà

Thren. 2.

Bonavent.

Bernard.

Epiphanius
Ildesons.

Ambrosius

Maria

Hdef.

suprà citati. Ildesofus quoque serm. 1. de Assumpt. ipsa, inquit, stella maris, quam hodie eorum suis recipit sedibus, appellatur; quia secundum verbum hebraicum MARIA, ita interpretatur. Hinc agere dilectissimi, ut lucifer ille, qui nescit occasum, oriatur in cordibus vestris, dum in hoc seculo estis. Nam mare prorsus seculum est. Stella autem beata Virgo Maria, de qua ortus est ille, per quem illuminatur omnis mundus: Hinc securus accedite ad laudem Virginis, & illumina mini, quoniam ipsa est per quam vera lux in mare huius seculi refluxit. hæc ille. Sed luculenter

Bernard.

Bernardus Virginis studiosissimus homil. 2. super missus est. Maria, quod interpretatum maris stella dicitur, & Matri Virgini valde conuenienter aptatur, ipsa namque aptissime sideri comparatur, quia sicut sine sui corruptione sidus suum emittit radium, sic absque sui lesione Virgo parterit filium, nec sideri radium suam minuit claritatem, nec Virgini suam filius integritatem. ipsa

Mum. 34.

est igitur nobilis illa stella ex iacob orta, cuius radius uniuersum orbem illuminat, cuius splendor, & præfulget in supernis, & inferos penetrat, terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mentes quam corpora, fruuet virtutes, excoquit vitia: ipsa (inquam) est præclara, & eximia stella super hoc mare æneum, & spatiosum necessario subleuata, micans meritis, illustrans exemplis. Quisquis intelligit in huius seculi profluuiio magis interprocellas, & tempestates fluctuare, quam per terram ambulare, ne aueriat oculos ab huius sideris fulgore, si non vis obrui procellis. Si insurgat venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum respice stellam, voca MARIAM: si iracundia, aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculam concussit mentis, respice ad Mariam; si criminum immanitate turbatus, conscientia sceleritate confusus, iudicij horrore perterritus, barathro incipras absorberi tristitia, desperationis abisso, cogita Mariam. In periculo, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam inuoca, non recedat ab ore, non recedat à corde, & ut impetres orationis eius auxilium, non deseras conuersationis eius exemplum. ipsam sequens non deuias, ipsam rogans non desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa tenense non corruis, ipsa protigente non metuis, ipsa duca non fatigaris, ipsa propicia peruenis, & sic in temetipso experieris; quia nomen Virginis MARIA, id est, stella maris. Idem Bernardus serm. de Natiu. Virg. Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum ubi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, mater utique

Magni & spatiosi, quid nisi caligo inuoluens, & umbra mortis, & densissima tenebra relinquuntur? hæc Bernardus. Sanctus etiam Thomas opusc. 8. Conuenienter inquit, vocatur Maria illuminata in se, & illuminatrix in alios quantum ad totum mundum, ideo assimilatur soli, & Luna. & infra: dicitur Maria stella maris; sicut nauigantes ad portum diriguntur per stellam maris, ita Christiani diriguntur ad gloriam per Mariam. sic S. Thom. Denique Ecclesia in celeberrimo illo hymno sic Deiparam reuenter salutat.

S. Thom.

Officium
Ecclesia.
Aneum.

Aue maris STELLA,
Dei Mater alma; & MOXI
Solue vincla reis,
Profer LVMEN caecis,
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.

16 Cæte. um stellæ maris nomen Deiparæ multipliciter conuenire satis patet: primum siquidem Ecclesiam suæ doctrinæ luce colustrauit; quod cap. 17. diligenter ostendemus, eamque propterea Doctoium aureolam atlectam inferemus. Deinde præclarissimarum virtutum fulgore, atque exemplis ut dicebat Bernardus, adeo coruleat, vt ad sui imitationem prouocet uniuersos, cuius vita inclyta, ut canit Ecclesia, cunctas illustrat Ecclesias; de eius porro heroicis virtutibus copiosè cap. 21. de earumque imitatione cap. 37. agemus. Denique sicut stella maris, quam Polarem appellamus; eis, qui nauigant in eis maris procellas, ac tytes, etiam ionis lumine subiato, cursum præmonstrat, eosque dirigit; ita sanctissima Virgo in tenebricoio vitæ huius Oceano iactatos, & scelerum tenebris undique circumfutos, modo ad eam subinde respiciant, eamque precibus inuocent, certum tenere cursum docet, & ad portum salutis appellere, quod eleganter Bernardus, Epiphanius, ac sanctus Thomas, quos supra attulimus, docent. Illud quoque minime prætereundem S. Antonium 4 part. tit. 15. cap. 14. §. 2. præ ostendere, quomodo Deiparæ congruant ea, quæ de stella maris, quam Polarem vocamus, tradunt Astrologi: hæc enim in cauda Virgæ minoris sita, omnium stellarum, quæ videntur proxima Polo, loco Poli, qui minimè visui patet, sumi solet; est enim ex ipsa Cœli substantia, non secus atque aliæ stellæ. Et quoniam hic ver-
tex, ut verbis utar Poetæ, nobis semper sublimis,

Cap. 19.

Bernard.

Cap. 21.
Cap. 37.

S. Anton.

Virg.

Virgil. mis, ea stella in nostro hoc hemispherio de-
gentibus nunquam occidit; magnetem, fer-
rumque magnete oblitum ad se attrahit, Nau-
tas dirigit, & circa eam reliquæ stellæ assidue
moueri videntur: ita Deipara sanctissima
Christo omnium est proxima; eius vitæ con-
uersatio tametsi in terris degeret, tota erit cœ-
lestis; reliquis omnibus, Sanctis, quàm longis-
simo interuallo præcellit; lapidea, ac ferrea
peccatorum pectora sua virtute trahit, in hoc
mari nauigantes dirigit; & vt verbis vtat
Bernard. Bernardi sermone 2 de Pentec. ad illam sicut
ad medium sicut ad arcam Dei, sicut ad verum
causam sicut ad negotium seculorum respiciunt,
& qui in Cælo habitant, vt resarciantur. &
qui in inferno, vt eripiantur, & qui præcesserunt,
vt propheta fideles innemantur, & qui sequuntur, vt
glorificentur. Franciscus quoque Mayro lon-
gè ante sanctum Antoninum in sermone de
creatione animæ B Virginis, plurimas stellæ
maris conditiones Deiparæ eleganter accom-
modat, docetque quemadmodum circa Pô-
lum septem vertuntur stellæ, ita Deiparam ad
dexteram sui confidentem, septem Angelos
ante Deum astantes circumambire; quod v-
berius cap. 26. expendemus, ad rigoremque
Astrologorum examinabimus illud de septem
stellis Polum ambientibus.

Nomen quoque *MARIÆ* idem est, quod
myrtha maris. Myrtha verò cum propter a-
maritudinem sibi insitam corpora à lue, ac
mortalitate præseruet, & veteres demortuo-
rum corpora ea condite consueuerint; ideo
apud sacros Doctores christianæ mortifica-
tionis symbolum est; quæ tametsi in uauis,
vilissima est contra peccatorum luem. Deipa-
ræ verò hæc notio dupliciter aptari potest:
primò ratione sui; quia, ut supra demonstra-
uimus, mare quoque appellatur; & quamvis ipsa
ab omni peccatorum corruptione libera sem-
per extiterit, ad Dei tamen gloriam, & ad imi-
tationem filii mortificationem egregie coluit,
quod cap. 21. ostendemus. Deinde myrtha di-
ci potest, respectu nostri; quibus ipsa ex Epi-
phanio, quem supra citauimus, incorruptio-
nem suis precibus, & meritis impetrat.

Denique amarum mare, quod erat vltima
notio huius sacri nominis satis explicatum
est ex his, quæ supra de Mari dixerimus.
& multo 17. Sed ostendamus iam nomen hoc Ma-
riæ aliquando præfiguratum, & multo anti-
quius præcognitum, ac ipsi Deiparæ parentibus

præfiguratum, quod erat secundo loco de
hoc sacro nomine tractandum. Et quidem
Exo. 15. Maria Prophetissa soror Moysis præ-
stantissimi videlicet Prophetæ, ac Iudæorum
Ducis, ac legislatoris, soror quoque Aaron,
summi Sacerdotis, mulier ex Clemente Alex-
andrino libr. 4 Stromat. sapientia insignis, de
merso Pharaone cum Ægyptus in mari ru-
bro sumpto tympano reliquis mulieribus cum
tympanis, & choris, post eam egressis præci-
nabat: *Cantemus Domino gloriosa enim magni-
ficatus est equum, & ascensorem eius desecit in
mare: quo circa eam Deiparæ typum gestisse
non tantum re, sed ipso etiam nomine docent
complures Patres, Nyssenus libr. de Virgin. Nyssenus.
cap. 6. Chrysológus sermo. 146. S. Antoninus Chrysolo-
4. part. tit. 15. cap. 14. §. 2. quin etiam eam in gus. S. An-
veteri testamento Virginem fuisse docent
Nyssenus, Ambrosius, & Chrysológus locis ci-
tatis, quippe quæ non à marito, sed à fratre
de Civitat. cap. vltim prima in nouo testamen-
to prophetissa fuit; Prophetissam enim eam
Isaias cap. 8. per prænotionem Spiritus ex Ba-
filio, & aliis quos c. sequent. citabimus, appel-
lat: quæ inchoata humani generis liberatione
in incarnatione, iam in utero suo peracta, in-
telligensque prostratum Pharaonem inferna-
lem veluti præclara Tympanistris, quo no-
mine vocatur ab Augustino sermone 17. de
natali, exultauit in Spiritu, Deoque gratias
agens cecinit: *Magnificat anima mea Dominum, Luc. 1.
& quæ sequuntur. Quare Aponius libro 6. in Aponius.
Cantica illam in veteri testamento, hanc in
nouo viginis Principes facit: Quæ, inquit,
capere Ecclesia genas mirandas efficere int. grita-
tem seruando.*
18. Neque Deus optimus nomen hoc so-
lùm præfigurari, verùm etiam vulgari voluit:
& ut omittam Rabbi Hakados Iudæorum
doctissimum apud Galatinum libro 7. de ac *Maria no-
canis cap. 13. qui in responsione 7. ad Antoni-
num Contiolem, contendit Mariæ Martis Ebn. eos
Messiæ nomen contineri Isaiæ 9. illis verbis: quoque ce
Et multiplicabitur eius imperium, certè apud Ier. errimū
Ethnicos non omnino ignotum illud fuisse Galatinū.
multa restantur: in primis Sibylla Erithræa 14. 9
libr. 8. oraculorum cum multa de Christo va
Sibyl. orac.
ticinaretur, de eius matre illud adiecit.**

Et brevis egradiens MARIE de Virginis
aluo.

Exorta est noua lux.

Plinius
Cedrenus. Et Argonautæ cum templum excitassent
longè nobilissimum, oraculumque consuluis-
sent, cui nam dicari deberet, hæc ab eo ipso
accepisse scribit Cedrenus in compendio.

Afsidua virtute decus sublime parate,
Atque unum (sic mando) Deum, qui cuncta
gubernat

Cælesti residens solio colite, atque timete.

Illius æternum, atque ante omnia sæcula Ver-
bum

Nescia Virgo viri nostras emittet in auras,
Quod veluti igniferus impulsa sagitta procellis
Edomitum reddet diuino munere mundum.

Huius cui MARIE nomen sanctissima ma-
ter

Agnoscat templum proprium sibi ritè dica-
tum.

Quod quidem oraculum veteres illi æreis
litteris in marmore impressis in ianux frontè
expositum posteritati transmissere, sed veri-
tatis ignari Cacodæmonis impulsu Rheæ,
quam Deorum matrem fabulabantur, illud
consecrarunt, quod postea Zenone Impera-
tore ad veræ Dei genitricis cultum est tradu-
ctum, hæc ex Cedreno. Cuius narratio proba-
tur etiam auctoritate S. Procopii inclyti Chri-
sti martyris, qui in persecutione Diocletiani
coram Flabiano Iudice, cum fidei Christianæ
rationem redderet, ut Christi incarnationem
Ethnicorum testimonio confirmaret, ex ip-
sorum Annalibus quandam profert Iasonis
Argonautarum principis historiam de tem-
plo ab eo in arce Atheniensi posito, quod ab
oraculo delphico Dei genitrici consecrandum
acceperat, ubi nomen MARIE ab eodem ora-
culo prædictum apertè habetur, quemadmo-
dum susè dicemus tract. de Templ. Deip. ex
Metaphraste apud Sur. tom. 4. die 28. Iulii in
S. Procopii vita, ex qua in Synodo Nicena se-
cunda exemplum quoddam pro veneratione
sanctarum magis depromitur, ut eius vi-
ræ auctoritatem magni faciendam esse intelli-
gas.

Zeno Im-
per.

S. Proco-
pius M.

Tract. de
Templ.
Deip. Me-
taphrast.
Surius.

Damasc.

Damascenus præterea in oratione de iis,
qui in fide decesserunt de nostris mysteriis,
quæ aliqua ratione Ethnicis cognita fuere,
nonnulla proferens, subiicit in hunc modum:
Alii, inquit, Verborum ex Virgine, atque aded
nomen ipsius enunciarunt; MARIA enim, ait
quidam, nomen puella. sic Damascenus.

19. Neque verò silentio prætereundum est
quod annum Domini circiter 1220. Hono-
rio III. Pontifice Maximo. & Friderico II.
Imperatore, ac Ferdinando Castellæ Rege
contigisse narrat Rodericus Sanctius in sua
historia hispanica part. 2. cap. 40. Huius, in-
quit, gloriosi Ferdinandi Regis tempore (vt scri-
bit Martinus Consentinus) quoddam mira-
bile ad Catholica nostræ fidei defensionem acci-
disse fertur. Nam cum apud Toletum quidam
Iudaus gratiæ ampliandi vineam suam rupem
comminuisset, in medio saxi concauitas reperita
est, ubi liber erat folia lignea habens descriptus
tribus linguis, Hebraicis, Græcis & latinis, scriptus
vero quasi vnus psalterii videbatur. Hic liber
de triplici mundo diserebat, ab Adam vsque ad
Antichristum. Principium verò tertii libri inci-
piebat à Christo, sic exordiens. In tertio mundo
filius Dei nascetur in mundo ex Virgine MARIA
patieturq; pro hominum salute, hæc ille, qui hæc
historiam ex Martino Polono desumpsit in suo
Chronico expurgato cap. 187. vbi etiam addit,
Iudæum illum cum sua familia ad Chnsum
conuersum, eam citat Canisius libr. 2. de B. Canisius

Virg. cap. 7. Ex quibus satis patet longè ante
Deiparæ natiuitatem eius nomen literis con-
signatum. Hoc quoque Deiparæ nomen à
parentibus non casu, neque humano confi-
lio, sed Angeloeis illud significante cum e-
ius conceptionem illis prænuñciauit, impo-
situm testatur liber de Natiuitate Virginis
inter opera Hieronymi, & indicat Ambro-
sius de instit. Virg. cap. 5. Id expressè affirmat
S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 14. ante fete. S. Anton.

nim sicuti nomen Isaac diuinius prædictum
est Abraham Genes. 17. & nomen Ioannis Ba-
pistæ ipsi Zachariæ Luc. 1. ita hoc singulare
amoris, & diuinæ providentiæ signum aliis
concessum, non est Deiparæ denegatum, vt
rectè animaduertit Suarez 3. par. tom. 2. disp. Suarez.

7. sect. 1. nam ut sapienter Ambrosius libr. 2. Ambros.
in Lucam. Habent, inquit, hoc merita Sancto-
rum, ut à Deo nomen accipiant, quod multis
exemplis probat, præsertim cum hoc nomen
MARIE post nomen Iesu tantam habeat
contra Satanæ tentationes, & mundi peri-
cula virtutem, ut omnes expetitur, & infra
dicemus, tantam significationem mysti-
cam, vt diximus, tantam etiã suauitatem, vt
meritò à Bonaventura in speculo cap. 3. dul- Bonavent.

cissimum, ab aliis melliflorum appelletur.
20. Reliquum est, vt de huius sacri nomi-
nis

Plato. nis præstantia, atque virtute aliquid differamus, quod tertium erat ex iis, quæ de eo dicenda propolimus, atque illud initio statuitur, quod Plato in Cratyllo, & complures Philolopi animadvertunt, sapientis esse nomina rebus imponere, quæ rerum naturis congruant, eaque de causa sacri Interpretes Adamum, utpote sapientissimum, & naturarum omnium apprimè gnarum, Gen. 2. nominibus suis cuncta animantia appellasse tradunt.

Genes. 2. Cum ergo sacrum hoc nomen Mariæ ex sua etymologia, ut vidimus, mysticus sit refertissimum, totque ac tanta significet, illudque divino consilio Virgini sanctissimæ facit impositum, consequens est Deiparam vndeque perfectissimam nominis sui notionem adæquare, eiq; se ipsa egregiè respondere, atque adeo ex ipso etiam nomine illius præstantiam rectè colligi. neque illud mysterio vacare videtur, quod Viegas in Apoc. c. 12. cõm. 2. sect. 1. obleruauit, quemadmodum Dei nomen hebraicè est tetragrammaton, seu quadrilitterum, derivatum ab esse, de quo Hieronymus epist. 128. & 136. ita & nomina Iesu, & Mariæ hebraico idiomate esse pariter tetragrammata, seu quadrilittera, quod ad eorum dignitatem ipectare videtur. Et nomen quidem Iesu, quod Iesuaq; hebraicè à salute deducitur, Sanctes Pagninus hebraicè sermonis peritissimus in suo hebraico dictionario in radice Iasaph ex quatuor literis, Iod, Scin, Vau, & Ghain constare docet, quamvis alii, inter quos est Bellarminus in exercitatione Grammatica hebræa super psal. 34. vers. 7. Ieho Suagh pronunciant, & quinque literis scribendum contendunt. At verò Mariæ nomen à multiplici radice, ut diximus, deductum citra omnem controuersiam apud hebræos quatuor literis nimirum Mem, Res, Iod, & Mem cõninetur: puncta. n. quæ apud eos vocè vocalium subeunt, inter literas non connumerantur. Quod si Dei nomen tetragrammaton, ineffabile propter eius reuerentiam apud Hebræos erat, certè & Deiparæ nomen non abique magna reuerentia efferendum est, quod satis docuit S. Gerardus Episcopus in Hungaria, & martyr, qui Hungaros ita instituit, ut nomen hoc minime pronunciant, sed Dominam vocarent, quòd si eius nomen protulissent, statim flexis genibus, & demissis capitibus se se inclinarent, ut est in eius vita apud Surium die 24. Septembr. qui vsus in

reliquis Christiani orbis prouincijs inoleuit, cuncti enim nostram Dominam eam vocant, & ad eius nomen reuerenter caput aperient, quin etiam non desunt, qui velint Archangelum Gabrielem ob Virginis reuerentiam initio salutationis à proprio Deiparæ nomine abstinuisse, postea tamen cum præ humilitate Deipara turbata esset in sermone eius, subiecit, *Ne timeas Maria.* Canisius quoque libro 1. ca. 1. inter alia, quæ ad nominis Mariæ commendationem affert: Hebræi, inquit, inter arcana sua celeberrimum ducunt, unam inter creaturas longè perfectissimam esse, ipsi Miratorem hoc est principem facierum appellant, quia semper stes ante faciem summi Imperatoris, & eius habeat ad ipsius præsentiam benemeritos introducendi. *Animaduersum est autem ab eruditis, MARIÆ nomen cum illo (Mirator) haud perperam conuenire, cum numerus, & literis collectis respondeat, & supputanti summam efficiat 999. nõ genitorum nonaginta nouem.* hæc Canisius. Et hæc eadem ex Georgio Veneto in harmonia mundi canon. 1. tom 5. affert Viegas loco citato, id quod huiusmodi doctorum auctoritate allatum sic explico.

Quemadmodum numerus bestiarum Apocal. 17. est sexcenti, & sexaginta sex, senarius enim in sacris literis est numerus laboris, ad quem Antichristi sectatores perueniunt, triplicatus autem insignem laboris imperfectionem non tantum superficiale, sed solidam, & æternam, veluti trina dimensione constantem indicat, & quemadmodum nomen sanctissimum Iesu, ex Beda in commentarijs in Lucam, græcè numerum habet octingentorum octoginta octo, quod eius literas supputanti satis liquet, & ipsa Sibylla prædixit in cõsmine apud Siftum Senentem in bibliotheca sancta, libro 2. V. Sibylla: numerus enim octonarius ad resurrectionem, & gloriam spectat, triplicatus autem ostendit solidam resurrectionis gloriam, atque æternam, ad quam Christus suos perducit: ita numerus nominis Deiparæ nongentorum nonaginta nouem magna præfert dignitatè, nongentarius enim ex ternario, qui diuinis performis conuenit, numero perfectissimo ter repetito constat, & Angelorum ordinibus propter sanctissimæ Trinitatis honorem ex Dionysio cap. 6. cœlestis hierarchiæ, est attributus, quare indicat Deiparam totam cœlestem, & Anglicam, quæ tamen si Angelis longè præfert,

E 2 inter

Canisius.

Viegas.

Apoc. 17.

Iesu ac
Mariæ nomina mysticis re-
fertur.

Beda.

Bibliotheca sancto-
rum.

Dionys.

inter res tamen creatas ad eximiam Deiparæ puritatem, & sublimitatem declarandam nihil est Angelis magis accommodatum; triplicatus autem nouenarius hanc Deiparæ præstantiam in signem, & solidam ostendit.

Exod. 15. 21. Quod si Deiparæ nomen græcè, vel latinè vertatur, totidem litteris cum nomine Iesu constat, Septuaginta enim Exod. 15. græcè nomen istud reddidit Μαρία sex litterarum, & indeclinabile cum accentu in ultima: eodem etiam modo illud vertit sanctus Lucas Evangelista in suo Evangelio, (quamuis in Actis Apostolorum illud declinet.) At *in gæcè* si diphthongus soluat, quem admodum facit Sibylla in sua Actostichide, quam refert Augustinus lib. 18. de Civitat. ca. 23. sex litteris constat. Apud Latinos verò utrumque nomē quinque litteris effertur, quibus sanctus Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 14. §. 4. & sequentibus, & capit. 22. §. 9. multa mysteria aperit, inter quæ vult iis litteris quincuplicem Deiparæ dignitatem indicari, quarum qualibet ab ipsidem litteris inchoatur, quod fuscè ipse probat, ut nimirum Deipara sit Mater vniuersorum, Arca fœderis, Regula viatorum, laculum inimicorum, scilicet infernalium, Advocata peccatorum. Quàm illustre verò Deus factum Mariæ nomen reddiderit, illud quæ virtute ac efficacia in cunctis hominum necessitatibus præditum effecerit, complures Patres non minùs piè, quàm vetè docent. Chrysologus sermone 146. cum commemorasset Mariam Prophetissam Virginem sororem Moysis, quæ transito mari rubro cæteris mulieribus præiunxit, de nomine Deiparæ hoc profert elogium. *Nomen hoc Prophetia germanum est, hoc renascentibus salutare, hoc virtutis in signe, hoc puaitia decus, hoc iudicium castitatis, hoc Dei sacrificium, hoc hospitalitatis virtus, hoc collegium sanctitatis; merito ergo maris Christi nomen est hoc maternum.*

Method. hæc Chrysologus. Methodius orat. in hypantem; tuum, inquit. Dei genitrix nomen diuinis benedictionibus, & gratis omni ex parte refertur. S. Bonaventura in speculo B. Virg. c. 8. eam alloquens: *Quia Dominus, inquit, nominatus sum, sius famosissimus famosissime est tecum, ideo & tu es famosissima. & nominatus sum tecum. Tu bene signata es per illam Ruth, de qua legitur sic. Sic exemplum virtutis in Ephraim, & habeat celebre nomen in Bethlehem, id est, in Ecclesia. O celeberrimi nominis Maria, quomodo*

do possit nomen tuum non esse celebre, quæ etiam deuotè nominari non potest sine nominantis vilitate, testatur tuus Bernardus dicens: *O magna, ô pia, ô multam laudabilis Maria, tu nec nominari potes, quin accendias, nec cogitari quidem, quin recreas affectus diligentium te, tu nunquam sine dulcedine diuinitus tibi in sua pia memoria portas ingrediens. Maria ergo, fratres, optimè signata est per illam famosissimi nominis feminam Iudith, de qua scriptum est. Nec erat, qui de ea loqueretur verbum malum. hæc Bonaventura.*

22. Quin etiam Dei genitricis nomini illud verè congruit, quod eidem Iudith sub typo Deiparæ dictum est in reg. mus cap. 13. libr. Iudith. *Benedicta es tu fili a Domino Deo excelso præ omnibus mulieribus super terram. Benedictus Dominus, qui creauit cælum & terram, qui te direxit in vulnere capitis Principis inimicorum nostrorum, quia hoc die NOMEN tuum ita magnificauit, ut non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Domini in aternū: pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulas omem generis tui; sed subuenisti ruina ante conspectum Dei nostri, & dixit omnis populus fiat. Iudith in libr. contempl. diota.*

Virg. Mar. cap. 5. ad eandem Virginem sermonem dirigens, de hoc nomine eleganter in *men insignis, & famosissimum. quod os Domini nominat, filius Dei, qui est os patris per Angelum, nomen nominat, videlicet, gratia plena. Postea minus laudat. verò nomen MARIE expressit dicens: Ne timeas, Maria, dedit enim tibi Virginis Maria tota super sancta Trinitas nomen, quod post nomen super benedicti filii tui est super omne nomen, ut in nomine tuo genuflectatur, uti manifestè patet, cælestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur huic sanctissimi nominis gratiam, gloriam, & virtutem. Non enim est in illo alio nomine post nomen super benedicti filii tui tam potens adiutorium, nec est vllum aliud nomen datum sub cælo hominibus post dulcè nomen Iesu, ex quo tanta salus hominibus refundatur, quia super omnia sanctorum nomina, respicit lapsos, sanat languidos, illuminat cæcos, penetrat dueros, recreat fessos, vngit agnostas, & iugum diaboli extrudit. Fama tui sanctissimi nominis, clarissima Virgo, MARIA, prius clausa fuit, quæ adiu in mundo morata fuit, seu post assumptionem tuam in Cælum divulgata fuit per omnia mundi climata; nam in prædicationse Apostolorum, in*

omnem terram exiuit sonus tui sanctissimi nominis, & manifestum toti mundo factum est. Tanta virtutis, & excellentie est tuum sanctissimum nomen, Beatrix Virgo, ut ad invocationem ipsius caelum rideat, terra lateatur, Angeli congaudeant, demones contremiscant, & infernus conturbetur. Tanta est virtus tui sanctissimi nominis, & semper benedicta Virgo MARIA, quod mirabiliter emollit,

Proner. 10 & penetret duritiam cordis humani. Ideo scribitur lucerna Domini spiraculum hominis, quia in vestigat omnia secreta mentis, sic etiam dicere tibi possumus, lucerna Domini, id est, MARIA, quia doctrix, & magistra maris interpretaris, spiraculum hominis, quia peccator per te respicit in spem venae, & gratiae, quia inuestigas, id est, inuestigat, & facit omnia secreta mentis, id est, abscondita cordis. O misericordissima Virgo MARIA, ego sceleratissimus peccator talis sum, & talis me feci, quod nomen meum praefusione non ausim nominare, quia nomen Christi habebam, sed nunc peccatoris. Ideo adiuuare me digneris, piissima Virgo MARIA, ut Christianus re, & nomine euadam, & sic perseverando, gratiam, te & tuum, filium Regem aeternum laudandi, obtineam in vitam aeternam. Amen. haec tenus Idiota.

Canisius Non immerito igitur nosse Canisius lib. 1. de beata Virgine cap. 1. de hoc nomine agens: Si illum aliud, inquit, venustum, praclarum, & gratiosum nomen ulli contigit mortalium, quod scribi, legi, decantari, pingi, sculpiq; mereatur, id MARIA nomen videri potest, dignum sane quod in omnium oculos, aures, & mentes incurrat, magnaq; cum reuerentia, & privatim, & publice nominetur sic ille: & sapientia pia fidelium consuetudo hoc sacrum nomen depictum in Templis, & in domibus religiose veneratur.

23. Caeterum de praestantissima huius sancti nominis in cunctis tentationibus virtute, atque efficacia, pulchre Bernardus hom. 2. super missus est, quem supra fuisse citauimus: sed ea, quae huc spectant non inutile erit repetere. Si insurgant, inquit, venti tentationum: si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca MARIAM: si iracundia aut auaritia, aut carnis illicebra nauticam conuulserit mentis, respice ad MARIAM: si criminum immunitate turbatus, conscientia facilitate confusus, iudicij terrore, & timore desperationis incipias turbari, & el ab sorbere, & tristari: In periculis, in angustiis in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca, non recedat ab ore, non recedat a corde, haec Bernardus.

Cui consonat illud, quod habet S. Brigitta lib. 1. reuelatio. cap. 9. ubi Deipara haec de suo nomine eidem reuelavit. Filius, inquit, meus quantum etiam honorauit nomen meum audi.

S. Brigitta

Nomen meum est MARIA, sicut legitur in Evangelio. Hoc nomen cum Angeli audierunt gaudent in conscientia sua, & reuerentur Deo, qui per me, & mecum talem gratiam fecit, & quoniam videns ipsi humanitatem filij mei in Destate glorificatam illi, qui in purgatorio sunt ultra modum gaudent, tanquam aeger in lecto jacens, si audierit ab aliquibus verbum solari, & quod ei placet in animo, quod statim exultat. Angeli etiam boni audito hoc nomine, statim appropinquant magis iustis, quibus dati sunt ad custodiam, & gaudent de profectu eorum, quoniam omnibus hominibus Angeli boni dati sunt ad custodiam, & Angeli mali ad probationem non sic quod ipsi Angeli separentur a Deo, sed anima sic seruiunt, ut non relinquunt Deum, sed inquierunt in conspectu eius, & tamen in stant, & inuitant animam ad agendum bonum. Omnes etiam Demones reuerentur hoc nomen, & timent, qui audientes hoc nomen, MARIA, statim relinquunt animam de unguibus quibus tenebant eam. Sicut enim aures quae in praedam unguis, & rostrum habet, si audierit sonum aliquem relinquit praedam, & cum nihil operis sequi videt, statim reuertitur ad eandem: sic Demones audito nomine meo, statim relinquunt animam, quasi terri, sed iterum aduolant, & reuertuntur ad eam, quasi sagitta velocissima, nisi aliqua emendatio subsequatur. Nullus etiam tam frigidus ab amore Dei est, nisi sit damnatus, si inuocauerit hoc nomen hac intentione, ut nunquam reuertatur veli ad opus solium, quod non discedat ab eo statim diabolus, & nunquam amplius reuertitur ad eum, nisi resumpserit voluntatem peccandi mortaliter. Tamen quandoque permittitur ei turbare eum propter maiorem remunerationem eius, sed non possidere. haec ibi. Quocirca iute optimo de hoc Deipara nomine illud Psalm. 68. de Ciuitate Ierusalem, quae eiusdem Virginis typus est, pronunciarum intelligo. & qui auigunt nomen eius habitabunt in ea: quasi qui hoc nomen pie venerantur, & colunt sub tutissimo Deiparae patrocinio, tanquam in munitissima urbe, inhabitaturi sint, quod exemplo Rachelis puella Rachelis Iudaeae confirmatur, quae beatissima Mariae dea ad nomen magna cum laetitia audire gestiens, & cursum ad eiusdem nominis reuerentiam theudens, & faciem per leemoinas erogare solita, tandem miro modo Deiparae ad Christi fidem Deiparae ope est conuersa, & conuersa.

cunctisque difficultatibus superatis sanctimonialium Monasterium est ingressa. quod uberioribus ex Thoma Cantipratensi lib. 2. apud cap. 29. part. 14. referemus tractatu de miraculis Deiparæ.

24. His omnibus subjiciam exemplum quoddam idoneis testimoniis egregie confirmatum. accidit enim anno Domini 1173. tempore Theodorici Flandriæ Comitis in Monasterio S. Bertini apud Urbem S. Audomari in Archiepiscopia Belgij Provincia, sub Leone dicti Cœnobij Abbate, cuius rei monumentum extat in tabula affixa basi à regione facelli beatissimæ Virginis Mariæ, quo exemplo aperte declaratur quantum Virgini sanctissimæ cordi sit pietas, ac religio erga eius nomen: hoc porro exemplum cum apud Vincentium Beluacensem in speculo historiali lib. 7 c. 116. ponatur, totidem verbis mihi referendum duxi; quo, nulla re addita, vel dempta, maiori sinceritate illud lectori proponatur; sic autem habet. *Quidam*

*Quinque
rosæ Mariæ
laudes, ac
nomen in-
dicantes à
Ioseph Mo-
nachi ca-
pito post o-
bitum pro-
grediuntur.*

Archiepiscopus Cantuariensis Ecclesia olim à Curia Romana reuerens in Abbacia S. Bertini, qua est apud S. Audomarum, hospitatus est; & die crastina auctus in capitulum sermonem adificationis cum fratribus habuit, quo finito eis indicavit, quia cum esset apud Beneuentum audisset: à quodam viro religioso, qui de partibus Ierosolymitanis erat, quod in illa terra quinque psalmos incipientes à singulis litteris nominis Beatae Mariæ in honore & memoriam ipsius frequentare multis consueverant, scilicet Magnificat, Ad Dominum cum trib. laudat. Retribue, in conuertendo, Ad te nauat, singulis Aue Maria promittentes: erat autem ibidem in Conuentu S. Bertini quidam Monachus, Ioseph nomine qui hoc vigilanter audiuisset, & quotidie post matutinas prædictos psalmos in honorem B. Mariæ decantare cepit. Accidit igitur, ut quadam nocte surgentibus fratribus ad vigilas ille frater Ioseph nomine non interesset choro psallentium; Superior vero chororum circumiens cum laterna, ubi eum non inuenit, ad lectum cuius eius perrexit, ibique eum defunctum reperit, conuocati autem fratres accurrant stupentes, & lugentes, vultumque et discooperientes, inuenerunt quinque flores rosarum; unus egre diebatur de ore, & lingua eius, duo de oculis; duo de auribus. Latentes pro tali miraculo tulerunt eum in chorum, & facie discooperita cum recentibus rosis diligenter inuenientes, in rosa, qua de ore exibat, inuenerunt scriptum MARIÆ: Tenuerunt ergo illum per septem dies, donec tres Episcopi conuenirent, quorum unus

fuit Atrabacensis Episcopus, qui fuit Abbas Cisterciensis, & multi alij Clerici, & Laici, qui viderunt magnalia Dei. hæc Vincentius. Ceterum qua ratione in illis rosis initium quinque psalmodum, quos Ioseph recitare solebat, descriptum fuerit, narratur plenius in Speculo exemplorum, distinct. 9. num. 119 ubi hoc ipsum Iosephionis factum ex libro exemplorum beatæ Virginis describitur: cum enim reliqua quæ supra ex Vincentio retulimus posita essent, hæc tubjiciuntur: Superior, inquit, eius monasterij, qui frater Iosephionis erat in nocte S. Andreae anno 1173. ubi cogitasset dictum Iosephionem ad matutinas cantandas in choro non adesse, sumpta laterna iuit in dormitorium, ubi eum præcedenti Vespre viderat in dormituum; cumque venisset in dormitorium ante fratris sui lectisterium inuenit eum in lecto sed mortuum; vultuque ex ore eius rosam mira pulchritudinis excreuisse, similem quoque rosam vultu ex quo bet oculorum suorum, atque aurium exortam. Super rosam autem in ore radicatam habebatur inscripta prima littera nominis MARIÆ, atque primus versus huius psalmi Magnificat: super rosam autem in dextro oculo radicatam littera A, primus quoque versus psalmi. Ad Dominum cum tribularer habebatur inscriptus, super rosam sinistro oculo R, & primus versus psalmi Retribue: super rosam dextra auris littera I, atque primus versus psalmi. In conuertendo: super rosam sinistra auris littera A, atque primus versus psalmi. Ad te leuatur. Cum autem his admirabilibus visis stuperet Superior, cum magno timore ad chorum cucurrit, visaque fratribus nunciavit. Cumque fratres ad spectaculum conuenissent, viso miraculo, miro timore conterriti, monachum ante dictum attingere verebantur; sed mox miserunt nunciū, & intinabant: Episcopo sub cuius stabant domino, qui vesperens gratias Deo, ac beatæ Mariæ matri eius, multum ex auidio miraculo est gaudius, eo quod sic Deo & gloriosa Mariæ eius deuote seruatis solent remunerari. Episcopus quoque induit Episcopalis bus solemnem processionem cum facibus, cum crucibus, atque iheribulis ordinariis, sicque cum conuenit, atque Clericorum solemni Collegio venit ad lectum Iosephionis monachi iam mortui: eandem autem rosam de ore iam dicti monachi, qua trahentis manum facile subsequebatur, atque cum suo v. gore, & decore incorrupta manebat, fecit in crystallo quodam formose artificiosè, ac reuerenter inclusam super altare reponi, ubi ad miraculi euidenciam ab omnibus possit videri,

*Speculo ex-
emplorum*

casto

cetera verò rosa mox educta aruerunt, atque pri-
stinam pulchritudinem amiserunt. Episcopus verò
suscepit corpus ante summum altare, quod in
honorem beatae Mariae fuerat consecratum, hono-

re debito sepeliuit; ubi ad declarandam clemē-
tiam Virginis, & deuoti ministri eius meritum o-
stendendum, plura postmodum miracula conti-
gerunt. haec in speculo exemplorum.

**GRATIÆ IMMENSITAS, QVAM VIR-
go Deipara in sua ab Angelo Annunciatione cum Filium Dei concepit est conse-
cuta: multiplex etiam gaudendi ratio ab eodem Angelo voce illa AVE, ei
significata, varij quoque typi, ac nomina, quibus eiusdem Deiparae,
qua Dei Mater est, dignitas exprimitur.**

C A P V T V.

S V M M A R I V M.

- Deiparam omnium Dominam, ac Reginam esse. nu. 5.
- Vocem AVE in saluione Angelica idem esse, quod gaudē. nu. 11.
- Parti typi, ac symboli Deiparae qua mater Dei est, sunt aures, quae sequuntur. nu. 22.
- Paradisus voluptatis. nu. 23.
- Civitas Dei. nu. 25.
- Domus Sapientiae. nu. 26.
- Aula Dei. nu. 28.
- Thalamus Sponsi. nu. 29.
- Liber grandis, nouus, & ob signatus. nu. 29.
- Ferculum Salomonis. nu. 30.
- Mors Dei. nu. 31.
- Medium terra. nu. 32.
- Fons hortorum, & puteus aquarum viuentium. nu. 33.
- Fons lucis. nu. 37.
- Caelum Domini. nu. 37.
- Sanctuarium Dei. nu. 37.
- Tabernaculum sui creatoris. nu. 37.
- Tabernaculum foederis. nu. 37.
- Templum Domini. nu. 38.
- Sacrarium Spiritus sancti. nu. 38.
- Sanctissima Trinitas nobis Triclinium. nu. 38.
- Mensa panum propositionis. nu. 40.
- Vrta aurea. nu. 41.
- Arca Testimony. nu. 42.
- Eximia Deiparae tum corporis anima pulchritudo. nu. 52.

quam in sua Conceptione ei tributam dixi-
mus; verum etiam praeter illam, praerogatiuam
quandam eximiam, & immensum gratiae au-
gmentum in hac filii Dei Conceptione illi col-
latum intelligemus. In primis sanctus Tho-
mas 1. part. quaest. 25. art. 6. agens, num Deus
possit meliora facere ea, quae faciit, in solutione ad
4. docet, B. Virginē ex hoc, quod est Mater Dei
habere quandam dignitatē infinitā, ex bono infi-
nito, quod est Deus, & ex hac parte non posse ali-
quid fieri melius ea, sicut non potest aliquid melius
esse Deo hęc D. Thomas Albertus Magnus a-
pud sanctū Antoninum 4. part. tit. 15. c. 20 §. 9.
Nō potest, inquit, intelligi maior gratia participā-
ri creaturae, quam esse Mater Dei. Idē habet Bo-
nauentura in 1. sentent. dist. 44. in expos. text.
in fine: Virginē, inquit, quo ad conceptiōnē prolis,
& quia fuit Mater Dei, quo nihil nobilius cogita-
ri potest, sic tantam habuisse bonitatis dignitatē
quod nulla mulier amplius capere potuit: si enim o-
mnes creaturae, quācumque ascenderent in gra-
dibus nobilitatis, essent praesentes, omnes deberent
reuerentiā Matri Dei, sic Bonauent. qui in hoc
sensu in speculo B. Virg. c. 8. Ipsa, inquit, est, quae
maiorē Deus facere non posset, maiorem manū
facere posset Deus, maius caelum posset facere Deus,
maiorē matrem, quā Matrem Dei, non posset facere
Deus. Ita Bonauent. & verò quam incompre-
hensibilis à nobis sit tanta Dei genitricis digni-
tas, mox pluribus ostendemus. Hinc oritur
ratio, quare Virginis excellentiam nec oratio-
ne explicare, nec mente omnino consequi pos-
simus: etenim vocabula, quae in sacris litteris
ex rebus nobis notis ad eius dignitatem me-
taphoricè declarandam adhibentur, per par-
tes Virginis praestantiam utrunque signifi-
cant: atque ita per Nardum odoriferam eius
humilitatem; per Altare thymiamatis, oratio-
nis sublimitatem, atque fragrantiam; per
Candelabrum aureum, charitatis feruentissi-
mā pretium inestimabile: per virgulā sumi ex-
imiam

S. Thom.
Materni-
tas Dei est
quandam
dignitas
infinita.
Alb. Mag.
S. Anton.

Bonauent.

Quod si de gratia in Annunciatione Virgi-
ni Deiparae collata loquamur, quando ve-
ra Dei genitrix est effecta, & ratione materni-
tatis habet actu singularem coniunctionem
cum filio gratiae auctore, tantamque gratiae
plenitudinem obtinuit, ut verbis utar sancti
Thomae 3. part. quaest. 27. art. 5. in corp. & ad 1.
ut eum, qui est plenus omni gratia in se recep-
it, eumque patiēdo, quodammodo gratiam
in omnes detrahit; facile ex hoc non solum e-
ius supra omnes puras creaturas praestantiam

Luc. 1.
Gratia B.
Virginis in
Annun-
tiatione
collata,
S. Thom.

universis aromatibus, Virtutum omnium plenitudinem, cum imitanda boni odoris sanctitate coniunctam; & sic per alia symbola alias Virginitatis prerogativas exprimeret conamur; i-
Cant. 6. deo Soli, Lunæ, stellis, Auroræ, Cætrorum aciei ordinatæ, & sexcentis aliis in farris littreis assimilatur propterea dicitur. *Quasi cedrus exaltata sum in libano, Quasi cyressus in montibus Sion;* & similia quæ in plurima, quorum tamè nullum per se, neque omnia simul Virginitatis excellentiam exequant. Quod pulchre animaduertit S. Bernardinus Sensis tom. 3. serm. 1. de nomine Virginitatis: *Sicut Deum ipsum, inquit, non uno tantum nomine nominamus, sed multis, ut sic eius incomprehensibilitatem enunciamus; sic gloriosam Virginitatem multis nominibus designamus; & non se lucem, nunc solem, & huiusmodi nominare solemus, ut si ad sublimitatem eius cognoscendam aliquantulum perstringamus, ita ille:*
2. Vnum est, quod Virginitatis dignitatem præcipue commendat, & est magnum illud nomen, **TREOTOCOS**, hoc est **DEIPARA**, quod tanto studio Sacrum Concilium Ephesinum contra Nestorij impietatem defendit. Sed ut hoc perfecte à nobis cognoscatur. Deus ipse, cuius Mater est, comprehendendus esset. At verò quia Deus clarè quidem videtur per lumen gloriæ, ab ipsomet tributum, potest; comprehendit tamen, ut docent Theologi cum S. Augustino epist. 109. & cum S. Thoma 1. par. q. 12. art. 7. ne à Beatissimæ quidem potest, nisi à se solo: idèò Deiparæ excellentia plenè à nobis cognosci nequit. Hinc S. Bernardinus Sensis tom. 2. serm. 5. 1. art. 3. c. 1. de B. Virg. *Tanta, inquit, fuit perfectio eius, ut soli Deo cognoscenda referretur, iuxta illud Eccles. 1. Ipse creauit illam in Spiritu sancto vidit, dinumerauit, & mensus est; scilicet, ipse Deus solus.* ita ille. Idem tom. 3. serm. 12. art. 2. cap. 2. loquens de Virginitatis assumptione: *Porro, inquit, soli B. Virgini, & filio suo nota sunt in plenitudine delicta, amplexuum mutuum, quod eundem habet filium, & sponsum.* hæc S. Bernardinus: propterea à Damasceno orat. 2. de dorm. Virg. dicitur vitæ thesaurus, abyssus gratiæ, quasi nobis veluti abyssus impenetrabilis, & non comprehensibilis. & Andreas Cretensis orat. 1. de dorm. B. Virg. *Quam, inquit, Deo tantum est laudare pro dignitate, qui quas nouit rationibus in ea fecit miracula.* idem Andreas. *Si quid, inquit, quod nos superat in ea diuina operata est gratia, nemo mi-*

retur intruens ad nouum, & inestimabile, quod in ea per actum est mysterium ab omni infirmitate infinitus exemplum. Augustinus super Magnificat tom. 9. cum de hoc mysterio ageret: *Dubium, inquit, non est celestium gaudiorum, & aterna dulcedinis quàm miram, atque incredibilem suauitatem Virgo ipsa concepit, quâdo illud æternum lumen cum toto maiestatis sua fulgore in eam descendit, & quem non capit mundus totum se intra viscera Virginitatis collocauit: audacter pronuncio quod nec ipsa plenè explicare potuit, quod capere potuit; sed Spiritu sancto uocante didicerat, sic sua per humilitatem tegere.* hæc Augustinus. **Rupertus** lib. 3. in Cant. 4. **Rupertus** verba illa: *Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum, ab; eo que à spiritibus latet, Virginitatis pulchritudini soli Deo plenè cognita, quæ nos latet, sic accomodat: igitur, inquit, oculi tui columbarum; & hæc uera pulchritudo est absque eo quod intrinsece latet, quod solus in te Deus; nobis autem quia inexpectatum, idcirco ineffabile, imò incogitabile est: si enim Apostolus raptus ad tertium cælum audiuit arcana uerba, quæ non licet hominibus loqui; quâto magis tu, Regina cælorum, per sepe celestibus intersuisti: quippe quam circumsteterunt obstricticum uice gloriam Deo concinentes Angeli, & inter hæc didicisti, vel assequuta es aliquid, quod latet, & latere nos debet.* hæc **Rupertus**. **Anselmus** de excell. Virg. cap. 2. *Hoc solum, inquit, de sancta Virgine prædicari, quæ Dei mater est, excedit omnem altitudinem, quæ post Deum dicitur, uel cogitari potest; & altissimum quid habet ad contemplandum, & rummandum mens humana.* ita **Anselmus**. **Bernardus** nomil. 4. super missus est: *Quid est, inquit, & uirtus altissimi obumbrati tibi? qui potest capere capiat: quis enim, exceptâ fortassis illâ, quæ hoc sola in se felicissimè merui experiri, intellectu capere, ratione discernere possit, qualiter splendor illa inaccessibilis uirginitatis, esse uisceribus infunderit, & uilita, inaccessibilem accedere ad se ferre potuisset, de portuncula eiusdem corporis, cui se animæ contempserat, reliqua massa umbraculum fecerit; & fortasse propter hoc maximè dictum est obumbrabit tibi; quia te, nimirum in sacramento erat, & quod sola per se Trinitas in sola, & cum sola Virgine uoluit operari, soli datum est nosse, cui soli datum est experiri.* hæc **Bernardus**. Idem habet **S. Bernardinus** Sensis tom. 1. conc. 6. **S. Bernardus** art. 2. cap. 22. cuius uerba infra afferam.

3. Ex hac dignitate maternitatis Dei deducitur,

Virginitatis maxima dignitas Deiparæ nom. ne significatur

Augustin. D. Thom. Maternitas Dei dignitas à nobis incomprehensibilis. S. Bernardinus. Eccles. 1.

Damasc.

Anár. Cret.

Augu.

Rupert.

Luc.

Anselm.

Bernard.

Luc.

Gratia

nitudo Vir-
gini ex ma-
ternitate
Dicōcessa
 citur, quod sicut ratione unionis hypostaticæ
 debetur humanitati Christi summa gratia, &
 gloria; ita ratione maternitatis Dei multa suo
 modo, & secundum ordinem diuinae sapien-
 tiæ Virgini debentur, præsertim magna quæ-
 dam gratiæ plenitudo, & ita S. Thom. 3. part.
 quæst. 27. art. 5. in corp. *Beata*, inquit, *Virgo*
Maria propinquissima Christo fuit secundum hu-
 manitatem, quia ex ea accepit humanam natu-
 ram, & ideo præ ceteris maiorem debuit à Chri-
 sto gratiæ plenitudinem obtinere, & quæst. 7. art.
 10. explicat plenitudinem gratiæ Virginis fuisse,
 quia scilicet, habebat gratiam sufficientem
 ad illum statum, ad quem erat eleuata à Deo.
 ut esset Mater unigeniti eius. Quare Cyprian-
 ferm. de Natiuit. Christi: *Vi matri*, inquit, *plen-*
itudo gratia, ut *Virgini* abundantior gratia de-
 batur. & Epiphanius ferm. de laud. Deiparæ:
Quomodo, inquit, *Virgo* inuenitur esse cælestis
 sponsa, & mater, quæ donorum ante nuptialium
 nomine Spiritum sanctum accepit, dotis uero gra-
 tia Cælum una cum Paradiso. Et Augustinus
 lib. de natura, & gratia c. 36. inde inferit plus
 gratiæ Virgini collatum ad omne peccatum
 vincendum, quia nimirum concipere, & pa-
 rere meruit Christum. Idem initio libri de As-
 sumptione Virginis: *Huius*, inquit, *dignitatis*,
 & gratiæ effectum nec cor concipere, nec lingua
 ualeat exprimere: & mox: *Ineffabilis sanctifica-*
tionis gratia quantum in corpore ualuerit Virginis,
illi soli notissimum, qui de ipsius naturæ naturam
 suscepit, quam conasit: & mox. *De tanta*, in-
 quit, *sanctitate loqui totum ut est*, impossibile est
 omni lingua humana. hæc Augustinus Simili-
 ter & D. Thomas 3. par. q. 27. art. 4. impo-
 cabilitatem B. Virginis. & art. 5. plenitudi-
 nem gratiarum in eadem; & art. 6. sanctifica-
 tionem eius in utero inde deducit, quia futu-
 ra erat Mater Dei. atque ita Anselmus de
 Concept. Virg. cap. 18 *Decens erat*, ut ea pari-
 tate, quæ maior sub Deo nequit intelligi, *Virgo illa*
niteret, cui Deus Pater unicum filium suum,
 quem de corde suo aequalem sibi genitum, tanquæ-
 se ipsum diligebat, ita dare disponebat, ut natura-
 liter esset unus, idemque communis Dei Patris, &
 Virginis filius; & quam ipse filius substantialiter
 facere sibi Matrem diligebat, & de qua Spiritus
 sanctus uolebat, & operaturus erat, ut conciperetur,
 & nascereetur ille, de quo procedebat. hæc
 Anselmus, cui consonat Bernardus epistol. 174
 Decuit, inquit, *Reginam Virginum singularis*
privilegio sanctitatis absque omni peccato ducere

vitam, quædam peccati mortisque pareret per
empiores, natus uita, & iustitia omnibus obti-
neres. Idem ferm. de Aqua ductu: Ne steteris in-
quit, uel inter Angelos Virgo sancta, sublimius
aliquid tuo sibi ministerio propinquum terra fi-
tionis prestola:ur. Paululum cum pertraxeris eos,
inuenies quem diligit anima tua. Paululum, in-
quam, non quia non incomparabiliter superomi-
neat, sed quod inter eum, & ipso: medium n hil
inuenias, & ista Intuere quomodo usque ad An-
gelos plenitudine gratia, super Angelos autem su-
peruauente Spiritu sancto Maria peruenit: &
mox, Magnum est Angelis ut minister sit Doctri-
ni: sed Maria sublimius quædam meruit, ut sis
Mater, tantoq; excellentior facta munere singula-
re, quando differens ut pra ministeris nomen acce-
pit. ita Bernardus. Idem sermone signum mag-
num: iam in eo, inquit, quod tam reuerenter, at-
que officiosissime ab Archangelo salutata est, ut
jam in regali solo supra omnes cælestium ordi-
nes legionum exultatam cernere uideretur, &
paulo minis adoraturus feminam, qui solebat ab
hominibus hætenus æquanimiter adorari, excel-
lentissimum nobis Virginis nostra meritum, & sin-
gularis gratia commendantur. Idem homil. 4 su-
per missus est: Si iuxta Salomonem, inquit filius
sapientia gloria est Patris, quando magis gloriosum
est. matrem ipsius esse sapientia. ita Bernardus.
B. Laurentius Iustinianus sermone de Assumpt. B. Lau.
Tanti, inquit, dignitate ceteris est effecta excellen-
tior, quando propinquior erat Verbo, S. Bernardi S Bernar-
nus tom. 3. conc. 61. ait. 2 c. 4. Mater Domini
nostri Iesu gloriosa Maria tanto melior est An-
gelis effecta, quanto præ omnibus creaturis hære-
ditauit, ut obtineret dignissima matris nomen. un-
de Propheta ait: Eleuata est magnificentia tua
super caelos Deus, magnificentia enim Dei dicta
est Virgo Maria. hæc S. Bernardus. Damasc.
cenus orat. 1. de dorm. cuius uerba præcedenti
capite etiam citauimus. Omnium, inquit, bono-
rum initium, & medium, & finis, securitas item,
ac uera confirmatio in illa seminis experte con-
ceptione, in illa diuina in habitatione, in illo de-
nique à labe omni remotio partu posita fuit ita
Damascenus: & Basilius Selencie Episcopus
oratio. de Annunciat. Si Petrus, inquit, ob id
beatus appellatur, Regniq; caelorum clauis ser-
titus est, quod Christum Dei filium palam con-
fessus esset, quomodo ea super omnes beata prædi-
canda non est, quæ illum parere promeruit, quem
ille confessus fuerat. Si Paulus electionis uas co-
gnominatus est, propterea quod uenerabile Chri-
sti

Can. 3.

Prouer. 10

B. Lau. Iu-

Bin-

S Bernar-

ditus.

Psal. 8.

Damasc.

capite etiam

rum initium,

et medium,

et finis,

securitas item,

ac uera confirmatio

in illa seminis

experte con-

ceptione,

in illa diuina

in habitatione,

in illo de-

nique à labe

omni remotio

partu posita

fuit ita

Damascenus:

& Basilius

Selencie

Episcopus

oratio. de

Annunciat.

Si Petrus,

inquit, ob id

Properea quod venerabile Christi nomen ubique terrarum circumferret, & promulgaret; quale nam vas censenda est Deipara Virgo, qua non manna, ut urna illa aurea, sed caelestem panem, qui fidelibus in cibum, & potum exhibetur, utro complexa est? hæc ille.

Nulli gratia donum pura creatura concessum est, quod Virgini non fuerit collatum. Ex hac Dei maternitate deducitur etiam illud, apud omnes Theologos receptissimum; Nollum gratiæ donum alicui puræ creaturæ esse concessum, quod simili, vel perfectiori modo non fuerit Virgini collatum, nisi sexui repugnet; quare gratiæ omnes virtutes, & privilegia in sanctis divisa, in una Virgine congregata inveniuntur. Hinc Bernardus epist. 174. Quod itaque vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas certe non est suspicari tanta Virgini esse negatum, per quam omnis mortalitas

Eccles. 24. emerfit ad vitam. Idem super illud (In plenitudine sanctorum decore mea) omnium ordinum sanctorum charismata singulatim esse affert in Deipara, cuius verba capite sequenti afferemus. Idem serm. 4. super Salve Regina, explicans de Virgine illud Cant. 4. Mille clypei

Cant. 4. pendunt ex ea, omnis armatura fortium: Non est dubium, inquit, te benedictam, intellectam, & affectam, & actum super omnes mortales Decalogum habuisse; & observasse; unde pro suis mille clypei ex te pendere dicuntur; decalogus enim si ex cognitione in affectum delatetur, quasi denarius quadratur, & parit centenarium, sed denarius solidus in operationem deductus millenarius est, & non solum clypei pendunt ex ea, sed & omnis armatura fortium: Nihil est enim virtutum, quod ex te non resplendeat; & quicquid singuli habuerunt sancti, in sola possedisti. Leclulus

Cant. 3. Es Salomonis, de quo in Cantico, en lectulum Salomonis, sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi. sic ille. Et Bonavent. in speculo B. Virg. c. 3. & 7. idem eleganter, & optime probat, & c. 3. Maria, inquit, dicitur mare propter affluentiam, & copiam gratiarum; unde scriptum est Eccles. 1. Omnia flumina intrans in mare, dum omnia charismata sanctorum intrans in Mariam, flumen gratia Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & Virginum intrans in Mariam, quid mirum si omnis gratia in Mariam confluit, per quam tanta gratia ad omnes defluxit: unde

Eccles. 24. ipsa optime dicere potest illud Eccles. 24. in me omnis gratia via, & veritas, in me omnis spes via, & virtus. ita Bonaventura, Ipsa enim Mater est eius, qui est via, veritas, & vita. Bernardus serm. Vginum magnum, ducit cum prerogativas gratiarum quibus singulariter Maria adornatur; de quibus dixerat Dignum plane stellis coronari caput, quod & ipsi longe clarius micans ornet eas potius, quam ornentur ab eis. hæc Bernardus. Albertus Magnus super missus est: Congregationes, inquit, aquarum vocavit Deus Maria, locus autem omnium gratiarum vocatur MARIA: sic Albertus, ad quod ipsum ante Albertum illustrasse videtur Petrus Chyrollogus serm. 140. cuius verba cap. 27. afferemus. idem Albertus in lib. de B. Maria Virg. cap. 69. 70. & 71. dicit, principium ex terminis per se notum esse, Virgini perfectius collatas esse omnium sanctorum gratias. quod refert, & probat S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 16. §. 2. & Franciscus Suarez 3. par. tom. 2. disputat. 1. sect. 2. hoc intelligit ex terminis Matris, & Filij, qui sit Deus, & principium omnis gratiæ, quod pulchre Methodius orat in hypapanthem explicat: Euge, euge, inquit, qua debitorum illum habes, qui omnibus mutuatur, Deo enim uniuersi debemus, tibi autem etiam ille debet, proinde qui dixit. Honora Patrem tuum & matrem tuam, ut is decretum à se promulgatum obseruaret & alios excederet, omnem matri & gratiam, & honorem impendit. sic Methodius. Petrus Damianus serm. de Nativitate B. Virgini. ei accomodat, ut diximus cap. 2. Thronum Salomonis eburneum, qui 3. Reg. 10. dicitur fuisse grandis: Quod grandissus, inquit Damianus, Virgine Maria, qua magnitudinem summa diuinitatis intra sui ventru conelust arcum? Attende Seraphim, & in illius superioris natura inferuola dignitatem, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumq; opificem opus illud supergredi.

nim Mater est eius, qui est via, veritas, & vita. Bernardus serm. Vginum magnum, ducit cum prerogativas gratiarum quibus singulariter Maria adornatur; de quibus dixerat Dignum plane stellis coronari caput, quod & ipsi longe clarius micans ornet eas potius, quam ornentur ab eis. hæc Bernardus. Albertus Magnus super missus est: Congregationes, inquit, aquarum vocavit Deus Maria, locus autem omnium gratiarum vocatur MARIA: sic Albertus, ad quod ipsum ante Albertum illustrasse videtur Petrus Chyrollogus serm. 140. cuius verba cap. 27. afferemus. idem Albertus in lib. de B. Maria Virg. cap. 69. 70. & 71. dicit, principium ex terminis per se notum esse, Virgini perfectius collatas esse omnium sanctorum gratias. quod refert, & probat S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 16. §. 2. & Franciscus Suarez 3. par. tom. 2. disputat. 1. sect. 2. hoc intelligit ex terminis Matris, & Filij, qui sit Deus, & principium omnis gratiæ, quod pulchre Methodius orat in hypapanthem explicat: Euge, euge, inquit, qua debitorum illum habes, qui omnibus mutuatur, Deo enim uniuersi debemus, tibi autem etiam ille debet, proinde qui dixit. Honora Patrem tuum & matrem tuam, ut is decretum à se promulgatum obseruaret & alios excederet, omnem matri & gratiam, & honorem impendit. sic Methodius. Petrus Damianus serm. de Nativitate B. Virgini. ei accomodat, ut diximus cap. 2. Thronum Salomonis eburneum, qui 3. Reg. 10. dicitur fuisse grandis: Quod grandissus, inquit Damianus, Virgine Maria, qua magnitudinem summa diuinitatis intra sui ventru conelust arcum? Attende Seraphim, & in illius superioris natura inferuola dignitatem, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumq; opificem opus illud supergredi.

5 Hæc etiam maternitas Dei, quæ est superna quedam coniunctio cum persona Verbi infinita, non est tantum coniunctio carnalis, ut bene animaduertit Suarez disput. 1. sect. 2. sed etiam spiritualis: Quia licet (ut ipse ait) media conceptione carnis su facta; tamen ad Deum ipsum aliquo modo terminatur: quam coniunctionem sanctus Thomas par. 2. quæst. 103. art. 4. ad 2. vocat affinitatem ad Deum, & propterea docet maximam reuerentiam (quæ appellatur hyperdulia) excellentiorem quidem quam aliis sanctis deberi B. Virgini.

DEI.

Bernard. Apocrit. Stella duodecim in capite Virgini prærogativa. Al. Magn. Pet. Chyrol. Cap. 27. S. Anton. Suarez. Method. Pet. Dam. Cap. 2. 3. Reg. 10. Mater. tas Dei. catur. nitas ad Deum. Suarez. S. Thom. Virgo hyperdulia adora nō.

DEIPARAM OMNIVM DOMINAM, ac Reginam esse.

Ande ratione maternitatis ad bona filij, est omnium Dominus, eam habere singulare ius ex Athanasio, Damasceno, Anselmo, & alii; quos mox citabimus, ideoque esse Regnam, ac Dominam omnium: nam & David Psalm. 44. sic eam vocat, cum dicit: *Assistit Regna à dextris tuis in vestitu deaurato circumcincta varietate*: quæ verba de B. Virgine interpretantur Athanasius, & alij, quos capite sequenti citabimus: quod ipsum nomen Mariæ indicat, quæ significat Dominam, quem admodum ex Hieronymo de nominibus Hebraicis in Mathæo, & aliis superiori capite diximus; & præfigurata est in Sara, quæ antea vocabatur Sarai; quod idem sonat, quod Dominam, vel Princessem mea: sed postea à Domino mutata si est noem Genes. 17. & vocata est, Sacra id est Dominam, vel Princessem absolute absq; addito pronominis (Mei) quasi universaliter Dominam, & Princessem & propterea ab Ecclesia salatur: *O gloriosa Dominam uem; Salve Regina. Ave Regina Cælorum, & Dominam Angelorum*: Hinc est quod Cant. 3. in ferculo Salomonis, quod, ut infra dicam, Deiparam adu- brabat, Ascensus erat purpureus, significat enim Virginem sanctissimam ad regiam dignitatem, & potestatem (*Cuius insigne*, inquit Ambrosius in Luc. 23. est purpura) censuram, ideo Basilus, & Chrysostomus in suis Liturgiis crebro eam Dominam nostram vocat. Methodius orat. in hypapantem docet sacrum Mariæ caput à Deo coronatum esse Ephraem orat. de B. Virgine: *Reginam omnium*; & iterum; *Dominam Principem, atque Reginam præstantissimam, & per quam benedictam dominarum Dominam purissimam, & mox: Reginam, ac Dominam cunctis sublimem*; & iterum; *Reginam supernorum Cœlium, & Dominam Angelorum eam appellat*. Athanasius serm. de B. Virg. *Quia ipse Christus, inquit, Rex est, & Dominus; Mater, quæ eum genuit, & Regina, & Dominam verè conjetur Nazianzenus in Tragedia de Christo patente, sic eam affatur.*

Regina, Dominam generis humani bonum.

Andr. Gret. Damase. Andreas Cretensis omnium hominum Dominam vocat: quibus consonat Damascenus lib. 4. de fide cap. 15. *Itaque, inquit gratia (nam hoc sonat Anna vocabulum) Dominam pari, hoc enim sarai. nom, ne significatis; verè*

enim rerum omnium conditarum Dominam esse: hæc est cum Creatoris mater existit. & infra: *Si propriè, ac verè Dei genitrix, & Dominam, quæ omnium creaturarum dominatrix, Ancilla, & mater omnium conditorum effecta*. Idem orat. 1. de Natiuit. ad Sanctos Ioachim, & Annam: *Vos Angel's superiorem, at nunc Angelie dominantem filiam in lucem extulistis, & orat. 2. de Assumpt. Oportebat Dei matrem, ea qua filij erant possidere, atque ab omnibus rebus conuictis, ut Dei matrem, & ancillam adorari*. Petrus Chrylologus sermo. 142. *Maria, inquit, hebrao sermone, latine Dominam nuncupatur: nasci, & vocari Dominam ipsa sua germinis, id est Christi filij fecit, & impetravit auctoritas, & sicut Epiphani hæc, 57. ait: Si Christus Leonis catulus, profecto etiam Genitricem eius leonam dixerim: Unde infert Virgini non contigisse secundum partum: ita si Christus est Rex, profecto mater eius est Regina*. Deiparam porro auctoritatem apud Christum esse maximam indicat Athanasius in sermo. de Deipara, ubi ait: *Eam esse Reginam secundum sexum femininum, quali dicat, teneri omnes eius reuerentiam exhibere, tanquam omnium rerum Reginæ, & potestatem impetrandi à filio maximam habere, qualem habet regina vxor, vel mater Regis, quod ex Athanasio animaduertit Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 2. sect. 2. propterea Augustinus serm. 3. de sanctis: *Iustificere, inquit, debet notitia humana hanc verè fatens Reginam Cælorum pro eo quod regem peperit Angelorum*. & infra: *De te, inquit, quicquid dixerò muner laus est, quam dignitas tua meretur: & mox. Si Dominam Angelorum vocem, per omnia te esse probabis*. Germanus orat. de oblat. Deip. introducit Zachariam excipientem Virginem Primam à parentibus Deo in templo oblatam, & spiritu prophetico futuram matris Dei in ea dignitatem agnoscentem, eique dicentem: *Ades dum Dominam omnium terræ genarum: ingredi in gaudium Domini tui, & infra, illud psalmi 82. contra eos, qui Virgini obloquebantur, sic accommodat: *Erubescant, inquit, & deficiant, & poreant, & cognoscant, quia nomen est tibi Domina*. Anselmus de excell. Virg. cap. 9. *Mariam iure materno, ait, cælo, terræq; cum filio suo esse præsentem, & capit. 7. *Scilicet, inquit, Virgo dælarso habentis vna spatio in latitudinem Regni cælestis n' conijura se que post filium omni creatura & cunctis, terre, & cæli, & inferorum perennis****

Maria est Regina
Psal. 44.
Maria po-
men idem
sonat quod
Dominam.
Hieronym.
Maria in
Sara figu-
ratur.
Genes. 17.
Offic. ec-
cles.
Cant. 3.
Basil.
Chrylof.
Method.
Ephraim.
Athanas.
Nazianz.
Andr.
Gret.
Damase.

Chrysolog.
Epiphani.
Athanas.
Suarez.
August.
Germanus.
Anselm.

- Bernard.** iure dominaturam. Bernardus sermo. Signum magnum, agens de humilitate Virginis, & de eius exaltatione: Merito, inquit, facta est nobilissima prima, qua cum prima esset, omnium se se nobilissimam faciebat: merito facta est omnium Domina, qua omnium ex se exhibebat ancillam: merito den que super Angelos exaltata est, & c.
- Rabbi Haccados.** hęc S. Bernardus. Rabbi Haccados magne apud Iudæos opinionis ad petitiones Antoni Consulis Matrem Messie Dominam absoluit, ac rursus omnium prophetarum Dominam, & magistram fore docet. S. Thomas opusc. 8. de plenitudine gratie Virginis, quam dicit esse totius sanctissime Trinitatis nobile triclinium: & ideo, inquit, conuenienter Maria syriacè, Domina, interpretatur.
- Petr. Dam.** Petrus Damianus. eum. de Natiuit. Fecit, inquit, in te magna qui potens est, & data est tibi omnis potestas in celo, & in terra. Bonauentura in speculo capit. 3. Virgo, inquit, reuera est Domina celestium, terrestrium, & infernorum: & illud Esther 15. quæ duas famulas secum habuit cum ad Assuerum adiuuit, eleganter exponit de natura Angelica, & humana, quæ Virgini famulantur. Idem in speculo capit. 8. explicat illud Ecclesiast. 24. In Ierusalem potestas mea, id est, in Ecclesia militante, inquit, & triumphante potestatem habet mater potentissimi Creatoris, Rupertus libro 3. in Cantic. 4. ad Deiparam tanquam ad præcipuam sponsam, & amicam pertinere vult illud: Coronaberis de cubilibus leonum, & de montibus pardorum: & subiicit: ita, inquit, coronaberis o Virgo, ut in celo Regina sanctorum: & in terra regina sis regnorum: item prædicabitur de te, quod sis mater Christi: ac proinde Regina Cælorum, totum iure possidens filij regnum. Ita Rupertus. sanctus Antoninus 4. par. titul. 15. cap. 22. §. 9. Maria propter Christum imperatrix, & monarcha est mundi, & cap. 20. §. 2. de Deipara interpretatur illud Ecclesiast. 24. Et in Ierusalem potestas mea, id est, in Ecclesia, quoniam luna, inquit, qua Ecclesiam significat Apoc. 12. sub pedibus est Virginis, non tantum sub eius patrosinio: verum etiam sub eius est dominatione, ac potestate. S. Bernardus Senensis tom. 1. concil. 61. artic. 1. capitul. 7. probat Dei genitricem hæreditario iure omnium, quæ sunt infra Deum, habere regale dominium, & inclitum obtinere principatum: quoniam Christus Dominus eius filius in primo, inquit, instanti sua conceptionis monarchiam totius promouit, &
- obtinuit vniversi, & tom. 2. concil. 3. artic. 3. capit. 1. probat B. Virginem esse Reginam, & Dominam Cæli, & capitul. 2. dominari etiam Dominis omnibus; omnium quoque factum esse patronam, & Aduocatam. Idem ait Idiota lib. 1. contempl. de Vig. ca. 1. ideo in coelis eam habere singularem aliquem splendorem, vel aliquid aliud, quod sit velut insigne regie dignitatis, & diadema regni in cap. seq. demonstrabimus.
- 8 Et quod miraculo non caret hanc Virginis excellentiam cum concepit Deum significasse videntur Druides apud Gallos sapientissimi, qui multis annis ante Christi Incarnationem Carnuti Vrbe Gallie Lugdunensis, aram posuerunt hoc titulo insignem. VIRGINI PARTURÆ, vbi nunc magnificentissima in Deiparæ honorem est extructa Basilica. Egyptij item ante Christi aduentum, Virginem in lecto, & infantem in præsepio collocare, & adorare soliti fuere, ex Ieremia Propheta, qui apud eos exulauit admonitione, quod tracta. de templ. Deip. vberius demonstrabimus. Idem, vt bene probat Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 22. sect. 2. Deipara ab initio seculi tam in ecclesia triumphante, quam in militante aliquo modo adorata fuit; verisimile enim putat eam ab Angelis Beatis, in Verbo clarè cognitam, quoniam ad eorum statum pertinebat cum perpetuò futura esset Domina eorum, & Regina, & videtur colligi ex D. Thoma 3. part. q. 30. art. 2. ad 3. si solutio cum ratione expendatur. Certè S. Brigitta in suis reuelationibus in sermone angelico cap. 4. dicit Angelos diuinitus ab initio eam futuram cognouisse, eamq; dilexisse, ac de ea gauisos esse. S. Vincentius serm. 2. de Natiui. Virg. agens de eius conceptione ait: non credatis, inquit, quod fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur, nascimur, & nutri-mur: sed statim postquam corpus Virginis fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata: ideo sit festum de eius conceptione, quia facta est lux sanctificationis in ea, & statim Angeli in Cælo fecerunt festum Conceptionis. hęc S. Vincentius, quoniam scilicet Virgo in eius Conceptione præuidebant eam Dei genitricem futuram.
- Ad hęc quando concepit filium singulare gratia augmentum gratiæ, & singularem perfectionem sanctificationis præter omne meritum à immenso Deo accepit propter præsentiam diuini Verbi ex ea carnem sumeatis, iuxta illud Angelus, consecutus Spiritu

Luc. 1. Spiritus sanctus superueniet in te: & de hoc augmento in conceptione filii nullus sine temeritate, ut ait Suarez disput. 18. sect. 4. dubitare potest: quare Beda hom. de Visitatione: Quis, inquit, dicere, quis asstimare sufficiat, qua tunc gratia spiritum Dei generis repleuit: cum tanta in matris praeconiosis lux domi caelestis emisit.

S. Bernardus. 9. S. Bernardinus Senensis tom. 1. concil. 61. art. 1. cap. 12. hoc ipsum eleganter sic explicat: Quod Deus, inquit, generet Deum, nulla requirebatur in Deo dispositio, cum et ex natura conueniret, ut per viam naturae intellectus produceret Verbum per omnia sibi aequale. Sed quod famina conciperet, & pareret Deum, est, & sui miraculum: oportuit enim, ut sic dicam, scem nam eleuari ad quandam aequalitatem diuinam per quandam quasi infinitatem perfectionis, & gratiarum: quam aequalitatem creatura nunquam experta est: unae (ut credo) ad illum abyssum imperscrutabilem omnium charismatum Spiritus sancti, qua in B. Virgine descendit in hora diuinae Conceptionis intellectus humanus, vel angelicus nunquam potuerunt attingere, & cum Virgo diceret: Quomodo fiet istud, &c. Angelus respondit se tantum mysterium ignorare, dicens: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Alifsimi obumbrabit tibi: quasi dicat, quod à me quare ignoras aeterna sapientiae Doctor, qui sibi ipsum hoc Alifsimum mysterium reseruauit, te per illuminatissimam experientiam edocebit. hanc d.

Offic. Eccl. Bernardinus. & ideo Ecclesia in quadam oratione, sic dicit: Omnipotens sempiternus Deus qui Gloriosa Virginis matris Mariae corpus, & animam, ut dignum filii tui habitaculum effici mereretur Spiritu sancto cooperante preparasti, &c.

Andr. Cret. Et Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. respiciens ad praecellissima dona, quibus Deipara ornata fuit, eius pulchritudinem tantam fuisse dicit, ut Deus illam desideraret: quod significatur Psalm. 44. Et concupiscet Rex decorem tuum: verba And. ad Deiparam haec sunt: Tu es terra, qua est verè desiderabilis, Rex enim desiderauit gloriam tua pulchritudinis, & amauit diuitias tuae uirginis, & in te habitauit, & inter nos fixit tabernacula, & per te Deo, & patri nos reconciliauit, quare meritò Vincentius libr. de laud. Virg. ut refert Canisius libr. 5. de Deipara c. 30. citans ex Fulgentio de B. Virgine: Tali ergo, inquit, ac tanta persona, nihil tantum ad honorem cumulum accedere maius posse, quam ut Dei filium Virgo conciperet, & Virgo mater eideret. & S. Bernardi-

nus Senensis tom. 2. concionum sermo. 51. artic. 3. capit. 1. dicit, B. Virginem actu illo fidei, & obedientiae, quo Angelo Christi Incarnationem annuncianti assensit, & assentiendo se se condignè disposuit, ac de congruo meruit, ut esset Mater Dei, plus meruisse, quam meruerunt omnes Angeli, & Sancti in omnibus actibus suis, quia scilicet (ut explicat Suarez disput. 18. sectio. 4. eo actu meruit saltem de congruo eam dignitatem, cui excellentior gratia, & gloria quodammodo debebatur: verba S. Bernardini haec sunt: Si quis, inquit, considerat virginis consensus ad tantum mysterium finalem terminum, claudet intelliget quod omnis dignitas, & perfectio inclusa in hoc, quod est esse matrem Dei, tam mente, quam carne comprehendatur in eo: quod quidem transcendit in merito in infinitum, quicquid aliud sub Deo homine cogitari, vel dici potest. Si igitur terminus tam ineffabilis suo merito proportionatus, oportet quod meritoria perfectio huius consensus fuerit perfectioni sui termini proportionata. Ex his igitur colligi potest Quamuis Virgine Beatam in conceptionis filii Dei con- ratione sensu plus meruisse, quam omnes creaturas, tam Virgo suo Angelos, quam homines in cunctis actibus, mori- consensus bus, ac cogitationibus suis: nempe omnes, qui me- in Annun- ciatione plus me- nant: hac autem Virgo in illo admirando consensu ruerit meruit totalem fomitem eximiam, dominium, Angelis & primatum totius orbis, plenitudinem omnium omnibus, gratiarum, omnium virtutum, omnium donorum, & hominibus. omnium beatitudinum, omnium fructuum spiri- tus, cunctarum scientiarum interpretationes ser- monum, spiritus prophetia, discretionones spirituum, operationes virtutum: meruit fecunditatem in uirginitate, maternitatem filii Dei: meruit quod sit stella maris, porta caeli, & super omnia, quod Regina misericordia nuncupetur, ac talis nominis consequatur effectum, unde meritò Prouer. ult. de Pröu. 31. ipsa B. Virgine Salomon ait: Mulier filia congregauerunt diuitias, ut supergressa es uniuersa: haec tenet S. Bernardinus.

10. Et S. Augustinus serm. 18. de Sanctis ad August. illa verba: Ecce ancilla Domini. O salix, inquit, obedientia, de qua dictum est: melior est obedientia, quam sacrificium. Haec est omni sacrificio gra- uior, haec voluntas cunctis hostiis acceptior, propter uirginis in- hanc beatam eam dicent omnes generationes. Ita Annunciatio Augustinus. Adde tot, tantaque diuinitus tione, in hac admiranda filii Dei conceptione eam 1. Reg. 16.

accepisse, vt Virgo humillima, Spiritu sancto
vigente, ne tot, tantisque beneficijs ingrata
videretur; Deum magnificans, in hæc verba
prioruperit: *Eccc enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes, quia fecit in me magna, qui
potens est; de quo Augustinus super Magnificat,
tō. 9. Fecit, inquit, mihi magna, magni fuit, vt
Virgo sine virili semine filium conciperet, & ma-
ter fieret sui plasmatoris fecit mihi: quod enim
in ea ad omnium salutem factum est, hoc privile-
gio dilectionis ad eius gloriam singulariter est
ordinatum, & ideo dixit, magna, quia myste-
rium incarnationis Verus super omnia constat
esse ineffabile.* hæc Augustinus.

S. Antonin. Hinc est quod S. Antoninus 4. par. tit. 15.
cap. 17 §. 1. Forid inquit, in ipso conceptu, vel
partu sibi datum est ad horam, ut videret myste-
rium huiusmodi, ut in patria, sicut Paulus vidit

B. Virgo in Deum in rapto, & pro illa hora fuisse fides, & vi-
toriam in so. ita S. Antoninus, qui citat Albertum hoc
hac vita colligentem ex verbis Bernardi homil. 4.
vidit Deū super missus est, vbi ait: illi solum datum est nos-
per essen- se, eius solum datum est experiri, & infra: quate-
niam: nus qui tantum Patri est notus, sit & illi. ita

Cyprian. Bernardus & confirmatur ex Cypria. serm. de
Natiuit. vbi de Virgine ait in hunc modum:
Virgo, inquit, carnis, & mentis integritate insi-
gnis: spiritus est corporali, intus, & extra Christi
prejensia fruebatur, sic Cyprianus: & certe p. e.
ac probabiliter affirmari potest, interdum
in hac vita Virginem eleuatam fuisse ad vi-
dendum clarè diuinam essentiam breui tem-
pore præsertim post diuini verbi in eius ve-
tero Conceptionem, quemadmodum colligi-
tur ex citatis auctoribus; & præterea
in CHRISTI gloriosa Resurrectione, post
illam Dominicæ Passionis procellam, &
solitudinem illius tridui, in quo eius ani-
ma doloris gladio est transfixa, quando ei
omnium primæ, vt capit. 11. ostendemus,

Cap. 11. CHRISTUS ab inferis rediuitus apparuit;
hoc enim dignitati, & statui B. Virginis erat
valde contentaneum. Neque enim privile-
gia Virginis omnia expressè ponuntur in sa-
cris litteris, sed satis fuit declarari Matrem
Dei, ex quo reliqua conijcere, & colligere
licet, præsertim cum plerique de Paulo, &
Moysè affirmant vidisse eos Deum per essen-
tiam, quod concedit S. Thomas 1. par. q. 22.
art. 11 & complures ex Patribus idem astu-
unt: ergo Virgini id non erat denegandum.

S. Thom. Hoc quoque de Virgine affirmat Ioannes
Randin.

Raulinus tom. 2. serm. de Sanctis serm. 46. & Raulin.
citatur Linconiensis lib. 4. Angelicæ hierar-
chia cap. 6. Idem docet Suarez in 3. par. tom. 4.
2. disput. 19. sect. 4. & citat Dionysium Car-
thulianum super Dionysium Arcopagitam
de cælesti hierarchia art. 8. & Gerlonem al-
phab. 15. tit. 8. & alphab. 88. tit. 9. & alios.
Kuperius 3. in Cant. in illa verba: *Oculi tui
columbarum, vult Virginem perfectius ad ter-
tium cælum raptam vidisse arcana, quam
Paulum & Betan. serm. de B. Virgine, qui Bernard.
habetur tom. 2. fuorum operum: Credenatim
est, inquit, Christum frequenter matrem suam
ad montem myrrha, & ad collem thuris sublimasse,
in cellam vniuersam occultasse, sui prout nouit,
& voluit gloriam despicam, & super cælestem re-
uelasse no. etiam hæc eibi. Dionysius vero Car-
thulianus Virginis studiosissimus in 1. sen-
tent. distin. 16. q. 2. huic quæstioni sic respon-
det Dicendum est, quod præsertim Virgo
quamdiu vixit in corpore adhuc mortali, fuit
vixit, quamvis certissima credatur interdum
raptam in diuinas gloria Dei, usque ad summam
Trinitatis visionem, per speciem multo vtiq; cla-
rius: & (vt puti) multo frequentius, ac diuini-
us quam Moyses, aut Moyses: reduta tamen ab
huic modo contemplatu, ambulabat per fidem,
& fuit vixit, ac promeruit, & profecit in ex-
ercitijs, adibusq; virtutum, & sic eruit in gra-
tia: & vixit sermone de Assump. ione sanctus fa-
toribus, ad filij quoque sui clarissimum, & in-
sistentem inuicem affectuosissimè suspirant, hæ-
ctenos Carthulianus.*

*Vocem Ave initio Saluationis Angelica idem
esse quod Gaudet multiplicem quoque in An-
nunciatione gaudens rationem
Deiparam habuisse.*

11 Sed, & præstantiam, quam in filii Con-
ceptione affecta est Virgo beatissima
non obscurè indicatam existimo in noua illa
saluatione: *Ave gratia plena, Dominus tecum,
benedicta tu in mulieres à S. Gabriele;*
Quam Irenæus lib. 5. contra hæreses capit.
25. vocat, *Archangelam Demurgi*, hoc est, om-
nium officijs) noua legatione officiosis-
simè et allata, & totius sanctissimæ Trinitatis
nomine pronuntiata, Diuinoque consilio à S. Luca in sua Evangelica historia ad
Virginis præconia mortibus declaranda
litteris

Maxima
Dei para
excellens
in salu-
tione ang-
lica in-
ca. 11.
Irenæus.

Ambros. litteris consignata; eam enim Ambrosius lib. 1. in Lucam Benedictionis novam formulam appellat, eamque nunquam lectam, nusquam antea competam, soli Mariæ servatam fuisse tradit. Quod ipsum ex Ambrosio, Beda in comm. in Luc. & ante Ambrosium Origenes homil. 6. in Luc. observarunt. Quare de hac salutatione Sophronius in sermone de Assumptio *Non simplex*, inquit, *vel consueta fuit ista saluatio: sed omnia admiratione digna: siquidem venerationis fuit dolatio, oblatio muneris, famulus obsequij.* Idem habet Chrysologus sermone 140. Petrus verò **Peir. Dñ.** Damianus sermo. 3. de Nativitate Virginis: *O novum, inquit, & inauditum Angelicæ salutationis obsequium: plenam appellat gratia, quia ipse ad eam descendebat, per quem omni mundo collata est gratia.* Et Ephraem in oratione de Deipara, hanc Angelicam salutationem præclara, & exquisitis epithetis celebrat in hunc modum: *Keple, inquit, os meum gratia dulcedinis tua o Domina, & illumina mihi mentem o gratia plena: move linguam meam, & labia ad laudes tibi alacriter, laetisq; animo decantandas, & præferam dulce illud melos Angelicum longe celebratissimum, quod Angelus Gabriel in Nazareth servula habitæ ad te Virginem, matremq; Dei mei integerrimam, clemens cecinit, salutationem (inquam) maxime congruentem, atque decentem, & dignissimam mundi salutem, cunctarumq; animarum medelam, atque tutelam: hæc ille. Bernardus homil. 2. super missus est. Iniungitur, inquit, nova legatio Angelo Gabrieli, & novam virgo professa virtutem, novo salutationis honoratur obsequio: antiqua excluditur maledictio mulierum: novam nova mater accipit benedictionem. hæc Bernardus, & B. Laurent. Iustinianus: Merito, inquit, Angelus ad Virginem mittitur, ut novam gratiam novi partus, nova salutatione differeret. Ex quibus omnibus cur Angelus Gabriel nova salutandi ratione in hac sua ad Virginem legatione sit usus, plures rationes cuilibet colligere non erit difficile.*

12. Et ut huius salutationis reliqua verba in præsentia omittam, cum ea alibi in locis huius operis fere expendantur; de primo tantum, quod est, Ave, aliquid mihi dicendum existimaui, & sanè vox illa, Ave, initio salutationis ab Angelo posita, veri, ac solidi gaudii causam Virgini adesse significavit; quod Angelus verbis, quæ subiecit, numero paucissimis; sensu tamen ingenium Deiparæ præ-

coniorum plenissimis, satis declaravit, cum eam gratia plenam, & cum qua Dominus singulari ratione esset, quam etiam inter mulieres benedictionis primas consecratam pronunciauit: quæ tamen enim Græca vox *Χαρη* apud ð Lucam, & *Salve* significet, & Ave; Latini tamen iam inde ab exordio nascentis Ecclesiæ non absque divino nutu vertere manserunt Ave; quod ex Festo de verborum significatione idem est, quod *Gaudere*: quo indicarent Angelum Gabrielem tantæ legationis nancium, Evangelii initia auspiciatum fuisse à voce lætitiæ, quæ tum sanctissimæ Virgini, tum etiam toti naturæ humanæ (cuius personam in Christi incarnatione Virginem gessisse auctori est sanctus Thomas 3. par. quaest. 30. art. 1. Jobventura erat nam & in Christi ortu Angelus hoc ipsum mysterium Pastoribus annuncians, eiusdem lætitiæ meminit illis verbis: *Ecco Euan-gelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: & Deipara de hoc eodem mysterio agens, ingenti lætitiæ perfusam testatur cum diceret: Et exultavi spiritus meus in Deo salutari meo.* Atque in hunc sensum complures Patres ex gratiis, & latinis illud, Ave, accipiendum docuerunt. Basilius enim homilia de humana Christi generatione: *Maria, inquit, edocta, & iussa est ab Angelo GAUDERE: similiter, & Nyssenus in homil. de humana Christi generatione: huius annunciati ab Angelo ad Virginem gaudii, eleganter meminit illi opponens dolorem denunciatum Eue: Tunc ad Virginem, inquit, missus est Gabriel, qui ei divinæ voluntatis arcanum aperiret, his autem sanctissimis verbis usus est, Ave gratia plena Dominus tecum: contraria hæc est oratio illis vocibus, quas prima mulier audivit, tunc enim illa doleribus propter peccatū damnata est, nunc autem in hac per GAUDIUM dolor expellitur: in illa molestia partum præcesserit, huic partum LÆTITIA præannunciat. hæc Nyssenus, & Euthymius in proœmium Lucæ: *Eva, inquit, iussa est habere marem, Maria autem Gaudium materori contrarium. & Andreas Cretensis orat. de Annunc. Decuit, inquit, lætis ut præconijs Gabriel Reginam salutareret, qua & lætitiæ organum, & immensi Gaudii est Gematrix. ipsum verò Ave, salutis consilium, & immensi Gaudii præconiū vocat. Iustinus martyr præclarissimus, & antiquissimus in colloquio cum Triphone iudæo. Homo, in-**

Luc. 1.

Festus.

S. Thom.

Luc. 2.

Luc. 3.

Basilius.

Nyssenus.

Gen. 3.

Euthym.

Andr.

Cret.

quit,

quit, natus de Virgine, ut per quam viam fraude serpentis subintravit inobediencia, per eandem sequeretur venia. Cum enim integra virgo esset Eva, conceptio verbo serpentis inobedienciam mortemq; peperit. At Virgo Maria postquam concepit fidem cum gaudio adferente sibi Gabriele Latum nuncium respondit, fiat mihi secundum verbum tuum sic ille. & Procopius Gazeus in Gen. 3. Gabriel, inquit, orationem inchoauit per Ave, & causam Latitia subdit, cum ait Dominus tecum: Eva peccans trisittiam à serpente, traxit, quom in peccatores transfudit: Maria gaudium, & salutem toti mortalium generi obnunciavit: humaniq; generis in peccationem, in quam deuenerat fugauit.

Procop. Gaz.

Qua scilicet
iuncta for-
mula vsus
est Ange-
braa lin-
gua.
Luc. 1.

Neque verò illorum sententiæ astipulor, qui Angelum hebraicè cum Virgine loquentem, salutatione hebraeis consueta, quæ verbis illis, Pax tibi continetur vsus fuisse affirmant; quam S. Lucas græcè scribens per verbum *χαιρς*, expressit. In cuius rei confirmationem asterunt interpretem Siriacum euangelii S. Lucæ, qui illud *χαιρς*, Pax tibi, vertit. Cæterum pluri faciendi iunt tot, tantiq; Patres citati, qui initio Angelicæ salutationis Gaudium, atque læticiam virgini significatam disertis verbis affirmant: quamuis enim in illa salutatione hebraeorum, Pax tibi, is, qui salutatur gaudere, & bono esse animo iubeatur; tamen S. Lucas, qui in cap. 24. sui Euangelii Christi, salutationem post resurrectionem hebraicè similiter cum Apostolis loquentem græcè vertit, Pax vobis; quemadmodum S. Ioan. c. 20. sui Euangelii, si Angelus in Virgine hebraico idiomate annuntianda, eadem salutandi formula vsus esset, vtrique non, Ave, sed, Pax tibi, græcè reddidurus fuisset; nam & S. Marcus cap. 14. & Græcus S. Matthæi interpres ca. 26. eodem verbo *χαιρς*, Christum à Juda, & à Christo sanctas illas mulieres Matth. 28. salutatas ponunt. Ex quibus duplicem salutandi formulam apud Hebræos in vsu fuisse colligi potest: quarum alteram, quæ apud Græcos *χαιρς*, apud Latinos, & ve, redditur, Angelus in Virgine annuntianda vsurpavit: quod magis confirmatur ex libro Tobie cap. 5. vbi in editione vulgata latina (nam in textu græco Tobie nulla salutationis formula habetur) legimus salutationem Archangeli Raphaëlis ad Tobiam seniozem cæcum verbo precantis ei gaudium in hunc modum factam: Saluauit,

Luc. 24.

Ioan. 20.

Marc. 14.

Matth. 28.

Tob. 5.

inquit, cum, & dixit, Gaudium tibi sit semper. Et quamuis vox illa, Ave, seu, gaude, precantis, seu optantis esse possit, & affirmantis; in hac tamen salutatione Angelica ad Virginem, quemadmodum animaduertit Salmeron tom. 3. tractat. 5. Maldonatus, & Toletus in Luc. capitu. 1. annotat 45. & alii, non est precantis, sed affirmantis id, quod iam tunc Virgo beatissima habebat, & prænunciantis illud, quod mox cum iustissime acceptura erat, Gabriel enim celestis Paranympus gratiæ plenitudinem, qua ob meritum Incarnationis in eius utero geiendum iam prædita erat, admiratus, prius quam sua legatione fungeretur, Virgini sanctissimæ gratulandum, & honorificentissimis verbis, ac studiosè quæsitis (quasi lædum eius præconia nulla oratione consequi posset) sibi eam officiosissime salutandam existimauit. Ergo veluti Dominam seruis, ac Dei sponsam, veramque Dei matrem mox futuram Dei nunciis, ac minister illis verbis: *Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres* reuerenter alloquitur: quibus verbis brevi quodam compendio eius doctes, ac laudes vtrouque complecti conatus est. Hinc factum, vt Virgo humillima, & in oculis suis parua in hac in solida, & perhonorifica salutatione, qua tanta de se præconia ab Angelo prædicari audiebat, turbata sit: nam & turbata dicitur non in Angelo, cuius visioni, vt cap. 26. dicemus, assueta erat, sed in sermone eius: cogitabat quælis esset ista saluatio, quemadmodum iectè docuit Origenes homil. 6. in Luc. Chrysostomus oratione de Natiuit. Sancti Ioannis Baptistæ. S. Bonaventura in meditationibus vitæ Christi cap. 4. Lycianus in Lucam, Lyrano, & Græcus quidam Interpres in catena S. Græci Thomæ. Vnus tantum B. Laurentii lusti interpreti in sermone de Annunciat. verba audiendum: Turbata, inquit, est non ex Angelico si. aspectu, quasi insolito: quippe qua rugier visitabatur ab Angelis: sed ob excellentiam diuini præsentis, quod propria merita præcellere videbatur. Consuevit namque humilitas sicut semper stare sub se ita difficile fidem accommodare iis, quæ sunt præ eam esse consentur. hæc ille. Bernard. v. c. 10. hom. 4. supermissus est; pulchre docet Virginiem turbatam, non tamen perturbatam. Quod turbata, inquit, est, verecundia fuit virginis: quod non perturbata. fortissimè: quod tacuit, & co.

Aue non est optans sed affirmans. Salmern. Maldonatus. Toletus. Cisterius in salutationem Angelicam Barrada lib. 7. 2. 7. idem dicunt. Deipora ex humilitate turbata in salutatu. Cap. 26. Origen. Chrysost. Bonavent. Lyrano. Laur. Bernard.

Et cogitavit prudentia: cogitabat autem qualis esset ista saluatio. Sciebat prudens Virgo, quia saepe Angelus sarana transfiguratus se in Angelum lucis, & quia humilis erat, & simplex, nihil tale penitus a S. Angelo sperabat. ita Bernardus. Et cetero Angelus ille apud Danielem cap. 10. quem Cassianus collat. 8. cap. 13. & Theodoretus, ac Peteria in Danielem existimant fuisse Gabrielem cum se Danieli videndum obrulisset, tantum ei, eiusque comitibus terrorem incussit, ut hi in locum absconditum aufugerint. Danielis vero, qui admirabilibus Dei & Angelorum apparitionibus affluens erat, species (ut eius verbis utar) immutata est in eo, & emarcuit, nec habuit quicquam virum, & audiens Angelum jacebat consternatus, & vultus eius harebat terræ, at Virgo beatissima propter eximiam animi fortitudinem nihil tale passa legitur.

Rationes
quare Vir-
gini gau-
dium in-
annuo.

15 Ceterum Virgini Deiparæ multiplex erat causa gaudendi, ut propterea Angelus verbum illud Ave, quod est, Gaude, in sua salutatione sibi præmittendum existimavit, non tantum ob ea, quæ subiecit, quia videlicet gratia plena, quia Dominus cum illa, quia benedicta inter mulieres, verum etiam ob ea, quæ mox adiecit. Invenisti gratiam apud Deum, ecce concipies, & paries solum Altissimi; & Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Si quidem invenit, inquit Bernardus homil. 3. in missus est, gratiam, quam ipsa quærebat, & nullus ante ipsam invenire potuit, Dei videlicet, & hominum pacem, mortis destructionem, vitæ reparationem. Ita Bernardus, & de suis castis visceribus ipsa per Saram figurata (cujus nomen Dominam sonat, genuit nobis filium Dei, verum nostrum Isaac, hoc est, iuxta nominis etymologiam, risum, & vniuersæ terræ gaudium. Quare Augustinus sermone 18. de Sanctis, *Eua, inquit, luxit, Maria exultavit, Eua lachrymas, Maria gaudium in ventre portavit, quia illa peccatorem, ista edidit innocentem.*

August.

Ad hæc Deiparæ gaudendum erat propter eximias prærogativas, charismata, atque privilegia, quæ præpotens Deus non tantum supra omnem cursum naturalem, verum etiam supra omnem communem ordinem supernaturalem in eam singulariter contulerat, quæ ipsamet cum agnosceret, ingentis gaudij materiam sibi atulisse affirmavit, cum dixit; *Ecce exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo,*

quia respexit humilitatem Ancilla sua, ecce enim ex hoc Beata me dicent omnes generationes: quia fecit mihi magna qui potens est.

16 Gauderebat præterea, quoniam maledictio in humanum genus per Euan inuicta, moeror item, atque ærumnæ in benedictionem, gaudium, atque lætitiâ per eius partum erant commutandæ. Hinc Augustinus loco citato: *Per cuius partum, inquit, mutatur natura protoplastorum, deletur, & culpa: & infra Causam inualescentis errati miraculum noui partus euecit, & Eua plantam Maria cantus exclusit. Quin etiam à miseris, & maledictionibus, in quas propter peccatum filij Adam inciderunt, immunis extitit; omnes enim in peccatis concipimur, omnes fomitem peccati, & seuientem membrorum legem patimur, ab omni culpa veniali omnino cauere non possumus; omnes in terram, de qua sumpti sumus, reuertimur; feminis vero in poena illud irrogatum est, ut in dolore pariant filios, neque illud silendum est, sterilitatem in veteri lege communi Iudæorum opinione adeo probro habitam, ut quemadmodum testatur sanctus Hieronymus in Isaia cap. 57. & Sanctus Augustinus quæstio. 42. in Exod. maledicta censeretur sterilis, quæ semen non faceret in Israël. hoc est (inquit Bernardus homil. 3. super missus est) opprobrio & contemptui habebatur, tanquam inutilis, & infructuosa. At vero Deipara singulari Dei privilegio ab his omnibus libera fuit; quippe quæ originalem culpam nulla ratione contraxit, fomite peccati omnino caruit, nulla culpa actuali, quamuis leuissima, inquinata est: & licet, ut filio suo similis esset, eas quas Theologi pænalitates vocant, quæ nullam inuoluunt culpæ imperfectionem, sed magnam meritum præbent materiam, subierit; ideoque mortem obierit, eius tamen corpus non vidit corruptionem, cum post triduum, ex Damasceno oratione 2. de dormitatione gloriosa, resurrexerit, & anima, & corpore nunc assumpta regnet in Coelis. appositè igitur Damascenus loco citato Deiparam cum Eua confert his verbis: *Eua, quæ serpentis suggestioni assensum præbuit, parius dolore, & mortis sententia damnatur, & in infernorum collocatur penetralibus. Hanc autem verè Beatam, quæ Dei verbo aures præstitit, & Spiritus sancti operatione repleta est, atque ad Archangeli spiritualem salutationem sine voluptate, & virili consortio Dei filium concepit, & sine dolore aliquo peperit, ac**

Quod exi-
mys dona-
ta fuerit
privilegiis
Deipara
Eua ma-
ledictione
in benedi-
tionem
conuertit.
August.

Hieron.
August.

Bernard.

Deipara
anis malo-
dictionis
expers.

Damasc.

totam se Deo consecrauit, quomodo mors deuora-
ret? quomodo inferi susceperent? quomodo corrup-
tio inuaderet corp^o illud, in quo vita suscepta est?
Huic rostra plana, & facili ad cœlum parata est

Bernard.

Quod autem ad muli-
rum maledictionem illam spectat, de ea Ber-
nardus ho. 3. super m. illus est, ad eandem cõ-
uersus Virginem eam sic alloquitur: *Benedicta*

Genes. 2.

*tu in mulieribus, qua illam generalem maledi-
onẽ euasisti, qua dictum est, in tristitia paries fili-
os. & nihilominus illam, qua secutum est Maledi-
ca sterilis in Israël. Ac singularem consecuta es*

Maria pe-

perit sine

dolore.

Isaia 66.

Damasc.

August.

Admodum ipsa absq; carnis delectatione filis
concepit, ita absq; doloris sensu eundem pe-
perit. iuxta Isaia vaticinium cap. 66. *Antequã*

parturires, peperit, hoc est ante partus dolores
filium enixa est: quem Isaia locum ad hoc de-
monstrandum affert Damasc. lib. 4. de fide ca.
15. De hoc etiam eleganter Augustinus loco
citato: præsum, inquit, illud Eua infelicitatis e-
logium, quod dicitur, in dolore paries filium, quia i-
sta in lætitia Dominum peperit: Duo siquidem
quã longissimè inter se distra coniunxit: nã
& Genitricis dignitatem obtinuit, qua sterili-
tatis opprobrium eo tempore tantopere for-
midatum euasit, & virginalem pudicitiam nõ
amisit; quin & virginitatis vexillum voto conse-
cratum extulit, ut innumera postea virginum e-
xamina eius exemplo virginitatem Deo dicãrunt

Deipar. de

daemons,

& hãreti-

ca prauita-

te triumph-

phauit.

Genes. 3.

Cap. 24.

Costerus.

Barrada.

Aue mu-

cat nomen

Eua.

ac proinde inter conjugatas, Virgo, inter virgines
verò de Spiritu sancto fecunda existit. Neque ve-
rò illud tenuis lactia materiam eidẽ præbuit, quod
cum tartareo, ac truculento dracone, eiusquẽ semi-
ne inimicitias a Deo Gen. 3. positas consumentor e-
xercuit, quod noxium eius caput plane contritura e-
rat, iuxta illud Ecclesia. elogium ante multa an-
norum (a. 31) decanatum quemadmodum capi,
24. dicimus Gaude Maria Virgo cunãtas hãreses
sola interemisti in vniuerso mundo.

17. Nec verò silentio hoc est prætereundũ;
nonnullos, ex quibus est noster Franciscus Co-
sterus in meditationibus super Aue maris
stella, & Barrada libro septimo capite septimo
in voce illa. Aue, initio salutationis Angelicæ
posita, existimã rediuiuo nutu factum esse vt
interpres initio salutationis Angelicæ hac vo-
ce, Aue, poti^o quã illis, Gaude, vel lætare, quæ
tamen idẽ significant, vsus sit. Cũ enim vox
hæc Aue, opponatur huic voci, Eua, (scribitur
namque) idem, sed transpositis, immò eti-

am inuersis litteris) per hoc veluti anna-
gramma quoddam inuersum indicari vol-
unt Deiparam, cui ab Angelo dictum est
Aue, oppositum eorum malorum, quæ in
terrarum orbem Eua inuexerat, intulisse, at-
que adẽ Eux maledictionem, in Benedi-
ctionem, mœrorem in gaudium, ærumoas
in consolationem, miseriam in foelicitatem
mortem in vitam; peccatum in gratiam, pœ-
nam in gloriam per Christum, quem ipsa
nobis ex suis castis viscibus edidit, foelici-
ter commutasse: quin etiam per hanc Angeli
salutationem inchoatam ab Aue, (quod est
Eua inuersum) dum sanctissima Virgo Ma-
ter Dei efficitur, significari videtur in vete-
ris Eux locum, quæ hominibus exitio fuit,
Mariam humauo generi maximè saluta-
rem subrogari. Quare Bernardus sermone
in signum his verbis eleganter expressit.
Sic nimirum trudentissimus, & clementissimus
Artifex, quod quassatum fuerat non confregit,
sed vtilius omnino refecit: vt videlicet nouis
nouum formaret Adam ex veteri, & Eua
transfunderet in MARIAM.

18. Hinc factum est, vt ex vna parte aliqua
quidem analogia, sed longè dissimilis inter E-
uam, & Deiparam inueniatur, ita vt Eua ab
Epiphanio (vt dicemus) iudicatur figura Dei-
paræ: nam quod illa in naturali hominum
propagatione exhibuit, hoc Deipara multò
melius, multoq; præstantius in supernaturali
filiorum Dei procreatione efficit: illa enim ex
Adam formata facta est in adiutorium simile
ipsi Adæ, & dicta est cunctorum Mater viuẽ-
tium, cùm tamen cunctorum morientium ex
Ruperto lib. 3. de Trin. capit. 26. potius dicen-
da esset mater, ex hac verò formatus est Chri-
stus nouus & cœlestis Adam, eumq; pari-
endo facta est mater verè viventium, eorum
nimirum, qui in spiritusalem vitam denuo na-
scentur, cui carnem ex suis viscibus præben-
do facta est ei in nostra redemptione, in adiu-
torium & ad humani generis salutem, quem-
admodum cap. 17. dicemus, multifariam est
cooperta. Quocirca Epiphanius hæres. 78.
Beata, inquit, mater Dei Maria per Eua signifi-
ficatur, qua per anigma accepit, vt mater viuẽ-
tium diceretur: illa enim mater viuẽtium vo-
cata est etiam postquam auisus terra es, & in
terram reuertoris: post transgressionem ab illa E-
ua omnis hominum generatio deducta est in terra
hic autem verò a Maria hac visa mundo geni-

In
C
ran
tib
Da

Bernard.

inter Ead
& Deipa-
ram quã-
dam analo-
gia est
dissimilis.

Rupert.

Epiphani.

ta est ut viventem gigneret, & fieret Maria mater viventium: Eua datum est operire corpus sensibile propter nuditatem sensibilem, Maria vero datum est à Deo, ut pareret nobis Agnū & ex gloria ipsius Agni fieret nobis salutis à velle sapientia per virtutem ipsius indumentum incorruptibilitatis. hæc ille.

Inter Eua
& Deiparam
antithesis.
Damasce.
19 Ex altera vero parte inter Eua, & Deiparam magna invenitur antithesis; cum in illius prævaricatione, superbia, imprudentia (quam Damascenus orat. de dorm. incauta simplicitate verbis serpentis nimium credulam vocat) Gulae delectatio, perfidia, & inobedientia appareant, ac in Virgine sanctissima dum incarnationis mysterium cum Angelo tractat, oppositæ virtutes, nimirum humilitas, prudentia, quæ ad peccandum induxit virginitatis studium, quæ univèrsæ carnis oblectamenta, etiam ea, quæ in conjugio licent, sibi penitus interdixit. Fides, & obedientia præcipue elucet; illa ad peccandum induxit virum Adam, per quem ex Apostolo Rom. 5. peccatū in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo o. mnes peccaverunt: Hæc carnem, in qua redempti sumus, subministravit Christo, per quem homines (ut verbis utar Apostoli loco citato) reconciliationem, abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes in vitam regnabunt, quod si Eua à serpente vincitur, eiudem serpentis caput per Deiparam conteritur, quo circa de hæc inter Eua, & Deiparam antithesi egregiè Patres omnes loquuntur. Irenæus lib. 5. c. 19. Sicut Eua seducta est per angelicum sermonem (id est, diaboli) ut effugeret Deū, sic Maria per angelicum sermonem euangelizata est, ut portaret Deum, & suasa est obedire Deo, uti Virgini Esæ, Virgo Maria fieret advocata: & quem a modum astrictum est morte genus humanū per Virgine, solvantur per Virgine aqua lance distipata: virginalis inobedientia per virginalem obedientiam Tertullianus libro de carne Christi c. 17. Quod Eua credendo serpenti deliquit, Maria Gabrieli credendo deluit. & Epiphanius loco citato, Eua mortis causa facta est hominibus, Maria vero causa est vitæ, per quam genita est nobis vita, & per hanc filius Dei advenit in mundū, & ubi abundavit peccatum, ibi superabundavit gratia, & unde illata est mors, illuc processit, & vita, ut vita pro morte fieret, & qui per mulierē nobis vita factus est, mortē ex muliere inducendam excluderet, & quoniam illic Eua cum adhuc es-

set virgo per inobedientiam transgressa est, & contrario per Virgine obedientia gratia facta est, annunciatio advenit in carne de Cælo, & vita æterna. hæc Epiphanius. Idem oratione de Deipara: Angeli, inquit, accusabant Eua, nunc verè Mariam gloria prosequuntur; quæ a multorum infirmitatem verè gloriosam reddidit; quæ lapsam Eua erexit; & Adam de paradiso delectum in cælos misit, quæ paradisum clausum aperuit, & per latronem rursum Adamum complantavit. sic ille. Et Chrysippus oratione de Deipara introducit dæmonem dum videt nos per mulierem reuocatos ad filiorum adoptionem, quam initio habebamus, hæc seccum loquentem: Mulier mecum efficit, ut in genus humanum tyrannidem occuparem, & mulier me à tyrannide deturbavit: Antiqua Esæ mo erexit in alium, Nova deiecit. hæc ille. Sophronius in sermone de Assumpt. Maria, inquit, verè gratia plena, per quam largo sancti Spiritus imbore superfusa est omnis creatura; & ideo (inquit) benedicta tu in mulieribus, id est, plus benedicta, quam omnes mulieres: ac per hoc quicquid infusum est male ditionis per Eua, totum abstulit benedictio Mariæ. hæc Sophronius Bernardus sermone 2. Pentecost. Misus est, inquit, coluber venosus à diabolo, ut venenum per aures mulieris in ipsius mentem transfunderet, & sic transfunderet in totius posteritatis originem. Misus est inserim Gabriel Angelus à Deo, ut verbum Patris per aurem Virgini in ventrem, & mentem ipsius eructaret, ut eadem via intraret, & antidotum qua venenum intraverat. sic ille. Hieronymus in epist. 22. Mors per Eua, vita per Mariam. Augustin. serm. 18. de Sanctis cum multa in hanc sententiam præclare differuisset, quæ alibi citabimus, subdit: Mater generis nostri poenam intulit mundo: Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia compensatur. & lib. 3. de symb. ad catec. cap. 4. Per feminam mors, per feminam vita; illa poculum a serpente propinatum libenter accepit, & viro tradidit, ex quo simul mereretur occidi; hæc gratia cælesti de super infusa, vitam protulit, per quam caro mortua possit resuscitari: Ecclesia quoque in quodam hymno canit.

Quod Eua tristitia abstulit,
Tu reddis almo gremio.

Denique Nyssenius homilia de humana Christi generatione, quem supra citavimus, idcirco Angelum ab Ave, quod est, Gaude, suam

Chrysp.

Hieron.
Augustin.

Nyssenius.

suam salutationem auspicatum testatur, vt
 Virginem Beatissimam Euzæ opponeret; pri-
 mum enim verbum contra Euam à Deo pro-
 nunciatum Genes. 3. fuit illud: *Multiplicabo a-
 rumnas tuas*, quoniam initium fuit mortis: at
 sanctissimæ Virgini, quæ initium exitit vitæ
 primum verbum, quod ei dicitur merito est *A-
 ue*, seu *Gaude*. Quod ipsum insinuat Procopi-
 us Gazeus supra allatus. & hæc in præsentia
 dicta sint; hanc enim ipsam de Deiparæ cum
 Eua comparationem c. 27. vberius expèdemus
 Quæ verò malâ in sua prævaricatione Eua ad-
 miserit, Tertullianus in lib. de habitu muliebri
 cap. 1. cum muliere loquens paucis verbis ita
 complexus est: *Tu es diaboli ianua; tu es arboris
 illius resignatrix; tu es diuina legis prima deser-
 trix; tu es que eum suafisti, quem diabolus ag-
 gredi non valuit; tu imaginem Dei hominem tam
 facile elisisti; propter tuum meritum, id est, mortis
 etiam filius Dei mori habuit.* hæc Tertullianus.
 Cui consonat Chrysologus serm. 79. *Mulier
 inquit, mali causa, peccati auctor, via mortis, se-
 pulchri utulus, inferni ianua, lamenti necessitas
 tota, ob hoc nascuntur lachrymis, mancipantur
 mæroribus, gemitibus addicuntur, & in lamentis
 tantum sortes sunt, quantum viribus inueniuntur
 infirma.* Hæc autem omnia per Deiparam
 vt satis liquet, emendata sunt. Hinc est, quod
 Bonauentura in specul. cap. 8. dicit: *Coruum
 Genes. 8. fuisse infidelem, quoniam emissus non
 rediit, Columbam verò fidelem sic & Eua infideli-
 ssima mediatrix perditionis, Maria fidelissima
 mediatrix salutis fuit inter summū Noë, & mun-
 dū spirituale diluuiō submersū.* ita Bonauentura.
 Ex quibus omnibus, si rem ipsam per vo-
 ces significatam spectemus, merito dicitur E-
 ua mutari in *Aue* (id quod litterarum inversio
 significat) ad quod spectans Ecclesia in hym-
 no illo, cuius initium est *Aue Mariæ stella* sic
 canit.

Procopius Gazeus.

Cap. 27.

Tertullian.

Chrysolog.

Genes. 1.

Epiphani.

Aue quo- modo idē

*Suimans illud Aue
 Gabriels ore
 Funda nos in pace
 Mutans nomen Eua*

Neq; hoc est nouum apud Patres, vt ex lite-
 ris in hunc, aut illum modum vel exaratis, vel
 dispositis sacra interdum mysteria colligant;
 vt videre est apud Epiphanium hæres. 62. Sa-
 bellianorū vbi de *α & ω* eleganter philosopha-
 tur & quædam infert scitu non iniucunda, quæ
 apud eundē loco citato videri possunt.

nōnulli quandam notionem, seu deductionē
 afferunt ad pietatem, & ad sensus varietatem
 magis, quā ad loiidam veræ etymologiæ trū-
 tinam accommodatā, vt scilicet ab *A* quæ parti-
 cula est priuatiua, & *V* *A*, quod miseriam tum
 apud Græcos, tum etiā apud Latinos sonat, de-
 rivetur, ita vt *Aue* idem sit, quod abique *væ*; at
 que adeo hac voce in fronte salutationis ab
 Angelo posita Deipara ab omni *væ* aliena si-
 gnificetur. ita S. Bonauentura in speculo B. V.
 c. 2. Personemus, inquit, illud *Aue*, quo *inuitata*
est nostra redemptio, ab omni vameruō V. Maria
in principio salutationis dicitur. Aue utique ab-
sque vā, à quo fuit immunitissima. & infra. Omnes
dicimus ei Ave, omnes oremus, ut propter suū dul-
cissimum Ave, nos oret liberari: ab omni vā, per
Dominum nostrum Iesum Chr filium suum. hæc
Bonauentura. Idem etiā habet S. Antonin. 4 p
tit. 15. c. 13 § 4. Caterū rationem hanc, si vo-
cem ipsā spectemus, vltro concedimus iuxta
exactam etymologiæ notionem minimè esse
deductā; vā enim cum diphthongo, Aue au-
tem abique ea scribitur: deinde apud Latinos
A, tametsi in nonnullis vocibus, vt pote Amēs
hoc est sine mente, Auius, sine via, particulæ
priuatiuæ munus exerceat, vniuersitatem nō
est particula priuatiua, sicut apud Græcos. Lat-
inæ verò vocis deductio ex græco idiomate
petenda non videtur, siquidem, vt monet He-
ronymus lib. de traditionibus Hebraicis in Ge-
nesim. Nemo, inquit, in altera lingua, quempiā
vecans etymologiam vocabuli sumit ex altera
& ideo Hebraicum nomen, non Græcam, verim
Hebraicum habere debet rationem. ita Hiero-
nymus, ex altera verò parte huiuscemodi vo-
cum accommodationes quantumvis ex pere-
grina lingua delumptæ, si in illa ipsa re fun-
damentum habeant, & ab auctoribus graui-
bus usurpentur, reici nequaquam debent: sci-
mus enim Hieronymum in fine libri secundi
aduersus Iouinianum etymologiam Romæ,
quæ à Romulo denominationem sortita est
ex Græca tamen, atque Hebraica lingua af-
ferre: siquidem ad ipsam Romanam apostro-
phem faciens: Roma inquit, aut fortunæ dicitur
nomen est apud Græcos, aut sublimitatis, iuxta
Hebræos, serua, quod dicitur, virtus te excelsam
faciat, non voluptas humili. Quin etiā Sibyl-
ta ex Palladio in Lusacia c. 118. Romæ, quæ
mille, & ducentis annis pulcherrima fuerat,
& frequentissima, deustationem per Go-
thos illatam prædicant, & ad eius Lati-
uum

Bonauent.

S. Anton.

etymologi- a ex altera lingua quō modo peti possit.

Hieronym.

Epiphani. Iesum apoc. eos cum sena Cyro Iero. Esai. Am. Cap. Aug. Gre.

Latinum nomen, Græca tamen significatione alludens: *Fiet*, inquit, *πόση hoc est vicus, non Roma.* & Nazianzenus orat. 42. quæ est 2. in Sanctum Pascha, quamvis doceat nomen Pascha apud Hebræos Transitus significare; commendat tamen eorum explicationem, qui eiusdem nominis etymon è Græca lingua petentes, illud ἀπό τῆς πάσης, quod est pati, deducunt; ideoque ab eo quod Christus passus est, Pascha appellatam existimant. verba Nazianzeni cum de nomine Paschæ ageret hæc sunt. *Hoc Pascha*, inquit, *ab Hebræis iuxta eorum linguam nominatur (quæ vox transitum sonat) historica quidem ratione propter Israëlitarum ex Aegypto in Chananæam Regionem fugam, & migrationem: sin autem spirituales sensum spectemus, propter nostram ex his inferioribus ad superiora, atq; ad promissionis terram progressionem, & ascensum, quod verò in multis scriptura locis accidisse comperimus, ut vocabula quædam ab obscuriori sensu, ad apertiorum; atque à duriori sono ad elegantiorum, commodioremque immutata sint; idem hic quoque contingisse animadvertimus, quidam salutiferæ passionis nomen hoc esse arbitrati, ac deinde per littera χ in ψ & χ in κ mutationem, hanc vocem ad linguam Græcam accommodantes, hunc diem Pascha nominarunt. Atque hæc vox postea consuetudine, atque usu confirmata est; multitudine videlicet hoc verbum, ut magis pium calculo suo comprobante, hæcenus Nazianzenus. Neq; hic contendendo Pascha ab eo, quod est pati, derivatum; cum Hieronymus in cap 28 Matt. Phise inquit, non à passione, ut quidam arbitratur; sed à transitu nominatur. sic ille. Sed id solum ostendo, eiusmodi nominum derivationes, atque accommodationes à Patribus interdum usurpari Epiphanius hæresi 29. nomen Iesu, quod est Hebraicum, non tantum Saluatorem, sed etiam medicum significare ex Græca etymologia docet, quod etiam Cyrillus Ierosolymitanus catechesi 10. & Basilus in asceticis tradiderunt, & nos c. 20. aliquid de hoc dicemus. & Ambrosius lib 1. de Abraham cap. 3. cum Augustino lib. quæst. super lib. ludic. 37 & Gregorio lib. 30. Moral. cap. 13. mysterium numeri trecentorum Gedeonis commilitonum (qui tamen Hebræi, & in libro Hebraica lingua conscripto recensentur) inuestigat, ex T littera, quæ apud Græcos crucis figuram exprimit, & hunc numerum significat, atque hæc quidem omnia eo spectant, ut*

ostendamus Patres interdum ex peregrina lingua aliquot mysteria scrutatos esse.

21 Et sanè si in hac voce rem ipsam penitus introspeciamus, dum Deiparæ dicitur Ave, quod est Gaude, seu lætare, omois planè uæ, seu miseræ immunis ostenditur: neque enim aliter perfectè gaudere posset, ideo enim Tobias oculis captus cum S. Raphaël in sua salutatione gaudium ei precatus esset, respondit: *quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video.* Sed si quispiam quærat à quonam uæ seu miseria libera, & immunis fuerit. Respondendum videtur à tribus præcipuè miseris eam alienam fuisse, nimirum à uæ culpæ originalis, à uæ cuiuscumque culpæ actualis, quamvis leuissimæ, & à uæ fomitis peccati, quem perpetuò extinctum habuit, ut c. 7. dicemus, quare non in congruè ab iis, qui singula huius salutationis verba festis B. Virginis accommodari docuerunt, quemadmodum & nos alibi diximus huiusmodi Ave, seu Gaude Conceptioni immaculatæ peculiariter accommodari posse tradunt; soli enim Virgini inter puros homines in sua conceptione lætandum est, cum singulari Dei privilegio caruerit originali culpa, quæ aliis luctum meritò affert propter multiplices eius ærumnas, ac miseras, quas S. Iob tragico quodam stylo c. 3. libri sui sub variis metaphoricis vberius persequitur, & deplorat, quemadmodum plerique Interpretes cum Gregorio in illum locum tradiderunt.

TYPI ALIQVOT, SEV SYMBOLA, quibus Deiparæ Virginis præstantia, qua Dei mater est significatur.

DEINQUE ad Deiparæ dignitatem aliqua 22
 Ex parte declarandam, quam ex Conceptione filij Dei est adeptæ, qui in eius utero ex purissimis ipsius sanguinibus carnem suscepit, sacris litteris, ipsa Virgo in sacris litteris, & à SS. Patribus variis typis, ac nominibus metaphoricis ductis, tum ex rebus, quæ in usum hominum veniunt, tum ex rebus Deo consecratis appellatur, seu significatur. Quare Bernardus serm 3. Bernardus super Salve Regina plura nomina, quibus Deipara nominari solet, recenset his verbis. *Non solum Cælum, & firmamentum Dominæ verum intelligitur, sed aliis nominibus con-*

G 2

nonien-

uenienter appellatur, & rerum vocabulis designatur, ipsa Tabernaculum Dei, Templum, Domus, Atrium, Cubiculum, Thalamus, Sponsa, Filia, Arca diluuii, Arca testamenti, Vrna aurea, Manna, Virga Aaron, Vellus Gedeonis, Porta Ezechielis, Ciuitas Dei, Caelum, Terra, Sol, Luna, Stella matutina, Aurora, Lucerna, Tuba, Mons, Fons, Hortus, Liliu[m] conuallium, Desertum; ipsa est terra promissionis lacte, & melle manans. Stella maris; Nautis quoque, via in mari, Sagena, Vinea, Ager, Arca, Horreum, Stabulum, & Praesepe, Subingale, Apotheca, Aula, Tarris, Castra, Aces, Populus, Regnum, Sacerdotium, Onispascua, Paradisus, Palma, Rosa, Fluvius, Portus, Columba, Columba, Vestis, Margarita, Candelabrum, Mensa, Corona, Sceptum, Panis, Oleum, Vinum, Arbor, Virga, Cedrus, Cypressus, Platanus, Cinnamonum, Balsamum, Myrrha, Ihus, Oliua, Nardus, Crocus, Fistula, Calamus, Storax, Soror, & Mater est; & ut breuiter concludam de hac, & ob hanc, & propter hanc totus munus factus est, & hac gratia Dei plena est, & per hanc homo redemptus est, Verbum Dei caro factum est, Deus humilis, homo sublimis, huc utque Bernardus. Similia encomia apud complures leguntur de Deipara, vt videre est apud Andream Cretensem, Epiphanium, & alios. Nos aliqua hic commemorabimus, additis Patrum testimonii, quieam ita vocare solent, adiecta interdum breui explicatione, quod etiam ad ea, quae in vniuerso hoc opere dicentur conducet, cum crebro de his, quae Virgini tribuuntur, ipsarum variis occasionibus mentio fit faciendae; quare, & lectorem huc remittimus

Typi quibus Mater Dei exprimitur.

Typi vero, seu symbola, quibus Deipara quatenus mater Dei est, exprimitur, quaeque in praesentia explicanda suscepimus, haec sunt.

- Paradisus voluptatis.
- Ciuitas Dei.
- Domus Sapientiae.
- Aula Dei.
- Thalamus sponsi.
- Liber grandis, nouus, & obsegnatus.
- Ferculum Salomonis.
- Mons Dei.
- Mensum terra.
- Fons hortorum, & puteus aquarum viuentium.
- Fons lucis.
- Caelum Domini.
- Sanctuarium Dei.

Tabernaculum sui Creatoris.
 Tabernaculum sacerdotis.
 Templum Domini.
 Sacrarium Spiritus sancti.
 Sanctissima Trinitatis noble trichinium.
 Mensa panum propositionis.
 Vrna aurea.
 Arca testimonij.

PARADISVS VOLVPTATIS

IMPRIMIS Deipara dicitur, PARADISVS VOLVPTATIS Gen 2, quam Deus omnibus gratiae voluptatibus cumulauit, quaeque iustitiam hominum voluptatem, ac delicias nobis protulit, ideo sanctus Iacobus in sua Liturgia Virginem sic affatur: Tibi, quae es templum sanctificatum, PARADISVS spiritualis, &c. vniuersa creatura gratulatur. Ephraem oratione de Deipara ad eandem: Ave, inquit, PARADISE deliciarum, totiusque amantatis, & immortalitatis: Ave lignum vitae gaudium, & voluptas. Chrysippus oratione de Virgine: Ave, quae es HORTVS Patris. Andreas Cretensis oratione de Annuntiatione Deiparam dicit esse: Intellectualem visum salutis nostrae lignum PARADISVM, quae ipsius Hortus Eden colonum, Christum (inquam) Dominum intra se habet figuris in ea a umbratum, qui ineffabili quadam potentia fluminis instar viuiparum vicium tuum egressus, quatuor velut intus per Euangelium suum orbis faciem irrigauit ita Andreas. Iuem: Gaudet, inquit, sancta terra virginea, ex qua nouus Adam formatur, qui veterem Adam seruat. Damascenus orat. 2. de doct. Vug. Hodie, inquit, Eden nouus Adam PARADISVM suscepit animatum, in quo sublata est condemnatio, in quo plantatum est lignum vitae, in quo operata sunt nostra nuditas. Idem oratione 1. de doct. In hoc PARADISO, inquit, non patuit serpentis aditus. haec Damascenus. Proclus Episcopus Constantinopolitanus de Deipara: Haec, inquit, spiritualis est secundi Adam PARADISVS. Ambrosius in psalmum primum: Inter multa, inquit, ligna, quae erant speciosa ad aspectum, & bona ad escam, etiam lignum vitae terra produxit in medio PARADISI, vt caetera ligna eius viriditate florent. Quid esse hoc lignum dicimus, nisi per quod nobis salus venit? & lignum hoc TERRA produxit, quia eum Virgo generauit, quae erat terra, & mox. Iesus est lignum vitae. lignum sapientiae plantatum in vtero Virginis voluntate Patris. haec Ambrosius. Rupertus libr. 4. in Cant. pulchre ea, quae de Paradiso terrestri in sacra Genesi scribuntur, Virgini

23
 Genes. 1.
 Paradiso
 voluptati
 Maria
 S. Iacobi
 Ephrem.
 Chryso.
 And. Cret.
 Eccl.
 Bas.
 Pe.
 Damasc.
 Proclus.
 Ambros.
 Rupertus.
 Virgini

Virgini accomodat, & fusè prosequitur; quomodo nimirum Virgo sit nouus Paradisus celestis à Deo plantatus, & quo modo in ea formauerit hoiuicem, & ex ea cunctarum germina gratiarum, & cunctarum exemplaria virtutum produxerit; Christum quoque, qui est lignum vitæ, & fluuius, ex ea egressus sit, qui lætificat Ciuitatem Dei, qui inde diuiditur in quatuor Euangelia. Bernardus sermone 2. de Aduentu, cum Deiparam per virgam significari probasset, subiicit, eam esse lignum vitæ: *ò verè, inquit, LIGNVM VITÆ quod solum fuit dignum portare fructum salutis: hæc ibi.* Sanctus Bonauentura in Litanij Beate Virginis, eam ARBOREM VITÆ FRVCTIFERAM vocat, fortasse ad Arborem vitæ in Paradiso voluptatis alludens. Idem in speculo beate Virg. Cap. 5. agens de gratia Deiparæ, quæ spiritualibus delictis eam tanquam Paradisum repleuit, sic ait: *Gratia mentem, & animam Maria fecit deliciosam delictis spiritualibus tanquæ Dei viui spirituales PARADISVM, iuxta illud Ecclesiastici; Gratia sicut Paradisus in benedictionibus, verè Paradisus Dei fuit in benedictionibus multiplicium delictiarum spiritualium, de quibus etiam B. Bernardus ait: Quid ni delicias dixerim decus virginitatis, cū munerè fecunditatis, in signo humilitatis, distillantem caritatis fauim: misericordia viscera, plenitudinem gratia prerogatiua gloria singularis. hæc Bonauentura.*

Bernardus

Bonauent.

Eccles. 40.

Bernardus

Petr. Dam.

Genes. 2.

Deipara

delictis affluit.

Cant. 8.

*Altissimus, in quibus ipse reperit puritatem? nunquid in constellatione, vel semillatione stellarum quædam alia conuertuntur? in sanguinem, alia cadunt de celo, alia in tenebras obscurantur? nunquid in aere, vel igne, vel aëni? Nequaquæ, quia nõ in igne Dominus; non in commotione Dominus; non in spiritu Dominus si verax est ille, qui curru igneo, & equis igneis est assumptus in Cælum Nunquid in aquis, ubi furans, & tortuosus leuiathan immoratur, aut in terra, qua sub maledicto Adæ spinas emittit, & tribulas? Non est LOCVS VOLVPTATIS, nisi uterus Virginis. Ex hoc egreditur humanitate, quia vestitus cilicio nostra mortalitatis visibilis humanis oculis apparuit, & de Virgine virgam, de libro autem generationis lineam faciens, diuinitatis hamum inuenit, quem carne operuit virginali, ut draco magis illeceus ad carnem ferrum diuini numinis subsentiret. hucusque Damianus. Sanctus Chrysostomus oratione in Annunciatione introducit Deam mittentem Gabrielem ad Virginem, eiq̃ue dicentem: *Vade ad PARADISVM meam ratione pradam. Et Sophronius de Assumptione: Verè inquit, Virgo HORTVS DELICTARVM, in quo constituta sunt vniuersa florum genera, & odoramenta virtutum, sicque conclusus, ut nesciat volari, neque corrumpi ullis insidiarum fraudibus. Fons itaque signatus sigillo totius Trinitatis, ex quo fons vitæ manat, in cuius lumine omnes vidèbimur lumen, cuius perfecta emissio vteri superiorum ciuium omnium est Paradisus, hæc ille. Quid tu ergo Deipara sit paradisi, cuius emissiones sunt Paradisi, hoc est, quæ nobis Christum genuit, qui est nostra beatitudo; quod infra vberius declarabimus.**

CIVITAS DEI.

Hæc est Ciuitas Dei psalm. 47. nimirum filij Dei qui inter tres diuinas personas peculiari quadam ratione Deus noster ob assumptam humanitatem dicitur; & ita Bernardus sermone 2. de Assumpt. vocat illam, CASTELLVM Iesv. Georgius Nicom sermone de oblatio. vocat CIVITATEM DEI animatam. Chrysostomus loco citato ex persona Dei ad Gabrielem Archangelum: *Vade, inquit, ad animatam Ciuitatem (id est Virginem sanctissimam) de qua loquitur Propheta: Gloriosa ciuitas sunt deus Ciuitas Dei: sic etiam appellatur à S. Antonino 4. part. tit. 15. cap. 3. §. 1. & 2. Est enim Deipara CIVITAS summa, à Deo singulariter munita, pulcherrima, omni virtutum, & gratiarum genere tanquam spiritualibus diuitijs amplissimis.*

Qua Virgo, & hamo capus demon.

Chrysost.

Sophron

Virgo dicitur Ciuitas Dei nostri. Psalm. 47. Bernardus Georg. Nico. Chrysost.

DOMVS SAPIENTIAE.

Hæc propter Verbi inhabitationem cum carne suscepti dicitur Domus, quam sapientia ædificauit sibi, in qua excidit columnas septem, immolauit victimas suas; miscuit vinum, & proposuit mensam Proverb. 9. De Deipara enim id explicat Ildesonus ser. 3. de Assumpt. & Bernardus sermone 9. ex paruis. *Quid est, inquit, in ea septem columnas excidere, nisi ipsam sibi dignum Habitaculum fide, & operibus preparare.* Petrus Damianus sermone de Natiuitate similiter de Virgine exponit, quam dicit esse Domum columnis septem sustentatam, septem scilicet donis Spiritus sancti dotatam. Hieronymus in Isa. 3. & lib. contra Heluidium, vterum Deiparæ vocat sacri ventris hospitium, cuius nouem mensibus habitator fuit Iesus Andreas Cretensis orat, in salutatione Angel. consecratum vocat Regis Palatium, vnicum illius, qui nusquam capitur, habitaculum. Georgius Nicom. orat. de oblat. Domum gloriosam vocat. Similiter Bonauentura in speculo c. 8. de ea vult dici psalm. 92. *Domum tuam decet sanctitudo Domine.* Et Patriarcha Iacob. Genes. 28. de eadem pronunciauit: *Non est hic aliud, nisi Domus Dei, & Porta Cæli, de quo nos fatus c. 7.* Ad hanc domum in monte Domini, atque ad eam ab omni fluuio- rum inundatione, & hostium incursione tutam nos inuicem inuitare debemus iuxta illud Isa. 2. *Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad Domum Dei Iacob:* de qua Domo pulchre Ezech. 43. *Hæc est lex Domus in summitate montis, omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorum est;* omnia enim Virginis sanctissima sunt, quod vberius cap. 7. ostendemus. Nec illud prætereundum, quod Bonauentura docet in speculo cap. 6. agens quo modo per Virginis preces ad septem Spiritus sancti dona, quibus hæc Domus fulcitur aspirare possimus; sic enim ait: *Spiritus sanctus Mariam per Domum conuenientissimè signauit, quam sibi sapientia increata cum septem columnis septem donorum Spiritus sancti excellentissimè ædificauit.* Quisq; ergo columnas Spiritus S. ceperit desiderare, ipse formam colunarum in ista Domo poseri inuenire, quæ pro columnis huiusmodi debet cum magnis desiderijs, & precibus conuenire. Similiter quicumque septiformem Spiritus S. gratiam adipisci desiderat, ipse florem Spiritus S. in virga querat; Per virgam enim ad florē, per florē ad spiritū in ipso requiescentem peruenimus. Per Mariā ad

Christum accedimus, & per Christum gratiam Spiritus sancti inuenimus, propter quod ben. Mariam alloquens B. Bernardus, ait, *Per te accessū habeamus ad filium, & benedicta inuentrix gratia, Genitrix vita, Mater salutis, ut per te suscipiam nos, qui per te datus est nobis.* huculque Bonauentura.

27 Eadem Virgo sanctissima ob eximium puritatis candorem, & insignem virtutum soliditatem ac pretium inæstimabile ab omnium asperitate, & obscuritate tersum, atq; politum psal. 44. sub domorum eburnearum nomine exprimitur, à quibus prodierunt vestimenta Messæ, id est sacratissima Christi humanitas vestimenti nomine significata, vt videre est Isa. 63. illis verbis: *Quare rubrum est iudumentum tuum?* vt Tertullianus exponit lib. 4. contra Marcionem, & apud Apostolum Philip. 2. *Habitu inuentus vt homo:* habitum enim hic significare vestimentum docet Augustinus lib. 83. quæst. 73. quod plenius cap. 8. ostendemus. Hæc (inquam) Christi humanitas sub vestis metaphorā omnium gratiarum virtutumque præstantia, quasi pretiosorum aromatum odore redolens ex Virgine est deprompta, ait enim David in spiritu ad Christum; *Myrrha, & gutta, & castia à vestimentis tuis à domibus Eburneis, quare mirum non est, si hæc vestimenta ita sua uolentia domibus eburneis, id est Virgini, à qua sunt desumpta, & in quam diu fuerit reposita, tantam omnium virtutum fragrantiam impertierint.* illud quoque quod sequitur: *Ex quibus (nimirum domibus eburneis) delectauerunt te filia Regum in honore tuo;* optimè ijs, quæ de Virgine dicimus, congruunt: quasi dicat; Animas fideles, præferim Virgines, per filias Regum significatas, in his domibus, hoc est sub exemplo, & patrocinio Deiparæ degentes, delectatione, ac voluntate castissima ipsi Messæ placituras, in eius honorem sua omnia dirigentes. De magnitudine porro huius Domus. Methodius oratione in hypapante cum Virgine loquens: *Celeberrimè,* inquit, *Propheta nos erudiens, quam prorsus sus incomprehensibilis, ait: Quam magna est Domus Dei, & ingens locus habitationis eius; magnus, & non habet finem; excelsus, & immensus.* hæc ille.

AULA DEI.

28 **H**æc est Aula Dei amplissima, de qua Ecclesia: *Deus, qui virginalem Aulam Dei Beata*

Virgo dicitur Domus sapientia.
Proverb. 9. Ildesons. Bernard.
Pet. Dam.
Hieron.
And. Cret.
Georg. Nic. Bonauen. Psalm. 92.
Genes. 28.
Cap. 7.
Isa. 2.
Ezech. 43.
Cap. 7. Bonauen.
Per Virginem dona Spiritus S. quaram.
Prov. 9.
Isa. 11.

Bernard.
Domus eburnea Maria.
Isa. 63. Tertul.
Philip. 2. Augustin. Cap. 8.
Psalm. 44.
Metod. Baruch.
Virgo dicitur Aula Dei.

Officium *Beata Maria Virginis in qua habitares, eligere dignus es.* in hac Aula iubemur adorare Deum Psalm. 95. ubi eam legimus: *Adorate Dominum in atrio sancto eius:* in Psalterio Romano, ex cuius versione in Breuiario de sumptis sunt fere Antiphonæ, & versiculi; habitus: *Adorate Dominum in Aula sancta eius,* quod in versiculis Officii Epiphaniæ crebrius canitur, quare Ambrosius de instit. Virg. cap. 7. Dei Aulam eam vocat, *Mirum non est,* inquit, *praeter ceteros Ioannem locutum fuisse mysteria divina, cui praesto erat Aula caelestium Sacramentorum.* Idem epist. 79. *Aulam Regis aeterni,* & epist. 82. in fine Aulam regalem nominat. Arnobius in Plat. 14. eam virginem Aulam dicit. S. Fulgentius sermone de sancto Stephano, Christum ait trabea carnis indutum, de Aula veri virginis egressum. Et Augustinus serm. 17. de Natali Domini virginalem Aulam, & in lib. de Assump. Aulam Regis aeterni vocat. Anselmus de excel. Virg. in cap. 1. & 3. appellat Aulam, in qua Deus corporaliter habitaturus erat Chrylippus homil. de Beata Maria loquens cum Christo, *Surge Domine in requiem tuam; tua enim requies est virgo, & veteris tuae requies, quae tibi Cubile efficitur, & habitatio, ita Chrylippus. Bonaventura in speculo Beatae Virginis cap. 8. Maria, inquit, singulariter tam corpore, quam anima, est Aula Domini, & Ecclesia in quadam oratione sic Deum precatur, Omnipotens sempiternus Deus, qui gloriae Virginis Mariae corpus, & animam, ut dignum filij tui HABITACULUM effici mereretur, Spiritu sancto cooperante preparasti, &c.*

Thalamus Sponsi.

29 *H*æc Psalm. 18. est Thalamus Sponsi, ex quo ipse Christus, tamquam Sponsus Virgo dicitur Thalamus Sponsi, & ita illam appellat Augustinus sermone 2. de Annunciatione, & sermone 14. de Nativitate Domini. Epiphanius sermone Psalm. 18. de Laud. Deiparæ, & de ea exponit locum Augustinus psalmi citatum. Chrysostomus oratio. in Annunciatione. Deum loquentem Gabrieli inducit his verbis, *Abi, inquit, ad Thalamum Divinae humanitatis meae; ubi ad cubiculum ortus mei secundum carnem.* Augustinus tractatu primo in primam Ioannis, illius Sponsi, inquit, Thalamus fuit veteris Virginis, quia in illo vero virginali concubitu sunt duo, Sponsus, & Sponsa, Sponsus, Verbum, Sponsa, Caro, quia Verbum

Caro factum est. sic ille Proclus Patriarcha Constantinopolitanus de Deipara, *Hæc, inquit, Thalamus est, in quo Verbum humanam carnem sibi desponsavit.* Thalamum appellavit Bernardus sermone de Adventu Anselmus de excellent. Virginis capit. 1. & Andreas Cretensis in oratione in salutationem Angelicam, *Gaude, inquit, Thalamus, in quo sibi Christus humanitatem Sponsam aduenxit.* Sanctus Antoninus 4. part. tit. 15. c. 21 § 1. Veterum virginalem Thalamum Sponsi vocat Cyprianus serm. de Christi Natiu. loquens de Deipara, *Spiritus sanctus, inquit, sanctimonia Thalamum honorabat.*

LIBER GRANDIS, NOVVS,
& obfignatus.

*H*æc est liber grandis Isa. 8. quin etiam novus iuxta septuaginta, in quo scriptum est stylo hominis, *Velociter spolia deirahæ, cis prædare.* De quo Andreas Cretensis oratione 2. de dorm. loquens cum Deipara, *Tu es, inquit, Liber verè viuis eius, qui in te tacite fuit inscriptus. Verbi paterni, unico calamo spiritus. Tu sola verè es novus Testamenti volumen à Deo scriptum, quod Deus ante fecit cum hominibus.* Ita Andreas. Et Damascenus oratione 2. de dorm. vocat eam volumen novum, in quo ineffabiliter Deus Verbum sine manu scriptum fuit Idem oratione 1. de Natiu. *Hoderno dicitur, qui omnia efficit Deus Verbum, quod Pater è pectore eruñavit, Librum novum condidit Dei lingua à spiritu, tanquam calamo quodam in ipso consecrandum; qui quidem homini litterarum perito datus est, nec tamen ab eo legitur: Neque enim Ioseph Mariam cognovit, neque ipsius mysterii potentiam.* hæc Damascenus Georgius Nicomed. in oratione de oblat. Deiparæ, ad ipsam illud Isa. 29. recit. *Eam, inquit, indicavit Liber obfignatus, quem nullus legit sciens litterarum; præter eum, qui obfignatus est serva vii supra rationem, cum charta significavit purissima, in qua Verbum sine scriptis impressum scilicet fraudis chyrographum.* hæc Georgius Ephrem. ubi Ephrem oratione de laud. Deiparæ, ad legis tabulas spectans, vocat eam tabulam scriptam, legem mortalibus afferentem, & chartam divinissimam Eusebius Cæsariensis lib. 7. de demonstr. Euangel. cap. 3. *Novus, inquit, Liber de Adventu Dei, qui continet natalia Christi filij prophetis Maria, S. Antonin. 4. p. tit. 15. cap. 5. S. Antonin beatam*

Proclus.

Bernard.
Anselmus.

S. Anton.

30
Virgo liber scri-
ptus Isa. 8
est Christi.
Andr.
Cret.

Damasc.

Georg.

Nico.

Ephrem.

Euseb.

S. Antonin

Ysa. 8.

beatam Virginem dicit esse librum illum gra- dem Isaiæ 8. vbi scriptum est Verbum incar- natum: Illam autem prophetissam, quæ Isai. loco citato dicit concepsisse filium, cui non è inditum: *Accelera spolia deirabra, festina prada ri, Deiparam Virginem esse ex Basilio in Isai. 8. & Nazianzeno, & aliis dicemus cap. 23.*

Basilii Nazianz. Cap. 23.

FERCVLVM SALOMONIS.

30 Virgo Ferculum est Salomonis Cant. 3.

Hec est Ferculum, seu vehiculum, in quo Regia magnificentia gestabatur Rex Salomon, quod ipse Salomon Cant. 3. *Fecit sibi de lignis libani, columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, media charitate constravit propter filias Ierusalem.* De Virgine enim id explicat Andreas Cretensis oratione secunda de dorm. Honorius in sigillo, & Gulielmus Peryte apud Martinum del Rio in Cant. 3. Ideo Georgius Nicom. in orat. de oblat. vocat eam vehiculum (id est, Ferculum Regium) similiter & S. Antonius 4. part. tit. 15. cap. 44. §. 7. Merito autem Deipara in hoc Salomonis ferculo adumbatur, quam verus Salomon Christus sapientia Patris, & pax nostra fecit sibi, hoc est in proprium usum construxit, vt in eius corde spiritualiter corporaliter autem in eius vtero, atque vltis dignissimis gestaretur, ligna verò libani, ex quibus ferculum illud constabat, erant, ex glossa interlineati: *Fortia, celsa, speciosa, odorifera, impubilia, atque candida.* Et his quidem lignis singula res, heroicae, atque eximiae Deiparæ virtutes, quarum aliquas in cap. 21. attingemus, quibus eius spiritualis structura constabat, significatur. Virginitas enim virtutes erant ad omnem hostium impetum sustinendum fortes, prote- ritate sua coelo proximæ, spirituali pulchritudine de coræ ad sui dilectionem, vel ipsum Deum, qui concupit speciem eius, allicientes; boni exempli odore flagrant; contra omnem cariem atque putredinem diuinitus ita munite, vt essent prorsus inamissibiles. quod non nisi peculiari Dei privilegio obtineri potest. Denique puritate sua, atque candore omnibus conspicua, & illustres. Columnas porro argenteas, quibus pondus structurae Ferculi innititur, septem fuisse opinari licet, si numerum spectemus earum, quas Prouerb. 9. Sapientia excidisse scribitur, cum sibi domum edificauit, easque sancti Spiritus dona nitidissima intelligemus, quas ex D. Thoma 2. p.

Andr. Oret. Honorius. Gulielmus Mart del Rio. Georg. Nico. S. Anton. Cant. 3.

Glossa interl.

Cap. 21.

Psal. 44

Prou. 9.

S. Thoma.

2. q. 68. art. 1. dantur, vt quis promptius moueatur à Spiritu sancto, quæ dona repercussa argenti instar sonum edunt aurius gratissimum hæc autem dona tribulationis igne in Deipara illustriora sunt reddita, iuxta illud psalm. 11. *Argentum igne examinatum, probatum terra, purgatum sepius.* Huius terculi reclinatorium fuit autem, & per illud accipi potest tum Deiparæ vterus, qui regio decore tanquam auro fulgebat, in quo nouem mensibus Christus est reclinatus: tum etiam ipsa anima Virginis, in qua per gratiam perpetuò resedit Christus, & flagranti charitate tanquam auro fuluo nimis rutilat. Ascensus est purpureus, siquidem virtute sanguinis Christi, cuius efficaciam præstantissimo modo Virgo est consecuta, meritorum suorum verticem in sublime supra omnes erexit: quare cap. 8. de ea dicitur, *Qua est ista, qua ascendit de deserto delitit affluens innixa super dilectum suum.* Fuit quoque Ascensus eius purpureus, quoniam ad altissimam in cælis sedem ascendit non absque labore, atque sui mortificatione, vt cap. 12. dicemus, plurima pro Christo patiendo, cuius animam iuxta Simeonis vaticinium in Christi morte doloris gladius ita petransiit, ut Bernardus, & complures alii, eam plusquam martyrem appellare non dubitent, quemadmodum cap. 21. ostendemus, quin etiam, vt ex quadam reuelatione refert S. Bonauentura in meditat. vitæ Christi cap. 3. *Nullam gratiam, donum, vel virtutem habuit Virgo sanctissima à Deo sine magno labore, continua oratione, ardenti desiderio, profunda deuotione, multis lacrymis, & multa afflictione, excepta gratia, qua primum in vtero sanctificata fuit.* hæc ibi. Denique Ascensus purpureus indicat regiam dignitatem, cuius potestatis insigne est purpura, ad quam dignitatem fuit euecta, facta Regina Cælorum, & Angelorum, ac reliquorum omnium Dominum. Media denique huius ferculi charitate constravit propter filias Ierusalem, interna enim misericordiae viscera huius Virginis tanta erga omnes dilectione flagrant, vt charitate constata sint, ita vt nemo sit, qui se abscondat à calore eius. *Non enim* (inquit Bernardus ferm. 1. de Assump.) *dubitare potest, omnino in affectum charitatis transisse Maria viscera, in quibus ipsa, qua ex Deo est charitas, nouem mensibus corporaliter requieuit, præcipue tamen erga filias Ierusalem, ces nimirum, qui ad cœlestium*

Psal. 11

Cant. 3.

Cap. 8.

Cap. 12.

Bernard.

Cap. 21.

Bonauent.

Cant. 3.

Bernard.

caelestem ierusalem affectus, & desiderio aspirant: hi enim in hoc serculo amplissimum praesidium, atque patrocinium experiuntur, cum hæc mater sit viuentium, & omnium Aduocata. quæ omnia vberius cap. 16. 27. & 30. persequemur. Quod si intelligas media huius serculi confrata esse eis, quæ ad eius charitatem, & amorem allicunt; sanè tot, tantaque sunt in Virgine sanctissima, quæ nos ad eius dilectionem inuitat, de quibus c. 34. agemus, ut nullus fere sit, etiam si in peccatis versetur, qui aliquo affectu erga Virginem non feratur. Atque hæc de Salomonis serculo, in quo Dei para significatur, dicta sint.

MONS DEI

Virgo dicitur mons 31 **H**æc propter suam in prærogatiuis sublimitatem super terrenos affectus asurgens Cælo proxima eminens omnibus conspicua, quam sibi Deus singulariter elegit: Mons est Dei, Psalm. 67. In quo beneplacitum est Deo habitare in eo, et enim Dominus habitabit in sinum. Ita illum appellant Andreas Cretensis oratione 2. de dorm. & oratione de Annunciat. additque eam esse Montem adumbrantem, de quo Abacuch 3. Georgius Nicom. orat. de oblat. Virginis, & Damascenus orat. 1. de dorm. dicit esse Montem pinguem, & orat. 2. de Natiuitat. Montem Dei. S. Gregorius super 1. Reg. 5. eam Montem in vertice montium Isa. 2. dictam putat, quia super Angelorum choros meritorum verticem erexit. S. Bernardus tom. 3. serm. 11. art. 1. cap. 2. quem capite superiori citauit. De hoc Monte Dan. 2. sine manibus abscissus est lapis, id est. Christus Dominus sine viri opera. Id enim ita explicat Irenæus libr. 3. contra hæreses cap. 28. Iustinus Martyr in dialogo cum Triphone, Chrysippus Presbyt. Damasc. orat. 1. de Natiuitat. & orat. 1. de dorm. Hieronymus in epistol. 22. & in Dan. 2. Andreas Cretensis, & Georg. Nicom. locis citatis. Augustinus in concione ad Catechumenos contra Iudæos, Paganos, & Hæreticos. Epiphanius sermone de Virgin. Laud. Theodoretus in Daniele, Rupertus libro 1. in Dan. cap. 6. Rupertus. Hesychius homil. de laud. Virg. Beatus Laurentius Bernardus loc. citat. Noster Petrus in Iustinian.

Dan. lib. 2. quin etiam S. Hieronymus epist. 22. animaduertit, ideo lapidem hunc dici abscissum sine manibus, quia manus accipiuntur pro opere nuptiarum, iuxta illud Cant. 2. Laus eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Christus porro est lapis firmissimus de Virgine abscissus probatus 1. Petr. 2. Pretiosus, & angularis, qui facit utraque unum, & cui omne spirituale ædificium innitur, qui contriuit statuam illam Nabuchodonosoris per visum obiectam, quæ quatuor præcipuas Monarchias, Chaldaeorum, Persarum, Græcorum, atque Romanorum significabat; siue, ut ait Augustinus tract. 1. in primam Ioannis epistolam, qui confregit omnia regna terrarum, id est, dominationes Idolorum, & demoniorum, & factus est Mons magnus, & impleuit vniuersam terram, eique data est omnis potestas in Cælo, & in Terra.

Cant. 2.
Christus
cur lapis
dicatur.
1. Petr. 2.
Virgo dicitur
mōs unde
excessus est
lapis sine
manibus.
August.

MEDIUM TERRÆ.

32 **H**æc Psalm. 73. appellatur Medium terræ. Ita Bernardus sermone 2. in Bernard. festo Pentecostes: Tunc, inquit, operabatur sa. Medium lusem nostram in medio terra, in vtero videlicet, terra Dei- Virginis Maria, qui mirabili proprietate terra par. medium appellatur: ad illum enim tanquam ad medium, sicut ad Arcam Dei, sicut ad rerū causam, sicut ad negotium seculorum respiciunt, & qui in Cælo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos qui sumus, & qui sequuntur, & nati natorum, & qui nascuntur ab illis; Illi qui sunt in Cælo, ut resarciantur, & qui in inferno, ut eripiantur; & qui præcesserunt, ut Propheta fideles inueniantur, qui sequuntur, ut glorificentur, & infra: In te Angeli lassitiam, iusti gratiam, peccatores veniam inueniunt in eternum, merito in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus omnipotentis quæ quia creatuerat recreauit. hæc tenus Bernardus.

FONS HORTORVM, ET PVTEVS
Aquarum viuentium.

33 **H**æc est Cant. 4. Fons hortorum, & Phi. Cant. 4. us aquarum viuentium quæ fluit Fons hori impetu de Libano, quibus sanctorum animæ terram, & omnes quasi caelesti Regis horti amoenissimi, illi quidem, ac regio cultu, manuque conseruati, uberrimè irrigantur, ac fecundantur: Maria.

H 2

& quæ

& quoniam quadruplex potissimum est aqua vsus, sicut extinguere; foides abluere, irrigare hortos; cibos denique decoquere. Sane Deipara aquam illam viventem, hoc est, Christum Dominum ex suo utero protulit, in eoq; diu gestavit, servavit ac demum virgineo nixu inde eum in omnium utilitatem fudit, per quem tanquam per aquam vehementissimus nostræ concupiscentiæ ardor refrigeratur; putridissimæ criminum nostrorum maculæ eluuntur; cor nostrum quod Psal. 101. veluti fœnum aruit ad germinandum, flore quæ ac fructus producendos fecundatur; opera denique nostra insula illa quidem, ac cruda, nec digna, quæ divinis epulis inferantur, ita excoquantur, ut vel ipsi Deo gratissimi saporis sint. Hinc ergo fit, ut Deipara, ex qua talis aqua scaturit. *Fons hortorum, ac puteus aquarum viventium*, iure optimo dici possit. Quod si aquæ viæ nomine Spiritus sanctus intelligatur, quo typo eum Christus Dominus Ioan. 7. illis verbis expressit. *Qui credit in me flumina de ventre eius fluent aqua viva*; quod Evangelista exponens subiicit, *Hoc autem dixit de spiritu, quem accipientes erant credentes in eum*, quandoquidem sancto etiam Spiritu, ut est in eius sequentia, quadruplex ille aquæ effectus tribuitur; dicitur enim *in afflu tēperies*, lavare sordida, rigare arida, fouere frigida & quodammodo decoquere; in Sap. 9. per Spiritum sanctum correctæ sunt semitæ eorum, qui sunt in terris, & quæ Deo placent didicerūt homines, rectè quoque hac ratione Deipara, quæ, ut infra dicemus, ab ecclesia, & à Patribus Spiritus sancti Sacramentum appellatur, & cuius meritis, ac precibus, quemadmodum cap. 28. ostendemus, in homines eiusdem Spiritus sancti gratia copiosè, ac veluti perenniter denuatur, fontis, ac putei nomine censerit, ac nuncupari poterit.

Hinc SS. Patres, cum ratione Christi, qui ex eius utero prodit, tum etiam ratione Spiritus Sancti Charismatum, quæ eius intercessione abundè in nos promanant, fontem eam appellant. Methodius in hypapantem, Deiparam sic affatur, *Salus humanitatis filius Fons; salus humanitatis umbraculum*. Sanctus Epiphanius oratione de Deipara. *Aqua inquit, gratia plena qua sitientes perennis fontis dule edime satias*. Sanctus Ephraem orat. de laud. Deip. ipsam fontem gratiæ & totius coniolationis appellat. Chryostomus,

Psalm. 101.

Ioan. 7.

Officium Eccles. Sap. 9.

Cap. 28.

Maria fons à sanctis Patribus nuncupatur. Basil. h. d.

Epiphani.

Ephraem.

Chryost.

Aue, inquit, *quæ es Puteus semper viventis aquæ*. 34. Sophronius inter opera Hieronymi sermone de Assumptione, agens de Deipara: sic, inquit, exiit Christus ex Virgine, ut esset, sicut Ezechiel faretur porta omnino clausa, unde canitur in eisdem Cantica de ea, *Hortus conclusus, Fons signatus; Emissiones sua Paradisus; verè hortus deliciarum, in quo consita sunt universa florum genera, & odora menta virtutum; si q; conclusus, ut nescias violari, neque corrumpere illa insidiarum fraudibus*. Fons itaq; signatus sigillo totius Trinitatis, ex quo fons vita manat, in cuius lumine omnes videbimus lumen, quia iuxta Ioannem, ipse est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; cuius profusa emissio totius supernorum consuetum omnium est Paradisus, hæc Sophronius. Ilde fontis ieremone quarto de Assumptione, eam Fontem signatum, & Puteum aquarum viventium vocat. Damascenus oratione secunda de dormit. Sepulchrum Deiparæ alloquens: *Vbi est*, inquit, *Fons ille, ex quo vita orta est* Rupeitus in Cantica, Deiparam ait esse Fontem hortorum, id est fontem Ecclesiarum. Sanctus Bernardus tom. 1. concione 6. art. 2. cap. 1. Deiparam docet esse Fontem hortorum, & Puteum aquarum, cuius non deficiunt aquæ Iai. 58. propter gratiarum plenitudinem, quæ est in Virgine; Quo circa Deipara merito figurata dicitur in fonte illo Paradisi, qui Genes. 2. irrigabat universam superficiem terræ, & ex Paradiso dividitur in quatuor capita, & Cantic. 4. dicitur. *Fons signatus*, tum propter perpetuam virginitatem, ut omnes hæc Patres observant, quæ capit. 32. afferemus: tum quia nullus in ea cattareo serpentis patuit aditus, quemadmodum animadvertit Sophronius verbis citatis; de quo nos capit. 7. Deipara quoque in somnio illo Masdochæ per Esther figuratur; dicitur enim Esther *Esther 16. 10. Parvus fons, qui crevit in flumem, & in lucem solemque conversus est, & in aquas plurimas redundavit*. Esther est, quam Rex accepit uxorem, & voluit esse Reginam hinc factum est, ut à Damasceno term. 1. de Natiuitat. & ab aliis vocetur *Fons lucis*, de quo infra cap. 21. quæ re intelligi quoque potest figurata in aquis illis, quæ totæ 15. appellantur *Fons solis*; Iosue. qui etiam Hieronymus in epist. ad Fabiam in Iordane fluuio significatam Deiparam vult. *Quadragesima duo*, inquit, *mansiones, per quas*

Sophron.

Ezech. 44. Cant. 4.

Psalm. 101. Ioan. 1.

Ilde font.

Damasc. Rupertus.

S. Bernard.

Iai. 58.

Genes. 2.

Cantic. 4.

Cap. 32.

Cap. 7.

Esther 16.

Damasc.

Cap. 21.

Iosue. Hieron.

qua Israeliticus populus venit ad Iordanem,
33 sunt quadraginta dua generas ones Abraham ad
Christum. & mox sub quo numero Dominus, ac
que Saluator à primo Patriarcha peruenit ad
Iordanem, quæ pleno gurgite flens aquis spiritus
sancti re iundebat. sic Hieronymus.

Aquadu-
sus gratia
vñ Maria
Ecl. 2. 4.
Bernard.
35 Hæc accedit, Deiparam merito Aquadu-
ctum celestium gratiarum vocan Ecclesiast.
24 ubi ex eius persona hæc dici intelliguntur:
sicut p quæductus ex iudi de Paradiso, dixit, rigabo
horum meum plantationum, & inebriabo præs-
mes fructum. Quare Bernardus integram ser-
monem de Aquæductu habuit, ubi Deiparam
esse Aquæductum diuinatum gratiarum ele-
gantè offendit, & post multa: Propterea, in-
quit, tan tempore humano generis fluentia gratia
desuerunt, quod nec dum intercederet, ut quo
loquimur tam desuerabilis Aquæductum, sic
ille.

Hinc humani generis hostis æquè infen-
sissimus, ac callidissimus sub Holofernis per-
sona Iudith 7. Aquæductum ad Bethulam ca-
piendam obstruere nititur, nimirum, ut fide-
lem animam in suam redigat potestatem ad
Deiparæ perfugium, ac clientelam aditum
præcludere conatur, cui tamen fortiter, ac stren-
nuè resistere debemus.

Deiparam quoque significauit Cisterna illa
iuxta portam Bethlehemi sita, cujus aquam
2. Reg. 23. David cum esset in præsidio contra
Philistæos casti ametatus concupit, alla-
tam quæ à tribus viris fortibus, qui in Philisti-
norum castra irruerant, libavit Domino;

Atque id satis appositè interpretatur Metho-
dius orat. in hypapantem, ubi Deiparam his
verbis alloquitur: Tu Bethlehemitica illa Cister-
na, quam vultus vestra refocillatitatem David desi-
derauit, ex qua immortalitatis posulum cunctis
amanauit, sic ille. Et verò sicut Cisterna aqua-
rum est receptaculum subterreneum, & am-
plum, quod aquam de celo pluuia excipit;

eamque purissimam seruat; pari etiam ratione
Deipara uberis celestium donorum imbres,
& immensam gratiæ copiam in sua anima,
quali in vase, humilitate profundissimo & ca-
pacitate amplissimo excipit, & absque ullo
peccati puluere, ac cæno resinæ, omnesque
eius participes sua intercessione efficit. manet
verò illa iuxta Bethlehæm, quæ domum pa-
nis sonat, quia panem de celo verum, quo ve-
scimur, nobis ditulit, hoc referri potest illud
quod obseruat S. Antonius 4. part. tit. 15.

cap. 2. Deiparam figuratam esse in Bersabee
Salomonis matre, cuius nomen idem est, quod
Puteus septimus, propter gratiarum omnium,
quæ aquarum nomine significatur, plenitu-
dinem septimi putei numero expressam, quæ
in Dei parente continetur, quamuis vulgata
legat non Bersabee, sed Bethsabee, quod idem
3. Reg. 3. est, quod Domus iuramenti, quod Deiparæ
etiam facile accommodatur.

36 Quantum verò huic sacro fonti de bea-
mus, facile quis intelliget, si perpendat, non
solùm eius aqua nostratum animarum heros
irrigari, verum etiam ex eo fonte nostrum Para-
ditum emanasse, quod pulchre Cantico 4. si-
gificatur illis verbis: Hortus conclusus, forer
mo spissa Hortus conclusus fons signatus. Emi-
siones tua paradysus: quæ verba etiam Do-
phtionius I. m. de Assumptione. Cusus in-
quit, emissio ueteri superiorum cum omni
est Paradysus, idque iure optimè Virgo eni-
sanctissima ex tuo virgineo utero Deum pro-
tulit, & hominem Christum Dominum, in
quo, ut docent Theologi, omnis nostra beati-
tudo, quam in celis expectamus, tum essen-
tialis, tum præcipua accidentalis continetur,
iuxta illud Ioan. 10. Per me si quis in-
uerit, Ioan. 10.
saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & pas-
cua inueniet. Atque ex eadè fuit cui rationi
tametsi Limbam subeunti diceret à Christo; Luc. 23.
Hodie mecum eris in Paradiso; quod ibi Para-
dysus sit, ubi Christus clarè tuæ diuinitatis
uisionem præberet. Nostra quoque beatitudo
torrentis metaphora aptè significatur, Psal. 36.
31. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, &
torrente voluptatis tuæ potabis eos, hic autem
torrens ex eo fonte profluxit, propterea enim
Psalm. 126.
Psalm. 126.
David mercedem nostram quam
post somnum mortis expectamus, circumscin-
bere videtur per fructum huius ventris: Cam
dederit, inquit, dilectis suis somnum, ecce heredi-
tas Domini sibi merces, fructus ventris, quod
cap. 15. expresse expendimus: quamuis illud
Cap. 15.
70. Inter-
prata
idem valet ac si diceret, Hæc hereditas Domini est
merces, quæ est ipse fructus ventris, hoc est
Christus filius matris suæ, huc spectasse vide-
tur Bonaventura cum in Litanis B. Virginis
eant deliciarum Dei DAVITERAM, & cel. sic
curis PANCERNAM vocat. Quo circa eum de
Christo sanctissimæ Virginis filio etiam hæc. Offi. East
elegit.

Ex Deipa-
maris no-
ster Paradi-
sant a-
sophroni

Psalm. 36

Psalm. 126

Psalm. 126

Cap. 15.
70. Inter-
prata

Bonavent.

Offi. East

Se nascens de utroque,
Conuescens in edulium,
Se moriens in precium,
Se regnans dat in primum.

Ideo & nos eidem Deiparæ immortales
gratias agamus, habeamusque hoc nomine,
quod Christum nostrorum scelerum pretium,
nostræ refectiois cibum, nostræ gloriæ præ-
mium ex suo sacratissimo utero in omnium
utilitatem protulerit. quod S. Antonius 4.
par. tit. 15. cap. 17. §. 4. agens de Misericordia,
quam Deipara hominibus exhibuit, non mi-
nus piè, quàm verè his verbis docuit: Maxi-
mum etiam effectum misericordia nobis impen-
dit, quia nobis miseris, & captiuis. & mendicis;
famelicis in viaticum; laborantibus in pra-
mium; infirmis in medicamentum. & cum ipso
dedis nobis regnum caelorum. & omne bonum.
Hæc S. Antonius: quæ cum ita sint, excla-
mare possumus, ac Deiparæ dicere: Hortus
conclusus; fons signatus, Emissiones tuæ Para-
disus.

S. Anton.

Cant. 4.

FONS LUCIS.

HÆC est fons lucis, de quo Esther 10.
Paruus, inquit, fons, qui crevit in fluui-
um, & in lucem, solemque conuersus est,
& in aquas plurimas redundauit. & ita eam
vocat Epiphanius oratione de laudibus Vir-
ginis, Helychius homil. 2. de S. Maria; & Chry-
sippus homil. de Deipara, & Damascenus orat.
1. de Natiuitate Virginis. Methodius oratione
in hypapantem. Epam oratione de Deipa-
ra, quorum verba cap. 21, vbi de hoc plenius
agetur, referemus.

37
Virgo dicitur
Fons lucis.
Epiph. 10.
Helychius
Chrysipp.
Damasc.
Method.
Cap. 21.

COELVM DOMINI.

HÆC est Psal. 113 dicitur: Coelum Cæli Do-
mino, Cœlū enim appellatur à S. Iaco-
bo in Liturgiâ à Chrysostomo serm. de laudib.
Virg. & Epiphano serm. de laudib. Virg. & ab
aliis vt diximus ca. 3. vbi copiosè ostendimus,
qua nam ratione Deipara coelum appelletur.

Virgo Cœ-
lum Cæli
Domino.
Psal. 113.
S. Iacob.
Chrysost.
Epiph.

SANCTVARIVM DEI, TABERNA-
culum sui Creatoris, Tabernaculum
foederis.

HÆC est Sanctuarium Dei Exod. 15. Ta-
bernaculum sui Creatoris Eccles. 24. Ta-
bernaculum foederis Exod. 31. factum iuxta
exemplar in monte monstratum: Quando (vt

Exod. 15.
Eccles. 24.
Virgo dicitur
San-

verbis vtat Bernardi) Patribus caelitus promissum.
sa; & mysticis prafigurata miraculis, oraculis ac Taber-
nacu-
fuit prauunciari propheticus S. Athanasius serm. Taber-
de Deipara dicit: Verbum in ea suum Taber-
naculum posuisse Andreas Cretensis sanctissi-
mum Verbi omnium Creatoris Tabernacu-
lum eam appellat. Chrysostomus orat. de An-
nunt. Sanctuarium Dei paratum vocat, & Exod. 10.
Habituaculum diuino Verbo dignum. Damascenus orat. 1. de Natiuit. vocat viuum, & statio-
ne præditum Dei Tabernaculum, de quo Andr.
Psal. 45. Sanctificauit Tabernaculum suum Cret.
Altiissimus. Idem orat. 1. & 2. de dormit. eam Chrysost.
Tabernaculum illud vocat, ex quo vita prin-
cipium duxit. Similiter & Georgius Nicom. Psal. 45.
orat. de oblat. vocat Tabernaculum, quod est
capax essentiae immaterialis, quod nostrum,
quod ceciderat, erexit Tabernaculum. Augu-
stinus lib. de Assumpt. D. Thomas 3. par. q.
27. art. 2. argum sed contrâ, de Virgine expo-
nit Psal. 45. Sanctificauit Tabernaculum suum Psal. 45.
Altiissimus, & Psal. 18. In sola posuit Taberna-
culum suum. Anobius in Psal. 14. Damascenus verò oratio. 1. de dorm. vult eam figura-
tam in Tabernaculo Abrahæ; loquens enim
cum Virgine: Nam Tabernaculum, inquit, A-
braha te apertissime indicabat: etenim verbo di-
uino in ventre tuo tanquam Tabernaculo habi-
tanti, humana natura subiecit panem, hoc
est sui primicias, ex puris tuis sanguinibus obtulit
à diuino igne quodammodo coctas, panemque esse-
ntias, atque in diuin ipsius persona existentes, &
ad veram corporis animati anima rationali, atq;
intellectuali substantiam venientes. ita Damascenus. Idem orat. 1. de Natiuit. Cedat, inquit,
illud spiritus Tabernaculum, quod Moyses in de-
serto ex pretiosa, atque omnis generis materia
construxit, atque etiam ante istud Patris Abra-
hami Tabernaculum visuo, & ratione prædito Dei
Tabernaculo. Hoc enim non actionis duntaxat,
ac potentia diuina conceptaculum fuit, verum es-
sentia ratione ipsiusmet persona filij, ac Dei. sic
Damascenus. Huic Tabernaculo optimè cõ-
uenit illud, quod de Ecclesia dicitur Isa. 4. Et Isa. 4.
Tabernaculum erit in umbraculo dei ab astu,
& in securitatem, & absconsonem à turbis, &
à pluuia: In Deipara enim tutissimum perfu-
gium habemus ab æstu tentationum, omniq;
alia periculorum procella, ioxta illud Psal. Psal. 26.
26. Quoniam abscondit me in Tabernaculo suo,
in die malorum protexit me in abscondito taber-
naculi sui.

TEM-

TEMPLUM DOMINI, SACRARIVM Spiritus sancti sanctissima Trinitatis nobile ericinium.

modum Virgo sanctissima sanctitatem consecratur, sanctumque, & admirabile, ac summo Deo dignum Templum existit. Idem orat. 1. de Nativitate. Virg. Templum Dei sanctum, quod Princeps Salomon (id est, Christus) construxit, & habitavit, non auro & inanimatis lapidibus ornatum, virum auri loco spiritu fulgens, pro lapidibus autem pretiosis margaritam ingentis pretij Christum habens: quin etiam orat. 2. de dorm. Virg. Sepulchrum eundem Deiparæ vocat, Divinum templum. Petrus Damianus serm. 3. de Nativitate. Hæc prodijt ex utero matris, quæ Templum fieri meruit divinitatis. Anselmus in invocatione Virginis, Templum misericordiæ vocat cum Augustino serm. 2. de Assumpt. Bernardus serm. 1. de Assumpt. Nec in mundo dignior locus fuit virginis uteri Templo, quo Maria Dei filium suscepit. S. Antoninus 3. part. tit. 21. c. 4. §. 1. accommodat Virgini illud Psal. 47. Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui, id est, Virginis Deiparæ: & quoniam templum locus est immunitatis, & venerationis, ac oblationum, hinc infert peccatores magnam in Virgine immunitatem sperare, eamque venerari, ac per eam suas oblationes Deo offerre debere S. Brigitta lib. 3. revelatio. c. 6. habet quomodo Virgo dicatur, Templum Salomonis, eidemque applicat proprietates illius templi, vide superiori capite quomodo virtutes Virginis præclarissimæ per lapides pretiosos, & expensas ingentes in templo Salomonis factas adumbratur. Et quemadmodum in templo Salomonis duo erant altaria, ut animadvertit Augustinus serm. 225. de tempore: In illo, inquit, quod foris erat animalium eadebatur sacrificium, in illo vero altari, quod intus erat Thymiamatis offerabatur incensum: ex quo colligit Augustinus Deum à nobis (qui mysticè templum Dei sanctum ex Apostolo 1. Cor. 3. esse debemus) duplex sacrificium quærere, unum ut simus casto corpore, aliud ut mundo corde, ut in exteriori altari, id est, corpore nostro afferantur opera bona, in corde odore suavitatis redoleat cogitatio sancta, & in illo altari iugiter quotidianus ignis ardeat, quod ignem charitatis, quem in corde habere debemus, significat, hæc ex Augustino. Ita in Virgine sanctissima, quæ templum fuit Domini, duo hæc altaria perfectissimè inveniuntur, unum Thymiamatis, in quo per orationem intus, alterum sacrificiorum;

Pet. Dam.

Anselm.

Augustin. Bernard.

S. Anton. Psalm. 47.

S. Brigitta 3. Reg. 6.

Augustin. 1. Cor. 3.

7. Reg. 6. 3° Hæc per Templum Domini 3. Reg. 6. Virgo est figuratur, & ita eam vocat Ecclesia in Antiphona: Magnum, inquit, hereditatis mysterium, Templum Dei factus est uterus noscens virum, & alibi, Templum Domini, Sacrarium Spiritus sancti: quæ verba desumpta sunt ex Hieronymo lib. aduersus Heluidium, ubi eam Templum Domini corporis, & Sacrarium vocat Spiritus sancti: Et in hymno ex Sedulio. Domus pudici pectoris, Templum repente sic Dei. S. Jacobus in Liturgia vocat Templum sanctificatum. Epiphanius serm. de Deipara: O B. Maria Cælum, Templum, & thronus divinitatis: & iterum Templum appellat impollutum. Chrysostomus in sua Liturgia animatum Dei Templum nominat. Ambrosius epistol. 82. vocat corporale Dei templum, in qua corporaliter habitavit plenitudo divinitatis. German. Patriarcha Constantinopolitanus oratione de oblat. Deipar. In templo intuemur, inquit, quemadmodum Templum Domini animatum templo in animo dicitur. Augustinus serm. 17. de Nativitate Domini loquens de incarnatione sic ait: Per fidem Christus in templum pudoris, hoc est sanctissimam virginem intravit. Cyrillus Alexandrinus homil. 6. contra Nestorium Templum indissolubile: similiter & Georgius Nicom. orat. de oblat. Virg. quasi dicant, non erat dissolubile, quale erat templum Salomonis, de quo intelligebant Iudæi illud: solve templum hoc, à Christo tamen prolatum de templo corporis sui. Petrus Chrysolog. serm. 144. Virgo, inquit, factum est magnum Deitatis Templum, quæ erat pusillum humanitatis hospitium. Ildesontus in sermonibus de Assumpt. vocat eam serm. 1. Dei Templum, in quo pro salute hominum omnium Deus homo immolatus. & sermo 3. Templum Divinitatis. & serm. 6. meritò Domini Templum, Spiritus sancti sacrarium, & appellatur, & creditur. & serm. 9. Tabernaculum gloriæ, Templum cælestis. Andri. Cretensis in salutationem Angelicam, illam magnificum diuinæ gloriæ Templum, Hesycius serm. 3. de Deipara Templum Cælo maius appellant. Damascenus lib. 4. de fide orthodox. cap. 15. Ad hunc, inquit,

S. Jacob. Epiphani.

Chrysost. Ambros.

German. Patriarch.

Augustin.

Cyrl. Alex. Georg.

Ioan. Pet. Chry.

Ildesontus

And. Cre.

Hesycius. Damasc.

in quo per sui mortificationem se ipsam extra Deo immolabat igne charitatis flagrantissima semper succensa. Hinc est quod Cant. 3. Deipara comparatur *virgula fumi ex aromatis* *bus myrrha. & thuris*, quæ mortificationis, & orationis sunt symbola, quemadmodum cap. 21. plenius dicemus. Sanctus Antoninus loco citato Mensam panum propositionis, & reliqua, quæ in templo erant Deiparæ virtutibus eleganter accommodat, quod nos cap. 21. afferemus.

39 Illud tamen silentio minimè prætereundum; Deiparam non tantum ratione filij Dei, qui ex eius utero carnem suscipere, in eoque nouem menses degere est dignatus, Dei templum, & sanctuarium appellari; verum etiam ratione Spiritus sancti, de quo filius Dei in Matris utero ex sacris litteris conceptus dicitur, quod Angelus Virgini præsignificauit illis

verbis: *Spiritus sanctus superueniet in te, peculiari ratione Sacrarium Spiritus sancti, & Sedem Spiritus sancti reuerenter nominari; si enim ex Apostolo 1. Corint. 6. membra ipsa iustorum templum sunt Spiritus sancti, qui est in eis: quin etiam à S. Thoma 3. part. q. 25. art. 6. organa eiusdem Spiritus sancti per eos operantis esse perhibentur; quanto potiori iure Deiparæ corpus Templum, & Organum sancti Spiritus, & insuper eam, in cuius utero Christi corpus Spiritus sancti virtute est formatum, eiusdem Spiritus sancti Sacrarium dicemus unà cum Ecclesia in quadam Anti-*

phona. & Ildesonso ferm. 3. & 4. de Assumpt. quare Hieronymus libro contra Heluidium, qui Deiparæ perpetuam virginitatem negabat, contra hanc eius impietatem sic exclamatur: *Tu Templum Domini corporis succendisti, tu contaminaisti Sacrarium Spiritus sancti? & in eodem libro eam vocat Sedem Spiritus sancti, & S. Cyprianus in ferm. de Christi Natiuit.*

Nec recesserat, inquit, à venerabili pectore matris Spiritus sanctus ad verbum Gabrielis elapsus; possidebat Domum suam, & Templum, quod sibi consecrauerat adornabat, seruabat Sacrarium suum, & sanctimonia Thalamum honorabat. hæc Cyprianus. & Bernardus sermone 4. de Assumpt. *Qua, inquit, vel Angelica puritas diuinitati illi audeat comparari; qua digna fuit Spiritus sancti Sacrarium fieri, & Habituaculum filij Dei.* Ildesonus ferm. 6. de Assumpt. *Qua, merito, inquit, Domini Templum, Spiritus sancti Sacrarium, & appellatur, & creditur.*

Quoniam verò, ut Saeni loquuntur Theologi, sanctissimæ Trinitatis opera ad extra sunt indiuisa, idcirco corporis Christi conceptio licet Spiritui sancto, qui est amor Patris, & Filij tribuatur, cum opus fuerit ex maximo Dei amore; & licet solus filius sit incarnatus, à tota tamen sanctissima Trinitate, ut docent Theologi cum S. Thoma 3. part. q. 32. art. 1. & 2. in utero Virginis peracta est. Quare Ecclesia in quadam collecta ait: *Patrem aeternum gloriosa Virginis corpus, & animam, ut dignum filij sui habitaculum esset mereret Spiritus sancto cooperante preparasse, eaque de causa Deipara teste S. Thoma opusc. 8. dicitur: totius Trinitatis nobile Triclinium.* quo titulo eam compellat S. Bonauentura in laude B. Virginis rhythmica, quæ in tomo 2. opusculorum habetur, idque singulari ratione præ aliis iustis. Nulli enim sanctiorum asseri potest, quod Gabriel Angelus soli Deiparæ tribuit. *Virtus, inquit, Altissimi obumbrabit tibi. Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei, Spiritus sanctus superueniet in te.* quare Bernardus ferm. 3. super missus est, in illa verba: *Dominus tecum, docet, non solum In, sed etiam Cum Maria, fuisse Dominum Patrem, cuius filium concepit, & Dominum filium, quem carne sua induit, & Dominum Spiritum sanctum, de quo concepit, qui cum Patre & Filio, eius uterum sanctificauit.* Idemque Bernardus ferm. 3. de Annunciatione affirmat, Deiparam gratiâ plenam, singularem, & generalem gratiam accepisse: *Sola, inquit, generalem gratiam singulariter accepisti, nam sola præ omnibus gratiam inuenisti Singularem, quod sola hanc inuenisti plenitudinem. Generalem, quod de ipsa plenitudine accipians uniuersi sic Bernardus.*

Mensa Panum Propositionis.

Hæc est illa Mensa panum propositionis Exod. 15. quæ Levit. 24. dicitur: *Mensa purissima; fuit enim Virgo sanctissima instar illius mensæ omni puritate mundissima ex lignis setim, virtutibus mirum præclarissimis constans: cur autem eximie Virginis virtutes lignis setim comparentur, infra, ubi de Arca, dicemus: fuit etiam auro purissimo inaurata, charitate videlicet seruenti fulgida, duplici cinæta corona, altera quam vocant auream, quæ gloria essentialis, quæ in Dei clara visione, & amore est posita, significatur, quam in*

cælo

cælo Deipara præ omnibus puris creaturis maximam est affectata: altera vero, quæ aureola nuncupatur, quam triplicem cumulatissimè Deipara est adepta Virginitum nimirum aureolam, Doctorum & Martyrum, vel aliquid Martyrum aureola præstantius propter gladium doloris, qui in Christi passione eius animam petrantissimè, de quibus cap. 6. vberius

In hac mensa repositus est panis vivus nostris necessitatibus propositus: qui de cælo descendit: super panes vero ponebatur divino iussu thubus lucidissimum quod Christi divinitatem in cuius honorem adoleri solet, significabat. Ideo Deipara à Patribus Mensa panis propositionis dicitur, quam Methodius in hypapantem vocat, *Alatre animatum panis vita*, id est, sanctissimæ Eucharistiæ Epiphanius sermone de laud. Virg. eam dicit Fidei Mensam intellectualem, quæ panem vitæ nobis superditavit. Georgius Nicomed. orat. de oblat. Virgin. Mensam, quæ porrat vitam, in qua vitæ nostræ panis propositus Ambrosia pavit eos, qui illius fuerunt participes Damascenus orat. 1. de dorm. Virg. illam vocat Mensam, ex qua ille panis vitæ, ac cœlestis pullulavit, & orat. 2. de dorm. animatam mensam appellat. Quoniam verò contra nostrorum hostium sævitiam tantam præsidii nobis est repositum in Christi corpore percipiendo, quod in sacrosancta Eucharistia continetur, & de hac mensa Deiparæ fuit de sumptum: idcirco meritò David de ea Psal. 22. pronunciat: *parasti in conspectu meo Mensam adversus eos, qui tribulant me*. Neque enim panis hic supersubstantialis Eucharistiæ in Deipara tanquam in mensa fuit solum aservatus, verum etiam ex eius substantia sancti Spiritus opera fuit confectus. Cæterum quibus typis corpus Christi in sanctissima Eucharistia exhibitum ex Deipara in Incarnatione desumptum fuisse significetur capite 8. vberius ostendemus.

VRNA AVREA COELESTE
Manna continens.

41 Hæc Exod. 16. est Vrna aurea in Arca fœderis aservata suavissimum illud cœleste Manna continens, ita illam appellant Epiphanius serm. de lau. Virgin. Andreas Cretensis serm. de dormit. & orat. de Annuntiatione, *Salua sis*, inquit, *Vrna aurea, qua eum fers, qui dulce Manna reddit ac mel à petra ingrato Ysrahel elicuit*. Et Basilus Seleuciæ

Episcopus orat. de Annunt. Virgo non Manna, ut illa vrna aurea, sed cœlestem panem, qui fidelibus in cibum, & potum exhibetur, vtero cõplexa est. Ephrem orat. de laud. Virg. eam nominat vinam pulcherrimam, quæ verum Manna gestat, similiter & Georg. Nicom. orat. de oblat. Virg. & Damasc. orat. 2. de dor. qui in orat. 2. eam dicit dulcem Mannæ vrnam.

ARCA FOEDERIS, SEU ARCA
testimoni.

42 Hæc est Arca fœderis, seu Testimonii quæ Exodi 25. sic dicta est, quod in ea tabulæ legis, per quam Deus Exod. 34. cum Iudæis fœdus percusserat, & in qua restatum erat, quid ab iisdem fieri vellet, aservarentur, iure autem optimo Deiparam hoc symbolo adumbratam docent plerique SS. Patrum, cum mirificè in illam quadrent, quæ de fœderis Arca scribuntur; quod prius, quam à nobis demonstraretur, afferendi sunt Patres, qui eam per Arcam significatam volunt. Et quidem Ecclesia in quodam hymno de ea sic canit:

*Beata mater munere,
Cuius supernus artifex,
Mundum pinguilo continens,
Ventris sub Arca clausus est.*

Methodius orat. in hypapantem vocat eam Arcam animatam nostri legislatoris Dei. Athanasius serm. de Deipara, eodem nomine eam appellat. Ambros. serm. 81. Deiparam Arcam fœderis, in qua tabulæ testamentierant comparat. Ephrem orat. de Deipara, Arcam veram eam nominat. Epiphanius serm. de Deipara: *Aue*, inquit, *gratia plena, gloria Arca spiritualis*. Chrysostomus in Liturgia Deiparam, sic alloquitur: *Omnium Deus incarnatus in te sacrosancta Arca, ut dixit iustus David*. Andreas Cretensis orat. 2. de dormit. inuitat omnes ad Deiparæ venerationem: *Ecce enim*, inquit, *Dei gloria nova Arca, in qua est Vrna aurea, & virga Aaron, qua germinavit, & tabula Testamenti, & rursus: Tabernaculum legis exemplar accepit Arcam supermundanam, cuius figura erat Arca legalis*. Idem orat. de Annunc. ad Deiparam: *Salua sis*, inquit, *nova gloria Arca, in qua Dei spiritus delapsus quiescit, Arca, in qua nova sanctificatio gloria*. Hesychius Presbyter Ierosolymitanus homil. 2. de Deipara afferens verba illa Psalmi: *Surge in requiem tuam tu, & Arca sanctificationis tuæ*. Si tu, inquit, & loquitur eam Christo, *es gemma, & illa est Arca*. Georgius Nicom.

Ephrem.
Georg. Nicomed.
Damasc.

Arca fœderis dicitur Dei-

para.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

Method.

Athanas.

Ambros.

Ephrem.

Epiphani.

Chrysost.

And. Cret.

Hesych.

Psal. 130.

Georgius

Nicom.

Cap. 6.
Ioan. 6.

Method.

Epiphani.

Georg. Nic.

Damasc.

Psal. 22.

Cap. 8.

Virgo dicitur Vrna aurea.

Exod. 16.

Epiphani.

And. Cret.

Basil Seleucia Ep.

- Georgius.** Nicomediensis orat. de oblat. Deipar. Arcā sanctificationis eam vocat. Ildesons. serm. 1. de Assumptione agens de Virgine: *Arca*, inquit, dicitur noui testamenti, in qua *verus Deus* versatus non in figura, & in anigmata, sed in veritate.
- Damasco.** 43. Damascenus carmine de Annuntiatione eam appellat *viuam Dei Arcam*, quam prophetarum manus non tangit. Idem orat. 2. de dormit. sic ait: *Hodie sacra, & animata Arca Dei uiuentis, qua suum in utero concepit creatorem requiescit in templo Domini, quod nullus est exstructum manus, & Dauid exultat eius parens & in eo choros ducunt Angeli, & quæ sequuntur. & infia. Iubilemus in Arca Domini toto animo, & muri cadent Ierichuntini contrariarum inquit, potestatum infesta munitiones: & orat. 1. de Natiuit. Agnoscat, inquit, Arca undiq; auro confecta, & Manifer a illa Vrna aurea & Candelabrum, & Mensa, ac denique vetera omnia qua nihil habent, quod cum hac (id est cum Deipara) comparari possit: etenim exemplaris adu- brationis typo ornata sunt; hoc est, vt rectè animaduertit Billius in illum locum Damasceni Arcam, Vinam, Candelabrum, & cætera eiusdem generis eo nomine in honore fuisse, quod Virginis sanctissimæ typum gerebant. Bernardus serm. de B. Virg. qui habetur tom. 2. suorum oper. vult Arcam fæderis significasse Arcam gratiæ sanctitatem Mariæ. Lyranus in morali expositione super Exod. cap. 25. singula, quæ in arca erant B. Virginii accommodat. Bonauentura in Speculo cap. 9. ad Deiparam refert illud 3. Regum 8. *Intulerunt Sacerdotes Arcam fæderis Domini in locum suum.* Idem Bonauentura in Speculo cap. 2. de Deipara explicat illud Psalm. 131. *Surge in requiem tuam, tu & Arca sanctificationis tua.* S. Bernardus Senensis tom. 3. serm. 17. articulo 1. capi. 3. Deiparam vult esse Arcam sanctificationis cui consentit S. Antoninus 4. parte. tit. 15. ca. 2. & cap. 14. §. 4. B. Laurentius Iustinianus sermo de Natiuit. Virg. *An non, inquit, Maria testamenti Arca verissima diuinis manibus fabricata, auro vestita mundissimo, virtutum gemmis ornata, ac imputribilibus lignis spiritualiter facta, testamenti tabulas, frondentem virgam, & suauissimum in se manna continuit?**
- Forma arca B. Virg. figurabat.** 44. Quod verò ea, quæ spectabant ad Arcam aptissime in Deiparam vniuersa conueniens, facile ostenditur ex iis, quæ in sacris litteris Exod. 25 præsertim Exodi. 25. c. de Arca habentur, quæ

quidem omnia ad capita ferè septem reuocari possunt. Primum Arca eorum omnium, quæ in veteri testamento diuino imperio fabricata, & in Tabernaculo, vel in Templo collocata sunt, cuiusmodi fuere Mensa panum propositionis, Candelabrum aureum, Altare thymiamatis, & similia, præstantissimum quid fuisse sanè videtur; quippe quæ dignissimum, hoc est sancta sanctorum adepta locum. Secundò, constructa erat ex lignis setim, quæ in Arabiæ deserta enascuntur, & quidem pulcherrima sunt fortissima, imputribilia, leuia, atque candida, teste Hieronymo in Isaïæ cap. 41. & Hieron. in Iosé cap. 3. Tertiò, deaurata erat auro mundissimo intus, & foris. Quartò, Corona aurea illi inerat per circuitum. Quintò, annulos habebat quatuor aureos in angulis, vectesque duos de lignis setim auro conuictos, quibus ferebatur. Sextò, operiebatur Arca Propitiatorio, seu oraculo de auro mundissimo; si autem dicebatur, quod cum inde cum Moyse loqueretur Deus, oracula, seu responsa diuina reddebat, ac populo propitius reddebat. Septimò duo quoque Cherubim (qui ex Hieronymo in Ezechielis cap. 10. plenitudinem scientiæ sonant) aurei productiles ex vtraque parte oraculi versis vultibus se mutuò aspicientes, expansis alis vtrumque latus propitiatorij tegebant; & quoniam inde supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim responsa dabat Deus, propterea super Cherubim federe dicebatur Psalm. 79. *qui sedes super Cherubim.* Idem Psalm. 98. & Isaï. 37. Erant præterea in Arca, teste Apostolo Heb. 9. Vrna aurea, & Virga Aaron, quæ frondebat & tabulæ testamenti, seu legis Dei digito scriptæ.

45. Atque hæc quidem omnia mysticè in Deipara sanctissima cumulatissimè reperiri, quamuis inficiari possit nemo; nos tamè pro instituti nostri ratione simplici dumtaxat explicatione, ac locorum, quibus copiosè hæc probamus, significatione, qua ratione Deiparæ accommodari possint breuiter ostendemus. Principio quidem Deipara cum in diuina prædestinatione inter omnes puras creaturas dignitate sit prima, quod c. 14. vberius demonstrabitur, & multiplicibus donis, ac priuilegiis præ cunctis sit euecta, quod ex hoc cap. & superiori, ac sequenti liquiddè apparet; præstantissimum quoque locum, tum in militati, tum etiam in triumphanti Ecclesia consecutam perspicua

Cap. 2. Bernar. d. spieus consecutione conuincitur, de quo c. 12. quo circa Bernardus serm. 1. de Assumpt. Nec in terris locus dignior vteris virginis templo, in quo filium Dei Maria suscepit: nec in caelis regali solio, quo MARIAM hodie Mariæ filius sublimauit.

Ligna setim vritutes sunt Deipara. Secundò ligna setim pretiosa, ac imputribilia, ex quibus Arca constabat, Deiparæ virtutes heroicas illas quidem, & in summo, ex quibus virtutibus spiritualis eius animæ structura conficitur, nobis ob oculos ponunt: in iis porro virtutibus eminentissimis Deiparæ etiam dum erat in vita, omnes puras creaturas longè præbat: Angeli enim, vt verbis vtar S. Antonini 4. part. tit. 1. c. 17. §. 4. habent virtutes inamissibiles, sed non meritorias præmij essentia. Viatores homines sancti habent virtutes meritorias, sed amissibiles, (quod intellige de iis, qui in gratia non sunt confirmati, qui tamè à peccatorum ventralium putredine non suere immunes) Beata autem Maria habuit cum Angelis virtutes inamissibiles, & cum Sanctis viatoribus meritorias, & sic etiam excellentius cunctis eas habuit. Ita S. Antoninus. Accedit eodem quòd omnis corruptionis, atque spiritualis putredinis culpæ, quamuis leuissimæ expers omninò, immunisque sic fuit, vt lignis setim incorruptibilibus constare merito dici possit. De Virginis verò virtutibus præclarissimis c. 21. vberius differemus.

Cap. 21. Galatin. Quòd si ligna setim ad corpus etiam Deiparæ referre velimus; dicimus cum Galatino lib. 7. de arcanis c. 4 & 12. per ea ligna imputribilia significari sanctissimæ Virginis corpus non vidisse corruptionem; siquidem post mortem tertia die animæ iterum vnitum in caelum commigravit: quin etiam Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 2. sect. 2. ex sententia omnium, qui de B. Virgine scripserunt, affirmat, Deiparæ corpus fuisse in sua specie, & textu maximè perfectum: quia enim ex illo corpore Christi corpus formandum erat, ad Dei prouidentiam pertinuit accommodare medium finis, & materiam aptam præparare: Deinde debebat Christum, eiusque Genitricem non solum moribus, sed etiam corporis perfectione, & affectibus esse inter se quàm simillimos; hæc enim similitudo, & ad conciliandum amorem, & ad maiorem perfectionem pertinet; quod S. Brigittæ reuelatum est lib. 1. cap. 50. & 51.

S. Brigittæ Corpore Christi, 46 Ad rogabit quispiam, cum quadruplex

fit ex Philosophorum, ac Medicorum sententia humani corporis constitutio, quàm complexiorem vocant, phlegmatica nimirum, cholericæ, melancholicæ, & sanguineæ, quodnam ex his temperamentum Christi corpus sanctissimum ex virginis sanguinibus Spiritus sancti opera formatum, sortitum sit, vt hinc Deiparæ etiam complexiorem, quæ ex diuina prouidentia Filio quàm simillima præparabatur, intelligamus. Ad quod respondendum videtur Christum Dominum sanguineæ complexiorem temperamento præditum fuisse; tum quòd hæc constitutio omnium optima est, cum calore, & humido abundet, quibus, teste Aristot. lib. de long. & breu. vitæ c. 3. & Galeno in Aphorism. commen. 13. vitæ potissimam continetur, ac fouetur: tum quòd plurimum sanguinis, quem pro nobis funderet, habere voluit: tum denique quòd hæc etiam ratione nos magis amauit, seque nobis magis amabilem reddidit, quæ duo huic complexioni peculiariter tribuuntur. Quare in Canticis cap. 5. sanguineæ complexiōnis color ei tribuitur, quo se sorori sponsæ castissimo amore, cuius ibi fit mentio, eum diligenti, maximè amabilem exhibebat, sic enim legimus *Qualis est dilectus tuus ex dilecto* (hoc est dilectissimus) *o pulcherrima mulier! Dilatus meus candidus, & rubicundus, electus omnibus:* Quòd licet mysticum puritatis, & charitatis colorem præcipuè significet, corporalem etiam speciosi præ filiis hominum spōsi constitutionem satis nobis indicat. Cuius rei figura præcessisse videtur in Dauid, qui 1. Reg. 17. congressurus cum Goliath non abre- *1. Reg. 17.* à Spiritu sancto dicitur: *Adolescens fuisse rufus, & pulcher aspectu,* quo nobis ob oculos poneret Christum, cuius Sachana hoste læuissimo, eumque sua morte superandum ex amore, quo nos prolequebatur, cuius symbolum erat rubicundus ille color Dauid, processisse. Hinc multi, teste Suarez loco citato, colligunt *SUAZES* Deiparam propter optimam corporis complexiorem cum magna animi moderatione coniunctam nunquam in verum, ac proprium morbum incidisse: quare Sophronius in epistola synodica, quæ habetur in 8. Synodo act. 11. dicit: Virginis corpus ab omni contagione fuisse liberum, eiusque carnem immaculatam, & purissimam vocat. Et hoc ipsum confirmatur ex similitudine, quam habet cum Christo: etenim Christus non habuit

Basilius.
Athanas.
S. Thom.
Caietan.

mo:bum, ex D. Basilio in regulis brevioribus interrogato 177. & Athanasio lib. de Incarnatione Verbi, & S. Thoma 3. par. q. 14. art. 4. Idque egregie docet Caietanus tom. 2. opusc. c. 13. de spulmo B. Virginis. *Dissonum*, inquit, *ratiōi est B. Virginem agnitūdem aliquam p̄ssam esse quia similis debebat credi filio per omnia quantum fas est.* ita Caietanus. Idem habet, & Galatius lib. 7. cap. 10. quicquid dicat

Salatin.
Abusilens

Abulensis quæst. 13. in cap. 12. Leuit. vbi absque fundamento contrarium ex parte sentit.

Virginis
charitas
par aurum
arca ex-
primitur
Cap. 9.
Cap. 21.
Missale
Remanum

47 Tertio, aurum mundissimum, quo Arca intus, & foris circumtectā erat, ardentem Virginis caritatem indicat, qua Deum intus & ximos foris prosequatur, de qua cap. 9. & 21. vel etiam vitam intus contemplatiuam, & foris actiuam significat; in vtraque enim Deipara egregie enituit, de quo cap. 21. vt propterea in eius Assumptione euangeliū legatur, vbi Martha, & Maria Magdalena virtutū huius vitæ typus commemorantur, vel etiam sanctitas Deiparæ innuitur, quæ interiori, & exteriori cultu Deum venerabatur; de ipsa enim

Psal. 44.

Psal. 44. *Omnis gloria eius filia regis ab intus, extrā verò proximos bono vitæ suæ odore, & exemplo edificabat, ideoque balsamum aromatizans dicitur, de quo cap. 21. vtrumque enim vero spiritali corde esse debet, vt sicut anima consistamus, & corpore, ita internas animi virtutes cum externis actionibus bonis iungere satagamus, quo solidus internæ sanctitatis fructus externis actibus admixtus hominem omni ex parte absolutum ostendat. Vel denique eximiam Deiparæ pulchritudinem, tum animæ, tum corporis nobis ob oculos ponit, de cuius pulchritudine aliquantō plenius mox agemus.*

Cap. 25.

Quarto, corona aurea in circuitu, quæ est Regiam insigne, ipsam, cum sit vera Dei genitrix, Sanctorum omnium, & Angelorum Reginam, ac totius mundi Dominam ostendit, quod supra in hoc capite demonstrauimus. 48 Quinto, Anni quatuor aurei cum vectibus duobus auro conuestitis significant Deiparæ promptitudinem, qua facili à Spiritu sancto mouebatur, maiorem certè quàm animalia illa Ezechiel. 1. quæ vbiūmque erat impetus spiritus, illuc gradiebantur: si enim ex Apostolo Roman. 8. *Qui spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei:* quanto magis Virgo beatissima in cunctis suis actionibus maiorem Dei gloriæ semper spectabat, & Dei spiritu agebatur,

Aurea co-
rona sum-
mmum, Vir-
ginis im-
perium.
Aureis
annulis
Mariæ
prompti-
tudo affi-
milatione.
Ezech. 1.
Rom. 8.

quæ Dei erat singulariter filia, sponsa, ac Parens? nec incongruè dici potest per quatuor annulos, & duos vectes, & per aurum, quo vectes erant circumtecti, septem sancti Spiritus dona significari, quibus anima ex D. Thoma p. 12. quæst. 68. promptus ex impetu Spiritus sancti ad opera virtutum mouetur. Dubitari enim à nemine potest, quin his septem donis præ cunctis cumulatiuè persusa Deipara fuerit, ut non incongruè Bernardus, atque alij columnis illis septem, quas Sapientia excidit Prover. 9. cum edificauit sibi domum, septem dona Spiritus sancti significari existimant, quibus Deipara cum produceretur, prædita fuit.

Sexto, Propitiatorium aureum est ipsa Deipara, quæ mortalium omnium Patrona charitatis auro rutilans Deum contra hominum scelera iuste successum placare, ac propitium reddere neutiquam cessat. Quare Methodius oratione in hypapantem sic eam affatur. *Tu propitiatorium, per quod Deus humanam naturam indutus mortalibus apparuit.* S. Ephrem oratione de laudibus Virg. ipsam Propitiatorium uniuersæ terræ vocat. & Andreas Crentensis oratio. 2. de dormit. eam commune Propitiatorium, & commune reconciliatorium appellat: ceterum de hoc fusc. cap. 16. ubi per eam Dei misericordiam in nos effundi ostendimus, compluresque eius rei typos afferemus. & c. 30. ubi eam Aduocatam, ac Mediaticem ad intercedendum Sanctorum testimonijis, multisque exemplis demonstrabimus.

Septimo, duo Cherubim ex auro productiles, qui erant in Arca, plenitudinem scientiæ, quam Cherubim nomen importat, in Deipara ostendunt. *Maria enim (inquit Bernardus serm. Signum magnum) iure Solo prohibetur amicta, quæ profundissimam diuinam Sapientiam, quam credi potest, penetrant abyssum, ut quantum sine personali unione creatura conditio patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa.* hæc ille. Dionysius Carthusianus super illud Cant. 5. *Ego dormio, sed cor meum vigilat, sapientiam Deiparæ infusam vocat splendidissimam, & exuberantissimam.* Et S. Bernardus tom. 2. serm. 51. art. 1. cap. 2. *Tanta, inquit, sapientia clarissimè à Deo super infusa est Virgini, quod hæc septem perfectè intelligebat secundum quosdam. Primo, naturam creaturam rationalem. Tertio, naturam creaturam spiritualem. Quarto, naturam incremētā diuinalem. Quinto, omnia, quæ*

S. Thom.

Bernard.

Prover.

Propiti-

torium

aureum

S. Ephrem

And. Crent.

Cap. 16.

Cap. 30.

Cherubim

sciētia plenitudinem

ostendunt.

Bernard.

Apost. 12.

Dionys.

Carthus.

S. Bernard.

armon.

Cap. Sing.

quæ

quæ erant fugienda, & spernenda. Sexto, omnia, qua erant sequenda, & amplectenda. Septimo, per quem modum, & ad quantum gradum omnia essent odiosa, vel diligenda. hæc S. Beatus dicitur.

Offic. Eccl. Neque hoc cuiquam mirum videri debet: si enim S. Ioannes Euangelista in ultima coena super pectus Domini recubens *fluens Euangelij*, ut in eius festo canit Ecclesia, de ipso sacro Dominici pectoris fonte potauit: quanto maiorem sapientiae copiam habuisse existimanda est Deipara, quæ nouem mensibus Christum in utero gestauit, & totos triginta tres annos eius doctrina est imbuta; quemadmodum c. 9. dicemus: quocirca & Apostolorum, Euangelistarumque Magistra fuit, de quo cap. 19. Ad hæc cum Lyrano in morali expositione Exod. 25. dici potest duos Cherubim assistentiam Angelorum Beatæ Virgini famulantium significare: qua verò ratione Angeli omnes, & peculiariter septem illi præcipui, qui diuino throno assistunt, Deiparam venerentur, eique reuerenter obsequantur cap. 26. exponemus.

Cap. 9. Cap. 19. Lyranus. Denique Manna, virga Aaron, & tabula legis, quæ in Arca erant reposita Christum Dominum, qui in utero Virginis nouem mensibus fuit, adumbrant, Christi enim Corpus, quo suavissimè vescimur, per Manna dulcissimum, eiusdem Anima, in qua teste Apostolo Coloss. 2. sunt omnes thesauri Sapientiae & scientiae absconditi per legem, diuinitas verò per virgæ dominij symbolum aptè exprimitur. Vel etiam dici potest in tribus illis tria quoque præclarissima quibus Deipara prædita est, significari; in Manna enim Deiparæ misericordia dulcissima, qua materno affectu apud filium homines defendit, atque excusat, de qua nos cap. 26. commodè indicatur. In legis tabulis diuinæ legis seruandæ studium, atque amor, quo ipsa ad eò tenebatur, ut cum Dauid psal. 30. dicere possit: *Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei*, quod nonnullis exemplis cap. 37. ostendimus. In virga denique Regia potestas, ac dominium enitet, quo à filio cunctis est prælata creaturis; hæc etiam virga, Isai. 30. percussus pauebit Assur, hoc est eius potestate tartarei draconis caput conteretur, de quo cap. 24.

Cap. 26. Exod. 25. Per Manna, &c. Christus Dominus significatur. Coloss. 2.

Cap. 16. psalm. 30. Cap. 37. Isa. 30.

Cap. 24. Singula, quæ in Arca

Cap. 24. Singula, quæ in Arca

ijs nonnullatantum recensemus.

Primò quidem de Arca 3. Regum 8. habemus illatam eam fuisse à Sacerdotibus in locum suum, in Salomonis templum, nimirum intra sancta sanctorum, quod Bonauentura in speculo B. Virginis eius Assumptiõni accommodat, qua Deipara super omnes Angelorum choros dignissimo loco à summo Sacerdote Christo Domino est collocata, cui consonat illud psalm. 131. *Surge Domine in requiem tuam, tu & Arca sanctificationis tuae*, per hanc autem Arcam sanctificationis à Christo in requiem æternam exceptam Deiparam intelligunt Chrysostomus, Andreas Cretensis, Hesychnius, Damascenus, Georgius Nicomediensis, Bonauentura, S. Bernardinus, & S. Antoninus locis supra citatis: ut propterea illud Apocalyp. 11. *Et apertum est Templum Dei in Cælo, & visa est Arca testamenti eius in Templum eius*, de Deipara rectè explicari possit, quemadmodum c. 20. dicemus.

Secundò ex propitiatorio Arcae Deus responsa se daturum pollicitus est Moyfi Exod. 25. & 1. Regum 14. Saul consulere volens diuinum oraculum, Sacerdoti dicebat: *Applica Arcam Deitatis & Deus per Deiparam hominum Aduocatam nostras preces exaudit*, ut capit 50. dicemus, & per eam suæ misericordiae responsa reddidit, de quo cap. 16.

Tertio in deserto filij Israël cum ad terram promissionis contenderent Numer. 9. *Ad imperium Domini profecti erant, & figebant tabernaculum, & tentoria*, & Num. 10. *Profecti sunt de monte Domini viam trium dierum, Arca autem fœderis Domini præcedebat eos per dies tres prouidens castrorum locum*: ita & nos ad Imperium Domini omnes nostras actiones componamus, Deiparam verò tanquam Arcam Dei inuocemus, ut sua intercessione nobis locum manendi prouideat, nosque in hoc anticipati ad Cælum itinere dirigat.

51. Quantò cum filij Israël transitori essent Iordanem, ut ad terram promissionis peruenirent, Sacerdotibus, qui Arcam fœderis portabant, Iordanem ingressis, diuisæ sunt squæ Iordanis, & populus per arenam alueum transiit: eodem modo aquæ tribulationum huius mundi Deiparæ patrocinio ita diuiduntur, & extenuantur, vt inoffenso pede diuino auxilio sulti per eas transire valeamus.

conseruata B. Virg. 46. commodantur. 3. Reg. 8. Bonauent

Psalm. 131

Chrysost. Cretensis Hesychnius Damasc. Georg. Nicom. Bonauent. S. Bernardinus.

S. Antonin. Apoc. 11. Cap. 20. Exod. 25. 1. Reg. 14. Cap. 30. Cap. 16.

Numer. 9. & bernaculum, & tentoria, & Num. 10. Profecti

Exod. 14.

dicebat Moyses: Surge Domine, & dispensur inimici tui, & fugiant qui oderunt te, à facie tua: cùm autem deponeretur aiebat: Revertare Domine ad multitudinem exercitus Israel: Quæ **S. Bernard** verba explicat S. Bernardinus Senensis tomo 3. serm. 11. art. 1. c. 2. de Deipara, quam vult in Arca Moysi præmonstratam. Hic enim, inquit, **Num. 10.** verbis Num. 10. mysticè innuitur, quod quando elevata fuit Virgo gloriosa ad cælestia regna, **Eccles. 24.** demonis potentia imminuta est, & dissipata: unde pro illa dici potest illud Ecclesiastici: Superborum, & sublimium colla propria virtute calcas. hæc S. Bernardinus, cui addere possumus verba illa Moysi, cùm deponeretur Arca, ostendere Dei misericordiam ad nos cum hac mythica Arca reueriti.

Iosue 6. Damasc. Sexto, muri Ierichuntini Ios. 6. Arca Domini circumlata clangentibus tubis corruerit, quod Damascenus orat. 2. de dor. his verbis de Deipara exponit: *lubilemus in Arca Domini Dei toto animo, & muri cadent Ierichuntini, contrariarum, inquit, potestatum infesta munitiones.*

2 Reg. 5. Septimo, Arca Dei à Philistæis capta 1. Reg. 5. Idolom Dagon evertit, ei que caput ac manus præcidit. Azotios, reliquosque populi Dei hostes percussit, & multis plagis affecit, quod mysticè fit cùm per Deiparam demonis caput, viresque atteruntur, vt eos, qui Deiparæ pietatè exercent, ab hostibus seruet incolumes, quod multis exemplis c. 20. planum fiet.

Cap. 20. Octauo, percussio Ozæ super temeritate, qua extendit manum ad Arcam Dei, vt teneret eam 2. Reg. 6. nobis satis indicat quanta cum reuerentia Deiparam tractare debeamus, ad quod spectat Damascenus carmine de Annunc. cùm Deiparam appellat: *Virgam Dei Arcam, quam profanorum manus non tangit.*

6. Reg. 6. Nonò 1. Reg. 6. de vicijs Bethsamitibus, ed quod vidissent Arcam Domini, percussit Dominus de populo septuaginta viros, & quinquaginta milia plebis, vt intelligamus quamlibet in Matrem Dei irreuerentiam, tametsi alijs videatur levis, non futuram in multam, quod compluribus exemplis in tractatu de Miraculis aperte ostendimus.

DEIPARÆ EXIMIA TVM CORPORA, sicut anima pulchritudo.

Quæ de Deiparæ præstantia exposuimus symbola, ea sunt, vt ipsius, & corporis, & anime pulchritudinem satis nobis indicare videatur; quare operæ pretium duxi in præ-

sentia de vtraque Virginis forma, aliqua in medium afferere: & quamquam pulchritudo, formaque corporis exterior bonum est cadu- **Pulchritudo de dæmon Dei.** c. 20. de qua quidam sic cecinit.

Forma bonum fragile est, quantumq; accedis ad annos **Ovid.**

Fit minor, & spatio carpitur ipsa sua.

Quæ etiam ex B. Etio lib. 3. de Confolat. profs. 8. triduanæ febris igitur potest dissolu- **Berlin.** u; eaque de causa à Nazianzeno orat. 31. Tè- **Nazianz.** ponis ac morbi ludibrium appellatur; Dei ta- **Augustin.** men donum est, quod ex August. lib. 15. de **Augustin.** Ciuit. Dei c. 22. Quamuis sit temporale, car- **Augustin.** nale, & infimum bonum, propterea tamen illud Deus largitur etiam malis, ne magnum bonum videatur bonis, quo fit, vt eiu. modi Dei quale quale donum in Deipara quoque extitisse Patrum complures constanter affir- **S. Antonin.** ment. & rationum monumenta persuaideant, quod ex iis, quæ dicemus planum fiet.

Et vt inde ducatur initium, vnde pulchritudinis ratio petitur, ea ex Alberto apud S. An- **S. Antonin.** tonin. 4. par. tit. 15. c. 11. in debita corporis qua- **Berlin.** litate, & qualitate, in eleganti membroru dis- **Nazianz.** positione, & proportione, & in coloris venus- **Leu.** tate sita est: quibus omnibus cum Deipara, vt dicemus, prædita egregiè fuerit, conlequens etiam est, eam præstanti corporis forma, & in- **Psal.** signi pulchritudine ornatam pariter fuisse. Iam huius rei Patrum testimonia afferamus. Nazianzenus in Tragedia, Christus patiens, **Nazianz.** sic cecinit ex persona Nuntii:

Eheu, pudicas inter, & pulcherrimas, Atq; venerandas prima, Virgo eadem, & parvam Maria.

Et rursum ex persona Chori.

O Virgo, forma quæ nitore cæteras Præis, pusilla nobilis, quæ basilans Infantem in utero (vt tu refers) tuo Deum, Thesaurum eodem basilasti maximum.

S. Ephrem oratione de Deipara eam Vir- **Ephrem.** nam pulcherrimam vocat, quæ cæli manna **Ephrem.** gestat. Epiphanius oratione de Laudibus Vir- **Epiphanius.** gin. ad eam sermonem dirigit his verbis: *Quæ solo Deo excepto cunctis superior existis, Formosior es ipsi Cherubim, & Seraphim, & omni exercitu Angelico.* Andreas Cretensis oratione de dormit. Deiparam sic alloquitur: *Eximia pulchritudo, à Deo sculpta statua, rectè descripta, Vni Archetypi Image.* Georgius Nicom. orat. de ob- **Georgius Nicom.** latione Deiparam sic affatur: *O pulcherrima pulchritudo omnium pulcherrimum; O Dei geni-*

genitrix pulcherrimum omnium summum ornamentum.

Richardus de sancto Victore in Cantica cap. 26. docet amoris ignem, & interiorem candorem, exterius in Virgine lucere, ut quæ puritatem Angelicam habuit, vultum etiam Angelicum haberet; eiq; accommodat illud

Cant. 4. Albertus Magnus. *Tota pulchra es amica mea,* Albertus Magnus in libro de B. Virg. apud Dionysium Carthusianum lib. 1. de laudib. Virg. art. 3.

Albertus Magnus. Quæ admodum, inquit, corpus Christi quod Deus supernaturaliter per se ipsum formavit est perfectissimum, atque pulcherrimum in natura, quod fieri potuit secundum statum via: sic corpus Virginis ad hoc immediatè ord. natum fuit pulcherrimum secundum statum via, quod natura

Psalm. 44. per se operans facere potest, idè dicimus: quod sicut Christus fuit speciosus forma præ filiis hominum sic Virgo pulcherrima fuit inter filias hominum, & quod ipsa habuit summum, & perfectissimum, quod potuit esse in mortali corpore femineo secundum statum via, operante natura. hæc

Albertus Bona ventura in Litanis eam his verbis inuocat: Sancta Maria foeminarum pulcherrima. Idem in speculo cap. 14. cum ageret de fructu Virginis, id est Christo, quem (ut eius verbis utar) ait non solum esse delitiosum odore, sed delitiosiore specie, & decore, citat illud **Leuit. 4.** Summiq; dia primo fructus arboris pulcherrima Primus dies, inquit, animam illuminans est fides; & certè si sumera debemus fructus arboris pulcherrima, arbor pulcherrima est Maria: pulchra quidem in solis oris pulchrior autem in floribus cordis, pulcherrima vero in pulcherrimo fructu ventris, de quo **Bernardus infer. sic:** Si, inquit, fructus illi mortis non solum suavis fuit ad vescendum, sed etiam, teste

Leuit. 24. scriptura, delectabilis aspectu: quanto magis huius visus fructus viuificè decorem debemus inquirere illum (inquam) in quæ desiderant Angeli prospicere. Pulcher utique fructus Christus est, qui speciosus forma præ filiis hominum est: si autem plenius cognoscere volumus fructus huius pulcherrimam, requiramus ipsam pulcherrimam eius matrem, & dicamus illud **Cantic. 5.** Qualls est dilectus tuus ex dilecto ò pulcherrima mulierum? & ecce ipsa respondens statim dicit, Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus: ipse candor lucis æternus. Candidus quidem est divinitate, rubicundus autem humanitate:

Bernardus infer. sic: Si, inquit, fructus illi mortis non solum suavis fuit ad vescendum, sed etiam, teste scriptura, delectabilis aspectu: quanto magis huius visus fructus viuificè decorem debemus inquirere illum (inquam) in quæ desiderant Angeli prospicere. Pulcher utique fructus Christus est, qui speciosus forma præ filiis hominum est: si autem plenius cognoscere volumus fructus huius pulcherrimam, requiramus ipsam pulcherrimam eius matrem, & dicamus illud **Cantic. 5.** Qualls est dilectus tuus ex dilecto ò pulcherrima mulierum? & ecce ipsa respondens statim dicit, Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus: ipse candor lucis æternus. Candidus quidem est divinitate, rubicundus autem humanitate:

Genez. 2. candidus quoque conuersatione, rubicundus seu passione. Ecce quam pulcher fructus: propter hoc bona de ipso ait Augustinus, pulcher in caelis, pulcher in terris, pulcher in Patre Verbum, pulcher in Matre Caro, & Verbum, hæc autem pulcherrima arbor Maria non solum habet pulcherrimum fructum ventris, sed etiam pulcherrimos habet fructus mentis, de quibus Apostolus ad Galatas, Galat. 5. scribens ait: Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. hæc tenus Bonaventura.

Psalm. 44. Dionysius Carthusianus lib. 1. de laudib. Virg. artic. 35. A planta, inquit, pedis usque ad verticem capitis nihil penitus fuit in Virgine, neque in corpore, neque in anima indescens, reprehensibile, indecorum, imò totum fuit diuina Sapientia circino formatum, pulcherrimè circumcisum ab omni superfluitate, plenissimè, ac speciosissimè operatum. Nempe, sicut Christi humanitatem propter personalem cum Deo unionem decuit omni perfectione natura, & gratia in termino excellentia præfulgere, ita ipsius genitricis personam post unigeniti sui humanitatem oportebat in omnibus sic ornari, quoniam post hypostaticam in Deo conuersionem non est alia tam vicina, ut vnio matris Dei cum Deo filio suo. hæc Dionysius. Idem art. 36. existimat Virginis sanctissimæ cultum splendore quodam illustratum, eiusque carnem suauem odorem spirasse. Virgo, inquit, quo abundantioribus diuinorum charismatum infusionibus suis præuenia, eo fulgebatur, hæc ipsa exuberantia magis in eius resulso vultu, & corpore ac visu, & quo quotidie in omni gratia, ac virtute, & in omni luce contemplationis Theorica, & spirabat mystica Theologia splendore, in puritate interna, suauem, & sanctitate Angelica excellentius profecit, eo interior illa, ac diuina sinceritas luminosa euidenti in eius facie apparebat, atque, ut quidam etiam magni Doctores dicunt, visibiliter radiabat. Addit etiam Carthusianus, Cur non putetur, inquit, credibile, quod virginæ eius caro dulcem sit sortita odorem? Hoc ipsum de Deiparæ pulchritudine docet sanctus Antoninus 4. part. 3. Antonini tit. 15. cap. 12. vbi cum multa de eius pulchritudine disseruisset, agit de eius colore in cute, & in capillis, ac oculis, cuius verba hæc sunt: **Beata Virgo ex Alberti sententia in colore cutis in capillis, fuit alba, & rubra mixtum, in capillis autem, & oculis nigra, & temperata, sicut & eius filium speciosissimum credimus coloratum. Ratio S. Antonini ea est, quoniam nobilissimus color est albus,**

Augustinus

Galat. 5.

Carthusianus

Vultus

Deiparæ

fulgebatur,

et corpore

ac virtute,

et in omni luce

contemplationis

Theorica,

et spirabat

mystica

Theologia

splendore,

in puritate

interna,

suauem,

et sanctitate

Angelica

excellentius

profecit,

eo interior

illa, ac diuina

sinceritas

luminosa

euidenti

in eius facie

apparebat,

atque, ut quidam

etiam magni

Doctores dicunt,

visibiliter

radiabat.

Addit etiam

Carthusianus,

Cur non putetur,

inquit, credibile,

quod virginæ

eius caro

dulcem

sit sortita

odorem? Hoc

ipsum de

Deiparæ

pulchritudine

docet sanctus

Antoninus 4.

part. 3. Antonini

tit. 15. cap. 12.

vbi cum multa

de eius pulchritudine

disseruisset,

agit de eius colore

in cute, & in capillis,

ac oculis, cuius verba hæc sunt:

Beata Virgo ex Alberti sententia in colore cutis in capillis, fuit alba, & rubra mixtum, in capillis autem, & oculis nigra, & temperata, sicut & eius filium speciosissimum credimus coloratum. Ratio S. Antonini ea est, quoniam nobilissimus color est albus,

Galenus albo, & rubro, qui à Galeno in complexionem temperatam constituitur, corpori bene disposito convenit, & hic fuit in Virgine, de cuius filio **Canis.** 5. dicitur, *Dilectus meus candidus, & rubicundus*; quamquam si mysticè, id de anima intelligatur, candor designat puritatem, Rubor autem charitatem, quæ virtutes puras, & charitas fuerunt in Virgine in summo. **Capilli** verò Deiparæ, ex Alberto, & Constantino medico fuere temperatè nigri: quoniam perfectissima corporis humani dispositio, quæ prædita fuit Deipara, exigit cerebrum calidum, & siccum; à calore enim oritur velocitas apprehendendi; à siccitate verò firmitas retinendi; ex tali autem cerebri dispositione color niger in capillis, & in oculis oritur: oculi porro nigri sunt clariores ad videndum, ac proinde nobiliores, propter sensuum utilitatem. quare in Canticis, ubi spiritualis pulchritudo per exteriorum compositionem deturbatur, sic habemus cap. 5. *Comæ ut sicut elata palmarum, nigra quasi coruus.* hæc ex sancto Antonino, & Alberto iisdem fere verbis; quamvis Epiphanius apud Nicephorum, quem infra afferemus, velit colorem Beatæ Virginis fuisse triticeum, capillos verò flavos.

Abulensis. 55 Abulensis quoque paradoxo 2. capit. 101 Deiparæ pulchritudinem astruit ea ratione; *Quoniam pulchritudo, inquit, attestatur super bonam complexionem, quæ est signum & causâ efficax boni ingenii, eum phantasmata rectè disposita intelligimus subserviant.* Recentiores quoque hoc idem de pulchritudine Virginis affirmant, & rationibus confirmant **Canisius** libro primo de beata Virgine, cap. 13. Suarez tomo 2. in 3. part. disputata sect. 2. Barrada libr. 6. cap. 5. Denique sancta Brigitta in serm. Angel. cap. 13. *Quæ a modum, inquit, Deus & Angeli de Virginis anima venustate gratulabantur in Cælis, ita etiâ gratissima eius corporis pulchritudo omnia eam cernere cupientibus, utilis fuit, & consolatoria in terris.* & libro 5. post interrogat. 9. Christus Dominus singula suæ genitricis membra laudibus extollit, & mysticè eorum pulchritudinem declarat, & libro 1. cap. 51. Matri suæ hæc dixisse scribitur: *Angeli considerant alter alterius pulchritudinem, & pulchritudinem omnium animarum, & omnium corporum admirantur: sed anima tua pulchritudinem vident esse super omnia, quæ creata sunt, & corporis tui honestatem excellere omnes homines, quæ creata sunt, & sic omnes Angelos, & om-*

nia, quæ creata sunt, excellit pulchritudo tua. hæc ibi.

56 Ceterum insignem corporis Deiparæ delineationem, ac formam Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus accuratè nobis ob oculos ponit apud Nicephorum, libr. 2. histor. cap. 23. Epiphanius autem fides meritò haberi potest; is enim in græcis auctoribus excurrendis magno se studio usum affirmat, ut de vita Deiparæ non tantum credibilia, sed vera etiam, ac firma profereat teiectis quibusdam malæ fidei auctoribus; Nicephori verba ex Epiphanio hæc sunt; *Sacratissima Deipara mores, formæque & statura eius modus talis (inquit Epiphanius) fuit, erat in rebus omnibus honesta, & gravis, pauca animadum, eaque necessariam loquens, ad audientium facili; & per quam affabilis, honorem suum, & venerationem omnibus exhibens, statura mediocri (quamvis sine que eam aliquantulum mediocrem longitudinem excessisse dicant.) decenti dicendi libertate aduersus homines omnes usque sine risu, sine perturbatione, & sine iracundia maxime. Colore fuit triticum referente, capillo flauo, oculis acerbis, subflauis, & tanquam oleæ colore pupillas in eis habens; supercilia ei erant inflexa, & decenter nigra; Nasus longior, labia florida, & verborum iuauitate plena; & acies non rotunda, & acuta, sed aliquantulo longior; Manus simul, & digiti longiores: erat denique fastus omnis expertus, simplex, minimeque vultus fugiens, nihil mollietis secum trahens, sed humilitatem præcellentem colens, Vestimentis, quæ ipsa gestauit, coloris nativi contentus fuit, id quod etiam nunc sanctum capitis eius velamen ostendit, & ut paucis dicam, in rebus eius omnibus multa diuinitus inerat gratia.* hæc Epiphanius apud Nicephorum: cui consonat Cedrenus in compendio historiæ; Anselmus quoque eadem habet. Et verò imago Deiparæ à S. Luca coloribus expressa, quæ Romæ in S. Maria Maiore piè colitur huic Epiphaniij descriptioni mysticè congruere videtur.

57 Huc etiam ipeccat Maiestas gloriæ, quæ Deipara cum adhuc inter mortales degeret, ostensa dicitur magno Dionysio Areopagitæ, de quo Carthusianus in 1. sentent. dist. 16. quæst. 2. cum de missione Spiritus sancti ageret, quærit utrum huiusmodi gloriæ manifestatio in Deipara diuinitus facta appellari possit: *visibilis sancti Spiritus missio, atque hæc subiicit: In opusculo, inquit, quod de laudibus e-*

Maria pulchritudo
creaturæ
omnes an
peccellit.
Canisius
Suarez
Barrada
S. Brigitta.

Deipara
forma &
mori.
Nicephorus
Epiphanius

Carthusianus
Dionysius
Areopagita

Dionysius
Areopagita

Cedrenus
Anselmus

Summa
Virg. in opus
manifestat.
Carthusianus
dist.

laiffima Maria edidimus & scripturis fide dignis retuli, & probavi, quod Divinus Dionysius quadam vice terram sanctam intrauit, & Ioannem accessit Apostolum rogans, ut eum ad sanctissima Virginis Christi fœdera praesentiam, & conspectum introducere dignaretur, quo factò illustrissima, ac honestissima Virgo in tanto splendore sublimitate, & gloria ostensa fuit magno Dionysio, quod praestupore ruens in terram defecit: & reuersus ad se dixit: Nisi ex ratione, & fide cognoscerem invisibilem Deum, non aliam putarem Deitatem, quam Virgineo hanc sublimen. An verò apparitio, ac manifestatio illa, que utique facta fuit ad declarationem eximia sanctitatis, dignitatis, ac gratia præclarissima Virginis, debeat dici visibilis missio Spiritus sancti, disputantibus desero: Mihi tamen videtur, quod immò, & forsitan, ut pie credendum censetur frequenter ita offensa est, atque circumdata lumine copiosissimo improvisè inuenta, præsertim cum & alia quadam viri (que sexus persona sic circumdata luce superna ut visibili inardum inuenta, ac visa legantur. hæc Carthusianus, qui in ser. 2. de Nat. Virg. citat Epistolam Dionysij Areopagite, ubi hoc totum narrat. Hanc verò Epistolam, quod ad hæc, que tractamus, faciat hic totidem verbis ascribendam duximus.

SERVVS, ET NOVISSIMVS
uncius Dionysius electissimo vasi cœ-
lico Paulo Præceptori, &
Principi. S.

NON credidi (confiteor) coram Deo, Princeps mi maxime extra Deum summum, & optimum esse, haberi etiam, neque ab hominibus posse percipi, quam ego ocula non tantum mentis sed corporis vidi perspexi, ac que proprijs oculis intuitus sum Deiformem, atque supra omnes cœlicos spiritus sanctissimam Matrem Christi Iesu Domini nostri, quam mihi benignitas Dei, & clementia Salvatoris, & gloria maiestatis Deiformis Virginis Matris eius. Quoniam eum à Ioanne vertice Euangelij, & Prophetarum, qui in corpore habitans quasi sol fulget in cœlo, ductus fui ad Deiformem præsentiam altissima Virginis, tantus me immensus divinus splendor circumfulsit exterioris, & plenius irradiavit interioris; tanta etiam in me omnium odoramentorum super abundantis fragantia, ut nec corpus infelix, nec spiritus posset totius, ac tanta felicitatis insignia sustinere. Defecit cor meum, defecit spiritus meus tanta gloria maiestatis oppressus. Te-

stor qui aderat in Virgine Deum, si tua divina mente concepta non me docuissent, hanc verum Deum esse credidissent, quoniam nulla videri posset maior gloria Beatorum, quam felicitas illa, quam ego infelix nunc, tunc verò felicissimus degustaus. Gratias ago summo, atque optimo Deo, divinaque Virgini, & eminentissimo Apostolo Ioanni, & tibi Ecclesia vertici, atque Principi triumphanti, qui mihi talia clarissime, & clementissime præstisti. Vale. hæc tenus Epistola Dionysij, de cuius auctoritate an sit Dionysij, non est nostrum in præsentia decernere, sanè Epistolæ Dionysij Areopag. ad Ioan Apostolum meminit Adrianus. Papa in 2. Epistola ad Carolum cap. 36.

58 Nunc ad alia, quibus Deiparæ pulchritudo demonstratur accedamus: & in sacris quidè literis sæpissime tum Deipara ipsa, tum etiam ea, que Deiparæ typum gerunt à pulchritudine commendantur; que tamen spiritualement animæ eius pulchritudinem præcipuè significant, corporalem tamen eiusdem speciem, atque decorem nobis etiam indicant. nam teste Ambrosio lib. 2. de Virginitibus, ipsa corporis Deiparæ species simulachrum fuit mentis figura probitatis: satis igitur erit locus ostendere, præsertim Canticorum, in quibus sub typo sponsæ Deiparam peculiariter intelligi ex præterito sententia alibi diximus. Igitur Cant. 1. ex persona Deiparæ pronunciat: *Nigra sum, sed formosa filia Ierusalè.* que verba Ecclesia sæpe in officio eiusdem repetit, rursus dicitur: *Pulcherrima inter mulieres.* Cant. 1. & 5. rursus Cant. 1. *Pulchra sunt gena tua sicut turturis, collum tuum sicut montis;* & iterum: *Ecce tu pulchra es amica mea: Ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum.* & Cant. 2. *Surge amica mea, & mox: Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Cant. 4. *Quam pulchra es amica mea quam pulchri es; singulaque corporis sponse partes, oculos, capillos, dentes, labia, genas, collum, vbera præclaris quibusdam symbolis ex instituto commendat, denique concludit: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Cant. 6. *Pulchra es amica mea, & suavis, & decora, sicut Ierusalem; & iterum: Pulchra ut luna.* Cant. 7. *Quam pulchri sunt gressus tui, & iterum: Quam pulchra es, & quam decora charissima in delictis, eiusque statua, vbera, guttur peculiariter extollit: quare Psal. 44. *Asitis Regina à dextris tuis; de qua mirum non est si subijcitur infra: &**

Pulchritudo Deiparæ

Ambrosi

Cant. 1.

Cant. 1. & 5.

Cant. 2.

Cant. 4.

Cant. 7.

Psal. 44.

COM-

Bonauent. *concupiscit ex decoram tuum.* Bonauentura in speculo c. 3. illud Sap. 7. quod de deuma Sapientia effertur; *est enim hac speciosior sole,* de Deipara dici posse affirmat. Idem c. 14. quem admodum supra diximus. illud Leuitic. 24. *Sumetis fructus arboris pulcherrima,* Christum intelligit Deiparæ pulcherrimæ fructum.

Ad hæc Deipara in typis quibusdam insigni decore, ac pulchritudine præditis, quos in hoc capite eidem accommodauimus, figuratur; hoc est Genes. 2. in Paradiso ad eod pulchro, ut à voluptate nomen acceperit: In ferculo eiusdem Salomonis, Cant. 3. In arca auro mundissimo intus, & foris circumtectâ: In Throno eiusdem Salomonis eburneo, de cuius magnificentia, & pulchritudine 3 Regum. 10. pronuntiatur, *Non est factum tale opus in uniuersis Regnis.*

Maria 59 Hæc ipsa Deiparæ pulchritudo confirmatur ex similitudine perfectissima, quam habuit cum Christo; quem ex Psalmo 44. fuisse *speciosum forma præstans hominum.* utpote à Spiritu sancto formatum, omnes docet; Chrysostomus hom. 18. in Matth. Augustinus, & Cassiodorus in Psalmo 44. Ambrosius lib. 1. de Virg. Hieronymus libr. 1. in Matth. Bernardus serm. 1. in festo Assumpt. inter genitum autem, & generantem similitudo intercedit, nisi ex aliquo accidente impediatur; & hæc est ratio

Alberti Magni verbis supra allatis, & Caietani tomo 2. opusc. 13. de psalmo B. Virg. Quin etiam perfectio complexionis naturalis, qua Deipara, ut supra diximus cum de Arca ageremus, fuit prædita, idem ostendit; & est ratio **Abulensis.** Abulensis loco citato; ex optima enim complexionem, & membrorum dispositione oritur corporis pulchritudo.

Ex his rectè inferimus mulieres illas, quæ in diuinis oraculis à pulchritudine laudantur, typum gessisse pulchritudinis Deiparæ. eiusmodi fuit Gen. 12. *Sara uxor Abraha pulchra nimis.* & Genes. 24. *Rebecca decora nimis, uxor Isaac pulcherrima, & incognita viro.* & Gen. 29. *Rachel Virgo decora facie, & venusto aspectu.* & 1. Regum 25. *Abigail uxor Nabal mulier prudentissima, & speciosa.* & Iudith vidua elegantis aspectu nimis, cui Dominus, Iudith 10. ad Holofernem debellandum contulit splendorem: & hanc, in illam pulchritudinem ampliauit, ut incomparabili decore omnium oculis appareret. & Regina Esther Assueri vxor, de qua sic legimus c. 2. *Erat formosa valde, & incredi-*

Esther, 2.

bili pulchritudine, omnium oculis gratiosa, & amabilis videbatur. & Iob 42. de filiabus Iob, *non sunt inuenta, inquit, mulieres speciosæ, sicut filia Iob in uniuersa terra, quæ ipso nomine præferrebant aliqui ad uenustatem pertinet, prima enim dicebatur Dies, altera Casia, tertia Cornu stibij.*

60 Cæterum eximia Deiparæ pulchritudo tanta cum morum, actionumque grauitate, ac honestate erat coniuncta, tanta ex ieiunijs, & assidua contemplatione erat sui corporis moderatio; tantus sanctitatis odor, qui ex ea fragrabat, ut accedente singulari Dei dono, ut ait sanctus Thomas, ipsam intuentes ad pudicitiam excitarentur; quod complures grauissimi Patres affirmant. Ambrosius in libr. de Institut. Virg. cap. 7. loquens de Deipara. *Tanta, inquit, erat eius gratia, ut non solum in se uirginitatis gratiam seruaret, sed etiam his, quos uideret, integritatis insigne conferret; uisitauit Ioannem Baptistam, nec immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam sua presentia, & integritatis unguento dormi Mater excersuit.* Aletius 3. part. iux theologix quæst. 9. num. 2. art. 5. *Beata Virgo, inquit, suo aspectu concupiscentia motus extinxit.* Sanctus Thomas in 3. part. dist. 3. quæst. 1. artic. 2. quæst. huncula 1. ad 4. *Gratia, inquit, sanctificationis in beata Virgine non tantum repressit in ipsa motus illicitos, sed etiam in alijs efficaciam habuit, ita ut quamuis esset pulchra, à nullo unquam potuit concupisci.* Bonauentura in tertio dist. 3. art. 2. quæst. 3. Iudæorum quorundam assertionem docet, Virginem tamen pulcherrimam, à nullo tamen uero concupitam. Idem docet Gabriel in 3. dist. 3. quæst. 2. art. 3. dub. 1. Henricus de Hostia apud Cathusianum lib. 2. de laud. Virg. art. 2. *Maria, inquit, plena gratia optima compagine naturalis, singularissima pulchritudinis corporalissimæ, & morum in exteriori etiam eius effigie gratia diuinitatem copiose, efficaciterque lucebat, quod eius aspectus carnalium astus extingueret, peccatorum corda compungeret, mundanorum hominum desideria ad celestia eleuaret.* sic ille. Gerson quoque, in serm. de Concep. Virg. idem cum S. Thoma docent.

61 Cæterum Cathusianus uerba illa Cantic. 2. *sicut lilium inter spinas,* ad hæc, quæ dicimus, confirmanda eleganter in eum locum Canticorum artic. 8. exponit, uultum reliquas foeminas pulchras ueluti spinas pungeret intuentes, Deiparam uero sicut lilium

sua

sua

sua

sua

sua

sua

Cant. 2. sua pulchritudine nemini offensionis fuisse; verba Carthusiani hæc sunt: *Quamuis fuerint multe Virgines sanctæ, tamen respectu Virginis beatissimæ, quasi spina fuisse videtur, in quantum aliquid culpa habebant: quæquam in se fuerint munda, non tamen fuit in eis fomes prorsus extinctus, fuerunt & aliæ spina, quæ ex earum incultu concupiscentia pinguentur. Porro Deipara Virgo ab omni culpa fuit prorsus immunis, fuit fomes in ea plene extinctus, & iam intensa castitate erat repleta, quod inuentum corda sic penetravit sua inestimabili castitate virginica, quod à nullo potuit concupiscentia, imò potius extinxit ad horam illorum libidinem. hæc Carthusianus. His omnibus libet adiungere miraculum quoddam de beatissima Virgine admirabili pulchritudine, cuiusdam clericici transtulimus. **4.** *Clericus quidam illo- rum in Promptuario miraculorum Beatæ Virg. exemp. 79. habetur; nos autem ex Speculo exemplorum distinctio. s. §. 69. huc yidem plane verbis transtulimus.* **4.** *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, &c. Item Cant. 7. Quam pulchra es, & quam decora, charissimam in deliciis tuis, &c. Cuius præ petitioni mater misericorditer annuens, per Angelum ei mandavit, quod tali hora sibi appareret: sed tamen sciret inconueniens, & indignum esse oculis, quibus eam videret, postea terrenum aliquid cernere: Cum autem responderet clericicus se non curare si post eius visionem fieret cæcus, tamen Angelo disparente cepit anxie cogitare, quia si visum penitus amitteret, eum mendicare de cætero oporteret, excogitavit ergo consilium uno oculo clauso, alterum ianctum ad eam videndam aperire. Apparente autem sibi B. Virgine tempore assignato, inestimabilem claritatem, & pulchritudinem vidit, & cupiens plenius eam videre etiam oculum, quem recluserat clausum aperuit: sed visio tunc repente disparuit. Cum ergo oculo, quo eam viderat, esset orbatus, altero saluo manente, ipse lachrymans eo quod oculo peperisset, se cepit vehementer arguere dicens: *Vim totius fuisse oculum, ut eam videret plenius: Cum autem denud Dominam nostram insistentem exoraret, ut se adhuc semel ostenderet, quia propterea eam residuum oculum libenter amitteret, iterato piissima Virgo Maria ei apparuit, & sua visione ineffabiliter eum consolata, & residuum oculum sibi servavit, & prius amissum restituit. hæc ibi.***

62. Sed iam de spirituali Deiparæ pulchritudine, quæ illi corporæ longè præstat, aliqua breuiter perstringamus. Cum enim hic animæ decor in virtutum omnium splendore, ac diuinæ gratiæ præsentia sit positus, cumque nos toto hoc opere præsertim c. 13. & 21. de Deiparæ gratiæ immensitate, de quæ eius heroicis virtutibus agamus, non est cur in præsentia, pluribus hac in re immoietur; nonnulla tamè attingemus. Et verò omnis animæ formositas, ac pulchritudo ex Deo oritur, qui per gratiam in anima mansionem facit, quod eleganti similitudine Augustinus tractatu 32. in Ioann. explicat: *Sicut animus, inquit facit decus in corpore, sic Deus in animo. & mox: Decus ergo corporis animus, decus animi Deus.* Quantum verò hæc interior animæ pulchritudo cæteris humanis rebus antecellat Gregorius libro ultim. moral. in illud lob 42. *Non sum inuencia mulieres speciose, sicut filia lob in uniuersa terra.* pulchritudine declarat his verbis: *Electorum quippe anima omne humanum genus, quod in terra secundum hominem conuersatur, sua pulchritudinis decore transcendunt, quantoque se exterius affligendo despicunt, tanto se verius intus componunt.* Hinc est enim quod sancta Ecclesia quæ electorum pulchritudine decoratur psal. 44. dicitur concupiscit Rex speciem tuam, de qua paulo post subditur: *Omnis gloria eius ab intus, nam si foris gloriam quareret, intus speciem, quam Rex concupisceret, non haberet.* sic Gregorius.

63. At verò Deipara diuina gratia, & singularibus eius donis præcunctis puris creaturis cumulatifsimè est ornata, ut propterea Cant. 1. & 5. pulcherrima mulierum appelletur: quoniam ex Alano, & Hilgino in Cantica ipsa priuilegiis spiritualibus præ cæteris est ornata: ea enim sacrarum litterarum testimonia, quæ supra ad corporis Deiparæ pulchritudinem ostendendam attulimus: Mulieres quoque quæ pulchritudinis Deiparæ typum gerere diximus, animæ eius formositatem præcipuè nobis ob oculos ponunt. Quare Rupertus libro tertio in Cantica. in illud cap. 4. *Quam pulchra es amica mea oculi tui columbarum;* septem Deiparæ virtutes in septem corporis membris significatas esse animadvertit; propter quas à sponsolaudatur, & formola ab Angelis, & hominibus iure optimo reputatur: *O pulchritudo, inquit, admirabilis, quam sic ammiratur, & collaudat pulcherrimus auctor pulchritudinis; septem*

Anima pulchritudo rebus omnibus preferenda. Cap. 18. Cap. 21.

Augustin.

Gregorius

Psalm. 44.

Anima B. Virg. pulcherrima. Cant. 1. & 5. Alanus. Hilgino.

Rupertus. Ept. 55. Psal. 209.

draconis consideravit, oculos, capillos, dentes, labia, genas, collum, & ubera, & pro singulis dilectis singula decantavit digna collaudationis capitula, laudatur in oculis simplicitas, in capillis cogitationum suarum munditia, in dentibus innocentia, in labijs doctrina; in genis verecundia; in collo humilitas, in uberibus tuis admiranda cum fecunditate virginitas. hæc Rupertus quæ singula fufius ipse explicando persequitur. Ideo Augustinus ierimone sexto de tempore de Deipara in hunc modum loquitur. Videamus, quæ est illa Virgo tam sancta, ad quam Spiritus sanctus venire dignatus est, quæ tam speciosa, quam Dominus elegit sponsam, quæ tam copiosa, cuius renovationem totius orbis exceperat, quæ tam casta, ut possit Virgo esse post partum: Hæc est immaculata concubiniu, facundia partu, Virgo, & casta perpetua. Hæc est sponsa Christi, gentium Magistra, sic Augustinus. Bernardus homilia 3. super missus est. Merito, inquit, concubitus Rex decorem virginis: Pecerat enim quidquid longè antea præmonita fuerat à Patre suo David, dicente sibi: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obtinere populum tuum, & domum Patris tui: & si hoc feceris, concupiscet Rex decorem tuum, Audiuisti quippe, & vidisti, non ut quidam, qui audientes non audiunt, & videntes non intelligunt, sed audiuisti, & credidisti, vidisti, & intellexisti, & inclinasti aurem tuam ad obedientiam, & cor tuum ad disciplinam, & oblita est populum suum, & domum Patris sui, quia nec populum suum augere proli successione, nec demum patris sui relinquere curavit heredem, sed quidquid honoris in populo, quidquid de paterna a domo rerum terrenarum habere potuisset, omnia arbitrata est, ut stercora, ut Christum lucrifaceret. Nec sefellit eam intentio, quando & Christum sibi filium vendicavit, nec propositum pudicitia violavit. hæc Bern.

64 His subijciam piam quandam Idiotæ contemplationem de iis, per quæ formositas Deiparæ significatur, quam in lib. contemplationum de B. Virg. cap. 3. ponit: Speciositas, inquit, tua, beatissima Virgo Maria, designatur per septem speciem, quæ in sacra scriptura invenitur, est namq; species olivæ, de qua scribitur. Quasi olivæ speciosa in campis est species columbæ, de qua canitur, Vidi speciosam sicut columbam: est species libani, de qua dicitur, Species eius ut libani: est species Cæli, de qua legitur, Species Cæli cum visione gloria, est species ignis in nocte, de qua scribitur, Operibat Tabernaculum quasi species ignis: est species arcus, de qua scribitur, Vidi

arcum, & benedic eum, qui fecit illum, valde enim speciosus est, est etiam species solis, de qua scribitur, Est enim speciosior sola. Species olivæ consistit inter cetera in viroris amantiss, sic tua species, O beatissima Virgo Maria, consistis inter alia in fide, sinceritate, & sicut viror pacifera olivæ delectat oculum corporis, sic fides tua, quæ pacem inter Deum, & hominem reperit, delectat oculum mentis. Species columbæ consistit in simplicitate, pulchritudine oculorum mutatione, & varietate circa collum, sic tua species, o beatissima Virgo Maria, consistit in humilitate, pulchritudine sanctorum cogitationum, & doctrina varietate, quæ in cello intelligitur, quia doctrix fuisse Doctorum, & magistra Apostolorum, unde & beatus Lucas, cui inter ceteros Evangelistas descriptio Dominica incarnationis attribuitur, Evangelij seriem à te Maria didicisse traahitur. Species libani consistit in continua virgullorum fecunditate, & delectabilium florum candore, & significat, o gloriosissima Virgo Maria, candorem tuæ fecundæ virginis, quia tu es de qua dicitur, Egre ditur Isa, virga de radice Jesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini. De tua autem supereminenti virginitate iusto dici potest, quod scribitur, Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus. Species cæli est in visione gloria, & significat in te sanctissima Virgine Maria contemplationis sublimitatem, de qua cæli conscribitur, Species mulieris exhilarat speciem visioni, per quod intelligere quis possit altitudinem contemplationis acceptam esse, & placentem in conspectu divina pulchritudinis. Species ignis consistit in ardore, & splendore, in te autem, o beatissima Virgo Maria, fuit ignis charitatis ardens, ignis & splendens ante Deum, & nos miseros peccatores protegens, & sicut tu Regina Virginum nominaris, sic charitas illa tua Regina virtutum appellatur, quia virtus nomen amittit, quæ charitati non famulatur. Arcus cælestis fit ex radijs solis in humida nube, & significat incarnationem filij, cui super benedictis in coeternis enim sol iustitia, qui est splendor Patris ingressurus in mundum ascendit super nubem locum, id est, sibi univise mundissimam carnem sine pondere peccati; quod factum est in tua carne in tuo virginali utero, & sic facta est visibilis imago solis iustitiæ cum profusionis gratiarum plenitudine, ut sit visibilis imago solis cum sit arcus, sed non nisi in die profusionis pluvie. Species solis consistit in splendentium radiorum emissionem, & significat

Augustin.

Bernard. Psalm. 44.

Luc. 8.

Philip. 3.

Idiotæ.

Septem

speciebus

pulchritu-

do Deipa-

ra figura-

tur.

Eccles. 24.

Cant. 2.

Cant. 3.

Eccles. 43.

Num. 9.

Eccles. 43.

Sap. 7. Maria & cetera

Dicitur columba

Species libani Mo

Eccles. 41

Species cæli

visione gloria

Eccles. 41

Species ignis

Species arcus

arcus Maria Heb.

Isa. 19.

in te

in te

in te Advocata nostra virgine Maria largā gratia effusionem in omnes, qui ad te se conuertunt, qua es sole speciosior, & emissionē gratiarum fecundior. Tua ergo spes, Virgo Maria, in corporis castitate, in conscientia puritate, in exteriori conversatione, & in diuinorum contemplatione consistit. Munda igitur cor meum immundum, & inquinatum, o piissima Virgo Maria, & tuis precibus mihi obtine spes spirituales, per quam in seruitio tuo, & super benedicti filii tui placeam tibi in vitam sempiternam. Amen hac vique Idiota.

Ex his omnibus, quæ hactenus hoc capite differuimus aliqua ex parte conijcere licebit, altissimam dignitatem, quam Virgo in sua Anuntiatione cum filium Dei cōcepit est assecuta.

ALTITUDO GLORIÆ, AD quam Beat. Virg. Deipara in sua Assumptione est euecta.

CAPVT VI.

SVMMA RIVM.

Deipara super omnes sanctos chorum facit separatum. num. 4.

Deipara magno exco. flu. omnes sanctos superat in gloria. num. 7.

Deipara plus gratia, & gloria ipsa una obtinuit quam reliqui Sancti, & Angeli simul. num. 11.

AM vero in eius gloriosa Assumptione quis explicare queat præcellsum gloriæ gradum supra omnes puras creaturas, ad quæ Virgo sanctissima est prouecta? Quis illas inquit Bernardus, astimes gemmas? quis stellas nominet, quibus Maria regium diadema compactum est? & ser. 1. de assumpt. Nec in terris locus dignior vteri virginis templo, in quo solum Dei Maria suscepit: nec in caelis regali solio, in quo Mariam hodie Maria solum sublimauit. Et mox. Quis cogitare sufficiat, quam gloriosa hodie mundi Regina processerit & quanto deuotionis affectu tota in eius occursum celestium prodierit legionum multitudo, quibus ad thronum gloria canticum sit deducta, quam placidum, quam serenam facie, quam diuinis amplexibus suscepta a filio, & super omnem exaltata creaturam, cum eo honore, quo tantam Mater digna fuit; cum ea gloria, qua tantum de-

cuit filium: & iterum: Christi generationem, & Maria assumptionem quis enarrabit? quantum enim gratia in terris, tantum & in caelis obtinet gloria singularis: quod si oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, qua præparauit Deus diligentibus se, quod præparauit gentibus se: & (quod omnibus est certum) diligentibus pra omnibus quis loquatur? hæc S. Bernardus.

Et S. Bernardus tom. 3. serm. 1. art. 1. cap. 1. agens de sanctitatis eminentia supra Angelos, & Virgines, quam Deipara adhuc viuens est adeptæ, illud Genes. 7. Multiplicata sunt aqua, & eleuauerunt Arcam in sublime à terra, B. Virgini accommodat: Multiplicatio, inquit, aquarum in Arca denotat gratiarum plenitudinem in Maria, qua eleuauerunt Arcam, in qua saluatum est uniuersum semen generationis electa in sublime à terra; id est, ab omni terrenitate, & amore infesto; dixit autem (in sublime) quia ad hanc puritatem, & munditiam nulla pura creatura ascendit, nec Angeli, nec Virgines: nam Angeli habent munditiam tantum in mente, Virgines mente, & carne: sed gloriosa Virgo Maria cum quadam vtriusque perfectione super omnem creaturam est eleuata in sublime hæc S. Bernardus. Ex magnitudine porro gratiæ magnitudinem gloriæ rectè colligimus: sanè S. Elisabeth post ingentia, & innumerabilia dona Virgini in Verbi Incarnatione collata, quando vera Dei genitrix est effecta, quorum aliqua superiori capite pro tenui nostra facultate attingimus; adhuc alia nec communia, nec vulgaria, vt ex verbis, & modo ipso dicendi constat, eidem diuinitus conferenda prædixit: siquidem Spiritu sancto repleta exclamauit voce magna, & inter alia ei dixit: Beata qua credidisti, quoniam perseverauerit ea, qua dicta sunt tibi à Domino. quæ in eius saltem assumptione magna ex parte cōpleta esse nemo est, qui abigat. Verum, vt ad capita quadam hæc reuocemus; ostendam primò Beatissimam Virginem omnes, siue Angelos, siue Sanctos in gloriæ beatitudine excedere: secundò eam in celo chorum per se separatam super omnes constituturæ. tertio gloriæ eius magnitudinem esse immonsam, quare denique ipsam vnā plus gloriæ assecutam, quam omnes simul Sanctos, & Angelos. Ex quibus omnibus perspicuè apparebit huius diuini Throni sublimitas inestimabilis.

2 Et quod attinet ad primum de fide est sanctissimam Virginem Deiparam Beatitudinis.

S. Bernardus diuina.

Genes. 7. B. Virgo per Arcam Noe figurata, eleuatur à multitudine gratiarum qua per aquas significatur

Luc. 8.

Virginis gloria superat gratiam Sancti, & Angelorum omnium.

Virginitas gloria in Assumptione nobis inexplenabilis, Bernard.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

dijs, ac gloriæ perfectione omnes Angelos, & Sanctos superare: & quoniam, ut docent Theologi, gloriæ magnitudo respondet gratiæ, hinc inferitur, gratiæ intentione omnibus fuisse superiores: unde Bernard. loco citato: *Quantum gratia in terris adeptæ est præceteris, tantum obtinuit in cælo gloria singularis.* Probatum id quod diximus ex consensu Ecclesiæ, & Sanctorum Patrum afferentium Virginem in cælo dignissimo præ omnibus locis ad dexteram filij collocatam, *Quod, inquit S. Bernardus tom. 3. serm. 11. artic. 2. mysticè figuratum fuit 3. Reg. 2. ubi scriptum est: Quod surrexit Rex Salomon in occursum matris suæ, & adoravit eam, & sedit super thronum suam, post usq; est thronus matris Regis, quæ sedit ad dexteram eius: ubi contemplare mirificam oblationem, quia surrexit Salomon in occursum matris suæ; mirificam adorationem, quia adoravit eam: Altissimam sublimationem, quia postius est thronus matris Regis, immediatissimam consuetudinem quia sedit ad dexteram eius. Surrexit igitur gloriosus Iesus in occursum suæ dulcissimæ matris. hactenus S. Bernardus hoc ipsum adumbratum est in Esther, quam Assuerus Eitner 2. adamat plusquam omnes mulieres, & posuit diademata Regni in capite eius, quod de B. Virgine explicat Bonaventura in speculo B. Virg. cap. 5. & S. Bernardus loco citato cap. 2. de quo fufius cap. 12. dicemus. Hoc David Psal. 44. prædixit illis verbis. *Assit Regina à dextris tuis in vestibus deaurato circumlata varietate.* quod explicans S. Bernardus tom. 3. serm. 11. art. 3. *Nem sicut, inquit, benedictus Iesus sedet à dextris Patris, id est in potioribus bonis paternis; sic ista Virgo gloriosa in potioribus bonis filij sui Iesu iuxta ipsum in throno sublimata consedit.* ita S. Bernardus. Eundem Psalmi verticillum de gloria Virginis intelligunt Athanasius Georg. serm. de Deiparæ, Georgius Nicomed. orat. de obiit. Deiparæ, Petrus Damianus serm. de Assumpt. & Ildefonsus serm. 1. & 2. de Assumpt. Hinc voces illæ Ecclesiæ. *Exaltata est sancta Dei genitrix super choros Angelorum ad cælestia Regna. Maria Virgo assumpta est ad athercum thalamum, in quo Rex regum thronato sedet solio.* & Prouerb. 31. post multa præconia illius mulieris fortis, quæ B. Virginem adumbrant, adicitur *Sulra filia congregauerunt diuitias, Tu supergressa es vniuersas.* & Ecclesiæ 24. vana metaphora, quæ Ecclesiæ Virgini in eiuudem missa, & officio accom-*

modat, idem significatur, cum ex persona Deiparæ sic dicitur: *Quasi cedrus exaltata sum in Libano, & quasi Cypressus in monte Sion, quasi palma exaltata sum in caues, & quasi plantatio rosa in Iericho, quasi oïna speciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas in plateis.* Harum enim arborum comparatio in Deiparæ præ reliquis omnibus Angelis, ac Sanctis sublimitas, atq; exaltatio, quam in cælo est. Osecuta, merito adumbratur: quippe quæ suis virtutibus, atq; proprietatibus, Deiparæ præstantiam aliqua ex parte exprimit, & ut de singulis aliquid dicamus.

Cedrus arbor enodis, suo odore serpentes fugat, liquore autem incorruptionem à verminibus tribuit, atque in miram proceritatem attingit: nam & in Cypro Insula, nedum in monte Libano ad centum triginta pedum altitudinem assurgere, crassitudinis vero ad trium hominum complexum, testatur Plinius libro 16. capite 40. Ita Deipara abique vili peccati nodo, vel carnis rebellionem fuit; cuius memoria & pia invocatio ab hominibus qui ad eam confluunt, tartareos serpentes expellit, & à peccati putredine tuerur, ac feruat, atque in immensam meritum altitudinem, & magnitudinem excreuit: Dicitur porro exaltata in Libano, hoc est in Christi meritibus; ascendit enim ut habetur Cantic. 8. *enixa super dilectum suum:* Libanus enim candidum sonat: at Christus Sapientiæ 7. *Candor est lucis æterna.*

Cyprius arbor item proceræ, & odorifera sanctitatis Deiparæ sublimitatem nobis proponit; quæ suæ conversationis exemplo suauitatem odoris circumquaque effundens omnes mirificè recreat, atque oblectat. Dicitur autem (in monte Sion) quod speculum sonat ex qua tanquam ex loco editissimo Virgo Beata longè, lateque omnia speculatur, atque perspicit.

Palma victoriæ symbolum, sublimis, recta & inflexibilis, nullo curuescit pondere, quin etiam, quanto maiori premitur onere, tantò magis in altum obnititur, dactylos miræ ducedinis, ac suauitatis fructum affert, his omnibus, & Deiparæ victoria significatur, quam, ut capite 22 & sequentibus dicemus, de venenato dracone multipliciter reportauit, & quia hæc palma in Cades (quod sanctitate sonat) exaltata dicitur, editissimæ sanctitatis eius. culmen nobis ob oculos ponit, ut pro-

B. Virg. cur Leon assimilatur.

Ecclesiæ 24

Plinius

Cantic. 8. Sapient. 7

Deipara assimilatur Cypro.

Palma

Cap. 22.

ut pro-

Cant. 7. *vt propterea Cant. 7. ei dicitur: Statura tua assimilata est palma; inuictissimam etiam eiusdem constantiam indicat, quæ nullo tentationum, vel tribulationum, quas in filij vita, & passione ingentes, atque innumeras pertulit, incuruata est. quin etiam, iuxta illud Apostoli ad Rom. 5. Tribulatio in ea patientiam operabatur: Christum denique fructum ventris sui suauissimum, ac vtilissimum mundo edidit.*

Deipara cur rosa assimilatur. Plantatio rosæ, quæ quamuis inter spinas, florum ramen est pulcherrima, & in Iericho (quod lunam sonat) in maiorem assurgit magnitudinem, ibique rosas odoratas affectu gratiores, candore, & robore insignes, Deiparæ in hoc mundo (qui per lunam inconstantem significatur) & inter spinas hominum peccatorum degentis pulcherrimam eius præ omnibus venustatem, dignitatis item & gratiæ suauolentiam cum puritate vitæ, charitatis ardore, morum quæ suauitate coniunctam nobis exhibet. Damascenus orat. 1. de Natiu. Deiparam alloquens: O Rosa, inquit, qua ex spinis hoc est Iudæis, orta es, ac diuina fragrantia cuncta perfudisti. Ad hæc sicuti Ius lenitatis est signum Gen. 9. ita & rosa hyemis inclementiâ, atque asperitate depulsâ, & commutatâ temporum serie in vere quasi lætitiæ prænançia enascitur, & novam mundi temperiem è cælo aduenisse indicat; sic & Deiparæ mysticæ rosæ ortus Christum iustitiæ solem prope diem in eius utero incarnandum, qui peccati frigore expulso, suo calore omnes ad germinandum foueret, indicabat: vt, merito Deiparæ illud Eccles. 50. aptetur: Quasi arceus effulgens inter nebulas gloria, & quasi flos rosarum in diebus vernis. Præterea auctore Hieronymo in 1061 3. & Epistola ad Deme- triadem, sicuti lilium signum est castitatis, ita rosa pudoris, ac vetecundiæ virginalis, quem admodum in mulieribus commendat Nazianzenus oratione de laudibus Gorgoniæ, & Columella lib. 10. Rosam florem pudicitæ plenam appellat: merito igitur Deipara virginali pudore insignita rosæ assimilatur.

Damasc. *Plantatio rosæ, quæ quamuis inter spinas, florum ramen est pulcherrima, & in Iericho (quod lunam sonat) in maiorem assurgit magnitudinem, ibique rosas odoratas affectu gratiores, candore, & robore insignes, Deiparæ in hoc mundo (qui per lunam inconstantem significatur) & inter spinas hominum peccatorum degentis pulcherrimam eius præ omnibus venustatem, dignitatis item & gratiæ suauolentiam cum puritate vitæ, charitatis ardore, morum quæ suauitate coniunctam nobis exhibet. Damascenus orat. 1. de Natiu. Deiparam alloquens: O Rosa, inquit, qua ex spinis hoc est Iudæis, orta es, ac diuina fragrantia cuncta perfudisti. Ad hæc sicuti Ius lenitatis est signum Gen. 9. ita & rosa hyemis inclementiâ, atque asperitate depulsâ, & commutatâ temporum serie in vere quasi lætitiæ prænançia enascitur, & novam mundi temperiem è cælo aduenisse indicat; sic & Deiparæ mysticæ rosæ ortus Christum iustitiæ solem prope diem in eius utero incarnandum, qui peccati frigore expulso, suo calore omnes ad germinandum foueret, indicabat: vt, merito Deiparæ illud Eccles. 50. aptetur: Quasi arceus effulgens inter nebulas gloria, & quasi flos rosarum in diebus vernis. Præterea auctore Hieronymo in 1061 3. & Epistola ad Deme- triadem, sicuti lilium signum est castitatis, ita rosa pudoris, ac vetecundiæ virginalis, quem admodum in mulieribus commendat Nazianzenus oratione de laudibus Gorgoniæ, & Columella lib. 10. Rosam florem pudicitæ plenam appellat: merito igitur Deipara virginali pudore insignita rosæ assimilatur.*

Genes. 9. *vt propterea Cant. 7. ei dicitur: Statura tua assimilata est palma; inuictissimam etiam eiusdem constantiam indicat, quæ nullo tentationum, vel tribulationum, quas in filij vita, & passione ingentes, atque innumeras pertulit, incuruata est. quin etiam, iuxta illud Apostoli ad Rom. 5. Tribulatio in ea patientiam operabatur: Christum denique fructum ventris sui suauissimum, ac vtilissimum mundo edidit.*

Eccles. 50. *vt propterea Cant. 7. ei dicitur: Statura tua assimilata est palma; inuictissimam etiam eiusdem constantiam indicat, quæ nullo tentationum, vel tribulationum, quas in filij vita, & passione ingentes, atque innumeras pertulit, incuruata est. quin etiam, iuxta illud Apostoli ad Rom. 5. Tribulatio in ea patientiam operabatur: Christum denique fructum ventris sui suauissimum, ac vtilissimum mundo edidit.*

Oliva. *vt propterea Cant. 7. ei dicitur: Statura tua assimilata est palma; inuictissimam etiam eiusdem constantiam indicat, quæ nullo tentationum, vel tribulationum, quas in filij vita, & passione ingentes, atque innumeras pertulit, incuruata est. quin etiam, iuxta illud Apostoli ad Rom. 5. Tribulatio in ea patientiam operabatur: Christum denique fructum ventris sui suauissimum, ac vtilissimum mundo edidit.*

Platanus. *vt propterea Cant. 7. ei dicitur: Statura tua assimilata est palma; inuictissimam etiam eiusdem constantiam indicat, quæ nullo tentationum, vel tribulationum, quas in filij vita, & passione ingentes, atque innumeras pertulit, incuruata est. quin etiam, iuxta illud Apostoli ad Rom. 5. Tribulatio in ea patientiam operabatur: Christum denique fructum ventris sui suauissimum, ac vtilissimum mundo edidit.*

virens latissimè patulis diffusa ramis, vnde & nomen inuenit: καλός enim latum significat, vmbra suâ refrigerium à solis aestu viatoribus præstat in plateis, hoc est in viis latis, ubi maior est vmbre necessitas, ex quo facile ostenditur quantum spei, atque perfugij in sanctissimæ Virginis vmbra, atque præsidio temper virenti, ex proxima, & vberissima diuinæ gratiæ aqua, nobis sit ponendum, siue cum à nostro formis ardore, atque tentationibus verge- mur, siue cum ab ira præpotentis, Dei qui est sol iustitiæ, pro peccatis nostris iustè affligimur.

3 Hanc Deiparæ super reliquos Sanctos præstantiam indicat corona præcellentissima Virginis ex stellis confecta; aliqui enim Sancti lapidibus coronantur pretiosis, iuxta illud Psal. 20. Posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso: at Virginis corona dicitur ex stellis compacta Apoc. 12. Et in capite eius corona stellarum duodecim. Mulierem porro illam sole amictam, atque cororâ stellarum duodecim redimitam Virginem significat ex sanctorum Patrum auctoritate, saltem in sensu mystico, & allegorico, dicemus c. 31. quæ ergo stella magis fulget quolibet lapide pretioso, tantò gloria Virginis aliorum sanctorum gloriam excedit, atque superat. Hanc Deiparæ gloriam, qua omnes cælites longo interuallo antecellit, pleno ore omnes Sancti docent; aliquos afferendos duxi.

S. Iacobus in Liturgia: Dignum est, inquit, vt te verè beatam dicamus Deiparam honorabilior, quam Cherubim, & gloriosior, quam Seraphim, qua sine corruptione Deum peperisti. S. Ephrem oratione de laudibus Virg. in memorata, inquit, Deipara Regina omnium, sublimior cælicolis, honoratior Cherubim, sanctior Seraphim, & nulla comparatione ceteris omnibus superis exercitiis gloriosior. Nazianzenus in Tragedia de Christo patiente, sic cum Deipara loquitur.

— o puella gratia
Æquanda nullis, Mater, & Virgo supra.
Omnes decora virgines, & maxima,
Qua sola vincis cœlitum omnes ordines.
Epiphanius orat. de laud. Virg. Mariam dicit sublimiorem Angelis esse factam, adeoque ab ipsis Angelis adorari, & solo Deo excepto cunctis superiorem existere. Idem Andreas Cretensis orat. de dorm. Virg. Ildesonus Ildesonus serm. 3. de Assumpt. admirationem illam Angelorum

Virginis :
corona è
stellis præ-
tiosior,
quam san-
ctorum la-
pillis.
Psal. 20.
Apoc. 12.

Cap. 32.

S. Iacob.

S. Ephr.

Deipara
super om-
nes Ange-
lorum cho-
ros exal-
tata.

Nazianz.

Epiphani.

And. Cre.

Ildesonus

serm. 3.

Angelorum

gelorum in Canticis: *Qua est ista, qua ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhae & thuris, & uniuersi pulueris pigmentarum: dicit profectam non de virginitate sola, quæ fuit singularis in Maria, sed de immentitate gratiæ, quia uniuersæ virtutes in ea resperebant ex incendio diuini amoris suauitatem odoris: Et beate, inquit, in modum virgula fumi ex aromatibus, quia facta est rosa in hoc ostium Dei, odoramens de se spargens usque ad cælos, non qualiacunque, sed uniuersi pulueris pigmentarum: hæc ex Ildesonso. Quæ eadem fere ad verbum habentur in Sophronio inter opera Hieronymi sermo de Assumptio Chrysofotomus in sermone, qui legitur infra octauam Natiuitatis Virginis de ea agens: *Quidnam, inquit, illa sanctius: non Propheta; non Apostoli; non Martyres; non Patriarchæ; non Angeli; non Throni; non Dominationes; non Seraphim; non Cherubim; non denique aliud quicquam inter creatas res visibiles, aut inuisibiles manus, aut excellentius inueniri potest: eadem Adilla Dei est, & Mater: eadem Virgo, & Mater: vis ma cogno, care quanto Virgo hæc præstantior sit cælestibus potentijs: illa cum timore, & tremore assistunt faciem velantes suam: hæc humanum genus illi offert, quam genuit, sic Chrysofotomus. Basilii Seleucis Episcopus oratione in Deiparæ Annunciationem de ea agens: *Qua dona, inquit, offeremus ipsi non indignat quippe qua tanta sit, ut uniuersa, qua mundi ambitu continentur cum illius dignitate comparari non valeant: Si enim Apostolus Paulus de alio Sancto verè asseruit, quibus dignus non erat mundus: quid de Dea parente Virgine cogitare nos par est, qua uniuersos martyres suo splendore tantum excedit, quantum sol reliqua astra. Damascenus oratione 2. de dorm. Virg. agens de ea: *Videtur mihi videre hanc sanctis sanctiorem, & sacris factissimam, & pijs magis piam: dulcem manna urnam, aut (ut verius dicam) fontem super aliquem lectum recumbentem in aruina, & inclita Civitate Davidis, & iterum: Omnes, inquit, res creatas superat, omnibus dominatur operibus super cælos cælorum: exollitur incomparabiliter. Anselmus de excell. Virg. capit. 4. *Tota, inquit, christianitas nouit, qua illam super omnes cælos exaltatam, & angelicis choris prælatam certissime credit. & capit. 8. Deus, inquit, eam cuncta secum creaturæ perennitate dominaturam in throno gloriæ suæ collocavit. Bernardus sermone signum magnum: *Hanc, inquit, super omnes Angelorum******

choros, super Cherubim quoque, ac Seraphim exaltatam nefas est dubitare. & sermone 1. super missus est: *Nonne tuo, imò veritate iudicio, illa qua Deum habuit filium super omnes etiam choros exaltabitur Angelorum? Quarticus sermone de Assumpt. ex persona Christi ad Virginem. Nullus, inquit, mihi plus ministrans in humilitate mea, nulli abundantius administrare volo in gloria mea: nec satis glorificatus uiuor, donec tu glorificeris. Rupertus libro 3. in Cantic. 4. *Veni, inquit, coronaberis: ita coronaberis, ut in Cælo Regina Sanctorum, & in terris Regina sis reguorum. S. Bernardus tom. 3. sermone 11. artic. 2. cap. 3. de Assumptio. Virginis agens: *Tota, inquit, Trinitas uniuersa, & concordis voluntate hanc inestimabilem Virginem ostendit esse suam sponsam incommunicabilis charitatis Cæli Reginam inattingibilis dignitatis: mundi Dominam imparcipabilis potestatis: electorum omnium genitricem piam inefficabilis pietatis: omnium Dei hostium conculcatricem triumphantissimam insuperabilis strenuitatis: omnium cælestium thesaurorum dispensatricem largissimam pro sua complacencia voluntatis. hæc S. Bernardus.***

DEIPARA SVPER OMNES SANCTOS
chorum facit separatum.

4. **Q**uod verò spectat ad secundum, Deipara Deipara iam licet super omnes euectam, per super omnes chorum facere ab aliis distinctum, manentes Sancti fit ex Patribus habetur: quamuis enim Sancti chorum in pro meritorum varietate ad diuersos Angelorum choros assumantur; Beatissima tamen Virgo quoniam dignitatem obtinet altioris ordinis, & statum seruorum excedit; ideo supra omnes incomparabiliter est collocata, & per se chorum facit seorsum & ab aliis Sanctis, & Angelis distinctum, & docent Theologi; & Angelorum, ac Sanctorum Domina, ac Regina verè prædicatur: ideo 1. Corint. 15. 1. Cor. 15. Apostolus agens de diuersitate gloriæ eorum, qui sunt in cælo: *Alia, inquit, claritas solis, quod Christo, alia claritas luna, quod Deipara, & alia claritas stellarum, quod reliquis Sanctis accommodare possumus, & ut omittam claritatem Christi solis iustitiæ, & lunæ claritate Eccles. Eccl. 43. sic habetur: *Vas, inquit, castrorum in excelso in firmamento cæli resplendens gloriæ: qua autem proportione luna stellarum lumen superat, nec aliqua ex illis ei comparari potest, ea Vir-**

Sophron.
Chrysof.

Basilii
Seleucis
Episcopus,

Hebr. 11.

Damasc.

Anselm.

Bernard.

ea Virgo incomparabiliter aliorum Sancto-
rum gloriam excedit: quin etiam Virgo san-
ctissima non tantum lunæ, sed etiam soli al-
similatur: etenim Cant. 6. dicitur *electa ut sol*,
qui sicut similem non habet, ita nec similem
habuit Deipara, neque est habitura, ideo sepa-
ratum chorum facit.

go, inquit, *sola constituit hierarchiam secundam
sub Deo Trino*, & uno, *Hierarchia primo*, &
*summo, apud quem Hierarchiam humanitas filii
sola sublimata sedet à dextris virtutis Dei per
unitatem suppositi*. Idem docet Gabriel Biel
serm. 27. qui est de Assumptione.

Hæc porro Deiparæ super omnes tum San-
ctorum ordines, tum etiam Angelorum cho-
ros exaltatio, qua chorum ab iis facit sepa-
ratum, colligi potest ex modo diuerso ab a-
liis, quo Deipara ex hoc deserto subuecta es-
se scribitur ad suum in cælo thronum, ete-
nim Cant. 8. ascendisse dicitur *innixa super
dilectum suum*, Elias namque 4. Reg. 2. curru
igneo, & equis igneis subleuatus est, quoniam eo
saptu elementarem regionem transgressurus
minimè erat, sed, ut verbis utar Gregorii
homil. 29. in Euangelia, *In cælum æreum su-
bleuatus est, ut in secretam quandam terra regio-
nem repente duceretur, ubi in magna iam car-
nis, & spiritus quiete viueret, quousque ad finem
mundi redeat, & mortis debitum solui*. Lazarus
verò quondam mendicus Luc. 16. quoniam

in beatitudine post Christi passionem inter
Angelos locum habiturus erat, ab ipsi-
smet Angelis, veluti curru altioris ordinis,
quàm erat Eliæ currus, portatur in sinum
Abrahæ, qui erat tunc Limbus Patrum; in
quo animæ sanctorum detinabantur, donec
Christus in sanguine testamenti sui emitte-
ret eas de lacu, in quo non erat aqua. At ve-
rò Virgo beatissima, ut verbis utar Leonis
sermo. 11. de Ascensione, quamuis alio spe-
ctantis, quia super omnium creaturarum cœ-
lestium dignitatem euehenda, supergressu-
ra angelicos ordines, & ultra Archangelo-
rum a titudines eleuanda; nec vllis sublimi-
tatibus modum suæ prouectionis habitura,
nisi ad *atherum thalamum*, ut canit Eccl. 12.
in quo Rex regum stellato sedet solio, assumpta,
ad dexteram filii collocaretur; idcirco subli-
miori virtute, quæ Angelos excedit, subuehi-
tur, Et *deliciis affluens ascendit innixa super
dilectum suum*.

5. Hæc eadem Deiparæ super omnes An-
gelos, & Sanctos exaltatio non obscure præ-
significata videtur in eiusdem Præsentatio-
ne, cum primum à parentibus in templum
adducta, Deoque solemniter ex voto obla-
ta, atque consecrata est, tunc enim quindecim
templi gradus, ad quos quindecim illi
Psalmi Cantici graduum spectabant, non

L

sine

Cant. 6.

Damasce.

S. Bernard

Fulbertus

S. Antonin

Gerson.

Cant. 8.

4 Reg. 2.

Gregorius

Luc. 16.

Zach. 9.

Leo.

Beate Vir.

omnium

Sanctorū

gloriam

supergressa.

Hierony. sine mysterio ascendit, de quo Hieronymus in lib. de ortu, seu Natiuit. B. Mariæ, sic scribit: Cum trium annorum circulus volueretur, & ablactationis tempus completum esset, ad templum Domini Virginem eius parentes cum oblationibus adduxerunt: erant circa templum iuxta quindecim graduum Psalmos, quindecim ascensionis gradus: in horum atque vno B. Virginem Mariam paruulam parentes constituerunt, cumq; ipsi vestimenta, qua in itinere habuerant, exuerent, & cultioribus, ex mora, vestibus se, & Mutuioribus induerent, Virgo Domini sanctos singillatim gradus sine ducentis, & leuantia manuum ita ascendit, ut perfectæ aetati in hac duntaxat causa nihil deesse putaret. Iam quippe Dominus in Virginis sua infantia magnum quid operabatur, & quanta futurus esset, huius miraculi indicio pramonstrabat. hæc Hieronymus. Quindecim enim illi gradus templi ex S. Antonino 4. part. tit. 15. cap. 6 § 2. quindecim beatorum status in templo cælestis gloriæ infra Deum significabant, Nouem videlicet Angelorum ordines, & sex Sanctorum gradus, Patriarcharum scilicet, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, atque Virginum; quorum omnium perfectionem eam transgressuram hoc quindecim graduum ascensu demonstratum est, quemadmodum animadvertit S. Antonin. loc. cit. & S. Vincentius ser. 1. & 2. de Natiuit. B. Mariæ, & alii, & in huius rei confirmationem S. Vincentius. & S. Antoninus citant illud Prover. 31. *Multa filia congregauerunt diuicias (virtutum scilicet dignitates) sed in. o. Virgo beata, supergressa es vniuersas.* Quod si de eius super sex Sanctorum ordines sublimatione loquamur, rectè de hoc illud Eccl. 34. ex persona Deiparæ (quod eidem ab Ecclesia in Missa, & officio accommodatur) intelligi potest. *Et in plenitudine, inquit, Sanctorum detentio mea: Quasi cedrus exaltata sum in Libano, & quasi Cypressus in monte Sion: Quasi Palma exaltata sum in Cades, & quasi Plantatio rosa in Iericho. Quasi Oliua speciosa in campis, & quasi Platanus exaltata sum iuxta aquas in plateis.* quibus verbis indicat Virgo sanctissima, quicquid præclari in aliis Sanctis est sparsum, in se plenissimè, cumulatissimeq; inueniri collectum; de quo egregiè Bernardus in illa verba: *Et in plenitudine Sanctorum detentio mea. Meritò, inquit, in plenitudine sanctorum detentio eius, cui nos fides defuit Patriarcharum,*

nec spiritus Prophetarum, nec zelus Apostolorum, nec constantia Martyrum, nec sobrietas Confessorum, nec castitas Virginum, nec fecunditas Coniugatorum, nec puritas Angelorum. hæc ille. ideoque statim ducta similitudine ex illis sex arboribus, quæ ibi subnectuntur, & in suis quæque locis propter earum, siue proceritatem, siue vtilitatem, siue suauitatem, siue pulchritudinem peculiari celebrantur, quomodo ipsa in cælesti Ierusalem exaltata, sex Sanctorum ordines sic supergressa demonstrat, verùm quomodo his arboribus Deiparæ præstantia exprimat, supra exposuimus, quæ verò ratione iidem sex arborum generibus, eiusdem exaltatio supra sex ordines Sanctorum indicetur; singillatim quamuis diuerso modo pie accommodant S. Antoninus 3. part. tit. 3. cap. 3. & Iacobus de Voragine serm. 6. de Assumpt.

6. Quod autem spectat ad eiusdem Deiparæ super Angelos exaltationem, nemini mirum esse debet si Virgo sanctissima omnium Angelorum ordines multis gradibus transcendit. Cæteri namque sancti pro meritum varietate, ut diximus, ad diuersos Angelorum choros efferuntur: At vero sanctissima Virgo cum omnes Angelicorum ordinum proprietates, & officia maiori cum charitatis excellentia ipsa vna obtineat, omnibus Angelorum deliciis, & prærogatiuis vberissimè affluens (quod S. Antoninus loco citato cap. 2. pluribus ex Alberti doctrina egregiè persequitur) & præterea actum aliquem præstantissimum, suoque modo Deo quam simillimum; & ut Alberti verbis utar, Deiformem habuerit. propterea non tantum ad Angelorum ordines ascendit, verùm etiam super omnes illorum choros incomparabiliter est euecta, sic, ut chorum ipsa perfecte distinctum efficiat. Atque ut id, quod probandum suscepimus planius fiat; dicam breui de singulorum ordinum officis, atque excellentia, ut cum analogia quadam nobiliori modo ea in Virgine reperiri ostenderimus, tandem ad actum illum, quo Angelos longè excedit, deueniamus.

Et primò quidem Angelorum munus Angeli est homines custodire, sic tamen, ut singuli Angeli singulos homines custodiant, ac tueantur: At v. o. sanctissima Virgo cum omnium communis sit Domina, & mater, ad quam suorum seruatorum, & filiorum cura

S. Antoninus.
Iacobus de Voragine.

Virgo sanctissima omnium et ordinum Angelicorum proprietates excellentius in se habet. S. Antoninus. Albertus Maganus.

pertinet, custodit, vt rectè ait S. Antoninus, vniuersaliter singulos, & singulariter vniuersos.

Archang. Secundò, Archangeli ciuitatibus præstant: At virgo sanctissima omnes vbiq; ciuitates, omnesq; Ecclesias tutatur, atque defendit;

Cant. 1. vt non immeritò ipsa de se dicat Cant. 1. *Posuerunt me custodè in vniuersis* id est ecclesiis, nullaq; vrbis est, quæ tot magnificentissimis templis in tantæ patronæ honorem excitatis sese sub eiusdem Virginis patrocinio, fideq; esse non profiteatur, ac prædicet.

Principatus. Tertio, Principatus Prouinciis, & Regnis præficiuntur, sed Virgo regna omnia, & ipsam vniuersalem Ecclesiam suo præsidio complectitur, & tutatur. Quare luna, quæ ex

Gregor. Bernard. Gregorio hom. 29. in Evangelia, & Bernardo serm. signum magnum, propter lumen à Christo sole iustitiæ acceptum Ecclesiam significat, à S. Ioanne Apoc. 12. sub Virginis pedibus, id est patrocinio, conspicitur, ideoq; periclitanti mundo sæpè visa est suis

Apoc. 12. precibus succurrere, vt capit. 16. vberius dicemus, cum de eius misericordia differemus, & capit. 30. cum eam Aduocatam omnium ostendemus.

Cap. 16. Quarto, Potestates ex secunda hierarchia dæmones coercent; quod singulariter B. Virgo præstat, ideo Ecclesia sic eam precatur, *Tu nos ab hoste protege*, ipsa enim tartarei serpentis caput contriuit Gen. 3. quod cap. 22. & seqq. ostendemus. *Hæc enim virga*, (quæ Virginem significat) percussus, vt dicitur Isa. 30. *pauebit Assur*, id est dæmon, eamq; ita venterentur; ac timent dæmones, ex reuelatione eiusdem Virginis apud S. Briggittam lib. 1. reuelationum cap. 9. vt eius audito nomine statim animam, quæ eorum vnguibus afflicta tenebatur, relinquat, verum nisi aliqua sequatur emendatio, quasi sagitta velocissima reuertuntur ad eam, & lib. 6. earundem reuelationum S. Briggittæ cap. 21. Christus Dominus præclara dixisse scribitur de Virginis virtute supra dæmones.

Cap. 22. Quintò, Virtutes, quæ sunt quintus Angelorum ordo, miracula supra naturam operantur, At B. Virgo *miraculorum abyssus*, & *officina* dicitur, præsertim à Damasceno orat. 1. de Natiuit. quod cap. 20. multis exemplis ostendemus, & cap. 30. magis perspicuum fiet, omnibus enim in locis, in omnibus temporibus, ac penis, & in quibuslibet morbis

Cap. 20. opitulatur, tanquam vniuersalis omnium patrona, eiusque templa, vbiq; miraculorum gloria illustrantur, & in dies noua eriguntur, vt de ea dici possit illud Iob. 29. *Gloria mea* *semper innouabitur, & arcus meus in manu mea instaurabitur.*

Cap. 30. Sextò, dominationes præcipiunt de agendis, sed B. Virgo mater Dei verè est Dominamina mundi, & Angelorum Regina, ut capite præcedenti plenius demonstrauimus, imò ipsum nomen, Maria, Syriacè Dominam sonat.

Cap. 5. Septimò, Throni, qui & sedes Dei dicuntur, sunt ex prima hierarchia, in quibus Deus familiariter inhabitat, At Virginem sanctissimam præ omnibus Angelis Dei thronum dici, in qua peculiari ratione Deus inhabitauit, toto hoc opere probamus. Quæ tamen de hoc sancti Patres dicant, & quibus figuris ipsa in Dei throno adumbretur, vide quæ peculiariter dicta sunt cap. 2.

Cap. 2. Octauò, Cherubim, plenitudinem scientiæ sonant, At in Virginis utero Christus, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei Coloff. 2. requieuit, & Deum, quem ne ipsi quidem Seraphim propter emicantem inde splendorem liberè intueri audent, sed alis faciem obducunt, vt ex Isaia adnotauit Chrysostomus homil. 60. ad populum Antiochenum, ipsa Virgo familiariter in se excepit, & cum eo agit, & quis dubitat Deiparæ oculum ad diuina perspicienda longè clariorem esse ipsis Cherubim, & Seraphim? Quare Bernardus sermo. signum magnum, propterea sole vestitari dicit vult, *Quoniam*, inquit, *diuina sapientia, ultra quam credi potest, penetravit abyssum, vt quantum sine personali vniõne creatura condito patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa.* Rupert. in illud Cant. 1. *Introduxit me Rex in cellaria sua*, ex persona Virginis, *Et que sunt*, inquit, *illa cellaria Regis Dei? Nimirum sacra mysteria quacumq; continentur in scripturis sanctis. Nihil enim à me abscondit, sed omni dulcedine sua me inebriauit. Qui enim verbum suum quod erat, & est in corde suo mihi totum infudit, quomodo non etiam cum illo mihi omnia donauit? Hæc Rupertus.*

Cap. 1. Nonò, Seraphim ardentes, & charitate (quæ vinculum est perfectionis) incensi, ac iacendentes merito dicuntur, sed Virgo sanctissima maiori charitate æstuat, vt iure ei aptetur illud Cant. 5. *Dicite dilecto meo, quia* *Cap. 5.*

Cap. 5. *amore*

Dominationes.

Throni.

Cap. 2. Cherubim.

Coloff. 2.

Rupertus.

Cant. 5.

Cap. 5.

amore

Cap. 9. Ildesonus

amore languet. At de eximia Virginis erga Christum dilectione copiose agemus cap. 9. Hic solum asteram Ildesonus sermo. 1 de Assumpt. Beatam Mariam, inquit, velut ignis ferrum, Spiritus sanctus toram decexit, incanduit & igniuit; ita ut in ea Spiritus sancti flamma videatur: nec sentiatur nisi tantum ignis amoris Dei hxc Ildesonus.

B. Virgo habuit a-
liqua Dei
formem.
quia Deū
genuit.

7. Verum his omnibus prætermisiss, quæ aliqua ratione communia Virgini sanctissimæ cum aliis, aliqua saltem ex parte esse possunt, in quibus tamen omnes excedit; illud est, in quo omnes Angelos, atque Sanctos singulariter longo intervallo superavit, quodque illam Deo proximam constituit, quia actum habuit suo modo Deo quàm simillimum. Verbum enim Patris nusquam Angelos, sed semen Abrahamæ, idque in utero eiusdem Virginis Deiparæ apprehendit: ideo B. Virgo (ut ait Albertus apud S. Antonium 4. par. titu. 15. cap. 4. § 8.) habuit actum Deiformissimum: in summo enim actu, quo scilicet Deus Pater Deum filium genuit, Deum suo modo ipsa est imitata: nam & ipsa Deum, & hominem generavit. Hanc autem maternitatis Dei dignitatem non minus piè, quam eleganter S. Bernardinus tom. 1. conc. 61. art. 1. c. 2. explicat cuius verba superiori capite attulimus.

Albertus.

S. Bernard

Hinc est, quod Virgo Beatissima tanquam vera Dei genitrix dignitatem quandam, ut capite superiori probauimus, obtinet infinitam; & super omnes Angelos, & Sanctos proximè ad Christum accedens eorum ab illis omnibus facit separatam. De quo pulchre Bonaventura in speculo cap. 2. Maria, inquit, Deus præparauit magnam gloriam in celo, ut sicut fuit grandis in merito, ita etiam grandis esset in premio: unde ipsa est Thronus ille grandis, de quo dicitur: Facit Rex Salomon Thronum de Ebre grandem: Thronus vero Salomonis est Maria grandis omnino in gratia, & in gloria. & infia: Maria Deus præparauit non solum magnitudinem, sed multitudinem honorum in Cælo, ita ut nullus Angelus, nullus Sanctorum ei æquare possit in multitudine, & congregatione bonorum coelestium: iuxta illud: Multa stia congregauerūt diuitias, tu sola supergressa es uniuersas, si filias istas intelligamus animas sanctas, vel intelligentias angelicas, nunquid non supergressa est diuitias omnium, cum ipsa sit Primigenia Virginum, Speculum Confessorum, Rosa Martyrum, Regi-

Bonavent.

3. Reg. 10.

Proser. 31.

strum Apostolorum, Oraculum Prophetarum, Filia Patriarcharum, Regina Angelorum. Quis enim de diuitiis omnium horum defuit? Hieronimus enim ait, Mariam si diligentiùs aspicias, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris, & gloria, quod in ea non resplendeat. hæc tunc Bonaventura.

Nec solum in animæ beatitudine, quam Theologi essentialem appellant, quæ in fruitione Dei, vt clarè visi, & amati est posita, Deipara supra omnes Sanctos, vt diximus, ad chorum separatam est euecta; verum etiam in gloria, tum animæ, tum corporis accidentali, quæ essentialem consequitur, eique commensatur, reliquis Sanctis longo intervallo antecellit; & gloriam enim animæ accidentalem pertinent varæ reuelationes, quæ Beatis extra Verbum (ut Theologi loquuntur) fiunt, multarum item rerum impetrationes, & gaudia, & pleraque huiusmodi, quibus præ cæteris Beatis Deipara plenè, cumulateque abundat. Idem quoque de corporis gloriosi dotibus omnibus, impassibilitate nimirum, subtilitate, agilitate, & claritate; quas, vt animaduertit Suarez to. 2. in 3. par. disp. 21. sect. 4. tanto excellentius ipsa habet, quanta perfectiori animæ beatitudine perficitur. De quibus Bonaventura in speculo cap. 6. Si omnium, inquit, Beatorum corpora his quatuor dotibus Deus glorificauit, quanto magis corpus Maria, quod ipsum glorificatore omnium genuit, qua in hac vita ornata extitit ut virtutibus qua cum dotibus, corporis similitudinem habent: fuit enim clarissima per sanctitatem, subtilissima per humilitatem, agilitissima per pietatem, impassibilis per patientiam ita Bonaventura. Triplicem quoque Aureolam excellentiùs, quàm alii est adeptæ. Aureola enim (vt verbis utar S. Thom in 4. p. dist. 49. p. 1. c. m. quæst. 5. art. 5. quæst. 1. & 3. est privilegiarum reulæ: quoddam premium respondens præuilegiarum victoria circa opera perfectionis, in quibus homo maxime est conformatur secundum perfectam virtutem Christi. Porro Aureola tribus hominum statibus, Virginitatis scilicet, Doctoribus & Martyribus tribuitur. Et sanè in eadem Aureola specie iuxta meritum ex parte ipsius operis, ob qua Aureola confertur, varietatem excellentior uni, quàm aliter confertur. D. Thoma Ex quibus rectè colligimus Aureolarum Deiparæ supra reliquos Beatos, quibus ex competunt, præstantiam singularem, quod sigillatim suis locis in hoc

Cap. 9. Hieron.

Deipara in gloria accidenti

Suarez.

Bonavent.

S. Thom.

Cap. 32. hoc opere planum fiet: de Virginitatis enim eius Aureola cap. 32. & de Doctorum Aureola, quam habet cap. 39. plenius differemus: de martyrij verò aureola cap. 11. ostendemus eam in hoc genere consecutam esse aliquid veluti insigne suæ eximie fortitudinis, & charitatis, quod vel Aureola appellatur, ut multi loquuntur: vel aliquid Aureola eminentius, quod alij magis verè, ac propriè diei existimant.

Deipara fructum continentie centesimum, qui virginibus deputatur, est consecuta; qui ut cap. 32. ex Theologorum sententia dicemus, est præmium quoddam accidentale ab Autea, & Aureola distinctum, quatenus homo à carnali vita, ut loquitur S. Thom. in 4. p. distin. 49. q. 5. art. 2. in quandam vitam spiritualem per continentiam transit: ex quo colligere possumus præstantiam fructus centesimi supra alias Virgines in Deipara: quippe quæ propter suam eximiam puritatem, ac sanctitatem tota spiritus alius Virgibus multis spatiis antecedit, ac deò ut ipsa, Cælum, quod à terra, terrensque quàm maximè est separatum, mentè appellatur, quemadmodum cap. 3. ostendimus.

Adhuc ratione maternitatis Dei, quæ omnium est Domina, atque Regina, ut fusè superiori capite sanctorum Patrum testimonijs ostendimus, existimat Suarez tom. 2. in 3. par. disput. 21. sect. 4. Deiparam habere in corpore singularem aliquem, & admirabilem splendorem, vel aliquid aliud, quod sit veluti insigne Regiæ dignitatis, & diuinæ maternitatis, ac principatus, & dominij in omnes Beatos. & hoc certè confirmatur ex doctrina Bonaventuræ in speculo cap. 6. ubi eleganter id probat ex figura Esther 2. de qua ibi sic legitur: *Ducta est itaque ad cubiculum Regis Assueri, & adamasit eam Rex plusquam omnes mulieres, habuitque gratiam, & misericordiam coram eo super omnes mulieres: & posuit diademam Regni in capite eius. Ista Esther Regina Beata Virgo Maria ducta est (inquit Bonaventura) in cubiculum Regis æterni in Assumptione in cubiculum quæ æternam gratiam veri Regis habens super omnes mulieres, id est super omnes intelligentias Angelicæ, & super omnes beatas animas, ut sit in Maria gratia super gratiam omnium beatorum: nam re vera in capite eius Rex Regum diadema Regni posuit tam imprætable, tam detestabile, tam mirabile, quod hoc omni lingua*

inenarrabile, omni ingenio inscrutabile est. hæc Bonaventura. Quo circa Methodius in hypantem docet sacrum Mariæ caput à Deo coronatum esse: de quo Rupertus libro 3 in Cantic. 4. de illa exponit: *Coronaberis de cubilibus Leonum, & montibus Pardorum: Coronaberis, inquit, ut in caelis Regina Sanctorum, & in terra Regina sis regnorum.*

DEIPARA MAGNO EXCESSU Omnes Sanctos superat in gloria.

Sed quærat quispiam, etiam si Deipara christum supra omnes Angelos, & Sanctos distinctum constituat, quoniam tamen excessu illos superat? quod erat tertium ex iis, quæ in hoc capite tractanda proposuimus. Respondet deo excessum esse maximum. & licet hoc colligi possit ex iis, quæ dicemus cap. 12. ubi multis rationibus Christo proximam eam esse in gloria ostendemus, nunc tamen immensitatem gloriæ eiusdem Virginis supra Angelos, & Sanctos sic demonstramus. Virgo in præfenti vita innumeris actibus meritorij ad incrementum gratiæ cumulum peruenit; siquidem in Conceptione acceperat gratiæ plenitudinem supra omnes Sanctos, & Angelos, ut cap. 4. probauimus: sed B. Virgo operabatur ex tota virtute gratiæ, & simul etiam auxilij, seu motionis diuinæ, & ex toto conatu, absque ullo fomitis impedimento, ideo actum saltem æqualis intensiõnis cum habitu gratiæ, ex qua proficiebatur, eliciebat: sed actus amoris Dei eliciti à charitate sunt meritorij augmenti eiusdem charitatis, & per consequens gratiæ, & gloriæ secundum totam latitudinem graduum, ita ut si actus sit ut sex, mereatur sex gradus augmenti gratiæ, ergo gratia per hos actus fiebat saltem duplo maior. Hi verò actus in tota vita B. Virginis fuisse innumeri: siquidem omnibus, & singulis actibus humanis, quos in præfenti vita habuit post gratiam in immaculata Conceptione acceptam, meruit augmentum gratiæ, charitatis, & gloriæ, & habuit perfectissimos actus, tum vitæ contemplatiuæ, tum actiuæ, præsertim in obsequio erga Christi personam, eundem sequendo usque ad crucem, cui materno supra quam dici potest compatiebatur affectu: nec somno interrumpatur eius meritum, ut rectè S. Bernardinus tom. 2. serm. 21. art. 1. & tom. 3. sermo. 4. de B. Virg. artic. 1. cap. 2. & nos c. 21. ubi

Methodius.
Rupertus.
Cant. 4.

Virginis gloria quæ in gratia Sanctorum & Angelorum gloriam excodat.
Cap. 12.

S. Bernardus.

Cap. 21. ubi in omni actu meruisse ostendemus; ergo in
 immensum excreuit habitus gratiæ, cui nunc
 correspondet gloria, quæ est gratiæ consumma-
 mata. Accedit quod in Deipara beatissima ex
 diuino privilegio nulla unquam fuit ad bo-
 num faciendum difficultas, nulla ad malum
 procliuuitas; ac proinde ad omnem sancti Spi-
 ritus impulsu abque ulla contradictione
 celerimè agebatur: si enim ex Apostolo ad
 Roman. 8. *Quicumque spiritu Dei aguntur, ij
 sunt filij Dei.* & Ezech. 1. *Animalia illa, ubi
 erat impetus spiritus, illuc gradiabantur, & ibant,
 & reuertebantur in similitudinem fulguris co-
 ruscantis, cuius velocitatem mente vix assequi
 possumus; quanto magis de sanctissima Vir-
 gine id asserendum est; ut propterea Deipa-
 ram per Rotam illam cap. 1. Ezechielis ele-
 uatam, & volubilem à spiritu vitæ signifi-
 cam velit S. Bernardinus tom. 3. sermone 21.
 artic. 1. capit. 1. his verbis: *Secundo eleuata
 fuit B. Virgo per excellentiam conuersationis desi-
 gnatam in eleuatione Rosa, de qua Ezech. 1. scri-
 ptum est. Apparuit rota super terram iuxta ani-
 malia habens quatuor facies, & aspectus rota-
 rum, & opus earum quasi visio maris: & sequi-
 tur, Cum eleuarentur animalia de terra, eleua-
 bantur simul & rota: & additur, Spiritus enim
 vitæ erat in rotis. Per illa quatuor animalia my-
 stice doctrina Euangelica denotatur, per rotam
 verò illam, qua quatuor facies habet, Virgo beata
 merito indicatur, qua quatuor virtutes habet, se-
 cundum quas vita æterna regitur, & omnimoda
 perfectione ad Euangelicam conformatur, &
 quoniam hæc virtutes licet uniantur in gratia,
 distinguuntur tamen in operatione sua, ideo plu-
 raliter dicitur quod rota illa eleuabatur, quia vir-
 tutes in ea fuerunt in summo perfectionis tam ad
 agendum, quam ad patiendum, & hoc in tanta
 incomprehensibilitate intellectus humano, ut me-
 ritò dicatur, quod aspectus rotarum, & opus ear-
 um quasi visio maris: Nam inastimabiliter su-
 peraus omnem obedientiam, & actionem Mar-
 tyrum, & Confessorum, nam in omnibus fuit
 pondus difficultatis ad bonum, & pronis ad
 ipsum malum, in Virgine Beata nullum fuit omni-
 nò retardatum, proinde rota volubilis fuit se-
 cundum omnem Spiritus sancti nutum, huc ui-
 que S. Bernardinus. Nec illud silentio præter-
 eundum; Deum optimum tanti fecit in ro-
 tis hanc volubilitatem, seu facilitatem, qua à
 Spiritu sancto facillè moveri se sinebant, ut
 Ezech. 10. cum rotæ multa præclara haberent, quæ E-
 zech. cap. 10. recedat, ammirum, colla, manus,**

pennas, oculorum multitudinem; ab hac ta-
 men volubilitate nomen eis indidit: *Ei Rotas,*
 inquit, *istas uocauit volubiles audienteme,* ita
 Ezech. cap. 10. *Etenim,* inquit Guarricus ser. **Guarri-**
 4. de Assumptio. *ipsa Virgo voluntatem Patris*
in tantum faciebat. ut de ipsa prædiceret Pater
Isa. 62. Vocaberis uoluntas mea sic ille.
 8. Adde alias rationes, quibus in Virgine gra-
 tia minicè augebatur; puta in suscipiendis
 Sacramentis, quæ ex opere operato efficacia
 fuere: & eò magis, quò maiore studio, ac dis-
 positione ad ea accedebat. Nam & Sacramen-
 tum baptismi à Christo Domino accepit,
 quemadmodum teste Euthymio in Ioan. 3.
 scriptum reliquere aliqui temporibus Aposto-
 lorum proximi: & sacrosanctam Eucharistiam
 quotidie, ut pie creditur, post filij Ascensio-
 nem iumebat. Adde, ut supra dixi, gratiæ plen-
 tudinem in filij Conceptione ob admirabi-
 lem præsentiam diuini Verbi, & in aduentu
 Spiritus sancti in die Pentecostes, & reliqua,
 quæ non minus verè, quam eruditè persequi-
 tur Franciscus Suarez 3. par. tom. 2. disput. 18
 & 21. Confirmatur etiam ex immenso amore,
 quo Deus Virginem diligebat. Unde Ansel-
 mus de excell. Virg. cap. 4. *Est ne putatis, in-
 quit, ulla mens hominis, qua modum hunc dile-
 ctionis, quam Deus ad hanc Virginem habuit,
 queat penetrare: & infra: Potestne, quaso, ullus
 hominum, aut Angelorum istius amoris immen-
 sitatem penetrare, uel dignitatis honoris illius
 quicquam cogitatu percipere comparabile? & i-
 deo vicissim B. Virgo immenso amore Deum
 prolequebatur. Bonauentura in speculo cap. 6
*Quid mirum si præ omnibus diligit, qua præ om-
 nibus est dilecta.**

Cæterum hic meritorum cumulus in Dei-
 para mirum in modum est auctus ex diutur-
 na, quam post filij Ascensionem traduxit vita,
 in qua & sacrosanctæ Eucharistiæ perceptio-
 nem, & actus illos meritorios, à quibus nun-
 quam cessabat, quam sæpissime iterauit. quod
 Deipara ipsa S. Brigitiæ libro 6. Revelatio-
 num cap. 61. his verbis indicauit. *Ego post A-
 scensionem filij mei, longo tempore vixi in mundo,
 & hoc voluit Deus, ut uisa passentis meo, &
 moribus meis, plures anima conuertentur ad eum
 Apostolo Deo, & alij electi roborarentur. & etiã
 naturalis dispositio corporis mei hoc exigebat,
 quod diuinitus uisore, ut corona mea augetur.
 Nã omni tempore, quod post Ascensionem filij mei vi-
 xi, uisuaui loca, in quib' ipse pass' est, & mirabilia*
 sua

Rom. 8.
Ezech. 1.

S. Bernar-
dinus.
B. Virgo
in Rotæ
Ezechie-
li signifi-
catur.

Ezech. 10.

sua offendit sic quoque passio sua in corde meo fixa erat, quæ siue comedebam, siue laborabam quasi recens erat in memoria mea, sic etiam sensus mei abstracti erant à mundalibus, quod iugiter quasi novis desiderijs inflammabar, vixissim quæ doloribus excitabar: verumtamen si dolorem temperabam, & gaudium meum, quod n. h. l. omitebam de his, quæ erant Deo sic quog; inter homines conuersabam, quod nihil præter virtutum tenuit de his, quæ delectabilia hominum erant, attendebam, imò nec iur. ebam. hæc apud S. Brigittam.

Quam diu vixit B. Virgo. Petrus de Natalib. Ildesons. Quam Argeli, inquit, desiderabant, & cælum ipsum de eius ascensione querebatur.

Secundo, Euodius apud Nicephorum lib. 2. histor. capitul. 6. Virginem ad annos ætatis quinquaginta novem peruenisse scribit, quæ ferè eodem loco sequitur ipse Nicephorus. & cap. 21, vbi Virginem vult obijisse anno ætatis sexagesimo: quam communem esse opinionem refert S. Antonius 1. part. histor. titu. 6. cap. 3. §. 1. eanque probat Driedo lib. 3. de dogmatibus sacre scripturæ tractat. 3. cap. 4. vbi duodecim vitæ annos post Christi Ascensionem eidem Virgini tribuit.

Tertio, alij Deiparam vixisse volunt annos sexaginta tres, quam vulgi esse opinionem scribit noster Franciscus Turianus libro 3. pro epistolis Pontificum cap. 16. quod confirmari videtur ex corona eiusdem Virginis ex globulis peccatorij confecta, & ex libro 7. reuelat. S. Brigittæ cap. 26. vbi Deipara dixisse scribitur, se post filij Ascensionem quindecim annis in mundo vixisse. Hæc videtur sententia Eusebij in Chronico, vbi anno à Christi natiuitate 48. asserit Deiparam in cælum assumptam: sed decimoquinto ætatis suæ anno illum peperit, ergo sexagesimum tertium agebat cum in cælum est assumpta, huius sententiæ est Dionysius Carthusianus libro 4. de laud. Virg. artic. 6.

Quarta denique sententia est eorû, qui Deiparam ad septuaginta duos annos vitam produxisse affirmant, supponunt enim ex cõmuni

sententia, eam in Christi Ascensione quadagesimum octauum vitæ suæ annum egisse: siquidem decimoquinto ætatis anno Christum peperit, quibus si addas triginta tres, quos Christus vixit, summam efficiat quadraginta octo annorum: ac deinde viginti quatuor annos in teris transigisse. Hæc sententia est Cedreni in compendio histor. in Tiberio: Tract. 5, inquit, sanctam animam Domino, ac filio, & Deo suo annos nata septuaginta duos, vixit ergo viginti quatuor annos post Christi ad Cælum ascensum. hæc ille. Idem sentit Epiphanius Presbyter Constantopolitanus in vita Virginis, & quidem apud Anselmum opusc. de forma, & moribus B. Virg. qui omnes viginti quatuor annos post Christi Ascensionem Virgini tribuit, & hæc quidem sententia hoc firmissimo argumento probatur: nam Virginis dormitionij Dionysius Areopagita cap. 3. de diu. nomin. se intel. fuisse testatur cum Apollolis, & selectissimis Apollolorum discipulis, Hierotheo, Timotheo, & alijs. Sed Dionysius Areopagita conuersus est ad Christi fidem ab Apostolo Paulo anno domini quinquagesimo secundo, quærat post Ascensionem decimus nonus, vt optime probat Cardinalis Baronius tom. 1. Annal. ad annum Christi 52. ex libro actû Apostolorum: & verisimile est aliquot annis in Christiana fide se probasse; ergo saltem ad illud tempus circiter Deipara vixit. Quod autem Dionysius Areopagita ea quæ cap. 3. de diuin. nomin. scribit, de dormitione Virginis intelligat, probatur ex consensu Patrum Græcorum, sic enim illum exponunt Damascenus orat. 2. de dormit. Iuuenalis Patriarcha Constantinopolitanus, Historia Euthymica, quam vna cum Iuuenali refert Damascenus loco citato, Andreas Cretensis, Metaphrastes, Glycas, Epiphanius Presbyteri Constantinopolitanus, Michaël Syngeus Maximus in scholis ad Dionysium, & egregie id probat Baronius ad annum Christi 48. contra Hilduinum, qui locum illum Dionysij de sepulchro dominico accipiendum arbitratur: & eodem modo rejicitur Mattheus Galenus in præfatione ad Areopagitam, qui de ædibus Ioannis Evangelistæ ea exponit; & Ioannes Scotus, is qui Dionysium in latinum conuertit, qui in præfatione ad Carolum de CHRISTI corpore, verba illa Dionysij interpretatur, quasi Dionysius cum Apostolis Christum post Resurrectionem aspexerit;

Cedrenus.

Epiphanius.

Dionysius Areopagita cum alijs dormitione B. Virg. inter fuit. Baronius.

Damascenus. Iuuenalis. Eusebius. Euthymius. Ana. Cretensis. Metaphrastes. Glycas. Epiphanius Presbyteri Constantinopolitanus. Michaël Syngeus Maximus. Baronius. Scotus.

quod

quod falsum esse conuincitur, cum Dionysius longe post Christi Ascensionem, vt diximus, Christi fidem suscepit. Cæterum quod Deipara ad septuaginta duos vitæ annos peruenit, ex recentioribus docet Cardinalis Baronius ad annum Christi 48. Canisius libr. 5. de B. Virg. capit. 1. Suarez tom. 2. in 3. par. disput. 2. lectio. 21. Barrada libr. 6. cap. 14. in hoc inclinat: Castro in vita Deiparæ cap. 20. num. 17. Et confirmari potest ex Metaphraste, qui in oratione de vita, & obitu Deiparæ, eam testatur prouecta ætate ad multam senectutem peruenisse, cui consentit Glycas libr. 3. Annal. & citat Andream Cretensem. Quæ sententia mihi maximè probatur, sic enim diutius fideles initio nascentis Ecclesiæ sua præsertia, & doctrina corroborauit, & plura sibi merita comparauit

*Baronius.
Canisius.
Suarez.
Barrada.
Castro.
Metaphr.
Glycas.*

*Virginis
gloria im-
mensitas
Patrum au-
toritate
probatur.
And. Cret.
Ildesons.*

Chrysostr.

Pet. Dam.

Hierony.

10 Sed de immensæ gloriæ Virginis cumulo Patrum dicta afferamus & præter illos, quos supra citauimus, quorum plerique hoc quoque locupletissimè probant; Andreas Cretensis orat. de dorm. Virg. O sancta, inquit, & sanctis sanctior, & omnis sanctitatis sanctissima thesaurus. Ad hunc gloriæ cumulum immensum respiciens dicebat Ildesonsus serm. 2. de Assumptio. Sicut incomparabile est quod gessit, & ineffabile donum, quod percepit: ita inestimabile, atque incomprehensibile præmium, & gloria, non dico inter ceteras sacras virgines, verum etiam ultra omnes Sanctos, quod promeruit. Chrysostr. in Liturgia eam vocat: incomparabiliter gloriosorem, quam Seraphim. Petrus Damianus serm. de Assumpt ostendit rationem, cur Virgo dicatur: Pulchra vt luna: Virgo, inquit, inter animas sanctorum, & Angelorum choros supereminens, & cuncta merita singulorum, & omnium titulos antecedit: & quantumlibet alia stella reluceant: Luna tamen magnitudine præminet, & splendore: sic utramque naturam Virgo singularis exuperat immensitate gratia, & fulgore virtutum deinde affert rationem cur etiam dicatur: Electa vt sol. Quoniam sol, inquit, lucidius incandescens, ita sibi siderum, & luna rapit positionem, vt sint quasi non sint, & videri non possint: similiter & virga lessa veri præuia luminis in illa inaccessiblei luce prælucescens, sic virorumque spirituum hebetat dignitatem, vt sint quasi non sint: & comparatione illius nec possint, nec debeant apparere. Hoc ipsum prius significauit Hieronymus in Prologo ad Sophoniam Prophetam, vbi in com-

mendationem mulierum commemoratis aliquibus ex veteri testamento; Taceo, inquit, de Anna, & Elisabeth, & cæteris sanctis mulieribus, quarum velut siderum igniculos clarum Maria lumen abscondit. sic Hieronymus. Idem habet Basilius Seleuciæ Episcopus oratione de Annunciatione: Virgo, inquit, vniuersos martyres suo splendore tantum excedit, quantum sol reliqua astra. Bernardus sermone signum magnum; lute inquit, Maria secleribus tur amissa, qua profundissimam diuinam Sapientiam, ultra quam credi valeat, penetravit abyssum: vt quantum sine personali vnione creatura conditio patitur, luci illi inaccessiblei videatur immergi: illo nimirum igne propheta labia purgantur, & illo igne Seraphim accenduntur: longe verò aliter Maria meruit, non velut summam tangi, sed operiri, magis vndique & circumfundari: & tanquam ipso igne concludi. Caudis simus sanè, sed & calidissimus huius mulieris amictus, cuius omnia tam excellenter tractata noscuntur, vt nihil in ea non dico tenebrosum, sed obscurum saltem, vel minus lucidum: sed ne tepidum quidem aliquid, vel non feruentissimum liceat suspicari. huc vtque Bernardus. Bonauentura in speculo B. Virg. cap. 6. Ecce inquit, quam gloriosum gloria Maria prouilegium, quod ipsa in gloria gloriosissima est post Deum: gloriosum gloriam Maria prouilegium est, quod quicquid post Deum pulchrius quicquid dulcius, quicquid incandius in gloria est hoc Maria hoc in Maria, hoc per Mariam est. Gloriam omnium gloria Maria prouilegium est, quod post Deum maior gloria nostra, maior nostrum gaudium de Maria est: vnde Bernardus, summa gloria est, & Maria post Dominum te videre, haecenus Bonauentura. Meritò ad Virginem Dauid Psalm. 44. Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebes: quasi dicat: non tantum communes vici, sed præcipui in Ecclesia Dei, quod cap. 17. pluribus ostendemus, & peculiariter de Angelis quanta Virginem reuerentia prosequantur cap. 26. dicemus.

*Basilius
Seleucia
Episcopus
Bernardus*

Bonaue

Psalm. 44

Cap. 17.

Cap. 26.

DEIPARA PLVS GRATIÆ, ET gloria ipsa vna obtinet, quam reliquis Sancti, & Angeli simul.

11 Ad extremum circa quartum, quod in-
do proposuimus, dico, valdè probabile
esse B. Virginem non solum multis gradibus
gratiæ, & gloriæ excedere, vt diximus, quem-
libet

*Virginis
gloria est
vna simul
Sanctorum*

libet Angelorum, & Sanctorum: verum etiam ipsam vnam plures omnino gradus gratiæ, & gloriæ adeptam, quàm sint in omnibus Angelis, & sanctis; etiam si collectiue in vnum veluti aceruum cogitatione conferatur, quod nosser Barrada libro 6. cap. 16. & Suarius tom. 2. disput. 18. sect. 4. optimè probant, ad quos Lectorem remitto. Solum hic afferam rationem Suarii; qua dicit B. Virginem non minus meruisse quolibet actu suo meritorio, quàm supremum Angelum actu illo perfectè libero, quo meritum consummauit: & cum totum meritum supremi Angeli non sit minus perfectum, quàm sit totum meritum cuiuslibet hominis, saltem regulariter loquendo, sequitur B. Virginem quolibet actu suo plus meruisse, quàm singulos Sanctos toto tempore vitæ suæ: sed actus meritorij B. Virginis in tota sua vita, in qua perpetuò rebus diuinis, vel propter Deum ex feruentissimo amore intendebat, fuerunt innumerabiles; & propterea semper actus sequens, quia fiebat ex intensiori habitu aucto per actum præcedentem ex toto conatu, erat duplo perfectior, quàm actus ille præcedens, vt supra ostendimus; ergo gratia beatæ Virginis excessit gratiam omnium Sanctorum collectiue. hæc ex Suario. Hanc sententiam nonnulli confirmant exemplo Regis, cuius mater plures opes possidet, quàm omnes simul famuli: atque ita Damascenus orat. 1. de dormit. *Des matris*, inquit, *Et sanctorum Dei infinitum est discrimen.* exemplo item fluminis magni, qui plus aquæ in se continet, quàm vasa omnia, quæ in vrbē aliqua reperiuntur; Christus verò mari assimilatur, Virgo flumini, Sancti verò vasis. Quare Eccl. 2. 4. Virgo dicere poterat: *Ego quasi irames aqua immensa.* Confirmatur etiam Cant. 6. vbi dicitur: *Pulchra es amica mea, suavis, & decora, sicut Ierusalem: quasi vellet eam gratiæ decore exæquare Ierusalem cœlestem, quæ Angelis constat, & hominibus.* Sed dicit quispiam; Virgo sanctissima pars est quædam Ecclesiæ, quamuis præstantissima, ergo non videtur excedere reliquas omnes partes collectiue sumptas. Ad quod respondemus concedendo Deiparam partem esse Ecclesiæ, sed talem, quæ vniuersas alias inferiores simul acceptas admirabili sua gratiâ, atque præstantiâ excedat; eisque præsit, cuius rei exemplum habemus in naturalibus; Cœlum enim pars est orbis, sed quæ reliquas

partes simul sumptas dignitate, atq; magnitudine vincat, & simul illas contineat: ex Astrologis enim, vt videre est apud P. Clauium in sphaeram sacrobosci in c. 1. in fine, & apud Franciscum Maurolycum, à centro mundi vique ad conuexum Saturni, sunt semidiаметri terræ 22612. ab eodem tamen centro mundi ad conuexum firmamenti intercedunt semidiаметri terræ 45225. quare crassities solius firmamenti superat omnium simul inferiorum crassitiem: sed si spectemus ambitum, inuenimus adhuc solum firmamentum reliquos omnes orbis, & elementa ipsa in vnum posita magnitudine longè excedere: ita & in proposito de B. Virgine: hinc est quòd Cant. singula membra B. Virginis in Sulamite adumbratè describuntur, & assimilantur rebus quibusdam sua magnitudine absq; comparatione excedentibus, communem hominum mensuram: *Collum enim tuum, inquit, sicut turris eburnea, Oculi tui sicut piscina in Nesebon, Nasus tuus sicut turris Libani, qua respicit contra Damascum, Caput tuum vt Carmelus, Statura tua assimilata est palma, quæ inter arbores maximè est procerat, & c. 8. Vosra mea sicut turris: quoniam qua proportione Carmelus caput hominis cuiuslibet, & innumerabilium simul hominum magnitudine superat, ita caput Deiparæ mysticè, & spirituale excedit alia particularium Sanctorum capita mysticè accepta; & idem de aliis membris est intelligendum. Idem in reuelationibus S. Brigittæ in sermone Angelico capitul. 5. vocatur Deipara, minor mundus, quoniam ipsa vna complectitur ea, quæ diuisim in alijs mundi partibus sibi inferioribus continentur, in qua, vt ibi dicitur, plures virtutes fuerunt, quàm in omnibus generibus rerum quæ in totius orbis amplitudine inueniri possunt. Certè S. Bernardinus Senensis hoc affirmat satis apertè tomo 1. conc. 51. art. 2. c. 10. citans illum ex Hieronymo. *Ceteris quidem partes præstat, Maria verò tota simul se infudit gratia plenitudo, qua fuit in Christo, quamquam aliter, & aliter.* & addit, *Nam in Christo fuit plenitudo gratiæ sicut in capite influente, in Maria verò sicut in collo transfundente, ex quo, inquit S. Bernardinus, patet, quod excepto Christo tanta gratia Virgini à Domino data est, quanta vni creatura pura dari possibile esset.* Idem tom. 2. sermone 52. artic. 3. cap. 1. dicit B. Virginem quando consensit in conceptione filij Dei,*

P. Clauium
Francisco
Maurolyco.

Cant. 7.

S. Brigitta

S. Bernardinus.

Hierony.

Tota simul plenitudo gratiæ sicut in capite influente, in Maria verò sicut in collo transfundente, ex quo, inquit S. Bernardinus, patet, quod excepto Christo tanta gratia Virgini à Domino data est, quanta vni creatura pura dari possibile esset.

M plus

plus meruisse, quam omnes creaturas, tam Angelos, quam homines in cunctis actibus suis: quem locum fusè capite præcedenti retulimus, & tom. 1. sermone 61. artic. 3. loquens

Esther 7.

de Virgine, *Hic est, inquit, hortus ille Assueri, qui regia manu, & cultus constitus erat. In hoc orto factum est conuiuium grande pro nuptiis, & coniuuione Esther, quam adamauit Rex Darius super omnes mulieres, & posuit diademam regni*

Esther 2.

super caput eius, & voluit eam esse Reginam: istud est diadema speciei, & gloria corona, qua Virgo super Angelos coronatur, ut intra Trinitatis gloriam ipsa sola amplius sit euectâ, ac plus sanctissima Trinitatis dilgat gloriam, capiat sentiat, ac fruatur, quam omnis alia pura creatura simul sumpta: de cuius gloria post filium participant vniuersi, & eodem serm. 61. art. 2. cap. 3. Tantum inquit, differt gloria Virginis à gloria omnium

Bernard.

Beatorum, quantum sol à ceteris luminariis cæli, & quodammodo sicut cetera luminaria irradiantur à sole sic tota cælestis curia à gloriosa Virgine latificatur, & decoratur. Quamobrem Bernardus sermone de Assumptio, in hac sententiam, ita affirmat: Itaque gloriosa Virgo dum caelos ascendit, etiam superiorum gaudia Ciuum copiosis augmentis cumulauit. hæc sanctus Bernardinus, & capite præcedenti citat etiam S. Bernardum dicentem: Maria præsentia totus illustratur orbis, ut ipsa iam cælestis patria clarius rutilet virginea lampadis illustrata fulgore, & capitul. 2. dicit: Virginem super omnes inferiores ordines tam hominum, quam Angelorum simul sumptorum impropotionaliter esse prælatam: & quicquid est gloria in omni inferiore glorificata natura, tam angelica, quam humana, multò præcellentius esse in Virgine matre Dei. Idem tom. 3. sermone 11. articulo 2. capitul. 1. Virginem beatam, inquit, vocans Requiem Christi Psalm. 131. non tantum, quia in ea nouem mensibus requieuit, verum etiam, quia plus per quietum amorem requieuit in ea, quam in tota alia creatura rationali. sic S. Bernardinus, Et Petrus Damianus ioprà citatus,

Pet. Dam.

Virgo, inquit, inter animas Sanctorum, & Angelorum choros supereminens, & suecâ, singulorum, & omnium titulos antecedit, ubi non tantum singulorum, sed etiam omnium addere non dubitauit.

Inuentus 13. Hanc sententiam confirmant pleræque gloria bea ex auctoritatibus suprà allatis, illæ præterea, iustissima Vir quæ gratiam Virginis dicunt esse immanentis adiû lam. Ita Epiphanius orat. de laud. Virgin.

Damascenus orat. 2. de dormit. Virgin. *Virgo, bratur, nem pretiosum thesaurum, qui vitam suscepit, a Epiphani*

byssum gratia appellat. Hidesonius sermone 2. Damasc. de Assumptione. Sicut est, inquit, incompara- illeferi,

bile, quod gessit, & ineffabile, quod percepit: ita est incomprehensibile primum, quod moruit, Andreas Cretensis oratione de dormit. *And. Cr.*

Tantum dicit præesse gloriam Virginis, ut quia nec discerni possit, honoretur silentio. & infra: *Qua habes, inquit, cum alijs non comparabilem appellationem, qua excepto Deo solo es omnibus alior. idiota libro 6. Sanctorum, inquit,*

omnia privilegia, à Virgo, omnia habes in te congesta, nemo equalis est tibi, nemo maior te, nisi Deus. S. Anselmus de excell. Virgin. capitul. 8. *Immensitatem, inquit, gratia, ac gloria, & felicitatis tua considerare cupienti, à Virgo, sensus deficit, lingua fauiscit. Bernardus sermone 4. de Assumptione testatur ineffabile esse praelegitum meritum Maria: & supra dixerat: Natium Virgin. de Aquæductu: Christum dicit esse fontem vita, B Virginem Aquæductum, qui plenitudinem fontis ipsius de corde Patris excipiens, nobis edidit illum, & supra dixerat: Plenum Aquæductum, quia Virgo gratia plena, ut accipiant ceteri de plenitudine Aquæductus, sed non plenitudinem ipsam. hæc ex Bernardo, S. Bonaventura in speculo Virg. capit. 7. in fine applicat B. Virgini illud Ecclesiast. 42. Gloria Domini plenum est opus eius: Hoc enim opus, inquit, plenum est dominica gloria, quia supra omnem puram creaturam resultat, & relucet plenissimè in Maria: nam præter assumptam à verbo naturam, nullum est opus, nulla est creatura, in qua tanta diuina gloria materia reluceat, sicut in Maria: Anselmus de Conceptione Virgin. capit. 18. Decens erat, ut ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret. Quod Dionysius Carthusianus lib. 1. de laudibus Virg. articulo 14. dicit, verum esse, non quia Deus absoluta potentia non possit maiorem præstare gratiam alteri: sed quia neque decet, neque fiet; tum quia eius sanctitatis magnitudinem apud plenum in hac vita præterenti apprehendere non valeamus, etiam si loquamur de sanctitate, quam in terris adepta est: Incomprehensibilis enim (ut ait sanctus Ambrosius) incomprehensibiliter operabatur in matre: tum quia post unionem hypostaticam nihil præstantius potest homini conferri, quam ut Desparens existat: tum qui amplioem alicui imperitari neque decet, neque, consingit, & turis: Quo-*

Idista.

S. Anselm.

Bernard.

Bonavent.

Ecclesiast.

Anselm.

Dionysius Carthus.

Ambros.

Quo-

Caribuf. *niam Maria sanctitas, iuxta praedicta, infinita est: hęc ex Dionysio Carthusiano. Idem etiam eodem libro art. 8. Palam, inquit, est Christum sine mensura omnis gratia plenitudinem sortitum: huic plenitudini, gratiaq; infinita Maria vehementer appropinquat. Hęc ille B. Laurentius Iustinianus sermone de Assumpt. Merito quicquid honoris, quicquid felicitatis habebatur in singulis, totum abundat in Maria. Hoc idem confirmari potest Petri Comestoris scholasticę historię Magistri versibus, quos refert S. Antoninus 3. p. histor. titul. 18. cap. 8. quibus Virginis dignitatem, naturę ingenio minime explicabilem, sic prędicat.*

Si fieri posset quos arena pulvis, & vnde, Vndarum gutta, rosa, gemma, lilia, flamma, Aethera, caelicola, nix, grando, sexus uterque, Venorum, penna volucrum, pecudum genus omne, Sylvarum rami, frondes, avium quoque penna, Germina, ros, stella, pisces, aques, & arista, Et lapides, mōtes, conualles, terra, dracones, Lingua cuncta forent: minime deprimere possent, Quę sit, vel quanta Virgo Regina Maria: Quę tua sit pietas, nec littera, nec dabitur tuis.

Nec tamen propterea æqualem facimus gratiam B. Virginis cum gratia Christi, quę longę superat B. Virginis, & omnium aliorum gratiam, etiam si in vnum coaceruentur, Christo enim Ioan. 3. *Non est datus spiritus ad mensuram, & de plenitudine eius ipsa Virgo, & nos omnes accepimus.*

14 Denique ad gloriam Virginis d. clarandam dico cum Suarez tom. 2. disput. 2. sectio. 3. & 4. probabile esse illam videre in Verbo quicquid omnes Angeli, & homines puri:

item quicquid videt Deus scientia visionis, *videns* ijs exceptis, quę singulariter ad Christum, & *Deipara.* ad interiores animę eius cogitationes pertinent, quās sine manifestatione ipsius Christi non existimat à Virgine cognosci: & præterea ob filij Dei generationem sanctissimam existimat Suarez, Virginem habere singularem, & admirabilem splendorem, vel aliquid aliud, quod sit velut insigne diuinę maternitatis, & regię dignitatis in omnes Beatos: ipsam enim esse omnium Reginam iam capite superiori probauimus. Ex hac maxima altitudine Deiparę inferitur, ipsam longę perfectius, quàm Angelos supremę hierarchię rationes rerum cognoscere in Deo. cum Virgo à nullo Angelo, nec Sancto (quippe qui inferiores sunt ea) illuminetur, imò ipsa illuminet eos, vt c. 33 dicemus.

Atque hęc de situ altissimo huius diuini Throni beatissimę (inquam) Deiparę, quę supra puras creaturas ad eò exaltata est, vt merito Bernardus sermone 4. de Assumpt. *Bernard.* Et ipse, inquit, *caelestis curia principes in consideratione tanta nouitatis clamant non sine admiratione. Quę est ista, quę ascendit de deserto delictis affluens: nec enim partes inueniuntur delictię, vel in nobis, quos in Cruisate Domini laticat fluminis impetus, qui a vultu gloria, voluptatis gloria potamur.* Ideoq; à S. Ioanne Apocal. 12. sub typo mulieris amictę sole, lunam sub pedibus, in capite verò coronam stellarum duodecim habentis, appellatur signum magnum in cęlo, vt capit. 31. dicemus. Quę *Cap. 31.* ita se à nostrę mentis oculis subduxit, vt vix ad tantę maiestatis sublimitatem admiratione sublati pertingamus: igitur quam ne admiratione quidem possumus intueri, dejectis oculis humili saltem veneratione celebremus; & exacta prima parte tertij argumenti, ad alteram quę est de firmitate huius diuini Throni transeamus.

VIRGINIS PURISSIMÆ DEIPARÆ PERPETUA
impeccabilitas, quam Dei beneficio est consecuta: ex qua huius Diuini
Throni perpetua in Deo firmitas
apparet.

CAPIT. VII.

SUMMARIVM.

Deipara nullum admisit peccatum actuale.

numero 3.
Deipara non contraxit peccatum originale.
numero 4.

M 2

Sym-

Symbola, & figura ex sacris literis deprompta quibus Deipara conceptio immaculata varijs modis praesignificatur. num. 12.

Deipara singulariter confirmata in gratia in sui conceptione num. 22.

Fomes in Deip. à sui conceptione extinctus n. 24

An Deipara in suam originalem habuerit. n. 26

1
Virginitas firmitas, qua secunda est huius divini throni conditio ostenditur.

S. Thomas. Dionysius. Arcopag.

S. Thomas

Non verò spectat ad firmitatem huius divinae sedis (hoc enim erat secundum quod in sedibus materialibus S. Tho. ex Dionysio Arcopagita reperiti dicebat) hanc quidem perfectissime in Virgine invenitur: etenim hanc firmitatem, ex D. Tho. in materialibus sedibus spectatur, ut firmiter quis in eis sedeat: at in thronis angelicis è converso ait rem se habere: ipsi enim firmantur per Deum, & in eis Deus inhabitat. Quod ita in nomine thronorum significatur, ut idem S. Tho. 1. p. q. 109. art. 2 ad 3. neget demones posse casum vocari aliquando thronos; quãvis ex singulis ordinibus, etiam thronorum ceciderint; quoniam Dei inhabitatio, quã thronorum nomen importat, opponitur peccato, quod capite sequenti plenius explicabitur.

Huiusmodi porro firmitas prae ceteris omnibus puris creaturis, absolutissime in Deiparam convenit, cum in Deo praestantissimo quodammodo fuerit firmata, ut de ea merito Psa. 45.

Psa. 45.

dicatur: Sanctificavit tabernaculum suum altissimus, Deus in medio eius non commovebitur: quod infra diligentius expendemus. adeoque hanc sedis proprietatem in ea potissimum elucet, ut propterea Pl. 32. ubi ex versione septuaginta de Deo legimus: De preparato habitaculo suo respexit super omnes, qui habitant terram (quod habitaculum inter alia de Virgine exponit Hugo Cardinalis) S. Hieronymus, & alii vertant, ut ca. 3. dixi: De firmissimo solio prospexit: quasi hoc solium, quod est Virgo sanctissima, firmissimum sit, nullis mutationibus, vel casibus obnoxium: ideo etiam Virgo figuratur per montem in vertice montium Ps. 2. & per montem, in quo Psa. 67.

Pf. 32.

Hugo Cardinalis. S. Hieron. Cap. 3.

Isa. 2.

Pf. 67.

Ca. 4 & 5

Cant. 7.

Bone placitum est Deo habitare in eo, ut dixi c. 4. & 5. tum propter celsitudinem, tum etiam propter suam stabilitatem, ac firmitatem. figuratur pariter per Turrim Libani Cant. 7. de qua Bernardus ser. 4. super Salve Regina: Tu, inquit Damina Nasus es speciosus ad quam dicit sponsus Nasus tuus sicut turris Libani: Nasus duo habet

foramina per qua spiritum à capite emittit. ita tu Domina virginitate, & humilitate tua de caelo eduxisti filium Dei. Spiritus oris nostri, acente Propheta, Christus Dominus, quippe qui ut spiritus oris nostri charitate calefacit, cupiditate nostram refrigerat, ad bonam nos voluntatem movet, fide iustificat. Tu ergo Nasus Ecclesia similis es turri, Cella videlicet dignitate, firma gravitate, turris es Libani. Libanus mons, qui dicitur dealbatio Altam prae omnibus significat, innocentiã tuam hanc ille. Et S. Bonaventura in speculo B. Virg. ca. 7. Demus, inquit, illa in cuius solio Dominus sedet, est virgo, in cuius mentis solio Dominus requiescit. O verè beatissimã! O verè stabilissimũ solium, sicut dicitur in lib. Reg. Firmissimum solium tuum in aeternum. hanc Bonaventura. S. Bernardus tomo 3. serm. 17. artic. 1. cap. 2. Virginitas, inquit, altitudo firmissima est, & inconcussa ut moveri non possit stabilitas moris quam auctur ac firmat lapide. Nec Regnum matris quam diu durat imperium proles, de cuius imperio Da. 7. sermionum est, potestas eius aeterna, & regnum eius, quod non corrumpetur, hoc enim significatur Isa. 6. Vidi Dominum sedentem super solium, quia immobiliter requiescit super Virgine gloriosa. ita S. Bernardus. De hac singulari firmitate in praesentia agendum erit.

2 Atque in primis supponendum est id, quod divini throni firmitatem labefactare, vel aliqua ratione concutere potest, esse peccatum, quod à Deo creatura rationis participare avertit ac separat: propterea enim, ut dixi, negat S. Thomas daemones appellari Thronos, quod eorum peccatum cum hac in Deo firmitate stare non possit, verissimum enim est illud Isa. 59. 5. Iniquitates vestrae diviserunt inter vos, & Deum vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem eius à vobis. & Jer. 5. Peccata vestra prohibuerunt bonum à vobis. & Ezech. 4. ad prophetam: Es tu summa tibi sartagine ferrea, & pones eam in murum ferreum inter te, & civitatem: qua sartagine dividente ex Hieronymo, & Theodoro impropria placabilis ira Dei avertit à populo propter eorum scelera significabatur. Duplex autem ex Theologis est peccatum, originale, & actuale, quod rursus in mortale distribuitur, & veniale & licet propter peccatum veniale non amittatur divina gratia, nec contrahatur divino inimicitia, nec sit contra legem Dei, habet tamen quandam deformitatem, & deordinationem saltem circa ea, quae sunt ad finem, & est praeter legem, impedit fervorem charitatis

B. Virg. Nasus in turrim Libani aff. milatur. Thoren. 4

4 Reg. 6

Dan. 7

Virg. ven. qu. som.

Peccatum cum Deo labefactat

S. Thomas

Isa. 59.

Jerem. 5

Ezech. 4

Hieron. Theo. dicit

Con. Tri. scilicet. l. de. no. fir. Veg. Cor. Ras. S. 2. Pro.

ritatis; estque verè, ac propriè p. peccatum: ita vt ex S. Thoma 1. p. q. 89. art. 1. inducat, vt loquuntur Theologi, maculam secundùm quid & reatum pœnæ temporalis, estque dispositio ad mortale: quæ commemorare placuit propter eam, quæ dicturi sumus. Sed Virgo sanctissima ab omni labe peccati tum originalis, tum actualis, siue mortalis, siue venialis, diuino priuilegio perpetuo fuit immunis: ergo nulla unquã ratione à Deo fuit diuisa, sed semper in eo firmata.

DEIPARA NULLVM ADMISIT peccatum actuale.

3 Virginem autem purissimam nullo unquam peccato inquinatam fuisse, breuiter ostendamus: & priùs quidem de actuali, tũ de originali: neque enim animus est ex professo hãc instituire disputatione, sed ea tantùm, quæ ad propositũ à nobis tractationem facere videbuntur, attingere, vt liquidò appareat, Virginem hanc: sedis firmitatem non detrahe, imò in hoc non solum homines, verùm etiam Angelos superasse.

Quod igitur spectat ad peccatum actuale, tum mortale tum veniale, apud Catholicos factis constat, Virginem sanctissimam ex speciali Dei priuilegio nullã aliquãdo culpam, ne leuissimam quidẽ, commississe, quicquid dicant hæretici, quibus illud Ambrosij epist. 5. adit. Romanæ rectè congruit: *Claudat, inquit, ora sua perfidia, obmutescat, ne matrem Domini aliquo audeat temerare conuicio.* Contra quos egregiè scripsit Canisius noster in eo opere, quod de B. Virgine Maria edidit lib. 1. c. 10. & alij complures, licet enim, vt h. b. et facium Concilium Tridentinum sessi. 6. cap. 11. in hac mortali vita quantumuis Sancti, & iusti in leuia saltem, & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, Virgine tamen ex speciali Dei priuilegio omnia venialia vitasse, est de fide quod testatur sacrum Concilium Trident. sessi. 6. cap. 23. cùm dicit *Ecclesiam de Virgine id tenere & Vega lib. 14. in Tripentin. capite 8. affirmasse definitum in Concil. Claremontano sub Vibano 11. & S. Thomas 3. parte quæst. 27. artic. 4. id probat.* Primò, quia si aliquando peccasset, non fuisset idonea Mater Dei. Secundò, quia, si cut honor parentis redundat in prolem Proverb. 17. ita ignominia matris redundaret in filium. Tertio propter singularem affinitatem, quam habuit ad Christum, qui ab ea car-

nem accepit: *quæ enim conuentio Christi ad Be- lia? 2. Cor. 6. Quarto, quia singulari modo Dei filius, qui est Dei sapientia in ipsa habitauit non solum in animæ, sed etiam in vtero; & tamen Sap. 7. dicitur: In maluelam animam non intrabit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: & ideo concludit S. Tho. Virginem S. Thomas nullum peccatum actuale, nec mortale, nec veniale commisisse, vt sic in ea impleatur, quod dicitur Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, macula non est in te:* hæc ex S. Thoma.*

Augustinus in lib. de natura, & gratia ca. 40 De sancta, inquit, *Virgine Maria propter honore Domini nullam prorsus eum de peccatis agitur, habere volo questionem, inde enim scimus, quod ei plus gratia collatum fuerit, ad vincendum omni ex parte peccatum, quod cõpere ac parere meruis eum, quem constat nullum habuisse peccatum.* ita Augusti. cuius locum ita legendum animaduertit Iansenius capit. 50. Concordiæ ex quodam antiquo codice catenæ aureæ.

Bernardus Epistol. 174. multa in hanc sententiam dicit, & inter alia: *Decuit, inquit, Reginam Virginum singularis priuilegio sanctitatis absque omni peccato ducere vitam, quæ dum peccati, mortisq. pareret peremptorem, munus vita, & in ista omnibus obtineret.* sermone 2. de Aff. Absis, inquit, *vt propriè quicquam inquinamenti domus hac aliquando habuisse dicatur, vt in ea proinde scopa Lazari quareretur.*

S. Bonauentura in 3. distin. par. 1. quæst. 1. Congruerat, inquit, *Adiucatum generis humani, vt nullum haberet peccatum: congruebat, vt Virgo ita vinceret Diabolum, vt nec ei succumberet ad modicum, congruum etiam fuit, vt sic esset immaculata mente, sicut intemerata carne.* Et hæc satis sint ad hoc confirmandum: siquidem Patres, & Scholastici cum D. Thoma in 3. par. quæst. 27. & in 3. sentent. abundè in laudem Virginis hanc veritatem confirmant, vbi etiam aliquorum Patrum dicta, qui interdum aliquid in contrarium dicere videntur, explicant, & in nostrum sensum interpretantur.

DEIPARA NON CONTRAXIT peccatum originale.

4 Quod verò spectat ad originale peccatum, nos supponimus ex communi omnium fere Theologorum nostri æui consensu, Virginem sanctissimam ob originali labe fuisse præseruatam; & hoc ita apud eos receptũ, vt nequaquam ex instituto, & accuratè hæc

2. Cor. 6

Sap. 7

S. Thomas

Cant. 4

Ratio S. Augustini

Auguſtini

Iansenius

Ratio Bernardi

Bernardi

Ratio Bonauentura

Bonauentura

S. Thomas

B. Virgo

originale peccatum

non contraxit

Virgo ne originali, nec actuali peccato inquinata
Virgo ne veniale quidem commisit.
Ambrosij.
Canisius.
Concil.
Trident.
Vega.
Conc. Cl.
Rationes S. Thoma
Prove. 17.

quæstionem mihi tractandam, sed potius Lectorem ad Theologos remittendum præterea: aliqua tamen, quæ nostræ disputationi visa sunt opportuna, afferre operæ pretium existimaui. Itaque dicemus, B. Virginem, quia Mater Dei futura erat, singulati privilegio, & copiosa gratia ita occupatam fuisse, atq; præuentam; ut originale peccatum minimè contraxerit, sicut ex S. Thom. 1. p. q. 6. art. 3. & ex August. lib. 12. de Ciuitate cap. 9. *Deus Angelos (verba sunt S. Augustini) cum bona voluntate id est cum amore casto, quo illi adhaerent, creauit: simul in eis condens naturam, & largiens gratiam, quod idem de Adamo docet S. Tho. 2. p. q. 95. art. 1. ita in eodem instanti, quo animam Virginis creauit, gratia iustificante ex vi passionis Christi præuise, eam repleuit; nec permisit eam contrahere peccatum originale; sic enim decebat dignitatem Dei, qui futurus eius erat filius, sic etiam decebat dignitatem talis Matris. Et hanc Virginis Conceptionem dignissimam, ut in Antiphona eius festi dicit Ecclesia solemnè ritu ex instituto Ecclesiæ celebramus, nimirum Conceptionem ipsam, eo, quod sancta fuerit, ut pluribus probat Suarez 2. tomo in 3. par. disp. 3. sect. 5. ex Extrauagantibus Sixti IV. de reliquijs, & ueneratione Sanctorum, ubi Pontifex in Extrauaganti, Cum præcella, Dignum inquit, quin potius habitum reputat uniuersos Christi fideles, Omnipotenti Deo de ipsius immaculata Virginis Conceptione mira gratias, & laudes referre, & instituta propterea in Dei Ecclesia Missas, & alia diuina officia dicere, & ut illis intersint, indulgentijs, & peccatorum remissionibus mutare. hæc ibi; & plurimas indulgentias concedit in hac festiuitate, ea ratione, quæ ibi scribitur, piè colentibus, quas constitutiones sacrum Concilium Trident. sess. 5. obseruandas præcepit. Adde in Ecclesia, teste Suarez loco citato, instituta esse, & approbatam religionem in honorem immaculatae Conceptionis, cuius regulam, & institutum probauerunt Alexan. VI. Iulius II. Leo X. concedendo priuilegia, ut videre est ex cõpendio Mendicantium verb. excommunicatio. §. 18. & verb. Conceptio. §. 10. 12. & 13.*

S. Thomas August.

S. Thomas.

Suarez

Sixti IV

Concili. Trident.

Conceptio Virg. antiquissimū Fest. christianorū

liqua B. Virginis festa antecedit, & quamuis à Damasceno orat. 3. de Natiuit. Virginis natiuitas dicatur festorum anteambulo, & mysterii Christi præludium. Oportebat enim, inquit, prius palatium parari, atque ita Regem ad esse: & quamuis Petrus Damianus in serm. de Natiuit. Virg. nationem eiusdem appellat primam festiuitatem Christianorum, id tamen dixerunt, quia tunc nondum erat per uniuersam Ecclesiam institutum festum Conceptionis. Sanè S. Vincentius serm. 2. de Natiuit. Virg. Angelos statim celebrasse festum Conceptionis affirmat his uerbis, Non credatis, inquit, quod fuerit sicut in nobis qui in peccatis concipimur, nascimur & nutriimur: sed statim postquam corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata: ideo fit festum de eius sanctificatione quia facta est lux, scilicet sanctificationis in ea & statim Angeli in caelo fecerunt FESTVM conceptionis, ita S. Vincentius.

6. Possè meam sententiam auctoritate plurimorum Patrum, qui apertis uerbis docent, Virginem ab originali peccato præseruatam confirmare, ita enim docet Damascenus pluribus in locis, Cyrillus Alexandrinus, Ildesphon. Idiota, B. Laurentius Iustinian. & alij, sed peculiariter Petrus Damianus ser. de Assumpt. Caro, inquit, Virginis ex Adam sumpta, maculas Adæ non admisit, sed singularis cõ. inuenta puritas in candorem lucis aeterna conuersa est. Ildesphonius antiquissimus auctor natus anno 610. doctif. & Deiparæ studiosissimus in lib. de perpetua uirginitate, & parturitione S. Mariæ sic ait: B. Virgo Maria nisi in uero matris sanctificata fuisset, minimè eius natiuitas colenda esset. Nunc autem, quia auctoritate totius Ecclesiæ dignè ueneratur, constat eam ab omni peccato originali fuisse: per quam non solum maledictio Eua matri soluta est, uerùm etiam benedictio omnibus condonata, nullus ergo quando nata est delictis subiacuit, nec originale peccatum in uero sanctificata contraxit. hæc ille, quod testimonium Ildesphon. ad uerbum asserti Vincentius Beluac. in spec. hist. lib. 6. ca. 65. & lib. 7. cap. 22. qui paulò ante tempora S. Thomæ scripsit, nam speculum historiale absoluit anno 1244. ut videre est lib. 31. spec. hist. cap. 105.

Cõfirmare similiter possè auctoritate P. P. qui simpliciter ab omni eã culpa liberatã prædicat, ut August. Cyprian. Ambr. Hieror. Sophron. Richard. &c. quor. alior. quoq; qui Virginem immaculatam, incontaminatam, Angelis puriorum

Dama. Pe. Dan S. Vincent. Cor. Sch. Rat. bus. gur. gni. orig. ful. cep. pro. Cap. Pri. tio. rige. pec. eff. au. S. A. lustin. Pet. Da. Ildesphon. S. J. Angul. Cyp. Ambr. Sophron. Richard.

riorem appellant; eorum etiam, qui per Virginem destructum originale peccatum, & dæmonis imperium affirmant. Verum huiusmodi locos cum pluribus Scholasticis, & Academicis diligenter citat, & expendit Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 3. sect. 5. & Canisius lib. 1. de B. V. & alij ex Theologis, ubi etiam auctoritates in contrarium allatas dissolunt, & reuelationes nonnullas diuinitus factas referunt, quas cum nonnullis casibus aduersis, qui contingere ijs, qui Virginem in originali conceptam docuerunt; vide apud Cornelium Schulingium in Bibliotheca Ecclesiastica circa expositionem missalis & breuiarij tom. 2. in festo Conceptionis. Nos breuitati studentes hæc omnia in præsentia omitimus. Nonnullas reuelationes de hoc festo afferemus Tract. de f. s. t. ubi de festo Conceptionis. Aliquas solum rationes, nec non figuras huius mysterij ex sacris literis petitas afferemus.

7 Prima ratio sit, peccatum originale à nobis in conceptione nostra contractum verè est peccatū, & mors animæ; & qui illud habet Dei est inimicus, filius iræ, seruus & captiuus satanæ, vas immundum & abominabile, & verè dicere potest: *Ecce in iniquitatibus concepit me, & in peccatis concepit me mater mea;* quod si in eo decedat, nunquam Deū videbit. Quare S. Augustin. tract. 44. in Ioan. agens de cæconato, & quomodo per peccatum originale efficiamur, ex Apostolo, *filij iræ, inferi: Si, inquit, filij iræ, filij vindictæ, filij pœnæ, filij gehennæ.* ita Augustin. Quo posito ex dem rationes, quas supra attulimus, quibus S. Thom. 3. p. q. 27. art. 4. negat Virginem commisisse aliquid veniale, proportionem quadam probant etiam caruisse originali: siquidem tot mala, & abominaciones secum affert originale, vt ne tantillum quidè temporis dicendum sit Virginem sub satanæ dominio, & filiam iræ, Dei inimicam, & abominabilem fuisse: etenim sicuti ibi dicebat S. Thom. Virginem si peccatum veniale commisisset, non futuram fuisse dignè idoneam matrè Christi, & ignominiam matris in filium redundare, quod ipsum habet Bonauent. in 3. dist. 3. p. 1. art. 2. q. 3. ad 3. Idè proportionem suam dicere possemus, si originale contraxisset. & Cordubensis l. 1. q. theol. q. 49. ait Virginem potius eligere debuisset carere originali peccato, quàm esse matrem Dei; quia si præcisè hæc considerentur, magis est detestanda culpa, quàm carentia cuiuscunq; boni, ergo Deus, qui Virgine

ad tantam dignitatem euexit, credendus est illam etiam ab hac foeditate præseruasse. & Suarez lo. cit. sect. 5. affirmat maiorem maculam esse originale peccatum, quàm aliquid veniale; illud enim fecit hominem subditum dæmoni, & nosfer Azor l. 4. c. 33. q. vlt. simpliciter vult grauius, & deterius esse originale peccatū, quod à Deo separat, quàm veniale.

Secunda ratio; regula est Augustini l. 5. contra Iulianum cap. 9. cum qui grandioris ætatis peccatum actuale non commisit in infantili ætate, nec originale contraxisset; sed Virgo sanctissima ex Concilio Tridentino, vt dixi, & ex ipso Augustino nullum actuale commisit; ergo nec originale contraxit.

Tertia ratio, certum est Virginem ex peculiari priuilegio potuisse à labe originalis peccati præseruari, quod ij etiam, qui contrarium sentiunt, vt Caietanus opusc. de Concept. c. 3. vlt. fatentur: sed hoc maxime matrem Dei decebat, iuxta illud Psalm. 92. *Domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudine dierum:* quod de Virgine sanctis, per Domum Dei significata, vt c. 6. dixi, intelligendum existimat Bonauentura in speculo cap. 8.

8 Et sanè vnum ex præcipuis priuilegijs, quæ quis optare posset, illud est, vt creatus ierit in gratia, & perpetuè in illa perseverauerit; ergo dicendum est hoc priuilegium non fuisse Virgini denegatum; præsertim cum Angelis sanctis fuerit concessum; & Adam ipse creatus fuerit in gratia, licet per peccatum eam amiserit, & per pœnitentiam iterum recuperauit. Nullū autem gratiæ donū puræ creaturæ concessum est, quod Virgini non fuerit collatum vt c. 5. fusè ostendimus. Nec est dicendum Deum noluisse; cum enim Deus futurus esset eius filius, eam honorasse piè credendum est. De quo Augustinus loquens de Assumptione Virg. in l. de Assumptione: *Lex, inquit, honorem Patris præcipit, prius est credere singulari saluatione eam in morte, & speciali gratia honorasse:* Idem ex paritate rationis dicendum videtur in Conceptu, quod à peccato originali liberata sit, & Hippolytus orat de sanctificatione: *Qui dixit, honora patrem, & matrè, vt decretū à se promulgatū obseruaret, omnem gratiā matri, & honorè impendit.*

Quarta ratio, & est Mayronis leim. 2. de Conceptione Virginis, Spiritualis virginitas pro, vt creaturæ rationalis in eo posita est, vt nunquam per peccatum (quod est spiritualis fornicatio) à Deo recesserit, & in Satanæ dominium tran-

Suarez

Auz.

Secundo ratio Augustini.

Concil. Trid.

Tertia ratio.

Caietan.

Psalm. 92.

Augustin.

Hippolyt.

Quarta ratio.

ratio Mayronis pro, vt creaturæ rationalis in eo posita est, vt nunquam per peccatum (quod est spiritualis fornicatio) à Deo recesserit, & in Satanæ dominium tran-

transierit; per peccatum verò originale cor-
rumpitur virginitas animæ, quæ per illud verè
efficitur inimica Dei, & serua dæmonis, &
quamuis per gratiam præcedens corruptio tol-
latur, dignitas tamen virginea non reparatur,
licet enim per gratiam homo non sit peccator;
non tamen tollitur, quin possit dici peccato-
rem fuisse, sicut etiam in virginitate corporea
S. Mariæ Aegyptiacæ, quæ etiam si magna
gloria persuatur, & in resurrectione habitura
fit corpus integrum (vt ait Mayro) non tamen
aureolam virginitatis. Hoc posito, Christus tot
miracula natura fecit, vt in matre carnis inte-
gritatem non solum post partum, sed etiam
ante partum, & in partu suo seruaret, quæ ta-
men longè inferior est virginitate spiritali,
voluit etiam sepeliri in monumento nouo, in
quo nondum quisquam positus fuerat. quan-
to magis existimandum est, spiritalium Ma-
tris virginitatem voluisse, vt in eius anima dæ-
mon nunquam habitauerit. Quare Cyprianus
de operibus Christi Cardinalibus de Nat. Chri-
sti, vttramque virginitatem animæ, & corporis
in Deipara agnoscit; loquens enim de Virgine,
Illud, inquit, *vas electionis plurimum à ceteris
differens natura comunicabat, non culpa.* & mox,
*Vnde & matri plenitudo gratia debebatur, & Vir-
gini abundantior gloria, quæ carnis, & mentis in-
tegritate insignis, spiritali, & corporali; intus,
& extra Christi presentia seruebatur.* sic Cypri-
anus. & Damascenus orat. 1. de dorm. Gratia,
inquit, *abyssum inuenit Virgo, quæ duplæ Virgi-
nitatis nauem incolumem seruauerat, animamq;
non minus, quam corpus Virginem custodierat.*
Et Sophronius inter opera Hieronymi de As-
sumpt. Ideo, inquit, *immaculata, quia in nullo
corrupta.* & S. Bonauentura. Quicquid dicat de
Conceptione Virginis, eius tamen doctrina,
dum in Virgine negat veniale peccatum, im-
maculatam etiam Virginis Conceptionem
confirmat, nam in 4. sent. distin. 3. art. 2. quæ est.
1. *Congruum, inquit fuit, vt illa, quæ placuit Al-
tissimo aded, vt fieret eius sponsa, & Mater filij
Dei unigeniti, sic esset immaculata mente, sicut
insemerata carne.* Ex quibus videmus omnes
tanti facere virginitatem animæ in Deipara
cùm tamen hæc virginitas per peccatum et-
iam originale amittatur. Et certè Deipara fi-
guratur in Rebecca, quæ præparata erat filio
Abrahæ, Rebecca enim dicitur fuisse hebraicè
Alma, quod significat non tantum virginem,
sed neque viro cognitam, & ita Virgo sanctis-

Mayro

Cyprian.

Damasc.

Sophron.
Hieron.
S. Bonaue.

Genes. 34.

simâ anima, & corpore nulli cognita ad con-
cipiendum Christum accessit. Quod si Augu-
stinus lib. de Assumpt. probans Virginis assump-
tionem. hoc argumento vitur: *Si voluit, in-
quit, integrâ matre virginitatis seruare pudore,
cur non voluit incorruptam à putredine seruire?*
Et nos ex paritate rationis inferemus, cur non
magis voluit incorruptam ab originalis labis
seruare pudore, & foetore Quare Eccles. 24. *Ecl. 24.*
Balsamum non mixtum odor meus, applicatur
Virgini, in qua nullius labis foetore admixtus
vnquam fuit. Similiter & ei accommodare
possumus illud quod de diuina sapientia dicitur
Sap. 7. Speculum sine macula: semper enim
Deipara speculum fuit maxime tersum, atque
politum nulla macula inquinatum.

9 Quinta ratio, sicuti de Christo omnium
Redemptore Hebr. 7. dicitur: *Talis dicebat, vt*
nobis esset Pontifex sanctus innocens, impollutus,
segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis sa-
ctus, &c. Sic proportione quadam Virgo sanctis-
sima, quæ futura erat apud Christum Ad-
uocata omnium vniuersalis, vt e 30. dicemus,
& per quam opprobrium à nobis tollendum
erat; congruum fuit, vt nulla labe, ne originali
quidem inquinaretur. Discrimen tamen ma-
ximum est inter Christum, & Virginem; Chri-
sto enim hæc sanctitatem ex vi conceptionis,
quæ de Spiritu S. conceptus est, & ex vi suppo-
siti diuini conuenire: Virgini autem singulari
priuilegio ex vi meritorum Christi esse con-
cessam dicimus: cui rei optimè accommodan-
tur verba Vlpiani in l. Princeps. ff. de legibus:
Princeps, inquit, legibus subditus non est, Augustus
verò licet sit subditus, Princeps tamen eadè priuile-
gia illi concedit, quæ ipse habet. Hinc est, quod
Ecclesia in festis Virginis Lectiones, & Episto-
las ex ijs, quæ in sacris literis de diuina Sapien-
tia dicuntur, sumere solet; vt intelligamus pro-
portione quadam pleraq; ex ijs Virgini, singu-
lari Dei priuilegio esse cõcessa. Et verò in ma-
gnam hoc gloriâ non tantum Christi eius filij
omnium Saluatoris cedit, vt dicemus, sed etiã
Angelorum, quorum ruinæ per Virginem te-
parantur, quicq; tali Regina in omnè æternita-
tè gloriabuntur. Quare (vt diximus) ex S. Vin-
cen. statim ac Virgo concepta, ac sanctificata
est, festû Conceptionis celebrarunt ipsi Angeli
in cælis; imò hoc ad eximiam etiam hominû,
ex quorum genere est, gloriâ pertinet. Adde
homines peccatores ad eam omni puritate con-
spiciam & ab omni peccato alienam magnâ
fidu-

Augu.

Ecl. 24.

Sap. 7.

Hebr. 7.

Quinta

ratio, quæ

Aduocata

est nobis

Cap. 30.

Cõceptio

nis Chri-

sti, & Ma-

ria distri-

men.

Sur. Con.

in l. Prin-

ceps ff. de

legibus.

Rom.

z. C.

Bon.

prio in sã

Angeli

& hinc

nam glo-

riâ ei hinc

S. Vincen.

Con.

Tri.

Rom.

fiduciam in suis peccatis concipere. & vis huius rationis colligitur ex Bernardi verbis supra citatis ex epist. 174 & ex Bonavent. in 3. p. dist. 3. art. 2. quæ st. 2. *Hoc*, inquit, congruebat Advocatum generis humanæ, ut nullum haberet peccatum, quod suam conscientiam remorderet: unde audiui narrari, quod ipsa eisdem persona revelavit, quod non reprehendebat eam cor suum in omni vita sua. *Congruum erat, ut Beata Virgo Maria, per quam aufertur vobis opprobrium, vinceret diabolum, ut nec ei suscipere admodum. Quare de ipsa exponit tam Bernardus, quam Augustinus illud, ipsa contret caput tuum: si ergo suggestio est caput diaboli, nulla suggestio ingressum, vel locum habuit in mentem Virginis.* hæc Bonaventura: ex quo ipse concludit, Virginem ab omni mortali, & veniali immunem fuisse, verum ea dem fere congruentiæ inferunt, ut dixi, ab originali quoque præservatam.

Accedit etiam S. Brigitta, cui reuelatum fuit, Virginem conceptam fuisse sine peccato originali, ut videre est in eius reuelationibus lib. 1. c. 9. & lib. 6. c. 49. & 55. Idem quoque affirmat Mechtildis in suis reuelationibus lib. 1. c. 10. Sed antequam ad figuras, quæ ex divinis oraculis idem confirmat, progrediamur, duo, quæ præcipue obijci possunt, quæ que nonnullos ex antiquioribus Scholasticis, præfertim S. Thomam, & S. Bonaventuram erga Virginem pietate maximè affectos permoverunt, ut negarent eam ab originali fuisse immunem, diluenda sunt. Primum est uniuersales factarum literarum, & aliquorum Patrum locutiones, quibus omnes ex Adam per feminalem, ut dicunt Theologi, generationem propagati, originale peccatum contrahere affirmantur exempli gratia ad Rom. 5. *Omnes in Adam peccaverunt, & similes.* Secundum quia sequeretur Christum non fuisse Virginis Redemptorem, nam ex 2. Cor. 5. *Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Atque que ut cauendum, ut ait Bonaventura in 3. dist. 3. art. 1. q. 2. nedum matris excellentia ampliat, filij gloria minuat.*

Cæterum, primum nihil obstat, quia ex privilegio dicimus in huiusmodi uniuersalibus locutionibus Virginem non comprehendij; & sicut sacrum Concilium Tridentinum sess. 5. declarat se sub sua definitione uniuersali de peccato originali, in qua citat locum illum ad Rom. 5. non comprehendere Virginem sanctissimam: ita declarandi similes sacrarum li-

terarum locutiones dat facultatem. Similes etiam locutiones sunt de peccatis venialibus, cum dicitur: *In multis offendimus omnes* Jacob. 3. & tamen beatissimam Virginem ex sacro Concilio Tridentino sess. 6. can. 23. certum est nullum actuale commississe, atque adeò non includi in illis. & sicuti ex Dei maternitate colliguntur multa priuilegia à D. Thō. & alijs, quæ matrem Dei decent, ut sanctificatio in utero, extinctio fornicis, saltem in Annuntiatione, confirmatio in gratia, & reliqua: cur non etiam hoc quod, ut vidimus, matrem Dei misericè decet, aliqui quoque ex Patribus eodem modo explicari possunt. Et certè si S. Bern. & S. Bonavent. & S. Thom. uniuersali Ecclesiæ instituto hoc festum celebrari tanto fidelium consensu vidissent, haud dubium, quin obuijs, ut dicitur, ulnis hanc sententiam complexuri fuissent: nam & S. Thom. cuius verba infra afferemus in 1. sen. dist. 44. q. un. art. 3. ad 3. expressè puritatem Virginis dicit esse maximam, quia à peccato originali, & actuale immunis fuit. & Bernardus in illa Epistola 174. ea quæ de peccato originali in Virginis conceptione dixit, vult absque præiudicio esse dicta; auctoritati, atque examini Romanæ Ecclesiæ omnia referens.

11. Secundum quoque facile diluitur; dicimus enim Virginem verè fuisse redemptam, quia nisi præservata esset, contraxisset peccatum originale: duplex enim est modus redemptionis ex Dionysio c. 8. de diu. nom. & August. in illud Psal. 85. *Eruisti animam meam ex inferno inferiori.* & Bern. in Cant. ser. 22. Primus liberando hominè ab hostibus captum. Secundus præueniendo jam capiendū, ne capiatur, iuxta illud Psal. 143. *Redemisti seruum tuum de gladio maligno, id est, seruasti ne occideretur;* & hic secundus modus est maioris gratiæ, & cæteris patibus, maioris potestatis. Et ideo ad maiore Christi gloriam facit, quòd matrem nobilissimo modo redemerit, & non permisit illam inquinari, ex qua carnè suscepturus erat: hæc enim præservatio ex vi passionis Christi ad æterno præuila facta est. Nam Apoc. 13. *agnus dicitur occisus ab origine mundi.* & 1. Pet. 1. De sanguine huius Agni dicitur. *Illum præcognitū quidem ante mundi constitutionem, manifestum autem nouissimis temporibus, ut omnia bona ante Christi aduentum præstita, eiusdem Christi meritis in diuina mente præcognitis tribuenda esse intelligamus.* Quare S. Bernardinus

Jacob. 3.

S. Thom.

Bernard.
Bonauen.
S. Thom.

Bernard.

Diluitur
secundum,
quoniam
Virgo fuit
redempta
Dionysio
August.
Psal. 85.
Bernard.
Psal. 143

Apoc. 13.
1. Pet. 1.

Christum Senensis tom 2. conc. 1. art. 3. cap. 3. Primogenitam Redemptoris filij sui Iesu, eam fuisse, & plus pro ea redimenda, quam pro omni creatura venisse dicit.

Virginitatis SYMBOLA, ET FIGURÆ EX SACRIS LITERIS deprompta, quibus Deipara Conceptio immaculata variis modis præsignificatur.

Ex variis **H**is expeditis, ostendamus ex variis epithetis virgini attributis, vel ex locis scripturæ, quæ Virgini accommodantur, addita aliqua brevi declaratiuncula Virginitatem sine peccato conceptam: quæ ad hanc veritatem illustrandam plurimum lucis afferre possunt.

Virgo est Primò, Virgo est Paradisus cœlestis secundum Adæ præparatus, ut dixi cap. 5. Cui Paradisus inquit Damascenus tom. 1. de Assumptio.)

Damaſc. non patuit serpenti aditus, sicut patuit Paradiso terrestri. At verò patuisset serpenti aditus, si Virgo contraxisset originale peccatum; ideoque Virgo dicitur Hortus conclusus: immò etiam fons signatus, non tantum propter virginitatem, sed quia à serpente veneno suo illa infici non potuit Quare Sophronius serm. de Assumptio. de Virgine agens: Verò, inquit, Hortus deliciarum, in quo consistunt universa florum genera, & odoramenta virtutum, sicq; conclusus, ut nesciat violari, neque corrumpi ullis insidiarum fraudibus: fons itaque signatus sigillo totius Trinitatis, ex quo fons vita manat, in cuius lumine omnes vidabimus lumina: & infra: Hæc est Hortus conclusus, fons signatus, ad quam nulli potuerunt aoli irumpere, nec penetravit fraus inimici, sed permansit sancta mente, & corpore, multis donorum privilegij sublimata, ita Sophronius.

Cant. 4. Et, ut rectè dicebat sanctus Andreas Apostolus Ægeus Proconsuli, & habetur in eius passionis descripta à Presbyteris Achaicæ: Sicut primus Adam ex terra immaculata formatus, ita & Christus ex Virgine immaculata, quod clarè habetur apud Abdiam in gestis S. Andreæ lib. 4. Sicut Adam, inquit, formatus ex terra antequam esset maledicta: ita & secundus Adam ex terra virginea nunquam maledicta.

Sophron. Secundò, Deus Genes. 3. priusquam primis parentibus poenas irrogaret, eùm malediceret serpenti dixit: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, semen tuum, & semen illius, & ipsa inimicitias conteret caput tuum, & tu insidiasaberis calcaneo eius: quo in loco vocis illi (mu ieris) præfigitur articulus tum in hebræo idiomate, tum etiam in greco, quod in latina lingua, quæ huiusmo-

S. Andr. Apost. Et, ut rectè dicebat sanctus Andreas Apostolus Ægeus Proconsuli, & habetur in eius passionis descripta à Presbyteris Achaicæ: Sicut primus Adam ex terra immaculata formatus, ita & Christus ex Virgine immaculata, quod clarè habetur apud Abdiam in gestis S. Andreæ lib. 4. Sicut Adam, inquit, formatus ex terra antequam esset maledicta: ita & secundus Adam ex terra virginea nunquam maledicta.

Abdias. Secundò, Deus Genes. 3. priusquam primis parentibus poenas irrogaret, eùm malediceret serpenti dixit: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, semen tuum, & semen illius, & ipsa inimicitias conteret caput tuum, & tu insidiasaberis calcaneo eius: quo in loco vocis illi (mu ieris) præfigitur articulus tum in hebræo idiomate, tum etiam in greco, quod in latina lingua, quæ huiusmo-

Virgo perpetua habuit cum serpente inimicitias conteret caput tuum, & tu insidiasaberis calcaneo eius: quo in loco vocis illi (mu ieris) præfigitur articulus tum in hebræo idiomate, tum etiam in greco, quod in latina lingua, quæ huiusmo-

Genes. 3. quo in loco vocis illi (mu ieris) præfigitur articulus tum in hebræo idiomate, tum etiam in greco, quod in latina lingua, quæ huiusmo-

di articulus non utitur, minime fieri potuit: articulus autem, ut plenius ostendimus in lib. 1. de septem Angelis cap. 6. & ut dicunt hebraicæ linguæ penitente Canisio lib. 1. de Beata Virgine Maria cap. 2. designat hoc loco non qualemcunq; sed certam quandam mulierem, id est, Virginem gloriosam, Dei consilio selectam ad procreandum semen illud benedictum, id est, Christum, quod uberius cap. 22. ex Cypriano & aliis probabimus. Et huius mulieris, quæ Redemptorem partura erat cognita, maximum fuit primis parentibus post peccatum in illa tantum afflictione lo amen: his autem verbis perpetuæ inimicitia inter hanc mulierem, & serpentem diabolum futura denunciatur. At si Virgo contraxisset originale, tanè eo tempore, quamvis brevissimo, non habuisset cum dæmone inimicitias, sed ei fuisset subdita, quod præ aures per horrelicunt hanc perpetuam Deiparæ cum serpente rartareo inimicitiam ostendit Thronus Salomonis eburneus, quo Deipara significatur: Eburnum enim est os elephantis perpetuam cum serpente gerentis inimicitiam ex Haignino, ut infra dicemus.

Teritiò, hæc quoque mulier benedicta caput serpentis contitura prædicatur: caput verò serpentis rectè intelligitur peccatum originale, fuit enim origo, & radix aliorum, & in unoquoque nostrum per originale diabolus non iecus, ac serpens capite immisso illi abitus per alia peccata nititur. Scio aliquos legere: ipse, id est, Christus, conteret caput tuum: sed vulgata cum Augustino, & aliis legitur: Ipsa, id est, Virgo sanctissima; verùm in idem recidit, ut cap. 22. dicemus: Ipsa enim per Christum caput tartarei diaconis obtinuit: sic ergo Virgo originale contraxisset, quo modo serpentis caput contitura diceretur? quare eleganter de hoc quidam cecinit?

Ergo Dei matrem scident contagia culpa? Hoc caput est anguis, sic teres illa caput?

Ut mentio in iudit, quæ Holofernis ferocissimi hostis caput præcidit, & in lahel, quæ Silaræ caput clavo transfixit, eam figuratam dicant. Et verò serpens Virginis calcaneus, id est, conceptioni, insidias moliturus dicitur, sed venenatum dentem huic calcaneo figere non valuit, quin potius caput ei conterendum præ-

nunciatur. Quod ut intelligamus, sciendum est, calcaneum iuxta Philosophos partem esse illam pedis, quam inter gradiendum naturæ ductu

ductu

ductu

di articulus non utitur, minime fieri potuit: articulus autem, ut plenius ostendimus in lib. 1. de septem Angelis cap. 6. & ut dicunt hebraicæ linguæ penitente Canisio lib. 1. de Beata Virgine Maria cap. 2. designat hoc loco non qualemcunq; sed certam quandam mulierem, id est, Virginem gloriosam, Dei consilio selectam ad procreandum semen illud benedictum, id est, Christum, quod uberius cap. 22. ex Cypriano & aliis probabimus. Et huius mulieris, quæ Redemptorem partura erat cognita, maximum fuit primis parentibus post peccatum in illa tantum afflictione lo amen: his autem verbis perpetuæ inimicitia inter hanc mulierem, & serpentem diabolum futura denunciatur. At si Virgo contraxisset originale, tanè eo tempore, quamvis brevissimo, non habuisset cum dæmone inimicitias, sed ei fuisset subdita, quod præ aures per horrelicunt hanc perpetuam Deiparæ cum serpente rartareo inimicitiam ostendit Thronus Salomonis eburneus, quo Deipara significatur: Eburnum enim est os elephantis perpetuam cum serpente gerentis inimicitiam ex Haignino, ut infra dicemus.

Teritiò, hæc quoque mulier benedicta caput serpentis contitura prædicatur: caput verò serpentis rectè intelligitur peccatum originale, fuit enim origo, & radix aliorum, & in unoquoque nostrum per originale diabolus non iecus, ac serpens capite immisso illi abitus per alia peccata nititur. Scio aliquos legere: ipse, id est, Christus, conteret caput tuum: sed vulgata cum Augustino, & aliis legitur: Ipsa, id est, Virgo sanctissima; verùm in idem recidit, ut cap. 22. dicemus: Ipsa enim per Christum caput tartarei diaconis obtinuit: sic ergo Virgo originale contraxisset, quo modo serpentis caput contitura diceretur? quare eleganter de hoc quidam cecinit?

Ergo Dei matrem scident contagia culpa? Hoc caput est anguis, sic teres illa caput?

Ut mentio in iudit, quæ Holofernis ferocissimi hostis caput præcidit, & in lahel, quæ Silaræ caput clavo transfixit, eam figuratam dicant. Et verò serpens Virginis calcaneus, id est, conceptioni, insidias moliturus dicitur, sed venenatum dentem huic calcaneo figere non valuit, quin potius caput ei conterendum præ-

nunciatur. Quod ut intelligamus, sciendum est, calcaneum iuxta Philosophos partem esse illam pedis, quam inter gradiendum naturæ ductu

calceato ducta primū in terra sistimus, cum sit velut
Virginitas basis, cui ad perpendicularum totum corporis
sed frustra pondus innititur, & ideo pro initio alicuius
& quare. motus sumi potest: atque ideo in materia, de
 qua agimus, pro Virginis Conceptione, qua
 primū in orbem terrarum gressum posuit,
 seu cūm primum esse cepit, cui terpens anti-
 quis sicut & reliquis filiis Adæ per peccatum
 originale insidari nitebatur, iuxta illud Iob.
 3. *Expectat lucem, & non videat, nec ortum sur-*
gentis Aurora, ut infra fusiū dicam; sed illam
 mordere neutiquam potuit: siquidem calcea-
 mentis diuinæ gratiæ egregiè munita, atque
 copiosè præuenta ita processit, ut ipsemet
 sponsus, qui calceamenta contulerat, quasi
 admirans tum gressus, quibus animi generosi-
 tas indicatur, tum calceamentorum venusta-
 tem, dicat in Canticis: *Quam pulchri sunt gres-*
sus tui in calceamentis filia Principis? quod de
 Deipara exponit Ambrosius de institut. Virg.
 cap. 14. Hæc autem Deipara calceamenta cœ-
 lestia fuere: nam Apoc. 22. *Mulier illa armata*
sole, quæ Deiparam significat, sub pedibus ha-
 buisse dicitur lunam, quæ calceamentorum
 vicem subbat, ac proinde calceamenta hæc
 excelsiora fuere, quam ut eo venenatis denti-
 bus terpens possit assurgere: quippè qui in sua
 maledictione Genes. 3. accepit, ut super pectus
 suum graderetur, humi reptans, & terram
 comederet cunctis diebus vitæ suæ, id est, ho-
 mines terrenis rebus inhiantes. Et sicut in be-
 nedictione Aser D. uter. 33. dicitur. *Ferrum,*
 33. *as calceamentum eius,* & Ezech. 16. ad Ierula-
 lem: *Calceas te jansimo,* seu, ut alij vertunt,
 hyacintho, quod eundem sensum facit: ita cal-
 ceamenta Virginis non minus fortia calcea-
 mentis Aser facta sunt ad noxium serpentis ca-
 put conterendum, nec minus decora & specio-
 sa calceamentis illius Ierusalem ianthinis, seu
 hyacinthinis, coloris violarum & cœlestis
 propter cœlestium rerum desiderium, quo in
 suis affectionibus per pedes significatis, iam
 tunc erat ornata, & quidem pulcherrima fue-
 runt hæc Virginis calceamenta ad rapiendum
 sponsi sui oculos, quorum typus fuere sanda-
 lia Iudith, quæ vel Holofernis insensissimi
 Iudæorum hostis oculos rapere potuerunt.
 47. *Quartò,* Gen. 47. uniuersa terra ægypti
 Pharaoni tributum persoluebat, excepta terra
 sacerdotali, quæ immunis ab ea conditione
 fuit: ita quamuis reliqui homines originale
 noxam contrahentes, dæmoni quodammodo

tributum pendant, excipitur Virgo sanctissima
 veluti terra peculiaris summi Sacerdotis Chri-
 sti, quæ immunis ab omni tributo fuit propter
 sacerdotem Christum ex ea gignendum.

Quintò, huius Virginis typus fuit Arca fo-
 deris Exod. 25. ut dixi cap. 3, quæ erat ex li-
 gnis setim impubribilibus, ideo nulla unquam
 carie, vel putredine peccati etiam originalis
 affecta fuit.

Sextò, eiusdem Virginis typus fuit mensa
 panum propositionis, ut cap. 5. dicebamus
 ex lignis pariter setim impubribilibus conste-
 cta, auro purissimo vestita Exod. 25. quam
 Dominus Leuit. 24. vocat mensam purissimam
 super quam reponendi erant panes propositionis, &
 super panes thui lucidissimum. quia Virgo, in cu-
 ius utero fuit Christus panis vitæ, qui etiam est
 thus propter diuinitatem, mensa fuit non tan-
 tum pura, sed purissima, ab omni scilicet im-
 puritate quam remotissima, iuxta illud Ansel.
 m de Concept. Virg. cap. 18. *Decens erat, ut*
Virgo ea puritate niteres, qua maior sub Deo ne-
quit intelligi: quod explicans S. Thom. in 1 sent. 8. Thom.
dist. 44. quæst. un. art. 3. ad 3. expressè dicit, in 3 sent.
Virginem etiam ab originali peccato puram
fuisse, verba D. Thomæ hæc sunt: Puritas, in
quit, intenditur per recessum à contrario, & ideo
potest aliquid creatum inueniri, quo nihil purius catolice
esse potest in rebus creatis, si nulla contagione pec-
cati inquinatum sit, & talis fuit puritas B. Vir-
ginis, qua peccato originali & actuali immunis
fuit, fuit autem sub Deo in quantum erat in ea po-
sentia ad peccandum, hæc S. Thom. qui etiam
in opusc. 8. dicit: Excessisse Angelos quantum
ad puritatem, quia non solum erat pura in se, ve-
ram etiam alijs puritatem procurauit, fuit etiam
pura quo ad culpam, & quantum ad triplicem
pœnam mulierum, ita D. Thomas. At si contra-
xisset originale, in hoc esset Angelis inferior.

Exod. 25.
Virgo est
Arca fo-
deris ex li-

gnis setim.
Est mensa
panū pro-
positionis
purissima.
Cap. 5.
Exod. 25.
Leuit. 24.

super panes thui lucidissimum.
quia Virgo, in cu-
ius utero fuit Christus panis vitæ, qui etiam est
thus propter diuinitatem, mensa fuit non tan-
tum pura, sed purissima, ab omni scilicet im-
puritate quam remotissima, iuxta illud Ansel.
m de Concept. Virg. cap. 18. Decens erat, ut
Virgo ea puritate niteres, qua maior sub Deo ne-
quit intelligi: quod explicans S. Thom. in 1 sent. 8. Thom.
dist. 44. quæst. un. art. 3. ad 3. expressè dicit, in 3 sent.
Virginem etiam ab originali peccato puram
fuisse, verba D. Thomæ hæc sunt: Puritas, in
quit, intenditur per recessum à contrario, & ideo
potest aliquid creatum inueniri, quo nihil purius catolice
esse potest in rebus creatis, si nulla contagione pec-
cati inquinatum sit, & talis fuit puritas B. Vir-
ginis, qua peccato originali & actuali immunis
fuit, fuit autem sub Deo in quantum erat in ea po-
sentia ad peccandum, hæc S. Thom. qui etiam
in opusc. 8. dicit: Excessisse Angelos quantum
ad puritatem, quia non solum erat pura in se, ve-
ram etiam alijs puritatem procurauit, fuit etiam
pura quo ad culpam, & quantum ad triplicem
pœnam mulierum, ita D. Thomas. At si contra-
xisset originale, in hoc esset Angelis inferior.

Ab origi-
nali pec-
cato
immunis
fuit, fuit autem
sub Deo in quantum
erat in ea po-
sentia ad peccandum,
hæc S. Thom. qui etiam
in opusc. 8. dicit: Excessisse Angelos quantum
ad puritatem, quia non solum erat pura in se, ve-
ram etiam alijs puritatem procurauit, fuit etiam
pura quo ad culpam, & quantum ad triplicem
pœnam mulierum, ita D. Thomas. At si contra-
xisset originale, in hoc esset Angelis inferior.

Septimò, Templum Salomonis fuit Vir-
 ginis figurâ amplissima, ut cap. 5. diximus
 quod tamen, ut habetur 3 Reg. 6. delapidi-
 bus dolatis, atque perfectis ædificatum est, &
 malleus, & securis, & omne ferramentum non
 sunt audita in eo, cūm ædificaretur, quia iei-
 licet in Virgine nulla aupertas peccati dola-
 da, vel læuiganda fuit: non sic in alijs, etiam in
 utero sanctificatis, qui verè dicere poterat: Ec-

Est tem-
plum Sa-
lomonis de
lapidibus
dolatis.
3 Reg. 6.

Plalm. 50.
ec in iniquitatibus concepti sumus, & propterea
 opus istis fuit à peccato purgari. Verū de
 fundamentis templi Salom. pretiosis Virginis
 Cōceptioni aptatis, sup. c. 4. copiosè egimus.

Plalm. 50.
ec in iniquitatibus concepti sumus, & propterea
 opus istis fuit à peccato purgari. Verū de
 fundamentis templi Salom. pretiosis Virginis
 Cōceptioni aptatis, sup. c. 4. copiosè egimus.

Esther 15. 16. **Ostendit**, Esther 15. Affuerus ipsi Esther
figuratur (quæ figuram Virginis gessit in multis, ut sæpe
in Esther in hoc opere ostendimus) dixit: *Non morieris,*
quod a non enim pro te, sed pro omnibus lex hæc
puero sus- constituta est; *Accedat igitur, & tange sceptrum;*
sentatur. & festinus exilius de solo sustentans eam vultu
 suis. Hæc à Deo Virgini dicta pie cogitare pos-
 sumus, lex enim originalis peccati pro alijs
 fuit, & non pro ipsa, quam videns casuram in
 illud, nisi iuaretur, festinus ecurrit gratia
 sua, sustentans eam ne caderet, sceptrumque
 tangendum porrexit, quia ex vi crucis, & pas-
 sionis Christi præseruata est. Ideo Bonauentura
 in 3. sent. dist. 3. art. 2. quæst. 2. citat sen-
 tentiam quorundam dicentium, alios post ca-
 sum erectos, Virginem verò quasi in ipso casu
 sustentatâ ne caderet: & propterea rectè Psal.
 45. *Fluminis impetus lætificat civitatem Dei,*
sanctificauit tabernaculum suum altissimus, Deus
in medio eius non commouebitur. cuius ratione
 statim subjicit Dauid: *Adiuuabit eam Deus*
manu diluculo; mane quidem adiuuus fuit S.
 Ioannes Baptista, & Ieremias in vtero sancti-
 ficati: sed Virgo sanctissima mane, & diluculo,
 in ipsa scilicet Conceptione, quam impetus
 fluminis diuinæ gratiæ lætificauit, & infra
 eodem Psal. 45. *Posuit prodigia super terram,*
auferens bella usque ad finem terra, quia ex
 Richardo Victorino lib. 2. de Emmanuele cap. 29.
 In Virgine nullum fuit internum bellum, sed
 summa pax: Item Deus arcum dæmonis con-
 trivit, confregit arma, & scuta combussit igni,
 ne Virgini inquam nocere possent.

Iob 3. 17. **Nondum**, Iob 3. *Expectet lucem, & non videat,*
nec ortum surgentis Auroræ, quod de nocte pec-
 cati originalis intelligit S. Thom. 3. part. quæst.
 28. art. 2. ad 2. cum Bonauentura in speculo B.
 Virg. ca. 9. & sic explicat: *Expectet, inquit, lucem,*
id est, Christum, & non videat, nec ortum surgentis
Auroræ, id est, Virginis, qua in suo ortu, seu na-
tiuitate à peccato originali fuit immunis. Sed a-
 liorum iudicio illa vox (Oritus) in hoc propo-
 sito magis congruit ipsi conceptioni, qua verè
 Deipara cæpit esse, & dicitur ortus in vtero iux-
 ta Bonauenturam in 3. dist. art. 1. q. 3. ad differ-
 entiam natiuitatis ex vtero, sicut etiam Mat.
 2. de Christo adhuc in vtero Virginis: *Quod a-*
nim in ea natum est: &c. Alioquin si sola Virgi-
 nis natiuitas fuisset sine peccato, nihil pecu-
 liare de Virgine dictum esset, cum S. Thom. 3.
 part. quæst. 27. art. 6. concedat, Sanctos Ioan-
 nem Baptistam, & Ieremiam in vtero sancti-
 ficatos, atq; adeo sine peccato natos: *mirum*

autem esse non debet, dæmonem Virginis Cõ-
 ceptionem expectasse inam, & Christum omnis
 sanctitatis fontem, ut in citata auctoritate ex-
 plicat S. Thomas, expectare non est veritas:
 Habet enim fiduciam Iob. 40. quod Iordanis flu-
 uius ita sanctus, instans in os eius, & Apocal. 12.
 Siabat draco ante mulierem sole amictam, qua o-
 ras paritura, ut cum peperisset doueraret filium
 eius: sed frustra expectauit, siquidem contritum
 est caput eius ab hac muliere. Et certe de mu-
 liere fuit, quæ Virginem significabat, dicitur
 Prou. 31. *Non extinguetur in nocte lucerna eius:*
 quia quando alij tenebras patiuntur culpæ ori-
 ginalis, ipsa nunquam fuit extincta, & erat
 nubes diei, Psal. 77. id est, tota lucida, de Virgi-
 ne enim illud explicat Hieronymus in illum
 Psalmum, & propterea à Cyrillo homil. 6. in Ne-
 storium dicitur, lampas inextinguibilis, quod
 sæpe diuina gratia, & charitate fuerit accēsa.
 His adde dæmones vehementer exhorrescere
 hanc myticam Auroram, hoc est, Deiparam,
 non secus, ac nocturni aduiterij, qui suis secle-
 ribus noctis tenebras præterdunt, & eius quæ
 corporeis oculis intuemur, Auroræ lucem re-
 formidant, atque odio prosequuntur, eam enim
 appetente, atq; aduentante, ne in suis malefi-
 cijs deprehendatur, quàm occisimè diffugiunt,
 festiq; proripiunt, quod de illis egregiè cecinit
 S. Iob. cap. 24. *Si subito apparuerit Aurora, arbi-*
trantur umbram mortis: quæ verba B. Virg. Au-
roræ quam simillimæ, & dæmonibus, qui eius
lucē totis viribus excreantur, ac fugiunt, elegan-
ter accommodat S. Bonauentura in speculo B.
 9. Quod si dæmones huius sacratissima Au-
 rotoræ lucem tantopere pertimescunt; qui fieri
 potuit, vt eius potestate aliquando acceperint?
 At acceperint vtique eamq; sub suam ditionem pro-
 fectò pertraxissent, ne dum in Deiparam aspirassent,
 si originali la-
 be, vel momento temporis aspersa, imbutaq;
 fuisset, cui quidem rei, quemadmodum dice-
 bamus, re-lamat illud eiusdem Iob vaticiniū
 Iob. 3. cap. 3. *Expectet lucem, & non videat, nec ortum*
surgentis Auroræ.

18. Decimo, Prouerb. 9. *Sapientia inquit, ad-*
ificauit sibi domum, excidit columnas septem: hæc
domus est Virgo (vt cap. 5. diximus) quam
peculiari ratione sapientia Dei sibi edificauit
columnis septem sustentat, septē scilicet do-
nis Spiritus sancti, vt ait Petrus Damianus, &
ratio est, quia hæc domus à Sapientia Sibi id
est, in proprium usum edificata est, & prop-
 ter

ter hęc dona Spiritus sancti in quibus tanquam si missis columnis fundata erat, longē ab ea fuit omnis originalis culpa. Hęc præterea Domus Isaie 2. dicitur esse in monte, scilicet virtutum celsitudine; Venite, inquit, & ascendamus ad montem Domini, & ad Domum

Isa. 2.

Ezech. 43. Dei iacob. ideo Ezech. 43. Hęc est lex Domus in summitate montis, omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorū est, quia beatissimę Virginis, quę est Domus Dei in montis summitate, finis seu terminus à parte ante, vt Scholastici loquuntur, qui est Conceptio, & finis à parte post, nimirum felicissima eius dormitio, & in circuitu, id est, tota eius vita, & actiones, sanctum sanctorum, id est, sanctissima, & purissima; fuere, hęc porro sanctitas à Christo provenit, nam Sapientia est, quę ædificavit sibi hanc Domum, & excidit columnas septem.

Prover. 9.

Gen. 28. Et Patriarcha iacob Genes. 28. evigilans è somno, in quo seclatū illam à terra in cœlum vsque protensam viderat, quę Deiparam adumbrabat, vt cap. 16. dicemus, rectē de loco hoc pronunciauit: Non est hic aliud nisi Domus Dei, & Porta Cœli: At si Virgo beatissima originali labe fuisset, vel ad brevissimum temporis spatium iuginata, verē aliquando fuisset Domus dæmonis, ac proinde fuisset aliquando aliud, quàm Domus Dei, cuius contrariū iacob illis verbis significasse videtur. Deiparā verō peculiari ratione Domum Dei dici cap. 1. ostendimus.

Cap. 16.

Et quod rem nostram propriis attingit, subiecit iacob: Non esse ibi aliud, quàm Portam cœli; Porta autem, qua in hunc mundum omnes ingredimur, Conceptio est: Deipara verō, quemadmodū cap. 3. diximus, propter insignem sanctitatem, & cœlestes, quibus fulgebatur, prærogatiuas, cœlum merito appellatur, vt intelligamus ergo non modō vitam eius reliquam exiisse cœlestem, sed Conceptionem quoq; à labe peccati, ac tenebris quā remotissimā, omniq; gratiæ splendore conspicuā; non dubitanter affirmatur eius Conceptio nihil aliud esse, quàm Porta Cœli. At si Deipara originale peccatum contraxisset, quamuis postea per gratiam expiata esset conceptio eius, tantum abest, vt Porta Cœli vilo vnquam tempore appellari posset, vt etiam Porta Inferni merito appellanda esset, quod originale peccatum pondere suo f. r. t. r. u. s. q. u. o. e. nisi Christi gratia eluatur, animam eo inf. ctam pertrahit. Cæterū Deiparam Portam Cœli iure optimo appellari in cap. 16. ex sanctorum Pa-

Cap. 16.

trum restitutionis perspicuum fiet.

19. Undecimō, in Canticis præter ea, quę hęc usque attingimus, plerique sunt, quę Virginis Conceptioni immaculatę accommodari possunt; cuiusmodi est illud Cantic. 2. Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter spinas, scilicet enim Virgo omni spina originalis reatu caruit; & ut ait Petrus Damianus lect. 3. nas de Natiuit. Virg. De spinosa progenie iudaorum nata candēcebat munditia virginea castitatis in corpore, flammescēbat autem ardore gemina charitatis in mente, fragraba t passim odore boni operis, tendebat ad sublimia inuentione continū cordis. Spinās enim, inter quas liliū esse dicitur, & ex quibus rosa originem ducit, Deiparę prosapiam Patres interpretantur, ex qua ipsa nihil asperum, nihil horridum contraxit; sed tota foavis, atque amœna, non secus, ac liliū & rosa extitit: quare Sedulius lib. 2. de Virgine sanctissima sic cecinit:

Et velut in spinis mollis rosa surgit acuis,
Nil quod laici habent, matremq; obscurat
honore.

Sic Eva de stirpe sacra veniente MARIA,
Virginis antiqua facinus nova Virgo piavit,
Sic spina rosam, genuit Isada MARIAM;

Et Adā de S. Victore Deiparam sic affatur, Adam de S. Victore.

Salve verbi sacra parens,
Flos de spina, spina carens,
Flos spinę Gloria.

Nos spinatum, nos peccati,
Spina sumus cruentati,
Sed tu spina nescia.

Quin etiam cum rosa ante peccatū ex Basil. hom. 3. hexameron, & Ambr. 1. hexamerō, c. 11. spinis careret, postea ex spinis nascens asperitatem tamen nullam habet. verba Ambr. sunt: Surrexerat ante floribus immixta teneris, sine spinis rosa & pulcherrimus flos sine ulla fraude vernabat postea spina floris gratiam sepsit ita ille. Quod in Deiparam optimē quadrat, quę post originale peccatum ex humani generis spinis asperitatem nullam contraxit.

Basilius, Ambrosius

Nec reticendum illud quod ii, qui plantarum naturam investigant, de vi, atq; efficacia lili, qua aduersus serpentes, eorumque venena pollet, literis prodiderunt; cum ad illustrandum hunc typum, quo Deiparę conceptio, immaculatā per liliū adumbrari diximus, maxime faciat Plin. 1. 21. c. 19. Radices, inquit, liliis multis modis florum suum nobilitat, rursus contra serpentium ictus ex vino, & contra

Plinius

¶ 3 fungo

Dioscorid. *serpentes venena. hæc ille.* Dioscorides vero libro 3. cap. 90. ubi agit de lilio: *Folia, inquit, herba illa serpentum morsibus subueniunt, eadem cocta in aqua ignis adustionibus. Et cum aceto condita vulneribus.* quod ipsum de lilio confirmat Petrus Andreas Matthiolus lib. de Plantis cap. de lilio pag. 570. additque semen lilij potum aduersari ijdem serpentium morsibus. & Guglielmus Rouilius in historia generali plantarum lib. 15. pag. 1496 hæc eadem refert, quæ Plinius & Dioscorides. Idem quoque Dioscorides lib. 1. cap. 1. de alia lilij specie, quæ latine iris; Italice verò, lilium celeste appellatur, radicem eius cum aceto potam venenatorum animalium morsibus mendedocet: & Petrus Matthiolus in commentis addit eandem radicem in puluerem contusam cum aceto potam universaliter aduersus omnia venena conferre.

Lilium Quod filium, & præsertim eius radix tantam contra venenata animalia vim habet; qui hietipoterit, ut serpentes seuum dentem lilio insigant, eique virus suum infundant? paritaque ratione cum Virgo Deipara Cantic. 2. lilio inter spinas comparetur, quemadmodum Petrus Damianus loco citato, & Epinrem sermone de laudibus Virginis tradiderit. (quippe quæ filium ignendo universis venenis antidotum protulit præsentissimum) quis originali veneno à serpente primum infuso, & per Adam in posteros transfuso, eam aliquando infectam dicere audebit? simili quodam modo ratiocinatione, qua Matth. 5. Dominus vitur: *Si sal, inquit, euauerit, in quo salitur, id est, ex Augustino libro 1. de sermone Domini in monte cap. 6. Si vos, per quos condendi sunt quodammodo populi, amiseritis Regna cælorum, qui erunt homines, per quos à vobis error auferatur?* Adde quia si Virgo est lilium, Radix huius lilij (cui nominatum antidotum contra serpentes inesse traditur) eiusdem respondet conceptioni, quæ totius vitæ veluti radix est, & principium. Ex quo facile colligimus ipsam, quæ delecta erat ad gignendum eum, qui demonum venena curaturus aduenerat, omnis veneni singulari Dei privilegio in Conceptione expertem fuisse, id quod in lilij typo non obsecuro expressum videtur: ideoque inter sacratissima mysteria vitæ Deiparæ (cuius precibus, & meritis nos ad regna cælorum à Deo perducere solemni oratione precatur Ecclesia) Conceptio eius ab ea-

dem Ecclesia populo Christiano celebranda proponitur: fideles enim ad Deiparæ opem confugientes, per hanc Conceptionem, tanquam per mysticam lilij radicem, à veneno peccati contagione liberam contra tartarei serpentis ictus, ac tentamenta remedium à Deo sibi impetrandum existimant. Nec illud significatione vacat; Radicem hanc lilij ex vino, ut dicebat Plinius, venenatis morsibus auxiliari: vinum enim in sacris literis plerumque Christi sanguinem significat in torculari crucis ex corpore Christi, qui est vitis vera; expressum, in quo omnis Sanctorum intercessio nititur. Nam ex sacro Concilio Tridentino sess. 25. c. de sanctorum inuocatione ad sanctorum intercessionem, operumque beneficentia impetranda à Deo per filium eius Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor & Salvator est; quem, inquit Apostolus ad Rom. 3. *Proposuit Deus*

propitiationem per fidem in sanguine ipsius. Hinc est, quod Ecclesia ab ipso Christo Ioan. 14. c. doctæ; collectas omnes, quibus per Deiparæ, vel sanctorum intercessionem Dei misericordiam implorat, concludit clausula illa nobis suauissima, & apud Patrem efficacissima, *Per Dominum nostrum Iesum Christum filium suum,*

20 Ad hæc eius conceptio ab Ecclesia vniuerso mundo gaudium annunciasse canitur quoniam ex ea ortus est sol iustitiæ Christus Deus noster; eiusdem quoque Conceptionis votius solemnitas pacis incrementum, ut tribuat ab ipso Deo per Iesum Christum suppliciter flagitamus: quale porro gaudium hæc Conceptio nobis annunciasse potuisset, si Deipara in mœtore, & tenebris peccati originalis à diuinæ gratiæ luce aliena fuisset concepta?

cum quilibet originali labe inquinatus, quando meritis Christi non iustificatur, illud Tob. spiritualiter vitare possit: *Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non vido?* similiter quale pacis incrementum per Conceptionem eius sperare possemus, si in ipsa Conceptione Deipara contra Deum inimicitias, & bellum (quæ in peccato originali necessario inuoluuntur) gessisset? Maneat igitur huius sacratissimi lilij radice, qua Deiparæ Conceptio significatur, omni veneno caruisse, & inuocatum venenatis morsibus per Christum potenter auxiliari. Huius autem gaudij, quo in Virginis Conceptione mundus est perfusus, meminit David Psal. 47. *Agens enim Dei-*

para,

Cap. 14. para, ubi ille Psalmus, vt c. 14 dicemus conuenit, sic ait: Fundatur exultatione & in uerba terra Mons Sion latera Aquilonis Ciuitas Regis magni: quomodo autem fundata dicitur ad latera Aquilonis contra dæmonis insultus cap. 24 ostendemus.

Cap. 24. Cant. 4. Duodecimo, huc spectat illud Cantic. 4. Est turris quod Ecclesia dicitur: sicut Turris David colli David cũ humis suis, qua adfonsa est cum propugnaculis, propugnaculis ubi clypei penent ex ea omnis armatura fortissim. Virgo enim in corpore mystico sancta Ecclesia per collum tubi & in isto capite significatur, vt cap. 16 dicemus: Hoc porro collum assimilatur turri inexpugnabili cum suis propugnaculis adificata, que non tantum ab hostium incursu propugnari & defendi potest, & ideo ab originali culpa expugnari non ualuit sed etiam omni armorum genere, quibus fortissimi milites uentur, ita est instructa, vt inde ad oppugnandos & debellandos hostes abunde fideibus armâ suppeditari possint; mille enim clypei pendent ex ea omnis armatura fortium, neque hoc est nouum in Virgine, nam Psalm. 44. de Regina à dextris Dei, ubi in septuaginta dicitur, assistisse in vestibus deauratis circumdata uarietate, & Hieronymus uertit: Fascijs aureis uestibus esum scutulatis ducitur ad Regem: quia adhuc tenera in uero matris ueluti falcijs aureis charitate circumdata erat, in uestibus scutulatis, scutulatis scilicet distinctis, quibus quasi tenuis munita à iaculis originalis culpa lædri non potuit. Hæc tuus mæ puritatis ab omni ingredine quam remotissima fuit: propter hunc eum candorem dicitur Psalm. 44. A dormibus eburneis ex quibus delictauerunt resista Regum in honore tuo & Cant. 7. Collum tuum sicut turris eburnæ: quibus uerbis Rupertus in hunc locum docet fortitudinem Deiparæ pulcherrimam indicari: fuit enim intar turris eburnæ, aspectu amabilis Deo, & statuta fortis, ac diabolo terribilis, & inaccessibilis. Hailgrinus uero in eundem locum obliuatur in turri significare fugam mætorum, in ebore uero præter candorem castitatis, & firmitatis constantiam, indicari perpetuam Virginis cum dæmone pugnam, Ebur enim est os Elephantis, qui naturalem cornu dracone habet inimicitiam, hæc ex illo.

Cap. 16. affimilatur turri inexpugnabili cum suis propugnaculis adificata, que non tantum ab hostium incursu propugnari & defendi potest, & ideo ab originali culpa expugnari non ualuit sed etiam omni armorum genere, quibus fortissimi milites uentur, ita est instructa, vt inde ad oppugnandos & debellandos hostes abunde fideibus armâ suppeditari possint; mille enim clypei pendent ex ea omnis armatura fortium, neque hoc est nouum in Virgine, nam Psalm. 44. de Regina à dextris Dei, ubi in septuaginta dicitur, assistisse in vestibus deauratis circumdata uarietate, & Hieronymus uertit: Fascijs aureis uestibus esum scutulatis ducitur ad Regem: quia adhuc tenera in uero matris ueluti falcijs aureis charitate circumdata erat, in uestibus scutulatis, scutulatis scilicet distinctis, quibus quasi tenuis munita à iaculis originalis culpa lædri non potuit. Hæc tuus mæ puritatis ab omni ingredine quam remotissima fuit: propter hunc eum candorem dicitur Psalm. 44. A dormibus eburneis ex quibus delictauerunt resista Regum in honore tuo & Cant. 7. Collum tuum sicut turris eburnæ: quibus uerbis Rupertus in hunc locum docet fortitudinem Deiparæ pulcherrimam indicari: fuit enim intar turris eburnæ, aspectu amabilis Deo, & statuta fortis, ac diabolo terribilis, & inaccessibilis. Hailgrinus uero in eundem locum obliuatur in turri significare fugam mætorum, in ebore uero præter candorem castitatis, & firmitatis constantiam, indicari perpetuam Virginis cum dæmone pugnam, Ebur enim est os Elephantis, qui naturalem cornu dracone habet inimicitiam, hæc ex illo.

Cap. 24. Cant. 4. Duodecimo, huc spectat illud Cantic. 4. Est turris quod Ecclesia dicitur: sicut Turris David colli David cũ humis suis, qua adfonsa est cum propugnaculis, propugnaculis ubi clypei penent ex ea omnis armatura fortissim. Virgo enim in corpore mystico sancta Ecclesia per collum tubi & in isto capite significatur, vt cap. 16 dicemus: Hoc porro collum assimilatur turri inexpugnabili cum suis propugnaculis adificata, que non tantum ab hostium incursu propugnari & defendi potest, & ideo ab originali culpa expugnari non ualuit sed etiam omni armorum genere, quibus fortissimi milites uentur, ita est instructa, vt inde ad oppugnandos & debellandos hostes abunde fideibus armâ suppeditari possint; mille enim clypei pendent ex ea omnis armatura fortium, neque hoc est nouum in Virgine, nam Psalm. 44. de Regina à dextris Dei, ubi in septuaginta dicitur, assistisse in vestibus deauratis circumdata uarietate, & Hieronymus uertit: Fascijs aureis uestibus esum scutulatis ducitur ad Regem: quia adhuc tenera in uero matris ueluti falcijs aureis charitate circumdata erat, in uestibus scutulatis, scutulatis scilicet distinctis, quibus quasi tenuis munita à iaculis originalis culpa lædri non potuit. Hæc tuus mæ puritatis ab omni ingredine quam remotissima fuit: propter hunc eum candorem dicitur Psalm. 44. A dormibus eburneis ex quibus delictauerunt resista Regum in honore tuo & Cant. 7. Collum tuum sicut turris eburnæ: quibus uerbis Rupertus in hunc locum docet fortitudinem Deiparæ pulcherrimam indicari: fuit enim intar turris eburnæ, aspectu amabilis Deo, & statuta fortis, ac diabolo terribilis, & inaccessibilis. Hailgrinus uero in eundem locum obliuatur in turri significare fugam mætorum, in ebore uero præter candorem castitatis, & firmitatis constantiam, indicari perpetuam Virginis cum dæmone pugnam, Ebur enim est os Elephantis, qui naturalem cornu dracone habet inimicitiam, hæc ex illo.

Cap. 24. Cant. 4. Duodecimo, huc spectat illud Cantic. 4. Est turris quod Ecclesia dicitur: sicut Turris David colli David cũ humis suis, qua adfonsa est cum propugnaculis, propugnaculis ubi clypei penent ex ea omnis armatura fortissim. Virgo enim in corpore mystico sancta Ecclesia per collum tubi & in isto capite significatur, vt cap. 16 dicemus: Hoc porro collum assimilatur turri inexpugnabili cum suis propugnaculis adificata, que non tantum ab hostium incursu propugnari & defendi potest, & ideo ab originali culpa expugnari non ualuit sed etiam omni armorum genere, quibus fortissimi milites uentur, ita est instructa, vt inde ad oppugnandos & debellandos hostes abunde fideibus armâ suppeditari possint; mille enim clypei pendent ex ea omnis armatura fortium, neque hoc est nouum in Virgine, nam Psalm. 44. de Regina à dextris Dei, ubi in septuaginta dicitur, assistisse in vestibus deauratis circumdata uarietate, & Hieronymus uertit: Fascijs aureis uestibus esum scutulatis ducitur ad Regem: quia adhuc tenera in uero matris ueluti falcijs aureis charitate circumdata erat, in uestibus scutulatis, scutulatis scilicet distinctis, quibus quasi tenuis munita à iaculis originalis culpa lædri non potuit. Hæc tuus mæ puritatis ab omni ingredine quam remotissima fuit: propter hunc eum candorem dicitur Psalm. 44. A dormibus eburneis ex quibus delictauerunt resista Regum in honore tuo & Cant. 7. Collum tuum sicut turris eburnæ: quibus uerbis Rupertus in hunc locum docet fortitudinem Deiparæ pulcherrimam indicari: fuit enim intar turris eburnæ, aspectu amabilis Deo, & statuta fortis, ac diabolo terribilis, & inaccessibilis. Hailgrinus uero in eundem locum obliuatur in turri significare fugam mætorum, in ebore uero præter candorem castitatis, & firmitatis constantiam, indicari perpetuam Virginis cum dæmone pugnam, Ebur enim est os Elephantis, qui naturalem cornu dracone habet inimicitiam, hæc ex illo.

Cap. 24. Cant. 4. Duodecimo, huc spectat illud Cantic. 4. Est turris quod Ecclesia dicitur: sicut Turris David colli David cũ humis suis, qua adfonsa est cum propugnaculis, propugnaculis ubi clypei penent ex ea omnis armatura fortissim. Virgo enim in corpore mystico sancta Ecclesia per collum tubi & in isto capite significatur, vt cap. 16 dicemus: Hoc porro collum assimilatur turri inexpugnabili cum suis propugnaculis adificata, que non tantum ab hostium incursu propugnari & defendi potest, & ideo ab originali culpa expugnari non ualuit sed etiam omni armorum genere, quibus fortissimi milites uentur, ita est instructa, vt inde ad oppugnandos & debellandos hostes abunde fideibus armâ suppeditari possint; mille enim clypei pendent ex ea omnis armatura fortium, neque hoc est nouum in Virgine, nam Psalm. 44. de Regina à dextris Dei, ubi in septuaginta dicitur, assistisse in vestibus deauratis circumdata uarietate, & Hieronymus uertit: Fascijs aureis uestibus esum scutulatis ducitur ad Regem: quia adhuc tenera in uero matris ueluti falcijs aureis charitate circumdata erat, in uestibus scutulatis, scutulatis scilicet distinctis, quibus quasi tenuis munita à iaculis originalis culpa lædri non potuit. Hæc tuus mæ puritatis ab omni ingredine quam remotissima fuit: propter hunc eum candorem dicitur Psalm. 44. A dormibus eburneis ex quibus delictauerunt resista Regum in honore tuo & Cant. 7. Collum tuum sicut turris eburnæ: quibus uerbis Rupertus in hunc locum docet fortitudinem Deiparæ pulcherrimam indicari: fuit enim intar turris eburnæ, aspectu amabilis Deo, & statuta fortis, ac diabolo terribilis, & inaccessibilis. Hailgrinus uero in eundem locum obliuatur in turri significare fugam mætorum, in ebore uero præter candorem castitatis, & firmitatis constantiam, indicari perpetuam Virginis cum dæmone pugnam, Ebur enim est os Elephantis, qui naturalem cornu dracone habet inimicitiam, hæc ex illo.

Cap. 24. Cant. 4. Duodecimo, huc spectat illud Cantic. 4. Est turris quod Ecclesia dicitur: sicut Turris David colli David cũ humis suis, qua adfonsa est cum propugnaculis, propugnaculis ubi clypei penent ex ea omnis armatura fortissim. Virgo enim in corpore mystico sancta Ecclesia per collum tubi & in isto capite significatur, vt cap. 16 dicemus: Hoc porro collum assimilatur turri inexpugnabili cum suis propugnaculis adificata, que non tantum ab hostium incursu propugnari & defendi potest, & ideo ab originali culpa expugnari non ualuit sed etiam omni armorum genere, quibus fortissimi milites uentur, ita est instructa, vt inde ad oppugnandos & debellandos hostes abunde fideibus armâ suppeditari possint; mille enim clypei pendent ex ea omnis armatura fortium, neque hoc est nouum in Virgine, nam Psalm. 44. de Regina à dextris Dei, ubi in septuaginta dicitur, assistisse in vestibus deauratis circumdata uarietate, & Hieronymus uertit: Fascijs aureis uestibus esum scutulatis ducitur ad Regem: quia adhuc tenera in uero matris ueluti falcijs aureis charitate circumdata erat, in uestibus scutulatis, scutulatis scilicet distinctis, quibus quasi tenuis munita à iaculis originalis culpa lædri non potuit. Hæc tuus mæ puritatis ab omni ingredine quam remotissima fuit: propter hunc eum candorem dicitur Psalm. 44. A dormibus eburneis ex quibus delictauerunt resista Regum in honore tuo & Cant. 7. Collum tuum sicut turris eburnæ: quibus uerbis Rupertus in hunc locum docet fortitudinem Deiparæ pulcherrimam indicari: fuit enim intar turris eburnæ, aspectu amabilis Deo, & statuta fortis, ac diabolo terribilis, & inaccessibilis. Hailgrinus uero in eundem locum obliuatur in turri significare fugam mætorum, in ebore uero præter candorem castitatis, & firmitatis constantiam, indicari perpetuam Virginis cum dæmone pugnam, Ebur enim est os Elephantis, qui naturalem cornu dracone habet inimicitiam, hæc ex illo.

Et macula non est in te, rectè in Conceptionem immaculatam cadit; præsertim si uerba, quæ præcedunt, expendamus: dicitur enim, Vadam ad montem myrrha, & ad collem thuris, & statim subiicitur: *Tota pulchra es, &c.* Quasi dicitur, mecum reputabo præstantiam Christi, qui est uelut mons myrrha propter humanitatem amantem diuini passionis spontè expulsum: tam est enim collis thuris, quod in Dei honorem incenditur propter diuinitatem, & ubi Christi dignitatem infinitam considerauero, non dubitauero pronunciaro de Matre, quod omni culpa etiam originali uacet, dicamque *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* talem enim finem mater abique omni protus macula decebat, cui propterea aptari solet illud, quod de diuina sapientia effertur Sap. 7. *Speculum sine macula.* Quare idcirco, qui ante aliquot annorum sæcula uixit in contemplatione Virginis cap. 2. *Tota, inquit, pulchra es Virgo gloriosissima, non in parte, sed in toto; & macula peccati, siue mortalis, siue uenialis, siue originalis non est in te.* hæc ille.

Nec quemquam moueat, quod in ynnæ attribuat montem, thuri uero collem, qui monte est inferior. Theodoretus enim in illum locum, per myrrham Christi mentem, per thur autem eundem gloriam accipiens, (quod pariter ad explicandum, quod uolumus esse accommodatum istum) id ad mysterium profundissimum tanta Christi humilitatis in atrocissima, ac ignominiosissima passionis susceptæ referendum: tenet his uerbis. *Quærendum est igitur cur montem de morte loquens dixerit, Collem autem de gloria: quia illud tam excelsum, atque arenatum est, ut ab homine animo, & cogitatione nequeat comprehendi, ut autem ad gloriam rediret, & clarificaretur ea gloria, quam habuit antequam mundus fieret, id uero nec magnum, nec laboriosum, sed facillimum fuit hæc Theodoretus: simili quoque ratione si per thur diuinitatem Christi intelligamus dicere possumus in Christi crucis mysterio cognoscendo maximam difficultatem passos iudeos pariter, ac Gentiles: idcircoque Apostolus 1. Corinth. 1. *Prædicauit Christum crucifixum.* iudeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam: ipsis autem uocatio iudeis, atque Græcis Christum Dei uisum, atque sapientiam & cap. 2. *Loquimur Dei sapientiam, quæ in mysterio abscondita est; hinc est quod myrrha accommodatur monti & thuri autem collis.**

Decimo tertio, illud etiam Cant. 4 quod S. Thomas loco citato Virginis sanctificatio accommodat, *Tota pulchra es amica mea,*

Sant. 6. Virginis sanctitas in Conceptione auctoris Sanctorum culmen exagubat.

Psalm 86. Psal. 146.

Isa. 37.

Psalm 86. Luc. 1.

Cap 14. Prou. 8.

Novum altare Domini Idaria. Machab. 4.

S. Thom. Prouer. 17.

21. Decimoquarto, Cantic. 6. Pulchra es amica mea, suavis, & decora sicut Ierusalem, cuius Ierusalem fundamenta Psal. 86. In montibus sanctis esse dicuntur; in culmine videlicet aliorum Sanctorum, inde enim quo sancti peruenire, in conceptione incepit Virginis sanctitas, cuius ratio ibidem assignatur: Diligis enim Dominus portas Sion, id est Virginis conceptionem; qua Virgo veluti per portam ingreditur mundum; super omnia tabernacula Iacob. plusquam alios sanctos: quem locum capit. 4. vberius expendimus, & ad rem præsentem rectè referri potest, & Psal. 146. ut intelligamus has portas, id est, Conceptionem Virginis, non superabiles, & nulla culpæ labe frangendas habetur: Quoniam confortauit portas tuas, ne hostis perire possit, de qua Ciuitate Isa. 37. in figura Virginis dicitur: Hæc dicit Dominus de Rege Assyriorum, non intrabit Ciuitatem hæc, & non iac. et ibi fugitam: neque enim lagittam peccati originalis eum permisit Deus in Virginem accuari, cuius arcum contritum diximus ex Psal. 45. Adde inter alia, propter quæ Virgo dicitur Ciuitas Dei, & Ancilla Dei, illud est, quia nullum alium Dominum vnquam agnouit, quem tamen habuisset si originale peccatum contraxisset: quomodo ergo tanta dignitate Virginem priuabimus? & hoc beneficium agnoscit Virgo in illis verbis, quæ ut cap. 14. dicemus, eidem accommodantur Prou. 8. Dominus possedit me in initio viarum tuarum, quia sine vlla rebellionem, vel contradictionem perpetuè Deus illam possedit.

Decimoquinto, Machab. 4. legimus Iudam Machabæum cum alio altari holocaustorum, quia contaminatum fuerat à gentibus, ne fortè illis esset in opprobrium, vti noluisse, sed acceperunt lapides integros & adificauerunt altare nouum secundum illud, quod fuit prius, quanto magis Dei filius noluit in matrem accipere eam, quæ per peccatum fuisset contaminata, ne in eius opprobrium cederet; nam, ut ait Sanctus Thom. 3. part. quæst. 27. art. 4. Sicque gloria filiorum patris eorum. Prou. 17. Ita per oppositum ignominia matris ad filium redundaret, & ideo negat Virginem peccasse venialiter, eadem procius ratione infero, neque contraxisse originale, sed omni nouitate gratiæ nouam sine vlla venustate veteris Adæ Christo filio fuisse præpa-

ratam tanquam aliara sanctissimum & animatum, sic enim eam vocat Methodius in Methob hypapantem.

Decimo sexto, Apocal. 13. Factum est prælium magnum in celo Michael & Angeli eius præliabantur cum dracone, & dracone pugnavit, & Angeli eius. & non præualuerunt, neque locus inuentus est eorum amplius in celo. hæc Apocal. verba Sancti Prosp. opulc. de dimidio temporis cap. 3. Scholasticè item cum Magistro in 2. sentent. distinct. 6. & S. Thom. 1. part. q. 63. artic. 8. ad prælium illud, quod olim in celo empyreo gestum est, cum Lucifer inde est deiectus, referunt, quin etiam idem patres qui ea de prælio, quod in Ecclesia, quæ, cœlum, quoque dicitur, sub mundi finem tempore Antichristi futurum est, intelligunt, fatentor etiam simile prælium sub Angelorum creatione commissum fuisse, cui certè verba hæc aptissime accommodantur. Qui posito, cum Lucifer superbia elatus ad multa aspiraret, sed peculiariter suum Thronum super astra collocare, & in monte testamenti sedere affectaret, in eoque verba pronunperet quæ apud Isaiam cap. 14. ex eius periora sub typo Regis Babylonis pronuniantur. In caelum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti in latribus Aquilonis, ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Sanctus Michaëli diuini honoris propugnator acerimus, indignissime id, vt par erat, letens, vnâ cum suis Angelis (quemadmodum ex Apocal. cap. 12. dixi) illum cum eius affectis è celo turpissime deturbauit. Quoties, si tot, tantæque inter Angelicarum legionum agmina contentiones, concertationesque extiterent, ne Satanas momento quidem temporis suæ ledis fastigium super astra poneret, ne è in monte testamenti sederet, qui credi poterit, eundem postmodum S. Michaëlis virtute iam prostratum, atque è cœlo deiectum, permissum, vel tantillo temporis spatio in loco multo sublimiori, quam super astra solium suum statuere, & in longo præclarissimo testamenti monte consistere, hoc est in ipsa Virgine Deipara, quam non tantùm Dominam excelsum super sidera, vt canit Ecclesia, sed inter puras etiam creaturas etiam longè celsissimam in superioribus capitulis factis demonstrauimus, & montem Dei iacratissimum, euidem Thronum esse

Ab origi-
nalis pu-
casi labo-
omniu
Deipara
Apoc. 12.
S. Prosper
Mag. sic
S. Thom.
E. P.
sua
pro
con
sa
tia,
ven
qui
naq
pecc
Con
Tri
S. T.
Luc
lre
8.
Apocalit
Offic. Eccl

esse animatum capitulo quinto ostendimus. At verò super eam solum suum collocasset utique Satanas, in eaque confederet, si illam in eius Conceptionis primordiis originaria labe asperiam in suum ius potestatemque rede-gisset. Et hæc de gratia, qua Deipara ab omni originali peccati labe immunis fuit.

DEIPARA SINGULARITER

formata in gratia in sui Conceptione.

ne additum esse, ut nec peccare posset, & certe verba S. Thomæ hoc indicant, & sanè nihil aliud sibi vult S. Thomas quam comitem in prima sanctificatione Virgini fuisse ligatum, & in conceptione filii Dei omnino extinctum, ut habetur 3. par. q. 27. art. 4. ad 1. de quo mox agemus: hoc tamen non impedit, quin ex mente S. Thomæ etiam in prima sanctificatione fuerit confirmata in gratia, ad hoc ut nunquam, ne venialiter quidem, peccaret, ad quod satis est accepisse à Deo infallibiliter hoc privilegium, quod concedit in Virgine art. 6. ad 1. Nam & alii sanctificati in utero apud S. Thom. eodem loco veniuntur confirmati in gratia ne peccent mortaliter: quare licet B. Virgo liberè impleter præcepta, tamen in sensu composito ex mente S. Thomæ cum illa gratia, & auxiliis peccare non poterat, quod sua proportione commu-ne est cum aliis confirmatis in gratia, quibus conferitur non peccare mortaliter: sed in Virgine fuit excellentius, quia erat privilegium ad vitandum etiam omnia venialia collecti-vè, & hoc privilegium dixit Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 4. sect. 4. esse idem cum confir-matione in bono: addit tamen Suarez, Vir-ginem non fuisse minus impeccabilem in prima sanctificatione, quam fuerit post secun-dam sanctificationem, quam adeptæ est cum concepit Dei filium: nisi dicas post Incarna-tionem fuisse magis impeccabilem, quia iam actu habebat dignitatem matris Dei, cui velut ex natura rei debita erat hæc gratia con-firmationis: ante Incarnationem verò Deus perfectiori suæ sapientiæ, ac providentiæ veluti debebat illam Virgini conferre, quam in matrem suam prædestinaverat. Ita ex Sua-rez. Hanc porro Virginis confirmationem in gratia licet in modo eam explicand. non omnes conveniant, in re tamen eam assi-mant non solum Doctores, qui sine originali-labe eam conceptam existimant, sed ij etiam, qui secus sentiunt, eamque confirmant ex consensu & traditione Ecclesiæ, ut ait Sua-rez sect. 3. quare hoc modo intelligit ple-nitudinem gratiæ Virginis, & ex rationibus iuxta, & Patrum testimonio, quorum aliqua supra attulimus: Ecclesiæ præterea cum Vir-ginis Conceptionem, & Nativitatem cele-brat, arbitrat eam tunc habuisse sanctita-tem, quæ non poterat amitti, solemnè enim rita eam sanctitatem veneratur, quæ est per-

S. Thom.

Suarez.

Virgo fuit impeccabilis ab in-stans: 148 Conceptionis.

Suarez.

Offi. Eccl.

O

peius

B. Virgo sua conceptione fuit confirmata in gratia, ut non venialiter quidem nunquam peccaret. Concil. Trid. S. Thom. Luc. 1. item. 1.

S. Thom.

Suarez.

22 QVONIAM autem attinet ad confirmationem Deiparæ in gratia, certum est eam in ipso Conceptionis suæ immaculatæ articulo talia gratiæ, & virtutum dona, atque habitus perfectissimi, atque heroico modo accepisse, talia quoque auxilia specialia, & actualia cum singulari Dei protectione ex eo tempore illi contributa fuisse, ut speciale privilegium nulli hominum, quantumvis sancto, concessum habuerit, infallibiliter vitandi omnia peccata etiam venialia, ut testatur Sac. Conc. Trid. sess. 6. can. 23. & hoc est, quod docet S. Thom. 3. part. quæst. 27. artic. 6. ad 1. cum dicit B. Virginem à Deo in matrem electam amplio-rem sanctificationis gratiam obtinuisse, quæ à Ioan. Baptistam, & Ieremiam sanctificatos in utero Cuius signum, inquit, est quod B. Virgini præstitum est, ut de cætero non peccaret, nec mortaliter, nec venialiter, aliis autem sanctificatis creditur præstitum esse, ut de cætero mortaliter non peccarent, divina eos protegens gratia. Ita S. Thom. item in 3. dist. 3. q. 1. artic. 2. q. 3. in corp. in prima, inquit, sanctificatione Virginis gratia collata fuit ad bonum efficaciter liberum arbitrium inclinans, quamvis non esset sufficiens ad tollendam flexibilitatem liberi arbitrii in malum, quam etiam homo in primo statu habuit: in secunda verò sanctificatione gratia superaddita fuit, qua ita potentiam liberi arbitrii implet, ut in contrarium st. cti non posset, non quidem tollendo naturam libero arbitrio, sed defectum: sicut materia cæli ex eo, quod subsistit forma, qua omnem privationem ab eo excludit, non est in potentia ad corruptionem. & in solut. 2. docet: Tantam gratiam ei fuisse infusam quando concepit filium Dei, ut oblata sit ei potentia peccandi. Ita S. Thomas, qui, ut ait Suarez, videtur vel- le Virginem in prima sanctificatione datum, ut nunquam peccaret: sed in filii Conceptione

Virginis
impecca-
bilis va-
rie signifi-
catur.
Exod. 25.
Psal. 45.

petuo duratura. Hanc Virginis impeccabilitatem ligna fetim ob impurabilitatem tantopere celebrata significabat, ex quibus constabant atca foederis, & metula patris Exod. 25. quae Virginem, ut dixi capit 5. adumbrabant. Quam impeccabilitatem Regius Propheta Ptal. 45. illis verbis praedixit: Deus in medio ejus non commovebitur, & quasi reddendo rationem subjicit: Adjuvabit eam Deus mane die luculo, nimirum statim initio; quo indicat auxilium oportuno tempore, nimirum in ipso puncto immaculatae Conceptionis eidem Virgini concessum.

Virginis
ex impecc-
cabilitate
praestantia
Clemens
Alexand.
Nazianz.

Ex quibus praestantiam sanctissimae Virginis intelligere possumus, siquidem Clemens Alexandrinus lib. 1. paedag. cap. 2. Optimum, inquit est, nullo modo peccare perire, quod quidem esse dicimus. & Nazianzenus orat. 4. Eum, inquit, vita statum, qui omni profusus peccato vacent, Deus supra humana naturam modum constituit. Et tamen singulari privilegio Virgini hoc communicare voluit.

Virgo An-
gelis &
Sanctos in
impecca-
bilitate
superat.

23 Ex dictis infero, ut initio hujus cap. dicebamus, a Virgine, quod quidem pertinet ad hanc firmitatem, qua proximè Deo semper adhæsit, non solum homines sanctitate praeclearis, sed etiam Angelos omnes, antequam illi beatitudinem consequerentur, longè fuisse superatos: nam licet aliqui insignes Sancti confirmati fuerint in gratia, utpote Apostoli in die Pentecostes; omnes tamen originale peccatum contraxerunt, & a venialibus etiam immunis, ex Tridentino Concil. sess. 6. cap. 11.

Trident.
Concil.

Angeli quoque Sancti dum erant in via, ut Theologi scholastici loquuntur, antequam per beatitudinem confirmarentur in bono, licet non peccaverint ex dono gratiae efficaci, & perseverantiae a Deo ipsis collato, ut ex Augustino colligitur 12. de Civitate cap. 9. & Gregorio lib. 34. moral. capit. 37. tamen non dicuntur confirmati, ut colligitur ex S. Thoma 1. part. q. 95. art. 1 ad 3. & ex Alberto, ut dicimus, sicuti fuit Virgo sacratissima, quae non tantum ex singulari benevolentiae studio, quod eam Deus prosequatur, sed etiam quia futura erat Mater Christi immaculata, amplissimam firmitatem, ac in Deo stabilitatem, seu confirmationem in gratia per dona specialia copiosissima ab ipso Deo est adepti. Huc spectat, quod ex Alberto Magno dicitur S. Antoninus 4. part. tit. 15, cap. 44 § 7.

August.
Gregor.

S. Thom.
Albert.

Ratio Al-
berti in
impeccabi-

vbi probat charitatem Virginis fuisse magis inextinguibilem, ut ipse dicit, charitate Seraphim his verbis: Inextinguibilem, inquit: habuit Beata Maria super Seraphim, quod sic probat Albertus Magnus inextinguibile est quod non cessat, nec potest modo cessare, nec unquam potuit cessare, quam quod non cessat, nec potest cessare, sed tamen potuit aliquando cessare, sed charitas Seraphim, si non potest modo, potuit tamen aliquando cessare, scilicet in prima eorum conditione. quod patet per exemplum Luciferi, qui secundum B. Gregorium supremus fuit de ordine Seraphim, qui a charitate sibi collata cecidit de caelo: sed charitas B. Mariae nunquam potuit cessare, quod ostenditur per hoc, quia charitas non potest cessare, nisi per mortale peccatum, sed nunquam potuit peccare mortaliter, quia in utero sancti secuta, antequam posset peccare per ipsam sanctificationem ista fuit confirmata in gratia, & charitate, quod postea peccare non potuit etiam venialiter, unde nec amittere charitatem, quae tamen potuerunt Seraphim agere, & de facto aliqui amiserunt, scilicet Lucifer cum suis, ergo Beata Maria in hoc omnes excellit. huc usque S. Antonius ex Alberto Magno. Quid tamen addat donum confirmationis in gratia Virgini in tanta plenitudine collatum, ut ne venialiter quidem peccare potuerit, supra donum perseverantiae efficacis Angelis sanctis concessum, cum quo in sensu composito infallibiliter non poterant a gratia finaliter excidere, non est huius loci docere, videndi sunt Theologi in 1. 2. & Suarez lib. 3. in primam partem cap. 10.

FOMES IN DEIPARA A SUA Conceptione extinctus.

24 Circa fomitem verò quando in Virgine fuerit extinctus suppono ex 1. 2. F. n. tem, seu concupiscentiam esse appetitum sensitivum iustitia originali, vel simili dono, supernaturali non cohibitum seu re-frenatum, quatenus inordinatè, & absque rationis consensu sensibilia interdum appetere potest, quae concupiscentia aliquando ab Apostolo appellatur peccatum Rom. 7. quod habet in me peccatum, non quod verè in renatis sit peccatum, sed quia ut docet sacrum Concilium Tridentinum sess. 5. Ex peccato est, & ad peccatum inclinat quod docuerat Augustinus lib. 1. de nuptiis & concupiscentia cap. 23. & est relicta in bapuzatis ad agoniam: Qui

Fomes
quid sit
& quomodo fuerit
in Virgine
extinctus
Rom. 7.
Concil.
Trident.
August.

enim legitime contraxerit coronabitur. Hæc eadem concupiscentia à Magist. sent. in 2. dist. 30. dicitur: *Lex membrorum*; juxta illud Rom. 7. *Inuenio in membris meis aliam legem repugnantem legi mentis meae*; dicitur, *languor natura*. Et tyrannus quod idem docuit Augustinus ser. 12. de verbis Apostoli, ubi de hac concupiscentia loquens: *Ego, inquit, quicquid in me rebullat aduersus mentem meam, & litigat mecum delectatione contraria omnino interficere volo. Et si forte adiuuante Deo non consentiam, nolo habere cum quo litigem, multum est mihi optabilis inimicum non habere quam vincere*. hæc Augustinus.

His præmissis omnes Theologi consentiunt, in Virgine ex diuina gratia, & peculiaribus auxilijs, nunquam fuisse actum fomitis, cum dicat aliquid indecens, & inordinatum præueniens rationem. ut propterea Richardus Victorinus lib. 2. de Emmanuele c. 29. illud Plal. 45. *Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram, auferens bella usque ad finem terra*. de Virgine explicet: *Quæ est, inquit, terra ista, de qua bella omnia sine tenus auferuntur, nisi illa de qua idem Propheta, Veritas de terra orta est, de hac terra omnis pugna tollitur, in hac pax plena reparatur, & c. 13. In ceteris, inquit, Sanctis magnificum habetur quod à vitijs non possint expugnari; in Virgine mirificum videtur, quod à vitijs non potest ipsa, vel in moisco impugnari*. hæc ille.

Fomes 23 Difficultas tamen est quomodo fuerit sublatus. quæ in re S. Thomas 3. part. quæst. 24. art. 3. in corp. & art. 4. ad 1. cum Richardo à S. Victore cum Alberto, & Bonauentura: dicit, fomitem in Virgine per abundantiam gratiæ in prima sanctificatione acceptam, & perfectius per diuinam providentiam sensuualitatem ab inordinato motu prohibentem remansisse ligatum: sed quando Christum concepit, tunc omnino fuisse extinctum. Ratio eius est, quia non deicit aliquem à fomite totaliter liberari, donec Christus carnem sanctam acciperet, sicut ante Christum nullus hominum ad gloriam beatitudinem est admissus. At verò contrarium sentit Alesius in 3. part. quæst. 9. memb. 2. artic. 5. ubi docet in prima sanctificatione purgatam Virginem à fomite, ita quod nihil in persona sua remansit purgandum. Cum Alesio consentit Scotus, Gabriel, Almagnus, Mayo, qui in sermone de B. Virgine dicit fomitem in Virgine solum fuisse

extinctum, sed etiam ut perfectam eius extinctionem indicet, fuisse autem eradicatum. consentit etiam Suarius tom. 2. in 3. part. disput. 4. sect. 5. & Barrada lib. 6. cap. 3. & hæc sententia mihi maxime probatur; Dignitati enim Deiparæ magis congruit: si enim Deus optimus fomitem in Virgine impedire voluit in actu secundo, ut Theologi loquuntur, cur reliquisset in actu primo? qui sonat aliquid imperfectum, & de se, nisi impediatur, ad malum inclinatur, quo carere optabat S. Augustinus, ut dixi. Nam ex D. Thoma in 2. dist. 32. quæst. 1. art. 1. ad 4. simpliciter loquendo, melius est homini fomitem carere, quam ipsum habere, sed quo ad aliquid, & quantum ad aliquem statum hominis expedit, ne in superbiam elatus cadat. Præterea juxta illud Anselmi cap. 18. de Concept. Virg. *Deest Virgini ea puritate nitere, quæ maior sub Deo nequit intelligi*. Deinde Virgo in sua immaculata Conceptione accepit virtutes per se infusas, & septem dona Spiritus sancti, in quibus tantumquam in septem columnis firmissimis *Proverb. 9. edificata est*; accepit præterea virtutes morales, & per accidens infusas valde perfectas, ut recte probat Suarez disput. 4. sectio. 2. quibus appetitus sensitivus intrinsecè perficitur, & adjuncta Dei providentia per sua auxilia, ut concedit sanctus Thomas artic. 3. perfectissime ordinabatur. Hinc infero fomitem omnino fuisse extinctum. Quod si contentas aliquid aliud requiri, illud dicimus ab initio collatum Virgini, ut iste tyrannus, & hæc concupiscentia, de qua Apostolus ad Rom. 7. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus*, in Virgine non solum non regnari, sed ne habitari quidem, ut animaduertit Richardus loco citato. Ad hæc, in sententia illorum, qui negant Virginem cum originaliabe conceptam, multò magis hoc affirmandum est, ut sicuti ex Domo Sarcæ eiecta est ancilla Agar cum filio; ita à Virgine peccatum originale cum filio suo, qui est fomes, diuinitus sit exclusum. Atque hoc tantum abest, ut Christi dignitati aliqua ex parte deroget, ut efficaciam meritum eius, & charitatem erga illam, quam sibi in matrem elegerat; magis commendat: sicuti enim anima Virginis peccatum originale non contraxit ante Christi Incarnationem, non

Mayro.
Suarius.
Barrada.

August.
S. Thom.

Suarez.

S. Thom.

Rom. 7.

Richard.

Notandum exemplum Genes. 20. Fomitio extinctio in Virgine non derogat Christi excellentiam

zamen sine meritis Christi, idem de carne Virginis ab omni fomine ab initio liberata dicitur: nec est idem de perfectione gloriæ, quæ spectat ad terminum, in quo primus omnium Christus in anima, & corpore constitui debuit. hæc autem fomitis extinctio est perfectio accommodata viatorum, atque ad eam communicabilis.

DVBITATIVNCVLA, AN DEIPARA IUSTITIAM ORIGINALIEM HABUERIT.

Nam Dei para habuerit iustitiam originale Suarez.

VLTERIUS quærit quispiam, num fomes in Virgine fuerit extinctus per donum iustitiæ originalis hoc autem petit quæstio illa, num Virgini in sua immaculata Conceptione tributa fuerit iustitia originalis, de quo agit Suarez disp. 4. Sect. 6. & Barada libr. 6. cap. 3. & citant nonnullos graves auctores, quorum aliqui solum indicant alii expressè sentiunt, Virgine habuisse iustitiam originalem.

Ad quod breviter dico. Iustitiæ originalis tres fuisse effectus ex D. Thom. 1. par. quæst. 95. artic. 1. videlicet per eam ratio subdatur Deo, rationi autem vires inferiores, & corpus animæ. Virgini verò datum fuit donum originalis iustitiæ, non ex vi suæ originis, sed ex singulari privilegio quo ad præcipuos, & quasi formales effectus eius, qui sunt, subdere rationem Deo, & potentias inferiores rationi atque ita per hoc donum fomes extinctus fuit. Quantum vero ad mortem, & similes poenaltates, quæ de se non inclinant ad malum, quas etiam Christus assumpsit, ut docet D. Thom. quæst. 27. artic. 3. ad 2. has Virgo habuit, ut filio esset similis, & ne caretet magno merito ex eandem perfectione, ut pluribus explicat Suarez. Atque hæc dicta sunt de Virginis stabili in Deo similitate.

VIRGO SANCTISSIMA DEIPARA PRÆ ALIIS PVRI creaturis Deum in se excepit, atque ad homines detulit, eique maximè vicina fuit, tum ante Christi incarnationem, tum præcipuè in ipsa incarnatione, cum ex ea Christus Dominus corpus suum, quod in cruce pro nobis est immolatum, & in sanctissima Eucharistia nobis exhibetur, suscepit.

CAPVT VIII.

SVMMARIVM.

Deipara sanctitas ante Christi Incarnationem, & quomodo Deo ex voto consecrata fuit in templo num 6

Deipara cum Christo vicinitas in Incarnatione, & de mirabili mysterio Incarnationis numero 13.

Christi humanitas sacratissima vestimenti metaphorâ significatur.

Corpus Christi quod in Eucharistia exhibetur, in Incarnatione ex Deipara formatum numero 19.

S. Thom. Dionys.

TERTIA Thronorum Angelicorum ad materiales sedes (ut loquitur S. Thom. convenientia in eo posita est, teste Dionysio c. 7. cæl. hiera. & S. Thom. 1. part. quæst. 103. art. 5. ad 6. & art. 6. quia sedes suscepit sedentem, qui

in ea deferi potest, nihilque sedenti vicinior est sua sede: quod quidem in Thronis, qui sunt, tertius ordo supremæ hierarchiæ, ut explicant locis cit. Dionys. & S. Thom. reperitur. Hoc verò totum singulari ratione præ omnibus puris creaturis, quamvis Virgini Deiparæ inesse ita in confesso sit apud omnes, ut probatione non egeat; atque ad eam ex hac parte sedis Dei nomen illi singulari ratione inieciprimo sit tribuendum: nihilominus tamen eum hoc eximias Deiparæ laudes contineat, in eiusdem honorem in præsentia accuratè id mihi ostendendum existimavi. Pro eius declaratione illud præmitto; Thronos Angelicos ad eam familiariter ex Divo Tho. 1. part. quæst. 103. art. 6. suscipere Deum, ut in eis inhabitare dicatur immò hæc inhabitatio divina, ita in nomine Thronorum importatur, ut S. Thomas 1. part. quæst. 109. art. 1. ad 3. investigans rationem, quare cum dæmones de singulis ordinibus Angelorum, etiam Throno

S. Thom. Cur dantur Thronis nomines nunquam tribuntur.

Thronorum ceciderint, nunquam tamen illis potest casum Thronorum nomen, sicut nec Seraphim, vel Dominationum, tribuatur: sed aliorum aliquorum tantum ordinum. (Nam Lucifer Ezech. 28. dicitur Cherub. quod à scientia deducitur, & ad Ephes. ult. Demones dicuntur, Principes, & Potestates; quæ nomina à Principatu, & potentia derivantur.) S. Thomas, inquam, ad hoc respondet: Quoniam in nominibus Seraphim, Thronorum, & Dominationum importantur ea, quæ opponuntur peccato; nomen enim Seraphim ab ardore charitatis, Thronorum verò ab inhabitatione diuina imponitur, nomen autem Dominationum quandam libertatem importat: ideo Angelis peccantibus, huiusmodi nomina non tribuuntur. hæc tenet ex D. Thoma. Ex quibus illud ad mores inferamus, nobis non magno opere gloriantium esse de scientia, cuius plenitudinem sonat nomen Cherubim: neque de potentia, ac fortitudine, vel super alios principatu, quæ omnia non tantum in sanctis Angelis, sed etiam in Dæmonibus reperiri possunt; & mulandam verò nobis esse charitatem, nec non Dei in nobis inhabitationem, & libertatem illam, qua teste Apostolo Galat. 4. Christus nos liberavit, quæ non nisi Sanctis Angelis conueniunt. his positis.

2. Excipere in se Deum familiariter, sic ut inhabitet, eundemque præterea ad alios deferre, nec non Christo esse vicinum, B. Virgini præcipua quadam ratione præ omnibus conueniunt, quod sic ostendimus. In primis in Virgini anima per copiosiores gratias, quam in reliquis creaturis, quæ rationis participes sunt, Deus non solum familiarissimè est exceptus, verum etiam mansionem perpetuam fecit ab instanti eius conceptionis immaculatæ, & in eius postea utero ex ea carnem suscipiens, novem mensibus resedit Christus Dominus, in quo Colos. 2. Inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Præterea Apoc. 7. Agnus, qui Christus significabat, in medio huius Throni id est Deiparæ esse scribitur: ita ut Virgo ipsa, teste Ildelfonso serm. 2. de Assumpt. & S. Bernardino Senensi tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 1. verè dicere poterit illud Eccles. 24. Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo, quod idem teste Ildelfonso serm. 2. de Assumpt. cecidit David Psalm. 86. Homo natus est in eo, & ipse fundauit eum Altissimus, in Virgine porto inhabitauit Deus

absque ulla repugnantia, & contradictioe non modò voluntatis omnino Deo subiectæ, sed absque ulla, vel minima formis rebellionem ut capite præcedenti diximus. Ideo ex Andrea Creteni orat. de dormit. Virg. & Damasceno orat. 2. de Natiuit. Beatissima Virgo est mons Sion, mons coagulatus, mons pinguis, mons ille Psalm. 67. In quo beneplacitum est Deo habitare in eo, ideo Dominus habitabit in finem. Ideo Bernardus hom. 3. super Missus est: Ave, inquit, gratia plena, Dominus tecum, nec tantum Dominus filius tecum, quem carne tua inuicis, sed Dominus Spiritus sanctus, de quo concepit, & Dominus Pater, qui genuit, quem concepit, Pater (inquam) tecum, qui filium suum fecit & tuum. Filius tecum, qui ad eandem in te mirabile sacramentum, mirò modo, & sibi referat genitale secretum, & tibi seruat virginalè signaculum: Spiritus sanctus tecum, qui cum Patre, & filio Augustinus, tuum sanctificauit uterum, ita Bernardus. Et Augustinus serm. 14. de Natiuit. eleganter docet, quod famulatum magis esse cum Virgine sanctissima quam cum Angelis: Dixit, inquit, Angelus Maria, Dominus tecum, plus quam tecum, ita est gelio Dominus tecum, ut sis in corde suo, sis in utero tuo, adimpleat mentem tuam, adimpleat carnem tuam: Proceda formosus de utero tuo tanquam sponsus de thalamo suo: Procedat princeps ex Aula regali, ita ut virginitatem tuam non faciat violari. & D. Thomas opusc. 8. sanctissimam Deiparam Angelos in familiaritate diuina superare testatur: Et ideo (inquit S. Thomas) hoc designans Angelus dixit (Dominus tecum) quasi dicat, ideo exhibeo tibi reuerentiam, quia in familiarior es Deo quam ego: nam Dominus est tecum, Dominus (inquit) Pater cum eodem filio, quod nullus Angelus, nec aliqua creatura habuit, Luc. 1. Quod enim nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei: Deus filius in utero, Isai. 49. Isai. 48. Exulta, & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui sanctus Israël: Aliter ergo Dominus cum beata Virgine quam cum Angelo, quia cum ea, ut filius, tu Angelo ut Dominus: Dominus Spiritus sanctus, sicut in Templo, unde dicitur Templum Domini, Sacrarium Spiritus sancti, quia concepit de Spiritu sancto, Luc. 1. Spiritus sanctus superuenit et in te, sic ergo familiarior est cum Deo Virgo quam Angelus, quia cum ipsa Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus sanctus, scilicet tota Trinitas: unde cantatur de ea. Trinitas nobile vicinium, hæc S. Thomas.

Isai 6.

3 Alij quoque Patres ex comparatione Seraphim duabus alis apud Isaiam cap. 6. faciem velantium, Deiparæ dignitatem, & cum Deo præ Angelis familiaritatem ostendunt,

Chrysof.

Chrysofomus enim in sermone de beata Virgine: *Vs cognoscere, inquit, quanto Virgo hac præstantior sit celestibus potentij. Illa cum timore, & tremore assistunt faciem velantos suam Hec humanum genus illi offeri, quem genuit: per hanc & peccatorum veniam consequimur.* ita Chrysofomus.

Epiphani.

& Epiphanius sermone de Deipara, probans eam transcendere Seraphim, ac Cherubim: *Hec enim auertuntur, inquit, cum nequeam spiritalem ignem intuitu fixis oculis inueneri; Hac autem aperta oculis fixè intuens incomprehensibilem, & somni expertem oculum Christi cum desisterio, & osculo salutabat: Exercentes Angelorum (qui sunt scabellum pedum Christi) proccidentes, nec videri possunt, nec contingere, hac verò labra labris coniungens incomprehensum salutabat. O Virgo incomprehensi mysterij ferens miraculum, quasi iam ter optata in orbi prædicasti; Virgo sublimior Angelis facta est, Superior ipsi Cherubim, & Seraphim, placens Christo Regi, à Deo in honore habita tanquam ancilla digna, & Mater, hæc Epiphanius.*

Method.

B. Virgo
est forceps
calculi pur-
rificantis.
Isai 6.
Greg. Ni-
comed.

Methodius oratione in hypapantem ad calculum illum, seu carbonem ignitum, quo Isaiæ labia mundata sunt, spectans; quem unus de Seraphim non est ausus contingere, sed forcepe (Isaiæ 6. cap.) accedit de altari, sic ad Deiparam ait: *Tu purificantis carbonis forceps expressit Propheticus, qui carnem ferebat, & labra expurgabat, qua Seraphico custodiebatur.* sic ille. Christus enim charitate ardens, purgationem peccatorum faciens, per calculum illum adumbratur, ut docet Theodoretus

Theodora.

Basilus.
Cyrillus.
Damasce.

in Isaiæ caput 6. & Basilus, & Cyrillus, & Damascenus oratione prima de Natiuitate; *Carbo enim ignitus unionem Dei, qui per ignem significatur in humanitate, absque naturarum confusione ostendit. Christus autem (ait Cyril-
lus) est Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi. & Damascenus loco citato Christum vocat diuinitatis carbonem: Quem, inquit, ut labia nostra tangeret, obsecrabat, ut hac ratione purgati, ipsum cum Patre, ac Spiritu laudemus clamantes Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Sa-*

baob: licet autem Seraphim (inquit Theodoretus) omnium Angelorum sint supremi, neque tamen manu diuinum corpus attingunt, rem sanctiorem quarunt, forcepe accipiunt: At verò Christus Dominus à Deipara in suo virgineo utero exceptus ab ea tanquam forcepe immediatè ad nos purgandos delatus est. Propter hoc etiam ab Andrea Cretensi oratione de Annunciatione Virginis dicitur: *Salue Seraphica mystici antracis sibiula* quod maximam eius cum Christo vicinitatem indicat.

4 Deinde beata Virgo Deum non tantum excepit, sed etiam portauit, si enim iustis dicitur ab Apostolo. *Coniuncta. o. Glorificate, & portate Deum in corpore vestro*, quanto magis hoc Virgini conuenit, propter uberiorem eius præ reliquis gratiam, & quia singulariter de suis sanguinibus conceptum gestauit in utero, de qua in Euangelio extollens vocem illa mulier verè dixit Christo, *Beatus venter, qui te portauit*, quod Ecclesia idem idem repetit illis verbis, *Beata viscera Maria Virginis, qua portauerunt aterni patris filium.* Ipsa toties infantem Christum in gremio fouit, in ulnis sacratissimis gestauit, cumque adhuc in utero existentem detulit in montana Judææ ad sanctificandum Joannem Baptistam: ejusdem Domini Præcursorem. Quare Hieronymus Epistola 7. *Sic Ioannes Baptista, inquit, ad introitum Maria exultauit, & iussit, Audiebat enim verba Domini per os Virginis personantis.* Ideo sanctus Gregorius Thaumaturgus oratione de Annunciatione de Deipara, *Sola, inquit, ferens, qui verbo portat omnia.* & Methodius oratione in hypapantem, *Tu cuncta continentis, & comprehendens incomprehensio, tu illius gestatrix, qui verbo suo portat uniuersa, propterea, ut dixi cap. 5. figuratur per Ferculum illud Salomonis magnificentissimum, in quo cum magna maiestate Salomon deferebatur, de quo Cantic. 3. Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis libani, columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, meo charitate construxit propter filium Ierusalem, cuius ferculi structuram loco citato explicauimus. Ad hoc ferculum respiciens Georgius Nicomed. orat. de Præsent. Virg. vocat illam Thronum gloriosum, & re-*

Methodius oratione in hypapantem, Tu cuncta continentis, & comprehendens incomprehensio, tu illius gestatrix, qui verbo suo portat uniuersa, propterea, ut dixi cap. 5. figuratur per Ferculum illud Salomonis magnificentissimum, in quo cum magna maiestate Salomon deferebatur, de quo Cantic. 3. Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis libani, columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, meo charitate construxit propter filium Ierusalem, cuius ferculi structuram loco citato explicauimus. Ad hoc ferculum respiciens Georgius Nicomed. orat. de Præsent. Virg. vocat illam Thronum gloriosum, & re-

gium ferculum, quo veclum Verbum cum carne aduenit, propterea etiam, ut cap. 3. diximus, appella-

appella-

appellatur Cælum, à Patribus, non tantum propter celestem puritatem, & excellentiam, sed etiam quia sol iustitiae Christus Dominus, qui tabernaculum suum in ea posuit, cum in fiant à diuinorum honorum vberitate ab ea veluti in suo tabernaculo, Stantquam ab amato celo delatus omnes in unum, &c. I. facit &

sublime euecta, vic. 4. s. & 6. ostendimus, Christo quoque præ reliquis magis em vicina Sanctus quoque Thomas 3. par. q. 27. art. 1. ad 1. Virginem probatuisse gratia plenissimam. Quia inquit, Christo ductore gratia propinquissima, hoc ipsum indicat illud, quod in corpore mystico sanctæ ecclesiæ ipsa colli lo-

S. Thom.

Bernar. in Psal. Ignatius Maria Christifera

in suis bonis cumulatilime reperit. Hinc Bernardus sermone 7. in Psal. Qui habitat, de Deipara, sic ait: Magnus ille Ignatius discipulus quem diligebat Iesus auditor in pluribus, quas ad eam conferpsi epistolas. Christifera consulari; egregius plane titulus dicitur, & commendatio honoris immensa. Nempe cui seruu e regnare est, Gestari hunc non onerari est seã ornari. ita Bernardus.

capiti vicinissimum esse constat. S. Bernardus serm. in Apocal. 12. ex Deiparæ cum filio vicinitate & familiaritate probat eiusdem intercessionem apud filium efficacissimam. Amplectamur, inquit, Maria vestigia, fratres mei, nec amittimus donec benedixerit & nobis; potens est enim, nempe velle est medium inter vorem, & arcem; Mulier inter solem, & lunam; Maria inter Christum, & Ecclesiam constituat: seu forte martiris non tam velle oportum vore, quam amicitiam sole mulierem: magna quidem iam latitudo seumira omnino vicinitas; Quo modo enim in tam vubementi seruire tam fragilis natura subsistit & intia. Quam familiaris ei facta est Domina, quam proximo, imo quam inima hert mure sti; quam iam inuenisti gratiam apud Deum? in te manet, & tu in eo & vestis eum, & vestis ab eo: vestis eum substantia carnis, & vestis ille te gloria sua manifestans, vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. huc utque Ber. Bernardus S. h. tu Bernardus Senensis tom. 3. S. Bernardus serm. 1. de glorio nomine Mariae ait 2. ca. dicitur.

Cap. 16 Bernard.

Isai. 29. Virgo est nubes laeuis. Ambros. Hierony. Procopius Gazetus.

Isai. 29. Hec est (Isai. 29.) nubes illa leuis super quam Dominus ascendit, & ingressus est Aegyptum, & à facie eius commota sunt simulaera Aegypti: de Virgine enim nubem hanc leuitem interpretatur Ambrosius de infir. Virg. cap. 13 Hieronymus, & Procopius G. zeus in Isai. 19 super quam Dominus ascendens eius vlnis, ut ait Procopius, Herodianam tabiem fugiens, cum iuxta Isaiæ vaticinium commotata sunt, & conuicta simulæra Aegypti, in Aegyptum est delatus, de quo puitre S. Antonius 4. part. tit. 15. cap. 2. §. 1. cur autem B. Virgo dicatur nubes leuis, c. 3. diximus. Andreas verò Cretensis orat. 2. de dorm. alludens ad il-

Amplectamur, inquit, Maria vestigia, fratres mei, nec amittimus donec benedixerit & nobis; potens est enim, nempe velle est medium inter vorem, & arcem; Mulier inter solem, & lunam; Maria inter Christum, & Ecclesiam constituat: seu forte martiris non tam velle oportum vore, quam amicitiam sole mulierem: magna quidem iam latitudo seumira omnino vicinitas; Quo modo enim in tam vubementi seruire tam fragilis natura subsistit & intia. Quam familiaris ei facta est Domina, quam proximo, imo quam inima hert mure sti; quam iam inuenisti gratiam apud Deum? in te manet, & tu in eo & vestis eum, & vestis ab eo: vestis eum substantia carnis, & vestis ille te gloria sua manifestans, vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. huc utque Ber. Bernardus S. h. tu Bernardus Senensis tom. 3. S. Bernardus serm. 1. de glorio nomine Mariae ait 2. ca. dicitur.

Beñ.

S. Antoni. And. Cre. Psalm 67. Virgo curriples. Damas.

S. Antoni. And. Cre. Psalm 67. Virgo curriples. Damas.

Amplectamur, inquit, Maria vestigia, fratres mei, nec amittimus donec benedixerit & nobis; potens est enim, nempe velle est medium inter vorem, & arcem; Mulier inter solem, & lunam; Maria inter Christum, & Ecclesiam constituat: seu forte martiris non tam velle oportum vore, quam amicitiam sole mulierem: magna quidem iam latitudo seumira omnino vicinitas; Quo modo enim in tam vubementi seruire tam fragilis natura subsistit & intia. Quam familiaris ei facta est Domina, quam proximo, imo quam inima hert mure sti; quam iam inuenisti gratiam apud Deum? in te manet, & tu in eo & vestis eum, & vestis ab eo: vestis eum substantia carnis, & vestis ille te gloria sua manifestans, vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. huc utque Ber. Bernardus S. h. tu Bernardus Senensis tom. 3. S. Bernardus serm. 1. de glorio nomine Mariae ait 2. ca. dicitur.

Beñ. Bernardus

B. Virgo multa Sa. ex docibus nua legis similia scit. Luc. 1.

B. Virgo multa Sa. ex docibus nua legis similia scit. Luc. 1.

Amplectamur, inquit, Maria vestigia, fratres mei, nec amittimus donec benedixerit & nobis; potens est enim, nempe velle est medium inter vorem, & arcem; Mulier inter solem, & lunam; Maria inter Christum, & Ecclesiam constituat: seu forte martiris non tam velle oportum vore, quam amicitiam sole mulierem: magna quidem iam latitudo seumira omnino vicinitas; Quo modo enim in tam vubementi seruire tam fragilis natura subsistit & intia. Quam familiaris ei facta est Domina, quam proximo, imo quam inima hert mure sti; quam iam inuenisti gratiam apud Deum? in te manet, & tu in eo & vestis eum, & vestis ab eo: vestis eum substantia carnis, & vestis ille te gloria sua manifestans, vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. huc utque Ber. Bernardus S. h. tu Bernardus Senensis tom. 3. S. Bernardus serm. 1. de glorio nomine Mariae ait 2. ca. dicitur.

Virgo stel

Virgo Christo vicinissima.

Virgo Christo vicinissima.

Amplectamur, inquit, Maria vestigia, fratres mei, nec amittimus donec benedixerit & nobis; potens est enim, nempe velle est medium inter vorem, & arcem; Mulier inter solem, & lunam; Maria inter Christum, & Ecclesiam constituat: seu forte martiris non tam velle oportum vore, quam amicitiam sole mulierem: magna quidem iam latitudo seumira omnino vicinitas; Quo modo enim in tam vubementi seruire tam fragilis natura subsistit & intia. Quam familiaris ei facta est Domina, quam proximo, imo quam inima hert mure sti; quam iam inuenisti gratiam apud Deum? in te manet, & tu in eo & vestis eum, & vestis ab eo: vestis eum substantia carnis, & vestis ille te gloria sua manifestans, vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. huc utque Ber. Bernardus S. h. tu Bernardus Senensis tom. 3. S. Bernardus serm. 1. de glorio nomine Mariae ait 2. ca. dicitur.

Luc. 1. Qu

DEIPARÆ SANCTITAS ANTE Christi incarnationem: & quomodo Deo ex voto consecrata in Templo.

CETERVM, vt virginis beatissima miam

S. Bernardus.

nam præ reliquis ad Deum propinquitatem ostendamus, non secundum animam solum, verum etiam secundum corpus, quæ ad quaduplicem hanc, cuius meminit S. Bernardus, vicinitatem ferme reuocari potest: de vnaquaque illarum, quod multiplices eiusdem Virginis laudes complectantur, aliquantò uberius mihi agendum duxi. Et quidem positus ijs quæ de immentitate gratiæ, præ se ferunt quam in immaculata sua Conceptione, tum in filij Dei admirabili Conceptione, denique in sua gloriosa Assumptione, est adeptæ, de qua cap. 4. 5. & 6. disserimus; ex quibus eius præ alijs omnibus cum Deo vicinitas facillè intelligi potest; nonnulla præterea, quæ hoc ipsum perspicuè demonstrant, asseramus.

Maria vicinitatem ad Deum antelucationem

Et prima sanè Virginis cum Deo vicinitas spectari potest tum ante diuini verbi incarnationem, tum etiam in ipsamet. Incarnatione: & de vtraque quidem in præsentem capite agemus. Quod autem spectat ad vicinitatem qua Deo proxima fuit ante filij incarnationem, vt rem totam ex suis inijs retexamus, Deipara semper Virgo antequam conciperetur à sanctis iocachim. & Anna eius progenitoribus iam senibus, & diuturna sterilitate laborantibus (de quorum egregia pietate cap. 18. vberius agendum) multis precibus, lacrymis, & que ieiunij, voto etiam nuncupato consecrandi in Templo ad diuinum obsequium, quam suscepissent prolem; fuit ipsi Deo promissa, vbi verò est in lucem edita, & ab lactata, sanctissimi eius parentes voti reuoluit; reddendi memores, Trimulam ad Templum adductam, atque sua etiam sponte se ipsam offerente in Deo dicarunt, vbi que eam dimiserunt non educandam tantum, quem admodum complures virgines, quæ in Templo degebant; sed etiam veluti sacratissimum munus Deo ex voto redditum, atque oblatum; vt iuxta illud Psalm. 91. *Plantæ a in domo Domini, in atrijs domus Dei nostri floretet, eo que in loco cunctis virtutibus præ alijs omnibus, quæ ibi degebant enituit, vt ipsi merito dicatur illud Proverb. 31. *Mulier filia congregauerunt diuitias, in supergressa es vniuersas; & Ecclesia ex eius persona in quodam Responsorio: *Congratulamini mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo Ceterum de præclarissimis Deiparæ virtutibus, quæ dum esset in Templo, emicabant copiosius cap. 21. agemus. Quoniam autem erat Deo singulari-***

Cap. 18.

Psalm. 91.

Proverb. 31.

Cap. 21.

ter consecrata, & omni virtutum genere insigniter exornata hinc factus est, vt singulari privilegio in ipsis templi adytis, atque in sanctis sanctorum, quæ reliquis inaccessa erant fuerit educata, vt mox videbimus, cibusque ei coelitus ab Angelo allatus, vt cap. 26. iunius ostendemus, id quod complures Patres, quos mox citabimus, asserunt, ipsa verò omnium mortalium prima viginis perpetuæ votum Deo obtulit cum in Templum esset præsentata, vel, quod magis mihi probatur, iud in ipso instanti suæ immaculatæ Conceptionis nuncupauit, tunc enim, & vsus rationis ei est acceleratus, & simul id Deo gratum esse cognouit, quod plenius cap. 32. vbi de eius viginitate agemus, probabimus. Atque hinc in eius desponsatione inter Sacerdotes oram dicunt difficultatem cum ex vna parte virgines omnes, quæ in Templo vivebant, iam ad nubilem ætatem peruissent, nuptiæ tradiderent ex alia verò parte Sacerdotes egregiam Virginis sanctitatem non ignorant, & viginis votum ab ea editum ex ipsa cognoscentes, eoque ex parentum voto, & suo consensu Deo dicatam esse scientes, taic, ac tantum donum Deo consecratum homini desponsare non audebant; quapropter Deum conuulerunt, atque eius iudicio diuinitus sunt admoniti, vt Iosepho ex tribu iudæ viri intro gressimo, atque sanctissimo desponderetur: qui Virginis sanctitatem adeò colebat, atque suspiciebat, vt licet postea eam in vtero concepit cereret nihil tamen sinistra de ea opinari se ausus, vt docent Origenes hom. 1 in diuersis. Hieronymus in Matth. Chrylogus serm. 145. Theodoretus in Matth. 1. Bernardus hom. 2. in Misit est, quamuis iustinus in Dialogo cum Triphone, & alij contrarium sentiant, de quo nihil in præsentia statuto. Ceterum S. Ioseph noiens eam traducere, voluit occultè demittere eam, donec ab Angelo totius mysterij certior factus, eam deinceps tanquam Domini sui matrem obseruauit, atque reuerentus est, ei que fideliter ministrare studeat, cui hoc etiam nomine plurimum omnes debemus. Quocirca in reuelationibus B. Gertrudis libr. 4. cap. 12. sic legitur: *Cum in celo nominabatur B. Ioseph, cui eras desponsata mater viginis. Omnes sancti capita sua reuerenter ob honorem eiusdem inclinabant, & nudi oculorum amice ab illo blandiebantur, ipsius dignitatis congaudentes hæc ibi*

Cap. 21. Maria matrem primam viginis

Cap. 31

Origenes Hierony Chrylog Theodoret Bernardus iustinus

S. Gertrudis

Verum

Verum inclitæ laudes, & eximia merita S. Ioseph, qui ipsius Virginis Deiparæ fuit, & Pater Christi est reputatus, maiora sunt, quàm ut breui digressionè comprehendi possint; inde illa alius pro dignitate iusto volumine pertractanda relinquamus. de eius tamen integerrima virginitate agemus in tractatu de Virginibus sect. 2. Illud tamen minimè prætermittendum, quod Deiparæ lib. 7. reuelat. S. Brigitæ cap. 25. eidem reuelauit. Pro certissimo, inquit, scire debes, quod Ioseph antequam desponsauit me, intellexit in Spiritu sancto me non esse virginis meo Deo, immaculatamque esse cogitatione, verbo, & opere. Quis ea intentione desponsauit me, ut seruiret mihi habendo me pro Domina sua, & non pro uxore. Ego autem in Spiritu sancto scivi certissimè, quod virginitas mea perpetuo permaneret: illa licet ex occultis dispensatione Dei viro desponsabar: sed postquam consensu nuncio Dei Ioseph videns verum meum Spiritu sancto virtute insinuescere, expauit vehementer, nec suspicatus contra me aliquid sinisterum, sed recordatus dicta Prophetarum prænuntiantium filium Dei nasciturum de Virgine, reputabat se indignum tali seruire Mauri, donec Angelus in somnis præcepit sibi non solum, sed cum charitate mihi in strata. hæc ibi. Cæterum ad ea, quæ diximus Patrum testimonio confirmanda veniamus; omnia ista, quæ alibi à nobis ex instituto pertractari significauimus.

S. Brigitæ.

B. Virg. ad huc in fani Deo est dicata.

Euodius. S. gnat. us Niciphor.

Grego. Nazian.

Grego. Nyssen.

7. Euodius primus post S. Petrum Antiochenus Episcopus à S. Ignatio in Epistola ad Antiochenos beatissimus appellatus in Epistola quadam, quæ inscribitur, Lumen; apud Nicephorum lib. 1. cap. 3. inter alia sic ait: Maria trimula cum esset in Templo est præsentata, & ibi in sanctis sanctorum traiecit annos undecim, deinde rursus Sacerdotum manibus Iosepho ad custodiam est tradita, apud quem dum mensis egisset quatuor ab Angelo Gabrielis latum illud accepit nuntium, sic Euodius. Gregorius Nazianzenus in Tragædia, quæ inscribitur, Christus patiens; hæc ex persona Deiparæ ad Christum cecinit.

Simul atque nata sum, patris, cui ut arboror,
Ex mente summa, me meus nutrit pater,
Non inter illos, quos colunt homines, lares;
Sed me sacra mater adis destinat.

Gregorius Nyssenus hom. de Christi natiuitate ex arcana quadam historia plura referens: Virginis, inquit, Mater cum esse sterili matrem à Samuelis imitatio, supplicem Deum orat

pro fecunditate: quod si mater euaserit se quodcumque peperit, ei dedicaturam; quam obrem cum siliam suscepisset, eam vocauit Mariam, ut ipso etiam nomine testaretur acceptum munus à Deo: Illa igitur cum iam grandis scilicet esset, nec vere matris amplius imigeret, eucis ad templum Deo reddidit, & studiosè promissum exoluit. Sa. 1. Reg. 1. cerdotes autè quandis paruula fuit ad Samuelis similitudinem in sanctis adibus educarunt: sed cū iam adoleceret, consulebant quidnam agerent de sacro illo corpore, ne Deū offenderent: etenim natura legi illam subicere, ut cuiusdam in matrimonio collocata seruiret, absurdissimum videbatur. Instar enim sacrilegij fuisse: si muneris Deo sacrati, dominus homo fieret, legibus, n. erat constitutum, ut maritus dominaretur uxori. Mulierè

Quaratione Deiparæ. Iosepho est desponsata.

Metaphrastes. Niciphor.

S. Epiph.

Hierony.

rursus inter Sacerdotes in Templo versari, nec lex nec grauitas permittebat. Deliberantes igitur in hac sententiam diuinitus conuenerunt, ut eam conuubij nomine cuiusdam desponderent, qui tantè ad custodiã eius dumtaxat esset idoneus. Ad hoc autem munus aptissimus inuentus est Ioseph ex eadem Tribu, & patria, quæ erat Virgo, huc usque Nyssenus. Metaphrastes oratione de vita, & dormitione Deiparæ citat Nyssenum, eademque priorius refert, eui consentit Nicephorus libro 1. eccles. histor. cap. 7. qui Deiparam ait iuxta votum à parentibus in Templo Deo consecratam, tertium iam tum agentè ætatis annu: Et Sacerdotes, inquit, tum eam tanquam sanctius quoddam donarium susceperunt, & puellam in sacrario fruendam esse iuxta, ad antiqui illius Samuelis similitudinem: itaque illa, v. res in acta, & sacrosancta in templi sanctiore loco, & ad ipsas vixit. hæc Nicephorus. S. Epiphanius hæc 79. contra Collyndianos, agens de Conceptione Deiparæ ab Angelo parentibus prænunciata, citat historiam Mariæ, & traditiones, & adiecit, Virginem per preces, & omnem diligentiam secundum promissionem patri, ac matris datam esse. Idem serm. de laud. Virg. hæc 78. Virginem ait secundum promissionem velut Isaac dispositam.

8. Hieronymus in libro de natiuitate Mariæ tom. 9. eadem refert, quæ Nyssenus, & alii, & addit S. Ioachim pro suscipienda sobole oranti ab Angelo prædictum: Anna uxor tua pariet tibi filiam, & vocabis nomen eius Mariam: hæc etiam, ut uouisti, ab infantia sua, Domino conseruata, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex uero matris: ubi Hieronymus natiuitatem Deiparæ narrauit, subiicit.

P

Cam.

Cumque trium annorum circulus volueretur, & ablationis tempus completum esset, ad templum Domini Virginem cum oblationibus adduxerunt: & post pauca: Voto suo perfectio Virginem intra septa Templi cum alijs virginibus ibidem educandam dimiserunt, ipsi vero Domum regressi sunt: Virgo autem Domini cum aetatis processu, & virtutibus proficiebat, quotidie namque ab Angelis frequentabatur, quotidie diuina visione fruebatur. Cuius autem Virgo ad quartumdecimum annum peruenisset, & denunciatum esset, ut Virgines, qua hoc implessent tempus, domum reuertentur, & nuptii traderentur: sola Virgo Domini Maria hoc se facere non posse, respondit dicens: se quidem, & parentes suos Dominum seruio mancipasse, & in super seipsam Domino virginitatem vouisse; pergit postea Hieronymus de scriberet, quomodo Pontifex antecessor factus opus esset, primorum consilio Dominum consuluit, cuius oraculo is de domo Dauid est electus cuius virga ad altare allata storem geminasset. & in eius cacumine spiritus Domini in specie columbae confidisset; sicque ostensus est Ioseph grandaeuus, cui commendari, & desponsari debebat Virgo. Idque factum est. haec ex Hieronymo. Andreas Cretensis oratione 1. de donim. Deiparae, refert parentes Deiparae steriles enixè Deum pro foecunditate rogasse, & crebra sacrificia faciendae curasse, diuinumque responsum, ac promissionem accepisse. & post pauca de eius praesentatione. Potest, inquit, inter alia summam recenseri Virginis aduentus ad Dei templum, quomodo sit puellorum munus Deo dedicatum, quomodo in adytis tanquam in aureis uicta thalamis immortalis, non autem communem cibum sumebat. haec Andreas.

Andr.

Cret.

Parentes

Deipara

steriles cum

precibus à

Deo impet-

trant.

German.

Patriar.

9 Germanus Patriarcha Constantinopolitanus vir sanctissimus in orat. de praesentatione Deiparae, S. Annam Zachariae Sacerdoti Ioannis Baptistae parenti narrantem introducit, quomodo sterilis cum esset filiam suscepisset, cum enim plurimas preces Deo se obtulisset diceret, suumque conjugem quadraginta dierum ieiunio hoc idem à Deo flagitasse: Hoc quoque, inquit, adieci, quoniam tibi Domine donum gratiarum actionis omnino & maneat in tuo Sanctuario: anquam sacrum donarium, & munus pretiosissimum, quod mihi datum est à te, qui es perfectissimus dator pretio-

ssimorum munerum. & mox: hinc ergo eo ablato vota mea reddo Domino, qua distinxerunt labia mea, & locutum est os meum in afflictione. Non Regi terra meam offerens filiam, sed Deo caelesti, & Regi decantam. Accipe deinceps o Propheta meam à Deo datam filiam, & introducā plantam in loco sanctuarij in promptu Dei habitaculo. & infra: Zacharias puellam lactus tenens, eam prompto, & alacri animo introducit in sancta sanctorum, & iterum: Manu autem puella de cetero in sanctis sanctorum, seu in Templi penetralibus, Ambrosiam nutrit montem per Angelum accipiens usque ad secundam aetatem. Idem Germanus initio illius orationis sic habet: Vbi non sapē, sed semel solum in anno Sacerdos ingreditur peragebat cultus mysticos, illuc Mater Domini, ut ibi perpetuo maneret à suis adducitur parentibus, & ut esset in sacris gratia adytis. Quis vidit, aut quis audiuit fecimam, qua adduceretur in intima sancta sanctorum, ad qua vix patet aditus hominibus, ut in his habitet. & versetur? & mox: Inuenimur, quemadmodum Propheta Zacharias eam suam manu accipit, & adducit in adyta, non dicens eius parentibus; Non faciam hanc rem maxime nouam, neque puellam introducam in sancta sanctorum, ut in eis habuit assidue, in qua semel in anno suffus sum intrare. Nihil tale dixit Propheta Zacharias, sed ut qui praesens esset futurum, quoniam erat Propheta, eam expectans, sicut qui post eum fuit Simeon illius filium, eam us quoque excipit prompto, & alacri animo. haec Germanus. Geotgius Nicomediensis oratione de oblat. Deiparae eadem fere habet. quae Nyssenens, & Germanus, & inter alia ait: Deiparam Angelus circumcirca spansibus, & collatantibus a parentibus in Templo oblatam, Zachariam vero propheticis spiritu affluam Virginis aduentu esse latatum: Atque cum ea versante (ut solebat) in adytis, vidisse Angelum sermocinantem, eique praebentem alimentum. & infra, cum praeselata de Virgine dixisset, subiicit: Tu autem o homo admirabilem, & nouam in Templo viuendi rationem audiens Virginis, noli de eo dubitare, noli examinare ratione ea qua non potest capere cogitatio. & infra: Oportebat non in sanctis sanctorum Tabernaculi, sed in ipso caeli in prima aetate educari eam, qua his conspectus est lactior. & puritate antecellit, haec ille, qui pleraque alia in laudem Deiparae persequitur. Damascenus lib. 4. de

German.

In sacris
templi adytis
Deipara
educata.Geotgius
Nicomediensis.

Damasc.

fide cap. 19. *Quemadmodum*, inquit, *præsa illa Anna cum sterilitatis morbo laboraret, per orationem, ac promissionem Samuelem procreavit: eodem modo hæc etiam per orationem, & promissionem Deo genitricem à Deo accepit, ut ne hic quæq; cuiquæ ex illustribus matronis cederet. & infra: Adducitur Despara in Templum, atque in domo Dei plantata, atque per spiritum saginata, instar oliuæ frugifera virtutum omnium domicilium efficitur.* Pantaleon Diaconus in Encomio S. Michaëlis apud Metaphrastem, & habetur in Surtio 29 Septembris: Idem, inquit, Zacharias vidit Gabrælem in sanctis sanctorum cibum de caelis afferentem ad Desparam. Metaphrastes præterea, quæ habet in oratione de ortu, & vita Desparæ (ubi, ut supra dixi, eadē quæ Nyssenus supra citatus narrat) in Commentario de S. Joanne Baptista, hæc addit: Zacharias, inquit, senex, & Sacerdos cum Saluatore nostrum matrem utris gestans vidisset, & sic ab ea saps in Templum introduci, & eum esse Deum minime ignorasset, propterea ei conce- dit, ut ingrediat in sancta sanctorum, cum cognouisset eam esse Desparæ, & ut ille staret, largitur propter excellentiam, sic Metaphrast. Genig. Cedrenus in compendio historiarum Dei genitricis, inquit, in Templum deducta à parentibus anno atatis sua tertio, undecim annos nata parentes amisi: neque verò unquæ Templo excedebat, sed si quæ re opus haberet ad solam Elisabetham ibat cognatam. & Templo vicinam Literas hebraicas superstito etiam num loachimo diuicis.

Pantaleo.
Surtius.
Metaphra-
stes.

Nyssenus.
Zacharias, inquit, senex, & Sacerdos cum Saluatore nostrum matrem utris gestans vidisset, & sic ab ea saps in Templum introduci, & eum esse Deum minime ignorasset, propterea ei conce- dit, ut ingrediat in sancta sanctorum, cum cognouisset eam esse Desparæ, & ut ille staret, largitur propter excellentiam, sic Metaphrast. Genig. Cedrenus in compendio historiarum Dei genitricis, inquit, in Templum deducta à parentibus anno atatis sua tertio, undecim annos nata parentes amisi: neque verò unquæ Templo excedebat, sed si quæ re opus haberet ad solam Elisabetham ibat cognatam. & Templo vicinam Literas hebraicas superstito etiam num loachimo diuicis.

Georgius.
Cedrenus

10 Ex his Patrum testimoniis posset quispiam tria in quæstionem vocare. Primum qui fieri potest, ut mulieres in Templo habitarent, quibus ne accedere quidem intra illud fas erat? Iosephus enim libr. 6. de bello Iudaico c. 6. Templum, inquit, aramque cingebat ex pulcherrimo lapide septum usque ad cubitum surgens, quod populum à Sacerdotibus segregabat. & mox: Prædictum limitam, nec puris mulieribus transgredi permittebatur. ita Iosephus. Secundum, quoniam pacto Despara fuerit tum ex parentum voto, tum ex suamet oblatione Deo perpetuè consecrata, cum Leuit. 27. Etiam mulier si spondisset Deo animam suam pecunia redimenda esset. Tertium, an Despara in ipsis intus Templi adytis, nimirum in sanctis sanctorum educata fuerit. cum ex Apostolo ad Hebr. 9. In illa semel in anno solus Pontifex non sine sanguine introibat. & Iosephus libr. 2. con-

tra Appionem: In adytum, inquit, id est sancta sanctorum soli principes sacerdotum ingrediebatur propria sola amicti. & lib. 8. antiqui. cap. 2. idē indicat, & Philo de legatione ad Cajum testatur quibuslibet etiam Sacerdotibus, imò & ipsi Pontifici si duobus anni diebus, aut eadem die ter, quaterve in intimam sacraium ingredi vellet, sub pœna capitis esse interdictum. idem docet in lib. de Monarchia.

Et ad primum quidem facile respondetur, in Templo Ierosolymitano, ut auctor est Iosephus libr. 6. de bello Iudaico cap. 6. fuisse proprium loco religionis causa mulieribus destinatum, qui muro discernebatur. & in hoc peculiaris locus virginibus ad orandum erat assignatus, quemadmodum Origenes, Basilii, Nyssenus, & alij complures, quos cap. 32. afferemus, testantur: & quidem de atrio mulierum Villalpandus in tom. 2. par. 2. in cap. 24. Ezech. lib. 4. cap. 69. negat in primo Templo Salomonis hujusmodi peculiare atrium mulierum fuisse, lege tamen vel consuetudine mulieres à porticu Sacerdotum prohibitas: in secundo verò Templo, Zorobabelis libr. 3. cap. 28. in cap. 40. Ezech. ex Rabinorum sententia vult fuisse atrium mulierum in tabulato quodam, in quo ex superiori parte molieres, ex inferiori verò viri spectabant: itaque iuxta hoc atrium ad orandum mulieribus destinatum domicilia quædam fuisse; in quibus mulieres diuino cultui dedicata, & Virgines præfestim illæ, quas parentes diuino obsequio deuouebant, educabantur. Talis erat Anna prophetissa vidua, quæ Luc. 2. Non discedebat de Templo, jejunijs, & obsecrationibus seruienti nocte, ac die, quare Ambrosius libr. 1. de virginibus, cum probaret in testato veteri aliquos virginatatem coluisse, subiicit: Nam etiam in Templo Ierosolymis fuisse legimus Virgines deputatas, quo in loco Ambrosius spectare videtur ad illud 2. Machab. cap. 3. ubi sic legimus: Virgines, quæ conclusæ erant procurrerant ad O-niam, alia autem ad muros, quadam verò per fenestras aspicebant, quod de virginibus, quæ in Templo clausæ morabantur, intelligitur, quicquid Lyranus dicat, qui de virginibus, quæ domi suæ custoditæ erant, accipiendum existimat, videntur enim per fenestras domicilij sui in Templum, quæ ibi gererentur, prospicere. nam Exod. 38. Labrum æneum cum basi sua à Moyse factum describitur.

P 2 D 1

Hebr.
Philo.
Mulieres
Templo Ie-
rosolymita-
no habita-
bant.
Iosephus
Hebr.
Origenes.
Basilii.
Nyssenus.
Cap. 32.
Villalpa-
ndus.
Luc. 2.
Ambrosi.
2. Mach. 3.
Lyranus.
Exod. 38

tra Appionem: In adytum, inquit, id est sancta sanctorum soli principes sacerdotum ingrediebatur propria sola amicti. & lib. 8. antiqui. cap. 2. idē indicat, & Philo de legatione ad Cajum testatur quibuslibet etiam Sacerdotibus, imò & ipsi Pontifici si duobus anni diebus, aut eadem die ter, quaterve in intimam sacraium ingredi vellet, sub pœna capitis esse interdictum. idem docet in lib. de Monarchia.

Et ad primum quidem facile respondetur, in Templo Ierosolymitano, ut auctor est Iosephus libr. 6. de bello Iudaico cap. 6. fuisse proprium loco religionis causa mulieribus destinatum, qui muro discernebatur. & in hoc peculiaris locus virginibus ad orandum erat assignatus, quemadmodum Origenes, Basilii, Nyssenus, & alij complures, quos cap. 32. afferemus, testantur: & quidem de atrio mulierum Villalpandus in tom. 2. par. 2. in cap. 24. Ezech. lib. 4. cap. 69. negat in primo Templo Salomonis hujusmodi peculiare atrium mulierum fuisse, lege tamen vel consuetudine mulieres à porticu Sacerdotum prohibitas: in secundo verò Templo, Zorobabelis libr. 3. cap. 28. in cap. 40. Ezech. ex Rabinorum sententia vult fuisse atrium mulierum in tabulato quodam, in quo ex superiori parte molieres, ex inferiori verò viri spectabant: itaque iuxta hoc atrium ad orandum mulieribus destinatum domicilia quædam fuisse; in quibus mulieres diuino cultui dedicata, & Virgines præfestim illæ, quas parentes diuino obsequio deuouebant, educabantur. Talis erat Anna prophetissa vidua, quæ Luc. 2. Non discedebat de Templo, jejunijs, & obsecrationibus seruienti nocte, ac die, quare Ambrosius libr. 1. de virginibus, cum probaret in testato veteri aliquos virginatatem coluisse, subiicit: Nam etiam in Templo Ierosolymis fuisse legimus Virgines deputatas, quo in loco Ambrosius spectare videtur ad illud 2. Machab. cap. 3. ubi sic legimus: Virgines, quæ conclusæ erant procurrerant ad O-niam, alia autem ad muros, quadam verò per fenestras aspicebant, quod de virginibus, quæ in Templo clausæ morabantur, intelligitur, quicquid Lyranus dicat, qui de virginibus, quæ domi suæ custoditæ erant, accipiendum existimat, videntur enim per fenestras domicilij sui in Templum, quæ ibi gererentur, prospicere. nam Exod. 38. Labrum æneum cum basi sua à Moyse factum describitur.

P 2 D 1

De speculo mulierum, qua excudebant in ostio tabernaculi, & septuaginta vertunt, de speculis jejunantium apud ostium tabernaculi: ideoque Hieronymus l. 1. adversus Iovinianum: De speculis, inquit, mulierum jejunantium, quasi de purissimo corporibus virginum Lucie in tabernaculo funditur. & Rabbi de Aben-zana, mulieres illas dicit, spreta mundi vanitate, specula Domino obtulisse; quas certè non fuisse paucas illud indicat; nam instar exercitus ad ostium tabernaculi orantes, & jejunantes excubabant, & inter peccata filiorum Heli 2. Reg. 2. & hoc commemoratur quod dormirent cum mulieribus, quæ observabant ad ostium tabernaculi. & 4. Reg. 11. Joas Rex infantulus educatus est cum nutrice à Josaba sorore Ochozæ, eratque cum ea sex annis clam in domo Domini, Josaba enim erat uxor Joiadæ Pontificis, & cum sua familia in domo Domini degebat: quin etiam apud Josephum lib. 5. de bello Judaico cap. 22. recensentur quædam turres fornicæ, quasi in illis fornicæ morarentur. Maneat ergo in Templo fuisse mulierum domicilium prope atrium illud Templi, ad quod mulieribus ad orandum patebat adytus; & in hoc fuisse Deiparam educatam: & hæc est sententia Patrum, quam Ecclesia amplexa est, cum solempne festum Præsentationis Deiparæ in Templum celebret die vigesimaprima Novembris, quod eruditissimè contra Hæreticos probat Canisius lib. 1. de B. Virgine cap. 12. idem confirmant Cardinalis Baronius in apparatu ad tomum primum Annalium, Suarez tom. 2. in 3. par. disp. 7. initio. Espencæus lib. 3. de continentia cap. 7. Battad. tom. 1. lib. 6. cap. 6. & tom. 2. lib. 3. cap. 40. Sotarius in c. 3. lib. 2. Machab. Castro in historia Deiparæ cap. 3.

11. Quod ad secundam, verò difficultatem spectat, dicimus ex capite illo 27. Leuit. duplicem colligi oblationem hominis Deo ex voto factam, alteram qua id quod offerebatur, pretio redemptio poterat, de qua hæc ibi legitur: Homo, qui votum fecerit, & sponderit Deo animam suam, sub estimatione habet pretium, & hac ratione tam masculi, quam foemine Deo oblationem redimebantur pretio, quod ibi pro varia, tum masculorum, tum foeminarum ætate diversum quoque præsentitur. Alteram verò, qua id, quod offerebatur, in divini cultus usum perpetuò dicebatur, nec redimi poterat, de qua in fine eisdem capituli sic habetur: *Omne quo ad*

Domino consecratur, siue homo fuerit, siue animal, siue ager non venditur, nec redemi poterit. Quicquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit Domino, & hoc modo Anna mater Samuelis 1. Reg. 1. votum nuncupavit dicens: Domine exercituum si dederis serva tua sexum virilem, dabo eum Domino omnibus diebus vite ejus: id eoque ubi ablata est eum, adduxit in domum Domini, ut maneret ibi jugiter, quem admodum ibi legitur. & eadem ratione aliqui, quos sequitur Lyranus Iudi. cap. 11. existimant filiam Iephthæ hoc modo Domino fuisse consecratam: Per observationem (inquit Lyranus) virginittatis vivendo, in oras, onibus ac jejunijs, & pijs operibus, se fuit sacrificata, non per mortem corporalem, sed per mortem esulem, & spiritualem divinis obsequijs est deputata, eo modo, quo Religiosi dicuntur mundo mortui. hæc Lyranus Eodem quoque modo parentes Deiparæ ante eius conceptionem, prolem quam suscepissent divinis obsequijs perpetuò mancipandam per votum obtulerunt, quemadmodum Nyllenus, & alij Patres satis aperte indicant, ideoque susceptam suam ubi est ablata, ad Templum adductam ibi eam spontè etiam in se Deo offerentem dimiserunt.

Hinc factum est, ut Sacerdotes templi adeò fuerint perplexi cum Deipara ad ætatem nubilem pervenisset, quid de ea fieri oporteret, quippe quæ ex parentum voto, & sua quoque voluntate Deo fuerat in perpetuum consecrata: quare Patres eam appellant divinam donarium, & ipsa insuper suam Deo virginittatem obtulerat, quo circa Sacerdotes communicato ea de re consilio, Domini voluntatem consulentes, Virgæ divini usque florentis, & Colombaræ, ut ait Hieronymus supra citatus, in eius fastigio confidentis indicio, Iosepho spectata, & notæ probitatis viro ex eadem tribu Juda eam desponderunt, id quod non solum indicat Nyllenus, Metaphrastes, & Nicephorus, quos supra attulimus: qui addunt eam desponsatam Iosepho, qui ad custodiam eius dumtaxat electus idoneus, verum complures alij, quos non citabimus, qui forte Ioseph in sponsum Deiparæ electum tradunt. Solum verò nomen apud eos divina voluntas signo aliquo manifestata accipienda est, quo indicatur is, qui eligitur, de quo eleganter Dionysius cap. 9. de Ecclesiast. hierarch. agens de electione S. Matthei Actor. 1. Videtur in hi. inquit, scripta divina, sortem qua divinitus Mar-

Rabbi Aben-zana

2. Reg. 2.

4. Reg. 11.

Iosephus Habr.

Canisius. Baronius. Suarez. Espencæus. Barrada. Serarius. Castro.

Idem in antiqua lege 2. ex redimibile. & redimibile.

1. Reg. 1.

Iudic. 11.

Lyranus

Marianus

Virginitas

Hierony

Nyllenus

Metaphr

Nicephorus

Dionysius

Actor. 1.

Epiphanius. ista obtigit, appellare, diuinum quoddam munus, quod illi Pontificum choro, eum, qui diuino iudicio, dilectus, esset renuncians indicaret. sic ille, Atque id de S. Ioseph tradit Epiphanius hæretic. 78. Quando inquit, Virgo tradebatur ipsi Ioseph foribus cognitis ipsam ad hoc venire, non tradita est ipsi ad coniunctionem, quoniam viduus erat si verè dicere oportet, sed propter legem quidem vir illi vocatus. & infra: Ioseph accepit Mariam viduus agens annum viduitatis sua fortissi octogesimo, & ultra. & in Antidotat. Hic Ioseph, inquit, senex existens, secundum necessitatem foribus missis in viduus. & non habentes uxores in singulis tribubus in virginibus, eo quod consecrati essent in Templo primogeniti filii maiusculi, & foemina, accepit iuxta sortem sanctam Virginem Mariam, ex qua secundam carnem natus est Dominus noster Iesus Christus.

Germanus. Germanus in oratione de oblatione Delparæ: Tunc, inquit, Dei nutu, & consilio Sacerdotum de ea datur fors, & sorte eligitur Ioseph iustus, Cedrenus in compendio agens de Delpara: Cum annum decimumquar tum attingisset, Iudæi in Templo eam deinde morari non sinit passi. Porro Sacerdotes eius causa Deum precati sunt: ibi Pontifex duodecim senum cognatorum Maria f. rulas accepit, inquit ara posuit dicens, ostende Domine cui virgo hæc debeat copulari: floruit autem virgo Ioseph fabri, atque huic obogenario in matrimonio tradita est. ita Cedrenus, Et quidem de ætate S. Ioseph, quam dicti Auctores indicant, nihil mihi in presentia accuratius agendum existimaui Damascenus in oratione 1. de dormit. Virgini sic habet: Sanctus Ioseph in egram, atque inuoliam legem ad senectutem usque seruauerat, eum & sponso, hoc est virginitate custodi & uacatum choro tradita est Beata Virgo. Et Nicephorus lib. 1. cap. 7. Ioseph, inquit, senio, & honestate morum iam priorem bonæ fidei existimationem consecutus erat. Nobis verò probatur sententia Abulensis in cap. 1. Matth. quæst. 32. & Nume. 1. quæst. 31. S. Iosephum quamuis ad senectutem declinaret; ea tamen ætate fuisse, quæ gignendis filiis, ut si Virginis famæ prospiceretur, & labori fabrilis ad sustentandam familiam, apta esset: & hoc modo alique ratione conuincari possunt aliquot Doctorum sententiæ, quæ de ætate S. Ioseph contraria sentire videntur: existimo etiam cum Hieronymo libro contra Heluidium, S. Ioseph Virginem

fuisse, quicquid dicat S. Epiphanius in tractatu de Virgini. sect. 2. & cap. 32. verius probabo.

Cur autem Christus ex Virgine desponsata nasci voluerit, plurimæ à sanctis Patribus afferuntur rationes, quæ apud Hieronymum in 1. cap. Matth. & apud alios videri poterunt: nius Bernardi verba, qui paucis multis earum complectitur ex homil. 2. super Missus est proleiam: D sponsata est, inquit, Maria Ioseph quando per hoc, & à canibus (hoc est Damonibus) sanctum absconatur, & a sponso virginitas comprobatur, & Virginitatem veracundia parietur quam fama prouidetur, sic Bernardus Nam, ut ipse dixerat paulo superius: Tolerabilis atque honestus fuit putari ad tempus Christum de coniugio fuisse natum, quam de fornicatione, maluit enim Dominus ex Ambrosio in Lucam: Aliquos de sui generatione, quam de Matris pudore dubitare. Et ita è hoc exemplo, inquit Augustinus libro secundo de consensu Euangelist. cap. 6. Magnificè insinuatur fidelibus conjugatus etiam seruata patris consensu continentia posse permancere, vocariq; coniugium, non permixto corporis sexu, sed custoito mentis affectu: atque ita factum est, ut exemplum hoc complures coniuges seruata virginitate in Christi Ecclesia sine secuti, quorum aliquos in tractatu de virginibus sect. 8. recensabo.

12. Tertia porro difficultas petit quæstionem illam, an Virgo beatissima in sanctis sanctorum fuerit educata. Et sanè ducto rorum testimonia, quæ in difficultate propo- sita afferuntur, probant non fuisse Delparam eo ingressam. & licet Augustinus in Exordium quæst. 133. Non tantum, inquit, semel in anno intrare solere Sacerdotem in sancta sanctorum sed semel in anno cum sanguine, & quotidie quiescere intrare sic sanguinis causa ponentis iudens ita Augustinus, qui existimat eam Origine homil. 9. in Leuiticum, altare thymiamatis fuisse intra sancta sanctorum: ad aliis tamen d. communiter negatur; dicunt enim fuisse illud altare in Templo extra sancta sanctorum cum candelabro, & mensa pasum propositionis, de quo susse Rebera de Templo lib. 2. cap. 8. & Barrada como 2. lib. 3. cap. 6. & alii Ex alia verò parte plerique omnes ex Patribus Græcis supra citatis, quos verissime esse habuisse veteres hæde re historias, (quas allegant Nylmus, & Epiphanius

Epiphanius.
Cap. 32.
Tract. de
Virg.
Cur. bri-
stus. 2. Vir-
gine. u. 1. p. 8.
Iara na-
scitur.
Hierony-
Bernardus

Ambrosio

Augustini

Maria in
sanctis
sancto-
rum fuit
educata.

Augustini

Origine

Barrada

Nylmus
Epiphanius

Epiphanius. Epiphanius, Hieronymus, Nicephorus, & alii) disertis verbis asserunt, Deiparam in sanctis sanctorum in templi adytis, & penetralibus enutritam: ita in supra allatis testimoniis Eudodius apud Nicephorum; ipse Nicephorus, Andreas Cratenus, Georgius Nicomedienensis, Pantaleon, Metaphrastes, & Germanus: qui addit eam ad intima sancta sanctorum, quæ summo Sacerdoti semel in anno patebant, inductam; horum auctoritate permotus Barrada tom. 1. lib. 6. cap. 6. dicit horum Patrum sententiam, si sit tantum opinio, reiiciendam esse; non autem si sit maiorum traditio. *Quod se tradisse, inquit, esse, responderemus sibi Pontifici licuisse ingredi sancta sanctorum ex lege, ex privilegio vero etiam Virginis Deiparæ. Quod Divo quoque Iacobo concessum scribit Hieronymus, recep. itq. Ecclesia in Breuiarij Lectionibus. Iacobo, inquit, vni licebat ingredi in sancta sanctorum, si Iacobo, cur non Virgini: in qua virgines fulgorem tantum emittebant, ut testamenti altera Arca sancta sanctorum dignissima videretur.* hæc Barrada. Castro in historia Deiparæ cap. 3. num. 14. hanc difficultatem versans, ait nulli licuisse, cum res diuina solemniter ageretur, ingredi in sancta sanctorum, præterquam summo Sacerdoti semel in anno, transacto vero illo tempore licuisse iis, qui essent sanctitate insignes, quod probat Leuit. 16. vbi habetur: *Nullus hominum sit in tabernaculo quando Pontifex sanctuarium ingreditur, ut roget pro se. & domo sua, & universo casu filiorum Israel, donec egredietur.* Confirmat quoque exemplo S. Iacobi Apostoli, cui soli ex Hegeippo lib. 5. apud Hieronymum de viris illustribus in Iacobo, licebat ingredi sancta sanctorum, quod etiam attestatur Epiphanius hæret. 29. ex Clemente Eusebio, & alijs scribens, permissum esse Iacobo semel in anno ingredi ad sancta sanctorum, nihil ergo mirum si permissum sit Virgini purissimæ in ætate tenera Deo consecratæ, quæ cælestis cuiusdam sanctitatis speciem præ reliquis sanctis conspicuum omnibus præbebat, in iisdem sanctis sanctorum orare. hæc Castro.

Ex quibus omnibus liquidò apparet, Virginem sanctissimam etiam ante Christi incarnationem singulari ratione non tantum secundum animam per copiosissimam gratiam præ cæteris Deo coniunctam, verum etiam ipso etiam corpore Deo singulariter in

templo consecratam; quod parentura Aeterni precibus, ac voto Deus eam ipsis concessisset, vitam quoque purissimam in ianuis, ac sacrosanctis Templi adytis vsque ad desponsationem traduxisset: quo factum existimo, ut Ancillæ Dei nomine peculiari ratione, tum in responsione ad Angelum, tum etiam in suo cantico apud S. Elisabeth iure optimo seipsa appellaret: quod nomen dignissimum per antonomasiam singulari ratione ei est tribuendum, non tantum quod Deus optimus eius animam ab instanti immaculatæ eius Conceptionis admirabilibus donorum prærogatiuis, ac privilegijs in seum peculiarem Thronum, & in Templum sibi sacratissimum consecraret, ac ornaret; verum etiam quod à nullo vnquam alio fuerit possessa; idque absque ulla profus carnis, vel spiritus rebellionis, seu contradictionis; quod de alijs hominibus in peccato originali conceptis, qui in membris suis legem repugnantem legi mentis suæ inveniunt, dici nequaquam potest. Atque hæc de vicinitate Deiparæ cum Deo ante incarnationem.

DEIPARÆ CVM CHRISTO IN INCARNATIONE VICINITAS & de admirabili eiusdem incarnationis mysterio.

AT vero vicinitas, quæ eidem Virgini beatissimæ cum Deo in Verbi incarnatione intercessit, ea fuit, ut omnem nostri intellectus capium superet, nullisque verbis à nobis plenè explicari possit; quin etiam ipsi eidem Virgini peculiari sancti Spiritus præsidio opus fuit, cum Verbum Patris in tuo virgineo utero excepit. De quo pulchre S. Damascenus orat. 2. de dorm. Virg. in hymnis, quos ab Apostolis in eius dormitione editos scribit; inter alia admiratione digna, quæ Apostoli in mysterio incarnationis laudibus efferebant; in quibus Dei bonitas, ac potentia elucebant recenset, & hoc: *Quoniam pacto, inquit, Virginis corpus, quod ex materia concretum est, ac que ad suam naturam accedit, immutabilis clava Dei in ignem consumendi facultate præditum exceperit, ac que auri instar purioris existerit. ita Damascenus, qui orat. 1. de Nativ. huic difficultati sic respondet. Spiritus sanctus, per quem inquit, diuinitatis suæ rore ita conseruauit, ut ab consummatione ignis diuino minime absumeretur, nam hoc quo-*

Bernard. que Moyses rubus *præfigebat*. sic Damascenus. Eidem quoque difficultati similiter respondet Bernardus ierem. Signum magnum, id referens in Spiritu sancti obumbrationem; explicans enim ex Apoc. 12. mulierem typum Deiparæ gerentem sole amictam in Dominica Incarnatione, & comparans cum rubo illo ardenti, & incombusto: Magna, inquit, similitudo: sed mira omnino vicinitas solis. Et multo raris: quomodo enim in tam vehementi calore tam fragilis natura subsistit? merito quidem admiraris Moyses sancte, & curiosus desideras intueri. & inlata: Magna plane visio, rubus ardens sine combustione, magnum signum, mulier illa mansuetudo amicta sole; non est mulieris potentia, ut subsistat solis amictum; non est virtus humana, sed nec Angelica quidem, sublimior quædam necessaria est: Spiritus sanctus, inquit, superueniet in te. Et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Nil itaque mirum si sub tali obumbraculo talis etiam sustineatur amictus. hæc Bernard. Propterea Damascenus orat. 1. de dorm. inter virginis figurat, quas commemorat, ad Virginem sermonem dirigens: An non te, inquit, fornax illa designavit, quæ ignem simul, & refrigerantem, & inflammantem ostendebat, diuinus, illius ignis in te habitantis typum gerebat. hæc illic.

Luc. 1. 14 Hoc porro sanctissimum mysterium cum Dei Verbum in utero Virginis ex eius purissimis sanguinibus, præuio eiusdem Virginis consensu, carnem suscepit, fuit ita eximium, atque præclarum, ut Franciscus Mayro in sermone quodam de Virginis annunciatione hanc solemnitate (si id, quod in ea gestum est speciemus) solemnitatibus alijs ad Christi humanitatem pertinentibus, dignitate præcellere affirmet: & propterea diei annunciationis, in qua fuit primum Verbi incarnati mysterium, accommodari posse dicit illud Nomer. 28. Dies prima venerabilis, & sancta erit. cum hæc omnes alias solemnitates, quæ ad Christi humanitatem pertinent, transcendat, eamque cum plenius confert; cuius doctrinam scholasticis verbis traditam; quia multa paucis egregie exprimit, nonnullis breuitatis studio omittis, placuit eius fere verbis afferre: Incarnatio, inquit, Christi in die annunciationis in utero Virginis peracta, transcendit primò solemnitate Dominice natiuitatis, quæ quidem Natiuitas est magna solemnitas, propter incarnationem humanam, quia si ista non præcessisset, Deus homo natus non fuisset.

Damafo.

Dan. 3.

Mystru.

Incarnationis in die Annunciationis dignitate, plerisque solemnitatibus antecedit.

Mayro.

Numer. 28.

Solemnitatem Natiuitatis transcedit.

Secundo transcendit solemnitatem Oblationis, quando fuit presentatus in Templo, sanctior enim fuit virtus virginis, quam Templum Salomonis. Tertio solemnitate Transfigurationis, quia ibi de nouo fuit solum corpus illustratum, in incarnatione vero anima Christi fuit illustrata intellectu aliter sublimiori lumine gloria Quarto, solemnitate consecrationis sui corporis, & sanguinis, quia in consecratione panis, & calicis non fuit Diuinitas Verbi ex vi verborum, sed solum ex concomitantia in Annunciatione autem fuit diuinitas ex vi incarnationis, quoniam scilicet humanitas hypostati, è unita, si Verbo Quinto, solemnitate humana Redemptionis, quæ celebrata fuit in morte Christi, quia mors ista non fuisset sufficiens pro redemptione humani generis, nisi humanitas illa fuisset diuino Verbo unita, unde valorem idcirco habuerunt Christi actiones ad nos reuocandum. Sexto, solemnitate infernalis expiationis, quia in infernum non descendit nisi anima cum diuinitate: At in beata Virginis utero fuit huius diuinitas cum corpore, & anima. Septimo, solemnitate Resurrectionis, quoniam in hac unita fuit anima Christi cum corpore: At in incarnatione unita est diuinitas cum humanitate, cuius unitate extrema, si præcisè eorum naturam spectemus sunt nobilitiora. Octauo, solemnitate Ascensionis, sicut enim humanitas tunc ascendit ad dexteram Patris, quæ localiter, ita nunc humanitas ascendit personaliter, quia assumpta ad personam filii. At verò natus est cum quæ in Regem assumitur, quàm cum in throno collocatur. Nonò, transcendit solemnitate Pentecostes, cum Spiritus sanctus in Apostolos descendit in specie ignis: etenim ignis non erat Spiritui sancto hypostaticè unitus, sed solum erat eius signum, in quo apparere voluit: At verò hodierna die Filius Dei humanam naturam sibi hypostaticè uniuert, ut per eam operaretur: actiones quippe sunt suppositorum. ita dies Annunciationis est ille de quo dicitur ad Ierem. 23. Quia poterit cogitare diem aduentus eius, scilicet in Virginem, quod est mysterium nobis incomprehensibile per naturam. hæc ex Mayrone. Illud quoque peculiare in hoc Incarnationis mysterio ab Ecclesia fieri videmus, quod dum, illud solemniter commemoratur, non capitis solum inclinatione, sed etiam genuflexione prosternimur. enim verò ita fieri consuetum est ad illa symboli verba: ET HOMOFACTUS EST: & ad illa Euangelii: ET VERBUM CARO FACTUM E. T. Idque

Presentationis in Templo. Transfigurationis. Institutionis sanctissimi Sacramenti. D. Tho. 3. par. 4. 26. art. 1. ad 1. & art. 2. Solemnitatem passionis.

Spoliationis limbis.

Resurrectionis Dominice.

Ascensionis.

Pentecostes.

D. Thom. 3. par. 4. 3. art. 7. ad 1. & ad 4. Malach. 3. Quia poterit cogitare diem aduentus eius, scilicet in Virginem, quod est mysterium nobis incomprehensibile per naturam. hæc ex Mayrone. Illud quoque peculiare in hoc Incarnationis mysterio ab Ecclesia fieri videmus, quod dum, illud solemniter commemoratur, non capitis solum inclinatione, sed etiam genuflexione prosternimur. enim verò ita fieri consuetum est ad illa symboli verba: ET HOMOFACTUS EST: & ad illa Euangelii: ET VERBUM CARO FACTUM E. T. Idque

Idque iure optimo, quamvis enim Deus optimus in omnibus suis erga humanum genus beneficijs omnium animi, tum corporis demissione colendus sit: in eo tamen, in quo inclinavit caelos, & descendit, in quo semetipsum expandiuit formam terri accipiens, singulari quadam totius corporis demissione tantum,

Specul. exempl. in carnis ista mysteriū absq; debita venera- tione monachus re- colens per Damonē corrumpitur

ac tam singulare beneficium agnoscere par erat: quod vel ipsius Satanae admonitu comprobatum sic legimus in speculo Exemptiorum dist. 3. exemplo 75. *Quidam monachus quatuor vice stetit in choro cum cantaretur, incarnatus est de spiritu &c. & cum alij fratres inclinarent, ipse stetit cum erecto collo, & se non inclinavit: Aversus Diabolus dans ei alapam dicens: O monache ingratus, quomodo sic stas erecto collo? cur non inclinas te cum fratribus? non ne anima, quod cantatur, quod Deus propter te factus est homo? Si propter me miserum tantum fecisset, ego sibi in perpetuum inclinarem, sic ibi.*

B. Virgo perfectiori modo, quam alia multae res puerū in vtero fovit. Abulensis.

15 Adhanc quoque Deiparae cum Christo ratione Incarnationis vicinitatem spectat, quod nulla alia mater tam diu fecerit, in ma- rationali animatum in vtero habuerit, sicuti Deipara Christum; quod eleganter explicat Abulensis paradoxo primo, ca. 21. & sequentibus, ubi Deiparam valis nomine aptissime appellari pluribus demonstrat, quod Christum ex suis sanguinibus de spiritu sancto concep- tum, ac perfectissime organizatum, & anima rationabili animatum ab ipso instantu Incarnati- onis in suo vtero sacratissimo novem in- tegris mensibus gestaverit, cum in aliarum matrum foetibus anima rationalis ex Philoso- phorum sententia non ante corporis organi- zationem infundatur; quae quadraginta circi- ter dierum spatio efficitur, quemadmodum colligitur ex Aristotele lib. 7. de historia ani- malium, cap. 3. & pluribus ex Augustini Epist. ad Hieronymum docet S. Thom. in 3. distin. 3. quaest. 5, art. 2. ex quo aliud tubi fert Abulen- sis cap. 25. *Fuit, inquit, corpus Dominicum sub- Valde parva quantitate formatum, cum fuit per- fectè organizatum; ita quod nullum unquam corpus humanum fuit in aliqua regione, quod tam parva quantitate existeret, cum perfecte or- ganizatum esset. sic Abulensis, quod intelligen- dum existimo respectu quantitatis perfectae, ad quam per augmentum homo pervenit, nam maiorum hominum maiorem quanti- tatem corpora habent in prima animatione;*

Aristotel.

S. Thom. Abulensis Christi corpus suo mi- nima qua- sitate for- matum.

3. part. quaest. 3. q. 5. art. 2. ad 2. *habuit decem- tem & mediocrem quantitatem cui proportio- nabatur quantitas, quam corpus eius habuit in tempore quo aliorum hominum corpora animantur; Minorem tamen habuit in principio sua con- ceptionis, in qua tamen posset ratio animae cor- poris conservari, cum in tali quantitate quorun- dam parvorum hominum corpora animantur. haec d. Thomas. Itaque ex Suarez tom. 2. dis- put. 1. lect. 2. corpus Christi formatum est in minima quantitate, quae tali corpori poterat esse naturalis, considerata eius complexione, & dispositione; deinde novem mensium nu- titione in vtero matris pervenit ad maximam suae complexioni accommodatam, & in hoc differt ab alijs. Propter hanc vero exiguam in Incarnatione corporis parvitatem respectu magnitudinis ad quam pervenit, de Christo in figura David illud dici potest: ipse est quasi te- nerrimus ligni: vermiculus Nati, in tecto antio- che loco citato, quem assert S. Thomas in 3. sent. dist. 3. q. 5. art. 2. ad 3. *Mas, qui quadage- simo die ab vtero emittitur, apparet cum mem- bris iam iode disceritis magnitudine formae masculinae: quantulus ergo fuit Christus Do- minus in instantu suae conceptionis, cum de- inde quadagesimo die per nutritionem ad quantitatem illam quadraginta dierum spa- tio alijs foetibus proportionatam pervene- rit.**

S. Thom.

Christus autem in perfecta aetate, inquit S. Tho.

3. part. quaest. 3. q. 5. art. 2. ad 2. *habuit decem- tem & mediocrem quantitatem cui proportio- nabatur quantitas, quam corpus eius habuit in tempore quo aliorum hominum corpora animantur; Minorem tamen habuit in principio sua con- ceptionis, in qua tamen posset ratio animae cor- poris conservari, cum in tali quantitate quorun- dam parvorum hominum corpora animantur. haec d. Thomas. Itaque ex Suarez tom. 2. dis- put. 1. lect. 2. corpus Christi formatum est in minima quantitate, quae tali corpori poterat esse naturalis, considerata eius complexione, & dispositione; deinde novem mensium nu- titione in vtero matris pervenit ad maximam suae complexioni accommodatam, & in hoc differt ab alijs. Propter hanc vero exiguam in Incarnatione corporis parvitatem respectu magnitudinis ad quam pervenit, de Christo in figura David illud dici potest: ipse est quasi te- nerrimus ligni: vermiculus Nati, in tecto antio- che loco citato, quem assert S. Thomas in 3. sent. dist. 3. q. 5. art. 2. ad 3. *Mas, qui quadage- simo die ab vtero emittitur, apparet cum mem- bris iam iode disceritis magnitudine formae masculinae: quantulus ergo fuit Christus Do- minus in instantu suae conceptionis, cum de- inde quadagesimo die per nutritionem ad quantitatem illam quadraginta dierum spa- tio alijs foetibus proportionatam pervene- rit.**

16 At dicet quispiam; cum mysterium hoc Incarnationis Dominicæ adeo eximium hac die in sacratissimo Deiparae vtero gestum præ- dicetur; quid cause est, quod Ecclesia maiori solemnitate Christi Domini natiuitate, quam eius Incarnationem, ut omnibus est perpicuum, celebret? imò Dominicam Incarna- tionem sub Virginis Annuntiaæ festo reco- lae?

Ad quod responsio in promptu est; quam etiam assert Suarez in opere de Religione lib. 2. de divino cultu, cap. 3. *Quoniam, inquit, quamvis festum Incarnationis si secundum se spectetur, summa dignitatis, & laetitiae inter omnia, quae ad humanitatem Dei pertinent, esse videatur; tamen quod ad nos non videtur donum illud perfe- ctè collatum usq; ad Virginis partum, & ideo quo ad exteriorum laetitiam solemnitas illa Natiuitatis festivitas celebratur, & ob eandem causam festi- vitas illa praecipue ad Christum, haec vero ad Vir- ginem refertur, videtur, ut in Ecclesiastico Officio cernere licet. haec Suarez.*

Car- tis nati- tas matri sol. muni- te qua- laetitia- tio cele- bratur.
Suarez.
Offic. Eccl.
Quia

Festivitas Quin etiam hæc solemnitas ab Ecclesia
Dominica Virgini adeo tribuitur, ut in Concilio Tole-
Matris tano X. cap. 1. per antonomasiam festivitas
qua fit. Dominicæ Matris appelleret, cuius ratio
Conc. To ibi subiicitur: Nam quid festum, inquit, est Ma-
let X. tris, nisi Incarnatio Verbi? cuius festum ita debet
Bonauent. esse solenne, sicut est, & eiusdem Natiuitatis Ver-
 bi, hæc in Concilio Tolerano. Quamvis S.
 Bonauentura quàm pià hanc esse omnium
 diuinarum personarum solemnitatem, ipsius
 item Virginis, & Angelorum, ac hominum, in
 libro Meditationum vitæ Christi cap. 4. agens
 de Christi Incarnatione, pulchre ostendat his
 verbis: Hodie, inquit, est solemnitas Dei patris,
 qui nuptias fecit filio suo in desponsatione huma-
 na natura, quam hodie filius sibi uniuersè insepa-
 rabiler: Hodie est, & solemnitas nuptiarum filii,
 & dies natalis eius in utero, sed postea erit ex u-
 tero: Hodie est solemnitas sancti Spiritus, propter
 hoc opus mirificum, & singulare ipsius Incarna-
 tionis, quod à eadem attribuitur; & hodie incepti
 ostendere benignitatem singularem humano ge-
 neri. Hodie est solemnitas gloriosæ Dominae nostræ,
 quæ à Patre in filiam, à Filio in matrem, & à Spi-
 ritu sancto in sponsam est recognita, & assumpta:
 Hodie est solemnitas totius curiæ celestis, quia
 inchoatur eorum reparatio: Hodie est multo
 magis solemnitas humana natura, quia eius sa-
 lus incepta, & redemptio, & totius mundi recon-
 ciliatio, & sublimata est, atque deificata, hæc
 Bonauentura.

Quæ omnia eò spectant, ut ex magnitudi-
 ne mysterii Incarnationis in utero uirginis
 thalamo ex eiusdem sanguinibus peracti; & ex
 Deiparæ in tanto mysterio omnium sacratis-
 simo cum Christo coniunctissima vicinitate,
 eiusdem Virginis præstantiam utconque
 coniciamus. & sancti intima Virginis in Incar-
 natione cum Deo coniunctio, ex iis, quæ ex
 Sanctorum doctrina subiiciemus, adhuc magis
 apparebit.

Petr. Da- 17. Petrus Damianus sermone de Natiuitate
manus. Virginis hanc Deiparæ vicinitatem se-
 cundùm carnem, cum ex ea Verbum caro
 factum est, ita ut verè Dei genitrix extiterit,
 eleganter explicat: docet enim Deum esse
 in rebus omnibus, primò per essentiam, se-
 cundò esse in bonis per operationem, ut
 scilicet bona operentur, tertio in plerisque
 bonis per illuminationem rerum futurarum:
In Virgine Sed in Virgine, inquit, fuit quarto speciali mo-
quomodo do, scilicet per identitatem, quia idem est, quod

illa. Hic taceat, & contremisecat omnis natura,
 & vix audeat aspiciere tanta dignitatis, & dig-
 nationis immensitatem. sic Petrus Damianus.
 Sanctus Bernardus homilia tertia super Mis-
 sus est: Cum, inquit, Deus sit cum omnibus San-
 ctis propter concordiam voluntatis, specialiter ta-
 men cum Maria, cum qua utique tanta ei con-
 sensio fuit, ut illius non solum voluntatem, sed et-
 iam carnem sibi coniungeret, ac si de sua Virginis-
 que substantia unum Christum efficeret, vel po-
 tius unus Christus fieret; qui & si nec totus de
 Deo, nec totus de Virgine, totus tamen Dei, & to-
 tus Virginis esset, nec duo filii, sed unus uirique
 filius hæc Bernardus Sanctus Bernardinus lo-
 co citato: Virgo, inquit, fuit vicinissima filio Dei
 per carnis identitatem, quia eadem caro, qua fuit
 Virginis matris, facta est caro filii Dei. sic san-
 ctus Bernardinus nec immeritò, si enim La-
 ban ad Iacob nepotem ex sorore dicere licuit,
 Gen 29. Os meum es, & caro mea. & Genes 37. Gen 29.
 Iudas de Ioseph, Frater enim nosster est, & ca Gen 37.
 ro nostra: quantum magis hoc, dicere poterat
 Virgo sanctissima de filio suo, qui ex san-
 guinibus purissimis ipsius solius sine viri
 concietate, carnem suscepit. Quare Augustinus
 libro de Assumpt. cap. 5. Caro, inquit, Iesu caro
 est Maria; & multo specialius quam Ioseph, Iu-
 da, cæterorumq; fratrum eius, quibus dicebat;
 Frater enim, & caro nostra est; caro enim Chri-
 sti quamuis gloria resurrectionis fuerit magni-
 ficata, & potenter super omnes cælos ascensione
 glorificata; eadem tamen carnis mansi, & manet
 natura, qua suscepta est de Maria. hæc Augustinus
 Suarius
 Christus
 carnem ex
 Virgine ac-
 ceptã sem-
 per rati-
 onis.
 Ex quo colligit Suarius tom. 2. in 3. part. disput. 2. sect. 2. substantiam carnis à
 Christo ex Maria assumptam nunquam fuisse
 omnino dimissam, nec actione continua
 caloris naturalis resolutam; sed eandem o-
 mnino fuisse conseruatam Verbo Dei v-
 nitam; quod ex temperatissimo cibo, quo
 utebatur Christus, & ex speciali providentiã,
 & voluntate Christi factum fuisse existimat
 Suarius.

CHRISTI HVMANITAS SACRATIS-
 sima vestimenti metaphora signifi-
 catur.

ATHANASIUS sermone de Deipara: Ex Athanas.
 carne, inquit, eius, scilicet Virginis, Humani-
 & ex ossibus eius, veluti ex vetori Adamo nouus tas Christi
 iste Adam, ut vicem eius expleret, custam sibi v. stitit
 finxit,

Christi hu- finxit, nimirum istam incarnationem, eamq; se-
manitas mel indutum perpetuo gestat. ita Athanasius; qui
sub nomi- sanctissimam Christi humanitatem Verbo
ne indu- hypostaticè unitam appositissima indumen-
menti. ti ex Virgine desumpti metaphora exprimit;
Methodi. quod etiam complures faciunt, præsertim
 Methodius oratione in hypapantem, ubi lo-
 quens cum Virgine Mariâ matre Dei: Tu, in-
 quit, es propitiatorum, per quod Deus huma-
 nam naturam indutus mortalibus apparuit. Et
Ephrem. Ephrem oratione de Deipara; Deus, inquit,
 creator tuus in virginali tuo utero sine semine
 carnem induis. Ex quo etiam intima Christi
 cum Matre in Incarnatione coniuuctio ele-
Ambros. ganter indicatur, quare Ambrosius sermone
 13 de natali, agens de vellere, de quo Psa-
Psal 71. lmo 71. Descendens sicut pluvia in vellus, quod
 Deiparam præfigurabat, quemadmodum ca-
Cap. 32. pite 32. ostendemus. Recte inquit, Maria com-
 paratur velleri, de cuius fructu salutaria populus
 vestimenta texuntur. Vellus plane Maria est, si-
 quidem de molle sinu Agnus egressus est, qui in
 ipse Matris lanicium, hoc est carnem gestans, mol-
 li vellere cunctorum operit vulnera populorum:
 omne enim peccati vulnus Christi lana suffundit-
 tur, Christi fouetur sanguine. Et sanitatem reci-
 piat Christi indumento vestitur. sic Ambrosius
Epiphani. Et Epiphanius hæref. 78. conferens Euam
 cum Beatissima Virgine: Eva, inquit, est texens
 vestes sensibiles propter Adam, quem denudauit
 ipsi enim datus est hęc labor, quoniam per ipsam
 nuditas inventa est: ipsi datum est amicare corpus
 sensibile propter nuditatem sensibilem, Mariæ
 verò datum est à Deo, ut pareret nobis Agnum
 Et Quem. Et ex gloria ipsius Agni Et Ovis factum
 est nobis velut à vellere in sapientia per virtutem
 ipsius indumentum incorruptibilitatis: quibus
Ambros. verbis Ambrosius, & Epiphanius significant
Epiphani. Christi corpus esse velut indumentum Verbi
 hypostaticè unitum, & ex vellere Matris con-
 textum, ac simul esse indumentum, quo no-
 stra nuditas operitur.

Tertullia. Hinc est, quod Tertullianus libro quarto con-
Isai. 67. tra Marcionem illud Isaiæ 67. Quare rubrum
 est indumentum de Christi humanitate intelli-
Auguſt. git. Et in libro 83. quaestionum, quæst. 73. il-
Philip. 2. lud Apostoli Philip. 2. Habitu inuentus ut ho-
 mo habitum vestem exponit ex voce χιματι
 quæ ex textu Græco habetur. Quocirca Da-
 uid, ut capite 5. diximus, sub eodem vesti-
 mentorum simbolo Messia humanitatem
 omnium virtutum fragrantiam spirare docet

Psal. 44. loquens cum eodem: Myrrha, in-
 quit, gutta Et casia à vestimentis tuis. Hinc
 mirum non est, si Apostolus Roman. 15. Ram. 11.
 cum Christianos contra carnis vitia, & opera
 tenebratum arma exhortatur, ut induant ar-
 ma lucis: hoc autem fieri docet, si Christi vir-
 tutes in se expriment, id, quod eadem indu-
 menti metaphora explicat illis verbis: indui-
 mini Dominus nostrum Iesum Christum, Et car-
 nis curam ne feceritis in desiderijs Christum au-
 tem, induimus in Baptismo, juxta illud Galat. 1.
 3. Quicumque in Christo baptizati estis, Christi
 induistis; & per imitationem, Colos. 3. Expoli-
 antes vos veterem hominem cum actibus suis, in-
 duimini novum. Et Ephel. 4. induite novum ho-
 minem, qui secundum Deum creatus est in iusti-
 tia. quoniam etiam Christi benignitatem intueri
 licet, qui non tantum se ad imitandum nobis
 præbuit, sed sua pretiosissima infiniti valoris
 merita nobis communicavit, itaque veluti ve-
 ste induit, & se totum nobis tradidit, juxta il-
 lud ex Ecclesia:

Se nascens dedit socium,

Conuectens in adulterum,

Se moriens in pretium.

Se regnans dat in præmium.

Quod eleganter præfiguratum ac præfi-
 guratum cernimus. Regum Decimo octa-
 uo in Ionatha Regis Sautis filio, cujus anima
 ea dilectione conglutinata est animæ David,
 ut suas vestes, itaque arma tum desensius, ut
 vocat) tum etiam offensiuæ ei tradiderit; sic
 enim de Ionatha legitur: Diligebat enim eum
 quasi animam suam, nam expoliatus se Ionathas
 tunica qua erat indutus, & de illam David, &
 reliqua vestimenta sua, usque ad gladium, &
 arcum suum, usque ad baltheum. hæc ibi. ex
 his, quæ differunt factum est, ut nonnulli
 pallium ab Elia cum discederet Eliseo reli-
 ctum, in quo postea Iordanem Eliseus divisit
 sanctissimam Eucharistiam, in qua Christi
 corpus veluti indumentum Verbi continetur
 in ultima cæna institutam, & à Christo suæ
 Ecclesie relictam, intelligendam velint, per
 quam aquæ tribulationum mundi dividuntur
 & superantur: licet nihil obftet, quo minus
 per hoc idem pallium Beatissima Virgo Ma-
 ter Dei quoque alia ratione significari possit
 ut capite 28. dicemus: sed qua ratione hæc
 Christi vestis ex Deipara fit contexta, Proci-
 Episcopus Constantinopolitanus sic describit,
 loquens de ea: Hæc, inquit, vellus mundissimum
 sacrosancti

caelesti pluuia madens, ex qua pastor ouem induit: Hac Ancilla est. & Mater, Virgo, & coelum. Hac sola pons est, per quem Deus ad hominem descendit. Hac admiranda illius œconomia TELA, ex qua, & in qua ineffabili modo quoddam admirabilis illius unionis tunica confecta est, cuius quidam textor egressus Spiritus sanctus. Ne trix virtus ex alto obumbrans, lana uelusta, villosa, Adami pellis subtegmen impolluta Virginis caro radius cœli, immensa gestantis gratia, Artifex, Verbum per auditum illudsum: Quis uidit? Quis audiuit? alia? inire uisus? Deum utrum inhabitat; quem Cœli non capiunt, uenter complexus est Virginis. hæc Proclus.

stus enim est lilium conuallium. hæc ex Sancto Ambrosio. Eadem fere ad uerbum habet Ildesonus sermone 1. de Assumptione. Andreas Cretensis oratione de Annuntiatione: Tu, inquit, uerè benedicta, cuius uenter aceruus quidem arca, quoniam fructum benedictionis spicam immortalitatis, Christum, inquam, sine seminantie, ac coloni opera perfectissimè produxisti. & iterum: Benedictus, ex quo uitalis ille panis, corpus inquam Dominicum producit, & immortalitatis calix salutaris panis exhibetur. ita Andreas S. Epiphanius sermone de laudibus Deiparæ ad eandem sermonem dirigens: Ave, inquit, elibanus intellectuus; qui ignem, & panem uita calidum mundo in esum attulit, de quo Saluator mundi Christus ait: Accipite, & comedite, Hoc est corpus meum, quod pro uobis frangitur in remissionem peccatorum. Est (charissimus) uirtutibus plena mensa uirginea, optimis cuiuscunque cibis abundans, quibus terra fruatur. & infra: O Virginem, inquit, stupendum Ecclesia thesaurum, qui adeptus est ingenis mysterium, Virginem, inquit, appellat uerum sacerdotem pariter, & altare; qua quidem mensam ferens dedit nobis cœlestem panem Christum in remissionem peccatorum. hæc Epiphanius. Ideo Bonaventura in Litanis B. Virginis uocat eam deliciarum Dei dapiferam. Methodius in hypapantem ad sanctissimam Eucharistiam spectans, eam altare animatum panis uitæ appellat: ideo significatur Exod. 25. per mensam panum propositionis, quemadmodum cap. 5. ex auctoritate Patrum diximus. panes enim illi propositionis cum thure lucidissimo illis superposito, Christum, qui est panis uitæ nostris usibus propositus, quique uerus est Deus, cui thus offertur, adumbrant. ideo & Virgo sanctissima uera Dei. Mater est, & dicitur. Damascenus orat. 2. de dormit. Virg. uocat eam mensam animatam. & oratione prima de dormitione appellat mensam, ex qua ille panis uita, ac cœlestis, ille nullis agricola manibus exculius fructus corporeo modo pullulauit. & mox, loquens cum Virgine: Nam tabernaculum, inquit, Abrahamæ te apertissimè indicabat: etenim uerbo lo Abrahamæ habitans humana natura, subcinericium panem, hoc est sui primitias ex puris tuis sanguinibus obtulis à diuino igne quodammodo coctus, panemque effectas, atque in diuina ipsius personæ existentes, & ad ueram corporis animæ ani-

Ildesonus
And. Cre.

Epiphanius
Virgo est
elibanus
intellectus
in quo
coctus est
panis uita
Luc. 22.
Virgo dicitur
mensa
panis pro
positionis.

Deipara
est dapife
ra.
Methodius.
Exod. 25.

Damasc.

Virgo in
tabernacu
lo Abraha
figurata.

CORPVS CHRISTI, QVOD IN Eucharistia exhibetur, in Incarnatione ex Deipara formatum.

Christi corpus
quod est in
Euchar.
ex Virgine
accipitur.

19 CVM ergo Christi corpus sanctissimum ueluti uestis quædam ex Virgine tanquam ex uellere fuit contextum, & eadem carnis substantia, quæ aliquando fuit Virginis, nunc sic in Christi corpore, quod in sacrosancto Eucharistia Sacramento sub speciebus panis, & uini nobis sumendum proponitur; ideo & de hoc aliquantulum accennans in præsentia à nobis agendum erit, ut intelligamus hoc etiam nomine nos Virgini Deiparæ plurimum debere, quod ex suis purissimis sanguinibus, & in eius utero tanquam in clibano diuini amoris igne ualde succenso, uirtute sancti Spiritus formatus sit hic panis uitæ, qui de cœlo descendit. Quocirca Cant. 7. Virgini dicitur: Uenter tuus sicut aceruus tritici uallatus liliis, quia scilicet in suo utero uirgineo, cuius summa, ac perpetua puritas, ut ait Alanus in Cautica, per liliorum septum indicatur, hunc panem uitæ concepit, qui est cibus solummodo iustorum, non secus ac triticum alimonia est, non quidem brutorum animalium, sed hominum ratione præditorum. De utero autem Virginis locum hunc Cantecorum interpretatur Ambrosius de Institut. Virg. capite 14. In eius enim utero, dicit fuisse granum illud tritici cadens in terram: De quo, inquit, aceruus factus est, quia granum illud mortuum plurimè fructum attulit, & hoc quidem granum omnes homines perpetua cœlestium munerum esca saturauit. dicente Dauid: Cibauit eos ex adipe frumenti: in hoc etiam grano dicit fuisse lilium: Chri-

Ioh. 6.
Cant. 7.
Virgine.
uenter
aceruus
tritici.
Alanus

Ambros.

Psal. 80.
Cant. 2.

Method. *ma rationali, atque intell. Anali substantiam venientes. hæc Damascenus. Imò Methodius loco citato ad Virginem. Tu, inquit, verè omnis sacrificij pinguedo, quon iam scilicet Christi, qui in Missæ sacrificio inveniunt offeritur, nobis ex suis visceribus protulit; & merito omnis sacrificij pinguedo asseritur. Siquidem (ut verbis utar Leonis serm. 8. de Passi.) omnes differentias legalium hostiarum una corporis, & sanguinis Christi implet oblatio.*

S. Leo. *20 Hæc est enim mulier illa Evangelica, quæ, ut ait Bernardus sermone 2. de Natali. Acceptum fermentum abscondit in farina satis tribus, Christus enim eius filius in vna persona Verbi triplicem habuit substantiam; nimirum diuinam, & substantiam animæ rationalis; substantiam item corporis, ut ex Augustino 13 de Trinitat. cap. 12. docet S. Thomas 3. part. quæst. 1. art. 1. quorum fermentatio, seu unio admirabilis absque naturarum confusione in eius utero est celebrata: ibi enim Deus homo factus est; id quod fuit permansit, quod non erat assumptum; non commixtionem passus, neque diuisionem. Verùm audiamus ipsam Bernardum loco citato, ubi loquens de unione admirabili Verbi æterni cum anima, & carne. Hæc sunt, inquit, Evangelica illa farina, quæ pariter fermentantur, ut sit panis Angelorum, quem manducet homo, cor hominis confirmans. Fel. x. mulier benedicta in mulieribus, in cuius castis visceribus superueniente igno sancti Spiritus coctus est panis iste: felix, in quam, mulier, quæ in hac tria farina immisit fidei sua fermentum: siquidem fide concepta fide peperit. Nec mireris quod fide eius mediantia unum dixerim Verbum carni, quandoquidem, & carnem ipsam de eius carne suscepit. Sane ne hoc quidem presenti expositioni obuiare potest, quod de cælesti Regni dicitur similitudine. Neque enim indignum videtur si calorum Regnum fides Maria comparatur, quæ & reparatur, hæc enim Bernardus. Hæc est etiam illa mulier, quæ Prouerb. 31. facta est quasi nauis in situ oris, de longè, id est de cælis, per vitæ huius pelagus portans panem suum; illud enim (de longè) distantiam indicat inter Verbum Dei, & humanam naturam, quam sibi hypostaticè uniuert in utero huius benedictæ mulieris. scilicet verò panem hunc vocat SVVM, quia sola absque vii opera illum concepit, quem apud Bethlehem, quæ domus panis, interpretatur, per partum suum virgineum, tanquam*

Bernard. *Matth. 13. Virgo est mulier, quæ fermentum in farina abscondit. Augustin. S. Thomas. Ecclesia in Antiphona. Bernard.*

ma rationali, atque intell. Anali substantiam venientes. hæc Damascenus. Imò Methodius loco citato ad Virginem. Tu, inquit, verè omnis sacrificij pinguedo, quon iam scilicet Christi, qui in Missæ sacrificio inveniunt offeritur, nobis ex suis visceribus protulit; & merito omnis sacrificij pinguedo asseritur. Siquidem (ut verbis utar Leonis serm. 8. de Passi.) omnes differentias legalium hostiarum una corporis, & sanguinis Christi implet oblatio.

Prouer. 31. *Virgo est nauis in situ oris, de longè, id est de cælis, per vitæ huius pelagus portans panem suum; illud enim (de longè) distantiam indicat inter Verbum Dei, & humanam naturam, quam sibi hypostaticè uniuert in utero huius benedictæ mulieris. scilicet verò panem hunc vocat SVVM, quia sola absque vii opera illum concepit, quem apud Bethlehem, quæ domus panis, interpretatur, per partum suum virgineum, tanquam*

ex nauis in omnium vtilitatem exposuit; quo in sanctissima Eucharistia patemur, nutrimur, ac vires ad laborandum in Domini vinea, & ad confligendum cum nostris hostibus reficimur, iuxta illud Psal. 22. *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me.*

21 *Et quoniam diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum sub speciebus non tantum panis, sed etiam vini in vitima cœna à Christo Domino est institutum, iuxta illud Zachar. 9. Quid bonum, & quid pulchrum eius; nonne fermentum electorum, & vinum gemmans Virginis: (hæc sub vnaquaque specie totus Christus continetur.) Ad utramque speciem exprimendam Cant. 7. in Virginis utero non tantum triticum, ut diximus, sed etiam vinum contineri affirmatur: Umbilicus, inquit, tuus sicut crater tornatilis nunquam inuicem poculis, de quo Ambrosius de Instit. Virg. c. 14. Verè, inquit, alius ille Maria crater, tornatilis, in quo erat Sapientia, quæ miscuit in cratera vinum suum, in deficientem cognitionis pia gratiam, ditanti ut sua plenitudine subministrans. In quo Virginitas utero simul aceruus tritici, & Ulij floræ gratia germinabat, quoniam & granum tritici generabat, & lilium. Et S. Hieronimus ser. 1. de Assumpt. eadem mutatur ex Ambrosio: Verè, inquit, alius Maria tornatilis fuit, quia in eo Sapientia se infudit, quæ in cratera illo vinum miscuit. sic Hieronimus, quem citat Vincentius Beluacensis in speculo historiali lib. 7. c. 121.*

Ad hoc etiam spectare videtur Andreas Cretensis orat. 2. de dormit. cum vocat eam Sapientiam, quæ non potest exinaniri, cratera vitæ, cui nihil potest auferri, penarum: quibus verbis Ambrosius, Hieronimus, & Andreas Cretensis indicant Virginem Deiparam non tantum esse hunc craterem, de quo Cantic. 7. verum etiam esse craterem illum, de quo Prouerb. 9. ubi Salomon eum dixisset, Sapientiam aedificasse sibi domum in columnis septem, & immolasse victimas suas; subiicit iuxta versionem septuaginta: *Miscuit in cratera vinum suum. & mox: Misit seruos cum excelsa predicatione conuocans ad craterem. Et quo magis etiam confirmatur id quod dicebamus, de utero Virginis prodijisse tanquam ex cratera Christi sanguinem, qui sub speciebus vini in Eucharistia sanctissimè profertur. Nam S. Cyprianus lib. 2. epist. 3. locum hunc Prouer. 9. legit iuxta Septuaginta, & de Dominico facti-*

sacrificio, ubi sub speciebus panis, & vini Christus immolatur, luculenter exponit.

Assimilatur ergo Virginis umbilicus crateri, qui plenus est vino, qui quantumcunque ex eo hauriatur, exhausti nequit, propterea quod sanguinis Christi in incarnatione ex Virginis viceribus acceptus ex vi verborum sub speciebus vini contactus: licet sub illis etiam integer Christus sit, quod ut magis appareat, singula expendamus, & quomodo Virginis accommodentur, ostendamus.

Umbilicus in hoc loco commemoratur, quia sub umbilico concipitur, fovetur, & alitur foetus, Crater autem vas est capacius, quo ad vinum propinandum, & in libationibus, & solemnioribus epulis veteres utebantur, quare Poeta:

Crateras magnos statuant, & vina coronant.

Tornatilis verò exactam, ac omnibus numeris absolutam rotunditatem, quae est figurarum capacissima, ostendit quare huius umbilici amplitudinem, & perfectionem indicat. Tornatilis etiam fuit Deipara ex Alano in Cant. 7. quia sine angulo, & ruga, sine acceptione personarum omnibus, quod est in se, salutem proponat: significat etiam in externa conversatione eam omnino leuigatam, ac mundam fuisse.

Poculorum autem nomine id, quod in poculis continetur, per metonymiam accipi debet, sicuti apud Poetas:

Poculaque inuomis Acheloi miscuit vuis.

In his poculis vinum illud germinans Virginis, & cor hominis letificans continetur, ieu, quod idem est, in illis continetur mixtam, ut ex septuaginta legit Ambrosius loco citato, Hebraice enim habetur Mazeg, quod est vinum aqua mixtum: nam ex iacri Concilio Tridentino sess. 22. cap. 7. Christus in vitima cena aquam vino miscuisse creditur, & ideo in Missa idem ex praecepto Ecclesiae faciendum praescribitur. Illud porro (nuncquam indigens poculis) id est temper plenus poculis, copiam indeficientem ostendit, quae omnibus sitientibus abundè hoc vinum exhibetur, nec vnquam exhaustur, quod singulare & admirabile est in venerabili Sacramento Eucharistiae, quantumcunque enim sumatur, nunquam abumitur, iuxta illud quod canit Ecclesia:

Sumit vnus, sumunt mille.

*Quantum isti, tantum ille,
Nec sumptus consumitur.*

Et S. Andreas Apollonius Aegae Proconsuli: S. Andr. Ego, inquit, omnipotenti Deo immelo quotidie Apost. immaculatum Agnum in Altari, cuius carnes posteaquam omnis populus credentium manducauerit; Agnus, qui immolatus est, integer perseuerat, & viuus.

B. Virgo est vitis.

22. Propter hoc vinum suauissimum, aequè atque odoratissimum, quod in cratere umbilici Virginei fuit productum, nedum conseruatum ipse Christus à S. Elisabeth appositissima metaphora ab arbore desumpta fructus vetricis Deiparae appellatur: ipsa verò Virgo Eccles. 24. assimilatur viti: Ego quasi vitis honoris, & honestatis: quod de Virgine legit Ecclesia in Missa vigiliae Assumptionis. Damas. c. orat. 1. de Natiu. Vineae, inquit, vberima (id est Deipara) Jex Anna pullulauit, atq; vniam suauissimam protulit nectar mortalibus fundentem in vitam aeternam. & Chrystippus homil. de Deipar. hoc idem eracommodat, cum eam his verbis salutat: *Aue Vitis vnas pulchras producens.* & Ildesonus serm. 1. de Assumptio. *Mater Domini quasi vitis fructificauit suauitatem odoris, & protulit cunctis gemibus fructus honestatis, & gratia.* sic ille.

Luc. 1.

Eccles. 24.

Damas. c.

Chrystip.

Quomodo

Flores autem illius fructus esse dicuntur flores Virginitatis, & honestatis, id quod purissimam Virginis in Christi conceptione integritatem ostendit, quam etiam liliorum vallum in acervo titici significare diximus: quomuis enim in textu Graeco pro voce illa (honestatis) legamus *πλετος*, id est diuitiarum, ac si dicat, flores mei fructus sunt, qui honorem proferunt, ac diuitias: Latina tamen editio vulgata habet honestatis, ex quo verbo duplici ratione Deiparae virginitas significari videtur: primum, quia ad honestatem pertinet ex D. Thoma 2. p. q. 145. art. 4. turpes voluptates rationi contrarias repellere: Virginitas verò a deo honestate delectatur, ut carnis voluptates non tantum rationi dissonas, quas rejicere ca sitatis est munus; sed ne licitas quidem in vsu coniugij admittat: quocirca haec summa virginitatis honestas honori merito coniungitur, quod homines a deo honore dignos efficiat, ut eos Angelis ipsis perquam similes reddat, ut cap. 32. dicemus. Deinde, quia flos symbolum est virginitatis, sicut & fructus symbolus esse potest fecunditatis: cum ergo flores Deiparae fructus

floribus Vir-

ginitatis sunt

fructus.

S. Thom.

Cap. 32.

honoris dicantur, & honestatis, his verbis virginitas eius fecunda, & fecunditas virginea omni honore prosequenda, omniq; honestate conspicua ostenditur: Etenim in arboribus flores simul cum fructibus, qui ex ipsidem emanant, & in quos ipsimet flores transeunt, existeret nequaquam possunt; sed erumpente fructu decidit flos. quandiu autem flores vigent fructus nondum aduenere: ita & in cæteris mulieribus virginitas cum fecunditate eodem tempore esse nequit: At verò in sola Deipara super omnem naturæ cursum hæc duo coniuncta reperiuntur. Quocirca ipsa vna merito dicere potest flores suos esse pariter, & fructus: nam eleganter quidam cecinit:

*Sannaz.^o
in Templo
Mergelli-
no Neapo-
li.* *Parvus, & integritas ascor des tempore longo,
Virginis in gremio fœdera pacis habent.*

Quemadmodum verò vitis in hyeme ijs, qui exiguum rerum naturalium habent peritiam, videtur arbor despecta, & arida; suo tamen tempore frondescit, florumq; suaueolentiam ac fructum mittit gratissimum, vinum nimirum; quod, ut quidam extulit Iudic. 9. *Latifcat Deum, & homines*: ita Virgo beatissima Dominiæ passionis tempore *stabat iuxta crucem lachryuosa* à ludæis despecta, quibus ob vnici filij necem omnino arida videri poterat: Verùm Christo mox resurgente Deiparæ præstantia, & odoris eius suauitas, nec non fructus ventris vtilitas toti mundo innotuit; præsertim cum filius eius in sacrosancto Missæ sacrificio sub specie vini in Dei honorem, & hominum vtilitatem offerretur; & hac ratione huius sanctissimæ vitis vinum, ut ille dicebat: *Deum latifcat, & homines.*

Cant. 1.

Sicuti autem Virgo Deipara viti comparatur, ita & Christus, qui Cant. 1. propter passionis amaritudinem *fasciculus myrrha* appellatur; propter Eucharistiæ tamen sanctissimæ mysterium statim à sponsa assimilatur *bothro* Cypri in vineis Engaddi propter vnam perfectissimam, vel quæ in Cypri Insula crescit, qualis etiam nascitur in vineis Engaddi, vel quæ nascitur in vineis Engaddi, & ex Cypri frutice odorata prope nascente, eius odorem, saporemq; gratissimum refert; & hic quidem bothrus in passione calcatus, in crucis torculari expressus, in calice sacrosanctæ Eucharistiæ propinatus ex Virginis vite germinauit, ac prodijt: quare ex Virgine etiam illud nobis e-

ditum non sine gratiarum actione agnoscere, ac prædicare debemus.

2. Propter hanc ergo coniunctionem inter mysterium incarnationis, & Eucharistiæ in officio sanctissimi Sacramenti Hymni terminantur strophæ illa: *Gloria tibi Domine qui natus es de Virgine* & in Missa eiusdem. Præfatio illa: *Quia per incarnati Verbi mysterium adhibetur*; & in ipso cantu modulatio eadem, qua in festis vtmur beatæ Virginis præscribitur in Gloria in excelsis, & similibus.

Propterea S. Bernardinus Senensis tom. 1. s. Bernardus, serm. 61. art. 1. cap. 10. probat ex Virgine totam Ecclesiam militantem ornari, ac decorari: *Quoniam, inquit, de carne Virginis benedicta, & in parte corporis eius excelsa consistit; perficitur, & terminatur totum decus; ac pondus Sacramentorum Ecclesiæ: certum est enim quod omnis institutio Sacramentorum, & omnia alia sacramenta tanquam in vltimum finem, & ad illud tum Sacramentum omnium Sacramentorum excellentissimum quod est Eucharistia, ordinatur: quæ quidem conficitur, & consecratur dum panis in corpus Christi conueritur, &c.* hæc S. Bernardinus, qui addit carnem illam de Virgine descriptam ita nobilitatam, & tanto vinculo vnitam Verbo Dei, ut in Christi morte separari potuerit à propria forma, id est ab anima, non tamen à Verbo. Hinc est, quòd iure suo Virgo beatissima, quæ per Mensam panum propositionis, ut suorà dixi Exod. 25. figuratur, inuitat ad Eucharistiæ, ac propterea ei accommodare possumus verba illa, quæ à diuina Sapiencia dici scribuntur Prouerb. 9. *Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis*: licet enim Sacramentum illud sit panis, & vinum diuinæ Sapienciæ, hoc est corpus, & sanguis Christi Verbo hypostaticè vnita, nihilominus tamen est etiam panis suus, id est Deiparæ de ipsius sanguinibus acceptus, in suis visceribus conceptus; & similiter est vinum, quod miscuit ipsa; & illud Eccles. 24. *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me*, inuitantur enim à Virgine illi, qui eam concupiscunt, qui scilicet peculiari reuerentia, & affectu eam prosequuntur; & à generationibus meis implemini, id est à filio meo, quem genui, explete vestrum desiderium in sanctissima Eucharistia, per quam tot bona in Ecclesia communicantur. Quare ardenti fame, ac desiderio huius cœlestis cibi diligenter præparemur, ac disponamur ad illum

illum dignè sumendum : etenim, vt ipsa Virgo in suo Cantico monuit : *Esurientes implens bonis*, vt sic ex eo repromissum fructum reportemus. & vt verbis vtar Leonis ser. 20. de Pat. *In id quod sumimus transsumus*. Quare meritò Chrysofomus in sua Liturgia ante sumptione Eucharistia, huius Virginitatis opem implorat, vt dignè communicet: hæc enim verba in quadam oratione recitanda præscribit: *Et intercessione immaculate Domine nostra Deipara, & semper Virginis Mariæ dignum me fac, vt sine condemnatione accipiam immaculatum tuum donum in remissionem peccatorum in vitam æternam*. ita Chrysofomus.

Leo.

Chrysof.

Qui commanicant Virginis deuotione in se excitent, quantum Virginitatis debeat.

Genes. 41.

24. Qui igitur erga Virginitatem peculiari amore flagrant ad excitandum & acuendum ex hac enim parte erga Virginitatem deuotionis sensum, cum ad sanctissimam Eucharistiam percipiendam accedunt, cogitent in Christi corpore quod sumunt esse substantiam illam, quæ fuerat Virginis, ex qua Christi corpus formatum, & postea ex eiuſdem Virginis substantia auctum, quam diu sanguine in vtero Matris, quantum fuit, quæ substantia olim Virginis, nunc hypostaticè est vnita Verbo Dei; & sic etiam Virginitatis gratias agant, ex qua tantorum bonorum vberitas ad nos emanauit. Sic enim Iosephum filium Iacob Patriarchæ Genes. 41. vt iunctum huic vitæ mortali pernecessarium in futurum sterilitatis septennium conseruandum curaret Pharaon in tantam dignitatem euexit, vt supra omnes eum constituerit, ei que suum anulum, stolam bylissam, & torquem aureum dederit, atque super curum suum secundum ascendere fecerit, clamante præcone, vt omnes coram eo genu flecterent, & præpositum esse scirent vniuersæ terræ Ægypti: nec quicquam abique Ioseph imperio fieri voluerit, eumque lingua Ægyptiaca Saluatorem mundi appellauit, quando magis Deiparæ debet vniuersus orbis, quæ panem vitæ: qui de cælo descendit, quo à morte æterna liberamur, non in solùm septennium, sed in omnem ætatem: nec vni tantùm Ægypto, sed nationibus omnibus in Ecclesia, & perpetuò permanens ex suis sanctissimis viscibus concepit, & lacte postea nutrit, vt meritò Deus eam de mundo optimè meritam in tantam sublimi dignitatem, vt vni Deo sit secunda, Deamnamque mundi & dispensatricem diuinarum gratiarum eam

constituerit. Quare B. Laurentius Iustinianus in sermone de Natiuitate Virginis, agens de sanctissimo Christi corpore, quod in Eucharistia Sacramento nobis proponitur: *Hoc, inquit, Exod. 16. Manna quod in vtero Mariæ repositum, ubique expositum, atque appositum est, frequenter vitæ ad salutem: vtriusque venerare pudicitiam, & arcæ huius mysticæ gratiam contemplare; quæ talis excepti munus, talemque genuit prolem, quæ te corporis sui manna resciret, inebriaret cruore, passione redimeret morte saluaret.* hæc ille.

B. Laurentius Iustinianus.

IN OMNI VITÆ CVRSV VIRGO Deipara filio familiariter proxima, eiusque eximia erga Christum charitas.

CAP. IX.

DE secunda porro vicinitate, quæ Deiparæ in conuictu, seu conuersione cum filio intercessit, multa, & quæ præsertim dici possent, quis enim non videt ad Virginitatis sanctitatem augendam, eiusdemque dignitatem nobis declarandam, non parum contulisse eius intimam, ac familiarem cum Christo Dei, suoque pariter filio tot annorum conuictum in eadem domo, in eadem mensa, in suauissimis, crebrisque colloquijs? vt non immento Franciscus Mayo in sermone de creatione animæ Virginis dixerit ei conuenire illud Sap. 8. *Generositate eius glorificat contubernium habens Dei; loco enim vocis, contubernium, græcè habetur συμπρωσις, quod idem est, quod conuictus; ac si diceret, ipsa habens contubernium, & conuictum cum Deo hoc celebrat tanquam veram generositatem.*

Virginis cum filio conuersatio.

Mayo.

Sap. 8.

Bernardus.

De hoc Bernardus homil. 1. super Missus est: *Maria, inquit, Matrem se agnoscent, Maternitatem illam, cuius Angeli cum reuerentia orant, cum fiducia suum nuncupat filium, dicens fili quid fecisti nobis sic? & mox: Et erat subditus illis, quibus? Deus, cui Angeli subditi sunt, cui principes, & potestates obediunt, subditus erat: Mariæ, nec tantum Mariæ, sed etiam Iosepho propter Mariam. Mirare suo filio benignissimam dignitatem, siue Matris excellentissimam dignitatem: vtrinque stupor, vtrinque miraculum, & quod Deus scæmina obtemperet, humilissimè*

Luc. 2.

fine

sine exemplo; & quod Deo sœmina principetur, sublimitas sine socio. sic ex Bernardo. Quo etiam spectasse videtur Ildefonsus sermone 1. de Assumptione, ubi cum plurima, quæ Deipara Christo exhibuit obsequia, numerasset; subiicit: Ergo qui cuncta pascit, cœlestia, & terrestria simul regit, hunc sacratissima Virgo lacte carnis aluit, & nutriuit: ad cuius deinde nutum uniuersi reguntur, sub eius disciplina, vel arbitrio infans Deus versatur. & mox:

Luc. 2. *B. Virgo gladio passionis Christi vulnerata est in anima. O sanctissima omnium sœminarum, quæ cum Deo tale, tantumq; consubernium habuit in terris, & ecce hodie exaltatur apud eum, quem genuit, ut permaneat sine fine gloriosa in cœlis. ita Ildefonsus Et Epiphanius hæc. 78. Erat, inquit, Maria affectatrix læsu cum ipso semper existeret. Augustinus item lib. de Assumptione: Abiq; dubio, inquit, omni opere ministratrix extitit, quæ hunc in utero gessit, paritq; profuam aluit, & fouit, in præsepio reclinauit, & à facie Herodis in Aegyptum fugiens abscondit, & omnem infantiam eius matris affectu ita prosequuta est, ut usq; ad crucem, in qua filium iam virum perfectum vidit pendentem, ab eius indubitanter misterio non recesserit, consequuta non solum gressibus pedum, tanquam pro amore filij, verum etiam imitatione morum, tanquam pro reuerentia Dei. Maria ergo ministra Christi spiritualium operum qualitatibus, sicut deuotissima extitit, ita absque dubio religionis fide, & vera creatulitate charitate secutrix fuit, ita Augustinus.*

Bernard. *Bernardus sermone Signum magnum: Toties Maria filium audiuit non modo turbis loquentem in parabolis, sed & discipulis seorsim Regni Dei mysteria reuelantem: vidit miracula facientem, vidit deinde in cruce pendentem: vidit exspirantem, vidit resurgentem, vidit ascendentem. Idem etiam tomo. 2. in sermone de B. Virgine. Maria Virgo, inquit, sanctissima, quæ Saluatorem genuit, peperit, & aluit, quæ iugiter eius aachasti lateri, quæ comes indiuidua nullo serd absuit itinere, quæ intentia præ cæteris inuigilauit verbo, & operi eius, sola Saluatoris actuum insignia operum opera, mell sua prædicationis genera, inaudita contra mundum, & peccatum, & tatarum zambulum diuina seueritatis acerrima eloquia, quæ eis aut in: erfuit specialius vidit, secretius audiuit, & agnouit, propensius retinuit, & Apostolis, al: uigis Discipulis locupletius edidit, diligentius retulit, melius in: adit fidelius iradidit: hinc est, quod de ea legitur in Euangelio: Maria autem*

Luc. 2.

conseruabat omnia uerba hæc conferens in corde suo. Hæc in eius laudibus legitur: Multa filia congregauerunt diuitias, tu supergressa es uniuersa licet enim in parabolis loqueretur ad turbas, licet omnia Apostolis nota faceret ut amicis, quædam tamen credendum est præ cæteris matrem suam, quemadmodum dilexisset, uacillam propensius et ualuisse, quædam ei secretius intinuisse, frequenter eam ad montem myrrha. & ad colles iherus sublimasse, in cellam uinariam occultasse, suis preuenouit, & uoluit gloriam Desicam. & super celestem reuelasse nouitatem: unde Ioannes in Apocalypsi, De throno aut procedebant fulgura, voces, & contrua, quia Mater filij Iesu Christi parabolis, & nigmata legalia, & mirifica gesta, acta, opera audiuit ebibit, fidelius credidit, sincerius, luculentiusq; alijs edidit. hæc tenus Bernardus.

Et quidem ex sacra Euangeliorum histotia Maria fati hoc constat, quare laborum. & in eom particeps modorum omnium, quæ Christus Dominus laborum in toto uite sue cursu pro humani generis salute subire dignatus est, ipsa in primis particeps fuit: etenim simulatq; ue in uirginis uteri sui claustris eum excepit, nihil itineis labore retardata est, quo minus ad montana abiret cum destinatione, ut Ioannes adhuc in utero matris existens ab originali labe expiaretur; deinde Bethlehem uenit, ut illic cum Ioseph sponso profiteretur, ibi in summa rerum omnium egeitate, illum peperit, pannis inuoluit, reclinauit in præsepio, ab ubere de cœlo pleno lactauit: deinde in eius circumcissione sanguini, & lacrymis infantuli intimè compatiata est: à Magis, qui cum muneribus ex Oriente, stella duce, aduenerant, una cum filio inuenta est, eundem quadragesimo die detulit ad Templum, deditq; hostiam secundum legem (quæ quidem erat pauperum oblatio) par tanturum, aut duos pullos columbarum, tunc à Simeone viro iusto suam animam gladio transfigendam audiuit: con: filio etiam in Aegypto plures annos in medio hominum indolorum cultui in primis deditorum exulauit: mox cum filius annum ageret duodecimum, ac Matre inficia remansisset in Templo, dolens studiosè, ac sollicitè eum qua fuit, ac triduo qua situm inuenit: in Templo in medio Doctorum; postmodum simul habitauerunt in Nazareth usque ad trigessimum eius annum, quo quidem tempore prædicationem aggressus est: sed neque tunc eum dimisit; imò in nuptijs Cana Galilæe erat cum filio. & Ioan. 2. Ioan. 2.

Cum eodem descendit Capharnaum, ibiq; cum eo mansit: eundem in predicatione prosequutus, ut videre est apud S. Matthæum c. 12. quocirca cum Christus Dominus à ludæis conuersionem, calumniarum, subfannationum, ac maledictorum probri impetebatur, in Matrem etiam sæpè præsentem suo modo vniuersa redundabant.

Virginis in Christi charitas eximia.

Psal. 66.

Apo. 12.

Exod. 25.

Cant. 8.

Rom. 8.

Epiphani. Georg. Nicom. Damasc.

3. Cæterum cum de corporali Virginis sequela, qua Christum cum viveret, est profecuta, dixerimus, non videtur alienum si quid de euidem charitate subtexamus, qua tanquam glutine ita Deo semper vicina fuit, atque coniuncta; ut peculiari ratione Deo dicere potuerit: *Adhæsit anima mea post te*, hæc maximè flagruit Virgo sanctissima ab instanti lux immaculatae Conceptionis, quæ iugiter actibus mentonis insignibus, usque frequentissimis incrementum capiens, in immensum excreuit. Et quidem charitas virtutum regina, per aurum metallorum pretiosissimum & per ignem elementorum nobilissimum, calidissimum, & actuosissimum; & per solem planetarum præstantissimum, qui omnibus astris lucem impertitur (quo Apoc. 12. hæc beatissima Mulier amicta dicitur) significari solet; hunc est quod huiusmodi, & aliis symbolis Virginitatis charitas exprimitur: Candelabrum Templi aureum, in quo septem erant lucernæ oleo instructæ, & ardentes Exod. 25. tum ratione tutantis auri; tum ratione ignis flagrantis Virginitatis charitatem septem donis sancti Spiritus præclarissimis instructam, & oleo diuinæ gratiæ in singulis repletam adumbrabat; quæ non solum obsequium Deo exhiberet, sed etiam proximis exemplo, & doctrina prælucebat: quin etiam sicut aurum electum in igne magis probatur; ita charitas Deiparæ in tribulationibus, & præssuris ne minimum quidem retardabatur, sed indes illustrior euadebat; de qua merito Cant. 8. *Aque multa non poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruant illam*, poterat enim ipsa verissime illud Apostoli ad Rom. 8. *vsurpare: Quis nos separabit à charitate Christi, tribulatio, an angustia, &c.* Quare Patres eam candelabrum templi aureum vocant, ita Epiphanius oratione de B. Virgine, & Georgius Nicomediensis oratione de oblatio. Virg. Damascenus verò orat. 1. de dormit. eam vocat Candelabrum, ex quo lumen illud sempiternum,

& inaccessum prodiit: ideo Ephrem de laudibus Virgin. Lucernam eam vocat clarissimam, & Andreas Cretensis oratione in Annunciatione Virginis: *Benedicta, inquit, tu inter mulieres, quam Zacharias vir diuinitus aureum seu candelabrum septem vidit lychnis ornatum, nimirum septem illis sancti Spiritus donis clarum, & lucidum, hæc Andreas.*

4. Quare Virginitatis charitati flagrantissimæ illud Cant. 8. iure quidem optimo accommodari potest: *Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus amulatio: Lampades eius lampades ignis, atque flammaram: opera enim Virginitatis, seu cor ipsius Virginitatis (utrumque enim per lampades intelligere possumus) dilectionis igne maximo ardebant, flammam euomebant, splendoremque foras mittebant, illo nempe igne accensa, quem Dominus Iesus eius filius misit in terram, & voluit vehementer accendi; non quales lampades extinctæ, oleoque defectæ in virginibus fatuis inuentæ sunt; sed quales habuisse describuntur prudentes virgines obuiam sponso exeuntes: huiusmodi lampadibus præ reliquis virginibus maxime ornatis, Virginum omnium prudentissima in Abigail 1. Reg. 25. prudentissima pariter, & speciosa præfigurata, Christo filio, & sponso occurrit. Ideo ex Bernardo sermone 2. de Assumptione, de Deipara dicitur illud Prouerb. 31. *Non extinguetur in nocte lucerna eius.* & Cyrillus homil. contra Nestorium Deiparam vocat lampadem inextinguibilem.*

Hanc Virginitatis charitatem eximiam significauit etiam Exo. 25. aurum mundissimum, quo iussus est Moyse de aurare arcam intus, & foris, & aurum illud præcipuum, quo 3. Reg. 10. Thronus Salomonis eburneus (in quo, ut diximus cap. 2. sanctissima Virgo describitur) conuersus erat, quod non commune aurum, sed saluum nimis dicitur. Hanc etiam Virginitatis charitatem significabat coccum illud non semel, sed bis tinctum, ad rubrum colorem magis exprimendum, cuius frequentissimus erat visus in cortinis Tabernaculi, & vestibus Sacerdotum Exod. 25. & alibi sæpè, eandem etiam indicabat mulier illa amicta sole planetarum nobilissimo, & maximè omnia calefaciente. Quare Bernardus sermone Signum magnum. *Candidissimus, inquit, sed et calidissimus huius mulieris amictus, cuius omnia tam excellenter irradiata*

Ephrem.
Andr.
Cret.
Zach. 4.

Cant. 8.
Charitas
Virginitatis
fortissima

Luc. 12.

Mat. 25.

1. Reg. 25.

Bernard.
Prouerb. 31

Exod. 25.

3. Reg. 10
Marsachas
vitas præclarissima

Exod. 26.

Bernard.

R. nos.

noscuntur, ut nihil in ea, non dico tenebrosam, sed obscuram saltem, vel minus lucidam, sed ne tepidum quidem aliquid, aut non ferventissimum liceat suspicari. & S. Bernardinus Senensis 10. 2. sermone 51. art. 1. cap. 2. *Mens Virginis, inquit, in ardore dilectionis continuè tenebatur.*

S. Bernard Sed quid mirum hanc Reginam à dextris Regis attitisse in vestitu deaurato Psalm. 44. *charitate scilicet ornatam, cum in eodem psalmo fimbriæ porro sunt extrema pars vestis iuxta terram, quæ in Virgine nulla terrena macula inquinat, sed aureæ erant, quia non solum in magnis operibus, quæ ex se spiritalia sunt, cuiusmodi sunt oratio, contemplatio. &c. Dei paræ charitas tanquam in vestitu deaurato fulgebat; sed etiam minora opera, quæ corporis necessitati deseruiunt, cuiusmodi sunt cibum capere, dormire, manibus laborare etiam pariter aurea, plenissima scilicet perfectæ charitatis, & ab omni terrena rerum studio vacua iuxta illud Apostoli*

1. Cor. 10. *1. Cor. 10. Siue manducatis, siue bibitis, siue aliud aliquid facitis, omnia in gloriam Dei facite, quod egregiè de Virgine aduertit S. Antoninus 3. par. tit. 31. cap. 3.*

S. Antonin *Triplex amor Virginis erga filium.* Verùm triplicem amorem Virginis erga filium omni sapientiæ, & virtutibus ornatum considerare possumus, naturalem scilicet, acquisitum, & supernaturalem, quemadmodum adnotauit S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 21. §. 14.

S. Antonin *in Christi amor per-* Et naturalis quidem erat maximus: etenim amor parentum in filios talis, tantusque esse solet, ut S. Thom. 2. 2. q. 26. art. 9. ex sententia Aristotelis in 8. Ethic. cap. 12. dicat, hominem quamuis ratione obiecti magis debeat diligere parentes, ratione tamen sui naturaliter magis diligere filium, quippe sibi coniunctiorem, & veluti partem sui. hinc factum est, ut Deus optimus eximium, quo suos complectitur, amorem, matris comparatione explicat Isa. 49. *Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa obliuisci fuerit, ego tamen non obliuiscar tuam eademque metaphora delictarum, quibus nos pascit, suauitatem Isa. 66. illis verbis, expressit: Ad ubera portabimini, perinde ac si diceret, veluti mater vos pascam, & enutriam, ac terrenum viræ mortalis iter quasi maternis in vlnis infantium more portati, nullo vestro labore, maxima cum volu-*

ptate conficietis. Hunc etiam amorem naturæ vel ipsi animantibus rationis expectibus erga suos foetus adeo vehementer indigit, ut ad eos alendos, educandos, ab omni iniuria tendos, & si fortè abducti fuerint, recuperandos, nihil non suscipiant laboris, nihil non aggrediantur: quin etiam ea de causa ferociiores effectæ, vel aperto mortis discrimini sese obicere non vereantur. Nam ex his, propter quæ bruta inter se quoadque dimicant, vnum illud est, ut prolem suam defendant. Narrat Albertus Magnus lib. 8. de animal. cap. 2. vbi de hoc agit, Coruum abba, qui ex Apuleio ab Ethnicis Appollini erat dicatus, Miluum interficere solebat, is enim dum corui pullos ex nido conatur abripere, à coruo tamen viribus impari, deprehensus vagibus, & rostro interficitur. Idem etiam scribit, Turtur pro-pullis morti se exponere contra autem quandam rapacem ex genere Milui parui quem latine aut appellari Glanem, cui dum rapere conatur Turturis pullos è nido, Turtur fortiter obstitit, & accidit interdum, ut in eo certamine ab aue illa rapacissima concideret. Omnium sermone conteritur illud de Pellicano, quod ex aliorum sententia S. August. Pal. 101. & S. Gregorius in eundem psalmum referunt, qui seipsum grauius vulnerat, ut extinctos pullos sanguine suo perfusus in vitam reuocet. Quare Deus Osee 13. iustitiæ suæ seueritatem contra peccatores sceleribus obstrictos hac similitudine declarat: *Occurram eis quasi Vrsi raptis catulis, & dirumpam interiora rectoris eorum.* Ad hæc Aristoteles lib. 9. Ethic. cap. 7 quem citat S. Thomas 2. 2. q. 26. art. 10 in 2. argum. & sequitur idem S. Thomas in illum locum Ethicorum. *Matres, inquit, magis sunt amantes filiorum, quam patres, laboriosior enim est generatio matrum, & magis sciunt qui ipsarum sunt filii, quam patres, sic ille.* Quæ cum ita sint, rectè colligimus amorem Dei paræ Matris erga filium, quem genuerat, lactauerat, & multis laboribus enutrierat, existisse maximum, quippe cuius natura nobilissima, & optimè constituta nullis prauis, vel priuatis cupiditatibus retardata, suo pondere erga eiusmodi filium ardentissime ferebatur. Quare S. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 2. de glor. nom. Mariæ art. 1. cap. 2. agens de amore naturali Virginis ad Christum: *Similitudo, inquit, & propinquitas est cau-*

Eccles. 19. In naturalis amoris: unde Eccles. 13. scriptum est: Omne animal diligit sibi simile, & sic omnis homo proximum sibi similem, profecto inter filium, & quamcumq; aliam matrem tanta propinquitas, & similitudo non fuit, quia Christus totus fuit de sola substantia matris, gatur inter nullos tam a delectio, hæc S. Bernardinus.

6. Quod si de Virginis Deiparæ erga Christum amore, ut vocant acquisito, quatenus à charitate, quæ est virtus theologica, distinguitur, agamus, quamvis ad nonnullos illius actus præclarioris auxilium Dei speciale requiratur, sanè & hic extitit summus, cum ea quæ Virginem sanctissimam ad eiuſmodi filium diligendum permouebant, maxima planè fuerint: & ut prætereamus in præsentia rationem, qua Christus ut Deus diligibilis est ex charitate supernaturali, de qua infra, certè quod spectat ad bona tum animi, tum corporis, quæ honestissimum amorem inter homines conciliare solent, ea in Christo cumulatifſimè inueniebantur, ac Matri suæ optimè cognita erant, atque perspecta, ideoque atq; ætillimo amoris vinculo ei iungebatur. Nam animo sapientissimus, sanctitate maximè conspicuus, optimis mibrum ornamentis præditus, matri vsque ad eò obsequentissimus, ut tamen si Deus esset, & vniuersorum Dominus, cui Angeli famulantur omnes, non matri tantum, sed propter matrem etiam Ioseph fabrico matris sponſo subditus esse non dedignaretur.

7. Iam corpore ex psal. 44. Speciosus forma fuit præ filiis hominum: quæ quidem verba, & si de pulchritudine diuinitatis intelligantur à Basilio in illum psalmum, à Cyrillo lib. 5. super cap. 112. 13. & à Gregorio, aliisque de pulchritudine gratiæ, Sanctus tamen Chrysoſtomus hom. 18. in Matth. Augustinus item, & Cassiodorus in eundem psalmum de pulchritudine corporis explicant: & certè Christum fuisse forma pulcherrimum astrouit Ambrosius lib. 1. de Virg. Hieronymus lib. 1. in Matth. Bernardus ferm. 1. in festo omnium Sanctorum: præterea Matri erat facie quàm simillimus, complexionem item, ut cap. 5 diximus; præditus sanguinea, quæ hominem aliis magis amabilem, eumque magis ad alios amandum promptum reddit. Quare iure optimo Cant. 5. vbi sub sponsæ typo Deipara Christi pulchritudinem per singula membra describens, eiuſque colorem, caput, comas, ocu-

los, genas, labia, ventrem, crura, & guttur, exquisitis similitudinibus commendans, concludit tandem dilectum suum totum esse desiderabilem, ac si diceret, & animo, & corpore longè amabilissimum. Non me latet huiusmodi membrorum commendatione spiritua-

lem Christi pulchritudinem nobis significatam. Nam quemadmodum ex Ambrosio lib. 4. de Virgin. in Deipara ipsa corporis species simulacrum fuit sanctitatis, & figura probitatis, ita & membrorum Christi pulchritudo specimen interioris pulchritudinis nobis exhibebat.

8. Ad hæc, maternum erga filios amorem multa, ut satis patet, accendere solent, si nimirum filius sit vnicus; si diu, multumque desideratus; & precibus enixè à Deo impetratus; si multorum honorum hæres; si eius consuetudo temporis præsertim diuturnitate roborata, iucundissima sit; si vicissim à filio mater ipsa vnicè diligatur. At hæc omnia Deiparæ erga filium amorem acquisitum mirificè augebant; Christus enim vnicus genitrici suæ à toto terrarum orbe, per tot annorum spatia summis votis, ac precibus expectatus, & concupitus, ut propterea Gen. 49. desiderium collium æternorum, & Abac. 2. Cunctis genibus desideratus appelletur, quem Pater Heb. 1. Constituit heredem vniuersorum, de quo Gabriel Angelus ad Virginem: Dabit ei Dominus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis, cuius erat consuetudo dulcissima, quam Deipara tot annos gustauerat suauissimè, Christi eò quod exemplo Apostoli Petri confirmatur, suæudo qui Christi consuetudinem tantisper ex dulcissima pertus in ea verba prorupit Ioan. 6. Ad quem ibimus? verba vna æterna habes, de Christo enim quatenus homo est dici potest id, quod de diuina Sapiencia pronunciat Sapien. 8. Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec taedium conuictus illius, sed lætitiã, & gaudium. Nullus denique filius matrem ita dilexit, & coluit suam, tot, tantaque matri contulit beneficia, tantaque pro ea sustinuit, sicut pro matre sua Christus.

Neque tantum Deipara filium amore summo complectebatur, verum etiam maxima cum Christo eidem cum illo amicitia intercessit; siue humana amicitia, ut Theologi dicunt, virtuosa maxima, peculiaris sit virtus ab aliis distincta, quod Henrico Gandauenſi quod l. 10. q. 12. & Pa-

Ambros.

Virginia erga Christum amor flagrantissimus.

Gen. 49. Abac. 2. Hebr. 1. Luc. 1.

Christi eò quod exemplo Apostoli Petri confirmatur, suæudo qui Christi consuetudinem tantisper ex dulcissima pertus in ea verba prorupit Ioan. 6.

Sap. 8

Deipara cum Christo eidem cum illo amicitia intercessit; siue humana amicitia, ut Theologi dicunt, virtuosa maxima, peculiaris sit virtus ab aliis distincta, quod Henrico Gandauenſi quod l. 10. q. 12. & Pa-

Albert Magi. Amm. natural. exempla aliqua.

S. Aug. Gregor.

O. ca. 11.

Arifto. S. Thom.

Gregorius Chrysoſt. August. Cassiodor. Ambros. Hierony. Bernard.

S. Bern.

Paludan. ludano in 2. dist. 27. q. 1. placet, siue fundetur in aliis virtutibus, in quod propendet S. Thom. Thomas 2. p. q. 23. art. 2. ad 1. eumque sequuntur Caietan. & Capreolus 3. sent. dist. 27. q. vnic. inter parentem verò, & filium amicitiam propriè consistere posse docet Aristot. Aristot. 8. ethic. cap. 7. & 14. & 9. ethic. cap. 1. neque h'c agimus de ea amicitia ad Deum, quæ ex D. Thoma 2. p. q. 23. art. 1. in charitate supernaturali continetur, de qua mox dicemus; sed de amicitia, ut ita dicam, acquisita. Quæ verò ad huiusmodi amicitiam constituendam requirit Aristoteles in 8. ethic. quem refert S. Thomas loco allegato, ea fere numerantur, ut nimirum si amor benevolentie erga rem amatam, quo ei bonum velimus, sitque amor mutuos, fundatus super aliquam communicationem bonorum, ut pote in communione sanguinis, cuiusmodi est inter conanguineos, vel in communione virtutis, qualis est inter viros probos, denique ut amor mutuos utriusque amico sit cognitus, est enim amicitia (inquit Aristot. 8. ethic. cap. 4.) Redamatio non latens. At verò hæc omnia in Deiparæ cum filio amicitia plenissimè extitisse ex iis, quæ toto hoc capite à nobis differuntur, perspicuè apparet.

Amori nō plus iusto indulgentium siue naturalis, siue acquisitio. 9. Illud verò silentio præter eundem non est; in hac dilectione, & amicitia, tum naturali, tum etiam acquisita, qua parentes erga filios afficiuntur, illud eis magnopere curandum esse, ne plus iusto huic amori, & amicitie indulgentes rectæ rationis fines transgrediantur, & diuino amori filiorum præponatur, vel opponatur, vel propter eos nimium animo discruciemur, & à rebus spiritualibus auocemur, quod nonnullis infelicitè euenire solet, ut propterea Christus Dominus Luc. 14. Si quis non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, &c. non potest meus esse discipulus, & de amicis in veteri proverbio habemus, Amicus vsque ad aras. Quare intersipientissimi Pythagoræ monita, & hoc recenseatur, *Arctum annulum ne gestato*, hoc est, ne erga eos, quibuscum agis, nimius sit amor, qui te angat, & excruciet. At Virgini beatissimæ hoc neutiquam timendum erat, cum eius in filium amor non eam à Deo auelleret, sed quantumcumque exereceret, magis, magisque ipsam cum eo coniungeret, cum enim filium amabat, Deum suum diligebat, nec poterat tantum

eum diligere, quin maiori dilectione dignus esset.

10. Supernaturalis denique amor charitatis, quæ est virtus theologica, longè superat quemcumque amorè naturalem, vel acquisitum, cum nullus parens pro filio ea fecerit, vel passus sit, quæ Martyres, & sancti Confessores hac charitate supernaturali incensi pro Christo passi sunt, vel fecerunt, ut videre est in Abraham, qui vnguentum suum Isaac Dei iussu in holocaustum eidem offerre volebat, & in Matre septem Machabæorum, quæ cap. 3. fortiter eos hortabatur ad vitam pro Deo lege ponendam, & in innumerabili Martyrum, ea Confessorum multitudine, qui omni tormentorum genere superiores extiterunt, vel sua omnia ut stercorea arbutantes nudi nudum Christum sunt secuti.

Hæc porro charitas in Deiparæ erga Christum omnino erat immensa, charitas enim respondet gratiæ, qua Virgo plena erat, & superplena, de cuius magnitudine in superioribus fusè egimus, ideo etiam charitate supernaturaliterat plenissima, ut propterea meritò affectus illi castissimi amoris sponsæ erga Christum sponsum, qui in Canticis describuntur, præcipuè Virgini sanctissimæ applicentur, ut puta Cant. 2. *Dilectus meus mihi,*

et ego illi, inter vbera mea commorabor; quæ

fiduciat, omnibus contemptis, illi soli vivo, & in intimis mei pectoris penetralibus collocat, & Cant. 3. *Dilectio dilectio, quia amore languet,* & id genus reliqua, vel elogia; vel præ-

comia innumerabilia, quæ in Canticis, Psalmis, aliisque sacrarum literarum libris leguntur. Quod si ex persona seruorum Dei Augustinus lib. 9. confess. cap. 1. dixit, *Sagittaueras tu Domine cor nostrum charitate tua,*

Quid de Matre Deidicendum erit? audiamus Bernardum serm. 29. in Cant. *Sagitta electa est amor Christi, quæ Maria animam non modo confixit, sed etiam pertransiuit, ut nullam in*

pectore virginali particulam amore vacuum relinqueret, sed toto corde, tota anima, tota virtute diligeret, & esset gratia plena. hæc Bernardus & Hugo de sancto Victore, cuius verba refert S. Hugo

Thomas opusc. 3. *Quia in corde Virginis amor Spiritus sancti singulariter ardebat, ideo in carne mirabilis faciebat, in tantum quod de ea nascetur Deus, & homo.* Luc. 1. *Quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei.* sic Hugo apud S. Thomam. *Quod si diligentius perscrutemur*

Virgini

Virgini
superna-
turalis in
filium a-
mor im-
mensus.
Gen. 21.

2. Machy

D. T.
Secun-
dus a-
mor
amor
go. 11.
D. T.

Cant. 2

Cant. 1.

Augustin.

Bernard.

Isa 49

S. Hugo

S. Thom.

Luc. 1.

Virgini

mor

in filium
suaritatis
multa un-
tribant.

in
na-
la in
m a-
im-
suu.
21.

Cachy

Primò qua-
Christi in-
finita bo-
nitas.

mur ea, quæ Virginis animam ad eximium erga filium amoris ardorem inflammabant, invenimus septem præcipuè capita, quæ hanc dilectionis flammam nutriebant, ac mirum in modum propagabant.

D. Thom.
Secundo
quia Christi
fuit etiam
ut homo
erat omni
amore di-
gnissimus.
D. Thom.

Primùm igitur Virgo sanctissima Christum filium summè diligebat, ut Deum in finitè bonum, & objectum summè diligibile; sub qua ratione omnia diuina attributa, quæ ad sui amorem nos alliciunt, complectimur, quorùm verò Deipara majori sapientia, majorique rerum diuinarum cognitione erat prædita, & profundius res diuinas, ut alibi diximus, penetrabat, majori etiam quam ceteri in Deum charitate ferebatur.

Secundò, cùm charitas supernaturalis ex D. Thoma 2. p. q. 25. art. 1. non solum ad dilectionem Dei, sed etiam proximis se extendat, idcirco Deiparæ charitas ad filium ardentissimè ferebatur, non solum qua Deus, sed etiam qua homo erat, & quo ad animam, & quo ad corpus, præsertim quæ a humanitas illa sanctissima Verbo erat hypostaticè unita, quod singulare erat dilectionis incentiuum: quod si ex D. Thoma 2. p. q. 26. art. 6. ad 4. proximi, qui majori bonitate pollent, magis sunt diligendi ex charitate propter maiorem propinquitatem cum Deo; quanta charitate diligenduserat Christus, qui ut homo omni gratia, sapientia, reliquis, virtutibus, quæ eum omni ex parte amore dignissimum redderent, cumulatissimè erat ornatus: hinc est, ut beatissima eius mater, quæ hæc omnia probè nouerat, immenso eum amore prosequeretur, Quate

Anselmus
quo se amant bonus filius, & b. na mater, aliqua-
tenus, inquit ipse sententius, si quomodo conse-
quare valeamus amorem huius bonæ matris erga
verè bonum, & un cum filium suum, & istius
boni filij sui erga verè bonam, & dulcissimam
matrem suam. ita Anselmus. S. Bernardinus

S. Bernar-
dinus.

tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ artic. 1. cap. 3. In Christo, inquit, fuerunt omnes conditiones, propter quas mater amat filium, & habuit eas in summo: erat quippe Dominus Iesus Christus præ cæteris omnibus potentior, sapientior, generosior, formosior, atque maior; quæ omnia elegantè ex sacris literis explicat, & confirmat.

Tertio, quæ
summa in
bonitate.

12 Tertio, Deipara filium suum ardentissimò amore complectebatur, non tantum ut Deum summè diligibilem, & ut hominem

omni dilectione dignum; verum etiam ut suum insignem beneficium, à quo innumera, & animæ, & corporis beneficia creationis nimirum, redemptionis, & similia acceperat, quæ tametsi communia sibi essent cum alijs, in iisdem tamen diuino munere reliquis se præcellere, ac præstantiori quadam ratione se illorum ab eodem filio participem esse factam agnoscebat. Hinc Bernardus ser. 4. de

ficia com-
solerat.

Bernard.

Rom. 8.

Philipp. 2.

Galat. 2.

Luce. 10.

Chryso-
Galat. 2.

Aumpt. Cæteras quoque virtutes, inquit, singulares profusus inuenis in Marta, qua videbatur esse communis. Nam si S. Paulus præclarissimus Christi Apostolus in eundem Christum, cui se multis nominibus ad eum debere profitebatur, tanto amore exarserat, ut constanter affereret ad Roma. 8. Nullius creatura
vi, aique conatu posse se ab eius charitate separari, quin etiam ad Philipp. 2. Propter eminentem scientiam Iesu Christi omnia existimabas detrimentum esse, & omnia arbitrabatur in stercore, ut Christum lucrifaceres. cuius rationem reddit ad Galat. 2. In fide, inquit, vincto filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Quanto ergo majori Christi charitate flagrabat Deipara, quæ hæc filij beneficia diligentiori examine perpendebat, & ut de uno, vel altero exemplum afferam, agnoscebat enim non solum se à Deo creatam, verum etiam in ipsa creatione pluribus, maioribusque donis, ac prærogatiuis, quam ulla pura creatura, & his quidem in præcellenti gradu cumulatam, Participatione redemptam se quidem à Christo nouerat, attamen nobiliori modo, quam alij, quippe quæ ab omni mortalis, venialis, & originalis peccati labe præseruata, torquæ bonis per hanc redemptionem exornata fuerat. Quocirca in suo Cantico Deum communem totius humani generis saluatorem propter singulares in eo ipso redemptionis beneficio prærogatiuas, suam peculiarem appellare non dubitat. Et exultauit spiritus meus in Deo Salutari meo; non tantum quod redemptionis beneficium, ac si in se unam esset collatum, magnificeret (id quod Chrysostomus in verba illa citata ad Galat. 2. Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me exemplo Pauli ab omnibus faciendum esse animaduertit: Vnusquisque enim nostrum non minus, inquit, gratus agat Christo, quam si ob ipsum solum advenisset: neque enim recusaturus erat ob unum tantum exhibere dispensationem ita Chrysostomus. Verum etiam singulari iure id poterat

Luc. 2. Deipara prædicare cum nobiliori modo præcæteris omnibus redemptionis beneficium fit consecuta: quare in eodem Cantico rationem suæ exultationis reddidit: *Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.*

Maternitas Christi maximū beneficiū. Cap. 20. 13 Quartò, hunc Deiparæ erga Christum amore præter beneficia illa, de quibus diximus cum alijs communia, augebant singularia, eaque eximia privilegia, de quibus jam in toto hoc opere, sed præsertim cap. 20. quæ præcæteris in se unam ab eodem Christo munificentissimè collata experiebatur: & (ut reliqua taceam) de maternitate Dei, in qua præcipuè eius dignitas, atque præstantia sita est, quæque veluti radix est, & origo innumerabilium donorum, quæ larga manu in eam sunt congesta, aliquid obiter in medium afferam. Sanè ipsemet filius eam sibi in Matrem delegit, & in tantum dignitatis culmen euectam ijs cumulavit donis, quibus creaturas omnes longo præcederet intervallo: quid ni ergo in eum singulariter præcæteris ardentissimo feratur amor? hoc porro in Virginem beneficium à Christo profectum pulchrè ob oculos ponit illud Prou. 9. *Sapientia edificavit sibi domum, excidit columnas septem, &c.* quod Bernardus serm. 9. ex paruis sic explicat: *Christus Dei virtus, & Dei sapientia, qui Deus erat, de sinu Patris ad nos veniens edificavit sibi domum, ipsam scilicet Matrem suam Virginem Mariam, in qua septem columnas excidit, ipsam dignum sibi habitaculum in fide, & operibus præparando*

Prouer. 9. Bernard. hæc ex Bernardo & psalm. 96. *Homo natus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus. Ideo Sophronius inquit, facit eam, ut ipse fieret per eam. & Ildesofus serm. 7. de Assumpt. Lacta eum qui talem fecit te, ut ipse fieret in te. quod pulchre expendit Anselmus loco citato, ubi sermonem ad Virginem dirigens: Et tu, inquit, o beatissima feminarum, in quam fluxit tam copiosa, & supereminens gratia omnium gratiarum, quid enim animi, quæso geres ad eum, qui tibi hæc magna fecit? unde sicut ipsa dixisti ab omni generatione beata dici meruisti. hæc Anselmus. Qui tandem eo capite concludit in hæc verba. Superat ergo omnes omnium rerum creaturarum amores, Christum & dulcedines magnitudo amoris istius Virginis in superat deos situm suum, & dulcedinis immensitas, quæ exultabat, & liquebat anima eius in eundem Dominum Deum suum. & infra: Quo, vel quali*

Psalm. 96. Sophron. *hæc ex Bernardo & psalm. 96. Homo natus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus. Ideo Sophronius inquit, facit eam, ut ipse fieret per eam. & Ildesofus serm. 7. de Assumpt. Lacta eum qui talem fecit te, ut ipse fieret in te. quod pulchre expendit Anselmus loco citato, ubi sermonem ad Virginem dirigens: Et tu, inquit, o beatissima feminarum, in quam fluxit tam copiosa, & supereminens gratia omnium gratiarum, quid enim animi, quæso geres ad eum, qui tibi hæc magna fecit? unde sicut ipsa dixisti ab omni generatione beata dici meruisti. hæc Anselmus. Qui tandem eo capite concludit in hæc verba. Superat ergo omnes omnium rerum creaturarum amores, Christum & dulcedines magnitudo amoris istius Virginis in superat deos situm suum, & dulcedinis immensitas, quæ exultabat, & liquebat anima eius in eundem Dominum Deum suum. & infra: Quo, vel quali*

Anselmus. *quo, vel quali gaudio replebatur tota substantia eius, quædam eum, quem tantopere diligebat quem creatorem, & dominatorem omnium rerum esse sciebat, secum agentem, secum edentem, se quacumque nosse volebat dulces assatus docentem haberet, quis caperet? hæc Anselmus.*

Luc. 2. *quo, vel quali gaudio replebatur tota substantia eius, quædam eum, quem tantopere diligebat quem creatorem, & dominatorem omnium rerum esse sciebat, secum agentem, secum edentem, se quacumque nosse volebat dulces assatus docentem haberet, quis caperet? hæc Anselmus.*

14 Quintò beatissima Virgo præcipua erga Christum Dominum charitate ferebatur non eo iocundum nomine, quo eum suum benefactorem, ac singularem benefactorem, ut diximus, agnoscebat, verum etiam ut eius Mater, & ut ejus vicissim quodammodo benefactrix, cui ipsa aliquid contulerat ex suo, carnem nimirum, ex suis purissimis sanguinibus, quod Deiparæ cordi ad eum infixerat Deus: ut vel ipsum Mariæ nomen id præferret, ac indicaret, si nominis Mariæ etymologiam ab Ambrosio in lib. de Instit. Virg. cap. 5. allatam sequamur: *Vbi speciale inquit, Maria Domini hoc nomen inuenit, quod significat Deus ex genere meo: & ratio quidem maternitatis, si spectemus consanguinitatis vinculum, ad alliciendum erga filium a morem magnam habet efficacitatem, quemadmodum supra de amore matrum naturali dicebamus, charitas verò supernaturalis perficit ipsam inclinationem naturalem, teste Valentia 22. disp. 3. q. 4. pun. 5. ut propterea S. Thomas 2. q. 26. ordinem charitatis, quo ducit ordine proximos diligimus ex naturali inclinatione, & ex Aristotelis doctrina fere colligat, Cæterum dilectionem quam mater quælibet in gratia existens filium charitate supernaturali prosequitur ex S. Thom. 2. q. 26. artic. 6. ad 2. cum docuisset eos, qui majori bonitate sunt præditi magis etiam diligendos ex charitate, quam alios minus bonos. Quoniam illi, inquit, sunt Deo propinquiores, in articulo tamen septimo multis rationibus astringit, eos qui nobis sunt propinquiores intentioni affectu ex charitate diligere, quam alios, tametsi probitate meliores, & art. 9. consanguineo propter conjunctionem naturalis originis magis diligendos, quam eos, qui alia civili conjunctione nobiscum communicant, ex quo matris erga filium dilectionis vim intelligimus. Quod si in eadem maternitate non tantum consanguinitatē cum filio, sed etiam beneficentiæ rationem erga eundem attendamus, profectò id etiam amore erga filium misericè conciliat, cum beneficium erga eum, in quem confert beneficium, propensiori dilectione ferri solet, quam erga eum*

Mariae ratione consanguinitatis Christi si amantissimam.

Ambrosius. *ut vel ipsum Mariæ nomen id præferret, ac indicaret, si nominis Mariæ etymologiam ab Ambrosio in lib. de Instit. Virg. cap. 5. allatam sequamur: Vbi speciale inquit, Maria Domini hoc nomen inuenit, quod significat Deus ex genere meo: & ratio quidem maternitatis, si spectemus consanguinitatis vinculum, ad alliciendum erga filium a morem magnam habet efficacitatem, quemadmodum supra de amore matrum naturali dicebamus, charitas verò supernaturalis perficit ipsam inclinationem naturalem, teste Valentia 22. disp. 3. q. 4. pun. 5. ut propterea S. Thomas 2. q. 26. ordinem charitatis, quo ducit ordine proximos diligimus ex naturali inclinatione, & ex Aristotelis doctrina fere colligat, Cæterum dilectionem quam mater quælibet in gratia existens filium charitate supernaturali prosequitur ex S. Thom. 2. q. 26. artic. 6. ad 2. cum docuisset eos, qui majori bonitate sunt præditi magis etiam diligendos ex charitate, quam alios minus bonos. Quoniam illi, inquit, sunt Deo propinquiores, in articulo tamen septimo multis rationibus astringit, eos qui nobis sunt propinquiores intentioni affectu ex charitate diligere, quam alios, tametsi probitate meliores, & art. 9. consanguineo propter conjunctionem naturalis originis magis diligendos, quam eos, qui alia civili conjunctione nobiscum communicant, ex quo matris erga filium dilectionis vim intelligimus. Quod si in eadem maternitate non tantum consanguinitatē cum filio, sed etiam beneficentiæ rationem erga eundem attendamus, profectò id etiam amore erga filium misericè conciliat, cum beneficium erga eum, in quem confert beneficium, propensiori dilectione ferri solet, quam erga eum*

Valentia S. Thom. Aristot.

S. Thom.

Mariae dilectionem rem superat Christum diligebat.

S. Thom. eum, à quo beneficium recipit; quocirca S. Thomas quæst. cit. ait. 9. in corpore, & ad 2. concludit, filium, & si sub ratione principij naturaliter magis diligit patrem; ratione tamen maioris coniunctionis ex Arist. 8. Ethic. 2. Patrem naturaliter magis diligere filium tãquam partem sui, & art. 12. in corpore, & ad 2. ex Arist. 9. Ethic. cap. 7. vult benefactores magis amare eos, in quos beneficium contulerunt, quàm amari ab ijs, licet amor erga benefactorem sit ei magis debitus; sanè Arist. lib. 2. moral. ca. 14. Curnam, inquit, pater filium magis amat, quam filius patrem (virum (vt nonnulli inter multos aiunt) quod pater beneficus erga filium sit, quodque filius de patre benemeritus, & eius factio sit. hæc Aristoteles; qui alijs etiã rationibus id confirmat ibi, & S. Ethic. c. 2. ex quo vulgatum illud axioma manauit: *Amorem magis descendere*; vt propterea ex hoc etiam capite Deiparã in Christum amor non exiguus, vt dicebamus, acceperit incrementum.

Methodius Quare Methodius ratione in hypapantem Tu admirabilem, inquit, incarnationem, quam aliquando non habuit, Deo mutuum dedisti. Euge euge Mater Dei, & Ancilla, quæ debituorem illum habes, qui omnibus sub fœnore mutatur, Deo nãq; vnuerſi debemus, tibi verò ipse debet. ita Methodius. Et S. Bernardinus Sennis tom. 3. term. 11. art. 2. ca. 2. *O stupendum*, inquit, miraculum, & inaudita alitudoinis fastigium, vt à muliere Dei filius quodammodo recognoscere videatur suum esse humanum. ita S. Bernardus.

S. Bernar. 15. Sextò, quia Christus totus erat Virginis, etenim quã homo est patre caret, atque ita Virgo vtromque amorem simul patris, & matris filio debebat; & vicissim Christus amorem, quem filij vtrique parenti debent, exhibet soli matri, quod pulchre Anselmus libro de excellent. Virg. cap. 4. docet: *Amorem*, inquit, quem pater, & mater singula debent filio suo, debet hæc felicissima matrum sola filio suo; amorẽ etiam quem debet filius simul suo patri, & matri, ille filius verè Virginis suæ debet soli matri; nam sicut alij filij nascuntur ex patre, & matre, ita filius eius natus est ex ea sola matre; excedit itaq; omnes amores parentũ in filios, aut filiorũ in parentes amor istus matris in filiũ suũ, & filius filij in matrem suam hæc Anselmus.

Amor v- Septimò, virgo ipsa tota erat Christi, qui erat vnig. ritus: quando enim plures sunt filij, matris amor in plures diuiditur, non sic autẽ in Virgine, cuius filius erat illi vnicus: amor

verò vnici filij magnus esse solet; propterea David 2. Reg. 1. suum in Ionatham amorem eximium vnici filij à matre dilecti similitudine declarat: *Sicut*, inquit, *mater vnicum amat filium suum, ita ego te diligebam*. Quare Plutarchus lib. de amicitia, naturam eius, cui vnica filium dedit; amorem colligere, cui verò plures filios contulit, amorem diuidere: quia verò Virgo mater tota, vt dixi, erat Christi, & Christus totus Virginis, meritò verba illa Cant. 2. vt forpare poterat: *Dilectus meus mihi, & ego illi*.

16. Et hæc satis de septem illis capitibus, quàm veluti septem amoris fontes copiosissimam erant, ex quibus ingens ille charitatis Deiparæ fluuius igneus erga filium magna vimanabat: vel septem erant annuli, quibus arctissimo dilectionis vinculo eidem filio deuinciebatur. Concludam septem horum capitum disputationem illis Bernardi verbis: *Quid mirum si MARIA præ omnibus diligit, quæ est præ omnibus dilectam*; nam eadem septem capita, quæ quasi totidem incendia Deiparã sanctissimam ad Christi amorem tantop. r. inflammaban, si proportionẽ quadam ex parte Christi erga Deiparã fumantur, rationes dici possunt, quibus ille genitricem suam immenso amore iam inde præuenerat, quippe qui in eam, vt in singulare opus suæ omnipotentia, quàm præ cunctis ab æternò præelegerat, suæ thesauros bonitatis effuderat, ac tot, tantisq; beneficijs, ac peculiaribus priuilegijs cumulauerat, vt in ea præ cæteris punis creaturis suæ diuinitatis attributa relucere, quàmque in matrem, ex qua sine viri consortio carnem sumeret, delegerat, & sic de reliquis capitibus philosophari licebit; quæ omnia eximium Christi in eam amorem testabantur.

17. Post ascensionem verò Domini absentia dilecti, quæ in alijs interdum obliuionem gignere solet, Virginem propter eximiam, qua Christum protequebatur, dilectionem nouis amoris lacibus erga dilectum incendebat, quod pulchre Cant. 3. exprimitur, vbi dilectã sponsum non inueniens, absentia eius impatiens, ait: *In lectulo meo per noctes quasuis, quem diligit anima mea, quasuis illum, & non inueni; surgam, & circuibò ciuitatem, per vicos & plateas, quærã quem diligit anima mea: quasuis illum, & non inueni; inuenerunt me vigiles, qui custodiunt ciuitatem; Num quem diligit anima mea*

2. Reg. 1.
Plutarch.
Cant. 2.
Bernard.
Summit
Christi et
ga matre
amor.
Amor quæ
Iesum B.
Virgo post
ascensio. &
est præse
cuta.
Cant. 3.

Cant. 5. anima mea vidisti? & Cant. 5. Angelis sponsi sodalibus sub nomine filiarum Ierusalem Deiparam sepe inuisentibus, ipsam identidem dicere solitam pie meditari possumus cum

Guarricus Guarrico sermone 2. de Assumptione. *Aduro vos filia Ierusalem si inueneris dilectum meum, ut nunciatis et quis amore languet. de quo*

Sophron. Sophronius sermone de Assumptione: *Cogitate inquit, & perpendite quantum afficiebatur B. Virgo doloribus post Christi ad caelos ascensum; & considera: quo cruciabatur amore, quod desiderio affluabat haec Virgo, dum uoluisset animo cuncta, qua audierat, qua uiderat qua cognouerat: quanto indestinenter cremabatur ardore per amoris; quanto mouebatur repleta Spiritu sancto caelestium secretorum incantamentis; quia & si diligebat Christum ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente; nouis tamen quotidie inflammabatur praesentia absentis desideriorum affectibus: tanto siquidem ualidius, quanto diuinitus illustrabatur in uisitationibus quam totam repleuerat Spiritus sancti gratia, quam totam intransuerat diuinus amor; ita ut in ea nihil esset mundanus quod violaret affectus, sed ardor constantis & ebrietas perfusi amoris eius, qui illius erat, & Dominus, & filius fortassis ergo praesentio amore in loco, quo sepulchrum dicitur habitasse eam credimus, quatenus pijs pasceret inuicem amor obuius, non quod iam uenientem quaereret cum mortuus sed ut suis consolaretur aspectibus. & quem genuerat manus compledebatur amplexibus. Amor Christi desiderium pariebat, desiderium uero gliscens quasi nouis reparabatur ardoribus. hactenus ille. Et Carthusianus serm. 1. de Assumpt. B. Virg. hoc ardens eius desiderium uidendi Christum eleganter explicat: Non sic, inquit, Iacob Patriarcha affici potuit ad uidentum filium suum Ioseph cundum, ac dominantem in Aegypto; quantum afficiebatur piissima mater. & Virgo ad conspiciendum unicum suum filium IESVM gloriosissimum, atque regnantem in caelo, nempe quo intensius ardentius, incomparabiliusque amauit unigenitum suum secundum uirum, que ipsius naturam, eo praecordialis anhelabat ad facialem eius inuicem, ad immediatam, ac inuicem uisionem, ad beatissimam uisionem. praesertim quia eius suauitatem gloriose, ac frequentissime eras experta, per quod ad plenarium gustum accendebatur ualidius, iuxta illud, quod increata sapientia loquitur: Quis edunt me adhuc esuriant.*

Eccles. 2. 4. haec Carthul. 18. Quinctiam Deipara sancti-

ssima propter innumerabiles, eosque eximios actus meritorios, a quibus toto vitae uae tempore ne momento quidem destitit, ea diuinae charitatis capiebat incrementa, ut eius anima tandem huius amoris aestu, atque magnitudine e corporis vinculis soluta, ad filium, quem intimis cordis uisceribus dilexerat, euolaret; & qua uis nonnullos apud Ambrosium, & Bedam in cap. 2. Luc. & apud Isidorum in lib. de vita, & morte Sanctorum dixisse legamus, B. Virginem martyrio affectam decelsisse; id tamen, quem admodum citati Auctores affirmant, nulla historia, nulla traditione, nullo probabili fundamento inquit; gladius enim, qui eius animam, iuxta Simeonis vaticinium pertransiuit, non pro corporali gladio, sed metaphorice pro acutissimo dolore, quo in Christi passione transfixa fuit, tumendus est, teste Sophronio sermone de Assumpt. & Ideo Iunio serm. 2. de Assumpt. Beda in Luc. 2. Damasceno lib. 4. c. 15. Anselmo cap 5 de excels. Virg. Ruperto in cap. 19. Ioan. Euthymio in cap. 2. Luc. Bernardo sermone Signum magnum Virgo enim, que admodum cap. 3. diximus, praefigurata est in altari, quod Deut. 27. edificandum iussit de lapidibus, quos ferrum non tetigit; & in Templo Salomonis, in quo malleus, & securus, & omne feramentum non sunt audita cum edificaretur ita cum e vita excederet Deipara, ferrum gladij non eam tetigit. Quare eam nullis tyrannorum tormentis, quin etiam nullo dolore correptam nullo tentatam morbo, sed uiamoris erga Christum eximij ex hac luce migrasse complures grauissimi Patres astruunt, Damascenus orat. 2. de dormit. Prusquam dolorem sensisset, peperit; abique dolore suis eius quoque ex hac uita excessus. Simeon Metaph. ph. istas oratione de uita Deiparae; Cum rursus, inquit, dixisset, Fiat mihi Domine secundum uerbum tuum, emisit tanquam in formosissimum, & in eum amicis deponit filij manibus. Idem habet Nicephorus lib. 2. hist. cap. 21. Albertus Magnus in suo Marial; Beata Virgo, inquit, pra amore, & sine dolore mortua est. & Carthusianus lib. 4. de laudibus Virg. arti. 3. Ad intuitum, inquit, dilecti filii cum incomparabili aspirauit ardore, diuinatum quoque rerum contemplationi; eras profundissime iuncta iuncta ergo pra spiritalis suauitatis affluensissima experientia, & seruenissima dilectione separabatur sine poena a corpore, hoc ipsum exreuelatione

B. Virg. e
mora si
ex hac lu
de migra
ni.
Ambros.
Beda.
Isidorus.
Luc. 2.
Sophron.
Iunio
Beda
Damasc.
Bernard.
Deut. 27.
Damasce
Metaph.
Nicepho.
Alb. Mag.
Carthu.
siuauit.
Ma
le
Ma

3. Brigitta. tione ipsius Deiparæ apud S Brigittam lib. 6. reuelat. cap. 62. confirmatur: *Parauit*, inquit Deipara. me ad exitum circumiens omnia loca more meo, in quibus filius meus passus fuerat: cumq; quadam die animus meus suspensus esset in admiratione diuina charitatis, tunc anima mea in ipsa contemplatione repleta fuit tanta exultatione, quoad vix se capere poterat, & in ipsa consideratione anima mea à corpore fuit soluta: & sanè quemadmodum Moyses quamuis centum viginti annorum esset, vegetus tamè, & incolumnis, cuius oculus non caligauerat, nec dentes moti erant, iubente Domino Deut. 24. mortuus est: quid ni Deipara similiter nullo morbo confecta obierit, cum hoc mortis genus innocentia ac puritati Deiparæ mirificè congruat, quæ absque libidine concepit, & omni concupiscentiæ motu semper caruit, & ex filij morte longè maiores perpessa fuerat cruciatus.

19 Quam autem ratione absque morbo vi amoris Deipara obierit, Suarez qui hoc tenet tom. 2. in 3. part. disput. 21. sect. 1. rectè explicat: *Fieri*, inquit, potest, ut mens tanta efficacia, & intensione in his actibus amoris, & ardentissimi desiderij, & altissima contemplationis occupetur, ut veluti distissimas corpus, ita ut paulatim eius dispositiones remittantur, ac deficient, ac tandem ob carnis defectum non possit anima in corpore conseruari. hæc Suarez.

Ad hæc de Deiparæ charitate non interrupta illud affirmat Suarez loco citato sect. 2. eam ne in obitu quidem, cum à via transijt ad patriam charitatis actum intermisisse: sed vel eundem, quem in terra viuens vsque ad mortem liberè exercuit in termino viæ maiori quadam perfectione, & necessitate continuasse; si actus amoris in via, & in patria possunt esse eiusdem rationis: vel si sunt diuersi Deiparam ab actu amoris viæ immediatè absque vlla intercapedine transijisse ad actum amoris patriæ: neque enim in obitu corporis dolore, vt diximus, vel sensuum perturbatione impediatur: sed quo magis ad exoptatum terminum accedebat, eò vehementius diuina charitate flagrabat vsque ad primum non esse hominis, vt verbis Philosophorum vtar, in quo Deum videre, eumq; beatifica charitate diligere cæpit. hæc ex Suarez.

20 Ex his omnibus rectè intelligimus, cur ac Ecclesia Virgini gloriose accomodetur illud, quod de diuina sapientia profertur Ec-

cles. 24. *Ego mater pulchra dilectionis, timoris agnitionis, & sanctæ spei*; quibus verbis trium illarum virtutum, quas theologicas appellant, quæque reliquis præstant, & simul timoris Domini, qui est initium sapientiæ mater exprimitur, quod scilicet ei familiarissimæ fuerint non secus, ac filia cum matre: imò quod eius precibus eas à Deo alijs impetret, atque in alijs illas gignat. Primo autem loco Mater dicitur pulchræ dilectionis, quæ reliquis theologis antecellit; de qua pulchrè Bernardus serm. 29. in Cant. vbi cum dixisset amoris sagittam animam Virginis pertransisse, vt nihil in ea amoris vacuum relinqueret. subiungit: *Aut cerid amoris sagitta pertransiuit eam, scilicet animam Virginis, vt veniret amor vsque ad nos, & de plenitudine illi omnes acciperemus, & fieret Mater charitatis, cuius pater est charitas Deus parturiens, & in sole ponens tabernaculum eius, vt scriptura impletur, qua dicit: Dedit in lucem genitum, vt sis salua mea vsque ad extremum terra: hoc enim impletum Isai. 49: est per Mariam, qua in carne visib. lem edidit, quem inuisibilem, nec de carne, nec cum carne suscepit.* ita Bernardus. Huiusmodi porro dilectio, cuius mater Eccles. 24. dicitur *Virgo, pulchra est, seu bona*; Græce enim καλλῆ habetur, quod & bonum, & pulchrum significat: tum quia charitas est, quæ pulchram & bonam reddit animam, ita vt ei dici possit illud Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea*, inde enim pulchra, quia amica, solus enim Dei amor, teste Nazianzeno in carmine de virginitate, formosum reddit amantem: tum etiam quia carnis dilectio, quæ deformem reddit animam, iuxta illud Osee 9. *Facti sunt abominabiles sicut ea qua dilexerunt*, procul esse debet ab ijs, qui Virgini sanctissimæ Matri pulchræ dilectionis placere student. *Talis enim quisque est* (inquit Augustinus tract. 2. in epist. Ioan.) *qualis eius dilectio est; terram diligit? terra es, Deum diligit? quid dicam? Deus eris.*

Atque hæc de Virginis in conuictu cum filio vicinitate, eiusdemq; charitate excellenti, qua ei perpetuò & inseparabiliter adhæsit.

*
*

S VIRGI-

Eccles. 24

Bernard.

Psalms. 18.

Isai. 49:

Eccles. 24.

Quid sit dilectio pulchra

Cant. 4.

Nazianz.

Osee 9.

Augustin.

VIRGINIS DEIPARÆ FI-
lij Passione vicinitas, & de gladio do-
loris, qui eo tempore ipsius ani-
mam pertransi-
uit.

CAPVT X.

Virginis
cum Chri-
sti passione
vicinitas.
Ioan. 19.

ERTIA Virginis vicinitas
cum Christo spectatur in eius
passione: eo praesertim tem-
pore, quo fortitudine plusquã
vili stabat, vt ait Ioannea, iu-
xta crucem Iesu, eiq; materno

compatiebatur affectu, quando & ipsius a-
nimam, iuxta Simeonis vaticinium doloris
gladius pertransiuit. Quod pulchre expendunt
complures ex Patribus, quorum aliquos af-
ferre non grauiabimur, vt intelligamus quantũ
ex Christi cruciatibus, cui patienti, ac morien-
ti afficit, animo dolorem hauserit, quantumq;
ei corde compassa fuerit, si quidem hoc etiam
ad eximiam Virginis laudem spectat: Etenim
erit (inquit Simeon Metaphrastes orat, de
vita, & dorm. Deiparæ) inter Virginis magnalia,
& praelara, si ostenderimus eam fuisse perpetuũ
versatam cum filio, & ei semper assensisse; & ne in
tempore quidem rerum aduersarũ, nec in passio-
nis afflicto, & omnes noti, alij quidem, ipso omnino re-
lictõ, se in pedes coniecerunt: Alij vero cum paulu-
lum expectassent, negauerunt, ita Metaphrastes.

Luc. 1.
Virginis
iuxta cru-
cem dolo-
res Patri-
um assimo-
ni-
is expli-
cantur.
Metaphra-
stis. Et ha-
bitur a
pud Surinũ
lib. 10. 4.

Ephrem.

Ephrem igitur in lamentatione Mariæ:
Stans, inquit, apud crucem purissima Virgo, Sal-
matoremq; in ligno suspensum suspiciens, plagas
repulans, inueniens, & clausos, & quorelas, colaphos,
& flagellationem cum grauidis suspirijs, cum fle-
nti ingenti, exclamauit: Mi fili dulcissime, & quæ
sequuntur pathetico affectu descripta.

S. Ambro-
Sophroni.

S. Ambrosius de Iustit. Virg. cap. 7. Si abas,
inquit, ante crucem Mater, & fugientibus viris
stabat intrepida, spectabat pijs oculis filij vulnera,
per qua sciebat omnibus futuram redemptionem,
stabat non degeneri Mater spectaculo, qua nõ me-
sueret peremptorem, & pendebat in cruce filius,
mater se persequentiibus offerebat. hæc Ambros.

Sophronius inter opera Hieronymi sermo-
ne de Assumpt. Beata, inquit, Virgo Dei geni-
trix, quia in ea parte passa est, qua impassibilis ha-
betur: ideo (vt ita fatear) quia spiritaliter, &
atrocius passa est gladio passionis Christi, plus quã
martyr fuit: vnde constat quia plus omnibus dile-
xit, propterea & plus doluit, in sanctum, vt animã

eius totam pertransiret, & possideret vti doloris ad
testimonium eximia dilectionis: qua quia mens
passa est, plus quã martyr fuit. Nimirum & eius
dilectio amplius fortis, quã mors fuit, quia mar-
tem Christi suam fecit. ita Sophronius.

Et Ildesonus serm. de Assumpt. Venerabilis Ildesonus
lis, inquit, Virgo candidior inter martyres dignè
pradicatur, eo quod si corpora martyrum pro Do-
mino supplicia pertulerunt, nihil minus hac ad-
mirabilis Virgo in anima passa est, teste Domino
comprobatur: ait enim Simeon, vel Dominus ad
eam, Team ipsius animam pertransiuit gladius.
Quod si gladius vsq; ad animã peruenit, quando
ad crucem stetit, fugiens ubi dicitur, cum videret
Dominũ pendente: etiam plus quã martyr fuit, Virgo pla-
quia in animo nõ minus amoris, quã mortis est: quã mor-
talis gladio vulnerata: parata enim stetit, si non tyri nunc
desisset manus percussoris: Beata Dei genitrix ipse patre,
plus quã martyr mater est, quia nimio amore
vulnerata, testis exitus Saluatoris, & pro matre
in animo cruciatum sustinuit passionis, hæc Ildes-
onius.

S. Paulinus in epist. ad S. Augustinum, quæ S. Pauli
est 8. inter Augustini epistolæ explanatione
quærens illorum verborum Simeonis: Et tuam
ipsius animam pertransiuit gladius, hæc ait: Nõ
quid Simeon de passione Maria, qua nusquã scri-
pta est, hoc propheta se credendum est: An vero de
materno eius affectu, quo postea in tempore pas-
sionis assistens cruci, qua hoc erat fixum quod
ipsa pepererat, mater norum viscerũ dolore confi-
xa est: & animam illius illa, qua eus secundum
carnem filium ipsa spectante confoderat, crucis
rhombus penetrabat. Video enim in Psalmis de
Ioseph' ita dictum esse: Humiliauerunt in compe-
ditibus pedes eius, ferrum pertransiuit animam eius;
sicut in Euangelio dixit Simeon: Et tuam ipsius
animã pertransiuit gladius. Non a: carnem, sed
animam, in qua pietatis affectio continetur, &
doloris acutus quasi gladius operatur, cum aut
aliqua carnis sua iniuria afficitur; vt Ioseph, qui
non mortis, sed iniuriarum perculsi passiones, in
seruum venditus, & in reum vincula eius, & car-
ceri datus: aut cum affectionis interna tristitia,
vel dolore cruciatur, vt in Maria sic Paulinus.
Cui quaestioni respondens Augustinus Epist.
59. Tribulationem, inquit, gladius nomine signifi-
cata esse, credibile est, quo materna anima vni-
nerata est doloris affectu. Ipse fuit gladius in ore
persecutorũ, de quo hinc in Psalmo dicitur: Et gla-
dius in ore eorum. Ipsi enim erant filij hominum,
quorum dentes, arma, & lingua eorum
gladius acutus hæc Augustinus.

Deus
Luc. 1.
Anselm
Berard.
Psalm. 104
Luc.
Bernar.
August.
Psalm. 104
Larym
ram D
para v

Damaſc. **V**erum ipsa B. Virgo (inquit Damasce-
 nus lib. 4. fide orthodoxa cap. 15.) quos in partu
 dolores effugerat, passione tempore sustinuit, ut
 qua pro materno suo affectu, viscera sibi lacerari
 senserit. Et dum eum, quem Deum gignendo no-
 rat, ut fontem ac facinorosum morte affici conspi-
 ceret, intemis cogitationibus tanquam gladio di-
 ſcorperetur, atq; ita intelligendum est illud: Et
 tuam ipsius animam doloris gladius pertransiit:
 verum resurrectionis gaudium mororem hunc
 excepit. hxc Damasceus.

Anselmus. Anselmus de excellent. Virg. cap. 5. verum
 inquit, pertransiit animam tuam gladius dolo-
 ris, qui tibi amarior fuit doloribus cujusvis corpo-
 ris passionis. Quicquid enim crudelitatis inflictu
 est corporibus martyrum, leve fuit, aut potius ni-
 hil comparatione tua passionis, qua nimirum sua
 immensitate transfixit cuncta penetrabilia sua, tui-
 que benignissimi cordis intima. Et utique pia Do-
 mina non crediderim te potuisse illo pacto stimu-
 los tanti cruciatus, quos vitam amiteres, sustine-
 re, nisi ipse spiritus vita, spiritus consolationis, spi-
 ritus felicet dulcissimi filij tui, pro quo moriens
 torquebaris, te in te doceret, non esse mortem eum
 absumptam, sed magis triumphum omnia ei subij-
 cientem, quod in ipso fieri coram moribundo vide-
 bas hucusque Anselmus.

Bernard. Bernardus sermone Signum magnum. Mar-
 tyrium, inquit, Virginis iam in Simonis prophe-
 tia, quam in ipsa Domnica passionis historia com-
 mendat; Verè tuam, o Beata Mater, animam
 gladius pertransiit: alioqui non nisi eam pertran-
 siens, carnem filij tui penetraret. Et quidem postea
 quam emisit spiritum tuus ille iesus (omnium
 quidem, sed specialiter tuus) ipse plane non atti-
 git animam crudelis lancea, qua ipse (nec mor-
 tuo parcem, cui nocere non posset) aperuit latius:
 sed tuam utiq; animam pertransiit, ipse nimirum
 anima iam ibi non erat, sed tua plane in deo no-
 quibat aucti. Tuã ergo pertransiit animã vis do-
 loris, ut plusquam martyrem non immerito predica-
 m, in qua nimirum corporea sensum passionis ex-
 cessus compassionis affectus, hucusq; Bern.

Bernard. Idem Bern. de lamentatione Virginis Ma-
 riæ: Nec lingua, inquit, poterit loqui, nec mens cogi-
 tare valebit, quanto dolore afficiebantur pia
 viscera Maria. Nunc solus Virgo cum usura, quod
 in partu non habuisti à natura Dolorem, patien-
 do filium, non sensisti, quem milles replicatum fi-
 lio moriente passa fuisti. & infra de lacrymarum
 ram Dei. Deiparæ vestigijs, quæ in monumento adhuc
 pura vesti extate dicebantur: Rigabat, inquit, salicibus la-

crymã corpus exanime filij, & monumentum, in
 quo posuerunt eum, modo mirabili madidabat, ubi
 & ejus lacryma adhuc apparere dicitur in: ca-
 tiua doloris intimi, qui animam ejus tanquã gla-
 dius acutus pertransiit. & mox: Non credo plene
 enarrari, vel meditari posse dolorem Virginis, nisi
 tantum fuisse credamus, quantum unquam dolo-
 re potuit de tali filio talis mater.

3 Simeon Metaphraſtes loco citato afferens
 ea, quæ ibi dicit se ex grauissimis Auctoribus
 accepisse: Mater, inquit, passionis tempore sic
 in alijs superabat mulierem, ita hic quoq; videtur
 Plusquam Mulier, quæ ab illo id est Christo, mi-
 nimè recedit, sed propius sequebatur, nihil timens
 quod esset formidabile, non quod tantum mater-
 nis vinceretur visceribus quam potius diuino in-
 duceretur iudicio, adeo ut duas alias Marias hor-
 sata sit, ut secũ versarentur. & infra: Sic autè una
 quoq; ingressa est in atrium Anna, & Caipha, cer-
 nis unumquodq; eorum, quæ gerebantur, & apud
 eam manens dum iudicaretur, una autem profi-
 ciscens dum abduceretur ad mortem eorumq; qui
 ibant, egressus, & ingressus consideras, & omnium
 ora attendens, ut scire: quanam in eum ferretur
 sententia in cruce quoq; una aderat, & ideo licet
 considerare cujusmodi illa esset, quæ hac difficilia
 cernebat, & molestas, illusiones flagella alas pur-
 pura amictum, corona impositione, conuulsiõem
 traditione. & infra enumerat, quæ ipsa præ se-
 te gesta sunt in Caluarie Mõte: Quomodo san-
 guinis, inquit, guttus effluentibus non acerbiores
 lacrymarum aqua ductus fueret ex Maria oculis?
 Quomodo illum tulit videre in cruce stensum, im-
 piam, & eos qui aderant aspicientem a spectu beni-
 gnisimoz? Quid verò irrisiones? Quid impia trans-
 eunt: eum scommata? Ingratorum subsannatione,
 probra eorum, qui circumstant? Quæ quidem om-
 nia eã transuerberabant profundè, quã ulli cla-
 sus, & innumerabilibus quidem plagis sauciabatur
 stimulus autem confodiebatur innumerabilibus.
 Hoc verò erat ei molestissimum, quod ad illum
 quidem accedere, & eũ alloqui stitebat, repelleba-
 tur autem à multitudine canum eã circumdan-
 tiũ, postea verò cum parricida illi negligenter cu-
 stodiã, Tunc verissimile est Deiparam sibi data sa-
 cultate ad eum accessisse, & antemeritos quidem
 eius pedes, & impressas ei plagas libenter deoscula-
 tam, & sanguine miscens lacrymas, oculos, &
 genas astruuisse. & infra ex sententia quorun-
 dam virorum piorum dicit Deiparam sangui-
 nem, & aquam ex Christi latere exeuntẽ hau-
 sisse reuerenter, & diligenter ita Metaphraſtes.

giam mo-
 numen-
 tio.

Metaphr.

Virginis in
 spectanda
 filij crucia-
 tibus con-
 stantia.

Virgo 2
 Christ la-
 tere san-
 guinem &
 euntem.

Et aquam servasse dicitur. Quod quidem habet Nicephorus lib. 1. hist. c. 39. qui addit, vasculo illa excepisse.

Metaphr. Nicophor. Neque alicui mirum videri debet id quod Metaphrales venisimile existimat, Deiparam nimirum Christi de cruce pendentes pedes exoculata esse, nam & hoc ipsum affirmat Nazianz.

Nazianz. in Tragedia; Christus patiens, ubi Deiparam inducit Christo hæc dicentem.

Per hos sanctos pedes, quos osculor, Materno amore se nunc misereat mei.

Neque enim Christi Dñi crux utque adeo præalta fuisse videtur, quin ad eius pedes exoculandos pissima mater pertingere potuerit:

Bonauent. *Opinio enim est,* inquit Bonauent. in meditationibus vitæ Christi c. 77. *Crucem Domini, ut dicitur in historijs, quindecim pedes habuisse in altum.*

Gretferus. & nos ter Iacobus Gretferus lib. 1. de S. Cruce c. 7. Crucem fuisse quindecim pedum, testatur fuisse traditionem, cui perivasioni tempore & publico consensu corroborata, ait non videri temerè contradicendum. & profecto cum Christus illam sibi bajula vent, non videtur majoris fuisse longitudinis: quare hominis statura proceri, & in hac cruce extensi (cujus crucis in altum erectæ, pars infima foraminum, quod adhuc in Calvarie loco videtur, erat infixa,) pedes faciliè osculari quis poterat.

Joan. 19. Euthym. in Matt. 27. *Verisimile est,* inquit, tunc Dei Matrem propinquius cruci assistisse, quam reliquas mulieres, in viscerum inflammatione Iudaorum vincante timorem. hucusque Doctorum de Virginis dolore testimonia

Euthym. In quibus duo in Virgine Deipara, quæ patienti filio compatiebatur, præcipuè eluxere. Primum dolor ejusdem maximus, alterum in eo dolore perferendo admirabilis Virginis fortitudo, animique constantia, de quibus accuratè nobis in hoc, & proxime sequenti capite agendum erit.

De quibus agenda. Et quidem dolorem Deiparæ sanctissimæ in filij passione, cui præsens atque, fuisse vehementissimum, faciliè intelligemus si animum referamus ad virtutem illam, quæ commiseratio, seu compassio super aliena miseria, dicitur, de qua S. Thom. 2. 2. q. 30. ubi eam dicit vocari misericordiam: sed habet compassionis nomine uti, quod affectum animi dolentis super alieno malo, de quo in præsentia agimus, magis exprimitur videatur. hæc porro compassio (ut idem S. Thomas dicit) ex amore proficitur, quo aliquis amicis tanquam se ipsum reputans ejusdem miseriam apprehendit, de eaque dolet tanquam de sua: unde Aristot. lib. 9. Eth. c. 3. inter amicabilia ponit condolere de malo amici sicut de proprio, hic autem dolor in voluntate à ratione regulatus, regulans etiam similem motum doloris in appetitu sensitivo virtus est, quam appellamus misericordiam, estque potissima inter virtutes, quæ ad proximum pertinent, quippe quæ defectibus aliorum subvenit. hæc ex D. Thom. Quare Apostolus omnis pietatis magister inter alia, ad quæ fideles hortatur ad Rom. 12. *Gaudete,* inquit, *cum gaudentibus, & flete cum flentibus* & Bernar. serm. 10. in Cant. Duo ipsorû ubera prælatis præsertim vult esse necessaria: *Congratulationem,* ut ipse dicit, *cum gaudentibus, & compassionem cum lugentibus.* & inter cæteras virtutes d. Job ore Dei laudati, compassionis virtus illi non debeat, ita enim de se ipse testatur c. 30. *Flebam quondam super eo qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi:* quæ verba expendens Greg. lib. 10. mor. c. 26. docet: *Plus esse nunquam compati ex corde quam dare, quia vir sanctus apud omnipotentem Deum aliquando magis datum nouerat mentis esse, quam numerus,* ita Gregor. ubi enim facultas deest proximum à miseria subleuandi, animo saltem eidem compati debemus. Idem Gregor. Tanso, inquit, *que perfectior est, quanto ejus pietas alienos perfectius sentit dolere* & de ipso Christo Apost. Heb. 4. *Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris;* Quare Augustinus lib. 14. de Civ. c. 9 Probat laudabilem esse aliquam tristitiam, quando scilicet procedit ex sancto amore & ejusmodi est hæc, de qua loquimur compassio.

Dolor Virginis in Christi passione maximus. De virtute compassionis super aliena miseria Thom. Verum ut ad compassionem animi veniamus, quæ Christi passionem prosecuta est Virgo sanctissima; sciendum est, Christum Dominum mulieribus se ad mortem euntem plangentibus, ac lamentantibus dixisse non flere super ipsum, sed super te, & filios suos, illæ enim quomodo ex pia quadam commiseratione mouerentur, ignoscentes tamen mysterium Dominicæ passionis ac resurrectionis, falsè putabant eum non sponte, sed coactum mori, ut qui se à Judæorum manibus non posset defendere, & hunc flentem ex falsa existimatione profectum prohibet Christus, quod indicat S. Leo serm. 10. de pass. *Istum,* inquit, *plangentem sibi Dominus Iesus designatur imped. quia non docens luctum triumphum, nec lamentationem*

Aristot. *ristot. lib. 9. Eth. c. 3.* inter amicabilia ponit condolere de malo amici sicut de proprio, hic autem dolor in voluntate à ratione regulatus, regulans etiam similem motum doloris in appetitu sensitivo virtus est, quam appellamus misericordiam, estque potissima inter virtutes, quæ ad proximum pertinent, quippe quæ defectibus aliorum subvenit. hæc ex D. Thom. Quare Apostolus omnis pietatis magister inter alia, ad quæ fideles hortatur ad Rom. 12. *Gaudete,* inquit, *cum gaudentibus, & flete cum flentibus* & Bernar. serm. 10. in Cant. Duo ipsorû ubera prælatis præsertim vult esse necessaria: *Congratulationem,* ut ipse dicit, *cum gaudentibus, & compassionem cum lugentibus.* & inter cæteras virtutes d. Job ore Dei laudati, compassionis virtus illi non debeat, ita enim de se ipse testatur c. 30. *Flebam quondam super eo qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi:* quæ verba expendens Greg. lib. 10. mor. c. 26. docet: *Plus esse nunquam compati ex corde quam dare, quia vir sanctus apud omnipotentem Deum aliquando magis datum nouerat mentis esse, quam numerus,* ita Gregor. ubi enim facultas deest proximum à miseria subleuandi, animo saltem eidem compati debemus. Idem Gregor. Tanso, inquit, *que perfectior est, quanto ejus pietas alienos perfectius sentit dolere* & de ipso Christo Apost. Heb. 4. *Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris;* Quare Augustinus lib. 14. de Civ. c. 9 Probat laudabilem esse aliquam tristitiam, quando scilicet procedit ex sancto amore & ejusmodi est hæc, de qua loquimur compassio.

Cur Christus non fleat super seipsum, sed super te, & filios suos, illæ enim quomodo ex pia quadam commiseratione mouerentur, ignoscentes tamen mysterium Dominicæ passionis ac resurrectionis, falsè putabant eum non sponte, sed coactum mori, ut qui se à Judæorum manibus non posset defendere, & hunc flentem ex falsa existimatione profectum prohibet Christus, quod indicat S. Leo serm. 10. de pass. Istum, inquit, plangentem sibi Dominus Iesus designatur imped. quia non docens luctum triumphum, nec lamentationem

Rom. 12
Bernard
Cant. 4
Job. 30
Gregor.
Heb. 4
August.
Cur Christus
fluit non
luctum
triumphum
luc. 21
S. Leo

*Horiam. & infra: Lugendum vobis planē esse filia
Ierusalem non de Saluatore credentium, sed de
impia. Et temeritate peruentum, ego cruce
cem volens patior, mortem in me quam sum pe-
ccati peccatorum admittere ibi. At vero à fidelibus
recte de tua passione, & resurrectionis gloria
sentientibus, qui animo reputant quanta pro
nobis benignissimus Dominus perpeti sit
dignatus, hunc compassionis affectum
Christus exigit, nam & inter pios animi affe-
ctus, qui à Spiritu S. dimanant, etiam iste re-
centetur: Zach. 12. iuxta versionem Septua-
ginta, quam Ecclesia ad hodiernum in Missa de
passione vsurpat. Effundam, inquit, super do-
mum David, & super omnes habitantes Ierusa-
lem spiritum gratia, & misericordiam, & aspici-
ent in eum, quem confixerunt, & plangent eum plan-
ctum quasi super unigenitum, & dolent super
unigenitum, & dolent super eum, ut dcleri
soles in morte primogeniti: in illa die erit plangit
magnus in Ierusalem, & Threno 3. Ieremias in
peritiona Christi hortatur animam fidelem
ad gratiam memoriam amaritudinum, quas
in passione pro nobis gustauit: Recordare, in-
quit, pauperis, & transgressionis meae, ably. 111.
& fella: Peccata enim nostra, quae expianda
suscepit, vocat sua: sicut & in Psal. 21. Longè
à salute mea verba utiolorum morum, & sta-
tim subnectitur responsio eiusdem animae fi-
delis: Memoria memor ero, & sabesset in me a-
nima mea: ac si diceret, pro compassione ex ta-
lium recordatione de faciar, & David in Psal.
68. qui est de passione Domini, in persona itē
Christi cum Patre loquentis: In conspectu, in-
quit, suo sunt omnes qui iribulant me, impropiū
acceptaui cor meum, & misericordiam, & sustinuit
qui simul mecum conuulsiatur, & non fuit, qui
consolaretur, & non inueni. Quibus verbis con-
queritur de Iudaeis tum quia in suis cruciati-
bus impetentes ei insultabant: tum etiam,
quia affectum compassionis animam exhibe-
bant. & d. Thom. 3. part. q. 46. art. 6. ad 3.
loquens de Christi doloribus, quibus cor-
pati debemus. Ex inuidentia, inquit, patiens
augetur dolor in eo, in quantum apprehendit nocu-
mentum illarum, ut magis euadit, unde et-
iam & alii magis sunt reprehensibiles, si non
compassionem recundiam illud. Isa. 57. iustus au-
tem perit, & non est qui recogitet in corde suo,
hac d. Thomas.*

*Sanctorū
exemplo*

1. Quare Sancti omnes in passione Domini
contemplatione tanto compassionis
sensu afficiebantur, ut plerumque in lacry-

mas soluerentur. De S. Francisco narrat S. Be-
nauent, in eius vita c. 1. Dum, inquit, unā die
rum sic sequatur ad orare, apparuit ei Christus
Iesus voluit cruce confixus, ad cuius conspectum
liquefacta est anima eius, & memoria passio-
nis Christi, visceribus coram ipso adeo inpro-
fundius, ut ab illa hora cum Christi cruce fixis
veniret in mentem, via posset à lacrymis & ge-
mitibus exoritur contineri. & c. 2. Cum lacrymo-
si oculis Franciscus ascendere in Dominam cruce
com. & c. 13. in impressione sacrorum stigma-
tum: Cum, inquit, compassiua dulcedine Francis-
cus in eum tranformatus, qui ex charitatis
nimia voluit cruce signi, vno Die apparuit inier
alas vntu deraph. in effigies hominis crucifixi &
infra: Latabatur quidem in gratioso aspectu, quo à
Christo sub specie Seraphim cecebat se consp-
eis sed cruce affixis compassiua doloris gladio ipsius
animam pertransibat. hae ex, Bonav. Et lib. 1.
Chron. s. Franc. c. 86. narratur quod S. Fran-
ciscus semel alta voce plerans à quodam in-
terrogatus quid haberet, inquit, deborem ire
par totum mundum sine recedendo plangendo
passionem Domini mei. S. Bonav. saepe medita-
tionem passionis Domini ad excitandum er-
ga Christum compassionem vehementer
commendat, de quo ipse in meditationibus
vitae Christi cap. 74.

S. Bernardus serm. 43. in Cant fasciculum
myrtha ex amaritudine Domini sibi ad u-
bera mentis suae collocarat. vide Caesarium li.
8. c. 10. & 11 ubi de quodam Daniele Religioso
scribit, illum à Domino sibi apparente donum
obtinuisse lacrymarum dum recedatetur
passionis Domini, atque ita quando de eadem
passione cogitabat aut loquebatur mox lacry-
mae erumpabant & in lib. qui inscribitur Spe-
culum humanae salutis c. 43. refertur de quo-
dam relig. os, qui scire cupiebat obsequium
aliquod Deo gratissimum, & à Christo in spe-
ciem magnam crucem baolantis auduit, ut
se iuaret in grati crucis potidere perfecundo.
hac quidem ratione. Is ordo, inquit, per ere
bram recordationem, & compassionem in ore per
denotant gratiarum actionem, in auribus tuis
per penarum, & ar. in auditionem, in dorso per
carnis tuae asiduum macerationem. hae ibi.

6. Ex his omnibus recte intelligimus, com-
passionis virtutem erga filium dicitur patien-
tem, inter reliquas passimae Virginis virtu-
tes fuisse non vulgarem, immo multis Sancto-
bus superasse reliquorum omnium Sancto-
rum

*qui Christum
flebat in
re pectus
compassio-
nibus.
S. Francis-
cus ex
plum. ex
Bonav. d.
Chro. s. Franc.
S. Bonav.
exempli.
S. Bernar-
di exem-
plum.
Cant. s.
Caesarius
Exempli
cuiusdam
Danielis
Hic liber
aditus est
Par. sis
anno 1506
Aliud ex-
emplum*

quam re-
Sanctoru-
Bernard.

Rom. 11.

S. Bernar.

Apoc. 12.

S. Bernar.

Albera.
Mag. apud
S. Anton.

Cap. 19.

Gratissi-
mum est
Virgini
dolores re-
colere,
quibus pro
Christo est
affecta.

rom erga ea, quæ comiseratione sunt digna,
& præsertim erga Christi cruciatus compas-
sionem, quippe quæ plus omnibus illum di-
stigebat, & pietatis virtute, quæ alienis mise-
riis compatitur, reliquis omnibus longè præ-
stabat. Quare Bernardus sermone signum
magnum, probans Virginem propter animi
compassionem maximam, merito dici mar-
tyrem: Non miremini, inquit, fratres, quod Ma-
ria martyr in anima fuisse dicitur, miretur qui
non meminerit se audisse Paulum inter maxima
gentium crimina memorantem, quod sine affe-
ctione fuisset, longè id fuit à Maria visceribus,
longè sit à seruis eius, ita Bernardus, & S. Ber-
nardinus tomo 1. sermone 61. articul. 2. capitulo
2. Tantis, inquit, fuit dolor Virginis, quod si in
omnes creaturas, quæ pati possunt, disperderetur, &
omnes subito interirent. hæc ille, quomodo au-
tem hoc intelligi possit, non est nostrum lon-
gius persequi.

Quoniam verò Deipara hoc eximio charita-
tis actu, quo ingenti animi dolore filii passio-
nem, ac mortem est prosecuta, præclarissi-
mum & inenarrabile præmium, ut Theolo-
gi dicunt, essentialia, & martyrii quoque Au-
reolam, ut cap. proximo dicemus, est confe-
cuta: de circulo inter duodecim eius privilegia
per duodecim stellas significata, quæ Apoc.
12. in corona mulieris igne amictæ visæ sunt,
meritò S. Bernardus sermone Signum mag-
num; hunc eius dolorem numerat, quem
martyrium cordis vocat. & Albert. Magnus
in lib. de laud. Virg. apud S. Antonium 4.
par. tit. 15. c. 20. vndecimum privilegium Dei-
paræ illud fuisse dicit, quia passio Christi fuit
eius singulariter communicata: Quoniam sola,
inquit, Beatissima Virgo habuit eo tempore fi-
dem, & compassionem crucifixi Dei, & hominis,
& ex compassione patientis per se passionem. Nos
quoque c. 19. inter duodecim Deiparæ privi-
legia, & hoc reponimus.

7. Hinc est, quod Deiparæ gratissima est fi-
delium pietas, quæ dolore eius, quibus pro-
pter Christum affecta est, religiosa commemo-
ratione recolunt, cum propter illos, & in-
figent maternæ pietatis laudem, & eximium
in coelo præmium sit adeptæ, id quod multa
satis testantur: primum complures imagi-
nes, quæ in Ecclesia visuntur, in quibus Dei-
param in speciem morientis septem vitæ
Christi mysteria ambiunt, & vulgò septem
Virginis præcipui dolores appellantur, & qui-

bus septem gladij prodire, & cor Virginis re-
cta petere apparent, quo significatur Matris
anima doloris gladio iuxta Simeonis vaticini-
um transfixa, Secundo inter mysteria Ro-
facii in honorem Christi, eiusque Genitricem
instituti, secunda Angelicorum salutatio-
num quinquaginta mysteria passionis Chri-
sti, quæ eadem materia fuerit compassionis
Deiparæ complectitur. Tertio, religiosissimi
Seruitarum ordo, qui hoc præclaro no-
mine gloriantur, quod se beatissimæ Dei ge-
nitricis seruos ipso etiam nomine profitean-
tur, atras vestes, quas Deipara per visionem
primis eius ordinis institutoribus per quietem
præmonstravit, in huius virginis memo-
ris honorem induendas, elegit, quamvis non-
nullæ aliæ Religiosorum familiæ, ut pote
Montis Olivæ, & aliæ candentibus vesti-
mentis in honorem puritatis eiusdem Deipa-
ræ utantur.

Sed qualis, quantusque in Virgine fuerit
huiusmodi compassionis effectus, & ex com-
passione dolor, atque afflictio, id ex amore,
& conjunctione ad eundem, & ex intima
rerum cognitione, quæ ad commiserationem
maximè permouere solent, atque ex ipsius
Christi cruciatuum magnitudine, & atroci-
tate eximitari debet. Ut enim maxima sunt
eiusmodi cognitio, & amor erga eum, cui
condolemus, atque compatimur, & præter-
ea tormentorum atrocitas, quam in eodem
cernimus, ita maximè augetur dolor, qui ex
amissione, vel læsione personæ, quam dili-
gimus, & ex compassione erga eandem pro-
ficiscitur, ut non immeritò in alienæ miseræ
compassione amor erga eum, cui compati-
mur, mensura sit doloris. quare Augustinus
libr. 2. de Civitate capit. 26. Ex carum, in-
quit, personarum amissione, quæ nobis necessitu-
dine aliqua sunt coniuncta, tantum necesse est
uratur dolor, quantum habet amor. sic Augusti-
nus. Hinc est, quod Græci amorem dixerint
γλυκύνωρον: hoc est, dulce amarum, quod
nimium amorem erga rem amatam aliqua
doloris amaritudo propter eiusdem amif-
sionem, vel læsionem plerumque consequi
soleat.

8. At verò quod spectat ad amorem Virgo erga filium
sanctissimum multis nominibus summa chari-
tate Christum filium suum prolequebatur: patiebatur
nam si 2. Reg. 18. Anima Ionathæ conglutinata 1. Reg. 18.
est anima David, & dilexit eum Ionathas quasi
animam

Luc. 2.

Compa-
ssionis seq-
sua in Vir-
gine unâ
petendâ.

August.

Deipara
ex summo
amore cõ-
tate

animam suam quanto maiori amore Deipara erga filium ferebatur, ut superiori cap. diximus; adeo ut nec triduum tantum illius duodecimis absentiam absque dolore ferre poruerit. Quare ipsa ad se habuit, si quid fecisti nobis sic, ecce pater tuus, & ego dolentes, quare habemus te praesertim quia huius filius eius erat unicus; ac proinde ex illius morte maximus erat dolor iuxta illud Ierem. 6. Ludum vnguenti Zach. 12. fac tibi plantam amarum, & Zach. 12. Et dolerunt super eum sicut dolerit solat in morte primogeniti. Quocirca Augustinus in libri, Meditationum c. 7. nostra peccata signatum commemorans, propter quae Christus acerbitimos pertulit cruciatus, post multa cum Christo loquens, concludit: Ego poma dulcedinem, tu felles gustas amaritudinem mihi ridens congasides. Eua: tibus ploratis comparatur Maria haec ille.

Præterea amor Deiparae erga filium erat amor mulieris, quæ ad dolorem sentiendum est mollior; & quia simul erat Virgo, adhuc amoretat tenerior, præsertim quia ex virgineo pudore, ac modestia nunquam forte ad illum vtque diem suis oculis contuita erat, aliquem flagellii caedi, vel in crucem tolli, quod primum in filio exerceri vidit; & ideo tantam res in solida compassione digna, & in filio respecta, maiori commiseratione, ac compassione eius pûssimum animum afficiebat. hic vero amor Deiparae mirum in modum exercebat, quando filium in tanta crucis acerbitate positum vidit ipsius memoriam, de eaque sollicitum curam eius, gestisse. Cum nimirum illam præsentem (inquit Hieronymus contra Heluidium) de cruce Dominus iam viduam, ut Matrem commendabat Ioanni

Ieron. dilecto discipulo, quem et reliquos in obsequium, & in solitudinis solatum.

Compaf. 9. illud vero animaduersione dignum videtur, hanc erga Christum amorem, qui in martyribus proprios eorum cruciatus leniebat, vel etiam magna ex parte leuabat, in Deipara dolorem, qui ex Christi compassione proficiebatur, mirum in modum auxisse. quanto enim auctior fuit amoris multitudo, tanto maior facta est doloris accessio, sicuti namque valde amarum est eius, quem diligis, atrocissima propriis oculis spectare tormenta, quod Deipara in Christi Domini passione est experta; sic dulce est pro eo, quæ dures, aspera, ac dura pati, quod Sanctis mar-

tyribus accidebat: quare Apostoli, tamen si à Iudeis casti ibam Act. 5. gaudentes & conspectu concili, quoniam digni habui sum pro nomine Iesu contumeliam pati; & S. Agatha latissima; & gloriantur ibat ad carcerem & quasi ad epulas inuitata agonem suam Domino commendabat; Sancti item Marcus, & Marcellianus, quorum anniuersaria die 18. Ioni recolitur, cum essent ad stipitem alligati pedibus clavis confixis; Nunquam inquit, tam succundæ epulas sumus quam hac libenter Iesu Christi causa perferimus, in cuius amore nunc fixæ esse cepimus, utinam tam diu nos hac pati sinat, quamuis hoc corruptibili corpore vestitus erimus. Sancto autem Tiburtio Chromatii præfecti filio, cuius festum in diem vndecimam Augusti incidit, præter quas Christi causa à Fabiano Iudice incedere cogebatur, flores videbantur; & sexcenta alia huiusmodi martyrum exempla proferti possent. Hoc ipsum indicat S. Leo sermone 1. de Sancto Laurentio: Flammis, inquit, sua crudelitatis superari charitatis Christi flamma non potuit, senior fuit ignis, qui forte vsit, quam qui inuis accendit; & Gregorius horum 3. in Evangelia cum ageret de S. Felicitate septem filiorum martyrum matre Neque, inquit, filias, quos carnem suam esse uouerat, sine dolore poterat morientes videre, sed erat vis amoris, interius, qui dolorem vincebat carnis, sic ille.

10. Quod si ad ea, quæ Deipara in filio agnoscebat, quæque ad commiserationem eam peculiariter excitabant, animum conuertamus, ea sanè multa fuerunt; quæ nemo magis, quam ipsa Virgo sanctissima cognouit; ad huc enim caput spectat, Christi, qui patiebatur, dignitas infinita; eius in humanum genus, & in eos ipsos, à quibus indignum in modum tractabatur, amor eximius, & beneficia præclarissima; eiusdem etiam sanctitas, & innocèntia, quod commiserationem augere ex D. Thoma supra diximus: nemo magis, quam Deipara intumè perpendebat grauissimam Dei offensam, quam patrabant ij, qui per summam impietatem Christo necem inferebant; quod Virgini ob eximiam in Deum charitatem dolorem afferebat maximus. Et quemadmodum Virgo sanctissima per suam, quæ in eo præcipue commendatur, misericordiam, præclara innumeraque in nos miseros, licet indignos, pietatis lux beneficia confert, quanto magis, erga hunc

Ag. 5.

S. Agatha virgo, & mart. SS. Marc. & Marcell. mart.

S. Tiburtius mart.

S. Leo.

Gregor. S. Felicitas cum septem filijs mart.

Virginis animum plurima ad commiserationem exercenda.

S. Thom.

filium dilectissimum omni ratione divina, & humana sibi conjunctissimum, & propter tot acerba, quæ innocens pro nobis patiebatur, commiseratione dignissimum, compassionis affectum exhibuit. Cum enim esset mater, quæ sola sine viri consortio eum genuerat, nullum mors filij magis tangebatur, quam ipsam. neque matrem Christi se ostendisset, nisi ad talem tantumq; filium, cuius crudeli carnificinæ præsens interfuit, maternum compassionis habuisset affectum. Hac enim ratione in celebri illo Salomonis iudicio 3. Regum 3. cum duæ mulieres de infante vivo cesu suam esset filius, pertinaciter contendere, illa deprehensa est vera infantis mater, cuius commota sunt viscera super filio suo, quæque ne diuideretur orabat, simulque alterius impudentia est rejecta, quæ audacter dicere non est verita, *Disidatur.*

3. Reg. 3.

Ephram.

Cruciatuum Christi magnitudo.

Luc. 22.

B. Ignat. Loyola in

Illud præterea Virgini dolorem non parum augebat, quod dulcissimæ filij conversationi totos triginta tres annos assueta, qui ei instar omnium erat, jam per eius mortem planè defrutata, & desolata remaneret, id quod egregie expendit Ephræm in Threnis, seu Lamentatione Deiparæ super passione Domini his verbis ex persona Deiparæ ad filium in cruce affixum: *Respice mi fili lacrymas meas, atq; de iustitia mea, ac gemitus, & os tuum aperi. Solatium mihi præbe mi fili: Non enim habeo prorsus ubi, vel caput reclinem: Non alius mihi superest cognatus, pater, vel mater frater, aut soror, qui animum mihi reddant: Tu mihi es pater, tu frater, tu filius: Tu mihi vita, & spiritus spes, atque protectio: Tu mea es consolatio & creatio: Tu Dominus meus, & Deus meus: Tu creator, & opifex meus.* hæc Ephræm.

Cruciatuum porro Christi magnitudinem aliqua ex parte percipimus, si animo reputemus quam multa, quam magna, quam acerba, quam ignominiosa in singulis corporis membris, in omnibus bonis, ab omni hominum genere Saluator noster cum esset delicatissimæ complexionis, & viuacissimi sensus pro nobis perpeti non sit dedignatus, quorum sola recogitatio in illius noctis agone sudorem ei sanguineum, & copiosum in horto expressit, ut guttæ, seu quemadmodum græcè habetur *Ἰσὸμασθῆ*, Crassiores scilicet guttæ, quasi grum fluerent sanguinis decurrentis in terram: unde licet conjicere, ut Beatus Ignatius de Loyola piè contemplatus: *Vestimenta ejus*

jam tunc fuisse madefacta cruore, & hæc omnia absque ullius consolationis admixtione, quod in cruce testatus est illis verbis: *Deus Deus meus ut quid dereliquisti me?*

Verum reliquis omisissis, ut atrocitatem supplicij solius crucis (quam Cicero crudelissimum, *saterrimumq; supplicium vocat*) expendamus, præter ea, quæ hac de re gravissimi Auctores in suis contemplationibus, & alijs in libris scripta reliquere, audiamus Senecam, cujus tempestate ad facinorosos mulcandos, frequentissimus erat crucis usus, qui in epist. 101. peracerbam eorum, qui crucifixi erant, conditionem quam sæpe suis oculis spectare illi licuit, ad vivum his verbis describit. *Dum patibulo crucis quis pender destrictus. Quid hujus vitæ est? Diu mori; Vulnus suum premere, Inter supplicia sabscescere; Perire membratim; Toties potius per stillicidia quasi amitteret animam, quam semel exhalare; Quin etiam auctus ad illud infelix lignum jam debilis, jam parvus, & in fœdum scapularum, ac pectoris tuber elisus, trahere animam tot tormenta iracundiam: Hujus siquidem vita supplicij mors est.* hæc ex Seneca. Cujus verba quoniam pressiora, & obscuriora sunt, quam ut facillè ab omnibus percipi possint, pliq; innuere, quam exprimere videntur, faciendum mihi putavi, ut paucis additis ea latius, ac magis perspicue, paraphrasticos sic efficerem. *Homini corpus in cruce elati, atque ferreis clavis suffixi miserimè jacet erectum, & omnibus artubus pender astrictum, ejus vita mors potius diuturna, atque ærumnosa dicenda videtur; Is enim suspensus è cruce sua se mole deprimit, ac totus incumbit in pondus, quo suum vulnus pressat, & degrauat, ac simul magis acerbat, atque dilacerat: Quin etiam inter supplicia intabescit: Et per omnia membra atque artus sæuiente dolore articulationum conciditur, & intermoritur: Vivo etiam spiritus diuturnam in morte extrahitur, ut stillicidiorum quasi guttatim diffuere quodammodo videatur: Adhæc in infelicem stipitem adactus, omnibus exhaustus viribus præ cruciatuum atrocitate ex distractione contrahitur, ex contractione distenditur, & distorquetur: jamq; in dolore suum undique conglobatus intumescit, & extubere in tergo, eliditur, & turgescit in pectus, sentire mortem suam cogitur omnium membrorum cruciamenta sensuram: Hujus siquidem vita atrocissimi*

Seneca de scriptis in cruce a-cerbissimè

Paraphra stice redd tur dicta Seneca de scriptis.

Matth. Luc. 22. de trans-garac. mmi.

Cont. 5.

1. Cor.

cissimi supplicij, & calamitiosissima mortis diuturnitas est.

Ex quibus perspicuum relinquitur mœrorem Virginis fuisse grauissimum. & intimo animi sensu innocentissimi filij cruciatus defleuisse. neque id mirum videri debet: quæ enim sublimius alijs exaltanda erat ad Regnum cum Christo: ita præ alijs passionis Christi amaritudinē degustauit vberime, iuxta illud, quod filijs Zebedæi petentibus dextram & sinistram Christi in Regno dictum est Matth. 20. *Posestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum.* & veluti colūba, quæ alijs omnib⁹ simplicitate bonorum operum fecunditate præstabat, ad perfectissimam cum Christo transformationē inuitatur ab eodem in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ, in vulneribus nimium suis.

Matth. 20.

Cant. 2.

Virginis dolor ex compassione aliorum.

Matth. 10. Leo homi. de transf. parat. Doct. mini.

Cant. 5.

1 Cor. 12.

12 Ceterum quamquam Deipara nulli mortalium comparanda est in dolore commiserationis, qua afficiebatur erga Christum, sicuti nemini conferenda est in amore, quem mensuram esse diximus compassionis, & doloris, attamen hunc Virginis dolorem ex collatione aliorum exemplorum, quæ in sacris literis legimus vtconque consicere licebit. nam si ad eod^m graue fuit S. Petro Apostolorum Principi Christum vnice diligenti eundem audire suam passionem discipulis generatim prædicentem Matth. 10. vt propterea contumelias (vt verbis vtar S. Leonis) passionum, & crudelissima mortis opprobria, religioso, vt putabat, & libero fultido respueret, & quasi indignum id reputans non sine animi ab hoc abhorrentis commotione responderet, *Absti à te Domine, non erit tibi hoc: quare à Christo grauius est reprehensus illis verbis, Vade post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapias ea, quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum: Quanto fuit grauius quantoq; acerbius, quod sanctissimæ accidit Dei genitrici, cui ead^m in filium, qui Cant. 5. *Est rotus desiderabilis, charitate flagraret incredibili, eandem spectare passionem, singulorumq; cruciatuum monumenta compassionis trutinâ coram expendenda fuerunt.**

Apost. 1. Cor. 12. *Si quid patitur, inquit, vnum membrum, compatiuntur membra: atque vt est in Prou. Quando caput languet cætera membra dolent. Ideo beatissima Virgo in corpore mystico sanctæ Ecclesiæ agnoscens Christum, qui patiebatur caput membrorum totius corporis nobilissimum, ipsa veluti collum reliquorum*

membrorum capiti coniunctissima, ei præ cæteris etiam maximè compatiiebatur. Quod Ipsa Virgo appositissimo exemplo S. Brigittæ lib. 1. Reuelat. cap. 35. agens de Christo, sic explicauit: *Cum inquit, nasceretur ex me, sensi ego quod quasi dimidium cor meum nasceretur, & exires ex me, & cum ipso pateretur, sensi quod quasi cor meum patiebatur; sicut enim illud, quod dimidium est extra, & dimidium intra, & si illud pungitur, quod est extra, aquè sentit dolorem quod intus est: sic ergo cum flagellaretur, & pungeretur filius meus, quasi cor meum flagellabatur, & pungebatur. hæc in Reuelatione S. Brigittæ.*

Reuelati. S. Brigitta de acerbitate cruciatuum Virginis.

13 Quod si Agar in solitudine Bersabeæ Genes. 21. à filio suo Ismaele procul recessit, & fleuit. *Non videbo*, inquit, *morientem puerum* (quanquam protinus ab Angelo præsentis necessitati opem experta est) Si multitudo mulierum sequentium Christum cum ad Caluarie montem duceretur, etiam si nihil cognatione ad Christum attinerent, plangebant, & lamentabantur eum, quasi vt ipsis videbatur magna commiseratione dignum, vt pote corona spinea redimitum, & flagellis, ac alijs percussioibus malè acceptum ad atrocissimam mortem nimia etiam militum importunitate sollicitatum properantem.

Ex dolore Agar. Gen. 21.

Si Iacob existimans filium suum Ioseph præ cæteris dilectum à fera pessima deuoratum, scifilis vestibus, & cilicio indutus lugebat illum multo tempore, tametsi superstites vndecim haberet filios, congregatisq; reliquis filijs, ad Patris dolorem leniendum, noluit consolationem accipere, vt habetur Gen. 37. Quo tandem doloris sensu materna Virginis viscera torquebantur, cum filium suum vnigenitum siti afflictum in tot cruciatibus morientem conspiceret, & cum eius esset vera mater non auditione tantum vt Iacob, sed suismet oculis vnicum filium à fera pessima, à morte nimirum acerbissima deuorari intueretur, nec licebat ei opem aliquam illi ferre, non vulnera allegare, non caput deuexum atque deciduum sustentare, non sitienti potum dare, non morientem osculari? *O qualis* (inquit Bonauentura c. 37 meditationum vitæ Christi) *erat anima matris, cum sic pœnosè videbat filium deficere, languere, lacrymari, & mori.* Et S. Brigitta lib. 4. Reuelat. capit. 70. refert à B. Virgine sibi dictum ex aculeis spinæ coronæ infixis plurimos riuos sanguinis defluxisse per Christi Domini faciem, & crines, & oculos, & barbam repleuisse, vt

Ex dolore Iacob.

Gen. 37.

Bonauen.

S. Brigitta reuelatio de eodem.

quasi nihil nisi sanguis videretur: Nec ipse, inquit, me astantem cruci videre potuit, nisi sanguine expresso per ciliorum compressionem. hæc S. Brigitta, quæ etiam sermone Angelico cap. 18. expendit illud 1. Reg. 5. de vxore Phinees, quæ audiens arcam Dei captam expirauit: qualis fuit dolor Virginis, quæ filij sui corpus, quod per Arcam figurabatur, inter clauos, & crucem detineri videbatur vnde concludit se ex speciali Dei dono non fuisse præ dolore mortuam. hæc ibi.

Ex dolore matris Tobie iunioris. Tobie iunioris mater filij absentiam non ita tandem diuturnam ægerimè sustineas, propterea quod die statuto non reuenteretur: Flebat (vt verbis vtar sacri libri Tobie cap. 10)

Tob. 20. *irremediabilibus lachrymis, atque dicebat, Heu, heu me fili mi, vt quid te misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostra, solatium vita nostra, spem posteritatis nostra: omnia simul in te vno habentes, te non debuimus dimisere à nobis. sic illa. Et 2. Regum*

Ex dolore David 19. David audita nece Absalon filij, quamuis scelestissimi, & de se pessimè meriti, præ dolore operuit caput suum, & clamabat voce magna: *Fili mi Absalom Absalom fili mi, & cap. 18. flens dicebat: Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te Absalom fili mi: nec tamen vide-*

2. Reg. 18. *rat eum de quercu suspensum, & tribus lanceis in corde transfixum. Ex his igitur lachrymis matris Tobie, & David, filios in dissimili casu ita lugentium (si causas mæroris expendamus) absque vlla proportionem longè plures, longèq; grauiores in Virgine facillè inueniemus, vt propterea mirandum non sit Simeonem sen-*

Luc. 2. *tem ei prædixisse gladium non superficie tenus, sed pertransitum eius ipsius animam, quasi ad intima vsque penetraturum. Ad hoc idem ostendendum afferam, quod S. Gregorius 1. 1. moral. capit. 9. quamuis aliud spectans, refert de duabus cytharæ chordis ad proportionem quandam ita attemperatis, vt vna percussa, altera sponte respondeat: Hi, inquit*

S. Gregor. Sympathia vis exemplor. duarum cythararū *Gregorius, qui chordarum harmoniam temperant, tanta hanc arte dispensant, vt plerumque cum vna tangitur longè alia, ac multis interiacentibus posita chorda quatiatur, cum ista sonitum reddit, illa que in eodè conatu temperata est, aliis impercussis tremat. hæc Gregorius. Quod si in ijs, quæ sensu vitæ que carent, tanta consensionis vis est, quam Philosophi græcè sympathiā vocant, tantaq; efficacia rectè colligimus propter maximū sympathiæ consensū,*

atque similitudinem, & conuenientiam, quæ tum in naturalibus, tum etiam in donis gratuitis Virgini interesset cum filio, ex ipsius passione ad eam acerba dolore, ac compassione, in matre præfertim coram omnia insperante, quam maximam esse excitatam, vt meritò in illa celebri, & recepta prece, quam nonnulli tribuunt S. Gregorio, (vt refert S. Antoninus 3. par. histor. tit. 2. c. 3. §. 12.) dicitur.

*Stabat mater dolorosa
lucta crucem lachrymosa
Dum pendebat filius;
Cuius animam gementem,
Contristatam, & dolentem
Pertransiit glaciis.
O quam tristis, & afflicta
Fuit illa benedicta
Mater vnigeniti.
Quæ marebat, & dolebat,
Et tremebat, cum videbat
Nati penam inclyti.
Quis est homo, qui non fletet
Christi matrem si videret
In tanto supplicio.*

24. Rupertus in Cantica cap. 2. **MARIA**, inquit, fuit lilium inter spinas, quia quacunque spina filium, eadem Matrem confixurum, & incurrerunt vulneribus condolentia, & compassionis, & sicut filius spinas perculit, & confregit, sic de Matre veraciter semper predicabitur, Cunctas hæreses interemisti. sic Rupertus. Et eundem sicut lilium inter spinas, ita Deipara inter filij tentationes, & tribulationes vigeat. Bernardus de Lamentatione B. Virginis: *Stabat, inquit, ego videns eum, & ipse me, & plus dolebat de me, quam de se. & inquit: Vulnera Christi mortis erant vulnera matris dolentis. sic Bernardus. Virgini igitur Deiparæ illud Threnorum 2. conueniri potest: Cui comparabo te, vel cui assimilabo te filia Hierusalem. & inquit: Deique quasi torrentem lachrymas per diem, & noctem; non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui: & quidem in tanta afflictione posita tali filio crudelissima, & ignominiosissima morte perempto, multò melius dicere poterat ex Bonaventura c. 7. in spec. illud, quod Ruth. 1. dixit memoratur, Noëmi orbata marito, & filijs naturali morte extinctis: Ne vocassis, inquit, me Noëmi, id est, pulchram, sed vocato me Mara, id est, amaram, quia amaritudine valde repleuit me omnipotens; & illud Thren. 1. O vos omnes, Thren. 1. qui*

Maria nomen inter-pretatur, quod inter alia amaritudinem sonat.

qui transit per viam, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus: Hæc Virginis amaritudo maxima, Mari, quod amarum pariter, & immentum est Thren. 2. assimilatur dum dicitur: Cui exaquabo te, & consolabor te filia Sion; magna est enim veluti mare contritio tua, quis meretur tui; Hanc quoque amaritudinem nomen ipsam Mariæ præferebat; sonat enim, Dominam maris, vel stellam, seu illuminatitatem maris, vel Smyroam græcè, latinè myrrham maris; vel denique amarum mare, quem admodum cap. 4. ex S. Hieronymo de nominibus, in Exodo, sed magis in Mattheo diximus, Maria enim apud Hebræos nomen est dissyllabum, & pronuntiatur MIRIAM, ac posterior syllaba IAM, mare significat; sed prior syllaba multipliciter derivari potest, & ideo multiplex est, ut diximus, huius nominis etymologia. & quidem in qualibet interpretatione semper sonat Mare, quod amarum est; & præterea in vna illarum amarum mare, & in altera maris myrrham, quæ propter amaritudinem illi insitam vim habet mortuorum corpora à corruptione præteruandi.

15 Et S. Bonaventura in speculo B. Virg. c. 3. pulchre hanc amari maris etymologiâ explicat, dicitque Virginem fuisse amarum per filij compassionem. Similiter S. Bernardus Senensis in 2. tom. ser. 2. de gloriofo nomine Mariæ egregiè eandem Virginis amaritudinem in passione declarat. Esant præterea in Virginis mente tres veluti conflictus, ex quibus colligere possumus animæ eius statum. Primus dum reputabat Christi innocentiam, & simul omnia hominû peccata, pro quibus satisfacere Christus volebat; & ex alia parte eius tormenta ad satisfaciendum acerbissima; videbat enim Virgo hæc excedere mensuram illorum: cum enim posset Christus vna stilla sanguinis pro omnibus cumulatifimè satisfacere; elegit tamen tam rigorosam satisfactionem, ut copiosa esset redemptio, ita ut meritò Christus illud lob dicere potuerit: *Vinum appendentur peccata mea; quæ scilicet expianda in me suscepi* quibus tram merus; & calamitas, quam pastor, quasi arena maris hæc grauior appareret. *Isaie vero 40. Suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.* Et Sanctus Thomas 3. p. q. 48. art. 2. rationes assignat cur passio Christi non solum sufficiens, sed etiam superabundans satisfactio fuerit pro hominum peccatis, præsertim propter dignitatē vitæ, quam pro satis-

factione posuit, quippe quæ erat vita Dei, & hominis, & propter magnitudinem charitatis & propter magnitudinem doloris assumpti. ita ex Diuo Thoma, & hoc augebat Virginis erga filium compassionem, Secundus conflictus inter Virginis compassionem erga filium dicitur patientem, quæ dolebat, ita ut gladius animæ eius pertranfret, & inter voluntatem diuino beneplacito maximè conformem, quæ lætabatur de fructu ex passione filij consecuturo, nimirum de gloria diuina, & hominum salute, quæ ex passione resultabant. Tertius inter dolorem Virginis acerbissimum, & constantiam eiusdem inuictam; vnde stabat Mater dolorosa, sed intrepida, dolore interitæ acriter Virginis viscera torquente.

16 Propter hunc Virginis moerorem Chrysofomus in mysterio factatissimæ passionis Domini duplex altare contemplatur, Passionis vnum, in quo Christi corpus in cruce per passionem offerebatur, Altcrum in quo anima Martis per compassionem transfigebatur: cum enim amor ex D. Thoma 1. p. q. 78. art. 2. vim habeat, ut amans videatur esse in amato quasi idem factus amato; Virgo per amorem in filium transformata, melius quàm Apostolus dici poterat: *Viuo ego iam non ego, vixit verò in me Christus*; quæ etiam posuerat sibi Christum ut signaculum super cor suum, iuxta illud Cant. 8. Sicuti ergo characteres & figuræ sigilli in ceram transfunduntur, ita & Christi vulnera atque cruciatus in cor Mariæ nullumque verberum ictum, nullum spinarum aculeum, nec vulnerum plagam recipiebant Christi corp⁹, cui tristis echo in corde matris per compassionem non responderet. Propterea August. *Christ⁹ Iesus inquit, carnem, Maria, Virgo immolat mentem.*

In Reuelationibus S. Brigit. lib. 6. c. 36. S. Agnes dixit quasi tot ictus gladij Virginem sustinuisse per compassionem, quot in filio suo vulnera, & plagas præuidebat, & videbat. Adde lanceam Christi mortui, sed cor viuum Mariæ per compassionem transfixisse, quod rectè anima duertit Bernardus supra citatus: Imò horum duorum dolores se mutuo augebant, Christus enim in dulcissima Dei genitrice cruciatus suos inspectante, grauius patiebatur, quod ipsum Virgini dolorem augebat. Quem admodum in duobus speculis videmus accidere, quæ si è regione sibi opponantur plerasque imagines, sui que reflexus mutuo efficiunt, ita ob filij cruciat⁹ dolebat Mater Matris dolore.

Secundus inter suam compassionem, & cum diuino placito conformitatem. Tertius inter dolorem acerbissimum, & eius constantiam. Chrysof. In Caluaris duplex altare passionis Christi, & compassionis Virginis. S. Thom.

Cant. 8.

August.

S. Brigitta

Dolor Christi & virginis per compassionem se mutuo augebant exempla ex duobus speculis.

corripiebatur Christus, Christi dolore corripiebatur Mater: dolebat enim Mater suum dolorem doleri à filio; dolebat contra Christus suum dolorem doleri à Matre: ita denique alter suo dolore alterius dolori mutuo respondebat, ut in plurimos uterque dolores exardescere: & quanquam in nobis quippe parvo, & imbecilli ingenio tam multi reflexus locum fere non habeant, sed ad primum fere cōgressum finiri, atque deficere soleant; tamen ut perspicacissima est intelligendi vis, atque intimè, quicquid obicitur penetrat, ita plurimi emanent reflexus necesse est. Quare in Christo Domino ac sanctissima eius Matre propter excellens utriusque ingenium, & præstantissimam intelligendi virtutem, in numerum longè majorem reflexus ejusmodi excreverunt. Et S. Brigitta lib. 1. Revela. cap. 35.

3. Brigitt.

Ego, inquit B. Virgo, stabam vicinior cruci: *Applausus eius, & sicut hoc gravius pungit quod vicinior est cordi; sic dolor eius gravius erat, et a ceteris miris cumque respexisset ad me de cruce, & ego ad eum de oculis meis quasi de venis lachryma exiebant, & cum ipse me cerneret dolore confectam in tantum amaricabatur de dolore meo, quod omnium dolor vulnerum suorum erat quasi sopitus sibi pro dolore meo, quem in me videbat: propterea audacter dico, quia dolor eius erat dolor meus, quia cor eius erat cor meum.* hæc S. Brigitta.

Ex hac compassione Virginis plurimum utilitatis ad nos pervenit, nam Carthusianus in Cant. 7. art. 24. Virgo, inquit, compassione præcordialissima in filij sui passione meruit, & obtinet nobis pauperibus, & pusillis fructum, virtutem, & meritum passionis filij sui. sic Carthusianus.

Ex hac compassione Virginis quæ utilitas ad nos dimanat. Carth.

VIRGINEM DEIPARAM OB DOLORIS GLADIUM,
qui in Christi passione eius animam pertransiit, Martyrum præmium assecutam, eaque de causa diem Sabbati illi dicatum, insignis quoque eius constantia tempore Dominicæ Passionis, cui omnium primæ Christus ab inferis redivivus apparuit.

C A P V T X I.

PROPTER summum in Christi passione Virginis dolorem factum est, ut Ephræm oratione de Deipara, *Deus martyr* eam vocet. & Bernardus sermone signum magnū, inter duodecim stellas coronæ Virginis receniat martyrium cordis eius. & Sophronius sub nomine Hieronymi sermone de Assumpt. Ildesonus sermone. 2. de Assumpt. Bernardus loco citato. Richardus in 3. dist. 33. articulo. 4. quæstion. 6. ad 4. & alii, Virginem plusquam martyrem appellare non dubitent, quod etiam insinuat Anselmus de excellent. Virg. cap. 5. in P. vel. B. Brigittæ lib. 1. cap. 25. loquitur C. ad Matrem, *Testimonium, inquit, perhibeo tibi, quod tu in passione mea plus fuisti, quam martyr, & hoc quidem tum quia ex Sophronio, Ildesono, & Bernardo reliquorum Martyrum dolor in carne longè minor fuit, quàm Virginis in anima, quam totam pertransiit, & possedit vis doloris, anima verò spiritualis cum sit, acutior etiam*

Virginem decus Martyrum & plus quam Martyr esse antioritate. & rationibus comprobatur. Bernard. Sopron. Ildesons. Bernard. Richard. Anselm. S. Brigitta Ratio Sophronii. Ildesonsi. & Bern.

doloris sensu afficitur, tum etiam, quia ex Anselmo martyrum præstantia hoc elucet, quod corpus pro Christo fortiter prodigant, exponendo illud doloribus, cruciatibus, & neci, sed cum dolor, qui ex amissione alicuius rei proficiscitur, a motu respondeat, quo eandem rem prosequimur, ut cap. superiori dixi, nullus martyrum ita vitam propriam, sicut Virgo sanctissima vitam filij dilexit, quare ex filij nece maiorem, quam illi ex propria dolo-

Anselm.

Aug.

Phil.

rem perfenit. Sanctus Antoninus 4. parte titulo 15. cap. 24. §. idem sentit ac probat eleganti ratiocinatione. *Dationi, inquit, anima debetur aureola martyrii, ergo dationi pretiosissima anima, & dilectissima debetur pretiosissima aureola martyrii: sed beatissima Virgo dedit pretiosissimam, & dilectissimam animam, id est, vitam filij, ipsa enim in infans tum plus dilexit animam, id est, vitam filij, quàm B. Petrus animam, id est, vitam sui ipsius: fuit etiam pretiosissima vita filij, cum pretium fuerit totius mundi; ergo & habet pretiosissimam aureolam martyrii. Alia ratio, dolor nascatur ex amore, ut quantum qui plus amat i-*

S. Anton.

Ratio car.

Deipara

debetur

Aureola

Martyrii

Anselm.

Alia

id plus doleat de amissione eius, dolor autem Sanctorum in martyris eorum causabatur à natura propter separationem animæ à corpore: dolor autem B. Mariæ à natura & gratia, sed major etiam à gratia, quæ à natura, ergo improporcionabiliter major fuit dolor eius in passione filij quàm martyræ cuiusq; in sua passione. hæc tenus S. Antoninus.

Aliaratio Ad hæc, Martyres passi sunt in propria carne, quæ interdum fuit illis occasio, & peccandi illecebra, quæ etiam repugnat, & concupiscit adversus Spiritum, quàm iusti odio sancto prosequentes, cum Apostolo castigant, & in servitute variis mortificationibus redigunt, ac propterea minus timentur, cum à tyrannicis eorum caro tormentis subjicitur, ac retunditur. scientes præterea, ex Apostolo 2. Corin. 4. quia quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ supra modum. in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. quare Magnus Basilius teste Nazianzeno orationem in laudem Basiliæ cuidam præfecto nomine Modesto, ad Arianam impietatem eum sollicitanti; cruciatuq; & mortem minitanti, eum multa fortiter respondisset, quibus nihil ejus minas facere ostendebat, adiecit hæc verba: *Mors beneficium loco mihi erit, citius enim me ad Deum transmittet, cui vivo. & munere meo fungor, maximeque ex parte mortem obii, & ad quem iam prædum propero.* sic ille. Hinc est, quod viri in charitate perfecti, ut verbis utar August. tract. 9 in Epistolam I Ioan. patienter quidem vivunt, sed delectabiliter moriantur. Ex quo illud est desumptum, quod de Sanctis dici solet; eos vitam præsentem habere in patientia, & mortem in desiderio iuxta illud Apost. Phil. 1. *Cupio dissolvi & esse cum Christo.*

August. At Virgo sanctissima acerbissimo dolore torquebatur ex compassione filij propter necem, & atrocissimos cruciatu, quos non ut martyres propter animæ suæ beatitudinem consequendam, qua jam perfectissimè Christi anima perfruebatur, sed propter nos homines, & propter nostram salutem persevebat in carne sua innocentissima ex eiusdem Virginis visceribus accepta, quæ spiritui perfectè fuerat semper subjecta, per quam tot bona ipsa Virgo consequuta erat, quamque tantopere diligebat: ideoque in filij cruciatibus majori, quàm martyres in suis, dolore angebatur, & quidem ita vehementi, ut satis superque potuerit ex Anselmo loco citato, & Alberto super Missus

est, & S. Bernardino tom. 3. ferm. 2. de glorioso nomine Mariæ act. 2. cap. 4. vitam illi adimere, nisi peculiari filij ope confirmaretur. Adde in martyribus charitatem, qua erga Deum flagrabat, illorum tormenta magna ex parte lenivisse, ideo S. Agatha lætissimè & gloriantur ibat ad carcerem, quasi ad epulas invitata. Sancti quoque Marcus, & Marcellianus, ad stipitem alligati pedibus clavis confixis ad iudicem. *Nunquam, inquit, tam jucundè epulati sumus, hac libenter Iesu Christi causa perferimus, in cuius amore nunc fixi esse cepimus, & Marusinam tamdiu nos hic pati sinat, quamdiu hoc corruptibili corpore vestiti erimus.* & S. Tiburtius candentes carbones nudis pedibus premens dicebat, *Pruna mihi flores videntur.* At contra charitatis magnitudo in Virgine dolorem non leniebat, sed eadem proportionè augebat; quod & ratio ipsa ostendit, sicut enim leve est pati propter eum, quem summè diligis; ita valde grave, & peracerbum est aspicere eum, quem summè diligis indigna patientem.

2. Ex his omnibus licet inferre Virginem Deiparam etiam si mortem actu non pertulit, propter præparationem tamen animi, qua tempore crucis ex Ambrosio, & Ildefonso locis citatis se efferebat persecutoribus, nec peremptorem metuebat, & propter intimos & ingentes cruciatu, quibus ex Christi passione ejus anima supra omnes martyres est transfixa ex Theologorum sententia, præter gloriam essentialè, quam horum cruciatuum perfectione est consequuta, ornatum quoque quendam accidentalè esse adeptam, veluti insignè quoddam suæ præstantissimæ charitatis, & fortitudinis, quod nonnulli vocant verè, & propriè Aureolam martyrii super omnes martyres. ita loquuntur S. Antoninus par. tit. 15. cap. 24. §. 1. & cap. 36. §. 1. & Actor supplementi Gabrielis in 4 dist. 49 quest. 4 art. 3. dub. 2. noster Salmeron tom. 10. tract. 51. & Viguerius in suis Instit. cap. 14. §. 3. versic. 2. Cuius rei ratio est, quia verè est ex Anselmo mortua fuisset, nisi à Deo præservata esset, præservatio verò sicut non abstulit meritum, ita nec præmium, & ideo concludit Viguerius adeptam esse excellentius præmium, quàm sit Aureola martyrii. Alii verò id insignè dicunt esse quippiam Aureola illa excellentius, quod verius, & magis propriè dici existimat Suarius tom. 2. in 3. p. disp. 21. sect. 4. Quod si de S. Mart. Ecclesia illud canit. O

S. Bernardino
dinus.
Vltima
ratio
Martyrii
in tormen-
tis lætissimè
S. Agatha
Virgo, &
marc.
SS. Marc.
& Mar-
cellianus
S. Tiburti-
us
Virg. habu-
it marty-
rii insi-
gne Aureo-
la marty-
rii excel-
lentius
Ambros.
Ildefonso.
S. Anton.
actor sup-
plom. Gab-
riel.
P. salmer.
Viguer.
Anselm.
Suarius.
Offic. Eccl.
sacra-

sacratissima anima, quam & si gladius persecutoris non abstulit; palmam tamen martyrii non amisit: quanto verius de sanctissima Dei Genitrice id merito dici poterit; ut ex iis, quæ hætenus differuimus constat,

Sabbatum cur Virgini dicatur.

Quocirca Ecclesia, quæ martyrum dies Natales, quibus pro Christo mortem fortiter optetierunt, anniversaria tantum celebritate veneratur; Deiparæ non tantum anniversarium, sed singulis hebdomadis diem Sabbati perpetua religione consecrandum decrevit: idque merito, nam ut cæteras hujus rei rationes nunc præteream, quas fusius cap. 29. afferemus, Virgo beatissima die Sabbati post parasceven martyrium cordis pertulit acerbissimum, ita ut plusquam martyr, quemadmodum ex citatis Authoribus vidimus, dici possit; eo enim die filii præsentia destituta, cujus corpus in sepulchro jacebat exanimæ memoria quoque repetens, quæ pridie ab impiis fuerat ille perpeffus incredibili mœrore afficiebatur usque ad Christi resurrectionem: quam tertia die viva, ac firmissima fide expectabat: Ideoque ad unguendum sacratissimum Christi corpus ipsa tamen plus pietatis haberet, cum aliis tamen mulieribus non venit: Quia, inquit Bernard.

Bernard.

S. Antoninus. Luc. 24.

Obiectio Bernardi contra prædicta. Et eiusdem responsio Bernard.

Obicit sibi Bernardus sermone Signum magnum: non fuisse adeo vehementem Virginis dolorem in passione Christi: & simul etiam eleganter respondet in hunc modum: Sed forte, inquit Bernardus, quis dicat, Nunquid non cum Virgo præscierat moriturum? Et indubitanter; Nunquid non sperabat continuo resurrecturum? Et fidenter. Super hac doluit Crucifixum, Et vehementer. Alioquin quis tu frater, aut unde tibi hæc Sapiencia, ut mireris plus Mariam compassentem quam Maria filium patientem: Ille enim morti corpore potuit, ista commori corde non potuit? Fecit illud charitas, qua maiorem nemo habuit: Fecit & hoc charitas: cui post illam similis altera non fuit. hæc Bernardus.

Virginis dolores ex præsentia Christi

3. Sed illud silentio præteriri non potest: dolorem Virginis non fuisse ad breve tempus, nec durasse solum tempore ipso, quo Christus actu patiebatur: sed fuisse diuturnum, mixum

à Christi infantia. De quo audiamus Rupertum in Cant. cap. 1. super illa verba: Fuscusculus myrrha dilectus meus mihi, inter verba mea commorabitur; botrus Cypri, &c. introducit enim Virginem loquentem: Nolite, inquit, solam attendere horam, vel diem illam, in qua vidi talem dilectum ab improbis comprehensum, male tractari, scilicet illudi, spinis coronari, flagellari, crucifigi, felle, & aceto potari, lanceari, mori & sepeliri: Nam tunc quidem gladius animam meam pertransiit: sed antea quam sic pertransiit, longum per me transitum fecit: Prophefissa namque eram, & ex quo Mater facta sum, scivi illa passuram. Cum igitur carne mea taliter progenitum, talem filium meo fovarem, ulius gestarem, uberibus lactarem, & talem eius futuram mortem semper præ oculis haberem, & prophetica immo plusquam prophetica mente prævidere, qualem, quasitam, quam prolixam me putatis niam doloris pertulisse passionem? Hoc est quod dico: Fusciculus myrrha dilectus meus mihi, inter verba mea commorabitur: O commoratio dulcis quidem, sed plena gemitibus inenarrabilibus: ad ubera deforis cingebatur, & iudem lactabatur uberibus, simulque inter ubera intus in corde præscio futurorum semper patiebat: quali esset morte moriturus veruntamen quia sciebam quod esset resurrecturus, & ultra non moriturus, botrus Cypri erat; huius enim præscientia dulcis erat: Idem super illud Cant. 4. Capilli tui sicut græges caprarum: loquens ad Virg. Tu quoque longam in cogitationibus tuis præscia futura passionis filii tui pertulisti martyrium: sicut illi, qui evicerunt in melosis, & pellibus caprimis, diu egentes, angustiati, afflicti. ita Rupertus His, quæ Rupertus dicit connotat revelatio S. Briggittæ in sermone Angelico c. 16. & 17. vbi Virginem non latuisse, imò clarius scivisse ait, quæ Prophetæ de Christi passione tam multa etiam in particulari vaticinati fuerit, ideoque quando Christum videbat & pannis involuebat, statim occurrebat corpus illud sanctissimum flagris lacerandum, manus, & pedes clavis perforandi, & reliqua, quæ ibi singillatim periequitur.

Ad hæc aliorum Martyrum cruciatus eorum morte terminantur: at Virgo sanctissima post Christi Domini mortem, & resurrectionem quam diu vixit (vixit autem multos annos, vt cap. sequenti dicemus) Christi passionis memoria: (quæ ei præsentissima erat, quod illi interfuisset) mirum in modum angebatur; atque ita in lib. 6. revel. S. Briggittæ cap. 61. loquens B. Virgo

morte à p. li infan. Rupert. in Cant. 1.

Cant. 1.

Cant. 4.

S. Briggittæ

Virg. An. ion. ea. delect. Ch. tur. Ber. no.

S. Briggittæ B. Virgo

B. Virgo dixit: *Omni tempore, quod post Ascensionem filii mei vixi, visitavi loca, in quibus ipse passus est. & mirabilia sua ostendit: sic quoque passio sua in corde meo fixa erat, quod si ve comedebam, si ve laborabam, quasi reens erat in memoria mea.* hæc ibi. Si enim Bernardus serm. 43. super Cant. enarrans illud Cant. 1. *Dilectum meum mihi inter ubera mea commorabitur: sic hortatur omnes: Hunc myrrha, inquit, tam carum fasciculum de principatu tuo pectoris, nec ad horam patiaris auelli; amara illa omnia, qua pro te Christus pertulit, semper in memoria retinens, & assidua meditatione revolvens: & ego fratres ab inuentu meae conversatione pro aervo meritorio qua mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligere, & inter ubera mea collosare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus, & amaritudinibus Domini mei, primum videlicet infantiliu illarum necessitatum, deinde laborum, quos pertulit in predicando, fatigationum in discurrando, vigiliarum in orando, tentationum in ieiunando. lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo, postremo periculorum in falsis fratribus conuictorum, spursorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumq; stimulum, que in salutem nostri generis sicut va euangelica copiosissime noscitur pertulisse. & mox: Nemo tollet hunc fasciculum à me, inter ubera mea commorabitur. Hac meditari dixi Sapientiam. sic Bernardus. Quanto majori studio B. Virgo hunc myrrha fasciculum recentissima memoria suæ menti altè impressum, inter ubera sua intellectus, & voluntatis, per meditationem scilicet, & compassionem iugiter gestabat, nec à se patiebatur auelli.*

4. Et quoniam hucusque egimus de dolore acerbissimo Virginis in passione Christi Domini, non videtur alienum hic referre non minus piam, quam veram contemplationem S. Bernardini Senen. tom. 3. serm. 6. art. 2. c. 2. ubi agens de martyrio, cui se Deo obtulit B. Virgo quando concepit filium; dicit B. Virginem consensisse ad concipiendum filium Dei ex his castis visceribus passibilem, & pro peccatis omnium moriturum in cruce: Hac, inquit, Virgo se obtulit ad illam inestimabilem mortem, & ad illud ineffabile incendium, quo in ipsa Christi conceptione tota fuit succensa, si enim ante hoc ipsa præ cæteris fuit præpta ad exponendum se omni morti, & martyrio propter Deum, quanto incomparabilis in hac hora, si etiam omnes qui per Baptismum introeunt statum Christi, con-

sepulti sunt, secundum Apost. Col. 2. per Baptismum in morte & crucifigitur vetus homo eorum, quod magis Virgo cum Christo crucifixa est in hora huius conceptionis. & paulo inferius. Exposuit etiam se Virgo confusum, qua posuit. itaquam de adulterio cõcepisset, traduci, cõcludit deniq; S. Bernardi. In signum igitur quod crucifixa crucifixu concepti, ordinauit summa sapientia Dei, quod eodem die Christum concepit, quo etiam fuit passus. ita S. Bernardinus.

Sanè eadem die siue spectes feriam hebdomadæ, siue diem mensis, Christum conceptum fuisse, & crucifixum, complurium eruditorum sententia est. Quæ & confirmari potest ex Za. Zach. 3. cap. 3. ubi Dominus agens de Christo, ut homo est sub typo lapidis habentis oculos septem subdidit, *Ecco ego calabo sculpturam eius, ait Dominus, & auferam iniquitatem terra in die una.* quasi dicat, Ego ipse corpus Christi formabo in utero Virginis, & eodem die post aliquot annos per crucem delebitur iniquitas terræ. & in traque enim dies, ex Chryostomo ho. de Nat. S. lo. Baptist. dies cæna pura (ut eius verbis utar) fuit, in qua luna decima quarta occurrit, quin etiam in feriâ sextâ quâ diè veneris dicimus, incidit iuxta auctores supra citatos, Annunciatio Virginis, & in eundem hebdomadæ diè Christi Domini passio, & tã Annunciatio quam etiã passio in diè 25. Martij inciderunt, & quidem passionem Dñi feria 6. factã fuisse, ex Evangeliorum historia, & Ecclesiæ traditione habemus. Quod verò die eadem fuerit Incarnatio, plerique colligunt ex supputatiõne tabularum astronomicarum, & præterea, quia ut in 6. Syn. c. 8. dicitur, *Natiuitas Domini in diem dominicum incidit.* quod & S. Bonauen. affirmat in Medi. c. 7. ex reuel. quadã, & Baron. in notis martyrol. 25. Dec. & Perer. to. 1. in Gen. Ex quo rursus colligunt, Annunciatione Virginis præcedenti Martio fuisse feria 6. Præterea die 25. Mart. quo in Ecclesia celebratur Incarnatio, seu Vir. Annunciatio, fuisse etiã Dñi passionem, tenet Aug. l. 4. de Tri. c. 5. Sicut, inquit, à maioribus, traditum suscipiẽs Ecclesia custodit auctoritatis, 8. n. Calen. Apr. conceptus creditur, quo & passio monumentõ nouo quo sepultus est ubi erat mortuorum positus nec antè, nec postea, congruit uteris Vir. quo concept. est ubi nullus seminari. est mortuum natum autè traditur 7. Cal. Ian. hæc Aug. quod etiã alibi docet. his astipulatur Martyrologium ubi 25. Martij ponitur commemoratio Sancti Latronis, qui Christum in cruce

Colof. 2.

Zach. 3.

Annuciatio Virginitatis Christi passio in feriam 6. in diè 25. Mart. incidit. Chryost.

6 Synod. Bonauen. Baronius Pererius. Baronius tom. 1. Annal. anno Christi 34. fol. 186. Augustin.

lean. 19.

Martyr. Rom.

S. Bern. Cant. 1.

Virginis sensus in Annunciatione circa omnes dolores Christi fuerit ex S. Bernardi no.

Beda.

cruce confessus est; & vt refert Beda de ratione temporum cap. 28, & 45. plures Ecclesiæ Magistri, & Doctores Ecclesiastici tradiderunt Christum passum die 25. Mar. Scio ab alijs Domini passionem in alium diem referri: nobis satis sint quæ attulimus occasione eorum quæ S. Bernardinus dicebat. Qui plura desiderat in eandem sententiam, legat Baronium ad annum Christi 34. & Suarium tom. 2. in 3. part. disp. 40. sect. 5.

Baronius. Suarius.

Virginis in perferendis cruciatibus maximis fortitudo. Ioan. 19.

Quod autem spectat ad Virginis fortitudinem eximiam, atque inuictum animi robur in filij cruciatibus, quibus intererat, perferendis; quod erat alterum ex ijs, quæ initio superioris cap. proposuimus, in hac Virginis iuxta crucem filij præsentia animaduersione digna certum est in Christi passione Virginem suæ fortitudinis argumenta nec pauca, nec exigua dedisse.

Luc. 2. Anselm.

Primum enim licet acerbissimè dolore ex compassione Christi filij vnici, & dilectissimi; quem tot opprobrijs, & tormentis ad mortem vsque conflictari intuebatur, ita vt Virginis dolor martyrum cruciatibus excederet: quippe qui instar gladij acutissimi eius animam iuxta Simeonis prædictionem transueberat; ex eoq; dolore, vt supra ex Anselmo, & alijs docuimus, nisi à Deo confortata, mortua fuisset. Hunc tamen, tantumq; dolorem ea animi fortitudine pertulit, vt nihil egerit dignitati suæ personæ indecorum, aut rationi dissonum, nihil quod non summam animi moderationem, atque constantiam præferret: neque sensuum defectum, aut perturbationem: neque

Virgo spasmus ut vocant, non est passa. Caiet. opusc. de spasm. illi B. Virginis mores. Suar. tom. 2. in 2. par. disput. 4. sect. 2. & disput. 41. sect. 2. Ioan. 19. Ambros.

quem vocant spasmus, est passa: hæc enim ex complexionis debilitate, vel ex inordinata, ac vehementi commotione, ac tristitia euenire solent, quod derogaret excellentiæ Virginis, ac perfectio dominio, quod super omnes actus, & potentias suas habebat. Quod si aliqui Auctores, pij & pictores etiam contrarium interdum significant, per quandam exaggerationem ad vehementiam doloris in Virgine exprimendam intelligi debent. Caterùm vehementissimum eius dolorem, ac lachrymas, cum quadam oris grauitate, & cum rationis moderatione coniunctas fuisse, satis indicat Euangelista cum refert eam iuxta crucem filij non iacentem, aut sedentem, sed stantem, quasi omnibus angustijs, animi magnitudine superiorum, quod notat Ambros. in orat. in obitu Valentiniani, *Stabat, inquit, & S. Mater iuxta*

crucem filij, & spectabat Virgo unigeniti passionem, stantem illam lego, sicut non lego. Idem de Inst. Virg. cap. 7. Stabat ante crucem Mater, & fugientibus viris stabat intrepida. hæc Ambros. Et Simon Metaphra. orat. de vita & dormi. Deip. Dicunt, inquit, hi, qui de his rebus tractarunt, eam ab initio usque ad finem se fortiter, & constanter gessisse; honestè quidem, & non indecore videntem motu animi; factis tamen se ostendentem Matrem, sed omnino matrem illius, qui amico mortuo, & ostendit amorem, & motum animi certis finibus continuit. ita Metaphra. Bernard. de Lament. Virg. Mariæ: Non credo, inquit, plene enarrari, vel meditari posse dolorem Virginis, nisi tantum fuisse credamus, quantum unquam dolere potuit de tali filio talis mater: Veruntamen verum erat amoris, & meroris continens modum: non desperabat, sed pie & iuste dolebat, sic ille.

Metaphra.

Bernard.

Quoniam igitur in tot atrocissimis filij sui tormentis, atque opprobrijs nulla ratione, neque animo, neque corpore ab eo distrahi, vel diuelli potuit; hoc factio certissimam suam fidem S. Elisabeth ore laudatam, & insignem de filio existimationem, eximium quoque erga eundem amorem testatissimum omnibus abundè fecit. verissimum enim est illud Ecclesi. 6. Si possides amicum in tentatione, posside eum; quasi dicat, amoris, & fidelitatis amici in rebus aduersis periculum esse faciendum. Neque enim Virgo sanctissima erubuit crucem, & ignominiam Christi, neque timuit Iudæos, & alios Christo insultantes; etiam si Mater esset eius, quem tam hostili, ac pertinaci odio prosequerantur, quin publico ac conspicuo loco, abique vlla animi deiectione iuxta eius crucem stare parata, quicquid opis posset filio præstare. & sanè gratum fuisse Christo hoc Virginis obsequium, illud argumento est, quod Christus in tanta dolorum acerbitate curam eius gessit, eamq; discipulo, quem singulariter diligebat, commendauit, idq; Virgini illis verbis significauit, *Mulier ecce filius tuus, tacito Matris cecinit Baptista Mantuan. libro 3. Partheniæ:*

Virginis iuxta crucem stantem, & cetera singularia. Luc. 2. Ecclesi. 6. Amicus in rebus aduersis probandus.

Ioan. 19.

Baptista Mantuan.

Talibus admonuit matrem sine nomine matris, Ne materna piùm laceraret viscera nomen. Hanc piam Christi erga matrem sollicitudinem Ambros. in Epist. ad Ecclesiam Vercellensem in fine mirificè extollit, Nam si religiosum, inquit, est, quod lastroni donatur venia, mulier

Ambros.

Virg. iuxta crucem.

in idu
no bene-
pla-110
summa c8
formuat.

multo liberioris pietatis est, quod a filio mater tanto affectu honoratur; Ecce, inquit, filius tuus, ecce mater tua. Testabatur de cruce Christus & inter matrem atque filium dividebat pietatis officia, condebatur Dominus, non solum publicum, sed etiam domesticum testamentum; hoc eius testamentum signabat Iohannes dignus tanto testatore testis, bonum testamentum non pecunia, sed vita aeterna, quod non aramento scriptum est, sed spiritus Dei visus, qui ait, Lingua mea calamus scriba velociter scribens. Sed nec Maria minor, quam Christi mater debebat. Fugientibus Apostolis ante crucem stabat. & pueri spectabat oculis filii vulnera, quia expectabat non pignoris mortem, sed mundi salutem: aut fortasse puta cognoverat per filij mortem mundi redemptionem, Aut la regalis etiam sua morte putabat se aliquid publico addituram muneri, sed Iesus non egebat adiutore, qui omnes sine adiutore servavit: unde & dicit, Factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber, suscepti quidem affectum parentis, sed non quasi alterius auxilium. Hanc imitamina matres sanctae, quae in unico filio dilectissimo tantum maternam virtutis exemplum edidit, hucusque Ambrosius.

Psalm. 44

Psalm. 87

Virginis ad penendam animam pro filio promissio. Ambrosius.

Ulfonsus.

Metaph.

Euthym.

Virginis iuxta crucem spectatur in conformitate perfectissima, quam in Christi passione etiam si ex ea sum-

mo dolore afficeretur cum divino beneplacito, quod Christi crucem decreuerat, habuit; considerabat enim & intus pendebat ex Christi cruce, & passione maximam Deo gloriam, ipsi Christo corporis sui gloriam, & nominis exaltationem, hominibus graui daemonis leuitate oppressis, quos insigni charitate proferebatur salutem, atque libertatem proventuram. Atque hoc eleganter indicat S. Mechthildis libr. 1. reuelat. capit. 59. vbi vidisse se narrat Seraphim ad salutandam B. Virginem venisse: Ob amorem, quo Deum, inquit, pra omni creatura in terris dilexit: quia amor in passione unigeniti sui in ea tantum prevaluit, ut omnem humanum affectum penitus deuinceret, & extingueret, quia omni creatura in morte filii Dei dolens, ipsa sola cum diuinitate immobilis, & gaudens filium suum pro mundi salute voluit immolari. haec illa: quibus verbis non negat Virginem sanctissimam de filii morte doluisse: sed addit illam gauisam de diuina voluntate (cui studebat esse conformis) quae executioni mandabatur. Et Gerson super Magnificat. dicit illam stantem iuxta crucem habuisse altissimum actum obedientiae offerendo filium Patri, & conformando se in acerbissima filii morte cum diuina voluntate: neque enim minori fortitudine praedita fuit, quam mater illa septem Machabaeorum, de qua 2 Machab. 7. sic scribitur: Supra modum autem mater mirabilis, & bonorum memoria digna, quae perueniens septem filios sub vnius diei tempore conspicuens bono animo ferebat, propter spem quam in Deo habebat singulos illorum hor. abatur voce patriae fortiter repleta sapientia, & feminea cogitationi, masculinum animum inferens dixit ad eos. & quae sequuntur. Neque minori constantia, quam S. Felicitas, quae hortante septem filii eius in fide perseverantes pro Christo varie sunt necati; & quam S. Symphorosa, quae septem pariter filii fidei magistra, & dux ad martyrium extitit. Aut mater Melithonis vnus ex quadraginta militibus apud Caesaream Cappadociae: quae, vt refert Basilius in orat. in 40. martyres, filium multis cruciatibus affectum, adhuc tamen viuentem, ad perseuerandum hortabatur; & exunctum ad plaustra, quibus lociorum martyrum corpora efferebantur adiecit. Aut matre Symphoniani adolescentis, cuius testium die 22. August. commemoratur, qui cum pro Christi fide duceretur ad mo-

S. Mechthild

Gerson.

2. Mach. 7

S. Felicit.

S. Sympho-
rasi mart.
Maer.
Basilius.

Sympho-
riani mar-
t. Mater.

ad mortem, matrem ita clamantem audiens: *Nate, nate memento aeterna vita, Caelum suscipe, & tibi regnantem intus, tibi enim vita non eripitur, sed tribuitur in melius, fortiter Iesu Christi causa carnifici collum praebuit* Aut Sancta

S. Dionysia
S. Maior.
mater
Victor.

Dionysia matre Sancti Maiorici, qui ex Victo relib. 7 de persecutione Vandalica in Africa sub Hunerico Vandalorum Rege Ariano, cum esset adolefcentulus, ac tormenta paucesceret matris obtutibus, verbisque corroboratus, caeteris fortior factus, in tormentis reddidit spiritum: quem amplexata mater domi sepeliuit, & ad eius sepulchrum assidue orare confuevit. Cuius dies in Martyrologio recensetur die 6. Decembr. Aut matre Baruli pueruli, qui cum vna cum Sancto Romano Antiochiae tempore Galerii Imperatoris fidem Christi liberè confessus torqueretur, & potum petiisset, monitus est à matre cunctis audientibus, tempus illud non esse fitis extinguendae, sed fidei praedicandae, qui tandem verberibus caesus, iussus est decollari, Eius memoria in Martyrologio 19. Nouemb. agitur, cuius nobile certamen Prudentius versibus exornauit. & huicemodi fortitudinis sexcenta in lege Evangelica habemus exempla. Hinc etiam factum est, ut Deipara contra eos, qui mortem innocentissimi filii sui calumniis, & falsis delationibus procurarunt, & contra milites cum crucifigentes non fuerit per impatientiam commota, quod Bonauentura in Ipecul. cap. 4. sic probat: *Maria, inquit, interfectores filii sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit: Nam si alij martyres patientissimi fuerunt in suo martyrio corporali, quanto magis martyr nostra* **MARIA** *in martyrio spiritali suo? sic Bonauentura.*

Martyrol.
Rom.
Mater Baruli
mari.
S. Romani
M.

Prudent.

Bonauent.

8. Adde Virginem sanctissimam omnia Christi tormenta, vt ex S. Bonauentura, & Sancto Bernardo docuimus, libentissime in se suscepturam fuisse. Verum quanta fuerit haec conformitas Virginis cum Dei voluntate audimus suis verbis Sanctum Antoninum egregie de hoc agentem 4. part. tit. 15. c. 41. §. 1. vbi etiam citat Anselmum: *Stabat, inquit Sanctus Antoninus, Beata Virgo Maria iuxta crucem sanctitate, & hoc tripliciter, primo fide eleuata, quam de Christi diuinitate fixam retinuit expectans indubie tertia die illius Resurrectionem in eius fidei signum in triuano hebdomada sancta officio, candelae illa, reliquis extinctae, romanes accensa. Secundo, stabat peccato non*

S. Bernard

S. Antoninus.

*inclinata, non sedebat, non curua erat, sed stabat. Iacet quis in peccato per prauam operationem, sedet per mentis consensionem, inclinata per sensualium delectationem: at Virgo sanctissima, licet ab omni peccato immunis, tamen iam passionem experta est in morte filii, quantum unquam ullus martyr sustinuit in sua passione. Tercio stabat firma voluntati Dei conformans se sciebat Beata Virgo, quod Dei voluntas erat filium suum pati, & propter hoc in mundum venerat, & scriptura, qua sibi fatia nota erant, hoc pronuntiabant, qua sibi non poterant, & cum in omnibus requiem quaret, ut de ipsa canitur, qua non aliter verè quaret, & possidetur, nisi conformando se diuina voluntati secundum rationem, ideo stabat, non murmurabat, quod filius innocentissimus pateretur: non blasphemabat Iudaeos, quod ab eis, quibus tot fecerat beneficia, tam crudeliter tractaretur: Non vindictam à Deo petebat, quod illi à terra visus absterberentur ut merebantur: non capillos, vel vultum scindebat, quia vidua, & sine filio consolatore remanebat, sed stabat immersa, moesta, lacrymis plena, doloribus immerga. Anselmus o Domina quos fontes lacrymarum dicat erupisse de pudicissimis oculis tuis, cum attenderes unicum tuum innocentem coram te flagellari, ligari, m. a. l. i. & carnem carne de Deipara crudeliter a. s. s. e. c. a. r. i. & tamè ita diuina voluntati conformis fuisse, ut saluti humani generis ausidissima esses, ut dicere audeam quod si nullus fuisset reperiens, qui filium crucifigeret, ad hoc ut sequeretur salus hominum, & adimpleretur voluntas Dei secundum rationem, si copulasset, ipsa posuisset in crucem: neque enim credendum est minoris fuisse perfectionis, & obedientiae ad Deum, quam Abraham qui proprium filium obtulit Deo in sacrificium proprii manibus occidendum, & comburendum. Stabat ergo fixa in Dei voluntate. haecenus sanctus Antoninus, qui idem docuit loc. citat. c. 17. §. 4. Ideo Gerfon tractat. 2. super Magnif. affirmat de Virgine: *Quod ipsa, si Deus iussisset, crucifixisset, &c.* Item Sanctus Antonin. 4. part. tit. 15. c. 20. §. 1. a. dicitur de Patre aeterno Christi, ita & de eius matre temporali dici potest illud Rom. 8. Proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illum, scilicet passum voluntate, & affectu, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit pertinentia ad recreationem nostram. ita sanctus Antoninus. & Sanctus Bonauentura in 1. tenent. distinct. 49. artic. 2. quaest. 2. in fin. agens quomo-*

*inclinata, non sedebat, non curua erat, sed stabat. Iacet quis in peccato per prauam operationem, sedet per mentis consensionem, inclinata per sensualium delectationem: at Virgo sanctissima, licet ab omni peccato immunis, tamen iam passionem experta est in morte filii, quantum unquam ullus martyr sustinuit in sua passione. Tercio stabat firma voluntati Dei conformans se sciebat Beata Virgo, quod Dei voluntas erat filium suum pati, & propter hoc in mundum venerat, & scriptura, qua sibi fatia nota erant, hoc pronuntiabant, qua sibi non poterant, & cum in omnibus requiem quaret, ut de ipsa canitur, qua non aliter verè quaret, & possidetur, nisi conformando se diuina voluntati secundum rationem, ideo stabat, non murmurabat, quod filius innocentissimus pateretur: non blasphemabat Iudaeos, quod ab eis, quibus tot fecerat beneficia, tam crudeliter tractaretur: Non vindictam à Deo petebat, quod illi à terra visus absterberentur ut merebantur: non capillos, vel vultum scindebat, quia vidua, & sine filio consolatore remanebat, sed stabat immersa, moesta, lacrymis plena, doloribus immerga. Anselmus o Domina quos fontes lacrymarum dicat erupisse de pudicissimis oculis tuis, cum attenderes unicum tuum innocentem coram te flagellari, ligari, m. a. l. i. & carnem carne de Deipara crudeliter a. s. s. e. c. a. r. i. & tamè ita diuina voluntati conformis fuisse, ut saluti humani generis ausidissima esses, ut dicere audeam quod si nullus fuisset reperiens, qui filium crucifigeret, ad hoc ut sequeretur salus hominum, & adimpleretur voluntas Dei secundum rationem, si copulasset, ipsa posuisset in crucem: neque enim credendum est minoris fuisse perfectionis, & obedientiae ad Deum, quam Abraham qui proprium filium obtulit Deo in sacrificium proprii manibus occidendum, & comburendum. Stabat ergo fixa in Dei voluntate. haecenus sanctus Antoninus, qui idem docuit loc. citat. c. 17. §. 4. Ideo Gerfon tractat. 2. super Magnif. affirmat de Virgine: *Quod ipsa, si Deus iussisset, crucifixisset, &c.* Item Sanctus Antonin. 4. part. tit. 15. c. 20. §. 1. a. dicitur de Patre aeterno Christi, ita & de eius matre temporali dici potest illud Rom. 8. Proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illum, scilicet passum voluntate, & affectu, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit pertinentia ad recreationem nostram. ita sanctus Antoninus. & Sanctus Bonauentura in 1. tenent. distinct. 49. artic. 2. quaest. 2. in fin. agens quomo-*

Excelsa.
Virgini.
in summi.
doloribus.
summa.
maestitia.
& pauca.
11a.
Anselm.
Virgo de.
manari.
dempon.
ni auisif.
suma.
Gen. 22.
Aug.
conf.
cap.
Virg.
pro.
mor.
de.
2. R.
Aug.
S. Bern.
Tor.

quomodo teneamur in volito, vt loquuntur Theologi, conformari diuinæ voluntati, præsertim quia aliqui de nonnullis, quæ ex diuina voluntate accidunt, per compassionem dolent, id est, nolent euenire, & tamen in hoc actu merentur, vt Ieremias super destructione Ierusalem, & B Virgo super Christi passione, & responder illos voluntate absoluta voluisse quod Deus volebat; voluntate tamen conditionata, siue voluntate pietatis debuisse contrarium; & hac voluntate meritum apud Deum consecutos: quoniam hoc non est naturæ tantum, sed etiam rationis, & subiicit de Beata Virgine sic: Præcipue, inquit, hac voluntate merebatur in Christi filij passione beatissima Mater, & Virgo Maria, cui patienti quantum sexus muliebri fragilitas sustinere poterat compatiebatur. Nullo tamen modo est dubitandum, quin virilis eius animus, & ratio constantissima vellet etiam iradere filium suum pro salute generis humani, vt Mater per omnia conformis esset Patri, & in hoc miro modo debet laudari, & amari, quod placuit ei, quod vniuersus suus pro salute generis humani offerretur: & tantum etiam compassa est, vt si fieri potuisset, omnia tormenta, qua filius peruisit, ipsa multo libentius sustinuisset. Verè ergo fuit fortis, & pio, dulcis pater, & seuerus, sibi parca, & nobis largissima. Hac ergo præcipue est amanda, & veneranda post Trinitatem summam, & eius prolem beatissimam Dominum nostrum Iesum Christum: haec tennus sanctus Bonauentura, & sanctus Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ artic. 2. cap. 4. Iste, inquit ex Augustino 4. Confess. est modus amantissimus,

uentiam absorbebas, sicut Ecclesiastici 1. mysticè scriptum est, Omnia flumina mirant in mare, id est, in Mariam, & mare non redundat, scilicet per impatientiam; redundat tamen in nos per eam mare largitatis diuina, quia de plenitudine eius accepimus omnes, in presenti gratiam, & in futuro gloriam. ita sanctus Bernardinus. Atque hæc de vicinitate Virginis cum Christo tempore passionis dicta sint.

CHRISTVS DOMINVS A MORTVIS
resurgens sive Genetrici primùm
apparet.

9. **N**ec solum in Christi passione Deiparæ cum eo vicinitas spectatur, verum etiam in eiusdem gloriosa Resurrectione. Neque enim Christus Dominus, qui consolatur humiles, passus est piissimæ suæ Genetricis cor tam acuto, tamque ingenti, quem ex eius passionis, ac mortis conspectu conceperat, mœroris gladio diutius transfigi, sed vbi victor ab inferis surrexit immortalitatis gloria ornatus, confestim ei omnium primæ apparuit, suaque præsentia omnem ei mœstitiam absterfit, ac mouo, & ineffabili gaudio perfudit, vt quæ præ aliis sociæ passionum extiterat, esset & consolationis. liceat enim nobis Deiparæ gaudium in filij Resurrectione ex læticia Iacob Patriarchæ æstimare, qui cum filium suum Ioseph à fera pessima deuoratum existimans diu luxisset, eum ex insperato viuere, & in omni terra Aegypti dominari intellexit: hoc enim audito, tamen vndecim ei filij superstites essent, tamen Genes. 49. quasi de graui somno euigilans, ait: Sufficiet mihi si adhuc Ioseph filius meus vtiuit, vadam, & videbo illum, antequam moriar: qua ergo læticia exultauit Deipara, cum vnicum filium vnicè dilectum, quem atrocissimè excruciatum inter duos latrones in crucis patibulo mori conspexerat, iam viuentem, & gloria corporis insignem vidit, cui data erat omnis potestas in cœlo, & in terra, & vt in eius nomine omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, Et, vt reliqua sileam, verisimile est, quemadmodum cap. 5. dicebamus, ad claram diuinæ essentia visionem breui aliquo temporis spatio Deiparam tunc fuisse eleuatam ita, ut peculiari ratione verba illa Psalm. 93. viurpare potuerit, Secundaum multitudinem dolorum meorum sionem aedificauit.

Quomodo cum Virgine coniungatur dicitur de passione filij cum deus factio humana salutis.

Virgine in summi doloribus summa miseria, & patiens.

S. Bernar.

August. 4. Confess. cap. 5. Virginitatis pro filio moriendi desiderium 2. Reg. 18. Angelus.

S. Bernar.

Thron. 2.

Virginis gaudium in filij Resurrectione immensum 2. Cor. 1.

Gen. 49.

Matt. ult. Philip. 2.

Deipara ad claram visionem breui aliquo temporis spatio Deiparam tunc fuisse eleuatam ita, ut peculiari ratione verba illa Psalm. 93. viurpare potuerit, Secundaum multitudinem dolorum meorum sionem aedificauit.

in corde meo consolationes tuae lasificauerunt animam meam. Si enim ex tot Doctorum sententiis, quos cap. s. attulimus, Clara Dei visio aliquando ei est concessa, certe admodum verisimile est ipsam ei tributam non solum in Annunciatione, quod nominatim concedunt Albertus, & S. Antoninus cum Mater Dei electa Verbum in tuo utero concepit, verum etiam in gloria filii Resurrectione *2. Cor. 1.* post turbulentissimam eiusdem passionis procellam, qua ipsa per compassionem mirum in modum præ aliis fuerat, vt diximus, iactata, vt sicut abundantia passionis Christi in ipsa, & per Christum eius abundaret consolatio. Cum enim Christus Dominus, iuxta Iacob Patriarchæ vaticinium, ex Interpretum sententia, velut *Catulus Leonis*, qui citi, ac prædæ audior est, quam Leo, & propter acutiores firmioreque dentes audacior, ad prædandum, iuxta septuaginta, ex germine Ieu, vt in Hebræo habetur, teste Hieronymo in quaestionibus hebraicis, ex captiuitate, hoc est, ex passione captiuam ducens captiuitatem ascendisset, quippe qui in sanguine testamenti sui *Zach. 9.* eduxit vinctos suos de latere, in quo non erat aqua, hoc est, Patres ex limbo in libertatem vindicauit, Cum quæ idem Dominus in sepulchro non tecus, ac Leo hanc prædæ in inferno voraturus, & de suis hostibus, quos plures in Sampsonis typo *Iud. 16.* occidit moriens triumphum acturus, absque illius timore securus requiescens accubisset, subiecit Iacob, *Quis succubabit eum?* ac si diceret, nullus impudè eum lacessere, vel interpellare audebit, vel nullus alius siue Angelus siue homo à morte eum suscitabit, sed ipse sua diuina virtute redimendus ab inferis, reuertetur, iuxta illud *Ioan. 2.* *Soluite templum hoc, & in triduo diuisus excitabo illud, hoc autem dicebat de templo corporis sui.* Quoniam, inquit Leo *serm. 1. de Resurrectione, Deitas, qua ab utraque suscepti hominis substantia non recessit, quod postestate diuisis, potestate conuenit.* Et quamuis Christi Resurrectio verè tributus etiam Patri Actuum *2. & Rom. 8.* hoc inde est, quoniam vna eadem, quæ est virtus, & operatio patris, est filii, quod eleganter explicat *Origenes hom. 17. in Genesim, & S. Thom. 3. part. q. 53. art. 4.* Nec tamen prætermittendum videtur id, quod de Catulo Leonis *Origenes* lococitato hæc verba Iacob enarrans afferit, vult enim totum hoc vaticinium non ita eodem

aptari Iudæ, & tribui eius, *Sed mulier, inquit, Gen. 41.* conuenientius aptabitur huic loco mystica expositio, in qua *Catulus Leonis* Christi non solum Tropæus, sed etiam Physicus designatur: nam Physicologus de catulo Leonis hac scriptura, quæ cum fuerit natus, tribus diebus, & tribus noctibus dormiat, tum deinde Patres genua, vel magis, tanquam tremefactus cubilis locus suscitè catulum dormientem: isto Catulus ergo ascendit ex gremio iuxta uersionem *70. id est, non ex semine, sed ex Virgine absque concubitu uiri velus virguleum: siue ramus, in quo manifestissimè, & ueritate carnis assumpta ex Virgine uelaturatur. Recumbens aormistis, sicut Leo: & Catulus leonem manifestissimè racubuisse, & aormistis dictum de passione mortis ostenditur. Sea uelatus quare ut Leo, & ut Catulus Leonis dormit. De catulo quidem iam superius dictum est, quod ualde conuenienter aptatur in Christo qui tribus diebus, & tribus noctibus in coram terra sepultus somnum mortis impleuit: Vt Leo autem, quia mors Christi oppressio, & triumphus demonum fuit: omnem namque prædæ, quam Leo ille contrarius inuaseras præstratis homine, & deicito, h. c. Leo interripit, quæ rediens ab inferis, & ascendens in altum captiuam duxit captiuam: em Hoc ergo modo, & somno suo Leo fuit vincens omnia, & debellans eum, qui habebat mortis imperium, & uelut *Catulus Leonis* die tertia surrexit. hæc *Origenes.**

Cæterum quamuis nullus alius homo, vel Angelus Christi à mortis potestate, vel impeno excitatus, Deipara tamè ueluti leena genere: otissima, ac fortissima (hoc enim typo esse, uirtute Christi Leonis de tribu Iuda matrem vocari docet *Epiphanius hæresi 78. & alii*) prædæ tuo rogitu, & precibus audentissimè eum exorabat, ut à mortis somno egeus iurgeret, uerbis illis Canticozum, *Reuertere dilecte me, & illis Epiphanius Plal 56* (quemadmodum pie contempletur *Cont. 1. Bonauentura in Medit. uitæ Christic. 87.*) Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cythara. Quibus ex persona Christi respondens subinicitur, *Exurgam disticulo.* Vocatur autem Christus Psalterium, & Cythara, quoniam in cruce corpus eius sacratissimum, ueluti fides in musico instrumento, distensum, suauissimè, & dulcissimè obedientiæ, & charitatis concentum Patri edidit, quo tono spiritus malus, *Ioan. 16.* & Princeps huius mundi eiectus est foras; & nunc etiam è fidelium cordibus Christi passionem, fide, & charitate uenerantium eicitur,

1. Reg. 16. tur, sicut olim Dauide cytharam personante Saul refocillabatur, & leuius habebat, recedebatque ab eo spiritus malus. Quod si mater junioris Tobie de absente filio sollicita, quotidie exiliens circuibat vias omnes, & sedebat in supercilio montis, ut procul videret filium, si sic non posset, venientem, & dies computabat quibus reuerti debebat; & quanto majori desiderio, & anxietate videndi filium resurgentem Deipara mundanis omnibus transiens, & in monte contemplationis residens ardebat, ac diem certum Resurrectionis assignatum expectabat; lacrymisque pijsissimis filium ad opus resurgendum perurgebat. Quocirca Si denunciam, inquit Leo term. 1. de Resurrectione tri: *us moram tam celeritate Saluator noster abbreviauit, ut dum ad integrum secundandam diem pars primis nouissima. & pars tertij prima concurreret, & aliquantum temporis spatio decederet, & nihil dierum numero deperiret, no turbatos discipulorum animos longa mansuetudo cruciaret: sic Leo. Quanto magis id ad matris etiam preces, atque ad ejus consolationem effecisse existimandus est: nam & junior Tobias maturabat reditum: Quia Pater meus, inquit, & mater mea modo dies computant, & cruciatur spiritus eorum: igitur multo magis eximia Christi erga matrem presentem, & erga discipulos charitas eum, ut resurrectionem acceleraret, urgebat.*

Christus Deipara primū post resurrectionem apparet. B. Ignat.

10 Genitrici verō suæ omnium primæ, ut dicebamus, rethius suam presentiam exhibuit; licet enim sacra scriptura nominatim illam non exprimat, id nobis tamen, ut verbis utar B. Ignatij in meditationibus libri exercitiorum, reliquit pro certo, tanquam intellectum habentibus; ne alioqui iure audiamus illud: *adhuc & vos fr. & intellectus estis.* Nec verò desunt complures Patres, qui expressè id docent Ambros. lib. 3. de Virginibus: *Vsan, inquit, Maria resurgentem Dominum, & prima vidit, & credidit, vidit Maria Magdalena, quamuis adhuc ista natus sit.* Ambrosius, qui licet in c. 24. Luc. duas ponat Marias Magdalenas; unam, quæ cum altera Maria Matth. 28. tenuit pedes Iesu, & credidit. Alteram, quæ Joan. c. 21. Prohibita est tangere Christum: *Quoniam dubio, inquit Ambrosius, mansuetabatur affectu.* In libro tamen 3. de Virginibus de Maria matre Domini, & non de Magdalena loqui videtur; tum quia eam, quæ prima Dominum vidit, & credidit Mariam simpliciter absque ulla additione appellat, quo nomine mater Domini significari solet, cum aliqui de alia loqueretur Magdalena, notam adhibiturus fuisset, tum quia ex loco Matthæi ab Ambrosio allegato Maria Magdalena non sola, sed cum altera Maria tenuit pedes Domini: quare non prima ante omnes, sed simul cum alia Dominum adorauit. Scio post Deiparæ apparitionem ex Euangelio Marci ultimo Dominum apparuisse primò Mariæ Magdalenæ, de qua eiecerat septem demonia. Verum Ambrosius lib. 8. in Lucam non agit de hac apparitione à Marco descripta, sed de illa Matthæi; & propterea ex doctrina Ambrosij colligo in lib. 3. de Virginibus, de Mariæ Deiparæ eum esse locurum; quod eruditè etiam probat noster Salmeron tom. II. tract. 11. contra Ioannem à Louanio, qui Ambrosium de Magdalena exponerebat. Nyssenus orat. 2. de Resurrectione, quicquid dicat eam cum alijs mulieribus ad sepulchrum propter Domini corpus ungendum accessisse, quod excellenti ejus fidei minimè congruente supra indicauimus, tamen, quod ad rem presentem spectat, docet eam primam non solum Christum resurgentem vidisse, sed Apostolis etiam denunciante, idque elegantissime confirmat: *Quia decubatur, inquit, Deiparæ: ea, quæ ad gaudium perinebat. Apostolis nunciare, ut quæ radix gratiæ esset, sic ille. Idem docet Nicephorus lib. 3. historia cap. 32. His consonat Sedulius libro 5. Palthalium carminum de Deiparæ agens:*

Hæc est conspicuo radians in honore Mariæ; Quæ cum clarifico semper sit nomine Mater; Semper Virgo manes. Hujus se visibus astante Luco pulam Dominus pro obtulit, ut bona mater Grandia diuulgans miracula, quæ fuit olim Aduanientis iter, hæc sit roduntis & index.

Metaphrastes in oratione de vita, & dormitione Deiparæ: *Dei, inquit, Mater prima clarior affectu filij Resurrectionem, & eius predicatores ac eam magis confirmat, quam ea, quæ unguenta obtulerunt.*

11 Rupertus lib. 7. de diuin. offic. cap. 24. idem astringit, & ea de causa stationem in die Paschæ ad sanctam Mariam Maiorem fuisse indistinctam asserit; agens enim de Christi resurrectione: *Verissimè, inquit, maris filium resurgens apparuit, absque enim hoc ab illo, qui in lege suam patrem, & matrem honorare precepit: absque matrem propter se doloris gladio transuerbera.*

Luc. 24. Matth. 28. Joan. 21.

ter absque ulla additione appellat, quo nomine mater Domini significari solet, cum aliqui de alia loqueretur Magdalena, notam adhibiturus fuisset, tum quia ex loco Matthæi ab Ambrosio allegato Maria Magdalena non sola, sed cum altera Maria tenuit pedes Domini: quare non prima ante omnes, sed simul cum alia Dominum adorauit. Scio post Deiparæ apparitionem ex Euangelio Marci ultimo Dominum apparuisse primò Mariæ Magdalenæ, de qua eiecerat septem demonia. Verum Ambrosius lib. 8. in Lucam non agit de hac apparitione à Marco descripta, sed de illa Matthæi; & propterea ex doctrina Ambrosij colligo in lib. 3. de Virginibus, de Mariæ Deiparæ eum esse locurum; quod eruditè etiam probat noster Salmeron tom. II. tract. 11. contra Ioannem à Louanio, qui Ambrosium de Magdalena exponerebat. Nyssenus orat. 2. de Resurrectione, quicquid dicat eam cum alijs mulieribus ad sepulchrum propter Domini corpus ungendum accessisse, quod excellenti ejus fidei minimè congruente supra indicauimus, tamen, quod ad rem presentem spectat, docet eam primam non solum Christum resurgentem vidisse, sed Apostolis etiam denunciante, idque elegantissime confirmat: *Quia decubatur, inquit, Deiparæ: ea, quæ ad gaudium perinebat. Apostolis nunciare, ut quæ radix gratiæ esset, sic ille. Idem docet Nicephorus lib. 3. historia cap. 32. His consonat Sedulius libro 5. Palthalium carminum de Deiparæ agens:*

Hæc est conspicuo radians in honore Mariæ; Quæ cum clarifico semper sit nomine Mater; Semper Virgo manes. Hujus se visibus astante Luco pulam Dominus pro obtulit, ut bona mater Grandia diuulgans miracula, quæ fuit olim Aduanientis iter, hæc sit roduntis & index.

Metaphrastes in oratione de vita, & dormitione Deiparæ: *Dei, inquit, Mater prima clarior affectu filij Resurrectionem, & eius predicatores ac eam magis confirmat, quam ea, quæ unguenta obtulerunt.*

11 Rupertus lib. 7. de diuin. offic. cap. 24. idem astringit, & ea de causa stationem in die Paschæ ad sanctam Mariam Maiorem fuisse indistinctam asserit; agens enim de Christi resurrectione: *Verissimè, inquit, maris filium resurgens apparuit, absque enim hoc ab illo, qui in lege suam patrem, & matrem honorare precepit: absque matrem propter se doloris gladio transuerbera.*

Marc. 26.

Ambros.

Salmeron & Nyssenus

Cui ad ungendū filij corpus B. Virgo non accesserit.

Nicephorus Sedulius

Metaphr

Rupertus Gra. 10 in die Paschæ cur ad sanctam Mariam Maiorem fuisse indistinctam asserit. Exod. 20

Luc. 2. eam, tam dura negligentia talis filius in hono-
 rari. Non sic Apostolica Romana Ecclesia veri-
 tas, qua hanc Beatam Ierusalem in principio lati-
 tia sua proposuit, cum in hęc prima die Pascha sta-
 tionem ad sanctam Mariam Missa officio præseri-
 psit: Ipsa præ omnibus, ipsa ante omnes vias hanc
 nostram pacem: & mox: Igitur pulchre majores
 nostri tradiderunt, ut dictum est, ut in processio-
 nibus cunctis Dominicis diebus per annum Beata
 Dei Genetricis memoria prima statione visitemus
 decantando quodlibet, quod eius proprium sit, sa-
 que salutata, & oratione dicta, tunc demum pro-
 cessionem peragamus, cujus rationem supra af-
 signauerat: Quid enim convenientius, quid pul-
 chrius, quid venerabilius, quam gratulari matri
 Virgini super Resurrectione Virginis. hæc Ru-
 pertus. Idem de Christi resurgenti prima ap-
 paritione suæ Genitrici facta affirmat. Ansel-
 mus cap. 6. de excellent. Virg. S. Bonauentura
 in meditationibus vite Christi cap. 27. S. Vi-
 centius sermone 1. in die Paschæ. S. An-
 toninus 1. part. historia tit. 5. cap. 7. §. 1. & S.
 Brigitta libr. 6. Reuelat. capit. 94. inter alia
 deipara reuelata scribit eam hæc sibi dicen-
 tem: Mihi, quæ sum Mater Dei: cum post eius mor-
 tem incomprehensibili dolore mæsta essem, appa-
 ruit idem filius meus priusquam alijs, & palpabi-
 lem se ostendit mihi consolans me, & commemo-
 rans se visibiliter in cælum ascensurum, quam-
 uis hoc non est scriptum propter meam humilita-
 tem: hæc ibi. hoc idem apud S. Brigittam in-
 ser. Angel. c. 6. Hoc ipsum, quod patrum testi-
 moniis astruitur, hac etiam ratione, leu con-
 gruentia optimè colligitur. Dominus enim dicitur
 1. inuenitur ab his, qui non tentant illum. Appa-
 ret autem eis, qui fidem habent in illum, & Ioan.
 14. Qui diligit me, diligetur à patre meo, & ego
 diligam eum, & Manifestabo ei meipsum: ut
 merito olim in Hymno S. Mariæ Magdalenæ

de ipsa propter apparitionem primam respe-
 ctu aliorum discipulorum ei factam canebatur:
Surgentem cum Victoria
Iesum videt ab inferis,
Prima meretur gaudia.
Qua plus ardebat ceteris.
 Quæ cum ita sint, insignis Deiparæ fides, &
 ardens præ alijs omnibus in Christum dile-
 ctio, quæ, ut diximus, tempore præsertim Do-
 minicæ passionis eluxerunt, Primam Christi
 resurgenti apparitionem, & manifestationem
 promerebantur, & quæ prima ipsum adorauit;
 quem mortalem ex suo utero genuit, prima
 quoque immortalem è sepulchro prodeun-
 tem cerneret, ac veneraretur.

Atrogabit quispiam quare Marc. cap. 16. Marc. 16
 scribitur: Dominus primum apparuisse Mariæ
 Magdalenæ, nec apparitionis Deiparæ factæ
 Euangelistæ meminerunt Respondet Rupertus
 loco citato, ad Euang. listas pertinuisse
 nominare solos illos Resurrectionis testes
 præordinatos à Deo, quos Christi Resurre-
 ctionem annunciare decuit: cauerunt autem,
 ut monet Metaphrastes loco citato, mater-
 num asserere testimonium, ne videretur sus-
 pectam, & propter maternam conjunctionem
 fides ei minus haberetur. Anselmus autem
 loco citato aliam rationem à quodam viro
 sapiente sibi redditam memorat: Quia cum
 in Euangelio inquit, nihil superfluum reperiatur,
 superfluum planè videretur si matri Domini fi-
 lius resurgens scriberetur, si ut alij cuiuslibet ap-
 paruisse: Regnam videlicet Cæli, & terra omni-
 que creatura coquare illis, quibus apparuit. sic
 Anselmus. Sancta Brigitta verò, ut vidimus, id
 propter humilitatem Virginis non fuisse ab
 Euangelistis literis mandatum ex eiusdem
 Deiparæ reuelatione testatur.

VIRGO DEIPARA IN COE-
 lum assumpta filio omnium proxima in gloriæ
 collocatione.
 CAPVT XII.

D. Thom. *U*m sedenti nihil sic sua
 sede vicinius, quæ admo-
 dum ex D. Thoma in su-
 perioribus vidimus jam-
 que ostenderimus B. Virgi-
 nem à sui o tu Deo dica-
 tam: Christo in Incarna-
 tione, in totius vitæ con-
 victu, & eiusdem passione maxime fuisse pro-

pinquam: reliquum esse videtur, ut de
 summa etiam vicinitate, quæ illi per Assum-
 ptionem cum eodem in omnem æternitatem
 intercedit in gloria, aliqua dicamus: ut sic
 hanc cum Throno similitudinem omni ex
 parte ei conuenire colligamus. Et licet de eius
 in Assumptione præ alijs vicinitate cum filio,
 nullus sic inter Catholicos dubitandi locus,
 idque

Deipara
 per Assum-
 ptionem

idque satis perspicuum fit ex ijs, quæ cap. 6. dileximus, vbi eam supra omnes euectam demonstrauimus: ad Virginis tamen præstantiam plenius declarandam, aliam in præsentia probandi viam inibimus.

Et quidem illud tanquam clarum, certumque ponimus, Deiparam post suam dormitionem reuertisse, & corpore vnâ cum anima in cælo residere: de quo licet Sophronius sermone de Assumpt. inter opera Hieronymi dubitauerit, quem Vsuardus, & Ado falsò existimantes sermonem illum esse Hieronymi in suis Martyrologiis secuti sunt: reliquorum tamen Patrum, Theologumque constans sententia tanquam certum illud recepit: sic enim docent Athanasius sermone de Anauunciatione, qui olim legebatur in Officio Assumptionis, Augustinus lib. de Assumptione, Gregorius Turonensis de gloria Confessorum cap. 4. & 9. Andreas Cretensis orat. de dorm. Damascenus orat. 1. & 2. de dorm. Iuuenalis Episcopus Ierolymitanus apud Damascenum, Nicephorus lib. 2. ca. 22. Glycas part. 3. annal. Anselmus de excell. Virg. cap. 8. Rupertus lib. 6. in Cantica in illa verba: Quæ est ista, quæ progreditur Richardus de Sancto Victore in Cant. cap. 24. Hugo de Sancto Victore libr. 3. Eruditionis Theologicæ cap. 125. vbi inter Deiparæ præiulia recenset, quod sine dolore obierit, quodque in cælo eum corpore viuat, & ad dexteram filii singulariter sedeat, Psalmista testante: *Asistit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate*. sic Hugo. Bernardus item in suis loculentissimis, quos de Virginis Assumptione habuit sermonibus. B. Laurentius Iustinianus serm. de Assumptione. His consonant Scholastici omnes, S. Thomas 3. part. q. 27. art. 1. & opusc. 8. Bonaventura in spec. cap. 2. S. Antonius 1. part. hist. tit. 6. c. 3. Gerfon Alphai 14. & reliqui Scholastici in 3. distinct. 3. 2. Hoc ipsum S. Brigittæ est reuelatum, vt videre est lib. 2. cap. 8. & 9. & lib. 6. cap. 61. & 62. & lib. 7. cap. 26. reddiditque rationem Deipara cur ab initio non fuerit cognita eius Assumptio in corpore: *Quia prius, inquit, stabilenda erat fides Ascensionis Christi*. Et communis tenentis Ecclesiæ id satis confirmat: Martyrologium quoque Romanum, & Officium Ecclesiasticum, ac Missa, quibus vitæ Ecclesia in die Assumptionis hoc ipsum ostendunt, semper enim Assumptionis nomen usurpant, quo

significant eam corpore, & anima in cælum euectam: Assumptio enim proprie, & in rigore refertur ad corpus; quemadmodum animaduertit Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 21. sect. 2. Aliorum enim Sanctorum animæ quamuis deferantur in cælum, non tamen dicuntur assumptæ, nec earum festum sub nomine assumptionis, sed potius transitus, migrationis, vel natalis celebratur. Christi verò dicitur Ascensio, quia propria virtute in cælum ascendit, quod eleganter explicat D. Thomas 3. part. q. 57. art. 3. At Deiparæ dicitur Assumptio, quia singulari Dei præiugio corpore & anima in cælum est euecta, quod apud Catholicos aded in confesso est, vt ex Theologorum doctrina, præsertim Caneli lib. 12. de locis Theologicis c. 11. & Cordubensis lib. 1. quæst. Theolog. q. 17. & Suarez loco citato. sine temeritatis nota illud negari non possit. Ad hoc etiam illustrandum figura quedam ex arca Dei afferri potest, quæ 1. Reg. 5. tamesi à Philistæis capta, illæsa, inter hostes permansit, & in Templum Dagon inuecta illius statuum deiecit; sic Deipara sacratissima, quamuis communi hominum conditione morte veluti capta sua, & Sanctorum Apostolorum humeris, ac manibus in sepulchrum iuncta; integrotamen, & incorrupto corpore seruata est; nec non procul ab eius corpore, & veluti prostrati iacere veimés perpetui sepulchrorum incolæ.

3. At rogabit quispiam, quoto post obitum die Deipara iurtxerit; Ad quod responderi loannes Belet in rationali diuinorum officiorum c. p. 147. *Mulier, inquit, quadam religiosissima appellata Elisabeth, quæ nunc etiam in vniuersis, habitai in sinibus Saxon: & ant. lib. 4. cap. 1. sibi reuelatum, quod circiter dies quadraginta assumptum fuerit corpus post assumptionem animæ: de qua re opusculum quoddam composuit: sed non est in Romana Ecclesia comprobatum* sic ille, Similè reuelatione scribit Cælius facta sua serè ætate in Lûgobardiæ loco, qui Carixtus dicitur à Deipara cuidam Bertrammo Monacho. Ex huiusmodi reuelatione existimat Baronius in notis ad Martyrolog. ad diem 15. Augusti adiectum ab aliquo fuisse ad Martyrologium Bedæ die 23. Septembris hæc verba, de Assumptione in corpore: *Nono calendis Octobris. Secunda Assumptio sanctæ Virginis Maria, Petrus de Natalibus in Catalogo Sanctorum libr. 7. cap. 65. hanc reuelationem*

Suarez

S. Thom.

Caneli

Suarez.

1. Reg. 5.

Quoto post

obitum die

Deipara

corpore as-

sumptum.

Ioan. Be-

let.

Elisabeth

de Saxonis

Cælius

Baronius.

Petrus de

Natalibus

vult

vult factam Beatæ Elisabethæ de Sconaugia: at Sanctus Antoninus loco citato tribuit eam Sanctæ Elisabethæ filiz Regis Hungariæ: ipse verò eam minime probat: *Nec per hoc, inquit, detrahatur sanctitati Elisabethæ si non creditur; quia & Sancti viri Prophetæ credunt à Deo sibi aliqua revelari spiritui prophetia, qua ex phantasia sua trahunt in visionibus suis, ut patet in Nathan Propheta.* ita S. Antoninus. In revelationibus quoque S. Brigittæ lib. 6. cap. 62. & lib. 7. cap. 27. reuelatam ei dicitur, corpus Deiparæ iacuisse in sepulchro quindecim diebus, & postea assumptum in cœlum.

Communis tamen sententia, teste Suarez loco citato, & Azor tomo 2. lib. 1. capit. 31. docet corpus Deiparæ in sepulchro illatum tertio post dormitionem die animæ unitum in cœlum assumptum fuisse, ut sic eam verè obisset, filioque post triduum à mortuis resurgenti similem esse constaret, hinc factum est, ut Deiparæ obitus appositisimo vocabulo à S. Damasceno, & alijs Dormitio appelletur, quod absque dolore fuerit; & post brevissimum tridui spatium Deipara corpore, & anima rediit ad dextram filij confederit, eadem enim die, qua resurrexit, assumpta est: neque enim aliqua ratio assumptionis differendæ fuit, quemadmodum erat in Christi Ascensione, quæ quadragesimo die est facta.

Iuuenalis Ierolymitanus Patriarcha rem in hunc modum gestam narrat in Euthymica historia lib. 3. cap. 40. apud Damascenum orat. 1. de dormit. *Quod verò Deum suscepit eius corpus cum Angelica, & Apostolica hymnodia elaboratum iustis ac factis in loculo fuit depositum Gethsemane: quo in loco Angelorum choreæ, & hymnodia mansit tres dies perpetuos. Post tres dies autem Angelica cessante hymnodia, qui aderant Apostoli, cum vnus abfuisset. (Is à Nicephoro lib. 2. histor. cap. 27. Thomas fuisse dicitur) & post tertium diem venisset, & quod Deum susceperat, corpus adorare voluisset, loculum aperuerunt: sed niseratum quidem, & ex omni parte laudandum corpus nequaquam inuenire poterunt: cum ea autem solum inuenisset, in quibus fuerat compositum, & positum, & ineffabili, quæ ex his proficiscebatur, essent odore repleti, locum clausurunt. sic ille: eiusdem Iuuenalis verba Simeon Metaphrastes in oratione de vita, & obitu Deiparæ, & Nicephorus*

lib. 2. cap. 23. referunt.

Suarez.
Ex com-
muni sen-
tentia ter-
tio post
dormitio-
nem die
corpus Ma-
ria assum-
ptum.
Azor.
Damasc.

Iuuenalis
Patriar-
cha Iero-
solymita-
nus.
Damasc.

Niceph.

Metaphr.

4 His ita constitutis, ostendamus Deipara-
ram præ cæteris puris creaturis, (quarum cõ-
paratione semper loquimur,) summam in
cœlo apud Deum vicinitatem, & gloriæ bea-
titudinem adeptam. Cum enim ex facris li-
teris, quibus vitæ meritum, vitæ æternæ merces
promittatur, satis sit exploratum; si ostendi-
mus ea in Virgine præ cæteris cumulatifsimè
reperiiri, consequens etiam erit, ipsam non fol-
lùm cunctis in gloria esse prælatam, sed etiã
absolutè Deo esse propinquissimam.

Cæterum non ignoro de Sanctorum gloria nobis corporis mole grauatæ difficile esse pro dignitate loqui, idque multò magis de Virgine gloria, quæ suo maximo fulgore omnium ecklesiæ, eam intueri conantium aciem perstringit, atque habet; præsertim quia gloriæ locum (quem in cœlo Virgo habet) ei ostendere; ac proinde aliis penè enarrare peculiari quadam ratione Deo tribui videtur, iuxta illud Iob. 38. ex persona Dei prolatur: *Nunquid ostendisti Aurora locum suum: quod de Virgine exponens Bonauentura in speculo B. Virg. Bonauent. cap. 9. Non ad te, inquit, pertinet ostendere Aurora Maria locum suum in cœlo, sed ad me, id est, ad Deum; bene autem dicit suum, quasi appropriando, & discernendo illum ab alijs omnium Sanctorum locis. Hinc etiam bene legitur, Inuenerunt Sacerdotes Arcam fœderis Domini in locum suum: hic cerè locus est super omnes choros Angelorum, hic denique locus est in cœlo dignissimus hæc Bonauentura. Verùm quia res ipsa postulat, ut de eo agamus, ideo ad Virgine gloriæ, cuius iudicium fœti auxilio, vel balbutiendo aliquid pro virili nostra dicere conabimur. Præmitto autem id, quod Ecclesiæ sæpè facetur, ipsam super choros Angelorum exaltatam, de quo S. Brigitta in reuelationibus in ferm. Angel. cap. 20. Deus, inquit, creator omnium ipsius Virgine animam quando fuit à corpore separata statim super omnes cœlos mirificè sublimauit, eique imperium super vniuersum mundum donauit, & Angelorum Dominam æternaliter ipsam constituit; qui Angeli postmodum ita obediunt Virgini affecti sunt, quod omnes inferni pœnas libentius sustinerent, quàm aliquibus suis præceptis in aliquo contradicerent. hæc ibi.*

5 Et quidem pleraque, quæ iustum hominem ad magnam gloriæ celsitudinem euehere in diuinis oraculis leguntur, horum nonnulla recensebimus, cumque ea in Virgine

Ioan. 12. prae ceteris Sanctis absolutissima inueniri ostenderimus; simul etiam de loco eiusdem in caelo altissimo, liquidò constabit.

Primò quidem Ioan. 12. Christus Dominus ait: *Qui mihi ministrat, me sequatur, & ubi ego sum, illic & minister meus erit*: quæ ergo in gloria erit Christo magis proxima, quam Mater eius? quæ vt cap. 9. latè diximus, ab initio ad mortem vsque in eiusdem ministerijs magis, quam vllus alius sollicita, fidelis, & obsequens fuit. Verùm audiamus Augustinum, qui hunc locum Ioan. 12. ad ostendendum Virginis excellentissimum præmium, iuculenter expendit in lib. de Assumpt. Mariæ cap. 7. & 8. Si inquit, *hæc est generatilis sententia omnium, per fidem, & bonam operationem Christo ministrantium, vt ibi ego sum, illic sit & minister meus*; quanto magis quodammodo, & specialius est Maria? Mariam namque operis exhibitione, & filij rigidissima veritate ministram Christi fuisse omnino, qui sanè sapit, intelligit; absq; dubio enim omni operi ministratrix extitit, qua hunc in utero gessit, partuq; prostrum aluit, & fuit, & ubi pluribus exemplis id confirmasse, subiicit Augustinus: *Si ibi erit maria, ubi Christus ministros suos vult esse, nunquid aequali gratia? & si aequali gratia, ubi aqua Dei censura, qua unicuique reddidit secundum sua merita? si ergo merito Maria viuenti præ omnibus donata est gratia, mortua erit minuenda? Absit, quia si omnium Sanctorum mors est pretiosa, Maria sane est pretiosissima; quam tanta est comitata gratia, vt Mater Dei dicatur, & sit. Consideratis igitur his vniuersis, & vera ratione constituendum conuenit, Mariam in Christo, & apud Christum esse gloriose ad æternitatis gaudia assumptam, benignitate Christi honoratius susceptam ceteris, quam hic gratia honorauit præ ceteris, & infra: Si apud illum illa, qua genuit, fuit, & aluit illū Maria Dei genitrix, Dei ministratrix, & Dei securitrix. hucusque Augustinus. Hanc etiam rationem affert Damascen. orat. 2. de dormit.*

Ioan. 12. August. *Si enim, inquit, ubi ego sum, illic & minister meus erit, inquit, vita, & veritas Christus; quo modo non potius mater cum ipso erit? Hinc Guarricus sermone de Assumptione introducit Christum dicentem Virgini: Nullus, inquit, mihi plus ministravit in humilitate mea, nulli abundantius administrare volo in gloria mea, nec satis glorificatus videor donec tu glorificeris, hæc ille.*

Secundò, Ioan. 17. Christus ad Patrem: Pa-

ter sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti quia ex mihi, volo vt sint unum sicut & nos. Hunc etiã Virgine locum Augustinus libro citato cap. 5. & 6. ad carnem idem probandum his verbis sic affect. *Si vni- Christum tatem potest facere gratia sine proprietate specia accepit. lis natura, quanto magis ubi gratia vnitas, & Ioan. 7. corporis est specialis nativitas, vt in Maria. Pater August. sancte rogo, vt omnes vnus sint sicut & tu Pater in me, & ego in te; hoc est, vt ipsi sint per gratiam, quod nos sumus per diuinitatis naturam. Hæc quippe gratia vnitas, qua cunctis in Christum credentibus seruat, si Maria non tollitur, quanto magis cum gratia vnitate ipsa specialitas natura vnus efficit Matrem, & filium, & filium & matrem? De illis etiam, quos secum per gratiam vnum esse voluit ait, Pater quos dedisti mihi, volo vt ubi sum ego, & illi sint mecum, vt videant claritatem, quam dedisti mihi: si igitur eos secum habere vult, quid estimandum est de matre, ubi digna sit haberi, nisi in presentia filij? Negitur Maria anima claritate fruatur Christi, & gloriosis conspectibus eum semper videre stitens, & semper conspiciens, dum inestimabiliter pascitur excellentiori quadam specialiq; prerogatiua à filio honoratur possidens in Christo corpus suū, quod genuit clarificatū in dextera Patris, & infra: Thronum Dei, Thalamum Domini, Domum, atq; Tabernaculum Christi, dignum est ibi esse, ubi ipse est. hæc Augustinus: qui etiam dixerat prius, Christum Dominum carnem, quam de Matre suscepit, supra astra transuexille, & sic honorasse omnem humanam naturam, sed multo magis maternam, S. Bernardinus tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ art. 2. cap. 1. Si, inquit, eorum quorum eadem est natura, idem est locus; ipsius autem, & filij eadem est natura, ergo idem locus erit; qua propter & merito, & loco vicinissima erit filio suo; non secus, ac stella polaris polo suo; Stella autem polaris ex S. Bernardino S. Bernardino loco citato art. 1. cap. 2. sublimissima est post diuinitatem, ita Virgo post filium, Christus etiam ex S. Bernardino loco citato per postum significatur, quia est cardo vniuersi, circa quem omnia vertuntur, est enim alpha, & omega; principium & finis omnium.*

6 Tertio, merces vitæ æternæ secundum Tertiam. vniuersiufque bona opera, quæ ex gratia pro qua vni- ficiuntur, reddetur Matth. 16. & Psalm. 61. go opera Sed actus Virginis meritorij, vt cap. 6. dixi, meritoria quos in omni genere virtutum, præsertim in plurima, vita actiua, & contemplatiua exercuit, & eximie ex intensissima gratia procedebant; gratia fecit.

X

vcrò

verò per singulos actus, quos fecit post primam gratiam in immaculata Conceptione acceptam, quibusque augmentum eiusdem gratiæ merebatur, incrementum capiebat, & præterea ipsa ex toto conatu operabatur. hi porro actus per totum vitæ spatium fuisse innumerabiles; nunquam enim, ne tempore quidem somni, in quo cor suum vigilabat, à meritorii actibus supersedebatur: ergo & gloriæ magnitudo, quam supra omnes puras creaturas promeruit, est inexplicabilis. Quare

Prover. 31.

de muliere illa forti, quæ Beatam Virginem significabat, dicitur; *Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera eius* (hoc est in exitu ab hac vita) tunc enim innumerabilia eius bona opera, ex quibus eximia mercedem est consecuta, solidam eius laudem omnibus notam fecerunt. De eius meritorum, & gloriæ magnitudine pulchre Ildelfonsus sermone 2. de Assumptione. *Quia, inquit, & si imperit præmia iustus iudex Christus Dominus secundum Apostolum unicuique iuxta opera sua; huic tamen sacratissima Virgini genitrici suæ sicut incomparabile est, quod ipsa gessit, & ineffabile donum, quod percepit; ita & inestimabile, & incomprehensibile præmium, & gloria, non dico inter ceteras sanctas Virgines, verum etiam inter omnes Sanctos, quam promeruit: Peruenit namque ad cæli palatium beata, & gloriosa, ubi Christus sponsus Ecclesia intra Thalammum collocavit eam in dextera maiestatis: ibi siquidem eam assumpsit præcellentissimam inter primos, ubi iuxta David vocem, Sicut Regina in dextris Dei in vestis deaurato circumdata varietate.* hæc Ildelfonsus.

Eccl. Ildelfons. Rom 2.

Deinde tot, tantisque meritis cumulata processit Virgo: *Ut etiam ipsi cælestis curia Princeps* (inquit Bernardus sermone 4. de Assumptione) *in consideratione tanta novitatis clament non sine admiratione. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicti, affluens, nec enim patres inveniuntur delicta vel in nobis, quos in Civitate Domini lassificat fluminis impetus qui à vultu gloria voluptatis gloria potatur.* hæc Bernardus.

Psal. 44.

Virgo enim figuratur 3. Regum 10. per Reginam Saba, ipsa enim venit ad verum Regem Salomonem pacificum, & ingressa Ierusalem cælestem com comitatu, & diuitiis, & camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis, & gemmas pretiosas; Non

Bernard.

Cant. 8.

Psal. 45.

3. Reg. 10.

sunt, ut ibi dicitur, allata vitæ tam multa aromata, nimirum virtutum insignium, & meritorum ingens magnitudo, quæ odorem vndique eximium mittebant; quibus cælestis Ierusalem aucta, & lætificata fuit. Et quidem de actibus meritorii Virginis eiusque virtutibus egimus cap. 6. & 2 gemus cap. 2. Hoc solum addam S. Ioannem Evangelistam singulare in cælo affectum præmium, quod luis erga Deiparam obsequiis, illa liberius meritorum cumulum auxerit, quod habet S. Gertrudis lib. 4. revelationum cap. 49. *Per hoc etiam, inquit, quod B. Virgo visa est de corde B. Ioannis vaporem trahere, perpendit quod regalis Virgo spicivalem gloriam ex parte B. Ioannis attulerit pro singulis bonis, quibus ipso providente liberius potuit vacare in omni vita sua, & cum ista inquireret quem profectum B. Ioannes ex talibus haberet Dominus respondit. Quasi tot gradibus affectuum cor meum ipsi est auctus acclinatam, quot obsequiis matris meæ virtutibus ipsius solitudinem sensu affuisse.* hæc in Sancta Gertrude.

Cap. 21.

S. Gertrudis.

7 In præsentia satis sit aliquid attingere de operibus misericordiæ propter quæ gloria in die iudicii conferenda dicitur, & de nonnullis virtutum actibus, quibus in sacris litteris peculiariter merces Regni cælorum reprobmittitur. Sanè in extremo iudicii die Regnum cælorum propter opera misericordiæ Christo in suis membris præstita reddendum esse testatur idem Dominus Math. 25. *illic verbis: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi, esurivi enim & dedistis mihi manucare, & quæ sequuntur. & mox: Quantum fecistis uni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis.* Sed Virgo sanctissima hæc omnia misericordiæ opera Christo in propria persona præ omnibus diligentissimè exhibuit, ergo & præ cunctis Regnum cælorum possidebit. Quæ in re audiamus Anselmum loquentem de beata Virgine in homil. ad Evangelium ex Luca, *Intrauit Iesus in quoddam castellum, & ubi breviter (inquit Anselmus) illa sex misericordiæ opera percurramus, quæcum uni ex minimis suis fuerit, Deus sibi facta conficitur. Virgo non quemlibet ex minimis, sed summum Dei filium hospitium, non in domo, sed in utero suscepit: Nudum, carne, vel etiam pannis operuit: Esurientem pavit: Sistentem in-*

B. Virgo.

opera misericordiæ corporali cum Christo exercuit.

Matth. 25.

Grego. Eliem. na. iust. imper. magis. accep. S. T. Car.

Anselm.

Her.

Aug.

De potuit: Infirmum per Infantiam, & jacentem non solum visitavit, sed etiam balneando, fovendo, leniendo, gestando frequentavit, ut merito de ea dicatur, Martha satagebat circa frequens ministerium: Comprehensio, & crucifixe quasi in carcere posito assuit, sicut scriptum est, Stabat juxta crucem Iesu mater eius. hæc Anselmus.

Idem expendit sanctus Bernardinus Senensis tomo secundo, sermone 51. articulo tertio, cap. 3. Quod si potus aquæ frigidæ datus in Christi nomine mercede sua non carebit, & qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet, quæ merces manebat Virginem toties ex suis uberibus, & postea ex suo labore potum dantem non tantum in nomine Christi, sed ipsi Christo, & recipientem Dominum Prophetarum?

OPERA MISERICORDIÆ PERFECTISSIMO modo à Deipara Christo exhibita.

Operum misericordiam Deiparæ mercedem, quam ex hisce misericordiam operibus in Christum impensis est consecuta magis intelligamus, illud animaduertere oportet, in operibus misericordiam ex quadruplici capite unum posse alteri præstare, modo cætera sint paria. Primum, si illud ex majori charitate proficiatur, omne enim, quod datur, ex Gregorio lib. 22. moralium cap. 12. ex dantis mente pensatur. Secundo, si opus illud in aliquem egenum magis dignum impendatur. Hinc fit, ut D. Thomas in 4. distinctiō. 15. quæst. 2. artic. 6. quæstioncula 3. velit eleemosynam, cæteris paribus, magis faciendam esse melioribus. & Caietanus in 2. p. quæst. 32. artic. 3. Nisi indigentia, inquit, sit multo major in uno, quam in alio, melius esse dare minus indigenti justo, quam magis indigenti peccatori: & similiter minus indigenti meliori, quam magis indigenti minus bono: quoniam licet in magis indigenti sit major materia misericordiam, in bono tamen, & meliori est major materia charitatis, quia est major virtus. hæc Caietanus. Et sanè eleemosynam magis erogandam viris bonis, quam peccatoribus fuscè probat Hieronymus libro contra Vigilantium in fine; & Epistola 150. ad Hedibiam quæst. prima. Idem quoque asserit sanctus Augustinus in

Psal. 102. Tertio, illud misericordiam opus alteri præcellit, in quo plus pecuniæ, vel plus utilitatis in egenum conferitur. Quarto, denique illud opus præfertur, quod non tantum ex eo, quod nobis superest, juxta id, quod Luc. 11. præcipitur; verum etiam ex eo, quod nobis est necessarium, tribuitur: ideoque Luc. 21. Christus Dominus viduam illam pauperculam in Gazophylacium mittentem æra minuta duo plus, quam omnes misisse affirmavit, quamvis ex Marco capit. duodecimo, multi diuites multa in illud jactassent: Nam omnes hi (inquit Dominus) ex abundantis sibi miserunt in munera Dei, hæc autem ex eo, quod deest illi, omnem victum suum, quem habuit misit. At vero Deipara sanctissima (ut in præsentia summa charitate præstitit dum filium suum nostrum pretium cibum, & præmium de suis castis visceribus protulit) centè misericordiam opera, quæ in Christum eam contulit supra commemoravimus, ex hoc etiam quadruplici capite illam præcunctis perfectissimo modo exhibuisse certum est.

Primum enim Deipara ex summa charitate ea faciebat; cuius ratio in promptu est, quia nimirum supra omnes in gratia, & charitate incomparabiliter eminebat, & præterea ex toto conatu, quemadmodum capite sexto dixi, operabatur: quin etiam superaddito incenso orationis, cui erat impensè addicta, ea omnia Deo magis grata reddebat; Oratio enim operum nostrorum holocausto, quo fit Deo magis acceptum, adjungi debet; propterea enim Levit. 2. Thus orationis Symbolum in sacrificio adhiberi jubetur, quare Deipara illud Psal. 65. merito usurpare poterat: *Holocausta medullata offeram tibi cum incenso aratum*; hoc est, operum holocausta cum incenso orationis, non externa tantum specie offeram, sed medullata; ex intimis nimirum voluntatis præcordiis, & ex ingenti charitatis affectu, quæ veluti medulla inter ossa latens, diuino palato suavissima est, ab aspidissima: Nam & propterea respexit Deus ad Abel: & deinde subjicitur: *Et ad munera ejus*, quoniam voluntate propensa, & amore erga Deum eximio, quæ per medullam, & adipem significari solent, suum munus cumulavit: quod

Eleemosyna melior, quæ ex eo, quod nobis deest erogatur. Luc. 21.

Mar. 12.

Opera misericordiam Deipara ex quadruplici capite Deo gratissima

Levit. 2.

Psal. 65.

Genes. 4.
Hebr. 12.

ad umbrare visus est, cum de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum Genes. 4. sacrificium obtulit. Quo circa, & ab Apostolo Hebr. 12. Abel plurimam hostiam obtulisse, quam Cain scribitur.

Christus
propter nos
egenus factus est.
2. Cor. 8.

Secundò, hanc misericordiam in maximè egentem, ac prae omnibus dignum conculit, in Christum scilicet pauperem, & simul Deum; quippe qui cum dives esset 2. Corin. 8. Pro nobis egenus factus, ut sua inopia nos divites efficeret: hinc in sordenti stabulo natus, in vili praesepio reclinatus, & in morte in alieno sepulchro tumulatus, & dum viveret Matth. 23. de se ipse dicebat: *Vulpes foveas habent, & volucres caeli nidos; filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet.* & Luc. 8. Memorantur praeter illa mulieres, quae ministrabant ei de facultatibus suis. Quo circa huius pauperis tatis quam pro nobis spontè suscepit, gratiam memoriam

Matth. 23.
Luc. 8.

exigit Thren. 3. Recordare, inquit, paupertatis, & transgressionis meae. & Augustinus titulum Psalm. 101. qui est Orationis Pauperis, de Christo interpretatur, Et quemadmodum peccatum Judaeorum, qui Christum occiderunt, fuit maximum in genere suo propter dignitatem personae ex sancto Thoma tertia parte quaest. 47. articulo 6. qui artic. 5. ad 3. ait: *Iudaeos etiam si habuerint ignorantiam affectatam, peccasse, non solum hominis Christi, sed tanquam Dei crucifixoress.* sic S. Thomas: ita opera pietatis, & beneficentiae erga Christi personam erant maximi valoris in Virgine, quia ex perfecta cognitione, & amore illius personae operabatur.

Thren. 3.
August. 17.
Psalm. 101.

S. Thom.

10. Tertio, Deipara omni misericordiae opera, ut ex dictis patet, cum Christo cumulatissime, atque efficacissime exercuit, quin etiam se, suaeque omnia Christi obsequio addixit. Quod si Tobias tanti faciebat filium suum à sancto Raphaelè saluum, atque in columen deductum, & cum uxore, ac divitiis reductum, id quod paucis diebus peregit, quid de sanctissima Virgine existimabimus, quae tam diu Christum primum infantem, deinde etiam grandiozem factum, temper est comitata, eique diligentissime ministravit? Et quia tantum hospitem dignissimo in terris loco excepit, in utero scilicet suo, ideo ab eodem filio vicissim nobilissimo in Coelis loco est collocata. Ita Damascenus oratione secunda de damnatione: *Ognus erat, inquit, eam, quae Dominum*

Obsequium
erga Christi
personam
magni
meriti.
Tob. 12.

Damasc.

Verbum ventris sui hospitio exceperat, in divinis filij sui tabernaculis collocari: & quemadmodum Dominus se in his, quae Patris sui essent verjari oportere dicebat, sic quoque Mater in filij sui palatij esse conveniebat, hoc est in domo Domini. Et in avvis domus Dei nostri, ita Damascenus. Nec in terris (inquit Bernardus sermone primo de Bernardi Allusionatione) locus dignior veri virginis Templo, in quo filium Dei Maria suscepit: nec in Coelis Regalis solio, in quo Marianus hodie Maria filius solimani, felix nimirum utraque susceptio, ineffabilis utraque, quia utraque inexcogitabilis est, sic Bernardus.

Quarto, haec omnia filio suo pauperulo, & peregrino non tantum ex superfluo, verum etiam ex sibi necessariis impendit: nam ex purissimis suis sanguinibus ei corporis tunicam contexit, in uteri suo gremio illum est hospitata, eumque lacte suo cibavit, & aluit, eique in reliqua vita sedulo ministravit, hoc elegantè Methodius in hypapantem agens cum Virgine: *Te, inquit, Deo alioquin nulli us res inaignis, carnem, quam non habebat dedisti: quo inquam) hac ratione omnipotens, id quod esse dignatus est, homo videri licet verè apparet, quid hoc illustris? quid sublimius? qui caelum, & terram implet, cuius praeter ea sunt omnia quaecumque moventur, atque subsistunt, is tui factus est indigus, tu enim amabilem incarnationem, quam aliquid non habui, Deo in unum dedisti. & mox: Euge euge Mater Dei, & Ancilla, Euge euge, quae debitorum illum habes, qui omnibus ministratur: Deo namque unius: si debemus, tibi verò etiam ille debet. haec Methodius.*

Et quemadmodum ipsa de suis purissimis sanguinibus filium Dei vestivit, ita vicissim in gloria vestitur ab eo. Bernardus sermone Signum magnum, agens quomodo B. Virgo sole amicta apparuit Apocalyp. 12. *Quam facta militaris, inquit, es facta es Domina, quam proxima, imò quam intima fieri meruisti, quoniam invenisti gratiam apud Deum? in te mater. & in te eo, & vestis eum? & vestis ab eo, v. s. eum substantia carnis, & vestis ille te gloria tua nuptialis, vestis solem, & solo ipsa vestis. & mox: Denique, & coronatus sum, & vicissim ab eo merui coronari: haec Bernardus.*

Sed totum hoc claudamus ijs, quae ponit sancta Brigitta in revelationibus suis in sermone Angelico, quae Angelus sanctae Brigittae dictasse sibi dicitur cap. 22. ubi puichè de premio

Bernard

B. Virgo
praeter
Christum
excessiva

Method

Bernard

Apoc. 12.

S. Brigittae

premio Virginis dignissimo in hac sententiam sic habet: Quia, inquit, ipsa veritas, qui est Dei, & Virginis filius omnibus consuavit, bonum etiam pro malo retribuere: quanto bonis per se ipsum credentibus est ipse Deus bonorum operum factores remunerare? & quia per suum Evangelium pro quolibet bono opere centuplum reddere promittit, quis excogitare poterit, quantis preciorum sublimitate donis, suam reuerentissimam Matrem utaueris, qua nec quidem minimum peccatum unquam commisit, cuius opera Deo gratissima non habent numerum? nam sicut in suis Virginis anima volun- ad omnium bonorum operum inchoatrix extitit, ita & ipsius honestissimum corpus ad operum perfectionem instrumentum aptissimum, & singulier applicabile fuit. haec ibi de subicit: Corpus cum anima Virginis dignissima omni honore in Caelo fuisse glorificatum.

cap. 7. Quid mirum, inquit, si latissimam, & plenam, & superplenam habeat in Regno, qua gratiam plenam, & superplenam habuit in exilio? quid mirum, si tam in Caelo, quam in mundo eius plenitudo super omnem creaturam sit, de cuius plenitudine non omnis creatura viret? Ita Bonaventura.

Quinto, & tangitur à sancto Ambrosio de institut. Virgin. capit. 6. ut mox dicemus; & à sancto Bernardino Senensi tom. 3. lib. 1. de virginitate gloriose nomine Mariae artic. 2. cap. 1. In illius corruptio proximum facit esse Deo lapient. 6. quare Apocalyp. 14. Centum quadraginta quatuor milia, qui cum mulieribus non sunt corrupti, & Virgines sunt, sequuntur Agnum nusquamque terit. Sed sanctissima Deipara est Virgo Virginum, virginitatis magistra, ut loquitur Ambrosius, virginitatem que iam sine exemplo voto Deo consecrauit. Et quidem

Quarto, Perfectio visionis beatitudinis, in qua essentialis nostra beatitudo est posita ex Theologorum sententia in prima parte questionis 12. artic. sexto respondet magnitudinem chantatis, & gratiae gratum facientis, quibus praedita fuit anima in hac vita, ex gratia etiam oritur puritas, & munditia cordis, de qua Matthei 5. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt, etc. non bona futura patriae praeparauit Deus diligentibus se, quibus omnia cooperantur in bonum, iuxta illud 1. Corinthi 2. Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, qua praeparauit Deus his, qui diligunt illum. Sed Virginis gratia, caritas, & puritas praeter ceteris omnibus puris creaturis fuit in gradu intensissimo, ut omnes fatentur, & nus de Virginis gratia, & puritate supra egimus capit. 6. & adhuc capite sequenti, & cap. 29. agemus, & de eius eximia caritate fusius capit. 9. disseruimus. Ergo Virgo praeter unquam in beatitudine altissimo loco est sublimata: De hoc audiamus Bernardum sermone de Assumptione: Christus, inquit, generationem & Mariae Assumptionem quis enarrabit? qui in eam in gratia in terris adeptus est praeter ceteris, tantum in caelis obtinet gloria singulari. Quod si oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, qua praeparauit Deus diligentibus se, quod praeparauit genti se, & quod omnibus effectum diligentibus praeter omnibus quis loquatur? Ita Bernardus. Bonaventura in speculo beatae Virg.

Adiuuatur (eg) Virgines, & plurimae Mat. 44. sed post eam: Cum ergo Virgo (inquit sanctus Bernardus in sermone citato) sit incorruptissima, quippe qua mater est inchoatrix, erit in gloria filio vicinissima. imò Ambrosius loco citato ex primo amplissimo Virginitatis promissio, quod matrem Dei debebat praecipue accipere, colligit Deiparae virginitatem: Et qua, inquit, esset, cui mater, quam Matri Dominus meritum reponeret, praemium reseruaret? nulli enim uberiora, quam virginitati deputauit munera, sicut scriptura nos docet, sic enim per Isaiam Dominus loquitur est, Nec dicat spero, quia ego sum lignum aridum, haec dicit Dominus spiritibus, Quicumque custodierint precepta mea, & elegerint, quae ego volo, & amplectentur, & in domo mea, dabo illis in domo mea, & in muro meo locum nominatum, meliorum filijs, & filijs, nomen aeternum dabo illis, & non deficiet, alius promittit, ut non deficiat, Matrem suam deficere patiebatur? sed non deficit Maria, non deficit virginitas magistra. Ita Ambrosius & Bernardus homil. 2. super missus est. Nouum, inquit, cantuum illud, quod solus dicitur in Regno Dei cantari Virginitas, ipsam Virginitatem Regnantem cum ceteris, in d. primum inserit ceteras esse canendum, nemo est, qui ambigat haec Bernardus & Sophronius de Assumptione Virginis: Si qualibet virginitas tantum erigatur, ut Angelus comparetur, multo magis Beata & gloriosa Maria, quae singulari commendatur privilegio, & immenso alicatur meriti.

Psalm. 44. S. Bernardus. Ambrosius. Primum. Virginitas. Isa. 61.

monio, Cæterum de Virginis intemerata virginitate plenius agemus cap. 32.

Cap. 32. Sexto, verissima est illa sententia à Salvatore nostro variis occasionibus toties inculcata Matth. 23. Luc. 14. & 18. *Qui se humiliat, exaltabitur.* & Matth. 18. *Quicumque humiliaverit se sicut paruulus iste, hic maior est in regno Cælorum.* & cap. 20. *Qui voluerit inter vos primus esse, erit vester minister: sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare:* quibus consonant verba illa Deiparæ in suo Cantico. *Es exalta vit humiles.* Quocirca Christus Dominus, vt hanc doctrinam hominibus pernecessariam impensius commendaret in vltima cœna, etiã nisi tot, tantaque sibi essent facienda, & dicenda, quæ sacri Euangelistæ & præsertim sanctus Ioannes litteris consignarunt, sciens tamen te humano generi ad imitandum humilitatis exemplum carnem sumpsisse, illud summæ humilitatis exemplum nobis relinquere voluit, dum positus vestimentis præcinxit se linteo, & discipulorum pedes, ipsius etiã Iudæ manibus suis, in quas omnia ei Pater dederat, lauare, & linteo extergere non est dedignatus.

Philip. 2. apostolus quoque Philipp. 2. vt gradus, quibus Christus ad exaltationem sui nominis peruenit, nobis proponeret: *Humiliatus, inquit, semetipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltauit illum. & donauit illi nomen, quod est super omne nomen.* & Dauid Psalmo 109. *De Christo agens: De torrente in via bibit, Propterea exaltabit caput.* Ex his omnib. rectè colligimus humilitatem causam esse exaltationis.

Humilitas Virginis maxima. At beata Virgo inter virtutes, quibus potissimum commendatur, humilitatè maximè excellit, vt patet ex iis, quæ mox dicemus; & ex iis, quæ copiosius capite 21. disseremus; ergo fuit maximè exaltata, hæc ratio est Ildesonsi, vt dicemus, Bernardi sermone de Aquæductu in Natiuitate Virginis, & sancti Bernardi tomo 3. sermone 1. de glorioso nomine Mariæ artic. 1. capit. 2. & sancti Antonij quarta parte tit. 25. cap. 20. § vltimo. De sua etiã humilitate, & exaltatione ipsamet in Cantico: *Quia respexit, inquit, humilitatem ancilla sua, eccæ enim ex hoc beatam me dicant omnes generationes, quod expendens Ildesonsus sermone secundo de Assumptione: Virgo inquit, solam sibi vendicat humilitatem ancilla, qua Mater Saluatoris ab*

Angelo veneratur: nec tamen eandem humilitatem à se aliquid esse dixit, sed quia Altissimus eam respexit, & acceptam sibi fecit, idèò beatam me dicent omnes generationes, de quo hodie totus testis est mundus. hæc Ildesonsus. Idem sermone tertio, Magna promeruit præmia æternæ remunerationis, quia multum se humiliauit inter immensa aona, inter diuinitatis commercia, hodie à Domino multum exaltatur gloriosa, Denique idèò Christus humilis ad humilem Virginem venit, quàm elegit, vt de tam profunda humilitate triumphum erigeret salutis, & exaltaret eam (vt can. auimus) etiã super choros Angelicos. sic ille. Bonauentura in Speculo capite sexto, hoc ipsum docet: *Nunquam, inquit, Virgo supra choros Angelorum sublimata ascendisset, nisi prius infra homines humiliata descendisset.*

Cæterum de profunda Deiparæ humilitate audiamus sanctum Bernardinum Senensem, reliqua enim de eius humilitate vberius cap. 21. persequemur. Sanctus Bernardinus Senensis tomo. 2. sermone 31. artic. 7. cap. 3. de Virginis profundissima humilitate agens, *Non est credendum, inquit, quod ad recipiendum filium Dei, in carne sua se existimaret dignam; nam gratia sanctificationis, quam in vtero Matris accepit, quæ eam omni virtute repleuit sic à principio mentem eius in abyfso humilitatis fundauit; quod sicut nulla post filium Dei creatura tantum ascendit in gratia dignitatem, sic nec tantum descendit in abyfsum humilitatis profunda: nec insuper alicui pura creatura in hoc saculo est datum tantum degustare nihilum creatura, nec tantum se humiliare, & annihilare sub voluio diuina maiestatis.* & artic. 3. cap. 2. inter quinque arma interiora, quibus defendebatur Virgo, recenset humilitatem, *Quinto, inquit, assueti ei aspectus sua propria nihilitatis, eo quod continue habebat actualem relationem ad diuinam maiestatem, & ad suam nihilitatem: proinde in persona intellectus sui Prophetæ dicebat: Ad nihilum redactus sum, hæc sanctus Bernardinus. Quocirca sicuti Christus, quia humiliavit se infra omnes, exaltatus est super omnes, ita & Virgo sanctissima quæ secundum Christum maximè se humiliavit, atque deiecit, pariter & supra omnes secundum Christum est exaltata, de quo S. Brigitta in suis Reuelationibus in sermone Angelico capite 2 Verba sunt Angeli, *Quia inter omnes Angelos, & homines ipsa Virgo inuicta**

Sept
quia
cat
pior
se
ni
sa
Rom
Pro
fo
ritat
men
est
1. ad
mot.
2. Co
Pôil
Luc.
Mat
Luc.
Ad
1. p
Luc.
Pfal
Pfal
s. Brigita

est humillima, ideo super omnia, qua creata sunt, facta est sublimissima, omniumq; pulcherrima, atque ipsi Deo super omnes similima. hæc in Revelationibus S. Brigittæ.

Septimò
quia præ
ceteris
plurima
pro Chri
sto tolera
vit aduer
sa.
Rom. 8.
Pro Chri
sto ex cha
ritate pati
mensura
est gloria.
2. ad Thi
mot. 2.
2. Cor. 1.
Philipp. 3.
Luc. 22.
Matth. 10.
Luc. 9.
Act. 14.
1. Pet. 4.
Luc. vit.
Psal. 109.
Philipp. 2.
1. Pet. 21.

1. Septimò, medium certissimum perueniendi ad gloriam, quoniam ad magnum gloriæ cumulum, illud est, vt exemplo Christi Domini ex charitate plurima patiamur eius causa, quod vbiq; testantur diuina oracula: ideo enim ad Rom. 8. Quos præseruit, & prædestinauit conformes fieri imaginis filii sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus: & superior dixerat: Quod si filii & hæredes, hæredes quidem Dei, coheredes autem Christi, & statim adiecit: Si tamen compatimur, vt & conglorificemur, & 2. ad Thimot. 2. Si commorimur, & conuitemur 2. Cor. 1. Sciens quoniam sicut socii passionum estis, sic eritis, & consolationis. Ad Philipp. 3. omnia Apostolus detrimentum fecerat ad cognoscendum Christum, & virtutem resurrectionis eius, & societatem passionum illius configuratus morti illius: hæc enim societas passionum cum Christo reddidit nos socios cœlestium consolationum cum eodem, qui enim in bello, & tribulatione propior est Regi, congruum est, vt propior sit in triumpho, ac consolatione: quare Luc. 22. Vos estis, qui permanistis mecum in tentationibus meis, & ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus Regnum, vt edatis, & bibatis super mensam meam in Regno meo, & sedeat is super Thronos iudicantes duodecim tribus Israel. & Matth. 10. de iis, qui pro Christi confessione non timent eos, qui occidunt corpus: Qui confitebitur, inquit, me coram hominibus, confitebor, & ego eum coram Patre meo: nam Luc. 9. Qui me erubuerit, & hunc filius hominis erubescet. Act. 14. Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei 1. Pet. 4. Communicantes Christi passionibus gaudeat, ut & in reuelatione gloria eius gaudeat exultantes: si exprobramus in nomine Christi, beati eritis, quoniam quod est honoris, gloria, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus super vos requiescat. Ideo ipse Christus Luc. ult. de te ipso: Oportebat pati Christum, & intrare in gloriam suam. & Psal. 109. De torrente (id est tribulationum) in via bibit, propterea exaltabit caput. & Philipp. 2. Humiliatus semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltatus illum, & donauit illi nomē, quod est super omne nomen. Hinc est, quod Apoc. 21.

Angelus mensura est Ciuitatem cœlestem, scilicet Ierusalem, de arundine aurea, quia ea, quæ quis in terris patitur (quod per arundinem veluti per crucis baculum significatur) dummodo ex charitate, quæ per aurum intelligitur proficiantur, mensura sunt magnitudinis gloriæ in cælo, ac proinde propinquitatis ad Christum, in cruce enim veluti in ampla mensa omnes serui Dei accumbunt, & quem locum in ea habent in præsentis vita, eundem habituri sunt in beatitudine, quod in Psal. 93. Propheta David significauit: Secundum multitudinem gloriæ, inquit, dolorum meorum in corde meo consolationes tuæ iustificauerunt animam meam; quod non in præsentis tantum, sed multo magis in futura vita experiemur. In hac portò crucis mensa primus ipse Christus, qui dolorum omnium omnes acerbitates exorbuit. Secunda filio proxima mater accubuit, & meritò, quæ enim primo maternitatis gradu prima numeretur, eadem apud filium proximo recepta est loco, non tantum vicinitate generis, verum etiam similitudine virtutis, propinquitate beneuolentiæ, societate doloris, remuneratione mercedis, confesso gloriæ: quare ex hoc capite inferre licet, & meritum eius incomprehensibile, & præstantiam in gloria singularem, atque adeo præ cæteris vicinitatem cum Christo summam. Ad hoc etiam spectant ea omnia, quæ superioribus capitibus disseruimus de gladio doloris, qui animam Deiparæ in Christi passione pertransit, alii enim fugientibus, vel longè stantibus ipsa: Stabat iuxta crucem Iesu. Quare in ferculo Salomonis, quod typum fuisse Virginis dixi cap. 5. Alcenus erat purpureus, nimium, quia per multas tribulationes ad sublimitatem suæ gloriæ conscendit. Hinc est quod Genes. 7. de Arca Noe sic legimus, Multiplicata sunt Aqua, & eleuauerunt Arcam in sublimē; quoniam aquæ tribulationum sublimauerunt, & illustriorem reddiderunt Deiparam per Arcam Noe (in qua saluatum est genus humanum) rectè significatam: quemadmodum cap. 16. dicemus, quæ tandem post diluuium Genes. 8. requieuit super montes Armenia, qui sunt miræ altitudinis, & significant ordines Angelorum, super quos Deipara post præsentis vitæ diluuium fuit collocata: neque id mirum esse debet, cum fundamenta etiam, seu initia beatæ Virginis in vertice montium, id est, supra omnia

Psal. 93.

Ioan. 19.

Cant. 2.

Genes. 7.

Cap. 16.

Genes. 8.

107

Damasc. Hanc Angelos fuerint, ut cap. 4. probauimus. Ad-
dam & illud Damasceni oratione 1. de dormi-
tatione. Oportebat, inquit, eam qua filium suum confite-
xerat in cruce, gladiumque, quam paruenio effuge-
rat, pectore tunc exceperat. ipsum rursus Patri
considentem spectare. Idem orat. 1. de dormi-
Sap. 2. tustorum, inquit, anima in manu Dei sunt, an
non ipsa multo magis in filij, ac Dei sui manus
animam commendauerit?
**Propinqui-
tas Virgi-
nis cum
Christo
maxima.** Ex his igitur, quæ hactenus differuimus
perspicuum apparet Virginis in cœlesti glo-
ria propinquitatem cum filio esse maximam:
quæ enim in terris per carnis participatio-
nem, quam ex suis castissimis visceribus ac-
cepit per morum, & virtutum similitudi-
nem, atque conformitatem, per eandem
communicationem passionum vicinissima
illi fore, quid ni etiam in vicinissima per vi-
sionem beatificam in cœlesti gloria? quod ap-
Apoc. 12. positissima similitudine explicatur Apocalyp,
12. cum dicitur amicta sole & etenim, ut rectè
S. Antoni. an. in aduertit sanctus Antoninus 4. part. tit.
15. cap. 20 § 1. Sancti comparantur stellis,
comparan-
tur. Virgo
verò ipso
sole vesti-
tur. **Apoc. 12.** ipsa stella maris illustratur à sole, tamē Apocal.
12. dicitur vestita ipso sole, ut ostendatur prami-
um eius excellentissimum, ut sicut nihil propin-
quius, & coniunctius corpori, quam vestitus e-
ius, ita nihil propinquius gloria Christi, quam
gloria, & primum beata Maria: & aptè, quia si-
cut ipsa vestit solē ipsum in mundo Dei filium
carne sua secundum Ezech. 32. Solem nube re-
gam: sic ipse eam in Cœlo vestit sole excessiua
gloria hæc sanctus Antoninus. Quæ etiam est
S. Bernard. ratio sancti Bernardini tomo 3. sermone 1. de
Bernard. nomine glorioso Mariæ art. 1. cap. 2. & Ber-
nardus sermone Signum magnum, Mulier, in-
quit, amicta sole, planè amicta lumine tanguam
vestimento. & iterum: Miraris, inquit, amictam
sole mulierem, magna siquidem familiaritas, sed
mira omnino vicinitas solis, & mulieris. Quod
**Gabriel
Biel.** autem in diuinis litteris intima aliquorum
vicinitas similitudine vestis, qua quis in-
ducitur, exprimi solet ex Psalmo 108. faci-
lè colligitur, vbi arctissima maledictionis
Psal. 108 cum peccatore coniuncto explicatur illis
verbis: Es induit maledictionem sicut vesti-
mentum, & mox: Fuit ei sicut vestimentum, quo
operitur, & sicut zona, qua semper præcingi-
tur.

Hanc Virginis sanctissimæ cum Christo
vicinitatem colligere licet ex occurſu offi-
ciosissimo, quo Christus, & cœlestis Coe-
li vniuersa ascendenti in Cœlum Deiparæ ob-
uiam processit, & magna cum pompa de-
duxit ad Thronum suum, quod præfigura-
tum legimus 3. Regum 8. in templo Salomo-
nis in Arca: Intulerunt, inquit, Sacerdotes ar-
cam fœderis Domini in locum suum, in ora-
culum templi, in sanctum sanctorum subier alas
Cherubim. Hunc locum glorificationi Virgi-
nis accommodat Damascenus orat. 2. de
dorm. Christus, inquit, nouus Salomon Princeps
paci, congregatis Angelis, & in terra Apostoli
cum aliis sanctis Ierosolyma degenibus, ob re-
quiem spirituales arca sua, id est. Virginis sua
genitricis animam quidem eius in sancta sanctorum,
in exemplaria, inquam, vera, & cœlestia per
Angelos introducti, subq; animalium quatuor
formis stantium alis collocat, suoque ipsius solis
in interioribus visibilibus parte sistit, quo præcursor
ipse Christus corporeo modo ingressus est. corpus
autem Apostolorum manibus portatur ad Getse-
mane tertio die resuscitatum. hæc ex Da-
masceno: similiter & Bonauentura in speculo Bonauent.
de B. Virgine cap. 9. eundem explicat. & san. S. Bernard.
ctus Bernardinus tomo 3. serm. 11. art. 2. in hac
assumptione Virginis impletum est, inquit, quod
2. Regum 6. de Dauid dictum est, quod adduxit 2. Reg. 6.
Arcam Domini, & erant cum Dauid septem
chori, scilicet, beatorum spirituum, Prophetarum
Apostolorum, qui iam transierant, Martyrum,
Confessorum, atque Virginum, ut impleatur in
Virgine, quod Eccles. 24. scriptum est, in plenitu-
dine sanctorum detentio mea. & mox hanc Vir-
ginis gloriam figuratam vult 3. Regum 2. cum 3. Reg. 1.
Salomon matris Thronum ad dexteram
suam collocauit: Vbi contemplare, inquit,
altissimam Mariæ sublimationem, & immedia-
tissimam coniunctionem, quia posuit est Thro-
nus Mariæ, & sedit ad dexteram filii, hæc ex S.
Bernardino.
16. Hinc est, quod Petrus Damianus ser-
mone de Assumptione hæc expendens ali-
quid gloriosius in Virginis Assumptione,
quàm in Christi Ascensione demonstrati
affirmat: At tolle, inquit, oculos ad Assumptio-
nem Virginis, & salua maieſtate filii inuenies oc-
cursum huius pompa non mediocriter digno-
rem: soli quippe Angeli Redemptori occurrere po-
tuerunt: Mater verò Cœlorum palatia penetrante Assum-
ptio: filius ipse cum totis curiæ tantum Angelorum, quàm
Iuliorum

gaur, quia
in Assen-
sione.
S. Bernar-
dinus.
Gerson.
In Assum-
ptione Vir-
ginis eua-
ngelium par-
gatorum.
Hildefonsi.

gaur, quia
in Assen-
sione.
S. Bernar-
dinus.
Gerson.
In Assum-
ptione Vir-
ginis eua-
ngelium par-
gatorum.
Hildefonsi.

2. Reg. 6.
In vocatum est nomen Domini exercituum, seden-
tis super Cherubim, & David, & omnis populus
lutebant coram Domino omni virtute in canti-
ca, cytharis & Psalteriis, tympanis & sistris cum
cymbalis & tubis. Rogo si in figura officiosissime
tanta confertur gloria: quia hodie ante beatam
Virginem quando illa in caestem Ierusalem eve-
hitur: quantus exercitus Sanctorum praecurrit cu
hymnis & canticis: quae nimirum Virgo, ac si ar-
ca hodie de captivitate huius seculi Angelorum
exequis glorificata reducitur, non in Ierusalem,
quam de coetu vel vastavit Chaldaeorum exercitus
sed in illa veram, & caestem quam fundavit
Deus & non homo, collocatur. haecenus Hildefon-
sus.

7 Hinc Deiparae exaltationis figura praeecef-
sit in Esther, qua lib Esther cap. 2. sic legimus:
Ducta est, inquit, ad cubiculum Regis Assueri, &
adamauit eam Rex plus quam omnes mulieres,
habuitq; gratiam & misericordiam coram eo, &
posuit ad eam Regni in capite eius, secuturq; ea
regnare. haec ibi. De qua eleganter S. Bern. to. 3.
conc. 11. art. 2. cap. 2. agens de Assumptione:
Tunc, inquit, Beati. Vigo quasi altera Esther de
triclinio foeminarum, id est, de Ecclesia militan-
te adducta, & per totam militiam caelestis exer-
citus ad cubiculum Assueri, scilicet summi Dei, ita
ut illi non conveniat propheticum illud, Tenuisti
manum meam, & in voluntate tua deduxisti

me, & cum gloria suscepisti me. Quod hodie ve-
re fuis completum, quando omnes Caeli Civis
viderunt eam ascendentem, & delictis divine-
rum amplexuum affluentem, inmixam super di-
lectum suum. haec S. Bernardus, Merito igitur
canit Ecclesia, ut testatur Hildefonsus ser-
mone secundo de Assumptione. Maria Virgo
assumpta est ad aethereum thalamum, in quo Rex
Regum stellato, omnino ineffabili, ut ait Hildefonsus,
sedes solo. Damascenus oratione 1. de dormit.
Non ut Elias, inquit, in Caelum ascendisti, neque
ut Paulus ad tertium usque Caelum subiecta es,
verum usque ad regiam filij tui Thronum perve-
nisti, perspicue enim, ac laetè conspicans, & cum
magna, atque inenarrabili quadam libertate as-
sians Angelis, atque omnibus mundo sublimiori-
bus virtutibus arcana quadam, atque omni di-
cendi facultate superior lassata. Idem supra: O
praclarissimum, inquit, excelsum, qui hoc tibi af-
fore, ut cum Deo praesens sis. Na cum omnibus quo-
quo alijs numine divino affatis Dei famulus istud
divino munere concessum sit, ut infinitum tamen
Dei seruatorum, ac matris di. crimen est. haec Da-
mascenus. & Hildefonsus ser. de Assumptione:
Dominus Iesus, inquit, Matrem secum in Throno
regni collocavit, & in immortalitatis gloriam ea
transposuit, ac super choros Angelorum super so-
lemniter exiit, sic ille Hildefonsus sermone 1. de
Assumptione: Idcirco huius Virginis animam
Dominum magnificans glorificemus, quam
hodie Paradisus exceptis gaudens, quam Angele
cum laudibus prosequuntur, quam Apostolorum
chorus veneratur, quam Martyres candidati bea-
tificans, qua SS. Confessorum stelatus concelebrat
numerus, cui hodie SS. Virginum cum suis palmis
victoricibus exultanter occurrit exercitus. sic Il-
defonsus. & Bern. homil. 1. super missus est:
Nonne tuo, imò veritatis iudicio illa, qua Deum
habuit filium super omnes etiam choros exaltabi-
tur Angelorum? & Gabriel Biellect. 32. in can.
Missae: Ad thronum, inquit, caelestem intemerata
Virgo, & mater processit, atque in Regni solio
post Christum gloriosior residet sublimata. & An-
dreas Cretenf. de dorm. Virg. O Virgo Regina o-
mnis humana natura, qua habes non com-
parabilem cum alijs appellationem, qua excepto
Deo solo es omnibus altior.

Et reliqui quidem sancti magnum existi-
mant privilegium esse cum Domino, ita Apo-
stolus Phil. 1. Cupio dissolui, & esse cum Christo,
& 1. Theff. 4. Simul rapiemur cum illis in nu-
bibus

Psalm. 73

Offic. Eccl.
Hildefonsus.

Damasc.

Hildefonsus

Bernard.
Damasc.

Gabriel.
Biel.

Andreas
Cretenfis

Charitas
familiari-
ter est cum
Virgine.
Philip. 1.
1. Theff. 4.

Luc. 1.

Esther. 5. 7.

bibus obviam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus: aut peculiare privilegium Virginis, quod Dominus esse dicitur cum ea, & ideo Angelus ad ipsam, Dominus tecum, quia peculiari familiaritate cum ipsa Christus agit, etiam in gloria cuius figura cernitur in Esther apud quam Rex ipse Assuerus, qui alios magnificentissimo convivio exceperat epulari semel atque iterum voluit invitatus ab ea, ubi à Rege audiuit: Quid petis ut detur tibi, & pro qua re postulas: etiamsi dimidiam partem Regni mei petieris, impetrabis.

Denique ut c. 6. ostendimus, B. V. supra omnes sanctos facit chorum separatam, plus sola habet gloriæ, quam omnes Angeli, & Sancti simul, quod rationibus & auctoritatibus confirmavimus: videt etiam omnia, quæ Deus novit scientia visionis; exceptis ijs solum, quæ ad interitus Christi Domini cogitationes spectant, ut ibidem dicebamus. de diademate quoque regio quo est exornata in caelis habes in eod. c. 6. Quæ omnia immensitatem gloriæ Virginis, ac per consequens maximam cum Christo vicinitatem indicant: quod ipsum eius precibus, & meritis aliquando nobis in caelesti patriæ soram intueni liceat. Amen.

VIRGINIS DEIPARÆ AD EXCIPIENDUM Deum supernaturalis, eaq. amplissima præ aliis puris creaturæ capacitas.
CAP. XIII.

S. Thomas

Non ad quartæ sedis materialium proprietatē spectat, figuram scilicet apertam & capacē ad excipiendum sedentem, quod in Throno Angel. vult S. Tho. inveniri, per præpositudinem qua aperti sunt ad Deum suscipiendum, eiq. famulandum: scimus in sanctissima etiã Virgine Dei throno amplissimo perfectè & hoc reperiri, etenim huius Virginis corpus, & anima, ut dignum filii sui habitaculum effici mereatur à Patre æter. Spiritus S. cooperante, ut dicit Eccl. ita fuere præparata ut quem caeli capere non poterant, suo gremio complexit, & per antonomasiam Dei à cilla appelletur, quod nullum alium Dñum unquã habuerit, Deiq. voluntatem perfectè, cõstãterq. per fecerit, sed quia de hoc satis liquet, & alib. egi in præsentia circa Virgin. capacitatē maximã

explicandam immorabimur. Thom. opus. 8. Virgo, inquit, gratia plena fuit, non solum quantum ad boni operationem, & quantum ad malitiam vitiationem, sed etiam quantum ad redundantiam animæ ad carnem, vel corpus: Nam magnum est in sanctis habere tantum de gratia, quod sanctificet animam: sed anima beata Virginis ita fuit plena, quod ex ea refudit gratiam in carnem, ut de ipsa conciperet filium Dei, & ideo dicit Hugo de sancto Victore, quia in corde eius amor Spiritus sancti singulariter ardebat, ideo in carne eius mirabilia faciebat, in tantum, quod de ea nasceretur Deus, & homo. hæc S. Thomas. S. Iacob. in Liturgia cum Virgine loquens: Deus, inquit, nossem suam ventrem latorem, ac ampliorum caelis ipsis reddidit. S. Bernardus tom. 3. serm. 3. de glorioso nomine Mariæ art. 2. cap. 1. Merito, inquit, B. Virgo ait, Gyrum Cæli circumtulit; ex hoc enim Bernardus in quodam sermone clamans ait: O venter capax caelis, diffusor terris, latior elementis, qui illum continere valuit, quem totus mundus comprehendere non potuit, & qui tribus digitis molem terra appendit. hæc S. Bernardus. Gregorius quoque Nyssenus pulchrè in oratione de Natali Domini asserit B. Virginis non tantum animam, sed etiam carnem Spiritus sancti habitaculum fuisse. O beatum, inquit, uterum illum, qui bonitatis præstantia ad se animi traxit bona. In reliquis enim omnibus vix animus purus, Spiritus sancti præsentiam capit, hic autem caro se Spiritus sancti receptaculum. Epiphanius, serm. de laud. Deiparæ: O uterum, inquit, impollutum, habentem circulum caelorum, qui Deum incomprehensibilem, in se verò comprehensum portavit: O uterum caelo ampliorum, qui Deum in se non coarctavit: O uterum qui caelum est septem circulis constans, & capax illis existis: O uterum septem caelis sublimiorum, ac latiorum: O uterum, qui est octavum caelum septem firmamentis latiorum. hæc Epiphanius, Chrysostomus in Liturgia: Hæc, inquit, animatum Dei templum est: hæc caeli, terræq. pariter domicilium. Hæc natura illius, qua comprehendendi non potest, amplissimum habitaculum. Idem in quodam sermone. Hæc sola caelum, ac terram superavit. Georgius Nicomediensis orat. de Præsent. Virg. Oportebat, inquit, non in sanctis / anctorum tabernaculis, sed in ipso caelo caeli in prima acate educari eam, qua his cõspicienda est læcor, & puritate antecelluit, & iterum. In Virgine, inquit, comprehensus est, qui comprehendendi non potest. Petrus Chrysologus serm. 142. Stupet,

Luc. 1. B. Virgo Maria pl. na. Hugo de. Victore. S. Iacob. B. V. vult. caelis capax. S. Bernard. Eccl. 1. Bernard. Nyssenus. Epiphanius. Chrysost. Georgius Nicom. Chry. Pres. itraf.

gine, inquit, comprehensus est, qui comprehendendi non potest. Pet. Chrylog. ser. 142. Super inquit Angelus totum Deum venire intra virginale uteri angustias cui tota simul angusta est creatura & infra, Virgo, inquit, concepitur ex te Auditor tuus, tua ex te oritur origo, in tuo germine est generator tuus, in tua carne est Deus. & ipse lucem mundi per te cepit, qui lucem mundo dedit. Idem Chrylogus sermone 147. Verè benedicta, quæ fuit major celo, fortior terra, orbe latior, nam Deum, quem mundus non capis, sola capis, portavit eum, qui portat orbem, genuit genitorum suum, nutritur omnium viventium nutritorem. Damascenus oratione 2. de Natuit. de Virgine agens, Cujus, inquit, ventor celum est. Idem oratione 1. de Natui. Virginem vocat vivum celum, celis ipsis latius, & orata de dorm. 15. inquit, qui celum & terram implet cujus celum, thronus, & thronus, & terra scabellum pedum est, ex Ancilla sua ventre latissimum sibi domicilium fecit. Petrus Damianus serm. de Natui. Quid inquit, grandis Virgine qua magnitudinem summa divinitatis, intra sui ventris clausit arcum. Attende Seraphim, & in illius superioris natura supervola dignitatem, & videbis quicquid majus est, minus Virgine, solamq; opus suum super gradi. hæc Damianus. S. Antoninus 4. part. titulo 17. c. 2. §. 15. de plenitudine gratiæ Deiparæ, Ex dictis, inquit, patet, quomodo B. Maria fuit plena gratia quadrupliciter, primo quia omnes gratias generales & speciales omnium creaturarum habuit in summo. Secundo, quia illas gratias habuit, à quibus omnis creatura vacua fuit Tertio, quia sua gratia tanta fuit, quod pura creatura majoris gratia capax non fuit. Quarto, quia etiam gratiam increatam, id est, Deum in se tota continuit, & sic per omnem modum gratia plena fuit. hæc S. Antoninus.

2 Helych. Presb. Ierololy. ho. 2. de Deip. Alius, inquit, cognominat eam arcem, arca Noe latiorè longiorè illustriorem illa erat corruptibilium animalium arca, sed hæc arca vita incorruptibilis illa ipsum Noe factore portavit, illas duas & tres contignationes, & mansiones habebat, hæc autem universa Trinitatis complementum, quando quædam & Spiritus S. adveniebat, & hospitabatur, & Pater adumbrabat, & filius utero gestatus inhabitabat. hæc Helych. & Chrytip. Presb. Ierolym. ho. de B. Vug. Arca, inquit, pretiosissima est Virgo Deipara, qua excepit totius sanctificantis Theaurum, Arca novam, in qua arant

omnium animalium genera, quemadmodum in Arca Noe, qua fluctuans in universi mundi effugiebat naufragium, & infra Sed Arca cujus Architectus, & Incola, Gubernator, & Mercator, Comes via, & Dux erat Op. fca omnium creaturarum, quas in se universas portat, sed à cunctis ipse non comprehenditur. hæc Chrylippus.

Verum ut originem capacitatis maximæ, quæ huic spirituali Dei Throno, Beatissimæ, inquam, Virgini inest, perferetetur, illud animatoretie oportet ex Divo Thoma 1. part. S. Thomas Deus in sanctis est per gratiam. quæst. 43. art. 3. Creaturæ rationali præter communem modum, quo Deus est in rebus omnibus per essentiam, potentiam, & præsentiam, convenire, ut per gratiam, quam Theologi dicunt gratum facientem, Deus speciali modo fit, & inhabitet in ea, sicuti in Templo suo. Inde refert S. Thomas, secundum solam gratiæ gratum facientem mitti Spiritum sanctum ad creaturam rationalem & in eadem quæstione art. 6. in corp. & ad 2. docet missionem hanc invisibilem attendi non solum in innovatione seu prima infusione gratiæ, sed etiam secundum augmentum gratiæ, præcipue quando quis ex fervore charitatis martyrio se exponit, aut abrenunciat his, quæ possidet, aut quodcumque opus arduum aggreditur. ita Sanctus Thomas.

3 Ex his colligimus Deum ratione hujus inhabitationis supernaturalis perfectiori modo habitare, ubi major est gratiæ gratum facientis intensio, nulla habita ratione, an creatura illa in naturalibus sit essentialiter perfectior, cuiusmodi sunt Angeli respectu hominum, quem admodum & in ipsa beatifica visione etiam si intellectus Angelicus, & humanus sint essentialiter inæquales in perfectione naturali, inter eos tamen is divinum essentiam clarius, & perfectius intuetur, qui majore lumine gloriæ perfunditur. Cujus rationem assignat S. Thomas 1 parte quæst. 12. art. 6. Quoniam, inquit, facultas videndi Deum non comparatur creatura intellectuali per suam naturam, sed per lumen gloria. & in solutione 3. Totam diversitatem videndi Deum clarius, vel minus clarè refert ad diversam facultatem intellectus, non equidem naturalem, sed gloriosam, sic Sanctus Thomas, intellgens de lumine gloriæ, quo intellectus redditur potens ad eliciendam visionem beatificam. Hinc illud est, quod visio beatifica hominum juxta ac Angelorum juxta communem Doctorum sententiam eius.

Petrus Chrylog.
Petrus Dam.
S. Antoninus.
Helychius
Chrylippus
Presb. Ierolym.

S. Thomas Deus in sanctis est per gratiam.

Diversitas visionis beatificæ oritur non è diversitate intellectus sed lumine gloriæ. S. Thomas.

Gratia
sanctifica-
ta in B.
Virgine
maxima
fuit.

Epipha.

Damasc.

Bonaue.

Bonaue.

Luc. 1.

Imman-
tas gratia
Virginis
pulchre à
Bona uen-
tura ex-
plicatur.

eiusdem sunt speciei essentialis; quoniam per-
spicacior intellectus non propterea magis ad-
noscitur ad illam, nisi maiori lumine gloriæ illu-
stretur. cum igitur gratia gratum faciens in
beatissima Virgine præ cæteris omnibus puris
creaturis fuerit maxima; puritas quoque eius-
dem erit maxima; præsertim quia nullo vn-
quam peccato, ne originali quidem inquinata
fuit. Perfectio verò luminis gloriæ ex D. Tho-
ma loco citato correspondet perfectioni cha-
ritatis, ac proinde ipsius gratiæ, quæ ex Theo-
logorum sententia, vel est idem cum charitate,
vel semper est charitati coniuncta. Hinc se-
quitur, in Virgine dispositionem hanc super-
naturalem ad excipieñdum Deum in præsentis
vita per gratiam, & omnimodam puritatem,
& in cælesti patria per lumen gloriæ fuisse
maximam.

4 Quare Epiphanius sermone de laudibus
Deiparæ: *Aue*, inquit, *gratia plena*: Gratia san-
ctæ Virginis est immensa & Damascenus oratio-
1. de dormitione Virginis in fine, cum ageret
de Virgine assumpta in Cælum, ostendit Vir-
ginis amplitudinem supra cælos, secundum
gratiam esse sumendam; sic enim habet: *O*
quoniam pacto Cælum eam, quæ cælos amplitudine
superavit, suscepit? Non enim corporea molis ra-
tionem cæli amplitudine superavit: quoniam e-
nim modo corpus, quod tribus cubitis constat,
cæli latitudini, ac longitudini comparari queat?
Verum per gratiam potius magnitudinis & lati-
tudinis modum superavit: neque enim est aliquid
quod Deo conferri possit. ita Damascenus. Cæ-
terum gratiam beatissimæ Virginis fuisse ma-
ximam, præter ea, quæ in præcedentibus, præ-
sertim c. 6 (vbi de gratia, quam in Assumptio-
ne est consecuta) diximus; Adhuc libet
Confirmare sancti Bonaaventuræ testimo-
nio, in quo, cum egregiè hanc rem pertractet,
non inutile erit, & si longiusculum, ad verbum
illud ponere. Bonaventura itaque in speculo
B. Virginis c. 5, agens circa illud (Gratia plena)
Consideremus, inquit, gratia Mariæ veritatem,
immensitatem, multiplicatam, & utilitatem, &
horum singula Bonauent. latè prosequitur:
sed quod facit ad nostrum propositum de im-
mensitate gratiæ Virginis: Immensitas, inquit,
fuit gratia, quæ ipsa fuit plena: immensum enim
vas non potest esse plenum, nisi immensum sit illud
quo est plenum, nisi immensum sit illud quo est
plenum: Maria autem vas immensissimum fuit,
ex quo illi, qui in cælo vasor est, continere potuit;

Quis est cælo maior? certè illo, de quo Salomon 3 Reg. 7.
ait, si cælum, & cæli cælorum te capere non pos-
sunt, quanto magis domus hæc, quam adificauit?
non vis; domus per Salomonem adificata sed do-
mus per illam significata Deum capere potuit. Te
ergo immensissima Maria capaxior es cælo; quia,
quem cæli capere non poterant, tuo gremio conui-
listi: Tu capaxior es mundo, quia, quem totus non
capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo.
Si ergo Maria tam capaxissima fuit ventre, quanto
magis mente? & si capaxitas tam immensa fuit
gratia plena, oportuit utique, quod gratia illa, qua
tam inimplens potuit capacitatem, esset immen-
sa. Quis immensitatem Maria potest mensurare?
Ecce quod dicitur in Ecclesiastico, Altitudinem
cæli; latitudinem terra, & profundum abyssi quis
dimensus est? Cælum est Maria, tum quia cælesti
puritate, cælesti claritate, cælestibus aliis virtu-
tibus abundauit: tum quia sedes Dei altissima fuit,
teste Propheeta qui dicit, Dominus in cælo parauit
sedem suam. Terra quoque Maria fuit, quia fru-
ctum illum nobis protulit, de qua idem Propheeta
ait; Terra deus fructum suum. Abyssus etiam est
Maria in bonitate, & in misericordia profundis-
sima: unde etiam profundissimam misericordiam
filij sui pro nobis inuocauit, quasi abyssus abyssum
inuocat. Cælum ergo est Maria; Terra est Maria;
Abyssus est Maria; Quis huius cæli altitudinem;
Quis huius terra latitudinem? Quis huius abyssus
profunditatem; Quis inquam, Maria immensitate
dimensus est, nisi ille solus, qui ipsam non solum in
gratia, & in gloria, sed etiam in misericordia tam
altissimam, tam latissimam, tam profundam ope-
rationem est? hucusq; s. Bonaventura de immen-
sitate gratiæ sanctissimæ Virginis non minus
verè, quàm piè. Idem Bonaventura in 2. dist.
44. in expositione textus in fine cum dixisset,
Virginem quo ad materitatem Dei habuisse
tantam dignitatem, quia Mater fuit nobilissi-
mi filij, vt nulla mulier amplius capere possit
subiungit: Et quantum ad gratiam iustificati-
onis tantam habuit, quantum pura creatura huma-
na, siue rationalis, que facta est, sic recipere potuit,
& inia: In matre capacitatem gratia comple-
uit, & impleuit secundum quod capie pura crea-
tura rationalis. hæc Sanctus Bonaventura.
Addam & illud, beatissimæ Virginis ante An-
nunciationem dictum esse ab Angelo: Inue-
nisti gratiam apud Deum; & in salutatione
ipsa Angelus gratia plenam appellauit. &
adhuc addidit: Spiritus sanctus superueniet in
te; quod in conceptione filij factum est. De
quo

Ecclesi.

Psalm.

Psalm.

Psalm.

Nota

Bonaue.

Luc. 1.

Bernard. quo Bernardus in sermone de Aquæductu : Spiritus sanctus, inquit, superueniet in te, & presiosum illud balsamum tanta tibi copia, tantaque plenitudine infuset, ut copiosissime effluat undequaque. & deinde à J. Elisabeth magna voce exclamante eidem dicitur: *Beata qua credidisti, quoniam perficeretur ea, qua dicta sunt tibi à Domino.* Ex quibus coniecere aliqua ratione possumus immensitatem gratiæ Virginis Dei-pare, ac proinde eius capacitatem supernaturalem ad excipiendum Deum, pariter immensam. Et quoniam ex Regio vate Psalm. 92. *Domum Dei decet sanctitudo in longitudine dierum.* dicamus aliquid de sanctitate, & eximia Virginis puritate, quæ licet inferri possint ex gratiæ ipsius immensitate, libet tamen afferre testimonia aliquorum Patrum, qui præclarè de hoc diuersis in locis loquuntur.

Et quidem Hieronymus Epist. 22. proponit tibi beatam Mariam, quæ tantæ extitit puritatis, ut Mater Domini esse mereretur. Georgii Nicomediensis oratio. de oblat. Deip. de ea agens: *O puram illum, inquit, & clarissimam animam, quæ in florenti corpore ostendit dotes, quæ naturam superant, & infra: O summam puritatem à seculis atatis, quales scelas honestatis fecerunt ad caelestem altitudinem, per quas Verbum descensu novo ad nos descendit, per quas quod inferius erat situm terrenum natura tabernaculû, ascendit ad caelos. ita Georgius Nicomediensis.*

Anselm. Sancta, inquit, & inter sanctos post Deum singulariter sancta Mater, &c. & infra: *O tu benedicta super multos, quæ Angelos vincis puritate, Sanctos superas pietate.* &c. 18. de conceptu virginali: *Decibat, inquit, ut Christi conceptio de Matre purissima fieret, nempe decens erat. ut ea puritate niteret, quæ maior sub Deo nequit intelligi, cui Deus pater unicum filium suum, quem de corde suo aequalem sibi genuit tanquam se ipsum diligebat, ita dare à spondebatur, & naturaliter esset unus, idemq; communis Dei Patris, & Virginis filius. & quam ipse filius substantiâ facere sibi Matrem eligebat. & de qua Spiritus sanctus volebat, & operaturus erat, ut conciperetur ille, de quo procedebat.* & cap. 9. de excell. Virg. *Pura*

inquit, sanctitas, & sanctissima puritas purissimi pectoris eius omnem omnem creaturam puritatem, siue sanctitatem transcendens incomparabili sublimitate hoc promeruit, ut reparatrix perditis orbis dignissime fieret. hæc omnia Anselmus. Albertus magnus apud S. Antoninum 4. part. tit. 15. cap. 20. §. 7. vult puritatem in corporibus dici per accessum ad lumen purum, nimirum ad lucem, ideo aer purior est aqua, & ignis purior est utroque, & ita per quendam analogiam, puritatem spiritualem dici in ordine ad lucem spiritualem increatam, quæ est Deus, à quo gratia gratum faciens procedit, tanquàm lumen supernaturale creatum, ibi ergo vult maiorem esse puritatem spiritualem, ubi maior est gratiæ participatio: *Sed in B. Virgine* (inquit S. Antoninus ex Alberto) *respectu purarum creaturarum fuit gratia in summo, ergo & appropinquatio ad Deum in summo, ac proinde puritas in summo supra Angelos etiam dum esset in via.* hæc S. Antoninus. S. Thomas opuic. 8. S. Thom. *Virgo, inquit, Angelos quantum ad puritatem excessit; non solum erat pura in se, sed etiam procurauit puritatem aliis; ipsa enim purissima, & quantum ad culpam, & quantum ad penam; immunis enim fuit à maledictione mulierum, quæ cum corruptione concipiunt: cum grauiamine portant, & in dolore pariunt, nec in cinerem eius corpus redactum fuit, sed post mortem resuscitata, & cum corpore assumpta in Cælum. ita S. Thom. & in 1. sent. dist. 44. q. vñca ait. 3. ad 3. Potest, inquit, aliquid creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati inquinatum sit: & talis fuit puritas B. Virginis, quæ peccato originali, & actuali immunis fuit.*

Atque ut tertio argumento finem imponamus: ex his omnibus satis constat, quatuor illa, quæ Angelicis Thronis tribuuntur, perfectius B. Virgini inesse, ut propterea Dei Thronus per antonomasiam præ cæteris appellari merito debeatur.

Alb. Mag. De insignis puritate beatissima Virginis.

S. Anton. S. Thom.

Puritas B. Virginis ex S. The. in 1. sent. quæ ab originali, & actuali inbe immunit.

VAR.

QVARTVM PRINCIPALE ARGV-

mentum, vnum & viginti capita complectens; quo ea, quæ de diuino Throno in sacra Apocalypsi dicuntur, in Virginem Deiparam optimè conuenire ostenditur.

Apoc. 4.

Multa de throno dicta sedentis in throno cognuimus, etiamen Virginis accommodari possunt.

In Apoc. 22. de throno Virginis accommodantur.

3. Reg. 10.

Apoc. 12.

QVARTVM denique præcipuum argumentum, quo ostenditur beatissima Virgo per Thronum Dei Apocalypsis e. 4. significari, ex eo ducitur; Quoniam quæ de hac diuina sede cap. illo 4. & alijs scribit S. Ioannes, ea in Virginem Matrem quadrant mirificè, vt non obscure per eam ipsa intelligi posse videatur; quamquam enim non inficior si minus in omnibus, ac certè in plenisque quæ de diuina sede in Apocalypsi narrantur, si iuxta litteralem sensum loquamur, per metonymiam (qua nimirum continens sumitur pro contento) accipienda esse, eamque in circuitu, siue in conspectu sedis, seu throni describuntur; ea perinde intelligenda, quasi sint circum, vel ante Deum sedentem in throno; quædam etiam primario sensu (id quod in superioribus probauimus) B. Virgini tribui commodissimè possunt, talis est illa Deo sedenti parata sedes, & quid simile, quod suo loco indicabimus, reliqua verò tametsi ad litteram de sedente in throno intelligantur, quædam tamen analogia etiam B. Virgini vique ad eò commodè congruunt, vt ibi per Thronum ea etiam, saltem per allegoriam, id quod in hoc quarto argumento tractandum suscepimus, intelligi posse videatur, quare præcipua quædam, quæ de hac sede, vel throno in Apocalypsi scribuntur (neque enim omnia persequi est necesse) commemorabimus, ac qua ratione B. Virgini conuenire possint, ostendemus.

Ea porro duodecim sunt, quorum septem priora, ca. 4. Apocalypsis, reliqua in alijs eiusdem libri locis continentur; de quibus tanquàm de duodecim leuueulis, qui thronum Salomonis eburneum; Reg. 10. ornabant, & tanquam de duodecim stellis, quibus Matæ regium diadema compactum esse scribitur Apoc. 12. eodem ordine agemus, hac enim occasione pleraque quæ ad laudes Virginis beatissimæ spectare, quæque cum ea tractatione congruere videbuntur, eadem Virg. bene iuante propositarum vitium imbecillitate persequemur.

Primum igitur, sedes hæc, seu thronus ante omnia à S. Ioanne in hac visione conspicietur, & recenietur.

Secundum, Deus optimus ab hoc throno denominatur, cum identidem sedens in throno appelletur.

Tertium, Iris similis visioni smaragdinae, diuinæ misericordiæ symbolum in circuitu Throni esse narratur.

Quartum, vigintiquatuor Seniores multis insignibus illustres Thronum ambire, & coronas ante thronum deponere dicuntur; in conspectu verò sedis tanquam mare vitreum simile crystallo esse describitur.

Quintum, quatuor illa animalia in medio, & in circuitu sedis esse dicuntur.

Sextum, de throno fulgura voces, & tonitrua procedebant.

Septimum, septem lampades ardentes, qui sunt septem spiritus Dei; ante thronum multitudo verò maxima Angelorum; in circuitu throni esse perhibentur.

Octauum, Christus Dominus Apoc. 3. vincti confessum in throno suo pollicetur. Apoc. 3.

Nonum, incensa multa de orationibus nimirum sanctorum omnium obrulit Angelus super altare aureum, quod est ante thronum Dei Apoc. 8. Apoc. 8.

Decimum, filius mulieris sole amictæ rapto est ad Deum, & ad thronum eius Apoc. 12. Apoc. 12.

Vndecimum, centum quadraginta quatuor millia, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, & sequuntur Agnum quocunque ierit, cantabant quasi canticum nouum ante sedem Apoc. 14. Apoc. 14.

Duodecimum, denique vox de throno Apoc. 19. exiit dicens, *Laudem dicite Deo nostro omnes, qui timetis eum pusilli, & magni.* & Apoc. 21. *Vox de throno magna auditur, qua dicebat, Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, &c.* Apoc. 19. & 21.

* *

VIR.

VIRGINEM DEIPARAM INTER PURAS CREATURAS in diuina prædestinatione præelectam, ac dignitate primam; primò etiam loco à Sancto Ioanne in hac visione recenseri.

CAPVT XIV.

In visione Apoc. sedes ante omnia recensetur.

UM cœli regiam à Deo sibi patefactam perlustraret. S. Ioannes augustissimo sedis Dei aspectu, veluti illectus, in eam primùm oculos, animumque conuertit; eamque ante omnia

tanquam relatu dignissimam describit: *Et statim* *fuit, inquit, in spiritu. Et ecce sedes posita erat in caelo. Quod in Deiparam Virginem sanctissimam singulari quadam ratione conuenit. Illa enim inter puras creaturas principem obtinet locum, quæ non hominum modò, sed Angelorum etiam omnium princeps, ac Regina existit; & in diuina prædestinatione post Christum, saltem intentione, & Dei propòsita omnium fuit, vt propterea meritò S. Ioannes, eam omnium primam conspexerit, atque in cœlestis cœnæ descriptione sub typo sedis omnium primam recensuerit.*

2 Quod autem in diuina electione Deipara secundùm Christum prima fuerit, atque aded inter puras creaturas dignitate principatum teneat, id accuratius hoc capite ostendendum erit: eius porro rei tractatio ducenda videtur ex illo, quod Proverb. 8. de diuina Sapientia dicitur: *Dominus possedit me in initio viarum suarum antequam quisquam faceret, nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram a iis omnibus colles ego paruriebar.* quod tamen Ecclesiastice dum in Missa Conceptionis Virginis id legit, veluti secundano sensu Virginis conceptionis accommodat: quod etiam faciunt plerique Auctores apud Camisium Li. de B. Virg. c. 11.

3 Videndam igitur in præsentia, quænam sint viæ Dei, quid etiam viarum Dei initium dicatur, quæ etiam ratione Deus Virginem in initio viarum suarum possederit, seu elegerit. Viæ igitur Dei, quibus progredi dicitur (vt omissam significationem illam, qua crebriò à David in Psalmis, præsertim in Psalm. 118. accipi solent pro Dei præceptis, quibus ad Deum accedimus) viæ inquam, Dei modi sunt, seu rationes, quibus Deus ad extra, vt Theologi lo-

quantur, procedit, & rebus creatis se communicat, seu in eis operatur; hæc enim communicatione quodammodo exire videtur Deus, nõ loci mutatione, sed noua effectus operatione, qua veluti de occulto prodit ad notitiã. Quare Augustinus serm. 59. de verbis Domini *Hoc est, inquit, exire Patrem familias, quod innotescere: quoniam qui in domo est, in abdito est, cum autem exire, videtur ab iis, qui foris sunt: Sed inuisibilia Dei Roman. 1. per ea, quæ facta sunt à creatura mundi intellecta conspiciuntur, per creaturas ergo innotescit, atq. aded exire dicitur. Deº. ideo*

*Psalm. 24. Vniuersa via Domini misericordia, & veritas. & Psalm. 144. iustus Dominus in omnibus viis suis; & statim exponendo quænam sint hæc viæ, subiicit: Et sanctus in omnibus operibus; quia in Dei operibus misericordiae, veritatis, & iustitiæ attributa præcipue reuertent. Quapropter Dionys. c. 9. de diuinis nominibus, explicans quid significet in diuinis scripturis Deum moueri, qui tamen est immobilis, Moueri, inquit, Deum pie existimare debemus non intuitu, aut commutatione, aut variatione; non mutatione loci, non motu recto; non conuersione, non eo qui ex utroq. constat, non motu mentis, non animi, non naturali, sed quod Deus in lucem profert, & conuertat omnia, omnibusq. prospicit modis omnibus. & præsens est omnibus, cum complexu omnium, qui vitari non potest, cum prouidentia sua progressionibus, cum actionibus. hæc Dionys. & Gregor. 1. 23. moral. c. 18. super illa verba Job 40. de Behemoth. *Ipse est principium viarum Dei, Quid, inquit, vias Dei nisi eius actiones accipimus, de quibus per Prophetã dicit, Isa. 55. Non enim sunt via mea sicut via vestra. Sandè in hoc loco Pieu. 8. Dominus possedit me in initio viarum suarum, vt vias has intelligamº esse creaturas, subiicit, Antequam quisquam faceret à principio, & de inde particulares creaturas recenset. Antequam, inquit, terra fieret, nondum erant abyssi, nec dum montes aquarum eruperant. &c.**

4 His positis, initium, seu principium viarum Dei pro diuersitate materiæ, de qua agitur

AUGUST.

ROM. 1.

PSAL. 24.

PSAL. 144.

DIONYS.

GREGOR.

JOB. 40.

ISA. 55.

PROVER. 8.

INITIUM

VIARUM DEI

QUID SIT

TUR.

B. Virgo post Christum dignitate prima omnium. Prouer. 8.

Missale Roman.

Camisius.

Deo Dei quid sit. Psalm. 118.

Iob. 40
Quomodo
Behemoth
seu Luci-
fer princi-
pium via-
rum Dei
sit.

Gregorius

Beda
Dmasc.

Iacob. 2.

Quomodo
iustus sit i
nitium ali-
quod crea-
tura Dei.

Prouerb. 8

Quomodo
intelliga-
tur Domi-
nus posse-
dit me de
filio Dei et
ut ho-
mo.

Ioan. 1.

Suarez.

tar, sumi debet: potest enim intelligi vel primum, ac præstantissimum opus in tota latitudine eorum, quæ Deus operatus est extra; vel primum in aliquo genere. Quocirca Iob 40. Behemoth, quem ad literam elephantem, vel draconem, maximum in locis humentibusdegentē per figuram autem Luciferum esse volunt, principium dicitur viarum Dei; animal enim illud inter reliqua bruta corporis vastitate, ac fortitudine principatum tenet: & similiter Lucifer juxta eos, qui cum Gregorio, & aliis, eum supremum fuisse Angelorum existimant, in sui creatione omnibus Angelis antecelluit; quare Gregorius loc. cit. *Principium, inquit, viarum Dei Behemoth (id est Lucifer) dicitur; quia nimirum cum cuncta creans ageret, hunc primum condidit, quem reliquis Angelis eminentiorem fecit.* ita Gregor. Eodem modo explicat Beda libro quæstionum q. 9. nisi malis cum Damasceno lib. 2. de fide c. 4. Supremum eum fuisse inferioris ordinis, quod non est hujus loci investigare: similiter Iacob. 1. Homo voluntariē verbo veritatis à Deo genitus cum ad gratiam justificantem admittitur, dicitur; *initium aliquod creatura eius*, quod nimirum dignitate alijs præstet: græcè enim habebetur ἀπαρχήν, quod significat initiationē, & primitias: primitiæ optimum quid sunt rerum, quarum sunt primitiæ.

Ex his in vestigandum est quid sibi velit illud Prouer. 8. *Dominus possedit me in initio viarum suarum*: sic enim hoc de sapientia increata filio Dei intelligamus, qui est primari⁹ tenus, sic duobus modis de filio Dei loqui possumus. primo modo vt Deus est. & tunc illud *(possedit)* significat Dei filium ab æterno in sinu Patris fuisse Ioan. 1. Et hoc in initio viarū suarum, id est ante omnes creaturas, per quem facta sunt omnia. & propterea subicitur: *Antequam quidquam faceret à principio ab æterno ordinata sum*, & c. Secundo modo dicta verba accipere possumus de filio Dei incarnato, id est de Christo vt homo est; vt fusc omnes Patres Græci & Latini exponunt, quos eruditè refert Suarez tom. 1. in 3. par. disp. 5. sect. 4. & tunc illis verbis significatur Christus, quatenus homo æterno Dei consilio præordinatus, vt caput, & finis omnium diuinorum operum sub ipso Deo; vt scilicet Angeli, & homines, & omnia propter Christum facta sint, quod egregiè probat Suarez, & ex his, quæ mox dicemus, perspicuum fiet.

6 Sed si verba hæc etiam Virgini per accommodationem aptare velimus, vt videtur face- re Ecclesia, quæ in Missa Conceptionis Epistolam ex hoc loco accepit, diligenter inquirendum nobis est, quomodo Christus quatenus homo est, sit initium viarum Dei, & quomodo in Christo Virginem possederit Deus, atque elegerit & quidem tribus modis plusquam genere diversis, vt animadvertit Cajetanus 3. par. quæst. 1. art. 1. Deus, qui est summum bonum, intelligi potest se creatis rebus communicare. Primus secundum ordinem naturalem in quo varii sunt eptium gradus, & ita libere creauit, & conseruat vniuersum; & naturas omnium entium. Alter secundum ordinem gratiæ supernaturalem, quo eleuat substantias intellectuales, & rationis participes in consortium diuinæ naturæ per gratiam quidem iustificantem inchoatiuè, consummatioè autem per gloriam, quæ Deum per essentiam clarè vident, eoque fruuntur. Tertius & supremus secundum vnionem hypostaticam, qua Deus naturæ creatæ communicat suam propriam personam secundum suam propriam substantiam, quam in se habet, sibi quæ & creatæ naturæ communem personam facit: est autem hic modus, quo summum bonum naturæ creatæ se communicare potest, summus, nec potest intelligi, vel excogitari maior communicatio, vt bene Cajetan. hic, & Suarez in commun. eiusd. art. Et ideo S. Tho. 3. part. q. 1. art. 1. ad probandam convenientiam incarnationis, assert hanc rationem, Quia scilicet natura Dei est essentia bonitatis: ad rationem verò boni pertinet, vt se alijs communicet, ex quo sic ratiocinatur: *Vnde, inquit S. Thom. ad rationem summi boni pertinet, quod summo modo se communicet, quod quidem maxime fit per hoc quod naturam creatam sic sibi coniungit, vt vna persona fiat ex tribus, verbo, anima, & carne sicut dicit Augustinus 13. de Trinit. hæc S. Thomas, in hoc autem loco Prouerb. 8. viarum Dei nomine non tantum opera redemptionis sed etiam simpliciter Dei opera ex Athanasio ser. 3. contra Arianos accipere debemus.*

7 Quare ex his rectè colligimus in tota entis latitudine, perfectione, ac dignitate, communicationem per vnionem hypostaticam esse præstantissimam, atque ad eod simpliciter esse initium viarum Dei. Præterea non tantum ratione vnionis hypostaticæ, qua natura creatæ personæ diuinæ vnita ad summam personæ

Quomodo
accomoda-
tur Vir-
ginis Demo-
nus possi-
dit me.
Missale
Romanū
Tribus mo-
dis Deū
creaturæ
communi-
cat.
Cajetan.
Primo in
ordine na-
tura.
Secundo in
ordine gra-
tia.
Tertio in
ordine vn-
ionis hy-
postatica.
Cajetan.
Suarez.
S. Thom.
Rom.
Epi.
Augustin.
Prouerb.
Athanas.
Vnō hypo-
sticā vn-
tissima vn-
um cōmū-
nicatiōis.
Cone-
dunt.

*Christus
est causa
honorum*
personæ divinæ unitæ ad summam dignita-
tem euehitur, dicimus Christum etiam ut ho-
minem simpliciter, initium esse etiam Dei,
& omnium excellentissimum, sed etiam quia
per ipsum omnia bona reliquis communi-
cantur: & quia, ut diximus, omnium rerum
caput est, & finis in quo, & propter quem
Deus omnia condidit. De quo vide Ephes. 1. &
Coloss. 1. Quod licet longiore[m] exigeret tra-
ctationem, nos tamen ex sacra Theologia
quædam ponentes, id breuiter explicabimus,
& confirmabimus; reliqua in scholis fusius dis-
putanda relinquentes. Prædestinatio igitur
est maximum beneficium, quod creature
rationis participi à Deo confertur; est enim
ex S. Thoma 1. par. q. 23. præordinatio rationalis
creature in fallibiliter in finem beatitudinis,
quæ cum sit fruitio Dei, habet ex D. Thoma
1. par. q. 25. art. 6. ad 4. quandam dignitatem
infinitam ex bono infinito, quod est Deus: &
ex hac parte (ait S. Thom.) non posse fieri
aliquid melius beatitudine, sicut non potest
esse aliquid Deo melius.
8. Ac verò prædestinatio Christi, qua ad
Rom. 1. Prædestinatus est filius Dei in virtute:
id est, ut explicat S. Thomas 3. par. q. 24. art. 2.
qua humanæ nature per gratiam vnionis
collatum est, ut filio Dei in persona vniretur:
Prædestinatio (inquam) Christi, quo ad effe-
ctum, exemplar est nostræ prædestinationis,
ut ibidem artic. 3. notat S. Thomas ex illo ad
Rom. 8. Quos præcisiuit, hos & prædestinauit
conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse primo-
genitus in multis fratribus.
Præterea Christi prædestinatio ex art. 4.
est causa nostræ prædestinationis, quoniam
ab æterno Deus prædestinauit nostram sa-
lutem per Christum complendam: ideo E-
phes. 1. Prædestinauit nos in adoptionem filiorum
per Christum in ipsum: id est propter ipsum,
fuit enim Christus causa meritoria non so-
lum nostræ iustificationis, quod docet sa-
lum Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 7.
sed etiam consummationis gloriæ, ut fuse
probat Suarius tomo 1. in 3. part. disput. 41.
sect. 1. inter alia ex illo Tit. 3. Ut iustificati gra-
tia ipsius, hæredes sint secundum spem vitæ æ-
ternæ: nec propterea in adultis respectu glo-
riæ excluduntur merita ipsorum, quæ tamen
ex gratia etiam ipsius proficiuntur: ideo
Conc. Tri. omnia petimus à Patre per Christum, qui
est caput Ecclesiæ, & ut ait sacrum Conci-

lium Tridentinum sessio. 6. capit. 16. iugiter
iustificatos virtutem influit, quæ virtus bona
eorum opera semper antecedit, comitatur,
& subsequitur, & sine qua nullo pacto Deo
grata, & meritoria esse possent. factus omni-
bus obtemperantibus sibi causa salutis æter-
næ.
9. Adhæc ex 3. part. quæst. 8. art. 1. & 4.
Christus est caput Ecclesiæ, quæ ex homini-
bus, & Angelis constat. & art. 5. vult S. Thom.
Ecclesiæ corpus constitui ex hominibus, qui
fuerunt à principio mundi, vsque ad finem:
quare etiam ipsius Adam in statu innocen-
tiæ Christus erat caput, præsertim quia A-
dam in eo statu ex S. Thoma 2. p. quæstio. 1.
art. 7. & 3. par. quæst. 1. art. 3. ad 5. cognouit
Christum, & explicitè credidit in eum. De
Angelis verò Albertus Magnus in 3. distin.
13. quæst. 0. 2. Christum vult esse caput An-
gelorum quo ad influxum gratiæ, & gloriæ.
& Augustinus in Psalm. 36. conc. 3. sub initio:
Omnes, inquit, qui ab initio sæculi fuerunt iusti,
caput Christum habent: & in eius fide & ipsi sa-
nati sunt, in cuius & nos: ut esset & ipse totius
caput Ciuitatis Ierusalem omnibus connumeratis
fidelibus ab initio vsque in finem: a iustis
etiam legionibus, & exercitibus Angelorum, ut
fiat illa vna Ciuitas sub vno Rege. Ita Augu-
stinus. Quibus verbis indicat etiam Ange-
lis, sicut & nobis collatam gratiam, & glo-
riam per Christum caput illorum. Sanè
Bernardus sermone vigesimo secundo in
Cantic. quærens An Angeli fuerint redem-
pti. Qui erexit, inquit, hominem lapsum, dedit
stanti Angelo ne laboretur fuit enim Christus v-
trique redemptio saluans illam, seruans istum.
An autem in rigore Angeli propter hoc di-
ci possint redempti, non est huius loci, satis
tamen est ex Bernardo gratiam, qua Angeli
non ceciderunt, fuisse per Christi merita.
Et S. Thomas in Ioan. 2. omnem gratiam om-
nium hominum, & omnium Angelorum à
Christo pendere vult: Plenitudo, inquit,
gratiæ, quæ est in Christo, causa est omnium gra-
tiarum, quæ sunt in omnibus intellectualibus crea-
turis. & illud: De plenitudine eius omnes accepimus
(ait) denotare efficaciam gratiæ in om-
nibus hominibus, & omnibus Angelis. ita
etiam Hieronymus super epistolam ad Ephes.
cap. 1. & 4.
10. Ex his etiam inferitur, prædestinatio
nem Christi intelligi in priori rationis ante
Christi præui-

*Christus
est caput
Ecclesiæ,
& per se
ipsum col-
lata est
gratia ho-
minibus,
& Angelis
S. Thom.
Albert.*

Augustin.

Bernard.

*S. Thom.
Ioan. 2.*

*Ioan. 2.
Hieron.*

*Prædesti-
nem Christi
præui-*

ante præu-
sum origi-
nale pec-
catum.

præuifum originale peccatum; tum quia Angelorum prædeftinatio, & peccatum intelligitur ante præuifum originale peccatum, cum peccatum diaboli tenantis Adam fuerit occasio ruinæ illius: cum ergo Angeli habuerint gratiam dependenter à meritis Christi, præintelligitur Christus eorum prædeftinationi: Tum etiam quia prædeftinatio videtur prior reprobatione; quod licet non habeatur expreffè in S. Thoma; tamen in hoc inclinare videtur 1. part. quæft. 23. artic. 5. & 6. & quæft. 6 de veritate art. 2. ad 9. ubi quærens cur Deus eligat hunc, & illum reprobet; respondet, Deum ex fua bonitate eligere electos, & propter peccatum reprobare; led diuina bonitas eft prior fecundum rationem; fi ergo prædeftinatio eft prior fecundum rationem reprobatione, ergo & præuifione peccati originalis, propter quod reprobantur paruuli decedentes fiue baptifmo, ergo & prædeftinatio Christi cum fit caufa noftre prædeftinationis, præintelligitur præuifioni peccati originalis.

Christus
Adam non
peccante
fuiſſet in-
carnatus.
S. Thom.
Alenſis.
Albertus.
Scotus.
S. Thom.

11. Ex hoc quoque infero etiam fi Adam non peccaffet; futurum fuiſſe, vt Chriſtus in carnaretur quod licet à S. Tho. negetur; probabilius tamen illud exiſtimo cum Alenſi 3. part. quæft. 2. membr. 13. Albert. in 3. diſt. 10. arti. 4. Scot. in 3. diſtinct. 7. & 19. & aliis Et ratio eſt, quia potiffima Incarnationis congruentia, quam assignat S. Thomas 3. part. quæft. 1. art. 1. Quia, inquit, ad rationem ſummi boni pertinet, quod ſummo modo ſe communiſet, quod quidem maxime fit uniendo ſibi naturam creatam, ita S. Thomas. Hæc, inquam congruentia, ſed ratio vim habet etiam Adamo non peccante. Præterea Adam eo noui Incarnationem, dixit enim; Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adheret uxori ſua, & hoc, dicit Apoſtolus ad Ephel. 5. Sacramentum magnum eſſe in Chriſto, & Eccleſia vnde in ſent. S. Thomas 3. part. q. 1. art. 3. ad 3. & 2. p. quæft. 2. artic. 4. Adam in ſtatu innocentie non ignoraffe hoc Sacramentum, & habuiſſe fidem explicitam in Chriſtum, ſecundum quod ordinabatur in conſummationem gloriæ; & addit non fuiſſe præſcium peccati futuri; ergo cognouit veram, & ſufficientem cauſam Incarnationis; quæ prior, & vniuerſalior independens eſt à peccato originali, & diuina bonitati conſentanea. Quod ſi aliquot ſcriptura-

Genef. 2.
Ephel. 5.
S. Thom.
Adam in
ſtatu in-
nocentia
cognouit
Chriſtum
in carnata-
dum.
Cur ſape
dicatur

rum teſtimonia, & ſanctorum Patrum auctoritates dicant Chriſtum in remedium peccati veniſſe, illa ſane explicant rationem cur Chriſtus venerit paſſibilis ad conuendandam Dei in nos peccatores eximiam charitatem. Verum ſatis ſit de hoc aliquid attigiſſe, propter ea, prædicturi ſumus de beata Virgine: vberior enim huius quæſtionis tractatio non eſt præſentis diſputationis.

Chriſtus
in carna-
tus pro-
pter pec-
catum.

Ex his ergo habemus Chriſtum quatenus homo eſt, non ſolum ratione vniõnis hypotaticæ, quæ eſt præſtantiffima Dei communicatio naturæ creatæ; ſed etiam quia eius prædeſtinatio cauſa, & ſons eſt omnis boni in aliis, ſimpliciter abſolutè dici principium viarum Dei, quod autem Chriſtus caput ſit, & ſinis omnium, videndus eſt Suarez loco ſupra citato, qui optimè & auctoritate, & rationibus hoc demonſtrat.

Chriſtus
vniõnis
hypotati-
cæ ſons
eſt omnis
boni
in aliis,
ſimpliciter
abſolutè
dici
principium
viarum
Dei.

12. Cum autem Deus ex Theologorum ſententia cum D. Thoma 3. part. quæft. 4. artic. 3. naturam etiam Angelicam ſibi vniõis potuerit; nuſquam tamen Angelos apprehendit. Heb. 1. ſed humanam naturam ſibi vniõis re complacuit propter congruentias, quas assignat Theologi 3. part. quæft. 4. art. 1. & Angeli. q. 1. art. 1. inter quas eſt illa, quam tradit Damascenus orat. 1. de Natiuit. B. Virg. Nam cum homo, inquit, media quadam inuenit mentem, & materiam ſede conſtitutus rerum omnium conditarum, tam viſibilem, quam inuiſibilem, nodus, ac vinculum ſit profectio etiam artifex Dei Verbum humana natura copulatum per eam cum vniõis rebus conditus vniõis eſt. Ita Damascenus quod vt magis explicetur, adinueniendum eſt ex Caietano 3. part. quæft. 1. art. 1. & Suariorum in Comment. eiuſdem art. & diſput. 3. art. 3. Deum humanam naturam potius, quam aham quamcumque aſſumpſiſſe, vt ſic honore afficeret totum vniõis; in quo ſunt quatuor gradus entium, nimirum eſſe, viuere, ſentire, & intelligere, qui in homine continentur, vt propterea homo à Philoſophis Microcoſmos, paruus videlicet mundus, appelleretur; & vt bene dicit Gregorius homil. 24. in Euangelia in illa verba, Prædicatè Euangelium omni creature: Omnis, inquit, creatura nomino ſignatur Homo. omnis autem creatura aliquid habet homini; habet namque commune eſſe cum lapidibus, viuere cum arboribus, ſentire cum animalibus, intel-

S. Thom.
Cur Deus
naturam
ſibi vniõis
humanam
potuerit
re complacuit
propter congruentias,
quas assignat
Theologi.

Damaſco.

Caietan.
Suariorum.

Homo cui
dicatur
microcoſ-
mos continet
quatuor gra-
dus entium
Gregor.

Gregorius intelligere cum Angelis, Idem lib. 6. moral. cap. 6. inter Dei mirabilia enumerat: Quod hominem, inquit fecerit, ut ita dixerim, in brevis colligens munera alterum, se rationalem & cap. 7. Vniuersitati, inquit, nomine Homo significatur, quia in ipso & vera species, & magna communio vniuersitatis ostenditur: habet etenim esse viuere, sentire, & intelligere, seu discernere, quibus cum omnibus creaturis communicat. ita ex Gregorio. Hoc ipsum etiam de paruo mundo animaduertit Damasus lib. 2. de fide cap. 12. Quare Deus humanam naturam assumendo, omnes creaturas quodammodo sibi peculiariter copulauit, & hoc nonnulli ex iustitiam a D. Paulo indicatum cum dixit ad Ephes. 1. *Omnia in Christo instaurata, quæ quæ sit, in cælis, & quæ in terra sunt.* illud enim in instaurata, in græco legitur ἀνωκαταστάσις, quod est recapitulare, & ita legit Hieronymus in illum locum, quamuis hoc recapitulare, aliter etiam explicari possit: Hieronymus enim ait: *Sicut multi numeri in unam summam supplicantur, vel quod laicus disputatum est, breui postea sermone comprehenditur, ut omnia (id est inuisibilia, & visibilia creatura, quæ aduentum filij Dei pollicebantur) in Christo sunt recapitulata, & omnia in eo tenemus.* Vel, ut indicat Irenæus lib. 1. aduersus hæres. cap. 28. *In Christo cum humanitas: am suscepit, omnia recapitulantur, res valde distantes coniungendo, cum Deus inuisibilis, incomprehensibilis, impassibilis, factus est visibilis, comprehensibilis, & passibilis, & Verbum homo factum.* ita Irenæus. Vel ex Chrysostomo, & Theophylacto ea, quæ inter se erant valde separata, ut Angeli, & homines sub Christo capite vnum quodammodo sunt effecta.

Cur Deus incarnari voluit ex Maria. 13. His positis, ad Virginem, cuius causa potissimum hæc est instituta disputatio, propius accedamus. Sanè cum Deus naturam humanam, quam sibi vnire decreuerat, multis modis assumere potuisset, placuit tamen ei ex Matre Virgine illam accipere, quod eleganter Augustinus libr. 14. de Trinitate, cap. 18. his verbis docet: *Poterat vniue Deus hominem aliunde suscipere, in quo esset mediator Dei, & hominum: non de genere Adam, qui peccato suo genus obligauit humanum. Si autem ipsum quem primum creauerat non de genere creauit, alacrius: sed melius iudicauit de ipso, quod fuerat viduum, genere assumere hominem Deum, per quem generis humani vincteris inueni-*

cum: & tamen ex Virgine eius conceptum spiritus, non caro, fides, non libido prænensit. hæc Augustinus, de quo vide S. Thomam 3. part. q. 3. art. 4. & S. Antoninum 4. part. tit. 15. cap. 12. §. 2.

Ex quo colligo Christum, ut bene ait Suarez tom. 2. in 3. par. disput. 1. sect. 3. non tantum per se prædestinatum, ut hominem, sed etiam ut filium hominis, nimirum ut modus huius Incarnationis fieret in utero Virginis, atque ad eam ut Deus haberet Matrem in terris, quo fit, ut Mater in diuina prædestinatione à filio distincta non fuerit, & ideo merito Virgo dicere potest *Dominus possedit me,* id est elegit, & quasi in pacifica possessione absque vlla prorsus rebellionem *possedit me in initio viarum suarum,* cum scilicet statuit communicare se per vnionem hypostaticam, quæ, ut diximus, propter summam excellentiam, & quia omnia bona communicata sunt per eam, initium est viarum Dei, tunc etiam elegit me, ut essem Mater Christi, atque ita licet omnes prædestinati simul ab æterno fuerint electi, tamen secundum ordinem quandam rationis Virgo post Christum prima omnium tanquam Mater ipsius ad illam, quam obtinet gloriæ sublimitatem, prædestinata intelligitur, atque inter omnes præelecta, ut esset Mater Dei. Hoc quoque docet apertè S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 14. §. 3. vbi ex Alberto Magno super missus est, dicit Virginem esse Matrem omnium propter quatuor. Primo, quia genuit omnes Sanctos spiritualiter. Secundo, propter curam, quam gerit omnium. Tercio, dignitate: quia, inquit, est primogenita ante omnem creaturam, & est excellentissima creaturarum. Quarto, prioritate prædestinationis: ipsa enim, inquit, ante secula prædestinata est, ut esset, ex quo rearendum fuit omne creatum, & sic dicitur de ea Prover. 8. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, id est in principio operum suorum, ut sim prima omnium, quæ pura creatura sunt.* hæc S. Antoninus, vbi illud animaduertendum, prædestinationem Virginis dici priorem prioritate non quidem temporis, omnes enim, qui prædestinati sunt tuere ab æterno prædestinati simul, neque loquitur Albertus de prioritate secundum dignitatem, id enim in tertia prioritate iam asseruerat, ergo de ea prioritate, quam superius diximus, intelligit, quod patet, & ex explicatione sua, & ex auctoritate ducta

S. Thom.
S. Antonin.
Suarius.
B. Virgo prædestinata post Christum ante omnia.
Prover. 8.
Net ande doctrina S. Antonini, & Alberti.
Prover. 8.

S. Antonini. ex cap. 8. Prouer. unde id probat. Idemque dixerat S. Antoninus eodem titul. 15. cap. 2. Quod autem Deus Virginem beatissimam tanquam suum domicilium singulariter possederit eleganter indicat S. Cyprianus sermo de Natiu. Christi: *Nec recesserat inquit, a venerabili pectore matris Spiritus sanctus ad uerbum Gabrielis elapsum: Possidebat domum suam, & Templum, quousque sibi consecrauerat adornabat.* hæc ille.

Apo. 4. 14. Hinc factum est, ut S. Joannes in curiæ ecc. estis delectatione sedem Dei, quæ Virginem significat, tanquam omnium secundum Christum præstantissimam, & primam, primo loco posuerit; præfertim, quia si ad Theologicam trutinam res omnis reuocanda sit, beatissima Virgo Deipara propter eximiam suam, ac singularem dignitatem, in tota rerum uniuersitate, siue homines, siue Angelos spectes, prima persona creata simpliciter, & absolute haberi, ac prædicati debet: Cum Christus Dominus, cui uniuersa concedit, licet humanam naturam creatam habeat, quæ suæ Genitrici longè præstat; Persona tamen sit increata Quocirca Deipara hujus Principatus ratione, quo omnibus personis creatis longè multumque præcellit, jure optimo illud Ecclesiastici 24. efficere potest: *in omni populo, & in omni gente Primatum habuit:* & nos eam juxta editionem uulgatam ex Sapientie cap. 7. omnibus Priorum prædicare debemus, sic enim ibi dicitur: *Est enim hæc speciosior sole, & super omnem dispositionem stellarum luci comparata inuenitur Prior: quæ uerba Deiparæ eleganter accomodat Bonauerura in speculo cap. 3. cum enim locum hunc Sapient. 7. ad ostendendam Deiparæ puritatem, peccati omnis immunem, attulisset, subiicit: *Quidam legunt hic, Prior, quidam purior, Virumque Maria stella nostra competit. Maria enim est prior, id est potior, sine dignior: Maria etiam purior est sole, & stella, & luce: quia iam dignitas, quam puritate solem, & stellam, & omnem lucem superat corporalem: imo etiam spiritualem, id est Angelicam creaturam, de qua dicitur, Diuisit Deus lucem à tenebris, id est Angelos sanctos à cadentibus, hæc utique luce Angelus Prior, & purior est Maria, prior dignitate, & purior sanctitate. Unde Anselmus exclamans ait: O benedicta super mulieres, quæ Angelos vincis puritate, sanctos superas pietate. hæc Bonauer. Quo circa Ephraem orat. de Deipara, agens de ea: *Omnibus, inquit, superis exercitiis gloriosior,***

omnium Sanctorum, ac Virginum corona ob fulgorem inaccessa, omnium Princeps, omnium Dux sacratissima puella, per te reconciliatus sumus Christo Deo meo hæc ille.

Addi potest, Virginem intelligi electam per se, & absolute ad talem gloriam, & Matris Dei dignitatem ante præuicium originale peccatum: & licet ex hoc non pendeat instituta à nobis disputatio (quamuis enim electa intelligeretur post præuicium originale peccatum; satis tamen nobis esset, Virginem secundum Christum primam, & ad celsum præ reliquis omnibus locum prædestinatam esse, atque ad summam maternitatis Dei dignitatem electam, quod supra ostendimus) ad majorem tamen Virginis excellentiam illud etiam ostendimus: ita enim proportionaliter de Virgine docent omnes, qui incarnationem Christi dicunt præordinatam in priori signo rationis, quam præuicium sit originale peccatum: ut uidere est apud Suanum loco citato, & Galatinum ibi. 3. de Arcanis catholice ueritatis. 2. in 1. quod rectè colligunt, Christus enim prædestinatus est, ut filius hominis, ergo in diuina electione Mater non fuit diuisa ab eo. Deinde 3. part. disput. 2. sect. 4. omnes prædestinatos ad gratiam, & ad gloriam fuisse electos ante quam intelligatur præuicium originale peccatum, ergo multo certius de Deipara id affirmatur, cum ejus electio sublimior sit, & ad majorem Dei gloriam perineat. Denique ex hoc etiam Dei beneficium erga genus humanum illustrius apparet, quod non tantum humanam naturam hypostatice, etiam Adam non peccante, assumere uoluerit, uerum etiam eodem modo personam humanam creatam, quantum in ratione personæ capax fuit, honore afficere decreuerit, tribuendo illi, ut esset Mater Dei, quæ ex S. Thoma 1. part. q. 25. artic. 6. ad 4. habet quandam dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est Deus, cuius est mater.

15. Ex dictis sequitur rectè Virgini accommodari ea, quæ eodem cap. 8. Prouerborum ex persona ejusdem Virginis subiiciuntur. *Ante congruit omnes colles, inquit, ego paruriebar: id est in antecursum rationis ante Angelorum sanctorum electionem (qui sunt ueluti colles altissimi, cum tum etiam propter naturæ, tum etiam propter gratiæ sublimitatem) ego per prædestinationem quæ sequitur*

parturiebar: Nondum erant abyssi: id est nondum intelligebatur præsum originale peccatum, quod est velut abyssi obscure, profundissima: Et ego iam concepta eram. & Eccl. 24. Ab initio, & ante secula creata sum: quod patet Virgini propter suæ prædestinationis præstantiam aptatur. Hinc est, quod Cant. 6. dicitur: Electa est sol: tum quia in sui prædeterminatione, atque electione non fuit distantia a filio, qui sol iustitiæ dicitur Malach. 4. Tum etiam, quia in ea electione soli iustitiæ Christo fuit suo modo, quam similitudo: ut enim ille Rom. 1. Præfiguratus est filius Dei: & quatenus homo abique vitiis: electi macula, omnique gratia plenus, Electus ex millibus Cant. 5. ita Virgo sanctissima prædestinata est mater Dei, & ab omni peccati labe immunis una electa Genitrici suæ Cant. 6. Et gratia plena. quod Angelus Gabriël dicens in ista annunciatione eidem significavit.

Cant. 6.
Virgo dicitur electa
Et quare
Malach. 4.
Rom. 1.
Cant. 5.

Cant. 6.
Luc. 1.

Bernard.

In officio
natiuitatis
Sedulo
hul. 6. 2.
Cant. 6.

Luc. 1.

Bernard.
dicitur.

Cant. 6.
Glossa.

Virgo
primogenita
in cruce vulnerasti sororem meam. & subinde hinc est
fuit: & Bernardus; Nam in cruce Redemptoris
magis pro filio suo Iesu fuit. B. Virgo, & plus pro ipsa redit

menda venit, quam pro omni alia creatura. Idem ipsa reddere indicat Rupertus lib. 2. in Cantica. quare ex Anselmo cap. 4. de Virg. excell. Amor, quo Deus Virginem dilexit, ex quo bona cuncta in creaturam promanant, inexplicabilis est, nec ab illo homine, vel Angelo comprehendi valet: Potestne quæso, inquit Anselmus, ullus hominum, aut Angelorum istius amoris immensitatem penetrare, vel dignitatem honoris illius quicquam cogitare percipere comparabilem. Et S. Cyprianus item. de Christi Natiuitate propter insignem illius præelectionem per excellentiam, eam Vas electionis appellat. Et Andreas Hierosolymitanus orat. de Assumpt. loquens de Virgine: Hæc est, inquit, declaratio profundorum diuine incomprehensibilitatis: Hic est copus, qui excozatus est ante secula. Porro sicuti Sauli, quia Rex futurus erat, & puero eius i. Reg. 9. datus est in mensa locus in capite eorum, qui fuerant imitati, & Armus illi seroatus est ad velleandum: ita Virgini, quia Christi Genitrix futura erat, primus locus, par que amplissima honorum omnium tributa fuit.

16 Hæc adeo Virginis amplissima dignitas, & in rebus omnibus omnium ordinum principatus in diuinis oraculis multis figuris adumbratur, Ipsa enim, ut est apud Franciscum Mayronem in sermone de creatione anime Virginis, Luce illa significata est, quæ primo verbo, quod dixisse legitur Deus Gen. 1. Fiat, inquit, lux, tanquam creatorum sensibilium speciosissima, procreata est, quæ sua pulchritudine, & fulgore tenebras depellit, rebusque omnibus decorem affert, neque enim sine luce aliquid videri potest. Quare Poëta de tenebris, quæ efficiunt ne res cerni possint, sic scribit.

Et rebus non absulit aera colorem.
At verò per lucem iterum conspicit omnia
que sunt, ideoque in Hymno Ecclesiæ sic canitur
Cælum terræ sciundiar
Per cussu solis speculo
Rebus ipsam color redit.
Vultu mentis sideris

Lux quoque intuentes lætificat, ideoque in Esther. 8. gura Virginis dicitur Esther 8. Iudæis autem Desparata noua lux oriri visa est gaudium, honor, & triplex noua in mundum: fulgor enim huius virginis lucis spiritualis mundi tenebras depulit, per eam Dei opera, & magna innotuerunt, ut dicebat Cyrilus. Et illud orat. & in Nestonum, & nos e. 17. & 27. Cap. 17. dicemus.

B. Virgo in luce, quæ primocreatura est figuratur.
Mayro.
Gen. 2.

Virg. lib. 6. Eneid. Gf. Beck. serm. 4. an. lator.

181

Cap 27
S. Bernar.
Anus.
Maria
Stella
Eccles. 10.
Bernard.

Hinc est, quod S. Bernardinus tom. 3. sermo. 1. de glorioſo nomine Mariæ art. 1. cap. 3. de B. Virgine, ait, dei poſſe illud Eccleſ. 50. Quasi ſtella matutina in medio nebula: quoniam velut fulgida ſtella proceſſit eſſugans tenebras, de qua Bernardus homil. 2. ſuper matius eſt: Iſta eſt nobilis ſtella Iacob, cuius radius univerſum mundū illuminat: cuius ſplendor præfulget in ſuperis, & inferos penetrat: terras etiam per luſtrans, & calefaciens magis mentes, quam corpora fouet: viriſtates, excouit vitia. Addit S. Bernardinus loco citato: In perſona, inquit Virginiſ Eccleſ. 24. ait: Penetrabo inferiores partes terræ, ſcilicet quæ ſunt frigida, & obſcura, & aſpiciam, ſcilicet cæcæ oculis miſericordia, omnes dormientes, id eſt, acoſ, & negligentes, & illuminabo omnes ſperantes in Domino, id eſt, illuminatione mea faciã, quod cognoſcant Deum, & ſperent in eo. Ita S. Bernardinus.

107. 92.

Deiparæ etiam gaudium annunciauit univerſo mundo, quare meritò in tribus illis Job filiabus pulcherrimis præſtantiffimæ huius Virginiſ pulchritudo, & dignitas coloratur, quarum una Job 42. dicta eſt Dies, altera Caſſia, tertia Cornuſtibij, & myſticè animæ ſpiritualia ornatum indicant. Quæ enim appellata eſt, Dies, morum claritatem, & ſplendorem ſignificat; Caſſia fragrantiam, & boni exempli ſuaque olentiam, Tertia verdè Cornuſtibij in æſtimabilem animæ ſanctæ decorem, ac pulchritudinem, quaſi eſſet ornatus ipſe, qui ſtibio à mulieribus comparatur: Ita Virgo ſanctiſſima una in ſe hæc omnia eminentiſſimè complexa eſt, ſed peculiariter, quod ad noſtram diſputationem facit, dicitur Dies, obſplendorem, quia in ſe lucida, alijs præluceat, eoque colluſtrat, ac ſuauiſſima pulchræ dilectionis, & agnitionis luce perfundit, ſingulari Dei providentia mundo attributa, de qua illud dici poteſt, quod de naturali hac, & omnium oculis expoſita die protulit David Pſal. 118. Ordinatione tua perſeuerat dies.

Pſal. 118.

B. Virgo in
Arca fæ-
deris
pata pro-
pter ſuum
primatum
Exod. 25.
Beda.
Rupertus.

17 Hæc Virginiſ præſtantia in Arca fæderis, per quam Virgo figurabatur, ut ex Damasceno, & alijs cap. 3. & 5. diximus, ſignificata deſcribitur. Arca etenim fæderis in Tabernaculo à Moſe erecto Exod. 25. inter ea, quæ ad Dei cultum ſpectabant, omnium primò, ut notat Beda libr. 1. de Tabern. cap. 4. ſic iube- tur à Deo quod idem animaduertit Rupertus: Principio, inquit, ſanctuarij compingitur Arca, & in Templo Salomonis, quemadmodum in

Moſi Tabernaculo inter ea, quæ ad templum pertinebant, menſam nimirum panum propoſitionis, Candelabrum, Altare thymiãmat, Altae holocauſtorum, & cætera, ipſa Arca principem dignitatis locum obtinebat, quod ex loco ejus nobiliſſimo facile colligitur, erat enim collocata in medio intra ſancta ſanctorum, habebatq; proprietatum, unde Deus reſponſa dabat: ſimiliter & Virgo in corpore myſtico ſanctæ Eccleſiæ, cui caput eſt Chriſtus, per collum aptiſſimè ſignificari ſolet, quod ut loco, ſic & dignitate proximum eſt capiti, & reliquis omnibus membris eminet, quoniam Virgo ſanctiſſima loco, & dignitate Chriſto maxime propinqua reliquis omnibus præſtat.

18 In titulo quoque Pſalm. 47. cuius initium eſt: Magnus Dominus, & laudabilis nimis, (quem ad Virgine per Civitatem Dei noſtri ſignificatam pertinere capitul. 4. & 5. diximus, & cap. ſeq. dicemus) non obſcurè Deiparæ præ alijs dignitas eximia indicatur, ſic autem habet Pſalmus Cantici filijs Coræ Secunda Sabbathi, quemadmodum enim titulus Pſalm. 23. ubi legimus Prima Sabbathi Pſalmus David, i- pſi Chriſto capiti tribuitur, ut animaduertit Auguſtinus in Pſalm. 23. & in Præfat. Pſalm. 47. Prima enim Sabbathi Deus lucem fecit, eamque diuſit à tenebris, quod ſpiritualiter factum eſſe docet idem Auguſtinus, cum Prima Sabbathi, quæ propterea Dominica dicitur, Chriſtus à mortuis reſurrexit, ita in Secunda Sabbathi, quæ feria ſecunda vocatur, in qua firmamentum eſt factum, Virgine ſanctiſſimam, quæ proxime Chriſtum ſequitur, quæque ex ijs, quæ diximus cap. 3. & 5. Cœlum appellatur, meritò intelligimus, & licet Auguſtinus Secundam Sabbathi Eccleſiam Chriſti in ſanctis intelligat, quod non negamus, Ratio Auguſtini eſt: Quoniam, inquit, ſancti ſcripti ſunt in cœlo, & tentationibus minime cedunt, ſed firmi ſunt, ut propterea firmamenti nomine digni conſeantur. (hoc tamen multò magis de ſanctiſſima Virgine dicemus: Tum quia Pſalmus totus in Deiparam mirum in modum quadrat, tum quia firmitatem ipſa præ omnibus eſt adepta, ut capit. 7. oſtendimus, ita ut Firmamentum jure optimo appellari poſſit, tum quia poſt Chriſtum in diuina prædeſtinatione dignitate omnibus præcellit, atque ad eum nomen in cœlo, nobiliſſimo modo deſcriptum inuenitur: Tum deni-

denique, quia ipsa est Ecclesie pars omnium nobilissima, & veluti collum Christo capiti vicinissima, atque ita quæ de Ecclesia dicuntur, eidem præcipue accommodantur. Quo circa in Secunda Sabbati, quæ Primam Sabbati, in qua Christus intelligitur, immediatè consequitur, aptissime sanctissima Virgo Christo coniunctissima exprimitur.

Hic etiam addere possumus & illud, hebdomada nimirum dies, à Planetis, qui prima eius diei hora dominium hadentè lumpfisse nomen iuxta Attronomos, teste Claudio in primam capit, spheræ, vbi de ordine spherarum celestium agit, singulis enim Planetæ singulis horis suo ordine, qui semper recurrit, præesse dicuntur, quod quàm verum sit negat Clavius esse ilius loci disputare. Ioannes tamen Xiphilius in compendio Dion. libr. 36. in Pompeio, ab Ægyptis hoc institutum mansisse affirmat, quare, & septem hebdomadæ dies hoc ordine servato ab iisdem planetis nomen inveniènt. Quibus positis, si hoc etiam spectemus, iure optimo prima sabbati, quæ est dies solis, & secunda sabbati, quæ est dies lunæ, tribuuntur Christo, qui Malac. 6. Sol iustitia vocatur, & Deipara, quæ Cant. 6. & alibi, sæpe Lunæ comparatur, quare rectè habetur Habacuh 3. Eleuatus est Sol, & Luna sicut in ordine suo, hoc est, vbi Christi dignitas mundo per Apostolorum prædicationem innotuit, illico & eius Genitricis præstantia omnibus fuit cognita, atque perspecta, & sicut Luna, tamen si sui altera tantum parte lumen à sole accipit, ita Deipara Christo iole iustitiæ splendidissimo amicta omni ex parte luce coruscat.

Clavius, Ioan. Xi. philius,

Malac. 6. Cant. 6.

Habac. 3.

B. Virgo sicut prima recensetur hoc visio-

Apo.

iori lumine gloriæ, ac proinde in maiori beatitudine sic prædita, quàm vniuersi omnes, etiam si omnes omnium beatitudines in vnum cumulum conferantur. Ex ipsa Dei maternitate, vt ex D. Thoma diximus, dignitatem quandam assequitur infinitam: propter quàm si omnes creatura (inquit Bonauentura in 1. dist. n. 44. in exposit. tex.) quàmuis cumq; ascenderent in gradibus nobilitatis, essent præsentè, omnes deberent reuerentiam Matri Dei. Et propterea Virgo ex Petro Damiano sermone de Assumptione sua præstantia reliquos ita superat, vt quasi stellæ iuxta solem non appareant: In illa enim, inquit Petrus Damianus, superat ipsa inaccessiblei luce præluens Virgo sic virorum que spirituum, id est hominum, & Angelorum hebetat dignitatem, vt in comparatione Virginis sol supra nec possit, nec debeant apparere. & B. Laurentius Iustinianus de Natiuit. Virg. Nullus, inquit, mortalium, quàmuis doctorum celestium numerositate sit præditus, Virgini vales coequali, Patriarcharum, & Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, omniumq; Sanctorum merita B. Maria tranfcendit.

S. Thom.

Bo nauent.

Pet. Dam.

B. Virgo

Sanctos

superat ipsa

gloria nomi

secus as

stellas in

B. Laurent.

Infirmi

DEVM OPTIMVM PER VIRGINEM DEIPARAM PECULIARI RATIONE COGNOSCI, AB EAQUE DENOMINARI.

C A P. XV.

SECUNDVM circa Dei Thronum animadversione dignum illud est, quod à S. Ioanne Deus ipse ab hac sede crebro denominatur, non secus, ac olim in sacris litens Exod. 3. & alibi sæpe à fidelissimis seruis dici voluit Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob, imò & absolute per sedentem in Throno absque alio addito, veluti quadam periphrafi non solum à S. Ioanne, sed à Beatis ipsis in Apocalypsi sape exprimitur, vt videre est c. 4. 5. 6. 7. 19. & 21. exempli gratia cap. 4. Sedens in Throno. & Agno benedictio, &c. & cap. 21. Et dixit qui sedebat in Throno. Pax erit à Agnus, qui Christum adumbrabat ab eodem Throno indicatur, nam c. 5. in medio Throni conspicitur, id est c. 7. ab vno ex senionibus Agnus qui in medio Throni est appellatur. Ex vero hoc, quod de Throno Dei dicitur Virginis

Deus

Virgine

denomi-

natur.

Exod. 3.

Apo. 4. 5.

6 7 19. 21.

Exod. 3.

Virgini Deiparæ aptissimè congruit, nam Deus ipse per Virgineam, in cuius anima per copiosissimam gratiam iam inde ab instanti eius immaculatæ Conceptionis continentur resedit, & in cuius virgineo utero Agnus ille carnem induit, tanquam per suum Thronum peculiari ratione, ut dicemus, mundo innotescere, & ab ea denominari voluit.

Christus Quare Christus Dominus ab eadem denominatione accipiens se ipse *filium hominis* (sanctissimæ utique Virginis) aptissimè, inquit Augustinus lib. 2. de confen. Euang. c. 1. appellat, commendans quid misericorditer dignitas est esse *pro nobis*: quo nomine etiam post suam in cœlum Ascensionem appellari voluit: nam Acto. 7. sanctus Stephanus: *Ecce, inquit, vides cœlos apertos: & filium hominis stantem à dextris Dei*, & Apoc. 1. S. Iohannes in medio septem candelabrorum aureorum vidisse se scribit *similem filio hominis vestitus pondere*, & Apoc. 14. idem habetur, & S. Elisabeth Spiritu sancto repleta Christum ab ipsa Virgine circumloquitur, cum dixit: *Benedictus fructus ventris tui*. & Apostolus Galat. 4. *Misit Deus filium suum factum ex muliere*. & Marc. 6. à ludæis ipse Dominus *filius Mariæ* absolute appellatur, ut sic eum quasi digito indicarent.

Et quod magis est admiratione dignum Genes. 3. loquens Deus ad serpentem: *Inimicitias, inquit, ponam inter te, & mulierem; semen enim & semen illius*: per mulierem autem Dominus, ut cap. 22. ex sanctis Patribus dicemus, Virgineam Deiparam intelligit, per semen autem mulieris Christum Dominum à matre verborum ducta continuacione circumloquitur, atque describit, dum semen mulieris appellat: neque sanè iniuria, quidni enim indidem nomen acciperet, unde, seu ex qua sola sine virili consortio traxit & genus? Solus enim Christus, ut animaduertit Rupertus lib. 3. de Trinitate cap. 19. enarrans hunc locum, ita est semen, seu filius mulieris, ut non etiam sit semen viri, & propterea non absque mysterio ab ea sola denominationem accepit: quin etiam hac denominationem ostendit se per carnem ab hac benedicta muliere acceptam victoriam de antiquo serpente, eiusque semine reportaturum: quem locum expendunt Irenæus lib. 4. cap. 78. Tertullianus lib. 3. contra Marcionem cap. 20. Cyprianus lib. 2. testimon. cap. 9. Epiphanius, hæres. 87.

Rupertus. Eodem quoque modo David cum in Psal. 126. caneret Domini hæreditatem, iustis Palæstinae, post eorum mortem, quam somnum appellat, tanquam Christi mercedem reddendam, Christum à sua genitrice circumloquitur; ait enim: *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini, filij, merces fructus ventris: illud enim, fructus, apud Septuaginta est genitui casus, & regitur à nomine, merces, sic enim habetur & ἡ ἀπόδος τῶν καρπῶν τῆς γαστῆρος*, hoc est, *merces fructus ventris*, ac si diceretur. Hæreditas Domini est merces Christi, qui est fructus uteri virginis: quædam psalmi versiculæ ad Deiparam spectare docet Chrysologus sermo. 140. quem infra afferam: ad eundem versiculum spectavit sanctus Thomas in hymno, Pange lingua, cum de Christo dixit.

*Fructus ventris generosi
Rex effudit genitum.*

Idem S. Thom. in illa Antiphona in Officio sanctissimi Sacramenti à Titelmano in Commentariis in hunc Psalmum citata, quæ sic habet: *Fructus ventris virginis est hæreditas Sanctorum adimplens bonorum desiderium*, qua periphrasi ideo utitur David, ut intelligamus Christum per corpus suum sanctissimum virginis ventris fructum, mercedem illam pretiosissimam, nobis meruisse. Hinc est, quod interdum Christus eadem metaphora fructus Deiparæ exprimitur, & fructus terræ appellatur, id est Virginitatis sanctissimæ, quæ, ut ait S. Antoninus 3. par. tit. 31. c. 3. terra dicitur per profundam humilitatem, & stabilitatem; quin etiam est terra illa promissionis lacte, & melle manans, ut ca. 34. dicemus: atque ita de Christo legimus Isa. 4. *Et erit fructus terræ sublimis*. & Psal. 84. *Etenim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum*: si quidem veritas de hac terra orta est, quia ut ait S. Antoninus loco citato, veritas increata in hac terrâ est incarnata, id est Georgius Nicomediensis orat. de Present. Virg. vocat eam *sanctam, & desiderabilem terram: ex qua orta est veritas, & iustitia: in qua operculo testis pedes prohibentur progredi, ratiocinatio scilicet, qua dubitatione operitur, & incredulitate*. sic ille.

S. Brigitta in Reuelat. lib. 4. cap. 70. Ex revelatione B. Virginis testatur Christum filium Mariæ dici solitum, ait enim: *Christum dum esset in hac vita suo aspectu ad eum consolari consuevisse eos, qui eum intuebantur: ut qui ali-*

70. Inter
preter:
Chrysol.
S. Thom.
S. Thom.
Titelma.
S. Anton.
S. Anton.
S. Anton.
S. Brigitta

qua tristitia tenentur, dicent, *Et factum Maria videamus, ut saltem eo tempore à tristitia releuemur.* hæc S. Brigita. & ut intelligamus arctissimam inter filium, & matrem coniunctionem, qua tanquam relativa se mutuo manifestant: *Ipsa Virgo vicissim*, inquit S. Thom. 3. pat. q. 28. art. 3. ad 6. in *Euangelio non consuevit nominari, nisi cognominatione huius dignitatis, quod sit Mater Iesu.* Ita S. Thom. Sic enim ab aliis mulieribus, quibus nomen Mariæ erat inditum, distinguitur; & quemadmodum per antonomasiam dicitur: *Ancilla Dei*, quod nullum unquam alium Dominum habuerit: ita quoniam in suo corde nullum alium sedentem unquam habuit, quod de aliis hominibus, qui per originale peccatum aliquando serui fuere dæmonis, dici nequaquam potest; propterea, inquam, singulari ratione hoc loco *Thronus* appellatur, à quo ipse Deus denominatur.

2. *Iam verò, ut hoc ipsum ex suis principiis de ducatur, ostendamus Dei maiestatem, atq; gloriam in Virgine peculiari ratione cognoscimus; hoc enim satis est, ut ab ea sub typo Throni in Apocalypsi adumbrata, denominari dicatur, etenim rectè monet Tertullianus lib. aduersus Iudæos cap. 9. In quibusdam non solum nominis solum expectandum esse, sed et sensum.* & Augustinus tract. 202. in Ioan. In nonnullis non solum litterarum, ac syllabarum, sed quod eo sono rectè ac veraciter intelligitur hoc accipiendum esse: ideo cum denominatio alicuius ab aliqua re idcirco fiat, ut in cognitionem nos ducat eius, quod denominatur; non est vtiq; hic exigendum, ut denominatione verbis astruatur, dicaturq; in communi hominum sermone Deus Mariæ Virginis: sed satis est, si re ipsa per sanctissimam Virginem, eiusq; præstantiam, quasi per gradus quosdam, peculiari ratione in Dei, diuinarumq; rerum notitiam maximè ascendamus: atque id per Deiparam euenire nos in præsentia, & ratione, & auctoritate demonstrabimus.

3. *Et quidem inuisibilia Dei, Rom. 1. à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, ut propterea Christus Dominus sæpe Matth. 5. & alibi Deum vocet Patrem nostrum cælestem, & Matth. 6. quamuis Deus sit ubiq; docuit tamen nos dicere: Pater noster, qui es in cælis, à cælis Deum denominas, tum quia ibi resident Sancti, quibus se ipsum clara visione ostendit, tum etiam propter cælorum*

supra alia corpora pulchritudinem splendorem, atque præstantiam: Sed in nulla pura creatura ita diuina attributa relucet, sicut in Virgine, ergo per ipsam præstantissimo modo cognoscitur Deus, atque ad eum meritò ab ea, veluti à suo throno denominari dicitur. Probat minor, ipsa enim, ut supra diximus, dignitate inter puras creaturas, principem obtinet locum, & ex Bonauentura in 1. distin. 44. in expositione textus, tantum gratiæ iustificantis habuit, quantum pura creatura recipere potuit, & ratione maternitatis Dei, ut ex Theologorum sententia dixi cap. 5. habet quandam dignitatem infinitam, ergo præ aliis creaturis Dei gloriam indicat. Præterea Deus in ornanda Virgine dum innumera, & immensa ei dona, ac prærogatiuas præ aliis est largitus, dignamq; sibi genitricem comparauit, deprompsit, atque effudisse quodammodo videtur suæ sapientiæ, omnipotentis, atque bonitatis thesauros, quæ præcipua sunt attributa (omnis enim bonorum copia ab eo deriuatur, atque promanat, qui scit, potest, & vult illa conferre) nam si de Sapientiæ Dei thesauro, quam in Deipara exornanda Deus ostendit, agemus, ipsa Virgo sub typo domus columnis septem suffultæ (in plenitudine mirum septem donorum Spiritus sancti) singulariter à Dei Sapientia non in aliorum vsum, sed sibi peculiariter ædificata pronunciat. Prouer. 9. *Sapientia, inquit, ædificauit sibi domum excelsam columnas septem:* quod de Virgine exponit Petrus Damianus orat. 2. de Pet. Dam. Natiuit. Virg. Bernardus serm. 6. ex partibus Bernard. & Bonauentura in speculo B. Virginis cap. 6. Bonanen. De potentia verò, & bonitate Dei, quæ in Virgine præcipuè relucet, Virgo ipsa quamuis humillima, Spiritus sancti impulsu, in ea verba prorupit: *Quia fecit mihi magna qui potens est. & sanctum nomen eius:* à potentia, & sanctitate Deum circumscribens, ac si diceret, quæ in me magna conspicitis peculiariter proficitur ab eo, qui suam omnipotentiam, & sanctitatem, seu bonitatem in me ostendere voluit & rursum in Psal. 47. (qui totus de Virgine sub typo foundationis Ierusalem agit) omnipotentia, ac bonitas Dei (quem propterea magnum, & laudabilem vocat) in Virgine prædicatur: *Magnus, inquit, Dominus, & laudabilis nimis in Civitate Dei nostri:* Virgo enim, ex Damasceno orat. 1. de dorm. *Civitas est Deus, & quidem Deus nostri*

In nulla pura creatura relucet Dei maiestas sicut in Virgine.

Dei attributa in Virgine relucet.

Prouer. 9. sibi domum excelsam columnas septem: quod de Virgine exponit Petrus Damianus orat. 2. de Pet. Dam. Natiuit. Virg. Bernardus serm. 6. ex partibus Bernard. & Bonauentura in speculo B. Virginis cap. 6. Bonanen. De potentia verò, & bonitate Dei, quæ in Virgine præcipuè relucet, Virgo ipsa quamuis humillima, Spiritus sancti impulsu, in ea verba prorupit: Quia fecit mihi magna qui potens est. & sanctum nomen eius: à potentia, & sanctitate Deum circumscribens, ac si diceret, quæ in me magna conspicitis peculiariter proficitur ab eo, qui suam omnipotentiam, & sanctitatem, seu bonitatem in me ostendere voluit & rursum in Psal. 47. (qui totus de Virgine sub typo foundationis Ierusalem agit) omnipotentia, ac bonitas Dei (quem propterea magnum, & laudabilem vocat) in Virgine prædicatur: Magnus, inquit, Dominus, & laudabilis nimis in Civitate Dei nostri: Virgo enim, ex Damasceno orat. 1. de dorm. Civitas est Deus, & quidem Deus nostri

Psal. 47.

Explicatur in Psal. 47. in Virgine prædicatur: Magnus, inquit, Dominus, & laudabilis nimis in Civitate Dei nostri: Virgo enim, ex Damasceno orat. 1. de dorm. Civitas est Deus, & quidem Deus nostri

Tri, quia Mater est filij Dei, qui ob susceptam ex Virgine humanitatem peculiari ratione *Deus noster* dicitur, & additur de lætitia, & gaudio vniuersi orbis in Virginis Conceptione, quoniam excitata est tanquam præsidium mundi contra Aquilonem, id est dæmonem, vt dicemus cap. 25. *Fundatur*, inquit, *exultati one* vniuersa terra mons Sion, latera Aquilonis, *Ciuitas Regis magni*. Et quod magis confirmat id, quod volumus, statim subiicit: *Deus in domibus eius cognoscetur cum suscipiet eam*: quasi dicat, Deus cum suis attributis sapientiæ, potentiæ, & bonitatis, &c. In singulis potentijs, facultatibus, & partibus Virginis, quæ sunt veluti amplæ domus huius magnæ Ciuitatis, mirificè cunctis innotescet, propter præclaras virtutes, & eximias animi dotes, priuilegia, atque dona; quibus in singulis diuinitus erit exornata, atque munita; & propter heroicis virtutum actus, quos per singulas animæ potentijs exercebit, atque operabitur, & tunc præsertim in ea cognoscetur Deus, cum suscipiet eam, scilicet in matrem, ex ea, carnem sumendo. Quo circa si cæli, & peculiariter Firmamentum propter sui præstantiam, atque splendorem, moralique constantem conuersionem præ alijs creaturis corpore præditis Dei gloriam, atque sapientiam enunciare dicuntur Psal. 18. *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiant firmamentum*: quantum magis Deipara, quam mysticum Cælum, ac firmamentum esse diximus cap. 3. præ alijs puris creaturis Dei gloriam in sua spiritali pulchritudine, atque præstantia prædicare dicenda erit.

Andr. Cre. 4. Quare Andreas Cretensis sermone de Annuntiatione sic eam salutatur, & appellat: *Saluo Dioptra perfectissima per quam qui in crisi peccatorum umbra sedebant recipientes de super eum gloria venientiam ortum missa solem mirabiliter illustrati sunt*. hæc Andreas. Nos verò Virgini Deipara Dioptram, quæ est instrumentum mathematicum altitudinem, & distantiam astrorum, & ipsius solis per duo foramina sibi respondentia ostendens, Virgini Deiparæ sic accommodare possumus, vt per eam solis iustitiæ nimirum Dei præstantiam, & attributa, quæ in ea refulcent, indagare possimus perpèdendo veluti per duo foramina, quæ videntur esse tum dona, ac priuilegia peculiariter illi collata tum etiam Dei maternitas quæ illam reddit longè clarissimam.

Hoc ipsum egregiè docent sancti. Bonauentura enim in Spec. B. Virg. cap. 7. *Maria*, inquit, plena fuit refulsatione, suo expressione diuina gloria, iuxta illud Ecclesiasticus, *Gloria Domini plenum est opus eius, antonomastice, Opus Domini mirabile est Maria, de quo dicitur in Ecclesiastico: Vas admirabile opus excelsi. Verè opus mirabile, quia nusquam inuenitur simile: unde de hoc dicitur, Non est factum tale opus in vniuersis factis talibus, nec in Regno caelestium, nec terrestrium, nec infernorum: Hoc enim opus plenum est Domini gloria, quia supra omnem puram creaturam refulsat, & refulcet plenissimè in Maria. Nam præter assumptam à Verbo naturam nullum est opus, nulla creatura, in qua tanta diuina gloria materia refulceat, sicut in Maria. & infra: Plena est omnis terra gloria eius, sicut dicitur in Isaia, Plena est tota Maria, refulcente in se plenissimè diuina gloria. hæc ille.*

Petrus Chryologus sermone 140. *Quantus*, inquit, *sit Deus satis ignorat ille, qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur, pauet Cælum, tremant Angeli, creatura non sustinet, natura non sufficit, & una puella sic Deum in susceptoris capite, oblectat hospite, vt pacem terris, Cæli gloriam, salutem perditis, vitam mortuis, terronem cum caelestibus par entelam, ipsius Dei cum carne commercium pro ipsa domus exigat pensione, pro ipsius vteri mercede conquirit, & impleat illud Propheta, Ecce hæreditas Domini filij merces fructus ventris. Ita Chryologus.*

Petrus Damianus sermo. de Natiu. Virg. agens de Deipara super illud: *Non est factum simile opus in vniuersis Regnis: Nihil*, inquit, *reus, nihil sublimius, nihil aulcius misera mortalitati, & mortali miseria. Nam etsi multa magna facta sunt in creaturis mundi, nihil tam excellens, tam magnificum fecerunt opera digitorum Dei. Virgo Dei genitrix, cuius pulchritudinem sol, & luna mirantur, hæc Damianus.*

Germanus Patriarcha Constantinopolitani orat. de Zona Virg. *Omnia*, inquit, *in Virgine sunt admirabilia, & natura vires excedentia, in qua Deus suam exercuit potentiam: fecit enim in me magna qui potens est.*

S. Bernardus homil. 1. super missusest: *Et quid*, inquit, *mirum si Deus, qui mirabilis legitur, & cernitur in sanctis suis, mirabilem se exhibuit in matre sua?*

S. Bernardinus Senensis tom. 1. concio. 81. S. Bernardus art. 6. cap. 4. agens de dignitate Dei genitricis: *Admirabile*

Unde,

B. Virgo dicitur magnificencia Dei *Psal. 8.*
Vnde, inquit Propheta, elouata est magnificencia tua super caelos Deus: magnificencia enim Dei dicta est Virgo Maria. Idem tom. 3, ser. 21. ait 1. cap. 2. eundem Palmi vericulum de Deipara explicans: Singularis, inquit, magnificencia Dei fuit B. Virgo, quia in eius exaltatione plus magnificatur, & etiam in eius humilitione, deuotione, gratiarum actione, & omnium bonorum Dei fruitione plus magnificat Dominum, quam omnis creatura alia simul sumpta. unde merito e. lauita dicitur super caelos, id est super Angelos. hae S. Bernardus. Sanè fecit in ea magna qui potens est: quin etiam maximum operum suorum, hoc est Dominica incarnatio, in eius utero est perfectum, merito igitur Magnificencia Dei dicitur.

5 In Reuel. S. Brigittae in ferm. angel. c. 5. Munda, inquit, creato, adhuc unus minor mundus est Virgo Maria coram Deo cum omni venustate nondum creatus astatat, à quo maior gloria Deo, & Angelis maior laetitia, atque omni homini eius bonitate frui volenti, maior utilitas, quam de hoc majori mundo promerire debebat: & infra ferm. ad Virg. dirigens. Florigeris, inquit, ac fructiferis arboribus comparari possent opera tua: nam charitate ea factura eras, quod plus omnium florum pulchritudine, & fructuum suauitate Deum, atque Angelos delectare debebant: Deumque in te antequam creationem plures virtutes praeuidisset, quam in omnibus herbarum florum, arborum fructuum, lapidum, gemmarum, seu metallorum generibus, qua inueniri possent in totius orbis amplitudine: unde mirum non est, si Deus in te, o minor munda, qui adhuc creandus eras, magis delectabatur, quam de hoc majori mundo. hae ibi. Et certè merito Virgo sanctissima Microcosmos, seu minor mundus in hac S. Brigittae reuelatione appellatur, tum quia Deum omnia continentem in se portauit, tum etiam, quia, ut Bonauentura in spec. B. Virg. nis cap. 6. Quia quia post Deum pulcherrimus, quis quid dulcius, quicquid iucundius est in gloria, hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est.

Pet. Gala. Quare Petrus Galatinus lib. 9. de Arcanis catholicae veritatis c. 28. reddens rationem cur B. Virgo Ierem. 17. dicatur: Solium gloria Dei: Quia, inquit, sicut sedes ornata, ac regio more parata sedentis magnificenciam, ac maiestatem indicat: ita Deus in B. Virgine ostensus erat gloriam suam, & claritatem. Adhuc Virginitatis praestantia tanta est, ut quamuis Christo sol B. Virginitatis sit maximè propinqua, quippe quae

sole amicta apparuit Apoc. 12. hujus tamen solis praesentia, atque splendore tantum adest, ut occultetur, quod alijs stellis euenire solet (quae juxta Astrologos ex solis vicinitate occidere dicuntur hellaice) ut quo magis Christi dignitas penetratur, eò magis matris eius excellentia explorata reddatur, omnis enim Deiparae dignitas à Filio proficiscitur.

6 Ad extremum Virgo sanctissima propter dona, & privilegia, quae supra consuetam, & ordinariam legem supernaturalem, est adeptæ, merito mundi prodigium, & miraculum appellatur: ideo Isa. 7. Signum à Domino dandum praedicitur. Ecce, inquit, Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emanuel. & Ierem. 31. Nouum faciet Dominus super terram, femina circumdabit virum. & S. Ignatius Epistol. ad Joannem, Illam adhuc inter mortales degentem, caeleste prodigium, & sacratissimum spectaculum appellat. Verùm quam ratione Deipara mundi miraculum jure optimo appellatur, capit. 20. uberius exponemus, & compluribus Patrum testimonijs id confirmabimus. Certè S. Bernardus Senensis tom. 1. conc. 61. ait. 2. c. 12. eam miraculum miraculorum vocat. Quare non solum hominibus, sed etiam Angelis admirationi fuit: Processit, inquit Bernardus serm. 2. de Assumpt. Gloriosa Virgo, cujus lampas ardentissima ipsis quoque Angelis lucis miraculo fuit, ut dicerent, Quae est ista qua progreditur sicut Aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol: clarius enim caeteris rutilabat. hae Bernardus.

Et profectò Angeli ejusdem Deiparae supernaturalem pulchritudinem mirum in modum suscipiunt. Et hoc quidem merito, nam Cant. 1. Virgo sanctissima dicitur pulcherrima inter mulieres: Quae enim inquit Alanus in illum locum pulchra inter mulieres, nisi Virgo mater, quae pra caeteris privilegiata est donis spiritualibus: Mater est Dei, sacrarium Spiritus sancti, sigillum virginitatis, speculum humilitatis. ita Alanus. & Hailgrinus Cardinalis: An ignoras, inquit, quod sis pulcherrima mulierum, & ideo intercedendo pro peccatoribus potentissima.

At dicet quipiam Virginitatis praestantiam à nobis perfectè cognosci non posse: quomodo ergo nos in Dei cognitionem ducet? etenim ut c. 5. diximus cum Mater sit Dei, ut plane ejus dignitas percipitur cognoscendus esset perfectè Deus, qui tamen ex Theologis 1. par. q. 12. ait. 7. à solo comprehendipotest. Hinc est,

excellencia per Christum magis cognoscitur. Apoc. 12.

B. Virgo mundi miraculum dicitur. Isa. 7.

Ierem. 31. S. Ignat.

Cap. 20. S. Bernard.

Bernard.

Cant. 6.

Cant. 1.

Alanus.

Hailgrin.

B. Virginitas praestantia à nullis plane cognosci potest.

S. Bernar-
dnus. Se-
quod S. Bernardus Senensis tom. 2. conc. 51.
art. 3. cap. 1. *Tanta, inquit, fuit perfectio Vir-*
ginis, ut soli Deo cognoscenda referretur, juxta
illud Eccle. 1. ipse creavit illam in Spiritu sancto,
vidit, dinumeravit, & mensus est, scilicet ipse
Deus. ita S. Bernardus.

Eccles. 1.

Respondemus ultro concedendo Virginis
præstantiam à nobis perfectè cognosci nequa-
quam posse; verum id, quod pro nostra tenui-
tate de illius admirabili potius, quàm enarra-
bili dignitate cognoscimus, magis Dei glo-

riam majestatem, ejusque attributa, quàm ul-
lam puram creaturam manifestare. Cum igi-
tur ita singulariter Dei gloria in Virgine præ-
alijs resplendet, mirum non est si dicamus per
illam Deum peculiari ratione innotescere, at-
que cognosci, ac proinde ab ea denominari,
& significari, quod in Apocalypsi adumbratum
videtur, cum nomine sedentis in Throno (per
quem Virgo subintelligitur) Deus exprimi vo-
luerit.

IRIS IN CIRCVITV THRONI VI.

sa diuinam misericordiam per Virginem Deiparam in huma-
num genus effundendam sig-
nificat.

CAPVT XVI.

Apo. 4. **T**ERTIUM, quod de Throno Dei in Apo-
narrat S. Joan. *Et iris, inquit, erat in cir-*
cuitu sedis similis visioni smaragdina:
quod Deiparæ, ad quam Throni significatio-
nem pertinere dicimus, optimè congruere ex
ijs, quæ afferemus, manifestum fiet. Et quam-
vis per Iridem hoc loco, juxta varias Inter-
pretum explanationes, varia quoque intelli-
possint, ut lib. 1. de septem Principibus Ange-
lorum cap. 15. diximus: Nobis tamen ex Am-
brosij in Apoc. 4. & aliorum sententia proba-
bilibus videtur, per Iridem diuinam significari
misericordiam: Iris enim communiter diui-
næ misericordiæ symbolum dicitur, cum à
Deo in signum fœderis post diluuium homi-
nibus data fuerit; Diuina porro misericordia
ad Dei providentiam, quam ipse Deus in hac
visione, ut c. 2. diximus circa Ecclesiam suam
præcipuè præferebat, in primis spectat, & I-
ridis typo commodissimè exprimitur, quæ ta-
meti varijs coloribus sit insignis, ut est apud
Poëtam.

Ambros.

Iris diui-
nam mise-
ricordiam
significat.

Gen. 9.

Mille trahit varijs abverso sole colores.

Virgil. 5. Hæc tamen, quam circa Dei sedem vidit S.
AEned. Joannes, smaragdinum colorem, viridem, &
Iris Apoc. oculis gratissimum referebat, quod Dei mise-
4. cur simi-ricordia internos eam contemplantium ocu-
los, ut ait Glossa, tereet, atque soletur, viren-
tem in hominibus spem alat, juxta illud Psal.
Glossa. 41. *Ego autem sicut oliua fructifera (quæ typus*
Psal. 41 *etiam est misericordiæ) in domo Dei speras in*
misericordia Dei in aeternum: Sedem verò Dei

ambire visa est, quod misericordia Dei ad om-
nes undequaque ab ipso Deo optimo bono-
rum omnium largitore abundè conferatur.
Meritò igitur Dei Thronus, hoc est Virgo bea-
tissima, Iridis ambitu, hoc est diuina miseri-
cordiæ complexu circumdatur, tum quod mi-
sericordiæ virtus ejus viscera intimè penetrarit
adè copiosè, ut matrem misericordiæ eam
effecerit: tum quod ipsa signum fuerit diuinæ
misericordiæ, ejusque apud Deum præcibus, &
meritis diuina misericordiæ in omnes homines
copiosè effundatur, ita ut etiam ipsa met Deip-
para per Iridem interdum significetur: quem-
admodum Iris è nubibus Cæli Noe, & universis
hominibus in signum fœderis est data, & diui-
næ clementiæ spem, & monumentum extulit,
quod respiciens Deus sempiterni fœderis re-
cordaretur, ne diluuiò deinceps terram disipa-
ret, atque deleret: Ita Virgo sanctissima olim in
Incarnatione filij Dei signum fuit miseri-
cordiæ à Deo collatæ in humani generis redem-
ptionem, quæ per Christum Virginis filium
effecta est. Fuit enim veluti altera columba ex
Arca Noe: sic enim eam vocat Damasc. orat. 2.
de dorm. propter suam simplicitatem, atque in-
nocentiam, & quia Spiritui sancto consecrata
erat. Similiter & Bonauent. in specu. cap. 8. columba
quoniam eolumba fidelissimè redijt ad Noe: arca Noe
Coruo enim qui non redijt, Eam assimilari figuratim
docet: *Fuit inquit, velut altera columba, ramū*
olivæ, quæ symbolum est etiam misericordiæ, ut di-
ni, virentibus folijs portans, ex quo intellexit Noe
cessasse

cessasse aquas diluuij. Nam ipsa Christum nobis detulit fontem misericordiae, signum, & causam nostrae ex peccatorum diluuiio salutis, eadem quoq; Virginem veluti myticam Iridem etiam nunc respiciens Deus, precibus ejus placatus, poenas, quibus peccatores justè dispendendi forent, reuocat. Ad hoc spectans Ephraim. Andr. Cretenfis orat. de Annunc. cum Deipara loquens: *alue diuinæ cum hominibus reconciliatio.* & S. Bernardinus Sen. tom. 3. ser. 1. de nom. Mar. art. 1. c. 3. *ipsa, inquit, est arcus fœderis sempiterni, ut non in excusatur omnia caro, quia illum genuit, qui fecit utraq; unum, faciens pacem, ut reconciliet ambos in uno corpore* Ephes. 2. hæc ille. & S. Antonin. 4. par. tit. 15. c. 44. §. ult. introducit Virginem Angelis loquentem. *Ego ut arcus apparitam in conspectu ejus, indeque recordatus fœderis sui repropitius est ei, ne dissipet mundum.* Ita S. Antoninus, ut meritò de ea dictum videatur Eccl. 43. *V. de arcum, & benedic eum, qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo, gyravit caelum in circuitu gloria sua, manus excelsi aperuerunt illum.* Quæ omnia licet vera sint: ut tamen in explicatione initio capitis allata persistamus, qua per Iridem, diuinam misericordiam intelligi diximus, illud animaduertere oportet, hanc Iridis cum Dei throno, quem ambit, diuinæ tenet misericordiae cum Deipara, quam unumq; circumlat, conjunctionem, in hominum animis inatimabilem odoris flagrantiam, atque suauitatem efficere. Et enim ex contactu arcus celestis, & aliquos arbores reddi odoratas testatur Aristoteles lect. 12. probl. nu. 3. *Maximè, inquit, ubi Aspalathus est, aut genus ex his aliquod, quorum flos suauiter olet.* hæc Aristoteles, cuius rei causam ibi reddere conatur, De h. c. eod. Plinius lib. 12. c. 24. *In eodem, inquit, tractu Aspalathus nascitur spinosa canuda magnitudinis arboris modica, flore roseo radiis ejus unguentis exspirat: irascitur in quocumque fructu curuetur arcus celestis, eandem quasi Aspalatho suauitatem odoris exsistere, sed in Aspalatho inenarrabilem.* hæc Plinius. At B. Virgo Aspalatho propter odorem suum affinitatur, Virgini enim ab Ecclesia illud Ec-

cle. 24. accommodatur: *Sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedit loco* autem balsami Septuaginta græcè in editione vaticana habent *ἄσπαλαθός* & ita etiam legit Rabanus, vt videre est in notis in versione Septuaginta Latina editionis vaticanae in eundem locum. Et certè quæ Plinius in Aspalatho memorat, Virgini optimè congruunt, candor, humilitas, flos rosæ similis, vnguentum medicum ex eius radice; in celestis enim Domini Virgo radices, pietatis mittit. Præcipuè autem quia ad rem nostram facit suauolentia illa, quam ex arcus celestis, seu Iridis, misericordiae nimirum diuinæ contactu adipiscitur: quo circa Virginis precibus cum odore gratissimo fructus ad nos diuinæ misericordiae plurimus dimanat: etenim vera est sententia illa Eccl. 35. *Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis quasi nubes pluuit in tempore sic citatis.*

2. Duo autem in prælectoria agenda sunt: primum de eximia Virginis erga omnes misericordia: Alterum quo modo per Virginem Dei misericordia in omnes effundatur. Et quod spectat ad primum de Virginis misericordiae, immensitate; qua, Matris misericordiae, nomen inuenit, Ecclesia in celeberrima precatio, quæ incipit: *Salus Regina, quam toties usurpat, eam sic inuocat: Salus Regina mater misericordia, Vita dulcedo, & spes nostra salus, & alibi sic eam orat.*

*Maria mater gratia,
Mater misericordias;
Tu nos ab hoste protege,
Et hora mortis suscipe.*

Nazianzenus in Tragedia de Christo patiente, per misericordiam Deiparæ omnibus satis testatam, & illustrem, sic eam precatur.

*Tueri me, atque ab aeterno offere
Igne, & tenebris per fidem, qua iustior
Sum factus, & per gratiam tuam inclinatam,
Qua iustitiam vlla notior nobis fuit.*

Bernardus singulari affectu Virginem prosequens ser. 1. de Assumpt. *Matrem misericordiam appellat.* & ser. 4. de Assumpt. *Quis, inquit, misericordia tua, O benedicta, longuissimam, & genis immensissimam, sublimitatem, & profundum quæ mensurari non potest, inuestigare? nam longitudo eius usque in d. & no. latitudo eius replet orbem terrarum, ut sua quoque misericordia plena sit omnis terra; sit & sublimitas eius usque in caelum, & profunditas eius usque in infernum.*

Ephraim.
And. Cre.
S. Bernardinus.
Ephes. 2.
S. Antonin.
Genes. 9.
Eccl. 43.
Planta ex Iridis contactu odorem conuoluit.
Aristot.
Plinius.
Aspalathus quid sit.
B. Virgo Aspalatho.

Eccl. 24.
Septuaginta.
Rabanus.
Plinius.
Eccl. 35.
Quia in hoc capitulo agenda.
Offic. Eccl. B. Virgo mater est misericordia.

Nazian.
Bernard.
Misericordia B. Virgo.

profundum eius sedentibus in tenebris, & umbra
 mortis obtinuit redemptionem : & supra idem
 Bernardus dixerat : Sileat misericordiam tuam,
 Virgo Beata, si quis est, qui invocatum te in neces-
 sitatibus suis sibi meminerit defuisse : nos quidem
 seruuli tui ceteris in virtutibus congaudemus si-
 bi, sed in hoc potius nobis ipsis, laudamus virgini-
 tate, humilitatem miramur, sed misericordia mi-
 seris sapit dulcius, misericordiam amplectimur
 charius, recordamur sapienter, crebrius inuocamus.

Bonauent. hæc Bernardus. His consonat Bonauent. qui in
 spec. B. Virg. cap. 5. Quis, inquit, Maria immen-
 sitatem dimensus est, nisi ille solus, qui ipsam non
 solum in gratia, & in gloria, sed etiam in miseri-
 cordia tam altissimam, tam latissimam, tam pro-
 fundam operatus est. idque probat ex citatis
 verbis Bernardi scilicet. 4. de Assumpt. Petrus
 Damianus serm. 1. de Natiui. Virg. eandem al-
 loquens: non conuenit, inquit, tanta miseri-
 cordia nostram tantam miseriam obitusse, quia esse
 subtrahit gloria, reuocat natura non enim ita
 uenemur iustitia Dei solius, ut misericordiam
 non habeas, neque ita es impassibilis, ut sis incom-

Bonauent. passibilis, hæc Damianus. S. Bonauent. in Lita-
 niis B. Virg. vocat eam fontem misericordiae, pie-
 tatis latitudinem orphanorum, mammillam par-
 uulorum, & consolationem dicit afflictorum. &
 in Hymno, Te Matrem Dei laudamus: Veniam
 misericordiae appellat. & in spec. B. Virg. cap. 8.
 Misericordiam Virginis existentis in caelo ma-
 iorem esse affirmat, quam fuerit dum esset in
 terris, eique accommodat illud Ruth 3. Bene-
 dicta filia priorum misericordiam posterore sup-
 rast: Magna, inquit, fuit erga miseros miseri-
 cordia Maria adhuc exulantis in mundo: sed multo
 maior erga miseros est misericordia eius iam re-
 gnantis in caelo: Maiorem per beneficia innume-
 rabilia nunc offendit hominibus misericordiam,
 quia magis nunc videt innumerabilem hominum
 miseriam: unde pro splendore prioris miseri-
 cordiae fuit Maria pulchra ut luna: pro splendore
 vero posterioris misericordiae est electa ut sol: nam
 quae modo sol lunam superat magnitudine
 splendoris, sic priorum Maria misericordiam supe-
 rat magnitudine posterioris: Quis est, super quem sol
 non luceat? Quis est, super quem misericordiam
 Maria non respiciat? aucti quid de hoc Bernar-
 dus sentiat, ait enim sic, Quae modo sol oritur
 super bonos, & malos in aethere, sic Maria pra-
 terita non discutit merita, sed omnibus se se exora-
 bilem, omnibus clementissimam, praebeat: omnium
 denique, necessitatibus amplissimo miseretur affectu.

Bonauent. Maior est misericordiam B. Virg. in caelo, quam in terra.

Cant. 6. Misericordiam Virg. assumit, ut sol, & luna.

Bernard. ser. signu mag. Matris B. Virgo assumit, ut sol, & luna.

Matth 5. B. Virgo assumit, ut sol, & luna.

Idem c. 7. Maria, inquit, plena est unctio, mi-
 sericordia, plena oleo pietatis: vnde signata esse
 potest in illa muliere, cui omnia vasa facta sunt
 miraculose plena oleo, sicut ei praeixerat Elifaus:
 huius mulieris vasa sunt affectus, desideria, & be-
 neficia, quae omnia oleo misericordiae plena sunt in
 Maria. hæc Bonauent. Gerion tract. 6. super
 Magnificat de Virginis assumptione agens,
 Deiparæ accommodat illud Affueri ad Esther:
 Quis vis Esther Regina, etiam si dimidiam par-
 tem egis petaris, dabisur tibi: ait enim Re-
 gnum Dei duobus contineri, potestate, & mi-
 sericordia, iuxta illud Plam. 61. Duo hæc audi-
 ui quia potestas Dei est, & vis Domine miseri-
 cordia: potestate igitur Deo remanente miseri-
 cordiam communicasse matri, sponsæque
 regnanti, ideoque Virginem quodammodo
 diuisum cum Deo imperium habere, ac pro-
 pterea ab ecclesia Matrem, ac Regnam miseri-
 cordiæ appellari. Idem Gerion inter alia
 misericordiae opera à Virgine exhibita, repo-
 net illud, quod in sua assumptione, ut præ cre-
 ditur, purgatorium euacuauit ex speciali Dei
 privilegio, quod ipsum docet Raulinus tom. 2.
 concionum de Sanctis serm. 45. Hinc Bernar-
 dus serm. Signum magnum ait peccatorem ve-
 reri posse accedere ad Deum, qui ignis consu-
 mens est: ne quemadmodum fuit cera à facie ig-
 nis sic pereat ipse à facie Dei, & mox: Quid, in-
 quit, ad Mariam accedere trepidet: humana fra-
 gilitas? nihil austerum in ea, nihil terribile: tota
 suauis est, omnibus offerens lac, & lanam, & infan-
 tia: Quae ad eam pertinet plena omnia pietatis, &
 gratia, plena sunt mansuetudinis & misericordiae:
 Denique omnia omnibus facta est: sapientibus, &
 insipientibus copiosissima charitate debricitose
 fecit, omnibus misericordia sinu aperit, ut de ple-
 nitudine eius accipiant uniuersi ita Bern. idé. vi.
 scera misericordiae: quæ sunt in Virgine eadem ac-
 cepisse astruit à Christo, qui pater est miseri-
 cordiarum: sermone enim i. Dominicae post-Christi
 piphan. Compassus est, inquit, Mater Iesu in nu-
 ptijs Cana Galilee coram verecunda, qui vinum Bernar-
 do non habebant: sicut misericors, sicut benignissima: Ioan. 2.
 Quid de se pietatis procederet, nisi pietas: nome-
 qui pomum in manu sua tenuerit dimidia die, ro-
 liqua diei parte pomum seruabit odorem? Quamuis
 igitur viscera illius virtus pietatis affectu, in quibus
 nouem mensibus requiescit? Nam & ante mentem
 repleuit, quam ventrem, & cum processit ex utero,
 ab animo non recessit. hæc Bernardus. Qui-
 dem

2. Reg. 4.

Gerion. Esther 7. B. Virgo quomodo diuisum cum Deo regnam habet. Psalm. 61.

Raulinus. Bernard.

Psalm. 67.

B. Virgo misericordiam à Christo.

Ioan. 2.

Bernardus.

Hugo de S. uictore dem repetit sermo. 1. de Assumpt. & Hugo de sancto Victore in sententiis: Maria, inquit, stella est, ideo peccatores quasi in nocte à Maria consolantur.

S. Brigitta & Agnes. 3 In S. Brigittæ revelationibus lib. 3. cap. 30. S. Agnes laudes Deiparæ enarrans S. Brigittæ: Habuit, inquit, Maria laetitiam excedentem hoc est misericordiam, Nam sic pua, & misericors fuit. & est, & maluit omnes tribulationes sufferre, quam quod anima non redimeretur, uinc autem communis filio non obliuiscitur inuata bonitatis sua, sed ad omnes extendit misericordiam suam, etiam ad pestimos, ut sicut sole illuminantur, & inflammantur caelestia, terrestria, sic ex dulcedine Maria nullus est, qui non per eam si possit, sentiat pietatem. hæc ibi.

Iob. 31. Misericordia in uirgine cre- uis ab infantia sua Offi. Eccl. me crevit mecum miseria, & de utero matris mea egressa est mecum: quando magis de B. Virgine dicemus misericordiam, quæ cum aliis uirtutibus in sua immaculata Conceptio ne ei infusa fuit, semper in immanitate creuisset, præsertim, quia, ut supra dicebat Bernardus: Christus, qui filius est Patris misericordiarum, & cui proprium est misereri semper & parcere, nouem mensibus in eius utero fuit, eiusq; consuetudine, & convictu triginta tres ipsos annos coniunctissimè usus est, ideoq; multo magis Deip. misericors est effecta, nõ fecus, ac qui cum liberali egeratur liberalitatem addidit. Et uerò de muliere illa forti apud Salomonem, in qua Virgo adumbratur, sic legimus Prouerb. 31. Lex clementia in lingua eius, quod si Prouerb. 16. dicitur: Clementia eius (id est Regis cuiuslibet) quasi imber serotinus: quanto magis de Virginis clementia prædicabimus esse ueluti imbrem serotinum nimirum grauissimum diu expectatum terræ sterili, atque aridæ uulnissimum, eamq; ad fecunditatem frugum irrigantem: quæ omnia in hominibus per Virginis clementiam spiritaliter effici uideamus.

Prouerb. 31. Prouerb. 16. Clemensia Virg. in bet serotinum.

Virgo est quasi oliua speciosa in campis. Hinc est, quod Virginis misericordia uariis symbolis exprimitur; Virgo enim sanctissima à Georgio Nicomediensi oratione de oblatione Oliua fructifera nuncupatur, & ex Hugoñe, Carthufiano, S. Antonio 3. par. summe theologice tit. 32. cap. 4. §. 3. eidem Virgini accommodat ab Ecclesia illud Ecclesiastici 24. Quasi oliua speciosa in campis: etenim oliua pacis, ac misericordiae est symbolum, iuxta illud Poëtae.

Paciferaque manu ramum protendit Oliua. Quare ex Dionysio Halicarnasseo lib. 7. prisci pacem petuui supplicum in morem cum ramis oliuarum ad eos, quos exorare uolebant pergere confueuerant; ideo ab alio Poëta dicitur.

Dionys. Halicarn.

adjuuat in bello pacata ramus oliua. Oliua etiam in diluuiio sub aquis toto anno folia non amisit; eius enim ramum columba uirentibus foliis retulit in arcam Genes. 8. Ex quo intellexit Noe (ut uerbis utat Ambrosij de Noë, & aica capite 9.) misericordia insignis diuina, quod dicitur diluuium remouisset, quæ fructu demonstraret, cum non possent nocere diluuiis. ita Ambrosius. Quod mirum non est, cum oliua ex Chryostomo hom. 26. in Genes. semper uirens sit, & teste Plinio libro 16. cap. 20. nunquam uirentibus foliis spoliatur, ita & beatissima Virgo in hoc originalis peccati diluuiio perpetuam sanctitatis uiriditatem retinens diuinæ misericordiae est typus, quin etiam ueluti oliua per columbam in arcam illata hæc diluuii aquas per Christum cessare nobis indicauit.

Virg. 7. Aeneid. Dionys. Salo. Ouid. li. 1. de pont. Genes. 8. Ambros.

Chryost. Plin. 16.

Secundò, Virgo Deipara oliuæ speciosa in campis meutò comparatur, tum quia Christus eius uentis non fecus, ac oleum, quod est oliuæ fructus, dulcis est, ac lenitius ad nostras amaritudines, ac dolores tollendos, & instar olei inter hujus mundi uindas amaras mysticis uinatoribus margaritas, uel alia pretiosa in fundo maris quærentibus perspicuitatem affert. Quin imò oleum, ex Gregorio libro 4. cap. 1. in 1. Reg. Liqueoribus aliis supereminet, ignem fouet, uulnera curare consuevit, qua in re misericordiam Domini significat, cuius miserationes super omnia opera eius, qua prædicationis gratia electorum mentes illuminas, & peccatorum uulnera detergit, ita ex Gregorio, hujusmodi autem effectus Christo, qui & ita quam Rex, & Sacerdos Psalmo 44. mero ipso nomine uocationem significat, optime cõgruunt.

Chryost. Plin. 16.

Georg.

Psal. 44

3 Tertiò Virgo beatissima assimilatur oliuæ, reliqui enim sancti per quinque Virgines prudentes significati, oleum misericordiae in uasis suis cum lampadibus accipere studuerit ut uenienti sponso, & sponsæ cum ardentibus lampadibus occurrerent, sed Virgo sanctissima misericordiae oleo ita abundat, ut ipsi arbori oliuæ comparatur, quæ uerticem olei semper ex ea manantis indicat.

Matth. 25

Quare

Quartò, quia ipsa Deipara velut oliua non solum semper est virens, vt dixi, verum etiam spiritualiter pinguis, grandis est, ac speciosa: In campis verdè esse dicitur, tum quia omnibus iustis, ac peccatoribus ad eam accedentibus, ac de eius misericordia gustare volentibus, omni tempore, & loco, ac pro omni morborum genere est expofita: tum etiam, quia nobis viatoribus tentationum æstu tanquam folis feruore afflictis in campis apertis, vbi similes arbores defunt, optatum suo vmbraculo præstat refrigerium: Christus quoque Cant. 2. Flos campis dicitur; Deipara enim veluti campus abique colono, hoc est sine viri opera eum genuit, & omnibus accedentibus eum exponit: propterea S. Ephræm serm. de laud. Virg. vocat eam *Rubum ardentem incombustum, ac pradium patens*; quoniam Virgo campus fuit virginitatis omnibus ad eam necessitatum suarum causa humiliter accedentibus patens, atque aperta.

Deipara est ciuitas refugij Num. 31. Ephraim.
6. Nec solum oliuæ symbolo propter suam misericordiam Deipara exprimitur; sed Num. 35. per Ciuitatem refugij adumbratur, ad quod fortasè spectauit Ephræm, qui in serm. de laud. Deiparæ eam sic salutatur: *Aus, inquit, peccatorum refugium, & hospitium, aue refugium in Ierosolymis, ad quam nimirum confugere possunt peccatores; & ij, qui in sancta Ecclesia, per Ierosolymam significata, degunt.* & Damascenus orat. 2. de dor. Virg. de sepulchro Virginis ait: *Euasisse Ciuitatem refugij omnibus ad illud confugientibus: Deipara tamen maiori priuilegio est donata, quàm Ciuitas illa refugij, ad quam ij tantum, qui homicidio præter intentionem reitenebantur, confluere poterant, sicque mortem euadere. At Virgo beatissima per suæ misericordiam immensitatem Ciuitas est amplissima, quæ omnes sceleribus quibuscunque obstrictos ad eam se recipientes admittit, usque veniam delictorum à Deo impetrat: Ad hæc, Virgo est mater viuentium, ut latius cap. 27. dicemus: & ideo omnes materno amplectitur affectu: est etiam Arca Noe salutatis, teste Helychio serm. 2. Deipara, & Andrea Cretensi in salutationem Angelicam; vbi ar. Helychius eam vna eam vocat, & ex Damasceno orat. 1. And. Cre. de dorm. Virg. & S. Bernardo serm. de B. Maria tom. 2. & S. Bernardino Senensit tom. 3. ser. S. Bernar. 11. art. 5. ca. 1. cur autem in Arca Noe Deipara adumbratur, eleganter explicat S. Bernardus Bernard. loc. cit. Arca, inquit, Nos significauit Arcam*

Damascenus.
Cap. 27. B. Virgo est Arca Noe.
Gen. 6. Helychius
And. Cre. de dorm. Virg. & S. Bernardo serm. de B. Maria tom. 2. & S. Bernardino Senensit tom. 3. ser. S. Bernar. 11. art. 5. ca. 1. cur autem in Arca Noe Deipara adumbratur, eleganter explicat S. Bernardus Bernard.

gratia, excellentiam scilicet MARIE: sicut enim per illam omnes euaserunt diluuium, sic per istam peccati naufragium: illam Noe, vt diluuium euadere fabricauit: istam Christus, qui est pax nostra, & requies, vt humanum genus redimeret sibi preparauit. Per illam octo anime tantum saluantur, per istam omnes ad æternam vitam (qua per octonarum numerum significata est) vocantur. Per illam paucorum facta est liberatio: per istam humani generis saluatio; illa centum annorum fabricata est spatio; in ista omnium virtutum est perfectio: illa facta est de lignis laugatis; ista de virtutibus consummatis edificata est. Illa super ferebatur aquis diluuii; ista non sensit naufragia vllius viuis. hæc tenus Bernardus. His addere possumus in Arca Noe non solum homines rationales; sed bruta etiam animantia seruata esse in diluuij vniuersali: ita visceribus misericordiae huius Virginis nõ tantum iusti, quasi rationales per Virginem multa obtinentes continentur, sed etiam peccatores veluti bruta animantia per Virginem misericordiam adipiscuntur. Propter hæc misericordiae dulcedinem, quæ ex Virgine fluit Eccles. 24 ipsa (vt ait S. Antonin. loco citato, §. 2.) dicit: *In me gratia omnis vite, & virtutis, in me omnis spes vite, & virtutis, & spiritus meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & fauam, & Cant. 4. dicitur: Fauus distillans labia tua.* De Virginis porro dulce linde cap. 34. plenius agemus. Quare Bernardus sermone 4. de Assumptione, inter Virginis delicias, eius misericordiam enumerans: *Quid ni, inquit, delicias dixerim virginitatis decus cum munere fecunditatis, humilitatis insignis, distillan: em charitatis fauam, misericordia viscera plenitudinem gratia, prerogatiuam gloria singularis, ita Bernardus. Adde hæc Virginis misericordiam esse maternam, & teneram, quæ nos apud Patrem excusat, & veniam nobis exorat, poenæque iustè nobis infligendas deprecatur. Et hæc de immensa Virginis misericordia.*

Quin etiam ex ingenti affectu, ac propensione ad misericordiam, qua nos miseros iuuare Deipara omni ope studet, huiusmodi Matris misericordiae titulo se ipsa appellare delectatur, ac quodammodo gloriatur, vt videre est in eo, quod subiicitur, exemplo ex vita S. Odonis lib. 3. cap. 9. apud Sur. mense Nouembri. Quidam in Monasterio eiusdem S. Odonis primi Abbatis Cluniacensis ex latrone aded

ad perfectus Monachus evasit, ut cum ad extrema deductus ab eodem sancto Odone inviseretur, inter alia ei adiecerit: Hac nocte, inquit, in Cœlum raptus sum in visione (venit autem mihi obviam illustrissima, & summæ auctoritatis fœmina, & cum mihi propinqua esset, Cognovcis me, inquit, me id pernegante. Ego sum, ait, misericordiæ Mater. Et ego, quid me, inquam, iubes facere ô domina? Tu verò, ait illa, post triduum venies hoc, certam ei horam indicans. Venit illa dies, & hora, & monachus vita functus est: ut ex hoc ipso factis constet veram eius fuisse visionem. Deinceps autem B. Odo beatissimam Virginem solitus est MATREM MISERICORDIÆ appellare, hætenus ibi.

haberes; quæ per hoc quod Mater est, genuit tibi Deum & per hoc, quod Virgo est, exaudita est pro reverentia sua in causa tua, & totus generis humani. & mox: Nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariam manus non transiret: Idem sermone de Aquæ ductu: Cœlesti, inquit, rore a Pellus prius rore infusus quem area. Judic. 6. Bernardus: Quia sic voluit Deus matrem honorari, Alius; inquit, intueamini quanto devotionis affectu à nobis eam voluit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria, ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratia, si quid salutis, ab ea non verimus redundare, quæ ascendit delictis affluens, & infra: Vota omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam hæc Bernardus.

8. Isai. c. 16. loquens de Messia: Emitte, inquit, Agnum Domine dominatorem terræ post pauca subjicit: Et preparabitur in misericordia solium, & sedebit super illud in veritate in tabernaculo David: sanè solium Christo præparatum in misericordia, ut c. 2. dixi ex Bonaventura in Spec. cap. 8 est Virgo Deipara, in qua carnem suscepit, & quasi reledit Christus ad misericordiam humano generi conferendam. huic consonat illud Psal. 47. Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui, id est in Dei Deiparæ, ut exponit S. Antoninus 3. parte sum. theol. c. 4. §. 1. Siquidem Virgo sanctissima, ut cap. 5. diximus: Templum Domini S. Anton. ab Ecclesia, & à Patribus appellatur, & in hoc Templo misericordiam suscepimus, quod etiam indicat Bernardus sermone 2. de Assumpt. Tum quia in eius utero Deus carnem suscepit recordatus misericordiam suam: sum etiam, quia pro diversis miseris ad templum virginæ accedentes, misericordiam consequimur, Psal. 17. Exaudivit Dominus de templo sancto suo vocem meam. hæc ex S. Antonino. Verum quomodo nostras preces Virgo offerat filio, uberius agemus capite trigesimo, ubi advocatam esse omnium demonstrabimus. Ad hæc Virgo sanctissima, ut alibi diximus, in mystico S. Ecclesia est sic corpore collum dicitur, non tantum, quia ut loco, ita & dignitate Christo est proxima, & reliquis membris eminet, illaque capiti ne collum. Est; sed etiam, quia omnis vis sensitiva, atque motiva à capite ad corpus per collum transfunditur; & ita Dei misericordia per Virginem

Vellus prius rore infusus quem area. Judic. 6. Cant. 8. Virgo est solium misericordia preparatū Christo Isai. 16. Bonaven. Suscepim⁹ Dei misericordiam in B. Virg. tanquam misericordiam tuam in medio templi tui, id est in Dei templo. Psal. 47. S. Anton. Bernard. Psal. 17. Cap. 30. B. Virgo in sancta Ecclesia est collum.

Divina misericordia per Virginem in omnibus effunditur

Eccles. 35.

Bernard. Psal. 18.

Epiphani. Christus est portus Damasc.

Bernard.

ad nos derivatur: & melius quam per collum quod vim trahendi minimè hebet, sed solum est via eorum, quæ per ipsum mittuntur, cum tamen Deipara suis meritis, & precibus Dei misericordiam nobis impetret, & ad nos attrahat. Et quemadmodum si quid à membris ad caput transmittitur, id per collum transmitti debet, ita & nos per Virg. manus mundis, nos ipsos Christo offeramus dicentes illi cum Bernardo: *per te accessum habeamus ad filium & benedicta in ventris gratia genitrix vita, Mater salutaris, ut per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis: imò collum est via respirationis, qua animalis vita conseruatur, est via, qua cibus nutritioni, & augmentationi animalis necessarius transmittitur: in collo est guttur ex præcipuis ad loquendum instrumentis: de collo monilia, & pretiosa quæque suspenduntur: matris collum filii ob timorem, siue ob benevolentiam apprehendunt, quæ omnia mysticè Virgini optimè congruere facile cuius considerati perspicuum erit: quæ autem ratione Virgo dicitur esse collum Cant. 4. & esse sicut turris David, quæ adificata est cum propugnaculis, mille clipei pendet ex ea dis armatura fortium dic. c. 22.*

Rectè igitur S. Bernardinus Senensis tomo 1. conc. 61. art. 2. cap. 10. Plenitudo, inquit, gratia sui in Christo sicut in capite influens, in Maria verò sicut in collo transfundente. & German. in ser. de Zona B. Virg. Si tu, inquit, nos deservis quidnam de nobis fies, O sanctissima Deipara spiritus, & vita Christianorum? quomodo enim corpus nostrum vitalis signum operationis habet respirationem; ita etiam sanctissimum tuum nomen, Virgo beatissima, quod in ore servorum tuorum versatur assidue, in omni tempore, loco, & modo vita lætitiæ, & auxilii non solum est signum, sed ea etiam procurat, & conciliat, ita German. Sanè Bernardus in serm. de B. Virg. ubi agit de Aquæductu, Virginem dicit esse Aquæductum, qui plenitudinem fontis ipsius de corde Patris excipiens nobis edidit illum; sed si non pro vi est, pro vi capere poteramus. & infra ita fluente gratiarum resuente gratia desuerunt, quod necdum intercederet is, de quo loquimur, ita desiderabilis aquæductus. & infra: Maria plena, inquit, gratia, & peccatis ipsa superfluens ad salutem universitatis. & hoc supermissi. est: Invenisti, inquit, gratiam apud Deum, quam nemo ante te potuit invenire. Quam gratiam? Dei, & hominum, pacis, mortis destructionem, vitæ reparacionem, & Petrus

Bernard.
serm. 8. de
Adventu
Domini.

Cant. 4.
Cap. 22.
S. Bernar-
dinus.

German.

Bernard.
Antequam
Virgo ve-
nisset qua
est aqua-
ductus, non
ita fluente
gratiarum
in mundo
fuit.

Chrylogus serm. 142. Invenisti, inquit, gratiam, quoniam? Quoniam superius dixerat, Plenam; & verè plenam, quæ largo imbore totam funderet, & infunderet creaturam. ita Chrylog. Bernardus ser. de Assumpt. loquens de B. Virgine: Adveniente, inquit, spiritu plena sui, eodem superueniente, nobis quoque super plena, & superfluens fiat. vitæ suam in nos aromata illa, charismata scilicet gratiarum, ut de plenitudine tanta accipiamus. Sed movetur, inquit Bonaventura in speculo B. Virg. c. 7. v. nobis effundat de sua plenitudine; & citat Bernardum de Virgine dicentem: Vas liquore plenum si moveatur, de facili subvertitur. & effundit liquorem: sic B. Virgo Maria si moveatur precibus, effundit liquorem. ita Bonaventura.

Damascenus verò oratione prima de Nativitate egregie idem docet his verbis, Nam quia uniuersa terra in foedissimam se se prouoluerat libidinem, ac Domini populus à Domino Deo suo aberrauerat, factusque fuerat populus Domini, non populus ipsius, & qui misericordiam consecutus, non misericordiam consecutus, & qui dilectus, non dilectus, ob eam causam nunc virgo profeca fornicationis aduersaria paritur (ita nascitur) ac Deo despondetur. Deiq; misericordiam parit, atque populus Dei efficitur, qui prius populus non erat, & qui prius misericordiam minimè consecutus fuerat, misericordiam nanciscitur; & qui prius non dilectus erat, diligitur. Ex ipsa enim nascitur dilectus ille Dei filius, in quo Pater bene sibi complacuit, hæc Damascenus.

DEIPARAM COELI FENESTRAM,

Scalam, atque Portam, nec non radicem sanctam esse.

QUONIAM verò per Deiparam nos Deus prospexit, & descendit ad nos, idè dicitur fenestra, scala, & porta coeli, radix sancta; & nos vicissim per illam ad Christum accedere debemus. De fenestra quidem, quia per illam nos Deus aspicit, & lumen suum in nos effundit. Augustinus sermone 11. de Nativitate, qui etiam tribuitur Fulgentio sermone de laud. Virg. facta est, inquit, Maria Fenestra Cæli, quia per ipsam Deus verum fudit seculi lumen, & per ipsam Deus descendit ad terras, ut per ipsam homines ascendere mereantur ad Cælos. S. Bonaventura in Litanijs Virginis, eam dicit: Fenestram Cæli crystallinam. Quare Ecclesia in hymno, O gloriosa Domina.

Intra

Intrant ut astra stabiles
Caeli Fenestra facta es.

August. De Scala Cœli Augustinus sermone 11. de
Natiuitate Domini: Facta est Maria Scala cœ-
lestis, quia per ipsam Deus descendit ad terras, ut
per ipsam homines ascenderent mererentur ad cœ-
lum, vocatur etiam Scala Jacob à terris ad Cœ-
lum porrecta, cuius summitati Dominus inni-
xus videbatur, per quam Angeli descendebant,
& ascendebant, id quod Angelorum ad Virgi-
nem in terris degentem frequentiam indica-
bat, ut cap. 26. dicemus: sic autem eam vocat
Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. agens de
Virgine: Ecce scalam, inquit, quam vidit Iacob,
qui in diuinis erat imitatus, in qua vidit Angelos
Dei ascendentes, & descendentes, quicumque is
esset ascensus, & descensus sic ille. & Damascenus
orat. 1. de Natiuitate, & orat. 1. de dorm.
Scalam illam Jacob Virginem præsignasse, ac
figuratè dicit: Eodem, inquit, modo in quoque
mediatrix rictis munere perfuncta, descensusque Dei
Scala effecta, per quam ipse infirmam nostram
massam assumpsit, hinc Angeli quidem ad eum
descenderunt, ut videlicet Domino, ac Deo inser-
uirent: homines autem angelica vita ratione usi
in Cœlum sublimis rapiuntur. Dicitur etiam
Scala Jacob terram, Cœlumque attingens, quia
ut dixit Damascenus, mediatrix est inter Chri-
stum, & Ecclesiam, per quam veluti per sca-
lam preces nostras, & vota ad Christum trans-
mittimus, & per eam ad nos Dei dona descen-
dunt, ut propterea etiam collum, quod inter
caput, & membra est situm, ut diximus, appel-
letur. Bernardus term. de Aqueducta, & Epist.
174. Scala peccatorum eam vocat, & B. Lauren-
tius Justinianus sermone de Annunciatione:
Paradisi Scalam. Bonauentura verò in
hymno, Te matrem Dei laudamus: Tu, inquit,
Scala Regni cœlestis, & gloria. Huc referri potest
nomen Pontis, quod Deiparæ tribuit Proclus
Episcopus Constantinopolitanus, qui de ea
agens. Hec sola, inquit, Pons est, per quem Deus
ad hominem descendit.

10 De Porta Cœli idem S. Bonauentura in
Litanij. Virg. nis, eam Paradisi portam per uiam
dicit. S. Bernardinus Senensistom. 2. conc. 51.
artic. 3. cap. 1. Portam Cœli vocat. Ephram
orat. de Deipara. Aue, inquit, Porta Cœlorum,
& Scala, ascensusque omnium, Aue referamen-
tum portarum Cœlestis paradisi. sic ille. An-
dreas Cretensis orat. 2. Portam sublatam supra
Cœlos cœlorum, & infra, Portam Cœlorum eam

vocat, de qua ille dixit, Quam terribilis est lo-
cus iste, non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta
Cœli. Methodius oratione in hypapante, Tu
Porta, per quam Deus in carne exortus est. Ru-
pertus lib. 3. de diuinis officijs, ubi de vigilia
Natiuitatis Domini agit, Maxima, inquit, Por-
tarum Cœli, quas Dominus, ut nobis hoc manna
plueret, nobis aperuit, Maria existit, per quam
ad nos Verbum Dei caro factum de Cœlo descen-
dit, siquidem alta porta, id est, omnes Sanctorum
anima, que ab initio Verbum illud in gremio fidei
meruerunt suscipere, ora suo uerbum salutis pep-
rerunt. Hac autem uerbum illud ita plena gratia
concepit, ut uisibilem hominem factum pateret in
ueritate carnis, eodem Spiritu sancto conceptio-
nem eius in utero Virginis operante quod signifi-
catur in eo, quod scribitur ibi, cum descenderet
mane Ros super castra descendebat pariter, &
manna. Ros Spiritum sanctum, manna uerbum
Dei significabat, quod per operationem Spiritus
sancti humana natura unitum est. ita Rupertus.

Ildesonus ser. 4. de Assumpt. Ianuam Cœli
eam appellat. S. Antoninus 4. part. titu. 15
cap. 20. §. 12. id affirmat, & probat ex hymno
Ecclesiæ, Aue maris stella, ubi dicitur ad Virgi-
nem, Felix cœli Porta. & in alio hymno, o
gloriosa Domina.

In Regis alii Ianua,
Et Porta lucis fulgida,
Vitam datam per Virginem,
Gentes redempta plaudite.

Et citat Augustinum in sermone dicentem
in persona Virginis: Porta facta sum Cœli, Ianua
facta sum filio Dei: illa facta sum porta, quam vi-
dit Ezechiel Propheta in Domo Domini clausam,
quia Maria Virgo semper intacta. addit S. Anton.
merito Virginem dici Portam Cœli: Quoniam, in-
quit, per eam exiit de Cœlis ad nos quicquid un-
quam gratia creatum ueni in mundum, unde di-
citur Mater gratia, & mater misericordie, de
ea potest intelligi illud Sap. 7. Omnium bonorum
mater est, & uenerunt mihi omnia bona pariter
cum illa (scilicet Virgine) potest dicere mundus.
Secundo quicquid boni, id est omnis, qui de terris
intrauit ad Cœlum, ut Sancti omnes, per ipsam ut portam
seu medium intrauit, nimirum per benedicti fructum
filii sum Quod si Apostoli Apoc. 21. dicuntur 12.
porta Ierusalem, quoniam praeter ceteris, & meritis, &
exemplis nos importauit in Cœlum: multo magis
potest dici B. Virgo Porta Cœli propter maius ius,
& perfectius suffragium, & uita exemplum

Et præterea, quia omnes per Christum mediatore natum de Virgine in Cælum introducuntur. hæc ex S. Antonio Ecclesia quoque in Antiphona, Alma redemptoris Mater, sic Deiparam affatur.

Alma redemptoris Mater, qua peruia Cæli Porta manes, Et stella maris succurre cadenti. &c.

Offic. Ecc. 11 Ad hæc Ecclesia Virginem precatur illis verbis: *Eia ergo Aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuerse, Et Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende: etenim si quis eo in loco sit unde solem videre nequeat, per speculi reflexionem ad radios solis positi, poterit illius fieri particeps: ita & nos in hac lacrymarum valle constituti eramus, ut per limpidissimum speculum oculos, nimirum misericordes Virginis, quos ad nos conuere dignetur, Solis iustitiæ, Dei scilicet, nostri radius per suam misericordiam nos aspiciat.*

S. Benedictus. Quod si S. Benedictus, teste Gregorio in 3. Dialog. cap. 31. ad brachia cuiusdam iustici à Galla immanissimo Gorho, loris fortibus alligati oculos deflectens, mira celeritate solo

Suo intuitu vincula dissoluit. intuitu lora dissoluit: quare magis eum, ad quem Virgo sanctissima misericordes oculos conuerterit, & si à demone sæuissimo dracone spiris constrictum, in libertatem vindicabit? Huc spectat illud, quod legimus in reuelationibus S. Gertrudis lib. 4. cap. 53. Cùm enim in festo Natiuitatis B. Virginis ad completorium cantaretur: *Salve Regina*, inter alia, quæ ipsa vidisse se narrat, ubi peruenit ad illos tuos misericordes oculos, *Beatissima*, inquit, *Virgo mentum filij blandè tangens, ipsum versus terram inclinauit ad nos dicens, isti sunt misericordissimi oculi mei, quos ad omnes me inuocantes salubriter possum inclinare, unde & uberrimum fructum consequuntur salutis æternæ hæc ibi. Ex quo factum est, ut S. Gertrud s. diuinitus edocta quotidie Virginem Deiparam precaretur his verbis: *Eia ergo Aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuerse; Certa quod per hoc in hora mortis suæ non mediocriter solatium obtineres, ut ibi dicitur. Et sanè benigna oculorum Christi ad nos conuersio tantæ est efficacitæ, ut statim gelu cordis nostri soluat, quin etiam bonis omnibus repleat. ita Luc. 22. Conuersus Dominus respexit Petrum (qui tertio eum negauerat) & egressus foras Petrus fletus amarè. & Eccl. 11. Est homo mareis egens**

S. Gertrudis.

Luc. 22. **Eccles. 11.**

Eccles. 11. **Eccl. 11.**

recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius. & infra: *Facile est in oculis Dei subito honestare pauperem. S. Bonauentura in hymno, Te matrem Dei laudamus, eam Arcampietatis, & grata, portum naufragantium, miserorum solatium, pereunium refugium appellat.*

12 Vocatur etiam Virgo ab Ecclesia Radix in Antiphona illa, cujus ianituus est *Aus Regi- na Cælorum, dicitur enim ei.*

Salue Radix, Salue Porta,

Ex qua mundo, Lux est orta.

Chrysippus homilia de Deipara: *Aue, inquit, Radix bonorum omnium. & Methodius in hypapante. Tu speciosissimæ floris, id est Christi radix, ad illud Ita. 11. spectans, Egre ditur Virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet: Radicem enim huius floris Virginem sanctissimam fuisse non tantum Methodius significauit, veium etiam Pereria in cap. 5. Danielis.*

Quidni ergo per hanc radicem Christi, & nos quoque; nutrimentum attrahamus? quoniam sicut omne nutrimentum ad conseruandam, & augendam arborem, ramosque eius, & ad fructus producendos à radice trahitur, & transfunditur: ita per Virginis intercessionem transfunditur in omnes Dei misericordia. Noster Pereria loco citato: *Arborem illam Nabuchodonosor per somnium obiectam per allegoriam significare docet primi homini felicitatem, à qua dejectus est per peccatum seruata tamen radice, unde rursus germinare posset: hanc vero radicem intelligit Deiparam ab originali labe præseruatam, Germen autem radicis vult esse Christum Dominum, qui hanc arborem natura humana in amplio rem dignitatem reparauit. hæc ex Pereria.*

Hinc est, quod sancti Patres varijs metaphoris ac symbolis tutissimum perfugium, ac solamen, quod per Deiparam à Christo consequitur explicare solent: & ut in præsentia taceam ea, quæ tum in hoc capite, tum etiam alibi ex iisdem adduxi: unum referre non gravabor S. Ephræm in sermone de laud. Virgi. sic cum eadem loquitur: *Spes desperantium, per te reconciliati sumus Christo meo filio tuo: Tu peccatorum, & auxilio destitutorum unica Aduocata es, atque adiutrix: Tu portus naufragantium tutissimus, solatium mundi, carcere clausorum liberatrix celeberrima: Tu orphanorum suscipiens. Tu captiuorum redemptio:*

Pereria **Pereria** **Pereria**

Pereria **Pereria** **Pereria**

In agrotantium exultatio, & omnium salus: Tu monachorum, & solitariorum stabilimentum, & spes secularium; Tu Virginum gloria, corona, & gaudium: Tu mundi laetitia & iuterum: Tu enim noster es portus, & praeses, pia auxiliatrix, & infans: Aue periculantium auxiliatrix; iucunda libertas; fons gratia, & consolationis; Aue peccatorum refugium, atque dimersorium; Aue laborantium propiciatorium, Aue spes omnium proborum aduersus casibus afflictorum; dulcis conuersorum solamen, atque praesidium; Aue virorum pariter, atque mulierum Regina, & patrona: Aue nostra consolatrix, qua moerore sedasti, & oppressorum molestias lenisti, cunctasq; oppressiones sustulisti: Aue clavis Regni caelestis: Aue portus tutissime in hac vita nauigantium: Aue firma salus, & conuersorum Christianorum ad te sperare, ac verè recurrentium: Aue nostra omnium protectio insignis, & gloria. hæc omnia ex S. Ephræm. Multa alia Deipare elogia, quæ ille ibi non minus verè, quam piè ponit, breuitati consulescentes omisimus. Idem in lamentatione Deiparæ super passione Domini, vbi se inixè eidè commendasset subdit: Tu squidem unica apud Deum Christianorum spes nostra es securissima, & sanctissima. hæc ille.

Virginem factum videmus, Christus namquè post Incarnationem in vtero Virginis, in præsepio positus, seu reclinatus est, & cruce tanquam aratro terram nostrorum cordium arare non est dedignatus, alligatus non funibus, & clavis, hæc enim omnia longè facilius rupisset, quàm Samson vincula Philistijm, loro nostro, hoc est charitate illa, quæ supereminet omni scientiæ: qua in finem nos dilexit & quiprius psal 47. Magnus erat, & laudabilis nimis, in vtero Virginis, Parvulus natus est nobis Isa 9. & amabilis nimis, quemadmodum eleganter animaduertit, & pluribus explicat Bernardus sermone 48: in Cantica. Idem alio exemplo explicat S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 21. Sol enim per Zodiacum discurrens in signo Leonis est ardentissimus, & animalium corpora primo calore languida reddit, sed ingrediens signum Virginis mitigatur, ita Sol iustitia Deus noster in veteri testamento erat vt leo rugiens, signo Virginitatis ut patet exemplis in sacris literis, sed feruentissimo amoris calore in vterum Virginis intrans factus est totus benignus, suavis & humanus. hæc S. Antoninus. Nam psal. 84. vbi de Incarnatione in vtero facta agitur, sic habetur. Benedixisti Domine terram tuam, auertisti captiuitatem Iacob, mitigasti omnem iram tuam, &c.

Psal. 47
Isa 9.
Ephes. 3.
Ian. 13.
Bernard.
S. Antonin.
Deus per
Virginem
sicut sol in
signo Vir-
ginitatis
gatur.
Psal. 84.

13 Dei porro misericordiam effundit per Virginem, & per eam placari iram eiusdem, ac mitigari explicare possumus exemplo Rhinocerotis, quæ ex Gregorio lib. 1. moral. cap. 10. Tanta, inquit, esse fortitudinis dicitur, vt nulla venantium virtute capiatur, sed Virgo, & puella proponitur, qua venienti sinum aperit, in quo ille omni ferocitate postposita, caput deponit, sicq; ab eis, à quibus capi queritur, repente vulnere inermis inuenitur. hæc Gregorius. Christus autem Rhinoceroti assimilatur Deut. 33. Cornua, inquit, Rhinocerotis cornua illius, in ipso ventilabit gentes usque ad terminos terra. Et quidem Deus ante Incarnationem terribilis erat, & insuperabilis, sed ad conspectum huius Virginis, immisso in eius sinum capite, mitissimus apparuit, vt ab omnibus capi, vinci, & vinciri possit; quod in eius passione factum est, hoc capiendi Rhinocerotis artificium Virgini accommodat Dionysius Carthusianus libr. 3. de laud. Virg. art. 22. Itaque illud quod tanquam humanis viribus impossibile de Rhinocerotem proposuit Deus Job. cap. 39. Nonquid volat Rhinoceros seruire tibi, aut morabitur ad praesepe tuum, nunquid alligabis Rhinocerotem ad arandum loco suo? Iam per

14 S. Brigitta in lib. 6. reuelationum cap. 10. reuelationem sibi à Virgine factam, qua id, quod diximus confirmatur, ponit in hæc verba, Ego sum, inquit, Regina Cæli, ego mater misericordiae, iustorum gaudium, & aditus peccatorum ad Deum: Nulla etiam poena est in purgatorio igne, qua propter me non remissior erit, & lenior ad ferendum, quàm aliter esset; Nullus est adeo maledictus, qui quam diu vivit, careat misericordia mea; quia propter me leuius tentatur à demonibus, quàm aliter tentaretur: Nullus est ita alienatus à Deo, nisi omnino fuerit maledictus, qui si me inuocauerit, non reuertatur ad Deum, & habebit misericordiam. hæc ibi. Quomodo etiam Virgo sanctissima à sordidissimis peccatoribus inuocata non dedignetur eos inuare, habes ex visione B. Gertrudis, quam afferam cap. 30. & præterea lib. 6. reuelation. S. Brigittæ. cap. 117. & quomodo diuinam misericordiam Ecclesiæ militanti impetret, habetur libr. 1. reuelation. S. Brigittæ cap. 5. & nos infra post sanctorum testimonia, eius rei complures visiones subijciemus.

S. Brigitta
Omnes per
Virginem
Dni mis-
ericordiam
& opera
espera-
mur.

Dionysius.
B. Gertrudis.
S. Brigitta.

Nec illud reticendum, quod Deus Pater
B 3 S. Ger.

Virg
Radic
Est
brisy
deuor
erit
aria
la
gub
ergu
troi-
um
er-
imur
bram

S. Catharinæ Senenſi dixiſſe ſcribitur apud Bioſium in monili ſpiritali, Maria, inquit, u-
nigeniti filij mei glorioſa genitrici à bonitate mea
conceſſum eſt propter incarnati uerbi reuerentiã,
ut quiſcumque etiam peccator ad eam cum deuo-
ta uenerationis recurrit, nullo modo diripiatur à
dæmone infernali, hæc enim eſt à me eloſa, para-
ta, & poſita tanquam Eſca dulciſſima ad capien-
dos homines, & præcipuè animas peccatorum.
hæc ibi.

Iſa. 11.

S. Bonauentura in ſpeculo B. Virg. cap. 6.
alludens ad illud Iſa. 11. Egreſſiatur Virga de
radice Ieſſe. & ſſos de radice ejus aſcendet, & re-
quieſcet ſuper eum ſpiritus Domini, pulchrè lo-
cet, quo modo per Deiparam ad Chriſtum. &
ad ſancti Spiritus dona perueniri poſſit: Qui-
cunq; inquit, ſeptiformem ſpiritus ſancti gratiam
adipiſci deſiderat, ipſe ſſorem Spiritus ſancti in
virga quærat: Per uirgam enim ad ſſorem, per ſſo-
rem ad ſpiritum in ipſo requieſcentem perueni-
mus: Per Mariam ad Chriſtum accedimus. &
per Chriſtum gratiam Spiritus ſancti inuenimus.

Deipara
eſt uirga,
per quam
ad Chri-
ſtum ſſorẽ
peruenitur

Idem Bonauentura in cap. 10. ejusdem ipe-
culi de iſdem uerbis Iſaiã agens, oſtendens
Chriſtum eſſe ſſorem, & Deiparam uirgã his
uerbis: Spiritus ſanctus, qui in magna ſylua hu-
mani generis requiem non inuenerat, tandem ſu-
per hunc ſſorem requieuit, ita quod abſque Chri-
ſto nec ſapiens qui eſſe poteſt, nec intelligens, nec
conſiliarius, nec fortis, nec eruditus, nec pius, nec
plenus timoris Domini. Hic ſſos quaſi tot habet ſſo-
lia, quot ſunt miniſteria, & exempla: ſi hunc ſſo-
rem habere deſiderat, uirgam ſſoris præcipuus ſſo-
ſſos, ſi ſſos eſt nimis altus diuinitate, uirga tamen
eſt flexibilis pietate, & ſi ſſos eſt rariffimus, quia in
caelo, & in terra non inuenitur, niſi unicus, eſt ta-
men communiffimus tanquam ſſos non in horto
clauſus, ſed in campo omnibus tranſeuntibus expo-
ſitus. & ideo bene dicitur poteſt Chriſtus illud: Ego
ſſos campi. hæc tamen Bonauentura.

Cant. 2.

B. Bonauentura.
B. Virgo
eſt columna
gnis.
Exod. 45.
Pſal. 77.
Pſal. 10.
Exod. 14.

Idem S. Bonauentura in ſpeculo B. Virg.
ſæpè de miſericordia uirginis hominibus com-
municata agit: nam cap. 3. dicit uirginem
illuminatricem mundi per beneficia lucidiſſi-
mæ miſericordiæ ſuæ: Per quam, inquit, multi
in nocte hujus ſæculi illuminati ſunt ſpiritali-
ter, ſicut quandoque filij Iſraël per columnam i-
gnis illuminati ſunt corporaliſer, juxta illud pſal-
mi, Deduxit eos in nube, &c. Maria nobis eſt co-
lumna nubis, quia tanquam nubes protegit ab
aſtu diuina indignationis, protegit etiam ab aſtu
dæmoniacæ tentationis, ſicut iterum dicit in pſalmo,

Expandi nubem, &c. Maria quoq; columna ignis
eſt illuminans nos, imò illuminans mundum mul-
tis miſericordiæ ſuæ beneficijs. Idè cap. 5. Abyſſus,
inquit, eſt Maria in bonitate, & miſericordia pura,
profundiſſima, unde etiam profundiffimam miſe-
ricordiam filij ſui pro nobis interpellat, quaſi abſi-
ſſus abyſſum inuocet. & infra B. uirginem accom-
modat illud Eccl. 10. Gratia mulieris ſedula de-
lectabit uirũ ſuũ. & oſſa illius impinguabit. Ma-
lier, inquit, ſedula Maria fuit. Quis huius mulie-
ris uir eſt, niſi ille, quem ipſa circumdedit in uir-
tute de quo Ieremias Creauit Dominus nouum ſu-
per terram, mulier circumdabit uirum: huius uir-
tutis oſſa ſunt quicunq; in corpore eius, id eſt in Ec-
cleſia, fortes ſunt: iſta oſſa ſuffragante gratia Ma-
ria, impinguantur uirtutibus gratia. & infra: O
quis aſtimare ualeat quantam in ipſa Ma-
ria ſue impinguatio gratiarum cuius gratia im-
pinguata ſunt tot mille animarum. Idem Bona-
uentura c. 7. ait B. uirginem iuſtis: & impio-
pem ſerre: Ipſa quoq; inquit, non ſolum in pleni-
tudine ſanctorum detinetur, ſed etiam in plenti-
tudine ſanctorum detinet, ne eorum plentudo minua-
tur; detinet nimirum uirtutes, ne fugiant, detinet
merita, ne pereant, detinet dæmones, ne noceant,
detinet ſilium, ne peccatores percussat: ante Mariã
non fuit qui ſic detinere Dominum auderet, teſte
Iſaiã qui dixit: Non eſt qui inuocet nomen tuum,
& teneat te. & infra ad hoc idem propositum
citat Anſelmum: Et ideo, inquit, bene ſic ait An-
ſelmus: Tibi ſolum loquor Domina, beneficijs tuis
plenus eſſe mundum, inferna penetrant, celos ſu-
perant, per plentudinem enim gratia tua, qua in
inferno erant ſe latantur liberata: & qua ſupra
mundum ſunt gauent reſtaurata, hæc tamen Bona-
uentura.

16 S. Antoninus 3 par. titu 15. cap. 22 §. 9. S. Antonius
Deus, inquit, miſericordiam, ne dum magnam,
ſed & maximam fecit in uirgine pia, ut merito
nominetur, Mater miſericordiæ, & Regina eius: Offic. Eccl.
unde in Antiphona, Salus Regina miſericordiæ.
Hanc qui poteſt, ſine ipſa duca, ſine pennis ſeu alijs
tentat uolare, ita S. Antoninus ex Ioanne Do-
minici ſuper Magnificat: hinc eſt, quod in o-
ratione ad uirginem antiquiffima, qua incipi-
t: Obſecro te Domina, illi hæc uerba dicun-
tur: Per quam poſt Deum totus uiuus orbis terra
um.

Et quia Deus per eam nobis communica-
uit miſericordiam ſuam Genef. 28. non ſolum
ſerua-
figura-

Dei officio
Genes. 28
Fons de
Paradyso
irrigans
terram
propitiariū
unūversā
terram.
Exod. 25.
Ephrem.
And. Cre.
Method.
Eccl. 24

figuratur per scalam Iacob, & Portam Coeli, sed etiam vt cap 5, dixi Genes. 2. per FONTEM, qui de Paradiso egrediebatur, & vniversam terram irrigabat, & per PROPITIATORIUM vniversę terra. Exod. 25 sic enim eam vocat Ephrem orat. de laud. Virg. Andreas Cretenfis orat. 2. de dorm. Methodius orat. in hypapateb: Tu, inquit. propitiatorium, per quod Deus humanę naturam in datus mortalibus innotuit. Virgini etiam accommodatur nomen Aqueductus celestium gratiarum, vt supra ex Bernardo ostendimus, cuius fons est Christus, a quo per Aqueductum deriuantur rivuli. ideo Eccl. 24. Ego quasi flum. Diorix (id est fossa) & si cut Aqua ductus exiit de Paradiso, dixi, Rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo pręsimi fructum: & si enim ad omnes Virginitas misericordia se extendat: peculiariter tamen ad eos, qui erga ipsę devotionem habent, quos vocat hortum & pratum suum.

Theophilo
chirogra-
phū a B.
Virgine re-
stituitur.
Cap. 20

17 Possit multis exemplis confirmari misericordiam Dei per Virginem hominibus conferri, quę cap. 10. afferemus, quale est illud Theophili, qui scripto chirographo demoni se tradiderat, & per Virginem misericordiam consecutus a dæmone chirographum recepit. Et illud de SS. Dominico, & Francisco quos ad conversionem peccatorum Christo contra mundum irato obtulit; & alia, quę ad eum locum referuamus. In pręsentia vnum, aut alterum huius rei exemplum proferam, vt deinde nonnullas recentiam reuelationes, quibus Deipara pro mundi necessitatibus diuinę misericordię interpellare crebro visa est.

S. Britta
Exemplū
cuysdam
conuersi
propier
Virginem
duplicis
scala rub.
& alba.

In reuel. S. Brigittę lib. 6. cap. 97. narratur de quodam vno illustri, qui grauius ægrotans sacerdoti cõfiteri nolebat, pro cuius animę salute S. Brigitta preces ad Christum fundebat, & ad ægrotum Christi iussa semel, atq; iterum suum confessarium qui eum ad confessionem invitaret, misit; sed frustra: tertio tandem rediit, & Christi nomine ad penitentiam hortatus, quod Christi paratus esset ei ignoscere; tunc ægrotus cum insolitis lacrymis diuinus sibi concessis dicebat, se iam sexagenarium multis secleribus irretitum diabo lo, qui sæpe ei locutus erat, homagium fecisse & nunquam sua peccata sacerdoti confessum, nec sanctissim. Eucharistiam sumpsisse, & id de salute desperasse, sed in spem venię ex dictis Sacerdotis verbis, & interiore intentione

Christi adductus, quater eo die confessus, & sequenti die post confessionem communicauit, & sexto die obiit, de quo Christus S. Brigittę dixit, eum ad purgatorium iuisse propter contritionem, quam illi ex sua benignitate dederat: Et propter meritum, inquit, Matris meę nam licet homo iste non dilexit eam corde tamen quia consuetudo sua fuit compati eius dolori quoties eam considerabat, & audiebat nominare, ideo compendium salutis suę inuenit, & saluatus erit, hæc in illa reuelatione. Ex quo collige, vel tenue erga Virginem obsequium quantum boni præstet hominibus.

18 In Chronicis Minorum P. 1. lib. 2. cap. 37 In Chron. Min. visis S. Francisci in somnis vidisse homines ad iudicium Angelis tibus personantibus in quodam magno prato congregari, in quo duę scalę erant a terra ad cælum protensę, vna rubra, in cuius summitate videbatur Christus quasi offensus, & iratus, altera ex alia parte alba, in qua aderat Deipara. Sanctus verò Franciscus suos fratres magna voce; vt ad Christum fidenter ascenderent, invitabat, inter ascendendum autem vnus è tertio, alius è quarto, alius è decimo gradu, alius è media scälā, alius ex summitate cadebant. Cumque S. Franciscus Christum Regem pro suis fratribus interpellaret, Christus illi ostendebat manus, & latus recenti sanguine perfusa, quę ab aliis fratribus sibi facta querebatur, qua suorum tuina per motus S. Francisci, fratres ad scalam albam euocauit, in cuius summitate Virgo Deipara apparuit, quę eos benignę excipiebat, ita vt sine labore in Regnum ingrederentur. In scälā poro rubra iustitię diuinę rigori; in scälā autem alba misericordiam, quam per Virginem consequimur, significabantur.

Neque solum per Deiparam misericordię matrem in eos, qui hanc lacrymarum vallem incolunt, Dei misericordia vberimè effunditur, verum in animas etiam illas quę in igne purgatorii cruciantur, eadem Deipara pro eis orante abunde promanat. Sancti enim cū Christo regnantes suis precibus animas in purgatorii tormentis degentes iuuant, quem admodum ex Augustino libro de cura pro mortuis agenda c. 4. & ex Gregorio lib. 4. Dialog. c. 50. docent Theologi, in dist. 45. & præsertim D. Thomas ibi quęsti 2. articulo 3. de quo Suarez tomo 4. in 3. parte disputatione 48. sectione 5. & egregie Bellarminus libro 2. d.

In Chron. Min. visis S. Francisci

Deipara aliq. Satis animat in igne purgatorio laborantes precibus iuuant. August. Gregorius S. Thom. Suarez. Bellarmus

de purgatorio cap. 5. cuius verba hæc sunt :
*Nec ulli dubium esse debet, quin Sanctorum ani-
 ma cum Christo regnantes orant pro Sanctorum
 animabus in purgatorio laborantibus, cuius con-
 trarium temere asseruit Dominicus à Soto lib. 4.
 sentent. distin. 45. q. 8. artic. 2. hæc Bellarminus.*

Sotus

Suarez.

Quamvis Suarez Sotum ad bonum sensum
 trahere conetur: verum non est nostri instituti
 hæc viterius proficere. Si igitur Sancti, ex Pa-
 trum, & Theologorum sententia, pro anima-
 bus illis orant; quanto efficaciores erunt pro
 illis precibus Deiparæ? cuius rei firmum te-
 stimonium ducitur ex Ecclesia, quæ in sole-
 ni quadam prece, quam in Missa & officio pro
 defunctis usurpat, Deiparæ, aliorumque San-
 ctorum intercessione pro defunctis suppliciter
 efflagitat illis verbis: *Deus veni largitor, & hu-
 mana salutis amator, quasumus clementiam tuam,
 ut nostra congregationis fratres, propinquos, &
 benefactores, qui ex hoc seculo transferunt, beata
 Maria semper Virgine intercedente cum omnibus
 Sanctis tuis ad perpetua beatitudinis consortium
 pervenire concedas, Per Dominum nostrum,
 &c.*

Missa
 R. m. n.
 Offic. Eccl.

19 Ad hæc complures Deiparæ imagines,
 in templis præsertim Patrum Carmelitarum,
 visuntur in quibus animæ in purgatorij flam-
 mis depictæ, per eiusdem Deiparæ preces ab
 illo igne, Angelorum ministerio eripi conspi-
 ciuntur; id quod nobis ob oculos ponit, quæ
 spiritualiter in illis animabus peraguntur.
 Huc etiam spectat id, quod ex aliquorum sen-
 tentia c. 12. diximus, purgatorium in die Assump-
 tionis Deiparæ singulari Dei privilegio eua-
 cuatum esse. S. Brigitta lib. 6. reuel. c. 39. refert
 animam cuiusdam militis, qui in festivitatem
 Deiparæ vigilijs ad eiusdem honorem jejuna-
 bat, horas, seu officium B. V. recitabat, & ore
 proprio in eiusdem Virginis honorem canebat
 à tribus acerbissimis poenis, quibus in pur-
 gatorio addicta erat, Deiparæ intercessione re-
 leuata fuisse, Christo Domino id matri con-
 cedente, illis verbis: *Bene dicta sis tu Mater cha-
 rissima, tibi nihil negari potest, fiat voluntas tua,
 ut petisti sic fiat.* hæc ibi.

S. Brigitta
 Militis a-
 nima B.
 Virg. pa-
 trocinio à
 purgatorij
 flammis
 eripitur.

Purgatorij
 flammis
 animas
 plurimas
 extrahit
 Deipara
 Dionysij
 Carthusij.

Nec silentio inuoluendum est exemplum
 quoddam Dionysij Carthusiani in serm. 2. de
 Assumptione, in quo Deiparæ benignitas erga
 defunctorum animas in purgatorio cruciatas
 perspicue cernitur. Duo, inquit, socij erant
 se invicem diligentes, quorum vnus circa
 festum omnium Sanctorum defunctus est;

Alius verò continuus fletibus se se affligens ni-
 hil pro defuncto oravit: cui post festum Nati-
 uitatis Christi defunctus apparuit dicens nihil
 mihi proficisci solum plorando, & quasi im-
 probans ei fletum: Ecce, inquit, beatissima
 Virgo Maria singulis annis in festo Natiuitatis
 Christi ad purgatorij loca cum multitudine
 Angelorum descendit, & multas inde animas
 eripit, quoniam in nocte solemnitate illius
 Christum Regem gloriæ peperit. Cumque in
 proxima Natiuitatis Christi solemnitate de-
 scenderet, & multas eriperet animas, sperabam
 quod precibus tuis iussisset me etiam eductura,
 sed non fecit. Verum quoniam proxima nocte
 Dominicæ resurrectionis ioclet descendere ad
 purgatorium pro educatione animarum, eo
 quod Christus nocte illa Sanctos de limbo e-
 duxit, rogo ne cesses pro me cum lachrymis
 exorare, ut me illa nocte dignetur eripere: & in
 hoc scies te exaudiri, si tibi ultra non appa-
 ruero: & quia defunctus ille ad viuentem non
 rediit, creditur per Virginem gloriosam nocte
 illa ereptus. Ex hoc quoque exemplo docentur
 fideles pro amicis suis defunctis magis orare,
 quam flere, nisi pro illorum liberatione flectant
 orando. hæc Carthusianus.

DEIPARA IN PUBLICIS ORBIS
 calamitatibus Des misericordiam im-
 plorare non cessat.

Quo verò Deipara sanctissima non in pri-
 uatis tantum hominum necessitatibus
 diuinam misericordiam ad eos deriuat, verum
 in publicis etiam, & communibus, quæ à præ-
 potenti Deo propter hominum scelera impê-
 dent, calamitatibus suæ in nos maternæ pieta-
 tis viscera exhibeat, Deiq; flagella iuste infli-
 genda efficacissimis precibus, vel omnino a-
 uertat, vel saltem mitiget, testatur ipse Christus.
 Dominus apud S. Brigittam l. 6. reuel. c. 26. vbi
 conuictus fideles nimis longè ab eo recessis-
 se, subiicit: *Quod nisi preces matris meae interue-
 nirent, non esset spes misericordiae.* ita ibi Huius
 quoque rei fidem nobis abundè faciunt complures,
 quæ apud probatissimos auctores di-
 uersis ætatibus referuntur visiones, & præter-
 missis duabus illis ei usdem argumenti reuelationibus
 altera S. Dominico, altera verò cui-
 dam religioso factis, quas c. 20. asseremus. Nos
 huic capiti aliquot alias eiusmodi visiones in-
 feret eoperæ pretium existimamus.

Quo

*Viso tem-
pore Hen-
rici IV.
anno 1112.*
*Prodigia
plurima
contra Ec-
clesiæ pra-
dicatoris
ammissa.*
Sigebertus

Naucler^o.

Brijia

*Baronius
Rogerius*

Quo tempore Henricus Imperator eius nomi-
nis IV. ab anno millesimo centesimo vnde-
cimo in Paschalem II. summum Pontificem
propter inuestituras Episcoporum, quas vi ab
eo extorquere conatus est arma suscepit,
magnæ cladis Orbi præteritum; Germaniæ,
Longobardiæ, Populisque Imperio subiectis
(qui magna ex parte Imperatori consentiebant)
diuinitus sunt illatæ, quas per singulos annos
Sigebertus; & is, qui ab anno 1013. eius histo-
riam est prosecutus commemorant: eas nos
breuissimè indicabimus; vt oportunitate Dei-
paræ auxilium magis eniteat. Anno, inquit,
1112. Deo peccatis hominum offenso multa
eueniunt. In monte Castri loco Ecclesiæ S. Val-
detridis cum toto penè oppido arsit, Ecclesiæ
S. Michaëlis de periculo maris fulgurata diui-
nitus arsit cum ædificijs appendentibus sibi.
ita Sigebertus; sed Nauclerus vberius. Tertio,
inquit, nonas Ian. an. 1112. tantus terræ motus
suboritur ante inauditus; nam multæ Ecclesiæ
& ciuitates inde subuersæ sunt. Leodij a quar-
tu vi immensam cladem est passa: visæ sunt fan-
guinæ nebes magnum incutientes hominib^o
terrorem: eodem an. die 3. Ian. terræ motu op-
pidum Rotemburgense, super Neccarum in
Sueuia, totaliter destructum est: anno Domini
1113. in pago Bracarensi circa Tornacum nix
tanta cecidit nono Kal. Maij, vt etiam syluas
fegerit, apud Rauennam, & Parmam in agris,
& intra moenia sanguis Iunio mense, An. 1117
tertio idus Decemb. ad mediã noctem lucen-
tibus stellis egro tereno 14. Lunæ Eclypsis facta
est. & contracto orbe multis coloribus, sed ma-
ximè sanguineo penè integra hora suffusa est,
13. Kal. Ian. prima hora noctis igneæ acies à
Septentrione in Orientem in cælo apparue-
runt, deinde per totum cælum sparsæ plurima
noctis parte videntibus miraculo, & stupori
fuerunt. hæc Nauclerus. Vbi illud adnotand^o,
Eclypsim hanc præter omnem naturæ ordinẽ
euenisse, cum non nisi 15. die ex Astrologorum
demonstrationibus contingere possit.

Baronius verò tom. 12. Annal. ad annum
1117. ex Rogerio in annalibus Anglicanis sic
habet. Apud Longobardiã magno terræ motu
facto, & vt testati sunt qui nouere, 40. dierum
spatio durante plurima domorum ædificia
conuerunt, & quod visu, dictuque constat mi-
rabile, vt illa quædam prægrandis mota est re-
pentè de statu proprio, iamq; ab omnibus in
loco longè remoto consistere cernitur. Medio-

lani viii patritiæ dignitatis dum de Republica
tractantes sub vna residerent Turri, auribus
omnium vxor foris insonuit, vnum ex illis no-
mine vocans, & festinato exire rogans; Quo
tardante persona quædam apparuit, quæ vo-
catum virum, vt egredere prece obtinuit.
Exeunte illo turris repente cecidit, & omnes,
qui ibidem erant casu miserabili oppressi. hæc
Rogerius. Cæterum in tot tantisque cladibus, in
tanta prodigiorum multitudine, ac veritate, *Deipara
auxilium*
quæ ingentem, proximamq; Dei vltionem, ac
mundi finem adesse minitabantur, pijsissima, ac
benignissima Dei Genitrix, peccatorum, Ad-
uocata apud Christum summum Iudicem,
multorumq; scelerum, quæ in mundo tunc
grassabantur iustum vindicem sua intercessio-
ne se veluti murum firmissimũ opposuit, quod
quidem grandi miraculo Deo mundo testatu
esse voluit, Auctore Dodechino Germano, qui
circa hæc tempora vixit, cuius hæc sunt verba.
*Dodechi-
nus.*
Anno millesimo centesimo decimo septimo
in octaua S. Ioannis Evangelistæ terræ motus
bis inter diem, & noctem tam terribilis per to-
tum orbem terrarum factus est, vt multa ædi-
ficia conuerent, & homines vix effugerent: sed
maximè in Italia, vbi tam periculosus, & hor-
ribilis fuit, vt manifestũ Dei iudicium super se
homines expectarent, cum per diuersa loca
Italiæ ciuitates, castella, villæ cum hominibus
inibi commorantibus, subito, hiatu terræ
deperirent. Nã & montes scissi sunt, & flumina
terra deglutiente exsiccata sunt; vt qui vellent
pedibus transire possent. Nec non flouius Pad^o
de alueo suo se erigens in modum fornicis in
altum se extulit, vt via pateret inter aquam, &
terram, & apertè daretur intelligi, quod elatis
fluctibus mundo exitium minaretur, cum sic
diutius aqua penderet, tandem in semetipsam
tanto sonitu demittitur, vt murmur illius per
milliaria audiretur. His tam mirandis, tamque
tremendis signis circumquaque diuulgatis, &
tribus diebus in ieiunijs, & orationib. per totam
Italiam ab omnibus petactis, apud Cremonam
quidam infantulus, in cunis iacens pannis
obstrictus in primam loquendi vocem contra
naturam os aperuit, matremque suam escas
parantem fratri suo maiori, qui plorando pa-
nem petierat, à corporis curis compescuit,
asserens sibi visam DEI GENITRICEM *Infantis
pueri te-
stimoniu,*
MARIAM ante tribunal Christi stantem in-
stantissimisq; precibus pro iudicio, quod mun-
do propter peccata sua dare intenderat, ipsi *qui Deipa
sup-*

*nam vidit
p. omnium
do inter
gentem.*

supplicantem; ac post hæc deposuit eloquiū
et sic ad tempus humanæ conditioni congru-
um. Hæc autem tanta, & tam horribilia mira-
bilia hi, qui viderunt, pericula mortis vix eva-
serunt, & non sunt compuncti, nec gratias ege-
runt; Deo pro evasione sua; qui verò audierunt
tā stupendam signum, non glorificaverunt
Deum, sed indurati in malitiis suis maiora pec-
cata prioribus addiderunt. Nam hoc eodem
anno multa perperrata mala, coniurationes
iniuste incendia homicidia, concremationes
Ecclesiarum, & abstractiones bonorum inibi
Deo ferientium, sed maximè in partibus Gal-
liæ; ubi Ciues contra Ciues confurgunt, & sibi
non consentientes capiunt bona, diripiunt
ciuitates, castella, domos, villas destruunt,
incendant; homines non humano, sed pecu-
dum more dilaniant, atque interimunt. His
etiam hoc anno Eclipsis Lunæ facta est, sci-
licet decimosexto Kalend. Iulij, & tertio Idus
Decembris Mirabile quoque signum decimo
septimo Kalend. Ianuarij in Cælo apparuit
varijs coloribus permixtum. hæc ille. Quæ
omnia Thomas Bozius de signis Ecclesiæ lib.
24. cap. 5. non minus piè, quàm eruditè perse-
quitur.

*Thomas
Bozius.*

*Gelafius
II. Pontif.*

Sigebertus

Sigonius

Cùm autem illius ætatis homines minimè
respicerent, (nam inter alia Henricus V. An-
no 1118. Burdinum Antipapam Gregorium
VIII. vocatum contra Gelafium II. Paschalis
successorem verum Pontificem erexit) nouis
cladibus sunt afflicti; vt videre est in Appendi-
ce ad Sigebertum; siquidem præter terræ-
motus, fulmina, & procellam, quæ anno 1118.
sauiuerunt, Mosa fluuius iuxta Abbatiam, quæ
dicitur Sustola quasi pendens in aëre fundum
suum visus est deseruisse. hæc ibi. Cæterùm
infantem eo anno locutum memorat etiam
Sigonius libro 10. de Regno Italiæ ad annum
1117. his verbis Tertio nonas Ianuarias Italia
inauditò ante multa secula terræmotu con-
cussa est, quippe eius impetu moenia, templa,
turres, quæ Vrbiùm passim cum ingenti morta-
lium strage procubuerunt, fontes turbati,
templorum lampades nullo impellente ven-
torum flato per aërem late, præcipuè Parmæ
noua Basilica, Veronæ adificiorum pars ma-
xima corruit. Hiatus item Terræ in illis parti-
bus ingentes apparuerunt, & arbores radicibus
euulsa sunt. Insans locutus tristia, ac posten-
tosa quædam enunciauit. quin etiam 3. Ka-
lend. Februaris tremenda tonitrua, ac fulgu-

ra, quæ nulla hominum meminerat ætas, cre-
berrima immissa grandine, mortalium auri-
bus, oculisque objecta, rem in eam religionem
adduxerunt, vt diræ aliquid calamitatis im-
pendere homines suspensis mentibus pertime-
scent. Quod quæ pauorem animis maiorem
incutiebat, eadem prodigia, ac multo tristiora
ex Germania nunciabantur. hæc Sigonius.
Atque hæc de visione Deiparæ pro mundo
obsecrantis anno 1117. dicta sunt, nunc ad reli-
quas transeamus.

21 Anno 1128. cùm plurimi de pago Sues-
sionensi sacro igne accensi miserè tabescerent,
ad Deiparæ Ecclesiam confugientes centum, quæ Du-
& sex Deiparæ ope intra quindecim dies (vt
plenius tract. de Exempla, dicemus) sunt curati
inter quos quidam puer vndecim annorum
peccorum custos eodem igne tactus, à matre ad
templum delatus ad ingressum præcessit
excussus à quiete in gratiarum actionibus ru-
pit clamoribus æthera, narrauitque omnibus
se fuisse raptum ante Deum, & Dei Genitricem
pro populo supplicantem vidisse, vt dignare-
tur Deus hunc morbum à populo auertere, &
euertere; & hanc scintillam, quæ acciderat au-
ferre, & hoc responsum à filio suo benignè ac-
cepisse: Mater tu es Maris Stella, fiat volun-
tas tua. Idem paulò post se moriturum testatus
est, & sic euehit, non enim mensem superui-
xit: alia de hoc puero profus admiranda,
quæ suam visionem veram fuisse confirmant,
refert Vincentius in speculo historiali libro 27.
capit. 4. & S. Anton. 2. part. hist. titul. 16. cap.
14. §. 2. ea nos ad tract. de Exempla. referuamus.

Cæsarius Ordinis Cisterciensis, qui anno
Domini 1222. infigne opus de miraculis con-
scribebat in lib. 7. c. 2. narrat in quadam Eccle-
sia suæ Provinciæ suo tempore dum populus
sacrosanctæ Missæ sacrificio interesset, Dei
Genitricis imaginem tam vehementer sudasse,
vt omnes mirarentur, & sudoris guttæ matro-
narum peplis exteigerentur: qua de re inter-
rogatus quidam à dæmone obiectus, hoc re-
spondit; Quid statis, inquit, mirantes? filius
Mariæ manum extenderat ad feriendam, quæ
si non ipsa tenuisset, mundus iam minimè sub-
sisteret. Ecce hæc est causa sudoris, & audien-
tes omnes territi sunt. hæc ibi.

Idem Cæsarius libro 12. miraculorum,
capit. 58. scribit accepisse ab Abbatibus Ci-
sterciensibus ex Capitulo generali reueren-
tibus eodem anno, quo hæc scribebat, Wil-
helm.

hælmum quendam Monachum Ordinis Cisterciensis in Claraualle (cui multa diuinitus reuelabantur) dum oraret raptum in mentis excessu ad Christi tribunal, ad cuius dexteram Angelus cum tuba stabat, qui iussus est à Christo clangere, ejusque sonitu mundus totus non secus ac solum in arbore contremuit, cumque secundo clangere juberetur, mater misericordix Deipara sciens, si secundo tuba Angelus infonaret, mundum consummandum, cæteris sanctis tacentibus surgens ad Christi pedes accidit, & ut sententiam differret, ac mundo parceret enixius orabat. At Christus Dominus mundum adeo in maligno positum dicebat, ut & Laici, & Ecclesiastici, tum Clerici, tum Monachi suis peccatis eum irritarent, ideoque sententiam differendam non esse. At Virgo mater sanctissima instabat ut parceret saltem propter Cistercienses suos deuotos. Hæc Cæsius.

His consonat visio illa, quæ per quietem objecta est cuidam Nouitio ex ordine Prædicatorum Spoleti, quam refert S. Antoninus 3. par. histor. tit. 23. cap. 5. §. 3. videbatur enim sibi videre Christum tanquam iratum in maiestate sedentem, in alia verò sede collocatam Virginem gloriosam, quibus innumerabilis Angelorum, & Sanctorum multitudo aderat, cumque Christus præcepisset legi bona mundi, quæ quidem inuenta sunt pauca, similiter & legi mala, quæ præ nimia multitudine audire fastidiuit, subito (inquit S. Antoninus) totum mundum tanquam pallam unam Christus furiosè arripuit, eumque inferius cum impetu magno projiciens, dixit, Cùm iudicatur exeat condemnatus. Quod cum prædictus Nouitius tremebundus aspiceret, voce magna exclamauit, dicens, sancta Maria succurre miseris. Ad cuius voces protinus pia Virgo Maria surrexit, & projectum mundum propria manu recollectit, & dixit, Sine fili mundum, quem proprio sanguine redemisti adhuc iudicare, quia jam misi prædicatorum meos, ut mundum ad te reuocarent. Hæc S. Antoninus, qui etiam addit, ad vocem illius Nouitij terræ motum subseditum fuisse in ea Vrbe, ita ut plurima ædificia corruerint, & homines, & mulieres ea nocte de Ciuitate exierint, & fratres ad vocem illius accurrentes, eum penitus quasi insensibilem inueniunt, quam visionem magistro suo in hora

mortis narrauit, & in ipso nouitatu in magno spiritus seruore animam Deo reddidit. hæc ex S. Antonino.

22 Idem S. Antoninus 4. par. summæ tit. 17. cap. 2. refert admirabilem quandam Deiparæ apparitionem, qua, orbi tenatum periclitanti, ac summopere laboranti subuenisse se perspicue declarauit, cum enim anno Domini 1399. Christus Dominus propter hominum scelera uniuersum terrarum orbem in tres partes dissectum quasi delere in animum induxisset, in cuius rei signum iusserat quendam rusticum tres panes, quos habebat, in fontem immergere, Virgo sanctissimam in speciem venerabilis cuiusdam matronæ ej se ostendit ad fontem illum, prohibuitque quo minus eos immergeret, verum ille iterum, ac terriò redijt ad Christum, à quo demergere illos jubebatur, tandem uno in aquam demerso, reliquos iussu Virginis referauit, quæ nimirum suis precibus filium è suscepto consilio, sententiæque dimouerat, mox rei totius significationem rustico aperuit, eique mandauit ut ad filij iram mitigandam, ubique supplicationes instituerentur ab hominibus candidis lineis indutis, & ut omnes è peccatorum cœno per poenitentiam emergerent, atque ad bonam se frugem reciperent: quod cum ille ubique euulgasset tantus animorum consecutus est motus, tanta morum, vitæque mutatio, ut idem S. Antonin. 3. par. hist. tit. 22. cap. 3. §. 32. fusè illam referat, narrat enim omnes mares, & foeminas, Laicos, Clericos, & Religiosos huiusmodi supplicationes instituisse, jejunijs, & precibus, per eos dies vacasse, dissidentium animos reconciliatos, sacræ confessionis, & Eucharistiæ sacramenta crebrius usurpata, & similia pietatis signa edica, additque rem fuisse prorsus mirandam, & quasi incredibilem: Nisi, inquit, oculis nostris vidissemus. Veram porro fuisse hanc visionem fructus animarum ex illa consecutus, quo homines ad imminentem mortem præpararentur declarauit: anno cum sequenti, qui fuit 1400. pestis ubique grassata tertiam fere hominum partem absorpsisse dicitur. hæc S. Antoninus.

Ex qua visione illud obiter animaduertere licet, nostris sceleribus (quibus Dei iram iugiter prouocamus) intercessionis Deiparæ efficaciam, aliqua saltem ex parte interdum retardari. hinc enim plurima Dei flagella patimur,

quæ tamen longè plura essent, nisi Deiparæ intercessio obmitteretur: hoc enim significatum existimo in illa veluti contentione, qua rusticus à Christo jubebatur tres panes demergeri, quod tamen à Virgine prohibebatur facere, tandemque uno demerito, duo sunt seruati: ut ergo fructum ejus intercessionis adipiscamur, peccata detestemur, diuina mandata accurate exequamur. In hujus enim rei figuram in nuptiis in Canna Galilee (quod alibi etiam animaduertimus) Deipara ministros monuit: *Quodcumque inquit, dixeris vobis facite*, ne tuarum precum fructus eorum contumacia impediretur: quocirca ad nostrorum peccatorum acerbiter ostendendam, quibus Deum in dies irritamus, visa est aliquando Deipara Christum orare, nec tamen Dei ultionem sublatam, quam tamen existimo longè majorem futuram fuisse, nisi ejus preces intercessissent: cujus rei memorabile exemplum nobis suppeditat Pratum spirituale à Sophronio Episcopo Hierosolymitano doctissimo, ac sanctissimo editum, cujus libri, & auctoris honorificatio habetur in Synodo Nicæna 11. Act. 4. in cap. enim 50. Prati spiritualis sic legitur: Scythopolis secunda est Palestinae Metropolis; in ea convenimus Abbatem Anastasiam, narrauitque nobis de Abbate Georgio incluso, dicens: Cùm quâdam nocte surrexissem, ut pulsarem signum) ea quippè cura mihi injun-

1. Ion. 2.

*Sophronio
in Prato
spirituali.
Synod. Ni-
cæna.
Pratum
spirituale.
Misericordi-
ne diuina
à nostris
sceleribus*

cta fuerat, ut excitarem fratres ad recolendam *retardat,*
audiri plorantem senem, profectusque ad il- *exempli*
lum rogare ceppi, dicens: Quid habes Pater, *demonstra-*
quia sic ploras? Ille verò nihil mihi respondit. *tur.*
Rursus eum rogarem illum, ut causam sletus
mihi aperiret: ingemiscens ille, & ex intimo
corde suspirans, ait: Quomodo mihi à sletu
temperem, cùm Dominus noster Iesus Chri-
stus reconciliari nobis nolit? ego enim fili, vi-
debar mihi assistere cuidam super excelso
throno residenti, Multa verò millia circa illum
erant orantium illum, atque deprecantium de
quâdam re; Qui illorum precibus flexus non
est: Post hæc accessit ad illum mulier quæ-
dam purpura induta, prociditque illi, & ait:
Vel propter me placare filiiile verò nihilomi-
nus inexorabilis mansit: atque idcirco ploro,
& ejulo, vetens quod futurum est. Hæc mihi
dixit Abbas Georgius, quinta illuc ecente fe-
ria cœnæ Domini, sequenti verò, id est para-
scœve, hora diei nona repentino, magnoque
terramoto, corruerunt urbes maritimæ Phœ-
nicis. hæc ille.

Ex his omnibus colligo, diuinam misericor-
diam sub typo Indis jure optimo in circuito
Deiparæ per Thronum adumbratæ poni,
quod Virginis viscera misericordiæ virtus re-
pleant, & Virginis apud Christum precibus,
ac meritis Dei misericordia abundè in nos dif-
fundatur.

P R A E S T A N T I S S I M I Q V I Q V E T V M

Veteris, tum Noui testamenti Sancti per viginiquatuor seniores adumbrati in circuitu Virginis Deiparæ esse, eique obsequi, & gratias agere dicuntur.

C A P V T X V I I,

Viginti-
quatuor se-
niores Vr-
ginem cele-
brant, eiq-
de suis vr-
ginijs gra-
tias agunt,

Quartum, quod de Throno Dei Apocal. cap. 4. habetur, illud est, viginti quatuor seniores vestibus candidis, & coronis aureis insignes, cytharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum in manibus habentes, Dei Thronum suis sedibus circumambue: & cum quatuor animalia Deo gloriam, & honorem darent, proci-
debant; & ipsi Seniores ante sedentem in Throno, eumque adorabant: nec non coronas suas ante Thronum mittebant, dicen-
tes: *Dignum es Domine Deus noster accipere*

gloriam, & honorem, & virtutem, &c. Et hæc quidem ijs, quæ de Virgine gloria per Dei thronum significata affirmamus, optimè congruunt, ut S. Antoninus 4. partit. 11. cap. 2. §. 11. aperte docet, cujus verba infra afferemus. Mesitò enim hi Seniores Deo gratias agentes in circuitu Throni, id est B. Virginis, esse, & coronas suas ante eandem etiam mittere describuntur. Quod ut melius demonstremus, illud initio statuendum est, Hos viginiquatuor Seniores, ut omittam va-
rias

Lib. de
sp. p. r.
ignis an
solarum
vig. or
quatuor
seniores
quatuor
p. r.
Augustin.
Gregorius
Dionysius
vni-
uersitatem
significat.

rias aliorum Interpretum sententias, de quibus copiose egimus in lib. de septem Angelorum principibus cap. 17. ex communi sententia typum gere sanctorum pietate, & doctrina maxime insignium, pontificum Prælatorum, & Doctorum, tum veteris, tum noui Testamenti; Qui etsi plures sint, quàm vngintiquatuor, eotamen numero exprimentur, quod is numerus ex duplici duodenario propter Sanctos vtriusq; testamenti constat: duodenarius enim ex Augustino libro 3. de doctr. Christ. exp. 35. & in Psal. 89. & ex Gregorio lib. 10. Moral. cap. 30. & ex alijs, vniuersitatem significat. Et quidem ad sanctos veteris testamenti præcipue spectant Patriarchæ, & Prophetæ: Ad Sanctos verò noui ipsi Apostoli, & alij quidam iustorum præstantissimi. Hi ergo Sancti seniores Deo gratias agentes circa Thronum Dei, scilicet Virginem, esse dicuntur; quoniam multipliciter ad eam referuntur, tum propter ea quæ dum viuerent erga eam præstiterunt, vel ab ea accepterunt, tum etiam, quia nunc in celo positi eam singulariter venerant, & præterea ante eandem coronas mittunt, quoniam de suis coronis ei quoque secundum Deum gratias agunt; quod ex ijs, quæ dicemus manifestum fiet.

B. Virgo
singulari-
ter ad ho-
minu sal-
lutem est
cooperata:
D. Thom.
Suar. 3. p.
11. 2. dist.
13. sect.

Et enim Virgo sanctissima peculiariter ad salutem hominum est cooperata, non quod nos redemerit, vel de condigno aliquid nobis meruerit, quod soli Christo conuenit; sed quia, vt ait D. Thomas 3. par. q. 27. art. 5. ad 1. Christum gratiæ plenum pariendo, quodammodo gratiam ad omnes detulauit, suo enim modo ad Christi incarnationem cooperata est. & meruit illam de congruo: & præterea precibus, ac meritis suis multa de congruo nobis meruit, & impetrauit, de quo luculentissimè omnes sancti Patres agunt. Irenæus lib. 3. aduersus hæreticos, cap. 33. Sicut Eua, inquit, inobediens facta, & sibi, & vniuerso generi humano causa facta est mortis, sic & Maria Virgo obediens, & sibi, & vniuerso generi humano facta est causa salutis, & iustitiæ: Eua inobediens nos salutem accepit per obedientiam Mariæ: quod enim alligauit Eua per incredulitatem, hoc Virgo Maria soluit per fidem. hæc Irenæus. Tertullianus lib. de carne Christi, cap. 17. Creditus, inquit, Eua serpenti, credidit Maria Gabrieli: quod illa credendo deliquit, hæc credendo uelouit. ita Tertullianus. Methodius in hypapante: Tu sola simul cum

Irenæus
Gen. 3.

Tertullian.
Gen. 3.
Lup. ii.

Method.
in hyp.

Deo, eorum, qua Dei sunt, partem habere digna fuisti, sola Deum generans carne indutum ex Deo Patre unigenitè, ac sempiterno genitum. Andreas Cretensis orat. de dormit. Deiparæ: Sola, inquit, præter naturam fuit electa ad naturam renouandam; sola deseruit officio vniuersæ naturæ. Helychius orat. 2. de Virgine vocat eam præclarum nostram naturam ornamentum, qua Eua pudore, Adamum comminatione licerauit, audaciam demonis contriuit, quam concupiscentia fumus non attingit, neque vermis voluptatis laesit. 3. S. Epiphanius sermone 3. de laud. Deiparæ: Maria, inquit, lapsum Eua erexit. & Adamum è paradiso deiectum in Cælos misit: qua paradysum clausum aperuit, & per latronem rursum Adamum complantauit. Per te enim, o sancta Virgo, medius obstructiõnis paries inimicitias assoluisti: per te pax cælestis donata est mundo, per te homines facti sunt Angeli: per te homines appellati sunt amici, serui, & filij Dei: per te homines meruerunt esse confesus Angelorum, & cum eis familiariter conseruari: per te nouitia cælestis à terra transmittitur in Cælos: per te homines fiduciam habent in cælo erga altissimum: per te crux resplendit: per vniuersam terram, in qua quidem cruce pependit filius tuus Christus Deus noster per te mors conculcatur, & spoliatur per te infernus: per te ceciderunt idola, & excitata est no. ita cælestis: per te cognouimus vngentum solum Dei, quem sanctissima Virgo peperisti Dominum nostrum Iesum Christum. hæc Epiphanius. In eandem sententiã plura commemorat Chrysippus oratione de Deipara, & ad extremum: Horum, inquit, omnium, qua alia causa est, præter eam, qua genuit huiusmodi miraculorum opificem, et est, Christum.

And. Cre.

Helychius

Epiphan.

Gen. 3.

B. Virgo la-

psam Eua

erigere de-

ciuit.

Chrystip.

August.

Genes.

Hæc eadē

ab Aug.

mutatur

Ilæf. ser.

8. de Af-

sumpt.

Augustinus sermo. 18. de Sanctis, Eua cum Virgine comparans, & de gratiis, quas Virgini debet vniuersum hominum genus, agens: Mater, inquit, generis nostri pacem intulit mundo: Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: Auctrix peccati Eua; Auctrix meriti Maria; Eua occidendo offuit, Maria viuificando presuit, illa percussit, ista sanauit, & infra O Beata Maria quis tibi digne valeat iura gratiarum, ac laudum præconia rependere, qua singulari tuo assensu mundo succurristi perditio: Quas tibi laudes fragilium humani generis persoluit, qua solo tuo commercio recuperandi adiutum inuenit & mox: Quia tu es spes vniuersæ peccatorum, per te speramus delictorum veniam, & in te, beatissima, nostrorum est expectatio

Ratio premiorum. hæc Augustinus. Idem serm. 15. de Tempore: Facta est, inquit, Maria restauratio feminarum, quia per ipsam à ruina prima maledictionis probatur esse subiecta; maledicta Eva fuerat, quam nunc credimus per Mariam ad benedictionem gloria remeasse. Projicit Virgines dolores, quos Eva per serpentem accepit, & quos per Angelum Maria suscepit honores assumit; venit virgines ad Virginem, parentes ad parientem, matres ad matrem, lactantes ad lactantem: ideo omnes istos cursum natura Virgo Maria in Domino nostro suscepit, ut omnibus ad se confugientibus scemnu subueniret, & sic restauraret omne genus feminarum ad se venientium nova Eva servando virginitate, sicut omne genus virorum recuperat Dominus Iesus Christus. hæc Augustinus.

Ephrem. Ephrem sermone de Deipara. cum ea loquitur: Per te, inquit, reconciliasti sumus Christo Deus nostro filio tuo dulcissimo. Idem in precatione ad Deiparam: Virgo, inquit, Dei sponsa, as domina nostra; qua Deum, & hominem mundo mirifica, ac gloriosa conceptione tua peperisti. Deumque Verbum hominibus miro modo conciliasti; & rebellem humani nostri generis naturam celestibus consociasti: unica spes desperantium, appressorum auxilium, & ad te recurrentium presentantium sublevamen, omniumque denique christianorum firmum presidium. Idem in Theonisteu Lamentatione Deiparæ super passione Domini: Te, inquit, nos, & pura & immaculata, aademque benedicta Virgo, magni filii tui, vniuersorumque Dei mater inculpata, integra, & sacro sanctissima, desperantium, atque reorum spes colaudamus. Tibi, ut gratia plenissima benedicimus, qua Christum genuisti. Deum, & hominem: omnes tibi precidimus: omnes te inuocamus, & auxilium tuum imploramus. hæc Ephrem.

Damas. 4 Damascenus orat. 1. de dorm. Virg. cum plurima, & ingenia enumerasset Christi in humanum genus collata beneficia, exclamans subiungit: Quisnam, inquit, immensorum horum bonorum, atque omnem mentis captum, & cognitionem superantium officina exstitit? an non perpetua illa Virgo, qua se in lucem edidit? Idem orat. 1. de Natiuit. Ob Deum in vitam produisti, ut orbis vniuersi saluti administram te praberet, atque antiquum Dei consilium, hoc est incarnationis Verbi, ac nostra Deificationis per te impletur. Richardus de S. Victore cap. 26, in Cant. docet: Virginitatis charitatem,

non tantum ad Iudaos, sed ad omnes homines dilatasam fuisse. & pro his iudeis inuenter orasse. & orando exauditam fuisse, dicente ei Angelo, inuenisti gratiam apud Deum quam querebas & addidit: Omnium, inquit, salutem desiderauit quesitum, & obtinuit, imo & salus omnium per ipsam facta est, unde & mundi salus dicta est. hæc ex Richardo Anselmo de excelsis. Virg. cap. 9. Quas, inquit, laudes, quasque gratiarum actiones non solum humana natura, sed etiam creatura huic sanctissime Virgini debet; Pura enim sanctitas, & sanctissima puritas piissimi pectoris eius omnem omnis creatura puritatem, siue sanctitatem transcendens, incomparabili sublimitate hoc promeruit, ut reparatrix perditis orbis dignissime fieret; unde quid laudis pro tam ineffabili bono ipse per eam reparatus mundus ei iure debeat, affirmare nullatenus sufficit. ita Anselmus.

Bernardus serm. 2. de Pentecost. Merito, inquit, in te respiciunt oculi totius creatura, quia in te, & per te, & de te benigna manus omnipotentis quequid creauerat recreauit. Idem sermone de Aqueductu: Vois omnibus Mariam hanc veneremur, qui totum nos habere voluit per Mariam. Idem sermone 3. super Salue Regina, cum de Deipara complures typos ex facis liter seidem accommodasset, respiciens ad Christum, qui ex ea carnem suscepit, de eadem hæc verba subiicit: Et. ut breuiter concludam: De hac, & ob hanc, & propter hanc omnis scriptura facta est: propter hanc totus mundus factus est: & hac gratia Dei plena est: & per hanc homo redemptus est: Verbum Dei caro factum est: Deus humilis, & homo sublimis: hæc Bernard. Idem sermone Signum magnum: Et quidem, inquit, sufficere poterat Christus, siquidem & nunc omnis sufficientia nostra ex Deo est: sed nobis bonum non erat esse hominem solum, congruum magis ut adesse nostra reparationi sexus vterque, quarum corruptioni neuster defuisset, & infra: Opus est mediatore ad mediatorem istum, nec alter nobis utilior, quam Maria, qua saluis antiodum & vris, & mulieribus propinquit: Eva enim ministra seductionis, hac propretationis: Illa suggestit prauaricationem; Hac incessit redemptionem & hom. 2. supermissus est: O admirandam, inquit, & omni honore dignissimam famulam singulariter venerandam, super omnes feminas admirabilem, parentem reparatricem, posterorum iustificatricem. hæc Bernard. Similia prois? luculeptet habet Geor. Gery. N. gius

Cap. 27
gius Nicomediensis oratione de oblatione Deiparæ in fine.

7 Præterea Virgo, vt cap. 5. & 27. fufius auctoritate Sanctorum probabimus ex Dei maternitate non rati inter puras creaturas principatum tenere, sed etiam vera Domina ac Regina est omnium, siue Angelorum, siue hominum: Mater item est iustorum non tantum noui, sed etiam veteris testamenti, cuius ratione reddit Albertus Magnus apud S. Antoninum 4. par. tit. 15. cap. 14. § 3. Quoniam hi, vt docet S. Thomas ex Patrum sententia 2. 2. q. 2. art. 7. per fidem Verbi, ex Maria incarnandi explicita, vel implicitam, gratiam acceperunt.

S. Leo. Quare S. Leo, ser. de Passione: SALVTIFERÆ inquit, Virginis partus non exire mi tantum temporis generationibus profuit, verum etiam in præteritis refudit atates. & Ambrosius Epist. 7. ad Sineium In veteri testamento Virgo Hebraeorum per mare duvit exercitum, in nouo testamento Virgo Regis aula celestis, electa est ad SALVTEM. l. mō etiam ex S. Antonino loco citato non solum hominum, sed etiam Angelorum Mater censetur: Quoniam, inquit, ipsa Mater est Iesu, à quo Angeli illuminationem, perfectionem, & beatificationem accipiunt; quæ omnia plenius cap. 27. & 28. ex doctrina Sanctorum confirmabimus. Ad hæc propter Saluatorem mundi, quem genuit, sancti Patres eam Matrem viuētium, causam vitæ, perditis orbis reparatricem prædicant; & similibus elogiis, vt supra vidimus, eam efferunt, præsertim propter assensum quem Deo sic exigente in Christi incarnatione, tum suo, tum etiam totius humanæ naturæ nomine præstitit.

S. Thomas. Hinc est, quod S. Thomas 4. par. quaest. 30 art. 1. affirmat in Christi incarnatione Beatissimam Virginem gessisse personam totius naturæ humanæ: Nam per Angeli annuntiationem expectabatur, inquit, consensus virginis loco totius naturæ humanæ in spiritali illo unio in matrimonio inter filium Dei, & humanam naturam. ita D. Thomas. & Ildesphus sermone 2. de Assumpt. Hæc est Virgo, in cuius utero omnia Ecclesia subarrhatur, & conjuncta Deo federe sempiterno creditur. ideoque de hoc admirabili mysterio intelligere possumus illud Cant. 3. Egredimini, & videte filia Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius. Ad hæc Virgo sanctissima non tantum totius naturæ humanæ nomine incarnationi assensum præbuit, verum etiam nomine suo

cum ex eius sanguinibus, & in eius utero faciendū esset quod eleganter animaduertit Gail Peryte Interpres in Cantica super illud: Fauus distillans labia tua; vult enim Deum misisse Gabrielem ad Virginem, vt mysterium incarnationis & redemptionis panderet atque eius consensum flagitaret: Nolebat enim omnipotens carnem sumere ex ipsa, non dante ipsa, sicut sumpsit, de dormiente, & non dante Adam, unde formauit Etiam ad futura Matris excellentiam non tantum ex ipsa carnem sumere, sed etiam ab ipsa volabat: & ideo propter Virginis consensum dulcissimum dicitur Cant. 4. Fauus distillans labia eius. hæc Gulielm. Apud Martinum del Rio in Cant. 4.

Quoniam ergo in Christi incarnatione per Gabrielem Archangelum sacratissimæ Virginis consensus exigebatur, vt tantum mysterium humani generis saluti necessarium perficeretur: ideo hunc assensum summis votis exoptabant omnes: quod pulchre Ecclesia sic exprimit in quodam Responsorio: Suscipe Verbum Virgo Maria, quod tibi à Domino per Angelum transmissum est: concipies, & paries Dentis pariter, & hominem, vt benedicta dicaris inter omnes mulieres. & Augustinus sermone 17. in Natiuitatem Domini piè contemplatur Virginem assensum Angelo daturam, vt Verbum caro fieret, eamque vt Angelo nuncianti, eiusque responsum expectanti annuat, precatur his verbis: Responde jam Virgo sacra; assensum tuum Angelus præstolatur, inde est, quod nuncius iste moratur; iam audiui: Spiritus sanctus superuenit in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, vt prolem gignas, & virginitatem non perdas Ianua Cæli quondam per Adam clausa jam sonat, per ipsam nuncius iste processit. Deus in porta est; Angelum quem moraris, expectat. O Maria saculum omne captivum tuum deprecatur assensum, te Deo mundus sua fidei obsequium facit, per te parentum suorum iniurias abstergi deprecatur, est nobis in cælum adiutor, si assensus tuus fuerit commodatus, & nobis succurris, & tibi, quia nobis poena succussit, & tibi nuptiarum filio suo in tuo thalamo Pater preparabit. Deus in ipsis sponsalibus gaudiis relaxat quicquid eum offenderat mundus: O & tu Angele tanti Regis Nuncie, & secreti diuini Legate, fano partibus seculi, conscius secretorum Cæli, latibimur socii tui si negotium Iueneris mundi. Nos à vestro consortio impietatis: micro dixisti: per vos de reditu nostro trahetur. In specie qualis nesci carceris miseris

Gulielm. Cant. 4. Luc. 1.

Dentis ex Virgine assumere nisi ipsa consentiret. Martin. del Rio.

Luc. 1.

Offic. E. G.

August.

Genes 7.

set 1400

seriam, & loquere festinus ad Mariam, usque quo morari o Virgo nuntium festinantem? intueri Deum in caeli vestibulo me sustinentem, respōde verbum, & suscipe filium. Da fidem, & seni vir tutem. Pande sinus roseos Virgo perpetua, fides tua modo aut aperit caelum, aut claudit. Ecce inquit, Ancilla Domini, irrocat Rex in cubiculum suum. Fiat mihi secundum verbum tuum. Nec mora reuertitur nuntius, & nuptialem thronum ingreditur Christus. Accipit stolam carnis in thalamo Virginis; intra thesaurum maiestatis sacculū carnis cessit. Diuinitati sponsatur homo, pramiū accipit caro. Procedit Christus quasi sponsus de thalamo suo, cum praesagio nuptiarum exiit ad campum saeculi, currit sicut Giga; exultando per viam; peruenit usque ad crucis trophaum, & ibi firmavit ascendendo conjugium, ubi consentiret alienantem in supplicis creaturam, commercio pietatis se pro conjugio dedit ad penam: hucusque ex Augustino.

Luc. 1. 7 Et Bernardus homil. 4. super missus est in eandem sententiam ad Deiparam sic loquitur. Exspectat Angelus responsum; expectamus & nos o Domina, verbum miserationis. In sempiterno Dei verbo facti sumus omnes, & ecce morimur; in tuo breui responso sumus resurgendi, ut ad vitam reuocemur. Hoc supplices a te o pia Virgo stebilis Adam cum misera sobole sua exal de Paradyso: Hoc Abraham, hoc Dauid, hoc ceteri flagitanti sancti Patres, Patres scilicet tui, qui & ipsi habitant in regione umbrae mortis: hoc totius mundus tuis genibus provolutus expectat. Nec immerito, quando ex ore tuo pendet consolatio miserorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum, salus denique vniuersorum filiorum Adam totius generis tui: da Virgo responsum festinanter: O Domine responde verbum, quod terra, quod inferi, quod expectant & superi. ita Bernardus.

B. Laur. Iustin. Luc. 1. Et B. Laurentius Iustinianus sermone de Annuntiatione agens de verbis illis: Ecce Ancilla Domini. Iste vnico, inquit, responso compleuit caelum gaudio, Angelis omnibus exultationem praebuit, captiuo saeculo spem dedit, daemones vniuersos exorcuit, astantem latum fecit nuntium, ac detentis in inferno Patribus libertatis gratiam repromisit. Affectu quippe quido, extensis in caelum manibus, propatulo cordis auditu huiusmodi praestolabantur responsum: Erat nempe illis pra libertatis amore diuina nimis expectatio pauidaq; observatio, ne ob humilitatis virtutem reperiretur Virgo, consensumq; negaret, verum

ut datum à Maria percipere responsum, omnes pariter prorumpentes in laudes Domino decantare dicentes. Benedicamus Dominus Deus israel. Luc. quia visitauit & fecit redemptorem plebis suae hae ille.

At verò Augustinus sermone 18. de sanctis, quem aliqui Fulgentio tribuunt, de hoc ascensu Virginis in Incarnatione praestito, ut supra dicebamus sic gratias agit: O beata Maria quis tibi dignè valeat iura gratiarum, ac laudum praconia rependere, quae singulari tuo assensu mundo succurristi perditō? quae tibi laudes fragilitas humani generis perfoluit, quae solo tuo commercio reparandi aditum inuenit? Accipe itaque quascunq; exiles, quascunq; meritis tuis impares gratiarum actiones, & cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa. hae Augustinus.

8 Quocirca S. Antoninus 4. part. titulo 15. c. 20. §. 10. pulchre ostendit Deum Virgini opus recreationis communicasse secundum quadruplex genus causae efficientis, materialis, formalis, & finalis. & propterea Matrem omnium dici: Et in genere quidem causa efficiens post Deum, sub Deo, & cum Deo, quia ipsa nobis illum genuit, qui nos omnes recreauit, causa seu regenerauit per passionem suam, virtutem gratia conferentem in Sacramentis, & ut filium suum gigneret, suis virtutibus virtutibus de regno promeruit. Causa materialis fuit Virgo huius recreationis nostra, quia Spiritus sanctus de purissimis eius sanguinibus consensu mediante accepit, quod in corpus formauit Christi per quod redemptio nostra, & recreatio facta fuit. Causa vero formalis, quia sua conuersione caelestis speculum est omnibus conuertendi se ad Deum. Causa denique finalis, quia totum opus redemptionis post Deum in Christi filij eius, ut homo est, honorem; & gloriam, est ordinatum, & propterea seniores coronas ante pedes Agni deponunt. hae ex S. Antonino.

9 Mirum igitur non est, si omnes caelites, Vigintium Angeli tum homines, sed potissimum hi quatuor Sancti seniores, qui inter Sanctos praecipui censentur, Dei Genitricem, quae saluti omnium est cooperata, Regnam quoque suam à colunt dexteris Christi astantem, quam etiam Matrem suam, & reparatricem orbis agnoscunt, veluti Dei Thronum circumstant in caelis, & peculiari illam reuerentia prosequantur, & colant, illisque verbis dignè eam celebrent, quibus in lib. Iudith capite 15. legimus sum-

munum Sacerdotem cum vniuersis Presbyteris suis benedixisse Iudith, quæ propter præcium Holofernis caput, & populum ab imminenti captiuitate liberatum, Deiparæ, quæ dæmone expugato salutem mundo attulit, figura fuit apertissima: Tu, inquit, gloria Ierusalem, tu laetitia Israël, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter. & mox: Ideo manus Domini confortauit te, & ideo eris aenedicta in æternum. & sicuti omnis populus tunc respondit: Fiat sicut: ita reliqua sanctorum multitudo Sanctis senioribus merito in his Virginis laudibus acclamantes eadem de Virgine concinunt. Idem & Ecclesia militans facit subinde illud ex Euangelio Luc. 11. repetens: *Beatus uenter, qui te portauit, & uerba qua suxisti: & Beata viscera Maria Virginis, qua portauerunt aterni patris Filium: & Beata uerba, qua lactauerunt Christum Dominum.*

Luc. 11.
Ecclesia
militans
Deiparam
laudat.

Nazianz.

Sancti quoque eam tanquam totius humani generis ornamentum prædicant. Nazianzenus in Tragedia Christus patiens, eam sic affatur.

*Regina, Domina, generis humani bonum,
Amica semper esto, tu mortalibus
Maximaq; quous in loco mihi salus,*

Cyillus.

10. Cyrillus Alexandinus homilia contra Nestorium: *Sit, inquit, tibi sancta Dei Mater laus: tu enim es pretiosa margarita orbis terrarum: tu lampas in extinguibilis, Corona Virginitatis, Sceptrum Orthodoxæ fidei. Merito autem pretiosa dicitur Margarita: Cuius pretium procul, & de ultimis finibus Prover. 31. Hanc Margaritam Christus, vt emeret, dedit omnia sua. Nam sanctus Bernardinus tom. 2. conc. 51. artic. 3. cap. 3. dicit: *Christum plus pro Virgine redimenda uenisse, quam pro omni alia creatura, & quemadmodum margarita in maritima concha rore celesti gignitur, ita & Virgo Deipara ex sterilibus parentibus, ac proinde peculiari Dei fauore orta; ad margaritæ verò pulchritudinem, atque pretium ipectat, quod candida fit, & clara; sic etiam Deipara animæ, & corporis puritate nitet, cuius uita inelyta cum dâs illustrat Ecclesias; cui illud merito tribuitur Sap. 4. *O quam pulchra est casta generatio cum claritate.***

Chrysof.

Chrysostomus sermone de Deipara: *Aus Mater, Cælum, Thronus, Ecclesia nostra decus, gloria, & firmamentum, & tutum. Eam ipectat*

men gemma omne precium excedentis uocat.

S Bernardinus tom 3. serm. 11. art. 2. cap. 3. in illud Cant. 8. *Qua est ista, qua ascendit de deserto, docet uerbo illo (de deserto) significari, ut iplius uerbis utat: Magnificentiam u-niuerfalem, qua fuit honor humana conditionis, hoc enim mirificum fuit, quod de humano genere in tanta miseria constituto talis Virgo ascendere possit. hæc ex sancto Bernardino. Verè enim multis modis totum genus humanum co-honestauit, atque honorificauit, vt patet ex titulis gloriosissimis, quos ex maternitate Dei, & ex suis meritis est consecuta, de quibus toto hoc libro egimus. Quocirca sanctus Thomas 3. part. quæst. 31. art. 4. inquit: *cut decuerit Christum nasci de foemina, prima congruentia est: Quia per hoc, inquit, tota humana natura nobilitata est, unde dicit Augustinus libro 3. quæst. hominis liberatio in utroque sexu debuit apparere: Ergo quia uirili oportebat suscipere, qui sexus honorabilior est, conueniens erat, ut foeminae sexus liberatio hinc appareret, quod ille uir de foemina natus est. hæc sanctus Thomas, qui in solutione primi citat Augustinum de Agone Christiano dicentem, Nolite uos ipsos conseruere uiri filius Dei uirum suscepti, nolite uos ipsos conseruere foemina filius Dei natus ex foemina est. Ita Augustinus Fulgentius sermone de Laud. Virg. Facta est, inquit, MARIA restauratio foeminarum, qua per ipsam ad ruina prima male uoluntatis probantur subtrahita. & Epiphanius oratione de Deipara, Angeli, inquit, accusabant Euam, nunc uero Mariam gloria prosequuntur, qua lapsam infirmitatem uerè gloriosam reddidit, qua lapsam Euam erexit. Hinc factum est, ut mulieres ad sexus sui commendationem Deiparæ memoriam adducunt. Narrat sanctus Hieronymus in uita sancti Hilariionis, mulierem quandam Eleutheropolitanam sterilitate laborantem ad illius opem confugisse, & genibus eius pronolutam his uerbis usam, *Quid rogantem fugisti uoli mulierem aspiceret, sed miseram; hic sexus genui Saluatorem: quibus uerbis permotus Hilariion oratione facta filium ei impetrauit. Sanctus Hugo Licolnienfis Episcopus ex sacra Carthusianorum familia, uerè in uita eius C. 13. apud Suriium 17. Novembris, mulierum dignitatem his uerbis exprimebat, satis à foemineo sexu Deum diligere promeruit, cum nasci de foemina dignatus est: nam cum uiro concessum non sit, ut sit Pater Dei,***

S. Bernardinus.

S. Thomas.

Augustinus.

Fulgentius.

Epiphanius.

Hieronymus.

Surius.

D d
Dei,

Damaſc. Dei, hoc tamen praſtitum eſt foemina, ut ſit parens Dei, ſic ille. Quare Damaſcenus orat. 1. de Natiu. O Deo digna filia humana natura venuſta: O ſanctiſſima filia mulierum ornamentum. & infra: Mariuſde beatam predicant omnes generationes, ut exitium humani generis datus: Tu ſacerdotum gloria, Chriſtianorum ſpes. & orat. 1. de dorm. eam generis humani ornamentum, & omnis creatura decus vocat, & infra: Tu inquit, es Patriarchis ſempiterna oblectatio, Prophetais perpetua exultatio. *Ildeſonſus.* Ildeſonſus ſermone 10. de Aſſumptione: Hac eſt, inquit, decus mulierum. & *Ephrem.* Ephrem ſermone de laudibus Virg. Eam unicam ſpem Patrum, gloriam Prophetarum, praconum Apoſtolorum, honorem Martyrum, latitiam Sanctorum, & lumen probatiſſimorum Abraham, Iſaac, & Iacob, decus Aaron, ſplendorem Moysi, Gedeonis vellus, & caeſus Hierarcharum, omniumq; Sanctorum, ac Virginum coronam, ob immenſum fulgorem atque ſplendorem inaccessum, ſic Ephrem.

Viginti- quatuor Seniores e- ſſia de ſuis victorijs Virgini gratias agunt. Apoc. 4. Et quoniam hi Seniores ab ea tot beneficia ſunt conſequuti, quibus olim victores fuerunt, nunc autem coronati exiſtunt: Idcirco venerabundi non tantum Virginis gloriae, ac felicitati gratulantur, & plaudunt; ſed etiam venerabundi ipſam Virginem adorantes, ſecundum Deum, eidem gratias agunt immortales; ſuosque triumphos acceptos ei etiam referunt, idque aperte teſtantur, ac proſitentur, cum coronas ſuas ante Deum, & ante Thronum, hoc eſt Virginem ponunt.

Exemplu ab Ulyſſe. Enim vero ſi Ulyſſes propterea quod quae in ſatis erant Troianorum, quibus ſalvis expugnari illum (vt eſt in Poetarum fabulis) nequaquam poterat ſua vi, ſuaque virtute ſuſtuliffet, ſe illum coepiſſe antequam caperetur auctaſter pronunciare non dubitauit apud Poetam.

Onid. lib. 13. metam. Iam labor in fine eſt, obſtantia fata remouit; Attaque poſſe capi faciendo Pergama coepi.

Quae licet Poetarum figmentis admixta ſint; Recte tamen ex ijs colligimus quid de huiusmodi rebus naturae ductu homines aeſtimare ſoleant. Quanto verius Sanctorum de Sathanae victoria etiam Virgini, quae Chriſtum mundo attulit, per quem gratiam ad hanc victoriam, re ipſa conſequentiam ſunt adepti, acceptae referunt? Ideo

que victores coronas ſuas etiam ante Virginem deponere ſcribuntur. Quocirca Eccleſia ex perſona omnium fidelium ita ad Deiparam in officio Aſſumptionis: Paraediſi porta per te nobis aperta ſunt, qua glorioſa hodie cum Angelis triumphas.

11. Quare ſanctus Antoninus 4. pett. tit. S. Ant. 15. cap. 20. § 11. Seniores, inquit, deponunt coronas ſuas Apoc. 4. ante pedes Agni, recognoſcentes ſe omnes coronas humilitate, & humanitate, Chriſti, quam aſſumpſit de Virgine; Ecce enim ex hoc (aut ipſa) beatam me dicent omnes generationes, quia reſpexit humilitatem Ancilla ſua de me incarnando omnes ergo, immo omnia cum ſint recreata, & reuocata per eam. Matrem eam debent reputare, & ſuper omnes puras creaturas venerari. Ita ſanctus Antoninus. Veium qua ratione a Virgine agnoſcant, quae diximus beneficia, audiamus Primos humani generis propagatores, Adamum, & Euaſ apud Damaſcenum oratione ſecunda de dorm. Virginis. Ex quibus de reliquis ſenioribus pia meditatione facili coniectura id aſſequi poterimus: reſert enim Damaſcenus ad Deiparae dormitionem non ſolum e terra Apoſtolos ex varijs mundi regionibus diuino Imperio nobis miniſterio adductos, veium etiam e caeleſti Patria beatorum ſpirituum agmina, necnon praetantiſſimos quoſque veterum iuſtorum, & Prophetarum, vt qui ex ea verbi Dei Incarnationem praenunciaſſent, conueniſſe, atque ita primos humani generis Parentes cum Virgine colloquentes facit: Tum, inquit, Damaſcenus, Adamus, & Eua noſtri generis auctores exultantibus labijs aliud exclamarunt; Beata tu filia qua violati mandati poenas nobis ſuſtuliffi: Tu mortali corpore a nobis accepto, immortalitatis indumentum nobis peperiffi: Tu cum a lumbis noſtris ortum accepiffes, beſtitudinem nobis rependiſti, dolores deleuiſti, mortis faſcias perſregiſti; ad veſerem ſedem quaſi poſſim: mo nos reuocaſti: Nos Paraediſum clauſimus: Tu ligni vitae iter patefeciffi; ex lauis triſtia culpa noſtra venerunt, ex criſtibus contralatiſſima per te redierunt: Tu vita fons, & caeli ſcala: verè in er mulieres beatae, atque adeo beatiſſima. Iubet Damaſcenus, etiam aliorum Sanctorum Virginem ad Coelum inuitantium vocet: Applaudebat, inquit, vniuerſus etiam San. Alii ſanctorum chorus, his verbis utens: Tu praedicationis Deiparae noſtrae expulſiſti, tu expectatam noſtram lauis a laudant. proxi.

produxisti: Per te enim mortis vinculis soluti sumus. Veni ad nos cupientes, & vitam ferens thesauro: veni ad nos cupientes, quia cupiditatem nostram expleuisti. huculque Damascenus.

12. Sed & sanctus Ioannes Baptista Domini præcurator, quo inter natos mulierum, teste Christo, non surrexit maior, quæ, quantaque à Deipara accepit & neque enim solum ad vocem Deiparæ exultauit Infantulus Spiritu sancto repletus, sed ex eiusdem præsentia mirum in modum profecit. Nam & Ambrosius de Institut. Virg. cap. 7. de Ioannis Baptiste virginitate agens: *Noc immeritò, inquit, mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam sua præsentia, & integritatis unguento Domini Mater exercuit.* & libro 2. in Luc. cap. 3. *Non sola, inquit, familiaritatis est causa, quod sancta Maria diu, id est tribus mensibus, mansit in domo Zachariæ, sed etiam tanti vasis profectus, nam si primo ingressu tantus profectus exiuit, ut saluationem Mariæ exultaret Iosam in vtero, repletur Spiritu Sancto Mater Infantis: quantum putamus visu tanti temporis sanctæ Mariæ ad didisse præsentiam. hæc Ambrosius;* qui ea seie ad verbum accepit ab Origene hom. 9. in Luc. vbi sic ait: *Si eo quod tantum venit Maria ad Elizabeth, & salutauit eam, tanto profectus vna hora habuit Ioannes. nostræ coniectura relinquitur, quid in tribus mensibus Ioannes profecerit assistente Maria Elizabeth, sic Origenes, quod sit tantum Ioanni Baptiste contulit, quantum alii etiam præstitit ex hoc colligi potest.*

Ephræm sermone de laud. Virg. eam ita salutat: *Aue pax, gaudium, consolatio, & salus mundi, aue humani generis lætitia, aue Patrum præconium, & decus Prophetarum, aue pulchritudo Martyrum, & corona, aue gloria, & salus in solitudine ægentium, aue pulchra hymnographorum omnium oratio, aue terrigenarum omnium oblectamentum, aue progenitoris illius Adam resurrectionis, & plurima alia in hanc sententiam persequitur. Sed quid mirum est Deiparam à Sanctis extolli, quam laudibus ipse Deus prosequitur, ut videre est in libro Canticorum, & testatur Salomon Proverb. 31. cum de muliere illa fortis, quæ ex Bernardo sermone de Aquæductu Virginem significabat, ita loquitur, *Surrexerunt filie eius, id est Sancti, & beatissimam prædicauerunt; Vir eius, id est, Christus, & laudauit eam, præcipua enim Virginis laus est à Deo, cuius ipsa singulariter**

non solum Mater, sed etiam sponsa est, immò & Christus in Virginis vtero vir appellatur propter sui perfectionem; Ieremix 32. *Fæmina circumdabit virum, hic enim vir laudauit eam.*

13. Reliquum est, ut ostendamus hos Sanctos seniores circa Virginem esse; non tantum quia, ut diximus, in cælo singulari reuerentia eam venerantur, & de suis coronis ei etiam, secundum Christum, gratias agunt; sed etiam, quia omnes, dum in hac vita degebant, erga Virginem peculiariter aliqua præstiterunt, vel ab ea acceperunt, quare multipliciter ad eam referuntur, per ipsos quoque variis modis mundo innotuit.

Et quidem veteris testamenti Patres ab ea multa accepisse testantur Sancti; vnum Bernardum cum Augustino audiamus, Bernardus hom. secunda super Misit est, *Læta re, inquit, pater Adam, sed magis tuo O Eua mater exultas; qui sicut omnium parentes, ita omnium fuistis peremptores, ambo, inquam, consolamini super filia, & tali filia, propterea curre Eua ad Mariam, curre mater ad filiam, ipsa Patri pro matre satisfaciat, quia ecce si vir cecidit per fornicationem, iam non erigitur nisi per fornicatam, quid dicebas O Adam? Mulier, quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno, & comedi; muta ergo iniquæ excusationis verbum in vocem gratiarum actionis, & dic; Domine mulier, quæ dedisti mihi, dedit mihi de ligno vitæ, & comedi, & dulce factum est super mel ori meo, quia in ipso viuificasti me. O admirandam, & omni honore dignissimam Virginem super omnes fæminas admirabilem, parentum reparatricem, posterorum viuificatricem hæc ex Bernardo Idem Bernardus sermone 2. de Pentec. loquens de Christo in sua incarnatione, Et tunc, inquit, iam operabatur salutem nostram in medio terræ, in vtero, videlicet, Virginis Mariæ, qui mirabili proprietate Terræ medium appellatur, ad illam enim sicut ad mediū, sicut ad Arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium saculorū respiciunt, & qui in Cælo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos, qui sumus, & qui sequuntur, & nati natorū, & qui nascuntur ab illis, Illi qui sunt in cælo, ut resarciatur; & qui in inferno, ut eripiatur; qui præcesserunt, ut Proph. fideles inueniantur; & qui sequuntur, ut glorificentur. sic Bernardus.*

Et Augustinus lib. de Assumptione explicans quomodo sanctissima Virgo per hos seniores innotuerit; *Sola, inquit, meruit Deum,*

Ierem. 31. Proverb. 1

Apo. 4. Viginti-quatuor Seniores in hac vita aliquid erga Virginem præstiterunt.

Bernard. Quid Virgo Adamo & Eua contulerit & alijs patribus.

Genes. 3.

Bernard. Psalms. 37.

Augustin.

Bernard. Et hominem paritura suscipere, facta Thronus Dei, & Aula Regis aeterni, sicut nos docuisti per Sanctos tuos, Patriarchas, Prophetas, & Apostolos, figuris & sermonibus, quibus credimus, & certissimus, quia nunquam fefellisti. & Bernardus cum compluribus Patribus hom. 2 super misus est, dicit, Virginem à Patribus praefiguratam & à Prophetis promissam, quod multis exemplis probat.

Sophron. Et Sophronius sermone de Assumptione: Quicquid humanis dici potest verbis in laudem gloriosa Virginis Mariae, minus est à laude Coeli, quia diuina est, & Angelicus excellentius praedicata, & laudata praenuntiata, à Prophetis quidem praenuntiata, à Patriarchis figuris, & anigmatibus praesignata, ab Euangelistis exhibita, & monstrata, ab Angelo venerabiliter, atque officiosissime salutata. hae Sophronius.

14. Verum, vt de quolibet ordine horum Seniorum, Patriarcharum, scilicet, Prophetarum, Apostolorum & insignium sanctorum aliquid, quod erga Virginem exhibuerunt, dicamus, ipsa ex Patriarchis genus ducit, Prophetarum praenuntiata est oraculis, ab Apostolis quoque praedicata, summisque laudibus exornata fuit. Denique à praecipuis sanctis eius cultus, ac religio in vniuersum orbem est propagata, quod ita demonstratur.

Dripara ex Patriarchis genus ducit. Nam quod ad Patriarchas spectat ex ipsis de Tribu Iuda, & semine Dauid progenita fuit, inter quos quatuordecim Reges, & aliqui Duces populi numerantur, & inter progenitores nonnulli Prophetae fuerunt, quem admodum probat sanctus Thomas 1. part. quaest. 31. art. 2. Quare Ecclesia, Regali, inquit, ex progenie Mariae exorta resurget, & Leo serm. 1. de Natiu. Dom. Virgo, inquit, Regia Davidica stirpe eligitur: quo etiam nomine à Bernard.

Leo. Signum magnum. Nec ei defuit sacerdotale genus insinuante Luca, vt notat Augustinus libro secundo de consens. Euangel. capit. 1. quod cognata eius esset Elizabeth, quam dicit de filiabus Aaron: Quapropter, inquit Augustinus, firmissimè tenendum est, carnem Christi ex utroque genere propagatam, ex Regum scilicet, & Sacerdotum, quod etiam

Hilarius Dan. 2. Cant. 2. aduenterat Hilarius in Matthaeum canon. 1 & alii, & Damascenus oratione prima de Natiuitate. O liliū, inquit, inter spinas ex nobilissima, & maxima Regia radice ortum. Hinc est, quod Honorius agens de prosapia Virginis

ex quadruplici parte nobilissima: Ex benedictione, inquit, Patriarcharum semine, ex praclaro Prophetarum germine, atque sacra. Sacerdotali stirpe, generosa quoque, & Regali progenie hac tunc clyta virtutis Dei Virgo procecit, qua singularissimum florem meruit germinare. Ita Honorius, Propterea Virgo ab Andrea Cretensi in salutatione Angelica. Decus dicitur Patriarcharum, quod ab illis progenita vicissim maius illis ornamentum attulerit: praecipuam enim nobilitatem Virgo beatissima ex Deo ipso, quem genuit est consecuta, quod puenit Ambrosius libro secundo de Virginibus expressit: Quid nobilius, inquit, Dei matre? Quid splendidius ea, quam splendor elegit Idcirco, & in patentes suos extimiam resudat nobilitatem. Quod eleganter Rodolphus Agricola eamine in honorem S. Annæ sic cecinit.

Conspicuos praestant alios benefacta Parentum,

Tu contra NATE nobilitate nites.

Magna quidem, meritisque tuis, pietate, fideque

Quis neges? ac NATA hac splendidiora factis.

Sancta Brigitta in reuelationibus suis in S. Brigitta sermone Angel. capite septimo & octauo, habet ex Angeli reuelatione Adam magnam concepsisse laetitiam ex reuelatione, qua Virginem ultimum Desparam ex suo semine nascituram cognouit, Virgine qua sua responsione ad Angelum, & summa sua natiuitate, ac obedientia reparatura erat quicquid Eua superbia, & inobedientia perdidit: similiter & Abraham mirum in modum de hac sua filia nascitura magis, quam de Isaac exultasse, Ioan. 8. eamque maxima charitate prosequutum; similiter Isaac, Iacob, & Patriarchas. hae ibi. Sanctus Christus Ioannis s. Abraham, inquit, exultauit, vt videret diem meum; vidit, & gauisus est, quod de die qua Christus de Virgine carnem suscepit, intelligit Augustinus tractatu 43. Ioan. & Irenaeus libro quarto contra haereses capite 15. Hilarius libro quinto de Trinitate. Origenes hom. 10. in Genes. Cyrillus Alexandrinus in catena Graeca. Bernardus sermone sexto in vigilia Natiuitatis, qui etiam addit, David quoque de hoc exultasse, cui dictum fuerat: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Poffet hic de sanctorum Patriarcharum Virginis progenitorum laudibus agi; verum

Virginis profana nobilissima ex quadruplici parte, nobilitate ex parte, And. Cret.

Ambros.

Rodolph.

Cyrrill.

Serg.

gypol.

Georg.

come.

Cant.

S. Bern.

uic.

S. Bri.

Augu.

B. Virg.

terra

missio

Hilari.

Palom.

Niam.

Palom.

psal. 136.

psal.

rum quia eas varij Patres sunt profecuti; nos reliquis omiffis; de ipsis Virginis Parentibus sanctissimis, Ioachimo, & Anna, nonnulla in eiusdem Virginis gloriam ex probatissimis auctoribus proferemus capit. sequenti.

Deipara
ill' vaticin
ium Pro-
phetarum
Itaronym.
Ephrem.
And' Cret.

Ildefonsus.

Cyillus.
Surg. Ha-
gopol.
Georg. Ni-
comed.

Cant. 3.

S. Bona-
uent.

S. Brigitta

Augustin.

Palin. 8. 4.
Palin. 8. 4.

Palin. 8. 4.

dictum est, *Eccce Virgo concipiet, & pariet filium:* hæc Augustinus.

Sancti quoque Patres abunde testantur, Virginem Prophetarum oraculis pronunciatam. Ita Ildefonsus sermone 4. & 6. de Assump-
Ildefonsus
Augustinus
Damasc.
Pet. Dam.
Anselmus.
Bernard.
B. Lauren-
Iustinian.

16 Ab Apostolis quoque, quorum ipsa fuit Magistra, à qua multa didicerunt, vt capit. 19. Apostolo-
Ildefonsus
Augustinus
Damasc.
Pet. Dam.
Anselmus.
Bernard.
B. Lauren-
Iustinian.

Et vt testatur Dionysius cap. 3. de diuinis

nomnibus miris præconijs eam extulerunt cum ad eius dormitionem conuenissent, & quilibet infinitam Dei bonitatem in Virgine pro sua virili laudibus extollerent, vt rectè Deiparæ aptari possit illud Ecclesiæ 1. *Et in die de-*
Dionysius
Eccles. 1.
Andreas
Cretensis.
Damasc.
Dionysius
Cyillus.
Ephram.
Bonavent.
Ididi.

Damasc.

Damascenus oratione 2. de dormit. cum dixisset Apostolos diuinitus congregatos ad Virginis dormitionem, de iisdem subiicit: *Adferant, inquit, Verbi serui, ut pro eo ac debebant, ipsius etiam Matri ministraturi, benedictionem ex ipsa non secus, ac amplissimam quandam, ac praestantissimam hereditatem haurirent: cequis enim dubitet, quin ipsa benedictionis fons, ac honorum omnium scaturigo sit?* Ita Damascenus.

Omnes sancti Virginis fuere deuoti. Canisius. Cap. 35.

17 Denique omnes Sancti Virginis laudes, pietatem, & cultum certatim sunt profecuti; quod satis constat per omnes aetates ab initio nascentis Ecclesiae; id quod non minus eruditè, quam piè probat Canisius libr. 5. de beata Virg. cap. 27, ad 31. & nos infra cap. 35. compluribus sanctorum exemplis perspicuè; ostendemus, ut merito de ipsa dictum sit illud Psalm. 44.

Psalm. 44.

quod de beata Virg. legit Ecclesia in missa vigiliae Assumptionis Virginis *Vultum tuum deprecabuntur* non tantum ex inferioribus, sed ipsi diuites plebis; nimirum magni, & praecipui Sancti: quod de Virgine intelligit Gregor. II. Papa Epist. ad Germanum quae lecta est in septima Synodo Act. 4. ubi ait *Sancta Dei Matris faciem diuites plebis supplicare.* & Athanasius sermone de Deipara: *Ideo, inquit, vultum tuum deprecantur omnes diuites plebis, dicitur scilicet istiusmodi bonis, & spiritualibus consolationibus, sic Athanasius. idem*

Gregorius Papa

Athanas.

Damascenus orat. 1. de Nat. Huiusce, inquit, *saemina personam diuites plebis supplices deprecantur.* Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. Virg. loquens *De se, inquit, Dauid tuum praefigurans egressum praedixit, Vultui tuo supplices erunt diuites populi.* Virgini etiam accommodatur in officio Fratribus minoribus concessio illud Iob 38.

Damasc.

And. Cre

Iob 38.

Bonauens.

Cant. 6.

Ephrem.

Damasc.

saemina personam diuites plebis supplices deprecantur. Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. Virg. loquens *De se, inquit, Dauid tuum praefigurans egressum praedixit, Vultui tuo supplices erunt diuites populi.* Virgini etiam accommodatur in officio Fratribus minoribus concessio illud Iob 38. *Quam laudant astra matutina, id est, Angeli sancti.* & Bonauentura in Litanijis B. Virginis: *Sancta Maria, inquit, quam omnis laudant & venerantur: ideo Cant. 6. Viderunt eam filia, & beatissimam praedicauerunt, Regina, & concubina laudauerunt eam?* quasi dicat, non solum inferiores Sancti per filias significati; sed ipsae Reginae, id est, praestantissimi Sancti laudauerunt eam, Quare Ephrem in orat. de laud. Virg. vocat eam *coronam cetero hierarcharum, omniumq. Sanctorum, & Virginum inaccessam, ob immensum fulgorem, & Damascenus orat. 1. de Nat. In, inquit, Sacerdotum gloria, Christianorum spes.*

12 Ex dictis facild etiam explicare possumus *mare illud vitreum simile crystallo*, quod in conspectu sedis esse scribitur Apoc. 4. Quomodo cumque enim mare illud vitreum, sumatur facild explicari potest, quam ratione in conspectu Virginis esse dicatur, & ut omittam reliquas interpretationes, si per mare intelligatur hominum multitudo in terra degentium, ut dicit noster Ribera in Apoc. 4. ex illo Apoc. 17. *Aqua populi sunt: ceterè omnes in hac vita tanquam in mari perturbationum procellis agitato, & amaritudine pleno, nauigantes in conspectu Virginis sumus, & ad eam tanquam maris stellam respicere, eamque pro nostris necessitatibus invocare debemus dicentes: Ad te clamamus exules filij Eua, ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum valle: Eia ergo Ad vocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuertere: & lesam benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende.* nam, ut rectè Bernardus serm. 4. super Salue Regina: *Si vultum tuum, inquit, deprecabuntur, Virgo sacra, omnes diuites, plebis, & si pauperes plebis, multo magis egenus, & pauper, opprobrium hominum, & abjectio plebis, sic ille. Sin autem cum*

Peteria in Apocal. 4. disput. 16. per *Mare vitreum* multitudinem innumerabilis animarum sanctorum in Caelo existentium intelligatur, quod probabilis existimo, ut dixi libro 7. de septem Angelorum principibus cap. 15. Tunc qua ratione (ut superius dixi) viginti quatuor seniores, eadem etiam haec animae beatae Virginem sanctissimam venerantur, eique reuerenter astant. quod idem dici potest de turba illa magna ex omnibus gentibus, & tribubus conflata Apoc. 7. quae stare dicitur ante thronum Dei, & in conspectu Agni, quoniam Deum etiam in Virgine reuerentur, nisi malis dicere eo loco illud (ante Thronum) per metonymiam sumi, nimirum ante sedentem in throno, ad quem ejusdem turbae vox illa gratulationis mox dirigitur. *Salu Deo nostro, qui sedes super Thronum, & Agno:* sed cura in sacris eloquijs nihil redundet, cumque illi non tantum dicant, *salu Deo nostro*, quod satis esset ad ejusdem majestatem indicandam (Deo enim nihil est sublimius) sed etiam addant, *qui sedes super Thronum*, profecto aliquid peculiare indicari existimamus, quod beatissimae Virgini, in qua refidet Deus, & per quam, ut cap. 15. diximus, pleraque Dei attributa

Quomodo mare vitreum dicitur ante Thronum Apoc. 4. Ribera Apoc. 17. Offic. Episc. Bernard. Psalm. 44. Petri. Quomodo turba dicitur ante thronum, id est ante Deiparam, Apoc. 7. Apoc. Pet. D. Pareo Virg. plura prole

attributa mirifice mundo innotescunt, com-
modissime aptari possit. Et sane; quemad-
modum recte animaduertit Bida in Lucae
cap. 1. Eadem voce, inquit, Maria ab Eliza-
beth, qua à Gabriele benedicitur, cum ei dicitur,
Benedicta tu in mulieribus, quatenus & Angelis,

& hominibus veneranda, & cunctis meritis sim-
minis præferenda monstratur. hæc ille. & ipsa
met Virgo sanctissima Spiritu Sancto impel-
lente, illud de se verissime pronunciauit: Ecce
enim ex hoc beatam me dicent omnes genera-
tiones.

SANCTORVM IOACHIM, ET ANNÆ
Virginis Deiparæ parentum eximia sanctitas.

CAPVT XVIII.

DE Virginis Deiparæ parentibus
inclutus, atque sanctissimis di-
ctari, quod superiori capite
polliciti sumus, illud primo lo-
co potendum arbitror ad Vir-
gidis gloriā, suorum dignita-
tem Parentum ipectate: verissimum enim est
illud Ecclesiast. 3. *Gloria hominis, ex honore Pa-
tris sui*: sicut enim ex Bernardo homilia 4. su-
permissus est: *Quicquid in laudibus Matris
Dei proferimus ad filium, ita ad eundem Deiparæ
gloriā dignitas parentum ejus perti-
net, atque aded ad Christum, qui est eorum
nepos.* Et quidem Sancti Ioachim, & Anna
parentes Virginis erant: *Clari, inquit Nicephorus
libro primo histor. capite 7. nec non pri-
mus quibusque, & splendissimis, nobilissimisq;
genere connumeratis; quippe quæ nobili pro-
sapia descenderant, tot Regum & Judicum
populi, quos enumerat Matthæus capite pri-
mo, & Lucas capite tertio, de quibus D. Tho-
mas 3. parte quæst. 31. art. 3. ad 2. Scitā co-
gniti, ut receptissimum esset apud omnes Vir-
ginem ex familia David genus deducere, ut
sic de Christi genealogia constaret. Quare
Bernardus sermone Signum magnum, inter
Virginis stellas duodecim, ex quibus Regum
Mariæ diadema compactum est, non tantum
sanctitatis, sed nobilissimæ etiam profapie
prærogatiuas enumerat: *Quid ergo, inquit,
sydereum michi: in generatione Mariæ? plane
quod ex Regibus oria, quod ex semine Abra-
hæ progenita, quod generosa ex stirpe David: Nihilo-
minus tamen. & si clara quidem proauorum
titulus, inquit Petrus Damianus sermone 2. de
Natiuitate Virginis, sed incomparabiliter clarior
generositate prolis, filia siquidem Regum, sed Ma-
riæ nobilitate Regis Regum. Eadem quoque ratione Sancti
Ioachim, & Anna, licet nobilissimis essent or-
ti natalibus; incomparabiliter tamen nobilio-**

res ex filia Deiparæ, & nepote Christo Dei filio
evadere, ut omniam hic nobilitatem illam,
quam ex insigni in Deum pietate sibi compa-
rarunt.
2 Igitur, ut hinc exordiamur, Ioachim
Hebraicè idem sonat, quod preparatio Domini
Anna verò idem, quod gratia ex Epiphania
sermone de laudibus Virgin. quorum nomen
quàm rectè congruat ijs, quæ per eos Deus
effici, significari que voluit; ex ijs, quæ dice-
mus, apparebit. Erant autem eximia sanctita-
te præstantes bona, suatrisariam diuidebant,
partem unam templo, templique ministris,
alteram peregrinis, & pauperibus, tertiam iux-
familia usibus impendebant. Vnde colligi
mus, Virginem sanctissimam, quæ bonorum
pateruorum fuit hæres, pauperem voluntate
fuisse, quemadmodum probat Canisius libro
primo de beata Virgine capite quarto, ut sic
magis assimilaretur Christo ex ea nascituro, 2. Cor. 8.
*qui cum Dives esset, pro nobis egenus factus est, &
nasci in stabulo, ac sepeliri in alieno sepulchro
voluit, & dum vixit, non habebat, ubi caput re-
clinaret.* Parentes porro Virginis usque ad se-
nectutem absque liberis steriles fuere, quod a-
pud Iudæos probro ducebatur, quasi maledi-
ctus esset sterilis, qui semen non faceret in
Israël, quod testatur Hieronymus in Isa. 56. in
illa verba: *Dicit Dominus Eunuchis, & Augu-
stinus quæst. 92. in Exod. & libro 14. contra
Faustum capite ultimo. Quare magno pro-
lis desiderio flagrantēs, precēs cum lachry-
mis ardentibus, & jejuniis ad Deum enixius
fundentes, prolem, quam suscepissent, Deo
se dicaturas voverunt: Tandem Dominus
desiderium pauperum exaudire solitus per An-
gelum Ioachimo in monte, & Annæ in hor-
to prænunciauit, promisi que filiam futu-
ram venturi Messæ Matrem, quam iussit
voca.*

*Haec mater
Messia.
Quo tem-
pore obse-
runt.*

*Parentes
Virginis
sanctitate
extimif.*

Epiphani.

*Etymolo-
gia nomi-
nū eorum.*

*Historia
Maria.*

*Liber de
ortu Ma-
ria.*

*Triparti-
ta bonoriū
diuisio.*

*Praun-
ciatur no-
men prolis
Maria.*

*Liber de
ortu.*

vocari Mariam, eamque octavo Decembris concepit Anna, & die octavo sequentis Septembris feliciter enixa est: eandem postea trimulam ex voto obtulerunt in templum. fertur autem Joachim octogenarius, Anna verò septuaginta novem annorum obiisse, filiamque in Templo eo tempore undecimum annum agentem reliquisse.

3 Hæc pauca de parentibus Virginis ex probatis Auctoribus collegimus, quæ nunc auctoritatibus Patrum confirmabimus, quibus aliqua subijciemus, quæ eorum in Deum pietatem magis declarant. Sanctus Epiphanius sermone de laud. Virg. Sancta, inquit, Virgo de Tribu regia Davidis, sanctorum virorum filia, cujus parentes Joachim, & Anna, qui quidem in vita sua Deo placuerunt, atque fructum ejusmodi germinarunt sanctam Virginem Mariam, Templum, & simul matrem Dei. Joachim porro, Anna, & Maria, hi tres Trinitati palam sacrificium laudis offerebant, Joachim enim interpretatur preparatio Domini eo quod ex illo preparatum sit templum Domini, nempe Virgo, Anna rursum similiter gratia interpretatur, propterea quod Joachim, & Anna gratiam acceperunt, ut accedentibus precibus talem fructum germinarent sanctam Virginem adepti, Joachim siquidem precabatur in monte, & Anna in horto suo: Anna vero gravida effecta caelum, & Thronum Cherubim peperit sanctam puellam Mariam. Idem hæret. 78 dicit Virginem ex conceptione viri, & mulieris secundum promissionem veluti Isaac dispositam: & hæret. 79 Virgo, inquit, per preces, & omnem diligentiam secundum promissionem Patri & Matri data est, & paulò post: Historia, inquit, Maria, & traditiones habent, quod dictum est patri suo Joachim in deserto, uxor tua concepit, Angelus prauatrenatus est id, quod futurum erat jam ex Deo ordinatum, & justo promissum. Hæc Epiphanius.

Hieronymus, siue alius Auctor libri de ortu, seu Natiuitate Mariæ, qui in tom. 9. operum Hieronymi habetur, multa ex ijs, quæ diximus, refert, & præsertim piam illam bonorum diuisionem tripartitam à Sanctis Joachim, & Anna fieri solitam, addit Angelum sancto Joachim apparuisse, eique inter alia: Anna, inquit, uxor tua pariet tibi filiam, & vocabis nomen ejus Mariam. Hæc enim erit, ut uouisti, ab infantia Domino consecrata, & Spiritu sancto replebitur, adhuc ex utero matris, & astate procerione, sicut ipsa ex sterili nascitur, ita incompara-

biliter Virgo generabit Alissimū filium, qui Iesus Natiuitate vocatur. & infra, eadem ab Angelo sanctæ Mariæ Anna dicta commemorat. Hæc ibi. Hunc libellum tanquam pium ex Hebraico in Græcū Canisius libr. 1. de B. Virgine Maria. & quidem omnia pene, quæ ibi leguntur, uno vel altero dempto apud grauissimos Auctores inueniuntur, & videtur libellus hic citari, & probari ab Epiphanio hæret. 79. ut diximus, & à Epiphano Gregorio Nysseno oratione de humana Christi generatione. Simeone Metaphraste de ortu, & dormitione Mariæ, ubi eam appellat arcanam, & occultam historiam, & ab Auctore imperfecti in Math. homil. 1. Nam Epiphanius hæret. 26. contra Gnosticos alium libellum refert dictum styrys Mariæ, unde mentio Gelasius cap. sancta Romana Ecclesia 16. distinct. vide Chrystophorum de Castro nostra Societatis in sua historia Deiparæ pariter, atque eruditè ex sanctis Patribus collecta, ubi in cathalogo Auctorum in Hieronymo, hunc libellum de ortu Mariæ, ab omni calumnia egregiè vindicat. & sanè Hieronymus Epiphanio familiaris historiam, ac traditiones de Conceptione, & ortu Beatæ Virginis ab Epiphanio hæret. 78. citatas faciliè cognoscere potuit, easque litteris mandare.

4 Damascenus multa in laudem Sanctorum Joachim, & Annæ dicit in oratione 1. & 3. de Natiuitate Virginis. & in orat. 1. laudat eos ob pudicitiam: O, inquit, par beatum Joachim, & Parentem Anna, quibus omnia creatura est obstricta: per vos enim donum omnium donorum prestansissimum Creatori obtulit, nempe castam Matrem, qua sola Creatore digna erat. & infra: O castissimum ratione præditarum tururum par, Joachim, & Anna, Virginem Dei matrem mundo peperistis. & infra: Joachim, & Anna tanquam spirituales montes dulcedinem stillarunt. & orat. 3. de Natiuit. Merito, inquit, uir diuinus Joachim, & Anna ejus uxor diuina prouidentia uocati Precationis fructum perceperunt, hanc, inquam, Reginam, & nostra massa primitias. & orat. 1. de dormit. Virg. Abi Anna, inquit, Dei genitrix expollicitatione prodit, Angelus quippe parentibus conceptionem nunciat, & lib. 4. de firmitate orthodoxa cap. 15. Joachim, inquit, lectissimam illam, ac summis laudibus dignam mulierem Annam matrimonio sibi copulauit: Verum inquam admodum prisca illa Anna cum sterilitatis

morbo laboraret per orationem, ac promissionem
 Samuelem procreavit: eodem modo hæc etiam per
 obsecrationem, & promissionem Dæ Genitricem
 à Deo accepit, ut ne his quoque cuiquam ex illu-
 stribus matronis cederet: itaque gratiasum hoc
 sonat Annæ vocabulum) Dominam parvi (id enim
 Maria nomine significatur) verè omnium rerum o-
 mnium conditarum Domina facta est, cum crea-
 toris mater extitit. In lucem autem editur in do-
 mo probatica loachim, at que ad templam addu-
 citur. hæc Damascenus, qui etiam orat. 1. de
 Natiuit. Virg. quæritur Virgo mater ex sterili
 orta sit: Quorsom, inquit, oportebat, ut ad id,
 quod solus sub sole nouum erat, ac miraculorum
 omnium caput, uia per miraculorum omnium caput,
 uia per miracula fiereretur, ita Damasc.

B. Virgo
 nascitur
 in domo
 probatica
 loachim.
 Cur ex
 sterilibus
 parenti-
 bus nata
 sit?

German.
 Patriar.

Ioachim.
 quatuor-
 decim dies
 iunat.

Georg.
 Cæren.
 Tempus
 moris pa-
 rentum B.
 Virginitas
 Cur nomē
 parentum
 Despara
 in scriptu-
 ranois ha-
 beatur.
 Ambros.
 Cæber.

Ambros.
 qui de Vir-

Et profectò complures alij grauiissimi aucto-
 res præclarè de sanctitate, ac generis nobilita-

te parentum Virginis scripsere, quorum locos
 satis erit indicare. Gregorius Nyssenus orat. de
 humana Christi generatione Andreas Cretē-
 sis orat. 1. de dormit. Virginis. Metaphrastos
 oratione de vita, & dormitione Desparæ, & re-
 fert Nyssenum Sergius Hagiopolita oratio. de
 Natali Mariæ Nicephorus lib. 2. histor. ca. 7. S.
 Antoninus 1. par. hist. tit. 4. ca. 6. §. 10. S. Vin-
 centius sermone de Natiuit. Virg. Recentiores
 etiam, ut Canisius lib. 1. de B. Virg. cap. 4. Baro-
 nius in appar. ad Annal. fol. 23. & in notis ad
 Martyrol. ad diem 20. Martij, & 26. Iulij. Pe-
 trus Gelafinus in notis ad Martyrologium die
 20 Martij. Suarius to. 2. 3. par. disput. 4. sect. 2.
 Noster Sebastianus Barrada lib. 6 in concord.
 Evang. cap. 3. Christophorus de Castro in hi-
 storia Desparæ cap. 1. & 2.

5 Et sanè sanctos Ioachim, & Annam fuisse
 eximia sanctitate conspicuos, præter dictorum
 Patrum auctoritatem, multa id persuadent. &
 primò id probatur ex fructu, seu filia, quam
 genuerunt: vnde Damascenus orat. 1. de Nati-
 uuit. Virg. Quæ beatum inquit, par Ioachim, & An-
 na, profectò ex ventris vestri fructu immaculato
 agnosceimus, quemadmodum Christus quodam
 loco dixit, Ex fructibus eorum cognoscatis eos ut
 Deo gratum, ac dignum ea, quæ à vobis genita est
 uita vestra rationes instituitis. hæc Damasce-
 nus. Quòd si Protarchus philosophus, teste
 Aristotele lib. 2. Physicorum text. 59. Fortuna
 tos dixit esse lapides, ex quibus altaria fiunt, quæ
 ab hominibus honorantur, fortunatum tamen
 esse, lapidibus inanimis non nisi metaphoricè
 tribui potest; quòd magis Virginis parentes
 beatissimos, & magno à Deo honore nobili-
 tatos censebimus, ex quibus Despara, quæ est
 Altare Dei animatum & sacratissimum, quem
 admodum c. 2 diximus, & singulari reuerentia
 adorandum efformatum est.

Secundò si Sancti Zacharias, & Elisabeth
 parentes Sancti Ioannis Baptistæ præursoris
 Domini sanctitate insignes describuntur à Lu-
 cæ Evangelista: Non solum moris, inquit Ian-
 nus Ambrosius libro primo in sanctum Lucæ
 in iis, qui prædicabiles sunt, verum etiam paren-
 tes oportere laudari, ut uelut transmissa immu-
 culata puritatis hereditas in eis, quos volumus
 laudare, præcellat. quales ergo existimabimus
 Virginis Mariæ Matris Domini & Redemptoris
 nostri parentes Annam & Ioachim, quæ
 absque ulla comparatione magis spectabat ad
 Christum, quam præcursor: imò ex egregia
 E e sancti.

ginita pa-
 rentibus
 mentione
 faciunt.
 Greg. Nyss
 And. Cre.
 Metaphr.
 Serg. Hagi-
 ropol.
 Nicoph.
 S. Antonin-
 us.
 S. Vincent.
 Canisius.
 Baronius.
 Pet. Gelaf.
 Suarius.
 Sebast.
 Barrad.
 Christoph.
 de Castro,
 Rationes
 quibus
 sanctitas
 parentum
 Virginis
 ostenditur
 Damasc.
 Martij. 7.
 Aristotel.
 Lapidis
 Altarie
 fortunati
 metapho-
 ricè dictus
 tur.
 Si paren-
 tes præcur-
 soris Sancti
 et quomodo
 magis pa-
 rentes
 Despara
 Luc. 1.
 Ambros.

Matth. 11. sanctitate præcursoris, Christi ore laudata illis verbis, Inter natos mulierum non surrexit maior Iohanne Baptista, & ex insigni etiam sanctitate S. Ioseph sponsi Virginis, & nutritij Christi, infero eximiam quoque sanctitatem parentum Virginis, qui genuerunt eam, ex qua Christus carnem accepit, & quorum Christus verè fuit nepos. Neque hic comparationem inter Sanctos inducere contendimus, cum spirituum ponderator sit Dominus Prover. 16. sed ex vnius excellentia alterius præstantiam colligere conamur.

Sanctitas eorum ex etymologia. Tertio, etymologia nominum ipsorum, quæ non vacat negare, hoc etiam ostendit, etenim ex Epiphania Iohanne de laud. Virg. ut supra diximus, Iochim idem est quod præparatio Domini, eò quòd ex illo dicit præparatum fuisse templum Domini, id est, Virginem,

3 Reg. 6. Anna verò idem est, quod gratia: si ergo Virgo Deipara per Salomonis templum figuratur, ut complures Patres, quos cap. 5. citavi affirmant: & Iochim idem sonat, quod præparatio Domini,

quonia ex Epiphania est præparatio huius mystici templi, nempe Virginis, sanè præparatio pro templo Salomonis sui magnificentissima, ergo magnificè sentire debemus de præstantia. S. Iochim, & simul etiam S. Annæ, quæ ad hoc ipsum cum eo concurrit, ut autem præparationem templi Salomonis ex parte intelligamus, meminisse oportet. David 1. Paral. 22. dixisse se pro templo præparasse in paupertate sua aurum talenta centum millia, quæ conficiunt, (ut ex nostro Villalpando dixi supra cap. 4.) mille sexcentos octoginta tres miliones, ut vocant scutorum moneta Romane, & præterea argenti mille millia talenta, quæ mille quadringentos quadraginta miliones dictæ monetae conficiunt; 215 verò, & ferri non erat pondus, lapides pretiosos, marmorum 1. Paralip. cap. 29. abundantissimè collectum præter aurum, & argentum, æs, & ferrum, quòd principes cum populo sponte dederant, cuius summa 1. Paral. 29. habetur. Rationem autem huius tantæ præparationis templi reddit David: opus namque grande est, neque enim homini preparatur habitatio sed Deo. quòd si hoc de materiali, & inanimato, multò magis de spiritali, & animato templo verum erit, nimirum de B. Virgine. Scio intrinsecas partes ad hanc præparationem mystici templi fuisse donata: & privilegia, quibus Deiparæ anima fuit exonata, ut dixi

1. Paral. 29. c. 4. nihilominus tamen ex Epiphania, & c. Epiphania, etymologia nominis non sine diuino nutu illi impositi, Iochimum significare præparationem huius templi, à quo nimirum genita fuit Deipara. Ergo de ipso quoque verum erit fuisse multiplici virtutum genere ornatum simul cum sancta Anna Virginis matre charissimâ, quæ gratiam sonat, quòd paritura esset eam, quæ gratia fuit plena, quæque gratiam inuenit apud Deum, & abundè potest nobis illam impetrare: imò quæ auctorem gratiæ Christum Dominum mundo aliorum etat. quonia omnia in Virgine, ut ait Germanus German. oratione de Zona Deiparæ, sunt ammirabilia & natura vestes excedentia, in qua Deus suam exercens potentiam, quippe in qua fecit magna quis potens est, proinde etiam ipsius parentes singulari sanctitate propter filiam ornatos haberi dicendum est: & sicut lapides in fundamenta templi ex 3. Reg. 5. erant grandes, pretiosi, & quadrati, id est, minime iustici, & in politi, ita Virginis parentes, qui veluti lapides sunt huius templi fundamentales, fuere grandes, & pretiosi, & omni ex parte politi, ac quadrati, virtutibus diuinitus in se habentibus, ut in omnibus sicut oportebat se optimo modo gererent, sursum erga Deum, deorsum erga inferiora, dextrorsum in prosperis, sinistrorsum in aduersis, ante in speritis tentationibus, retro in occultis, ut sic vndique perfecti tales essent, quos nec Virgo suos parentes, nec Christus suos auos agnoscere dedigneret: & sicut aqua quòd vèrior fonti ubi surgit, eò purior, ita Virginis parentes, qui vicinissimi fuere Deiparæ, de qua natus ex Christus fons vite perennis, fuere propterea sanctitate præclarissimi.

7. Quarto, Virginis parentes tanta spud Deum sanctitate fugebant, ut plerique Patres eorum precibus tribuere non dubitarent, quòd ipsi talem, tantamque filiam à Deo per Angelum promissam genuerint. Epiphanius enim hæret. 76. Virgo, inquit, per procos, omnem diligentiam secundum promissionem pariri, ac matre data est. Nyssenus loco citato: Anna sterilis immutatur, inquit, mater exi Samuelis, supplicat Deo, & donum, quod petiit, accepit. & Damascenus orat. 3. de Natiu. Mariæ, 1. Reg. inquit, vir diuinitus Iochim, & Anna eius uxor diuina prouidentia vocata, præcationis fructum perceperunt. Hanc, inquam, Regnam. & lib. 4. de fide cap. 15. Sic ut Anna, inquit, steris

Parentum Virginis precibus ipsam filiam Epiphanius Parentum Virginis precibus ipsam filiam Epiphanius Parentum Virginis precibus ipsam filiam Epiphanius

1. Paral. 29.

vili per orationem, ac promissionem Samuelum procreavit, eodē modo hac etiā per obsecrationem, & promissionem Dei genericem à Deo accepit, Ceterū votum postea statim vbi Virgo ablactata fuit reddiderunt, ex quo etiam eorum pietas perspicitur, qui filiam vnigenitam, dilectam, diu desideratam, moribus amabilissimis præditam, trimulam in templo diuinis obsequiis educandam reliquerunt.

Ambros. Quōd enim parentibus charissima fuerit satis indicat Ambrosius lib. 2. de virginibus; vbi de virtutibus agens Deiparæ: Quando, inquit, vel vultu ista læsit parentes quando discessit à propinquo? & infra Quid in singulis morer, ut eam parentes dilexerint, extraneis prædicauerint? & Damasc. orat. 1. de Nati. Deiparæ parentibus inquit, eras morigeras, & dicto audiens.

Damasc. Quæres, quisnam Angelus conceptionem Virginis prænuntiavit, & an nomen Mariæ imponendam illis præscripsit. Respondet Franciscus Mayronus sem. super Misus est, à Gabriele voo ex supremis id factum: Nam maior, inquit ipse, est connexio mysteriorum in generatione Virginis ad mysteria generationis Christi, quam connexio mysteriorum Sancti Ioannis Baptistæ, & Christi, & ideo cum ex ista connectione fuerit idem Angelus Gabriel, multo magis in illa. Pantaleon etiam apud Metaphrastem in oratione de S. Michæle, ait, Gabrielem S. Anna conceptionem Virginis nuntiasset. Idem affirmat Ioannes Bleth, & Petrus de Natalibus in catalogo Sanctorum lib. 3. cap. 226. Verisimile etiam est, & nomen præfignificasse parentibus, sicut & prædictum fuit nomen Isaac Genes. 17. & Ioannis Baptistæ Luc. 1. quod cap. 4. ostendimus.

Pantale. 8. Ad sanctitatem etiam parentum Virginis facit puritas, & honestas coniugii ipsorum, propter quam à Damasceno orat. 3. de Nati. vocantur castissimum par virtutum ratione præditarum. & S. Brigitta lib. 1. reuelationum cap. 9. refert reuelationem sibi à Virgine factam in hæc verba, Filius meus coniugium patris mei, & matris sancta castitate coniunxit, ut tunc non inueniretur castius coniugium, & nunquam conuolare vellent, nisi iuxta legem, solimmodo causa suscitandi prolem, & voluptas in eis mortua erat; ex charitate diuina, & ex verbo Angeli conuenerunt carne, non ex concupiscentia aliqua voluptatis, sed contra suam voluntatem ex diuina dilectione, & sic ex semine eorū per diuinam charitatem caro mea compaginata

est. ita in reuelationibus S. Brigittæ. Hanc reuelationem refert Dionysius Carthusianus lib. de laud. Virg. ait. 8.

Inisdem quoque reuelationibus in sermone Angel. cap. 10. Angelus agens de coniugiis per copulam consummatis, Deus, inquit, dum vniversa iusta, & honesta coniugia, quæ à primis hominis creatione, usque in diem nouissimum fieri debent, prospiceret, nullam simile Ioachim, & Annæ coniugio in omni diuina charitate, & honestate præiudic, & idcirco ei placuit de hoc sancto coniugio honestissime. suæ matris corpus generari. hæc ibi. Sanctus Petrus Galatinus lib. 7. de arcanis Catholice veritatis c. 8. affuit summam fuisse illorum puritatem in Virginis conceptione, ait enim sanctos Ioachim, & Annam cum ad generationem Virginis ab Angelo sibi nuntiata carnaliter sunt copulati, ardenti deuotione, & vehemēti contemplatione, quam ambo habuerunt, & spiritali animi delectatione, omnem corporis effrenatam voluptatem concupiscentiam, & libidinem extinxisse. Quod ex peculiari Dei voluntate, ac privilegio prouenisse dicit ad maiorem Deiparæ concipiendæ excellentiam, idque probat exemplo solis, cuius lumen tollit, seu occidit lumen candelæ; & exemplo eius, qui dum vni rei nimis intendit, non exercet alios sensus. Adde ego exemplum Loth, qui vino inebriatus non sensit quando concubuit cum filiabus. Ita parentes sanctissimæ Virginis amore spiritali ebrui, sed tamen optime cognoscentes quid faciebant, non sentire ex Dei privilegio, effrenatam illam concupiscentiæ voluptatem, eo modo, Quo primi parentes, inquit Galatinus, si non peccassent filios in paradiso terrestri procreassent. De generatione porro in statu innocentie Augustinus lib. 13. de Trinit. cap. 18. & lib. 14. cap. 26. dicit futuram fuisse sine libidinis morbo, & sine ardore, ac illecebroso stimulo cum tranquillitate animi & corporis. & sanctus Thomas 1. part. quæst. 98. art. 2. ad 2. dicit de Generatione in eo actu futuram fuisse sine deformitate immoderata concupiscentia, ac in natura lapsa homo contra delectationem, & feruorem concupiscentia ratione moderari non potest, sic D. Thomas. illud quoque a quod me certum est, nullum peccatum veniale, ne leuissimum quidem in illis Sanctis parentibus, cum Virginem generarunt, accidisse, quod notat Barra-

Dionys. Carthus.

Pet. Gala.

Parentes Virginis in eius generatione non sentire effrenatam concupiscentiam. Genes. 19.

August.

S. Thom.

Barrada.

Ecclesia
festum ce-
lebrat de
S. Anna,
& in mar-
tyrologio
de S. Ioa-
chimo me-
minit.

**Martyro-
logium**
Pet. Galef.

**Natalis S.
Ioa-
chim**
agitur de
aer. Iulij
II.
Cornel.
Schulsi-
ng.
Missale
Roman.
Galesinus.
Massen.

**Venerar-
dus.**
Calenda-
rium.
Eius missa
erat in
antiquo
Missali
Collata
de S. Ioa-
chim.
Missale
Roman.
Eum cele-
brat Pra-
eres. Mi-
nores.
Templa S.
Ioa-
chim.

9 Denique accedat auctoritas Ecclesiae ad fidem sanctitatis parentum Virginis facienda. De sancta Anna festum duplex celebrat die 26. Iulij cum hac collecta: *Deus qui B. Anna gratiam conferre dignatus es, ut Genitricis unigeniti filii tui mater effici mereretur. concede propitius, ut cuius solemnia celebramus, eius apud patrocinis adiuvemur per eundem Dominum nostrum, &c.* De S. Ioa-chimo honorificam mentionem facit in Martyrologio Iulij Gregorij XIII. edito die 20. Martij, ubi sic habetur: *In Iudaa S. Ioa-chim patris sanctissima Genitricis Dei Mariae.* In Martyrologio, ad quod notas fecit doctissimus Petrus Galesinus sic habetur 20. Martij in Iudaa S. Ioa-chim patris B. Virginis Genitricis Dei Mariae, cuius dies natalis agitur ex instituto Iulij II. Pontificis. haec in Martyrologio illo. Huius institutionis Iulij II. Pontificis meminit Cornelius Schulsingius in Bibliotheca Ecclesiastica, seu Commentariis in breuiarium, & Missale tomo 2. fol. 185. in annotatione marginali ad festum sanctae Annae, & fol. 17. ubi de Sanctis veteris testamenti. Nam in notis testatur Galesinus alios hoc festum celebrare 16. Octobris teste Masseo in Chronicis, & Ecclesiam Curientem quinto idus Decembris. Graeci vero eius festum celebrant statim post natiuitatem Virginis, nimirum nono Septembris, ut videre est in Menologio, quod à Graeco transtulit Genebrardus. In antiquo Missali ante Pij V. tempora festum S. Ioa-chim habetur in Calendario die 20. Martij, & hoc forte iuxta institutum Iulij II. ut diximus, & eius missa inter missas votiuas legitur cum hac oratione: *Deus, qui B. Ioa-chim pra omnibus Sanctis tuis in unigeniti filii tui incarnati Auum, à quo purissima illius mater, & virgo dignè generaretur. el gisti; concede propitius, ut cuius festa debito honore veneramus in terris, hic tuae Beatissimae, & tandem donis gloria repleamur. Per eundem Dominum nostrum, &c.* Et in officiis propriis festorum Ordinis Minorum à Pio V. approbatis, praescribitur officium duplex S. Ioa-chim 20. Martij ex communi Confessorum non Pontificum. Sunt etiam templa, & aerae in eius honorem dicatae, & speramus aliquando auctoritate summi Pontificis in Calendarium Breuiarij restituendum eius festum; ut sicuti in ordine minorum, ita in vniuersali Ecclesia celebretur, non secus ac à Gregorio XIII. S. Annae festum communi populi

Christiani laetitia, & exultatione est restitutum anno 1584.

10 Ad extremum nonnulli, ut S. Vincentius ferm. 2. de Natiuitat. Virg. S. Antoninus lococitato, S. Ioa-chim comparant caelo. Primum, quia eius vita tota erat caelestis, propter morum integritatem, ac caelestem conuersationem. Secundò, propter lumen gratiae & doctrinae legis, qua erat praedictus. Tertio, propter puritatem castitatis coniugalis. Sanctam vero Annam assimilant terrae. Primum, quia erat inanis, & vacua perficitatem, sed postea satis fructifera. Secundò, inquit terra fuit stabilis, ac firma in Dei obsequio. Tertio, sicut ager ille, in quo absconditus est thesaurus Matth. 13. quem venditis omnibus, negotiator euangelicus erit: ita in eius vtero concepta fuit Deipara, thesauri pretiosissimi quae eximiam S. Annae dignitatem attulit. Quare in reuelat S. Brigittae in ferm. Angel. c. 10. S. Anna nuncupatur *omnipotentis Dei Gazophilacium*, quia iphus thesauri super omnia sibi amabile in suo vtero recondabat: *O quam prope*, inquit, *erat ingiser cor Dei huius thesauro, qui postmodum in Euangelio dixit, Vos estis thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* haec ibi. De S. Anna quidam mentò sic canit.

*Saluo parens sanctissima,
Sacro Beata coniuge,
Sacrosiore filio
Nepote sacratissimo*

Hos sanctissimos Virginis parentes peculiari reuerentia colamus. ex eo, quod talem nobis filiam genuerint; ipsidem gratulemur. enixè eos rogantes, ut nos Deiparae ipsorum filiae sedulo commendent; quae nostri, quamuis indignissimus, patrocinium suscipiat, ac retineat. Eorum enim intercessionem apud Virginem plurimum valere inde colligere possumus, quod apud bonos filios magnum pondus habeat parentum auctoritas, quare Gerson inde infert S. Iosephi preces apud Christum; cuius fuit pater, ut vocant, putatius; & apud Virginem, cuius fuit sponfus, esse efficacissimas, ut enim in sua Iosephina.

*Quanta è fiducia, quanta est
Vis impetrandi; quia dum vir, dum pater orat,
Vxorem, & natum, velut imperium reputatur.*
Quod idem proportionem suam de sanctissimis Ioa-chim, & Anna veris Deiparae genitoribus, & Christi Domini auis, ratione precum, quas ad Christum, eiusque matrem pro nobis fundunt, mentò dicere possumus. QVA-

S. Vincentius
S. Antoninus
S. Ioa-chim
compara-
tur caelo,
& Anna
terrae sta-
bilis, &
firma in
Dei obsequio.
Galesinus.

Matth. 13.

S. Brigittae

Matth. 13.

Eu-
gelio
dixit,
Vos estis
thesaurus
tuus, ibi
est & cor
tuum.

Inuocati
B. Virgini
parentum

Intercessio
ceruicis
romanae
pau. Ioseph
& apud
Christum
valde,
Gerson.

Sententia
nan-
mul-
Virg-
ditur
de re
Cbr-
myth-

QUATUOR EVANGELISTAS IN QUATUOR animalibus designatos Virginis Deiparæ præstantiam celebrare, Hæreticorumque contra eam blasphemias redarguere.

CAPVT XIX.

Apoc. 4.
De quatuor animalibus

Euangelista signifi-
catur per quatuor animalia
E. Virginis
etlirans.

Quatuor
Ranae.

Sancti H-
uangelista
multa à
Virgine
discerunt
de vita
Christi
mysteriis

UNTVM de throno Dei est illud de quatuor animalibus, quorum primum Leoni, secundum Virulo, tertium Homini, quartum Aquilæ volanti simile dicitur: quæ senis alis prædita, plena oculis ante, & retro, in medio, & in circuitu diuinæ sedis erant. Hæc igitur animalia licet multifariam à diuersis interpretibus accipiantur, vt fusè l. i. de septem Angelorum principibus c. 18. dixi, eaque omnia facile ijs, quæ de B. V. per Dei thronum significata dicimus, aptari possint; per illa tamen, iuxta communè Doctorem interpretationem, quatuor Euangelistas exprimi arbitramur, qui in medio, & in circuitu sedis Dei esse dicuntur, quòd in medio sedis, ab ipso scilicet Deo, didicerint quæ in suis Euangelicis scriptis consignarunt, quibus Dei sedem, Deiq; maiestatem, tanquam strenui, ac vigiles stipatores defendunt: quæ omnia etiam iis, quæ de B. Virg. tractamus, si per Dei thronum sumatur, valdè consentiunt. Sancti enim Euangelistæ pieraque in medio huius throni, nimirum ab ipsa Virgine didicerunt, eamque circumdant dum suis Euangelis eam celebrant. & ab omni hæreticorum vesania defendunt. Ad hanc rem enodatus explicandam, ostendam primum Virginem Magistram fuisse fidelium, præsertim Apostolorum, & Euangelistarum, qui ab ea multa acceperunt, quæ in Euangelis posuerunt: & quoniam magistra fuit illorum, propterea Doctorem autoreola esse insignitam. Secundo, in sacra Euangeliorum historia quam plurima Virginis gloriis commendate, vt propterea sacri Euangelistæ Virginem circumdare dici possint.

2 In primis sancti Euangelistæ multa præsertim quæ ad S. Ioannis Baptistæ præcursoris conceptionem, & natiuitatem spectant, ad Christi incarnationem, ad visitationem sanctæ Elisabeth & mysteria ibi peracta, ad Christi Natiuitatem, Circumcisionem Magorum adorationem, Præsentationem in Templo, ad fugam in Ægyptum, ad eius duodennis in tem-

plo inter Doctores inuentionem, & ad descensum in Nazareth. vbi erat subditus Matri, & Ioseph: vique ad baptismum Ioannis; ea omnia à Virgine, qua conseruabat (vt dicitur Luc. 2.) verba omnia conferens in corde suo, acceperunt: quas propter S. Lucas initio sui Euangelij: Sicut, inquit, tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis.

De quo Eusebius Emisenus sermone 2. de Natiuitate Domini: O Mater, inquit, sapientissima, & sola talis filij dignissima, qua omnia verba hæc in corde tuo ideo conseruabat, nobisq; conseruabat, & memoria commendabat, vt postea ipsa docente, ipsa narrante, & nunciante scriberentur, & in vniuerso mundo predicarentur, cunctisque nationibus nunciarentur; ab ipsa hæc Apostoli audierunt, & ipsa distante scripserunt, nobisque legenda mandauerunt. & infra: Quadam Apostoli, & Euangelista à matre Domini audierunt, quemadmodum ista, & cætera, qua de Saluatoris infantia scripta sunt, sic Emisenus.

Sophronius sermone de Assumpt. Eximius, inquit, illis Apostolorum chorus post Domini Ascensionem non deseruit eam, inter quos ipsa post resurrectionem intrans, & exiens, familiaris consulti de incarnatione: tanto siquidem verius, quanto ab initio plenus per Spiritum sanctum cuncta didicerat, & perspexerat oculis vniuersa: licet & Apostoli per eundem Spiritum sanctum omnia cognouerint, & in omnem ad eam peruenerint veritatem, hæc ille. Hoc idem testatur Ildesonus ser. 5. de Assumpt.

3 Bernardus hom. 9. super missus est: Ideo, inquit, potius conceptus Elisabeth Maria nunciatus est, vt dum nunc Saluatoris, nunc Præcursoris edocetur aduentus, verum tempus, & ordinem teneas, ipsa melius postmodum scripseribus, ac predicatoribus Euangelij reseraret veritatem, qua & plenè de omnibus à principio cælis fuit instruita mysterijs. Idem Bernardus luculentè hoc docet eim. de B. Maria, qui habebatur tom. 2. suorum operum, cuius verba supra e. 9. citauimus, cum ageremus Virginem Christi doctrinam diligenter audisse, & alijs tradidisse.

Luc. 2.
& 2.
Luc. 2.
Luc. 1.

Euseb.
Emisena

Sophron.

Ildesons.

Bernard.

Luc. 1.

Bernard.

Ambros.

Ambrosius de instit. Virg. cap. 7. ait: *Mirum non esse praeter ceteris Ioannem loquutum fuisse mysteria diuina, cui praesto erat aula celestium Sacramentorum.*

Idem confirmat S. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 22. §. 9. & 3. par. tit. 31. c. 3. §. 3. in 8. priuileg. Ascendente, inquit, Christo remansit Magistra Doctorum Ecclesia, Apostolorum, & Euangelista sum.

S. Antoninus.

Vnde dicitur Act. 1. Hi omnes erant perseverantes in oratione cum Maria matre Iesu. Conuersabatur, inquit Hieronymus, post filij sui ascensionem cum Senatoribus caeli in schola virtutum: Ipsa de multis mysteriis informauit Apostolos, & Euangelistas. hucusque S. Antoninus. Quare ab Ignatio Epistola ad Ioannem, Nostra religionis, & paenitentia magistra est appellata.

A. H. T.

Hieronymus sermone de Assumpt. tom. 9. S. Ignat.

Rupert.

Et Rupertus lib. 1. in Cant. Magistram vocat magistrorum, scilicet Apostolorum. & lib. 5. in Cant. Prophetissam omnium prophetiarum captem: hoc quoque nomen prophetissa, ad quam proximè accessit Isaias Propheta per praenotionem spiritus, Virgini tribuit Basilus in lsa. cap. 8. & Epiphanius haeres. 78.

B. Virgo dicitur Prophetissa, & Euangelista. Basilus. Epiphanius. Ildesofus. Luc. 11. Anselm. Ioan. 16.

Ildesofus term. 2. de Assumpt. Virginem dicit Prophetissam Dei: imo ut ita dicam, inquit Ildesofus, Euangelistam, loquebatur enim cum fide, & praedicabant qua futura uouerat, Ecce enim ex hoc beatam me dicens omnes generationes sic Ildesofus. Idiota quoque c. 3. de contemp. Virg. eam alloquens: Doctrix, inquit: fusti Doctorum, & magistra Apostolorum.

4. Anselmus de excell. Virg. c. 7. agens de Virgine: Erat, inquit, utilis, & necessaria fides nostra conuersatio tua post Ascensionem Christi Domini inter Apostolos eius, quia licet ipsi per reuelationem spiritus sancti edocti in omnem fuissent ueritatem; incomparabiliter tamen eminentius, & manifestius ipsa per eum spiritum ueritatis illius uirtutum profunditatem intelligebat: & per hoc solum simplicis scientia, sed ipso affectu, ipso experimēto didiceras de mysteriis eiusdem Domini nostri Iesu Christi. haec Anselmus. Et cetèrè ideo tot annis post Christi ascensionem relicta est in terris, ut Apostolos, aliosque fideles plenius instrueret, & consolaretur, quod ipsa

S. Brigit.

Virgo S. Brigitae reuelasse scribitur lib. 6. reuel. S. Brig. c. 6. Conuersatam enim cum Apostolis donec ipsi per diuersas regiones praedicaturi dispergerentur affirmat Ildesofus term. 6. de Assumpt. & Gregor. Turon. lib. 2.

Ildesofus. Gregor. Turon.

glor. confic. 4. & Sophron. ser. de Assumpt. & Metaphrast. orat. de uita, & dorm. Deip. & Rupert. in Matth. 2. Taliter, inquit, B. Virgo loquitur: 3. est post ascensionem auribus fidelibus plurima illa enarrans, quod rectè dicat Dilectus eius Cant. 4. Fenus distillans labia tuaz emissiones tua paradisi maloru punicorum: fons hortorum, &c.

Idem Rupertus cum Virgine, loquens in illud Cant. 5. Quatuor est dilectus tuus ex dilecto Opulcherrima mulierum? Opportuna percontato si respiciamus ad illa tempora, quando tu dilecta propter Euangelium dilecti: praesens aderas, & in corpore detinebaris magistra necessaria, & teste ualde idonea contra Iudeos blasphemantes, & haereticos Christianam ueritatem corrumpere laborantes. Pulfandum igitur eras ad ostium ueritatis, & consulendum oraculum spiritus sancti scilicet sacrarium peccatoris tui, ut uia uoce omnem necessariam tenendam demonstrares regulam fidei cum testimonio scripturarum, quas memoria tenebas, Prophetissa magna, & capax omnium prophetiarum. haec Rupertus.

5. Sanè nomen ipsum Maria inter alias etymologias, teste Hieronymo de nom. Hebr. idem est, quod illuminatrix maris, non solum, quia ueluti stella polaris eos, qui nauigant in mari huius mundi procelloso, dirigat: sed etiam quia illuminat exemplo, & praeceat etiam doctrina, quod praefuit, ut dixit Maro in ser. de creat. ani. Virg. cum Apostolos docuit qui mundum ad fidem adduxerant, id est Doctorum Aureolam eam consequuntur tradunt Theologi: ad hanc enim Aureolam, quae confertur propter uictoriam, qua quis non solum à se, sed à cordibus aliorum, Hostem, nimirum daemone, remouet, satis est si doctrinam fidei communicet, etiam si non fiat per praedicationem, ut docet S. Tho. in 4. distin. 49. q. 5. art. 5. ad 5. de qua se uide Franc. Suar. tom. 2. in 3. part. disp. 21. sect. 4. Imò auctor supplementi Gabrielis in 4. dist. 49. q. 4. art. 3. dub. 2. docet B. Virg. Doctrinam Aureolam alius esse coronandam, quoniam doctrix fuit Apostolorum, & magnoium Theologorum, atque adeò Ecclesiae Rectores, Pastres, & Magistros sua sapientia illuminauit, & ita totum mundum: Et ob hoc, inquit Auctor supplementi, Christo ascendente in caelum, ipsa ad tempus in terris profuissimum consolatione, & magisterio est uerelecta, & pò tenendum est, quod ipsa diabolo suggestiones plus omnibus alijs

Sophron. Metaphrast. Rupertus. Cant. 4.

Rupertus.

Maria illuminatrix. Hieron.

Aug.

Mayn. B. Virg. Doctorum.

Aureolam consequuntur.

Quatenus ad Doctorum Aureolam requiruntur. S. Thom. Franc.

Suar. Supplementum Gabrielis.

Auctor supplementi.

Virgo dilectissima.

Cap. 2.

aliqui docerit, & enarrauit, discipulos Domini, & Ecclesia magistros informando, & erudiendo, & sacratissimis morum disciplinis instituendo, veritate euangelica illustrando. & sedes secreta pandendo, hæc Auctor supplementi Gabrielis.

Et Dionysius Carthus in 1. tent. dist. 15. q. 2. de Deip. agens: ipsa, inquit, diuinitissima Virgo non solum habuit sapientiam, & scientiam, prout sunt dona gratia gratis data secundum habitum, sed etiam secundum actum eorum ipsaq; docuit multas uirgines, sexus personas per uerba, & scripta uel est epistolas sicut & S. Ignatium, imò & B. Luciam Euangelistam de multis sacerdotibus, & incarnationis mysterijs, que ipse præceteris descripsit Euangelistis, creditur instruxisse. Quotidie quoq; seu tempore opportuno edocuit felicissimum illud collegium centum uirginum, ejus obsequio atq; regimine deputatam hæc Carthusian.

Ex dictis probabiliter colligere possumus ex ijs, quæ S. Marcus Euangelista in Aegypto ad monachorum institutionem tradidit, ut habet Cassianus lib. 2. de instit. renouancium cap. 5. eum multa ex uirginis magistratio uel immediatè, uel mediatè per Apostolos accepisse, atque in Aegypto instituisse: quicquid tamen sit hoc de S. Marco, illam tamen fidelium Magistratam agnoscimus, & ueneriamur. Quare Augustinus ser. 6. de temp. Deiparam sponsam Christi, & genitricem magistratam appellat.

S. Brigitta in suis reuel. in serm. Angel. c. 19. Ascendente, inquit, filio ad suum Regnum, Virgo Maria in hoc mundo ad bonorum consolationem, & errantium correctionem remanere permissa est, erat enim magistra Apostolorum, confortatrix Martyrum, doctrix Confessorum clarissimum speculum uirginum, consolatrix Viduarum, in conjugio uiuentium saluberrima monitrix, atque omnium in fide Catholica perfectissima uirginum, Apostolorum namque ad se ueniens uis omnia, qua de suo filio perfectè non nouerant, reuelabat, & rationaliter acclerabat, Martyres quoque ad tribulationes pro Christi nomine sufferendas animabat, &c. hæc ibi.

A. S. Bonauentura in hymno: Te matrem Dei laudamus, B. Virgo dicitur: Veritas Prophe-tarum, praconium, & doctrix Apostolorum, magistra Euangelistarum. Quare hoc quoque nomine merito ei ab Ecclesia dicitur: Gaude Maria Virgo, sanctas hæreses sola interemisti in uniuerso mundo. quod elogium ante plurima annorum secula à Patribus est usurpatum, quemadmo-

dum cap. 29. ostendemus.

Quod autem spectat ad ea, quæ SS. Euangelista de uirginis præstantia literis mandant, quod erat alterum in hoc capite à nobis pertractandum, certum est Euangelistas Christi historiam prosequutos, de uirgine ex instituto non multa scripsisse; de ea tamen dum uitæ Christi mysteria referunt, nec pauca, nec uulgaria suis monumentis tradidisse: Regiam uidelicet ejus progeniem, ab Angelo annuntiationem, & cum eadem colloquium, elogia magnifica de ea ab Angelo Gabriele, & à S. Elisabeth, Spiritu sancto dictante prolata, Canticum illud Magnificat ab eadem uirgine pronunciatum mysterijs referentissimum, ejusdem partum uirginum, & jugem Christi sequelam, non tantum in infantia ad annum usque trigessimum, sed etiam dum apud Judæos concionaretur, usque ad ipsam etatem filij, juxta quam fortissimo animo attitit, & pleraque alia, ex quibus insignes ejus uirtutes, & dona præclarissima diuinitus illi collata facile colliguntur. Sed cæteris prætermisissis, illud unum, esse scilicet Matrem Jesu, ac proinde ueram Dei genitricem, quod Euangelista testatur, instar est multorum, quæ de ea dici possent: hoc enim quasi in radice, uirtute continet quicquid tantæ Matris dignitatem consequitur, & quicquid ratiocinando reddè inde inferunt Theologi, & sicut olim ex Adamo formata est Eua, ita fide secundæ Adæ Christi Domini per orbem diffusa, atque fundata, illic in Paradiso sancta Ecclesia prodiit ueluti noua Eua, in animis uidelicet omnium fidelium, pietas ac deuotio in B. uirginem Dei genitricem.

7. Cujus rei figura præcessit in Esther, quæ initio à Mardocheo, ne suum genus, proderet, quoad rei opportunitas exigeret, iuxta est: Cæterum, ut bene dixit Bernardus ser. 4. super missus est, cum filium honoramus, à laudibus matris non recedimus: etenim Prover. 17. Corona senum filij filiorum. Quare si sancti Euangelista Christi diuinitatem astruunt, Matrem ejus Dei Genitricem declarant; si humanitatem ejus extollunt, hæc expositissima uirginis sanctæ uirginibus accepta affirmat, Si Christus narrantur à Pastoribus, à Magis, ab Angelis, ab alijs, qui in eum credebat adoratus, nonne honor filij in matrem redondat? si Christus legitur miraculis, doctrina, exemplis mundum illustrasse; si passione sua, ac precioso sanguine mundum

Quæ Euangelista de uirgine scripserunt

Luce. 2.

B. uirginem Matrem esse maximam quod de ea dicitur.

Genes. 3.

Figura in Esther 2. Bernard.

Prover. 17. Quæ de Christo prædicantur in uirginis laudem reddunt.

Dionys.

Cassian.

August.

S. Brigitt.

Bonauent.

Offic. Eccl.

cap. 19.

dum de Sathanae potestate erisset; à mortuis victorem resurrexisset; omnem potestatem in caelo, & in terra accepisset; ad dexteram Patris confedisset; & Spiritum Paraclitum ad discipulos misisset; & id genus alia innumerabilia, vel miracula, vel beneficia, vel facta egregia divinitus edidisset, sanè hæc omnia ad eximiam Matris gloriam pertinere, nemo est, qui possit negare.

Apoc.

ideo quod sancti Evangelistæ de Christo Domino litteris tradiderunt, totum illud ad Virginis excellentiam declarandam spectat; ac proinde mentio illam per THRONVM significatam, eiusque præstantiam eximiam in suis Evangelis celebrare, circumdare, ac contra

oblatrantes hæreticos obfistere, eorumque impiam arrogantiam retundere describuntur. Hinc est, quòd Damascenus orat. 2. de dormit. Virg dicit: *Christum Dominum in Assumptione Virginem non secus, ac olim Salomon Arcam inuicti in sancta sanctorum sub alas Cherubim; ita Matrem suam in sancta sanctorum in caelo introduxisse, subq; an. malsum, inquit, quatuor formis constantium alis collocasse. suog; ipsius solo in interiori velaminis parte posuisse.* in Damascenus: quibus verbis quatuor animalium alis. suis Virginem ambientium meminit, ut intelligas eam à quatuor Evangelistis dignè concelebrati, atque ab omni hæreticorum petulanti protervia defendi.

Damasc.

3. Reg. 6

E VIRGINE SANCTISSIMA DEIPARA TANQVAM
 è divino Throno fulgura, voces, & tonitrua; Miracula scilicet, & admonitiones, tum suaves, tum terrificas ad peccatores convertendos proficisci.

CAPVT XX.

S V M M A R I V M.

- Miracula, qua in sacratissima Christi incarnatione in Deipara utero ex eius purissimis sanguinibus facta emicant. num. 2.
- Deipara ipsa qua ratione sit præstantissimum mundi miraculum num. 6.
- Miracula, qua per Deiparam in hominum utilitatem fiunt num. 11.
- Deipara miracula peculiaribus Civitatibus, vel personis præstato num. 17.
- Lues inguinalis scruissima Romæ per Deiparæ imaginem depulsa num. 18.
- Basiliscus Roma pestilentem exhalans spiritum Deipara ope sublatus num. 19.
- S. Vualfridus à lethali morbo Deipara intercessione curatur num. 18.
- S. Ioanni Damasceno manus à Deipara restituitur num. 20.
- Sancti: aliquando invocati Deiparæ iussu beneficia contulere num. 21.
- Reginaldus graui morbo laborans à Deipara curatur num. 22.
- Duo alia Deiparæ miracula, ex Marsilio Ficino num. 23.
- Iudæa præcipitata in civitate Sogouiansi per Virginem Mariam liberatur num. 23.
- Cur in nonnullis Deiparæ plura, quam in aliis e-

- jusdem Deipara templis miracula fiunt num. 24.
- Miracula, quæ in nonnullis Deipara templis eius invocatione fiunt num. 25.
- Sacræ ædis Lauretanæ miracula num. 25.
- Templa B. Virginis in Gallia, & Hispania miracula illustrata num. 26.
- Miracula imaginis Deipara Cestochouensis in Polonia nu. 30.
- Miracula Deipara in invocatione in nonnulla Germania templis edita num. 31.
- Miracula, qua Deipara in Belgio in templo Hallensi, & Sicheniensi edidit num. 33.
- Conversiones peccatorum per Deiparam multipliciter fieri num. 36.
- Fructus quem Deipara in conversione animarum per Religiosorum ordines Prædicatorum & Minorum efficit num. 37.
- Fructus ex Deipara per Societatem Iesu in animarum conversione num. 41.
- Deipara S. Gregorium Thaumaturgum in fide instruendum curat num. 47.
- Exempla complurium peccatorum, qui per Deiparam sunt conversi num. 48.
- Admirabilis Theophili lapsi per Deiparam cum Christo reconciliatio num. 48.
- S. Maria Ægyptiaca ope Deipara convertitur num. 49.

Sanctum

Sanctus Cyrillus Alexandrinus, alijq; per Deiparam moniti quadam emendati num. 50.

Aliqui à Deipara clementer increpati respiciunt num. 52.

Nonnulli in Deiparam impij membrorum privatione, vel etiam morte mulentur, numer. 54.

Petrus Aragonius ex Carmelitano templo, versus quod tormenta aenea dispendenda curarat, aenea pila icibus occubuit num. 56.

Miraculum S. Mariae ab Arcuprope Neapolim in Nolana Diocesi num. 57.

Ecclesia hostes Deiparam eam protegente misere perierunt num. 59.

Isidorus Apostata à S. Mercurio Deipara jussu interceptus num. 60.

visa est in templo Dei, scilicet, in Ecclesia Dei: hæc Ildefonsus: & tandem id quod adjicitur, Visa Arca testamenti facta fuisse, fulgura, voces, & terra motus, Virgini, (quam per Arcam testamenti cap. 5. significari diximus) in sensu saltem mystico optimè congruunt: ubi enim Virginis deuotio in hominum cordibus conspicitur, ibi, & illustrationes, & conuersiones ex blanda admonitione, vel etiam ex terrificâ concussione fieri videmus.

Verùm antequam id ostendamus, non est prætermittenda sententia Bernardi, qui hęc verba Apocalyp. 4. in sermone de beata Maria qui habetur tomo 2. suo: ut operum, Apoc. 4. interpretatur de reconditis mysterijs, quæ Virgo sanctissima propalauit: Unde, inquit Bernardus, Ioannes in Apocal. de Throno, ait. scilicet, de Maria, procedebant fulgura, & voces, & tonitrua, quia Mater filij Iesu Christi: parabolus, anigmata, legalia, & mirifica gesta, dicta, & opera auditis edidit, fidelius credidit, sincerius, luculentiusquè alijs edidit. hæc Bern.

Cæterùm, ut communi Interpretum expositioni inhæreamus, & per fulgura, voces, & tonitrua accipiamus miracula, blandas, & terrificas adhortationes, primùm singulatim hæc ex Virgine procedere demonstrabimus: deinde paulò aliter fulguris nomen fumentis, ostendemus ex Virginis dictis, atque factis, dum apud nos degeret, exempla virtutum ad imitandum, tanquam fulgura splenduisse; ex ea admonitiones, & suaues, & graues extitisse: Tum ex ejus utero, quatenus Christum edidit, qui fulguris, & vocis, & tonitruum appellatione significatur, hæc eadem procedere demonstrabimus. Denique ex eadem Virgine tonitrua ad dæmonum tyrannidem euertendam proficisci. Qua de re uberiorem duximus disputationem instituendam: quæ omnia sequentibus capitibus, Deo bene iuuante exequemur; igitur ad primam accedamus interpretationem.

Et ut à miraculis initium ducamus: unde tot, tantaque miracula conulescant in mundo, nisi ex Virgine Deipara? quod ut planum, fiat miracula, quæ ex Virgine, vel in Virgine longè, lateque micant, ad tria capita reuocabimus. Et primùm quidem miraculorum caput perspicitur in diuina Verbi incarnatione, quæ in Deipara utero ex ejus purissimis sanguinibus est perfecta. Secundùm continetur in ipsamet Deipara, quæ merito stupendum ab

E f

Epipha

Ex Dei throno fulgura, voces, & tonitrua procedunt. & quanam illa sunt. Ambrosius, Lyranus, Rupertus, Richardus

Ex Virgine hæc eadem procedunt.

Visa Arca testamenti fulgura, voces, & terra motus sunt. Apoc. 11. Ildefonsus

Sextum, quod de Throno Dei agendum proposuimus est, illud, quod Sanctus Joannes in Apocalyp. capite 4. conspexit se narrat: Et illa de Throno, inquit, procedebant fulgura, & voces, & tonitrua: & quidem ex sententia Ambrosij, Lyram, Ruperti, & Richardi, in illum locum per fulgura, Miracula, quæ suo splendore in Ecclesia Dei conulescant, intelliguntur, Per voces, Blandæ cohortationes, Per tonitrua verò graues increpationes, & minæ ex denunciatione iudicij diuini, gehennæ, & similibus, quibus timor incutitur, & perditorum animi feriuntur, ut ad sanitatem reuocentur, quæ omnia ex Dei throno prodire prohibentur, quoniam Dei virtute per ejus seruos, & egregios prædicatores effici videmus. Verùm hæc omnia, miracula scilicet, & peccatorum ex suaui, vel vehementi admonitione conuersiones ex Virgine, quam Thronum Dei appellari dicimus, cumulatè proficisci, quotidiano experimento apud omnes adedè exploratum, & cognitum, ut nullus inficiari id possit. Quare Apocalyp. 11. cum in Cælo visa est Arca testamenti in templo, è vestigio facta dicuntur fulgura, voces, & terra motus, & grando magna. quod de Beata Virgine exponit Ildefonsus sermone primo de Assumptione in fine: Templum, inquit, Dei, Ecclesia est, & Arca testamenti visa est: quæ proficiscit Arca non illa Moysi fabricata, sed Beata Virgo Maria est, quæ hinc iam transmissa erat, quam Beatus Ioannes Euangelista testis veritatis, cui commissus est sermo recognoscens venterabiliter affatur, quia in cælo

Quarant agenda in hoc capite & sequentibus

Epiphania, & ab alijs, ut dicemus, appellatur miraculum. Tertium invenitur in miraculorum, & admirabilium operum effectione, quæ Deipara supra naturam in hominum utilitatem plurima jugiter operari non cessat: de his singillatim aliqua perstringemus.

MIRACULA, QUÆ IN SACRATISSIMA Christi Incarnatione in Deipara utero ex ejus purissimis sanguinibus facta emicant.

Incar-
tio Christi
miraculo-
rum o-
nium est
maximū
4.7.

ET quod spectat ad primum, in Deiparæ utero perfecta est divini Verbi Incarnatio, quam præclarissimum esse miraculum significat videtur Itais c. 7. ubi cum dictum esset Regi Achaz, ut peteret sibi à Domino signum in profundum inferni, siue in excelsum supra; cum quæ Achaz renneret, hæc audiuit: Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum, Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel, quod Matth. 1. est interpretatum nobiscum Deus: quasi hæc Dei incarnatio ex Virgine omnia signa, seu miracula, quæ Achaz petere potuisset, siue in celo sursum, siue in inferno deorsum in se complecteretur.

Matth. 1.

1. Reg. 31.

In hac enim Virginem, ut verbis utar Jerem. c. 31. Creavit Dominus illud novum super terram, ut scilicet femina circumdaret virum, ut nimirum ipsamet Deipara absque virili opera Christum virum jam tum in utero sapientia, & gratia perfectissimum, de Spiritu S. conciperet: sicque in eadem factum est illud cunctis admiratione dignissimum, ut mysticè umbra sola in horologio Achaz retro-

4. Reg. 20.

Paralip. 32.

Philip. 2.

Hebr. 2.

Psalms. 21.

sum decem gradibus reduceretur. quod meritò 2. Paralip. 32. Portentum à Babyonijs appellatur, quando nimirum Christus Iesus cum in forma Dei esset semetipsum exinaniit: in utero Virginis, formam servus accipiens, atque decem gradibus retrocedere visus est: siquidem per passionem, ut explicat Apostolus Hebr. 2. Paulo minus ab Angelis, qui per novem choros sunt distributi, minoratus: imò & infra homines usque ad eò factus est, ut Psalm. 21. diceret: Ego autem vermis sum, & non homo.

Peculiari

9. Dei

110.

Abacuc. 3.

Hinc est, quòd incarnatio peculiari quadam ratione dicitur, opus Dei Abacuch 3. ubi legimus: Domine audis auditionem tuam, & vocem tuam; Domine opus tuum in medio annorum visum est: Illud hæc enim verba non tantum Judæi, teste Hieronymo in illum locum de Messie

Adventu, verum etiam Eusebius lib. 5. de demonstr. c. 15. & Augustinus contra Judæos, & Paganos c. 13. de Christi Incarnatione interpretantur, præcatur autem Propheeta Deum, ut opus suum vivificet, id est, suum impleat promissum mittendo Christum. voce autem illa (vivificet) indicat alia Dei opera ante Incarnationem, si cum ea conferantur, veluti mortua & obicura, per Incarnationem vivificata esse, atque illustrata: non secus, ac cum tabella primis lineis adumbrata coloribus super inductis à pictore illustratur. Quod si legamus cum septuaginta Consideravi opera tua, & expansi, optime etiam ijs, quæ dicimus, quadrat, cum Incarnationis opus in sui admirationem aique stuporem eos, qui diligenter illud contemplantur, adducat; quemadmodum verba hæc ex septuaginta, ad hoc propositum pulchre explicat Cyprianus term. 1. de Assumptione. Dicitur autem Incarnatio opus Dei, quoniam cum duo peculiariter Deo tribuantur, Potentia, & Misericordia, juxta illud Psalm. 61. Semel locus est Deus, duo hæc audiit, quia potestas Dei, & vis Domine misericordie; Incarnatio sanè opus est, in quo maxime Dei potentia, atque misericordia elucet: quocirca B. Virgo de hoc mysterio utrumque canit: Fecit, inquit, potentiam in brachio suo, & mox: Suscepit Israël puerum suum recordans misericordiam suam. Meritò autem Deus in Incarnatione, & toto opere Redemptionis fecisse dicitur potentiam in brachio suo: quemadmodum enim vir robustus, etiam si interetur gladio hebeti: propter brachij tamen fortitudinem hostes profermit: ita in mysterio Incarnationis non est spectanda sola infirmitas carnis, & humanitas; sed ipsum Verbum, quod cap. 22. Brachium Dei ex Isa. 53. dici ostendimus, cui humanitas est hypostaticè unita, & ejus, ut ait S. Thom. 3. part. 4. q. 6. c. art. 5. est instrumentum conjunctum. & à quo Christi opera valorem habent infinitum. & idcirco fecisse potentiam dicitur in brachio suo, quare Apostolus 1. Cor. 1. Quod infirmum, inquit, est Dei, fortius est hominibus. in ejus rei figuram Samion Judic. 15. in mandibula Asinæ (propter brachij robur) interfecit mille viros. ad fortitudinem autem, quæ in hoc mysterio cernitur, significandam Angelus, qui illud annunciatet delectus est Gabriel, qui fortitudo Dei interpretatur.

Quod autem major fortitudo, & omnipotentia

Hierony
Eusebiu
Augusti
Incar
natio
Christi
maxim
est p
vita.
S. Thom
Luc. 1
Car. 22
1. Thom
1. Cor.
Luc. 15
Luc. 22

Incar-
nationis
opus
creationis
proferitur.
August.
Mayro.
S. Anto-
nius.
Bernard.
Cyrius
Illyricus
Psalms
In Incar-
natione
Christi
maximè
mirat po-
tentia.
S. Thom.
Col. 11
1. Cor.
1. Tim.
1. Tim.

potentia eluceat in Incarnatione, quam in creatione mundi, eleganter probat Mayo in sermone de Annunciatione: *Plus enim, inquit, dicitur Deus, & homo, quam uniuersum & nihil; in incarnatione enim est infinita distantia posituè inter Deum, & hominem: At in creatione, quamuis ex parte subiecti dicatur distantia infinita, quia fit ex non subiecto: ex parte tamen creaturæ præductæ, quæ habet perfectionem finitam, posituè est finita distantia: Quare plus est facere, inquit Mayo, de homine Deum quam quod nihil sit ens.* S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 21. §. 2. ostendit incarnationis opus fuisse summæ omnipotentia, cum in eo opere ex Bernardo tria maximè distantia fuerint coniuncta. Primum Deus, & limus, caro enim nostra ex limo facta est. Secundum Mater & Virgo, quæ in nulla alia muliere, præter Deiparam reperiuntur. Tertium fides, & cor humanum, quòd licet naturaliter non assentiantur, nisi his, quæ ratione probantur: hic tamen per fidem supra rationem credimus Deum hominem factum, & ex Virgine natum.

Ad hæc, ut magis intelligamus Potentiam, quam Deus in incarnatione ostendit maximam, illud animaduertendum est, Dei potentiam, ut recidendum ostendit S. Thomas 1. part. q. 25. art. 2. esse infinitam, atque adeo exhausti non posse, & ex art. 6. Qualibet re data, posse Deum facere aliam meliorem: inolutione tamen ad quartum, unionem hypostaticam, & Dei maternitatem, ac beatitudinem creatam vult habere dignitatem quandam infinitam, & ut sic non posse fieri aliquid melius eis, verba sancti Thomæ hæc sunt: *Humanitas Christi ex hoc, quòd est unita Deo, & beatitudo creata, ex hoc, quòd est fruitio Dei, & B. Virgo ex hoc, quòd est mater Dei habent quandam dignitatem infinitam ex bono infinito, quòd est Deus, & ex hac parte non potest aliquid melius eis, si eius non potest aliquid melius esse Deo.* hæc S. Thomas. Verum tria hæc, in quibus, Dei potentia ita se exeruit, ut videatur quodammodo exhausta, cum aliquid melius eis fieri nequeat, hæc, inquam, tria in utero Deiparæ virgineo celebrata sunt, ibi enim ex purissimis eius sanguinibus, *Verbum caro factum est*, ex quo ipsa vera Dei Mater euasit: & beatitudo animæ Christi infinitis propemodum gradibus reliquas omnes visiones creatas beatificas superans in eodem instanti Incarnationis,

dum esset in Matris utero, eidem est communicata. Quis ergo sacratissimum Deiparæ uterum neget fuisse officinam miraculorum, & rerum priorum admirabilium?

3. Quòd si animo contemplerur donum à Patre in incarnatione nobis exhibitum, sanè *Incar-*
nationis
magis
dari potest, hoc enim commendare, ac
Christi
magnificare voluit Christus Ioan. 3. Sic munus
Deus, inquit, dilexit mundum, ut filium suum præclaris-
unigenitum daret: & Apostolus idem illis
munus,
verbis nobis significat Rom. 8. Qui proprio filio Ioan. 3.
suo non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit Rom. 8.
illum, quomodo non etiam cum illis omnia nobis
donauit.

Cæterum audiamus Patre, qui non minus eleganter, quam diligenter, & copiosè ea, quæ in Verbi Incarnatione admiratione sunt digna, nobis ob oculos ponunt; & ea, quæ inter se differre videbatur, in Christo coniuncta fuisse ostendunt. S. Irenæus lib. 3. aduersus hæreticos *Irenæus.*
c. 18. Unus, inquit, Christus Iesus Dominus no-
ster ueniens per uniuersam dispositionem, & o-
mnia in semetipso recapitulans, in omnibus autè
est, & homo plasmatio Dei, & hominem ergo in
semetipso recapitulans est, inuisibilis, & visibilis
factus, & incomprehensibilis factus comprehensi-
bilis, & impassibilis passibilis, & Verbum homo u-
niuersa in semetipsum recapitulans, ut sicut in
supercaelestibus, & spiritalibus, & inuisibilibus,
& corporalibus principatum habeat, in semet-
ipsum primatū assumens, & apponens semetipsum
caput Ecclesie, uniuersa attrahat ad semetipsum
apto in tempore. sic Irenæus,

Cyrianus sermone 3. de Natiuitate: O Do- *Cyrius.*
mine, inquit, quam admirabile est nomen tuum?
verè tu es Deus, qui facis mirabilia. Non modo
mundi huius statum admiror, non stabilitatem
terra, cum eam contempletur volubile firmamen-
tum, non singulos dies, non luna defectum, & in-
crementum, non solem semper integrum, & labo-
rem eius perpetuum, non temporum vicissitudines,
in quibus quadam avertunt, quædam vident, & qua
mortuo modo videtur, deinceps renouantur: miror
Deum in utero virginis, miror omnipotentem in
cunabilis, miror quomodo verbo Dei caro adha-
serit quomodo in corpore Dei corpus nostri te-
gumentum induerit, miror in hac assensu, tunc
tanti assensu temporis, & iam leuato, processu
ad obedientiam Saluatoris. In breui poterat pa-
trari negotium, & poterat tantus labor abbrevia-
ri solum Christi Verbum; sicut factum manauit
Et di-

Et disposita cuncta ad eius Imperium. Sed elementario mundo dignior est rationalis homo, quod ex eo, quod in eius seruitium facta sunt omnia, facile creditur. In ceteris quocumque modo aliqua satis faciunt rationes; hic solus me complectitur stupor. Et cum Abacuch cano, Consideraui opera tua, & ex-paui. Miror ieiunium, miror tentationes, miror omnipotentem in sepulchro iacentem, miror occisum, & resurgentem. Hæc sunt noua mira, quæ prædixerat Ieremias: Nouum fecit Dominus super terram: Mulier circumdabit virum. Opus suum facies, & peregrinum opus eius ab eo. Iesus Christus hæc, & hodie ante Luciferum genitus, in utero carnis sumpsit ex Virgine, quem Cæli Cælorum non capiunt: qui implens omnia cum sit in omnibus, ab his tamen non capitur, nec tenetur. Nouum est, & inausultum, quod in materni angustia ueri circumdedit, intra se fragilis caro uirtutem Altissimi, & ordinem eorum, cursuque natura mutauit sapientia Dei: & ubique diuinitus dilatata, plenitudinem sui uasi insudens exiguo, sic est circumdata muliebri uero; ut uniuersa ambiret, implens omnia, excedens cuncta, intra se omnia continens, extra uniuersa complectens. Quem nos paruulam, Propheta nuncupat virum, insinuans ei nunquam defuisse uirtutem, sed semper uirilis ætatis affuisse fortitudinem, quem Infantilis infirmitas occultabat. Opus igitur fecit, quod creauerat, saluans quod perierat, ad uitam reuocans quod mortuum erat. Sed peregrinum Opus fuit in Deo, quod Verbum factum est caro, quod factus est uisibilis, & comprehensibilis, passibilis, & mortalis: & peregrinum à maiestate, puer fugens ubera panniculi inuolutus, & sustinens conuicia filius Dei in patibulo constitutus. hæc Cyprianus.

† Sophronius sermone de Assumptione citans locum illum Ieremiæ 31. Nouum creauit Dominus super terram: Verè, inquit, nouum, & omnium nouitatum supereminens nouitas uirtutum, quando Deus (quem ferre non potest mundus, neque uidere aliquis, ut uiuere possit) sic ingressus est hæsitum uentris, ut corporis claustrum nesciret sicque gestatus, ut totus Deus in eo esset, & sic exiit inde, ut esset, sicut Ezechiel fatetur, Porta omnino clausa. hæc ille.

Leo sermone 2. de Natiuitate: Ad mentibus, inquit, temporibus, qua redemptioni hominum fuerant præstituta, ingreditur hæc infima, Iesus Christus Dominus noster de cælesti sede descendens, & à paterna gloria non recedens nouo ordine, noua Natiuitate generatus: Nono ordine,

quia inuisibilis in suis, uisibilis factus est in nostra; incomprehensibilis uoluit comprehendens: ante tempora manens, esse cepit ex tempore: Uniuersitatis Dominus seruilium formam obumbratam maiestati dignitate suscepit: Impassibilis Deus non designatus est homo esse passibilis, & immortalis, mortis legibus subiaccere. Noua autem Natiuitate genitus est, conceptus Virgine, natus ex Virgine sine paterna carnis concupiscentia, sine materna integritatis iniuria. hæc Leo. Ildesonus libro de uirginitate Deiparæ cap. 12. Christi conceptionem omni Miraculo mirabilem, omni opere Potentior em, omniq; signo, ac prodigio, augustior em appellat. Basiliius Deleucæ Episcopus oratione in Annunciatione Virginis, agens, de admirabili, & incomprehensibili uisione, qua Verbum naturam humanam assumpsit: Tunc, inquit, factum est mysterium, quod in hoalterum usque diem mansi mysterium, neque unquam mysterium esse desinet. Tunc creatura uidi, quod antea uisum est nunquam nempe prolem, qua sua matris erat parens; ut factem qui Genitricem à te antecedeat; Puerum seculis omnibus, qua ante effluerant atiquior em. & rursum introducit Deiparam filium suum Deum hominem in una persona admirantem, & cum eo ita loquentem. Equid igitur tecum inceptabo, lactenè enutriam, an uero ut Deum colam? ut mater curabo, an uero ut ancilla adorabo? ut filium amplexu fouebo, an uero ut Deum simplex inuocabo? Lac ne porrigam uerè thymiana offeram? Et quod hoc magnum? & aditum est miraculum? Cælum tibi thronus est. & sinus meo te complexus est. Totus his præsto es qui infernè degunt, neque unquam tamen ab ijs abes, qui in supernis uiuunt; nec enim localis fuit tua illa descensio, sed diuina quadam submissio, & condescensio. Celebra proinde tuam, clementiam, sed non inuestigo tuam economiam, tale namque mysterium per illum patratum est, quale nulla prorsus lingua aut cogitatio assequi potest. sic ille.

Damascenus oratione 1. de Natiuitate diuinam Verbi Incarnationem miraculorum omnium caput, & Deiparam miraculorum officinam appellat; quærens enim, cui Virgo Mater ex Anna sterili orta sit: Quoniam, inquit, oportebat, ut ad id, quod solum sub sole nouum erat, ac miraculorum omnium caput uia per miracula sterueretur, ac paulatim ab humilioribus ad sublimiora progressus fieret. & infra; Cum Deiparæ ueterum, quod Christum peperisset, & uera, quod eundem lactasset bea-

in pronunciaffent, exclamat in hæc verba. O miraculorum miracula, & rerum admirandum res maximè admirandæ, & rursùm miracula in Incarnatione recensens: O quot, inquit, miraculorum, & cuiusmodi fœderum hæc silula, hic sterilitatis fœtus officina extitit. Diuinitatis uisum, & humanitatis, passionis, & impassibilitatis, uitæ, ac mortis, ut scilicet, in omnibus rebus id, quod inferius erat à præstantiore uinceretur, hæc ille. & iterum ad Deiparam sermonem dirigens, alia admirabilia recenset: Sande, inquit, res omnes conitæ dignitatis antecelluisti, ac te enim sola summus ille opifex parib' assumpsi, hoc est, massæ nostræ primitiæ: Caro ipsius ex carne tua, & sanguis ex sanguine tuo, & hæc è mammillis tuis suxis Deus, & labia tua Dei labijs unita sunt, O miracula mentis capium, atque orationis facultatem excedentia, huculque Damascenus.

Bernard. 5. Bernardus homilia 2. super missus est mellifluis suo eloquio, miracula, quæ cùm Verbum caro factum in utero uirgineo, tanquam in miraculorum officina perfecta sunt pulchrè commemorat: is enim enarrans illud

Jerem. 31. Nouum creauit Dominus super terram, femina circumdabit uirum. Verio me, inquit, ad conceptum, partumq; uirginalem, si forte inter plurima noua, ac mira, quæ ibi profectò infficit, qui diligenter inquiris, etiam hanc, quæ de propheta protuli, reperit nonitatè. Porro ibi agnoscitur longitudo bruiis, latitudo angustia, altitudo subdita, profunditas plana, ibi agnoscitur lux non lucens, Verbum infans, aqua sitiens panis esuriens uideas, si attendas, Potentiam Regi, sapientiam instrui, uirtutem sustentari, Deum deuq; lactantem, sed Angelos resicientem, uagii: em, sed miseros consolantem, uideas, si attendas, tristari latitiam, pauere fiduciam, salutem parit, uitam morti, fortitudinem infirmari sed quod non minus mirandum est ipsa ibi cornitur tristitia latifcans, pauor confortans, passio saluans, mors uiuificans, infirmitas roborans, & inter hæc nouam feminæ agnosce uirum circumdantem, eiem Mariam uideas, uirum approbatum à Deo, Iesum suo utero circumplectentem, uir igitur erat Iesus, uocatum etiam natus, sed sapientia non atate, animi uigore non uiribus corporis, maturitate sensuum, nõ corporalia membrorum, & infra: Femina circumdans uirum iuxta Isaiam, Virgo est concipiens Deum. Vides quam stupendum sit hoc unum de Virgine factum, & in Virgine MIRACULUM,

quod tot miracula prouenerunt, tot oracula præcesserunt: hæc Bernardus.

S. Bernardus

Hic consonat sanctus Bernardinus tom. 3 sermone 1. art. 2. cap. 3 Spiritus sanctus, inquit, occurrit Virgini gloriosa, eam recognoscens, fornacem sui amoris, & officinam suæ stupendæ, operationis, in qua, & de qua fabricatum est corpus mundissimum filio Dei & intra, Spiritus sanctus ostendit electis expressè, quod in hac officina, id est in beata Virgine, & per eam fabricatum, quicquid in gratia mirificum operatur, & quod in hac totum ignem operationis reclusit, quem unquam dare disposuit creatura rationali. hæc sanctus Bernardinus.

And. Crest.

Andreas præterea Cretenfis oratione in salutationem Angelicam, eam Verbi officinam dicit.

Proclus.

Proclus Episcopus Constantinopolitanus de Deipara agens, hæc, inquit, unitarum in se naturarum officina.

Arnoldus

Arnoldus Carnotensis tract. de laud, Mariæ Spiritus sancti officinam appellat, in qua nimirum, Spiritus sanctus superueniens ex purissimis eius sanguinibus corpus Christi fabricauit.

Atque hæc de primo miraculorum capite, quæ ex Deipara ueluti fulgura ex diuino throno corruscaunt, satis pro nostra tenuitate dicta sunt.

DEIPARA IPSA QVA RATIONE sit præstantissimum mundi miraculum.

6. Quid si mentis oculum ad secundum genus miraculorum conuertamus, eorum scilicet, quæ in ipsamet Virgine emicant, dicemus, profectò cum Chrysostomo serm. de Deipara, beatam semper uirginem Mariam magnum reuera miraculum esse Nam & S. Ignatius in Epistola ad S. Ioannem appellat eam Cæleste (si fas est dicere) Prodigium, & sacratissimum spectaculum.

Præstantissimum miraculum Deipara hic Chrysostomus sermo legitur de 1. a Sep. sembris in Brouario S. Ignatius S. Epist. 1. a. huc hyst. nigr. ap. h. r. omnia oratio. Epiphani. Agoc. 1. a.

Et S. Ephræm in orat. de Deipara sic eam salutat: Aue præstantissimum uniuersis orbis terræ Miraculum,

Epiphanius uero oratione ad Deipara: O Virgo, inquit, sanctissima, qua exersitas Angelorum in stuporem deduxisti, stupendum enim est Miraculum in Cælis, Mulier amissa sole: stupendum Miraculum in Cælis mulier gestans lucem in uulnè, stupendum miraculum in Cælis alter Thronus Cherubicus, stupendum miraculum in Cælis

Caelis mulieris filius, qui est ipseus, & seculorum est Pater stupendum miraculum in Caelis Thalamus Virginis habens filium Dei, Deum sponsum Christum: stupendum Miraculum in Caelis Dominus Angelorum, Infans Virginis effectus est: hæc Epiphanius.

S. Bernar. S. Bernardinus Senensis tomo 1. conc. 61. art. 1. cap. 12. Eam miraculorum MIRACULUM vocat,

Damasc. Damascenus oratione 1. de Natiuitate de Deipara agens: O Miraculum, inquit, omnium miraculorum maxime nouum, Mulier Seraphinis sublimior effecta est, Deus visus est paulo minus ab Angelis innotatus sileat sapientissimus Salomon, nec tam nihil sub sole nouum esse

Ierem. 31. affirmet. hæc ille: & merito, quia Ierem. 31. Creauit Dominus nouum super terram, Faciem suam circumdabit virum.

Et sane magnum est Miraculum, quod mulier Genitrix sit Dei: quod eadem Mater sit, & Virgo: quod tot privilegiorum prærogatiuis, præter communem aliorum omnium Sanctorum & Angelorum legem, exornata tot, tantisque virtutum meritis supra reliquos Sanctos fuerit decorata, ut ipsi caelestis Curia Principes, inquit Bernardus sermone 4. de Assumptione, in consideratione tanta nouitatis clement non sine admiratione. Quia est ista, qua ascendit de deserto delicias affert: nec enim pares inueniuntur deliciae, vel in nouis quos in Circuitu Domini laetitia fluminis impetus, qui in uultu gloria, voluptatis gloria potamur sic Bernardus; qui eadem serm. 2. de Assumptione, de sanctis Angelis admirantibus Deiparæ præstantiam scribit.

Bernard. Verum ratione etiam id ipsum licet confirmare: Miraculum enim, inquit S. Thom. 1. part. 2. q. 105. art. 7. dicitur, quasi admiratione plenum quod habet causam simpliciter, & omnibus occultam; hæc autem est Deus & in 1. 2. q. 112. art. 10. tria docet S. Thomas in operibus miraculosis inueniri solere. Primum, quod sola diuina uirtute fieri possint; sunt enim ex eodem 1. part. quæst. 110. artic. 3. præter ordinem totius naturæ creatæ. Secundum, in quibusdam miraculosis operibus inuenitur forma inducta esse supra naturalem potentiam talis materię. Tertium, in huiusmodi operibus miraculosis est aliquid præter solitum, & consuetum ordinem cauendi effectum: ex quo infert iustificationem impii, quamuis sit opus super naturale, quandoque non esse mi-

Qua sunt in incarnationis Christi miraculo spectanda. S. Thom. S. Thom.

raculosam, quando scilicet sit consueto cursu iustificationis; His positis dignitas maternitatis Dei, sanctitas beatissime Virginis non tantum excedit omnem ordinem naturæ, sed etiam consuetum ordinem gratiæ, siue homines quantum sanctitate præclaros, siue etiam supremos Angelorum Principes spectes; cum omnes longo intervallo superet, & in celo Chorum ab omnibus separatim constituat, atque altioris ordinis dignitatem obtineat, qua statum reliquorum omnium excedit, ut cap. 6. ostendimus; quippe quæ Dei Mater, & omnium est Regina. Ergo merito à SS. Patribus, quos supra citauimus, stupendum miraculum non tantum in terris, uel um etiam in caelis, ipsis Angelorum Principibus omni admiratione dignissimum appellatur: quod nimirum multis privilegiis, quæ in vna Deiparam cadunt, solus Dei virtute factis sit exornata: quorum, & si aliqua nobis sint cognita; plurima tamen nos latent: uerum ex dignitate maternitatis Dei ea utcumque conuenimus. Quocirca Damascenus orat. 1. de Nat. eam miraculorum abyssum vocat; quasi in ea, tanquam in abyso multa lateant miracula, ad quæ penitus penetranda humanis ingeniiis non tantum plane præcludatur. idem enim S. Bernardinus Senensis tomo 1. concion. 1. art. 3. capit. 1. Deiparæ perfectionem tantam esse affirmat, ut soli Deo cognoscenda referretur. Quam, inquit Andreas Cretensis oratione 1. de dorm. Dei tanquam est laudare pro dignitate, qui quos nouit rationibus in ea fecit miracula. Quapropter S. Ioannes Apoc. 12. Mullerem illam sole amictam, quæ Deiparam etiam significabat, ut cap. 3. dicimus, merito signum magnum in celo appellare non dubitauit. & Moyles Exod. 3. Rubrum ardentem incombustum, quo ut canit Ecclesia: Virginis Deipara conseruata intelligitur; uisionem magnam, id est, admiratione plenam, & miraculosam nominauit. De hac uisione Iudefonius sermone 1. de Assumptione: Accedite, inquit, & uideate uisionem magnam cum Moyse, quam uidi in rubro: uisio, inquam, tam completum, & admirabile quod praesidebat ipse tantus Patriarcha in spiritu futurum. Alioquin nisi in Spiritu uideri non potest etiam res gesta: quia uisio magna est, quam dignè praesideri, & annunciare nemo potest. Videbat enim, quod arderet Rubus siluestris, & non consummabatur, quod erat multum mirabile, sed longe mirabi-

Damasc.

S. Bernar.

Apoc. 12.

Cap. 3.

Exod. 3.

Iudefonius

Exod. 3.

mirabilis quia Deus erat totus in Rubo, & Angelus vocabatur, & infra Quo n. mirum incom- busto manente, virginitatem B. Maræ conserua- tam credimus corde, confitemur ore: quoniam spi- ritus sanctus qui Deus ignis consumens est, totam inflammasit, & incanduit, ita ut mater fieret Christi, & Templum diuinæ maiestatis, & iur- lun. Ergo plaris est res quam completam ceruis mus, & permanet in saluam quam f. gura, quæ pertransi ad tempus veritate exhibuit. Hinc quo que beatum dicimus Moysen, qui tanta à longa, & magna conspexit, & tremefactus non auebat accedere. Sed beator Maria ipsa viso fuit, de qua sine visione Abacuch tremens factus canit. Do- mine audiui audiam tuum, & timui, consue- rui opera tua, & expani, expani autem tale ali- quid, ut vidit, & expani, & Moyses id quod in comprehensibile erat homini, quod utriusque vide- bant, hæc ille defonios.

Abacuc. 4

Moyseus.

Bernard.

Deipara

Isa. 36.

Luce. 1.

Ambros.

7. Hoc quoque miraculum in Deipara sus- picit Nyssenus oratione de Christi Natiuita- te: O miraculum, inquit, rugens, Virgo Mater fit, & Virgo permanet, videt opus nouum nature & mox, Eadem enim & Mater, & Virgo est, ac neque virginis partum prohibuit, neque par- tus virginitatem soluit. hæc ille. E. Bernardus serm. in vigilia Natiuitatis Domini, cum enumerasset quedam Dei opera naturalia solis nimirum ortum, & occalum, terra fe- cunditatem, temporum vicissitudinem, quæ magna ab eo vocantur miracula, sed consue- dine videntur; subicit de admirabilibus ope- ribus in Incarnatione ex illo Isa. 36. Innoua si- gna, immuta miracula. O nouus, inquit, miracu- la, conceptus fuit sine dolore, partus sine dolore, Mutata est in Virgine nostra male dictio Euar, pe- perit enim filium sine dolore, mutata est in bene- dictionem, sicut prædictum est per Angelum Ga- brielem, Bene dicta tu in mulieribus nec solum si- ne pudore conceptus, & sine dolore partus, sed & Mater est sine corruptione. O verè nouus inas- dus, Virgo peperit, & post partum inuoluta per- mansit tam securus expecto promissum mihi glo- riam incorruptionis in carne mea. quandoquidem conseruata per eum est incorruptio etiam in matre sua & infra Crescunt. Miracula, multiplican- tur noua, huiusmodi apertiur, quæ generat & ma- ter, & Virgo est, Qui generatur Deus, & Homo est. hæc Bernardus. Et tanè maius miraculum fuit ex Ambrosio de inst. Virg. c. 7. & Theophi- lacto, Christum de Virg. nasci, quæ eum à mor- tuis resurgere, quod enim fuit singulare in Dei-

para, mortuorum autem plurimi resuscitati leguntur, idè Ecclesia ad Deiparam.

Tu, qua genuisti, Natura mirante tuum sanctum Genitorem, Virgo prius, ac peperisti.

8. Præter hæc autem, quæ commemorauimus Deipara privilegia, quibus satis patet eam Orbis Miraculum merito prædicari; sunt & alia quam plurimæ eidem diuino beneficio peculiariter concessa, quæ hoc ipsum con- firmant singularem quæ Deiparæ præ reliquis præstantiam nobis declarant; quorum aliqua licet ipsa in hoc opere explicentur; in præ- sentia tamen tu maximè nonnulla attingen- da duximus; & verò hæc ferè sunt.

Privilegia qua singulariorem Deiparam maiorem præstantiam nobis declarant; quorum aliqua licet ipsa in hoc opere explicentur; in præ- sentia tamen tu maximè nonnulla attingen- da duximus; & verò hæc ferè sunt.

Quod nimirum non tantum electa, sed De hoc ar- pra omnibus fuerit præelecta, iuxta illud gumenio Cantic. 6. Sexaginta sunt Regina; & obleginta concubina; & adolecentularum non est numerus. Vna est columba mea perfecta mea, vna est matris sue electa Genitrici iuxta Viderunt eam filii, & beatissimam præcauerunt, Regina, & con- cubina & laudauerunt eam.

De hoc ar- gumenio Cantic. 6. Sexaginta sunt Regina; & obleginta concubina; & adolecentularum non est numerus. Vna est columba mea perfecta mea, vna est matris sue electa Genitrici iuxta Viderunt eam filii, & beatissimam præcauerunt, Regina, & con- cubina & laudauerunt eam.

Quod, ut verbis vix Bernardi sermone Si- gnum magnum: Patribus caelis promissa, mysticè prefigurata miraculis, oraculis si- pre- nunciata prophetis, quæ etiam à Sibyllis hono- rificè fuerit prædicata.

Cap. 17. Patribus caelis promissa, mysticè prefigurata miraculis, oraculis si- pre- nunciata prophetis, quæ etiam à Sibyllis hono- rificè fuerit prædicata.

Quod Dei beneficio ex parentibus sterili- bus, qui ex voto nascituram prolem Deo di- caunt, sit orta, Angelo eius habititatem pa- rentibus præsignificante, id quod de nulla a- lia tribere in sacris literis legitur. Dei enim per- fecta sunt opera, quare cum sobolem sterili concedebat, masculinam tribuere solebat, si hæc Virginem beatissimam excipias, quæ ad altissimam maternitatis Dei dignitatem erat euehenda.

Cap. 35, Cap. 8, & 18. Quod Dei beneficio ex parentibus sterili- bus, qui ex voto nascituram prolem Deo di- caunt, sit orta, Angelo eius habititatem pa- rentibus præsignificante, id quod de nulla a- lia tribere in sacris literis legitur. Dei enim per- fecta sunt opera, quare cum sobolem sterili concedebat, masculinam tribuere solebat, si hæc Virginem beatissimam excipias, quæ ad altissimam maternitatis Dei dignitatem erat euehenda.

Quod ex generosa stirpe, quadruplici semi- ne Patriarchali, Prophetali, Sacerdotali, atque Regio decorata, fuerit progenita.

Cap. 25. Quod ex generosa stirpe, quadruplici semi- ne Patriarchali, Prophetali, Sacerdotali, atque Regio decorata, fuerit progenita.

Quod sola, inter filios Adæ, qui per semina- lem rationem, ut Theologi loquuntur, ab eo descendunt, originalis peccati singulari priu- legio fuerit immunis.

Cap. 7. Quod sola, inter filios Adæ, qui per semina- lem rationem, ut Theologi loquuntur, ab eo descendunt, originalis peccati singulari priu- legio fuerit immunis.

Quod in tuæ immaculatæ Conceptionis exordio ita sit confirmata in gratia, ut omnis noxæ actualis, etiam venialis semper fuerit expertus.

Cap. 5. Quod in tuæ immaculatæ Conceptionis exordio ita sit confirmata in gratia, ut omnis noxæ actualis, etiam venialis semper fuerit expertus.

Quod somitem semper extinctum habue- rit, nec vnquam sauietem membrorum legè, vel infernalis partis rebellionem tentent.

Cap. 5. Quod somitem semper extinctum habue- rit, nec vnquam sauietem membrorum legè, vel infernalis partis rebellionem tentent.

Quod

- Cap. 20.** Quod in sua Conceptione rationis usum accepit, votumque virginis Deo nuncupavit, ab eoque instanti mereri inceperit, eiusque meritum ne somno quidem interceptum fuerit.
- Cap. 21.** Quod in eadem sua Conceptione omnibus virtutibus Theologicis, & Cardinalibus, iisque heroicis, atque præclarissimis, gratis item gratiis datus fuerit exornata.
- Cap. 2.** Quod trimula in templo Deo ex voto consecrata, ibique sanctissime educata fuerit.
- Cap. 5.** Quod Benedicta inter mulieres, omnis maledictionis, cui genus humanum per peccatum Adæ erat obnoxium, expers fuerit.
- Cap. 7.** Quod gratia plena sancto Spiritu obumbrata filium Dei conceperit, facta vera Dei Mater, quæ est dignitas quædam infinita, & quem cæli capere non poterant suo gremio portauerit.
- Cap. 22.** Quod Mater simul, & Virgo perpetua, ante partum, in partu, & post partum, virginumque primiceria sit, suoque exemplo innumerabilium vtriusque sexus virginum mater extiterit.
- Bernard.** Quod sola, inquit Bernardus sermone Signum magnum, pragnantium radium non ferferit, qua sine libidinis voluptate concepta.
- Sap. 8.** Quod Deum virgineo partu absque dolore enixa, eius conuictu, qui Sap. 8. Non habet radium, nec amaritudinem, sed mirâ dulcedinem, atque utilitatem totos triginta tres annos sit via. quare merito Sap. 8. Generositatem eius glorificat consubernium habens Des.
- Cap. 8.** Quod corpus Dominicum in sanctissima Eucharistia exhibitum ex eius sanguinibus sit formatum in eius virgineo utero, qui propterea Cant. 7. dicitur: Sicut aceruus tritici valatus lilie.
- Cant. 7.** Quod multis modis singulariter ad nostram salutem sit cooperata.
- Cap. 10.** Quod passionis Christi fructus singulari modo ei sit communicatus, & iuxta crucem filii fortiter astans doloris gladio sit transfixa; quem Bernard. sermone Signum magnum, *maririum cordis* appositissimo vocabulo nominat quare & omnium prima maxima animi læticia Christum vidit resurgentem, eademque læticia est perfusa in sua conceptione, & in adventu Spiritus sancti in die Pentecostes, quo die ingentem gratiæ cumulatum est adeptâ.
- Quod Apostolorum, & Magistrorum magistra extiterit.
- Quod corpus eius non viderit corruptionem: sed ante communem resurrectionem corpore, & anima in cælum assumpta supra omnes Angelorum choros, & Sanctorum ordines ad dexteram filii collocata, chorum supra omnes faciat separatum, & plus gloriæ ipsa vna obtineat, quàm reliqui Sancti, & Angeli simul.
- Quod eius præsentia beatis magnum gaudium accidentale afferat in cælo.
- Quod Regina Cælorum, omniumque Angelorum, ac Sanctorum sit Domina.
- Quod communis peccatorum, & omnium Aduocata, Mater misericordiæ, Mediatrix ad intercedendum; Mater item sit viventium, omniumque salutem promoueat.
- Quod cum dæmones multitudine, & viribus adeo valeat, ut lob 40. de Satana sub typo Leviatan dicatur: Non est super terram potestas, quæ comparatur ei, qui factus est, ut nullum timeret: us tamen vique adeo pauenda sit, atque terribilis, ut ad eius nomen, nedum ad imperium illico discurrant, eorumque caput potenter contriuerit.
- Quod gratiæ, & prærogatiæ omnes, quæ in aliis Sanctis sunt dispersæ, in ipsa longe perfectiori modo unitæ inueniantur.
9. Quod in eius gloriosa in cælum Assumptione ipsimet Angeli tantam in ea supernaturalium donorum multitudinem, atque præstantiam singulari privilegio à Christo illi collatam, quibus supra spirituales diuitias etiam delicis affuebat, multiplicem item, ac suauissimam in ipsa virtutum omnium frangantiam; eius quoque pulchritudinem incomparabilem, & inuisitam, ac tremendam contra dæmones fortitudinem merito celebrant, admirentur, atque suspiciant illis verbis Cant. 8. *Qua est ista qua ascendit de deserto, delictis affluens, innixa super dilectum suum.* & Cant. 7. *Qua est ista, qua ascendit per desertum sicut virgula sumi ex aromatis, bis myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij?* & Cant. 6. *Qua est ista, qua progreditur quasi Aurora consurgens. Pulchra ut Luna, Electa ut Sol, terribilis ut castrorum acies ordinata.* Quibus verbis ad singularem eius præ cæteris dignitatem declarandam Deipara rebus non tantum pulcherrimis, sed in suo ordine ferè vnicis comparatur, Aurora, nimirum, Luna, Sol, & Castrorum

strorum aciei ordinatæ: etenim interdum nihil so e præstantius, noctu nihil Luna pulchrius; inter noctem verò ac diem nihil Aurora iucundius, denique inter hominum cæcus Castorum acies ordinata peculiari ter emine- re videtur, quippe quæ præter decorem maxi- mo Ciuibus præsidio, hostibus verò terrore esse solet.

Typi qui- bus Virgi- ni in sa- cri literis significan- tur. Quòd tanta sit eius præstantia; tanta ma- iestas, ut cum plenè humano ingenio decla- rari nequeat; variis typis, atque symbolis per partes vtcumque adumbretur; quibus com- plures eius prærogatiuæ; ac priuilegia; diuer- tæ item virtutes, ac dona singulari quadam ratione illi à Deo tributa significantur. Hinc est, quòd in sacris litteris diuersis rebus assimi- latur; variis item typis exprimitur; quorum aliquot huc congeffimus, omiffis citationibus sacrorum litterarum, vnde defumuntur, om- missa quæ earum explicatione; cum hæc fere omnia suis locis, quæ ex indice rerum fa- cile lector cognoscet, à nobis vberitùs pertra- ctentur.

Deipara sacris re- bus com- paratur. Cap. 5. Interdum enim Deipara propter insignem suam sanctitatem, qua Dei habitaculum erat, tota quæ diuino cultui mancipata, rebus sacris comparatur; atque ita dicitur Templum Domi- ni, Tabernaculum fœderis, Sanctuarium Dei, Porta Orientalis Templi, Candelabrum Aureum, Mensa panum propositionis, Altare Thymiamatis, Solum gloriæ Dei, Vrina manna aurea, Propitiatorium, Arca Testamenti.

Alia signa- rum sa- cri liter- æ adum- brantur. Interdum rebus illis, quæ in sacris litteris mysticum aliquod præclarum continent, si- gnificatur, propterea vocatur Arca Noè, Scala Iacob, Porta Cœli, Rubus ardens incombustus, Virga Aaron, Ciuitas refugij, Vellus Gedeonis, Virga Iesse, Turris Dauid, Thronus Salomonis, Ferculum eiusdem, Ciuitas Dei, Domus Sapientia, Aula Dei, Thalamus sponsi.

Virg. no- mina, ab emen- tis viribus rōmæ de- sumpta. Interdum iis rerum nominibus appella- tur, quæ propter præstantiam, & iucundita- tem inter alia præcipuè eminent Idcirco no- minatur Cœlum, Stella maris, Stella matutina, Stella Iacob, Iris seu Arcus cœlestis; Nubes leuis, Paradisus voluptatis, Lignum vitæ, Fons vni- uersam terram irrigans, Hortus conclusus, Fons signatus, Puteus aquarum viuientium, Aquæ du- ctus cœlestium gratiarum, Navis in statione de lon- ge portans panem, Speculum sine macula, Mons Dei, Mons in vertice montium.

Nauis 10. Interdum iis plantis, iisque fructibus

assimilatur, quæ propter multiplicem usum fructibus in corporis valetudine conseruanda, aut re præcipuis situenda, vel propter odoris, aut saporis sua- assimi- litatem, vel propter pulchritudinem omni- tur. bus sunt gratissimæ, ideo quæ dicitur Cedrus, Cap. 6. Cypressus, Palma, Plantatio Roæ, Oliua, Plata- nus, Terebinthus, Narax, Balsamum, Lilium in- ter spinas, Botrus cypri:

Interdum ad excessum, quo in supernatu- ralibus donis reliquos omnes Angelos, ac San- ctos superat demonstrandum, eius corporis partes, quibus spiritualia animæ dona me- taphoricè significantur, rebus assimilantur, quæ absque vlla proportionem humana mem- bra sua magnitudine superant, quemadmo- dum c. 6. diximus, ac propterea Cant. 7. ei in- ter alia dicitur: Collum tuum sicut Turris ebur- nea; Oculi tui sicut Piscina in Hebron; Nasus tuus sicut Turris libani; Caput tuum, ut Car- melus, Scatura tua assimilata est palma, & cap. 8. Vbera tua sicut Turris.

Et his quidem aliisque permultis typis, ac metaphoricis nominibus Deiparæ præstan- tia per partes vtcumque adumbratur: Cæte- rum neque his singillatim, neque omnibus si- mul sumptis plenè explicari potest: Quippe cuius perfectio cum sit mater Dei, quæ dignitatem quandam habet insinitam, tanta est, ut soli Deo, teste S. Bernardino Senensi, cognoscenda refer- retur, ideo quæ quidam in carmine ad Dei- param, cum pleraque eiusmodi symbola de ea recensuisset, illud eleganter subicit.

Maiores, pluresq; tibi debentur honores; Sed quos nō hominū, mensue, liberue capit.

Itaque ex dictis perspicuum remanet; ex Deipara, quæ Dei Thronus est, non tantum miraculorum signa in Christi incarnatione emicuisse, verum etiam ipsammet ma- gnum fuisse orbis miraculum in qua tot, tan- taque Dei dona supra ordinarium rerum, siue naturalium, siue supernaturalium cur- sum, vel ipsi vni inter puras creaturas tributa, vel ipsi præ aliis longè cumulatis singulari quadam prærogatiua concessa, fulgent, atque coruscant.

MIRACVLA, QVÆ PER DEIPARAM in hominum vtilitatem sunt.

11 Iam verò quòd spectat ad tertium mi- raculorum caput, operum scilicet ad- mirabilem, quæ præter totius naturæ crea-

Virginis præstantia magnis rebus meta- phoricè si- gnificatur

Cant. 7.

S. Bernar- dinus Se- nensis tom. 2 serm 51 art 3. c. 1.

Miracula ex Deipa- ra pro- ducunt.

Gg

12 or-

tae ordinem sunt, & ex Deipara non secus, ac fulgura è diuino throno coruscant; nullus ea, ne summatis quidem, recensere potest. quare Deipara à Damasceno orat. 2. de doim. *Abyssus gratia, & pelagus dicitur curatio- num, & orat. 1. de Natiu. eam miraculorum a- byssum, & fontem uniuerso orbi medicinam asse- rentem nominat, his autem nominibus me- taphoricis Damascenus Deiparae ad mira- cula edenda absque vlla mensura, & termino potestatem fontis instar perpetuò manan- tem inesse, indicat: deinde, vt supra ex Da- masceno orat. 2. de Natiu. d. xi, Deipara mira- culorum officina appellatur, non tantum quia in ea, & ex ea Verbum carnem suscepit, verum etiam quoniam Virginis intercessione largitur quaecumque ferè præter naturæ ordinem lar- gitur Deus: qui ergo aliquo eget beneficio su- pra naturæ vires, ad hanc adeat miraculorum officinam, quam ideò Andr. Cretensis orat. 2. de Assumptione: *Omnium miraculorum, qua quomodocumque facta sunt, aut fiunt efficacem esse dicit: Cuius propterea imagines magna miraculorum præstantia, & numero com- mendantur. & vt omittam vires celebriores, quæ compluribus Deiparae templis miracu- lorum gloria claris sunt insignes, vix est villa, vix pagus, in quo templum aliquod Virginis non visatur, miraculorum multitudinè il- lustre, quod si qua Deiparae imago, vel sensibus obrita, vel eluione aliqua humi de- fossa digno cultu, ac veneratione aliquan- diu destituatur, sæpè miraculorum multitudine, ac splendore in oculis omnium maiori virorem, & mulierum celebritate mox resti- tuitur.**

Maria pra omnibus Sanctis miracula operatur. Basil. Episc. Neque id cuiquam mirum videri debet, si Deiparae supra reliquos Sanctos, quibus mi- raculorum gratia est tributa præstantiam at- tendat; quod pulchrè Basilii Seleuciæ Epif- copus oratione in Deiparae Annonciatione animaduertit his verbis: *Quis, inquit, magnam Dei genitricis virtutem non veneretur? Quis quando eos omnes in seuallo post se relinquat, quos diuorum loco habemus, nõ miretur? Si enim Christus seruis tantam gratiam contulit, vt solo contactu, id est verò sola corporis umbra agris pra- sidium afferre possent. (Nam vt actorum liber exponit, infirmi in plas. as eieci, umbra tantum Petri contacti, liberi à morbis euadebant. Non de- rant quoque qui in teo, quo Apostolus Paulus corporis suaderem exterserat, accepto, infirmos da-*

*mones profigerent) qualem vim aduersus omne morborum genus Virgini Matri collatam fuisse putandum est? an non multo maioram, quam ca- teris Christi imperio subiectis? Omnino res cla- ra est. Nequit mirum si Sancti cum in vniuersam etiam vnam debeant, et potenter operabantur, cum terra quoque non omnem vna hac mortali iam per sanctorum vim, & energiam vna cum il- lis profusus obruere potuerit? Constat namque sa- xa illorum corpora ita tegere, vt si interim (si eo tamen, quo par est, modo adiantur) sibi addito- tueri, ac conseruare non desinant. Nam si talibus tantam miracula parandi virtutem contulit Deus, qualem educationis mercedem parenti do- nasse, quantisq; carismatis, & donis illam exor- nasse existimandus est? In hæc Basilii Seleuciæ. Damascenus verò, qui in lib. 4. de fide ortho- doxa c. 15. scribit Deiparam, natam in domo probaticæ, seu ouilis ioachim, ad hoc alludens orat. 1. de Natiu. hanc probaticam in mira- culis edendis cum probatica illa Piscina, de qua Ioan. 5. eleganter sic confert: *Fausa tibi sint omnia, O Matris Dei Probatica, sancti: sicut delubrum Fausa tibi sint omnia, O Probatica, patrium Regina domicilium. Fausa tibi sint omnia O Probatica seminum ioachim, vetus fan- num, nunc autem ouilis ratione praditi Ecclesia, Caelum mutans; atque olim quidem semel que- tantis Angelum Dei excipiens aquam: iubar- tem, atque vnum dumtaxat valetuim: restitue- rit, & ab urgente morbo vindicantiem: nunc autem caelestium virtutum copiosissimè agmen habens Dei Genitricem nobiscum laudantium, illam (inquam) miraculorum abyssum, illam vniuerso orbi medicinam asserentem fontem, illam (inquam) quæ non ministrum Angelum acce- pit, sed illum magni consilij. Angelum, qui tan- quam bona pluuia in velis absque vilo strepitu descendit, atque omnè naturam morbo laboran- tē, atq; ad interitū vergentē, in certam sanitatem, ac vitam senio carentem restituit, ob quam Pa- valyticus ille, qui in te erat tanquam Ceruus exi- lit. Fausa omnia tibi sint O veneranda Probati- ca, incremonitū sumas tua gratia saluto te Maria dulcissimum Anna pignus, nam me rursum ad te amor pertrahit. hæc tenus Damascenus. Et Christus Dominus, vt omnibus te- statum esset efficacissimum suæ Genitricis a- pud ipsum ad miracula efficienda patroci- nium, primùm miraculum cum in neptis in nuptis Cana Galileæ aquam in vinum mutauit, ius intercessione efficere voluit: Quando, te**

Ep. Luc. **Re S. Iohanne**, manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius, vt non immerito Cyrillus hom. 8. in Nestorium ad Virginē: Per se, inquit, omnis creatura conuersa est ad cognitionem ueritatis, cum (vt alia quibus hoc de Deipara iure dicere possimus omittam) & ipsi Apostoli gentium omnium Doctores occasione miraculi Virginis precibus à Christo effecti in eum crediderint.

Epiph. Huius primi miraculi, quod ad Virginis intercessionem, aqua in uinum est mutata, Christus Dominus sequentibus seculis memoriam excitate uouit, quo etiam Christi uirtutis, & efficaciar, quam habet apud eum Deipara, admoneretur, quod testatur Epiphanius h. e. 15. Circa undecimam, inquit, die mensis Tyb (quæ apud nos est 6 Ianuarij) post annos triginta, factum est primum signum in Cana Galilee, quando aqua facta est uinum, quapropter etiam in multis locis, uel in hunc diem hoc fit, quod tunc factum est diuinum signum in testimonium incredulis: uel testantur in multis locis fontes, ac flumines in uinum conuersi: Cebres quidem Urbis Curia fons, qua hora hauerunt ministri, & ipse dixit. Date Architrachelino. Testantur id in Gerasa Arabia fons similiter. Nos bibimus de Cebres fonte. Fratres uero nostri de eo, qui est in Gerasa in martyrum templo: sed & multi in Aegypto de Nile hoc testantur: quare in undecima Tybi apud Aegyptios omnes hauriunt aquam, & reponunt eam in ipsa Aegypto, tum in multis regionibus, &c. hæc Epiphanius.

Psal. 76. **Virgo in** Quod autem Deipara etiam non rogata pro defectu uini intercesserit, ex hoc facile intelligere possumus Virginis sanctissimæ precibus uinum promptissimam ad nostras necessitates subleuandas, uoluntatem, quæ non modò in nuptiis illis materiale uinum, uerum multò etiam magis in spiritualibus nuptiis, quibus anima Christo dispensatur, procurare solet spiritualis lætitiæ uinum, omnibus uoris ad uinoquoque nostrum exoptandum, tum vt ea perfusi feruentius orantes, ea quæ petimus, efficacius pariter consequamur. iuxta illud Psalm. 36. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui, tum etiam, vt alacrius, ac proinde facilius in uia Domini progrediamur, iuxta illud Psalm. 85. Latet cor meum, ut timeat nomen tuum: siquidem Psalm. 118. Uiam mandatorum tuorum cucurrerunt, ne dum ambulauit cum dilata sit ore meum: etenim, si pia mater compassa est,

inquit Bernardus sermone 2. in illud Euangeliū, uerecundia illorum à quibus fuerat inuocata, multò magis compatiatur nobis, si piè fuerit inuocata. Placent enim illi nuptia nostra, & pertinent ad eam multò amplius, illis: uimrù de cœca uero tanquam à thalamo suo cœlestis sponsus processit. ita Bernardus. Et sanctus Bernardinus Senentis tomo 3. sermone 9. art. 3. cap. 2. Virgo mater, inquit, se cunctorum hominum matrem pietati agnosces, sollicita pro filiis irrequiesca etiam ad Dei filium intercessit, dicens: Uinum non habent. Si hoc non rogata perficit, quid rogata perficiet? Si hoc uiratrix existens, quid cum regnat in patria? Si hoc apud filium temporali mortis subiectum, quid cum mortem superauit? hæc sanctus Bernardus. Verum vt re ipsa consequamur, quæ nobis benignissimè illa procurat, cogitemus uerba, quæ olim ministris illis, eadem nunc è cælo nobis inclinare: Quocumque uerba, scilicet Christus, dixerit uobis facite; hæc enim ratione Christi monitis obtemperantes præsentissimis Virginis precibus aquam tribulationum uinum factam consolationis experiemur.

13 Illud quoque animaduersione dignum existimo, Christum Dominum miracula, & stus saepe sanitates crebriò fuisse operatum die sabbato, ut uidere est Matth. 12. in homine habente manum aridam, & Luc. 13. & 14. in muliere inclinata, & hydroptico. Ioan. 5. in languido 38. annorum, & Ioan. 9. in coeco nato, id quod licet fecerit, vt se etiam sabbati Dominum ostenderet, vt patet Matth. 12. Tum vt declaret diebus præsertim festis operibus misericordiar, non spiritualibus tantum, sed iis etiam, quibus egentium necessitati piè subuenitur, esse uacandum, quod indicant uerba illa Domini Matth. 12. itaque licet sabbatis benefacere: potius tamen & tertiam rationem assignare, quia sabbatum ab Ecclesia, quæ Spiritu sancto regitur, perpetuo cultu B. Virgini dicandum erat, propterea, quæ cap. 11. diximus, & cap. 19. uerius dicemus; vt hac ratione Christus Genitricis suæ precibus miracula innumerabilia se concessurum præfigeret.

Et sanè hoc etiam significatum uidetur in fluuio illo Palestina, qui Sabbaticus est dictus, quod die tantum sabbati fluat, de quo Iosephus libro 7. de bello Iudæico cap. 24. in hunc modum scribit: Conspicitur Iosephus. *Cap. 28.*

stans in itinere fluvium, qui fluit medius inter Arcas, & Raphanens Agrippa Regni Civitates. habet autem quoddam peculiare miraculum, nunc cum sit, quando fluit, plurimus, neque meatu segnus, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens siccat exhibet locum, deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem eum semper servare pro certo comperimus est. Unde etiam Sabbaticus appellatus est a sacro septimo Iudaorum die sic appellatus.

Sabbaticus fluvius gratias a Deipara manare significat.

Damasce-nus.

Sabbaticus fluvius damnas iudaeam saremone

hæc Iosephus. Ac si ejusmodi miraculo, ut aliqui animadvertunt, demonstraretur, beneficia à Christo per Deiparam, cui sabbatum est dicatum peculiari quadam ratione expectanda esse, cum Deipara in fonte illo Paradisi, qui uniuersam terram irrigat præfigurata intelligatur, & à Damasceno orat. 2. de dormit. Fons perenne curationum vocetur.

Cæterum hic obiter Iosephus redarguendus est, qui hujus fluvij Sabbatici miraculum in Iudaici sabbati honorem derivat: cum ex ipsius narratione contrariū potius colligi videatur. Existimo enim Deū optimū hujuscemodi miraculo non tantum ostendisse, ut diximus, ex Deipara, cui Sabbatum ab Ecclesia erat consecrandum, gratiarum, ac miraculorum aquas perpetuò manare, verum etiam eodem fluvij miraculo in Iudaicæ perfidiæ detestationem innuere voluisse sabbati cæriemoniam, qua Iudæi ab omni opere, quin etiam à longiori itinere feriabantur. Jam tum ævo illo Vespasiani cessasse, quando Christi Servatoris nostri Euangelio longè, lateque per Orbem coruscante, sabbati festiuitas in Dominicum diem transferat: Manare quippe fluuio idem est quod operari, & quodammodo iter agere: siccatum verò nihil aliud dixeris, quam à proprio opere quiescere, quare sicuti ante Christi Euangelium dom lex Moysis vigeat, crediderim in veteris sabbati commendationem fluuio hunc sabbatis siccatum, reliquis verò diebus fluere solitum, quod Plinius libro 31. historię naturalis cap. 2. testatur illis verbis: In Iudæa riuus sabbatu omnibus siccatum: ita extincta jam & sepulta post Christi mortem Synagoga, è contrario sabbatis non solum fluxisse, verum etiam reliquis diebus à fluxu cessasse: ut hac memorabili commutatione antiquatam fuisse sabbati religionem nemo, nisi obstinatus, non aduerteret: & hac ratione Plinius, & Iosephus, qui nonnullis contraria dicere

Plinius

visunt, conciliari possunt; sic ea, quæ de hoc fluuio literis consignata sunt, ad diuersa tempora referantur; id quod rationi valde est consentaneum: nam et si uterque ipsdem Imperatoribus clauerit; Plinius tamen, qui opus suum Vespasiano dicauit, cum ante Iosephum scripserit ea, quæ antiquiori seculo ex aliorum relatione, vel etiam libris acceperat, posteritati tradidit, ejusdemque fluvij nouissimam mutationem ipse abstens ignorasse videtur; Iosephus verò ea, quæ præter ipse spectauit, memoriæ prodidit: non sine diuinæ prouidentię consilio factum videtur; ne quid enim scriptoris gratiæ, vel odio in tanti prodigij descriptione tribui posset, voluit Deus, ut quæ in antiqui sabbati commendationem faciebant à Plinio Gentili, quæ verò ad ejusdem postea abolitionem spectabant, à Iosepho Iudæo literis mandarentur.

visunt, conciliari possunt; sic ea, quæ de hoc fluuio literis consignata sunt, ad diuersa tempora referantur; id quod rationi valde est consentaneum: nam et si uterque ipsdem Imperatoribus clauerit; Plinius tamen, qui opus suum Vespasiano dicauit, cum ante Iosephum scripserit ea, quæ antiquiori seculo ex aliorum relatione, vel etiam libris acceperat, posteritati tradidit, ejusdemque fluvij nouissimam mutationem ipse abstens ignorasse videtur; Iosephus verò ea, quæ præter ipse spectauit, memoriæ prodidit: non sine diuinæ prouidentię consilio factum videtur; ne quid enim scriptoris gratiæ, vel odio in tanti prodigij descriptione tribui posset, voluit Deus, ut quæ in antiqui sabbati commendationem faciebant à Plinio Gentili, quæ verò ad ejusdem postea abolitionem spectabant, à Iosepho Iudæo literis mandarentur.

Ad hæc verò, quæ diximus, confirmanda, & illud facit, nam miracula reliqua, quæ olim Deus in Iudaici populi commendationem faciebat, cessarunt ubi Iudæi Christum in lege promissum obstinato animo recipere recularunt, & ut reliqua taceam, illud de probatica piscina, in quam teste sancto Ioanne capite 5. sui Euangelij: Quis prior post motionem aquæ ab Angelo factam descendisset: Sanus fiebat a quacunque decineretur infirmitate, Iosephi ætate jam olim desisse illud argumento est, quod ipse tanti miraculi nullibi meminerit, cum tamen rem suæ genti adeo honorificam prætermisurus fuisse minime videatur.

14 Verum his ommissis, ad Deiparæ miracula reuertamur, quæ ex ea tot, tantaque promanant uberrimè, ut meritò sanctissima Dei genitrix in Moyfi uirga, per quam ad educendum Dei populum ex Ægypto, & introducendum in terram promissionis, tot sunt admirabilia patrata miracula, figuretur, quem admodum Petrus Damianus sermone de Assumptione. S. Bernardinus Senensis tom. 3. sermone 1. de nomine Mariæ att. 3. cap. 2. & sermone 11 att. 1. cap. 3. & sanctus Antoninus 4 part. tit. 15. cap. 24. § 4 animadvertunt, ut propterea dicatur Virgini Canticorum 1. Equitatus meo in curribus Pharaonis assimilam te amica mea: Equitatus enim Dei, qui Pharaonem expugnavit, eiusque curus subuertit, licet Angelorum exercitus ex Nysseno, & Gulielmo intelligi possit, in qua acceptione

Post Civ
si mori
iulias m
raculu te
ruerunt.
Joan. 5.
B. Virg
Mey
ga signa
ta. O. g
re
Exod. 10.
P. Dam.
S. Bernar
dinus.
S. Antio
nus.
Cant. 6.
B. Virg
quæ
virg
aron.
flor
Nou.
Nysse
ds ca
cap

cap. 24. hunc eundem locum de Deipara exponemus: Ex Honorio tamen in sigillo, & ex Ruperto in Cant. c. 1. fuit virga Moyſis, quæ primo in colubrum verſa magorum virgas deuorauit: deinde aquas fluminis percutiens, eas venit in ſanguinem, aliſque plagis, Pharaonẽ atque Egyptios affecit: nouiſſimẽ autem, vt Dei populus ex illa ſeruitute in libertatem omnino aſſeretur, mare rubrum peruũ reddidit populo Dei, cuius aquis redeuntibus demerſus eſt Pharaõ cum curribus, & equitibus eius. Huic autem virga Moyſis, quæ *Equitatus Dei dicitur in curribus Pharaonis* (quod magnis prodigijs, atque miraculis Pharaonem, eiusque curtus debellãt) iure optimo Cant. 1. aſſimilatur ex Ruperto, & Honorio Deipara, quæ *Virga leſſe* dicitur Iſai. 11. & in virga Moyſi adumbratur, quod in liberatione illa: *Qua*, vt verbitur 3. Leonis ſerm. 3. de Paſſione, non ex dominatione Pharaonis vnus populus, ſed ex diaboli captiuitate totus mundus ſeruat: ea omnia ſigna ipſiſſimaliter peregerit: *Cunctus hæreſes ſola*, vt canit Eccleſia, *in vniuerſo mundo inuenerit*, diaboli vires fregerit: ſuaque ope atque patrocinio veluti myſtica Moyſis virga expeditur via populo Dei, dũ vnda maris rubri, id eſt mũdi huius, peccatorum ſanguinibus croenti percutitur, ac diuiditur, vt Dei populus per hoc deſertum ad terram promiſſionis intraturus, ſiccõ veſtigio pertranſire poſſit. Hac virga percuffa petra, nimirum lapideum, & obſtinatum peccatoris pectus, a quas lactymarum vberim emittit. Hanc virgam in bello contra Amalecitas tenens Moyſes in manu ſua, cum leuaret manus vincebat Iſraël; ſin autem paululum remiſiſſet ſuperabat Amalech, quia in noſtra pugna cum dæmone leuantes in oratione ad Deum manus, & Virginis patrocinium apud Deum implorantes vincimus.

Hac eſt illa virga Aaron, vt ait Damascenus orat. 1. de dorm. Virg. arida, id eſt abſque viri conſortio, *qua in tabernaculo teſtimoniũ poſita præclariffimum edidit miraculum*. Num. 17. germinauit enim, floruit & fructum fecit: *Fructum*, inquam, *benedictum ventris ſui*, quo guſtato mors proci abigitur, & vita reparatur. Hæc denique virga tanquam præcipuum miraculum cum manna, & tabulis legis in Arca Dei aſſeruanda reponitur. De ſanctiſſima Virgine, quæ per hanc virgam Aaron in Arca repositam adumbratur Iſidorus ſerm. 1. de

cap. 24. Honorius Rupertus Iſai. 11. S. Leo. Offic. Eccl. Per hanc mare rubrum diuiditur. Exod. 14. Percuſſa petra a qua ſiuidit. Exod. 17. Gen. 20. Virgam leuauit Moyſes. Exod. 17. B. Virgo ſignat. v. in virga Aaron, qua floruit. Num. 17. Afferunt in Arca.

Assumpt. exiſtimat locutum eſſe Dau. d. Plat. 109. cum ait: *Emiſit Dominus ex Sion virgam virtutiſue*: deinde faciens a poſit. ophem ad eandem: *Dominare*, inquit, *in medio inimicorum tuorum*. hæc Iſidorus.

15 Sed age iam Miracula ipſa, Deiparæ ope edita, quæ multitudine, ac magnitudine in Chriſtiano orbe celebrantur, accedamus. Quamuis enim ab ijs in particulari commemorandis abſtinere poſſem, quod eorum plena ſint volumina, & templa inſinitis prope modum depictis tabellis, ac votiuis donis ab ijs, qui voti reſeruitur, appetitis ea prædicent, nihilque magis in omnium ore verteretur, præteritum quia in hoc opere computura ex ijs oblata occasione deſcribenda erunt: quia tamen eiſmodi miracula ad hominum animos permouendos, & in eius, cuius virtute ſunt, admirationem pertrahendos, plurimum habent momenti; tum quia omnium naturæ ordinem ſuperant; tum etiam, quia in noſtram vtilitatem eedunt, propterea hoc in loco eſſe omnino prætere nequeo. ſic enim magis teſtatum ſic ex Deipara, quam thronum Dei aſſumamus miraculorum *Evlegra* in hominum vinitatem vberim micare. Quocirca præmiſſis nonnullorum Auctorum teſtimonijs, qui multitudinis miraculorum Deiparæ, (quæ varijs in locis olim fiebant) meminerunt; quædam ſanctatum beneficia, aliarumque rerum admirabilium ſigna per Deiparam peculiaribus perſonis exhibitæ referamus; deinde miracula aliquot, quæ in nonnullis Deiparæ templis eius inuocatione peculiariter ſunt, recenſeamus, ſic vt in hoc capite nonnulla ex plurimis, quæ ſunt veluti ſpecimen argumentorumque reliquorum commemoremus; reliqua verò, quæ ex probatis Aucto-ribus collegeramus, ne hoc caput plus æquo excreſceret, in peculiarem tractatum, qui eſſe de exemplis, & miraculis Deiparæ, congeſſim, & ad Appendicem in fine huius operis rejecimus, quo Lector ea in promptu habere.

Et quod ſpectat ad Primam. Damascenus oratione 2. de dorm. teſtatur miracula quamplurima in euſdem Deiparæ dormitione eſſe facta fuiſſe: *Tum*, inquit, *et morbo fugam capeſſebant, & demonum caterua pellebantur*, atque ad ſubterraneas partes vniquæ exigebantur. *Et mox: Atque hic ſurdus auauis, claudis pedum firmus reſtinebatur; Peccatoribus v. ſ. d. m. e. dentibus yngrepha lacerabantur. & iuxta age*

Hoſ. 9. 7. Iſ. 54. 16. Iſ. 54. 16. Miracula Deiparæ inuocata

Quædam

Damaſc.

de miraculis, quae ex Deiparae manabant sepulchro (quod merito sanctorum sepulchrorum post Domini sepulchrum sacratissimum appellat) introducit Deiparae sepulchrum ita loquens: Nunc me circumdant Angeli, nunc diuina in me habitat gratia ego euasi officina medicina aprotantis, ego fons perennis curationum, ego remedium contra daemones, ego Civitas refugij omnibus ad me confugientibus ita Damascenus.

Germanus Germanus Patriarcha Constantinopolitanus in epistola ad Thomam Episcopum Claudiopoleos recitata in Synodo, Nicæna 2. Act. 4. agens de sacris imaginibus: Extra omnium, inquit, controuersiam est, sanctorum imagines mirifica designare miracula, ut & debilibus ualido bona per eos concilietur, idque confirmat exemplo cuiusdam Deiparae: Extra omnem, inquit, controuersiam est in Sozopoli Pefidia Citate Imago Virginis maris intemerata, qua ex praesentia manu sua unguentorum sanctae uirginem effundit, cuius sanè miraculi plures testes sunt ita Germanus. Et sanè longè ante Germanum hujus olei miraculis celebrati meminit Eustathius in uita Euthychij Episcopi Constantinopolitani apud Surium die 6. Aprilis: Cùm enim Euthychius extremis Iustiniani temporibus circa annum Domini 564. Amasæ pro fide Catholica exularet, Androgus quidam ejuſque uxor grauida ad eum recedunt orantes, ut suis precibus impetret, ne infantes sibi in lucem editi statim moriantur, quemadmodum illis precatus esset, ambos unxit oleo sancto, tum eo quod è pretiosa cruce, tum illo quod ex sanctae Dei Genitricis ueneranda imagine scaturire solet Sozopolij dicens, in nomine Domini nostri Jesu Christi, adjecitque natiuro filio nomen imponetis Petri, & uiuet: quod ita factum est, alteri uero filio, Joannis nomen imponi iussit. hæc Eustathius, qui hæc omnia præfens spectauit, & literis mandauit.

Ex imagi-
pe Deip-
ra ungu-
entum sca-
puris.

Apud Sur-
com. 1.
Euthychi

Leo Imper
Zonaras
Nicephor.
Leoni Im-
per. digni-
tas impe-
rialis pra-
sentia: &
si templi
extruat
admonet.

Constantinopoli sub Dei Genitricis nomine ad fontem dictum extruxit, in quo tot, tantaque signa miracula edebantur, ut de ijs librum se conscripsisse testetur Nicephorus.

Hoc autem mirum non est, si benignitatem Deiparae attentius animo reputemus: Nam Bernardus, inquit Bernardus sermone Signum magnum, omnibus misericordiam suam aperit, ut de plenitudine eius accipiant unuersi, Captiuus redemptionem, Aeger curationem, Tristis consolationem, Peccator ueniam, Iustus gratiam. sic Bernardus.

16 Præclarum est illud, quod Cæsarius lib. Ex Cæsa. 7. cap. 15. hæc de re, & de templis ejusdem uirginis, quæ ætate sua multis clarebant miraculis, scriptum reliquit: Medicinâ, inquit, B. Virginis nihil est efficacius, nihil est salubrius, Nec mirum ipsa medicum genuit, ipsa medicinam generis humani ex se produxit, unde scriptum est. Germine terra herbam uidentem secundum genus suum, id est Maria Christum hominem, qui animatum corpus sumens de Virgine nasci dicitur, est item expressus in Ecclesiasticis: Al. Ecclesi. 11. iussumus de terra creauit medicinam, id est ex carne uirginis Mariae Saluatorem, Jesus interpretatur Saluator, siue saluare, quia saluator medicus, & salutare medicina est. Quod Maria terra sit, testis est Isaias, qui dicit: Aperturatur terra, & germinat Saluatorem: quod de hac terra creatus sit, idem Propheeta dicit in persona Patris: Ego Dominus creauit illum, & Apostolus dicit: Eum factum ex muliere, quid ergo mirum, si apud ipsam sunt medicamenta sanitarum, quæ hortus est aromatum? Considera Rupem Amatoris, & alia loca in honore ipsius dicata, & non miraberis, si parata fuerit ad medendum, & efficax ad sanandum, Vnde in monte Pessulano, ubi fons est artis Physicæ tanta B. Virgo operatur sanitates in quadam ita Ecclesia, ut medici gratia inuidentes, pauperibus infirmis, & pro remedio sanitarum ad se confluentibus, dicere soleant, ite ad Ecclesiam S. Mariae, deserte eilumen, & recipietis sanitatem: & cùm hoc uocè dicant, pauperes ab eis passi repulsam, ad ipsam conflunt, & sanantur, nunquid non uides quam celerem sanitatem conuequuntur febricitantes jejuniu trium sabbatorum usque post solis occasum ipsi B. Virgini uouentes, hucuique Cæsarius.

Quibus addere possumus, Christum Do-
minum

Bernard.
Cæsa.
Ecclesi.
Gen.
Ecclesi.
Isai.
Cant.
Galat.
Templum
Deiparae
montis
Pessulano
miraculis
testibus
Sca.
huc
par
fer
sic
rifi
sola

Idem ad **Salvatoris** minum à Deipara genitum, jure optimo no-
strum Medicum, ac Medicinam à Casario
appellari, tum quia Matt. 9. Medico ipse se
comparat, illis verbis: *Non est opus valentibus*
Math. 9. **Medicus**, verum etiam, quia nomen Iesu
quamvis apud Hebræos *Salvatore* sonet, si
tamen ejus etymologia ex Græco idiomate
sumatur, potest etiam significare *Medicum* à
verbo *ἰαμαίνω*, quod est *medeor*: unde nomen
ἰατρὸς deduci potest, quæmodum docent
Cyillus. **Basilium** Ierosolymitanus cathec. 10. Basilium in
Epiphon. Aisceticis, Epiphanius hæref. 29. & P. Salmeron
tom. 3. tract. 37.

P. Salmer. Quomodo autem Virgo sanctissima gra-
tiam curationum, & operationem virtutum,
seu miraculorum habuerit etiam dum hic vi-
veret, legendus est noster Franciscus Suarez
tom. 2. in 3. p. disp. 6. lect. 3.

**DEIPARÆ MIRACULA PECULIA-
ribus Civitatibus, vel personis
præstita.**

17 **C**AETERUM aliquot sanitarum, aliorum-
que beneficiorum miracula peculiaribus
Viciis, vel personis à Deipara exhibita, ex
quibus reliqua conicere possumus, nunc com-
memoremus, & ne quid de eorum vi, ac ma-
gnitudine brevitatis narrationis detrahatur, quam-
vis eorum aliquot in pauca contulerimus, ali-
qua tamen fufius enarranda duximus.

Procopius. Cum pestilentia sævissima, ex Procopio
lib. 2. de bello Persico, Justiniani temporib.
anno Christi 545. vel juxta alios 542. in Ori-
ente grassari cœpisset, & nulli ætati, nulli sexui,
nulli loco parceret, Nullum ei remedium, præ-
ter quam ex Deo est inventum, nam quinquaginta
annos per universum orbem ex Evagrio
libr. 4. cap. 20. est propagata: *Hæc verò lues,*
ut verbis utat Procopij loco citato: *Constanti-*
Enagrios. *nopoli tribus tantum mensibus prævaluit: & ab*
initio quidem paucis, deinde in singulos dies quin-
que. sæpe etiam decem mill. afferebantur, adeo ut
plures etiam divites, ministri jam omnibus extin-
ctis, curatorum penuria magis, quam morbo perire-
rent. & insepulsi manerent. ita Procopius.

Quod verò tam brevi tempore fuerit
ibi extincta, id Deiparæ beneficio fa-
ctum est, festo Purificationis Dei geni-
tricis hanc ob causam instituto, quod af-
firmat Sigebertus in Chron. anno Christi
542. *Constantinopoli, inquit mortalitate ma-*
gna insurgente statuta est solemnitas B. Mariae,
qua græcè ἡγνυμένη ad est obsecratio dicitur. sic

ille. Idem referunt Genebrardus lib. 3. chron.
ad annum 537. Martinus Polonus libr. 4.
chron. ad annum 529. Hostus par. 8. manual.
serm. 2. part. 3. ubi addit inualefcen-
te pestilentia eundem sancto viro revelatum esse,
ut die 2. Februarij festum Purificationis B.
Virginis celebraretur, & sic omnis mortali-
tas cessaret Quam festivitatem anno circiter
494. Gelasius Pontifex in Occidente Luper-
calibus abrogatis iam introduxerat. De hac
pestilentia miraculo Deiparæ Constantino-
poli soblata Baronius tom. 7. Annal. ad annū
Christi 544. & in notis ad Martyrologium die
2. Februarij.

LUES INGVINARIA SÆVISSIMA

Roma per Deiparæ imaginem depulsa.

NONISSIMUM est miraculum illud, quo
Roma ope Deiparæ ab atrocissima
pestilentia tempore S. Gregorij Magni est
liberata. Cum enim mense Octobri exeunte
Tiberis ex Gregorio 4. dialog. cap. 19. adeo
excrevisset, ut supra visus muros influeret, &
teste Gregorio Turonensi lib. 10. historię
Francorum cap. 1. & Joanne Diacono in vita
S. Gregorij libr. 1. cap. 34. magna serpentum
turba cum ingenti dracone in modum Trabis
validæ per Tiberim in mare delapia, ibique
falsis fluctibus extincta, & ad litus rejecta sua
putredine sæcra infecisset: sequenti anno,
qui fuit annus salutis 590. Romæ sequuta est
pestis inguinaria, quæ à Dei sanctuario inci-
piens, Peiagium II. Pontificem initio Fe-
briarij percussit. hæc autem pestilentia, in-
quit Gregor. 4. dialog. cap. 36. Urbem Romæ
clade vehementissima depopulavit, in qua
etiam corporali visu sagittæ coelitus venire,
& singulos quoque sentire videbantur. Ipse
vero Gregor. electus, sed nondum conse-
cratus Pontifex, ut videre est in registro Epi-
scoporum lib. 11. cap. 2. & apud Gregor. Turon-
ensem loco citato, ad iram Dei avertendam
concione ad populum habita in templo S.
Sabina 4. Kalen. Septembris, qua ad poeniten-
tiam omnes hortabatur, litaniam septi-
formem indixit septemphci nimirum Per-
sonarum, atque Ecclesiarum, vnde singulæ
litanie procedebant, ordine distinctæ
Prima enim litania erat Clericorum ab Ec-
clesia S. Joannis Baptistæ. Secunda virorum à
S. Marcelli. Tertia Monachorum à S. Joannis
Baptistæ. Quarta Ancillarum Dei à SS.
Colimi, & Damiani, Quinta Coniugarum
à S. Steph.

Genebrardus
lib. 3. chron.
ad annum 537.
Polonus
lib. 4. chron.
ad annum 529.
Hostus
par. 8. manual.
serm. 2. part. 3.

Gelasius
Pontifex

Baronius

18.
Lues inguinaria
per Deiparæ
imaginem
Angeliq.
apparitionem
deopulsa.
Gregorius
Turonensis
Joannes
Diaconus

à S. Stephani, Sexta Viduarum, à S. Vitalis, Septima, Pauperum, & Infanrum à S. Cæcilie. Quia tamen omnes ad sanctæ Dei Genitricis Ecclesiam conveniebant, ut ibi divinitus cum gemitu Domino supplicantes, peccatorum veniam promererentur. Et quanquam teste Gregorio Turonensi, ex pestilentie acerbitate dū voces plebs ad Dominum supplicationis emitteret, in vnius horæ spatio octuaginta homines ad terram corruerunt, & spiritum exhalarent, ipse tamen S. Gregorius nequaquam exterritus populum monebat, ne ab oratione cessarent. Ex eoque tempore consuetudo manet, ut post missæ introitum novies Domini misericordia impleretur verbis illis: *Kyrieleyson & Christeleyson* (id enim à S. Gregorio institutum fuisse, satis colligitur ex eodem Gregorio lib. 7. epist. 64.) Ceterum pestilentia adhuc sæviente, ita ut multi cum sternerent, alii cum oscitarent repente spiritum emitterent (ex quo orta est consuetudo, ut sternerentibus salutem precemur, oscitantes verò crucis signo in ore se muniant.) S. Gregorius sequenti anno in die Resurrectionis litanias instituit ad Basilicam s. Petri Apostolorum Principis: atque solemnem pompam sanctam Virginis Dei Genitricis imaginem extulit (hæc autem illa esse traditur quæ ex ore eius Lucæ Evangelistæ monda manu affabre ad vivum expressa, in Basilica sanctæ Mariæ ad præsepe eximia populis religione conservabatur.) Factum autem est, ut imaginem ipsam quacunque ferretur, terra pestilentis cæli gravitate cedente, optata salubritas sequeretur. Qua de se Deo gratulantibus omnibus, ecce Angelus his vocibus sanctam Virginem è cælo alloquens est auditus.

Regina cæli lætare, Alleluia.

Quia quem meruisti portare, Alleluia.

Resurrexit, sicut dixit, Alleluia.

Quod Canticum Gregorius divino instinctu spiritu explevit statim adiciens.

Gra pro nobis Deum, Alleluia.

Exinde hæc Antiphona paschalis, argumento lætitiæ solemnæ in Ecclesia manit, Tunc etiam mirandum illud accidisse tradunt: nam cum in ea supplicatione procedendo Gregorius ad molem Adriani Tiberi adjacentem pervenisset: Angelus super eam attans nudatum gladium in vagnam recondere conspectus est eoque symbolo morbum cessasse significare voluit. Quo viso Gregorius exhilaratus bonos animo esse iussit, quia optatus pestilentie

finis Deo annuente ostendebatur. Atque ita ipse deinde moribus elanguit. Ab hac re molli illi sancti nomen Angeli inditum. Hæc omnia ex Carolo Sigonio lib. 1. de Regno Italiae anno Domini 500. & 591. qui ex ritualibus se accepisse affirmat: & ex Baronio tom. 8. annal. ad annum Domini 590. Reliqua ex Gregorio Turonensi loco citato: qui integram S. Gregorii concionem à suo diacono tunc Romanæ degente sibi allatam describit lib. 10. hist. s. Antonii Franc. cap. 1. horum meminit S. Antoninus 4. parte titulo 15. capite 24. §. 2.

BASILICVS ROMÆ PESTILENTIÆ
sem exhalans spiritum Deiparæ ope sublatus.

ROMÆ quoque tempore Leonis IV. non minus admirabilis, quam salutaris Deiparæ virtute extitit liberatio à basilico; cuius venenatus afflatus, & intuitus is, qui ad eius speciem accedebant, celerem afferebat interitum. Id enim factum est ipso Assumptionis Dei Genitricis festo, & in dicta ad S. Mariam Majoris supplicatione; præcedente item sancta imagine, quæ vtrique ipsius Deiparæ erat: cuius imaginis effluvitatem Romani tempore S. Gregorii Magni, ut diximus, in depellenda pestilentia experti erant. Rem gestam narrat Anastasius Bibliothecarius, cui contentit Sigonius lib. 5. de regno Italiae, & Baronius tom. 10. annal. ad annum 847. Nos Anastasii verbis eam hic ponemus Leone IV. in primo sui Pontificatus anno (is autem erat annus Domini 847) iuxta basilicam B. Lucie martyris, quæ in Orpheæ sita est, in quibusdā terris, abditusque cavernis dñi generis serpens, qui basiliscus græcè latine regulus dicitur, ortus est: qui flatu suo ac visione omnes, qui ad eandem appropinquabant cavernas calenter necabat: ipse verò Pontifex beatissimus hanc populi necem audiens, atque perniciem, ad orationem se convertit, ac litanias, ut Dominum deprecaretur, quo huiusmodi omnes interitu liberaret. Dum hæc aguntur præclarus, atque celeberrimus dies advenit, in Beatissimæ Dei Genitricis semperque castissimæ Virg. **MARIÆ** Assumptio celebratur solemniter: tunc præfatus universalis summus Pontifex à Patriarchio cum hymnis, & canticis spiritibus sacrosancta præcedente Icona ad basilicam S. Hadriani martyris, sicut mos est, propriis suis pedibus cum omni Clero perrexit. De qua Hadri. basilica regressus cum omnium fidelium

fideliū cœtu ad basilicam beatæ Genitricis Dei, & Domini nostri Iesu Christi, quæ ad præsepe dicitur, cum Dei laudibus magna populi cetera comitante properabat : Qui cum peruenisset ad locum, in quo ipse sæuissimus basiliscus terris (vt iam superius dictum est) iacebat cauernis : omni Clero, & populo stare præcepit, atque iuxta easdem cauernas properans, sub foramen, vnde spiritus pestiferi flatus egrediebantur serpentis, intrepidus stetit, & oculos in cœlum pariter tendens, & palmas, Christum, qui est super omnia Dominus, profusus lacrymis deprecatus est, vt ab eodem loco diri serpentis genus sua potentia effugaret : & data super populum oratione, Dei laudes ad basilicam, quam superius memorauimus, profectus est exhibere. Ab eodem verò die ipse mortifer basiliscus ita effugatus, & ab ipsis proiectus est antris : vt vltra in illis locis nulla læsionis eius macula appareret. Huc vsque Anastasius apud Baronium tom. 10. Idem Baronius indicat ea de causa à Leone IV. institutam octauam Assumptionis Deiparæ, in notis martyrologij ad diem 22. Augusti; Platina verò in ipsa octaua Assumptionis basiliscum expulsam scribit in vita S. Leonis, de quo in tractatu de festis. Et sanè Leo Quartus inter sanctos recensetur in Martyrologio 17. Iulij.

S. WILFRIDVS INTERCESSIONE Deiparæ lethali morbo curatur.

NARRAT Beda lib. 5. histor. Anglorum c. 20. S. Wilfridum Archiepiscopum Eboacensem cum ex Vrbe rediret in Angliam lethali morbo correptum in Gallia & quadriduo quasi mortuum, sine cibo, & potu, sine voce, & auditu iacuisse : Virginis tames ope sospitati restitutum, modum autem ipsemet S. Wilfridus Accæ suo Presbytero his verbis apud Bedam aperuit : Astitit, inquit, mihi quidam candido præclaro habitu, dicens se Michaëlem esse Archangelum, & ob id, inquit, missus sum, vt te à morte reuocem ; donauit enim tibi Dominus vitam per orationes, & lacrymas discipulorum, & fratrum tuorum, & per intercessionem suæ beatæ Genitricis semper Virginis MARIÆ, qua propter dico tibi, quia modo quidem ab infirmitate hac seruaberis : sed paratus esto, quia post quadriennium reuertens visitabo te, & in pace tranquilla vitam terminabis. Conualuit Episcopus, cunctis gauden-

dentibus, & Deo gratias agentibus coepitq; itinere, in Britanniam venit hæc Beda.

SANCTO IOANNI DAMASCENO manus à Deipara restituitur.

INSTONE, & toti orbi notissimum est miraculum illud, quo Deipara S. Ioanni Damasceno sui studiosissimo manus ob defentum sanctarum Imaginum cultum abscissam restituit. Remgestam narrat Ioannes Patriarcha Ierosolymitanus in eius vita, in hunc modum. Cum Ioannes Damasci, vnde cognomen accepit, nobilibus parentibus ortus esset, atq; ab eruditissimo quodam Monacho Italo Colma nomine, in omni scientiarum genere institutus, doctissimus & ipse euassisset ; à Principe Saracenorum, cuius imperio parebat Damascenus, primarij Consiliarij dignitatem suscipere est coactus : verum exorta Leonomachoru hæresi studio Leonis Isaacici Constantinopolitani Imperatoris (qui regnare coepit anno Domini 716.) à quo sacræ imagines abolebantur, & catholici earum cultores exilio, exidibus ; mirum in modum diuexabantur Ioannes libellis Epistolaribus ad Orthodoxos, quibus notus erat, datis, & tribus luculentissimis editis orationibus, hæc hæresim confutauit, & sacrarum imaginum adorationem apertissimis argumentis confirmauit ; id quod Leonis Isaacici in eum odium vsque adeo concitauit, vt cum ei in Saracenorum ditone degenti, aperta vi nocere nequitiam posset, hanc fraudem excogitauit. Ad Saracenorum Principem literas dat, quibus se pacis seruandæ studio teneri, eaque de causa ad illum mittere significabat cuiusdam, qui in eius ditone versabatur, epistolam, qua ad occupandum Damascum inuitabatur. Hæc erat conficta in eam sententiam ex persona Ioannis ad se Epistola, in qua Notarij iussu Leonis Ioannis scripturæ notas, & ipsius sententias, ac verba accuratè expresserant. Saracenus his acceptis Ioannem accersit, eique ementitam Epistolam ostendit, qua perlecta, Ioannes literarum quidem formas suis similes esse confessus est, se autem quæ in ipsis continerentur prorsus ignorare, nec eum fugit cuius insidijs hæc aduersum se comparata essent, ideoque ad se purgandum, & impij Imperatoris in se furorem exponendum, breue temporis spatium ab homine barbaro enixè petijt.

Hh

Verum

so
S. Ioannis
Damasceni
no ampu-
rata dex-
tera à S.
Parg. vasi-
tuitur.
Ioannes
Patriar-
cha Iero-
solymita-
nus.

Baronius
Leo IV.
Pontifex
Platina.

Tractatus
de festis.
Martyro-
logium
Romanū.

B. Wilfridi
du Virgi-
nia ope cu-
ratum.

Beda.

Verum Barbarus ille dexteram Joanni illico amputari iubet, & in foro suspendi: exacta itaque die Joannes à tyranno per nuncios ad leniendum dolorem sibi manum restitui impetrat, qua ille accepta (inquit vitæ eius auctor) in oratorium quod domi habebat, ingreditur, pronoque omnino corpore ante imaginem Dei genitricis provolutus, excisamque manum pristinae suæ commissuræ admouens, intimo pectore ingemiscit, ac cum lacrymis exclamans, illam ad misericordiam propensissimam hunc in modum obsecrare cepit. Domina, & castissima Mater, quæ Deum meum peperisti, diuinam imaginum causa dextera mihi manus amputata est: Neque enim te fugit quid Leonem in furorem coniecerit. Quare quam celestissime accurre, ac manui meæ medicinam adhibe. Dextera excelsi, quæ ex te incarnata est, virtutes multas efficit: tuo itaque rogatu meam quoque dextram obsecro sanet, ut tuas quemadmodum concesseris, filijque ex te incarnati laudes modulato concentu, ô Dei genitrix, literis consignet, atque orthodoxo cultu adiumento sit. Potes enim quicquid iubes, ut Dei Mater. Hæc Joannes cum lacrymis dicens obdormiuit, atque in somnis sanctæ Dei genitricis imaginem videt, placidis, & lætis oculis ipsam intuentem, ac dicentem, Ecce sanitati restituta est manus tua. Jam ergo sine vili cunctatione, quemadmodum nunc pollicitus es, eam scribæ velociter scribentis calamum effice: experrectus igitur ille cum excisam manum sanam conspexisset, spiritu exultauit in Deo salutari suo, atque ipse matre, stanque tota nocte cum vniuersa familia letabatur, canticum nouum Deo cantans tanta iubilatione, ut ad aures vicinorum, aliorumque perueniret. Quod cum Principi Saracenorum statim renunciatum esset, atque in dubium reuocatum, ne forè dextera alicui seruatorum Joannis, non autem ipsi Joanni abscissa esset, Joannes accessit, exactam dexteram ostendere iubetur, qua demonstrata, certo Dei Matris consilio, ac providentia linea quædam in ea elucebat, verissimam in ea excisionem ostendens. Tum igitur ex eo Barbarus quaesivit: quo medico, quibusve medicamentis sanitati restitutus esset, ille clara, & ingenii voce miraculum prædicat, Deumque in sanitatem se inuocasse affirmat. Ad hæc Barbarus, Quantum coniectura assequor, insons passus es, ac velim ignoscas, quod præcipiti, & in-

considerata sententia supplicium tibi intulimus; Tu verò pristinum manus administrabis, principemque inter Consiliarios nostros locum habebis. Ille autem humi prostratus, diu eum rogauit, ut aliam viam multò iucundiorum ingredi permitteret, & Christi vestigijs hæreret: At Barbarus hanc ei potestatem minime faciebat: tandem Ioannis precibus, Deo sic volente, annuit. Ille verò bonis suis in pauperes captiuos, & seruos suos, quos etiam libertate donauerat, & cognatos distribuit, nudus, vestimentis exceptis, è mundo excessit, & Ierolymam profectus, ibique sanctis locis adoratis ad S. Sabæ Lauram monasticum institutum suscepit; vbi plurimis, & egregijs libris ad fidei catholice defensionem exaratis, sanctæ obijcit: cuius memoria in Martyrologio recolitur die 6. Maij

SANCTI ALIQUANDO AB HOMINIBUS INUOCATI Deipara iussu beneficia ipsi contulere.

NEC illud silentio prætereundum, Deiparam à Christo eius filio dispensari gratiarum ad eam constitutam, ut etiam, qui aliquos cælestis alicuius beneficii gratia inuocant, interdum Deiparæ iussu ab ipsa Sanctis, interdum ab ipsamet, quæ petebant, sint consecuti, cuius rei vnum, aut alterum exemplum proferamus.

In Synodo Nicæna 2. Act. 4. inter plurimas Sanctorum historias, quæ ad sacrarum imaginum cultum confirmandum afferbantur, Theodosius Diaconus, & Monachus ex libro Miraculorum sanctorum Cosmæ, & Damiani tota Synodo audiente, & hanc ex libro recitauit historiam, quam totidem verbis referemus. Vir quispiam admodum manuetos fistula in iunctura coxæ laborabat, cumque multorum curaciones frustra tentasset, medicorumque nouaculis annis quindecim esset scissus, exhaustus, & superatus malo, videns vicus indes augeri, iamque pro vno foraminis quinq; oscula aperta; perque vnum eorum potum etiam, & cibum quandoque reddi, medicosque dicentes malum præualere, neque hominum manu superari posse: multis autem contulentibus, ut duorum Cosmæ, & Damiani simulorum Dei templum sacratum adiret, statuit secum amicorum consilij (res enim multi consilij necessitas) acquiescendum. Videt igitur per somnum viros Dei sibi affantes, dicentes, Ades dum ad nos, & sanaberis. Hac itaque adhortatione

confusus insigne templum duorum accedit, quotidie ad eos supplicans, quo posset à morbo liberari, cum autem multos dies frustra preces fudisset, neque quicquam quod solatio esse posset, percipere, egressus ad eam sacram videt in porticus limine à dextero latere imaginem seruatoris nostri positam: appicta autem erat, & sancta Despara Domina nostra, beatiq; viri Cosmas, & Damianus; & quidam ex magnatibus, qui tabulam suspenderat Leotius nomine, Obsecrationibus igitur rursus factis, amareq; lacryman: (mucis horis) rogat sanctos, vt voti fiat compos. Digressus aut ad cubiculum domus suæ vidit noctu sanctos viros Dei ad te venientes, in medio autem Virginem matrem dicentem ad illos. En hic est: suppetias illi quam primum ferte. hæc ibi.

*Mulier in
medus
stibus
in Despara
in eam
progenie*

Altero exemplum sit ex Vincentio Beluacensi in speculo historiali lib. 7. ca. 87. In loco, inquit, qui dicitur Tumba est Ecclesia S. Michælis Archangeli honorifice constructa, qui locus Oceano cinctus ipsius æstu terribilis est, propter accessum, & recessum maris, aduenientibus omnibus, & limina S. Michælis Archangeli petere desiderantibus. Bis in die sinum præterit non autem, vt cætera maria gradatim: Verum terrifico cursu, ac terrifico tonitu accurrens sæpe intercipit iter agentes. Quædam igitur festiuitate ipsius Archangeli, turbis ad eius limina properantibus, ecce iam in medio arenæ positus erat autem inter eos mulier quædam paupercula vicina partus omnino iam grauida) tonitus terribilis maris subito insonuit, & cunctis præcipiti cursu amensu more fugientibus, illa sola mulier remansit; vti etiam pedum præ nimio dolore, & terrore, atque labore destituta; inuerant enim in eam dolores subiti: Clamabat cum eulatu miserabiliter, auxilium petens; sed vniuersi que se ipsum tuenti cupiens audire dissimulabat. Igitur humano deficiente auxilio recurrit ad diuinum, Deum lachrymabili voce inuocans, & eius genitricem MARIAM, sanctum q; Archangelum Michæliem: Populus quoque omnis ad hoc spectaculum consistens, manus ad sidera tendens, Dei, & Matris eius auxilium flebiliter inuocabat. Vniuersis ergo Christi auxilium implorantibus aduenit pia Dei genitrix; & vt ipsi mulieri videbatur, manica super eam projecta, ita intactam in terrisono impetu maris reddidit, vt nec minima etiam gutta totius abyssi vestimenta illius contingeret; ibi verò quasi in

rutissimo habitaculo posita filium peperit, sine timore vilo permanens; donec iterum mare fluctus suos in se retrahens liberum iter eundi mulieri præberet. Iterum cum puero ad litus venit, vt quæ sola in mari relicta erat exiens, iam non sola, miraculi spectaculum omni populo præbuit. hæc Vincent.

REGINALDVS GRAVI MORBO

laborans à Despara curatur.

22 **R**EGINALDVS Aurelianensis Decanus Auctore S. Antoni. in 2. par. hist. ut. 23. c. 4. §. 4. cum gravi morbo vexatus desperata à medicis salute jaceret, & pro eo S. Dominicus, cuius ordinem ingredi volebat, frequenter oraret; visibiliter ei vigilanti, & vehementi febrium ardori æstuanti, Dei genitrix apparuit duabus comitata puellis, eiq; dixit, Pete à me quid vis, & dabo tibi, deliberanti quid peteret, suggestit vna ex illis puellis ne quid peteret, sed se totum Regine misericordie committeret voluntati, quod cum fecisset, Virgo sanctissima manu sua ægrotantis, oculos, aures, & nares, oiq; & manus pedes saluari, quam secus tulerat, vnctione perunxit, formulasq; verborum proprias ad singulas vnctiones subinfrens, ad tenes quidem, stringantur (sit) renes tui cingulo castitatis: ad pedes autem, Vnges pedes tuos in præparationem Euangelij pacis: reliquas formulas non commemorat, ostenditq; habitu Prædicatorum. En, inquit, hic est habitus ordinis tui; discessit, & ille admirabiliter plane conualuit, atque ordinem Prædicatorum ingressus, suis concionibus complures animas Christo lucrificat. hæc ex S. Antonino. ex ea porro vnctione non tantum pristina valetudini est restitutus verum & magnum impugna contra demonem concepit spem, id quod in iuprema sua ægitudine declarauit in qua cum monebatur, vt ad lucram cum demone per extremæ vnctionis Sacramentum se compararet, sacramentum quidem illud reuerenter suscepit, subintulit tamen hæc verba. Ego hæc lucram minime reformido, quin potius lætus expeto: iam enim dudum Dei genitrix Romæ me suamet manu inuinxit, in qua plurimum confido. Hæc ex Ferdinando à Castillo in Chronicis S. Dominici par. 1. lib. 1. c. 47.

*Reginaldus
à Despara
sanatur.
S. Anton.*

DVO ALIA DEIPARÆ MIRACV-
la ex Marfilio Ficino.

²³
Marfil. Fi
27.
Duobus in
sanibilibus
morbo la-
borantibus
à Deipara
valesudo
restituitur

MARSELLIVS Ficinus nobilis philosophus
lib. 3. de religione Christiana cap. 10. duo
Deiparæ miracula suo tempore contigisse, ea-
que quamplurimis compertissima fuisse refert
illud (inquit) mirabile est multis hominum
millibus, qui viderunt, & adhuc vivunt, ma-
nifestissimum, quod Anconæ anno Domini
1470. factum à multis fide dignis accepimus.
Puella quædam propter pessimam quandam
nervorum contractionem à primis incunabu-
lis gradiendo natibus pro curibus utebatur.
Præterea Bidellus Florentinus propter faucis
pectorisque contusionem, multos annos lo-
qui nihil potuit: Anno cum B. Mariæ eodem
in loco suppliciter se commendassent, sani pror-
sus evaserunt, omni populo multis annis noti e-
rant infirmi, & postea jam quatuor continuè
omni populo sani hæc Ficinus.

IUDÆA PRÆCIPITATA IN CI-
vitate Sigoviensi. Et per Deiparam liberata
Ex libro, cui inscribitur Fortalitium
fidei lib. 3. de bello Iudaorū in
Arabibus in eodem plane Au-
thoris verbis.

Fortalitium
fidei.
Iudæa in
Sigoviensi
Urbe à
præcipito
loco deici-
ta, inco-
luntis à
Deipara
servatur.

Accidit in civitate Sigoviensi, quod quidam
imposuit mulieri Iudææ crimen adulterii
Iudæa, quæ tradita fuit marito, ut de ea faceret,
quod velle, qui cum eam duceret ad superci-
lium cuiusdam excelsæ rupis civitati conjun-
ctæ, ut ex loco illo illam præcipitaret, concur-
rentibus ad spectaculum pluribus gentibus,
prædictæ Iudææ, quæ immunis erat à crimine
& devota Virginis gloriose, licet occulta, in
articulo grandi est devotione B. Virginis se cõ-
mendavit proponens in corde suo se eam libe-
raret fidem Christi recipere, ac sibi toto tem-
pore vitæ suæ in Ecclesia servire: & ecce mox
ut præcipitata fuit, apparuit ipsi B. Virgo eam
suis manibus recipiens, & illam in profundo
vallis ponens, cumque plurimæ gentes ad lo-
cum convenissent, invenerunt eam illam,
gaudentem, & laudantem Deum, & gratias
agentem Virginis gloriose, affirmantem ma-
nibus eius fuisse liberatam. Deducta est Iu-
dæa ad Ecclesiam majorem prædictæ Civita-
tis, quæ sancta Maria Major intitulatur, & ibi

sacrum baptismum recepit, & vocata est Mariæ
Maris alios propter B. Virginem, quæ eam tali
salto liberavit, & vixit in Ecclesia multo tem-
pore in timore Domini, serviendo Deo mira-
biliter, & resplenduit spiritu prophetiæ, & fe-
liciter cursum suum consummavit, & prædi-
cti miraculi extat in tali Ecclesia memoria in
picturis, & sic ego vidi. Hucusque Auctor for-
talitii fidei.

CVR IN NONNVLIS DEIPARÆ
plura, quàm in aliis eiusdem Deipa-
ræ templi miracula fiant.

IA munc ad aliud Deiparæ miraculorum
caput, eorum scilicet, quæ in peculiaribus
quibusdam eiusdem templis fiunt, acceda-
mus. Sed antequam ad ea narranda aggredia-
mur, breviter inquiramus, quid causæ sit, cur
in quibusdam Deiparæ templis quampluri-
ma miracula edantur, in aliis verò, quamvis
illis non careant, non eo tamen numero fieri
citantur.

Huic quæstioni respondebo ex doctrina
Augusti Epit. 137. ubi simile argumētum tractas
cur scilicet apud S. Felicem Nolentis quidam ali-
cujus criminis suspecti, divino judicio cõvin-
cebantur num illud perpetrassent, quod tamē
in aliis martyrum templis in Africa non fiebat
& hac occasione docet, Deum ubique esse, e-
umque in occulto audire, & in occulto iustifi-
care, & coronare: *Virtus autem, inquit, ad ista, quæ
hominibus visibilibus nota sunt, quæ potest eius
consilium perferuari quare in aliis locis hæc mi-
racula fiant, & in aliis minime fiant & ratio.*
Sicut quod Apostolus dicit: Non omnes sancti ha-
bent dona curationum, nec omnes habent divi-
dicationem spirituum: ita nec in omnibus memoriis
Sanctorum ista fieri voluit illi, qui dividit pro-
pria unicuique pro ut vult, ita Augustinus Eo-
dem modo in occultam Dei, qui Matrem tu-
am honorat, providentiam, & in Deiparæ vo-
luntatem, quæ huiusmodi sua beneficia in
hoc potius, quàm in illo loco copiosius præ-
stat, referendum videtur. Verum quamvis non
in omnibus templis miracula quæ fiunt, om-
nibus tamen ad se confugientibus Deipara
finam suæ misericordiæ aperit, nullus non ei-
us beneficia experitur; ita ut nemo sit, qui se
abscondat à calore eius: ut propterea Bernar-
dus serm. de Assumpt. Sileat, inquit, misericor-
diam tuam, Virgo beata, si quis est, qui invoca-
tam te in necessitatibus suis sibi memorari desul-
sa.

MIRACVLA, QUÆ IN NON-
nullis Deiparæ Templis eius invocatio-
ne fiunt.SACRÆ ÆDIS LAVRETANÆ
miracula.Sacra ædis
Lauretana
in templo.

27
Deipara
templi mi-
racula ce-
lebrissima.

QVIN etiam in varijs Christiani Orbis Vr-
bibus, & oppidis infinita propemodum
Deiparæ templa, & imagines extant; in qui-
bus diuersa, eaque innumera per ipsam quoti-
die eduntur cuiusvis generis miracula, in mor-
bis insanabilibus curandis, in expellendis ex-
oblescorum corporibus malignis spiritibus, in
mortuis ad vitam reuocandis, in perditis ho-
minibus, à flagitiosa vita ad pietatem tradu-
cendis in cunctis denique miserorum ad Vir-
ginem confugiendi necessitatibus suble-
uandis Eiusmodi templa gloria miraculorum
Deiparæ clara sunt (vt alia complura præter-
eam quæ in Tractatu de festis, & Templis
Deiparæ vberius persequar) in Italia quidem
Lauretana in Piceno: Montis Virginis in
Regno Neapolitano: Annonciatæ in Vrbe Flo-
rentina: Drepanitanum in Sicilia: in Gallia
verò Suessionense, Laudunense, Anciente: in
Cæsaraugustanum, Montisferrati, Guadalupæ
Rupis Gallicæ, Cestochouiente in Polonia. In
Germania verò Octungense in Bauaria; in
diocesi autem Herbipolensi beatæ Virginis in
Dittelbach, & eiusdem Virginis in Vriceto
prope Heibrunnam. In Belgio Hallense, &
Sichemense. De templis verò Deiparæ in Vr-
be Constantinopolitana, ac in Oriente positus,
quæ olim miraculis plumbis coruscabant ni-
hil in præfenti dicam: tum quia Regiones illæ
iusto Dei iudicio propter schisma, quo se à
Romanæ sedis obedientia subdixerunt, in-
uicillima Turcarum seruitute premuntur, qui
pauca Christianorum templa profanā-
runt; tum quia nonnulla ex ijs, quæ dum ibi
floueret catholica religio, fiebant miracula,
suprà attingimus.

Ceterum pauca quædam miracula, quæ in
nonnullis ex ijs, quæ iam commemorauimus
templis fiunt, hic describemus: nonnulla verò
breuitatis studio summatim attingemus, lecto-
ren quæ ad scriptores, qui ea plenius perse-
quuntur remittemus. Quippe qui eorum no-
mina, qui beneficia Deiparæ invocatione sunt
consecuti, locum, tempus reliquasque circum-
stantiæ apponunt, quæ ad vberiore rei cogni-
tionem, maioremque eius attestationem faciunt.
Complura etiam in Tractatu de miraculis
Deiparæ ponemus

ET quia inter sacras Deiparæ ædes omni-
um consensu Lauretana non solum anti-
quitate, verum etiam dignitate, ac celebra-
te facile principem locum tenet; ibi enim Dei
genitrix nata, ibi quæ diu in parentum domo
mansit educata, ibi ab Archangelo Gabriele
salutata Dei filium concepit, atque ad eum ibi
Verbum caro factum est, & habitaui in nobis;
ibi denique Christus Dominus ab Ægypto re-
uertens cum matre vixit ad annum vique ata-
tis suæ trigimum, quo à Ioanne est baptiza-
tus; huius ædis dignitatē Apostoli ipsi agnos-
centes, eam ingenti honore coluerunt, & ab
alijs pariter cultam esse voluerunt. Idcirco à
Lauretani templi miraculis initium ducam,
quæ certissimis testimonijs explorata noster Ho-
ratus Turicinus in sua historia Lauretana
quinque libris non minus præ, quam luculenter
descripsit.

Sed antequam vterius progrediamur, præ-
mittam Leandri Alberti ex sacra Prædicato-
rum familia in descriptione Piceni de Laure-
tana æde testimonium, quod paucis multa
ad rem nostram complectatur; illudque ex Ita-
lico sermone in latinum totidem fere verbis
expressit idem Turicinus lib. 2. hist. Laur. cap.
28. Ibi enim Leander non magnificentius,
quàm veris, post multa, quæ in laudem eius
ædis præfatur, hæc habet. Principio igitur
dubitandum non est, quin hoc illud ipsum sit cu-
biculum, ubi cæli Regina edita in lucem est: Nam
præter certissima litterarum monumenta, quæ
Deiparæ Virginis cubiculum ab Angelo huc trans-
latum esse fidem faciunt, nemo est tam serus ac
ferus, nemo tot, tantisque flagitijs, ac sceleribus
cooperus; qui non in ipso sacra domus ingressis
præfenti numinis celestis religioni persusus, mol-
liri suum seminat peccus ad eum, ut venerandum
hæc beata Maria imploret auxilium, ac per eam
à Christo suppliciter oret: suorum veniam delicto-
rum; & sanè ad id ipsum humanos animos di-
uina vis videtur impellere. Ad hæc accedunt prodi-
gia, ac miracula ibi diuinitus edita, beneficiaque
tributa ijs, qui ad Dei parentem supplices con-
fugerunt. Id autem non solum litterarum monumenta
testantur, sed etiam aurea, argentea, ceræ simu-
lacræ, vitrea quoque, tabella, quæ per multos sa-
ecula, ac secula congesta visuntur: longus sim si ve-

H. 3.

h. 3.

Lauretana
templi mi-
racula.Leander
Albertus.

Turicini.

lem numerando preces, divina prodigia, ac dona inibi impetrata morialibus; quæ quidem tot, tantaque sunt, ut incredibilia videri possint istis, qui non factis adducuntur, ut credant maternam à Deo preces auis hactenus Leander

Nunc ad aliquot miracula eiusdem Deiparæ Lauretanæ invocatione edita veniamus: adjecto Turcellini loco, ubi ea plenius enarrat propter eos tamen, quibus liber Turcellini non suppeti, quædam celebriora ad verbum ex eodem huc transfulimus, pleraque etiam in tractatu de miraculis referemus.

*Tractatu
de miracu-
lis.*

In primis complures desperata omnino à medicis salute, implorata Virginis Lauretanæ ope, pristinae valetudini sunt restituti, apud Turcellinum lib. 1. cap. 3. & 20. & lib. 4. cap. 8. 27. 28. & 29. lib. 5. cap. 17. & 27. in his.

*Paulus II
Pontif. in
Laureta-
na de à
pestilentia
liberatur,
in sanabili
morbo la-
borans B.
Iacobus de
Marchia
à Deo p-
satur.*

Paulus II Pontifex maximus ante Pontificatum pestilentia correptus in Lauretana ædificula sanatur lib. 2. cap. 1.

B. Iacobus de Marchia ex ordine Minorum Concionator Apostolicus, cuius corpus Neapoli propter eius egregiam sanctitatem magna veneratione in templo sanctæ Mariæ Noxæ aservatur: cum insanabili morbo teneretur, doleretque ea de causa omnem iuvandi sacris concionibus homines spem sibi præcisam, factis in Virginis cella sacro, & objecta illi Deiparæ specie iubentis eum alia ab se petere, nam quod peteret esse jam datum, illico sanitatem sibi redditam sensit Turcell. lib. 2. c. 2.

*Alia Lau-
retana æ-
dificula.*

Eiusdem iten Lauretana Virginis beneficio Cæci illuminantur lib. 3. c. 25. & 1. 4. c. 10.

Muti linguæ usum receperunt, quin etiam uni electa lingua restituitur lib. 4. c. 11.

*Longa Nea-
poliana
paralytica
sanatur.*

Surdus auditus conceditur lib. c. 19.

Podagricus sanatur lib. 4. c. 29.

Paralytici curantur, & in his insigne fuit miraculum illud anno 1508. Cui nobilis quædam mulier nomine Looga, paralyti laborans Neapoli Lauretum profecta esset, & in sacra æde missam illam cuperet audire, in qua Evangelium paralytici à Christo sanati legitur, repente Sacerdos quidam eò venit sacrum facturus, & eandem illam missam legere cepit, & ubi ad Evangelii locum pervenit, in quo paralytico Dominus: *Tibi dico surge, perfectæ sanati estis* reddita. Sacerdos autem divinitus missus existimatus est cum nullibi diligenter quæsitus inveniri potuerit. Longa verò gratis Deo, ac Deiparæ actis Neapolim reversa est hospitale ægrotum nulla arte sanabilem atq;

Virginum cœnobium religiosissimum ex Capucinatorum familia, quod B. Mariæ à Hierusalem appellatur, instituit, lib. 2. c. 10. in eod. monasterio vitam traduxit.

Christene quoque Ducis Lotharingie uxor paralytica Lauretum veniens sanatur, lib. 4. cap. 26.

Plurimi Virginis ædificulam ingressi eius dono variis depulsi morbis in culmes reverterunt ex quo numero claudi, surdi, heiniosi, & enigmensis, &c. lib. 3. cap. 13.

27 Sicula quædam mulier Venetiis multos annos vulgato corpore quæstum fecerat, tandem bonis in pecuniam redactis in Patriam per Lauretanum templum, quo inibi vitæ maculas confessione expiaret, & Deiparam Lauretanam salutaret, tñ familiaris quodam suo comite redibat, cum ecce in Recineti tyva conione eam peti, ac transverberat, & ex equo dejectam plagis concidit, ac seminecem beatæ Mariæ Lauretanæ subinde prædium implo-

rantem jugulat, pecuniæque sublatâ recedit. Illa in suo natans cuore jam moribunda luctantem animam beatissimæ Virginis commendabat. Quæ repente eim veste candida cœlesti emicans luce se offert, & bono animo esse iustam benignè complectitur, moribundamque gremio fovens, simul vulnera corporis tacto sanat, simul ægroti animum cœlesti perfundit gaudio: dein castæ vitæ admodum relinquit ex eius visu evanuit. Ibi tum femina tanquam ex profundo excitata somno recentium vulnere cicatrices jam obductas videt mortiferam juguli plagam persanatam se sit explorans manu, itaque maximas Deo gratias agit, cumque in subucula cruenta ac lacerata à latrone relicta esset in sylva, à mulionibus qui illac forte transibant, contegitur, & mulo impositam Anconam deveniunt. Inde Lauretum contendit, vitæ labe sacra confessione expiari. Miraculum Deiparæ omnibus prædicat, ad rei fidem faciendam cicatricem in jugulo ostendebat, quæ aurea circa collum monilis in modum fulgebat, ut facillè Deiparæ manu plagam istam tactam, sanataque scitares. id verò viderunt non pauci, ex quorum numero fuit Raphael Riera Societatis nostræ Pater & Sacerdos qui hanc rem literarum monumentis traditam ad perpetuum rei memoriam posteris reliquit. Mulier verò ista Laureti vitæ deinceps ducens divinis per expiata mysteriis

mysteriis liberatricem suam invisebat, pluresque ex incolis ad Dei Deiparaeque obsequium flagranti pietatis exemplo incitabat. hæc ex Turcellino lib. 7. cap. 28.

Turcellin.
Marchio o-
in Badest
in Laureti
adibus va-
leudo à
Deipara
responitur.

Jacobus Marchio Badensis ex Germaniæ Principibus, propter vulnus plumbea glande in Colonienſi tumultu in brachio acceptum, ad ultimam vitæ discrimen venerat: itaque Beatissimam Virginem Lauretanam imploreat vovens se, si saltem recuperasset, Lauretum ad eam cum donis iturum: mox à periculo mortis eximitur, ac sanatur: sed ita, ut brachium movere non posset. Lauretum igitur anno 1584. voti exsolvendi causa, & ipse brachium recuperandi venit: ibi gratis pro recuperata sanitate Deiparae actis, votivum donum magni pretii, custodibus tradit, & novo se obligat voto si integram sanitatem recipiat; & voto adjectis precibus ad sacrosanctam cellam identidem regressus, in his precibus biduo exacto sub solis occasum ad hospitium, cujus insigne est Verus, se recipit. Nox erat Christi Natalis. quando tercia sedè vigilia Deipara candida in veste collucens se illi offert in quiete, bonum animum habere iussit, brachium manu præhensum extendit illic, sanaque. Marchio igitur tam evidens, testaturque miraculum. Præsidi Lauretano exponit; ille miraculum ritè cõsignandum literis, subscribendumque à testibus curavit: Marchio verò gratis Deo, ac Dei genitrici impendè actis, Romam ad Gregorium decimum tertium summum Pontificem se contulit; miraculum prædicat, cui fidem addebat persona narrantis; Marchio enim antea in Lutheri erroribus enutritus, jam de Catholice Religione, & Christi Vicario bene sentiebat. quare Gregorius miraculi admiratione, lætitiæque perfusus, Marchionem omni honore coluit, qui Germaniam repetens Lauretanam Virginem revisit; vitamque instituit, quæ omnibus esset innocentiae, ac pietatis exemplum; sua etiam auctoritate complures ex suis populatibus ad Catholicam religionem tradidit. multa ab eo præclare instituta genti suæ salutifera fuissent, nisi immatura mors consecratorum fraude (ut creditum est) accersita, optimi Principis salutaria consilia oppressisset. Turcel. lib. 7. cap. 6.

Leonis X. (qui sedere cœpit anno salutis 1513) Sacerdos erat Dalmata Lauretanæ Virginis vnicè deditus, hic fortè captus à Turcis, & ad deferendam religionem omni artificio sollicitatus, cum nefarias voces averfaretur. Christum ac Mariam identidem invocabat: illisque sciscitantibus, cum nomina illa usurparet, quia hærent mihi, inquit, in præcordiis, tum vero futeres illi ira circumsistit Sacerdos; eique Lauretanam Virginem invocanti adjecto voto, eam primo quoque tempore adeundi, discisso pectore intestina à tummo recisa extrahunt, eaque semineci tradunt simul per ludibrium inceperantes: Abi jam, propera, & præcordia in quibus hæere ais Mariam Lauretanam ad eam perferui vovisti. Monibundus Sacerdos Deo montem morante, viresque suggerente potiore pergit, multorumque dierum itinere celeriter emento, Lauretum pervenit sua ferens manu. Quacunq;ue incidit: concursus ad eum teni, seu visendi studio, seu rei cognoscendæ, & ille Lauretani præcipuè templi ministris apertum suum vacuumque pectus, atque præterita manu viscera sua ostentans: totam rem præsentibus breviter & succinctè enarrat. Ad ultimum Virgini Deiparae gratias enixè actis, & solemnibus confessionis Eucharistiaque præsidis communitus, in Deiparae conspectu, complexuque (ut credere par est) efflavit animam. Extâ ipsa è regione sacrosanctæ Cellæ suspensa diu advenis spectaculo fuerunt: Quibus tabe absumptis exta è ligno assimilata, atque ibidem affixa, multos annos ei monumentum fuerunt miraculo: quibus dejectis ad conservandam tanti miraculi memoriam, Sacerdos præcordia præterita in tabella depictus additâ brevi totius rei narratione hodie visitur. Hæc ex Turcellino, qui miraculum ad eò testatum esse affirmat, ut nefas sit de eo dubitare, cum multi adhuc eo tempore viverent, qui testabantur exta è ligno expressa à se visa, pluresque accolarum audios, cum dicerent exta ipsa sancti Sacerdotis Dalmatæ dum adhuc essent recentia ab se conspecta & visa esse.

Denique ingentem miraculorum numerum atque magnitudinem, quæ à Deipata Lauretana in hominum utilitatem promanant, non tantum ex his quæ hæctenus commemoravimus, verum etiam ex votivis tabellis omnium oculis ibi expositis, quæ in eiuſmodi miraculorum monumentum sunt: atque ex præ-

ferens Laus
reia vovisti

Sacerdos
Dalmata
exta sua
manu pra-

28. Sed hæc de Virginis Lauretanæ beneficiis narrationem claudamus memorabili ac testatissimo Dalmatæ Sacerdotis miraculo apud Turcellinum lib. secundo cap. 18. Tem-

obilissimis

tiosissimis donarijs, quæ in gratiarum actionem pro acceptis beneficijs perpetuò offeruntur, ibique afferuntur, faciliè colligere licet; sunt enim quemadmodum quiuis ex ijs, qui Lauretum adierunt testari potest, multitudine innumera, pretio, ac valore inestimabilia, opere verò, atque artificio ingeniosissimè elaborata. quæ Turfelinus, qui aliquandiu Lauretani Collegij Rector fuit, oculatus eorum testis non minùs fideliter, quàm accuratè describit, ut videre est lib. 2. c. 4. 5. 6. & 17. & lib. 3. c. 19. & 22. lib. 4. cap. 13. & 16. l. 4. à c. 4. ad 8. & c. 14. 20. & à c. 22. ad cap. 25.

Atque hæc de Lauretane Virginis miraculis, de cuius ædis præstantia, & de Basilica circa illam magnificentissimè excitata, in tractatu de templis Deiparæ nonnulla dicemus.

TEMPLA B. VIRGINIS IN GAL-
lia, & Hispania miraculis il-
lustrata.

Templa
Deiparæ
miraculis
celeberrima.
Beluacens.

29 IN Gallia verò Deipara in multis sibi dicatis templis miracula edit plurima. Et sanè Vincentius Beluacensis in speculo historiali lib. 27. cap. 2. & sequentibus plura commemorat facta in Templo Dei Genitricis in Urbe Sueffionensi, & lib. 26. c. 11. & sequentibus plurima etiam recenset edita inuocatione B. Mariæ Laudunensis; ex quibus complura nos in tractatu de miraculis referemus.

In Hispania quoque quamplurimæ Deiparæ ædes sacre miraculis illustrantur. Eiusmodi est templum B. Virginis de Pilari, & aliud de Portillo, vtrumque Cæsaraugustæ: eiusmodi est etiam templum Guadalupense, fama clarissimum; aliud quoque, quod Rupis Gallicæ vocant, ad fines diocesis Salmanticensis. hic solum dicam de templo Deiparæ in Monte serrato toto terrarum orbe celeberrimo, vbi tot, tantisque miraculis Deipara coruscet, ut ingens propterea sit peregrinorum è diversis orbis partibus religionis causa eò confluentis, ac beneficia à Deipara poscentium multitudo. Extat eiusdem templi Montis serrati historia Gallicæ regi ante aliquot annos inscripta, in qua octoginta duo supra trecenta B. Mariæ de Monte serrato inuocatione edita miracula leguntur. Nos breuitati consulentes lectorem ad eam historiam remitteremus.

Templum
B. Virg. in
monte serrato
in Hispania
miraculis præ-
clarissimè
Historia
montis serrati.
Hieronymus.
Barcinonensis.

Adjiciam solum, quæ de eius miraculis generatim Hieronymus, Paulus Barcinonensis

testatur in descriptione fluminum & montium Hispaniæ, vbi de monte serrato agens, Templum (inquit) Deiparæ augustissimum in hoc monte, cetera, argento, atque auro conflatis per ordinem donarijs onustum est, cuius veterissimi tholi fastigio mirandæ virginis opis miseris: agrisque mortalibus præstitæ, testes appendent, statuz, & depictæ imagines, catenæ, lorice, clypei, & rostra eatinis erepta, atque alia liberationis ac victoriæ monumenta. Quod omnium maximum est, reuiviscendum hominum funebria vestimenta superate nature misericentissimum spectaculum hæc ille.

MIRACVLA IMAGINIS DEIPARÆ
Cestochouensis in Polonia.

30 IN Poloniæ regno in monte claro Cestochouia dicto, Imago Deiparæ magno fidelium concursu religiosissimè colitur, quæ æneis typis Romæ anno lubilæi 1600. cum privilegio Summi Pontificis, & superiorum auctoritate cum innumerabili sanctorum, ac Beatorum nationis Poloniæ & Sueticæ multitudine excusa cernitur. de cuius origine, ac celeberrimis miraculis afferam eiusdem imaginis inscriptionem, quæ hæc omnia breuiter perstringit, ea fere est huiusmodi.

Hæc imago beatissimæ Virginis Cestochouensis fuit à S. Luca depicta, & ab Helena Augusta Ierosolymis Constantinopolim translata, quam Nicephorus Imperator Carolo Magno, is autem Leoni Russiæ Principi dedit; tandem Russiæ in prouinciâ Poloniæ redacta Vladislauus Opolensis Dux anno 1382. eam in montem clarum Cestochouia dictum transtulit. Cicatrices autem, quæ in eius facie cernuntur ab Hussitis, & Tartaris fuerunt inflatæ, & nullis vnquam obduci coloribus potuerunt. Multa huius Virginis interuentu miracula eduntur; inter alia 7. mortui sunt ad vitam reuocati, multi energumeni liberati, cæci, motibundi naufragantes, captiui, variisque morbis affecti diuisâ opem senserunt; & in dies multi varia diuinitus auxilia experiuntur. hæc ibi.

MIRACVLA DEIPARÆ INVO-
catione in nonnullis Germaniis
Templa edita.

31 IN Bavaria templum Deiparæ, quod vocant Oettingensè, miraculis est clarissimum.

in Germania edita. Tritemius
 mum, teste Canifio lib. 5. de B. Virg. c. 23. sed
 minimè prætereunda videtur diœcesis Her-
 bipolenfis. Sanè Ioannes Tritemius vir o-
 rum temporum eruditissimus, miracula, quæ
 beatissima Virgo in Germania apud diœcesim
 Herbipolensem in duobus templis ipsi dicatis
 edebat, duobus opusculis accuratè conscripsit,
 quæ in tom. 2. operum eiusdem Tritemii stu-
 dio nostri Ioannis Busti collectorum habentur.
 Alterum, miracula B. Virginis in Ecclesia
 noua in arena prope oppidum Dittelbach in
 Francia Orientali Episcopatus Herbipolensis
 facta duobus libris complectitur. Alterum verò
 eiusdem Virginis miracula in Viticeto,
 iuxta Heilbrunnam Herbipolensis diœcesis
 oppidum edita tribus libris continet; in quibus
 nomina, atque oppida eorum, qui Deiparæ
 beneficia sunt consecuti: quo item anno sin-
 gula sunt gesta, quibus testibus omnia sint
 cognita, plenissimè commemorat; nos aliqua
 breuiter delibabimus.

Miracula
 imaginis
 Deiparæ
 prope Dittelbach.
 Et in templo quidem Deiparæ prope Dittelbach sanctissimæ Dei genitricis filium è cruce iam depositum in sinu de more tenentis, ad quam Peregrini anno 1505, confluere cœperunt; cuius inuocatione miracula numero sexaginta, eaque cuiusvis generis toto libro 2. diligenter exequitur, vnum nos afferemus; ex quo reliqua coniciantur.

Puer à lupo raptus.
 Puer quinque ferme annorum à famelico lupo raptus asportabatur in syluam; eius parens è longinquo conspicatus, sed opem ferre non valens, Deiparam in Dittelbach flexis genibus cum voto inuocat; mox Lupus puerum intactum de ore dimisit, lib. 2. miraculo 2.

Alia Deipara tem-
 pla in Germania
 munita mi-
 raculis eo-
 liberrima
 Tritemius
 32 In altero verò Deiparæ templo eiusdem diœcesis Herbipolensis, quod de Viticeto appellatur, idem Tritemius restatur innumera-
 bila miracula ad annum Domini 1515. cum hæc scriberet, ibidem facta: verum ex illis nouem, & quadraginta edita affirmat anno Domini 1442. quo ad illud fidelium concursus fieri cœptus est, additis nominibus, aliisque circumstantiis, quibus omnia magis testata redduntur.

Nec illud silentio prætereundum, quod Tritemius libro 1. opusculi de miraculis B. Virginis prope Dittelbach cap. 8. affert, vbi complura Deiparæ templa olim miraculis clara in Germania recenset. Et sanè (quem admodum idem Tritemius animaduertit)

Templa illa constructa ex fidelium oblationibus (qui supra naturam sanitatem, vel beneficia Deiparæ inuocatione sunt consecuti) eorundem miraculorum perspicuè fidem faciunt; quin etiam Tritemius templorum nomina & diœceses, annum item, quo miraculis florere cœperunt, ponit; & in vna diœcesi Herbipolensi vndecim eiusmodi Deiparæ templa miraculis illustria, reliqua verò in diœcesi Wormatiensi, Treuirensi, Saltzburgensi; & aliis in locis fuisse memorat.

MIRACVLA, QVÆ DEIPARA IN

Belgio in templa Hallens, & Siche-
 mienfi edita.

33 Iustus Lipsius eruditione clarissimus mi-
 racula, ac beneficia Virginis Deiparæ, quæ in Belgio eam inuocantibus consecuti sunt, batissimis testibus explorata, nō minus fideliter, quàm eleganter literis mandauit, de iisque duo opuscula edidit: Alterū de Diua Virgine Hallensī inscripsit, Alterum de eadem Siche-
 mienfi, siue Aspicollis, ex quo nonnulla huc transferemus, reliqua tantum indicabimus.

Igitur in templo oppidi Hallensis, quod est in finibus Hannoniæ tertio à Bruxella militario imago colitur Deiparæ, bipedalis circiter, ex puro ligno non solum ab omni carie immunis verum ab incendiis, quæ oppidum illud aliquoties sensit, quin etiam Deiparæ ope ipsum oppidum ab hoste, & vibellica mirabiliter sæpe est defensum: hanc imaginem Mechtildis soror Henrici Ducis Brabantiae, quæ diem obiit anno 1267. iam moritura collocari voluit Hallis Hannoniæ, eam verò acceperat à Sophia dicti Henrici vxore, huic verò eam dedisse putatur mater sua S. Elisabetha Regis Hungariæ filia. Caterum tot, tantisque miraculis Deipara eo in loco conulcat, vt non facile describi possint.

Complures enim è magnis vitæ periculis eius ope implorata sunt erepti, de quibus Lipsius cap. 8. 9. 13. 14. 15. 24. 25. 27. 28. 32.

Aliis oculorum lumen eadem ratione redditum cap. 12. 26.

Captiui ex teterrimo, ac nunitissimo carcere liberati cap. 23. & 30.

Energumenus cæco dæmone eiecto curatur cap. 10.

Vir quidam innocens laqueo ad ceruicem illigato è patibulo delicitur carnifice ad mortem

ii

mortem

Miracula
 Deiparæ
 in Belgio.
 Lipsius.

Miracula
 Deiparæ
 in templo
 Oppidi
 Hallens.

E magnis
 vitæ peri-
 culis ere-
 pti.
 Oculorum
 morbo la-
 borantes.
 Captiui.
 Energum-
 enus.
 Laqueo
 suspens.

mortem integra hora varijs modis eum prementem tandem viuis Deiparæ Hallensis, cui se commendat, beneficio deponitur, ac liber dimittitur cap. 23.

Simile alteri euenit cap. 31.

Quidam in bello, quod inter Anglos, & Gallos gerebatur, ab Anglis in pugna nouem grandioribus acceptis vulneribus, & in flumen deiectus, inde post tres integras horas extractus, singulari Virginis Hallensis ope seruatus est cap. 29.

*In lacuna
aquæ sus-
focatus.*

Puer in lacunam aquæ lapsus à parente diu quæsitus, tandem in lacuna reperitur capite in limo fixus, pedibus superne elatis; eductus expirasse cernitur, elapsa sola hora ab eductione, parens B. Virginem Hallensem pro salute pueri implorat, mox puer palpitat, erigitur, & cum læto patre domum redit cap. 10.

*Aliud si-
mile exem-
plum.*

Idem alteri puero euenit anno 1427, qui bi-
duum ceno, atque aquis in voragine obrutus
& mortuus reperiit in altari B. Virginis ante
eius imaginem collocatur à patre, qui lachry-
mis suis Deiparæ opem inuocauit, & statim
puer vitam recipit, mox ad Hallensem Deipar-
am cum puero venit, cui, votum peregrina-
tionis obtulerat capitulo 20.

*Aliud si-
mile.*

34. Puer alter sexennis in puteum lapsus,
cum harpagone extrahitur palam mortuus, &
ipso colore mortis atro; voto autem à matre
Hallensi Virgini nuncupato statim surgit pu-
er, & domum abit anno 1410. c. 10.

*Puer fa-
scia stran-
gulatus.*

Alius item puer anno 1419. causa fasciæ
strangulatus, rigidus, & tres amplius horas
mortuus mansit, sed matre Deiparam Hallen-
sem inuocante rediit, cap. 17.

*Puella in
puteo sus-
focata.*

Eodem anno 1419. Puella in puteum præ-
ceps lapsa, & suffocata edocitor, ac mortua ap-
paruit atro, & lædo colore ad horas circiter tu-
nas mater preces, & vota eidem Virgini Hal-
lensi offert, & puella vitæ restituitur cap. 18.

*Puer, qui
à matris
vtero pro-
diertis
mortuus.*

Puer ex vtero nascitur mortuus, & triduum
sepultus matris importunitate, quæ Deiparæ
Hallensis opem inuocarat effossus, membro-
rum motu, atque oris gemitu vitæ signa de-
dit: quare baptismo expiatur, & post aliquot
horas ex hac vita in cælum migrat. hanc rem
non tantum scriptis, & testibus, sed tapete et-
iam picto textili confirmatam asserit Lipsius
cap. 19.

*Lipfius.
Aliud si-
mile ex-
emplum.*

Huic affine est aliud, quod anno 1428. in
vico S. Hilarii prope Cameracum euenit.
Mulier quædam Firmina nomine, vxor Ste-

phani Morelij, puerum peperit mortuum,
quem de more extra locum lacrum sepele-
runt; mater mœsta, quod absque baptismo di-
em obiisset, Virgini Hallensi, quam annua pe-
regrinatione venerabatur, vota facit: terat-
que de die in diem, vsque ad diem decimum-
quintum à proli sua morte, & iam fidentior
palam affirmat puerum vivere, seque certam
eius rei ex viso nocturno factam esse, quare
mulieres admouit: importuna viget ad
hortum ire, & defossa terra puerum con-
templari num videret: mira res, resossa ter-
ra vident puerum tot iam dies terra discul-
tum, pulchellum, viuendum, & rosa instar
rubentem; nisi quod maxilla altera terræ ag-
gestu attrita leuiter esset; eum tollunt, ad
proximum pagum Vertengelium, qui sic-
quentior erat, deferunt: ibi que signa vitæ clara
dedit; nam & sanguinem è naribus stillat,
oculis lachrymatur, os, oculisque claudit, &
aperit; quare à Parocho non absque difficul-
tate reperto in arce, cui Verticinium nomen
est, baptizatur coram septuaginta homini-
bus: post quinque verò horas ex hac vita
puer felicitè migrat: multa alia admirabilia
in hoc baptismo memorat Lipsius capit. 21. *Lipfius.*
euenisse dum baptisimi gratia noctu defertur
ad illum pagum, dum conuenitur Parochus,
qui ad illum arcem se contulerat; quæ breui-
tatis studio omittimus. Huius miraculi duo
pagi, totque homines testes extiterè, vt pro-
pterea absque magna proteruita in dubium re-
uocari non possit.

Denique plura miracula nostra ætate va-
rij generis, & varijs locis à Deipara Hallensi
sunt edita, quæ è tabellis, aut inscriptionibus
templi Hallensis Lipfius cap. 33. collegit, &
iuxta temporum seriem digessit, ac plenius ibi
descripsit, ibi Lector ea inueniet.

35. De diuæ Virginis Siche-
miensis, quod *Miracula
in Templo
B. Virgini
Sichemien-
si in Brab-
antia.*
oppidum est in Brabantia, beneficis; atque
miraculis, aliud integrum volumen idem Li-
pfius concinnauit, in quo omnis generis mor-
borum curationes diligentissimè persequi-
tur: nam cæci, surdi, claudi, paralytici, her-
niosi, epilectici, elephantiaci, viceiosi, vene-
ficio affecti, emergenti, Cancro læuo
morbo, apopleysia, spalmo grauius laboran-
tes Siche-
miensis Virginis ope, cuius patro-
cinium implorant sanitatem sunt conse-
cuti, à quibus miraculis sigillatim recen-
dis ne nimis longum faciam, super sedendum
dixi

dux; præsertim quia complura his similia alijs in templis per Deiparam effecta commemorauimus.

CONVERSIONES PECCATORVM PER
Deiparam multipliciter fieri.

Ex Deipara peccatorum conversiones exiunt. 16. **E**X Deipara quoque non tantum miraculorum figura, sed etiam miracula procedunt, ac tonitrua; & vt omittam vocem illam de throno procedentem Apoc. 19. quæ cœlestes omnes ad Dei laudes excitauit, & aliam vocem Apoc. 21. de Throno similiter exeuntem; quæ dictum est. *Ecce Tabernaculum Dei cum hominibus* & quæ sequuntur; quas ex Virgine processisse ostendemus infra ca. 33. ubi etiam agemus quæ ratione, & in alia vox, quæ exiit de templo à throno Apoc. 16. Virgini aptari possit) dicamus nunc de vocibus, & tonitruis, quæ ab ipsa manant ad peccatores ad penitentiam reuocandos; ex ea enim tum suauia, tum seuera ad sanandos animos remedia procedunt, dum sanctissima Dei parens, vel blanda aliqua veluti suauissimæ vocis admonitione, vel vehementi animi concussionem hunc terret, illum allicit, omnes ad saluberrima consilia permouet.

Hic verò mihi magna leges existit amplissima, letissima quæ narrationis, si commemorare velim quàm multi B. Virginis patrocinio ab alto cupiditatum, ac scelerum, & ab ipsis propè tartari faucibus ad vitæ limina sint restituti, & in tutissimum innocentie finem delati: nihil enim in Christianorum historijs vberius, nihil in omnium luce, & consuetudine, vel certius, vel frequentius: nolim me copia obruat; aliqua indicare non pigebit. Quàm multos obfirmato animo, prauaque consuetudine sceleribus detentos, ad meliorem frugem reuocauit celeberrima illa Lauretanæ Virginis domus; cuius exempla aliquot infra recitabo. Quàm multos in vera, certa quæ pietate custodiunt religiosissima, & per orbem vniuersum diffusa Rosarij sodalitates, seu Confraternitas, quæ Virginis patrocinio gaudent: cuius item rei exempla nonnulla afferam cap. 39. Quid sodalitates, quæ in domibus, & Collegijs nostræ Societatis lesu (sub eiusdem Virginis clientela sunt, quam multos communis vitæ homines à communis vitæ, officij quæ consuetudine, cœlestium

rerum studio inflammatos ad vitam sanctæ, ac piæ instituendam trahunt; quàm multos à seculi vanitate conuersos in religiosorum hominum disciplinam transmittunt; de quibus vberius cap. 40.

Hanc verò animarum conuersionem per Deiparam procurandam pulchrè præsignificaram legimus in Abigail muliere prudentissima, & speciosissima; quemadmodum animaduertit S. Bonauentura in Specul. 6. vir. ca. 8. O verò, inquit, admiranda humilitas: *Ecce Maria non solum Domini Ancilla, sed etiam seruorum Domini Ancilla quodammodo esse dignatur: Ipsa namque signata est per illam Abigail, pro qua adducenda cum Dauid nuncios misisset: respondit. Ecce famula tua, sit in Ancillam, vt lauet pedes seruorum Domini mei, Per benedictam Ancillam Mariam, quasi tot serui Domini loti sunt, quod fideles eius suffragijs à peccatis mundanis sunt: ipsa enim quasi tot seruorum Domini pedibus aquam obtulit, quot penitentibus lacrymas compunctionis obtinuit.* hæc Bonauentura.

Cæterum ad nonnulla in particulari, quibus animarum conuersiones per Deiparam efficiuntur, veniamus. In primis Religiosorum familias omnes, earumque religiosos (quibus innumerabiles peccatores à vitijs ad pietatem reuocantur) Deipara promouet, fouet, atque tuetur. nonnullarum quoque progressum, vel etiam institutionem nominatim procurasse scribitur in eorundem chronicis; quod peculiariter de Carthusianis, Cisterciensibus, Dominicanis, Franciscanis, Carmelitanis, Seruitis, Montis Oliueti, & de Societate Iesu, probat Hieronymus Platus lib. 1. de bono status Religiosi cap. 34. & nos infra cap. 34. de alijs quoque idem ostendemus. Quocirca Ephræm in orat. de Deipara eam sic affatur: *Tu Monachorum, ac solitariorum stabilimentum.* & infra: *Aue laetitiam, & gloria Sacerdotum, Aue solitariorum solatium.* In has autem Religiones, plerique omnes, qui illis nomen dant, vocationem suam, & à sæculo conuersionem non sine magna gratiarum actione Deiparæ acceptam referunt; ac proinde fructus plurimus, quia tot Religiosis, per tot annorum sæcula in lesu, & in peccatoribus ad salutis viam tradendis per conciones, per Sacramentorum administrationem, per alia ministeria vnicuique Religioso instituto propria, promanat, secundum Deum in B. Virginem multis nominibus, sed

hac præsertim ratione est referendus; quantum autem in ordinibus Religiosorum, qui animarum saluti vacant, excitandis Deipara contulerit, vnum, vel alterum exemplum hic apponam.

FRUCTVS A DEIPARA PER ORDINES Prædicatorum & Minorum.

S. Antonii 37 **R**efert S. Antonius 3. par. histor. tit. nus. 23. capit. 3. à S. Dominico dum vigiliis latet visum esse Christum Dominum contra ternas lan peccatores iratum ternas lanceas vibrantes in orbem, vnam in superiorum cervice, alteram in medio in cupidorum viscera, tertiam contra carnis concupiscentijs deditos; occurrisse verò Deiparam pro peccatoribus deprecantem, & obrulisse duos seruos fideles S. Dominicum & S. Franciscum, qui mortales ad penitentiam reuocarent, atque ita placatum esse Dominum, id quod ipsi per se, & per suarum familiarum religiofos diligenter præstiturunt.

Vita S. Dominici His consonant binæ revelationes, quas auctor vitæ S. Dominici antiquus, & grauis lib. 1. cap. 12. apud Surium tom. 4. refert; cuiusdam enim monacho honestæ vitæ tridui spatium extra se rapto visa est Dei genitrix flexis genibus, & iunctis manibus, filium pro humano genere deprecari, vt hominum penitentiam adhuc expectaret, Illo verò piam matrem crebro non audiens, tandem infestenti, commemorata prius hominum peruersitate, & obduratione, sic ait. Quoniam fas non est, vt tibi aliquid negem, dabo eis Prædicatores meos, quorum opera illuminentur, & ad meliorem frugem se recipiant, quod nisi fecerint vlciscar me de eis.

Alia similia exemplum. Ad hæc, quo tempore duodecim Abbates Cistercienses ad Albigenfes Hæreticos conuertendos, vna cum S. Dominico se contulerunt; quidam à morte reuocatus vidisse se narrauit Deiparam toto triduo flexis genibus coram filio pro populo deprecantem, cui filius cum beneficia à se in homines collata, & eorum nequitiam commemorasset, victus tandem matris precibus, missurum se dixit Prædicatores, quorum opera conuenterentur: eos verò, qui in sceleribus obstinato animo permanere vellent, pœnas daturus.

Et sanè ex his Deiparæ precibus fructus

in orbe extitit amplissimus; erant enim ea tempora, quæ in annum ciciciter Domini 1200. & in sequentes annos inciderunt, calamitosissima, & magna orbi christiano impendere videbatur ruina; nam ex Catholicis complures flagitijs, & sceleribus misere erant foedati. Albigenfes Hæretici in Gallijs cumulantantes omnia sacra prodelebant, in Sacerdotes, & clericos crudelissimè læuebant. Manichei, & Sacramentarii Italiam infestabant. Græci in Oriente ab obedientia sedis Apostolicæ propter schisma se subdlexerant. Mauri adhuc bona Hispaniæ parte potiebantur. Saladinus Saracenorum Rex Christianos in Syria deuicerauit: nonnulli Imperatores in Occidente Pontifices persequebantur, & nominatim Fridericus secundus Imperator, cui in suo exercitu Saracenorum etiam auxiliares copiæ militabant, eosque qui sibi inimicè consentiebant, hostiliter deuastabat, ac ferro, & igni cuncta miscebat. Guelphorum, & Gibellinorum nomen per ea tempora in Italia magna cum eius pernicie est propagatum. Illi enim Pontificiæ auctoritatis, hi Imperatoriæ factionis studiosi, capitali inter se odio dissidentes, vniuersas Italiae Vrbes præter Venetiam in duas partes adeò hostiliter diuiserunt, ut modo hi, modo illi præualescentes, exilia, & caedes sibi inuicem pertinaciter inferrent. Tartari ea fere tempestate exorti, furore barbarico aliorum Regna inuadentes, ingenti vbiq; hominum caede edita, magna Orientis parte potiti, vastitatis metum reliqui orbi attulerunt: nam quinque numerosissimos exercitus diuersis in locis alebant, quorum aliqui sexcenta pugnatorum millia habuisse testatus est Ioannes de Plano Carpino Ordinis Minorum vir integerrimus, qui Innocent. IV. ad Chaam Tartarorum Imperatorem adiuuit, & hæc partim oculis spectans, partim certissima relatione didicit, quemadmodum refert Vincentius Beluacensis, qui eadem tempestate vixit lib. 31. spec. historia ca. 20. & ex Vincent. S. Antonius 3. par. tit. 19. cap. 8. §. 20.

38. Cæterum iusta Christi Domini indignatio contra humanum genus propter tot scelera, Deiparæ precibus, quæ sanctos Dominicum, & Franciscum diuini Verbi præcones ad homines à flagitijs reuocandos obtulit, est mitigata, & post illas Deiparæ preces in orbe fieri cœpit tranquillitas magna,

Tumulus in orbiter rarum plurimum circiter 1200.

Chron. S. Franc. S. Dominici. Spec. Extrem. Lepros. ad az. corpor. salute. S. Franc. co. ex. tus. appar.

ss. Co. flores. ty. J. L. rea. co. nat. Har. ex. la. pulsi.

Beluacensis. S. Antonius. Christi in dignatio post Deipara preces mitigata.

nam coacto ab Innocentio III. Concilio Lateranensi, complurimi, qui irreperunt abusus sublati; Decreta ad pietatem fovendam sancti Sancti Dominici, & Franciscus per se, & per suorum ordinum Fratres ingentem peccatorum multitudinem à vitiorum ceno ad pietatem sancteque viuendum, verbo, & vitæ exemplo perduxerunt, quod satis constat ex eorum vitis & ex Chronicis eorundem Ordinum. Vnum his ascribam ex 1. part. Chron. S. Francisci lib. 1, cap. 72. & habetur in speculo exemplorum dist. 7. num. 22. vt ex hoc de reliquis coniecturam faciamus. Cùm quendam leprosum protervum impatientiæ spiritu adeo concitatus, vt conuulsus, & verbera fratribus minoribus, qui illi ex charitate ministrabant, inferre, & Christum eiusque Sanctos blasphemis impetere non vereretur, S. Franciscus tanitati restituit, ei que præteritorum scelerrum lachrymas, ac dolorem à Domino impetrasset; Cùmque leprosus non diu superuixisset, & Ecclesiæ Sacramentis munitus decessisset, factum est, vt post mortem speciosior sole S. Francisco in sylua oranti apparuerit, gratiæque ei actis hæc verba inbecille scribitur: Benedicta sit anima tua, & corpus tuum, benedicta sint verba tua, & opera tua, quia per te multi animæ saluabuntur, & scias, quod non est dies, in quo sancti Angeli, & omnes alij Sancti, & Sanctæ, non referant magnas gratias Deo de sanctis fructibus, qui per te, & tuum ordinem vndique per orbem patrantur sic ille.

Chronica
S. Francisci
S. S. Dominici
Speculum
Exemplorum
Leprosus
ad animam
corporis
salutem
S. Francisci
conuulsus
munitus
apparuit.

SS. Com-
plures mar-
tyrj Lau-
rea coro-
nati
Heretici
ex Italia
pulsj
Prussia
Lituania
recupera-
ta
Lituania
ad fidem
conuersa
Lituania

hominum strage de hortabatur, & ad Christi fidem inuocabat, misit, ad eorum quoque Imperatorem per Boemiam, Russiam, & Poloniam ex ordine Minorum Ioannem de Plano Caspius, & Benedictum Polonum idem anno centus destinauit teste, Vincentio Beluacensi in speculo histor. lib. 31. cap. 2. & 4. & S. Antonino 3. part. tit. 19. capit. 1. §. 2. Et verò Tartarorum gens adeo efferata Christianam Religionem ea tempestate suscepit, nam apud Vincentium lib. 31. specul. histor. cap. 90. de Rege Gallic Ludouico (qui postea in Sanctorum numerum est relatus, & in Cyprii traiecerat, bellum Saracenis in Syria illaturus) sic legitur: Anno Domini 1248 circa Natalem Domini ad Regem Ludouicum apud Nicosiam commorantem Nunciij a quodam magno viro Erchalthay nomine de gente Tartarorum venerunt cum literis nunciantes, quod Rex magnus Tartarorum, qui dicitur Chaam circa tres annos completos factus erat per Dei gratiam Christianus tam ipse quam alij magnates plurimi, & maxima pars populi, & exercitus eorundem sacrum baptismum susceperant fidem Catholicam profitentes, dictus etiam Erchalthay iam ante per aliquot annos fidem susceperat, & nunc veniebat missus à dicto Rege Chaam cum maxima multitudinem bellatorum, eraque ipsius intentio fidem Christianam promouere, ac roborare, & omnium Crucem adorantium utilitatem, & liberationem procurare, omnesque aduersarios Crucis expugnare. hæc Vincentius: qui ca. 91. recitat literas huius Erchalthay ad S. Ludouicum datas, è quo earum exemplum Blanchæ matri missum scribit, & cap. 92. refert literas Constabularij Armeniæ ad Regem Cypri, quibus eadem à se in Terra Tartarorum conspecta asseribat, quæ omnia ex Vincentio habet S. Antoninus 3. part. histo. tit. 19. cap. 8. §. 11.

40 Quidam præterea Tartarorum domi Christianam Religionem edocti ad Concilium Lugdunense aduenientes sub Innocentio IV. sunt baptizati Auctore Blondo: quamuis alij, teste Genebrardo in Chronicis, id factum velint in alio Concilio Lugdunensi sub Gregorio X. Nam de Fratre Hieronymo Asculano, qui post sanctum Bonaventuram Generalis Ordinis Minorum fuit, & deinde ex Cardinali summus Pontifex renunciatus, diciturque Nicolaus IV. in eius Epitaphio in sancta Maris

Christi
Imperatorem
Poloniam
anno
Legatus
missus
Beluacensi
Antonino
Christiani
Tartarorum
ad Caribæam
conuulsus
S. Antoninus
Tartari
ad fidem
conuulsus
Blondus
Genebrardus
Ma.

Cassianus. Tartarorum Imperator Cassianus circa annum 1300. insigni quodam miraculo in filio suo edito, uxoris Christianæ filia Regis Armeniæ opera, cum innumerabili populo Tartarorum baptismo est lustratus, & Scultanum Aegyptij in Syria vicit. Hierosolymorum Urbe est potitus, quam Christianis retinendam concedebat ex S. Antonino. 3. part. tit. 20. c. 8 § 8. & ex Genebr. ad annum 302. & hæc de Tartaris.

S. Antonino.

Genebrar.

Græci Roma.

Pont. reconci-

liati.

Blondus.

Platina.

Genebrar.

Saraceni

ab Hispania

pulsi.

Pax Eccle-

sia reddita

Plurima

religiosa

rum fami-

lia aliis

instituta,

et in Eu-

ropam il-

lata.

Vasaus.

Majore legimus eum Græcos ad Ecclesiæ communionem; Tartaros ad fidem reduxisse Tartarorum Imperator Cassianus circa annum 1300. insigni quodam miraculo in filio suo edito, uxoris Christianæ filia Regis Armeniæ opera, cum innumerabili populo Tartarorum baptismo est lustratus, & Scultanum Aegyptij in Syria vicit. Hierosolymorum Urbe est potitus, quam Christianis retinendam concedebat ex S. Antonino. 3. part. tit. 20. c. 8 § 8. & ex Genebr. ad annum 302. & hæc de Tartaris. Græci, adnente Michaële Paleologo Imperatore Constantinopolitano, Occidentali Ecclesiæ in Concilio Lugdunensi sub Grego. X. sunt reconciliati, ex Blondo Decade 2. c. 8. Platina. & Genebrardo ad annum 1272. Saraceni magna ex parte ab Hispania pulsi, nam quemadmodum in tractatu de exemplis Deiparæ dicemus, 400. millia eorum anno Domini 1212. Deiparæ ope, ab Alphonso Rege Castellæ in bello ad Naues Tolosa confecto sunt deleta.

Pax Ecclesiæ mortuo Friderico tandem reddita, sicque omnia eo seculo per Deiparæ preces ad Christum susas in melius commutari ceperunt.

Vtque magis precum Deiparæ fructus appareat, illud obseruatione dignum videtur: Non solum Prædicatorum, & Minorum Ordines, verum etiam & alias Religiosorum familias eodem seculo vel fundatas, vel in Europam illatas esse, nam & Carmelitas ex Palestina in Italiam traductos Honorius 3. & Innocentius 4. decretis amplissimis benigne sunt complexi; Ordo etiam Eremitarum S. Augustini, ex multis hic, illicque sparsim Eremitis in unum corpus sub regna S. Augustini coaluit opera Innocent. 4. ejusque successoris Alexandri item 4. qui summum Pontificatum iniit anno 1254. Ordo S. Mariæ Redemptionis captiuorum, seu, ut vocant, de mercede floruit in Aragonia ex Joanne Vasæo in Chron. Hisp. c. 18. anno 1213. quæuis eos referat Genebrardus ad annum 1246. Ordo Seruitarum R. Virginis Florentiæ cepit 1232. Ordo Cœlestinorum à S. Petro Morono institutus à Gregorio 10. in Concilio Lugdunensi anno 1274. est confirmatus. Horum omnium ordinum Religiosis. ff. etum est, ut multi scelera sua agnoscens ad Deum conuerterentur: complu-

res etiam utriusque sexus nuncium seculo remittentes religiosum institutum complecterentur, qui deinde pietate, & literis conspicui veluti stellæ lucidissimæ alijs præfulgere: cuiusmodi, ut reliquos taceam, fuerit S. Thomas Aquinas. & Albertus Magnus ejus Præceptor Ordinis Prædicatorum, S. Bonauentura, eisque Præceptor Alexander Aletensis Ordinis Minorum, omnes, ut alibi dicemus, Deiparæ studiosissimi, quibus addere possumus Aggidium Romanum ordinis S. Augustini, S. Thomæ discipulum.

FRUCTVS EX DEIPARA PER Societatem Iesu in animarum conuersione.

41 CVM autem circa annum reparatæ salutis 1500. abundaret iniquitas, & charitas multorum refugesceret propter funesta bella, quibus Europa plures jam annos obstinatis quorundam Regum, atque Principum inter se contentionibus, atrociter ardebat: Propter scelera, quibus complures suæ salutis immemores, flagitijs, alijsque hujus vitæ bonis impensè addicti, misere irretiti tenebantur: Propter abusus, & corruptissimos mores, qui in plerisque hominum statibus mirum in modum inoluerant: Propter denas complurium, quibus animarum cura iacumbebat, ignorantia tenebras, eorundemque in suo munere administrando insignem desidiam, atque securidiam: Propter pestuētissimas hæreses à nefario Martino Luthero cum alijs ex eadem sece hominibus ab anno 1517. in Septentrionem impie inuectas, quibus ob carnis licentiam ab illis concessam, quam plurimæ regiones breuissimo temporis spacio infectæ, à sedis Apostolicæ obedientia se subdlexerant: ut propterea Ecclesia per Petri Nauiculam significata, tot hæresium erroribus impetita, tot bellis, prauisque hominum moribus exagitata, magnis fluctuum procellis jactari videretur; Christus Dominus, qui Ecclesiæ suæ nunquam non præsto est, tamen nostris sceleribus offensus, à suis tamen discipulis, & præsertim à sua Genitrice, ut dixi c. 16. precibus excitatus, imperare solitus ventis, & mari ut fiat tranquillitas magna; plurima, quibus his malis occurreretur, contulit remedia.

In primis summorum Pontificum, & complurium

Prædic
ex Deip
ra per I
cuius I
Tempo
calamit
1511-1512
S. Fran
ciscus de P
la religio
sumo o
dino fu
dator.
S. Carol
Corrom
in Mad
lucanis
Arch-ep
episcopu
erga De
præclar
fimo,
Magist
ianoz
dule H
Bazm.
loas. De
Lafiam
D. Th. N
Horus
Congreg
tione O
ratory
frator.
Abijus

plurium Prælatorum pietatem, ac studium ad morum reformationem excitavit: sacri Concilij Tridentini decretis sanctissimis, non tantum Catholice veritatis puritas contra recetiores hæreticos eluxit, verum etiam disciplina Ecclesiastica in omnibus ordinibus mirifice est restituta. Sanctorum septem Principum Angelorum diuino throno æstantium cultus institutus, propagatusque qui Apoc. 5. veluti septem Agni, cornua Satanæ, ministrorumque eius regnum Apoc. 15. 16. & 17. ventilare, & euertere dicuntur, nam sacra eorumdem Angelorum imagines anno 1516, Panormi repetite, templi iidem dicata equigata, de quorum certo numero, ac præstantia pierique omnes illustriores Theologi, qui ab anno 1520. clauerunt, honorifice in suis commentarijs sunt locuti, & nos de iisdem, ac de eorum numeribus, alijsque ad eos spectantibus, librum propediem, Deo volente, edemus. Aliquot tum viros, tum mulieres insigni sanctimonia præstantes, qui in proximorum salutem egregiam nauarunt operam, submisit. In his recensendus est S. Franciscus de Paula religiosissimi Ordinis Minorum fundator, sanctimonia, & miraculis illustris, qui post ordinem in Italia, Gallia, & Hispania longè, lateque propagatum, anno salutis 1507. migravit ad Christum. S. Carolus Borromæus Cardinalis, & Mediolanensis Archiepiscopus, Prælatorum decus, atque exemplar præclarissimum, qui vitæ exemplo, & assidua vigilantia commissum sibi populum, alioque plurimos ad pietatem inflammavit, quem omni virtutum genere, & miraculis ornatum, Paulus V. Pontifex Maximus anno salutis 1610. qui ab eius obitu sunt vicefimus sextus Sanctorum Cathalogus atcepit. Magister Ioannes de Avila Hispanus vir Apostolico spiritu plenus, Pater multorum Sacerdotum, quos ad pietatem informavit Ioannes Dei Lusitanus, eiusdem Ioannis Avilæ discipulus, auctor ordinis illorum, qui hospitales ægrotis sanandis domos curant. B. Philippus Nereus Florentinus Congregationis Oratotij Romæ institutor pietate, & miraculis insignis. B. Aloysius Bertrannus Hispanus Ordinis Prædicatorum, cuius vitam sanctitate egregiam, & miracula delictipit Vincentius Iustinianus ex eadem familia. Ludovicus Granatenfis Ordinis Prædicatorum, cui pluribus libris de rebus spiri-

tualibus piè, & graniter conscriptis magnam reum spiritualium lucem viris pijs attulit. Martinus Valentinus Ordinis Minorum sanctimonia insignis, qui cum duodecim socijs in Mexicanæ Prouinciæ regionem profectus, innumeros ad Christi fidem perduxit. Nemo enim ex illis duodecim fuit, qui anno 1531. plusquam centum millia Indorum non baptizasset: obiit autem miraculis clarus anno 1534. de quo, ac de alijs socijs plenius Thomas Bozius libro 12. de signis Ecclesiæ capit. 21. B. Ignatius Loyola Societatis Iesv auctor, de qua mox vberius. B. Franciscus Xaverius, & alij eiusdem Societatis sanctitate, & auandarum animarum opera conspicui, de quibus verba atcribam Thomæ Bozij loco citato, vbi cum recensisset quàm plurimos nostri sæculi viros sanctimonia præclaros, subijcit in hunc modum: *Sequuntur hos plurimi de Societate Iesv, Loyola Societatis viginti duos enumeramus signo de eius propagatione fides cap. 21. qui sanè omnes cælestem vitam ducentes in terra, mirabilia multis patrârunt, commune omnibus fuit, ut dum saepe ex obsessis corporibus expellerent: agrorum mulieris diuino modo redderent sanitatem, ceterisque maxime verè aqua sancta: quin iuere, & qui moriuos ad vitam renouauerunt, ut apertum signum de miraculis in fides propagatione factis cap. 2. hoc Thomas Bozius. His attendendæ sunt, & mulieres huius æui eadem sanctitatis laude insignes. B. Catharina Genuesis nobili Flicorum genere orta, ad mirandæ sanctitatis, & chantatis, vt videre est in pijs quibusdam spiritalibus libellis eius feruentem doctrinam attestantibus, quæ anno 1515. ad Christum migravit. B. Mater Teresa à Iesv Hispana Carmelitarum discalciatorum fundatrix, quæ libros edidit ecclèstis perfectionis repletos, de qua vberius in tractatu de Virginibus lect. 6. & alij demque complures viri utque sexus numerantur, qui nostro hoc sæculo sanctitate præstantes claruerunt, quos breuitatis studio consuetò prætereo, eorum tamen multos recenset eruditissimus Thomas Bozius de signis Ecclesiæ lib. 12. c. 21. 22. & 23.*

Bertrannus Hispanus Ordinis Prædicatorum. Ex Vicentio Iustiniano Ludouicæ Granatensis ordinis Prædicatorum. Ex Thomæ Bozij libro 12. de signis Ecclesiæ capit. 21. B. Ignatius Societatis Iesv. B. Martinus Valentinus Ordinis Minorum. Ex Thomæ Bozij loco citato, vbi cum recensisset quàm plurimos nostri sæculi viros sanctimonia præclaros, subijcit in hunc modum: Sequuntur hos plurimi de Societate Iesv, Loyola Societatis viginti duos enumeramus signo de eius propagatione fides cap. 21. qui sanè omnes cælestem vitam ducentes in terra, mirabilia multis patrârunt, commune omnibus fuit, ut dum saepe ex obsessis corporibus expellerent: agrorum mulieris diuino modo redderent sanitatem, ceterisque maxime verè aqua sancta: quin iuere, & qui moriuos ad vitam renouauerunt, ut apertum signum de miraculis in fides propagatione factis cap. 2. hoc Thomas Bozius. His attendendæ sunt, & mulieres huius æui eadem sanctitatis laude insignes. B. Catharina Genuesis. B. Mater Teresa à Iesv Hispana Carmelitarum discalciatorum fundatrix. Ex Thomæ Bozij

Apoc. 5. 17. 16. 17.
 Secra Angelorum imaginis reperta Panormi.
 S. Franciscus de Paula la religiostrum ordinis fundator.
 S. Carolus Borromæus Mediolanensis Archiepiscopus.
 Magister Ioannes de Avila.
 S. Philippus Nereus Congregationis Oratotij Romæ institutor.
 B. Aloysius Bertrannus.
 Ludovicus Granatenfis.
 Bertrannus Hispanus.
 S. Franciscus de Paula.
 S. Carolus Borromæus.
 Magister Ioannes de Avila.
 S. Philippus Nereus.
 B. Aloysius Bertrannus.
 Ludovicus Granatenfis.

*Religiosus
S. Francisci
de Paula
Clericorum
Regula
rium. Cap.
pucino-
rum Reli-
gio Soc. le
su peculia-
ri obedi-
tia, actu
sum. Ponti-
obstricta.
Sub Deo
para patro-
cinio in-
stituta.*

rum ministerium S. Francisci de Paula, Clericorum Regularium, qui Theatini appellantur, Cappucinatorum, & aliorum, quæ ad idem cooperarentur, auxiliares misit. Verùm quod ad rem nostram facit, inter alias hoc seculo ad Ecclesiæ subsidium Dei providentia institutas Religiones, Societas Jesu merito connumeratur peculiari obedientiæ summi Pontificis circa missiones, voto obstricta, quo erga sedem Apostolicam, (cujus auctoritatem recentiores hæretici conuellerentur) suam obseruantiam testatur. Hanc verò nostram Societatem Jesu tum peculiari Deiparæ intercessione, ac sub ejusdem singulari patrocinio fundatam, & auctam, tum etiam ejusdem peculiari ope, ac præsidio insignem Dei Ecclesiæ nauasse operam ex ijs, quæ hoc loco dicere instituiamus, rectè existimare possumus.

Cap. 35.

*Riba de-
ngra.
Deipara
B. Ignatio
Loyola ap-
paruit eu-
que ad
Christi
vexillum
produxit.*

In primis enim Deipara B. Ignatium Loyolam hujus Societatis fundatorem, atque parentem ab ejus in Deum conuersione impendisse fouit, atque protexit Societatemque ipsam semper benignè est complexa, atque totata. Et sanè B. Ignatius, ut cap. 35. plenius dicemus, ejusdem Deiparæ Virginis studiosissimus fuit, & peculiariter Auctore Petro Ribadeneyra in ejus vita libro 1. cap. 2. ejusdem sanctissimæ Virginis clarissima luce circumfusæ filium in ulnis gestantis specie objecta ex sæculi militia ad salutare Jesu Christi vexillum transeundi desiderium, quod ante conceperat, firmius stabiluit, atque ex hoc suauissimo Deiparæ conspectu purissimum castitatis donum ad ultimum usque spiritum est consecutus. Mox in templo ejusdem Virginis Montis Serrati in ejus Annunciationis priuilegio, anno nostræ salutis 1522. futuræ Societatis à se olim instituenti, quasi fundamentum quoddam sub Virginis patrocinio posuit, siquidem seculari habitu exutus coram ejus imagine, cui tota nocte vigilans se enixè commendauit, novum vitæ genus sanctitate præclarum est aggressus,

*Ignatius
in Deipa-
para tem-
plo se Deo
donauit.*

ac deinde Lutetiæ Parisiorum die Assumptionis Virginis sacro anni 1534. in ejusdem templo, quod Mons Martyrum dicitur, quasi eadem Virgine Præside, ipse cum socijs sumpta Eucharistia, votum relinquendi omnia iuuant di animas, & peregrinationis Ierosolymitanæ emisit, ac postea singulari Dei fauore, auctoritate sedis Apostolicæ hanc minimam Societatem Jesu (hoc enim epithero eam in suis Constitutionibus appellat instituit, quæ cum

peculiari Jesu nomine ejusdem beneficio fit insignata, peculiari etiam pietate Jesu Matrem veneratur, ac colit. Quocirca jure optimo noster Platus hoc idem argumentum Platæ tractans lib. 1. de Bono status Religiosi cap. 34. subinfert. Ignatius, inquit, Societatis Fundator Jesu fundator, & Auctor quantumcunque fuit, Societas non est ambigendum, quia Virginis opus fuerit: Deiparæ ex quo colligit Platus ipsam etiam Societatem à beato Ignatio fundatam, Deiparæ ascribendam: *Ve enim, inquit, qui glandem feru, totam arborem seris: sic Dei Mater dum Ignatium peperit, in cuius pectore, ut in Abraba lumbis ejus posteritas, nos omnes consuebamur, nos quoque, & totum hunc ordinem nostrum peperisse credendum est.*

Atque hoc quidem ipsum Sacerdoti cuidam nostro insignis religionis, & sanctitatis viro diuinitus monstratum est. Hic etiam Martinus Gutierrez Hispanus, qui tum aliis multas visiones, & reuelationes consecutus est, illamque inter cæteras; quod cum ex Hispania Romam ad Congregationem generalem anno 1573. per Galliam iter haberet, & ante Virginis sacellum equitaret, diuino lumine ei ostensum est se intra octo dies moriturum, (quod euenit, tum paulò post ab Hæreticis captus inter eorum manus in summis omnium rerum in commodis breui decessit) ipse verò P. Aegidio Confalez suo Prouinciati postea Societatis nostræ Assistenti, ac vice comiti, cui sub vitæ exitum generalem totius vitæ confessionem fecit, amice ea, quæ scribimus narrauit, à quo hæc deinde accepta sunt. Is igitur Martinus tum alia, ut dixi, multa, præsertim autem de B. Virgine diuinitus reuelata accepit; tum illud etiam, quod rem nostram attingit. Vidit enim aliquando illam eximia admodum specie micantem, veste præterea in magnam latitudinem expansam, ac sub ea veste Societatem nostram uniuersam collectam contineri, quam illa materno affectu complecteretur, eoque quasi suæ gratiæ, & charitatis tegumento confoueret. Hæc Platus à verbis ex Plato; quæ visio non est dissimilis ei, qua S. Dominicus innumeram fratrum sui ordinis multitudinem sub amplissima beatissimæ Virginis clamyde conspexit auctore S. Antonino 3. p. histor. tit. 23. c. 3. i. Fratres, inquit, & ei, quam Cæsius refert lib. 7. exemplorum cap. ultimo de Cisterciensibus, qui mysis sub Virginis miræ latitudinis pallio cuidam

*Caler
Ceter
in sub
Virg
no cu
cu da
relig
pend
Quar
Deus
Socia
operet*

*Socie. lo
sub Dip
ra pallo
foueret
Martin
Cister
vixisset*

*Emil
est in
pra. in
aliqu
perfect
no, &
ti imp
vacat*

*Quæ
Socies
in Or
Occid
ting; s
mibus
animo
salute
regere*

Calvinus. Ceteris in sub B. Virg. palio tuere eundem religio. o. bendunt. Quamam Deus per Socie. Iesu operetur.

Finis Soc. est in pro. gra. tum aliorum perfectio. ni. q. salu. ti impense vacare.

Quamam Socie. Iesu in Oriētis Occidentisq. regio. nibus pro. nunciariū salute per. regeri.

iisdem ordinis Religioso sunt ostensi, ut satis appareat benignissimæ matris erga Religiosos cœtus mirè amabilis, & effusa charitas; quos eo studio complectatur, & singulari tutela protegat omnes, ut meritò singulorum præcipua ab iisdem agnoscat, & habeatur Patrona.

43. Cæterùm quæ, & quanta Deus optimus in Orbe vniuerso per hanc minimam Societatem Iesu tam breui temporis spacio operari dignatus sit in peccatoribus, & facinorosis hominibus, tum fidelibus, tum etiam infidelibus ad viam salutis traducendis, iisque in pietate multipliciter promouendis, eum in omnium oculis satis versentur, non est cur à nobis in præsentia pluribus commendetur, & exemplis confirmetur: non nulla tamen cursim indicare nostrarum partium esse duxi, quod totum in Dei gloriam, à quo bona cuncta procedunt, & cui sub sacratissimo Iesu nomine hæc Societas contra aduersarias Satanæ potestates militat, ac in eius Genitricis laudem, quæ tam benignè Societatem completi, eiusque labores promouere dignatur, referendum est.

Cùm verò finis Societatis, atque institutum sit, non solum salutis, & perfectioni propriæ cum diuina gratia vacare; sed cum eadem impensè in salutem, & perfectionem proximorum, docendo, & ageudo, priuatim, & publicè, omni, qua possit ratione, ac via incumbere; id Societas potissimum præstare conatur Ethnicos ad Christi fidem adducendo; Hæreticos ad catholicam veritatem reuocando; Catholicos in pietate excolendo. quid autem in singulis efficere studeat, breuiter perstringamus.

Sanè remotissimis, ac vastissimis tum Orientis, tum Occidentis solis Indiis, ad quas recens patebat nauigatio (ut tacem de aliis Clencis, ac Religiosis, qui magno cum animarum fructu operam suam in illis nauant) certè Beati Francisci Xaueri è primis Beati Ignatii sociis, aliorumque ex eadem Societate labore, ac sudoribus Euangelii lumen esse illatum, Idololatriam multis in locis euerfam, mores effeatarum gentium ad Christianæ legis normam compositos scimus. Ad hanc porrò Indicam vineam excolendam, & Christi fidem inter Ethnicos diffeminandam nostri hac tempestate vniuersas eas Regiones in octo Prouincias Societatis

more distributas incolunt, quarum nomina sunt hæc Ad Orientem Goana, Malabaria, Malacam vtique, Amboinum, atque Malucas diffusas, Iaponica, quæ, & Sinas complectitur. Ad Occidentem verò Barfili, Mexicana, Peruana, Noui Regni, seu Quitensis; Paraquaria, & Philippinæ; in quibus Socii in centum fere domiciliis distributi mille circiter, & quingenti degunt, qui in vicinas etiam oras excurrunt: in his plura iam centena millia capitum numerantur, qui Christiana sacra nostrorum opera susceperunt, inter quæ maximi sanè momenti, & vberissimæ spei est amplissimi Sinarum Regni aditus, dæmonis astu aduenis omnino præclusus, & impenetrabilis, Dei fauore, & nostrorum patientia, atque industria magna ex parte patefactus, multis ex Sinarum indigenis iam baptismo illustratis: Intima quoque Æthiopiæ Regna, nimirum Abyssinorum, quod Imperatori Presbytero Ioanni nuncupato patet. Item Manomopotapæ, Congi, Angolæ, Guinæ, aliorumque Æthiopum à nostris sunt adita, Christi religione mirum in modum iis in locis propagata.

44. Quod si de hæresum extirpatione, qui magna pars Septentrionis superiori seculo conflagrauit, agamus, nemo est, qui ignoret quantum Societas in decem fere Prouinciis per eas Regiones constitutis, in quibus Socii mille, & octingenti per domicilia centum, & quadraginta distributi numerantur, in hæresibus euellendis, hæreticisque ad catholicam veritatem traducendis verbo, & libris contra recentiore hæreses, & contra ipsos hæreticos à Canisio, Cardinali Bellarmino aliisque nostrorum editis profecerit, quid præterea in Anglia tum nostrorum, tum Anglorum Alti Sacerdotum, qui in Seminariis Italiae, Hispaniæ, & Belgii à nostris in pietate, & literis sunt instituti, non tantum laboribus, sed etiam sanguine pro fide Catholica fuso in dies præstetur, omnes nõunt.

Neque illud recitandum, quod veluti maximum Dei beneficium Societas agnoscit, Nam (ut fileam eos, qui Christi, & Ecclesiæ eius sponsæ causa, exilia, & proscriptioes sunt perpessi) In India, & Septentrione ad hanc vtique diem supra centum ex nostris vitam Christi causa, & fidei propagandæ studio potuerunt, ita enim Antonius Criminalis, Sacerdos Italus

Sinarum Regni aditus patefactus. Fides catholica in Æthiopia regna propagata.

Quid in Septentrionalibus Regionibus Societas contra hæreses operetur.

Canisius. Bellarm. Anglicani adolecentes à Societate in pietate, ac literis instructi.

Patres à Soc. supra Italus

*soluam
pro catho-
lica fide
intercepti-
Cap 35.*

Italus in Ora Piscariæ anno 1589. primus ex Societate ab Ethnicis martyrio est coronatus: Petrus Gorrea, & Ioannes Sosa Lusitani in Brasilia ann. 1558 P. Consaluus Syueria Lusitanus in Regno Monomotapa; de quo fufius infra, & cap. 35. P. Ioannes Baptista de Segura Viceprovincialis Florida Hispanus cum alijs septem è Societate in Florida anno 1568. P. Ignatius Azebeida Provincialis Brasiliæ cum triginta octo è nostris in navigatione à Caluinistis anno 1570. P. Petrus Diaz cum alijs undecim è Societate à Caluinistis quoque in eadem nauigatione anno 1572. in Anglia complures pro fide Catholica fortissimè mortem opperiere, inter quos P. Edmundus Campianus anno 1582. P. Robertus Soruelus anno 1595. P. Henricus Garnettus anno 1606. præter hos, P. Rodolphus Aquatuiua in Salfettana Regione Indiæ Orientalis ab Ethnicis cum quatuor è Societate anno 1583. P. Iacobus Salelius, & Gulielmus Saltamoniscus natione Galli, Abenaci in Gallia ab Hæreticis an. 1593. P. Consaluus Tapia Hispanus in Sinaloa Prouinciæ Mexicanæ anno 1599. P. Abrahamus Georgius natione Maronita è Societate ad oram maris rubri à Mahometanis propter fidem Christi anno 1595. alijsque per multu varijs in locis, varijsque temporibus pro Christo iunt interempti quorum Catalogus ad multorum coniolationem typis est editus: hos tantum attigisse volui, vt intelligamus in hoc Societatis horto sub Deiparæ patrocinijs floribus eius, rosas propter animarum salutem procurandam proprio sanguine purpureas, & lilia vitæ innocentia, ac puritate candida Dei, ac Deiparæ beneficio minime deesse.

45. Denique si animum conuertamus ad ea, quæ in vilitatem Catholicorum Societas exerceat, profectò in domibus, & Collegijs, quæ in locis, siue Catholicorum, siue hæreticorum, vel etiam in Indijs habemus Sacramentorum per Societ. penitentia, & sanctissimæ Eucharistiæ crebra usurpatio, tot iam seculis apud seculares intermissa, est seuocata.

Cætera Sæ. Verbi diuini explicatio non in quadragesima tantum, verum, etiam per totius anni circulum Dominicis, festisque diebus crebris ad populum matutinis concionibus, & pomeridianis lectionibus proponitur. Doctrinæ Christianæ capita pueris, alijsque exercet. quæ rudibus traduntur.

Pauperes, alijsque in publicis custodijs timentibus, & Xenodochijs degentes inuisantur, necnon ad pietatem instituuntur, & inflammantur.

Extremis bachanaliorum diebus, quibus per multi personati per Verbum obambulare, profanis, & interdum obscæris comædijs interefse, choreas ducere; crapulæ, & lusibus indulgere consueuerunt; nostri in suis templis indicta supplicatione 40. horarum sacrosanctam Eucharistiam in summo altari insigni pentostromatum, candelarum, cæterorumque ornamentorum apparatu, & egregio musicæ concertu exponunt, impetrata quoque à summo Pontifice Indulgentia Plenaria; quibus homines affecti à carnalibus facilius diuellantur. Quò factum est, vt ardor ille, quo præcipites ad ea, quæ memorauimus, & sæpe etiam ad alia, quæ ijs adnexa erant, flagitia rãta auditate per eos dies ferebatur, magna ex parte summa bonorum omnium approbatione resixerit.

Congregationes Deiparæ nomine insignitæ suæ eius auspicijs in nostris domicilijs singulis hominum ordinibus seorsim Sacerdotum, Scholasticorum, tom maiorum, tom etiam minorum, Nobilium, item Artificum, & Rusticorum instituuntur, & propagantur.

Adolescentes ea præsertim ætate, qua ad vitia faciliè spontè sua, vel etiam prauis aliorum consilijs deflectere possunt, bonis moribus, pietate, & literis in scholis, quæ omnibus patent, imbuuntur. Magnus adolescentum numerus in Seminarijs præsertim in Indijs, & Septentrione sub nostrorum institutione educantur, ex quibus plurimi in Ecclesia Dei viles operatij prodicere.

Quamplurimi ex Societatis disciplina, siue ex scholis siue ex Deiparæ congregationibus agnita sæculi vanitate, contemptum omnibus, ad Religiosorum familias se conferunt, adeò vt omnes serè Religiones hoc tempore ijs abundent.

Diuina scriptura, sacra Theologia, Philosophia, Mathematica, Rhetorica, & humaniores literæ publicè in Gymnasijs magna auditorum frequentia; cum pari vtilitate spirituali traduntur, quas etiam complures nostrorum scriptis commentarijs, quæ magna cum approbatione in manibus omnium versantur, illustrarunt.

46. Ad loca verò, in quibus Societatis domicilia minime extant, nostri Patres permissio-

40. horarum supplicatione

Congregationes Deiparæ nomine

Adolescentiæ in scholis, seminarijs, quæ ad ea

Studiorum exercitiorum

Missio-

missiones excurrere solent; in quibus omnes ad viriorum detestacionem, & piorum operum exercitacionem excitant, & inflāmant; & hæc quidem omnia Societas gratis præstare satagit, nullo admisso pro suis ministeriis stipendio, ne sponte quidem oblato.

Alia Societatis ministeria.

Cæterum his, aliisque Societatis ministeriis, priuatique colloquijs, Dei favore Societatis conatus promouente, illud effectum est, & indices sicut complura scelera, tum publica, tum secreta sint: sublata, prauis abusus correcti, restincta dissidentium odia, bona iniuste ablata legitimis dominis restituta, carnis flagitia explorata; complura, quæ ad Deicultum spectant in mores inducta: Deiparæ, Angelorum, Sanctorumque cultus, atque intercessio, Imaginum, ac Reliquiarum veneratio populis incalcat: Temporum cultus, ornatus, ac mundities procurata. Quæ omnia quotidianis experimentis ad eam omnibus perspecta sunt, atque explorata; ut ea nemo inficiari possit; quin etiam plerique Societatis exemplo excitati, pia quadam imitatione, & congregaciones, & frequentiores conciones, aliaque pietatis opera magno fidelium bono æmulati student. Atque hæc de Societatis Iesu fructu, qui ex eius in Christi vinea laboribus Dei benignitate colligitur, dicta sint.

47 **A**D hoc etiam caput conuersionis animarum, quæ Deiparæ beneficio in via salutis sunt institutæ, spectat; compluresque aliorum Doctores, atque Magistros, eiusdem Dei Genitricis ope rerum cœlestium cognitione, quam in alios transfuderant, adeptos; & ut interim taceam de Hermanno contracto, Ruperto Tuitiensis, & Alberto Magno; qui inter suæ tempestatis homines, singularem scientiæ eruditionem beatissimæ Virginis intercessione sunt consecuti, de quibus vberius cap. 36. in præsentivnicum tantum exemplum subiiciam. S. Gregorij Thaumaturgi Virginis sanctissimæ iussu à S. Ioanne fidem edocti.

Cap. 36.

DEIPARA S. GREGORIVM THAV-
MATURGUM IN FIDE INSTRUENDUM
CURAS.

S. Gregor. **I**N vita sancti Grego. Thaumaturgi Neocæsariensis Episcopi à sancto Gregorio Nysseno Basiliensi magno fratre grauiter confecti-
gionis iussu pta, legimus eidem Gregorio Thaumatur-

go à miraculorum præstantia sic dicto, vigilanti, & diligentius res fidei meditati noctu apparuisse vna cum sancto Ioanne Euangelista forma senili, pontificia veste induto, Deiparam beatissimam in muliebri quidem figura, sed quæ formam superabat hominis, magnaque luce cubiculum complecti, ac sancto Ioanni dixisse, ut eundem Gregorium sanctissimæ Trinitatis mysterium edoceret; quod & factum est; Gregorius vero doctrinam illam diuinitus reuelatam protinus litteris mandauit, ac posteris per manus transmisit, qua populus ille institutus, & eruditus ab omni vitio hæretico permansit intactus. hæc ex Nysseno qui in ea fidei confessionem, quam appellat mystagogiam ad verbum ibi recitat, eamque in Ecclesia Neocæsariensi manu eiusdem Thaumaturgi descriptam seruari testatur. Quare mirum non est si S. Basilus tanti faciat Thaumaturgi fidem, utpote à S. Ioanne Deiparæ iussu edocti, cum eandem se retinere fidem gloriatur, quam velut lac purum è pectore S. Macrinæ auæ suæ, & in fide nutritis ab eodem Thaumaturgo in fidei mysterijs eruditæ olim ebibisset, ut ipsemet affirmat epist. 64. ad Neocæsarienses, & epist. 75. & 79.

à S. Iohanne Euangelista sanctissimæ Trinitatis mysterium edocetur.

Nyssenus.

Basilus.

Sed ut adhuc peculiarium personarum exemplis ostendamus ex hoc diuino throno non solum fulgurum miracula; sed etiam voces, & tonitrua procedere: recensenda sunt exempla eorum, qui in magnis sceleribus, tanquam iumenta in stercore suo computruerant, ac Virginis ope ex illis emerunt; qua blandis quibusdam persuasionibus, & admonitionibus, veluti vocibus permoti, qua validis internis increpationibus, veluti tonitruis à lætali sopore excitati, quibus peccatores se esse intelligentes à diuinæ iustitiæ timore utiliter concussi ad penitentiam lamenta sunt traducti. Verum quia tonitrua non tantum eos, qui graui sopore stentunt, excitant; verum etiam dura feriunt, atque comminuunt; ne quid ad tonitruum rationem in huiusmodi Deiparæ exemplis desit, post peccatorum conuersiones Deiparæ ope factas; subiiciemus eorum exempla, qui suæ in Deiparam impietatis veluti tonitru percussi, meritas penas dederant, eorum quoque, qui cum Christi Ecclesiam miserè deusarent, per Deiparam

Apoc. 4.

Isai. 2.

sunt profligati, atque extincti. Verum ad peccatorum conuersiones veniamus.

Exempla complurium peccatorum, qui per Deiparam sunt conuersi.

ADMIRABILIS THEOPHILI LAPSI
per Deiparam cum Christo reconciliatio.

Theophilus 48 | Lustre est illud, & multis clarissimorum
Oeconomi | scriptorum testimonijs celebratum, quod
qui chiro Deipara in Theophilum contulit beneficium,
graphose quodque nos fideliter excerptum. sed in pau-
demoni ciora contractum ex narratione Euthichiani
deuorera Clerici, ejusdemque Theophili ministri, qui
admirabi se hæc omnia partim vidisse, partim ab ipso
lie per Dei Theophilo accepisse testatur. hic proponere
param re mus: tum quia beneficium exitit per se præ-
conestiatio clarissimum, & supra quam dici potest insi-
gne, in quo perspicue cernitur, quomodo ful-
gura, voces, & tonitrua, miracula videlicet,
blandæ admonitiones, & severæ scelerum in-
crepationes ex Deipara velut ex Dei throno
promanent; tum quod ejus tanta sit, tamque
certa auctoritas, ut ne Centuriatores quidem
pestilentissimi nostræ tempestatis hæretici, &
Dei genitricis gloriæ alioqui satis iniqui, fidem
abrogare ausi sint. teste nostro Canisio lib 5.
de B. Virg. cap. 26. hoc autem ita gestum
est. Antequam in Romanum Imperium
Persæ inuaderent, quidam nomine Theophi-
lus Adanensis Ecclesiæ (est autem Adanas se-
cundæ Cilicum Prouinciæ Urbs) Oeconomi
tanta sanctimonie laude floruit, tanta
munus sibi commissum integritate ciuium-
que approbatione exercuit, ut defuncto ejus
Urbis Episcopo, munus illud sibi omnibus
Cleri, & Ciuitatis sententijs, votisque delatum
pertinaciter recusarit, cumque se eo loco in-
dignum planè profiteretur, infimis precibus à
Metropolitano eam dignitatem est depre-
catus. Oeconomi que locum magno Christianæ
humilitatis experimento retinuit. Accidit
autem, ut inuidorum calumnijs paulò post ita
frequenter, acriterque peteretur, ut ab Episco-
po Oeconomi gradu dejectus, in ordinem re-
ductus viueret. Hanc ille iniuriam iniquissimè
ferens diaboli instinctu se ad Magum
quendam genere Hebræum contulit, opem

ex ejus maleficijs querens. Eam hic enixè
pollicitus, postera nocte ad Hyppodionum
deducit, monens ne signum crucis ulla ratione
faceret, ibi Saranam magno satellitio stipa-
tum: Hebræus precatur, ut Theophilo o-
pem roganti ferat, negat Satanas se facturum,
nisi ille filio Mariæ, & ipsi Mariæ renunciet,
renunciationemque scriptis tradat: paret mi-
ser Theophilus jussis, renunciationemque
scriptam cera obfirmatam ei tradit, seque mu-
tuo amicè sunt amplexati: tantoque scelere
suscepto, tamen lætus abiit domum. Inse-
quenti luce, Deo sic permitte, Theo-
philum Episcopum in Templum publicè ad-
uocatum honorificè suo loco restituit, au-
getque insuper nouis dignitatis, ac jurisdic-
tionis appendicijs: rogat etiam sibi igno-
scat, si eo deposito, quem sanctum, aptumque
sciat, alium subrogauerit ineptum. Verum
cum Dei benignitate, qui non vult mortem pec-
catoris, salutare compissent cogitationes in mi-
seri hominis animum inirepere, vehementissi-
mos poenitentiae stimulos paulatim concepit:
vacabat autem jejunijs, precibus, & lachry-
mis: cumque hinc admissi sceleris magnitudi-
nem ingenti cum animi cruciatu secum, repu-
taret, atque perenderet, inde verò quod Chri-
stum ejusque Genitricem chirographo abne-
gasset, seque Satanae in seruum tradidisset,
clausos omnes ad veniam consequendam
aditus sibi videre videretur: unum illum, qui
per Deiparam semper patet, sibi facile esse
existimabat, quamquam ad illum, dum ei
quoque renunciauit, clausisse sibi quantum in
se erat, agnosceret. Ergo ad Virginis templum
feruenti corde, & magna animi alacritate
confugiens, jejunijs, & assiduis diurnis, no-
cturnisque precibus, lacrymisque infatigabili-
ter quadraginta ipsos dies, noctesque ad ejus
apud Christum patrociniū impetrandum
vacauit, nec frustra. Nam post quadagesi-
mum diem nocte media Dei Parentem cor-
poreis oculis ad se venientem conspicitur,
illa primum Theophilum acriter oburgat,
patrati sceleris acerbitatem exponit, quamque
difficiliter hujusmodi condonetur impietas,
qua ipse Christus abnegatur. Verum cum ille
crimen agnosceret suum, & magno opere illud
destaretur, allatis alorum conuersionum
exemplis, quibus tamen ad misericordiam
per poenitentiam aditus patuisset, eandem
quoque

quoque misericordiam sibi suppliciter, enixe-
 que implorabat: Nam & Niniuitæ, inquit, qui-
 bus subuersionis dies jam denunciata erat, per
 poenitentiam sunt seruati: similiter & Dauid,
 post tot beneficia diuinitus accepta, in adul-
 terium, & Uriæ eadem prolapsus, non tantum
 peccatorum remissionem, verum etiam prop-
 heticæ donum iterum est consecutus. Petrus
 Apostolorum princeps post trinam Christi
 negationem Dominici gregis pastor efficitur.
 Paulus ex persecutore factus est vas electionis.
 Cyprianus olim Magus Satanae totus addictus,
 per dæmonum incantationes Iustinae virginis
 sanctissimæ pudicitiam expugnare conatus,
 tandem ad Christum conuersus cum eadem
 Iustina præclaro martyrio est coronatus. Si-
 cuti ergo hi omnes, alijque innumerabiles
 per poenitentiam à filio tuo veniam adepti,
 nonnulli etiam dignitate sunt aucti; Ego
 quoque miser peccator ad tuam misericor-
 diam accedo, ut manum mihi porrigas, ut-
 que malorum, quæ admisi, veniam per te à fi-
 lio tuo consequar. Tum Virgo beatissima
 misericordiae mater iubet fateri à se Iesum
 Christum esse genitum, eum esse verè Dei
 filium, ex quo viuus iudicandi essent, &
 mortui. At Theophilus post accusatam hu-
 militer, ac demissè suorum labiorum ex Chri-
 sti abnegatione impuritatem, paruit tamen,
 quemadmodum sibi imperatum est, fideique
 confessionem, & eos præsertim articulos, qui
 ad Christi diuinitatem, atque incarnatio-
 nem spectant, disertis verbis pronuntiat; seque
 ea corde, & ore confiteri, colere adorare,
 ac complecti affirmat. At Virgo beatissima
 se pro eo veniam à filio impetraturam pol-
 licita recessit, cum iam illucesceret. Neque
 interea quicquam ex pristinae vitæ duritia pe-
 renobis lachrymis, jejunijs, perpetuisq; preci-
 bus in eodem Virginis templo humi stratus
 Theophilus remisit: sed Deiparæ imaginem
 intueri non cessabat, spem suæ salutis expe-
 ctans: cum ecce tibi nocte alia eandem
 peccatorum Adlocatam Deiparam in con-
 spectu habuit, quæ hilari vultu, & lætis
 oculis clementiores illas voces adiunxit: Ho-
 mo Dei sufficit tibi poenitentia, quam o-
 stendisti; suscepit Deus lachrymas, & pre-
 ces tuas propter me; tantum memento re-
 ctam in filium meum fidem ad extremum
 usque spiritum conseruare. Ad hæc Theo-
 philus se fideliter præstiturum, quæ ei pol-

licitus erat, respondit, adiecitque se eam o-
 mium defensionem, atque ipem secundum
 Deum agnoscere. Verum agebat chirogra-
 phi, quo se dæmoni obtulerat, moestissima
 recordatio itaque multis lachrymis oppletus,
 unum hoc restare, quod à Matris Dei clemen-
 tia petat. Chirographi, inquit, quo me da-
 moni deuoni restitutionem: post triduum Dei-
 para afflictorum leuamen per quietem chiro-
 graphum ita, ut erat obfignatum ei deferret
 Expectatus, illud supra suum pectus reposi-
 tum inuenit, vix se ipse præ lætitiæ magni-
 tudine capiebat. Inequenti luce, cum dies effet
 Dominicus, Ecclesiam Episcopus, numero-
 susque fidelium coetus ad sacra facienda, at-
 que audienda conuenerat, Euangelio recita-
 tio ad Episcopi pedes coram uniuersa Eccle-
 sia procedens Theophilus, factum narrat; chi-
 rographum sui sceleris testem episcopo tradidit
 quod etiam, ut in ambone coram populo le-
 geretur impetrauit. Erupit in Dei, Deiparæ-
 que laudes, qui ad rei gestæ narrationem ob-
 stupuerat, Episcopus: iubet Theophilum è
 solo surgere, cuius rogatu scelerata syngrapha
 flammis est tradita, mirante, ac gestiente po-
 pulo, & cum lacrymis multas horas clamante:
Domine miserere: episcopus silentio indicto sa-
 crum missæ officium peregit; Theophilum
 sacrosancta Eucharistia impertijt, statimque
 (mirum dictu) solis instar Theophili facies
 palam collucere visa est toti populo, qui ex
 hoc ad Dei gloriam magis prædicandam mi-
 rificè accensus est. His peractis recta ex eo
 loco ad B. Virginis templum, in quo adeo
 mirabiliter è Tartari fauceibus ereptus erat
 Theophilus se contulit. Nec mora ægro-
 tare confestim cepit, breuitate ac salutari
 morbo, rebus domesticis dispositis post tri-
 duum salutatis fratribus eodem loco abfari-
 ptus, animam Deo reddidit cum inter morien-
 dum Dei semper, Dei que Matris laudes ce-
 lebraret. Hoc Deiparæ beneficium in Theo-
 philum è Satanae unguibus extractum com-
 plures Patres crebro in eisdem Virginis lau-
 dem prædicant, & extollunt & præter ipsum,
 qui hæc litteris mandauit, Euthichianum
 Theophili ministrum, cui hæc omnia probè
 comperta fuisse, ipsemet in fine hujus narra-
 tionis testatur, & præter Simeonem Meta-
 phrastem, qui eam ex Euthichiano in suis
 operibus descripsit die 4. Februarij, quam

Surius.
Damian.
Bernard.
Bonaue.
Beluacen.
si.
S. Antoni.
nus.
Vitas fra.
trum.
Speculum
Exempl.
Molanus.
Metaphr.

eadem die Surius tom. 2. reponit: ejus meminit Petrus Damianus, qui ante sexcentos circiter annos floruit serm. 1. de Natiuit. Virg. & S. Bernardus tom. 2. in deprecatione ad Virginem, & S. Bonauentura in speculo B. Virginis cap. 8. ubi citat etiam Bernardum. Vincentius Beluacensis libr. 21. specul. histor. cap. 69. S. Antoninus 3. part. summ. Theol. titul. 31. cap. 4. §. ult. Et quidam ex ordine Prædicatorum morti proximus, quemadmodum refertur in libro, qui inscribitur vitas Fratrum Prædicatorum in addit. ad 5. par. & habetur in Speculo Exemplorum distin. 7. num. 56. denique Molanus in martyrologio Usuardi à se aucto die 4. Februarij, ubi hæc legitur: eodem die ponit Metaphrastes pœnitentiam Theophyli per intercessionem gloriosissimæ Deiparæ, Auctore Euthichiano hujus Theophyli ministro. hæc Molanus.

De otio.
qui Chri.
stum ab
negaret
per Virgi.
nem con.
uerso.
Casarius.
Beluacen.
Cap. 24.

Cæsius in distimili casu similem narrat historiam libr. 2. exempl. cap. 12. de Iuvene, qui ut diuitias Satanz opera consequeretur, illius suasionem Christo negato, Matrem ejus negare noluit: sed pœnitentia sui peccati commotus lacrymis, & magnis clamoribus tanti sceleris veniam per eandem Dei genitricem impetrauit, id quod plenius cap. 24. referemus & Vincentius in specul. hist. lib. 7. cap. 105. & 106. uberius describit, dicitque euenisse in Aquitania.

S. Maria
Egyptia.
ca per B.
Virg. ad
pœnitentiam
re-
vocatur.
Sophron.

S. MARIA ÆGYPTIACA OPE DEIPARÆ CONVERTITUR.

49 Sancta Maria Ægyptiaca, quæ anno Domini circiter 520. claruit, cujus vitam Sophronius Auctor grauisissimus Episcopus Hierosolymitanus litteris mandauit, inter pœnitentes nobilissima, cum decem, & septem annos in magnis scelerissimisque libidinis flagitijs vitam duxisset, plerique etiam occasio fuisset peccandi, ac propterea cum Ierolimam ad S. Crucis festum venisset, ibique ab ingressu in templum, ubi S. Crux adoranda proponebatur, diuinitus arceretur, ad Virginis imaginem, quæ in atrio templi erat, confugit: hic supplicem eam exorat, Deoque vadem, ac obfidam dedit cum eo, ne quando ad pristinas carnis turpitudines relaberetur, eiusdem virginis fauore ad templum adorandæ Dominicæ crucis gratia, tandem admissa, Virginis benedictionem agnoscens, his eam verbis è templo

egressa precabatur: Tu mihi Domina miserata es, measque preces non repulisti: per te meritoriam Dei, quam peccatores percipere non possunt: per te glorificabo Deum peccatorum recipientem pœnitentiam: Domina meane derelinquas me, neque deseras me, sed iugiter custodias ubi me tu vis ire; & ita sacrosanctæ Eucharistia in templo juxta Jordanem percepta, eundemque Jordanem transgressa, vitam in vasta Eremo ad annos quadraginta septem sanctissime produxit: cumque ibi crebris, & tribus, & importunis tentationibus urgeretur, quasi Dei genitricis astaret imagini cum lachrymarum copia: Meam (inquit ipsa) mihi succurreret orabam fidejussorem, & auxiliatrix mea præsto mihi inuenitur ubique & undique vigilans custodit, sic illa in narratione vitæ suæ ad Abbatem Zosimam, à quo in extrema vita sacrum Dominici corporis viaticum accepit, eoque sumpto feliciter obdormiuit in Domino, ejus honorifica mentio fit in 2. Synodo Nicæna Act. 4. ubi Ioannes Monachus, & Vicarius summorum Episcoporum Orientis post recitatam in plena Synodo hanc narrationem de imagine Deiparæ, cui S. Maria Ægyptiaca se commendarat, hæc subintulit. Talem imaginem nos vidimus in sancta Christi Dei nostri Ciuitate, eamque sæpius salutauimus. Nec illud reticendum, B. Ioannem Columbinum, nobilem Senensem fundatorem Religiosissimi Ordinis Iesuatorum, olim mercaturæ deditum, ex lectione admirabilis conuersionis, & conuersationis ejusdem S. Mariæ Ægyptiacæ ad eum conuersum à seculari vita, ut uxore de ejusdem consensu relicta totum se Deo tradiderit, & religionem instituerit præcipua sanctimonia, & sui contemptu insignis.

S. CYRILLUS ALEXANDRINUS, alijsq; per Deiparam monitis quadam emendant.

50 CUM S. Cyrillus Alexandrinus patrum etiam Theophilum Episcopum item Alexandrinum secutus zelo quidem, sed non secundum scientiam S. Joannis Chrysostomi nomen in sacras tabulas restituere detrectaret, videre sibi vitus est se ipsum sacris ædibus expulsum à Ioanne, diuino, qui circa eum erat, satellitio maxime flecto, & Matrem Domini pro ipso deprecantem, atque multa pro eo, sed illud præcipue, quod pro ipsius gloria pluri-

Ricci
Ma
la d
para
nar
al
ab
ab
Synod
secun
Nicæna
B. Ioan
Colomb
ni
Orat
fundat
conu
Grego
Conse
uio
per V
num
S. Ant
nos
lib. 8.

plurimum decertasset referentem, vt in sacra
templa reciperetur orare: qua visione admo-
nitus, vaide eum, quod contra illum impru-
dens profus irritatus fuerit, poenituit; et tunc
que correat: nam coacta Synodo Prouin-
ciali nomen Ioannis ipse, & reliqui Episcopi
in sacro albo reposuerunt. hęc Nicephorus
lib. 14. histo. cap. 28. ex historia Nicetę Philo-
sophi.

Niciphor.

Musa puella
Dei para
morsur, vt
aliquid pu-
ellam
abstinet.

Quantum vero Deipara etiam leuia pecca-
ta auerferur, eaque à nobis cauere velit, facile
ostendit exemplum Musę puellę, cui Dei ge-
nitrix per visionem apparuit, atque coxuas ei
in albis vestibus puellas ostendit, eamque re-
quissit, an cum eis esse, atque in eius obsequio
vivere vellet: cui cum respondisset, Voio iussa
est nihil ultra leue, ac puellare agere; à risu, &
iocis le abstinere, die trigesimo inter eadem
virgines ad eius obsequium omnino ventu-
ram quibus visis non sine parentum admira-
tione, quibus hęc narravit, Musa in cunctis
suis moribus mutata est, omnemque à se leui-
tatem puellaris vitę magna grauitatis deterisit
manu, tunc post vigesimum quintum diem fe-
bri correpta est: die autem trigesimo cum
hora exitus eius appropinquasset, Dei genitri-
cem cum puellis, quas per visionem viderat ad
se venire conspexit, cui etiam se vocanti de-
pressis reuerenter oculis aperta voce clama-
uit, Ecce Domina, venio; Ecce Domina, ve-
nio. in qua voce spiritum feliciter reddidit. ex
Gregorio dialog. cap. 17.

Gregorius

Conuersio

vniuſam

peccatoris

per Virgi-

nem.

S. Antoni-

ni.

lib. 8.

§ 1. Quidam insignis peccator ex S. Antoni-
no 4. par. sum. tit. 15. cap. 5. § 2. per visionem
ad Dei iudicium perductus, videbatur sibi à
dæmone multipliciter accusari: sed B. Virgo,
cuius ille erat deuotus, tanquam mediatrix, &
aduocata ad singula respondit. & illius pecca-
tis, quę dæmon obtendebat, opposuit sui filii
passionem, quę omnibus sceleribus præpon-
derat, iuxta illud Iob 6. *Vermis appenderentur
peccata mea.* &c. Denique cum ad præceptum
Iudicis in statera appenderentur bona, & ma-
la: & mala quidem, quę erant plura, præpon-
derarent; Deipara manum suam ad stateram,
in qua erant pauca bona, apposuit, & traxit
eam ad tenam, & præponderauit alteri, quate-
diabolus confusus abcessit: ille euigilans, vi-
tam suam emendauit. hęc S. Antoninus.

His addi potest illud, quod anno 1399 con-
tigit. cum enim mundus propter hominum
Peccata fere de iudicis esset, Virginis opera, &

admonitione homines ad publicam poeniten-
tiam conuersi sunt, quod ex S. Antonino, qui
præfens hęc suis oculis se spectasse memorat
attulimus supra cap. 16. vbi de Virginis ita se-
fericordia egimus.

Anno Domini 934. Diaconus quidam
Viredunensis, nomine Adelmannus, languore
depressus, spiritum visus est amisisse, sed ante-
quam feretro imponeretur, reuersus, ita sui-
rexit validus, vt sibi videretur nihil ægritudi-
nis fuisse perpeſsus: qui se diuersa supplicio-
rum, vel refrigerii loca vidisse testatur, seque
loco pœnali deputatum: Dei vero genitricis
precibus, beato quoque Martino interceden-
te ad agendam poenitentiam præfenti vitę
reddidit. Hęc ad verbum ex Frodoardo
huius temporis scriptore accurato apud Ba-
ronium tom. 10. ad annum 934.

Mortuus

Diaconus

quidam,

vt poeni-

tentiam

ageret à

Maria ad

viam est

remocatus.

Frodoar-

dus apud

Baroniū

Peccator

per Dei-

param ef-

uersus.

S. Brigitta

In lib. 4. Revelationum S. Brigittę cap. 54.
Deipara loquens cum S. Brigitta, quendam
peccatorem sua intercessione ex peccatis con-
uersum, & de potestate dæmonum liberatum,
vocat filium lachrymarum recenter de mun-
do spiritualiter natum: Propter lachrymas, in-
quit Deipara, & propter preces amicorum
meorum extraxi illum de mundo, in tantum
quod iam spiritualiter est sicut puer nouiter
natus: idem ab illo, ad quem te miseram, pre-
cibus suis, & bonis operibus educari, & consi-
lijs custodiri debet hęc ibi.

Complurium vero aliorum peccatorum
admirabiles conuersiones Deiparę benefi-
cio factę in Tractatu de Miraculis describen-
tur.

ALIQVI A DEIPARA CLEMENTER

in oſſi respiciant.

§ 2. Nō solum Deipara peccatores ad sua
um scelerum dolorem suauiter admoni-
tionem, quasi blanda voce excitat, etque veniam
impetrat, verum etiam increpationibus, ac
pœnis, quasi tonitruu sonitu, ac terrore à vetera-
no delictorum eos excitandos curat; quorum
aliquas hic ponemus, reliquos ad Tractatum
de exemplis Deiparę reijciemus.

Cosmanam vxorem Germani Patricij hæ-
resi Serueriana laborantem ab ingressu sancti
Sepulchri B. Virgo ei apparet in eodem loco
prohibebat illis verbis: Quomodo cum nostra
non sis, audes huc ingredi; atque ita ad fidem
conuerſa ad sanctum Christi sepulchrum ad-
missa est: habetur in prato spirituali cap. 48.

Cosmanis

hæretica

corrip-

tur, & ad

veritatem.

Prat. Spirit.

Eskil.

*Eskillus
reprehens
sus corru-
psum.*

Eskillus puer duodecimum annum agens cum ægrotus lectulo diu decubisset, tandem corporis sensibus destitutus, ita ut fere mortuus putaretur, extra se factus in spiritu ad fornacem quandam veluti clibanum ardentem perductus, in eamque vi pertractus arde- re cepit; iamque nihil nisi ignem æter- num sibi superesse cogitans, Dei beneficio pec- quoddam ostium euadens, regium palatium reperit, in quo Cœlorum Reginam in gloriæ throno residentem vidit, eamque obnixè pre- catus est, ut sui miseretur: sed vultu severo ab ea exceptus, iubetur ad ignem cruciandus re- verti, acriter de ipso conquesta, quod saluta- tionem Angelicam ne vna quidem vice sibi re- præsentasset. iterum Eskillus nonnullis, qui præsentantes aderant intercessionibus ahibitis, pollicitus se Dei genitrici in posterum famu- laturum, eamque super omnia post Deum vene- neraturum eidem Deiparæ intercessione ab igne ereptus eique ad poenitentiam agendam vitæ spatium est prorogatum, qui ad se re- diens gratias Deo, & Deiparæ agens, quod ab incendio liberatus esset, vitam deinceps san- ctè instituit. Dacorum postea factus est Epif- copus, & deinde ex Episcopo Monachus Cister- ciensis hæc omnia plenius narratur in histo- ria ordinis Cisterciensis, & habetur in speculo exemplorum dist. 3. num. 32.

*Historia
ordinis Ci-
sterciensis
Spec. Ex
empl.
Quidam
à Virgine
reprehens
sus, quod
loco ora-
tionis dor-
mires.
Casarius.*

54 Quidam Cisterciensis Christianus nomi- ne, ætate quidem erat iuuenis, sed vitam du- cebat sanctissimam: is nocte quadam, inquit Casarius lib. 4. cap. 40. dictis matutinis usque ad laudes capiti suo parere volens, super li- gnum quoddam ante altare se prostravit sub forma orationis ibi dormitans; mox ut oculos clauserat, affuit Gloriosa Domina nostra Vir- go Maria, & veste eum feriens excitavit di- cens, Christiane non est hic locus dormiendi: sed orandi: statimque ille euigilavit, apertis oculis posteriora foemine recedentis vidit, & vocem dictum sermonem concludentem au- diuit. hæc ille.

*De Cister-
ciensi à Vir-
gine repre-
hensi, &
emendato.*

Cisterciensem quendam in cura corporis, & medicinis nimis superstitiosum, qui frequen- ter extra Monasterium vagabatur, à prio- ro quodam electuario, quod reliquis Mona- chis distribuere Deipara videbatur, repulit il- lis verbis: Tu de meo electuario non indiges, quia medicus es, & plurimas tibi impen- dis consolationes: quare tristis effectus, cul- pam agnouit suam, atque emendavit: quo circa in proxima sua solemnitate iterum Do-

mina famulos suos prædicto modo visitans ad eundem veniens: Quia (inquit) te emen- dasti tuis medicamentis mea præferens, ecce de meo electuario, sicut cæteris, tibi impet- tor, de quo tantum dulcedinis, & deuotionis concepit, ut deinceps stabilis maneret, & car- nis commoda tanquam stercora reputaret. hæc Casarius lib. 7. miracul. cap. 48. & Vi- centius lib. 7. spec. hist. cap. 108. idem, sed pau- lò aliter refert.

*Casarius
Beluacensi.*

NONNULLI IN DEIPARAM IMPH
membrorum priuatione, vel e-
tiam morte multan-
tur.

54 QVANTUM complurium in Deipa- ram impiorum punitiones à nobis in tractatu de exemplis recensentur, hoc ta- men capite eorum aliquot, ex quibus reli- quæ intelliguntur, describere operæ pretium duxi.

Narrat Damascen. orat. 2. de dorm. Virg. Damasc. historiam quandam, quam multorum sermo- ne circumferri tristatur de Hebræo quodam, qui dum corpus Dei genitricis ad sepulchrum Apostolorum manibus effertetur; temerè, & diabolico impetu concitatus vera- que manu lectum furiosè in terram detraxit, sed repente manibus suis priuatus est, quo- mentem suam ad fidem, ac poenitentiam im- mutauit, & sic incolumitatem rursus est con- secutus. hæc iisdem fere verbis ex Damasceno. Hoc ipsum narrat Simeon Metaphrastes oratione de ortu, & dormitione Deiparæ, ad- ditque Hebræum hunc poenitentia ductum lacrymis fuisse, & sancti Petri iussu vlnas ma- nibus abscessis applicasse, sicque sanitatem esse consecutum. Idem habet Nicephorus lib. 2. hist. cap. 22.

*Damasc.
Hebræus
quidam
furorem
Virgini
contingit
audens d
eandem
ripuit.*

55 Anno 1580. cum Oliuerius Tempelius Bruxellæ (quæ eo tempore ab hostibus Regis occupabatur) præflet, & Hallense oppidum paruulum, quod tribus milliibus Bruxella distat, in suam potestatem redigere vellet; ubi, ut supra diximus, Deiparæ Templum cum eiusdem Imagine miraculorum magni- tudine illustrata cernitur; frustra die 3. Iulij rem aggreditur; Deipara suum oppidum, sicut & alias ita & nunc ab hostibus protegente, & ea quidem die repellitur; sed callidè quasi omisso incepto abit: Clam tamen conductis in v-

Metaphr.

*Nicph.
Milia
audacia
in Deipa-
ram cap-
tundum.*

*Thoma
Breda*

in vnum præfidii vires auget, & inopinatus sub noctem sequentem cum scalis, & reliquo apparatu redit. In via cum alacres incederent mutuo sese adhortantes, miles quidam hæreticus nomine Ioannes Zuuyckius ore sacrilego iactabat se suis manibus Hallensi mulierculæ (Dei parentem intelligebat) nasum abscissurum; Cùm verò ad oppidum peruenisset, excussa grande plumbea, nasus ei auferitur, quare à commilitonibus mirificè irritus qui identidem eum ad nasum recipiens dum Hallas mittebant, quæ in re Deiparæ benignitatem intueri licet, quæ hominem nefarium omni poena dignum benignè sui sceleris hæc læui poena admonere voluit.

Aliud simile exemplum.

Alter in eadem expeditione Ioannes Ryselmannus immaniore etiam sæuitia, & ore terrore effuderat, sacratam se statuam Bruxellam adducturum, atque ibi igne subiecto publicè crematurum, qui mox blasphemix poenam accepit; in ea enim oppugnatione os, & mentum tormenti ictu ei est ablatum, & paulò post ipsa etiam vita. Hæc duo narrat Lipsius in opusculo, de D. Virgine Hallensi cap. 7.

Deipara simul christi confringens, à puero lesa vulnerata.

Circa annu Dominicæ Incarnationis 1577, cùm passim in toto penè Belgio Iconomachi templa, & imagines irruere cœpissent: contigit in celebri quodam pago Lokeren appellato, quatuor miliaribus à Gandauo distito, quandam B. Virginis Deiparæ statuam inuadere, ac demoliri, cumque magno labore talem imaginem luxasset, decidens illa, sui ipsius casu vindictam infixit Iconomacho: Nam casus iste imaginis, nutu diuino sic accidit, vt puellus ille Christus Dominus, quem Virgo mater vno gestabat, quantumcunque antea blandulus, nunc vlticri manu (quam arte Sculptoris protensâ habebat) recta in caput ipsiusque maxillam Iconomachi impingeret, eandemque velut armilla quadam, acuta perforaret, sicut de Leviatan apud Iob legimus Iob 40. & Psalm. 31. *In chamo, & freno maxillæ eius eorum constringe, qui non approxinant ad te, quamquam hic animo præpostero nimis approximauesit.* Historia ab oculatis, & fide dignis testibus in consensu honoratorum virorum nobis relata est. Hæc ad verbum Tilmannus Brëdenbachius lib. 3. sacrarum collationum cap. 22.

Iob. 40. Psalm. 31.

Tilman. Brëdenb.

PETRVS ARAGONIVS EX CARMELITANO Templo versus quod tormenta aenea dispendenda curaret, aenea pila scuto occubuit.

50 QVANTA autem reuerentia Sanctorum templa, præsertim Deiparæ, in bellis etiam iustis ab omni militari iniuria, & bellica profanatione sint custodienda, sequens exemplum templi Deiparæ à Carmelo apud Neapolim aperte declarat. Cùm Alfonso, qui primus ex Aragoniis à Ioanna II. Regina Neapolitana in filium adoptatus, cum Renato Andegauensi de Regni possessione armis contenderet, eaque de causa anno 1439 Neapolim, quam Renatus obtinebat, terra, marique obsideret, Petrus Aragonius Alfonso frater totius exercitus Dux eam Civitatem multis in locis, sed præsertim murum illum Civitatis propè templum B. Virginis de Carmelo ad portam Urbis, vulgo à mercato dictam, æneis tormentis quatuebat: prostrato muro, qui Carmelitanum templum obiegebat, ingens quidam globus disiplosus eius templi Absidem perumpens caput Statuæ Christi Domini Nostri à Cruce pendens, quæ super trabem in media templi testudine collocata erat, recta petiit, cuius ictum statua ipsa caput demittendo insigni miraculo declinavit, quare ingenti Absidis concussione, & terrifico pile fragore exciti Patres Carmelitæ, alique Ciues Monasterij custodiæ deputati accurrunt, tantumque miraculum conspicati, sacræ Crucifixi effigiem ad tutiorem locum transferte frustra sunt conati: eam enim nequiquam mouere potuerunt: caput verò sacræ Crucifixi statuæ in hodiernum vsque diem aliquantulum solito depressius visitur: pila item illa ad miraculi monumentum in templo asseruatur tabella exposita, quæ totius rei gestæ narrationem continet, Insequenti verò die, qui teste Mariana erat 23. Octob. & in feriam sextam incidit, cùm idem Petrus ad vallum, aggeremque vbi aenea tormenta ad quatendam Urbem collocata erant, aduenisset, iubetisque vbi verberationem versus eandem partem redintegrati, è Diuæ Mariæ Carmelitane Templo, inquit Mariana, tormento percussus occubuit, pila tertio ad terram illisa, quarto ictu caput

Petrus Aragonius, qui in B. Virg. à Carmelo templum aenea tormenta dispendenda curaret, aenea pila aenea occiditur.

Circa Crucifixi simulachrum pile aenea ictum declinat.

taem loco moneri non potuit.

Mariana,

put eius comminuit. sic ille; quo audito Alfonso fratris nece moestus, iustam tamen Dei punitionem agnosceus, testatus est se, cum Crucifixi miraculum, quod pridē euenerat, ex transfuga cognouisset, Petrum fratrem eodem, quo interijt die sedulo monuisse, ne uersus Carmelitānam Deiparæ templum tormenta displicere iuberet. Petrum uero ad hoc nullum sibi responsum dedisse, sed malo suo eandem uerberationem rursū tentare uoluisse. Ad hæc tanta secuta est imbrū magnitudo, ut obsidio soluenda fuerit. Alfonso uero hoc Crucifixi miraculo adeo est permotus, ut cum trienno exacto Neapolis in eius potestatem uenisset, posttridie ad templum Deiparæ Carmelitānam adierit, ut sacram Crucifixi imaginem piè ueneretur. quod & deinceps crebrō facitauerit. hæc Thomas Costo. *Costo.*

Mariana. In additione ad compendium historiarum Regni post librum sextum annot. 131 & noster Mariana lib. 21. de rebus Hispanicis cap. 13. qui, & si illud de Crucifixi imagine non referat, necem tamen Petri miraculo tributam significat his uerbis: *Vulgus milium, sed & populi multitudo Petri eadem in Religionem uertebat, præsertim continuis imbribus oppugnatione impedita, solua obsidione Capuam discessum, hæc Mariana.*

Miraculum S. Mariæ ab Arcu prope Neapolim in Nolana Diœcesi,

VIR QUIDAM DEIPARÆ AB AR-
su imagine, qua in Nolana est Diœcesi, percussa,
suspensio; Mulier item in eadem Deipar-
am blasphemam pedum abscissio-
ne mielclantur.

57 **V**ERVM omnis quam plurimis aliis ex omni antiquitate petitis exemplis, quæ ad hoc confirmandum afferri possent, ueniamus ad ea, quæ uel Patrum superiore, uel nostra recentiori memoria contigerunt. In uia publica prope S. Anastasiam (id est, oppidum Nolanz Diœcesis ad Ciuitatem Vesuuium spectans, quod inter Nolam, ac Neapolim sex passuum millibus æqua distantia interiacet, situm ac Vesuuij montis iadices flammaram, cinerisque eruptione, ac Plinij interitu maxime celebris) erat angustum, ac tenuis fa-

cellum in campestri loco antiquitus extructum, cui nomen uulgo S. Maria ab Arcu, sic dicta à fornice, ad cuius leuam in pariete erat liquidis expressa coloribus Deiparæ imago, puerum leuam inter brachia gestantis, quæ quamuis nullo olim Clericorum perpetuò seruitio coleretur, illustrata certe diuinitus est nobilissimo miraculo, quod finitimos populos ad pietatem, nouumque facilli cultum exciuit. Enim uero centesimo fere ab hinc anno cum in ea uicinia ludum aliqui uiderent, quo lignei globi trude item lignei circumaguntur in plano, ac subinde triduntur, impius quidam, & proiectæ audaciæ, quod pecunie iacturam faceret in ludo, die, qua sacratissimum Resurrectionis Domini Pascha proximè sequitur, arreptam, qua ludabat pilam irato, infensoque animo in depictæ Deiparæ faciem sacrilega manu contorsit; inde repente sanguis miraculosè dimanauit, cuius represso fluxu sanguinei coloris impressa cicatrix diuinitus remansit in facie. Verùm ex templo impius percussor immobilis factus, eodem in loco in secleris poenam, ludicis tentantia infelici arbori cum luforis instrumentis suspensus interijt: tunc uero perspicua miraculi nouitate commota uicinia est, ad nouam Deiparæ pietatem, tunc aucta celebritas, nam eadem feria secunda Paschatis, eo in loco decretata est solemnitas, quæ ad inlequeus uisq; miraculi tempora perdurauit, quin etiam ad posteritatis monumentum reum ex arbore suspensum cum luforis instrumentis in ueteris ædiculæ pariete, hæc inscriptione notatum coloribus expresserunt, quæ nos ipsi longo interuallo ex eodem semidurito expressimus, ea uero e usmodi est, demptis quibusdam uoculis uetustate exelis, quas etiam punctis notatas lectori supplendas reliquimus: Mirabilis Deus in sanctis suis, quanto magis in Matre sua, quam cum quidam diabolica instigatione lufor pila percussisset in faciem, repente immobilis factus à curia deprehensus, & ex arbore suspensus fuit. Dominus Cæsar... tot, ac humilis Dei seruus, ... nus de lamone restauru M. A. N. D. 1577. ator. f. m.

58 Verùm anno 1590. iterum accensus est feruor, iterū ad aucta frequentia alterius celeberrimi miraculi occasione: nam anno proximè superiore feria secunda Paschatis, qua annu-

mulier po-
 dum ab-
 scissione
 mulierum
 ur

versaria celebritate S. Mariæ ab Arcu in pri-
 stini miraculi memoriã celebratur, femina
 quædam, cujus erat nomen Aurelia de Prete,
 quadragesimum circiter ætatis annum agens,
 una cum conjugè (is enim vocabatur Marcus
 de Cennamo, uterque ex eodem oppido S. A-
 nastasia) Ruscium adibat suum, ac porcel-
 lum præ se agebat. cumque appropinquaret
 sacello S. Mariæ ab Arcu, deerravit porcellus
 de via in agrum sacello contemnum; quem
 fugientem cum femina assequi non posset,
 offendit, & in terram corruit. hic illa indi-
 gnabunda, atque ira vehentius percita san-
 ctissimum Mariæ nomen (quod vel leuissima
 de causa sacrissimè per summam impietatem
 solebat) iterum, ac tertio execrata est, malum
 insuper imprecata camentatio, qui sacellum
 ædificasset, pictori, qui imaginem depinxisset,
 tum maritus qui præsens aderat, tam abomi-
 nabilis, execrationis atrocitate commotus,
 uxore graviter increpita, At, at (inquit) dabis
 ultore Deo pœnas tam nefariæ vocis, qua
 sanctissima Virginis nomen execrata es, at-
 que hinc ad annum pedes isti tui è crinibus
 diuisi diuinitus in terram coincident. Ver-
 ba pondus habuerunt, ac rusticani oris vaticini-
 um comprobavit euentus, nam anno
 proximè insequenti adulta jam quadragesima
 Aurelia pedum dolore decubuit: Accersitur
 ejusdem oppidi chirurgus; Is morbi qualitate
 inspecta, non igne, nec ferro, nec ardenti æ-
 qua usus, sed amygdalino tantum oleo, &
 lactucarum folijs adhibitis, nec ullam prorsus
 medicinam facientibus, ignarus quid ul-
 tra remedij afficeret, ejus vitæ salutem omnino
 desperavit: tandem inaresciti pedes concide-
 runt distracti è crinibus, perinde ac si gladio
 abscissi essent, nullo dolore, nullo sanguinis
 fluxu. ea omnibus merito visa est novi mira-
 culi species, nam ipsa feria secunda Paschæ,
 quæ in diem 23. Aprilis eo anno incidit alter
 pedum, feria verò tertia alter è tibijs excide-
 runt juxta mariti vaticinium, & quicumque
 eam sanctissimæ Deiparæ blasphemam a-
 gnoscebant (agnoscebant autem ferè oppida-
 ni omnes) pro certo habebant, ne ipsa quidem
 Aurelia abnuente, ejusmodi calamitatem ei
 accidisse in pœnam, tanti que sceleris vindi-
 ctam. ita centè complures testes, ipsaque
 mea Aurelia legitimè ab Episcopali curia No-
 lana interrogati, ac jurati in suo examine de-
 posuerunt. ejus miraculi ubi fama percrebuit,

finitimi penè omnes accurrerunt decumben-
 tis Aureliæ domum, inter quos adducto se-
 cum eodem Chirurgo, Cæsar Dominus ejus op-
 pidi Archipresbyter, is re omni perspicuè co-
 gnita pedes in quos illum continuò conjecit,
 quibus ad D. Mariæ de gratia ejus oppidi
 Templum delatis Nolanum Episcopum totius
 rei commonefecit. Pedes postmodum
 intra crates ferreas repositi, ad ipsum S. Mariæ
 de Arcu sacellum publicè suspensi, elapsis
 duobus supra viginti annis, etiam nunc in no-
 vo templo visuntur, quasi testes impietatis,
 Indices diuinæ ultionis in eos, qui in Deipara
 Virginem injuri aliquando fuerint: qui
 denique argumento sunt quantopere velit
 Deus Matrem ab omnibus cœli suam. Eue-
 rō tum denique in eam Deiparæ Imaginem
 devotio iterum magis, magisque excitata est,
 innumerisque crebrescentibus miraculis, ac
 beneficijs, quæ eo in loco à Deipara confere-
 bantur, tantum pietatis exarsit in finitimum
 populorum pectoribus erga eandem Virgi-
 nem ab Arcu, ut omnes accurrerent, suis qui-
 que necessitatibus, aut morbis à Deipara o-
 pem quaerent, & pro sua facultate votiuus
 donis sacellum cumularent, facramque supel-
 lectilem conferrent, & jam rectè visuntur
 parietes votuarum tabellarum multitudine, &
 nunc etiam elapsis à recenti miraculo annis
 duobus, ac viginti, magna populorum lie-
 quentia quotidie illuc accedentium celebra-
 tur: plerique etiam nudis pedibus confluant;
 Nobiles matronæ pretiosissima quæque com-
 portant, tantumque pecuniæ ex piorum ho-
 minum elemosynis conflatum est, ut laxatis
 sacelli angustijs, non solum excitatum sit tem-
 plum structura satis amplum, ac nobile, ad-
 jectumque cœnobium ex illustri fratrum Præ-
 dicatorum familia, ubi ex ea religio si degunt
 ad quinquaginta: sed etiam ex eadem ele-
 mosynis intra Civitatem Velunium (vulgo
 Somma) erecta sit collegiata Ecclesia, in qua
 Sacerdotes duodecim eius Ecclesiæ cultui ad-
 dicti congruis redditibus aluntur, atque honestè
 sustentantur. In hoc miraculo narrando id-
 circo fuimus aliquantò fastidiosus, quod nostra
 ætate, atque oculis propè nostris gesta res est,
 eamque ne quid deesse possit ad fidem ex ipsis
 documentis, ac processu, quem Nolana Epi-
 scopalis curia, (ad quem spectabat) ea de re
 compilavit eruendam, atque excerptam
 curauimus.

Erga ean-
 dem deus-
 so imagi-
 nē in dies
 augetur.

ECCLESIAE HOSTES DEIPARA EAM
protegente misere perierunt.

Ecclesia **59** **N**ON desunt complura exempla infide-
hostes à **lium**, aliorumque Ecclesiae hostium,
Deipara **qui** singulari Deiparae ope contra noxium ser-
puntur **pentis** caput strenuè dimicantis contriti sunt,
 atque extincti, dignasque sceleris suorum poenas,
 etiam in praesenti vita uiderunt. Ex his ali-
 quot subiiciemus. Quamuis enim, ut rectè
 de Deipara Bernardus serm. Sginum magnum:
Bernard. *Nihil inquit, austerum in ea, nihil terribile, tota*
suauis est, offerent lac, & lanam & infia: Quod
si (ut uerè sunt) plena magis omnia pietatis, &
gratia, plena mansuetudinis, & misericordia, qua
ad eam pertinent, inueneris, ago gratias es, qui
talem Mediatricem benignissima miseratione pro-
uidit. Ad misericordiam tamen ejus spectat,
 etiam Ecclesiae hostes pestilentissimos, tan-
 quam lupos truculentos à filij sui grege arce-
 re, quo eorum furore compresso, fideles suae
 salutis quietè vacare, & diuinæ Majestati secu-
 ra mente deservire possint, quin etiam reliqui
 infideles aliorum poena edocti ab Ecclesiae
Eronez. 19. *flagellato stultus sapientior erit. In bellis quoque*
 Christianorum Deiparam sanctissimam toni-
 trua contra fidei hostes ejaculari, Opemque
 suam fidelibus impertiri solitam, minimè du-
 bium significat. onibus saepe compertum est,
 quemadmodum in tractatu de exemplis per-
 spicue apparebit.

IVLIANVS APOSTATA A S. MERCURIO
Deipara jussu interemptus.

IVLIANVS Apostata Christiani nominis
 hostis infensissimus juxta ac saeuissimus
 Christianos post reditum è bello Persico (in
 quo tamen infeliciter periit) falsis suis Diis
 victimam deuouerat: quare uiri, qui ea tempe-
 state sanctitate clarebant, multis lachrymis
 Deo rem Christianam commendabant. Tandem
 Julianus mandato Dei genitricis ad pre-
 ces S. Basilij coram ejusdem imagine fusas à S.
 Mercurio Martyre hasta traiectus: Et, ut ver-
 bis utar Nazianzeni orat. 2. in Julianum, *latale*
cerid, orbis, uniuerso salutare uulnus accepit.
 Rem gestam non ex vita Basilij, quae sub Am-
 philochij nomine circumsertur, quae non recipit

Julianus
Apostata
Deipara
jussu à S.
Mercurio
interfici-
tur.
Nazianz.
Baronius.

Baronius tom. 4. Annal. ad Annum Christi
 363. sed ex fragmento vitae Basilij ab Hella-
 dio conscripta hic ponimus: quod Damasco
 in oratione prima de Imagin. refert his
 verbis. Quod autem Imaginum institutio
 non noua, sed prisca sit, & apud Sanctos, & exi-
 mios Patres nota, & usitata discere ex his, quae
 in vita beati Basilij ab Hellaudio ejus discipu-
 lo, in Pontificatuque successore conscripta
 sunt; Pius enim uir, ut ipse narra. Dominae
 nostrae astatat imagini, in qua Mercurij, etiam
 celebri Martyris figura descripta erat, astatat
 autem supplicans, ut impius Iulianus tollere-
 tur; ex qua quidem Imagine didicit quid esset
 euenturum: uidit enim Martyrem ad exituum
 tempus obscurum, id est (ut rectè interpreta-
 tur Billius) ab oculis suis euanescentem: non
 multò autem post hastam cruentam tenen-
 tem. hac apud Damascenum ex Hellaudio.
 Quibus consonat Sozomenus libro 6. c. 2. qui
 refert uisionem quandam alteri objectam, qua
 duo ex Sanctis ad Iulianum delendum egre-
 diebantur, & sequenti nocte ij per uisum Iulia-
 num occitum nunciarunt. Nicephorus uero
 lib. 10. c. 35. duorum illorum nomina ponit,
 alterum ait uocatum Mercurium Martyrem,
 alterum uero Artemium, item Martyrem, am-
 bos egregios olim milites Christianos: hinc
 enim est quòd percussor Juliani ignotus fue-
 rit; etiam ijs, qui in eo certamine cum eo mili-
 tabant, & S. Nazianzenus, qui multorum re-
 fert ea de re sermones in orat. 1. contra Iulia-
 num, & in orat. in laudem Athanasij diuina
 uirtute id confectum tradit: certè ex nece
 Iuliani Deiparae jussu ueluti tonitru per S.
 Mercurium facta, magna pax in ecclesia est
 consecuta.

Sed ne caput hoc nimium protrahatur, re-
 liqua ejusmodi exempla uberius prolequar ad
 calcem Tractatus de Exemplis Deiparae, eor-
 um tamen argumentum in lectoris gratiam
 eodem, quo ibi recensentur, ordine hic sub-
 jiciam.

HÆRETICI, ALIQ. CHRISTIANI
nomine hostes Deiparae ope delicti; quorum
exempla in Tractatu de Miraculis
fusus narrantur.

60 **N**estorius impietatis suae in Deiparam
 poenas luit.

Ana-

Anatolium impium Deipara auersatur.
 Italia à Gothis per Deiparam liberata anno 553.
 Constantinopolis per Deiparam ab obsessibus Barbaris seruata.
 Victoria de Barbaris Deiparæ præsidio à Theodoro Heraclij fratre, & ab ipso Heraclio parata.
 Constantinopolis à Saracenis obseffa sæpe Deiparæ præsidio seruata.
 Insignis victoria de Mauris in Hispania Deiparæ præsidio reportata Anno 718.
 Saraceni Tarfi commorantes Deiparæ intercessionem ingenti clade profligantur.
 Deipara ad recuperandum ab infidelibus Ierosolymam inuocata fert opem.
 Ingens Maurorum exercitus in Hispania Anno 1212. ope Deiparæ ad interuentionem deletur.
 Deipara à Barbaris magna eorundem clade Carnutes tutatur.
 Ioannes Zemisces Deiparæ ope Barbaros profligat.
 Ioannes Comnenus Deiparæ auxilio scytharum exercitum delet.
 Constantini Copronymi, & Leonis Isaurici hæreticorum mors execranda.
 Albigenes hæretici in Galliam per Deiparam extincti.
 Infideles Diensem arcem oppugnantes

Deiparæ patrocinio profligantur.
 Ingens Angolæ de Barbaris Deiparæ auxilio parata victoria.
 Victoria Naualis de Turcis Anno 1575.
 Deiparæ precibus parata.
 Conflagratio hospitii Montis Virginis, & quàm plurimorum miserandus interitus.
 Quorundam item admirabilis ab incendio per Deiparam salus Anno 1621.
 Hæc sunt exempla, quæ plenius in Tractatu de exemplis Deiparæ memorantur.
 Ex quibus omnibus illud perspicue apparet; ex hoc throno, nimirum Virgine beatissima, non tantum fulgura miraculorum, sed etiam voces procedere, atque tonitrua, quibus ad conuersionem homines salubriter excitantur, corda etiam obdurata ad respicientiam utiliter concutiuntur; hostes denique ecclesie ab eiusdem infestatione potenter arcentur. Nobis uero illud sedulo curandum est, ne nostra culpa, & desidia tot, tantisque Virginis uocibus, atque clamoribus, quibus nos à uitiorum ueterno excitare studet, obfurdescamus; quin potius cordis autem illius monitis inclinantes, tandem euigilemus, ad eamque sedulo accurramus; ut per ipsam misericordiam à Deo consequamur, ab eaque in publicis Ecclesie calamitatibus potentissimum eius præsidium contra nostros persecutores suppliciter imploremus.

EX SANCTISSIMÆ VIRGINIS DEIPARÆ VITÆ,
 uerbisque similiter ex eius sacratissimo uero, unde Christus
 Dominus prodijt fulgura micare, uocesque
 ac tonitrua personare.

C A P I T U L U M XXI.

S Y M M A R I U M.

Deipara suo exemplo omnes illustrat num. 1.
 Deiparæ uirtutes præclarissimæ num. 2.
 Uirtutes Deiparæ heroicæ fuisse num. 6.
 Uirtutes Theologicæ, quæ in Deipara resurgunt num. 7.
 Uirtus Religionis in Deipara num. 11.
 Uirtutes Cardinales, quæ in Deipara elucunt numer. 12.
 Mortificationis uirtus in Deipara num. 18.
 Clementia Deiparæ, eiusque mansuetudo numer. 19.

Uirginitas Deipara num. 20.
 Humilitas Deiparæ num. 21.
 Orationis uirtus in Deipara: Actus uero uitaæ actiue, & contemplatiue, quæ ne à somno quidem interceptebatur sacrarumq; litterarum cognitio, ac meditatio, num. 22.
 Deipara propter bonum exemplum Balsamum aromaticum uocatur num. 32.
 Christus Dominus ex Virgine Deipara tanquam ex suo Throno procedens; fulguris, uocis, & tonitruis appellatione aptè posse intelligi num. 38.

L. 3

Ostea.

Ex B. Virgine dicitur meret fulgura, voces & tonitrua, nimium ex-
pl. virtut. Et sua-
rit, ac ter-
rificas mo-
tiones
prodixit.
Luc. 1.
In Cantic
Magnifi-
cat virtu-
tes Virgi-
nis aluod.

STENDIMUS ex Virgine in
Caelis regnante fulgura, vo-
ces, & tonitrua existere, nunc
aliam verborum horum ex-
plicationem inuenientes, ex ip-
sa dum viveret, eadem pro-
dixisse, si fulguris nomine ra-
diantes virtutes intelligen-
tur, demonstramus. Et quidem si actus, verba
que sanctissima Virginitatis, que in sacra Euan-
geliorum historia legantur, præsertim Cantici
cum illud Magnificat expendere velimus, in-
ueniemus profecto ex hoc diuino Throno
fulgura, voces, & tonitrua abundè processisse.
Et enim initio illius Cantici pluribus mysterijs
referatissimi in figure Deiparæ virtutes veluti
fulgura coruscant, grati videlicet in Deum
animi significatio, qua nihil sibi ex ijs, quæ in
eius laudem S. Elisabeth Spiritu sancto repleta
exclamando protulerant, tribuit; iterum o-
mnibus in Deum referens, ipsum ex corde Ma-
gnificat, & laudibus efficit. Humilitas, & in
missio cum Deum humilitatem suam respex-
isse fatetur, seque Dei Ancillam cum iam Ma-
ter Domini dicitur; appellat, cum bonorum suo-
rum omnium præpotentem Deum auctorem
prædicat, eiusque sanctitatem commendat.
Voces deinde admonitiones sunt suaves, qui-
bus Deum timentibus diuinam misericordiam
à progenie in progenies affuturam proponit,
ut spem suam omnem fidenter in eum collo-
cent. Tonitrua denique, quibus superborum
mentes coarctat verba sunt, quibus commemo-
rantur diuina iudicia. Fecit, inquit, potenti-
am in brachio suo, dispersit superbos, in corde
suo: Deposuit potentes de sede, & iterum: Et diu-
tes dimisit inanes, &c. Quæ Gerison super Magni-
ficat, cum mysteria, quæ in hoc sacro Deipa-
ræ Cant. continentur, perpenderet, exultabat
de eo accipi illud Psalms. Deus canticum nouum can-
tabo tibi in Psalterio de decem chordarum Psallam tibi:
hoc enim Canticum verè nouum vide ut psalterium
esse decem chordarum, cum decem versibus con-
stet, in quo Deipara facta, in suo vtero diuini
Verbi incarnatione, ne diuina in se coilata
beneficia reticendo ingrata videretur, animi
sui exultationem declarat verbis illis diuinam
bonitatem prædicando: Magnificat anima mea
Dominum, & sequuntur, iuxta illud Psalms. 65.
Venite, audite, & narrabo omnes, qui timetis
Deum quanta fecit anima mea, nec non de Sata-
na hoste truculentissimo deuicto carmen hoc

Admoni-
tiones sua-
ues. Et ter-
rificas in
Cantico
Magnifi-
cat.

Gerison.

Psalms. 45.

Psalms. 65.

gratulatorium suo, & totius generis humani
nomine decantant, non secus ac olim Maria
sotor Moyse demerso Pharaone, & Iuda Ho-
lofernis capite præciso, de hostibus diuina
virtute superatis, Canticum gratiarum actio-
nis Domino cecinerunt.
Bonaventura quoque in speculo B. Virg. Bona-
cap 7. docet B. Virginem per virtutes suas cõ-
tra vitia tonare, eamque significari vult per
mare, quod virtutum omnium sit plenissima,
eique accommodat illud 2. Paralip 24. Tonet 2. Paral.
mare. & plenitudo eius Hoc, inquit, plenum ma-
re audiamus contra vitia tonare, tonet contra
luxuriam, casti. aitem proponendo. & dicat, Quo-
modo fiet istud, quoniam virtutum non cognosco tonet
contra superbiam humilitatem sentiendo. &
dicat, Ecce Ante illa Domini tonet contra ingrati-
tudinem, & dicat, Magnificat anima mea Domi-
num, hæc Bonaventura. Ceterum, vt de virtu-
tibus Deiparæ, quarum consideratio est ap-
prime vitis antiquo vberius differamus re-
liquis omittis, quæ in hac acceptione de voci-
bus, ac tonitruis huius throni scribi possent,
cum ea, quæ de his paulo superius commemo-
rauimus, satis esse videatur, circa fulgura, qui-
bus virtutes significatas diximus, diligentius
institamus: & sanè ex Deiparæ vita, verbis que
tot, tantis; omnibus ad imitandum propolita
micant exempla virtutum, vt ex ea fulgura,
vberius proficisci non immeritò dicantur.

DEIPARA SVO EXEMPLO
omnes illustrat.

Quare Hieronymus in prologo in Sophonis-
commendat nonnullis ex veteri testa-
mento mulieribus subiungit: Taceo de Anna,
& Elisabeth & ceteris Sanctis mulieribus, quarum
velut iugiter igniculos clarè Maria lumen
abscudit. & Bernardus hom. 2. super missu. est.
agens de Virgine: ipsa, inquit, est præclara &
eximia stella super hoc mare magnum & spacio-
sum necessar. o subleuata mycans meritis, illustras
exemplis. Propterea Ephraim orat. de Deip. sic
eà salutat: Ave lumen lucidissimū, quo mundus
illustratur. & rursum vocat Virg. Luciferā, quo
etiā nomine eā appellat Cyril, alexand. lib. de
recta fide ad Reginas, quod exemplorum lu-
cē ex te proferat clarissimā, quin etiā Ephraim
iterum eam lucernam clarissimam vocat. cui
consonat illud, quod cap. 9. multorum Patrum
testis

Bona-
Luc.
Luc.
Hieron.
Bern.
Ephraim
Cyril.
Ephraim
Patrum
testis

testimonio diximus, per candelabrum templi aureum eam figuratam, lucerna enim, seu candelabrum accensum, non tantum ardore ignis, qui est symbolum charitatis, flagrat: verum etiam lucis fulgore, qua symbolum est tum doctrine, tum exemplorum, aliis praeiucet. Quare Methodius in hypapantem eam vocat *fideliū faciem*. Et S. Bonaventura in speculo B. Vug. cap. 3. *Maria inquit, est illuminatrix plurimorum per exempla lucidissima vita sua: ipsa est, cuius vita gloriosa lucem dedit seculo, ipsa est, cuius vita in gloria cunctas illustrat Ecclesias: ipsa enim est lucerna Ecclesia ad hoc illuminata à Deo, ut per ipsam contra tenebras mundi illuminaretur Ecclesia. Oret ergo Ecclesia, oret fidelis anima, & dicat, Quoniam tu illuminas tenebras meas. Hanc verè lucernam Dominus illuminavit plenissimè, & per hanc illuminationem tenebras animarum nostrarum fugat, & fugavit hoc bene sentiens Bernardus ait, O Maria tu virtutum tibi inditarum magnificè exemplum ad imitationem tuam nos provocas sicq; nostram illustras, qui enim vias tuas coniectatus fuerit, non ambulat in tenebris sed habet lucem. vitz. hanc Bonaventura Quocirca rectè dicere possumus Mariam iuxta circinam etymologiam, sonare stellam, seu illuminatricem maris, non tantum quòd navigantes in hoc mari magno procellis exposito dirigat, sed etiam quia illustrium exemplorum fulgore coruscet, omnes que illuminat, & ad sui imitationem inuitat, ideoque Ecclesia de ea canit in quadam Antiphona. Cuius vita in gloria, ne dum priuatas personas, sed cunctas illustrat Ecclesias: & in quodam Responsorio, Cuius vita gloriosa lucem dedit seculo.*

Verum, ut hac in re ordine procedamus, primum de virtutibus Deiparæ generatim quid Patres protulerint referamus, deinde ad aliquot ex præcipuis singillatim descendamus.

DEIPARÆ VIRTUTES
preclarissimæ,

Quod autem spectat ad primum, Virginitatem Deiparæ in omni virtutum genere claruisse cuncti Patres pleno ore testantur. Et quidem sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Iohannem Apostolum, rationem reddens cur vehementer expeteret videlicet, &

coram affari sanctissimam Virginem adhuc in terris degentem quam *Cælesti prodigium, & sacratissimum vocat spectaculum* eius mores, animique virtutes, quas fama acceperat, sic graphicè describit. Et quidem, inquit, notificandè eandem Matrem Dei, omnium gratiarum esse abundantem, & omnium virtutum mors Virginis, virtutis, & gratiæ fecundam, qua, ut dicitur, in persecutionibus, & afflictionibus est hilaris, in penurij, & indigentij non querula iniuriaribus grata, & modesta in re laia; iocunda, & afflictu condolei coafflicta, & subuenire non pigrescit: contra visitorum autem pestiferos consilius in pugna fides disceptans emicet, non solum nouæ religionis, & penitentia est magistra, & apud fideles omnium operum pietatis ministra humilibus quidem est acuta, & uentis uentus humilatur, & mirum ab omnibus magnificatur. & infra, Sicut nobis à fide digno narratur, in Maria matre Iesu humana natura natura, sanctitatis Angelica sociatur. hæc S. Ignatius.

Sanctus Athanasius hom. de Deipara de eadem sic scribit. Ita quoque Spiritus sanctus descendit in Virginem cum omnibus suis essentialibus virtutibus, quæ illi per rationem, principatus diuini adfuit, imbuens eam in gratia, ut in omnibus gratiosa esset, atque idcirco gratia plena cognominata est, eo quod adimpletione Spiritus sancti omnis in gratia abundaret. sic Athanasius. Eusebius Emilianus in Euangel. de Annuntiatione, In auentu, inquit, Angeli sola se habebat, nec tamen sola tanto virtutum exercituum circumscripta. Chrysostronus homilia quarta in Mat. Erat, inquit, Virgo per cuncta mirabilis, cuius animam decebat ab omni esse tumultu cogitatum immunitem, quæ tantu electa est ministra mysterij Hieronymus Epistola 2a. ad Eusto. Propono tibi beatam Mariam quæ tanta exiit puritatis, ut Mater Domini esse mereretur. Sophronius sermone de Assumptione, Beatam, inquit, Dei genitricem si diligentius inspicimus, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris gloria, quod ex ea non resplendeat, & ita bene circumdant eam flores rosarum, & lilia conallium, ut virtutibus fulorantur, & formositas decoro castitatis augeatur.

S. Ambrosius libro 2. de Virginitate, virtutes Deiparæ ex professo luculentè describit, verum, ne nimis longum faciam, aliqua tantum ex eo excerpeamus. Sit vobis, inquit, tanquam in imagine descripta virginitas, vitzq; beata Maria, de qua velut in speculo refusa

Method.
S. Bonav.
Ezalm. 17.
Bernard.
Euseb. Eccl.
Qua agē.
Ignatius.

Athanas.
Eusebius Emill.
Chrysostr.
Hieronymus
Sophron.
Ambros.

Virtutes
B. Virginis
ex Ambrosio

get species castitatis, & forma virtutis. Hinc sum-
 ma licet exempla viuendi, ubi tanquam in ex-
 emplari magisteris expressa probitatis quid corri-
 gere quid effugere, quid tenere debeatis, ostendunt.
 & infra: Virgo erat non solum corpore, sed etiam
 mente: quae nullo doli ambitu sincerum adulara
 rei affectum corde humilis, verbis grauis, animo
 prudens, loquendi parcaior, legendi studiosior, non
 in incerto scintillarum, sed in prece pauperis spem
 reponens inuenta operi, verecunda sermone, arbitri-
 um motu soluta non hominem sed Deum qua-
 rere, nullum laedere, bene velle omnibus: assu-
 gere maioribus natu, equalibus non inuidere, fugere in-
 fiantiam, rationem sequi, amare virtutem, &
 mox: Nihil toruam in oculis, nihil in verbis pro-
 coax, nihil in actu inuerecundum, non gestus fra-
 gidior, non incessus solutior, non vox petulantior, ut
 ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, si-
 gura probitatis, & mox: Quia ego exequar cibo-
 rum parsimoniam, officiorum redundanti-
 am, aliorum ultra naturam superfuisse, alterum penes
 ipsi natura defuisse, illic nulla intermissa tempora,
 hinc congeminos ieiunio dies, & si quando resi-
 citendi successisset voluntas, cibum plerumque obuius
 qui mortem arceret, non delicias ministraret: dor-
 mire non prius cupiditas, quam necessitas fuit. &
 infra: Quae incessu affluens, venerabilis non tam
 vestigium pedis tolleret quam gradum virtutis
 astolleret. & mox: Maria sic implebat omnia vir-
 tutis officia, ut non tam diceret, quam doceret: quid
 in singulis moreret, ut eam parentes dilexerint, ex-
 tranei predicauerint, quae digna fuit, ex qua Dei
 filius nasceretur, & infra: Talis fuit Maria, ut eius
 vnius vita omnium est disciplina: si igitur auctor
 non a splendet opus probemus, ut quisquam sibi e-
 ius exoptat praemium, imitetur exemplum. Quae
 in una Virgine species virtutum emicant, secretum
 verecundiae, vexillum fidei, denotiois obsequium.
 Virgo intra domum, comes ad ministrum, mater
 ad templum, haec Ambrosius. Eadem te-
 re ad verbum Ildesonus mutuatus ab Ambro-
 sio habet serm. 7. de Assump.

Ildesonus

Damasc.
Sanctitas
Virginis
in templo ex
Damasc.

Damascenus libr. 4. de fide orthodoxa cap.
 16. Maria, inquit, ad templum adducitur, atque
 deinde in domo Dei plantata, atque per spiritum
 saginata, instar oliuae fructifera virtutum omni-
 um domicilium efficitur, ut quae videlicet ab om-
 ni huiusce vita, & carnis concupiscentia men-
 tem abstraxisset, & paulo inferna: Ad hunc igitur
 modum sanctitatem consecrata, sanctumque
 admirabile, ac summo Deo dignum templum exi-
 stit, haec Damascenus. Idem Damascenus o-

rat. 1. de Nat. Deiparae, cum eadem loquens:
 Tota, inquit, spiritus Thalamus est gratiarum po-
 lagus: Tota pulchra, tota Deo propinqua, ipsa uia,
 Seraph nos superans, as supra Seraphinos auicta,
 propinqua Deo existit. & infra: Deiparae mores
 commendare volens, tria illa expendit. ex
 quibus hominis ingenium facile perpicitur,
 iuxta illud Eccl. 19. Amicus corporis, & ri-
 sus dentium, & ingressus hominis enuncians ac
 illo: ad quae etiam inter alia spectasse videtur
 Ambrosius supra citatus in Deiparae virtuti-
 bus recensendis. Itaque Damascenus: Saluto,
 inquit, te Maria, dulcissimum Anna pignus quo-
 nam modo grauisimum tuum incessum expri-
 mam? quoniam modo arduum? quoniam modo o-
 ru tu venustas? senilem iuuenti in corpore pru-
 dentiam? honestus vestis tua, mollissem omnium, ac
 luxum fugiens? essus grauis ac sedatus, atque ab om-
 ni mollis remouis mores seruati, atque hilarita-
 te temperati: ita comparata eras, ut ad te nullus vi-
 rus accessus pareret. Testis est metus ille, in quem
 inuisitato Angeli alloquio incidisti. Parentibus
 morigeras, & diuino audiens: seruius, humilis in
 sublimissimis contemplationibus, sermo iucundus
 ex leni anima progressus, denique quid aliud, quam
 Dei domicilium? moritū te beatam praecantio-
 nes generationes, ut eximium humani generis
 decus hucusque Damascenus.

4. Anselmus de excellentia Virginitatis cap. 3. Anselm
 Nata igitur sancta Virgo, & infans annos ex-
 uita, quam castae, quam sanctae, quam a quae vitam
 instruerit, & institutam egerit, quis vel cogitatu
 non dicam dictu, queat concelebrare? Nulli de-
 nique dubium castissimum corpus, & sanctissi-
 mam animam eius funditus ab omni fuisse ma-
 cula peccati iugi Angelorum custodia protectam.
 ut pote aulam quam suus, & omnium creator
 Deus corporaliter inhabitaturus, & ex qua ho-
 minem in suae personae unitate ineffabilis fuerat
 operatione suscipiturus. ita Anselmus.

S. Bonaventura in meditationibus vitae s. Bonav.
 Christi c. 3. praecleara de virtutibus B. Virgi-
 nis, dum esset in templo refert, ex quibusdam Virginitatis
 reuelationibus ac eadem Deip. factis, ut ipse Hierony-
 existimat S. Elisabeth, & inter alia: Sargebam, mo, quae
 inquit, semper in noctis medio, & pergebam ante
 altare templi, & ibi omni affectu petitiones meae
 Deo praesentabam, quas ibi susce Bonavent. ex
 eadem reuelatione persequitur: deinde ex
 Hieronymo Bonaventura temporis distribu-
 tionem, qua utebatur Deipar. refert his ver-
 bis, B. Hieronym. sic scribit, hanc sibi regalam B.
 Virgo

Virgo statuerat, ut à mane usque ad horam tertiã orationibus insisteret, à tertia usque ad nonam externo opere se occuparet: à nona vero iterum ab oratione non recedebat, usque dum illi Angelus appareret, de cuius manu escam accipere solebat, & melius in Dei opere, & amore proficiebat. & cum plures eius virtutes eximias singillatim recensendo commendasset, quas breuitatis studio omittit, quippe quæ in ijs, quas Ambrosius & alij supra citati commemorant, fere continentur, subijcitur: Erat sollicita circa solitas suas, ne aliqua ex eis in villo sermone peccaret, ne aliqua in risu vocem suam exaltaret, ne aliqua in iurijs, aut superflua contra patrem suam exerce-ret: sine intermissione benedicebat Deum, & ne forte in salutatione sua a Dei laudibus tolleretur: si que eam salutabat, illa pro salutatione sua, Deo GRATIAS dicebat. De esca, quam de manu Ange-li accipiebat, ipsa reficiebatur: quam vero à Pontificibus templi accipiebat, pauperibus erogabat: quoties videbatur ei Angelus loqui, & quasi charissima sorori vel maris obtemperabat. hæc omnia ex Hieron. refert Bonaentius. & ante eum Vincent. Beluacensis in spec. hist. lib. 6. c. 66. Hoc ipsum de distributione illa temporis ex eodem Hieron. asserunt Petrus de Nata. in catalago Sanctorum l. 8. c. 7. 1. & Iacob. de Vorigine in vitis Sanctorum in Natiu. B. V. & Sabellicus l. 2. exempl. c. 4. & 9. & l. 3. c. 4. S. quoque Antonin. 4. par. tit. 27. c. 6. in 6. condit. affirmat illud de sollicitudine Deip. circa solitas suas, Ne qui Deum offenderet, sed ut eum semper laudarent, & ut à vitijs otiosis abstinerent, cæq; cū vocabatur, respondere solitam, Deo GRATIAS, ut & illud modicum verbum non esset sine Dei laude. Ita S. Antoninus S. Thomas opusc. 8. eleganter hac de re sic habet: Alij, inquit, Sancti specialia quedam opera virtutum exercuerunt, quia alius fuit humilis, alius castus, alius misericors: & idem ipsi dantur in exemplum specialium virtutum, sicut B. Nicolaus in exemplum misericordiae, &c. Sed B. V. in exemplum omnium virtutum, quia in ea reperis exemplum humilitatis. Luc. 1. Ecce ancilla Domini, & post, Respexit humilitatem ancilla sua: castitatis, quoniam virum non cognouit, & omnium virtutum, ut satis patet. hæc S. Thom. Maria di- 5 S. Antoninus 3. par. tit. 13. c. 4. §. 3. cum ostendisset Deiparam per templum Salomonis significari pulchre ea, quæ in templo erant eius virtutibus accomodat: Abundantia, inquit, S. Antoni. gratia, & virtutum Deipara in templo ipso figurata fuit; Nam in medio eius, in loco, qui dicitur,

Sancta erat ibi ex vno latere mensa aurea cum duodecim panibus propositionis, ex alio latere altare aureum thymiamatis, & thuribulum aureum, ac etiam candelabrum aureum cum septem lucernis, velut quoque quod dicitur sancta Sanctorum, quadricolore: Sic in templo mentis virginis fuit mensa fidei perfectissima duodecim articularum designatorum per panes: fuit & altare aureum summa dilectionis cum thuribulo speciali unde fumus aromatum, id est deuotissimarum orationum, & contemplationum ascendebat ad Cælum, candelabrum quoque gratia septem donorum spiritus sancti; virtutes quoque Cardinales designata per velum quatuor colorum secundum magistrum, in 3. sent. utique fuerunt in ea Prudentia, Fortitudo, Iustitia, & Temperantia. hæc S. Antoninus.

Ecclesia quoque in die Assump. crebro repetens Verficulam illum ante multa annorum secula, teste Sophron. qui ætate Hieronymi vixit, serm. de Assump. & Bernardo ser. Signum magnum, de sanctissima Virg. cantari solitum: Et sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum, & lilia conuallium: eleganter indicat tum pulchritudinem, & suauitatem, tum etiam fragrantiam, & copiam virtutum Deiparæ, eisque meritorum, quæ comparantur rosis, ac lilijs, Verni præsertim temporis, quo exoriuntur & propter asperitatem præteritæ hyemis sunt fragrantiora: eius enim virtutes ac merita, vel ad sanctitatis innocentiam profunda humilitate auctam, vel ad sui mortificationem reuocantur, & idcirco candentibus lilijs conuallium, in quibus magis crescunt, & rubentibus Rosis experiuntur. His porro virtutum floribus (quarum assiduam exercitationem immensi eius erga Deum amoris minimè otiosi languor exigebat,) vbertim se circumdari postulabat, Cant. 2. cum diceret: Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo.

Scio Sophronium loco citato paulò aliter hunc verficulum explicare, cum dicit ad fragrantiam odoris Dei genitricis in eius Assumptione omnem illam cœlestem Ierusalem decurrisse: Et Virginem beatissimam circumdabant, inquit, flores rosarum, & lilia conuallium, eò quòd omnis anima martyrio rubricata eam æterna dilectionis complectuntur amplexibus, ac virginitari splendore candidata, ac si lilia in valle humilitatis enurvis circumdant eam venerationis gratia obsequentes Cœlitationem assignat, quia Deipara martyr. & Virgo fuit, quamuis

Magister sententia.

Sophron. Bernard. Explicatio Verficuli, & sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum, & lilia conuallium.

Cant. 2.

Sophron.

in pace vitam finierit; & infra: Fuit, inquit, plena charitate, & dilectione: ideo sequitur eam purpuratorum exercitus, & canastorum grex. Quam si diligentius aspicias, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris, gloriaq; quod non ex ea respicereat, ideoq; bona circumstantia eam flores rosarum, & lilia consualsum, ut virtutes virtutibus fulcrantur, & formositas decore castitatis augeatur sic ille. Ceterum hæc ipsa Sophionij interpretatio tandem eodem cum nostra recidit, ideo enim martyres & Virgin Deiparam gloriosam stupare tradit, quod earundem virtutis dilectionis, mortificationis, & virginis meritis, quibus illi præstant, & ipsa præfulserit.

Quasnam virtutes infusus accepit Deipara.

AT rogabit quispiam, quasnam virtutes Deipara diuinitus infusas accepit, & an eius virtutes fuerint heroicæ. Ad primum dico, Deipara in sua immaculata conceptione collatas esse cum gratia iustificante omnes virtutes, quas Theologi vocant per se infusas, & omnia Spiritus sancti dona; quod facile ex ijs, quæ Sancti supra allati docent, colligitur, & rectè probat Suarez tomo 2. in 3. part. disp. 8. sect. 2. non tamen habuit continentiam, quæ imperfectionem heroicæ virtuti contrariam involuit, ut infra dicemus, ubi etiam agemus, quomodo penitentia virtutem Virgo sanctissima abique vilo perfectæ innocentia præiudicio accepisse potuerit. In eodem quoq; suæ conceptionis exordio virtutes omnes morales, etiam quas dicunt per accidens infusas, eidem sunt tributa, tum quia primis parentibus, ex Suarez loco citato, fuerant infusæ, quare & Deipara non sunt negandæ; tum etiam quia fomes in eius conceptione fuit extinctus vtc. 7. diximus: eiusque appetitus perfectissimè ordinatus, ita ut nullum concupiscentia motum senserit, quod a commendatissimè sit per virtutes suo genere acquisitas, & conaturales: hæc enim nostros affectus moderantur; Virtutes enim per se infusæ, ut ait Suarez loco citato, cum sint altioris ordinis, faciliè passiones efficacitas compauiuntur.

Suarez.

Accipit virtutes per accidens infusas.

VIRTUTES DEIPARÆ Heroicas fuisse.

Quia sine virtutes heroica, quia hæc.

AD illud verò de virtutibus heroicis suppono ex doctrina S. Thom. in 3. p. q. 8. art. 2. ad 2. habitum illum heroic. vel diuinum de quo Arist. in 1. 7. Eth. c. an non differre à virtute com-

muniter dicta, nisi secundum perfectionem modum, in quantum scilicet aliquis est dispositus ad bonum altiori quodam modo, quod communiter omnibus competat, & h. nec Thom. concludit Christum Dominum habuisse quidem virtutes, sed perfectissimè ultra communem modum, ac proinde heroicæ, additq; Plotinum poluisse quendam sublimem modum virtutis, quas dixit esse animi purgati. sic ille. Ex quibus constat heroicam virtutem differre à virtute communiter dicta, non quidem materia, & ratione formali, cum sub eodem motu ad idem objectum tendat, sed eximio quodam gradu perfectionis, quem connotat, ut scilicet parum, vel nihil habeat de admixtione vitij oppositi, nec retardetur per passionem inordinatam insurgentem in appetitu, sed expedita sit, ac facilis ad perfectum virtutis actum eliciendum. Quocirca S. Thomas 1. 2. q. 54. art. 3. vult virtutem heroicam disponere ad actum conuenientem cuidam superiori naturæ supra humanum modum, & in 1. 2. quæst. 68. art. 1. ad 1. & super Matth. c. 5. docet merita virtutis heroicæ esse, vel actus donorum Spiritus sancti, vel actus virtutum, secundum quod perficiuntur à donis. His positus huic petitioni de Deipara Supplementum Gabrielis in 4. dist. 49. q. 8. art. 3. dub. 2. ita responder: Hæc inquit virtutes heroicæ habuit Virgo MARIA, nimirum in summo, & quadam eminentia specialiter omnes enim virtutes fuerunt in ea intensissima, & perfectissima, quia heroica. & modo nobilissimo, quia infusa à Deo, ut multi volunt: Et in nullo profus impedita, sed Dei gratia stabilita, & firmata. hæc Supplementum Gabrielis.

VIRTUTES THEOLOGICÆ, QUÆ in Deipara resurgunt.

Sed veniamus iam ad Deipara virtutes singulatim explicandas, hoc enim erat alterum, quod in initio huius capituli tractandum proposuimus. Et quidem, si omnes easq; præclarissimas atque innumeras sanctissimæ Virginis virtutes, quæ ex sacra Evangeliorum historia colliguntur, expendere velimus, in immensum profectò opus exerceret: nec vero in necessarium duxi, cum in hoc opere sparsim de earum plenisque nobis plenius agendum sit, & noster Franciscus Arias in libro de Imitatione Virginis eas pie, ac luculenter exequatur, nonnullas tamen ex præcipuis, quæ

quæ in ea veluti fulgura ex diuino Throno emicant. hoc loco enucleatius proponere, oportet prædium me factum existimari. Et ut à fide, spe, & charitate, (quæ reliquis antecedunt propter objectum suum formale nobilissimum, circa quod versantur, quod est Deus, à quo, & Theologicarum naturæ sunt nomen) exordiamur: Deipara inter alias heroicas, quibus claruit, virtutes, ijs in primis prædita fuit. Nam in charitatis intentione, ac perfectione, suæ Angelos spectes, suæ homines, uni Christo secunda fuit, quod ex immensitate ejus gratiæ, quæ, ut in superioribus præsertim capit. 13. vidimus, si Christi animam excipias, Deipara cæteris omnibus longè, multumque præstat, liquidò apparet. Charitas verò ex D. Thom. 2. 2. quæst. 8. art. 4. & quæst. 24. art. 12. ad 5. si non est idem re ipsa cum gratia, at saltem eandem inseparabiliter comitatur & sanè, quæ proportionem augetur gratia, eadem crescit, & charitas. Fides verò, & spes licet propter imperfectionem beatitudini repugnantem, quam includunt, in Christo qui semper fuit comprehensor, locum non habuerint, in Deipara tamen, quæ viatrix erat ijsque egebat, fuerunt: sed illa eas in gradu perfectissimo suæ gratiæ proportionato accepit.

Quare si sermo sit de fide, ac spe, quibus non tantum homines fideles, sed etiam Angeli ante suam beatitudinem ex D. Thoma in 2. 2. q. 51. art. 1. præditi sunt, Deipara certè in fidei, & spei magnitudine, ac perfectione omnium prima simpliciter, & absolute est censenda, cum Christus Dominus, qui semper fuit comprehensor; fidem, quæ est de non visis, & spem, quæ est de beatitudine non habita, nequaquam habuerit, ut docet S. Thomas 3. part. quæst. 7. art. 3. & 4. Hinc fit, ut Deiparæ ab Ecclesia identidem in Ecclesiastico officio accommodetur illud Eccles. 24. Ego mater pulchra dilectionis, timoris, & agnitionis, & sanctæ spei; Quoniam, inquit S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 17. §. 3. in dicta auctoritate notantur tres illæ virtutes theologicæ, quas Virgo non solum in se habuit in mente, earumque actus produxit, & in alijs procurat. Charitas enim notatur ibi (Pulchra dilectionis) unde procedit timor reuerentialis. Fides ibi (Agnitionis) per eam enim habetur cognitio de necessarijs ad salutem (& sancta spes) quod dicitur ad excludendam unam spem. hæc S. Antonin. verùm de singulis hisce virtutibus aliquid breuiter perstringamus.

Sanè Deiparæ fides à S. Elisabeth tanto-
père illis verbis laudatur: Beata, inquit, quæ
credidisti, quoniam persequeris eam, quæ dicta sunt
tibi à Domino: de hac fide Irenæus lib. 3. con-
tra hæreses cap. 33. Quod Virgo, inquit, Eva li-
gavit per incredulitatem, hoc Virgo Maria soluit
per fidem Augustinus lib. de sancta Virginitate.
Beatorum, inquit, Maria percipiendo fidem Christi
quam concipiendo carnem Christi & mox: Ma-
terna propinquitas nihil Maria profuisset nisi fe-
licius Christum corde, quam carno gestasset. Idem
sermone 18. de sanctis: Eva, inquit, percussit,
Maria sanauit, pro inobedientia enim obedientiam
commutat, fides pro perfidia compensatur. & ite-
rum, Circumdat, inquit, virum Maria Angelo
fidem dando, quia Eva perdidit virum serpenti
consentiendo. & sermone 17. de Natali: Fides
Maria eolum operuit cum Angelo nunciante con-
sensit. hæc Augustinus. Bernardus quoque ser-
mone signum magnum, miris laudibus effert
huius fidei magnitudinem, quam Deipara in
Christi incarnatione cum tanta humilitate
conjectam prætulit; ita ut altera alteram
non minueret, sed potius illustriorem redderet:
Ineffabilis, inquit, artificio Spiritus superue-
niens tanta humilitati magnanimitas tanta cre-
dulitatis in seruetario virginis cordis accessit, quod
videlicet, nec humilitas tanta minuit magnani-
mitatem, nec magnanimitas tanta humilitatem,
sed cum in sua estimatione tam humilis esset, ni-
hilominus & in promissionis credulitate magna-
nimitas, ut quæ nihil aliud, quam exiguum sese
putabat ancillam, ad incomprehensibile hoc my-
sterium, & admirabile commercium, ad inscri-
tabile sacramentum nullatenus se dubitaret ele-
uam, & veram Dei, & hominis genitricem cre-
deret mox futuram. hæc Bernardus, qui hac
occasione plura ad mores pulchre subinfert,
docetque in electis ex Dei gratia fieri, ut eos
nec humilitas pusillanimes, nec magnanimitas
faciat arrogantes. Abulensis paradoxo 1. c.
30. in Deipara fidei præstantiam ex alio capi-
te expendit: Gabriel, inquit, legationis suæ ver-
ba proposuit, Domina nostra firmiter tenuit, hoc
Deo operante sine ulla difficultate perfici posse, licet
conceptum virginium omnis naturalis virtutis
terminos excedere liquidissime cognoscebat, con-
sensit autem tanquam verè obediens fieri ma-
trem Dei, in quo multa laudis digna exiit: ca-
piendo omnem intellectum in obsequium fi-
dei sicut ait Apostolus 2. Cor. 10. hæc Abulensis.
8 Propterea Iudeofonius sermone 4. de Al-
lisonse.

Fides Dei
para.
Luc. 1.
Irenæus.
Augustin.

Bernard.
Ierem. 31.

Abulensis.
Luc. 1.

2 Cor. 10.
Iudeofon.

Deipara sumpt. Deiparam vocat FIDE PERSPICUA. Nam, ut rectè Ambrosius lib. 2. in Lucam expendens illa verba: *Quomodo fiet istud, & c.* Liqueat, inquit, quod faciendum esset creditur: qua, quomodo fieret, interrogavit, unde & meruit audire: Beata, qua, credidisti. & verè beata, qua Zacharia Sacerdos prestantior, cum Sacerdos negasset, Virgo correxit errorem. Nec mirum si Dominus redempturus mundum operationem suam inchoavit à matre, ut per quam salus vobis parabatur, eadem prima fructum haberet ex pignore; & bene qua sicut, quomodo fieret: legerat enim quia Virgo conceperat, sed non legerat quomodo generaret: tantis namque mandati mysterium non hominis fuit, sed Angeli ore promenaum: hodie primum auditur, & creditur, Spiritus sanctus supervens in te. hæc Ambrosius. Idem iuper illa verba S. Elisabeth: Beata qua credidisti. Vides, inquit, Mariam non dubitasse, sed credidisse. & ideo fides fructum consecutam, sic ille. & Augustinus lib. 16. de Civitate cap. 24. Non est inquit, Virginis Mariae dissidentia: quod ait, Quomodo fiet istud, quoniam, virum non cognosco. Quod enim futurum esset, certa erat; modum, quo fieret, inquirentibus; & hoc cum quaesisset, auditur, Spiritus sanctus supervens in te. sic ille. Deipara quoque fidem tempore Dominicæ passionis veluti in nocte tribulationis, & angustia sibi propter filii compassionem nimis tenebrosa, solidam, atque ardentem servavit; quod satis ostendit, dum filio in crucem suffixo fortiter affuit neque eius crucem erubuit domi se abdendo, sed palam in publicum produit, & ut Christi passionibus magis communicaret, illum secuta stabat juxta crucem eius: cum cæteris verò mulieribus ad unguendum corpus eius (quem firma fide tertia die resurrecturum credebat) nequaquam accessit, ut propterea Proverb. 31 de muliere illa foris (qua cap. 4. Deiparam significari indicavimus) dictum sit: *Non extinguitur in nocte lucerna eius;* in cuius rei memoriam in officio hebdomadæ sanctæ reliquis candelabri triangularis candelis extinctis una accensa remanet, quæ in Deipara fidem resurrectionis explicitam perpetuè inconcussam significat, quod plenius cap. 11. explicavimus. & ex eiusdem fidei magnitudine factum est, ut summa animi fortitudine, atque constantia, cruci affixo, absque ulla animi, vel corporis confirmatione præsens affiterit, licet eius animam dolens gladius juxta Simeonis vaticinantem.

Hanc verò Deipara fidem tempore Dominicæ passionis eleganter colligit S. Thom. in 1.ª parte super verba illa cap. 63. quæ ex passiona Christi de sua cruce proferuntur: *Torcular calcavi solus, & de genibus non est vir meum,* scilicet, in auxilium inquit, S. Thom. quia tempore passionis eo relicto omnes fugerunt, & dicit signanter (vir) propter B. Virginem in qua nunquam fides defecit. Cant. 1. *Bohus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi,* hæc S. Thomas Abulensis paradoxo 1. c. 31. Deipara fidem extollit, Quod præ omnibus Apostolis passionis Dominicæ tempore firmiter in ea sine ulla, inquit, scrupulosa habitatione permanserit, ideo quantum ad istam fidem Domina nostra singularibus laudibus tuulatur, solaq; præconijs miris attollitur, & ponitur tanquam C. A. P. V. omnium credentium, sic Abulensis.

Virtus porro spei in Deipara perfectiùs fuit, quod probat S. Anoninus loco citato, tã quia beatissima Virgo perfectissima charitate prædita erat; quæ ut auctor est D. Thomas 1.ª p. quæst. 62. art. 4. cum sit omnium virtutum mater, nunquam est sine aliis virtutibus tanquam filiabus suis; tum etiam quia cum spes, inquit S. Anoninus, sit certa expectatio futura beatitudinis ex gratia, & meritis proveniens secundum magistrum in 3.ª sent. d. 22. alii sancti, & sancta que certitudinem scientia non habent de meritis suis. & gratia, sed per conjecturas, ideo nec certam expectationem habent de sua beatitudine, sed conditionalem, si habeant gratiam & merita; id Beata Virgo Maria Dei parvus erat certa se esse gratia plenam, unde & certa de sua beatitudine, quam Virgo sanctissima expectabat, & propter perfectam & abundantem spem dicitur Eccles. 24. in persona eius, *Ego mater pulchra dilectionis timoris, agnitionis, & sancta spei.* huculque S. Anoninus.

Et licet spes quod spectat ex parte Dei propter suam omnipotentiam & misericordiam, qua potest, & vult omnes homines salvos fieri, sic certa; admiscetur tamen timor, propter illud, quod est ex parte nostræ, propterea enim monebat Apostolus Paulus Hebræorum 12. *Cum metu, & tremore vestram salutem operamini;* quæ testimonia sacrum Concilium Tridentinũ sess. 6. cap. 13. ad hoc ostendendum affert, *Nescit enim homo (teste Salomone Eccles. 9.) mirum amore, an odio dignus sit.* At verò Deipara spes cum sit eximita divinæ bonitatis notitia, & ex cognitio-

August.

Proverb. 31

Off. Eccl.

1.ª p. 2.

Drigen.

Spei.

S. Thom.

1.ª p. 62.

art. 4.º

2.ª p. 17.

art. 1.º

S. Anoninus.

Magister.

1.ª sent.

d. 22.

se, qua se in gratia confirmatam esse noverat procederet, idcirco abique ullo metu ac timore admixto erat praestantissima.

9. Nec solum virtus spei in Deipara fuit eximia, verum etiam ipsamet propter eius efficacissimam apud filium suum intercessionem, & maternam, quam de nobis gerit curam spei nostrae magna pars dicitur, quare in precatione illa Ecclesiae, cuius initium est, *Salve Regina*, ei dicimus, *Es spes nostra salve*, & merito, nam Eccles. 24. non tantum ex ipsius persona dicitur, *Ego Mater sancta spei*, verum etiam & illud, *in me, inquit, omnis spes vita, virtus*, ideoque sibi peculiariter devotos ad se invitat illius verbis, quae proximè subnectuntur. *Transite ad me omnes, qui concupiscistis me, & à generationibus meis, hoc est à filio meo quem genui, implemini: Spiritus enim meus super mel dulcis, & haereditas mea super mel & favum.* & S. Augustinus sermone decimo octavo de sanctis, quem Ecclesia in Breviano legit die nona Septembris. haec ad Deiparam verba habet. *Accipe, quod offerimus, redona quod rogamus; excusa quod timeamus, quia tu es spes unica peccatorum, per te speramus alicuius veniam, & in te beatissima nostrorum est expectatio pramiorum.* hac ibi Epiphanius verò oratione de laudibus Virginis. *MARIA M, inquit, interpretari solemus Dominam, atque SEMPER peperit enim Dominum, qui est SPES totius mundi, nempe Christum.* haec Epiphanius. Ad haec fides Apostolo ad Romanos 15 capite Tribulatio patientiam operatur, patientia probationem probatio vero spem, facile colligere possumus praestantiam spei, qua praedita fuit Beatissima Virgo ac Dei Genitrix, cum (ut omitam caetera, quae in tota sua vita invicta fortitudine toleravit) in passione cetè filii ex eisdem compassione, ut capite decimo & undecimo ostendimus, tot tantaque admirabili patientia, nec non constantia propter Deum singulariter pertulerit.

Quoniam autem spes, quam Apostolus Heb. 6. *Anchoram animae salutis, ac firmam* vocat, quod animam inter inquieti huius mundi fluctus instar anchorae in Deo firmam reddat in eodem Deo fundatur, ac nititur: ideo Pl. 32. in nomine sancto eius spem suam se collocasse proficitur David, & Plalm. 30. Beatus esse pronunciat vir ille, cuius est nomen Domini spes eius. At verò hoc non en Domini, in quo spes nostra esse perhibetur Proverbion 18.

dicitur *Turris fortissima*; quod eos, qui ad se confugiunt, exaltet, protegat, ac tutos efficiat, eisque vires ad resistendum daemone conferat, iuxta illud Isa. 40. *Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assumunt pennas sicut Aquila, currens, & non laborabunt; ambulabunt, non deficiunt.* Hinc fit, ut Deiparae spes rectè per Turrim eburneam Cant. 7. significetur illis verbis: *Collum tuum sicut turris eburnea*: quemadmodum enim collum capiti proximè unitur, ita Deiparae spes Deo, in quo nitetur tot nominibus coniunctissima fuit, assimilatur verò hoc collum turri ex ebore, quod candore, & soliditate maxime conspicuum est, ut spei eius ad Deum munitissima, & eximia celsitudo instar turris, innocentiae quoque, & puritatis candor, atque in innocentiae puritate stabilitas, quae ad spem maxime roborandum conferunt, instar eboris indicentur: hac enim vitae sanctitudo Deipara à vana illa spe, & praesumptionis vicio quàm remotissima fuit: praesumptio siquidem, quae quis exempli causa gloriam sine meritis consecuturum se sperat, vel alia ratione inaniter praesumit ex D. Thom. 2. 2. quæst. 21. at. 3. & 4. advertitur sanctae spei, cuius Deipara matrem le Eccles. 24. proficitur.

10. Charitas verò Virginis beatissimæ, quae erga Deum, & proximum mirificè flagrabat, variis typis in sacris literis adumbratur, significatur enim per candelabrum templi aureum septem lucernis ardentibus instructum: Per aurum mundissimum, quo arcantus, & solis erat desurata: Per aurum item solum nimis thioni Salomonis eburnei, Per coccum bis tinctum ad cortinas Tabernaculi, Sacerdotisque vestes conficiendas adhib. tum haec enim eximia Deiparae charitas de qua cap. 3. plenius differuimus, veluti Dei vexillum in eius anima erigebatur, iuxta illud Cant. 2. *Introduxit me in cellam umbratam, ordinavit in me charitatem*, vox enim illa hebraica (*ordinavit charitatem*) idem est, ac si Latine dici posset: *Vexillavit charitatem*, quo verbo significatur charitatem in se tanquam Dei vexillum erectam, per quam ipsa ostendebatur esse ipsius Dei, cuius vexillum in se levatum gerebat: per hanc etiam perpetuò parata erat ad Dei voluntatem exequendam, non secus ac fideissimi milites sub vexillo Regis dilectissimi constituti ad subita imperia prompti. Huius porro, qua Deipara in Deum flagrabat, dilectionis eximia

M. in 3;

Isa. 40.

Deipara est turris eburnea. Cant. 7.

S. Thom.

Deiparae charitatis.

Exod. 25. 3. Reg. 10. Exod. 26.

Cant. 2.

Offic. Eccl. Eccl.

August.

Epiphani.

Rom. 15.

Heb. 6.

Plalm. 32.

Plalm. 30.

Prover. 18.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Method. magnitudinem, & pretium inæstimabile, Methodius oratione in hypapantem, Thefauri metaphora aptè indicasse videtur, cum eandem illis verbis affatur: *Salus dilectionis Dei Thefaurus.* & S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24. agens de processione, quæ in Ecclesia fit in honore Deiparæ: In die Purificationis inquit candelas accensas gestamus in manibus. Iunc ardentissimæ charitatis Virginis designantes, & eam in nostris operibus habere proferentes, hæc ille Quare S. Bernardinus tomo secundo sermo. 51. art. cap. 2. *Virgo, inquit, semper habuit continuum aspectum ad Dei beneplacitum, promptumque consensum, semper gerebat in mente beneplacita divina adimplere ita S. Bernardin. Et S. Bonaventura in speculo ca. 4. eleganter præstantiam charitatis Deiparæ erga Deum ex verbis illis: Magnificat anima mea Dominum, ab eadem Deipara prolatis, sic probat: anima, inquit, quod amat, hoc magnificat. & in hoc exultat, idcirco anima MARIÆ Deum decentissimè magnificavit, & in Deo firmissimè exultavit, quia Deum excellentissime amavit, de cuius amore Hugo de sancto Victore, Quia, inquit, in corde eius amor Spiritus sancti singulariter ardebat, ideo in carne eius Virtus Spiritus sancti mirabilia faciebat. hæc Bonaventura. Eandem Hugonis sententiam citat D. Thomas opusc. 8. Atq; hæc de Deiparæ virtutibus theologicis.*

VIRTUS RELIGIONIS IN Deipara.

Religio Deipara. Ambros. **S**icut ut nonnullas ex reliquis Deiparæ virtutibus percurramus, initium ducemus à religione, quæ hominem ad divinum cultum ordinat, quam Ambrosius sub devotionis nomine lib. 1. de Abraham Patriarcha c. 2. testatur virtutem esse ordine primam, & cæterarum fundamentum, meritoque Deum eam ab Abraham primam exegisse, cum dixit: *Exi de terra tua, & cognatione tua, & de domo patris tui.* quamque D. Thomas 2. 2. q. 81. art. 6. inter alias virtutes morales præeminere affirmat. Hujus vero Religionis insignis exemplar Deipara omnibus dedit, cum tertio suæ ætatis anno ad templum præsentata, & à parentum divulsæ gremio, divino obsequio mancipata est, ibique infantie, ac pueritiæ ætatem spiritua-libus rebus vacans, in sanctis sanctorum, ut supra diximus, traduxit religiosissimè: quod uderias cap. 8. ostendimus, qua in te dum reli-

icta parentum domo à seculari strepitu aliena, in Templo uni Deo vacat, vitæ etiam religiosæ specimen quoddam nobis exhibuit, ut cap. 37. dicemus, ubi eam castitatem, paupertatem, & obedientiam, quæ ad tria religionis vota spectant, sanctissime coluisse ostendemus, & ex Cathusiano 1. sent. dist. 16. quæ st. 2. post filii Ascensionem illud felicissimum collegium centum viginti virginum eius obsequio & regimini deputatarum sapienter instruisse referemus, quod in eodem cap. 31. admodum venustissime fuisse, uberius demonstrabimus. Nec mirum eius in Deum religio, atque pietas enituit in sollicita Christi Dei, & hominis educatione, & obsequiis erga eundem, usque ad eius crucem qui forti animo præsens astitit, exhibitis: quam sollicitudinem, satis præ se tulit cum filium duodennum, qui ea incia in templo remanserat, dolens in Ierusalem revera triduo diligenter quæsit, & tandem læta invenit.

Legis item divinæ servandæ in his, quoque ad quæ minime tenebatur, fuit studiosissima, purificationis legem sponte subivit; quod infra & cap. item 37. uberius demonstrabimus. Templum quotannis ex Nazareth cum filio statotis in lege temporibus non sine longi itineris labore adire solebat, quamvis ea lege mulieres minime tenebantur, sed soliviri, juxta illud Exod. 23. Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo. Quod si religionis virtus in templorum constructione: ac dedicatione, & in oblationibus elucet, quanta fuit Virginis religio, quæ anima & corpus suum templum Spiritus sancto dicavit, quod Dei filius sua in habitatione consecravit? quæ filium suum in die Purificationis Deo Patri oblationem gratissimam juxta ac dignissimam obtulit? Huc etiam referri possent orationis eius sublimitas, atque præstantia. Sed de hac aliquando fusius infra in hoc capite agemus.

Actus vero octo Beatitudinum, de quibus Matthæi cap. 5. in sermone Domini in monte, cum sint perfecti actus virtutum disponentes ad æternam, & cœlestem beatitudinem; quomodo perfectissime fuerit in Virgine, probat de singulis Alb. Mag. apud S. Antoninum 4. parte titulo 15. cap. 24. §. 1. quem consulat, qui volet. Nos enim peculiarem de his beatitudinibus disputationem non instituimus; quod multa, quæ de his, dici possent in his, quæ de

de virtutibus Deiparæ differemus continen-
tur, itaque ad virtutes Deiparæ Cardinales ac-
cedamus.

VIRTUTES CARDINALES QVÆ
in Deipara elucet.

*Virtutes
cardinales
quomodo
perfectissi-
mem Dei-
para exhi-
serint.
Alber.*

12 **Q**UATVOR porro virtutes Cardinales
in Deipara singulari ratione emicabāt
quas Albertus apud S. Antonium 4. parte tit.
15. c. 17. § 4. asserit in ea fuisse perfectissimas
hoc est, ut ipse loquitur per modum patriæ, &
ut purgati animi non quidem simpliciter, sed
medio modo inter statum viatorum, & com-
prehensorem: nam quantum ad actuum perfe-
ctionem habuit per modum patriæ sine ali-
liqua pugna contrariorum sed quantum ad
merendi conditionem habuit per modum via-
torum. ex quo colligit S. Antonius loco ci-
tato Deiparam in virtutum actibus omnem
puram creaturam superasse, Angeli enim, in-
quit ipse, in patria habent virtutes inamissibi-
les sed non meritorias præmi essentialis: via-
tores homines habent, virtutes meritorias, sed
(si confirmatos in gratia excipias) amissibiles:
Beata autem Maria habuit cum Angelis virtu-
tes inamissibiles: cum sanctis viatoribus meri-
torias, & sic etiam excellentius cunctis habuit.
hæc S. Antonius. Adde eam superasse etiam
in hoc sanctos in gratia confirmatos; tum
quia virtutes omnes habuit in gradu abiq; cō-
paratione majori, quàm illi; tum etiam, quia
virtutes Deiparæ nullum peccatum sibi con-
trarium, ne veniale quidem, vel levissimum cō-
patebantur, ac reliqui sancti, quamvis in gra-
tia confirmati, aliquid veniale interdum com-
mittebant. Ex hoc etiam inferitur, non fuisse
in Deipara continentiam sub ea ratione, qua
ex D. Thoma 2. 2. q. 155. art. 4. importat resi-
stentiam rationis ad concupiscentias pravas.)
quas iuxta Aristotelem lib 7. Ethic. cap. 9. cō-
tinentes patitur.) cum dicat quid imperfectum
convenientia enim sic accepta ex eodē S. Tho-
ma 3. parte quæstione septima articulo secun-
do ad 3. non est virtus, sed aliquid minus vir-
tute, & ideo affirmat Christum ex hoc ipso
quod omnem virtutem habuit non habuisse
continentiam, nam quidquid perfectionis di-
cit continentia, reperitur in temperantia ab-
sque imperfectione, virtutem vero temperan-
tiæ in Deipara extitisse inferius accuratè o-
stendemus.

S. Antoni-
aus.

Continen-
tia ut di-
ci quid
imperfec-
tum non
fuit in De-
ipara.
Aristot.
& Tho.

Num pœ-

tentiæ virtute num fuerit in Deipara, ad quod
S. Antonius 4. par. tit. 15. cap. 17. § 4. respon-
det ex sententia Alberti: *Hanc virtutem perfe-
ctius fuisse in Deipara, quam in aliis viatoribus,
in quibus actus pœnitentiæ supponit aliquod pec-
catum esse, vel fuisse: ac in Deipara actus pœni-
tentiæ fuit sine presentia, vel processione culpa fin-
is enim per modum patriæ, ubi habet alium actū,
videlicet non est dolor de commissis, sed est dese-
statio peccati sine velle peccare.* hactenus verba
S. Antonii Suarez quoque tom. 2. in 3. parte
disput. 4. lect. 2. concedit in beata Virgine pœ-
nitentiæ virtutem, quoniam (inquit) hæc non
dicit actum detestationis proprii peccati,
quem B. Virgo non exercuit, quia nihil dete-
stabile egit, sed dicit habitum, cuius fuit ca-
pax, quia capax fuit peccati, licet per diuinam
gratiam confirmata fuerit in bono: & quem
admodum Suarez tom. 1. disput. 19. sectio. 1.
ponit in Christo pœnitentiam ad actus, qui
non dicunt imperfectionem, nimirum ad de-
testationem peccati simplicem propter vi-
tandam diuinam injuriam, eodera etiam mo-
do pœnitentia habere potest in Deipara eun-
dem actum, quem ex Alberto ponit in ea S.
Antonius, ut diximus. verum ad singulas vir-
tutes Cardinales, quæ in Deipara fuerunt de-
scendamus.

nitentia
virtus in
Deipara.
S. Anton.

Suarez.

Ac de eius quidem Prudentia, quæ inter
virtutes Cardinales primum sibi vindicat lo-
cum in festo Assumptionis sic canit Ecclesia?
*Virgo prudentissima, quo progredieris quasi Auro-
ra valde rutilans? Deiparæ enim figura fuit
Abigail mulier 1. Reg. 25. prudentissima, &
speciosa: Ideo Ephrem serm. de laud. Virg.
Deiparam vocat Principem omnium prudentis-
simam, & sagacissimam. & Damascenus ora-
tione 1. de Dormitione: Hanc coelastem Dei-
paræ prudentiam appellat. Sapientia thesau-
rum, qua incautam Eua verbis serpentis nimum
credula simplicitatem emendavit, dum Angelo
prudenter respondit, Quomodo fiet istud? ex hac
prudencia proficiscebatur illud, quod de ea
scriptum reliquit S. Lucas cap. 2. Maria, in-
quit, conseruabat omnia verba hæc conseruens in
corde suo.*

Prudentia
Deipara.
Offic. Eccl.

1. Reg. 25.
Ephrem.

Damasc.

Genes. 30.

Luce. 2.

Quod si teste Salomone Prouerb. 10. *Qui
moderatur labia sua prudentissimus est: facile
intelligemus eximiam Virginis prudentiam,
cuius loquendi parcitatem, & verecundiam
Bernardus, sermone Signum magnum egre
gè ponderat, & extollit, septies enim in sacra
Euan-*

Bernard.

Bonauent.

Psal. 44.

Cant. 4.

Septem
verba qua
loquuta
legitur

Deip. in E
uangelio.

Luc. 1.

Ioan. 2.

Luc. 1.

Luc. 2.

Ioan. 2.

Iustitia

virtus in

Deipara.

Litania

B. Virg.

August.

S. Thom.

S. Thom.

Bonauent.

Euangeliorum historia locuta legitur, & ex his
ter cum Deo, bis cum Angelo, & bis cum ho-
minibus, quæ singillatim expendit S. Bona-
uentura in speculo cap. 8. & ad mores egregiè
accommodat; vult enim in Deipara fuisse gra-
tiam labiorum, de qua Psalm. 44. *Diffusa est
gratia in labiis tuis*; ex eius enim labiis melli-
flux sententiæ prodierunt, iuxta illud Cant. 4.
Fauus distillans labia tua; cum Angelo enim
loquuta est, primò verbum Castitatis: *Quomo-
do fiet istud, quoniam virum non cognosco?* sec-
undò verbum humilitatis: *Eccè Ancilla Do-
mini*. Cum homine, primò verbum charitatis
salutando Elisabeth, secundò verbum instru-
ctionis ad ministros in nuptiis Cana Galileæ:
Quodcumque dixerit vobis, facite. Cum Deo
autem, primò verbum gratiarum actionis:
Magnificat anima mea Dominum. secundò ver-
bum doloris ex filij amissione: *Fili quid fecisti
nobis sic*. tertium verbum compassionis, defi-
cienteyino in nuptiis: *Vinum non habent*. ex
quibus præclarissima ad imitandum exempla
coruscant.

14 Iustitiæ verò virtus in Deipara singulari-
ter fuit: quare in litaniis Lauieranis meritò
Speculum Iustitiæ appellatur. Enimuerò ex Au-
gustino lib. de corret. & grat. cap. 1. *Ad iustiti-
am legis pertinet declinare à malo, & facere bo-
num, que sunt* (vt verbis vtat S. Thom. 2. q. 79.
art. 1.) *quasi dua partes integrales iustitiæ, cum
vtrumque ad eius perfectum actum requiratur*.
At Deipara ab omni peccati labe tum origi-
nali, tum actuali declinavit, vt cap. 7. probavi-
mus, & in omni bonorum operum genere præ
omnibus puris creaturis, vt ex ijs, quæ capit.
duodecimo differuimus satis patet, accuratè
se exercuit, & perfectissimè, siue spectes cha-
ritatis magnitudinem, ex qua ea operabatur:
siue tempus, ex quo illa exhibere cœpit, ab in-
stanti nimirum suæ immaculatæ Conceptionis
ad extremum vsque spiritum: siue opera
ipsa eximia difficultate ardua, tempore diu-
turna, multitudine innumerabilia, quæ præ-
stitit; consequens ergo est, ut iustitiæ pal-
mam inter puras creaturas sit adeptæ. Si ve-
rò loquamur de partibus iustitiæ potentiali-
bus nimirum de virtutibus ei annexis, cu-
iulmodi ex S. Thoma 2. 2. quæst. 80. articul. 1.
sunt religio, Pietas, & reliquæ: has certè om-
nes ex ijs, quæ in hoc capite dicimus, liqui-
dò apparet singulariter in Deipara fuisse. Qua-
re Bonauentura in speculo capit. 8. probat

Deiparam esse iustissimam, quia Christus qui
est iustissimus iustissimè fuit cum ea, & iubi-
cit: *Tu, inquit, es virga Aaron, recta, florida, & fructi-
fera: Recta, immo rectissima per iustitiam, & aquatatem; Florida per virginitatem: fructi-
fera per fecunditatem. Quia enim esset virga
recta, si non virga Aaron esset recta? Quia ani-
ma esset iusta, si non Maria esset iusta? hoc est,
quod Beatus Bernardus dicit: Quis iustus, si non
Maria iusta, de qua ortus est sol iustitiæ? sic Bona-
uentura.*

15 De Fortitudine Deiparæ exclamat Salo-
mon Proverb. 31. *Mulierem fortem quis inueni-
et; & iterum de eadem: Fortitudo, & decor in-
dumentum eius, ac si dicat. Deiparam fortitu-
dine omni ex parte decoram, hoc est absque
vllius perturbationis motu indutam semper
fuisse, atque ornatam; quod de reliquis San-
ctis dici neutiquam potest, vt animaduertit
sanctus Antoninus loco citato. & sanè insignem
fuisse Deiparæ fortitudinem faciliè intelli-
gemus, si ea spectemus, quæ de hac virute Phi-
losophi tradiderunt, Aristoteles enim lib. 2.
Ethicor. cap. 6. & 9. Fortitudinem vult esse
circa timorem & audaciã: *Quoniam For-
titudo, inquit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 123. artic. 3.
difficilia qua rare habere possunt, voluntatem
à sequela rationis firmiter elicitat, et prohibendo
timorem: - & moderatè eadem difficilia aggre-
ditur, quando se licet oportet ea ex terminare ad
securitatem in posterum habendam, quod pertinet
ad rationem audacia, quam moderatur,*
hæc Sanctus Thomas. Hoc ipsum, & Cicero
libri secundo de inuentione per obje-
cta harum passionum elegantè expresse cum
docet ad fortitudinem pertinere consideratam
periculorum susceptionem, & laborum per-
pessionem. Ex quo duplicem fortitudinis
actum licet colligere; vnum qui est in rebus
aduersis, & laboriosis patienter sustinendis:
alterum in arduis viriliter aggrediendis & ad
primum quidem, quem sanctus Thomas 2. 2.
quæst. 123. articul. 6. appellat *sustinere*, docet
que esse fortitudinis actum magis principalem;
spectat martyrium, quod est actus elicitus
quidem à fortitudine, sed imperatus à cha-
ritate: *Ideo què inter ceteros actus humanos, in-
quit sanctus Thomas 2. 2. quæst. articul. 3. est
perfectior secundum suum genus, quasi maxima
charitatis signum, secundum illud iohannis 15.
Maiorem hac dilectionem nemo habet, nisi ani-
mam suam ponat quis pro amicis suis.* At verò
Dei-*

amicis suis. At verò Deipara virtumque fortitudinis actum strenuè, ac diligenter exercuit. Nam, ut omittam incommoda, quæ propter Deum ex voluntaria paupertate, ex crebris itineribus ad montana Iudææ ad Nazareth, ad Bethlehem, in Ægyptum, rursum in Galileam, & per singulos annos ad festa Ierosolymitana, & ex commoratione ad aliquot annos in terra Ægypti inter populos nefario Idolorum cultui deditos, aliisque quas in se ipsa sustinuit molestiis; Grauiissima tanè fuerunt, quæ ex filij, quem vnice diligebat, doloribus, & cruciatibus per compassionem sensit, quibus veluti a utillimo gladio, iuxta Simeonis vaticinium, eius anima transfixa est; tum in filij Circumcisione, & in molestijs, quas ex paupertate, & in Ægyptum fuga idem subiuit; tum etiam in blasphemijs, ac persecutionibus à Iudæis eidem Christo dum in terris ageret illatis, & tandem in eiuudem acerbissima, ac ignominiosissima passione, & nece, quam ipsa præfens spectauit quæ omnia fortitudine, ac constantia incredibili pertulit, ita ut iuxta crucem filij, quæ summo amore complectebatur, non conseruata iaceret, sed vitiliter staret; quod Ambrosius in oratione in obitu Valentiani illis verbis expendit; *Sabat & sancta Mater iuxta crucem filij, & spectabat Virgo unigeniti passionem stantem illam lego, stantem non lego.* hæc ille. Verùm de Virginis constantia admirabili in Christi passione plura diximus c. 11. vbi ostendimus ad gloriam, meritumque martyrij nihil illi defuisse, quam complures Patres propter dolorem, quem in filij nece summa patientia pertulit acerbissimum, meritò plusquam martyrem appellare non dubitant

Luc. 1.
Matth. 2.
Luc. 2.

Deipara
Christo
patientis
fortiter
passa est
Luc. 2.

Iuan. 19.

Ambros.

Deipara
qua nam
fortiter
operata
est.
Genes. 3.

S. Thom.

16 Quod si de altero Fortitudinis actu loquamur, quo *terribilis ut Castrorum acies ordinata* Dæmones sæuissimos humani generis hostes multipliciter domuit, atque deuicit, factis in præsentia sit illud Genes. 3. quo serpentis tartarei caput contritura à Domino prænunciatur, idque qua ratione præstiterit sequentibus capitibus copiosè exponemus.

Quod si fortitudinis magnitudo ex magnitudine dictionis pensanda est, quemadmodum tradit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 124. articulo 3. ita ut ex alienius rei amore supra vires interdum aliquid perferamus, vel aggrediamur; id quod videre licet etiam in brutis, quæ pro vita tuenda omnibus naturaliter charissima, animos, viresque ad resistendum,

& oblectandum exerunt solito maiores; quæque pro filiis defendendis, couertendisque quorum amorem natura parentibus indidit, strenuè dimicant, seque etiam vltro in extremum vitæ discrimen obiciunt. Quo circa Cant. 8. meritò dicitur: *Fortis est mors dilectio, dura sicut infernus amulatio.* Sanè fortitudinis Deipara præstantiam in iis, quæ ad Dei honorem spectant, aliqua ex parte intelligemus, si eximiam eius in Christum charitatem, de qua vberius cap. 9. egimus, nobiscum animo reputeamus.

Cant. 8.

Deipara
temperantia.

S. Thom.

S. Thom.

Cōc. Triā.

Chrysost.

17 Iam verò de Temperantia, quæ in virtutum Cardinalium ordine quarta reponitur, qua ratione in Deipara maximè eniuertit, dicendum est. Et huius quidem virtutis partes quas vocant subiectiuas, quæ sunt eius species, Auctore sancto Thoma 2. 2. quæst. 143. art. 1. recensentur; Abstinentia cibi; Ieiunium, quod est actus abstinentiæ; Sobrietas potus; Castitas, cuius par est virginitas. Partes verò potentiales, seu virtutes ipsi temperantiæ connexæ plures loco citato numerantur, eiusmodi sunt, Mansuetudo, Clementia, Humilitas, Modestia, tum in exteriori corporis actione, tum etiam in eiuudem corporis ornatu, ac vestibus, & reliquæ similes virtutes. & sanè his omnibus in gradu quodam perfectissimo Deipara instructa est atque ornata, quod breuiter sic demonstratur. Si enim temperantia, teste sancto Thoma tentia par. quæst. 7. articulo 2. ad tertium, tantò perfectior est in homine, quantò magis prauis concupiscentijs caret, atque ea de causa huiusmodi virtutem in Christo Domino fuisse concludit. Qualis ergo, quantaque temperantiæ perfectio præ cunctis puris creaturis fuisse existimanda est in Deipara, quæ non tantum omni praua concupiscentia caruit, verum etiam singulari privilegio peccati fomitum. (qui ex sacro Concilio Tridentino effione quinta ex peccato est, & ad peccatum inclinatur) perpetuò extinctum; ne dum religatum habuit, quemadmodum cap. 7. videmus. Quare Chrysostomus homilia in Domini hypapantem: *Bona, inquit, Maria ultra omnem humanam naturam modum Modestiam atque Temperantiam excoluit. ac ob id vn. meritorum Dominum in vltimo gestare promeruit.*

Quod si de singulis temperantiæ virtutibus, quæ perfectionem dicunt, & in Deipara præ reliquis sanctis fuerunt, agere velimus; lon-

Ignatius.
Ambros.
Damasce.

gius quam par est ab instituto digredierunt; aliquas tamen attingere satis sit in præsentia: & quod peccat ad Abſtinentiam, Jeiunium, Sobrietatem, Modestiam, & reliquas huiusmodi Deiparæ virtutes, sanè locupletissimi earum testes esse possunt Ignatius, Ambrosius, Damascenus, aliique Patres, quorum verba in initio huius capitis attulimus. nec tamen silentio prætereire possum Albertum Magnum Virginitatis sanctissimæ studiosissimum, qui non minus verè, quam acurè id, quod dicimus optima ratione ostendit, quam sanctus Antoninus affert 4. par. tit. 19. cap. 17. §. 4. vbi probare nititur Deiparam mediocritate humilis vestimenti omnes alios superasse. quam rationem cum ad multa, quæ de Deipara prædicantur, referri possit, hic ascribendum duxi: Cum enim in nonnullis viribus habitæ rationi personæ, & aliarum circumstantiarum, quædam mediocritas interdum ſu tenenda circa particularia (inquit Albertus apud sanctum Antoninum loco citato) Ars secundum Philosophum medium determinare nescit, singularia enim infinita sunt, nec est eorum disciplina: sed in huiusmodi Gratia potentior est ars, dicimus ergo quod in hoc bene Maria alios excessit in cultu vestium, quod super artem perunctionem Spiritus sancti sciunt mediocritatem super omnes in huiusmodi observare. sic ille, Pari etiam ratione Virgo beatissima præ cæteris Sanctis per eandem sancti Spiritus unctionem in reliquis virtutum actibus debitam mediocritatem novit, atque tenuit.

Epiphanius.
Presbyt.
Constantin.
Niceph.
Cedrenus.

De eius porro Modestia in vestibus, & corporis ornatu illud scriptum reliquit Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus in vita Deiparæ, & ex Epiphanio Nicephorus lib. 2. hist. 23. *Vestimentis inquit, quæ ipsa gestavit coloris natiui contenta fuit, id quod etiam nunc sancti capiti eius velamen ostendit.* sic ille; & Cedrenus in compendio, agens de moribus Deiparæ: *Vestes, inquit, amplexans nullo colore tinctas.* quibus consentit Damascenus orat. de Nativitate, quem supra citavimus, de hoc agens: *Honestus, inquit, vestitus mollitiem omnem ac luxuriam fugiens,* sic ille.

Damasce.

MORTIFICATIONIS VIRTUS
in Deipara.

Mortificatio
Deiparæ.

18 **A**d abstinentiam, & reliquas, quas commemoravimus Deiparæ virtutes, attendenda videtur mortificatio eximia, quæ Dei-

para suum innocentissimum corpus rationi minimè repugnans, sed spiritui concors, & obsequentissimum; ad Dei tamen gloriam, & Christi passionibus magis communicaret, ieiuniis, vigiliis, variisque afflictationibus, ex Ambrosio supra citato, exercebat: ideoque hæc mortificationis virtus in Deipara per myrrham, amaram illam quidem, sed odoriferam, & quæ incorruptionem corporibus tribuere solet, rectè significatur. quemadmodum S. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 17. §. 4. animadvertit; Mortificatio enim carni quidem est invidiosa, sed Deo valde grata, atque bono exemplo veluti odoris flagrantia recreat, & ad curandum in odorem huiusmodi vngentur, nimirum ad pietatis opera strenue suscipienda excitat, atque ad peccatorum putredinem à nobis arcendam mirum in modum confert: Myrrha verò, cui Deiparæ Mortificatio comparatur, non qualiscumque, sed electa, illa quidem, ac præcipua memoratur Ecclesiast. 24. illis verbis: *Quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris.*

Ambros.

S. Anton.

Ecclesiast.

CLEMENTIA DEIPARÆ, EIVS
que mansuetudo.

19 **Q**UAMVIS Deipara erga semetipsam, ut dixi, per mortificationem severa fuerit, ac benignam per clementiam, & mansuetudinem se exhibet, de quibus aliqua breviter perstringamus. Sanè temperantia sicuti virtuti principali ex D. Thoma 2. 2. quæst. 157. art. 3. & 4. adungitur clementia, quæ ex Seneca lib. 2. de clementia 3. Est quædam animi lenitas: superioris in constituendis pænis, & ex eodem sancto Thomâ provenit ex quadam dulcedine affectus, quæ ab omni eo, quod alium committate potest, abhorret, ideoque maximè accedere videtur ad charitatem, quæ est possissima virtutum, ita sanctus Thomas: & hæc quidem virtus Regibus, ac Principibus maximo fuit semper ornamento, adeò ut vel ipsi tyvanni saevitia insignes, clementissimi nomine se cohonestari affectarint. Hæc porro virtus in beatissima Virgine mundi Regina cumulatissimè invenitur, quæ apud Christum pro condonandis, vel minuendis pænis, quæ iustè nostris sceleribus debentur, intercedit; de quo pluribus differimus supra cap. 16. vbi de eius misericordia, & infra cap. 30. vbi eam Advocatæ munere fungi ostendemus.

Clementia.

S. Thom.

Seneca.

Cap. 16.

Hinc

Prov. 31. Hinc est, quod *Prov. 31.* de Muliere illa forti, qua cap. 4. Deiparam describi diximus, inter alia à Salomone illud prædicatur: *Lex clementia in lingua ejus*: & Ecclesia in celebri

Offic. Eccl. illa precatone, cujus initium est *Salve Regina*, eam illis verbis reverenter invocat: *O clemens, opia, o dulcis Virgo Maria*: qua suavissima in vocatione omnes ad Virginem preces claudendas merito vir quidam sanctitate præclarus dicebat. quin etiam ips quoque, qui erga eandem Virginem impiè secesserunt, & ad eam confugiunt, veniam legitur impetrasse. Cujus rei exemplum sic illud Theophili, qui dæmonis suggestionem eam, ejusque filiam chirographo à se conscripto abnegarat, & per eam misericordiam obtinuit, de quo supra cap. 20. Quare Bernardus sermone Signum magnum, agens de Deipara: *Nihil, inquit, asserum in ea, nihil terribile, tota suavis est, effervens las, & lanam. & mox: Quod si (ut verè sunt) plena magis omnia pietatis, & gratia, plena mansuetudinis, & misericordia, qua ad eam pertinent inveniunt, ago gratias ei, qui talem tibi mediatricem benignissima miseratione providit.* sic Bernardus.

Aristotel. Mansuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrunt cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Maria per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Maria tui post paucos sequitur, Et**

scandalizabantur in eo. Revera faber est Christus, sed qui fabricatus est Auroram, & Solem. hæcenus Bonaventura. Quod si ex glossa in Matth. 5. Mites sunt, qui malis moribus dominantur: & ex alia glossa, Mansuetus est, qui nec irascitur, nec irritatur, nec nocere cogitat: satis apparet Deiparam fuisse præ omnibus mitissimam, quæ perfectum sui dominium absque malis moribus, & absque pugna interiori habebat, & nullis nocere, omnibus autem prodesse studuit, nulli verbum asperum loquuta, quod ex Evangeliorum historia observavit Bernardus sermone Signum magnum. Reliqui enim Sancti non sine pugna suarum passionum dominium obtinuerunt. Quocirca merito de Deipara canit Ecclesia.

Virgo singularis, Inter omnes mitis, Nos culpas solutos, Mitis fac, & castos.

Offic. Eccl.

VIRGINITAS DEIPARÆ

Virginitas quoque Deiparæ illibata, quam ipsa prima omnium voto emisso Deo optimo consecravit, ea fuit, ut propter summam in hac virtute puritatem, atque præstantiam jure optimo Virgo Virginum appelleretur, de qua Basiliius hom. de Christi generatione: *Nulla, inquit, puritate par Maria virginitas inter homines ad effectum Sancti spiritus excipiendum est reperita. quo in eam superueniente vera Dei genitrix est effecta.* Et Ambrosius libr. 1. de Virginibus inter virginitatis laudes, & hæc recenset, quæ ad Deiparæ virginitatem spectat: *Hæc, inquit, nubes, æstra, Angelos, sidera, transgrediens, Verbum Dei in sinu Patris inuenit, & toto hausit pectore.* sic Ambrosius. Deum enim, inquit Bernardus homil. 2. super missus est. *hujusmodi decebat Nativitas, qua non nisi de Virgine nasceretur: talis & congruebat Virgini partus, ut non pareret, nisi Deum. Et gaudia matris habens eum virginittatis honore, nec primam similem visa est, nec habere sequentem. Atque ita in Deipara virginitas (ut verbis utat Bern. ser. signum magnum) ex fecunditate, & ex virginittate fecunditas mutuis sese radiis illustrare hæc duo sidera videntur. Quinimo Deipara non tantum hominibus, sed ipsis etiam Angelis virginittate præcellit, quod c. 32. ubi de ejus virginittate copiosè agitur, ostendemus. Illud addam*

Cap. 32.

N 2

ex Bo-

Bonavent. ex Bonaventura in speculo capite 4. Ex quo, inquit, Maria Virgo de Spiritu sancto divina est prole secundata, nequaquam virginitas ejus tali ex prole est vitata, sed mirabiliter est in tanta prole glorificata: nam in prole approbata, in prole consecrata, in prole nobilitata, in prole ditata. **Edotata** & **co-signata** & **confirmata** est tua virginitas o Maria hæc Bonaventura. & **Idelfon.** fundus sermone de Assumptione, agens de Deipara. Et sicut, inquit, de altera Maria dictum est, ista optimam partem elegit, quia prima omnium seminarum Deo virginitatem obtulit, & idcirco promeruit, ut Dei filius Angelo nunciante ex ea corpus nostræ redemptionis susciperet. **Luc. 1.** sicille.

HVMILITAS DEIPARÆ.

27
Maria hu. **V**irginitati Deiparæ proximè adnectenda est eius humilitas. harum enim virtutum, inquit Bernardus homilia 1. super missus est, pulchra est permixtio: nec mediocriter Deo placet illa anima, in qua & humilitas commendat virginitatem, & virginitas exornat humilitatem: sed quæta putas veneratione esse dignâ, in qua humilitatem exultat sanctitas, & pariter consecrat virginitatem? sic ille. Decet enim, inquit Ambrosius libro 2. in Lucam ut quando castior Virgo tanto sit humilior. Et sanè humilitas reliquis virtutibus in primis est necessaria, cum ex Basilio cap. 5. constitutionum theiaurus sit securissimus omnium virtutum, & ex Bernardo sermone 1. de natali, & D. Thomaz. 2. quæ ff. 101. au. 5. ad secundum, fundamentum sit, atque custos virtutum. Quis enim, teste Gregorio homil. 7. in Euangelio sine humilitate congregat, quasi in vento pulverem portat: & unde aliquid ferre cogitur, inde deteriorius cecatur. At verò humilitatis virtus in Deipara maximè eluxit, & per Nardum fragrantissimam, quæ, cum esset Rex in accubitu suo dedit odorem suum, ex Rupertio in Cant. & Bernardo sermone 8. de Assumptione significatur. Nardus enim frutex est teste Plinio libr. 12. histor. capit. 12. breui, nigra, fragilique radice odorem mittens, ita Deipara tamen in oculis suis exigua & abjecta, quæ de se ipsa Cant. 1. dicebat Nigra sum, sed formosa, humilitatis tamen eius odor, ex Rupertio in Cant. 1. Deum uniuersum uolentibus, velut suauis odor, qualis de nullo unquam usque ad ipsum spirauit, vel spirare potuit sacro ficio, tantus quæ fuit, ut ad Deum in suo accubitu regere uenerit, eamque ad gremium Virginis per

Inarnationem traxerit. Et certè suspicienda omnibus, atque imitanda Deiparæ humilitas, eò magis erit imitanda quò pluribus, ac maioribus Dei domibus omnibus puris creaturis singulariter exiit exornata. Quod eleganter expendit Bernardus serm. 4. de Assumptione. Quanta, inquit, & quam pretiosa humilitatis virtus, cum tanta puritate cum innocentia tua, cum conscientia prorsus absque delicto, immò cum tanta gratia plenitudine? Unde tibi tanta humilitas o Beata? digna planè, quam respiceret Dominus, cuius decorem concupisceret Rex, cuius odore suauissimo ab æterno illo paterni sinu atraheretur accubui. Audi Mariam in Euangelio, Reflexit (inquit) humilitatem Ancilla sua: audi eandem in Epithalamio, cum esset Rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum: Nardus quippe herba humilis est, & pectus pergar, ut manissum sit, humilitatem Nardi nomine designat: cuius odor, & decor inuenere gratiam apud Deum. hæc tenus Bernardus. Idem sermone 42. in Cantica enarrans illud Cant. 1. Nardus mea dedit odorem suum. Cant. 1. Nardus, inquit, humilis herba est, & calidana per Nardura, per hanc non inconuenienter virtus humilitatis accipitur, sed qua sancti amoris vaporibus flagret, est enim humilitas, quam parit uirtus, & hanc quæ est humilitas, quam charitas format, ut sicut charitas & sermone 45. Decor, inquit, anima est humilitas, Verum in eo, qui grauius peccauit, & si amanda, non tamen est admiranda humilitas: at si quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitatem jungit: nonne is tibi uidetur geminum animam possidere decorem? Sancta Maria sanctissimo nam non amisit, & humilitate non caruit, & idcirco concipuit Rex decorem eius: quin humilitatem innocentia sociauit: merito admiranda cui sanctitas amissa humilitatem non attulit, sed serua admisit. Idem hom. 4. super missus est: Humiliter, inquit, respondet, ut sedes gratia prepararetur. ecce Ancilla Domini. Quæ est hæc tam subleuis humilitas, quæ cedere non nouit honoribus, insulescere gloria nescit: mater Dei eligitur & Ancillam se nominauit Non mediocriter reuera humilitatis insignis, nec oblata tanta gloria, obliuisci humilitatem: non magnum est esse humilem in obsequio: magna prorsus & rara uirtus humilitas honorata hæc ille. & Damascenus orat. 1. de Natiuitate: Hoc admiratur in Deipara: Animus, inquit humilis in sublimibus contemplationibus Ambrosius in cap. 6. Apoc. 1. Per

Humilitas
Deipara
per Nardum
significatur.
Cant. 1.
Rupertus.
Bernard.
Plinius.
Cant. 1.
Rupertus.

Humilitas
Deipara
per Nardum
significatur.
Cant. 1.
Rupertus.
Bernard.
Plinius.
Cant. 1.
Rupertus.
Damas.
Ambros.
Per

Virgilia Per *Ascolam*, inquit, *scripseam* byrumine, ac *picis* illam, in qua posuit *us est* *Moses* *Infans* (qui *Christum* figurabat) *Beata* *Virgo* *Maria* designata est, quia *sapientia* *Dei*, qui est *filius* *Dei*, *beatam* *Mariam* *Virginem* elegit, in cuius *utero* *hominis*, cui per *unitatem* *personae* *coniungeretur*, *formaretur*, *virginitatem* *beata* *Mariae*, qua *nullo* *aslu* *car-*
Humilitas
culis *vir-*
tutum.
Luc. 1.
Humilitas
penulari-
ter decur-
curus
Deipara.
Luc. 1.
Cant. 1.
B. Mechilid.

22. Hanc *humilitatis* *virtutem* *Deiparae* *ad-*
ded *dilexit*, & *coluit*, ut *eam* *non* *tantum* *laudibus* *in* *loco* *Cantico* *mirificis* *extulerit* *Dei* *pos-*
tentiam *praedicando*, quae *superbos* *deprimat*, & *exaltat* *humilis*; *verum* *etiam* *in* *cunctis* *suis* *actionibus* *singulari* *quodam* *ratione* *eius* *spe-*
cimen *nobis* *dederit* *praclarissimum*, *ita* *ut* *haec* *virtus* *et* *peculiariter* *tribuatur*; *quare*
Cant. 1. *ex* *persona* *Virg.* *dicitur*. *Nardus* *me-*
dedit *odorem*; *quia* *humilitas* *per* *nardum* *significata*, *peculiariter* *ratione* *est* *Sua*. *quocirca*
B. Mechilid. *B. Mechilidis* *in* *lib. 5* *suarum* *reuel. prima*, *in-*
quit, *virtus*, *in* *qua* *Virgo* *nata*, & *infans* *se* *sin-*
gulariter *exercuit* *fuit* *humilitas*, *qua* *ita* *mode-*
ste *de* *se* *sentiebat*, *ut* *cum* *tot* *gratis* *haberet*, *nul-*
lis *creaturis* *se* *praesulit*, *nec* *anteponit* *sic* *ibi*.

Humilitas
Deiparae *in* *actionibus* *expendendo* *ostendamus*. *In* *primis*
verbis *illis* *cum* *in* *matrem* *Dei* *esset* *electa*, *se* *Ancillam*
Esse *An-* *Dominum* *vocat*; *quod* *expendens* *Bonaventura*
cilla *Da-* *in* *speculo* *cap. 4* *O mira*, *inquit*, & *profunda*
mini. *humilitas* *Mariae*, *Eccle* *Mariam* *Archangelus*
Bonavent. *alloquitur*, *Maria* *gratia* *plena* *dicitur*; *super* *no-*
mo *Spiritus* *sanc* *promittitur*. *In* *matrem* *Domi-*
ni *assumitur*; *etiam* *omnibus* *creaturis* *anteponitur*
lam *Domina* *caeli*, & *terra* *efficitur*; *sed* *in* *his* *o-*
mnibus *in* *humilitate* *deprimatur* *dicens* *Eccle*
Ambros. *Ancilla* *Dominici*, *si* *Bonaventura* & *Ambrosi-*
us *lib. 2* *in* *Lucam*, *in* *haec* *verba*: *Vide*, *inquit*,
humilitatem, *vide* *de* *notionem* *Ancillam* *se* *dedit*
Dominici, *qua* *mater* *eligitur*, *nec* *repentino* *exalta-*
ta *promisso* *est*, *sicut* *Ancillam* *dicens*, *nullam*
sibi *praerogativam* *ante* *gratia* *venit*, *qua*
se *erat* *quod* *suberetur* *in* *tem* *enim*, *hum* *lem* *q-*
partura, *humilitatem* *se* *debuit* *etiam* *ipsa* *praferre*:

S. Antonin. & *S. Antoninus* *3. part. tit. 1. cap. 3. §. 2.* *haec*
Deiparae *eadem* *Deiparae* *verba* *tractans*, *docet* *alios*
Humilitas *Santos* *tameis* *demittit* *de* *te* *locutos*, *ad* *hanc*:

tamen *Deiparae* *humilitate* *nequaquam* *per* *de* *Deiparae*
uenisse: *Non* *finit*, *inquit*, *humilitate* *est* *se* *re* *in* *ha-*
Abraham *dicens*, *sum* *pulsus*. & *cetera*, *Aut* *id* *humilitate* *et*
aiens, *ventus* *est* *vita* *mea*, *vel* *Das*, *a* *pro* *testans* *hunc* *am*
quod *esset* *caelis* *mortuus*, & *unus* *pulex*, *sive* *ba* *caelo* *de*
pulsus, *quod* *si* *ius* *est* *se* *esse* *labitem* *vocem*. *N. in* *Genes. 18.*
hi *omnes* *dixerunt* *id*, *quod* *erant* & *non* *mirra*, *lib. 7.*
Hae *autem* *multo* *mirra*, *quam* *sit*, *quam* *us*. *1. Reg. 2. q-*
stam *inter* *se* *regnum* *caelorum*, *uicina* *angelorum*, *Ioan. 2.*
& *mater* *Dominici* *ab* *ancilla* *Dominici*; *veritatem*
tamen *dixit*, *quia* & *ancilla* *erat* *hri*
sti *haec* *S. Antoninus* *Et* *sanctum* *potest* *Humilitas*
titulis *illis* *gloriosis* *veris*, & *ab* *ique* *vanae* *gio-* *in* *verbo*
riae *nota* *te* *appellare*, *maluit* *tamen* *oculos* *fi-* *de* *for*
gere *in* *id*, *quod* *erat* *humilis*, *ex* *quo* *gloriosi-* *mibi* *secun-*
or *Dec* *que* *magis* *grata* *est* *effecta*. *Nec* *telum* *ver-*
in *haec* *re* *spontione* *Deiparae* *humilitas* *eluxit*, *Humilitas*
quod *Dominici* *Ancillam* *se* *appellavit* *virum* *Luc. 1.*
etiam *in* *ipio* *contemtu*, *argue* *obedientia* *can-*
dem *humilitatem* *pro* *fundissimam* *praetulit*.
Cum *enim* *Gabriel* *Archangelus* *legatum*, *Dei*
ageret, *cuius* *nomine* *totum* *negotium* *transi-*
gebat; *potest* *Virgo* *beatissima* *eidem* *re-*
spondere. *Fiat* *mibi* *secundum* *verbum* *Domi-*
nici, *cuius* *ancillam* *te* *tuerat* *protestata*. *Verum*
ipsa *Dei* *Genitrix* *mox* *futura*; *atque* *ad* *Ang-*
gelorum *Domina* *ae* *Regina*, *quo* *te* *magis*
ipsa *etiam* *Angelo* *demitte* *ret*, *nobis* *que* *exem-*
plum *absolutissima* *obedientia* *patendi* *no-*
stratum *Deo*, *sed* *hominem* *etiam* *Dei* *nomine*
praecipiente, *praeredit*, *maluit* *dicere*: *Fiat* *mibi*
secundum *verbum* *tuum*.

23. Deinde *quemadmodum* *magnanimitas* *fidei*, *qua* *se* *Dei* *genitricem* *mox* *futura*
credidit, *nihil* *de* *tanta* *humilitate*, *qua* *se* *ex-*
iguam *Dei* *reputabat* *Ancillam*, *detrahit*, *quod*
supra *dicebam* *ex* *Bernardo*; *ita* *ex* *eadem* *hu-*
militate *cum* *filium* *Dei* *etiam* *concepisset*, *Deo*
plena *ad* *visitandam* *sanctam* *Elisabeth*, *co-*
gnatam *suam* *festinavit*, *de* *quo* *Ambrosius*
libro 2. in *Lucam*: *Diserte*, *inquit*, *muliere*; *hu-*
mitatem *Mariae* *superior* *venit* *ad* *inferiorem*,
ut *inferior* *admittitur*; *nec* *solum* *venit*
sed *prior* *salutavit*, & *libro 2. de* *Virginibus*. *Fie-*
mitior, *inquit*, *factus* *est*, *vbi* *se* *de* *Deo* *agnovit* *ele-*
ctam, & *statim* *ad* *cognatam* *suam* *in* *montana*
processionem *traxit*; *ut* *exemplo* *et* *causet* *qua* *tam*
creduerat *oraculo*; *beatam* *enim*, *inquit*, *quae* *credi-*
disti, & *tribus* *cum* *Elisabet* *mensibus* *mansit*.
Tanti *enim* *intervallo* *tempore* *non* *ides* *quartar*,
sed *praesens* *exhibetur*, *sic* *Ambrosius*. *Et* *Bernardus*
secun. *Signa* *magnum*: *Mariae*, *inquit*, *vera* *alacri-*
tas.

Humilitas
in *verbo*
de *for*
mibi *secun-*
dum *ver-*
bum *tuum*
Luc. 1.
Fides *com-*
tantia *hu-*
milis *et*
Deiparae
Humilitas
qua *de* *Elis-*
abet *in* *vi-*
dit *et* *q-*
mittit *et*
Luc. 1.
Ambros.
Bernardus

ate montana conscendit, ut Elisabeth ministraret. Idem sermone de Aquæ ductu: In Virgine, inquit, quæ montana conscendit, tanquam fonticulus triplex feruebat, in quærenda gratia charitatis splendebat in carne virginitas, humilitas in obsequio eminebat. Quid de hac humilitate sublimius venisse Matrem Domini sui ad se mirabatur Elisabeth, sed iam magis miratur, quod in-

Luc. 1. *flar filij. & ipsa non ministrari venerit, sed ministrare, hæc Bernardus.*

Perfectissimi *Qua in te Deipara perfectissimum humilitatis gradum tenuit. Perfecta enim humilitas, inquit glossa Matth. 3. habet tres gradus, primus est subdere se maiori, & se non præferre aequali, & hic gradus vocatur sufficiens, & omni isto necessarius. Secundus est subdere se aequali, nec præferre se minori: & hic dicitur abundans, Tertius subesse minori, in quo est omnis iustitia, quam Christus Dominus se implere dixit, cum à Ioan-*

Matth. 3. *ne baptizari voluit. ita Glossa. Propterea Bernardus serm. de Aquæ ductu ad hoc spectans: Abijt, inquit, in montana cum festinatione, &*

Humilitas *visitauit Elisabeth; & in ministerio eius erat quæ Deiparam si mensibus tribus, ut iam tunc posset dicere matrem mater, quod tanto post filio dixit filius, sine modo, sic enim docet nos implere omnem iustitiã, Ita Bernardus. Cum autem Elisabeth à spiritu sancto edocita miraretur (verba sunt Bernardi sermone Signum magnum) personam venientis, dicens: Vnde hoc mihi, ut viderem Matrem Domini mei ad me commendaretur & vocem salutantis, ad quam exultauit in gaudio infans in utero suo, & beatificaret fidem credentis: Magna quidem praecordia, sed & deuota humilitas nihil sibi passa reserere, in eum magis vniuersa refudit, cuius in se beneficia laudabatur. Tu inquit, magnificas matrem Domini, sed Magnificas anima mea Dominum, hæc Bernardus. & Hieronimus sermone*

Luc. 1. *de Assumptione, in nullo, inquit, de se præsumpsit Virgo, in nullo aliquid de se alium sapit: sed tota in Deo exultat, & tota eius anima Dominum magnificat: Nihil sibi tribuit meritorum, nihil sibi de se applaudit, sed solummodo quæ Dei sunt, requirit, & sapit, idcirco in illo tota exultat, solum sibi veniat humilitatem Ancilla, quæ mater Saluatoris ab Angelo veneratur, sic ille.*

Humilitas *Ad Deiparæ quoque humilitatem referri possunt quam plurima abiectissima, quæ ex spontanea paupertate non sine magno incommodo iube cogebatur, & licet ab Evangelicis non omnia sint literis consignata, ea tamen pie conijcere licet ex for-*

desti stabulo, in quo filium est enixa, & ex vili præsepio, in quo eum pannis involutum, quia non erat ei locus in diuersorio, reclinare coacta est, & hoc ipsum præsepio (inquit Bernardus in speculo Evangelicæ sermonis) à brutis animalibus mutuo accepit. In eodem deinceps stabulo ad præscriptum vsque purificationi tempus per dies quadraginta est commorata; cuius rei argumentum est, quod post dies tredecim, teste Hieronymo epist. 17. & 27. & Chryostomo hom. 7. in Matth. 2. & alius, in eadem spelunca à magis fuerit inuenta cum filio.

24. Quoniam verò ex Anselmo libr. de similitudinibus, inter septem, quos recenset humilitatis gradus, Quintus est, ut quis patienter sustineat dicere contemptibilem. Sextus, ut patiatu contemptibiliter se tractari, ut patiatu contemptibiliter se tractari. Septimus, ut hoc amet: hinc facile profundam Deiparæ humilitatem colligimus, quicquid enim contumeliarum, quicquid irrisionum, ac tormentorum, in integro Dominicæ prædicationis triennio, toto passionis eiusdem tempore à Iudæis, ab Herodis, Pilati quæ in libris, tum verbis, tum factis, ea præsertim uident, ac vidente, Christo eius filio est irogatum, id omne non tantum Virginitatis Matris animam acerrimè sauciuit, verum in eius quoque maximum contemptum cessit. Illa enim in Christi faciem iactata conuitia, & blasphemie, illa in sanctissimum vultum coniecta sputa, impacti colaphi, illa exprobrantium opprobria, ac diuersa illusionum genera in domo Cayphæ, Herodis, Pilati obita, quod Barabæ postpositus, quod communi totius populi inlano clamore ad crucis patibulum postulatus, quod flagris atrocissimè toto corpore proscissus, quod in affectati Regis speciem Regis insignibus per dendiculum ab vniuersa cohorte illusus, ac spinea corona capite redimitus, quod crucem suis ipse humeris bauiauerit, quod in mediolationum veluti eorum Princeps, in ipsa Cruce per suramam ignominiam suffixus obierit, id omne, ut diximus, in maximum Virginitatis etiam Matris, quæ stabat iuxta Crucem, opprobrium, & humiliationem recidebat. Præsertim, quia interdum nominatim eam perstringebant, Christo familie paupertatem obicientes, & quasi per contemptum dicentes illud Marci 6. Vnde huc hæc omnia, nonne hic est faber, filius Maria? & mox, &

scanda-

Bernardus

Hieronymus

Chryostomus

Anselmus

Chryostomus

scandalizabantur in eo: quæ tamen omnia, ut supra animadvertit Bonaventura in spec. ca. 8. ipsa non minus humiliter, quam patienter æquo animo ferebat. Et sanè Iudæi eam ex generosa David progenie ortam inficiari nõ poterant, cum id de Christo eius filio apud õnes adeo esset exploratũ, ut nemo, tamen Christõ maximè infensus, in dubium revocare sit ausus. Verũm propter Virginis sanctissimæ paupertatem de ea abjectè sic loquebantur, apud injustos enim rerum æstimatores.

Hiratus

Humilitas
tu graui
d. S. Bene-
dicto rec-
fissim Dei
parante
nuntur.
Reg. S. Be-
S. S. S.

Et genus & formam regina pecunia donat. Quod si auctore sancto Benedicto experientissimo rerum spiritualium magistro, & monasticæ disciplinæ in occidente propagatore eximio, in sua regula capite 7. ad humilitatis gradus, quos postea sanctus Thomas 2. 2. q. 161. art. 6. explicat inter alias (ut ipsius fere verbis utar) hæc spectant, corde, & corpore, semper humilitatem indicare, defixu in terram vultibus. Taciturnitas, & pauca verba, ac rationabilia loqui: Deum timere, & memorem esse omnium, qua præcipit voluntatem propriam non sequi, sed per obedientiam subdere se majori. Denique intimo cordis affectu credere, & pronuntiare se omnibus viliorem. Hinc manifestè apparet, Deiparam humilitate singulariter claruisse.

Tudor Vir-
gineus in
Deipara.
Ambros.

Nam quod spectat ad pudor: in illum, qui non tantum humilitatis, sed & virginitatis comes esse solet; hic certè in Deipara mirificè eluxit, teste Ambrosio libro 2. de virginibus, ubi de Deipara eleganter id probat. Proditore, inquit, domo nescia, nisi eum ad Ecclesiam ed- veniret, & hos ipsum cum parentibus, & propinquis: domestico operosa secreto, forensi stipata comitatu, nullo tamen meliore sui custode, quam ipsa. & infatigabiliter. Quid quod annis quoque omnibus ibat in Ierusalem solemni de Pascha, exhibet eum Ioseph: ubique in virgine comes singularum virtutum est puor, h. e. inuisidus debet esse virginitali, sine qua non potest esse virginitas. Nec ad templum igitur Maria sine pudoris sui custode processit. Hæc est imago virginitalis, sic Ambrosius.

Idem in commentar. in Lucam lib. 2. Et ingressus, inquit, ad eam Angelus, Disce Virginem moribus, disce Virginem verecundia, disce Virginem oraculo, disce mysterio. Trepidare virginum est, & ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri, discat mubere, propositum pudoris imitari sola in pe-

netralibus, quam nemo virorum videret solus Angelus reperiret, sola sine comite sola sine teste, ne quo de genere depravaretur affatu ab Angelo salutatur. hæc Ambrosius.

Bernard.

25 Bernardus sermone Signum magnum de Deipara hoc argumentum tractans, mansuetudinem pudoris, cordisque humilitatem in Deipara fuisse ex sacris literis sic probat: Gratissima, inquit, gemma in diademate micans in capite stela, rubor in facie hominis verecundi: An verò quis putat, quod hæc caruerit gratia, quæ gratia plena fuit. Pudibunda fuit Maria, ex Evangelio probamus: ubi enim aliquando loquax? ubi præsumptuosus? ubi videtur foris stabat, quærens loqui filio nec materna auctoritate sermonem interrupit, aut in habitationem irruit, in qua filius loquebatur, in omni denique textu Evangeliorum non nisi quater Maria loquens auditur. ita S. Bernardus.

Luc. 1.
Matth. 23
Deipara
quater lo-
cuta legi-
tur.
Ioan. 2. 1
Bernard.

In nuptiis verò Cana Galileæ, quamvis à filio dictum ei fuisset: Quid mihi & tibi est mulier, nondum venit hora mea: Ipsa tamen, inquit Bernardus, tanquam mitis, & humilis, corde, nec illi respondit, nec tamen desperavit, ministros admonens facere, quod dixit eis. & infatigabiliter Toties denique Maria filium audire non modò loquentem turbis in parabolis; sed & discipulis seorsim regni Dei mysteria revelantem, vidit miracula facientem; vidit deinde in cruce pendentem; vidit expirantem, vidit resurgentem, vidit & ascendentem; sed in his omnibus quoties verecundissimæ Virginis quoties pudicissimæ turris, vox memoratus auditur hæc Bernardus.

Petrus quoque Galatinus libro septimo de arcanis cathol. veri. cap. 5. restatur Deiparam usque adeo modestiam coluisse, ut eius oculi nihil inhonesti, nihil illiciti aspexerint, imò ut oculos nunquam elevarit, sicut ceteri homines facere solent, sed semper nisi Deum oraret, humi defixos tenuerit, atque inter ceteras perfectiones eo spiritu prophetiæ donata est, ut si forte aliquis inconcessum seu illicitum vel aditura, vel visura esset, illico eius aures, & oculi clauderentur, ita ut non nisi voluntati divinæ deservire viderentur. Hæc Galatinus, quæ rationi admodum consona esse nemo inficiabitur, ut rectè notavit Cam. l. de V. c. 13. 26 De eiº vero taciturn. ac silentio præter ea, quæ Bern. ja tetigit, supra, ubi de eiº prudēt. ali. qua expēdimº in præfæte hoc tātū observat se su.

Deipara
ta. iuncto
tas præter-

deus in ijs. quæ eius haurit cop. cornu vult. Mat. 1.

te sufficiat, eam ad tacendum, quàm ad loquendum fuisse promptiorem: nam cum inuenta esset in vtero habens de Spiritu sancto, quoniam ad sui commendationem id maximè pertinebat non vit quicquam tanti mysterij sancto Iosepho sponte aperire, tametsi suæ existimationis in re grauiissima non leuem pateretur iacturam: verum totum diuinæ providentiæ commisit, quoad S. Ioseph ab Angelo huius mysterij est admonitus. Nec tantùm ipsa Deidona sibi collata alto silentio agebat, verùm etiam ex eius humilitate factum est, vt complura eius priuilegia in sacra Euangeliorum historia non sint literis mandata, vt colligere licet ex sancta Brigitta lib. 6. reuel. c. 94. vbi cum Deipara ei dixisset, Christum reurgentem sibi prius quàm alijs apparuisse, & palpabilem se ei ostendisse, subiicit: *Quamuis, inquit, non est scriptum propter humilitatem meam.*

Aliqua Deipara priuilegia in mine script. pro p. a. ius humilitatem. S. Brigitta

Epiph. Presb. Constantinop.

Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus in vita Deiparæ, quam ex probatissimis Auctoribus se collegisse testatur, reiectis quibuldam matæ fidei scriptoribus de Virginis moribus multa affert, quæ Nicephorus in lib. 2. histor. cap. 23. scribit, ex quo ea, quæ ad rem nostram faciunt accipiam: *Erant MARIA, inquit Nicephorus, in rebus omnibus honesta, & gravis, pauca admodum, eaq; necessaria loquens, ad audendum facilis, & perquam affabilis honorem suum, & venerationem omnibus exhibens. & infra: Docens dicendi libertate aduersus omnes homines vsa est, sine risu, sine perturbatione, sine iracundia maximè, & mox: Erat denique factus omnis expers, simplex, minimeq; vulum sengers, nihil molliter secum irabens, sed humilitatem præcellentem colens. hæc ille,*

Canisius.

Vbi rectè obseruat Canisius libro 1. de B. Virgine cap. 13. illud quod Græcè habetur in Nicephoro *ha parrhesias* & Interpres vertit decentem dicendi libertatem magis propriè, & significantius exprimi si dixeris eam cum omnibus loqui solitam sine audacia, quod virginali pudori propriè congruit:

In Deipara studium seruanda diuina legis. Cap. 37. Humilitas Deipara in Purificatione.

Quod si de diuino timore studioq; diuinæ legis seruanda in ijs etiam, ad quæ minimè astringebatur, sermo fiat, (nam & istud ad humilitatem à S. Benedicto referri diximus) de hoc quidem supra non nihil attigimus, & cap. 37. vberius agemus: vnico tantùm exemplo Purificationis in præsentia contenti erimus, in quo Deipara propter humilitatis, & obedientiæ exemplam, vt docet S. Thomas

3. part. quæst. 27. art. 8. Purificationis legem, cui minimè erat obnoxia subit, idq; non sine aliquo suæ existimationis dispendio: Purificatio enim instituta erat Levit. 12. ad tollendâ mulierum, qua suscepto semine conceperant, mundiciam quandam ex sordibus paribus contraham. Deinde in hac purificatione offerretur agnus in holocaustum, & pullus columbar, siue turtur, aut duo pulli columbarum, unum in holocaustum, & alterum pro peccato, & quamvis D. Thomas loco citato art. 3. velit huiusmodi sacrificium in libr. Levitico omnibus puerperis præscriptum, ad prolem spectare, ad expiationem scilicet peccati, in quo erat concepta, & nata: & ad quandam ipsius consecrationem, cui consentit glossa & Hugo in Levit. 12. & Rupertus lib. 2. in Levit. ca. 10. Beda: & Euthymius in Luc. 2. Alii tamen existimant illud sacrificium pro peccato ad matrem referri: nam pro ea iubebatur sacerdos orare, ita Lyranus, & Cajetanus in Levit. 12. & Abulenfis in Levit. q. 23. & Jo. lansenius in concordia cap. 10. Alii verò (quod mihi magis probatur) ad matrem & ad filium pertinere volunt, in qua sententia videtur esse Augusti lib. q. in Levit. quæst. 80. & Origenes homilia 14. in Levit. & Suarez: omo 2. in 3. par. disp. 16. sect. 1. At verò Deipara quamvis de spiritu S. absque virili semine concepisset, id quod ab illa lege eam excipiebat; & quamvis ex partu illo virgineo quo Deum est enixa, vel ipsi factis punior remansisset, nec peccato ullo, vel ipsa, vel eius filius tenerentur, purificationis tamen legi se sponte subiicit, & veluti paupercula par totum aut duos pullos celum baru ad sacrificiū obtulit, quidquid de eius immunditia, vel de peccato pro quo sacrificium offerri videbatur, alii fallò existimare possent, quare Ambrosius lib. 2. de Virginibus studi diuinæ legis cognoscendæ, quod in Deipara elucebat, sic commendat: *Maria, inquit, conseruabat omnia hæc in corde suo. Quamvis mater Domini, discere tamen præcepta Domini desiderabat, & qua Deum genuerat, Deum tamen ferre cupiebat.*

27. De altero verò humilitatis gradu, quem S. Benedictus ponit, quo quis alienæ voluntati se subiicit, de quo Climacus grad. sancta h. na vultis si Climacus: *Moyse fuit principium legis: & obedientia, qua est em. filia humilitatis, perficit ipsam matrem suam humi-*

Leuit. 12. mirum in p. rificatio: n. teri, iust. sciam pro peccato ad proli ad mare p. d. are. S. Thoma. Tresq; p. ita p. ma ad p. rificatio. dan. Glossa. Hugo. Beda. Rupertus. dicitur pro matre. Euthymius. Lyranus. Cajetanus. Abulenfis. Lansienus. Tertius pro matre. p. rificatio. Augustus. Origenes. Suarez. Ambrosius. Luc. 2. Deip. in ca. lo vult. loco a. nos. Luc. Bern. dicit.

humilitatem sicut sancta Maria nata de synagoga
perhese syngagam, sic Climacus. Hunc autem
humilitatis gradum Apollolus Paulus ad Phil.
2. in Christo merito extollit cum ait: Humilia-
uit semetipsum factus obediens usque ad mortem.

Ac vero obedientiae suae Deipara illustre
nobis exemplum reliquit; non solum enim,
quemadmodum ad hoc probandum animadu-
erit Sanctus Antoninus; par. tit. 3. c. 3. §. 2.

Anton.

Trimula in Templo se totam regendam subiecit,
& ex sancta Mechtild. lib. 2. Revelationum,

Revel. S.

Parentibus adeo subiecta, & obsequens fuit, nulla
ut illos ratione unquam offenderet, nisi contrisi-
m;

Mechild.

sed etiam cum statueret virginitatem, (cuius
votum Deo nuncuparat) ita servare, ut hoc
propositum ne Angelo quidem filium, & talem
filium promittente aliqua ex parte vacillaret,
cumque iuxta illius ætatis mores, in templo
diutius consistere non permitteretur; coniugi-
um tamen sancti Ioseph, quem diuinitus no-
uerat virginitatem secum pariter seruaturum
subire non recusauit; quod licet in reliquis
mulieribus, quæ Iobolis Iuliependa causa co-
iugium incunt, mirandum non sit. In Deipara
tamen, quæ virginitatem seruatura erat, illud
ex coniugio factum est, ut eum esset sapientia,
& sanctitate suo ipso, tametsi sapientia, &
sanctimonie laude inchoit, tamen in operibus, tam-
en vitæ rationes, domestica negotia, cre-
bra iunera, quæ postea Ioseph in Bethlehem,
in Ægyptum, & iterum ex Ægypto, & reliqua
omnia alieno arbitrio regenda permisit:
Atque ita quid in huiusmodi profectioibus
esset faciendum Angelus S. Ioseph, penes
quem familie administratio erat, monebat;
ipsa vero ad S. Ioseph impetum omnis exe-
quebatur, quin etiam eum filium triduo qua-
situm in templo inuenisset, eundem ipso ium,
qui pater Domini putabatur, honore causa
primo loco nominandum existimauit; cum
dixit: Pater tuus, & ego dolentes quarebamus te,
quod & obiter ait Augustinus, ut mox dice-
mus.

Luc. 2.

Deipara

to canacu

lo vltimo

lo ma-

no.

Luc. 14.

Bernard.

Act. 1.

28 Denique, quam densissè de se ipsa senti-
ret, atque pronunciatet, non obscure ostendit
locus, quem post Christi Ascensionem gloria
sui magis magi que apud fideles coruscante
sibi delegit, noueratenim humilis Virgo ex
eiusdem Christi parabola: Lucæ 14. recum-
bendam esse vltimo loco: sed in Act. Aposto-
lorum legimus: (inquit Bernardus loco citato)
quod redemptus discipulus à monte Oliveti unani-

miter perseverabant in oratione, & enim ibi ad-
esset Maria, non nominatur prima, qua super o-
mnes est, iam filij prerogatiua, quam sua privile-
gio iactata, usque ad recessus post multos, quia se
vltimam exhibebat, ut nouissima omnium pane-
ratur infra viduas, & penitentes, & infra eam,
de qua cuncta fuerunt septem demonia, ineffabili
se se mansuetudine inclinabat: merito, igitur facta
est omnium Domina, & super Angelos. hæc ex
sancto Bernardo.

Similiter, ut iam dicebamus, semetipfam
secundo loco post Iponsum nominauit. Cum
dixit ad filium in medio Doctorum inuentum:
Pater tuus, & ego dolentes quarebamus te, quod
sanctus Augustinus sermone 65. de diuersis c.
11. ad mores eleganter transtulit: Non est pra-
mucanda, inquit, fratres maxime propter a se
plenam feminarum, iam sancta modesta Vir-
ginitas Maria. Meruerat parere filium altissimi, &
erat humilissima, nec se marito, nec in oratione
minimè preserebat, ut diceret: Ego, & Pater tuus,
sed Pater tuus, inquit, & ego, non aereua, sed
voti a gratiam; sed orationem conjugalem, qua
caput mulieris vir. hæc Augustinus.

Luc. 2.

August.

Hanc etiam animi demissionem aperit de
clarant verba illa sui Cantico: Quia respexit
humilitatem Ancilla sua, ut merito Bernardus
sermone signum magnum: Nec in sola, inquit,
Maria iacuerunt eorum nomina, sed
evidentius resonat in sermone. sic ille.

Humilias
Deipara
in Cantico.
Quia
respexit
humilita-
tem ancil-
la sua.

In hoc enim Cantico humilitatis nomine,
& si virtutem ipsam humilitatis à Deipara in-
tellectam vult Origenes homil. 3. in Lucam.
Augustinus sermone 35. de Sanctis. Beda in
Luc. 2. Bernardus sermone 42. & 45. in Cantico
probabiliter tamen existimo cum Theophila-
to, Euthymio, Iansenio Maldonato in cap. 2.
Luc. & Toletio in Luc. annor. 120. Sanctissi-
mam Virginitatem suam vtilitatem, & ex quita-
tem, seque tanto beneficio indignam profiteri
voluisse, ac proinde humilitatis virtutem ma-
gis exercuisse, quam significasse: Verus enim
humilis, ex Bernardo sermone 16. in Cant. vult
viri reputari, & non humilis predicari. Et hoc
satis confirmari videtur ex Luca, à quo hoc lo-
co usurpatur Græcum vocabulum ταπεινωσις,
quod abiectionem, non autem ταπεινωσιν
quod humilitatis virtutem in facti hinc si-
gnificare conuenit, ut videre est Ephes. 4.
cum omni humilitate, & col. 3. inuote, &c.
humilitatem, quamvis Coloss. 1. vbi dicitur.

Quid no-
mine hu-
militatis
significet.
Origenes
Augustin.
Beda.
Bernard.
Theophi-
latus.
Euthym.
Iansen.
Maldonat
Toletus.
Bernard.

Luc. 1.
Ephes. 4.
Col. 3. & 1

Hieron.
1. Pet. 5.
Iacob 4.
1. Cor. 2.

In humilitate mentis: *ταπεινωθησθεις*, pro abiectione accipitur ex Hieronymo ad Aglasiam quæst. 10. & *ταπεινωσθε*, ad humilitatis virtutem referatur 1. Pet. 1. & Iacob 4. cum dicitur: *Deus humilibus dat gratiam*. Quare cum Deum suam utilitatem respexisse humiliter protesta- ta est: non id fictè, aut falsè de se affirmabat Deipara: quamvis enim spiritum accepisset, qui ex Deo est, ut sciret præclarissima, quæ sibi à Deo donata erant (nam & hoc de se astruit Apostolus 1. Corinth. 9.) atque pro ijs Deipara maximas sibi Deo gratias agendas esse prædicaret, quod & in hoc ipso Cantico illis verbis cecinit: *Magnificat anima mea Dominum, & mox: Quia fecit mihi magna qui potens est: propter suam tamen insignem sanctitatem ser- uabat illud Eccles. 7. Quanto magnus es, humili- ta te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiã, Idèò, quemadmodum ait sanctus Antoninus 4. par. tit. 2. f. cap. 5. §. 1. quanto maior fuit, tanto minor sibi ipsi videbatur propter immensam hu- militatem, & animi demissionem: neque enim attendebat ad regalè progeniè, ex qua, ut canit Ecclesia: *aurora resfulgebat, nouerat enim illud. Nam genus, & proauos, & qua non fecimus ipsi.**

Luc. 1.

Eccles. 7.

S. Antoni- nus.

Offic. Eccl.

Quid. lib. 13. Metam.

Sap. 12.

Isa. 40.

Luc. 3.

Deipara
Eua super-
bia emen-
dauit.
Ruperius.

Vix ea nostra uoco.
Sed respiciebat ad humanæ naturæ, si Deo componatur, abiectionem iuxta illud Sap. 11. *Quoniam tanquam monumentum statera, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, qua descendit in terram: & iuxta illud Isa. 40. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo: & quasi nihil & inane reputata sunt ei.* Respiciebat ad sexus foeminei fragilitatem, ad paupertatis suæ tametsi spontaneæ condi- tionem, propter quam humano favore erat destituta; ideoque verè prædicabat Deum optimum respexisse humilitatem ancillæ suæ, ex quo etiam diuina bonitas, quam magnifi- candam susceperat, magis elucebat, quæ ipsam in tantam gloriam extulerat, ut beatam eam dictoræ essent omnes nationes; quia fecerat in ea magna qui potens est. Hac por- rò tam eximia animi demissione in tanta di- uinorum donorum affluentia non solum præ omnibus partis creaturis, ut cap. 12. diximus, exaltari promeruit, quæ præ cunctis humilita- tem coluit iuxta illud Matth. 23. *Qui se hu- militat exaltabitur: verùm etiam primæ matris Eua superbiam emendauit, quod Ruperius in Cant. 2. in illa uerba: Nardus mea dedit*

odorem suum ex persona Deiparæ loquens eg- leganter sic exprimit: *Olim in Eua malo super- bia factiore Rex offensus, & ob hoc ab humana gene- ratione auersus fuerat, nunc autem delictatus nardo humilitatis meæ ad genus humanum con- uersus est & iterum idem Ruperius: Placuit Deo quod in foemineo sexu tantam humilitatem inue- nit, à quo inustum superbia generi humano super- ueniens totam massam corruptit. hæc ille & Ber- nard. homil. 2. super Missus est, Deiparam cum Eua comparans: Redditur, inquit, foemina pro foemina, prudens pro fatua, humilis pro super- ba, qua pro ligno mortis gustum sibi porrigat uite, sic Bernard.*

Facessant tamen hinc nefariæ quorundam recentiorum hæreticorum voces, hæc Deipa- ræ uerba, quibus Deum humilitatem suam respexisse fatetur in eum sensum deoquenti- um, ut ex illis vilem, abjectam, & nullius coti- mundo precij sanctissimæ Virginis conditio- nem affluere contendant. Nam, ut in præsen- tia taceam veram animarum nobilitatem, quæ ex Ambrosio libro de Noë, & Arca c. 4. clari- ficatur splendore uirtutum, quibus præ cunctis mortalibus Deipara enituit: certè nobilitas illa ex majorum stemmate, quam homines ma- gnificiunt, Deiparæ non deerat: adeò ut nemo ea tempestate cum Deipara in hac generis an- tiqua, & spectantissima prosapia illa ex parte confecti potuerit. & ut ex uno reliquos conii- ciamus, Octauianus ille Augustus, qui tunc temporis rerum potiebatur, & filius erat Acie neptis Iulij Cæsaris Dictatoris inter Romanos antiqua nobilitate conspicui, non absque fa- bularum, & mendaciorum admixtione genus suum ostendere poterat. Nam ut nihil dicam, quæ de eius auge, & proauo iactata com- memorat Suetonius in Octauiano, de quibus ni- hil ad nos certè de Iulio Cæsare Poëta ceci- nit.

Iulius à magno deâstium nomen Iulo.
Cuius tamen Iuli patrem Æneam probrofa illa Dea Venere procreatum fabulabatur Poëta. At verò Deipara, quemadmodum c. 17. uerius diximus, ex inclyto semine Regum, & Sacerdotum, quorum in Iudæorum populo erat præcipua, & omnibus certa, atque explo- rata nobilitas, originem continuata serie duce- cebat, iuxtaque genus per quatuordecim cir- citer Reges aliosque Duces populi ad David, & ad Abraham referebat: idque omnibus satis cognitum erat, atque testatum, idèò enim

Luc. 1.
Eccles. 7.
S. Antoni- nus.
Offic. Eccl.
Quid. lib. 13. Metam.
Sap. 12.
Isa. 40.
Luc. 3.
Deipara
Eua super-
bia emen-
dauit.
Ruperius.
Virgilius
Matth. 23.

Luc. 2. enim ex Nazareth non absque longissimi itineris labore ascendit in Bethleem, ut proficeretur cum Iosepho sponso, quod esset de domo, & familia David: & Christus, qui non aliunde, quam ex sua genitrice ortum ducebat, ab omnibus filius David citra ullam controversiam agnoscebatur. Nam & circumcisio propterea illi populo erat data, ut inter nos crederetur ab alijs, & ut hac ratione certissime constaret Christum ab Abraham, cui de eo facta erat repromissio, descendere, quo adveniente circumcisio est abolita; Genealogiæ quoque Iudæorum in hunc finem Deo id agente diligentissime scribebantur, & in archivis publicis saltem vsque ad Christi tempora sub Herode Rege, quod testatur Eusebius, & Iosephus lib. 1. adversus Appionem; Iudæi quoque Christo infensissimi eum fabri filium per contemptum vocantes, ex David tamen profapia descendere nequam negarunt; quod si de proximis Virginis Deiparæ progenitoribus, sanctis nimirum Ioachim, & Anna, sermo fiat, eos honestissimos, & primis quibusque, ac splendidissimis, & nobilissimis connumeratos testantur Patres, quos cap. 10. vberius attuli, quibus sua trifariam diuisa in templi ministros in pauperes, & in proprios vsus impendebant: ex quo colligimus bonis eos non indignis, quibus tamen Deipara, unica eorum heres, sponte se abdicavit in pauperes erogando, ut cap. 17. dicemus ex S. Brigita lib. 7. reueiat. cap. 13 & lib. 1. cap. 10. Et hæc in præsentia satis sint contra hosce hæreticos, quibus illud Ambrosii epist. 5. dicere possumus: *Claudat sua ora perfidia, ob mutescapæ matrem Domini aliquo audeat temerare conuicio.* Contra hos pluribus pie, & eruditè disputat noster Canisius lib. 2. de B. Virg. cap. 3 & lib. 4. cap. 7.

Eusebius.
Iosephus.
Matth. 13.
S. Brigit.
Cap. 37.
Canisius.

ORATIONIS VIRTUS IN DEIPARA:
Actus item vita actiua, & contemplatiua, quæ ne à somno quidem inuoluptetur, sacrarum litterarum cognitio, ac meditatio.

29 **S**ed veniamus iam ad orationis in Deipara virtutem, quam ad Religionem supra spectare diximus, & consulto in hunc locum reiecit, ut intelligamus cum profundissima Deiparæ humilitate, de qua iam

egimus, iugem quoque ac perfectissimam eius cum Deo per orationis studium coniunctionem. Et sanè admirati in Deipara possumus orationis sedulitatem, atque animi ad Deum iugiter ascendentis intentionem, quæ idcirco incenso comparatur, ut propterea ab Ephrem oratione de Deipara ipsa Virgo sanctissima vocetur *Thuribulum Tauribus aureum*; quod Hebr. 9. dicitur fuisse intra sancta sanctorum cum Arca. Eam quoque adumbrabat. *Altare thymiamatis*; Exod. 30. Hebr. 9. Nam quemadmodum altare illud de lignis sethim auro purissimo connectitum, & coronata aureola circumdatum erat cornibus insignitum, in quo suavissimi odoris thymiamata mane, & vesperi adolebatur; ita sanctissima Virgo mysticè his omnibus (quæ supra cap. 5. in constitutione Arcæ, & mensæ panis propositionis explicauimus) singulariter expræstructa, quatuor cornibus ad demones hostes sanctissimos in quatuor mundi partibus suis precibus, & orationibus ventilandos ornata. Quale autem thymiamata pretiosissimæ suæ fragrans ex eius corde charitatis igne succenso recta ad Deum vsque ascenderit, & eos, qui aderant recrearit, demonesque hoc suffitu longè, ut diximus, effugarit, ex his, quæ de eius virtutibus in hoc capite dicuntur, aliqua ex parte colligi poterit.

Admirari præterea possumus in ea actus vitæ actiue, & contemplatiue, in vtraque enim adeò excelluit, ut propterea in eius Assumptione Euangelum legitur (quemadmodum animaduertit Ildesonus sermone 2. de Assumptione, & Bernardus serm. 4. de Assumptione) de Martha, quæ excepit Dominum in domum suam, & satagbat circa frequens ministrum, & simul: *De Maria sedente secus pedes Domini, quæ audiebat verbum eius, quod fuisse probat Ildesonus loco citato.* Et de actiue quidem vitæ operibus, quæ in Christum filium suum exercuit, copiosè egimus cap. 12. de actibus verò vitæ contemplatiue. S. Ildesonus sermone quinto de Assumptione in hunc modum argumentatur, *Si Maria quondam peccatrix, cui donando peccata erat Dominus propitius, inueniè audiebat verba ex ore eius; quanto studio magis hæc, quæ mente, ac corpore sancta audiebat ardentius, cuius ipse & Dominus erat, & filius? hæc ille.* Quocirca Petrus Damianus sermone primo de Pet. Damiani Natiuit. Virg. per duas manus tenentes se-

Psal. 140.
Tauribus aureum.
Altare thymiamatis.
Exod. 30.
Quatuor cornua in altare thymiamatis, quid in Deiparæ significent
Allos vitæ actiua, & contemplatiua in B. Virgine Ildesonus Bernard. Luc. 10.
Ildesonus.
dile

5. Reg. 10.

dile throni Salomonis, vitam Virginis acti-
uam, & contemplatiuam significari dicit: Vita,
inquit, actiua, & contemplatiua Virginem perfe-
ctiori diligentia ambierunt, adeo, ut nec actio
contemplationem minueret, & contemplatio non

Bonauent.

desereret actionem ita Damianus. Bonauentu-
ra in speculo cap. 4. in defessima inquit, & sicut
diuissima fuit Maria per salutatem in bonis o-
peribus ipsa namq; est Maria illa, de qua dicitur
in Act. Hi omnes erant perseverantes, unanimes
in oratione cum mulieribus, & Maria matre
Iesu. Maria indefesse perseverando in oratione ex-
emplum dedit, quam oportet sequi, & non desice-
re: & si Maria tam sedulo orauit in terris, quo-
modo non sedulo orabit pro nobis in Cælis? &
mox: Sed ecce Maria nostra non solum oro in
orationibus, sed etiam corde in sanctis meditati-
onibus indefesse fuit, & sedulo; de qua dicitur in

Luc. 2.

Euangelio Luca: Maria conuersabat omnia ver-
ba hac conferens in corde suo. Nec ociosa, & ideo
non solum mentem in sanctis meditationibus, non
solum linguam in deuotis orationibus, sed etiam
manus in bonis operibus sedulas habuit: ad quid
enim cum Elisabeth in usque tribus mensibus Ro-
spondet Bida, ut mulieri prouida mater Virgo
iuenientia in mulierum sedula impenderet: na-

Bida.

tenus Bonauentura.

Contem-
platio Vir-
ginis non
interrum-
pebatur
somnia, &
probat
Ambros.
S. Bernard

30: Quin etiam ne à somno quidem retar-
dabatur eius contemplatio. Quare S. Ambro-
sius lib. 2. de Virginitate loquens de B. Virgine:
Dormire, inquit, non prius cupiditas, quam ne-
cessitas fuit, & tamen cum quiesceret corpus,
vigilaret animus, qui frequenter in somnis, aut
lecta reperit, aut somno interrupta continuas, aut
disposita gerat, aut gerenda pronunciat. ita Am-
brosius, Et S. Bernardus tomo 2. sermone 51.
art. 1. c. 2. Somnus, inquit, qui abyssat, & sepelit
in nobis rationis, & liberi arbitrij actus, & per
consequens nullum merendat, non credo, quod tanta
in Virgine fuerit operatus, sed anima eius libera,
ac meritorio actu tunc tendebat in Deum, unde
illo tempore erat perfectior contemplatrix, quam
viquam fuerit aliquis alius dum vigilauit; unde
de ipsa Cant. 5. Ego dormio, & cor meum vigi-
la: feliciter in contemplatione perfecta à nulla a-
ctiua deorbitat. ille id ipsum etiam dicit
tomo 1. serm. 61. art. 3. c. 3. Idem tomo 3. ser-
mone 11. act. 2. cap. 3. in illud Cant. 8. Quæ est
istæ, quæ ascendit de deserto, expendens verbum
illud, ascendit, vult eo verbo indicari singu-
larem Virginis gratiam: Quæ tota fuit, inquit,
professus deuotionis, semper enim ascendebat:

Cant. 5.

Cant. 8.

dum vixit, ita ille. Rupertus super Cantic. 7.
docet, multarum sanctorum animatum esse
non solum ocio sancto dormire, id est à ter-
ris curis vacare, & in cælestibus per contem-
plationem corde vigilare, sed etiam secun-
dum corpus dormire, & secundum ani-
mam per locum cælestia videre, sicut
Jacob dormiens vidit scalam illam, & Ioëlis
2. Senes vestri somnia somnabunt, & conuersus
ad Virginem. Sed tu, inquit, O cælum Dei, vni-
ca sedes Domini in utroque vigilantia modo,
cunctis mortalibus longe imminenter fuisse, longe
studiosior ad contemplantum eum, in quem a-
scerant Angeli prospicere, atque aptior fuisse,
sic Rupertus. Cathusianus in Cantic. cap. 5.
in illa verba, Ego dormio, & cor meum vigi-
lat, loquens de Virgine, Hoc, inquit, sanctissima
Virgo praeminenter dicere potuit, quia contem-
platiuissimam vitam duxit, & ab exteriori multo
tu omni inordinato strepitu, & cura superflua,
atque inquietudine culpa penitus abstinent, &
sopita, vigilantissima mente Deo vacauit, pro Ec-
clesia exorauit, actibusq; virtutum in termino
excellentiæ perfectissimis iugiter fuit intentæ,
Denique in somno corporali cor eius peruisum fuit,
& ex assidua assuetudine perfecta assistendi di-
uinit, ex ardentissima, & exercitatissima charita-
te, exsplendidissima, & exuberantissima sapientia
sibi infusus, & contemplatione in vigiliis, penes
aut profusus, continet, etiam tempore somni, vigili
corde fuit Deo coniuncta, & pro commissa sibi
Ecclesia vigilare non cessat, ita Cathusianus
Idem libro 2. de laudibus Virginis articulo
8. docet. Nulla neque affectiua, neque
occupatione mentem Virginis à contem-
platione reuocatam, vide etiam Bustum
in Mariali 3. part. sermone 2. part. 3. vbi idem
docet. In hoc etiam inclinât Canisius lib.
2. cap. 13. Albertus Magnus de B. Virgine
cap. 176. & 177. inter alia Virginis privilegia
ponit, quia quolibet tempore meruit. Hoc
Alberti dictum refert, & probat sanctus
Antoninus 4. part. tit. 15. capit. 20. §. 6.
qui §. 2. dixit, Virginem, quia nunquam
peccauit, nec erat otiosa, sed semper ope-
rabatur cum maxima charitate, in omni
actu valde meruisse, ex quo ostenditur im-
mensum eius meritum. Idem Antoninus
loco citato cap. 44. §. 8. x. Odilone, Vatum,
inquit, pro certo scimus, quæ à omni Maria actio,
& merito semper fuit intenta in Deo. hæc san-
ctus Antoninus. Si enim de hominibus in-
tatu.

Cant. 5.

Genes. 31.

Suar.

Deip.

Genes.

Auguſt. ſtatu Innocentiae Auguſtinus lib. 5. contra Iohannem cap. 9. Tam ſacruca, inquit, orant ſomnia dormientium; quam vita vigilantium; Virginem multo magis dicere poſſumus tam ſacilem equè dormiendo, ac vigilando fuiſſe. vide Suarium tom. 2. in 3. par. diſput. 18. ſect. 2.

Deipara 31 Ad contemplationem etiam magnopere confit ſacrarum literarum cognitio, lectio, atque meditatio; in quibus Deipara ſe diligenter exercuit: *Litteras enim Hebraicas* inquit *Cedidens*, ſuperſtitio etiam nunc patre Ioaſchim dicitur: cui conſentit Epiphanius Presbyter Conſtantiopolitanus apud Nicephorum lib. 2. c. 23. qui etiam addidit fuiſſe eam doctilem, & amantem in doctrina; & in ſacris litteris laboraſſe; id quod longè antè de ea docuerat Origenes homilia 6. in Lucam: *Habebat* inquit, *Maria legis ſcientiam*, & erat ſancta, & vaticinia quotidiana meditatione cognouerat: & Ambroſius lib. 2. de Virginitate agens de Deipara: *Tum*, inquit, *minus ſola videbatur, quam cum ſole eſſet*, nam quemadmodum ſola, cui ſol libri adſeſſent, tot Archangeli, tot Prophetae: Idem lib. 2. in Lucam agens de eadem: *Legerat*, inquit, *quia Virgo conciperet*, ſed non legerat quemadmodum Virgo generaret, ſic Ambroſius. Ideo ſciſcitatur, inquit Beda, *ab Angelo quod in Propheta non inuenit*: & Auguſtinus ſermone 21. in Natali Virginitatis in hunc modum aſſatur: *Reuelue Maria prophetica lectionem*, neque enim te ſcientia diuinorum poſſeſt praeſertim laborum, qua ipſam plantitudinem paritura eſt prophetarum, recolo in libro Iſaiae Propheta Virginitatem, quam legiſti, & gaude, quia tu eſſe meruiſti. Andreas Cretenſis in oratione de Annunciatione: *Conſentaneum eſt*, inquit, *eam ut poſſe nobilem*, & *Dauiaſ filiam dauinarum ſcripturarum non fuiſſe ignorari*. Si Iſideſonſus ſerm. 5. de Aſſumptione de Deipara agens: *Vnum*, inquit, *perfecto ſcimus, quia omnis eſt ſua vita*, & *aſſuſ intentio ſuit ſermom Damiano*, ad hoc probat, quia corpore, inquit, erat in domo parentum, ſpiritus in illo diuina ſpeculatione inuitu, ſine prauidicio alicuius irrepit benedictiſſime uiuens orabat, legebat ſorſitan diuina ſcriptura teſtimonia ad illud ineffabile ſacramentum, quod in ea gerebatur ſine dubio pertinentia; eſt uero modo erat illud Moysi. *Propheta*, inquit, *ſuſcipienti Deus de fratribus ueſtris, tanquam moſum audieris*, & illud, *Non auferretur ſceptrum de Iuda*, & illud, *Balaam*, *Orator ſtilla ex loeb*, & *exurge homo de Iſrael*, & Iſaia: *Ecco Virgo*

concepit, & *pariet filium*; & *Egredietur virga de radice Ieſſe*, & *ſus de radice eius*, & *Psalm. Pſal. 86* (ex verſione, quam legit Ambroſius in orat. de obitu Satyri fratris.) *Maier Sion dicit homo*, & *homo natus eſt in ea*, & *ipſe fundauit eam* *Altiſſimus*, & *Iſa. Puer natus eſt nobis*, & *ſilius Iſa. 9* *datus eſt nobis*, ſic Iſideſonſus.

BONUM EXEMPLUM EX DEIPARA VIRTUTIBUS MICARE.

32 **I**nter praecipuos virtutum effectus meritò connumeratur bonum, quod ab illis promanant exemplum, quo viri ſancti bonus Chriſti odor, ut ait Apoſtolus, effecti alios mirificè ædificant, recreant, & ad diuinas laudes, eandemque virtutum imitationem inflammant. Hinc eſt illud, quod initio huius capituli dicebamus, ex Virgine beatiffima omni ſanctitate exornata, veluti ex diuino throno fulgura virtutum longè lateque coruſcare; cuius *uirginetia* propter radiantium virtutum exemplum cunctas illustrat Eccleſias. Propter multiplicem igitur virtutum ſuarum exemplum, ſeu odorem fragantiſſimum, præſertim orationis, mortificationis, cæterarumque operum, quibus alios ſuo exemplo ad pietatem excitabat, eadem Deipara meritò de ſe dicebat Eccleſiaſt. 2. 4. *Sicut cinnamomum*, & *balaſamum aromatizans odorem adu*, *quasi myrrha elicta deſi ſuauiſſimam odoris*, & *quasi ſtorax*, & *Gabhanus*, & *ungula*, & *gurgula*, & *quasi libanus non inciuſus vaporant habitationem meam*, & *quasi balaſamum non mixtum odor meus*: *Ego quasi Terebinthus extendi ramos meos*, & *rami mei honoris*, & *gratia*, *ego quasi vitis fructificauit ſuauiſſimam odoris*, & *ſores mei fructus honoris*, & *honestate*. De hoc agens Bonauentura in ſpeculo cap. 7. *Odor*, inquit, *Mariae ſicut cinnamomum in cortice conuerſationis*, *sicut balaſamum in ueritate deuotionis*, *sicut myrrha in amaricatione caſtigationis*, *fuit quoque odor Mariae ſicut cinnamomum in actione*, *sicut balaſamum in contemplatione*, *sicut myrrha in paſſione*. *Operere diuina*, *qua tam plena ſuit odorifero ſpiritus ſancti balaſamo*, *ut ait Bernardus ſuper illud ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te*, *hæc ille*.

Idem in ſpeculo cap. 5. *Balaſamum*, inquit, *Mariae eſt unctio gratia*, *qua Maria copioſiſſime non mixta eſt in ſiſa*, *unde Bernardus loquens de verbo illo*, *ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te*, *ait*, *Bernardus*

B. Virgo propter odorem virtutum ſuarum eſt balaſamum aromatizans. Eccl. 2. 4.

Bonauent.

Bernard.

Quid ſit balaſamum

Bernard.

Bernard.

ait, Pretiosum illud balsamum tanta sibi copia, tantaque plenitudine influet, ut copiosissime effluat circumquaque. hæc Bonau. Cæterum cur Deipara in dicto c. 24. Ecclæs, Balsamo, ac Terebintho comparetur, aliqui afferemus, nam de myrtha supra in hoc ipso capite, & de Viti c. 8. jam diximus.

Plinius.

Et quod spectat ad balsamum, nonnulla quæ ad rem nostram faciunt ex Plinio libro 12. naturalis historię cap. 5. ejus planè verbis delibemus, quo melius intelligatur, quare balsamo Deipara affimietur: Omnibus inquit Plinius, odoribus præfertur balsamum uni Terrarum Judææ concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque regio. Scruere in eandem arbusculam Judæi, sicut in vitam quoque suam; Contra defendere Romani, & dimicatum pro frutice est. Seniq; nunc eam fiscus, nec unquam fuit numerosior, aut procerior. Inciditur vitro, lapide, offe sine cultellis, ferro lædi vitalia odit, emoritur protinus. Succus è plaga manat, quem opobalsamum vocant, suauitatis eximie, sed tenui gutta in musto candida, subscit, deinde simulq; durefcit è translucento. Vitiatur oleo rosæ; Cypri, lentisci, & aliarum quarundam fruticum; & melle mutatum statim contrahit muscas. Summa probatio syncreti est, ut lac coagulet, in veste maculas non faciat. hæc Plinius.

Ex quibus omnibus multa Deiparæ congruunt, quæ ejus præstantiam expriment. suppono enim balsamum ex Bernardo, & Bonauentura citatis, Spiritus sancti gratiam, & virtutes diuinitus sanctissimæ Virgini infusas significare. Et primò quidem balsami odor suavissimus virtutum Deiparæ præcipuam fragrantiam indicat, quæ omnes recreat, & suo exemplo ad eundem post Christum sponsum excitat, ita ut ei dicere possimus illud Cantic. In odorem unguentorum tuorum curremus; ideoq; ex persona Deiparæ in hac, quam ex Ecclesiastico 24. citauimus sententia pronunciat: Sicut balsamum aromatizans odorem dedi. Quam in re illud peculiare balsami oleo odorato inest; quod virtutem quandam masculam, & fortem, cuiusmodi erant Deiparæ virtutes, non autem mollem, & effeminatam significet; nam balsamum veluti nobile, ac generosum reliquis unguentis præstans vitis adhiberi solebat, foeminis verò magis congruebat Amomum Assyrium, aliq; id genus delicata unguenta, quibus Regibus Assyriorum,

Eccl. 24.

Virg. eel. 3.
Assyrium
vulgo nunc
scitur Amomum.

quorum notissime est luxus, utebantur: idque satis exprimit Martialis lib. 14. Epigram. 54.

Balsama me capiunt, hæc c. sicut unguenta virorum Delicias Nini vos redolere nurus.

33. Secundò, Balsamum olim uni Judææ, nulli præterea Regioni erat concessum, quod non tantum Plinius, sed etiam Justinus libro 36. Strabo libro 16. Solinus capite 30. affirmant. nam ex Josepho libro 8. Antiquit. c. 5. fertur Regina Saba balsami radicem Salomoni dono dedisse, & ideo in sola Judæa reperiri, ut propterea ex Plinio loco citato Pompejus deuicta Judæa balsami arbusculam in triumpho duxerit, & Vespasiani Imperatores iterum ipsam Comam Judæa vastata attulerunt, quo tempore Iudæi ne in potestatem Romanorum veniret, eam protius excindere sunt conati, ut diximus ex Plinio, nisi Romani eam armis seruassent, quare Virgilius in a. Georg. referens tuas cuique regioni datas arbores, sic de balsamo cecinit:

Diuisæ arboribus Patriæ: sola India nigrum Fert Ebanum, solis est thuræa virga Sabæis. Quid tibi odorato referam sudantia ligno

Balsamaq; & baccas læper frondētis acanthi?

At verò circa Christi aduentum videtur balsami frutex multus in locis propagatus; nam Dioscorides, qui circa Christi tempora claruit, & Auicenna in Aegypto eam nasci testantur, quibus consentit Burchardus in descriptione Terræ sanctæ, parte secunda, capite quarto, ubi inter Heliopolim, & Babyloniam medio ferè loco à se visum refert hortum balsami, qui nisi irrigetur aqua ex fonte, in quo Deipara dum in Aegypto maneret, filium lauit, fructum minimè edit. Solinus verò ait: Balsami lucos deuicta Judæa ita propagatos, ut jam latissime, inquit, colles sudent balsama. Strabo in maritimis Sabæorum syue stre balsamum ori tradit. & Pausanias in Bœothicis libro 9. in Arabia balsami arbores ponit: ex India verò Occidentali nostro seculo magnam balsami copiam aduehi nemo ignorat. Hoc autem in Deiparam optime quadrat, quæ prius uni nota Judææ, coruscante per uniuersum orbem Euangelio, magno fidelium prouentu in uniuersum orbem prædicata cunctas partes illustrat Ecclesias, suoque odore omnes reficit.

Tertiò, quod balsami arbor non culto seruo, sed offeo, ac lapideo, & vitro incidatur; & ut quidam dicunt, ea parte, quæ respicit solem,

Martial.

Plinius.

Strabo.

Solinus.

Josephus.

de Antiqu.

Virgilius.

Post Christi aduentum.

lib. Balsami.

fructus propagatus.

Dioscorides.

Auicenna.

Burchardus.

Solinus.

solem, inde verò fiat balsamum candidum, quod deinde rubescit. & durefcit hoc etiam Deiparæ aptari potest. quæ Christum solem iustitiæ aspiciens, eumque penitus in se excipiens, non ferri materialis sectione, sed filij compassionē; qui lapis est angularis, & speculum sine macula vitreum, verisq; ossibus constabat. transfigebatur, mittebatque non sanguinem, sed lacrymas, & affectus candentes puritate, rubentes verò charitate, quorum meritum lucidissimum nullo vnquam tempore mollitiæ euanescebat, sed durum, ac firmum stabat.

34. Quarto, balsamum Deiparæ nulla admixtione olei, vel mellis est vitiatum, quod Eccl. 24. ex persona eius dicitur illis verbis: *Et quasi balsamum non mixtum odor meus;* hoc autem Bona uentura in speculo B. Virg. cap. 5. eleganter explicat: *Balsamum, inquit, misceri solet, & vitari melle, vel oleo, sed certè balsamum spiritus sancti in Maria non fuit mixtum, quia nec Melle carnalitati, & mundana consolationis, nec oleo vana laudi, & adulatiōis fuit vitiarum, sed vera, & pura Maria gratia fuit. hæc Bona uentura.*

Quinto Pausanias in Bæoticis lib. 9. scribit in Arabia plurimas vipersas sub balsami arboribus latitare, easque sub illis commorantes balsami partem venenum amittere: ipsarum item morsus ob id esse innoxios. At vero præsidio Deiparæ, quæ est mysticè balsami arboræ demonibus per serpentes significatus venentis admittit, ne eorum morsus, & nefariæ, quas immittunt, suggestiones, Deiparæ deuotis nocent.

Quod autem pertinet ad Terebinthum, eius fructus ex Plinio libri 3. cap. 6. *Cum vite maturefcit, non grandior sub odore iucundior, in Macedonia breuis arbor, atque fruticosa, in Damasco Syria magna, eximia, ac nigri splendoris. Floræ racemosus olivæ modo, sed rubens: folia densa, & ex libro 14. capite 20. Optimam, tenuissimamq; resinam fundit. hæc Plinius. Quocirca eum Deipara Eccl. 24. ait: *Se instar Terebinthi ramos suos honoris, & gratia extendere,* hæc similitudine indicat ex Hugone in caput illud Eccl. 24. *Se operum exempla ad umbram refrigeri faciendam, & contra aestum libidinis extendere, quibus in presenti gratiam, & in futuro honorem sua intercessione conferat. sic ille. & hæc Deiparæ exempla sunt virtutum eius odor (vt de Terebintho dicebat Plinius) longè incun-**

dissimus, nam vt rectè Bernardus apud Bona uenturam in speculo cap. 8. *O magna, inquit, ô pia, ô multum laudabilis Maria, tu nec nominari potes, quin accendatur, nec cogitari quidem, quin recrees affectus diligentium te. Tu nunquam sine dulcedine diuinitus tibi insita pia memoria portus ingrediens, hæc Bernardus. & Carthusianus in Eccl. 24. idem repetit. & hæc de Terebinthi symbolo. Reliqua enim, quæ de hæc arbore tradit Plinius facile ex iis, quæ de Virgine sanctissima alibi diximus, eidem aptari possunt.*

35. Barundem] Deiparæ virtutum fragrantia significatur Cant. 3. illis verbis: *Qua est ista, qua ascendit per desertum sicut virgula sumi ex aromatibus myrrha, & thuris, & uniuersi pulueris pigmentari;* in thure enim, oratio sursum ascendens, sicuti in myrrha amara, carnis mortificatio, insuauis illa quidem, sed contra vitiorum putredinem appime utilis, quæ orationem, vt hæc sit efficacior, comitari debet, adumbrantur: in reliquo vero puluere pigmentario non modo virtutum omnium vniuersitas, quæ in Virgine erant, designatur, verum etiam ne minutissimos quidem virtutum actus in Virgine desideratos ostendit, cum eois, qui in spiritualibus ditescere satagit, negligere non debeat. Hæc perro virgula in celum recta ascendebat, quia in Deum Virgo sanctissima semper erat intenta, virtutibus quoque redolens tanquam aromatibus in paluere redactis in charitatis igne positis, circumstantes mira odoris suavitate repleuit.

Hanc virgulam sumi ex aromatibus myrrha, & thuris Sophronius sermone de Assumptione explicans verba illa Cantico- rum: *Qua est ista, qua ascendit, &c.* ex persona superiorum Civium hæc admirantium existimat, reddiq; rationem cur Deipara sic exprimator: dicta *hæc inquit,* quasi virgula sumi quia gracilis, & delicata, quia diuinis extenuata disciplinis, & concremata intus in holocaustum incendij pii amoris & desiderio charitatis. *Vt virgula, inquit,* sumi ex aromatibus nimirum quia multis repleta est virtutum odoribus, manans ex ea fragrabat suavissimus odor, etiam Angelicis spiritibus. hæc Sophronius. Et Bernardus homilia tertia super missus est, eundem Cantico- rum vesiculam de sanctissima Virgine Maria ab ipsis Angelis pronunciatum meditari ante Incarna-

tionem: Nam cum esset, inquit, Rex in accubitu suo nardus Virginis deit odor suum, & ascendit in conspectu gloria eius fumus aromaticus, & inuenit gratiam coram oculis Domini, clamantibus, qui circumstabant; Quia est ista, que ascendit per desertum sicut virgula fami ex aromaticis myrrha, & thuris. sic Bernardus.

Cant. 3.

Pet. Dam. 35

Quare Petrus Damianus sermo de Assumptione explicans hanc eadem virgulam ex aromaticis myrrha, & thuris: In myrrha, inquit, continentiam, in thure deuotionem intellige. & mox: Hæc sunt duo, quæ virginalem substantiam totam circumdantem virtute, continentia scilicet, & deuotio, quorum alterum carnem, alterum matrem ita possedit, ut caro mundissima mens purissima, Genitricem Domini singulariter consecraret. & infra: Vniuersus puluis pigmentarius in Virgine coniectus est, quia in ea virtutum conuentus reuerendum sibi thalamum consecrauit, & si ceteris per partes spiritus affuit; Maria tamen tota plenitudo gratia superuenit. Nec integra fuerunt in ea species, scilicet pigmentorum aromaticum, sed in subtilissimum puluerem comminuta, quia ipsa est, quæ fortioribus tribulantium malleis suppressa vidit suum & Dei solum affigi cruci, militari lancea perforari, inter duos latrones positum expirare hæc Petrus Damianus.

Vniuersus puluis pigmentarius B. Virginis virtutes significat. Alia explicatio pulueris pigmentarii.

Ecl. 24.

Per odorem aromatici virtutes significantur.

Cant. 1.

2. Cor. 2.

1. Cor. 4.

& 11.

Merito igitur, ut dicebamus, Eccles. 24. virtutum eius odor comparatur cinnamomo, balsamo, myrrha, aliisque rebus aromaticis, & odoratis, quoniam Deipara præclaro virtutum suarum exemplo veluti odore suauissimo alios confortat, & ad currendum in via Domini excitat, iuxta illud Cant. 1. ex persona fidelium: In odorem unguentorum tuorum curramus: si enim Apostolus de se ipse merito dicebat 2. Corint. 2. Christi bonus odor sumus Deo. & 1. Cor. 4. & 11. Imitatores mei esote sicut ego Christi; quanto maiorem odorem de se effundebat Virgo, & quanto præclariora ad imitandum exempla ab ea desumere possumus, quæ Christo in gratia, ac virtutibus ab eodem ei collatis, quam simillima præ omnibus fuit, ipsamque tanquam spirituales eius filia, mirifice in superstitualibus donis exprimebat: sicuti ex altera parte Christus eidem erat in carne, quam ab ea tanquam à matre accepta, simillimus, eamque tanquam naturalis eius filius ad viuum referebat.

37 Quocirca seipsam appellat Hortum spon- si, & areolam aromaticam, quasi omnium virtu-

tum odoramentis confitam, ad quam Verbum æternum in sua incarnatione descendit; sic enim legimus Cant. 5. Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromaticam, ut pascaur in hortis, & lilium colligas.

Propterea Deipara appellatur etiam ager plenus Gen. 27. ex quo odor suauissimus manabat, ideo Sophronius sermo de Assumpt. agens de B. Virgine: De isto, inquit, ventris Agro Patriarcha Isaac longe odorans utebat: Ecce odor filij tuus sicut odor agri pleni, cui bene dixit Dominus. & rursum: Et bene, inquit, ab Isaac plenus ager dicitur, quia plena gratia virtutum Maria Virgo pronuntiatur, de cuius viro credentibus fructus vita affuit, & nos omnes, inquit Evangelista, ac eius plenitudine accepimus. hæc Sophronius. Et Bonauentura in Speculo ca. 7. Sicut ager, inquit, plenus odoriferarum specierum odoribus; sic Maria plena est odoriferis speciebus. De hac plenitudine accipiamus, quod legitur in Genesi: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. & sic est Maria, in qua ihesus Christus Angelorum, innotius Dei Patris absconditus est Felix qui vendit omnia, & emiit Agrum istum, huius agri pleni plenus odor est plena Maria fama plenus honor. sic Bonauentura Idem cap. 8. probat Deiparam esse celeberrimam, & vniuersis virtutum dominatissimam, ac famosissimam. hæc: Tu bene signata es per illam Ruth, de qua legitur: Sic exemplum virtutis in Egerata, & habeat celeberrimum nomen in Bethleem, ut est in Ecclesia. O celeberrimum nomen Maria, quomodo in possessi nomen tuum non esse celebre, quia etiam deuote nominata non potes sine nomine in virtute? testatur tuus Bernardus dicens: Magna o pia, o laudabilis Maria: tu nec nominari potes, quam accendas: nec cogitari quidem, quin recrees effectus dilectum te. Tu nunquam sine dulcedine inuitus tibi insi, a pia memoria portas ingredere Maria ergo, Erates, optime signata est per illam famosissimi nominis scæminum Iudith, de qua scriptum est: Hac est in omnibus famosissima, quoniam timentat Dominum valde, nec erat qui de illa loqueretur verbum malum; Famosa quidem est Maria propter virtutes & exempla sua tam laudabilia: Famosior autem propter misericordias, & beneficia sua tam inenarrabilia: Famosissima vero propter gratias, & privilegia sua tam mirabilia. Quid enim mirabilius quam esse Matrem, & Virginem, & esse Dei matrem? Quid autem mirum, si Maria de tantis millibus misericordiarum sua

B. Virgo 1 ager plenus Gen. 27. ex quo odor suauissimus manabat, ideo Sophronius sermo de Assumpt. agens de B. Virgine: De isto, inquit, ventris Agro Patriarcha Isaac longe odorans utebat: Ecce odor filij tuus sicut odor agri pleni, cui bene dixit Dominus. & rursum: Et bene, inquit, ab Isaac plenus ager dicitur, quia plena gratia virtutum Maria Virgo pronuntiatur, de cuius viro credentibus fructus vita affuit, & nos omnes, inquit Evangelista, ac eius plenitudine accepimus. hæc Sophronius. Et Bonauentura in Speculo ca. 7. Sicut ager, inquit, plenus odoriferarum specierum odoribus; sic Maria plena est odoriferis speciebus. De hac plenitudine accipiamus, quod legitur in Genesi: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. & sic est Maria, in qua ihesus Christus Angelorum, innotius Dei Patris absconditus est Felix qui vendit omnia, & emiit Agrum istum, huius agri pleni plenus odor est plena Maria fama plenus honor. sic Bonauentura Idem cap. 8. probat Deiparam esse celeberrimam, & vniuersis virtutum dominatissimam, ac famosissimam. hæc: Tu bene signata es per illam Ruth, de qua legitur: Sic exemplum virtutis in Egerata, & habeat celeberrimum nomen in Bethleem, ut est in Ecclesia. O celeberrimum nomen Maria, quomodo in possessi nomen tuum non esse celebre, quia etiam deuote nominata non potes sine nomine in virtute? testatur tuus Bernardus dicens: Magna o pia, o laudabilis Maria: tu nec nominari potes, quam accendas: nec cogitari quidem, quin recrees effectus dilectum te. Tu nunquam sine dulcedone inuitus tibi insi, a pia memoria portas ingredere Maria ergo, Erates, optime signata est per illam famosissimi nominis scæminum Iudith, de qua scriptum est: Hac est in omnibus famosissima, quoniam timentat Dominum valde, nec erat qui de illa loqueretur verbum malum; Famosa quidem est Maria propter virtutes & exempla sua tam laudabilia: Famosior autem propter misericordias, & beneficia sua tam inenarrabilia: Famosissima vero propter gratias, & privilegia sua tam mirabilia. Quid enim mirabilius quam esse Matrem, & Virginem, & esse Dei matrem? Quid autem mirum, si Maria de tantis millibus misericordiarum sua

sua beneficijs famosa est in mundo, quæ tam famosa est de unico beneficio circa Theophilum exhibitæ ait Bernardus; Famosum summa tuæ benignitatis testimonium est, per te restauratus Theophilus, o Maria. hæc Bonaventura.

Quod si odorem fructus huius agri pleni ad Christum cum Bernardo homil. 3. super missus est referre velimus, id quoque in Virginis laudem, quæ est ager, ubi hic fructus odoriferus ortus est recidere certum est. Quare Bernardus loco citato loquens cum Virgine: Benedictus, inquit, fructus veniritus, benedictus in odore, benedictus in sapore, benedictus in specie: Huius odoriferi fructus fragrantiam sentiebat qui dicebat: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. An non verè benedictus, cui benedixit Dominus? sic Bernardus, cui consonat Bonaventura in speculo B. Virginis, capite 5. ubi agens de odore Christi, qui est fructus ventris Deiparæ, sic ait: Iste quoque fructus odore incundus est devotis animabus, quod bene senserat beatus Ioannes Apostolus, qui Domino dixit: Odor tuus in me concupiscens excitaui aternas: o anima si odorem huius fructus sentires, nonne post ipsum curveres? sicut dicitur Canticorum 1. Curremus in odorem unguentorum tuorum. hæc Bonaventura, qui in eodem speculo cap. 14. citat, & sequitur Bernardum in explicatione odoris agri pleni.

CHRISTVS DOMINVS EX VIRGINE Deipara tanquam ex suo throno procedens, fulguris, vocis, & tonitruus appellatione aptè potest intelligi.

38 Possumus & tertiam subiungere explicationem, ut per tria illa, fulgura scilicet, voces, & tonitrua, quæ de throno procedebant, intelligamus ipsum Christum ex utero matris tanquam de throno procedentem; Christus enim fulgur, & vox, & tonitruum appellari potest Neque id mirum videri debet, si attendamus Viginem sanctissimam sub typo nubis, vnde fulgura, & tonitrua existunt mystice interdum significari: nam & ipsa, ut cap. 3. probavimus, Isai. 19. Nubis leuis, & Eccl. 24. Columna nubis, & Psalm. 77. Nubes dicitur Quare Methodius oratione in hypantem Domini Deiparæ partum virginem, & clarissimum fulgurationis metapho-

ra exprimens: Fulgurasti, inquit, o Genitrix, suavia nobis dona producens, fulgurasti luminis solaris ardentissimis facibus ferventissimæ nempe dilectionis astu, quod ante principium conceptum fuerat in sine pariens, palam faciens occultum eatenus sacramentum, ineffabilem invisibilis patris filium, pacis sequestrum, & admirabili quodam modo omni brevitæ minorem factum, ita Methodius. Epiphanius verò sermo de laud. Virg. Ave, inquit, gratia plena multis virtutibus excornata Virgo in lampade gestans lucem inextinguibilem sole splendidiorem & iterum: O Beata, inquit, Virgo, nubes es lucida, quæ fulgur lucidissimum ad illuminandum mundum deavisti Christum, Nubes cælestis, quæ tonitruum Spiritus sancti in se ipsa reconditum reduxit in mundum, & imbrem Spiritus sancti in universam terram ad producendum fidei fructum cum impetu demisit: hæc Epiphanius.

39. Sed age videamus quomodo Christus Dominus sub fulguris, vocis & tonitruus appellatione intelligatur. in primis Christus lux est mundi, & veluti fulgur coruscans, simul etiam Verbum est Patris, & tonitruum, quo demonis potentia terribiliter ad nihilum est redacta, quod breviter sic demonstratur. Christus, inquam, est lux vera, quæ illuminat omnem hominè venientè in hunc mundum. & est lux mundi, ut ipse dicebat Ioan. 8. & Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloria, & Sap. 7. Candor est lucis aterna: ideo Luc. 1. in Cantico Zachariæ Christus veluti splendidissimus oriens ex alto, dicitur illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. H. 62. Propter Ierusalem non quiescã, donec egrediatur ut splendor iustus eius, & saluator eius ut lampas accendatur; & quidè de incarnatione hunc locum intelligit Cyrillus Alexandr. lib. 10. in Isaiam: Salutare, inquit, Dei quid aliud, quam Verbum Patris, qui ob salutem humani generis carnem assumpsit? ita namq; per Isaiam ait, Videbunt genitricem iustisam meam, & salutare meum sicut lampas accendatur. hæc ex Cyrillo. Et quod magis ad rem nostram facit, alij ex hebraeo legunt: Donec egrediatur sicut fulmen iustus meus. Sanè Christus lumen est cælestis Ierusalem indeficiens. Propterea Ioannes in Apocal. 21. Illa cælestis Civitas non eget, inquit, sole, neque luna, ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna eius est Agnus.

40. At beata Virgo hanc lucem peperit ideo figuratur in Esther 10. ubi sic legitur. Partus B. Virgo

Epiphanius

Christus fulgur & lux mundi

Ioan. 8. Hebr. 1. Sap. 7. Luc. 1.

Isa. 62.

Cyrillus Alex.

Isa. 62.

Apoc. 21.

Esther 10. Partus B. Virgo

est fons
lucis.
Iosue 15.
Damaſc.

Epiphani.

Hefychius.
Chryſoſt?

Udeſonſus

Miſſale
Rom.

Ephraim
B Virgo
eſt ſtella
fulgentiſſi-
ma Cyrill.
Alex.

Iſa. 19.

Offic. Eccl.

fons, qui crevit in fluium, & in lucem. ſolemq;
conuerſus eſt, & in aquas plurimas redundauit
Eſt huius figuratiua etiam poteſt in aquis illius Jo-
ſue 15. qua vocatur Fons ſolis. Ideo Damaſ-
ſcenus orat. 1. de natiuit. Virg. vocat eam Por-
tam vitæ, Fontem lucis, quo nomine eam vo-
cant complures alij. Epiphanius loco citato
his verbis: O Virgo ſancta lucis æterna Mater lu-
cis, inquam, qua in coelis illuminat copias Angelo-
rum: lucis, qua illuminat ipſorum Seraphim in-
comprehenſum oculum: lucis, qua illuminat ſolem
ſplendidiſſis facibus: lucis, qua ſines terra illuminat
ad credendum Trinitatem: lucis, qua dixit, Ego ſum
lux mundi: lucis, qua dixit, Ego lux in mundum
veni: lucis, qua aſſumpta eſt, & illuminauit eun-
ctas, qua ſunt in coelis, & in terra & iterum: O u-
terum habentem inextinguibile lumen ſepties la-
ceris gratia. huculoque Epiphanius. Et He-
ſychius orat. 2. de S. Maria: Alius, inquit, co-
gnominat eam Matrem lucis. & Chryſoſt. or-
atione ad Deiparam: Aue, inquit, fons lucis
omnem hominem illum uans: Aue ſolis ortus, qui
nullum ferre poteſt occaſum. Udeſonſus ſermone
1. de Aſſumptione: Maria, inquit, ſecundum
uicium Hebraicum interpretatur Stella maris,
Mare præſens ſeculum eſt, ſtella autem beata Vir-
go Maria, de qua ortus eſt ille, per quem illumina-
tur omnis mundus: Hinc ſecundus accedite ad lau-
dam Virginis, & illuminamini, quoniam ipſa eſt
per quam uera lux in mari huius ſeculi refulſit.
ſic Udeſonſus. Eccleſia in Miſſa in prælatione
de beata Virgine hac eadem metaphora uti-
tur illis uerbis: Qua uirginitatis gloria perma-
nente lumen æternum mundo effudit Ieſum Chri-
ſtum Dominum Noſtrum. Ephraim ſermone de
laudibus Virginis: Aue, inquit, ſtella fulgentiſ-
ſima, ex qua Chriſtus proceſſit: Aue per quam cla-
riſſimus ſol iuſta nobis illuxit. & uerum: Vir-
ginem Luciferam appellat. Cyrillus Alexan-
drinus libro de recta fide ad Reginas, refert uo-
ces Episcoporum dicentium in hunc modum:
Chriſtum heri immaculatis parturitionibus par-
turiebatur ſalutem nobis. Maria uita genitrix, pul-
cherrimæ diuiter, maximæ luciferæ. ſic
Cyrillus.
41 Et ſanè Deipara iure appellari poteſt
Ciuitas ſolis, de qua Iſa. 19. In die illa, inquit,
erunt quinque Ciuitates in terra Aegypti loquen-
tes lingua Canaan, & iurantes per Dominum
exercituum. Ciuitas ſolis uocabitur una & Ec-
cleſia in Antiphona: Conceptio tua Dei Geni-
trix Virgo gaudium annuncians uniuerſo mun-

do, ex te enim ortus eſt ſol iuſtiæ. Ideo Ezechiel
44. B Virgo appellatur Porta Orientalis, quo-
niam ex Ambroſio de institutione Virginis
cap. 7. Generauit Orientem, peperitq; ſolem iuſti-
tæ Chriſtus enim Zach. 6. & Luc. 1. appella-
tur Oriens, quod idem de porta orientali a-
nimaduertit Damaſcenus orat. 1. de Natiuitate
Heiſychius orat. 2. de B. Virgine, ideo Epi-
phanius ſermone de laud. Virg. Suspendam,
inquit, miraculum mulier ſole amictæ, lucem in
uulnibus geſtans. & Fulgentius ſermone de lau-
dibus Virginis: Facta, inquit, Maria fenestra
Cæli, qua per ipſam Deus uerum ſudus ſeculo lu-
men. Quod ſi accommodare uelimus Virgini
illud Eccl. 24. Ego feci, ut in caelis oriretur lu-
men in deſcient, optime confirmantur ea, quæ
dicimus, quæ uerba licet de diuina ſapientia
primario dicantur, Eccleſia certe perique
ex eo capite ad Virginem quoque referunt. &
Hugo Cardinalis, & Carthuſianus in illum
locum mythice de ſanctiſſima Virg. id explicant.
42. Quod autem Chriſtus uocis nomine
ſignificatur clarius eſt, quam ut probatione
egeat, ipſe enim Verbum eſt Patris, quod in
uero Virginis de eius puriſſimis ſanguinibus
caro factum eſt.

Chriſtum porò per tonitruum intelligi do-
cet Gregorius lib. 29. moral. cap. 13. ſuper illud
Iob. 48. Et uiam ſonantis tonitru. Quid per to-
nitruum, inquit, niſi prædicatio ſuperbi erroris ac-
cipitur? quem terrorem dum præcipit humana
corda quatuntur. Aliquando uero in tonitruo
ipſe incarnatus Dominus figuratur, qui ex anti-
quorum Patrum conueniente propheta ad nota-
tum eſt. Quærit nos uisibiliter apparet eum, qua
ſuper nos erant, terribiter tonuit, unde & iſſi
ſancti Apoſtoli de eius gratia generati. Bonergeti-
da eſt filij tonitruum ſunt uocati. hæc Gregorius.
Sicut autem tonitruum mortales terret, &
concutit, ita Chriſtus benigniſſimus licet
ſui, hoſtes tamen, ſuos terret, & uelut toni-
truo percuſoſ uentit, atque debellat. P. 2. Re-
ges eos in uirga forceæ, & ſanquam uas ſigilli
confringentes & Matth. 21. de Chriſto lapide,
quem reprobaſerunt a diſcantes (dicit ipſe
Chriſtus) & qui ceciderit ſuper lapidem iſtum
confringetur, ſuper quem uero ceciderit, conteret
eum. Et quidem huius tonitruum vim atque ef-
ficaciam ceuimus in captiuis ſuis uinctis, quos
in ſanguine teſtamenti ſui de iacu, in quo Chriſtus
non contra

Ezech. 29
Ambroſ.
Zach. 6
Luc. 1
Damaſc.
Heiſych.
Epiphani.
Fulgent.
Eccl. 24
Leo
Hugo
Carth.
Hugo
Carth.
Chriſtus
Gregorius
Iob. 38
Chriſtus
tonitruum
eſt
Iob. 38
Pſal. 2
Matth. 21
Chriſtus
non contra

monito non erat aqua eduxit. Item in principe tenebrarum Satana, quem fortior ipse superueniens ejecit foras, & alligauit, & vasa eius tulit. In ore quoque terrarum, quem destructa idololatria, & demonum cultu flementibus, & ne quicquam contra nientibus per tot annorum spatia, Tyrannus ad Patris aeterni notitiam, & cultum deduxit.

Contra Anachristum Anichristum interficiet spiritus oris sui, & destruet illustratione aduentus sui de quo Isa. 11. Percutiet terram virga oris sui, & spiritu labiorum suorum interficiet impium An non tonitruum & in passione sua, cum in hora comprehensionis suae hostes suos omnipotentis brachio terrae allisit. De quo Leo sermone 1. de passione illud, inquit, Christi verbum, Ego sum, manum illam ex ferocissimis congregatam, quasi quodam fulmineo ictu stravit, atque percussit, ut omnes illi auroes, minaces, atque terribiles retro acti corruerent. Quid iam poterit maiestas eius iudicantis, cuius hoc potuit humilitas iudicanda?

Leo. His adde Augustinum sermone 30. de tempore, de Infante Christo: Quid erit inquit, tribunal iudicantis, quando superbos Reges (id est Herodem) cum a terribili infans? Sane in nouissimo iudicii die Christus tanquam tonitruum percellat omnes impios, & deturbabit eos in ignem gehennae sempiternum. Quare Deut 32. Dominus metaphora fulguris vitat ad hoc propositum: Si acusero, inquit, ut fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis, & iis, qui oderunt me retribuam: inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes, ac cruore occisorum, & de captiuitate nudati in micorum capitis. haec ibi. Quae omnia Christi contra impios terribilitatem & grauissimam peccatorum punitionem ostendunt.

Christus tonitruum est in die iudicii contra impios Deut 32. Sane in nouissimo iudicii die Christus tanquam tonitruum percellat omnes impios, & deturbabit eos in ignem gehennae sempiternum. Quare Deut 32. Dominus metaphora fulguris vitat ad hoc propositum: Si acusero, inquit, ut fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis, & iis, qui oderunt me retribuam: inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes, ac cruore occisorum, & de captiuitate nudati in micorum capitis. haec ibi. Quae omnia Christi contra impios terribilitatem & grauissimam peccatorum punitionem ostendunt.

43 Nec vero quisquam sibi blandiatur, quasi Christus fururus sit blandus Iudex, minimeque seuerus, quod interdum in diuinis literis vocetur Agnus Ioan. 1. & Apoc 5. qui est animal mansuetissimum, & a natura vnguibus, cornibus, & dentibus, quibus caeterae animantes sauire solent, destitutum: etenim pauendam, atque formidabilem esse iram huius Agni, indicant verba illa impiorum, qui Apoc. 6. dicunt montibus, & petris: Cadite super nos, & abscondite nos a facie sedentis super thronum & ab ira Agni, quoniam uenit dies magnus ira ipsorum, & quis poterit stare haec ibi. Cui consonat illud de columba, quae Spiritum sanctum significat ex Ambrosio lib de iniuriis cap. 3. & 4. & est animal placidissimum caeteris vnguibus, rostro, & felle; tamen leuic. 25. Facta est, inquit, terra eorum in desolationem a facie ira columbae, & a facie furoris Domini Quibus aptissime accommodari potest illud Ambrosii de Noe, & Arca ca. 4. Neque irascitur inquit, Deus quasi mutabilis, sed ideo irascitur, ut exprimat peccatorum nostrorum acerbitas, quae diuinam meruerit offensam, tanquam eosque increuerit culpa, ut etiam Deus, qui naturaliter non mouetur aut ira, aut odio, aut passione ulla, prouocatus uideatur ad iracundiam. haec Ambrosius. Ita de ira Agni, & columbae animalium mansuetorum, quae Dominum significant, & eosque saeuille legimus, ut tantam meritis terrorem, tantamque vastitatem peccatoribus attulerint.

Sed haec pauca de multis satis sint ad huius tonitroi vim aliqua ex parte indicanda. Quod enim spectat ad victoriam, quam Christus non minus gloriose, quam potenter de Satana reportauit, fuse agemus capite sequenti, ubi ostendimus Virginem sanctissimam per Christum filium suum uenenati serpentis caput penitus contriuisse.

Ioan. 3. Apoc. 5.

Tmendit ab ira Agni. Apoc. 6.

Ambros.

lerem. 25.

Ambros.

VIRGINIS DEIPARAE POTESTAS EFFICACISSIMA, & fortitudo inuicta ad omnes demonum vires funditus euertendas, sub typo tonitruorum a diuino throno procedentium, ac primo quomodo id effecerit gignendo Christum, qui Isa 27. dicitur, Gladius durus, grandis, & fortis depellaturus Leuiatan.

CAPVT XXII.

SVM MARIVM.

Christus per humanitatem a Deipara acceptam demonem uicit, nu. 5.

Christi daemonia victoria sub typo gladii Domini Isa 27. Vicitabit Dominus in gladio suo &c. super Leuiathan.

Pp 2

Quod

B. Virgo
dæmonum
conatus
compri-
mit.

Bellum in-
ter Virgi-
nem & ser-
pentem in
semen il-
lius in se-
men huius
Impij filij
sunt ua-
monis. &
quare.
Ioan. 8.
August.

Filij Be-
lial. quid
significat.
Iudic. 19.

Hierony.

Cyprian.
Epiphani.

Vos si dicamus ex Virgine sanctissima, tanquam de throno Dei, tonitrua procedere ad dæmones nobis infestissimos feriendos, eorumque conatus fian- gendos, atque irritos reddendos, id certe verissimum erit: quod ut planè perspicuum sit, & cognitum, reuocandum est in memoriam implacabile bellum iam inde à mundi primordio à Deo optimo nominatim pos- tum inter Virginem gloriosam, & serpentem tortuosum Luciferum; nec non inter semen Virginis, Christum videlicet, qui est filius eius naturalis, & Dei seruos à Christo redempto (quos multis nominibus cap. 27. & 28. dicem^{us} esse spirituale eiusdem Virginis semen) & inter serpentis semen, impios scilicet, qui Ioan. 8. ex patre diabolo esse, eiusque desideria facere velle dicuntur: quoniam, ut interpretatur Au- gustinus libro contra Adimantium cap. 4. ini- quitatem ab eo didicerunt, eumque sunt imi- tati. Adde, quia eius instinctu operantur, quod Christus loco citato loquens cum impiis lu- dæis significauit cum dixit: Vos qua vidistis a- pud Patrem vestrum (diabolum scilicet) facitis. & mox: Vos facitis opera patris vestri: hinc est, quod impij alibi sæpè vocantur filij Belial, id est dæmonis, Belial verò apostatam, vel præ- uaricatorem sonat, vel absque iugo: & hoc no- mine dæmonem significari docet Hieronymus in Isa. 27. ideo autem impij filij Belial appel- lantur, quod dæmonis exemplo, & instigatio- ne contracto disciplinæ iugo, quasi effrenes equi per abrupta vitiorum præcipientes feruntur: adedque diaboli in se imaginem ad vitium re- ferunt, ut eius nomen ipsis tribuatur: quare Io. 6. Christus de Iuda pronunciauit: *Unus ex vo- bis diabolus est.*

2 Verba, quibus à Domino hoc bellum est promulgatum, leguntur Genes. 3. cum post peccatum primorum nostri genesis parentis, Dominus ipse serpenti maledicens adiecit: *Inimicitias ponam in inter te, & mulierem, & se- men tuum, & semen illius, ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius: per semen autem mulieris non tantum Christum electo- rum omnium caput, qui rectè ex Cypriano lib. 2. test. c. 9. & Epiphani. hæret. 78. naturale semen mulieris appellatur, quod ex sola muliere, abs- que viri consortio sit genitus, verùm etiam spirituale huius mulieris semen, id est electos omnes, & per serpentis semen impios intelli-*

gendos esse docet Rupertus libr. 2. de victoria Verbi Dei cap. 17. & S. Antoninus 4. part. titu. 25. cap. 14 §. 6. Cæterùm his verbis, ut animad- uertit Rupertus lib. 3. de Trinit, & eius operi- bus cap. 19. Deus optimus magnum suæ gra- tiæ opus promittit, ut victorem diabolum, qui tamen vicerat insidijs & fraude, Mulier quan- doque vincere debeat fortitudine, & indicto- iam bello, atque apertis inimicitijs: voci au- tem, Mulieris, hoc in loco tum in hebræo, tum à Septuaginta in græco idiomate præfigitur articulus, quasi singularem illam Mulierem certa Dei providentia præordinatam intelli- givoluerit; ut animaduertunt hebræicæ lingue periti, teste Canisio lib. 1. de B. Maria cap. 2. quin etiam Leo serm. 2. de Natiu. Cyprianus lib. 1. testimon. cap. 9. Bernardus sermone Si- gnum magnum. Rupertus lib. 2. de victoria Verbi Dei cap. 16. & S. Antoninus loco citato, & alij omnes per hanc mulierem Deiparam accipiunt; Neque enim alterius mulieris gloria totis viribus à dæmone, eiusque semine perpetuo oppugnata præter Deiparam ostendi potest Neque etiam alia mulier, quæ dæmonem cum semine suo contraheret; quod in præsentia planum fiet, idque etiam eleganter sic cecinit Prudentius hym. 3. Cathemerion.

*Hoc odium vestis illud erat;
Hoc erat aspectus, atque hominis.
Digladiabile dissidium;
Quid modo cernua femininis
Vipera proteritur pedibus;
Edeve namque Deum merita
Omnia Virgo venena domat.*

Idem colligitur Apoc. 12. ubi draco ab ipse scribitur ad faciendum prælium cum reliquis de semine illius benedictæ mulieris amictæ sole, quam præter Ecclesiam significare etiam B. Virginem docent Augustinus lib. 4. de sym- ad Catech. cap. 2. Epiphanius hæret. 78. & alij, ut dicemus cap. 13. Hinc dissidium inter semen serpentis, & semen huius mulieris; Viros scilicet impios, & iustos ab ipso propemodum orbe, exordio exortum cum Abel iustum per summum impietatem Cain interfecit, & per suos pro- omnes postea consequentes ætates propaga- tum est, quod Apostolus in Ismael, & Isaac expressum dixit ad Galat. 4. *Sed quomodo, in- quit, 16. qui secundum carnem natus fuit, perse- quebatur eum, qui secundum spiritum, ita & nunc. hinc Ethnicorum contra Christianos,*

Rupertus
Antonin.
B. Virgo
vicit a-
perio li-
bello da-
monem.
Mulier
la Virgi-
nem assu-
nat.
Canisio
Leo.
Cyprianus
Bernar-
dus Rupertus
S. Antoninus.
Prudentius
Hym.
Apoc. 12.
Augustinus
Epiphanius
Cap. 13.
Impiis ab
iusto or-
be
quomodo
Galat. 4.
Hære-

Hæretico ſum contra Catholicos, inſenſo, ac perſinaci animo odium, atque furor, quem beatorum milia martyrum proteſtantur, qui nõ ſolum vibem, quod dixit S. Leo, ſed & orbem uniuerſum purpuratis, & longè latequè rutilantibus populis compleverunt. Hoc impio- rum contra juſtos Dei teruos propte ſtudia cõtra- ria & propter morum diſſimilitudine, multiplices perſecutiones, quas offendant tot illuſtrum conſeſſorum foris pugna, ut de ſe ait Apoſtolus, *Sinitus timores*, quos propter pietatem ſuſtinere coguntur: *Viri enim ſanguinum*, Pro- verb. 19. *oderunt ſimplicem* & inſenſus: *Abomi- nantur juſti virum impium*, & abominantur impij eos, qui in reſta ſunt viri. Quare Grego- rius homil. 38. in Evangelia: Abel eſſe tenuit, quem Cain malitia non exercet, & lib. 8. ep. 36. ad Maximum Episcopum Salernitanum: in tantum, inquit, omnipotenti Deo te placuiſſe exitimes, quanto te diſplicuiſſe perverſis hominibus cogoveris. Et Ambroſius lib. 10. in Luc. cap. 23. agens de ludæis, qui Barabbæ homicidæ abolitionem, & Chriſti innocen- tis exitium flagitarunt: Tales, inquit, leges iniquitas habet, ut oderit innocentiam, ſcelus diligit, in quo & nominis interpretatio ſpeci- em dat figuræ; Barabbas enim patris filius lati- nè dicitur; Illi ergo, quibus dicitur, Vos ex patre diabolo eſtis, vero Dei filio, patris ſui filij Antichriſtum prolaturj eſſe produntur. hæc Ambroſius. Ideo Ioan. 15. Chriſtus ad Apo- ſtolos: *Quia, inquit, de mundo eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus*. Hinc inter illas duas famoſas Civitates, Ter- renam, & Cœleſtem iugis, ac perpes diſſenſio; de quibus Auguſtinus lib. 14. de Civit. cap. 29. *Fecerunt, inquit, Civitates duas amores duo, ter- renam ſcilicet amor ſui uſq; ad contempſum Dei; cœleſtem vero amor Dei uſque ad contempſum ſui; denique illa in ſe ipſa hæc in Domino gloriatur.* hæc Auguſtinus. Qui egregiè diuſecim poſtremis libris de Civitate Dei, vniuſque Civitatis, vtiplaceat, exortum, procurium, & ſinem, non minus piè, quàm eruditè perie- quitur.

Propter has iuges, & implacabiles inimicitias inter mulierem & ſerpentem, & inter ſe- men illius & ſemen huius, docet Rupertus lib. 2. de vict. ver. Dei cap. 8. ſacram ſcripturam appellari *librum bellorum* Dominus Nume. 2. 1. & *librum iuſtorum*. 2. Reg. 1. quia in ſcripturis quid aliud continetur, niſi bellum, & certame-

Verbi ad destructionem peccati, & mori- Attamen in hoc contra ſerpentem, eiusque ſemen certamine ſub tanta Virginis ductu, atque auſpicij modo gratia Dei non deſim, nihil de victoria dubitandum. Ipla enim eſt, quam Deus Genel. 3. prædixit contrituram caput ſerpentis, & ut rectè animadvertit Cy- prianus lib. 2. teſtimo. ad verſus ludæos c. 9. *Mater, inquit, Domini noſtri Jeſu Chriſti in illa muliere promiſſa eſt, hæc inimicitias oppoſita eſt ſerpenti. Pona* (inquit) *inimicitias inter te & mu- lierem; non certe Pono, uicis, ne ad Euan. pertinere videatur: Verbum promiſſionis eſt, quod trans- mittitur in ſutura, id eſt. Succubo mulierem, qua repudiata ſacilitate credende, nõ ſolum te non audiat, ſed ipſo etiã Gabriele deferente ver- bum, rationem de promiſſionis exigat bonitate dicendo. Quomodo erit iſtud, quoniam uſtum non cognovi, hæc Cyprianus.*

3. Non me latet Septuaginta Interpretes le- gère, *ipſa conteret caput tuum*, & referre ad ſe- men mulieris, quod in hebræo eſt maſculini generis, & ita legit etiam Irenæus lib. 4. contra hæreſ. cap. 78. Cyprianus lib. 2. teſtimo. ca. 9. Petrus Chyſologus ſerm. 174. Leo ſerm. 2. de Natuit. Domini. Verùm complures alij Patres legunt: *Ipſa conteret caput tuum*, & referitur ad mulierem, ita habet Ambroſius lib. de uſa ſe- culi cap. 7. Auguſtinus lib. 2. de Genel. contra Manichæos cap. 18. & libro 11. de Gen. ad lit. cap. 39. Chryſoſtomus homil. 18. in Genel. Gregorius lib. 1. moral. c. 38. Claudius Marius Victor, Eucherius libr. 2. in Genel. cap. 28. Prudentius loco citato. Beda, Rabanus, Stra- bus, Lyranus in Genel. 3. Rupertus lib. 3. de Trinit. ca. 20. Alchimus auitus, Bernardus ho- mil. 2. in miſſus eſt, & ſermone Signum ma- gnum; & in editione vulgata nouiſſimè Romæ recognita legitur, Ipſa, quam verſionem con- tra hæmuitum hæreticum defendit Cardina- lis Bellaminius controu. de verbo Dei libr. 2. cap. 12.

Ceterum, quod ſpectat ad harum verſio- num diuerſitatem animaduertendum eſt, vo- ces illas, *ipſa*, & *ipſa*, hebræis poſſe iſdem literis ſcribi, nempe per He, Vau, & Aleph, ita enim docet Lexicon Sanctis Pagnini; & Cõ- plutenſis, licet variè exgant puncta, cum e- nim eſt, *ipſa*, ſcribitur Deutec in vau, & legitur hui: *ipſa* vero habet chinich ſub he, & le- gitur hih, idque manifeſte ex ſacris literis confirmatur, nam Genel. 3. ubi nos habemus

Genel. 3. Cyprianus

Luc. 7.

Cur aliqui legant ipſa conteret, cum tam vulgata dicat ipſa conteret. Irenæus. Cyprianus. Pet. Chryſoſol.

Leo. Ambroſ. Auguſtinus. Chryſoſt. Gregorius. Beda. Rabanus. Lyranus. Rupertus. Ambroſ. Alchimus. Bernardus. Bellaminius.

402
Mulier quam dedisti mihi fornicam, dedit mihi de ligno, &c. & in hebraica lectione additur, ipsa dedit, & scribitur illis literis He, Vau, & Aleh. Similiter Exod. 3. *Educam de terra*, pronomen, illa, tribus iisdem literis effertur. Quoniam verò puncta à recentioribus Judæis sunt inuenta, ideo potuit antiquitus utroque modo verti, & hinc orta est translationum varietas: verum illa est præferenda, quam confirmat editio vulgaris; quæ ut diximus, habet ipsa conteret. Neque obstat verbum illud conteret, hebraicè esse masculini generis, & ideo referri ad semen, quod in hebræo est masculini generis, non autem ad mulierem, quæ est femini generis; nam in sacris literis tolent interdum, teste Bellarmino loco citato, pronomina, & verba masculini generis conjugi nominibus femininis, & affert locum Ruth. 1. vers. 8. & Esther 22 vers. 5. quæ quavis in textu hebraico recognoscere poterit.

Ad majorem tamen hujus loci explanationem addam, & illud Augustini libr. 2. de doct. Christiana. cap. 12. quod etiam insinuat libr. 18. de Ciuit. Dei cap. 44. diuersas Interpretum translationes interdum sibi non aduersari; sed, ut ipse ait, sibi ipvicem attestari, & se mutuo exponere: atque in re propofita, quamuis, ut diximus, legendum sit, ipsa conteret caput suum: verè enim per Deiparam noxium hujus serpentis caput est constractum: quod in Judith, quæ Holofernis caput præcidit, & in sexcentis figuris, atque typis, ut cap. 24. fufius ostendimus, in sacris literis adumbratum videmus; tamen siue legatur ipsa, siue ipse, quod ad rem significatam attinet, in idem recidunt; cum certum sit ipsam quicquid in hac serpenti capitis contritione præstitit, id totum filij sui virtute, qui est ejus semen confecisse. Rursus id, quod Christus, propria quamuis virtute ejusdem serpentis caput conterendo effecit; Matri rectè tribui posse: tum quia arbori ascribitur quod ab ejus fructu in valetudine recuperanda præstatum; tum etiam, quia Christus, ut semen est hujus mulieris, serpentem hunc adeo efferatam domuit, atque ad nihilum ejus vires redegit, hoc est per corpus suum sacratissimum à Virgine acceptum, & Deo Patri in cruce oblatum, ut mox dicemus.

Naturalis 4. Illud denique minime est reticendum, inter mulierem quamcumque, & serpentis naturalem quandam esse antipathiam, qua in se

illud est mirabile apud Rupertum libr. 3. de Trinit. cap. 20. sibi ut ait fida relatione comperitum. Quod si nuda, inquit, mulieris planta viuacissimum caput serpentis, ut leuiter presserit, statim totum cum capite corpus interiit: e contrario illo si vel extrema planta dentulum infixerit, occidit: adeo graues inter utramque naturam inimicitia posita sunt, hæc Rupertus. Nimirum inquit Bernardus sermone Signum magnum, ipsa Virgo est quondam à Deo promissa mulier serpentis antiqui caput virtutis pedes constrictura, cujus plantæ calcaneo in multis versutis insidiatus est, sed sine causa, sola enim contriuit uniuersam hæreticam prauitatem. hæc Bernardus. Verum non tantum ratione hæretum, quas sola, ut canit Ecclesia, in uniuerso mundo interemis, & nos cap. 29. ostendimus: sed etiam uniuersaliter caput serpentis eam contrituram prædixit ipse Dominus Genes. 3. quod B. Virgo multipliciter præstitit. Primò per semen suum Christum, quem de suis castis viscibus protulit. Secundo in se ipsa contriuit, cum omnem serpentis impetum à se penitus excluderit, ac feregit. Tertio etiam in alijs, præsertim sibi peculiariter deuotis, multis modis tortuosi serpentis caput conterit, vires impetusque retundit, atque comprimit: de his singulatim nunc dicendum.

CHRISTUS PER HUMANITATEM à Deipara acceptam damnem vici.

ACcipimus quidem Virgo Deipara venienti serpentis caput contriuit gignendo Christum benedictum fructum ventris sui, per quem tartareus draconis vires ad nihilum sunt redactæ, & per quem ablata est maledictio, invidia diaboli in orbem terrarum inuecta, quod pulchre S. Leo ser. 2. de Nat. docuit: Deus, inquit, omnipotens, & elemens statum, ut nos diabólica malignitas veneno sua mortificauit inuita, prædestinata renouandis mortalibus sua pietatis remedia inter ipsa mundi primordia præsignauit, denunciatis serpenti futurum semen mulieris, quod noxij capitis elationem sua virtute conteret; Christum scilicet in carne venturum, qui natus ex Virgine violatorum humana propaginis incorrupta natiuitate damnaret. ita S. Leo: Ipse enim Christus pacificans per sanguinem crucis ejus, suo qua in terris siue qua in caelis sunt, mortem quidem nostram moriendo destruxit, infernum spoliavit, cum vincos suos juxta Zacharia vaticinium, eduxit de lacu, in quo non erat aqua;

Bellarminus.

Ruth. 1. Esther. 12.

Augustinus.

Judith. 13.

Naturalis

serpente
 anipha
 ma.
 Raport
 l. Per
 lo an
 Mat
 da
 Bernar
 Genes. 3.
 Quæ no
 nis B. Vir
 go dano
 no caput
 constrict
 ludic
 Leo.
 S. Virgo
 dano
 caput per
 Christum
 constrict
 Quæ no
 per Chris
 tum con
 strituram
 caput de
 mouit Leo
 Colo.
 Leo.
 Zach.

Chry. non erat aqua; chyrographum decreuit, quod erat
Petr. 2. contrarium nobis. cruci illud affigendo deluit pec-
Ioan. 12. cata nostra, perituli in corpore suo super lignum,
Matt. 12. ut peccata mortui, iustitia uiuamus; & mundum
 uicet, atque ad Patris cognitionem, & obedientiam
 iraduxit, Satanam principem huius mundi eiecit
 foras, & apud inferos relinquit. sicq; draconis
 caput per Christum Virginis filium plane est
 contritum,

Qua agen Verum ut plenius intelligatur qua ratione
da. Virgo sanctissima ad hanc serpenti capitis
 contritionem per Christum effectam concu-
 rat, cum sit precipuum, quod in praesenti de-
 monstrandum suscepit; illud ostendendum e-
 rit, quid ad hoc efficiendum Virgo attulerit; &
 deinde quomodo Christus per id quod accepit
 ad Virgine hoc ipsum praestiterit. Quae sane
 res licet inter fideles satis sit explorata, ut ta-
 men a suis initijs ducta plenius eluceat; sup-
 ponimus Christum Dei filium i. Ioan. 1. In
 hoc apparuisse, ut dissuaderet opera diaboli, ideo-
 que corpus ex Virgine suscepisse, ut peccata
 nostra in corpore suo super lignum perferret,
 & in eadem ara trocis lemetipsum per Spiritum
 sanctum Deo patri offerens, nos ei recon-
 ciliaueret, de potestate tenebrarum emerget, sic-
 que de Satana triumpharet, ut qui in ligno
 vincebat, in ligno quoque vinceretur; & veluti
 alter fortissimus Samson propria morte de suis
 hostibus gloriosissime uictus, eos omnino per-
 deret. Quare S. Leo serm. 8. de Pass. O ineffabi-
 lis, inquit, gloria passionis, in quo & tribunal Do-
 mini. & iudicium mundi. & potestas est Crucis-
 fixi: quare arma quibus in hoc spirituali bello
 contra demonem dimicauit, fuit corpus iuu-
 sanctissimum, cuius liuore sanati sumus: Cum
 enim potuisset nos sola uoluntate a demonis ty-
 rannide eripere: Subuenire tamen moriendo hor-
 minibus uoluit, ut uerbis utat Gregorij lib. 20.
 moral. cap. 26. Quia nos uidelicet minus ama-
 set, nisi & uulnera nostra susciperet: nec uim
 nobis sua dilectionis ostenderet, nisi hoc quod a no-
 bis tolleraret, ad tempus ipse sustineret. Passibilis
 quippe, mortalisq; nos reperit, & qui nos existere
 fecit ex nihilo, reuocare uidelicet etiam sine sua
 morte potuit a passione. & S. Leo ser. 14. de Pass.
 Filius Dei ex omnipotentia, qua aequalis est Patri,
 poterat solo uerbo hominem reparare, sed operi-
 bus Dei congruebat, ut hostilis aduersitas de eo
 uinceretur, de quo uicerat. Placuit enim Deo, in-
 quit August. lib. 13. de Trin. cap. 13. ut propter
 erueniendum hominem de diaboli potestate, non po-

Ioan. 1. tentia diabolus, sed iustitia uinceretur, & cap. 4.
 Hanc iustitiam, qua uictus est diabolus, dicit
 fuisse in effusione innocentissimi sanguinis Christi
 in cruce, de quo S. Thom. 3. par. q. 46. art. 6. ubi
 plures assignat congruentias, propter quas
 Christus sua passione redimere nos uoluit. & i-
 deo necesse erat, ut corpus haberet, quod im-
 molaretur pro nobis: id quod Ecclesia in fe-
 sto Ascensionis eleganter sic canit.

Tremunt Tremunt uidentes Angeli.
Verba Verba uice mortalium;
Culpas Culpas caro purgat CARO;
Regnat Regnat Deus Dei caro.

Et S. Leo Et S. Leo serm. 1. de Nati. idem testatur his
 uerbis: Omnipotens Dominus cum sanctissimo ho-
 ste, non in sua maiestate, sed in nostra congruedur
 humilitate, obiciens ei eandem formam, eandem-
 que naturam mortalitatis nostra participem, sed
 peccati totius experiem; ut inuentor mortis dia-
 bolus per ipsum, quam uicerat, uinceretur. Idem
 serm. 1. de Pass. agens de eadem: Totum, in-
 quit, illud sacramentum, quod simul & humani-
 tas consummauit, & Deitas, dispensatio fuit mise-
 ricordiae, & ad uo pietatis, talibus enim uinculis
 tenebamur astricti, ut nisi per hanc opem possent
 absolui, & clarius ser. 8. de pass. Cum mortis, in-
 quit, aculeum recipere non posset natura Deitatis,
 suscepit tamen nascendo ex nobis, quod posset of-
 ferre pro nobis. Idem epist. 13. ad Pulcheriam
 Augustam de Christo: Nisi, inquit, nouus homo
 factus in similitudinem carnis peccati nostram
 susciperet uelutatem, & consubstantialis Patri,
 consubstantialis esse dignaretur & matri, Natu-
 ramq; sibi nostram solus a peccato liber uinceret,
 sub iugo diaboli generaliter teneretur humana
 captiuitas haec S. Leo.

7. Ambros 7. Ambros lib. de fid. resu. Quoniam, inquit, Ambros.
 Dei non poterat mori sapientia, resurgere autem
 non poterat, quod mortuum non erat, assumitur
 caro, qua mori posset, ut dum moritur quod solus;
 quod mortuum fuerat hoc resurgeret. & August.
 ser. 176. de temp. ex hoc duas in Christo natu-
 ras, diuinam scilicet, & humanam colligit: Mor-
 tem enim, inquit, nec solus Deus sentire, nec solus
 homo superare potuisset: & infra: Si nihil de no-
 stro suscepit, nihil nobis praestitit; promde cha-
 rissimi si non in nostra carne diabolus triumphauit,
 se exercuit, non nobis uicit: si non est in no-
 stro corpore resurrexit, conditioni nostra resurgen-
 do nihil contulit: si non in nostra carne paragi me-
 dicinam, sola ergo ex homine nascendo elegit in-
 suriam: de nostro est, quod apprehendit, de sue est
 quod

Augustin Augustin. lib. 13. de Trin. cap. 13. ut propter
 erueniendum hominem de diaboli potestate, non po-

quod donavit : meum testor esse quod cecidit, ut meum sit quod resurrexit : meum est quod jacuit intra tumulum, ut meum sit quod ascendit in caelum. haec ille Idem Aug. l. 4. de Trin. c. 14. loquens de excell. sacrif. Christi in cruce peracto: **Q**uid tam mirandum, inquit, quod offerretur pro mundanis vitijs, mortalium, quam sine ulla contagione carnalis concupiscentia caro nata in utero, & ex utero virginali? **Q**uid tam grate offerri, & suscipi posset, quam caro sacrificij nostri: corpus effectum sacerdotis nostri, & lib. 23. de Trin. c. 14. Ideo, inquit, Christum esse opus erat & hominem & Deum, nisi enim homo esset non poterat occidi: nisi Deus esset non crederetur noluisse quod potuit, sed non potuisse quod voluit: nunc vero humana pro nobis passus est, quia homo erat, sed si voluisset etiam hoc non pati, potuisset, quia & Deus erat & c. 18. Haec, inquit, tanta Dei dona, & si qua alia sunt, nisi Verbum caro fieret, nulla essent. sic Augustinus.

Nota ex Augustino

S. Bernar.

S. Bern. ser. 75. in Cant. agens de sponsa, quae in lectulo suo quaerit Christum, lectulum interpretatur tumulum, praesepium ipsum uterum Virginis. Merito, inquit, sponsa ponens lectulum dicit suum, quia omne quod infirmum est Dei, non de proprio inesse illi manifestum est se adde nostro. Ex nobis assumpsi: quae pro nobis sustinuit, Nasci, lactari, mori, sepeliri: Mea est mortalitas nati, mea infirmitas parvuli, mea expiratio cruci fixi, mea sepulchri dormitio haec Bern. S. Thom. 3. p. q. 44. art. 3. ad 2. agens quomodo Christus etiam in miraculis patrandis humanitate utebatur: Christus Dominus, inquit, venerat salutare mundum non solum virtute divina, sed per mysterium incarnationis ipsius: & ideo frequenter in sanitate infirmorum non solum potestate divina utebatur curando per modum Imperij, sed etiam aliquid ad humanitatem ipsius pertinens apponebat: unde super illud Luc. 4. singulis manus imponens curabat omnes, dicit Cyrillus, quamvis ut Deus potuisset omnes verbo pelleri morbos: tangit tamen omnes, ostendens propriam carnem efficacem ad praestanda remedia. & super illud Marc. 8. expuens in oculos ejus, impositis manibus, &c. dicit Chrysostomus Spuit quidem, & manus imponit ceco, volens ostendere quod Verbum divinum operationi adjunctum miracula perficit: manus enim operationis est ostensiva, sicutum sermonis ex ore prolatis & super illud Ioan. 9. Feci lutum ex spuo, & linit super oculos caeci dicit Augustinus de salutis sua lutum fecit, quia Verbum caro factum est. huculque S. Thomas ibi.

S. Thom. Christus humani eate utebatur in miraculis, & quare,

Luc. 4. Cyrillus,

Marc. 8. Chrysof. Hom. 3. in Marc.

Ioan. 9. Aug. in tract. 24. in Ioan.

8 Quamvis autem filius Dei carnem humanam ex quacunqua materia, non ex materno utero assumere potuerit; maluit tamen ex muliere virgine ilibata illam accipere; ut accipit, pulchre expendit Augustinus epist. 3. & lib. 13. Augustinus de Trin. cap. 18. cuius verba cap. 14. recitavi. & S. Thomas 3. part. q. 1. art. 4. cuius rei inter S. Thom. alias congruentias, & illa à Theologis assignatur, ut Christus carnem suam ex Virgine sustantiam ab Adam, (qui fraude daemone ceciderat) deriuata in ea daemone vinceret, suarumque medicina vulnere magis esset accommodata, & satisfactio quadam ratione magis propria exhiberetur in ea natura, perquam Deus fuerat offensus, quod Apostolus animadvertit Hebr. 2. cum dixit: Qui enim sanctificatur ex uno omni, de quo S. Leo ser. 2. de Nativ. Non iuste, inquit, diabolus amitteret originale deditque generis servitutem nisi de eo quod subegerat vinceretur, quod ut fieret sine virili semine editus est Christus esse Virgine. Idem serm. 3. de Nat. Offerenda erat pro reconciliandis hostia, quae esset nostri generis sociata, & nostra concinnationis aliena. Idem eitam egregie docet S. Thomas 3. part. q. 4. artic. 6. Quare Augustinus lib. 1. de doct. Chr. c. 14. agens de sapientia Dei in curatione hominis, quae & contraria morbo, & familia adhibuit, inter alia, haec etiam ponit: Corruptio, inquit, animo foemina, ingressus est morbus: integro corpore foemina processit salus, & mox: Per foeminam deceptus homo: Christus per foeminam natus homo homines mortali morte mortuos liberauit sic August. Ideo B. Virgo, quae ex purissimis suis sanguinibus Christum concepit, eum carnae, per quam daemone vicit, vestiens, eidem quoque arma, in quibus daemone vinceret verè suppeditasse dicitur, ut propterea Cant. 4. dicatur sanctae Ecclesiae de collo eius, quod est B. Virgo, sicuti Turris David collum tuum, qua adificata est cum propugnaculis (hoc enim spectat ad munitionem huius turris inexpugnabilis) sed praeterea subiungit: Mille clypei pendens ex ea omnis armatura fortium, inde enim carnem Christum suscepit, quae fuerunt arma, quibus est vsus fortior ipse Christus ad foetem armatum daemone in expugnandum. Et in die Incarnationis, quando Deus humanitate ab ea indutus est, iuxta illud Phil. 2. In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo, tunc à Regio Propheta verè in spiritu canitur illud psal. 92

Cant. 4. B. Virgo turris David collum tuum, qua adificata est cum propugnaculis

Phil. 2. In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo, tunc à Regio Propheta verè in spiritu canitur illud psal. 92

psal. 92. Dominus regnavit decorem induit est, induit est Dominus fortitudinem, & præcinxit se virtute, nimirum indatus est humanitatem decoram, & speciosam, ac simul fortissimam, & potentissimam, & præcinctus est ad hostes scilicet debellandos, & sicut qui gladium, vel arma ad alterius cædem alteri porrigit, eiusdem necis particeps dicitur: & sicut Eva polum Adamo porrigendo ad humani generis peccatiem est cooperata, ita & Virgini, quæ arma Christo dedit, a scribi etiam suo modo potest dæmonis per Christum devicti expugnatione. Ad quod etiam facit diversus modus, quo Deus Euam formavit ex Adam, & quo incarnatus est ex Virgine. Et, ut reliqua, quibus inter se differunt, omittam, illud in præsentia animaduertendum est, quod cap. 17. adnotavimus, Euam ex costa dormientis Adæ absque eius consensu formatam. At in Incarnatione non solum ex Virgine, sed dante, & consentiente ipsa, carnem suscipere voluit; ideoque per Gabrielem Archangelum eius assensum effugavit, quo præstito, Verbum statim caro factum est ex purissimis eius sanguinibus, ita ut Virgo sanctissima vera sit Dei mater. Hinc SS. Patres, Augustinus, Bernardus, quos loco cit. atruli pie contemplantur, totum mundum quasi ad Virginis genua provolurum, eam ad assentiendum Angelo nuncianti suppliciter orare: quare Deipara sciens, & volens, arma ad triumphandum de dæmone Christo suppeditavit. Hinc est, quod Methodius orat. in hypap. Virginem sic affatur: Tu potentem illum corpora tanquam decens Panoplia (hoc est omni genere armorum) induisti, per quam ipse facile à me caperetur, & corneretur, per quam etiam ignita omnia maligni tela extinguuntur, hæc Methodius, & Irenæus libro 3. cap. 33. de hoc consensu: Maria Virgo, inquit, obediens & sibi, & universo generi humano facta est causa salutis; & mox: Eub inobediens in nodis solutio nem accepit per obedientiam Mariæ.

9 Et sanè Apostolus Hebr. 9. Nostram à Sathanæ captivitate redemptionem per Christi corpus Spiritus sancti opera ex purissimis Deiparæ sanguinibus formatum, eleganter explicat comparatione tabernaculi sacerdotum veteris legis; ubi enim differuisset de muneribus, & hostijs Mosaicæ legis, quæ non poterant iuxta conscientiam perfectum facere servientem, solummodo in cibis, & potibus, & varijs

baptismatibus, & iustitijs carnis vsque ad tempus correctionis impositis, subiecit: Christus autem assistens Pontifex futurorum bonorum per amplius, & perfectius tabernaculum non manu factum, id est non huius creationis, neque per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introiit semel in sancta, æterna redemptione inuenta. Hoc enim tabernaculum non manufactum ex Theodoreto, Primas. & Haymone est Christi humanitas, seu ex Chrysof. Theophylact. Occumen. & S. Thom. in illum locum, est Christi corpus, quod pro nobis in cruce oblatum, ex Virgine sine virili opera, Spiritus sancti virtute fuit desumptum. Propterea enim Christus Dan. 2. vocatur lapis abscessus de monte sine manibus: dicitur autem Tabernaculum amplius, & perfectius, quia Colof. 1. In ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter; & quia fuit plenus gratia, & veritatis Ioan. 1. Hinc est, quod S. Brigitta lib. 3. reuel. cap. 29. cum Virginem sanctissimam templo Salomonis per singulas partes comparasset, refert Deiparam in hunc modum respondisse: Ego sum mater sacerdotis summi, & in templo corporis mei induit se vestibus sacerdotibus sp. ritualiter, in quibus obtulit sacrificium pro mundo. hæc ibi. Nimirum ibi carne indutus, in qua, & quam obtulit; idem enim Sacerdos fuit, & victima. quod pulchre Athanasius serm. 3. contra Arianos: Verbum, inquit, ut Aaron vestem talarem, ita carnem à terra sumpsit, Mariamq. vice rudis illaborata terræ (videns ad virginitatem Deiparæ) Matrem sui corporis habuit, ut iam habens quod offerret, ipse Pontifex se ipsum Patri in victimam daret. sic Athanasius. Andreas Cretensis ser. de dorm. ipse, inquit, magnus Pontifex Iesus, qui cælos assumpta carne pervasit, qua habebat animam ratione præditam, & intelligentem tanquam in templo Virginis sanctuario nos adiens fuisse, & sacrificat. & sacrificatur. & offerens oblationes offertur, & pro nobis se ipsum sanctificans, sanctificat eos qui ipsum sanctificant. hæc Andr. & Hieronym. lib. 1. in epist. ad Ephes. c. 1. docet Christum esse gloriam Patris, quæ Psalm. 66. Exurge gloria mea: Qua gloria, inquit, suo fulgore munam illum nans, Templum sibi de Virginali viro fabricata est; cuius temple pater gloria efficitur Deus. sic Hieron. Christus ergo in templo carnis suæ de Virgine fabricato nostra peccata expians dæmonem profligavit. Ideo Deipara à Leone

Qq termo.

Theodore.
Primas.
Haymon.
Chrysof.
Theophyl.
Occumen.
S. Thom.
Dan. 2.

Colof. 1.
Ioan. 1.

Athanas.

And. Cret.

Hieron.

Virgo dicitur saluifera.

sermo de passione Domini dicitur Virgo SALVIFERA, ait enim saluiferae Virginis partum non tantum nouissemis profuisse temporibus, sed in praeteritas etiam se referre aetates: quia enim Verbum corpus de ea suscepit, ipsa hac ratione cooperata est ad nostram salutem.

Elogia Sanctorum de Virgine quod ad nostram salutem sit cooperata. Bernardus Cyrillus.

Hinc elogium illa de Virgine praecelatissima à SS. Patribus pronunciantur. Bernardus serm. 2. Pent. Merito in te respiciunt oculi totius creaturae, quia in te, & per te, & de te benigna manus omnipotentis quicquid creauerat recreauit. & serm. 4. de Assumpt. Per te, inquit, caelum repletum, infernus euacuatus est, insaurata ruina caelestis Ierusalem, expectantibus miseris uita per data data. haec Bernardus. Cyrillus hom. 6. in Nettorium cum Virgine loquens: Per te, inquit, Trinitas sanctificatur, per te crux pretiosa celebratur, & adoratur in toto orbe terrarum: per te exultat caelum, latantur Angeli, & Archangeli, fugantur daemones, & homo ipse ad caelum reuocatur. & post alia in hanc sententiam, Per te unigenitus Dei filius uera lux effulsit, sedentibus in tenebris & umbra mortis. ita Cyrillus.

Pet. Chrysologus.

10. Petrus Chrysologus serm. 142. super illud, Inuenisti gratiam apud Deum, Haec, inquit, cum dicit, & ipse Angelus miratur, aut feminam tantam, aut omnes homines uitam meruisse per feminam. & serm. 143 super illud, Haec, inquit, est gratia, qua dedit caelis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem uicij, uita ordinem, moribus disciplinam, Hanc gratiam detulit Angelus, accepit Virgo, salutem seculis redditura. idem serm. 146. Vna, inquit, puella sic Deum in sui pettoris capiti, recipit, oblectat hospicio, ut pacem terris, caelis gloriam, salutem perditis, uitam mortuis, terrentis cum caelestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium, pro ipsa domus exigat pensione ero ipse uterq; mercede conquirat & impleat illud propheticum, Ecce haereditas Domini filii merces fructus uentris. idem Chrysologus serm. 146. Et ut semper, inquit, MARIA humana praevia sit salutis populum, quem unda generatrix misit in lucem, ipsa iure praecessit in Cantico Mariae, inquit, soror Aaron, sumens tympanum in manu sua dixit: Cantemus Domino gloriose enim honorificatus est.

Luc. 2.

est gratia, qua dedit caelis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem uicij, uita ordinem, moribus disciplinam, Hanc gratiam detulit Angelus, accepit Virgo, salutem seculis redditura. idem serm. 146. Vna, inquit, puella sic Deum in sui pettoris capiti, recipit, oblectat hospicio, ut pacem terris, caelis gloriam, salutem perditis, uitam mortuis, terrentis cum caelestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium, pro ipsa domus exigat pensione ero ipse uterq; mercede conquirat & impleat illud propheticum, Ecce haereditas Domini filii merces fructus uentris. idem Chrysologus serm. 146. Et ut semper, inquit, MARIA humana praevia sit salutis populum, quem unda generatrix misit in lucem, ipsa iure praecessit in Cantico Mariae, inquit, soror Aaron, sumens tympanum in manu sua dixit: Cantemus Domino gloriose enim honorificatus est.

Psalm. 26.

est gratia, qua dedit caelis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem uicij, uita ordinem, moribus disciplinam, Hanc gratiam detulit Angelus, accepit Virgo, salutem seculis redditura. idem serm. 146. Vna, inquit, puella sic Deum in sui pettoris capiti, recipit, oblectat hospicio, ut pacem terris, caelis gloriam, salutem perditis, uitam mortuis, terrentis cum caelestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium, pro ipsa domus exigat pensione ero ipse uterq; mercede conquirat & impleat illud propheticum, Ecce haereditas Domini filii merces fructus uentris. idem Chrysologus serm. 146. Et ut semper, inquit, MARIA humana praevia sit salutis populum, quem unda generatrix misit in lucem, ipsa iure praecessit in Cantico Mariae, inquit, soror Aaron, sumens tympanum in manu sua dixit: Cantemus Domino gloriose enim honorificatus est.

Exod. 15.

est gratia, qua dedit caelis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem uicij, uita ordinem, moribus disciplinam, Hanc gratiam detulit Angelus, accepit Virgo, salutem seculis redditura. idem serm. 146. Vna, inquit, puella sic Deum in sui pettoris capiti, recipit, oblectat hospicio, ut pacem terris, caelis gloriam, salutem perditis, uitam mortuis, terrentis cum caelestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium, pro ipsa domus exigat pensione ero ipse uterq; mercede conquirat & impleat illud propheticum, Ecce haereditas Domini filii merces fructus uentris. idem Chrysologus serm. 146. Et ut semper, inquit, MARIA humana praevia sit salutis populum, quem unda generatrix misit in lucem, ipsa iure praecessit in Cantico Mariae, inquit, soror Aaron, sumens tympanum in manu sua dixit: Cantemus Domino gloriose enim honorificatus est.

Pet. Dam.

Petrus Damianus serm. de Assumpt. Considera, inquit, & qua in caelis, & qua in terris in Virgine refabricata, Deum qui caelum palmo metitur, uirgines uentris breuitate conclusum, Redemptionem hominum, Angelorum restaurationem denique quicquid est, fuit, & erit per Virginis uterum renouatum. ita Damianus.

Bonauentura in speculo B. Virg. cap. 7. O Bonauentura, inquit, plena, & superplena gratia, de cuius plenitudine exundantia resperisa reuulsit omnis creatura.

Georgius Nicom. orat. de oblat. Deiparae ad eam sermonem dirigens: Per te, inquit, para dissum purè sumis consecuti: per te generis colonia ad propriam redijt mansionem: per te recessit rhomphaa uersatilis: per te quae erant clausa deliciarum portae fuerunt aperta: per te Spes Prophetarum ad effectum sunt ueducta: in te finem acciperunt, quae ab eis dicta sunt: per te nostra re, uerret: omnia certa signa tenemus: per te nos Regnum caelorum speramus associutores: Te nostra salutis habemus adiutorem. haec ille.

S. Bruno serm. de Natiuit. Virg. illud Iob 40. S. Bruno de Leuirhan: Nunquid illudes es, aut ligabis cum ancillis tuis, dicit Virginem esse, qua Dominus ligauit Leuirhan.

B. Laurentius Iustinianus serm. de Natiuit. Virg. eam seculi reparatricem, & in cap. 9. lib. de Connubio uerbi, & animae, Virgine peccati interemptricem appellat. Quare merito omnes Deiparae sanctissima dicere possumus, quod Iudith fortissima, & Ioemina, quam Deiparam adumbrabat post interfectum Holofernem, ab vniuersis dictum legimus c. 13. Benedixit te Dominus in uirtute tua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros.

11. Quod autè id, quod per Christum effectum est, Virgini rectè tribuatur, confirmatur exemplo Iacob Patriarchae Gen. 48. qui loquens cum Ioseph filio de praedio suo in Nichimis, id quod filij quamuis (ipso inscio fecerant) sibi tribuere non dubitat: De, inquit, tibi partem unam exira fratres tuos, quae tult de manu Amorrhath in gladio, & in arcu meo, cum tamen non suo, sed Simeon, & Levi gladio tulisset, ut patet Gen. 34. Nam, ut Vlyfles (liceat quoque nobis ratiocinationis noctrae efficacitatem ex profanis Auctoribus confirmare) quod Achilli alieno habitu delitescenti arte sua deprehenso, arma tantum sumere, & ad bellum Trojanum proficisci persuaserit, ejusdem egregia apud Trojam facinora, & ipsam Hectoris caedem sibi ascribere non veretur: sic enim contra Ajacem in illo Graeciae dudum confesso, cum Achillis arma sibi depofceret, de Achille loquentem inducit Poeta.

Inieciq; manum, fortemq; ad fortia misi: Ergo opera illius mea sunt, Ego Telephon habui.

stis

Pugnan.

Pugnantem domui; victum, orantemq; refeci.
Quod Theba cecidere, meum est. An me credite
Lesbon,
Me Tension, Chrysenq; & Cillan Apollinis vr-
bis,

Et Syron cepisse, mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnesia moenia dextra:
Viq; al os raeam, qui satum perdere possit
Hedora, nempe dedi, per me sacot inclitus Ho-
idor.

Ex quibus satis colligitur quantum eius-
 modi adiumenta ad negotium conficiendum
 afficienti tribuere omnes soleant, quanto magis
 Deipare in victoria de Satana à Christo
 reportata tribuendum est, quæ non solo con-
 silio, sed ipsa etiam opera Christum nobis ge-
 nunt e que carnem tribuendo, arma ad dæ-
 monem expugnandum iubeminstravit. Quare

S. Thom.

Irenæus
 Anselmus
 Rupertus
 S. Bernardus

S. Thom.
 Suarez

Quomodo
 Christus
 per huma-
 nitatem
 egisse
 de Virgine
 acceptam

S. Thomas 3. part. quest. 27. art. 5. ad 2. Virgo,
 inquit, tantam optinuit gratia plenitudinem, ut
 esset auditori gratia propinquissima, ita quod eum,
 qui est plenus omni gratia, in se reciperet, & eum
 pariter quodammodo gratiam ad omnes dertua-
 ret. ita S. Thomas Et hæc pauca de ratione,
 qua in incarnatione Virgo sanctissima coope-
 rata est ad nostram salutem, vt omittam plu-
 rimos Patres præter eos, quos cap. 17. citavi,
 qui per eam reparata omnia dicunt: ita enim
 docet Irenæus libro 5. cap. 19. Anselmus de
 excoll. Virg. cap. 11. Rupertus lib. 13. in Ioan. S.
 Bernardus Senen. lib. 3. serm. 6. art. 2. c. 2.
 quorum verba afferam cap. 27. vbi agam de
 Virgine cur mater sit iustorum: vt omittam
 etiam alias rationes, quibus Virgo ad idem
 cooperata est, precibus scilicet efficacissimis
 impetrando, merendo etiam multa de con-
 gruo, & alijs modis: quæ omnia fufius tradunt
 Theologi in 3. sent. & in 3. part. S. Thom. de
 quibus eruditè noster Franciscus Suarez tom.
 2. in 3. part. disput. 23. sect. 1. vbi agit quo mo-
 do Virgo fuerit nostræ salutis causa: & disput.
 18. lect. 4. in fine multos Patres ad huius veri-
 tatis confirmationem affert, & disp. 10. lect. 6.
 vbi disserit quomodo Virginis consensus An-
 gelo nunciati factum sit medium ad Incar-
 nationis executionem.

Vidimus in communi Christum Dominum
 humanitate sua, de Virgine accepta contra
 dæmonem dimicasse, de eo que triumphum
 egisse; nunc tractandum remanet qua ratio-
 ne Christus per humanitatem ex Virgine de-
 sumptam, hoc executioni mandarit, quod in

sacris literis varijs metaphoris inuenitur de
 scriptum, quæ si enucleentur, varia quoque
 diuinæ bonitatis, & sapientiæ mysteria emi-
 cabunt, liceat enim nobis de his metaphoris
 multiplicibus idem dicere, quod Augustinus
 lib. 10. de Ciuit. cap. 6. loquens de Christi facri-
 ficio multipliciter significato: *Hoc vnum, in-*
quit, per multa figuratur, tanquam verbis multis
res vna dicatur, vt sine fastidio multum com-
mendetur. ita Augustinus. Nos autem quam-
 plurimis omisissis, quinquetarum metapho-
 ras, vel figuras ad Christi, eiusque genitricis
 gloriam pro modulo nostro inuestigare cona-
 bimur.

CHRISTI DE DÆMONE VICTO-

ria sub typo gladij Domini Isai. 27. Vistabit
Dominus in gladio suo, & c. su-
per Leuiathan.

ET prima quidem habetur Isai. 27. In die Isai. 27.
 illa, inquit, *vistabit Dominus in gladio* Prima me
 suo duro, & grandi, & forti super Leuiathan taphora
 vestem, & super Leuiathan serpentem toruosum, *vistabit*
 & occidet eum, qui in mari est; vel, vt ha-
 beent Septuaginta: *Inducet Dominus gladium sub typo*
sanctum, magnum, & fortem super draconem gladij Le-
colubrum fugientem, &c. Quibus verbis ex In-
 terpretum sententia, Christi de Satana trium-
 phum describitur; ideo inuestigandum nobis percussio
 est quis, qualisue sit gladius hic Domini: quis Septua-
 ginta, qualisque sit Leuiathan serpens iste, &
 quomodo visicatorum, & simul perditorum se
 illum prædicat Dominus.

Gladius igitur Domini, & si multa signifi-
 cet, & præsertim Verbum Domini ex Origene
 libr. secund. Patriarch. cap. 2. & alijs, quorum
 Hieronymus in hunc locum meminisse, He-
 b. 4. *Præus est sermo Dei, & efficax, & penetra-*
bilior omni gladio ancipiti; tamen in hoc loco
 Christi Domini humanitatem ex plurimorum
 Patrum sententia significari existimo. Ter-
 tullianus enim libro quarto contra Marcio-
 nem: *illa, inquit, die superduces Dominus macha-*
ram magnam sanctam, & fortem, Christum sci-
licet suum intell. g. Nazianzenus, Machara Nazian-
Christus dicitur, quod refecit malum, & putridū
à meliori. Basilius in Psalm. 44. *Machara, in-*
quit, dicitur Christus, quod refecit & mortificet
prauas animi cupiditates, & motus. Augustinus
 in Psalm. 7. in illa verba: *Nisi conuersi fueritis*
gladium suum vibrabit. Gladium dicit esse huma-
 nita-

nitatem Christi, qui in primo aduentu tanquam in vagina humilitatis absconditus. in secundo vero veniens iudicare vivos, & mortuos, vibrabit gladium & iustus suis lumine, terrore vero impijs coruscabit: addit etiam ex persona Christi ad Patrem dicit in alio Psalmo (scilicet 16.) Erue animam meam ab impio, & fronsam tuam ab inimico manus tuas: cuius Psalmsi verba enarrans Augustinus, in eundem Psalmo, 16. idem repetit: Erue, inquit, Augustinus, animam meam ab impio, resuscitando me à morte, anima mea fronsa tua est quam assumpsisti manus tua, id est aeterna virtus tua, ut per ipsam Regna debellet iniquitatis, & dicitur vidat iustos ab impijs Cyrillus Alexandrinus in lxxander. lsa. similiter interpretatur de Christo. Theodoretus, Macheram, inquit, nominat vindicem filium, & liberantem. Procopius Gazeus in lsa. 49. super illud: Posui os meum, ut gladium acutum; humanitas Christi facta est inquit Procopius, ut Leviathan serpentem magnum, & tortuosum iugularet. Rupertus Tuitiensis in Zach. 9. super illa verba: Et ponam te gladium fortissimum, gladium interpretatur de Christo, ut per ipsum scilicet fieret illud, quod erat fortissimum, juxta illud, Non veni pacem mittere, sed gladium; veni enim separare hominem adversus patrem suum, &c. Glossa etiam interlinearis hic lsa. 17. In gladio, id est filio. Idem etiam confirmare possumus ex libro ludic. ca. 7. ubi in somnio illius Madianitarum visus est, quasi tubineticus panis ex hordeo volu, & descendere, ac Madianitarum castra delere, cui alter respondit, Non est hic alius nisi gladius Gedeonis traditi enim Dominus in manus eius Madiam, & omnia castra eius. Sed quaeret quispiam, quid commune pani subinertio cum gladio? Respondeo si attendamus rem spiritaliter per utrumque significatam, mirum in modum sibi congruunt, sub nomine enim panis caro Christi intelligitur, quae sub speciebus panis continetur. Quare Salvarior dicebat Ioan. 6. Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita: dicitur vero tubineticus, quia ignem, & cineres reliquias ignis colore, odore, & sapore refert. Quoniam sanctissima Eucharistia vndiq; passionem, in cuius memoriam est instituta, redolet, & flagrantissimam Christi charitatem praese fert, ideocum de hoc sacratissimo Sacramento ageret Christus, solebat aliquid de passione addere, exempli gratia. Hoc est corpus meum quod pro

vobis tradetur. Caro mea pro mundi vita. Hic est sanguis, qui pro vobis effunditur. Et Apollonius 1. Corint. 11. Quotiescumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. At vero haec Christi caro gladius, seu instrumentum fuit, ut dixi, ad hostes debellandos, & fideles ad hoc sacramentum peccedentes, vires sumunt ad demones superandos iuxta illud Chrysostomi hom. 61. ad populum Antiochenum: Tanquam leones, inquit, ignem spirantes ab illa mensa recedimus, facti a diabolo terribiles: etenim Psalms. 22. Paraisti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me: mentis autem metephora mensae vitus David, quoniam panis hic Eucharistiae super substantialis, ex Deipara, quae per mentam panum propositionum adumbratam diximus cap. 5. est deumprus. Hunc gladium (qui, ut dixi, est Christi humanitas sacratissima) conflatum à B. Virgine, quae fuit vera Christi mater, ex materia ab eadem Virgine subministrata in suo utero tanquam in officina appotissimam, antiqui Patres summa votis optabant; ut verbum quantocumque ad demones evertendos assumerent, idque illis verbis ab eo efflagitabant Psal. 44. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. de hoc Rupertus libro 3. de Trinitate & operibus eius, capite 19. Christus, inquit, cum illo antiquo serpente foris se exercent accinctus gladio super femur suum potentissimus speciosus, & pulcher intendit, prospere processu, & regnavit; hostemq; publicum ante pedes suos productum contrivit, & vulneravit, iuxta Psalmistam: Tu humilisti sicut vulneratum superbum in virtute brachij tui tunc adimpletum est MULIERI in isto semine suo, quod fuerat hic praedictum, lsa. conseret caput tuum: unde in alio Psalmo Propheta dicit: Tu contribulasti capita draconum in aquis: Tu contregisti capita draconum. haec ex Ruperto.

Gladius porrò iste dicitur Durus, Grandis, & Fortis, & quidem Septuaginta loco, Duri, vertunt, Sanctum, quod est Christi epithetum valde proprium; Ex Evangelista namque Matthaeo c. 2. iuxta Prophetarum vaticinij, Christus Nazarenus vocabitur quod explicans Hieronymus in illum locum: Nazarenus, inquit, Sanctus interpretatur; Sanctum autem Dominum futurum omnis scriptura commemorat. ita Hieronymus: ideo Angelus ad Virginem: Quod natus situr ex te Sanctum vocabitur filius Dei.

14. Sed

Gladius 14 Sed videamus quomodo humanitas
 Christi Domini sit gladius durus, grandis, &
 fortis: & durus quidem, quia cedere nescit, &
 est invincibilis. quare Psalm. 2. de Christo: Re-
 ges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli
 confranges eos: quod repetitur Apoc. 2. & 19. &
 Jeremia qui fuit figura Christi dicitur cap. 1.
 Ego dedi te in civitatem munitam, & in colum-
 nam ferream, & in murum arcum super omnem
 terram, & bellabunt adversum te, & non praeua-
 lebunt. & Ezech. 3. adhuc rebus durioribus af-
 similar eum: *Vi adamantiem*, inquit, & *ut siccom*
dedi faciem tuam, ne times eos: debebat enim
 confisus antur Domino misericordia eius, quia con-
 trivit portus arenas, & *vectes ferreos confregit*, id
 est ad educendum vincium de domo carceris,
 & umbra mortis, contrivit inferorum poten-
 tiam, & munitiones, quæ dicuntur, Matth. 16.
 portæ inferi, conterendus etiam erat Satanas
 cum suis, qui Isai. 27. (ut mox dicemus) ap-
 pellatur *serpens vectis*, & ita Sap. 18. Omnipotens
 sermo tuus de caelo durus debella or in mediam
 exterminij terram profusus id est Christus Do-
 minus durus dæmonis debellator advenit, ut
 cap. 2. diximus Bernardus referat ad Christi patien-
 tiam invictam, quam in passione exhibuit:
Quam fortiter, inquit, *Domine lesu tam indigna,*
quam spera pro hominibus passus es, ita ut liceat
sugere mel de petra, oleumq; de saxo durissimo,
duro ad verba, daviore ad verbera, durissimo ad
crucis horrenda, quia in omnibus his sicut Agnus
coram tondeute se obmutuit, & non aperuit os
suum, ita Bernardus.

Grandis fuit hic gladius, nam universam
 terram peravit, & grandia effecit: quare Psa-
 18. *In omnem terram exiit sonus eorum*, scilicet
 Apostolorum, qui Christi nomen per univer-
 sum orbem portarunt, & ad eisdem cogniti-
 onem, & amorem, exterminato idolorum cultu,
 gentes traduxerunt: & Christi virtute dæmo-
 nes ex orbe undique eliminarunt, atque effu-
 garunt. Neque solum terrarum finibus, quam-
 vis amplissimis se se gladius iste continuit, ve-
 rum etiam virtutem suam ad inferiores partes
 terræ, & ad suprema cœlorum extendit, infer-
 num spolians, referans cœlos.
 15 Denique fortis fuit hic gladius, ut ex effe-
 ctu videre licet, quippe qui fortem armatum
 diabolum, qui in pace custodiebat atrium
 suum, vicit, alligavit, ejusque arma universa,

in quibus confidebat, abstulit, & spolia ejus
 distribuit: Neque dicas hunc gladium minime
 fortem, quia carneus, ac proinde infirmus præ-
 fertim propter passionem: quoniam ex Apo-
 stolo 1. Cor. 1. *Pradicamus quidem Christum 1. Cor. 1.*
crucifixum sed Dei virtutem, & Dei sapientiam. Vnde for-
quia quod stultum est Dei sapientius est homini-
tudo in-
bus, & quod infirmum est Dei fortius est homini-
Christi
bus: ratio aut fortitudinis immensæ, quæ ad passio-
dæmonis tyrannidem funditus evertendam,
 huic gladio, id est Christi humanitati inest,
 oritur ex brachio potentissimo, mirum ex
 Verbo Dei cui unita est: propterea de hoc Vir-
 go sanctissima in suo Cantico cecinit: *Fecit po-*
tentiam in brachio suo, dispersit superbos mente
cordis sui, deposuit potentes de sede, &c. Psal. 67.
Redemisti in brachio populum tuum; cuius rei si-
ludic. 15.
 gura fuit Jamsion, qui ludic. 15. propter bra-
 chij sui fortitudinem in mandibula asini inter-
 fecit mille viros. Quod enim verbum Dei bra-
 chium Domini dicatur, satis constat Isai. 52.
 Paravit, inquit, *Dominus brachium sanctum*
suum in oculis gentium (scilicet per Incarnatio-
 nem) subjicit enim: *Et videbunt omnes fines ter-*
ra salutare Dei nostri, quod idem S. Simeon in
 Cantico suo, cum dixit: *Viderunt oculi mei sa-*
lutare tuum, quod parasti ante faciem omnium
populorum, ijdem ferè verbis de Christo expres-
 sit, quare brachium Domini apud Isaiam est
 Christus, & Isai. 53. *Brachium Domini cui re-*
velatum est, quod brachium filium Dei esse
 interpretatur Athanasius in lib. de communi
 essentia Patris, & Filij, & Spiritus sancti, quo-
 niam per hoc consubstantialitas inter Patrem,
 & Filium indicatur. Eodem modo explicat
 Hieronymus in sa. 53. Augustinus tract. 53.
 in Ioan. & Gregorius hom. 2. in Ezech. & 1a.
 tio eorum est, quia sicut per brachium opera-
 mur, ita omnia per Verbum facta sunt. Ver-
 bum igitur est brachium Dei: humanitas verò,
 ut docent Theologi, & S. Thomas 3. par. q. 8.
 art. 1. ad 1. & q. 62. art. 5. est instrumentum
 Dei conjunctum: mirum igitur non est, si hu-
 manitas Christi gladius dicatur fortissimus
 Verbi, & omnino insuperabilis: quia propter
 par. q. 48. ait. 6. ad 1. docet S. Thomas pas-
 sionem Christi relata ad divinitatem conse-
 qui infinitam virtutem, & efficienter cau-
 sare nostram salutem.
 16 Nunc videndum quis, qualisque sit Le-
 viathan serpens iste, quem Christus debel-
 lauit. Leviathan certum est ex communi Pa-

Math. 12.
 Luc. 10
 Psal. 76
 Luc. 15
 Brachium
 Domini
 est Verbum
 Dei.
 Isai. 52.
 Luc. 5.
 Isai. 53.
 Athanas.
 Hierony.
 Augustino
 Gregorius
 Humanitas
 Christi
 est instru-
 mentum
 Verbi con-
 junctum.
 S. Thom.
 Q. 2.
 16

trum sententia significare diabolum, quod etiam colligitur ex ijs, quæ subiungit, vocat enim illum serpentem toruosum, &c. ita intelligunt Tertullianus lib. 4. contra Marcionem: De principe, inquit, huius mundi, & immundus spiritibus, quos Christus Machara Patris aduentu suo expulsi. Athanasius sermo. de Passione Domini, Origenes 2. Periarch cap. 8. Hieronymus, Cyrillus, Theodoretus, & Procopius in Isai. 27. Gregorius lib. 33. Moral. cap. 9. Etymologia porro huius nominis deducitur à Leuiath, quod est copulare, ideo enim Genes. 29. vnus ex filiis Iacob vocatus Leui: Quia, inquit, Lia nunc quoque copulabitur mihi maritus meus, & à Thamin. quod est serpens, seu draco, quasi idem sit Leuiathan, quod serpens copulans sibi, vel copulatus alius, vel habens in se copulationem aliquorum, de quo vide Leonem Castrum in Isai. 27. & nostrum Pineda in Iob 40. & ita intelligitur illud Ezech. 29. ad draconem diabolum sub persona Pharaonis. Ecce ego ad te draco magne, qui cubas in medio fluminis. & mox: Agglutinabo pisces fluminum tuorum, & uniuersi pisces tui squama suis adhaerebunt. & hæc est copulatio, quam Leuiathan nomen importat, quasi dicat: Omnes, qui tibi in sceleribus adhaerent, idem subibunt iudicium, ut vincit cum dracone, inquit Hieronymus in illum locum Ezech. vnus cum eo corpus efficiant. & copulentur ei, vel in erroris consortio, vel in pena similitudine quo modo qui adhaeret Domino vnus spiritus est ita Hieronymus Draco enim cauda sua Apocal. 12. trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eas in terram, & huic draconi non tantum agglutinati sunt inferiores demones, qui vocantur Angeli eius, ibidem & Matth. 25. qui Apoc. 12. simul è caelo projecti sunt à S. Michaeli, & Angelis eius, sed etiam homines vitij detriti, qui pro qualitate vitiorum ex Hieronymo loco citato, vel capiti, vel ventri, vel caudæ, & extremis draconis partibus adhaerent: Quis enim facit peccatum, seruus est peccati Ioan. 8. & 2. Petr. 2. à quo quis superatus est, huius & seruus est: Et proiciam te, inquit Ezechiel, in desertum, ut nequaquam reperias quos docipias hæc ex Hieronymo. Huc etiam ipe citat Etymologia nominis Leuiathan, quam communiter tradunt Hieronymus de nominibus Hebraicis in Iob. Gregorius lib. 33. Moral. cap. 9. Isidorus lib. 8. etymol. cap. de Dijs

gentium, & alij, quod scilicet significet, additamentum eorum: in idem enim recidit, ac si dicas, copulationem. D. Gregorius loco citato explicans hanc etymologiam dicit demone esse additamentum hominum, quibus culpam præuaricationis intulit, & hanc usque ad æternam mortem quotidie pessimis suggestionibus extendit: vel per irrisionem sic dicitur, quia primo homini diuinitatem additum se perhibuit, sed immortalitatem quam habebat, tulit.

17 Serpens ergo iste Leuiathan diabolus, & appellatur serpens, quia ex Theodoro, & Gregorio lib. 17. Moral. cap. 20. figuram draconis induit ad decipiendos primos parentes: Es serpenti ore, inquit Gregorius, permixtus est loquax, ut ex ipso vase ejus homo cognosceret quid esset qui in eis habitaret. dicitur enim serpens propter venenum, & acerbissimam suam & Lubricus ex Gregorio, qui si suggestioni ejus primo non resistitur, repente totus ad interiora cordis dum non sentitur, illabitur.

Vegetem autem eundem appellat Isaias propter magnitudinem, & quia vegetis instat conatur in peccatoribus cordis janua Deo occludere, & est vegetis ferreus; quare Christi fortitudine opus fuit ad eum effringendum, juxta illud Psalm. 116. Consueantur Domino misericordia ejus, quis contriuit portas æreas, & veetes ferreos confregit. Hieronymus, Vegetem, inquit, seu claudentem puo appellari quod multos suo carcere clausorit, & propria subiecerit potestati, nihilque in se rectum habet: & idcirco (quod cum Hieronymo notat etiam Gregorius) dicitur tortuosus, quem Dominus leuis interficiet spiritu oris sui habitorem quondam maris amarorum, & salis fluctuum ita Hieronymus. Interficiet, inquam, quia ad nihilum ejus artes, & vires rediget, & morti æternæ addictum in inferno cum suis afflicis includet. eodem enim modo loquitur Leo serm. 10. de Passione: Clausi, inquit, illi, qui manus Domini, pedesque transfoderant, perpernis diabolum fixere vulneribus, & sanctorum peccatorum membrorum, inimicorum fuit interfectio potestatum. ita S. Leo. Basilii in Psalm. 32. tortuosum vult dici diabolum, quod dux sit peccati, & varijs flexibus ad varia vitiorum genera etiam inter se interdum pugnantia inducat, & nunquam recta via incedat. Cyrillus verò, juxta Septuaginta, demone dicit esse colubrum fugientem, quod timidus sit, & semper

Tertullia
Athanas.
Origenes
Hierony.
Cyrillus.
Theodore.
Procopius
Gregorius
Genes. 29
Leo Castr
Pineda.
Ezech. 29
Diabolus
draco magne
Ezech. 29
Hierony.
Apoc. 12.
Matth. 25
Hierony.
Ioan. 8.
2. Petr. 2.
Ezech. 29.
Etymologia
Leuiathan
Hierony.
Gregorius
Isidorus.

Grego.
Theodoret.
Gregorius
Cur dicitur
Isai 17.
Cur dicitur
Psalm. 107.
Hierony.
Gregorius
Leo
Basilii
Cyrillus
Isidorus
tempe

Iacob 4.
Athanas.
Nota de
Christi a-
d in in
passions.

semper familiare sit ei fugere. Quare Iacobi 4. recte dicitur, *Resistite diabolo, & fugiet à vobis:* ad hanc fugam alludit Athanasius ser. de passione Domini, ubi docet arundinem vim habere tollendi serpentes, & datam esse Christo in passione, cum ei milites illuderent; quoniam mystice Christus persequutus est fugientem draconem diabolum. Hieronymus pulchre in Isa. 27. de hoc colubro fugiente dicit, *Qui, inquit, nunquam fugere consuevit, à Christo effugatur;* addit Hierony. de hoc dracone diabolo dici in lib. Iob: *Adhaeres draconem in hamo, circumdabis capistrum navibus eius.* Statimque; *Hoc est principium plasmatis Domini, quod factum est, ut illudatur ab Angelis eius,* & in Psal. 103. *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei.* & Apoc. 12. *Facta est pugna, &c. Et missus est draco magnus coluber antiquus, qui vocatur diabolus, & satanas, &c.* Illud, inquit Hieronymus notandum, quod & in Psal. & in Iob propterea factus dicitur draco, hoc est Leviathan, ut illuderetur ei ab Angelis; unde & Apostoli accipiunt potestatem, ut calcet super serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici. hæc Hieronymus, hic animadvertendum Hieronymum ibi legere, ut illudatur ab Angelis, cum tamen Iob 40. legatur, *Ab ancillis suis.*

Ierony.
18. His explicatis de gladio Domini, & de serpente Leviathan facile intelligemus, quid

sibi velit vaticinium Isaïæ, quod prædicit Dominus in die illa visitatum se super Leviathan (id est dæmonem) in suo gladio. (id est in humanitate) hanc enim visitationem præstitit in incarnatione, cum ex Virginis sanguinibus humanitatem suscepit, quasi gladio se accingens, quod initio dicebamus. Et hoc est, quod Zacharias pater Præcursoris impletum pronunciauit facta incarnatione, cum dixit: *Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ;* & hanc visitationem esse contra Leviathan ostendit illis verbis: *Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos. Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati seruiamus illi, in sanctitate, & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris.* Hanc visitationem per incarnationem contra Leviathan præcabatur à Domino Regius Propheta, cum vineam Dei, id est plebem suam, direptam, & incensam, & per filij hominis, id est Christi visitationem reparandam dicit, & à Christi increpatione hostes vineæ perituros, affirmat, ait enim Psal. 79. *Deus virtutum conuertere, respice de caelo, & vide, & visita vineam istam, & perfice eam, quam plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi incensa igni, & suffossa ab increpatione vultus tui peribunt, fiat manus tua super virum dexterae tuæ, & super filium hominis, quem confirmasti tibi.*

Isai. 27.
Quomodo
Christus
contra da-
mones illis
visitauit.

Luce. 11.

Psal. 79.

INSIGNIS VICTORIA QVAM CHRISTVS DOMINVS
de dæmone per carnem à sanctissima Virgine Deipara acceptam
retulit, alijs metaphoris ex sacris literis
desumptis ostenditur.

CAPUT XXIII.

S Y M M A R I V M.

Christi de dæmone victoria sub typo hami extrahentis Leviathan Iob 40. num. 1.
Christi de dæmone victoria sub typo manus educto aspudem Isa. 11. nu. 4.
Christus infans multipliciter Satanæ spolia detraxit, num. 5.
Christi in mundum aduentu obmutescunt oracula, num. 10.
Christi de dæmone victoria in Gedeone, qui Ma-

dianitas prostigauit, prafigurata nu. 14.
Christi de dæmone victoria in Dauide, qui Goliath prostrauit, prafigurata, num. 16.

CHRISTI DE DÆMONE VICTORIA
sub typo hami extrahentis Leviathan, Iob 40.

Hanc eandem serpentis centritionem, atque expulsionem perficiam secundam per Christi humanitatem et meta Iob Viginti ra visito.

2ia Christi sub typo hamini ieiunio extrahenti. lob 40.

Virgine acceptam alia metaphora, quam nos secundo loco explicandam suscepimus, proponit ipse Deus lob 40. ubi eam naturæ viribus impossibilem propter huius serpentis astutias, & efferas vires; Christo tamen facilitam per hamum mysticum indicavit illis verbis: *An extrahere* (inquit Dominus) poteris *Leuiathan hamo* & *fune ligabis linguam eius?* quasi dicat, hamo & fune, nequaquam humanis viribus, vel industria, sed Christi Domini virtute præparatis id faciendum esse: vt rectè explicant Hieronymus super Isaia cap. 27. Gregorius libro 33. Moralium, cap. 10. & 12. & alii: Ante aduentum enim Christi (inquit Augustinus sermone 197 de temporibus) solutus erat diabolus: veniens Christus fecit de eo quod in

Euangelio dictum est: *Nemo potest intrare in domum fortis, & vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem: venit ergo Christus, & alligauit diabolum, ita Augustinus. Sed quomodo id factum est? In hamo incarnationis: Dominica cetus iste, inquit Gregorius, ad omnium hominum mortem inhians, vitam pendè omnium vorans, captus est: in Christo enim erat humanitas tanquam esca, quæ ad se deuorantem duceret, & erat ibi diuinitas tempora passionis latens, cuius aculeus mordentem cetum tenuit, & perforauit: dum enim ipse Christo mortem iniuste appetiit, nos, quos quasi iuste tenebat, amisit. ita Gregorius.*

S Leo, Quod idem eleganter sanctus Leo sermone 9. de Passione: Diabolus, inquit, non intellexit, quod sciendo in Christum suum destrueret principatum: sed malitia nocendi avidus, dum irruit, ruit: dum capit, captus est, dum persequitur mortalem, incidit in Saluatorem. & serm. 11. de Passione, dæmonem omnium captiuorum dicit amisisse seruitutem, dum nihil sibi debentis persequitur libertatem. Idem habetur ex Augustino sermone citato 197. de tempore, & fusè libro quarto de Trinitate, capite 13. & libro decimotertio cap. 14. Epiphanius quoque hunc hamum dicit esse Christi diuinitatem; in sermone enim de Deipara, sic ait, *Aue gratia plena, hamus esca spiritualis, in te siquidem hamus diuinitas* ita Epiphanius, Virgo autem sanctissima ex iuis visceribus esca hunc hamum vestiuit, de quo Chrysostomus homil. 5. ex variis in Mattheum locis, *Sicut hamo, inquit, esca præda posita pisces illudimus, qui auiditate præda hamo capiuntur, sic & diabo-*

lo coningis, dum tantum corpus homini in filio Dei considerat. & Deum in corpore non agnoscit, quasi ad præparatam sibi prædam solita rapina festinat: sed dum vult auidius prædam rapere, ipse *Leuiathan, ipse ut pisces adductus, in hamo, præda Domini captus efficitur.* hæc Chrysostomus. De hoc etiam vide Rupertum lib. 1. in Mattheum.

Petrus verò Damianus hoc ipsum eleganter sic explicat: *Ex utero Virginis egreditur Christus vestitus cilicio nostra mortalitatis, & de Virgine virgam, de libro autem generationis lineam faciens, diuinitatis hamum innoxius, quem carnis operuit virginali, ut draco magnus illæsus ad carnem, ferrum diuini numini subiens, hæc Damianus.*

2. Sed illud animaduertendum, hamum esse ferreum, ne à pisce consumi possit, aduncum ad retinendum, & acutum ad penetrandum, & perforandum; esca verò solere esse vermem, vel aliquid simile. Et quidem diuinitas Christi veluti ferum est inuincibilis est: que veluti adunca: ab eius enim manu propter suam potentiam nihil extorqueri, neque elabi potest, & per sapientiam, a que omnino potentiam est acuta, ut penetret omnia, & perforet maxillam Leviathan, corpus verò Christi sanctissimum, quod veluti esca fuit, huic hamo circumposita quando Verbum caro factum est ex Virgine, vermi quo in piscatione per hamum frequentissimè vii solemus; comparatur, ideo Psal. 21. ex Christi persona: *Ego, inquit, sum vermis, & non homo; quod in sua Conceptione, Passione, ac in Victoria, quam de dæmone, & de mundo retulit, facile possumus animaduertere: primò enim ex Euthymio, & ex Ambrosio in psal. 21. vermis absque sexu commixtione virtute solis ex terra, vel ex ligno aliquo gignitur, ita & Christus ex sola Virgine de Spiritu sancto concipitur, in cuius figuram 2. Reg. 23. David Rex dicitur, quasi tenerimus ligni vermiculus. Secundo, Christus vermi assimilatur in passione, etenim in eum Iudæi veluti in despiciatissimum vermiculum abique villo commiserationis sensu per summam crudelitatem læuerunt, nam erga vermem si ferro in partes dissecetur, si pedibus proteratur, & conculcetur, homines non adeò misericordia tanguntur, sicuti cum hæc eadem in animalibus perfectioribus fiunt; ita Christus in tota sua passione, &*

3. **Augustin.** ex Augustino sermone citato 197. de tempore, & fusè libro quarto de Trinitate, capite 13. & libro decimotertio cap. 14. Epiphanius quoque hunc hamum dicit esse Christi diuinitatem; in sermone enim de Deipara, sic ait, *Aue gratia plena, hamus esca spiritualis, in te siquidem hamus diuinitas* ita Epiphanius, Virgo autem sanctissima ex iuis visceribus esca hunc hamum vestiuit, de quo Chrysostomus homil. 5. ex variis in Mattheum locis, *Sicut hamo, inquit, esca præda posita pisces illudimus, qui auiditate præda hamo capiuntur, sic & diabo-*

lo coningis, dum tantum corpus homini in filio Dei considerat. & Deum in corpore non agnoscit, quasi ad præparatam sibi prædam solita rapina festinat: sed dum vult auidius prædam rapere, ipse *Leuiathan, ipse ut pisces adductus, in hamo, præda Domini captus efficitur.* hæc Chrysostomus. De hoc etiam vide Rupertum lib. 1. in Mattheum.

Petrus verò Damianus hoc ipsum eleganter sic explicat: *Ex utero Virginis egreditur Christus vestitus cilicio nostra mortalitatis, & de Virgine virgam, de libro autem generationis lineam faciens, diuinitatis hamum innoxius, quem carnis operuit virginali, ut draco magnus illæsus ad carnem, ferrum diuini numini subiens, hæc Damianus.*

2. Sed illud animaduertendum, hamum esse ferreum, ne à pisce consumi possit, aduncum ad retinendum, & acutum ad penetrandum, & perforandum; esca verò solere esse vermem, vel aliquid simile. Et quidem diuinitas Christi veluti ferum est inuincibilis est: que veluti adunca: ab eius enim manu propter suam potentiam nihil extorqueri, neque elabi potest, & per sapientiam, a que omnino potentiam est acuta, ut penetret omnia, & perforet maxillam Leviathan, corpus verò Christi sanctissimum, quod veluti esca fuit, huic hamo circumposita quando Verbum caro factum est ex Virgine, vermi quo in piscatione per hamum frequentissimè vii solemus; comparatur, ideo Psal. 21. ex Christi persona: *Ego, inquit, sum vermis, & non homo; quod in sua Conceptione, Passione, ac in Victoria, quam de dæmone, & de mundo retulit, facile possumus animaduertere: primò enim ex Euthymio, & ex Ambrosio in psal. 21. vermis absque sexu commixtione virtute solis ex terra, vel ex ligno aliquo gignitur, ita & Christus ex sola Virgine de Spiritu sancto concipitur, in cuius figuram 2. Reg. 23. David Rex dicitur, quasi tenerimus ligni vermiculus. Secundo, Christus vermi assimilatur in passione, etenim in eum Iudæi veluti in despiciatissimum vermiculum abique villo commiserationis sensu per summam crudelitatem læuerunt, nam erga vermem si ferro in partes dissecetur, si pedibus proteratur, & conculcetur, homines non adeò misericordia tanguntur, sicuti cum hæc eadem in animalibus perfectioribus fiunt; ita Christus in tota sua passione, &*

3. **Augustin.** ex Augustino sermone citato 197. de tempore, & fusè libro quarto de Trinitate, capite 13. & libro decimotertio cap. 14. Epiphanius quoque hunc hamum dicit esse Christi diuinitatem; in sermone enim de Deipara, sic ait, *Aue gratia plena, hamus esca spiritualis, in te siquidem hamus diuinitas* ita Epiphanius, Virgo autem sanctissima ex iuis visceribus esca hunc hamum vestiuit, de quo Chrysostomus homil. 5. ex variis in Mattheum locis, *Sicut hamo, inquit, esca præda posita pisces illudimus, qui auiditate præda hamo capiuntur, sic & diabo-*

lo coningis, dum tantum corpus homini in filio Dei considerat. & Deum in corpore non agnoscit, quasi ad præparatam sibi prædam solita rapina festinat: sed dum vult auidius prædam rapere, ipse *Leuiathan, ipse ut pisces adductus, in hamo, præda Domini captus efficitur.* hæc Chrysostomus. De hoc etiam vide Rupertum lib. 1. in Mattheum.

Petrus verò Damianus hoc ipsum eleganter sic explicat: *Ex utero Virginis egreditur Christus vestitus cilicio nostra mortalitatis, & de Virgine virgam, de libro autem generationis lineam faciens, diuinitatis hamum innoxius, quem carnis operuit virginali, ut draco magnus illæsus ad carnem, ferrum diuini numini subiens, hæc Damianus.*

2. Sed illud animaduertendum, hamum esse ferreum, ne à pisce consumi possit, aduncum ad retinendum, & acutum ad penetrandum, & perforandum; esca verò solere esse vermem, vel aliquid simile. Et quidem diuinitas Christi veluti ferum est inuincibilis est: que veluti adunca: ab eius enim manu propter suam potentiam nihil extorqueri, neque elabi potest, & per sapientiam, a que omnino potentiam est acuta, ut penetret omnia, & perforet maxillam Leviathan, corpus verò Christi sanctissimum, quod veluti esca fuit, huic hamo circumposita quando Verbum caro factum est ex Virgine, vermi quo in piscatione per hamum frequentissimè vii solemus; comparatur, ideo Psal. 21. ex Christi persona: *Ego, inquit, sum vermis, & non homo; quod in sua Conceptione, Passione, ac in Victoria, quam de dæmone, & de mundo retulit, facile possumus animaduertere: primò enim ex Euthymio, & ex Ambrosio in psal. 21. vermis absque sexu commixtione virtute solis ex terra, vel ex ligno aliquo gignitur, ita & Christus ex sola Virgine de Spiritu sancto concipitur, in cuius figuram 2. Reg. 23. David Rex dicitur, quasi tenerimus ligni vermiculus. Secundo, Christus vermi assimilatur in passione, etenim in eum Iudæi veluti in despiciatissimum vermiculum abique villo commiserationis sensu per summam crudelitatem læuerunt, nam erga vermem si ferro in partes dissecetur, si pedibus proteratur, & conculcetur, homines non adeò misericordia tanguntur, sicuti cum hæc eadem in animalibus perfectioribus fiunt; ita Christus in tota sua passione, &*

3. **Augustin.** ex Augustino sermone citato 197. de tempore, & fusè libro quarto de Trinitate, capite 13. & libro decimotertio cap. 14. Epiphanius quoque hunc hamum dicit esse Christi diuinitatem; in sermone enim de Deipara, sic ait, *Aue gratia plena, hamus esca spiritualis, in te siquidem hamus diuinitas* ita Epiphanius, Virgo autem sanctissima ex iuis visceribus esca hunc hamum vestiuit, de quo Chrysostomus homil. 5. ex variis in Mattheum locis, *Sicut hamo, inquit, esca præda posita pisces illudimus, qui auiditate præda hamo capiuntur, sic & diabo-*

ne, & in atrocissimis, quæ ei intulerunt tormētis, non solum indignissime, verum etiam ab- que vila commiseratione est tractatus nam in eodem psal. 27. vbi minutissima quæque eiusdem passionis persequitur, post verba illa: Ego autem sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis, hæc subintulit, Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labijs, & mouerunt caput, speraui in Domino eripiat eum, &c. Quæ ipsa verba à principibus Sacerdotum cum Scribis & senioribus in Dominum à cruce pendentem per ludibrium iactata commemorat S. Mattheus cap. 27. Quare Bernardus ad hoc spectans de Christo Domino sic ait: *Multa dixit, mira fecit, dira passus est, sustinuit enim in verbis contraditores, in factis obseruatores, in tormentis illutores, in morte exprobatores.* Et quemadmodum vermis tametsi crudeliter diuexatus non stridet, ita & Christus in passione sicut Agnus coram tondeute se obmutuit, & teste Apostolo Petro, cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur, tradebat autem iudicanti se iniustè.

3. Tertiò ex Euthymio, sicut vermis quamvis tenerimus durissima perfodit ligna, & immunitissimum puluerem ea redigit, ita Christus Dominus per suam passionem, quæ videtur quid infirmum, & quid stultum oculis infidelium, dæmonis vires attriuit, impetium evertit, captiuos quos tenebat in libertatem vindicauit, de tyrannis fidei persecutoribus triumphauit, & mundum ad veram fidem traduxit: quod non incongruè præsignatum videtur in Dauid 2. Reg. cap. 23. qui dicitur quasi terrerimus ligni vermiculus, & statim subiicitur, Ipse interfecit octingentos impetu uno: hoc ipsum conspiciere licet Dauid 2, in lapide illo, qui Christum significabat, vt cap. 7. dixi, & de monte, id est de Virgine abscessus est sine manibus, hoc est absque virili opera; & tamen percussit statuam illam grandem, & sublimem, cuius caput erat aureum, & reliquæ partes ex argento, aere, ferro, ac testa, quæ omnia sunt conuicta, & redacta quasi in fauillam æstiuæ æreæ, lapis verò factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram, quo ostensum est monarchias omnes in statua illa adumbratas, in Christi potestate futuras. Hinc factum est, vt Christus, qui ex Leone serm. 2. de Epipha. Bethleem prælegerat natiuitati, & Iero-

solymam passioni; caput tamen Ecclesiæ suæ (inquit S. Thomas 3. part. quæst. 35. artic. 7. ad 3. in ipsa Roma, qua caput mundi erat, statuit, in signum perfectæ victoriæ, ut exinde fides derivaretur ad vniuersum mundum, secundum illud Isa. 26. Ciuitatem sublimem humiliabit, & conculcabis eam pes pauperis, scilicet Christi, gressus egenorum, id est Apostolorum Petri, & Pauli) hæc S. Thomas.

Denique quod ad rem nostram facit, corpus Christi sacratissimum comparatur vermi, quoniam, vt dicebamus, diuinitati tanquam hamo circumpositum ad capiendum Leuiathan, cetum illum magnum, hoc est diabolus, fuit expositum. Addit Gregorius cap. 12. Huic hamo lineam non defuisse, antiquorum nimirum Patrum propaginem: Cum enim dicitur (inquit Gregorius) Abraham genuit Isaac, Isaac genuit Iacob, & ceteri successores vsque ad Mariam Virginem desponsatam describantur, quasi quadam linea torquetur, in cuius extremo incarnatus Dominus, id est hamus iste ligaretur, qui ad mortem ceti istius in hac aquarum profunditate caliginosa mira, est dispositione suspensus. ita ex Gregorio Hoc igitur hamo esca vestito (humanitas enim vt ait Leo epist. 22. vela men fuit diuinitatis) extractus est truculentus piscis Leuiathan & vt habetur Iob 40. Perforata est etiam maxilla eius, quoniam ut ait Gregorius cap. 13. Quisquis nondum captus est à Leuiathan, maxillam eius fugiat: quisquis verò captus est, & dentibus eius teritur, viam euadendi quarat, quia si peccatum perfectè lugeat, adhuc foramen in maxilla eius inuenit per quod euadat: ita ex Gregorio. Similiter etiam circulus naribus Leuiathan positus, & alia huiusmodi de Leuiathan Iob 40. commemorantur, quæ ad coercendum dæmonis furorem, eiusque impetum frangendum quasi freno iniecto à Christo effecta sunt, ea nos hic studio breuitatis omittimus, ac nimium ab instituto deslectamus.

Dicit verò aliquis, inquit Augustinus sermone 107. de temp. si alligatus est diabolus, quare adhuc tantum praualeat? Verum est fratres charissimi, quia multum praualeat, sed tepidis & negligenteribus, & Deum in veritate non timens dominatur, alligatus est enim tanquam inuictus canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum qui se illi mortifera securitate coniunxerit: quàm stultus est homo ille, quem canis in catena positus mordet, Tu te illi per voluptates, & cupiditates se- gli noli

S. Thom.

Isa. 26.

Linea huius hamus Gregorius

Leo.

Iob 40. Perforata est maxilla damonis.

Iob 40.

Augustin. Cur diabolus ligatus praualeat contra aliquos.

eli noli coniungere, & illa ad te non praesumat accedere, latrare potest, sollicitare potest, nisi voluntatem: non enim cogendo, sed suadendo nocet: nec extorquet à nobis consensum, sed potest. ita Augustinus.

CHRISTI DE DAEMONE VICTORIA sub typo manus educantis aspidem. Isa. 11.

TERTIA metaphora est illa, quæ eadem 4
dæmonis de cordibus fidelium ejectione per
Christum in Incarnatione, quando adhuc pu-
er erat, sub educantis manus typo significatur.
Isa. enim 11. legimus. *Et delosabitur infans ab
uberibus super foramine aspidis, & in cauerna regu-
li, qui ablactatus fuerit manum suam mittet.*
quod de Christo dæmonem fugante intelligit
Tertullianus lib. 4. contra Marcionem, & Athanasius
sermone de Passione Domini. Cytillius in Isa. 11. Gregorius lib. 17. moral. cap. 18.
Verum hoc ipsum à Christo factum per car-
nem sumptam à Virgine, pulchre Ambrosius
significat in præfatione in psalm. 37. docens
quomodo caro Christi facta sit antidotum veneni
per carnem olim transfusi: *Antidotum,*
inquit, *facta est caro, quæ erat venenum ante
peccati, quia erat illocebra peccatorum. Audi
quemadmodum antidotum caro: Dei Verbum
factum est caro, misit manum in cauernam aspi-
dum, & venenum euacuaui, peccatum abstulit,
id est de peccato peccatum damnauit in carne:*
quemadmodum dixit Apostolus ad Roman. 8. hæc
Ambrosius: quin etiam alia plura in hanc sen-
tentiam addit, & Gregorius lib. 17. moral. c. 18.
explicans hunc locum occasione similis sen-
tentia lob. 26. vbi legitur: *Spiritus Domini or-
nauit celos, & obstetricante manu eius educus
est coluber tortuosus. Cauerna huius colubri.* in-
quit Gregorius, *corda sunt iniquorum, dum verò
Christus diuina pietate corda infidelium tenuit,
& ex inde captiuum diabolus traxit, quasi ma-
num, iuxta illud Isa. 11. quod paulo ante memo-
rauimus, ad latibula serpentis misit, quem & as-
pidis nomine appellat Isaias occulid sanientem, &
reguli aperid ferientem.* hæc Gregorius. & centè
vi huius diuinæ manus obstetricantis, illud
factum est, vt in cubilibus in quibus, Isa. 35.
prius habitabant dracones, orietur viror cala-
mi, & iunci, & ex insignibus peccatoribus, in-
signes euaderent Sancti, quod non solum cum
initio nascentis Ecclesiæ ex cultu Idolorum,

ad veri Dei cognitionem traductus est orbis,
sed quotidiano etiam experimento fatiscen-
dum habetur. Hoc autem per manum edu-
centem, id est vt dicebat Ambrosius per Christi
caroem in Incarnatione de Virgine sumptam
factum videmus.

Nec illud est prætereundum quod Isai. 8. *Victoria*
de Christo adhuc infante, ac de Satana opi-
ma spolia referente his verbis prænunciatur: *Et accessi ad Prophetissam, & concepit, & peperit
filium, & dixit Dominus ad me, voca nomen
eius, Accelera spolia detrahere: Festina prædari: quia antiquam sciat puer vocare patrem suum, tu,
& matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, Isa. 8.
& spolia Samaria coram Rege Assyriorum.* Hanc
enim Prophetissam Patres Deiparam Virgine
nem esse fatentur, ad quam accessit, leu super-
uenit Spiritus sanctus, & concepit, ac peperit
Christum; ita explicat Tertullianus lib. de
Trinitat. vbi animaduertit, Isaiam Prophetico
spiritu futurum quasi iam factum prædixisse:
cùm enim nondum accessum esset ad Mari-
am; tamen *Accessi,* inquit, *ad Prophetissam.* &
Eusebius libro septimo de demonst. Euang. *Eufrasia*
cap. 7. verba illa Spiritu sancto tribuit dicenti,
se Mariæ Prophetissæ superuenturum. Basiliius
in Isa. cap. 8. Mariam, illam Prophetissam fu-
isse sic probat: *Quoniam,* inquit, *in eam superue-
nit Spiritus sanctus, & propheticò afflata spiritu,
elocuta est, Magnificat anima mea Dominum,
&c. cui consonat Nazianzenus orat. in S. Nazien-
Pascua, Epiphanius hæref. 79. Procopius in
Isai. vbi Deiparam ita vocatam docet, quod
Spiritus sancti in eam superuenientis particeps
esset futura. & Andreas Cretensis orat. de An-
nunc. *Benedicta,* inquit, *in quam Isaias Prophe-
tissam, & Virginem nuncupauit.* & Rupertus in
illa verba Cant. 7. *Venter tuus sicut aceruus tri-
tici;* loquens cum Virg. Tu, inquit, es illa Pro-
phetissa, ad quam accessi omnis sanctus, & fide-
lis Propheia, ad quam tendebat, & impleta est
omnis sancta, & fidelis Propheia. sic ille. No-
men verò filij huius Prophetissæ, teste Isaiâ
à Domino impositum, quod est; *Accelera
spolia detrahere, festina prædari,* quia antiquam
sciat puer vocare patrem suum, & matrem suam,
auferetur fortitudo Damasci, & spolia Sa-
maria coram Rege Assyriorum; ad Christum
pertinere omnes ferè tradunt, non quod hoc
nomine vocandus esset: sed quemadmo-
dum rectè Chrysostronus adnotauit homil.
5. cap. 1.*

7. cap. 1. in Matth. ut hoc nomine id quod futurum erat significaretur: Puer, inquit ipse, *vocatus est, velociter spolia detrahe, quod illo nato direptio, & spoliatorum facta est diuisio.* Athanasius libr. 1. de incarna. Verbi, ex hoc Isaie loco probat Christum puerum statim natum diripiisse spolia. & Augustin. serm. 32. de temp. Tunc puer, inquit, priusquam sciret vocare patrem, vel matrem, id est Christus antequam per humanam carnem verba profert, accepit virtutem Damasci, & spolia Samaritæ: Spolia enim, inquit Eusebius loco citato appellat his verbis eos omnes, qui abducti ab errore demonum adhaesere Christo. & ex Ambrosio in Plal. 118 serm. 21. Velociter, inquit, spolia detrahe, quia Rex Assyriorum, id est diabolus eorum quos vanos effecerat sua perfidia, spolia amisit qua tenebat.

CHRISTUS INFANS MULTIPLICITER SATANÆ SPOLIA DETRAHIT.

Christus ab infantia sua Conceptionis salutem nostram operari coepit. Suarez Cajetanus

SED QUÆRAT quispiam quænam Satanæ spolia Christus in sua in sancta diripiuit? sanè plurima. In primis Christus Redemptor noster non tantum in sua passione, ac morte, in qua suum meritum consummavit, sed & in tota sua vita sine intermissione per varios actus meruit, Christi autem merito demonis vires sunt attritæ, & ad nihilum redactæ: de Christi autem merito egregiè tractat Suarez tom. 1. in 3. p. disput. 39. sect. 2. & 3. & Cajetanus 3. p. q. 34. art. 3. & q. 19. Imò in ipso etiam instanti suæ sacratissimæ Incarnationis, & Conceptionis mereri incæpit, quemadmodum docent Theologi cum D. Toma 3. p. q. 34. art. 3. quod satis indicauit Apostolus ad Hebr. 10. cum enim Apostolus ex Anselmo & D. Thomam in illum locum ageret de primo actu, quo Christus carnem assumpsit, vult ex psal. 39. cuius verba citat, Christum in eo instanti cognouisse voluntatem Patris, nec non legalium sacrificiorum ad peccata expianda insufficientiam, seque voluntariè pro hominibus obtulisse, ac per illam voluntatem sanctificationem nostram meruisse; verba Apostoli hæc sunt: *Ideo ingrediens mundum dicit, Hostiam & oblationem noluisi, corpus autem aptasti mihi, Holocaustumata pro peccato non tibi placuerunt, Tunc dixit, Ecce venio. & mox: In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem cor-*

ST. Thom.
Augustinus.
Hebr. 10.
psal. 39.

poris Christi semel, quælibet enim Christi actio ratione dignitatis personæ valoris erat infiniti, ut propterea paulò post incarnationem Deipara in suo Cantico Christi victoriam de dæmone partam canens, meritò dixerit: *Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui, Deposuit potentes de sede, &c.* Quod eleganter Bernar. serm. 2. de Pentec. explicat: *Christus, inquit, substantialiter Virginis utero illapsus, de Spiritu sancto conceptus est, ut conceptionem nostram mundaret, quam spiritus malus si non fecerat, tamen infecerat, ut non esset etiam in utero vita ipsius otiosa, dum nouem mensibus purgat vulnus antiquum scrutans, ut dicitur, usque ad vitam putredinem virulentiam, ut sanitas sempiterna succederet. Et tunc iam operabatur salutem nostram in medio terra, in utero videlicet Virginis Maria, qui mirabili proprietate terra medium appellatur. sic Bernardus.*

6. Nec solum Christus infantulus in utero matris, & postea recens natus nostram sanctificationem merebatur: verum etiam adhuc puer hominum animas de Satanæ potestate ereptas ad suum regnum multipliciter traducebat, ac proinde ejusdem Satanæ spolia detraxisse, atque prædatus esse, jure optimo dicitur loc. cit. Isa. 8. quod in præsentia nonnullis exemplis ostendemus. Primum enim vix in utero Matris conceptus, ab ea ex Nazareth in Montana in domum Zachariæ delatus, Ioannem Præcursores suum, ejecto dæmone sanctificat: deinde vix natus ex ultimis Orientis finibus Magos ad se adorandum ducatu stellæ evocauit; tum Innocentes pueros ab Herode per summam crudelitatem uicidatos, in suorum Martyrum numerum ascivit: sui item cognitionem pastoribus in ipsa nocte Natiuitatis per Angelum impertijt: deinde Herodianam sæuitiam fugiens Aegyptum ingressus, tum dæmonum idola prostravit, tum etiam solitudinem Aegypti sacra benedictione est profecutus: ita ut postea in ea innumerabiles Monachi, & Anachoræ mira sanctitate floruerint: Simulacrorum quoque seu potius dæmonum oraculis silentium, quod nonnullis eorum, apparente Saluatoris in hunc mundum aduentu, imponi cœptum erat: multo magis Christo justitiæ sole illucescente est imperatum: deniq; alia hujuscemodi plurima, quamuis non sint litteris mandata, infantulus fecisse existiman-

Christus adhuc infans ad suum regnum homines traducebat.

Luc. 1.

Luc. 2.

Matth. 2.

Joan. ult.

stimandus est, juxta illud Joan. ult. sunt autem multa alia, qua fecit Jesus, qua si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros. Sed age hæc quæ Christum in sua infantia effecisse breuiter perstrinximus, uberius expendamus, & Patres qui locum hunc Isa. 8. quem tractamus de ijs omnibus, quæ summam commemorauimus à Christo infante peragendis singillatim ostendunt.

Christus
Iuannem
Baptistam
sanctificat
Luc. 1.

Isa. 8.

Irenæus
Magos ad
sui cogni-
tionem ad-
ducet.
Tertullian

Iustinus
Ambros.

Chrysost.

Augustin.

Matth. 2.
Innocentius
Cyprianus
Augustinus

7 In primis Christus Dominus statim ac carnem ex Virgine in eius utero suscepit. Matrem cum festinatione ad Montana impulit, ut ex Joan. Baptista adhuc in matris utero degente, dæmonem serpentem eieceret: ut enim facta est vox salutationis Mariæ in auribus Elisabeth, illico Joan. Baptista ab omni originalis labe expiatus, ac Spiritu sancto repletus, exultauit in gaudio in utero matris, Christum quæ agnouit, & adorauit, de hac enim Ioannis sanctificatione, inter alia locum hunc Isaie intelligendum significat Irenæus, ut mox dicemus; Deinde Christus adhuc infans Magos ex Oriente ad sui adorationem stella duce pertraxit: & quidem inter alia locum hunc Isaie Magorum explicat Tertullianus lib. aduersus iudæos cap. 9. & lib. 3. contra Marcionem cap. 8. Regem quæ Assyriorum dicit fuisse Herodem: eadem quæ Tertullianus, habet Iustinus dial. contra Triphonem; Ambrosius similiter lib. de interpellatione David, Christum antequam ministerio carnis vocaret patrem, aut matrem, gentes euocasse docet, & lib. 3. in Lucam: Magos, ait, huius pueri incunabula de exurijs idolorum manubias obtulisse Domino triumphales. Chrysostomus homil. 2. in cap. 2. Matth. eodem modo de Magis Isaiam interpretatur, vult quæ Magos sapientes dici virtutem Damasci, & Regem Assyriorum esse diabolum; Assyrios viro infidies significare, & Augustinus sermone 32. de temp. Debellaturus, inquit, Christus uniuersum orbem hac prima spolia (id est Magos) que spolia dicuntur Samaritæ; & aurum ab eis quod est virtus Samaritæ abstulit in hac terra, & nondum loquens per linguam loquutus est per stellam. Præter Magos Christus recens natus, innocentes etiam pueros, quos Herodis trucidauit tænitia, ad suum regnum singulari beneficio adlegit: quos flores martyrum Ecclesia cum Cypriano, & Augustinus sermone 10. de Sactis, merito appellat; Quibus profanus hostis (ut verbis utat Augu-

stin.) nunquam tantum prodesse potuisset obsequio, quantum profuit odio. Nam ex eodem Augustino libr. 3. de symb. ad catech. cap. 4. Christus, qui in praesepio jacet, thronum Herodæ terret, & agit per eum nescientem eam, ac suis, & à captiuitate diaboli animas liberat, suscepit filios inimicorum in numerum adoptatorum, sic Augustinus. Nequæ exigua fuit hæc prædæ: hos etenim Innocentes quatuordecim millia fuisse testatur Menologium Græcorum & Canon Missæ Æthiopum apud B. Bithon. sancti. Patr. tom. 6. & Irenæus libr. 4. aduersus hæreses cap. 18. verba hæc Isaie explicans non solum ad innocentes per martyrium acquisitos, verum etiam ad alia in Christi infantia peracta refert: cum enim ageret de S. Simeone sene, qui in ulnas suas Christum accepit, & de eo mira locutus est; hæc verba subiicit de Christo: iam enim expellabat homines auferens ignauitiam ipsorum, suam autem agnitioem etiam donans, & dispersionem faciens imperatorum, qui cognoscebant eum, quem admodum & Isai. 6. Isaias, vocat, ut quæ nomen eius velociter spolia, celeriter dissiparet. Hæc sunt autem opera Christi, ipse ignis erit, Christus, quem portans Simeon benedixit Altissimum, quem pastores cum vidissent, glorificabant Deum, quem Ioannes etiam habuit in ventre matris sua esse, & ille in vulua Maria, Dominum cognoscent exultans salutabat. Quem Magi videntes, & adorantes, & offerentes munera qua prædiximus, & subteruentes semet ipsos a terro Regi, per alteram auerunt viam, non iam per Assyriorum reuerentes viam, priusquam enim cognosceret puer vocare patrem, aut matrem, accipiet virtutem Damasci, & spolia Samaria contra Regem Assyriorum, ac culite quidem, sed poterit omnia, quoniam occulta manu expugnabat Dominus Amalech, propter hoc & pueros eripiebat, qui erant in domo David, bene sortiti illo tempore nasci, ut eos præniteret in suum Regnum, imple infans cum esset, infantes hominum martyres paruos, huc utique Irenæus.

8 Ad hæc Christus infantulus ascendens super nubem leuem, id est in ulnis matris, & egypti quæ per illam nubem leuem, ut cap. 3. dixi, in idola vertitelligitur, ingressus est Aegyptum, & commorata sunt simulacra Aegypti: à facie eius, & cor Aegypti contabuit in medio eius, ita ex Isai. cap. 19. 19. Quod licet Hieronymus libr. 7. in lia. de Hieros. ingressu Christi in Aegyptum huius mundi in deserto super nubem leuem B. Virginis interpreta. ne iude-

Augustin.
Menolog.
Græcorum.
Irenæus.
Christus
puer sui
cognoscent
S. Simeon
Sicut Pa-
Isai. 6.
Matth. 2.
Isai. 6.
Hieros.
Proco-
Gag.
Palla-
Cassio-
N. cap.
Christi
tui ac-
ritia 2.
Istoria
mora in
liuaria

lucan. Aegypti commota sunt: tamen de peculiari Idolorum iudicio eo tempore quo Christus puer per Virginem in Ægyptum est delatus, complures exponunt: etenim Athanasius lib. de Incarn. Verbatè testatur Domino in Ægyptum descendente, non tantum commota esse simulacra Ægypti, sed etiam corruisse. & Origenes hom. 3. in diuersis. Euge, inquit, in Ægypti, propterea ut destruantur manufacta eorum, & confringantur, & pereant idola ipsorum, propterea ut damones turbentur, & propient ibidem Angelus sancti qui Deum consequuntur. Eusebius libr. 3. de demonstr. euang. cap. 20. de fuga Domini in Ægyptum agens: Damones, inquit, prauis incolentes Ægyptum per multa secula in simulacris latuantes, animasque Ægyptiorum omnium superstitionis errori addicentes, cum sensisset nouam quandam, diuinamque virtutem ad se accessisse, licet conuicti sunt, corque ipsorum, & vis intelligentis in eis infusus in ipsis conuicta sunt, cessaruntque ac fugata sunt ab ea virtute, quæ visum effugiens illos compellebat, & igne inflar ineffabili quadam ratione adurebat. hæc Eusebius Sozom. libr. 5. histor. cap. 2. refert arborem maximam, quæ Perles dicitur Hermopoli oppido Thebaidis, appropinquante Christo ad solium se inflexisse, & Christum adorasse, Dæmonem verò, qui ibi colebatur, perhoruisse, & abiectum esse: omnes quoque Ægyptiorum statuas adueniente Christo, iuxta itaie prophetiam, concussas; arboris verò illius folia in huius testimonium fideles à moribus liberare. Hieronymus, & Procopius Gazeus idem ferè in Isa. 19. Palladius in histor. Lausiaca cap. 52. vidisse se narrat Hermopoli templum in quo ingresso Vibem Saluatore ceciderunt omnia simulacra. Idem Cassiodorus libr. 6. in part. cap. 42. Nicephorus libr. 20. histor. cap. 31.

9 Nec solum ad Christi infantuli in Ægyptum aduentum idola, & simulacra conuerunt, verum etiam illius regionis deserta, ac solitudines (quarum usum, & habitationem propter æstum, aliarumque rerum ad mortalium vitam vitamque sustentandam necessarium, summam inopiam natura hominibus deegasse videbatur) ex Christi aduentu, atque præsentia tantam sunt consecutæ benedictionem, ut ex iis tot sanctissimorum, ac probatissimorum Anachoretarum, ac Monachorum prodierint examina, & multis de eis dici po-

tuerit illud Isa. 34. Latabatur deserta, & inuisa, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium: quas Ægypti solitudines Augustinus propter multitudinem, & egregiam sanctitatem eas incolentium in lib. 8. conf. cap. 6. vocat: Monasteriorum greges mores suauolentia Dei, & verbera deserta Eremi. Hoc autem S. Ioan. Chrysofomus homil. 2. in cap. 2. Matth. inter alia à Christo initio suæ incarnationis feliciter edita eleganter animaduertit: Christus, inquit, ubi primus apparuit, in multis cuncta conuertit, nam & Magi superstitionem patriam relinquentes, ad verum Dominum veniunt adorandum, & Augustus ipse futuro in Bethleem partus per descriptionem ierunt imperium, & Ægyptus suscipit, ac tuetur insidias fugientem tyranni. Namque tactu ipso Domini gustum quendam sanctificationis adipiscitur, ut cum illum audierit ab Apostolis prædicari, huius quasi priuilegi honore decoretur quod Dominum prima suscepit: & certe solitudo hic Palestina uidebatur primarius, sed facta est postea ista feruentior: denique si quis nunc ad Ægyptum ueniat solituines, Paradiso prope omnem istam uidebit Eremum dignorem, & innumerabiles Angelorum cetus in corporibus fulgere mortalibus, & populos maritimum, & choros virginum, & omnem quidem tyrannidem diaboli dissolutam, Christi Regnum coruscans, & mori: Et hæc omnia bona non in urbibus solum, sed etiam in desertis florent locis, est enim cernere tota illa regione diffusum exercitum Christi, & admirabilem illum regium gregem, virtutumque, celestium conuersationem in terris miscantem: atque hæc non in uisid solum uerum etiam in faminis splendore conspicimus. Sic ita: Non ita varijs astrorum choris caelum resurget, ut Ægyptus innumeris monachorum, ac virginum distinguatur, atque illustratur habitaculis: si quis ueterem illam Ægyptum nouit rebellem Deo, adorantem irrationales animantes porcos etiam, cetisque pauitantem, hic optimum Christi potest esse uirtutum, per quem facta est tam admiranda mutatio hæcenus Chrysofomus.

CHRISTI IN MUNDVM ADVENTV
obmutescant oracula.

DEI quæ appropinquante huius sacratissimi 10
mipueri, qui est sol iustitiæ in hunc Oriente
mundum aduentu, famosissimum Delphici A. Christo
polinis oraculum, diuina uirtute obmutuit: Apollinis
non secus ac apparente aurora solis nunciis, Delphicis

R. 3 nocturnis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

oraculum
obmutua-
sit.
Iuuenalis.

nocturnæ aues conticescunt, diurnæ verò ad
suauiter concinendum excitantur. Hoc autem
Delphici Apollinis silentium Iuuenalis cecinit
satyra 6. cuius cum veram causam ignoraret,
eam tamen satyricè sic reddidit.

cessant oracula Delphis.

*Sed siluit postquam Reges timuere futura;
Et superos veteros loqui.*

Cum Apo-
stoli prædi-
carent ca-
tera quoq;
oracula
obmutua-
re.
Theodore.
Cicero.

Et certè Apostolorum doctrina per orbem
personante Idola obmutuissè Theodoretus af-
firmat lib. 10. de curandis græcæ affectio. Ve-
terum ante tempora Apostolorum, & longè ante
Iuuenalis ætatem cum Christi nimirum ad-
uentus appropinquaret, Delphica responsa
cessasse affirmat Cicero lib. 2. de diuinat. qui
quadraginta propemodum annis ante Christi
incarnationem vixit, eiusq; rei causam, quam
nonnulli afferbant, mentò irridet his verbis:
*Cur isto modo tam oracula Delphis non eduntur,
non modo nostra aetate, sed iam diu ita ut nihil
possit esse contemptius? hoc loco cum vrgentur e-
uansisse, aut vobiscum vim eius, vnde anhelu-
m ille fieret, quo Pythia mente incitata oracula
ederet; de vino, aut falsamento putes loqui, qua
evanescent veritate. hæc ille.*

Aët. 14.

11 Et sanè cum Deus ex Apostolo Paujo
Aët. 14. sine testimonio semetipsum non reli-
querit, verisimile est Delphicum oraculum eo
tempore cessare cœpisse, cum fama per orbem
de Christo propediem venturo ex verbis si-
byllinis, & ex vaticinijs Prophetarum, quæ Tu-
oæi vbique terrarum dispersi facillè euulga-
bant, percirebescere cœpit, dæmonibus Christi
maiestatem, atque potentiam iam tum per-
horrescentibus; huius famæ per hominum o-
ra volutantis, testis est idem Cicero, alijque vt
infra dicam; sed ad oraculorum silentium re-
deamus. Strabo lib. 9. de hoc sic ait: *Hodie pro-
fectò summa in mendacitate est Delphicum ora-
culum.* Plutarchus verò lib. quem edidit, Cur
oracula cessant, duas eius rei præcipuas cau-
sas reddit; vnam, dæmones ipsos, seu Deos o-
raculis præpositos senescere & mori exhausta
cœlestis spiritus vi, omnium enim rerum esse
vicissitudinem. Alteram Sapientes, & Philoso-
phos complures iam esse, quorum responsis o-
raculorum defectus suppleretur. Cæterùm
vanam esse vtranque causam, facile dicetis,
qui vel summis labijs philosophiam degusta-
rit; spirituales enim substantias contrarium
qualitatum expertes sicut & cœlum ipsum,

Strabo.

Plutarch.

quamuis corporeum minimè consensescere
tradunt Philotophi; & idem de substantijs su-
pra cælum separatis testatur Aristoteles lib. 1.
de cœlo text. 190. cuius ratio in alijs quoq; si-
milibus substantijs militat. Ad hæc nullus
Philosophorum, quamuis sapientissimus, fu-
tura contingentia, de quibus oracula consuli
solebant, prædicere, neq; eorum cupiditati, qui
ea sciscitabantur satisfacere poterat.

Verùm tamen huius silentij causam ipse-
met dæmon in Apolline diuinitus compulsus
reddidit Augusto Apollinis studiosissimo; que
ad Christum adhuc infante in Tartara ex-
actum planè confessus est; quemadmodum
docent Suigas in Augusto: Cedrenus in com-
pendio histor. & Nicephorus lib. 1. histor. cap.
16. cuius verbis rem gestam narrabo: *Cæsar, in-
quit Augustus, proæthore iam aetate ad oracu-
lum Pythij Apollinis venit. & sacrificio omnium
maximo, quod Hecatombe dicitur, dæmoni obla-
to quaesit. Quisnam post eum Romanum aumi-
straturus esset imperium? At cum nullum e-
deretur responsum, alterum quoq; ad eum cri-
sticum de hoc rogauit, quid ita oraculum pluri-
bus verbis vici solitum, nunc tandem obmutuisset?
Tum illud parua interposita mora, ad hunc mo-
dum respondit:*

*Me puer habraus diuus Deus ipse gubernans
Cedere sede iubet, tristemq; reare sub Orcum
Aris ergo de his tacitus abscedito nostris.*

Tali responso accepto Cæsar Romam reuersus
in Capitolio aras maximam extruxit, cum hu-
iusmodi latina inscriptione **ARA PRIMOGENT-
TI DEI.** huculque Nicephorus. Quo in lo-
co postea à Constantino extructa creditur Ba-
silica in honorem Dei Genitricis, cui nomen
est **ARA COELI.** Quin etiam teste Orosio lib. 6.
cap. 22. iam tempore, quo Christus natus est,
Augustus, ad quem, inquit, rerum omnium sum-
ma concesserat, Dominum se hominum appellari
passus non est, immò non ausus. Et dicto id verum
tempore, quo verus Dominus totius generis hu-
mani inter homines natus est. huius edicti me-
minit etiam Dio libro 55. Consulibus Elio
Cato, & Sencio Saturnino. qui ex Baronio to-
mo primo Annai. est aonus sextus à Christo
nato, quasi agnosceret Augustus alium Do-
minum iam natum.

12 Et hoc totum confirmatur ex rumore,
qui cum non longè abesset Christi incarnatio,
vulgò sparsus erat de Rege venturo, qui sa-
lutem allaturus erat. Cicero enim lib. 2. de
diui-

Aristot.

Car. Apol.

Suidas.

Cedrenus.

Nicephorus.

Incius.

Elorus.

Luc. 1.

Mactio.

Orsivus.

Virgil.

Dio.

Baronio.

Cicero.

divinatione quamvis execraretur nomen Regis: *Quem*, inquit ipse, *Roma post hæc nec Dii, nec homines esse patientur*, & idcirco falsum eiusmodi rumorem existimet; tamen cum de Sybillinis verbis ageret, huius rumoris meminisse. *Horum*, inquit, *versuum iniorpes falsa quadam hominum fama, disturus in Senatu peribatur, eum quem reuera Regem habebamus* (Cæsarem dictatorem intelligit) *appellandum quoque esse Regem, si salus esse vellemus*. hæc ille, & quamvis interpretem rejiciat propter rationem, quam diximus: *Carmin tamen Sybillæ non esse*, inquit, *furans, cum ipsum poema declarasset enim magis artus, & diligentia, quam incitationis, & molus* tum vero ea quæ Augustus dixit, cum deinceps ex primis versibus litteris aliquid connektitur. ita Cicero. Et Sybillæ quidem Erythræ, vel Cumæ. Acrostichidem refert S. Augustinus lib 18 de Civitat. cap. 23. quorum versuum initia hanc reddunt sententiam; *Jesus Christus Dei filius Salvator*. Ratio autem rumoris huius de Rege venturo Lentulus, teste Lucio Floro lib. 4. cap. 1. se Catilinæ in coniuratione adiunxit, ut Regnum consequeretur, & Marcus Antonius in Lupercalibus coronam Cæsari imposuit, quod Cæsari exitium attulit; Brutus enim, & Cassius Regis nomen Romæ non ferentes in eam coniorarunt. Verum salus afferenda per hunc Regem Christum erat præcipue à peccatis, quemadmodum Matth. 1. Angelus in interpretatione nominis Iesus, Ioseph dixisse scribitur: *Et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum*. Neque id reticuit Sybilla, quemadmodum videre licet apud Virgilium Ecloga quarta, ubi tempus huius Regis advenisse, eiusque præclarissimas actiones ex Sybillæ Cumæ vaticinio, quamvis poeticis fabulis Virgilius illud respersetit, sic cecinit:

*Ultima Cumæi venit iam carminis ætas,
Magnus ab integro seclorum nascitur ordo:
Iam redit & Virgo, redeunt Saturnia Regna,
Iam nova progenies cœlo demittitur alto.
Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
Desinet, ac toto surget gens aurea mundo.
Et mox,
Te duce si qua manent sceleris vestigia nostri,
Irrua perpetua solvunt formidino terras;
Ille Deum vitam accipiet.
Quæ carmina ad Christum à quo solo sce-*

lerum vestigia sanari possunt, pertinere ex persona Sybillæ aperte probat sanctus Augustinus, ut infra dicemus.

Suetonius quoque in Vespasiano capit. 4. *Percrebuerat*, inquit, *oriente toto visus, & confans opinio esse in fatis, ut eo tempore Iudæa profecti verum potirentur*. Quod ipsum Tacitus li. 21. Annalium in antiquis Sacerdotum litteris contineri affirmat. Uterque tamen falso de Vespasiano, & Tito, qui vix duodecim annis regnarunt, prædictum existimant; cum id ad Christum in Iudæa ortum exitus ipse rei, referendum evidenter ostendat. Ex quibus exploratum relinquitur venturi Regis famam, ubique eo tempore diffusam.

13. Neque alicui mirum videri debet in Christi aduentu hæc dæmonis oracula obmutuisset; id illud legamus prædictum Zach. 13. *Et erit in die illa, dicit Dominus exercituum, disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultra, & pseudo prophetas, & spiritum immundum auferam de terra: & i. Ioan. 3. in hoc apparuit filius Dei, ut dissoluat opera diaboli, quod pulchre S. Ignatius in Epistola, quam ad Ephesios scripsit, agens de dæmonis fallacijs per Christum deletis, his verbis significavit: *Hinc emanavit mundi sapientia, præficia facta sunt nuga, Magia risus, omnes ritus malitia aboliti, ignorantia caligo fugata, & ignorantia principatus destructus, cum Deus; ut homo apparuit, & homo ut Deus operabatur*. sic Ignatius. Ex his omnibus aperte perspicitur, quod in hac tertia metaphora probandum suscepimus, Christum adhuc Infantem ab vberibus matris manum misisse ad cavernam reguli (id est dæmonis) ad eum educendum, eiciendumque. Quod ipsum perspicue prædixit Sybilla Cumæa apud Virgilium Ecloga citata, ubi triplicem Christi ætatem pueri, adulti, & viri iam perfecti distinguit, vnicuique sua ascribens: sed de Christo puero inter alia admirabilia ab eo patranda, illud Isa. 11. *Vitulus, & Leo, & ovis simul morabuntur, & hanc de venenato serpente victoriam sic cecinit, eodemque ordine, quo Isaias ea vaticinatur, à Sybilla prædicuntur:**

*At tibi prima puer nullo munuscula cultu,
Errantes hederas passim cum haccare tellus,
Mistiq; vidento colicasta fundit acanibo.
Ipsa lacte domum referent distenta capella
Vbera: nec magnos metuent armenta Leonos;
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.*

Christus ante aduentum prædicitur. Suetonius Tacitus

Zach. 13

i. Ioan. 3

Ignatius

Sybillinæ de Christo oraculum Virgilius.

Isa. 11

Psalm.

Apul. ora. lam. m. uero. i. d. u. e. c. p. h. m. Sybillina Ora. n. l. a. de Christo vaticinio. Augustin. Lucius Florus. Luc. 1. Matth. 1. Virgilius.

Occidet & serpens, & fallax herba veneni
Occidet, Assyrium vulgo nascetur Amomum.
 Quin etiam nonnulli diligentissimi Chrono-
 logix obseuatores adnotarunt, Eclogam hanc
 à Virgilio eodem ipso anno editam, quo He-
 rodes primus ex Alienigenis, Caluino iterum,
 & C. Asinio Pollione Consulibus, Iudææ re-
 gnum à Romanis impetratum inuasit Id enim
 carmina illa eiusdem Eclogæ indicant:

Teq; aæo decus hoc aui, te Consule inibit
Pollio, & incipient magni procedere menses.
 Gen. 49. Tunc enim translato de Iuda sceptro, iuxta
 Patriarchæ Iacob vaticinium Genes. 49. Chri-
 stus mittendus expectabatur, & rumor per-
 crebescere cæpit, Messie nascituri tempus:
 QVO, vt ex Sibylla idem Poëta cecinit:

Ferrea primum
Desinet & toto surget gens aurea Mundo.
 Licet enim Virgilius in gratiam Asinij Pollio-
 nis ad eius filium Soloninum hoc vaticinium
 detorserit; esse tamen vaticinium Sibyllæ
 Cumææ Augustinus lib. 5. de Ciuit. cap. 27.
 aperte colligit ex versu illo sub initium Ec-
 logæ:

Vltima Cumæi venit iam carminis atas.
 Et de Christo intelligendum non solum te-
 statur ibi Augustinus, sed & Constantius
 Magnus. Magnas in oratione ad sanctum Cærum ca.
 20. ubi totam Eclogam illam de Christo
 per singula interpretatur, vt videre est apud
 Eusebium Cæsariensem, qui orationem illam
 refert.

CHRISTI DE DÆMONE VICTORIA
*in Gedeone, qui Madianitas prosti-
 gauit, præfigurata.*

Quarid si 14. **Q**uarto eandem Christi de dæmone,
gnificatur eiusque in homines tyrannide victo-
victoria riam per sui corporis à Virgine accepti pas-
Christi vi sionem efficiendam. Isaias paucissimis verbis
storia Ge- cap. 9. comprehendit, vt habet Hieronymus
deonis con- in illum locum, & Gregorius lib. 30. Moral.
tra Ma- cap. 17. Propheta loquens ad Christum, in-
dianitas. gentem fidelium lætitiã propter libertatem
Isai. 9. in quam à dura dæmonis seruitute per eun-
Hierony. dem sunt vindicati, commemorat illis verbis:
Gregorius *Lætabuntur coram te, sicut qui lætiantur in mes-
 se, sicut exultant victores capta præda, quando
 diuidunt spolia: & huius lætitiæ rationem red-
 dit: Iugum enim onoris eius, & virgam humeris
 eius, & sceptrum exactoris eius superasti, sicut ii*

dis Madian, hac enim triplici Iugi, Virgæ, & Tyrannide
Sceptri metaphora dæmonis tyrannidem ad- dæmonis
viuum exprimit: Dæmon enim grauissimo iu- triplici me
go, ac onere hominibus imposito eos deorsum taphora
ad terrena, & vilia non sine maximo eorum explicatur
dedecore & labore deprimebat: quate Eccl. 40. Iugi, virgæ
de ventre matris eorum usque in diem sepulchræ & sceptri
in matrem omnium, quod de afflictionibus, Eccl. 40.
 quæ ex peccato originali consecutæ sunt, quas
 plurimas recenset Sapiens in eo capite, intel-
 ligit Augustinus in Enchiridio cap. 66. & in
 lib. 5. hypognoft. cap. 3. Deinde pœnis multi-
 plicibus propter peccata influctis, dæmon qua-
 si virga hominum humeros iugiter percutien-
 do ita afflictabat, ut à crebra humeri percus-
 sione, virga humeri appelletur. Tum sce-
 ptro tyrannico ad noua peccata, tanquam
 importunus exactor iugiter incitabat. Hæc
 porro omnia Christus superauit, sicut in die
 Madian: eodem scilicet modo, quo olim in
 numerabiles Madianitæ à Gedeone, popu-
 li, Dei dux, cum trecentis militibus fractis
 lagenis, coruscantibus lampadibus, tubisque
 personantibus sunt deleti, Gedeon enim, in-
 quit Gregorius loco citato, ad prælium veni-
 ens, Redemptoris nostri signat aduentum, non so-
 lum ipso opere, sed etiam nomine; Gedeon enim
 interpretatur circumiens in vtero, Domi-
 nus enim noster per maiestatis potentiam
 omnia complectitur, & tamen per disper-
 sationis gratiam intra vterum Virginis huma-
 nitatem sumens venit. vbi illud obiter ad-
 notandum in hoc nomine Gedeonis, qui ty-
 pus erat Christi, per VTERUM MATRIS deno-
 minari; quia Christus Dominus per car-
 nem, quam à matre accepit in vtero, de dæ-
 monibus hostibus suis per Madianitas signi-
 ficatis, qui omnia vastabant, triumphauit.
 Hoc enim tyrannicum dæmonis Dominium à
 Christo Domino contrafacto per passionem
 corpore suo sacratissimo ex Virgine desum-
 pto, & in fictili lagena adumbrato, radiante
 lampade suæ diuinitatis per diuini Verbi præ-
 edicationem, tanquam per tubæ sonitum e-
 uersum est. Christum porro ducem & caput
 subsequuti sunt Apostoli, Martyres, alijque
 Dei serui in trecentis Gedeonis commilito-
 nibus mystico numero significati, tum pro-
 pter sanctissimæ Trinitatis, quam prædica-
 runt, mysterium, tum etiam quoniam trecento-
 rum numerus Græcè in Tau litera, qui
 crucis

ca. 6
figura
Ambros.
Gregorius
Augustin.
Rom. 1.

crucis figuram exprimit, continetur. Quod animadvertit Ambrosius lib. 1. de Abrahami ca. 3. & de Noë cap. 33. Gregorius loco citato, & August. lib. quart. super lib. Iudic. q. 37. ubi huius rei rationem reddit, Quia, inquit, Tau græca litera est, qua numerus iste trecentorum significatur, gentes in crucifixum magis credituras præfiguratur. Græcorum enim nomine Apostolus omnes gentes intelligit, cum dicit Iudæo primum, & Græco, quoniam in linguis gentium, græca excellit, ita ex Augustino. Isti ergo fortissimi milites Christum imitati corpora sua veluti fictiles lagenas in sinistra tenentes, hoc est continententes, & nihili facientes propter Deum tradiderunt ad supplicia, vel ad spontaneam carnis mortificationem, & miraculorum, ac vitæ sanctimoniam splendore, necnon prædicationis clamore veluti tuba in dextera. quoniam eam magnificiebant, & reliquis omnibus præferebant, Christi hostes subegerunt. Satanæ dominium destruxerunt, fidem Christi longè lateque disseminarunt, ac propagarunt. Hæc de victoria Christi in Gedæone adumbrata.

Moralis di
gressio con
tra pecca
toris ad iu
gum, vir
gæ & sce
ptrum da
monis re
sponsio.

Roman. 6.

Matth. 11.

Psal. 22.

Isai. 10.

Psal. 44.

Isai. 9.

Propheta præviderat, dicens: Ecce natus est puer, cuius imperium super humerum eius; Cum ergo Dominus lignum portaret crucis, quod in scriptis sibi conuerteret potestatis, manifestabatur fidelibus grande mysterium, quia pulchra specie triumphi sui portabat trophæum hæc ex S. Leone. Idem habet Augustinus tract. 117. in Joan. & Tertullianus lib. contra Iudæos, cap. 10. Quare studendum omnibus, ut relicta dura demonis seruitute, à qua Christus nos redemit, ad Christi vexilla euolemus, & huius victoriae à Christo partem fructum re ipsa in nobis sentiamus.

Augustin.
Tertullian.

CHRISTI DE DÆMONE VICTORIA
in Dauide, qui Goliath prostravit, præfiguratur.

16. Quinto, hic idem Christi triumphus, quem per corpus suum sanctissimum ex Virgine acceptum de principe tenebrarum reportauit, adumbratus fuit 1. Reg. 17. in Dauide, qui Gygantem illum Goliath cunctis vasta sui corporis mole, & armorum magnitudine formidabilem, singulari certamine aggressus, baculum habens in manu, vniuersalidis iactu percussit, prostravit, atque eiusmet gladio interemit, Philistinorumque exercitum interiectioni dedit, & arma eiusdem in tabernaculo reposuit, cui in vniuersis viribus Israël acclamatum est, Percussit Saul mille, & Dauid decem millia. Huius figuræ explicationem ab August. serm. 197. petamus, ubi agens de hac ipsa Dauide victoria ita scribit, Et in Dauide, inquit, tunc figuratum est, quod in Domino Iesu Christo conpletum est; venit enim verus Dauid Christus, qui contra spiritualem Goliath, id est contra diabolum pugnauit, crucem suam ipse portauit, videte fratres ubi Dauid Goliath percussit, in fronte visque, ubi crucis signaculum non habebat: sicut enim baculus crucis typum habebat, ita etiam & lapis ille, de quo percussus est, Christum Dominum figurabat: ipse est enim lapis viuus, de quo scriptum est: Lapidem quem reprobauerunt ædificauerunt, hic factus est in caput anguli. Quod autem eum proprio suo interfecit gladio, designatum est, quod in Aduentu Christi suo gladio diabolus victus est qui per nequitiam suam, & iniustam persequutionem, quam exercuit in Christum, omnium in eum credentium perdidit potestatem. Quod autem arma Goliath posuit in tabernaculo suo, arma diaboli

Quinto figuratur
victoria
Christi in
victoria
Dauide contra
Goliath
1. Reg. 17.

1. Reg. 18.
Augustin.

Psal. 117.

Rom. 6. ⁹²² diaboli nos fuimus, sic enim dicit Apostolus: Sicut enim exhibuisti membra vestra arma iniquitatis peccatoris: ita nunc exhibita membra vestra iustitia Deo: arma enim inimici nostri misit Christus in tabernaculo suo, quando nos, qui domus diaboli fueramus, per ipsius gratiam templum Dei esse meruimus: ita Augustinus.

Christus lapis abscissus est de Virgine Dan. 2. Sed vnde lapis iste, qui ex Augustino Christum figurabat, abscissus est? sanè hic est lapis ille Dan. 2. Abscissus de monte sine manibus, qui impactus statuz illi per somnium obiectæ Nabuchodonosor, quæ quatuor præcipuas Mundi monarchias Chaldæorum, Perlarum, Græcorum, atque Romanorum significabat, eam contriuit, & quasi in fauillam æstuz a reæ rededit, & in montem magnum euasit, vniuersam terram occupans; Lapis verò iste de monte sine manibus abscissus nihil aliud ex communi Interpretum sententia sibi vult, quàm Christum qui de sacrosancta Virgine propter sui excellentiam, sanctitatem, atque perfectionem mons celsissimus appellata, absque opere viri est conceptus, & genitus. Christum esse lapidem hunc, & Virginem es-

se montem illum vnde abscissus est interpretatur Irenæus lib. 3. contra hæreses, cap. 18. & alij, quos fusè citauit cap. 5.

Hic etiam animaduerendum quinque lapides limpidissimos ex torrente à Dauid acceptos, significare quinque Saluatoris nostri vulnera ex torrente passionis suscepta, & quoniam quilibet Christi actio ratione suppositi erat infiniti valoris, ideo etiam vnius lapidis ictu hostis proferri potuit: At vero vt copiosa esset redemptio, Copiosa profusus, inquit Bernardus serm. 22. in Cant. quia non gussa, sed vnda sanguinis largitus per quinque partes corporis emanauit: ideo quinque lapides accepit, & tam multa, tamque acerba pro nobis perpeti non est dignatus clementissimus Saluator, cui sit honor, & imperium in secula seculorum.

Ex his omnibus perspicuum relinquitur per hanc mulierem, quoniam Christum genuit tartarei draconis domitorem, planè eiusdem caput fuisse contritum; nunc agendum nobis erit quomodo Virgo sanctissima in se ipsa eiusdem serpentis caput contriuit.

QVA RATIONE VIRGO DEIPARA TARTAREI DRACONIS caput in se ipsa contriuerit, & cunctas in orbe hæreses sola interemerit, quæ etiam ratione in alijs, ijs præsertim, qui peculiari eam pietate profsequuntur, illud conterat, & de fortissimis mulieribus, quæ in veteri testamento eiusdem Virginis typum gesserunt.

C A P V T XXIV.

S Y M M A R I V M.

- Deipara cunctas hæreses sola interemit, nu. 4.
- Deipara in nobis dæmonem vincit, nu. 6.
- Deipara iuuat nos in morte, num. 8.
- Deipara in multiplici virga figuratur, numero 9.
- Eorum exempla, qui in morte singulari Deipara beneficio sunt adiuti, num. 12.
- Deipara in fortissimis feminis Esther, Iuditha, Debbera, præfiguratur, num. 16.
- Deipara per Aurotam significatur, numero. 18.

Secundo Virgo sanctissima non tantum gignendo Christum, dæmonem serpentem domuit, sed in se ipsa Dei beneficia omnem serpentis vni, atque furorem à se longe à se repulit, ac planè propulsauit, quin etiam de pestilentissimo serpentis semine, quod in hæreticorum perfidia peculiari ter propagatur, gloriosum triumphum egit; ac promerit hoc etiam capite serpentis venenati caput contriuisse, eiusque semen debellasse merito prædicatur, vtrumque autem in præsentia ostendemus.

Capit. ser-
pentis quæ
in se signi-
ficat.
Et quod spectat ad primum, cum serpentis
tartarei caput multa significet, horum autem
nihil, ne minimum quidem locum in Virgine
habuerit: idcirco illud contritum affirmatus.
Significat enim caput serpentis Primum pecca-
tum originale per quod dæmon non secus, ac
serpens per caput se in animas filiorum A-
dam immittit. Secundo per caput serpentis
accipiuntur motus sensualitatis, seu fornicis,
qui initium sunt tentationum, quibus ad pec-
candum incitatur: Præterquam enim, Iacob 1.
tentatur ad concupiscentiam suam abstractus, & illo-
thius: qui motus nisi citò comprimantur faciliè
peccatum pariunt, sicut serpens capite in lo-
cum aliquem illapsus, totus se conatur im-
mittere. Tertio, significat serpentis caput su-
perbiam, quæ Eccles. 10. Initium est omnis pec-
cati. Quarto, per hoc serpentis caput intelligi
potest omnis tyrannicus dæmonis domina-
tus, quo supra genus humanum se se erigebat,
non secus ac serpens, qui capiti assutu in-
tentoque se se atollit.
Virgo igitur sanctissima multiplex istud
serpentis caput in se omnino contriuit. Pri-
mum enim ab originali labe, quemadmodum
capit. 7. dixi, prius immanis fuit, ut mi-
hi de ea illud, quod olim de Marcello Ro-
mæ quum Duce fortissimo, dici posse videat-
ur, quo Annibalem tot Romanorum cla-
dibus insolescentem, ac vinci propemodum
nescium, docuerit posse vinci: ita B. Virgo
dæmonem sæuissimum hostem, cuius cruen-
tas manus nullus vnquam filiorum Adæ pro-
pter peccatū originale (quod reliqui omnes
contrahunt) ad eam vsque diem euaserat, Dei
beneficio dum sine peccato concipitur, docu-
it posse vinci, quem mox eius filius à se victū
alligauit, de eoque triumphum egit: Deinde
fornicem, vt eodem capite dixi, ab instanti suæ
immaculate Conceptionis extinctum peni-
tens habuit: Tum humilitatem superbæ anti-
dorum, adeo coluit, quemadmodum cap. 21.
ostendi, ut eius humilitatem, quæ veluti nar-
dus fragrantissima dum esset Rex in accubitu
suo dedit odorem suauitatis, Deus respiciens
ex ea carnem assumpserit. Denique præter
vultus Dei, cui toto corde semper adhæsit,
nullius alterius dominatum vnquam experta,
iure optimo dicebat illud Cant. 7. Ego dilecto
meo. & ad me conuersio illius; quare per anto-
nomasiam ancilla Dei appellari meruit.
2. De Virginis portò contra dæmonis caput
victoria, ac fortitudine Bernardus homil. 2. su-

per missus est explicans locum hunc Genes. 3.
Inimicitias ponam: &c. aliqua ex his, quæ dixi-
mus eleganter indicat. Cui, inquit, hæc seruata
victoria nisi Mariæ? ipsa procul dubio caput con-
triuuit venenatum, quæ omnimodam maligni
suggestionem tam de carnis illecebra, quam de
mentis superbia deduxit ad nihilum. & post pau-
ca: Hanc requirebat Salomon cum vehementer
admirans dicebat, Mulierem fortem quis inue-
niet? ita videbitur congruere, vt qui vicerat
per feminam, vinceretur per ipsam. hæc Bernar-
dus. Hinc est, quod ex Iustino in Apologia 2.
& Athanasio lib. de Incarnatione Verbi, cui
consentiunt Beda, Bernardus, & Eucherius, ac
Bonaventura in speculo, c. 3. Deipara stella Ia-
cob nuncupatur Num. 24. non tantum quia
ex familia Iacob, verum etiam, quia iuxta ety-
mologiam vocis Iacob, quæ supplantatorem
sonat, fuit prudentissima vitiorum omnium,
ac dæmonum supplantatrix. Hæc autem ser-
pentini capitis per Deiparam contritio non
obscure præfigurata est in nece Salaræ lu-
dæorum hostis acerrimi, quem Iahel vxor
Habe tabernaculi clauo supra tempus capi-
tis eius posito, & in cerebrum vsque ad terram
per malleum defixo inter suos pedes prostra-
uit: In nece quoque Abimelech, qui malis ar-
tibus principatum occupauerat, cuius capiti
vna mulier fragimen molæ desuper iacens ce-
lifer, eiu' que cerebrum confregit, similiter & 1.
Reg. 5. caput idoli Dagon cum daabus pal-
mis manuum eius abscessis coram Arca fœde-
ris, quæ vt dixi c. 5. Virginem figurabat, super
limen templi miserè iacebat: præsignatur et-
iam in capite Holofernis à Judith castissima,
atque fortissima præciso.
3. Sanè propter multiplicem triumphum,
quem in omnibus sensibus, & corporis parti-
bus de Satana reportauit vnuersum Virginis
sanctissime corpus Cant. 7. assimilatur palmæ
quæ symbolum est victoriæ, Scatura, inquit,
tua assimilata est palma. De eius fortitudine
legimus Prouerb. 31. Mulierem fortem quis inue-
niet? & infra: Confidit in ea cor viri sui, & spolia
non indigebit, Quoniam quamplurima spolia,
plurimi nimirum peccatores ex potestate dæ-
monum, eius ope, & patrocinio erepti, Chri-
sto consecrantur, & mox, Accinxit fortitudine
lumbos suos, & roborauit brachiū suum & infra,
Fortitudo, & de cor indumentum eius: quæ om-
nia eximia Virginis fortitudinem indicant.
Quare Damascenus orat. 2. de dormit. Virginē
allo-

Prouer. 31
B. Virgo
est mulier
illa fortis.
Iustinus.
Athanas.
Beda.
Bernard.
Eucherius.
Bonauent.
Judic. 5.
Judic.
Judic.
1. Reg. 5.
Judith. 14.
B. Virgo
propter
victoriam
assimila-
tur palmæ
Cant. 7.
Prouer. 31
Prouer. 31
Damasc.

Bernard.

alloquens: Tuum, inquit, in Cælum ascensum impuri, atque in aëre versantes spiritus perhorruerunt; tuo transiit aër benedicitur, superior aether sanctitate afficitur. & Bernardus in deprecatione ad Virginem, quæ habetur tom. 2. operum ipsius, & citatur à Bonaventura in speculo B. Virginis cap. 9. Te bellatrix egregia primo eum, qui primus Evam supplantavit expugnare viriliter aggressus es. Tu spiritum elationis Eva vertice humilitatis complexisti. Idem Bernardus sermone citato: Te terribilis ut castrorum acies ordinata, an non horruerunt principes tenebrarum quando viderunt præter morem armatura omni fortiorem instruatam contra se procedere foeminam, foeminam fortem, ad bellum doctissimam, cuius ensis super femur suum propter timores nocturnos. In circuitu eius acies valida spiritualium virtutum suo se invicem ordine iunctum (siquidem ordinatione perseverat dies) sed

Psalm. 118.

& innumerabilium Beatorum spirituum militiæ ad ministerium tanti principis delegatam fuisse, nullatenus ambigimus, utpote qui custodirent leibulum Salomonis gratissimum, ac providentem, ne præparatum aeterno Regi hospitium alienus hostis invaderet: nimirum timor, & tremor super eos venerunt; ita quod dicens, Ecce plusquam

S. Bernardus.
Charisus.

hæc Castra Dei sunt hæc: Fugiamus, Israel. hæc Bernardus. & S. Bernardus tom. 2. serm. 51. art. 3. c. 4. Te perditio mundo aditum recuperas. & principem tenebrarum evertisti. & Carthusianus lib. 3. de laud. Virg. ait. 11. Nec miror, inquit, o Domina si sic fortitudine pollebas, summis etiam Angelis robustior, quoniam Dominam virtutum Christum Regem, qui Patris virtus est cuncta sustentans protulisti, sic ille.

Gen. 3.

Quamvis tamen serpentis, caput à Virgine fortissima obtrendendum dicitur; nihilominus serpens quoque mulieris calcaneo insidiaturus prænunciatur, sed Virgini nocere nequaquam valuit, propter ea, quæ cap. 7. diximus.

DEIPARA CUNCTAS HÆRESES sola interemittit.

Maria hæreses ubi bellavit.

4. **Q**UOD enim pertinet ad alterum de hæreticorum nimirum, qui semen sunt serpentis, per Deip. illud enses sic supponendum est, complures ex hæreticorum fesse, non tantum bellum Christo domino, indixisse; verum etiam impuras contra Deiparam linguas solvere, non esse veritas. Sed quid miror? Neque enim, inquit Bruno sermone de Annas, matrem diligere possunt, qui iam iniquo

Annas.

odio filium prosequuntur: & certè non minori impietate, quam detestanda ingratitude huicmodi homines impudentissimi contra singularem hominum tum omnium, tum singulorum benefactricem oblatrare sunt ausi: in ea enim, ut verbis utar Bernardi sermone 51. genum magnum, nihil austerum, nihil terribile, tota suavis est, offerens lac & lanam, nemini malum inferens, & omnibus sinum misericordia aperiens. Verùm hanc vesanam quoque Hæreticorum contra Deiparam temeritatem, hoc bellum, quod contra Deiparam susceperunt, sub typo serpentis, eiusque seminis clarè prædictum certissimè Genes. 3. vbi inimicitia inter serpentem & mulierem, id est, Dei Genitricem, ut cap. 22. offendimus, inter semen quoque serpentis, & semen mulieris à Deo indicuntur: idèdque Apocal. 12. Draco contra mulierem illam amictam sole stetit, eiusque filium devorare voluisse dicitur, quin etiam draco persecutus est, inquit, eam, & abijt facere bellum cum reliquis de semine eius. & Apoc. 13. de bestia illa, quæ ex Irenæo lib. 5. cap. 28. & alijs Irenæo interpretibus est Antichristus, sic scribitur: Et aperuit os suum in blasphemias ad Deum blasphemare nomen eius, & tabernaculum eius: (id est, Virginem sanctissimam, quam Deitabernaculum cap. 5. appellari probavimus.) & eos, qui in cælo habitant, reliquos scilicet sanctos. Hinc est, quod Lutherus, & alij plerique nostræ tempestatis hæretici eiusdem Antichristi præcursores, cui viam per impia dogmata, & per carnis libertatem strenuè munitis, veteres quasdam hæreses Constantini Copronymi, & aliorum ex hac fece hominum iam olim ab Ecclesia damnatas, ac profligatas ab Orco renovantes conati sunt statuere, Virginis supra aliquos sanctos præstantiam obscurare, eius cultum conuellere, invocacione penitus abolere, sed frustra: Sagitta namque parulorum facte sunt plaga eorum. Ipsa enim non modo dæmonis serpentis venenati noxium caput contitura prædicitur; verum etiam virulentum ac nefarium eius semen, quod in hæreticorum collabie præcipue se prodiit, iugiter expugnare non cessat. Qua de re Ecclesia in soleto nullo, ac celebri cantico ante plurima annorum secula recepto, quo in Missa, & Officio Deiparæ utimur eidem peculiariter gratulatur his verbis: Gaude MARIA Virgo, cunctas hæreses sola interemisti in uniuerso mundo: quod sanè multipliciter præstitit, Primò, quia Christi iustitiæ solè pepetit, qui

Bernard.

Genes. 3.

Genes. 3.

Apoc. 12.

Apoc. 13.

Apoc. 13.

Psalm. 118.

Psalm. 118.

Offic. Eius.

qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, qui que errorum tenebras depellit. Secundò, quia singulari modo magistra fuit Apostolorum, ut c. 19. diximus, quorum doctrina hæreses reselluntur. Tertio, & hanc tangit Bernardus sermone Signum magnum, quia plurimæ hæreses circa Christi incarnationem oblatrantur: quæ facile rejiciuntur ab iis, qui eam Dei genitricem agnoscunt. Quarto, quia fidei defensoribus, & Doctoribus contra hæreses strenuè pugnantibus singulariter auxiliatur, quemadmodum cap. 20. dixi, eam sancto Dominico contra Albigenes præsto fuisse. Quintò, quia suis meritis, & precibus hæresum perfidiam redundit, hæreticorumq; furorē comprimit. Huic Cantico, quo Virgo beata cunctas hæreses peremisse prædicatur, aliqui versiculi etiam tubebantur, quibus perpetua Deiparæ virginitas contra Judæos commemorabatur: ex quo factum est; ut in quadam hac de re cum Judæis altercatione, Romæ tempore Bonifacii IV. Pontificis, qui templum olim Pantheon dictum in honorem Beatæ Mariæ, & omnium Martyrum dedicavit, Clericus quidam à nativitate cæcus inspectante populo in eodem templo illud in die Purificationis Beatæ Mariæ Virginis in Judæorum confusionem decantans, lumen divinitus receperit: quare in hujus rei memoriam, ut illud in officio Purificationis retineretur decretum esse dicitur. Sanè in festo Purificationis hoc responsum haberi satis patet ex antiquis breviariis tum Romanis ante Pii V. tempore, tum Gallicanis: & præterea ex graduali Missæ votivæ B. Virginis post Purificationis, in quo aliquot ex huiusmodi versiculis etiam nunc decantantur; & hoc quidem miraculum breviter attigit Thomas Cantipratenfis qui vivit circa annum 1240. in lib. apum in Appen: exempl. ad 2. librum, & narratur à Peiberto in Secretario B. Virgin. lib. 2. part. 3. cap. 2. & in Specul. exempl. distinct. 8 § 38. ex quo antiquitas illius Elogij, quo cunctas hæreses interemisse prædicatur, apparet: quin etiam idem Thomas Cantipratenfis loco citato narrat fidelissima narratione sibi comperit puerum quendam quod vesperi sæpè hoc ipsum elogium per plateas concineret, à ludæis clam jugulatum; ac sepulture mandatū, sed posttidie vivum reperit. Hinc est, quod ab Ecclesia edocti Rupertus lib. 7 in Cant. & Bernardus sermone signum magnum de Dei-

para efferunt solam contrivisse universam hæreticam pravitatem, quod idem scripsit ante mille, & ducentos annos Sophronius, Hieronymo coævus, in sermone de Assumptio. Dei paræ. 5. Quod autem Deipara de universa hæretica pravitate triumpharit, multa afferri possunt quæ est illud de Albigenis hæresi, quam Deipara, (ut cap. 20. diximus) per formulam precandi, quam Rolarius vocamus, à sancto Dominico institutam extinxit & ejusmodi plurima non desunt. Verum celebre est illud de veste ad sacrificandum S. Ildefonso Archiepiscopo Toletano à Deipara dono data, quod pro ejus perpetua virginitate contra Hæreticos propugnasset, eundem quoque Ildefonsum S. Leocadia Virgo, quæ ante trecentos annos pro Christo Martyrio affecta erat, è sepulchro palam multis præsentibus prodians hoc nomine commendavit, rem gestam narrat Mariana lib. 6. de rebus Hispaniæ cap. 20. & nos infra in fact. de virginibus sect. 2. n. S. Ildefonso, & sect. 4. in S. Leocadia referemus. Ceterum hæreticos qui adversum Dei genitricem oblatrantur complures Catholici confutarunt præsertim noster Canisius contra eos egregium volumen, quod de Deipara inscripsit, non minori pietate, quam eruditione elaboravit.

DEIPARA IN NOBIS DÆMONIUM vincit.

Tertio, nec solum in se Virgo beata caput contrivit serpentis; verum etiam in aliis exemplo suo precibus, & meritis idem præstat. ut rectè S. Antoninus 4. parte tit. 15. cap. 14. §. 6. adnotavit, cujus rei figuram habemus 1. Reg. 5. Arca enim Domini in templum Dagon illata, illius statuum prostravit, eique caput, & manus præcidi, ita Virgo sanctissima per Arcam, ut cap. 5. dixi, figurata, ex anima, in quam peculiarem erga se devotionem intrat, daemones expellit, ejusque vires frangit. Certè exemplum habemus in loanne Baptista, ex cujus anima Christi virtute eiectus est daemones, ipseque à peccato originali est mundatus, quando vox salutationis Mariæ facta est in auribus Elisabeth, tunc enim sanctificatus est Ioannes, & exultavit, in gaudio infans in utero Matris Sanctus Bonaventura in meditationibus vitæ Christi cap. 5.

latus non obiit. Rupertus Bernard. Sophron.

Exemplum.

Mariana.

B. Virgo in alio caput serpentis conserit S. Antoninus 4. Reg. 5. Figuratur in Arca, qua Dagon prostravit. Quomodo eiectus est daemones. sanctificatus est Ioannes. Bonaventura.

Vide, inquit, quanta virtus sit in verbis Domina, quia ad eorum pronuntiationem confertur Spiritus sanctus. sic enim abundantior ipsa erat plena, quod a us meritis ipse Spiritus sanctus etiam alios replebat. ita Bonaventura. Quoties etiam Satanas expetiuit nos, ut cibaret, sicut triticum, & nostris demeritis exigentibus obtinisset, nisi Virgo intercessisset, & rogasset pro nobis? Quoties aliquos Satanae sponte addictos veluti pradam iam iam deglutendam ab eius truculentis faucibus extorlit, ut ruerit de illa dici possit illud Psalm. 34. Eripens inopem de manu fortiorum eius, egenum, & pauperem a diripientibus eum: ut propterea Andreas Cretensis de dormitione Virginis eam Christianorum fidei propugnaculum, & eorum, qui spem in ea collocant propugnatricem vocet. Et verò præter innumeras peccatorum ex magnis sceleribus ad Deum eius intercessione conuersiones, quæ apud probatissimos Auctores leguntur, & quantum nonnullas supra cap. 20. alias cap. 35. & sequentibus ponimus: hic solum addam, eam dum viueret serpenti nos concupiscentiæ motus (qui etiam caput serpentis appellari solent) in alijs, ut refert Alensis 3. p. lxx. Theologiæ quæst. 9. memb. 2. artic. 5. suo aspectu extinxisse, quod sanctus Ambrosius grauissimus Doctor affirmat in lib. de Institutione Virgin. cap. 7. Cuius (inquit loquens de Virgine) tanta erat gratia, ut non solum in se virginitatis gratiam seruaret, sed etiam his, quos viseret integritatis insigne conferret. visitauit Ioannem Baptistam, nec immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam sua præsentia, & integritatis unguento Domini mater exercuit: ita Ambrosius & S. Thomas 3. sent. dist. 3. q. 1. artic. 2. q. 1. ad 4. Pulchritudo, inquit, B. Virginis, inueniens ad castitatem excitabat. idem etiam docet Gerson sermo. de Concept. B. Virg. quod quidem ex peculiari Dei dono illi concessum est, & sanè S. Bonauen: Bonauentura in 3. dist. 3. art. 2. q. 3. quorundam Judæorum testimonio affirmat, Virginem, quamuis pulcherrimam, à nullo tamen viro concupitam.

Bernard. 7. Cum igitur tot modis Virgo venenati serpentis caput contriuerit, merito Bernardus sermone Signum magnum ad illa verba: Es & suo pedibus eius: cum dixisset lunam in te idum propter suam mutabilitatem stulticiam mentis significare, iuxta illud Eccles. 27. Stultus sicut luna mutatur, subiicit de dæmone:

Vnicuique inquit, ille stultus totius stultitia princeps, qui verè mutatus ut luna, sapentiam perdidit in decore suo, sub Maria pedibus conculeatus, & contritus, miseram pauperem seruauit. hæc Bernardus & S. Bernardinus tom. 2. serm. 11. art. 1. c. 3. probans per B. Virgine nos à dæmone protegi: Figurata est, inquit, B. Virgo in figura Arca Moisaica, de qua Num. 11. scriptum est, cum eleuaretur Arca, dicebas Moyses: Surgo Domine, & dissipantur inimici tui. & iugam, qui oderunt te à facie tua, ut mysticè innuatur, quod quando eleuata fuit Virgo gloriosa ad cælestia Regna dæmonis potentia immensa est: & dissipata: vnde pro illa dici potest illud Eccles. 24. Superborum, & sublimium colla propria virtute calcas. hæc sanctus Bernardinus.

DEIPARA IUVAT NOS IN MORTE.

Quæ omnia licet vera sint; nos tamen semper pauidi, temperque solliciti cum metu, & tremore, ut monet Apostolus, salutem nostram operari, & ad Virginis patrocinium sedulo confugere non negigamus, scientes antiquum serpente non propterea à nobis omni studio oppugnandis cessare, sed, ut Gen. 3. dicitur, adhuc insidiam calcaneo mulieris, saltem in eius semine; hoc est, in filijs eius spiritalibus: insidiatur enim calcaneo illorum, nempe extremi parti, hoc est, fini, tum ipsius mundi, cum extremis temporibus ex Apocal. 20. soluetur Satanas modico tempore de carcere suo, & exhibet, & seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ Gog, & Magog, atque per se, & per Antichristum, eiusque præcursores primum, deinde per eiusdem affectas bellum contra Ecclesiam acturus, & ferocius instaurabit. Scien: Apoc. 12. quod modicum tempus habet, tum etiam insidiatur calcaneo vniuersi cuiusque nostrum: quia in exitu vitæ singulorum vehementius omnes iuxæ virtutis neruos ad eos perdendos intendit, ut habet Sacrum Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 2. de Extrema victione: quo quoniam odo tamen calcaneo serpens insidiatur, à Virgine eius caput obterendum prædicatur: & idcirco Virginis præsidium, ut dixi, omni quidem tempore reuerenter, & deuotè, sed impendentem præsertim morte, quando plus imminet periculi, enixius est implorandum, ut tortorifici diaconis caput proterere dignetur. quod S. Ephrem

S. Ephrem in orat. ad Virginem precatur his verbis: Adesio mihi nunc, & semper o Virgo Dei genitrix, Mater misericordia, benigna, & clomini, in presenti quidem vite cursu seruens, proteatrix, atque auxiliatrix, hostiles quoscunque impetus a me auertem, & in via salutis me constituens, ac in extrema vita articulo miseram meam animam conseruans, & tenebrosos, atque horrendos pessimorum demonum aspectus ab ea procul repellens: iniremondo autem die iudicij ab aeterna me damnatione liberans, & postremo in numerum iustorum me referens, atq; in accessu tui filij Domini, & Dei gloria me haereditem efficias. Idem in Lamentatione Deiparae super passione Domini ad eandem sermonem dicens, sic ait: Erise, inquit, nos o Virgo sancta, atque intermerata a quacunque necessitate ingruentio, & a conuulsis tentationibus diaboli. Esto nostra conciliatrix, & Advocata in hora mortis, atque iudicij, nosq; a futuro inextinguibili igni, & tenebris exterioribus libera, & filij tui nos gloria dignare, o Virgo, & Mater dulcissima, ac clementissima. sic ille.

DEIPARA IN MULTIPLI
Virga figuratur.

I Virgo in virga vultu in lucis scrarum licarum figuratur. Hic. 1. Gen. 47. B. Virgo figuratur in virga Ioseph. cu. pa. fastigium adorat iacob meritis. Ma. 10. Est virga qua percussit iacob. N. S. Anton. 1. 1. 109. Hic. 1. 109. Nam. 2.

I Pla enim Virgo prefiguratur in virga Ioseph, qui dicitur est lingua Aegyptiaca Saluator mundi, cuius virga fastigium ex Apostolo Heb. 11. (juxta sensum, quem in versione sua Genes. 47. sicuti sunt Septuaginta Interpretes) adorauit iacob moriens, id quod nobis indicat unumquemque morti proximum, reuerenter adorare, & invocare debere sanctissimam Virginem, quae est virga veri Ioseph Christi Domini Salvatoris mundi, ut ab ea iuretor: *Hac enim virga. Isa. 10. percussus pauebit Assur, id est, daemone, ut interpretatus est S. Antoninus. Deipara quoque ex Bonaventura in speculo B. Virginis cap. 3. Est virga virtutis, de qua Psal. 109. contra inimicos infernales, quibus magna virtute dominatur. sic ille.*
De beatissima enim Virgine, ait Hildefonfus, dictum a David Psal. 109. *Virgam virtutis tua emittet Dominus ex Sion, additq; David per apostrophem subijcere illud (dominare in medio inimicorum tuorum) sic Hildefonfus. Cui consonat vaticinium Balaam Num. 24. Orietur, inquit, stella ex iacob, & consurgat virga de iacob, & verentur ducet Moab, vastabitq; omnes filios Seth, & in fine: Israel vero fortiter aget. Deipara enim stella est iacob, ut supra diximus.*

estque virga Israel, quod saepe ostendimus, quae percussit, & vastat omnes contrarias inferni potestates, & fortiter aget.

10 Haec etiam est virga illa aurea Afferri, qui ex Hieronymo lib. de nominib. hebraicis in Danielem, idem sonat, quod beatitudo, cuius virga, ut habetur Esther 4. extensa a Rege in signum clementiae contra eum, qui non vocatus atrium Regis interius ingrediebatur, vivebat, alioquin statim interficiebatur. Eodem etiam modo ait S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 24 §. 4. male nobiscum accessurum ad Deum per mortem propter multa nostra demerita ageretur, nisi Virginis preces clementiam a Deo patre misericordiarum impetrarent: *Hac est, inquit Petrus Dam. serm. de Assumpt. virga illa, qua retunduntur impetus adversantium demoniorum, virga Aaron, per quam suus signa, & mirabilia. Baculum autem crucis intelligo, quo non solum verberatus est, sed occisus ille insatiabilis homicida, qui mortibus hominum percussit, & nutritur in Virgine virga & baculo cruce, miserorum spes, & consolatio declarat, Virga, inquit, tua, & baculus tuus ipsa me consolatus sunt haec Petrus Damianus.*

Et quoniam ipsi virgini animo non minus religiose quam officiose Christo afficit in cruce morienti, non sine ingenti animae suae, quam doloris gladius pertransiit, cruciatur: ideo peculiariter illi datum est laus filijs spiritualibus singulari pietate sibi devotis, eamque invocantibus in extremo vitae constitutis, suam oppem impetite, daemones pellere, illisque ut sancto sine vitam hanc claudant, impetrare: & sicut luna praesse dicitur nocti Genes. 1. quia noctem illuminat: ita Virgo in mortis articulo, quae nocti assimilatur, suis devotis illoceat & tenebras depellit, quare Pelbartus de Tempore suar in Stellario Virginis lib. 12. part. 2. cap. 1. Virgini accommodat illud Sapient. 10. In fraude circumventionum illi affuit, & custodit eum ab inimicis, & a seductibus tentant illum, & dedit illi claritatem aeternam, quia Deipara tempore mortis a fraudibus demonum tentantium suos devotos custodit atque tutatur. Hujus rei illustre exemplum habetur in revelationum S. Brigittae c. 13. de Carolo filio ejusdem S. Brigittae propter eximiam quam ad Virginem habebat devotionem, quam in vita sua typice dilexerat, cui de bonis, & privilegijs ei divinitus

Pet. Dam. Est virga Aaronis in qua sunt mirabilia. Psal. 22. Est virga in qua consolatio.

B. Virgo iuvat moerituros sibi devotos.

Genes. 1.

Pelbartus

Sap. 10.

B. Brigittae De Carolo filio S. Brigittae

morte à
Deipara
adiviso.

uinitus concessis vehementer gratulabatur, ac pro eius dignitate tuenda; & ne quid ei de suis donis minueretur omnes cruciatus si opus esset perpeti paratus erat. Cui quid Virgo sanctissima antequam ille efflaret animam, & in ipso animæ exitu à corpore, & post eius obitum præstiterit; Deipara ipsa S. Brigittæ his verbis loco citato narraſſe ſcribitur: Ego ſtetit propè eundem filium tuum Carolum paulò antequàm emiſit ſpiritum, vt carnalem amorem non ſic in memoria haberet, quod propter eum aliquid Deo contrarium cogitaret, vel loqueretur, nec aliqua Deo placencia vellet omittere. Neque illa, quæ poſſent eſſe quomòdolibet diuinæ voluntati contraria, vellet perſicere ad animæ ſuæ nocumentum. Ego etiam taliter iuui eum in illo arcto ſpatio, id eſt, exitu animæ ſuæ à corpore, vt non tam duram poenam ſuſtineret in morte, quod ex ea inconfans fieri poſſet aliquo modo deſperando, & ne Deum in morte obliuiſceretur. Ego etiam cuſtodiu taliter animam ab iſtis immortalibus inimicis, id eſt, dæmonibus, quod nullus eorum tangere poſſet. Sed ſtatim cùm egreſſa fuit à corpore accepi eam in meam cuſtodiam, & deſenſionem. Quo facto turba dæmonum feſtinanter fugit, & receſſit, qui ex ſua malicia ipſum cupiebant deglutire, & æternaliter cruciare. hæc ex illa Reuelatione. & infra Angelus teſtatur eſſe Virgineſſe Dei genitricem ex virtute ſua eidem Carolo contuſiſſe quicquid illi deerat in armis ſpiritalibus, & indumentis, quæ pertinent ad milites intraturos in Regno cæli ad ſummum Imperatorem: Caſarius lib. 7. exemplorum complures recenſet, qui in extremis B. Virgineſſe ſibi adeſſe, ſeque conſolari conſpexerunt, vt videre eſt à cap. 51. vſque ad 57.

Cafarius.

De Ful-
berto Car-
notenſi E-
piſcopo à
Deipara
in morte
viſitato.
Baronius.

De Fulberto etiam Carnotenſi Epifcopo, qui obiit anno 1028. illud memoriæ prodium eſt, quod etiam reſert Baronius tom. 11. Annalium ad eum annum, quod eum eſſet erga Dei genitricem addiſtiſſimus, in cuius laudem librum conſcripſerat, baſilicamq; conſtituerat ab ea ſingulari remuneratus eſt dono, dum ipſi ægrotanti per viſum apparens, ſugenda aperuit ſacra vbera: ſic & alijs modis ſuos famulos in exitu vitæ conſolatur Virgo ſanctiſſima.

Salutatio
Angelica.

Ad implorandum igitur in morte Virgineſſe patrociniū, ſancta Eccleſia illa precandi formula ad Virgineſſe vitur in ſalutatione Angelica: *Ora pro nobis peccatoribus nunc & in*

hora mortis noſtra: & in quòdam hymno: *Tu nos ab hoſte protege, & hora mortis ſuſcipe: & ſicuti mare rubrum Moyſi virga percuſſum, ac diuiſum, iter ſicco veſtigio Dei populo ad terram promiſſionis lacte, & melle manantem contendenti præbuit; ita per Virgineſſe, quam virga Moyſi, vt ſupra diximus, adumbrabat tranſitus per mare huius mundi ad cœleſtem patriam electis repromiſſa expeditus Dei ſeruus redditur. Et quia de mari rubro loquimur, addam ad confirmandum, quod propoſui, illud S. Bonauenturæ in ſpec. B. Virgineſſe c. 3. vbi dicit, nomen Mariæ inter alia ſignificare amarum mare: *Ille enim amarum mare fuit diabolus, & Angelis eius per ipſam oppreſſis, & ſubmerſis, non ſecus ac Aegyptiis in mari rubro, & ideo eſt Maria: mare vitæ, & timendam dæmonibus ita ex Bonauentura.**

Est
diabolus
mare
rubrum,
Exod. 14.

S. Bonau.

Maria-
mare
vitæ
& timendam
dæmonibus.

EORVM EXEMPLA QVÆ IN MORTE
ſingulari Deiparæ beneficiò
ſunt aduti.

AT verò non abs re erit in præſentia aliorum proferre exempla; qui in terribili illa hora mortis, quæ reſte Anſtotele lib. 3. Ethic. c. 6. merito omnium terribiliſſimum terribiliſſimum exiſtimatur, Deiparæ ſedulo ſe commendantes, ſingulari eius opem ſunt experti; vel eiufdem viſitatione conſiſtenti ex hac vita fidencius emigrarunt: ac ſiſdem verbis quib' ab Auctoriſſis, vnde ea exempliſſis ſcribuntur, atq; alius repetenda duximus, quo auxiliij à Deipara collati neceſſitas, vel opportunitas magis perſpicue omnibus appareat.

Exiſtit

S. Opportuna Virgo, & Monialium Abbatiffa, cum graui corporis ægitudine teneretur, exacta quadam nocte vidit B. Caeciliam, & S. Luciam cauſa viſitationis ad ſe venire; quas cùm vidiffet blando ſermone ita ſalutauit: *A vere ſorores Caecilia, & Lucia; quid præcepit Ancillæ ſuæ glorioſa Virgo Maria cœleſtis Regina, & omnium Virginum Domina? Reſpondentes ſacræ virginis Caecilia, & Lucia dixerunt: O ſplendiſſima ſponſa Chriſti Opportuna, expectat aduentum tuum intacta Virgo Maria, vt ſilio eius coniungaris in cœlo, quem totis viſceribus dilexiſti in mundo; ornata corona gloriæ tuæ, & accenſa lampade, debes ire obuiam ſponſo, & ſponſæ. Poſt lætitiã autem tam præclaræ viſionis, & viſitationis, dum clerus in exitu ſanctæ illius animæ, &*

Miraculi
Oppor-
tuna Vir-
ginis deſi-
tu mo-
tu ſup-
malora
Deipara
adiſi.

astantes

stantes sanctimoniales psalmos decantarent, & ipsa cum eis decantaret, respiciens ad ostiū domus, dixit his, qui psalmos decantabant: Ecce advenit Domina mea beata Virgo Maria, cui vos commendo, quos in hoc seculo amplius non videbo. Extendente autem ea brachia, quasi Matrem Dei velle amplexari, sancta ejus anima carne est soluta, & vivit cum Christo per æterna sæcula. hæc ex vita ejusdē à Sancto Adelelino Episcopo Sagientis literis consignata apud Surium tom. 2. die 22. Apr.

Surium. Eximplum. S. Arnulphus Episcopus Suessionensis in vigilia Assumptionis Domine nostræ, quierat sabbati dies, mortem suam imminere dixit fratribus: Parate jam, inquit, funeri necessaria, nam sub noctis initium decedam, ut m. D. Dominus, cui pro viris, servire conatus sum; hæc æterna nocte revelavit, cum ille terræ motus, & aeris concussio fragorem cellæ excitaret. Sub prima enim qualitatione B. Petrus Apostolus ad me venit significans mihi peccata remissa, & vitæ januam patere. Sub altera qualitatione cum multis Angelicis spiritibus S. Michael me invasit, pollicens, se duce, me ad beatam vitā ingressurum. Tertia concussione adfuit Domina nostra vera misericordie mater, multis stipata sanctarum virginum agminibus; benignissima voce me certiorē efficiens de anima mea inter Assumptionis eius gaudia in cœlos transferenda. Sub horam autem vespertinam corpus, & sanguinem Domini nostri Jesu Christi summa cum devotione percepit, sicque ad requiem aspirans sancto crucis signo se consignavit, & in ipso Domine noctis ingressu, de seculo se subrigens, in pavimento cinere, & ciliis strato feliciter obdormivit 18 Kal. Septembris. hæc ex ejus vita à Liliandro Episcopo Sueffionensi conscripta cap. 4. & 5. apud Surium tom. 4. die 15. Augusti.

Surium. Eximplum. Quidam nomine Florentius vir eloquens & moribus civilis, qui simonia perfidus valdè se contaminarat, in cujusdam Episcopi suscepto patrocinio; gravissimè decumbere, jam jamque moriturum se affirmabat, atque inter accerbos, mœstosque luctus, crebrosque singultus, per amicos à B. Joanne Gualberto Ordinis Vallis Umbrosæ Institutore, habitum Ordinis ejus sibi donari petiit. Assensit vir sanctus, nec multum cunctatus, noviorum habitu eum induit. Eo indutus cum jam revaluisset, & seorsion innoxius Monasterium perstraret, prior morbi vis eum de novo invasit, & a ut

morti propinquus videretur. Id ubi sanctus addivit, ad lectum ægroti cum multis fratribus accessit, eumque à corpore migraturum Domino commendavit. At æger caput suum pallio, quo erat opertus texit, & vultu sancto, cur id faceret, inquirenti respondet timens, ac tremens: Video datam prope assistere, è cujus ore vasta flamma funditur, & ex naribus fumus sulphureus prodit. eum autem locum, in quo illum cernebat visus Dei indicasset, ille ablata à manu tenentis cruce, diabolum ea egregie verberavit. tum ille mox instat tumi evanuit, & ægrotus in has prorupit voces: Ecce audivit datam, ecce recessit; & ecce adest beata Maria, sancti; Petrus, & Benedictus. Atque his dictis spiritum exhalavit. hæc ex Basilio Melanensi Generali Ordinis Vallis umbrosæ in vita Sancti Joannis Gualberti apud Surium Surium. tomo 4. die 12. Julii.

Cum S. Richardus Episcopus Cicestrensis morbo esset prægravatus, & consecutus illam Psalmistæ vocem: In manus tuas Domine commendo spiritum meum, crebro iterabat. Ad beatissimam quoque Christi matrem, semperque virginem Mariam subinde corde simul, & voce se converterens, aiebat,

*Maria mater gratia
Mater misericordia
Tu nos ab hoste protege,
Et hœc a mortis suscipe.*

S. Richardus Episcopus Cicestrensis morbo esset prægravatus, & consecutus illam Psalmistæ vocem: In manus tuas Domine commendo spiritum meum, crebro iterabat. Ad beatissimam quoque Christi matrem, semperque virginem Mariam subinde corde simul, & voce se converterens, aiebat,

Mandavitque suis Capellanis, ut ea verba ad ejus aures pronunciare non cessarent. Atque ita inter suspiria piæ devotionis, & verba sacre orationis adstantibus Religiosis Presbyteris, & Clericis, Laicis quoque fidelibus B. Richardus animam deinceps in illa beatissima civium suorum victuram societate reddidit Creatori. hæc in ejus vita apud Surium tom. 2. die Surium. 2. Aprilis.

In hora transitus S. Patris Domitici Ordinis Praedicatorum institutoris adfuit beata illa Virgo cum filio, prout revelatum fuit cuidam devoto Patri Priori Conventus Brixienfis, Christo ac qui dicebatur Fr. Gicala Longobardus, qui postea Brixie Episcopus fuit. Hic enim eadem die hora, qua S. Pater migravit seculo, anno scilicet ætatis suæ quinquagesimo primo, feliciter te orationem vidit interioribus oculis quandam fratri vi- aperturam in caelo, per quam submittebatur candidissimæ duæ scilicet. luminitatem unius

T t scilicet

scalæ tenebat in manu B. Virgo Maria, alterius summam partem filius eius Iesus Christus tenebat; Angeli vero discurrebant per eas ascendendo & descendendo. Et in fine utriusque scalæ sedes posita erat, & vnus super eam sedens, qui similis erat fratri prædicatori habens faciem velaram eunti versus Ierusalem celestem Scalas autem illas sursum traherant Dominus Iesus cum matre paulatim, & dicebatur sursum simul com illis scalis, sedes pariter cõ sedente, comitantibus Angelis. Denique receptis in celum scalis, & sede cum sedente aperta illa clausa est, visioq; disparuit. Quapropter subito dictus frater preiit Bononiam, & reperit quod illo die, hora Pater è mundo in celum transferat. hæc S. Antoninus 3. part. hist. 2. d. 23. cap. 4. § 14 in vita sancti Domin.

Exemplum. Vidua ægrozanti Despran adej, ac sidem de sancta in xta per solui.

14. Religiosa quædam vidua, quæ in sancta viduitate diu seruierat Domino, & filias suas in sancta virginitate sponte cœlesti integras seruabat, in villedibro prope Nubellam in extremis laborabat. Vidit autem hæc nostra Maria de Ogenes beatam Virginem sanctæ viduæ assistentem, & quasi habello quodam caloris æstum, quo torquebatur, humanissime temperantem. Cum autem anima illius iam esset egressura à corpore, turba dæmonum insidiantium nulli orationum instantiæ cedere voluit, donec clauiger æthereus crucifixi vexillo eos torpiter pudefactos profligaret postquam autem defuncta est, vidit Christi ancilla beatissimam Virginem cum multitudine cœlestium puellarum psallentium, & Deum laudantium, & velut in duos choros distributarum circi eius corpus versant. Cumq; Sacerdos pro more exequias celebrare, summus Sacerdos Christus cum sanctorum frequentia officium, (vt videatur) etiam complebat, & mirandum in modum Ecclesia triumphans militanti respondebat. hæc Iacobus de Vitriaco Cardinalis in vita B. Mariæ Ogiacensis lib. 2. c. 3. apud Janium tom. 3. 16. eunij.

acobi de Vitriaco. Surius. Exemplum. Morians Lyduina Vrg. Christi cum Maria ap. parat. ac purgatoris pœnas cõmutantis.

Cum iam ad exitum tenderet Lyduina Virgo sanctissima solaq; esset, cum cunctis domesticis absentibus, ipso Pascatis die, & contemplationi summo mane vacaret, vidit ad se vementem Dominum Iesum cum sanctissima Matre sua, & duodecim Apostolis, multaque & Sanctis & Angelis. Sedit autem Christus ad lectuli eius dexteram, beatissima Maria ad sinistram, alijs in orbem honestissime eam circumstantibus. Vidit etiam mensulam ornatum, &

in ea ceu sacri olei vasculum elegantissimum, Crucem quoq; pulcherrimam, & cereum valde luculentum, totum cubiculum mirifice illustrantem. Erat tunc corpus Virginis innumeris angoribus à vertice vsque ad pedes oppressum, & afflictum. & ecce sentit ab ipso Salvatore sacerdotibus induto vestibus loca corporis sui omnia perungi, quæ in morituris sacro oleo vngi solent, sed nulla Salvatore audit verba proferentem, Inde Christus ponit in manu eius cereum, eumq; tenet cum matre sua, cruce illic inuisibiliter permanere donec exhalaret spiritum. Cum autem defuncta esset, rogauit Dominum, vt extremum vitæ eius finem tot doloribus, & afflictionibus cummlaret, vt à corpore exiens anima sine purgatorio mox ad illum possit euolare. Respondit Dominus: ita fiet filia, vt petis, post biduum cantabis alleluia cum alijs Virginibus in regno Patris mei. Atque ipsa post biduum excessit. hæc Ioannes Bugnanus Ordinibus Minorum in vita B. Lyduinæ part. 3. cap. 11. apud Surium tom. 2. die 14. Aprilis.

15. His omnibus subiiciam memorabile exemplum de Innocentio III. in libr. 2. vitæ B. Innocentii. III. Luitgardis Virginis à Thoma Cantipratensi literis mandata apud Surium tom. 3. Dominus Innocentius Papa tertius post celebratum Lateranense Concilium ab hac vita migrauit, moxq; apparuit visibiliter Luitgardi: illa autem ut vidit eum ingenti flamma cinctum, quisnam sit percunctatur. Respondit se esse Innocentium Papam. Et illa cum gemitu: Quid hoc est, inquit, commune omnium nostrum patrem tam dire cruciari? Respondit ille tres ob causas ita crucior, quæ etiam æternis supplicis me iustissime addixissent, nisi per intercessionem piissimæ Mariæ Dei, cui monasterium condidi, in extremis me petrauit. his dictis cõfessu disparuit, hæc ibi.

Cæterum non tantum in exitu vitæ Virginis opem experimus, sed in uniuersum in cunctis necessitatibus ipsa humano generi subuenire, ac dæmones longe arcere, eorumq; conatus comprimere dignatur. quod præter alia in Esther, Iudith, & Debbora clarissimis feminis in lege veteri, quæ de hostibus gloriose triumpharunt, & ut verbis utas Hieronymi in

Surius. Exemplum. Innocentius. III. Pontif. aternas infernas pœnas per euadit. B. Virgo in cunctis necessitatibus subuenit. Probatur ex figuris veterum prolo-

prologo in Sophoniam, aduersarios occide-
runt, ac perituros Israel ex periculo liberarunt
præfiguratum est. sed in Virgine sanctissima
longè perfectius, quam in illis est impletum,
quod breuiter demonitrandum est.

DEIPARA IN FORTISSIMIS
fœminis Esther, Iudith, Debbora
præfigurata.

Hancigitur Virginem gloriosam ad-
mirabilem Esther illa pulchra nimis,
quam admirauit Assuerus pluiquam omnes
mulieres, & posuit diademata Regni in capite
ejus, cuius intercessione apud Assuerum Mar-
docheus cum omni Iudæorum gente à cer-
tissima interfectione leuatus est, Iudæorum
inimicis interfectis, & Aman superbissimo ac
immanissimo hoste in ipsamet cruce Mar-
docheo parata, suffixo ut propterea Esther 8.

scriptura sit: *Iudith autem noua lex oriri uisa
est, gaudium, honor, & iripudum, Regni de uni-
uerso hominum genere morti æternæ addicto,*

*cui beata Virgo pulcherrima mulierum Cantic.
5. subuenit, cuius speciem Rex concupi-
uit, quæque mundo electa ut sol affulsit, meri-
tò pronuciari potest, ut docet S. Bonauentura
in speculo capit. 5. & hoc quidem elogium*

*Ecclesia usurpare solet, cum in festis beate
Virginis canit: Conceptio tua Dei genitrix gau-
dium annunciauit uniuerso mundo, ex te enim
ortus est sol iustitiae Christus Deus noster, qui sol-
uus maleditionem deit benedictionem, & con-
fundens mortem donauit nobis uitam semper-
nam.*

Hujus Virginis typum gessit Iudith castif-
sima, quæ sua sapientia, & fortitudine Holofer-
nis ferocissimi hostis præcipe populom
suom ab imminente uastitate liberat: quare in
eum quadrat illud ab uniuerso populo ipsi Ju-
dith acclamatum c. 13. *Benedixit, inquit, te
Dominus in uirtute tua, quia per te ad nihilum
redigti inimicos nostros: & illud c. 14. vel ab ipsis
hostibus expressum, una mulier hebraea fecit
confusionem in domo Regis Nabuchodonosor, &
illud quod cap. 16. in cantico gratiarum actio-
nis cecinit ipsa Iudith de extinctione Holofer-
nis: Dominus omnipotens nocuit eum, & iradidit
eum in manus fœminæ, & confodit eum.*

Et quoniam per fœminam noua bellandi
ratione beneplacitum est Deo de superbissimo
hoste triumphare jure optimo id quod de Deb-
bora prophetide insigni fœmina, quæ Sisaram
Ducem exercitus Regis Chanaam deicit, di-

ctum est Iudic, 5. illud ipsam de sanctissima
Virgine, quam Debbora præfigurabat, qua-
que daemoneum sæuissimum hostem de bella-
uit, dicere possumus: *Noua scilicet bella elegit
Dominus, & portas hostium ipsa subuertit: & si-
cuti in uictoria Debbora legitur Iudic, 5. de
cælo dimicatum esse contra hostes, stellæque
manentes in ordine, & cursu suo contra Sila-
rum pugnantia in conflictu, quo beata Virgo
inferorum acies perterruit, præligauit, atque
prostrauit, ipsa, quæ propter cœlestes suas præ-
rogatiuas, cœlum, ut supra c. 3. dixi, appella-
tur, contra eas dimicauit, omneque animæ ejus
uires, ac facultates uirtutibus radiantes, omnes
quoque corporis sensus ueluti sidera fulgentis-
sima in ordine suo, ne in minimo quidem à re-
ctitudine deflectentes, pugnarunt, & præscri-
ptum sibi à ratione ordinem ita seruauerunt, ut
propterea ipsa Virgo Cantic. 6. *Terribilis ut
Castrorum acies ordinata dicatur. Quæ dum
explicatis vexillis parata ad pugnam, milites
habet benè dispositos, & suom ordinem ter-
uantes: Et ita conspicua, inquit Rupertus lib.
6. in Cantic. ut in nullo loco interrupta uideatur:
sicut amicis decora, & ambalis ita hostibus pa-
uenda est, atque terribilis: ideo à Petro Damia-
no sermone 2. de Natiuitate Deipara dicitur,
singularis timor malignorum spirituum, spe-
cialis amor ciuim beatorum: quare Cantic. 6.
pulchra es amica mea, suavis, & decora sicut lo-
rusalem, hoc est, amicis; inimicis uero ut ibi
subjicitur: Terribilis ut castrorum acies ordina-
ta. hoc de ea prædicabat ipse Cant. 7.**

*Quid uidebis in Sulamite nisi choros Castrorum?
Ipsa enim una propter fortitudinem suam in-
star erat copiosi exercitus ex fortissimis mili-
tibus collecti. Qua de re pulchrè Sanctus Ber-
nardinus tom. 3. sermone 3. de glor. nom.
Mariæ artic. 3. cap. 4. ubi affirmat Virginem
uirtute sua daemones terere, & Richardus à
sancto Victore super Cant. cap. 26. Virgo, in-
quit, tenebrarum principibus terribilis fuit, ut
ad eam accedere, eamque tentare non præsumpe-
runt, deterrebat enim eos flamma charitatis, in-
cendebant orationes, & ser uor deuotionis, supe-
bant immunem à peccatis. hæc Richardus, &
Rupertus. Rupertus in illud Cant. 4. *Oculus
iust columbarum, inter alias columbæ proprietates,
docet eam libenter iuxta fluentia residere, ut uenientem ac-
cipierem ex umbra præcognitum, effugiat per-
niciter: ita nunquam, inquit, adueniunt spiritua-
lis accipitris (hoc est daemoneum) esse improuisus,**

Tt 2

*una bella e-
legit Do-
minus.
Iudic. 5.
Iudic. 5.
B. Virgo
pugnauit
omnibus
suis parti-
bus qua
tanguam
stella in or-
dine suo
dimica-
runt.
Cantic. 6.
Terribilis ut
Castrorum
acies ordina-
ta dicatur.
Rupertus.
Pet. Dam.
Cantic. 6.
Cantic. 6.
Cantic. 7.
S. Bernar-
Richard.
Virgo ter-
ribilis da-
monibus
Rupertus.
Cantic. 4.*

aut te o Mater misericordia consequi nec tibi appropinquare potuit. ita Rupertus. Hic tamen animadvertendum est ex Suarez 3. part. tom. 2. disputat 30. sect. Virginem quamvis tentari potuerit exterius à dæmone; (nam etiam Christus tentatus fuit) non tamen ab intus. eo. quia carebat fornice, & omni potentiarum inordinatione; verùm tamen à flamma charitatis ejus perterritos longà effugatos dæmones dicit Richardus. Quare sanctus Bernardinus Senensis tomo 2. sermone 51. artic. 3. cap. 2. Sicut magnus, inquit, ignis effugat muscas, sic à sua ardentissima mente, & inflammatissima charitate dæmones effugabantur, & pellebantur, in tantum, quod solum in modico non ausi erant respicere mentem ejus, nec à magno spacio illi appropinquare: si enim hoc legimus de aliquibus sanctis, saltim post aliquem de dæmonibus in tentationibus acquisitum triumphum: quando magis de Matre Domini nostri credendum est, quæ semper contra omnes dæmones triumphavit. hæc S. Bernardinus. Ideo Cant. 1. legimus: Equitatus meus in curribus Pharaonis assimilavi te amica mea: & licet per equitatum Dei virga Moysis, qua divinum est in mare rubrum, in quo demersus est Pharaon cum Ægyptijs, ut cap. 20. dicebamus, rectè intelligi possit, in præsentia tamen Angelos reponere possumus: neque unum alteri expugnat, nam pleraque in exitu Israel de Ægypto invisibiliter ministerio etiam sanctorum Angelorum sunt patrata. pro cuius explicatione animadvertendum est, Angelos, qui sunt militia cælestis exercitus, in hoc loci dici posse equitatum Dei, ut placet Gregorio Nysseno, & Galileo petyte in Cant. 1. & confirmari potest ex Zach. 1. & Apocal. 19. ubi hæc legimus: Exercitus qui sunt in cælo, sequentur verbum Dei in equis albis: propter hos cælestes exercitus Deus optimus appellari solet Deus Sabaoth, id est, exercitum. Horum equorum significationem in Angelis eleganter explicat Dionysius Areopagita cap. 15. de cælesti hierarchia. Beata igitur Virgo equitatus Dei in curribus Pharaonis assimilatur: sicut enim in liberandis Israelitis ex servitute Ægyptiaca equitatus Dei fortitudo nimirum sanctorum Angelorum enituit in subvertendo Pharaone, & curribus ejus in mari rubro: ita Deiparæ fortitudo in exitu servorum Dei ex mundo ad terram promissionis præcipue elucet in dæmone, ejusque curribus, seu munitio-nibus evertendis, penitusque demergendis in

mari rubro passionis Christi, cujus virtute dæmones à sanctissima Virgine omnino expugnantur. In S. Brigittæ Revelationibus in S. Brigittæ sermone Angelico cap. 20. Angelus cum dixisset de promptitudine Angelorum in obsequium sanctissimæ Virginis, (subjicit hæc verba: Super omnes etiam malignos spiritus ipsam sic Deus potentem effecit, quod quotiescunque ipsi aliquem hominem Virginis auxilium ex charitate implorantem impugnaverint, ad ipsius Virginis nutum illico pauidi procul diffugiunt, volentes potius poenas suas, & miseras sibi multiplicari, quam ejusdem Virginis potentiam super se taliter dominari. Eadem S. Brigitta lib. 1. cap. 9. & lib. 6. cap. 21. docet, ad nomen sanctum Mariæ dæmones quasi aves rapaces prædam, nimirum animam, ex unguibus, quibus tenebant, eam quasi territos relinquere, iterùm verò aduolare, & reverti ad eam, nisi aliqua emendatio subsequatur. Quod ipsum de Virginis nomine factissimo elegantè testatur Germa. oratione in Zonam Deiparæ cum eam sic affectus: Tu nequissimi hostis contra servos tuos invasiones, solam tuam nominis invocationem sanctissima repellens, tuos, atque incolumes servas.

DDIPARA PER AVRORAM

significatur.
 18 **S**ane in Deiparam, quam per columnam ignis, & nubis, quæ populo Dei in deserto præibat significatam, capit. 3. diximus, rectè congruit illud Exod. 14. *Iamq; aduenerat vigilia matutina, quando scilicet Aurora solis nuncia confurgit, Et ecce respiciens Dominus super castra Ægyptiorum per columnam ignis, & nubis interfecit exercitum eorum, & subvertit rotas currum, & profundum exercitus Dei per ipsam nos respiciens Deus, dæmonis vires omnino contriuit, & quotidie contenti, ideo hoc ipsum euenisse narratur in vigilia matutina, tempore scilicet mysticæ auroræ, hoc est, Virginis, ut mox dicemus. Idcirco ex Bonauentura in speculo B. Bonavent. Virginis capit. 9. Dæmonibus illud Job 24. Job 24. quod de adulteris nocturnis dicitur, applicari potest, Si subitò, inquit, apparuerit Aurora est Aurora arbitrantur umbra mortis, timent enim depræhendendi, atque puniri, ideoque fuga sibi consulunt, ac si Aurora esset umbra mortis. Similes aves nocturnis, & avibus nocturnis, quæ tenebris delectantur, & earum pleraque inter animalia immunda*

Suarez.

S. Bernardinus.

Cant. 1.

Curr B Virgo simile sur equitatus Dei, id est, Angelus

Nyssenus Galielm. Zach. 1. Apoc. 19.

Dionys. Areop.

Exod. 14.

Cant.

Sermon

Rupertus Cant.

Per D.

Platon

Cant.

Bonavent.

B. Virgo

Arbitrantur

depræhendendi

consulunt

similes

aves nocturnis

delectantur

inter animalia

immunda

immunda Leuit. 11. enumerantur: ita princeps tenebrarum cum suis satellitibus, cum sint latrones nocturni, & spiritus immundi, hanc Virginem, quæ Cant. 6. est sicut Aurora consurgens, quando per peculiarem deuotionem in alicuius anima veluti exoritur, timent illam, & aufugiunt. Virginem autem in Aurora significari docet Auctor inter opera Bernardi sermone 4. super Salue Regina loquens cum eadem. De te, inquit, secretorum celestium confesus Salomon dicit: Quæ est ista quæ progreditur quasi Aurora consurgens, &c. Aurora semper noctem sequitur. Nox precedit Auroram. Quid autem est nox frigida, & obscura, nisi originale peccatum, frigidum concupiscentia, obscurum ignorantia? Tu ergo processisti, ut Aurora lucida, & rubicunda, quia super originali peccato in utero matris nata es lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis. sic ille Rupertus Tuitiensis Deiparam in commentarijs super Cantica sic affatur: Quando, inquit, nata es o Virgo beata, tunc vera nobis Aurora surrexit. Aurora pronuncia dei sempiterni, quia sicut Aurora quotidiana finis præterita noctis, & initium diei sequenti: sic natiuitas sua ex semine Abrahæ clara ex stirpe Dauid finis dolorum, & consolationis fuit initium, finis tristitia, & latissima nobis extitit principium. hæc Rupertus. Virginem etiam in Aurora significari tradit Petrus Damianus sermone de Assumptione, eiq̃ue applicat illud Psal. 73. Tu fabricatus es Auroram, id est, Virginem, & Solem nimirum iustitiæ, ad est, Christum, qui de Spiritu S. est conceptus.

Merito autem Deipara dicitur esse sicut Aurora consurgens Cant. 6. Aurora enim terminus est noctis, & diei principium, solemque adesse testatur, nocturnas aues effugat, diuinas verò ad concinendum inuitat, iugiter etiam in splendorem maiorem proficit, eoque tempore decedit ros album, quo ab æstu refrigeratur sata, & fecundatur terra: ita Virgo Deipara mundo ignorantia, & peccatorum tenebris circumfuso illoxit, veluti æternæ caliginis exterminium: solis iustitiæ non tantum prænuncia, & genitrix, sed etiam Genitrix demones veluti tenebrarum aues immundas, ut supra dixi, longè expellit: Dei seruos, & ipsos Angelos tantam aues diei sublimè volantes, ad Dei laudes excitat, atq; inuitat, multò melius quam olim tres illi pueri à Babilonicæ fornacis incendio liberi creaturas omnes ad Deo benedicendam inuitabant: cum longè maioris Dei in

humanum genus beneficia per Deiparam inuenerint, & obuenerint. Est item sicut Aurora iugiter confugens cum in suis omnibus actibus dum viveret, maioribus meritorum incrementis semper excieuerit, & nunc eius apud homines cognitio, & in eam pietas in dies magis magisque perpetuò propagetur, eiusque precibus diuina gratia in hominum animas deinceps veluti ros album, quo ab æstu tentationum, & concupiscentiæ refrigerantur, & ad bona opera germinanda fecundantur: ideo Deipara ipsa à Germano Patriarcha orat. de oblat. Virg. vocatur ardoris, qui est in nobis Ros diuinus, excicati nostri cordis diuinitus irrorans aspersio. Possimus etiam rosis nomine hunc Dei intelligere, cuius in veterum Virginitatis descensus per Ros in vellus Gedeonis Iudic. 6. propter seruatum in Incarnatione Matris virginitatem significatur, cuius aduentum Patres antiqui illis verbis precabantur Isa. 45. Rorate cæli desuper. & quemadmodum ex velere Gedeonis expresso, concha rore impleta est: ita ex Deipara sanctissima tanquam ex Aurora pulcherrima, & purissima Ros cælestis Christus Dominus, omnem hominem venturum in hunc mundum illuminans, atque ad bona opera fecundans, produxit, qua metaphora vsus est Dauid Psal. 109. vbi enim legimus in vulgata: Ex viro ante Luciferum genuit te. ex hebræo possumus, teste Iansenio in hunc Psalmum, veterere: Ex viro Aurora ros natiuitatis tuæ, ut indicetur Christus ex purissimis sanguinibus in vtero virginali conceptus, & ex ea genitus sicuti ros, quem Aurora demittit, mundo gratissimus aduenisse. vide Lyranum, Iansenium, Titelmæonum in Annotatione in hunc Psalmum, vbi varias lectiones, & explicationes afferunt, atque hæc de Deipara significata per Auroram, quam Iob 24. demones nocturni latrones timent dicta sint.

19. Verum ad inuocationis Deiparæ vim, & efficaciam quam contra demones habet intelligendam, præclarum est illud, quod habet S. Bernardus apud S. Bonaventuram in speculo B. Virginis cap. 3. de hoc agens: Non sic, inquit, inuent hostes visibiles quasi castrorum acie copiosam, sicut aërea potest, ita Maria vocabulum, patrocinium, & exemplum sunt, & per eam sicut cera à facie ignis ubicumque inueniunt crebram huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, solent à imitationem. sic Bernardus,

Germano Patriarcha.

Iudic. 6.

Isa. 45.

Psal. 109.

S. Bernardus, S. Bonaventura.

*Tentatio-
nes mri-
gantur in-
uocata
Virgine
Ecclo. 43.*

*Exemplū
S. Iustine
& S. Cy-
priani
Nazianz.*

*Nazianz.
An. iste S.
Cyprianus
fuerit Car-
thaginensis,
vel Antio-
chenus.*

*Dæmones
à Virgine
colenda &
inuocan-
da homi-
nes auer-
tere conan-
tur. lu-
dash 7.*

*Dæmones
lupos imi-
gantur.*

& de ea quidem dicere possumus illud Ec-
cles. 43. In sermone eius sicut ventus, & in cogi-
tatione sua placuit abyssum. hoc est ipsa orante
cessat ventus diabolicæ tentationis, & quando
de ea deuotè cogitamus, placat abyssum cor-
dis humani, quod est profundum, iustar abyssi
ac tenebrorum, cuius rei exemplum sit sancti-
ssima illa martyr, & virgo Iustina, quæ, vt re-
fert Nazianzenus homilia de sanctis Cypri-
ano, & Iustina, libidinis facibus exagitata à dæ-
mone (quem magicis artibus Cyprianus ad
oppugnandū Virginis, quam iuuenis quidam
vehementer deperbat, propositum miserat)
ad Deum recurrit. simulque Virginem Ma-
riam suppliciter obsecrauit: vt sibi Virginis pœni-
tentiæ auxilium ferret: interim corpus ieiunio,
& humi cubatione, quæ sunt castitatis ar-
ma exercens, tandem ex dæmone victrix Dei-
paræ patrocinio euasit, ipsumque Cyprianum
ad fidem hac occasione conuersum nobilis
martyrii inclytum collegam habuit, quorum
festum Ecclesia anniuersario ritu die 26. Sep-
tembris celebrat. Video in hoc Nazianze-
num confundere Cyprianum Episcopum Car-
thaginensem, cui hæc contigisse existimat,
cum Cypriano Antiocheno, cui verè hæc tri-
buitur historia, quod facillè ex nominis simili-
tudine euenire potuit: nobis satis sit Iustinam,
teste Nazianzeno in suis tentationibus Deipa-
ræ à se inuocata, præsentissimam opem con-
tra dæmonem esse expertam. Porro dæmo-
nes à Virginis potentia sibi metuentes pro sua
viri per se, & per Hæreticos Vigilantium Lu-
therum, alioque eiusdem pestis contagio in-
fectos, Homines à Virginis inuocatione auer-
tere conantur, per quam tanquam per Aquæ-
ductum diuina misericordia ad nos deriuat-
tur; in hoc imitantes Holofernem, qui in
obsidione Bethulæ Aquæ ductam incidit, præ-
cepit, vt obsessi ciues necessario aquæ vsu de-
stituti ad deditiōem compellerentur, & ita
in eius potestatem venirent. Qua in re lupos
quoque imitantur, qui ovis, quam inuadunt,
illico fauces stringunt, ne balatu suo canes, &
pastores ad sui liberationem accerfat: ita &
ipsi omni studio nituntur Virginis inuoca-
tionem impedire, ne precibus pulsata, opem
ferat, & ipsi prædā amittant. Cuius rei ex-
emplum habemus in Theophilo, cui dæmon,
vt cap. 20 dixi, persuasit, vt Christum eiusque
Matrem abnegaret, sed Virginis eiusdem ope
resipuit,

Aliud verò exemplum illustre in Prato Spi-
rituali Sophronij cap. 45. legitur, quod in
septima Synodo, quæ est Nicæna 2. Act. 4. Spirituali
eiusdem Synodi iussu est recitatum, quod nos
cap. 29. referemus, vbi dæmon ab impugna-
tione Ienis cuiusdam se cessaturum promitte-
bat si ab adoratione imaginis Dei genitricis
Christum gestantis abstineret.

20 Id ipsum aperte colligitur in milite quo-
dam apud Cæsarium lib. 2. Exemplorum ca-
pit. 12. qui cum multas diuitias à patre sibi re-
lictas vindicta prodegeret, ob idque tristis so-
lum vertere cogitaret, ne apud notos mendi-
care cogere, à nefario quodam suo villico
dæmonum consuetudini assuetus, nocte per
quoddam nemus ad locum palustrem ad dæ-
monem adductus, qui maiores ei diuitias, at-
que honores est pollicitus, modò Christo ab-
renunciaret; quod importunis villici suasio-
nibus, inuitus tamen effecit. & Christum (vt
Cæsarj verbis utar) ore negauit, & manu ex-
festucauit, atque diabolo fecit homagium.
Tunc adiecit diabolus, adhuc opus imperfe-
ctum est, etiam abrenunciare debet. Matrī Al-
tissimi illa est enim, quæ maximum nobis in-
fert damnum: quos filius per iustitiam abiecit;
Mater, quæ nimis misericors est, ad indulgenti-
am reducit. quod cum miles se facturum
constanter abnueret, re infecta, ingenti tamen
scelere obstructus, redijt. Verum dum reuertit-
ur ad Ecclesiam in via diuertit coram altari
ad imaginem Deiparæ filium in sinu gestan-
tis prostratus, ex intimoque corde magno fle-
tu, & clamoribus matrem misericordiam im-
plorabat, quo sibi admitti sceleris veniam à fi-
lio impetraret. mira res, ipso audiente, Deipara
filio hæc dicebat. O dulcissime fili misere huic
homini Puer verè vt delicti grauitatem militi
ostenderet, se aliquantulum dorum exhibuit;
nam faciem à Matre euentens, nihil ei dicebat
cūque iterum rogaret hominem seductum
asserens. Matrī dorsum vertit dicens: Homo iste
me negauit, quid ei faciam? Tum Imago iur-
rexerit, puerum super altare posuit, eiusque pe-
dibus prostrata: Rogo, inquit, fili, vt propter
me dimittas ei hoc peccatum. Mox intans
matrem eleuans, ait, Mater nunquam tibi aliquid
negare potui, ecce propter te totum
dimitto: hæc omnia cum non ipse solus, sed
& alius miles, qui prædā, ac bona illius eme-
rat, quæ iste vendebat, catu eandem Eccle-
siam ingressus vidisset, & audisset, vnicam
filiam

*Cæsarj.
Miles qui
Christum
abnega-
ret, per Ma-
riam re-
concilia-
tur.*

*B. The-
odorus
Christi
ad A-
loem
dæmon-
is m-
rio.*

*Dæmon-
is m-
rio.
Christi
in ex-
plicito
cap. 20.*

lra

filiam ei in matrimonium collocavit, ac do-
tis nomine bona ab eo vendita tradidit, polli-
citus se eum hæredem reliquorum bonorum
post mortem facturum, cui iste læto animo
annuit, sicque per Deiparam & peccati veni-
am, & bonorum temporalium affluentiam est
consecutus. Addit Casarius rem fuisse adeo
contestatam, vt vterque miles cum hæc scri-

beret, adhuc, vt putabat, viveret. Eandem hi-
storiam narrat Vincentius Beluacensis libro
7. specul. histor. capit. 105. & 106. asseritque
euenisse in Castello quodam Aquitanie in ip-
sa nocte Assumptionis Deiparæ, in qua ille
resipuit, & per Deiparam sui sceleris
veniam est con-
secutus.

Beluacens

PASSIONIS DOMINICÆ TEMPORÈ VIRGO

Deipara filio ad Aquilonarem partem affuit, vt impetus dæ-
monis ad Aquilonem significati, per eam comprimi
intelligantur.

CAPUT XXV.

Virgo
cruce
Christum
ad Aquilonem
stans
non si-
ne myste-
rio.

Enique vt intelligamus quan-
tum præsidij Deus optimus
contra dæmonis astutiam, at-
que sæuitiam, qui tanquam Leo
rugiens circum quærens quem
deuoret, nobis in sanctissima
Virgine contulerit, illud etiam animaduertens
dum est, non vacare mysterio beatissimam
Virginem cum ad crucis dexteram filio adef-
set momenti Aquilonarem partem tenuisse, ut
ex hoc significetur, quod animaduertit san-
ctus Bernardinus Senensis tomo 3. sermone 2.
de nomine Mariæ artic. 3. cap. 2. *Qua ab A-
quilone, vt dicemus, nobis impendent mala, per
eam vniversa propulsari.* Quod vt melius in-
telligatur, sciendum est, ex Damasceno lib. 4.
de fide orthodoxa cap. 13. Sedulio lib. 4. car-
minum. Beda in Luc. 23. & alijs. Christum
Dominum in cruce facie ad occidentem spe-
ctasse in Caluarie Monte; idque Iudæorum
studio ita factum, ut dorsum contra Ieroso-
lymam haberet, quæ Caluarie ad Orientem
erat, ne videlicet eius aspectu, qui ab ipsis per-
fimum scelus cum iniquis reputatus erat,
vrbis illa, vt impij ipsi existimabant, pollueret-
ur, atque ita illum hac consolatione, quam ex
conspectu templi, & vrbis capere potuisset,
indignam existimarunt, quod in præam ip-
sorummet Iudæorum futurum Ieremias cap.
18. prædixisse videtur ex persona Domini:
*Dorsum, inquit, & non faciem ostendam eis in
die perditionis eorum.* peccatum enim, quo
Christum occiderunt eo die commissum eam

Damasc.
Sedulius.
B. 4.
Christus
in cruce
occidentem
spectabat.
& quare.
Ma 33.

Ierem. 18

sa fuit perditionis, & malorum omnium, quæ
in hunc vsque diem Iudæis iusto Dei iudici-
o per omnem terræ orbem latè dissipatis
euenerunt. Nec sine mysterio Christus in cruce
Occidentem respiciebat, quia scilicet ad-
uersus Mortem, qua per occasum significa-
tur, pugnabat. hoc etiam sicut ad gentes in oc-
cidentalibus plagis positas, quarum princeps erat
Roma, perpetua Vicarij sui sedes futura, o-
culo suæ misericordie intendebat, iuxta il-
lud Psalm. 65. *Oculus eius super gentes respici-
unt.* Hinc factum est ex Basilio lib. de Spiri-
tu S. cap. 27 Athanasio quaest. ad Antiochum
16 Damasceno loco citato, Tertuliano in
Apolog. c. 16 Iustino lib. quaestionum quaest.
118 Origene hom. 5. in Numer. vt solemne
fuerit Christianis ad Orientem in fundendis
precibus spectare, vt ad Christum in cruce
pendentem, & in cælum ascendentem; at-
que ita ad iudicandum inde venturum con-
uersi orientinam & cum in cælum fereba-
tur ex monte Oliveti, qui ad Orientalem Ie-
rosolymæ plagam est situs, ascendit, iuxta il-
lud Psalm. 67. *Ascendit super cælum, cæli ad Ori-
entem;* quamuis inde etiam dum ascenderet
ad Occidentem respiciebat, quod ex vesti-
gijs suis ibi relictis, & ex illis verbis Psalmi
colligitur, *Ita facte est, qui ascendit super occi-
dum.* Atque à duobus illis Angelis sic ven-
turus prædicatur: *Quomodo viderunt eum
Apostoli euntem in cælum;* quem orandi mo-
dum ex institutione Apostolica perfectum
esse docent Damascenus loco citato & Ba-
silii

Psalm. 65
Basil
Athanasio
Damasc.
Tertulio
Iustin.
Origen.
Christiand
cur ad Ori-
entem
conuersi
orabantur

Psalm. 67

Psalm. 67

Damasc.
Basilii

Basilius.
Hieron.
Judæi ad Occidentem prabant.

filii de Spiritu sancto cap. 27. judæi enim antiquitus ex Hieronymo in Ezech. 8. è conuersione ad Occidentem iuxta situm templi orabant; sed enim tanquam rem deestandam Ezechiel loco citato offensi sunt illi, qui doria templo vertentes ad ortum solis adorabant. Cum igitur Christus in cruce (ut dixi) occidentem respexit, consequens est Aquilonarem plagam illi dexteram fuisse, quem admodum situm orbis consideranti facile patet. quod & Bedalys lib. 4. carminum agens de Christo in cruce suffixo sic cecinit:

Sedulius.

*Quatuor inde plagas quadratis colligit orbis,
Splendi dux auctoris de vertice fulgor Eous:
Occiditio sacra lambuntur veritice pianæ
Aræon dextra tenet, medium lœua erigit axem,*

B. Virgo d dextris sily stab.

2. Ex his consequitur etiam Virginem Matrem, quæ à dextris, vt credere pat est, illi astabat inter Christum, & bonam rationem à dextris cruci suffixum constituisse, & Aquilonem non absque mysterio tenuisse tanquam firmissimum aduersus Aquilonares imprelliones propugnaculum: Aquilo enim in sacris literis crebro in malam partem sumi solet, quippè per eum inter alia dæmon intelligitur propter eam, quam in oientis se super superbiam effereudo appetitio Aquiloneal. t. dicitur, & quia eius suggestione veluti flatu frigidissimo homines à bonis operibus torpent.

Aquilo da monem significat.

Isa. 14.

legitur enim apud Isaiam cap. 14 dixisse, *In celum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonæ.* & ierem. 1. *Ollam succensam vidit Propheta à facie Aquilonis, audivitq; à Domino, ab Aquilone panditur malum super omnes habitatores terra.* & id. d. Gregorius super Cantic. 4. in illa verba, *Surge Aquilo, Quia, inquit, per Aquilonem, qui in frigore constringit, & torpentes facit, nisi immundus spiritus designatur qui superbos omnes dum possidet, à bono opere torpere facit.* Idem etiam libro 17. moralium cap. 11. in illa verba, *Qui extendit Aquilonem super vacuum:* docet Aquilonis nomine diabolum significari qui dixit, *Sedebō in monte testamenti in lateribus Aquilonis.* Qui, inquit Gregorius, *super vacuum extenditur, quia illa corda possidet, quia animi amoris gratia non replentur* & libro 18. moralium cap. 11. *Olla, inquit, succensa, quare scilicet vidit ieremias à facie Aquilonis, est cor humanum secularium curarum ardoribus, desideriorumq; anxietatibus fervens,*

Ierem.

Greg. in Cantic. 1.

Job 26.

Isa. 1.

quæ à facie Aquilonis, id est. dæmonis suggestio nibus inflammantur. ita Gregorius: Ad ea igitur auertenda, quæ ab huiusmodi Aquilone nobis imminet mala, finguntur Dei beneficio Virgo sanctissima humano generi in præsidium tributa est, & ideo ad hoc significandum versus eam partem, vnde mala ingruunt, Aquilonarem scilicet, ad dæmonum turorem reprimendum, dum staret iuxta crucem Iesu, constituisse ostendimus, quati ciuitas tetragoni munitissima, ad quam peccatores à facie Aquilonis fugientes tuto se recipere possint. id quod eleganter cecinit Regius Propheta Psal. 47. sub typo Ierusalem, *Fundatur, inquit, exultatione vnusq; terra mons Sion, dicitur à Aquilonis, ciuitas Regi magni, quasi dicat, mons Sion, qui est ad meridiem Ierusalem iunctus cum lateribus Aquilonis, quæ sunt reliqua vrbis pars, efficiunt ciuitatem illam Regi magni, dicitur, & Geotibus per latera Aquilonis significatis conlata intelligatur, de beata tamen Virgine explicari potest, ut cap. 4. 6. & 14. dixi, quæ suis precibus, & iustus in feruore charitatis permanentes, & peccatores à frigore Aquilonis ad se confugientes complectitur, atque fouet, & Cantic. 4. collum Deiparæ dicitur esse sicut turris David. Collum vero, ex Hailgrino est, eminentia sub iuitate eius, & sicut turris David, hoc est à Christo v. ro David fabricata, ut peccatoribus esset refugium. & munitum n: Propugnacula huius turris sunt virtutes, gratia, & prerogatiua, quibus peccatores protegit, & inimicum expugnat. hæc ille. His etiam accommodari potest illud Ecclesiast. 4. 3. *Frigidus ventus Aquilo flauit, & gelant crystalli ab aqua, super omnem congregationem aquarum regum, & ceter. & sicut torrens in aqua, & deuorabit montes, & exuret desertum, & extinguet viridæ sicut igne. Medicina omnium in festinatione nebulæ. hæc ibi. Quibus verbis ostendit ad obdurationem, & arefactionem omnis viriditatis, reliquæque in omni modo, quæ à dæmonis suggestione per Aquilonem hoc loco significatum, vt ait sanctus Bernardinus tom. 3. i. e. m. 1. de nom. gloriose Virg. act. 1. cap. 3. in anima proueniunt, præsentissimum remedium esse Nebulam, quæ ex d. Bernardino loco citato, & ex Hugone in Ecclesiast. 24. in illis verbis: *Et sicut nebula læxi omnem terram, beatissimam Virginem significat, quæ cum festinatione statim omnibus malis remedium affert,***

B. Virgo mala quæ ab Aquilone impendem auertit.
Ioan. 19. Ioan. 20.

Psalm 47. 47. sub typo Ierusalem, Fundatur, inquit, exultatione vnusq; terra mons Sion, dicitur à Aquilonis, ciuitas Regi magni, quasi dicat, mons Sion, qui est ad meridiem Ierusalem iunctus cum lateribus Aquilonis, quæ sunt reliqua vrbis pars, efficiunt ciuitatem illam Regi magni, dicitur, & Geotibus per latera Aquilonis significatis conlata intelligatur, de beata tamen Virgine explicari potest, ut cap. 4. 6. & 14. dixi, quæ suis precibus, & iustus in feruore charitatis permanentes, & peccatores à frigore Aquilonis ad se confugientes complectitur, atque fouet, & Cantic. 4. collum Deiparæ dicitur esse sicut turris David. Collum vero, ex Hailgrino est, eminentia sub iuitate eius, & sicut turris David, hoc est à Christo v. ro David fabricata, ut peccatoribus esset refugium. & munitum n: Propugnacula huius turris sunt virtutes, gratia, & prerogatiua, quibus peccatores protegit, & inimicum expugnat. hæc ille. His etiam accommodari potest illud Ecclesiast. 4. 3. *Frigidus ventus Aquilo flauit, & gelant crystalli ab aqua, super omnem congregationem aquarum regum, & ceter. & sicut torrens in aqua, & deuorabit montes, & exuret desertum, & extinguet viridæ sicut igne. Medicina omnium in festinatione nebulæ. hæc ibi. Quibus verbis ostendit ad obdurationem, & arefactionem omnis viriditatis, reliquæque in omni modo, quæ à dæmonis suggestione per Aquilonem hoc loco significatum, vt ait sanctus Bernardinus tom. 3. i. e. m. 1. de nom. gloriose Virg. act. 1. cap. 3. in anima proueniunt, præsentissimum remedium esse Nebulam, quæ ex d. Bernardino loco citato, & ex Hugone in Ecclesiast. 24. in illis verbis: *Et sicut nebula læxi omnem terram, beatissimam Virginem significat, quæ cum festinatione statim omnibus malis remedium affert,**

Cantic. 4.

Ecclesiast. 4. 3.

B. Virgo significatur, quæ saluum glæciem.

S. Bernard.

Ecclesiast. 24.

fert; sicut enim nebula stante Austro adueniens soluit glaciem terramque humectat; ita Virginis intercessione per Spiritus S. gratiam soluitur gelu cordis, & virentes virtutum actus producantur. Quare S. Bernardinus tom. 3. ferm. 11. artic. 1. cap. 3. verba illa Eccles. 43. *Medicina omnium in festinatione nebula*, beatissimæ Virginis accommodat: ait enim medicinam omnium hominum esse in festina assumptione Virginis benedictæ: *Quia omnes*, inquit, *qui volunt participes fieri gratiæ suæ*: & citat Bernardum dicentem *Dei param copiosissimam charitate sua omnibus sapientibus, & insipientibus fecisse se debitricem, & misericordiam suam aperire, ac de plenitudine eius accipere vniuersos*. hæc ex S. Bernardino.

3. Neque illud prætereundum ex situ Christi in cruce suffixi, & ad Occidentem spectantis hoc etiam inferri, nimirum eo die circa meridiem, prius quam sol præter naturæ ordinem obscuraretur, Christi vmbra ab Austro ad Aquilonem, nimirum à sinistra ad dexteram, ubi Virgo manebat possectam fuisse, atque ita ad iteram à Virgine illud Cant. 2. dici potuisse: *sub vmbra illius, quem desideraueram sed*; verba etiam, quæ sequuntur, nimirum *& fructus eius dulcis gutturi meo, introduxit me in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem fulcie me floribus, st. pate me malis, quia amore languo*, his quæ tractamus rectè congruere: prædictis siquidem verbis Virgo sanctissima non solum agnoscit omnia bona sibi diuinitus collata, sicutum esse dulcissimum passionis filij sui ab æterno præuisa; verum etiam declarat in hac filij passione conformitatem suæ voluntatis cum diuino beneplacito in superiori animæ parte, quam rationalem appellant fuisse ita perfectam, vt propterea hanc filij passionem tanquam fructum dulcem gutturi suo pronunciare non dubitet: & vt simul ostendat doloris acerbitatem ex compassione filij, subiungit, se amore languere; & addit illa alia, quæ magnitudinem amoris in Virgine erga filium indicant: etenim doloris illius magnitudo, magnitudini amoris, quo filium prosequabatur, respondebat, vt c. 10. diximus.

valetudini, quanto efficacior existimabimus Christi Domini vmbra ad latronem eiusdem supplicii consortem ab animi ægritudine, & peccatorum sordibus liberandum, cui etiam præto erat Matri sanctissima in et filium & latronem medja, vt mirandum non sit eum tantæ Mediatrix precibus adiutum respicisse, & ita perfecte ad Christum conuersum. Scio Alexandrum Alensem apud sanctum Bernardinum loco citato in ea esse sententia, vt dicat B. Virginem fuisse quidem ad Aquilonarem partem crucis propter mysterium, vt scilicet oraret pro peccatoribus; quia tamen putat Christum faciem ad Orientem habuisse, consequenter dicit Virginem ad sinistram fuisse, & non ad dexteram & asserit illud Psal. 141. *Considerabam ad dexteram, & videbam, & non erat qui cognosceret me*. Nihilominus cum ex ijs, quæ supra differuimus, tum auctoritate, tum etiam ratione exploratum habeatur Christum in cruce ad occidentem spectasse; Virginem etiam ex ipso Alensi ad Aquilonem itetisse; sequitur etiam dexteram filij tenuisse quod non tantum ex receptis in Ecclesia Christi à cruce pendentis imaginibus, in quibus ad dexteram depingi solet; sed etiam mysterio videtur magis congruere: Christus enim in cruce quoddam futuri iudicij specimen exhibuit inter duos latrones ex S. Leone sermone 4. de Passione Domini *Ut etiam*, inquit, *Leo, in ipsa patibili specie monstraretur illa, quæ in iudicio ipsius, omnium hominum est faciendæ discretio, cum & saluandorum figuram fides credentis latronis exprimeret, & damnandorum formam bl. sp. hemanis impietas prouocaret* hæc Leo Ideo ex diuina etiam dispositione factum putamus, ut Virgo tanquam omnium Regina digniori etiam loco, ad dexteram scilicet proxima astaret.

5. Denique verba illa ex Psal. 141. *Considerabam ad dexteram, & videbam, & non erat qui cognosceret me*, significant Christum in peccatis non quispian ad opem ferendam præsto esset, hoc enim sibi vult esse ad dextris, vt patet ex Psal. 15. *Quoniam à dextris est in hi, ad opitandum. pauperis, ut saluum faceret, à persequentibus animam meam* & Psal. 109. *Domine à dextris tuis confregit in die ire suæ reges*. Quod si in sensu Alensis iumenda forent, certè magis sententiam nostram confirmant, quippè ad commiserationem excitandam videntur prolata: Et

Ad. 5.
Alex. A.
lenf.
Sententia Alensil. de cenis Vir ginem à sinistra non erat qui cognosceret me. Nihilominus cum ex ijs, quæ supra differuimus, tum auctoritate, tum etiam ratione exploratum habeatur Christum in cruce ad occidentem spectasse; Virginem etiam ex ipso Alensi ad Aquilonem itetisse; sequitur etiam dexteram filij tenuisse quod non tantum ex receptis in Ecclesia Christi à cruce pendentis imaginibus, in quibus ad dexteram depingi solet; sed etiam mysterio videtur magis congruere: Christus enim in cruce quoddam futuri iudicij specimen exhibuit inter duos latrones ex S. Leone sermone 4. de Passione Domini Ut etiam, inquit, Leo, in ipsa patibili specie monstraretur illa, quæ in iudicio ipsius, omnium hominum est faciendæ discretio, cum & saluandorum figuram fides credentis latronis exprimeret, & damnandorum formam bl. sp. hemanis impietas prouocaret hæc Leo Ideo ex diuina etiam dispositione factum putamus, ut Virgo tanquam omnium Regina digniori etiam loco, ad dexteram scilicet proxima astaret.

Psalm. 141.
Esse à dexteri significat præsto esse
Psalm. 15.
Psalm. 108.
Psalm. 109.

S. Leo.

V u enim

S. Bernar.
Ecl. 43.
Christi à cruce pendente vmbra versus Virginem à dextris staret porrigebatur Cant. 2.
B. Virgo vmbra latronis iussu non precibus iussu credi potest.

*Psal. 44
Christus
propter
plagas
vix
agnosce-
batur in
cruce.
Tertull.*

Isa. 53.

*Situs Vir-
ginis ad
Aquilone
ex nomi-
ni etymo-
logia con-
firmatur.
Maria est
stella ma-
ris.*

enim si à sinistris fuisset agnitus, parum esset quod à dextris non cognosceretur. Sed illud fuit magna commiseratione dignum, quod etiam ij qui erant à dextris, inter quos erat Mater sanctissima à qua optime poterat cognosci, & tamen non cognoscebatur, id est, vix agnosci poterat, quoniam cum speciosus forma esset pra filiis hominum; tamen propter sputa, colaphos, flagella, spineam coronam: Quae (vt verbis vtar Tertulliani de corona militis.) Tempora Domini sudavit & lancinavit, propter clavorum fixuras, corporis distensionem, ita vt dinumerari possent omnia ossa ipsius, propter sanguinem denique toto corpore verberibus dilacerato, vberum manantem, ita erat male acceptus, vt iuxta Isaiam cap. 53. Non esset species ei, neque decor, & quasi absconditus vultus eius, & despectus. Vnde, inquit Isaias, nec reputauimus eum: & infra: Et nos putauimus eum quasi leprosum quae oculis conspecta matris quantum eidem dolorem attulerint, non facile explicari potest. Hunc quoque Virginis mysticum ad Aquilonarem plagam situm ostendit nomen ipsum Mariae, quod stellam maris sonat, quae Polaris à poli arctici maxima propinquitate nuncupatur, quo titulo ab Ecclesia in celebri hymno: *Aue maris stella* salutari consuevit. Haec enim maris stella ad Aquilonem sita in huius mundi amaro, & procello mari navigantes, ad por-

tum dirigit. vnde Bernardus ferm. 2. super missus est: *Si insurgant, inquit, venti tormationum; si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam, & infra: in periculis, in angustiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam innoca non recedat ab ore, non recedat, à corde, ita Bernardus Sanctus quoque Bernardinus Senensis tomo 3, sermone 1. de glor. nom. Mariae ait 3, cap. 2. pulchrà hac de re sic ait. Nec inconuenienter situs stella maris, cum sit in Aquilone, consentit Mariae, quoniam per Aquilonem persecutio, vel tribulatio designari solet propter ventorum, & procellarum vehemenciam: ideo locus Mariae in Aquilone est, vt per eam austeritas persecutionis infusa humanis temperetur, & mitigetur. Solae etiam per Aquilonem peccatum significari, vnde Ierem. 2. Ab Aquilone panditur omne malum: ideo consequenter locus Aquilonaris et appropriatur. Quod confirmat auctoritate Alexandri Aletis, eo quod ipsa media inter peccatores, & filium statuatur, vt ex vna parte vram eius miuget, ex alia peccatum exterminet. haecenus sanctus Bernardinus.*

Ex his omnibus infero sanctissimam Virginem contra aëreas potestates tonitrua iaculati, quibus eorum intentae ad nocendum artes penitus dissipentur, quod vt in nobis experiri mereamur, eandem Virginem per viscera misericordiae suae suppliciter, enixeque rogamus.

SEPTEM ANGELORVM PRINCIPES THRONO DEI
sub typo septem lampadum ardentium astantes, reliquosque
Angelos Virginem Deiparam venerari, &
omnibus obsequiis pro-
sequi.

CAPVT XXVI.

1. **S**eptimum, quod circa DEI thronum à S. Ioanne capit. 4. Apocal. commemoratur, est illud de septem Angelorum principibus ante thronum Dei, & de reliqua Angelorum multitudine in circuitu throni, Et septem, inquit, lampades ardentis ante Thronum, qui sunt septem spiritus Dei; & de iisdem c. 1. dixerat. Et à septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt & c. 5. Et vidi, & audini vocem Angelorū mul-

torum in circuitu Throni, & animalium, & seniorum, & erat numerus eorum, millea millium, dicentium voce magna, dignus est agnus, & c. 7. Et omnes Angeli stabant in circuitu Throni, & seniorum, & quatuor animalium, & ceciderunt in conspectu throni, in facies suas, & adorauerunt Deum dicentes Amen: quibus verbis quamvis septem principum Angelorum, & aliorum beatorum spirituum erga Deum sedentem in throno reuerentia, obsequium, & ad ipsius iussa peragenda promptitudo indicetur,

dicetur; suo tamen modo post Deum erga ipsam etiam Deiparam per thronum illum significatam, tanquam Domini sui matrem, & verè Angelorum Reginam effectam, hæc præstant, eamque omni honore, omnibusque obsequijs prosequuntur, atque reuerentur, quod in præsentiarum demonstrandum erit.

Septem spiritus Dei per septem lampadas significatis sunt septem principes Angelorum. Apoc. 1. Tob. 12.

Et verò hi septem Spiritus Dei sub symbolo septem lampadam ardentium ante thronum, sunt spiritus illi septem definito numero omnium Angelorum principes præclarissimi, qui Apoc. 1. in conspectu throni Dei esse dicuntur, à quibus S. Joannes ibidem gratiam, pacemque septem Ecclesijs in Asia ad quas scribebat precatur: & illi ipsi sunt, de quibus S. Raphaël Tob. 12. Ego sum, inquit, Raphaël Angelus unus ex septem, qui astans ante Dominum. Scio aliquos interpretari hos septem spiritus in septem lampadibus ardentibus indicatos esse septem dona Spiritus sancti, vel inter illos Angelorum universitatem significari, atque adeò eos non esse septem definito numero Angelos; Verum cum nos de his septem Angelorum principibus peculiarem conscripserimus librum, in quo tum uterumque recentiorum auctoritate, tum etiam firmissimis rationibus in locis sacrae paginae citatis, & præsertim hic Apoc. 4. Septem certo numero Angelos præstantissimos intelligi, ostendimus: nec non eorum, qui contrarium sentiebant in tergitationes plenius confortauimus: simul etiam, quare sub typo septem lampadam ardentium exprimantur investigauimus: idèò illuc, ubi proprius est hujus rei locus lectorem remittimus; in præsentia autem id supponimus.

Lib. de septem principibus Angelorum. Apoc. 4.

Age nunc ostendamus septem Angelorum principes cum cæteris Angelicis spiritibus Deipara peculiarem reuerentiam, atque obsequium exhibere, ad quod omni affectu præstandum triplici ratione petuuntur. Primò, quia ipsorum est Domina. Secundò, quia per Christum ejus filium, ac proinde suo modo per ipsam ruinæ Angelorum sunt instauratæ. Tertio, quia Mater ipsorum censetur propter plurima, quæ Angeli ipsi à Christo ejus filio acceperunt.

Triplex ratio Angelis Virginem venerantur.

De his singulis aliqua breviter perstringamus, tum aliquas Sanctorum auctoritates egregie hæc de re loquentium citabimus; Denique hujus rei occasione ex Patribus ostendemus. Angelos erga Deiparam adhuc inter

Prima ratio, quia B. Virgo est Domina Angelorum.

mortales degentem multipliciter officiosos fuisse.

2 Et quod ad primum attinet cum Virgo sanctissima verè sit Mater Dei, singulare jus habet ad bona filij sui, ut ex Athanasio, Damasceno, Anselmo, Bernardo, S. Bernardino Senensi, & alijs quam plurimis diximus cap. 5. unum, vel alterum asseram. Damascenus lib. 4. de fide c. 15. Vere, inquit, rerum omnium conditarum Domina effecta est, cum Creatoris Mater exiit. & S. Bernardus Senensis tom. 1. conc. 62. att. 2. c. 7. affirmat Dei genitricem hæreditario jure omnium, quæ sunt infra Deum habere regale dominium, & inclytum obtinere principatum, quoniam Christus ejus filius: In primo, inquit, instanti sua conceptionis monarchiam totius promeruit, & obtinuit uniuersi. hæc Bernardinus.

Athanas. Damasc. Anselm. Bernardi. S. Bernardus. Damasc. S. Bernardus.

Et certè nomen ipsum Maria, hoc etiam indicat: Syro enim sermone ex Hieronymo nat. Hero. lib. de nom. Hebraicis in Mathæum, & ex Damasceno lib. 4. c. 15. Dominam sonat: & propterea ab Ecclesia Domina Angelorum, & Regina Cælorum dicitur; ideo sancti Angeli omni studio Virginem, quæ Mater est Domini sui, tanquam suam Dominam, & Reginam adorant, ac reuerentur: propterea Bernardus hom. 1. super missus est: Honorate, inquit, sancti Angeli vestri Regis Matrem, qui nostra adoratis Virginis Prolem, ipsum utique nostrum pariter, ac vestrum Regem, nostri generis reparatorem, vestra ciuitatis instauratorem, Oportebat enim inquit Damascenus oratio. 2. de dorm. Virg. Dei Matrem ea qua filij erant possidere, atque ab omnibus rebus conditis, ut Dei Matrem, & ancillam adorari.

Maria nomen Domini.

Et in missa Conceptionis B. Virginis, quæ erat in Missali ante istud à Pio V. restitutum, qua Missa etiam nunc ex privilegio summi Pontificis Fratres Minores utuntur, in Introitu habetur: Egredimi filia Sion, & vide te Reginam vestram, quam laudant astra matutina, cujus pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, & jubulant omnes filij Dei: quibus verbis alludit ad illud Job 38. Videras cum me laudarem astra matutina, & jubilarent omnes filij Dei, quod de Angelis Deum laudantibus intelligitur, & tamen hoc ipsum de Angelis laudantibus Ecclesia Virgini accommodat: cui etiam congruit illud Psalm. 44. quod de B. Virgine sub Psal. 44. nomine Reginae à dextris filij altantis dicitur, Athanas. & de ea explicat Athanasius sermone de

Offic. Ecc.

Job. 38.

Damasc. Greg. 2. Pont. Psal. 44

Deipara. & Damascenus oratione 1. d. Nativit. & Gregorius 2. Papa in Epistola ad Germanum lecta in 7. Synod. Act. 4. & alij: Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis, id est, præstantissimi quique ex Coelesti Civitate, siue Angeli sint, siue homines. Etenim sanctus Bonaventura in 1. sermone. distinctio. 4. in expositione textus. Tanta est Matris Dei dignitas, ut omnes, inquit, creatura quantumcunque ascenderent in gradibus nobilitatis, si essent presentes, omnes deberent reverentiam Matri Dei. hæc Bonaventura.

Bonaventi. Secunda ratio, quia ruina Angelorum per Christum restituta

Secundum propter quod sancti Angeli Virginem singulari affectu proficiunt, & reverentur est illud: Quoniam ipsa Christum concepit, ac genuit per quem inter Angelos, & homines pax est facta juxta illud Col. 1. Pacificans per sanguinem crucis ejus, siue qua in terris siue qua in caelis sunt, suisque precibus, ac meritis ad hominum salutem, quorum est Mater, & advocata, singulari ratione est cooperator, ut cap. 17. dixi, & fusius cap. 27. & 28. dicemus. Unde sedes, quæ inter ipsos ex lapso dæmonum vacuæ remanserunt, instaurantur, atque ad eorum Angelorum ruinam implentur, & id eodem hoc summo opere lætantur, eique gratias agunt. & hanc rationem ponit expressè S. Bernardus Senensis, cujus verba infra recitabimus: Si enim, Luc. 15. Gaudium est coram Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente, quantam gaudiorum materiam ex hoc capite per Virginem Angeli consequuntur, ut testantur Sancti Bernardus serm. 4. de Assumpt. ad Virginem: Per te, inquit, caelum repletum, infernus evacuatus, instaurata ruina coelestis jerusalem, & serm. 4. de Pentec. Verum Virginis, ait, mirabili proprietate medium terra appellari, in quo Dominus salutem nostram operatus est, ad quod omnes respiciunt, & qui in caelo habitant, ut resarciantur, & qui in inferno, ut eripiantur, &c. & infra ad Virginem: In te, inquit, Angeli lassitiam justis gratiam, peccatoris veniam inveniunt in aeternum, merito inter spicant oculi totius creaturae, quia in te & per te, & de benigna manus omnipotentis, qui quæ creaverat recreavit, Petrus Chyrollogus serm. 143. super illud: Ave gratia plena Hac, inquit, gratia dedit caelis gloriam terris Deum, &c. & sermone 146. dicit Virginem pacem terris, caelis gloriam attulisse. Cyrillus homil. 6. in Nestorium: Per te, inquit, exultat Caelum, lætantur Angeli, & Archangeli, jugantur dæmones,

Secundum propter quod Angelos beatos Virginem obsequi diximus illud erat, quoniam non tantum per ipsam, ut vidimus, utinam ipsam in instaurata, verum etiam ipsam plurimam à Christo Domino Virginis filio sunt consecrata ut Mater eorum appelletur. Hanc rationem affert etiam S. Bernardus, cujus verba infra citabo. Interim illud solum afferam ex S. Bernardino tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 1. B. Virgo, inquit, ab ipso Patre aeterno recipit fontem sacunditatem ad generandos omnes electos, & etiam ipsos Angelos in aliquo gustu & gradu, & experientia auctorum. S. Antoninus ob eandem rationem 4. par. tit. 15. cap. 14 § 3. concludit Virginem esse Matrem non tantum hominum, sed etiam Angelorum, & hoc argumentum nititur: quia quicquid est causa causa est causa causati: Sed Angelus, inquit, ipse recipit illuminationem, perfectionem, & beatificationem à Jesu, per quem omnia restituantur in caelo, & in terra, ergo B. Virgo cum sit Mater Jesu causa est alio modo gloria Angelorum, ut apud dicatur Mater eorum. hæc S. Antoninus.

S. Bernardus. Luc. 15.

Ceterum & si apud Theologos exploratum sit Christum caput esse non tantum hominum, sed etiam Angelorum, ut docet Apostolus ad Colos. 1. de quo vide S. Thomam 3. p. q. 8. art. 1. & 4. atque adeo multa à Christo capite in Angelos influi, quod satis est ad id quod dicebamus confirmandum, controversia tamen est an gratia, & gloria fuerit Angelis collata per Christi mentis præsentiam, de quo nos aliquid diximus supra c. 14. Verum ne nimirum ab instituto digrediamur, ab ea pertractanda abstinemus: & videri tamen potest nosse Suanus,

Bernardus. Psal. 73.

Christus caput Angelorum, ut docet Apostolus ad Colos. 1. de quo vide S. Thomam 3. p. q. 8. art. 1. & 4. atque adeo multa à Christo capite in Angelos influi, quod satis est ad id quod dicebamus confirmandum, controversia tamen est an gratia, & gloria fuerit Angelis collata per Christi mentis præsentiam, de quo nos aliquid diximus supra c. 14. Verum ne nimirum ab instituto digrediamur, ab ea pertractanda abstinemus: & videri tamen potest nosse Suanus,

Pet. Chyrollogus. Luc. 1. Cyrillus.

Christus caput Angelorum, ut docet Apostolus ad Colos. 1. de quo vide S. Thomam 3. p. q. 8. art. 1. & 4. atque adeo multa à Christo capite in Angelos influi, quod satis est ad id quod dicebamus confirmandum, controversia tamen est an gratia, & gloria fuerit Angelis collata per Christi mentis præsentiam, de quo nos aliquid diximus supra c. 14. Verum ne nimirum ab instituto digrediamur, ab ea pertractanda abstinemus: & videri tamen potest nosse Suanus,

Cyrillus. Nestorium.

Christus caput Angelorum, ut docet Apostolus ad Colos. 1. de quo vide S. Thomam 3. p. q. 8. art. 1. & 4. atque adeo multa à Christo capite in Angelos influi, quod satis est ad id quod dicebamus confirmandum, controversia tamen est an gratia, & gloria fuerit Angelis collata per Christi mentis præsentiam, de quo nos aliquid diximus supra c. 14. Verum ne nimirum ab instituto digrediamur, ab ea pertractanda abstinemus: & videri tamen potest nosse Suanus,

Sec. Petrus Damianus sermone de Assumpt. Pei. Dam. p. 1. Considera, inquit, & qua in caelo, & qua in terris. in Virgine refabricata, hominum redemptionem, Angelorum restaurationem, & serm. in Nativit. Virg. Venit, inquit, Jesus restaurare, & qua in caelo, & qua in terris pacem, & concordiam inter homines, & Angelos mensans Virgine reformare. & Epiphanius oratione de Epiph. Deipara: Sanctissima, inquit, Virgo Angelis superior nata Deum habitantem in caelis concepti in terra, ut hac ratione exercitus Angelorum traheret in terram, & versaretur cum hominibus, ipsa enim est caeli, & terra mediator, qua unionem naturaliter peregit. hæc Epiphanius.

Terrium propter quod Angelos beatos Virginem obsequi diximus illud erat, quoniam non tantum per ipsam, ut vidimus, utinam ipsam in instaurata, verum etiam ipsam plurimam à Christo Domino Virginis filio sunt consecrata ut Mater eorum appelletur. Hanc rationem affert etiam S. Bernardus, cujus verba infra citabo. Interim illud solum afferam ex S. Bernardino tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 1. B. Virgo, inquit, ab ipso Patre aeterno recipit fontem sacunditatem ad generandos omnes electos, & etiam ipsos Angelos in aliquo gustu & gradu, & experientia auctorum. S. Antoninus ob eandem rationem 4. par. tit. 15. cap. 14 § 3. concludit Virginem esse Matrem non tantum hominum, sed etiam Angelorum, & hoc argumentum nititur: quia quicquid est causa causa est causa causati: Sed Angelus, inquit, ipse recipit illuminationem, perfectionem, & beatificationem à Jesu, per quem omnia restituantur in caelo, & in terra, ergo B. Virgo cum sit Mater Jesu causa est alio modo gloria Angelorum, ut apud dicatur Mater eorum. hæc S. Antoninus.

Ceterum & si apud Theologos exploratum sit Christum caput esse non tantum hominum, sed etiam Angelorum, ut docet Apostolus ad Colos. 1. de quo vide S. Thomam 3. p. q. 8. art. 1. & 4. atque adeo multa à Christo capite in Angelos influi, quod satis est ad id quod dicebamus confirmandum, controversia tamen est an gratia, & gloria fuerit Angelis collata per Christi mentis præsentiam, de quo nos aliquid diximus supra c. 14. Verum ne nimirum ab instituto digrediamur, ab ea pertractanda abstinemus: & videri tamen potest nosse Suanus,

*venarab
elegant
probas
Mayro,
Mayro,*

Suarus. Suarius, qui doctè pariter & acutè ea de re agit tom. 1. in 3. part. disput. 42. sect. 1. cuius sententia nobis maxime probatur, vult enim Christum meruisse omnibus Angelis sanctis omnia dona gratiæ, quæ hominibus meruit proportionè seruata, exceptis iis. quæ ad remediũ peccati spectant. quare vult illis meruisse electionem, prædeterminationem, vocationem, auxilia omnia excitantia, adiuuantia, tum sufficientia, tum efficacia, & omne meritum, atque augmentum gratiæ, & gloriæ. id. quæ confirmat auctoritate, & rationibus. Et certe videtur sententia D. Thomæ in cap. 1. Ioan. & Augustini, vt dixi c. 14. Licet enim sepe in scripturis sacris sermo sit de effectu passionis per modum liberationis à peccato, atque ita in ordine ad homines: cum tamen de gratificatione, & sanctificatione agitur, non excluduntur Angeli, vt videtur ad Ephes. 1. & Coloss. 1. quare Christus vere sanctificator, iustificator & glorificator est Angel. vt sect. 2. probat Suarius. Ad hæc Apocal. 12. in prælio illo magno sanctus Michaël, & Angeli eius è caelo draconem cum Angelis suis deturbasse, & vicisse dicuntur in sanguine Agni: siue intelligamus de prælio in caelo empyreo gesto initio, vt intelligunt Scholastici cum Magistro in 2. distinct. 6. & ibi S. Thomas quæst. 2. articulo 2. in argumen. sed contra, & ad quartum; siue de alio prælio in caelo sanctæ Ecclesiæ circa tempora nouissima: certe in illo, & in isto vicerunt in sanguine Agni, qui occisus est ab origine mundi, id est, præcogniti ante mundi constitutionem, vt ait sanctus Petrus in prima sua Epistola cap. 2.

S. Thom. Ex his multo magis confirmatum remanet id, quod de gratitudine, & oblatione Angelorum erg. Virginem diximus, per cuius filium tot bona sunt conueni, præterquam quod per Virginem ipsam, quæ super omnes Deo maxime est propinqua, Angeli interdum illuminantur, vt cap. 33. dicemus. His præmissis.

SEPTEM PRINCIPES ANGELO-
rum Desiparam peculiarior
venarab. uir.

quidem de illis septem Angelis præstantissimis, qui stant ante Dominum id peculiariter docet. & eleganter probat Franc. Mayro Scoti auditor ob insignenti doctrinam Doctor cogno-mento illuminatos, qui in sermone de creatione animæ B. Virginis, vult Virginem stellam maris appellari propter decem proprietates, seu vt ipse vult at priuilegia huius stelle, quæ Virgini pie ac docte accommodat, & ibi alia priuilegia exposuisset: *Decimum.* inquit, *privilegium huius stelle maris est, quia habet septiformitatem in ambitu, quia septem stelle notabiles voluntur circa eam, ideo eius regio dicitur Septem rionalis. ita & Mater Domini dicitur habere septem Angelos notabiles, qui assistunt eius throno de quorum numero dicitur B. Raphael, vt dicitur in Tobia, iuxta illud Apocalypsis: Gratia vobis, & pax, &c. & sequitur: A septem spiritibus, qui in conspectu eius sunt, & per conspectum eius in conspectu throni Maria, qua sedet à dextris eius hæc Mayro*

At dicit quispiam, quæ nam ratione apud Mayronem stella maris circumdatur à septem stellis, cum ipsa sit vna ex septem posita in extremitate caudæ visæ minoris, quæ dicitur Cynosura. Respondeo Mayronem, vt expressè habet in illo sermone in 4. & 9. priuilegio, & in sermone de nomine B. Virginis, stellam maris ponere in ipso vero polo mundi, & addit illam nos describere circulum circa polum, sed intra proprium ambitum volût, & quia non videtur propter exiguitatem (quod humilitati Virginis accommodat) pro illa nos sumere aliam, quæ vt ipse ait dicitur Tramountana, quæ est in caudâ visæ minoris, & facit modicum circulum, estque polo maxime propinqua. Atque ita clarum remanet in Mayronis sententia, Polum seu stellam, si quæ sit in eo, à septem stellis visæ minoris circumdari à quibus distinguitur, atque ita quod docet Mayro optime quadrat in Virginem, quæ est in Ecclesia veluti polus, & ver ex mundi sublimis supra omnia, nosque in hoc mari nauigantes, & naufragantes, ducit ad portum. An autem in iplo polo sit stella aliqua, vt ait Mayro visu imperceptibilis, non est huius loci. Certe Astrologi, vt docet noster Clavius in cap. 1. septem, præter stellas visu perceptibiles, quas dicunt esse 222, non negant plurimas, & fortasse innumeras esse alias minimas, quæ propter eorum paruitatem non videntur, & distincte

*Tab. 12.
Apoc. 2.
Stella maris non est polus, sed per ipsam polum in stellis.*

An in ipso polo sit alia quæ stella.

Clavius.

Sept prim **A**FERAMVS Doctorum auctoritates, qui de reuerentia, & obsequiis Angelorum erga Virginem locupletissimi testes sunt. Et

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ac clarè visui minimè se offerunt, ad quas Deum aciem oculorum Abraham eleuasse, vt *Genes. 22.* eas aspiceret cum ei dixit *Genes. 22.* *Numerus stellarum sicut potes, sic enim erit seminum:* quod clarius erit est sententia præsertim eorum, qui circulum lacteum multitudinem esse volunt exiguum stellarum, quæ distinctæ videri nequeunt, & splendorem illum efficiunt, & ita *Mayro.* Mayroni visum est verisimile in polo ipso esse aliquam similem stellam: cum stella nihil aliud sit, quàm pars densior sui orbis. Sed quicquid sit de hoc, satis est ad Mayronis accommodationem explicandam, Virginem per polum significari, vt diximus, & à septem stellis circumdari. certum est enim lapidem magnoctem perfectum, ex quo polum nauæ inuestigant, verùm polum respicere, nauarum quæ cursum, si ad rigorem loquamur, à vero Polo dirigi, verùm quia stella illa in cauda vexæ minoris hoc tempore gradibus tribus, & semis circiter distat à Polo, & visu percipitur moralitèr sumi solet loco Poli.

Hos etiam septem Angelos Virginem sanctissimam venerari probatur ex beato Amadeo, de cuius sanctitate agitur in 3. parte *Chronie. S. Francisc.* *Chronie. S. Francisc.* libro 6. cap. 30. qui in suis Revelationibus, in primo raptu cum celestem Curiam vidisset, audiuit Gabrielem hæc sibi dicentem: *Septem Angeli sumus, qui genitricem Dei nostri veneramus, alios omnes vestri generis precedimus.* & loquebatur de septem Angelis, qui throno Dei æstant, vt videre est ex ijs, quæ ibi subiiciuntur: Imago etiam septem horum Angelorum virgas manu præferentium, quæ Venetijs musico opere peruetustæ in quadam ex Parastatis S. Marci habetur, ita est constituta, vt stantes ipsi Virginem in throno sedentem circumstant. Idem quoque in celebri, & antiqua Imagine Deiparæ in Monte Virginis cernitur, quæ septem habet Angelos sub Throno. Idem etiam in Imagine sanctæ Mariæ Angelorum Romæ in Thermis Diocletianis, quæ in summo Altari colitur, de quibus copiosè egimus in libr. 1. de septem Principibus Angelorum: quæ omnia Mayronis sententiam magis confirmant.

Cæterùm in vniuersum Angelos omnes, inter quos septem illi Principem obinent locum, Matrem Dei omni reuerentia colore, docent complures ex Patribus: Damascenus enim orat. 1. de dorm. Virg. apertè habet Angelos Deiparæ tanquam Dei throno æstare, Vir-

ginem enim sic alloquitur: *Tu es, inquit, solium illud Regium cui assiterunt Angeli Dominum, & effectorem insidentem carnantes.* Idem orat. 2. de dorm. agens de Assum. Deiparæ in Cælum: *Hodierno, inquit, die choreas agunt Angeli, plaudunt Archangeli, Virtutes concelebrant, Principatus exultant, Potestates lætantur, Dominatio- nes gaudent, Thronos festum diem agunt, Cherubim laudibus efferrunt, Seraphim gloria afficiunt: nec minus ipsi gloria afficiuntur, cum gloria parenti gloriam irabuunt.* & infra dicit, Angelos omnes dormitioni Virginis interfuisse: *Quantumcun- que enim, inquit, summo Regi assent, illum tamè matrem, & omnibus rebus conditus excellentio- rem stipare oportebat.* Idem orat. 1. de Natiu. alloquens sanctos Ioachim, & Annam: *Os, inquit, Angelis Superiorem, nunc autem Angelis, dominantem filiam exiulstis.* Ita Damascenus.

S. Athanasius sermone de Deipara: *Beatam, inquit, te prædicant omnes Angelorum, & terrestrium Hierarchie, quæ & in cælis benedicis, & in terra beata prædicaris.* Et singularum Hierarchiarum benedictiones, quibus eam celebrant, ponit Ephraem sermone de laud. *Virg. Aue, inquit, Canticum Cherubim, & Seraphim, & hymnodia Angelorum, Aue præclarissimum hierarchiarum cælestium ornamentum.* Sophronius inter opera Hieronymi de Assumpt. *Virg. Hæc, inquit, dicitur terribilis, vt castrorum acies ordinata, mulier freta, & vallata Sanctorum agminibus, siquidem terribilis suis facta virtutibus, vt castrorum acies admodum ordinata hinc inde Angelorum sanctorum fulta præsidij, pulchra vt luna, imò pulchrior, quam luna, quia iam sine defectu suis coruscet, caelestibus illustrata fulgoribus hæc ille.*

Augustinus serm. 35. de Sanctis; *Si cælum, inquit, te vocem, altior es: si matrem genium dicam, præcæcis: si Dominam Angelorum vocerem, per omnia te esse probaria.* & Epiphanius ser. de laud. Deiparæ: *Conspicio, inquit, Virginem ab Angelis adorari: Gabriel in primis saluat: Aue gratia plena. Scintilla: O Virgo incomprehensibilis mysterij ferens miraculum: qua suam tot optimam Orbi prædicasti Virgo sublimior facta, & superior ipsi Cherubim, & seraphim placens Christo Regi, à Deo in honore habita tanquam Ancilla digna, & mater.* Andreas Cretenfis orat. 2. de dorm. Deiparæ loquens cum eadem: *Tu, inquit, es Res illa magna veneranda aconomia, quam cupimus inspicere Angeli.*

*Angeli cœli
B. Virginē
colunt.
Damasc.*

*Angeli cœli
Virginis
dormitioni
interfuisse*

S. Athana.

Ephraem.

Sophron.

Cant. 6.

Augustin.

Epiphani.

And. Cre.

Georg. N°. 7. Georgius Nicom. in orat. de oblat. Deipar. cum narratlet Virgini in templo degenti, eibum ab Angelo deferri solitum, hocque valde fuisse conueniens, subiicit: Oportebat, inquit, non unum solum esse seruire Angelum, sed decies mille milia eam seruire.

S. Bonaventura in 1^a pec. B. Virg. c. 3. Maria, inquit, interpretatur domina hoc quoque optimè competit Imperatrici, qua reuera Domina est celestium, terrestrium, & infernorum; Domina (inquam) Angelorum, hominum, & demonum: est

Esther 15. Regina, de qua legitur quod super unam famulam suam delitose inuocabatur, aliora autem famularum sequebatur Dominam defluentia: in huiusmodi vestimenta sustentans, dua famula sunt Angelica, & Humana natura, & infra: Anima humana est famula, qua Dominam suam Mariam sequitur in mundo colligens virtutes, & exempla Maria: Intelligentia vero Angelica est famula super qua Domina sua Maria innititur in celo: innititur cerie tanquam familiarissima se Angelis iocando, & se cum sua plenitudine Angelis communicando, & tanquam potentissima Angelis imperando: omnibus enim Angelis Maria innititur suo imperio; unde Augustinus: ait Michael Dux, & Princeps militia celestis cum omnibus spiritibus administratorijs, tua Virgo parei: praecepis in defendendis in corpore, & in suscipiendis de corpore animabus fidelium specialiter tibi Domina, & die, ac nocte se tibi commendauimus. hucusque Bonauent. Idem in Litanijs B. Virg. S. Maria, omni Angeli obediunt, & obsequuntur. Idem in Cantico: Te matrem Dei laudamus, Tibi inquit, omnes Angeli, & Archangeli, Tibi throni & Principatus fideliter deseruiunt, Tibi omnes Potestates, & omnes virtutes caeli caelorum, & uniuersa Dominationes obediunt, Tibi omnes Chori, Tibi Cherubim, & Seraphim existentes assistunt, Tibi omnia Angelica creatura incessabili voce proclamant Sancta, Sancta, Sancta Maria Dei Genitrix Mater, & Virgo. Ita Bonauentura. & Mayo in serm. de Domina docet Angelos Virginem appellare finem, & terminum suae reformationis.

S. Bernardus Senensis tomo 1. conc. 61. art. 1. cap. 6. Tot, inquit, creatura seruiunt Gloriosa Virgini Maria, quot seruiunt Trinitati, omnes nempe creaturae quae in quocumque gradum teneant in creatis, siue spirituales ut Angeli, siue rationales ut homines, siue corporales ut caeli, & elementa, siue dānati, siue beati: quā oīa sunt diuino

imperio subiegata, Gloriosa Virgini sunt subiecta: ille enim qui filius Dei est, & Virgini benedicta mater: famulabatur in terra Luc. 2. erat subditus illi, idem tom. 4. serm. 2. de nomine glorioso Mariae initio affirmat spirituum agmina beatorum iugiter Virginem venerari in caelis, & serm. 3. de nomine glorioso Mariae art. 3. dicit, Virginem dominari quadruplici generi subditorum: & accommodat illud Cant. 6. Qua est ista, qua progreditur quasi Aurora, &c. Domina nimirum seruis, id est, peccatoribus de nouo conuersis, quibus est quasi aurora consurgens. Secundo amicis, id est, spiritualibus, & deuotis, quibus est pulchra ut luna. Tertio filijs, id est, Angelis, quibus est electa ut sol. Quarto inimicis, id est, daemonibus, quibus est terribilis, ut castrorum acies ordinata: in cap. 10. de Angelis sic ait: Tertio, inquit S. Bernardus: Virgo dominatur filijs, id est, Angelis, & in hoc est electa ut sol, scilicet ad irradandam totam multitudinem spirituum beatorum. Cum autem Beata Virgo Regina sit caeli, & mater filij Dei, tantum habet seruorum numerum, quot filij sui implent ministerium: & ubi dixisset ex sententia Hugonis super cap. 9. de Angelica Hierarchia maximum esse numerum Angelorum, subdit: Omnes igitur angelici spiritus sunt huius Gloriosa Virginis ministri, & iugiter seruis. Quomodo enim non essent seruis illius, per quam eorum quantum ad numeri integritatem reparatio facta est, per cuius filij eorundem facta est purgatio, illuminatio, & consummatio, id est, gloria consummata perfectio. Verè igitur Domina dici potest, sique merito habent de illa omnes caelestes spiritus confiteri, & dicere illud 4. Reg. 10. Seruis tuis sumus quacumque iusseris faciemus: merito ergo competit ei nomen & ymologia, id est, Domina. haec S. Bernardus idem S. Bernardus tom. 3. sermone 11 art. 2. cap. 1. ait, Angelos ab ipso exordio creationis, & glorificationis eorum prauidisse eam futuram matrem Dei, & per consequens super omnem rationalem creaturam in caelesti gloria exaltandam, & cap. 3. Gaudent, inquit, & latantur Angelicum B. Virgo anima, & corpore ingreditur empyreum caelum quia vident Reginem caeli hodie primo in curia paradisi. tamen mater fieri desiderant coniunguntur hominibus, quia & si vidissent hominem Deum in Ascensione sublimatum: nunquam tamen hominem purum omni alio creatura praepositum. Ita sanctus Bernardus.

Luc. 2.

B. Virgo dominatur quadruplici generi: subditur Cant. 6.

Bernardus Cant. 6.

Hugo.

4. Reg. 10.

S. Bernardus.

Cul

S. Geru-
as.

Cui consonat illud, quod B. Gertrudis libro
4 Reuelationum cap. 49. scriptum reliquit;
agens enim de Angelis, quos videbat coram
Deipara, eos qui ad festum Assumptionis te-
parauerat adducere, eosque ab insidijs maligno-
rum spirituum defendere. Subiicit: Quia ad
Imperii, inquit, Dei Genitricis multitudo An-
gelorum vna que defendendo protegit omnes glo-
riositate Virginem inuocantes.

Suarz.

Et Suarz tom. 2. in 3. part. d. disput. 22. sect. 1.
ex eo quod Virgo sanctissima futura erat per-
petua Domina, & Regina Angelorum infert,
fuisse in Verbo clare cognita ab Angelis san-
ctis ab initio beatitudinis eorum Quoniam, in-
quit, adorum statum pertinebat, (Qua enim ad
statum alicuius beati pertinet, ab eo in verbo vi-
deri uocem Theologi praesertim sanctus Thomas
in 4. dist. 45. q. 3. art. 1. quaestiuicula 1.) & ideo
tam tunc ab eis adoratum, ut Dei matrem, &
omnium Dominam. Fuisse poro iam tunc cog-
nitam ab Angelis, confirmat ex D. Thoma 3.
part. quest. 30. art. 2. ad 3. si solutio cum argu-
mento expendatur, ubi voluit Incarnationis
ex muliere mysterium ab Angelis cognitum,
praeterit quia Angeli in via fidem Christi
habuerunt ex S. Thoma 1. part. q. 64. art. 1. ad
4. & ideo cognouerunt Deum incarnandum ex
muliere: visio autem beatifica respondet fidei
in patria enim vident, quae crediderunt in
via. quemadmodum Christus initio oppositus est
adorandus Angelis: & iterum cum se ipsa est
incarnatus, ut colligitur ex illo ad Hebr. 1. Et
cum iterum introducit primogenitum in orbem
terra, dicit: Et adorent, eum omnes Angeli Dei
ita & Deipara cum primum ab Angelis est
cognita, ut Dei mater, ac proinde ut adoratione
digna statum est adorata ab eis. haec ex
Suarz.

S. Thom.

Et iterum cum se ipsa est
incarnatus, ut colligitur ex illo ad Hebr. 1. Et
cum iterum introducit primogenitum in orbem
terra, dicit: Et adorent, eum omnes Angeli Dei
ita & Deipara cum primum ab Angelis est
cognita, ut Dei mater, ac proinde ut adoratione
digna statum est adorata ab eis. haec ex
Suarz.

Hebr. 1.

Et cum iterum introducit primogenitum in orbem
terra, dicit: Et adorent, eum omnes Angeli Dei
ita & Deipara cum primum ab Angelis est
cognita, ut Dei mater, ac proinde ut adoratione
digna statum est adorata ab eis. haec ex
Suarz.

S. Brigitta
Angeli
gaudente
B. Virg. sit
eorum
Domina.

Huius consonat S. Brigitta in suis reuelationi-
bus in sermone angelico, quem ipse Angelus
ex Dei praeepto eidem dictasse legitur in cap.
20. ubi agit de glorificatione B. Virgi-
nis: Unde, inquit Angelus, quia creator omnium
ipsa mediante suum placitum perfecit in mundo,
ideo placuit ei una cum Angelis ipsam summo
honore glorificari in caelo, & ideo ipse Virgi-
nis animam quando fuit a corpore separata: a san-
ctum super omnes caelos: ipse Deus mirifice sublima-
uit, eiq; Imperium super vniuersum mundum
donauit, & Angelorum Dominam aeternaliter
illam constituit. Qui quidem Angeli ita postmo-
dum obediens Virgini effecti sunt, quod omnes

inferni poenas libentius sustinerent, quam aliqui-
bus suis praeeptis in aliquo contradicere, & infra:
Tunc denique ipsam Virginem tota caelestis curia
summis laudibus exaltabat. In eodem sermone
angelico cap. 10. agens de Virginis concep-
tione, dicit: Angelos ex hoc thesauro (id est
Virgine concepta) non modicum exultasse,
quando conditorem suum, quem plus se ipsis
diligebant, ita illum thesaurum diligere co-
gnoscebant, & cap. 4. fusc persequitur Angelus
maximum gaudium, quo initio exultauerunt
Angeli sancti, dum illa manifestata fuit Virgo
futura, quam Deus tanta dignitate ac gloria
exaltare constituerat. His contentis sanctus
Vincentius sermone 2. de Nat. Virg. agens de
eius conceptione: Non creda tanquam quod fue-
rit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur, &
nascimur, & nurmur sed statim postquam cor-
pus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit
sanctificata, ideo sit festum de eius conceptione,
quia facta est lux, & licet sanctificationis in ea, &
statim Angeli in caelo fecerunt festum Conceptionis.
ita S. Vincentius.

8. Ad extremum quid mirum est Deiparam
beatissimam iam in caelis rognantem ab Ange-
lis summa reuerentia coli, atq; obseruari, quam
in teris mortali adhuc corpore circumdatam
ante, tum etiam post admirabilem filij
Dei in suo vero conceptionem, quando verba
Dei Mater est effecta, illam crebro visitauerunt,
obsequijs coluerunt, eidemque in templo de-
genti cibum caelitus detulerunt. cui etiam Ga-
briel vnus ex septem Angelorum principibus,
qui Dei throno astant, ad custodiam est assi-
gnatus: quae omnia apud complures Patres
legimus. ut propterea beatissima Virgo sca a
Iacob tum propter ea, quae cap. 16. attulimus:
tum etiam propter crebram eius cum Angelis
ad eam de caelis descendentibus, & ab ea as-
cendentibus, conuersationem, mento iam
tunc appellari potuerit De Angelis quippe ad
eam, & lactentem, & postea adultam officiose
venientibus, testantur Damascenus orat. 1. de
Natiuitate O sanctissima, inquit, filia, qua ma-
terni uberis lacte aleris, & ab Angelis vndique
cingeris. & Ambrosius libro 2. de Virginibus,
loquens de Angelo Gabriele, qui eam in An-
nunciatione: sine comite reperit. Quam etiam
inquit, tunc sibi manus sola visibatur, cum
sola esset: Nam quomodo sola cui tot libri adessent,
tot Archangeli, tot Prophetae? Denique & Ga-
briel eam vbi resideret solebas inuenit, & Ange-
lum

Angeli ex
ultant
cu copo-
nerit De-
param se-
ntiam.

S. Vincent.

Enchirid.

Andrea

Cretenj

in terris

visitabat.

angelorum

et visitat-

bant.

Genes. 1.

Genes. 1.

B. Virgo

cur scala

caeli dicitur.

int.

Damasu

Damasu

Ambrosij

Ambrosij

Ambrosij

Ambrosij

Ambrosij

Ambrosij

Ambrosij

Ambrosij

lum Maria, quasi viri specie mota, strepida, quasi non incognitum audito nomine recognouit: ita peregrinata est in viro, quæ non est peregrinata in Angelo, ut agnoscat aures religiosas, oculos verecundos. hæc Ambrosius.

Hieronymus in libr. de Natiu. Mariæ tom. 9. loquens de vita à Virgine in templo traducta, Virgo Domini, inquit, cum ætatis processu, & virtutibus proficiebat, & iuxta Psalmistam Pater, & mater dereliquerunt eam, Dominus autem assumpsit eam: quotidie namq; ab Angelis frequentabatur, quotidie diuina visione fruebatur, quæ eam à malis omnibus custodiebat, & bonis omnibus redundare faciebat sic ille.

Judeofonius sermone s. de Assump. Si quis, inquit, studio pietatis indagare voluerit, quid post Ascensionem Domini egerit, quam sanè, & iustè vixerit, & cum quibus habitauerit, soli Deo cognitum esse videtur. Es Gabrieli Archangelo, cui eius tota causa commissa esse prædicatur à Domino & Angelis sibi collatis, secumq; loquentibus. Eulæbius Emylensis hom. in vigilia Natiu. Ecce, inquit, Gabriel consultant Virgini, eius que conscius castitatis. Andreas Cretensis orat. 1. de doim. De paræ, loquens de Virgine in templo presentata, & de cibo cœlitus allato, Dico, inquit, quod si pulchrum munus Deo deditur, & quomodo in aditu, tanquam in aurea vesta thalamis immortalis, non autem cœmunem cibum sumebat. Germanus de oblat. Virg. Mansit autem de cœtero in sanctis sanctorum, seu in templo penetralibus ambrosiam nimirum: tum per Angelum accipiens usque ad secundam ætatem. Georgius Nicom. diensis orat. de oblat. Virg. de ea agens, Erant quidem mores ei in comparabiles, & erat eius vitæ agenda ratio cõposita virtutibus: Quamobrem in dies procedente ætate crelis, nec erat dona spiritus, & versabatur cum Angelis, nec erat diuinarum experis apparitionum, cum ea ut solebat versante in aditu v. du Zacharias, (qui munus sacerdotale ob hanc) quandam sermocinantem, qui erat inuisitata specie, & ei præbentem alimentum, erat autem, qui apparebat, Angelus. hæc Georgius Nicomediensis, qui addit Zachariam ex hoc vilo tanquam ex re insolita vehementer admiratum, tum quod conspiceret Angelum in templo assidue ad Virginem venturiantem, qui tamen eo in loco solis Sacerdotibus, & raro apparere solitus erat, tum etiam, quia eidem in canistro materiali per seipsum nullo intermedio, alimentum deferrebat, eique ministrabat, cum

tamen Angelus: Danieli prædium per Habacuch Angelus virtute in Babylonem delatum, & Eliæ per coruum mane, & vesperi nutrimentum perferendum curauerit. & mox Georgius. Quis, inquit, vidit, quis audiuit saltem Ascensum corporis, quod in sanctis habitat, & stipatur ab Angelis, & alimentum accipit Ambrosiam; & infra. Manus (nimirum Virginis) corpora admirabile, quod conspectum fuit, alimentum accipiens; & per ipsum immaculata anima impletur donis. O summam pietatem, o ascensum ætatis, quales scilicet honestatis statum ad cœlestium altitudinem, per quas Verbum descensu nouo ad nos ascendit, per quas quod inferius erat situm terrenum natura tabernaculum, ascendit ad cœlos: Tu autem o homo admirabilem, & nouam viuendi in templo rationem audiens Virginis, noli de eo dubitare, noli examinare ratione ea, quæ capere non potest cogitatio. Vides ipsum Dei Verbum modo ineffabilis habitasse in eius utero, & contendes, fuerit ne alimentum materialis, an experis materiæ? Vides paterno consilio spiritus in ea adumbrationem, & de ministerio Angelorum dubitas? Nihil est dubium ex ijs, quæ sunt castissima Virginis ex eius magnalibus: nihil est, quod non sit conueniens: oportebat Agnam immaculatam tali excipi conuiuio, talibus cibis exsacriari oportebat, non in sanctis sanctorum tabernaculis, sed in ipso Cœlo Cœli in prima ætate educari eam, quæ his conspecta est latior, & puritate antecellens, oportebat non vnum solum ei seruire Angelum, sed decies milia millia eam stipare. Eiecit quem illi minime possunt videre, ipse mirandum in modum in utero continuit. hæc tamen Georgius Nicomediensis.

Georgius Cedrenus in compendio historia rum: Erat, inquit, in templo secretus locus arx vicinus, ubi sola Virgines stare solebant, ac reliqua sanè, populo dimisso, domum suam redibant, Maria verò in templo permanebat, atque ab Angelo nutrebat. hæc Cedrenus Pantaleon Diaconus in Encomio S. Michaelis apud Metaphrastem, quod habetur apud Surium, 29. Septemb. ubi agit de sancto Gabriele, cum dixisset Gabrielem Zachariæ in templo ortum S. Ioannis Baptistæ annunciasse, subiicit hæc verba: Eundem diuinitissimum Gabrielem vidit idem Zacharias in sanctis sanctorum cibum de Cœlis afferentem ad Dei matrem, sic ille.

10. Anielæus de excellent. Virgin. cap. 3. Anselmus Null, inquit, dubium castissimum corpus, & purissimum animam eius funditus ab omni materia.

Daniel 14
3. Reg. 17.

Georg. Cedren.

Pantaleon
Surium.

Anselmus

macula peccati iungi Angelorum custodia prote-
ctam ut pote aulam quam suus. & omnium crea-
tor Deus corporaliter inhabitaturus. & ex qua
hominem in sua persona unitate, ineffabili fuerat
operatione suscepturus & affert hoc exemplum
Cum enim prepotens aliquis aliquo vadit hospita-
turus, usus obtinuit, ut clientes praecurrant, lo-
cum muniant, mundent, ornent, & custodiant,
qualis ergo apparatus omnis boni fiebat, per Ad-
uentum, caelestis Regis in corde sacratissime Vir-
ginis quem illa non solum erat in semet transi-
tue hospitatura, sed etiam ex substantia sua fa-
ctum hominem paritura. haec Anielmus.

S. Bernar. S. Bernardus hom. 2. super missus est, Vir-
ginem hanc ait ab Altissimo praecognitam, &
sibi praeparatam, ab Angelis seruata, à Pa-
tribus praefigurata, & Epistol. 274. praedica
Luc. 1. Virginem Reuerendam Angelis, & hom. 3.
super missus est. Angelus inquit, ingressus ad
eam tam reuerenter eam salutauit. & sermone
Signum magnum: iam in eo, inquit, tam reue-
renter, at quo officiosissime ab Archangelo salutata
est, ut iam in Regali solio, supra quod omnes ce-
lestium ordines Regionem exaltatam cernere
videatur, & paucissimi adoraturus feminam,
qui solebat ab hominibus & quam imiter adorari,
excellensimum nobis Virginis nostra meritum,
& singularis gratia commendatur. haec Bernar-

S. Bonauis d. S. Bonauentura in meditationibus vitae
Christi c. 3. agens de vita à Virgine gloriosa
in sua pueritia in templo ducta ex B. Hiero-
Hieronym nymo haec refert: Beatus, inquit, Hieronymus
se scribit, hanc sibi regulam B. Virgo statuerat,
ut à mane ad horam tertiam orationibus insisteret,
à tertia usque ad nonam externo opere se oc-
ciparet; à nona vero iterum ab oratione non re-
cedebat, quousque dum illi Angelus appareret, de
cuius manu escam accipere solebat, & melius in
Dei opere, & amore proficiebat, & infra, De escam
quam de manu Angeli accipiebat, ipsa resciebat,
quam vero à Pontificibus templi accipiebat,
pauperibus erogabat, quotidie videbatur et An-
gelus loqui, & quasi charissima forori, vel matri
obtemperabat. haec ex Hieronymo refert se
scribit S. Bonauentura.

Neque id alicui mirum videri debet si
eximiam maternitatis Dei dignitatem, ad
quam delecta erat, animo repuremus: quem
Georg. Nic admodum rectè dicebat Georgius Nico-
3. Reg. 19 mediensis. Scimus enim 3. Regum 19. Et haec
Palladius ab Angelo cibum subministratum, & ex
Palladio in historia Lausia cap. 48. Abba-

ti Apollo sacris precibus vsque aded intento,
vt centies noctu, centies vero interdium flexu
genibus oraret, Angelum de more nutrimen-
tum afferre solitum, & cap. 53. Abbatem An-
noph caelesti alimento quotidie ab Angelo
sustentatum. S. Bonauentura cap. 4. medita-
ti: ait in salutatione Gabrielis non fuisse Vir-
ginem turbatam de visione Angeli, quia eos
saepè videre solita erat, sed in sermone eius,
quia in eius salutatione videbat se mirificè
commendari, ideoque propter suam humili-
tatem turbata est, & cogitabat, qualis esset il-
la saluatio. Sanctus Vincentius Ferensius ser-
mone 1. & 2. de Natiu, Virg. ait Virginem à
parentibus post ablactationem deuotissime in
templo Domini praesentatam, & in ascensu
quindecim graduum, ab Angelis tanquam ab
amicis sponsi exceptam, & adiutam, Quid, in-
quit, potest intelligi & declarari ad modum sponsa-
rum in die nuptiarum, qua usque ad Ecclesiam
deducuntur. & ex tunc assumuntur à consangu-
ineis sponsi dicentibus, vt idem inquit in sermo-
ne 2. ista iam est nostra, ita fecerunt Angeli de
Virgine Maria. haec S. Vincentius. Sanctus Ber-
nardinus Seneni. com. 2. con. c. 51. att. 3. cap. 2.
agens de multiplica armatura Virginis, docet
illam praeter arma interiora, habuisse quoque
scuta exteriora, quae singillatim explicat. Et
primo, inquit, affuit ei Angelorum protectio, assi-
stebant enim illi innumerabiles multitudines An-
gelorum in eius protectione, & de hoc Pro-
pheta ad Virginem ait, Angelus fuit Deus man-
dauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tu-
is, pie etenim credo, quod plurimas legiones ha-
buit Angelorum ad custodiam, & protectionem
suam, cum & Elisha, vt legitur 4. Reg. 6. An-
gelorum multitudinem habuit ad sui defensionem.
haec S. Bernardinus.

21. Gabrielem quoque vnum ex septem
Principibus astantibus diuino Throno, qui vt
libro 2. de septem Principibus Angelorum ca-
pit. 8. vberius diximus, inter omnes Angelos
secundum Michaelem, principem obtinet lo-
cum, fuisse Virgini beatissime in Angelum cu-
stodè deputatum complures ex Patribus affir-
mât. Decebat enim Virgini gloriose in cernis
degenti, quae mater Deierat futura, nō quem-
libet, sed vñ ex illis septè supremis, & inter
reliquos omnes Angelos praestantissimum ad
custodiam deputatum, cui etiam Christus in
cruce Iohanni dilecto, & vni ex Apostolis pra-
e. puo eâ commendauit. Quod autè Gabriel
custos

Abb. An-
li. & A-
noph ab
Angelo su-
stantur.

Luc. 1.
S. Vincent.

S. Bernar.

4. Reg. 6.

Gabriel
nus ex
tem aut
Deus a-
stantibus
fuit custos
Deipar.

Iohann. 19.

custos fuerit Virginis, id expressè habent, vel non obiectè significant nonnulli locis citatis, quorum verba recitabimus, Ambrosius, Ildesonus, Eusebius Emisenus, Pantaleon. Idem etiam docent Sophronius inier opera Hieronymi sermone de Assumpt. Post Ascensionem, inquit, Virgo sancta corpora, & monte perman- sit, quam sanè angelus Gabriel, ac si cœlestis pa- ranymphus intactam custodivit, & Ioannes Apo- stolus, atque Euangelista, cui Christus eam de Cruce commisit Virgo Virginem seruauit, usque et deseruit ousequijs. hæc ille:

Pet. Dam. His continet Petrus Damianus sermone 1. de Nativitate beate Virg. ubi luculenter do- cens Thronum Salomonis Virginem signifi- care: Duo inquit, leones sunt Gabriel. archan- gelus, & Ioannes Euangelista quorum alter dex- tera Virginis, alter sinistra custos deputatus est; Gabriel enim mentem, Ioannes carnem per vigili- sollicitudine seruauerunt ita Damianus. Bernardus epist. 77. in fine: Gabrieli, inquit, Virgo seruauit ab initio tradita fuisse credenda est. Idem tenet Udalricus in 4. l. x. summæ apud Carthusia- num in 2. dist. 21. q. 2. abulensis vero in Matt. 18. q. 60 Gabrielem Virginis custodem astruit, verum à Christi conceptione utque ad eju- dem mortemque imitatione minimè probatur cum reliqui citati Patres absque ulla tempo- ris exceptione Gabrielem Virginis custodem fuisse simpliciter affirmant.

Bernard. 11. Denique Virgini ex hac vita ad coelos migranti uniuersum angelorum Christum comitantium cœtum officioso obsequio oc- currisse quam plurimi Patres docent. Petrus Damianus sermone de Assumpt. Mater, inquit, cœlorum palatia penetravit, filius ipse cum tota

Pet. Dam. Cursu tam angelorum, quam iustorum solemniter occurrens, euenit ad beata concistorium sessio- nis. Andreas Cretensis orat. 2. de Virg. dormi- lam, inquit, uniuersus supermundanarum pote- statum, qui intelligentia percipitur, pulchrè in- structus cœtas à nullo confectus ad spem.ulum

Anselmus. consistebat nimis abile. Anselmus de excelsis. Virg. cap. 8. separatus, inquit mille millibus, imò innumerabilibus angelorum agminibus Deus sepe huic piissima Matri sua de hoc mundo migranti occurrit. Bernardus sermone 1. de Assumpt.

Bernard. Quis, inquit, cogitare sufficias quanto deuotionis affectu tota in eius occursum cœlestium legionum præuerti multitudo. S. Ildesonus serm. 1. de Assumpt. Vidi, inquit, Ierusalem descendentem de caelo à Deo ornata, ut Regnam mundi scilicet

cat Mariam, secum eueberet ad sublimia, & collo- caret in Throno Regni: si enim Dauid cum omni populo ad foreniam arcam ascendit, & in figura officiosissime tanta confertur gloria: Quid hodie aut B. Virginem, quando illa in cœlestem Ierusa- lem euebitur. Idem sermone 3. de Assumptio- ne. Quod si ad partum, inquit, Virginis talia can- tarunt Angeli, credimus quod hodie dignas cele- brarunt exequias, & susceperunt cum gloria Ma- trem sui creatoris gaudentes, sic Ildesonus. So-

Luc. 2. phronius sub nomine Hieronymi sermone de

Sophron. Assumpt. Ad cuius, inquit, exequias quantum fas est credere, Angeli famulabantur, & uniuersa cœlorum congratulabantur Curia. Nec mirum, quia honor materius eius est, qui natus est ex ea, quem omnis Cœlorum ordo Penetratur. & mox: Creandum est hodie die militiam Cœlorum, cum suis agminibus festiue obuiam venisse Gen- trici Dei, eamque cum ingenti laude circumful- sisse, & uique ad Thronum sibi etiam ante mun- di constitutionem paratum cum laudibus, & can- tibus spiritualibus perduxisse, ita Sophronius. I- dem de Angelis in Deiparæ assumptione ei obsequentibus habent Gregorius Turonensis

libro 1. de gloria martyrum cap. 4. Nicepho- rus libro. 2. historię cap. 21. Arnoldus Abbas tract. de laud. Virg. S. Antoninus 3. part. summæ tit. 31. cap. 3. & 4. part. tit. 15. cap. 45. §. 3. ubi Christum dicit personanter ad Virginis Assumptionem venisse: Et quia, in- quit, ubi Dominus, ibi & familia eius: adeo & millia millium Angelorum, qui Domino ministra- bant, cum Christo aduenerunt. Damascenus o-

rat. 2. de dorm. Virg. cum dixisset Virginem spiritum tuum in filij manus commendasse, & quid deinde fit? Elementorum, ut mihi qui- dem videtur factus est motus, & alteratio, voces que & strepitus, laudesque dignas canebant An- gel præcurrentes, deducentes, & consequentes: partem quidem sancti spiritum, & nulli culpa affi- nem animam comitantes, & simul ascendentes donec regali throno stetit Regnam, parum autem di- uinum, & sacrum corpus circumdantes, & canti- cus, qui Angelis digna erant. Deo matrem celebra- tes, & infra ex Eucherij historia l. 3. c. 40. re- fert Iuvenalem Ierosolymitanum Arch. epi- scopum Pulcheriæ, & Marciano Augustis in hunc modum locutum: Ex antiqua accepimus traditione, quod tempore gloriosa dormitionis B. Virginis uniuersi quidem sancti Apostoli, qui orbè terræ ad salutem gentium præcurrebant, momen-

Gregorius Turonensis. Nicephorus. Arnoldus. S. Antoninus.

Damascenus in septimo libro Virg. hymnodia angelica.

to temporis in sublimi elati conuenerunt Ierosoly-
mie, cumq; illuc essent, ea uiso apparuit angelica,
& audita est psalmodia caelestium potestatum, &
sic cum diuina gloria in manus Dei sanctam tra-
didit animam. Ejus autem corpus, quod Deum
suscepit, ineffabili quadam ratione cum Angelica,
& Apostolica hymnodia elatum in loculo fuit de-
positum Gethsemane: quo in loco Angelorum cho-
ra, & hymnodia mansit tres dies perpetuos: postres
autem dies angelico cantu cessante, qui aderunt Apo-
stoli, cum unus Thomas, qui abfuerat post tertium
diem uenisset. & quod Deum susceperat corpus
adorare uoluisset, loculum aperuerunt, sed omni
ex parte sacrum ejus corpus nequaquam inuenire
potuerunt. haecenus Iuuenalis Episcopus apud
Damaecenum.

Simeon Me-
taphrastes

Simeon Metaphrastes oratio. de ortu, &
dorm. Deipar. agens de corpore sanctissimæ
Virg. post ejus dormitionem ad sepulchrum
elato: *Apostolu*, inquit, & *arvini Patribus* Deo
digna cantica canentibus diuina arca ex Sion
uicta Apostolicis manibus, & humeris ad Geth-
semane sacrum pradium exportatur, Angelus, ut
est consensaneum praecurrentibus, circumuersan-
tibus, sequentibus angelicis pennis adumbranti-
bus: longè (inquam) splendidiore, & venerabi-
liore facta deductione, quam propter translatio-
nem uictoris illius arca testamenti Domino, ut sa-
stra narrat eloquia, & infra eadem, quæ Da-
maecenus de Angelorum apud Virginis sepul-
chrum conuentu per triduum, ex Iuuenali nar-
rat: Nicephorus quoque eandem Iuuenalis
narrationem describit lib. 2. c. 27. & praesertim
de Angelica hymnodia toto illo triduo, donec
Deipara rediit in corpore gloriosa ad simili-
tudinem filij resurrexit.

Damasc.

Nicephor.

Cum ergo Angeli ex ijs, quæ diximus cit-
betur Apocal. 22. Es futuros haeres Dei, coha-
redes autem Christi, ut dicitur Rom. 8. quod est
cum Christo in throno ejus sedere: & hoc est,
quod Matthæi 25. unicuique beatorum dicitur:
Intra in gaudium Domini tui, quoniam eo-
dem gaudio, id est, ejusdem objecti, nimirum
Dei

ca sepulchrum Virginis aded officiosi fuisse
scribantur, quales eos existimabimus erga i-
psam ad æthereum thalamum assumptam, in
quo Rex Regum ejus filius stellato sedet solio;
quique eam omnium Dominam, ac Regi-
nam constituit? & hæc de Angelorum obse-
quio erga Deiparam.

Cæterum, ut hoc caput claudamus, illud
diligenter animaduertendum est in locis initio
hujus capituli ex sacra Apocalypsi citatis discer-
men colligi inter septem Angelorum principes, *lorum* non
& reliquam Angelorum multitudinem: illi eni-
num ante thronum, hi in circuitu throni: Illi alijs, scilicet
solum ante Dei thronum, hi uero in circuitu esse infra
diuini throni, Seniorum & quatuor animalium *uores*,
esse perhibentur. Ratio est, quoniam septem *Apoc. 4.*
Angeli, sicuti cæteris Angelis dignitate præ-
stant, ut diximus, lib. 1. de his septem Angelis:
ita hominibus etiam sanctissimis non sunt in-
feriores, & ideo post Deum solum Virginem
per thronum, ante quem stant, significatam,
superiorem sibi agnoscere legantur. Quare
Suarius de primo Angelo tom. 2. in 3. par. disp.
18. sect. 4. ait uerisimile esse nullum sanctorum
hominum peruenisse, ne dum excessisse in gra-
tiae intentione superiorem Angelum, uolens Chris-
to, & Virgine exceptis: ita Suarius. At uero re-
liqui Angeli in circuitu seniorum, & anima-
lium constituuntur, præstantissimi enim sancti
in uiginti quatuor senioribus, & Euangelistæ
in quatuor animalibus adumbrati, suis meri-
tis, plerisque Angelis antecellunt. Sed de hoc
satis, neque enim nostrum est de præstantis
meritorum inter cælestias decernere: *Spiri-
tuum siquidem ponderator est Dominus, ut ha-
betur Proverb. 16.*

VIRGINE M SANCTISSI

mam Deiparam omnium Iustorum esse Matrem,

C A P V T XXVII.

1
Apoc. 3.
Christus
uincens
promittit
concessam
in throno

Octavum, Christus Dominus Apoc. 3.
qui uicerit concessam in throno suo
promittit: Dabo, inquit, es sedere
mecum in Throno meo, sicut & ego uici, &
fui cum Patre meo, in throno ejus: quibus uerbis
ad litteram promittitur Beatis, eos regnuros
esse cum Christo in secula seculorum, ut ha-

betur Apocal. 22. Es futuros haeres Dei, coha-
redes autem Christi, ut dicitur Rom. 8. quod est
cum Christo in throno ejus sedere: & hoc est,
quod Matthæi 25. unicuique beatorum dicitur:
Intra in gaudium Domini tui, quoniam eo-
dem gaudio, id est, ejusdem objecti, nimirum
Dei

Dei visione clara, & beatifica, qua Christi Domini anima fruitor. & ipsi perfuenter, non tamen aequali claritate, sed quilibet iuxta meritum suum mensuram: propterea enim Luc. 19. vnus dicitur constitui super decem ciuitates, alius quinque. Ceterum confessus iste in Christi Throno per quandam allegoriam optime ad hanc nostram de beata Virgine tractationem sic accommodare possumus; vt per THRONVM Christi beatissimam Virginem intelligamus, Christus enim in beatae Virginis utero per incarnationem, qua filius eius fieri dignatus est, tanquam in Throno resedit, quemadmodum toto hoc opere, & praesertim capite 2. probauimus; Sanctis vero promittitur in eodem Throno sedere cum Christo, vt scilicet, ipsi eiusdem Virginis, quae Christi mater est naturalis per adoptionem efficiantur spiritualiter filij, & in eiuudem corde, veluti in quadam spirituali sede dignissima per charitatem, qua ad ea diliguntur inhabitare, & quiescere dicantur.

2. Quod autem Christus electis suis Deipara in matrem polliceatur mirum, videri non debet; si enim quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, de quibus 2. Ioan. 1. dicitur: *videte qualem charitatem ostendit nobis Deus, ut filij Dei nominemur. Et si quis: quidni eisdem etiam Deiparam in matrem dabit id quod reliquus a Christo in humanum genus coelatis beneficijs, est admodum contentaneum.*

Quod praeterea electi in Virginis corde esse dicantur, facile probatur: si enim Apostolus Galat. 4. Quos in Christo genuerat, suos appellat filios, eosque per charitatem in corde habere testatur Philip. 1. *Id quod habebam, inquit, vos in corde. & quod magis est 2. Cor. 7. in cordibus inquit, nostris estis, ad commemorandum. Et conuendendum; quanto magis de amplissima Virginis charitate existimare debemus in eius corde omnes suos spirituales filios ingenti cum eorum letitia contineri. Quare Ecclesia ex psalm. 88 illud eidem Virgini dicit Sicui latant: *um omnium nostrorum habitatio est in te sancta De: genitrix.**

Neque id a Virginis benignitate, & charitate alienum reputabitur, qui nouit quanta cum admiratione Iob de Deo optimo idem affirmare non dubitet. *Quid est homo inquit, quia apponit erga eum cor suum, vt omniam exemplam plurima quae maternam Virginis erga*

suos spirituales filios sollicitudinem ita testatur, vt eos in Virginis corde esse, seu vt dici solet, Virgini corde esse nullus dubitandi locus relinquit possit: quapropter illud nobis emendandum est, vt puritate, atque alijs virtutibus, ita niteamus, vt non prolixo indigni eo loco, scilicet, Virginis corde, inueniamur.

Verum, vt huius rei veritas, cuius commemoratio iocundissima nobis esse debet, altius repetatur, tria pertractanda erunt. Primum beatissimam Virginem Iustorum esse spiritualem Matrem. Secundum, ex quibus capitibus hoc illi tribuatur. Tertium, ipsam Matris mactera in homines egregie praestare; & qua ratione ei respondere debeamus: quae licet satis explorata sint apud omnes Catholicos; non erit tamen ab re ad pietatem erga Virginem excitandam de his breuiter nonnulla perstringere.

3. Et quod spectat ad primum, Virgini sanctissimae MATRIS nomen tribuitur ab ipso Deo genes. 3. illis verbis ad serpentem: *Inimicis ponam in te. Et mulierem, scilicet, Virginem Deiparam, ut cap. 22. Semen tuum, & semen illius: sicut enim impii semen serpentis, ita Dei serui, qui Christum naturalem Virginis filium in caput suum, & parentem agnoscunt, etiam huius benedictae mulieris spirituale semen sentiunt, ut c. 22. ostendi. & idem Apoc. 12. Draco abiisse dicitur facere praetium cum reliquis de semine illius mulieris amictae sole: *Qui custodiunt mandata Dei, & habent testimonium Iesu Christi: ita ibi, Mulierem posito illam non tantum Ecclesiam significare, verum etiam Deiparam adumbrare, dicemus cap. 31.**

DEIPARA EST MATER VIuentium.

Hinc sancti Patres Deiparam vocant matrem viuentium (quo nomine Eva primam est appellata) eorum scilicet, qui vitam grauiam viuunt. Dei enim gratia animatum nostratum est Vita, & ideo Angelus sancti, & homines sempiterna beatitudine perfruentes, vivi, viuentisque appellantur Tob. 12. *Benedicite Deum caeli, & coram omnibus viuentibus confitemini ei. & psalm. 68. Delectamur de libro viuentium. Quia etiam ipsa coelestis patria ab illis denominationem sumit Psalm. 26. *Credo videre bona Domini in terra viuentium.**

Quamuis in praesens agendas

B. Virgo Iustorum est mater spirituum Genes. 3.

Cap. 31.

B. Virgo est mater viuentium Genes. 3.

Tob. 12. Benedicite Deum caeli, & coram omnibus viuentibus confitemini ei. & psalm. 68. Delectamur de libro viuentium. Quia etiam ipsa coelestis patria ab illis denominationem sumit Psalm. 26. P sal. 26.

Luc. 19. Allegoriae Deiparam

Christi be nignitas, qui matrem suam Iustorum ma tris esse voluit. Ioan. 1. Iust. 1.

Christi in Virgini corde esse dicuntur Gal. 4. Philip. 1. 2. Cor. 7.

Psalm. 88

Iob. 7.

Pfal. 114. *Pfal. 141.* *Baruch. 2.* *Thren. 3.* *Apoc. 21.* *S. Antonius.* *Rupertus.* *Epiph. Genes. 3.* *Mater vi ta Maria.* *Eccles. 25.* *August. Eccles. 7.* *Offic. Eccl.*

Pfal. 114. Placebo Domino in regione vivorum.
Pfal. 141. Tu es spes mea; portio mea in terra viventium. Et contrario vero peccatores, qui hac gratia carent, spiritualiter mortui censentur, Baruch. 2. Quid est Israel, quod in terra inimicorum est? inuenerunt in terra aliena, conquisitatus es cum mortuis, deputatus es cum descendensibus in infernum. & Thren. 3. in tenebris collocasti me quasi mortuos sempiternos. ipsa vero aeterna damnatio mors secunda in sacris literis crebro appellatur Apoc. 21. Pars illorum erit in stagno arantis igne, & sulphure, quod est mors secunda.

Ad rem igitur nostram redeantes, Deipara mater viventium merito appellatur, quod nomen, ut animadvertit S. Antonius 4. part. tit. 15. cap. 14 § 6. multo magis Virginitatem, quam Eux: quae potius mater creatorum viventium, ut verbis utar Ruperti lib. 3. de Trinitate c. 26. dicenda esset; quocirca S. Epiphanius haeret. 78. Beata, inquit, mater Dei Maria per Euxam significatur, quae per anigma accipit: ut mater viventium vocetur. & infra: Ab illa Euxa omnis generatio ducta est in terra, hic autem verè à Maria hac vita mundo genita est, ut viventium gigneret, & fieret Maria Mater viventium. & infra: Euxa mortis causa facta est hominibus: per ipsam enim mors ingressa est in mundum; Maria verò causa vita, per quam genita est nobis vita, & per hanc filius Dei aduenit in mundum. haec Epiphanius.

Huc spectat, quod sancti Patres crebro Euxam, per quam mors coepit, cum sanctissima Virgine, quae initium fuit vitae, conferunt: A muliere enim, ut habetur Eccles. 25. initium factum est peccati, & per illam omnes moriuntur, quod de Euxa peccato intelligendum docet Augustinus serm. 17. de Nativ. illud quoque Eccles. 7. Inveni amarioris morte mulierem. Hieronymus in illum locum ad hoc refert: Quia, inquit, per illam mors in orbem terrarum introiit; per Deiparam autem est vita reparata, ita ut merito Mater viventium sit, & dicatur, Ideo Ecclesia in Hymno: *Aurora maris stella, sic ait, loquens cum Virgine.*

*Sumens illud Aurora
Gabrielis ore
Funda nos in pace
Mutans Euxa nomen
Et in alio Hymno, cuius initium est: O gloriosa Domina, sic canit.*

*Quod Euxa tristis abstulit
Tu reddis alino gremine,
Inveni ut astro fribiles
Caeli fenestra facta es.
Tu Regis alii ianua,
Et porta lucis fulgida;
Viam vitam per Virginitatem
Gentes redempta planasta.*

Iteneus lib. 5. aduersus haereticos cap. 19. Item, Sicut Euxa, inquit, seducta est per Angelicum sermonem, ut esset Deus; sic Maria per Angelicum sermonem evangelica facta est, ut portaret Deum, & iuxta est oblati Deo: ut Virginitatem Virg. Maria speret advocata, & quoniam motum astruendum est mori a genus humanum per Virginitatem, soluta ut per Virginitatem, aqua lancea aposita virginitatem novea genita per Virginitatem omnem vitam, id est, in 3. cap. 33. Sicut Euxa virum habens Adam, & virgo a hoc ex illa inobediens, & sic & uniuersa generi humano facta est causa mortis, sic & Maria habens per a est natiuitatem virum, amen Virgo obediens, & sic & uniuersa generi humano causa facta est salutis. haec Iteneus. Tertullianus in lib. de carne Christi c. 17. Sed & hic, inquit, ratio defendit, quod Deus imaginem, & similitudinem suam à diabolo captam amula operatione recuperasti: in Virginitatem a huc Euxam irrepserat verbum edificatorum mortis; in Virginitatem aquae introitendum erat Dei verbum extrudendum vita, ut quod per eum modum sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem: Creditur Euxa serpenti, creditur Maria Gabrieli, quod illa c. euenio del. qui, hac creuendo ualeat. ita Tertullianus. Athanasius sermone de Deipara: Proinde, inquit, ita noua Euxa mater una appellata, variegataque permanet ad primitias vitae immortalis omnium viventium. & paulo inferius: Decet, inquit, te matrem regeneratricem Dominam, ac horam cognominare, eo quod ex se produxit Rex Domus, ac Deus noster. sic Athanasius. Hieronymus epist. 22. Postquam, inquit, Virgo concepit in uero, & peperit nobis puerum, cuius principatus in humeros eius, Deum fortis, Patrem futurum seculi, solus a maledictio est, mors per Euxam, uita per Mariam. sic Hieronymus. Sopronius inter opera Hieronymi serm. de Assumpt. Quaequid, inquit, maledictionis infusum est per Euxam, totum absolute benedictio Maria.

§ Augustinus serm. 17. in natali Domini: August. *Vis visorum, inquit, serdibus horribiliter equal-*
lesceret

lesceret mundus ab origine, iam in paradiso captus, foemina causa fuit cum autem nullus mederetur. & nemo succurreret, ad foeminam causa reueritur. & origo per originem destrucatur, origo peccati destrucatur per Genitricem Christi: Prospicit impietatis per Prospicit pietatis: Stirps mortis per Stirpem vita percutitur. haec ex Augustino Idem serm. 18. de Sanctis, quem aliqui tribuunt Fulgentio: Mater, inquit, generis nostri poenam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: auctrix peccati Eva, auctrix mortis Maria; illa occidendo obfuit, hac vivificando profuit: illa percussit, ista sanavit, pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia componitur. & infra: Eva plantum Maria canisus exclusit, quae tero omnia inveniuntur in serm. 17. Augustini de natali Domini. Idem serm. 35. de Sanctis: Hac prima matris damna resoluta; hac homini perditio salutem adduxit. Idem Augustinus lib. 3. de symbolo ad catechum. cap. 4. Per foeminam mors per foeminam vita, per Evam interitus, per Mariam salus: illa corrupta secuta est seductorem; hac integra peperit Salvatorem, illa poculum a serpente propinatum libenter accepit, & vno tradidit, ex quo simul mereretur occidi; hac gratia caelesti desuper infusa vitam protulit, per quam caro mortua passit resuscitari. haec August. Idem serm. 15. de temp. Et quoniam, inquit, diabolus per serpente Evam locutus, per Eva aures mundo intulit mortem, Deus per Angelum ad Mariam protulit verbum & cunctis seculis vitam effudit.

M. Chryf. Petrus Chryfologus serm. 140. Benedicta, inquit, tu in mulieribus; quia in quibus Eva male dicta pumebat viscera, tunc in illis gaudet, hora tatur, suscipitur Maria benedicta, & facta est vere nunc Mater viventium per gratiam, qua mater ante exitit mortem suam per naturam. haec Chryfologus. Idem habet sermone 74. ubi affirmat Deiparam esse matrem viventium, quatuor verbis iudicatur.

Sedulius. Sedulius libro 2. Patches de miraculis Christi incho.

— ut unde

Culpa dedit mortem pietas daret inde salutem.
Et velut in spinis mollis rosa surgit acutus
Nil quod laetas habens, matremq; obscurat honore;
Sic Eva de stirpe acra veniente MARIA,
Virginis aut qua facinus non a Virgo parat.
Et Arator Poeta lib. in Acta Apostolorum initio.

Arator.

Porta MARIA Dei genitrix intacta creatis
A Nata format suo: mala criminis Eva
Virgo secunda fugat, nulla est iniuria sexus
Restituit quod prima intulit.

6 Ildefonsus ser. 4. de Assumpt. vocat Deiparam reparatione Eva, introitum vita, sanua calis. Damascenus oratione 1. de Nativit. Per Dei Genitricem primigenia matris meror in latitiam mutatus est: etenim illa per diuinam sententiam hoc auduit: in dolore leros paries: Hac, Aus gratia plena: illa, Ad virum ersu conuersio tua. Haec, Domine noster. & infra: Per Evam serpenti operam nascentem mors aditum inuenit: Maria diuina voluntati obsecuta deceptorem serpentem in fraudem induxit, ac mundo immortalitatem inuexit. ita Damascenus & oratio. 2. de dorm. pleraque de comparatione inter Evam, & Virginem affert.

Ildefonsus

Damascenus

Genesigi

Luc. 2.

Bernardus

Bernardus homil. 2. super missus est: Latere, inquit, in pater Adam; sed magis o tu Eva mater exulta, qui si ut omnium parentes, ita omnium fustis perempores: sed magis o tu Eva mater exulta, qui si ut omnium parentes, ita omnium fustis perempores, quam parentes; ambo (inquam) consolamini super filia. & tali filia si vir cecidit per foeminam, iam non erigitur nisi per foeminam: mulier quam didisti mihi, dedisti mihi, de ligno. & comedisti excausationis verbum in vocem gratiarum actionis, & sic: Domine mulier quam dedisti mihi, deit mihi de ligno vita, & comedi, & dulce factum est super mel ori meo, quia in ipso vivificasti me. ita Bernardus. Idem sermone Signum magnum. Sic prudentissimus, & clementissimus Artifex, quod quassatum fuerat non confregit, sed vultus omnino refecit, ut videlicet nobis novum formaret Adam ex veteri, & Evam transfunderet in Mariam. & infra: Crudelis, inquit, Eva per quam serpens atiquus pestiferum etiam ipsi viro virus infudit, sed fidelis Maria, qua saluus antiodum & virus, & mulieribus propinavit; illa enim sinistra seductionis, hac propinacionis: illa suggestit prauaricationem, hac iniecit redemptionem. ita Bernardus.

Comparatur B. Virgo cum Eva.

6 Ex quibus omnibus illud habemus, Virginem sanctissimam potius iure, quam Evam; immo singulari ratione praecilla matris viventium titulo appellandam, cum damna Evae, quae mortem inuexit, ipsa Deipara vitam gignendo non tantum restituerit, sed longe etiam melius reparauerit.

Ad haec verba la Sap. 7. omnium est mater. Albertus super missus est. teste S. Antonia no 4. par. tit. 15. cap. 14 §. 3. de B. Virgine expo-

Sap. 7. 1
Albertus
S. Antonia
expo.

Deipara exponit: Quam, Alberrus ait, non solum spiri-
tualiter genuisse omnes Sanctos etiam veteris te-
stamenti, quippe qui per fidem verbi incarnandi
de Virgine Maria explicitam, vel implicitam gra-
tiam acciperunt, sed etiam curam gerere mater-
nam omnium, cui proportione sua aptari potest il-
lud, quod de Sapientia dicitur: Ipsi cura est de om-
nibus. hæc ex Alberto.

DEIPARA EST MATER
IUSTORVM.

B. Virgo
mater est
iustorum.

Origenes.

Isa. 19.

Hieron.

August.

Hildefons.
Sophon.

Damasc.

B. Virgo in
sua dormi-
tione filios
duxit, peregrinationis
mea solatium esto per ma-
rituales
Christo
sororum nouis benedictionibus cumula, postea sub-
commen-
davit.

Ret. Chryf.

QUAPROPTER Patres eam matrem Iu-
storum agnoscunt, & prædicant. Ori-
genes tom. 1. in Ioannem in ipsa præ-
fatione docet: Maria filium esse Dominum Ie-
sum Christum, & præterea omnem eum, qui est
perfecte Christianus: qui enim huiusmodi est, non
amplius vult ipse sed in ipso vult Christus, & a
deo de eo dici potest Maria, Esce filius tuus Chri-
stus. hæc ex Origine.

Hieronymus epist. 25. ad Paulum de obitu
Blesillæ filie eius, introducit ipsam post mor-
tem ad matrem sic loquentem: Putas me esse
solum? habeo pro te Mariam matrem Domini:
quasi dicat, ipsa Deipara in cælis loco tui pro
matre mihi est, ut potius mihi gratulari, quam
de obitu meo lugere debeas.

Augustinus libro de sancta virginitate c. 6.
agens de B. Virgine: Illa, inquit, una femina
spiritu plantæ mater est membrorum Saluatoris,
quod uos sumus; quia cooperata est charitate, ut
fideles in Ecclesia nascerentur, qui illius capitis
membra sunt; corpore mater est ipsius capitis.
hæc ex Augustino. Idem etiam sermone 18.
de Sanctis & Hildefonius serm. 8. de Assumpt.
& Sophronius inter opera Hieronymi sermo-
ne de Assumptione: Matrem gentium eam
vocat. Damascenus orat. 2. de dorm. Virg.
refert verba Virginis ex hac vita migrantis ad
Christum, in quibus, ubi animam suam illi
commendasset, commendans etiam fideles,
vocat suos filios in hunc modum: Tu, inquit,
charissimis filiis meis, quos tu fratres appellandos
duxisti, peregrinationis meae solatium esto per ma-
rituales
Christo
sororum nouis benedictionibus cumula, postea sub-
commen-
davit.

Petrus Chrysologus sermo, 146. docens
MATRIS nomen sanctissimæ Virginis pecu-

liaritertribuendum esse, ad nomen eius, quod
est MARIA, & ad congregationes aquarum,
quæ Genes. 1. vocantur Maria alludens; eam
in mari rubro præfiguratum, atque matrem po-
puli per aquam regenerati fuisse egregie ex-
plicat: Maria, inquit, Mater vocatur, & quan-
do non MARIA mater? Congregationes, inquit,
aquarum appellauit Maria, nonne hæc exiit
populum de Aegypto concepti vno viro, ut emer-
geret cælestis in nouam creaturam renata proge-
nies? iuxta illud Apostoli, Patres nostri omnes
sub nube fuerunt, & omnes mare transierunt, &
omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in ma-
ri, & ut semper Maria humana præstitit salu-
tis, populum, quem vnda generatrix emisit in lu-
cem, ipsa iure præcessit, in Cantico: Maria, in-
quit, soror Moysi sumens tympanum in manu sua
dixit: Cantemus Domino, glorioso enim honorifi-
catus est. hucusque Chrysologus, cuius ra-
tiorcinatio non minus pia, quam elegans; non
enim sola vocis similitudine, quam habent
maria cum Maria beatissima nititur, sed in es-
tymologia etiam ipsius nominis Mariæ, quæ
ut cap. 5. dicebamus mare amatum sonat,
quare in mari rubro merito præfiguratum di-
cit Chrysologus.

Præterea sancti Patres per Virginem om-
nia reperata, ipsam quoque peculiari quadam
ratione salutis nostræ cooperatam affirmant,
de quo cap. 17. egimus, ideoque iure optimo
mater nostra dici potest. Hinc est, quod An-
selmus de excellent. Virg. cap. 11. Sicus, inquit,
Deus sua potentia parando cuncta Pater est, &
Deus omnium: ita beata Dei genitrix Maria suis
meritis cuncta reparando mater est. & Domina
rerum. S. Ephrem serm. de laudib. Virg. in-
ter aliâs Deiparæ salutationes, etiam hanc
ponit; Aus omnium Parens. S. Bonaventura in
speculo B. Virginis cap. 8. Maria, inquit, non
solum est mater Christi singularis, sed etiam ma-
ter omnium fidelium vniuersalis; unde B. Am-
brosius ait, Si Christus est credentium frater,
cur non ipsa, qua genuit Christum credentium sit
mater? Ita charissimi omnes nunc gaudeamus,
nunc omnes gaudentes dicamus, Benedicimus fra-
ter, per quem Maria est nostra mater, & benedi-
cta mater, per quam Christus est noster frater.
Hinc bene Anselmus ait, Domina mater per quâ
talem fratrem habemus, quid gratiarum, quid
laudis tibi retribuemus. hæc tenus Bonaventura,
qui etiam in vita S. Francisci cap. 9. narrat
S. Franciscum indicibili amore erga matrem
Domi-

Domini fuisse affectum, inter alia hoc etiam nomine: *Eo quod*, inquit, *Domini materis fratrem nobis effecerit*. Idem in hymno: *Te matrem Dei*, &c. *Te mater omnium beatorum, gaudium plenum post Deum, omnium supernorum civium solacium*. Rupertus Tuitiensis lib. 13. in Ioannem, B. Virginem plane omnium nostrum Matrem dicit, quia salutis omnium nostrum causata; & tunc sine dolore peperit, quando scilicet Christus genuit: & tempore passionis Domini cum magno dolore parturiebat, quod iuxta crucem stabat. Dionysius Carthusianus in Cantica art. 27. *Sicut*, inquit, *Christus est Deus noster, & misericordia nostra, sic Virgo est Mater, & Domina nostra misericordia sanctorum*. S. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 6. art. 2. cap. 2. *Virgo*, inquit, *per hunc consensum in incarnationem filij omnium electorum salutem viscerosissime expetit, & procuravit, & omnium salutem & salutationem per hunc consensum singularissime deducit, ita ut ex iunc omnes in suis visceribus baularat tanquam verissima mater filios suos*. & serm. 1. art. 2. cap. 1. *Voae*, inquit, *ab ipsa Patre aeterno B. Virgo recepit formalem facultatem ad generando omnes electos, & etiam ipsos Angelos in aliquo gradu, & gradu, & experientia diuinorum*, & cap. 3. *Tota Trinitas hanc inestimabilem Virginem ostendit esse electorum omnium genetricem piam inexcogabilem pietatis*. S. Antoninus 4. part. tit. 15, cap. 2. ubi dixisset Christum in cruce Ioanni matrem suam virginem dedisse in matrem. *Quia vero*, inquit, *Ioannes interpretatur, in quo est gratia, cuiuslibet etiam qui Ioannes dicitur, & existit, in quo scilicet est gratia gratiam faciens, dicitur Virgo Maria in matrem; & citat Anselmum dicentem: Mater Dei facta est mater nostra: quod etiam probat: Sicut enim inquit, Christus nos genuit verbo veritatis ad esse gratia spiritualis in cruce partiendo, ita & B. Virgo Maria nos genuit, & peperit in maximis doloribus filio compensando peccata impenitentis pro nobis patienti. ita exponit Abbat: Magna illud ista. *Vt*, Parturivit Sion filios suos, id est, B. Virgo, quae speculabatur mysterium passionis (Sion enim speculatio interpretatur) parturivit summam condolens in passione filij. haec S. Antonin. Idem c. 14 §. 3. explicat quomodo sanctissima Virgo mater dicatur non solum hominum, sed etiam Angelorum: *Quoniam*, inquit, *quicquid est causa causa, causa etiam censetur causari, sed Angeli illum nationem, perfectionem, & beatificationem recipiunt à Iesu, per**

quam omnia restaurantur in caelo, & in terra, ergo Maria, qua mater est Iesu, causa est aliquo modo gloria Angelorum, ut aperit dicatur mater eorum. haec S. Antoninus, eadem quoque habet cap. 20 §. 11.

10. S. Brigitta in suis Reuelationibus lib. 4. S. Brigittae cap. 138. à B. Virgine haec sibi vigilanti in oratione dicta refert: *Ego sum*, inquit, *Mater Sancti in Dei, quia sic placuit sibi. Ego etiam sum Mater Caelo gaudium omnium, qui sunt in superiori gaudio, quamuis de Infantibus habeant suam necessitatem secundum Virginis suam voluntatem, tamen in augmentum sua laetitia cumulat eum gaudium, ex eo quod vident faciem matris sua blandam. Sic placet Deo dare omnibus in caelesti Curia gaudium, & exultationem de mea virginitatis puritate, & meorum virtutum pulchritudine, quamuis habeant in comprehensibiliter ex eiusdem diuinitatis potentia B. Virgo totum bonum. Sum etiam Mater omnium, qui mater est sunt in purgatorio, quia omnes poena, qua debentur purgandis pro peccatis suis, in qualibet hora propter preces meas quodammodo mitigantur: ita placet Deo, ut aliqua ex his poenis, qua debentur eis de rigore diuina iustitia, minuatur: Ergo sum Mater totius iustitia, qua est in mundo, quam iustitiam filius meus dilexit ad electionem perfectissimam, & sic materna manus semper parata est ad opponendum se periculo, in corde filij sui defensionem, si aliquis niteretur in sua defensionem, ita ego sum parata iugiter iustos, qui sunt in mundo, defendere, & de omni spirituali periculo liberare. Ego etiam quasi sum Mater omnium peccatorum se volentium emendare, & habentium voluntatem in Deum amplius non peccare, & sum voluntaria ipsum peccatorem in meam defensionem accipere, sicut charitativa mater dum videret filium nudum ab inimicis acutos gladios habentibus, sibi occurrentem, Nonne tunc ipsa opponeret se periculo viriliter, ut filium suum de manibus inimicorum suorum liberaret, & eriperet, & in sinu suo gaudenter conseruaret. Ita facio, & faciam ego omnibus peccatoribus misericordiam meam à filio meo petentibus sub mera contritione, & diuina dilectione. haec tenus ex Reuelationibus S. Brigittae.*

Ex dictis satis probatum remanet primum, quod tractandum fuit, sanctissimam Deiparam iustorum omnium Matrem esse, atque à sanctis Patribus tanquam matrem agnoscere: nunc quibus ex capitibus hoc illi tribuatur demonstrandum

erit.

Yy

VIR-

VIRGINEM DEIPARAM IVSTORVM ESSE MATREM; tum quia Christi Domini est Mater; tum quia in Ioanne ab eodem Christo sunt ei peculiariter in filios traditi. tum etiam quia eorum salutem multipliciter proomuit.

CAPVT XXVIII.

SVM. M. A. R. I. A. M.

Christus Deipara in Ioanne iustos in filios tradidit num. 5.

Deipara ad iustorum salutem multipliciter cooperatur. num. 8.

Deipara Mater est diuina grata, pulchra dilectionis, fidei, & sancta spei. num. 11.

B. Virgo quibus capitibus Mater dicitur iustorum.

VM ex superiori capite Virginem gloriosam iustorum esse Matrem constitit, in presentia quibus rationibus hoc ei conueniat, ostendamus; quod erat alterum ex tribus, quae in hoc argumento superiori capite pertractanda propositi. Et sane triplici ex capite hoc Virgini beatissimae merito conuenit. Primum, quia Christi Domini, qui omnium iustorum est parens, ipsa Mater est naturalis. Secundum, quia Christus ipse in cruce in Ioanne iustos Virgini in filios tradidit. eisdemque commendauit. Tertium, quia praeter haec ipsa multis modis ad iustorum salutem cooperatur, eosque in Christo gignit, quia omnia singillatim demonstranda sunt.

Primum qui Mater est Christi. Primum igitur caput est, quia Christi mater est naturalis: hanc rationem admittunt Doctores in praecedenti capite allati, qui Virginem matrem uiuentium esse astruunt; quoniam, scilicet, vitam, id est, Christum, per quem uere uiuimus, genuit: & quoniam omnes, qui uita gratiae uiuunt ad eam spectant. Ita Epiphanius, Irenaeus, Augustinus, Bernardus, qui Virginem eum Eua conferunt: nec non Athanasius, Albertus, S. Antoninus, Bonauentura, Alberius, Rupertus, S. Bernardinus Senensis, quos supra citauimus; qui ex eo quod Mater sit Christi, matrem esse iustorum inferunt. Idem etiam ratione sic probatur: Virgo Mater est Christi, iusti omnes sunt spirituales filij ipsius Christi, ergo & Virgo sanctissima eorum mater dicitur. Consequencia ex communi modo loquendi, &

ex phrasij ipsa scriptura tum satis est clara, ut dicemus: Christum autem Patrem esse iustorum, qui per baptismum regenerantur, & Gal. uult. No. in creatura in ipso efficiuntur, quia pretioso sanguine eos redemit. & in filios adoptauit, & iustos uicissim semet, seu sobolem esse eiusdem, docet Isaias ca. 9. qui inter alia Christi nomina, quibus eius admirabiles effectus, & in humanum genus beneficia indicantur, etiam hoc recensetur. Et uocabitur, inquit, nomen eius Pater futuris seculi: seu, ut alij uertunt, & in idem recidit. Pater aternitatis, nimirum eorum, qui ad seculum facturi, seu beata illa aternitate pertinent, quibus aternitatis aditum de uicta morte ipse resecrauit. Impij enim morti aterna additi, vinculo aternis (ut uerbis utar Apostoli Iuda) sub caligina referantur. Adhaec de Christo uaticinatur Isai. 53. Illas ca. 5. Si posueris pro peccato animam suam, uidebit semen longanum, generatione scilicet nupquam interitura, quod idem est cum eo, quod ipse Christus de se dixit: Si granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, multum fructum affert. De hac sua prole, seu semine Christus Psal. 21. Et anima, inquit, mea illi uiuisti, & semen meum seruiet ipsi & illa: 67. Propheta in persona fidelium ad Christum. Tu enim Pater noster, & Abraham nesciuit nos, & Israel ignorauit nos. Tu Domine Pater noster, & Redemptor noster, quibus uerbis, ut anima dicitur Theodoretus, non negatur, Abraham Patriarcha, sed quod Patris nomen magis Christo Deo Redemptori conueniat, nulloque alio Patre nisi Christo esse nobis gloriantium ostenditur. Hinc est, quod Marth. 9. Marthae iusti dicuntur filij sponsae ex quo loco S. Augustinus lib. de sancta uirginitate c. 6. Omnes qui in Christum crediderunt, ex Christo sibi ritualiter nati, & recte filij sponsae appellari colligit, ideò Ioan. 12. Credite in lucem, ut filij lucis sitis. cumque ipse Christus Ioan. 1. Sit lux uera, qua illi nominat omnem hominem, satis ostendit eos, qui in Christum credunt, filios euadere Christi. Quare Christus, in sermone post coenam Ioan.

Leu. 13. Toan. 13. ut suam in Apostolos charitatem paternam exprimeret, illos compellam filios, in baptismo enim Coloss. 3. expoliamus veterem hominem, & induimus novum juxta illud Apostoli Rom. 13. In manus Domini nostrum Jesum Christum, atque in Christo renascimur. idem etiam baptismus laetiarum dicitur regenerationis, in quo hanc filiationem, quae est maxima dignitas, consequimur.

2. Quod verò Christi mater, Mater quoque sit eorum, qui spiritualiter à Christo sunt geniti, ipsa nos ratio admonet. Quocirca S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 14. §. 3. ad hoc probandum affert axioma illud philosophicum Quicquid est causa causae, est causa causati. Et Petrus Damianus serm. 3. de Nativ. Virg. Memorandum, inquit, B. Maria dicitur parens parvulus, fons fontis vivis, origo principij, quia ille ex ea prodijt per materiam carnis, qui caput est, & initium omnium rerum per essentiam divinitatis. Adhuc modus, & phrasitactura literarum hoc idem docent: nam Isa. 52. Sara dicitur peperisse Iudaos, cum tamen ipsa non nisi Isaac genuerit, ex quo propagati sunt Iudaei: & Abraham Pater dicitur multarum gentium per eundem Isaac. ita Genes. 17. Isa. 51. & Ioan. 8.

Quare non immerito juxta expositionem Ambrosij lib. de Iostic. Virg. cap. 13. beatissimae Virgini dicitur: Venit tuus sicut acervus tritici vallatus lilij: quamvis enim in vulgineo Deiparae utero (cujus illibata integritatem, ut animadvertit Carthusianus libro de laud. Virg. art. 37. liliorum vallum significat) unicum fuerit granum frumenti, quia tamen ex Ambrosio, granum frumenti postea in cruce mortuum, plurimum fructum attulit, idem de uno grano tritici acervus est factus, & completum est illud propheticum: Et convales abundant frumento. ita Ambros. Et Epiphanius serm. de laudibus Deiparae: Ipsa, inquit, est ager minime cultus, quae Verbum velut granum frumenti suscipiens etiam manipulum germinavit sic ille. Cum ergo granum illud innumeros electos, quorum Christus caput est, atque parens, virtute contineat; consequens etiam est, ut omnes illi sanctissimae Dei genitricis spirituales filij, velut acervus tritici in ejus utero censeantur: simili namque ratione Rebeccae geminos tantum in utero gestanti dictum à Domino: Duae gentes sunt in utero tuo, & duo populi ex ventre tuo dividuntur, quod in illis duobus eorum posterij conciderentur.

3. Dices, Christus Dominus in sacris literis, praesertim in Cantico Sponsus dicitur Ecclesiae; imò & cujuslibet animae in gratia existentis, ut videre est Matth. 9. Luc. 5. Ioan. 3. quare Apoc. 21. Ostendit tibi sponsam uxorem Agni: quocirca Ecclesia, & quaeber anima fidelis crebriò vocatur sponsa Cant. 4. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa. Additur autem (soror) ad indicandum amorem castissimum, qui inter hunc sponsum, & sponsam intercedit; quorum epithalium in spiritu cecidit Regius Propheta Psal. 44. & Salomon totolibro Canticorum, de quo Apostolus Ephes. 5. Erunt, inquit, duo in carne una; Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.

Præterea Christus per Incarnationem factus, & caro nostra est, ita ut juxta illud Romanor. 8. Sit ipse primogenitus in multis fratribus, quod nomen etiam post resurrectionem non est designatus, quando sibi omnes potestatem datam in caelo, & in terra declaravit; nam & Mariae Magdalene familiariter: Vado, inquit, & die fratribus meis. Ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum, quam dignationem tenent Apostolus Hebr. 1. adeò extollit: Non confunditur, inquit, fratres vos vocare, dicens: Narrabo nomen tuum fratribus meis: quae cum ita sint, qua nam ratione Christus, qui est sponsus, & frater noster, dici etiam poterit Pater? & qua etiam ratione ex hoc capite B. Virgo Mater nostra dicitur?

Respondet ex his rectè inferri Christum non tantum Patrem, verum etiam sponsum, & fratrem esse justorum, in cognatione enim spirituali diversis rationibus, diversa quoque hujusmodi nomina eidem imponi non est inconveniens: quare illud, quod apud Homerum à pudicissima quadam femina conjugii dilectissimo dictum legimus, ubi eum sibi patrem, matrem, fratrem, atque sponsum esse affirmat; multò præstantius in Christum, mutato dumtaxat nomine, anima fidelis referre sic potest. Tu mihi Christo Deus Pater es, atque optima Mater;

Tu mihi Germanus charus, sponsusq; fidelis. Iam verò hæc ipsa magis confirmant Virginitatem sanctissimam electorum Matrem meam, quatenus Christus est Pater noster: sed etiam quatenus sponsus est noster. Etenim mater noster

Obiectio.
quia Christus est spon-
sus anima,
& quomodo est pater
Matth. 9.
Luc. 5.
Ioan. 3.
Apoc. 21.
Cant. 4.
Psal. 44.
Ephes. 5.

Christus est pater justorum, quomodo dicitur pater.
Rom. 8.

Ioan. 20.
Hebr. 1.
Psal. 21.

Objection.
non tantum Patrem, verum etiam sponsum, & fratrem esse justorum, in cognatione enim spirituali diversis rationibus, diversa quoque hujusmodi nomina eidem imponi non est inconveniens: quare illud, quod apud Homerum à pudicissima quadam femina conjugii dilectissimo dictum legimus, ubi eum sibi patrem, matrem, fratrem, atque sponsum esse affirmat; multò præstantius in Christum, mutato dumtaxat nomine, anima fidelis referre sic potest.

Homer. lib. 6.

lib. 6. prope finem
Andromache ad He-
ctorem con-
jugem suum.

Philo.

sponsi solet communiter mater etiam sponsæ appellari; nam, ut rectè animadvertit Philo lib. 2. de Monachia, generi loco filiorum sunt foveris, & hi loco parentum sunt generis: pari ratione sponsa filij, loco filix est matri hujusmodi sponsi. & hæc vicissim eidem sponsæ loco est matris.

Anselm. apud Bonaventuram.

Similiter non tantum est mater Christi fratris nostri: sed carnem illi tribuendo fratrem eum nobis effecit. unde Anselm. apud Bonaventuram in speculo B. Virg. cap. 8. Si Christus, inquit, est credentium frater, cur non ipsa, qua genuit Christum, credentium sit Mater? & ipse Bonaventura infra: Benedictus frater, per quem Maria est nostra Mater: & benedicta mater, per quam Christus est noster frater. hæc Bonaventura. de quo Anselmus lib. de excell. Virg. c. 9.

Anselm.

Quod, inquit, tantum patrem, & tantum fratrem (id est Christum) sortiti sumus, ut que B. Maria ascribere debemus, cuius intergenerma, & benedicta fecunditate in tantam dignitatem surreximus, quod ejus secunda virginitas Deum de sua substantia genuit. & c. 12. ad B. Virginem: Per hoc, inquit, Deus noster, per se factus est frater noster, ut quemadmodum ipse dignatus est consors fieri nostra humanitate, ut nos mereamur consortes fieri sua divinitate. & Bernard. serm. de Aqueductu: An, inquit, trepidus ad Christum? frater tuus est, & caro tua, sentatus per omnia absque peccato, ut misericors fieret; Hunc tibi fratrem Maria dedit. ita Bernardus.

Bernard.

CHRISTVS DEIPARÆ IN JOANNE
Iustos in filios tradidit.

Secundo, quia Christus in cruce matris in filios tradidit.

Mat. 23.

Alterum caput, quo Virgini sanctissimæ, Matrem esse iustorum convenit, illud est; quoniam scilicet Christus Dominus in cruce pendens in Joanne discipulo singulariter sibi dilecto, & cujus nomen gratiam sonat, omnes quos ipse diligit, qui que in gratia existunt, in gratia existunt, in filios eidem tradidit, ut quos ipse eo tempore maximis in cruce doloribus parturiebat juxta illud Isaia: vaticinium: Si pueris pro peccato animam suam, videbit semen longævum: ipsa tanquam pia Mater à Christo genitos in filios sua charitate fovendos, suoque patrocinio tuendos susciperet. & hoc quidem tibi volunt ex Auctoribus superiori capite ad verbum allatis ij, qui affirmant B. Virginem tempore passionis propter acerbissimos dolores ex filij compassionis toleratos nos partu-

risse. Ita Rupert. Tuitiensis, & Albertus a. Rupert. pud S. Antoninum 4. part. tit. 15. c. 2. quo. Tuit. S. niam scilicet eo tempore Christus electos omnes in Joanne, qui gratia interpretatur, ei dedit in filios. Huc referri potest illud S. Antonini 4. part. tit. 15. c. 20. §. 14. ubi docet Christum fecisse Virginem participem beneficii redemptionis, quatenus sicut fuit adjutrix redemptionis per compassionem, ita fieret Mater omnium per recreationem: totumque mundum sicut obstringitur Christo per passionem, ita etiam Dominæ obstringi per compassionem. hæc S. Antoninus. Sed diversis verbis hoc etiam plurimi adnotarunt, inter quos idem S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 2. cujus verba superiori capite citavi. P. Alphonsus Salmeron tom. 10. suorum operum tract. 41. Toletus in Ioan. 19. super illud: Mulier ecce filius tuus. Omnes nos, inquit, curia, protectioni, & intercessioni Virginis commendat, nobis autem fiduciam confert, ut tanquam ad Matrem, & Dominam in omnibus nostris confugeremus. Ioannes nos representabat, sic ille. Idem etiam satis aperte indicat Origenes in Ioannem tom. 1. in ipsa præfatione, ubi, ut quis mysteria, quæ in Evangelio S. Joannis continentur percipiat, docet illum debere esse alterum Joannem, qui Origenes supra pectus Domini recubuit, vel à Christo accepit B. Virginem in Matrem, ita ut sit quætra-veluti alter Christus filius Virginis, & post aliam qua concludit de omni perfecto Christiano, Ioan. 12. in quo vivit Christus, dictum fuisse Virgini: Ecce filius tuus Christus: verba Origenis placuit plenius referre, ut intelligamus quales esse non deceat, ut ad tantam Virginis filiationem aliqua ratione aspirare possimus: conferens enim ibi Origenes Ioannem eum reliquis Evangelistis, qui humanam Christi generationem, & actiones enarrant, subjicit de Ioanne in hæc verba: Sed majores, perfectiores: que de Iesu sermones referuat et, qui supra pectus Iesu recubuit. Nullus enim illorum adeo purè man festavit illius divinitatem, ut Ioannes; quippe qui inducis illum dicentem: Ego sum lux mundi. Ego sum vita, veritas, & vita. Ego sum resurrectio, Ego sum ostium, Ego sum pastor bonus: & in Apocalypsi, Ego sum alpha, & omega, & primus, & novissimus. Audemus igitur dicere, primas scripturarum omnium evangelium esse: Evangeliorum verò primis Evangelium à Joanne traditum, cujus sensum percipere nemo potest, nisi qui supra pectus Iesu

P. Alph. Salmer. Tolet. in Ioan. 19.

Origenes. Notanda doctrina ad hanc.

Origenes.

Ioan. 8. 14.

Apoc. 12.

Ioan.

su recubuerit, vel acceperit à Iesu Mariam, quæ etiam ipsius Mater fiat, ad eum, tantumq; necesse est, quæ Iohannes alius sit facturus, ut quem admodum Iohannes itidem etiam & iste à Iesu, Iesus existere ostendebatur: Nam si nullus est Mariæ filius (iudicio sorum, qui de ipsa sanè senserunt) praterquam Iesus, dicit q; Iesus Mariæ, Mulier ecce filius tuus, & non ecce etiam hic est filius tuus, perinde est, ac si dixisset: Ecce hic est Iesus, quæ genuisti; Est enim quisquis perfectus est, non amplius vivit ipse, sed in ipso vivit Christus, cumq; in ipso vivat Christus, dicitur de eo Maria: Ecce filius tuus Christus, hæc tenet Origenes.

Quanta autem cum pietate Christus in cruce totum hoc inter Matrem, & Iohannem transegit, pulchrè expedit Ambrosius epist. 82. ad Vercellensem Ecclesiam in fine: Nam si, inquit, religiosum est, quod latroni donatur veniæ, multo liberior pietatis est, quod à filio Mater tanto affectu honoratur. Ecce, inquit, filius tuus, ecce mater tua. Testabatur de cruce Christus, & inter matrem, atq; discipulum dicitur debet pietatis officia hæc Ambrosius.

Cyprianus sermone de Passione agens de hoc: Thalamum, inquit, humanitatu tuæ cubiculario dilecto commendas & Cyrillus in Iohannem: Commendas, inquit, Mariam Iohanni, ut officium filij in eam servaret, Matris Iohannem, ut paternis in discipulum auctoritatem haberet, amore videlicet atq; charitate non minus illos coniungebat, quam si natura maxima propinquitate conjuncti essent, ita Cyrillus.

Quod autem Christus in cruce in tanta tormentorum atrocitate nostri ita memor esse dignatus sit, ut matrem suam nobis etiam traderet in matrem, profecto beneficium nos sibi devinxit ad eum ingenti, ut si ea, quæ illud consequuntur, attentè perpendantur, verbis satis explicari nequeat. quocirca gratiæ illi agendæ sunt, quàm maximè: neque enim satis illi fuit nos scire sui æterni patris filios; nisi etiam quo sibi coniunctiores redderet, etiam in Iohanne matris suæ filios efficeret, ut ex utraque parte tam patris, quàm matris fratres illius essemus. quare Bernardus sermone Signum magnum: Gratiæ, inquit, age es, qui talem tibi medicatricem benignissima miseratione providis. Et hoc fuit legatum, seu hæreditas illa preciosissima inter summos cruciatus à Christo nobis relicta, cum Deiparam Iohanni, & in Iohanne nobis eam tradidit. quod non obscure in Eliæ pallio figuratum accepimus; sicut enim olim

Elias 4. Reg. 2. in curru igneo per turbinem euectus ascendens in cœlum, Eliseo pallium suum reliquit, per quod ipse Eliseus 3. Reg. 19. à laborioso, & humili arandi opere, ad salutarem, & honorificam Eliæ sequelam antea fuerat traductus, & in quo postea admirabilia effecit, cum Iordanis aquas, ut per eas sicco vestigio pertransiret, divisit: ita Christus per turbinem passionis in curru Crucis, flammis charitatis, undiqueque flagrante recedens, B. Virginem quæ iuvm erat pallium in cuius utero dum carnem suscepit, veluti pallio circumdatus, seu obvolatus fuerat, nobis reliquit, cum scilicet, in Iohanne nobis etiam eam in matrem tradidit, cuius virtute, & precibus tot peccatorum conversiones, tam multa miracula in Ecclesia peraguntur; & a quæ tribulationis præsentis vitæ ita diuiduntur, ac mitigantur, ut per eas tuti transire valeamus. alioquin forsitan pertransisset anima nostra, ut habetur Plal. 123. aquam, insolerabilem, aquam nimirum ita altam, ut vadari nequeat.

Deiparam autem Christi pallium appellat Methodius in hypapantem cum ea agens: Tu es, inquit, impollutum illius indumentum, qui luce uti vestimento circumfunditur. Et quem admodum Eliseus adduci nequitiam potuit, ut Eliam priusquam raperetur dederet, sed ad finem usq; illi adhaesit, & ita huius pallij hæres factus est, (audierat item Eliam sibi duplicem eius spiritum in se fieri postulantem ita dicentem: Si videris me quando tollar à te, erit tibi, quod petisti.) ita & nos, ut tantum Christi pallium hæreditate possideamus, & spiritum eius duplicem, verem nimirum, eius gratiam consequamur exemplo sancti Iohannis iuxta crucem Iesu cum matre eius, in finem usque persistamus, per crebram nimirum, ac deuotam passionis eius meditationem, cum animi gratitudine, & charitatis ardore coniunctam, per societatem passionum, pro Christi nomine hilaris, ac prompto animo suscepturam: si enim cum Christo crucifixo persistentes in eius tentationibus Luc. 22. Regni quoq; eius erim?

Si compatimur Rom. 8. & conglorificabimur: si commorimur, 2. Tim. 2. conuinemus, 2. Tim. 2. Et si 1. Petr. 4. communicauerimus Christi passionibus, in reuelatione gloriæ eius gaudebimus exultantes: Quod si 2. Cor. 1. fuerimus socij passionum, 2. Cor. 1. etiam & consolationis erimus: Quin utram Christi passo in carne eadem cogitatione 1. Petr. 1. 2. Petr. 1. armemur, ut omnimoda nequissimi ignea extingueri possimus

4. Reg. 5.

3. Reg. 19.

B. Virgo
pallium
Christi
dicitur.

Per Virginem aqua huius mundi diuiduntur.
Psal. 123.

Method.

4. Reg. 2.

Cum Christo
in cruce
persistendum.

Luc. 22.

Rom. 8.

2. Tim. 2.

1. Petr. 4.

2. Cor. 1.

1. Petr. 1.

2. Petr. 1.

Ad B. Ver-
genem con-
fugiendū.

7. Verum, vttam pretiosi legati nobis à Christo relecti, vberem fructum capiamus, obuoluamur & nos hoc sacro Virginis pallio, sub quo, vt cap. 24 dicebamus, quamplurimi, tanquam in portu tutissimo stationem faciunt; ad eam supplices accurramus, dicentes. cum Ecclesiis. *Sub tuum presidium confugimus sancta Dei genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus; sed à periculis cunctis libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta.* caueamus ne emolumentum quod ex Virginis patrocinio consequi possumus amplissimum, nostra desidia amittamus. neque enim exiguae confusionis rei erunt ij, qui tantum Christi beneficium paruisseerint. nam & Dominus iudæis inter alia beneficia quibus se ingratos exhibuerunt, illud exprobrat Michæ 6. *Quod miseris ante faciem eorum Moysen, Aaron, & Hieronym* Mariam, quæ verba enarrans Hieronymus in suis commentariis in Michæam, de Christo, & Deipara interpretatur, *Audiamus:* inquit, *cum peccauerimus aduersus nos displicentem Deum, & in nos beneficiorum suorum magnitudinem arguentem, mittit Moysen spiritualem legem, & Aaron magnum sacerdotem, non typicum Ezechiel, veritatemq; portantem, sed signaculum sanctitatis in fronte habentem, quod Deus Pater signauit, mittit & MARIAM vaticinium Propietarum hæc Hieronymus. Quare iuxta hunc Hieronymi sensum, vt in præsentia taceam eorum locordiam, & nequitiam omni supplicio dignam, qui Christi beneficium nec agnoscunt, nec recipiunt, (quid grauer Apollolus ad H. bi. 10. expendit comparatione facta cum poenis transgressoribus Moisaica legis inflicta.) quanto putamus maiori, quam veteres illos Iudæos reprehensione, ac poena dignos eos, qui lege gratiæ Maria Deiparæ beneficio vti neglexerint, quam Maria toror Moyse adumbrabat, quamq; Deus singulari benignitate præter Christū nobis in hoc deserto, ad terram promissionis celestem contendentibus dedit in matrem?*

DEIPARA AD IVSTORVM SALVTEM
multipliciter est cooperata.

Tertio, 8. **T**ertium caput erat, quoniam sanctissima Virgo, præter id, quod omnibus con-
qu. u B. *Virgo mul-* tulit Christum gignendo (qua ratione ad sal-
tu inois lutem nostram, vt cap. 17. dixi suo modo pe-
saluic ho- culantur cooperata est) adhuc ad salutem

nostram, & ut adoptionem filiorum Dei ad-
piscamur, multis rationibus, nimirum suis effi-
cacissimis precibus, meritis, doctrina, exem-
plis, & miraculis, quæ ab ea iugiter & vberim
in Ecclesia promanant, ita cooperatur, ut in
Christo meritò nos gignere dicatur: nam &
auxilia ad delenda peccata, & ad proficiendū
in via Dei nobis imperat, vires demones eiusq;
contra nos cōatus retundit ac cōprimat; miles-
ris opitulatur, omnibus nostris necessitatibus,
tum corporis, tum animæ præsto esse, & vt
cœli Regina opem suam nobis impetiri di-
gnatur.

Quòd autem propter hoc meritò mater
nostra dici possit, hac ratione demonstretur: *Apollolus*
Apollolus enim quos ad fidei veritatem sua *fidelis à se*
predicatione perduxerat, filios itre appellat. *conuersos*
1. Corinth. 4. *Vt filios, inquit, meos charissimos* *vocat fi-*
lios.
1. Cor. 4. *moneo, nam si decem milia paedagogorum habe-*
atis in Christo, sed non multos Patres, nam in
Christo Iesu per Euangelium ego vos genui, &
Galat. 4. *Galat. 4. Filii mei, quos uerum parturio donec*
formetur Christus in vobis & ad Philemonem.
Ad Phile- *Obsecro te pro filio meo Onesimo, quem genui in*
vinculis. Sed Virgo Deipara ad omnium salu-
tem, peculiari ratione cooperatur, ergo meritò
mater omnium dici potest. Quod autem om-
niibus ad salutem conlegendam multis
modis auxilietur præter ea, quæ plenius dixi
cap. 16. quòd mater sit misericordiae, & c. 17.
quomodo ad omnium salutem sic cooperata,
probatum auctoritate, tum etiam ratione.
Augustinus libro de sancta virginitate cap. 6.
loquens de Deipara: Hæc, inquit, mater Spiritu
est membrorum salua oris, quia cooperata est
charitate, ut fideles in Ecclesia nascerentur. An-
selmus de excel. Virg. cap. 11. Beata, inquit, Dei
genitrix suis meritis cuncta reparatio mater est,
& Domina rerum. S. Bernardinus Senensis to-
mo 3. scum 6. art. 2. cap. 2. Virgo inquit, per con-
sensum in incarnationem omnium electorum sa-
lutem viscerosissimè expevit, & procurauit, &
ex tunc in suis visceribus omnes basulauit, tan-
quam verissima mater filios suos. ita S. Bernar-
dinus. Et in S. Brigittæ reuelationibus lib. 14. S. Brigitta
cap. 138. ipsa Virgo, ut filius caput super reculi-
mus, dicebat: se uadum iustorum: sed etiam pecca-
torum, qui ad bonam frugem recipere se uolunt
matrem esse, easque opem ferre.

S. Franciscus: este S. Bonauentura in eius Vita S.
vita cap. 6. eos, qui exemplo, & precibus a Francis-
liorum conuertuntur, filios eorundem ap-
pellabat

pellabat: verba S. Bonaventuræ hæc sunt: *Præferendum concionatori vano dicenti S. Franciscus: fratrem simplicem, & elinguem, qui bono exemplo alios prouocat ad bonum; illud quoque, Verbum: donec sterilis peperit, plurimos, taliter exponebat. Sterilis, inquit, est frater pauperculus, qui generandi in Ecclesia filios non habet officium; hic paries in iudicio plurimos, quia quos nunc priuatis orationibus conuertit ad Christum, sua gloriante iudex ascribet.* hæc Bonaventura.

9. Quæ cum ita sint, quid dicendum de Virgine sanctissima, cuius vita in clyta suis exemplis cunctas illustret Ecclesias, quæ ex Bernardo hom. 2. super missus est; veluti præclara, & eximia stella supra hoc mare magnum, & spatiosum necessarium est subleuata, micans meritis, illustrans exemplis, cuius precibus omnes ita fouentur, vt non sit qui se abscindat à calore eius; & sicut Christus est totius Ecclesiæ caput, vnde virtus tota in vnuerfum corpus diffunditur, non secus ac vnguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron; & in oram vestimenti eius. Item omnium est Redemptor, & mediator Dei, & hominum ad satisfaciendum pro omnium peccatis, & apud Patrem noster aduocatus, ita Virgo est collum, per quod, vt ait S. Bernardus tomo 1. conc. 61. art. 2. capit. 10. ad nos Dei dona transfunduntur, quam Bernardus idem vocat Aquæ ductam, & per quam eius deuoti famuli preces, & vota ad Christum dirigit, & est omnium Genitrix, & per suas preces apud filium omnium est Mediatrix, reconciliatrix, & Aduocata. quæ de re copiosè dicemus cap. 30. p. 70.

Ceterum Virgo sanctissima non tantum suæ vitæ exemplis admirabilibus, Meritis præclarissimis, & Precibus apud filium efficacissimis, sed etiam suæ doctrinæ splendore vniuersis in salutis spiritualis negotio opitulatur. Quocirca supra cap. 19. demonstraui, eam Doctorum aureolam merito consecutam, & ipsam Magistram fuisse Magistrorum, id est, Apostolorum, & Prophetissam, ac Euangelistam appellari ex tententia Rupertii, Ildefonsi, Idioræ, Anselmi, & aliorum, quos ibi citauimus; ac proinde, quæ per Apostolorum doctrinam ad finem vsque mundi sunt, ad Virginem quoque qua ratione ipsorum fuit Magistra, pertinere, nullus inficiari poterit.

Quare Cyrillus hom. 6. in Nestorium lo-

quens ad Virginem: *Pero, inquit, omnis creatura idolorum errore detenta, conuersa est ad agnitionem veritatis, & fideles homines ad sanctum baptismum perueniunt, atque in toto orbe terrarum constructa sunt ecclesiæ. Te adiuuantes veniunt ad penitentiam.* hæc Cyrillus. *Anselmus:* Hoc etiam probatur ex Anselmo, Bernardo, Bernard. Petro Damiano, Petro Chryologo, cap. 27. *Damian. citatis,* qui dicunt per Virginem omnia re-creata, & restaurata.

10. Denique hoc totum abundè confirmatur ex ijs, quæ supra cap. 20. disseruimus, vbi ex multorum Patrum sententiis, & exemplis ex probatissimis Auctoribus desumptis ostendemus, ex Virgine tanquam ex diuino throno fulgura, voces ac tonitrua; miracula nimium, admonitiones ad peccatorum conuersionem tum blandas, tum terrificas, tonitrua item ad dæmonum furorem, quo in nos de-bachati conantur coercendum procedere, quibus omnibus, quæ ad nos in Christo gerendum requiruntur effusissimè, ac cumulatissimè exercet, & hoc quidem tantò vniuersaliter (ad omnes enim non tantum generatim, sed etiam singillatim se extendit) tantòque præ cæteris Sanctis efficacius præstat Virgo beata; quantò eius merita in comparabiliter reliquorum Sanctorum meritis, vt alibi dixi, antecellunt; precesque eius, peccatis, & vbera filio ostendentis gratiores, magisque eadem sunt acceptæ, vt propterea mater omnium merito sit prædicanda, cuius maternam curam, atque sollicitudinem in cunctis necessitatibus tum animæ, tum corporis, omnes ad eam piè confugientes experiuntur. Cumque in celesti hierarchia post filium sit suprema, ad mortales, in suis necessitatibus iuuandos, interdum Angelos destinat, vel Sanctos, quæ admodum testatur Angelus apud S. Brigittam in serm. Angelico cap. 20. interdum per seipsam operatur, & suam præsentiam suis seruis in vita, & in morte, miraculosè exhibet, ut videre est in exemplis, quæ supra attulimus cap. 24.

DEIPARA MATER EST DIVINA gratia pulchra dilectionis, fidei, & sancta spei.

Quoniam verd ea, quibus salus nostra constat, sunt gratia ipsa, & virtutes, una gratias Theologicas vocant, idè, vt magis intelligantur.

lligamus, quantopere Deipara ad salutem nostram sit operata, sciendum est, eas à beatissima Virgine peculiari quadam ratione aded efficaciter à suo filio nobis impetrari, & procurari, ut Mater diuinæ gratiæ. Mater item fidei, spei, Charitatis, merito appelletur: quod qua ratione ei tribuatur breuiter ostendamus. In primis in Hymno ab Ecclesia ei dicitur: *Maria mater gratiæ mater misericordiæ*; & in Litanijs Lauretanis vocatur *mater diuina gratia*. Quod confirmari potest ex Angelica salutatione, vbi **Gregorius Thaum.** gratia plena appellatur. Quare sanctus Gregorius Thaumaturgus in oratione de Annuntiatione docet, Deiparam dici gratia plenam, quod in illa Virgine totus gratiæ thesaurus recondatur. quæ sola ex omnibus generationibus sancta corpore, & spiritu fuerit: cuius Angelus non tantum pulchritudinem, sed & virtutes animi admiratus, idcirco *gratia plena* appellari; & Epiphanius hæret. 78. *à diu tiji*, inquit, *diuinorum charismatum vocata est gratia plena*. Quod autem Mater gratiæ merito appellatur.

Anselmus Antei in libro de excellent. Virg. capit. 12. pulchre ostendit cum ei dicit: *Tu, quæ mater Dei es, eo re vera misericordia mater, & gratia existis*. sic ille.

Joan. 19. Idque non obscure significauit Christus Dominus, cum Ioannem, qui gratiam sonat ei in filium tradidit. Idemque præsignificatum cernimus in S. Anna, quæ gratiam pariter sonat, & Deiparæ mater fuit. Et sicut Ioannes Baptista Domini præcursor suo nomine gratiam à Christo capite in omnes copiose effundendam indicabat: ita S. Anna suo patris nomine vberem gratiam per Virginitatis merita, & apud Christum preces in homines deriuandam, præ ostendebat. Nam si sanctus Ioannes in apocalypsis cap. 1. pacem & gratiam septem Ecclesijs, quæ sunt in Asia, ad quas scribebat precatur à septem Angelis diuino throno astantibus propter eorum preces ad hoc impetrandum efficacissimas (qui licet inter cœlestes spiritus sint primarij: ministri tamen sunt Dei.) quanto magis illa, quæ Dei vera est genitrix ius precibus longe efficacioribus hoc ipsum præstabit, vt iure optimo Mater diuinæ gratiæ sit appellanda? Quare Gabriel in sua salutatione merito eam gratia plenam appellat, eique quod gratiam apud Dominum inueniret, pro se similitum, & pro alijs, significauit; propterea

à sancto Bernardo sermone 2. de Aduentu, **Bernard.** *Inuentrix gratia* vocatur, & ab Ephrem serm. de laud Virg. Fons gratiæ, & totius consolatio- **Ephrem.** nis, quasi perenniter suis precibus illam manet, atque in omnes deriuet. Huc spectat id, quod docet S. Bernardinus Senensis tom. 1. conc. 61. ait 1. cap. 10. *Plenitudo, inquit, gratiæ fuit in Christo, sicut in capite influente: in Maria vero sicut in collo transfundente*. Idem tomo 3. serm. 11. ait. 1. cap. 3. *Virgo, inquit, beata, quæ irrigat Ecclesiam militantem, figurata fuit in figura nebulae, de qua Iob 18 Nunquid eleuabis in Iob. 18. nebula vocem tuam, & impetus aquarum aperiet? Vox in nebula eleuata est gratia per orationem Virginitatis impetrata ad quam sequitur impetus aquarum, quæ per ipsam impetratur. influentia gratiarum & remissio peccatorum vnde Eccles. 43 est scriptum; Medicina omnium in festinatione nebula, hoc est in festina Assumptione Virginitatis benedictæ, quæ omnes, qui volunt sunt participes gratiæ suæ. Ita sanctus Bernardinus, qui loco citato cap. 1. vult B. Virginem esse fontem horiorum, & puteum aquarum, cuius non deficiunt aquæ istæ. 58. propter gratiarum plenitudinem, quæ est in Virgine, idcirco ipsa figuratur in cisterna Bethlehemica, de qua egi cap. 5.*

12. Denique quomodo gratiam per Virginitatem consequamur egregie explicat S. Bonauentura in speculo cap. 6. spectans ad illud *Haec 11. Egredietur virga de radice Iesse, & flor de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, &c. Qui cumque, inquit, sepi formam spiritus sancti gratiam aspici desiderat, ipsum florem spiritus sancti in Virga querat: per Virgam enim ad Florem, per Florem ad Spiritum in ipso requiescentem peruenimus. Per Mariam ad Christum accedimus, & per Christum gratiam spiritus sancti inuenimus propterea Bernardus Mariam Bernard. alloquens ait: Per te accessum habuimus ad filium & benedicta inuentrix gratiæ genitrix, mater salutis, ut per suscipias nos, qui per te ad us est nobis. hæc Bonauentura,*

Nec solum Mater gratiæ appellatur, vt **Ecclesiæ** rum etiam Eccle. 24. (quemadmodum ad o- **Ildefonsus** stavit Ildefonsus serm. 1. de Assump. & Inno S. An- centius illam serm. in festo Assump. & S. An- **topinus** 4. part. 11. c. 2.) de ea dicitur: *Ego B. Virgo mater pulchra dilectionis, timoris, & agnitionis, mater pul- & sancta spes: quæ verba crebro Ecclesia etiam extra dile- **Agostinus.** Virgini accommodat, non solum quia*

Maria sit gratia.

tiam

P/al. 110. **tiam habuit intensissimam, & quia harum virtutum præstantissimarum actus, dicitur trium, quas theologicas appellant, addito timore Domini, qui initium est sapientiæ ipsa dum viveret perfectissimè exercuit: verum etiam, quia ab ijs, quorù spiritualis mater esse dignatur, vt gratiam habeant, & vt in illis virtutibus, ipsi quoque strenuè se exercent etiã atque etiam requirit: & præterea illas iisdem suis filiis à Christo procurat tanta facilitate, vt gratia, & eandem virtutum mater, & quasi officina dicatur, vt intelligant omnes ad gratiam, & ad virtutes has tam necessarias, eorumque augmentum à Deo obtinendum Virginitis intercessionem esse efficacissimam, quod eleganter Bernardus sermone 4. super Salve Regina indicat, loquens cum Virgine: Defecit, inquit, vinum in cedis nostris, vinum, scilicet iustificans cor hominis, de quo Propheta quod germinat Virgines, harum Pincernam, Vexilla tua, Vexilla Regis prodeunt in nobis, te agente pro nobiscum in manu tua vini meri, in manu tua, in potestate tua vini meri amoris divini. Calix huius vini inebrians quam præclarus est, inebriat ad contemptum mundi, calefacit, quia ferventes facit, acuit, quia erudit, audaces facit contra aduersa, fortes, inuisibiles à carne, mundo, & demonibus, obliuiosos eorum scilicet, quia retro sunt, & in futura extensos, discretos, quia erudit ad iustitiam, somnolentos ad temporalia, & tardiosos, ad inuisibilia verò contemplan da pro nos, & promptos, & per Panem speramus, qui cor hominis confirmat, de quo Scriptura: Panem Angelorum manducauit homo. hucusque Bernardus agens de vino amoris divini, quem Mater pulchre dilectionis filiis suis impetrat. Et S. Thomas opusc. 8. probans B. Virginitatem plenam gratia, quam refundit iuuan do alios: In omni, inquit, opere virtutis potes eam habere in adiutorium, & ideo dicit ipsa Eccles. 24. In me omnis spes vita, & virtutis, hæc S. Thomas. & S. Bonaventura in speculo cap. 6. probans plenitudinem gratiæ Deiparæ, præsentim donorum Spiritus sancti: Maria, inquit, gratulabunda dicere potest illud Ecclesiasticis: in me omnis gratia vita, & veritas, quia mater est eius, quem legimus plenum gratia, & veritas. Et quid mirum si in illa virga est tanta donorum Spiritus sancti affluentia, in cuius flore spiritus sanctus requiescit cum tanta donorum suorum affluentia Maria namque est illa virga, & filius Maria est ille flos, de quo dicitur in Isaiã, E. greo dicitur**

tur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij, & fortitudinis, spiritus scientiæ, & pietatis. & replebit eum spiritus timoris Domini. In hoc flore mira spiritus sancti affluentia, de quo in omnem Ecclesiam tuam mira fit influentia, vt beatus Euangelista Ioannes dicat De plenitudine gratiæ nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia. Cum ergo de isto flore tanta gratia redundet in totum hortum, quanto magis in ipsam huius floris virgam in ipsam Mariam dicat ergo Maria securè: in me omnia gratia vita, & veritas. n. c. Bonaventura.

23. Ex his, quæ diximus, rectè inferitur beatissimam Virginem non tantum esse Christi Matrem naturalem, sed dici præterea Matrem eiusdem spirituales. siquidem Matth. 12. dicitur à Christo Domino: Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in celo est, ipse meus frater, & soror, & mater est: Quæ verba explicans Gregorius homilia tertia in Euangelia: Sciendum, inquit, nobis est, quia qui Christi soror, & frater est credendo, efficitur Mater prædicando: quæsi eam parit Dominum, qui eum cordi audientis infundit, & mater eius prædicando efficitur, si per eius vocem amor Domini in proximi mente generatur. hæc Gregorius. Quia ergo Deipara sanctissima, sicuti diximus, multis modis, vt in aliorum cordibus Christus gignatur, efficit: Ideo etiam spiritualis eiusdem Mater est effecta. Neque desunt qui ex verbis illis Matth. 12. Virginem existiment matrem etiam Christi spirituales effectam faciendo voluntatem Dei. Ita enim Iustinus q. 136. duplicem in Virgine Christi maternitatem agnoscens, naturalem scilicet, & spirituales eius ca verba illa Matth. 12. Non matrem, inquit, debito honore fraudat Dominus, sed docuit, quia, ut ita dicam ex maternitate Virgo sit beatissima, spiritualis enim is, qui verbum Dei, & auerit, & seruat, Dei est & frater, & soror, & mater quorum virum que in eius matre inerat: perspicuum est matrem eorum fecisse, & Augustinus libro de sancta virginitate cap. 5. docet Virginem corpore quidem esse matrem, spiritu verò esse matrem, & filiam Christi: Maria, inquit, faciens voluntatem Dei corporaliter tantummodo mater est, spiritualiter autem & soror, & mater. & cap. 6. Ex capite nostro, quod est ipse Saluator. B. Virgo spiritualiter nata est: quia omnes, qui in eum crediderunt,

Ioan. 1.

B. Virgo Christi mater est naturalis, & præterea spiritualis, quia multos conuertit. Matth. 12. Gregorius

B. Virgo mater est Christi spiritualis, quia licet ratione non sit mater, quia scilicet voluntate facit. Augustinus

runt, in quibus & ipsa est, recte filij sponsi appellan-
tantur. Idem cap. 3 eiusdem libri. Beatior, in-
quit, fuit Maria concipiendo mento, quam ven-
tre, & infra. Felicitus gestavit cordis, quam carna.
Guaricus hæc ex Augustino. E. Guaricus abbas sermo-
ne 14. de Assumptione, ipsa, inquit, Virgo vo-
luntatem Patris in tantum faciebat, ut de ipsa

prædicaret Patris. Isa. 62. Vocaboris voluntas mea
igitur ubi eam filius negligere videtur, ibi ampli-
us honorasse invenitur, dum ei scilicet, materni
nominis honor duplicatur pro eo, quod eundem
filium, quem alio gestauerat, incarnatum etiam
nunc animo gestabat inspiratum. hæc Guaricus.

VIRGO DEIPARA IVSTORVM MATER, EGREGIE
matris munera in homines præstat, & quanam ratione illi respondendum
Dies quoque festi, Templaque ab Ecclesia ei dicata,
multiplex item cultus eidem
decretus.

CAPVT XXIX.

SYMMARIVM.

Deipara in domibus sibi dicatis innumeros agen-
tes, & agrotos subleuat n. 6.
Qua erga Deiparam à nobis præstanda n. 10.
Quanam Ecclesia in Deipara honorem facienda
docuerit n. 12.
Dies festi in Deiparæ honorem decreti ibidem.
Eminentius festorum Deiparæ, & quibus diebus re-
colantur de eorum vero singulis plenius in tra-
ctatu de festis n. 13.
Sabbatum Deiparæ perpetuo ritus dicatum, & à
quo tempore n. 14.
Sabbatum cur peculiariter Deipara consecratur
vum 18.
Templa Deiparæ erecta num. 23.
Templa Deiparæ ante eius Conceptionem ibid.
Templa dum in terris Deipara ageret, vel certe
Apostolorum tempore ei dicata n. 26.
Lauretana ades ibidem.
Templa in India Deipara adhuc superstitione posita
num. 27.
Varia templa ab Apostolis, vel eorum discipulis
Deipara consecrata n. 30.
Templa, quæ Deipara post eius in Cælum Assum-
ptionem, propagata iam ubiq; gentium Christi-
fide sunt extructa n. 33.
De multiplici in Ecclesia cultu Deiparæ sancito.
num. 34.
Preces quibus Ecclesia Deiparam inuocat ibid.
Officium Deiparæ paruum ibidem.
Officium maius Sabbatum de Deipara, vna
cum missa n. 35.
Frequens Deipara memorata in officio maiori ibi-
dem.

Cætera Deipara inuocatio in qualibet missa nu-
mer. 36.
In consecrationibus Altaris, & rerum sacrarum
Deipara nomen usurpatur ibid.
Pulsus ad saluationem Angelicam tribus diei
temporibus num. 37.
Concordes ad populum à saluatione Angelicæ
inchoantur num. 38.
Processiones in Deipara honorem decreta n. 39.
Stationes ad Deipara templa n. 40.
Peregrinationes ad Deipara templa ibid.
Religiones urbes, Portus, Insule à Deipara no-
men accepere, num. 41.
Litaniæ, vararum q; preces in Deiparæ honorem
compositæ num. 42.
Deiparæ imagines, ac reliquæ in Ecclesia præ-
cipuo cultu insignes num. 43.
Imaginum Deiparæ usus iam inde ab ipso Apo-
stolorum tempore, earumque multitudo innum-
erabilis, ibidem.
Reliquæ crinum, lactis, ac vestium Deiparæ, v-
bi nam locorum asseruntur, numer. 48. & se-
quentibus.
Capilli Deiparæ num. 51.
Lac Deiparæ ibidem.
Vestes Deiparæ num. 52.
Zona Deiparæ num. 53.
Velum, vitæ, chivoseca, foccus, & annuli, mari-
tica fasciæ sepulchrales Deiparæ num. 54.
Domus, lectus, potest, fusus & glomus Deiparæ,
num. 55.
Sepulchrum, Fons in Ægypto, columna Casarau-
gustæ num. 56. 57.
Sedes, ac lapus, ubi Deipara Tolati cõstita, eiusdem
Epistolæ,

Epistola. Et oleum sancto Thoma Cantuariensi datum. n. 18. Et 29. Christi prae seipsum fasciata cunabula, volum, ac vestra inconstans. num. 60.

B. Virgo mater in nos exercit.

VM Virgo sanctissima, vt in superioribus vidimus, ex triplici capite Mater sit iustorum; reliquum est, vt ostendamus, quare ipsa egregie ac diligenter erga nos matris munera praestare dignetur; vt intelligamus, quare itidem ratione nos illi sedulo pro virili nostra parte, diuina adnitente ope, respondere debeamus: quamuis enim, quae suorum beneficiorum est in nos magnitudo, quaeue nostra est tenuitas, parilli referre nequeamus; at saltem quantum Deo dante possumus, ad id conari debemus, ne plane ingrati inueniamur.

Primus B. Virgo amat suos.

Et quod attinet ad eius in nos officia, Primum amat nos misericordem. Multa porro Virginem ad hunc erga nos amorem permouent: primum enim cum sit mater Dei, vere est Domina omnium, vt capite quinto dixi, id eoque amat seruos suos. Secundò, cum sit mater omnium, vt in superioribus capitibus probauimus, filios suos fouet, ac diligit. Tertio, quia os nostrum, & caro nostra est, originem ducens ex primis humani generis progenitoribus Adamo, & Eua; quam rationem ei proponunt Athanasius in sermone de Deipara, cum eius patrocinium implorat, similiter Petrus Damianus in sermone de Natiuitate: & Bonauentura in speculo Beatae Virginis cap. 6. *Obsecrare, inquit, possumus Mariam sicut Abraham obsecrauit Saram, Dic obsecro te, quod soror mea sis, vt bene mihi sit propter te, & uiuat anima mea ob gratiam tuam. O Virgo Maria, o Sara nostra, dic quod sis soror nostra vt propter te bene sit nobis à Deo, & ob gratiam tuam uiuant anima nostra in Deo, vt propter talem sororem Aegyptii, id est daemones, nos rauoreantur. & ut Angeli nobis in acie coniungantur, & ut propter talem sororem Pater, & Filius, & Spiritus sanctus nostri misereantur. ita Bonauentura.*

Athanas.

Pet. Dam.

Genes. 12.

Genes. 17.

Adde Saram meritò beatam Virginem adumbrare, quae ex vocis etymologia sonat Principem: Deipara enim nostra Princeps, & Regina est, quemadmodum cap. 5. diximus. Quarto, quia Christus, cuius illa est mater, tanta dilectione nos est dignatus, vt ani-

mam suam pro nobis ponere voluerit: Idcirco & ipsa homines à filio adeò dilectos, hoc etiam nomine diligit: de quo eleganter Petrus Damianus in sermone primo de Natiuitate: Scio, inquit, Domina quia benignissima, & amat nos amore inuincibili, quos in te; & per te filius tuus, & Deus tuus summa dilectione dilexit. Quintò, quoniam vnus, idemque est habitus charitatis, quo diligitur Deus, & proximis teste sancto Thoma 2. 2. quaest. 25. art. 1. habitus vero charitatis in Deipara maximus fuit ordine suo diligens ea, quae sub obiectum suum cadunt: hoc enim ad charitatem spectat ex 2. 2. quaest. 26. art. 1. & ad hoc significandum de Virgine peculiariter intelligi potest illud Cantic. 2. *Introduxit me Rex in cellaria sua, ordinauit in me charitatem.* & quemadmodum Christus Dominus cum sancto Petro curam Ecclesiae demandauit, illud praemisit: *Simon Ioannis dilige me plus his.* & mox adiecit: *Pasce Agnos meos:* ac si diceret: amorem erga me tuum in pasce Agnis meis ostende: ita Virgo sanctissima suum erga Christum amorem Christi oues diligendo demonstrat.

Pet. Dam.

S. Thom.

Cant. 2.

Ioan. 21.

Quare Bernardus sermone 1. de Assumptione: *Non dubitare, inquit, aliquis potest omnino in affectum charitatis transisse Maria viscera, in quibus ipsa, quae ex Deo est charitas nouem mensibus corporaliter requiescit?*

Bernard.

Ceterum de affectu amoris Deiparae erga humanum genus, quem in Christi passione praesetulit, pulchre sanctus Antoninus quarta parte, titul. 15. cap. 20. §. 11. *Et quod, inquit, dicitur de Patre aeterno Christo, ita & de eius matre temporali dici potest illud Roman. 8. Pro proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illum, scilicet, passum voluntate, & affectu: & quo modo non etiam cum illo nobis omnia donauit pertinencia ad recreationem nostram? ita sanctus Antoninus.*

S. Anton.

Rom. 8.

Denique amoris, quo filios suos complectitur, immensitatem ex beneficiorum magnitudine, ac multitudine, quae in nos abunde, & iugiter conferre non cessat, de quibus saepe in hoc libro egimus, aliqua ex parte colligere possumus. At verò peculiariter sibi deuotos amat: peculiari etiam ratione eis beneficia largitur; de ea enim dici potest illud Prouerb. 8. *Ego diligentes me diligo: & Plalm. 68. Et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea;* loquitur autem de Ierusalem, quae

Prouer. 8.

Psalm. 68.

Qua beatissimam Virginem adumbrat: qui e-
dem diligunt Virginem, fovebuntur ab ea per
inhabitationem in eius charitate.

Deipara
Virginis o-
pem implo-
rantes ex
auctoritate
S. Brigittae

Nec solum Deipara diligentes se diligit, ac
beneficiis cumulatur, verum etiam ad se orantes
benignè audit, eisque respondere non dedi-
gnatur, quod est alterum eius erga homines
dilectionis, ac benignitatis indicium, id quod
ipsum sancta Brigittae exemplo filii sui de-
claravit in libro 7. Revelationum eiusdem
cap. 25. Eadem, inquit, humilitas est nunc in fi-
lio meo in potentia Deitatis sua, sicut tunc fuit,
quando reclinabatur in praesepio, qui jacens inter
duo animalia, licet omnia feceret secundum Dei-
tatem, nihil tamen loquebatur secundum huma-
nitatem. Sic etiam nunc sedens ad dex. eram Pa-
tris, audit omnes loquentes ad eum cum charita-
te, & respondet per infusiones sancti Spiritus, qui-
busdam, verbis, & cogitationibus, quibusdam,
quasi ore ad os loquitur, sicut ei placet. Similiter
ego, quia sum mater eius, ita humilis sum nunc in
corpore meo, quod est super omnia, qua creata
sunt ex altum, sicut tunc fuit, quando Ioseph de-
sponsata eram, & infra ad calcem capitis: Sicut
ergo humilis fui in mundo cognita soli Deo, &
Ioseph, sic etiam nunc sum humilis sedens in sub-
limissimo throno parata praesentare Deo omnium
orationes rationabiles, sed aliquibus respondeo per
infusiones divinas, aliquibus autem loquor secre-
tius sicut beneplacitum est Deo. haec tenus S.
Brigitta.

S. Bonav.

Hoc ipsum sanctus Bonaventura in Specu-
lo beatæ Virg. cap. 4. innotat. O quam dulciter,
inquit, Maria salutare novit. O Maria dignetur
nos per gratiam tuam salutare. Et certe ipsa nos
libenter salutat beneficio. & consolatione, si nos
eam frequenter salutamus sermone, & oratione:
libenter nos salutatur cum gratia, si libenter eam sa-
lutamus cum Ave Maria, sic Bonaventura.

B. Virgo

suorum si
2. horum cu-
ram gerit.

Alterum Virginis in nos officium illud est,
quoniam curam gerit nostri maternam: de
hoc S. Bernardus deensis tom. 3. serm. 9.

Ioan. 2.

art. 3. cap. 2. sic scribit: Mater in nuptijs Cana
Gal. lea interpellat, ac si ad eam cura omnium per-
tineret, & omnium hominum Advocatam se sen-
tens, qua pra omnibus creaturis cunctarum facta
fuerat Virgo Mater, officium advocacionis, & pia
auxiliatrix assumpsit, etiam non rogata. hec i-

bi. Albertus

Magnus.

Sap. 6.

Albertus Magnus super missus est, docet
Virgini propter curam maternam, quam o-
mnium gerit, aptari posse illud, quod de di-
vina Sapientia dicitur: Ipsa cura est de omnibus.

Sanè in humanis patris amor ad filium, & si
solidior, matris tamen est tenerior: & idèd pue-
ri magis ad Matrem, quam ad Patrem in suis
necessitatibus recurrunt, quia facilius ab illa se
impetrare, quæ cupiunt, experti sunt. idèd
etiam ipse Dominus suam de nobis sollicitudi-
nem ab omni oblivione alienam Isa. 49. ma-
tris curæ comparat: Nunquid oblitisci potest
mulier infantem suum, ut non misereatur filio u-
teri sui: quasi dicat, nulla ratione, alia enim filio
de alimentis, vestibus, & de necessarijs prospic-
cit: ita B. Virgo omnibus finem misericordiæ
aperit: Sicut, inquit Bernard. ler. 2. de Assum.
Misericordiam tuam Virgo beata, si quis est, qui
innocentiam te in necessarijs suis sibi meminerit
desuisse, & infra: Quis ergo misericordiam tuam, o
benedicta; longuamem, laetitudinem, sublimi-
tatem, & profundum valeat investigare. hæc Bern-
nard. qui singula hæc latius persequitur. Hinc
est, quod B. Virgo piam filiorum suorum soli-
tudinem gerit, illos omni studio in Domino
educat, cœlestium consolationum dulcedine
lactat: neque enim ei huiusmodi lactis copia
desse potest, in cuius persona Cant. 8. dicitur:
Vbera mea sicut turris: quibus verbis ex Am-
brofio in Plal. 118. serm. 22. (quamvis de
Ecclesia ea exponat) uberum magnitudo, &
ubertas indicatur. ad quod confirmandum
citatur illud Plal. 127. & abundantia in Turri-
bus suis.

Ad hoc etiam caput matris curæ, quam
de nobis gerit Deipara, spectat quod in via
Domini nos dirigit, in tribulationibus, & affli-
ctionibus consolatur, in perplexitatibus, &
animæ angustijs instruit, sub protectionis
sue pallio amplissimo recipit, atque foret;
pœnas, quas Deus contra nos iratus iuste infli-
gere minatus, misericorditer à nobis deprecatur:
unum tamen, aut alterum, ut Deiparæ
in rebus etiam externis materna de homini-
bus cura perspicitur, tacitus prætere nequeo
ut ex his curam, quam de nostro spirituali
profectu gerit intelligamus. Cùm S. Alexius
Romanorum nobilissimus: homo parentibus,
& sponsa relicto Edessam se contulisset, ibique
egregia coram Deo pietate conspicuus, sed
apud hominum oculos ignotus in vestibulo
templi Deiparæ septendecim annos transgessit,
set, imago Deiparæ (quæ nunc in templo S.
Alexij Romæ aservatur) ne tantus vir jaceret
inglorius, ejus nomen honorificè divulgavit
per

Isa. 49.

Bernard.

Quælibet

Cant. 8.

Psal. 127.

S. Alexius

Deiparæ

S. Alex.

per

Per ædis custodem, cui hæc de eo dixisse scribitur: *Introducito huc virum illum Dei, qui dignus est regno caelorum, nam oratio eius sicut incensum ascendit in conspectu Dei, & Spiritus sanctus super eum requiescit.* Introductus igitur cum celebris omnibus fieret, ipse, ut hominum gloriam declinaret, inde discessit. Dignus sane Alexius, qui Deipara voce superius ascendere iuberetur, quandoquidem extra templi fores, veluti in nouissimo loco in cæna recumbens tamdiu permaneret. hæc ex eius vita die 17. Iulij apud Surium, & ex Breuiarij Lectionibus, & Petro in Catalogo Sanctorum lib. 6. cap. 107.

Surius. Breuiarij Romanij. Petr. in Catal. S. Cæcilia.

Illud quoque, quod erga corpus S. Cæcilie ne à Longobardis asportaretur effecit, dignum videtur, quod hic inseratur. Si enim de Sanctorum reliquijs ad eod sollicita sint, quanto magis eorundem cura viderent, & in agone pugnant saluam, ac profectum apud Deum precibus iuuisse, & promouisse existimanda est. regeſtæ historiã narrat Paschalis Primus, Pontifex Maximus in litteris suis Apostolicis, quas recitat Baronius tom. 9. ad annum Christi 821. Cùm enim idem Paschalis S. Cæcilie templum, quod vetustate ruinam minabatur magno studio in meliorem formam construere cepisset. & fama esset corpus eiusdem S. Cæcilie ab Astulpho Longobardorum Rege hostiliter Romam obſidente, furto esse per eius homines sublatum; S. Cæcilia virginali aspectu, & habitu decora Paschali, ante confessionem S. Petri matronali lucescente Dominica dum psallentium harmoniam obſeruat, sopore grauato apparuit, eumque hortata est, ut suum corpus requireret, & in templo, quod reparabat reponderet. Cumque Pontifex obijceret, eius corpus à Longobardis sublatum, illa in hæc verba respondit: Veritas est, quod Longobardi me multum desiderauerunt, & quaerunt; sed gratia Dominæ meæ, temperque Virginis Dei Genitricis Mariæ effecit, quod nec me inuenire, nec me deportare, sicut voluerant, hinc longius potuerunt. hæc illa. Quod ipsum Anastasius Bibliothecanus illorum temporum scriptor testatur reliquit in Codice quodam à Caueni Monasterio accepto apud Baronium loco citato. Quod si Deipara hoc erga corpus S. Cæcilie præstitit, mirum videri non debet, si corpus latronis egregia erga se pietate additi honorificè tu-

Paschalis Primus Pontif. Baron. S. Cæcilia corpus ne à Longobardis raptaretur à Deipara seruatur.

Anast. in Bibl. thecarius. Baronius. Latronis sibi deſoti corpus

mulandum curauerit, quod ex Cæsario libr. 17. cap. 59. describemus cap. 39. Reliqua verò exempla, quibus abundè suam, quata de nobis gerit curam, testatur, infra cap. 34. & sequentibus afferemus.

Quin etiam Deipara non solum, quæ necessana, vel etiam vtilia sunt, sed utilitate, ac materia quadam in suos sollicitudine abundè iussit: sed muneribus quoque, & quibusdam quasi efficijs subinde eos eohonestate dignatur: Huiusmodi fuit crux aurea ab eadem Deipara dono missa Valtero de Birbac, quod ex Cæsario nos cap. 30. referemus: Huiusmodi fuit veritas ad sacificandum sancto Ildesonso post egregiam nauatam operam in perpetua Deiparae uirginitate contra hæreticos verbo, & scriptis tuenda, dono ab eadem data; quod in tractatu de uirginibus in Ildesonso describentibus. Simile etiam vestis sacrae donum coniectus est S. Bonitus Episcopus Aluernensis, rem gestam, quæ in vita S. Boniti apud Surium mense Ianuario habetur, nos ex Vincentio libr. 7. specul. histor. capit. 97. eisdem planè verbis hoc in loco narra-

Maria sua mulatam curat. Cæsarius Cap. 39. Cap. 34. Deuot. B. Virg. qui ab ea munus aliquod accipere. Cæsarius Cap. 36.

Surius. Vincent. Beluacens.

Sanctus præsul Bonitus Aluernensis cum cor suum perfecte dedisset, ut perfecte letum, & eius Mater diligeret, quadam die templum beati Michaelis cum turba intrauit, & in angulo Basilicæ, licet inter multos, solitudinem cordis sibi fecit: consummaris mysterijs quibusque in sua redierunt, & ipse solus in latibulo suo remansit, & custodes quidem, ne quis remansisset, perſecutati sunt Ecclesiam: sed Deū nutu Sancti uiri non potuerunt inuenire latibulum, qui obſeratis iam Ecclesie foribus, eo secutus, quo secretus effudit in se animam suam, factusque in agonia prolixius, & enixius orans vidit huiusmodi uisionem: Ecce repente de caelo sonuit, quasi vox dulcis cantilenæ, & micantibus luminibus limen templi cepit tremere tanquam intrante multitudine: aspiciebat uir sanctus, & ecce Virgo Maria intrabat cum candidato sanctorum Angelorum, & animarum cætu, sicut Regina circumstante exercitu, chorus ille celestis decantabat Dominæ, eiusque filio, ipsa quoque uocem suam exercuit in Christi præconiis: per medium facta est illa processio. Cumque uentum fuisset, ante altare, quaesitum est à quibusdam Sanctorum, Quis haberet

S. Bonitus Episcopus caelesti uisus à Deipara de natate

missam celebrare? En, inquit beata Virgo, ad-
est Bonitus p[re]sul verè bonus, & satis dignus,
cui hoc officium debeat committi. Audiens
hoc ille pauebat, & retrahebat se; cuius rei la-
pis, qui ei cecidit, adhuc seruat indicium, tan-
dem quæsitus, & inuentus est, deductus, &
præsentatus illi beatæ congregationi; & mini-
strantibus Sanctis veste nuptiali ornatus est, ac
diuino altari applicitus, & postquam dedit in-
celebratione sancti operis operam, ac decen-
ter consummauit: B. Virgo valesciens, dilec-
to suo, pro munere cœlestem vestem ei de-
dit. Res est nota satis, & apud Aluicenses
admodum celebris, maximè autem in Ciui-
tate Aluerniæ, qui dicitur Mons clarus, & vs-
que hodie monstratur populo vestimentum
illud cœlestè, cuius materies, & contexturæ
modus à nullo hominum dignosci potest, &
est eximij candoris, miræque leuitatis, ac leni-
tatis. hæc Vincentius.

Maria nos
ab hosti-
bus ius-
tat.
Cant. 8.

Tietman.

Hugone.
Carthus.
Hailgrin.

Hailgrin

4 Tertium matris munus, quod circa nos
Deipara exercet, illud est, quod à Satana tru-
culentissimo hoste sub patrocinium tuum ve-
luti intra Urbis munitissimæ moenia admissos
nos tutatur, ac protegit: ideoque Cant. 8 de ea
dicitur: *Si murus est, edificemus super eum propu-
gnacula argentea: si ostium est, compingamus
illud tabulis cedrinis:* quibus verbis ex Tiet-
mano in illum locum, sponsum tui similitudi-
ne muri bene firmi, & excelsi argenteis propu-
gnaculis muniti, qui nullo hostium impe-
tu proferri possit, sub similitudine item ostij
Cedrinis tabulis inuicibilibus compacti, spon-
sæ inexplicabilem fortitudinem, & insupe-
rabilem constantiam describit: quod licet de
Ecclesia Christi sponfa Tietmanus rectè ex-
ponat, nos tamen cum Hugone, Carthusiâ,
& Hailgrino in Cantica, illud de Deipara etiam
singulari Christi sponfa præ omnibus dilecta,
merito accipere possumus: quæ ex horum
interpretum sententia, murus est stabulis, ac
firmus ad defensionem, ac munimen nobis
tributus. Propugnacula verò argentea splen-
dida, pura, ac nitida, tum ad ornatum,
& decorem, tum ad fortitudinem, ac muni-
mentum extracta, indicant in Virgine diui-
na eloquia, quæ diligentissime custodiuit, in
quibus custodiendis retributio multa. Et
quoniam argentum reliquis metallis tinni-
tu suo dulcius resonat, ideo hæc propugna-
cula argentea ex Hailgrino preces Virginis

bene sonantes ad hostes repellendos significa-
re etiam possunt.

Ad hæc Virgo beatissima ex eodem est o-
stium, & Porta illa Orientalis Ezech. 44 per
quam filius Dei ad nos venit, & maligis
spiritibus, ne ad suos deotos intrent, ob-
sistit; totque tabulis Cedrinis à sanctissima
Trinitate est compacta, quor in ea sunt vir-
tutes, ac privilegia, quæ instar cedri impu-
trabiles, odoriferæ, & in profundum per
humilitatem radicatæ in immensum extre-
uerunt.

Hinc est, quod ex persona Virginis subijci-
tur eodem loco Cant. 8. *Ego murus, & vbera
mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi
pacem reprensens:* quibus verbis Deipara, ex Hu-
gone, & Interpretibus citatis, deuotè eam ve-
nerantibus piè recolentibus, strenuè imitantibus,
ac obnixè deprecantibus pollicetur futu-
ram se loco muri inexpugnabilis, quo omnes
ad se confugientes circumdentur, vt tuti red-
dantur ab his, qui in circuitu impij ambulanti;
& ab eo, qui tanquam leo rugiens circum qua-
rens quem deuoret, simul etiam misericordiae
suae vberibus lactis suauissimi copia, vt dixi,
turgentibus, instar turris, ac proinde ita excel-
sis, vt neminem quamuis procul existentem
latere, omnes etiam inuitare possint, se eisdem
nutrituram indicat. Turri vbera comparat,
quod filios suos non nutriendi tantum, sed &
protegendis, & ab hostium impetu securos eos
reddendi vim habeant, idque ex eo tempore,
quo gratiam, & pacem coram Deo legitur in-
uenisse, iuxta illud à Gabriele ei dictum: *Inue-
nisti gratiam apud Deum.*

5. Cæterum ad hæc Deiparæ protectio. *Mulier pp-
riam exprimentem,* rectè ut ait S. Antoni-
nus 4. part. tit. 15. cap. 2. de sanctissima Virgi-
ne intelligi potest illud Eccles. 26. *Ubi non est loquuntur
sepes, diripietur possessio, & ubi non est mulier, S. Anto-
ninus egens.* Virgo enim beata dicitur, *Mu-
lier, per antonomasiam Genes. 3. Apoc. 12. Eccles. 36.
& à Christo Domino sub Mulieris nomine Genes. 3.
aliquoties est compellata, quemadmodum Apoc. 11.
ex S. Ioannis Euangelio constat. Genes. 31.
quando nondum aduenerat hæc benedicta
Mulier ingemiscerat, multis calamitati-
bus, & miseris oppressum, dicens illud Psal. 137.
47. *Rugebam à gemitu cordis mei, & assimila-
batur, vt dicitur loco citato Ecclesiastici,
possessio sine sepe, quia quamdiu hæc
muliere**

Ezer. 46.

Cur Ma-
ria ubere
suis assi-
milentur.
Cant. 8.
Hug.

Psal. 137.

Cant. 8.

Lut. 1.

Mulier pp-
riam
in ver-
borum
Maria
S. Tho.

Psal. 137.

Psal. 79. Iudic. 6.

Psal. 75.

Bernard.

Primer. 31.

Deipara
et
sua
filla.

Eccl. 24.

Sua
nata
in
verbo
videt
Maria.
& Thom.

molere crebat, de struebatur hoc praesidio, & veluti munimento; ac proinde direptioni patebat, non secus ac possessio sine sepe, quam Psal. 79. *Extremam autem aper de sylvam, & singularis ferus depastus est eam.* Ideoque tunc iuxta illud, quod Iudic. 6. praefiguratum legitur, divina animi misericordia Ros solum in vellere erat: in omni autem terra siccitas, id est: *Notus tantum in Iudaea Deus*, Satanas vero princeps huius mundi in eo suam tyrannidem exercebat. At post huius benedicta militis praesidium totam mundi aream Ros divinae misericordiae complevit, & Satanas ejectus est foras alligatus a Christo. Qua de re patet Bernardus sermone de Aqueductu, (quem dicit esse Virginem sanctissimam): *Mirabatur*, inquit, *& Salomon, & veluti desperanti similis agebat, Mulierem fortem quis inveniet? Nimirum propterea tanto tempore humano generi sua gratia defuerunt, quod nec dum intercederet is, de quo loquimur tam desiderabilis Aqueductus.* haec Bernard. Hinc etiam est, quod *Maria Stella* dicitur, non solum ut ait Bonaventura in speculo B. Virg. cap. 3. *quia est purissima sine labe peccati, & quia est radiosissima* (ut verbis eius utar) *radium aeternum*, id est, Dei filium, pariendo, sed etiam utilissima, dirigens nos ad patriam caelestem tanquam ad portam per mare huius seculi amaram, & procellosum: nunc autem ipsa omnes invitat verbis illis Eccl. 24. *Transite ad me omnes, qui concupiscit me, & a generationibus meis implemini*, nimirum a bonis Christi, quem de castis visceribus meis genui, vel ut est Graece (quod in idem recidit) *ἐπι γυναικῶν* hoc est a fructibus meis implemini; Christus enim est *benedictus fructus ventris eius*.

Quoniam autem singuli beati ea omnia, quae ad ipsos, eorumque statum spectant, vident in Verbo, ut docent Theologi in 4. distinct. 45. & in 1. par. quaest. 22. & peculiariter S. Thomas in 4. distinct. 45. quaest. 3. art. 2. quaest. hunc. 1. & q. 8. de verit. art. 4. ad 23. & 2. 2. quaest. 83. art. 4. ad 2. & 3. par. quaest. 10. art. 2. in corp. ubi ex hoc infert *animam Christi Domini cognoscere omnia, quae Deus cognoscit scientia visionis: Quoniam ad Christum, inquit, & ejus dignitatem spectant quodammodo omnia, in quantum ei subiecta sunt omnia.* ita S. Thom. hinc infert B. Virginem, cum mater sit, ut diximus, iustorum, & praete-

rea Domina mundi, Regina Angelorum, & hominum, sit etiam Advocata peccatorum, videre in verbo quicquid Deus novit scientia visionis, ijs exceptis, quae ad Christum singulariter, & ad interiores animae ejus cogitationes pertinent, cum ad eam spectet nosse, quae ad nos filios, & servos, & quorum causam agit, pertinent. Quod egregie probat Franciscus Suarez. tom. 2. in 3. par. disput. 21. sect. 5. & citat Germanum sermone de Assumptione: *Spiritus, inquit, tuus o Maria, vivit in aeternum, omnia observans, omnia intuetis, & inspectio tua ad omnes se porrigit.* Nec tamen propterea Virginis cognitio cognitioni animae Christi aequatur: haec enim longe plura ex possibilibus cognoscit, & majorum claritate, ac perfectione, praeterquam quod Virgo, ut dixi, neque videt simpliciter omnia, quae cadunt sub scientiam visionis, quorum cognitionem integram soli animae Christi concedit S. Thomas q. 8. de verit. art. 4. in corp. & 4. dist. 49. q. 2. art. 5.

Suarez
Germanus

S. Thom.

B. Virgo
quia est
mater nos-
tra a jure
suo inter-
cedit pro
nobis.

Ex dictis colligitur etiam Virginem jure suo intercedere pro hominibus, tanquam pro ijs, qui ad se maxime spectant, cum mater sit iustorum, qui a Christo tuae protectioni sunt commissi, & humani generis sit Advocata.

DEIPARA IN DOMIBVS SIBI DICATA innumeros egentes, & agrotos sublevari.

NEque solum Deipara, quae vel ad corporum inoluntatem, vel ad animarum salutem conducunt, benignitate erga nos plane materna apud Deum procurat in ceteris: verum etiam in ceteris. Nosocomijs, Orphanotrophis, aliisque huiusmodi domicilijs in eius honorem per singulas ferè Vrbes excitatis, quibus amplissimi redditus ex piorum hominum elemosynis Dei, Deiparaeque intuitu sunt attributa, Agrotos propemodum innumerabiles, Infantes plurimos a tenuibus, egenisque parentibus expositos, Orphanorum Virginum, aliarumque Feminarum caritas alit, ac nutrit. Virgines item nobiles, dotis eis assignatae in matrimonium collocat, Pauperibus erogata subinde stipe succurrit: quae etiam iidem, dum quae corpori sunt necessaria suppeditantur, plurimisque ea quoque sedulo

Materiam
B. Virg. est
qua in do-
mibus sibi
dicatis e-
gentes ad
agrotos
sublevari

sedulo procurantur, quæ animis sunt salutaria. Extant eius rei in singulis ferè vibibus monumenta; Talis est Romæ domus sanctæ Mariæ in Equiro orphanorum; tale ibidem Nocomium S. Mariæ à Consolatione; tale est Venetiis Xenodochium, antiquissimum illud quidem (vulgo dicitur S. Mariæ à Charitate) ab Alexandro III. Anno 1177. Pontificis indulgentiis illustratum. Tale est illud Florentiæ nobilissimum, quod vocant Sanctæ Mariæ Nouæ. Sepne in omnibus percentendis nimius v. deat, ea in medium afferam domicilia, quæ in vna Vibe Neapoli oculis nostris spectauimus; quorum annuos redditus expensas, capitum, quæ aluntur, numerum ex suppeditatione hoc ipso, quæ hæc præscriptimus, anno diligenter peruestigata hic adnotanda duximus.

Domus B. Virg. An. n. Neapoli. Eminet inter omnes Neapoli domus B. Virginis Annunciate, ædificiorum magnitudine, ac structura ad eam eximia, tam multis conferta familiis, tantoque conuictorum numero, vt ingentis oppidi instar esse videatur. Huius domus Annunciate templum magnificè est extractum Sanctorum corporibus, ac reliquiis in primis insignis, sacra suppeditata, ac penitromaus splendide instructum, atque ornatum; Sacerdotum, ac Clericorum cultu maximè conspicuum. Hac porò domus, vt perferutati diligentius deprehendimus; ex bonis, quæ vocant stabilia, & ex censibus redditus habet annuos ducatorum octo circiter, & octoginta millium: ex eleëmofynis verò incertis, quæ singulis annis hominum pietate in eam conferuntur, non exigua summa efficitur: At verò si sumptus spectemus, in quos id impendit, quod ex redditibus, & eleëmofynis percipitur, centè nisi res omnium, qui in ea Vibe degunt, oculis pateret, penè incredibilis videri posset. Nam, vt à templo exordiamur, in stipendium sexaginta Sacerdotum, & triginta Clericorum iuniorum, aliorumque ministrorum, in singulos annos ducatorum decem millia impendit. Nutricibus quater millibus, quas alit pro expositiis infantibus, soluit annuorum ducatorum sexdecim millia. Exijs Mares vbi adoleuerint omnes pro cuiusque genio, atque indole, alij mæchanicis artibus, alij literis, quibus se ipsi honestè sustentare possint, instituntur. Fœminæ verò in eadem domo aluntur, suntque omnino octingentæ, ex quibus

quadringenta circiter suam Deo virginitatem vltro addidere, reliquæ verò ibi educantur suo tempore pro earum arbitrio vel honeste collocandæ, vel etiam Deo consecrandæ: præter has quingentæ numerantur, quæ nobilibus, ac honestis matronis dantur in famulas, postea ab iisdem dote attributa nuptui tradendæ. Nocomium quoque per amplum habet, in quod omnes ægroti, qui vel febri laborant, vel vulnere saucij sunt (tametsi Turcæ, vel infideles) admittuntur, ij vt plurimum ad ducentos percingunt, aliquando etiam ducenti supra mille extiterit. Pro Nocomij sumptibus, & eleëmofynis, quæ pauperibus erogantur, alijsque eiusmodi expensis in singulos annos ducatorum septem supra quinquaginta millia impendit; census item propter æs alienum constat quotoannis ad quadraginta ferè ducatorum millia exoluit, quæ omnia cum annuos redditus excedant, partim ex eleëmofynis partim ex nouo alicuieno persolunt.

7. Neapoli quoque extat hospitalis domus Pietatis S. Mariæ de Populo quam vulgus appellat in curabiliom, in ea solent esse ægroti viri ad quadringentos, totidem quæ ferè mulieres, ad hos enim infirmos in inabili morbo laborantes folet adhiberi, vel etiam sanitati restituendos plurima exercentur munera Christianæ charitatis, præter hos etiam furiosos, seu amentes viginti, & eò plures ibidem nutriti, in Herculano verò (vulgo Torre dello greco) ægrotos circiter nonaginta, qui ethica febri laborant suis alit expensis. Veino autem tempore prope lacum Agnani mille circiter ægrotis, qui varijs morbis sunt affecti, & illuc ad iudatoria vaporaria propter morbos exu dandos confluunt, vitæ necessaria suppeditat. Ad eandem quoque domum spectat earum mulierum cœnobiom, quæ à flagitiosa vita ad honestam, ac religiosam se se recipiunt (Conueritæ vulgus appellat) eæ quamvis numero ducentæ, ac septuaginta, victui tamen cultuique corporis necessaria eiusdem domus pietate, ac beneficentia, non requirunt. Qui ministrant ægrotis, atque alijs in rebus famulantur, octoginta octo numerantur. Huius domus Incurabiliom annui reditus ad sex, & triginta ducatorum millia. Eleëmofynæ autem ad summam duum circiter ducatorum millium singulis annis ascendunt.

Alia quoque domus in captiuorum redemptionem

Domo S. Maria à Iesu Redemptiois captiuorum.

ptionem est excitata, cui nomen S. Maria à Iesu Redemptiois captiuorum. Hæc annuos habet redditus ducatorum quinque millia, & quingenta, & tertio quoq; anno certum hominem in Africæ Mauritiam dettinat, qui è Mahometanorum seruitute Christianos è Regno Neapolitano ortos fere octoginta vel centum soluta ad redemptionem pecunia affert in libertatem.

Mons Pietatis Neapolitani.

His adungi potest illud christianæ charitatis domicilium, quod vulgo dicitur Mons Pietatis, piorum hominum eleemosinis Neapoli institutum; cuius est munus, pecuniam mutua gratitudò ijs dare, qui rei familiaris tenuitate laborant. atque in hoc christianæ pietatis, & charitatis opus ducenta, & quinquaginta aureorum millia perpetuò habet exposita. Ceterum, vt hæc sub Deiparæ patrociniò quæ omnis pietatis mater est, perfici intelligamus, in penitentiore eius domicilij parte satis magnificè constructi, sacellum eiusdem montis visitur, dicatum B. Virg. quam vocant pietatis; quæ è cruce, cui affat gemebunda filium exanimendum è cruce deponitur, expectat vt eum vulneribus plagisq; que concessum suo exceptum gremio materna pietate deplorat, ac lamentetur.

Mons misericordiarum, quæ opera præstat.

Extat & illud eadem in Vrbe domicilium, quod dicitur Mons misericordiarum à septè misericordiarum operib; que in alienis miserijs Christiana commiseratione subleuandis, sedulo exercentur: id quod erectum est à se funditus excitatum, B. Virginii à Monte misericordiarum consecrarunt. Ab eius montis sodalibus nullo in proximos misericordiarum genus prætermittitur. Etenim ære alieno grauati è carceris custodia, perfoluta creditoribus pecunia, liberantur; pauperes, quos pudor arceat à mendicando, eleemosynis inuuantur; captiui è barbarorum manibus redimuntur; ægroti, qui in Nosocomijs præsertim Incurabilium decumbunt, singulis hebdomadis præscripto die inuisantur, cibo reficiuntur, eorum etiam obsequio, famulatuq; releuantur; tandem in Ænaria (ea nostro idiomate Ischia dicitur, Insula diuersarum aquarum calidarum, ac mineralium, varijs quoq; depellendis morbis opportunarum copia maximè celebris) ædes comparant rebus omnibus necessarijs instructas, in quibus religiosos viros, qui nullis redditibus, sed ex eleemosinis victitant, aliosq; egenos

piè, ac benignè excipiunt, ijsq; victum, aliaq; necessaria verno tempore, quo eiusmodi aquarum balneis sibi remedia quæriunt, liberaliter subministrant. Neq; solum eiusmodi operibus corporum valetudini, sed animarum etiam saluti pro virili parte prospiciunt: nam & defunctorum animabus, quæ purgatorij igne expiantur, missarum sacrificijs, quæ plurima in suo potissimum templo facienda curant, frequenter opulantur; & nuper cum in ea vrbs parte, quam Mercatum appellant (id autem est satis amplum, ac præcipuum rerum venalium forum) altera professorum domus Societatis Iesu erecta esset, ad eos propius iuandos, qui illam Vrbs regionem incolunt: Montis huius sodales, vt omnes explerent Christianæ misericordiarum partes, duodecim aureorum millibus, templum nobis fundare decreuerunt. Intellexerunt nimirum viri sapientes quales, quantiq; animarum fructus ex ea Domo percipiantur in præsentia, & quam vberes sperentur in futurum. Atque hæc quidem omnia siue corporalis, siue spiritualis misericordiarum opera, tantam vniuersæ Ciuitatis approbatione exhibentur, vt meritò complures eidem Monti in tam pios vsus plurimam pecuniarum vim affatim elargiantur.

Nec tacitus præteribo congregationem Natiuitatis beatissimæ Virginis in Domo professa Societatis Iesu Neapoli erectam, quæ egenis, qui à mendicando, Pudore arcentur, secretis eleemosynis subsidia confert. Sane hæc Congregatio id in se suscepit, vt modestiæ eorum, qui mendicare erubescunt, pro viribus opem ferat. Ac primo quidem corrogata inter sodales eleemosina, quæ cum nec semper eadem, nec multorum egestati satis esse potest data ab ipsis sodalibus certa pecuniæ quantitate; Mons sub patrociniò beatissimæ Virginis anno humanæ salutis 1603 erectus, dictusq; Mons beatissimæ Virginis pauperum verecundorum, qui non nisi à sodalibus dictæ Congregationis administratur. Sed locus eidem Monti decretus extra domus professe ambitum, propterea quod quæ in nostris domicilijs præsertim in domibus professe eriguntur Congregationes, redditus habere minimè permittuntur. Atque hæc in eadem Domo professa scribente me Mons hic pauperum verecundorum annuos redditus habet aureorum ferè 1200 verecundæ pauperum indigentia addictos.

Mons Dii-pare pauperum verecundorum.

Alia domus in quibus Virgines educantur.

8 Sunt in eadem Vrbe aliqua quoque beatificæ Virgini dicata domicilia, Orphanotrophia licet appellare, quod ingens in ijs Orphanorum multitudo innutritur. Sunt & alia plura, quæ puellarum conseruatoria vulgus appellat, quod plurimæ illic puellarum alantur, & conseruentur. Et vt omittam domum Spiritus sancti, vbi virgines viginti supra trecentas, quarum virginis integritas parochitabatur: Domum est S. Eligij, vbi virgines numero quingentæ honestissimæ ortæ parentibus: Domum SS. Philippi, & Iacobi, vbi virgines omnino centum supra quinquaginta ex parentibus, qui seculi aitem tractant natæ aluntur: domum S. Margaritæ, in qua viduæ commemorantur, eæ quatuordecim sunt; hic solum commemorabo domicilia sub B. Virginis nomine instituta, omnis etiam ex industria quam plurimis religiosorum, siue virorū siue mulierum cœnobijs sub Deiparæ tutela conditis, vbi frequens eorum omnium cœtus aspicitur, de quibus in Tractatu de templis agemus.

Orphanorū domicilia sub B. Virginis patrocinio Neapoli instituta.

Primo igitur loco offert sese in suburbio, quasi in ipso Vrbe vestibulo Domus cum templo S. Mariæ, quæ à celeberrima illa, quæ in Pibeno est mutata nomen. Lauretana dicitur illic Orphani pueruli cadenti amicti veste sustentantur, atque instituuntur sub disciplina Religiosorum Patrum Clericorum Regularium Congregationis Soma schæ.

In media eadem Vrbe aliud exstat domicilium Orphanorum, qui carulas induunt vestes, ij omnino sunt centum, ac septuaginta; aluntur sub cura eorundem Clericorum Regularium Soma schæ, & iuxta, suam quisque indolem, vel literis, vel officio alicui addiscendo adieciuntur.

Exstat, & alia puerorum domus, qui veluti erronei è nidijs abrepi truijs, vbi omni humano præsidio destituti iacebant, in hac Domino fouentur, vestiuntur, educantur; ea à Deipara, sub cuius est clientela, est sortita nomen, dicitur vulgo sancta Maria à Columba pauperum Iesu Christi: puerorum aluminorum numerus ad sexaginta circiter excurrit.

Alia puellarum vtriusque domicilij sub Deipara.

Hactenus de pijs puerorum domicilijs: veniamus iam ad mulierum domus, in quibus puellulæ victitant, quarum aliquæ virginitatē ad finem vsque vitæ seruant: quædam vbi ad nobiles annos peruenerunt, assignata ijs dotæ nuptui honeste traduntur.

Sancta Maria cognomento Visita pauperæ

Virgines alit quinquaginta quatuor supra ducentas.

Domus conceptionis B. Virginis apud Montem Caluarium, Virgines ferè quinquaginta quatuor.

S. Maria à Splendore Virgines numero quadraginta; & quamuis cum hæc scriberemus, nondum professionem emisissent: eæ tamen sub regula S. Claræ asperitiam Cappucinos vitam sectantur, assiduis ieiunijs, & oblatione vestitu carnem macerant.

S. Maria à constantinopoli, quæ puellarum carum nuper admisit, Virgines numerat viginti tres.

S. Maria à Charitate mulieres quinque, & triginta. [ctoginta.

S. Maria Refogij mulieret quatuor, & o. S. Maria Succursus, mulierum, quas vocant Illumintas. In hanc domum admittuntur non tantum Virgines, sed etiam alie, quæ è flagitiosa vitæ naufragio ad honestatis portum appellantur; omnes in præsentia numero sunt ferè triginta quatuor.

Domus Duæ Mariæ Solitudinis Hispanorum (vulgo la Soledad) Virgines Hispanorum filias educat octoginta duas.

Alia quoque Domus B. Virginis cognomento à Carminello, mulieres hispanas, quæ à flagitiosa vita ad honestam se receperunt, admittit: hæc duodecim numerantur. Atque hæc omnia in vna Vrbe Neapoli, vt ex ea de reliquis Christiani orbis Ciuitatibus coniecturam capiamus.

Et hæc quæ satis apertè declarat sanctissimam Deiparam in omnium se te, quibus miseris, & imbecillis mortales iuuare posse, beneficiorum genus effundere, nihilq; non excogitasse, atque adiuuasse, quo ad animi morbos, & corporis incommoda subleuaret.

9 Quantum porro præsidij à Deipara benignissima matre polliceri sibi possint eius filij, qui illius opem suppliciter implorant, facile declarant beneficia in eos etiam, à quibus non inuocatur collata, quos materno affectu tuetur, ac protegit; vt videre est in nuptijs Cana Galileæ, in quibus non requisita deficiente viro à filio illud impetrauit: hoc enim iam etiam Bernar. seruat. Et Bernar. ipsa dico vobis charissimi si pater à nobis pulsata fuerit, non deerit necessitate nostra, quoniam misericors est, & mater misericordia. Nam si

compassa est verecundia illorum, à quibus fuerat iniuncta, multo magis compatiatur nobis, si pie fuerit invocata, sic Bernard. Ad hujus rei confirmationem sexcenta exempla afferri possent nos tantum commemorabimus illud, qui sub Iustiniano Imperatore, & Menna Constanti-nopolitano Episcopo, narrat Euagius suo tempore gestum, & toti orbi notum lib. 4. c. 35. de puero Iudæo, qui licet virginem sanctissimam non invocasset, per eam tamen ab incendio est servatus: Menna, inquit, temporibus miraculum editum fuit planè memorabile, vetus fuit consuetudo Constantinopoli, ut si quando multæ admodum particule puri, & immaculati corporis Christi superessent, pueri impuberes, qui scholas frequentabant, accerlerentur, easque manducarent. Quod cum factum fuit, filius cujusdam hominis Hebræi quidem opinione, arte autem vitrariorum, una cum pueris versatus est: qui quidem parentibus percontantibus ab eo causam moræ, respondit uti res se habuit, seque cum alijs pueris pariter comedisse. Hebræus bile, furore, & iracundia inflammatus in clibanum ardentem, in quo vitrum formare solebat, puerum conjicit. Postquam verò mater puerum queritans reperire non potuit, passim per totam Urbem ibat, Deum cum gemitu obtestans, & flebilibus lamentis se dedens, Tū duo autem post ad-ostium officinæ viri sui consistens luctu miserabiliter diuexata, nomine puerum compellat. Puer matris vocem ut agnovit, è clibano responsum dat, mater effractus foribus intorumpit, videtque puerum in medijs carbonibus candentibus consistentem illæsum ab ignis incendio, qui cum rogaretur, Quo pacto illa sū mansisset: Mulier, inquit, veste amicta purpurea crebrò ad me venit porrexit aquam, qua carbonum flammæ corpus ambientem extinguerem, cibum, denique dedit quoties esuriebam. Qua re ad Iustinianum perlata, puerum cum matre lauacro regenerationis tingendos decrevit: patrem aut pueri, qui recusavit in numerum Christianorum a scribi, in Syris cruci suffigendum curavit hæc Euagius. Eandem historiam confirmat Gregorius Turonensis, qui paucis post annis, eodem tamen seculo vixit in lib. de gloria Martyrum cap. 10. ubi aliquanto explicatius illud de B. Virgine tradit: Cum enim, inquit, infantulum Christiani interrogarent, quale ei inter ignem fuisset umbraculum, ait: Mulier qua in basilica illa, ubi panem

de mensa accepi, in cathedra parvulum in sinu gestas infantem, hæc me pallio suo, ne ignis voraret operuit: unde indubitatum est beatam ei Mariam apparuisse. hæc Gregorius Turonensis, additque multos Iudæorum exemplo hoc in Urbe illa saluatos. eandem historiam memorat Glyc. Glyca. cas 4. par. Annalium.

QUÆ ERGO DEIPARAM A NO-
bis præstanda.

10 Sed veniamus ad ea, quæ erga ejusmodi *Qua ab he-
mimibus
tantisque ejus erga nos beneficijs ingrati planè
erga Dei-
simus. Qua in re duo potissimum exequemur. Primum qua nam ratione priuata erga
præstanda.
Deiparam pietate, atque studio singuli nos ge-
Qua agen-
rere debeamus, idque brevissimè: ubertorem
enim, & integram ea de re tractationem, in se-
cunda hujus operis parte, capite nimirum 34.
& sequentibus instituemus. Alterum, quæ
nam circa dies festos, templa, aliæque hujus-
cemodi publico cultu in Deipara honorem
facienda Ecclesia statuerit, ut debita filio-
rum officia erga eam rependentes, ejus maje-
stati, ac beneficijs aliqua saltem ex parte re-
spondeamus.*

Et quod attinet ad primum, omnes ma-
gnum erga Deiparam affectum diuina alpi-
tante gratia in nobis ipsis excitare, fovere, at-
que augere, idque quam primum abique illa
mora conemur: sicut enim S. Ioannes, ubi à
Christo è cruce pendente audiuit: *Ecco mater
tua* charitate filij erga tantam parentem ac-
census, *ex illa hora*, hoc est omni cuncta-
tione abjecta continud accepit eam in sua, id
est in propria, hoc enim sonat græca vox
ἑστία, ita & nos amorem Virgini, qualem fi-
lios decet erga talem matrem exhibentes, eam
in propria cordis penetralia S. Ioannis exem-
plo admoniti, illico, nulla interposita mora
per intimam erga eam pietatem, ac devotio-
nem recipere nitamur; illud magnopere ca-
ventes, ne peccata peccatis addentes hac Vir-
ginis filiatione prorsus indigni reddamur,
nenè utilitatem, quam percipere ex ea possu-
mus uberrimam per oscitantiam eladi patia-
mur. Quocirca conscientie puritati, abster-
sa omni peccati labe, in primis studeamus;
eamque tanquam Dominam, ac matrem
agnoscentes omni cordis studio diligamus,

Laegrim,

Ad huc, qui eadem
narrans
historiam
Gregorius
Turonens.

Cyprian.

diligamus, ac summa animi demissione veneremur; de ejus bonis intima animi lætitia eidem gratulemur in nostris, quibus premimur angustijs, fidenter ad eam accurramus, dicamulque suppliciter, *Monstra te esse matrem*. Et quoniam, ut rectè monet Cyprianus de bono patientiæ, seruos oportet esse obsequentes, & filios non decet esse degeneres, diuina ope ad iuti pro nostra virili parte, eam imitari, eique nonnulla obsequia deferre studeamus. his enim sex actuum generibus, Amore, Reuerentia Congratulatione, Fiducia, imitatione, atque Obsequijs, pietatem ac deuotionem erga Virginem constare, Deo bene propitio in secunda hujus operis parte plenius ostendemus; interim hæc indicasse satis sit.

Pietatis sensus erga Deiparam maximus apud omnes.

Et quamuis sit, quod Deo optimo ingentes gratias agamus, propterea quod pium hujusmodi erga Virginem Deiparam affectum cum reuerentia, atque observantia conjunctum in omnium ferè Christianorum Catholicorum pectoribus, atque animis usque adeo impressit, ut nemo ferè eorum sit, qui aliquid erga Virginem pietatis sensum non experiamur: illud tamen nobis omnibus strenuè est enitendum, ut magis, magisque in hac pietate proficientes, uberiorem ex ea fructum reportemus; cum præsertim peculiaris erga Deiparam electorum omnium matrem devotio inter prædestinationis signa, merito annumeretur, quod cap. 34. fusius ostendemus.

Cap. 34.

QVÆNAM ECCLESIA IN DEIPARA honorem facienda decreuerit.

Quomodo Ecclesia Deiparam gloriam prosequatur.

Sed videamus, quænam Ecclesiæ à Spiritu sancto edocta, ad gloriam tantæ Virginis, quam Dei, ac Domini sui Genitricem non tantum agnoscit, ac prædicat, sed etiam veneratur, ac colit, à qua tot, tantisque beneficijs identidem cumulatur, faciendâ præscripserit. Quæ quidem omnia ad dies celebres in ejus honorem dicatos, ad Tempia ei erecta, denique ad Complura alia in ejus cultum sancita revocari possunt.

DIES FESTI IN DEIPARÆ GLORIAM decressi.

Dies festi in honore Deipara.

ET sanè si de diebus in Deiparæ honorem institutis loquamur, præter Sabbatum singulis recurrentibus hebdomadis Deiparæ di-

catum de quo infra in hoc capite plenius, plura in ejus cultum festa sunt instituta, siue spectes ea, quæ in Ecclesiâ uniuersali, siue ea, quæ in peculiariibus Regnis, & Urbibus, vel etiam in Religiosorum hominum familijs celebrantur. ut de sanctissima Virgine sub typo Judith dictum intelligamus, illud Judith 16. *Erat autem illis diebus festis procedens cum magna gloria: ubi vox illa, Procedens, hoc est pergens, & ultra se extendens, innuere videtur Deiparam ferijs, festisque augeri in dies, quod experientia satis est compertum: ut propterea Cant. 6. dicatur progredi quasi Aurora consurgens, quæ magnis per singula momenta incrementis, magis, magisque clarescit. quod ipsum Ildefonsus sermo. 7. de Assumpt. in cedro Libani de Deipara significatum tradit: Hac est, inquit, qua ut Cedrus Libani quotidie in terris multiplicabitur, arborabiturque ramus, & in celo radicebus, ut crescat amplius, solidatur. sic ille. Et certè Judæis olim præscriptum erat Numer. 28. ut Nouilunij recurrentibus Calendarum, seu Neomeniæ solemnitate aucto sacrificio numero celebrarent, eamque tubarum cantu Num. 10. festiuorem redderent. quare Psal. 80. Buccinate in Neomenia tuba, in insigne die solemnitatis vestra, quia præcipium in Israël est. Hujusmodi verò Neomeniæ festum ex Toletio in Joannis capitul. septimo. ann. 2. licet institutum esset in memoriam perpetuæ diuinæ gubernationis, & in gratiarum actionem propter beneficia, quæ à præpotenti Deo percipiuntur toto tempore, quod luna, à qua menses, & annos Judæi computabant, menstruo suo decursu metiebatur; simulque ex Augustino lib. 19. contra Faustum cap. 10. Hac noua luna celebratio nouam creaturam, qua per Christum facta est prænucciaret. Idem tamen Neomeniæ festum singulis mensibus recurrens figura etiam fuisse videtur festorum, quæ à populo Christiano summa cum alacritate aliquando celebranda erant in honorem Deiparæ, quæ pulchra ut Luna prædicatur. Et meritò noua Luna nullis veteris Euxæ maculis inquinata appellari potest, cujus intercessione, & meritis plurima à Christo Domino in humanum genus abundè, ac iugiter promanant beneficia: quare ad ea recolenda, & ad gratias de ijs Christo agendas complures festi dies in Deiparæ honorem instar illius antiquæ solemnitatis Neomeniæ magna cum pietate sunt*

sunt inflicti, & ingenti cum læticia fidelium recoluntur. Si enim Ethnici vana Idolorum errore decepti in honorem matris Deum, (quæ tamen tot potentia genuisse ab ipsidem credebatur) æquinoctii verni diem colentes, nempe octavo calendæ Aprilis (quo sol diem nocte longiorem protendit) Hilaria (teste Macrobio lib. 1. Saturnalium cap. 21.) appellarunt, quorum Vobiscus in Aureliano meminit, eaq̃ue indicare videtur S. Dionysius Areopagita Epist. 8. quanto verius, quantoque iustius omni exultatione, & hilaritate beatissimæ Virginis festa, quæ vera Dei parens est, celebrabimus præsertim eius Annunciationis diem, quæ in octauum calendæ Aprilis incidit, cum Angelo nunciante Deum concepit, & veram hilaritatem, ac gaudium mundo attulit; quemadmodum pluribus cap. 5. ostendimus. Hinc vox illa Ecclesiæ in Deiparæ festis. *Cum iucundata Conceptionem, & Natiuitatem B. Maria celebremus*: hæc enim festa, vt eadem canit Ecclesiæ: *Gaudium annuntiauerunt vniuerso mundo.*

Cæterum inter veteris legis Neomenias, & Deiparæ festa, hoc discriminis intercedit, quod in illis luna hæc vt potè sensu, ac ratione carens, ad diuina beneficia conferenda nulla ratione concurrebat, ab ea tamen denominatione, & centum festiuium tempus sumebatur; quia Iudæi tempus, quo à Deo ea præcipiebantur, lunæ motu, vt dixi, distinguebant, ac numerabant; & idcirco festa illa ad solius Dei, non autem nouæ lunæ cultum referebantur. At verò ad Dei beneficia, & mysteria, quæ in Deiparæ festis commemorantur, ipsa suis precibus, & meritis, vel aliqua alia interdum ratione est cooperata; quare & festa illa in Dei gloriam, & Deiparæ etiam honorem sunt sancita.

12. Porò octo festiuitates ecclesiæ peculiariter in eiusdem sacratissimæ Virginis gloriam sub duplici officio omnibus celebres esse iussit, nimirum Conceptionis eius, Natiuitatis, Præsentationis, Annunciationis, Visitationis, Purificationis, Assumptionis. Festum denique quod vocant ad Nives, ex quibus Assumptionis ieiunium vigiliæ præmittit, festaque Assumptionis, & Natiuitatis, cum octauis solemniter peragenda statuit. His octo addere possumus, & nonam festiuitatem, nimirum olim S. Mariæ ad Martyres, quam Bonifacius IV. circa annum 607. celebrem, & Generalem

quotannis die 27. Maij Romæ agendam instituerat: Gregorius verò Quartus ab vniuersali ecclesiæ die 1. Nouembris in honorem omnium Sanctorum cum octaua seruandam decreuit; quemadmodum in Martyrologio die 27. Maij, & 1. Nouembris legimus. in qua festiuitate Deiparæ inter omnes Sanctos præcipue honoratur: vt propterea sanctus Antoninus inter Deiparæ festa festiuitatem omnium Sanctorum sibi existimari recensendam. quin etiam idem S. Antoninus in 4. part. tit. 15. c. 24. §. 3. agens de multiplici honore, quo Ecclesiæ Deiparam venerat, animaduertit ab Ecclesiæ in beatissimæ Virginis reuerentiam quotannis processionem in die Purificationis fieri, quemadmodum in Christi cultum fieri solet in pie palmarum, totque numero festiuitates Deiparæ esse dicatas, quot & Deo: Octo, in-

quæ sunt solemnitates particulariter Deo sub Solemnitate festo sacrata, scilicet Natiuitatis Domini, Circumcisionis, Epiphania, Resurrectionis, Ascensionis, Trinitatis, Pentecostes, & Corporis Christi: & totidem sunt celebratae Virgini sanctissimæ dedicati: scilicet Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, Visitationis, Purificationis, Assumptionis festum ad Nives: Octauum est festum, quod antiquitus dicebatur sanctæ Mariæ ad Martyres postea est institutum in honorem omnium Sanctorum, in qua solemnitate beatissima Virgo ex præcipue omnium Sanctorum honorata. hæc ex S. Antonino, qui non memorat festum Præsentationis Deiparæ, quod tamen celebratur, & respondere potest festo Transfigurationis Christi, cuius neque meminit. quod cum S. Antoninus hæc scriberet, Callistus Tertius, (qui ex Platina illud celebrandum præscripsit) tamen eadem tempestate sederit, nondum tamen eius officium instituisse videatur. Quamquam aliquot Deiparæ festa ad Christum pertinent; nam Virginis annunciatio Christi Conceptio est; & eiusdem Purificatio, Domini præsentatio; sicuti Christi Natalis, Deiparæ partus est. Cæterum circa Dei Genitricis festa, vt ad aliqua magis peculiariter descendamus, sciendum est inter feriatos dies in Ecclesiæ sancitos (quibus Gregor. IX. Extra. de ferijs ca. vlt. à strepitu iudiciorum cessandum esse decernit) recenseri & festa Deiparæ his verbis. *Et dies, inquit, festiuitatum omnium Virginis gloriose. in quod*

caput Canonis, & præsertim Ioan. Andr. Panorm. Aaz 3 Mo.

Solemnitate festo sacrata, scilicet Natiuitatis Domini, Circumcisionis, Epiphania, Resurrectionis, Ascensionis, Trinitatis, Pentecostes, & Corporis Christi: & totidem sunt celebratae Virgini sanctissimæ dedicati: scilicet Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, Visitationis, Purificationis, Assumptionis festum ad Nives: Octauum est festum, quod antiquitus dicebatur sanctæ Mariæ ad Martyres postea est institutum in honorem omnium Sanctorum, in qua solemnitate beatissima Virgo ex præcipue omnium Sanctorum honorata. hæc ex S. Antonino, qui non memorat festum Præsentationis Deiparæ, quod tamen celebratur, & respondere potest festo Transfigurationis Christi, cuius neque meminit. quod cum S. Antoninus hæc scriberet, Callistus Tertius, (qui ex Platina illud celebrandum præscripsit) tamen eadem tempestate sederit, nondum tamen eius officium instituisse videatur. Quamquam aliquot Deiparæ festa ad Christum pertinent; nam Virginis annunciatio Christi Conceptio est; & eiusdem Purificatio, Domini præsentatio; sicuti Christi Natalis, Deiparæ partus est. Cæterum circa Dei Genitricis festa, vt ad aliqua magis peculiariter descendamus, sciendum est inter feriatos dies in Ecclesiæ sancitos (quibus Gregor. IX. Extra. de ferijs ca. vlt. à strepitu iudiciorum cessandum esse decernit) recenseri & festa Deiparæ his verbis. *Et dies, inquit, festiuitatum omnium Virginis gloriose. in quod*

Plat in d.

Joan. Andr. Panorm.

Hoftienf. & Panorm. animaduertunt feftiuitates omnes Virginis (vt loquitur Panor.) esse in præcepto, & principaliter esse quatuor, secundum quatuor anni tempora; scilicet Annunciationem in Vere, Assumptionem in æstate; Natiuitatem in Autumno, Purificationem in Hyeme: *Quæ, inquit Hoftien. sunt ad modum lapidum pretiosorum, & corona in anni circulo collocatæ*: quibus verbis indicat totius anni tempora Virginis solemnitatibus ornata, atque munita, ideoque omnibus anni temporibus à fidelibus debitum illi cultum tribuendum.

*Virginis
festa anni
tempora
decorant.*

*Quatuor
alia vir-
ginis solem-
nitas.*

23. His quatuor feftiuitatibus Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis accedunt, vt dixi, quatuor alie solennitates, quas in Virginis Deiparæ honorem Ecclesia vniuersalis magna omnium pietate celebrat, Conceptionis nimirum immaculatæ, Præsentationis in Templo, Visitationis ad S. Elisabeth, & festi, quod vocant ad Niues.

Quibus adnectenda sunt & alia Deiparæ festa quæ peculiare ob causas, vel apud certas religionum virorum familias, vel certis in Regnis, aut Diocæsi-bus solemniter instituta sunt, de quorum singulis aliqua quidem in præfenti perstringenda forent Verùm ne huiusmodi caput plus æquo excrescat, quæ de ijs vberius dicenda essent, in peculiarem tractatum ad finem totius operis congesimus. Hic eorum Elenchum tantum adscribemus, quo ea saltem generatim indicentur.

De Sabbatitamen Deiparæ dicati institutione antiquissima, & de eiusdem institutionis causis in hoc capite disseremus, tum quia id cap. 12. pollicenti sumus, tum etiam, quia ea occasione quædam explicantur, quæ ad rem præsentem facere potissimum visa sunt.

ELENCHVS FESTORVM DEIPARÆ

Quibus diebus recolantur, de eorum uero singulis plenius in Tractatu de Festis.

*Festi dies
in Deiparæ
honorè.*

Conceptio immaculata Deiparæ celebratur 8. Decembr.

Natiuitas eiusdem cum octaua die 8. Sept.

Præsentatio in templo die 21. Nouembr.

Annunciatio die 25. Martij.

Visitatio Dei genitricis ad S. Elisabeth die 2. Julij.

Purificatio die 2. Febr.

Assumptio Deiparæ cum præcedenti vigilia, & octaua die 15. Augusti.

Festum S. Mariæ ad Niues 6. Augusti.

Festum omnium Sanctorum 1. Nouemb.

COMPLURA DEIPARÆ FESTA, quæ variis in locis celebrantur.

Desponsatio Deiparæ 22. Ian. in Gallijs.
Dedicatio sanctæ Mariæ ad Martyres Romæ 13. Maij.

Expectatio partus Deiparæ 18. Decembr. in Hispania.

Festum Deiparæ à Constantinopoli, seu O-gidridiæ, quod feria tertia Pentecostes celebratur.

Sancta Maria Angelorum, seu Portiuncula die 2. Augusti.

Sancta Maria à Carmelo die 16. Julij.

Commemoratio sanctæ Mariæ de Victoria die 7. Octobris.

Et festum Rosarij Dominica 1. Octobr.

Festum dolorum Deiparæ.

Festum Gaudiorum Deiparæ.

Festa duo dispositionis vestium Deiparæ in Vibe Constantinopolitana die 2. Julij, & die vlt. Augusti.

Solemnitas Recollectionis festorum Deiparæ Louanij Dominica 1. Sept.

SABBATVM DEIPARÆ PERPETVO dicatum, & à quo tempore.

13. **S**ancta Christi ecclesia à Spiritu sancto sedocta, suam erga Deiparam pietate, atque obseruantiam testatur, non tantum quamplurimum, ut supra diximus, solennitatibus annuersario ritu in eiusdem honorem institutis: verum etiam singulis recurrentibus hebdomadis, sabbati die perenni cultu eidem dicato, vt quemadmodum dies Dominica Christi Resurrectioni, & feria sexta eiusdem passionis: ita & sabbatum Deiparæ solemne est, quo die præter missas, & diuina officia, quæ de eadem celebrari publicè solent, fideles aliquid peculiare pro sua quisque in Virginem pietate priuatim præstare student: complures enim eo die non solum veteri Ecclesiæ præcepto à carnibus abstinent, sed maiorem etiam in Virginis honorem ciborum abstinentiam sibi imperant, aliatque corporis castigationes, vt potè cilicium, flagellorum diuerbe.

*Cultus
Deiparæ
die sabbati
ab Ecclesia de-
cretus.*

Epiphanius

uerberationem, & his similia sponte subeunt; eleemosynas etiam eo dem die pro Virginis reuerentia in pauperes erogant, ac preces eidem impensio cura recitant. Quæ quidem omnia Virgini cordi esse, innumerabilia promodum miracula, & crebra propter hæc obsequia in mortales ab ea collata beneficia testantur, ut videre est apud Auctores, quorum aliquot exempla cap. 39. referemus.

Cap. 39. Iustinus Cæterum de huius institutionis primordijs quove tempore sabbatum apud fideles in Deipara honorem solempne esse coepit, non satis inter Auctores constat. Quocirca, ut de antiquissimo Ecclesie usu recepiam.

Augustinus Augustinus epistol. 86. his verbis: Populi Orientis propter requiem significandam, qua caro Christi in monumento requiescit, maluit in sabbato ieiunium relaxare: alij propter humilitatem mortis Domini ieiunare, sicut Romana, & nonnulla Occidentis Ecclesia. hæc Augustinus, qui etiam insinuat apud aliquas Africæ Ecclesias, & præsertim apud Civitatem S. Monicæ matris suæ ieiunium eo die viguisse: Sanctum quoque Ambrosium à se Catechumeno nomine matris ea de re consultum, respondisse; Illius Ecclesie in qua quis degit, morem esse seruandum. Hieronymus epistol. 97. & 28. non tantum Romanam, sed etiam Hispaniæ Ecclesie ieiunium sabbati in More habuisse, Hippolytum quoque virum disertissimum, alioque auctores ea de re scripsisse testatur, monetque traditiones ecclesiasticas cuique ecclesia proprias seruandas esse: Sanctus quoque Innocentius Papa eius nominis Primus, inter alia, quæ sapienter constituit, commemoratur statuisse, & illud in eius vita. & præsertim in Breviario Romano his verbis: Probatur etiam ut sabbato ob memoriam Christi Domini sepultura ieiunium seruaretur. Alij verò eiusmodi diuersitatis inter Occidentis & Orientis Ecclesias aliam reddunt rationem: Cum enim Simon Magus, Menander, Saturnius, Cennthus, & postea Cerdon, Marcion, alijque Heretici (quorum meminit Irenæus lib. 2. cap. 20 & sequentibus, & Epiphanius hæres. 21. & sequentibus, & præcipue hæres. 42.)

Deum Iudæorum mundi opificem, non minus impiè, quam impudenter malum esse dicerent, Christumque ad eum destruendum venisse affirmarent: & quoniam Deus sabbato, quod in eiusdem honorem Iudæi obseruabant, quieuerat: ideo ipsi in eius contumeliam eadem die sabbati ieiunabant. ad huius ergo tam perniciosæ hæresis detestationem, quæ in Oriente potissimum erat propagata, Orientales catholici à sabbati ieiunio cauebant. Ideò S. Ignatius epistol. ad Philippenses: Si quis inquit, Dominicum diem, aut sabbatum, uno excepto, ieiunat, hic Christi interfector est. Idem prohibetur in Canone Apostolorum 55 qua de re videndus est Baronius tom. 1. Annal. ad annum Christi 57.

15. At verò in Occidente, & potissimum Romæ fideles sabbato ieiunabant ex Augustino epistol. 86. supra citata: Quoniam, inquit, hæc est opinio plurimorum (quamuis prohiberi esse salisam plerique Romani) quod à apostolo Petrus cum Simone Mage à se Dominico certaturus, propter ipsum magnæ temptationis periculum, prius cum eiusdem Urbis Ecclesia ieiunaret, & consecuto tam prospero gloriosoque successu, euenit morem tenuerit: eumque imitata sine nonnulla Occidentales Ecclesie, hæc Augustinus. Eandem ferè causam afferit Cassianus lib. 3. de Instit. cap. 1. ex aliquorum enim sententia vult, apostolorum Petrum in sabbato contra Simonem conflictatum ieiunasse, ieiuniumque discipulis suis indixisse. Innocentius verò Primus Epistol. ad Decentium, & habetur de consecrat. dist. 3. cap. sabbato. Huius sabbati ieiunij aliam quoque causam reddit, quoniam scilicet Apostoli propter Christi mortis mortem non tantum sexta feria, sed sabbato etiam in moretore fuerunt.

His subiiciam illud, quod noster Franciscus Tarranus lib. 1. contra Magdeburgenses cap. 3. in verbis illis Domini Luc. 5. Venit dies cum ablati fueris ab illo sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus: egregie obseruauit: hunc enim factum existimat, ut apud Orientales ieiunium fieri conueuerit feria 4. & 6. quibus ablata videtur Dominus: Quoniam, inquit Augustinus epistol. 86. Ipsa quarta sabbati consilium reperitur ad occidentum Dominum fuisse Iudæi, deinde traditus est Dominus ea nocte, quæ ad sextam sabbati, qui dies passionis eius man festus est, pertinebat. sic Augustinus. apud Occidentales verò sexta feria, & sabbato, quo corpus

S. Ignatius

Baronius

Cur Occidentales catholici sabbato ieiunauerint. Augustinus

Cassianus

Innocentius I

C. Sabbato de consecrat. dist. 3.

Alia ratio cur Occidentales Ecclesia cum Orientali in seruando ieiunio non conueniret. Franc. Tarranus. Luc. 5. Augustinus

Cur Orientales catholici à sabbato ieiunio abstinerent. Irenæus lib. 2. cap. 20 & sequentibus, & Epiphanius hæres. 21. & sequentibus, & præcipue hæres. 42.)

Damasc.
Tertull.

corpus Domini in sepulchro iacuit loco quartæ feriae est receptum ieiunium, hoc est à carne abstinentia, quod genus abstinentiæ ex Damasceno libello de jejunijs ad Cometum est ieiunium quoddam, & ex Tertulliano lib. contra Plyphicos vocatur *ieiunium portionale*, id est *exceptio*, vt ille ait, *quorundam Eduliorum*. hæc ex Francisco Turriano. Atque hæc de antiquissima sabbati obseruatione.

Sabbati
dies ex an-
tiquissimâ
sancâ Ec-
clesiâ insti-
tutione
Deipara
est dicatus
Concil.
Clarem.

16. Verùm vt ad exordia institutionis, qua sabbatum in Deiparæ cultum celebrari ceptum est, veniamus nonnulli id ad Concilium Claremontanum sub Vibano II. anno 1094. celebratum referunt, quorum ratio ea est, quoniam in eo Concilio preces horariæ virginis, seu eius officium, vt vocant paruum, omnibus, qui officium Dominicum recitare tenentur, est indictum, ibique statutum est, vt sabbatis officium Deiparæ, & missa de eadem solemniter celebretur. Hæc enim in Clare-

S. Antoni-
nas.
Genebrav

montana Synodo testantur S. Antoninus 2. par. hist. tit. 16. cap. 1. §. 2. 3. Genebrardus lib. 4. chronolog. in Vibano II. & ante eos Vincen-

Ptol. de
Lucca.
Apud Rau-
lin.
Yrb. II.
Ponc.

tius Beluacensis lib. 2. spec. histor. cap. 112. Ptolomæus de Lucca in historia scholastica noua apud Raulinum secundæ partis sermonum de Sanctis sermone 45. & alij constituta fuisse ab Vibano II. ad eiusdem Deiparæ patrocinium in expeditione pro terra sancta recuperanda in eodem Concilio decreta, im-

S. Gerar-
dius Episc.
Canadiæ.
Et mart.
Surius.

plorandum; Attamen longè prius sabbatum in Deiparæ honorem seruatum inuenitur: nam S. Gerardus Episcopus Canadiensis, de quo Surius tom. 5. die 24. Sept. qui præclarissimo martyrio pro Christo est affectus an. 1042. singulis sabbatis officium Assumpt. Deip. cum nouem Lection. magnisq; laudum præconijs ante eiusdem aram insigni pietate explebat, & ordo Cluniacensis institutes anno sa-

Breuiariū
Ord. Clu-
niacen.

lutis 842. in suo Breuiario sic habet: *ut sabbatis extra quadragesimam, & nisi sit festiuitas, &c. Officium, inquit, celebretur de innumerata Virgine singulari nostra ipse post Dominum Iesum.* Quod satis indicare videtur antequam Concilij Claremontani decreto in vniuersali Ecclesia officium Virginis in sabbato sanciretur, sabbatum Deiparæ communi sensu attributum. Quare mihi admodum verisimile est Concilium Claremontanum, id quod de sabbato Deiparæ attributo in mores inductum iam erat, sua auctoritate sanxisse, quod innuere videtur Canisius lib. 5. de B. Virg. cap. 29.

Canisius.

cum ait, Synodum Claremontanam vel tradidisse, vel confirmasse illud de horarijs Deiparæ precibus recitandis ab Ecclesiasticis, & de sabbato Virginis cultui dicato, citatq; Hieronymum Rauennatem lib. 5. hist. qua de re videndus etiam est Arnoldus lib. 5. ligni vitæ.

Quinetiam Pelbartus grauis Theologus lib. 1. Stellarij B. Virg. par. 4. art. 3. cap. 2. sabbatum Deiparæ officium à S. Ildefonso, qui circa ann. Dom. 660. floruit vsurpatum affirmat; scribit enim haberi præcipuè in lib. qui à Ioan. Egidius, seu Ioan. Minor Ord. Præd. haberi præsertetè in miraculis B. Virgin. S. Ildefonsum Toletanum Archiepisc. post editum de perpetua Deip. virginitate librum, Nouem Lectiones in officio ad Deiparæ honorem quolibet sabbato dicendas consecisse: cumque die quodam sabbati admirabilis in ecclesia armonia resonaret, arbitratus canonicos eo absente matutinum officium persoluere, cecus cum suis ad Ecclesiam perueniens admirabilem vidit claritatem, & Angelorum choros officium illud à se editum decantantes, ac B. Virginem, quam Angeli laudabant, in Episcopali cathedra residentem, absolutisq; matutinis S. Ildefonso ad se vocato casulam ad celebrandum cælitus allatam, quemadmodum alibi diximus, esse largitam. hæc ex Pelbarto.

Hoc ipsum de sabbato ante multa annorum secula in Hispania in honorem Deiparæ dicato colligi potest ex historia celeberrimi Deiparæ templi in Monte ferrato ea occasione extructi, quod annum Domini circiter 890 Pastores, qui cum suarum ouium gregem in illius montis iugo debebant, obseruarint singulis diebus Sabbati inclinante iam die ingentia lumina in proximum Antrum delabi, conuentusq; Angelicos ibidem exaudiri, quo prodigio ad Barcinonensem Archiepiscopum delato, & suis oculis perspecto; inuenit in eo Anthro Deiparæ simulacrum piissimum, cui postea insigne illud templum est excitatum, de quo nos plenius in Tractatu de festis, ac templis Deiparæ, ubi & memorabile illud exemplum de Comitibus Barcinonensibus filia à Joanne Garino Eremita iugulata, & post aliquot annos Deiparæ ope viua inuenta, referemus; quod per idem ferè tempus contigit, & adstruendi ibi Monasterij causam præbuit.

17 Huc etiam spectat illud, quod deprecatione, cuius initium est *Salve Regina* Navarrus pietat. & doctrina clarissimus Prior Abbas Monasterij Roncæ vallis pugna Caroli Magni cum Mauris celebrat in finibus Navarræ, refert in Manuali de oratione cap. 19. num. 183.

Fama est, inquit, fapsdam illam orandi formam (Salve Regina) olim in nostra Ronca Vallo SABBATIS solitam ab Angelis cantari apud quendam fontem, quem ab eo tempore in hoc presens Angelorum fontem appellant: quom (ut alij aiunt) S Bernardus audivit ab iisdem alibi cantari. hæc ille.

Quod ne cui mirum videatur adijciam id, quod hac de re scriptum reliquit Gulielmus Durandus in rationali divinatorum officiorum lib. 4. cap. 1. Is enim agens de missis, quæ peculiariter olim ex institutione Alcuini Magistri Caroli Magni, rogatu tamen Bonifacii Archiepiscopi Moguntini singulis quæque diebus hebdomadæ assignatæ erant; affirmat quinta feria dici missam de Angelis, sexta feria de Cruce, Sabbato verò de B. Virgine. Claruit verò Alcuinus anno Domini circiter 770. quod latis indicat iam tum in more positum, ut Sabbatum Deiparæ esset solemne, alioquin missæ de Deipara vltimum hebdomadæ diem minimè attribuisent: neque illam Angelis, quorum est Regina, postposuissent: verum in hac missarum assignatione habita est tantum ratio eius diei, qui Deiparæ de more erat dicatus, propter rationes, quas infra afferemus, non secus ac sexta feria Dominicæ passioni est tributa: sequentibus verò temporibus cum ordo ille missarum ab Alcuino editus aliquantulum immutatus esset, nihilominus tamen statutum est, ut secunda feria de Angelis, sexta feria de cruce, & feria septima, seu sabbato de B. Virgine missa diceretur: quod ex quodam miraculo Constantinopoli orum habuisse Gulielmus Durandus docet his verbis. In septima feria statutum est, ut missa diceretur de B. Virgine, quod initium habuit, quoniam olim in quadam Ecclesia Civitatis Constantinopoli erat imago B. Virginis, coram qua dependebat velum, quod totam velabat imaginem: sed hoc velum in sexta feria post vespas recedebat ab imagine nullo mouente, solo Dei miraculo, quasi deferretur in celum, ut ad plenum posset imago à populo prospici: celebratis verò vespertis in sabbato, descende-

bat ipsum velum ante eandem Iconem, si-

ue imaginem, & ibi manebat usque ad sextam feriam. Hoc viso miraculo sancitum est, ut semper illa feria de B. Virgine cantaretur. hæc Gulielmus, & licet Iacobus Pamelius in tertio sacramentorum libro, qui Alcuini alter hanc missarum distributionem refert, ipse tamen, & reliqui omnes magna confessione missam feriæ sextæ Passionis, & missam Sabbati B. Virgine attribuunt. Ex quibus omnibus facilè colligi potest id, quod dicebamus, aliquot seculis ante Concilium Claremontanum sabbatum in Ecclesia Deiparæ attributum esse: in Synodo verò Claremontana hoc fuisse auctoritate eiusdem Synodi decretum.

SABBATVM CVR PECVLIA RITER Deipara consecratum.

AT, dicit quispiam, cur Ecclesia inter hebdomadæ dies, sabbatum potissimum Deiparæ dicauit? Ad hoc quidem dicimus, Ecclesiam, quæ Deum in Sanctis veneratur, dies natales, quibus Martyres pro Christo mortem inuicto animo subierunt, & Confessores ex hac lachrymarum valle ad Deum feliciter commigrarunt, anniuersaria celebrata recolere, Deiparæ verò non tantum anniuersarium, sed singulis recurrentibus hebdomadis, diem vnum perpetua religione multis rationibus dicasse, tum propter singularem maternitatis Dei, qua Sanctis omnibus longè, multumque antecellit, prærogatiuam, tum etiam, quia ipsa inter martyres, ut dixi, est plusquam martyr: inter Apostolos eorum est magistra, atque præconium, quod cap. 17. & 19. ostendimus; inter Virgines earum est primiceria, atque adeo multis nominibus Virginum appellatur, quod cap. 32. clarum fiet. Quare ut sanctis dignitate præstat, sic crebris, ac iteratis diebus illi sacris Ecclesia maiori eâ (ut par est) cultu veneratur, eiusque apud Christum opem, atque patrocinium impensiori studio implorat: quod autem ex hebdomadæ diebus, dies potissimum sabbati Virgini sit sacer, cuius gratia hæc omnia est instituta disputatio, sanè eius rei multiplex ratio reddi potest.

Et prima quidem est illa, quia in sabbato, quod Christi passionem proximè est con-

Deipara ex eo, quia alijs Sanctis longe præstat singulis hebdomadis veneratur

Cap. 32. Cur Virgini sacer sit Sabbata dies.

Primo, quia Re-

surrectio. Christi fides ea die in B. V. rg. permāsit Turrecr. Abulens. S. Antoninus. Gul. Dur. Bernard.

Bonauien.

Abulens.

Bellarmin.

Euc. 13. Ioan. 20.

Secundo, quia aser

secutum, fides in ea remansit: hanc afferunt Turrecr. mata cum nonnullis quorum meminit Abulensis in præfatione in Matth. quæst. 14 & S. Antoninus 4. part. titu. 15. capit. 24. § & Gulielmus Durandus in ration. diuin. offic. lib. 4. cap. 1. eandem reddidit Bernardus in libr. de Passio. Domini cap. 2. cuius hæc sunt verba: *Passione tempore omnes relicto eo fugerunt: sola illa, que benedicta est in mulieribus, per illud iri- se sabbatum stetit in fide. & saluata fuit Ecclesia in ipsa sola: propter quod apertissime sancta Ecclesia in laudem, & gloriam eiusdem Virginis diem sabbati per totius anni circulum celebrare consuevit.* Sic Bernardus, & Bonauentura in 3. distincti. 3. artic. 2. quæstio. 3. ad 2. *Quoniam, inquit, discipulis dubitantibus in Virgine ea die remansit: fides Ecclesia solida, & inuincibilis: quod Abulensis loco citato intelligendum existimat de fide explicita Resurrectionis CHRISTI, non tantum in communi, sed etiam in particulari, eius videlicet, qui tunc mortuus erat; potat enim eo tempore, aliquos Iudæorum per Orbem dispersos credidisse quidem Messiam in lege promissum mortuum, & resurrecturum, licet ante sufficientem Euangelij promulgationem nescirent in particulari cum aduenisset: & hoc scire recepit Bellarminus controuersia de Concilijs, & Ecclesia libro 3. capit. 17. ubi etiam negat Apostolos, in illo triduo an illi se fides licet Resurrectionem Domini ignorauerint, quamuis enim CHRISTUS eis mortem suam, & Resurrectionem prædixisset; ipsi tamen Lucæ 13. *Non intell. gebant qua dicebantur, & Ioannes 27. Nondum sciebant scripturas, quia oportebat cum à mortuis resurgere: in Deipara tamen explicitè, & in particulari fides omniū, etiam resurrectionis CHRISTI in triduo illo perfectissime vigeat.* Id quod complures significari docent in candela illa, que in matutino illius tridui hebdomadæ sanctæ reliquis candelabri triangularis extinctis accensa reseruat, quare sanctus Antoninus 4. part. titu. 15. capitul. 41. § 1. *Fides, inquit, lumen in Deipara occultum, quod omnibus postea patefactum, & omnes suo exemplo illuminabit significatur candela illa accensa in matutino tridui hebdomadæ sanctæ, idem affirmant Gulielmus Durandus lib. 6. rationalis diuinorum officiorum ca. 79. nu. 25.**

Secunda ratio, quam etiam cap. 11. attingimus, & est Auctoris sermonum discipuli ier-

none 164. & aliorum, quoniam Deipara die Sabbati, quo Christi corpus in sepulchro iacebat exanime, non solum, vt dixi, fidem explicitam resurrectionis Christi seruauit illibatam, verum etiam propter filij absentiam, cuius corpus in sepulchro deposuerat, & propter recentiam atrocissimæ necis eiusdem filij, quam præsens spectauerat memoriam tanto, tamque acuto doloris gladio, iuxta Simeonis vaticinium in anima transfigebatur, vt à Patribus capit. 12. citatis plusquam martyr appelletur, eiusque dolor acerbissimus à Bernardo sermone Signum magnum, martirium cordis, quod à feria sexta vique ad Dominicam resurrectionem perdurauit, merito appelletur: quare quemadmodum dies illa, quo S. Martyres mortis dolorem pertulerunt in eorum honorem quotannis celebratur ita & singulis hebdomadis sabbatum, in quo Dei genitrix plusquam martyr exiit, ab Ecclesia eiusuit consecratum.

19 His adijciam rationes aliquas ex mystica sabbati significatione petitas.

Tertia ratio, quam inter alias reddit Gulielmus Durandus in rationali diuinorum officiorum loco citato: *Quoniam, inquit, Sabbatum est ianua. & introitus in diem Dominicam, qua est dies requiei, & significat vitam æternam: quia verò Deipara est nobis Porta ad Regnum celorum, quod per diem Dominicum figuratur: ideo de illa solemnizamus in septima feria, qua diem Dominicam precedit.* Sic Gulielmus additque Auctor sermonum discipuli sermone citato: *Sabbatum est medium, inquit, inter diem gaudij, & penitentiam: hoc est inter Dominicam, & feriam sextam, & ipsa Virgo mediatrix est, nimirum ad intercedendum inter Deum, & hominem.*

Quarta ratio eiusdem Gulielmi: *Vt solemnis, inquit, matris solemnitas filij conuenietur.*

Quinta ratio propter similitudinem, quam mysticè habet Deipara cum Sabbato; & ipsi, quæ de Sabbato in sacris litteris habentur, siue in prima rerum creatione, siue in opere redemptionis. Hæc ratio breuissimè rapitur à Gulielmo Durando loco citato, & ab Auctore sermonum discipuli loco citato: nos vberius eam explicabimus. Quemadmodum enim Deus Genes. 2. sex diebus mundum creauit, completis quoque die septimo opus suum,

diffinitum coram meo. Genes. 1. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

sum, quod fecerat, & requieuit die septimo ab
 uniuerso opere, quod dicitur: benedixitque diei
 septimo: ita etiam Deus perfectissimam, & o-
 mnibus numeris absolutam condidit Vir-
 ginem, ac proinde si puras creaturas specte-
 mus, cum nihil sit ea præstantius, dici potest
 in ea compleuisse, seu perfecisse opus suum:
 in eaque item absque ulla contradictione
 perfectissimè requieuisse, tum in utero, ex
 quo carnem suscepit, in eoque nouem rese-
 dit menses; tum etiam in anima, in qua per
 gratiam copiosissimam perpetuò mansio-
 nem fecit, cui etiam instar Sabbati multis
 modis benedixit, quod toto hoc opere ma-
 nifestè ostenditur. In opere verò redemptionis
 Christi, ut verbis utat Bernardi serm. 1.
 Paschæ: *In patibulo sexta feria redemit hominē,
 ipsa die qua fecerat hominem in initio, sequens
 die sabbatizauit in monumento, consummato o-
 pere qua perfecterat, Tertia vero die, quæ prima
 dierum est, primitia dormientium apparuit mor-
 tis victor nouus homo.* sic Bernardus. At Chri-
 stus longè præstantius in nostræ redemptio-
 nis opere in Virginis utero tanquam in sep-
 ulchro animato sabbatizauit, & quieuit;
 licet enim in matris utero nobis mereretur,
 ac proinde nostram iam operaretur salutem
 in medio terræ, hoc est in utero Virginis,
 quemadmodum dicemus ex Bernardo ser-
 mone 1. de Pentec. sabbatizasse tamen dici
 potest, quoniam stabat post parietem uteri
 virginis, seque publicè videndum, & ado-
 randum minimè exhibebat, quoad tam-
 quam sponsus per natiuitatem procedens de
 thalamo iuo Pastoribus, Magis, Simeoni seni,
 Annæ prophetissæ, alijsque innotescere cœ-
 pit.

Bernard.

Psalm. 73.

Cant. 2.

Psalm. 118.

Verus
Desparat
quomodo
simili Do-
minico se-
pulchro.

20. Et sanè uterus Virginis cum sepulchro,
 in quo postea Dominus iacuit, plurimum ha-
 bet similitudinis, sepulchrum enim ex la-
 cra Euangelicorum historia fuit nouum; in
 quo nondum quisquam positus fuerat: quod
 sibi Ioseph ab Arimathia exciderat in Petra,
 sigillo munitum cum custodibus Iudæorum
 studio adhibitis: eratque in orto propè lo-
 cum, ubi crucifixus est Iesus, & propè Iero-
 solymam. In eoque Dominus in munda Sin-
 done, cuius passio- nis (quemadmodum
 Turini apparet, ubi ea religiosissimè affer-
 uatur,) verberum munitum, spinarum, ipu-
 torum, & cicatricum vestigia impressit, cum
 aromabus myrrhæ, & aloes est inuolutus.

Quod denique sepulchrum iuxta Isaie vari-
 cinium cap. 12. sequentibus seculis futurum e-
 rat gloriosum.

Isa. 12.

Cæterum in Virginis utero hæc omnia my-
 sticè conuenire, si singula perpendamus, per-
 spicuum erit. Primum enim uterus Virginis
 Dominico sepulchro à Patribus comparatur.
 Augustinus enim libr. 4. de Trinit. cap. 5. flo-
 mulitudinem incarnationis Domini cum eius-
 dem passione indicans sic ait: *Octauo Calen-
 das Aprilis Dominus conceptus creditur, quo
 & passus, ita in monumento aëno, quo sepultus
 est, ubi nullus mortuorum positus nec ante, nec
 postea congruus utero Virginis, quo conceptus est,
 ubi nullus seminatus est mortalium.* hæc Au-
 gustinus & Hieronymus libro 1. contra Iou-
 nianum expendens verba illa Cant. 4. Hortus
 conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus
 spon. signatus. Quod clausum est, inquit, atque
 signatum, similitudinem habet matris Domini,
 matris, & virginis. Unde & in sepulchro Salua-
 toris nouo, quod in petra purissima fuerat exci-
 sum, nec antea, nec postea quisquam positus est.
 hæc Hieronymus.

Augustin.

Hieron.

Cant. 4.

Quin etiam sicut sepulchrum illud nouum
 erat, & signatum, ita & Virgo beatissima non
 tantum propter illibatam virginitatem voto
 obfignatam noua dici potest, sed etiam quia
 ex veteri Adamo nihil vetustatis, nihil noxæ
 originalis, nihil sæuentis fomitis contraxit.

Adhæc ipsa Virgo petra erat purissima,
 atque durissima, iuxta illud Isa. 16. *Emitte A-
 gnus Domine dominatorem terra de Petra de-
 ferti:* nominatur enim Petra propterea inui-
 ctam tum contra dæmonum impressiones
 fortitudinem, tum etiam in aduersis constan-
 tiam. appellatur Petra Deserti propter virgi-
 neatem uteri sacratissimi ab omni viri con-
 tacto solitudinem.

Isa. 16.

Eratque sub Ioseph sanctissimi sponsi cu-
 stodia, sicut sepulchrum Iosephi ab Arima-
 thia fuisse dicitur. Loco verò custodientium
 militum præstiterant Angelorum excubiæ
 Domini sui matrem perpetuò vallantes, eique
 obsequentes.

B. Virg. a-
nima hor-
to assimi-
lacur.

21. Ipsa quoque Virginis anima Hortus
 fuit cælestis sponsi amœnissimus, ubi sanctarū
 cogitationum folia iucunda, verborum vti-
 lium flores odori, & sacrarum operationum
 fructus dulcissimi, ac suauissimi edebantur,
 ita ut meritò sponsum mutaret verbis illis
 Cant. 5. *Veniat dilectus meus in hortum suum*

Cant. 5.

Cant. 1.

Et comodat fructum pomorum suorum. & Cant. 1. Flores apparuerunt in terra nostra.

Quemadmodum autem sepulchrum erat propè locum Dominicæ crucifixionis, & propè Ierosolymam; ita Deipara quæ in utero filium gestaret iugi memoria passionis Dominicæ, quam ex scriptoris sacris prænoterat, & perenni cælestis Ierosolymæ reconciliatione viciniam se mysterijs, ac locis illis exhibebat.

Nec de erant purissimæ conscientiæ munda linteamina, ubi adhuc infans quiescebat Christus illic non secus, ac in Sindone Dominicæ passionis vestigia erant, ac monumenta. Nam Virgo Deipara perinde quasi suo forent impietatis animo filij cruciatus, quos revelatione præcognitos assidue secum ipsa reuolubatur, in misericordiam commovebatur; & quemadmodum ex Ruperto, & S. Brigitta dicimus: Ob

S. Brigitta

maximam futura passionis Domini compassiōnem: tota colligebatur.

Aromata porro, odores, myrrha, & aloes in Christi sepultura adhibita, fuerunt in Virgine virtutes mortificationis, humilitatis, & ceteræ fragrantissimæ illæ quidem, sed amara, quæ omnem putredinem longè arcetent.

2.2 Quod si sepulchrum Domini merito est gloriosum, gloriosissimæ fuit, & Deipara, iuxta illud Cant. 6 & Prov. 31 Viderunt eam filix

Cant. 6.

Prov. 31

& beatissimam prædicauerunt: quod ne ipsa quædam Deipara, quæ nimis humillima, reticuit; eum in suo Cantico dixit: Ecce enim ex hoc

Is. 2.

beatam me dicent omnes generationes: Neque sola Deipara in cuius utero Christus commoratus est; verum etiam domus ipsa Lauretana in qua cum Christum concepit, Virgo beatissima degerebat gloriola euasit, nam è Nazareth in Picenum Angelicis manibus transesta tanta miraculorum gloria coruscet, vt è toto terrarum Orbe vtriusque sexus homines religionis causa magna cum pietate turmatim eò confluant, atque conueniant. Et hæc de veri virginis cum sepulchro Domini eo comparatione.

S. Ambro.

Quocirca S. Ambrosius sermone 2. de Sepulchro dicit: Ecce ipsum Dominicum sepulchrum propter similitudinem cum Deipara utero, Vterum appellare non dubitat, cuius verba hæc sunt: Beatum corpus Domini Christi, quod cum nascitur utero Virginis gignitur: cum recedit Ioseph iuxta tumulo commendatur. Beatum planè

corpus, quod virginitas peperit, iustitia custodit. Custodit illud Ioseph tumulus incorruptum sicut seruauit illud Maria Virginis Vterus illibatum. Hic enim viri pollutione non tangitur, ibi mortis corruptione non laeditur. Vbiq; beato corpori deferunt sanctitas, vbiq; virginitas. Natus illud venter concepit, nouus tumulus includit, Virgo ergo Dominica vulua: Virgo est sepultura. Quin potius ipsam sepulturam vulua dixerim, est enim similitudo non parua sicut enim Dominus de matris vulua visus exiit, ita de Ioseph sepultura viuus surrexit: Et sicut tunc de Vtero ad prædicandum natus est, ita & nunc ad euangelizandum renatus est de sepulchro: nisi quæ gloriose est ista: quæ illa natiuitas. Illa enim corpus mortale genuit: hæc edidit immortalē, post illam natiuitatem ad inferos descendit, post hanc remeatur ad cælos. hæc Ambrosius. Qui licet Resurrectionem Domini ex tumulo merito appellet gloriose, natiuitate eiusdem ex utero, quod in natiuitate mortalis, in Resurrectione prodierit immortalis, si tamen Deiparæ veterum sacratissimum cum sepulchro ipso accuratius conferamus, in utero complura longè præclariora inueniemus. Sepulchrum enim saxum erat, & inanimatum, vterus verò ille sepulchrum animatum, & rationale iure optimo dici potest, ibi corpus Dominicum licet verbo vnitum, anima tamen rationali erat destitutum, ideoque in triduo mortis, ut docent Theologi cum S. Thoma 3. part. quæst. 50. S. Thom. art. 4. Christus non fuit homo, hic verò Deus, & homo erat perfectissimus, ibi vix triginta sex horis iacuit, hic ad nouem integros menses permanfit. Ad horam enim mortis (verba sunt Augustini lib. 4. de Trinitate cap. 5. & 6. computata ipsa hora nona, quæ expirauit, usque ad diculum resurrectionis, hora sunt quatuoraginta: sepultus est autem cum iam sero factum esset, hoc est in fine diei, hic verò commoratus est ducentis septuaginta sex diebus, qui numerus dierum complet nouem menses, & sex dies, sicut a maioribus traditum suscipiens Ecclesiæ custodis auctoritas, ostendit enim calendæ Aprilis conceptus creditur, natus autem traditur octauo calendæ Ianuariæ, hucusque ex Augustino ibi locum tantum sepulture accepit, hic non tantum nascit, sed ex intus Virginis visceribus carnem tamquam verus eius filius accepit, ibi nihil amplius pro nobismet batur cum Christi Domini meritum solum ad mortem vique duraret ex

S. Tho.

S. Thom. S. Thoma 3. par. q. 19. art. 3. ad 1. & q. 50. art. 6. ad 2. quod etiam docent Scotus in 4. dist. 1. q. 3. art. 3. Suarez tom. 1. in 3. par. disput. 39. sectio. 3. hic verò ab instanti suæ Incarnationis perfectissimè meruit teste S. Thoma 3. par. q. 34. art. 3. ideoque ut ait Bernardus serm. 2. Pentec. *lam tunc operabatur salutem nostram in medio terra, in utero videlicet Virginis Maria, qui mirabili proprietate Terræ Medium appellatur; ad illam enim, fit ut ad medium omnes respicere, non minus verè, quam eleganter probat ibi Bernardus.*

Moneat igitur, Christum in utero Virginis suo modo sabbatizasse, sicuti postea in monumento, & præstantiori quadam ratione in utero quievisse, propter hanc ergo similitudinem, quæ Deiparæ intercedit cum ijs, quæ in sabbato facta leguntur, dies sabbati ab Ecclesia eidem Virgini meritò est consecratus.

TEMPLA DEIPARÆ ERECTA.

Templa Deiparæ media.

23 **E**xplicatis ijs, quæ ad festos dies Deiparæ dicatos spectant, proponenda sunt templa in ejus honorem excitata; quod erat secundum ex ijs, quæ ab Ecclesia ad cultum eidem exhibendum præfati diximus: quæ quidem templa antiquissima, maxima; & omni memoria digna ubique gentium, atque locorum per omnes ætates à primarijs; & insignibus viris in Deiparæ honorem olim sunt extracta, & in dies extruuntur, Deo ipso ea præcedentibus, ac subsequenter figois confirmante; quæ etiam à fidelibus non minor religione, ac pietate, quam suorum animorum, & corporum commodo celebrantur. Ejusmodi potro templa ad triplex, quo erecta sunt tempus reuocari possunt. Quædam antequam Deipara in lucem ederetur. Quædam dum ipsa viueret, vel paulò post. Apostolorum nimitum ætate. Quædam post ejus gloriosissimam in cælum Assumptionem Christi fidei per uniuersum terrarum Orbem jam disseminata eidem Virgini passim sunt posita, atque dicata.

TEMPLA DEIPARÆ ANTE EIVS conceptionem.

Maria à S. Parib. Sybilis **P**incipio illud ponendum est, quod c. 17. indicauimus, & cap. 34. iterum dicemus, Deiparam jam inde ab ipso mundi exordio

non tantum sanctis Angelis, quemadmodum ex D. Thoma cap. 5. offendimus: verum etiam nonnullis viris Sanctis diuinitus præcognitam eisque promissam, & ab ijdem ardentè desideratam, quod satis declarant Prophetarum de ipsa oracula, & mysticæ sacrarum rerum figuræ, quibus Bernardus sermone Signum magnum, & sermone 2. super missus est, cum alijs Patribus tum prænunciatam, tum adumbratam agnoscit, ut propterea S. Brigitta in sermone angelico cap. 7. & 8. astuat, Adamum, Abrahamum, Isaac, Iacob, & David ingenti lætitiæ affectos cum spiritu agnouerunt Dei genitricem ex suo semine nacturam; quin etiam eam nonnullis ethnicis non omnino ignotam fuisse ostendunt ea, quæ cum de sacratissimo Mariæ nomine longè ante præcognito ageremus, cap. 4. attulimus, quod ipsum perspicuè testantur vaticinia Sibyllarum, quæ quidem ex Varrone apud Hieronymum libr. 1. contra Iovinianum, & ex Lactantio lib. 7. contra gentes decem foere; nimirum Persica, Lybica, Delphica, Samia, Cumanæ, Hellespontica, Phygia, Tiburtina, Erythraea, Cimmerica; sua verò singulæ oracula de Deipara versibus prodidere, quos prolixè recitat Canisius lib. 2. de B. Virg. cap. 7.

24 Quæ cum ita sint, remini mirum videri debet, si inter densissimas Ethnicissimi tenebras nonnulli Dei beneficio Deiparæ cognitionem, tametsi obicuratam adepti, eam non absque diuino consilio atis, ac templis, ut dicebamus, venerati fuerint, quod ex subjectis exemplis planum fiet.

Druidæ Gallorum Sacerdotes inter eos sapientissimi sunt habiti; & ut verbis utar Cæsar lib. 2. de bello gallico: *Non tantum magno erant apud reliquos in honore, sed etiam certo antequam eius Gallia haberet media, consuebam in loco consueti à Druidis erecta bant. Hi quemadmodum olim Athenienses a tequam Deipara nasceretur anni Carnuti: Verbe Gallia Lugdunensis florentissima in eodem agro, qui ipsorum comitijs erat destinatus, Atram sub terram profunde excauatam Deiparæ dicantur cum hac inscriptione, Virgini Parituræ: quem locum postea sub terra, & super terram egregiè ampliatum, atque exornatum Christiani in celeberrimam Ecclesiam cathedra.*

Præcognita Cap. 34. S. Thomæ

Bernardus

S. Brigitta

Cap. 4.

Varro. Hieron. Lactantius Syllabari. numerus

Canisius

Ara Virgini Parituræ in multis ante eius ortum ante Druidis erecta bant. Hi quemadmodum olim Athenienses a tequam Deipara nasceretur anni Carnuti: Verbe Gallia Lugdunensis florentissima in eodem agro, qui ipsorum comitijs erat destinatus, Atram sub terram profunde excauatam Deiparæ dicantur cum hac inscriptione, Virgini Parituræ: quem locum postea sub terra, & super terram egregiè ampliatum, atque exornatum Christiani in celeberrimam Ecclesiam cathedra.

Cassianus
Nauarrus

dralem exererunt, quem admodum Carnuten-
fes, ac ejusdem loci incolae constanter affir-
mant, idque referunt Cassianus in catalogo
gloriae mundi, par. 12. consideratione 20. &
Nauarrus de oratione, & horis canon. libr. 21.
num. 28. Hanc postea Ecclesiam Carnuten-
sem Caroli Calvi Regis liberalitate extructam
affirmat Beiforestus in Annalibus Franciae ad
Cirolium Calvum, postmodum a Fulberto
Carnutenfensi Episcopo Deiparae impense addi-
cto, pietate, doctrinaque clarissimo, cui aegro-
tanti e sacro ubere lac Deiparae praebere digna-
ta est, renovatum largitionibus Canuti An-
glorum regis tradit Wilhelmus Mulmesburien-
sis li. 2. de gestis Anglorum cap. 11.

Willelmus
Mulmes-
bursensis.

Nec illud silentio praetereundum, horum
Druidum consilio praeter Aram, Statuam quo-
que Deiparae cum Pueri esse positam, quem-
admodum Nicolaus Naucelius professione
medicus in Parecbasi de mirabili nativitate
Christi cap. 11. testatur his verbis: *Annalium
Carnutenfium historia de Druidibus (si forte olim
Gallorum Magi, seu Sapientes, eo potissimum tra-
ctu, inter lucos versari soliti) cerio memorat, &
constanter affirmat, homines religionis, atque o-
mnium scientiarum peritos Christi Aduentum
praesensisse, & praesidisse, quorum imbutus doctri-
na Comes Carnutenfensis, nomine Priscus, statuam
erexit Virginis matris puerum in sinu gestantis:
eidemq; Virginis pariturae templum consecrauit a
Godofredo Montis Loricis Comite communibus
impensis aditus, Christi Aduentum longe ante
humano generi saluare praestolatus, meritoq;
veneratus, haecenus ille.*

Argonau-
tia Oracu-
lum consu-
lonibus
templum
Des Geni-
trici dica-
dum respo-
detur.
Gensbrar.
Augustin.
Plinius.

25 Argonautae, qui ex G. nebrardo tempore
Aethiopiae iudicis ante Christi Aduentum an-
nis mille ducentis circiter vixerunt (quemad-
modum etiam colligitur ex Augustino libro
18. de Ciuit. cap. 15.) Cyzici in Hellesponto
templum extruxerunt praeclassimum, quod
a Plinio l. 36. c. 15. veluti maxime admiranda
celebratur, consultoque ab eis Pythio oraculo
responsum retulerunt Matris Verbi aeterni ge-
nitrici dicendum esse: & quamuis ipsi verita-
tis ignari daemones intracta Rheae, quam Deo-
rum matrem stulta gentilitas fabulabatur si-
militudine quadam profusis dissimili decepti,
illud consecrauerunt, Zenone tamen Imperatore
ad verae Dei matris cultum est traductum: tem-
plum gestam Cedrenus in compendio narrat his
verbis.

Zeno Im-
perator,
Cedrenus.

Quo tempore Iudicos Israelitico populo praesua-

ruunt, Argonauia cum Iasone Theffalo, Polluce,
Hyla, Telamone, ac reliquis in Colchidem nauigauerunt,
qui cum per fauces in Pontum mare
transire vellens Cyzicum Hellesponti Dominum
nauali prelio ipsos prohibere conantem interfece-
runt, ac Cyzicum Vrbem Hellesponti primariam
caperunt. Mox cognito Cyzicum sibi genere pro-
pinquum fuisse, uenae postulata, templum condi-
dere admodum mirabile, atque ad Oraculum,
quod est ante Pythias Thermas profecti Phabum.
Apollonem rogauerunt, ut sibi ediceret, cui aedes con-
secranda esset, & responsum ijs in haec est sententia,
Affidua virtute decus sublime parate,
Atque unum (sic mando) Deum, qui cum-
sta gubernat,

Caeli res fidus solicolite, atque timete,
Illius aeternum natum ante secula Verbum,
Nescia Virgo viri quondam partu tenera e-
des:
Quod ualuit igniferis impulsas sagitta procel-
lis,
Edomitum reddet Patri pro munere mun-
dum;
Huius, quam Maria nomen, manet, alma ge-
nitrix
Agnoscat templum proprium sibi vix dicatum.
Hoc oraculum arijs litteris in marmore im-
pressis conscriptum ille in superno porta limine po-
suerunt, atque ipsi quidem tunc ad eam Rheae ma-
tris Deum dixerunt: sed ea postea Zenone impo-
rante templum sancta Dei genitricis denominata
fuit, haecenus Cedrenus.

At vero oraculum hoc, quod e graeco Isti-
nus Cedreni interpres verbis parata haec eos
vertit: nos quo oraculi sententia planius perci-
piatur sic ad verbum ex Cedreno vertimus.

Quaecumque quidem ad virtutem, & orna-
tum visa sunt facite: Ego vero iubeo colere
unum solum apud superiores regnantem Deum,
cujus Verbum nulli corruptioni obnoxium, in
intactae puellae utero conceptum erit. Hoc
Verbum tanquam sagitta ignifera medium
percurrens uniuersum Mundum, cum eum
caeperit, Patri adducet donum, illius puellae
erit domus haec, Maria vero nomen eius: huc-
usque oraculum.

Huc etiam pertinet templum illud a Iasone
eorundem Argonautarum Principe in arce
Atheniensi positum, quod Deiparae consecran-
dum esse Apollo Delphicus diuina virtute
coactus vaticinio praedixit, cuius vaticinij
verba

Cedreni
interpres

Simile re-
sponsum ab
Apollo in
templo de
Lag-
verba

Pallas quas condidit arces

Ipsa colat.

At dicit aliquis, idem videri templum illud Argonautarum apud Cedrenum, & hoc Iasonis à S. Procopio citatum: nam eadem protius sunt oraculi verba in utraque historia, & Iason ipse Argonautarum Dux, & Princeps fuit. Ceterum diuersa esse hæc, suadere videntur: nam illud Cyzici, istud Athenis, illud ab Argonautis vniuersis, hoc à solo Iasone, de illo consultus est Apollo ad Thermas Pythias, de hoc verò apud Delphos, illud postea Rheæ, hoc Mineræ ab Ethnicis est dicatum. Et fieri faci è potuit, vt Dei nuntius ad huius vaticinij veritatem magis confirmandum idem responsum, quod Argonaute cum Iasone apud Pythias Thermas acceperant, ijdem verbis referret Iasoni solus à Delphico Apolline, Quod si malimus idem esse Templum, quod ab utroque Auctore describitur, sed propter rei gestæ vetustatem aliquantulum historicos inter se discrepare, illud certè probatum manet, Templum Deiparæ multis antequam nasceretur seculis à Iasone, & Argonautis erectum, ac dæmonum malis artibus quasi fuito sublatum, & Rheæ, vel Mineræ iniquis possessoribus additum: postmodum Christi fide in vniuersum terrarum orbem illata, Cedreno auctore, vt diximus Cyzici Zenonis Imperatoris tempore ab iniqua possessione vindicatum, veraq; Domine restitutum ad Dei genitricis honorem certius, planiusq; reuocatum est.

DEIPARA Quodq; ante Christi aduentum Virginem in lecto, & Infantem in Præsepio passim collocare, & adorare consueuerunt, teste Canisio lib. 2. cap. 7. Cuius rei causam rogati dicebant, quoniam ipsorum maiores hoc à sancto Propheta acceperant. Et certe S. Epiphanius in vitis Prophetarum refert Ieremiam Ægyptiis prædixisse Idolorum suorum ruinam: *Vbi Ægyptum, inquit, ascendet cum suo infante Virgo enixa, Deo similis. sic Epiphanius, quod factum est Christo infante cum sua Genitrice in Ægyptu Herodiam rabiem fugiente, quemadmodum c. 23. diximus.*

In quo nati duo hac oraculi responsa inter se differant.

Deipara ante Christum ab Ægyptiis præcognita Canisio Epiphanius.

antiquo. verba à S. Procopio martyre ex antiquis Græcorum Annalibus allata, habentur in eius vita apud Metaphrastem, quam Surtius ponit die 8. Iulij eius porro vitæ tanta est auctoritas, vt inde pro cultu Sanctarum imaginum in 2. Nicæna Synodo Act. 4. testimonium sit illatum; ex eaque nos quæ huc spectant afferemus.

Metaphr. Sanctus igitur Procopius martyr, cui nomē antea Neanias, Christo Domino eum peculiari-
Surtius. titer vocante ad fidem conuersus, in persecu-
Synodus. tione Diocletiani Imperatoris dira supplicia
secunda est perpeffus, primum sub Iusto Præside Pale-
Nicæna. stinæ: mox eo extincto sub illius successore Flauiano: demum in clyto martyrio est coronatus: is cum Flauiano rationem christianæ fidei magna animi constantia redderet, Deiq; vnitatem ex Mercurio Trismegisto, Socrate, & Heraclito consummasset, Christi etiam Incarnationem, & cruceem ex Sibilla ostendisset, tandem ex Ethnicorum historijs hoc subiicit; *Cum Iason princeps Argonautarum à templo, quod Athenis primum constructum est in arce, Delphicum Apollinem egret ares illa, sic respondit Oraculum: quæcunq; ad honestatem, virtutemq; vos incitant: facite: Ego autem tres cupio, Deum vnum regnantem apud superos, cuius verbum ab interitu alienum conceptum in simplici Virgine, qui tanquam ignitus arcus percurrens mundi medium omnes capiens eos adducet donum Patri, Huius erit hæc ades, MARIA autem erit nomen eius. hæc ibi. Dæmones verò cum ea omnino obliterare non possent, suis saltem mendacijs adulterare sunt conati. Nam & Verbum Dei, quod est Patris Sapientia, ad capiendum mundi impetium instat igniferæ sagittæ, vel ipsius oraculi prædictione missum, eiusq; Genitricem Virginem simul imperite micentes, & mendacijs confundentes vnius fabulosæ Mineræ commento, in quam hæc omnia con-gesserant, obsecrare se posse sperant: ideoque eorundem dæmonum instinctu Poetæ Mineruam ex Iouis capite progenitam, eamq; sapientiæ Deam, ac Virginem militaribusq; ue armis instructam, & Athenarum præsidem, in quatum arce templum à Iasone excitatum erat, confingentes, huic vaticinio tenebras ostudere. Hinc etiam factum fortasse est, vt à stulta gentilitate Mineræ in arcibus templa fieri consueuerint, quemadmodum docent Farnutus, & Vitruuius libro primo ad quod respexisse videtur Virgilius Eglo. 2. cum sic cecinit.*

Farnutus.
Vitruuius.
Virgilius.

Tam.

Templa dum in terris Deipara geret,
vel certè Apostolorum tem-
pore eidem dicata.

LAURETANA AEDES.

²⁶ **E**X omnibus Templis, quæ Deiparæ viuen-
ti dicata sunt Primum sibi locum vendica-
re videtur Aedes illa, quæ nascentem Virginem
suo gremio excepit, aluit, fovit, eiusq; est man-
cipata obsequio. Ea nunc Domus Lauretana
dicitur, & Deiparæ natalitio, & Gabrielis Ar-
changelij legatione, & divinæ prolis conceptu,
& Apostolorum veneratione & mutatione sedis,
& miraculorum gloria, & singulari omnium gentium
ac nationum religione incluta; ut jam nulla sit
in terris, aut augustior, aut vetustior. Nulla, in-
quam, vetustior; quam ipsi Apostoli magno
semper honore coluerunt, & divino cultui cõ-
secratâ celebrarunt, rem divinam certatim inibi
faciunt; que madmodum ex eiusdem Virg.
revelatione fufius docet noster Horatius Tur-
sellinus lib. 1. histo. Lauret. cap. 3. Quamquam
si templi vim, atque usum perpendamus, quod
nihil aliud est, quam Domus diuino cultui
destinata, in qua Deus tum adoratur, tum o-
ratur, tum ei sacrificium offertur, porro Lau-
retana aedes Christi, eiusque Genitricis tot an-
norum inhabitatione iure optime iam tum
templum rectè appellari potuit, cum intra e-
ius parietes Dei genitrix est nata, & Verbum
Patris caro factum verè habitavit in nobis,
totque ac tam salutaria mortalibus Dei, Dei-
paræque sunt celebrata mysteria, de quibus
copiosè nos suprâ cap. 8. & 20. vbi Christus,
vt homo eiusque Genitrix sanctissima æterno
Patri pijs continenter preces fundebant, eiq;
suppliciter adorationis cultum exhibebant,
ac sacrificium impolluti cordis immolabant.
Nulla porro augustior, quàm tot, tantisque
nobilitatem mysterijs Baptista Mantuanus
Theologus, & Poeta insignis in sua historia
aedis Lauret non modò terrestri paradiso, vbi
Eua ex Adæ latere est formata; Monti Sion,
vbi est data lex; Templo Salomonis præcipua
Dei præsentia incluta, spelunca Bethleemiti-
cæ, vbi Christus natus, Monti Thabor, vbi
transfiguratus, Monti Oliuarum, vnde trium-
phans in cœlum ascendit: verum etiam augu-
stissimo eiusdem Christi sepulchro, quo nihil

sanctius habetur in terra, reliquisque omnibus,
quæ sub cœlo sunt, locis æquare, vel etiam
præferre non dubitat. præcipuè, quod hic Deus
humanitate indutus fundamenta iecerit salu-
tis nostræ. Quæ omnia egregè confirmat Ba-
pista Mantuanus, & subdit: *Licet mihi Pa-* Gen. 11.
triarcha Iacob sermonem concludere: Terribilis est
locus iste, non est hic aliud nisi domus Dei, &
Porta cali quippè Deus, Deique mater eadem
hanc arcano præsentia suæ sensu, insignè præ-
ceteris eiusdem Deiparæ templis perpetuo fa-
ciunt. Placet hic Turcellini rerum, quæ ad Turcellin.
Lauretanam ædem spectant, testis certè locu-
pletissimi, & accurati earundem scriptoris, ad
verbum referre sententiam in præfac. suæ hist.
Lauret. non minus verè, quàm eleganter li-
teris consignatam: Tantam, inquit, Deus mor- Plurima
talium animis inspiravit huius adis Lauretana cella
religionem, vt quicumque ad Lauretanam ædem Lau-
accedunt, non tam ad ædem Virginis, quam ad re-
ipsam Virginem sibi adire videntur: Et sanè hic Alex-
Deus, De q; mater miro quodam modo præsen- Tric-
tiam suam declarant. Hinc diuinus ille omnium si An-
beneficioribus incusitur horror ad sacrosanctâ Do- tu in
mus ingressum; hinc illud abeuntibus inicitur motia
eius reusanda desiderium: hinc nobilitas illa per di- Lau-
tarum, profligatarumq; mentium in diuersa mu- re B
tatio, quæ quidem perpetua adis Lauretana mira- dom-
cula ita euidentia sunt, vt etiamsi deessent alia, mor-
quibus abundat, eunctis facerent diuina præsen- Hic-
tiæ fidem: est autem hoc præcipuum, ac proprium Tem- mus
pli Lauretani, vt eius religio, ac sanctitas quoties gelit.
magis efflorescat: cum aliquarum etiam celeberr- Tur-
rimarum adum beatissima Virginis, aliorumque
Sanctorum celebritas eum aliquandiu vigerit
interdum deflorescere videatur. hæc Turcellin-
us. Quæ venissima esse, omnes qui ad Lau-
retanum Templum aduent iocunda experien-
tia didicerunt. Nam innumerabiles illi sunt,
qui iam inde à primis annis inibi peccata re-
petunt, & animi fontes triginta, vel etiam qua-
draginta annorum obsoletas, sacra cõfessione
eluant. In hac æde perditii homines, & in suis
sceleribus diu obdurati repente mutantur, hæ-
retici impietatem eiurant, alij iras, simulates-
que deponunt: qui verò castè, ac purè eo ac-
cedunt, multo castiores, parioresque discedunt,
seq; diuinitus moueri, impellique sentiunt, &
ad virtutes ac sui victoriam, ad rectè facta
non modò accenduntur, verum etiam im-
petu quodam animi infolio rapiuntur,
atque

Laureta-
na B Virg.
Domus
præsentia

Turcellin.

Cap. 8. &
20.

Baptista
Mantuan.

Plurima
cella
Lau-
re-
tam
sentib
benefic

Reuel-
Alex-
Tric-
si An-
tu in
motia
Lau-
re B
dom-
mor-
Hic-
mus
gelit.
Tur-
Nicep-
Temp-
Disp-
B. H-
Naz-
exer-
Altop-
Chri-
noru-
tai
Nata-
Virg-
dmi-
s. are
s. H-
s. Pa-
Bede-

atque ad Dei, Deiparæque amorem mirificè inflammantur: ibique de perceptis beneficijs Deo, ac Deiparæ pro virili parte gratias agere, vel noua ad corporis, & animæ salutem beneficia sibi suppliciter impetrare student.

27 Verùm, vt huius sacræ ædis Lauretanæ præstantia magis perspiciatur, eius primordia, progressum, ac transiionem breuiter perstringamus. excitata primum est virginalis hæc seu cella, seu ædes in oppido Nazareto in Galilea, ibique e celestis Reginæ in conubulis Dei que concepti consecrata vestigijs, postmodum ab Apostolis sacris initiata, ara que & Cristi Crucifixi imagine, & simulacro illo cedrino, in quo S. Lucas Euangelista beatam Mariam stantem, & puerum Iesum amplextantem expressit, inaugurata, ac Deiparæ cultui dedicata est: quæ omnia à Virgine ipsa Deiparæ per visum didicit Alexander Tersactensis Annistes in Dalmatia, in cuius dioecesi primum concederetur à Galilea hæc sacra ædes; & ne ambigeret veram fuisse Genitricis Dei speciem Alexander è diuturno, grauique morbo diuinitus subito conualuit, quemadmodum posteritati tradidit Hieronimus Angelitta in historia Lauretana, vt videre est apud Turcellinum lib. 1 cap. 3. Apostolorum auctoritatem cæteræ deinceps ætates secutæ sunt. Nos è multis paucæ maiorum gentium capita percontabimus, quæ identidem ad Mariæ incunabula studio religionis accesserunt. Anno salutis circiter 300 (quo tẽpore fides Christiana Magni Constantini patrociniõ se liberius explicuit) sancta Helena Augusta Palestinam peragrans ex Monte Thabor, inquit Nicephorus libro actauo, capite 30. Orientem versus descendens peruenit Nazareth, & salutationis Angelicæ domo reperit B. Helena Dei Genitricis per æmenum excitauit templum. Nazareth sic ille.

Nicephorus. Templum Deiparæ Nazareth. & salutationis Angelicæ domo reperit B. Helena Dei Genitricis per æmenum excitauit templum. Nazareth sic ille. excutauit. Sanctæ Helenæ pietatem Christiani omnes impense sunt æmulati. S. Hieronimus, vna cum S. Paula dum Palestinæ loca pie lustrauit: Nazareth nutriculam Domini (vt ipse loquitur in Epistola 37.) se adijisse testatur. Anno Natalis B. verò circiter 700. cum Hierosolymam obtinerent Saraceni, eandem Virginis Domum à peregrinis Europæis celebrari solitam, auctor est Beda de locis Sanctis; vgiuit idem studium ab anno ferme 1100. Hierosolyma, Palestina que Gothofredi Ducis Lotharingi ductu à Saracenorum manibus recepta, quamdiu

Hierosolymitanum steterit regnum, quo tempore à Tancredo genere normando Metropolis est facta. Iacobus verò Vitriacus Cardinalis, & Episcopus Aconensis in descriptione Terræ sanctæ de se ipse testatur crebro Nazarethum perrexisse, ac sæpè in æde Virginis rem diuinam fecisse ipso anniuersario Angelicæ salutationis die.

Sanctus Ludouicus Gallix Rex eius nominis Octauus anno salutis 1245. vt auctor est paulus Æmilius lib. 7. histor. labentem in Siria rem Christianam magno studio complexus, illò traiecit copias: sed cum minus prospero euentu res gereretur, teste Iodoco Clitueo sermone de S. Ludouico prima illa religionis Christianæ incunabula perlustrans ex Thabor Nazareth iter intendit, & vbi primum Deiparæ aspexit ædem, desiliit equo procumbit ingenua, Natalem illam Virginis domum, ipsamque salutem Virginem, inde progressus pedibus templum adiit. aderat annunciationis Deiparæ festum, in cuius perugilio Rex cilicio ad carnem indutus, pane dumtaxat & aqua ieiunauit; in ipso autem festo Missa in hac æde Regio apparatu est celebrata, in qua magnam vim lacrymarum profundens. sacram sumpsit Eucharistiam. Postmodum Christianis è Syria pulsis, Tripoli diruta, & Ptolemaide mensè Aprilii anni 1291. teste Ioanne Villano expugnata, cum debitas sacrosanctæ cellulæ honos, nec ab indigenis, nec ab externis haberetur, paucis post captam Ptolemaidem diebus, hoc est septimo Idus Maij anni 1291. Nicolao III. Pontifice Maximo (vt Illyrici Annales perhibent) hæc domus Angelorum opera à fundamentis auulsa à Galilea per ingentes terrarum, marisque tractatus vecta est in Dalmatiam, sitaque est in monte quodam Tersactum inter, & flumen Oppida Dalmatiæ. Italiam diuinæ benevolentix signo, cui tale, tantumque donum inde vsque à Galilea diuinitus est allatum, quadriennio post, nec tamen integro; anno nimirum 1294. quarto Idus Decembris translata in Picænum Italiæ regionem ad mare superum, & in Recinetensis agri sylua collocata, ab Laureta Recinetensi Matriona, in cuius ditione nemus illud erat, ædis Lauretanæ nomen indutum: sed cum ea sylua facinorosorum hominum auaritia, latrocinij, ecdibusque eorum, qui eò confluebant, esset infesta

Tancredu
Normand
Iacobus de
Vitriaco
Carain.

S. Lud. gal
lia Regis
erga eandẽ
B. Virg. do-
mũ pietas.
Paul. Æ-
milius.
Iod. Clit.

Ioan. Vil-
lanus.

Eandẽ Do-
mus Ange-
lorũ opera
in Dalma-
tiam trans-
fertur ac
postea in
Picenum.

Laureta-
na Domus
vna di-
ctã.

octavo, post mense in edium colle in mille fe-
 re passus ab eo loco Recinetum versus est de-
 lata. Atque hic etiam duorum fratrum, quo-
 rum ille collis communis erat, avaritia in dis-
 fensionemque Perosa ad iactam ferè sagittæ
 ab eo loco in proximum collem paucos post
 menses submota, ibi stabilem, certamque sibi
 sedem delegit, quam nunc incolit, ubi innum-
 merabilium miraculorum frequentia claret,
 ac populorum ex toto terrarum orbe eam pie
 visitantium concursu celebratur, ut meritò
 quidam in suo carmine de hac æde sic ce-
 cinerit.

Danteus

O caelo dilectâ domus, postusque beati.

Ac ipsa quidem Deiparæ cella suo beata ful-
 gore, sua vetustate nitidissima, suo robore fir-
 ma, quæ vix solo subnixâ tot iam secula, nul-
 lo penitus fundamento perstat immota, hu-
 mana fulcimenta nec requirit, & aspernatur
 quod refert Turcellinus lib. 4. cap. 16. Circa
 cellam templum extractum est egregium, &
 mirabile, quod cellam ipsam in medio acce-
 ptam, quasi pio ambit obsequio, quo in tem-
 plo multorum Romanorum Pontificum libe-
 ralitas, auctoritas, industria, & in Deiparam
 pietas se acerrimè intendit, accito vndique
 magni nominis artificè, omnisque generis mar-
 more longè composito: qua solertia, opulen-
 tiaque moles effecta est, quæ omnem antiq-
 uitatem læcessit, & aliqua ex parte vincit. Iam
 statuas scitè factas, valvas æneas pulcherrimè
 celatas, columnas opere Corinthio striatas,
 ceteraque templi ornamenta egregie oculis
 subiicit Turcellin. lib. 3. c. 16. qui etiam eius-
 dem Lauretanæ Virginis miracula diligen-
 tissimè, pati cum latini sermonis elegantia perse-
 quitur, quorum aliquot ex eodem descripsi-
 mus c. 20. alia verò ad tract. de miraculis refer-
 uamus.

Turcellin.

*Domus ea-
dem à Ro-
manis Pô-
tifficibus
summope-
rè exor-
nata.*

*Societatis
Iesu Colle-
gium in
Laureta-
na demo à
Iulio 3. Pô-
tiffice sum-
datum.*

Nec minor in exornando Templo, quam
 in excolendis animis summorum Pontifi-
 cum pietas eluxit. Nam anno 1554. Iulius III.
 Pontifex Maximus, quo peregrinis exterarum
 præsertim nationum Lauretum ex toto orbe
 confluentibus magis consultum esset, Societa-
 tis Iesv Collegium Lauretanæ Domus ex
 pensis ibidem fundavit, ut nostri Sacerdotes
 diversarum pariter nationum linguæ com-
 mercio peregrinos ad expiationem animorum
 allicerent, eorumque confessionibus assiduam,
 sedulamque operam darent, rudibus Christia-
 nâ doctrinæ capita explicarèt, omnes ad piæ,

sanctæque vitæ studium excitarent. Quod
 autem Deipara in natali sua Domo Societa-
 tis opera vii dignetur; meritò inter præcipua
 eius beneficia nostræ Societati collata agno-
 scimus, & fatemur. De hac quoque sacra æde
 contra adstantes hæreticos non minus do-
 ctè quam piè scripsit noster Canisius lib. 5. de
 B. Virg. cap. 25. Et sane Lauretanæ Domus
 pietas multas per Vibes est propagata; nam
 Romæ, Neapoli, aliisque Vibibus sub eodem
 nomine templa Deiparæ posita videntur.

TEMPLA IN INDIA DEIPARÆ
adhuc supersisti posita.

29 **V**etustissima videntur templa illa in In-
 dia Orientali Deiparæ inter mortales
 versanti erecta; alterum Cranganore ab vno
 ex tribus Magis, qui stella duce ad Christum
 infantem adorandum venerunt, cuius in-
 star alterum Calecutij in honorem Deiparæ
 non longè post, est excitatum, quod certissi-
 mis testimonijs est compertum. Narrat enim
 Hieronymus Oforius Algabrientis Episcopus
 nobilis historicus libro 1. de rebus gestis Em-
 manuelis Regis Lusitanicæ Vascum Gamam
 Lusitanicæ classis Præfectum anno 1498.
 In fine Maio appulisse Calecutium celebrem
 Indiæ Vibem; cumque ad Regem visendum
 in terram descendisset à quodam viro prima-
 rio, qui ius genti dicebat, Cautelem appel-
 lans nomine Regis exceptum, & primum
 in Templum apud illos sanctissimum,
 & magnificentissimum esse deductum; In
 medio autem Templi erat (inquit Oforius),
 sacellum editum, forma rotundum, ad quod
 per multos gradus ascendebatur, ostium erat
 ex ære factum, & valde angustum, intra sacel-
 lum erat signum in aduerso pariete locatum,
 cuius formam nostri propter loci obscurita-
 tem aspicere nequiverunt, aditus in illud solis
 æditus, atque Sacerdotibus patebat, quatuor
 aditui propius accedentes digito in ima-
 ginem intento bis MARIAM inelamant. Ca-
 tuelis cum reliquis, qui eum sequebantur,
 se repente in terram proni, manibus extensis,
 abijciunt, deinde surgunt, & more suo
 precationem peragunt. Nostri suspicati o-
 pem sanctissimæ Virginis implorari genibus
 flexis, pacem à Deo exposcunt, Virginemque
 Dei Matrem more nostris visitato venerantur.
 hæc Oforius, qui deinde huius religionis
 qua-

Canisius

*Sacerdotum
Calecutij
antiquissi-
mâ inde-
ria virg-
inonem
arctum.*

*Hieron.
Oforius
Algabri
enli Episc.
Vascul.
Gamam.*

*Cranganore
Iudæi
Magis
qui C
Iudæi*

*Cranganore
Iudæi
Magis
qui C
Iudæi*

*Cranganore
Iudæi
Magis
qui C
Iudæi*

qua homines pagani Mariæ nomen venerantur, rationem persequitur; quam nos ex eodem brevius hac inferendam diximus, quod res cognita non iniucunda ad Virginis sanctissimæ laudes spectare videatur. Crangor, inquit, in India vrbis est perantiqua, quæ Calecutio distat austrum versus circiter quinque & quadraginta passuum millibus, & à multis Christianis à S. Thoma conuersis incolitur. Cuius Rex olim Brachmanarum literis in primis eruditus, cum sororigermanæ vitium intulisset, illius flagitij conscientia grauitè afflētus, pœnas de se multorum dierum inedia, alijsque laboribus seuerè repetebat: nec tamen animi solitudine leuabatur: quare religio nis causa iter suscepit in Persidem, & Caimaniam, in qua antiquissima Magorum disciplina florebat, ex quibus duo opibus, & sapientia Principes Regi Cranganoris per literas noti, à stella præter naturæ ordinem orta edocti, Regem cœli in Iudæa natum, ad eum adorandum se compararunt, quibus idem Rex Cranganoris subnigro colore, qualem Pictores in hoc mysterio exprimendo effingere solent, se tertii comitem adiunxit. quare in posterum reliquis nominibus adiectis, nomen Cheriperimale (id eorum lingua sonat, vnum ex tribus) ex hac tam illustri societate, qua maximè gloria batur, assumpsit Christum itaque adorant, ei que mœdera offerunt: Rex lætissimus tertio demum anno in patriam reuersus, ædem extruxit, quæ Mariæ nomine consecrauit, in qua sanctissimæ Virginis imago cum filio in vlnis, collocata fuit, lapxitque, vt quoties in Templo aditui hoc nomen inelamarent, toties se omnes, qui adessent in terram prosternerent. Postmodò cum vt se totum diuinis rebus daret & negotia reliquit & regni opes distribuit ijs, quos sapientia, & religione præstare cognouerat. Ex his vnus fuit, qui Calecutij vrbis: amplissima fundamenta iecit, & templum illud, quo fuit Gama deductus, extruxit & in medio sacellum sanctissimæ Virgini dedicauit, & exemplum patroni securus, statuit, vt ad Mariæ nomen omnes sese in terram proijcerent, & licet incolæ sint pagani, hanc tamen memoriam ab antiquis traditam religione summa conseruant. Hæc sunt, quæ in antiquissimis Christianorum Indorum mentonibus continet, ab hominibus Indiæ peritissimis accepisse se scribit Osiarius.

VARIA TEMPLA AB APOSTOLIS, vel eorum discipulis Deipara consecrata.

30 CesarAugustæ in Hispania à sancto *Templum* Iacobo Apostolo Deiparæ adhuc fu *Maria Vir-* peritum templum est positum. Cuius rei histo- *ginis à Co-* riam narrat Petrus Antonius Beuterus in Chi- *lumna Ca-* Hispan. cap. 23. his verbis: *Beneditissima Virgo, saraugus* gloriosa, & sancta Maria Domina nostra, & Re *stana à S.* gina Angelorum, in ripa fluminis Eberi propè Ca *Iacobo A-* sarAugustam Aragonæ urbem in columna mar- *postolo ite* morea glorioso Apostolo Iacobo apparuit: qui eo *rum.* dem deinceps in loco sacellum Angelicum iussus *Petr. Ant.* extruxit. & eius honori, ac nomini consecrauit. *Beuterus.* quod Diua Maria Virginis à Columna Casaræ *Maria ad-* gustana cognominatur ob pylam, siue columnam, *huc inters* in qua videndam ipsa se præbuit; quod quidem *ria vrbem* miraculum contigisse perhibetur circa annum *S. Iacobo* imperij Tiberij vigesimum. hæc ille, qui addit *Apostolo* ex testimonio Callisti Papæ. & aliorum hoc *in Hispan-* ipsum templum multis ab hinc seculis exi- *nia appa-* mijs, ac infinitis ferè miraculis nobilitari. *ret.* Hanc etiam historiam habet Vasæus in An- *Vasæus* talibus rerum Hispaniæ, & Ioannes de Pine- *Ioan. de* da in Monarchia Ecclesiastica libro decimo, *Pineda.* capite 2. § 4. idem testatur Callistus Tertius *Calistus 3.* in quodam diplomate, quod in Ecclesia CesarAugustana asseruatur dato anno 1458. vbi, quam plurima, inquit, & infinita miracula diuina prouisione dietim sunt. & addit: Capellam illam eius Ecclesie à mandato Dei genitricis per beatum Iacobum fabricatam nuncupari Cameram Angelicam Dei genitricis de Pylari. hæc ex diplomate Callisti.

Sanctus Petrus Apostolorum Princeps, cui *Sacellum* ex inia Dei genitricis dignitas, atque præ *Deipara* stantia prebè erat perscripta, cum adhuc in *adhuc in* Syria moraretur, eidem Deiparæ sacellum e *terris vi-* xerit, ea adhuc in terris agente (nam post *uenti à S.* eius Asien præcipue in Occidentali de metaxa *Petro Apo-* regione, & nomenbat in Roma degere) eius *stolo ex-* sacelli Iacchus de Vitnaco Cardinalis, qui *structum.* obiit in Syria anno 1244. nomenit his ver *Iacobus de* bis in sua historia Orientali cap. 44. Antera *Vitrico* denis Civitas sic dicta, quasi ante Aradum *Cardin.* sita, vulgari autem appellatione hodie dici- *tu* tur Torresa, in qua beatus Petrus Phœnici in *circumiens* circumiens eum à partibus Ierosolymitanis *transiit* transiit in Antiochiam, in honorem beatif- *simæ* simæ Virginis Mariæ medicam fundauit *Cec 2* *Lect*

Cranganor Rex in India vnus d' trib' Magis fuit qui Clorij sum adortur.
Cranganor Rex, tertio à partu Virgini anno idem templum dicauit.
Eiusdem exemplo Calecutij B. Virg. templum extructum.

Templum
Maria Vir-
ginis à Co-
lumna Ca-
saraugus
stana à S.
Iacobo A-
postolo ite
rum.
Petr. Ant.
Beuterus.
Maria ad-
huc inters
ria vrbem
S. Iacobo
Apostolo
in Hispan-
nia appa-
ret.
Vasæus
Ioan. de
Pineda.
Calistus 3.
Sacellum
Deipara
adhuc in
terris vi-
uenti à S.
Petro Apo-
stolo ex-
structum.
Iacobus de
Vitrico
Cardin.
tu
circumiens
transiit
simæ
Cec 2
Lect

Ecclesiam, in qua etiam diuina celebrauit myteria, quæ usque hodie in magno habetur honore, & multorum populorum accessu frequentatur, eo quod beatissima Virgo in illa sibi, ab infantia primitiæ Ecclesiæ consecrata, multa operatur miracula, & infirmis illuc venientibus grata confert subsidia sanitatum. Dicitur autem à multis, quod inter omnes beatissimæ Mariæ Ecclesias, ista fuerit prima. Non solum autem à Christianis, sed etiam à Saracenis in magna habetur reuerentia. hæc Iacobus de Vitriaco. Eiusdem Sacelli à Diuo Petro in honorem Dei genitricis positi Raphael Volaterranus libr. II. Geographiæ in Syria cum agit de Tripolitana regione in Phœnicia meminit: *Antaradum*, inquit, *Ciuitas ante Aradum sita, hodie Tortosa dicitur, in qua Sacellum Diuæ Genitricis Primus omnium extruxit Princeps Apostolorum ex ære Christianorum collato, in quo primum sacrificasse dicitur hæc ille.*

Sacellum B. Virg. in monte Carmelo.

Ioannes Baptista Mantuanus.

Basilica in honore Iesu Christi, ac Mariæ extructa.

Beluacensis.

Templum Deiparæ Candace Æthiopiæ Regni extructum.

Franc. Aluarez.

Thom. Bozuius.

Strabo.

Ioannes Baptista Mantuanus inter Christianos Poetas insignis libro tertio Partheniæ, memoriæ prodidit in monte Carmelo audita Virginis Beatissimæ in celos Assumptione, statim excitatum fuisse in eiusdem honorem Sacellum, quod eleganter sic cecinit.

Propterea montana viri spelæa colentes, Audito illius fato, sublimis Sacellum Apricæ posuere iugis primi atq; quotannis Sacra instaurantos hymnos, & iura ferebant.

Sacra in honore Iesu Christi, cum apud Massiliam degeret maximam; esse Vincentio Beluacensi libro nono sui Specul. historiarum cap. 100. & 101. condidit Basilicam in honorem Domini Nostri Iesu Christi, & beatissimæ Mariæ semper Virginis, quam Sancti Maximinus vnus ex septuaginta duobus Iesu Christi Discipulis Aquentis Episcopus, & Stephanus Arelatensis, & Eutropius Aurasiacensis 16. Calendas Ianuarij consecraverunt.

In Æthiopiâ à Francisco Aluarez, qui hæc literis mandauit, quemque Thomas Bozuius libr. 7. de Signis Ecclesiæ cap. 9. vocat scriptorem integerrimæ fidei, visum est templum à Candace Æthiopiæ Regina in Auxumo magnificentiissime constructum Deiparæ consecratum, & miraculis olim nobilitatum, & tamen omnes Æthiopiæ Regiæ, teste Strabone, Candaces non inuentur, Afferunt tamen Æthiopes, eamque templum istud posuit, illam fuisse cuius Eunuchus baptismo

instratus est à Philippo Diacono A. 8. ex A. 8. quo templum illud longè antiquissimum esse facile colligitur.

S. Maternus Episcopus B. Petri Apostoli discipulus, cuius memoria in Martyrologio die 24. Septembris adnotatur, post quam à morte mirabiliter ad vitam esset excitatus in Germaniam missus, Tungrenses, Colonienfes, Treuirenses, aliosque finitimos populos ad Christi fidem perduxit. Is Tungris Eburonum ædem Virgini Deiparæ consecrauit, quemadmodum veteres Colonienfis, & Treuirensis Ecclesiæ docent annales apud Canisium lib. 5. de B. Virg. cap. 23.

TEMPLA, QUÆ DEIPARÆ POST eius in celum Assumptionem propagata iam, ubiq; gentium Christi fide, sunt extructa.

Iam verò reliquorum templorum numerum, & amplitudinem, quæ Deiparæ consequenti tempore, ea nimirum in celis regnante, cum iam Christiana religio vniuersum orbem peruasisset, ubiq; terrarum condita sunt, nullus scribendo consequetur; cum in singulis Vrbibus, oppidis, pagis crebra sint, et nobis etiam miraculis illustrata; quæ tabulis, ac scriptis commendata, vim, benignitatemq; Virginis matris, & collatam animabus, corporibusq; eam implorantium opem protestantur, quin etiâ nullum est inter Christianos templum, vel præpotentis Dei, vel etiam Sanctorum cultui dicatum, in quo non Virgini sanctissimæ proprium sacellum, vel ara excitetur, vt videre est Romæ in Basilica Saluatoris Lateranensis, in Basilica item sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, in quibus Deiparæ sacella magnificè extructa, atque exornata cernuntur, quod egregiè obseruauit S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 24. §. 3. Generatio, inquit, electorum Ecclesiæ beatissimam dicit Virginem ex multitudine Ecclesiarum dicatarum sub titulo eius per totum orbem, quæ Ciuitas, quod castrum, quæ villa est, quæ non habeat Ecclesiam, & solemnior in eius nomine fabricatam? certe nec in nomine Saluatoris, nec in honorem aliquorum Sanctorum reperitur in tanto numero. hæc ille. Verùm ne in Deiparæ templis per centenas plus æquo longior sim, quam plurimis omiffis, pauca de celeberrimis indicabo non in præfenti capite, ne nimis digredi videar, sed in peculiari tractatu, quem

quem ea de re ad calcem operis rejiciam, ubi etiam in nonnullis quædam commemoranda duxi, quod eorundem templorum majestatem magis explicandam, atque ad eam ad Deiparæ etiam honorem spectare visa sint. In quo illud etiam generatim lectorem monitum velim,

quæ templa sunt posita, indicabimus, ut planum omnibus fiat: *Deiparam non modo*, ut canit Ecclesia.

Offic. Eccl.

Cunctas hareses in uniuersa mundo solam interemisse.

Verùm etiam de Ethnicismo, & de uniuersa Gentilium superstitione triumphum egisse, atque in eorum fanis veluti in infestissimorum hostium expugnatis arcibus sui filij, suaque trophea erexisse. Quare in his videtur impletum illud Isaie vaticinium, cap. 35. *In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant orietur viror calami, & juncti, & erit ibi semita, & via, & via sancta vocabitur;* quod nemini mirum videri debet, cum hæc sit mulier illa, quæ draconis venenati caput contritura prædicitur, quam Cyrillus homil. 6, in Nestorum meti-
 32 In una Vrbe Roma reliquarum omnium Principe Tyrannorum in Christianos, persecutionibus restinctis; quadringenta templa Deiparæ consecrata fuisse Andreas Fulvius lib. de antiquitatibus Vrbs, ubi agit de Basilicis Christianorum his verbis testatur: *Fuorunt in Vrbe in illa primitiua Ecclesia Christi templa septuaginta, ex quibus Quadringenta diua Maria Virgini Deiparæ dicata, quorum extant hodie aliqua venerande vetustatis.* sic ille.

Isa. 3.

Gen. 3.

Cyrillus.

Deipara templum cur diuersa nomina in illa sita.

Templa Deiparæ in Vrbe ab ipsi nascitur in Ecclesia eius dicitur.

Andr. Fulvius.

Nos ex illis, quæ nunc extant, aliquot celebriora in tractatu illo de Festis, ac Templis Deiparæ commemorabimus. Neque illud silentiæ mihi prætereundum videtur, ejuscemodi Deiparæ Tempia, præsertim Romæ à majoribus nostris super diuitis Idolorum delubris interdum excitata: *Romana enim Crinitas*, ut verbis utar Leonis serm. 1. de Apostolis Petro, & Paulo, priusquam Christi fidem reciperet, *suum penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium seruebat erroribus, & frequentissima habebat Idolorum delubra, in quorum postea vniuersa pleraque Deiparæ inædificata sunt templa: in his igitur percensendis, quænam hujusmodi Idolorum fana fuerint, ubi Deipa-*

33 In Hispania verò Jacobus Rex ejus nominis primus cognomento Expugnator tribus nobilissimis Regnis è Saracenorum manibus ereptis in Aragoniæ Regno ad duo milia templa exædificanda, ac Deiparæ nomini dicenda curauit, teste Hieronymo Blanca in commentario rerum Aragonensium ad annum 1235. qui cum ea de re ageret: *Delubra, inquit, ad hunc mille in Deipara Virginis honorem construxisse, ac sub ejusdem Virgine nomine, cui se sapius vouerat sacrum, quem nunc vocamus Redemptionis Captiuorum ordinem fundasse percipientes.* sic ille. Et astipulantur alij rerum Aragonensium historici.

Templa B. Virginis. 2000. à Iacob primo Rege in Hispania dilata, Hieron. Ordo Redemptionis Captiuorum.

Hæc uniuersè dicta sufficiant de templorum multitudine, qui Deiparæ post ejus in celum Assumptionem Christiana jam fide ubique gentium recepta, erecta sunt: nunc quædam ex præcipuis, quæ seorsim, ac singillatim percensere visum est, tum Romæ, tum Neapoli, tum in alijs Occidentis Vrbsibus, atque Orientis, ea (ut dixi) commodius in appendicem, ac singularem ea de re tractatum ad calcem libri conijciemus.

DE MULTIPLICI IN ECCLESIA

cultu Deiparae sancito.

3^a **T**ertium caput, quo Ecclesia suam erga Deiparam observantiam declarat, Multiplex est cultus, quem praeter dies festos, ac templa ei dicata in ejusdem venerationem, si ve decrevit, siue te ipsa exhibet, Et hic quidem ad tria ferè revocari potest; ea verò sunt. Primum Praeces, quæ ei persolvuntur, & id genus alia, quibus ejus laudes celebrantur, vel ejus praesidium singulari quadam ratione imploratur. Tum ejusdem imagines, quæ innumerabilibus in locis quæ publicis, quæ privatis maxima cum pietate coluntur, & celebrantur; Denique Capillorum ipsius, Vestium, atque ejuscemodi rerum reliquiarum, quæ plerisque in locis honorificè, ac religiosè asservantur.

PRECES, QUIBUS ECCLESIA

Deiparam invocat.

Ad primum caput de precibus, aliisque, quæ in Deiparæ honorem recitantur, vel sunt multa spectant, ea verò duodecim ferè sunt.

OFFICIUM DEIPARÆ

Parvum.

Primo, officium B. Virginis, quod vocant Parvum, ad discrimen officij Dominici, quod recitare tenentur ij, qui sacris ordinibus initiati sunt, & vulgò dicitur Magnum, propterea quod pluribus Psalmis, ac Precibus constat. Hujusmodi verò Virginis officium studio Petri Damiani doctissimi juxta, ac sanctissimi Hier. Rub. (ut ex Hieronymo Rubeo in ejus vita admonemur mirificè propagatum est: postea anno nostræ salutis 1094. decreto Urbani 11. in Concilio Claremontano) ut testatur Vincens. Vincentius Belvacensis in specul. histor. lib. 25. cap. 112. S. Antoninus 2. par. histor. titu. S. Antoni. 16. cap. 1. §. 23. & 4. part. sum. titu. 15. cap. Genebrar. 24. §. 3. & Genebrardus lib. 4. (chronol.) omnibus, qui divinum officium recitare tenentur clericis, indictum est sub præcepto, tamen si, ut notat Navarrus in Manuali de oratione c. 22. nu. 99. à Pio V. in nova Breuiarij Romani editione sublata sit obligatio illud dicendi sub præcepto extra choris, piè tamen hortatur omnes ad illud recitandum, adjecta indulgen-

tiarum largitione. Porò idem Pontifex Pius præcipit recitandum in choro ejus dicendi consuetudinem præscriptis in Breuiario diebus. Quia ex constitutione ejusdem, qui ex beneficio ecclesiastico obtinent pensionem, tenentur ad recitandum saltem officium parvum B. Virginis, quemadmodum observat idem Navarrus de oratione cap. 27. nu. 2. Ceterum hæc pia in laudem Virginis precandi forma, ita ut recepta est, ut laici ferè omnes, qui aliquo pietatis gossu assiciuntur singulis diebus ejus officij recitandi consuetudinem teneant.

OFFICIUM MAJVS SABBATINVM

de Deipara, una cum missa.

Secundo, in officio Dominico Majori singulis sabbatis ex decreto ejusdem Urbani 11. officium, & missæ sacrum, nisi quid obster, sunt de B. Virgine, quod etiam nunc diligenter servatur, id quæ inter alia, quæ in Deiparæ honorem præstantur, recenset S. Antoninus 4. part. titu. 15. cap. 24. §. his verbis: Præter officium parvum beatae Virginis, quod est in principio singulis diebus quo ad obligatos, addit quoque Ecclesia omnibus sabbatis cum vacat eam in missis, vel officio solo honorari solemniter, & cum sequentijs: Et sicut honoratur Dominus filius in dominicali officio ob suam resurrectionem, ita & ipsa honoratur Domina mater in sabbato, quia illa die, scilicet sabbati, mortuo filio, & sua extincta, de ejus divinitate in omnibus discipulis, & alijs, sola vera cognitio sua divinitatis in ea requiescit die illa, nam sequenti die recuperaverunt plures. hæc sanctus Antoninus, quod qua ratione sit intelligendam, fusè supra exposuimus, cum ageremus, quare sabbatum Deiparæ dicatum fuerit.

FRÆQVENS DEIPARÆ MEMORIA

in Officio Majori.

Tertio, in Officio item Majori in Laudibus, ac Vesperis cum Sanctorum commemorationibus præscribuntur, omnium prima post commemorationem de Cruce, est B. Virginis commemoratio.

Ad hæc ad singulas horas cum oratione Dominica præmittitur Angelica salutatio, ad officij denique finem Antiphona ad Deiparam *Salve Regina*, vel alia temporis accommodata subnectitur.

CRE-

CREBRA DEIPARÆ INVOCATIO
in qualibet Missa.

36
Invocatio
Deiparæ
in missa.

Quarto, in quolibet Missæ sacrificio Deiparæ crebrè invocatur, tum in ijs quæ clara voce, tum etiam in ijs, quæ secreto à Sacerdote proferuntur, quod si liturgias S. Iacobi Apostoli, & Joannis Chrysostomi, Æthiopicarum item, & Syriacam spectemus, in ijs profectò omnibus salutatio Angelica semper clara voce recitatur, quod in missa etiam latina nonnunquam fit, præsertim in nonnullis Deiparæ Missis votivis.

Cap. inue-
nimus de
consecr.
distin. 1.
Sacramen-
tarium
Gregor.

Cap. San-
ctarum
de in 70.
Guliel-
Durand.
Sigonius.

Ad hæc olim novem tantùm erant præfationes celebres, quas pro varia ratione festorum in missis Ecclesia usurpat, quemadmodùm testatur Pelagius II. de consecrat. distin. 3. ca. invenimus, licet in sacramento sancti Gregorij, qui Pelagio proximè successit Romæ impresso præter illas novem extaret quædam in natiuitate Deiparæ, quam brevissima. Verùm Urbanus II. 70. distin. cap. Sanctorum Novem illis addit, & Decimam, qua in missis Deiparæ nunc utitur, quod etiam refert Gulielmus Durandus libro 4. rationalis diuinorum officiorum, vbi de præfationibus, & Sigonius lib. 9. de Regno Italiæ.

IN CONSECRATIONIBVS ALTARIS, ET
rarum sacrarum Deiparæ no-
men usurpatur.

Invocatio
Deiparæ
in conse-
crationib.

Quinto, in consecrationibus, ac benedictionibus ab Ecclesia in Pontificali Romano institutis Deiparæ nomen sæpè reuerenter invocatur; siue cum in eius honorem ea, quæ Pontifex consecrat, dicantur, siue cum eius auxilium imploratur, id quod aduertere licet in solemnibus templi consecratione, in qua cum ad Altaris consecrationem venit, Ecclesia secundùm Deum in Deiparæ honorem nominatum & ante reliquos Sanctos, & ante ipsam etiam patronum, cui templum peculiari-ter dicatur, id à se his conceptis verbis fieri profiteri: *Sanctificetur hoc Altare in honorem Dei omnipotentis, & Gloriosæ Virginis Mariæ, atque omnium Sanctorum, & ad nomen, ac memoriam Sancti N. Pax tibi;* quæ verba in consecratione Altaris Pontifex quinquies iterat, cum signum crucis cum aqua benedicta diuersis in locis imprimat; & quoniam oleo catechumenorum

bis quinas cruces, oleo verdè sacri chris-matis semel totidem cruces in iisdem locis signat ad earum singulas eandem terè formulam repetit. Ad hæc cum idem Pontifex in templi consecratione sacro chrismate, in templi parietibus duodecim cruces iniungit, ad singulas eandem verborum formulam eum Deiparæ invocatione repetit, in hunc modum: *Sanctificetur, & consecretur hoc templum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, in honorem Dei, & Gloriosæ Virginis Mariæ, atque omnium Sanctorum ad nomen, & memoriam Sancti N. Pax tibi.* Quod si Altare absque templo consecretur, Pontifex eiusdem Deiparæ nomen, eandemque dicendi formulam totidem vicibus piè usurpat, cum ex aqua benedicta, ex oleo catechumenorum, & ex sacro chrismate totidem numero cruces in eo signat, quot diximus fieri cum Altare vna cum templo consecratur.

In alijs præterea precationibus, quæ siue in primarij lapidis benedictione pro Ecclesia ædificanda, siue in ipsa templi, & Altaris consecratione à Pontifice funduntur, Deiparæ semper auxilium emixè inuocatur, vt videre est in Pontificali Romano.

Pontificalis
Romanæ

PVLVS AD SALVTATIONEM

Angelicam tribus dies temporibus.

Hæc etiam spectat salutatio Angelica, ad quam triplici æris campani pulsu, ter singulis diebus, vespere, mane, & meridie populus excitatur, quod vel in locis Ecclesiastico interdico obnoxius fieri posse docent S. Antoninus 3. par. tit. 27. cap. 4. sub finem, & ex summis Angelus, Syluester, Tobiena V. interdictum, & Nauarrus in Manuali cap. 27. num. 177. Cæterùm hunc salutationis Angelicæ pulsum in Deiparæ venerationem fieri animada uestit S. Antoninus 4. par. tit. 1. sec. 24. §. 3. *Statuit, inquit, Ecclesia singulis diebus pulsare campanas Ecclesiarum æsero, & iterùm de mane, ad quid, nisi vt honoretur beata Maria, & laudetur ex saluatione Angelica?* sic ille. Huiusmodi fortasse consuetudine hausi-mus ex Psalmo grapho, qui sui exemplum posteritati tradidit, cum psalm. 54. idem in Dei honorem se præstituisse sic cecinit: *Vespere, mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudivit vocem meam.* Verùm eius institutionis initium multiplex fuisse videtur, etenim Polydorus

37
Triplex
pulsus ad
salutatio-
nem Ange-
licam, &
tribus die-
bus temporibus
fit
in quibus sic
instituitur.
S. Antonius
Angelus
Syluester
Tobiena
Nauarrus
S. Antonius
Psalm. 54.

Polydorus
Viagi

Virgil.

Virgilius de inventione rerum libr. 6. cap. 12. Vespertinum quidem pulsum acceptum refert Joanni XXII. qui annum Domini circiter 1320 in memoriam Incarnationis illum instituit; matutinum vero Theodoricus Archiepiscopus Colonienſis præcepiſſe dicitur. At Octavianus in vita S. Bonaventuræ apud Surium tom. 5. tum vespertinum, tum matutinum eidem S. Bonaventuræ aſcribit; vespertinum quidem, quia ſub vespere intendentibus ſe tenebris, ſanctiſſimam Virginem Angelus Gabriel ſalutaſſe, matutinum vero, quia ſub idem tempus à Virgine receſſiſſe exiſtimatur: cur vero à Joanne XXII. pulſus ſalutationis Angelicæ ſerotinus fuerit inſtitutus, vel ſaltem ejus auctoritate propagatus ejus rationem reddit Auctor ſermonum discipuli in ſermone de Viſitat. Dei par. qui eſt 25. de Sanctis, cuius verba tam de pulſo matutino, quam de vespertino, quod rem totam egregiè ad utilem praxim explicant in præſentia referre non gravabor. Quare, inquit, pulſatur Ave Maria de ſero, & de mane tribus ſtibus. Respondetur, de mane in aurora diei ex laudabili conſuetudine pulſatur, ut illa hora honoremus, & ſalutemus ſalutatione Angelicæ beatam Mariam Virginem qua hora Angelus Gabriel eam ſalutavit, quia ſecundùm beatum Dionyſium Incarnatio Chriſti in ortu diei facta eſt; quia tunc ortus eſt ſol juſtitie ſuper terram noſtræ miſeræ. Item ut recommendemus nos B. Mariæ Virgini, ut ipſa impetret nobis à filio ſuo ut illo die cuſtodiamur à peccatis, & confortemur in bonis operibus, & virtutibus. Sed de ſero pulſatur, ut per interceſſionem, & juvamen ſanctiſſimæ Virginis dimittantur nobis peccata, quæ commiſimus illo die, & ſic peccator ſtatim debet conteri de peccatis ſuis; item ut meritis ejus cuſtodiamur illa nocte, & ſi qua bona fecimus illo die per ejus manus virgineas filio ſuo Domino noſtro

Auctor ſermonum discipuli,

Dionyſius

Exemplum.

Ab igno incolumiſeruntur quidam, qui Mariæ patrociniiſimploratas.

Jesu Chriſto offeramus. Etenim legitur, quod in vigilia Annunciationis Virginis Mariæ in Avinione duo propter juſtitiam ſecularem ſunt ad ſtipites manibus, & collis ligati ut cremarentur. Accenſo igitur igne, unus illorum crebrò B. Mariam Virginem invocans, ut ſe juraret, intuendo ſi aliquando jejunijs, vel orationibus, vel aliqua obſequia ipſi Virgini præſtitiffet: Et ecce eidem veſtibus, & corpore inuſtis penitus, ſola colli, & manuum vincula ignis conſumpſit, & ab igne ſolutus exiit, ſocio ſuo ab igne totaliter

conſumpto. Reiectus eſt autem ſolutus ſecundario in ignem, & iterum permanſit inuſtus, & ab igne exiit, ſicque cum laude ad Eccleſiam maiorem beatiffimæ Virginis ductus eſt, & Papa Joannes XXII. ſtatuit ſerò fieri pulſum campanæ, ad quem quicumque homo genu ſtectendo tria Ave Maria dixerit, viginti dies Indulgentiarum habebit. Et de illo miraculo, & de illis Indulgentijs habetur publicum inſtrumentum literæ authenticæ. hæc in ſermone diſcipuli,

Duobus hiſce campanæ pulſibus addidiſſe meridianum dicitur Ludovicus XI. Gallie Rex à Gaguino libr. 10. hiſtor. Franc. & Genebrardo lib. 4. Chronol. ad annum 1227. illum porò Calliſtus III. (quemadmodum accepimus à Platina, & Alphonſo Ciaccone in eius vita) conſirmauit, ut populum invitaret ad orandum contra Turcas pro Chriſtianorum pace Cæterùm Arnoldus Uvion libr. 5. ligni vitæ cap. 20. cum alijs, quos citat, auctoribus docet Vrbano II. in Concilio Claremontano, bello ad recuperandam terram ſanctam indicto, mandaſſe ut in omnibus Ecceſijs, mane ac vesperti trino campanæ ſigno populus ad orationem, atque diuinam opem contra Barbaros impetrandam excitaretur, quod annos omninò 134. vſque ad Gregorium IX. ritè ſervatum eſt. Gregorium vero adiectione meridiani pulſu ejusmodi conſuetudinem in Deiparæ laudem commutaſſe ob tria myſteriorum genera, quibus à ſuis ſtudioſis, præſertim in Roſarij recitatione honorari, colique Deipara ſolet, ob myſteria, quæ vocat Gaudioſa, quæ à Chriſti Domini Incarnatione ceperunt, ac vespertino pulſu indicantur: Doloroſa propter ſummos, maximeque intenſos dolores, qui fuerunt in Chriſti Domini crucifixione, & morte, quæ in horam diei nonam incidit, Meridiano pulſu commemorantur Glorioſa, quæ initium duxerunt ab ea, quæ ſub auroram facta eſt Chriſti reſurrectione. hæc ex Vionio. Et ſanè iure optimo hoc triplici tempore ad orationem faciendam, ac Deiparæ patrocinium implorandum excitamur, ut mane diei naſcentis initio, noſque futurasque noſtras actiones ad Dei gloriam referamus: meridie, adultoriam die breui preceatione ſpiritum reſciamus: vespere, cadente iam luce factorum omnium rationem per conſcientiæ examina à nobis exigamus.

CON-

CONCIONES A SALVTATIONE
Angelica inchoantur.

Concionatores, vt ex suis Concionibus vberem animarum fructum referant, diuinam gratiam per Deiparam implorare studet, ideoque vna cum populo suas à salutatione Angelica conciones auspicantur, huius pie cōsuetudinis meminit S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24 §. 3. Omnes, inquit, sermocinantes & predicantes Christianis exordium pro gratia impetranda à salutatione Angelica faciunt. sic ille. Huius ratio peti potest ex quadam reuelatione facta S. Dominico. Is cum in regione Tolosana Gallie Narbonensis concionaretur, nec quicquam fructus spiritualis colligeret, cum sacratissima Virgine ea de re exoptulauit, quæ cum sancto viro aliquando apparuisset, ei dixit: Dominice filie nihil mireris, quod concionando minime proficiantem vero arcas folium à pluuia non irrigatum. festoque cum Deo conuolare decreuit mundum, saluationis Angelica pluuia præmissi. sicque orbis ipso in melius est reformatus, hortare igitur homines in concionibus ad Rosarij memoriam, & magnum de hinc animarum fructus consequetur, quod sanctus Dominicus stranie executus, vberes ex suis concionibus animarum fructus reseruit. hæc ex miraculis Rosarij, quæ in libro Rosarij itali cõ habetur, ita proportione quadã in sermonibus ad populũ præmittitur saluatio Angelica, vt hæc cõlesti pluuia terra cordis nostri arida in getur, & fructum diuino beneficio per Virgine impetratum, vberioreti ferat.

Cur ab Angelica saluatione conciones inchoantur.

S. Dominicus cum Deiparam motum, ut ad Rosarij reuocacionem ad hunc hortetur.

Liber miraculorum Rosarij B. Virg.

recessit. In die Purificationis candelas accensit gestamus in manibus, lumen ardentissimæ charitatis à Virgine designantes, & eam viuam in nostris operibus habere protestantes. hæc S. Antoninus, qui adiecit: Quæmadmodum in Ascensione Dominica die in honorem Christi fieri processio consuevit, ita & in virginea Assumptionis die fieri solitam esse processionem in Deiparæ honore, cum tota caelestis curia, vna cū Christo filio obuiã ei processu ad recipientem in Cælum, thronoque collocandam suo. Ad hæc testatur Rupertus lib. 7. de diuinis officijs cap. 25. Processiones, quæ Dominicis diebus fieri consueuerunt ad Deiparæ oratorium primum omnium tendere, loquens enim de Resurrectione Domini: Recte, inquit, à maioribus nostri ordinis traditum est, & quasi pro lege fixum conseruatur, vt in processionibus, cunctis per annum Dominicis, beatæ Dei Genitricis memoriam prima statione visitemus, decantando quodlibet, quod eius proprium sit, eaque saluata, & oratione dicta tunc demum processionem peragamus: sicque feruente sacræ religionis studio prouisum est, ut infra claustrum habeatur eiuãdẽ B. Virginis diuersorium, scilicet sacratum in ipsius honore propriũ nominis eius oratorij, quid cõuenientius quid pulchrius, quid venerabilius, quam congratulari matri Virgini super Resurrectione vnigeniti? hæc tenus ille. Huc spectant Processiones sodalitates Rosarij, quæ prima cuiusque mensis Dominica apud Religiosissimum Prædicatorum Ordinem fiunt, & alias eiusmodi diuersis in locis.

Rupertus.

STATIONES AD DEIPARÆ
templum.

Nono, ad hoc caput spectant etiam stationes, quæ cum in Vrbe Roma ad multa, diuersaque decreta sint templa, multo plures ad Deiparæ, quàm ad aliorum templa assignantur. & vt misla faciam templa sanctæ Mariæ Transiberim S. Mariæ in Dominica S. Mariæ ad Martyres stationibus insignia, certè quemadmodum obseruauit Onuphrius lib. de septem Ecclesijs: Nullum planè templum (si vnũ S. Petri in Vaticano excepias) tot stationibus æquè esse insignitum, atque ædem S. Mariæ Maioris, ad quam tum stationes numero quindecim numerantur ab Onuphrio, tum potissimum ea, quæ in sacro Paschatis die ibidem ea de causa celebratur, quod, vt aduertit

Stationes ad Templum Deiparæ Romæ.

Onuphr.

D d Rupertus

PROCESSIONES IN DEIPARÆ
honorem decretae.

Octauo, huc referuntur Processiones, quæ in Deiparæ honorem fiunt, tum in vniuersali Ecclesia, tum in peculiaribus locis, vel Religiosorum familijs, aut piorum hominum sodalitatibus. Eiusmodi est processio illa in quibus Ecclesia quotannis instituta in die Purificationis cum accensis cereis: Quæ, vt ait S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24 §. 3. fit in honorem B. Mariæ per correspondentiã ad diem in Ramis palmarum, nam sicut tunc portantur rami oliuæ cum palmis in signum victoriæ Christi de morte per resurrectionem, ostendentes etiam nos victoriã de vitijs per penitentiam ad vitam gratia resur-

Processiones in B. Virgine honorem cur & quibus diebus celebrari cõsueverint S. Antonini.

Rupertus. Rupertus lib. 7 de diuinis officijs cap. 25. Deipara omnium prima Christum filium à mortuis reditum à pexerit, quemadmodum cap. 11, ostendimus.

Cap. 11.

PEREGRINATIONES AD DEIPARASEMPLA.

Peregrinorum frequentia ad templa Deiparae. Decimo, spectant quoque peregrinationes, quae si ad aliquem sacrum locum omnium gentium, & nationum concursu, frequentiaque celebres sunt: sunt certè Lauretum, Monestratum, Guadalupe, atque ad alia Deiparae loca, ut in illum illud faciam, nullam usque esse Prouinciam, nullum ferè Regnum, ubi non illustratum miraculis, consecratum ædibus, titulis insignitum, nobile aliquod Deiparae templum existat: quodve studiosorum quidem B. Virginis peregrinorum celebritate non clareat.

RELIGIONES, VRBES, PORTVS, INSULAE à Deipara nomen accepere:

Religiones quibus in honorem Deiparae nomen est inditum. 41. Vndecimo, huc spectant Religiosorum quibus in honorem Deiparae nomen est inditum. Ordines à Deiparae nomine appellati, cuiusmodi sunt ordines militares S. Mariae Teutonicorum, à quibus Prussia, & Lituania bello acquisita Christi fidem susceperunt, S. Mariae Montefra: aliquot item ordines Religiosorum Claustralium, nimirum ordo S. Mariae Montis Virginis, Seruitarum, Carmelitarum, S. Mariae Redemptionis Captiuorum de Mercede, & alij, quibus attexere possimus eos Religiosos, qui candenti habitu, Deiparae puritatis symbolo peculiare studium, ac pietatem erga eandem profitentur, vt puta Oliuetani, & alij, de quibus vberius capit. 34.

Cap. 34.

Vrbes.

Bozins.

Vrbes quoque, Portus, & insulae complures de nomine Deiparae dicuntur, quemadmodum obseruauit Bozins lib. 9. de signis Ecclesiae cap. 8. & 9. eiusmodi est Ciuitas in Prussia dicta Mariae Burgurosedes magni magistri ordinis Teutonicorum, à quibus fuit extracta, alia de Assumptione in Peruano regno, in Insula S. Dominici Vrbs S. Mariae Pacis, altera Conceptionis S. Mariae, in Insula verò Terzera Vrbs nostrae Dominae adiutricis In noua Hispania Ciuitas Conceptionis B. Mariae, altera Purificationis.

Portus.

Portus quoque plurimi in Indijs à Deipara

rae nomine appellantur: nam in noua Hispania extant Portus dicti de Conceptione, de Natiuitate, de Purificatione nostrae Dominae, in Japonia verò ex Masseo lib. 3. epistola 5. Portus olim Vocociura, nunc S. Mariae Adiutricis dicitur.

Massee.

Insulae etiam aliquae idem nomen praeserunt, Infula in Adriatico quidem S. Mariae Tremitana, in Oceano vero Britannico S. Mariae Bouini, in mari Peruano S. Mariae Montis ferrati, Guadalupe Rotundae, & aliae locis Europaeis cognomines: Assumptionis in noua Francia, Conceptionis in India paulo infra aequinoctialem, teste Masseo libro 3. histor. Indicae.

Congregatio S. Mariae, & si fratrum sit.

Innumerabiles quoque Congregationes, sodalitia, confraternitates Deiparae insignita titulis, ac patrocinio nobilitate maxime florent, nec sine vberissimo animarum fructu, cuiusmodi sunt, Rosarij Confraternitas, Sodalitia ex omni virorum ordine, quae in domicilijs Societ. Jesu erecta sunt, de quibus cap. 40.

Cap. 40.

LITANIAE. VARIÆQUE PRECES IN DEIPARA HONOREM COMPOSITAE.

42. Dodecimo, denique huc spectant complures, quae omnium ore pie vsurpantur in Deiparae uenerationem concinnatae preces, & omitto quidem Canticum sacratissimum Magnificat ab ipsa Deipara editum, & salutationem Angelicam ex verbis Angeli Gabrielis, S. Elisabethae, atque Ecclesiae constitam, propter cuius recitationem plurima à Deipara beneficia collata memorantur apud Caesarem lib. 7. exempli cap. 26. & seq. apud Thomam Cantiprat. lib. 2. apud, ca. 29. par. 9. Iacobum de Voragine in festo Annuntiationis, & apud Pelbartum lib. 4. par. 4. cap. 2. & lib. 12. parte vlt. c. 6. vide etiam in Speculo exempli. distin. 3. n. 32. & dist. 4. num 10.

Præc. in honorem B. Virginis Luc. 11.

Caesarii Cantiprat. Iacob. de Vorag. Pelbartus Specul. ex.

Sed ad alias veniamus, profectè eius generis sunt preces, quae vel in Breuiario, vel in paruo B. Virginis officio, vel alibi passim leguntur, earum prima aliqua injuria libuit hic apponere, quas Deiparae cordi esse, complura ab eadem eas recitantibus perflita beneficia non obscure declarant. In harum numerum referuntur Litaniae Deiparae ex varijs eiusdem titulis honorificis, ac typis collectae, quae in sacra aede Lauretana certis diebus praesertim in hebdomada, festisque Deiparae dicatis decantantur. His adde Hymnos.

Officium B. Virginis.

Anc.

Aue maris stella, &c.

Quem Terra; Pontus, Aethera, &c.

O Gloriosa Domina, &c.

Quo hymno S. Antoninus Patavinus daemoneum praefocare conatum effugavit, & imminente morte Virgini se commendavit, quemadmodum c. 35. dicemus.

memento salutis auctori, &c.
Huius hymni sunt versus illi.

*Maria mater gratia,
Mater misericordia,
Tu nos ab hoste protege,
Et hora mortis suscipe.*

Quos tum valentes, tum moribundi magna pietate iterant, quo Virgini in eo articulo se commendat: quin etiam, quemadmodum

Pelbartus narrat Pelbartus libro 10. Stellarij par. vit. c. 3. ex Ioanne Egidio seu Iunioris Ordinis Praedicatorum, in libro qui inscribitur Scala Coeli.

Quidam paternis bonis dilapidatis, spe pecuniae adipiscendae in nemus a praestigiatore quodam perductus coepit a daemone ad Deiparam abnegandam vrgeri, sed iuuenis terrore percussus, hos versiculos: *Maria mater gratia, &c.* quos quotidie recitare consueverat, contenta voce pronunciat, sicque daemon iratus, praestigiatore praefocato statim euannit. Adde & Antiphonas.

Alma Redemptoris mater, &c.

Aue Regina Caelorum, &c.

Regina Coeli latere alleluia, &c.

Quam Antiphonam ab Angelis decantaram, & a S. Gregorio Papa ultimo versiculo adiecto completam c. 20. diximus.

Salve Regina, &c.

Huius Antiphonae auctor, quamuis a Durando lib. 4. ration. diuin. officiorum cap. 22. & a Claudio Rota in legend. Sancti cap. 177. dicatur Petrus Episcopus Compostellanus: communiter tamen existimatur Hermannus Contractus Deiparae (a qua scientiam consecutus est) studiosissimus, id enim testantur Tritem. lib. 2. de viris illustribus S. Benedicti c. 84. Genebrardus libro 4. Chronic. Canisius libro 5. cap. 13. Bellarmus lib. 1. de bonis operibus in particulari, cap. 15. cumque solemnisset in Germania teste Caesario l. 7. Exemplorum, cap. 30. & in Gallijs, Gregorius IX. Auctore Abbate Urspergensis in fine horarum eam per omnes ecclesias decantari iussit: Inter opera quoque S. Bernardi leguntur sermones de ea, & S. Bonaventurae tom. 2. opusc. Rhythmis

eam celebrauit. Eandem Antiphonam Nauarius in manuali de oratione cap. 19. num. 184. testatur, ut supra dixi, ab Angelis in Ronca Valle cantari solitam sabbatis apud quendam fontem, qui iam inde vsque in praesentem diem *Fons Angelorum* appellatur: addit praeterea Nauarius a quibusdam eam appellari *Nauticam*, propterea quod Nautae praesertim imminens naufragium metuentes, magna cum intentione animi eam religiose vsurpant. & Bozcius libro nono de signis Ecclesiae cap. 8. In mores, inquit, inducendum est, ut omnis Christianus singulis eam diebus Deiparae dicat. Porro complura miracula in eorum beneficium, qui *Salve Regina* pie recitare solebant, narrat Caesarius lib. 7. exempl. cap. 30. Thomas Cantipratensis in lib. 2. apum cap. 29. parte 22. S. Antoninus 3. parte historiae tit. 23. c. 3. § 2. & Speculum exempl. dist. 7. n. 4243. & 44.

Nauarius

Bozcius

Caesarius

Cantiprat.

S. Anton.

Specul. ex-

empl.

In precationum quoque numerum referuntur Rhythmica illa precatio, quae in officio paruo B. Virginis inscribitur: *Planctus B. Mariae* cuius initium: *Stabat mater dolorosa*. Eius auctor a nonnullis existimatur Gregorius Papa, teste S. Antonino 3. par. hist. tit. 22. cap. § 32. & Philippo Bergomate in supplemento ad annu 1299. his denique ascribi possunt orationes illae, atque Antiphonae.

S. Anton.

Philippus

Bergomate

Obsecro te Domina sancta Maria, &c.

O intemerata, & in aeternum benedicta, &c.

Quae in Deiparae, & S. Ioannis Euangelistae honorem dirigitur, eam S. Edmundus adolescens, postea Archiepiscopus Cantuariensis recitare solitus, cum die quadam illam ex obliuione omisisset, in sequenti nocte a S. Ioanne Euangelista, qui eidem per quietem apparuit, & grauem ferulae ictum comminatus est, ne eam in posterum omitteret familiariter est persuasus, ita in eius vita apud Surium tom. 5. & Vincentius Beluacensis libro 31. specul. histor. cap. 73. Alius quoque hac eadem oratione daemone insidias euasit ex Vincent. l. 7. cap. 101.

S. Edmundus

a S. Io.

Euang.

monetur

no assuetas

erga Deip.

preces om-

mittat.

Vincent.

Beluacen.

O Domina mea sancta Maria me in, &c.

O Maria Dei Genitrix Virgo gratiosa, &c.

Sub suum praesidium, &c.

Sancta Maria succurre miseris, &c.

Desumpta ex Augustino ser. 18. de Sanctis.

Gaude Maria Virgo cunctas hereses, &c.

August.

Atque haec cum pie decantaretur, aliquot contingere miracula, quae nos cap. 24. retulimus.

Cap. 24.

Beatrix namque es sacra Virgo Maria, &c. Quam laudem iuxta Sueffionem Urbem in Gallia concinentes Angelos exauditos in vigilia Assumptionis, testatur Thomas Cantipratensis lib. 2. apum, cap. 40. part. 7.

Cantiprat.

Præter eas, quas commemoravimus ad Deiparam preces, variae extant ad eandem precandi formulæ ex oratione Dominico, & salutatione Angelica ad certum numerum dispositis, ac repetitis, de quibus vterius cap. 39. Eiusmodi est Rosarium à sancto Dominico institutum, quod ex tribus quinquagenis salutationum Angelicarum, interiecta ad singulas decadas oratione Dominica constat, certis ex vita Christi & Deiparæ mysterijs, ut vocant, Gaudiosis, Dolorosis, & Gloriosis ad meditandum propositis. Eiusmodi est corona Deiparæ, quæ sex decadibus salutationum Angelicarum cum sua oratione Dominica continetur, adiecta tertio salutatione Angelica. Eiusmodi etiam est corolla, seu corona parva Deiparæ ex oratione Dominica tertio in honorem trium diuinorum personarum repetita, & oratione Angelica duodecies in honorem duodecim privilegiorum Deiparæ, quæ per coronam duodecim stellarum in Apoc. significatur, de quibus copiosius c. 39.

Cap. 39.

Apoc. 12.

DEIPARÆ IMAGINES, AC RELIQUIA IN ECCLESIA PRÆCIPUO CULTU INSIGNES.

Imaginib. ac Reliquijs Deiparæ magnus ubiq. terrarum honor exhibetur.

43. Imagines, ac reliquias eorum omnium qui cum Christo regnant in cælis, magno quidem honore, magna à fidelibus religione coli solitas, satis est omnibus exemploratum. Sed tamen pietatem, ac cultum erga Deiparæ siue imagines, siue reliquias fuisse in Ecclesia semper eximium, ac propè singularem declarat magnificentissima ipsi excitata Templâ, festi ipsidem instituti dies, peregrinorum è remotissimis regionibus ad eas studiose accurrentium celebritas, ac frequentia: quin etiam eiusmodi cultum sibi cordi esse, crebris miraculis ipsorum vtilitatem edis, qui ab ea coram suis, vel imaginibus, vel reliquijs operam implorant, ipsa quotidie Deipara locupletissimè testatur.

IMAGINVM DEIPARÆ VSVS
iam inde ab ipso Apostolorum tempore, eorumq. multitudo innumera-
bilis

ET quod spectat ad Deiparæ imagines, non commemorabo eas quas a libi in hoc opere præsertim cap. 20. & in tractatu de festis ac templis Deiparæ obiter attingimus, prætereò illam Deiparæ imaginem, à qua, ut cap. 20. S. Mercurius martyr Iulianum Apostatam iussus est interficere: omitto illam, quæ est Sozopoli, cuius è dextera manu medicum vnguentum ad varios curandos morbos scaturire diximus eodem capite, nihil dicam de illa Virginis imagine, quæ Edessæ in Syria iussu S. Alexium in templum introduci, eiusque nomen, ut est in Breviario Romano, diuulgavit, & nunc quidem Romæ in eiusdem S. Alexij æde in marmoreo, ac sublimi tabernaculo, columnis nimirum quatuor subnixo, religiosissimè asseruatur: taceo imaginem illam, in cuius conspectu preces effudit sancta Maria Aegyptiaca, orantique enixè Deiparam, ut Ierosolymitani templi aditus peccatis suis præclusus, per eam pateret: missas facio alias per multas, quæ in templis, vel Deiparæ Sanctissive vel Deo dicatis visuntur, dicam tantùm de antiquitate earum Deiparæ imaginum, quæ cum ipsa fidei Christianæ promulgatione exordium sumpsere, ac de earum in vniuersum multitudinem, & utilitate.

44. Principio certum est, & consensum auctorum testimonio comprobatum, Dei Genitricem à sancto Luca Evangelista suis coloribus effictam, quod præter acceptam à maioribus traditionem, testatur Theodorus Lector libro 1. Collectaneorum (is autem ante mille annos floruit) Simon Metaphrastes apud Surium in vita sancti Luca: Nicephorus libro 14. capite 2. & libro 15. capite 14. Vicentius Belluacensis libro 23. capite 147. Sigonius libro 1. de Regno Italiæ: Canisius libro 5. capite 22. Bellarminus libro 2. de Imaginibus capite 10. Neque verò cum in vna tantum modò tabula Virginis formam pennicillo imitatum esse, sed in pluribus quoque tabulis, plures effigies expressisse, vel ex eo facile constat, quòd Romæ, quæ in sancta Maria Maiore extat Virginis effigies Urbis, & Orbis veneratione inclita, eam esse ex ipsa

Imaginib. B. Virginis præcipuo cultu insignis.

Breviario Rom.

S. Maria Maior. Imago Romæ à S. Luca depicta Theod. Lector. Metaphrastes. Surium. Belluacensis. Sigonius. Canisius. Bellarminus.

Cap. 20.

Paulus V Pontifex

Maria

Constituta

de-

Metaphor.

Imaginibus

Deipara

culibus, ac

multitudine

Maria

magis

et

is vnam, quæ à S. Luca depicta expressaque est, constanti fama habetur. Cuius per Vrbem circumlatione S. Gregorij tempore sauientem late pestem discussum esse diximus cap. 20. eisdem Imagini nostra nuper ætate, pro sua in Virginem pietate, facellum longè magnificenti-
tissimum extruxit Paulus Quintus Pontifex Maximus, in eoque eam sacello collocavit anno proxime superiore, hoc est nostræ salutis 1632.

Constantinopoli item alteram fuisse Deiparae effigiem à S. Luca depictam, testis in primis est Pulcheria Augusta, quæ templum ei condidit sanè nobilissimum, de quo Nicephorus lib. 15. cap. 14. in hæc verba: Pulcheria Augusta templum in Vrbe Constantinopolitana, erexit ad 370^{am} via Ducum appellatum, ubi Antiochia missam Verbi Matris imaginem dedicavit, quam Divus Apostolus Lucas ipse manibus depinxit. Illa adhuc vivente, & tabulam ipsam vidente, gratiamq; adeò illi forma sua immittente. Hac imago primum in loco, qui Tribunal dicitur, fuit; ubi, qua nunc quoque, miracula peraguntur. Porro in templo illo, ut tertio quoque septimana die per vigiliam utidem, & supplicatio peragitur creatur, quod adhuc usque diem servatur hæc Nicephorus. Alibi etiam huiusmodi Deiparae I. ones à sancto Luca coloribus expressas habere se plerique gloriantur, nimirum Guadalupæ in Hispania, Cestohonia in Polonia, & alijs quoque in locis.

45. Quòd si harum Deiparae imaginum numerum, ac multitudinem attendamus, reperimus profecto in omnibus propemodum Christianorum hominum templis, quem siue Deiparae, siue alijs dicata sunt sanctis, & in singulis fere Aris, quæ in quolibet quidem templo non pauca eriguntur, sacram Deiparae filium in sinu foventis imaginem in medio sanè loco, qui quidem omnium horum magnificentissimus existimatur, collocari semper consuevisse. Neq; in templis solum, sed in sacellis etiam, quæ ad pietatis monumentum in publicis excitata sunt vijs. Adde etiam quod in compitis, trivisijsque viarum, in privatis hominum cubiculis, in opificum officinis ad pietatis sensum excitandum, eiusmodi imaginibus sitas esse conspiciamus, quin etiam artium, impiorumque beneficio, multitudine innumerabiles, elegantia insignes incise, & in charta papyracea typis excusæ visuntur in dies, atque in singulis propemodum manibus propagantur. Quod ipsum fore animadvertit

tit. S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24. §. 3. ubi rationem reddit, quare Crucifixi Domini magis ponebatur olim in extrema parte templi, ut nunc videre est Romæ in sancta Maria Maiore, & in sancta Maria Transyberim; Deiparae verò cum filio in ipso sacratio, eius ve ista Sacerdotibus alta mente reponenda hæc sunt: In ipsis verò Ecclesijs, vel domibus privatis non desunt alibi imago beatissima Mariæ benedictæ, & ubi in Ecclesijs in parte inferiori earum, quasi in sancta, ponitur imago Crucifixi, tanquam candelabrum ad illuminandum, & imitandum ad sui imitationem: In parte superiori, seu sacratio quasi in sancta sanctorum, & in loco propitiatorij (scilicet tabula altaris) communiter ponitur figura B. Mariæ cum filio in vultu, & ut ab ipsa speremus propitiationem à peccatis nostris apud filium suum, hoc autem salubriter institutum est, ut dum Sacerdos divina Sacramenta pertractat, Mariam intuens, penset qualis fuit cui creditum est solo verbo Verbum carnem efficiere. Et qualis esse debet Sacerdos, qui debet ex verbo suo, vel potius Christi à se prolato corpus Christi, & sanguinem efficere ex substantia panis, & vini, & exemplo sua humilitatis, & puritatis dicat parum gerere mentem, & humiliter ac mediocriter componat pro se ad interpellandum, ad digne & fideliter ministrandum tantum Sacramentum. hæc tenet S. Antoninus.

Ceterum hanc singularem quidem laudem dignam consuetudinem humani generis hostis per summam fraudem interurbare, vel penitus abolere non tantopere melitetur, nisi videlicet ingenti hominum honore, ac spiritualli fructu in Christianum orbem, & inuictam olim fuisse, & in præsentia retinere: id quod vel unico exemplo planum omnibus fiat ex narratione Abbatis Theodori Eliotæ apud Sophronium in Prato spirituali, cap. 45. cuius illa sunt verba: Dicebat Abbas Theodorus Eliotes, quòd fuerit quidam inclusus in monte Oliuarum, certator maximus; Impugnabat autem illum fornicationis spiritus, Die verò quadam cum instaret ei vehementer, cepit eiulare senex, & dicere demoni, Quamdiu non dimittis me? Recede iam à me, quia tecum conuenisti, Apparuit autem ei dæmon visibiliter, dicens, Iura mihi, quia nemini dices quod tibi dicturus sum, & te non amplius oppugno iuravitque illi senex, dicens, Per in habitantem in altissimis nulli dicam, quæ mihi dixeris. Tunc ait illi dæmon,

Imaginis Deiparae cultum sebi infansissimum esse demon ostendit. Sophron. Prat. spirituali.

Noli adorare hanc imaginem, & ultra te non impugnabo. Habebat autem hæc imago expressam figuram Domine nostræ S. Dei Genitricis Mariæ ferentem Dominum nostrum Iesum Christum. Ait in clusum dæmoni, Dimitte me, ut deliberem. In crastinum autem hoc significavit ipsi Abbati Theodoro Eliotæ, tunc habitanti in Laura Pharan, narravitque illi omnia. Senex autem ait recluso; Vere Domine Abbas illusus es, quia iurasti dæmoni. verum tamen bene fecisti hoc revelans. Expedit autem tibi nullum in illa Urbe Lupanar ommittere, quod non ingrediaris, quam ut neget te adorare Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum cum matre sua. Confirmatum igitur & corroboratum pluribus verbis, reliquit illum in loco suo Apparuit ergo dæmon in cluso rursus, dicens: Quid hoc est pessimè senex? nonne tu iurasti mihi, quia id nemini diceres, & quare dixisti ei, qui venit ad te? Dico tibi, quia ut perurus in die iudicij iudicaberis. Respondit inclusus dicens: Scio quidem, quia iuravi, verum tamen Dominum, & Creatorem meum adorabo, tibi autem non obediam. hæc in Prato spirituali. Hanc historiam tanquam à Sophronio Archiepiscopo Ierosolymitano in lib. Prato spirituali descriptam, totidem verbis legit Stephanus Monachus in 2. Synodo Nicæna Act. 4. & iterum Act. 5.

Prat. spirituali. Synod. Nicæna II.

46 Quam potè pia sit, quantaque imitatione digna eorum consuetudo, qui coram Deiparæ imagine lampadem domi accendunt, eorumque qui antequam domo pedem efferrant, & iter aliquod ineant, Dei Genitrici coram eius imagine, quam in cubiculo habent, commendare se solent: vtrumque insigni Deipara ipsa miraculo ex eodem Prato spirituali, cap. 180. comprobavit, ut videre est in subiecto exemplo, quod totidem hic verbis referemus: Narravit nobis sanctissimus Dionysius Presbyter sanctæ Ecclesiæ Ascalonitarum, & sacrorum vasorum custos de Abbatate Ioanne Anachoreta dicens: Quasi verè magus in generatione ista fuit: atque ad commendationem summorum illius apud Deum meritorum, hoc de ipso miraculum narrabat: In spelunca, siquid, morabatur senex in partibus villæ, quæ dicitur Sochus, viginti ferè milliaribus ab Ierusalem; Habebat autem senex in spelunca imaginem immaculatæ

Devotio omni d. se

Domine nostræ Dei genitricis, semperque

Virginis Mariæ in vlnis ferentem Christum Dominum, Saluatorem nostrum: quoties imaginem tur abire volebat ad locum aliquem, vel per vastam solitudinem, siue Ierosolymam ad adorandam sanctam crucem, & venerabilia loca, vel in Sinai montem orationis gratia, siue ad Martyres distantes ab Ierosolymis multis, prolixisque interuallis (erat enim senex Martyrum reuerentiæ mirabiliter deditus, & nunc quidem pergebat. Ephesum ad Ioannem; nunc autem Eucharitam ad S. Theodorum, nunc verò ad S. Theclam in Seleuciam Istauiæ; nunc ad S. Sergium in Saraphas, & modo ad istum, modo ad illum sanctum) respiciebat candelam, & accendebat, ut sibi consuetudo erat, atque ad orationem stans, & Deo, ut suum iter dirigeret supplicans, dicebat ad Dominam intendens in imaginem ipsius: Sancta Domina nostra Dei genitrix, quia longum iter iturus sum diebus multis perficiendum, candelæ tuæ curam habe, eamque ne extinguatur iuxta propositum meum serua. Ego enim adiutorio tuo comitante, iter arripio. Hisque ad imaginem dictis, egrediebatur, peractoque proposito itinere reuertebatur, aliquando post mensem, sæpe etiam post duos, vel tres menses, nonnunquam post quinque, vel sex, & ita repetebat integram candelam, & ardentem sicut eam cum iter arripere, dimiserat: & nunquam hanc à se ipsa extingui vidit, neque de somno surgens, neque à peregrinatione rediens, neque ex Eremitio in speluncam pergens. hæcenus ex Prato spirituali. Hæc historia ex Limonario, seu Prato spirituali recitata est à Stephano Monacho in 11. Synodo Nicæna Act. 5.

47 Ludouicus autem cognomento Pius, Imperator, Caroli Magni filius vsque adeo Deiparæ imaginem venerabatur, ut ne vinctum quidem abiret, nisi sacram matris Dei imaginem secum ipse afferret, & coram ea, vel ad arborem in media solitudine suas funderet preces, quod ex Crantio in Metropoli libr. 1. cap. 10. refert Canisius libro 5. cap. 29.

Neque vero inuoluenda silentio est hoc in genere pietas sanctæ Hedunigis Ducissæ Poloniæ, quæ, ut cap. 36. dicemus, dum viueret, Deiparæ imaginem secum ipsa continenter ferebat, quam moriens tribus digitis sinistrae manus adco strinxerat, ut inde commode euelli non posset, ea imago exactis ab eius obitu annis 25. inuenta est intra tres digitos, qui

con-

consumptis carnibus, solutaque ossium compage, integri prorsus, incorruptaque longo intervallo deprehensi sunt, quemadmodum videre est in ejus vita apud Surnum tom. 5.

Surnus. In benedictione imaginum B. Virg. peccatorum à Pontifice Romano inter reliquias sacrarum rerum benedictiones, quæ à Pontifice solemniter pe- tentur, ponuntur illæ, quibus Deiparæ, sanctorumque imagines dedicantur. Cumque Pontificale Roman.

Ad extremum illud quoque in hujusmodi Deiparæ imaginibus observatio dignum videtur, & ad singularem earum commendationem, atque reverentiam facit, quod in Pontificali Romano inter reliquias sacrarum rerum benedictiones, quæ à Pontifice solemniter pe- tentur, ponuntur illæ, quibus Deiparæ, sanctorumque imagines dedicantur. Cumque Pontificale Roman. Sanctorum imagines à Pontifice sine mitra unica precatione, & sola aquæ benedictæ as- persione abique thurificatione fiant; Deiparæ tamen imaginem à Pontifice mitra ornato majori solemnitate compluribus Antiphonis, Psalmis atque orationibus, binæ item aquæ benedictæ asperione, altera initio, adjecta thurificatione, altera in fine dedicati, atque sanctificari solent.

RELIQUIÆ CRINIUM, LACTIS, ac Vestium Deiparæ, ubi nam loco, tum asseruantur.

Reliquia Deiparæ.

Reliquiæ sanctissimæ Virginis diversis in locis, & Urbibus in Ecclesia honorificentissimè, ac religiosissime conservantur, ijsque compures, & augustissimæ illæ quidem sunt extructæ Basilicæ. Quamquam enim Deiparæ, & anima, & corpore in cælum assumptæ ad filij dexteram beatissimo ævo perfuitur: pretiosissimus tamen Reliquiarum ejus thesaurus, sacratissimi nempe Lactis, Capillorum, Vestium, aliarumque rerum; quibus, dum in terris ageret, utebatur, ad nosstrum solatium, ac præsidium diuino consilio relictus, & fidelium pietate servatus, quasi per manus ad posteros transmissus. Quemadmodum eadem quoque Dei providentia factum est, ut tum Christi Domini Fasciæ, Vestes, & id genus alia magno studio, & præcipuo cultu in ecclesia asservantur, tum præsertim sacratissimum ejusdem Christi præputium à sanctissima Virgine ab initio reverenter quidem servatum, tempore verò processu, teste Innocentio III. lib. 4. de mysterijs Missæ, per Angelum Ierosolyma Carolo Magno delatum, & ab eodem Aquigrani reponeretur, quod deinde Caroli Calvi tempore Romam translatum, & in Ecclesia Late-

Christi præputium servatum. Innoc. pon.

ranensi reconditum est. Verum in direptione Urbis, quæ in annum 1527. incidit, ex Sacello Lateranensi, quod dicitur, Sancta sanctorum, à quodam milite furto est sublatum, & in oppido Calcata, quod 20. circiter miliaribus Roma distat: tandem repositum ad hanc usque diem perseverat. Cujus historiam fusè describit Card. Toletus in Lucæ c. 2. annor. 31. Quomodo autem Christi præputium in terris haberi possit, ad Theologorum rutinam examinat Suarez tom. 2. in 7. part. disp. 15. sect. 1. & plenius disp. 47. sect. 1.

Cardin. Tolosus. Suarez.

Verum ut Christianorum studium in ejusmodi Deiparæ reliquijs piè conquirendis & reverenter collocandis magis intelligatur, exemplum eorum, quæ in aliorum sanctorum reliquijs colendis gesta sunt, proferamus. Sciendum est igitur in colligendis, & honorificè collocandis Sanctorum reliquijs, non ijs solum, quæ ad eorum ossa, vel cineres, verum etiam in ijs, quæ ad eorundem vestes, aliaque ipsorum contactu sanctificata pertinent, magnam semper tenuisse fidelium pietatem, Deumque per eas innumerabilia effecisse miracula, ut videre licet 4. Reg. 2. in pallio Eliæ, quod ei in curru igneo in cælum ascendenti ceciderat, illudque Elisæus, tamen si, super eum requievisset spiritus Eliæ levavit, in quo & Jordanis aquas, ut per eas sicco vestigio transiret, diuisit. idem quoque videre est Act. 19. in sudarijs à corpore Apostoli Pauli delatis, ejusque semicinctijs, quæ languores ab ægrotis pellebant, & spiritus nequam abigebant. Quapropter S. Joannes Chryostomus sermone de Apostolis Petro, & Paulo apud Surnum ex Metaphrasste tomo 3. exclamat ab his ipsis Apostolis multos carceres sanctificatos, multas catenas decoratas, optabatque gladium, quo percussus est S. Paulus, sibi fieri pro corona; clavos, quibus cruce suffixus est S. Petrus, pro gemmis in diademate infixis; quin etiam vinculis S. Petri, quibus pro Christo Ierosolymis, & Romæ victus est: tantus honor est habitus, ut propterea Romæ in Esquilij hoc nomine S. Petri ad Vincula Ecclesia dedicata sit, ejusque memoriæ dies institutus Kaien. Augusti, quæ tacta ægros sanabant, daemones pellebant, ut est in Breviario Romano.

Christia- norum pi- tas in San- ctorum reli- quijs asser- vante.

4. Reg. 2. Act. 19.

SS. Aposto- loru Petri, ac Pauli reliquia miraculis præclara. Chryost. Surnus.

Breviariu Roman. Essebius. S. Iacobi Apostoli cathedra.

Ad hæc, teste Eusebio lib. 7. hist. cap. 24. S. Jacobi Apostoli Cathedra ad Constantinam usque tempora inter tot Ierosolymitana Urbis direptiones,

plures, totque incendia, Tito primum, deinde Adriano Imperatoribus, illaesa profusa, & integra servata est, & ejuscemodi alia sexcenta de Sanctorum reliquijs apud probatos auctores inveniuntur.

Cap. 6.

*Pulcheria Augusta in asseru-
dis Deipara reliquijs
celeberrima Nicop.*

Quare si hæc in Sanctorum reliquijs conservandis, & colendis peracta sunt, mirum esse non debet complurium virorum pietate præstantium in reliquijs Deiparæ, quam longo intervallo reliquos Sanctos efficacitate, ac multitudine superat. colligendis, & omni honore prosequendis singularem pietatem, ac studium eluxisse: inter quos immortalis memoria digna videtur Pulcheria Augusta, quæ ejuscemodi Deiparæ reliquias diligentissimè undique conquiritas in tribus nobilissimis te extructis templis reposuit, quemadmodum ex Nicephoro lib. 14. cap. 2. & lib. 15. cap. 14. infra dicemus. Et sanè hatum Deiparæ reliquiarum frustula pretiosissimi muneris loco data, & delata, quin etiam divinitus ab incendio servata perhibentur, quarum beneficio plurima sunt edita miracula, ideoque ad Dei Genitricis honorem, ad nostram utilitatem, ac spirituales divitias divina providentia eas servari par erat.

49 Hinc est, quod S. Benedictus Abbas S. Mauro dilectissimo discipulo in Gallias discedenti paterni amoris pignus, ac monumentum lignum S. Crucis, & reliquias S. Dei Genitricis, una cum alijs reliquijs in capsula eburnea misisse scribitur in vita ejusdem S. Mauri à Fausto ejus condiscipulo apud Surium tom. 1. &

Surius. Greg. Turonensis.

Gregorius Turonensis lib. 2. de gloria Martyrum cap. 19. eorundem reliquiarum insignem miraculum his ferè verbis describit: Quidam Joannes natione Gallus à lepra in Iordane mundatus, reliquias beatissimæ Mariæ ab Ierosolymis accipiens, revertebatur in patriam, cumque in Italia in latrones incidisset: Capsa, inquit, in qua ille beata gestabat pignora ab ijdem latronibus effringitur, nihilque in ea pecuniæ reperitur, ideo latrones exiacta pignora in ignem projiciunt, cæsoque homine discesserunt. Tunc ille semivivus exurgens, ut vel cineres exustorum colligeret pignorum, invenit super carbonem accensos illæcias jacere reliquias, ipsumque in teolum, quo involute erant, ita admiratur integram, ut non putaretur prunis injectam, sed aquis absconditum, collegitque cuncta cum gaudio, & viam,

*Reliquias B. Virg. de
ferens quid in colu-
men ab illa
lata cade
servatur.
reliquias
ab igne il-
latis per-
manenti.*

quam pergebat ingressus, ad Gallias pervenit incolumis, sic ille. Idem Gregorius Turonensis libro citat, c. 10. aliud eorundem Deiparæ reliquiarum miraculum narrat. quod ipsemet expertus est. B. Virginis, inquit, reliquias cum sanctorum Apostolorum, vel B. Martini, quædam vice super me in cruce aurea positas exhibebam, cum que per viam gradeteremur, conspicio haud procul à via hospitium cuiusdam pauperis incendio concremari. (Erat autem solis, quæ ignibus maxima præstant tormenta, contextum.) Curtebat miser cum liberis, & uxore aquam deportans, sed flammæ non mitigabantur. Tunc extractam à pectore crucem lævo contra ignem; mox in aspectu sanctorum reliquiarum ita cunctus ignis obstupuit, ac si non fuisset accessus hæc Gregorius. Hinc Patres etiam in miris laudibus ejuscemodi Deiparæ reliquias celebrant. nominatim verò Germanus Patriarcha Constantinopolitanus de sacrosancta Deiparæ Zona, quæ Constantinopoli in basilica à Pulcheria in chalcopratejo extructa asservabatur, insignem orationem habuit, quam ex Metaphraste refert Surius tom. 4. ad diem 31. Augusti:

ejus verba libet hic aliquanto fufius afferre, quod eas animi conceptiones, ac meditationes de sacra illa Zona proponat, præconia, ac fructus afferat ejuscemodi, quæ alijs Deiparæ reliquijs analogia quadam accommodari facile possint; sic itaque Germanus: Zona hæc corpus illud constringebat, in cuius utero Deum colabatur. Zona, quæ Dei Arcam, id est, Deiparam pulchre, & honestè exornabat, quæ sapè ex virgine lactis guttu humectabatur, quæ cum illi Deiparæ corpus veluti unguentum divinum involuerit, odorem ex eo curationum in æternum servat & mox. O Zona, quæ ipsi, qui ad te confugiunt das lumborum mortificationem, ad vitam, animi autem fortitudinem ad virtutum operationem; O Zona, quæ nostram naturam imbecillam astringis, & roboras, & inimicos nostros v. s. i. v. l. & invisibiles impedis; O Zona veneranda, quæ tuam civitatem circumdas, & concinas; & conservas à barbarica illæsum excursionem; O Zona pretiosa, quæ Deum Verbum dum esset in utero involuisti, & curationem benedictionem affertim illinc hausisti. O Zona, quæ à corruptione aliena Dei matris corpori appropinquasti, & illinc inuisti incorruptionem. O veneranda Zona accinge lumbos nostros virtute justitiæ, & mansuetudine fac nos heredes æternæ, ac beatæ vitæ; & hæc nostram

*Zona Di-
para con-
munda-
ex Germa-
no Patriar-
cha Con-
stantina-
politano
Metaphra-
ste Surio*

*Trad-
scribitur*

vitam interitui obnoxiam conserva, ne eam la-
dant inimici. Habeamus te vires, & auxilium,
murum, & propugnaculum, portum, & salutare
refugium. Quamobrem, o Deipara ad templum
tuum studiosè accurrimus, in quo cum Vamus, in
caelo ipso nos stare credimus, in quo te celebrantes
in Angelorum choro versari nos existimamus. Eo-
quis ex fidelibus venerandam tuam zonam instu-
ens non statim animi incunditate repletur? ha-
ctenus Germanus.

Altera e-
iusdem 70
ne ex Em-
phymio Zi-
gabeno co-
mudatio.

His, quæ de sacra Deiparæ zona prædicat
Germanus, consonat Euthymius Zigabenus
in alia oratione, quam eiusdem zonæ lau-
dem die 31. Augusti in anniuersario festi de-
positionis Zonæ habuit, quamque Surius ex
Metaphraße loco citato refert, vbi post multa
in sacre zonæ commendationem prolata, te-
statur in eo Deiparæ templo vbi hæc zona
cum Christi fascijs asseruabatur, paralyticos
erigi, cæcos illuminari, horrore, & febre labo-
rantes curari, adiecitque ad suam usque æta-
tem, (is autem vixit à reparata salute annum
circiter centesimum supra millesimum) eam
zonam seruari illæsam. Eius verba hæc sunt:
Scriptum inuenimus in admiranda Arca, in qua
est pressa hæc zona recondita, eam à tempore
Arcadij filij Theodisij magni hic fuisse repositam
31. huius mensis Augusti, saluaq; illa, & impol-
luta, ut videtis, permansit usq; ad hodiernum
diem, nullo modo fœdata, aut offuscata, aut eius
colore vilo modo vnquam mutata: sed resplendens
suprà nitum, & tanquam modo ex cocerno labo-
rata sic est proposita virtute sanæ, & viuificæ, &
adorandi spiritus, hæc Euthymius.

Traditio-
series des-
cribitur.

Sed iam aliquæ ex Deiparæ reliquijs, qui
nobis magis sunt compertæ, indicatis etiam
non quidem omnibus, sed nonnullis locis, in
quibus custodiuntur commemorandæ erunt,
atque ad eam veritatem confirmandam, re-
stitutionum ducemus ex antiquissima, & quasi
per manus à maioribus accepta traditione,
quæ in singulis, in quibus eiusmodi reliquæ
asseruantur, habetur templis: Traditioni verò
astipulantur eorundem templorum tabulæ,
quanquam & nos Auctores, qui earum reliqui-
arum meminerunt, interdum quoque citabi-
mus.

Ac primum quidem agemus de sacratissi-
mis Deiparæ capillis, ac lacte, tum de eius ves-
tibus, & corporis indumentis, deinde de do-
mo ytenilibus, & de alijs eiusmodi rebus quas
suo beata mater est dignata contactu, siue dum

in terris ageret, siue post suam in coelum As-
sumptionem. Postremo Christi Domini indu-
menta, & alia eius generis, qua ratione ad Dei-
param pertinent, commemorabimus.

CAPILLI DEIPARÆ.

EX sacratissimis Deiparæ Capillis, (quos ex 51
Epiphano Præsbytero Constantinopoli- Capilli B.
tano, Nicephorus lib. 2. histor. cap. 23. flauos Virginis.
fuisse affirmat) pars aliqua multis reperitur in Nicephor.
locis, Romæ præsertim, tum in S. Maria Ma-
iore, tum in S. Ioanne Lateranensi, tum etiam
in subterraneo S. Helenæ facello, quod est in
templo S. Crucis in Ierusalem, Auctore Onu-
phrio libro de septem Ecclesijs, cum eorum
templorum reliquijs recenset. Exijsdem por-
rò Capillis aliquid habet Ouetum Hispaniæ, Marinaus
Auctore Marinao Siculo libr. 1. de rebus Hi- Siculus.
spani aliquid Aquisgranum Germaniæ Vibs;
aliquid tandem amplissimum quondam B.
Virginis in Croylandia Insula Monasterium,
vt eius monasterij Abbas Ingulphus testatur
in sua historia, in qua affirmat, Imperatorem Abbas.
Henricum contulisse ei monasterio de crini- Ingulphus
bus S. Dei genitricis Mariæ, quos Hugo
Rex Franciæ ei inclusos in aurea pixide dede-
rat.

LAC DEIPARÆ.

IAM ex virgineo Deiparæ Lacte, quod ex Lac.
bere de caelo pleno sugebat Christus æterni
Patris Verbum, aliquid diuersis pariter in locis
asseruatur, nominatim verò Alsyij in cœno-
bio sancti Damiani ordinis sanctæ Claræ: To-
leti, & Oueti in Hispania, Auctore Marinao
Siculo loco citato, Parisijs in summo templo, & Petrus
in facello regio, teste Petro Bonfinio lib. 2. fa- Bonfinius
storum Parisiensium. de fastis
Parisien-
sibus.

VESTES DEIPARÆ.

SED dicamus iam de vestibus, & corporeis, 52
Deiparæ siue indumentis, siue ornamentis, Vestes
quod erat alterum ex ijs, quæ propolimus Deipara.
Eius Vestis pars aliqua habetur Romæ, tum
in S. Maria Maiore, tum in S. Ioanne Latera-
nensi, tum etiam in S. Laurentio extra muros,
teste Onuphrio loco citato. Forolij in Æmi- Onuphrius
lia in Collegio Societatis in simulacro Dei
paræ ex Germania allato bona pars vestis
Ecc Deiparæ

Bonfinius Deiparae asseruatur. In Hispania quoque Oecum ex Maritimo in Gallia templum Lutetiae Cathedralis ex Bonfinio earundem vestium thesauro dicuntur, atque illustrantur.

Verum celeberrima sae est Deiparae Vestis, integra illa quidem, quam Leone I. Imperatore Constantinopolim delatam, & in nobilissimo templo in Blachernis collocatam scribunt Metaphraestes in oratione de vita, & obitu Deiparae apud Suriam die 75 Augusti, & post Metaphraestem Nicephorus ibi 2 histor.

Surius.

Metaphraestes

Nicephorus.

Ex hac

vita dece

deos Dei-

para dua-

bus virgi-

niibus suas

darivestis

subet.

Metaphraestes.

Alteri ex

his vestib.

miraculis

praeslata.

ribus, quae id accepit, quod donatum fuerat, & in arca deposuit, & omnino iussit ut, qui erant sui generis, ut esset vix eo vnaqueque quae eam acciperet, est ergo arca recondita in interiori domo, & qui in ea est vestis, causa est omnium, quae sunt miraculorum, Ea re cognita Galbuis, & Candidus in ea domo pernociant, ubi erat arca, cuius longitudinem, latitudinem, ac ligni speciem cum diligenter obseruassent, ierosolymam abscesserunt, ibi quae similem arcam construendam curarunt, cum vero ad hebraeam mulierem remigrassent, & in eadem illa sacra domo de nouo pernociassent, arcam inanem quidem, ac vacuum in eo loco deposuerunt, alteram autem illam cum sacrosancta veste sustulerunt, & cum ea Constantinopolim quam celestis denuo reperunt, & in suo suburbano praedio in ea regione, (eui Blancherae nomen) extructo oratorio, in eo pretiosum thesaurum reponunt, mox etiam de tota re ad Leonem Imperatorem referunt, qui vehementer laetatus, in eo, ubi asseruabatur loco regis impensis exorbitato rotundo Templo magna cum veneratione sacram ex argento, atque confectam arcam, in eo collocavit, atque ibi testatur Nicephorus, vel sua aetate venerandam illam vestem integram, & olumenque seruari, quae variis repellit morbos, & miraculis, quae in ea sunt naturam, & vim temporis superat, haec ex Metaphraeste, & Nicephoro.

ZONA DEIPARAE.

Zonam sanctissimae Virginis pluribus in locis in pretio haberi, multorum testimonio constat; Romae in S. Mariae Maiore in marmoreo ferculo, ubi reliquiae asseruatur, indeque populo certis diebus solemniiter commonstrantur ex ea haberi testatur Onuphrius loco citato. Biuges eius partem ex Vibe Constantinopoli anno 1230. dono sibi datam solemni ea de re diplomate asseruerunt, Aquilgranum, & Atrebatum ex eadem zona habere se gloriantur, ac praedicant.

Ceterum Constantinopoli Arcadio imperante sacram zonam integram repositam, cui templum Pulcheriae Augusti Arcadii filii magnificum extruxit, testatur Nicephorus lib. 14. cap. 2. & lib. 15. cap. 14. his verbis, Pulcheria traxit quoque Dei matris ex ipsi fundamentis templi etiam. Quorum unum est in Chalcedonia.

depravato, seu fabricorum foro, sacri tumuli nomen habens, in hoc veluti thesauram Dei generitricis deposuit zonam. Hoc in templo ut quarto quoque hebdomada die pervigilium, & supplicatio ad lucernas & lampadas fieret, constituit, quam ea implenda frequenter solita erat. ita Nicephorus. Ex his ve- plures fuisse Deiparæ zonas, vel zettionam in plures dissectam partes, quæ diversis in locis piè recondantur, fateamur necesse est.

INDVSIA DEIPARÆ.

Interulæ Dei Genitricis, siue subuculæ duæ extant, altera Aquisgranî à Carolo Magno ibi teposita anno Domini circiter 810. Auctore Philippo Bergomate libro 10. supplementi Chron. his verbis: *Carolus Constantinopoli in Galliam rediens, corona Domini nostri Iesu Christi partem, partemq; Dominica Crucis, & clavum unum, sudariumq; nec non & beatissima Virginis Maria Camisiam secum detulit, ad Basilicam Aquisgranî transmisit.* hæc tunc ille. Qui postò Aquisgranî degunt, ij ex traditione acceperunt eam ipsam esse, qua Virgo mater pariens erat amicta. Coloris est candidi, longitudine ulnis duabus cum quadrante, latitudine onius ulnæ cum quadrantibus duobus, & semis.

Altera verò Carnuti in Vrbe Galliæ, ex Carolo Calui munere conservatur, quæ eam Vr- bem memorabili, ac testatissimo miraculo, cu- jus complures auctores meminerunt, à Bar- barorum furore defendit, annum Domini cir- citer 878. rem gestam verbis Vincentij Belua- censis lib. 24. Speculi histor. cap. 46. ad cal- cem referemus: *Rollo multos magnis spibus so- licitatos secum adduxit, piræ eam aggressus, Car- nuti ahabuit. Cuius casus nec armis, nec muris con- sist, B. Maria Supparum, id est Camisiam ado- rant, quam Carolus Calvus à Constantinopoli eum alijs reliquis aduch: fuerat. Hanc Cami- siam in motum vexit, ille super prop. gnacula custo- dum trisa pectoribus, ventis exponunt. Hostes vi- sam ceperunt videre, & in eam sagittas dirigere. Quorum oculis mox obtenebratis, nec antecedere, nec retrocedere valebant. Quod videntes oppi- dani, multa eorum se eade satiarunt. Eiusi: ta- men Rollo, quem sua fides Deus reseruit, hæc Vincentius. Is à Malmeibonenti, qui cir- ca annum Domini 1110. floruit libro 2. de gestis Anglorum, ad verbum ea est mutua-*

tus, & ex Vincentio S. Antoninus 2. par. tit. 16. cap. 2. §. 5.

VELVM, VITTA, CHIROTHERCA, Soccus, Annuli, Mantica, & Fascia sepulchrales Deiparæ.

Velum Deiparæ. Nicephorus libro 2. ca. 23. (cùm ageret de colore vestium eju- dem) sua ætate monstrari solitum, testatur his verbis: *Vestimentis, quæ ipsa gestavit, coloris nati- vi contenta fuit, id quod etiam nunc sanctum ca- pitis eius Velamen ostendit.* sic ille. Ex exigui- tur velo complura loca habere se aliquid pro- ficerentur, Roma in primis in subterraneo san- ctæ Helenæ sacello apud S. Crucem in Ierusa- lem eius veli partem custodit, auctore Onu- phrio loco citato; Assisium in Umbria in S. Francisci templo; Treveris in Germania ex do- no S. Helenæ; Atrebatum deniq; ut est in diplomate Callisti Papæ III. dato anno salu- tis 1455. mense Iunio, ubi Indulgentias quas- dam ad certum tempus Ecclesiæ Atrebaten- si concedit, affirmatq; ibi asseruari vas: *In quo (ut ejus verbis utar) Velum est, quo caput suum texit intemerata virginitas, & can- gulum, quo usus virginis templum De- sacra- rium Spiritus sancti, circumamictus erat.* hæc ibi.

De Vitta beatissimæ Virginis pars quædam apud Brugenfes fuit, ex munere cujusdam E- piscopi in Syria nomine Moyfis, qui cùm esset Constantinopoli, Lamberto beatæ Vir- ginis Brugenfis Præposito dono eam dedit anno 1232. idque ipsemet Episcopus suis liti- ris testatur.

Chirotheca Deiparæ cum ejusdem capi- è transmarinis partibus Audomarpolim in beati Bertini Monasterium opera Simonis Abbatis S. Bertini delata est, ut videre licet in Chronico Bertinenfi manu scripto.

Soccus Deiparæ ante quingentos cir- citer annos Sueffione Galliarum Urbe re- conditur, teste Hugone Fasfio Canoni- co Laudunensi, qui anno 1123 vixit, & librum edidit miraculorum B. Virginis Sueffionen- sis, quorum aliqua nos ex Vincentio Belua- censi breuiter perstrinximus in tract. de vita Deiparæ.

ANNULI Deiparæ tribus in locis piè asser- vantur, unus Perusij in summo templo, ubi

Indofa. *Philippus Bergom.* *Onuphr.* *Callistus 3. Pont.* *Chirotheca.* *Soccus.* *Ex Hugo- no Fasfio.* *Tr. Fasfio de miraculis.* *Annuli Deiparæ.*

Genebrardus. ubi magna celebritate ab Urbis Magistratu ostendi solet: alter in Burgundia in Prioratu Semimurensi apud Mandubios, teste Genebrardo libro. 4. Chronic. ad annum 870. ubi cum de eo Prioratu à Gerardo de Ruffillone Comite condito, aut dotato ageret: *Ab hoc, inquit, Gerardo, & Annulum Pronubum beatae Virginis à transmarinis partibus habent.* Tertius in Monasterio Aquicinctino forma exigua in palla ornatus, de quo vide Molanum in Martyrologio Sanctorum Belgij 16. Octobris: ejus opem lentiant mulieres, quæ parus difficultate laborant.

Mantica. Invenio etiam Mantica Deiparæ, hoc est Perulam Vistoriam, qua fortè usa est in itinere, seu fuga in Ægyptum: lego enim apud Cluñenses recoli festum inventionis Manticæ B. Virginis, cuius officium idem est, quod Nativitatis.

Fascia sepulchrales. Fasciæ sepulchrales, quibus sacrum Dei genitricis corpus post animæ ipsius in caelum migrationem brevi tempore (nimirum usque dum corpore, & anima in caelum eum assumpta) inuolutum fuit, à Juvenali Episcopo Hierosolymitano Constantinopolim missæ sunt ad Pulcheriam Augustam; quæ, teste Nicephoro libro 15. cap. 14. in insigne Templum in Blachernis à se constructum, (de quo nos Tractatu de Templis) eas ritè intulit.

Nicephor.

DOMUS, LECTVS, PECTEN, FVSVS,
& glomus Deiparæ.

Domus B. Virg. ⁵⁵ **D**OMUS Virginis eius ortu, & Christi Jesu conceptu maximè nobilis è Nazareth Lauretum in Piceno ab Angelis translata, miraculorum gloria, & omnium gentium peregrinatione celebratur, de qua fusè supra in hoc capite.

LeBus. C. Onuphris. Ex Lecto Deiparæ extat aliquid Romæ in S. Mariae majore in marmoreo eo seculo; quod Reliquiarum dicitur, auctore Onuphris de septem Ecclesiis.

P. A. n. Pecten Virginis, nona cum eiusdem Pello, seu velo ex dono S. Helenæ Constantini matris Treuenti conservatur, auctore Jacobo Midendorpio lib. 5. Academiæ in Treviri.

Fusus. Fusus Deiparæ à Pulcheria Augusta in secundo templo Constantinopoli à se excitato, quod dictum est τὸν ἰδὸν ἄνθρωπον repositus est. Auctore Nicephoro lib. 15. qui cum græcè illum

Nicephor.

appellat ἄρρακόν, quod propriè Fusum significat; Nicephori tamen Interpres maluit transferre penum, fortasse propter affinitatem quod Penum in fila deductum fuso agglomeretur.

Huc spectat Glomus Deiparæ, qui in Aduaticis in Brabantia oppido Huo, quod est prope Mosam sito sacris eiusdem Genitricis manibus deducto, pectilloque inclitus servari dicitur.

Glomus.

SEPVLCHRVM FONS IN ÆGYPTO,
Arbor, & Columna Cesar augustæ.

SEPULCHRUM Deiparæ, si Nicephorum loco citato consulamus. Constantinopolim translatum, & in templo Deiparæ Blachernis à Pulcheria Augusta repositum est. Quod tamen Baronius tom. 1. Annal. ad annum Christi 48. mentè demiratur, cum Brocardus in descriptione terræ sanctæ part. 2. cap. 7 §. 47. in Valle Josaphat illud esse affirmet: & qui nostris temporibus Hierosolyman adieunt, in petra excidium esse testentur, atque iostar sepulchri Domini nativi lapidis cohærentia loco immobiliter inhaerere. Accedit & Beda, qui 200. propemodum annis post Pulcheriam floruit, & in libro de locis sanctis monet, sepulchrum Dei genitricis suis temporibus in dicto loco vacuum cerni. Nisi fortè dicamus partem aliquam lapidis ejus tumuli Hierosolyman Constantinopolim transmissam: nam Romæ etiam, tum in templo S. Crucis in Ierusalem, tum etiam in templo S. Laurentij extra muros, de lapide sepulchri Dei genitricis inter reliquias asservati; testatur Onuphris loco citato.

36 Sepulchri Deiparæ.

Nicephor. Baronius. Brocardus.

Beda.

Roma de sepulchri Deiparæ habitus.

Onuphris.

Fons in Ægypto.

57 Huc etiam spectat Fons ille in Ægypto, Heliopolim inter, ac Babyloniam medio ferme loco situs: *In quo fama est,* inquit Brocardus in descriptione terræ sanctæ part. 2. cap. 4. B. *Virginem Iesum parvulum sapè lavisse panniculoque ejusdem, atque linteola tum deorsu fuisse, cum esset in Ægypto, & metu Herodis exulari.* Prope illum verò fontem lapis est, super quem Christi panniculos, & linteola, quæ laeva beata mater exiccanda extendebat: & ex eo fonte ab ipsis Saracenis irrigatur balsami hortus, ac maximè fecundatur. Ejus quidem meminit Iacobus de Vitriaco in histor. Orientali cap. 86. Iansenius verò refert habitationem illam, ubi Deipara cum Christo permansit.

Ægypto.

quo Deipara.

Baronius.

Brocardus.

Ab ecclesia.

fontem.

mi. horti.

fecundatur.

Iacobus de Vitriaco.

permansit.

permanit decem millibus passuum à Cairo distare; celebrem verò esse Saracenis, qui lampadem ibi ardentem perpetuò conseruant, ibique pretiosas balsami arbutulas Iesu beneficio increuisse, quæ sola aqua putei, quo ad obsequia Domini Virgo mater vsu fuerat irrigata, vegetare, pullulare, ac perdurare valebant. sic Ianfenius: consule etiam Baronium tomo 1. Annalium.

Ianfenius.
Baronius.

Arbor,
quam
transseu-
tem Des-
par. vno
rata vsu
miraculis
clarat.

Apud Hermopolim quoque in Thebaide arborem esse memrant PARSEN dictam, quæ, vbi Dei genitrix cum Christo filio, & S. Iosepho sponso Herodem fugiens peruenit Hermopolim, ad solum vsque se flexit, & Christum Dominum adorauit. Eius arboris, siue fructus siue folium, siue quælibet corticis particula ægrotis admota morbos à compiunibus depulit ita Sozomenus lib. 5. hist. c. 20.

Columna,
ubi stetit
Deipara.

Neque prætereunda silentio est columna ex iaspide, super quam D. Iacobo Apostolo adhuc superstiti, Deipara Casaraugustæ in Hispania te videndam præbuit, eumque est allocuta. Ea in templo ibidem excitato religioso afferuatur, de quo nos vberius supra in hoc capite.

SEDES, AC LAPIS, VBI DEIPARA Toleti constitit, eiusdem Epistola, & oleum S. Thomæ Cantuariensis datur.

Lapis super quem stetit Deipara. Mariana.

Huc referre possumus sedem, ac lapidem illum, ex quo S. Ildesontum Deipara post suam disputationem, ac libro ab eo scripto defeciam virginitatem Toleti est allocuta, simulque vestem ei sacrificandum dedit; eorum Mariana lib. 6. de reb. Hispaniæ capit. 10. meminit his verbis: Cum Ildesontus ad aram progressus, nixus de more genitricis preces funderet, in Cathedra, unde se ad populum concionari erat solitus, aspectum B. Virginem vidit. quæ eum allocuta vestem ad celebrandum suis manibus capit inseruit; Lapis, ubi B. Virgo vestigio constitit, in ipso templo Toletano aditu monstratur elatis ferreis inclusus tanta rei monumentum, quæstus de caelo allata in Maurorum incurisione, Oueti seruatur in obserata arca ab oculis subdusta mortalibus, eoque maiori religione culta. hæc ex Mariana.

Vestis quam S. Ildesontus Archiepiscopo Toletano adhauserat.

His attexenda est tum Planeta, quam S. Bonito Aluernensi Episcopo, eadem Deipara ad celebrandum missæ sacrificium est elargi-

ta, quod nos hoc eodem capite ex Vincentio Beluacensi lib. 7. speculi histor. cap. 97. retulimus: tum etiam alia casula purpurea illa quidem, ac pulcherrima inclusa in parua, & elegantî pyxide; quam ad amoris significationem dedisse narratur S. Thomæ Cantuariensi, cum adhuc adolescens corporis sui castitatem eadem Deiparæ vouisset: res gesta narratur in Speculo exempli. dist. 9. nu. 12.

His adde, quas scripsit Deipara dicitur epistolas; vnam quidem icupfir ad S. Ignatium, quam licet Baronius tom. 1. ad annum Christi 48. minimè recipiat: eam tamen agnoscit S. Bernardus sermone 7. in psal. 90. Carthusianus in commentarijs super Dionysium Areopagitam de diuinis nominibus, Sixtus Senensis in Biblioth. Sancti. lib. 2. in Maria, qui citat Marcum Michaellem Presbyterum Cortonensem lib. de vitis illustre & Canisius lib. 5. de B. Virgine cap. 1. Franciscus Arias de imitat. virg. cap. 20. & alij apud Canisium, qui etiam testatur Florentinos, & Melianentes gloriari se à Deipara Epistolas accepisse: & Epistolam quidem ad Florentinos refert totidem verbis, quæ sic habet: Florentia Deo, & Domino Iesu Christo filio meo, & mihi dilectæ, tene fidem, iusta orationibus, roborata patientia, huic enim sempiternam salutem apud Deum, & apud homines gloriam conseruata hæc apud Canisium.

quam S. Bonito Aluernensi Episcopo dedit.

Beluacensi

Casula purpurea quam S. Thomæ Cantuariensi eadem Deipara est elargita. Spec. Exempla.

Epistola ad Deipara scripta. Baronius Bernard. Charithusianus Biblioth. Sancti.

Marcus Mich Cortonenfis.

Huc reuocari potest oleum, quod teste Thoma Valsingham in historia Anglicana, & in Ypodigmate Neultriæ ad annum 1359. S. Thomæ Cantuariensi dum esset in exilio conseruandum Deipara dedit, e quæ prædixit, Reges Angeios, qui hoc vnguento vngentur, pugnes Ecclesiæ futuros, quod vnguentum in Aquila aurea, & olla lapidea conseruatum diu latuit, nimirum vsque ad annum 21. Richardi. II. Regis prædecessoris Henrici IV. qui eo inunctus est ab Archiepiscopo Cantuariensi.

Francisco Arias. Floridus Messanensis Epistola Deipara gloriatur. Oleum quod B. Virg. So Thomas Cantuariensi aseruanu de ducitur. Thomas Valsingham.

CHRISTI PRÆSEPIVM. Fascia, Cuhabula, Velum, ac Vestis inconiuncta.

His attexere possumus & ea, quæ Deipara ad Christi obsequium suis manibus, vel tractauit, vel coofecit: huiusmodi est actatissimum Præsepium, in quo ipsa puerperatum natum reclinauit, quod Romæ sub altare

præsepium Christi Domini.

Ecc 3

Onuphr. presepii in nobilissimo Sacello à Sixto V. extructo apud S. Mariam Maiorem est reconditum: de quo Onuphrius libro de septem Ecclesijs.

Cunabula ac fascia. Huiusmodi est cunabulum, & aliquid ex Fascijs, ac pannis infantis Saluatoris, quæ omnia ritè conseruantur in eodem templo S. Mariæ Maioris in ferulo marmoreo reliquiarum, auctore Onuphrio loco citato.

Nicephor. Fasciæ verò Saluatoris ex Nicephoro locis citatis ab Eudocia Augusta ex Ierosolyma Constantinopolim transmissæ ad pulcherrimam Augustam, ab ea in templo magnificentissimo cum Deiparæ Zona collocatæ sunt.

In Ecclesia quoque Lateranensi habetur de **CYNABVLIS** Domini, vt videre est apud Ioannem Diaconum cap. 4. libri, quem de Basilica Lateranensi conscripsit ante 450. circiter annos. Idem legimus in tabula reliquiarum huius templi, quæ in abside est posita, auctore Onuphrio de septem Ecclesijs.

Ioan. Diaconus. Romæ etiam in templo Lateranensi, auctore Onuphrio loco citato, inter alias reliquias, quæ in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalensæ asseruantur, recentioribus & Christi Domini indusium. his verbis: *in uelamento Domini nostri Iesu Christi, quam et B. Virgo fecit, in capsula argentea*: sic ille, qui alibi in eodem libro sit vocari in quadam tabula reliquiarum, purpream Camisiatam Saluatoris.

Indusium 61. Ad hæc Velum, quo prætextum fuit Christi Saluatoris corpus in cruce pendens, Sancti meditantur fuisse Deiparæ, ab eaque Christo ante crucifixionem aptatum: nam S. Anselmus in Dialogo de Passione Domini inducit Deiparam sic loquentem: *Cum uenisset ad locum Caluarie nudauerunt Iesum unicum filium meum totaliter uestibus suis: ego tamen uelamen capiti meo circumdidi: gausi lumbus meus*. Et S. Bonaventura in meditationibus vite Christi cap. 78. Mater, inquit, *conspicit filium suum totaliter nudum, & tristatur*. nam *quæ nec femoralia distulerunt. Excelsat ergo, & appropinquat filio, & complexatur*. *Et cingit eum cap. 15. sui uelo*. sic ille. Hoc porro Velum Romæ in S. Ioanne Lateranensi reuerenter asseruatur in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalensæ, auctore Onuphrio loco citato: cum enim plures reliquias commemoret, ut ibi Velum esse, quo velatum est corpus Saluatoris in cruce pendens; & alibi istud vocat

Filius Christi in cruce pendens.

Anselmus

Bonaventura

Onuphr.

Onuphr.

Onuphr.

velum femoralium Christi Crucifixi.

Tunica quoque Christi inconiutulis desuper contexta per rotulam, quæ Ecclesiam significat, quam Dominus à militibus diuidentiquam est passus, ex Gregorio Turonensi de gloria martirum cap. 8. suis quidem temporibus in Galatia erat reposita: nunc uero quamuis Middendorpius afferat Treueri ex dono S. Helenæ repositam, tamen ex Onuphrio lib. de septem Ecclesijs. Romæ in templo S. Ioannis Lateranensis continetur in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalensæ, quam Ioannes Diaconus antiquissimus in libro de Basilica Lateranensi loco citato cum reliquis huius Basilicæ commemorat ponit his verbis: *Tunica inconsutilis, quam fecit sancta Maria Virgo filio suo Iesu Christo. Sand hanc tunicam* (inquit Baronius tom. 1. Anналиum ad annum Christi 34.) *conuictam fuisse à B. Virgine par est credere, nam in oriente nominum uertes à læminis confici solitas testatur Zerobabel 3. Ezech. 4. um de muliere 3. Ezech. 4. fortitudine dixerit. Ipse, inquit, faciam stolas omnium hominum, & Proverb. 31. de muliere illa forte dicitur: *Constitit in ea cor uiri sui. Et stolis non indigebit; & mox: Omnes domus eius uestiti sunt auplicibus*. hæc ex Baronio. Atque hæc de reliquijs Deiparæ, quas piè veneratur Ecclesia.*

VIRGINEM DEIPARAM humani generis esse Aduocatam, Sanctorumque omnium in terris degentium preces peculia ri ratione apud filium promouere.

CAP. XXX.

SUMMARIVM.

Deipara est mater nostra ad intercedendum.

Deipara patrocinium apud Christum esse efficacissimum.

DONVM quod in Apocalypsi de Throno Dei commemoratur, est illud quod S. Ioannes cap. 8. cum aperitum esse: *signum septimum*, narrat his verbis: *Et ait, inquit, Angelus venit, & stetit à dextera*

Explicatur visio
8. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

altare habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus. Sanctorum omnium iudex altare aureum, quod est ante thronum Dei, & ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo. hinc ibi. Nunc qua ratione per Dei thronum, ante quem est altare aureum Virgo Deipara commodè significari possit, ostendendum erit: quod ut melius fiat, breuiter hæc, quæ ex S. Iohanne recitauimus, explicanda sunt.

Et quidem hoc totum, quod in cælo describitur similitudinem quandam habere videtur cum iis, quæ in veteri testamento in templo visebantur, in quo erat thuribulum aureum Heb. 9. Et altare thymiamatis aureum Exod. 30. ad differentiam altaris holocaustorum, quod erat æneum; & in Altari illo thymiamata in Dei honorem adolebatur: Similiter in cælis S. Iohannes contempisse se memorat Angelum habentem thuribulum aureum ad offerendas super altare aureum orationes Sanctorum omnium, quæ metaphorice per incensa, sicuti Apoc. 4. per odora menta, exprimuntur. Porro altare aureum est Christus Dominus ex Richardo, super quem omnes orationes sunt offerendæ, ut Deo sint gratæ Christi enim vocatur à Patre Isa. 60. Placeat altare meum. Hæc enim orationes Sanctorum in terris degentium ex vnione, quæ habent cum mentis Christi, qui in Sanctos, quorum est caput, ex Sac. Conc. Trid. sess. 6. c. 16. iugiter virtutem influit, vim obtinendi habent maximam. Thuribulum quoque aureum dicitur Christi humanitas ex Origine hom. 10. in Num. & Augustino serm. 98. de temp. & Ruperto lib. 5. in Apoc. Et hoc quidem thuribulum est aureum propter supereminentem scientiæ charitatem Christi; tenebratum aureum, seu perforatum propter vulnerum cicatrices pro nobis susceptas, positum super altare crucis ex Ruperto; & in hoc thuribulo orationes Sanctorum offeruntur: quare omnes orationes, quorum est clauula illa terminantur: Per Dominum nostrum Iesum Christum: manet enim verbum Christi Ioan. 16. si quis peccet in nomine Patris in nomine meo dabit vobis: ideo Heb. 13. Per ipsum offeramus hostiam laudis semper Deo, id est fructum laborum, consentium nominis eius etenim 1. Io. 2. Aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris. & Hebr. 7. Semper uiuens ad interpellandum pro nobis. Nam & Deipara, & sancti beneficia à Deo per filium eius Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor, & Saluator est, impetrant; quemadmodum docet Sac. Conc. Trid. sess. 25. hinc est, quod orationum incensa, quamuis ab Angelo præsentata, tamen super hoc altare aureum, & in hoc thuribulo, quæ Christum Dominum significabant, offerri dicuntur; & Ecclesia orationes, in quibus apud Deum Deiparæ sanctorumque suffragia imporat, concludit clauula illa Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c. ut iam dicebamus.

2. Difficultas tamen est, quisnam fuerit Angelus iste, qui has obtulit orationes, & quamuis plerique existiment esse Christum Dominum ex sententia Ambrosij Richardi, & aliorum, quoniam Malach. 3. dicitur Angelus testamenti, & Isa. 9. iuxta Septuaginta, Magni consilij Angelus; magis tamen cum Ribera existimo non fuisse Christum Dominum, sed vnum ex Angelis; tum quia, ut animaduertit Ribera in hunc locum, Christus non solet dici Angelus absolute, sed cum aliquo addito puta Angelus testamenti, vel magni consilij; tum quia post commemoratos septem Angelos tubas habentes, subnectitur: Et alius Angelus sicut habens thuribulum, ubi verbum, alius, reliquis septem illum similem indicat. Tum etiam ex sensu Ecclesiæ, quæ in officio Angelorum in eorundem honorem hunc verbum (Sicut Angelus iuxta aram templi habens thuribulum aureum in manu sua) vsurpat, & idem repetit quod autem subiungitur, Ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo; ostendit preces illas sic oblatas à Deo optime esse exauditas.

Super est nunc illud explicandum, cur dicitur Angelus obtulisse has orationes super altare aureum, quod est ante thronum Dei: quod facili negotio posset expediri, si quis diceret per metonymiam nomine throni intelligi Deum ipsum sedentem in throno: verum si quis velit hoc etiam in loco allegoricè throni nomine accipi Deiparam, & ideo commemorari, quod ea tanquam omnium Aduocata oblatas Deo ab Angelo Sanctorum orationes ut ab ipso Deo exaudiantur suis precibus suffragetur, & adiuetur hoc quidem verum est, idque in hoc capite probandum suscepimus.

Sanè Petr. Damian. ad hunc locum Apoc. Pet. Damiani spectans in serm. de Nat. Virg. agens cum Virgine

Cæ. Trid.

Offic. Eccl.

Quisnam sit ille Angelus offerens orationes.

Ambrosij Richardi Malach. 3. Isa. 9. Ribera.

Offic. Eccl.

Quomodo hic sumatur thronus. Per thronum B. Virg. 80. qua Aduocata nostra esse intelligi potest.

ne de magna, qua ad intercedendum apud Christum pollet auctoritate: *Accedis, inquit, ante illud aureum humanae reconciliationis altare non solum rogans, sed imperans, Domina, non Ancilla.* hæc Damianus: quæ verba infra explicabimus. Ephræm serm. one de laud. Virg. eam vocat *Thuribulum aureum.* & Georgius Nicom. orat. de oblat. Virgin. Deiparam appellat *Thuribulum aureum, in quo Verbum, quod carnem assumpsit bono odore implevit orbem terræ, in quo fuerunt combusta crimina inobedientie, per quod liberatur aer à molestia inquinamentorum, per quod bonus odor spiritus spiravit in homines.* hæc Georgius Nicomedensis.

3 Sed ut ea, quæ dicturi sumus, ordine proponamus; positis ijs, quæ in cap. 16. de Virgine diximus, eam Matrem esse misericordiae, divinamque misericordiam per eam ad homines derivari, in hoc capite duo agemus, Primum Deiparam humani generis esse advocatam: alterum preces eius apud Christum esse efficacissimas, ideoque per eam nostras preces Christo offerendas.

Et quod spectat ad primum, quamvis omnibus Sanctis, unâ cum Christo regnantibus orationes suas pro hominibus Deo offerre competat, ac proinde ad beneficia à Deo impetrandâ per Iesum Christum filium eius suppliciter sint invocandi ex Sac. Conc. Trid. sess. 25. Deipara tamen peculiari ratione est omni-um uniuersalis Aduocata: & ideo Ecclesia in solempni Cant. Salue Regina, sic eam inuocat: *era ergo aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuertere.* & *Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exiliu[m] ostende.* & in Antiph. illa peruerusta ab ecclesia in offic. eccles. crebrò usurpata, & ex Augustino serm. 18. de Sanctis desumpta inter alia sic eam precatur: *S. MARLA succurre miseris, inuapussillanimes, refoue ftebiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto semineo sexu, sentiant omnes tuum iuuamen quicumque celebrant tuam sanctam commemorationem.* & in orat. lect. in missa vigil. Assump. sic orat: *munera nostra Domine apud tuam clementiam Dei genitricis commendet oratio. Quam ideo de presenti saculo transulisti, ut pro peccatis nostris apud se fiducialiter intercedat. Cui confonat illud Cant. 3. de ferculo Salomonis magnificentiſſimo, in quo Deiparam adumbratam diximus cap. 5. & 8. cuius ferculi media, Salomon charitate constasse dicitur propter fi-*

lias Ierusalem; hoc est interiora huius mystici ferculi Christus, verus Salomon, charitate, atque dilectione quasi pauimento constravit, atque obduxit; idque propter animas deuotas quæ ad Sion celestem suspirant, ibique mente, atque cogitatione habitant; vt intelligas Virginis sanctissimæ pectus charitate flagrare erga animas; præsertim eas, quæ ad coelestem spectant Ierusalem, omni ope iuuandas: & certè iure suo uniuersalis Aduocata: munus obit, cum enim mater sit omnium, eique à Christo in cruce magno affectu in Iosanne in filios traditi sumus, vt cap. 27. & 28. diximus; pro filijs magno miseracionis affectu id præstat, quod subiectis sanctorum Patrum testimonijs facile demonstratur.

4 Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 19. Sicut *Eua, inquit, seducta est, vt effugeret Deum; sic Maria suasa est obedire Deo, vt Virgine Eua Virgo Maria fieret Aduocata.* Nazianzenus in Tragœdia de Christo patiente cum Virgine loquens.

te tuum erga filium mihi patronam sentiam acceptissimam.

Andreas Cretensis orat. de dorm. Virg. *Andr. Placa, inquit, Dominum pro conuiuio figmento: Crisena[m] quamdiu quidem versabaris in terris et habuisti parua terra portio, ex quo autem translata es à terra, te uniuersus mundus continet commune propitiatorium, ò vita supplicatrix, & vita uiuentium, & causa uitæ. Idem Andreas in salutatione Angelica: *Gaude, inquit, diuinum inter Deum, & homines conciliationis perfugiu[m]. & in oratione de dormit. Virgin. Christianorum fidei propugnaculum, & eorum, qui spem in ea collocant, propugnatricem vocat.**

S. Ephrem orat. de laud. Virg. eam *Vallum fidelium, mundi Salutem, & Propitiatorium laborantium appellat.*

Epiphanius oratione de Virgine affirmat *Virginem cunctis superiorem existere, qua lapsum Eua[m] erexit, & per quam homines suauitatem habent in caelo erga Deum altissimum.*

Germanus homil. de Zona: *Quis, inquit, post tuum filium: a generis humani curam gerit, sicut tu? Quis ita nos defendit in nostris afflictionibus? Quis tam cito praueniens nos ab irruentibus liberat tentationibus? Quis in supplicationibus adeo pugnat pro peccatoribus? Nullus enim est, qui saluus fiat, ò sanctissima, nisi per te: nemo est, qui libereur à malis, nisi per te, ò purissima; nemo*

Ephram.
Georg.
Nicom.

Duo in
hoc capite
agenda.
Deipara
peculiariter
omnis
est Aduo-
cata
Tridentin.

Offic. Ecc.

Augustin.

Cant. 3.

Ioan. 19.

Irenæus.

Nazianz.

Ephram.

Epiphanius.

Germanus.

nemo est, cuius miseratur gratis, nisi per se, & honestissima; quamobrem quis non te beatam pronuntiabit, hæc Germanus.

Bernard. Bernardus in sermone 1. de Assumptione: *Advocatam*, inquit, *præmissi peregrinationis nostræ*, qua tanquam iudicis, mater, & mater misericordis suppl. ceter, & efficaciter salutis nostræ negotia pertractabit. & sermone Signum magnum: *Optus*, inquit, est mediator ad mediatorem Christum, quia licet misericors; habet tamen iudicariam potestatem; nec aliter nobis vltor, quam Maria. & mox: *Quod si (v: verè sunt) plena magis omnia pietatis, & gratia, plena mansuetudinis, & misericordia, qua ad Mariam pertinent inueneris: age gratias ei, qui talem tibi mediatricem benignissima miseratione promidit, in qua nihil possit esse iustitiam.* Denique omnibus omnia facta est, sapientibus, & insipientibus copiosissima charitate debitorum se fecit: omnibus misericordia sinum aperit, ut de plenitudine eius accipiant uniuersi; Captiuus redemptionem; ager curatorem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, Angelus salutem, denique tota Trinitas gloriam; Filij persona carnis humana substantiam, ut non sit, qui se abscondat à calore eius.

Idem sermone de aquæ ductu: *Ad Patrem*, inquit, *verebaris accedere, solo auditu territus ad folia fugiebas, Iesum tibi dedit mediatorem.* Quid non apud talem Patrem talis filius obtineat? Exaudietur utique pro sua reuerentia, sed forsitan in ipso maiestatem vereare diuinam, quia licet factus si homo, manserit tamen Deus *Advocatam* habere vis, & ad ipsum? *Ad Mariam* recurre: pura siquidem humanitas in Maria, non modo pura ab omni contaminatione, sed & pura singularitate natura. Nec dubius dixerim, exaudietur & ipsa pro sua reuerentia: exaudiet utiq; *Matrem* filius, & exaudiet filium Pater. Filioi hac peccatorum scela, hac mea maxima fiducia est, hac tota ratio spes mea: quid enim? Potest ne filius aut repellere, aut sustinere repulsam? Non audire, aut non audiri filius potest? Neutrump plane; inuenit si (ait Angelus) gratiam apud Deum. Feliciter sen per inueniet gratiam, & sola est gratia, qua eg. m. us.

S. Bonauent. S. Franciscus, quemadmodum his verbis scriptum reliquit S. Bonauentura in eius vita, cap. 9. matrem Domini indicibilis complectebatur affectu, in ipsam post Christum precipue fidens, eam sui, ac suorum *Advocatam* constituit, & in eius honorem à fello sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli usque ad Assump-

tionem deuotissimè ieiunabat.

S. Thomas opuscul. s. agens de plenitudine gratiæ Virginis, cum eam probasset plenam esse primò in anima, secundò quo ad redundantiam anime ad corpus, de qua incarnatus est filius Dei: Tertio, inquit, plena fuit gratia non solum in se, sed etiam quantum ad refusionem in omnes homines, magnum enim est in quolibet Sancto quando habet tantum de gratia, quod sufficit ad salutem multorum: sed quando haberet tantum, quod sufficeret ad salutem omnium hominum de mundo, tunc esset maximum, & hoc est in Christo, & beata Virgine: nam in omni periculo potes obtinere salutem ab ipsa Virgine gloriosa. Cant. 4. Mille elypei (id est remedia contra pericula) pendunt ex ea. Item in omni opere virtutis potes eam habere in adiutorium, & ideo dicit ipsa Eccles. 24. In me spes vita. & virtutis hucuique S. Thomas.

S. Thom. B. Virgo potest pro omnibus intercedere.

Cant. 4. Eccles. 24.

S. Bonauentura in hymno *Tu matrem Dei* laudamus, &c. ad Virginem: Tu, inquit, Agonizatrix pugnantium, *Advocata* pauperum, miseratrix, & refugium peccatorum; Tu erogatrix munerum, post Deum sola spes nostra. Tu saluete inuocantium. Tu promotrix iustorum, congregatrix errantium, &c. & in Litania beate Virginis: *Sancta Maria*, inquit, qua pro peccatoribus supplicas. Item in carminibus super *Salute Regina*, ad illud verbum *Advocata* sic habet:

S. Bonauent.

*Advocata libera coram Salvatore,
Postulare propera, consuetoq; more,
Et progenis misera benigno fauore
Natum tuum mitiga materno amore.*

Idem in 3. sentent. distinct. 3. par. 1. artic. 2. q. 1. Virginem *Advocatam* esse generis humani docet & propterea congruebat, inquit, ut Virgo nullum haberet peccatum. & ita vinceret diabolum, ut nec ei succumberet ad modicum. hæc Bonauentura.

S. Antoninus 4. part. tit. 15. c. 14 § 7. probas S. Antoninum esse *Advocatam* peccatorum, citat Anselmum in hæc verba: *Vi enim impossibile est, dicit Anselmus, quod illi, à quibus Virg. Maria oculos misericordia sua auerit saluentur: ita necessarium, quod hi, ad quos conuertit oculos suos pro eis aduocans, iustificentur, & glorificentur.* & mox subiicit: *Hæc est, inquit, figura B. Virgo fita in illa prouidentissima muliere Theocrite, quam quæritur in ita sapienter aduocauit apud Regem Dauid in muliere causa Absalonis uani superbi & fratricida exulsi Theocrite, facti propter tantum scelus à Ierusalem, quod 3. Reg. 14.*

Anselmus B. Virgo fita in illa prouidentissima muliere Theocrite, quam quæritur in ita sapienter aduocauit apud Regem Dauid in muliere causa Absalonis uani superbi & fratricida exulsi Theocrite, facti propter tantum scelus à Ierusalem, quod 3. Reg. 14.

induxit patrem David ad misericordiam erga filium, & ab exilio reuocandum: sic ergo Virgo Maria pro mundo rebelli ipsi Deo, & occisore fratris sui, id est animi sui, propter quod exul constituitur à suprema Ierusalem, ita aduocat, & interpellat; ut Deum Patrem placet, & conuersum ad penitentiam, ad gloriam inducat: unde Bernardus, Securum accessum habes apud Deum ò homo, ubi Mater stat ante Filium; Filium ante Patrem; Mater ostendit Filio peccatus, & ubera; Filius ostendit Patri laesus, & vulnera, ubi ergo nulla poterit esse repulsa, ubi sunt tot amoris insignia: ad Thronum igitur eius, scilicet Virginem Mariam, in qua quiescit, accedamus cum fiducia (ait Apostolus ad

Hebr. 4.

Hebraeos) ut misericordiam & gratiam consequamur in tempore oportuno. haecenus S. Antoninus. Idem cap. 19 §. 2. Sapientia, inquit, aduocati

3. Antoninus. Idem cap. 19 §. 2. Sapientia, inquit, aduocati

cati, & eloquentia manifestatur ex tribus, scilicet sapientia, quod obtineat apud Iustum, & sapientem in tribus elu dicem. Secundo, contra aduersarium astutum, & sagacem. Tertio, quod in causa desperata. sed Virgo Maria Aduocata nostra obtinuit apud sapientissimum, & iustum iudicem Deum contra astutissimum aduersarium diabolum in causa desperatissima: ainter Deum, & hominem, in qua nullus hominum, qui eam praecesserant, loqui audebant. haec S. Antoninus. Certè in hoc Virgo praecipue alijs Aduocatis praecellit, illi namque reuera tuimimis conuictum à supplicio, quod meretur, seruare nequeunt: at sanctissima Virgo nobis peccatoribus crimina nostra satentibus, & ad ipsam confugientibus veniam impetrat, merito ergo congruit ei illud Eccl. 24. vt notat

Eccl. 24

Hug. Car.

B. Virgo

nebula affi

milatur.

Hugo Caro. in illum locum: Ego feci ut in caelis or retur lamon, & sicut nebula tecti omnem terram, propter vniversale patrocinium, quo instat nebula omnem terram sua gloria, & praesidio longè, lateque complectitur, & à diuinæ iræ ardore tegit, imò & obdorationis glacies, flante daemone per Aquilonem significato inducta, ab hac nebula dissoluitur Eccl. 43. quemadmodum cap. 27. diximus. Eidem Deiparae congruit & illud Isai. 4. Et tabernaculum erit in umbraculum disci ab aestu, & in securitatem, & absconsonem à turbine, & à pluuia; Deiparam enim per tabernaculum significatam diximus cap. 5. qua ab aestu ardoris concupiscentiae, seu ab aestu diuinæ vindictae defendimur, quæ etiam nos tutatur à tentationum, & perturbationum procellis.

Eccl. 43.

Isai. 4.

Denique hac spectant non solum quæ cap. 26. de Virginis misericordia, sed etiam quæ

cap. 24. de Virginis fortitudine contra demones diximus, & quomodo sit turris David, firmisimum, ac tutissimum omnibus perisugium.

DEIPARA EST MEDIATRIX
nostra ad intercedendum.

Hic est, quod Virgo sanctissima pecunia diatrix nostra, non quidem ad redimendum, quod ex S. Thoma 3. part. quaest. 26. art. 1. vnus Christi Domini munus est, sed eminentissima quadam ratione prae alijs Sanctis ad intercedendum, & impetrandum; de quo egregie contra hæreticos Canisius lib. 5. de B. Virgine, cap. 2. Sancti sancti Patres eam Mediatricem vocant (nam & hoc ad munus Aduocatae spectat.)

S. Ephraem de laud. Deip. Aus, inquit, Dei & hominum Mediatricis optima, Aus totius terrarum orbis conciliatrix efficacissima.

In Missa Aethiopum sic habetur: O verè Mediatricis ante Dominum nostrum Iesum Christum, te supplices exoramus, ut memor sis nostri.

Damaſcenus orat, 1. de doctm. Mediatricis munere eam perfectam dicit.

Anselmus de excell. Virg. cap. 9. Quæ, inquit, laude digna est, quæ sanctorum beneficiorum sola praecunclis efficit meritis Mediatricis.

Bernardus sæpe serm. 2. de Aduentu: Domina, inquit, nostra, Mediatricis nostri. Aduocata nostra, & ser. 1. de Assumpt. ipsa est, inquit, Mediatricis nostra, ipsa est per quam suscepimus misericordiam tuam Deus, ipsa per quam & Dominum nostrum Iesum Christum in domos nostras excipimus. & serm. Signum magnum: Age gratias ei, qui talem tibi Mediatricem benignissima miseratione prouidit. & Epistola 274. Mirare gratia inuentricem, mediatricem salutis, restauratricem seculorum.

Arnoldus Carnotensis Bernardo familiaris in tract. de laud. Virg. & habetur tom. 6. Bibliothecæ sanctorum Patrum: Habet, inquit, homo mediatorem causa sua filium ante Patrem, & ante filium matrem? Christus patri ostendit laesus, & vulnera; Maria Christo peccatus, & ubera, nec potest illo modo esse repulsa, ubi concurrunt, & orant omnes lingua dispersus hac clementia monumenta, & charitatis insignia. haec ille.

Albertus super missus est, cap. 5. Celsior, inquit, illa omnibus creaturis, regem gloria, quæ in sa

in se suscepit, per totum mundum communicavit, collocavit, & tanquam familiarissima mediatrix totum mundum sibi reconciliauit. sic ille.

Bonaen. Bonauenura in speculo, cap. 8. Maria, inquit, fidelissima mediatrix salutis, veluti fidelissima columba inter summum Noe & mundum spiritali diluio submersum. Eva autem, veluti coruus in diluio infidelissima mediatrix fuit perditionis, & c. 9. Maria, inquit, propter nos bene comparatur Aurora, ipsa nobis est ad Deum mediatrix, ad Angelos pacificatrix, ad demones defensatrix, ad nos ipsos illuminatrix. hæc ille, qui singula explicat, & probat: vult enim Virginem veluti Auroram esse optimam mediatricem inter noctem, & solem, & inter hominem injustum, & iustum Deum, cuius iram refrigerat atque mitigat. Idem in hymno *Te matrem Dei laudamus*: Eia, inquit, mediatrix Dei, & hominum amatrix.

B. Laurent. Beatus Laurentius Justinianus sermone de Annunciatione: *Efficitur, est, inquit, interuenrix mundi, demonum fuga, peccatorum spes, Dei & hominum verissima mediatrix.*

S. Antoni. Sanctus Antoninus 4. part. titul. 15. cap. 44 §. 2. docens beatam Virginem omnes ad Deum reducere: ipsa sola, inquit, omnes inferiores reduxit tanquam mediatrix reconciliationis, & adiutrix redemptionis, & Angelorum numerum restauravit, & subuenit ruina ante conspectum Domini, ut dicitur in figura de S. Iuditha, c. 13. & hominem lapsu reuocavit ad superos. hæc S. Antoninus.

Judith. 13. Nos ergo si Virginem apud Christum nobis adesse velimus, nobis illam Advocatam unam ex omnibus maxime deligamus: is enim Advocatus est diligendus, qui auctoritate apud Principem valeat, sitque illi gratus, ac velit causam rei tertiæ: talis est Deipara mater summi Iudicis propter suum inigne meritum, & propensissimam erga nos voluntatem; præsertim quia ex sua pietate quando hoc Advocatæ nomine compellatur ad opem nobis ferendam maxime commouetur. Quod in reuelationibus B. Gertrudis lib. 4. cap. 53. aperte perspicitur, quæ cum in festo Natiuitatis B. Virginis ad Completorium cantaretur *Salve Regina*, inter alia hæc vidisse narratur his verbis: *Cumque Gertrudis per verba illa, Eia ergo Advocata nostra, benignissimam matrem in suum auxilium inuocaret, videbatur ipsa mater inclita veluti funibus quibusdam validis & cæcis inclinari ad eam, per quod intellexit, quod*

quoties aliquis ipsam suam advocatam cum devotione nominando inuocat, per hoc nomen materna pietas eius in tantum commouetur, quod nullatenus se valet cohibere, quin benignè precibus illius acclinetur. In illo verbo (illos tuos misericordes oculos) beatissima Virgo mentium filij benignè tangens ipsum versus terram inclinavit ad nos dicens, isti sunt misericordissimi oculi mei, ad quos omnes me inuocantes salubriter possum inclinare, unde & uberrimum fructum consequuntur salutis æternæ. Hinc à Domino hanc percepit eruditionem beata Gertrudis, ut ad minus quotidie matrem suam beatissimam per ista duo verba scilicet, *Eia ergo Advocata nostra, & illos tuos misericordes oculos, inuocaret; certa quod per hoc in hora sua nouissima non mediocre solatium obtineret.* hæc ex reuelationibus B. Gertrudis.

DEIPARAE PATROCINIVM
apud Christum esse efficacissimum.

Quod autem spectat ad secundum, Virginis nem esse efficacissimam, de hoc eleganter preces a S. Bernardus serm. 1. de Assumpt. Ascendens, pud Deum inquit, in altum Virgo beata, dedit ipsa quoque efficacissima dona hominibus: Quidni daret, siquidem nec mater, facultas ei desse poterat, nec voluntas; Regina Bernardæ calorum est, misericors est, denique Mater est u. B. Virgo nigenis filij Dei: nihil enim sic potest potestatis maxima ejus, seu pietatis magnitudinem commendare, nisi apud Christum pollet auctoritate, aut dubitare quis potest omnino in affectum auctoritatis charitatis transisse Maria viscera, in quibus te ipsa, qua ex Deo est, charitas novem mensibus corporaliter requiescit. hæc Bernardus. Bernard. Ex quo rectè intelligimus efficacitatem precum B. Virginis ex maxima ejus, qua apud Christum pollet auctoritate, & ex ejus propensa ad beneficia in nos conferenda voluntate proficisci, & licet efficaci argumento hoc loco id probet S. Bernardus, quia scilicet Mater est Dei, qui charitas est, & misericordia: hoc ipsum tamen idem Bernardus sermone Signum magnum, alio argumento ex munere Mediatricis sic confirmat: *Jam si Ecclesia, inquit Apoc. 12. luna intelligenda videtur vocabula, quod videlicet non ex se splendat, sed ab eo, qui dicit, Sine me nihil potestis facere: habes Mediatricem eiusdem ex pressam: Mater, inquit, amicta solo, & luna sub pedibus*

*abus eius: Amplectamur Maria vestigia fratres
mes, & deuotissima supplicatione beatis illius pe-
abus prouoluamur, teneamus eam, nec dimittimus
donec benedixerit nobis; potens est enim, nempe
vellus est medium inter rorem & arcem, Mu-
lier inter solem & lunam, Maria inter Christum
& Ecclesiam constituta.*

Ex hac porro visione, qua Apoc. 12. Deipara
amicta sole apparuit, eius apud filium interce-
cedendi auctoritas indicatur, non solum quia,
vt dicebat Bernardus, mediat inter solem, &
lunam, hoc est inter Christum, & Ecclesiam;

Bernard.

verum etiam pulchre hoc exprimitur ipsa me-
taphora Vestis, in quam is, qui ea est indutus,
peculiariter quoddam ius habere videtur: nam
eam quocumque locorum pergit secum cir-
cumferat, & ad suum arbitrium attollit, vel
inclinat, subleuata, vel inclinata ea corporis

Isai. 49.

Tertullia.

Hier. oxy.

Cyrillus.

Augustin.

parte, quae veste circumdatur. Quare Isaiæ 49.
Deus optimus sermonem dirigens (ex Ter-
tulliano libro 4. contra Marcionem, & ex Hie-
ronymo, ac Cyrillo in Isaiam, & Augustino
lib. 1. de vnit. eccles. cap. 7.) ad Ecclesiam hac
vestis metaphora pollicetur ei omnium gen-
tium nationes futuras obsequentissimas: *Le-
ua, inquit, in circuitu oculos tuos, & vide;
omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: Vno ego
dicit Dominus, quia his omnibus valui orna-
mento vestieris, & circumdabis tibi eos, quasi
sponsa; ac si diceret, erunt tibi ornamento, atque
obsequentissimos eos habebis; non secus, ac
ornamentum, quo vestieris: & propterea
ad hoc obsequium indicandum infra subiicit
idem Isaias loquens cum Ecclesia: *Et erunt
Reges nutritij tui, & Regina nutritices tua, vultu
in terram demisso adorabunt te, & puluerem pe-
dum tuorum lingent: ita quoque B. Virgo Chri-
sto sole iustitiae amicta, magna apud eum
pollet auctoritate, & cum per suam misericor-
diam ad nos Deipara inclinatur facile etiam
suis precibus filium, quo est induta, ad nos
trahit.**

9. Caterum de Virginis apud filium au-
toritate locupletissimi testes sunt Patres.

Ildefonsus

quorum nonnullos afferamus. Ildefonsus
serm. 8. de Assump. *Non dubium est, inquit, il-
lam, quae meruit pro liberandis ferre pretium,
posse impartiri suffragium liberatis. & hoc ipsum
isdem verbis habetur apud Auctorem inter*

Hierony.

opera Hieronymi tom. 9. Epistola 2. de As-
sumpt. & apud Augustinum sermone 35. de
Sanctis.

Beda homil. de S. Maria: *Cum, inquit, diligat
orationes Sanctorum Christi, & exaudiat mil-
to magis matrem suam exaudiat pro peccatoribus
orantem, sic ille.*

Petrus Damianus serm. 1. de Natiu. Virg. *Virg.*

agens de hac Virginis potentia, & erga nos
amore: *Fecit, inquit, in te magna qui potens est,
& data est tibi omnis potestas in caelo, & in terra.
& probat exemplo Theophili (cuius histo-
ria capite vigeſimo meminimus) de ipsis
perditionis saucibus Virginis intercessione
reuocati: Quomodo, inquit, illa potestas tua po-
tentis poteris obuiare, qua de carne tua carnis
suscepisti originem: Accedis enim ante illud au-
reum humana reconciliationis altare, non solum
rogans, sed imperans; Domina, non Ancilla, qui-
bus verbis efficaciam precum Virginis per
metaphoram exaggerat; sicut Iosue 10 legimus
exauditas fuisse preces Iosue cum solem sta-
te fecit, idque his verbis exprimitur: *Obedien-
te Deo voci hominis, quae Dei dignationem ma-
ximam in tanto miraculo ad vocem fidelis
serui sui aurem benignam inclinantis osten-
dunt. Huc refertur potest, & illud Methodij
in illud hypapantem: Quamobrem, inquit,
sanctissima Deipara, qua reliquit omnibus
& benignior es, & mater non honor, ac cum Deo
colloquendi libertate gloriosior te obnixè rogamus,
vt nostri ingem, ac perpetuam habere memoriam
velis, sic ille.**

His consentit sanctus Antoninus 4. part. *S. Anton.*
tit. 17. cap. 17. §. 4. vbi ponens discrimen inter
orationem Deiparae, & aliorum Sanctorum:
*Oratio, inquit, sanctorum non innititur alicui
res ex parte sui, sed tantum misericordiae ex par-
te Dei; Oratio autem Virginis innititur gratiae Dei
iure naturae, & iustitiae Euangelij; nam filius nō
tantum tenetur audire matrem, sed & obedire,
in iuxta illud Apostoli, Filij obedite parentibus ve-
stris; quod eisdem est de iure naturae, & mox: O-
ratio Deipara erat nobilissimus modus orandi,
tum quia habebat rationem iustitiae, & imperij,
tum quia impossibile erat eam non exaudiri, ux-
ta illud quod in figura eius dixit Salomon mari
suae Bersabee 3. Regum 1. cum aliquid petere vel-
let; *Pete, inquit, mater mea, neq; enim fas est, vt
auertam faciem meam. hanc S. Antoninus, quae
omnia eo spectant, ut hoc modo loquendi in-
telligeremus explicari maximam efficaciam
precum Deiparae, & Christi promptam volun-
tatem eam exaudiendi.**

*Et Ecclesia in hymno Ave maris stella, orat Officium
Virginem*

Virginitatem, ut pro jure suo materno efficaciter a Christo impetret, quod ipsa perit, ait enim:

*Monstra te esse matrem,
Sumat per te preces,
Qui pro nobis natus
Tulit esse tuus.*

Et in Cantico Salve Regina fidenter edicimus: Et Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc auxilium ostende: Si enim Apostolus Christi servus intrepidè pronuntiabat: Omnia possum in eo qui me confortat; quanto magis Christi genitrix omnia poterit in eo, quem genuit: in & Gerson in sua Iosephina de efficacia impetrandi Sanctus Ioseph apud Deiparam, cuius fuit sponsum, & apud Christum, cuius reputari meruit Pater, cecinit.

*Quanta o fiducia, quanta est
Vis impetrandi; quia dum vir, dum pater oras
Vxorem, & Natum, quasi imperium reputatur.*

Philip. 4. Quod multò magis de Virgine, quæ vera est Dei genitrix, efficere potuit Petrus Damianus, quia formula loquendi alii etiam ferè vtuntur, vt colligere licet ex alijs auctoribus, quos mox subiiciemus. Idem Petrus mox a-

Gerson. gens de Virginitate erga nos amore: Scio, inquit, Domina quis benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, & Deus tuus summa dilectione dilexit: quis ferè quoties refrigeras iram ludicis, cum iustitia virtus à præsentia Deitatis egreditur? In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domini & sola electa es, cui tanta gratia conceditur: hæc Damianus.

B. Virgo a matre mirifica. Ambrosius in fine secundæ præparationis ad missam, quæ habetur tom. 7. vbi multa à Domino pro se, & proximis suppliciter postulat, Deiparæ, & sanctorum suffragia poscit: Et vt efficacius, inquit, hæc mea sit deprecatio, beatæ Mariæ Virginitatis suffragia peto, quam tanti meriti esse fecisti, vt prima inter mulieres nouum munus offerret, & nulla præter ipsam tam nouum acciperet, nouum scilicet munus primum offerret, vt puerpera Virgo perseveraret, nulla præter ipsam tam nouum acciperet, ut Deum virgo pareret, & post partem Virgo permaneret. sic Ambrosius.

Ambros. 10. Gulielmus Parisiensis in libr. Rethoricæ diuinæ ad Deiparam sermonem dirigens: An sabò, inquit, & inuocatur te omnis Ecclesia sanctorum Advocata suam, & miserorum refugium? Absit à matre Dei, quæ fontem pietatis

toti mundo peperit, vt cuiquam miserorum sua misericordia subuentionem unquam denegat. & infra: Nulla creatura tot, & tanta, & talia impetrare posses apud benedictum filium tuum misericordiam, quam tu apud ipsum impetras eisdem, in quo proculdubio non tanquam Ancillam, quæ indubitanter, sed tanquam matrem verissimam te honorat.

Gregorius Nicomedienfis oratione de oblatione Deiparæ in fine, cum multa de laudibus Virginitatis præclarè dixisset, subiicit, de eius patrocinio ad eandem in hæc verba: Per te nos Regnum celorum speramus assecuturos. Te nostræ salutis habemus adiutorem, te nostris auxilijs habemus defensorem, te proponimus, cuius ore nostra dicatur excusatio, te nostræ fiducia circumferimus gloriacionem. & infra: Da petitioni conuenientem (potes enim) euentum, habes vt mater in filium, quæ recusari non potest fiduciam. Habes vires insuperabiles, robur inespugnabile, ne immensam tuam clementiam superet multitudo peccatorum: Nihil tua resisti potentia, nihil repugnat tuis viribus, omnia cedunt tuo iussui, omnia tua obedient imperio, omnia tua potestate seruunt: in omnibus suis operibus reddis excelso rem, qui est ex te natus. & infra: Tuam enim gloriam creator existimat esse propriam, & tanquam filius in ea exultans, quasi exoluens debitorum, implet petitiones. hæc Georgius Nicomedienfis.

*Georg. 177
com.*

Anselmus de excellent. Virg. cap. ii. Rogamus, inquit, te Domina per ipsam gratiam, quæ te pius, & omnipotens Deus sic exaltauit, & omnia tibi secum possibilia esse donauit, quatenus id apud ipsum nobis impetres, & obtineas. & infra: Idem benignissimus filius tuus Dominus noster Iesus Christus erit ad concedendum quicquid voles promptissimus, & exaudibilis: tantummodo itaq; velis salutem nostram, & verè nequaquam salus esse non poterimus, cor. d. Deus noster, teste Prophetâ misericordia nostra est, & tu eiusdem Domini nostri absque dubio vera mater es. ita Anselmus.

*Anselmus
B. Virgo
potentissima
ma ad impetrandum*

Bonauentura in spec. B. Virg. cap. 8. Quia, inquit, Dominus potentissimus potentissimo te cõstituit, & tu es potentissima secum; potentissima es per ipsum potentissima apud ipsum, ita vt verè dicere possis illud Eccles. 24. In Ierusalem potestas mea, nam in Ierusalem, id est, Ecclesia triumphantis, & militantis, potestatem habet mater potentissima creatoris. & infra super illud (Dominus tecum) Dominum ipsum esse sapientissimum, obulentissimum, & indigentissimum in aternum

*Psal. 8.
Bonauent.
Eccles. 24.
Luc. 8.*

probat. & inde infert Virginem esse sapientissimā
opulentissimam. & in aeternum non deficiuram.
Ita Bonaventura.

Caribus. Casthusianus lib. 2. de laud. Virg. art. 23.
eam appellat *singulare perditorum refugium,*
miserorum spem, & duccasam omnium iniquorum
ad ipsam confugientium. & per ipsius preces, &
merita apud Christum, Mundi vocat solutricem.

11. Merito igitur Deipara tantum apud
Christum valet auctoritate: cum enim homi-
num salus in Christi sanguine fuso, quem ex
Virgine suscepit, contineatur, quid filius nega-
re poterit Matri ostendenti pectus, & vbera? &
pro quibus seunque, sed praesertim pro sibi pec-
catorum studio deuotis petenti pretium vnus
guttus sanguinis, qua infinito valore omnibus
peccatorum sceleribus praeponderat. Cuius rei
illoste exemplum legimus in promptuario di-
seipuli in miraculis beatae Virginis num. 30.

Exemplum. Quidam enim fuisse dicitur solo nomine reli-
giosus, ad omnia enim, quae ad religionem spe-
ctabant, durus, ac negligens: quod tamen
B. Virgini salutationem Angelicam centies of-
ferebat. Is ad extrema deductus, mente exce-
sit, & quae a daemonebus Christo summo iudici
ej praesentari vidit qui eum sibi adjudicari pe-
tebant, Iudex autem cognitis eius sceleribus
damaandam eum censebat: caeterum affuit
Virgo Deipara schedulaeque quibus singulae
Angelicæ salutationes, quas ille recitauerat,
continebantur, protulit; impetrat à filio illius
iudicium iterum agi: at daemones libros pec-
catorum à reo admissorum afferunt. Positis
igitur in libra vtriusque partis tabulis, flagitia
lancem suo pondere deprimebant: id Virgo
conspicata, supplex filium orat, vt memor ex
eius virgineo utero corpus suum assumptum,
vnam sanguinis guttam pro peccatoribus in
passione fusam sibi dare velit: & ille, impossi-
bile est, inquit, aliquid tibi denegari, simul-
que testatur vnicam sui sanguinis guttam o-
mnibus totius mundi peccatis praualere. Qua-
re addita ad lancem salutationum Angelica-
rum pretiosissimi sanguinis stilla, illius rei pec-
catis quasi leuissimæ fauillæ praepondera-
uit: confusi daemones abscessere à Virgine se
victos fatentes: ille postmodum ad se rediens con-
ualuit, Virginis clementiam praedicauit, vni-
que deinceps religioso homine dignam insti-
tuit. Ex quo rectè colligitur illud supra citatum

Idosonfus. Ildosonfi scim. 3. de Assumpt. Non esse dubium,
sed illa per ipsum: sed rationem affert, Quae,
inquit,

inquit, illam, qua moruit pro liberandis afferra
precium, posse impariri suffragia liberatis: vnus
porro guttus pretium inextimabile eleganter
sic cecinit S. Thomas in Rhythmo ad sancti S. Thom.
simam Eucharistiam.

Pie Pellicane Iesu Domine
Me immundum munda tuo sanguine
Cuius vna stilla saluum facere
Totum mundum posset omni scelere.

Hinc est quod Virgo Deipara in nonnullis
mulieribus, quae efficaciter procurarunt cau-
sam eorum, quos iuandos susceperant, figu-
ratur; & vt omitam Deboraham, Iudith, & Es-
ther, quae gloriosè de Iudaeorum hostibus
triumpharunt; & typum Deiparae gesserunt, vt
dixi capit. 24. profecto, vt ait sanctus Antoni-
us 4. part. tituli 5. capit. 2. figurata fuit in Re-
becca, quae filium suum, qui vocatus est Jacob,
simuletiam Israel (quorum vnum idem est
quod supplantator scilicet vitiorum, alterum
idem, quod videns Deum) docuit, & iuuit
Patri Isaac offerre cum vestibus odore bono
fragrantibus, cibum illi gratum: sicque Jacob
benedictionem Patris obtinuit. Item in Ber-
sabee, cuius nomen idem est, quod puteus
septimus, propter septiformem gratiam a-
quae, id est donorum Spiritus sancti, vel
propter gratiarum omnium plenitudinem
septimi putei numero expressam, quae in
Virgine continentur: quae suis precibus ob-
tinuit à Dauid regnum filio suo Salomoni 3.
Reg. 1. & quamuis vulgata legat, Bethsabee,
quod latine sonat, domum iuramenti: huius
tamen nominis etymologia Virgini congruit,
quae est domus foederis Domini. In mulie-
re etiam illa Thecuire sapiente figuratur, vt
supra diximus, quae 2. Regum 14. Absolonem
exulem Dauid patri suo reconciliauit. In mu-
liere quoque vidua Luc. 7. quae suis lachry-
mis vnici filij resurrectionem à Christo impe-
trauit: quae omnia facili negotio quibus Vir-
gini sanctissimae, cuius apud Deum patrocinio
tot bona in nos deriuata sunt, accommodare
potest.

12. Anselmus de excellent Virginis cap. 6. Anselmum
tantam precibus Virginis efficaciam tribuit, Valens
vt dicat velociorem nonnunquam esse la-
lutem memorato nomine Virginis, quam in-
uocato nomine Domine Iesu vnici filij sui: cata
Et id non sit, inquit, quod ipsa mater, & potentior gene, qui
eo sit, nec enim ipse magnus, & potens est per eam, Christi
sed illa per ipsum: sed rationem affert, Quae,
inquit,

B. Virg. g. in mulieribus
Eiduc ter ad accedens
Hugo
S. B.
Chri. prop. ex. nat.
Eg.
Can.
B. A.
Ter.

Inquit, filius dicit Dominus est, & iudex omnium, discernit merita singulorum: dum igitur ipse a quo ius suo nomine invocatus non statim exaudit, profecto id iuste facit; invocato autem nomine Mariæ, & si merita innocens non merentur ut exaudiantur; merita tamen Mariæ intercedunt ut exaudiantur. Hoc denique vult humanus quod iudæ probat eum qui propositio dominico nomine efficaciter ab alio aliquid impetrat, quod simpliciter sua prece nequaquam impetrare potest. hæc Anselmus.

Bernard. Ideo Bernardus sermone Signum magnum: Fiducialis. Fidelis, inquit, & potens mediator Dei, & hominum ad Virginem Christum, sed dicitur in eo reuerentur homines manifestam: Absorta videtur in Deitatem humanitas, non quod mutata sit substantia, sed affectio Deificata: non sola illi cantatur misericordia, cantatur pariter & iudicium. Denique, Deus nosse ignis consumens est, quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodum stus cera a facie ignis, sic pereat ipse a facie Dei, opus est enim mediatore ad mediatorum istum, nec aliter nobis utilior quam Mariæ.

German. Germanus orat. de Zona: Omnia, inquit, tua admirabilia sunt o Deipara, omnia ingenia, & aliorum vires superantis, propterea & patrociniū tuum manus est, quam intelligentia apprehendi possit.

Hugo. Et Hugo de S. Victore in sententijs: Si pertimescis, inquit, supplicare utes ad Deum accedere, respice ad Mariam, non illic tuenit quod timens, genus tuum vides. hæc Hugo.

S. Brig. Sancta Brigitta in Revelationibus libr. 4. cap. 7. in quadam visione dicit: Sanctos apparuisse & dixisse Virgini o Domina benedicta, tu portasti Dominum in te, & tu Domina omnium es: Quid est quod non poteris? quod enim tu vis hoc factum est.

Christus Paratissimam autem Christi voluntatem, propensionemque facillimam ad exaudiendam Matrem confirmare possurus ex lib. Esther, quæ fuit figura Virginis; cui semel, atque iterum dixit Assuerus: Quid vis, inquit, Esther Regina, quæ est petito tua; etiamsi dimidiam partem regni mei pesseris dabitur tibi. Sane complacet sibi Deus in precibus, quas ipsa fundit; quare Cantic. 3. Sonet, inquit, vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.

Can. 2. Beata mater Teresia, mulier nostra tempestate insignis sanctitatis, Carmelitarum discalceatorum Fundatrix, dicere solebat, Christum in Cælis facillè exaudire sancti Ioseph præces, quod ipsa suo experimento didicerat, quoniam in terris illis subditus fuerat: quanto magis Virginem Matrem exaudiet, à qua tot obsequia cum in sua infantia, tum etiam toto vitæ suæ tempore accepit, & cui in terris Luc. 2. subditus esse voluit. Nec tantum, inquit Bernardus homilia 1. super matris est, subditus erat Mariæ, sed etiam Ioseph propter Mariam. Et eam quidem honorat in Cælis, cum ad dexteram eam collocauit: honorat in terris, quoniam pietatem erga Matrem in omnium Christianorum animis ita Christus impressit, & innumerabilia per illum miracula ubique tentatum operatur, ut omnes ad illam accurrant, ideoque templa in eius honorem in omnibus locis excitari voluit, & vix est templum Christo, vel alijs sanctis dicatum, in quo non facellum aliquod Virgini propriè attributum sit, ut cap. superiori diximus.

B. Mater Teresia. Et quemadmodum de Mardocheo per vs Aman inimici proclamari voluit Assuerus: Sic honorabitur quemcumque voluerit Rex honorare, & ita ipsi demones Dei, ac Deiparæ hostes sæpè in obsecrorum corporibus hœc idem de Deipara in eiusdem honorem, vel in uitæ facere coguntur, quod ex pluribus miraculis testatum habemus.

Quare Bernardus sermone de Aquæducta, Cælesti, inquit, roro aream regaturus, totum velut prius insudit; redempturus humanum genus prius uniuersum prius contulit in Mariam. & mox, totis medullis cordium, totis precordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Merito sanctus Antoninus 3. part. tit. 32. cap. 4. Deiparæ accommodat illud Psalm. 47. Suscepimus Deum: misericordiam tuam in medio templi tui, id est, Virginis, quæ (vt dixi cap. 5.) templum Dei dicitur, & illud psalm. 17. Exaudis te templo sancto suo vocem meam: quibus verbis ostenditur fructus precum, quas per Virginem Deus exaudire dignatur, quod etiam ex 3. Reg. 8. confirmare possumus, vbi pro cunctis necessitatibus, quas Salomon ibi pluribus sigillatim enumerat, orauit vt Iudæi exaudirentur cum in templo preces funderent: quod si captiui abducerentur, vt orationes suas, saltem versus templum dirigentes misericordiam inuenirent, quod fecisse scribitur Daniel cap. 6. Imò, quod ad rem nostram magis facere videtur, facta hac petitione à Salomone apprensens ei

Christus
Matrem
præcipue
honorat
multipliciter.
Luc. 2.
Bernard.

Esther. 5.
Bernard.

Virgo affe-
milatur
Templo, in
quo preces
exaudiuntur.
S. Anton.
Psalm. 47.
Psalm. 17.
3. Reg. 8.
Dan. 6.

Dom.

Dominica nocte, inter alia hæc ei dixisse scribitur 2. Paralip. 7. *Oculi quoque meos, inquit, erunt aperti, & aures mea intentæ ad orationem eius, qui in loco isto orauerit; elegi enim, & sanctificatus locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi, & cor meum ibi cunctis diebus.* Ita per Virginem, & in Virgine tanquam in templo nostras necessitates, nostrasque preces ad Deum fundamus, ut Deus per Virginis intercessionem, tanquam ex solio suo, nos exaudiat. Atque hinc vii receptum est, ut orationi Dominicæ cum eam recitamus, salutatio Angelica frequentissimè tubneci soleat, quod ab Ecclesia in initio horarum diuini officij, & ab alijs priuati sanctitati cernimus, ut in hac salutatione effusissimum erga nos Incarnationis Dominicæ beneficium grata memoria recolentes, Christus Deiparæ filius per sanctissimæ genitricis preces, quam in extrema salutationis parte inuocamus, exoratus, ea quæ in Oratione Dominica petuntur, largiatur. pari etiam ratione officium diuinum, quod ab Ecclesiasticis recitantur Antiphona aliqua flexis genibus (Dominicis, & tempore Paschali exceptis) ad Deiparæ auxilium implorandum reuenter terminatur, siue ea sit *Salve Regina*, siue alia pro temporis diuersitate, ut tantæ apud Christum Mediatrix clausula, quæ in officio Ecclesiastico petimus efficaciter consequamur.

B. Virgo non tantum potest, sed etiam vult nos iuuare. Cant. 2.

Richard. Quare Richardus cap. 26. super Cantic. *Talis, inquit, fuit in virtutibus, tantaque fuit eius charitas, ut non solum ad Iudeos, sed ad omnes homines dilatata fuerit: pro his indefinenter orauit, pro his sollicita fuit, pro his orando rogauit ad exaudita fuit, accente ad eam Angelo Gabrielo: Inuenisti gratiam apud Deum, scilicet quem quærebatur: omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit.* ita Richardus. Deinde pro acceleratione incarnationis orabant Patres antiqui; sed

Virginis preces citra hæc accelerationem ex ardentiori affectu, & charitate efficaciores fuerunt.

Quocirca sanctus Bernardus Senensis tomo 2. sentent. 1. artic. 1. cap. 3. preces Virginis dicit fuisse Conum desideriorum antiquorum Patrum. Similiter in Christi Resurrectione ipsa tanquam Leana excitare precibus atagebat Catulum Leonis de tribu Iuda illis vocibus: *Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara; exurgam (respondit) diluculo: & in aduentu Spiritus sancti, orantibus Apostolis preces etiam Virginis ardentiores, & efficaciores fuerunt.* Postquam verò in cælum assumpta est ex nimia charitate flagrans, ad nos in hac lacrymarum valle gementes oculos suos misericordes conuertere, & pro nobis obnixè orare non dedignatur. Nam si Bernardus sermone in vigilia sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli agens de Sanctis ait: *Si dum, inquit, hic uiueret Sanctus miseratus est peccatoribus, & orauit pro eis: nunc tanto amplius, quanto uertus agnoscit miseras nostras, orat pro nobis Patrem, quia beata illa patria charitatem eius non immutauit, sed augmentauit: neque enim quia impossibilis omnino, ideo & incompassibilis factus est, sed nunc potius induit sibi uiscera misericordis, cum ante fontem misericordis ex sit.* Si hæc inquam Bernardus de quolibet Sanctorum, qui regnat in cælis, quantum magis de Virgine sanctissima id existimare debemus, quæ etiam Mater sit, & Aduocata omnium, si in terris tanto ardore salutem omnium desiderauit, & procurauit, quid facturam putamus in cælis? nec enim filijs suis deerit; nec solum iustos, uerum etiam peccatores, & magnis sceleribus constitutos eximia sua charitate fouet, atque complectitur. Id quod confirmatur ex uisione quædam beatæ Gertrudis in libro 4. suarum reuelationum cap. 49. quæ sic habet: *Post hæc, inquit, dis quibus uidebantur beata Gertrudis quasi sub pallio moderata Virginis accurrere quædam diuersi generis bestiola per quas notabantur omnes peccatores ad ipsam specialem deuotionem habentes; quæ acceptis omnes Mater misericordis benigne suscipiens, & quasi pallio suo protegens delicatè manu sua singulas conuertendo, delinendo, ipsi amicititer blandiebatur, quem admodum quis blandiri solet catulo suo: per hoc manifestè insinuat quam misericorditer suscipiat omnes se inuocantes, & quam materna pietate defendat, ac protegat homines ad hæc peccatis deditos in se sperantes, donec eos filio suo*

Psalm. 86. suo reconciliet veraciter penitentes, hæc ibi Cer-
 tã in Psalm. 86. qui incipit. *Fundamenta eius*
in montibus sanctis, & Virgini accommodatur,
 ex persona Virginis dicitur: *Memor ero Babel,*
 & *Babylonis scientium me;* id est, per devotio-
 nem agnoscentium: *Ecce alienigena, & Tyrus,*
 & *populus Æthiopum, hi fuerunt illi:* quali dicat,
 etiam ij, qui longè à salutẽ videbantur
 peccatores confusi (id enim sonat Babel) &
 denigrati, vt Æthiopes, in Virgine, si eam per
 deuotionem ad ipsam agnoscant, tanquam in
 ciuitate amplissima per fugium inueniant, &
 per eam Deo reconciliautur. Quare Ecclesia
Psalm. 86. ex eodem Psalmo illud Deiparæ dicit: *Sicut*
latantium omnium nostrum habitatio est in te
sancta Dei genitrix: sicut enim ex Psalm. 33,
Oculus Domini super iustos, & aures eius in preces
eorum, ita oculi B. Virginis super peccatores,
 & audit eorum preces, vt per eam ad Dominum
 conuertantur. quare Ecclesia ad eam succurre
 re cadenti, *surgere qui curat populo:* neque id
 mirum est, cum ipsa dicatur Cantic. 6. *Pulebra*
in luna, quæ præest nocti, quoniam peccato-
 ribus in nocte scelerum de gentibus lucem
 præfert, & tenebrarum caliginem radiis
 sui fauoris, & clementiæ discutit, atque de-
 pellit.

At roget quispiam, si Deiparæ aduocate
 nostræ patrocinium est adeo efficax, quid cau-
 sa sit, quod tot calamitatibus, & priuatis, &
 publicis iactemur. Respondetur nonnullos quẽ-
 admodum c. 16. ostendimus, peccatis peccata
 cumulantes: *Theaurifars sibi iram in die ira,*
 & *in die iudicij Des,* ac proinde suis sceleribus
 indignos se Deiparæ patrocinio reddere, &
 fructum impedire, quem ex Deiparæ precibus
 consecuturi fuissent: nam & sanguinis Christi,
 ac meritorum eiusdem, quæ infiniti valoris
 sunt, efficaciam aliqui minimè consequuntur
 propter sua scelera.

Addit Suarez tomo 2. in 3. part. disput. 23.
 sect. 2. beatam Virginem in hac precum effi-
 cacia, non solum sanctos singulos, sed omnem
 etiam cœlestem curiam superare. Itaque (inquit
 ipse) si cogitatione fingamus beatam Virginem ali-
 quid postulare, totamq; cœlestem curiam illi
 resistere (sicut apud Danielem vnus Angelus al-
 teri resistebat) potentior esset, maioriq; efficacia,
 & valoris apud Deum Virginis, quam reliquo-
 rum omnium Sanctorum oratio, quod dignitati
 Matris est maximè consentaneum, & perfectissi-
 ma gratia, & charitatis B. Virginis quodammodo

debitum, & ideo Ecclesia & frequentius, & aliori
 quodammodo orat ad Virginem, quam ad reliquos
 Sanctos, hæc Suarez, quod auctoritate Patrum
 confirmas, quoniam complures supra citaui-
 mus.

Et vt intelligamus Virginis intercessio-
 nem digniorem, & praestantiorẽ esse, quam
 sint aliorum Sanctorum orationes, Suarez lo-
 co citato sect. 3. ex eo probat: *Quia inter San-*
ctos non solemus vni vno tanquam intercessore ad
alium, cum omnes sint eiusdem ordinis: ad Virgi-
nam autem tanquam ad Dominam, ac Reginam
alij Sancti adhibent intercessores, & ita saluta-
tionem Angelicam alijs sanctis recitamus, vt eam
pro nobis Virgini representent, ita Suarez. Quod
confirmari potest ex reuelationibus S. Brigittæ
lib. 4. c. 103. vbi S. Dionysius visus est loqui ad
Virg. sic: Regina, inquit, misericordia, tu es cui
dona est omnis misericordia, & mater Dei facta es
propter miserosum salutem, misere igitur Regno
Francia tuo, & meo: tuo quidem, quia habitato-
res eius pro modulo suo te honorant, meo autem,
quia patronus eorum sum, & in me habent fidu-
ciam; Tu vides quanta anima periclitantur omni
hora, &c. & ca. 104. B. Virgo cum S. Dionysio,
 & alijs Sanctis Christum Dominum pro eodẽ
 Francia Regno interpellat.

S. Minolphus Ecclesiæ Paderbornensis in
 Germania Diaconus, cum tempore Ludouici
 filij Caroli Magni sanctimonialium cœnobi-
 um in patenis bonis fundasset, iamque obij-
 set, à Deo per Deiparam ipsemet impetrauit,
 vt vitæ restitueretur: & quædam Episcopo suo
 nomine inimanda pronuntiaret. Sic enim
 in eius vita apud Suriurum die quinto Octobris
 legimus: Minolphus plenus virtutibus, &
 iam maturus æui tertio nonas Octobris mi-
 grauit ad Dominum. Accidit tum res admi-
 ratione digna: nam cum corpus eius exanime
 in feretro iaceret, reuixit; seque erigens, a petis
 oculis ad circumstantes ait: Quando quidem
 ego vobis præsentibus vita functus, rursus
 vitæ restitutor, vos gratias agatis Deo, quorum
 salutis causa id fit, & ego, vt id fieret apud Dei
 Genitricem, & Virginem perpetuam, impetra-
 ui. Nec mihi facillè videtur denuo oppetere
 mortem, tamen non ita acerbam, vt fuit nu-
 perrimè: vos autem ite quæso ad Episcopum,
 & quot sudoribus mihi constiterit huius cœ-
 nobij strictura, ei indicantes, petite ab illo, vt
 quæcunque huius loci fuerit electa Abbatisa,
 etiam si ancilla sit, non id interdicit: simulque
 dicite

Virg. nia a-
ratis pra-
stantior,
quàm re-
liquorum
sancto-
rum.
Stariius
Alij sancti
vocant
Virgine m
S. Brigit.
S. Diony-
sus orat
Virginem,
vt inter-
cedat pro
Regno
Gallia.

Exemplum
S. Minul-
phus per
Deiparam
vita rebi-
mitur.
moz mo-
risurms.

dicite ei, me corpore exutum didicisse, quod de illis fieri oporteat, qui Pastores ecclesiarum esse videntur. His dictis, clausit oculos, seque reclinans in feretrum eodem loco composuit vnde prius exerat. hac ibi.

Exemplum Prompt. Exempl. S. Petrus Apost. cuiusdam libratione ab aeterna morte obtinetur. Psalm. 8.

In promptuario Exemplorum discipuli de miraculis B. Virginis exempl. 58 Sanctus Petrus Apostolus cuiusdem Religiosi salutem à Christo per Virginem impetrat. Cum enim in quodam eiusdem S. Petri monasterio Religiosus quidam male vixisset, & ex hac luce abiq; sacramentis migrasset, eiusque anima à daemonebus ad inferos raperetur: sanctus Petrus pro anima fratris, qui ex suo monasterio fuerat, Christum precatur, cui Christus respondit, Caeli regnum patere iuxta Psalmistam ei: *Qui ingreditur sine macula & operatur iustitiam*, quod in hoc Religioso maculis inquinato quique non operatus erat iustitiam, minime inueniebatur. Quare sanctus Petrus Virginem orat, vt secum pro illa anima intercedere dignaretur; At Virgo piissima sanctis Virginibus comitata Christum pro anima illa interpellat, ad cuius preces indulget Christus, vt anima corpore restituatur. sicque de malis ante actis penitentia peccata, salutem consequatur, quod vbi per Virginem Apostolo Petro innotuit, illico magna clauem, quam gestabat, daemones fugat, animamque illam duobus Angelis ad corpus reducendam tradit; ille verò ac vitam reuocatus, se à daemonebus potestate ereptum B. Virginis, ac S. Petri precibus aperit restatur.

S. Casarij martyris per Virg. veniam quidam peccator impetrant. Exemplum Surius

Sanctus quoque martyr Casarius cuiusdam peccatoris salutem beatissimae Virginis precipue precibus à Christo exoravit, quod S. Anno Archiepiscopus Colonienſis anno 1070. in sermone ad populum suum, cum ex vrbe eiusdem sancti Casarij brachium detulisset, narravit, vt videre est in vita eiusdem S. Annonis lib. 1. cap. 35. apud Surius tomo 6. Res autem hic ferè verbis gesta refertur: Andreas quidem Romae voluptatibus deditus, nihil Christianae religionis habere videbatur, nisi quod B. Casario deuotus, Ecclesiam eius cum aereis frequentare solebat, cumq; serò sui poenitens obiisset, nocte media in feretrio residens cunctis mirantibus retulit se ad pauendum Christi tribunal esse deductum: vnde flens à reterrimis daemonebus sibiq; insultantibus, ad aeternae damnationis loca absque misericordia traheretur: Sanctum verò Casarium eius

calamitatibus pie commoritur cum fauore sanctae Dei Genitricis, sanctorumque Apostolorum, & Martyrum ante Christum prociſisse & pro eo emixe precatum: sancto igitur Casario coram Domino iacente, piissima Dei Genitrix cum reliquis sanctis se adiungens filium & Dominum suum ad voluntarem martyris flexit, sicque Andreas à daemonebus ereptus veniam est consecutus.

16. Et certè vultum eius, Psalm. 44 deprecatur omnes diuites plebi, id est, etiam sancti insignes, vt sequenti capite dicemus. Adhuc, vt rectè animaduertit Idiota in libro de contemplatione Mariae in prologo: *Ceteri*, inquit, *sancti tunc quodam petrocini pro sibi specialiter commissis plures possunt prodesse in cursu Altissimi quàm pro alienis: Beatissima verò Virgo beatae sicut est omnium Regina, sic omnium Patrona, & Advocata, & cura illi est de omnibus*, sic Idiota. Adde sanctos esse veluti stellas; stella autem differt à stella magnitudine, claritate, & influxu, ita sancti inter se differunt merito, praemio, & efficacia; quidem enim Sancti alij in gloria praecellunt, hoc enim exemplo stellarum ad ostendendam sanctorum in meritis diuersitatem, vtitur Apostolus 1. Corin. 15. At beata Virgo tantum est *Stella maris* vt cap. 18 dixi, verum etiam est *elesta* vt sol, meritorum magnitudine, & splendore, atque suae intercessionis influxu longo intervallo alijs sanctis praestans, ita vt nemo sit, qui se abscondat à calore eius, & sicuti sol in his omnibus incomparabiliter cunctis praeminet astris, ita Virgo gloriosa reliquos Sanctos antecellit. Quod si solem ea ratione accipere velimus, non tantum, vt in se maxime splendet, sed in haec inferiora vniuersè influat (quod Virgini merito accomodauimus) verum etiam vt reliquis astris lumen impertitur, dicimus quidè Christum dominum esse Solem iustitiae, de cuius plenitudine omnes Sancti splendorem suum consequuntur, Deiparam verò siue eam matris stellam in supremo poli vertice locatam, siue pulchram vt lunam dixerit, in hoc etiam longe alijs Sanctis praecellere, neque enim tantum ab hoc Sole, vt reliqui Sancti illuminatur, verum etiam ipso sole est arcta Apocal. 12 quare effectus Solis iustitiae in hac inferiora, in eos scilicet, qui in hac valle lachrymarum versantur, suis meritis, & precibus vniuersaliter pra alijs Sanctis derivat.

Certe

Psalm. 44

B. Virg. 19

notu

lis omni

Advoca

1. Cor. 15.

B. virg.

tanquam

sol praecel-

lis sanctis

Eccl.

pen

ur e

brin

psal

sum

Dep

mus

Apoc. 12

Dep

Auguſt.

Certe ex vſu ipſo fidelium, & indicat S. Auguſtinus epiſt. 137. quoddam ſanctos ad hæc, vel illa beneficia obtinenda habemus patronos, exempli cauſa pro dentibus ſanctam Apolloniam, pro oculis S. Luciam, pro gutture ſanctum Blaſium: ita etiam ex ſanctis, quidam in vna ciuitate, alius in alia peculiariter patrocinium ſuum demonſtrant: Sanctus enim Ianuarius patronus eſt Vrbis Neapolitanæ S. Felix & S. Paulinus Nolanæ S. Agatha Catanenſis. S. Lucia Syracuſanæ: Artifices quoque, & aliquod munus exercentes ſuos etiam habent patronos, vt Aduocata S. Iunonem. Sutores egleſorum, SS. Criſpinum, & Criſpianum Romanos genere nobiles, ſed martyro nobiliores. Sarcinatores veſtium S. Homobonum Cremonenſem. Alij etiam ſancti quodam tempore pluribus conuſcant miraculis quam alijs temporibus. At Virgo ſanctiſſima, quia in omnibus magis valet, quam alij ſancti, in omnibus neceſſitatibus, locis, rebus, ac tem; oribus vniuerſalis eſt omnium Aduocata. quod Idoſta in contem. Virg. cap. 2. eleganter expreſſit his verbis: *Ceteri ſancti iure quodam patrocinij pro ſibi ſpecialiter commiſſi plus poffunt prodeſſe in curia altiſſimi, quam pro alienis: Beatiſſima vero Virgo Maria ſicut eſt omnium Regi na, ſic omnium Patrona, & Aduocata: & cura eſt illi de omnibus: ſic ille.*

Hinc eſt, quod Eccleſia præſtantioribus titulis illam inuocat: vocatur enim *Vita, Dulcedo, & Spes noſtra, Refugium noſtrum, Portus naufragantium, Miſerorum ſolacium, & ſimilia: & præſtantis illam ſæpe in officio orat, nec ſolum quotidie per ſignum ad lalationem Angelicam tribus diei temporibus repetitam, ſed in officio, etiã, miſſa, & alijs precibus id facit crebro, & magno cum affectu, plurimã templa, ac baſilicas in ejus honorem erigit, vt cap. ſuperiori vberius ſcripſimus; diem ſabbati, & plures dies feſtos, nonnullos etiam cum octaua, vt eodem cap. ſuſè diximus, illi dicauit: quoniam Virginis interceſſionem præ alijs ſanctis ſibi imprimis vtilem, ac neceſſariam exiſtimat. quate Rupertus lib 7 in Cant. O beata, inquit, Maria Maria Mons montium, Virgo virginum Sanctarum, ad omnes quidem conuertimur, ſed ad te præcipue præ ceteris oculos noſtros leuamus, tantum præ omnibus auxilium ſuſpiramus. Tolle, inquit Bernardus ſerm. de Aquæduct. corpus ſolare, ubi dies? Tolle Mariam hanc maris magni, & præſtantiſt ſtellam, quid niſi caligo inuoluenti,*

& umbra mortis, ac denſiſſima tenebra vel nunquam. Ipſa mundi neceſſitatibus viſa eſt pro mundo orare, vt dixi c. 16. & c. 20. eoſque qui religiones inſtituerunt miſi, SS. Dominicanum, & Franciſcum, & noſtrum B. Ignatium de Loyola & alios, & ibi ex ſancto Antonino, Caſario, & alijs retulimus.

17 Quod ſi ſancti in celo noſtras orationes Deo reſpreſentant, dum eas à Deo exaudiri petunt, vt dicit S. Thomas in 4. diſtin. 45. quæſt. 3. artic. 2. ad 4. ex doctrina Auguſtini epiſt. 120. Item ſi Angeli orationes noſtras Deo deferunt, ipſum pro nobis orantes, vt habet idem S. Thomas in 2. diſtin. 11. quæſt. 1. artic. 1. ad 3. ex cap. 10. Actum, ſi viginti quatuor ſeniores Apocal. 4. phialas habent aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes ſanctorum, & Septem principes Angelorum Tob. 12. noſtras orationes Deo offerunt, quod etiam plenius ex textu græco, & Patribus probauit in 1. lib. de ſeptem Angelorum principibus cap. 7. Quidni B. Virgo maiori charitate flagrans, & maiori poteſtate pollens, noſtras neceſſitates, & preces Deo offerat, & vt maiorem illis efficaciam conferat etiam ſuas adiungat, atque ita munere vniuerſalis Aduocatae non tantum generatim, ſed etiam nominatim pro nobis intercedat. quò argumento vtitur Beda in ſermo. de B. Virgine, cuius verba ſupra attulimus.

Nos igitur, vt quæ fideliter petimus, efficaciter conſequamur, per Virginem noſtras Chriſto offerre orationes ſtudeamus: vt enim ſapienter monet Bernardus ſermone de Aquæduct. *Quicquid, inquit, illud eſt, quod offerre ſeramus. Deo parat, Maria commendare memento, vt eodem alueo ad largiorem gratia gratia redeat, quò in fluxu; neque enim impotens erat Deus. & ſine hoc aquæductu in fundere gratiam, prout uollet, ſed tibi vehiculũ uoluit providere: forte enim manus tua, aut ſanguis plenus, aut inſiſta munerebus, quod non eas ab omni munere excuſſiſti, id eſt, medicum illud, quod offerre deſideras, grauiſſimis illis omni accipiſſione digniſſimis Maria manibus offerendum tradere cura ſi non uis ſuſtinere reſpulſam. Idem homil. 2. ſuper miſſus eſt: Ne auertas, inquit, oculos à fulgore huius ſyderis, ſi non uis obrui procellis; ſi inſurgant uenti temeritium; ſi in uentis scopulos tribulationum, reſpice ſtellam, uoca Mariam, & inſta: ipſam ſequens non deuias; ipſam rogans non deſperas; ipſam cogitans non erras; ipſam tenens non corrumpis, ipſa protegen-*

S. Antoninus.

Caſarius.

B. Virgo

noſtras

preces Deo

offerat &

illam ſu-

uat.

S. Thom.

Auguſt.

Apoc. 4.

Tob. 12.

Beda.

Per Virgi-

nam Deo

preces of-

feramus.

Bernard.

te non metuis ipsa duce non fatigaris, ipsa propitia peruenis. Idem sermone 2. de Adu. eam vocat viam, per quam Saluator venit ad nos, vt nos ad ipsum per eam ascendere studeamus: *Vt per te, inquit, nos suscipiat, qui per te datus est nobis.* hęc Bernardus. Ideo ab Ephraim, & Georgio Nicom supra cit. Deipara appellatur. *Thuribulum aureum, vt per ipsam nostrarum orationum incensa ad Deum optimum offeramus.* Germanus orat. de Zona ad Deiparam. *Nemo, inquit, est, cui donum concedatur, nisi per te;* Ipsa enim dicitur collum, vt dixi cap. 16. non solum, quia per ipsam à capite Christo distribuuntur præstantissima dona, vt dixi cap. 28. sed etiam, vt per ipsam nostra trans-

mittamus ad Deum: & quoniam ipsa est porta orientalis Ezech. 24. vt dixi cap. 2. per quam Christus ingressus est; ad has fores prætoleremus, vt misericordiam inueniamus: *Beatus enim vir, qui audit me; & vigilas ad fores meas quotidie: Deuotio enim Deiparæ, vt dicam cap. 34. signum est prædestinationis.*

Ex dictis igitur manifestum relinquitur, quare Angelus sanctorum orationes Deo offerre dicatur super altare aureum, quod est ante Dei Thronum; sub cuius typo Deipara adumbratur; vt intelligamus Deiparam ad harum precum exauditionem sua apud Deum intercessione tanquam omnium Aduocatam plurimum conferre.

B. Virgo
est thuribulum aureum.

German.

E GLORISSIMAE VIRGINIS

Deipara in Cælo præsentia magnum beatis, qui eam vident, gaudium accedere.

CAPVT XXXI.

Apoc. 12.

DEIMVM circa Dei thronum consideratione dignum est illud Apoc. 12. de filio illius mulieris amictæ sole, qui raptus est ad Deum, & ad thronum eius; te totam S. Ioannes nar-

Exponitur rat in hæc verba: *Et signum magnum apparuit visio mulieris in cælo, mulier amictæ sole, & luna sub pedibus mulieris amictæ sole.* *Apoc. 12.* *Et in capite eius corona stellarum 12. & in utero habens, & clamabat parturions, & cruciatur vi pariat; & v. sum est aliud signum in cælo, & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua decem, & in capitibus eius diademata septem, & cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eam in terram: & draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura, vt cum peperisset, filium eius deuoraret, & peperit filium masculum, qui reclusus erat omnes gentes in virga ferrea, & raptus est filius eius ad Deum, & ad Thronum eius, hæc S. Ioannes, qui alia plura, quæ ad hanc visionem faciunt, persequitur. Verum quia extra nostrum institutum sunt, consilio præterimus; nunc vt qua ratione hoc etiam in loco thronus Dei Virgini aptissime accommodari possit, ostendamus, breuiter nonnulla, quæ ad explicationem eiusdem visionis faciunt, præmittamus.*

Auctores Et verò in hac visione mulierem sole amictam nonnulli Virginem Deiparam existimauerunt: nam Epiphanius hæc 78. contra Anudi-

comarianitas Mariæ virginitatem negantes, Virgini conuenire dicit visionem huius mulieris, cui datæ sunt alæ aquilæ, vt fugeret in desertum, & term. de laud. Deip. agens de ea: *Stupendum, inquit, miraculum mulier amictæ sole.* S. August. lib. 4. de symb. ad catech. cap. 2. hunc locum Apocal. tractans: *Nullus, inquit, vestrum ignorat, mulierem illam Virginem Mariam significasse qua caput nostrum integrum, integra peperit: quæ etiam ipsa figuram in se sentit Ecclesia demonstrauit.* hæc August. Similiter Canthusianus lib. 3. de laud. Virg. artic. 29. & S. Bernardus Senensis tomo. 1. conc. 61. artic. 2. cap. 1. & tom. 3. term. 1. de nom. glor. Mariæ artic. 1. cap. 3. Ambrosius in Apoc. 12. S. Antonius 4. part. tit. 15. cap. 20. initio, & nonnulli alij Interpretes in Apocal. 12. de Virgine id exponunt. Verum quamuis in sensum mystico pleraque omnia, quæ de muliere illa ibi scribuntur in sanctissimâ Deiparam, paucis exceptis, conueniant, ita vt ad viuum ibi expressa videatur: nihilominus tamen primario, & historico, seu literali sensu ex omnium ferè Interpretum sententia, sancta Ecclesia, præsertim extremis temporibus Antichristi, vel Antichristo proximis, per hanc mulierem describitur: ita Methodius apud Andream Cæsariensem in cap. 1. Apoc. Augustinus in Psalm. 142. Gregorius hb. 34. moral. cap. 7. Bernardus sermone Signum mag-

Exhib. 2.

Prout.

Ambros. magnum, Andreas Casariensis, Ambrosius, Primasius, Beda, Glossa, Haymo, Rupertus, Richardus, Abbas Iocim, Lyranus, Hugo, Carthusianus, Cælius Panno, Ribera, Blasius Viagas, & alij in hunc locum Apocalypsis. Quorum tamen aliqui etiam in sensu literali de Ecclesia locutum fuisse S. Iohannem affirmant; in sensu tamen allegorico virgini quoque huius visionis seriem aptare conantur: & hoc sibi volebat Epiphanius, Augustinus, & alij supracitati; & Ambrosius, quod Bernardus serm. in hæc verba Apoc. significavit: *Esse*, inquit, de præsentis Ecclesia intelligendum, prophetica visio- nis series ipsa demonstrat, sed id planè non inconuenienter *Maria* videtur attribuentium quod- piè, & grauer toto eo sermone Bernardus præ- ficit.

2. His præmissis, communi Interpretum explicationi inhærentes dicimus S. Ecclesiam extremis temporibus propter magnas per- secutorum oppugnationes, & propter falsos Do- ctores, qui fallacibus, & mendacibus prodigijs fi- dem Christi omni conatu conuellerent con- abuntur, non sine magna difficultate, & dolore Christo filios parituram. Cæterum hæc mulier apparet in cælo propter doctrinæ eius puri- tatem, & sublimitatem, & propter vitæ sancti- tatem, quæ in præstantioribus eius membris, quorum *conuersatio* Philip. 2. in cælis est inueni- tur, apparet etiam sole amicta, Christo nimirum sole iustitiæ ex Augustino loco citato.

Philip. 3. Et enim quicumque in Christo baptizati esset; *Augustin.* Galat. 3. Christum induistis, ei enim tanquam vesti adhærent, & eo non secus, ac veste defen- duntur, proteguntur, & ornantur, eius virtute bonis operibus fulgent. Lunam autem sub pe- dibus testet, quoniam ex Augustino loco cita- to mortalitatem creientis, & decrecentis car- nis virtute calcet: seu quoniam temporalia, & mutationi obnoxia, licet illis sustententur, ut dixit Glossa, tamen ex Gregorio loco citato sancta Ecclesia despicit, & quasi pedibus cal- cat. In capite verò corona stellarum 12. redi- mitur, quoniam 12. Apostolorum doctrina, quasi 12. astris in sui exordio, quod caput di- ci solet, fuit illustrata, & eorum protectione, ac precibus etiam nunc decoratur: Dia- bolus porro propter versutias, ferocitatem, & sauitiam, vireque nocendi ingentes, merito Draco magnus ex Augustino loco citato ap- pellatur, & propter cædes cruentas, Rufus: *Erant enim Ioan. 8. homicida ab initio.* Est etiam

septiceps inter alia propter septem vitia ca- pitalia, quibus mordere, & deuorare studet omnes, Decem vero cornua, decem sunt Re- ges ipsius temporis, vt ex Dan. cap. 7. colligi- tur. Draco etiam suis artibus tertiam partem stellarum cæli, eorum scilicet, qui tanta san- ctitate fulgebant, vt stellæ dici possent, traxit in terram, quia eductos à cælesti vita, ad volu- ptuosam, & terrestrem deducet per caudam, id est, in fine temporum, vt ait Ambrosius, vel vt dicit Gregorius lib 34. moral. cap. 14. *Per Antichristum, qui est extrema pars draconis dia- boli, cui etiam accommodat illud Iob 40. De Iob 40. Behemoth stringit caudam suam quasi cedrum.*

Draco porro iste partem illius mulieris sole amictæ expectabat, vt deuoraret eum, at verò mulier in cruciatus propter acerbitatem perfectionis clamans ex Ambrosio per præ- dicationem filium masculinum, qui rectius e- rat omnes gentes in virga ferrea, peperit, in tot enim persecutionibus edet prolem fortitudi- ne, ac animi constantia masculinam, quæ Dei auxilio immanitatem persecutorum resistit, & huic filio communicabitur potestas illa regen- di gentes in virga ferrea, hoc enim non tantum ad Christum, ut putat Arietas, de quo hoc præ- dicitur in Psalm. 2. sed ad electa etiam eius membra referunt Ambrosius, Haymo, & Ans- bertus. Nam Apoc. 12. pollicetur Christus ei, qui vicent, & vsque in finem sua opera cu- stodierit, datum se potestatem super gentes; *Et reges*, inquit, *eas in virga ferrea*; huiusmodi enim Sancti cum Christo in die iudicii, iudica- bunt Sapient. 3. nationes dominabuntur populis; eoque qui Christo non paruereunt, virga fer- rea grauisimo nimirum supplicio multan- dos iudicabunt.

3. Raptus verò dicitur filius huius mulieris ad Deum, & ad Thronum eius; quod quidem dupliciter potest intelligi: primum, vt dum est in hac vita sub peculiaris protectionis Dei um- bra quiescat, & mente ad Deum erigatur, vt exponit Carthusianus, & consentit Lyranus, cum enim tot insidijs demonum, & tyranno- rum vigeatur Ecclesia, singulari Dei prote- ctione fideles egebunt, tum vt in persecutio- nibus immaculatam degant vitam, & ut corâ tyrannis Christum fortiter confiteantur, & pro eo vitam ponant, & propterea hic filius dicitur rapti ad Deum, & additu (ad thronum Dei) propter Virginis peculiarem protectio- nem, cuius patrocinio & præsentissimis apud Deum

Rufus qua- re diabo- lum signi- ficet.
Apoc. 12. Ioan. 8. Daniel 7.
Ambros. Gregor.
Filius mu- lieris quis intelligatur, & quomodo re- get gentes in virga ferrea.
Ambros. Psalm. 2.
Arietas. Psalm. 2.
Ambros. Haymo. Ansberr. Apoc. 2.
Filius mu- lieris rapi- tur ad Deum, & ad thronum eius, quia sub eius protectione est.
Carthuf. Lyranus.
Sap. 3.
Ggg 3.
Deum.

precibus à dæmonum truculentia, & alijs tentationibus, atque periculis Dei ferui in præfenti vita se tuentur: sicut enim serpens insidiatur calcaneo mundi, extremis scilicet temporibus, quando Apoc. 12, solutus de carcere maiori conatu contra Ecclesiam insurget, *Sciens quia modicum tempus habet*: ita hæc benedicta mulier, iuxta illud Genes. 3. maiori studio caput eius conteret, eius impetum frenando, furorē atque rabiem coercendo, vt c. 2. 4. dixi, quare merito etiam ad Dei Thronum, id est ad Virginis protectionem filij Ecclesie rapi dicuntur. Quod autem Virgo sanctissima sit Ecclesie, eiusque fidelium Aduocata, superiori cap. copiose diximus. Hic vnum tantum afferam ex S. Bonauentura in Hymno, *Te matrem Dei laudamus*, vt intelligamus quid contra dæmones, quid in fidelibus Virgo sanctissima efficiat; loquens enim cum Virgine dicit, *Tu superatrix, ac terror dæmonum.* & infra: *Tu salus ta innocantium, Porcus naufragantium, Misericordiarum solatium, Pereuntium refugium, Tu fortitudo Martyrum, Exemplar Confessorum, Honor, & felicitas virginum* hæc Bonauentura. Et in Revelationibus S. Brigitæ sermone Angelico c. 19. Virgo sanctissima *Confortatrix Martyrum* appellatur quorum multi eo tempore pro Christo vitam fortiter ponēt. Secundo rapitur filius mulieris sole amictu ad Deum, & ad Thronum eius per mortem, quæ est interpretatio multorum. Et sanè significatur his verbis Filios Ecclesie diuino beneficio propter tentationes multiplices, & varia illius temporis pericula, ne draconis faucibus deglutiantur, ab hac vita breui subtrahendos, & quasi rapiendos ad Deum, & ad Thronum eius. Quod probant, quia ad mortem significanda eadem voce vitur Sapiens in libr. Sap. capit. 4. *Rapius est, inquit, ne malitia immutaret intellectum eius, aut ne fictio accipiat animam illius* & infra: *Placuit erui Deo anima illius, propter hoc properauit educere illum de medio inimicorum*; & in hoc sensu rapiuntur iusti ad Deum, & ad thronum eius.

4. Et quidem intelligi potest eos rapiendos ad gloriæ thronum; nam Apoc. 3. pollicetur Christus vincens: *bus confellum in throno suo videlicet vt secum regnent* sic enim sunt *heredes Dei, coheredes autem Christi*, iuxta illud Rom. 8. Et quamuis hæc expositio vera sit, nos tamen a cap. 27. Throni Dei nomine Virginem intelligentes exposuimus promitti iustis,

vt filij spirituales sint eiusdem Virginis quæ Christi est mater naturalis, eadem quoque ratione in his verbis, si per Thronum Dei Virginē allegoricè significatā velimus, rectè etiam dicimus, filios Ecclesie in tot pro Christo præfentibus per mortem ad Deum rapi etiam ad Thronum eius, beatam scilicet Virginē, cuius præstantissimam operam toties in hac lacrymarum valle implorat, & experti sunt.

At quærat quispiam, quamobrem huiusmodi Sancti per mortem in coelesti gloria non tantum ad Deum optinunt, verum etiam ad Deiparam assum: dicantur? Respondemus eius rei causam esse, quoniam & si Sanctiorum beatitudo quam Theologi essentialē appellant in Dei clara visione, ac fruitione sit polita, ijdem tamen Beati post sacratissimæ humanitatis Christi conuictum Virginis conspectu, atque præsentis potissimum lætantur, ac gaudent. Quod tum ratione, tum auctoritate in præfenti capite perspicuum fiet, & vt omitiam ea, quæ cap. 17. de viginti quatuor senibus, & reliqua beatarum animarum multitudinē virginum immortales gratias de suis victoriis agentibus & quæ cap. 26. de Angelis magnam cum voluptate Virgini obsequuntur, diximus; quæ omnia etiam hæc confirmant. Cum Virgo in corpore, & in anima præ omnibus filiabus Ierusalem facta sit, vt quærit Ecclesia, speciosa in delicijs suis cuius pulchritudinem, solus miramur, vt ait Petrus Damianus sermone de Natiuitate Virginis ita vt diuina attributa, præsertim potentia, sapientia, & bonitatis in nulla pura creatura ita reuerenti, sicuti in Virgine, ut cap. 15. vberius demonstrauimus, hinc enim verba illa Bonauentura in speculo cap. 7. *Præter assumptam, inquit, a verbo naturam, nullum est opus, nulla creatura, in qua tanta diuina gloria materia relucent, sicuti in Maria*. ideo ijdem Angeli, & Sancti ex Virginis visione maximo gaudio perfunduntur. Quare idem in speculo B. Virginis cap. 16. *Gloriosum*, inquit, *gloria Mariæ præterlegimus est, quod quisquā post Deum pulchrius, quicquid dulcius, quicquid suuuius in gloria est, hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est. Gloriosum omnino gloriæ Mariæ præuilegium est, quod post Deum maior gloria nostra, maius nostrum gaudium de Maria est, ita sanctus Bonauentura. Qui in Litanijs B. Virginis his verbis eam inuocat, Sancta Maria vera salus, & beatitudo.*

Apoc. 12.

Sanctio celo nati guntur, deum ac eidentia ex B. Virgine.

Offic. Eul. 1. et. 2. 1. 1.

Bonauent.

Mal. 1.

Ans.

& in Cantico : Te matrem Dei laudamus, ad Virginem: Tu, inquit, Mater omnium Beatorum gaudium plenum post Deum, omnium supernorum cuium solatium.

And. Cret. Andreas Cretensis orat. 2. de dormit. ad ipsam Deiparam conversus : Tu, inquit, es res illa magna veneranda oconomia, quam cupiunt inspicere alij.

Pat. Dam. Petrus Damianus sermone de Natiuitate Virginis initio: Felices, inquit, Angelici spiritus, qui beata Virginie habent presentiam, & illi quidem abundantiori rore diuinitatis infusi Genitum & Genitricem visione mirabili continentur, Regis & Regina gloria cumulati idem sermone de Assumptione agens de Virginis in caelo Assumptione : Hac est, inquit, illa dies, qua caelorum officinas sublimiori gaudio cumulauit, Annua mundo, Angelis continua, homines Angelis & Angelis hominibus felici foedere coniungens. Idem in sermone de Natiuitate in fine: Reuertere, inquit, Sanamite, ut intueamur te, quia summa gloria est post Deum te videre, adhaerere tibi, & in tua protectionis munimine deorsum. ita Petrus Damianus.

Epiph. Hinc factum est, ut Patres eam epithetis hoc indicantibus vocent Methodius in hypapantem eam appellat, Gaudium nostrum ineffabile Gregorius Nazianzenus in Tragedia de Christo patiente, Gaudium mortalium, Ephraem orat. de laud. Virg. Lactiam Sanctorum & praclarissimum caelestis hierarchia ornamentum. Andreas Cretensis in salutatione Angelica, Lactia instrumentum. Ildefonsus cap. 12. de Virginitate : Praemium gloriae nostra magnum, cuius cultum, Psalms. 44. deprecantur omnes diuites istis, nimirum praecipui Sancti, ut cap. 17. ex Athanasio, & Damasceno diximus. Idem Ildefonsus sermone 2. de Assumptione: Hac, inquit, festiuitas Assumptionis Virginis praecipua, & venerabilis nobis: sed venerabilior in caelo est Angelis & Sanctis omnibus, quorum laetitia, & gaudium: procul dubio ex huius adimpletur dies exultatione, quando beata Dei Genitrix clarior sole resulgit in throno claritatis: nam Christus, sicut legimus, in sole posuit tabernaculum suum, de quo tabernaculo ipse, ut ita loquar, processit tanquam sponsus de thalamo suo. ita Ildefonsus.

Anselm. Anselmus de excellentia Virginis capit. 8. Dies, inquit, Assumptionis non solum te Dominum ineffabiliter sublimauit, sed caelum ipsum, quod penetrasti, nec non cuncta, quae in eo sunt, nomo, &

ineffabili gloria decorauit. Noua quidem caelum gloria decorauit, quia priorem gloriam eius ex praesentia tua, ultra quam dici possit, aut cogitari, magnificauit: nam eodem in Domina illic ascendis, noua illud, & praecellenti virtutum tuarum dignitate irradias, immensaque miserationum tuarum, & gratiarum luce perlustras & capit. 9. Aduertat qua gloria, vel quod gaudium, vel qua iubilatio erit omnibus illis, qui in Regnum beatitudinis assumpti cum ipsam Dominam, per quam tanta bona eis pronenere, praeculis habuerint, iuxta Deum, quom de suo utero Virgo filium peperit residentem, & iure materno caelo, terraque cum eodem filio suo praesidentem considerauerint, qua exultatione exultabunt pro tanta gloria eius, quo honore subleuabuntur in tanta potentia eius. haec Anselmus.

Sophronius sermone de Assumpt. Virg. ubi multa dixisset de obsequijs Angelorum, quibus B. Virgo ad Thronum est deducta, subjicit: Nulli, inquit, dubium omnem illam caelestem Ierusalem tunc exultasse ineffabili laetitia, tuncq, cum omni gratulatione iubilasse, quoniam festiuitas haec, qua nobis hodie reuoluitur annua, illis omnibus facta est continua. sic ille.

Bernardus sermone 1. de Assumptione: Virgo, inquit, hodie gloriosa caelos ascendens supernorum gaudia etiam copiosius sic dubio cumulat: uti augmentis: haec est enim, cuius saluationis vox, & ipsos exultare facit in gaudio, quos mater nunc adhuc viscera claudunt, quod si Parvuli nec dum nati anima liqui facta est, ut Maria locuta est: quid putamus, quam illa fuerit caelestium exultatio, eum vocem audire, & videre faciem, & beatae eius frui praesentia mirerunt? & mox: Mariae praesentia totus illustratur orbis, adeo, ut & ipsa caelestis patria clarius rutilet: Virginea lampas irradiata fulgere.

Caelatus lib. 7. exemplorum cap. 1. Sicut, inquit, in creaturis uniuersis mater Creatoris nil est sanctius, nil dignius, nil praecellentius, ita eius visione nulla sanctorum visio dignior, nulla iucundior, nulla eminentior. sic ille.

Franciscus Mayo Doctor cognomento Illuminatus in sermone de creatione animae Virginis, docens Virginitatem, quae dirigit nos in periculum huius mundi, merito Stellam mans appellari. Subjungit haec verba: Ista est ista Stella, qua unicuique promittitur Apocal. 2. Vincentis (inquit) dabo Stellam matutinam quia omnes Sancti in patria de plenitudine festiuitatis Virginis participant, ut patet. haec Mayo

Sophroni-

Bernard-

Casarius.

Franc.

Mayro.

B. Virgo.

est stella

matutina

quae Beatis

promitti-

tur. Apo. 2.

Mayro

Cap. 33.
S. Bernardus
dinus.

Mayro. qui etiam eodem loco docet Virgine
nem illuminare inferiores hierarchias om-
nium Angelorum, & hominum; quod ple-
nitas dicemus cap. 33.

S. Bernardus Senensis tom. 1. serm. 61.
art. 3. cap. 3. loquens de Virgine super omnes
in gloria erecta: *Ut plus, inquit, hac Virgo bea-
tissima Trinitatis diligat gloriam, cupiat, sentiat,
& fruatur, quam omnis alia pura creatura simul
sumpta, de cuius gloria post filium participant uni-
uersi. & eodem sermone art. 2. cap. 3. Tan-
tum, inquit, differt gloria Virginis à gloria alio-
rum Beatorum, quantum sol à ceteris lumina-
ribus cæli, & quodammodo sicut cætera lumina
irradiantur à sole, sic tota cælestis curia à glorio-
sa Virgine laetificatur & decoratur: unde Bernardus
itaque gloriosa Virgo dum cælos ascendit, etiam
supernorum gaudia civium copiosis augmentis cu-
mulavit. ita S. Bernardus Nam & S. Brigitta*

S. Brigitt.

in Revelationibus suis in sermone Angelico
cap. 16. de Virgine adhuc in carne mortali
agente loquens: *Deus ipse, inquit, & Angeli ex
beata Virgine virtuosissima constantia iucundaban-
tur in cælo, & etiam in mundum homines lata-
batur ex eius presentia et prudentia. Hic colligere
quantò magis, cum per gloriam est ad cælum
ejecta, Sancti in cælo de eius presentia gau-
dent, quod expressè habetur in iisdem Reuelationibus
lib. 4. cap. 238. ubi narrat sibi in o-
ratione vigilantia beata Virgine dictum esse
in hunc modum: Ego, inquit, sum mater om-
nium, qui sunt in superiori gaudio, quamvis in-
fantes habeant suam necessitatem secundum suam
voluntatem, tamen in augmento sua læticia cu-
mulatur eis gaudium ex eo, quod videant faciem
matris sue blandam; sic placet Deo dare omnibus
in cælesti curia gaudium, & exultationem de
mea Virginitate puritate, & mearum virtutum
pulchritudine, quamvis habeant incomprehensi-
bilitate ex eiusdem divinitatis potentia totum bo-
nump. hæc ibi.*

Sophron.

Huc spectat id quod Sophronius in ser-
mone de Assumptione habet de festo in cæ-
lis factò in Virginis Assumptione: *Quod si gau-
dium, inquit, sit in cælo de quolibet peccatore
converso, multò magis putandum pro sancta Virgi-
nis exaltatione, & gloria, quod exultatio fiat in
supernis, cuius nimirum festivitas omnium su-
pernorum civium est gratulatio, præsertim, quia
ejus celebritas, laus & favor est Salvatoris: unde
credimus (ut supra dictum est) quod non hunc
tantum diem solemnem ducunt pro ejus honore*

Luc. 15.

annuum; verum etiam continuum, & æternum
jucunditatis, & læticia, ac venerationis obsequio
cum omni colunt tripudio amoris, & gaudij. hæc
Sophronius. Hoc idem argumentum de gau-
dio Angelorum super uno peccatore peniten-
tiam agere affert ad hoc idem probandum
Ildefonsus ser. 1. de Assumpt.

Idem Ildefonsus in eandem sententiam ser-
mone 2. de Assumptione. agens de celebritate
Assumptionis: *Hæc est, inquit, sacra, & venera-
bilis solemnitas fratres, ante mundi constituto-
nem præstita, & præordinata; seu hodierna die ex-
ultanter est impleta, Nobis quidem dilectissimi ho-
dierna dies est annua, sed Angelis in cælo, & su-
pernis civibus est continua, & perpetua. sic ille.*

Quibus consonant ea, quæ B. Gertrudis lib.
4. Reuelat. c. 29. habet, ubi inter alia dum
cantarentur primæ vespere festi Assumptio-
nis Deiparæ, hæc sibi divinitus ostensa scribit:
Et dum intonaretur, inquit, Antiphona *Tota
pulchra es*, inuens B. Virgo in amplexu Do-
mini per cordis ejus organum singula verba
illa intonate videbatur in memoriam suavis-
simarum blanditatum illarum, quibus per ea-
dem, vel similia verba blanditus esse creditur
Filius Altissimi suæ beatissimæ Matri: & ecce
extali devotione illius divini cordis impetus
efficacius superfluentes tam magnificè in ani-
mam Virginis inundaverunt, quod ex nimia
nimia impetuositate influxus videbantur exi-
lire, quasi stellæ materiales miræ claritate præ-
fulgentes, quæ undique Reginam cæli cir-
cumdantes ineffabili decore perornando læ-
tificabant: quædam verò quasi præ multitu-
dine in pavementum cadere videbantur, quas
omnes Sancti recolligentes, & coram Domino
cum gaudio presentantes in admiratione il-
larum inexplicabili modo delectabantur: per
quod figurabatur, quod omnes Sancti de su-
perabundantia dignitatum, & meritum
beatissimæ Virginis copiosè hauriunt gau-
dium, gloriam, & beatitudinem inefficentem,
sicque in tali exultationis jubilo adjungentes
se omnes Angeli devotioni congregationis
consona voce insimul cum ea dulciter relo-
nabant responsum, *Quæ est ista*, quo finito
filius Dei altisonè inchoavit verbum, *Ista est
speciosa*, cuius divini cordis plectrum Spiritus
S. movere videbatur ad laudandum, & glori-
ficandum benedictam Virginem Matrem supra
omnem creaturam.

In eodem libro Revelationum, eodemque
capite

Ildefonsus
Ildefonsus

V. S. B.
Gertrudis

Eccl.
Alun
journ

capite B. Gertrudis in alio quodam festo Assumpcionis B. Virginis celestis curiæ iubilibum de Derpara conceptum vidisse se narrat his verbis, Deinde in iubilo laudem resonante tota celesti curia cum responso, *Salve nobilis*, B. Virgo in throno gloriæ à dextris filij cum decenti reuerentia collocatur, & postea omnes cœli ciues ante solium Regni, ipsius decenter coadunati ex abundantia benignissimi fauoris extollentes laudabilem conuersationem vitæ eius cum ineffabili iubilo decantabant responso, *Beata es Virgo Maria*, cui Verbum scilicet, *Aue Maria*, tota Trinitas subiunxit renouans ei suauitatem Angelicæ illius saluationis, quæ totius salutis saluberrimum extitit exordium, cui sanctorum chorus annectebat, *Ece exaltata es*, commendans ei, vt pro Ecclesia militanti intercederet.

Eccles. 43.
Aluna signum dies fructus
per lunam significata magnum festum est in

caelo, ut exponit Pelbartus de Temesuar in Stellario B. Virg. lib. 12. part. 1. art. 2. cap. 4. & alii. Quare merito Ecclesia pronunciat illud, *Assumpta est Maria in cœlum gaudent Angeli, collaudantes benedicunt Dominum*. Et illud pariter Eccles. 43, eidem accommodatur, *Vas arcum, & benedico eum, qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo, gyravit cœlum in circuitu gloria sua*. Nam ex S. Bernardini sententia per arcum cœlestem, qui Iris dicitur, Virginem significari diximus cap. 16 Merito ergo Methodius in hypapantem ad Virginem, Tu, inquit, *Festi nostri principium, tu meatum, tu finis pretiosissima Regni margarita*.

festi, id est, à Virgine Pelbartus. Offic. Eccl. Eccles. 43.

S. Bernard. Method.

Cum ergo Sancti ex Virginis in cœlo præsentia magno gaudio exultent, qui ad cœlum ex hac lacrymarum valle subtrahuntur, non solum ad Deum, sed etiam ad Dei thronum, Virginem scilicet gloriosam, vt initio dicebamus, merito Apocalip. 12. rapidi-
cuntur.

Apoc. 12.

VIRGINEM DEIPARAM, QUÆ INTEMERATÆ VIRGINITATIS suæ exemplo in terris Virginibus omnibus singulari ratione præluxit, singulari pariter ratione in cœlis Virginum omnium Principem esse, atque Reginam,

C A P V T XXXII.

S Y M M A R I V M.

- Virginis encomia, & præmium ex sacris literis, alijsq; auctoribus num. 5.*
- Virgines Angelis assimilantur num. 9.*
- Deipara Virgo puritate omnes, tum homines, tum Angelos superat num. 11.*
- Figura & Prophetia de virginitate Deipara numero. 13.*
- Virginitas Deipara aliquibus Gentilibus præsentia num. 20.*
- Exempla animalium, quæ absq; concubitu procreantur num. 21.*
- Virginitas Deipara Deo gratissima, & voto ei consecrata, & à quo tempore num. 23.*
- In lege Evangelica innumeros utriusque sexus homines Deiparæ Virginis exemplo ac patrocinio illibatam virginitatem, complures alios perpetuam continentiam coluisse num. 27.*
- Deipara in virginitate primatus varijs titulis exprimitur num. 30.*

Ndecimum, quod de Dei sede, siue throno in Apocal. cap. 14. scriptum habetur, est quod illa centum quadraginta quatuor millia Virginum Agnum sequentium ante Dei Sedem cantabant Canticum, quæ etiam sine macula ante Dei thronum esse perhibentur, & licet hic sedis nomine ipse Deus sedens intelligi possit, tamen si eo nomine Virginem, quæ erecta in sacris litteris & sanctis Patribus per Dei thronum, vt in præcedentibus diximus, accipitur, significatam velimus, nimirum in modum toti illi visioni congruere ex his, quæ in præsentia dicemus, liquidò apparebit. Igitur sanctus Ioannes cap. 14. Apocalypsi, *Explicat. Et visus inquit & ecce Agnus stabat supra montem* *ter contem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor milia Apoc. milia habentes nomen eius, & nomen patris eius* *14. de centum scriptum in frontibus suis* *7 & audis vocem de ium quacælo tanquæ vocem aquarum multarum, & tanquæ stragula vocem*

Apoc. 14.

Hhh

quatuor
millibus
Virginib.
Agnus
sequenti-
bus.

vocem tonitruu magni, & vocem quam audiui
sicut citharædorum citharizantium in citharis
suis, & cantabant quasi canticum novum ante
Sedem, & ante quatuor animalia, & seniores, &
nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum
quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de ter-
ra. Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinqui-
nati, Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum
quocumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus pri-
mitia Deo, & Agno, & in ore eorum non est in-
mentum mendacium, sine macula enim sunt ante
Thronum Dei. haftenus S. Ioannes: quæ bre-
uiter prius exponenda duxi, vt sic ad id, quod
præcipue ostendendum proposui, accedamus.

Apo. 14.
Nominem
Virginum
viri & fe-
minæ intel-
liguntur.
S. Cypria.

Et verò sanctus Ioannes in hac narratione
horum centum quadraginta quatuor millium
Virginum laudes, & vitam innocentem tradu-
ctam, simul etiam eorum gloriam accuratè de-
scribit: & licet Virginum, qui cum mulieribus
non sunt coinquinati meminerit, in his tamen
vt animaduertit Sanctus Cyprianus libro de
disciplin. & habit. Virgin. & femine virginem
continentur: Mulier enim, inquit, viriportio est,
ex eoque sumpta fuit.

Ribera.

Sive autem hi Virgines sint illa centum
quadraginta quatuor millia signati ex omni-
tibus filiorum Israel, de quibus Apo. 7. vt pla-
cet Hieronymo lib. 1. contra Iouinianum siue
ex Areta, sint Virgines ex gentilibus ad Christi
fidem ex vniuerso terrarum orbe conuersis:
siue sint ij ex gentibus, & Judæis, qui extremis
temporibus sub Antichristo in magna viuendi
impollutam seruarunt, & hi, vel hoc definito
numero accipiendi sint, vt ait Ribera, vel vt sit
numerus determinatus pro inde terminato
propter duodecies replicatum duodentrium,
qui interdum, vt capit. 17. dixi, vniuersitatem
significat, quod Bedæ, & Viegas magis probat-
ur (videtur enim plures in vniuerso mundo
etiam eo tempore virginem futuri) quicun-
que tandem illi sint, neque enim nostri in-
stituti est diligentes horum sententias expen-
dere, profectò virgines sunt, & præclaris virtu-
tum donis egregie ornati describuntur. Hos
sanctus Ioannes, narrat se vidisse supra mon-
tem Sion, in cœlesti nimirum patria (cuius
typum genit Sion, iuxta illud Psalm. 83. ibant
in Sion) supra montem autem virgines pec-
culianter conspiciuntur tum propter dif-
ficultatem seruandæ virginittatis superatam,

Sunt in
monte S. d.
Psalm. 87.

do virtute in virginitatem, videbitur Deus Deorum
in Sion) supra montem autem virgines pec-
culianter conspiciuntur tum propter dif-
ficultatem seruandæ virginittatis superatam,

tum propter sublimem, & cœlestem hanc
virtutem, quæ Angelis cognata dicitur, tum
denique propter eximiam prærogatiuam, qua
(vt ait Gregorius libro 5. in capit. 3. Re- Gregor,
gum.) Virgines in Ecclesia alijs præstant à
carnalibus, & terrenis delectationibus diuisi,
& in sempiterna Redemptoris gloria subli-
mantur.

Erant porrò cum Agno, sub cuius typo Chri-
stus Dominus à S. Ioanne, & in Euangelio, &
in sacra præsertim Apocalypsi sæpe expri-
mi solet (quod veluti Agnus innocentissimus pro-
nobis in ara crucis obitatus mundi peccatum
sustulerit.) Is pondè Agnus sicut pro se in ter-
ris dimicantes è Cœlo iuuat, ita eisdem post
labores in Cœlo coronat, & cum illis familia-
riter conuertatur. Habent in frontibus scri-
ptum nomen Agni, quem non erubuerunt in
hac vita, & nomen Patris eius, quod qui-
dem Agni. & Patris eius in ipsis peculiare
dominium indicat, quasi in veram libertatem
vindicti à solo Deo possidendi; ideo mox di-
citur de eis, Hi empti sunt ex hominibus pri-
mitia Deo, & Agno: & si enim omnes Christi
pretioso sanguine empti sint, virgines tamen
peculiariter empti dicuntur, quoniam in il-
lis non tantum in anima, sed in corpore etiam
integritate, & impolluta carne fructus redem-
ptionis elucet, & veluti primitiæ, seu primitiui
fructus (qui solent esse gratissimi) Deo, &
Agnos offeruntur, tales fuerunt Sancti illi in-
nocentes, prima Christi victima, Herodia-
na rabie sublata, tales censentur & hi Virgi-
nes, qui vt hic dicitur à mendacio abhorre-
runt, & à fallacibus carnis & mundi illece-
bris seduci non potuerunt. Quare Apostolus
1. Corinth. 7. vt indicet plenam hanc Virgi-
num omnibus post positis cum Deo adhe-
sionem, Qui, inquit, sine vxore est, sollicitus est
qua Dominus sunt, quomodo placeat Deo: Qui au-
tem cum vxore est sollicitus est qua sunt mundi,
quomodo placeat vxori, & diuisus est. & mulier
innupta, & virgo cogitat qua Dominus sunt, vt sit
sancta corpore, & spiritu Felices, inquit Bernar-
dus tractatu de Passione Domini capit. 30.
Virgines illæ, qua sponsam suam Christum acci-
pientes, illi se soli subiacent, cuius iugum suauis
est, & onus leue, & iugum sol. tota, & integra mente
placere desiderant, qui sancti est speciosus forma pra-
silijs hominum, non diuidentes mentem suam, ita
vt nec ex parte cupiant, & sollicita sint placere
Deo.

Hon.

Ca.

Sunt cum
Agn.

Agnus est
Christus.

Offi.

Matt. 10

Habent

in frontibus

nomine
Dei, &

Agn.

Apo. 14.

empti sunt

ex homi-
nibus pri-
mitiæ.

Matth. 10

fructus

1. Cor. 7.

vt indicet

plenam hanc

Virgi-
num omni-
bus post

positis cum

Deo adhe-
sionem, Qui,

inquit, sine

vxore est,

sollicitus est

qua

Dominus sunt,

quomodo

placeat Deo:

Qui au-
tem cum

vxore est

sollicitus est

qua sunt

mundi,

quomodo

placeat vxori,

& diuisus est.

& mulier

innupta,

& virgo

cogitat qua

Dominus sunt,

vt sit

Vox illorū
sicut toni-
trui ma-
gni.

Dio, nec ex parte placere viro: sed se totas inte-
gras reddens illi, à quo acceperunt ut essent. Et
repperunt, ut bene essent, ipsum munere prater ea
spontium suum gratius acceperunt. hæc Bern-
nardus. Hinc est, quod Agnus ad familiarem
quendam secum convictum hoc Virgines pecu-
liari quodam privilegio admittit, & ideò
sequi dicuntur Agnum quocumque jerit. & ita

Honor. in illud Cantic. 7. Venier tuus si-
cut acer vus vitici vallatus lilijs, ait, in ventre
Cant. 7. Virgines jacuisse unigenitum Dei incarnatum,
qui est viticum, de quo conficitur panis fidelium,
ipse est acer vus: quia in eo cumulatut fidelium
populus, Vallatus lilijs, quia Christus stipatus est
virginum choris: ita Honorius. Hoc autem Ec-
clesia canit in hymno de virginibus.

Quocumque pergis Virgines
Sequuntur, atque laudibus
Post te canentes cursitant
Hymnosq; dulces personant.

Et Augustinus libro de sancta virginitate
cap. 27. hos Virgines alloquens: ipse, inquit,
pra ceteris dilectus Agno in Apocalypsi vos vidit
duodecies duodena millia Sanctorum cytharado-
rum, illibata virginitatis in corpore, iniolata
veritatis in corde, & quia sequimini Agnum quo-
cumq; ierit, scripsit ille de vobis. Quo ire putamus
hunc Agnum; quo nemo eum sequi, vel audeat,
vel valeat nisi vos? Quo putamus eum ire, in
quos saltu, & prata? vbi credo sunt grandia
gaudia huius seculi vana insania mendaces, nec
gaudia qualia in ipso Regno Dei ceteris non vir-
ginibus erunt, sed à ceterorum omnium gaudiorū
sorte distincta. Gaudium virginum Christi de
Christo, in Christo, cum Christo, post Christum,
per Christum, propter Christum: gaudia propria
virginum Christi non sunt eadem non virginum,
quamvis Christi, nam sunt alia alia, sed nullis
talita. Ite in hac, sequimini Agnum, quia & Agni
caro vique Virgo, hoc enim in se retinuit ausus,
quod matri non abstulit conceptus, & natus, me-
rito eum sequimini virginitate cordis, & carnis
quocumque jerit. Quid est eum sequi, nisi imitari
& mox: Multa in illo ad imitandum omnibus
proponuntur, Virginitas autem carnis non omni-
bus non enim habent, quid faciant, ut virgines
sit, in quibus jam factum est, ut virgines non sint:
sequantur itaque Agnum ceteri videntes qui vir-
ginitatem corporis amiserunt, non quocumque ille
jerit, sed quocumque ipsi potuerint, possunt autem
ubique prater eum in decore virginitatis incedit.
hæc Augustinus.

Quo modo
virgines
sequuntur
Agnum
quocum-
que jerit.

3 Cæterum horum virginum vox, quia ad-
versarijs formidabilis aliquando fuit, acriter
enim omnibus eos tentantibus, ac tentationi-
bus restiterunt, ut videre est in D. Bernardo,
D. Francisco, D. Vincentio Ferrerio, in fan-
ctis Agatha, Agnete, Cæcilia, aliisque utrius-
que sexus virginibus, qui virginitatem suam à
petulantibus personis fortiter tutati sunt, ideò
voci tonitru magni comparatur: quia tamen
Deo, & sanctis Angelis grata, ac suavis, ideò
voci etiam cytharædorum cytharantium in
cytharis suis assimilatur, tum propter concen-
tum ex virginitatis puritate gratissimum, tum
propter chordarum distensionem, ac pulsam,
quæ mortificationem carnis, quam cum vitijs,
& concupiscentijs virgines peculiari quadam
ratione crucifixerunt, & abnegarunt tuendæ
castitati per necessariam dicant: sic enim cy-
tharam explicat Gregorius lib. 20. moral.
cap. 31. Beda in hunc locum, Andr. Cæsa-
riensis, & alij.

Assimilan-
tur cytha-
ræd.

Cythara
mortifica-
tionem si-
gnificat.
Gregor.
Beda.

Et cantabant quasi canticum novum, &c. I-
deò Augustinus libro de sancta Virginit. cap.
27. cum Virginibus loquens: Vos, inquit,
afferetis ad nuptias Agni canticum novum, quod
cantabitis cytharis vestris, non utique tale, qua-
le cantat universa terra, cui dicitur: Canite
Domino canticum novum, cantate Domino uni-
versa terra, sed tale, quale nemo poterit dicere
nisi vos. hæc Augustinus. Quale autem sit
hoc canticum novum, quod cantant, Grego-
rius in 3. par. pastoral. admon. 23. pulchrè
explicat: quia scilicet Virgines cum Agno præ-
cunctis fidelibus etiam de incorruptione car-
nis gaudent, quod tamen dicere possunt: quo-
niam per charitatem illis congaudent, quam-
vis ad eorum præmia non assurgant, ita ex
Gregorio. Quod enim in Apocalypsi habe-
tur, alios canticum hoc dicere non posse, o-
stendit quidem alios sanctos cernentes carnis
integritatem ita Christo gratam, gauisuros ut
ait Ribera: Si virgines fuissent, quo Christo ea in
re similiores, & gratiores essent: sed nec tamen ipsi,
qui eam habent invident, nec ipsi quod non ha-
beant tristantur.

And. Caf.
August.

Psal. 97

Gregor.

Apoc. 14.

Ribera.

4 His præmissis præcipuè inuestigandum re-
manet, quid sibi velit illud, quod canticum
hoc cantant ante Sedem, nimirum ante Dei-
param, juxta nostram explicationem, & ante
quatuor animalia, & seniores: ex quo facillimè
intelligetur etiã illud: Sine macula enim sūt ante
seniores.

Quo modo
cantant
ante sedem
& qua-
tuor ani-
malia, &
seniores.

Thronum Dei. Enim verò hi centum quadraginta quatuor millia virginum tot Dei donis præditi, totque gloriæ insignibus clari, Canticum illud novum in gratiarum actionem de servata virginitate cantant ante quatuor animalia, & eniores, nimirum Evangelistas, & viros Apostolicos, ac Prophetas, quodiam eorum doctrina, scriptis, ac prædicatione virginitatem servarunt, aliaque quibus in hac vita claruerunt pietatis opera coluerunt: id verò majori voluntate ante Sedem Dei, beatissimam scilicet Virginem Deiparam facere sunt censendi: quippe quæ Virgo virginum iure appellatur, quæ alios ad virginitatem colendam, eandemque Deo per votum conservandam suo exemplo excitavit, & invitavit, quæ suo patrocinio, meritis, ac precibus ad eandem servandam eos adjuvit; quæ Agni, quem illi sequuntur, Mater est dilectissima, eique maximè vicina, de quo supra cap. 12. quam Agnus tanti fecit in terris; & nunc maximè honorari vult in cælis, ut Bernardus homil. 1. super missus est, expendens ex hoc loco Apocalypsis illud de Christo Luc. 2. *Et erat subditus illis: Quis, inquit, quibus Deus hominibus. Deus (inquam) cui Angeli subditi sunt, cui Principatus, & Potestates obediunt subditus erat Maria: nectansum Maria, sed etiam Ioseph propter Mariam: mirare ergo utrumlibet, & elige quod amplius mireris, suo filij benignissimam dignationem, sine matris excellentissimam dignitatem, utrinque stupor, utrinque miraculum. Et quod Deus femina obtemperet humilitas sine exemplo: Et quod Deo femina principetur, sublimis sine fœco. In laudibus virginum singulariter canitur, quod sequuntur Agnum, quocumque jerit: qui bus ergo laudibus iudicatur dignam, quæ etiam præst. hæc Bernardus. Quo circa, quod cap. 17. dilectissimis sanctis, & de reliqua animarum sanctarum multitudine sub typo viginti quatuor seniorum, & maris vitrei Deiparam singulan reverentia colentibus, cœtantum se debere omnes cognoscunt, eor. & quod superiori capite de sanctorum lætitia, quam ex Deiparæ conspectu capiunt, dictum est; id ipsum peculiari quadam ratione de virginibus merito in præsentis capite affirmamus, & idcirco hoc in loco Apocalypsis non solum ante Sedem Dei, id est Deiparam, ut ex dictis patet, suum canticum novum canere, sed etiam sine macula ante Thronum Dei, id est, ante Deiparam esse memoratur, cujus ope,*

Cantant.
ante Dei-
param, &
quart.

Bernard.

Luc. 2.

Apoc. 14.

Apoc. 4.

ac patrocinio, tot tantaque dona à Christo sunt consecuti.

Verum ut hoc ipsum adhuc magis perspicuum fiat, ostendam illibatam Deiparæ virginitatem in sacris litteris magnificè adumbrari, atque describi, eamque voto virginitatem suam præpotenti, Deo primam obtulisse, multisque nominibus virginum omnium esse Regionam, & ab eisdem singulariter coli, ac proinde Canticum illud novum, eos (ut diximus) ante ipsam etiam cantare.

VIRGINITATIS ENCOMIA, AC
præmium ex sacris litteris, aliisque
Auctoribus.

Quod ut melius demonstremus suppono virginitatem Deo esse in primis gratam, quam Christus Dominus in sua, & Genitricis suæ persona dicavit, eamque inter præcipua legis evangelicæ consilia à Christo tradita connumerari testatur Apostolus 1. Cor. 7. & habetur Matth. 19. illis verbis: *Sunt Eunuchi, qui se castraverunt propter Regnum caelorum:* remque hæc esse altissimam indicant verba illa, quæ sequuntur: *Qui potest capere, capiat, & illa: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.* Virginitas porro præter gloriam essentialem, etiam Aureola propter perfectam victoriam, quam de carne sua reportarunt, debetur: & propterea in hoc loco Apoc. 14. Canticum novum, quod nemo alius dicere poterat, ipsi cantare, & ad familiarem quandam Agni sequelam recipi dicuntur. Hinc Isa. 56. *Virginibus sub nomine Eunuchorum, quia videlicet propter Christum se ipsos spiritualiter castraverunt, promittitur à Domino in domo sua locus, & nomen melius à filiis, & filibus nomen sempiternum, quod non peribit, scilicet, excellens quædam gloria: sicut Elcana 2. Reg. 1. consolabatur Annam uxorem sterilem, & ex hoc affertur illis verbis: Numquid non ego melior tibi sum, quam decem filij: quanto magis Deus ipse virginibus longè præclariora præstabit, quam si filios habuissent. De virginibus autem hunc Isaac locum intelligendum luculenter ostendit Augustinus libro de sancta virginitate c. 24. & 25. Ambrosius de Instit. Virg. cap. 6. Basilus libro de vera virginitate, Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, & in Isa. 56. Gregorius 3. par. pastor. admon. 29. Cyrillus lib. 5. in Isa. adde*

Quædam
in hoc ca-
pite ager-
da: De vir-
ginitate
Deiparæ,
quæ ungu-
m est pre-
mura.

Virginitat.
Deo gra-
tissima

1. Cor. 7.
Matth. 19

Aureole
debetur
virginitati

Isa. 56

1. Reg. 1.

August.
Ambros.
Basilus.
Hieron.
Gregor.
Cyrillus

Sap. 4. Adde Sap. 4. dicitur: *O quam pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est.* Et apud homines. Vbi illud ex Ildesonso ser. 1. de Assumpt. adnotare possumus, castitatem præclaram esse in virginibus præsertim cum CLARITATE, id est, cum præconio bonæ famæ, & Eccl. 26. *Omnis ponderatio non est digna consentientis anima, quæ de virginibus in castitatis virtute primas tenentibus multò magis dici possunt.*

Illud quoque virginittatis præstantiam ostendit, quòd Virgines à triplici maledictione, quam Eæ Deus optimus infligit suo modo eximantur, quod Fulgentius sermone de laudib. Mariæ eleganter indicat: *Eua, inquit, distulit, in doloribus, & tristitia paries, & ad virum conuerso tua, & ipse dominabitur tui: Tribus ergo his malis se subiungant scemina, quæ Mariam non sequuntur, dolor, tristitia, & seruituti. sic ille.*

His consonat præmium, quod nominatim virtutisque sexus virginibus promittitur his verbis Sap. 3. *Felix est sterilis, & incoquinata, quæ non fecit thorum cum dilecto, habebit fructum in visitatione, seu (ut legit Hieronymus in Isa. 56.) in visitatione annuarum sanctarum: & spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem, nec cogitauit aduersus Deum nequissima, dabitur enim illi fidei donum electum, & fors in templo Domini acceptissima. sic ibi: quibus verbis Sapiens Virgines circum loquitur, neque enim omnem sterilem vocat felicem, sed in coinquinatam, hoc est eam, quæ ab omni iniquatione abstinens: voluntate sua sterilitatem eligit: similiter eum spadonem beatificat, qui opere, & cogitatione ab omni impudicitia est alienus, qui nimirum se ipsum, iuxta illud Matt. 19. *Castrauit propter regnum celorum?* & quatenus Deut. 23. dicitur: *Non intrabit Eunuchus Ecclesiam Domini: nostris tamen Eunuchis, seu virginibus fors acceptissima in ipso templo Domini possidenda prænucciatur, quin etiam promittitur donum quoddam singulare respondens eorum fidei: quæ propter Deum præsentis carnis illecebras, & delectationes omnino spreuerunt. Huic autem locum Sap. 3. Hieronymus in Isa. 56. citat, ac de virginibus interpretatur.**

6 Sed quærat quispiam, quod nam erit virginittatis præmium peculiare, quod Isa. 56. Sap. 3. & Apoc. 14. verbis amplissimis, virginibus

tribuendum promittitur? Respondeo in virginittatis primis ex cap. 14. Apoc. Virgines secuturos Agnum quocumque ierit, eosque cantaturos canticum illud nouum, quod soli virgines cantabunt: de quo initio huius capituli differimus: deinde ex S. Thoma in 4. dist. 49. q. 5. art. 2. quæstione. 1. ad 1. & art. 3. quæstione. 1. & art. 5. Virgines tam viri, quàm femine, qui propositum habuerint virginittatem perpetuo seruandi, siue ex voto, siue adque eo, quamuis hoc propositum aliquando fuerit interruptum, integritate tamen carnis manente, dummodo in fine vitæ inueniatur, huiusmodi (inquam) virgines præter gloriam essentialem, quæ in clara Dei visione consistit, & operibus meritorijs ex gratia precedentibus debetur: quod, & virginittati secundum quod propter Deum seruatur impensio charitatis, tribuetur. donabuntur etiam peculiari Aureola virginittatis, quæ est priuilegium quoddam præmium respondens priuilegiatæ, seu excellenti victoriæ, quam de carne, contra quam continet Galat. 5. bellum gerimus, reportarunt: quin etiam præter aureolam virginittatis fructus quoque centesimus virginibus respondebitur enim ex Christi Domini parabola, quàm de semine iacto proposuit Matth. 13. triplex seminis in terram bonam decidentis fructus existat: *Alia, inquit, ceciderunt in terram bonam, & dabunt fructum, aliud centesimū, aliud sexagesimū, aliud trigessimū* ex Interpretatione sententia Prim^o virginib^o. Secund. viduis, & continentibus. Tertius coniugatis deputatur: ita enim docet Cyprianus lib. de habitu Virg. Athanasius epistola ad Ammonium, Hieronymus in Matth. 13. & epist. 22. & in Apologia pro libris aduersus Iovinianum, ubi ex arte numerandi per digitos hoc ipsum eleganter confirmat, quod Marianus Victorius in notis ad illum locum Hieronymi ex Beda eruditè explicat, Idem de fructu centesimo virginibus attributo docent Beda, & S. Thom. in 4. dist. 49. q. 5. art. 2. & S. Antoninus 3. part. tit. 3. cap. 8. §. 4. Est autem FRUCTUS quatenus ex semine confurgit, ut docet S. Thomas loco citato quæstione. 1. & 3. præmium quoddam accidentiale, & speciale commune tribus gradibus continentia: *Qui (ut verbis utar Hieronymi epistolæ de uno processu semine castitatis: & sicuti Aurea, seu præmium essentiali Beatorum posita est in gaudio, quod habent*

Sap. 4.
Virgines
magni fa-
ciam bo-
nam fa-
mam.
Ildesons.
Eccl. 26.

Fulgentius

Sap. 3.

Hieron.

Matth. 13

Deut. 23

Hieron.

Isa. 56.

Sap. 3.

Apoc. 14.

Premium

virginittatis
bus tri-
buenda.

S. Thom.

Galat. 5°

Matth. 13

Cyprian.
Athanas.
Hieron.

Marianus
Victorius

Beda.
S. Thom.
S. Anto-
ninus.

Fructus
quid sit
Hieron.

H. h. v. 3

de

de Deo, eiusq; clara visione, sic Aureola, quæ est præmium accidentale consistit in gaudio quod habent Beati de operibus perfectionis quibus maximè Christo fuerit conformes secundum perfectam victoriam, siue contra carnem omnino à viceris abstinendo, siue contra diabolum, quem non tantum à se, sed ab aliorum cordibus expellunt per prædicationem, & doctrinam: siue contra mundum, cuius persecutiones pro Christo vsque ad mortem, sustinuerunt, & hinc triplex consurgit aureola Virginum, Doctorum, & Martyrum: **FRUCTVS** denique consistit in gaudio, quod habetur de ipsa dispositione operantis secundum gradum spiritualem, in quem proficit ex semine, quod est Verbum Dei, quatenus homo in quandam spiritualitatem transit, à carnalitate recedens, quod præcipuè facit continentia, quæ delectationes spernit venereas, hinc triplex fructus consurgit iuxta triplicem continentiam, coniugalem, vidualem, virginalem, hæc ex S. Thoma. Ex quibus omnibus constat virginibus in celo præter Auream omnibus Beatis communem, Aureolam propriam virginittatis, & inter continentes Fructum centesimum retribuendum.

Virginitas apud homines in magno pretio habetur.
Constantinus Magnus quæsi fecerit virgines.
Eusebius.

7 Quoniam verò virginitas tot, tantisque præmijs donatur in cælis, hinc factum est, vt homines quoque magno honore virgines Deo consecratas prosequantur, quod de Constantino testatur Athanasius in Apologia sua ad Constantium his verbis, *Virgines præ reliquis omnibus beata memoria pater tuus Constantinus Augustus in pretio habebat, & Eusebius lib. 4. de vita Constantini cap. 28. de eodem Constantino loquens, Maximis, inquit, eos honoribus prosequabatur, qui vitam suam cælesti philosophia dedicassent. Sanctissimum ergo perpetuarum virginum certum constanter colebat, quod in earum mentibus Deum ipsum, cui se consecravant, inhabitare crederet hæc ille. Quod satis declaravit Constantinus cum alimenta illis ex publico dari iussit, teste Theodoro lib. 2. hist. cap. 11. vbi cum narrasset Episcopos Concilij Nicæni epulo à Constantino exceptos, & muneribus donatos, hæc subiicit, *Quin etiam literas ad prouinciarum præfectos dedit, mandauitque vt certis frumenti numeris viduis, & ijs, qui perpetuam seruant virginitatem, quin etiam illis, qui diuinis mysterijs obeundis consecrati sunt in singulis cœuitatibus quotannis suppeditaretur, cumque non tam egentium necessitate,**

Virginitas alimèta ex publico tributa.
Theodor.

quàm sua ipsius munificentia monsus est, huius congruari adhuc tertia pars suppeditatur, quippe impius tyrannus Iulianus totum penitus abstrulerat ille quidem, sed qui ei successit in imperio, hoc quod iam suppeditatur conferri mandauit, sic Theodoretus.

Quin etiam Christi Virgines ab Ethnicis quoque reuenter tractatas scribit Ammianus lib. 28. cum enim Persæ Remam, & Borsam Romanorum propugnacula tempore Constantij Imperatoris expugnassent, Rex Persarum, inquit, inuentas virgines Christianorum cultui diuino sacratas custodiri iniunctas, & religioni seruire solito more, nullo vetante precepit. hæc Ammianus.

Helena verò Constantini mater sanctissima, ac religiosissima quanti fecerit sacras virgines facile ostendit illud, quod complures auctores de ea cum sacrosanctum crucis lignum inuenisset, scriptis prodiderunt, id nos ex Ruffino lib. 1. cap. 8. referemus: *Reliquit etiam Ierosolymis, inquit, indicium hoc religiosi animi Regina venerabilis, virgines quas ibi reperit Deo sacratas inuicem ad prandium, & tanta eam deuotione curasse dicitur, vt indignum crederet si famularum viderentur officijs, sed ipsa manibus suis famula habitu succincta, cibum apponeret, poculum porrigeret, aquam manibus infunderet, & Regina Orbis, ac mater imperij famularum Christi famulam deputaret. hæc ille.*

Quòd si ad veteres Sibillas animum conuertamus, quas de Christo Domino plurima vaticinitas esse testantur Lactantius in libris diuinarum institutionum, S. August. & alij, eas non tantum virgines, sed ob virginitatem hoc munere donatas asserit Hieronym. lib. 1. contra Iouinianum: *Quid referam, inquit, Sibyllas Eriethraam, atq; Cumanam, & octo reliquas? (quam Varro decem fuisse autumat) quarum insigne virginitas est & virginitatis præmium diuinitas. Quæ si Aelici generis sermonis Sibylla Διοβόλα appellatur rectè consilium Dei sola scribitur nosse virginitas. hæc Hieron. 8 Quinimod, vt hoc obiter dicamus, non tantum vbi veri Dei cultus viguit, verum apud Ethnicos, etiam vbi que gentium virginitas est in pretio habita, vti ex Hieronymo libro 2. contra Iouinianum, cognosceere accuratius licet, qui varijs Exemplis, ex omni antiquitate Græcorum, Latinorum, & Barbarorum petitis, docet virginitatem semper tenuisse pudicitie principatum. Quamuis inter*

Virgines sacras Persarum Hieron. lib. 2. Ammian.

Helena ministras virginibus. Ruffinus.

Sibylla virginum Lactant. S. August.

Hieron.

Varro.

Hieron.

Gentiles valde raris huiusmodi flos inueniretur, quo tamen post Deiparam Christi Ecclesia per vniuersum orbem copiose cumulatè que abundat. Non me latet apud Romanos Virgines fuisse Vestales, sed earum tamen virginitas, quod teste Ambrosio libro primo de Virginitate, & libro x. Epistol. 12. in Symmachum, esset emptia, temporaria, ac fastu plena, & ad paucissimas spectaret; nulla ex parte cum Christianorum Virginitate est conferenda, quæ & perpetua, & ab omni pulchritudinis lenocinio, ac lucris aliena, multitudine innumeras complectitur, & humilitate, ac jejunijs gaudet. Cæterùm quoniam Virginitas in sacris litteris, vt diximus, adeo magnificatur, hinc præclara virginitatis præconia apud Patres reperiuntur. quorum aliqua in præsentia recenseamus.

In primis Nazianzenus carmine de virginitate, sanctissimam Trinitatem propter summam, quæ in diuinis processionibus inuenitur puritatem, Primam Virginem appellauit his verbis.

*Prima Tris Virgo est, siquidem Patre natas Anarcho
Filius est, nec enim Pater ortum traxit ab vlla,
Vipote principium rerum, & vitalis origo
Mors nec humano generauit sanguine natum,
&c.*

Atque ita virgines hæc Dei puritatem suo modo imitantur.

VIRGINES ANGELIS assimilantur.

AD hæc per Virginitatem Patres sæpe homines Angelis æquari probant ex illo Matthæi 22. In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicuti Angeli Dei in celo.

In primis Nazianzenus in carmine de virginitate.

*Salus Virginitas d. vino tradita dono,
Mater inoffensa vita, bona maxima fundens,
Christi pars, & SPIRITIVS foecata supernis.*

Ignarus Thalami.

Idem Nazianzenus oratione in illud: Non omnes capiunt verbum: Non secundum carnem vivere, Angelicus est, & superius nature.

Cyillus Ierosolymitanus cathec. 12. Non ignoremus, inquit, castitatis gloriam, Angelica enim est corona, & supra hominam hæc perfectio. hæc Cyillus.

Athanasius in fine libri de virginitate. & virginitas, inquit, opulencia indeficiens, corona immarcescibilis, Templum Dei, Domicilium Spiritus sancti, Margarita speciosa, vulgo inconspicua, Gaudium Proprietarum, Gloriatio Apostolorum, ANGELORVM vita, Sanctorum corona.

Idem Apologia ad Constantinum: Christus, inquit, Dei filius, homo propter nos factus profugatus morte, inter cetera dona sua largitus est nobis in Virginitate exemplar Angelica sanctitatis.

Tertullianus libri 1. ad uxorem: Puella, inquit, in terris non nubendo de familia Angelica deputantur.

Cyprianus libri 2. de discipl. & habit. virgin. Cum casta perseveratis, & Virgines, Angelis Dei estis æquales.

Hieronymus epist. 22. Filius Dei, vt ingressus est super terram, nouam sibi familiam instituit ut qui ab Angelis adorabatur in celo, haberet angelos (id est Virgines) & in terris.

Ambrosius libro 1. de virginit. Nemo, inquit, miretur, si Angelis comparemur, quo Angelorum Domino copulantur, & infra: Castitas etiam angelos facit, qui eam seruauit angelus est, qui perdidit, diabolus.

Cassianus libri 6. cap. 6. Nulla, inquit, uir inteream propter carnales homines spiritalibus angelis imitatione conuersationis aquamur, quam meritis & gratia castitatis, per quam adhuc in terra degentes, habent secundum Apostolorum municipatum in Cælis, quod deposita corruptela carnali habituros promittitur in futurum hic iam in carne fragili possidentes. sic Cassianus.

Augustinus sermon. 46. de verbis Domini, loquens cum ijs, qui castitatem uouerunt:

Memento, inquit, in quocunque sexu sitis, sus mares, siue femina, Angelorum vitam ducere uos in terra. Angeli enim nos nubunt, neq; uxores ducunt. Hoc erimus cum resurrexerimus. Quando uos meliores, qui id, quod erunt homines post resurrectionem, hoc uos incipitis esse ante mortem.

Idem Augustinus lib. 1. de sancta uirgin. c. 23. virginitas, inquit, Angelica portio est.

Petrus Chrysologus serm. 143. eam præfert quodammodo angelis: Angelis, inquit, semper cognata uirginitas in carne præter carnem uiuere.

vivare, non terrena vita est, sed celestis: & si vultis scire, Angelicam gloriam acquirere maius est, quam habere, esse Angelum felicitatis est, Virginitatem esse virtutis & Virginitas enim hoc obtinet viribus, quod habet Angelus ex natura, Angelus ergo & Virgo divinum agunt officium, non humanum, ita Chrysologus.

Sophron.

Eadem antea dixerat Sophronius inter opera Hieronymi serm. de Assump. Idem indicat Bernard. epist. 42. Castitas, inquit, Angelum de homine facit, & si Angeli castitas felicitior hominis tamen fortior esse cognoscitur. Idem habet Bernardus epist. 113. cuius rationem insinuat, Angelus, inquit, habet virginitatem, sed non carnem. Quare Augustinus serm. 250. ait: Inter omnium Christianorum certamina, sola clariora esse praelia castitatis, ubi quotidiana est pugna, & rara victoria.

Bernard.

Bernardus epist. 113. cuius rationem insinuat, Angelus, inquit, habet virginitatem, sed non carnem. Quare Augustinus serm. 250. ait: Inter omnium Christianorum certamina, sola clariora esse praelia castitatis, ubi quotidiana est pugna, & rara victoria.

Augustin.

Inter omnium Christianorum certamina, sola clariora esse praelia castitatis, ubi quotidiana est pugna, & rara victoria.

Virgines

sunt draci-
pua Eccle-
sia nebra.
Ignassus.

10 Ad hæc Virgines inter præcipua Ecclesie membra adnumerantur. S. Ignatius Romam ad martyrium proficiscens epist. 10. ad Heronem, cui Antiochenam Ecclesiam commendabat: Virgines, inquit, serua, ut pretiosa Christi monilia, & epist. 4. ad Tarsenses: Eas, inquit, que in virginitate degunt in pretio habere velut Christi sacerdotes.

Athanaf.

Athanafius in Apologia ad Constantinum, Cerid puellas, inquit, virginitate præditas sponas Christi Catholica Ecclesia appellare solita est, quas Ethnici conspicias, ut templum Verbi admiratione prosequuntur. Has præ reliquis omnibus beata memoria Pater tuus Constantinus Augustus in pretio habuit, & tua religiositas sæpe in suis scriptis pretiosas, & sanctas nominavit sic ille.

Terull.

A Tertulliano lib. de pudicitia, Virgines dicuntur, Flos morum, Honor corporum.

Cyprian.

A Cypriano loc. cit. Flos Ecclesiastici garmeni, Decus, atque Ornamentum gratia spiritualis, tota indoles Laudis, & Honoris, opus integrum atq; incorruptum. Dei imago respondens ad sanctitatem Domini, illustrior Partio gregis Christi, ita Cyprianus. Cuius verba refert ex eodem Augustinus libro 4. de doctrina Christian. cap. 21.

Hieronym.

Hieronymus ad Demetriadem de seruanda virginitate: Habet, inquit, & pudicitia seruata Virginitatem vocat principalem virtutem: Non enim, inquit, sed laudabilis virginitas, quia in martyribus reperitur, sed quia ipsa martyres faciat, pietateque enim propter seruandam virginitatem ea occasione martyrium subire, ut

de sancta Agnete, sancta Agatha, & alijs, quas in tractatu de Virginitate lect. 5. & 6. recensimus, memorie proditum est. pergit Ambrosius: Quis, inquit, humano eam ingenio posse comprehendere, quam nec natura susclusit legibus, aut quis naturali voce completi, quod supra usum natura sui? de caelo accersuit, quod imitaretur in terris: nec immerito videnti sibi, usum quasi sibi de caelo, qua sponsum sibi inuenit in caelo. & quoniam Elias nudius corporis & Reu. coitus fuisse permixtus cupiditatibus inuenitur, ideo rapus curru ad Coelum, ideo cum Domino apparet in gloria, ideo Dominicus venurus est præcursor aduentus hæc Ambrosius.

Ambros.

Et quod ad insignem virginitatis commendationem facit, Christus Dominus (ut verbis utat Hieronymi epistola 22. ad Eulochium) Hieron. virginitatem in se, & in matre sua dedicare voluit: propterea Damascenus libro 4. de fide cap. 25. Christus, inquit, virginitatis decus est, & ornamentum, ut qui non modo ex patre intra congressum sui genitus, sed etiam carnem ex Virgine sine virili congressu assumpsit, ipseque omnibus numeris absolutam virginitatem in se ipso ostenderit, ita Damascenus.

Damasc.

DEIPARA VIRGO PVIRITATE omnes tum homines, tum Angelos superat.

II CVM igitur ea sit virginitatis præstantia, & Deo ita grata, mirum non est si virginitatem, ut dicebamus ex Hieronymo, non tantum in se, sed etiam in Maria dedici voluerit: Et consistorum, inquit S. Thom. 3. part. q. 28. art. 4. ad 2. observatio, qua per gratiam Dei fit, & si perfectè quisdem incipit in Christo: alioquo tamen modo fuit inchoata in Virgine matre eius. ex quo infert S. Thomas, Virginitatem ante Annunciationem ab Angelo votum virginitatis absolutum emisisse. Quare Bernardus homi. 2. super Matheus est: Voluit, inquit, matrem suam esse Virginem, de qua immaculata immaculatus procederet, omnium maculas purgaturus, & mox: ut igitur, qua sanctum sanctorum conceptura erat pariter, & paritura sancta esset corpore, accepit donum virginitatis, ut esset & mente, accepit & humilitatis. Idem hom. 1. Et si placuit ex virginitate, tamen ex humilitate concepit, & intra: Felix Maria, cur nec humilitas desuis, nec virginitas, & Ambrosius epist. 82. ex Dei-

Deipara

humana,

ac Angeli

partem

amictus

Hieron.

S. Thom.

Bernard.

Deipara Virgine virginitatis excellentiam col-
 ligic: Quid loquar, inquit, *quanta sit virginis*
tatis gloria, qua meruit à Christo elegeri, ut esset et-
iam corporale Dei templum, in qua corporaliter,
 legimus, *habitavit plenitudo divinitatis* & *Virgo*
genitrix mundi salutem, Virgo peperit visam uni-
versorum. S. Bernardus serm. 4. de Assumpti-
 onem immobile, inquit, virginitatis propositum, quod
 nec Angelo filium promittente aliquatenus iun-
 bauit. Idem repetit serm. Signum magnum.
 Nyssenus. Quod animaduverteat Nyssenus homil. de Nat.
 Dom. ubi expendens verba Virginis ad Ange-
 lum: *Quomodo fiet istud quoniam virum non*
cognosco: Angelus, inquit, partum nunciat, & ubi
la virginitati inharet, & integritatem angelicam
demonstrationi opponendam iudicat: nec Ange-
lo fidem non habet, nec à proposito recedit suo. In-
teraxi, inquam, mihi viri consuetudinem. sic
 Nyssenus. Quare Basilius hom. de hum. Chri-
 sti gener. Nulla, inquit, puritate par Maria vir-
 ginitas inter homines ad eledum sancti Spiritus
 excipiendum est reperia.

Quin etiam illud animaduersione dignum
 videtur, Deiparam virginitatis puritate non
 homines tantum, verum ipsos etiam Angelos
 longè superasse. quemadmodum ex Alberto
 docet S. Antoninus 4. part. tit. 15. c. 17 § 4 cu-
 ius hæc sunt verba: *In omnibus alijs viatori-*
bui castitas est cum pugna contra fornicem, &
cum casu ad minus imprimente veniale, & cum
possibilitate cadendi etiam in mortale, exceptis
sanctis factis in utero, & Apostolis Spiritu sancto
repletis dicit Albertus: sed in B. Maria fuit casti-
tas sine pugna fornicis, & sine causa, & possibili-
tate cadendi in mortale, vel veniale. Nec solum
hominum viatorum, sed etiam Angelorum casti-
tatem excessit: est enim primo multiplicior, quia
Angeli solum eam habent in spiritu, non in corpo-
re, quod non habent: sed B. Maria in spiritu, &
corpore est Virgo: est secundo nobilior, & utilior,
quia Angelus est naturalis, vnde nec meritoria: in
B. Maria est gratuita, & meritoria. Est tertio glo-
riofior, quia in Angelis quasi necessaria, & sine
pugna, in Maria voluntaria, & cum victoria.
 hucusque S. Antoninus. Hinc rectè inferimus
 cum S. Thom. in 4. dist. 49. q. 5. art. 3. q. 1. ad
 2. cum Auctore supplementi Gabrielis in 4.
 dist. 49. q. 4. artic. 3. dub. 2. & cum Suario to-
 mo 2. in 3. part. disp. 21. sect. 4. Deiparam
 tanto excellentiorem virginitatis Aureolam
 esse adeptam, quanto perfectius virginitatem
 possidet. per ceteris seruauit. Quod enim absque pugna

fornicis eam custodierit, id nec præmium, nec
 eius coronam diminuit, vt fuit Auctor supple-
 menti ostendit nam ex D. Thom. loc. cit. quã-
 nis Deipara pugnam non habuerit per tenta-
 tionem, quæ est à carne propter eius perfectã
 sanctificationem: habuit tamen pugnam, quæ
 est ab hoste, qui nec etiam ipsum Christum esse
 reueritus, vt patet Matth. 4. hæc S. Thomas. *Matth. 4.*
 12 Et tanè Deus optimus virginitatem suæ
 Genitricis etiam postquam filium peperit, lu-
 dæis per S. Zachariam Ioan. Baptistæ paren-
 tem contectatam voluit. Cum enim in tem-
 plo Ierololymitano Virginibus ad orandum
 separatus locus ab alijs mulieribus esset assign-
 natus, & in eodem Deipara post Christi nati-
 uitatem ad preces fundendas confisteret. Za-
 chariam, qui eam Virginem esse ac propterea
 eo loco dignam constanter testabatur, ob id à
 ludæis inter templum, & altare interfectum
 esse affirmant complures ex Patribus.

Origenes enim cum ex quadam traditione
 meminisset loci pecularis in templo, qui solis
 Virginibus ad orandum patebat, hæc subiicit:
Maria autem postquam genuit Saluatorem, in-
grediens adorare, stetit in illo Virginitum loco, pro-
hibentibus autem eis, qui nouerant eam iam filiũ
genuisse, Zacharias stetit, atque dixit, prohibenti-
bui eam, quoniam digna est Virginitum loco, clem-
su adhuc Virgo. Ergo quasi manifestissime Za-
chariam aduersus legem agentem, & in loco Vir-
ginitum permittentem stare mulierem, occiderunt
inter templum, & altare viri generationis illius.
 hæc Origenes, qui pergit probare Zachariam,
 quem Christus affirmat interfectum à Scribis
 & Phariseis inter templum & altare, fuisse
 præcuratoris patrem: nam exprobat illis, tan-
 quam qui ipsi hoc perpetrassent. Nec mirum,
 inquit, est si contingat eiusdem nominis esse, &
 virumque Zachariam, & patres eorum. Et cetera
 post Zachariam filium Iodæ, de quo Chri-
 stum esse locutum existimat Hieronymus in
 Matth. 23, Ieremias & Ezechiel (vt testatur
 Epiphanius de vitis Prophetarum) à ludæis
 sunt interfecti, quod ipsum affirmat in Mar-
 tyrol. Rom. de Ieremia quidem 1. Maij, & de
 Ezechiele 10. April. & post Zachariam, qui est
 ex duodecim Prophetis vnus, Eleazarus, & se-
 ptem fratres Machabæi cum matre martyrio
 sunt affecti, & tamen Christus Dominus com-
 pleri vult martyres omnes ab Abel usque ad
 vltimum eo tempore interfectum, quare hæc
 senten-

Matth. 4.

Zacharias sacerdos sui necesse est probatum Maria virginem reliquit. Math. 23.

Origenes.

Matth. 23.

Hieronymus

Martyr. Rom.

Macha.

Hieronymi sententia de Zacharia filio joidae non probatur.

Basilio.

Basilio de humana Christi generatione eandem historiam ab Origene allatam refert aitque Zachariam patrem Joan. Baptistae interfectum, quod rem inauditam, prodigiosamque pradicaret, Virginem videlicet patientem contra virginitatis corruptionem.

Nyssen.

Nyssen hom. de Christi Nativitate haec eadem habet, additque locum Virginum fuisse quoddam spacium inter templum, & altare Judaeos autem cum audissent a Zacharia rerum omnium Regem in vitam humanam diuino ordine id est ex Virgine produsse, metuentes ne Regi subderentur, Zachariam Sacerdotem, qui haec de ipso partu testificabatur, ad ipsum altare sacrificantem interfecisse Idem de Deipara in templo in loco Virginum etiam post partum consistente, & de nece Zachariae habent Cyrillus libro aduersus Antropomorphitas c. 27. & Metaphrastes in com. de S. Io. Bap. & Theophilactus, & Euthymius in c. 27. Matt. Quin etiam praeter citatos Auctores, alij quoque de Zacharia Ioan. Baptistae parente, Christum intellexisse cum dixit Matth. 23. *Quem occidistis inter templum & altare,* testantur Epiphanius in libr. de vitis Prophitarum in Zacharia Andreas Cretensis in orat. de amputatione capitis Ioan. Bap. Cedrenus in compendio histor.

Cyrillus.

Metaphr.

Theophil.

Euthym.

Matth. 23.

Epiphan.

And. Cret.

Cedrenus.

Et vero hoc Virginitis epithetum aded proprium est Deiparae, vt Epiphan. har. 78 *Quis unquam, inquit, aut quo seculo ausus est proferré nomen sanctae Mariae, & interrogatus non statim incubi Virginitis vocem? & Abrahamo impeditum est epithetum Amicus Dei, & non dissoluitur, Iacob vero, vt Israel vocetur, & non alter abicitur, & sancta Maria vox Virgo, & non mutabitur. Impolluta enim permansit, haec ex Epiphani.*

Epiphan.

Jacob. 2.

Gen. 32.

Jdelfonsus

Jdelfonsus vero sermone 4 de Assumptione, eam dicit Virginem sanctam, Virginem prudentem, & vnam ex numero prudentum, Virginem pulcherrimam, Virginem pudicam.

Verum cum de virginitate Deiparae Patres, & Theologi tam accuratè, tam copiosè egerint contra Judaeos, Ethnicos, & Haereticos, praeterea noster Canisius toto libro 2. de beata Virgine, & noster Suarez tomo 2. in 2. parte disputat. 5. & 6. non est cur plumbus in re clarissima immoremur: aliquas tamen ex

Canisius.

Suarez.

sacris litteris, siue figuras, siue prophetias, quibus Deiparae virginitas secunda significatur, afferemus, quae adiunctis Patrum explicationibus ad hanc veritatem confirmandam, & illustrandam vim habent maximam,

FIGURAE, ET PROPHETIAE DE virginitate Deiparae.

PRIMA fit ex sacra Genesi: *Adam de terra virgine* (inquit Ambrosius serm. 37. de Figur. & quadrag.) natus est, & Christus matre virgine procreatus; illius maternum solum, nec dum de virgine scissum fuerat; istius maternum secretum nunquam concupiscentia violata. Adam Dei matris plasmatur è limo: Christus Dei spiritu formatur in utero. sic Ambrosius, & Irenaeus lib. 3. contra haereses c. 31. Quemadmodum protoplastus de iudi terra, & adhuc Virgine (non enim pluerat Deus, & homo non erat opera us terram) ita recapitulans in se Adam ipse Verbum existens ex Maria, quae adhuc erat Virgo rectè accipiebat generationem Adae recapitulationis, Andreas Cretensis orat. in Annunc. sanctae virginis tellus, ex qua nouus Adam ineffabili fictione formatus est, qui veterem saluti restitueret. Salue Dei ager amplissime, quem nullus alius locus, nisi tu sola, comprehendere potest.

Genes. 3. *In micis as ponam inter te, & mulierem.* id est Virginem Deiparam, & semen illius; semen mulieris est Christus Dominus, & ab ea denominatur, quia vt homo, ab ea sola carnem suscepit. Quod rectè expendit Irenaeus lib. 4. c. 78. Tertulianus lib. 3. contra Marcionem ca. 20. Cyprianus lib. 2. testimon. cap. 9. Rupertus lib. 3. de Trinitat. c. 34. Epiphanius haeres. 78. *Imple ur, inquit, hoc in semine sancto eximio solo quod a Maria solum intantum est, & non ex coniugio viri.* sic Epiphanius.

Ex d. 3. *Rubus ardens incombustus,* vt canit Ecclesia Deiparae virginitatè significat. quoniam Rubus illo ab igne quo ardebat, vultum non amittebat: ita Deipara Deum, qui ignis dicitur Deut. 4. concipiens, virginitatis virtutem retinuit Et Proclus Episcopus Constantinopolitanus de Deipara: *Haec, inquit, animata natura Rubus quem diuinus pariter ignis non consumpsit.* Et Bernardus hom. 2. super missus est: *Pertendebat, inquit, Rubus ille Mariam patientem, & a dolore non sentiens eodem modo explicat Andreas Cretensis orat. 2. de*

Ephraim. dorm. Ephraem ferm. de laud. Virg. qui etiam sic affatur: O *Rubus ardens incombustus* Hely. hom. 2. de Deipara. Gregorius Nissenus orat. de humana Christi natiuitate. Chrysoftomus, Eucherius, Chryfippus hom. de Deipara: *Aue* inquit *Rubus ardens igne fpirituale*, nusquam tamen *adurens*. Damasc. orat. 1. de dorm. Georg. Nicom. orat. de oblat. Virg. & alij Orig. verò pulchre hom. 2. ex decem varijs tom. 3. Sic inquit, *Rubus quondam comburi videbatur & ignis eum non tangebatur: & sicut tres pueri in camino ignis inclusi habebantur, & tamen eos non lædebat incendium, nec odor fumerat in eis: vel quemadmodum Danieli intra lætū leonū cluso, claustris non apertis allatum est prandium ab Abacuch: ita & hæc Virgo sancta genuit Deū, sed intacta permansit.* & infra. Huius virginis Dei dicitur hæc mater virgo Maria: digna digni immaculata sancti, Amica vnico, nec enim alter virginis super teris venit aut alia Virgo virginis tam genuit. hæc Origenes in eadem quoque sententiam eleganter Rubum incombustum explicat Ildefonsus ferm. 1. de assumpt. 14. Exod. 31. *Ipsa lex sine graphio*, inquit Augustinus ferm. 14. de Natali, *scripta in tabulis lapideis, hanc virginis tatem indicabat.* Georgius Nicomediensis orat. de oblat. Virg. vocat eam Tabulam à Deo impressam. Idem Damasc. orat. de dorm. Ephraem. ferm. de laud. Virg. eam Tabulam appellat scriptam legem ferentem mortalibus.

Per virgā Num. 17. *Virga Aaron*, inquit Augustinus loco citato *annua siccata plurimis, sine aqua reuiuiscit in templo floruit, nucis produxit* Idem ferm. 3. aduent. Virga Aaron, inquit, ecce protulit, quod ante non habuit, non radicata plantatione non defossa farcul, non animata succo, nec foecundata seminario, & tamen cum illic deessent vniuersa iura naturæ, protulit virga, quod nec semine suggeri potuit, nec radice: virga ergo potuit contra naturæ iura Dei filij generare, hæc Augustinus Et Cynillus Ierololymitanus cath. 18. *Si illa floruit propter summum sacerdotem, hæc ut pareret verum sacerdotem.* Bernardus loco citato, *Quid, inquit, rogo virga Aaron florida, nec humectata significat, nisi piam concipientem, quæ cuius virum non cognoscentem, huius magni miraculi manus mysterium Isaias edisserit dicens, Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, virgam Virginem*

florem, Virginis partum intelligens, & infra: Nec virgæ virorem floris lædet emissio, nec Virginia pudorem sacri partus editio. Ita Bernardus, qui illam addit similitudinem: *Sicut, inquit, genit Deum sine sui corruptione, Syderis sicut emittit partem suam: sic abique sui læsione Virgo parit filium: genitricem, nec sideri radius suam minuit claritatem, nec virginis filius suam integritatem.* hæc Bernardus Helychius ad virginis tatem Deiparæ refert hæc Helychius virgam nullo modo vulnerari, aut incuruari potuisse. & Ephraem orat. de laud. Vir. ad eam sic ait: *O viridam Aaronis virga: virga cuius numero existis, & flos filius tuus.* sic ille. & Ildefonsus ferm. 6. de Assumpt. virga, inquit, Aaron sacra est Virgo Maria, quæ neque, facta, neque radicata sine vilo cultore tertio die, hoc est, tertio seculi tempore sancto Spiritu est fecundata, nobisq; Deum genuit, & hominem Christum, cuius vtraq; substantia bene per Amygdalam est figurata. Amygdala namque ex carne, osse, & nucleo constat, sic Deus & homo in vna persona est Iesus Christus: & in Amygdala quidem caro exterior amarissima est, nucleus verò interior vescentes grata diuicine reficit, sic & Christus, per humanitatem passionis amantudinem sensit: per diuinitatem impassibilis mansit. De hac virga Isaias Propheeta dixerat. Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. huc vsque Ildefonsus.

Num. 24. *Orietur stella ex Iacob*, quod Iustinus martyr Apol. 2. pro Christianis ad virginis tatem Deiparæ accommodat similiter & Bernardus hom. 2. super Missus est: nec Syderis radius suam minuit claritatem: nec virginis filius suam integritatem: ipsa igitur est nobilis stella ex Iacob cuius radius vniuersum orbem illuminat: dicitur verò stella Iacob, quia ex stirpe Iacob, & quia Iacob supplantatiorem sonat, demonum enim prudentissima fuit supplantatrix, & Christi aduentus veluti stella matutina prænuuciauit, 15. Iudic. 6. vellus Gedeonis rote perfutum & madidum: Quod, inquit Bernardus loco cit. de carne tonsum, sed huc vulnere carnis in area ponitur, & nunc quidem lana, nunc verò area rote perfunditur, carnem assumptam de carne Virginis abiq; detrimento virginis tatis ostendit: & quemadmodum in Gedeonis vellus rote celestis descendit, ita Virgini distillantibus coelis tota se intudit plenitudo diuinitatis. Ita Bernardus Ideo Method orat. in Hypaspante ad Deiparam: *Tu, inquit, incomprehensibilis illius rote vellus.* & Procius Episcop. Constantino-

Num. 24.
Stella Iac.
Iustin.
martyr.
Bernard.
Iudic. 6.
Vellus Gedeonis.
Bernard.

politianus de Deipara : *Hac, inquit, vellus mans
a ssum celesti pluvia madens ; ex qua Pastor
enem inducit.* Ab Ephraem quoque vellus dicitur
Gedeonis ; vide etiam supra c. 24. quæ de
vare , qui ex Aurora procedit diximus. So-
phronius sermon. de Assumptione , similiter
hoc Gedeonis vellus de virginitate Deiparæ
interpretatur Ambrosius serm. 13. *Maria, in-
quit ; recte dicitur comparatur, quæ ita concepit
Dominum, ut toto eum corpore haberet, nec eius
dissessuram corporis pateretur, sed esset mollis ad
obsequium solida ad sanctimoniam.* hæc Ambro-
sius. Christum vero per totum purum & albu
quo ætus nosse concupiscentiæ temperatur,
& cor nostrum ad bona operæ germinanda
fundatur, significari diximus c. 24. quod ex
sacrarum literarum locis ibi ostendimus.

Psalm. 71. Descendit sicut pluvia in vellus. Am-
brosius serm. 13. ut dicebam ad virginitatem
Deiparæ accommodat, in quam Deus descen-
dit sine ulla virginitatis læsione : *Quid enim,
inquit, tam silens, & sine strepitu sit, quam cum
imber in lana vellus infunditur ?* Chrysologus
ser. 247. explicans illud *Psalm. 71. Vellus, inquit,
cum sit de corpore, nescit corporis passiones : sic
virginitas cum sit in carne, vitia carnis ignorat
celestis ergo imber virginium in vellus placido
se fundit illi, & tota divinitatis unda bibulo se
nostra carnis celavit in vellere, donec per patibulum
eructis expressum, totus omnibus in pluviam
suis effunderet.* hæc Chrysologus ; quæ ad
verbum ex Sophronio ser. de Aurora, accepit.
Idem Damascenus orat. de dorm. Bernardus
serm. 2. in Annunc. Singulariter inquit, fructus
ventris eius est Christus . sed ad omnium quædam
mentes in mediante pervenit. sic nuntium sic olivum
Ros totus in vellere ; totus in arca, seu in nulla
parte arcatorius, sicut in vellere fuit, ita Bernard.
Ex hoc autem vellere Christi corpus velu-
indumentum quoddam contextum esse ostendimus
c. 8.

*Psalm. 131. De fructu ventris tui ponam super
sedem tuam.* Hoc autem Augustinus in eundem
Psalmi enarratione de Manæ vero ortæ ex
stipe David intelligendum docet : *De fructu,*
inquit, *ventris, quæ de femina natus est Christus*
quo vir non accessit & Tertullianus lib. de carne
Christi. 2. & ib. 3. contra Marcionem c. 20.
Vnter, inquit, iste non est ipsius David , qui
paritorus non erat, sed nec vxoris eius dixisset
enim potius. Ex fructu ventris vxoris tuæ ; ali-
quæ ergo de genere eius ostendit, cuius ventris

futurus esset fructus caro Christi, quæ ex vtero
Mariæ floruit, idcirco & fructu ventris tantum
nominavit, ut proprie ventris quæsi solus ventris
non etiam viri, & ipsa ventris ad David redegit
ad Principem genens, & famula Patri. hæc ille.

*Psalm. 138. Imperfectum meum viserunt oculi
tui, pro quo d. Ambrosius lib. 3. de fide c. 7. ex
græca dictione ἀκατάργαστος legit inoperatū,
idque refert ad verbum Deigenium, ad ino-
peratum, & ineratatum, additque ex aliquorum
sententia illud ad Christi ex Virgine genera-
tionem refert.* Sicut inquit, al. quos accere ino-
peratum esse etiam incarnat. vult mysterium quod
non sit vir illic copula usus operatus, quia parit
est virginis ; sicut plerique hoc loco nec verum
paritum opus esse dicunt, in Avrahe opto puit
esse Dei verbum? sic Ambrosius.

16 Cant. 2 ego flos campis, quod virginitatem
Deiparæ exprimere docet Bernardus serm. 2.
de Adventu : *Christus, inquit, Dominus flos
est candidus, & rubundus, electus ex milibus,
flos in quem profectus desiderant Angeli : flos ad
cuius odorem reuertuntur mortui.* Sicut ipse te-
statur flos campi est, non hori : campus enim sine
omni humano flore administrato, non seminat
ab aliquo, non defessus sarculo, non impinguit
fimo sic omnino sic Virginitatis floret, sic multu-
lata. Integra & casta Maria viscera : tanquam
pascua æterni virtutis florem proculore. & in eodem
sermone dicitur : *Ad Christum Nazareth adu-
lasse Dominum, quod interpretatur flos, & ad sua-
volentem perpetua virginitatis florem advenis-
se, illi in se dicitur, illi in huius ita Bernardus. Ruper-
tus in Cantica : Christus flos in tali campo ex-
vrens, quia nec aratro sclusus, neq. manu hominis
satus, tamen florem ubi medicamentum animarum.
Propeteia Ephraem ad virginitatem Dei
paræ spectans in serm. de laud. Virg. ad cam
loquens, sic ait : *O Rubi aræti incombusti, &
prædictum patens, viderisq. Aaron : virga sic ille,
Prædictum enim patens vocavit, quia est cam-
pus, ubi ortus est flos iste abique coloni operæ,
quamvis etiam patens dies possit, quod omnes
ad eam liberè confugere possunt.* Iudeofolus
sermone 6. de Assumptione : *Flos, inquit, sacer-
dotum Christus, quæ de se ipso in Epistolam
Ecclesiæ loquitur : Ego flos campi, & lilium
convallium : flos enim carum, quæ nec eratus, nec
seratus fuit, quia de Virgine sine vultu man-
nato apparuit : letitiam autem convallium exiit
ad insinuandum humilitatis exemplum dignatus
pro nobis, & ipse pauper fieri.* sic Iudeofolus.*

Capit.
Sicut
inter
has.
Ambr.
Ephra.
Bern.
Cant.
Christ.
flos campis
Bernard.
Rupertus
Ephraim
Iudeofolus
Bernardus
Capit.

Cant. 2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Ad virginitatem Deiparæ significandam ipectat: per lilium enim in spinis virginitas adumbratur: Quare Ambrosius lib. 1. de virgin. *Virginitas*, inquit, spirituum nequitiarum sentibus obsidetur, ergo sumas alas virgo, sed spiritus ut super volat vitia, si contingere cupit Christum ita Ambrosius. Deipara ponit propter purissimam virginitatem hinc lino purissimo assimilatur. Epiphanius in ferm. de laud. Virg. Aus. inquit, lilium conuallium. Et vallis fidelium dicitur autem lilium conuallium propter humilitatem eius profundissimam cum virginitatis præstantia conjunctam, ac proinde majori admiratione dignam. quarum virtutum permixtionem Bernardus hom. 1. super missus est, ad eod. in Deipara extollit, ac nobis imitandas proponit: de qua nos c. 27.

Cant. 4. Hortus conclusus soror mea sponsa. Hortus conclusus fons signatus, emissiones tua paradisi in malorum punctorum, &c. Deipara enim hortus quidem, & fons est propter fecunditatem sui enim Mater: sed conclusus & signatus propter virginitatem. atque de virginitate Deiparæ hoc intelligunt Nyssenus de Natiuitate Domini Epiphanius sermone de laud. Deiparæ. Ambrosius de institut. Virg. cap. 8. Hieronymus lib. 1. contra Iovinianum. & lib. contra Heliodorum. Petrus Chrysologus sermone 145. Georgius Nicomediensis orat. de oblat. Virg. Rupertus lib. 4. in Cant. Honorius in sigillo. & propterea Helychius hom. de Deiparæ, vocat eam Hortum non seminatam, fertilem, incultum. Vitem vinearum fetacem, valde ferentem, iuta etiam: Turonem mundam, Columbam impollutam, Navem metelibus refertam, nullogue gentem gubernatorem: & propterea eandem virginitatem Lutetiam vocat, quæ a se ipsa iugiter ardeat. Ambrosius de institut. Virg. c. 9 Hortus, inquit, clausus est Virgo serua fructus tuos, non ascendant in te spiritus, sed una tua floreat, nemo auferat sepem tuam pudoris, quia scriptum est. Et de seruen: emi sperni mordebit serpens. Fons signatus est Virgo, nemo aquam tuam polluat, nemo conturbet, ut imaginem tuam in fonte tuo semper asseruas. Ita Ambrosius. & Hieronymus loco citato addit hunc fontem signatum fecundum fuisse plurimarum virginum, quæ ex eo manant: Hortus, inquit, conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus fons signatus. Quod clausum est, atque signat-

um similitudinem habens matris Domini, matris & Virginis: unde & in sepulchro Saluatoris nouo, quæ in petra purissima fuerat excelsum, nec ante, nec postea quisquam posuit est. tamen hæc Virgo perpetua multarum est mater virginum sequitur enim: Emissiones tua paradisi in malorum punctorum fructu pomorum: in malograna: & pontis omnium virtutum signi ficatur in virginitate contentus. Idem Hieronymus in Apologia ad Pamachium pro libris aduersus Iovinianum de B. Virgine: Hortus, inquit, clausus fons signatus, de quo fonte sic floruit manus: iuxta locum que rigat currentem, cuius funem, vel spinarum: fenum peccatorum, quibus ante alligamur spinarum, qua suffocant sementem patrisfamilias sic

Cant. 7. Venerunt sicut aceruus tritice, valis latus Ulijs de quo Cauthifianus de laud. Virg. ait. 37. in tritice aceruo fecunditatem in latus Ulijs lilijs virginitatem adumbrati docet, de hoc pluribus supra c. 8.

Eccles. 24. Flores mei fructus honoris, & honestatis, quibus verbis virginitatem, & fecunditatem Deiparæ indicari ostendimus supra cap. 8.

18 Proverb. 30. Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro. Quam aquila in celo, viam colubæ super petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia: Ita legit vulgata, & septuaginta ita transtulerunt in gratia verum ad quatuor præcipua vitæ Christianæ mysteria. Alesionem, Resurrectionem, Passionem & Incarnationem plerique referunt, & illud in adolescentia, nonnulli in alia versione dicunt legi, in adolescentula, quoniam in Hebræo est verbum Alma, quod Virginem significat. & ita explicat Lyranus Proverb. 30. qui ad Christi incarnationem de Virgine hunc locum accommodat, cuius sententiam consentit, & Galenus lib. 7. de arcanis cap. 18. hanc enim vocem, Alma, ipsi septuaginta apud Isaiam capite 7. viderunt scriptos. & S. Mathæus cap. 1. eodem modo accipiendum docet cum ex Isaiâ citat illud: Ecce Virgo concepit.

Eandem Deiparæ virginitatem multa quæ in Prophetis ostendunt. Itaque pluribus in locis. Nam c. 7. Ecce Virgo concepit. Et pariet filium, quibus verbis non tantum virginitatem Deiparæ in Christi Conceptione, sed etiam in ipso partu præuatiematur. hunc locum non minus eruditè, quam copiosè contra Iudæos persequitur Cassiodorus lib. 2. de B. Virgine cap. 6.

Mar. 27

Joel 3.

Cant. 9. Venter valgin. ait. 37. in tritice aceruo fecunditatem in latus Ulijs lilijs virginitatem adumbrati docet, de hoc pluribus supra c. 8.

Eccles. 24. Flores mei fructus honoris, & honestatis, quibus verbis virginitatem, & fecunditatem Deiparæ indicari ostendimus supra cap. 8.

18 Proverb. 30. Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro. Quam aquila in celo, viam colubæ super petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia: Ita legit vulgata, & septuaginta ita transtulerunt in gratia verum ad quatuor præcipua vitæ Christianæ mysteria. Alesionem, Resurrectionem, Passionem & Incarnationem plerique referunt, & illud in adolescentia, nonnulli in alia versione dicunt legi, in adolescentula, quoniam in Hebræo est verbum Alma, quod Virginem significat. & ita explicat Lyranus Proverb. 30. qui ad Christi incarnationem de Virgine hunc locum accommodat, cuius sententiam consentit, & Galenus lib. 7. de arcanis cap. 18. hanc enim vocem, Alma, ipsi septuaginta apud Isaiam capite 7. viderunt scriptos. & S. Mathæus cap. 1. eodem modo accipiendum docet cum ex Isaiâ citat illud: Ecce Virgo concepit.

Lyranus in prophetis. Mat. 1.

Isa. 7. Prophetia Isaiæ de virginitate Deiparæ

Cassiodorus in virginibus.

& Blasius Viegas in Apoc. 11. comm. 3 sect. 14
 Ha. quoque c. 11. habetur: *Egredietur virga*
de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, de
 quo Ephraem ser. de laud. Virg. ubi eam vir-
 gam, & Christum florem dicit. Idem Bernar-
 dus hom. 2 super missus est, & Hieronymus
 in Iliam, & epist. 22. Vbi virga, inquit, mater
 est Domini simplex, pura, sincera, nullo extrinse-
 cui germine coherens, & ad similitudinem Dei
 unione fecunda. Virga flos Christus est, dicam
 ego flos campi, & liliu conuallium. Ita Hierony-
 mus. merito autem virgæ assimilatur Deipa-
 ra, quod recta, tenera, & absque peccati modo
 sit.

Isa. 19. Et capite 19. *Ascendet Dominus super nu-*
bem levem, id est, nullo humani seminis pon-
 dere pragrauatam, ut Ambrosius, & alij
 exponunt, de quo egi supra capite decimo-
 tertio.

Isa. 35. Et capite 33. *Latabitur deserta & in via,* &
excultabit solitudo, & florebit quasi liliu, quod
 pulchrè Bonaventura in Speculo capite deci-
 mo de Virginitate Deiparæ exponit.

Isa. 33. Et cap. 35. de Christo: *Et ascendat sicut vir-*
gultum coram eo, & sicut radix de terra siccanti.
 quod Hieronymus ad virginitatem Deipa-
 ræ applicat, & pluribus expendit Canisius lo-
 co citato.

Isa. 66. *Antequam parirerit peperit, antequam*
veniret parit eius peperit masculu. Quia
 ut exponit Damascenus lib. 4 cap. 15. *Virgo*
sanctissima sine dolore peperit quem sine voluptate
concepit. hæc ex Iliis.

Jerem 31. *Apud Ieremiam est locus ille celebris ca-*
31. No uum creauit Dominus super terram sc-
mina circumdabit virum, quia sola Virgo sine
 viro concepit Christum, qui adhuc in utero
 matris erat vir omni sapientia perfectus, quod
 Augustinus egregiè explicat in hunc sensum
 ser. 18. de sanctis, & Bernard. pulchrè expendit
 homil. 2. super missus est: *Vir, inquit, erat Iesus*
nec dum uterum natus, sed sapientia, non astate ani-
mi vigore, non viribus corporis, maturitate sen-
suum, non corpulentia membrorum.

Ezech. 44. *Apud Ezechiel. 44. Porta Orientalis clausa,*
 ut cap. 2. uberius dixi, hoc ipsum ostendebat
 ex Ambrosio de Instit. Virg. cap. 8. similiter
 id explicat Hieronymus in Apologia ad Pam-
 machium, & in Ezech. c. 44. Augustinus ser.
 2. de Natiuit. Chrysostomus orat. de Annun-
 ciatione. Damascenus lib. 4. de fide cap. 15.
 & orat. 1. de Natiu. Epiphanius sermone de

laud. Virg. Ildesofus in sermo. de Assumptio-
 ne sepe, & alij. Addam verba Origenes hom. 2
 ex varijs tom. 3. ubi Deiparæ virginitatem ex
 hac Porta Orientali clausa astruit: *Porta hæc,*
 inquit, *Orientalis, qua respicit ad Orientem, sem-*
per clausa erit, & nemo intrabit per eam, nisi so-
lus Pater, & sic clausa lapide exciusi Domi-
ni de sepulchro, ita clauso utero Virginis in hunc
mundum intrauit. sic Origenes. Ildesofus verò
 in sermone de parturitione, & purgatione B.
 Virginis ex quodam hymno S. Ambrosij in
 honore Virginis hæc habet.

Sua porta Christi peruisa
R. fides plena gratia
Transiit Rex, & permanes
Clausus, ut fuit per secula.

Danielis 2. *Lapis abscissus de monte sine ma-*
nibus, Christum significat lapidem pretiosum Lapa-
 de monte (id est, Virgine) sine viili opera ge-
 nitum. ut cap. 5. diximus ex complurium Pa-
 trum sententiis, & percussit statuam Nabucho-
 donosori per viuum ostentam. Nam ex Hiero-
 nymo in epist. 22. *Christus lapis prædicatur ab-*
scissus de monte sine manibus, significante (inquit
Propheta) Virginem nasciturum de virgine: mo-
nus quippe accipiuntur pro opere nuptiarum, ut
sibi sinistra eius sub capite meo, & dextera illius
amplexabitur me, ita Hieronymus.

VIRGINITAS DEIPARÆ ALIQUI-
 bus gentilibus præstensa,

20 Quoniam autem virginitas fecunda mi-
 raculum est longè maximum: Siqui favens
 dem minus, inquit Ambrosius de Instit. Virg. c. miraculo
 5. erat hominem resurrexisse, quam Virgine maxime
 parturire; etenim jam Elia precibus, Elifus ora-
 tionibus mortui resurrexerant, nunquam autem 3. Reg. 11.
 ante, nunquam postea Virgo generauit. ita Am. 4. Reg. 4.
 brosius, cui cononat Theophylactus: *Majus Theophrastus*
est, inquit, Christum à Virgine nasci, quam a
mortuis resurgere. Idcirco voluit Deus etiam Virgo
 inter gentiles hanc Deiparæ virginitatem à Si-
 byllis celebrari, quas omnes refert ad verbum Is. 47.
 Canisius lib. 2. de B. Virg. cap. 7. Sanè Sibylla
 Cæmæa speret id vaticinatur, ex qua Virgilius celebrat
 ut Augustinus animadverte libro 10. de Ciuit. Canisius
 cap. 27. & Constantinus Magnus oratione ad Virg-
 lanctum Cætum cap. 20. integram ferè eglo-
 gam, cuius initium est: *Sicelides musæ, delum.* Constan-
 pht: licet Pœtico more ad alium Ientium Magne-
 detor-

detorserit. Nec illud silentio inuoluam, aded exploratum apud veteres fuisse tantum in hoc Virgilij eptoga ex Sibylla Cumæa desumptum, ad Christum pertinere, vt Secundianus vir eloquentissimus prætechi affessor, qui prius multos Christi anorum exortauerat, & Marcellianus Orator olim Christianorum hostis, & Verianus Pictor hunc Virgilij locum tractantes, & de Christo in eo agi aperte videntes, fidem Christianam non tantum amplexi sint, verum etiam pro eadem sub Decio Imperatore illustre martyrium subierunt. Rem gestam narrat breuiter Petrus de Natalibus in Catalogo Sanctorum lib. 7. cap. 41. & silius reperitur descripta apud Surium 9. Augusti, quod die in Martyrologio memoria eorum recensetur. Virgilij carmina, quæ virginitatem Deiparæ indicant, hæc sunt.

*Vltima Cumæi venit iam carminis atas,
Magnus ab integro seclorum nascitur ordo:
Iam redit & Virgo, redeunt Saturni regna:
Iam noua progenies cælo demittitur alto.*

Nec Sibyllis solum, sed nonnullis etiam alijs gentilibus Deus optimus cognitam voluit Deiparæ virginitatem, habetur enim in historijs à Paulo Diacono Sigiberto, & alijs conscriptis, vt refert S. Thomas 2. 2. q. 2. art. 7. ad 3. Constantini tempore, & Helenæ, ut ait S. Thomas, seu potius Jrenes, inuentum fuisse sepulchrum, in quo iacebat homo auicem similitudinem habens in pectore cum hac inscriptione, *Christus nascitur ex Virgine*, & ego credo in eum, & sol sub treue, & Constantini temporibus iterum me videbis Et Carnuti in Gallia Druides sapientissimi aram, vt cap. 5. diximus, dicant eum hac inscriptione, *Virgini pariturus*.

Et quoniam Jeremias, ut refert S. Epiphanius in vitis Prophetarum Ægyptus prædixerat suorum simulachrorum ruinam, *Vbi Ægyptum*, inquit, *ascendit cum suo infante, Virgo enixa Deo similitudo*, ita Epiphanius. Ex hoc vaticinio ferunt Ægyptios, vt testatur Cassius libro 2. de Virgine cap. 17. Virginem in lecto, & infantem in præsepi passim collocare, simulque adorare solitos, & Rodericus Sanctos in historia Hispanica par. 2. cap. 40. narrat à Judæo librum vetustissimum reperiunt, dum viam fodere, in quo triplici lingua scriptum erat, *Et hinc Deum estur ex Virgine Maria*, & pro salute hominum passitur, quod silius cap. 4. descriptum

EXEMPLA ANIMALIUM, QUÆ
absque concubitu produciuntur.

21. **Q**uin etiam exemplis naturalibus animalium, quæ absque sexu coniunctione procreant, fecundam Deiparæ virginitatem auctori naturæ neutiquam impossibilem aliqui Patres Echnicis perluadere conantur.

Et quatinus Ambrosius lib. 1. de Virginitate eas Apibus assimilet, *Digna*, inquit, *virginitas, quæ apibus comparatur, sic laboriosa, sic pudica, sic continentis. Hæc pascitur apes, nascitur concubitus, mella componit qui pergit hæc omnia virginitas accommodare ea tamen ratione, quæ spes absque concubitu multiplicatur, optima similitudo duci potest ad Deiparæ fecunditatem virginæam aliquo modo ostendendam.*

De hac verò apum incorruptione Virgilius lib. 4. Georgic. eleganter sic cecinit, vbi etiam earum procreationem indicat.

*Illam adeo placuisse apibus mirabile morem,
Quod nec concubitu maulgēt nec corpora segnet
In Venerem solunt, aut fetus mixibus eam,
Verum ipsa folijs natos, & sianibus herbis.
Ore legunt.*

Ambrosius lib. 5. Hexamer. 10. ex vulturius, quos sine maculorum semine concipere, & generare testatur, argumentum ad Deiparæ virginitatem Echnicis tradendum, sic ducit per admirationem, *impossibile*, inquit, *visitur in Dei matre, quod in vulturibus possibile non negatur? Anis sine masculo parit, & nulli refellit, & quia desponsata viro Maria peperit, pudor eius faciunt quæstionem*, ita Ambrosius. Id quod ante Ambrosium animaduertit Basiliius homil. 8. Examer. vbi ait, *Vultures magna ex parte parere sine coitu, cum subuentanea fecunda ferre, & esse longissima vitæ, quibus ad centenos usque annos plerumque vita protenditur, ex quibus ostendit Dei virtute potuisse Virginitatem parere, virginitate illibata permanente.*

Ruffinus in simbolo Apostolorum ex aut illa, quam Phœnicem vocant ad idem ostendendum exemplum ducit, *Quid*, inquit, *mirum videtur si Virgo conceperit cum Orientis autem, quam Phœnicem vocant, in tantum sine coniuge nasci, vel renasci constat, ut semper & una sit, & temper sibi ipsa nascendo, vel renascendo succedat in culla.*

*Ambrosius
Virginitas
Deiparæ
exemplis
naturalibus
probatur
esse
possibile*

*Ex Apibus
Virgilius*

*Ex Vulturibus
Ambrosius*

Basiliius

Ruffinus

Alius

*Petr. de
Natal.*

*Sur. tom.
4. Martyr.
Rom.*

*Paul. Dia.
conus.*

Sigibert.

D. Thom.

Claverus:

ex Gene-

brardo

circa an-

num 782.

Druides

Carn.

Epiphanius.

And. Æ.

Epiphanius

lex

causæ

breuiss.

Ad

Aliud quoque exemplum fecunditatis virginæ, quæ in Deipara invenitur nobis suppeditant Equæ in Cappadocia, & in quadam parte Hispaniæ, quarum hoc loco nequaquam meminissim, nisi graves Auctores id scriptis prodidissent.

August.

S. Augustinus lib. 21. de Civit. Dei, cap. 5. inter complura nature admirabilia, quæ recenset, & hoc inserit: In Cappadocia, inquit, perhibent vento Equas concipere, eosdemq; fœtus non amplius triennio vivere sic ille. Quod ipsum testatur Solinus in descriptione Capadocicæ. Sed & complures alitruunt, Equas vento favonio, seu zephyro concipere. ita Virgilius lib. 3. Georgic. loquens de conceptu Equarum verno tempore.

Solinus.

Virgilius.

Ulla ore omnes versa in zephyrum stant rupibus alis.

Exoptantq; leues auræ & sæpè sine vllis Coniug. is vento gravata (mirab. l. dictu.)

Plinius.

Cui consentit Plinius lib. 8. cap. 42. Constat, inquit, in Lusitania circa Olyssiponem oppidum, & Tagum amnem Equas favonio stante obversas animalem concipere sp. ritum, utque partum fieri & gigni perniciosissimum, ita sed triennium non excedere Varro lib. 2. de re rustica cap. 1. Infatura, inquit, res incredibilibus est in Hispania, sed est vera, quod in Lusitania, ubi est oppidum Olyssippo monte sagri, quædam è vento concipiunt certo tempore Equæ harum pulli non plus triennium vivunt.

Varro.

Columel.

Columella lib. 5. cap. 27. asserit hoc esse notissimum, & accidere in facto monte Hispaniæ, qui procurrit in Occidentem iuxta Oceanum. Quare his exemplis rectè ostenditur divinæ potentie non repugnare Deiparam virginitate illibata permanente, de Spiritu sancto concepisse.

August.

Ex radio sola in speculo.

Augustinus quoque serm. 3. Aduent. ad virginitatem Deiparæ confirmandam, ex solis radio exemplum adducit: Solis, inquit, radius specula penetrat, & soliditatem eius insensibili subtilitate pertransit, & talis videtur intrinsecus qualis extra. Itaque si verus nec cum ingreditur violas nec cum egreditur dispersat, quia ad ingressum, & regressum eius speculum integre persurgat; speculum ergo non rumpit radius solis; integritatem Virginis ingressus, aut regressus nunquid vitare potuit Deiparæ? sic Augustinus.

Hieron.

Ex margarita in

Heronymus vero epist. 22. Margaritæ, quæ in concha gignitur, exemplo vitur: Lego de spinis rosam, de terra aurum, de concha margaritam: concha enim solo celesti rore perfusa margaritam gignit. ita Hieronymus.

concha margarita. Hieronymus.

Similiter & Damascenus orat. 2. de Nativitate, eleganter conchæ proprietatem Deiparæ virginitati accommodat: Latentur, inquit, celi, & exultat terra, commoveatur mundi mare, in ipso enim concha gignitur, quæ celestis ex divinitate fulgetra in utero concipit, & Christum ingenio præij unionem pariet; ex qua Rex gloria carnis purpura conuictus, ad captivos se conferens, remissionem, ac veniam prædicabat. hæc ille. Spectans ad purpuram, quæ est ex concharum genere, ex qua regis dignitatis indumentum conficitur.

Denique Ambrosius epist. 81. ad Siricum Papam hoc ipsum confirmat alijs exemplis ex sacris litteris petitis: Non excedit, inquit, si dem quod homo extitit de Virgine quando petra fontem profluens scaturiens, ferrum super aquas nasatur, homo super aquas pedibus ambulavit. Ergo si hominem unda portavit, non potuit hominem Virgo generare? si que h. miuem, de quo legitur, Emisit illo Dominus hominem, qui salus faciet eos & potius erit Dominus Ægyptus. hæc Ambrosius.

Idem S. Ambrosius in Psal. 21. exponens illud eiusdem Psal. Ego autem vermis sum, & non homo, aliud exemplum ex vermi, qui non ex femine gignitur, affert, cui propterea Dominus se comparat, quod etiam astruit Euthymius in eundem Psal. ut cap. 23. dixi. verba Ambrosij hæc sunt, Cur totius Dominus creatura vermiculo se voluerit comparari possumus hoc quidem humilitati primitus assignare, quæ sanctorum virtus est maxima sicut sanctus Moses ante Deum mutum se animal proficitur: David pulicem se sæpe commemorat; sed magis illud accipiendum putio, quoniam vermis nulla extrinsecus admixtione alieni corporis, sed de sola, & pura terra procreatur, idè illum comparatum Domino, quoniam, & ipse Salvator de sola, & pura Maria generatur. legimus etiam in libro M. ysi, de manna vermiculos procreatos, digna plane, & iusta comparatio, siquidem de manna vermiculus gignitur, & Dominus Christus de Virgine procreatur. Quis potius ipsam Mariam, Manna dixerim, quia est subtilis, & splendida, Manna sanus, & Virgo, quæ voluit celestis veniens, cuius Eccl. saryum populus esbum dulciorem melle, in defluxit Christum, quem qui odore, aut manducare n. glexerit, vitam in semetipso habere non potest. sic Ambrosius.

Bernard. 22. Et quidam Deum, inquit Bernard. hom.,
Virgo ma- 2. super missus est, huiusmodi decebat natiuitas
str Deum qua non nisi de Virgine nasceretur. Talis congrue-
decebat. bat & virgini partus, ut non pareret nisi Deum.
Idem ser. 4. de Assumpt: Hic filius adus Vir-
ginem, nec Deum decuit partus alter. sic Bernard.

Ignat. S. Ignatius epist ad Heronem: Ad corpus,
inquit, ex quatuor elementis confectum est, Eua
corpus ex ipsius Adæ latere, & insolens, admiran-
dumq; partus ille Domini: ex sola Virgine; nõ quod
deestanda sit legitima commixtio, sed quod hu-
iusmodi partus decebat Deum, decebat namque
creatorem non consueto, sed peregrino, & admi-
rando vis partus, ut ipse omnium opificem. hæc
sanctus Ignatius.

August. Augustinus libro de Assumpt. Humilita-
ti, inquit, naturam sumens de sanctificatione cor-
pore, & immaculatam de immaculato; non enim
tali conceptus, taliq; partus, nisi Deum decebat
qui venerat redimere quos voluit creare, creare
profecto potestate, redimere humilitate. hæc Au-
gustinus.

S. Anto- Et cetero S. Antoninus 4 part. tit. 15. capit.
ninus. 20. §. 8. ait Virginem de congruo meruisse
Virginita- fieri matrem Dei, merito suæ fidei, spei, chari-
ti Maria tatis, ac perfectissimæ humilitatis, & Eccle-
tribuitur sia canit: Quia quem meruisti portare resurre-
inter alia xit, de quo S. Thomas 7. par. quæst 2. art. 17.
quod de ad 2. verum hoc meritum de congruo virgi-
congruo nitati etiam eius adscribit complures Pa-
meruit ef- tres, quos affert Canisius lib. 2. de B Virgi-
se matrem ne cap. 16. & inter alios Ambrosius epistol.
Dni. 82. Quanta, inquit, sit virginis gloria, quæ
Offic. Eccl. miruit à Christo elegeri, ut esset etiam corporale
S. Thom. Dei Templum. & Hieronymus epistol. 22. ad
Canisius. Eutochium, Tanta, inquit, puritas Maria
Ambros. exstitit, ut mereretur effici mater filij Dei. Hinc
Heron. est, quod ex hac conceptione, & partu filij
Chrysolog. Dei Virgo purissima euasit, quare Chryso-
logus sermone 142. in tuo, inquit, conceptu, in
tuopartu creasti pudor, & aucta est castitas, in-
tegritas roborata est, & solidata virginitas; om-
nes perseverauerunt virtutes. ita Chrysologus.

Idem habet Ildesofus sermo. 5. de Assum-
Chrysol. ptione, quem infra citabimus, & Chrylosto-
mus sermone de B. Virgine: Cum enim, in-
quit, B. Maria supra omnem humanam natu-
ram castitatem seruaret, propterea Christum
Dominum in ventre concepit. & Bernardus hom-
Bernard. mil. 1. super missus est: Nec mediocriter, inquit,
placet Deo illa anima, in qua & humilitas com-
mendat virginitatem, & virginitas exornat hu-

ilitatem, sed quanta putat ueneratione digna
est, in qua humilitatem exalat fecunditas, &
partus confert uirginitatem. Idem homil. 2.
Singularem, inquit, consecuta es benedictionem,
ut nec sterilia maneat, nec cum dolore partu-
rias, quoniam ex eodem, Nec si seris radicis
mutat suam claritatem, nec Virg. n. filius suam
integritatem.

Legitur in
Breviario
22. Septemb.

VIRGINITAS DEIPARÆ DEO

gratissima, & uoto et consecrata,
& à quo tempore.

Cum autem perfectionis opera (inquit D. 20
Thomas 3. part. q. 28. art. 4.) magis sint S. Thom.
laudabilia si ex voto celebrentur: uirginitas
autem in matre Dei præcipue debuit pollere, De paræ
ideo conueniens fuit, ut uirginitas eius ex voto fuit ex
esset. Deo consecrata, & addit: Eam simul cum
voto. S. Iosepho sponso, uirginitatis uotum emisisse
antequam annuntiaretur ab Angelo, quod
efficaci ratione probat Augustinus lib. de lan-
sta uirginitate cap. 4. Quia annuncianti, in
quit, Angelo Maria respondit. Quomodo fet
istud, quoniam uirum non cognosco? quod profe-
cto non diceret, nisi prius se Virginem Deo uouis-
set. Idem eadem ratione probat Nyssenus.
oratione de Christi Natu & Anselmus de ex
cell. Virg. cap. 4 & Bernard hom. 4. super mis-
Bernard. sus est

Sed rogabit quispiam, an Virgo sanctissi-
ma omnium prima & uirginitatem seruauit,
& uirginitatis uotum Deo nuncupauit, quan-
do item illud emisit? Ad quod breuiter dico,
in lege ueteri non defuisse aliquos, qui
uirginitatem seruauit, uirginibus quoque
in templo ierosolymitano peccatam ad o-
randum locum ab alijs mulieribus diuersum
esse tributum, in quo Deipara etiam post partu-
tum orabat, ut ex Origine, Basilio, Nysseno, &
alijs supra diximus: tamen de nullo ex sa-
cris litteris habetur ante Deiparam uirgini-
tatem Deo uouisse: etenim Maria soror
Moysis existimatur Virgo à Nysseno libro
de uirginitate cap. 9 & ab Ambrosio lib. 1. de
virgin. & epist. 81. cuius hæc sunt uerba: In ue-
ters, inquit, testamento Virgo Hebræorum per
mara duxit exercitum, in nouo testamento Virgo
regis Aula celestis electa est ad salutem, & Chry-
fologus serm. 146. indicat, eam uirginem &
typum gessisse Deiparæ in cantico in egressu
ex maritubro: quamuis Ioseph lib. 3. antiq. antiq. cap.

An in lege
ueteri fue-
runt qui
uirginitate
seruauit,
& qui nam
fuerint.

Nyssenus.
Ambros.

Chrysolog.
Ioseph de
antiq. antiq.
cap.

*Vale Is.
daica.
S. Ignat.
Ambros.*

cap. 2 dicat: Mariam sororem Moysi vxorem fuisse Hur. S. Ignatius epist. ad Philadelphios inter virgines reponit Eliam, Iosue, Melchisedech, Eliscum, & Ieremiam. & de Elia idem affirmat Ambrosius lib. 1. de Virginitibus de Ieremia autem Hieronymus prologo in Ieremiam, dicit eum virginitate sua euangeli cum virum Christi Ecclesie dedicasse. Idem

Damasc.

affirmat Damascenus lib. 4. de fide cap. 25 de tribus pueris, quorum corpora vult per virginitatem factum, vt igne confici nequiverint.

Dan. 3.

Idem de Daniele, cuius corpus virginitate, ait Damascenus, solidatum, ita vt leonum dentes illi insigi non potuerint. Verum hi absque voto, similiter & alij pauci ante Deiparam virginitatem coluerunt: nam vt recte ait

Ambros.

Ambrosius lib. 1. de Virginitibus: *Virgines in veteri testamento in figura coninebantur, vt esse indicia futurorum: figura enim in paucis est, vita in pluribus ita Ambrosius: sed vt omittam*

Iosephus de antiquitate.

Essenos, de quibus Ioseph libro 13. antiqu. cap. 8 qui continentiam seruabant, & Sibyllas virgines, de quibus Hieronym. lib. 2. contra Iouinianum, Prima quae virginitatis votum legitur Deo consecrasset, fuit Deipara. & rationem indicat S. Thomas 3. part. quaest. 25. art. 2. ad 2. quia cum hoc votum ad statum perfectionis pertineat, dequit, vt in lege gratiae initium haberet a Christo & a matre eius. Hoc

Deipara prima votum virginitatis legitur antissa.

S. Thom.

affirmant plerique Doctores, Ihesus enim dicitur de Assumpt. De ista, inquit, dicitur optimam partem elegit, quia prima omnium feminarum Deo virginitatem obtulit, & ideo promeruit, vt Dei filius ex ea corpus nostra redemptionis susciperet. Beda homil. de Annunc. Verbum, inquit, gratia plena, cui diuino munere collatum est, vt prima inter feminas gloriosissimum Deo virginitatis munus offerret. Idem Glossa ordinaria ex Gregorio in Luc. Bernardus hom. 2. & 3. super missus est, & ferm. Signum magnum. Albertus super missus est c. 82. Rupertus lib. 3. in Cant. 3. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 20. §. 10 & alij Scholastici in 4. distin. 90. Denique S. Bartholomaeus Apost. apud Abdiam lib. 8. hist. Apost. cum de filii Dei incarnatione in vtero virginis differeret, subiungit: *Hac autem Virgo cum excraretur omnem virum, & ipsa seruanda virginitatis votum prima Deo omnipotenti voluit, cum a nullo homine, nec verbo didicisset, ne exemplo ad imitationem fuisset inuitata: nullum enim hoc votum antea obtulerat. ita ibi. & hoc quidem adeo nouum fuit in veteri lege, vt Jo-*

Eosa.

Lus. 1.

Glossa.

Bernard.

Albertus.

Rupertus.

S. Antoninus.

S. Barthol.

annes Patriarcha Ierolymitanus, qui vixit, ex Chrystophoro de Castro anno 795. in lib. Ioan. Pa. de Institut. Monach. cap. 35. haec verba habet, agens enim de eo, quod euenit quando Sacerdotes cognouerunt eam virginitatem Deo vouisse: *Vnde, inquit, cum catus professorum huius religionis audisset in Ierusalem iuenculam vouisse Deo virginitatem continentiam, confestim perpendit, quod aduentus filij Dei propinquus in saeculis erat. haec ille.*

24. Ceterum ab initio vsus rationis Deipara habuit propositum seruandi virginitatem ab initio voluntate absoluta, & efficaci, vt recte probat Suarez tom. 2. in 3. par. disput. 6. & D. Thom. loc. cit. idem affirmat cum ait, eam semper habuisse virginitatem in desiderio. & ratio est, quia vt ait S. Thom. 4. distin. 34. art. 2. ad 2. post sufficientem hominum propagationem virginitas non erat vetita, vt ex ijs, quos in lege veteri illam seruasse supra diximus, manifestum est: sed certissimum est multorum sententiam virginem donis Spiritus sancti abunde praeditam, & sapientissimam cognouisse ab initio vsus rationis virginitatem sibi esse meliorem, & a Spiritu sancto adhuc peculiariter permotam, & reuelationem a Deo habuisse huius rei votum ab ea fore sibi gratum, & quando contraxit cum Ioseph, reuelatione didicit eum in idem propositum consenturam. quare coniugium illud nec propositum, nec voto Deiparae repugnasse. Quocirca ex dictis sicuti propositum virginitatis seruanda habuit ab initio vsus rationis, ita statim de eodem votum Deo obtulisse existimanda est, quare Bernardus de hac reuelatione homil. 3. super missus est: *Tu, inquit, Virgo non dicam praecipuum virginitatis, sed nec consilium, nec exemplum habebas, nisi quod unicus dicebat se de omnibus, ac formo Dei vicius, & efficitur ante tibi factus est magister, quam filius, prius restructur mentem, quam inuicit carnem. haec Bernardus.*

Et quod Ioseph sponsus, quae Virginem etiam fuisse probat Hierony. contra Heluidium, & Augustinus ser. 15. de Natiuit. Domini, & alij, & nos vberius in tract. de Virginit. sect. 2. magna reuerentia Virginis propositum custodierit, pulchre August. lib. de sancta virginitate cap. 4. *De sponsa, inquit, est viro iusto non volente ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod ipsa iam vouerat. Idem Nylenus Nyssenus orat. de Christi Natiuit. Epiphanius haec 78. Epiph.*

Grego.

Gregor. Damasc. Gregorius homil. 26. & Damascenus orat. 1. de dorm. Cum ad aetatis florem perveniret, atque intra Templi septa manere lege prohiberetur sponso, hoc est virginitalis custodi Iosepho à sacerdotum choro traditur & alludit ad historiam illam quam Nyssenus loc. cit. tangit, Sacerdotes scilicet, cognito Virginis voto de servanda virginitate, diuino iudicio eam desponsasse Iosepho. historiam hanc vide apud Nyssenum, Si meonem Metaphrastem in orat. de vita, & dormit. Deip. Nicephorum lib. 2. de hist. ecel. cap. 7. Georgium Cedrenum in compend. histor. eam indicat, Germanus Patriarcha Constantinopolitanus orat. de Virg. oblat. & nos cap. 8. eam attulimus.

25 Verum difficultas esse posset, quo tempore Virgo beatissima vsum rationis habere cæperit, qua de re dico ex grauissimorum auctororum sententia, eam peculiari Dei beneficio habuisse actualem rationis vsum in vtero matris, atque aded in ipso articulo suæ immaculatæ Concept. Ita S. Bernardinus Sen. tom. 2. serm. 5. 1. art. 1. c. 2. Beata, inquit, Virgo etiam dum erat in vtero matris habuit vsum liberi arbitrii, atq. lumen perfectum in intellectu & ratione: prout secundum quosdam fuit tunc in sublimiori contemplationis statu, quam vnquam fuerit aliqua creatura humana in perfecta aetate: Et licet in vtero matris sua sicut & ceteri infantes dormiret: attamen somnus, qui abyssat, & sepelit in nobis rationis, & liberi arbitrii usus, & per consequens actum merendi, non credo quod talia fuerit in ipsa operatus: sed anima sua liberè, ac merito actu tunc tenebat in Deum, unde illo tempore erat perfecta or. contemplatrix, quam vnquam fuisse aliquis alius dum vigilauit: unde & Cant. 5. ipsa ait, Ego dormio, & cor meum vigilat, scilicet, in contemplatione perfecta à nulla ratione debilitata. haftenus S. Bernardinus. Idem tom. 1. sermo. 61. ad tantam vult contemplationem sublimatam esse, vt perfectius videret Deum, quam vnquam fuit contemplatus aliquis in perfecta aetate, hoc etiam de vfu rationis in matris vtero tenent plerique Thomistæ Caietanus in 3. par. q. 27. art. 3. Vigerius in Instit. cap. 5 §. 3. vers. 9. Suarez tom. 2. in 3. par. disp. 4. sect. 7. & Barada lib. 6. c. 3. & ratio S. Bernardini loc. cit. & aliorum, quia non est Virgini deneganda hoc priuilegium, quod concessum est S. Ioan Baptista in sanctificatione ex communi ferè Patrum sententia, vt videre est apud Ambrosium in Luc. 1. Habebat, in-

quit, Ioannes intelligendi sensum, qui exultans habebat affectum. Leo serm. 10. de Natiu. Praecursor, inquit, spiritum prophetia intra viscera matris accepit. Hieronym. epist. 7. audiebat verba Domini per os virginis personans. Origen. homil. 7. in Luc. docet illud exultasse Ioannem in gaudio, significare actum vitæ, qui cognitionem supponit: Quamuis enim exultare simpliciter metaphorice tribuatur aliquando rebus inanimatis, vt cum dicitur: Montes exultasti sicut arietes; exultare tamen in gaudio non sumi metaphorice. Ita Origenes. & Ecclesia in hym. Semperas Regem in balamo manentem, & alij plures in eandem sententiam de S. Ioan. loquuntur. & quomais S. Thom. 3. par. q. 27. S. Thom. art. 3. neget de B. Virgine, & art. 6. neget etiam de S. Ioan. Baptista, eos in matris vtero vsum rationis habuisse; Quoniam hoc est, inquit specialis priuilegium Christi: veruntamen hoc de S. Ioan. docent citati DD. & Caietan. non negat. Præterea hoc priuilegium Virgini factum non derogat Christo, quippe qui habuit vsum rationis cum clara Dei visione, quam non habuit Virgo. & sanè videtur hoc priuilegium consentaneum excellentiæ Virginis, & quia hæc cognitio Virginis eo tempore potissimum circa Deum, & res diuinas versabatur. potuit fieri per actum perfectum fidei, vel per scientiam supernaturalem insulam mysteriorum fidei: potuit etiam Deus conferre Virgini aliquas species per se infusas, vt per lumen fidei, & per ipsas sine dependentia à phantasmatibus intelligeret, & operaretur, vel etiam confortare imaginatiuam, vt cooperaretur, de quo vide Suarez loco citat. Huius rei figura præcessit in Esther, de qua Esther. 2. Placuit ei nimirum Assuero, & inuenit gratiam in conspectu illius, & præcepit Eunuchis, vt acceleraret mundum muliebrem, & traderet ei partes suas, & septem puellas speciosissimas de domo Regis, & tam ipsam, quam pedissequas eius ornaret, atq. excoleret. ita Deus Virgini, quam in futura matrem elegerat, mundum seu ornatum muliebrem accelerauit in ipsa Conceptione conferens ei lumen, & speciosissimas pedissequas, id est, virtutes actu ornatas, quibus, s. per vsum rationis posset vti.

26 Ex ijs, quæ diximus, infero Virginem sanctissimam in ipso exordio suæ immaculatæ Concept. virginitalis votum Deo obtulisse: cum enim vsum haberet rationis, & à Deo optimo per reuelationem hoc sibi gratum esse significari.

Leo.
Hieron.
Origenes
Luc. 1.
Psal. 123.
Offic. Ecel.
S. Thom.
Caietan.
Quomodo Virgo in vtero matris vsum habuit rationis.
Suarez.
Esther 2.
Dei para votu virginitalis in instanti Conceptionis evistit.

Cant. 2.

significatur esset, ipsa Spiritus S. gratiam, quæ
nescit tarda molimina, sequens, per votum Deo
se ipsam consecrauit, iuxta illud Cant. 2. *De-
lectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter li-
lia: quia cum jam tunc per usum rationis ac-
celeratum tota ferretur in Deum, quem libijs
virginitatis delectari sciebat, & ipsa virginita-
tem illi obtulit. Hanc sententiam sequitur Sua-
rez, qui eam hoc votum fecisse ab initio usum
rationis docet, quem usum loco citato in ipsa
conceptione vult ei acceleratum: & S. Bernar-
dini sententiæ est valde conforme, qui eam
contemplatricem perfectam eo tempore suis-
se affirmat. Idem asseruit Iacobus Episcopus
Christopolitanus super Magnificat, ad illa
verba: *Fecit in me magna qui potens est.* & ad-
dit esse opinionem aliorum dicentium Deipa-
ram illico post sanctificationem votum virgi-
nitatis fecisse. hoc etiam expressè docet Bar-
radaloc. cit. Quo circa meritò Deipara san-
ctissima inter Virgines principatum tenet: tum
quia præ alijs vehementiori, efficaciorique ac-
tû, quo ex majori gratia, & charitate proce-
debat ab initio sui usus rationis Deo virginita-
tem suam præclare obtulit: tum quia illibata
punitate illam seruauit, quippe quæ in se car-
nis rebellionem, & fornicis actum, quem in ea
extinctum semper fuisse cap. 7. diximus, nul-
lum sensit, quod majorem arguit super Ad-
versarium potestatem, ut bellum ne mouere
quidem posset, virtutesque omnes, quibus
virginitas exornatur, humilitatem, silentium,
pudorem, temperantiam, & reliquas maxi-
mopere coluit, ejusque virginitas fecunda
fuit, quod inter virgines ei soli conuenit.*

Offic. Eccl.

Quare Ecclesia ad eam *Sancta, & immaculata*
virginitas, quibus te lassibus offeram nescio, quia
*quam cæli capere non poterant, tuo gremio contu-
listi.* Hoc insinuare videtur Damascenus o-
rat. 1. de Natiu. cum eam appellat solam Vir-
ginem, ac semper Virginem solam, & mente &
anima virginitatem perpetuò coluisse, quibus
verbis non negat complures fuisse, quæ ab ex-
ordio usus rationis virginitatem seruare decre-
verint. Verùm quia usum rationis exactis ali-
quot annis accepere, in illis annis nihil de vir-
ginitate colenda cogitarunt. At Deipara sola
perpetuò virginitatem coluit, quia ab instanti-
sua immaculatæ conceptionis usura-
tionis prædita virginitatem.

Deo obtulit.

S. Bernar-
dinus.Iacob. Epi-
scop. Chri-
stopolitan.
Luc. 1.Barrada-
Deipara
inter vir-
gines prin-
cipatum
obtinet.

Damasc.

IN LEGE EUANGELICA INNUME-
ros viri, quæ sexus homines Deipara virginitatem
exemplo, ac patrocinio illibatam virginitatem,
complures alios perpetuam conti-
nentiam coluisse.

27 **A** Dhæc quamuis, ut diximus, nonnulli
sed tamen pauci, ut ait Ambrosius de
Instit. Virg. cap. 7. & Nazianzenus carni-
ne de virginitate in lege veteri virginitatem
seruasse dicantur; Deipara tamen prima o-
mnium virginitatis votum Deo consecrasse,
atque hujus virtutis primitias voto configura-
tas celesti sponso obtulisse legitur, cujus ex-
emplum postea innumera, tum mulierum,
tum virorum multitudo in lege euangelica
sunt imitati, quod eleganter Nazianzenus in
carmine de virginitate sic cecinit.

*Ante quidem umbræ in paucis splendore mi-
cabat,*

*Dum lex jura daret terris, & in orbe vigeret
Exiguus spectanda notæ.*

*At postquam Christus per casta viscera matris
Absque patre, & radis, vita progressus in auras
Lustrauit multæbre genus, tum denique nostro
Virginitas generi præclaro lumine fulsi.*

Quare Ambrosius de Instit. Virg. cap. 5. *Ambrosi*
Egredia, inquit, Maria, quæ signum sacra virgi-
nitatis extulit, & intemerata virginitatis primum
Christo vexillum seruauit, & omnes ad cultum
virginitatis S. Mariae aduocantur exemplo? &
tunc ut idem ait Ambrosius lib. de virginibus, toto
orbe diffusis corporibus humanis vita celestibus
usus sit enim virginitatem vocat, moleuit. *Hæc
est, inquit, illa cælestis mixtura, quam laudant im-
maculatus Angelorum promittebat in terra, & tut-
sum: Virginitatem, inquit, non faciliè irruimus
in terra, nisi postea quam Deus in hac terræ cor-
poris membra descendit, qui igitur neget hanc vi-
tam fluxisse de cælo, & cælo accersuit, quod imita-
retur in terra: sic ille. Et Hieronymus epist. 22.
ad Eustochium: *Mibi, inquit, virginitas in Ma-
riae dedicatur, & Christo, & inha: Mors per Euam
vita per Mariam, ideoque & diuini virginitatis do-
num fluxit in feminas: quia cepit à femina sta-
tum, ut filius Dei ingressus est super terram: nouam
sibi familiam instituit, ut qui ab Angelis adora-
batur in cælo, haberet Angelos & in terra. Tunc
Holofernis caput Iudith continens amputauit, &
in Apologia ad Pammachium: pro libris ad-
uersus Iovinianum: Christus, inquit, virgo, Virgo
Deipara utriusque sexus virginitatem dedicoauere.
Hinc**

Hinc est, quod ab Ecclesia in Litanij Deipara sacratissima, quemadmodum animad- uentit S. Antoninus 4. p. tit. 1 §. c. 20. §. 10. Virgo Virginum consalutatur, quæ geminatio eius supra reliquas virgines excellentiam offendit: ita enim Christus per excellentiam: Rex regum, & Dominus dominantium Apoc. 19. ap- pellatur, & in naturalibus Rosa flos florum; nō solum enim reliquorum hominum, ut diximus, verum etiā angelorum uirginitatem sua perfectione excedit. Angeli namque eam à natura habent, estque illis necessaria, & in natura impassibili, uirginitas uero Deiparæ est à gratia, fuitque uoluntaria, & in natura fragili: ac proinde Deiparæ uirginitas ex S. Antonino Angelorum puritate uulior, nobilior, atque laudabilior, censetur. Deinde geminatio illa, ut docet Albertus Magnus super Missus est cap. 82. apud S. Antonium loc. cit. indicat Deiparam reliquorum uirginum esse matrem. Beata enim Virgo ex Alberto est mater omnium in uirginitate, quia Prima sine præcepto, sine consilio, sine exemplo gloriosum uirginitatis munus Deo obtulit, & per uotum uirginitatis ab ea emissum, opprobrium uirginitatis abstulit, quia maledicta in lege dicebatur stentis, & eam in se consecrauit. & sic omnes uirgines per imitationem sui genuit. ita apud S. Antonium.

S. Anto-
ninus
Cur dia-
conus Virgo
uirginum
Apos. 19.

Alb. Mag.
S. Anto-
ninus.
Alb. Mag.

Ambros.

Hieron.
Cant. 4.

Damas.

Epiphani-
us Deipara
eius uir-

ginitatem seruare solitas Etiam nunc, inq: r. in nomen ipsius Maria uirgines degere contendunt, & castitatem seruare. Et continere: adeo uerum est illud Ambrosij libro 2. de uirginibus, exemplis potius homines moueri, quam præceptis. Memorat Glycas Pulcheriam Augustam Mariani Imperatoris coniugem, Deiparæ uirginitatem consecrasse, eamque illibatam custodisse usque ad finem.

Virginitas
esse uolens
Ambros.
Glycas.
Pulcheria
Augusta

Et de S. Edmundo, qui postea fuit Archiepiscopus Cantuariensis, memorie proditum est in eius uita apud S. rium mense Nouemb. & apud Vincentium Beluac. libi 31. spec. hist. c. 70. & 71. eum ex consilio cuiusdam Sacerdotis perpetuam uirginitatem coram uirginis imagine uouisse, & anulum, in quo insculpsit fecerat salutationem angelicam, in ipsius Imaginis digito posuisse: ex quo tempore, sicut ipse in obitu confessus est, quoties eiusdem uirginis præsidium inuocauit, ipsa in tentatione prodentium, in persecutione solatiū, in tribulatione remediū, in dolore gaudium sibi celeriter impetrauit. in annulo quoque quo post mortem more pontificali S. Edmundus fuit sepultus, inuentum est insculptum, & inscriptum cunctis uidentibus, atque mirantibus istud, Ave, seu angelica saluatio.

S. Edmūdus
B. Virgo
pe uirgini-
tatem
seruat.
S. rium
Beluacens.

Potest de ingenti uirginum utriusque sexus multitudine, qui exemplum Deiparæ sunt imitati, in præsentia aliquid breuiter perstringere decreueram: sed cum ea tractatio in maiorem, quam cogitaueram, magnitudinem euasisset, peculiarem ea de re tractatum edidimus, ubi copiosè de iis egimus, eumque ad finem operis repositimus.

29 Nec tantum Deiparæ suo exemplo, uerum etiam peculiari patrocinio, atque præsidio uirgines ad uirginitatem, alio: que ad castitatem seruandam iuuat. Nam & Reginaldo grauiter ægrotanti, teste sancto Antonino 3. part. hist. tit. 23. c. 4. §. 4. qui postea in Ordine Prædicatorum à S. Dominico est cooperatus, cum uigilaret apparuit B. uirgo, eiusque singulas corporis partes uisione quadam perstrinxit, quo non solum integræ sospitati restituit, sed etiam carnem eius ab ardore concupiscentiæ temperauit, ut ne paruus quidem libidinis motus in eo pullularit. Eadem uirgo sanctissima cum puero Iesu, uigilanti beato Ignatio Loyolæ, cum ad huc esset in seculari uita, sese ostendit, & turpiū ac obscenarum rerum Imagines ex eius animo deterfit, ita ut

Deiparæ
omnis ad
uirgini-
tatem
castitatem
Ordinis
Prædica-
torum, cor-
poris ualde
uigilante
uigilante
donati
Signatus
Loyola

Ribaden.
Damasf.

Ambros.
Deipara
suo aspectu
cōserbat
S. Ioannes
Baptista.

Alonss

S. Thom.

S. Anto-
ninus.

Nazianz.
Cyprianus
Iustina vir-
ginitas per
Deiparā
seruata.

S. Maria
Ægyptia-
ca Deipa-
ra inuoca-
tione iēta-
siones pel-
lit.

Ambros.
Chryost.

Legitur in
Bremario
22. Sep. eb.
Offic. Eccl.

ex ea hora castitatem purissimē ad finem vs-
que seruarit, teste Petro Ribadeneira in eius
vita lib. 1. c. 2. Ipsa enim, inquit Damasc. orat.
2. de dōm. *Virgo est, & Virginitatem amans, pura est
& purorum amans.* Quare S. Ambrosius de In-
stit. Virg. cap. 7. tantam affirmat fuisse Deip-
aræ gratiam, vt his, quos viseret, integritatis
insigne conferret. & exemplum afferret. de
Sancto Ioanne Baptista, quem vult non im-
merito integrum corpore mansisse, quem in
tribus mensibus oleo quodam suæ præsentia,
& integritatis vnguento, Domini mater exer-
cuit. & idē alensis 3. part. quæst. 9. membro
2. art. 5. beatissimam Virg. motum concupis-
centiæ in alijs suo aspectu extinxisse docet. &
S. Thomas in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. quæstioncula
1. ad 4. pulchritudinem Virginis intuentes ad
castitatem excitasse memorat. Idipsum astru-
it S. Antoninus 4. part. tit. 15. c. 17. §. 4. Quod
ipsū confirmat S. Bonau. in 3. dist. 3. art. 2. q. 3.
Nazianzenus verō orat. de sanctis Cypria-
no, & Iustina memoriæ prodidit Iustinam Vir-
ginem sanctissimam à spiritu fornicationis a-
criter impugnatam, ad Deiparæ præsidium,
tanquam ad sacram ancoram confugisse, sicq;
illum superasse, quod plenius cap. 24. narra-
uimus, & de S. Maria Ægyptiaca iam cap. 20.
diximus, eam in acerbissimis quibus in deserto
impetebatur carnis tentationibus, supplici
Deiparæ inuocatione victicem extitisse. & de
alijs plerisque Virginibus, quas ad integra-
tem seruandam iuuat, passim in Ecclesiasticis
historijs legimus. Quare Ambrosius lib. 2. de
Virginibus: *Quantis, inquit, illa Virginibus oc-
curreret, quantis complexa ad Dominum irahet.*
*Hæc thorum filij mei, hæc thalamos nuptiales im-
maculato seruauit pudore.* Ita Ambrosius. Chry-
sostomus sermone de beata Virg. *Quicumque*
*inquit, estis Virgines ad matrem Domini confu-
gite: Illa enim pulcherrimam, prestantissimam, &
incorruptibilem possessionem patrocinio suo vobis*
conseruabit. hæc Chryostomus. Idcirco Ec-
clesia in hymno, *Aue maris stella* illam sic pre-
catur.

*Virgo singularis
Inter omnes mitis
Nos culpis solutos
miles fac & CASTOS.*

DE IPARÆ IN VIRGINI-
tate Primatus varijs titulis ex-
primuntur:

30 **A**d hunc primatum quem inter virgines
epithetis, & nominibus appositis Patres
vtuntur: nam præter illud, quo *Virgo Virginitatis*
ab Ecclesia appellatur à S. Iacobo nominatur,
in Lyurgia Virginum, *GLORIA*, ex qua Deus
catenam assumpsit.

Ab Ambrosio de Inst. Virg. cap. 6. *MAGI-
STRA* virginitatis nuncupatur, & lib. 2. de vir-
ginibus *IMAGO* virginitatis, & *SPECULUM* cas-
tatis.

A Nazianzeno in Tragædia Christus pa-
tiens.

Mater & Virgo supra

Omnes decora Virgines, & MAXIMA.

Ab Epiphano hæret. 78. *PRINCIPES vir-
ginitatis.*

A Cyrillo Alexandrino homil. 6. contra
Nestorium: *virginitatis CORONA.*

A Damasceno orat. 1. de Natiu. *virginitatis*
THESAVRVS.

Ab Ildesunfo in sermonibus de assump-
serm. 1. *FASTIGIVM omnium virginum, & serm.
4. CAPVT virginum, & serm. 3. de assump. Ex-
emplar perfecta virginitatis, ex quo elogium
illud viurpatum est, quo Deipara singulare
virginitatis exemplar prædicatur.*

Chrysologus serm. 143, eam dicit *REGINAM*
extitisse totius castitatis, quia virginitatis
DECVS, & Matris pertulit dignitatem.

Ab Ephrem *CORONA* Virginum, Sancto-
rumque omnium.

Ab Idiota c. 6. contemplationum Mariæ,
Virginitatis *PRIMIFILA.*

Ab Anselmo de excel. Virg. c. vult, *MATER*
virginitatis.

A Bernardo hom. 2. super missus est, & e-
pist. 174. *REGINA virginum, & in ser. signum
magnum: virginitatis PRIMICERIA, & in tra-
ctatu de Passione Domini cap. 21. virginum
PRIMICERIA.*

Ab Alberto Magno super missus est c. 82.
Virginum MATER.

A Bonauentura in Litanijis B. Virg. virginitatis
SIGNIFERA Item *FLOS, & DECVS* virginalis, &
in Spec. cap. 2. *PRIMITIVA* virginum.

Ab Alano in Cant. 1. *SIGILLVM virginitatis*
Quare

Quare ut rectè Bernard. serm. S goum ma-
gnum : Offerentur, inquit, seu adducantur Regi
virgines, sed post eam, nam primatum sola vendi-
cat sibi, sic ille, & memò, quia post magistram
discipulæ, post principem, & reginam seruæ
post matrem filix, idè quæ in cœlesti gloria
virginis scriptam chorus incidere Patres af-
firmant. Ambros. lib. 2. de virgin. Tunc, inquit,
Maria tympanum sumens choros virginales ex-
citabit canentes Domino, quod per mare seculi
sine secularibus fluctibus transierunt. & Hieron.
ep. 22. ad Eutochium: Quales, inquit, erit illa
dies cum tibi Maria mater Domini chorus occur-
ret comitata virginibus? cum post mare rubrum
submerso cum suo exercitu Pharaone, tympanum
tenens præcines responsurus: Cantemus Domino,
gloriosè enim honorificatus est equum, & ascen-
sorem protexit in mare, S. Grego lib. 4 dial. c. 17.
narrat, Dei genitricem Mariæ puellæ apparuisse,
eique coæuas in albis vestibus ostendisse,
atque dixisse, num vellet in eius obsequio cum
puellis illis viuere? cui Musa cum reuerenter
anouisset, iussa à risu, & leuitatibus abstinere,
die 30. conspecta Dei genitrice cum puellis
illis, vocata respondit: Ecce venio, atque cum
sanctis virginibus habitatura decessit. Ita ex
Grego. huius rei typus processit in Maria sorore
Moysi ut animaduertit Chrysol. serm. 146.
Qua, inquit Ambrosius lib. 1. de virginibus: pu-
dore, virgineo chorus duxit, quando nimirum de-
merso Pharaone in mari rubro ceteris omnibus
mulieribus hebrais Exod 15 egressis post eam cum
tympano, & chorus præcinebat dicens: Cantemus
Domino: gloriosè enim magnificatus est, equum,
& ascensorem deiecit in mare. Ita multò magis
in cœlis virginibus omnes Deiparam Virginum
Reginam, Tympanistram nostram (sic enim
eam vocat Augustinus serm. 18. de Sanctis) in
Dei laudibus celebrandis sequentur. Quod
Hieron. quoque Epist. 22. Cuius verba paulò
ante citauimus, disertè docet.

Idè Bernardus hom. 1. super missus est
initio: Nouum, inquit, canticum illud, quod solis
dabitur in Regno Dei cantare virginibus, ipsam
Virginum Reginam cum ceteris, in primam in-
ter ceteras esse canturam nemo est, qui ambigat,
quam autem illam præter illud, quod solis, licet cū
omnibus, tamen virginibus (et, ut dixi) commune
erit, dulciori quodam, atque elegantiori carmi-
ne lausificaturam esse Ciuitatem Dei, cuius vir-
tute dulcisonos deprimere, vel exprimere modis
les, ne ipsarum quidem Virginum vlla, dig-

na inuenietur: quia soli merito decantandum ser-
uabitur, qua sola dispersa, & partu diuino glo-
riatur. Idem Bernardus tractatu de Passione
Domini cap. 31. affirmat, & Deiparam, & ip-
sum Christum cum Virginibus caniturum:
Iam, inquit, si omnes Virgines canticum illud can-
tabunt, nunquid illa Virgo Virginum Primiceria
non cantabit? cantabit utique, & tanto in cun-
ctis, quanto castior præ ceteris, prebitur, totis choro
in cantando exemplum, quas ad virginum a-
morem suo incitauit exemplo. & infra: Nunquid
& ipse Agnus sponsus virginum Virgo, Virgo opti-
mus non etiam cantabit? inò verè & ipse can-
tabit, & iucundissima illa vox Verbi Patris æterni
cum omnibus, præ omnibus, & in omnibus au-
ditur. O felicissimum canticum, ô festiuatam iu-
cundissimam comparatione. & sine carituram,
Quis ad illud non anhelet? sic Bernardus & il-
lectionis sermone 1. de Assumptione, agens de
solemni celebritate cœlestis curiæ, quando
Deipara fuit in superiorem Ierusalem euecta,
sic ait: Nec dubium, quin illa centum quadragin-
ta quatuor millia, qua in conspectu Throni, &
Senorum sunt, tenentes cytharas suas cecinere
cum omni fragore cœli canticum nouum, quod
nemo potest dicere, nisi ipsi, qui hodie in Assum-
ptione Virgini festiui veniunt obuiam cum cy-
tharis suis ac tati in suo beatam Choro excipiunt
Virginem, non qualemcunque ad unam ex nume-
ro prudentum, & PRIMAM omnium inter primos,
que vadit post Agnum proximior, quocumq; iusti
cantant autem & ipsa cum eisdem canticum Dra-
maticum nouum, quod nemo, nisi eo in choro diceret
val. hæc Ildesonus.

Quæ cum ita sint, mirum non est, si dica-
mus illa centum quadraginta quatuor millia
Virginum, qui sequuntur Agnum, canticum
illud nouum, quod nemo alius dicere potest,
canere ante S E D E M Dei, id est, ante B. Virgi-
nem, quæ tot nominibus inter Virgines prima-
tum obtinet, quod erat nobis in hoc capite
probandum. Neque his, qua dictus refraga-
tur, quod Virginem ipsam canituram esse
astruimus, nam & S. Ioannes Apostolus, & E-
uangelista, & Virgo fuit, & significatur per
vnum ex quatuor animalibus, & S. Iacobus
frater Domini Virgo affirmatur ab Epiphano
hæres. 30. & quia est Apostolus, vnus est ex se-
nioribus, quare ut Virgines cantabunt canticum
istud nouum, quod tamen cantari dicitur non
solum ante S E D E M, sed etiam ante quatuor
animalia, & seniores, propter ea, quæ initio
huius

Bernard.
Christus
canticum
Virginum
cantabit.

Ildesonus

Apoc. 14.

Matth. 23.

Apoc. 14.

Epiphano

448
hujus capit. diximus, Reliquos etiam Aposto-
los, si unum excipias sanctum Petrum Apo-
stolorum Principem, (qui uxorem habuisse
legitur.) Virgines fuisse existimat Tertullia-
nus libr. de Monogamia. cap. 8. & Hierony-

mus libro 1. contra Iovinianum, de quo in
tractatu de Virg. sect. 2. quare & ipsi hoc
canticum, novum canent ante quatuor anima-
lia, & seniores, sicut & reliqui.

E VIRGINE DEIPARA TANQVAM E DEI
Throno vocem prodire, qua omnes Dei servi ad divinas lau-
des invitantur.

CAPVT XXXIII.

DODECIMUM, quod de throno
legimus Apoc. 19. illud est *E*
vox de THRONO exiit dicens Lau-
dem dicite Deo nostro omnes servi
eius, & qui timetis eum pusilli &
magni, &c. 21. Et audimus vocem magnam de THRO-
NO dicentem, Ecce tabernaculum Dei cum homi-
nibus, &c. Petrus Damianus scilicet de Natiu-
Virg. ad probandum sanctissimam Deiparam
esse veri Salomonis Christi THRONVM, inter a-
lia sacrarum litterarum testimonia, quibus
ipsa dicitur Thronus istud Apoc. 19. B. Virgini
eleganter accommodat, verba Petri Damiani
hæc sunt, Aut ille aliter filius Virginis (sanctus
nimirum Ioannes in Apocalypsi) & vox de
Throno exiit dicens: Laudem dicite Deo nostro
omnes sancti eius: & ex hoc THRONO (sanctissi-
ma scilicet Deipara) Laus Angelorum prorump-
pit, & hominum, quia dum hic resuscitatur, ille re-
paretur, utriusque gratiarum debent devotionem.
Nostri, quidam dicit, qui sedet in Throno: Ecce,
inquit, nova facio omnia, felix THRONVS, in quo
sedet dominator Dominus, in quo, & per quem
non solum omnes, sed omnia renouantur. hæc tenus
Damianus. Cæterum ab ipso etiam contextu
sacræ Apocal. non obscure hoc loco per THRO-
NUM subindicari videtur sanctissima Virgo;
quod ut manifestum fiat, tria ex ipsis verbis
Apocalypsi præsuppono. Primum per THRO-
NUM hoc loco significari rem intelligenti præ-
ditam, eum indicatur loqui, & voces edere.
Neque id novum alicui videri debet, si rebus
apud nos vita carētib; cuiusmodi sunt throno-
ni, & similia in cælestibus, ubi allegoricè a-
liquid aliud significant, nedum vita, sed & mē-
bra quoque, ac munera animantibus propna
tribuantur; nam & ipse tertius ordo angelico-
rum spirituum primæ hierarchiæ ab Aposto-
lo Coloss. 1. & à Theologis Throni dicuntur,

id est, sedes, & Ezech. 10. de Rotis illis sic legi-
mus; & omne corpus earum, & colla, & manus,
& penna, & circuli pleni erant oculis in circuitu
quasi uar Rotarum. & paulo inferius, Stantibus
stabant & Rotæ, & cū eleuatus eleuabantur, curus
rei ratio, reddit: spiritus enim uita erat in eis &
Apocal. 10. septem tonitrua dicuntur loquu-
ta uoces suas: quare ne cui mirum uideri pos-
set, uocem è Throno exire cap. 4. præmiserat
de Throno fulgura, uoces, & tonitrua proce-
dere, quod supra cap. 20. explicauimus.
Secundum uocem hanc de Throno proce-
dentem non esse ipsius Dei in Throno seden-
tis per metonymiam, ut scilicet accipiatur e-
tinens pro contento, quicquid uideatur indi-
care Ribera Apocal. 19. Est enim ita inter-
dum aliis in locis sumi possit, hic neutiquam
hoc modo accipiendum esse illud argumen-
tum est, quod supra Apoc. 21. post uocem de Thro-
no dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum ho-
minibus, &c. itatim subiicitur uox ipsius se-
dentis in throno, Et dixit, inquit, qui sedebat
in throno, Ecce uera facio omnia; ergo throno-
nus allegoricè aliquid à sedente in throno di-
uersum, atque adeo aliquid à Deo distinctum
indicat. & Apoca. 19. *vox de throno exiit di-*
cens: Laudem, inquit, dicite Deo nostro omnes ser-
ui eius, ergo thronus, qui loquitur, seu unde
uox prodijt, dum Deum appellat nostrum,
agnoscit illum, non tantum eorum, quos ad
Dei laudem inuitat, sed etiam tuum pariter esse
Deum, ac proinde se à Deo distinctum aperte
significat.
2. Tertium, quamuis Arctas Thronum
hunc putet esse Seraphim, quoniam Isaias 6. Thronus
Throni Dei uicissim sunt. & Andreas Cælar. Apoc. 19
esse Seraphim, & Cherubim, à quibus magni, non
id est, uirtutibus præclari, & parui, Deum
laudare iubentur, uerisimilius tamen existimo
quo Sæc. non

Apoc. 19.
B. Virgo
sanctos ad
Dei laudē
inuitat
Apoc. 21.

Apoc. 19.

Thronus
Dei Apoc.
19. intello-
ditur est
præditus.

Coloss. 1.

Ezech. 10.

Apoc. 10.

Apoc. 4.

Throno L.

post. 19. ut

est ab ipso

Deo

Ribera

Apoc. 21.

Apoc. 19.

And.

Ribera

non

non esse neque Angelos, neque reliquos sanctos. In hac enim visione cap. 19. refert S. Iohannes audisse se vocem turbarum multarum omnium scilicet. (vt Interpretes exponunt) in celo degentium, tum Angelorum, tum Sanctorum Deum collaudantium, & alleluia identidem repetentium, de meretricis purpurate, seu Babylonis damnatione. Idem quoque statim factum fuisse S. Iohannes narrat à vigintiquatuor Senioribus, & quatuor Evangelistis, iuxta illud Apoc. 18. *Exulta super nam celum, & sancti Apostoli, & Propheta, quoniam indicavit Deus iudicium vestrum de illa.* quoniam scilicet præstantissimi sancti apostoli, & Evangelistæ doctrina, verbo, vel scripto tradita, vitæ suæ exemplis, laborum tolerantia, persecutionum perpessione, sæpè etiam proprii sanguinis profusione præ cæteris in divino cultu propagando defudarunt, & in eadem Babylone expugnanda fortiter decertarunt. Post hæc statim subiicit, Vocem de Throno exisse, & omnes Dei seruos, pusillos, & magnos ad eius laudem inuitasse. Ergo throni nomine creatura aliqua intelligenda videtur ratione prædita, singulariter præ cæteris Deo coniunctissima, à reliquis omnibus coelitis etiam præcipuis, id est, quatuor animalibus, & vigintiquatuor senioribus, quos commemorat diuersa, quæ omnes Dei seruos tam magnos, tum pusillos, nullo planè exemplo, quasi illis omnibus in gloria superior, ad laudem Deo dicendam inuitare, & excitare potest; & hæc alia fuisse non videtur, nisi Virgo sanctissima, quod alijs argumentis mox confirmabimus. Nomine porro seruorum Dei, qui laudem Deo dicere hæc re hoc loco iubentur. Ribera existimat intelligi sanctos in terra adhuc viuentes; à melius tamen hoc nomine tanquam honorificentissimo, & coelicolæ omnes, tum Angeli, tum homines censentur, quod ex ipso textu aperte probatur: si quidem ij, qui statim post inuitantis vocem, laudem Deo dedisse narrantur, fuerunt, vt Andreas Cæsariensis, & ipse Ribera fatetur, subiicitur enim ibi sic: *Et audiui quasi vocem turbæ magnæ, & sicut vocem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruorum magnorum dicentium, Alleluia: qui omnes ideò gratulabantur, quod dies iudicij, & nuptiæ agni breui ad futuræ essent, quæ omnia similitudine rerum valde sonantium adhibita cuiusmodi est vox turbæ magnæ, aquarum, & tonitruorum, non*

hominibus mortali carne circumdati, sed in celo degentibus tribui sunt solita, vt patet Apoc. 1.6. 14. & 19. & maximè indicant coelicolarum multitudinè, intima lætitiæ exultantiæ. Cæterum hanc vocem de Throno opte deuentem, quæ sanctos mortalicarnè circumdatos, vt ait Ribera, vel coelicolas, vt ego censeo ad Dei laudem inuitat, meritò à Petro Damiano loco citato sanctissimæ virgini tribuitur, & præter ea, quæ diximus de vtriusque, id probatur. Nam si de serui Dei in hac vita adhuc existentibus accipiamus, experientia constat Virginis exemplo potissimum, & intercessione omnes in terris ad Dei laudes excitati, vt Iulius supra cap. 29. & 21. ostendimus cum de hoc Throno fulgura, voces, & tonitrua procedere diximus: inter alias verò voces hæc est, de qua Apoc. 19. & illa, de qua Apoc. 21. quoniam, vt dixi, iudicatur Thronus tanquam aliquid à Deo sedente diuersum, & Virgini maxime consentaneum. quibus si quis adiungere vellet cum septimus Angelus effudit Phialam suam in aërem, vocem illam magnam. Apoc. 16. de templo à Throno exeuntem, & dicentem: *Fatum est:* & statim subiicitur, *Et facta sunt, inquit fulgura, voces, & tonitrua;* quasi hæc etiam vox à Virgine prodierit, nihil absurdi diceret, quâuis enim hæc vox possit tribui Deo sedenti in throno, & pronuncianti finem omnium adesse, quoniam nihil in hac narratione inuoluitur, quo ostendatur vox hæc non à Deo prodijisse; nihilominus tamen potest tribui Virgini, quæ in fine mundi cum Satanas quasi calcaneo mundi insidiaturus, rabiem suam efferatius contra Ecclesiam effudet. Ipsa omnium Aduocata mortales finis omnium instantis, & venturi iudicij spectatione permouere curabit ad poenitentiam; Ideoq; iterùm narrantur fulgura, voces, & tonitrua quæ Apocal. 4. à Throno procedere dicebant, quod nos. c. 20. explicuimus de miraculis, & ad poenitentiam admonitionibus tuauibus, & terrificis Virginis ope factis, quæ eadem in nouissimis temporibus, cum abundabit iniquitas, & refrigescet charitas, multorum eius opera, & Intercessione ad draconis antiqui calcaneo insidiantis caput conterendum sedulo præstabitur. & quo necessitas auxiliij maior ingruerit: eo magis Virginis præsidium, ac patrocinium electis (Propter quos vt dixit Christus Dominus Matth. 24. *breuiabuntur dies illi*) elucescet, ac præsto erit.

Apoc. 1.6.
14. & 19.
Ribera.
Pet. Dam.
Virgo be-
tinae in
terra de
gentes ad
Dei laudes
inuitat.
Apoc. 19.
& 21.
Apoc. 16.
Genes. 9.
Virgo in
fine mundi
homines
ad poeni-
tentiam
excitabit.
Apoc. 4.
Matth. 24

450
Virgo san- 4 Si vero de seruis Dei caelesti gloria fruenti-
Bus in coe- bus illud intelligatur, certè Virginem sanctissi-
to ad lau- mam, Angelos, & reliquos sanctos ad Dei lau-
dos Dei in dem inuitare, mirum esse non debet: ipsa enim
uitat. supra illos Deo maximè est vicina, cum Cho-
S. Bernar- rum faciat separatam, vt ca. 6. ex sancto Ber-
ardino nardino Senensi, Gersono, & alijs diximus: I-
Gerfon. dedè que etiam illos illuminare dicitur, atque a-
Virgo san- deo ad Dei laudes excitare potest Quod autem
ctissima eos illuminet, præter rationem dictam, quia
Angelos il- scilicet Deo est maximè præ omnibus vicina,
luminat. & eiusque nominis Interpretatio, quæ est
Hieronym *Stella maris, vel illuminatrix*, ex Hieronymo in
 nominibus Hebraicis in Exod. hoc significat;
Francisc. Complures etiam auctores id testantur, Fran-
Mayro. ciscus Mayro in sermone de creatione animæ
Psal 75. virginis ait Dei genitrici conuenire illud Psal-
 mi: *illuminans tu mirabiliter à montibus æternis:*
 quia Deipara suam vim illuminatiuam imme-
 diatè sumit à Personis Altissimæ Trin. & iuxta
Hieronym sui nominis etymologiam, quæ ex Hieronymo
 est *illuminatrix*, illuminat quatuor hierarchias
 sibi subiectas, ordinatè incipiendo ab Ordine
 Seraphico: illuminat enim tres hierarchias
 Angelorum, & quartam, quæ est Ecclesiastica
Mayro. hæc ex Mayrone. in quo illud anima ducen-
 dum est Mayronem expressè in eodem serm.
 dicere Virginem illuminari ab anima Christi
 sanctissima; quia sãmen hæc est vnita verbo,
 idèd Mayro eam à tribus Personis diuinis im-
 mediatè illuminari dicit. Petrus Damianus
Pet Dam. serm. de Assumpt. explicans quomodo Virgo
 dicatur *Electa vt sol*, inquit, *habuit spiri-*
tus in visibilib' creaturis excellentius, cui excel-
Cent. 6. *lentiã Virginis compararet, idèd soli assimilat.* &
 infra, *Electa vt sol, quia sicut Sol solus orbè il-*
S. Bernar- *luminat, sic hæc sola solidiori lumine, & Angelos,*
ardino *& homines illustrat.* S. Bernardinus Senensis
 tom. 3. serm. 3. de nomine glorioso Virg. c. 3. di-
 cit Virginem dominati Angelis, *Respectu quo-*
S. Bona- *rum, inquit, est electa vt sol ad irradiandum to-*
uentu *tam multitudinem spirituum Beatorum.* Bona-
 uentura in Ipec. B. Virg. c. 3. exponit quomo-
 do Virgo iuxta sui nominis interpretationem
 non tantùm sit illuminatrix per exempla sua-
 rum virtutum, & per beneficia suæ misericor-
 diae, verum etiam per lucidissimam gloriam
 suam illuminat Cælum, sicut Sol mundum, &
Accl. 42. affect illud Ecclesiastici, *Sol illuminans per om-*
nia respexit, sic ergo, inquit, illuminans Maria in
gloria suar uirtutans, per omnia respexit, quia pœ
omnes Angelos, & per omnes Sanctos gloria sua

illuminationem extendit & citat hæc verba Bern-
nardi, quæ in sermone 1. de Assumptione ha-
berentur, Maria præsentia totus illustratur orbis,
adeo vt & ipsa iam caelestis Patria clara uir-
let uirginæ lampada irradiata fulgore. sic
 Bonauentura.
 5 Ad extremum illud ad confirmationem Virgi-
 eorum, quæ initio capitis dicebamus, anim-
 aduertendum uideretur, non esse nouum Virgi-
 nem sanctissimam alios ad Dei laudem inuita-
 re, ipsius enim typum ex Chrysol. ser. 146. gessit
 Maria Prophetissa soror Aaron, & Moylis, quæ
 Virgo erat, & sapientia insignis fuit ex Clemen-
 te Alexandrino 4. Stromatum, & Exod. 15. de-
 merito cum suo exercitu Pharaone in mari tu-
 bro. sicut tympão, reliquis omnib' cã mulie-
 rib' tympãis, & choris post eã egessis, præci-
 nebat dicēs, *Cætemis Domino gloriose enim ma-*
 gnificatus est, equum, & ascensorem eius descit
 in mare, ita Deipara sanctissimã prophetissã ex
 Basilio in c. 2. Isa. non solum affectu soror, sed
 etiam naturaliter uera mater Christi summi
 Sacerdotis Legislatoris, ac ducis populi Dei
 tympãistria nostra (sic enim uocet eã Augu-
 stinus ser. 18. de Sanctis) facta in eius uero ad
 dæmonis potentiam euerendam, diuini Verbi
 Incarnatione prima omnium in lege euange-
 lica etiam ante Ioannem, vt notat Augustinus
 17. de Ciuitate cap. vlt. Deo gratias agens præ-
 cinuit canticum illud sua uisissimam, *Magnif-*
icat, quo alios etiam suo exemplo, & diuino-
 rum tum beneficiorum, tum etiam iudiciorū,
 commemoratione ad Deum laudandum exci-
 tant, illudq; nobis omnibus decantandum re-
 liquit. & nunc in caelis de ipsa Virgine tanquã
 de Throno Dei eiusdem cantici uocem emit-
 tit, Deumq; magnificare, nosq; ad idem inui-
 tate piè cogitare possumus. Ex ijs igitur, quæ
 huc vsque disseruimus, maneat id, quod huius
 disputationis, initio probandum suscepimus,
 sanctissimam Virginem singulari quadã præ-
 rogatiua meritò Dei Thronum appellari, atq;
 ad eò Apocal. 4. inter typos illius Aule caelestis
 per Sædem, seu Thronum Dei adumbrari. Reli-
 quum est, vt de modo tantam Virginem uene-
 randi, atq; ad eò de pietate, ac deuotione erga
 ipsam exhibenda, vt fructum ex ea uerem re-
 portemus, nonnulla sequentibus
 capitibus perstringa-
 mus.
Tom Petrus Portus.

MARIA
DEIPARA
THRONVS DEI,

DE
VIRGINIS BEATISSIMÆ

MARIÆ LAVDIBVS PRÆCLARISSIMIS,
SVB TYPO DIVINI THRONI IN APOC. CAP. IV. ADYMBRATAE:

*deq; pietate ac deuotione qua eadem Deipara à
nobis colenda est;*

OPVS EX SACRIS LITTERIS, SANCTIS PATRIBVS
ac Rationibus Theologicis depromptura.

Huic Tomo Accessit Appendix;

AUCTORE

PETRO ANTONIO SPINELLO NEAPOLITANO
è Societate Iesu,

Pro secunda Vice in Germania editum.

*Cogitare de illa sensus est consummatus & qui vigilauerit propter illam
cito securus erit Sap. 6.*

TOMVS SECVNDVS

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud IOANNEM BUSÆUM, sub Monocroto,

Anno M. DC. LXIII.

Cum gratia & Privilegio S. Cesar. Maiestatis.

SECUNDA PARS
DE PIETATE, AC DEVOTIONE,
QVA BEATISSIMA VIRGO DEIPARA MARIA
à nobis colenda est.

QVIBVS CAPITIBVS, SEV RATIONIBVS AD PIETATEM,
ac deuotionem erga Virginem Deiparam
excitari debeamus.

CAPVT XXXIV.

SUMMARIUM.

Deipara quatenus Christi Mater, quanto pere sit
diligenda num. 5.

Deipara in nobis beneficia num. 7.

A Deipara beneficia expectamus num. 9.

Deipara, ut Mater viuentium diligenda n. 11.

Deipara deuotio est bonum honestum, uisile, ac
delectabile num. 12.

Religiosorum familia Deipara protectione glori-
antur num. 13.

Deipara deuotio signum est predestinationis nu-
mer 17.

Deipara miracula quadam admirabilia ex Pel-
bario num. 24.

His, quæ in superiori-
bus uerius differuimus,
satis probatum remanet,
Deiparam Virginem sanctis-
simam per Dei thronum in Apocalypsi cap.
4 subintelligi; cuius dis-
putationis occasione, ut
initio huius operis dicebamus, pleaque de
Virginis dignitate, atque præstantia, de-
que amplissimis, quibus ipsa in uersum hominum
genus prolequitur, beneficijs complexi sumus:
reliquum est, ut ad nos sermonem conuertentes,
de Pietate, seu Deuotione, qua eam colere
debemus, pauca agamus; quo tot, tantisque e-
ius in nos collatis beneficijs, aliqua saltem ex
parte respondeamus; sicque uilitatem etiam
beneficia ab ea percipiendâ magis in dies, ac
magis disponamur.

Duo agen. Duo pono hæc in te tractanda mihi con-

stitui: primùm quibus rationibus ad hanc et-
ga Virginem deuotionem in nobis omni stu-
dio excitandam, atque procurandam permo-
neri debeamus: Alterum quibus erga Virginem
amici affectibus, quibusque pietatis actibus,
seu officijs deuotio hæc contineatur, atque
exerceatur.

2. Et uerò Deipara mater pijsima pro sua
benignitate, ut in gentibus nos donis repleat
ad suam deuotionem omnes intreat illis uer-
bis Eccl. 24. *Transite ad me omnes, qui concu-
piscitis me, & à generationibus meis implemini,
Spiritus enim meus super mel dulcis, & heredi-
tas mea super mel, & sauum:* quæ ex Carthusia-
no in illum locum ait 23 de beata Virgini: pa-
traphrastricos sic reddere possumus, O vos om-
nes, qui peculiariter me concupiscitis, & mihi
placere, meis uirtutibus conformari, me-
que in celo uidere concupiscitis: accedite
ad me per meatum uirtutum considerationem,
& imitationem per amorem, & meam
inuocationem: & à generationibus meis,
hoc est à filio meo, quem genui, implemini:
Christus enim in sinu matris per eius prece-
facilius inuenitur; spiritus enim meus dulcis, &
hereditas mea quam ego possideo, & quam
meis deuotis procuro, est super mel, & sauum:
hæc ex Carthusiano. & infra eodem c. 24. *Ec-
cles. Sicut Aquaductus exiit de paradiso, dixi: ri-
gabo hortum meum plantationum, & inebriabo
prati mei fructum:* Deipara enim suos deuotos,
tanquam peculiarem hortum irrigat atque
spiritualibus bonis inebriat: caue ergo, ne tua
culpa obstruatur, vel præcidatur hic Aquaductus:
quod dæmon sub typo Holofernis, ut
c. 24. dixi, facere nititur sed uitaliter ei obstat:

da trid
Virgini
deuotio

Virgo Dei
para ad
suam de-
uotionem
immedi-
tat. Eccl. 24
Carthusi

Eccl. 24

Luc. 11
dicitur

nam etiam si ad peccata delabar, per Virgini-
nis preces, si ejus devotionem retinetis, Ite-
rum Dei misericordiam faciliè impetrare pote-
ris: Ideo Virginis devotio tanquam hæreditas
locuples, unde affatim ditari possumus, ab o-
mnibus est magnificanda, quod præclare in-
dicavit Nazianzenus in Tragedia de Christo
patiente his verbis ad Deiparam sermonem
conuertens;

*Ut tantum habens te præsidem semper velut
Ingen: in opum vim, te tuum erga filium
Mibi patronam sentiam acceptissimam.*

Greg VII. 3. Hanc erga Deiparæ pietatem Gregorius
VII. cuius memoria in Martyrologio die 25.
Maij recollitur Pontifex sanctissimus, & liber-
tatis Ecclesiast. propugnator acerrimus ponit
inter præcipua monita tradita. Marhild: siue
Beatricis Tusciæ Ducissæ, mulieri integerrimæ,
& de Romana Ecclesiæ optimè merite;

*Duo moni-
ta Marhil-
di data:
Primum fre-
quens Eu-
charistia
sanctissima
in sacris
Secundū,
prece erga
Virginem.*

ls enim libro 1. epist 47. inter cetera, inquit,
qua tibi contra principem mundi arma Deo fa-
veniente contuli, quod potissimum est, ut corpus Do-
minicum frequenter acciperes indicans; & ut
certa fiducia Materis Domini te omnino committa-
res præcepit. & cum multa ex Ambrosio, Grego-
rio, & Chrysostomo de frequenti Eucharistia
susceptione differuisset, hæc de cultu erga Dei
Genitricem subjicit: *De matre vero Domini,
cui te principaliter commisisti, & commisso, &
nunquam committere, quousque illam videamus,
ut cupimus, omittam: quid tibi dicam? quam Cæ-
lum, & terra laudare, licet ut meretur, nequeant,
non cessat: Hoc tamen præculdabis tenere, quid
quanto alior, & melior, ac sanctior est omni ma-
teritatis clementior, & dulcior cetera conuersos
peccatores, & peccatrices. Ponit itaque finem in
voluntate peccandi; & prostrata coram illa ex-
tordo contrito, & humilitate lacrymas effundit: In-
venit illam in libello, antequam promissorem
carnali mære, ac matrem in sui dilectione. hæc
Gregorius VII. & S. Bonaventura tomo. 2. o-
pule. 2. in libello, in remedium defectivum re-
ligiosorum cap. 10. hæc monet: *Matri etiam
Christi omnem, quam potest, exhibeat reueren-
tiam, & dicat: Dulcissime Iesu à gratæ donare
mihi misero peccatori matri tuæ dignè servare, sic
Bonaventura.**

S. Bonav.

Idem Bonaventura in epistola, quæ inscri-
bitur viginti quinque memorialium, ubi quæ-
dam ad piè vivendum monita tradit, in XII.
memoriali hæc habet: *Vi gloriosam inquit, Regi-
nam Dominus nostri matrem benedictam in sum-*

*mo habeat omni tempore venerationis affectu. &
in cunctis ad eam necessitatibus, periculis, & prof-
suris tanquam ad refugium sanctissimum te con-
vertat, ipsius tutela præsidium flagitando, cam
in tuam suscipiens Advocatam, devotissimè, ac so-
larè tuam ei causam committas, quæ a mater est
misericordia, quoties studem: et specialem, & sin-
gularem reuerentiam exhibere. hæc Bonaven-
tura, qui etiam adjicit, ut omni conatu purita-
tem & munditiam castitatis cum humilitate,
& mansuetudine Virg. imitari studeamus, sic
enim nostra devotio erit ei grata.*

4. Et quod ipectat ad primum, quod mihi
tractandum proposui, multa sunt, quæ ad Vir-
ginis devotionem nos inflammare, ne dum ex-
citare possunt, quorum singula, si attentè per-
se perpendantur id præstare poterunt: quanto
magis id efficient cum in eandem Virginem
universa cumulatissimè cadaunt: ea verò ad se-
ptem capita reducere possumus.

*Mediæ quæ
bus ad ped-
tate Virgi-
nis in sum-*

Primum, quia ipsa mater est Christi Domi-
ni, cui nostra omnia deberemus, quamque
Christus honoravit ipse, & ab omnibus vulè
honorari.

Secundum, propter innumera, eaque ingen-
tia à Deipara in nos hæctenus collata benefi-
cia, tum generalia, quæ ad universum homi-
num genus pertinent, præsertim quæ Christu,
à quo redempti sumus, & in quo sanctissima
Eucharistia pascemur ex suis castis visceribus
genuit: tum etiam particularia, quæ quilibet se
à Virgine accepisse agnoscit, & occulta, quæ
nos ipsi ignoramus.

Tertium, propter ea, quæ ab ipsa nos omnisi
bonorum egeni in posterum expectamus, ut
ad patriam perveniamus; cum sit Mater misera-
cordiæ, & Advocata nostra apud Christum
summum Iudicem.

Quartum, quia mater est viventium, & ma-
ter nostra, cui à Christo de cruce in filios tra-
diti sumus in Joanne illis verbis: *Eccè filius tuus:*
cumq; ipsa matris munera in nos egregiè præ-
stet, nos quibus Christus in Joanne dixit: *Eccè
mater tua, omni affectu eam colere, atque ut fi-
lij venerari debemus.*

Quintum, quoniam Virginis devotio tri-
plicem illam boni rationem complectitur;
est enim bonum honestum, utile, atque de-
lectabile.

Sextum, Deiparæ devotio inter præcipua
prædestinationis signa connumeratur, ut pro-
pterea sit valde expectanda.

Septimum

Septimum exemplum Sanctorum, qui ab initio nascentis Ecclesie omnes B. Virginis studiosissimi, ac devotissimi fuerunt; nunc de unoquoque horum capitum nonnulla breviter perstringamus.

DEIPARA QUATENUS CHRISTI Mater quanto opere sit diligenda.

Primum quidem ad ejus nos devotionem illud plurimum permovebit, si animo reputemus, quod Christi Dei nostri, cui omnia nostra debemus, vera sit Mater, quem sola sine viri opera de Spiritu sancto concepit, ut propterea tanquam Deipara ab omnibus Christi fidelibus summo affectu, ac studio prosequenda, atque colenda sit, quam Christus tantopere honoravit ipse, & ab omnibus vult honorari: Si enim, inquit Damascenus orat. 1. de dormit. Virg. loquens cum ea, honoris, qui conferri habetur, benevolentiam erga communi Dominum declarat, quo tandem modo studium te honorandi, qua Dominum peperisti, negligendum erit? An non illud vel necessario spiritui praeferemus? ac vel etiam ipsi vita anteponemus? Hac enim ratione nostram erga Dominum benevolentiam luculentius ostendamus. hæc ille.

Psal. 150. Quod si Deum Psal. 150. in sanctis ejus laudare, & Ecclesiast. 43. benedicere, & exaltare illum quantum possumus jubemur; profecto cum Virgo beaustima non tantum præ omnibus puris creaturis sanctitate præfulserit, ut in superioribus ostendimus; verum etiam sit vera Dei genitrix, in qua Dei magnificentia, atque majestas præcipue elucet, in ipsa quoque peculiari quadam ratione, quantum possumus, Deo laudare debemus. Quod si S. Leo sermone 1. de S. Laurentio, gloriandum nobis dicit esse in Domino, qui est mirabilis in factis suis: quanto magis, quia mirabiliorem se ostendit in sua Genitrice, peculiariter propter illam in Domino gloriam, ac vicissim propter Dominum eam singulari dilectione prosequi debemus? Sicut enim dubium non est, inquit Bernardus homil. 4. super missus est, quicquid in laudibus Matris præferimus, ad filium pertinere. & rursum: Cum filium honoramus, & gloria matris nos non recedat: ita etiam cum erga Virginem singulari pietatis sentia colendam studium nostrum impendimus, id totum peculiari ratione in Christi ejus filij honorem, & quo ipsa omnia accepit, terminari: imò hæc

est voluntas Christi, ut sæ Genitrici hunc cultum exhibeamus. Quare Bernardus sermone de Aquæ ductu 1. **Tota**, inquit, medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur; quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam, in omnibus siquidem, & per omnia providens miseris, trepidationem nostram solatur, Christum dem excitat, spem roborat, & fidenciam abicit, e- vult m- rigi: pusillanimitatem hæc Bernardus. Quod tremor mirum non est, si esim juxta verbum Domini norari. 1. Reg. 2. Quicumque glorificaverit me, glo- rificabo eum. & Joan 12. Si quis michi ministra- verit, honorificabit eum pater meus: quanta gloria, & honore Deus optimus Virginem Deiparam non solum in cælis, sed etiam in terris cumulavit, quæ ita Deum in se glorificavit, ut Bernardus serm. 2. de Pent. de Virgine sic loquatur: **Tota Trinitas de plenitudine ejus accepit gloriam.** & Cyrillus hom. 6. in Nestorum: Per te, inquit, Trinitas sanctificatur, per te Crux gloriosa celebratur. & alij Patres quos cap. 17. citavi fusc in eandem sententiam multa proferrant. Quam sedulo autem Christo ministraverit, diximus cap. 9. & 12. Ex quo facile inferre possumus honorem, quem Christus ei vult ab hominibus exhiberi; ideo enim Christus per ipsam tot beneficia eam invocantibus confert, ut omnes ad ejus benignitatis asylum confugiant, eam pro viribus venerentur, ideoque ejus reverentiam, ac devotionem in cordibus omnium fidelium altius impressit, ut ex his, quibus totum hoc opus inspersimus perspicue constat. Quocirca de Virgine Deipara Ecclesia in officio ejusdem Virginis profert illud Cant. 6. **Viderunt eam filia Sion, hoc est anime fideles, & beatissimam prædicaverunt: Regina, id est, præstantissimorum Sanctorum, & concubina, hoc est aliorum etiam sanctorum anime laudaverunt eam,** & Prou. ult. de muliere illa forti, quæ ut c. 24. dixi, Virginem sanctissimam significat, verè dicitur: **Surrexerunt filij ejus, & beatissimam prædicaverunt, vir ejus, & laudavit eam, non solum enim fideles, qui sunt filij Virginis, sed ipse quoque Christus, vir filius eius, de quo dicitur 1er. 31. Ecce mina circumdabit virum, laudavit eam: & Virgo ipsa Spiritu S. afflata hoc ipsum agnovit cum dixit: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.** Hinc est, quod SS. Patres tanquam Dei optimi matrem præclaris encomijs, & epithetis,

Primum caput. quia Mater est Christi.

Damasc.

Psal. 150. Eccles. 43.

S. Leo.

Bernard.

Virginis honor in Christum redundat.

Bernard.
Cyrillus
Bernard.
Cant. 6.
Prou. 11.
1er. 31.
Luc. 1.

eis, atque attributis illam omni reuerentia significatione suppliciter inuocant, & ut omit- tam precandi formulam in sacrificio ipso, qua uti solet Ecclesia latina, in qua omnibus con- stat quàm crebrò, quàm reuerentior non tan- tum in Missis, quæ de Virgine celebrantur: sed etiam in qualibet Missa, in precibus, quæ sub missa, & alia voce à Sacerdote recitantur, inuocetur: dicam solum de alijs liturgijs, siue sacrificandi formis, quas sancti Patres reci- tandas in Ecclesia præscripserunt, in quibus ex persona Ecclesiæ humiliter, ac reuerentier inuocatur, nam de Sanctorum eiga Virginem veneratione c. seq. diligenter nobis agendam erit.

S. Iacobus. 6. S. Iacobus in sua Liturgia: Commemora- tionem, inquit, agamus sanctissima, immaculata, gloriosissima, benedicta Domina nostra Matris Dei, & semper Virginis Maria, & omnium Sancto- rum, & iustorum, ut precibus, atque intercessio- nibus eorum omnes misericordiam consequamur. & iterum in persona chori dicitur in eadem Liturgia: Dignum est, ut te verè beatam dicamus Deiparam semper beatam, & omnibus modis ir- reprehensam, & matrem Dei nostri honorabili- tatem, quàm Cherubim, & gloriosorem, quàm Seraphim, qua sine corruptione Deum Verbum peperisti, te re vera Deiparam magnificamus. & rursus: Tibi ò plena gratis vniuersa creatura gra- tulatur, Angelorum catus, & hominum genus, qua es Templum sanctificatum, Paradisus spiri- tualis, Virginum gloria, ex qua Deus carnem as- sumpsit, & puer factus est Deus noster, qui est ante secula. hæc in Liturgia S. Iacobi.

S. Basilus Casariensis. S. Basilus Casar. in sua Liturgia S. Iacobum imitatus sic habet: Sanctissima, & intemerata dominatrix nostra Dei genitrix, & semper Vir- ginis Maria cum omnibus sanctis memorantes, nos ipsos, & ad inuicem, atque omnem vitam no- stram Christo Deo commendamus; quod quin- quies in eadem Liturgia repetit.

S. Ioannes Chrysostomus. S. Ioan. Chrysostom. in sua Liturgia: Preci- bus, inquit, sanctissima Deipare Virginis Serua- sor serua nos; & sæpius ibidem implorat, præ- sentim hac precatone, quati identidem repe- tit: Sanctissima, intemerata, & super omnes bene- dicta gloriosa Domina nostra Deipara, & semper Virginis Maria cum omnibus sanctis memorant agamus, & iterum eam honoratorem Cheru- bim, & gloriosorem incomparabiliter Seraphim; semper beatissimam, & penitus incontaminatam Dei nostri Matrem nominat. Et cum sacra-

Eucharistia est sumenda hæc verba à duobus dicenda præscribuntur: Ex intercessione imma- culata Domina nostra Deipara, & semper Virgi- nis Maria dignum me fac, ut sine condemnatione accipiam immaculatam vitam donum in remis- sionem peccatorum, in vitam aternam. & infra: Dirige nostram vitam, consilia nos in timore tuo omnes, custodi vitam nostram, stabili nostros gressus, precibus, & supplicationibus sancta Dei- para, & semper Virginis Maria: & omnibus Sancto- rum. hæc ex Liturgia sancti Ioannis Chry- sostomi.

In missa, qua vtuntur Æthiopes, estque per antiqua, quam canonem vniuersalem vocant, & habetur tom. 6. Bibliot. Sancti Patr. cuius auctor fuisse dicitur S. Mathæus teste Suarez tom. 3. in 3. par. disp. 60. sect. 1. preces fundun- tur in hæc verba: Latere immaculata verè Re- gina, latere gloria nostrorum parentum; quia pe- peristi nobis Emmanuel, ò verè mediatrix ante Dominum nostrum Iesum Christum, te supplices exoramus, ut memor sis nostri. ora pro nobis, ut deleantur iniquitates nostra. hæc ibi. Ex quibus satis apparet quanto studio Virginem sanctis- simam hoc nomine, quod Dei genitrix sit, co- lere debeamus.

DEIPARÆ IN NOS BENEFICIA.

7. **Secundo** ad Virginis deuotionem præci- que nos viget animi gratitudo, propter innumera, eaque præstantissima ab ea, tum in vnumquemque nostrum peculiariter: tum et- iam generatim in vniuersum hominum genus collata beneficia, quæ non minoris ab vno- quoque facienda sunt, quàm si solus ipse ac- ceptiles & quidem beneficia ea, quæ dicuntur occulta omittam, quæ licet nos lateant; ipsa tamen pro sua in nos benignitate in dies procurare non cessat, siue cum nos à certissimis, quæ impendent, periculis seruat immunes: siue cum multa bona conceit, quæ beneficia nunc occulta; in futura, vt speramus, vita nobis aperientur vniuersa: vt eo saltem tempore tantæ benefactrici gratias agere pro vni- uersis possimus. De his beneficijs, quæ occulta appellare licet, & à Deipara accepimus, & expectamus Nazianzenus in tragedia de Chri- sto patiente ad Deiparam sermonem dirigens, seque ei plurimum debere testatus, eleganter sic cecinit.

Bibliot.
SS Patr.
Suarez

Secundum
cap. Pro-
pter acco-
pta à Vir-
gine benefi-
cia.

Nazianz.

Fi. quæ

—*Ut qua gratia*

*Modum supra omnem me tua, semper lauas;
Me genare quouis casuum eruis omnium,
Hostes apertos, quodq; longe maius est,
Illos laente machina, qui me petunt
Auerit.*

Maximū 8. Cæterum, his occultis beneficiis omissis, Venio ad ea, quæ ad omnes pertinent beneficia, quorum istud est præstantissimum; quoniam ad salutem nostram singulariter cooperata est: id quod locupletissime agnoscunt Sancti, quos suscitauimus cap. 17. 22. & 27. suo enim modo ad CURIT Domini Incarnationem, à quo nobis bonum omne dimanat, cooperata est, eamque meruit de congruo, & ex suis visceribus in Incarnatione Christo subministravit corpus, quo in cruce obiato à dæmonis tyrannide sumus redempti: quo item in sanctissima Eucharistia paschimur, atque reficimur, ut merito Augustinus sermone 18. de Sanctis exclamet in hæc verba: *O B. Maria, quis tibi dignè valeat iura gratiarum, ac laudum præconia rependere, qua singulari tuo assensu mundo succuristi perditis? quas tibi laudes fragilitas humani generis persoluet, qua solo tuo commercio recuperandi adiutum inuenit. Accipe itaque quascumque exiles, quascumque meritis tuis impares gratiarum actiones, & cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa hæc ille. Multa etiam precibus, ac meritis suis nobis de congruo meruit, & impetrauit.*

August.

Adhæc Christum Dominum propter nos homines, & propter nostram salutem in Castellum huius mundi intrantem, Mulier hæc non tantum in domum veteri sui excepit cuius typum postea gessit Martha, (de qua legitur Luc. 10. quod cum intrasset Iesus in quoddam castellum excepit illum in domum suam: sed etiam Christo nomine omnium hominum, quorum causa venerat, sollicitè ministravit, eumque lactavit, atque educauit, ut c. 9. & 12. diximus, ita ut Christus dignissimo in terris loco, (ut rectè dixit Bernardus ser. 1. de Assum.) *Viri scilicet virginis templo à Virgine sit excepit: quo nomine ipsa vniuersum genus humanum sibi deuinxit: similiter & in Christi Passione, ut fufius cap. 11. dixi ex Bonauentura in 1. sent. dist. 39. art. 2. q. 2. licet Christo patienti maxime compateretur; tamen ut conformaretur diuinæ voluntati placuit ei vniuersum filium suum pro salutè humani generis*

Luc. 10.**Bernard.****Bonauent.**

offerri, ac propterea hoc nomine mirificè eam commendandam, & ab omnibus hominibus vnicè diligendam affirmat Bonauentura. Pertinet & ad hoc caput, quod sit misericordie mater, quodque per eam diuina in homines misericordia abundè effundatur, de quo egi cap. 16. & hæc pauca de beneficijs generibus à Deipara in omnes collatis attingit sufficiat.

Peculiariora verò quæ singuli ab ea acceperunt beneficia, quisque reputare secum potest: illud certum est, neminem esse, qui se abscondat à calore eius; omnesq; illius misericordiam in multis expertos esse.

Peculiariora verò quæ singuli ab ea acceperunt beneficia, quisque reputare secum potest: illud certum est, neminem esse, qui se abscondat à calore eius; omnesq; illius misericordiam in multis expertos esse.

A DEIPARA BENEFICIA

expectamus.

TERtio ad Virginis pietatem nos excitare debent non tantum beneficia ab ea accepta, de quibus iam diximus: verum etiam quæ per ipsam, & ab ipsa in posterum speramus: cum enim sumus miseri omnium rerum egentes, multis erratis obnoxij, viribus ad omne bonum imbecilles, omniq; humano auxilio destituti à dæmone vaserimo, atque immanissimo hoste, qui tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret, acerrimè oppugnati, diuino præsidio auxilioque maxime indigemus: tum ut peccata nobis admitta remittantur: tum etiam, ut ab insidijs hostium visibilibus, atque invisibilibus, interius, exteriusque diuina virtute muniamur, ac tandem ad extremum usque spiritum in bono perueniamus. At vero apud Christum nulla nobis utilior Aduocata ad ea dona impetranda, quam Virgo Deipara, quæ apud eum plurimum potest, eiq; maxime gratiosa est, nec vllam, si quicquam petierit, repulsam patitur, & pro sua in nos misericordia, nostras necessitates materno complectitur affectu. Quare Aduocata est nostra, ut c. 30. dixi, suisque precibus efficacissimis præsentissimam Dei opem nobis implorat. Et quidem Bernardus serm. Signum magnum, *Sufficere, inquit, poterat Christus, siquidem & nunc omnis nostra sufficiens ex Deo est, sed nobis bonum non erat esse hominem solum; congruum magis, ut adesset nostra reparacioni sexus uterque, & infra, Christus misericors est, habet tamen iudiciariam potestatem, denique Deus noster ignis consumens est, Deus Quidni veteratur peccator accedere? ne quem- P. J. H. 17. admo.*

admodum fluit cerna à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei: opus est enim mediatore ad mediatorum istum, nec alter nobis iudicet quàm Maria & rursum: Deniq; Maria omnibus omnia facta est, sapientibus, & insipientibus copiosissima charitate debitorum se fecit, omnibus misericordia sinum aperit, ut de plenitudine eius accipiant uniuersi, Regem curacionem, Tristis consolationem, Peccator veniam, Iustus gratiam, Angelus lucem, deniq; tota Trinitas gloriam, Filij persona carnis humana substantiam, ut non sit qui se abscondit à calore eius: & quem admodum Sol super malos, & bonos indifferenter oritur: sic ipsa Sole amara praterita non disiecit merita, sed omnibus sese exorabilem, omnibus clementissimam præbet omnium ueniam, necessitates amplissimo quodam miseratur affectu. hæc ex Bernardo.

S. Antoninus. 10. Certè, ut dixi cap. 30. ex S. Antonio 4. partit. 15. c. 9. §. 2. Sapientia, & auctoritas Deiparæ in munere Aduocatæ elucet, quòd causam nostram euincit contra Aduersarium sagacem, qui est dæmon in causa desperatissima, qualis est peccatoris, & apud Deum Iudicem sapientissimum, & pariter iustum, quem placat. Merito igitur Augustinus serm. 18. de Sanctis ad Virginem: *Sis, inquit, per te excusabile, quod per te ingerimus: sicut impetrabile, quod solum mente poscimus: accipe quod offerimus: reddona quod rogamus: excusa quod timemus: quia tu es spes unica peccatorum: per te speramus delicta ueniam: & in te beatissima nostrorum est expectatio pramiorum.* hæc Augustinus. Et uero cùm Virgo sanctissima, ut cap. 16. dicebamus, sit Aquæductus cælestium gratiarum, & in corpore mystico Ecclesiæ sit collum, sit radix, necnon Fenestra, Scala, & Porta cæli, & Stella maris; sit etiam mediatrix nostra, ut cap. 30. ostendimus: qui uoluerit cælestibus donis repleti, ad hunc Aquæductum accedat: qui Christi capitis influxus uideret desiderat, hunc collo coniungatur, huius radici uiuatur: similes per hanc fenestram, per hanc scalam, per hanc portam in cælum conscendere, ac intrare nitatur: hanc apud Christum mediatricem ad eam exoranda, quæ saluti sunt necessaria, adhibeat: per hanc maris stellam in medijs huius uitæ procellis cursum suum ad cælestem dirigat portum. etenim quoad stellæ huius aspectum non amiserit, ipem habet ex procellis hæc euadendi maximam. Tale, inquit Bonauentura in spec. ca. 3. est officium Stella nostra Maria, quæ Innocenti. *nauigantes per mare mundi in nauis innocentiæ*

vel portu orientis dirigit ad litus cælestis Patris: Propter hoc bene Innocentius ait sic: *Quibus auxilijs possunt naues inter tot pericula pertransire usque ad litus Patris? Certè, inquit, per duo scilicet per lignum & stellam: uel per fidem crucis: & per uirtutem lucis quam peperit nobis Maria Maris stella.* hæc Bonauentura ex Innocentio, cui consonat explicatio illa Petri Damiani: *Psalm. 22. Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt: ait enim in teum de Altum pt. in Virgine uirga, & baculo cruce, miserorum spes, & consolatio continetur.* Quis autem enumerare ualeat eos, qui per Virginem Christo conciliati sunt, vel qui Virginis ope à molestissimis tentationibus, & perplexitatibus sunt liberati? vel, quod maius est, vires huiusmodi tentationibus resistendi ad consequendam uictoriæ coronam sunt adepti? Quot per Virginem à cœno peccatorum ad Christi gratiam emerferunt? Quot tepidi mox à Domino euocandi, non statim uelut arbores infertiles sunt succisi, ne terram frustra occuparent, sed per Virginem expectati, ut fructus facerent? Quot à seculi, & ambitionum fluctibus ad tutissimum sacræ Religionis portum Virginis auxilio commigrarunt?

Cælius libr. 7. miracul. ca. 1. de Virgine agens, paucis multa complectitur. Ipsa, inquit, est orbis conseruatricis, & tribulatum consolatrix: sicut sibi famulantium defensatrix, per ipsam peccatores illuminantur, desperati ad confessionem reparantur, Apostatæ à Deo per ipsam Deo mirabiliter conciliantur, iusti reuelationibus consolantur, nomen eius, & memoriale eius morbos sanat, dæmones fugat, vincula soluit, timores pellit, tentationes compestit, per ipsam pusillanimes confortantur, torpentes excitantur, eiectione misericorditer reuocantur, diligentes se diliget, imò diligendo præuenit, & honorat, & contemnet se, quia iusta est, punit, & humiliat, apud ipsam electura sunt confortatiua, unguenta sanatiua, nomen eius super mel dulce, & hæreditas eius super mel, & fauam morientibus assistit, & mortuorum animas ad uitam perducit æternam. hæc Cælius, quæ omnia toto illo lib. 7. multis miraculis, & excipulis comprobant, atque confirmant.

DEIPARA UT MATER VIVENTIAM DILIGENTIAM.

Quarto ad Virginis deuotionem illud *Quarta. M m m* quod;

Pet. Dam. Psalm. 22.

Luc. 13.

Cælius.

Eccles. 24.

quia Virgo mater est uiruenti, & mater nostra Dan. 19.

quoque nos inflammare debet, quoniam Deipara, ut cap. 27. ubi dixi. Mater est uiuentium, mater etiam nostra, cui à Christo, dum esset in cruce, in Ioanne in filios traditi sumus illis verbis: *Mulier ecce filius tuus*: cumque ipsa egregie matris munera in nos exerceat (amat enim nos, curam nostrigerit, à malis animæ, & corporis liberat) Deum iustè contra nos iratum placat: quæ omnia plenius cap. 27. 28. & 29. offendimus: diuinam quoque nobis misericordiam exorat, de quo cap. 16. egimus. debemus & nos tantæ Matri, cuius auxilio, atque præsidio in primis egimus, officijs, atque obsequijs respondere, eique omnem deuotionis cultum impendere, hoc enim & nobis Christus in cruce illis verbis ad S. Ioannem: *Ecce mater tua*: significasse videtur, ut scilicet eam tanquam matrem agnoscamus, eique debitam obseruantiam exhibeamus. Quid autem ei tanquam matri prestare debeamus, deinceps sequentibus capitibus aperimus, in hoc autem Christi in nos benignitatem, atque misericordiam agnoscamus, qui non sua solum dona nobis conferre uoluit, sed talem etiam matrem, talemque aduocaram, quæ diuinarum gratiarum dispensatrix esset, humano generi prouidit, quæ suis precibus iram eius in nos iustè propter nostra peccata concitaram mitigare posset. Qua in re fecisse perinde uidetur, ac pater aliquis, qui cum filium corripere, ac cedere iusta de causa uult, aliquid tamen exoptat, qui filij plagas ab eo deprecetur, ut iure apud Ezechielem capitul. 13. & 22. conqueratur, quòd non sit, qui se opponat pro terra, ne dissipet eam. hoc tamen Mater misericordie præstare solet: precibus enim pro terra crebro se opposuit, quemadmodum capit. 30. diximus. Animaduertendum tamen est CHRISTVM Dominum prius matri dixisse: *Mulier ecce filius tuus*. Virgo enim ad nos iuuandos ex sua charitate permouetur, uolque suo materno affectu præuenire solet: cui tamen à nobis sedulo pro nostra tenuitate est respondendum, ideoque subiungitur: *Ecce mater tua*, sicut autem S. Ioannes absque mora *ex ea hora accepit eam in sinu suo*. ita & nos statim in cordis nostri intima per singularem in Virginem pietatem, atque deuotionem reuerenter eam accipere debemus: ipsa uero iuxta illud Ecclesiast. 17. Non se difficilem præbebit: sed obuiabit nobis quasi mater honorificata: Matrem enim

Ezech. 13 & 22.

Ioan. 19.

Ioan. 19. Ex hac hora statim Virgini amplexum sor. Eccl. 17.

honorificatam eam appellat Ildesofus ser. 1. Ildesof. de Assumpt.

DEIPARÆ DEVOTIO EST BONVM, honestum, uile, ac delectabile.

12 **Q**uintò, Virginis Deiparæ deuotio triplicem illam rationem boni, honesti uidelicet uilis, atque delectabilis (de quo agit S. Thomas 1. part. q. 5. a. 6. ex Ambrosio libr. 1. de offic. cap. 9.) in se una complectitur; quare in eorum animis, qui Virginis sunt studiosi non decet tantum, atque ornamentum, sed uilitatem etiam, atque dulcedinem parit maximam, ut ex hoc etiam capite pietas in Virginem omni ratione à nobis sit procuranda. Huic porrò triplici bono quod in deuotione erga Deiparam inuenitur, aptantur: quæ Eccl. 24. de eadem Virgine dicuntur; ad bonum enim honestum spectat illud: *Ego quasi ierebinthus extendi ramos meos & rami mei honoris, & gratia, ego quasi uitis fructificans suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honestatis*. De bono uero uile mox subiungitur: *In me gratia omnis uia, & ueritatis, in me omnis spes uita, & uirtutis, denique de dulcedine, ac suauitate, Spiritus, inquit meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel, & fauam*. Cæterum ratione quoque hoc ipsum ostendamus. Et quod ad bonum honestum attinet, non est nobis ualde laborandum, ut illud in pietate erga Virginem cumulatissime reperiri probemus; cum ex superioribus perspicuum sit, hanc pietatem maximè omnes decere; quid enim secundum Deum honestius, uel quid magis creaturas omnes decet, quàm erga eam reuerenter effici, eam singulariter venerari, quæ Dei omnium creatoris uera Mater est, quæ in nos tot contulit beneficia, quàm Angeli in cælis, ut cap. 26. dixi, officiosissime colunt, quæ ut cap. 17. ostendi Patriarchatum decus dicitur, quòd ex illorum nobilissimo sanguine procreata, maius illis ornamentum attulerit, quàm ab eis acceptum; cuius uultum omnes diuites plebis, nimirum Sanctorum præcipue venerantur; cui, ut ca. 1. uidebimus ex persona humani generis dicitur illud Iudith 17. *Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israel, tu honorificatio populi nostri*. Quocirca S. Stephanus Rex Hungariæ maximo sibi suoque Regno uisus duxit ornamento, cum Hungariam Virginis familiam uoluerit appell.

Virgini deuotio est cum uilitate, & parit in se una.

Eccl. 24.

Pietas in Virgine est bonum honestum.

Cap. 12. Virg.

B. P. Ma.

Rel. hon. Cor. nus cul.

Psal. 47.

1. uidebimus ex persona humani generis dicitur illud Iudith 17. Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israel, tu honorificatio populi nostri.

appellari, vt videre est in vita S. Gerardi episcopi, & martyris apud Surium 24. Septemb. nec non Hungari ex institutione eiusdem S. Gerardi Episcopi, & S. Stephani Regis, Virginis sanctissimæ nomen ex reuerentia minime pronunciant, sed Dominam eam absolute vocant. Religiosi quoque ordines Deiparæ patrociniū vique adeo gloriantur, vt suam erga eam obseruantiam ipso nomine, vel habitu, vel alia qua piæ ratione testatam velint. Nam & Seruitatum ordo, propterea quod Deiparæ seruos se profitentur; nomen hoc verè gloriosum (quod illis decus affert singulare) non sine diuino nutu inuenerunt: Cùm & ipsi lactentes, atque infantes eos, qui huic ordini initium dabant, aspicientes seruos Mariæ vocarint, (inter nos lactentes recensetur B. Philippus vago dictus à Tuderis, vbi quiescit,) patri enim erat Florentinus, (vix integrum à sua natiuitate annum explens, qui postea eundem ordinem complexus, illius fuit propepator egregius.) quin etiam idem Seruitæ sanctissimæ Virginis iussu in memoriam doloris, ac mestitiæ, quam in Christi Passione ipsa Deipara pertulit, atrum habitum accepere. Nec desunt aliæ Religiosorum ordines, qui à Deipara honorificam sibi appellationem desumpserunt, atque hoc etiam nomine apud fideles magna in veneratione habentur, & candenti habitu, saltem aliqua ex parte in honorem puritatis Deiparæ vtuntur. Eiusmodi est Ordo Carmelitarum, qui à B. Virgine à Carmelo, eorum, qui à B. Maria montis Virginis dicuntur, quorum ordinem S. Gulielmus circa annum 1120. instituit, eorum quoque qui à B. Virgine à mercede nomen acceperunt, qui ante trecentos annos in Hispania primum ordinem inchoarunt, postea in alias prouincias penetrarunt; nec non eorum, qui Religionem in honorem immaculatæ Conceptionis instituerunt, quorum regulam probauit Alexander VI. Julius II. Leo X. eis priuilegia concedendo vt videntur in compendio minorum. verbo communicato §. 7. & verbo Concep. §. 10 & 12.

Inter hos connumerantur & Oliuetani, qui in Virginis purissimæ honorem albo, atque candidi habitu vtuntur, cum enim à Ioanne XXI. ad Episcopum Aretinum essent remissi; ab eo circa annum Domini 1329. iussu Virginis beatissimæ, quæ Episcopo apparuerat, albam vestem cum Regula S. Benedicti sub B. Mariæ protectione acceperunt, quemadmodum

refert Paulus Morigia de origine Religionum cap. 37.

Paulus Morigia.

RELIGIOSORVM FAMILIÆ
Deiparæ protectione gloriantur.

13 **Q**uin etiam aliæ Religiosorum familiarum quamuis alio nomine nuncupentur, pari tamen animi sensu se eiusdem Deiparæ famulos profitentur, seque sub eiusdem patrociniū peculiariiter degere gaudent, quemadmodum de Carthusianis, de Cisterciensibus de Ord. Prædicatorum, qui præter alia, habitum etiam quo vtuntur à Virgine accepisse gloriantur ex lib. 2. vitæ S. Dominici cap. 12. de Ordine Minorum. & de nostra Societate diximus cap. 20. & dicemus capite sequenti. ommitto dicere hic de varijs Confraternitatibus ac Sodalitatib. secularib. in Ecclesia institutis, præsertim illa Rosarij toto Orbe diffusa, & ijs Congregationibus, quæ in domicilijs Societatis nostræ habentur, quæ Virginis nomine, & patrociniū gloriantur. Sed quid dico de Religiosis & Sodalibus, alijsq; fidelibus qui præclare secum agi existimant, si aliqua ratione Deiparæ studiosos se profiteantur, cum ipse Deus eam ita cohonestare dignatus sit, vt ab ea denominari, & per eam, inter puras creaturas omnium longè prestantissimam, veluti quoddam penphrasim aliquando nobis innolescere voluerit, quemadmodum toto c. 15. vberius probauimus. Addam & illud, quod refert Cæsaribus libr. 7. exemp. cap. 38. de Bertramo Ordinis Cisterciensibus in Longobardia, is aliquando in oratione beatam Dei genitricem conspexit è regione cuius fons aurei coloris erumpens, vetus eius pedes fluebat, lapilli eius fontis lapides erant præciosi, smaragdi videlicet, carbunculi, topazij, sapphiri, hiacinti. huius porro interpretationem à B. Virgine accepit, fontem enim illum aurei coloris ordinem dixit esse Cisterciensem, qui velut aurum dignitate, & sanctitate præcallebat, & speciali quadam prerogatiua dilectionis non cessabat stare ad eam; lapillos verò pretiosos esse speciales suos amicos in ordine, & in suo obsequio ceteris feruentiores. hæc ibi. Ex quo decus, ac pretium deuotorum B. Virg. facile cognosci potest, cum auro, & lapidibus pretiosis comparentur.

Apud Surium tom. 4. Confrater nitates, ac Sodalitates sub appellatione B. Virginis.

Cæsarius Deuotio istos Deipara qui huius typis figuraret.

14 In cœlesti quoq; patria eos, qui in præsentis Virginis vita Deiparæ peculiari ratione serui, atque deuoti

Mmm 2

giali orna
tu in celo
fulgent.
Pelbartus

deuoti existunt, singulari etiam fauore hoc nomine donandos docet, & pulchra similitudine explicat Pelbart. de Tem. suar in Stellario Virg libro 11. part. 1. art. 3. Sicuti, inquit, serui Regis, & Regum in Curia Regia certis notabilibus clemencijs de aurijs procedunt, per qua agnoscuntur esse serui Regis, vel Regina, & speciali purpura vestiti ambulant: ita in Curia caelesti serui Virginis speciali ornatu, & gloria, qua pra alijs decernuntur, quod serui sunt Maria, subleuant, iuxta illud Proverb. vltim. Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus. Ita Pelbartus.

Prover. vlt.

Pietas erga Virginem omnibus vtilissima 2. d. 8. 6.

15 Quod vero spectat ad utilitatem eximiam, quam hominum animis pietas in Virginem affert, ex ijs, quæ supra diximus, & infra dicemus liquidò apparet. Illud tantum de Arca Dei ex 2. Regum 6. in præfenti commemorabo; quemadmodum enim propter Arcam illam in domum Obededon illatam trium mensium spacio, Dominus eum, omnem que domum eius sic benedixit, ut David, qui ex reverentia timuerat eam ad se diuertere, hoc exemplo exstatur cum gaudio in Civitatem suam solemnè pompa eam adduxerit: ita felix anima, in quam erga Deiparam per Dei Arcam, ut capitul. 5. dixi adumbratam, pietas, atque deuotio ingreditur; quoniam bonorum omnium vbertate calitus affluet, iuxta illud, quod ei accommodatur, & in festo Præsentationis legitur Proverbium 8. In vijs iustitia ambulabo, & in medio semitarum iudicij ut ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam. Et quoniam tot Sanctos legimus virginis ope, atque præsidio ad magnum perfectionis culmen peruenisse, quorum aliquos capite sequenti referemus, ne nos pigeat in animam nostram ad eius benedictionem, caelestiumque gratiarum copiam percipiendam omni pietatis tenui hanc deuotionem introducere.

Prover. 8.

Pietas erga Virginem dulcis. Judith 15.

16 De suauitate verò, & dulcedine, quam in pietate erga Virginem abundè omnes experiuntur, locupletissimi testes sunt iij, qui in hac pietate stituerit se exercent: quare merito illud ei congruit, quod ab vniuerso populo est acciñatum Iudith. quæ figuram Deiparæ gerebat. Tu gloria Ierusalem, tu latitudo Israel: nō solum enim decus, atque ornamentum humano generi attulit, sed lætitiā etiam atque iucunditatem. Quare in Litanijjs B. Virginis, quæ Laurici decantantur: causa nostra lætitia dicitur. Ambrosius in psalmo 21. in fine

Quin potius, inquit, ipsam Mariam manna dixerim, quia est subtilis, & splendida, suauis, & Virgo: quæ velut cælestis vniuersi cunctis ecclesiarum populis cibum dulciorē, melle defluxit, quem qui edere, aut manducare neglexerit, vitam in se met ipso habere non poterit, sicut ipse Dominus ait, nisi quis manducauerit cornem meam, &c. ita Ambrosius.

Maria est
masa,
Exord. 11.
Ja 6.

Bernardus verò apud Bonauenturam in spec. c. 8. Cuius sententiam mox referemus, de eiusdem B. Virginis dulcedine abundè testatur, ac prædicat. Illud verò sedulo tradendum Deiparæ dulcedine deguttata, eam rejiciamus: huc enim spectat illud ex reuel. 8. Brigittæ lib. 1. cap. 58. cum enim Deipara Christo dixisset: Rogo te fili mi, ut, quia tu fuisti mihi dulcissimus, atque participes fiant mea dulcedinis: cui respondisse scribitur Christus in hunc modum: Benedicte sis tu charissima mater: verba tua sunt dulcia, & charitate plena: idò qui eumque de dulcedine tua in os suum receperit, & perfectè tenuerit, proficiet ei, qui autem receperit, & rececit, tanto maius supplicium habebit. Hæc ibi. Ad hæc Cantu. 4. de Deipara dicitur, Fauus distillans labia tua sponsa, mel, & lac sub lingua tua, eique accommodatur Petri Damiano teimone de Annunciatione illud Eccl. 24. Spiritus enim meus dulcis, & hereditas mea super mel, & fauum, Hæc est, inquit Damianus loco citato, quæ vestris affectibus suauiter indolescit, in qua dulcis Dominus cum omni sua dulcedine superuenit. sic Damianus, Augustinus ipsa enim, ut dicebat Augusti. sermone 100. de tempore, est terra promissionis, cum toties per Prophetas promissa fuerit, ac qua terra duo illi pendentes vnam detulerunt in ligno suspensam vna enim illa Christū Deum figurauit. hæc Augustinus.

Bernardus

Cantu.

Pet. Dam.

Eccl. 24.

Damianus

Augustinus

Num. 23

Psalm. 31.

Exord.

Terra verò promissionis diuino testimonio Exord. 3. & alibi sæpe in factis litteris lacte, & melle manare dicitur, id quod manantem ex Virgine dulcedinem adumbrasse existimandum est. Ita Bernardus sermone 3. super Saluæ Regina, ipsa, inquit, est Terra promissionis lacte, & melle manans. & ab Ecclesia in precatione, cuius initium est Saluæ Regina, eidem dicitur: Vita dulcedo, & spes nostra saluo. & iterū Obtemens o pia, o dulcis Virgo Maria. In vita enim spirituali sicut & in pharmacis, ac rebus, quæ ad valetudinem conferunt, quædam utilia sunt, & amara, seu minimè iucunda, cuiusmodi est ieiunium, corporis castigatio, & simi-

Bernardus

Bernardus

similia: quaedam verò utilia simul, & dulcia, ni-
mirum & spe, & re ipsa sua, & hujusmodi
est erga Virginem devotio.

Bonaen.
Bernard.
Damas.
Et sanè experientia satis est exploratum, il-
lud Bernardi apud Bonaventuram in speculo
cap. 8. Omnia, inquit, opia, à multum lauda-
bilia Virgo Maria: tu nec nominari potes quin ac-
cendas, nec cogitari quidem, qui recreas affectus
diligentium te: tu nunquam sine dulcedine diu-
nitus tibi insita pia memoria portis ingrederis. sic
Bernardus. Quod longè ante Bernardum ob-
servavit Damasceus, qui ex sola Virginis me-
moria magnam concipi animo voluptatem
testatur, ut videre est oratione i. de dorm. Virg.
Sufficit, inquit, ijs, qui sui memoriam piè usur-
pant pretiosissimum memoria tua donum, quippe
qua ejusmodi lasciviam pariat, quam nullus eripe-
re possit, quia nam enim voluptate, quibus bonus
non impletur, qui mentem suam sanctissima me-
moria promptuarium efficiunt & oratione 2. de
dorm. hortatur omnes, ut mentem, memo-
riamque suam Dei genitricis promptuarium
efficiant.

Cam.
Pet. Dam.
Eccl. 49.
Bernard.
17 Quare Petrus Damianus sermone 1. de
Natiu. Virg. ex dulcedine, quæ ex recordatio-
ne Virginis percipitur, dulcedinem ex ejusdem
præsentia inferebat: Felices, inquit, angelici
spiritus, qui B. Virginis habent præsentiam: nos va-
terim memoriam abundantia suavitatis eius e-
ructamus, si sic dulcis est memoria, quæ est præ-
sentia? Ita Damianus. ut Virgini illud, quod
Eccl. 49. de Iosia dicitur, congruere videatur:
Memoria, inquit, Iosia in compositione odoris fa-
cta opus pigmentarij in omni ore quasi mel indulo-
cabatur ejus memoria, & ut musica in convivio
vini: Etenim Virginis recordatio omnium vir-
tutum sua quietiam mittit ad verius vitiorum
fetorem utilissimam; mellissimum etiam, ac
dulce est de ea cogitare, de ea loqui: & quem-
admodum musica seu convivio sua utilissimus
in vini convivio præsentis vehementer obie-
ctat, sic sermo de Virgine non solum cum, à
quo profertur, sed eos etiam, qui eum audiunt,
maximopere solatur, ac recreat; imò (ut non-
nulli animadvertunt,) hymni ipsi, atque An-
tiphona Virginis singulariter in mentibus, au-
ribusque fidelium suaviter instillant, ac vol-
uptatem efficiunt: ideo Bernardus sermone
signum magnum, agens de Virginis laudibus
ex consideratione eorum, quæ Deus Virgini
concessit, non tantum pius erga Virginem af-
fectus, sed & consolationem excitari docet:

Ex quibus, inquit, nos si fideliter intuemur, si-
ne dubio admirationem concipimus, veneratio-
nem, sed devotionem, sed consolationem: cetera
quæ restant adhuc & imitationem requirunt.
hæc Bernardus.

Denique in hujus rei confirmationem affe-
ram illud, quod Casarius libr. 7. miracul. cap.
30. de corporea etiam, & sensibili, quæ ex Vir-
gine beatissima proficiscitur dulcedine com-
memorat, scribit enim Colonia fuisse quen-
dam inclusum nomine Matilium propè tem-
plum S. Severini, cui matrona quædam affir-
mabat se Domine nostræ nomen abique mira-
quodam dulcedine pronuntiare non posse, cu-
jus causam rogata, respondit se in Deiparæ ho-
norem quinquaginta salutationes angelicas
cum totidem venijs quotidie dicere solitam ef-
fe, ex quo tantam dulcedinem se consecutam,
ut omnis oris ejus salua, orationis tempore illi
mel videretur conuersa: quod audiens Mar-
tilius hujus Matrone exemplo vix sex hebdoma-
darum spatio, eundem salutationem angelica-
rum numerum eam ejusdem venijs recitavit
cum tantam in ore, & gurgure, dom eam dul-
cissimam salutationem profertet, dulcedinem
sentire cepit, ut melius suavitate longè trans-
scendere: quam eandem dulcedinem quidam
ex ordine Cisterciensis illius exemplum imita-
tus obtinuit, quæ omnia ab eodem incluso se
accepisse testatur: Casarius.

Casarius.
Angelica
salutatio-
ne pronun-
ciantes ali-
quis, sensibi-
lioris dul-
cedine re-
creaban-
tur.

DEIPARÆ DEVOTIO SIGNVM
est prædestinationis.

18 Sexto, quamquam sine speciali revelatio-
ne nemo, ut habet sacrum Concilium
Tridentinum sess. 6. cap. 12. scire potest, quos
Deus sibi elegerit, multa tamen à Doctoribus
divinæ prædestinationis signa enumerantur: &
quidem inter præcipua collocatur intima erga
Virginem Deiparam, quæ Mater est Electorum,
atque viventium, devotio. Quod eleganter
Probat Pelbartus in Stellario Virginis lib. 12.
pat. 2. c. 1. ut propterea omni studio in nobis
hanc devotionem divina gratia excitare, &
augere, illamque enixè à Deo petere debeamus:
Virginis porò devotionem signum esse præ-
destinationis probatur.

Sextum è
Virginis
devotio si-
gnum est
prædestina-
tionis.
Conc. Trido

Pelbartus

Primo, quilibet prædestinatus viam quæn-
dam Christi Domini imaginem suis motibus,
humilitate, patientia, castitate, mortificatione,
charitate, alijsque rebus, quo ad ejus fieri po-

Mmm 3 serit

Rom. 8. terit, in se exprimere, debet iuxta illud ad Rom. 8. Nam quos præsciuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui. & 2. Cor. 3. Nos verò omnes reuelat facie gloriæ Domini speculariter in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Hinc est, quod quemadmodum Christus est filius Dei naturalis, ita prædestinati debent saltem esse filij Dei adoptiui, & propterea misit Deus spiritum filij sui in corda nostra, in quo clamamus Abba pater: & Christus Dominus dedit eis potestatem filios Dei fieri, ut sit ipse primogenitus ipse mulus fratribus, quos non confunditur fratres vocare: eadem ratione prædestinati in hoc quoque imaginem Christi in se exprimere solent, ut per peculiarem erga Deiparam pietatem, & devotionem, illam, quæ Mater est Christi naturalis, suam agnoscant matrem spirituales: ideoque ut dixi cap. 27. Patres omnes matrem cunctorum viventium, qui scilicet vita gratiæ vivunt, eam prædicant; cui Christus in cruce in Ioanne discipulo, quem diligebat, omnes electos, qui sui pariter discipuli sunt, & dilecti, commendasse animadvertunt, & hoc dicebat Origenes tom. 1. in Ioanne præfat. tractans quomodo Ioannes in filium traditus Virgini quodammodo Christus dici poterat: *Quis iuris, inquit, perfectus est non amplius viuit ipse, sed in ipso viuit Christus, cum in ipso viuat Christus, dicatur de eo Maria, Ecce filius tuus Christus.*

19. Secundò, deuotionem erga Deiparam signum esse prædeterminationis, ex hoc etiam inferimus, quod omnes Sancti virginis deuotissimi fuerint, quod capite sequenti quamplurimis exemplis planum fiet, ut propterea Cant. 7. dicatur Deiparæ: *Veneri tuus sicut aceruus tritici vallatus lilys:* quoniam ex Epiphano sermone de laud. Virg. & ex Ambr. de Instit. Virg. cap. 13. Christus granum frumenti in cruce mortuum multum fructum attulit, & sic electi omnes veluti aceruus tritici ex Christi passione multiplicati in utero Virginis beatissimæ, tanquam ejus filij spirituales continebantur, eo modo, quo in utero Rebecca in duobus geminis Jacob, & Esau duos populos nascisse dicitur est Genes. 25. de quo cap. 29. uberius diximus. Quocirca sicut Deus auctor naturæ Agriculo instructum dedit, quo ex balatu matrem inter mille oves agnoscat, & ad ejus ubera accurrat, ita Deus gratiam iustis infundens tribuit, ut Deiparam diuinæ

misericiardiæ matrem reuerentur, & ad eam inclinentur, ejus ubera misericordiæ appetant, quare mirum non est, si illam inter mortales degeantem fideles omnes videre cuperent, quod ex Epist. S. Ignatij ad S. Ioannem Apostolum aperte colligitur, ubi eam etiam Cælesti prodigium, & sacratissimum spectaculum appellat. similiter neque mirum erit, si omnes in terris ad eam in cælo regnarem tanta professione afficiantur, & sicut Exod. 3. Moyses videns rubum, qui ardebat, & non comburebatur, (quo ut canit Ecclesia virginitas Deiparæ conseruata significabatur) desiderio accensus: *Vadam, inquit, & videbò visionem hanc magnam: quare non comburatur rubus: ita & nos in presenti vita oculo fidei ad eam contemplandam accedamus, memores uberum ipsius, & omni cordis affectu ejus pedes tenemus, atque beneficia nobis opportuna ad ea petamus, nosque mutuo ad ejus amorem adhortemur illis verbis Isa. 2. & Micheæ 4. Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, & docebit nos vias suas: Deiparæ enim, & mons Domini, & Domus Dei, ex ijs, quæ capit. 5. diximus, appellatur, ut tandem aliquando in futura vita ejus beata præsentia perfrui mereamur.*

20. Tertio, hoc ipsum probari potest ex illo Ecclesiast. 24. quod Virgini accommodatur: *Qui creauit me requiescit in tabernaculo meo, & dixit mihi. In Iacob inhabitabit, in Israël hereditate, & in electis meis mitte radices:* In Iacob quidem inhabitabit, id est in supplantatore vitiorum. (Iacob enim supplantatorum sonat) in Iacob quoque electi sicuti in Esau reprobi intelliguntur; juxta ea, quæ Apostolus suæ diffinit in Epistola ad Romanos, ubi c. 9. ex Malach. c. 1. citat illud: *Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* subdit: *In Israël hereditate, id est in contemplatiuo (Israel enim idem est, qui Iacob prædestinatorum typus, & ut multis placet idem est, quod videns Deum;) verum quod magis est, in electis meis, id est in ijs, quos elegi, mitte radices; ideo Germanus Patriarcha in sermone de Zana Virginis: Quomodo, inquit, corpus nostrum vicarius signum operationis habet respirationem: ita & sanctissimum tuum nomen Virgo beatissima, quod in ore seruatorum tuorum uariatur assidue in omni tempore, loco, & modo, vita, letitia, & auxilij non solum est signum, sed etiam procurat, & conciliat. ita Germanus & Prov. 8. dicitur: Beatus homo*

homo, qui audit me, & vigilat ad fores meas quoties, & observat ad postes ostij mei; quod Ecclesia Virgini accomodat in Epistola mis-
sa, quæ legitur die conceptæ Virginis sacro, quasi dicat: Beatus homo, qui meis consilijs obedit, & peculiari devotione me veneratur, cuius rationem ibidem reddit. Quo-
niam qui me invenit, inveniet vitam, & habuerit salutem à Domino. etenim Virgini congruit illud Prouer. 18. Qui inuenit multa-
rum bonam, inuenit bonum, & hauriet iucundi-
tatem à Domino.

Luc. 16. 21. Quarto, ad hoc confirmandum facit & Deipara illud, quod Deus Leui. 26 populo suo pollice-
batur: Ponam, inquit, tabernaculum meum in tabernacu-
lo medio vestri, & non abiciet vos anima mea; quod spiritaliter impletur in ijs, in quibus
delectatio quasi in medio cordis à Deo optimo deuotio
erga Deiparam infunditur, quam per tabernacu-
lum Dei figuratam ex Sanctorum doctrina
cap. 5. docuimus, vbi de hoc mystico taber-
naculo illud Isaiæ. 4. intelligi posse diximus.
Et tabernaculum erit in umbraculo ab
astu, & in securitate, & absconsonem à turbi-
ne, & à pluuia, hæc enim omnia spiritaliter à
Deipara sanctissima suis deuotis præstari cer-
timus. Quin etiam compluribus, qui in sceleribus
insoberant, Christus Dominus merito dicere possit id, quod Salomon 1. Reg. 2.
Abiathar dixisse scribitur: Equidem vix moria-
er (adiuuerat enim partes Adonix) sed ho-
die te non interficiam, quia portasti Arcam Dei
coram David patre meo: Christus enim plerum-
que à peccatorum cæno, propter quæ morti
secundæ in gehenna addicendi erant, ad me-
liorem viuendi rationem reuocat, illisque ig-
noticit propter Arcam Dei, hoc est propter de-
uotionem erga Deiparam, quam in corde ge-
starunt.

Et sane experientia comperitum est, quan-
do in Virginem deuotio in alicuius pectore
intepescit, simul & reliqua in vita spiritali
intepescere, cum autem feruet, reliqua etiam
omnia ferere, & maiora capere incrementa.

S. Antoninus 4. part. tit. 17 c. 14 § 7. quan-
dam Anselmi sententiam, quæ hoc ipsum
confirmat, sic affert: in Antiphona, inquit, Sal-
us Regina, ei dicimus: Eia ergo aduocata nostræ il-
los tuos misericordes oculos ad nos conuerse, ut si-
num dicit Anselmus: Impossibile est, quod illi, à qui-
bus Virgo Maria oculos misericordia suæ auertit,
aliamur, nisi necessarium, quod hi, ad quos con-

uertit oculos suos pro eis aduocatis iustificentur,
& glorificentur. hæc Anselmus apud S. Anto-
ninum. Eandem vt Anselmi sententiam citat
Pelbartus de Temesuar in Stellario Virginis
lib. 12. par. 2. art. 1. & docet esse in lib. miracu-
lorum ab Anselmo edito.

21. Adhuc nomen ipsum Mariæ significat,
vt cap. 10. dixi, Mariæ Stellam, quæ nauiganti-
bus in mundi huius procellis lucem præfert,
virtutumque suarum exemplo, ac opis suæ pa-
trocinio eorum cursum dirigit, atque ad opta-
tum dirigit portum salutis. Et Epiphanius ser-
mone de laud. Virg. explicans nomen Mariæ
etymologiam, inter alia vult nomen illud fo-
nare Myrrham maris: Quia paritura, inquit, e-
rat gemmam à corruptione præseruandam: hoc
est Christum resurrecturum, ab omni corrup-
tione in morte sua alienum: Mare verò dicit
esse vniversum mundum, cui Virgo serenita-
tem, & tranquillitatem attulit. Adde quæ dis-
xitimus c. 16 & 30. Virginem matrem esse mis-
ericordiæ, & peccatorum Aduocatam, quæ à
Deo, apud quem maxima gratia pollet, repul-
sam nequaquam patitur, vt rectè docet Bernar-
dus sermone de Aquæductu. Quo fit, vt qui
erga Virginem peculiari deuotione afficiun-
tur, ij magnam ex eo salutis suæ spem concepi-
re possint. Satagendum tamen illis est, vt à
peccatis quantocius per penitentiam sacramen-
tum emergant, & per bona opera, ut monet
S. Petrus in 2. epist. cap. 1. certam suam voca-
tionem, & electionem faciant: etenim priuile-
gia nonnullis insignibus peccatoribus à Vir-
gine facta, quorum aliqua mox referemus,
ita ad pietatem erga Virginem inflammare
nos debent, vt à peccatorum etiam fordibus
nos quàm maxime reuocent, ne Christi, &
Virginis benignitate abutentes in peccatis
fordescamus, & peccata peccatis addentes in
apertum salutis nostræ discrimen nos ipsi
temerè conijciamus, cum illud verissime
scriptum sit Ecclesiast. 3. Cor durum habebit
male in nouissimo, & quis nunc periculum, in illo
peribit.

22. Sicuti autem Virgo sanctissima tam-
quam Auroa mystica aduentus Christi in
mundum, qui Sol Iustitiæ est, felix, & certa
prenuncia fuit, ita & nunc eius deuotio in ho-
minum cordibus proximæ Christi gratiæ per
preces Virginis pronuncia esse solet.

Quid quod Christus Dominus, quos singu-
lati aliqua ratione diligit, eos Deiparæ clien-
telæ,

Pelbartus

Maria
id est, quod
maris stella
Epiphanius

Bernardus

2. Petrus

Ecclesiast.

Virginis
deuotio
prenuncia
Christi
gratiæ

Christus
suos diligit

S. Antoninus

Salus Regina

Anselmus

telæ patrociniisque committere legitur? quod
 Hos Virgi- faciliè confirmari posset ex Joanne, discipulo,
 ni commē- quem diligebat Iesus, huic Virgini ex cinere in
 dat. filium tradito in quo omnes, qui sunt in gra-
 Joan. 19; tia, quam Iohannis nomen sonat, quiq̃e dili-
 guntur à Christo, Deiparæ commendatos su-
 pia cap. 27. ostendimus. Cæterùm hoc ipsum

Exemplū vno, aut altero exemplo demonstremus, legi-
 S. Elzeary mus in vita S. Elzeary Comitis Anani cap. 14.
 apud su- Gaslendam nobilem, & sanctam matronam
 rium 27. cum pro S. Elzeario, quem enutrierat seruen-
 Septembr. ter oraret, corporeis auribus audivisse Chri-
 Chy stus stum sibi dicentem, Iuveni huic, pro quo
 S. Elzea tam multum oras, novenis me matrem meam
 viū mari deditte magistrā; nihil igitur de illo dubites.
 commen- Et in revelationibus B. Gertrudis lib. 3. cap. 1.
 davit. Ex sp. rituali, inquit, quadam revelatione dūm
 B. Gertru- intellexisset sancta Virgo Gertrudis sibi in aug-
 dis. mentum meriti ul quid adversitatis imminere,
 B. Gertru- & inde ex humana fragilitate trepidaret: Pius
 dis à Dominus ipseus fragilitati condescendens, miseri-
 Christo cordem matrem suam inclinat Coelorum Regi-
 matri com nam, Imperatricem illi dedit in ma-rem, benig-
 mēdatur. namq̃ dispensatricem, ut quantumcumque nimit-
 stas adversitatis supra vires gravaretur, semper
 ad ipsam matrem misericordia securum haberet
 recursum, cuius interveniū se sciret allevan-
 dam. Post hoc brevis intervallo tempore elapso cum
 valde gravaretur quadam in re recurrit ad deso-
 latorum consolatricem cupiens ab ea doceri, quid
 in hac causa magis expediret, & ab ipsa respon-
 sum accipere meruit. & cap. 4. cum eadem B.
 Gertrudis circa festum S. Bartholomæi ex
 inordinata quadam tristitia, & impatientsia
 tantas incurisset tenebras, quod magna ex
 parte iucunditatem divinæ præsentia sibi
 videretur amississe usque in sabbatum, quan-
 do has sibi temperatas gravis est per inter-
 cessionem Dei genuit, cum in honorem
 ipsius cantaretur quadam Antiphona. &
 lib. 4. eandem revelationum cap. 49. in
 vigilia Assumptionis, cum cantanda esset mis-
 sa cum ex intimo cordis affectu B. Gertrudis
 lecto decubens deprecaretur Dominum, ut
 sibi apud dulcissimam matrem suam dignaretur
 favorem, & gratiam obtinere, cui ipsa, ut
 sibi videbatur nunquam debitum obsequi-
 um exhibuisset, Dominus se summa cum blan-
 ditate in amplexus matris amantissimos de-
 clinans exhibuit ipsi omnem filialem dilectio-
 nem, qua usquam e- ga eam affectus fuerat,
 dicens, *Recule Domina Mater amantissima*

quod peccatoribus ego propter te sim propitiatus
 & respice hanc electam me in eo affectu, ac sic
 in nobis diebus vita sua tibi placita, summaq̃e os-
 quatione servasset. Ad quod Virginea Mater quasi
 tota liquefacta, & in melleam dulcedinem reso-
 luta, se tota huic cum beatitudine sua ob amorem
 filij videbatur impendere. hæc ibi.

DEIPARÆ MIRACVLA

quadam admirabilia ex Pelbartio.

24. QVanta porro ex devotione erga virgi-
 nem utilitas dimanat, ex compluribus
 exemplis, ac miraculis, quæ sparsim in hoc o-
 pere narrantur, satis constat: sed minime reti-
 cenda censeo tria illa, quæ Pelbartus de Tem-
 peluar Ordinis Minorum, in libro quem
 Scelarium coronæ gloriose Virginis nuncu-
 pavit, & Sixto IV. Pontif. Max. qui sedit anno
 1471. olim dicavit, narrat lib. 1.2. part. 2. art.
 1. quibus ostendi Virgine in sanctissimam suis
 deuoris, ut non sine confessione sacramentali
 ex hac vita decedant, procurare conuenisse:
 quæ ne quid adderem, aut detraherem, iisdem
 suis verbis mihi referenda existimavi. ex qui-
 bus duo posteriora suo tempore accidisse, sibi-
 que satis cognita esse testatur; cum enim vel-
 let Virginis devotionem signum esse prædesti-
 nationis, seu salutis probare; ubi auctoritati-
 bus, & rationibus id demonstrasset, in eiusdem
 veritatis confirmationem tria hæc miracula
 addidit, ait ergo in hunc modum; Ostenditur
 conclusio præ tacta ex miraculis, & revelatio-
 nibus; nam refert Anselmus libro miraculo-
 rum, & hoc idem narratur etiam in libro, qui
 intulatur Scala Cœli, quod quidam fuit prin-
 ceps latronum, qui quodam sabbato cum ve-
 nisset ad domum cuiusdam mulieris paupe-
 ris, vidit ieiunantes filias molieris, & etiam ip-
 sam mulierem, & requisivit, cur die sabbati
 ieiunarent, At illa respondit, quod didici (in-
 quit) à quodam Sancto viro prædicante, quod
 quicumque ieiunat ob devotionem B. Marie
 in sabbatis, merebitur confessionem facere in
 articulo mortis, & non decedat sine gratia ve-
 ræ poenitentia, atque dimissionem etiam det,
 tunc ille latro ait, Et ego voueo B. Virgini,
 quod quamdiu vixero diem sabbati ieiunabo,
 quod cum fecisset continuè, accidit post mul-
 tos annos, ut iste latro caperetur in icelere, &
 sine dilatione decapitatus est, ecce mirum, ip-
 sum

Pelbartio

Quidam capite ibi scriptis de genuis re confis- tur, qui sabbati seruant, Miraculi Anselm.

sum caput præcisum cœpit continû clamaré, & dicere, Confessionem, confessionem, confessionem: stupescit homines, qui aderant, ad villam miserunt pro sacerdote, qui veniens caput ipsum vnuit corpori, & tunc lato ait: Hoc bonum ad reuerentiam B. Virginis inquit feci in vita, vt ieiunarem sabbatis; & dum facta de capitatione, diaboli vellent rabere animam meam; affuit B. Virgo, quæ animam meam non permisit exire de corpore meo quousque contritus simplend, & confessus, vt damnationem euadere valeam, & sic confessis omnibus peccatis suis, ac postulat deuotè suffragijs, mortuus est, porro homines hoc videntes magnificauerunt Deum, & laudauerunt Christi clementiam in B. Virgine. sic Pelbartus. hoc idem exemplum paucis mutatis in Normania accidisse refert Thomas Cantipratensis libro. 2. apum capitulo 29. part. 18. pergit idem Pelbartus narrare alia duo.

Pelbartus 25. Plura, inquit, alia miracula ad ipsum at-
Morientis testantia, referuntur à sanctis Patribus pristini-
molituani temporibus facta: sed quoniam manus
manu ca- Domini non est abbreviata, his etiam nostris
dauero ser temporibus certa acciderunt miracula, ad id
uatur quo fidem facientia, nimirum fide dignis viris, qui
usque plu- affuerunt, & viderunt referentibus, didici,
rimos post quod cum ad partes Transalpinas Imperator
annos pec- Sigismundus (qui anno 1437. obiit) bellando
catorum accessisset, contigit inibi quandam militem
confessione cecidisse; post multos autem annos cum itera-
exoptetur. to idem Imperator partes ad illas cum exerci-
Miraculū. tu accessisset; ecce omnibus audientibus vox
 quasi fletus scilicet, ac lugubris sibilationis cœ-
 pit insonare, eumque cuncti quid nam foret,
 mirarentur; de mandato Imperatoris cæpe-
 runt inquirere inter vepres, siluasque & lucos
 circumadiacentes; & ecce reppererunt quoddam
 cadauer iacere in quodam tubo putrefactum
 adeo quod incrementes iunci, & spinæ vepri-
 um, ipsum pertransiendo penetrauerant, & ex
 illo cadauere sonus ille flebilis audiebatur re-
 sonare, vnde clara voce ait astantibus, & quid
 feret conquirentibus dicens, Habetis ne Pres-
 byterum, cui confitear, afferte mihi Domini.
 Ego etenim iam ante annos plures in bello
 Sigismundi Imperatoris miles fui, & in hoc lo-

co pugnae corruui, sed quoniam B. Mariæ in
 vita mea semper deuotè seruiui, ideo eius me-
 ritis fauentibus id mihi à Deo concessum est,
 & donatum misericorditer, ne anima mea è
 corpore ipso iam penè consumpto, & tabefa-
 cto dissolueretur, vt damnationem æternam
 euaderem: vnde tota anima mea in me tene-
 tur, nec mori possum, donec plenè confitear,
 quia habeo damnabilia crimina, quæ commi-
 feram, & pro veritate huius confirmanda,
 mox vt confessus fuero à flebili sibilo hoc
 meum cadauer cessabit, anima dissoluta, quæ
 vsque modo miraculosè est per Virginem bea-
 tam retenta. tunc obtulerunt ei Sacerdotem, &
 facta confessione, ac absolutiqne, mox resolu-
 ta anima, vocis illius sonus cessauit, & tunc
 tam Imperator, quam omnes, qui aderant De-
 um & B. Mariam laudauerunt. ecce ergo mi-
 raculum.

26 Item vidj quendam oculis virum, qui
 fide mediante asseruit se fuisse vna cum duo-
 bus socijs nauigantibus, & aquis subintranti-
 bus in medio flumine Danubij submersum;
 alij que natado euadentibus, ipse solus in pro-
 fundum descendit, eo quod natate ignorauit,
 & eidem in profundo facta est vox dicens, O
 homo, ecce mori debes, & quia peccata habes
 damnabilia, debes damnari, sed ex quo
 seruiuisti beatæ Mariæ matri Dei, enona-
 tum est tibi, ut libereris, & peccata confitear-
 is. Cumque sui socij enatantes, in villa propè
 existente apreciatis piscatores adduxissent,
 qui hunc, quem credebant suffocatum in flu-
 mine, requirerent, cum tibus illum diebus
 quæsiuissent, nec reperissent, & iam vellent
 abire, ecce illis videntibus de profundo flumi-
 nis, ad ripam homo conscendit, & gesta nar-
 rauit, atque mox ad confessionem faciendam
 ad me deuenit. Patet ergo quoniam qui bea-
 tæ Mariæ seruit, saltem in morte ad pœnitentiam,
 & confessionem faciendam dabitur ei
 gratia, ac damnationem euadendo per-
 ueniet ad Regna cœlestia, ha-
 stenus ex Pelbarto
 ad verbum.

Miraculū
Vir in flu-
mine de mar-
is ne sce-
lorum dā-
natus
post iri-
dum in-
columis
suasit.

SANCTOS OMNES, PLEROSQUE ETIAM PRINCIPES
viros Virginis Deiparæ deuotissimos, ac studiosissimos fuisse,
& nonnullorum exempla, quæ hanc
deuotionem suadent.

CAPVT XXXV.

S Y M M A R I V M.

Sancti aliquot, viri item nonnulli insignes Deipara studiosissimi num. 1. & seq.
S. Nicolaus Miræ Episcopus num. 3.
S. Martinus Episcopus ibid.
S. Gerardus Episcopus in Hungaria, & martyr num. 4.
S. Anno Archiepiscopus Coloniensis ibid.
Carthusianorum Ordo ibid.
S. Bernardus Abbas num. 5.
S. Dominicus, & Ordo Prædicatorum, & de Rosario num. 6. & 7.
S. Franciscus, & Ordo Minorum, & de Corona num. 8. & 9.
S. Antonius de Padua num. 10.
S. Thomas Aquinas num. 11.
S. Bonaventura num. 12.
S. Albertus Carmelita num. 13.
B. Maria de Oegnis ibid.
B. Andreas Carmelita Episcopus Fesulanus numero 14.
S. Catharina Senensis num. 15.
S. Vincentius Ferrerius num. 16.
S. Bernardina Senensis num. 17.
B. Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus.
Dionysius Carthusianus num. 18.
B. Ignatius Loyola, & Societas Iesu numer. 19. & sequentibus.
B. Franciscus Xauerus uirum. 29.
B. Consalvus Sylmeria num. 30.
B. Stanislaus Kostka num. 31.
B. Aloysius Consaga num. 32.
S. Carolus Borromeus Cardinalis Archiepiscopus Mediolanensis num. 33.
B. Philippus Nerius fundator Congregationis Oratorij num. 34.

SECVLARES.

Constantinus Imperator, & Ciuitas Constanti-
nopolitana num. 35.

Nances Dux Iustiniani Imperatoris ibid.

Ludouicus Pius Imperator nu. 36.

S. Henricus Imperator ibid.

S. Stephanus Rex Hungaria nu. 37.

Ioannes Comnenus Imperator Constantinopoli-
tanus ibidem.

Henricus infans Portugallia, & Indica nauigatio
num. 39.

Eptimo ad Virginis deuotionem cunctos magno
pere permouere debet,
cum Sanctorum omniū,
tum complurium viro-
rum insignium, qui Deiparæ studiosissimi, dedi-
tissimi que fuerunt, exem-
plū. De magnis enim Sanctis Deiparam omni
veneratione prosequentibus illud Psalm. 44
Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis
merito intelligunt Athanasius serm. de Deip.
Andreas Cret. oratio. 2. de dorm. Damascenus
orat. 1. de Natiu Gregorius Papa II. in Epistol.
ad Germanum quæ habetur in 7. Synod. Act.
4. & Ecclesia in missa Annunciationis B. Vir-
gin. hunc Psalmi versiculam eidem accom-
modat. Et quidem veteris testamenti Patribus
Deipara longè ante coelitus est repromissa;
mysticis etiam figurarum miraculis, variisque
Prophetarum oraculis iam, tum ab ipsis nai-
centis mundi, in itij, minime dubijs signifi-
cationibus à Deo optimo demonstrata est, vt
propterea Damascenus lib. 4. de fide capitul.
15. Deipara, inquit, ante secula præcognitio Dei
consilio prædestinata est, & diuersis similitudinibus,
& oraculis Prophetarum per Spiritum sanctum
figurata, & prædicata prædestinato tempore
ex Dauidica radice pullulauit.

Et primo quidem cum Gen. 2. Deus ad fer. Gen. 1.
pentem dixit, inimicitias ponam inter te, & mu-
lierem, id de Virgine Deipara prænunciatum
esse certum est, ut capit. 22. ostendimus, Hanc
asiam, inquit Bernard. sermone Signo, magn. Bernard.
Sacerdotalis virga dum sine radice floruit.
hanc

Deipara hanc Gedeonia vultus, dum in medio secca arva
 maduit: hanc in Exechielis visione Orientalis
 Portæ, quæ nulli unquam passus præsignabat: hanc
 denique præ cæteris Isaias nunc Virgam de radice
 Jesse orituram promittebat, nunc eisdem Vir-
 ginem parituram. Ita Bernar. Hinc factum
 est, vt sic à Deo promissa, & Patriarchis, ac
 Prophetis præcognita, retroactis seculis, sum-
 mis votis ab eis fuerit desiderata: vt non im-
 merito Virgini etiam accommodari possit il-
 lud ex Gen. 49. *Desiderium collum aternorum*:
 Nam præter Angelos, quibus, vt dixi ca. 5. ma-
 nifestata fuit ab initio creationis eorum, ac
 proinde ab Angelis sanctis, qui dicuntur Col-
 les aterni, seu immortales nunquam finem
 habituri, desiderata fuit, ipse quoque Deus ex
 Plat. 44. concupiuit speciem eius, vt ca. 5. o-
 stendi, & Bernar. epist. 174. eam desideratam
 gentibus vocat, & hom. 2. super missus est:
*Quam, inquit, aliam requirebas Salomon cum
 dicebat, Mulier est fortis quis inueniet? & hom. 4.
 Expectatam à Jacob eam dicit. & sermo. Sign.*
 magn. hanc mulierem Virginem parientem
 in Rubo ardente significatam admiratur Moy-
 ses, & curiosius desiderat inueniri: *Vadam, in-
 quit, & videbo visionem hanc magnam.* S. Bo-
 nauent in Litan. B. Virg. eam *Matrem mundo
 desiderabilem.* & S. Ignat. in epist. ad Ioan. *V-
 niuersis admirandam, & cunctis desiderabilem*
 affirmat. Ideo Methodius in hypapantem
 Virg. sic alloquitur: *Benedicta tu celeberrima,
 & desideratissima.* Verum hac de re nos supra
 ca. 5. & 17. nonnulla egimus. Nunc ad Sanctos
 noui testamenti veniamus, qui erga Deiparam
 singulari studio ferebantur, eiusq; præconia
 celebrarunt. Sanè de SS. Apostolis generatim
 Dionys. c. 3. de diu. nom. illud meminit præ-
 didit, (quem admodum exponit Damascenus
 orat. 2. de dorm.) eos conuenisse ad videndum
 corpus Deiparæ in eius dormitione, & vt quis-
 que idoneus erat, infinitam Dei bonitatem lau-
 dasse. Hierotheum quoq; diuino numine as-
 flatum post Apostolos diuinum laudatorem
 existimatum; affirmat etiam non solum se, &
 Timotheum: sed multos etiam ex præcipuis
 Apostolorum discipulis ibi ad fuisse, quos om-
 nes ad Deum in Deipara laudandum conue-
 nisse testatur. hæc ex S. Dionysio.
 S. Iacobus dictus Maior, Cæsar augustæ
 in Hispania Virgini adhuc superstitii sacellum,
 quod à Virgine de Pilari, id est Columna, in
 qua Virgo illi apparuerat, nuncupatur excita-

dum curauit, quod in hunc usque diem magna
 pietate, ac frequentia celebratur. S. Iacobus
 Apost. dictus frater Domini, quid de sanctissi-
 ma Virgine senserit, ex ijs, quæ in sua Liturgia
 præscripsit, de quo cap. superiori diximus, la-
 tis apparet. De S. Ioanne Apostolo, cui sin-
 gulare erga Virginem obsequium à Christo est
 commendatum, nihil attinet dicere. S. Ignatius
 mart. auditor Ioannis Apost. magnum erga
 Virginem pietatis studium indicat: nam in
 epistolis, quas ad S. Ioannem dedit, Virginem
 vocat *cæleste prodigium, & sacratissimum spe-
 culum,* & in epist. ad Virginem sic orat eam:
*Neophytus, inquit, qui mecum sunt ex te, & per te,
 & in te confortemur.* Harum epistolarum me-
 minit S. Bernardus serm. 7. in Psal. 90. & alij
 apud Sixtum Senensem lib. 2. Biblioth. sanctæ
 in verbo Maria. S. Irenæus contra hæreses
 lib. 3. cap. 33. & lib. 5. ca. 19. cuius verba citauit
 cap. 17 & 27. aperte ostendit, quam studiosus
 fuerit Deiparæ. De Iustina Virg. & mart.
 quomodo suam virginitatem Deiparæ com-
 mendans. demonem vicerit, quæ & Cypria-
 num Magum conuenit, testatur Nazianzenus,
 vt dixi cap. 20. qui etiam plura in tragodia de
 Chris. patien. præclara de Virgine loquitur,
 quæ in hoc opere interdum retulimus. Ter-
 tullianus de præscript. hæretic. *Beatissimam, Tertull.
 ac gloriosissimam* eam vocat. S. Cyprian. mart.
 & Episc. Carthaginensis præclare de B. Virg.
 in serm. de Chr. Nat. loquitur: *Nec sustinuit, in-
 quit, iniuria, vt illud vas electionis, hoc est Vir-
 go sanctissima, communibus lassaretur iniurijs,
 quoniam pluribus à cæteris differens natura com-
 municabat, non culpa, & mox: Vnde vt in matris
 plenitudo gratia, vt Virgini abundantior gloria
 debebatur.* Non commemorabo verba quibus
 suam erga Virginem pietatem declararunt. Me-
 thodius Tyrif. Episcop. & mart. in orat. in Dom.
 hypapantem, Gregorius Thaumaturgus, Atha-
 nadius, Basilus in sua Liturgia, Nazianzenus,
 de ea præ-
 Nyssenus, Ambrosius, Ephræm, Epiphanius,
 Hieronymus, Chrysostomus in sua præsertim
 Liturgia, Augustinus, Petrus Chrysológus,
 Cyrillus Alexandrinus, Fulgentius, Sophro-
 nius, Andreas Cretenensis, Georgius Nicome-
 diensis, Chrysippus, Hefichius, S. Gregorius,
 Magnus, Ildefonsus, qui ob Deiparæ virgini-
 tatem contra Hæreticos verbo, & libro lu-
 culentissimo edito defensionem, vestem ad sacri-
 ficandum, munus ab eadem Virgine accepit.
 Ex Maria
 teste nostro Ioanne Mariana lib. 6. de reb. na.

S. Iacobus
frater Do-
mini.S. Ioannes
Apostolus.
S. Ignat.

S. Irenæus.

Nazianz.

Tertull.
S. Cypria.S. Auto-
res deuoti
beatissimæ
Virginis
de ea præ-
clare ali-
qua tradi-
derunt.Ex Maria
na.

hispan.ca.10.venerabilis Beda, Auctor, ille, qui ob humilitatem, Idiota appellari voluit, verū nihil Idiotæ præter nomen habuit. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, Damasus, Petrus Damjanus, Anselmus, Bernardus, Honorius Augustodænis, Fulbertus Carnotensis Episcopus, S. Bruno Carthusianorum Inceptor, Rupertus Tuitiensis, qui teste Trémio precibus à Virgine scripturarum scientiam, quam ingenium negauerat, tantam est consecutus, vt suo tempore (vixit autem annum à Christo Domino circiter 1130.) sibi similem habuerit neminem. Richardus à S. Victore, Cæsius, Albertus Magnus, Alexander Aletis, Vincentius Beluacensis, S. Thomas Aquinas, S. Bonaventura, Scotus, Franciscus Mayro Doctor illuminatus, Hugo Cardinalis, S. Vincennus Ferrerius, Ioan. Geslon, S. Bernardinus Senensis, B. Laurentius Iustinianus, Dionysius Carthusianus, S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Gabriel Biel, & alij quam plurimi, quos studio breuitatis omittimus. Hos autem, quos sine suorum locorum, & exemplorum appositione nominauimus, non sine causa vnum in locum compulimus, & tanquam in turbam coniecimus; Cum enim in hoc opere eorum testimonijs, seu vitæ exemplis in virginis laudibus explicandis non infrequenter vsi fuerimus, eadem sæpius iterata non fuit operæ pretium, certè ex ijs facile constitui potest qua religione, & obseruantia erga Virginem fuerint. satis erit si pauca duntaxat, eaque lectissima, tum veterum, tum recentiorum erga Virginem exempla pietatis, ac deuotionis exponam.

S. NICOLAÏ EPISCOPVS.

S. Nicolaus & *S. Nicolaus* Myræ Episcopus non minus virtutis sanctimoniam, quam miraculorum gloria celeberrimus, qua pietate erga Virginem fuerit intelligi facile potest ex eo, quod illi Virgo sanctissima singulari benignitate contulisse dicitur, & à Methodio Patriarcha Constantinopolitano in actis S. Nicolai manu scriptis, quorum meminit Ioannes Diaconus in vita eiusdem S. Nicolai apud Lippomanum tom. 5. & Baronius in notis ad martyrologium die 8. Decembris narratur his verbis: Noctè quadam S. Nicolaus iuxta se vidit Saluatoris nostri maiestatem adstare, librumque sibi Evangeliorum auro, & gemmis decoratum por-

rigere: ab alio latere sanctam aspicit Dei genitricem Omophorium pontificale (pallium nigrum à Christo humeros sibi ponere, elapsis post modum diebus paucis defuncto Ioanne Myræ Antistite, Nicolaus eiusdem Ciuitatis Episcopus creatur. hæc ibi. Cum verò postea pontificalia adæpta illi fuissent, à Deipara restituta fuerunt, quod multi doctores græci, & inter latinos Petrus de Natalibus in Catalogo sanctorum lib. 1. cap. 33. ita testatur. Fertur B. Nicolaum iam senem Niceno Concilio interfuisse, & quendam Ariarium zelo fidei in maxillam percussisse ob idque à Concilio Mitra, & Pallio priuatum extitisse: propter quod vt plurimum sine Mitra depingitur. sed dum aliquando missam Virginis, cuius erat deuotus, in pontificalibus celebraret, & priuationem mitræ, & pallij desideret quasi zelo nimio fidei ablata, ecce cunctis videntibus duo Angeli astiterunt, quorum vnus mitram, alius pallium sibi diuinitus restituerunt, & ex tunc insignia re assumpti sibi cælitus restituta hæc Petrus de Natalibus, Ioannes verò Studita Monachus, dictus Damascenus, diuersus ab illo celebri Damasceno, in sermonibus, quos de sanctis idioma Græco vulgari conscripsit, testatur à Christo, & Deipara Pontificalia S. Nicolao restituta: quare id quod Petrus de Natalibus gestum narrat in missa Virginis hic asserit à Virgine ipsa factū subsequenti nocte, postea quam Pontificalibus S. Nicolai priuatus erat, Sane in imagine S. Nicolai id significatur, in qua ad eius dexteram Christus Dominus-Euangeliorum codicem, ad sinistram verò Deæ genitricis pallium eidem porrigere cernuntur, & inter præclara S. Nicolai facinora, quæ circa eius imaginem habentur, id quod in missa ei contigit memorauimus, typis expressum cernitur, addito hoc dystico.

Ob colaphum heretico impactum decora alia Tiara,

Dempta tibi à Patribus Calice Virgo refert.

Nec illud silebo ꝑ cum reuelatio de Virg. Elsinæ Conceptione die 8. Decembr. celebranda ca. Abbatibus facta est Elsinæ Abbati Rhemenfi in mari recentissimum naufragium cum socijs timentis Iacob de (quam reuelationem refert Iacob. de Voragi. Voragum in festo Conceptionis Virgin. illamque ci. Baronius in notis ad martyrologium ad Bernardum diem 8. Decembr. cuiusq; meminit subobscure Petrus de Bernat.

Natal. Arnol. Vovyr. Celebran. de Conce. pions Dei para reue. latio à S. Nicolao habita.

Bernar. epi. 174. ad Lugdunenses) legimus apud Petrum de Natalibus in Catalogo Sanctorum libr. 1. cap. 42. & apud Arnoldum Wyon libr. 5. Ligni vitæ c. 103. S. Nicolaum Episcopum mira claritate fulgentem Pontificali habitu de coratum à Dei genitrice ad hanc de festo Conceptionis revelationem faciendam, illosque à naufragio liberandos esse transmissam. ex quo S. Nicolai dum viueret singularem erga Virginem pietatem colligere possumus, quippe qui ad hoc munus obsecundum, quod ad Virginis gloriam sectabat, ab eadem sit delectus: nec mirum Pontificalibus, quæ sibi Deipara primum dederat, & deinde ablata restituerat, indurum in eisdem obsequium naufragantibus apparuisse.

S. MARTINUS EPISCOPUS.

S. Martini Toronensis. Episcopi. à B. Virgine. ab hisq. SS. Simeone. Severus Sulpitius.

S. Martinus Turonensis Episcopus in Deum religione, ac miraculis longè clarissimus ob suam egregiam in Virginem pietatem dignus à B. Virgine vitæ ejusdem, B. Virgo cum S. Tecla, & Agnete veniret, quod non eo tantum die, Severus Sulpitius aliquid coelitus illi accidisse animadvertens, fumis precibus ab eo id extorsit, sed frequenter Martinus se ab eis confectus est visitari.

S. GERARDUS EPISCOPUS IN HUNGARIA & martyr.

S. Gerardi Episcopi Canadensis. Deiparam. Hungaricæ Rege. S. Stephani regis Episcopi.

S. Gerardus Episcopus Canadensis in Pannonia & martyr, Deiparæ impense addictus Venetis parentibus ortus, puer monasticum institutum complexus, ad Christi Domini sepulchrum inuisendum proficiscitur: cum quæ in Pannoniam pervenisset, à S. Stephano Hungaricæ Rege peramanter exceptus est. Is post aliquot annos in Eremito apud Hungaros sancte tractatos studio S. Stephani regis Episcopi consecratus in Ecclesia S. Georgij martyris, ad honorem Dei Genitricis aram erexit, ante quam thuribulum argenteum collocavit duosque profectæ ætatis homines adhibuit, qui jugiter vigilarent, atque operam darent, ne ulla unquam hora thymiana ibi deesset: singulis quoque sabbatis cum novem lectionibus, ut in festo Assumptionis, magnique laudem præconijs, devotionis suæ officium illic explebat. Cæteris autem diebus matu-

tinis, & vespertinis precibus absolutis, bis cum processione eo venire solebat; Reis Deiparæ nomine veniam petentibus facile ignoscebat, ei auctore ab Hungaris nomen ipsum matris Dei non prononciatur; sed Domina vocatur quod si prononcietur illius nomen, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus se se inclinant, atque adeo Pannonia à sancto Rege suo Stephano Familia S. Mariæ est appellata. tandem martyrij palmam primum in Pannonia est consecutus anno 1042. cujus festum in martyrologio ascribitur die 24. Septemb. hæc ex ejus vita apud Surium tom. 5.

S. ANNO ARCHIEPISCOPVS COLONIENSIS.

S. Anno Archiepiscopi Colonien. S. Anno Archiepiscopi Colonien. S. Anno Archiepiscopi Colonien.

S. Anno Archiepiscopus Colonienfis, cujus dies in martyrol. 4 Decembr. recoli. tur ecclesiasticæ libertatis propugnator strenuus, migravit ad Dominum anno salutis 1075. de quo auctor ejus vitæ lib. 1. cap. 16. apud Surium tom. 6. Monasterium, inquit, quod dicitur ad gradus, in honorem sanctissimæ Dei genitricis Mariæ, factis fundamentis erexit, omnique varij deconselegantia pulchre distinctum consecravit prædij ad triginta Canonicorum sufficientiam copiosè de legatis, quos undique scientia, vita, vel moribus exquisitos illic adunarat. Ipse verò speciali devotione dilectæ sibi Domine totius inhærens cum ejus patrocinij Animum credidisset, etiã sepulchrum in eodem sibi monasterio adhuc futurorum nefcius extruxit. hæc in ejus vita apud Surium.

CARTHUSIANORVM ORDO

In vita S. Brunonis Patres Carthusiani mon. lestia per Virg. nom. libentis.

Cum Patres Carthusiani Religiosissimi evocato Romam S. Brunone eorum fundatore ab Urbano II. magna quadam reverentia, & pusillanimitate propter susceptæ vitæ austeritatem, & loci horrorem, ac vastitatem, nec non propter quorundam obtruncatorum eos deterrimentum linguas, exagitarentur, apparuit eis vir quidam venerabilis canonicus, crispo capillo, qui Dei nomine illis pollicitus est Deiparam eos in loco vito deserto conservaturam, si in eius honorem preces virginis horarias quotidie recitarent: cumque repente his dictis ab eorum oculis se subduxisset.

Illius incredibilem lætitiæ affecti Dei Genitricem patronam totius Carthusiani instituti sibi delegerunt, una cum S. Joanne Baptista: hominem verò, qui illis apparuerat S. Petrum Apostolum fuisse existimant. hæc ex vita S. Brunonis apud Surinmense mense Octobri.

Surinm.

S. EDMUNDVS CANTVARIENSIS

Archiepiscopus.

S. Edmundi Cantuariensis Episcopi erga Deiparæ deuotio

Sed mundus Cantuariensis Archiepiscopus, adolefcentis Dei Genitrici se commendans, coram ejus imagine castitatis votum nuncupauit, eamque sibi in sponsam delegit, atque annulum, in quo inscripta erat saluatio Angelica, digito ejus infixit: quo ex tempore in suis necessitatibus præsentissimam in ea expertus est opem. quin etiam annulo suo, cum quo post obitum, ut solent Pontifices, est sepultus insculpta fuit saluatio Angelica. In Prato quodam Oxoniæ cum se à sodalibus subduxisset, ne conscientie puritatem nugis puerilibus, vel ociosis sermonibus contaminaret, pueri

Pueri lesu colloquio perfruitur

à S. Io. Euangelista monetur ne assuetas erga Deiparam preces omittat.

Jesu visione, ac colloquio est perfruitus, ex quo tempore in ejus passione meditando diu, nocteque versabatur: quotidie deuotè, ac reuerenter in honorem Deiparæ, & S. Ioan. Euang. precem quandam, cujus initium est, O Intermerata, &c. recitabat cumque propter studiorum occupationem aliquando illius dicendæ oblitus esset, proxima nocte à S. Joanne, qui ferula lectum immanem ei prius minitari videbatur, mox blande admonetur, ne unquam precationem illam omitteret. Is cum artium magister publicè eas disciplinas profiteretur, Missæ factum audire, & preces canonicas quotidie recitare solebat; discipulisque suis persuasit, ut cum eo missæ sacrificio interessent. in Paræcia, in qua degebat, sacellum in Deiparæ honorem, quam singulari amore colebat, construendum curauit; cumque sacræ Theologiæ operam daret, beatissimæ Virginis imaginem eburneam coram se habebat, in cujus circuitu depictum erat nostræ redemptionis mysterium, ut cum lectione preces ad Deiparam conjungeret: Sacerdotio initiatus quotidie cum honoris canonicis horas sancti Spiritus, & Deiparæ persoluebat; quibus officium defunctorum adjungere consueuit. tandem Cantuariensis Episcopus à Gregor. IX. inuitus creatur, in quo multa molesta à Rege, & Regni Proceribus pro ecclesiastica libertate

tuenda perpeffus, demum miraculis clarus excessit à vita, die 16. Nouembr. anno salutis 1240.

S. BERNARDVS.

Sanctus Bernardus ex Deiparæ uberibus, ejus singulari amoris significatione, sacratissimum lac fluxisse dicitur, unde miram illam haussisse creditur, quam in omnibus à se editis libris, sed in ijs præsertim, in quibus de virgine sanctissima loquitur, manat cum pietate dulcedinem; cujus melliflua dicta crebro in hoc opere allegauimus. Is eximiam, quam erga Virginem gerebat pietatem, in suis scriptis abunde omnibus testatam reliquit, alijque eandem pietatem vehementer commendat. In sermone enim de Aquæductu: *Filioli hæc, inquit, peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ.* Nec pro se solum Bernardus, sed & pro alijs Deiparam inuocare solitos erat, ut videre est in sermone. 2. Domini. post Epiphaniam. *Quoties mihi, necesse est fratres, post lacrymosas querimonias vestras, exorare matrem misericordiam, ut suggerat suo benignissimo filio, quoniam vinum non habeo: & ipsa, dico vobis charissimi, si præ à nobis pulsata fuerit non deerit necessitati nostræ, quoniam misericors est, & mater misericordia.* Ad hanc pietatem suos sæpè ita hortatur in hom. 2. *uper missus est: In periculis, in angustijs, in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca: Non recedat ab ore, non recedat à corde, & ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conuersationis exemplum.* & sermone citato de Aquæductu in Natuiuit. Virg. *Totus medullis cordium, totis iracundiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam. & in fine ejusdem sermonis: Quicquid illud est, quod offerre parat, Maria commendare memento, ut eodem aluo ad largitorem gratia gratia redeat, quo influxit.* Hæc pauca de multis, quæ Bernardus hac de re plene ore pronuntiare solet: nec mirum, cum in multis Deiparæ benignitatem in se expertus fuerit. Illud non prætermittam, quod Willelmus Abbas S. Theodorici B. Bernardo admodum familiaris in vita ejusdem, (quam eo viuente scribere cepit) lib. 1. cap. 12. narrat his ferè verbis: *Cum aliquando Bernardus agrotaret ad mortem, & magnè dolo-*

S. Bernardus erga Virginem pietate singulari.

S. D. eius Virg. sing. pietate acc. Surin. Chr. Don. Salu. nem. lic. rec. Hof. ant.

S. Bernardus à B. Virgine sancti refiguratur. Vita S. Bernardi.

doloribus vehementius urgeretur, misit unum ex fratribus adorandum ad iria, qua in Templo erant altaria, quorum unum in honorem erat Dei Genitricis, alterum S. Laurentij, tertium S. Benedicti. Eadem hora adfuit viro Dei, praedicta B. Virgo duobus istis stipata ministris, beato scilicet Laurentio, & B. Benedicto, aderant autem in ea suauitate, & serenitate, qua eos decebant, & tam manifeste, ut ex ipso introitu cellula personas discerneret singulorum, imponentesq; ei manus, & loca doloris, tactu pyssimo lenientes, omnem primum agritudinem depulerunt, sicatus est enim illico phlegmaticus riuus, & dolor omnino abcessit. sic ille.

S. DOMINICVS ORDINIS PRÆDICATORVM INVENTOR, eiusdemque Ordinis in Virginem pietas, & Rosarij institutio.

3. Domini
eius erga
Virginem
singularem
pietate
accensio,
Surius,
Chron. S.
Dominici
Salutatio
nem Ange-
licis rebro
recitabas
Rosarium
instituit.

Sanctus Dominicus cultor fuit Deiparæ religiosissimus, ut videre est in eius vita piæ, ac grauius conscripta, quæ habetur apud Surius tom. 4. & in 1. part. Chron. 5. Dominici lib. 1. cap. 11. vnde quæ hic commemoramus accepta sunt; enim in sanctissima Virgine secundum Deum omnem suam spem collocauerat, eidenque se iugiter commendabat, atque ab ea vicissim multa, eaque singularia beneficia est consecutus. nihil verò nisi sub Virginis præsidio aggredi solitus erat; salutatione angelica adeo delectabatur, ut eam fere tempore in ore haberet, idque alijs omnibus, quibus eum verlabatur, consuleret. In honorem quoque eiusdem Virginis instituit eam precandi formulam, quæ quidem salutationum angelicarum decadibus constat, præmissæ ad singulas decadas oratione dominica, in quibus præcipua vitæ, mortis & gloriæ Christi Domini, eiusque genitricis mysteria recoluntur: quod Pfalterium, propter partem angelicarum salutationum cum Psalmis Dauidicis numerum; & Rosarium propter spirituales suauolentiam Deo, ac Deiparæ gratissimam appellant, atque ad illud recitandum per se, & per suos in concionibus omnes hortabatur. Cuius Rosarij in Christiana republica, ubique gentium cum ingenti animarum fructu ministræ est propagata pietas; hoc armorum spiritualium genere S. Dominicus catholicos homines contra spirituales nequicias, & præsertim contra Albigenes hæreticos

armabat; in quibus ad fidem reuocandis magno cum suo labore, eximia eiusdem eluxit charitas.

7 Romæ deinde cum apud Innocent. III. Ordinis sui confirmationem urgeret, visus est fibi vna cum S. Francisco à Deipara Christo offerri, ac destinari ad verbum Dei annuncian- dum, & peccatores conuertendos; quod perse, & per iui ordinis fratres strenuè efficere vterque studuit. Hinc est, quòd auctor eius vitæ lib. 6. cap. 6. Ordinem Prædicatorum vocat Florigerum Hortum manu Virginis plantatum, quem propter Virginis petrociniū tanta puritate enituisse scribit; vt, quodam egregio fratre referente, compertum sit eum ipsum intra breue tempus centum fratrum generales audiuisse confessiones, qui integra mente, & corpore inuoluto virginitatem conseruassent. Ex quo facile de aliorum puritate, & castimonia Virginis ope seruata conijci potest. Idem etiam lib. 2. vitæ S. Dominici cap. 12. à Virgine habitum, quo Ordo prædicatorum vitur, illis tributum scribit, cum prius Canonicorum Regalium vestibus uterentur. & cap. 13. narrat S. Dominicum vidisse aliquando sui Ordinis fratrum innumeram multitudinem sub Virginis sanctissimæ (cui Christus ordinem eius se commisisse dicebat) pallio tantæ amplitudinis, vt totam caelestem Ierusalem suauiter circumplecti videretur, vbi singularis cuiusdam protectionis cura, & peculiaris amoris brachijs Virgo sanctissimo illos circumplectebatur. Hoc ipsum teste eodem auctore lib. 6. ca. 6. vidit mulier quædam in Gallia Cisalpina, seu Longobardia, vt cap. 20. plenius diximus, quod cum ipsa istidem fratribus recitasset, ex ea die, inquit auctor vitæ S. Dominici loc. cit. tanta extitit Fratrum omnium erga Virginem matrem deuotio, & reuerentia, tantum eius laudandæ, & colendæ studium; tam sedulæ, ac feruentis ad eam preces tam ingens amor, tanta eius patrocinij fiducia, tam auida, & insatiabilis eius contemplatio, vt humano sermone non possit explicari. Proinde habebant in cellulis suis imagines Virginis filium gestantis in vlnis, itemque Saluatoris à cruce pendens, quarum intuitu memoria dormitans excitaretur, sensusq; exterior in vanas res propensum spiritum robore confirmarentur. hæc ille. Id ipsum confirmat S. Antonin. 3. part. hist. tit. 23. c. 10. qui addidit tam fuisse fratrum Ord. Prædicatorum erga Virginem deuotionem, vt post Matutinas, & Completo-

B. Virgo S. Dominici, & S. Franciscus ad Orbem conuersionem mittit. Vita S. Dominici. Ordo Prædicatorum erga Deiparam singulari- ter affectus.

Imagines Deiparæ in cellis

pletorium. altare B. Virginis, quandoque ordi-
n: triplici ambientes in gyro, se ordinem ipsum
deuotione mirabili ei commendarent. hæc
S. Antoninus, qui etiam cap. 3 §. 1. testatur in
principio fratres eius Ordinis dictos fratres
Virginis Mariæ, sed postea dictos Ordinis
Prædicatorum.

*B. Confal-
nus ab A-
maranta ad
Ordinem
prædicatorum
à B.
Virgine pe-
culiariter
mittitur.*
Sanè singulare hoc Ordinis Prædicatorum
erga Deiparam studium gratum sibi esse ipsa
declarauit, cum B. Confaluo ab Amaranta
Lusitano de suscipiendo vitæ instituto delib-
ranti, eundem Ordinem, ad quem eum misit,
hac periphrasi exprimere voluit: iussit enim,
vt eum ordinem ingrederetur, vbi officium,
quod in sui honorem ingrederetur, vbi officium,
quod in sui honorem recitabatur, à salutatio-
ne Angelica incipiebat, & in eandem salutatio-
nem desinebat, quod in Prædicatorum
religione fieri animaduertens. iterumque à
Virgine apertè in hoc confirmatus, habitum
Prædicatorum suscepit, vbi virtutibus &
tri oculis clarus sub mortem à Deipara

*Chron. S.
Dominici*
Angelorum multitudine stipata ad laborum
suorum mercedem vocatus, in pace quieuit,
quod plenius refertur in 1. par. Chron. S. Dom.
lib. 2. cap. 60. Quamuis non desint, qui existi-
ment eum S. Benedicti institutum complexum
fuisse, quod non est nostrum in præsentia di-
cernere. Virginis quoque sanctissimæ mater-
nam prouidentiam peculiariter experti sunt
ijdem Patres Dominicani, cum tempore In-
nocentij Quarti quadam tempestate ob priu-
legia eorum impedita iactarentur, & ad eius-
dem Virginis præsidium indictis precibus, &
quotidianis litanijs confugissent: quæ cum re-
citarentur, visa est Deipara filium orare illis
verbis: *Fili exaudi eos: & breui Innocentio mor-
tuo, omnis illa quassatio cessauit, vt habetur in
ijsdem Chronicis part. 1. lib. 2. cap. §. 1. & §. 2.* Ex
hac Ordinis Prædicatorum in Virginem pie-
tate factum est, vt in eodem Ordine tanta ce-
lebritate in fine Completorij Salue Reg. na in
Deiparæ honorem omnibus fratribus omnino
ad templum conuenientibus decantetur; quo
tempore visa est aliquando Deipara sine
gulari ratione pro illis orare, quem-
admodum S. Antoninus 3. p.
histor. tit. 2 §. capite 3.
§. primo scri-
bit.

*Amolesti-
is plurimis
Virginis
præsidio, et
litanij
indictis li-
berantur
Ordo Præ-
dicatorum.*

*S. Anto-
ninus.*

S. FRANCISCVS ORDINIS MI-
norum institutor, eiusdemq; Ordinis erga Vir-
ginem deuotio; nec non corona
instituto.

SANCTVS Franciscus, qui vnà cum S. Domi-
nico à Deipara, vt iam diximus, Christo S. Frã-
Domino oblatas, & ad præclarissimum ani-
marum ad Deum reuocandum munus est
destinatus: Indicibili, inquit Bonauentura in
eius vita, cap. 9. matrem Domini complectebatur
amore, id quod Dominum malebat Fratrem
nobis effecit, & per eam simus misericordiam
consecutus: In ipsa post Christum præcipuè fidem,
eam sui, ac suorum aduocatam constituit, & in
eius honorem à festo Apostolorum Petri, & Pau-
li, usque ad festum Assumptionis deuotissimè
iunabat. Ita S. Bonauent. Ea deuotio efficit,
vt sanctus Franciscus hac precatone Deipa-
ram oraret ex Canisio lib. 5. cap. 27. Sancta
Maria Virgo, non est tibi similia nata in mundo in
multis: Filia, & Ancilla Altissimi Regis Patris
caelestis: mater sanctissimi Domini nostri Iesu
Christi: Sponsa Spiritus sancti ora pro nobis cum
sancto Michaeli Archangelo, & omnibus virtu-
tibus caelorum, & omnibus Sanctis, tuum san-
ctissimum filium, dilectissimum Dominum, &
magistrum, Amen. Eadem quoque deuotio fe-
cit, vt Assisij in ecclesia beatissimæ Dei Geni-
tricis de Portiuncula olim deserta, sedem col-
locarit suam, eamque ecclesiam (quod eius fuit
in Deiparam studium) plenum semper asti-
mauerit, teste eodem Bonauent. c. 2. vbi de ea
ecclesia agens, sic scribit: *Hanc cum vir Dei sic
deuotè etiam conspiceret, ob deuotionem teruentem,
quam habebat ad Dominam mundi, cepit illic
assidue pro ipsius reparatione morari: consistens
autem iuxta nomen ipsius Ecclesia, quo ab antiquo
sancta Maria de Angelis vocabatur, Angelicatum
ibi visitationum frequentiam, pedem fixit ibidem,
propter reuerentiam Angelorum, amoremq; præ-
cipuum Mariæ Christi. Hunc locum vir Sanctus
amauit præ cæteris mundi locis: Hic etiam humi-
liter cepit, hic virtuosè profecit, hic feliciter con-
summatuit, hunc in morte fratribus tanquam Vir-
ginis charissimum commendauit, & cap. 14. cum
de S. Francisco morti proximo ageret: *Au san-
ctam Mariam de Portiuncula, inquit, se portari
poposuit, quatenus vbi acceperat spiritum gratiæ,
ibi redderet spiritum vite.* hæc omnia S. Bona-
uentura. Quin etiam in Chron. S. Francisci
par. 1.*

Etia
ibi re
dunt
Indu
tiam
Christ
per D
obrem
Chro
lib
form
S. Fra
sci
Ordo
noru
Virgine
And
Pelb
Coro
Virgo
quom
incept
B. Lo
Capit
obis
14. p
Hæg
Coro
quom
reca

libri recon-
ditum.

Indulgen-
tiam à
Christo
per Deip-
arum.
Chronica,
quodlibet cō-
formitatu
S. Francis-
ci.

Ordo Mi-
norū erga
Virgines
Andreas.

Pelbartus

Corona B.
Virgini
quomodo
in capere.
B. Ioan-
Capistrano
obit anno
1456.
Hugaria.

Corona
quomodo
recipienda.

Chronica
Francisc.

par. 1. lib. 2. cap. 73. legimus eum optasse, vt post obitum in hoc eodem B. Virginis de Portiuncula Templo, ad quod uicinis singulari ferebatur affectu, cor suum recederetur, quod etiam existimatur Angelorum manibus eo delatum, in quodam eius templi sacello ad hanc vsque diem asseruari. Sanè cum Indulgentiam plenariam iis, qui peccata sua ritè confessi, Ecclesiam de Portiuncula uisitauerint, à Christo Domino peteret, illicd Virginem, quæ ad filij dexteram affidebat, inuocauit; eaque beneficij mediatrice ad filium adhibita, petitionis suæ fructum est consecutus; vt videre est in libro Conformitatum S. Francis lib. 1. conform. 2. & in Chronic. eiusdem loc. cit. cap. 1. & 2.

9 Ordo porò Minorum tanti Patris monita, ac vestigia secutus pietatem erga Deiparam studiosissimè coluit: nam inter alia multa, vt dicemus, diligenter in concionibus propagauit eam precandi formulam, quam Coronam appellant, quæ 63. salutationibus Angelicis constat, interiecta ordine quodam septies oratione Dominica, & pro sententia illa, quæ Virginem sanctissimã ab omni originali culpa immunem prædicat, acerrimè superioribus seculis, & deinceps propugnauit. Et quidem, quod spectat ad Coronam Virginis Peibartus de Temesuar Ord. Minorum de Observantia in opere quodam, quod Stellarium Coronæ gloriosissimæ Virginis appellauit, & Sixto IV. qui sedit anno 1471. vt cap. 34. diximus, dicitur, lib. 2. par. 2. art. 3. refert quoddam de ea miraculum, quod à B. Io. Capistrano viro grauissimo, & sanctissimo euulgatum asserit, à quo potuit illud accepisse Pelbartus, quippè qui eodem tempore cum eo vixit. Cùm Clericus quidam in seculari habitu quotidie seruo florum B. Virginis Imaginem coronare solitus, Ordinem Minorum suscepisset, & post aliquod tempus ad seculum redire vellet, quod in Religione seruum illud ex floribus B. Virgini more suo offerre non posset, ei oranti Deipara apparuit, vetuitque hominem è religione discedere, simulque docuit seruum quoddam spirituale, ex salutationibus Angelicis & oratione Dominica in hunc modum constitutum sibi offerri, vt scilicet in memoriam septem gaudiorum, quorum ipsa sensu persuasa est, ad vnumquodque illorum semel orationem Dominicam Deo gratias agendo pro illo beneficio Virgini collato recitaret, cui

salutationem angelicam, decies subnecteret præter vltimum in quo ter solum adijcienda erat salutio Angelica. Septem porò Virginis gaudia in hoc seruo recolenda, hæc sunt. Primum, quod habuit in Conceptione filij sui. Secundum, cùm in vtero filium gestauit, & sanctam Elisabeth uisitauit. Tertium in Christi Natiuitate. Quartum, cùm Christus à Magis agnitus, & adoratus est. Quintum, cùm filium in templo inuenit, & inde eum ea simul descendens, erat illi subditus, ac dulcissimè cum ea est conuersatus. Sextum in Christi Resurrectione. Septimum cùm assumpta est in cælum: & in hoc postremò post orationem Dominicam ter subnectenda est salutio Angelica, ita vt in vniuersum oratio Dominica septies, Angelica verò salutio ter, & sexages repetatur, qui numerus congruit annis, quibus ex nonnullorum sententia B. Virgo vixit in terris, de hoc tamen cap. 6. diligenter tractauimus: adiecitque B. Virgo seruum hoc longè gratius sibi futurum, quam seruum illud compactum ex floribus, quod singulis sibi diebus studiosè olim ab eo offerebatur. Is verò post aliquod tempus cùm iter ageret cum socio in sylua quadam hanc Coronam Virgini perfoluebat: at qui in eadem sylua deitescabant latrones, pulcherrimam oculis viderunt Virginem oranti fratri astantem, & ad singulas salutationes angelicas rosam colligentem, confirmatilioque aureo, circulo cuidam alligantem; surquod serui & coronæ speciem præ se ferebat: absoluta oratione, latrones in fratres irruunt, importunè sciscitantur de Virgine illa; quam cùm fratres non vidissent, negabant secum fuisse, & Deiparam, vt ab ijs liberarentur enixè rogabant: cum ecce Virgo sanctissima cœtu Angelorum stipata, & seruo illo quasi corona redimita apparet grauius latrones illos inerepuit; & ad Angelos conuersa: *Ecces, inquit, qualis me corona ille frater ille ornauit*: quod cum dixisset, ab eorum sese oculis subduxit: mox latrones scelerum pœnitentia ducti, religionem ingrediuntur: fratres verò ex eo tempore singulis diebus eò diligentius coronam Virgini offerre non cessarunt, quo eidem acceptam esse experimento tam manifesto didicerant. Hoc ipsum refertur in Chronicis Minorum 3. part. lib. 1. cap. 35. vbi additur fratrem illum sanctè obijisse, atque hoc miraculum sub initium, quo cœpère Fratres Minores, quos vocant de Observantia, contigisse: quos

O o o omnes

*ia Mino-
res Coro-
nā recita-
re solebāt.*

*De S. Ber-
nardo.*

*Ordo Mi-
norum pro
Conceptio-
ne Virgi-
nis imma-
culata.
Chron.
Minor.*

Mayro.

*Ambros.
Catherin.*

*Magister
Gulielm.*

omnes propterea coronam hanc recitare solebant, & in concionibus ad hanc precandi formam ita omnes adhortati sunt, ut in morem vniuersi populi Christiani iam sit inducta hæc in Chronicis. Quod quidem satis constat, cum nemo ferè sit inter Catholicos, qui seruum hoc ex globulis præcatorij secum non ferat. Adijciuntur præterea in Chronicis cap. 36. & 37. quamplurima huius coronæ miracula, quibus Deipara hoc pietatis genus sibi gratum esse apertè declarauit. Quin etiam sanctus Bernardus lenensis, teste eodem Pelbarto, quotidie Coronam hanc recitabat, eaque de causa à Deipara donum concionandi, & miracula edendi est consecutus: quod plenius infra in sancto Bernardino dicemus. Atque hæc de studio Ordinis Minorum in hac Virginis Corona recitanda, & apud alios propaganda sunt eicta.

Quod verò pertinet ad sententiam illam quæ tuetur Virginem beatissimam in sua conceptione ab omni originali culpa præseruata: scimus Ioannem Duns Scotum Doctorem cognomento Subtilem, de cuius sanctitate eeregium habet testimonium in Chronic. Minorum parte 2. libro 7. capite 3. acerrimè hanc sententiam tutatum esse: quam amplexati sunt eius discipuli Franciscus Mayro Doctor illuminatus, & vniuersa schola Scotistarum quin & reliqui omnes Ordinis Minorum, qui post Scoti ætatem fuerunt. Quamuis non me lateat aliquos ex eodem ordine Scoto antiquiores Virginis studiosissimos, S. Bonauenturam nimirum, Alexandrum Alensem, contrarium aliquando sensisse. Cæterum Ambrosius Catherinus opusculo pro immaculata Conceptione B. Virginis par. 1. c. de Scholasticorum opinionibus, testatur ferè de S. Bonauent. eum prope mortem retractasse quæ contra B. Virginis Cōceptionem immaculatā scripserat, idem quoq; asserit de Alexandro Alensi, quem ex eodem Catherino testatur Magister Gulielmus in 3. sent. similiter recantasse, & eius hac de re libellum ostensum fuisse Tolosæ, dum eiusmodi quæstio disputaretur. Hanc sententiam de immaculata Deiparæ conceptione post Scoti tempora, pleriq; omnes ex alijs scholis amplectuntur, quemadmodum c. 7. plenius dixi. Hæc paucis attigisse volui, ut ostenderem S. Francisci ordinem erga Virginem Deiparam in hac sententia, quæ ad eius gloriā facit,

propaganda studio fuisse maximè inflammatum.

S. ANTONIUS DE PADUA
Ordinis Minorum.

10 S. Antonius Patavinus vitæ sanctimoniam, & miraculorum gloria illustris, Virginis beatissimæ fuit, quod instante eius exitu ab hac vita præ se tulit; facta enim confessione, hymnum Virginis, cuius initium est: *O gloriosa Domina*, canere cœpit; cuius hymni virtutem alias erat expertus: cum enim Satanas fructus concionum eius inuidens, nocte quadam sacre Quadragesimæ beati viri guttur magna vi compressisset, ut eum præfocaret; ipsæ beatissimæ Virginis Deiparæ nomen inuocans, & vitæ crucis signum fronti imprimens, simulq; hunc hymnum: *O gloriosa Domina* depromens, nequissimum spiritum effugauit. hæc ex vita eius apud S. Antonium 13. Iun. tom. 3.

S. THOMAS AQUINAS ORDINIS PRÆDICATORUM.

11 S. Thomas de Aquino non Dominicanæ tantum familiæ, sed Ecclesiæ etiam vniuersæ sidus fulgentissimum, qui eximia non micis sanctitate, quàm doctrina præfulsit; iam inde in ipsis incunabulis præclarum futuræ, quo singularis eius erga Virginem pietatis, qua Virginis erga eum peculiaris tutelæ præfagium, accepit: cum enim adhuc infantulus à nutrice in balneo abluendus, cartulam è terra sponte sua sustulisset, eamque compressa manu arctè retineret, nutrice eam lauare cupienti, illamque è manu extrahere conanti, lacrymis acriter resistit. recognita mater ex infantis manu abluti iam, & vestibus induti egrè cartulam euulsi, in qua scripta visebatur salutatio angelica: infans cartulam ploratu instanter repetens, eam redditam mox deglutit: id potè nec miraculo, nec mysterio vacare piensque visum est; quod eximius olim Ecclesiæ Doctor futurus in eam cartulam primò incidisset, tantoque studio sibi eam coniunxisset, quæ Virginis sanctissimæ præconia, & nobilissimum Angelì à Deo nuntium, quo in Deigæ nitricis amplissimam dignitatem est euecta, continebatur, ut & eximiam scientiâ diuinis potius,

potius, quam labore suo postea comparatam (quemadmodum F. Reginaldo dicere solebat) & virginis florem integrè seruatam, virginis virginum Deiparæ apud filium patrociniò eam assecuturam non obscure præsignificaretur.

S. Thom. Et verò S. Thomas suam erga Virginem pietatem in libris à se editis, præsertim in summa Theologia, & in opusculo 8. quod est de salutandâ Angelica, apertè declarat, in quibus illius præstantiam singularem. & apud filium impetrandi præ alijs sanctis efficacitatem luculenter demonstrat, eiusque dignitatem contra varia hæresum monstra acerrimè tutatur.

S. BONAVENTURA ORDINIS Minorum.

S. Bona- **S** Bonaventura ordinis Minorum, Doctor vere Seraphicus, alios quoque ad Dei amorem suis scriptis inflammans, eximia tum scientia, tum in Deiparam pietate illustris; præter ea, quæ de Virgine in suis in Magistrum sententiarum Commentarijs præclarè scriptis, pleraque opuscula, præsertim speculum B. Virginis edidit, in quibus Virgini sanctissimæ præconia non minus pie quam erudite et perferuntur. ex quibus nonnulla in hoc opere ad confirmanda ea, quæ dicebantur de promptissimus. Libet tamen in præsentia aliqua hic ascribere, ex quibus cognoscere liceat, quid tantus vir de obliuione, quam erga Virginem æmulari debemus, quamque in se ipsa exprimebat, senserit; Is igitur in Epistola quam vocat viginti quinque moralium tom. 2. opusculo: um, ubi quædam ad pie viuendum instructio traditur, in 13. memoriali sic habet: *Ut gloriosam Reginam Domini nostri matrem benedictam in summo habeat omni tempore venerationis affectum, & in cunctis ad eam de Virginis necessitatibus periculis, & pressuris, tanquam ad Refugium tutissimum se conuertat, ipsius tutela præsidium flagitando, eamque in tuam suscipiens advocatam, deuotissimè, ac securè tuam et causam committat: quia mater est misericordis, quousque studens ei specialem, & singularem ei reuerentiam exhibeat; & ut sua deuotio sit ei accepta, & reuerentia grata, ipsius puritatem, & munditiam omni virtute, mente, & corpore imitabitur in se ipso seruando, toto conatu nitens humilitate, & mansuetudine, eius vestigia imitari.*

hæc Bonaventura. Idem in 3. dist. art. 1. q. 1 ad 4. *Virgo, inquit, auxiliatrix & amatrix est omnium fidelium suorum laudatorum, sicut illi qui tales sunt, experimento multiplici cognouerunt.* Idem tom. 2. opusculorum, in Litanijs B. Virginis sic eam inuocat: *Virgo, que tuos seruos exaltas, Virgo super omnes excellentius magnificanda; Virgo, quæ omnia laudant, & venerantur.* Idem piissimus Dei genitricis cultor instituit, ut sui Ordinis fratres populum hortarentur ad eandem salutandam, sigo campanæ auditio, quod post Completorium datur, quod creditum sit eam illa hora ab Angelo salutandam, quod in S. Bonaventuræ vita apud Surijs tom. 4. habetur.

S. Bona-
uentura
ad saluta-
tionem An-
gelicam
vesperi
hortaba-
tur.
Surijs.

S. ALBERTVS CARMELITA.

S Albertus Carmelitani Ordinis decus, S. Alberti Deiparæ ope in lucem editus, eandem præcipuo coluit studio. is enim in Sicilia parentibus natus est, qui annos circiter viginti in coniugio sterilitate laborauerat, ac votum Deiparæ nuncupantem, prolem, quam suscepissent masculinam, eidem ordini se consecraturus: Ordinem verò illum Deiparæ Virgini peculiariter consecratum puer ingressus, precibus, ieiunijs, aliisque pietatis operibus impensè addictus ad magnam peruenit sanctitatem: in miraculis, quæ edebat ad Christi nomen, sanctissimæ Virginis merita pie inuocare solebat: morti deinde proximus cum ea dulciter colloquebatur, & his salutatione Angelica cum alijs precibus recitata, sublati in cælum oculis, animam Deo, ac eius genitrici commendans, eorumque opem implorans in illis verbis: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum, obdormiuit in Domino 7. idus Augusti anno Domini 1292. hæc ex vita eius apud Surijs mense Augusto.*

S. Alberti
Carme-
litæ erga
Virginem
studiosus.

Luc. 23.

B. MARIA DE OEGNIES.

BEATA Maria de Oegnies Niuellæ: Episcopatus Leodiensis orta, inter multas, easque præclarissimas, quibus clauit, virtutes Deiparæ studiosissima fuit, quod ex subiectis exemplis planum fiet; quotannis Ecclesiam Deiparæ Oegniensem ad duo milliana distitam rigente hyeme nudis pedibus vna ancilla comite inuisebat; & illo die, ac sequenti

B. Maria
de Oegnies
erga Dei-
param pie
tatis.

000 2

Cum Deiparæ Templum inuiseret Angelorum custodia periculis seruabatur.

quenti nihil prorsus edebat, totamque noctem in Ecclesia peragil exigebat: qua in via flexuosa, nec satis ipsi cognita lumine quodam præeunte, & Angelis eam dextra, leuaque sustentantibus, nunquam errabat, & inter imbres ó cœlo interdum ruentes diuinitus intacta redibat. Aliquando intra diei & noctis spatium millies, & centies flexens genua salutabat Deiparam; & hoc salutandi officium ad quadraginta dies continuabat in hunc modum Primus. enim sexcenties flexebat genua sine intermissione; deinde integrum psalterium stans legebat, & ad singulos psalmos Deiparæ flexis genibus salutationem angelicam offerebat Tum trecentis vicibus ad singulas genuflexiones virga se percutiebat, & tribus vicibus icibus copiosum è suo corpore extrahebat sanguinem. Tandem quinquages flexis simpliciter genibus sacrificium hoc consummabat. Cumque miro salutis animarum desiderio teneretur, multis lacrymis, ieiunijs, ac precibus à Domino obtinuit, vt concionandi officium, quod ipsa per se exequi non poterat, alteri conferret; quare Dominus cuidam concionatori huius sanctæ mulieris precibus exoratus cor præparauit, vires in labore suggestit, verbum ministravit, & fructus in auditoribus excitauit: ipsa verò pro eodem cum concionaretur beatissimæ Virgini centies salutationem angelicam offerebat. Tandem multis miraculis clara migrauit è vita 24. Iunij anno 1273. de cuius castitate cum suo coniuge plura dicemus in tractatu de virginibus sect. 8. hæc ex eius vita à Iacobo Vitriaco Cardinali, qui eodem tempore vixit, grauiter conscripta apud Surium tom. 3.

Lib. 2. Vita eius cap. 4.

Spiritus.

BEATVS ANDREAS CARMELITA

Episcopus Fesulanus.

14 BEATUS Andreas Episcopus Fesulanus B. Andre nobili Florentiæ Corsinorum familia, as. Corsi. Deiparæ perquam studiosus fuit: cum enim Fesulanus eius parentes diu steriles primitias Deo offerendas esse iuxta illud Exod. 22. audissent, vt parã pie Deo, eiusque Genitrici gratam oblationem rate fuit facerent; primogenitum, quem genuissent, singulari. Mariæ se daturos vouerunt: ac non ita mul. Exod. 22. to post Virginis ope Andream filium susce. E us. e ma perunt: qui etsi in adolescentia viam quantum in par. dam viuendi liberiores esset ingressus, ac tu laboras saniora parentum consilia procaciter respue-

ret; ad bonam tamen frugem reuocatus, in Carmelitatum Templo beatissimæ Virginis apud filium patrocinium multis lacrymis ad eius aram implorans, eorundem Patrum institutum libentissimis parentibus decimoquinto ætatis suæ anno est amplexus, quam verò charus Virgini fuerit illud declarat, quod cum in eo ordine magnis religiosæ humilitatis, obedienciæ, mortificationis, silentij, orationis, aliarumque virtutum meritis floureret, & sacerdotij sui primitias oblaturus, in conuentum Siluarum extra Florentiam se recepisset; quo apparatus, quem cognati ad eam solemnitate moliebantur, effugeret, ei primis factis deuotissime operanti, beatissima Virgo Angelorum coetu stipata apparsit dixit: *Seruus meus es tu, quia ego elegi te, & in te glorior: quæ cum diceret, sensim sese in auras sustulit: Joannem Corsinum est sua cognatione morbo, quem Lupum vocant, laborantem hortatus est, vt lusoribus, quorum consuetudine ad leuandum morbum utebatur, exclusis, ieiunijs vacaret, & beatissimam Virginem summis precibus dies octo flectere niteretur, quod cum is mira deuotione perfecisset, pristina valetudini est restitutus. Mox cum Fesularum creatus esset Episcopus, eam Ecclesiam strenuè administravit: cumque ea, qua Christus Dominus natus est, nocte rem diuinam sollempniter faceret, Virgo beatissima ei apparuit, obitusque sui diem in festo Epiphaniæ proximi mensis Ianuarij prædixit: qui ingenti lætitia repletus eo die anno 1373. ætatis 71. miraculis in vita, & post mortem clarus, migrauit in cœlum.*

SANCTA CATHARINA SENENSIS

Ordinis Dominicanorum.

S. Catharina Senensis præclarissimis Dei donis ornata, ab infantia sua Deiparam singulari pietate coluit: cum enim annum circiter quintum ageret, salutationem angelicam crebro eidem Deiparæ offerebat, & diuinitus edocta per gradus paternæ domus ascendendo, & descendendo, ad singulos sexis genibus eandem salutationem angelicam Virgini matri reuerenter pronunciabat, idque Deiparæ gratum fuisse illud augumentum est, quod per eosdem gradus ascendendo, & descendendo, Angelorum ministerio, vt plurimum ferebatur, ita vt pedibus eos non attinge-

implova. B. Virg. app. Eadem h. V. angelis commissa apparuit. Pjal. 49.

Cum gelic. fatis. a. sem. B. Virg. app. gelic. a. car. n. ger. f. e. b. a. Per. C. ram. C. flo. e. f. f. u. s. f. u. s.

Cap. 3.

S. Pro. t. u. e. F. u. e. r. u. s. g. e. n. i. t. u. s. m. o. r. t. u. s.

Sur. te.

Cum An-
gelus
falsam
virginem
An-
gelum
cuius
nomen
ferebat
Per Deipa-
ram
Christo
falsam
falsam

attigeret. Atque his in Deiparæ pietatē veluti
fundamenti positus ad magnum sanctitatis
culmen evasit. Septimum iam agens ætatis
annum perpetuæ virginis votum Deo ac
Deiparæ nuncupavit. Nec minus admirabile
fuit illud, quod post aliquot annos tempore
bacchanalium, cum alij gulæ & ventri serui-
unt, in suam se cellulam abdidit. Fidei perfe-
ctionem à Domino ardentissimè petens; tan-
dem ei Christus corporeis sese oculis specta-
ndum exhibuit cum sanctissima sua genitrice,
& beatissimis Ioanne Evangelista, Paulo A-
postolo; ac beato Dominico, ipso Rege David
pialterium suavissimè modulante. Hic beata
Dei genitrix S. Catharinæ dexteram accipiens,
& digitis extendens ad filium, postulabat: vt
ipsam Catharinam dignaretur sibi desponsare
in Fide; quod annuens Christus, annulum pro-
tulit aureum quatuor gemmis, & ad mane in
summitate insignem, quem annulari digito
imposuit dicens: *Ecce desponsus te mihi Creato-
ri, & Salvatori tuo in Fide, tu autem desineps
virginitate age; & recedente Domino annulus in
digito remansit, qui tamen non nisi à S. Catha-
rina videbatur: quam verò familiarem cum
ipsa consuetudinem Deipara haberet, illud
facile declarat; quod vt dixi cap. 20. ob le-
uem culpam eam arguere dignata sit, quod-
que panes cum ea ex farina quadam corrupta
egregios in pauperum usus efficere volue-
rit.*

S. VINCENTIVS FERRERIVS

Ordinis Prædicatorum.

16 S. Vincentius Ferrerius ex Ordine Prædica-
torum sanctitate inclutus, & Concionator
verè apostolicus; qui non solum triginta
tria millia tum Judæorum, tum Satacenorum
ad Christianam sacra suscipienda adduxit,
sed etiam supra centum millia flagitiosorum
hominum suis concionibus ad salutarem
peccatorum pœnitentiam permovit, Virgini
beatissimæ cum primis addictus fuit, cui
in suis à dæmone tentationibus enixè se
commendabat. Verùm illud præclarum
in primis, quod ex Virginis sanctissimæ ap-
paritione, vt in libr. 2. eius vitæ cap. 11. apud
Surium tom. 2. habetur, tanta ad eius pieta-
tem facta est accessio, vt postea ad tam sub-
lime vitæ spiritualis culmen illius beneficio
pergenerit. Cùm enim virginitatem suam

quam perpetuò coluit, nocte quadam Virgi-
num Virginii impensius commendaret, quo
ipsa suo patrocinio eam tutari, ac custodie
dignaretur; huiusmodi vocem audiuit; *Non
omnes possumus esse Virgines: nam tametsi ad hanc
vsque ætatem virginem te appellare potuisti, non
tamen patiar in posterum, vt tam honorificè no-
mine perfruaris: quæ quidem verba cum vir
Dei quid sibi vellent tacitus secum ipse reuo-
lueret; adduci non poterat, vt ea à Deipara
Virgine, quæ virginis cultores semper ama-
uit, & continenter adiuuit, profecta esse sibi
persuaderet; in genua igitur cum procubuisset,
ab ipsa Virgine petijt, vt illa verborum ter-
rificamentis declarate dignaretur: nec ita
multò post Virgo beatissima multa luce corus-
ca ei apparens, ipsum confortauit, e quæ dixit,
verba illa à diabolo fuisse prolata, qui bô-
norum operum difficultatem ei proposuit quò
terrītus ab incepta virtute desisteret; eam
demque admonuit, dæmonem eius virginita-
tem, aliasque virtutes crebris insidijs impe-
diturum, quate cautus esset, constantique a-
nimo perseveraret; atque in Domino, in quo
omnes dæmonis versutias strenuè supera-
turus esset, speraret, tum Vincentius gratias
Virgini gloriosæ egit: *Ex eo tempore, inquit
Auctor eius vitæ, Christi militi tantum seruortè
accessit, vt non terrestris homo, sed celestis Ange-
lus videretur esse.**

B. BERNARDINVS SENENSIS

Ordinis Minorum,

S. Bernardinus Senensis ex Ordine Mino-
rum diuini verbi concionator ætatis suæ
celeberrimus, pietatisque erga sancti-
simum, nomen Iesu apud populum exci-
tandæ studiosissimus, Matrem Iesu singula-
ri amore colebat, cum enim vitam adhuc a-
geret in seculo, inter æquales suos omni pu-
dicitia, & morum honestate (qualem decet
esse Deiparæ alumnus) erat conspicuus,
imaginemque Virginis supra Civitatis Sen-
ensis portam, quam dicunt Camollia, ele-
gantissimè depictam per multos annos quo-
tidie insuebat. ac flexis, nudisque genibus
preces Virgini offerebat, quam vnice se di-
ligere in qua spes suas collocasse, & per eam
se Dei gratiam, & misericordiam, quam præ-
cipuè expetebat, sperare profitebatur. Post
susceptum verò religiosæ vitæ habitum ad
eandem

Ooo 3

eandem

eandem imaginem non raro accedebat, coronam beatæ Virginis quotidie mira cum animi pietate recitabat; eaque de causa magnis à Peibartus in Stellario lib. 2. part. 2. art. 3. agens de corona Virginis testatur his verbis, Cum ista corona in usum plurimorum venisset S. Bernardinus de Senis Ord. Min. de Obseru. quotidie eam ob orationem Virginis perorabat: cuius die quadam orans ipsam coronam, apparuit beata Virgo dicens: O mi deuote famule multum mihi complacui in tua deuotione, ecce quia me hac corona quotidie honorasti, impetraui à filio meo tibi gratiam miracula faciendi, & predicandi: Et eandem scias te in celo mecum sine fine lataturum,

Peibartus.

S. Bernardinus Senensis coronam recitantis Deipara apparet.

Plurima in eandem munera confert.

partem meorum gaudiorum, & sic ab illo tempore cepi Sanctus miraculis conuascare, & magis gratis abundare. ita Peibartus. Idem quoque Peibartus ait. 2. dixerat relicum fuisse à sanctis Fratribus socijs S. Bernardini Senensis ipsam dum viueret dicere solitum, Omnem gratiam quam haberes, vel habuisset, se acquisisse, & obtinuisse per deuotam recordationem gaudiorum beatæ Virginis, in quorum memoriam quotidie Coronam recitabat. hæc sanctus Bernardinus ex Peibarto, qui ex temporum supputatione potuit optime hæc accepisse à socijs sancti Bernardini, qui obiit anno 1441. Quare mirum non est, si de eadem Virgine deuotissime libenter, & seruenter conciones ad populum habebat, quod non solum vitæ eius auctor, qui eum concionantem audiuit, testatur apud Sanum tomo 3. verum etiam plurimæ eius conciones, quæ impressæ videntur, eaque sæpè in hoc opere citauimus, & sæpè declarant in quibus solidis rationationibus, & ad rigorem theologicum eluctatis ita pie, doctè, ac subtiliter de Virginis præstantia loquitur, ut in illis neque pietas, neque eruditio vlla ex parte desideretur.

Surius.

B. LAURENTIVS IUSTINIANVS
Patriarcha Venetus.

18 S. Laurentius Iustinianus.

Beatus Laurentius Iustinianus sermo de Natiuitate Virg. Deum, inquit, veneremur in Matre, & Matrem honoremus in filio, quatenus filium Genetricis interpellante pro nobis, vincamus mundum, diabolum superemus, remtamur tentationibus, consequamur gratiam, adipiscamur coronam, atque in Regnum introeamus æternum. hæc ille.

Dionysius Carthusianus doctrina iuxta, ac pietate insignis quatuor libros de laudibus Virginis edidit, & in lib. 1. art. 3. ad Virginis deuotionem omnes hortatur his verbis: Totus, inquit, viribus laudemus, ac veneremur, diligamus, ac vereamur præstantissimam Dei matrem; cum hæc ipsum egerimus, recognoscimus nos nihil egisse condignum, nec beneficis eius posse idoneam rependere vicem. hæc Dionysius, qui tum in Commentarijs in Cantica Cantorum: quorum singula capita peculiaribus enarrationibus, quas articulos vocat, de Christo, ac Deipara, quam singularem sponsam singulariter vniceam, atque ineffabilem prædilectam sponsam cœlestis appellat, pie, ac doctè interpretatur, tum etiam in alijs compluribus suæ doctrinæ, quæ elaborauit monumentis, ubi que præclarè, qua in Deiparam flagrabat, pietatis vestigia reliquit, eius enim digni, atque præstantiam aptissimis diuinorum oraculorum testimonijs, si milq; rationibus mirifice extollit ac prædicat, omneque ad eiusdem studium, & amorem excitat, atque inflammat.

B. IGNATIVS LOYOLA SOCIETATIS
Iesu fundator, eiusdemq; Societatis
in Deiparam pietas.

Sed iam ad recentiorum, qui insigni erga Virginem pietate nostra ætate claruerunt, exempla transeamus; quæ ut non solum certissimis sunt explorata documentis, sed nostro etiam maxime seculo perspecta, ita alios ad hanc pietatem propius poterunt inflammare. Et quoniam nostra etiam Societas Iesu domestica exempla suppeditat eorum, qui additi in primis sanctissimæ Virginis fuerunt, ea tacita præterenti vniuersa non patiar, sed omisi alijs in hac pietate præclaris quinque tantum recensebo, beatum miseram Ignatium Loyolam nostræ Societatis parentem, B. Franciscum Xauerium, B. Confalium Sylbeiram martyrem, B. Stanislaum Kostka, & B. Aloysium Gonsagan. De quibus hoc eodem ordine nonnulla, quibus eorum erga Virginem studium declarauit, aliquanto fortasse uberius narrare consilium est.

est id quod communis mihi cum illis eiusdem Religionis nexus iure quodam suo à me videtur exposcere.

Ignatius Beatus igitur Ignatius Loyola Societatis Iesu fundator, atque Parens, cui anno 1609 ob insignem viri sanctitatem, & plurima quæ per eum Deus multis in locis efficere dignatur miracula Pauli V. Pont. Max. decreto est tribuenda, flagrantibus omnibus penè Regibus, & Principibus catholicis, vt publicè Beatus appellaretur, & missa, diuinumq; officium doctis in locis de eo tantisper celebretur, donec solemnè ritu referatur in numerum Sanctorum, quorum ille quoad vixit cupidissimus, ac studiosissimus, & vt cultum per se, suosque oratione defendit, sic imitatione dignitatem virtutis expressit. Is ergo in augustissimam cœli Regina honoris, & amoris studio fuit in primis infla-

Laynez mato vt testatur. P. Iacobus Laynez confessorum eius particeps in ijs, quæ de vita eius adhuc viuens perscripsit, & P. Iohannes Polancus in hist. Societ. & P. Petrus Ribadencera lib. 2. vitæ ca. 7. qui etiam in vita B. Ignatij *Petrus* *Ribade* à prima sua in Deum conuersione Virginem in peculiarem sibi Aduocatam delegisse, ad quam in suis necessitatibus, ac difficultatibus confugiebat; cuius fauore multa est beneficia

Laynez consecutus: quam Dominus, vt ait Laynez loc. cit. tanquam instrumentum ad iouandum B. Ignatium elegerat: & sanè qui Societatem Iesu Virginis filij conditurus erat, in matris profusissima, & constantissima pietate tantæ motus fundamenta iecisse meritò existimandus est.

Ribade Verùm ad singularia veniamus, cum in *neira* *libi* *1. c. 2.* *Ignatij* *c. 2.* *lucio* *an-* *te* *Virg* *nie* *imaginem* *trans* *per* *eam* *preces* *effici.* *B. Virgo* *videndam* *legit* *B.* *Ignatio.* *Spirituali* *læticia* *permulcens,* vt à cunctis huius

vitæ voluptatibus magno is cœperit fastidio abhorere; castitatem ex eo tempore sanctissime seruauit, turpiumque atque obscenarum rerum imagines ex eius animo Virgo purissima oblitterarit atque deterferit. Nouam deinde vitam inchoaturus dum ad Virginis templum, quod est in Monte ferrato Religionis ergo pergerit, vt omnem scdæ voluptatis licentiam, ac potestatem sibi adimeret, in eodem itinere perpetuò castitatis voto se obstrinxit, nominatimque hoc votum B. Virginum Regina, in cuius patrocinio spes suas defixerat, nuncupauit: quamuis autem ex Theologorum sententia votum vni Deo fiat, tamen, qui aliquid vouet Sanctis, in sanctis ipsi Deo vouere intelligendus est, vt rectè explicat Caietanus. Quare, teste Glica, Pulcheria Augusta Deiparæ virginitatem consecrauit. & Euphianus hæret. 78. in uerba, inquit, Maria Virginis uerba continentur. *Castitatem seruauit,* vt cap. 32. dixi Beatæ autem Virgini acceptam fuisse hanc clientis sui Ignatij sponsonem satis probauit, cum in suum patrocinium illum suscepit, castitatisque donum non vt cumque (vt verbis utar Polanci loco cit.) sed modo quodam altissimo, & vt putat Laynez perfectissimo ad extremum usque spiritum illi conseruauit: quibus verbis indicant eum quamuis natura præferendum, omni sensu libidinis in posterum caruisse, quod disertis verbis affirmat Maffeus in vita lib. 1. cap. 3. & lib. 3. cap. 8. Ad Montem ferratum ubi peruenit, Virginis ædem ingreditur, ibi confessione generali totius ante actæ vitæ diligenter peracta, quæ legerat) Nobiles olim equites cum nouæ militiæ initiarentur, totam noctem insomnem in armis ducere solitos, quod in Hispania Peruigilium armorum vocant, ipse vt ex auctoritate à veteri, nouum susciperet militiæ sacramentum: ritu per simili exiit arma, quibus ad eam diem seculo meruerat, & ante aram Virginis suspendi iussit, ac deposito ad incamam usque subuculam seculari vestitu, more pauperis peregrini Talarem tunicam è rudi sacco indutus, noctem illam (quæ Virgini Annuntiatæ diem sacram præcedit, quando Verbum caro factum est) Anno 1522. ad factatissimæ Deiparæ aram coram eius imagine, totam venerabundus exegit, modo stans, modo in genua procumbens, ex intimis animi visceribus se Virgini commendans; superio-

P. Ribade
neira *loco*
cuato.

ita P. Lay-
ne, & in
hist. P. Pa-
lanci de ca-
stitate pu-
rissimæ libi
collata.

Votum ca-
statis B.
Virg. nunc-
cupat.

Maffeus,
in vita B.
Ignatij libi
1. cap. 3. &
lib. 3. c. 8.

Nicolaus
Orlandi
in historiâ
Societ.

Ribadencera
lib. 1. vitæ
cap. 3.

D. Thom.
22. q. 88.
art. 5. ad 2.

Caieta-
mus ubi
Glicas.

Euphiani
P. Laynez
Maffeus.

Ribadencera
lib. 1. c. 4.
historia.

Nicolaus
Orl.
B. Ignatij
in serrato
ad aram
Virg. ex-
cubat.

Ribaden
super rec-
tantas B
Virg. horas
de Trini-
tatis cogn-
tionem pe-
culiarem
accepit.
Ignatius
sabbata in
honorem
B. Virginis
observa-
bas.
Massius
lib. 1. vitæ
Ribaden
lib. 1. c. 21.
Massius
lib. 1. c. 23
cap. 37.
Massius
in Virginis
templo die
Assumptio-
nis vota
Parisus of-
fert.
lib. 2. c. 22
cum ad
missam se
præparat
Virginem
orat, ut
in filio suo
ponit.
In sancta
Maria
Majori
primum
sacrum
offert.
Lib. 2. vi-
ta B. Igna-
tij a Iohan-
Petro Mas-
feto cap. 4.
Lib. 3. Ri-
badenyra
cap. 1.

superioris ætatis vitia deffens totum se toto pectore uni Deo, cui in posterum militaret, deuouens, sub Virginis protectione nouam vitam, atque militiam auspiciatus. Manesæ ubi prima spiritualis vitæ fundamenta jecit, dum horarias B. Virginis preces recitat in scalatum gradibus templi Dominicanorum insignem illam sanctissimæ Trinitatis cognitionem magna cum cœlestis consolationis copia diuinitus accepit, de quo plenius apud Ribadeneyram lib. 1. cap. 7.

21 Inter alia verò pietatis opera, quæ suscipit, non silebo sabbata in honorem B. Virginis ab eo obseruata, quemadmodum Compluti ipsemet Episcopi Vicario affirmavit. Lutetiæ postea Parisiorum cum aliquot socios ad perfectionis amorem, & animarum salutem procurandam permouisset, implorato (ut testis est Massius) Virginis patrocinio, votum paupertatis seruandæ, exacto Theologiæ studio, & proximorum salutem vacandi, ac Ierosolyam proficiscendi cum ijsdem socijs in sanctissimæ Matris de æde suburbanæ, quæ Mons Martyrum dicitur, nuncupavit ipso die Assumptioni Virginis sacro anni 1534. Saccæ dote deinde initiatu anno 1537. antequam primum missæ sacrificium perageret per totum ipsum annum quo ad tantum sacrificium offerendum se comparat, obnixè & continenter Deo matrem obsecrabit, ut aditum sibi ad filium aperiret, & ut ipsum cum filio suo poneret: hæc enim loquendi formula ipsemet B. Ignatius in ijs, quæ de vita sua P. Ludouico Consalez hispanico sermone dictauit, cum hæc ipsa narraret ad verbum est usus: qui modus loquendi Hispanis vulgaris, magnam vim habet ad B. Ignatij affectum declarandum, quo Virginem orabat, ut pro ea, quæ plurimum apud filium potest Mater auctoritate, omninò perficeret, ut in numerum seruorum filij, seu in filij familiam, ipsum ascribendum curaret. Circumactò jam anno Romæ primis sacris ad Domini Præsepe in æde sanctæ Mariæ Majoris operatur. Idem Romæ ad diui Pauli Apostoli in sacello B. Mariæ Virginis, atque ad eò coram ipsa ex voti formula, in quam eius etiam nomen inclusit, professionem cum socijs solemnem edidit, quam pariter in formulis etiam votorum simplicium nominatim exprimendam voluit, ut eandem votorum nostrorum & testem, & patronam haberemus. Quantum verò præsidij

fiduciæque in nobis ad implorandam, exorandam quæ diuinam misericordiam in optima matris clementia, & fide ponendum existimabit, perspicuè apparet in exercitiorum spiritualium meditationibus, in quibus ad primum atque alterum colloquium, quod ad Patrem, & ad Christum habetur, præscribit & testium ad Deiparam: quo quidem factò non magis illam nostram fiduciam excitauit, quam indicauit suam. Ex hoc enim optimè colligimus peculiaræ eius erga Virginem affectum, & modum, quem in suis priuatis precibus seruate solebat: *Naque enim Sanctus vir* (ut de S. Benedicto dicebat S. Gregorius) potuit aliter docere, quam vixit. Et sanè ne coniectura tantum, quam uis satis clara ducti, id asserere uideamur, hoc apertè cernitur in commentario illo ejus manu descripto, cum ad quadraginta dies in ea deliberatione defixus, rationes in utramque partem disquiret, num expediret Domorum Professuum templa reddere ad eorum ornatum, vel fabricam habere, in eum enim commemoratum per singulos dies quænam spirituum rerum sententiæ habuisset, quas i. iustriationes diuinitus accepisset, quo precationis modo oteteret, quos intercessores adhiberet, aduocationem, inuocationemque sanctissimæ Dei genitricis ab eo accuratissimè tunc adhibitam: nam & eam tanquam mediatricem ad intercedendum apud sanctissimam Trinitatem semper implorabat, & per eam suas deliberationes Deo offererebat, ibique adnotatum præterea legimus eo tempore Virginem cogitatione interdum ita sibi objectam, ut spirituali deuotione illum ad suauissimas usque lacrymas compleuerit. Neque hoc fuit illi nouum, nam interiori animi obtutu uidisse eum Christi Domini humanitatem Manesæ, & alibi, & aliquando beatissimam etiam Virginem Mariam, affirmat Ribadeneyra lib. 1. vitæ ejus cap. 7.

22 Deiparæ verò opem B. Ignatius sæpe expertus est: cuius exemplum auctore Ribadeneyra lib. 3. vitæ B. Ignatij cap. 6. in Collegij Patauini causa peculiariter apparet. Cum enim anno nostræ salutis 1584. in Patauini Collegij erectione non parua esset oborta difficultas obtinendæ possessionis cujusdam Prioratus Andriæ Lipomani, resque in Senatu Veneto discerperetur, quodam Priori Andriæ

Par. 5. Of-
fil. cap. 2.
Et quædam
et in tritu
colloquio
in oratio-
ne Spiritu-
sa. 10. 10.
in delib.
ratione de
cap. 37.
lib. 2. di-
ta. 2. 2.
cap. 10.
lib. 4. 10.
cap. 10.
lib. 1. 10.
lib. 2. 10.
lib. 2. 10.
lib. 2. 10.
lib. 2. 10.

Andree sanguine propinquo, qui inter suos opibus, nobilitate, ac Senatoria dignitate præcelleret, acriter obnitente. Iacobus Laines, qui negotium Venetiis procurabat, per literas B. Ignatium orauit, vt pro felici rei euentu missæ sacrificium offerret: quod cum ipso Dei genitricis Natali die, qui in s. diem Septembris incidit, fecisset, Iacobo rescripsit, bono vt effect animo, ac tem coeactam putaret: mox octauo post sacrificium die, frequentissimo Senatu, omnium ferè suffragijs ea nostris est adiudicata possessio. Et verò mirabile in primis visum est omnibus illius Reipublicæ peritis, pro aduenis, ignotisque hominibus aduersus Cuiem, ac vehementer obfistentem Senatorem, frequentissimo Senatum tam vnanimi consensu conspirasse, præsertim cum eo die probatissimi Senatores, qui nostris potissimum studebant partibus, à Senatu omnes abfuerint, vt hinc Deiparæ præsidium B. Ignatio illud imploranti, præsto fuisse in dubijs, seu desperatis rebus non obscure intelligatur.

intuentur, eamque vnice diligunt, colunt, ac venerantur. Et meritissime quidem: æquissimum enim est eos, qui filij sui Jesu, non tantum præsentissimo numine persuuntur, sed de nomine etiam diuinissimo peculiati quadam ratione gloriantur; eius matrem peculiari quoque affectu, ac reuerentia prosequi. Quòd si Societatis ipsius morè vniuersè intueamur, si diligenter intimos vniuscuiusque nostrum sensus discutiamus, inueniemus profecto in omnibus hanc præcipue pietatem in Virginem vigere, & omnes in votis habere, vt publice quam latissime transfundant in alios, quam ipsi venerationem in eam priuatim hauserunt: Virginem item agnoscunt, & de Societate generatim, & de singulis optime meritam. Nam & eius opem singulari beneficio Societas experta est (vt cætera nunc omit- tam) in castitate purissima Societatis hominibus per necessaria, propter tot missiones, & peragrations, ad animarum salutem procurandam inter fideles, & infideles frequentissimas, & propter lectissimam iuuentutem in Gymnasijs, Seminarijs, & Congregationibus Societati creditam. Qua in re quantum à Deo, Virginis purissimæ intercessione, Societati sit colatum, omnes norunt, & ipsi hæretici inimici nostri (vt verbis vtar Moyfis) sunt iudices, non absque eorum ingenti admiratione. Vocationem quoque suam, qua ex mundi procellis ad Religionis tranquillissimam portum nostri sunt traducti, omnes ferè Deiparæ veræ Maris Stellæ acceptam ferunt, & de eadem ingentes ei gratias agunt.

24. Nec inter Virginis beneficia postremum illud est quod Societati tribuit, vt Congregationes externorum sub eiusdem Virginis præsidio, atque tutela (ex quibus, Virgine benefaente, tantus in Rempublicam Christianam manat fructus) tum in Collegijs, vbi vigent studia; tum in Domibus professis Societas magno studio excitaret, atque amplecteretur; quas longissime gentium quotidie propagat, & per vniuersum Christianum Orbem latissime disseminat, & vbi que locorum frequentissimas habet, quæ profecto apud nos numero plurimæ, dignitate lectissimæ, morum integritate præclaræ sodales in Christianæ religionis officijs, & erga Virginem pietate, instituunt, atque educant. Quare lectissima iuuentus in nostris Gymnasijs ijs virtutum

Per Virginiem castitatis donum speratur in Societate.

Deut. 22. Vocatione à Virgine agnosimus.

Societas Congregationes Virginis beneficio eiusdem instituit.

Ppp- tum

Damò ab obijcto egredietur, quia B. Ignatij? Virgini fuerat adnotata.

Adiuciam & illud, quod grauissimum videri debet, quia vel ab ipsis hostib. expressum est testimonium egregiæ voluntatis B. Ignatij in Virginem; Auctore est idem Ribadacera, in vita B. Ignatij breuiori edita anno 1600. (vbi plurima per beatum Ignatium miracula effecta recenset.) inter alia Mutinæ eodem anno 1600. in illa celebri complurium dæmonum per beati Ignatij merita, è corporibus quatuor fororum, & alterius consobrinx earum expulsionem, fuisse pessimum dæmonem, obstinatissimum eundem, & confidentissimum plures sacrorum machinas eludentem; tandem ingratum excedere coactum, ad beati Ignatij nomen, quamuis eum irrisisset, adiecissetque laudationem eius luculentissimam, eum ter illum appellasset faustum, diceretque S. Ignatius, S. Ignatius, S. Ignatius me eicit ob tuam humilitatem, & potentiam, & ob eius singulare studium, quo is viuus ardebat in sanctissimam Virginem.

23. Cæterum non abs re erit, si vbi de B. Ignatij in Virginem pietate agimus, aliqua de eadem, quæ in Societate Jesu ab Ignatio fundata viget deuotione, subnectamus. Et quidem Societas nostra vniuersa singulari Dei beneficio Virgini Deiparæ semper fuit addictissima, omnesque Societatis nostræ religiosi eam tanquam peculiarem Dominam, ac patronam

Societas circa veram Virginem esse deuotissimam.

tum initijs, quæ in Virginem feruntur imbui-
tur. Hanc unam potissimum nostra Semina-
ria, quæ Romæ diversarum nationum, & in
toto Septentrione plurima in Societatis disci-
plinam sunt tradita, morum Magistrum stu-
diorum suorum Patronam agnoscunt.

Pietatis
cultus quæ
erga Dei-
param So-
cietas ex-
arces.
Neque illud silentio prætereundum, quod
à Societatis Jesu nascentis exordio apud e-
iusdem religiosi vsu receptum cernimus cir-
ca globulorum sertum, vulgò B. Virginis Ro-
sarium, vel precariam coronam appellatum,
in quo certo quodam spherularum numero
ad Christi Domini, eiusque Genitricis vitæ
mysteria recolenda, orationem Dominicam,
& salutationem angelicam iteramus. Nam, vt
de aliquorum interim ordinum hominibus
taceam, apud quos in more est positum huius-
modi sertum conspicuum stare; à primis
certè nouem Societatis nostræ Patribus eum
è Gallia nondum constituta Societate, ad bea-
tum Ignatium Venetias pedites se conferrent:

Turfellin.
Maria corona, inquit Turfelinus lib. 1. vitæ B.
Xaverij cap. 4. *Catholica Religio inter ha-*
reticos inde: è collo suspensa protabatur, reliqui
etiam Societatis nostræ homines è cingulo il-
lam pendulam propalam deferunt, non equi-
dem ad inanem ostentationem, sed vt hac præ-
candi formula suum multis nominibus Virgi-
ni Deiparæ debitum obsequium, atque inti-
mam, erga eandem, pietatem, & cultum om-
nibus testatum faciant: & verò nostrorum
exemplo, atque institutione in Transalpinis
Regionibus, sodalibus plerisque parthenijs
mox quoque iste ad hæreticorum detestatio-
nem solemnissimè esse coepit, vt inter alia, hoc
etiam signo quibus eos ab hæreticis internos-
catur.

25 Illud quoque Societatis erga Deiparam
studium, ac pietatem non obscure declarat,
quod cum eius Constitutiones à B. Ignatio e-
ditæ in Theologia doctrinam scholasticam
D. Thomæ legendam præscribant, & Quinta
eiusdem Societatis Congregatio Generalis
vnanimi consensu statuent in Theologia
scholastica S. Thomæ doctrinam, tanquam
solidiorem, securiorem, magis approbatam, &
consentaneam nostris Constitutionibus à
Professoribus nostris sequendam; excipit ta-
men quinta Congregatio illam S. Thomæ o-
pinionem, quæ est de Deiparæ Conceptio-
ne, in qua nostri Doctores sententiam hoc
tempore magis communem, magisque apud

Constitu-
tiones So-
cietatis
lesu.

Theologos receptam, quæ vult, eam omnia
originali noxæ expertem, sequi iubentur. Et
sanè ante editas constitutiones, & ante hoc
decretum ab ipsius Societatis primordio No-
stri omnes tum Concionatores in suggestis,
tum Professores in cathedris, tum scriptores
in libris editis, Conceptionem Deiparæ Im-
maculatam rationibus, & scriptis pro virili
parte semper defendere sunt conati. Quinè
Iacobus Laynez, vnus ex nouem B. Ignatij
in Societate fundanda socijs, postea etiam
eiusdem Societatis Præpositus Gene-
ralis, vir piissimus iuxta, ac doctissimus, cum in
sacro Tridentino Concilio Theologum Pau-
li III. summi Pontificis vna cum Alphonso
Salmerone ex iisdem pariter nouem socijs a-
geret, & quæstio illa tractaretur de peccato
originali, cuius Deipara immunis exitu, Ro-
gatus suam sententiam, negat, auctore Riba-
deneyra lib. 3. vitæ eiusdem cap. 17. se quod
quartana febris grauius laboraret pro argu-
menti dignitate posse disserere, descendit ta-
men suggestum vt eumque suam sententiam
pro Immaculata Conceptione dicitur; Ve-
rùm præter spem, & opinionem tres integras
horas Deiparæ beneficio firmis lateribus pro
ea sententia plurimis allatis testimonijs, & ex-
quisitis rationibus, admirabili qua pollebat
eruditione, & omnium approbatione perora-
uit, in orationis verò fine se viribus valentio-
rem sensit, quam cum dicendi initium fecerat.
Et quidem sacrum Concilium Tridentinum
multis adnitentibus, & præsertim Laynez in
sess. 5. habita die 17. Junij 1546. ad decretum
de peccato originali declarationem expresse
adiecit, non esse suæ intentionis in eo decreto,
Beatam, & Immaculatam Dei genitricem
comprehendere, sed obseruandas Constitu-
tiones Sixti IV.

Et quoniam de Alphonso Salmerone men-
tio incidit, cuius eruditionem, ac doctrinam
sexdecim, eaque insignia, quæ in sacram præ-
cipue Evangeliorum historiam, & in reli-
quas noui testamenti partes exarauit volu-
mina, sat testantur; ad scribam quod idem
Ribadeneira in ipsius vita commemorat,
cum esset Concionator insignis, & in suis ad
populum sermonibus non verborum hofeu-
los, nec vanos quosdam conceptus ad ostentationem
ex profanis auctoribus petitos, sed
solidos ex diuinis oraculis, & sanctis Pa-
tribus

tribus desumptos, ad Dei gloriam, & animarum fructum magna auditorum approbatione, & frequentia proponere solitus esset, scribit Ribadeneira tanto enim erga Virg. studio flagrasse, ut in quadragesima singulis sabbatis Deipara ad populum verba faceret, non absque auditorum admiratione, quos ad Deiparæ pietatem mirifice inflammabat, cuius exemplum complures Concionatores magna erga Deiparam pietate etiam nunc sequuntur.

Pluribus Societate cunctis, ut de Virgine scribitur.
 Illud quoque inter Virginis beneficia Societati concessa connumerandum videtur, quod & Societatis quoque obleruantiam erga eandem declarat; multos paucis hinc annis scriptores ingenij doctrinæque facultate præstantes ex nostro ordine extitisse, qui locupletissima condidit in honorem tantæ Virginis ingenij, pietatisque monumenta, partim ut impiam, impuramque hæreticorum, præsertim recentiorum, qui contra Virginem os suum aperire ausi sunt, audaciam frangerent; partim ut Virginis præstantiam, atque dignitatem declararent, & in alijs eiusdem exemplo piom sanctitatis studium accenderent. Inter hos, ut omittam alios ex nostris, qui hoc idem argumentum egregiè tractarunt, meritò recentiori possunt Petrus Canisius, Franciscus Suarez, Franciscus Arias, Sebastianus Barrada, Blasius Viegas, Martinus del Rio, Horatius Turselinus, Christophorus à Castro, Franciscus Costerus, Vincentius Brunus, Laurentius Massellus, Ioannes Bonifacius, qui suæ non magis doctrinæ, quàm pietatis, erga Virginem immortale ediderunt monumentum.

Imago S. Mariæ maioris à P. Francisco Borgia divulgata.
 26 P. Franciscus Borgia Societatis nostræ Præpositus generalis, vir insigni sanctitate excellentes, qua erat in Virginem pietate multis, magisque difficultatibus superatis. Primus B. Virginis Imaginem ad exemplum eius, quam S. Lucas depinxisse dicitur, & asseruatam in æde sanctæ Mariæ Maioris præcipuo cultu, sensuque Roma veneratur, depingendam curavit, & quo prius unius Urbis beneficium, omnibus gentibus in commune conferret, plures ad huius exemplum depictas multis Principibus, & viris primarijs, ac nostrorum domicilijs communicavit, quæ vulgatæ multis in locis amorem, ac pietatem in Virginem auxere. Hæc omnia testatur Ribadeneira in vita P. Borgiæ lib. 4. cap. 4. Huius

Imaginis exemplum B. Ignatius Azebedius Societate Iesu inclytus Christi martyr, vir religiosissimus, & Virgini apprimè deditus, ex vrbe secum extulerat, cum anno 1570. die 15. Iulij ab hæreticis Calvinistis Prædonibus in Indica navigatione, qua Provincialis in Brasiliam cum multis alijs reuertebatur, est deprehensus. quare hac imagine sumpta, pro ut res, & tempus postulabat, ad officium, & pietatem omnes hortabatur: deinde obuiam hostibus factus elata manibus ea, quam diximus, Imagine contestatus omnes, qui aderant, se pro fide Catholica mori, vno in capite, tribusque in pectore acceptis vulneribus ad hæreticis sacram Imaginem frustra extorqueere conantibus, in mare est præcipitatus, vna cum ipsa Imagine, quæ de Ignatij manibus nunquam exciderat, octo & triginta eius socijs pro eadem fide Catholica vna cum ipso interfectis. Corpus B. Ignatij in mare proiectum non sublidit, ut cætera: sed brachijs ad instar crucis expansis, quàm longissimè oculi sequi potuere, super aquas ferri non sine admiratione visum est, quod sacri huic imagini, quam in manibus ferebat, meritò ascribi potest.

27 Virginem quoque sanctissimam peculiarem Societatis nostræ curam gerere aperte ostendit visio illa quam ca. 20. retulimus cum P. Martino Gutierrez eiusdem Societatis viro sanctissimo, visa est Virgo Deipara Societatem vniuersam collectam, illiusque alumnos tanquam filios sub amplissimo sui pallij tegmine amantissimè circumplecti, eosque materno fouere affectu: quam visionem litteris Hieronymus Platus lib. 1. de bono status religiosi, c. 34.

Inter signa porò peculiaris protectionis ac benevolentia, quibus Deipara nostram Societatem est dignata, & illud recentiore possumus; quod primum, quod eadem Societas in sui exordio ad propria munera obtulit eunda habuent templum, erat ipsi Virgini dicatum; ex quo postea, tanquam ex capite, Societas magno reipublicæ Christianæ bono in vniuersum terrarum orbem longè lateque eadem munia propagauit, idque templum eodem anno 1540. impetratum est, quo summi auctoritate Pontificis Pauli III. ipsa est confirmata Societas, ut protinus natam suscepisse quasi vniuersa Virgo beatissima, ac recto carentem benignissimè in domum suam recepisse videatur. Cum enim beatus Ignatius

Ribaden. lib. 3. vita P. Borgiæ c. 10. Epistola Pet. Diaz de martyrio B. Ignatij Societatum c. 1. manu scriptio. Imaginaria B. Virg. ex B. Ignatij Azebedi manibus extrahere hæretici frustra conantur.

Virgo Societatis sub pallio circumplecti visa Hieronymus Platus.

Societatis parens, & reliqui Patres in Vrbe proprium templum ad confessiones audiendas, ad conciones habendas, & Christianæ fidei rudimenta pueris tradenda quærent; Ecceſia eis B. Mariæ, quæ à Strata dicebatur, opera Petri Codacij attributa est, ad Capitolij radices sita, salubri iuxta, ac celebri, & opportuno ad proximorum salutem procurandam Vrbis loco, quam ipsemet B. Ignatius, vt testatur in suis de Societatis rebus Commentarijs Ioannes Polancus, ex tota Vrbe delegerat. Qua ex æde postea Deiparæ pietatem spirans imago in pariete depicta in nonam Basilicam Alexandri Cardinalis Farnesij liberalitate à fundamentis magnificè extructam, artificum diligentia, ita vt erat integra est translata, & in primario eiusdem Basilicæ sacello, ad dexteram aræ maximæ posito, marmoreis eolumnis insigni collocata, pia fidelium veneratione colitur. Et sanè pijsſima mater filij sui alumnos complexa, eorum labores mirificè in eo templo adiuuit, quemadmodum fructus in vrbe ex concionibus, alijsque ministerijs, in crebra sacramentorum poenitentia, & Eucharistiæ usurpatione; in abusus, qui in compures interpretant tollendis, in auita pietate, ac sanctitate excitanda, apertè declarat: adeo vt Cardinalem Baronium pietate ac doctrina clarissimum in exhortatione, quam anno 1604. ad frequentissimum populum, qui ad supplicationem quadraginta horarum bacchanaliorum tempore conflaxerat, in nostro templo habuit, dicentem audierim, templum istud meriti ANASTASIAM appellari posse, quod in eo frequens sacræ Eucharistiæ perceptio tot iam seculis apud laicos, qui perpauca exceptis, semel tantum in anno eam sumebant, intermissa, in postinum tandem morem restituit, ac veluti resurgere cœperit, qua in re illud Nazianzeno spectabat, qui Basilicam, in qua eius opera fides Catholica in vrbe Constantinopolitana, Arianorum potissimum hæresimere compressa, atque extincta, reuiuiscere, & caput stolere visa est, Anastasiam appellauit, teste eodem Nazianzeno oratione ad centum quinquaginta Episcopos; quam eandem Basilicam in memoriam eiusdem Deigenitris Mariæ fuisse dictam, scribit Sozomenus lib. 7. cap. 5.

Sozomen
Colligium
Societatis
Iosuin B.

His annexere possumus, & aliud Deiparæ erga nostram Societatem nec obsecrari, nec vulgare maternæ benignitatis, ac sin-

gularis beneuolentiæ argumentum. Paucis Virgini enim post annis à fundata Societate, Deipara in Lauretano templo cunctarum nationum peregrinatione celeberrimo, & miraculorum multitudine ac gloria longè clarissimo, admirabilem tot peregrinorum ed confluxum utilitatem procurandam, nostrorum opera, ac laboribus, vt videremque illam peculiari quadam ratione suam, Societati nostræ excolendam tradere dignata est. Cùm enim eo in templo ædes illa augustissima ex Nazareth piumum, deinde ex Dalmatia Angeloum ministerio translata colatur, in qua ipsa nata, in qua ab Archangelo Gabriele salutaria Deum concepti, quam cum filio tot annos incoluit, quamque sibi cordi esse innumeris miraculis, ex quibus aliquot cap. 20. memorauimus omnibus testatum esse voluit. Iulius III. Pontifex Maximus Cardinalis Carpenſis sacræ ædis Protectionis admonitum anno reparatae salutis 1554. teste Ribadeneira lib. 4. vixit B. Ignacij, cap. 10. Collegium Societatis J. 87 Laureti erexit, supra ma ædium sanctæ domus contignatione nostris attributa, expensisque ad vtiæ necessarias ipsa Domo Lauretana suppeditante, vt essent; qui aduenarum, & indigentium confessionibus assiduam, ac diligentem operam darent, eosque Christianæ vitæ officijs sanctè instituerent, & ad pietatis studium sedulo inflammarent. Nec non confituum sibi nostræ societate sacerdotibus, extertarum linguarum peritis, Transalpinorum, aliorumque diuersarum nationum confessiones sine interprete audire possent, quod deinde Collegium postea Paulo IV. Pontifice approbante, maiori nostrorum numero est auctum, Magno inquit Turdelinus lib. 3. histor. Lauret. cap. 12. & 13. & re ipsius peregrinorum incrementis; & Lauretana Domus emouit; ex eo enim temporis facta constat, & aduenarum frequentiam, qui cura sunt quæ gestis sacerdotibus de animæ suæ salute agere possunt, & donorum copia solito longe tunc maiorem.

Ad hanc vero erga Deiparam pietatem in nostra societate f. ueodato, atque augmentum, plurimum conferunt mutua notitia adhortationes, & vt alios tacemus, Claudius Aquatius eiusdem Societatis Praepositus Generalis in Epistola, quam anno 1586. ad studio perfectionis, & charitatis fraternæ ad Societatis nostræ Patres fratresque dicit; eos ad præcipuam quandam erga Vir-

Card Ba
ronium
plum no-
strum
Anastasia
appellat.
& quare

Nazianz

Sozomen

Colligium

Societatis

Iosuin B.

P. 121.
De
audia
Societ
difficil
tibus
per V
nem a
libera

Robal
neyra

De p
tio a d
g ven
Socia

B. Fr.
Xau
Virg
Egim

P. Flo
Ton

ginem beatissimam pietatem, atque fiduciam, veluti rationem quandam efficacissimam; quæ ipsos ad perfectionem etiam, atque etiam promovere poterit, quasi novis sacibus inflammare studuit. ad quod nonnullas affert rationes, illam præsertim, quia complures sancti hac Deiparæ devotione magnos in pietate progressus fecerunt, & quia B. Pater Ignatius Societatis nostræ Patris plurimum sibi præsidij in tanta rerum omnium Domina, atque Regina sibi collocaverat.

P. Ignatius Deiparæ addictus.

Societas in difficultatibus suis per Virginem ab eis liberata.

Et certe Societas crebris neque ambiguis, aut vulgaribus significationibus tanti nominis, ac patrociniij vim experta est anno enim 1587. difficillimis iactabamur procellis, potentium hominum studio concitatis: cumque P. noster Generalis Claudius Aquaviva quotidianas B. Virginis litanias universæ Societati recitandas indicasset, auxilium sensimus; foedissimi turbines conquierunt. Post aliquot annos similis nos tempestatis æstus excepit: emerimusque simul ac anno 1602. indicta post litanias quotidianas in singulis domicilijs ab omnibus recitari solitas statim, solemnique præce Salve Regina, vel Ave maris stella hujus auxilium Virginis suppliciter implorare coepimus.

De præcætionem ad Virginem pro Societate.

Eug. Mater sanctissima; sic nos, ut coepisti, complectere. sic tibi penitus deditos, ac semper addictos tuere; & laboribus, studiisque nostris oberes pietatis tuæ fructus, cujus semen in B. Ignatio posuisti. sic perpetuo repose, sic collige sic terram hanc nostram nunquam efforem velis, quam opis tuæ perpetuis officijs tanquam imbribus irrigasti. Tui sumus, quod è filio tuo multa bona suscepimus; quod multa plura speramus; tuum est, tuum erit. Auge Mater piissima tuam bene fidem; tuere Virgo Mater sanctissima.

B. FRANCISCUS XAVERIUS Societatis in Jesu

B. Franciscus Xaverius Societatis in Jesu.

29 B. Franciscus Xaverius, unus ex nominibus B. genitij L. ysaie socijs sanctitate, & anna tuorum gloria in lyris, qui primus è Societate Iesu Evangelij lumen in remotiora rem indiam & in Japoniam intulit. B. Virginis Dei genitricis secundum Christum, teste nostro Horatio Turcellino in ejus vita lib. 6. cap. 5. maximè fuit addictus; cujus operam, & vi-

P. Horatius Turcellinus.

rate solebat. & ut omnittam vota bonis omnibus renuntiandi, saluti animarum vacandi, & Jerosolimam proficiscendi, quæ cum alijs primis Societatis nostræ Patribus, ejusdem consilij socijs Parisijs anno 1534. in B. Virginis templo, quod mons martyrum dicitur; nuncupavit ipso die Assumptioni Virginis sacro, quo eandem promissorum suorum, & testem, & præsidem haberet; complura, quæ ejus erga Virginem pietatem declatant, testantur. In tradendis symboli articulis, & decalogi præceptis illa ferè ratione utebatur, quemadmodum in quadam Epistola ipse scribit, ut primo præcepto decantato, primum Christi operam invocaret, recitata oratione Dominica; deinde cum reliquis caneret: Sancta Maria mater Iesu Christi impetra nobis à filio tuo, ut primum ejus præceptum servemus seculo, inde salutationem Angelicam adhibebat, eademque ratio in reliquis novem præceptis servabatur. Instructionis verò, qua doctrinam Christianam tradebat, clausula erat: Salve Regina, quæ B. Virginis operam, & auxilium omnes implorabant.

Vota eorū Virgino Lutecijs nuncupata.

Virginem nuncupatis docenda doctrina Christiana: Lib. 1. epist. B. Xaverij epist. 2.

Cum Meliapote noctu ante atam Virginis supplicat, & à demonibus acriter verberatur, Deiparam sui certaminis spectatricem implorabat, illis verbis idemdem petitis: Domina optulare, Domina mihi non optulabris: In dubijs rebus Deum consultebat, adhibita beatissima Virgine deprecatrice, quod & fecisse scribitur Meliapote, cum ab cept animo esset, pergeret ne ad Mazacates, an in Indiam rediret. Obsessum à dæmone adolescentem, qui linguæ usum amiserat, & periculo suo laborabat sacro Virginis sacro, excussio dæmone, integræ sospitati restituit. In Japoniam ubi tot prælata facinosa ad Dei gloriam edidit, ipso Assumptæ Virginis die, multis difficultatibus, quibus eam navigationem Satanas impedire conatus est, Virginis ope superatis, pervenit. In reditu ex Japonia cum scapha, in qua quindecim erant viri, propter duos Saracenos, ab oneratia, in qua ipse vehabatur, retinaculo rupto vi tempestatis esset abtepta, & momento penè temporis omnium conspectum effugisset, omniumque opinione desperatum de ea jam esset, sub à Xaverio precibus ad Deum, & Deiparam Malacensem, cui etia sacrificia vouit, post triduum è certissimo naufragio incolumis ad oneratiam, Dea Deiparaque beneficio redijt.

Horatius Turcell. lib. 2. vita 2. 3. Contra dæmonem Virgine operam implorata. Lib. 2. c. 1. Energumēna, ac mātum adolescentem Virgini sacro celebrato sanat. in Japonia die Assumptæ prioris per venit.

In morte
Virginem
invocabat

In supremâ gratitudine moribundus biduum
voces illas subinde iterabat: *Jesu fili David, mi-
serere mei. Et, Mater Dei memento mei*; tan-
dem *IESUM*, & *MARIAM* sæpè inclamans, in
Sanciano Insula apud Sinas, dum in illorum
conversionem, non sine maximo capitis sui,
vel perpetuæ servitutis discrimine, se totum
tradere meditatur, atque ardentè exoptat die
2. Decembr. anno Domini 1552. ætatis suæ
55. Indiæ verò suæ peregrinationis undecimo,
sanctè obdormiuit in Domino.

B. CONSALVVS SYLVERIA

Martyr Societatis Iesu.

B. Consal-
vus Sylve-
ria e Soc.
Iesu.

Beatus Consalvus Sylveria Societatis Iesu
sacerdos martyrij palma illustris, cujus vi-
tam Nicolaus Godignus ejusdem Societatis e-
leganti stylo nuper in lucem edidit, egregia in
Deiparam pietate, & observantia fuit. Is
Patre Sorteliæ Comite, clarissimo genere in
Lusitania ortus, adolescens Societatem ingres-
sus, in religiosam perfectionem adipiscendam
alta sui despicientia, rerum humanarum con-
temptu, seuera corporis sui castigatione, pro-
ximisque juxta Societatis institutum omni o-
pera ad Christum adducendis strenuè incu-
bit. In Indiam ad Christi fidem inter Bar-
baros disseminandam trajecit, ibique Provin-
cialis munere summa fide, nec minore exem-
plo persunctus, in Monomotapam Africae
regionem profectus, Regem Deiparæ aspectu
secundum quietem permotum, quod tractat
de Miraculis scriptus, cum matre, & ceo-
centis proceribus baptismo iustavit, & eo-
dem deinde Rege mendacijs Minguamis Me-
humerani, aliorumque trium moni iustus est,
cædem suam cum adhuc in Lusitania esset, di-
vinitus edoctus, ad eamque jam imminenti-
am, amicisque prædictam, ardentissimis precibus
se comparavit. demùm à barbaris strangula-
tus die 15. Martij anno redemptionis nostræ
1561. in Molengessem præterfluentem pro-
jectus est, quorum singulos Deiparæ
Rolarijs donaverat. hæc ex Masfio lib. 2. e-
pist. Scio in historia anno 1540. & ex Godi-
gno. De ejus verò in Deiparam pietate hæc
ex Godigno accipe. In lib. 2. ejus vita c. 2.
agens de ipsius in Monomotapam navigatio-
ne: Chiaulo, inquit, feliciter soluit Idibus
Januarij, anno Christi natu 1560. toto nau-
gationis tempore pietatis, & religionis ope-
ribus sese exercuit. In beatissimam Virginem
Deiparam, quam viâ ducem, ac præ-
monstratricem delegit, ejus studium præci-
pue enituit: meditandis enim illius virtuti-
bus, & ornamentis integram diebus singu-
lis horam à prandio decrevit, quam diu du-
rarèt navigatio. Primos tredecim dies, co-
actis ex mandato Nauarchi ad horam certam,
atque ad certum navis locum quotquot in ea
militum, & nautarum genere vehebantur,
non minori omnium voluptate, quam fru-
ctu, de Magnæ Matris laudibus summa a-
nimi contentione dixit, institutque eodem
Nauarcho assentiente, primum ut unoquo-
que sabbato, deinde ut diebus singulis ejus-
dem sanctissimæ Virginis Litanis solenniter
dechantarentur. Nec verò beatissima Virgo
pietati defuit suorum, ipso enim Purifica-
tionis die navigantibus monstravit terram,
cujus aspectu plures dies caruerant, sed re-
pentinus casus gaudium turbavit; tanta e-
nim de repente, tamque insolens, ea anni
tempestate exorta procella est, ut integram
noctem mari toto erravit, incerti de via.
Cumque ventorum vi navim retro agi crede-
rent nautæ; ecce tibi illucescente die iterum
Mozambici terra, & in ea eminens templum
Deiparæ Virginis; cui à propugnaculo co-
gnomen, religiosè dicatum, summa omnium
laetitia, & acclamatione cominus monstrator;
ut nemini dubium fuerit, quin Virgo sanctissi-
ma medijs in undis navim rexit; tutamque
ad portum adduxerit, & singulari beneficio
gratam se suorum laudum prædicatorum simul,
& auditoribus exhibere voluerit. Observatum
est, quo primum tempore apparere terram
nauicularius clamavit, Consalvum recitandis
horarijs precibus intentum, tunc illum Psal-
104. versiculum dicere: *Expandit nubem in pro-
tectionem eorum, & ignem ut luceret eis per no-
ctem*, quæ ille omnia præsentis Deiparæ patio-
cinio accommodabat. Utque igitur ad portum
applausa navis, & facta delectatio est, Consal-
vus subito ad illud ipsius Virginis templum,
quod apparuerat, nudis pedibus se confert, a-
liquot ibi dies permansit, assidue intentus ora-
tioni, nec summis Pan haleonis Sala viii pri-
marij Consalvi propinqui precibus moveri po-
test, eius ut domum diuertat. hæc Godignus,
qui & aibi lib. nimirum 3. c. 2. ubi ejusdem Con-
salvi

A Mono-
motapa Re-
ge marty-
rio insigni-
tus.

Masfio
Godignus.

Summa

Consal-
vus Sylve-
ria e Soc.
Iesu.

B. Sta-
lans K
ka Vir-
nia
P. Fran-
scus Sa-
nus in-
vitas

Psalm

Qua in
seculo
ga Vir-
gine

Emman-
bus An-
poloran

salui affectus in res sacras recenser, hæc de eodem habet, quanto studio, inquit, Deiparæ Virginem profectus sit, cum multa alia: tum frequentissimi de ipsa publice, & priuatim habitis sermones argumento sunt, De sanctissima enim Virgine, ubi se occasio dabat libens gaudensque loquebatur. Interdum autem animi in illam affectui externus cultus ex æquo responderebat. vbiunque enim aliquam eius imaginem intrabat, demissis modeste oculis, & magna capitis, & totius corporis inflexione, flexis etiam nonnunquam genibus, illam venerabatur. Erat in ambulatione Goani Collegij Virginis effigies, venerationis ergo vulgò exposita, in eius conspectum quoties Consaluis se dabat, nocturno præsertim tempore, quominus posset obseruari, subsistebat paulisper, & supremam rerum Reginam, ac Dominam agnoscentes, venerabundus ante illam procumbebat. Idem sæpè animaduertit, cum in eiusdem Collegij hortu precarios globulos deambulando percurret, quoties enim Angelicam salutationem inchoabat, toties ante sacræ effigiem genua flectens, pium erga B. Virginem animum ostendebat. hæc de Consaluo Godignus.

B. STANISLAUS KOSTKA

Societatis Iesu.

B. Stanislaus Kostka Polonus & Societate Iesu ad quam Deiparæ voce (ut dicemus) missus est, incredibili erga eandem amore, atque obseruantia ferebatur, quod ex ijs, quæ ex vita eius à nostro Francisco Sacchino præ, & grauitè conscripta ad verbum verè excerptissimus, & hic subiicimus, facile intelligi potest. eum enim in Masouia Polonici Regni Prouincia Catholicis parentibus, & ex peruerstis, ac senatoria profapia nobilibus ortus Viennam ad Seminarium in disciplinam Patrum Societatis Iesu studiorum causa tredecim circiter annos natus mittitur, ubi miræ eius erga Virginem pietas, atque deuotio eluxit. dum enim Viennæ puer literis operam daret, semper in manibus Rosarium habebat, vel pios libellos: qui precationes, aut laudes Parentis sanctissimæ continerent. In scholasticis quoque exercitationibus eius laudes potissimum tractabat. Egrotanti cum Angelica manu singulari Dei beneficio, astante sancta Barbara virgine, & martyre; quam

peculiari affectu colebat, sacrosancta Eucharistia præbita esset; non ita multò post apparuit ei beatissima Virgo paruulum filium in sinu gestans, consensens clientem suum, & recreans: & quo vberiori eum suauitate perfunderet, puerum Iesum in eiusdem lectulo collocauit. Inde agro non animi solum miracula allata consolatio est, sed etiam corporis reddita valetudo, & cum lauit cæli Regina beneficium, in digressu enim nominatim eum admonuit, ut in Societatem Iesu ingrederetur: in quam, multis difficultatibus, & laboribus superatis, constanti admirabili, Romæ, quo eam ob eandem fam pedes, quamvis tenellus & delicatus Virgenna per Dillingam se contulit milliaribus itinere mille, & ducentis confectis, demum admissus est: vbi verò cum reliquis novitijs viuere cœpisset erga Virginem beatam ita studium, pietatemque auxit, atque animum filij profusus induit, ut suam Matrem appellare eam in omni sermone consueuerit, idque tanto cum sensu, adeoque simplicitate ingenuitate, ut audientibus partem suæ suauitatis alpegeret. Cum frequentissimè de ea loqueretur noua semper, & magnificentissima quadam, quibus eam appellaret, excoGITabat nomina, & gradus in quibus collocaret, altissimos: apparebatque graue illi esse, quod adæquare sui iudicij præstantiam nequiret verbis; nec celsius quiddam, ubi illam reponeret, inueniret. Ad salutationem Angelicam, sacrum Rosarium, præcedente alias cum Psalmis in laudem Virginis consuetas suauissimè afficiebatur: cumque quam liceret creberrimè in ijs exequendis occuparetur, obseruabant Patres, id quoque eum præstare cum quadam venustate oris & gratia extraordinaria, planè ut ei ab plena gratiæ Regina, cuius inseruiebat laudibus, præter morem indita videretur. Denique etiam exoptauit die, quo illa assumpta est in cœlum, solui vinculis corporis, idque ut optabat, & prædixerat est consecutus nocte, quæ præcedit Assumptionis sacram diem sancti Andreae mense ab Societatis ingressu decimo, Matrem, ac Dominam suam secutus est ætatis suæ anno 19, tam leui prægresso morbo, ut omnino medicorum consilio præter naturam eo tempore, tamque leui ex causa mors illi contingerit, suprema nocte,

co m m m m m
cat.
B. Virgo
cum filio
et apparuit

B. Virgo
monet eum
ut in Societatem
ingredietur

B. Stanislaus B. Virginem matrem suam appellabat.

mirificè de B. Virgine loquitur.

In obitu
quem sibi
prædixit
ram videt
Obiit in
peruigilio
Assumptionis sancti
Iesu, ac
Mariæ uoc
mina uoc
iterans.

quæ

qua decessit, sacræ Crucifixi Imaginis plagas summo cum sensu exosculatus simili affectu oblatam qua valens utebatur, Virginis Imaginem complexus, atque osculatus est, & altera manu Rosarium cum piacularibus granis, altera sacrum cereum sustinens inter sanctissima Iesu, & Mariæ ingeminanda nomine, animam Deo reddidit. Apparuisse quoque moribando beatam Virginem aliqui prodiderunt; cuius sanctitatem pluribus eius intercessione editis miraculis, quæ alijs referenda relinquimus, contestatam Deus voluit.

B. ALOYSIVS GONSAGA SOCIETATIS IESU.

B. Aloysius Gonsaga Virginitatis defensor. Ex vita ipsius & P. Virgilio Cepario part. 1. c. 2. Virginis beneficium nascitur.

32. **B**eatus Aloysius Gonsaga à Societate Imperij filius primogenitus, idemque futurus hæres sicuti peculiari B. Virginis ope in lucem est editus: ita quo ad vixit, eandem Virginem peculiari animi affectu coluit. cuiusque virtutes conatus est imitari, etenim cum eius mater partus difficultate ita laboraret, ut omnibus medicamentorum præsidijs, frustra adhibitis, ipsa cum foetu in utero ex medicorum sententia morti esset proxima, se Lauretanam Virginis domum, una cum puero, si superveniret inuisuram vouit. Voto emisso B. Aloysium enixa est, quem tamen paulò post moturum medicici pronuntiabant. Sed Virginis sanctissimæ ope, & mater periculo, & filius morti substractus est: cum adhuc esset puerulus tantum in Virginem pietatis, ac deuotionis affectum concepit, ut cum de ea loqueretur seu cogitaret, imò vel eius nomen audiret, spiritali quodam deuotionis sensu totus commoueri, & colliquefcere videretur. vix decem annos natus Florontia, ut Deiparam aliqua in re ei gratissima imitaretur, perpetuæ virginitatis votum Deo in honorem eiusdem Deiparæ, coram celebri Imagine Virginis Annunciatæ, quæ summa omnium pietate in ea vrbe colitur, nuncupauit. quinimò Virginis præsidio, non solum Virginitatem perpetuam integram, & illibatam seruauit, verum etiam nullis carnis stimulis inquam commotus, nullis turpium rerum imaginibus est perturbatus, quemadmodum testati sunt ij, qui eius confessiones audierunt, singulis etiam diebus sabbati in honorem Virginis ieiunabat.

Miro deuotionis affectu de Virgine loquitur. Par. 1. c. 2. Et cap. 6. Par. 1. c. 2. Virginitatem Deo in honore Virginis vouet. Non sentit carnis stimulos. 1. part. c. 6.

Mediolani dum esset adhuc in sæculo, crebro pietatis loca, præsertim verò templum Virginis ad S. Celsum eo tempore miraculis plurimis illustre, adire solebat. Madridij in Hispania cum decimum quintum ætatis annum ageret, Dei voluntatem circa vitæ suæ statum certius cognoscere cupiens, ad eam rem statim die aliquo Virgini sacro per eandem Virginem id è Deo magna cum animi contentione quærere, instabat dies Assumptionis Virginis sacer anni 1583; quare multis precibus adhibitis, magna cum præparatione ad sanctissimam Eucharistiam eo die percipiendam le comparauit, qua sumpta se totum in preces dedit; enixè rogat Deum optimum, vt per suæ Genitricis intercessionem ipsi significare dignetur, quam nam vitæ rationem inire debeat, quo gratum suæ maiestati obsequium præstet. at ecce quasi clara, ac manifesta vox ab eo auditur, qua vt in Societatem Iesu ingrederetur ei dictum est: hæc lætus effectus post multas abscortas difficultates, quibus eius ardens desiderium est dilatatum; tandem fit voti compos Roma die 25. Nouembris 1585.

Illud quoque hic obiter indicandum, in domino illa, quam B. Aloysius Madridij incoluit, post aliquot annos à pijsissima, arque illustrissima femina Anna Felice de Gusman, Marchionissa Cantarassenli Domum Probationis Societatis nostræ institutam fuisse, cubiculoque illud, in quo idem debebat in eius memoriam venerationi haberi.

Quo autem studio B. Aloysius Deiparam imitari niteretur, ex quibusdam præceptis calamo exaratis, quæ ad humilitatem comparandam sibi ipse constituerat, licet colligere: in quibus inter alia scriptum inuenitur ad humilitatem acquirendam plurimum habere momenti beatissimæ Virginis patrocinium, ad quam propterea peculiariter confugiendum dicebat; quippè quæ sicut præ omnibus puris creaturis in hac virtute enituit, ita præcipue eos promouere studet, qui huius virtutis magno flagrant desiderio, eaque de causa ad eius opem patrocinium que confugiunt. hæc ex eius scripto. Demùm consumptus in breui expleuit tempora multa, pluribus enim meritis, atque virtutibus ornatus Romæ die 21. Iunii 1591 ætatis 24. excessit è vita: quem multis miraculis Deus clarum reddere est dignatus. hæc omnia in vita eiusdem religiosè, ac diligen- ter à nostro Virgilio Cepario edita ple- nis habentur. S. CARO.

Par. 1. c. 2. Dando. para. 1. c. 2. ad. Soc. 1. c. 2. Borro. de. 1. c. 2. in. Dime. em. Me. drij. Do. mus. Pr. batoni. argum. Deipar. em. iust. flouit. Exim. Caro. 2. D. 1. c. 2. Virgini. Cepario.

S. CAROLVS BORROMÆVS CAR-
dinalis Archiepiscopus Medio-
lanensis.

S. Caroli
Borromæi
virtutes
describun-
tur.

33. Sanctus Carolus Borromæus S. R. E. Cardinalis tituli S. Praxedis Archiepiscopus Mediolanensis, Pij IV. summi Pontificis ex sorore nepos, nobilissimo genere natus, nostra ætate quasi lucidissimum sidus toti præfulsit Ecclesiæ. enim verò Prælatorum omnium fuit exemplar absolutissimum, Cardinalitæ dignitatis decus præclarissimum, instaurator vigilantissimus Ecclesiasticæ disciplinæ, iurium Ecclesiæ propugnator acerrimus, pastorali curia imprimis insignis, zelator in diuino cultu promovendo feruentissimus, cuius causa nec sumptibus, nec laboribus ullis vnquam parcebat, in difficultatibus exantlandis constans, ac strenuus, in periculis pro Dei gloria subeundis impavidus, atque inuictus animæ suæ propter Christum, & gregem suæ fidei commissum planè prodigus, in Episcopalibus functionibus assidue administrandis indefessus, vitæ sanctitate, atque innocentia eximius, orationis assiduitate præstans, sui corporis afflictatione admirabili, incredibili penè ciborum abstinentia, eximia in pauperes beneficentia, miraculorum gloria maximè illustri. omni denique virtutum genere cumulatus. Is anno nostræ salutis 1584. die 4. Nouembris migravit in cælum, postmodum anno 1609, miraculis toto terrarum orbe clarus à Paulo V. Pontifex. Max. in sanctorum numerum omnium ordinum consensione, ac gratulatione ascriptus est: & sanè populorum ad eius clientelam, fidemque confugientium pietas atque studium Romæ, Mediolani, Neapoli, alijs Europæ locis tanto studio fertur, ut non nisi peculiari Deiprovidentiæ, quæ sanctos suos in laboribus honestare consuevit, tribui possit. Et hæc quidem omnia, atque his plura, quæ ne longius digrediamur, consultè præterimus, ex eius vita à multis diligenter conscripta abundè cognoscere licet.

Eximia S. Caroli er-
ga Deiparæ pietas

Is igitur talis, ac tantæ sanctimonix. Vir, ne quid ad virtutum, quibus maximè claruit cumulum desset, Virgini Deiparæ impense addictus esse voluit, cuius rei argumento cum multa esse possint, non ijs dumtaxat contenti erimus, quæ in vita sancti Caroli Italico

conscripta idiomate à Ioanne Petro Giuslano nobili Mediolanensi ex religiosissima congregatione oblatorum S. Ambrosij ab eodem sancto Carolo instituta p.è. ac luculenter mandata sunt litteris, quæ nos ad verbum ferè latinè reddita in hoc nostrum opus coniecimus. Hic igitur Auctor cum de virtute religionis, quæ in sancto Carolo potissimum enituit plura commemorasset, hæc de eius in Deiparam pietate lib. 8. capit. 2. subiicit.

Fuit B. Carolus sanctissimæ Deiparæ studiosissimus, eam sibi peculiarem patronam adoptauerat, eiusque perfugio in cunctis suis angustijs magna animi fiducia viebatur. Virginitatis etiam officium recognouit, & in optimam formam restituit, illudque flexis quotidie genibus recitabat, addita etiam corona quam ne in ipso quidem itinere omittebat. si verò longius fuisset iter, quod iniuerat, consueuerat dum eam recitare Rosarij mytheria animo meditari. Omnibus Deiparæ priuilegijs pane, & aqua victitabat, & quoties salutationis Angelicæ signum daretur, confestim vbi-
cunque locorum, etiamsi in luculenta esset via, genua floctebat, eamque recitabat: de equo etiam, si in equo offenderetur, continuè desiliebat, quo flexis genibus Virginem saluaret. pari pietatis officio si quem per triuia sacerdotem, qui sanctissimum Eucharistiæ sacramentum ægroti domum deferret, offenderet, coeptum deserebat iter, vt Christum Dominum, donec ad templum rediret, prosequeretur: neque inde prius abscedebat, quam is in sacram capsulam ritè reconderetur. In sua quoque Metropolitana Ecclesia (quod eius erat in Deiparam studium ac pietas) certam erexit aram ad titulum Rosarij, cuius sodalitatem illic instituit; impetrauitque à summo Pontifice indulgentias omnes, ac priuilegia, quæ eidem Rosarij sodalitati in Romano B. Virginis supra Mineruam Templo iam pridè concessa fuerant, singulis mensibus primo quoque Dominico die haberi voluit, adhibita Virginis imagine supplicationem, quæ quidem ad hanc usque diem consuetudo perdurat: ei aræ largitus ipse est pictam tabulam, vbi Florentinæ Annunciatæ effigies ad vivum expressa, sibi multo ante donata à magno Ecuriæ Duce Francisco Mediceo. Insuper curauit, vt in omnibus collegiatis, ac parochialibus Ecclesijs, coacto ad ænis campani pullum clero, ac populo præcineretur Antiphona Virginis, quæ

eo tempore occurreret, ut ad Mariæ nomen & inter celebrandum Sacerdos, & inter ministrandum Clericus caput inclinarent, quo & Virgini honor, & populo exemplum eiusdem rei faciendæ exhiberetur. ut denique supra Ecclesiarum parochialium fores Virginis effigies pennicillo exprimeretur. Populum hortabatur, ut præcipuis Deiparæ solemnitatibus cælesti se pane reficeret. instituit, ut omnes etiam milites Virginis Imaginem secum ipsi continenter haberent, eiusque officium quotidie recitarent. omnia denique quæ ipse condiderat collegia, sodalitates, confraternitates, & loca pia sub Virginis patrocinio, præsidioque constituebat, eamque ipsis in Aduocatâ tribuebat, præcipiebatque ut singuli sodales, ac fratres ad studium eiga Deiparam declarandum, eius officium, ac Rosarium recitarent.

Idem auctor infra cum de eiusdem Sancti Caroli pietate in peregrinationibus suscipiendis scriberet, subiicit eum inuicem longa illa quidē, ac maximè difficilia suscepisse, ut beatæ Virginis dicata Templi suis pedibus inuiseret. hæc ex vita sancti Caroli excerptimus.

BEATVS PHILIPPVS NERIVS

*Fundator Congregationis
Oratorij.*

*De B. Phi-
lippo Ne-
rio ex vita
suis ab An-
tonio Gal-
lonio con-
scripta.
Lib. 2. vi-
sa B. Phi-
lippi Ital-
icæ cap. 24*

NTRA recentiores quoque præcipue commemorandus est beatus Philippus Nerius Florentinus, qui plenus dierum 26. Maij anni Domini 1595. ætatis suæ 80. Romæ diem clausit extremum, vir multi nominis, & virtutis, & cum paucis conferendus, clarissimæque Congregationis Romæ, quæ Oratorij dicitur, & sapientissimus Fundator, & prudentissimus Rector est habitus, ad cuius exemplum alibi quoque tum eius alumni, tum etiam alij magno cum fructu eam instituerunt, præsertim Neapoli; ubi, ut obiter hoc attingam, magno animarum emolumento præclaro à fundamentis Dei Genitrici, & omnibus sanctis templo excitato, insigni domicilio compluribus illud vitæ institutum complectentibus posuerunt; fundatore imprimis Francisco Maria Tarugio è Monte Politiano B. Philippi alumno vitæ sanctimonia, & familiaribus in Templo ad populum sermonibus insigni, qui postea Clem. VIII. obedientia coactus Archiepiscopatum Aucionensem suscepit;

*Francisc.
Maria Tar-
ugio à
dinali.*

max inter S. R. E. Card. allectus, non ita pridem sanctè, ut vixerat, Romæ obijt in domo Patrum Oratorij, quibus eum senio iam confectus debebat. Sed ut ad B. Philippum reuertamur, in qua erat in Deum, ac proximum egregia pietate, diuinæ gloriæ propagandæ, atque hominum saluti procurandæ fuit ap-primè deditus; & quod præcipue rem nostrâ attingit, religione, ac pietate eiga Dei beatissimam matrem exitiis. Hic igitur vir tantus, ac talis, cum ut sit Congregationi Oratorij tutelæ præsidium, & notæ familiaris præcipuum aliquod insigne quæreretur; huius sanctissimæ Virginis nomen, & Imaginem radijs vndequæque coruscantem filium quæ in sino fouentis inscripsit; eandemque postea Imaginem in sigillo, quo in obfignandis literis Patres Oratorij vterentur, vltorandam censuit. vt ordo ille verè clarissimus, eius nomine, ac patrocinio glorietur in cuius materna pietate fundatus innuitur. Quæ in re illud memoria dignum accidit quod eiusdem Deiparæ Imaginem radijs similiter circumfusa supra ianuam Templi B. Mariæ in Vallicella, vulgo dictæ, non sine illo tum Patrum admiratione, postea ab eis est repetita. quod plane Dei providentia, & Virginis fauore factum existimatur. Huiusmodi enim imago à B. Philippo pro insigni Oratorij delecta, eademque supra Templi illius fores antea collecta Congregationem ipsam, quæ tunc migratura, sedesque ibi postea: fixura erat, præsignificasse vita est. quod rei eventus declarauit, cum ad templum illud haud multo post B. Philippus cum suis emigravit, ubi nunc nobilissimo templo extructo Patres illi magno cum Viri fructu, & approbatione, familiaribus ad populum sermonibus ex eiusdem B. Philippi instituto habendis, & Sacramentorum administratione in proximorum salute procuranda, grauius ac strenuè se exercent: in quo etiam Templo illud in Deiparæ honorem peculiare est, quod omnia etiam eiusdem templi sacella ipsi Deiparæ dicata cernuntur: si vnum excipias pretiosissimis lapidibus magnificentissimè exornatum, in quo B. Philippi corpus decenter asservatur. Et verò B. Philippi egregium in Virgineam studium ac deuotionem, beneficia singulari benignitate à Deipara, vel per Deiparam in ipsum collata, abundè testantur; vt videre est in eius vita ab Antonio Gallonio eiusdem Oratorij Sacra-
dote,

Gallonius dote, viro pietate, ac eruditione insigni, latino primum, deinde auctius Italico sermone laculenter conscripta; vnde nonnulla, quæ hic referimus, iidem fere verbis transfulimus. Itaque vir Beatus non ipse solum erga Virginem studio ferobatur singulari, sed ad hoc locus etiam assidue hortabatur. In Deiparæ honorem precatiunculas aliquas iaculatorias ad opem eius implorandam recitari iubebat, cuiusmodi est illa, quam ipse frequenter vsurpabat: *Virgo Maria Dei genitrix lesum ora pro me.*

In ca. ubi de virgine orationis eius
& illa: *Virgo Mater da mihi, ut semper tui sim memor;* & alios ad varios animi affectus pios excitandos; quorum exempla ad calcem vitæ eiusdem Italico sermone editæ habentur; ex quibus corollas aliquas crebro in Deiparæ honorem à suis recitari volebat in hunc modum, vt ad numerum globulorum coronæ B. Virginis loco Orationis Dominicæ, & Salutationis Angelicæ, quæ recitari solent, aliqua ex his precatiunculis identidem reperenda substitueretur. In suo cubiculo (quod post eius obitum in oratorium, ubi sacra sunt, meritò est conuersum) à Domino, & à B. Virgine sæpius meruit visitari: sed peculiariter anno 1594. cum desperata à Medicis eius salute penè moribundus, Beatissimam Virginem ad se in lectulo iacentem venire coniecit: mox integram sanitatem recepit. ipse verò toto corpore nullo fultus adminiculo ad vnus circiter cubiti altitudinem sublimis mirandum in modum attollebatur, & Virgini clara voce vber-

B. Virgo in suo cubiculo assidue apparuit.
admiranda Virginitas apparuit.

B. Philippus Nerone rimis intermixta lacrymis dicebat audientibus, qui aderam, ipsamque ita à cubili sublata videntibus (inter quos aderat Antonius Gallonius, qui hæc litteris mandauit.) *O charissima mihi Virgo tu ad me venisti, ut me his doloribus liberares? & quis ego sum, qui tua presentia sim dignus?* & similia verba humilitatis, & familiaritatis plenissima. Alias anno 1576. cum tignum, cui rectum adiculæ superponebatur, in qua sacra à Patribus Oratorij fiebant altera ex parte totum extra murum, fulciente nemine, staret, vidit noctu Deiparam suis illud manibus sustentantem: ex quo præsentissimam eius opem in tanto discrimine intellexit: statimque à fabrica resectum illud, ne spontè corruens aliquem opprimeret, demolientem curauit. Cum aliquid à Deo enixius consequi vellet, Virginem deprecatricem adhibebat, quo in genere anno 1572. cum Cæsar Baronus eiusdem Oratorij Sacerdos, vir

2æ Virgi-

non minus vitæ sanctimonia, quam eruditione clarissimus, qui postea in S. R. E. Cardinalium numerum est coopatus, & periculosa febri ita laboraret, vt de eo iam concludatum esset, B. Philippus ad orandum pro eius valetudine se dat, cuius orationis series ipsi Baronio, qui eo tempore somno correptus erat, obiecta est. videbatur sibi videre eundem B. Philippum prope Christum stantem; ad Christi dexteram sanctissimam Virginem candenti amictu, & beati Virum obnixè Dominum rogantem in hæc verba: Cæsarem restitue pristinae valetudini id quod magna fiducia varijs identidem repetebat, nec tamen quicquam impetrabat: quare ad sanctissimam Virginem conuersus, cum ea suppliciter agebat, vt quod ex se consequi non poterat, per eam omnino assequeretur. cumque Virgo impensè oraret filium, tandem exorauit. Somno deinde æger expergefactus, breui omnino penitus morbo liberatur. Anno 1576. cuiusdam afflicti capitis doloribus, & febribus vehementer afflicto, manibus suis capiti impositis in has prorupit voces: Peccata fuge: sanctissimam Dei matrem magno pietatis affectu venerare: & confestim melius habere cepit, breuique incolumitati est redditus. Post eius obitum rogatus à nonnullis, vt à Virgine sanctissima aliquid exoraret, illic fructum precum eius sunt experti. Cum enim quædam mulier anno 1595. Octobri mense fetum mortuum effudisset, obstetrix multis remedijs frustra adhibitis, sanctissimæ Virgini pro puero votum fecit: sed cum non exaudiretur, orauit B. Philippum, vt beatissimam Virginem ipse rogaret, vt puerum à mortuis excitaret: quo sacro baptismo ablui posset: & aliquot beati viri capillis admotis, extemplo mortuus infans redijt ad vitam. mox saluari baptismatis vnda abluitur. Cuidam puellæ gratissimè ægro-tanti Deipara cum B. Philippo, ad quem puella cum parentibus confugerat, per quietè visa ei dixit se B. Philippi intercessione moribundam depulsuram, atque ita breui conualuit.

CONSTANTINVS IMPERATOR & Civitas Constantinopolitana

35 **H**anc porò erga Virginem pietatem non tantum viri Ecclesiastici coluerunt, verùm etiam sæculares Principes præclara eius rei exempla posteris reliquerunt, quorum

nem san-
nitatis Be-
ronis ob-
net.

Ad pietate
tem Vir-
ginis hor-
saturs
lib. 2. c. 39.
Doloris ca-
pitis agru
sanat.

Lib. 2. c. 33
Per Virgi-
nam impe-
trat desu-
si vitam
Etuidam
agrote sa-
nitatem.

Lib. 3. c. 38.
Advis ijs
qua in vi-
ta latino
sermone
edita ha-
bentur.

quorum nonnulla, omiffis plurimis, huic ca-
piti inferenda duxi.

*Constantinopolis à
suis fundat
ione Deiparæ dica-
ta.
Zonaras.
Niceph.*

Constantinus Magnus Imperator longè
clarissimus cùm constantinopolitanam urbem
Bizantijs fundasset, Episcopus, qui ad Nice-
nam Synodum conuenerant, euocauit vt suis
precibus noua ædificia confirmarent, quem-
admodum testatur Zonaras lib. 3. Annal. &
Nicephorus lib. 8. Eccl. hist. c. 26. Igitur, inquit

Nicephorus, *encania, & consecrationis festum
dñm celebrant: in cruento sacrificio operantur:
precibus, votuq; urbem abundè prosequuntur,
& firman: eadēq; Dei genitrici dedicant, no-
uam Romam, imperantemque Constantinopolim
cognominantes. Alexandro cum Bizantijs Eccle-
siam regente. hæc ille. Idem porò Constanti-
nus, teste Gregorio Turonensi in libro de glos-
ria martyrum c. 9. Deiparæ Basilicam admi-
rabili opere erexit, in qua cùm columnæ præ
magnitudine (habebant enim sexdecim ped-
um circuitum) leuari non possent: beatissi-
ma Virgo per visum ostendit artifice quasnam
machinas adhiberet, quomodo trocleas sus-
penderet, atq; funes, iussitq; vt tres pue-
ros è scholis ad tantum opus adhiberet: quæ
omnia cùm ille euigilans perfecisset, tres illi
pueri columnas, quas multitudo virorum for-
tium mouere nequiverat, summa velocitate
subleuarunt. Quantum autem opis à Deiparæ
Virbs Constantinopolitana Virgini, vt dixi,
dicata, eiusq; nomine Ciuitas Virginis
appellata, consecuta est, facillè declarant
Græcorum historia, & Annales apud Theo-
phanem; qui cùm aliquod magnum à Deo
consecutum populum Constantinopolita-
num tradit, id Deiparæ precibus consecu-
tum, affirmat. Inter alia verò Ciues Con-
stantinopolitani à Saracenis, alijsq; Bar-
baris sæpe obsessi, vel oppugnati cum com-
plura, eaq; celeberrima in vrbe illa essent
Deiparæ templa, eiusq; cultus apud ipsas
inprimis vigeret, ad Deiparam confugientes,
eamq; enixius inuocantes non sine magna
barbarorum clade sunt liberati. quod peculia-
riter consecuti sunt cum ingenti exercitu
obsiderentur ab auaribus Thracibus, qui Hun-
ni dicuntur, anno nostræ salutis 625. dum
Heraclius Imperator in bello Persico occupa-
tus ab ea Vrbe abesset, & iterum à Saracenis
anno 672. sub Constantino Pogonato: & ab
ijsdem anno 717. sub Leonis Isaurici ini-
mijs cùm nondum bellum contra sacras I-*

*Gregorius
Turonen.
Tres pueri
ingentes
columnas
B. Virginis
ope astol-
lunt.*

*Constanti-
nopolita-
na Ciui-
tas à Vir-
gine de-
dicata.*

magines apertè suscepisset. quæ omnia fufius *Cap. 20.*
cap. 20. descripsimus. Et quemadmodum Ci-
uitas illa quamdiu Roman. Pontificis Chri-
sti Vicarij, omniumq; Christianorum Pa-
tris auctoritatem venerata est, Barbaris, atq;
infidelibus inexpugnabilis extitit Dei geni-
tricis præsidio, de qua meritò dicitur Cant. 8. *Cant. 8.*
Ego murus, & vbera mea Turris: ita vbi à com-
munione sanctæ sedis Apostolicæ pertinaci
animo se subduxit, Deiparæ patrocinio in-
dignam se reddidit, de eaq; illud Thren. 2. *Thren. 2.*
dici potest: *Luxit ansemurale, & murus pari-
ter dissipatus est;* nam anno 1452 fetia tecu-
da Pentecostes infra octauam ceclbritatis ad-
uentus Spiritus S. cuius processionem à filio
pleriq; eorum impiè negant, à Mahometto
Turcarum Tiranno est capta, & in durissimâ
Turcarum tyrannide iusto Dei iudicio sunt
traditi. vt vel sic aperiant oculos, & rectè de
S. Spiritus processione, cuius vltionem sunt
experti, sentiant; & ad vnitatem S. Romanæ
Ecclesiarum omnium Ecclesiarum matris, ac ma-
gistræ reuertantur: sicq; Deiparæ protectio-
nē, ac præsidium iterum experiri mereantur.

NARSES DVX EXER- citus.

Narses Iustiniani Imperatoris Dux mili-
um inclutus, qui Gothos ferocissimos
diuturnis victorijs insolentes penitus proli-
gavit: Italiamq; à periculo Arjanismi cui
illi erant vehementer addicti, & ab eorum ty-
rannide in libertatem asseruit anno Domini
553. Deiparæ Virginis aded studiosus fuit,
vt eius intercessione, ac peculiari directione
in prælijs instructus, ingentes de hostibus re-
tulerit victorias, quod fufius cap. 20. exposui-
mus. vbi etiam ab infamis euocatorum in Ita-
liam Longobardorum probamus eum fuisse
immunem.

LVDOVICVS PIVS IM- perator.

Luovicus Pius Caroli Magni filius
Templa in Virginis honorem constru-
xit, cui ita addictus fuit, vt ne venatum qui-
dem proficisceretur, nisi sacram Deiparæ I-
maginem secum conferret, vt coram illa in
media solitudine suas funderet preces, aucto-
re Crantzio in metrop. lib. 1. cap. 10.

SANCTVS

SANCTVS HENRICVS IM-
perator.

S. Henricus Imperator.
S. Chonegunda Imperatrix.
Roman. Naucles.
Viso Henrici Imperatoris.
Ejundem virginis in Deiparae gratissimam esse sibi in dicanis.
Contrafred.

Sanctus Henricus Imperator, cuius memoria in Rom. Martyrol. die 14. Junii recollitur cum S. Chonegundæ conjugē, de qua in eodem Martyrol. die 3. Martii perpetuam virginitatem singulari Deiparæ ope illibatam sequevit. obiit autem anno Domini 1024. Is in eadem Deipara colenda adeo fuit studiosus, ut teste Joanne Nauclero generatione 14. ingrediens in urbem, primam noctem in Basilica Sanctæ Mariæ Maioris semper excubante soletet. semel autē visione quadā admirabili dignatus est, quam verbis Naucleri referam, quod ex ea S. Henrici religio, ac pietas in Virginem sanctissimam, eiusdemque Virginis in eum benignitas perspicuè appareat. Fertur, inquit, de Henrico hoc, quod semper primam noctem ingrediens urbem, solitus fuerit in Ecclesia S. Mariæ Maioris manere. contingit autem semel, quod dum solitarius oraret. visus sit sibi Christus pontificalibus indutus procedere, missamque celebraturus, quem sequebatur S. Laurentius, & loco subdiaconi Vincentius: post hos Virgo Dei genitrix cum multitudine Virginum, & Angelorum: de hinc Joannes Baptista cum Patriarchis, & Prophetis: post hos Petrus, & Ioannes cum cæteris Apostolis, & Evangelistis: S. Stephanus cum Martyribus, S. Martinus cum Confessoribus. Angeli incæperunt introitum: *Suscipimus Deus misericordiam tuam, & dum cantaretur, Dextera tua plena est iustitia, Omnes Christum, & B. Virginem imitantes, extenderunt digitos in Henricum: post Evangelium indicibili iubilo Angelus librum deosculatum à Christo, præsentavit B. Mariæ & post eam omnibus per ordinem deosculandum: demùm innuit B. Virgo Angelo, ut porrigeret librum etiam Henrico ad osculandum dicens: Præbe ei pacis osculum, cuius mihi virginitas placet: & cum præ nimio gaudio raptus, nesciret ad plenum intendere: Angelus ipsum in nervo tangens, dicit: Hoc tibi erit signum dilectionis Dei propter tuam castitatem, & iustitiam, & exinde usque ad mortem claudicabat: ex quo eventus vocatus est Henricus Claudus. hætenus Nauclerus. Idem S. Henricus plurima erexit templa, de quibus, ac de ejus castimonia Gottifredus Viterbiensis in suo chronico sic cecidit:*

Conjuge virginea Virgo permansit, & ille Catholicas adeo Ecclesias numero quasi mille.
Inter alia porro Tempa Spira: primarium templum in Deiparæ honorem regia magnificentia construere cepit, quod postea Conradus II. perfecit: ex quibus omnibus non tantum ejus in Virginem studium, verum etiam quantum illud Virgini acceptum fuerit facile cognosci potest.

SANCTUS STEPHANUS REX
Hungaria.

37 Sanctus Stephanus Rex Hungariæ se S. Stephani ipsum, Regnumque suum per votum, & oblationem in Deiparæ tutelam assiduis precibus obtulit: Ecclesiam in honorem Virginis in Alba regia Vibe magnificentissimam extruxit, & regia munificentia exornavit. Assumptio festum Hungariæ celeberrimum esse, & diem Domine ab ipsidem appellari voluit, quos Virgini devotissimos ex institutione S. Stephani, & S. Gerardi martyris Episcopi Canadiensis testatur Hungarorum capitis submissa inclinatio ad nomen Virginis, ut supra diximus in S. Gerardo, & alia, quæ refert Canisius libr. 5. de B. Virgine cap. 28.

IOANNES COMNENUS IMPERATOR
Constantinopolitanus.

Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolitanus post insignes victorias, quas de Schyris, aliisque hostibus Virginis ope, quem admodum tract. de Mirac. uberius diximus, reportavit, Deo, ac Deiparæ vota persolvit. in festo, quod Pazzinacorum vocant, in rei gestæ monumentum, & grati animi testimonium, quas victorias Deiparæ, ut unica Victorici acceptas referens, eidem religiosum anno Domini 1123, paravit triumphum: qui à Niceta Choniata describitur: *Currus gemmis pretiosissimis ornatus à quatuor equis candidissimis traheretur, habenas viris potentissimis moderandas, & cognatus suis currum currandum dedit. In currum Dei Genitricis imaginem collocavit, ipse crucem manu gestans, pedes antecessit, & S. Sophia Templum ingressus, atque in conspectu omnis populi ob successus gratijs Deo actus in Palatium abiit.* hæc Nicetas. Idem ante eum fecerat Ioannes cognomento Zimesces Imperator Constantinopolitanus anno Domini 971, propter in-

Conradus II. Imperator.

Virgini in Hungaria Regnum.

S. Gerardi martiris.

Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolitanus.

Ioannes Zimesces Imperator.

gentem victoriam de Barbaris Deiparæ præsidio partam, de qua in tract. de Mirac.

HENRICUS INFANS PORTVGALIA, & Indica navigatio.

Henricus infans Lusitanie Deiparæ studio siffimus. P. Massæus

Hieronymus Oforius.

Henricus Ioannis Lusitanie Regis eo nomine primi filius non solum bellica virtute: verum etiam vitæ sanctimonia illustris & in Deum, coelitesque omnes, ac beatissimam præcipue Dei Genitricem observantia fuit singulari: ac teste nostro Massæo liber. 1. hist. Indic. in summa corporis firmitate, tamquamque licentia illibatam virginitatis florem ad extremum usque spiritum retinuisse creditur. quod de eo constanter affirmat etiam Hieronymus Oforius lib. 1. de rebus gestis Emmanuelis, is nova Orientis maria, & ignotas, ac longinquas terras explorandi cupiditate, & celesti etiam monito per quietem sibi facto incitatus anno à Christi natiuitate 1470. aliquot instructis, & adornatis nauibus aggredi cœpit, Coeli Regina præcatus, uti volens, ac propitiam cœptis adesset. Itaque eius iussu Nearchi in singulos annos ad remotiora Africæ litora navigantes, oras illas, atque regiones antea ignotas legentes usque ad Lexnam promontorium singulari Dei beneficio pervenerunt ad annum usque 1460. quo Henricus varias in nationes via Evangelio munito, Templisque aliquot in locis extructis, & præsertim illo, quod Deiparæ dicavit, quatuor passuum millibus Olissipone ad fauces portus, unde naues in Orientem solvunt, diem clausit extremum, eos animi magnitudinem Lusitanie Reges imitati novas terras exquirendi, & Christianæ fidei propagandæ studio ulterius progressi, tandem sub Emmanuele Rege anno 1498. in Indiam, & Calecutium usque pervenerunt. Quantum porro præsidij in hac indica expeditione Lusitani in Deiparæ, quam hujus navigationis patronam agnoscent, sibi ponendum existimant, ex eodem Massæo lib. 2. hist. Indic. facile cognosci potest: cum enim egisset de India à Vasco Gama tunc primum

explorata initio 2. lib. sic ait: Patet facta jam India primum omnium Emmanuel toto Regno supplicationes induxit: dein Maria Virgini ejus navigationis Præsidij exivit ab Henrico Principe adiculam in ipso aditu portus Olissiponenfis miram in amplitudinem extulit, auctusque, Ad ejus templi custodiam, & ceremonias, & naualis præsertim turba, Ducumque animos ritè expiandos eximia sanctitate monachi acciti à Hieronymiana familia, locus desumpto à Christo incunabilis nomine Beulchem dictus, in primis totius Hispaniarum structura, dum religione visendus hæc Massæus. Quæ quidem omnia aliquantò fufidius referre libuit, tum ad pietatem Henrici Principis, & Emmanuelis Lusitanie Regis erga Virginem sanctissimam declarandam: tum ut Lusitanie in Indiam expeditionis initia, & incrementa ferè supra humanas vires devictis tot validis hostium classibus, tot ferocissimorum barbarorum militum exercitiis profligatis, felices successus habuisse sub tantæ Præsidis patrocinio intelligamus: quo via ad lumen Evangelij, in barbaras illas, & efferas nationes, à nobis lingua, & moribus sanctissimas inferendum, appareret, ac muniretur. ut sicuti per ipsam Christum ad nos descendit, ita & per ipsam Christi cognitio, atque cultus, longè lateque ad plurimorum salutem in India disseminaretur. Qua in re multorum religiosorum ordinum labor, atque charitas in animabus illis ad Christum perducendis enituit. quid etiam in hoc præstiterit B. Franciscus Xaverius B. Ignatij Societatis Jesu fundatoris socius, vir Apostolico spiritu plenus, qui undecim, quibus in India vixit, annos, in toto ferè Oriente multo suo labore, ac vitæ discrimine, Christi Evangelium disseminavit: & Primus omnium in Iaponia, amplissima Insula, Christum annunciat, supra ex parte diximus. quid verò Societas nostra jam inde à sui ortus initio, & consequentium annorum spatio in India sub Deiparæ præsidio præstet, alijs dicendum relinquamus.

B. Trani seu Xaverius

QVIBVS ANIMI AFFECTIBVS, PIETATISQVE OPE-
ribus deuotio erga Virginem Deiparam sit exercenda, & peculiariter
de Amore, Reuerentia, Congratulatione, atque Fidu-
cia erga eandem.

CAPVT XXXVI.

SYMMARIVM.

- Formula offerendi se beatissima Virgini Deipara
num. 1.
Ad amorem erga Deiparam quæ nam permoue-
ant num. 5.
Ad reuerentiam erga Deiparam, quæ nam exci-
tent num. 8.
Congratulatio erga Deiparam exercenda nu. 14.
Ad fiduciam erga Deiparam quæ nam excitent
num. 19.
VARIA BENEFICIORVM EXEMPLA.
quibus Deipara suam erga nos benignitatē de-
clarat & nostram in ipsam, alijsq; rebus in se
fiduciam excitat num. 24.
De primo beneficiorum genere, quod est se inuo-
cantibus obem imperare, ibid.
S. Catharina Suecia singulas actiones, breui ad
Deiparam precatiuncula auspicatur, ex
vita eiusdem, ibid.
De secundo beneficiorum genere, quod est ab hosti-
bus inuisibilibus, & visibilibus iuari nu. 25.
Complures ad inuisibilem, & visibilem hostiū
impugnatione Deipara inuocatione liberati,
ibid.
De tertio beneficiorum genere, quod est peccatores
ad penitentia sacramentum perducere num.
28.
Penitentia sacramentum complures Deipara ope
sunt consecuti, ibid.
De quarto beneficiorum genere, quod est à certo
interitu seruare n. 30.
Mulier ab imminente nece per Deiparam erepta
ex Sigeberto, ibid.
Miles Deipara beneficio à fornacis incendio præ-
seruatur, ibid.
De quinto beneficiorum genere, quod est à multi-
plici vita discrimine eximere num. 31.
Complures Deipara ope vitæ discrimine exem-
pti, ibid.
De sexto beneficiorum genere, quod est in rei fami-
liari inopia subleuare num. 35.
Deipara beneficio Annona egentibus Monachis
subministrata ex Gregorio Turonensi ibid.
Mercator ad inopiam reductus sub Deipara fide-
iussione pecuniam à Iudæo accepit, quam ope
Deipara præscripta sibi restituit ex Dionysio
Carthusiano num. 34.
De septimo beneficiorum genere, quod est sterilita-
te laborantes prole donare num. 35.
Aliqui sterilitate laborantes filios, eosq; sanitate
præclaros Deipara munere susceperunt, ibid.
De octavo beneficiorum genere, quod est à perse-
cutionum molestiis eripere num. 36.
Cisterciensium Ordo in sua immunitate ab Inno-
centio III Deipara montu conseruatur n. 38.
Cistercienses ab exilio per Imperatorem intentio
liberantur num. 39.
De nono beneficiorum genere, quod est in rebus
etiam paruis benigne exaudire num. 40.
Deipara etiam in rebus suis paruis suos clientes ex-
audire non dedignatur ex Gregorio, & ex Tho-
ma Cantuariensi, ibid.
De decimo beneficiorum genere, quod est ingenis
rudibus conscientiam conferre num. 41.
Hermannus Contractus sacrarum scripturarum
scientiam à Deipara consequitur ibid.
Rupertus Tuisiensis Deipara fauore doctissimus
euidit num. 42.
Albericus Magnus Deipara beneficio ingenij acce-
men in conscientia est adeptus num. 43.
De undecimo beneficiorum genere, quod est mar-
tyres confortare num. 44.
Deipara confortatrix sanctorum martyrum Theo-
dori, & Theophania, ibid.
Andreas Chiis in suis pro Christi fide tormentis
Deipara inuocatione victor euadit num. 45.
De duodecimo beneficiorum genere, quod est in o-
mnibus necessitatibus præsto esse num. 46.
Deuotio beatiss. Virgini à periculis liberantur, ibid.
P Kopolitus in superionibus capitibus
ijs, quæ nos ad deuotionem erga Dei-
param excitandam permouere possunt, reliquum est, ut de affectibus, quibus hæc
deuo-

deuotio continetur, quæ corde, ore, & opere est exhibenda, petra tectemus. Deuotio igitur erga Deiparam Virginem similitudine quadam, & analogia ad ea, quæ de deuotione erga Deum tradunt Theologi; & præsertim D. Thom. 2. 2. q. 28. art. 1. explicari potest: quare videtur esse actus voluntatis promptè ea facienti, quæ ad Virginis obsequium spectant. Hæc porro deuotio sex actibus erga Virginem partim interioribus, partim exterioribus constare videtur, Amore, Reuerentia, Congratulatione, Fiducia, Virtutum eius imitatione, Obsequio; atque hi sex illi gradus esse videntur, per quos ad Thronum Salomonis eburnium, hoc est, ad Virginem per eiuſmodi Thronum vt cap. 2. dixi adumbratam, aſcendebatur: his enim sex actibus quasi gradibus propius ad Virginem accedimus. videntur etiam esse quali lex odoratæ herbæ, seu frutices, ex quorum succo, vel oleo hoc deuotionis erga Virginem veluti unguentum conficitur, quo delibuta anima in Dei obsequio hilarior, ad excutiendum torporem promptior, & ad bona opera alacrior redditur. De his eodem ordine agendum in singulis autem nonnulla, quæ ad ea comparanda, vel in praxim deducenda nos iuuare poterunt, tradenda curabimus.

Quoniam verò multa tractationi huic vitia toti præſenti opere inſperſimus; idè ea repetenda non duximus, rerum tamen capitibus indicatis, lectorem ad ea remittimus.

Psalm. 47 2. Sanè in *Plal 47* cuius initium est: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis in Ciuitate Dei nostri*: Dei potentia, ac bonitas in Deipara, vt dixi cap. 5. sub typo Ierusalem Ciuitatis Dei prædicatur; & cum David multa de Virginis laudibus pronunciaſſet; tandem ad deuotionem erga Virginem omnes hortatur: & ex affectibus, quos commemorauimus, nonnullos attingit verbis illis: *Circumdare Sion, & complecti mini eam, narrate in Turribus eius, Ponite corda ueſtra in virtute eius, & diſtribuite domos eius, vt enarretis in progenie altera, quoniam hic eſt Deus, Deus noſter in æternum*: ac ſi diceret, circumdare hanc Dei myſticam Ciuitatem, eam obueſcendo, & ſingula quæque illius accuratè contemplerimini; eamque amore, atque ex in-

Amor timis præcordiorum affectibus cõplectimini; *Virgini* quo & cæteris hominibus de Turribus eius, *excellen* nimirum de Virginis dotibus, atque heroicis *altis præ* donis, inſtar Turrium excelſis, atque mu-

nitis narrate, eamque omnibus prædicare, vt eam omnes agnoſcant, diligant, venerentur: *Fiducia* *Ponite corda ueſtra in virtute eius*, hoc est, magnam cordium ueſtrorum fiduciam, atque ſpem in potentia, ac robore huius celeſtis Ciuitatis ponite, & collocate: *Radix porro omnium Virginis magnalium indicatur in verbis illis; quæ ſubnectuntur: Quoniam, inquit, hic eſt Deus, Deus noſter in æternum*: quoniam ſcilicet ipſe Chriſtus, qui ex ea carnem ſuſcepit, qui in ea habitauit, qui eam magnificare voluit, eſt Deus noſter in æternum. In eam Ciuitatem deduci optabat Dauid cum diceret *Psalm. 59. Quis deducet me in Ciuitatem muniam*; ad hanc properemus, & nos eadem Virgine duce, caueamusque ne, ex ijs ſimus, qui propter ſummam in rebus ſpiritualibus deſideriam, atque torporem, per exiguum erga Deiparam pietatem habent, nec ei ſe commendate ſtudent, de quibus illud *Psalm. 106. Viam Cruciatie Habitaculi non inuenerunt, & illud Psalm 105. Pro nihilo habuerunt Terram deſiderabilem*, dici poteſt: Deiparam enim Terram eſſe ſanctam, & Deſiderabilem, ex qua orta eſt veritas, & iuſtitia, teſtatur *Georgius Nicomediensis* orat. de oblat. Deip. idque meritò: ab omnib. enim fuit ab initio miſericè deſiderata, vt c. ſuperiori dixi, cuius ſpeciem Deus ipſe *Psalm. 44* concupiuit: caueamus ergo ne ex numero iſtorum inſipientium ſimus, qui theſaurum ab omnibus expeditum, & deſiderabilem pro nihilo habentes, ex eo fructum quem poſſent, vberimum capere negligunt.

3. Verum enim verò illud præmonendum in Deo primis videtur, vt is, qui deuotionem erga Virginem amplecti cupit, ſemel quali ſolemniter in celebri aliquo Virginis Templo ſi commode fieri poterit, coram eius Imagine ad pedes ipſius Virginis in cœlo exiſtentiſ, cogitatione ſe ſtatuat, inuocatis quali teſtibus huius actus, & per preces auxiliariſ ſanctis Angelis, præſertim ſanctis Michaelè, Gabriele, Raphaelè, Angelo item ſuo cuſtode, ſanctis præterea illis, quibus peculiariter eſt aliqua ratione affectus, præſertim ſanctis Ioachimò, & Anna Virginis parentibus, ſancto Iosepho ſponſo, ſancto Ioanne Baptiſta, ſanctis Petro, & Paulo, ac Joanne Euangelista, ſancto ſui nominis, ſanctis item illis vbis Patronis, ſibi que omni affectu Virginem deligat in patronam peculiariè, ſemetipſum ei offerat, firmiterque ſtatuat, ſe

S. Thom.

Deuotio erga Virginem quid ſit, & qui bus actibus conſiſt
3. Reg. 10.

Psalm. 47
David inuitat omnes ad Virginis deuotionem.
Mediatio virtutum Virginis.

Amor
Virgini excellen
altis prædicanda.

Fiducia
Radix
Psalm

Psalm. 106

Psalm. 105

Georgius Nicomediensis

Psalm. 44

Virgini b
inuitat
se Virgini
offerat
in facili

agus

atque illos se, quibus deuotionem erga Deiparam contineri diximus, exercere: nimirum se eam uoce in posterum dilectorum, ueneraturum, eidem de bonis eius gratulaturum in ea secundum Christum suam fiduciam collocaturum, eam pro uiribus imitaturum, ei denique aliqua obsequia exhibiturum, & ad particularia ueniendo, consideret, in quibusdam uirtutibus tam imitabitur, & quam obsequia ei deferret, simulque eam enixe oret, adhibitis dictis Angelis, & Sanctis intercessoribus, ut sui patrocinium suscipere dignetur usque ad horam mortis, qua se filio suo sistat: poterit autem recitare sequentem, uel similem oblationem, atque ex ea die uirginem sanctissimam peculiari ratione, ueluti suam singularem Dominam, & Aduocatam recipiat, & in suis necessitatibus confidat ad eam confugiat: quam oblationem quotidie, uel salutem in diebus festis eiusdem uirginis renouate poterit.

FORMVLA OFFERENDI SE BEATISSIMA VIRGINI DEIPARA.

SANCTISSIMA VIRGO DEI GENITRIX MARIA, Ego N. licet uidecunque indignissimus, qui in numerum seruorum tuorum recipiar: sic tamen pietate tua admirabili, & impulsus tibi seruiendi desiderio, eligo te hodie coram beatis Archangelis Michaeli, Gabriele, & Raphaeli, Angelo item meo custode, & coram sanctis Ioachim, Anna, Iosepho, Joanne Baptista, Petro, Paolo, Joanne Euangelista, & coram sanctis NN, & curia cœlesti uniuersa, in meam peculiarem Dominam, Patronam, ac Matrem firmiterque statuo, ac propono me tibi ex hoc tempore semper obtemperaturum, ac fideliter famulaturum, atque ut ab alijs quoque tibi seruiatur, pro uiribus meis effectuum A te ergo Mater pijsissima, per sacratissimum filij tui Iesu Christi Domini nostri, qui pro me effudit sanguinem: peto suppliciter, ut me in numerum tuorum deuotorum ascribere, & in seruam tuam perpetuum admittere digneris. adis mihi in actionibus meis, gratiamque mihi à filio tuo impetres, ut in cunctis meis cogitationibus, uerbis, & operibus, ita me geram, nihil ut unquam tuos, tuique filij oculos offendam: ac memor sis mei nec me deserat in hora mortis meae. O clemēs, o pia, o dulcis Virgo MARIA. Amen.

4. Ut autem hanc oblationem, qua uirgini Deiparę nos deuouemus, ante plures annos in fodalitijs B. uirginis, quę in domicilijs Societatis Iesu habentur, usurpatam, receptam aliquo ueterum exemplo confirmamus, antequam hoc loco id, quod Cæsarius lib. 7. mirac. cap. 39. de Waltero de Bimbach uir potenti, ac nobili, & Ducis Louanij consanguineo, qui in sæculari militia satis strenuus, celebre nomen erat consecutus, scribit his uerbis: *Ualuerus*, inquit, *sanctam Dei genitricem ab ipsa pueritia capite innocare. Et ex intimo cordis affectu diligere, atque ieiunij, elemosynis, & missarum celebrationibus honorare. licet enim corpore deditus esset torneamentis: corde tamen totus erat in obsequio B. uirginis.* Deinde cum nonnulla Deiparę in eum beneficia narraffet Cæsarius, subiicit: *Considerans*, inquit, *Ualuerus adhuc in sæculo positus tanta circa se B. Dei Genitricis beneficia: intantum in illius amore accensus est, ut in quadam paupere Ecclesia in eius honore dedicata, confecto Sacerdote Funs collo suo inuento, seruum globa se illi super Altare, offerret, soluens singulis annis sensum de capite suo, quantum serui originarij soluere consueuerunt: Et quia propter honorem Regina cœlestis se tam ualde humiliauit, ipsa suum dilectum ualde glorificauit.* hæc Cæsarius. Quę poro beneuolentię signa Deipara huic Waltero antea ostenderit, colligere licet ex quadam re planè admirabili, quam Cæsarius eodem loco recenlet; *Cum*, inquit, *quodam tempore inter multos Ualuerus stans, missam audiret, Sacerdos ut in canone calicem leuauit, crucem auream sub eius pede conspexit, cui annexa fuit cartibula hæc continens uerba: Crucem hanc defer ex parte mea, (MARIA) scilicet matris Christi amico meo Waltero militi prope Bimbach, quam cum Sacerdos legisset post completionem missæ, pulpitem ascendit, & clamauit, est ne aliquis hic miles, qui uocetur Ualuerus de Bimbach? respondentibus quibusdam, Ecce isto est, Sacerdos eum seorsum duxit, crucem porrexit, & ubi illam inuenerit, uel quia miserit intinuas: quam latus suscipiens, in cœnobio Hemmenrode postea conuersus, eam Abbati resignauit, & infra, cuius crucis aurum tantum est fulgoris, ut omne aurum in eius pallefcet comparatione. hæc Cæsarius. Hic poro Ualuerus non solum Cisterciensem Ordinem in Monasterio, quod Hemneotide dicitur ingressus est, ubi Cæsarius eiusdem Cœnobij Monachus, qui hæc litteris mandauit, eum familiariter cognouit.*

*Exemplum
Ualueri
de Bimbach
Cæsarius.*

*Idè à Deipara
cruce
aurea donatur.*

R r r g n o u i t

Fiducia
Bade
Vergo
Pfalz
Pfalz
Gering
Nicom
Pfalz
Dran
Virgini
Vergo
Vergo
Vergo
Vergo

gnouit: sed etiam ibi vitam duxit sanctitate; & erga Virginem pietate conspicuam. tandem Dei Genitricem eam: vocante transiit ad patriam, miraculorum signis, quæ loco citato recensentur post obitum clarus.

A. D. AMOREM ERGA DEI-
param, qua nam promouent.

Amor. erga Virgine quomodo excitatus.

Primo, quia mater est Christi.

Luce. 5.

Bonauent.

S. Ildesons.

AM ad actus, quibus eius. constat deuotio veniens. Primum igitur omnium erga Virginem sanctissimam sincerissimus, ac feruentissimus excitandus est amor. Ad quod conferent pleraque in superiori capite adducta, sed peculiariter, quæ sequuntur, nobiscum serio reputemus. Primum eam matrem esse Christi Domini nostri, à quo, & per quem omnia bona nostra accipimus. quod si Christum, ut par est, summè diligimus, secundum ipsum eius Genitricem magno amore complecti debemus: nam & in humanis si quis vnice aliquem diligit, & ut quidquæ est dilectio coniunctissimum: ita maxima benevolentia complectitur. imò Virg. sancti. Christi mater eiusmodi est, ut sine vici consortio sola de Spiritu sancto eum conceperit, & per eam Dei misericordiam susceperimus. & quia Christus redemptio nostra ex demonis tyrannide nos eripuit. Patri reconciliavit, suumq; corpus augustissimum in vtero Virginis formatum in cibum tradidit nobis in Eucharistie sacramento: Ideo & Virginem per quam Christum accepimus, hoc etiam nomine summo studio diligere, complectique par est. Ideo sanctus Bonauentura in Lytanijs beate Virginis, sic eam inuocat: *Sancta Maria super omnes diligentius amanda. & iterum Super omnes excellentius magnificanda.* Huc spectant, quæ c. 3. vberius dixi de corpore Christi in vtero Virginis concepto, quod in Eucharistie sacramento nobis exhibetur, & quæ cap. 17. 27. & 28. differuimus, quæ scilicet ratione Virgo Christum gignendo ad salutem nostram sic cooperata, & cap. 22. quo modo Deipara per Christum filium suum tortuosi demonis caput contineat. Sanctus Ildesonsus sermone primo de Assumptione cum recensisset admirabilem filij Dei in Virginis vtero incarnationem integra matris virginitate, ex figura Rubi, quem Moyses

vidit incombustum; omnes ad Deiparæ patrociniū implorandum, eiusque laudes inuitat; Sed quia, inquit, laudare dignè nequimus beatam Virginem, quia inferior est ea nostra laus, vobis notemus, & amemus quantum possumus. ita Ildesonsus.

Secundò, Virgo Deipara summo opere à nobis est diligenda, quia mater nostra esse dignatur, & tanquam mater nos benigne complectitur, matrisque erga nos manera egregie præstat, quod cap. 27. 28. & 29. plenius probauimus, vbi triplici nomine matrem nostram dici, matrem etiam viuensium appellari ostendimus, cuius deuotio, ut superiori capite diximus, signum est prædestinationis.

7. Tertio, Virgo sanctissima amat nos mirifice, ut cap. 29. vberius ostendimus, quæ de re Petrus Damianus sermone 1. de Nat. uirg. Scio, inquit Domina, quia benignissima es, & amat nos amore inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, & Deus tuus summa dilectione dilexit: imò ipsa sibi deuotos peculiariter diligit, iuxta illud Prover. 8. Ego diligentes me diligo. Et quoniam amor non nisi amore reponditur, ideo eam redamare pro virili studuimus.

Quandò, ad Virgineam amandam nos impellunt plurima, eaque maxima beneficia, quæ iugiter in nos conferunt tanquam Mater misericordis, & totius humani generis Aduocata. ut toto hoc opere probauimus, præsertim c. 16. vbi ostensam esse Matrem misericordis, & cap. 10. vbi pariter probauimus esse hominum aduocata; & cap. 20. vbi egi de multis ad peccatorum penitentiam, & Dei amicitiam Virginis beneficio reuocatis, & cap. 24. & 25. quod nos contra demonem egregie iuuat, ac tutetur, quæ omnia ne ingrati plane sumus, amorem erga Virginem postulant maximum.

Quintò, si obiectum amoris est bonum, ut sanctus Thomas 1. 2. quæst. 72. declarat, insignis Virginis præ omnibus puris creaturis sanctitas eam dignam facit, quæ ab omnibus summo opere ametur. Quare Ecclesia in officio Virginem alloquens, illud ei accommodat: *In odorem vnguentorum tuorum currimus,* hoc est ad fragrantissimas tuas virtutes cursu pertrahimur: *Adulescentula,* hoc est animæ deuotæ dilexerunt te nimis. Si enim amicos Dei seruos propter eorum sanctitatem amore prosequimur: quanto magis eam, quæ præ cæteris est sanctissima, & præcipuum Dei

19. fol. Cant.

Excen. corru. Virg. amari.

S. Ger. Episc. Hun.

Alen. S. An. nus.

Alen. vbi gabat. Virg. amor.

Prout. b. aliq. peren. bou. Caro. filius. Brig.

Quar. propter lo. noscitur in motu. fert.

Specu. Exen. Deu. B. Vir.

quid. dam. mol. in ex. mo. v. temp. liber.

Quar. propter lo. hanc sibi sanctita. rem. S. Thom. Ex cap. Cant.

Deu. singulariter amat. Pa. gium.

S. An. nus.

Deidolis prædita, vt cap. 4. §. 6. & 12. copio-
sè diximus; à nobis omni affectu erit diligenda
imò ipse Deus ex Psal. 44. *Concupiuit deo-
coram eius;* & ita illam diligit, vt Cant. 4. *suum
amorem metaphora vulneris explicet: Vul-
nerasti, inquit, cor meum soror mea sponsa:* quo
autem amore plerique erga Virginem flagrant,
ex superiori capite facile colligi potest,
aliqua tamen exempla hic attexere non gra-
uabor.

Psal. 44.
Cant. 4.

Exempla
vorum qui
Virginem
amarunt.

De S. Gerardo Martyre, & Episcopo Cana-
diensi in Hungaria apud Sorium 24. Septem-
bris hæc legimus: *Si quis, inquit, rem ab ipso
uentam petret per nomen Matris Christi, mox eo
audito lachryma perfundebatur, & riuum in gra-
tiam humanissimè recipiebat, Alexander Alen-
sis, vt scribit S. Antoninus 3. part. hist. tit. 24. c. 8*

Alensiu.
S. Antonius.

§. 1. cum esset insignis Doctor Parisiis, & ex
singulari ad Virginem deuotione, nihil se ne-
gaturum eius amore quidquam postulanti vo-
uisset, à quodam Fratre ex ordine Minorum,
Virginis amore rogatus, vt illum Ordinem
ingrederetur, quamuis tanta, & tam inopina-
ta petitione teritus: à Deo tamen intus per-
motus, se id illico facturum statim respondit,
idque Virginis amore & opere præstitit; & ordi-
nem illum mirum in modum sua doctrina
illustrauit. Quantum autem profuerit Carolo
filio S. Brigittæ, in vita sua dixit esse Virginem,
declarauit singulare beneficium, quod à Vir-
gine in morte accepit, cum à dæmonis tenta-
tionibus eum protexit, ac liberauit, quod supra
cap. 24. retulimus, & infra in hoc capite refe-
remus.

Alexand.
Alensiu.
nihil ne-
gabat per
Virginem
amorem
aliquid
perenti-
bus.

Carolus
filius S.
Brigittæ.

Specul.
Exempl.
Deuotus

De quodam etiam Religioso B. Virginis
studio narratur in speculo exempliorum dist.
9 exempl. 84. cum in extremo vitæ suæ ex a-
B. Virginis spectu duorum terribilium dæmonum, qui ad
cum rapiendum parati erant, pra timore ita
extra se factus esset, vt horribiliter clamans di-
xerit: *Maledicta hora, in qua religiosus factus fui:*
mox adueniente Virgine beatissima, effugatis
dæmonibus, ea visa, spè de sua salute concepit,
& serena facie dixit: *Benedicta hora, qua intraui
in ordinem, & benedicta Mater Christi, quam
semper dilexi:* quæ cum narraisset fratribus, qui
coram astantibus, & cum lachrymis pro eo ora-
bant, feliciter quieuit in Domino. Hoc ipsum
refert sanctus Antoninus 3. part. histor. tit. 23.
cap. 1 §. 6. & addit Religiosum hunc fuisse ex
Ordine Prædicatorum in Anglia, vocatumq;
Alanum.

quidam à
dæmonum
molestiis
in extre-
mo vitæ
tempore
liberatus.

S. Antoni-
nus.

S. Hedwigis Ducissa Poloniæ, vt in fine eius
vitæ apud Sorium 15. Octobris habetur, cre-
bro Imaginem quandam Desparæ apud se
ferte viuens solebat, & cum ea tumultata est:
quæ tribus digitis sinistrae manus moriens, ita
eam strinxerat, vt commodè inde auelli non
posset. sed anno 1263. post 25. fere annos ab
eius obitu, referato sepulchro, cum ossa facii
corporis transferenda eleuantur, consum-
ptis carnibus, & membrorum compage soluta,
tres illi digiti inuenti sunt prorsus inte-
gri, & incorrupti, & intra illos Imago Despa-
ræ: cerebrum quoque inuentum est recentissi-
mum, & ex capite liquor instar olei suavissimi
odori erumpebat, quæ amorem, ac deuotio-
nem eius erga Virginem Deo maxime gratam
fuisse testantur.

S. Hedwigis
Ducissa
Poloniæ
Stritus.

Eiusdem
cerebrum,
ac digiti
tres in Des-
paræ ho-
noris post
obitum in
corruptis
seruansur

AD REVERENTIAM ERGA
Desparam: qua nam exci-
tant.

SECUNDVM quod ad Virginis deuotionem
spectare diximus, illud est, vt & reueren-
tiam, & honorem tum corde, tum corpore ei
exhibeamus quàm maximum: licet autem in
rigore reuerentia ex sancto Thoma 2. 2. qu.
103. artic. 1. ad 1. non sit idem, quod honor;
tamen in nostro proposito in idem fere reci-
dunt. Reuerentia enim ex 2. 2. quæst. 81. art. 3.
ad 2. & quæst. 104. art. 2. ad 4. directè respicit
personam excellentem. Honor autem ex eo-
dem 2. 2. quæst. 103. artic. 1. est quoddam si-
gnum, & testificatio excellentiæ eius, qui ho-
noratur. imò ex Diuo Thoma reuerentia est
primò motiuum ad honorandum aliquem,
vel ore pronunciano excellentiam eius, vel
corporis inclinatione, muneribus, imaginibus,
& huiusmodi alijs. Aristoteles verò in 1. Rhe.
Aristote-
les quid de
honore
dicat.
nor, inquit, *benefica estimationis est signum:*
honorantur autem merito. Et quidem in
primis, qui beneficium dederunt, & qui bene-
ficium dare possunt; beneficium vero est, quod
pertinet ad salutem, & ad ea, qua causa
sunt, vt simus, aut ad diuitias, aut ad aliquid
aliorum bonorum, quorum non est facili compa-
ratio, aut omnino, aut in eo loco, aut aliquando:
multis enim ex rebus etiam, qua parua videntur,
honorem adipiscuntur. Verum loca, & occasiones

Deuote-
rentia er-
ga Virgi-
nem.
S. Thom.

Reueren-
tia, & ho-
nor quid
sint.

D. Thom.

Honor quibus rebus exhibetur

Virgo praecipua reuerentia digna.

3. Reg. 2.

S. Bernardinus.

Eccles. 3.

Damasc.

Hippol.

August.

Bernard.

Eccles. 15.

causam afferunt. Partes autem honoris sunt sacrificia, monumenta, & veribus, & sine veribus pramiis, luci, praefessiones, sepulchra, stana, vicus publici, & quibus Barbari videntur, ut adoratio- nes, conspectus emutationes, munera qua apud singulas gentes pretiosa sunt. haec Aristoteles: quibus verbis docet rationes, quae ad honorem a liciti impendendum movent, & quibusnam rebus honor exhibeatur, de quibus infra ca. 37. vbi de obsequiis erga Virginem agemus.

9 His positis perspicue apparet quantum honor, quantaque reuerentia Deiparae sit exhibenda, quam Christus ipse in terris olim sic honorauit, ut ei subditus esse voluerit, & nunc in caelis honorat cum ad dexteram suam eam collocarit. quod longe ante figuratum videmus 3. Reg. 2. in Bethabea matre Salomonis, cui Salomon ad se venienti omni honoris significatione occurrit, eamque dignissimo loco excepit. sic enim de Bethabea legimus: Surrexit Rex in occursum eius, adorauitque eam, & sedit super thronum suum, positusque est thronus matris Regis, qua sedit ad dexteram eius: quae omnia figuram fuisse honoris, quem Deiparae deien Christus, docet sanctus Bernardinus Senensis tomo 3. sermone 11. artic. 2. eaque singillatim expendit. & cap. 2. peculiariter animaduertit verbis illis: Adorauit eam, significati reuerentialem filialem, qua matrem dignissimam Christus honorat. scimus enim illud Eccles. 3. Sicut qui thesaurizat, ita & qui honorat matrem suam. quod a Christo Domino minime est praetermissum in sanctissima matre sua; quam ut ait Damascenus oratione 1. de dormit. Christus bonus legislator, etiamsi legi minus sit subiectus; legem tamen, quam ipse de parentibus honorandis sanxit, expleus honorat. & Hippolitus oratione de sanctificatione: Qui dixit, inquit, Honora patrem, & matrem, ut decretum a se promulgatum obseruaret, omnem gratiam matris, & honorem impendit. Idem habet Augustinus libro de Assumpt. tomo 9. Ad benignitatem, inquit, Domini pertinet, matris seruare honorem, qui legem non seruare uenerat, sed adimplere. Bernardus sermone 1. de Assumptione: Quis non credas Dei filium honorare matrem? ideoque potest Deipara merito appellari Mater honorificata. Adhaec in Ecclesia militante eam honorat, cum tot Tempia ei dicantur, totque per eam miracula, ac beneficia confertur voluerit: ut nemo sit, qui se abcondat a calore eius, Quare Georgius

Nicom. orat. de oblat. Deiparae: Quis honor, inquit, exhiberi poterit puritati Deiparae ex aequo respondens, cuius amore captus opifex, ex ea solum construxit tabernaculum, in quo minime recessurus habitare: in quo paterna voluntas est impleta? Quam gloria ei poterit tribui pro merito, cuius superiorem gloriam prater se ostendens creator? O donum, quod nullo potest honore, et par est, affici haec Georgius.

10 Hanc reuerentiam, quam Deiparae debent diximus, declarasse videtur Iacob Patriarcha Genes. 28. cum euigilans de somno, in quo scalam illam a terra ad caelum vique protensam, Angelos item ascendentes, & descendentes per eam, ipsumque Dominum scalam in uicinum uiderat, pauens praedamiratione in haec uerba prorupit: Quam terribile est locus iste? cuius rationem subiicit: Verè non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta caeli. quasi dicat iuxta Interpretum sententiam, & praesertim Bernardi sermone 6. de Annuers. Eccles. locus Bernardus iste est omni reuerentia dignus, quem Deus ipse sua quoque praesentia dignatur, cum sit domus Dei, & porta Coeli. Quamuis autem locum hunc Rupertus libro septimo Commentariorum in Genes. capite 24. Ecclesiam Christi, quae erat futura: Bernardus uero loco Bernardus citato sacra Christianorum Tempia praedignata uelint; tamen & ipsam Deiparam per locum illum terribilem praecipue quoque intellectam nemo inficiari poterit, qui attentè perpexerit eam esse domum Dei, in qua Deus singulari modo praesens alijs omnibus habitauit, ut patet ex ijs, quae diximus capite quinto eamque per hanc scalam Iacob ex Andrea Cretensi, & Damasceno esse adumbratam, & ab alijs Patribus Scalam Coeli: Portam item Coeli appellatam, quae omnia capit. 16. ostendimus. Quare Andreas Cretensis oratione 2. Haec est, inquit, porta Coeli, de qua Iacob dixit: Quam terribilis est locus iste? uerè non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta caeli. Cum ergo Deipara propter singularitatem Dei praesentiam in eius uero, atque in eius anima praesentibus alijs sit locus ille a Patriarcha Iacob terribilis uocatus; idcirco magna religione, omnique reuerentia, ac tremore uolenda est. Verum, quae peculiariter ad hanc erga Virginem reuerentiam nos exortare possunt, multa sunt.

11 Et primum quidem reuerentiam Virginis debemus propter summam eius dignitatem,

Genes. 28. Dom. 28. Genes. 28. id est, in uicinum uiderat, in haec uerba prorupit: Quam terribile est locus iste? cuius rationem subiicit: Verè non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta caeli. quasi dicat iuxta Interpretum sententiam, & praesertim Bernardi sermone 6. de Annuers. Eccles. locus Bernardus iste est omni reuerentia dignus, quem Deus ipse sua quoque praesentia dignatur, cum sit domus Dei, & porta Coeli. Quamuis autem locum hunc Rupertus libro septimo Commentariorum in Genes. capite 24. Ecclesiam Christi, quae erat futura: Bernardus uero loco Bernardus citato sacra Christianorum Tempia praedignata uelint; tamen & ipsam Deiparam per locum illum terribilem praecipue quoque intellectam nemo inficiari poterit, qui attentè perpexerit eam esse domum Dei, in qua Deus singulari modo praesens alijs omnibus habitauit, ut patet ex ijs, quae diximus capite quinto eamque per hanc scalam Iacob ex Andrea Cretensi, & Damasceno esse adumbratam, & ab alijs Patribus Scalam Coeli: Portam item Coeli appellatam, quae omnia capit. 16. ostendimus. Quare Andreas Cretensis oratione 2. Haec est, inquit, porta Coeli, de qua Iacob dixit: Quam terribilis est locus iste? uerè non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta caeli. Cum ergo Deipara propter singularitatem Dei praesentiam in eius uero, atque in eius anima praesentibus alijs sit locus ille a Patriarcha Iacob terribilis uocatus; idcirco magna religione, omnique reuerentia, ac tremore uolenda est. Verum, quae peculiariter ad hanc erga Virginem reuerentiam nos exortare possunt, multa sunt.

Ejus dignitas, quia mater est Dei. Th. Mayo. Sap. 8.

Virgini dicitur hyperdulia. Bona. Gabriel.

Epitheta Virgini, quae eius dignitatem acratissimam indicant.

Exod. 26. Bonavent. 2 Cor. 3. Rom. 8.

Exod. 34.

Secundo, quia mater est nostra.

Exod. 20. Ephes. 6. Malach. 1.

tatem, qua mater est Dei; ratione cujus habet quandam dignitatem infinitam ex Divo Thoma 1. part. quaest. 25. artic. ult. ad 4. & ex alijs, ut dixi capit. 5. ita ut meritis ex Mayrone sermone de creatione animae Virgini ei accommodetur illud Sap. 8. *Generositate[m] ejus glorificat contubernium habens Dei*; ideoque etiam ex 2. 2. quaest. 103. artic. 4. ad 2. maxima ei reverentia debetur ex affinitate, quam habet ad Deum: ut propterea hyperdulia, quae est potissima species dulciae, ei conveniat, quod docent Theologi, ut videre est apud Bonaventuram in 3. distincti. 9. artic. 1. quaest. 3. Gabriel. lect. 49. in canonem, & alios. ideoque etiam sedet à dextris filij, & supra omnes puras creaturas evecta, separata[m] ab alijs facit hierarchiam, ut dixi capit. 6. Huc spectant illa, quae Virgini tribuuntur epitheta, quibus tanquam aliquod sacrosanctum omni veneratione dignissimum appellatur. exempli causa Templum Domini, Tabernaculum foederis, Arca testimonij, de quibus plenius supra c. 5. diximus. Quocirca Bonaventura in 1. sentent. distincti. 44. in exposit. text. *Tania*, inquit, *fuit Desparat[is] dignitas, ut si omnes creaturae quantumcumque ascenderent in gradibus nobilitatis, essent praesentes, omnes deberent reverentiam Matri Dei.* Quod si Apostolus 2. Corinth. 3. ex comparatione Moyli Apostolorum dignitatem, legem Evangelicam, & Christum praedicantium, & habentium spiritus primitias, ita commendat. *Quod si, inquit, ministratio mortis littera deformata in lapidibus fuit in gloria: ita ut non possent intendere filij Israel in faciem Moyli propter gloriam vultus ejus quae evasuat, quo modo non magis ministratio spiritus erit in gloria.* quanto potiori jure supra omnes erit in gloria illa, quae Christum torius Evangelicam gratiae fontem de suis visceribus concepit, & mundo eum edidit? quanta igitur erit illi reverentia, quantus honor ab omnibus exhibendus?

Secundo, reverentiam Virgini debemus, quia mater nostra esse dignatur piissima, & benignissima (ut cap. 17. & sequen. ostendimus) matri autem, & tali, ac tantae matri à filijs singularis honor, & reverentia debetur, ut satis constat Exod. 20. *Honora patrem tuam, & matrem tuam, quod apud Ephes. 6. est mandatum primum in promissione, & ideo Malach. 1. dicebat Dominus. Filii honorat patrem: Si ergo pater ego sum, ubi est honor meus.*

Tertio, quia cum sit Mater Dei verè est Regina nostra, ac Domina omnium in caelo, & in terra, ut cap. 5. ratione, & Patrum testimonijs probavimus: Dominae autem, ac tali Dominae à sermone reverentiam deferendam, ratio ipsa suadet.

Quarto, cum reverentia, & honor excellentiae, ac virtuti debeat ex D. Thoma 1. 2. quaest. 2. art. 2. ad 2. etiamsi Virgo sanctissima non esset mater Dei; propter eximiam tamen ejus excellentiam, ac sanctitatem, & propter heroicas virtutes, ac insignes, quibus est exornata, praerogativas (de quibus toto hoc opere diximus, & praesertim cap. 456. & c. 15. & 21.) summa reverentia, summo praerogativis puris creaturis honore prosequenda esset propterea appellatur Iudith 15. *Gloria Ierusalem, latitia Israel, honorificentia populi nostri.* ut cap. 17. dixi, ejusque virtutes praestantissimis typis significantur. Utejus charitas per candelabrum aureum; ejus oratio per Altare thymiamatis, idemque de reliquis virtutibus quemadmodum c. 21. dictum est.

Quinto, si ex Aristotele loco citato honorantur ij, qui beneficia dedere, vel qui dare possunt, seu beneficia sint ad salutem, seu divitias, seu aliquid aliud, quod tamen aliqua ratione facile comparari nequeat: quanta ratione, quantoque honore prosequenda est Virgo sanctissima, à qua tot, tantaque beneficia ad salutem, tum animae, tum corporis retulimus, & per quam tam multa, quam nostris viribus comparari nequeunt, speramus, ut superiori capite diximus? Quemadmodum autem Ioan. 5. *Pater omne iudicium dedit filio, ut omnes honorificent filium, sicut honorificant Patrem: ita filius, ut mater honoretur, gratiarum dispensatricem, & miraculorum effectricem, ut cap. 20. dixi, peculiari ratione eam constituit. Quod etiam terrenis principibus usque venit qui cum honorati quempiam volunt, per eum omnia facile concedunt, ac largiuntur, quem morem secutus est Pharao Gen. 41. cum ab Aegyptij alimenta peterent: ite, dicebat, ad Ioseph. & quicquid ipse dixerit vobis facite. quare Anselmus c. 6. de excel. Virg. *Velocior, inquit, interdum est salus memoratio nomine Virginis, quam invocatio nomine filij. non quod ipsa major, & potentior eo sit, nec enim ipse magnus, & potens est per eam, sed illa per ipsum. Verum quia & si memora invocantis non merentur, ut exaudiantur, me-**

Tertio, quia est Regina ac Domina nostra.

Quarto, propter ejus sanctitatem.

Aristot. Quinto, propter accepta beneficia, & alicuius, quam ab ea speramus.

Ioan. 5. Christus per matrem beneficia concedit.

Gen. 41. Anselm. Velox salus invocata in Virgine.

ritas tamen matris intercedunt, ut exaudiat. Ita ex Anselmo, qui id quotidiano experimen- to inter homines confirmat, cum quis propo- sito dominico nomine efficaciter ab alio con- sequitur, quod simpliciter sua prece nequa- quam impetrare possit. Hinc est, quod Sancti omnes etiam precipui eam omni reue- rentia prosequuntur, iuxta illud Psalm. 44. *Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites ple- bis* quod de Virgine intelligi probauimus cap. 17. & de veneratione, quam illi exhibent om- nes Angeli, plenius diximus cap. 26. imò Vir- go sanctissima, *Ab ipso Deo*, ut verbis vtar Epi- phanij serm. de Deipara, *est in honore habita, tanquam ancilla digna, & mater.* & Cyprian. serm. de Christi Natiu. *Spiritus sanctus*, inquit, *seruabat sacrarium suum, hoc est Deiparam, & sanctimonia thalamum honorabat* Igitur, & nos omnem reuerentiam, & honorem Virgini impendamus, ad eius imagines, nomen, lau- des, & similia humiliter caput inclinemus, preces ad eam quam deuotissime flexis geni- bus effundamus.

Ois Sancti Virginem maxime reuerentur. Psal. 44.

Epiphan.

Cyprian.

Exempla de reuerentia erga Virginem. B. Margari- ta filia Regis Hun- garia.

13. De hac erga Virginem reuerentia plura in Sanctorum historijs relatu digna inueni- untur. De beata Margarita uirgine, filia re- gis Hungariæ apud Surium 28. Ianuarij quæ fuit sanctimonialis ex Ordine sancti Do- minici, & obiit anno 1270. sic scribit Au- ctor eius vitæ. Beatam Virginem Dei matrem præcipuo venerabatur affectu, & vbi cum- que eius videbat imaginem flexis genibus, salutationem Angelicam proferebat. In vi- gilij Natiuitatis Christi, & quatuor solen- nitatum B. Virginis dum in loco capitulari pronuntiabatur diei sequentis solemnitas, deuotionem præferebat admirabilem, prosterne- bat sese, & cum lacrymis orans gratias agebat Deo, in iisdem vigilijs non nisi pane, & aqua vescabatur, in singulis quoque festiuitatibus B. Virginis, ac intra octauas offerebat eidem sanctissime Virgini mille salutationes Ange- licas, & ad singulas qualque humi se proster- nebat. hæc ibi.

S. Gerar- dus Episc. in Hun- garia. Surium 84 Septemb.

De S. Gerardo martyre Episcopo Cana- diensi in Pannonia, apud eius vitæ scripto- rem legimus in Surio hæc verba, Ipse S. Ge- rardo auctore ab Hungarica gente non pron-unciatur nomen ipsum matris Dei, sed Do- minam eam vocant, si sit autem pronuncia- tum eius nomen, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus sese inclinant,

atque adeo Pannonia, seu Hungaria à S. rege suo Stephano familia S. Mariæ appellata est hæc ibi.

Sanctè Ecclesia in Rubricis Missalis, quam Missa vis Sacerdotibus proficit, ut in Missa caput Romæ inclinent ad nomen eorum Sanctorum de qui- bus dicitur Missa, ut sit commemoratio, ubi- cunque tamen B. Mariæ nomen pronuntiatur semper caput inclinandum esse iubet; quamuis Missa non dicatur de ea. quod ipsum meritò apud omnes fideles in more positum est, at- que usu receptum; ut ad tantæ Regiæ nomen quacunque occasione prolatum omnes caput reuerenter inclinent.

CONGRATULATIO ERGA DEI- param exercenda.

14. Tertium, quod ad nostram erga Vir- ginem devotionem declarandam fa- cit, actus est intimæ ex animo congratulatio- nis, qui ex amore proficitur. Cum enim amplissima Dei in eam collata dona cogno- scimus, & reliqua quam gloriæ magnitudinem & præstantiam Virginis maximam ostendunt, ex quorum cognitione reuerentiæ effectum in nobis excitari dicimus, accedente amore; quem illi debemus, consequens est, ut eorum intimis præcordijs congaudeamus, seu gra- tuletur: si enim Apostolus Roma 12. inter alia monita Christianis tradita ad indicandam mutuam dilectionem, hoc etiam posuit: *Gaudete cum gaudentibus, & fletis cum flentibus, id ipsum inuicem sentientes*, ut scilicet de alio- rum bono gaudeamus, & de aliorum malis do- leamus, idque ex animo non simulat: hoc e- nim sibi uolunt verba illa: *Id ipsum inuicem sen- tentes*, ut exponit Origenes. & S. Agnes, paren- tibus ad ejus sepulchrum assidue vigilantibus, quadam nocte virginum choro comitata cum apparuisset: dixisse legitur apud Ambros. li- bro 2. epist. 34. edit. Rom. *Congaudete mecum, & congratulamini, quia cum his omnibus lucidus sedes accepi, & illi sum iuncta in caelis, quem in terra postea tota intentione dilexi*; quam verba in ejus officio Ecclesia usurpat: quanto magis Deiparæ, cui tot nominibus tantum debemus, de ejus bonis nobis congaudendum, & gratu- landum est: præsertim quia, ut animadverit Pelbartus in Stellario par. 2. lib. 2. art. 2. agens de hac cum Virgine congratulatione, oia Vir- ginis gaudia ad nostram pertinent maximam utilitatem: certè S. Thom. 2. 2. q. 28. art. 1. lo- queas

Gaud...
Dicitur...
Ceteru...
Luce...
Conga...
Orig...
Cicilia...
Missa...
S. Thom...

Gaudium de
bonis ami-
cioribus
ut amore
quens de gaudio: Gaudium, inquit, propter hoc, quod ipsi bono amato proprium bonum tu est, & conferatur, ex amore causatur, & hoc maxime pertinet ad amorem benevolentie, per quam aliquis gaudet de amico prosperè se habente, etiam si sit absens, & in solut. 4. vult gaudium, quo de diuino bono secundum se considerato gaudemus, principaliter ex charitate procedere, & melius esse, quam gaudium de bono diuino à nobis participato. & art. 4. dicit esse actum, seu effectum charitatis, & opus. 62. docet, in patris animam Deo congratulari in omnibus operibus suis.

Deus Opt.
de benefi-
ciji in Dei
param col-
lacu lau-
dandus.
15. Ex his liquiddò apparet ex amore eiga virginem omni actum hunc congratulationis cum eadem, quo intimè de eius gloria, & omnibus eius bonis, ac ineffabilibus priuilegijs, qui à Deo accepit, gaudemus eodem affectu, animique studio, ac si nos ipsi accepissemus: Deumque propterea laudamus, eique gratias ingentes agimus, quòd eam ad tam sublimem sanctitatis, & gloriæ apicem euexerit, eaque in illam dona atque ornamenta congerent. Quare Catechismus ad Parochos ex decreto Concilij Trid. editus in tract. de oratione, §. 6. cum docuisset ad alteram precationis partem spectare etiam gratiarum actionem Deo pro victorijs, & triumphis Sanctorum, subiijit hæc verba, quæ ad rem nostram maxime faciunt.

Catechis-
mus ad pa-
rochos.
Luc. 1.
Huc, inquit, pertinet prima illa pars. Angelica salutatio, cum ea ad precandum vitur: Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Nam Deum summi & habendis laudibus, & gratijs agendis celebramus, quod sanctissimam Virginem omni celestium donorum munere cumulauit, & siq. Virgini singularem istam gratulamur felicitatem hæc ubi, & que mentò, nam & ipse Archangelus Gabriel eadem voce Ave, Deiparæ est gratulatus.

Ciciliam
Trentan.
Nam & sacrum Concilium Trid. sess. 22. cap. 4. docet, cum in honorem Sanctorum Missæ interdum celebrantur, Deo quidem Sacerdotem sacrificium offerre, sed Deo de illorum victorijs gratias agere, eorumque patrocinia implorare, quare de donis beatissimæ Virginis, ex quibus tanta in omnes utilitas manavit gratia Deo sunt agenda quam maxime Ideo Ecclesia ipsa suo ad id nos exemplo hortatur, cum in Prefatione Missæ de Deipara his verbis Deum alloquitur, Verè dignum & iustum est, quum, & salutare nos tibi semper, & ubiq. gratias agere, Domine sancte, Pa-

ter omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione B. Maria semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare, quæ & unigenitum tuum sancti Spiritus obumbrationis concepit, & Virginitatis gloria permanente, lumen æternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc ipsum satis præfiguratum cernimus in Iudith post Iudith. 13. percussam ab ea Holoferinis caput, quam cum vniuersi acclamantes collaudassent, Ozias princeps populi de hoc beneficio in Iudith collato, gratias Domino agens dixit cap. 13. Benedictus Dominus, qui creauit cælum, & terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificauit, ut nò recedat laus tua de ore hominem, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulationem generis tui: sed subuenisti ruina ante conspectum Dei nostri: & dixit omnis populus, Erat par: quæ omnia longe melius in Deiparam per Iudith adumbratam, & in victoriam de dæmone ab ea reportatam quadrant, propter quam Deum huiusmodi verbis benedicere debemus.

16. Hinc Bernardus serm. 2. de Assumpt. de hac cum Virgine congratulatione agens: Præterim, inquit, si eam beneficia, quæ pro illius glorificatione consequimur, si eam diligimus, gaudebimus visq. quia vaait ad filium. Planè, inquam, congratulamur ei nisi fortè (quod absit) inuentrici gratia omnimodis inueniamur ingrati, & ser. 4. de Assumpt. Nos quidem seruuli tui ceteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in misericordia potius congaudemus nobis ipsis, & Ecclesia ex persona Virginis in quodam responso in festo Visitationis: Congratulamini, inquit, mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo, & de meis visceribus genui Deum, & hominè, quibus verbis non tantum nos ad sibi gratulandam inuitat, sed etiam rationem tantæ gratulationis aperit & hoc meritò, si enim Luc. 15. Homo, qui ouem perditam, & mulier, qui dragmam inuenerunt, conuocatis amicis, illos, ut sibi congratularentur, inuitat: quia inuenerunt quod perdidissent, & inde infertur gaudium coram Angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente, quanto magis de Virgine ad matris Dei dignitatem euecta eidem gratulandum. Ex hoc quoque gaudio in cælo super vno peccatore conuerso, Ildesonus ser. 1. de Ildesonsi Assumpt. Multo magis, inquit, gaudere credendum est in cælo de aduentu & gloria tantæ Virginitatis.

Bernard.

Offic. Eccl.

Luc. 15.

Ildesonsi

nis.

Sophron. *nia*: quod etiam dixerat Sophronius inter opera Hieronymi in serm. de Assumpt.

Congratulatio cum Deipara. 17. Ceterum quanta congratulatio exigatur ab amicis, seu deuotis Virginis pro tot bonis, & donis inenarrabilibus ei diuinitus collatis, facile colligi poterit ex eo, quod Ecclesia in

Missa Assumptionis omnes aduobandū inuitans, canit: *Gaudemus*, inquit, *omnes in Domino, diem festum celebrantes sub honore B. Virginis de cuius Assumptione gaudent angeli, & collaudat filium Dei.* & in Antiphona: *Hodie Maria Virgo caelos ascendit, gaudete quia cum Christo regnat in aeternum.* Quocirca S. Bonauentura in Litanijs B. Virginis sic eam inuocat: *Santa Maria, cui sancti, & sanctae congaudent, & gratulantur.*

Bonauent. his consonat S. Iacobus in Liturgia his verbis ad Deiparam: *Tibi o plena gratia uniuersa creatura gratulatur, Angelorum caetus, & hominum genus.* Anselmus de excel. Virg. ca. 9. *Cum sancti inquit, ipsam dominam, per quam tanta bona eis prouenire, per oculis habuerint iuxta Deum, quae de suo uero Virgo filium peperit residere, & iure aeterno caelo, terrae, cum eodem filio praesentem, consideremus qua exultatione exultabunt pro tanta gloria eius, quo honore subleuabuntur in tanta potentia eius, ita Anselmus pie meditatatur de Sanctorum gaudio, & exultatione, quam ex gloria Deiparae capiunt.*

S. Iacobus. Et Damascenus orat. 2. de dorm. *Iubilemus, inquit, in Arca Domini Dei toto animo, & muris cadunt ierichuntini, Conuariataram, inquam, potestatum infesta munitiones cum Dauid exultemus spiritu. Arca enim Domini hodie requiesuit.* haec Damascenus, satis ostendens gaudium, quo ex Virginis exaltatione in Assumptione exultare debemus, eidemque gratulari.

Anselmus Et Damascenus orat. 2. de dorm. *Iubilemus, inquit, in Arca Domini Dei toto animo, & muris cadunt ierichuntini, Conuariataram, inquam, potestatum infesta munitiones cum Dauid exultemus spiritu. Arca enim Domini hodie requiesuit.* haec Damascenus, satis ostendens gaudium, quo ex Virginis exaltatione in Assumptione exultare debemus, eidemque gratulari.

Damascenus. Et Damascenus orat. 2. de dorm. *Iubilemus, inquit, in Arca Domini Dei toto animo, & muris cadunt ierichuntini, Conuariataram, inquam, potestatum infesta munitiones cum Dauid exultemus spiritu. Arca enim Domini hodie requiesuit.* haec Damascenus, satis ostendens gaudium, quo ex Virginis exaltatione in Assumptione exultare debemus, eidemque gratulari.

Carolus filius S. Brigittae in obitu a B. Virgine adiuuato. 18. Quanti autem fecerit B. Virgo hunc affectum gratulationis secum de suis bonis, videre est in Carolo S. Brigittae filio, cuius anima post mortem ante Christi tribunal iudicanda constitit. Daemon autem apud Christum summum iudicem acriter de Deipara, quam suam Dominam, & Christi matrem super Coelum, & terram, & super omnes spiritus inferni potentem fatebatur, conquestus est, quod cum ipse daemon animam illam post obitum accipere, & Christi iudicio sistere debuerit, Virgo beata antequam exiret de corpore manibus suis apprehendens, in sua fortitute ad Christi iudicium pertulerit. At Deipara huius facti rationem reddens, haec respondiisse daemone scribitur

S. Brigitta lib. 7. Reuelationum eiusdem sanctae Brigittae,

cap. 13. *Dum inquit, haec anima in corpore erat magnam charitatem habuit ad me reuelans hoc sapienter in corde suo, quod me Deus suam Matrem dignatus fuit facere, & quod super omnia creaturae sublimiter uoluit exaltare, & ex hoc tanta charitate cepit Deum diligere, quod in corde suo dicebat sic: In tantum ego gaudeo, quod Deus Virginem Mariam matrem suam habet super omnia charissimam, quod nulla creatura, uel corporalis delectatio est in mundo, quam ego in permutationem illius gaudij reciperem: imo illud gaudium omnibus terrenis delectationibus praeferrem, & si possibile esset, quod ipsa in uno puncto minimo a dignitate, in qua est, a Deo remotior fieri possit, ego magis mihi in permutationem eligerem in profundo inferni aeternaliter cruciari, & iacere si ipsi Deo pro benedicta gratia illa, & immensa gloria quam a dedit suae matri dignissima, infinita gratiarum actio, & gloria sempiterna. Ergo o diabolus, uide modo eum quali uoluntate iste obiit, quid itaque tibi uideatur, uirum magis iustum eras, quod anima eius in meam ueniret de sessionem ante iudicium Dei, an in tuas manus impit crucianda. Respondit diabolus, Non est mei iuris, quod illa anima in meas manus ueniret, quate diligis plus quam se antequam iudicium factum sit, haec ibi. Verum cum daemon contra eam animam adhuc multa, quibus sui iuris eam esse debere contendebat, obijceret, ab Angelo, qui strenue pro anima respondebat, victus, & Christi summi iudicis uoce, qui benigne animam ad se uocauit, turpiter est eiecitus. & adiecit Angelus S. Brigittae, Carolum hanc gratiam minime habiturum fuisse, nisi ab infantia uoluntatem habuisset diligendi Deum eiusque amicos, & in peccati casibus libenter se emendandi.*

AD FIDUCIAM ERGA DEIPARAM, qua nam excitem.

19. Quartum, quod ad deuotionem erga Virginem requiritur, est fiducia ad eam, iuxta illud Psalm. 47. quod de Virgine explicari diximus, *Ponite corda uestra in uirtute eius, quasi dicat, post Deum omnem cordis uestri fiduciam collocare in magna uirtute seu potestate eius, id quod fecerunt Sancti Ecclesia certe eam in Salue Regina, Spem nostram uocat; Et spes nostra salua.* & ita Bernardus serm. de Aqueductu, *Fideli, inquit, haec peccatorum scala, hac mea maxima fiducia*

duca eff, hac tota ratio spei mea. De sancto Francisco S. Bonaventura in eius vita cap. 9. *In matre, inquit, Domini post Christum precipue fidens, eam sui, ac suorum Aduocatam constituit.* B. Ignatius Loyla fiduciam impetrandi à Christo, quæ petebat, in Virgine ponebat, vt superior capite diximus; quod tum alibi, tum in suis exercitijs spiritualibus ostendit. ibi enim meditationem sine, vnum peculiare colloquium, in quo, postulatio continetur ad Virginem instituit, vt per eam petitionis nostræ consequeremur effectum. S. Ephræm in oratione de Virgine, his verbis ad eam precatur: *Sub alijs tuis custodi me, & protego me; miserere mihi, qui sum luto inquinatus, ac adversus me gloriatur Satanus exitiosissimus, ne in me exurgat execrandus inimicus meus. Non mihi alia fiducia o Virgo sincera: tu enim meus Portus, o Virgo inuoluta, & presens auxiliatrix: denique sub tutela, & protectione tua totus sum, crebris lacrymis te, o celeberrima Mater imploro, & adiuuor tibi.* hæc sunt S. Ephræm ad Virginem preces, qui multa in eandem sententiam addit. S. Damascenus orat. 1. de dorm. Tibi, inquit, nos quoque hodierna die assidemus, o Domina, Domina, atque iterum dicam Domina Dei genitrix, & Virgo: animas nostras ad Spem tuam non secus, atque ad firmissimam quandam Anchoram alligantes, mentem, animam, corpus, totos denique nos tibi dicantes, ac consecrantes psalmus, & hymni spiritualibus quantum possumus honorantes. hæc Damascenus. qui etiam orat. 2. de dorm. testatur sanctos Apostolos Virginis dormitioni ad fuisse, non solum ei, vt debebant, ministraturos: sed ab ea etiam, quæ fons est benedictionis, & benedictionum omnium scaturigo, tanquam præclaram, ac pretiosam hæreditatem hæsturos benedictionem: hæc ex Damasceno. Tanti igitur Virginis benedictionem faciebant Apostoli. *Quod si Deus* (inquit Leo in sermone de sancto Laurentio) *in Sanctis suis nobis præsidium constituit, & exemplum, quantum præsidij nobis in Matre sua posuisse existimandus est, quam Miraculorum Officinam effecit, vt ait Damascenus orat. 1. de Natiu. Ad hæc ipse Christus in ea confidere dicitur, quam peccatorum Aduocatam constituit, cuius intercessione multi peccatores veluti spolia à dæmone erepta Christo restituntur. & ita Prouerb. 31. Confidit in ea cor viri sui, & spolijs non indigebit: Christus enim Deiparæ filius, & sponsus, seu Vir dicitur,*

qui plurima spolia, scilicet peccatores, propter Virginis ad eundem Christum preces acquirunt, quod cap. 20. multis exemplis ostendimus. Quod si Christus ad eum confidit de eius in peccatoribus à dæmonis faucibus eripiendis diligentia: nos quoque, quorum causa agitur, plurimum fiducie in ea collocare possumus, & debemus.

20. Cæterum hanc erga Virginem fiduciam illa excitare possunt. Primum, si recogitemus ipsam esse Matrem Dei, atque ad eum potentissimam ad nos iuuandum, quod fufe probauimus cap. 30. & eleganter Germanus Patriarcha Constantinopolitanus orat. de oblat. Deiparæ in fine: *Certe, inquit, Domina Dei parens, carità meum refugium, vita & defensio, arma, & gloriatio, Spes, & robur meum: concede mihi, vt & ego quoque cum ea fruar inenarrabilibus, & qua comprehendere non possunt tuis bonis in cælesti perseverantia. Habes enim, sat scio; cum tua voluntate concurrentem potentiam, vt qua sis Mater Altissimi, & propterea audeo. No ergo priuer mea expectatione o Domina intemerata, qua vniuersorum expectationem supra rationem peperit Dominum nostrum IESVM Christum. hæc ille.*

Secundum, ipsam non solum posse, sed etiam velle nos iuuare, quod satis probatum constat ex cap. 16. vbi Matrem esse misericordie. & ex cap. 30. vbi nostram esse Aduocatam, & Mediatricem, & ex cap. 5. vbi Dominam nostram esse, & ex cap. 20. 28. & 29. vbi matrem esse nostram, & gratiarum dispensatricem ostendimus: quæ omnia si attentè expendantur, facile intelligemus, illam velle nos iuuare: ac proinde magnam in nobis fiduciam erga Deiparam gignent, & ideo cap. 28. sub symbolo pallij Elise, in quo ab Eliseo Iordanis aquæ diuise sunt, à Christo nobis relictam diximus, vt eius virtute per aquas tribulationum mitigatas tuti pertransire possimus. Quod etiam confirmatur ex dictis cap. 20. vbi per eam miracula plurima existere probauimus.

21. Verum non ab re fuerit ad eximiam Deiparæ potentiam, eiusque benignam ad nos iuandos voluntatem, quibus à Deo est donata, declarandam, B. Gertudis reuelationem, quæ lib. 4. earundem reuelationum cap. 11. habetur, hoc loco attexere: *Sub matutinis, inquit, in festo Dominica Annuntiationis, dum in monasterio monialium, in quo agebat Gertudis, cantaretur AVE MARIA, vidit ipsa tres riuulos*

Qua nos ad fiduciam erga Deiparam excitant. Germanus Patriarcha.

Secundum, velle nos iuuare. 4 Reg. 2. Ioan. 19.

Reuelatio B. Gertudis de gloria Deiparæ.

efficacissimos procedentes à Patre, & Filio, & Spiritu sancto, tot Virginis matris suavissimo impetu penetrant, & de corde ipsius rursus efficaci impetu suavitatem suam originem repetere; & ex illo influxu sancta Trinitatis hoc si beata Virgini donatum fore, quod ipsa est potentissima post Patrem, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritum sanctum: cognovit etiam quod quotiescumque illi salutatio angelica, scilicet Ave Maria, cum devotione à fidelibus recitatur in terris prædicti rivuli efficaciori impetu super abundantes circumfluunt beatissimam Virginem, & ex altero latere refluunt cor ipsius sanctissimum, sicque cum mira delectatione repetunt fontem suum, & ex illa reundatione vena quadam gaudij, delectationis, & æterna salutis respurguntur in omnes personas Sanctorum, & Angelorum, & insuper aliorum, qui in terris commemorant eandem salutatoriam; per quas renovatur omne bonum in singulis, quod nunquam per saluiferam incarnationem filij Dei sunt adepti hæc ibi.

Tertio, quia carpit serpentis contrivit. **Carthusianus.** Sanctissimum Maria nomen invocantes in modum opitulari, Et P. Ioannes Auila, vir à Damo-num molestijs liberati. **P. Ioan. Auila.** **Figura Virginis ad fiduciam in ea concipiendam.** **Numera Exod. 25. Gen. 6. 3. Reg. 6. Cap. 16. & 30. Bernardus** Tertium, quod fiduciam excitat, quia peculiariter per illam Deus caput venenati draconis, qui nos inexplebili aviditate devorat nititur, conterendum pronunciauit, de quo fusè cap. 24 & 25. Quare Carthusianus libro 3. de laudibus Virg. art. vlt. experimento se didicisse affirmat, Mariæ salutationem, atque invocationem ex corde profectam afflictis omnibus, & formidolosis, qui nocturnis spectris, ac diabolicis terroribus commouentur, maiorem in modum opitulari, Et P. Ioannes Auila, vir nostra tempestate insignis sanctitatis, & prudentia dicebat plures cum pudicitia vitio tenerentur captivi, à Deo propter pium affectum ad Virginis conceptionem, & annunciationem, castitatem obtinuisse.

22 Ad hanc fiduciam in nobis excitandam plurimum valet si meminerimus, eam adumbrati per Civitatem Refugij, per Arcam ad eundem diluivium à Noe conditam, per Propitiatorium, per templum Domini, in quo orationes exaudiri; & immunitas ad ipsam confugientibus esse solet; & per alios typos, de quibus sæpè in hoc libro, sed præsertim cap. 16, & 30. egimus: Ideo Bernardus hom. 2. super misus est: Si insurgant, inquit, venti tentationum; si incurras scopulos tribulationum, respice Stellam, voca Mariam; si saccaris superbia vnde, si ambitionis, si detractionis, si amulationis, respice Stellam, voca Mariam: & post aliqua in eandem sententiam subiicit: In

periculis, in angustiis, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam invoca, non recedat ab ore, non recedat à corde: etenim ut idem Bernardus serm. Domin. prima post Epiphani. Si pè, inquit, à nobis fuerit pufata, non deerit necessitati nostra, quoniam misericors, & mater misericordia: & cetè quemadmodum Virgo sanctissima dum in terris degeret, aspectu suo tentationes in alijs se dabat, ut ex Ambrosio, & Alen- si, & alijs diximus cap. 14. ita videtur hoc reliquisse nomini suo devotè invocato, ut ex revelatione sanctæ Brigittæ lib. 1. cap. 9. & lib. 5. Brigittæ 6. & cap. 22. diximus loco citato: imo & idem magis suis devotè pariter inspectis, idem videtur concessum: quare sicuti pueri cum aliquid periculi sibi obijcit, collam matris lacrymabundi artius amplectuntur: ita & nos in dæmonis tentationibus, ad Virginem per Collum significatam, ut cap. 16. diximus, accurramus cum lacrymis, & desiderio, ac precibus eius pedes amplectamur. Quin etiam non solum in dæmonum impugnatione; verùm etiam sicuti Ruben Genes. 29. inuentas Mandragoras Lixæ matris detulit: ita & nos bona nostra desideria aliæque pietatis opera Virgini deseramus; ab ea conferenda & per ipsam Deo offerenda transmittamus, non secus ac ea, quæ à corpore per collum ascendunt ad caput, iuxta illud, quod monet Bernardus sermone 3. de Adventu: Si studemus, inquit, & nos dilectissimis per ipsam ad eum ascendere, qui per ipsam ad nos descendit; per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram miseriam venit. Idem sermone de Ad- que ductu: Quæquid, inquit, illud est, quod offerre Deo parat, Mariam commendare memento, ut eodem alio, ad largitorem gratia gratia redeat, quo influxit. & mox: Modicum illud, quod offerre desideras gratiosissimis illi, & omni accipiendi gratissimis MARIÆ manibus offerendum tradere cura, si non vis suscipere repulsam, ita Bernardus: etenim ut cap. 5. diximus, ipsa est templum Dei, in quo & preces exauduntur, & oblationes fiunt ideo Ambrosius in Psalm. 118. sermone 22. in illa verba: Quare servum tuum. Suscipe, inquit, me non ex daria, sed ex Maria, ut incorrupta sis Virgo; ad Virgo per gratiam ab omni integra labe peccati & Bernardus sermone 2. de Adventu, ad Virginem conuertitur; Per te, inquit, accessum habeamus ad filium, & benedicta invenit gratia, genitrix vis, Mater saluum, ut per te suscipiat

scipiat nos, qui per te datus est nobis. ita Bernardus.

*Pecato-
ris ad Vir-
ginem con-
fugimus.*

Psal. 86.

*B. Gertru-
dis.*

*S. Brigitta
B. Virgo
magnati
affusio
tur cum
trahit pec-
catoris.*

S. Thom.

Cant. 4.

Ecel. 24.

24 Quantum autem praesidij experti sint, quotquot in Deipara fiduciam collocantes suam, ad eius opem, & clementiae firmitatem confugerunt, & voti compotes effecti sunt, exempla declarant propemodum innumerabilia; quae quidem non paucos plurimam beneficia sanctissima Virgine consecutos esse, et usque minimè defraudatos à desiderio suo, nos docent. Nos ex multis pauca, eaque ex probatissimis historijs excepta selegimus, atque hoc loco ipsidem serè auctorum verbis, resecatim à se, tum generatim ad rem nostram non magnoperè facerentur, recensebimus; Ea porò non unius generis, sed multiplicis; & ut omittam eos quos Deipara aliorum precibus à mortuis excitavit, quorum aliquos cap. 20. attulimus. Sanè nihil siue magnum, siue paruum aggressi; nisi breui prius precationcula; Deiparae patrocinium implorent, & certè praesens eius sentire praesidium.

Alij à daemonum impugnatione tum invisibili, tum visibili, & ab improborum hominum maleficio subducti, Deiparam inuocantes eorumdem victores evaserunt.

Alij à peccati tyrannide libertati Christianae redditi, ad poenitentiae sacramentum suscipiendum singulari Deiparae patrocinio sunt adiuti.

Alij ab imminente, & certo interitu beatissimae Mariae inuocato nomine mortis faucibus erepti.

Alij in vitae discrimen adducti propter hostium furorem vel propter imminens naufragium, vel propter grauem corporis aegritudinè Deiparae auxilio à periculo sunt exempti.

Alij in rei familiaris inopia Deiparae beneficio subleuati.

Alij sterilitate laborantes, prolem per Deiparam sunt consecuti.

Alij molestiarum, ac persecutionum quibus urgebantur, aculeis Deiparae inuocatae liberati sunt.

Alij non in magnis tantum, sed in parvis etiam rebus ad Caeli Reginam accurrentes benignè sunt exauditi: ut sicuti in arduis rebus maximam eius potestatem, ita in Paruis insignem eiusdem benignitatem, atque dignationem, qua ad minima praestanda descendit, praedicemus: & quamvis ea, quae vires naturae excedunt, quaecumque in re sanè parua esse non possunt; tamen: ut sapienter monet Gregorius lib. 1. dialog. cap. 9. ex

*Diversa
beneficio-
rum gene-
ra, in qui-
bus fiden-
ter ad Dei-
am ac-
curimus.*

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

magna

magna conditoris nostri dispensatione fit, vt per minima, quæ percipimus, sperare maiora debeamus.

- x. Alij rudi, vel hebeti ingenio eiusdem Virginis dono ad summam scientiam, atque eruditionis apicem peruenere.
- x1. Alij in atrocissimis, quos Christi nomine subibat cruciatibus, cum Deiparæ nomen implorassent, eximia animi fortitudine, atque constantia immoti persistere.
- x11. Alij denique alijs, que percenseri numerando non possunt, affecti sunt beneficijs: quæ à prædictis diuersa, multitudine plurima, magnitudine sunt ingentia. Hæc verò quæ recensimus ita cuique generi exempla subijcetes eodem ordine confirmabimus.

Omnia genera beneficii.

VARIA BENEFICIORVM
exempla, quibus Deipara suam erganos benignitatem declarat, & nostram in ipsam, alijsq; rebus in se fiduciam excitat.

De primo beneficiorum genere, quod est se inuocantibus opem impertire.

S. CATHARINA SVEDA SINGV-
las actiones breui ad Deiparam precationicula auspicabatur ex vita eiusdem.

S. Catharina Sueda Deiparam inuocabat.

Surius tom. 22. Mar. 27.

Mulieres quædam per salutacionem angelicam à demone liberata: Saluaciones angelicae agros sanantur.

SANCTA Catharina virgo ex Suetia S. Brigitte filia maternæ pietatis hæres, atque imitatrix, magnam sibi in Deipara fiduciam collocat; ideoque in suis rebus ad eam confugebat: cum enim de rebus spiritualibus conuuleretur, opem Deiparæ implorabat, vt est in eius vita cap. 16. apud Surium tom. 2. salutacionem namque Angelicam tunc temporis tacite secum lemè recitare solita erat, idque non sine fructu, quod cernere licuit in quibusdam mulieribus, quæ eiusmodi consilijs ab ea traditis obtemperantes, ab infestissimo demone sunt liberatæ. Cum verò ex vrbe patriam repeteret, domesticorum quendam è curru lapsum, ac rotis incurrentibus in costis vique ad o. attritum, vt ægrè animam doceret, sanctissima Virgo Catharina salutacione Angelica suo more recitata, & quassate hominis latere leuiter contritaco, incolumitati ad o. restituit vt eodem die quolibet lætus discurreret, hæc in eius vita cap. 17.

De secundo beneficiorum genere, quod est ab hostibus inuisibilibus, & visibilibus tutari.

COMPLURES AB INVISIBILIVM, ET
visibilibus hostium impugnatione Deipara inuocacione liberata.

ADOLESCENS quidam spiritu fornicationis vehementer impugnatus, cum Eremite cuiusdam consilio in honorem Deiparæ, quotidie in templo salutacionem angelicam ceteris recitaret, adionctis totidem v. o. s. post aliquod tempus à Deipara ab ea tentatione liberatus, ad coelestes nuptias euocatur. Casarius lib. 7. cap. 33.

Quomodo etiam Deipara à sancta Iustina virgine, & martyre inuocata, eodem fornicationis spiritu acriter impugnatam liberant, supra cap. 24. ex Nazianzeno retulimus.

B. Henricus Suso Ordinis Prædicatorum qui annum Domini circiter 1350 cecidit, cum Satanam nigro vultu, & igneis oculis arcum manu vibrantem acriter inceperat, quod quendam hætem ignea sagitta contrita penè mutuum deiecit; cumq; ipsum eadem sibi ferociter inuenientem, ac nouum in se patantem iaculum coniecesset, Deiparæ opem implorantis verbis: *Nos cum prole pia benedicta Virgo Maria, quibus pronouciatis hostis infestissimus probris abiecit. hæc apud Feidicandum Castulum p. 2. Chron. S. Dom. lib. 2. cap. 18.*

B. Iacobus de Marchia ab importunis diaboli diu multo que vexatus, Lauretum, certissimum malorum leuamentum accurrit; ante aram Virginis non sine animi angore, lacris operatus, expertum eius auxilium expostite que certamini. Audita preces; impensius ranti B. M. se rorsus ostendit: *Et bono animo tibi fili, inquit, ac summo rerum Parenti grates agito adest pugna finis, & te celestis corona victorem manes. prædictionum comprobant euenus* Haud ita multo post fractæ insectorum hostium vires, læta repente secuta pax: ipse deinde coelesti præmio donatus, euocatus in coelum. Turcellinus lib. 2. hiltorat. Laut. cap. 2.

Mulies

Dæmonis
illusio per
angelicam
salutatio-
nem pate-
facta.
Cæsarius.
Mariam
innoceam
matronam
ab amitt
tenda ca-
suaris de-
serimus
impisur.

Cæsarius.
Apparet
h. Virg. S.
Gulielmo
Eremita
dæmonio
eius ac pri-
sina in co-
lumnarum
illum red-
dit.

Surinus.

Deipara
imago pro-
prie sibi
deuoto sa-
bjecit
poculum
accipit.

Mulier quædam inclusa à dæmone sub spe-
cie Angeli lucis crebro visitabatur, quæ à suo
edocâ confessatio, petijt ab eo ostendi sibi
beatam. Virginem: cumque Virgo mixæ pul-
chritudinis se illi objecisset, ipsa salutationem
angelicam pronuncians, phantasmata illa om-
nino euannere. Cæsarius libro 7. c. 27.

26 Matrona honesti militis, adulterium cum
alio milite commiserat: sed postea facti pœni-
tens tantum flagitium est detestata, cum verò
miles ille, absente viro, domum illius ingressus,
vi eam renitentem opprimere conaretur; hæc
autem viribus resistere nequiret. Deiparam to-
tius castitatis Patronam illis verbis inuocauit:
*Rogo te Domina sancta Maria per illud sanctum
Aue Maria, quatenus in hac hora libera me.*
Mox vitus omnes in milite deiecit, & emar-
cuit, & mulier ab eo se excutians intacta euasit
Cæsarius lib. 7. cap. 18.

S. Gulielmus ex Duce Aquitania Eremita
Ierosolymis in horrida spelunca cum in precibus
peino staret, dæmones post varias tetatio-
nes e illatas extra cellulae januam ipsum tra-
hentes verbibus grauiter eam, conuassatis,
& contractis uniuersis corporis membris se-
mivum relinquent: ad fuit beatissima Dei ge-
nitrix duabus comitata virginibus, quæ Chri-
sti militem sermone dulcissimo hortabatur;
virgines verò illæ accenso igne, corpus ejus-
dem dulciter calefactum pretioso quod detule-
rant unguento suaviter unxerunt, & pristinae
incolumitati illico restituerunt: hæc in vita e-
iudem S. Gulielmic. 19. & 20. apud Surinum
die 10. Februarij.

Est quoddam municipium Aurelianensi
Ciuitati proximum, quod Aue non nunc opa-
tus ubi Ecclesiam in honorem B. Virginis Ma-
riae ciues aedificauerunt. Qui cum aliquando
obiesit ab hostibus in ta oppidum gement,
magis in Dei Genitricis Mariae, quam in viri-
bus proprijs confidentes cum parvulis, & mu-
lieribus Ecclesiam petierunt, & imagini san-
ctæ Virginis deuote assistentes, cordis, & oris
clamore ejus auxilium d. poscunt. Completis
que precibus lacrymosis redeuntes imaginem
secum deferunt, & ad tutelam sui, ac terrorem
hostium in porta statuunt. Quidam autem ex
ciuibus stans in portæ custodia post imagi-
nem, mittens in aduersarios jacula, magnam
stragem de hostibus faciebat. Hunc latentem
quidam hostium aspiciens: *Nequissime, inquit,
mortem non effugies, nec jam tibi subuenire potes.*

est effigies, nisi portam desereas, urbem aperire fe-
stines. Cumque vibrasset hostis jaculum in ci-
uem illum sagittarium, mirabile dictu, imago
genus erexit, & jaculo se obiciens, illud excepit
sicque hominem sibi deuotum ab imminente
periculo defendit. Qui gaudens per Virginem
se mirabiliter liberatam statim sagittam in ad-
uersarium dirigit, blasphemum deiecit, disper-
sus per ora populi rumor, facti miraculi ad
hostes quoque peruenit. Tum clamatur ab om-
nibus, quod sancta Dei Genitrix pugnet pro
ciuibus loci illius. Audientes hoc hostes stupore
simul, & tremore perterriti arma projiciunt, paci-
annuunt, Ecclesiam, Dominae nostræ aduunt, &
magna donaria offerentes de cætero se nihil
loco illi nocituros sub testificatione promit-
tunt. Uique in hodiernum diem imago illa
permanet in eodem loco jaculum adhuc ge-
rens in poplite erecto. hæc Vincentius in spe.
hist. lib. 7. cap. 83.

27 Miles quidam opibus, ac diuitijs pollens,
cui uxor erat in primis pudica, ac Deipara ob-
sequijs impensè adiecta, cum bona omnia sua
prodegeret, eo redactus inopiæ est, ut egerè
exerit. Cum que tolemnis quidam aduenta-
ret dies, quo die multa dona ei argui consueue-
rat, nec jam haberet unde alijs quicquam daret,
quare præ pudore, ac verecundia nemorum
secessus, ac latebras tantisper, domi dicta solen-
nitas præteniret, expetijt; quo suæ egestatis in-
commoda deploraret, & verecundiæ consule-
ret suæ. Cum ecce tibi teterissimi oris eques re-
tro pariter insidens equo sciscitatus tristitiæ
causam ex homine, cum omnia ab eo didicisset,
promittit, si impetrata faciat, se diuitias
multo plures ei daturum; accepit ille conditio-
nem, tunc eques: *Abeas, inquit, domum tuam;
& in tali loco (certum autem quendam desi-
gnabat locum) exquiras, ubi quatuor auri, argentiq;
pondera plurimum pretiosorum lapidum inuenies,
tu verò facies, ut tali die conjugem ad me tuam
hinc adducas.* Dormum miles reperit: quas per-
quirebat diuitias ex Satanæ præscripto inue-
nit: mox rediit fundos, emit domos, seruos
comparat; & cum præstituta dies appropin-
quaret, conjugem accessit suam, monet ut e-
quum concedat secum, iter aliud facturam
illa quæ in imperium detestare hosti abde-
bat, Deipara se deuote commendauit, & post
vnum abne cepit: jam longè processerat,
cum quidam hostium off. odens in via, ex
equo repente desuit, templum ingreditur, vito

Vincentius
Belancetio
Deuota
B. Virg.
mulier post
eam ab in-
fanti, quod
sibi daret
pariter ab
eripitudo.

ad fores præstolante. Dum verò Virgini beatiffimæ se commendavit, somno ibidem subito corripitur. Interim Deipara Virgo spæcie, habitu, cæteris denique omnibus matronæ conlopitæ confimilis, foras exit e templo; equum conscendit dat in viam sese cum milite, qui suam raptus uxorem ad conditum cum ea locum pervenit. Hic ecce impostor diabolus, tametsi primò præterè eo festinaret, mox tamen appropinquans infremuit, ac propius accedere præ timore non ausus. Absterre, militi dixit, hominum infidelissime quid mihi sic illulisti hæcine pro tantis in te collatis beneficijs mihi rependis? tu enim in conjugis, quam perieram, locum, Dei Genitricem substituiti. mihi que adduxisti: à tua enim conjuge pro illaris mihi injurijs pœnas repetere cupiebam; tu verò hanc adduxisti, ut me torquat, & in infernum detrudat. Tunc Deipara sanctissima (neque enim præ timore, & admiratione loqui quicquam poterat miles) nequissimum spiritum objurgavit, quod Mulieri sibi devotæ nocere præsumpsisset, eumque in inferorum carcerem abire iussit, edixitque pro potestate, ne quid in posterum nocenti inferre audeat ijs qui sui student obsequio, ac pietati: ille verò magno ejulatu recessit mox Militem, qui cum magno sensu doloris ex equo desiliens ad ejus sese pedes abjecerat, graviter increpans ad suâ jubet uxorem, (quæ adhuc in Ecclesia divinitus conlopita dormiebat) redire: cum ea domû repetere; omnesque dæmonis divitias confestim abjicere. Fecit is, quod est iustus. Conjugi, quam somno excitavit, ordine narrauit uniuersa, dæmonis divitias abjecit, & quoad vixerunt ambo in sanctissimæ Virginis, à qua innumera bilibus postmodum divitijs aucti sunt, parrocinio ac clientelâ perstiterunt. hæc Iacobus de Voragine in festo Assumptionis B. Mariæ. hujus exempli meminit S. Antonius 4. par. titu. 15. cap. 32. §. 2. & Specul. Exempl. dist. 3. num. 61.

Iacobus de Voragine. S. Antonii. Spec. Exempla.

De tertio beneficiorum genere, quod est peccatores ad pœnitentiæ Sacramentum perducere.

POENITENTIÆ SACRAMENTUM
complures Deipara ope sunt consecuti.

²⁸ *Monachus* Monachus quidam Cisterciensis grauiam quædam peccata ante conuersionem

commissa propter erubescenciam neque in seculo, neque in Monasterio confessus erat; cumque infirmatus ad mortem scilicet jaceret, vidit duos terros spiritus in angulo domus complotis manibus cachinnantes, atque ad inuicem dicentes: Cras hora tertia deducemus cum magno gaudio animam hujus ad infernum. mox infirmus tremere cœpit, atque palletere maxime propter remorsum conscientie. Pavens ergo, & circumspiciens contemplatus est in angulo oposito Matronam pulcherrimam dæmonibus cachinnantibus sic respondentem: Nolite, nimis gaudere, ego illi dabo consilium, qualiter dentes vestros euadat: visione disparente Monachus Priorem vocauit, cui omnia sua peccata meritis B. Mariæ Virginis adjutus plenè, ac devotè confitens, sacra Eucharistia munitus, & oleo sacro inunctus, hora à dæmonibus prædicta sub spe veniæ spiritum exhalavit. *Cæsarius lib. 7. c. 9.*

Cum duo pauperes Parisijs collecti fuissent in hospitali, quod situm est ante Deiparam oratorium in paradiso. Viro cuidam religioso ejusdem hospitalis ministro, ipsa Virgo benignissima, cui cura est de omnibus, apparuit dicens: *Bone pater vide, ut diligentia, ac custodia confisus adhibeatur illis duobus pauperibus, quin in periculo sunt, & dæmones cum multa sollicitudine circumstant, quomodo eis noceant.* Quod cum indicasset Sacerdoti, & ille eos semel, ac secundo ad emundationem conscientie hortaretur, nec proficeret: tandem subiunxit; Miseri ego vos esse in peccatis grauiissimis, citroque moriemini, & nisi confessi fueritis, intrabitis gehennam, pœnis æternis cruciandi. Illi verò territi, & quod credilibus est precibus beate Dei Genitricis Mariæ illuminati, peccata sua confessi sunt, moreque Christiano decedentes, dæmonibus luctum, & sanctis Angelis gaudium fecerunt in cælo. *Cæsarius lib. 7. cap. 10.*

29 Matrona quædam religiose valdè conversationis, licet maritali vinculo tenere tur: tamen ieiunijs, orationibus, elemosinis, cæterisque religiosis actibus insistens, in habitu seculari, vitam regularem quodam modo ducere videbatur. Verùm piaculum quoddam in adolescentia commissum præni erubescencia nemini confessæ est; quæ tates autem confitebatur, ita confessionem clauderebat: *De omnibus peccatis meis, quæ modo tibi protulit,*

protuli, & qua non protuli, culpabilem me fateor coram Deo, & vobis: quæ verba cum in linguis confessionibus iteraret, trahebatur ex inordinatis longis suspiriis, & tota protinus in lacrymas soluebatur: quod cum per annos plurimos vniiformiter ageret, Sacerdos vt erat pius de ipsius, quare multis argumentis id ab ea elicere curavit, sed cum nihil proficeret, monuit eam vicini Monasterij Cluniacensis (sic enim habet Vincentius Beluacensis) suam conscientiam totam aperire. Cum ergo mulier ipsum Priorem adisset, nihil aliud ei dixit. Factum est autem, vt infirmata, & minime confessa moreretur, & diutius mortua iacuit, donec filia de alio remoto vico, ad maternas exequias vocata adveniret: quæ cum tandem concito gradu magnis eiulacibus advenisset, foemina, quæ defuncta erat reuixit, & filiae flenti ait: Nolite timere filia, quoniam miserante Deo reuixi, eaque iubente, Sacerdos propere accessit, & secedentibus cunctis contagium venenosum per confessionem emittitur, atque diluitur. Postea confluentibus populis ad tantum miraculum, ipsa mulier inestimabilis gratia Dei in se facta, reitit, & pronuntiatrix effecta: rei ordinem cunctis exposuit, qualiter per interventionem piissimæ Dei Genitricis liberata fuisset: Ego, inquit, miserabilis peccatrix coram oculis hominum propter religiosam conversationem, quam prætendebam, stare videbar, sed eorum Deo in ruina mortis iacebam: constituit enim Deus in Ecclesia homines per confessionem saluare. Ego verò licet de cæteris peccatis puram confessionem facerem, tamen quoddam graue peccatum, nulli vnquam sum ausa confiteri, propterea opera bona, quæ faciebam instructuosa mihi reddebantur: verum tamen eundem lapsum meum singulis ferè diebus beatissimæ Dei genitricis coram ipsius altari, vel imagine, seu vbicumque poteram, poenitendo, lugendo, ipsius misericordiam miserabili quærimonia implorabam ne me pro hoc peccato meo pateretur æternæ damnationis sententiæ subiacere. Postquam autem mortis debitum solui, protinus à malignis spiritibus vndique vallata crudeliter rapiebar, impellebar, discutebar, & cum amantissima exprobratione peccati mei, ad inferni supplicia trahebar. Itaque omni auxilio,

& consilio destituta recordata sum, quod hoc ipsum peccatum meum, pro quo iustam damnationis sententiam excipiebam, beatissimæ Dei Genitricis Mariæ euilando frequenter confiteri solebam, & continuo modicum spei aliquid concipiens, ipsam matrem misericordiam, & vnicam spem miserorum, ne me miseram in summo necessitatis articulo constitutam dereliqueret, vobis magis, atque suspirijs, quam verbis orabam. Nec mora, eadem consolatrix, & protectio omnium ad se contugentium, tanquam Stella Matutina, & fulgor meridianus adueniens, teruit, & increpauit demones qui mihi illudebant, quod suam ancillam inuadere præsumpsissent, iussitque quanto citius deponere prædam ibique dimittere eam donec à Domino egredere sententia, quid inde fieri deberet. Cuius dicto citius paruissent nequam spiritus, ipsa Mater misericordiam accedens ad filium, enixè orauit pro me: cui Dominus Nocti dilecta Mater, quod sine confessione saluari non potest quisquam: sed quia fas non est, vt pro quavis petitione repulsam à me patiaris, & extra carnem locum, confitendi, & poenitendi non est, placet, vt hæc anima proprio corpori reddita, quod male deliquit & peius apud se retinuit, humiliter poenitendo confiteatur, statimque reducta, debito tandem ordine misericordiam consequatur. Mox itaque Domino imperante, & piissima Domina nostri sollicitè procurante, missus est ad me Angelus bonus, qui de omni expectatione malorum spirituum eripiens, proprio corpori sicut cernitis restituit. Nunc ergo confessione perfecta tempus est, vt abeam minimè iam reditura: sed in æternum Dei misericordiam cantatura, qui me licet indignam tremendo suo iudicio eadem misericordia præueniente, & subsequente tam dignanter subtraxit: cum hoc illa dixisset, caput seretro reclinavit, & signo crucis se muniens, spiritum exhalavit. hæc ex libro de vitis illustribus Ordinis Cisterciensis apud speculum exemplorum dist. 3. num. 46. Idem exemplum refert Vincentius Beluacensis in spec. histor. lib. 7. cap. 11. 7. idque in Tertio torio Lingoniensi accessisse, eamque post confessionem sacra Eucharistia percepta obisse scribit:

Alia quoque insignia, quæ ad hoc genus spectant, exempla habes in fine.

Speculum
Exemplorum
v. 111.
Vincentius
Beluacensis

De quarto beneficiorum genere , quod est à certo interitu seruari.

MVLIER AB IMMINENTI NECE

per Deiparam erepta ex Sigeberto.

30 Ad ignem damnata mulier per Deiparam incolumis seruatur.

Mulier quædam ex Sigeberto in Chronicis circa annum Domini 1094. non procul ab vrbe Laudunensi propter sui generi necem, quam à duobus viris eidem inferendam curauerat, ad ignem damnata, cum ad supplicium duceretur, forte per Deiparæ Templum, transiens, in eo Virgini magna fiducia supplicauit; seque totam eius patrocinio commendauit; mox in magnum, ac vehementem ignem semel, atque iterum coniecta; Dei, & Virginis beneficio, neque ipsa, neque eius vestimenta ab eo quiquam læsa sunt: quare ipsa vna cum populo ad idem Virginis templum, non sine ingenti hominum admiratione Deo & Virgini gratias actura venit, tantumque miraculum ad Virginis inuocationem gestum communi lætitia est celebratum. de hoc etiam Vincentius in spec. hist lib. 25. cap. 90. & Baronius tom 12. ad annum 1094.

Vincētius Beluacēsis Baronius.

MILES DEIPARÆ BENEFICIO

à fornacis incendio præsruatur.

Deuotus B. Virginis Miles ab infanti neco per eam liberatur.

Miles quidam Regi charus morti proximus, filio, quem vnicum habebat, inter alia impensè commendauit Primum, Missam vt quotidie integram audiret. Secundum, vt Deiparæ pietati studeret, ac virginitatem coleret, vel saltem à fornicatione caueret. Is ergo parentis demortui dignitatem apud Regem consecutus patris monita fideliter, ac studiosè seruabat: ideoque omnibus charus erat. Verùm cum ab æmulo quodam, apud Regem, suspecti in Reginam amoris crimine, per inuidiam accusatus esset. Rex leuissimo iudicio nimis credulus, ijs, qui laterum, calcisve fornacem curabant, præcepit vt primum quemque à se sequenti die ad eos missum in fornacem ignis proiecerent. Rex ergo mane iussit innocentem militem ad fornacem pergere, & apud fornacis magistrum Regis præceptum vigere. Is digressus à Rege, audito campanulæ signo in Ecclesia, quæ in via occurbat, ad eam dispergit; Missam de more auditurus, vel iuxta

parentis consilium oraturus. Cumque preces ad Deiparam fudisset, ei que animam cum corpore, suam item virginitatem commendasset. Mox etiam Dei nutu ad horam obdormiuit: interea æmulus ille à Rege impetravit, vt eius nomine ad fornacem accederet, intellexeretque num Regis imperium executi fuissent. Quò cum contento cursu eques peruenisset, quæ fuit ab eis num Regis edictum perfecissent. At ij non perfecimus, inquit, sed abque mora perficimus; atque arripit hominem frustra reclamantem, & euulntem, ac negantem esse se hominem illum, qui ex Regis esset sententia comburendus, in ignem coniecerunt. Haud ita multo post subsequitur innocens miles, cognouitque à ministris præceptum Regis iam planè perfectum. Atque ea quidem omnia cum Rex ordine intellexisset; simul etiam didicisset, qua occasione innocens ille diuini substitisset, æmulus verò igni absumptus esset; Dei quidem prouidentiam, & militis innocentiam admiratus, arctiore eum complexus est studio, hic verò Deum laudibus effert; in Dei, ac Deiparæ obsequio deuotus persistit, & tandem migravit Speculum ad Dominum. Hæc in speculo exemplorum exemplis, distin. 9. num. 233. Idem ferè habet Bernardus Bernartus de Busto 2. par. Rosar. serm. 13. par. 3. lit. H. nus de de habetur etiam in serm. discipul. 48. de Sanctis. serm. Ludouicus Granatenfis 2. part. catech. cap. 27. ne diffidat. §. 10. idem ferè refert contigisse in Lusitania in Lud. Gran familia cuiusdam Reginae sanctitate in masculis clytæ.

De quinto beneficiorum genere, quod est à multiplici vitæ discrimine eximere.

COMPLVRES DEIPARÆ OPE VITÆ discrimine exempti.

31 Iohannes Philippus Ambrosius Neapolitanus tenui re, sed magna religio: pui quid ne erga B. Virginem fuit. Is anno 1579 inermis inciderat in armatos inimicos, à quibus rē manu quàm tumultuosissimè circumventus, ex Lauretano debatur ad necem. Iam vulneribus confolus haud procul exitio aberat: nec quisquam opem misero ferebat; & illi animis armisque infesti non prius cædendi finem facturi erant, quàm penitus extinctum cernerent. Ambro.

Tur... Enan... gio qu... Laure... na Virg... nie op... eripit...

Vota... ta opp... ne non... nisi Na... chus a... potum...

Ambrosius ergo media iam in morte Laureranam Virginem venerabundus inclamat. Nec frustra missæ preces. Ex templo de seuentium manibus diuina vi ereptus presentem interitum euadit. Ipsemet (quod postea narravit) sublimen inde se diuinitus auferri lentis ad telli iactum : vbi exceptus à notis exanguis, ac lemanimis desertur domum : nec tamen vitæ discrimen euasisset, nisi nouam in eodem periculo B. Mariæ sensitisset opem. Duodecim numero acceperat plagas, plerasque mortiferas, quibus inspectis medici de eius salute penitus desperarant. At ille cœlestis opis modo expertæ memor, tantum miraculum haud frustra esse credidit. Itaque vnde auxilium aduersus tela inimicorum aduerat, indidem medicinam vulneribus sperare cepit. Ecce nouum miraculum : B. Virgo impensius, ab illo implorata, cœlestem plagis repente facit medicinam. Ergo ille omnium opinione mortuus, repente sanus vegetusque surgit è lecto. Lauretumque profectus vota perfoluit. illustre Lauretani auxilij documentum ; bis quippe vno tēpore à media morte reuocatus. Proinde à notis, ignotisque non iam Ioannes Philippus appellabatur, sed Lazarus rediuiuus. hæc Turfelinus lib. 4. hist. Lauret. cap. 28.

32 Paulus Genuensis Nauarchus nobilis fuit, is è Gallia Narbonensi Genuam repecebat, cum subito foeda exorta tempestas, naufragio intentato, iacturam omnium mercium facere eum subegit. Cæterum procella nauim pertinacius urgente, ingens omnium animis terror incessit. Itaque vectoribus, nautisque dilabentibus, vt salutem natatu peterent, solus ipse mansit in nauis, quam æque, ac se ipsum saluam vellet, fortunarum scilicet suarum capus. Onerariam ergo illam suam plenam fluctibus cernens, effusus in vota, & sibi, & nauis Lauretanam inuocat Virginem. haud frustra ea inuocatio, & vires illi, & animos addidit. incredibile dictu, ingenti vi moliens velum solus ipse substollit ; ac veluti suas preces auditas esse sentiret, nauigium vndis exhaurire conatur. Inter hæc tempestate sedata, nauis vento, ac B. Virgine obsecundante Genuensem tenuit portum, haud minore ipsius admiratione, quam aliorum, qui onerariam ingentem semiplenam fluctibus vno nauarcho nauataru omnium munera exequentem ad portum appulsam videbant. Attamen Paulus voti compes segnior, quam par erat, in voto reddendo

fuit : siue aptius subinde tempus expectans, siue alia huic negotio prouertenda ratus. Nec mora diu impunita. Verrente anno eo ipso die (vt tempus beneficii pariter, ac delicti eum admoneret) eadem vectus nauis cum paruo filio fecit naufragium. Perculit repente ægrum animum memoria vitati noper B. Virginis ope periculi, & voti peregrinationis omiffæ. Igitur effusus lacrymans à Deo veniam exorat, expertamque Lauretanæ Virginis sibi, ac filio exposcit opem, veteris voti religionem voto sanciens nouo. Nec frustratæ sunt eum preces. filiorum inter vndas quæritans, saluum reperit, sublatumque in humeros per ingentem agitati maris tractum natans, ad terram transuexit incolumem. cæteris vectoribus, nautisque inter fluctus hæstantibus, obrutisque vt aliorum clades cœleste donum illustrius faceret. Ille igitur, vt atrigilittus, sua, & filij præfenti exitio recepti salute lætus, B. Mariæ secundum Deum gratias agit, quæ votum frustrata nõ sit hominis votum frustratis è vestigio precario, mendicatoque cibo se, paruumque filium sustentans, ad Lauretanam venit ædem. hæc Turfelinus lib. 3. hist. Lauret. cap. 26.

Melido quidam fuit è Vasto vrbe Samnitium cuius vxor, & filia graui diurnaque febris pariter afflata iacebant morti proxime. Iamq; sacris candelis ad capita earum de more accensis, simul ambæ agebant animam, cum Melido, qui vtraque vnicè diligebat, vltima experiri statuit. Igitur dolore ardens procumbit in genua, & manantibus vbertim lacrymis, Lauretanæ Virginis opem implorat ; supplicationi votum addit, plurimum in Deiparæ benignitate spei reponens. Et spes nequaquam eum sefellit ; mira res, repente conuix, & filia periculo exemptæ, paucisque diebus persanata. Inde à Melidone Lauretum adductæ, vota pro ipsarum salute suscepta Deiparæ Virgini reddiderunt anno 1559. hæc Turfelinus lib. 4. hist. Lauret. cap. 29.

De sexto beneficiorum genere, quod est in rei familiaris inopia subleuare.

DEIPARÆ BENEFICIO ANNONA
egentibus Monachis subministrata, ex Gregorio Turonensi.

33 Monasterium Deiparæ est valdè magnum in Ierusalem, non modicam habens

Turfelinus.

Infirmi duo per Lauretanam Virginem valitudine restituti.

Turfelinus. Enaufragio quodam Lauretanæ Virginis ope bis restituitur.

Vota oblata opportune non soluitur. Nauarcho dat poena.

*Monachos
Deipara
ferre opē.
Greg. Tu-
ronensis.*

bens congregationem in quodam loco, deuotio populi sæpe plurima confert: verum etiam Imperatoris iussu ibi non minima largiuntur. Accidit autem quodam tempore, vt præ penuria egestatis valde eis victus necessaria deficerent cumq; Monachorū Congregatio vna, atq; alia die refectionis alimoniam non caperent, accurrunt ad Abbatem, quibus ait Abbas: Oremus fratres dilectissimi, & Dominus ministrabit nobis cibum: nec enim potest fieri vt deficiat triticum in Eivs Monasterio, quæ frugem vitæ ex VTERO pereunt intulit mundo Quibus vigilantibus nocte tota, ac psallentibus, mane orto ita reperiunt cuncta horreorum habitacula ita repleta tritico, vt vix vel ceserari ostium posset. Accepto autem cibo gratias egerunt Deo. Post multos verò annos iterum deficiente cibo, clamauerunt Monachi ad Abbatem, qui ait: Vigilemus, ac deprecemur Dominum, & forsitan transmutere dignabitur alimenta. Denique prostrantur ad pavementum templi. Vigilantes itaque noctem in Psalmis, hymnisque & canticis spiritualibus, cum se post matutinas somno dedissent, venit angelus Domini, & posuit super altare multitudinē innumeratā: auiserant enim ostia ædis obserata. Exsurgente autem mane Abbate cum Monachis ad celebrandum cursum, viderunt multitudinem auri super altare. Et ait Abbas custodi ædituo. Quis perfectorum huc ingressus est, qui hæc detulit? respondit. Post egressum vestrum nullus hic hominum accessum habuit, sed ostij clauem munitam retinui, & mecum habui, donec surgeres ad commouendum signum. Tunc stupens Abbas cum Monachis munus cælesse intellexit, gratiasque Deo agens, collegit, comparatisque victui necessarijs, plebem creditam effluenter refecit. Nec mirum, si B. VIRGO sine labore suis protulit victum, quæ sine coita viri concipiens, Virgo permansit & post partum. hæc ex Gregorio Turonensi lib. 1. de gloria martyrum, cap. 11.

MERCATOR AD INOPIAM REDACTUM, sub Deipara fideiussione pecuniam à ludæo accepit, quam ope Deipara præscripta die restituit, ex Dionysio Carthusiano.

*Imago
Deipara*

34 **C**onstantinopoli quidam Mercator diues, & iustus ad tantam devenit inopiā,

vt à quodam Iudæo sibi postulauerit mutuari pro pecunia pecuniam, dicens: Dabo tibi fideiussorem meam sanctam Mariam & eius Imaginem; quod die decesserit statuto tibi persoluar. Acquisitū Iudæus à Mercatore sciens sanctam Mariam esse post Deum præ quidam matrem spem Christianorum. Perrexit ergo Iudæus mercator cum pecunia in Alexandriam, & ita usque ad fra annum multas valde ibi acquisit pecunias: Cumque die statuto imminente non esset in reposito ad hoc apto. scriptum quoque nat. a annulo suo signatum tale apposuit. Suicipe Abraham pecuniam quam mihi accommodasti. Et nocte diei, quo fuerat pecunia persoluenda posuit repositorium illud supra mare, rogans Virginem piam, vt repositorium illud ad Constantinopolim, atque ad manus præfati Iudæi dirigeret. O magna fides viri, sed maior gratia Virginis sacræ: Nam ipsa dirigente repositorium illud per tanta maris spatia vna nocte peruenit vique ad litus Constantinopolitanum. Porro Iudæus pro pecunia sua sollicitus mane exiit ad litus si forte aliquam videre posset Navim de Alexandria venientem; & ecce vidit repositorium applicari ad litus: quod sumens, ac titulum legens, accepit repente pecuniam. Et quoniam nullus affuit, eam abscondit; redeunteque mercatore nomine Theodorico Iudæus petijt debitum sibi solui. Respondit Mercator se illud sibi misisse, sed Iudæus negavit se accepisse, Causa autem ad Iudicem deducta, Iudex dictavit, vt Iudæus coram fideiussore, videlicet sanctæ Virginis imagine iuraret se non accepisse illam pecuniam. quod cum Iudæus coram cunctis iuraret, sermo ab imagine prodijt, dicens, Mentiris, quoniam repositorium cum pecunia accepisti, & abscondisti. Tunc confusus Iudæus totam rei veritatem aperuit, seque Christianum fieri postulavit. Quibus cognitis plures Iudæi facti sunt Christiani. hæc Carthusianus serm. quarto in Assumptione B. Virginis Mariæ. Idem exemplū paucis mutatis habet Vincentius in speculo hist. lib. 7. c. 22.

De

De septimo beneficiorum genere, quod est
sterilitate laborantes prole
donare

ALIQVI STERILITATE LABO-
rantes filios, eorum, sanctitate præclaros Deipara
mūnere susceperunt.

Mariana
Sterilis S.
Ulfonsi
mater vo-
ta B. Virgi-
ni dicato
concepti.

35 Sancti Ildesonsi Archiepiscopi Toletani
parentes post longam multorum anno-
rum sterilitatem Deiparæ beneficio filium
sunt adepti, quod Mariana libro 6. de rebus
Hispaniæ, cap. 10. habet his verbis: Stephā-
nus pater Ildesonsi filij susceptam vitæ ratio-
nem (quippè qui monasticum habitum indu-
erat) ægrè ferens, probavit tandem hortatu
potissimum vxoris post longam sterilitatem a-
firmatis precibus à diuino numine impetratū
Virginis matris obsequijs debere, qua se religio-
ne implicasset, si voti cōpos esset facta sic ille.

Apparet
Maria ma-
tri S. Ste-
phani lu-
novis mar-
tyr ei signa-
secutum,
quem sibi
deuouerat
filium, pro-
mitti.

S. Stephani Iunioris præclarissimi Christi
martyris parentes cum duas filias genuissent,
mascula tamen prole carebant, quod molestè
ferentes, eam à Deo assiduis precibus obnixè
petebant, præsertim in Deiparæ Templo Blā-
cernis in Vrbe Constantinopoli sito. quadam
autem die eius mater Anna coram Dei genitri-
cis imagine, si masculam prolem consequer-
ietur, Christo Domino eam consecraturam
promisit: mox somno concepta, foeminam
præstantissima forma cernit, quæ ipsius pe-
dem vellicans. Abi inquit, in pace mulier: est
enim tibi in vtero filius quem postulasti. pos-
tea autem maturè in lucem edito filio. con-
fessum velut præludium pastorum iniens, ad
Blacernense templum vnà cum marito profi-
ciscitur; eumque illi, cuius beneficio accep-
tum ferebat, dicat: qui postea religiosum in-
stitutum complexus pro culto sanctarum im-
maginum dura passus, tandem inclyto marty-
rio est coronatus. hæc ex Damasceno, qui lu-
culenter eius vitam descripsit, quam ponit Su-
rius tom 7. 2. 8. Nouemb. quo die anniuersaria
memoria recolitur in martyrologio Ro-
mano.

Damaſce-
nus.
Surius
Martiro-
logiū Rom.
Sterilia

36 Cùm Blanca Galliæ Regina sanctissima
multos iam annos cum viro vixisset, nec vllā
ex eo (quod satis ægrè ferebat) prolem sulce-
ripset, rogauit S. Dominicum Ord. Prædica-
torū institutorem per id tempus in Gallia de-
gentem, vt prolem sibi à Deo impetraret: at vit

Blanca Gal-
lia Regina
postquam
Rosarij B.
Virg. deuo-
tioni est

sanctus Regiæ suavit, si prolem expeteret, vt
maximo animi ardore & contentione Deipa-
ræ Psalterium, seu Rosarium, & pronunciatet
ipsa, & alijs quotquot posset, distribuendum
curaret; modum insuper, ac rationem eius re-
citandi traderet, speraretque præpotentem
Deum Deiparæ patrocinio, ac eorum, qui
Rosarium recitarent, precibus, omnibus eius
votis satisfacturum. mox Regina Rosarij pron-
unciandi modum addiscit; docet; ac toto
Galliæ Regno promulgandum diligenter cur-
rat. Cùmque piæ exercitationi insisteret, di-
uina benignitate facta voti compos Ludouic-
cum peperit, qui deinde Galliæ Rex sanctita-
te præclarus, pluribus illustri miraculis, San-
ctorum Cathalogo est adscriptus. ita Ferdinandus
de Castiglio in Chron. Ordinis Prædicato-
rum par. 1. lib. 1. cap. 7.

addicta ff-
lium con-
cepti.

Ferdinan-
Castiglion

S. Albertus Carmelita ex parentibus, qui
sex supra viginti annos in sterilitate vixerant,
voto Deiparæ nuncupato, procreatus est; quæ-
admodum vberius diximus capite 35.

De S. Al-
berto Car-
melita.
cap. 5.

37 Ad hoc genus beneficiorum, quo parentes
steriles Deiparæ fauore prolem sunt adepti, re-
uocare possumus illud, quo de Roberto primo
Cisterciensi Abbate, viro sanctitate claris-
simo litteris proditum est, cuius matri cum
adhuc eum gestaret in vtero, Deipara semel
atque iterum per quietem apparuit; aureum
manu præferens anulum, dixitque ei: O
Ermgardis (hoc ei nomen erat) volo filium,
quem gestas in vtero, mihi hoc annulo des-
ponsant: expletis igitur diebus Ermgardis fili-
um enixa. Robertum vocauit. Is porò quin-
to decimo suæ ætatis anno apud S. Petrum de
Cella regulari suscepto habitu, totum se Dei
Deiparæque mancipauit obsequijs; qui postea
primus Abbas Molismensis, primus item Ab-
bas extitit Cisterciensis cœnobij, ex quo deinde
Ordo ille sub Deiparæ patrocinio magno
Ecclesiæ bono per S. Bernardum Virginis stu-
diosissimum valdè est propagatus: tandem S.
Robertus anno ætatis 83; migravit in Cœlum
hæc in vita eiusdem apud Surium die 29
Aprilis.

Apparet
Deipara
matris Ro-
berti Ci-
sterciensis
Abbatis
sibiq; filij,
quem illa
in vtero
gestabat
desponsan-
dum præ-
dicis

Surius.

Huc etiam spectare videtur, quod de S. Bri-
gitta femina diuinis Reuelationibus inclyta
narratur, quàm periculose, quandoq; in par-
tu laborantem, matrona quædam albo se-
rico amictu induta ad eam ingrediebatur
singula decumbentis membra palpans,
cùmque iustus ex ea egrederetur, mox
T t t 2 sine

S. Brigitta
in partu
laborans à
Deipara
iuuatur

sine vlla difficultate fecerit edidit. Non dubium quin B. Maria fuerit, sicut ei postmodum per reuelationem indicauit. ex eius vita apud Surium die Iulij 23.

De octauo beneficiorum genere, quod est à persecutionum molestijs eripere.

CISTERCIENSIVM ORDO IN SVA

*immunitate ab Innocentio III. Deipara
monitu conferuatur.*

38 MEMORABILE est illud, quod de Cisterciensibus ab imminente quadam tribulatione singulari Deiparæ beneuolentiæ significatione liberatis, Cæsarius lib. 7. cap. 6. narrat his verbis: Tempore illo, quo Balduuicinus Comes Flandriæ cum cruce signatis Constantinopolim expugnauit, D. Papa Innocentius Ordini literis suis mandauerat, vt quadragesimam partem omnium rerum suarum mobilium in succursum terræ sanctæ transmitteret. Ordo verò priuilegijs sibi ab eius antecessoribus indultis innitens, ne libertatem concessam, vertere videretur in seruitutem, tam grandi exactiõni subiacere non acquieuit. Vnde Innocentius furens, in tantum Ordini indignabatur, vt dignitatibus secularibus indulgere proponeret, quatenus possessiones Ordinis sibi usurparent. In proximo generali Capitulo Abbates, qui confluxerant, spem suam in beata Dei genitrice Maria, quæ Ordinis Patrona est, & Aduocata, ponentes, scientes sententiam malè conceptam, eius precibus, & meritis facillè posse reuocari, speciales pro eadem necessitate vsque ad proximum Capitulum orationes iniunxerunt. Hoc etiam adijcens, vt à capite quadragesimæ nudis pedibus de capitulo exeuntes septem Psalmos cum Litania cantarent: quod & fecimus. Interim beata Dei Genitrix Virgo Maria, cuiusdam religioso nomine Reinero, iam dicti Innocentij confessori apparens, in hæc verba eidem mandauit: Tu Ordinem Cisterciensem, cuius Aduocata sum ego, destruere conaris, sed non præualebis: & nisi citius de tuo malo proposito resipiscas, ego te, & omnem potestatem tuam conteram. Huiusmodi nuncio Dominus Innocentius audito, sciens Reinero virum esse sanctum, ac veracem, timuit, in tantum de concepto peccato poenitens,

vt Ordinis priuilegia roboraret. hoc adijcens, vt primo omnium negotia Ordinis in curia expedirentur: quam indulgentiam cum tam sua bulla, quam omnium Cardinalium subscriptionibus confirmaret; & vnus tantum nigri Ordinis Cardinalis contradiceret, ita in illum exarsit, vt statim eum amouere minaretur. Cumque hæc in proximo Capitulo Patribus nostris innotuissent, Christum, cuiusque Genitricem Virginem Mariam de tam inopinata mutatione glorificantes, orationes iniunctas cum gratiarum actione dimiserunt. hæc Cæsarius.

CISTERCIENSES AB EXILIO

*per Imperatorem intontato
reuocantur.*

39 ET sanè idem Cisterciensis Ordo sanctæ Aledis Apostolicæ communionem nulla Imperatorum eam prosequendum habita ratione fideliter retinebat. quod ex subjecto exemplo, auctore eodem Cæsario lib. 2. exempl. cap. 19. cognoscere licet. Tempore, inquit, schismatis, quod fuit inter Alexandrum & Callistum sub Frederico Imperatore, qui eiusdem schismatis auctor erat, & defensor, Antiphanam compellebantur omnes Ecclesie per vniuersum Orbem Romanum literis Imperialibus iurare fidelitatem, & obedientiam Callisto, quem ipse Papam creauerat; resistentes verò iussi sunt exulare. cum huiusmodi litteræ exhiberentur conuentui de Hemmenode, & fratres vnanimi consilio dicerent, se nequam velle recedere ab vnitatem: præcepum est eis, vt celerius exirent de Romano Imperio. Viri illi virtutis, diuinum timorem minis Regijs anteponentes, cum iam res suas, & vestimenta sarcinassent, ordinatque fuissent in diuersas domos Regni Francorum, dicebat vnus eorum venerabili Sacerdoti Dauid Monacho ibidem; Pater ignotas, quia omnes migrabimus de loco isto? Ita enim intentus erat cœlestibus, vt quid in exterioribus ageretur, profus ignoraret: cui cum inuanti, & interroganti causam, ille negotium totum explicaret, maximam in Domino habens fiducia, vir beatus respondit; Confortamini fratres non enim deserit Dominus sperantes in se; Antiphonam, quæ in nocte dicitur super Magnificat fortiter, & cum lacrymis cantate, & Dominus consolabitur vos.

Cæsarius.

Alia
Ba. e.
Cap.

S. Bo
cie E
na Ci
in E
po. de
cim
mos
rees.
m. sy
mine
to. B.
30. sup
tat.
Psal
je en
puella
Dre

erat autem Dominica ante Aduentum, in qua Antiphona est super Magnificat: *Qui exalorum contines thronos, & abyssos inueneris, terram pugno concludis, exaudi nos in gemitibus nostris.* Ipse vero sanctus intrans Oratorium, effudit animam suam in oratione cum multis lacrymis diuinam interpellans clementiam. Ac quietescentes ejus consilio fratres eandem Antiphonam tanto intentius cantabant, quanto fortius cantantes angustia premebat, & ad eantandum incitabat. Flexus pius Dominus lacrymis seruium suorum, Imperatoris cor mutauit, & missæ sunt literæ sub festinatione, ut manerent, orenique pro Imperio. Ex his poteris colligere, quam efficacies sint in auribus Dei lacrymæ contritionis. hæc Casarijus.

gestam Thomas Cantipratenfis libro 1. apud cap. 23. par. 2. & 3. in hunc modum narrat. *donatur. Cantipra-*
Filia fuit viri pauperissimi, & cum puella non- *tenfis*
dum septennis muto interius seruire spiritus traheretur, rogauit patrem cum lacrymis, ut sibi psalterium compararet cui pater. Vnde, inquit, filia psalterium comparabo, qui vix tibi quotidie panem lucrari sufficio? Mox illa conuersa suppliciter ad matrem Christi orauit, & dixit: O beata Maria mater Christi, da mihi psalterium, quod pater dare non potest, & ero perpetuo ancilla tua. In hac igitur simplicitatis prece perseverauit illa per annum, & ecce in somnis apparuit ei beata Virgo Maria ferens, ut ei videbatur, in manu duo psalteria, & dicens ei: Accipe nunc filia mea ex duobus quodcumque elegeris. Nec mora, ubi cum maximo tripudio elegit unum, disparent B. Virgine, puella de somnis euigilans, nihil inuenit in manibus suis, & illasam se conquerens à matre Christi, flere coepit uberissime. Quod ut audiuit pater irrisit filia, & consolans eam: Vade, inquit, tantum diebus Dominicis, & festiuis ad magistram, quæ filias diuinum psalterium docet, & primo discas legere, & postea B. Maria tibi psalterium forsitan procurabit. Mira res, quod ubi puella simpliciter accepit, & ad magistram, quæ diuinitus filias docebat, venit, psalterium inspexit, & legit: & sic B. Maria multo miraculosius promissum suæ dignationis impleuit. Quod ut viderunt honestæ & diuites matronæ parochiæ, emerunt puellæ psalterium, & subsequenti tempore cum eam in Christi seruitio alacrem cernerent, & deuotam, eidem juxta Ecclesiam cellulam pro reclusorio locauerunt, in quæ, ut idem auctor testatur, (qui eam familiariter nouit) inclusa manebat, & lorica ferrea ad carnem induta, asperitiam vitam ducens orationibus vacabat, sic ille.

Alia simi
lia exem-
pla
Cap. 35.
Simile quid in Ordine Prædicatorum accidisse diximus cap. 35. cum Innocentij 1. V. tempore, ob eorum priuilegia impedita, iactarentur magno turbine, à quo Deiparam indictis precibus, & quotidianis Litanij inuocantes, liberati sunt.

Idem in quadam contra Societatem nostram excitata procella evenit, quæ implorata Deiparæ ope, & indictis ejus Litanij sedata est, quemadmodum c. 35. diximus.

De nono beneficiorum genere, quod est in rebus etiam paruis benignè exaudire.

DEIPARA IN REBUS ETIAM PARUIS suos clientes exaudire non de dignatur. ex Gregorio, & ex Thoma Cantipratenfi.

S. Bonifa-
cius Ferenti-

na Ciuitatis Episcopus, cum duodecim aureos sui nepotis, eo infcio in elemosynam pauperibus erogasset, eosque postea nepos sibi restitui importunè flagitaret; B. Virginis Ecclesiam ingressus, elevatis manibus, excelsio vestimento orauit, ut ei redderet, unde turris nepotis instantia mitigaretur: tunc repente in veste inuenit duodecim aureos, perinde fulgentes, quasi ex igne producti eadem hora fuissent. hæc ex Gregorio lib. 1. dialog. c. 9.

Puella quoque septennis psalterii libellum, (qui ante artis impressoriæ inventionem carerebatur,) à Deipara enixè petens, legendi peritiam cum psalterio est consecuta. Rem

De decimo beneficiorum genere, quod est ingenio rudibus scientiam conferre.

HERMANNUS CONTRACTVS SACERATUM scripturarum scientiam à Deipara consequitur.

HERMANNUS Contractus sic dictus, Hermannus quod omnibus corporis membris in-

Tu 3 de a

de a

*graculus
scientiarū
peritiam à
Virgine
consequi-
tur.
Trithem.*

de à iuventute captus esset, ex Comite de We-
ringen nobili genere in Suevia ortus, Cæno-
bra Ordinis S. Benedicti, circa annum Domini
1060. claruit. ei cum teste Trithemio cap. 2.
de viris illustribus Ordinis S. Benedicti c.
84. Dei Genitricem pro valetudine conse-
quenda enixius precaretur; ab eadem per vi-
sum opto datur, utrum omnium scriptura-
rum scientiam, an bonam corporis valetudi-
nem consequi mallet: cumque illud huic præ-
tulisset: ex eo tempore cum rudis esset, & idiota,
rebus tamen spiritualibus, ac pietati dedi-
tus, & scripturarum studio accensus, usque eo
profecit, ut & in diuinis literis, & in omnibus
humanis disciplinis, Philosophia, Astrono-
mia, Musica. Poësi ad summam eruditionem
peruenerit, nullique ætate sua secundus fuerit
trium quoque linguarum idiomatica, Latinæ
scilicet, Græcæ, & Arabicæ (cujus quidem
plus propter Philosophos Arabes, qui eo tem-
pore clarebant, non parum utilitatis afferebat)
perinde callebat, ac si eas cum nutris lacte
suxisset. hæc omnia ex Trithemio. Ab eo-
dem hoc Hermanno, teste Trithemio, edita est
inter alia Cantica, Antiphona illa in Ecclesia-
stico officio celebris, cujus initium est *Salua*
Regina, usque ad eam Virgini grata, ut ab Ange-
lis decantari audita sit, & plurima circa eam
miracula, quemadmodum cap. 39. dicimus,
contigisse narrenter.

*Angeli Sal-
uæ Regina
canentes
audiuntur
Cap. 39.*

RUPERTVS TVITIENSIS DEI-
para favore doctissimus euadit.

*Rupertus
Tutienfis
scientiarū
eruditione
à B. Virgi-
ne accept.
Trithem.*

42 **N**ec verò prætereundus est Rupertus
Abbas Tutienfis, qui æquè vita, ac do-
ctrina clarissimus anno Domini 1020. floruit:
nam cum Idiota esset (inquit Trithemius lib.
cit. cap. 109.) & parum de scripturis sanctis
posset intelligere; orationibus tamen, & de-
votioni semper intentus, beatissimam Dei ge-
nitricem Mariam sedulis precibus orabat, qua-
tenus sibi à filio suo Domino nostro Jesu Chri-
sto, qui fons est sapientiæ, intellectum, &
scientiam scripturarum impetraret. Appa-
rens igitur ei beatissima Virgo in visione dixit;
Orationes tuas audiui, postulata impetraui;
ecce omnium scripturarum tibi arcana pate-
scunt, ita ut similem hoc tempore habeas ne-
minem, Tantum ne torpescas otio, ne gra-
tiam tibi collatam prætereas. Alia insuper
secretiora sibi dicta fuisse in quodam loco sa-

tetur, quæ tamen non audeat exprimere: ex eo
igitur tempore, usque ad diem mortis suæ, tan-
to amore, & desiderio sacras scripturas intel-
lexit, & exposuit, ut ab earum studio nunquam
cessaret: semper legit, orauit, aut scripsit, ut no-
horis quidem, iuxta morem cæterorum, parceret
nocturnis. quod ut liberius posset facere, cu-
ram temporalium rerum alijs commisit ido-
neis, ipse internis tantum studijs insistebat. hæc
ad verbum ex Trithemio.

ALBERTVS MAGNVS DEI PARÆ
beneficio ingenij acumen in scientijs
est adeptus.

43 **N**ec absimile est, quod de Alberto Ma-
gno legitur apud Ferdinandum à Ca-
stillo 2. par. Chronic. S. Dominici lib. 3. cap.
45. Is cum ab in eunte ætate Virginis colenda
studio, in primis esset in ejus honorè tanquam
peculiaris Advocatæ, certum quandam pre-
cum numerum, veluti famulatus sui penum
singulis diebus perfoluebat, eamque obnixè
orabat, ut actiones suas omnes ad diuinum
obsequium, & animæ salutem dirigeret; seque
in eo vitæ statu, qui huic fini conlequendo
maximè congrueret, quasi manu sua colloca-
ret. tandem B. Virgo ei apparuit, ac minicè
recreatum admonuit, terrensibus omnibus
nuncium remitteret, ad Prædicatorum Ordinem
se se conferret. quod cum post aliquod
tempus nonnullis difficultatibus exhaustis
perfecisset, ac litterarum studijs operam daret,
essetque inter alios condiscipulos ingenio ru-
dis, & ad discendum planè ineptus, tanto ani-
mi dolore affectus est, ut de religiose vitæ in-
stituto deserendo, magnis tentationum flucti-
bus ageretur.

Cum autem in eo cogitationum confictu
versaretur, nocte quadam per quietem sibi
visus est discessum à religione constituisse,
& jam per scalas ad ostium eo consilio pro-
perare, cum vigipes quatuor specie formo-
sissimæ transiunt ei prohibuerunt, à quibus
una, cum cur abire vellet, interrogaretur,
causatus est ingenij sui tarditatem. Verum
illa blandè hominem consolata monuit, ut
à Deipara mox affatura, cujus se ancillæ
profitebantur, certam opem expectaret: &
jam ab ijs ad Deiparam perductus, & beni-
gnè ab ea exceptus, cum interrogaretur quid
potissi-

*Alberti
Magno
doctrinam
de pietate
per as
lumen*

potissimum expeteret respondit ipse, cupere se in Philosophia, cui eo tempore operam dabat, plurimum excellere. Deipara bono eum animo esse iubens, in ea facultate in insigni eruditione eum euasurum prædixit, additque, Vt autem intelligas mea ope, non tuo ingenio id te affecurum, extrema vita omnem doctrinam inter docendum ex tempore amittes, tradunt alij, quia naturalem scientiam potius, quam adolefcens attigerat, & non diuinam sibi dari poposcisset; idcirco hoc ei in extrema vita euenturum, Deiparam illi significasse, quicquid fuerit, ex illa hora breui in literis eos progressus fecit, vt præstantissimus suæ ætatis Philosophus sit habitus, & Magni nomen consecutus quod tum docendo, tum scribendo satis testatum posteris reliquit plurimos enim, eosque eximios habuit auditores: in ijs S. Thomam Aquinatem, Doctorem planè Angeli cum & Ecclesiæ lumen; plurimos etiam libros in Theologicis, & Philosophicis eruditione, & doctrina relectissimos edidit: in ijs de Virgine sua singulari patrona, librum prorsus admirabilem composuit. Nec tamen propterea tantus, ac talis Doctor ea, quæ ad spiritus profectum pertinent, negligebat: nam puritati cordis, regulari disciplina, & orationi minuscè studebat quod constantissimè de Alberto testatur Thom. Cantipratensis eius auditor, veluti testis oculus, in lib. 2. apum cap. 57. num. 50. Tandem sub vitæ fine, senio confectus dum è cathedra doceret, omnium, quæ ad litterarum scientiam pertinent, repente oblitus, hæc quæ sibi adolefcenti acciderunt, narrauit; seque ad vitæ terminum peruenisse testatus est. itaque discessit, auditoribus cum lachrymis vberit non secus, ac si iam obijisset prosequentibus, reliquum deinde vitæ, in oratione, alijque pietatis officijs ad extremum vitæ spiritum maxima vitæ sanctitate traduxit.

Atque hæc de nonnullis, qui scientiarum, cognitionem Deiparæ opè iunt consecuti Consulto verò in præsentia prætereundum existimauimus Vdonem Episcopum Magdeburgensem, qui licet à Deipara scientiam sit adeptus, multis postea sceleribus, Dei in se iudicium prouocauit: quare & miserabili morte extinctus est; cuius historiam plenius in tract de Exemplis Deiparæ executi sumus.

De vade cimo beneficiorum genere, quod est martyres confortare.

DEIPARA CONFORTATRIX SANCTORUM Theodori, & Theophanis.

44 Inter alia Deiparæ beneficia, quibus suam, quam de fidelibus curam gerit, facile declarat, illud est; quod eos ad martyrium pro Christo fortiter lubeundum roborat, quem admodum apud S. Brigittam in sermone Angelico cap. 19. Angelus dixisse scribitur his verbis, Virgo Maria in hoc mundo ante Assumptionem ad bonorum confortationem, & errantium correctionem remanere permissa est. Erat enim magistra Apostolorum, Consolatrix Martyrum, Doctrinæ Confessorum, clarissimum speculum virginum, Consolatrix viduarum in coniugio viuencium saluberrima monitrix, atque omnium in fide catholica perfectissima Roboratrix. & mox Martyres quoque ad tribulationes gaudenter pro Christi nomine sufferendas animabat, qui pro ipsorum, & omnium salute, quam pluribus tribulationibus se ipsum sponte exposuerat, asserens se ipsam ante filij sui mortem 33. annis tribulationem cordis indefinenter in omni patientia pertulisse. hæc S. Brigitta, nos exemplis id confirmemus, si enim dum inter mortales degeret, id efficiebat, quanto magis idem in coelis regnans præstabit, vt propterea à Bonauentura in Lytanijs Deiparæ, ipsa iure optimo dicatur Confortatrix Martyrum.

SS. Theodorus, & Theophanes fratres à pueritia in Monasterio S. Sabæ nutriti, cum postea pro sanctarum Imaginum cultu aduersus Leonem Armenum verberibus affecti, & exilio relegati strenuè decertassent: rursus Theophilo Imperatori Iconomacho constanter resistentes multa tormenta perpessi, in suis cruciatibus Deiparæ opem implorabant, quid in epistola ab eodem S. Theodoro ad Ioannem Cyzici Episcopum data, videre licet, vbi de hac ipsa re, & de tormentis sibi, fratrisque pro eodem cultu sanctarum Imaginum illatis agitur: cuius verba hæc sunt, Imperator iussi nos exui, cum ambo autè exuti essemus verberabat ego, sic assidue clamante Imperatore, & eos, qui flagellabatur, adiuuante, Sic te in

S. Brigitta Reuelatio de Spiritu sui misericordiam Deiparæ.

SS. Theod. & Theophanes fratres in cruciatibus Deiparæ innocentiæ.

Albertus Magnus doctor in Aristotele philosophus.

Thomas Cantipratensis.

me geris? da pulchrè. Verberabatur itaque & tergum, & pectus absque vlla clementia, & misericordia Ego verò cum diu flagijs cederet, vociferabar: Nihil peccauimus in tuum Impetium & rursus Domine miserere, & sancta Deipara, veni ad nostrum auxilium. Deinde etiam verberatunt fratrem similiter clamantem, & dicentem: Sancta Deipara, ipsa quoque fugisti in Ægyptum, portans tuum filium, Respice ad me, qui propter similem tibi fugam punior, Domine, Domine, qui libera pauperem à manu eorum, qui sunt eo fortiores, ne diu differas tuum nobis dare auxilium. Et cum sic ambos concidisset quantum volebat iussit nos exire.

Et hi tandem præclarissimi Christi athlete post alios cruciatus in exilium pulsi sunt, vbi S. Theodorus in carcere expirauit: Theophanes verò pace demum Ecclesiæ reddita, factus Nycænus Episcopus, quieuit in Domino. quorum anniuersaria celebritas in Martyrologio recolitur die 27. Decembris. hæc ex eorundem martyrio, quod ex Metaphraste recitat Surius tom. 6.

Martyr.
Rom.
Metaphr.
Surius.

ANDREAS CVIUS IN SVIS PRO
Christi fidem tormentis Deipara inuocacionis visior euadit.

B. Andr.
de Chio
cruciatus
plurimos
Mariæ inuocacionis
superabat.
Georgius
Trapezuntius
Canisius.

45. IN his æterna memoria dignum videtur exemplum Andreæ de Chio martyris clarissimi natione Græci, qui Virginem in suis acerbissimis tormentis inuocabat, per quam tandem victor euasit. Huius martyrium litteris consignauit Georgius Trapezuntius Auditor grauis, qui, vt animaduertit Canisius lib. 5. de B. Virg. cap. 19. Græcus ipse de Græco martyre in vrbe Constantinopoli rem per magistratus publicè gestam, Christianis, ac Mahumethanis nouissimam descripsit: nos paucis huius martyrij historiam complectemur, quæ anno primo Pauli Papæ 11. qui erat Dominicæ Incarnationis 1465. die 29. Maij contigit, quam fufius refert Surius tomo 7. ad diem 29. Maij. Hic enim Andreas in Chio natus, & educatus castitatem Deiparæ vouerat, & moribus grauis etiam ab inanibus verbis sibi cauere cupiebat. Is à Mahumethanis Constantinopoli captus, & ad Christi fidem abnegandam sollicitatus, cum constantissimè renueret, sæuissimis tormentis nouies, antequam capite plecteretur, est excruciatu;

Surius.

nam 20. Maij flagellis, atque loris dirissimè cæcus, sed in principio flagellorum (ut verbis vtat Trapezuntius) contremuisse dicitur, & manibus ad pectus contractis, ac digitis in pugnam cōpressis, magna exclamasse voce, Virgo Maria adiuua me. Inde pedibus altero ad alterum ad ductis stetit rectus in iisdem vestigijs, mirabile dictu, vsq; ad Solis occasum. Secunda die ferreis vngulis tergora pridie flagellata dilaceratur, sed Christi miles idem fecit, & Virginem magna voce inuocauit. Tertia die ei membra è suis locis diuelluntur. Quarta humeri carnibus per gladios denudantur. Quinta ciues carnibus cum noua colis lenè spoilantur. Sexta, partes inter genua, & ciues carnibus denudantur. Septima, suræ carnibus denudantur. Octaua, femur cum vicinis partibus excoriantur. Nona, totum corpus à capite ad pedes verberibus cæditur, & maxilla vna vno ictu carne denudatur, semel singulis quibusque congressibus magna voce initio inuocata Virgine victor recessit. Tandem sequenti die, quæ fuit 29. Maij vivax, & diuinitus sanus effectus perducitur: & cum in crucem Domini, & in Virginem matrem suam constantiam acceptam referret, securi percutitur, & à Christianis, permittente Turcarum Rege, honorificè sepelitur. Cuius corpus integrum post aliquot menses ab eius martyrio elapsos, vidit ipse Trapezuntius in sepulchro iacere eo corporis colore, tali vultus splendore, & habitu, vt non animum expirasse, sed dormire videretur. hæc Trapezuntius.

DE DVODECIMO BENEFICIORVM
genere, quod est in omnibus necessitatibus præsto esse.

DEVOTI BEATISSIMÆ VIRGINIS
à periculis liberantur.

46. CVM ad hoc genus reliqua Deiparæ in homines beneficia, quæ superioribus beneficiorum generibus non comprehenduntur, generatim spectent; atque adeo propter eorum multitudinem, ac varietatem, breui compendio concludi nequeant: idcirco ne plus æquo in ijs recensendis, ita mouemur, Lectorem remittimus ad cap. 20. & ad peculiarem tractatum de exemplis, & Miraculis Deiparæ in calce operis collocatum, de his qui totus ferè in eiusmodi beneficijs enarandis

Sophron.
Commen-
data B. Vir-
gini duo
mulieres,
per ananiam
ab infanti-
necis peri-
culo libe-
rantur.

sandis versatur. Ceterum, vt ex vno saltem de alijs coniecturam faciamus, libet in presentia exemplum quoddam subiicere ex Abbatis Palladij narratione in Prato spirituali Sophronij c. 75. in quo Deipara commendatam sibi familiam insigni miraculo est tutata. Erat Cinqut Abbas Palladius in Alexandria vir quidam fidelis, religiosus valde, & misericors, & hospitio suscipiens Monachos. Habebat autem vxorem, & ipsam humilem valde, & ieiunantem quotidie. Erat autem illis & filiola quasi annorum sex. Quadam vero die vir ille pius profectus est Constantinopolim. Erat enim negotiator. Relictis ergo domi vxore, & puella, & vno seruo, abiit vt nauigaret. Cum vero iret ad nauem, ait ad illum vxor, cui nos commendatos relinquis Domine. Respondit vir eius, Dominae nostrae Sanctae Dei genitrici. Die vero quadam cum sederet vxor, & operaretur, habens & puellam secum, seruus ille ex suggestione diabolica voluit necare dominam, & eius filiam, & diripere quicquid haberent, & fugere, sumpto igitur ex coquina cul-

tro perrexit in triclinium, vbi erant ambas. Cum vero venisset ante ianuam comprehensus est caecitate, ita vt neque triclinium ingredi, neque ad coquinam reuerti posset. Cum autem vna ferme hora perstisset, frustra que conaretur ingredi, coepit vocare dominam suam, dicens, Veni hucusque. Illa admirans quod in medio ianuae persistens ad illam non ingrederetur, sed clamaret, ait illi, Tu magis huc veni, ignorans quia caecitate teneretur. Puer autem coepit illam adurare, vt iret propè illum, illa vero iurauit non se ituram. Tunc ait illi, Mitte vel puellam, quae noluit, sed ait, si quid vis, ipse potius veni. Videns autem seruus, quod nihil potuisset agere, se ipsum gladio percussit, & corruit. Domina vero illius cum vidisset, quid egerat clamauit, continuoque vicini accurrerunt. Ingressi sunt autem, & ex officio Praetorij nonnulli, puerumque reperientes adhuc viuum, didicerunt ab ipso omnia, & glorificauerunt Dominum, qui ostenderet miracula, & matrem saluauerat cum filia. haec in Prato spirituali.

DE VIRGINIS DEIPARÆ VIRTUTIBVS imitandis.

C A P. XXXVII.

S Y M M A R I V M.

- Deipara imitanda primò in exacta diuina legis obseruatione n. 4.
- Secundò. Deipara imitanda in humilitate profundiissima n. 6.
- Tertiò. Deipara imitanda in virginitate purissima n. 7.
- Quarid. Deipara imitanda in eximio erga Christum amore n. 8.
- Quintò. Deipara imitanda, quod in ea religiosa vita exempla reluceant n. 10.
- Virginum Collegium Ierosolymis sub Institutione Deiparæ n. 18.

imitari quod colimus. Idèd Ecclesia in Collecta S. Stephani sic Deum precatur: *Da nobis Domine imitari, quod colimus.* & in alia collecta perit, vt illius Sancti, cuius uasaluia colimus, etiam actiones imitemur. Hæc enim est solida Virginis deuotio, quæ non tantum verbis, sed operibus etiam continetur, ne de nobis ipsa Virgo sanctissima dicere meritò possit, quod de Iudæis apud Isaiam cap. 29. legimus: *Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum in lengè est à me.*

Virginem enim accommodatur illud Prouer. *Prouer. 8.* *Nunc ergo filij audite me, beati qui custodiunt vias meas; qui scilicet, eadem per imitationem gradiuntur, hjsdem vestigijs insunt, ad Virginis vitæ exemplar mores suos componunt: Nam bene Cyprianus, de bono patientiæ ita Cyprian. monet, seruos oportet esse obsequentes, & filios non decet esse degeneres.*

Quare Isa. 51. *Attendite ad Abraham patrem Isa. 51. vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos; quod sic accommodari potest, vt iubeamur attendere ad*

V u u re ad

Esse in
his
rumpi
obscure
seruato

Cap. 18
De
le
m
ali

1
Solida vir-
ginitas deuo-
tio imitari
eius vir-
tutes.
Augustin.

Virtutum, quod ad deuotionem erga Virginem superiori capite conferre potissimum diximus, est vitæ, ac præclarissimarum eius virtutum imitatio: nã, vt re-
cè ait August. *Summa religio est*

Ambros.

re ad Christum Patrem, & ad Virginem, quæ mater est omnium, ut eos imitemur. Ideo Ambrosius lib. 2. de Virg. ubi fuscè de Virginis virtutibus agit: *Talis fuit, inquit, Maria, ut eius virtus vita omnium sit disciplina, sicutur auctor non displicet, opus probemus, ut quicumque sibi Virginis exoptat premium, imitetur exemplum.*

Hieron.

sic Ambrosius, & Hieronymus epistola 22. ad Eustochium. *Nos, inquit, meliorum exempla sequebamur: propone tibi beatam Mariam, qua tanta excelsit puritatis, ut mater Domini esse mereatur. & mox: Potes tu mater esse Domini, nimirum spiritualiter. ita Hieronymus.*

Bernard.

Quod fuscè persequitur sanctus Bernardus in serm. super Salve Regina: *Agnosce, inquit, Virgo, & diligit diligentes se, & propè est veritate invocantibus se, præsertim his, quos vides conformes sibi factos in castitate, & humilitate, & totam spem suam, post filium suum, in ea posuerint, & toto corde quaesierint: data est ei potestas in Cælo, & in terra, & in manibus eius visa, & Spiritus nostri, & oculi omnium Christianorum in eam sperant, & ipsa dat eis escam gratia, qua plena est in tempore opportuno: origo fontium, & fluminum, mare virtutum sanctarum auctrix Maria, hæc ille. & Ildefonsus sermone 1. de Assumptione Deiparæ, imitami, inquit, illam. & infra: *Qui autem imitantur illam, erunt ex parte eius. & rursus: imitami matrem Virginem, & sanctos omnes, quos laudatis, quoniam non tantum illis prodest nostra laudatio, quantum nobis eorum imitatio. Unde sponso magis placet imitator devotus, quam laudator ociosus, tamen vera laudatio cordis imitatio est operis. ita Ildefonsus.**

Bonavent.

Quod ipsum pulchrè sanctus Bonaventura in Stimulo divini amoris cap. 7. his verbis docet: *Ipsam matrem Dei, & peccatorum, tanquam bonus, & devotus filius in omnibus pro posse studeat imitari, tunc enim proculdubio te sibi tanquam matri veraciter exhibebis, & ipsa te tanquam suum filium veraciter adnuabit, & qua dignè ab ea petieris tibi dabit: & in omnibus tibi necessarijs ad salutem simpliciter ministrabit, & tandem in celesti gloria te apud se feliciter collocabit. hæc Bonaventura.*

Idem (ut superiori capite dixi) in epistola 25. memorialium, memoriali 13. cum Virginis devotionem commendasset, hæc subiicit: *Et ut tua devotio sit ei accepta, & reverentia grata, ipsius puritatem, & munditiam omni virtute, mente, & corpore, imitate in te ipso servando,*

toto conatu vitæ humilitate, & mansuetudine eius vestigia imitari. & in Speculo cap. 3. dicit: Virginem ad Cælum ascendentem figuratam in Esther, cui duæ famulæ obsequabantur: super unam innitebatur, altera verò sequebatur desluentia in humum vestimenta sustentans. has autem famulas vult esse Angelicam, & humanam naturam, super Angelos enim innititur in Cælo familiarissimè cum illis agendo: at verò anima humana est famula, quæ Dominam suam Mariam sequitur in mundo colligens vestimenta, id est vitutes, & exempla Mariæ. hæc ex Bonaventura, & Sophronius inter opera Hieronimi sermone de Assumpt. legitur, inquit, dilectissimi amate Mariam, quam colitis, colite quam amatis, qui tunc verè colitis, & amatis, si imitari velitis ex toto corde quam amatis.

2. Quod si sanctos imitari par est, ut pro nobis orare velint, ut meriti Augustinus sermone 30. de Sanctis dixerit: *Si ad consortium sanctorum martyrum pervenire volumus, de imitatione martyrum cogitemus: Debent enim in nobis aliquid de suis virtutibus recognoscere, ut pro nobis dignentur Domino supplicare; quanto majori studio imitanda nobis erit Deipara, ut eius orationibus adiuvemur. Propterea sanctus Bernardus tom. 2. super missus est: *Vi imperet inquit, eius orationis suffragium, non deserat conversationis exemplum. nam & Augustinus sermone 47. de Sanctis, Ab eum, inquit, sanctorum martyrum festiva gaudia celebrantur, qui ipsorum martyrum exempla sequuntur. solemnitates enim martyrum exhortationes martyrum sunt, ut imitari non pigeat, quos celebrare delectat. ita Augustinus. quanto magis, qui Virginis devotionem proficiuntur, Virginem sibi imitandam statuunt.**

Centè cum Sancti nobis à Deo imitandi proponantur, quia Christo similes fuerunt, ut propterea Apostolus 1. Corinth. 11. dixerit: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi. & sanctus Leo sermone in Natali sancti Laurentij: Glorietur, inquit, in Domino, qui est mirabilis in sanctis suis, in quibus nobis presidium constituit, & exemplum: multò diligentius Deipara imitanda erit, quæ in donis supernaturalibus Christo præ alijs quàm similis fuit: de qua canit Ecclesia: *Cuius vita inclita cunctis illustrat Ecclesias: ut propterea Canonic. 4. merito de eius etiam imitatione dici possit: *Mille clipei pendit; ex ea, omni armatura fortis omnium***

Ambros. omnium enim virtutum exempla in ea relucet: id quod pulchre ex Ambrosio libro 2. de Virgin. & ex alijs supra cap. 21. indicavimus. quare celestem, quam in teris duxit vitam, eiusque virtutes attente contemplerur, & imitari studeamus, in odoremque vnguentorum eius, hoc est, virtutum eius boni odoris exemplo fragrantium per imitationem curamus: Id enim ex Cant. 1. Deiparæ accommodat Ecclesia, & Damascenus orat. 1. de dorm. *Damasc.* Quam pulchra, inquit, facta es, quam suavis, Tu flos campi, ut lilium in medio spinarum: propter ea adolescentula dilexerunt te, in odorem vnguenti tui curremus. Ita Damascenus.

Franciscus Arius. 3. Quod si roges quamam in re illam imitabimur? Sanè noster Franciscus Arius non minus piè quàm doctè, in libro, quem de profectu spiritali inscripsit, tractatum peculiarem de virtutibus, quas in Virgine imitari debemus, luculenter conscripsit, ad quem lectorem remittimus, hic tamen breuiter hæc de re indicabo aliquid, si prius Damascenum orat. 2. de dorm. audiamus, ubi, eia, que Virgo amat, quæque auersatur, recenset, ex quibus, quæ in ea imitanda sunt, saltem generatim perspicere.

Damasc. Damasceni verba hæc sunt: *Qua auersatur B. Virgo in suis deuotione.* Curremus ut mentem, memoriamque nostram Genitricem Dei promprium efficiamus. quo autem modo id assequemur? *Bernard.* Et Virgo ipsa est, & Virginum amans. Pura est. & purorum amans, quocirca si & corporis, & animi castitatem colamus. Ipsius gratiam adipiscemur: si quidem luctum omne fugit, ac carnosas affectiones auersatur. Inguinem execratur, foetissima seruidicationis vitis infesta est: huius impuras, & seculares cogitationes non facies, ac viperarum fetus fugit: sermone sacros, ac scurrilus propellit: cantuque ac meretricia vnguentis submouet: Ira tumorem odio habet: inhumanitatem, & inuidiam, ac similitates non admittit: Inanem gloriam vix laboribus sefrangentem reijcit: superbia fastu animo hostili resistit. Inuuarum memoriam tanquam salutis hostem odio insectatur, vitium denique omne tanquam letibale venenum execrationis habet; horum autem contrarium delectatur; contraria enim contrariorum medicamenta sunt. Ieiunio, & parsimonia, Psalmorumque cantibus gaudet: cum puritate & virginitate, ac pudicitia pulchrè illi conuenit; sempiternamque cum illis pacem colit, cuique humanè, & comiter exosculatur; pacem, animique lenitatem complectitur, charitatem, & misericordiam, atque humilitatem tanquam

alumnas suas, vltis fouet. Atque, ut rem breuiter perstringam quolibet vitio offenditur, ac deseruiatur; qualibet autem virtute, ut peculiaris sua nota, letatur, & exultat. Quamobrem si vitia prompto, atque alacri animo vitemus; virtutes autem omni studio, atque amore complectemur, itaque socias adhibeamus. frequens ipsa ad famulos suos veniet, ac secum bonorum omnium agmen trahet, Christumque filium suum, omniumque Regem, ac Deum in cordibus nostris habitantem assumet. hæc tamen Damascenus.

Verùm ad nonnulla singularia descendamus, in quibus Virginem Deiparam nobis imitandam proponere possumus; ea verò quinque esse possunt 1. exacta diuinæ legis obseruatio 2. eius demissa humilitas 3. illibata Virginitas 4. exitius in Christum amor 5. denique religiosæ vitæ exemplum, cuius vestigia nobis exhibuit præclarissima.

Imitanda B. Virgo

DEIPARA IMITANDA
primo in exactione legis
obseruatione.

P R I M V M igitur sit integra, & accurata diuinæ legis obseruatio, qua ab omni præsertim peccato mortali, diuina iuuante gratia, quæ nunquam ex Dei parte deest diligentissimè caueamus. Huius diuinæ legis seruandæ Virgo sanctissima fuit studiosissima: quod facile ostendi potest ex reuelationibus, & ex ijs, quæ in sacra Euangeliorum historia habemus. Sanctus Bonauentura in Meditationibus vitæ Christi cap. 3. quandam Deiparæ reuelationem S. Elisabethæ, ut ipse existimat factam affert, in qua Deipara testata est, se in noctis medio semper ante templi altare, ea qua poterat voluntate, & affectu inter alia petijisse à Deo gratiam; qua Deum toto corde diligeret, & proximum, atque ea omnia, quæ Deus odit, odio habere gratiam quoque obediendi mandatis, & ordinationibus Pontificis templi. hæc ibi. & in libro 1. Reuelationum sanctæ Brigittæ cap. 10. Ego (inquit Deipara) à principio eum auerrem, & intelligerem Deum esse, semper sollicita, & timorata fui de salute, & obseruantia mea, & intimè dilexi Deum, & omni hora timui, & cogitavi, ne eum verbo vel facto offenderem. hæc in Reuelatione sanctæ Brigittæ.

Primo in diuina lege seruanda.

Bonauent.

S. Brigitta

Et sanè quo studio Dei legem seruauit, ex eo facile intelligi potest: nam ea etiam legis onera, ad quæ minimè tenebatur, vt nobis humilitatis, & obedientiæ consummatissimæ exemplum præberet, cumulatissimè impleuit.

S. Thom. quod sanctus Thomas 3. part. q. 37. art. 4. animaduertit: nam die à suo sacratissimo partu quadragesimo legi Purificationis Leuit. 12. cui nequaquam erat obnoxia, se spontè subiecit. Qua in re profundissimam humilitatem, quemadmodum plenius cap. 21. dixi prætulit: cum enim ex Christi conceptu, atque partu virgineo, vel Anglicam puritatem longè excederet, instat tamen reliquarum mulierum puerperarum, quæ ob immunditiam conceptus, & partus præscriptis diebus à templo arcebantur, pariturum, aut duos pullos Columbarum, & inholocauftum, & pro peccato offerre iubebantur; hæc omnia exactè ipsa seruauit, & factò ipso quasi legali illa Purificatione, & sacrificio quodammodo se egere ostendit; Christum imitata, qui in Circumcisione, vt eleganter ait Bernardus sermone primo de Circumcisione, sine vilo vulneris vestigio alligaturam non religit vulneris, Circumcisionem nimirum, peccati remedium verecundum pariter, & austerum. Obedientiam verò legis absolutissimam exhibuit, cum eam etiam legem, à qua erat libera, seruare voluit, vt pia opera, quæ dicuntur supererogationis, nobis commendaret.

Abulensis. Neque verò lege Purificationis fuisse comprehensam, (si excipias Abulensem in capite 12. Leuit. quæst. 3.) docent omnes; in primis Origenes in Leuit. 12. Chrysostomus oratione de occurso Domini. Bernardus sermone 3. de Purificatione. sanctus Thomas loco citato, Teophilactus, Euthymius, Beda, Litanus, Iaptenius in capite 2. Luc. Tum quia lex illa ad eas tantum mulieres pertinebat, quæ conceptu semine conceperant, quemadmodum habet editio vulgata, & Septuaginta interpretes. At Deipara de Spiritu sancto virginitate illibata permanente concepit. Tum etiam quia sine puerperij sordibus: hoc est, absque fluxu sanguinis, & absque secundinis, ad quas immunditias remouendas Purificationis ritus erat institutus, filium ediderat. Et quamuis Abulensis in Leuit. 12. quæstione 12. propter naturam partus in Beata Virgine sanguis, & secundinarum effusionem admittat: partum tamen illatum huius-

modi sordibus ex diuina voluntate caruisse, cum hoc Christi, cuius que Genitricis dignitati magis congruat, multotum Patrum testimonij, & Canon. Trul. 79. egregè probat Suarez tomo 2. in 3. part. disputa. tionum 13. sect. 2. & disputat. 16. sect. 2. & Barrada libro 8. c. 15. & libro 10. cap. 2. Et sanè hunc virginem Deiparæ partum, ab omni non solum dolore in quo alix filios pariunt, sed etiam immunditia alienum cecinit Iaias capite 35. cum Deiparam nomine solitudinis, & Deserti, quasi nullo semine fecundatam vocat, eamque non tantum cum Exultatione, id est absque dolore: verum etiam quasi lilium, quod eximio suo candore puritatis est Synbolus geminaturam prædixit: *Latabitur, inquit, Diserta, & Inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium, germinans germinabit, & exultabit latabunda, & laudans.* & Bernardus loco citato pulchrè ait ex persona Virginis: *Cur non ingrediar templum? quæ peperit Dominum Templi nihil in hoc conceptu, nihil in partu impurum fuit, nihil illicitum, nihil purgatum, nimirum cum proles ista sors puritatis sit, & purgationem venerit facere delictorum. Quid in me legalis purificatio obseruatio, quæ purissima facta sum ipso partu immaculata? Verè o beatissima Virgo, verè non habes causam, nec tibi opus est Purificatione.* hæc Bernardus.

§ Ad hæc Deipara Lucæ 2. per singulos annos à Nazareth cum filio in Ierusalem solemniter Paschatis die se conferre solebat: & quidem non sine labore. cum ex Brocardo in delictatione Tenæ sanctæ Ierusalem virginis præter leucis distet à Nazareth. Atqui hinc præcepto non mulieres, sed viri tantum subiacentibus enim docemur Exod. 23. & Deuteronom. 16. *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini.* Sed quid Cæsar Augusti edictum in vniuersi orbis descriptione prægnans illa quidem, quamuis absque vilo graamine sibi minimè negligendum existimaret, quin potius non sine longi inuenis labore 29. scilicet, leucarum ex Brocardo ascendit cum Iosepho sponso à Nazareth, in Bethlehem, vt iuxta Augusti edictum proficetur.

Hinc est, quod Virgo beatissima licet apud filium pro nobis intercedendi partes strenuè obeat; ad diuinæ tamen legis accuratam custodiam, atque ad eò, vt ab omni

præfertim lethali labe caueamus, suo Exem-
plo magnopere nos prouocat: quin etiam ad
hoc ipsum monitis, ne suarum precum fructus
culpa nostra impediatur. vehementer hortat-
ur: Cujus specimen in Nuptijs Canæ Galilææ
videre licet, in quibus deficiente vino, illud à
filio procurauit, ministros tamen, ne qua ra-
tione eorum inobedientia perficiendo diuini-
tus miraculo impedimento esset, sedulo admo-
nit illis verbis: *Quodcumque dixerit uobis,*
facite. quod ipsum e Cælo nobis, pro quibus
orat, in clamore non desistit, quo, scilicet, diui-
ne gratiæ, quam nobis impetrat, non desimus
id quod monebat Apostolus Hebræorum 12.
Sic enim diuinam legem pro nostra virili par-
te exequi studentes, ea, quæ pro nobis ipsa pe-
tit efficacius assequemur. Quocirca qui Virgi-
nis deuotionem in votis habent, summo studio
enitentur ab omni peccato præsertim mortali
se abstinere illudque diligenter cauere: & præ-
ter exempla Virginis sedulo imitanda, ejus-
demque monita, quibus ad hoc nos hortatur,
plurimum subiectis rationibus ad id permoue-
bimur. Primò, quia ejus matris, cujus fili-
um hostiliter aliquis odio persequitur, immò
& vulnerauit, & quantum est ex se adhuc
vulnerate non cessat, verè amicus dici non po-
test. At de peccatoribus illud pronunciat
Apostolus Hebræorum 6. *Rursum crucifi-
gentes sibi met ipsos filium Dei, & ostentus ha-
bentes.*

Respondeo id quidem propter insignem
Virginis benignitatem, qua etiam peccatores
non dedignatur, verum esse: Cæterùm ex hoc
rectè inferri Deum optimum, qui omnes ho-
mines vult saluos fieri, hac ratione horum pec-
catorum misereri, eosque per Virgines inter-
cessionem ad salutarem pœnitentiam trahere
velle: id quod in iisdem exemplis cernere licet.
At verò ne salus nostræ animæ in discrimen
adducatur, studeamus quantoocyus à peccatis
per pœnitentiæ Sacramentum mundari, nos-
que quales ipsa Virgo optat, exhibere, ut ejus
patrocinium, & propensissimam in nos volun-
tatem re ipsa experiamur.

SECUNDO, DE IPA-
ra imitanda in humilitate pro-
fundissima.

Secundò humilitas Virginis est sectanda,
cujus ipsa in uniuersa vita, & in Cantico
suo egregia nobis exempla imitanda reliquit,
quamque in suis deuotis præcipuè requirit. De
hac porro Virginis humilitate imitanda Ber-
nardus homil. 1. super missus est: *imitare, in-
quit, humilitatem virginis: si non potes virgini-
tatem humilis; Laudabilis uirtus uirginitas, sed
magis necessaria humilitas: illa consulitur, ista
præcipitur: & si placuit ex uirginitate, tamen ex
humilitate concepit: unde constat, quia etiam ut
placere uirginitas, humilitas proculdubio fecit.
& mox: Si igitur uirginitatem in Maria non
potes nisi mirari, stude humilitatem imitari, &
sufficit tibi. Idem sermone signum magnum,
agens de uirginis humilitate: Merito, inquit,
facta est omnium Domina, qua se omnium
exhibebat Ancillam: obsecro uos filioli amu-
lamini hanc uirtutem, si Mariam diligitis,
si contenditis ei placere, amulamini modestiam
ejus. Ita Bernardus, & Ambrosius libro. *Ambros.*
in Lucam expendens illud: *Eccce Ancilla
Domini: Vide, inquit, humilitatem, uide
deuotionem: Ancillam se dicit Domini, qua Mater
eligitur. Nec repentino exaltata promissus est.* *Luc. 1.*
& Augustinus sermone trigesimo quinto de
Sanctis: *Quid prodest hanc interpellare uoci-
bus, nisi uitam humilitatis ejus exempla teneamus.* *Augustin.*
& Ildesphonsus sermone tertio de Assom-
ptione: *Fundata erat, inquit, De Genetrix pro-
funda humilitate. & dilatata in charitate, pro-
pterea hodie est tam sublimiter exaltata: sed quia
celsitu.**

124. a.

Hebr. 12.

Cur Virgo
sua in suis de-
uota pec-
cata dete-
statur.

Hebr. 6.

Genes. 3.

Psalms. 100

Secundo, i-
mitanda
humilitas
Virginis.
Luc. 1.
Bernard.

Ambros.

Luc. 1.

Augustin.

Ildesphons.

cellitudinē, & magnificentiam throni perscrutari non possumus, saltem in sauros ejus humilitatis interdum perscrutemur, ut deinceps ejus intervenientibus meritis, ad gloriam donorum pertingere valeamus: nam humilitas custos reliquarum virtutum est. haecenus ille. Et haec satis sint de humilitate Virginis. reliqua enim, quae ad hanc Deiparae virtutem spectant, fusius persecuti sumus c. 12. & 21. ubi plures eiusdem actus expenduntur.

Bonaavent. Illud tamen minimè ornittendum, quod sanctus Bonaventura in Speculo B. Virginis cap. 8. contra eos, qui de bonorum operum fecunditate superbiunt, pulchrè in beatissima **Genes. 16.** Virgine observat: Legitur, inquit, in Genesi de ancilla Sara, quod concepisse se videns, despectis Dominam suam; Mala ergo ancilla Agar de fecunditate inflatur, bona vero ancilla Domini Maria de humilitate fecundatur. Ancilla illa superba Dominam despectis, Ancillam illam humilem Dominus respexit, sicut ipsa humiliter recognoscens dicit: Respexit humilitatem ancilla sua. O anima Christiana, Domini ancilla, sic cum Maria amplectere fecunditatem, ut nequaquam deseras humilitatem, ut ergo de boni operum fecunditate non inflaris, sed magis de humilitate fecundaris, attende humilem ancillam, respice humilem Mariam. haec Bonaventura,

Augustin. Augustinus de symbolo ad Catechumenos libro 4. cap. 5. cum ad virginitatem servandam fideles hortaretur: Gaudete, inquit Virgines sanctae, ut propter Christum non vos contristet stilitas, quarum fides magna est fecunditas. Nec doleatis non vos esse matres, qua spiritualiter generatis. & mox imitamini fideles Mariam Capitis vestri. Quod tanta matri contulit, & in sua carne servavit, hoc etiam nobis donavit. Virgo Mater sancta, caro Christi ab omni contagione libera. haec Augustinus.

TERTIO, DEIPARA IMITANDA
da in virginitate purissima.

Tertio, imi **TERTIO**, virginitas in Deipara maximè elucet: de cujus virginitate aliquid c. 21. & copiosius egimus capite 32. Haec virtus multis nominibus à Deipara exigitur ab ijs, qui eiusdem colendae studio tenentur.

Damasc. Ideò Damascenus oratione 2. de dormitione: Virgo ipsa est, & Virginum amans: Pura est, & purorum amans & Sophron. sermone de Assumptione: Christus matrem Virginem elegit, ut ipsa

omnibus esset exemplum castitatis. Ambrosius libro 2. de virginitate: Sit, nobis, inquit, tanquam in imagine descripta virginibus vestra, beata Maria, de qua velut in speculo refulget species castitatis, & forma virtutis: Propterea Chrysostomus in sermone de beata Virgine: Quaecumque, inquit, estis Virgines, ad Matrem Domini confugite illa enim pulcherrimam, pretiosissimam, & incorruptibilem possessionem patrocinio suo vobis conferuabit. Ideoque qui ejus devotioni se dedunt, castitatem purissimam animae, & corporis praecipue colant: sic enim & ipsi, & eorum obsequia Virgini grata erant Legitur enim in Speculo exemplorum dist. 9. & numer. 26. de Juvene quodam impudico, cui cum Virginem frequentissimè collaudaret in vasta quadam solitudine eturienti Virgo sanctissima in vasis turpibus, & immundis epulas obtulit delicatas: sed cum juvenis propter vasorum immunditiam comedere se posse negaret: Laudes (inquit Virgo) quas mihi offers, bonae sunt: sed cor tuum immundum est; Ideò tuis laudibus non delector. Qua visione admonitus respuit, vitamque meliorem instituit.

QVARTO, DEIPARA IMITANDA
da in eximio erga Christum amore.

Quarto, quod in Virgine imitemur est amor eximius, quo Christum filium est complexa; eum enim non solum concepit, peperit, lactavit, educavit, & cum in Templo amississet, sollicitè quaesitum invenit: Sed etiam in toto vitae decursu nunquam deseruit, eique momenti in Cruce, cum suam ipsius animam doloris gladius pertransiit, fortiter assistit, ut capite 8. 9. 10. & 11. dictum est. Post filij verò Ascensionem apud loca illa Christi memoria clara assidue versabatur, illaque crebro, & deuorè obibat.

Nam & in monte Sion, ubi praeciarissima nostrae salutis sunt celebrata mysteria, Virgo sanctissima hospitabatur, ibique animam filio reddidit: sic enim scribit Damascenus sermone 2. de dorm. Virg. In diuina, inquit, & inclita Ciuitate Davidis, in qua lex quidem fuit impleta Prophetarum, pronuntiata autem fuit lex spiritus, in qua typicam pascha peregrinatus Christus legislator, & verum pascha, qui Deus est

uteris, & noui testamenti tradidit, in qua coenam mysticam suis discipulis Agnus Dei, qui mundi tollit peccatum, celebravit, & eis se ipsum tanquam uisulum saginatum sacrificavit, & uerax uinea botrum calcavit in qua Christus aspicitur ab Apostolis surgens à mortuis, & fide facit Thomam, & per eum finibus terra quod sit Deus, & Dominus, duas in se ferens naturas, etiam postquam surrexit à mortuis Hac est arx Ecclesiarum. Hac est habitaculum Apostolorum: in Hac sanctissimi Spiritus in varijs sonis, & Linguis, & in specie igni effusus fuit adueniens Apostolis. In hoc cum ille Theologus accepisset, Deiparam subministra bat ei, ex quibus opus habebat. Hac est mater Ecclesiarum qua iunt per uniuersum orbem terrarum: in hac vitam egit Dei mater postquam filius surrexit à mortuis. In ea ergo beata Virgo iacebat super aliquem felicissimum lectum. haecenus Damascenus agens de loco dormitionis Deiparae. Eadem confirmat Aedreas Cretensis oratione prima de dormitione. Beda de locis sanctis cap. 3. Metaphrastes oratione de vita, & dormitione. Cedrenus in Compendio, & Nicephorus lib. 2. histor. cap. 3. & cap. 21. licet ad aliquod tempus Deiparam cum Ioanne Euangelista Ephesum intoruisse affirmant Patres Concilij Ephesini in Epistola Synodica ad Clerum Constantinopolitanum tomo 2. cap. 26. Cæterum alia sacra loca inuisebat, quemadmodum lib. 6. reuelat. S. Brigittæ cap. 10. ipsamet eidem S. Brigittæ reuelauit. Quod etiam testatur Ildefonsus sermone 9. de Assumpt. Virgo, inquit, sine dubio loca Dominicae Natiuitatis, Passionis, Sepulturae, & Resurrectionis frequenter circumiens inuisere cupiebat. in istam locis lacrymas fundebat, & oscula imprimebat: deinde ad Apostolicum conuermium post intuitum Dominicorum locorum cum gaudio remeabat, hæc Ildefonsus. Eadem de Virgine meditatatur Carthusianus lib. 4. de laudibus Virginis art. 1. Guarricus serm. 2. de Assumptione.

9. Sophronius porro sermone de Assumptione: Ego, inquit, quod à quicquid cordis est, quicquid mentis, quicquid virtutis humanæ sit totum adhibeas, non sufficiat, ut cogitare ualeam quanto inde sententer cremabatur ardore pij amoris, quantis mouebatur repleta Spiritu sancto celestium secretorum incitamentis; quia & si diligebat Christum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota uirtute: nouis tamen quotidie inflammabatur presentia absens desideriorum affecti-

bus; tanto siquidem ualidius, quanto diuini illustrabatur intus uisitationibus, quam totam repleuerat Spiritus sancti gratia, quam totam incanduerat diuini amoris, ita ut in ea nihil esset, mundanus quod uolaret affectus, sed ardor conuinuus, & ebrietas perfusi amoris: nam & Christus ab omnibus est amandus ex toto corde, & ex tota anima, atq; ex tota uirtute quærendus, maxime tamen ab ea ardentius, cuius & Dominus erat, & filius. Fortassis ergo pra nimio amore in loco, quo sepulchus dicitur, interdum habitasse eam credimus, quatenus pijs pasceretur interuus amor obuius. Sic namque locus medius est hinc inde constitutus, ut adire posset ascensionis eius uestigia, & locum sepulturae, ac resurrectionis, & omnia, in quibus passus est loca inuisere, non quod iam uiuentem quæret cum mortuis, sed ut suis consolaretur aspectibus. Hoc quippe habet impatientis amor, ut qua desiderat semper inuenire se credat. & mox. Denique amor Christi desiderium pariebat; desiderium uero gliscens quasi nouis reparabatur ardoribus, in tantum ut credam non nunquam quod omnia etiam, & semetipsam transcederet, quia omnino amor impatientis, quod amat non potest non uidere. hucusque Sophronius.

Sanctissimam præterea Eucharistiam quotidie sumebat: si enim hoc de reliquis Christianis iam inde ab ipsis nascentis Ecclesiae incunabulis testatur S. Lucas in Actis Apostolorum cap. 2. quanto magis de beatissima Virgine, quæ & diuinarum rerum cognitione longè maiori pollebat, & Christi amore flagrabat ampliori, id existimandum est? Hunc igitur Deiparae erga Christum amorem pro nostro modulo habere nitamur, singula Christi præsertim morientis mysteria memoriæ nostræ meditatione repræsentemus; sanctissimam Eucharistiam crebro, ac deuotè sumamus, apud nos repotantes corpus illud esse ex purissimis Virginis sanguinibus efformatum, qua de re cap. 8. dixi sic enim Virginem imitantes, rem ipsi præstabitur gratissimam, & uerò nobis maxime salutarem. Reliquas Virginis uirtutes uide apud Ambrosium lib. 2. de Virgin. & apud alios: nos breuitatis studio has tantum inuere uoluimus, ex ijs, quas cap. 21. recensuimus.

Quotidie
Virgo com-
municaba-
bat.
Act. 2.

Ambros.

QVINTO DEIPARA IMITANDA,
quod in ea religiosa vitæ exem-
pla reluceant.

*Maria
Paupertas,
Castitas,
Obediencia
votis
Deo con-
secrata.*

Quintum, quod in Deipara imitan-
dum occurrit, est expressum quod-
dam, & absolutissimum, quod in ea
mirificè præfulsit, religiosa vitæ exemplar, &
specimen cum enim ordo quilibet religionis
ad perfectionem consequendam institutus,
tribus potissimum Christi consilijs, Paupertate,
Castitate, & Obediencia, ijsque voto con-
firmatis contineatur, cumque Religiosi viri è
mûdi illecebris auulsi in suis se domicilijs, clau-
strisque contineant; eam sanè viuendi viam
Deo ductore Deipara inuit, vt & præclarissima
posteritati eorum omnium exempla relin-
quit, nec desit ijs, qui religiosa vitæ studio tenentur,
quod in sanctissima Virgine imitari
abundè possint. Verùm, vt hoc magis perspi-
cuum fiat, Primùm ostendamus oportet, hæc
tria Christi consilia, quæ ad perfectionem per-
tinent, in vniuersam fuisse à Deipara perfectis-
sime suscepta, votoque insuper confirmata,
deinde ad singula, præsertim ad eius paupertatem
(nam de duobus alijs alibi fuis) de-
scendamus, tum quicquid religiosam vitam
ornat, & instruit, in eo cumulate fuisse breuiter
perstringamus.

*Pertinentia
ad statu-
sum perfec-
tionis A-
postoli vo-
uerunt.*

Et quod spectat ad primum, si Apostolos,
quos ore suo sacratissimè erudire, & doctri-
na sua instituere dignatus est Christus, tria
religionis consilia substantialia illa quidem
complexos esse, eaque voto nuncupato Deo
obtulisse exploratissimum est, quanto magis
de Deipara sanctitatis omnis, ac perfectionis
Magistra idem affirmare possumus, ac de-
bemus. De Apostolis id colligere facile li-
cet ex verbis S. Petri, qui quidem omnium
nomine sic ad Christum locutus est Matth.

Matth 19

19. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: Omnia, inquit, perinde quasi diceret, ut ad-*

Hieron.

uertit Hieronymus lib. 1. contra Iovinianum, Non modo bona, verum etiam uxores propter te dimisimus; & adiecit secuti sumus te; hoc est ad statum præscriptum, atque obedientiam vitæ nostræ cursum dirigimus. Apostolos verò de his votum etiam nuncupasse auctor est Augustinus lib 17 de Ciuit. cap. 4. vbi docet Christum pro nobis egenum factum, cre-

August.

atum fuisse supra omnes, Vt sedeat, inquit, cum

*potentibus populi, hoc est cum Apostolo, quibus alii
Sedebitis super duodecim sedes, & sedem gloria
hereditatis datus est: dixerant enim poenitentes illi
Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Hoc
votum potentissimi Voverant, sic Augustinus, & Thom.
& S. Thom 2. 2. q. 88. art. 4. ad 3. Apostoli, inquit,
intelliguntur vovisse pertinentia ad perfectionis
statum, quando Christum, relictis omnibus, sunt
secuti. Id autem tum multis confirmat Alvarus
Pelagius lib. 2. de planctu Ecclesie c. 56. tum
illa præsertim ratione, quod votum (vt ipse
dicebat) est consilium consiliorum, & forma,
& perfectio eorum, quia quodcumque sit con-
siliium, super quod cadat, id essentialiter per-
fectius reddit, & Deo acceptius. quod etiam
docet S. Thomas 2. 2. q. 88. art. 6. vbi probat
idem opus facere cum voto (vt ait verbis S.
Thomæ) melius esse, ac magis meritorium,
quam sine voto, sed Apostoli fuerunt in a-
pice perfectionis, ergo in Christi consilijs
seruandis hæc voti perfectione minime caue-
runt.*

11. At ex his omnibus colligere facile pos-
sumus Deiperam, quam Spiritus sancti vo-
ctio interius perfectissimè de omnibus do-
cuit, quam Christus filius præ omnibus sin-
gulariter erudiuit, acque intima tot annorum
consuetudine sanctissimis imbuit Religionis
studijs, eiusmodi votorum perfectione cum-
ulatam in primis fuisse. Et quidem de
virginitatis voto, quod auctore S. Thoma
cum omnibus Patribus ac Theologis, Deipara
ante Christi incarnationem emittit, obij-
cit sibi idem S. Thomas 3. part. q. 28. art. 4.
argum 2. Perfectionem consiliorum Christi
debuisset inchoari à Christo, qui est finis le-
gis: At huic obiectioni sic ipse respondet ad
2. Sicut, inquit, gratia plenitudo perfecte quidem
fuit in Christo, & tamen aliqua eius inchoa-
tio præcessit in Matre: ita etiam observatio consi-
liorum quæ per gratiam Dei fit, perfecte quidem
inchoata in Christo, sed aliquo modo fuit inchoata
in Virgine matre eius, h. c. S. Thomas: quæ
sanè ratio non de virginitatis tantum, sed & au-
pertatis etiam & Obediencie voto, quæ ad
perfectionum quoque spectant, concludit. Et
perfecto ipsamet Deipara Pauperis vo-
tum nuncupasse se reuelauit S. B. lib. 1. S. Beati
eiusdem reuelationum cap. 10. Ap. 10, in-
quit, vovi in corde meo si esses Deo acceptabile,
obseruare virginitatem, Nihil, & inquam possidero
in mundo, sic ibi.

Quod

De Ob- Quod verò ad eadem consiliorum opera in
diencia particulari spectat, Deipara obedientiam per-
Cap. 2. fectissimè coluit, quemadmodum cap. 21. vberius ostendimus, præsertim cum ad imperium sanctissimi Ioseph sponsi in Ægyptum discessit, indeque remigravit; ex quo reliqua concilias licet, quæ pertinent ad obedientiam, quæ in Deipara eo maiori laude dignam prædicamus, quòd ipsa sanctitate, ac sapientia sponso suo longe, multumque præcelleret. De Castitate verò ac purissima virginitate, quam Deipara prima omnium voto edito obtulit Deo, fusè egimus tum cap. 32. tum etiam supra in hoc eodem capite.

De Casti- 12 Paupertatis denique, quam toto suæ vitæ
itate. tempore Deipara studiosissime est amplexata, specimèn nobis exhibuit præclarissimum. Quod ut exemplis demonstremus, pono primum, Deiparæ paupertatem non ex necessaria rerum inopia, sed ex spontanea bonorum abdicatione profectam, ut Christo filio, qui eum diues efficit, pro nobis egenus factus est, magis conformaretur, quippe quæ parentem suorum vnica hæres fuit, qui ut cap. 18. dicebamus, bona tribuebant in partes tres, vnam templo, alteram peregrinis, & pauperibus, tertiam sibi reservabant. Deinde hoc ipsum in lib. 1. reuelat. S. Brig. c. 20. habetur, vbi Deipara breui compendio vitam suam eidem S. Brigittæ commemorans, inter alia hæc subiicit: *Omnia, quæ habere potui, dedi indigentibus, nihilque nisi tenuem victum, & vestitum reservavi. & mox illud, quod modo citauimus: A principio vni in corde meo, nihil vnquam possidere in mundo, & in lib. 7. eandem reuelationem cap. 25. Deipara ad S. Brigittam: De diuitijs, inquit, ego, & Ioseph nihil seruauimus nobis, nisi necessaria vna ad honorem Dei, reliqua dimissimus propter honorem Dei. sic tibi.*

S. Brigittæ Ex hac Deiparæ voluntaria paupertate factum est, ut suis ipsa manibus laboraret. quod S. Basilus in Constitutionibus monasticis c. 5. cum ageret de Christi virtutibus, quæ per corpus exercerentur, in Deipara obseruauit his verbis: *Christus prima suæ ætate parentum suorum imperio subiectus fuit, & labores corporis omnes aquo vna cum ipsis animo illis obediens tolerauit. Verisimile est enim cum homines illi essent, & iustitia, & pietatis cultores, tenues tamen, neque necessarijs ad viuendum copijs satis instructi (quod ex Praecepto intelligi potest, in quo venera-*

bilis ille solus est factus) solios eos in assiduis corporis laboribus versari, & hac ratione quotidianum sibi victum quaritare. Porro Iesus cum in his, ut diuina littera prædicant, esset subiectus sine dubio in perferendis etiam vna cum ipsis laboribus morigeram declarabat suam obedientiam. hæc Basil. Et certè Epiphanius Presbyter C. Constantinopolitanus in vita Deiparæ testatur, eam egregie didicisse artem tractandi Lanam, Linum, Sericum: Erat, inquit, docilis, & mans doctrinam, & non solum in sacris litteris, sed etiam cum Lana, Lino, Serico, & Byssio laborabat: erat præterea in sapientia, & intelligentia super omnes illius seculi a dolescentulis cunctis admirationi, qua & verè confuerit ea, quorum usus in templo erat Sacerdotibus, sic ille. Idem habet Anselmus in vita Virginis. Quare mirum non est, tunicam Christi inconsumibilem de super contextam per totum opus fuisse Dei Genitricis manibus elaboratum ex sancto Antonino 4. par. tit. 15. cap. 43. § 1. quemadmodum etiam Euthymius in cap. 27. Matth. ex traditione Patrum astiuit, qua de re nos aliquid supra cap. 29.

13 Ex hac eadem paupertate factum est, ut ascendens cum sponso in Bethlehem, vnde originem trahebat: *Eo quod esset de domo, & familia David, filium enixa reclinarit in Praesepe, quod sibi tanquam pauperi non esset locus in diuersorio. Ut in sua item Purificatione quadragesimo à partu die par Turturum, aut duos pullos Columbarum, pauperum mirum oblationem daret: quamuis à Magis paucis ante diebus munera, Aurum, Thus, & Myrrham, eorumque non exiguam partem dono acceperit. quod inde colligitur, quia Magos ea non ex crumena, vel referata arcula, sed apertis thesauris suis obrulisse referit: Euan-gelista Matthæus, quæ tamen omnia Virgo sanctissima propter mysteria, quæ in eis significabantur, minime respuit sed ea quanto citius pauperibus erogauit, quemadmodum S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 32. §. 2. obseruat his verbis: *Aurum sibi oblatum à Magis non mouit, prout decebat eorum Regiam maiestatem, non sibi seruauit in pasteram, sed (ut decebat deuotus Bernardus) pauperibus per Ioseph dispersit, sic ille. Quod ipsi contempserunt etiam pie existimant cum Bonauentura in Meditationibus vitæ Christi cap. 9. cum Carthusiano, & Abulensi in cap. 2. Matth. quæst. 47. qui hanc**

Epiphanius
 Presbyter
 Constantinopolit.
 S. Anselm
 S. Euthym
 Cap. 29.
 Quam rati-
 onem
 Maria
 paupertatem exer-
 cuit.
 Luc. 2.
 Matth. 2.
 uoluntate
 Magis mu-
 nera pau-
 peribus dis-
 tribuit.
 Matth.
 S. Anto-
 ninus.
 Bernard.
 Bonauen.
 Carthus.
 Abulensis.

esse communionem sententiam testatur, quāuis & aliam addat expositionem, quæ voluntariam Virginis paupertatem magis confirmat, ait enim beatam Virginem munera illa quātuor inuis copiosa à Magis oblata deliberasse tantum, & ex singulis modicū quid accepisse.

Maxima paupertas Deiparae

14 Claudam hanc de Paupertate Deiparae disputationem ijs, quæ S. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 24. n. 1. in Virginis paupertate eleganter expendit; cum enim ostenderet Deiparam ætatis illos virtutum, qui & bea- titudinibus continentur, perfectissime exercuisse: initium facit à paupertate, de qua Christus Matth. 5. *Beati pauperes spiritu*, quod (verius ferè verbis utar) sic ostendit. Hæc beatitudo importat abdicationem rerum, quæ fuit in summo in beata Maria, & quidem magna est paupertas per rerum subiectionem. Maior per rerum abiectionem: maxima autem, quæ ex vtrique

s. Cor. 6.

componitur, de qua Apostolus 2. Cor. 6. *Nihil habentes, & omnia possidentes*. Hoc autem non potuit esse nisi in beata Maria omnimode, & perfecte, & proprie. omnes alij si res abiecerunt non retinuerunt, & si retinuerunt non abiecerunt: quia tantum procuratores, & fructuarij, & non Domini fuerunt. Beata autem Mater Dei Virgo existens, & Regina Cælius, & dominum, & vsum fructum possessionis habebat in rebus filij sui. Vnde & bene potuit relinquere, & omnia possidere. Relinquere quantum ad vsum fructum: Possidere quantum ad proprietatem eius dominij. & sic beatissima Virgo potuit habere altissimam paupertatem. Addit S. Antoninus ex Alberto, paupertatis perfectionem non attendi penes summum defectum rerum, sed penes devotionem, voluntatem, & personæ dignitatem: & ex eodem Alberto nouem munerat paupertatis gradus in rerum abiectione.

S. Antoninus.

Albertus.

Paupertatis gradus nouem.

Primus est, dare superflua persona, prout persona sonat dignitatem aliquam. Secundus, dare superflua non solum persona, sed etiam natura. Tertius, dare non solum superflua, sed etiam necessaria. Quartus, omnia necessaria, & superflua simul dare, & semetipsum retinere, id est, non propter Deum, quod & Philosophi fecerunt, quemadmodum de Crate Philosopho notat Hieronymus in

Crates Philosoph.

Hieron.

Matth. 19.

Matth. 19. Quintus, omnia dare, & semetipsum addere secundum illud Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & sequere me. scilicet, TE DANDO. Sextus, omnia dare, semetipsum relinquere, &*

ultra hoc laborare manibus, ut tribuat necessitatem patienti, ut fecit Paulus; qui laborabat manibus suis, ut ipse dicit, ad Corinthios, ut sibi, & socijs subueniret. Septimus, dare etiam semetipsum; & spiritu, & corpore laborare, ut pascat proximum spirituali cibo, qui gradus est melior prior: quia melius est reficere animam semper viuam (ut ait Beatus Gregorius) quam corpus moriturum, Octauum autem paupertatis gradum ponit Albertus in beatissima Virgine perfectiorem ceteris, qui se relinquere omnia, & seipsum, & de substantia corporis sui accipere, & ad refecionem animarum proximis dare. Hoc enim fecit sola beatissima Maria, quæ de purissimis carnibus, Summi & sanguinibus Viaticum nobis confecit panem pauperum vinum, qui de Cælo descendit, qui est vere vita, tu grauem quem quæ religiose manducauerit, mortem non gustabit in æternum. Hunc toti mundo mendico ac leuata ipsa dedit. Nonus gradus perfectissimus est filij sui expulsi, Iesu, qui est omnia dare corpus, & animam proximam, & diuinitatem habens unitam, proximo dare in cibum anima, sub specie tamen aliena, & hoc fuit opus summe misericordie, & summum paupertatis Domini Iesu in via, hæctenus ad verbum ex Alberto apud S. Antoninū loco citato.

15

Quod si regularis vitæ disciplinam penitus inspiciamus; cuius quidem professores cum in propria domo, ac parentibus relictis à se, uli strepitu, intra regularia se claustra subduxerunt, peculiari ibi Religiosorum virtutes studiosè colunt, diuinarum rerum contemplationi vacant, domo non progrediuntur, neque cum alijs habent nisi pietatis, vel charitatis ratione commercium: luculentissimum profecto horum omnium specimen singulariter reperiemus in Deipara. etenim adhuc Trimula à charissimis auulis parentibus, ab ijs in templo præsentata Deo sese dicauit, ibique ex Euodio Antiocheno post sanctum Petrum Episcopo in Epistola, quam inscripsit Phos, id est, lumen, apud Nicephorum lib. 2. cap. 3 in sanctis sanctorum traduxit annos vndecim: nec inde discessit, priusquam diuino Sacerdotes explorato oraculo, illam Ioseph eius virginittatis custodi, quemadmodum cap. 8. & 42. plenius diximus, in sponsam tradidissent. Hic in templo tota erat in rebus diuinis, ac spiritualibus. nam sanctus Bonauentura in Meditationibus vitæ Christi cap. 3. illic eam pietatis studia coluisse pro vitibus, solitamque media nocte

nocte ad orationem surgere, ex quadam, quam affert sancta Elisabetha (vt ipse putat) reuelatione confirmat. Idem quoque ex Hieronymo, Bonaventura ea de re sic habet: *Deipara a mane ad horam tertiam orationibus insistebat, a Tertio ad Nonam opere texturino se exercebat; a Nona iterum orabat, donec de manu Angeli cibum sumeret. sic ille.*

Hieron. Bonavent.

Deipara virtutes

Cap. 21.

Ambros.

Luc. 1.

Luc. 2.

Matth. 2.

Ambros.

Religiosa

vita pro

fessores po

culiaris be

16 Huc referri possunt Deiparae virtutes propemodum innumerabiles, religiosis illae quidem pernecessariae, quas in gradu heroico eam habuisse certum est. tales sunt Humilitas, Pudor, Modestia, & praesertim Silentium; septies enim locuta legitur in Euangelio, atque ex his saepius cum Deo, vel Angelo. Huc & reliquae reuocantur virtutes, quas dedita opera omittimus in praesenti, cum eas cap. 21. vberius prosecuti sumus. vbi vero de templo in S. Iosephi sponsi domum commigravit, ibi se continens, non vanis nugis, vel aliorum confabulationibus tempus conterebat, sed Deo, ac sibi vivebat, vt iure Ambrosius lib. 2. Comment. in Lucam expendens, eam solam Angelo Gabriele nuncium ferente repertam: *Discant, inquit, mulieres propositum pudoris imitari, sola in penetralibus, quam nemo virorum videt, sola Angelus reperiret, sola sine comite, sola sine teste. ita Ambrosius. Neque vero extra domum vagabatur, nisi sponso comitata, causa pietatis, & officij, vt cum ad S. Ioannis Baptistae sanctificationem in montana Iudaeae abiit cum festinatione, Elisabeth cognatae ministratura: aut gratia obtemperandi edicto Augusti cum Bethlehem proficiscitur: aut legis implendae studio, tum cum templum adiuit, & legi purificationis se sponte subiecit: tum etiam cum singulis annis templum inuisebat, aut declinandae Herodianae persecutionis causa cum in Aegyptum perrexit. Horum porro complura egregie obleruauit Ambrosius libro secundo de virginibus vbi agens de Deipara: *Prodiit, inquit, domo nescia, nescium ad Ecclesiam conueniret, & hoc ipsum cum parentibus, & propinquis domestico opere sacro forensi stipata consistat, nullo tamen meliore sui custode, quam se ipsa, & infra: Nec ad templum Maria sine pudoris sui custode processit. sic ille.**

17 Huc etiam spectat celebre illud, de quo mox dicemus, centum viginti virginum Collegium, quae Ierosolymis Deipara superstitie moderatrice vitam ducebant. Possem hic commemorare multos, qui in Deiparae sodalitijs nomen dederunt, & ad vitae religiosae institutum capeffendum ab ea excitati, atque adiuti fuere, quos interdum visibiliter ad religionem suscipiendam est adhortata sub motis siquae erant impedimentis. Et vt de alijs ordinibus taceam P. Iacobum Ledesnam virum omni doctrinarum genere excultum ad Societatem Iesu inuendam sua praesentia, quae ei se videndam obtulit, mirifice animauit, teste Petro Ribadeneira in vita P. Laynez lib. 1. cap. 9. B. Stanislaum Kostka, vt cap. 35. diximus, ad Societatem nostram misit, P. Thomam Sancium; cuius praeclearissima de Sacramento Matrimonij extant ingenij, ac doctrinae monumenta, auctore Petro Ribadeneira in Catalog. illustr. script. Societatis, cum impeditoris esset linguae, ac propterea nostrae Societatis ingressu prohiberetur, eo liberauit impedimento. Is enim cum Cordubae in Templo Dei Genitricis (cui a sancto fonte est nomen) multis lachrymis a Deipara efflagigaret, vt amoto eiusmodi impedimento in Societatem posset admitti; negaretque domum se reuertiturum, nisi eam exorasset; tandem voti compos ad Societatem nostram confectum aduolauit.

Ex ijs ergo, quae diximus, perspicuum remanet eiusmodi religiosae vitae exempla, ac vestigia, quae imitemur. non mediocri potestis Deiparam reliquisse; eique religiosos omnes, quod tale vitae institutum susceperint, esse gratissimos: atque hoc nomine peculiaris

Quoniam vero religiosae vitae specimen egregie reluxit in Deipara, similitudo vero cauta est amoris, hinc fit, vt ea religiones omnes singulari beneuolentia complectatur, ac

peculiaris protectione foueat, quemadmodum capite trigesimoquarto & trigesimoquinto ostendimus. Quare Bernardus sermone de aqua in vinum mutata in Cana Galilee cum iuis agens canobitis, ostendit, Vinum gratiae deuotionis, & feruoris charitatis a benignissima Dei Genitricis nobis impetrari: ipsa, inquit, si pulsata fueris non deerit necessitas nostra, quoniam misericors est, & MATER MISERICORDIAE. Placent illi nuptia nostra, (quibus scilicet anima Christo desponsatur in religione) & pertinent ad illam multo amplius illis, nimirum de cuius utero tanquam de thalamo suo caelestis sponsus processit. sic Bernardus.

17 Huc etiam spectat celebre illud, de quo mox dicemus, centum viginti virginum Collegium, quae Ierosolymis Deipara superstitie moderatrice vitam ducebant. Possem hic commemorare multos, qui in Deiparae sodalitijs nomen dederunt, & ad vitae religiosae institutum capeffendum ab ea excitati, atque adiuti fuere, quos interdum visibiliter ad religionem suscipiendam est adhortata sub motis siquae erant impedimentis. Et vt de alijs ordinibus taceam P. Iacobum Ledesnam virum omni doctrinarum genere excultum ad Societatem Iesu inuendam sua praesentia, quae ei se videndam obtulit, mirifice animauit, teste Petro Ribadeneira in vita P. Laynez lib. 1. cap. 9. B. Stanislaum Kostka, vt cap. 35. diximus, ad Societatem nostram misit, P. Thomam Sancium; cuius praeclearissima de Sacramento Matrimonij extant ingenij, ac doctrinae monumenta, auctore Petro Ribadeneira in Catalog. illustr. script. Societatis, cum im-

peditoris esset linguae, ac propterea nostrae Societatis ingressu prohiberetur, eo liberauit impedimento. Is enim cum Cordubae in Templo Dei Genitricis (cui a sancto fonte est nomen) multis lachrymis a Deipara efflagigaret, vt amoto eiusmodi impedimento in Societatem posset admitti; negaretque domum se reuertiturum, nisi eam exorasset; tandem voti compos ad Societatem nostram confectum aduolauit.

Ex ijs ergo, quae diximus, perspicuum remanet eiusmodi religiosae vitae exempla, ac vestigia, quae imitemur. non mediocri potestis Deiparam reliquisse; eique religiosos omnes, quod tale vitae institutum susceperint, esse gratissimos: atque hoc nomine peculiaris

ne uolens
cōplectitur
Deipara.
Cap. 34.
& 35.
Bernard.
loau 2.

Plurimi
religiosa
vita insti-
tuta mo-
niti De-
ipara sunt
complexi.

P. Iacobus
Ledesna.

Ribade-
neyra.
S. Stanis.
Kostka.
Cap. 35.
Thoma
Sancio,
lingua im-
pedimentū
a Deipara
ablatam,
vt ad Re-
ligionem
S. I. admit-
ti posset.

cularis protectionis praefidia, atque adiuventia ab ea polliceri sibi potissimum posse, ac merito debere.

VIRGINUM COLLEGIUM IEROSOLYMIS sub institutione Deiparae.

18 **A**D vitæ quoque religiosæ exempla, quæ Deipara nobis imitanda reliquit, spectare videtur & illud quod Dionysius Carthusianus in 1. sententia distin. 16. quæst. 2. scriptum reliquit de Virginum Collegio, quæ Ierosolymis sub peculiari Deiparæ institutione debebant. Is enim cum de sapientia, & scientia Deiparæ ageret, quibus dum adhuc inter mortales degeret, plurimos instruxit, de eadem hæc subiicit: *Quotidie quoque, seu tempore opportuno edocuit felicissimum illud Collegium centum viginti virginum, eius obsequio, atque regimini deputatarum.* sic ille. Sanè hoc, quod Carthusianus absque ulla hæsitacione profert, primo aspectu mihi visum est magis piè, quàm solè dictum; cum verò semiptam attentius animo versarem, rem admodum verisimilem existimavi: tria enim illa consilia Evangelica Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, quibus religionis status constat, statim ac Spiritus sanctus in Apostolos, reliquosque discipulos in cœnaculo montis Sion congregatos descendit, in mores induci, atque exerceri cœperunt, quod perspicue apparet in Paupertate, seu spontanea bonarum abdicatione, quæ propter humanæ vitæ conuictum non exiguam secum affert difficultatem, & tamen, ut videre est in actis Apostolorum cap. 4. nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. & infra: *Quotquot inquit, possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes asserebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum;* quod magna cum laude secisse ibidem narratur S. Barnabas. hoc autem non ex præcepto, sed ex consilio factitatum docet Bellarminus controu. 2. lib. 2. cap. 5. siquidem S. Petrus Ananiæ dixisse scribitur: *Anania, inquit, cur tentauit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agris non ne manentibus manebat, & venundatum in tua erat potestate?* Quare Hieronym. epist. 8. de Ana-

Post Aduentum spiritus sancti cultus paupertatis castitatis obedientia cepit exerceri.

Act. 4.

S. Barnabas Apost. Bellarm.

Act. 5. Hieron.

nia, & Saphira: *Idèò, inquit, condemnati, quia post votum obulerunt quasi sua, & non eius, cui semel ea vouerant, pariterque sibi iam aliena substantia reseruauerunt.* sic ille. Nam & Apostoli ipsi, qui primitias spiritus habuerant, religiosum vitæ institutum eis, qui perfectius viuere volebant, non solum instituerunt; sed etiam ipsi complexi sunt, & voto se ad eam perfectionem obligarunt, ut docet Augustinus lib. 17. de Ciuitate Dei cap. 4. Id quod nos fufius supra hoc eodem capite ostendimus uerba Augustini sunt: *Dixerant Potentes isti, hoc est Apostoli: Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Hoc votum potentissimi uouerant.* Et S. Thomas 2. 2. quæst. 88. artic. 4. ad 5. *Apostoli, inquit, intelliguntur uouisse peruenire ad perfectionis statum, quando Christum reliquit omnibus sunt secuti.* Idque Bellarminus loco citato ostendit, & Cassianus collat. 18. cap. 5. *Cœnobiatarum, inquit, disciplina à tempore Apostolicae predicationis sumpsit exordium.* & lib. 2. cap. 5. *Pauci, inquit, in primordijs fidei, sed probatissimi Monachorum nomina consuebantur, qui Alexandria à B. Marco normam suscipere ueniendi, &c. Dionysius uerò Areopagita cap. 10. Eccles. Hierarch. Monachos Therapentis, id est, cultores ab Apostolis appellatos testatur & Philo, ut supra sect. 1. ex Eusebio, Epiphano, & Hieronymo diximus, huiusmodi uirorum, & mulierum etiam Virginum religiosarum separatum à uiris uiuentium habitacula, quæ uocat Monasteria, memorat plurima fuisse per uniuersum orbem, sed præcipue in Ægypto. & S. Hieronymus de uiris illustribus in Philone ait: Talem primum Christo crediturum fuisse Ecclesiam, quales nunc Monachi narrantur esse, & cupiunt. Rationem uerò tanti in pietate feruoris, qui in primitiua Ecclesia cernebatur Hieronymus epistol. 8. pulchre refert in Christi sanguinem, qui tunc recens tusus erat. In actis, inquit, Apostolorum, quando Domini nostri adhuc calabat cruor, & feruebat recens in credentibus fides, vendebant omnes post sessiones suas, &c.*

19 Quæ cum ita sint, consequens etiam est, Deo consecrate cœpisse, elato præteritum à Deipara, (cuius uirginitas fidelibus omnibus probe erat cognita) eiusdem uirginitatis vexillo, idque Ierosolymis præcipue, ualde per uniuersum orbem pietas per Apolo-

Rom. 1. Ap. 1. 1. Co. 1. Luc. 1. S. Thom. Luc. 1. Bellarm. Cassian. Dionys. Monachi Therapentis, id est, cultores. Philo. Eusebius. Epiphanius. Hieron. Hieron. Virginitas post elatam à Deipara uirginitatis seruata. Metaph. S. Pa. Ap. 1. mar. Virginitas plurima pietas Deipara in flus. Metaph. Nicop.

Ysaia 1.
A. H. 21.

1. Cor. 7.

S. Thecla.

Ex Nyssen.
Epiphani.
August.

Chrysof.

Metaphr.
S. Pauli
Apost.
martyrii.

Virgines
plurimas in
vicinia à
Deipara
instituta.

Metaphr.

Nicoph.

stolorum prædicationem propaganda erat, juxta illud Iſaia 2. De Sion exiit lex, & verbum Domini de Ierusalem. Hinc est, quod Act. 21. legimus Philippi Diaconi quatuor filias virgines, & Prophetissas: alias quoque plurimas continentiam attriuisse existimare licet. quocirca Apostolus Paulus in 1. ad Corinthi. c. 7. Christi consilium de castitate, & virginitate amplectenda promulgabat, & adeò efficaciter persuadebat, ut nihil vereretur hac occasione persecutionem in Christianos manari. quemadmodum in S. Thecla, de qua diximus tract. de Virg. cernere licet, quæ Leonij Thamidri sponso nuncium remisit, auctore S. Paulo, ut testatur Nyſſenus hom. 4. in Cant. & Epiphanius hæc. 78. imò ipse Faustus Manichæus apud Augustinum lib. 30. contra Faustum cap. 4. hoc S. Theclæ factum in Apostolum Paulum rejicit, eaque de causa S. Thecla plurima subiit tormenta, in quibus Dei virtute victrix semper evasit. & Chysoſtomus lib. adversus vituperatores vitæ monasticæ, cui consonat Metaphrastes 29. Iunij, refert S. Paulum à Nerone in vincula conjectum, ac tandem neci datum, quod ejus pellicem quam deperibat, ad fidem Christianam convertisset, eique pudicitiam persuasisset.

Quidni ergo dicemus Evangelicæ prædicationis initio Jerosolymis complures in unum virgines, quæ Christi fidem susceperant, convenisse, ut simul degerent, & Deiparam adhuc in terris superstitem, non tantum ut Dominam, & Domini sui matrem, sed ut motum etiam Magistram, quæ eas informaret, ac dirigeret agnovisse? nam & Apostolorum, & Evangelistarum, fidelumque magistram eam fuisse cap. 19. diximus. Si enim cum adhuc puellola in templo educaretur, ut cap. 17. ostendimus, sollicita erat, ne qua puellarum ex eo contubernio Deum offenderet: quanto magis post Christi Ascensionem eam alias instruxisse existimare debemus, præsertim virgines, quas singulariter diligebat? quod satis præstulit cum ex vita migratura (teste Simeone Metaphraste oratione de vita, & dormitione Deiparæ) duas tunicas, quas toto vitæ tempore habuerat sui corporis tegumentum, dari iussit duabus virginibus, cui consentit Nicoph. lib. 15. cap. 24. quicquid dixisset lib. 2. c. 22. ubi viduas appellaverat, additque lib. 15. ubi

nam ex his vestibus à virginibus quasi per manus traditam, ac custoditam, tandem tempore Leonis Primi Imperatoris, annum Domini circiter 500. inventam, & Constantino-polim translata, magnificentissimo extructo templo piè, ac religiose asservari.

20. Quod si in veteri lege complures mulieres ad templum excubabant, ut aperte habetur Exod. 38. 1. Reg. 2. & Luc. 2. Virgines quoque in templo educabantur, quod ex 2. Machab. c. 1. & ex Patribus cap. 8. ostendimus. quid prohibet in lege gratiæ, quando virginitatis consilium à Christo Matth. 19. erat jam promulgatum, in unum locum virgines convenisse sub Deiparæ magisterio? Quod non obscure olim Exod. 15. præfiguratum videtur cum Pharaone, & Egyptijs in mari rubro demersis Maria soror Moyſi Virgo, & Prophetissa tympanum in manu sua stans mulieribus omnibus cum tympanis, & choris post eam egressis præcinebat dicens: *Cantemus Domino, gloriosa enim magnificatus est, &c.* ita & nunc post Christi Ascensionem dæmonum viribus in mari rubro Passionis Christi attritis, & extinctis virginibus in tympano, per quod Apoc. 14. corporis virginitatem adumbrari c. 32. diximus, Deipara canticum novum præcinit, & sua instructione alijs viam veluti digito indicet.

Hinc est, quod S. Martha, quæ sub Deipara Jerosolymis vidit, ac didicit, postea, ut mox dicemus, instituit, & propagavit in Gallia, & S. Iphigenia, auctore S. Matthæo in Æthiopia in Monasterio plurimarum virginum mater extitit. quin etiam, quod magis admiratione est dignum, cum persecutionis æstus ferueret, hujusmodi Virginum Collegia extitisse, probatissimi Auctores testantur; ut videre est in ijs, quæ in tractatu de Virg. disservimus, verbi gratia S. Basilissa virgo conjux S. Iuliani martyris virgines plurimas congregavit, de qua ibi fuit, & S. Rippimis virgo, & martyr in Monasterio sub Præfecta Gajata degebat; & S. Febronia virgo pariter, & martyr Sibapoli in Monasterio sub Præfecta Brienna. Quare S. Ignatius epist. 5. ad Philipp. *Salute*, inquit, *congregationem virginum*, quasi in communi vitam ducentium: ut propterea Baronius tomo 7. Annal. ad annum Christi 52. hujusmodi Virginum Collegia, seu congregationes dicit fuisse eo modo, quo apud nos monasteria. Idem quoque Ignatius indicat eas votum vir-

Exod. 38.
1. Reg. 2.
Luc. 2.
2. Mach. 10.
Matth. 19.
Exod. 15.

Apoc. 14.

S. Martha
virgine.
Siphigenia
plurimarum
virginum
mater.

S. Basilissa
multarum
virginum
mater.
S. Rippima
virg. &
martyr.
S. Febronia
virgo
& martyr.
S. Ignat.
Baronius.

tum virginitatis nuncupasse: nam epist. 9. ad Antiochenes. Virgines agnoscant, cui se ipsas consecrarunt.

Caribus.

Maneat igitur dictum illud Carthusiani vero esse perquam simile.

OBSEQUIA IN VIRGINIS DEIPARÆ honoram exhibenda.

CAPUT XXXVIII.

S Y M M A R I V M.

Deipara precibus invocanda, & quomodo. n. 2.
Missæ de Deipara eidem grata. num. 6.
Preces. quæ pro cuiusq; pietate recitari possunt. n. 8.
Ratio commendandi se beatissima Dei genitrici tum mane, tum vespere. num. 9.
Deipara salutanda in ingressu, & egressu à domo. num. 10.
Deipara templa adoranda, Imagines colenda, festa ejus præparatio aliqua præsumenda, præces item in ejus honorem fundenda, præsertim salutatatio Angelica. num. 11.
Quanam per priuatas preces præparatio ad Deipara festa pie colenda fieri possit. num. 12.
Exempla eorum, qui peculiare preces Deipara offerre consueverunt. num. 16.
Exempla de salutatione Angelica. num. 17.
Deipara militem quotidie salutationem Angelicam recitantem à dæmone quatuordecim annos seruat. num. 22.

B. Virgo obsequios colenda

Sextum, quod ad devotionem erga Virginem exercendam requiri diximus, sunt obsequia, quæ in ejus honorem præstare debemus: ut enim devotio nostra non sit sterilis, ipsius operibus comprobanda erit, juxta illud 1. Joann. 3. *Filioli non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate.* & ipse Aristoteles in 1. Rhetor. cap. 17. cum personas recensisset, quibus honor est impendendus, statim subiicit, quibus nam rebus honor exhibeatur his

Ex Aristot. verbis: Partes honoris sunt sacrificia, monumenta, quibus ea, & veribus, & sine veribus: præmia, lucra, prædæ, rebus cessiones, sepulchra, statuae, victus publici, & quæ honoribus Barbari utuntur, ut adorationes, conspectus habeatur. euitationes, munera quæ apud singulas gentes præstiosa sunt. hæc ille.

Ex quo inferitur, vel apud Ethnicos honoris refectionem obsequijs declarari solitam. Obsequia porro Virgini impendenda ad tria

genera revocari possunt. Primum est ejus invocatio per preces quibus eam tum laudamus, tum etiam ut nostris necessitatibus subvenire dignetur, oramus. Secundum, quæ ad carnis castigationem, & mortificationem. Tertium, quæ ad charitatis erga proximum, & misericordiam tum spiritualis, tum corporalis opera pertinent. Omitto in præfenti inter hæc pietatis opera, unum recensere, quod hæc tria ferè complectitur, & virgini acceptissimum, atque unicuique utilissimum esse experientia docuit; alicui nimirum Congregationi, seu sodalitati, seu B. Virginis nomen dare; ad illius regularum præscriptum votam instituire, statim diebus ad conventus sodalium convenire: sed ea de re plenius cap. 40.

Cæterum de tribus illis singillatim nonnulla dicamus, non quod omnia, quæ hic proponimus à singulis præstenda fiat, sed ut quilibet ea, quæ Virgini magis grata, & animæ suæ salutari magis utilia, quæque sibi, suisque virtutibus, & honestis occupationibus magis congrue videbuntur diligat.

DEIPARA PRECIBVS INVOCAN- da, & quomodo.

ET quod ad Deiparæ laudes, & invocatio- nem attinet, Sanctus Ildesontus sermone 1. de Assumptione: *Inuitat, inquit, nos sanctorum Prophetarum chorus, immo & sapientia Dei Patris, inuitat nos Spiritus sanctus. Ante horum, inquit, hujus Virginis frequentare dulcia Cantica Dramaticæ. Dramaion enim genus est carminis, quo genere Cantica canticorum edita leguntur, & jubemur, ut charissis amplius commendentur eo genere canendi, dulcia cantica in hujus honorem Virginis frequentare, ubi interdum Angeli canentes celebrant laudes. Idem Ildesontus sermone 2. Hujus Virginis, inquit, animam Dominum magnificanti glorificemus, quoniam ante hac est anima illa beata, per quam Auditor vita ingressus est mundum, per quam omnia male dictio solida est primorum parentum, & celestis benedictio venit in toto mundo sic Ildesontus. Ipsa verò Ecclesia fideles omnes ad laudandam Deiparam magna cum cordis lætitia in festis beatæ Virginis his verbis in Ecclesiastico officio inuitat: *Corde, & animo Christo canamus gloriam in hac sacra solemnitate præcelsæ Genitricis Dei Mariæ & rursus: Cum jucunditate Conceptionem Beatæ Mariæ celebra-**

inui, ut ipsa pro nobis intercedat ad Dominum Iesum Christum. & beatus Laurentius Iustinianus sermone de Natiuitate Mariæ. Nos i gratiam ad honorem huius Virginis præcinamus in confessione, Deoq; nostro psallamus in cythara ipsum ueneremur in Matrè & Matrem honoremus in filio.

se, inquit, spiritus, plena sibi eodem superuenienti nobis quoq; superplena, & superfluens fiat: Quia ergo superplena, & superfluens est, moueatur, inquit Bonauentura in speculo Beatæ Virginis capite 7. ut effundat liquorem; nam ex Bernardò vâs liquois plenum si moueatur, facile subuertitur, & effundit liquorem. Ita Bonauentura.

Bernard. apud Bonauent. Psalm. 67.

De pattoecinio verò Virginis implorando pulchrè Bernardus apud Bonauenturam in Speculo beatæ Virg. cap. 3. Non sic, inquit, timent hostes visibiles quasi castrorum aciem copiosam, sicut aeræ potestates Mariæ vocabulum, patrocinium, & exemplum fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis, ubiunque inueniunt crebram huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, sollicitam imitationem. hæc Bernardus.

Meditatio vitæ Virginis uisibilis.

3. Ceterum multa sunt, quæ ad hoc de Virginis inuocatione referri possunt. Magnopere conducet in primis Deiparæ vitam, eiusque actus, ac virtutes non tantùm audire, & legere, verùm etiam attentè meditari, ac sedulo expendere, ut sic eius sanctitatem, ac maiestatem melius cognoscamus, ac ueneremur, eiusque suffragia imploremus; & habita proprii status, talenti, & uocationis ratione, eam re ipsa magis imitari, ad eiusque exemplum mores nostros conformare, Deoque perfectius seruire possimus. Id quod Virgini gratissimum erit, ut scilicet eius exemplo ad filij sui obsequium alij incitentur. Et quidem huiusmodi meditatio, quæ est de vita Deiparæ consilium Psalmi 47 (in quo de Virgine agitur) illis uerbis. Circumdante Sion, & complectimini eam; narrate in turribus eius, & iterum: Distribuite domus eius, ut enarretis in progenie altera; ac si diceret, singula quæque Virginis vitæ mysteria, atque virtutes quasi domos huius celestis Ciuitatis distribuite, & per meditationem circumdate, diligenter iustrate, atque expendite, & perfectum imitationis complectimini, ut enarretis in progenie altera, atque aliis imitanda prædicetis.

Inuocanda ceteris. B. Virgo. Chrysostomus in Ostdis affectu, & intimo animi desiderio. Quasi Ecclesie Chrysostomus sermone de Beata Virgine. In fine 12. Ad hanc, inquit, sanctissimam Virginem, & Dei Septembr. matrem accurre: es, eius patrocinij utilitatem Bernard. assequamur. Nam ut pulchrè de B. Virgine Bonauent. Bernardus sermone 2. de Assump. Aduentus.

Quocirca S. Brigitta in reuelat. in sermone Angel. cap. 15. B. Virgo pro uita æterna, & ut effugetur diabolus precatur. eo autem enixius à nobis est eius patrocinium implorandum, quo nos pauperiores & indigentiores sumus; & quo maius in ea, quam in cæteris sanctis (ut cap. 30. dictum est) Deus præsidium nobis constituit. Quin etiam per eam studeamus preces, & meditationes nostras, ac nos ipsos Deo offerre, ac consecrare, ut c. 36 diximus quo preces nostræ sint ad ea, quæ petimus consequenda efficaciores, & maiori cum animarum nostrarum fructu, meditationis tempus transigamus. Quia in re illud in memoriam est reuocandum, quod de sancto Elzeatio Comite infra dicemus, qui suæ meditationi, quanta poterat animi pietate præmittebat salutationem Angelicam, quæ dicta nunquam sibi de fuisse nouam rerum diuinarum materiam affirmabat.

Bernard.

S. Brigitta

Per Virgine nostra Deo offeramus.

S. Elzeario

4. Ad inuocationem porò Virginis spectant preces, quæ in eius honorem funduntur, vel quibus eius auxilium petimus: huiusmodi sunt missæ, quæ in honorem Virginis à Sacerdotibus celebrantur. Secundò, priuata quædam preces, quibus statim horis, vel alijs temporibus eam salutamus & oramus. Tertio, officium seu preces horarum B. Virginis. Quarto, Litanie eiusdem Virginis. Quintò, Rosarium. Sexto, Corona ex 63. vel 72. salutationibus Angelicis constans. Septimo, Corolla, quæ salutatione Angelica duodecies repetita, & oratione Dominica ter interiecta recitari solet.

Quæ ad Virgine inuocandam spectant.

Verùm circa preces, quas ad Virginem inuocandam fundimus, ut officiosiores, ac Virgini gratiores sint, hæc ferè obseruanda erunt. Primum, ut quo ad eius fieri poterit à corde mundo prodeant, quod satis patet exemplo superiori capite allato, ubi de puritate, seu uirginitate Deiparæ imitanda egimus, quarum autem Eccles. 15. Non sit speciosa laus in ore peccatoris; In quocunq; tamen statu homo fuerit, à Virginis laude non est cessandum, ut monet Sophronius sermone de Assumpt.

Quæ in precibus seruanda. Primo corde mundum: Eccles. 15. In ore peccatoris; Sophroni. sumpt.

Sumpt. Quia, inquit, inde tibi promittitur uenia unde & omnibus, ut laudes; per ipsam enim ueniam obtinere potes. Nam & sermo diuinus cum de peccatore ageret in Psalmis, Sacrificium, inquit laudis honorificabit me: protinus addidit, & illic iter quo ostendam illi salutare Dei. ac si dicat, illic iter est laudis ad aeternam salutem, propterea quia iter salutis nostra in laudibus est Saluatoris. Hortor vos in hac sacra solemnitate Genitricis Dei Marix nolite cessare laudibus. Hæc ille.

Secundo, Secundum, ut non olicitanter, & cum animi euagatione, sed cum animo attentò, & magno cum affectu, ac deuotione eas persoluamus præstat enim preces paucas cum deuotione, quam sine ea multas effundere: legitimus enim

Spec. ex. expl. Exempli in Speculo Exemplorum dist. 9. n. 116. quandam Virginem religiosam 150. salutationes Angelicas, cum totidem uenijs minus digna deuotione quotidie Deiparæ offerentem, & ab eadem admonitam acceptius sibi fore, si quinquaginta salutationes cum suis uenijs cum animi affectu, & attentione, quam si multas negligenter, & sine deuotione persolueret.

Non facile Tercium, quæ semel Virgini offerenda proponimus, non facile, & quauis occasione sunt negligenda, sed constanter retinenda. Idem enim Thomæ à Chempis religioso homini, & integerrimo cum esset Iuuenis solitas ad Virginem preces omittenti, per uisam Virgo amplexum, quo alios dignata fuerat denegauit, quas postea quotidie diligentissime exsoluit. Quod exemplum habetur in spec. exempl. dist. 10. num. 7.

Assuetas S. Edmundus postea Cantuariensis Episcopus cum studijs operam daret, orationem illam: cuius initium est: *O Intemerata*, in honorem Dei Genitricis, & S. Ioan. Euangelistæ quotidie reuerenter dicere solitus, aliquando studiorum occupatione illius dicendæ oblitus est: proxima nocte B. Joannes ei apparens, cum serula immanem, & lethalem ictum minitari uisus est, sed mox placatus, blandè & familiariter eum admonuit, ne precationem illam unquam omitteret. hæc ex uita eiusdem cap. 11. apud Surium 16. Nouembrijs, & apud Vincentium Belascensem lib. 31. cap. 73.

Cisterciensis Quamuis etiam iustis de causis, obedientiæ præsertim, & charitatis, si omittamus preces, vel alia pietatis opera, quæ ex priuata deuotione præstamus, modo id quod in nobis est facientes alia ratione compensare studeamus, id Virgini non est ingratum: nam in spec.

Exempl. dist. 7. num. 37. ex illustribus uiris Ordinis Cisterciensis narratur de quodam Fratre eiusdem Ordinis in nocte Assumptæ extra Monasterium in grangijs ouium custodiam ex obedientia relicto, qui libentissime in monasterio diuinis laudibus, una cum alijs eiusdem monasterij religiosi interfuisset: hic audito ad matutinum signo, ad plagam cæli, qua monasterium situm erat conuersus, omni affectu salutationem Angelicam (neque enim alias Virginis preces notat) sæpius cum suis uenijs repetens reliquam noctis, & diluculi partem sine tædio in agro tranlegit: de quo S. Bernardus per reuelationem spiritus edoctus, mane illud in sermone ad fratres dixit: *Scire, inquit, uos uolo unum ex Fratribus, quem obedientia hac nocte sub die in iylis sanctæ festiuitatis gaudia celebrare cogit, tam deuotum, tam festiuum Domina nostræ matutinarum exsoluisse fructum, ut nullius quantacumque suspensa contemplatio seu inuensa deuotio ipsius deuotioni, quam non ultra contemplationis sublimitas sed submissa sanctæ simplicitate humilitas efficit, præferri posuerit. hæc ibi.*

Narrat etiam Cæsarius lib. 7. c. 52. in monasterio Hemmenrode Ordinis Cisterciensis conuersum quendam nomine Hermammem, cum post Completorium in stato suo quiesceret, & subito recordaretur se unam horam, quam in honorem Virginis decantare solebat, propter diurnas occupationes distulisse, & ex obliuione neglexisse: strato exiit, ut uel eo tempore illam recitaret. Mira dignatio, Dei Genitricis repente ei astans, & labores eius misserata, iussit, ut quiesceret, uoluitque pro eonelectam horam supplere, hæc serè ad uerbum ex Cæsario.

Et in 3. par. Chron. S. Francisci lib. 2. cap. 36. quidam Frater Iuuenis, Virginis studiosus, quotidie coronam eiusdem deuotè recitare solitus, semel propter hospitum multitudinem, quibus excipiebat, occupatus fuerat, sed ualde defatigatus cepit uespere eandem recitare: attamen uel inuictus somno oppressus fuit: uerùm à benignissima Virgine, & ab Angelis, ut melius quiesceret, in strato ita ut erat dormiens deponitur; qui ex pergelactis audiuit à Virgine sibi gratum fuisse cum sua deuotione charitatis opus, quod exercuerat. Ex eadem quoque 3. part. Chron. Sancti Francisci libro 6. cap. 31. Frater Thomas Caponus nobilis Florentinus Ordinis Minorum cum propter multam occupa-

Occupationes quibus ministrans fratribus di-
stentus fuerat, solitas preces antequam cibum
sumeret, recitare non potuisset, in templum ad
Artem Virginis Annuntiatae eas recitaturus se
construxit, verum ex Deiparae imagine vox ad
eum facta est, qua iubebatur ad mensam cum
alijs accedere, & post cibum precum pensum
perfoluere; cum bona eius voluntas ipsi ac-
cepta esset, quippe qui obedientia, & charitate
impeditus fuerat.

Ceterum de ijs, quae ad Virginis inuocatio-
nem spectare diximus, singillatim aliquid pro-
feramus.

MISSAE DE DEIPARA,
suum gratia.

Primo igitur missae, quae de Virgine ce-
lebrantur eidem Virgini gratiae in pri-
mis sunt, licet enim ex sacro Concilio Tri-
dentino sess. 22. cap. 3. cum in honorem sancto-
rum missae celebrantur, soli Deo Sacerdos sa-
crificium offerat; tamen Deo de illorum victo-
rijs gratias agens, eorum patrocinia implorat,
& ideo apud Sanctos vim habent maximam.
Deiparam vero missis, quae de ea dicuntur, de-
lectari his exemplis probatur. Legimus apud
Caesarium libro 7. exempli, cap. 4. quendam Sa-
cerdotem, nullam aliam, ut verbis eius utar,
scientem missam, nisi de Beata Virgine, de ea
quotidie celebrantem, a sancto Thoma Can-
tuariensi fuisse suspensum. cumque pro-
pterea Sacerdos ille animi angustia praemere-
tur, & simul etiam egeret, iugiter eandem Vir-
ginem inuocabat; quae eidem apparens, ad
sanctum Thomam missi, suoque nomine, ut
officium suum restitueret, dicere iussit. cui
ius rei signum dedit, quia tali hora, & loco
eundem sanctum Thomam in cilicio resarci-
endo ipsa Virgo adiuuerat. quo audito S.
Thomas fidem Sacerdoti habuit, eique praec-
cepit, ut in posterum de beata Virgine tan-
tum celebraret, atque pro se oraret. hoc exem-
plum refert etiam sanctus Antoninus 4. part.
tit. 13. cap. 2. §. 2.

Simile exemplum Vincentius Beluacensis
in Speculo historiali libro 7. cap. 113. narrat.
Nec dissimile est illud, quod affert Caesarius
libro 7. cap. 5. de Sacerdote quodam Idiota,
qui cum esset vicarius cuiusdam Pastoris, seu
Parochi, & missam de beata Virgine, in Domi-
nica infra octauam Epiphaniae celebrasset,
quod eius diei officium ignoraret, eaque de

causa a Pastore eiectus propter suam paup-
tatem egeret: iussu Beatae Virginis, quae Pasto-
ri minaciter praecipit, ut Cappellatum suum
restitueret, in eandem Ecclesiam iterum est
admissus.

7. Nec silentio praeteribo insigne miraculum,
quod de eadem Missa Deiparae a Caesario lib.
7. c. 24. describitur his fere verbis; quod quidem
suo tempore euenerat, eratque notissimum.
Anno hoc, inquit, annos cum Ca. holicis contra Al-
bigenses Haereticos fuissent signati & non modicum
ab ijsdem Catholicis haeretici illi essent exacerbati,
duo honesti Clerici per terram illorum transuen-
tes, cum Ecclesiam vidissent in via desolatam, ac
vnu alteri, Sabbathum est intramus Ecclesiam
hanc, dicamus missam in honore Dominae nostrae
(portabat enim sacrum librum, calicem & inuenta
sacerdotalia) Antequam esset missa completa haer-
eticis proditi sunt, qui armata manu intrantes, &
Sacerdotem de Ecclesia trahentes, linguam eius
radicibus absciderunt, quem socium cum multo la-
boro Cluniacum aduexit, ac monachus commen-
dauit. Illi vero respectu Catholicis, & Religiosi Sa-
cerdotem Catholicum, & notum propter fidem
Christi, & Genitricis eius honorem tam crudeli-
ter mutilatum deuotè suscipientes, omnem ei hu-
manitatem exhibuerunt. in nocte vero Epiphaniae
cum solennes decantarentur vigiliae, baculo parie-
tem pulsans ministros vocat, in Oratorium se de-
portari velle signat: deducitur, & ante altare quo-
dam consistens misericordiae matrem ipsa mentis
deuotione inuocat. At illa eidem apparuit, carnem
linguae formam habentem in manu tenens, re-
spondit oranti: Quia propter fidem filij mei, & ho-
norem mihi exhibitum lingua tua priuatus es, ec-
ce nonam tibi restituo, aperi ergo os tuum, & di-
gitu ori eius immittis radicem linguae praecisa eadem
carnem coniunxit, sicq; disparuit. Qui mox in lau-
dis vocem erumpens, clara voce cum Angelo cla-
mauit, Ave Maria gratia plena, usque ad finem;
quam salutationem crebro repetebat. Stupentes
accurrerunt ministri, & de Choro Monachi de
tanto miraculo Deum, eiusq; Genitricem glorifi-
cantes. Ille accepti beneficii non immemor, in eod-
em caenobio factus est monachus. cum autem Ioannes
Scholaasticus Xantensis circa idem tempus in Pro-
uincia Albigenisium cum exercitu Catholicorum
cum adisset, & dictum monachum conuenit, ac ab
eodem rem gestam audiuisset, viditq; linguam, qua
reliqua carne erat candidior, & in loco praecisionis
seruabat cicatricem, cuius miraculi testis est uni-

aduersus
mesur.

Caesarius.
Sacerdoti
sacrum Dei
para celo-
branti abo-
scissa ad
haereticis
lingua per
eam resti-
tuitur.

Luc. 6.

Ioan. Scho-
lasticus
Xantensis.

ursus Cluniacensium conuentus usque hodie. huc usque Casarius, qui à Ioanne Xanthenfi testi oculato hæc se accepisse narrat,

*Casarius.
Sacrum B
Virginis
audiens
Vualterius
summi in
somnia
su locū eo.
de tēpore
obtinere
videbatur.*

Apud eundem Casarium libro 7. cap. 39. Vualterius de Birbach Virginis deuotissimus, cuius mentionem feci cap. 36. ieiunijs, elemosinis, & missis, quas celebrari curabat, Deiparam honorare studebat. Is cum miles esset strenuus, & aliquando cum alijs militibus ad tournamentum quoddam properaret, præteriens per quoddam Templum, comites suos ad missam audiendam inuitauit, quod cum recusassent verentes, ne tardius peruenirent, ipse alijs recedentibus missam de B. Virgine cantari curauit; oblationemque fecit, qua peracta suum iter est persecutus: audiensque à pluribus ludum torneamenti inchoatum, & Vualterum de Birbach fortiter se gerere, omnibusq; præferri & ab omnibus laudari: magno stupore captus est intellexitque B. Virginis pietate factum esse, vt eius absentia propter obsequium erga eandem exhibitum mira quadam virtute, & cum sua maxima apud Commilitones gloria suppleretur.

PRECES, QUÆ PRO CVIVSQUE
pietate recitari possunt.

*De priua
tia precib.
in honore
Virg. per
soluendis.* **SECUNDO,** priuatæ preces, quæ pro vniuersis, cuiusque deuotione in Virginis honorem laudantur: vtilissimæ sunt, præsertim, si precibus voce prolatis aliquot mentis exercitium addatur, gratias Virgini pro acceptis ab ea beneficijs agendo: nosque ipsos illi in seruos offerendo, & aliqua ab ea enixius petendo, quod exercitum quotidie mane, cum surgimus, & vespere ante cubitum fieri deberet, vt pietas erga Virginem iugiter accendatur, eiusque suffragium, in quotidianis necessitatibus inuocetur; formulam huius exercitij, quam facile quiuis ex se facere posset, ad maiorem letætorum facilitatem, mox subiiciendam duximus. Sanæ Albertus magnus ab ineunte ætate (vt ex Chronicis Fratrum Prædicatorum diximus cap. 36.) quotidie certas preces tanquam obsequij sui pensum Deiparæ persoluens, eius patrocinium inuocabat, luxque pietatis fructum amplissimum reportauit.

*Mane, &
vesperi B.
Virgo in
uocanda.*

*Albertus
Magnus.*

Ad has porro priuatas ad Deiparam preces multa reuocari possunt. Primam, vt mane statim ac surgimus, & vespere antequam nos-

cubitum recipiamus illi nos, nostrasque sedulo commendemus. Alterum, vt cum domo, siue egrederimur, siue reuertimur: eius patrocinium enixè imploremus. Demum, vt in eius templis coram eius imaginibus illi preces fundamus, vel aliqua alia oblata occasione, salutatione Angelica vel alia precatiuncula eam reuerenter inuocare studeamus, verum de his omnibus aliquid subijciamus.

RATIO COMMENDANDI SE BEATISSIMA DEI GENITRICI, SUM MANE, TUM VESPERI.

MANE cum primùm surgimus, Pater noster, & Ave Maria. Deinde aliqua ad B. Virginem precatio, eiusmodi est sequens, quæ ex officio paruo B. Virginis est desumpta.

ORATIO.

O Domina mea sancta Maria, me in tuam benedictam fidem, ac singularem custodiam, & infinitum misericordia tua hodie, & quotidie, & in hora exitus mei, animam meam, & corpus meum tibi commendo, omnem spiritum meum, & consolationem meam, omnes angustias, & miseras meas, vitam, & finem vitæ meæ tibi committo; vt per tuam sanctissimam intercessionem, & per tua merita omnia mea dirigantur, & disponantur opera secundum tuam, tuique filij voluntatem. Amen. Sancta Maria succurre miseris, tuua pusillanimes, resoues, & confortas. Ora pro populo, interueni per clero, intercede pro deuoto famulo sexu, sentiant omnes tuum suauamen quicumque celebrant tuam sanctam commemorationem.

Veri. Ora pro nobis sancta Dei Genitrix.

Resp. V. digni efficiamur promissionibus Christi.

MARIA mater gratia.

Mater misericordia.

Tu nos ab hoste protege.

Et hora mortis suscipe.

Gloria tibi Domine.

Qui natus es de Virgine.

Cum Patre, & sancto Spiritu.

In sempiterna secula. Amen.

Deinde primò, gratias agam de cunctis beneficijs tuis generalibus, quæ cum alijs communia sunt, quod scilicet Christum nostrum redemptorem genuerit, & similibus, tum etiam de particularibus, & occultis, quæ illa mihi à Christo impetrauit, præcipue verò de ijs, quæ peculiariter intelligo, me ipsius intercessione obtinuisse.

Secundò

Secundo, totum illi me tradam, atque in seruum offeram, otans, vt mei patrocinium, tutelamque suscipere, meq; suo praesidio munitum, ab omni tum animae, tum corporis periculo tueri dignetur.

Tertio, aliquot beneficia pro me, caeteriq; proximis petam, praesertim vt mihi à suo filio profundam Humilitatem, purissimam Castitatem, flagrantem erga Christum amorem, & in recto virtutis itinere profectum, ac perseverantiam impetret, & vt ab omni peccato, praesertim mortali efficaciter caueam: praeterea aliquid illius mihi doloris impertiat, quem ex filij Cruciatibus haulit, iuxta illud Bernardi de lamentat. Virginis, *Mihi, obsecro, Lachrymas illas infunde, quas ipsa habuisti in sua passione; Praeparationis etiam, atque ardoris animi, sciuntillam, qua sanctam Eucharistiam post filij in Coelum Ascensionem sumebat. Denique augmentum deuotionis, & affectus erga eandem sanctissimam Virginem. Haec autem beneficia per septem eius gaudia, doloresque totidem petam, quibus est affecta, dum in terris viueret. finem denique faciam ipsius benedictionem rogando illis verbis: Nos cum prole tua benedicat Virgo Maria. Amen.*

Bernard.

Offic. Eccl.

VESPERI ANTE CVBITVM AD eandem sanctissimam Virginem Dei Genitricem.

PATER noster, Ave Maria. Deinde sequens, vel alia precatio. Haec verò desumpta est ex Officio patuo Beatae Virginis.

Ratio commendandi se Virgini ante cubitum.

Offic. Eccl.

O Maria Dei Genitrix Virgo gratiosa omnium desolatorum ad te clamantium consolatrix vera, per illud magnum gaudium, quo consolata es, quando cognouisti Dominum Iesum die tertia à mortuis impassibilem resurrexisse, sis consolatrix anima mea, & apud eundem suum, ac Dei uatum Vnigenitum in die nouissimo, quando cum anima, & corpore ero resurrecturus, & de singulis meis factis rationem redditurus, me digneris iuuare, vt perpetua damnationis sententiam per te pia Mater & Virgo ualeam euadere. & cum electis Dei omnibus ad aeterna gaudia feliciter peruenire. Amen.

Sub tuum praesidium confugimus sancta Dei genitrix nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus: sed à periculis cunctis libera nos semper

Offic. Eccl. Virgo gloriosa, & benedicta.

Maria mater gratia

Mater misericordia.

Vt supra:

Deinde gratias agere, offerre, & petere debeat.

DEIPARA SALVTANDA IN ingressu, & egressu à domo.

AD alterum priuatarum precum caput B. Virgo saluanda facit, vt antequàm Domo quis egre- diatur Virgini Beatissimae, veluti peculiari lux Dominae in cubiculo coram eius Imagine se suaq; negotia peragenda commendat; ac sub eius amplissimo pallio, hoc est peculiari patrocinio, tantisper cogitatione se sistat, eoq; munitus praesidio contra varias hostium tum visibilibus, tum inuisibilibus insidias, quae plurimae passim occurrunt foras exeat; Idcirco salutationem Angelicam recitet, & ab eo, eiusque filio veluti exeundi veniam, benedictionemq; petat illo versiculo:

Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria.

Idem quoque tibi praestandum erit, ubi Domo reuersus in cubiculum te receperis: & profectò ea ratione seruabimus, id quod Hieronymus epistola 22 inter alia monita, Virgini Euthochio, alijsque religiosam vitam instituerent volentibus tantopere commendat illis verbis: Egreddentes de hospicio armet oratio, regredientibus de platea oratio occurrat, antequam seors; nec prius corpusculum requiescat quam anima pascatur sic ille.

Hieron.

Ac de Deipara per eam occasionem salutanda, Lanspergus in ordinario breui manuscripto de ratione viuendi Carthusianorum, egregie sic monet: Per soluto sacro, & reditis debitis gratijs, rediens ad Cellam ad Imaginem B. Mariae, (quae custos iuxta fores Cella tua uigilat) paulisper subsiste, aut si festinato intrandum est, dum elasi reseras ostium, ora matrem Dei ut te adoptet, teneat, possideat in filium, Cellam ingressus, primū sit, quod ante omnia facias, vt in Oratorio ad orationem procidas, beatam Mariam tua cella Patronam, ac Dominam salutaturus: de ergo mente deuota vnusq; AVA MARIA haec ille.

Lansperg.

Et centè eiusmodi erga Deiparam studium miraculis interdum comprobaum legimus, Denotio quemadmodum ex Prato spiritali cap. 180. cuiusdam constat in Abbatte Ioanne Anachoreta, qui Clerici orcum peregrinatum exiret candelam accensa Deiparam in Cella coram Deiparae Imagine reliqueret, eiq; sub discessum enixè se commenda-

Pratum

spiritali.

Denotio

quemadmodum

constat in

Abbatte Ioanne

Anachoreta,

qui Clerici or-

cum peregrinatum

exiret candelam

accensa Deip-

aram in Cella

coram Deiparae

Imagine reli-

queret, eiq; sub

discessum enixè

se commenda-

firmat.

dare confueuerat, & cum post vnum, duos, sexue interdum mentes aliquando remigraret, eandelam integram, illam quidem, atque ardentem sicut reliquerat non sine miraculo inueniebat, quod c. 29. plenius narrauimus.

cap. 29.

DEIPARÆ TEMPLA ADEVN-
da, imagines colenda, festa eius preparatione ali-
qua prouen-eoda preces item in eius honorem
fundenda, praesertim saluatio
Angelica.

Preces in
honorem
Deiparae

11 **A**D priuatas, quæ Deiparæ funduntur, preces spectat quoque sacra Virginis adire templa, celebres quoque eius imagines præ inuisere, coram iisdem cum aliquo pietatis sensu eandem inuocare.

Festis item Deiparæ dicatis diebus, non tantum ad sacram Eucharistiam accedere, consuetas preces augere, vel saltem maiori eas animi ardore persolvere; verum etiam peculiari aliqua pietatis exercitatione ad ea festa deuotius celebranda se comparare, de quo mox plenius disseremus. Complures verò sunt preces, quæ pro opportunitate, & cuiusque deuotione in Deiparæ honore recitari possunt; eiusmodi inter alias censentur Hymni.

Offic. Eccl

Aue maria stella, &c.
O Gloriosa Domina, &c.
Canticum magnificat, &c.

Hymnus S. Ambrosij, & Augustini, Te Deum laudamus. in laudem Deiparæ à Bonauentura tom. 2. opusculorum concinnatus, cuius initium est. Te matrem Dei laudamus.

Aliæ insuper orationes, quæ in Officio paruo B. Virginis leguntur, nimirum.

Salue Regina, &c.
Obsecro te Domina, &c.
O innumerata, &c.

Cap. 29.

Stabat mater dolorosa, &c. Et similes, de quibus nonnulla c. 29. diximus.

Luc. 2

Porrò inter preces, quæ ad Deiparam diriguntur, principem locum tenere videtur saluatio Angelica, cuius initium Gabriel vnus ex septem principibus Angelorum, qui ante Deum astant, sanctissimæ Trinitatis nomine ad Virginem beatissimam, cum in matrem Dei delecta esset, pronunciauit, quod etiam nunc accidentale gaudium S. Gabrieli affert in caelis, etenim libro 4. Revelationum

S. Gertrud.

Sanctæ Gertrudis capite 12. sic legimus: Sanctus quoque Gabriel toties nono splendore di-

uini luminis visus est irradiari, quoties recitabatur Annunciatio facta per ipsum. sic ibi.

Neque summorum pontificum studium defuit, qui fideles ad frequentem salutationis Angelicæ recitationem, Indulgentiarum largitione excitarent. Etenim Urbanus IV. omnibus qui deuotè salutationem Angelicam recitarint, Indulgentiam dierum triginta concessit, totidemque ijs, qui I. K. S. V. nomen itidem implorant. Ioannes autem XXII. eandem Urbani II. Indulgentias postea non confirmauit solum, verum etiam duplicauit.

Indulgentia saluatio Angelica recitatio concessa Urbanus IV. Pontifex

Cæterum non inuile erit subijcere in præsentia qua nam occasione ad eam salutationem Angelicam Deiparæ offerre possumus.

Et vt tacem de Deiparæ Rosario, Corona, & Corona paruola, quæ ex salutatione Angelica ad certum numerum repetita constant, de quibus vberius cap. sequenti Inprimis cum ad salutationem Angelicam trino campanæ pulsu, vesperi, mane, & meridie expressa Ecclesie consuetudine signum datur, reuerenter flexis genibus Deipara est salutanda, ea tunc temporis recolendo, quæ cap. 29. significauimus.

De saluatio non u Angelica

Ad hæc Deiparæ per salutationem Angelicam nos commendemus.

Cum horologium horas significat, quod Arnoldus Hallandus facultate legitur apud Thomam de campis libro de illustribus Florentij discipulis.

Thom. de Campis

Cum noctis expergiseris.

Cum interdiu opus aliquod inchoandum vel negotium tractandum occurrit.

Cum tentatione aliqua à Sathana impugnaris.

Cum aliqua Deiparæ Imago conspicitur iuxta illud.

Virginis intacta dum præteris ante figuram Peatercundo caue ne siloatur Ave.

Nec illud reticendum, quod in Revelationibus sanctæ Brigittæ, quæ dicuntur extrauagantes cap. 65. legitur, vbi Christus Dominus inter alia S. Brigittæ de modo viuendi pro se & familia tradita monita adiecit, & illud: Si aliquis subito motu, vel ira obloquitur alteri; statim cum fieri potest quaratis locum apium legendo vnum Aue Maria, à Deo indulgentiam postulando. sic ille.

S. Brigitta reuelatio de saluatio Angelica

Quotidie Virginem propter eas, quibus in

Deipara

terris pensula est gaudia, & propter dolores, quos dum viveret perpeffa est, & propter eam qua nunc in Cœlis perfruitur gloriam, triplici salutatione Angelica veneremur.

QUENAM PER PRIVATAS PRECES
preparatio ad Deipara festa piè colenda fieri possit.

Alia precos 12 **V**T verò erga Deiparam pietas nutriatur in honorem ac magis in dies augeatur, non parùm proderit jejunijs, operibus misericordiæ, ac peculiaribus precibus ad ejus festa devotius celebranda se comparare, vel etiam per eorum octavam aliquid ejusmodi in Deiparæ honorem exhibere: qua de re, ut reliqua nunc taceam, aliquas preces, quæ in nonnullis Deiparæ festis recitari possunt ex Beata Gertrude afferemus, ut ex ijs tale quippiam ad aliorum festorum præparationem nos ipsi statueret possimus.

Vita B. In libro 4. Revelationum Beatæ Gertrudis Gertrudis. Capite 49. de præparatione ad Festum Assumptionis, sic legimus: *In vigilia Assumptionis sub Deiparam missa (Vultum tuum) dum legeretur Collecta & ad eam (Deus, qui virginelem Aulam) & cum Beata confugiam. Gertrudis devotius intendere verbus illis, scilicet ut sua nos defensione munitis jucundos facias epallo ad. jus interesse festivitatis) videbatur delicata matritunius ter benignè expandere pallium suum quasi ad suscipiendum omnes ad se confugientes in speciale patrocinium. Tunc advenientes sancti Angeli adducebant coram ea omnes personas, qua se speciali devotione, vel orationibus ad idem festum Assumptionis devotè præparaverant in specte juvenularum speciosarum, qua reuerenter sedentes anteam, sicut filia coram matre, sanctorum Angelorum ministerio undique fulciebantur & ab insidijs malignorum spirituum defendebantur. & ad quaque bona promovebantur. Intellexitque talem protectionem Angelorum obseantam per antedicta verba collecta, scilicet Ut SYA NOS DEFENSIONE MYNITOS, quia ad Imperium ejus, multitudo Angelorum undique defendendo prota-*

B Gertrudis 12 **revela-** **to, de q;** **qui per o-** **hanuâ Ana-** **nunciati B.** **Virginis** **45. saluta-**
 In eodem libro 4. Revelationum cap. 12. cum ageretur de festo Annunciationis, hæc habentur: *Desiderans verò B Gertrudis inuagigare quid orationis Beata Virgo acceptaret specialius in hoc festo Annunciationis, edocta est ab ea, quod si quis per octavam quotido legeret 45.*

Aue Maria cum deuotione in memoriam illorum dierum, quibus Dominus Iesus creuit in utero suo ille tam acceptum famulatum sibi exhiberet, sicut fit eo die, quo Dominum concepit, sibi affuisset, & per singulos dies, usque ad partum diligentissima sibi obsequia impendisset, & quam inuise illi sunt pro seruitio suo ergo denegasset, quæ quid ab eis desiderasset, tam inuise vellet isti donegare petitionem suam, sic ibi.

17 De festo verò Natiuitatis Deiparæ ex eodem lib. 4. Revelationum cap. 53. sic scriptum inuenimus. Natiuitatis Gloriosa Virginis festo præclaro dum ista perfoluisset tot Aue Maria, quot diebus ipsa præclara matris stella creuit in utero Matris (quod fieri facile potest si 35. Aue Maria quotidie recitentur per octo dies,) & hæc deuotè offerret eidem, requisivit ab ea, quid erga benignitatem ipsius mereretur, qui simili deuotione ad honorem ejus eundem numerum persoluerent cum salutatione Angelica: cui benignissima Virgo respondit: Hoc (inquit) merentur, quod æternaliter in cœlis speciali jucunditate participabant mecum felicitis omnia gaudia, quæ recipi, & adhuc sine intermissione renouata recipio pro singulis virtutibus, ad quas Beata, & Gloriosa Trinitas animam meam singulis diebus secundum optimum beneplacitum suum decenter habilitauit. sic ibi.

In eodem festo Natiuitatis Deiparæ ad Altera Completonum dum cantaretur Salve Regina, hæc legimus in eodem lib. 4. cap. 55. Tunc B. Gertrudis obtulit beatissimæ Virginis centibus Annunciatum, & quinquaginta Aue Maria in honorem ejus lecta, orans, ut in hora mortis materna sibi pietate dignaretur adesse: & ecce omnia verba, quæ legerat, videbantur in specie aureorum denariorum ante confistorium præsentari, & ab ipso matri suæ commendati. Quæ Mater pia suscipiens quasi dispensatrix fidelissima singillatim disponebat in profectum, & solatium animæ ejus, diligentissima cura providens, ut cum egrediretur de hoc seculo; pro singulis sibi oblati speciales consolationes, & tota subsidia apud districtum Judicem ipsi obtineret. intellexitque quòd dum aliquis finem vitæ suæ cuiusvis sanctorum specialibus orationibus commendat, statim orationes illæ deferuntur ante tribunal Judicis; & ille Sanctus, cui committuntur, constituitur, à Deo aduocatus super eos, ut ex ipsis bona promi-

tioner! Angelica pro nunciatis.

Altero eod. jusdem reuelatio de gloria eorum, qui Natiuitatis Deiparæ commemoratione Angelicis salutationibus celebrant.

Altero eod. jusdem reuelatio de salutationibus Angelicis, ad alijs precibus per hora mortis oblati.

provideat sibi deuotis tempore opportuno. hæc tibi.

*Salutatio
Angelica,
quibus a-
nimi affe-
ctibus re-
citanda
B. Gertru-
dis à Dei
para edo-
retur.*

14. Quibus uero animi affectibus salutatio Angelica ad maiorem spiritus utilitatem recitari possit, B. Virgo beatam Gertrudem docuit lib. 4. cap. 12. ubi sic legimus: Aue sic intellexit legendum, quod scilicet ad illud uerbum AUE MARIA desideraret alleuiari omnes grauatōs.

Per illud, GRATIA PLENA, omnibus, quibus non sapit gratia, præstari saporem.

Per, DOMINUS TECUM, omnibus peccatoribus indulgentia.

Per, BENEDICTA TU IN MULIERIBUS, omnibus incipientibus proficere bonam uoluntatem.

Per, BENEDICTVS FRUCTVS VENTRIS TUI, omnibus electis perfectionem.

Per, IESVS SPLENDOR PATERNÆ CLARITATIS, ueram cognitionem.

Per, ET FIGURA SUBSTANTIÆ EIUS, diuinum amorem; ad quodlibet enim Aue Maria ista uerba scilicet, Iesus splendor paternæ claritatis, & figura substantiæ eius, debent adungi in fine. sic tibi.

*Ejus dem
praxis.
Michael
Constanti-
ensise.*

Cæterum horum affectuum praxis quomodo salutatio Angelicæ sit inferenda tradidit Ioan. Michaël Constantiensis de religiosissimo Carthusianorum Ordine in suo Enchiridion in hunc modum: AUE MARIA, grauatōs, alleuia, GRATIA PLENA, aridis gratiam impetra; DOMINUS TECUM, qui per te peccatoribus indulgeat; BENEDICTA TU IN MULIERIBUS, eis imperfectos, & proficere uolentes benedicas; ET BENEDICTVS FRUCTVS VENTRIS TUI, qui per te proficientes, & perfectos reficiat; & benedicat IESVS CHRISTVS, qui nos saluet, & sanet; SPLENDOR PATERNÆ GLORIÆ, qui nos illuminet; ET FIGURA SUBSTANTIÆ EIUS, qui nos inflammet, & sibi conformet. SANCTA MARIA MATER DEI, ET VIRGO, Angeli, Sancti huius diei, Patroni mei, & omnes beati, & electi Dei, orate pro nobis peccatoribus, NUNC ET IN HORA MORTIS, & magnificate, & exorate Dominum nobiscum. sic ille.

*Salutatio
Angelica quan-
ta sit præ-
stantia S.
Michael*

15. Nec silencio prætereunda sunt, quæ de salutatio Angelicæ præstantia, atque utilitate reuelasse scribitur Deipara B. Mechuldi in lib. gratiæ spiritualis, Reuelationum ejusdem cap. 55. in hunc modum: Sabbato quodam dum *Silua sancta Parens* cantaretur, dixit

beatissimæ Virgini: Si te o Cœli Regina dulcissima salutatione, quam unquam cor humanum excogitare potuit, salutare possem, libentissimè salutarem. Statim beata Virgo ei apparuit, habens in pectore scriptam aureis litteris Angelicam salutationem, & ait, supra hanc salutationem nunquam homo peruenit: nec aliquis dulcius me salutare poterit, quam is qui salutat me in illa reuerentia, qua Deus pater me per hoc uerbum, Aue, salutauit, confirmans me omnipotentia sua, ut essem immunis ab omni uæ culpæ: Filius quoque Dei sua diuina sapientia sic me perlustrauit, ut sim clarum sydus, quod cœlum, & terra illustratur, quod per hoc nomen, MARIA, quod sonat maris stella, notatur Spiritus sanctus etiam tota sua diuina dulcedine me penetrando tam gratiosam effecit, ut omnis, qui per me gratiam quaerit, ipsam inueniat, quod inuenit per hoc uerbum, GRATIA PLENA. in hoc quoque uerbo: Dominus tecum, admonet inestabilis unionis, & operationis, quam tota Trinitas perfect in me, cum carnis meæ substantiam diuinæ naturæ in una persona copulauit, ita ut Deus fieret homo, & homo Deus. Quid illa hora gaudij, & dulcedinis senserim, nullus hominum ad plenum potuit experiri. Per *Benedicta tu in mulieribus*, omnis creatura mirando agnouit, & contestatur me benedictam, & exaltatam super omnem creaturam tam cœlestem, quam terrestrem. Per *Benedictus fructus uentris tui*, benedictus, & extollitur excellentissimus, & peritilis fructus uentris mei, qui omnem creaturam uiuificauit, sanctificauit, & in æternum benedixit. Et cum gratiosissimam Virginem oraret, ut in hora mortis sibi adesse dignaretur, respondit: Hoc utique faciam, sed & tu quotidie lege mihi ter Aue Maria.

Ad primum ora, ut sicut Deus Pater secundum omnipotentiam suam magnificentiam animam meam secum in throno dignissimo sublimauit honore, ut sim post ipsam potentissimam in cœlo, & in terra, ita ad sim sibi in hora mortis confortando, & expellendo à te omnem contrariam potestatem.

Ad secundum ora, ut sicut filius Dei secundum suam inscrutabilis sapientiam præuolentiam, scientiam, & intellectu me artificiosissimè decorauit, & totam repleuit, ut su-

*Troica
Angela
saluati-
onis de-
uotissimè
Michael
dem De-
paratione*

per

per omnes Sanctos maiori cognitione fruar
beatissima Trinitate, & qui me tanta claritate
perlustravit, vt, velut Sol radians in virtute,
totum coelum illuminem: ita in hora mortis
animam tuam lumine fidei, & cognitionis
perfundam, ne fides tua ignorantia, aut aliquo
errore tentetur.

Ad tertium ora, vt sicut Spiritus sanctus
suauitatem sui amoris plene mihi infudit, &
tam suavissimam, & sanctissimam effecit, vt post
Deum benignissima, & dulcissima limpa ad-
sim tibi in hora mortis infundendo animæ
suauitatem diuini amoris, qui in tantum
præualeat in te, vt omnis pœna, & mortis a-
maritudo ex amore tibi sit præsuavis. hæc ap-
ud S. Mechildem.

EXEMPLA EORVM, QVI PECV-

lras preces Deipara offerre
consueverunt.

Nunc subiicienda sunt exempla aliquot
eisdem fidei auctorum verbis, breuitatis
tamen studio interdum in pauca collatis, quo-
rum indicio Deipara eiusmodi precibus, ac
præsertim salutatione Angelica miraculis edi-
tis maximo opere delectari ostendit.

S. Bernardinus Senensis adhuc in seculari
habitu degens ad imaginem B. Virginis ele-
gantissimam, depictam supra portam vrbis
Senensis, quæ Camollia dicitur, quotidie mul-
tis annis nudis genibus pijsissimas offerebat pre-
ces, quemadmodum legimus in vita eiusdem,
quæ mirum non est eum castitatem ab om-
ni labe puram integramque seruasse, & à Vir-
ginè consecutum, vt cum iam Ordinem Mi-
norum complexus celeberrimus esset. Con-
cionator: de ea deuotissimè, ac crebrè concio-
naretur. Eius rei testes sunt sanctissimi homi-
nis de Virgine non minus piæ, quam doctæ
conciones, quæ impressæ habentur, quasque
nos sæpè in hoc opere citauimus.

S. Antonius
Caesariensis. De Antiphona *Salus Regina* quàm grata sit
Virgini, præter id, quod hæc de re asserit S. An-
toninus 3. par. tit. 23. cap. 3. §. 1. narrat Cæsarius
lib. 7. cap. 30. Sacerdotem quendam, qui ean-
dem Antiphonam *Salus Regina* identidem
dicebat à timore tonitruorum, ac fulminum,
quibus nimis terrebatur, liberatum fuisse
meritis Deiparæ, quæ ei ad altare oranti ap-
paruit, si quæ eum est allocuta, qui Antiphona-
nam *Salus Regina* libenter, ac frequenter

decantas, nunquam tonitrua, neque fulmina,
quorum timore sæpius affligeris, te lædent, &
ex eo tempore liberatum se sensit.

Vir quidam nobilis quoniam bonis operi-
bus studiosè vacabat, & oratione illam, cui-
us initium est, *O Intemerata*, in honorem bea-
tissimæ Virginis, & S. Iohannis Euangelistæ quo-
tidie recitabat, seruatus est à dæmone, qui ser-
ui famulantis habitum, formamque susceperat
ut eum à via veritatis auerteret, & si posset et-
iam contrucidaret. Verum à sancto quodam
Episcopo deprehensus est, mox tota re pate-
facta fraudeque frustratus sua, euauit. Vin-
centius libro 7. spec. hist. cap. 101.

Per ora-
tionem d
Intemera-
ta, &c.
quidam à
dæmonibus li-
beratur.

Beluacensi-

EXEMPLA DE SALVTATIONE
Angelica.

Beatus Albertus Monachus Crispinier-
is Monasterij, qui circa annum De-
mini 1140. floruit, præter Psalterium Davidi-
cum, quod recitabat, centies per diem fleste-
bat genua, & quinquages, prostrato quidem
corpore, sed articulis, & digitis subleuato, ad
vnamquamque genuum curuationem dicebat
salutationem Angelicam. Hæc ex vita eius-
dem apud Suriurum tom. 2. die 7. Aprilis.

B. Albert.

Cuius quidam Colonienfis post mortem fux
nepti apparuisse scribitur in splendido habi-
tu, in quo maximè in caligis, & in calceis scri-
pta erat circumcirca saluatio Angelica, quam
viuens ad Ecclesiam eundo, vel redeundo, vel
in curia sua deambulando frequenter ruti-
minabat. Cæsarius lib. 12. cap. 50.

Saluatio-
nis Angeli-
ca notis
post obitu-
m exorna-
tus, quidam
qui viuens
istam sæpius
iterauit.

Miles Veteranus Cisterciensem Ordinem
ingressus, præ ingenij ruditate orationem
Dominicam nulla ratione addiscere pote-
rat: multo tamen, & diuturno labore salu-
tationis Angelicæ breuem versiculum inter
prandendum ad vnamquamque feiè buc-
cellam illum ruminando memoriæ manda-
uit, & longo vsu tantam in ipsa salutatione
mentis dulcedinem concepit, vt cordi eius,
& ori matris Christi memoria indecibiliter
adhaereret. post cuius obitum in eius tumo-
lo arbor ignoti generis visa est, cuius folia
litteris aureis insignita Aue Maria Gratia Ple-
na, notabiliter singula continebant. venit
Diocesanus Episcopus, & per effossionem
inuenit radicem arboris ex ore veterani or-
tum habere, quod vbi compertum est, ar-
bor illa in omnium oculis auit, & defecit.

Saluatio-
Angelica
in folijs
arboris
progressa
ore Mon-
achi illam
sæpius
iterauit
post
obitum
reperi-
tur.

Tho-

Cantipra- Thomas Cantipratenſis li. 2. apum c. 29. par 9.
enſi. B. F. Romeus Hiſpanus ex Catalaunia, Oc-
B. F. Ro- dinis Prædicatorum, Virginis deuotiſſimus,
ma: He- iugiter eius ſanctum nomen, & laudes can-
ſpani de- bat, & alijs narrabat: inter alia pietatis exerci-
uoſio ergo tia quotidie ſalutationem Angelicam certo
ſalutatio- numero millies deuorè recitabat: & ne quis er-
nem An- ror in numero ſalutationum ineundo contin-
gelicam. geret, cordulam mille nodis diſtinctam habe-
bat, quam in ſuprema ſua ægitudine è mani-
bus nunquam deponebat. obiit verò ſanctè die
primo Nouembriſ anni 1261. hæc ex 1. part.

Chronica Chronic. S. Dominici lib. 2. cap. 65.

S. Domi- 18. S. Elzearius Comes Ariani, cuius memo-
nic. ria in martyrologio die 27. Septembriſ reco-
Conſola- litur, interrogatus à quodam viro religioſo,
tionum quem in precibus ſuis modum, formamque
ætherium patronum delegiſſet? Reſpondit ille: Equidem
æbertus Virginem ſanctiſſimam mihi patronam, & ad-
et f. n. d. n. uocatam elegi: cumque ad orandum me præ-
de præci- parare volo, indignitatem, & vtilitatem meam
bis S. El- prius conſidero; atque ita Matri gratiæ me
zearius commendans eam precor humiliter, vt ea,
per Ange- quæ ipſi, & eius benedictio filio grata ſint, po-
licam ſa- nat in corde, & ore meo: ſimulque quanta
lutatione pollum animi pietate ſemel ei offero AN-
à Deipara GELICAM SALUTATIONEM. ea dicta
impetrat. nunquam mihi de eſt noua rerum diuina-
rum materia. hæc in vita eiusdem apud Su-
rium tom. 5.

Surius. Monachus quidam Ciſterciensis nomine
Ab inſa- Adam in ſua pueritia caput habebat ita ſca-
nabili mor- bioſum, vt præ ſœtore putredinis ſcholares
ho libera- cum eo ſedere recuſarent. Is ſalutationem An-
tur Ciſter- gelicam didicerat, eamque frequenter recita-
ciensis, qui bat, cumque apud Monafterium Weſtphaliæ
Angelicâ eundo ad ſcholam, ſiue ad matutinas quotidie
ſalutatio- per quendam Eccleſiam tranſiret, ante Orato-
nem pro rium in honorem Dei Genitricis cum tribus
nunciare veſtijſtondem faciebat ſalutationes. Noctè
conſueſſe quadam putans pulſatum eſſe ad matutinas,
rat. ſurrexit tremens, & inuenit Oratorium clau-
ſum, quare tribus vicibus de more genua ſte-
tendo Angelico verſiculo Dominam no-
ſtram ſalutauit: ſurgens inuenit oſtium aper-
tum, & tanta erat in Eccleſia claritas, vt fulgori
meridiano aſſimilaretur. viditque ante ma-
ius altare ſeptem matronas residentes, vnã
in medio, quæ cæteris clarior erat, quæ etiam
ei ad ſe vocato dixit. Bone puer quare non ad-
hibetur cura capiti tuo, reſpondit ille Do-

mina iam circa me laborarunt, ſed nihil pro-
ficiunt: adiecit illa, Ego ſum Mater Chriſti, &
Domina huius Oratorij, & quia mei memori-
am habere ſolitus es, ego tibi curam adhibeo,
accipe fructus ligni ſuſilis, & fac tibi hodie ex
eo lauari caput tribus vicibus ante miſſam in
nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, ſta-
timque curaberis. deinde eo genuſtente man-
num benedictam ſuper eius caput poſuit, di-
cens ab hac hora vſque ad diem mortis non
dolebit caput. Mulier verò, quæ puerum nu-
triuit, eis cognitis in proxima valle oſtenſos
fructus collegit, & caput eius lauit, ſtati-
que conualuit: nec vnquam poſtea capitis
dolorem eſt paſſus. quod in Ordine Ciſterci-
enſi ſatis eſt miraculoſum. Caſarius lib. ſepti-
mo, cap. 25.

19. Clericus quidam tamen ſeculo deditus,
Deiparam tamen adeò amabat, & reueren-
tur, vt quotieſcunque Eccleſiam intraret, vel
per eam tranſiret, nulla vel occupatione, vel
obliuione impediſſetur, quin cum omni deu-
otione, & humilitate genuflexo Deiparam
ſalutatione Angelica honoraret, ruſum genu-
flexo dicebat: *Bonus venter, qui te portauit*
Chriſte, & bona vbera, quæ te lactauerunt
Dominum Deum. Is ægitudine correptus
præ dolore linguam, & labia dentibus com-
manducauit: idem de cæteris membris factu-
rus, ſi permitteretur. cumque lingua, & labijs
penitus conſumptis milere iaceret, ſenſibus
corporis exemptus; vidit iuxta lectuli caput
perſonam reuerendo aſpectu, qui eius Angelus
eſſe videbatur, & Deiparam pro ægrotò eni-
xè interpellabat: apparuit autem Virgo ſan-
ctiſſima, extractaque vbera vita eſt protinus
immittere in os ægri, & ſancti lactus ſui rore
inſuſo, ſubito ſuæ linguæ integritatem, & la-
bjs antiquum decorem, in toto corpore pri-
ſtinam reſtaurauit ſanitatem: redditis igitur
ſenſibus ſurrexit ſanus, & incolumis; & factam
circa ſe miſericordiam, etiam ſi lingua
taceret, repentina vitæ, & morum mutatio-
ne omnibus cæpit prædicare. etenim ſe, &
ſua diuino ſeruitio mancipans, de cætero du-
xit vitam religioſam. Vincentius lib. 7. ſpec-
hiſtor cap. 84.

Salutationis quoque Angelicæ vtilitas, &
efficacitas præcipue elucet in Satanæ inſi-
dijs, quibus non impugnat, ſuperandis, eiuf-
que viribus ſecundandis: quod ex complu-
ribus, quæ alibi in hoc opere congeſſimus, exem-
tem.

exemplis; & ex ijs, quæ iam subiiciemus, siquid apparet. quin etiam dæmon salutationem Angelicam tantopere perhorrebat, vt cum teste Cæsario lib. 3. cap. 6. Dæmon aliquando Deo permitte in loco, vbi quædam religiosa puella erat loqueretur, & hominum peccata detegeret, nec tamen ab aliquo nisi ab eadem puella videretur, postolatus dicere orationem Dominicam, & symbolum fidei, ea quidem rectè inchoabat, sed tamen postea verba inuertebat: salutationem verò Angelicam, quam se scire profitebatur, ne incipere quidem potuit propter honorem Dei Genitricis, & sacramentum Dominicæ Incarnationis.

Cæsarius.

Salutationem Angelicam pronuncians mulier in sensum sebi dæmonem effugauit.

Aliud simile exemplum.

20 Puella quædam in domo patris sui visibiliter à dæmone terrebatur, cumque statuisset ad Moniales Ordinis Cisterciensis se conferre, nec à dæmone dissuaderi posset, ab eodè ad fenestram solarij rapta est, indeque eam præcipitare conabatur: sed cum Angelicam salutationem diceret, dimissa est ab inimico si bi dicente: Si in hac hora mulierem illam non inuocasses, occidissèm te. & hoc dicto in maximum canem transformatus de fenestra exiit. Hæc puella sanctimonialis effecta cum à dæmonibus visibiliter vexaretur, Virginis sanctissimæ inuocatione ab ijs se tuebatur. Cæsarius lib. 5. cap. 44.

Quædam mulier nomine Alheydes apud Bonnam diocesis Coloniensis, cum aliquando cum quodam Sacerdote impudicè vixisset illeque suspendio se ipse in proprio cubiculo hecasset, isto terrore est correpta, vt in quodam sanctimonialis coenobio religionis habitum suscepit: verùm à dæmone visibili forma die, noctuque vt ad secularem vitam rediret, importunè sollicitabatur, quæ cum eum à se signo crucis, & aquæ benedictæ aspersione abigere tentaret, & ille quidem ad modicum tempus recederet, sed iterum rediret: tandem à quadam ex sororibus edocta, salutationem Angelicam alta voce in eius faciem inelama- uit, ex quo tempore dæmon dira imprecans ei, à quo hoc remedium acceperat, ac si sagitta percussus, vel turbine impulsus esset, aufugit, nec vltra propius accedere præsumpsit, quin etiam sanctimonialis illa tali iaculo munita, dæmonem in posterum absque terrore vidit, ad extremum cuiusdam religiosi viri consilio suorum peccatorum confessione generali Sacerdoti facta dæmon ex illa hora nunquam

ab ea visus, vel auditus est. hæc Cæsarius lib. 3. cap. 13.

21 Idem Cæsarius lib. 7. cap. 26. simile quid narrat euenisse cuidam Conuerso Ordinis Cisterciensis, cui dæmon visibiliter se obijciens multis modis eum terreat: adeoque ei erat infestus, vt Conuersus neque crucis signo, neque aliqua oratione illum effugare posset. sed à quodam religioso edoctus, Angelicam salutationem contra eum protulit, qua malignus spiritus velut turbine impulsus recessit, malè imprecans ei qui tale dederat consilium, sicq; ab eo est liberatus.

Cæsarius. Sim le exè plum de quodam Cisterciensi.

Matrona quædam Dei Genitrici impensè addicta, filios instruebat, vt ipsam in suis necessitatibus inuocarent, recitando Ave Maria. Huius filia satis erat dissoluta, vagabunda, & quædam saltatrix, & frustra à matre sæpius est correpta; muliere, nam pater eam diligebat præ cæteris filijs, quam dæquod pulchra esset, & mundana, emitque ei vestes pomposas, cui, cum aliquando defessa sub arbore quiesceret, dæmon apparuit, dixitque Veni mecum, ego enim sum diabolus, cuius propositum conaris implere; arma, & rete nostrum ad animas capiendas. vnde modo recipies pœnam pro peccatis tuis, & omnium quos per ornamentum corporis tui ad malas concupiscentias traduxisti: & diabolus statim violenter nitebatur eam rapere. & illa ex institutione matris clamauit, dicens: Virgo Maria adiuua me, & statim clara voce dixit, Ave Maria gratia plena, &c. Respondit diabolus, Maledicta sit, quæ hanc orationem tedocuit; quam si non dixisses, ad inferni incendium te traxissem, vbi cum tuis æqualibus pœnam condignam pro omnibus, quos ad peccandum traxisti, inuenisses. quæ postea nunquam amplius chorizauit, vestes pomposas deposuit, vitam, & mores humiliter emendauit, & B. Virgini amplius vsque ad mortem serouit. hæc ex Doctore Iacobo de Paradiso Carthusiano apud Spec. Exempl. distin. 9. Speculum num. 107.

Speculum exemplor.

DEIPARA MILITEM QVOTIDIE SALUTATIONEM ANGELICAM RECITANTEM à dæmone quatuordecim annis seruat.

22 **C**VM quidam miles Virginis studiosissimus, quam singulis diebus salutare consueuerat, nec ab ea consuetudine villo vnquam

Angelicè salutacione quoti-
impe.

die pronū impedimento recedebat, castram possideret
 eius mi- in publica via situm, & viatores quoscunque
 les: a damo- prædaretur, eosque bonis spoliaret suis. Ac-
 no qui qua- cidit aliquando, vt vir quidam religiosus, ac
 tuordecim- pius illac iter faceret, quem grassatores illi
 annos ipsū spoliare volebant. Hic ille prædones impensè
 obsederat, rogare, vt sese ad eorum Ducem tantisper si-
 liberatus- starent, velle cum eo quædam secreta com-
 municare, à quo tandem petijt, vt sibi ad vni-
 uersos qui ex sua familia, castrove essent con-
 uocatos, Verbum Domini habere liceret. ac-
 cessuntur, & accurrunt vniuersi. porò vir
 sanctus vnum è multis desiderari pronuntiat:
 vniuersi verò adesse omnes astruunt, exclamat
 vnus, solum cubicularium deesse. Mittitur, qui
 hominem in concionem producat, qui vbi vi-
 rum sanctum procul aspexit, cœpit oculos in-
 uertere, rotare caput more dementium. deniq;
 obluclari, nec propius accedere audebat. Hic
 sanctus adiuro te, inquit, per nomen Domini
 nostri Iesu Christi, vt quis sis nobis edisseras,
 & quam obcausam huc veneris palam pandas:
 ille Christi imperio coactus, profitetur se
 dæmonem esse sub humana specie quatuor-
 decim annis cum milite hoc fuisse, atque se eo
 consilio à principe tenebrarum missum, vt di-
 ligenter obseruaret, num aliquo die Miles pi-
 illam salutandæ Virginis consuetudinem in-
 termitteret quam si vel vno intermisisset die,
 futurum fuisse aiebat, vt eius strangulandi, a-
 nimæque ad inferos pertrahendæ potestas sibi
 permitteretur: se in famuli speciem quatuordecim
 annis illum obseruasse, nec vllum vnquã
 abijisse diem, quo miles Deiparam de more
 non salutauerit. Atque hæc omnia cum pla-
 ne cognouisset Grassator Miles ad sancti viri
 pedes proiectus, suorum scelerum veniam pe-
 tijt, ac vitæ suæ rationem correxit, seque ad
 pietatem reuocauit. Vir autem sanctus Chri-
 sti imperio dæmonem potius abscedere ius-
 sit in locum vnde ijs, qui Virginem Deiparam

Jacobus de Voragine, quibus dictis dæmon euanuit. hæc *Jacobus Spec. Exō- de Voragine* in festo Annunciationis B. Virginis, & refertur in speculo Exemplo- rum distinctione 8. num. 60.

* *

PRECES ALIÆ, ATQVE OBSE-
 quia, quæ Virgini Deiparæ exhi-
 beri possunt.

CAPVT XXXIX.

S Y M M A R I V M.

- Officium beata Virginis, num. 1.
- Litania beata Virginis, num. 3.
- Rosarium Deiparæ, & de eius Nomine, Auctore, precandiratione, ac multiplici utilitate, numero 4.
- Exempla, seu miracula in ijs, qui Rosarium recitarunt, Deiparæ ope peracta, num. 9.
- Corona Deiparæ, num. 12.
- Miracula in ijs, qui Coronam recitabant, Deiparæ fauore exhibitus, num. 13.
- Corolla, in qua ter oratio, & duodecies saluatio Angelica repetitur, num. 15.
- Mortificationes, & corporis afflictiones in honorem Deiparæ, num. 17.
- Eorum exempla, qui ieiunium, vel aliam pietatis opus propter Deiparam exercebant, numero 18.
- Imperatorum, & Regnum in Deiparam pietas Sabbato, vel alijs eidem dicatis diebus, numero 19.
- Deiparæ miracula, & beneficia in eos, qui ieiunium, vel aliam mortificationem in eius honorem suscipere, num. 20.
- Opera misericordiam sum sp. virtualia, tum corporalia in honorem Deiparæ, num. 23.

OFFICIUM B. VIRGINIS.

INTER pieces, quæ in Deiparæ honorem fundi possunt. Ter. De Officio loco recensimus Officiū, paruo quod vocant paruum B. Vir. Virginis, quod Urbanus Secundus anno 1094. in Concilio Claren-
 temontensi iussit in honorem Virginis in Ec-
 clesia quotidie recitari; quemadmodum cap. 29. retulimus: vbi etiam diximus, quinam ad illud persoluendum teneant, post Pij Quinti Pontificis Maximi tempora, cuius iussu anno 1571. idem B. Virginis Officiū, adiunctis precibus, reformatum prodijt, adiectis Indulgentijs, quas illud, vel alias Orationes eodem volumine insertas recitantibus, idem Pius Quintus benign-

Surium. benignè est elargitus. Illud certè præclarum, quod in vita sancti Brunonis apud Surium die 6. Octobris de hoc Officio Deiparæ scriptum inuenimus, & nos cap. 35. vberius narrauimus de Carthusianis primis Patribus, absente S. Brunone, magnis animi angustijs agitatis, quibus S. Petrus Apostolus apparens Virginis prælidium promittit, si in eiusdem honorem pieces horarias quotidie recitarent, quare animilæuna misericordè perfusi, Deiparam sui Ordinis patronam delegerunt, & ab ijs molestijs Virginis ope sunt liberati.

Simile ex B. plura de Monasterio Gammouensi. Petrus Damianus apud Baronium Tomo 1. ad annum 1056 narrat in Monasterio Gammouensi statutum fuisse, vt cum horis Canonicis quotidie B. Virginis quoque Officium diceretur, quod tamen post triennium recitare omiserunt. verum tot, tantisque aduersitatibus, deprauationibus, & rapinis eiusdem Monasterij bona diripi coepit, vt Monachos omnes vitæ tæderet suæ. At Petrus Damianus, idcirco hæc ijs accidisse exprobrauit, quod de suo Monasterio Matrem pietatis eiecissent. Quare humiliter prostrati, ac salutarî correpti penitentia solitum Virginis Officium nunquam se neglecturos vnanimiter polliciti sunt, nec ita multo post ad mentis, animique serenitatem Virginis beneficio redierunt.

Officij B. Virg. recitanda vsus frequen- vissimus. Exemplum de fraire Regis Hungariae. Hoc porro B. Virginis Officium ad so in omniæ tum virorum, tum mulierum mores inductum cernitur, vt eorum, qui legere norunt, nemo ferè sit qui illud apud se habere, & interdum recitare non studeat. Et sanè benignissima Virgo eam pietatem miraculis aliquando comprobasse legimus, vt videre licet in fratre Regis Hungariæ, quem tempore Caroli Fræcorum Regis horas has dicentem clementer visitauit; à carnalibus nuptijs, quas solum contraxerat, ad castitatem in religione seruandam traduxit; eiq; festum Conceptionis celebrandum edixit, quod fuit in tractatu de festis Deiparæ ex Iacobo de Voragine, & ex Epistola Anselmi retulimus. Quare qui Virginis studiosi censentur, eiusmodi Officium piè recitare conueniant; cuius rei, omnibus satis quidem exploratæ, exemplum vnum, vel alterum proferamus.

S. Elisabetha Lusitana Regina. S. Elisabetha Lusitanæ Regina sanctitate insignis (auctore nostro Petro Ioanne Perpignano orat. 1. laudationis in eandem) singulis diebus officium diuinum, quod sacerdotes per-

soluunt, Septem Psalmos, & Defunctorum officium recitabat, quibus mira quadam religione adiciebat officium paruum B. Virg.

Beatus Iacobus Venetus Ordinis Prædicatorum ab ineunte ætate Auixæ opera in Deiparæ pietate est educatus: puer verò Deiparæ officium quotidie recitabat, statuitque reliquo vitæ suæ tempore illud non omittere, postea verò decimo septimo ætatis anno Ordinem Prædicatorum complexus sanctitate, & miraculis clarus, obiit anno 1314. ætatis 83. Auctore Ferdinando Castillo in Chronic. Ordinis Prædicatorum part. 2. lib. 1. cap. 26.

Huc reuocari potest id, quod S. Bonaventura Doctor verè Seraphicus, & studio erga Deiparam misericordè incensus in Deiparæ honorem non minùs piè, quàm eleganter exco- gitauit. Eoim verò multa in Dei laudem edita, mutatis subinde verbis, Deiparæ accommo- dauit; atque ita integrum Dauidicam Psalterium, Cantica, quæ ex sacris literis in Officio recitantur, symbolam sancti Athanasij: *Quicumque vult saluus esse*, & Hymnum sanctorum Ambrosij, & Augustini, cuius initium est: *Te Deum laudamus*, in Deiparæ laudem concinnatis quibusdam verbis felicissimè transfudit, vt videre est tomo secundo suorum Opusculorum.

LITANIÆ B. VIRGINIS.

QUARTO Litanix, quæ peculiariter in Virginis honorem sunt editæ; atque in templo Lauretano, & alibi decantari solent, sicuti magnam erga Virginem pietatem excitant: ita non sine insigni animarum & corporum emolumento à fidelibus vsurpantur, ac piè recitantur. earum præstantissimam quidem opem cum alijs complures, tum nostra potissimum, vt cap. 35. diximus, est experta Societas, cum magnis persecutionum procelis agitaretur. Et sanè fideles in rerum suarum angustijs, aduersis que temporibus, ex Sanctorum Litanij, quibus eorum intercessionem inuocamus, magnum adiumentum experiuntur. Testes eius rei sunt Litanix Maiores die 25. Aprilis à sancto Gregorio institutæ, quarum formulam ex Bibliotheca Cassinensi literis Longobardicis exaratam habet Arnoldus Wion libro quinto ligni vitæ, cap. 12. Wion. Testes triduanæ Litanix ante Domini Ascensionem ob imminentem cladem à sancto

Litaniarum B. Virg. præstantissimæ, & vtilissimæ.

S. Gregorius Pontifex. Arnoldus Wion.

S. Mamerto Viennensi Episcopo restituta, & ab Ecclesia vniuersali comprobata. Testes Litanie, quas beata Coletta Monialium sancte Claræ reformatrix eximia, vt est apud Surium in eius vita, cap. 26. & 27. cum siue in itinere, siue etiam in Monasterio à facinorosis hominibus aliquid mali metueret, ad suam tuorumque incolumitatem, ac salutem non sine fructu recitandas, suis edicebat. Quæ cum ita sint ex Litanis Deiparæ, cuius preces, vt cap. 30. dicebamus, præ cæteris Sanctis apud Christum sunt efficacissimæ, quantum opis, quantumque præsidij sperare possumus, ac debemus?

S. Bonauenturae sanctus Bonauentura doctrina, ac pierate insignis, qua Idam Virginis Deiparæ Litanias ex varijs eisdem epithetis, atque elogijs concinnatas edidit, quæ quidem in 2. tomò opusculorum impressæ reperjuntur.

KOSARIUM DEIPARÆ, ET DE EIVS

nomine, Auctore, precandi ratione, ac multiplici utilitate.

De Rosario B. Virginis.

QVINTÒ, Rosarium, seu Psalterium Deiparæ, quod ternis salutationis Angelicæ quinquagenis continetur, Oratione Dominica ad singulas decadas præmissa, S. Dominicus ad extinguendam Albigensum hæresim, Deiparæ monitu feliciter instituisse scribitur, vt mox dicemus; quæ orandi formula maximo animarum fructu propagata tot, tantisque miraculis illustratur, vt nonnulla de eius Nomine, Institutione, Recitandi ratione, utilitate mihi dicenda existimari, adjectis nonnullis hæc de re exemplis, ac miraculis.

Cur hæc precandi ratio sit à rosis nuncupata. Virgil. 4. Georg.

Et vt nomine exordiamur, Rosarium locus est Rosis constitus, quemadmodum latinus Poëta dixit:

Biferisq; Rosaria Psali.

Ex hac verò metaphorica similitudine Rosarium appellamus precandi quandam formulam mytticis contextam Rosis, hoc est Oratione Dominica, & salutatione Angelica ad certum numerum, & ordinem dispositis.

Nec cuiquam mirum videri debet, si ex Rosis potius, quam ex alijs floribus sortum hoc, seu Coronam, qua Deiparam mytticè redimere studemus, contextam dicamus, ideoque Rosarium appellemus; tum quia Rosa omni-

bus cotonis facile aptatur, vt propterea Anacreon, teste Iulio Polluce lib. 6. si pavi goliav dixerit, hæc est Coronam Roseam: tum etiam, quia Rosa suavitate, & fragrantia, & coloris pulchritudine merito diuinæ laudis typus appellari potest; qua laude Deus, Deiparæque summopere delectantur. Quare Ecclesiastici 39. Spiritus sanctus cum sanctos viros ad Dei laudem lacrymarum vi roboratam excitaret, Rosæ metaphora ad aquas posita eam exprimit: Obaud te, inquit, diuini fructus, & quasi Rosa plantata super riuos aquarum fructificante. & mox: Collaudate canticum, & benedicite Dominum in operibus eius. Hinc factum existimo; vt in compluribus miraculis, quæ recitantibus Rosarum, siue Coronam, siue Corollam Deiparæ ostendere dignata est, quæ quæ infra referemus, crebriò sub Rosarum typo salutationes Angelicæ significantur.

Neque nouum est precandi rationem ex his laudum orationibus, quasi varijs floribus constatam, sortum, seu Coronam dici, cum Græci coronam laudum appellent, & Nazianzenus Tragedia Christi patiens de Corona Deiparæ mytticis precationum flosculis constate cesinisse videatur, cum Deiparam sic alloquitur.

Ego fructus hic tibi me audientius, in verba supplex offeram, & suauissimo Contextam ab hortis, qua tuū exornum caput, Coronam ô Domina præferâ, vt qua gratia.

Eadem precandi ratio non tantum Rosarium verum etiam PSALTERIUM dici solet, quod instar numeri Psalmorum in Dauidico Psalterio centies quinquagies saluatio Angelica repetitur; quare quindecim decades, quæ totidem Christi, ac Deiparæ mytticis respondent, conficiuntur, & ad tres quinquagenas reuocantur, iuxta triplicem mytticorum, quæ Gaudiosa, Dolorosa, & Gloriosa dicuntur, varietatem.

Sed iam ad Rosarij Auctorem, & institutorem veniamus, quem S. Dominicum Ordinis Prædicatorum Fundatorem fuisse testantur in suis Bullis Leo X. Pius V. & Gregorius XIII. idque fusè tradit Ferdinandus Castilia in 1. par. Chron. S. Domin. lib. 1. c. 11. 34. 35. & 44. & alij, qui hæc de re scribunt.

Illud tamen minimè reticendum Polydororum Virgiliorum lib. 5. de inuentione rerum cap. 9. referre Petrum Eremitam, qui annum Domini circiter 1093. de bello sacro indicendo

ratio à Pa-
tro Eremi-
ta prius in-
uenia. Po-
lydorus Vir-
gilius.

Ioannes de
Pineda.
Arnoldus.
Vincen.
Alia simi-
lis ab Ab-
bate Pasi-
sa Palladi-
Historia
Tripartita.

endo cum Urbanoll. egit, & Christianos omnes ad illud suscipiendum vehementer exhortatus est, cum nondum inuenta esset ars impressoria, & difficultas foret libros precum manu scriptos habendi, ad faciliorem orandi rationem, inuenisse modum, Deum, beatissimamque Virginem per lapillos, seu globulos precandi, quod etiam testatur Ioannes de Pineda Ord. Min. lib. 20. Monarch. Eccles. cap. 2. §. 4. & Arnoldus Vuion lib. 5. ligni vitæ c. 104.

Quod si aliis id reperamus, inueniemus apud Palladium in Lausiaca cap. 2. Abbatem Paulum 300. orationes, quas faciebat, calculis in sinu numerasse; quod etiam legimus in historia Tripartita lib. 8 cap. 1. Hoc ipsum per cordulam nodis distinctam ab alijs factitatum legimus. Ceterum quicquid sit de institutione modi iterandi salutationem Angelicam per globulos: certe peculiaris hæc orandi formula, quæ Rosarium sive Psalterium appellant, certo ac constituto numero, quo oratio Dominica quindecies, & saluatio Angelica instar Dauidici Psalterij centies, & quinquagies repetitur, à S. Dominico in eolyto Ordinis Prædicatorum Patriarcha, contra Albigenses Hæreticos instituta est, atque in tres salutationum Angelicarum quinquagenas tributa; in qua ad excitandum erga Christum, eiusque Genitricem pietatem, quindecim sacra eorundem mysteria meditanda proponuntur.

6. Ratio porro Rosarij recitandi ea est, ut cum quindecim sint mysteria, quæ animo recolenda in eo præscribuntur; in ipsorum singulis Oratio Dominica semel, decies verò Angelica saluatio sit pronuntianda. Ac primis quidem quinque mysterij totidem B. Virginis Gaudia proponuntur, quæ vulgò propterea Gaudiosa dicuntur. Quorum primum illud est, cum fuit à Gabriele Archangelo salutata, cumque est ei Christi incarnatio nunciata. Alterum sequitur, quando eadem adiit S. Elisabetham. Tertium cum filium suum peperit Dominum nostrum Iesum Christum. Quartum cum eundem obtulit in Templo. Quintum denique cum eum reperit inter Doctores in Templo audientem illos, & interrogantem.

Alia quinque mysteria, quæ Dolorosa dicuntur, quinque itidem præcipuos dolores complectuntur. Primus dolor est, cum Do-

minus oratis prolixius in horto Getsemani factus in agonia sudauit sanguine, decurrentibus sanguinis guttis in terris. Alter quando diuis flagellis cæsus est ad columnam. Tertius cum spinis est coronatus. Quartus, quando crucem gestans Matrem habuit obuiam. Quintus demum, quando cruci affixus inter latrones duos Patri spiritum tradidit.

Postrema Gloriosa dicuntur, Primum quidem, quando idem Dominus noster ad vitam redijt immortalis. Alterum, quando in cœlum gloriosus ascendit. Tertium, quando Spiritum sanctum discipulis misit. Quartum, cum beata Virgo primum anima, deinde post tri-duam recepto corpore in cœlum est assumpta. Postremum, quando est à filio coronata, & super Angelorum beatorum omnium ceteros erecta: hic etiam consideranda est ipsius beatissimæ Trinitatis, & omnium Sanctorum gloria.

Verum ut est in regulis sodalitatæ Rosarij, quas refert Albertus Castellanus Venerus in pijsim: illo Rosarij libro, quem Italico sermone conscripsit anno Domini 1; 2; 1, etsi quicumque in Rosarij societatem ascriptus debet integrum Psalterium centum quinquaginta salutationum Angelicarum semel in hebdomada recitare: ad faciliorem tamen ejus recitandi rationem in tres æquales partes distribuere licet; ita ut uno die quinque primis mysterijs meditandis quinques oratio Dominica pronuncietur quinquagies saluatio Angelicæ eademque ratio altera die, ac tertio in alijs item mysterijs teneatur. Quod si quis per oblivionem, siue etiam per negligentiam, aut Rosarium totum, aut ejus aliquam partem omiserit, nullam propterea culpam contrahet, sed præmio dumtaxat illo carebit, quod esset adeptus si non omisisset. Verum tamen quotiescumque ejus recitandi consuetudinem resumere libuerit, rursus ejus præmia, fructusque consequetur. Porro, qui aduersa valetudine, aut alia legitima causa præpeditus, Rosarium explete non queat, modò sit in ejusdem Societatem ascriptus, poterit alteri suo illud nomine tradere persoluendum, eique plurimum proderit. Sciendum præterea magno cum fructu applicari posse ijs, qui vitam sancti sunt, & in Purgatorio degunt: præsertim si eorum nomina in librum sodalitatæ sint relat. hæc, aliaque multa in regulis illis sodalitatæ Rosarij.

Ad quid teneantur qui in Rosarij sodalitatæ sunt ascripti. Albertus Castellanus

Thomas Cantipratensis.
 Celebrem autem fuisse hanc Rosarij recitationem aetate S. Dominici eius institutoris complura miracula confirmant, quæ Thomas Cantipratensis Ordinis Prædicatorum, qui eodem seculo cum S. Dominico vixit, in libro apum connumerat, & nos mox referemus.

Alanus à Rupe Britannicæ Ordinis Prædicatorum Rosarij pto salemjussu Deipara instaurat Albertus Castellanus.
 Verùm tempore procedente hujus facti Rosarij instaurator fuit Alanus à Rupe Britannicæ Ordinis Prædicatorum, cui annum Domini circiter 1469. Virginem Deiparam apparuisse, immisque Rosarium prædicandi demandasse, refert Albertus Castellanus Venetus lococitato, idemque affirmat Leander Albertus. Et sanè Alanus Virginis imperium strenuè est executus: ejus etiam hortatu Franciscus, & Margarita Duces Britannicæ Indulgentias Rosarium recitantibus à Sixto IV. Pontifice impetrarunt, auctore Alfonso Ciaccone Ordinis Prædicatorum in sua Bibliotheca fuit etiam alius Alanus Rupensis Germanus ex Dominicana pariter familia, qui apud Colonienfes multas Rosarii Societates instituit, confirmationemque à se de Apostolica impetrauit, eius argumenti edito libro, qui quidem, ut dicitur, temporum iniuria periit, mortitur autem anno 144. teste Sixto Senensi in Bibliotheca sancta lib. 4. sequenti verò anno introentibus in Colonienfes bellis, maiori terrore ad Deiparam per Rosarium confugerunt: nam Leo X. Pontifex Maximus in quodam amplissimo diplomate anno 1529. Rosarii Confraternitatem, ritumque seu modum per Rosarium orandi ante approbatum, rursus approbat, & confirmat, plurimasque indulgentias, ac facultates eidem largitur: initio verò eius diplomatis, qua occasione Coloniz huius Rosarii devotio restituta fuerit, commemorati eius diplomatis partem ad verbum in præsentia recensendam dixi, quod multa ex iis, quæ de Rosario disserimus breviter complectatur, diplomatis verba hæc sunt.

Diploma confirmacione Rosarij.
 Sanè pro parte dilectorum filiorum Priorum, & Fratrum domus Prædicatorum Colonienfium, nuper exhibita petito continebat, quod olim, prout in historiis legitur à S. Dominico, quædam Confraternitas utriusque sexus fidelium, de Rosario eiusdem beatæ Mariæ Virginis nuncupata, ad honorem Angelicæ salutationis instituta, & in diversis mundi partibus prædicata fuit, & frequenter signis: sed cum ipsa Confraternitas decursu

temporis, serè neglecta fuisset, & in oblivionem transisset, ac anno 1477. Civitas, & Diocesis Colonienfis grauibus bellis præmeretur, eadem Confraternitas ad laudem, & honorem præfatæ Virginis, ut Civitas, & Diocesis prædicta meritis, & intercessionibus eiusdem Virginis ab eis bellis liberaretur, in Ecclesia dictæ domus invocata, & de nouo instituta fuit, cum certo modo orandi, videlicet quoddam Confratres, & sorores eiusdem Confraternitatis tribus diebus cujuslibet hebdomadæ ad honorem Dei, & præfatæ Virginis, ac contra imminentiæ mundi pericula legerent conjunctim, vel diuisim toties Angelicam salutationem: quot sunt Psalmi in Psalterio Davidico, singulis decem salutationibus huiusmodi orationem Dominicæ semel præponendo, ut modum orandi huiusmodi Psalterium, siue Rosarium eiusdem B. Virginis vulgariter appellatum. Quam quidem Confraternitatem in dicta Ecclesia de nouo institutam, postmodum bonæ memoriæ Alexander Episcopus Foroliuensis, tunc Apostolicæ sedis cum potestate Legati de latere per totam Germaniam Nuncijs singulari deuotione permotus, & se in eadem Confraternitate recipi, atque conscribi volens, & petens ad preces claræ memoriæ Federici III. Romani Imperatoris auctoritate Apostolica approbauit, confirmauit, & ratificauit. hæc ibi.

In eodem diplomate Leo Pontifex solius persequitur indulgentias ab Alexandro Episcopo Foroliuensi Nuncio Apostolico anno 1576 & deinde à Sixto IV. anno 1479. & ab Innocentio VIII. anno 1483. concessas, quas iterum approbat Qui verò Leonem subsecuti sunt Pontifices, certatim hanc sodalitatem eiusque sodales spiritu alibus gratijs, ac priuilegijs sunt prosecuti, ut videre est in Rosarij diplomatis apud Iosephum Stephanum Valentinum in libro eruditè, ac pie ab eo, anno 1564. edito, cuius inscriptio est: *Sacri Rosarij Virginis Mariæ ab hæreticorum calumnijs defensio*, & in libro Rosarij Italico ab Alberto Castellano Veneto pie contento.

3 Quod si animum aduertamus ad eam, quæ ex Rosarij recitatione ab ijs præsertim, qui eiusdem sodalitati ipsa nomina ritè dederunt percipiunt, spiritualem utilitatem, ea certè multiplex recensetur. Prima est consecutio indulgentiarum, quas plurimas Rosarij recitantibus summi

Frædico Colonus

Miscellanea de Rosarij B. Virg. in Mar. nual.

Exempl. ac mira. tula Ro. ry à S. D. minio p. mulgat. Erædica. dus Ca. stiglia.

summi Pontifices concesserunt, præsertim Vrbis stationes, quas sodales Rosarij consequuntur, si ea die quinque templi aitaria visitaerint, & in singulis quinque orationem Dominicam, ac salutationem Angelicam recitarint. Secunda, meritum participatio inter Confratres eiusdem sodalitatæ Rosarij amplissimæ per vniuersum Orbem diffusa, quidem Confratres cum vtriusque sexus, & plurimi sint, plurima etiam erit meritorum inter eos communicatio. Tertio, præcipuorum vitæ Christi, & B. Virginis mysteriorum ea occasione commemoratio, quæ plurimum suauitatis, & utilitatis animæ ea recogitanti afferunt. Denique præstantissimarum, & dulcissimarum precationum, Orationis nimirum Dominicæ, & salutationis Angelicæ iterata repetitio. Quare ad Rosarij salutem vnam quinquagena quotidiè deuotè recitanda, ne huiusmodi vtilitatis, ac fructus finis expertes, omnes Vrginis deuoti animum adijcere deberemus. Quoniam verò nonnulli hæreticorum more suo contra eiusdemodi pietatis officia, quibus Deum, & eiusque Genitricem piè veneramur, & præsertim contra Rosarium oblatrare sunt ausi; idcirco noster Franciscus Costerus non minus piè quam eruditè eorum insaniam pluribus refellit, in opusculo hac de re edito; quem qui volet, consulat.

Ne tacitus præteribo Miscellanea centum de oratione, præsertim de Psalterio, & Rosario B. Virginis, quæ doctissimus Nauarrus ad Manuale de Oratione, & horis Canonicis adiecit, in quibus quamplurima dubitè circa Rosarium scitu digna pertractat.

EXEMPLA, SEV MIRACVLA IN IIS, qui Rosarium recitant Despara ope peracta.

AD extremum exempla pauca de plurimis afferenda sunt, quibus Rosarij recitationem Deiparæ gratam esse planè intelligamus; tanta enim miraculorum multitudine, atque præstantia Deipara hanc Rosarij pietatem sibi cordi esse declarabit, ut magno animarum emolumento vniuersum orbem sit peruagata, & innúmerabiles vtriusque sexus, omnium ordinum tum religiosi, tum seculares sodalitati Rosarij nomen dederint. Sed vt ad particularia veniamus S. Dominicus, teste Ferdinando Castiglio in Chron.

Ordin. Prædicat. par. 2. lib. 1. cap. 21. & 34. hac Rosarij precatione, quam in Gallia Deipara monitu inchoauit, & Romæ mirificè propagauit, magnam hominum multitudinem ad Dei obsequium perduxit, multa miracula expertus est Tolosæ in bello contra Albigenses hæreticos; complures etiam insignes peccatores profligatissimæ vitæ, & seclerum cæuo, ad pietatem traduxit in Gallia, Romæ, & Cæsar augustæ; quorum conuersiones copiosè persequitur idem Ferdinandus cap. 34. 35. & 43. Eiusdem etiam Rosarij pietatem S. Dominici consilio Bianca Gallix Regina sterilibus complexa S. Ludouicum filium suscepit; quæmadmodum cap. 36. dixi.

Eques quidam nomine Alanus à Valle Co-loata in Britannia prope urbem nomine Dir-stamium S. Dominici consilio Deiparæ Rosarium quotidie flexis genibus recitabat, is sub Comite Simone Montefortio contra Albigenses hæreticos in Tolosana regione milimilitabat; cumque aliquando paucis militibus circumdatus, absque spe euadendi virgeretur, mira est ab eo Deipara, centum quinquaginta lapides, quorum numerus salutationibus angelicis Rosarij respondet, in hostes iacere, maxima cum eorum strage, sicque victor euasit. Idem quoque Alanus aliquando Ierolimam nauigans, qua uehebatur nauis, tempestatis vi effracta, cum in magno discrimine veraretur; confestim in ipso mari centum quinquaginta montes parui visi sunt, per quos incolumis in continentem euasit, in patriam postea reuersus, constructo ibi cœnobio Ordinis Prædicatorum, in eum superstrate S. Dominico est ingressus, factus deinde insignis concionator, per vniuersam Galliam Rosarij pietatem magno cum auditorum fructu prædicauit; tandem ex hac vita in cœlum migravit, sepultusque est in cœnobio Aurelianensi ad altare Deiparæ, cuius os, & manus recitandi Rosarij instrumenta post obitum veluti chry-stallus collucebant hæc ex Alberto Castella-no Veneto in miraculis Rosarij, & ex Ferdinando Castiglia parte prima Chron. S. Dominici lib. 1. cap. 34.

Iuuenis quidam in Germania clarus genere, & si corporis castitatem seruaret, hæc reditatem tamen suam in tessetarium ludo, ac tabernis omnem prodegerat, quare miserè vagabaturis patrii consilio integro anno

Rosarium recitare consuevit Alanus ab inimicorum obsecratione à Deipara liberatus. Ita à nixi fragio, per Deiparæ incolumis mirificè euasit.

Eiusdem manus ac os post obitum collucebant vitæ; Albertus Castellanus in miraculis Rosarij. Ferdinandus Castiglia Rosarij præces à quodam oblatas in suis vestibus quotè

Franciscus Costerus.

Miscellanea de Psalterio & Rosario B. Virg. ex Nauarro in Manuali.

Exempla, ac miracula Rosarij à S. Dominico promulgata. Ferdinandus Castiglia.

*Descripta
Deipara
ostendit.*

quotidie Deiparam quinquaginta salutatio-
nibus Angelicis venerari cepit; cumque in
Mundi vanitate remissus haberet, eiudem
patru consilio insequentis anno hoc Deipa-
rae obsequium duplicavit, in eoque firmum
bona facienda propositum concepit: tertio ta-
dem anno patru monitu tertiam quotidie ad-
iecit quinquagenam; euoluto anno Patru o-
pera cum honesta sponsa matrimonium inijt;
instructoque nuptiali conuivio cum adessent
vtriusque partis cognati, & sponsus, ac sponsa
ad mensam consedissent, ex inopinato surgit
sponsus, rogat patruum tantisper differri iube-
at fercula, quo ad solitas Deiparae preces per-
solueret, quas eo die alijs distentus negotijs o-
miserat. Itaque in cubiculum se recipit; ma-
gna animi pietate consuetas preces Deiparae,
cuius beneficia agnoscebat, obtulit: cumque
supremam salutationem tertiae quinquagenae
iam completeret, ecce Gloriosa Virgo sole cla-
rior eidem apparuit, ostenditque iuueni in sua
tunica tres togas, anteriorem vnam, duas vero
a latere: Ecce, inquit, salutationes tuae aureis
litteris scriptae, quibus in tribus quinquagenis
me sedulo honorasti, & quoniam vanus, &
vagus virginitatem coluisti, tertia die ad me
sine vlla carnis corruptione peruenies; ipse
vero egressus hortatur omnes epulari per-
acto prandio sponsae, patruo, & amicis, quae
audierat a B. Virgine intimaui: febre igitur
correptus tertia die obiit; sponsa vero in san-
cta virginitate permansit. haec Thomas Can-
tipratensis libr. 2. apud cap. 29. part. 6. adijcit-
que id suo tempore contigisse, seque certa re-
latione didicisse.

*Cantipra-
sensu.*

*Rosarij pro-
cus quoti-
die obiens
quidam
ad pecca-
torum con-
fessionem
post obitum
renocatur.*

Idem Thomas Cantipratensis loco citato
par. 8. aliud exemplum memorabile sibi explo-
ratum narrat his verbis: Vidi, & cognoui Iau-
nem in Brabantiae partibus generosum, qui
quamuis esset seculo praepeditus totaliter; bea-
tae tamen Virgini Mariae deuotus, quotidie tres
dictas quinquagenas in salutationibus exsolue-
bat. Infirmatus autem ad extrema perductus
est: cumque per horas diei plurimas, mortuus
iacuisset, reuixit subito, & sorori moniali, quae
iuxta sedebat, inelamavit, dicens: Soror ecce
redij, cito aduocari facias Sacerdotem. Miran-
tibus omnibus Presbyter aduocatur, & in ma-
xima cordis laetitia palam omnibus confite-
tur, dicens. Ad tribunal Christi iudicis raptus,
cum in tribus maximè a daemonibus accusa-
ret, ferique deberet sententia contra me, pijs-

sima Mater Christi rogauit filium, ut ad cor-
pus reduceret, locum poenitentiae suscepturus.
Nec mora factum est, ut rogauit: vnum de pec-
catis pro quo damnatus eram, erant decem;
quas de bonis, & agris meis subtraxeram Sa-
cerdoti Secundum erat quod cum sodalibus
meis pisces quorundam religiosorum furtiue
subtraxeram. Tertium erat quod segetes, & fru-
ges pauperum cum canibus venaticis vaga-
bundus destruxeram. Haec cum coram omni-
bus loqueretur, quidam ex mansionarijs dixit:
Et cur, inquit, pro damno isto extremo dam-
nandus eras, cum nos illud vobis puro corde
remiserimus? Et ille. Mihi quidem vestra re-
missio nequam suffecerat ad salutem, cum
copiosior essem vobis in iniurijs refundendis,
quam vos mihi in iniurijs remittendis: Et hoc
dicens restituenda damna protinus assignauit:
sicque disponens suffecerat ad salutem, cum
pace mirabili spiritum exhalauit. haec Thomas
Cantipratensis.

12. Adijciam, & aliud exemplum ex Diony-
sio Carthusiano serm. 1. de Assumpt. B. Virg. ijs-
dem planè verbis.

Quidam Monachus Ordinis Cisterciensis in
tantum beatissimam Virginem venerabatur, *Rosarij*
quod quotidie ante refectionem dixit genibus *seruans*
flexis quinquagesies Aue Maria. Cumque vi- *quasi di-*
sisset suos parentes, recordatus est se die illo *pari po-*
non legisse salutationem Angelicam vicibus *saluati-*
quinquaginta: repenteque surgens ingressus est *nae*
Camera, cumque salutationem Angelicam *Deiparae*
more solito legeret, apparuit ei Virgo pijsima *palati-*
mantello pulchro induta, in quo per totum *exteriori*
scriptae erant aureis litteris salutationes Ange- *signe*
licae, & cum Monachus ex humana fragilitate
fuisset perterritus de huiusmodi visione, dixit
ad eum dulcissima Virgo Maria; En omnes
Angelicæ salutationes, quas mihi dedisti in
isto mantello sunt scriptae. Deinde ostendit
Virgo dignissima quandam partem mantelli
retrosum, & dixit: Postquam haec pars fuerit
Angelicis salutationibus adimpleta, intro-
ducam te in regnum dilectissimi filij mei,
quod & postmodum factum est ita. Ex quo
patet quam acceptum sit Virgini tacere, ut An-
gelica salutatione frequenter, ac deuote sala-
retur. Cum magna igitur attentione, & affectio-
ne dicamus saepissimè Aue Maria. haec Carthu-
sianus.

Complura alia ob recitatum Rosarium a
Deipara collata beneficia legi possunt in li-
bello

Albertus
Costellanus.

Corona
ad nunc
Despar
memoria
instituta

Albertus Castellanus.

bello illo Rosarij Italico idioma edico ab Alberto Castellano Veneto Ordinis Prædicatorum, in quo ad singulas orationes Dominicas, & salutationes Angelicas peculiarem meditationem, & quæ illi respondet Imaginem, mysterium illud graphicè exprimentem excudendas curauit.

CORONA DEIPARÆ

12 Corona eius ac præfata.

Sexto inter precandi formulas, quibus Deipara in Ecclesia colitur, merito connumeratur CORONA sexaginta trium salutationum Angelicarum, interiecta per singulas decades Oratione Dominica: eiusmodi verò Coronæ fertur globulis distincto, quæ madmodum & Rosarium continetur, & omnium ferè Catholicorum manibus recitur, à quibus peno prope modum quotidiano alterutrum ex ijs recitari solet: quin etiam complures Catholici in regionibus præfertim Transalpinis ad pietatem erga Deiparam contra hæreticos protestandam, Coronam, vel Rosarium propalare gestare consueverunt. Huius Coronæ recitandæ usus, vna cum Deiparæ mysterijs in ea recolendis: insigni quodam miraculo, quod cap. 35. retulimus inuictus, & ab Ordine Minoru diligentè est propagatus. Et sanè ad huius Coronæ præstantiam, atque vilitatem declarandam, pleraque, quæ de Rosario diximus, referri possunt.

Canon. Dicitur. Carth. statum. Rosarij. quædam. partem. solent. natiu.

Corona ad ueneranda Deiparæ memoria instituta.

Illud silentio minimè prætereundum, numerum sexaginta trium salutationum Angelicarum, quibus Corona communiter constat in honorem annorum, quibus Deipara in terris vixit, vulgò referri: quoniam verò eam ultra septuaginta annos inter mortales fuisse superstitem ex multorum sententia cap. 6. diximus, ideo nonnulli adiecta alia decade, septuaginta trium salutationum Angelicarum Coronam sibi conficiunt. Cæterum præter ea; quæ cap. 35. in S. Bernardino de hac Corona commemorauimus; complura miracula, & beneficia ob recitatam Coronam à Virgine collata referuntur in Chronic. Minorum par. 3. lib. 1. cap. 46. & 37. eorum aliquot hic libet asserre.

Coron. Ordinis Minorum

MIRACVLA IN IIS, QUI CORONAM RECITABANT, DEIPARÆ FAVORE PERAGI.

13 Coronam recitans

VIDAM ex Ordine Minorum institutum illud arctè tenebat, ut singulis Coronam

diebus prius, quàm cibi aliquid sumeret, recitaret: cum verò aliquando præniurus, vna ser ex Orcum alijs in triclinio discumberet, intermissæ diuè Miconfuetudinis recordatus, impetrata à Superiorum rationi veniam in Ecclesiam se continuo recepit. vbi cum diuini subsisteret, vt Coronam de more recitaret, iussus est à Superiore alijs, eum euocare, quod offendit eum piè orantem, viditque Deiparam duobus Angelis comitam, qui rosas læe pulcherrimas orantis ab ore colligebant, easque in capite suæ Reginæ reponerant. quotiescunque verò inter recitandum augustissimum IESU nomen repetebat, non ipse tantum, sed etiam Angeli, ac beatissima Virgo caput reuerenter inclinabant: aboluta tandem Corona visio confestim abiessit; eaq; re euigata, reliqui maiori diligentia Coronam recitare instituerunt.

Coronam recitans quidam alijs, ac rosas ab Angelo coronari visus.

Aloytius Albanensis ex Ordine Minorum de Observantia Nouitius à Gabriele Antonitano Monasterij Guardiano singulis coronam diebus antequam quicquam ederet, recitare iussus, cum eius ante plandium de more recitandæ per occupationes ab obedientia sibi impositas obliuione aliquando comperetur, grauitè increpitus est à Superiore; qui etiam eum à mensâ, in qua tunc discumberet surgere, eamque ex templo recitare iussit. Tunc Nouitius in Ecclesiam se se contulit, flexis que ante aram maximam genibus, dum Coronam persolueret, visus est non ab alijs modo, qui ad eum obseruandum à Superiore missi sunt, sed ab ipso etiam Superiore habere suo capiti imminentem Angelum, qui in aureum filum rosas decem, & aureum item lilium inferebat: mox etiam absolutæ Corona visus est idem Angelus ex rosas, ac lilij corollam nectere. Nouitij capiti imponere, statimque abscedere. Atque ad eius miraculi monumentum ex eo loco, vbi Nouitius orabat, per diu afflatus est odor rosarum, ac liliorum sanè suauissimus. Nouitius vero multis fauoribus à Deipara cummulatus, ad mortem vique in sua pietate perseuerauit.

14 Frater Iacobus de Coronis, Deiparæ, cuius admodum studiosus erat, multas quotidie coronas recitare, atque offerre, aliosque omnes, quibus cum agebat, etiam Episcopos, & Cardinales ad coronam recitandam hortari consueuerat vt vel ex eo adeptus sit cognomine de Coronis, post spiritum prophætie, quo claruit, & miraculorum virtutem sibi à Deo, Deiparæ.

Aaaa

paræ.

paræque deprecatione concessam, in coronæ recitandæ pietate persistens, effæta iam ætate, perceptis Ecclesiæ sacramentis in Burgo sancti Sepulchri demortuus est; cumque ad exequias (quæ eius erat sanctitatis opinio) veneris plane populus accurrisset, quidam in oratione vidit in spiritu, eius animam è monasterio procedentem, de ducentibus Angelis, in sublime ferri, cœlique beatissima regna conscendere.

Corona fertum recitans quidam coronam auream, ac flores Deiparæ offerre visus.
 B. Bernardinus à Feltre pro suggestu publice dicere solebat Fratrem quendam Veronæ in Oratorio Porcanæ ex provincia S. Antonij, cum ob Coronam Deiparæ recitandam post aram, remotis arbitris secessisset, deprehensum tamen in ea deuotione ab altero fuisse, qui quidem observauit, quoties is inter recitandam coronam, Aue Maria pronounciaret, Angelos, qui coram Virgine stabant, auream, quam manu gerebant Coronam, in Regiæ nostræ caput imponere, mox de capite deponere, & ad singulas salutationes Angelicas rursus apponere, alios verò Angelos ad singulas salutationes Angelicas eidem Deiparæ rosam, aut lilium offerre.

Corona fertum super caput gestus Traitor Antonius de Robes non madescit.
 Narrabat idem B. Bernardinus in eadem Provincia, F. Antonium de Robes, Deiparæ pietati addictissimum, cum vibem Vicentiam abiret aliquando, repentina quidem ac assidua pluuia fuisse deprehensum: cumque nullum quo se reciperet, inueniret locum, vt se à pluuia defenderet, arceptam è globulis coronam in capite ponens suo: O Angelorum, inquit, Regina in necessitatibus amicorum patrocinia dignoscuntur; oro te, vt recorderis Clientium tui. Res dictum mirabilis, ijs vix prolatis verbis, ad urbem vsque progressus est, ne leui quidem pluuie gutta respersus: eius verò socius, qui Eques iter præueterat ad pluiam declinandam, alijsque tanta obstupefacti miraculo gratias Deiparæ egerunt, quæ sui studiosos semper tueatur, ac seruat.

Corona B. Virginis recitare assuetus puer in flumine postea lapsus ab ea liberatus.
 Cum Matrona nobilis illa quidem suos affuefecisset filios ad Coronam flexis genibus, iunctisque manibus singulis diebus, primo quoque mane antequam in ludum literarium abirent, Deiparæ recitandam: accidit quodam die, vt dum iret in Gymnasium quidam ex ijs, è ponte in subiectum caderet flumen: recognita mater non iam ad fluminis aquam, sed ad Deiparæ opem statim accurrit, eique filiorum salutem impense commendauit, ac

salutatione Angelica recitata, præceps concedit ad fluuium: illic reperit multos, qui filium ex aquarum fundo extrahere moliebantur. Verum vix ea peruenerat ad pontero, cum filius aquas supernatans exiit, matrem appellat incolumis: tunc omnes extrahunt puerum, & periculum eripiunt ad matrem adducunt: ea lætabunda Deiparæ acceptum retulit filium, qui insuper affirmavit se ab ea Domina ante cuius Imaginem quotidie primo mane Coronam recitare solebat, à præfenti discrimine liberatum. Ex quo multi ad coronæ pietatem suscipiendam sunt excitati. hæc omnia ex cap. 36, & 37 s. par. Chron. S. Francisci.

COROLLA, IN QVA TER ORATIO DOMINICA, & duodecim saluatio Angelica repetitur.

Septimò, Corolla Virginis, seu parua corona ob memoriam duodecim Virginis privilegiorum, duodecim constat salutationibus angelicis, ter repetita Oratione Dominica in honorem trium diuinarum personarum, à quibus Virgo sanctissima præ caeteris donata est duodecim illis priuilegijs; quæ per duodecim stellas, quibus redimitur caput mulieris amictæ sole Apocal: 12. significantur: quæ etiam intelligi possunt in 12. panibus, qui reponerantur in mensa propositionis sic enim Bernardus ferm. 4 super Salue Regina: *Et mensa, inquit, propositionis duodecim panum, qui duodecim sunt prærogatiua gratiarum, in quibus gratia repleta es, & Dominus tecum. Panes certe admodum splendidi, & sapidi. hæc ille. Disponuntur autem in hunc modum, vt ante quemlibet quaternarium salutationum Angelicarum præmittatur Oratio Dominica, quarum prima in honorem Patris æterni. Secunda, in honorem Filij. Tertia, in honorem Spiritus sancti recitetur. Duodecim porro priuilegia, quæ in hac corolla recoli possunt, recensentur in Appendice Speculi exemplorum nouissimè editi, quorum aliqua ex Bernardo Sermone Signum magnum de prompta sunt. Nos ex Appendice illa hic ad sensum exscripsimus sunt autem hæc,*

- Primò, copiosissima gratia in sacratissima Conceptione Virgini collata.
- II. Angelica saluatio.
- III. Spiritus sancti superuentio.
- IV. Filij Dei Conceptio.

V. Vir-

V. Virgo fuit sine macula, & virginitatis primicera.

VI. Sine corruptione fecunda.

VII. Sine grauatione grauida.

VIII. Sine dolore puerpera.

IX. Magnanimitas fidei in credendo.

X. Profunda humilitas in obediendo.

XI. Maxima Verbi discretio in loquendo.

XII. Summa perfectio, & perseverantia operis in agendo

*Quidam
corollam
recitant
ab immi-
nente cado
seruatur.*

16 De hac Corolla pulchrum exemplum narratur, ex Relatione cuiusdam Abbatis in Appendice Speculi exemplorum. Cum enim viri tres quondam peregrinationem instruisent, die quadam cupidè iter ingressi, ex ijs duo à via aberrantes syluam ingressi in latrones inciderunt, à quibus spoliati, ac interfecti sunt: tertius Corollam hanc quoridè magna animi pietate, & corporis reuerentia solitus sublequebatur, periculi ignarus; sed cum eisdem grassatores offendisset, qui eum pariter necate cupiebant, impetrato tantillo temporis spatio, in quo suam corollam deuotus Virgini offerret, mira res ex templo inter recitandum ei nec videnti, nec scienti astuit vt sol splendens in aureo throno, Virgo gloriosa, & cum ea SS. Catharina & Lucia; quarum erat ille ynicè amans, ac studiosus: hic ad singulas orationes Dominicas Rubicunda; ad singulas salutationes Angelicas Candida rosa; ex eius ore prodibat, easque iussu Virginis legens S. Catharina S. Lucie tradebat, quæ eas circulo aureo, filo argenteo colligabat: absoluta corollæ recitatione, Deipara corona illa rosis nimium redolentibus distincta, hominem illum sui per amantem, ac deuotum redimuit, ac statim abcessit. Latrones hæc omnia aspicientes rogant hominem, quænam mulieres illæ essent? respondet is, neminem se vidisse: sed Deiparæ pensum Corollæ exsoluisse: narrat illi, quæ viderant; coronam in eius capite vestigium huius beneficii admirantur: intellexit tandem ille Virginis beneficium, & corona ex capite manibus reuerenter accepta, ingentes gratias egit Virgini. Ea re permotilaciones sua scelesti detestati in viros optimos euaserunt. Ille verò seculo relicto, religionem ingressus, se Virgini studiosè, sancteque deuotus hæc abi.

*Alia duo-
decim pri-
uilegia orū*

Ceterum priuilegia Virginis, quæ supra in hac Corolla enumerauimus, alio modò distingui possunt: ita vt & alia eiusdem Virginis

priuilegia, imo & præcipua vitæ eiusdem mysteria complectamur: ideo subiicienda duodecim capita duodecim, quibus pro cuiusque deuotione hæc eadem Virginis Corolla accommodari possit.

Primum, sit Prædestinatio, qua in matrem Dei ab æterno fuit singulariter electa, ac deinde Patribus promissa, figuris, ac prophetijs mundo manifestata, ac desiderata.

Secundum, Conceptio immaculata, qua ab originali labe fuit præseruata.

Tertium, magna gratiæ plenitudo in Conceptione illi tributa, cum auxilijs specialibus in tota sua vita, ita vt fomitem extinctum semper habuerit, nullumque peccatum, ne veniale quidem ex speciali Dei priuilegio vnquam commiserit.

Quartum, Virginis natiuitas, & presentatio in Templo, quando trimula sese Deo confecrauit hac actu exteriori: nam si de interiori loquamur, iam inde ab exordio suæ Conceptionis, quando ei vltus rationis est acceleratus, vt supra dixi cap. 32. se totam Deo dicit. In templo etiam alijs innotescere coeperunt præclarissimæ, atq; heroicæ eiusdem virtutes, & in quolibet opere merebatur, vt dixi cap. 31.

Quintum, Annunciatio ab Angelo, quando in eam superuenit Spiritus sanctus, de quo filium Dei ex suis purissimis sanguinibus concepit: factaque est vera Dei Mater, ac deinde visitauit S. Elisabeth.

Sextum, partus eius virgineus, quo Christus sine dolore peperit, eumque lactauit, educauit, & in templo presentauit, ac duodennem quaerit, & inuenit in Templo, ac perpetuò eum est comitata.

Septimum, virginitas perpetua ante partum, in partu, & post partum, virginumq; fuit Primicera.

Octauum, martyrium cordis, quando doloris gladius in filij passione, cui momentè fortiter astuit, ipsius animam pertransiuit.

Nonum, Gaudia Virginis, in Christi Resurrectione, Ascensione, & Aduentu spiritus sancti.

Decimum, admirabilis Virginis in Coelum Assumptio, vbi non tanto in anima, sed etiam in corpore gloriola residet super omnes Angelorum, & Sanctorum choros incomparabiliter exaltata.

Vndecimum, Regina est Angelorum, & Sanctorum, ac omnium Domina.

Duodecimum, Aduocata est nostra, Mater misericordiae, & Mater cunctorum viuentium.

Offic Eccl. Ad finem Corollae recitari poterit Salus Regina, cum adiuncta Oratione, vel Antiphona: Sancta Maria succurre miseris, iuuu pusillanimes, refoue stobiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto faemineo sexu, sentiant omnes tuum leuamen, quicunq; celebrant tuam sanctam commemorationem.

Oratio: Ora pro nobis sancta Dei genitrix. R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OKEMVS.

Offic Eccl. CONCEDE nos famulos tuos quasumus Domine perpetua mentis & corporis sanitate gaudere, O gloriosa B. Maria semper Virginis intercessione a presenti liberari crissita, & aeterna perfru laetitia. Per Domini nostrum Iesum Christum, &c.

Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria. Fidelium anima per misericordiam Dei requiescant in pace, Amen.

MORTIFICATIONES, ET CORPORIS afflictiones in honorem Deiparae.

De obsequijs ad mortificatione spectantibus. SECUNDUM caput eorum, quae ad Virginis sanctissimae obsequium spectant, opera sunt, quae ad proprii corporis mortificationem faciunt; talia uero sunt poenitentiae opera, nimirum.

1. Ieiunium in peruigilijs festorum Virginis, & in die sabbati; qui, ut c. 29. diximus, multis nominibus ab Ecclesia est Deiparae dicatus uerum mox exempla multorum, qui sabbato ieiunabant, & beneficia Deiparae in eisdem afferemus.

Ieiunium uel abstinentia. 2. Ieiunium item, uel a carnibus abstinentia eo die hebdomadae, in quem singulis annis dies annunciationis Virginis, quando uera Dei Mater est effecta, incidit. quod multis est solemne; uel feria tertia, quae Virgini a Constantinopoli; uel feria quarta, quae Virgini a Carmelo est dicata: uel alia die pro cuiusque deuotione.

Bona uentura. 3. Quadragesimam, ciborum abstinentia, uel etiam Ieiunio peragere ante Virginis Assumptionem. S. Franciscus teste S. Bona uentura in eius uita, cap. 9. Quadragesimam in honorem Virginis a festo sanctorum Apo-

lorum Petri, & Pauli ad festum Assumptionis ieiunabat deuotissime: cuius pietatem peridem tempus imitari aliqua ratione possumus, ut si per aliquod impedimentum ieiunare non liceat, liceat saltem in eius honorem aliquam ciborum abstinentiam facere. S. Elisabetha Lusitaniae Regina a festo Natiuitatis S. Ioannis Baptistae ad festum Assumptionis Deiparae pane tantum & aqua ieiunabat auctore Petro Perpiniano orat. i. laudationis in eandem.

4. Ad haec cilicium, uel cingulum cilicium, num subinde gestare.

5. Disciplinae funiculis se ipsum caedere.

6. Vigilijs, & lecto duro corpus suum castigare.

7. Peregrinationem Lauretanam, uel alium uirgini dicatum locum suscipere, & similia in honorem Virginis praestare.

8. Nec minus grata erunt Virgini ea, quae ad interiores animi passionum mortificationes faciunt, cuiusmodi est iracundiae, superbiae, ambitionis motus coercere, carnis illecebras fugere, alienos defectus patienter ferre, suos non excusare; in uestibus, & cibis humilitatem, ac paupertatem omni fastu, & luxu remoto sectari, in operibus uilibus, & abiectis se exercere. Cum ordinarijs uero precibus coniungendas esse corporis afflictiones ad beneficia a Deo efficacius impetranda, nemini, qui spirituales res degustauit, dubium esse potest. Refert S. Bona uentura in cap. 3. medit. uita Christi, B. Virginem cuidam personae sibi deuota (quam ipse putat fuisse sanctam Elisabetham) haec uerba dixisse: Filia dico tibi, quod nullam gratiam, donum, uel uirtutem habui a Deo sine magno labore, continua oratione, ardenti desiderio, profunda deuotione, multis lachrimis, & multa afflictione dicendo, cogitando semper placita sibi, sicut sciebam, & poteram, excepta, sanctificationis gratia, qua sanctificata fui in utero matris. Et addidit: Pro firmo scias, quod nulla gratia descendit in animam, nisi per orationem, & corporis afflictionem: haec ibi.

EXEMPLA, QUI Ieiunium, uel alia praestant opus propter Deiparam exercebant.

18 Obsequium uero precum, ac ieiunij praestitum die sabbati in Deiparae honorem.

Dei honorem delatum, confirmari potest tum exemplis complurium seu vitæ sanctimonialia, seu regia dignitate præstantium: tum etiam miraculis, ac beneficijs in eorum utilitatem à Deipara exhibitis. quorum aliquot subjicienda existimaui, compluribus alijs omiſſis, quæ in hoc opere, præteritum. 34. ea de re commemorauimus.

S. Nicolaus Tolentinus. S. Nicolaus Tolentinus multis virtutibus, sed abſtinentia in primis clariffimus 2. 4. & 6. feria, & in honorem B. Virginis, ſabbato emel tantum cibum ſumebat, ſolo pane, & aqua contentus. Surius in ejus vita, tom. 5.

S. Elifabeta Luſitana regina. S. Elifabeta Luſitana Regina inter jejunia, quæ plurima ſeruabat, & præter Quadrageſimam, quam in honorem Deiparæ ante ejus Aſſumptionem, ut ſupra dixi, peragere conſueuerat, in peruigilijs feſtorum B. Virginis, & ſingulis ſextis ferijs. ab ſabbato, jejunijs panis tantum, & aquæ vitam ægrè tolerabat, & ut eſt apud noſtrum Petrum Perpinianum oratione i. laudationis in eandem.

Walterus de Burbach. Walterus de Burbach Virginis ſtudioſiſſimus, de quo plura cap. 36. cum adhuc in ſeculo degeret omnium ſolemnitatem Deiparæ vigilijs jejunabat, ac panem tantum, & aqua veſcebatur: ſæpe etiam idem faciebat ſextis ferijs obſeruentiam ſabbati, poſtea Ciſterciensium Ordinem complexus ſancto ſine quieuit, ex Caſario libro 7. capite 39.

S. Didacus Complutensis. S. Didacus Complutensis Ordinis Minorum de Obſeruantia à Sixto V. in Sanctorum Catalogum relatus, ſabbatis, & feſtorum B. Virginis peruigilijs idem panis tantum, & aquæ jejunijs peragebat, quemadmodum habetur in Chron Minorum part. 3. lib. 5. c. 3.

S. Carolus Borromæus. S. Carolus Borromæus, quemadmodum cap. 35. memorauimus, in Deiparæ peruigilijs pane tantum, & aqua veſcebatur, ac ieiunabat.

IMPERATORUM, ET REGVM IN Deiparam pietas ſabbato, vel alijs eisdem dicatio diebus.

Henricus II. Anglorum Rex. Henricus II. Anglorum Rex, qui vixit circa annum 1170. ſingulis ſabbatis ab hora nona in proximam feriam ſecundam ſingulis item Deiparæ peruigilijs inſtitium Angliæ imperauit, reſte Rogerio in Annal. Anglorum. Et ſane huic pietati, qua in Deiparam ſerebatur, aſcribi debet, quod de nece à ſuis ſi-

Rogerius in Annal. Anglorum.

Thomæ Cantuarienſis martyri præclariffimo illata, tor doloris, ac poenitentia ſigna viuens, & moriens dederit, de quibus in vita S. Thomæ Cantuarienſis apud Surium tom. 6. & uberior apud Baronium tom. 12. Annal. ad annum 1174 & 1189.

Surius.

Henricus V. Imperator non minus religione, quam armis præclariffimus, noctes coram Crucifixi imagine jejunijs peccata deſtebat, eoſque in pietate progreſſus fecit, ut quotidie communicaret. In feſto Aſſumpti- nis Dei parte die ab omnibus negotijs liber, cœleſtium contemplationi vacabat, quo die poſtea anno 1313. mortuus eſt.

Friedericus III. Imperator.

Friedericus III. Imperator pridie Aſſumptionis cibo, & vino abſtinebat.

Ludouicus II. Rex Gallorum Deiparam non vulgari deuotione proſequebatur, nam quemadmodum c. 29. dixi, meridiano tempore per uniuerſum regnum campanam ad Deiparam ſalutandam pullari imperat; Bononiensem Comitatum cum oppidis eidem conſecrat; cumque grauius ægrotaret, dixit, ſperare ſe non niſi die ſabbati Virgini ſacro moriturum, atque ita ſabbato, qui in 30. diem Auguſti incidit anno 1483. obiit, auctore Guagnino lib. 3. de rebus Francorum.

Guagnino de rebus Francorum.

DEIPARÆ MIRACULA, AC BENEFICIA in eos, qui jejunijs, vel aliam mortificationem in ejus honorem ſuſceperunt.

Tridentina regione. In Tridentina regione, quidam latronum Princeps in ſceleribus valdè famoſus erat: is cum ob plurima perpetrata latrocinia, & ſabbatis hominum cædes ſalutis animæ ſpem omnem abjeciſſet, à monacho quodam Ciſterciensium, qui ei ſortè occurrit, in ſpem æternæ ſalutis erectus, perſuaſus eſt uno die hebdomadæ in Deiparæ honorem jejunare, & ab aliorum læſione abſtinere: quod ille cupidè excepit, vixitque ſe die ſabbati nihil guſtaturum, ac neminem deprædaturum; idque ſedulò ſeruare ſtudit quin etiam complures è ſociorum manibus, ne bonis ſpoliarentur, vel interficerentur, in Deiparæ honorem ſeruauit. Cum verò Tridentum eo tempore ab hoſtibus per circuitum vaſtaretur, & ſatellites Ciuitatis die ſabbati hoſtes inſequerentur, hunc latronem propter diem ſabbati inermem, ſequè tamen ſi-

Corpus latronis jeiunabat ſabbatis Deiparæ cumularè curati.

Aaaa 3

riſſimus

missimus esset, minimè defendentem cum cæ-
 teris ceperunt, mox verò in Ciuitate agnitus,
 panibulo est addictus, cui Deipara magnam
 in morte procurauit contritionem peccato-
 rum, quæ coram omnibus fateri voluit, testa-
 tus se præter sabbati ieiunium, quod à Mona-
 cho didicerat, nihil boni unquam egisse. tan-
 dem extra urbem capite plexus, in eodem loco
 sepultus est. In sequenti nocte custodes por-
 tarum ciuitatis, circa illius tumulum quinque
 matronas aspexerunt, quæ corpus effoderant,
 & caput corpori aptantes, in feretro purpura
 miræ texture instrato posuerunt, quarum qua-
 tuor candelas accensas in manibus habentes,
 feretrum gestabant. Quinta omnium claris-
 sima cum sua candela pone sequebatur, & cu-
 stodibus metu perterritis: D. cito, inquit, Epi-
 scopo vestro, ut Capellanum meum à vobis
 decollatum in tali loco Ecclesiæ sepeliat, &
 nominauit se; his itaque mane Episcopo re-
 nunciatis, ad locum cum Clero, & populo ac-
 cessit, purpuram deposuit, caput corpori uni-
 tum vidit, purpuram cuius textura humanum
 artificium excedebat, admiratur; hominemque
 illum honorificè in loco designato sepeliunt,
 quo miraculo adedè permoti sunt omnes, ut in
 ea Pròvincia, viz illius adulus sit, qui eius ex-
 emplo diem sabbati in honorem Virginis non
 jejundet. hæc Cæsarius lib. 7. c. 39. ex relatione
 cuiusdam Abbatis.

Cæsarius.

Huc referri possunt comptura Deiparæ
 miracula, quæ de sabbati ieiunio in hoc opere
 describuntur, præsertim illud, quod ad finem
 c. 39. ex Pelbarto retulimus.

Pelbartus
 Ieiunant
 die sabbati
 purgatorij.
 poena per
 Deiparam
 minuitur.
 S. Brigitta

Quantum verò ejusmodi in honorem Dei-
 paræ ieiunium conferat apud tremendum
 Christi tribunal, perspicue apparet apud S.
 Brigittam libro 6. reuelat. cap. 39. ubi vir qui-
 dam ante Christi Domini tribunal productus,
 cum à dæmone acriter accusaretur, e contra-
 tiō à Deipara strenuè defenditur, quæ à filio pro-
 pter ieiunium, quod ille in vigilijs festinatum
 ipsius serbare solebat, & quia eius officium re-
 citarat, & quia in ejusdem Deiparæ honorem
 proprio ore decantarat, obtinuit, ut tres
 purgatorij poenæ eidem animæ imminerentur.

Aliud mor-
 tificationis
 genus in
 honorem
 Deiparæ.

Cæterum, quia non eam tantum morti-
 ficationem, quæ in ieiunijs, alijsque eiusce-
 modi carnis castigationibus, verum etiam
 eam, quæ in sceleribus, ac peccatis declinan-
 dis, vel in virtutum actibus exercendis po-

sita est, Deiparæ gratam esse diximus; ideo
 eius rei unum, vel alterum exemplum subi-
 ciemus.

Miles quidam diues cum ad Torneamen-
 tum in Nortmanniæ partibus celebrandum
 pergeret, & in oppido quodam hospitaretur à
 virgine quadam violanda, quæ appellabatur
 Maria, & virginitatem Deiparæ vouerat, cu-
 jusque pudicitiam ejus parens eidem militi
 ob paupertatem pecunie prostituerat; absti-
 nuit, ob reuerentiam Deiparæ, tum quia nox
 sabbati erat, tum quia Mariæ nomine vocabatur.
 quin etiam eandem virginem in Monaste-
 rijum monialium, quo inter eas virginitatem
 seruaret, confestim collocauit. verum cum
 post biduum in Torneamenti interitum
 esset, Deiparæ ope in morte verè compunctus
 suorum scelerum contritionem diuino benefi-
 cio obtinuit, si quæ æternam metuit salutem,
 quod Virgine ipsa reuelante cognitum est. hæc
 ex Vincentio Beluacensi in specul. histo. lib. 7.
 c. 102. & 103.

Legitur in Chron. Priorum domus Car-
 thusiæ (quod tempore Guidonis V. Prioris
 dictæ domus creditur evenisse.) Conuersus
 quidam Carthusianus humili genere, ætate
 juvenis, moribus tamen generosis, ac viræ
 sanctitate proventus, studio Obedientiæ, Hu-
 militatis, Mortificationis omnem, quam poterat
 operam adhibens, mundum sibi, seque mundo
 crucifixerat. Amori diuino, & memoriæ Matris
 Domini, ita se totum degouerat, ut ab ijs, qui
 vitam eius noissent, nihil scire judicaretur nisi
 Iesum Christum crucifixum, eiusque Genitricem.
 Nocte quadã jacebat in cella, cum ecce multis
 jam processu noctis eidem vigilanti, & celestia
 meditati, dæmonũ turba in specie porcorum
 agrestium apparuit, & per totã cellam discursu
 infano, rictu horrendo, dentibus longissimis
 ac veluti in necem ejus executis pauescens,
 & trementem hominem circumstabant: suaba-
 bat ille præ timore, & quasi jam jamque à bestiis
 discerpendus, nil nisi mortem ultimam præ-
 stolabatur. Inter hæc quendam humana spe-
 cie enormis magnitudinis dæmonum princi-
 pem cellam conspicit intrantem, ac porcos,
 quod illum non discerpissent desidia arguen-
 tem. At, inquit, porci, magno conatu id fa-
 cere tentavistis nihil potuistis. Ego, inquit ille,
 jam faciam, quod vos segnes minimè facere
 potuistis, & unicum ferream longis, ac recur-
 vis unguibus terribilem, minaci manu præca-
 dens

Mortu-
 gna die
 sui con-
 catura
 cam pro-
 merita-
 Foveas
 Beluac-
 Cæro-
 Priori-
 missi Car-
 thusiæ
 Dicitur
 B. Virgi-
 Carthusa
 nati à de-
 proccu-
 per cent
 berata
 Pri. C
 Vincen-
 Belua-
 Specu-
 imple
 Opera
 serico-
 corpor-
 in hor-
 B. Vir-
 exerci-

dens ad virum Dei discerpendum adaptat, eumque nimio timore penè mente excedere coegit, sed Deus, cui vir ille bonus sæpè dicebat: *Et ne nos in ducas in tentationem, sed libera nos à malo, tentationem tam duram non est passus ultra procedere, sed sua infinita misericordia liberauit eum à malo.* mox enim ve nequam ille vncum ferreum ad eum discerpendum extendit, statim beatissima Dei Genitrix misericordiae mater, in qua ille totam spem suam post Deum posuerat, visibiliter affuit, & virga leui manu pektena: Quomodo, inquit, hoc detestandi venire ausi fuistis? Non est hic vester, nec iam in aliquod contra eum poteritis prænalere. Dixit hoc: & dicto velocius totus ille nefandus coetus vt fumus euauit. post demonum fugam, hominem adhuc trementem, his consolata est verbis. Placet quod facis, tuique animi deuotionem Deo, mihi que gratam noueris, fac ergo quod facis, & de his ad meliora perseveranter proficere stude: & vt tibi aliquid singulare in mandatis tradam: *Stude visibus aieis: Operi manuum deuotus insiste: Amplexere abiectas vestes.* His ergo B. Virgo animatum hominem relinquens caelum repetijt. Ille autem, vt à B. Virgine iussus fuerat, mandata eius adimplere totis viribus vsque ad mortem nitebatur. hæc ferè ad verbum apud Petrum venerabilem Abbatem Cluniacensem lib. 2. miraculorum, cap. 29. quod idè extat apud Vincentium Beluacensem lib. 7. spec. hist. cap. 112. & in Specul. Exemplorum distin. 9. num. 113.

OPERA MISERICORDIÆ TVM
spiritualia, tum corporalia in ho-
norem Deiparæ.

23. Tertium caput eorum, quæ in obsequium Virginis fieri possunt, opera sunt misericordiae siue spiritualis, siue corporalis, quæ in proximo propter Deiparæ amorem conferuntur: & certè inter misericordiae corporalis opera recensere possumus.

Primo, elemosinam pecuniae, seu panis, & cibi, seu vestium in egenos erogare, vel conferre, praesertim cum ab eis nomine Virginis petitur.

2. Ministrare infirmis, ac pauperibus, qui in Nosocomijs degunt.

3. Visi. re. & iuuare eos, qui in publicis custodia, vel turremibus detinentur.

4. Dotem subministrare puellis subsidio necessario destitutis, vel vt in matrimonium collocentur, vel quod longè præstat, vt in cœnobio sanctimonialium diuino obsequio mancipentur.

Sanè ipsa Virgo sanctissima beneficentiae in alios illustre exemplum nobis imitandum reliquit, cum enim hora dormitionis suae sacratissimæ instaret, auctore Metaphraste in oratione de vita & dormitione Deiparæ, ad Ioannem Apostolum ipsa aspiciens, cum pauca cum Deo esset locuta, deinde duas tunicas, inquit, quas toto vitae tempore habui tegumentum mei corporis, eas dari iubeo hisce duabus mulieribus, quas Virgines fuisse in fine illius orationis testatur hæc ille. Quomodo autem harum vestium, vna post quadringentos circiter annos Leonè I. Imperatore Constantiopolim delata, & magna cum reuerentia ibi sit reposita, supra cap. 29. diximus.

Alterum beneficentiae exemplum nobis exhibere dignata est Deipara; quippe quæ vna cum sancta Catharina Senensi, panes ad pauperum inopiam subleuandam, suis manibus conficere voluit: rem gestam ex eiusdem sanctae Catharinae vita huc ascribemus. Sancta Catharina Senensis, in magna tritici apud Senenses inopia, ex modica, & putida farina ne abijceretur, neve pauperes ex subsidio fraudarentur, suis ipsa manibus celerimè longa plures confecit panes, quam ex tantula farina fieri posse viderentur. in illis verò nullus sentiebatur factor: immò qui illis vescerantur, dicebant se nunquam tam grati saporis panes gustasse, & cum pauperibus, alijque permultis largissime distribuerentur: semper tamen in cista panaria multi supererant, vt multis hebdomadis consumi non possent à tam multis. Cumque hoc insigni miraculo aliqui permoti essent, ipsa secrete P. Raymundo suo Confessario dixit, beatissimam Virginem Deiparam multis sanctis, & Angelis comitatam sibi apparuisse, suisque manibus sacratissimis, vna secum panes composuisse, atque inde sic auctos fuisse. hæc in eius vita apud Durium tomo 2.

24. Quare cum eiusmodi charitatis opera Deiparæ pergrata esse certum sit; mirum non est, si omnes pecuniam larga manu in Nosocomia, Orphanotrophia, & huiusmodi pauperum, & egenorum domicilia, sub Deiparæ nomine appellata, de quibus fusè e. 29. abundè

Eiusdem Deiparæ exemplum ex Metaphraste.

Elemosyna nomine distribudos panes Deiparæ cum S. Catharina Senensi conficit, illosque multiplicat. Vita S. Catharina Senensis.

Surius.

Opera misericordiae corporalis in honore B. Virginis auctorea.

Pratum spirituale. Exemplum de Abbate Leontio Cilice qui in Deipara honorem eleemosynas dabat.

conferant, in quibus innumerabilis egenorum multitudo educatur, & iubeatur.

Sed ut peculiare aliquod exemplum ea de re afferam, illud desumam ex Prato spirituali capit. 61. ubi legimus in hunc modum: Dicebant quidam patrum de Abbate Leontio Cilice, quod in obsequio Dominae nostrae sanctae Dei Genitricis fuerit feruentissimus, ac per vndecim annos nunquam de illius Templo recessit. Erat autem semper mirae grauitatis, & sibi iugiter intendens. Dicebant & hoc de illo, quod si vidisset pauperem venientem ad se, si quidem ille esset caecus, per manum illi porrigebat eleemosynam; si autem videns, ponebat ante illum, aut in columnae basi, aut in scamno, aut in sanctuarij gradibus, atque inde illam tollebat pauper. Interrogatus autem a fene: quare pater per manus non das eleemosynas? Respondit, Ignosce mihi pater, neque enim ego sum, qui illam praebco, sed Domina mea sancta Dei Genitrix, quae & me, & illos nutrit.

S. Greg. Aliud exemplum de altero, qui aurei laterculis sibi domum extruxerat, visum est.

Huc etiam pertinere videtur, id quod sanctus Gregorius 4. dialog. ca. 36 narrat de quodam, qui calceamenta operari solebat nomine, Deus dedit, de quo alter per reuelationem vidit, quod eius domus aurei laterculis aedificabatur, sed in ea constructores in solo die sabbati videbantur operari, quoniam ex suis laboribus, quicquid ex victu, & vestitu supererat, die sabbati ad beati Petri Ecclesiam deferbat, atque indigentibus erogabat. quod si ad antiquissimam in Deiparae honorem sabbati dedicationem, de qua cap. 29. egi, mentem conuertamus, profecto ipsum in eisdem Virginis reuerentiam eo die id fecisse facile existimare possumus.

Alia similia exempla. Gerardus Episcopus Canadensis.

Possumt & hoc loco recenseri & ij, qui eleemosynam, vel aliquid aliud pecuniariter propter Deiparae nomen rogati, prompto animo illud tribuere solent. Talis erat S. Gerardus Episcopus Canadensis, & martyr Virgini ad dictissimus, qui quemadmodum cap. 35. vberius diximus, nihil non concedebat ex ijs, quae nomine Deiparae ab eo aliquis petisset.

Eximia Alexandri Alensis ex B. Virg. gnem de motto. S. Antonin

Talis erat Alexander Alensis ob doctrinae tum eruditionem, tum soliditatem, Doctoris inrefragabilis nomen consecutus. Is in Vniuersitate Parisiensi, ut verbis utat S. Antonini 3. par. hist. tit. 24. c. 8. §. 1. Doctor insignis & famosus per orbem: exemplo non minus singulari, quam illustri, rogatus ex inopinato, ut pro

amore Deiparae Minorum Religionem, vita asperitate, & arctissima paupertate insignem ingrederetur, ad quemadmodum apud S. Anton. loc. cit. & in part. 2. Chron. Min. lib. 1. c. 12. habetur, & nos c. 35. fufius retulimus, non minus pie, quam fortiter praestitit. quare non sua modo, verum etiam seipsum propter Deiparam tradidit, deo ut verba illa, quae Apostolus cum Corinthiis 2. Cor. 12. verè cum Deipara usurpare possit: Ego pro te Virgo beatissima libentissimè impendam, & supersendam ipse. 25. Sed iam de operibus misericordiae spiritualis, quae propter Deiparam exhibentur, non nulla breuiter perstringamus.

In primis ad eiusmodi opera pertinet peccatores ad poenitentiam, & confessionem conuincio, & opera nostras, siuina opulante gratia reuocare.

Secundò omni studio in alios pijs colloquijs, & adhortationibus pietatem, ac deuotionem erga Virginem infillare, ac propagare, ut omnes eam cognoscant, ament, ac reuerentur, qua in re omni laude digna videtur pietas S. Elisabethae filiae Regis Hungariae, de qua in eius vita c. 2. apud Surium tom. 6. legimus in hunc modum; Elisabetha cum adhuc puella esset decimam quamque portunculam lucelli, quod ipsi ex luui prouenisset, pauperibus erogabat puellis debito illas obstringens, Dominicanam precationem, & Angelicam salutationem fundendi haec ibi.

Tertiò, eos qui idonei sunt, ut Congregationi Virginis nomina dent, & ad recitandum Rosarium, vel huiusmodi preces, ad ieiunium sabbati, & ad similia pietatis opera allicere.

Quartò, Si quando cum socijs ad colloquendum conuenitur, praeter diem sabbati, & privileijs, festisque diebus B. Virginis, sermones de eius dignitate praestantia, atque miraculis miscere, iuxta illud Psal. 47. Circumdante Sion & complectimur eam, narrate in turribus eius, id est, Narrate de virtutibus eius, altissimis scilicet inftar turrium, & manissimis: & infra: Distribuite domos eius, ut enarratis in progente altera.

Quintò, Concionatores quoque crebrò ad populum de ea, eiusque deuotione, atque miraculis, quibus ad eius amorem ac deuotionem homines permouentur, verba facere debent: nec verò fructu carebunt, iuxta illud Eccl. 24. Qui me elucidant, vitam aeternam habebunt. Quare in libro qui dicitur Vita Fratru Prædicatorum

orum. catorum in additione ad part. 5. eiusdem libri, & refertur in Specul. Exempl. dist. 7. num. 56. legitur fuisse quidam Religiosus mortificationi deditus feruens Concionator, Virginis deuotus, qui in omni Concione de ea, eiusque laudibus aliquid miscebat, & in fine aliquod de ea miraculum narrabat ad faciendum (vt ipse dicebat) bonum os. Is in suprema sua ætate per aliquantulum temporis magna tristitia, vt creditur, ex recordatione suorum peccatorum, quam alta suspiria, & gemitus indicabant, correptus est, sed proximus morti à sanctissima Virgine uisitatus, & incredibili lætitiæ voluptate perfusus magno animi iubilo Virginis laudes concinebat, nec ita multo post sancte migravit ad Christum.

Alij ad pietatem aduocandi, præsertim Virgini nomen dedere; quibus cordi esse debet, non tantum salus propria, sed etiam aliorum iuxta suam uocationem, in festis B. Virginis in conspectu eius vacuus apparere minime deberet, sed prædicta obsequia diligentius instaurare & augere, & aliquem ad sacramenta penitentiae, & sanctissimæ Eucharistiæ, & si poterit etiam ad Congregationem suo consilio, & opere adducere studeat: quod vt facilius ei succedat, Virgini id prius commendat, & ante aliquot dies huic operi sedulo, ac diligenter intendat imò deberet vniuersam familiam, parentes, fratres, sorores, filios, famulos, & famulas ad pietatem erga Virginem, ad recitationem Rosarii, ad sabbati ieiunium, ad sacramenta crebro usurpanda adducere. similiter & cognatos, amicos & vicinos, hoc enim & maximi apud Deum meriti. & Virgini gratissimum, & à quolibet, modo animum ad hoc applicet, & à Virgine opem imploret, facile præstari poterit.

Reliquū est, vt de Congregationum B. Virginis spirituali utilitate, ac fructu, qui ad sodales dimanat, nonnulla dicamus.

Reliquū est, vt de Congregationum B. Virginis spirituali utilitate, ac fructu, qui ad sodales dimanat, nonnulla dicamus.

DE CONGREGATIONVM VIRGINIS DEIPARÆ UTILITATE, AC FRUCTU MULTIPlici.

C A P V T XXXX.

S Y M M A R I V M

Origo Congregationum Deiparæ, quæ est in nostris domicilijs habetur num. 8.

Congregationum in vniuersum antiquissima olim institutio num. 20.

Congregationum, quæ Neapoli in Societatis domicilijs, habentur numerus, earumq; fructus n. 13.

Epilogus totius operis num. 20.

B. Virgini est gratissimum in Congregationem suam ingredi.

INTER ea, quæ Virgini grata in primis sunt, & hominibus, qui in sæculo vitam degunt, apprimè salutaria, illud est, vt in aliquod ex Sodalitjs, seu Congregationibus B. Virginis se cooptari eurent, propter multa, quæ in illis exercentur pietatis munia, de quorum utilitate in præsentia mihi agendum existimaui. Quæ quidem sodalitia piorum hominum in eundem locū stans diebus, horisque ad munera pietatis recolenda conuenientium, in multis iam Christiani orbis partibus constituta, & Virginis pa-

Congregationes B. Virginis ad quod instituta.

tricio consecrata sunt; vnde & nomen Parthenium inuenere. Sunt autem quasi quædam religionis, pietatisque gymnasia, in quibus exercitatio virtutis cum ipsa vitæ educatione coniungitur, vt adolescentium quidem animos optima institutio ac pietas occupet prius, quàm i rauitas, & in temperantia inuadat. Alijs verò ætate maturiores si per deflexa vitiorum olim ab errant, ad rectam virtutis callem reuocati, pietatis inuentiam, & in eadem progressus in dies faciant vberiores. Siquidem in huiusmodi Congregationibus omnis vitæ ratio ad eam normam conformatur, quæ optimam Christianæ religionis obseruationem tuetur, ac dirigit. Neque verò in ea tantum opera datur, vt quod est diuina lege præceptum, id integrè inuolateque seruetur: sed in eo etiam elaboratur, vt omnes quotidie magis in pietatis studio excellant, ex quo fit, vt plerique ad eam Christianæ vitæ præstantiam perueniant, à qua multi, qui huiusmodi sodalitatibus ascripti non sunt, quæ longissime absunt. Hatum Congregationum multiplex fructus in

Bbb

Congregationum multiplex fructus in sodales derivatur, quorum aliquot hic recensere oportet, ut omnes ad tam pium institutum complectendum instruantur.

Sodales sub B. Virgini sunt.

Bernard.

2 Ac primum quidem sodales sub peculiari Virginis præsidio, ac patrocinio degunt, quasi sub eius pallio, cuius colendæ, ac venerandæ præcipuo studio sunt addicti. suaque bona opera vniuersa per illam Deo offerunt. quod faciendum monebat S. Bernardus sermone de Aqueductu, de quo diximus cap. 36.

Psalm 62.

Ex hac Virginis tutela qualis quantaque existat utilitas ex ijs, quæ toto hoc opere diximus, colligi facile potest: vt Sodales quadam analogia de Virginis præsidio merito usurpare possint, quod Regius Propheta de diuina protectione dicebat: *Et in velamento alarum tuarum exultabo.* Quo enim in periculo versari potest eorum salus quibus ad omnem opem assidue præsto est tutelæ illa maiestas, & materna beatæ Virginis custodia? Quæ si vniuersum genus Christianorum, amplissimamque totius Ecclesiæ Rempublicam clementissimo patrocinio tuetur, ac protegit. qua tandem beneuolentia complectetur eos, quos in secretiore familia, & in aulico, vt ita dicam, famulatu apud se habet in sodalitatibus suis?

In Congregatione exercitatio mortificationis, & misericordiarum

Secundò, cum obsequiorum omnium, quæ ad Deiparæ venerationem cap. 36. pertinet diximus, tria sunt genera, assiduitas videlicet precum, eiusdemque Virginis inuocatio; tum corporis afflictatio, seu mortificatio denique Christianæ misericordiæ erga proximos officia, siue ea sint, quæ spiritualia, siue quæ corporalia vocantur. Sane eorum omnium obseruatio, vel in primis vigere solet in Congregationibus, vt satis patet ijs, qui eas perspectas habent, & ex ijs, quæ dicemus clarius apparebit: quare mirum non est si præ sodalitatibus exercitationes Virgini ira sint cordi.

Ambros. Congregatio non solum bonum honestum, sed etiam incundum & velle continet. S. Thom. Hor. de ar. et poetica.

3 Tertio bonum ex Ambrosio lib. 1 officiorum cap. 9 & ex D. Thoma 1. par. q. 5. art. 6. in bonum honestum, delectabile & vtile tribuitur; nec facile tria hæc omnia in eandem rem conuenire solent, quemadmodum experientia satis est compertum. quod si quid triplicem hanc rationem boni in se vno contineat; id petrarum quidem est, sed in illud omnes miseri in modum ferantur; hinc illud Poetæ:

Omne sult punctum, qui miscuit vtile dulci.
Ex hoc ergo consequens fit Congregatio-

nem esse in primis ab omnibus expectandam, cum in se vna triplicem illam rationem boni complectatur. quod ferè in Psalm. 132. his verbis exprimitur: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in unum.* idque ostenditur tum exemplo vnguenti Aaron Sacerdotis, odore suo gratissimo circumstantes reficientis: tum etiam exemplo Roris montis Hermon, & montem Sion: tum ad fructus veritatem, tum ad aspectus iucunditatem sanctitatis.

Id ipsum ratione probatur, Congregationes enim bonum continent honestum, quippe quæ ad diuinum obsequium, quo nihil est honestius, & Deiparæ honorem, quæ secundum Deum, principem in hac rebus vniuersitate obtinet locum, sunt institutæ, & in hunc finem sodales ad eas conueniunt.

Iucunditatem verò ipsi participunt maximam ex Societate tot sodalium, qui selectissimi, & egregiam sunt partium; ac in virtutibus Christiano homine dignis exercentur, hinc fit, vt nonnulli cum ad Congregationem accedunt, sodalesque conspiciunt, ingentique lætitia, & quodam spirituali deuotionis sensu perfundi, & quasi tot facibus ad pietatem inflammari se sentiat. Accedit quòd cum homo animal sit natura sua sociabile, nec facile solitudine delectetur, sed consociatione gaudeat aliorum, ideoque quemlibet fere socios habere iuuat: idcirco vnicuique danda opera est, vt eos deligat, quales in Congregationibus viuunt. scilicet ab improborum hominum consuetudine à colloquijs prauis, à morum contagione quam longissimè aberit. Ex quo etiam fit, vt si quando aliqui sodalium inter se priuatim conueniant, de pijs rebus, de virtutibus, de Sanctorum exemplis, deque similibus rebus colloquantur; ad Dei, ac Deiparæ cultum se ipsi excitent, eosque inuicem sermones miscant, qui B. Virgini clientes non deceant.

4 Utilitas verò quæ ex congregatione capitur est multiplex, nam Proverb. 18. *Frater qui adiunatur à fratre quasi Ciuitas firma;* mutuis enim exercitijs, consilijs, officijs, & precibus se inuicem ad pietatem inflamment. Et quemadmodum dedimus ex Philo- phis mutua necessitas quam homines de se inuicem habent ad vrbes ædificandas humanum genus coegit: simili quadam ratione multi in sodalium congregantur propter mutua, quæ sibi inuicem præstant charitatis officia.

Matth
In legio
Congre
tionis p
cipua p
tatis op
ra.
Ecclef.
Precept
qua in
gregati
nibus s
recens
tar.
Preces
Litania
Lectio
bonis
ritualis
Officia
sanctam
Missæ
inter se
Sacram
torum
ceptio.

Matth. 13. officia, ut quod vni deest, sufficiat alter. Preclarum porro est, quod **Matth. 18.** dicit Dominus: *Si duo ex vobis confecerint super terram, de omni re quaecumque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in caelo est: ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum:* quibus verbis & vim orationis, quæ à multis pro eadem re funditur, declarat, & assistentiam suam in eis, qui in suo nomine congregantur, pollicetur: quæ omnia in B. Virginis congregationibus fieri satis constat. Ad hæc Summi Pontifices hoc pietatis studium ita probarunt, ut localibus congregationum, quæ in domicilijs Societatis lesa erant, & tunc congregationi Romanæ primatiæ aggregantur, amplissimas indulgentias concesserint cum in congregatione admittuntur, eum in eam conveniunt, cum aliquod peculiare opus ex ijs, quæ diplomate exprimuntur exercent, cum denique ex hac vita decedunt, quæ omnia utilitatem, quæ ex congregatione percipitur declarant.

In legibus Quartò, cum præcipua pietatis opera præscribantur in congregationis regulis, seu legibus, quæ quandam viuendi rationem sanctiorem quam in communij aliorum vitæ obedientia reperitur, indicant: propterea ex hoc capite omnes ad congregationem amplectendam maximè permoueri debent. sunt enim eiusmodi leges veluti sepes, & propugnacula, quibus ad hostium, ac ferarum incurfionibus sodales muniuntur: *ubi enim non est sepes, Eccl. 3.6. deripitur possessio.* Quæ autem in congregationibus sunt, hæc ferè sunt. Constitutus diebus certum in locum conveniunt, & ne quis nisi magnis de causis absit, diligentissimè cauetur. Hic certo temporis spatio simul se continent intentis certatim animis ad commune studium pietatis, Præmittunt preces aliquæ cum litanijs: deinde oportuna spiritalium librorum sacra lectione, ac de ijs, quæ ex libris audierunt, facta inter se collatione, instruuntur, simulq; eorum animi reficiuntur. Da ut, & suum tempus canendis alternatim diuinis laudibus, officio, nimirum B. Virginis vel officio defunctorum, & similibus. Simul omnes eo die missæ sacrificio interfunt, & præscriptis diebus crebrò ad pœnitentiæ, seu confessionis sacramentum, & vna ad sanctissimam Eucharistiam, quod est præsentissimum contra omnes tentationes præsidium, ac munimè, accedunt: quin etiam dulcedine, & utilitati

diuini huius cibi allesti, complures crebrius quam sodalitates statuunt leges, sacra Eucharistiæ sacramento reficiuntur. His accedunt statis temporibus pia: religiosorum hominum cohortationes, quibus sodales verbum Dei audiunt, & quibusdam veluti stimulis ad virtutem incitantur. Vna præcipue agitur, & vigeat in toto cætu ad Deum oratio, & diuinarum rerum contemplatio, in eoque potissimum studio versatur Partheniorum sodalium industria, ut aliquid de Christi Domini cruciatibus, alijsve fidei christianæ mysterijs meditentur. Adhibetur & suo tempore voluntaria corporis diuerberatio, quam disciplinam vocant, siue in Congregationis loco, siue etiã in propria domo. Multum etiam operæ impenditur ad animas, quæ in purgatorij pœnis detinentur, omni ope iuuandas, indulgentias pro illarum expiatione consequi student. Pro ijs etiam, qui peccato mortali irretiti existunt, preces effundunt. Eos qui in Xenodochijs, & carcere detinentur interdum inuisunt, suisque colloquijs, & opera consolantur, ac iuuant. Si quod incommodi alicui sodalium obuenerit, huic ad auxilium præsto sunt vniuersi. Quamobrem cum ægotant, visunt inter se & fraternum in morem iuuant: destinantur, qui ægotantis necessitatem, & inopiam si quæ incidat, explorent: & pro virili parte quicquid opus est, benignè impertiant. Si enim diem obierint missarum sacrificijs, & alijs pijs operibus illis opitulantur. ita se mutux charitatis vinculo arctius omnino, quam alij cognationis necessitudine complectuntur. Illud quoque in more positum est, ut pro se inuicem orent Parent certo moderatori, ab eoque se admoneri, reprehendi, imò & mulctari si quid contra regulas ab sese peccatum sit, æquo animo ferunt. Quod si quæ cuiusquam appareat in suscepto instituto titubatio, vel offensio: statim ad eum confirmandum, & in officio retinendum, auxiliq; præsto sunt: consilijs, monitionibus, & quauis alia ope, vel officio charitatis.

Denique ijs, qui B. Virginis congregationibus nomina dedere non tantum sua, sed proximorum etiam salus cordi est. Quare quoscumque possunt ad pietatis opera suo consilio inuitant & pertrahunt. Et si quos Congregationi idoneos deprehenderit, ad eam adducere student. Quare vnaqueque sodalitas tum studiorum similitudine, tum

Meditatio

Disciplina

Iuuant animas quæ sunt in purgatorio. Orant pro ijs, qui in peccato mortali existunt. ad Xenodochia & custodia muniunt. Se inuicè cum ægotant inuisunt, ac iuuant.

Se inuicè in bono incepto excitant.

Proximos iuuant.

Imago quædam videtur religionis.

animorum consensione, nixuque voluntatum
tumoriorum operum communicatione qua-
dam, etiam loci communitate ita efflorescit,
vt religiosi cætus imago quedam, & simulacrum
videatur.

Thren. 3. 6 Quinto, Bonum est viro, Thren. 3. cum por-
Adolescē tauerit iugum ab adolescentia sua, quæ nisi di-
in Con uina gratiæ freno coerceatur, prona est ad
gregatione malum: quare ex hoc etiam capite Congre-
Deo offer- gationum fructus spectatur vberimus. liqui-
unt. dem in Congregationibus præsertim schola-
Gen. 8. sticorum, & iuniorum adolescentia Deo per B.
Virginem dicitur, & præfidijs, quæ supra atti-
gimuse cōmunitur: idq; datur opera, vt ad bonū
diuina gratia inflectatur. Quæ in re huius-

Christi imitatio. modi sodales Christum imitantur, qui infans
pro nobis circumcisus, quadragesimo die in Tē-
plo præsentatus, & duodecimo anno in Tē-
plo ad eam, quæ Patris sui erat remāsit, Matre
sua minimè conscia, à qua dubitare nō poterat
se ab ijs, quæ Patris sui erant reuocatū iri: sed
vt nobis exemplū præberet in ijs, quæ ad Dei
honorem, & ad animæ salutem spectant, etiam
absque parentum consensu, à turba nos ipsos
subducere, & diuinis rebus à prima ætate con-
secrare debere. Cuius etiam rei exemplum de-
dit nobis sanctissima Virgo, quæ trimula in
Templo, vt c. & diximus, Deo se consecrauit,
ibiq; in Dei obsequio est educata. De plerisq;
quoq; Sanctis idem est licetis proditum. Sanctus
enim Ioannes Baptista legitur, *Antra de-*
serti tenoris sub anno, Ciuium turmas fugiens per-
uisse. Idem de S. Paulo primo Eremita, de S.
Be. edicto, de S. Thoma Aquinate, & de alijs
legimus, quorum exēpla proportionē quadā
imitantur adolēscētes ij, qui B. Virginis con-
gregationi à tenera ætate dant nomen.

Eorum, 7 Quod si quis harum Congregationum
qui in Cō- fructum, atque animarum vtilitatem, quæ ex
gregationi huiusmodi sodalitijs existit, incipere velit:
bus viuūt secum ipse tantisper reputer eorum, qui ad il-
estm. alijs la venditant, conditionem, atque cum ijs, qui
comparati- iisdem ascripti non sunt, vel tenore vitæ, vel
o. rerum spiritualium gustu conferat. Etenim ver-
rō in plerisque horum, qui in cōmuni quadā
viuendi ratione versantur, nec vllis Congrega-
tionum legibus astringuntur, quæ salutis au-
xilium? quis diuinæ legis, vel amor obseruandæ
vel violandæ metus? Primum enim in plerisq;
ex his magna est ignorantia rerum, quæ ad a-
nimæ salutem necessariæ, vel certè vtilis sunt:
deinde à summis tantum flagitijs si abstineant

quævis ad alia minimè leuia delabantur, mul-
tum sibi profecisse videntur, de monis frau-
des, atque astutas ignorant, seu non valde
attendunt: quare nec ab illis sibi valde cauent.
semper eterna impiorum supplicia, & piorū præ-
mia, vitæ & pasciōis Christi Domini myste-
ria, piua item beneficia ne vix quidem ani-
mo recogitant, ad salutarem peccatorum pen-
itentiam in paschaibus festis ægre accē-
dunt.

Contra vero qui parthenia sodalitis ad-
eunt, in ijs, quæ ad salutem consequendam
pertinent, diligenter instituntur. Præfidijs,
quæ ad piè viuendum requiruntur, non me-
diocri illis copia suppeditatur. Christi Do-
mini vitam, aliæque fidei nostræ capita per-
intimam contemplationem penetrare studēt.
Cōpositis voluptates coercent, carnis illecebras
fugiunt. Laboris molestiam, si quæ sit in virtu-
tum exercitatione, aliorum exemplum, & ipse
vltus diuturnus imminuit. Quo fit, vt studio-
sissimus quisque, atque probus ad maiorem in
pietate progressum impellatur, inertes, ac de-
sides aliorum exemplo, consilio, atque auxilio
ad meliorem frugem reuocentur. Hanc tantā
in Vibibus, vbi hæc vigent sodalitates, in meli-
facta mutatio: in ijs enim, qui licetis dant ope-
ram, qui que aliquam complexi sunt Virginis
sodalitatem, magnus etiam in literarum etiam
studijs exitit progressus. Hinc iisdem sodali-
bus luadentibus, eorundem etiam cognatorū
domesticorum, amicorum, & aliorum in mo-
ribus est facta mutatio, & ad omnem pietate
accessio. Aliqui postea sodales ad ciuilibus
negotia siue animæ suæ periculo tractanda
diluuntur. Alij Christum ad tutissimum Re-
ligionis portum eos vocantem alacriter prom-
ptè sequuntur.

Maneat igitur ex ijs, quæ diximus, has
Congregationes diuinum fuisse inuentum, &
coeleste consilium, Societatemque nostram,
quæ omnem instituti sui rationem ad proxi-
mum salutem accomodat, in suis Collegi-
is, & Domibus, tum ad instituentem in pie-
tate iuuentem, tum etiam ad alios quoque
in rebus spiritualibus iuandos, memō-
huiusmodi sodalitia celebrare, ac propagare
in dies magis, eaque pro ratione ætatem, ac
studiorum distinguere, & numerare, vt pueri
à viris, literarum studiosi, ab ijs, qui alijs oc-
cupationibus destinentur, qui aliqua dignitate
prestant, à reliquis multitudinem. Rustici, &
Agricolæ

Agricolæ ab opificibus, & iis, qui in Ciuitate negotia tractant: Sacerdotes etiam à laicis, ubi commodè fieri potest, segregentur, ac suis cuique ordini, ætati, dignitati locus sit, suæ leges, sui præfecti, atque custodes. Eo fit, ut & æqualium exemplo, adiuuentur in firmiores, & multitudinis æqualitate, omnes delectentur, alacriusque conueniant.

ORIGO CONGREGATIONUM

Despara, qua in nostris domibus habentur.

Origo so-
dalitatum
parthenia-
rum in So-
cietas Te-
sa de mico
lli. Fran-
ciscu Sa-
uimus in
historia So-
cietas

Ceterum nec inutile, nec in iucundum futurum arbitror harum Congregationum, quæ in domibus Societatis Iesu sub Virginis Desparæ tutela existere diximus, in ista hoc loco paucis commemorare, quod ex Societatis Iesu historia à nostro Francisco Sarchino non minus piè quam fideliter, & accuratè conscripta, suis ferè verbis referendum duxi, ut omnes intelligant, Dignum Dei fuisse, qui huiusmodi sodalitates ex tam debili principio ortum ducentibus, per matris suæ patrocinium, innumerabilium adolescentium, aliorumque virorum salutem prospicere voluit, hisce præsertim calamitosi temporibus, in quibus hæreses in Septentrione impundè; ubique verò ad omne scelus prociuitas aded grassabatur. In ea igitur historia cum agitur de ijs, quæ ad annum 1567. spectant, sic habetur. Inchoata est pia quædam sodalitas, auctore Ioanne Leonio BELGA infimæ rudimentorum grammaticæ classis Magistro, inter inferiorum classium adolescentes ex his, qui præcipuo studio sociare cum literis pietatem cuperent. cœpere diebus singulis. post missos cæteros, in unam de scholis, in qua altare pulchre ornauerant, congregari. ibi aliquandiu orabant uniuersi: de in unum è pio libello quidpiam legebat, audientibus cæteris. Diebus verò Dominicis, ac Festis etiam vespertinas, de more Ecclesiæ, modico cum cantu peragebant preces. Ex his rudibus initijs sodalitates, quæ deinde B. Virginis præcipuo studio dedicata tam insigni cum iuuentutis, atque aliorum bono certis formatæ institutis, latè per orbes mundi oras suscipi sunt, emanarunt. Quanquam non Romæ primum hi simplices discipulorum coetus exorti: nam ante hunc annum Genus, ac Parusiæ mentionem eorum reperiri hæc ibi. Deinde inter ea, quæ an-

no 1564. sunt gesta idem Sarchinus de hæc ipsa sodalitate Romana narrare sic pergit: Quæ cepta superiore anno sodalitas discipulorum erat, ea beatissimæ Virginis subiecta hoc anno tutelæ est: ijsque constituta legibus, quibus magnam partem, hodieque regitur. finis propositus in pietatè, literisque progressus sodales ad septuaginta numerantur. Quæque hebdomada confiteri. Quoque mense sanctissimum Christi corpus sumere, singulis diebus sacro interesse. Virginisque vel Romana vel Preces è libello iusti percurrere. Vespere è schola dimissi congregati quartam horæ partem meditationi, alteram autem partem excipiendis capitibus, quæ die postremo meditarentur, partim conferendo breuiter, quæ agitauerant consumebant. Diebus festis à prandio post decantatas vespertinas preces, alij ad viscendos in Nosocomijs ægros, alij ad salutandas Diuorum reliquias, alij ad alia pia munia mira ibant alacritate. Omnibus unus è Societate præerat, qui cum cætera moderabatur; tum diebus Dominicis adhortationem habebat. Ex sodalibus unus, qui præesset cæteris, lectus est, cui Præfecti appellatio indita: duodecimque præterea, inter quos cura reliquorum distributa, ut nullus negligeret: quoque paucioribus quisque intentus esset, hoc absolutius cuncta procederent. In cæteris commoditatibus huiusce sodalitates illa non fuit è postremis, quod inter se agentes paranimi, & pietate adolescentes, vitabant improborum consuetudinem, qua molli, improvideque ætati exitium nullum est certius. hæc tenus ex historia Societatis.

Cum verò similes Congregationes temporis processu in præcipuis nostræ Societatis Collegijs iam essent institutæ, earumque fructus longè lateque ad plurimos manaret. Gregorius XIII. Pontifex Maximus, qui huiusmodi pietatis exercitationes, sicut & reliqua omnia ad Dei honorem spectantia fouere solitus erat, Diplomate suo nonis Decembris anni 1582. primariam Congregationem in Ecclesia Collegij Romani Societatis Iesu, externorum scholarium, & aliorum Christi fidelium sub titulo Annuntiationis B. Virginis, quæ per Præpositum Generalem Societatis Iesu dirigeretur, auctoritate Apostolica erexit, atque instituit, indulgentias amplissimas sodalibus esse elargitus potestatemque eidem Generali Præposito fecit, quatuor alias Congregationes in

Bbb z nostris

nostris extra urbem Collegijs erectas, huic primariæ Romanæ aggregandi, illisque easdē Indulgentias communicandi. Eandem postea facultatem Sixtus V. nonis Ianuarij anni 1586 extendit ad alias Congregationes, tum eas, quæ non constant scholaribus, tum etiam eas, quæ in Societatis domibus, non tantum in Collegijs eriguntur; idque siue à Virgine Annunciata, siue à quouis alio titulo, & inuocatione nomen acciperent. Clemens verò VIII. die 30. Augusti anni 1602. ad Congregationes in residentijs Societatis constitutas eandem facultatem benignissimè extendit.

*Quæ Congregatio-
num insti-
tutum com-
mendant.
Summi
Pontifices.*

*Insignes vi-
ri ex Con-
gregationi-
bus.*

*Prelati, &
Principes,
qui Con-
gregationi-
dant nomi-
na.*

*Multitu-
do sodalitū
omni ge-
neris.*

Multa porò sunt, quæ harum sodalitatum in Societatis iesu domicilijs erectarum præter ea, quæ hæctenus differimus, pium institutū commendant, atque adjuvant. In primis tot summorum Pontificum, qui Christi vices in terris gerebant erga eas, ut vidimus instituendas, & Indulgentiarum largitione decorandas propensum studium atque benignitas. Tum plurimi insignes viri, qui ex his sodalitatibus prodire, & vel religiois vitæ institutum complexi, vel in seculo remanentes. Rempublicam Christianam sua opera egregiè inuenerunt, & iuvant; neq; tantum ex ijs sodalitijs Episcopi, sed & aliquod S. R. E. Cardinales, quorum aliqui etiam nunc vivunt extitere. Deinde complures Ecclesiarum Præfules amplissimi & viri Principes Ciuitatum, vel honoris gradu vel generis nobilitate alijs longè superiores; Sodalitia tamen hæc amplectuntur, & in communè cætum, nomenq; fraternum sodalium admitti se volunt, absq; ulla, vel loci, vel appellationis exceptione, quod multis in locis, sed præsertim in sodalitijs Domus Professæ Romanæ, ad quod multi conueniunt Prælati, cernere licet, in quo Cardinales ipsi sua interdum præsentia, & suis ad sodales sermonibus, alios ad hoc pietatis studium inuocant. Neque illud in postremis harum sodalitatum institutum celebrat; multitudo nimirum sodalium, & quidem diuersorum ordinum, ut omnes ferè Ciuitatis status hac ratione iuventur, excludatur nullus: quare tum propter multitudinem, tum etiam propter ætatis, ac munerum, seu officiorum diuersitatem, plura eodem in domicilio exigunt sodalitia, ut videre est multis in Ciuitatibus; nobis sufficiat exempli causa unius Ciuitatis Neapolitanæ sodalitates commemorare, in qua Societas nostra in suis locis ad quidecim circiter, easque maximè frequentes numerat, de quibus ali-

quid breuiter infra perstringere non grauebor, ut ex his reliquis toto propemodum orbe sparsas conijcere possimus. Sed quod caput est omnium, quodque ad sodalitatum commendationem in primis facit, illud est, quod in huiusmodi sodalitatibus illustribus argumentis declarat patrocinium suum Angelorum Regina, quæ huius generis alumnos multis in periculis præsentis ope defendere consuevit, quod quam plurimi experti sunt. & Congregationum sub Virginis nomine, non tantum in nostro orbe, sed in Indijs etiam erectarum felix progressus satis ostendit Virgini eas cordi esse.

Quare, ut initio dicebamus inter obsequia Deiparæ acceptissima, quæ ei deferre possunt, id est, qui in sæculo viuunt, hoc erit Virgini sanctissimæ longè gratissimum, ut scilicet in eius Congregationem ascribendos se curent, statis diebus ad eam conueniant, regulas sodalium exactè obseruent, alios quibus cum agunt ad pietatem excitare studeant, ut Virgini beatissimæ beneficijs, quæ innumera in nos contulit, aliqua saltem ex parte reipondentes ad maiora in posterum ab ea accipienda, magis, magisque disponamur.

Neque solum in societatis nostræ domicilijs, sed in alijs etiam religiosorum hominum familijs complures piorum sæcularium Congregationes, seu sodalitates magno cum sodalium fructu visuntur.

CONGREGATIONVM IN VNI- uersum antiquissima olim instituta.

AT ne quis has piorum hominum sodalitates, seu congregationes existimet novum esse, ac recens inventum, & idcirco eas non ita manifestat, ostendam planè plurimis ex antiquitate petitis exemplis earundem usum in Christiana Republica esse perantiquum, plurimamque ex eis utilitates superioribus sæculis in alios mansisse: nam ut omittam eas quas vocant confraternitates, seu Confratrias ad varia pietatis munera exercenda (de quibus multa egregiè disserit Navarrus in miscellaneis de Platerio, seu Rolasio) & ut taceam pierasque alias sodalitates diuersis in Vrbiibus institutas, à quibus recensendis ne nimium ab instituto digrediar, consultò abstinere, aliquas tamen mihi magis exploratas tacitis præterire non possum.

De Confraternitate Rosarij.
 Et in primis quid dicam de sodalitate Rosarij à religioſiſſimo Prædicatorum Ordine propagata? cuius precandi formula, ut capit. 20. & 29. dictum eſt Virginis, iuſſu per S. Dominicum eſt inſtituta. hæc enim Rosarij ſodalitas toto propemodum terrarum orbe ad hanc uſque diem, & numero ſodalium utriuſque ſexus, & nominis celebritate, & pietatis progreſſibus florentiſſima, verè Rosarij cœleſtis diuinum odorem, & amoeniſſimam iocunditatem, ac pulchritudinem reſert.

Ex Virginitate proſeque.
 Florentiæ ſodalitas quædam piorum hominum ſuit in Deiparæ honorem congregata, in qua anno 1233. die aſſumptæ Virgini ſacro cum eidem Virgini B. Bonfilij Monaldus Florentinus cum lex alijs laudes, preceſque piè perſoluerent, cœleſti voce admoniti mundo nuncium ſtatim remiſere, ipſoque natæ Virginis die initium dedere Ordini Seruitatum nuncupato; quod B. Virgini, ex cuius ſodalitate prodierant, ſeruos ſe profitebantur: quos etiam per urbem Florentiam tranſeuntes B. Virginis ſeruos à lætentibus appellatus memorie proditum eſt, ſequè à ſeculi ſtopitu ad montem Senarium, qui nomen Florentia miliaribus Mugellam vertus diſtat recepere. elapſo deinde ſeptennio à Virgine magno Angelorum cœtu comitate, manu altera atram veſtem, altera ſancti Auguſtini regulam præferente, ſingulatim per viſum ſuſtitiſſi ea regula, & illo exinde habitu uti in memoriam eius, quam Virgo ſanctiſſima ex Chriſti paſſione perſenſit, afflictionis, atque triſtitie.

De Confraternitate Disciplinarum Senenſis.
 11. Senis præterea urbe Hetruriæ celebri quæ ob ſingulare ſtudium erga Dei parentem, & in euſdem fide clientelam nominari gaudet Ciuitas Virginis multis iam inde ſæculis fundatum eſt nobiliſſimum illud ſodalitium, ſeu vt vulgò vocant Confraternitas diſciplinatum B. Mariæ Virginis, quæ eſt in Domo hoſpitali, quam dicunt de la Scala, vbi preces, corporis flagellationes, & alia pietatis exercitia ſunt in viu. ex quo loco, vt teſtatur auctor vitæ S. Bernardini Senenſis, omnes ferè Italiæ diſciplinatum laicorum piè exercitationes, vel deuotionis ſtudia dimanarunt. ex illo loco complures prodierunt viri ſanctitate illuſtres, & religioſorum ordinum fundatores, vel in primis B. Ioannes Columbinus vir ſanctiſſimus, & Ieſuitarum Fundator, cuiusque ſocius Franciſcus Vincentius, Item

que Ordinis Montis Oliueti Fundatores, B. Bernardus Ptolomæus, Patricius patricij, & Ambroſius Piccolomineus. Ex eodem cœtu extiterunt B. Petronius de Petronijs, poſtea in Carthuſianorum familiam admiſſus, Andreas de Galleranis, ſpeculum ſanctitatis, aliique innumeri religioſæ vitæ profeſſores, inter quos recenſetur S. Bernardinus Senenſis celeberrimæ ſanctitatis vir Fratrum Minorum, qui de Obſeruantia vocatur, ſi non primus fundator, ſaltem propagator præcipuus, de cuius inſigni doctrinis, & egregia in Virginem pietate nonnulla c. 35. diximus: quæ vero hoc in loco de ſodalitio Senenſi commemorauimus ex auctore vitæ S. Bernardini apud Surium tom. 3. accepimus.

De Sodalitate Confalonis Romæ.
 Romæ in S. Maria Maiora præclariffima ſodalitas, quæ dicitur Confalonis eſt erecta, quæ ad S. Bonauent. Doctorem eximium, qui anno Domini 127. ex hac vita migravit, ſuam reſert inſtitutionem Matthæus quoque Villanus lib. 2. hiſt. c. 48. euſdem ſodalitatis meminiffe videtur: ait enim Romæ in S. Maria Maiore occasione ſocietatis eorum, qui vocabantur commendati B. Virgini, complures eò conueniſſe, quorum induſtria vrbis, quorundam ſtudio diuexata, ſuo ſplendori eſt reſtituta tempore Clementi VI. anno lubilæi 1350.

Romæ quoque quædam ſodalitas inter reliquas extitit in templo S. Dorotheæ, quæ à diuino amore cui ſodales præcipuè ſtudere ſatagebant, appellationem acceperat, ad quam complures tum Eccleſiaſtici, tum Laici, & in his Prælati, aliique viri nobiles conueniebant, ſpiritalibus operibus vacabant, in meditationibus, & exhortationibus exercebantur; ad ſacramenta percipienda crebrius quam alij eo tempore facere conſueuerant, accedere ſtudebant. Ex quæ complures tum vitæ ſanctimonia, tum doctrina illuſtres prodierunt, inter quos merito numerantur quatuor illi, qui religioſiſſimi Ordinis Clericorum Regularium, quos Theatinos vulgò vocant auctores, & fundatores extiterunt anno Domini 1524. die 14. Septemb. omnes natione Itali, generis nobilitate, & vitæ ſanctitate præſtantes, qui omnium primi hac tempeſtate Clericorum Regularium Ordinem excitauerunt, vt ſuo exemplo, atque opera clerum ſæcularem ad ſanctiorum viuendi rationem iuxta ſacrorum Canonum normam excitaret. Hi fuerunt B. Caietanus Thieneus Vincentinus, Prothonotarius Apoſtolicus, qui vitæ me-

ritò miraculis etiam claruit: Bonifacius à Colle ab Alexandria Gallia Cisalpina Vibe: Paulus Consiliarius Romanus, & Ioannes Petrus Carafa Neapolitanus Episcopus Theatinus, qui Episcopatu relicto post exactos in ea Religione aliquot annos à Paulo III. in Cardinalium Ordinem allectus, & anno 1555. Pontifex Maximus renunciatus, Paulus IV. appellari voluit, Catholicæ fidei contra Hæreticos acerrimus propugnator, & Ecclesiasticæ Reformationis, in quam non exiguam operam contulit, studiosissimus: quæ omni plenius describuntur c. 1. & 9. historie eorundem Clericorum Regularium, quam piè, ac diligenter nuper edidit generis nobilitate, ac pietate conspicuus, Ioannes Baptista de Tufo ex eodem Ordine ad Episcopatum Aceranum assumptus.

De sodalitate Neapolitanis.

12. Nec solum Senis ex sodalitate Virgini consecrato, & Romæ ex sodalitate diuini amoris Religiosorum plurimi, & Religionum Fundatores prodierunt: sed in Vrbe etiam Neapoli, vbi cum multæ habeantur variis in locis piarum hominum sodalitates, vna tamen anno ab hinc nonagesimo est instituta, cui nomen est

De Societate quæ de li bianchi vocant de li bianchi sub inuocatione Virginis.

S. Maria succurre miseris, quam vulgo vocant *de li bianchi*, à linea, & candenti veste, qua induti procedunt, dum munia sua per Vrbem obeunt: eius sodales fuere semper è primarijs, & clarissimis viris, siue cum ea laici permixti erant Clericis, siue cum ex solis (vt nunc habet) constat Clericis. Præcipuum est eorum institutum ijs, qui extremo supplicio afficiuntur, opportuno solatio monitiq; ad id tempus idoneis, & consilio, & auxilio præsto esse; eosque ad supplicij locum solemniter profecti, consolari, ac eorum moerorem pro virili parte leuare, quin etiam eorum familias (vt res ita postulet) in fidem suscipiunt, & vxores, filias, sorores honesta dote collocant; certos ad id habent redditus, suaq; industria constitutos, multos etiam qui propter æris alieni difficultatem in custodia detinentur, pecunia creditoribus persoluta liberant, ad auram popularem vitandam mirum in modum se se ipsi occultant.

Hector Pignatellus, vnus ex Sodalibus Societatis Iesu Neapolim eandem curat.

Ex eorum numero extitit Hector Pignatellus Hiponij vulgò Montis Leonis Dux, vir spectatæ integritatis, & in Neapolitano Regno inter primarios, is cum audisset à Hieronymo Vignes viro integerrimo eiusdem Congregationis sodali, qui nostrorum consuetudine Patauij vsus erat, instituti nostri rationem ad

Christianæ rei propagationem in primis vtilem, à B. Ignatio Societatis nostræ parente exorauit, vt aliquot è Societate Iesu mitteret, qui Neapolitani Collegij fundamenta iacerent egitq; cum Prorege Neapolitani Regni, qui eo tempore erat Petrus à Toletò, vt idem per Toletum litoras à B. Ignatio peteret, nostrosq; cum P. P. Nicolao Bobadilla, vno ex nouem B. Ignatii socijs, mense Ianuario anni 1552 ab eodem B. Ignatio Neapolim missos humanissimè excipiendos curauit.

Ex eodem piorum virorum sodalitate anno 1588. nonnulli Sacerdotes viri, & genere nobilitati, & in cultu pietatis egregij, Religiosissimum Ordinem instituerunt Clericorum Regularium Minorum à Sixto V. confirmatum, ijs fuere Augustinus Adornus Genuensis, Franciscus Caracciolus, Augustinus item Caracciolus Neapolitanus, qui Neapoli auita iam familia celebre domicilium habent in æde sacra B. Mariæ Maioris, quorum spectata virtus eidem Ciuitati Neapolitanæ, alijsq; Vrbibus, ac Prouincijs, ad quas in dies propagatur, magno est tam exemplo, tum ornamento. Nam præter alias pietatis exercitationes, in perpetuam diu, noctuq; orationem, succedentibus sibi in aciem eiusdem Ordinis Religiosis, coram sacrosancta Eucharistia incumbunt; quotidie etiam ex præscripto Religionis eorum vnus pane tantum, & aqua vescitur; alius verò cilicium ad carnem gestat. Alius disciplina se ipsum diuerberat sic, vt nullus prætereat dies: quum eorum aliqui eiusmodi corporis castigaciones subeant. Atque hæc omnia Neapoli ex sodalitate, quam vocant *de li bianchi* ortum habuere.

CONGREGATIONVM, QUÆ NEAPOLI in Societatis domicilijs habentur, numerus, earumq; fructus.

13. Quoniam verò præclaræ huius sodalitates in vrbe Neapoli mentionem fecimus, non ab se erit hoc loco id quod supra polliciti sumus, paucis subijcere, quæ quoræ sodalitia hac vbi in vrbe Societas Iesu suis in domicilijs instituerit. Et quidem biennio postquam Patres nostri in eam urbem aduenerant, cum pietatis semina spargere iam cœpissent, anno Domini 1554. die 14. Ianuarij à viris ætate prouectionibus instituta est in Collegio nostro Congregatio

de venerationis sanctissimi Sacramenti Neapoli o munitate antiquissima.
 quædam, quæ nomen à veneratione sanctissimi Sacramenti desumpsit, quod eius sodales crebram sacramentorum susceptionem Neapoli inducendam studerent: id quod Dei ope feliciter præstiterunt. Hanc Congregationem ex vrbe B. Ignatius Societatis nostræ parens per literas laudauit, approbavit, suaque benedictione est profectus, eamque sic appellari voluit; quare Congregationum quas ego sciam, quæ in Societatis domicilijs siue Romæ, sibi alibi habentur, hæc videtur omnium antiquissima: ad eam tamen non multis patebat aditus, sed pauci admodum, ijque maxime probati admittebantur, quæ anno 1610. Sodalibus id efflagitantibus in Domum Professam est translata.

Sodalitas Neapoli in Societate Iesu domicilijs.
 Cæterum hac omissa, quæ à veneratione sanctissimi Sacramenti, vt dixi, est appellata; habet Societas nostra in vrbe Neapoli, tum in Domo Professa, tum in Collegio (præter illam naturarum ac piscatorum, quæ est in Domo Probationis, vt mox dicemus) Congregationes Beatæ Virginis dicatas omnis generis, & ætatis hominum non minori sodalium emolumento, quàm ciuitatis bono, ad quindecim, easque frequentissimas, quarum singulis vnus saltem ex patribus præest, in quibus sodales numerantur bis mille, & trecenti, & eo amplius: ex quibus innumeri ex læculari ad religiosæ vitæ statum in varias religionum hominum familias se transfulerunt.

Congregatio B. Virginis concepta scholasticorum maiorum.
 14 In Collegio (quod in ea vrbe multis ante annis fuit, quam Professorum Domus fundata esset) Congregatio illa, cui ab immaculata Virginis Conceptione nomen est inditum, omnium prima fuit, quippe quæ anno 1574. die 13. Decembris est erecta: hæc scholasticis constat ætate grandioribus, quos vocant studentes, & vt omittam eos, qui ad Patriam reuertuntur, quorum numerus non facillè iniri posset; qui ad eam frequentes conueniunt (conueniunt autem ducenti circiter) ij ex vniuerso fere Neapolitano Regno studiorum causa Neapolim confluunt, & partim Theologiæ, vel Philosophiæ; partim Iurisprudentiæ, vel Medicinæ dant operam; atque absolutis studijs, vbi ad Patriam remigrarunt, suis monitis, & probitatis exemplis populares omnes ad pietatem inflammant. Nonnulli etiam Congregationes instar huius Neapolitanæ apud suos excitandas curant.

In eodem Collegio duæ adhuc Scholasticæ

rum iuniorum Congregationes habentur, altero anno 1579. instituta, altera verò aucto nimis sodalium numero sequentibus annis erecta.

In hoc ipso Collegio sex præterea honestorum Ciuium, partim mercatorum, partim vrbis opificum numerantur sodalitia, in quibus maiores natu à iunioribus, ij etiam, qui in pietate diutius se exercere ab alijs tyronibus diuersa constituunt sodalitia, quorum omnium sodales Dominicis, festisque diebus hora meridiana simul in Templo lectioni, qua capita fidei explicantur interfunt: hac absoluta ad sua singuli se recipiunt sodalitia quæ anno 1582. magno huius Ciuitatis bono inchoata, breuissimo temporis spatio tanta sodalium confluentium multitudine sunt auctæ, vt peculiarem Dei benignitatem hominum animas sub Deiparæ patrocinio, cui hæc sodalitia sunt dicata, ad se pertrahere volentis, omnes agnoscerent pariter, ac laudarent: & nisi loci angustia, & ratio ipsa Collegij, quod literarijs exercitationibus ex instituto præcipue vacat, vetuissent; in longè maiorem sodalium, & sodalitarum numerum excreuissent.

Ad hæc in eodem Collegio Dominicis, atque festis diebus in quandam Aulam quam plurimi pueri conueniunt, qui centum & quinquaginta circiter, & interdum eo amplius numerantur, quibus recitatis Litanijs doctrinæ capita, & præcepta bene viuendi ab vno è nostris traduntur: qui etiam si sodalitarum formam non habent, sponte tamen sua magna cum rerum spiritualium aviditate gregatim eò confluunt.

15 Præter has, quas recensimus sodalitates, aliud in eodem Societatis Collegio, sub titulo Purificationis Dei Genitricis, piorum hominum est institutum sodaliticum; qui Christianorum mancipijs Mauris, Turcis, Æthiopicis ex impura Mahometis secta ad Christianam fidem traducendis operam suam omnem ponunt. Hi enim huiusmodi infideles diligenter inquirunt, ad nostros pertrahunt. Hi per sese, vno ex nostris præside, in certum Collegij locum conueniunt, vbi sodalium munera ob-eunt. In aliam verò proximam aulam, quasi sub horum pia sollicitudine, ventitant tum ij, qui ex mancipiorum genere, sacro baptisinate sunt lustrati; tum etiam Catechumeni: quibus omnibus Christianæ fidei capita ab vno è nostris memoriter ediscenda traduntur, & explicantur ibi Neophyti instruuntur, vt in pietatis studio radices profundiores agant: quæ-

Alia sodalitia in eodem Collegio Deiparæ dicata.

Sodalitas Purificationis, in qua infideles Christianæ præceptis imbuuntur.

dam etiam pietatis officia, quæ in Sodalitatibus fieri solent, ab illis magno cum feruore præstantur. Et sanè fructus Dei, ac Deiparæ opere, non pœnitendus exitit: hoc enim proximo septennio ad trecenta circiter capita nostrarum opera sacrum baptisma susceperunt. Atque ex his complures pœnitentiæ, & sacrosanctæ Eucharistiæ Sacramenta crebro vsurpant. Nec in postremis hoc charitatis opus Neapoli reponendum videtur: siquidem in l. b. 7. Re-

*S. Brigitta
Reuelatio.*

uel, S. Brigittæ cap. 1. s. Beatissima Virgo inter peccata, quæ Neapoli fieri, & Christo valde displicere testatur, primum illud fuit, quod multi mancipia sua ad Christi fidem traducere negligenter: vel si iam illam amplexati essent, in eadem instrui non curarent. Ex quo facile colligimus quanta sit facienda pia hæc infideles ad Christi fidem conuertendi sollicitudo: quam Paulus V. Summus Pontifex ita probauit, vt suo diplomate anno 1605. mense Nouembri, Cardinali Bellarmino hoc procurante, id magnopere commendarit; ad decennium amplissimas Indulgentias nominatim concessent, tum Sodalibus Oratorij Purificationis Neapoli erecti, tum etiam Patribus Societatis, qui eius Oratorij curam habent, & Dominis etiam, qui sua mancipia, vt instruuntur ed mittant.

Congregatio Clericorum Neapoli.

16 Bicenno antequam hæc ederemus, id est, anno 1611. mense Julio in eodem Neapolitano Societatis collegio, principium factum est Congregationis Clericorum sub titulo beatissimæ Virginis Assumptæ, quæ breui in tantum sodalium numerum excreuit, vt sodales in præfenti anno numeret plures quadringentis, in his Neapolitani Cleri Sacerdotes, quosdam Primarios, & Episcopos omnino quatuordecim, qui in sodalium album ascribi voluerunt, & ad sodalitatem, quantum eorum occupationes patiuntur, veniunt: eius Congregationis institutum est, Sacerdotes in modo iuandi proximos informare, quo majori cum ministerium, ac populorum profectu ea munera obeant, quæ propria sunt Sacerdotum. Conueniunt bis singulis hebdomadis. vno die profesto à prandio, quo traditur modus recitandi Horas Canonicas, faciendi sacrum, meditandi, concionandi, docendi pueros, ac iudes doctrinam Christianam, audiendi confessiones: tradendi alijs, & præsertim Monialibus exercitia spiritualia: modus item instruendi Patresfa-

*Pietatis
munera,
qua in hac
Congrega-
tione ex-
ercantur.*

miliæ ad liberos, ac domesticos Christianis moribus informandos, aliaque his similia peragendi, quæ ad Sacerdotis munus in animabus iuandis pertinere possunt. Altero die, qui Dominicus dies esse solet à prandio, (hoc enim tempus Clericis ad conueniendum opportunum visum est) frequentant sodalium tantum, qui aliquot ante admissionem diebus exercitijs spiritualibus exculti, formula quam Propositi se totos B. Virgini ad iuandos ad æternam salutem proximos deuouent, siueque oblationem Deiparæ fecerunt, vt propterea Obiari vocentur. Ita que in hac prænata Oblatorum Congregatione tria peragi solent: vnum est exerceri sodales vniuersi quadam specie, quæ parat ad munus seruum in concionibus, atque exhortationibus habendis, in docenda doctrina Christiana, in modo confessiones audiendi, & instruendi eos, qui peccata confitentur, in experiendo cetera munia, de quibus in Congregatione publica instructiones acceperunt. Alterum est per quam horæ partem aliqua mortificationum genera obire, quæ valent ad humilitatem, ac pietatem Christianam inferendam, ac conservandam. Tertium est quadrantis item spatium omnes simul aliquid pium meditari. Sexto autem quoque mense pietatem, ac spiritus feruorem instaurare conantur: nam oblatione, qua se Virgini deuinxere renouant; præmissa confessione generali, quam ex generali vltima inchoant, cuius testimonium à confessionis scriptum exhibent. Credi vix potest quantum ex hac opera fructus capere existere. Plurimi sodalium, qui tum ex Episcoporum, tum è Sacerdotum exterorum numero Neapoli ad suas Dioceses rediere, accensi desiderio iuandis suis populos, renouarunt in suis Urbibus, & Oppidis perutile doctrinæ Christianæ exercitium, inuexere frequentem Sacramentorum usum, Congregationes erexere tum Laicorum, tum etiam Clericorum. Neapoli autem à sodalibus qui ad confessiones audiendas sunt approbati, inuisuntur vincti tum in custodijs, tum in timentibus, & excoluntur adhortationibus, erudiuntur Christiana doctrina, expiantur pœnitentiæ Sacramento. Mulierum cœnobium, qua sermone, qua exercitijs spiritualibus, qua Religiosorum votorum crebra renouatione, præmissa confessione generali, ad stultitiam, perfectioremque viuendi rationem

*Alia ob-
latio
Virgini
exercitijs
trahit*

*Annali
fructus
peracti
reuerentiam
Congrega-
tionis pro-
cedunt*

tionem è suis confessarijs, qui hoc sodalium frequentant, excitantur. Et sanè in complurib⁹ ex Clero magna apparet sanctitas, magna in celebrandis Missis, in recitandis Horis Canonici pietas non absque magna populi aedificatione. Atque hæc quidem in itia spem omnibus faciunt fructus multò vberioris:

Congregatio Ludimagistrorum Neapoli.

17. Mense Octobri in sequentis anni 1612. in eodem Collegio instituta est Congregatio Ludimagistrorum. Cum enim morum in Christiana Republica renouatio maxima ex parte pendeat ex bona puerorum institutione, Christianus autem populus suos pueros per Ludimagistros ferè instituere solet; quis non videt quanti referat Ludimagistros pijs exercitijs excolere, eosque erudire in modo informandi pueros bonis moribus, ac pietate Christiana? itaque in hoc sodalio id potissimum agitur, vt Ludimagistri proficiant in spiritu, Christianæ iuuentutis iuuandæ zelum concipiant, discant varios modos quibus puerorum animis Dei cognitionem infunderent, malos mores ex eisdem euellant, & imbuant ijs virtutibus, quibus cum robustionis ætatis fuerint, Christianæ Republicæ & adiumento, & ornamento esse possint. Adhuc finem impressa est instructio quædam pro Ludimagistris, ex qua ferè iunguntur exhortationes, quæ ad ipsos habentur in sodalio, quæque à sodalibus omnibus in suis scholis obseruari debet. Et certè si huiusmodi cæptis annuat Deus, quod speramus; non dubitamus fore, vt breui maxima futura sit morum renouatio, & aliæ Vrbes idem exemplum sint secuturæ.

Congregationes B. Virginis in Domo Professa Neapolitana.

18. In Domo verò Professa Congregatio, quæ cæteris in eadem domo præstat, est illa, cui B. Virginis Natiuitas nomen dedit, nobilissimis primarijsque viris, atque ex ijs compluribus, qui Magistratum gerunt, sanctissima, anno 1586. mense Ianuario instituta. Hæc præter ea, quæ ad sodalium pietatem spectant, aliæque cum cæteris Congregationibus communia, quibus apud alios Ciuēs magnam probitatis opinionem eius sodales sunt consecuti, illud habet peculiare, quod ingenti pecuniæ summa à sodalibus vltro corrogata, quæ ad duo circiter aureorum millia in singulos annos ascendit, pauperum hominum, & honestarum familiarum, quos à publice mendicando pudor arcet, transmissa ad illarum vique domos elemosina inopiam subleuant.

In hac ipsa Domo Sacerdotes, & Clerici ad suam peculiarem Congregationem, quæ mense Februario anni 1593. est instituta pro festo hebdomadæ die (ne festis à Templo abesse cogantur) conueniunt. Ad hæc duæ aliæ Congregationes ad Domum Professam spectant honestorum Ciuum, tum eorum, qui aliquot munus in Curijs magistratum huius Regni exercent, & Curiales vulgus appellat, tum Mercatorum, vel etiam Vrbes opificum. Alia denique famulorum, qui quo tempore in Congregatione illa Virginis natæ sui Domini detinentur, ipsi quoque alio in loco ad pietatem instituuntur, & exercentur.

Nautarum ac Piscatorum Congregatio in Probationis Domo Neapolitana.

19. Ad extremum non est silentio prætereunda Congregatio Nautarum, ac Piscatorum, qui in eo suburbio Neapolitano degunt quod à plaga maritima corrupto vocabulo *Chiaia* vulgus appellat, & ad proximam Societatis Probationis Domum, cui à Virgine Annunciata est nomen in ea Ciuitatis regione sita, quam *Eglam*, vulgò *Echiam* dicunt, conueniunt. Hæc Cōgregatio mense Decemb. anno 1609. instituta est cum eodem anno propter rei familiaris angustias, quibus Collegium Neapolitanum præmebatur, Nouitijs Massam ad tempus aliquod concedentibus ijs ex nostris, qui Theologiæ dant operam, ad eam Domum commigrarent; & ex eo loco in illud suburbium, atque in alias Ciuitatis proximæ regiones, Dominicis, Festisq; diebus tū in plateis, tum in Templis doctrinam Christianam tradendo, homines ad peccatorum penitentiam inuitando, quod Nouitij non ita præstare poterant, de more excurrerent. Quæ in se quantum Dei ope profecerint, testatur magna hominum multitudo vtriusque sexus hoc tempore ad Templum illud Sacramentorum penitentia, & sanctissima Eucharistiæ suscipiendorum causa aduentum: proximo enim festo Pentecostes octingenti circiter fuerunt, testatur & vitæ, ac morum in illis regionibus non sine magna omnium admiratione in melius facta mutatio. In Congregatione verò Nautarum sodales numerantur ducenti, qui in pietate adeò proficiunt, vt multos jam annos in sancta viuendi ratione se exercuisse videantur.

Atque hæc de sodalitijs, quæ in domicilijs Societatis Iesu Neapoli sunt instituta. Ex quibus quibus coniecturam facere poterit de Congregationibus, quæ in vnuerfa Socie-

tate non tantum in Europa, sed in Orientis, & Occidentis solis Indis plurimæ, & frequentissimæ habentur.

EPILOGUS TOTIUS
OPERIS.

Totius operis conclusio.

His igitur de sanctissimæ Virginis Deiparæ laudibus sub diuini Throni typo adumbrata; atque de pietate, qua eam venerari debemus, vicumque pertractatis, vela contrahentes vniuersæ huic disputationi finem imponamus. Et si enim (vt testè Bernardus ait) non est, quod magis nos delectet; sed nec est, quod terreat magis quam de gloria Virginis Mariæ habere sermonem. Quod si quid boni ipsa Magistra in hoc opere de eius laudibus dictum est, in eam (vt par est) referatur: si quid verò nostra imperitia, ac ruditate minus dignum eius maiestate locuti sumus, veniam ab ipsa precamur. Interea illud suppliciter atque obnixè te Virgo sanctissima rogamus, & oblectamus, vt hoc qualemcunque nostrum munusculum, & dignitati, ac pro meritis tuis longè impar obsequium pro tua benignitate suscipere non dedigneris. & quæ Thronus es Dei, multis ei nominibus proxima atque auctoritate, & gratia apud eum polles maxima, quæ Matris & Aduocatae nostræ nomen, ac munus sustinere non dedigneris, erga me, cæteroque omnes famulos tuos monstres te esse Matrem. Fac ò piissima Mater, vt te ipsa tantæ tuæ dignationis effectum in nobis experiamur. Quamuis enim non me lateat Virgo sanctissima egregiè in nos obire te munera Matris, & vnicuique nostrum merito te dicere posse. Monstra te esse filium: nec enim me fugit (quid enim me fugiat cum in me ipse quondam experiat) nos per augustissimæ Matris beneficentia, & amplitudine charitatis, pro nostrarum vitium imbecillitate filiorum partes minime sustinere, & propter nostra demerita indignos plaudesse, qui filij tui nominemur, ac sumus. Vellem namque Mater benignissima, vt tantum in nostris meius esset ponderis, quantum est in

Bernard. serm. 4. de Assumpti.

Precatio ad Virginem.

Apoc. 4.

Monstra te esse matrem.

tua charitate momenti: memineris tamen Mater sanctissima, quando æqua in lance non sumus dictum tibi prius fuisse: *Ecce filius tuus*, *Ecce mater tua*. Quæ circa tu prius aberrantes nos, & à recto virtutis tramite per abrupta vitiorum longissimè digressos quaerere, inuenire, & ad diuinorum mandatorum viam caritatis tuæ nutu efficaciter reuocare digneris: vt ea saltem ratione nos tibi filios exhibeamus. Compatere Domina, figmento nostro, quod luteum, quod leue est, quod ad mala procliuè. Conniue tantisper in erratis nostris, purga nos apud eum, quem ob nostra demerita meritò timemus, filium tuum Dominum nostrum. Tu enim es ipse vnica peccatorum: per te speramus delictorum veniam, & in te beatissima nostrum est expectatio peccatorum. Nos verò omnes (vt verbis vtar ab Apostolo mutatis, quæ & nostræ huic de Throno Dei disputationi congruunt) Adeam cum fiducia ad hunc Thronum gratiæ Dei param scilicet, vt misericordiam coniequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Ipsa enim ex Isaia, est *solum illud in misericordia præparatum Agno dominatoris Terræ, & sedes super illud in veritate in Tabernaculo David, iudicans & quaerens iudicium, & velociter rediens, quod iustum est*. ita apud Isaiam. Qui ergo miseris premimur, & rumis virgemur, calamitatum fluctibus vniq; iactamur, ad Matrem misericordiæ, quæ solum est in misericordia præparatum, in quo residet Deus pater misericordiarum, & Deus totius consolationis accurramus; Deiparæ Virginis diuina opitulante gratia seruos, ac filios obsequentes, minimeque degeneres ipsi exhibeamus illi nos nostraque liberalissimæ offerentes, eius efficacissimum, ac simul præsentissimum apud Deum patrocinium imploremus, vt eius beneficio misericordiam tandem consecuti in Cælesti Patria Christum Iesum eius filium laudare, & benedicere & glorificare mereamur: cui sit cum Patre & S. Spiritu omnis laus, honor, gloria in sæcula sæculorum Amen.

FINIS.

AXIS

**PRAXIS EORVM, QVAE
SVBPERIORIBVS CAPITIBVS DE PIETATE,
AC DEVOTIONE ERGA VIRGINEM DEIPA-
ram fusius habentur, quæ seorsim ad piorum u-
sum excudi possent.**

SVMMA RIVM.

- Septem capita, quibus ad deuotionem erga Virgi-
nem excitamur num. 1.*
- De animi affectibus, pietatisq; operibus, quibus erga
Virginem deuotio exercetur num. 2.*
- De oblatione, quam unusquisq; Virgini sanctissima
facere potest num. 6.*
- Ratio commendandæ se beatissima Virgini Dei Ge-
nitrici Mariae iam mane, iam vespere, ibidem.*
- De Corolla B. Virginis duodecim saluationum
Angelicarum num. 7.*
- Luania B. Virginis, qua singulis diebus sabbatis, &
festis eiusdem B. Mariae cantantur in sancta a-
de Lauretana num. 8.*

tia, quæ in nos Virgo Sanctissima contulit be-
neficiis: tum generalia, quæ ad universum ho-
minum genus pertinent, præsertim quia Chri-
stum, à quo redempti sumus, & quo in san-
ctissima Eucharistia pacimur, nobis ex suis
visceribus protulit: tum etiam particularia,
quæ quilibet se à Virgine accepisse cognouit;
& occulta, quæ ipsi ignoramus, siue cum
multa, quæ nos latent contulit bona, siue
cum à multis quæ nobis impendent, periculis
seruat.

Tertium, propter ea, quæ nos miseri, & egen-
tes ad omne bonum imbecilles, & à dæmone
acriter oppugnati à sanctissima Virgine eius
apud Deum patrocinio, ut ad vitam tandem
perueniamus æternam, in futurum speramus.
ipsa enim Mater est misericordiae Advocata no-
stra, & apud Christum Iudicem omni potest
auctoritate, estque illi gratissima, nec pariter
repollam.

Quartum, quia mater est viuentium, & ma-
ter nostra, cui à Christo in cruce in filios tradi-
ti sumus in Joanne illis verbis: *Ecce filius tuus.* *Ioan. 19.*
Cum quæ illa in nos matris munera egregie
præstet; nos quibus Christus in Joanne dixit:
Ecce mater tua, illam magno affectu velut ma-
trem colere, ac venerari debemus, & quemad-
modum Joannes ex illa hora accepit eam in
suauita & nos absque mora in intima nostri cor-
dis penetrantia per peculiarem deuotionem, ac
reuerentiam accipiamus.

Quintum, Virginis deuotio inter præcipua
prædestinationis signa connumeratur, iuxta
illud Eccl. 24. *In electis meis mitto radices:* qua-
re omni studio procuranda. *Eccles. 24.*

Sextum, propter spirituales utilitates, at-
que dulcedinem, quam eius deuotio in nostris
animis gignit, quibus non secus, ac Dei Arca in
domum Obededom (2. Reg. 6.) iactata omnem
Domini Benedictionem affert.

Septimum, Exemplum sanctorum, qui ab
initio nascentis Ecclesie omnes Virginis de-
uotiss.

Ecce 3

Praxis.

T quæ de deuotione erga Vir-
ginem pluribus egimus, cuiuslibet
facilius ad manum esse possint,
omnibus Patrum auctoritatibus,
aliisque rationibus, & miracu-
lis, quibus omnia confirmare studuimus; ad
eam, quæ sequitur, methodum illa redigenda
curauimus & primum capita, seu rationes
ponemus, quibus ad deuotionem erga Virgi-
nem inflammemur, quorum singula per se
alijs seclusis, si magnum à nobis erga Deipa-
ram deuotionis affectum exigunt; quanto ergo
majorem, cum omnia simul in Virgine cumu-
latissime inueniantur? Deinde de ipsius animi
affectibus, & actibus, quibus hæc deuotio ex-
ercetur, agendum erit.

**SEPTEM CAPITA, QUIBUS AD
deuotionem erga Virg. nem exci-
tamur.**

PRIMUM, quia Mater est Christi Domini
u. o. nostra debemus, quam Christus
tantopere honorauit ipse, & ab omnibus vult
honorari.

Secundum, propter innumera, eaque ingent-

Deuotio
nis erga
Deiparam
excitantis
rationes.

Psal. 44. deuotissimi fuerit: *Vultum enim tuum deprecabuntur omnes diuites plebis Psal. 44.*

DE ANIMIS AFFECTIBUS, PIETATIS, OPERIBUS, QUIBUS ERGA VIRGINEM DEVOTIO EXERCETUR.

2 AD Virginis devotionem sex actus erga eam exercendi sunt, scilicet.

1. Amor.
2. Reuerentia.
3. Congratulatio.
4. Fiducia.
5. Imitatio.
6. Obsequia.

Amor. Primus actus sit amor sincerissimus, & feruentissimus erga Virginem, qui excitandus est consideratione dictorum capitum, quibus ad deuotionem Virginis inflammari diximus: sed peculiariter, hæc, quæ sequuntur, ad id conducunt.

Luc. 1. 31. 1. Quia Mater est Christi; quem sola de *Matth. 1.* Spiritu sancto concepit, quod si Christum, *Matth. 26.* qui est nostra redemptio, & cibus noster in sanctissima Eucharistia, summe diligimus, post eum ipsius matrem, quæ tantum bonum nobis attulit, diligamus.

2. Quia Virgo sanctissima mater nostra esse dignatur, & munera matris erga nos exercet.

Prover. 8. 3. Quia amat nos, & peculiariter suos devotos, iuxta illud *Prover. 8.* *Ego diligentes me diligo.* Amor autem non nisi amore compensatur.

4. Propter ingentia beneficia, quæ in nos confert, cum sit Mater misericordiae, & Advocata mundi, nosque contra dæmonem iuuet, atque tuetur.

5. Propter suam insignem sanctitatem, atque prestantiam, qua ab ipso Deo diligitur, quare & a nobis præcipue est diligenda.

Reuerentia. Secundus actus est reuerentia erga Virginem Corde, & corpore exhibenda, quam illi debemus.

1. Quia est vera Mater Dei, cui ideo hyperdulæ adoratio tribuitur, & super omnes Angelos, ac sanctos est sublimata.

2. Quia Mater nostra esse dignatur tali autem matri singularis debetur reuerentia.

3. Cum sit Mater Dei, est Regia, ac Dominica omnium: ideoque hoc etiam nomine reuerentiam exigit.

4. Reuerentia excellentiæ, & virtuti debetur: quare Virgo propter suas excellentes, ac he-

roicas virtutes præ omnibus partibus creatoris est honoranda; & ideo Judith 15. *Gloria Hierusalem, laus Israel, honorificentia populi nostri dicitur.*

5. Si ex Aristotele 1. Rhetor. cap. 15. honorandi sunt ij, qui beneficia præsertim non vulgaria dedere, vel dare possunt; quantus honor exhibendus Deiparæ propter beneficia ad salutem animæ, & corporis ab ea accepta; & propter ea, quæ ab ipsa speramus? ideo ad eius imagines, Nomina, Laudes, & similia, humiliter caput inclinamus, preces, ad eam flexis genibus fundamus.

Tertius actus est Congratulationis, quo intime Virgini congaudemus de eju gloria, & de omnibus eius bonis, ac ineffabilibus privilegijs à Deo ipsi collatis, Deumque propterea laudemus, eiq; ingentes gratias agamus, quod eam ita exereit, ut ne ea dona largitus fuerit, qui actus congratulationis ex amore, quo Virginem prosequimur oritur.

Quartus actus est Fiduciæ, qua post Deum in illa fiduciam nostram collocamus: & ita Bernard. serm. de Aquæ ductu: *Filii hac peccatorum scela, hac mea maxima fiducia est, hac tota ratio spei mea.* Ad hanc fiduciam excitari possumus, si recogitemus.

1. Ipsam esse Matrem Dei, atque adeo potentissimam ad nos iuvandum.

2. Ipsam non solum posse, sed & velle nos iuvare, cum sit Mater misericordiae, Advocata, Mediatrix, & Domina nostra; Mater item nostra, & Summarum gratiarum dispensatrix, quæ omnia si attentè expendantur, facile intelligemus illam velle nos iuvare: ac proinde hæc omnia maximam in nobis fiduciam in Deiparam gignent.

3. Quia peculiariter Deus per eam caput serpentis venenati, qui circuit quærens, quem deuoret, conterendum pronunciauit.

4. Quintum, quod ad Virginis devotionem facit, est præclarissimarum ejus virtutum imitatio, quæ licet non possint omnes hoc scripto enarrari, de quibus Ambr. lib. 2. de virginibus, tamen præcipuas indicabimus.

1. Sit integra, & accurata mandatorum Dei observatio, cauendo ab omnibus peccatis mortalibus, & pro vni parte nostra etiam à venialibus: ipse enim de celo idem nobis inlamar, quod olim ministris in nuptijs in Cana Galilee, post preces ad filium pro defectu vini factas: *Quodcumque scilicet*

alixerit vobis facite, ne precum suarum fructus culpa nostra impediatur.

2. Humilitas Virginis profunda; quam respexisse Deus ipsamet in cantico fatetur.

3. Virginitas, & castitas purissima corde, & corpore.

4. Amor erga Christum, quem perpetuo usque ad crucem est comitata, & post Ascensionem loca Christi memoria clara obibat, facerantq; Eu haristiam quotidie deuotissime sumebat; quæ Christi amorem, & Eucharistiæ sacrosanctæ deuotam, & crebriam iuxta nostrum statum sumptionem imitari studeamus.

5. A teneris, cum esset etimula in Templo se Deo dicauit, ubi præcipue orationi vacabat; in tota etiam vita paupertatis, castitatis, & obedientiæ, silentij, & aliarum virtutum exempla nobis reliquit, quare qui religiôsæ vitæ desiderio tenentur, habent in Virgine, quod imitentur.

6. Sextum, quod ad Virginis deuotionem requirunt, sunt obsequia, quibus Virginem colere debemus, & quidem inter obsequia Virgini grata plurima connumerantur; ea verò sunt in sodalitatem Rosarij cooptari Habitum parvulum B. Virginis à Carmelo gestare; alicui Congregationi B. Virginis nomen dare, & statim diebus ad illam venire, eiusque regulas exactè seruire, sed ad particulanam veniamus, hæc autem ad tria genera reuocantur.

1. Sunt preces, quibus eam laudamus, & ut nobis auxilietur, inuocamus.

2. Ea, quæ ad corporis mortificationem pertinent.

3. Quæ ad operis misericordiæ corporalis, & spiritualis spectant.

Et quod attinet ad preces, & inuocationem, animaduertendum est, ut preces nostræ Virgini sint gratiores, & impetrandum efficaciores, curandum Primo, ut e corde mundo procedant. Secundò, ut non oscitantur, & cum animi euagatione: sed attentè, & seruenter persoluantur: præstat enim paucas cum deuotione, quam sine hac multas recitare. Tertio, quæ semel in honorem Virginis faciendæ proponuntur, non facildè & quauis occasione negligenda. Multa verò sunt, quæ ad hoc caput de præcibus reuocari possunt, præter illud, quod est, legere, ac meditari eius vitam, actiones, & virtutes, quod nobis utilissimum, Virginiq; est acceptissimum; sic enim maiorem erga eam amorem,

ac reuerentiam concipiemus, magisq; eam imitari poterimus.

Primum est, ut à Sacerdotibus missas de B. Virgine celebrari curemus.

Secundum, priuatæ preces, quas, quibus pro sua pietate facere poterit; Nos aliquas commemorabimus, exempli causa.

1. Preces illæ, quibus mane, & vesperi nos ei commendemus; cuius exercitij formulam mox ponemus.

2. Ad pulum salutationis Angelicæ, quæ ter in die dari solet, reuerenter eam salutare, alioq; si opus erit consilio, & exemplo ad hoc idem faciendum promouere.

3. Ad Virginis nomen pronunciatum, reuerenter caput inclinare.

4. Cum è domo progredieris, vel reuerteris, per salutationem Angelicam te, tuaq; negotia Virgini commendes, benedictionemq; illo verticilo: *Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria, petas.*

Officium Ecclesiasticum

5. Gaudia Virginis, quæ in terra habuit, quotidie cum salutatione Angelica recolere, eademq; ratione eundem dolores, & pariter gloriam, qua nunc perfruitur in celo.

6. Cum aliquam Virgini B. Virgini Imaginem conspexeris, per salutationem Angelicam te commendes.

Cum horologium horarum signum dat.

Cum noctu expergiseris.

Cum aliquid inchoandum, vel negotium aliquod tractandum.

Officium Ecclesiasticum

7. Sunt etiam Hymni, *Ave Maris stella, O Gloriosa Domina Salve Regina. Magnificat, & in Officio paruo B. Virginis. Obsecro te Domina. O Intemerata. Stabat Mater dolorosa, & alia, quæ pro opportunitate, & vniuscuiusque deuotione recitari possunt.*

Tertium, Officium, quod vocant paruum B. Virginis.

Quartum, Litaniam B. Virginis.

Quintum, Rosarium virginis, quod tres quinquagenas salutationis Angelicæ, præmissæ ad singulas decadas oratione Dominica, continet, cuius Confraternitati ascribendam te cura, & seruum pariter benedicendum: huius Rosarij multiplex est utilitas: Prima Indulgentiæ plurimæ illud recitantibus concessæ. Secunda, participatio meritorij huius tam amplæ Confraternitatis per vniuersum orbem diffusæ. Tertia, cõmemoratio præcipuorum vitæ Christi, & Virginis mysteriorum.

Matth. 6.
Luc. 1.

tiorum Quarta, repetitio præcipuarum, & dulcissimarum orationum, quæ sunt oratio Dominica, & salutatio Angelica: quare quilibet virginis deuotus Rosarij, vnâ saltem quinquagenam quotidie recitare deberet.

Sextum, Corona B. Virginis, in quam aliqua, quæ de Rosario diximus, conueniunt.

Septimum, Corolla Virginis duodecim constans salutationibus Angelicis, & tribus Orationibus Dominicis in memoriam duodecim privilegiorum, quibus à tribus patronis diuinis Virgo fuit donata, ea formula, quam infra subiiciemus.

Corporis mortificationes in honorem Desparæ. Circa secundum de operibus ad corporis mortificationem spectantibus, quæ in honorem Desparæ fieri possunt.

1. Ieiunium die sabbati, & in vigiliis festorum B. Virginis.

2. Singulis hebdomadis die illo, in quem eo anno incidit festum Annunciationis ieiunare, vel abstinere à carnibus, vel die Martis Virgini à Constantinopoli: vel die Mercurij Virgini à Carmelo dicato, idem quod de die Annunciationis diximus, facere.

Bonauent.

3. S. Franciscus ex S. Bonauentura ca. 9. vitæ eius, à festo Apostolorum Petri, & Pauli vsque ad diem Assumptionis, quadagesimam in Virginis honorem faciebat, & deuotissimè ieiunabat: cuius pietatem imitari possemus, etiam si per valetudinem, vel aliud impedimentum ieiunare non liceret, si per illud tempus aliquam ciborum abstinentiam fecerimus.

4. Cilicium, vel cingulum cilicinum aliquando gestare.

5. Discipline se discerberare.

6. In lecto duro iacere, vel vigilare.

7. Peregrinatio ad Virginem Lauretanam, vel locum alium celebrem Virgini dicatum.

8. Huc spectant in honorem Virginis mortificationes internæ cupiditatum, & animi passionum, cuiusmodi sunt iracundiæ, superbiæ, ambitionis, carnis illecebratum, item alienos defectos æquanimiter tollerare, suos non excusare. Humilitatem, paupertatem omni factu, & luxu remoto sectari. in operibus viliibus, & abiectis strenuè se exercere.

Opera misericordie corporalis.

5. Circa tertium operum genus, quæ in virginis honorem fieri possunt, opera sunt misericordie corporalis, & spiritualis.

1. Eleemolynæ, præsertim cum Virginis nomine petitur, siue fiat erogando pecuniam,

siue vestes, siue panem, vel alios cibos.

2. In Hospitalibus, & Xenodochijs ægrotis, & pauperibus ministrare.

3. Visitare eos, qui in carcere detinentur.

4. Dotem pauperibus mulieribus assignare, vt in matrimonium collocentur, vel quod melius est vt inter moniales cœnobium ingrediantur.

1. Ad opera verò misericordie spiritualis pertinet, eos, qui in peccatis sunt, consilio, & opera sua ad confessionem sacramentalem inducere.

2. In alijs pietatem erga Virginem instillare, vt omnes eam agnoscant, ament, & creuantur.

3. Vt Congregationi B. Virginis nomen dent.

4. Ad Rosarij recitationem, ad ieiunium sabbati, & similia pietatis opera inducere.

5. De Virginis laudibus, & miracolis, vbi se offert occasio libenter sermones miscere, præsertim sabbato, & festis B. Virginis, cuiusque privilegij.

6. Hoc ipsum Concionatores, qui Virginis deuotionem profitentur, in sermonibus ad populum facere deberent.

7. In singulis festis B. Virginis, omnes Virginis deuoti, sed præsertim, qui sunt ex Congregatione B. Virginis, quibus cordi esse debet non tantum salus propria, sed iuxta suam vocationem, etiam aliorum salus, dicta obsequia erga virginem renouare, seu instaurare, & augere studeant: & aliquem in honorem Virginis ad confessionem, & sanctissimam Eucharistiam, & si fieri poterit etiam ad Congregationem adducere, quod, vt facilius ex sententia cedat, Virgini hoc prius commendat, & ante aliquot dies huic operi vacent, imò vniuersam familiam, parentes, fratres, sorores, filios, famulos, famulasque ad pietatem erga Virginem, & dicta in eam obsequia, præsertim ad Sacramentorum frequentiam ad recitationem Rosarij, & sabbati ieiunium adducet, quod idem cum cognatis, amicis, vicinis, omnibusque quibuscumque agant præstare deberent, quod maximi apud Deum meriti, Virginique gratissimum; & si ad hoc serij animum applicent, vnicuique facillimum erit.

Denique in honorem Virginis quilibet eius Congregationi nomen dare, in eoque semper assiduus esse curet; præsertim diebus ad sacram Eucharistiam accedat, aliisque

que regulas exactè seruet: sic enim occasione Congregationis, & preces, & corporis mortificationes, ac opera charitatis erga proximos tum corporalia, tum spiritualia exercebant.

DE OBLATIONE QUAM VNVS-
quisquo Virgini sanctissima fa-
cere potest.

Oblatio sui ipsius Virgini facienda.
Sed illud lectorem monitum velim, ut is, qui Virgini deuotionem amplecti cupit, semel quasi solemniter coram celebri aliqua Virgini imagine, cogitatione ad pedes Virgini se statuatur, presentibus Angelis sanctis Michaeli, Gabriele Raphaeli, atque Angelo Custode, necnon Sanctis sibi deuotis, præsertim sanctis Ioachimo, & Anna Virgini parentibus, S. Iosepho sponso, S. Ioanne Baptista, S. Ioanne Euangelista, SS. Petro, ac Paulo, & Sancto sui nominis, ac Sanctis illius Urbis, Patronis, sibi que omni affectu Virginem deligat in peculiarem patronam, semper ipsum ei offerat; firmiterque statuatur, eam in postum singulariter diligere, reuereri, ipsi de eius bonis gratulari, in ea post Christum suam fiduciam collocare, eam imitari, & aliqua ei obsequia exhibere. videaturque in particulari in quibus virtutibus eam imitabitur, & quænam ei obsequia deferret; simulque eam enixe deprecetur, adhibitis dictis Angelis, & Sanctis intercessionibus, ut sui patrocinium suscipere dignetur usque ad horam mortis, qua eum filio suo presentet. Poteris autem hanc, vel similem oblationis formulam recitare ex eaque die Virginem peculiari ratione tanquam tuam singularem Dominam, & aduocatam respicias, & in tuis necessitatibus confidenter ad eam confugas. Quam oblationem quotidie, vel saltem in festis eiusdem Virgini renouare poteris.

OBLATIO SVI IPSIVS BEATIS-
sima Virgini à suis deuotis facienda.

Oblatio sui ipsius formula.
Sanctissima Virgo Mater Dei Maria, ego N. licet vnde cumque famulatu tuo indignissimus, fetus tantè benignitate tua admirabili & impulsus tibi seruiendi desiderio coram Cœlesti Curia vniuersa, te hodie in Dominam, Aduocatam, ac Matrem peculiari ratione eligo, firmiterque statuo ac propono me tibi ex hoc tēpore sepe obtēperaturum, ac fideliter famulaturum,

atque vt ab alijs quoque tibi seruiatur, pro viribus meis effecturam: obsecro te igitur piissima Mater per filij tui, quem pro me effudit, sanguinem, vt me in numerum tuorum deuotorum ascribas; in seruum perpetuum suscipias; ad sis mihi in actionibus meis, gratiamque mihi impetres à filio tuo, vt ita in omnibus cogitationibus, verbis, & operibus me geram, nihil vt vnquam sim tuos filijque tui oculos offensus: ac memor sis mei, nec me delectas in hora mortis meæ. Amen.

RATIO COMMENDANDI SE BEATIS-
sima Virgini Dei genitrici Maria, tum
mane, tum vespere.

Mane ad beatissimam Virginem, Pater noster, & Ave Maria. Deinde sequens, vel alia precatio.

Ratio commendandi se Deiparæ mane & vespere.
O Domina mea sancta Maria, me in tuam benedictam famam, ac singularem custodiam, & in sinum misericordie tue hodie, & quoties, & in hora exitus mei, animam meam, & corpus meum tibi commendo, omnem spem meam, & consolationem meam, omnes angustias, & miseras meas, vitam, & finem vite meæ tibi committo: vt per tuam sanctissimam intercessionem, & per tua merita omnia mea dirigantur, & disponantur opera secundum tuam, tuique filij voluntatem. Amen.

Sancta Maria succurre miseris, tuua pusillanimes, refoue fœbiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto scæmineo sexu, sentiant omnes tuum iuuamen quicumque celebrant tuam sanctam commemorationem.

V. Ora pro nobis sancta Dei genitrix.

R. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Maria mater gratia,

Mater misericordia,

Tu nos ab hoste protige

Et hora mortis suscipe.

Gloria tibi Domine,

Qui natus es de Virgine,

Cum Patre, & sancto Spiritu,

In sempiterna secula, Amen.

Deinde gratias agam de cunctis beneficijs tum generalibus, quæ cum alijs cœmuni sunt quod scilicet Christum nostrum Redemptorē genuerit, & similia: tum etiam de particularibus, & occultis, quæ illa mihi à Christo impetrauit, præcipue verò de ijs, quæ peculiari ter intelligo me ipsius intercessione obtinuisse.

Secundo totum illi me tradem, atque ita

D d d d

seruum

seruum offeram, orans vt mei patrocinium. tutelamque suscipere, meque suo praesidio munitum ab omni tum animae, tum corporis periculo tueri dignetur.

Tertio, aliqua beneficia Pro me, ceterisque proximis petam; praesertim, vt mihi a suo filio profundam humilitatem, purissimam castitatem, erga Christum ardentem amorem, & in recto virtutis itinere profectum, ac perseverantiam impetret, & vt ab omni peccato, praesertim mortali efficaciter caueam. Praeterea, vt non nihil illius mihi doloris impertiat, quem ex filij cruciatibus coepit, praeparationis etiam atque ardoris animi semellam, quo sacram Eucharistiam post ascensionem Domini nostri sumebat. Denique augmentum deuotionis, & affectus erga eandem sanctissimam Virginem. haec autem beneficia per septem eius gaudia, doloresque totidem petam, quibus est affecta dum viueret. Finem faciam ipsius benedictionem rogando illis verbis: Nos cum prole pia benedicat Vir-

Ratio est. *Memorandi se vesperti. Ex officio paruo B. Virginis.*

8° Maria, Amen. Vesperti ad eandem sanctissimam Virginem Pater noster. Ave Maria, &c.

O Maria Dei genitrix Virgo gratiosa omnium desolatorum ad te clamantium consolatrix vera, per illud magnum gaudium, quo consolatrix anima mea, & apud eundem in tuum, ac Dei natum unigenitum in die nouissimo, quando cum anima, & corpore ero resurrexurus, & de singulis meis factis rationem redditurus me digneris iuuare, vt perpetua damnationis sententiam per te pia Mater, & Virgo Valeam euadere, & cum electis Dei omnibus ad aeterna gaudia feliciter peruenire. Amen.

Sub tuum praesidium confugimus sancta Dei genitrix nostras deprecationes ne despicas in necessitatibus: sed a periculo cuncta libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta.

Maria mater grata, vt supra.

Deinde gratias agere, offerre, & petere debemus, vt supra.

DE COROLLA B. VIRGINIS XII. salutatorum Angelicorum, &c.

Corolla B. 7^a Corolla Virginis, seu paruula corona in memoriam 12. Virginitatis priuilegiorum,

duodecim constat salutationibus Angelicis ter repetita oratione Dominica in honorem trinito diuinarum personarum, a quibus virgo sanctissima praeceteris dotata fuit 12. priuilegijs, quae per 12. stellas, quibus redimitur caput matris amictae sole Apocaliptis 12. significatur. Disponuntur autem huic in modum, vt ante quemlibet quaternarium salutationum Angelicarum praeritatur Oratio Dominica, quarum prima in honorem Patris Aeterni. Secunda in honorem Filij. Tertia in honorem Spiritus Sancti, recitetur. Duodecim poro priuilegia, quae in hac Corolla recoli possunt, recensentur in Appendice Speculi Exemplorum nouissime editi, quorum aliqua ex Bernardo Sermone super dignum magnum sunt delumpta. Nos ex Appendice illa his ad senum paucis mutatis excerptimus, sunt autem haec.

1. Copiosissima gratia in immaculata Conceptione Virgini collata.
2. Angelico salutato.
3. Spiritus sancti superuentio.
4. Filij Dei conceptio.
5. Virgo sine macula, & virginitatis priuilegia.
6. Sine corruptione fecunda.
7. Sine grauiamine grauida.
8. Sine dolore puerpera.
9. Magnanimitas fidei in credendo.
10. Profunda humilitas in obediendo.
11. Maxima verbi discretio in loquendo.
12. Summa perfectio, & perseverantia operis in agendo.

Ceterum priuilegia, quae supra in hac Corolla enumerauimus alio modo distingui possent, ita vt & alia eiusdem Virginis priuilegia imò & praecipua vice eiusdem mysteria complectamur: idem subiicienda duximus 12. capita, quae sequuntur, quibus pro cuiusque deuotione haec eadem virginis Corolla accommodari possent.

1. Praedestinatio, qua ab aeterno in Matre Dei est praeelecta.
2. Conceptio immaculata ab omni labe originalis peccati.
3. Sanctitas maxima in tota vita sua, qua ex speciali Dei priuilegio, ne veniale quidem vnquam commisit.
4. Praerogatio in Templo, vbi se trimola Deo consecrauit, atque in omni genere virtutum se exercuit.

5. Annun-

Apoc.

Bernard.

Duodecim B. Virginitatis priuilegia

Alia de B. Virginitatis priuilegijs & merito

5. Annunciatio ab Angelo, quando filium Dei concepit, & vera Dei Mater est effecta.

6. Partus sine dolore, & perpetua cum Filio conuerfatio.

7. Virginitas perpetua, virginumque omnium est primicia.

8. Martyrium cordis, quando doloris gladius in filij Paffione eius animam pertinuit.

9. Gaudia in Chrifti Refurrectione, Afcenfione, & Aduentu Spiritus fancti.

10. Affumptio in Coelum, vbi non tantum in anima, fed etiam in corpore fuper omnes Angelorum, & Sanctorum choros est exaltata.

11. Regina est Angelorum, & hominum, ac omnium Domina.

12. Aduocata noftta, Mater mifericordiae, & cunctorum Mater viuentium.

In fine Corollae recitetur *Salve Regina*, cum confueta Oratione, vel Antiphona.

Santa Maria succurre miferis, iuuu puillanimes, refone fte biles, ora pro propulo, interueni pro Clero, intercede pro deuoto fuae mineo iocuu, fentiat omnes tuum iuuamen, quae ungue celebrant tuam fanctam commemoracionem.

Orate pro nobis fancta Dei Genitrix.

Re. V. digni efficiamur promiffionibus Chrifti.

OREMVS.

CONCEDE nos famulos tuos quasumus Domine per parua mentis & corporis fanitate gaudio, & gloriofa B. Maria femper Virginis interceffione a praefenti liberari, triftitia, & aeterna perferri latuita. Per Dominum noftrum Iefum Chriftum &c.

Orate Nos cum prole pia.

Re. Bened. cat Virgo Maria.

Fidelium anima per mifericordiam Dei rē quiefcant in pace, Amen.

LITANIÆ B. VIRGINIS QUÆ SIN-
GVLIS DIEBV SABBATIS, ET FESTIS
eiusdem Beatissimæ Mariæ cantantur in
sancta Aede Laure-
tana.

Kyrise eleyson.
Christe eleyson.
Kyrise eleyson.
Christe ayde nos.
Christe exaudi nos.
Pater de Cœlis Deus.
Fili Redemptor mundi Deus.
Spiritus sancte Deus.
Sancta Trinitas vnus Deus.
Sancta Maria.
Sancta Dei genitrix.
Sancta virgo Virginum.
Mater Christi.
Mater diuina gratiæ.
Mater purissima.
Mater castissima.
Mater inuiolata.
Mater inemerata.
Mater amabilis.
Mater admirabilis.
Mater Creatoris.
Mater Saluatoris.
Virgo prudentissima.
Virgo veneranda.
Virgo pradicanda.
Virgo potens.
Virgo clemens.
Virgo fidelis.
Speculum iustitiæ.
Sedes sapientiæ.
Causa nostra letitiæ.
Vas spirituale.
Vas honorabile.
Vas insigne deuotionis.
Rosa mystica.

Turris Davidica. ora.
Turris eburnea. ora.
Domus aurea. ora.
Fœderis arca. ora.
Ianua Cœli. ora.
Stella matutina. ora.
Salus infirmorum. ora.
Refugium peccatorum. ora.
Consolatrix afflictorum. ora.
Auxilium Christianorum. ora.
Regina Angelorum. ora.
Regina Patriarcharum. ora.
Regina Prophetarum. ora.
Regina Apostolorum. ora.
Regina Martyrum. ora.
Regina Confessorum. ora.
Regina Virginum. ora.
Regina Sanctorum omnium. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Parce nobis Domine. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Exaudi nos Domine. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Misereere nobis. ora.
Oratio pro nobis sancta Dei genitrix. ora.
R. Vt digni efficiamur promissionibus Christi. ora.

OREMVS.

Gratiam tuam, quasumus Domine mentibus nostris infunde, ut qui Angelo nunciante Christi filij tui Incarnationem cognouimus, per passionem eius, & crucem ad resurrectionis gloriam perducamur Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

FINIS PRAXIS.

A P P E N D I X,

I N H V N C D E
V I R G I N I S S A N C T I S S I

M Æ D E I P A R Æ M A R I Æ

L A U D I B V S L I B R U M,

Qua illa continentur.

E L O G I A D E I P A R Æ E X S A C R I S
litteris, juxta vitæ eius seriem digesta.

Q V A D R V P L E X I T E M T R A C T A T V S

- I. *In salutationem Angelicam, ternis in singula verba adnotatiunculis distinctus. Ad Cap. hujus Libri quintum.*
- II. *De Exemplis, ac Miraculis DEIPARÆ. De Peccatorum Conversionibus. De Pœnis eorum, qui in Deiparam injuriæ fuerunt. Deque Hostium Ecclesiæ interfectione Deipara virtute factis. Ad Cap. 20.*
- III. *De Festis Diebus Deipara dicatis. De Templis diversis in locis, ac temporibus eidem erectis. Ad Cap. 29.*
- IV. *De sacris utriusque sexus Virginitatibus, qui virginitatis vexillum à Deipara erectum sunt secuti. Ad Cap. 32.*

A V C T O R E

P E T R O A N T O N I O S P I N E L L O

N E A P O L I T A N O E S O C I E T A T E I E S V.

C O L O N I Æ A G R I P P I N Æ,

Apud IOANNEM BVSÆVM, sub Monocerote.

A N N O M. DC. LXIII

PIO LECTORI.

Aboluimus Deo, Deiparaque bene iuvantibus Librum de laudibus ejusdem Deiparae sanctissimae, sub typo divini Throni Apoc. 4. adumbratae, cui ob tenuitatem nostram non modo ulla tribui absoluta laus, sed ne inchoari quidem quicquam pro dignitate potest. Verumtamen Imperatrici Angelorum non sunt servorum eius conatus ingrati. Itaque huic Libro attexere vidum est, eius veluti Appendicem, quae universa eius vitae Elogia ex sacris litteris, ac Patribus excerpta summam recententur, Aliquot item Tractatus, quos in Operis Praefatione polliciti sumus, quibus nonnulla pertractantur, quae & si ad Deiparae praeconia pertinent, & ad quaedam huius Libri capita revocari possunt, quia tamen institutam in hoc Opere disputationem longius trahebant, maluimus ad finem Libri in separatos Tractatus ea uberius explicata rejicere, quam pressius dilibata in ipso Opere strictim attingere. Tu candide Lector si quid minus pro tantae Virginis dignitate dictum, imbecillitati nostrae tribuas, si quid commendatione dignum, Deo bonorum omnium Auctori, eiusque Genitrici, cuius precibus, ac patrocinio hoc qualecunque acceptum refero, quaeque se laudantium conatus, ac studia benigne promovet, ascribas.

ELOGIA

ELOGIA

VIRGINIS DEIPARÆ EX SACRA

SCRIPTURA, ET SANCTIS PATRIBUS DE-
prompta, & iuxta vitæ eius seriem digesta.

Quæ in hoc Operæ varijs in locis pertractantur: ex quibus sermo-
num de ea ad populum argumenta faciliè
desumi possunt.

*Accessere Observationes ad Deiparam per eius vitæ mysteria: & Preces,
quibus eas concludere possumus.*

Mæc Deiparæ Elogia, ex quibus olim Litaniæ quædam in eius honore confectæ erant, ex sacris literis serè sunt excerpta: paucissima tamen ex Patribus edicimus, ut totius vitæ eiusdem integra connectio constaret, nonnulla enim quæ multis cõmuni consensu Patrum satis sint explorata, & ab Ecclesia recepta; ex diuinis tamen oraculis non habentur: vt quod Deipara in Templo fuerit præsentata, & alia huiuscemodi.

In his porro Elogijs quamquam plures loci, pluresque Auctores, vnde ea sunt desumpta; nos certè vnico in margine adnotato contenti fuimus; reliqui enim Auctores in eo huius operis capite, quod ibi citatur, faciliè inueniri poterunt.

At verò Elogia hæc ad duodecim capita, quæ sunt instar coronæ stellarum duodecim, quibus Apoc. 12. Deiparæ caput sanctissimum Apostolo Ioanni redimitum apparuit, reuocanda duximus: ad quæ ea, quæ illis capitibus subiunguntur, aliqua rationem spectant, indicatis etiam locis, vbi in hoc opere ea pertractantur, quod in vsum eorum, qui eas in sermonibus ad populum exponenda susceperint, fecimus: quæ multis ex indice locorum sacre scripturæ in hoc Opere explicatorum, & ex Indice rerum memorabilium magis in particulari cognoscere liceat, vbi in singulis capitibus hæc omnia explicantur.

Qua autem ratione ex his sermo parari pos-

sit, non erit difficile ei, qui animum vel mediocriter intendere voluerit. *Da enim occasiõne sapiens, quæ ad modum monet Salomon Prou. 9. & Prouer. 9. adde: vt ei Sapiens: exempli causa explicandum occurrit illud, vbi Deipara Arca Testimonij ex c. Exo. 25, appellatur à Patribus.*

In hoc tria præstare possumus. Primum, vt maior ijs, quæ dicimus auctoritas concilietur, Patres afferamus, qui eo nomine Deiparam appellandam sentent: vel de Deipara typum illum, exponunt: in hunc enim finem in plerisque huiusmodi Elogijs Patrum testimonia in hoc opere congesimus.

Secundò exponamus, quid sit Arca testimonij, seu foederis, quis eius fuerit vsus, ex quibus constabat, & quomodo Exod. 25, à Deo constructi præscribatur, & ex his ea proponamus, atque expendamus, propter quæ Deiparæ per Arcam illam significetur. Ex quibus constabat Virginem sanctissimam ea mysticè continere, quæ in Arcæ constructione, vel vsu deprehenduntur. Atque ex his Virginis Laudes amplissimæ, prærogatiuæ singulares, eiusque patrocinium apud filium esse certissimum, & virtutes eximia à nobis imitandæ elucebunt: quæ si ex alijs diuorum oraculorum locis diligenter explicatis illustrentur, multo magis Auditorum animos ad id, quod volumus impellemus.

Tertiò, ad mores nostros aliqua ex ijs, quæ disseruimus sunt deuenianda, tum vt ex Deiparæ comparatione imperfectum nostrum, nostraque peccata melius agnoscere, & redarguamus, & emendare studeamus: tum vt in nostris

necessi-

necessitatibus ad eius opem inuocandam fidenter accurramus: tum ut eius virtutes imitati pro nostra virili parte conemur: denique exemplum aliquod, seu miraculum de Virgine sanctissima proponendum erit, quod ex hoc opere, ubi pleraque in hunc finem commemorauimus, vel ex alijs probatis Auctoribus petatur. Atque hoc idem in reliquis Deiparæ typis exponendis fieri poterit: quæ enim hi-

storico sensu efferuntur, quale est illud *Maria Virgo perpetua*, & similia ex typis & figuris, vel ex prophetijs, quæ ea de re in sacris literis habentur, vel alia ratione ex ijs, quæ hic disputantur sermonem in laudem Virginis contexerunt etiam ad nostram spirituales utilitatem deflectere (quæ duo præcipue spectare debent, qui de virgine verba faciunt) non erit difficile.

ELOGIORUM DEIPARÆ.

Primum Caput, singularis prædestinatio, & reliqua ante Conceptionem.

- Prouer. 8. 2.* **M**aria ab æterno ordinata cap. 14.
- Cant. 6.* Maria inter omnes præelecta ibidem.
- Genes. 3.* Maria Patribus cœlitus promissa cap. 35.
- Genes. 3.* Maria mysticis præfigurata miraculis ibidem.
- Isa. 7.* Maria oraculis prænunciata prophetica ibidem, & cap. 17.
- Genes. 43.* Maria desiderium collium æternorum ibidem.

II. Conceptio immaculata.

- Cant. 4.* **M**aria sine peccato concepta cap. 7. & cap. 4.
- Genes. 3.* Maria serpentis caput conterens ibidem.
- Prouer. 31.* Maria lucerna inextincta cap. 7. 9. & 21.
- Sapient. 7.* Maria speculum sine macula cap. 7.
- Cant. 2.* Maria liliū inter spinas cap. 7. & 32.
- Genes. 47.* Maria terra Sacerdotalis immunis cap. 7.

III. Natiuitas Deiparæ.

- Matth. 1.* **M**aria regali progenie exorta cap. 17.
- Isa. 11.* Maria virga de radice Iesse cap. 32.
- Num. 24.* Maria stella Iacob cap. 24. & 32.
- Eccle. 50.* Maria stella matutina cap. 14. & 31.
- Cant. 6.* Maria aurora confurgens cap. 24. & 26.

IV. Eius præsentatio in Templo, & virtutes heroicæ.

- Nyssen. homil. de human. Christi generatione.* **M**aria in Templo præsentata cap. 8.
- Prouer. 31.* Maria vnuerfas filias supergressa cap. 5 & 6.
- Genes. 27.* Maria scala Iacob cap. 16. propter frequentem eius in Templo cum Angelis ascendentibus, & ad eam descendentibus conuersationem cap. 26.

- Maria virgo prudentissima cap. 21.
- Maria speculum iustitiæ ibid.
- Maria mulier fortis cap. 4. 24. & 29.
- Maria singulare virginittis exemplar cap. 32.
- Maria nardus odorifera cap. 22. & 37.
- Maria fide perspicua cap. 21.
- Maria Turris eburnea cap. 7. & 21.
- Maria candelabrum aureum cap. 9. & 21.
- Maria altare thymiamatis cap. 21.
- Maria balsamum aromatizans cap. 7. & 21.
- Bonum exemplum.
- Maria virgula lomi ex vnuerfis aromatibus cap. 4. 6. & 21. Vniuersitas virtutum.

V. Desponsatio, Annunciatio, & Visitatio.

- M**aria iusto Iosepho desponsata cap. 8.
- Maria inons Domino in vertice montium præparatus cap. 4. 5. & 7.
- Maria ab Angelo humiliter salutata cap. 5. Luc. & 7.
- Maria Gratia plena cap. 4. 5. 23. 28. & in peculiari tract. in salutatione Angelica.
- Maria inter mulieres benedicta cap. 5. 6. & 2. Iohannis in tract. in salutationem Angelicam.
- Maria sponta Dei cap. 5.
- Maria sancto Spiritu obumbrata cap. 5. & 8.
- Maria mulier circumdans vitum cap. 10.
- Maria Paradisus voluptatis ca. 5. & 7.
- Maria Ciuitas Dei cap. 5.
- Maria Domus Sapientiæ ca. 5. 7. & 15.

Maria

Ierem. 24. Maria Solium gloriæ Dei cap. 2.
3 Reg. 10. Maria Thronus Salomonis cap. 2.
3 Reg. 8. Maria Templum Domini cap. 5.
Cyprian. Maria Sacrarium Spiritus Sancti cap. 5.
Exod. 28. Maria Sanctuarium Dei cap. 5.
Eccles. 24. Maria Tabernaculum tui Creatoris cap. 5.
Exod. 31. Maria Tabernaculum foederis cap. 5.
Exod. 25. Maria Arca testimonij cap. 5.
Exod. 16. Maria Vas aureum caeleste manna continens cap. 5.
Luc. 2. Maria, quæ Elisabeth cognatam visitasti cap. 21. & 37.

VI. Partus Virgineus.

Isa. 45. **M**aria terra geminans Saluatorem capit. 20.
Genes. 2. Maria lignum vitæ cap. 5.
Num. 7. Maria Virga florens Aaron cap. 31.
Prouer. 31. Maria Nauis infitoris de longe portans panem cap. 8.
Exod. 25. Maria Mensa panis propositionis cap. 8.
Cant. 1. Maria Borras Cypri cap. 8.
Esber. 10. Maria Fons lucis cap. 21.
Cant. 4. Maria Puteus aquarum viuientium cap. 5.

VII. Virginitas ante, in, & post partum.

Matth. 1. **M**aria Virgo perpetua cap. 32.
Exod. 3. Maria Rubus ardens incombustus ibid.
Iudith. 6. Maria Vellus Gedeonis ibidem.
Dan. 2. Maria Mons, de quo sine manibus abscissus est lapis ibidem, & cap. 5.
Ezech. 44. Maria Porta Orientalis clausa cap. 3. 22. & 32.
Cant. 4. Maria Hortus conclusus cap. 7. & 32.
Ibidem. Maria Fons signatus cap. 7. & 32.

VIII. Conuersatio cum Filio.

Luc. 2. & *Matth.* 3. **M**aria à Pastoribus, & Magis cum Filio inuenta.
Luc. 2. Maria legi purificationis spontè subiecta cap. 21. & 37.
Isa. 29. Maria Nubes Domini leuis cap. 3.
Matth. 2. Maria in Ægyptum cum filio ingressa capit. 23.
Ibidem. Maria ex Ægypto in Nazareth reuerfa.
Luc. 2. Maria cum filio dulciter conuersata cap. 9.
Ibidem. Maria, quæ filium triduo quæstisti cap. 37.
Ibidem. Maria, quæ filium in Templo inuenisti ibidem.

Maria deficiente in nuptijs vino filium deprecata cap. 29.
 Maria, quæ itabasiuxta crucem filij cap. 10. *Iohan.* 19. & 21.
 Maria Virgini Ioanni commendata cap. 10. *Ibidem.* 28. & 34.
 Maria doloris gladio transfixa capite 10. *Luc.* 2. & 11.
 Maria filij resurrectione exhilarata cap. 11. *Nyssen.*
 Maria in die Pentecostes sancto Spiritu repleta cap. 6. *Esber.* 2.

IX. Assumptio.

Maria spiritualibus delicijs affluens cap. *Cant.* 3. 5. 17. & 21.
 Maria super dilectum tuum innixa cap. 6. *Ibidem.*
 Maria super choros Angelorum exaltata cap. 6. & 12. *Offic. Eccl.*
 Maria mater honorificata cap. 34. *Eccles.* 15.

X. Coronatio.

Maria mulier amicta sole cap. 3. 12. 15. & 31. *Apoc.* 12.
 Maria sub cuius pedibus luna cap. 2. 5. 7. *Ibidem.* 24. 30.
 Maria duodecim stellis coronata c. 5. 6. 31. *Ibidem.*
 Maria Regina Coelorum c. 5. *Augustin.*
 Maria Regina à dextris filij astans cap. 5. 6. 7. *Psal.* 44. & 12.
 Maria inuestitu deaurato varietate circumdata c. 9. & 21. *Ibidem.*
 Maria, quam laudant astra matutina c. 26. *Offic. Eccl.*
 Maria, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur c. 5. & 9. *Offic. Eccl.*
 Maria, cuius vultum deprecantur omnes diuites plebis c. 6. 17. 26. *Psal.* 44.

XI. Præconia.

Maria super omnes speciosa c. 5. *Offic. Eccl.*
 Maria pulchra, vt luna c. 5. & 16. *Cant.* 6. *Ibidem.*
 Maria electa, vt sol c. 14. *Iudith.* 13. *Ibidem.*
 Maria Gloria Ierusalem c. 17. 24. *Ibidem.*
 Maria lætitia Israël, ibid. *Ibidem.*
 Maria honorificentia populi nostri, ibid. *Cyrril.* hom. *mi. contra Nestor.*
 Maria Orbis terrarum margarita pretiosa cap. 17. *Eccles.* 24. *Ibidem.*
 Maria Cedrus in libano exaltata c. 6. *Ibidem.*
 Maria Cypressus in monte Sion c. 6. *Ibidem.*
 Maria palma in Cades c. 6. *Ibidem.*
 Maria plantatio rose in Jericho c. 6. *Ibidem.*
 Ecce maria

- Ibidem.* Maria oliua speciosa in Campis c. 6. & 16.
Ibidem. Maria platanus iuxta aquas c. 6.
Ibidem. Maria Terebinthus ramos honoris, & gratiæ extendens c. 27.
Luc. 1. & Cant. 6. Maria cunctis generationibus beatissima prædicata c. 17.

XII. Intercessio.

- Nazianz. in Trag.* **M**aria Aduocata nostra cap. 30.
Christus patiens. Maria propitiatorum vniuersæ terræ c. 16 & 36.
Bern. ser. 1 de Assumpt. Maria, per quam post Deum totus viuut orbis terrarum c. 30.
Exod. 25. Epiphani. serm. de Deipara. Maria Dei, & hominum mediatrix c. 30.
Oratio ob secreto Domini. Maria Aqueductus cœlestium gratiarum cap. 34.
Eccles. 24. Damasc. orat. 2. de dormit. Deipara. Maria fons perennis curationum c. 20.
Genes. 24. Ibidem. Cant. 4. Genes. 6. Num. 35. Cant. 4. Cant. 6. Offic. Eccl. Bernard. Genes. 23. Genes. 3. Anselm. Ibidem. Eccles. 24. Ibidem. Ibidem. Offic. Eccl. And. Cre. Heron. in c. 6. Mich. Cyrill. homi. contra Nestor. Bonauen. Maria fons vniuersam terram irrigans cap. 16.
 Maria in qua omnis spes vitæ, & virtutis c. 5, 16. & 28.
 Maria, cuius spiritus super mel dulcis cap. 34.
 Maria fauus distillans c. 34.
 Maria Arca Noë salutaris c. 16.
 Maria Ciuitas refugij c. 16.
 Maria Turris Dauid cum propugnaculis c. 30.
 Maria Castrorum acies ordinata c. 24.
 Maria cunctas hæreses sola interimens c. 24.
 Maria stella maris cap. 29. & 34.
 Maria porta Cœli c. 7 & 17.
 Maria mater viuentium c. 27. & 28.
 Maria mater misericordiæ c. 16.
 Maria mater diuinæ gratiæ c. 28.
 Maria mater timoris, & agnitionis c. 21.
 Maria mater sanctæ spei c. 21.
 Maria mater puichæ dilectionis c. 9. & 21.
 Maria Domina Angelorum c. 5 & 26.
 Maria decus Patriarcharum c. 17.
 Maria vaticinium Prophetarum c. 17.
 Maria præconium Apostolorum c. 17.
 Maria confortatrix martyrum c. 36.
 Maria exemplar Confessorum c. 21.
 Maria lumen virginum c. 32.
 Maria Regina sanctorum omnium c. 5.

OBSECRATIONES AD DEIPARAM per eius vitæ mysteria.

POST Deiparæ Elogia iuxta eius vitæ ordinem disposita, quæ iam descripsimus, ob præcæ precium existimauimus obsecrationes olim

in Litanij eiusdem Deiparæ positas, & ex laudatissimis eius vitæ mysterijs depromptas Nazianz. subiicere, quibus ad aliquod malum à nobis carnis aduertendum: vel ad aliquod beneficium consequendum, ipsius apud Christum auxilium, Anglie ac patrocinium eius inuocamus, exempli causa cum ei suppliciter dicimus.

A cunctis periculis.

Ab omni peccato.

A subitanea & improvisa morte.

A spiritu fornicationis.

A morte perpetua.

Et cæteris malis, Libera nos Virgo gloriosa.

Aliquas ex his obsecrationibus in hunc modum adicere possumus.

Per immaculatam conceptionem tuam, &c.
 Similiter cum in eius ope inuocanda his verbis vtimus.

Vi veram poenitentiam nobis impetrare digneris.

Vi mentis, & corporis integram puritatem nobis impetrare digneris.

Vi nos ab hoste protegere, & hora mortis suscipere digneris.

Vi Societates tibi peculiari obsequio deuotus conseruare, & augere digneris.

Vi omnibus fidelibus defunctis requiem æternam impetrare digneris.

Eadem pauite obsecrationes adhibere licebit.

Per æternam prælectionem tuam, &c.

Obsecrationes ad Deiparam.

PER æternam prælectionem tuam.
 Per immaculatam conceptionem tuam.
 Per sanctam natiuitatem tuam.
 Per mellissimum nomen tuum.
 Per deuotam præsentationem tuam.
 Per cœlestem in terris conuersationem tuam.
 Per purissimam desponsationem tuam.
 Per salutarem Annunciationem tuam.
 Per superuenientis in te Spiritus sancti obumbrationem.
 Per humilem uisitationem tuam.
 Per virginum partum tuum.
 Per intemeratam uirginitatem tuam.
 Per mundissimam purificationem tuam.
 Per dulcissimam conuersationem cum dilecto filio tuo.
 Per gladium doloris, qui pertransit animam tuam.
 Per gaudia resurrexeris filij tui.

Per superfluentem in die Pentecostes gratia
plenuatuen.

Per admirabilem Assumptionem tuam.
Per gloriosam coronationem tuam.
Per viscera misericordia tua.

Preces quibus quæcunque ad Deiparam
petitiones terminari
possunt.

Magnificat anima mea Dominum.
Et exultauit spiritus meus in Deo salutari
meo.

Quia respexit humilitatem Ancilla sua: ecce enim
ex hoc beatam me dicent omnes generationes:

Quia fecit mihi magna qui potens est & sanctum
nomen eius

Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum

Fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos
mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede & exaltauit humiles.
Esuriens impleuit bonis & diues dimisit inanes

Suscipit Israël puerum suum, recoraui misericordia sua.

Sicut locutus est ad Patres nostros: Abraham, &
semini eius in sacula.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Sic ut e-
rat in principio, & nunc & semper, & in sacula
saculorum. Amen.

¶ Ave Maria gratia plena Dominus tecum.

R. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus
fructus uterui tui.

¶ Elegit eam Deus, & praelegit eam.

R. In tabernaculo suo habitare facit eam.

¶ Adiuuabit eam Deus mane diluculo.

R. Deus in medio eius non commouebitur.

¶ Specie tua, & pulchritudine tua.

R. In uide prospere proceeds, & regna.

¶ Diffusa est gratia in labijs tuis.

R. Propterea benedixit te Deus in aeternum.

¶ Dignare me laudare te Virgo sacra.

R. Da mihi uirtutem contra hostes tuos.

¶ Ora pro nobis sancta Dei Genitrix.

R. Ut dignificemur promissionibus Christi.

¶ Domine exaudi orationem meam,

R. Et clamor meus ad te ueniat.

OREMVS.

Omnipotens Domine Iesu Christe, uerbum
carnis: splendor gloria: & figura substantia
eius, qui ad reparandam abiectionis nostrae ruinam
in purissimis intemeratae Virginis uisceribus, frater
& caro nostra fieri dignatus es, te supplices ex-
oramus, ut ipsius precibus, & meritis inueniamur
apud te semper, & castitate nudi, & charitate
feruentes.

Deus qui corda fidelium sancti Spiritus illu-
stratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu
recta sapere, & de eius semper consolatione gaudere.

Defende quaesumus Domine B. Maria semper
Virgine intercedente istam ob omni aduersa-
ta e familiam, & toto corde tibi prostratam ab
hostium propitius tuere clementer insidias.

Deus, qui miro ordine Angelorum ministeria,
hominumque dispensas: concede propitius, ut à
quibus tibi ministrantibus in caelo semper assiste-
tur, ab his in terra uita nostra muniat.

Concede quaesumus omnipotens Deus, ut in-
tercessio sanctae Dei Genitricis Mariae, San-
ctorumque omnium Angelorum, Apostolorum,
Martyrum, Confessorum, & atque Virginum, &
omnium electorum tuorum nos ubique iustificet: ut
ad eorum merita recolumus, patrocina sentiamus.

Fidelium Deus omnium conditor, & Redem-
ptor, animabus famulorum, famularumque
tuarum remissionem cum aduersis tribue peccato-
rum, ut inuulgentiam, quam semper optauerunt
prius supplicationibus consequantur.

Deus, cui proprium est misereri semper, &
parcere suscipe deprecationem nostram, ut
nos, & omnes famulos tuos, quos delictorum cete-
na constringit, miserae tuae pietatis clementer
absoluat. Per Dominum nostrum Iesum Christi
filium tuum, &c.

¶ Nos cum prole pia.
R. Benedicat Virgo Maria.

TRACTATUS IN SALVATIONEM ANGELICAM,

Ternis in singula verba adnotatiunculis distinctus,
SERVATIS QVO AD EIVS FIERI POTUIT IISDEM
Diuinorum oraculorum, & sanctorum Patrum verbis, adnotatis in
margine vnde deprompta sunt, locis. Caterum pleraque,
quæ hic breuiter perstringuntur, copiosius in
hoc Opere ipsarum pertractantur,

*Accessit, quomodo singula salutationis Angelicæ verba singulis Deiparæ Festis,
quæ ad duodecim reuocauimus, ac commodari possint.*

*De hac u-
berius in
c. 3 huius
Operis.*

V illud Ave in fronte
salutationis Angelicæ ad
Virginem Deiparam fa-
ctæ, idem sit, quod Gau-
de, quemadmodum c. 5.
huius Operis fusius ex Pa-
tribus ostendimus; non-
nulli quoque diuino con-
silio interpretem ea voce usum meditentur, qua
Eua inuersis tamen literis continetur, apto san-
ctæ Anagrammate, ut ipsa literarum inuersio,
dispartem, in d' oppositam utriusque Parentis
conditionem exprimeret siquidem per Virgine-
nem Deiparam, cui huiusmodi saluatio est
facta, sublata est maledictio illa ab Eua in Or-
bem terrarum inuecta, ad quod alludens Ec-
clesia, de Virgine sanctissima canit.

Offic. Eccl.

*Sumens illud Ave
Gabrielis ere
Fundat nos in pace
Mutans Eue nomen.*

*Bonaue-
S. Antoni
ni.*

Nec desunt alij cum sancto Bonauentra
in speculo B Virginis cap. 2. & sancto Antoni-
no 4. part. titul 15. capite 13. §. 4 qui huius-
modi Ave ab eo, quod est absque væ, hoc est
absque miseria deductum velint: de quo nos
supra in capite quinto huius Operis egimus.
Cum enim Deipara ab omni væ quàm lon-
gissime absit, propterea ab Angelo initio
salutationis voce illa Ave id ei significatum
existimant. Propterea nos in singulas huius-
modi acceptiones aliqua afferenda duximus:
quicquid enim sit de pia illa huius vocis ac-
commodatione, qua eam ad Eoam transposi-
tis literis, seu ad id, quod est sine væ referunt,
certum tamen est ea omnia, si rem ipsam spe-
ctemus, in beatissimam Virginem optime con-
uenire.

Et ut à prima significatione ordiamur, qua
Aue idem sibi vult, quod Gaude, nos rationes,
quibus Deiparæ Virgini gaudendum est, ex ijs
potissimum in præsentia proponemus, quæ in
sacris literis de ea pronuntiata, vel in ea gesta
esse in mysterio Incarnationis narrantur eaq;
ad tempus præsens referemus. Ergo Virginem
Deiparam cum Gabriele Archangelo in hunc
modum reuerenter saluamus.

Ave hoc est Gaude Virgo sanctissima.

1. Quia es grata plena.
2. Quia Dominus tecum.
3. Quia benedicta tu in mulieribus; siqui-

dem GAVDIA Matris habens cum virginutis
honore, nec primam similem viles, nec ha-
bere sequentem.

II. Gaude Virgo Beatissima.

1. Quia inuenisti gratiam apud Deum
quam & ipsa quaerebas, nec ante vi-
lus inuenire vnquam potuerat.
2. Quia Spiritus sanctus superueniet in te,
& virtus Altissimi obumbrabit tibi: ecce conce-
pisti in utero, & peperisti Iesum filium Altissimi.
3. Quia fecit tibi magna, qui potens est,
ideoque in tuo Cantico spiritum tuum in Deo
salutari tuo exultasse fatebatur.

III. Gauda Virgo sacratissima.

1. Quia gaudium annunciaisti vniuerso
mundo: ex te enim ortus est Iou-
stitia Christus Deus noster, qui tanquam ve-
rus noster Isaac (Isaac enim nomen sonat) ex te
omnium Domina per Sarai (quæ Domnam
figurat) figurata prodijt: qui soluens male-
dictionem dedit benedictionem, & confundens
mortem donauit nobis vitam sempiternam.
2. Quia tartarei serpentis caput, eiusque
leminis à præpotenti Deo inimica iam inde à
mundi

Ecclesiasticum mundi exordio constitutus, illius truculentum
Officio. caput contrivisti.
3. Gaude, quia cunctas hæreses interemisti
sola in univerto mundo.

Ave Virgo Gloriosa mutans Eua nomen.

1. **T**V siquidem nova Eva secundi ac cælestis Adæ, qui factus est in spiritum vivificantem, vera es Mater.
2. Tu reddis almo germine, Quod Eva tristis abstulit.
3. Tu cunctorum Mater es viventium, qui nimirum in vitam spiritualem regenerantur.

Ave absque va hoc est sine miseria.

1. **C**ulpæ originalis.
2. **C**ulpæ cuiuscunque actualis, quam visibilissimæ.
3. Absque peccati fomite, qui in te perpetuo extinctus fuit.

MARIA.

Hiero, lib. de nomin. Hebr. in Matth. & Exo. Maria egyptiologia hac amara significare dicitur.
2. **Q**Væ juxta huius sacratissimi, ac mellifloui nominis interpretationem stella es, ac myrtha maris, amarum item mare, & Domina.

1. Stella es illuminatrix maris hominibus, qui in amaro, ac procelloso præsentis vitæ maris eius fluctibus jactantur.
2. Myrtha es maris, & amarum mare: & quidem myrtha maris fuisti ratione compassionis amarissimæ, qua veluti acutissimo gladio anima tua sanctissima transfixa est, ac veluti iniqui maris fluctibus exercita, verba illa Domino dicere poterat: *Omnes fluctus tuos induxisti super me: Magna enim voluit mare fuisse contritio tua.* Amarum vero mare es dæmonibus: *Per te (ut verbis utar Bonaventuræ) oppressi, & submersi, non secus, ac Aegyptii in mari rubro, idèque illis amara facta es, atque timenda.*
3. Domina verò es Angelorum omnium, atque hominum.

GRATIA PLENA.

1. **P**lena fuisti gratia, quam vocant justificantem, ac virtutibus, quæ illam commitantur theologiceis, cæterisque infusus, unicum sancti Spiritus donis, ac fructibus universis, in eminentissimo quodam atque heroico gradu: quæ omnia Deus optimus plena in te manu concessit.

2. **G**ratias, quæ gratis datæ dicuntur, instructa.
3. Singularibus privilegijs, atque prærogatiis præ cunctis egregiè exornata.

PLENA.

1. **P**lena quidem fuisti gratia in tua immaculata Conceptione.
2. Superplena in divini Verbi ex tuis castis visceribus Incarnatione.
3. Superfluens, seu redundans nobis omnibus in tua præsertim gloriosa Assumptione, quippè, quæ veluti vas pretioso liquore plenum cum precibus nostris moxeris, gratias uberrimè effundis.

DOMINUS.

1. **Q**ui est Pater tuus.
2. Filius tuus.
3. Sponsus tuus.

DOMINUS TECUM.

1. **Q**uia in Te Domini omnipotentia, Sapientia, & Bonitas præ omnibus puris creatoris insigniter relucet.
2. Ex Te Dominus carnem assumens in sacratissimo utero tui templo novem menses est commoratus.

3. **T**ECUM non solum multis annis in terris conversatus: verum etiam **DOMINUS TECUM**, hoc est Tuus, olim quidem sub jure quodammodo tuo, dum tibi subditus, atque obediens esse dignatus est: nunc etiam in cælo, dum tuis precibus prompta voluntate moxem gere studet. Quare de ficiente in nostris spiritualibus nuptijs, quibus anima eidem Christo desponsatur, consolationis vino pro ea, qua apud illum polles auctoritate fidenter ei suggeris. *Vinum non habent: nec pateris repulsam cum ad preces tuas tribulationis aqua Christi virtute in vinum spiritualis gratiæ, atque lætitiæ convertatur.*

Igitur (ut eadem utar precatione tui Anselmi) *Piissima Domina obsecro te per gratiam, qua sic Dominus esse tecum, & te voluit esse tecum, fac propter ipsam secundum eandem ipsam gratiam, misericordiam tuam mecum, fac ut amor tui semper sit mecum, & cura mei semper sit tecum: fac ut timor necessitatis meæ, quantum ipsa*

Ecce 3

p. 189

Bern. ser. 2. de Assumpt. Spiritu s. d. Et superne nomen nobis quoque superplena & superfluens facta est.

Bonaventura in spec. cap. Luc. 2.

Vitata dicitur formidula, quæ admodum Psalm. 49 ex persona Dei pulchritudo agri mecum est: hoc est in mea ditione, ac potestate. Luc. 2. Ioan. 2. Anselmus apud Bonaventuram in spec. B. Verg. ca. 9.

Hiero, lib. de nomin. Hebr. in Matth. & Exo. Maria egyptiologia hac amara significare dicitur. Psalm. 87. Thron. 2. Bonaventura in spec. cap. 3.

Verba de ecclesia in fine No. ut dicitur in Scholis Luc. 1. Zeph. 1. Ierem. 1. Luc. 1. Gen. 1.

persistis sit tecum, & respectus pietatis tuae, quam-
diu ego subsisto sit tecum: fac ut congratulatio
beatitudinis tua semper sit tecum, & compassio
misericordiae tuae semper quantum mihi expediat sit te-
cum: Dominus ergo tecum & MARIA.

I. BENEDICTA TU.

Gen. 3. **Q**uæ maledictionis cuiuscunque expers,
omni es cum benedictione; si-
quidem.

1. Benedicta tu inter conjugatas; quippe
quæ Virgo, & fecunda fuisti, nam & sterilita-
tis opprobrij, quæ apud Iudæos olim maledic-
tionis instar erat, immunitas Genitricis digni-
tatem obtinuit, & virginiam pudicitiam
non amisti.

Gen. 3. **2.** Benedicta tu, quæ filium tuum dulcissi-
Isai. 66. mum absque ulla doloris in partu maledictio-
ne cæteris mulieribus propter Evæ peccatum
irrogata, in lætitia peperisti.

Gen. 3. **3.** Benedicta tu, cujus corpus sacratissimum
Ecclesiast. 12. in sepulchro communem illam maledictio-
dia Assum- nem, qua omnes filij Adæ in terram aliquan-
ptionis ex do convertuntur, diuino beneficio evasit: ne
Damaſce que enim vidit corruptionem, sed eo post
no orat 2. tuam faciem dormitionem ab anima mox re-
da dormi. sumpto, gloriosa & corpore, & anima à dextris
Psalm. 44. filij aditas in cælis.

2. BENEDICTA TU.

Judith 13. **B**enedicta tu à Domino in virtute sua,
quia per te ad nihilum redegit ini-
micos nostros.

Verba sūt **2.** Benedicta tu per cujus partum antiqua
Augustini maledictio tollitur, protoplastorum mutatur
serm. 18. de natura, deletur culpa.

sanctis. **3.** Benedicta filia tu à Domino, quia per te
Ecclesia in fructum vitæ communicavimus, cuius gustu
Officio. ad æternæ vitæ delicias, & perennitatem enu-
titur, ac reparamur.

3. BENEDICTA TU.

Judith 13. **B**enedicta tu à Domino Deo excelso
omnibus mulieribus super ter-
ram, quia hodie nomen tuum ita magnifica-
vit, ut non recedat laus tua de ore hominum,
qui tempus fuerint virtutis Domini.

Luc. 1. **2.** Benedicta tu inter mulieres ab Archangelo
Gabriele, & S. Elisabeth merito pronun-
ciatis.

3. Benedicta tu non solum à S. Simeone Ie-
ne, & ab Anna Prophetissa in tuæ mundissimæ
Purificationis die, verum etiam à muliere illa
de turba, quæ typum gerens ecclesiæ Catho-
licæ, Iudæorum furorem filium tuum calom-
niantium nihil verita, non minus pie quam
fortiter extollens vocem, dixit illi: *Beatus venier*
quis te portavit, & ubera qua suxisti. Quis etiam
à filiabus Sion, ab animabus scilicet religiosis,
quæ te viderunt, hoc est mentis oculis exi-
tiam tuam dignitatem attendere expenderunt, Luc. 1.
collaudari: imò ab illis, & ab omnibus gene-
rationibus, quem admodum tu ipsa testata es
beatissimi prædicantis: *Quoniam* (ut verbis u-
tatur Bernardi) *omni bus generationibus tuam, & gloriam genuisti,*
in te enim Angeli lætissimam,
justi gratiam, peccatores veniam inveniunt in
æternum.

IN MULIERIBUS.

1. **T**u es mulier illa fortis à Salomone
sapienter descripta cunctis seculis
desiderata cuius pretium procul, & de ultimis
finibus.

2. Tu es foemina illa apud Ieremiam, quam
in utero virum circumdedisti id est Christum
jam tum virum sapientia perfectissimum abs-
que viri consortio concepti.

3. Tu inter mulieres virginittatis vexillum
voto contignatum prima omnium sine exem-
plo extulisti, quia etiam norma & regula con-
jugatis, pariter atque viduis extitisti.

BENEDICTUS FRUCTUS VENTRIS TUI.

Filius tuus sacratissimus fructus ventris
tui ab omnibus benedictus prædicatur.

1. A S. Simeone Iene, & Anna Prophetis-
sa in templo.

2. A pueris Hebræorum in solempni die Pal-
marum ei acclamantibus: *Benedictus qui venit*
in nomine Domini: Hosanna in excelsis

3. Ab Angelis, & Sanctis in celo: quia et-
iam teste S. Iohanne in sua Apocalypsi: *Omnis*
creatura qua in celo est, & super terram,
& sub terra, & qua sunt in mari, &
qua in eo, omnes pariter agnum
benedicebant.

2. FRUCTUS VENTRIS TUI.

- Gen. 3. 1. Filius tuus benedictus est fructus ligni vite
Sep. 14. iuauissimus, qui ex Crucis sacratissimi
ligno benedicto, per quod fit iustitia, pe-
pendit, mortemque nostram ex peccato Adæ
inflatam moriendo destruxit, & gustatus vi-
tam reparat sempiternam.
- Gen. 22. 2. Filius tuus est semen illud Patriarchis
promissum, in quo benedicendæ erant omnes
gentes terræ.
- Psal. 116. 3. Fructus ventris tui est hæreditas Domi-
ni, & merces Beatorum in cælo.

VENTRIS TUI,

- Luc. 11. 1. Beatus venter tuus, qui æterni Patris fi-
lium portauit.
- Can. 7. 2. Benedictus venter tuus, qui fuit sicut a-
ceruus tritici vallatus lilijs. Umbilicus etiam
tuus sicut crater tornatilis nunquam indigens
poculis: ex te enim prodijt Christus Dominus,
1000. 6. cuius pretioso corpore, & sanguine in hac no-
stra peregrinatione sub speciebus panis, & vi-
ni pascemur, nutrimur, ac roboramur.
- 3. Venter tuus fecundus ille quidem, sed
tamen vallatus lilijs, quia candidissima virgi-
nitatis perpetua integritate ante partum, in
partu, & post partum, vndique septus est, atque
munitus, & contra dæmonum venena non se-
cus, ac lilium contra serpentis ictus anido-
tum es præsentissimum.

Plin. libro 21 cap. 19

1. JESVS.

- 6. 1. Iesus hoc est Saluator, qui est magnus
secundum nomen suum; maximus in
salutem electorum Deitæ enim verba Eccl.
Eccl. 46. 46. in laudibus Iesu Naue, qui apertissima Chri-
sti figura extitit profertur; Iesus namque
nomen suum implens, saluum fecit populum
suum à peccatis eorum.
- 2. Nomen hoc Iesu ex græca etiam etymo-
logia auctore Epiphano, & alijs tantumdem
sonat, quod Medicus ipse etenim cunctis ani-
marum nostrarum languoribus medicinam
affert: de hac medicina, quam Altissimus de
terra creauit Eccl. 1. 3. 8, hoc est de Christo, qui
ex carne Virginitatis est formatus, vberius cap. 20.
huius Operis.
- 3. Hoc nomen nouum, quod vs Domini

Epiphani-
hæresi 29.
Cyrillus
Ierosolym.
c. 10.
Basilisus in
asceto.
Samer.
tom. 3.

nominauit, & à nobis ob eius dignitatem
eximiam, & altissima, quæ continet sacra-
menta penitus comprehendere nequaquam
potest, iuxta illud Proverb. 18. Quod est nomen
eius, & quod nomen filij eius senescit? hoc (in-
quam) nomen diuinorum attributorum pro-
prietates exprimit, aliorum Christi nomi-
num, quæ Isa. 9. & in alijs diuinorum ora-
culorum locis ei tribuuntur. mysteria in se vno
complectitur, quemadmodum Manna, quod
omne delectamentum, omnemque habebat
saporem suauitatis.

tract. 37.
Isa. 62.
Prover. 18
Isa. 9.
Sap. 16.

2. IESVS.

- 1. CVrus nomen sacratissimum.
Sanctum est, & laudabile in secula
Angelis, & Beatis in Cælo.
- 2. Magnum, & admirabile hominibus in
vniuersa terra.
- 3. Tremendum, atque terribile, dæmoni-
bus in inferno.

Dan. 3.
Psal. 77.
S. 8.
Psal. 110.

3. IESVS.

- 1. CVrus nomen gloriosum.
Turre est fortissima, quæ iustum
quemlibet, qui ad ipsum currit, tutatur, & ex-
altat.
- 2. Est maximè salutare, propter hoc enim
nomen Dominus peccatis nostris, quantum-
uis magnis, propitiatur, iuxta illud: Propter no-
men tuum Domine propitiaberis peccato meo
multum est enim: nec enim aliud nomen est sub
Cælo datum hominibus, in quæ oporteat nos sal-
uos fieri: naque ab omnibus mentis magnifi-
candum est, & in diuinitate exaltandum, atque
iudicandum: Omnis enim, qui inuocauerit no-
men Domini, teste Ioel. saluus erit.
- 3. Est virtutis iniunctæ, & efficacitatis inui-
ctæ, de quo ipse Dominus: In nomine meo da-
monia eieci, lingua si loqueretur nouus, serpentes
tollent, & si meri ferum quis biberint, non eis no-
cebit, super agros manus imponent, & bene habebunt
in hoc enim nomine spernemus insurgentes
in nobis Psal. 43.

Dan. 3.
Prover. 18
Psal. 24.
Act. 4.
Psal. 33.
Psal. 77.
Isa. 2.
Act. 2.
Rom. 10.

4. IESVS.

Hoc benedictum nomen maiestatis Do-
mini est super omnia nomina ita vt in no-
mine Iesu omne genu flexatur.

Psal. 77.
Phil.

1. Cæ.

- 1. Coelestium.
- 2. Terrestrium, &
- 3. Infernorum.

5. I E S V S.

Psal. 62.

1. **I**n hoc nomine preces nostrae Patri Aeterno, & ipsi Christo sunt porrigendae, ut exaudiantur, iuxta illud

Ioan. 16. & 14.

Psalmi: in nomine tuo leuabo manus meas, & loquar. 16. Si quid petieritis a Patre in nomine meo, dabit vobis, & Ioan. 14. Si quid petieritis a me in nomine meo hoc faciam.

Psal. 19. & 32.

2. In hoc nomine Dei nostri nos ipsi magnificabimur.

Psal. 39.

3. In hoc nomine sancto Domini sperare debemus *psal. 32. & sancte beatus vir, cuius est Nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates, & insanas falsas.*

6. I E S V S.

Psal. 8. Cant. 1.

Grius nomen admirabile a sponsa oleum effusum esse dicitur, quoniam instar olei.

- 1. Corda peccatorum dura emollit.
- 2. Deuotionis ignem, ac feruorem nutrit, & acuit.

Psal. 103.

3. Faciem conscientiae exhilarat, vires quoque, ac membra spiritualium athletarum ad pugnam cum daemone, ac tyrannis fidei persecutoribus roborat, atque confirmat, ideo enim

Act. 1.

Apostoli ibant gaudentes a conspectu Consilij, quoniam digni habiti sunt pro Nomine Iesu contumeliam pati: quare S. Ignatius praeclearissimus Christi martyr antequam leonibus obijceretur in suis atrocissimis tormentis, sanctissimum Iesu nomen identidem appellabat; cuius rei causam cum a carnificibus rogaretur, se nomen hoc in corde scriptum habere, ideoque ab eius inuocatione cessare non posse respondit: quo per martyriam vitam sancto, cum eius cor in partes esset dissectum, I E S V nomen aureis literis exaratum in singulis partibus inuentum est: quemadmodum refert Vinctius

Vinctius

Beluacensis

S. Antoni

10 cap. 57. & sanctus Antoninus par. 1. histor. tit. 7. cap. 11. Hinc voces illae Regij Prophetae

Psal. 53. & 128.

in suis persecutionibus Psalm. 53. Deus in nomine tuo saluum me fac. & Psal. 128. Adiutorium nostrum in nomine Domini sibi conferti suppliciter exposcit.

7. I E S V S.

Hoc nomen mellissimum olim (vt verbis r. 7. r. Bernardi sermone 15. in Cantico) Angelis, quibus in caelo innotuerat, infusum, merito a Sponsa oleo in homines etiam effuso comparatur, quemadmodum enim oleum fouet ignem, nutrit carnem condiendo cibos, & lenit dolorem ita nomen Iesu, ut eleganter Bernardus ostendit loco citato.

1. Licet praedicatum, ideoque Paulus *uas electionis* a Christo est missus, vt coram gentibus & regibus, & filijs Israel hoc nomen portaret, cuius luce caelum terrasque completeret.

2. Pascit recogitatum, eius enim memoria mentem spirituali adipe impinguat, exercitatos reparat sensus, virtutes roborat, vegetat mores bonos, castas fouet affectiones, & andus est omnis animae cibum si non oleo isto infundatur, insipidus nisi hoc sale condidatur.

3. Lenit inuocatum, & vngit, si enim adhaerent animi tristitia, cordis duritia, ignauiæ torpor, rancori animi, languora cedia, alijque spirituales morbi, atque languores, ad huius sancti nominis inuocationem his omnibus medicina affertur. Iesus enim suo nos exemplo sanat, suo nos roborat adiutorio, hæc ferè ad verbum ex Bernardo.

8. I E S V S.

Hoc sanctissimum nomen in tribus potissimum mysterijs celebratum inuenitur. In Annunciatione sanctissimæ Virginis Deiparæ legitur illud vocatum ab Angelo priusquam in vtero Dominus conciperetur illis verbis ad Deiparam, *Eccc concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum.*

2. In sacratissimi Domini Circumcisione cum a sanctissima Virgine hoc est ei nomen impositum.

3. In amarissima Domini crucifixione est exaltatum, cum in triumphali titulo super crucem posito Hebraicè, Græcè, & Latine fuit inscriptum, **I E S V S NAZARENVS REX IVDÆORVM.**

9. I E S V S.

Nomen hoc suavissimum, in aure est dulcis canticum.

In tubilo, 2. In ore mel mirificum.
& sermo- 3. In corde tubilus, & noctar caelorum.
ne 15. in
Cant.

10. IESVS.

1/a. 13. **C**VIVS nomen excelsum grata semper me-
Psal. 44. moria nobis est recolendum cum ipse
1. Cor. 15. totum nobis se exhibere dignatus sit, factus om-
Verba Ec- nia in omnibus; quippe qui.
clesia in
Hymno
sanctissimi
Sacramen-
ti.

- 1. Se nascens dedit factum, conuiscens in edu-
cium viatoribus.
- 2. Se prioris in praeium peccatoribus.
- 3. Se regnans dat in praeium comprehen-
sibus.

11. IESVS.

Bernard. **Q**VI, vt eleganter canit Bernardus in suo
Psal. 39. tubilo.
1. Spes est poenitentibus.
2. Pius eum potantibus.
3. Bonus eum quarentibus: sed quid inuention-
tibus.

12. IESVS.

Bernard. **R**EX est admirabilia, ac triumphator no-
lico citato bilis.
Apos. 15. 2. Dulce do ineffabilis.
& Colof. 1. 3. Totus desiderabilis.
Cap. 16. **Q**uilibet ergo toto cordis affectu suauissi-
Cant. 5. mis illis verbis apud Augustinum lib. de contri-
Augustin. tione cordis cap. 5. tom. 9. Sacratissimum nomē
IESV crebrō inuocare sic studeat: Iesv propter
nomen tuum dulce, fac mihi secundū nomen
tuum. Iesv obliuiscere superbum te puouocantem.
respice pre miserum te inuocantem. Iesv nomen
tuum dulce, nomen delectabile, nomen confortans
peccatorem, & nomen beata spes, Quid est enim
Iesvs nisi Saluator? ergo propter temotipsum Je-
sv, esto mihi Iesvs, esto mihi Saluator benignus:
noli Domine, noli attendere sic malum meum, vs
obliuiscaris bonum tuum: O bone Domine Iesv,
& si ego admisit unde me damnare possis, tu non
amissisti unde saluare soles.

SANCTA MARIA.

8 Cant. 6. **Q**UAE sancta fuisti in tua immaculata
Conceptione dum progredieris quasi
aurora consurgens veri solis praenuncia, & dae-
mones, aues nocturnas, fugans: Angelos, &

ues diurnas, ad Deum collaudandum exci-
tans: omnes laetitia afficiens, & peccati tene-
bras expellens.

2. Sancta in omni vita purissima, praeser-
tim in tua salutari Annunciatione; cum filium
Dei concipiens, facta es pulchra vt luna ab eo-
dem Christo sole iustitiae singulariter vndique
illuminata; & ijs, qui in peccatorum tenebris
degunt, non secus, ac luna in nocte, exemplo,
precibus, & meritis praeluces.

3. Sancta in tua gloriosa assumptione, qua
do electa vt sol processisti; omnes etiam iustos,
qui in diuinae gratiae splendore viuunt tua in-
tercessione illuminans, & ad diuinum amore
inflammas.

1. MATER DEI.

1. **T**V es illa terra nostra à Domino be- P/al. 84.
nedicta, quae dante Domino benig- 1/a. 45.
nitatem, dedisti fructum tuum, & germinasti
SALVATOREM.

2. Tu es mulier illa fortis à Salomone sum- Prou. 31.
mis Encomijs celebrata, quae facta es quasi nau-
is in fitorio de longè, hoc est de caelo, portans
PANEM tuum, Christum scilicet, qui est panis loquor.
vita: & huic panem viuum, qui de caelo descen-
dit per tuum partum virginicum enixa; in Be-
thelem, quae domum panis sonat, exposuisti. Esther. 10.
3. Tu es fons ille parvus à Mardochæo per & 11.

somnium visus, qui creuit in fluium maximū,
& in lucem, solemq; conuersus est, & in aquas Epiphani-
plurimas redundauit; vt propterea ab Epipha- serm. de
nio, Damasceno, & alijs, Fons lucis aeterna, quae Deipara
illuminat omnem hominem merito appelleris; Damasca-
ex te enim ortus est sol iustitiae Christus Deus non-
nus orati- ster, qui de se ipse dicebat: Ego sum lux mundi. de Nat.
lean. 8.

2. MATER DEI.

1. **Q**UAE cum sis Genitrix Dei, qui est om- P/al. 88.
ne bonum, cui vni quicquid boni ha-
bemus, acceptum referimus; à quo bona con-
sta speramus; cui tot nominibus tantum de-
bemus: ideo tu pra omnibus secundum Deū
summa charitate, atque amore à nobis es dili-
genda. D. Thom.

2. Quae cum ex hac Dei maternitate digni- 1. p. q. 25.
tatem quandam infinitam sis affecta, singu- art. 6. ad
lari propterea reuerentia, & adoratione, 4. 2. 2. q.
quam vocant hyperdulia; pra caeteris San- 105. art. 4.
ctis es colenda. ada.

Fff

3. Quae

Ecclesiis in Officio.

3. Quæ propter hanc intimam cum filio coniunctionem, ea apud ipsum vale, auctoritate, vt magna fiducia sub tuum præsidium confugere possimus, quo apud eum pro nobis intercedere, & quæ salutis nostræ sunt necessaria ab eo impetrare digneris: quid enim negabit matri ostendenti peccata & vbera?

3. MATER DEI.

Bernard. serm. 2. de Aduentum.

1. **I**Taque cum tuo Bernardo precamur.
 1. *O benedicta inuentrix gratia.*
 2. *Genitrix vita.*
 3. *Mater salutis, Per te accessum habemus ad filium, vt per te nos suscipias, qui per te natus est nobis.*

1. ORA PRO NOBIS.

1. **C**VM sis vera Dei Genitrix, ac proinde Regina cælorum; Domina item Angelorum, atque hominum: idcirco nos seruos ac famulos tuos opem team humiliter implorantes, precibus ac mentis tuis defendente, ac protegere dignare.

2. Cum mater nostra vocari non dedigneris; idcirco pro nobis filijs tuis, licet indignis, sub tuum præsidium confugientibus, apud sacratissimum filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, quæ sumus intercedere digneris.

3. Cum Mater misericordia, Mediatrix, item & Aduocata nostra merito vocetis, ad nos gementes, & stentes in hac lacrymarum valle, illos tuos misericordes oculos conuerte; & clementum tuorum piè te inuocantium patrocinium apud Iudicem filium tuum, vt suscipias, enixè rogamus.

2. ORA PRO NOBIS.

Bernard. loco citato

1. **C**VM eodem Bernardo oramus.
 1. *Domina nostra.*
 2. *Mediatrix nostra.*
 3. *Aduocata nostra.*
 1. *Tuo filio nos commenda.*
 2. *Tuo filio nos reconcilia.*
 3. *Tuo nos filio representa.*

PRO NOBIS PECCATORIBVS.

1. **F**ATEMVR nos multis sceleribus ob-

strictos; sæpè ac grauitè nostris peccatis tuum filium Deum nostrum offendisse. eumque ad iustam de nobis vltionem sumendam prouocasse.

2. Ideoque omni pœna ac supplicio dignos.
 3. Verum tamen ad eius misericordiam supplices te Mediatrix confugimus.

N V N C.

1. **H**Oc est in hac præsentì vita, quæ re-
 uti nunc & instans indiuisibile ve-
 lox est, breuis, ac momentanea.

2. Nunc, quia ex huius vitæ spatio nihil habemus præter hoc præsens Nunc fugax, & indiuisibile, præteritum enim præteritè, & ignoramus quantum nobis vitæ in futurum superstit.

3. Nunc dum in hoc exilio, & valle lacry. Cæci-
 masum sumus, donec asperet dies, & inclinetur umbra: quando adhuc tempus est misericordie, antequam veniat nox: quando nemo potest operari: nunc igitur ad te clamamus, ad te suspiramus gementes & stentes, vt Iesum benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exilium ostendere digneris.

ET IN HORA MORTIS

NOSTRÆ

1. **N**Os omnes tuum suppliciter imploramus auxilium, vt in extrema illa, & periculosa pugna, qua callidus serpens nostræ vitæ calcaneo insidiatur, Tu Dei Genitrix nos ab eodem hoste protegere, eiusque caput conterere digneris.

2. Vt iustificationis gratiam, & in accepta iustitia magnum illud vsque in finem perseuerantia donum, quod sine speciali Dei auxilio haberi non potest, nobis efficaciter impetrare digneris.

3. Vt in hora mortis nos suscipere, filioque tuo præsentare digneris.

A M E N.

ITa fiat.

1. *O clemens.*

2. *O pia.*

3. *O dulcis Virgo Maria.*

1. *Per Iesum, & vulnera sacratissima filij tui, quæ pro nobis suscipere est dignatus.*

2. Per peccatus. & uerba tua sanctissima, quibus illum aluisti atq; fomidi.
3. Per uiscera misericordia tua benignissima, quibus omnes ad te confugientes completi non indignaris.

Bernard.
serm. 4. de
adu. ad
u. u. u.

1. Fac o benedicta per gratiam, qua inuocisti.
2. Per prerogatiuam, quam meruisti.
3. Per misericordiam, quam peperisti.
Vt qui te mediante fieri dignatus est participi
humilitatis, & miseria nostra, te quoque interce-
dente participes nos facias beatitudinis, & gloria
sua Iesus Christus filius tuus Dominus noster, qui
cum Patre, & Spiritu sancto est super omnia De-
us benedictus in secula. Amen.

Gallus imp.
Durantius
in ratio-
nali dis-
cernen-
dum Of-
ficiorum
lib. 7. c. 7.
Saluatio-
nem An-
gelicam
ratione
quatuor
tantu se-
stuitatib.
Virgini
hoc oratio-
ne accom-
das, An-
nuntiatio-
ni, Assum-
ptioni, Na-
tuitati,
atq; Puri-
ficationi.

SALVTATIONES ANGELICÆ
singula uerba, quomodo singulis Deipara Vir-
ginis Festis, praprijsq; actionibus
aple respondens adnotatis locis.
huius Operis, in quibus de
his ueris agitur.

Est porro ad duodecim, instar coronæ stella-
rum duodecim, quibus redimitam illam
conspexit S. Ioannes Apoc. 12. reuo-
cari possunt. Sunt autem:

- 1. Conceptio.
- 2. Natuites.
- 3. Presentatio in Templo.
- 4. Annuntiatio.
- 5. Visitatio.
- 6. Partus.
- 7. Circumcisio Domini, in ipsa ei nomen
imposuit.
- 8. Purificatio.
- 9. Festum ad Niuēs, & alia huiusmodi festa
- 10. Assumptio.
- 11. Sabbatum ei dicatum.
- 12. Festu perenne eiusdē Virginis in Cælo,

Cōceptio.
De Conce-
ptione im-
maculata
c. 4. & 7.

1. **A**Ue Conceptioni Immaculatae, Ave e-
nim, ut cap. 5. huius Libri diximus, idē
est, quod Gaudere: sola autem Virgo Deipara
inter puros homines de sua Conceptione gau-
dere, ac latari merito potest: quippe sola in
in hanc vitam singu. an Dei priuilegio origi-
nali labe (propter quam reliquis, qui eam con-
trahunt merito iugendum est) immunis e-
merit. Quod si uulgarē illā notōne S. Bona-
uenturae, S. Antonino, & alijs probatā lequa-
mur, ut Ave idē sit, quod sine uæ hoc est sine

miseria, de qua tamen re plura cap. 5. huius
Operis. Id uero rem ipsam propius quam uo-
cis etymologiam attingit. Iure etiam optimo
Deiparæ usque uæ in tua Conceptione esse
perhibetur, quæ labem illam, seu uæ primige-
nium, miseriarum omnium fo. rem Deo pro-
hibente neuitquam contraxit.

2. **MARIA.** Natuitati sanctissimæ, in qua Natuitas
hoc ei nomen mellissimum iuxta ac glorio- De nomi-
sum inditum est à nobis omni affectu, ac ne Deipa-
reuerentia contra dæmonum æstus, ac ne Deipa-
sæuitiam identidem usurpandum, atque in-
uocandum.

3. **GRATIA PLENA.** Presentationi deuotif- Presenta-
simæ, quando Trimula in Templo à parenti-
bus oblata se ipsa Deo dicauit, ibique uni-
uersas filias, quæ sibi spirituales diuitias con-
gregauerunt longè supergressa, copiosissi-
mæ, qua plena erat, gratiæ specimen, ac
præclarissimarum, & heroicarum uirtutum,
quæ talem, tantamque gratiam commu-
tebantur, exemplum cunctis dedit absolu-
tissimum.

Presenta-
tio.
De Præse-
ntatione in
Templo c. 2.
De uisita-
tione.
cap. 29.

4. **DOMINVS TACVM.** Annuntiationi salu-
tari, in qua præpotens Dominus ex eius pu-
rissimis sanguinibus carne suscepta, in eius uir-
gineo utero nouem mensibus habitauit, ac
proinde singulari ratione cum illa fuit.

Annun-
tiatione.
De Annun-
tiatione
c. 5. & c. 3.
Visitatio.
Cap. 7.

5. **BENEDICTA TV IN MULIERIBVS** Visita-
tioni humillimæ cum à sancta Elisabeth Spi-
ritu sancto repleta hoc elogio est exornata.

Partus.
De uirgi-
nitate Dei
para c. 33.
De fructu
uentris
eius cap. 8
Circumcisio

6. **ET BENEDICTVS VRACTVS VENTRIS TVI.**
Partui uirgineo, quo absque ullo dolore
Christum Iesum benedictum uentris sui fru-
ctum, qui gustatus uitam confert sempiter-
nam, nobis enixa est.

7. **IESVS.** Circumcisioni sacratissimæ dul-
cissimi eius filii, quando ipsa iuxta id, quod
ab Angelo ei est præsignificatum, & uocabie
nomen eius Iesum, diuinum hoc ei nomen
imposuit, quod inuocatum omnem cordi sua-
uitatem, ac pietatis sensum infundit, dæmo-
neque hostes nobis infensissimos quàm lon-
gissimè auertit.

8. **SANCTA MARIA.** Purificationi mun-
dissimæ, in qua cum ipsa, quæ & Virgo, & Purifica-
puritatis, & sanctitatis laude conspicua erat, no-
nec purgatione egeret, nec ullis purificationis
legibus teneretur, singulari humilitatis, & obe-
dientie exemplo ad Templum accessit, fili-
um suum dilectissimum Patri æterno obtu-
lit, seque sponte purificationis legi subiecit.

Purifica-
tione
De purifi-
catione
cap. 37.

Festum ad Nives, & reliqua Virginis festiuitates. De h. & de Teplis Deipara cap. 19. Assumptio. De Assumptione cap. 22. Hebr. 9. Gen. 9. Quod sit Aduocata cap. 39.

9. MATER DEI. Festo admirabili, quod vocant ad Nives, alijsque Deiparæ solemnitatibus, quibus aliquod eius siue præconium, siue in genus humanum beneficium celebratur: etenim huiuscemodi prærogatiuis ac crebris, & admirabilibus miraculis, se Dei Matrem, ac rerum omnium Dominam declarat; idemque nos Templis in eius honorem excitatis Festis diebus ei dicatis, alijsque obsequijs reuerenter fatemur, grataque memoria recolimus.

10. ORA PRO NOBIS PECCATORIBVS. Gloriosa Assumptioni: quemadmodum enim Christus Dominus teste Apostolo Hebr. 9. In ipsura Cœlum introiit, ut apparet nunc vultus Dei pro nobis ostendens Patri latus, & vulnera: sic Deipara in Cœlum assumpta vultui filij appareret veluti arcus in nubibus (qui est diuinæ clementiæ signum) ei que pectus ostendit, & verba, quibus pro NOBIS PECCATORIBVS eius misericordiam inuocare non cessat. Quocirca in oratione, quam Secretam vocant, Missæ vigiliæ Assumptionis eiusdem Virginis Ecclesia per Deiparæ preces exaudiri à Deo suppliciter orans, de eadem verba illa pronunciat: *Quam idcirco de presenti seculo transfulisti, ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter interesset.*

Sabbatum Deipara dicatum cap. 22.

11. NUNC DIEI sabbati Deiparæ peculiari ter dicato, quo NUNC, hoc est in præsentis vitæ decursu, quæ instar NUNC est breuissima, Ecclesia Virginis Deiparæ perpetuam memoriam recurrentibus hebdomadis recollit ob gladium doloris, qui eius animam pertransiuit, idque die potissimum sabbati, quo filij corpus exanime in sepulchro iacuit, eiusque præsentia, destituta erat;

simul etiam ea, quæ filius ipsa inspectante atrocissima passus erat apud se reputans acutissimo animi dolore veluti gladio confodiebatur: vsque ad illius resurrectionem die Dominico, quam firmissima fide præstolabatur.

12. ET IN HORA MORTIS NOSTRÆ. Festo perenni in cœlis: cum enim Deipara iuxta crucem morienti filio, quem æterno Patri prompta voluntate offerebat, forti quidem animo, sed non absque ingenti cordis sui cruciatu assistent; nosque omnes eo tempore ab eodem Christo in Ioanne dilecto discipulo commendatos in filios susceperit: mirum non est si suis clientibus, atque deuotis mortis eorum tempore, ut vitæ huius peregrinationem sancto sine claudant, peculiari patrocínio assiste-
De gaudio re, tantareque draconis vitæ nostræ calcaneo insidiantis caput conterere ei diuinitus sit datum, quo illi in cœlum ad æternam felicitatē & ad perenne festum, & gaudium, quod Beati ex Deiparæ Præsentia capiunt feliciter aliquando perueniant.

AMEN. Sic fiat *Dominæ nostræ, Mediatricis nostræ, Aduocata nostræ.*
Per sacratissima viscera tua mysteria.
Per gaudia septem, doloresque totidem, quibus dum in terris degeres, potissimum affecta es.
Per privilegia tibi singulariter concessa.
Per gloriam, quam nunc in cœlis regnas.
Per viscera misericordiæ tuæ, quibus omnes ad te confugientes materna pietate complecteris: ut qui te vocam Dei genitricem veneramus in terris, tuus precibus, ac merito adiuti, vide- ro, colore te mereamur in Cœlis, o Clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria. Amen.

Festum perenni in cœlis, cap. 24.
De gaudio re, tantareque draconis vitæ nostræ calcaneo insidiantis caput conterere ei diuinitus sit datum, quo illi in cœlum ad æternam felicitatē & ad perenne festum, & gaudium, quod Beati ex Deiparæ Præsentia capiunt feliciter aliquando perueniant.

Bernard.

TRACTATUS

DE EXEMPLIS AC MIRABILIS

CVLIS DEIPARÆ.

PIO LECTORI.

Quomodo fulgura, voces, & sonitua ex Deiparæ throno

VITA de diuino Throno diuinitus accepta nobis tradit: S. Ioannes Apostolus in sacra Apocalypsi; inter illa quoque est, quod nos capite 20. huius de laudibus Dei-

paræ Libri explicandum, ac quomodo Deiparæ aptari possit demum ad id suscepimus. Et de nunc huius Throno, inquit, procedebat Fulgura, Voces, & Tonitrua. At iam c. 20. cōmuni Doctorū sententiā figuratō Fulgura, miracula esse diximus; quippe quæ procedebat luce, & splendore suo conuiscant: Voces autem suaves prædicantium cohortationes, quibus deuus peccatores ad viam salutis reuocant-

tar. *Tritivua* denique, graues eorundem increpationes, quibus sopiti in sceleribus peccatores excitantur, ac terrore concutiuntur. Præter hæc autem per *Tonitrua* libet pœnas interpretari blasphemorum in *Deiparam*, vel *Hortium* Ecclesiæ euerfiones, quæ ex *Deipara* sæpè procedere, eiusque ope, atque præfidio fieri, satis capite illo exemplis ostendimus iam verò quia huius generis exempla, quæ diuersis in locis, ac temporibus acciderunt multa sunt, quæ si omnia in caput illud conferantur, iustam capitis magnitudinem longè excederent: si omittantur rebus fraudaretur *Lector* scitu, ut ipse quidem arbitror, non in iucundis. Idcirco nonnulla in ipso capite, quæ & cæterorum speciem sint, & propositum perspicue probent, se legi. Reliqua verò, quæ ex probatis Auctoris multo labore, ac studio conquisieram, in hunc ad finem Operis Tractatum reieci, qui sit capitis vigesimi *APPENDIX*: quo in tractatu eodem ordine, totidemque sectionibus exempla narrabimus quæ vel singularia in homines beneficia, siue ab ipsa *DEIPARA*, siue à viris Sanctis, *Deiparæ* tamen inuocatione, siue ab eadem *Deipara* certis in Templis præstita: vel peccatorum conuersiones tum blanda, tum leuera admonitione editas: vel blasphemorum in *Deiparam* pœnas: vel denique *Hortium* Ecclesiæ interuersiones *Deiparæ* vi, ac præfidio illustres palam faciunt. Quæ in ipso tractatus vestibulo te pie *Lector* monitum volui, ut prænofereres, cui in has classes hæc exempla redegerim, nimirum, ut dilucidius constet Ex *DEIPARA* TANQVAM EX DIVINO THRONO PROCEDERE FULGURA, VOCES, ET TONITRA.

S Y M M A R I V M.

Varia Deipara miracula ex diuersis Auctoribus sectione 1. num. 1.
Aliquot Deipara miracula ex Vinsensio Beluacensi lib. 7. speculi histor. nu. 3.
Aliquot Deipara miracula recentiora ex historia Indica P. Petri Massi Societatis Iesu. num. 7.
Cinias Imperialis in Chilenf Regno apud Peruanam Regionem in India Occidentali ab Indis obfessa Deipara præsidium in necessitatibus experta. num. 9.
Miracula aliquot à viris sanctitate præclaris inuocatione Deipara alijs exhibita, quæ in scriptis sunt expostis. sect. 2. nu. 10.

Miracula Deipara certis in Templis edita. sectio. 3. num. 14.
Miracula in ad Laureana ibidem.
Miracula quadam in Deipara templo Sueffionensi in Gallia. nu. 19.
Miracula feretri B. Mariae Laudunensis. n. 21.
Miracula Templorum B. Virginis in Germania ex Tristemo. nu. 22.
Miracula in Ecclesia B. Virginis de Vriticolo. n. 24.
Admirabiles complurium peccatorum conuersiones per Deiparam factæ. sect. 4. nu. 25.
Insignes quidam peccatores Deipara Laureanae beneficio ad pietatem mirabiliter conuersi. num. 26.
Regu Aragoniæ, & comitis S. Egidij discordia per Deiparæ imaginem composita. nu. 28.
Puella quædam Iudæa Deiparæ auxilio ad Christi fidem conuertitur. nu. 29.
Regu Monomontapæ per Deiparam ad Christi fidem conuersio. nu. 30.
Aliqui à Deipara clementer puniti, seu alia ratione admoniti respiscunt. sectione 5. nu. 31.
Vdons in sceleribus obfissus miserabilis interitus. nu. 36.
Nonnulli in Deiparam impij membrorum priuatione, vel etiam morte multantur. sect. 6. nu. 37.
Hæretici, alijs Ecclesiæ hostes Deipara eam protegente misere perierunt. sect. 7. nu. 40.
Nestorius suæ in Deiparam impietatis pœnas soluit. nu. 43.
Anatolium impium Deipara auersatur. nu. 97.
Italia à Gothu per Deiparam liberata. anno 553. nu. 45.
Constantinopolis per Deiparam ab obsidentibus Barbarie seruata. nu. 46.
Victoria de Barbaris Deiparæ præsidio à Theodoro Heraclij Fratre, & ab ipso Heraclio parta. nu. 47.
Constantinopolis à Saracenis obfessa sæpè Deiparæ præsidio seruata. nu. 48.
Insignis victoria de Mauris in Hispania Deiparæ præsidio reportata. anno 713. nu. 49.
Saraceni Tarsi commorantes Deiparæ intercessionem ingenti clade profligantur. nu. 50.
Deipara ad recuperandam ab infidelibus Ierosolyman inuocata. nu. 51.
Ingens Maurorum exercitus in Hispania, anno 1212. ope Deiparæ ad interuersionem deletus. nu. 52.
Deipara à Barbavis magna eorundem clade Christianenses tutatur. nu. 53.
 IIII 3. Ioanues

Ioannes Zemiscus Deipara ope Barbaros profligat. nu. 54.

Ioannes Comnenus Deipara auxilio, Scytharum exercitum delet. nu. 55.

Constantini Copronymi, & Leonii Saurici Harescorum mors execranda. nu. 56.

Albigenses Haresici in Gallia per Deiparam extincti. nu. 57.

Infideles Diensem arcem oppugnantes Deiparæ patrocinio profligantur. nu. 58.

Ingens Angolæ de Barbaris Deiparæ auxilio parva victoria. nu. 59.

Victoria Navalis de Turcis anno 1571. Deiparæ precibus parva. nu. 60.

Conflagratio hospitij Montis Virginis, & quam plurimorum miserandus interitus. Quorundam stem admirabilis ab incendio per Deiparam salus anno 1611. num. 26.

VARIA DEIPARÆ MIRACV-
la ex diversis Auctoribus, seditio
prima.

ISAACIUS Angelus Imperator Constantino-
politanus anno salutis 1187. cum à Brana
Tyranno exagigaretur, Dei Genitricis Imagi-
ne ex Hodegio Monasterio transtulit in Moe-
nia Urbis, ubi bellum, & aggressus hostium ti-
mebatur, & Monachos quos credidit sanctio-
res introduxit in Regiam ad preces Nudipeda-
lia, Humi Cubationes, & alias sanctas exercita-
tiones frequentandas: atque ita ab imminente
exitio liberatur ope Conradi Longobardi Du-
cis è Monte ferrato occiso Tyranno. hæc Ni-
ceras in Annalibus.

S. Adelbertus Episcopus Pragensis, qui Po-
lonis, & Hungaris Euangelium prædicavit, &
anno Domini 997. in clyto martyrio est coro-
natus; cuius dies in Martyrologio 23. Aprilis
annotatur, cum adhuc infantulus lac sugetet
infans in agro sebi correptus proximam sibi mortem insta-
ret à Deo præferebat. Territi ergo parentes à quibus
para valere unice diligebatur voce tremula dixerunt: Non
indigni es nobis Domine, non nobis vivas puer iste sed Cleri-
cus in Dei Matris honorem portet jugum suum
pulchra cornice. Sic dicunt, ponuntque sub ala-
te Virginis, & recessit in istu oculi vis do-
lotis: infantulus ad se redit, sospes in omnibus
membris Bona Angelorum Imperatrix Augu-
sta Virgo perpetua, sic sic se invocantium ad
Deum portat nominum vota, dum negare ne-
scit ex corde petentibus, dum de celo fert o-

per ægris mortalibus, Splendida stella maris,
signastiam servum Virgo Maria tuum. hæc
in eius vita apud Surium.

Is factus deinde Episcopus, & Monastico
etiam habitu suscepto tanta vitæ sanctimonia
claruit, tanto animarum zelo flagavit, ut se
Dei Genitricis alumnum, cuius ope sanitatem
adeptus erat, egregie comprobavit.

S. Petrus Cælestinos Institutor, summo
Pontificatu depositus clarus: cum esset trimo-
lus, ligno acuto in dextero oculo percussus, ex-
cæcatur: desperata à Medicis eius curatione,
Mater de B. Virgine confidens, ad quandam
ejus Ecclesiam puerum deferens, ibi una nocte
vigilat, & orat: dum materibus oculus inter
deuota præcum suffragia lactymatur, oculus
filij ipso mane sanus, & absque macula restau-
ratur. hæc Petrus de Aliaco Cardinalis in ejus
vita cap. 4 apud Surium 19. Maj.

2 De miraculis quoque Deiparæ editis in
templo extracto à Cyro, qui cum esset ethni-
cus, præfecturam Constantinopolitanæ Urbis
gestit sub Theodosio Iunioris circa annum Do-
mini 446. postea verò Christianis sacris susce-
ptis in Smyrneorum Episcopum est promotus,
hæc scribit Nicephorus lib. 4. hist. cap. 46. a
gens de eo. Hujus quoque est opus templum
Dei Genitrici dicatum, quod Cyri dicitur, in
quo fama est Romanum illum Cantorem exi-
mium propter carmina decantata honorem,
& præmium virtutis à Dei Genitrice recepisse.
Templum autem id hujusmodi occasione ist-
hic est erectum. Cupressus in eo loco ingens
& procera fuit, in qua superioribus temporibus
nescio quo modo, Imaginem Dei Genitricis
quidam occultavit. Cum autem multum
præterisset temporis, & Imago lateret, ipsa se
ipsam indicavit. Cupressus enim immenso
coruscans lumine perinde, atque fax una aede-
re visa est, & ingens etiam miraculorum vis ab
obscura, & latenti efficacia manavit. Vbi
autem quidam curiositate laudata arborem
conscendit, Imago ea, unde miraculorum vis
profluxit, apparuit. Quæ propter Cyrum loco ei
honorem habens, pulcherrimum, & maxi-
mum Dei Genitricis construxit templum. hæc
Nicephorus.

Damasci Deiparæ sacra Imago oleo ex ea
manante non tantum Christianis, sed & Sara-
cenis, ac Iudæis subveniebat, teste Arnaldo Ab-
bate Lubecensi, qui id vidit cum in Palæsti-
nam est peregrinatus, & habetur apud Card-
nalem

Arnoldus
Baronius
Arnoldus.

nalem Baronium tom. 10. ad annum Domini 870. Item à Damasco, inquit Arnoldus, ad tria millia est locus quidam in montibus situs, qui Saidaneida vocatur, & à Christianis inhabitatur. Et est ibi ecclesia in rure sita, & in honorem gloriose Virginis dedicata, in qua moniales virgines duodecim, & monachi octo affidue Deo seruiunt, & B. Virgini. In qua Ecclesia vidi tabulam ligneam ad mensuram vnius vinarum longam, & latam ad modum dimidiæ vinarum retro altare in muro sanctuarij in fenestra positam, & ferro laquealiter cancellatim firmatam. In qua tabula effigies B. Mariæ Virginis aliquando depicta fuit, sed nunc (quod dictu mirabile est) pictura super ignem est incarnata, & oleum odoriferum super odorem balsami incessanter ex ea manat. De quo oleo multi Christiani, Saraceni, & Iudæi de duersis languoribus sepe liberantur. & nota quod oleum illud nunquam imminuit quantum cunq; inde accipitur. Nec prædicta tabula à quoquam tangi audeat, videri autem omnibus hominibus conceditur; oleum verò illud à Christiano religiose conferuatur, augmentatur, & cum pro quocumque cum deuotione, & fide sincera sumptum fuerit, pro honore sanctæ Virginis, commissisque solemnitatibus indubitanter impetrabitur. Ad hunc locum in Assumptione, & die gloriose Natiuitatis suæ, omnes Saraceni illius Prouincie, vnâ cum Christianis causa orandi confluunt, & Saraceni carmonialia illic sua offerunt eum maxima deuotione. Nota, quod hæc tabula primò Constant. nopolis facta & depicta fuit; tunc temporis quædam Abbatisse supra dicti loci causa orationis Ierusalem descendit, & impetrata tabula à Patriarcha Ierosolymitano eam secum ad Ecclesiam sibi commissam transportauit. Fuit autem hoc incarnationis anno octingentesimo septuagesimo; sed postea per multa tempora cepit oleum facium ex ea manare. hucusque Arnoldus.

ALIQVOT SELECTA DEIPARÆ
miracula ex Vincentio Beluacensi
lib. 7. speculi histor.

Aliqua
Deiparæ
miracula
ex Vincen-
t. Beluacensi.

Vincentius Episcopus Beluacensis ex sacro ordine Prædicatorum Theologus fuit eruditissimus, qui anno 1244 suum Speculum historiale abſoluit, quemadmodum ipsemet ad calcem illius Operis testatur. Is in

libro septimo eiusdem speculi capite 81. nonnulla Deiparæ miracula non absque delectu se conficere affirmat. Nos quædam ex illis hoc loco in serenus adiecto capite, vnde sunt deprompta.

Quidam ex nauis, quæ aquis per inferiorem histum irumpentibus mergebatur, cum in cimbam, in quam Episcopus quidam cum nonnullis alijs ex ipsa nauis propter eandem causam se demiserat, descendere vellet, in mare decidit; atque ad ima pelagi demersus nūquam comparuit Episcopus tandem cum cimba deuectus, terræ cum socijs applicuisset, ecce locum, quem inter duas cecidisse naues in mare diximus, de mari subito viuum, & incolumem vident exire. Quærent stupentes, & de recepto socio exultantes, quid ei acciderit, quomodo à marinis fluctibus liberari sic potuit. Qui ait, beatæ Dei Genitricis cum in aquam caderem nomen exclamaui, sicque eius, & memoriam habendo, & nomen declamando ad ima pelagi deueni. At ipsa misericordie Mater Virgo Maria, quæ memorum suorum immemor nullatenus esse potest, mihi sub vndis adstitit, pallioque sub me clementer contexit, & contactum sub aquis vsque ad litus perduxit, hæc eo dicente, laudes Deo Deo referuntur, & Mater misericordie ab omnibus prædicatur. Vincentius cap. 88.

4. Abbas quidam in medio maris Britannici nimia cum alijs multis oppressus est tempestate; adeo vt omnes de vita cogerentur desperare. Itaque alij B. Nicolaum, alij sanctam Claram, alij pium Andream, vel quemlibet aliū inuocabant. Vnusquisque enim quem familiarem sanctum habuerat, eum in necessitate sua familiariter inuocabat. Aliqua etiã offerebant munuscula, vt moris est tempestate marina deprehensis. Cumq; Abbas videret omnes istos, vel illos sanctos inuocare, neminem autem Matrem misericordie, Sidus marinum, cæteris omnibus miserè potentiorē Mariam nominare. Quid est, inquit, quod agitis fratres, quid ceteros, qui minus possunt tantum inuocatis; & ipsam quæ plus omnibus potest relinquitis? Bonum quæcum est, quod facitis, sed multo melius esset, si omnes vna voce matrem misericordie vna voce inelamaretis. Quo illi præcepto omnes vna voce Matrem Dei nominant, omnes, vt sui miseretur proclamant. & ipse quoque Abbas, qui præter vnum ponum nihil comederat, quique per duos dies, ac noctes ita afflic-

Maria opus
implorens
quidam in
modis fluctibus ser-
uatur.

Tempestat
maris se-
ditur.

fluit.

flictus erat, quod vix respirare poterat; illud Responsorium, *Felix namq;* cum suo Vesiculo; *Ora pro populo*, deuotissime cum Monachis suis cantare cepit, vixque finierat populus precem cum lamentatione, & Monachi cantum cum deuotione, & ecce in summitate malix magna, instar cerei apparuit, qui noctis tenebras fugans, omnes qui erant in Naui sua claritate perfudit, totaque pelagi cessauit tempestas, & cæli Regina iubente, facta est tranquillitas. Nec multum post, dies serenus illuxit, & terræ ad quam tendebat nauis applicuit. Vincentius cap. 89.

Beluacensis. In suburbio Nouionensi quædam puella pauper, manu, & arte victum quærens, dum in die festo Annunciationis Dominicæ, prout nendo moris est mulieribus, filium salua mædificeret, idem filium linguæ eius adhæsit. & labia vtraque quasi conuinculata distorsit, labioque intumescente, penè lingua obmutuit præ nimio dolore, os eius deturpauerat salua coagulata in spumam, & labia linguæ connexa vim naturaliter expuendi amiserant, puella fiebat, & quid ageret ignorabat, vicini eam ad impetrandam cælitus indulgentiam sancto præsentauerunt Eligio, sed redierunt infecto negotio, Itur postmodum ad Sanctæ Mariæ Monasterium principale, id est ad Pontificalem sedem Nouionensis Ecclesiæ. Ibi que in conspectu astantium, & pro ea rogantium gratia diuina labellulo vinculum excussit, & populum ad gratiarum actionem prouocauit. Vincentius loco cit.

Quidam à plaga damoni liberatur. Quidam pauperculus homuncio in vicinia Aquinensi habitans cum quadam die per villam deambularet lapidis offensione pedem, quem nudum habebat sibi læsit, & vi doloris sub stomachans diabolum nominauit, dicens lapidem illum in nomine diaboli ibi fuisse positum, & voce vix adhuc sermone finito, repente, quam violenta iniectione aquæ feruentis faciem totam perfundi sentiens, statim substituit, & se de loco mouere non potuit. Ex oculis eius multa aquarum abundantia guttatim defluere cepit, ita quod nihil omnino videre potuit, sed ad domum suam reductus cæcitate oculi dexteri perdurante, lumen finistri recipit. Et ecce tota facies eius in tumorem conuersa, oculi, nasus, os, ita tumore ex crescente disparuerant, vt non nisi deforme monstrum videretur. Quatuor autem diebus euolutis inflatio illa paululum exinaniti cœ-

pit sed tota facies eius ita ignitè puflis, & vesicis turgentibus opplera est, vt ab omnibus elephantico morbo percussus diceretur. Post hoc morbus ad inferiora descendens à renibus, vsque ad summos pedum articulos tam miserabiliter occupauit, vt curuatis popliribus talinartibus adhærent, adeo, vt horrenda contractione totus quodammodo in globum vnum redigeretur, sicque tota illa inferior corporis pars insensibilis mansit, vt si igne adueretur ardere quidem posset, sed omnino sentire non posset. Nunquam de lecto per se surgere, nunquam se ad sedendum erigere, vel in quodlibet latus reclinare potuit, sed semper relapsus iacuit. Per fenestellam verò, qua lecto eius contigua erat à transeuntibus sibi elemosynam mitti miserabiliter voesperando implorabat, vnde se, suosque sustentabat: quamvis autem eum, & paupertatis inopia, & infirmitatis angustia grauitè affligeret, stodebat tamen in doloribus suis Deo semper gratias agere, & pro benefactoribus suis assidue orare, ieiunijs quoque operam dare, peccata sua semper præ oculis habere, & pro eis humiliter Deo supplicare. Appropinquante autem tempore miserendi eius, quo Deus eum liberandum prouiderat, quadam die Resurrectionis Dominicæ cum longè fatigatus inedia peruigiliaceret, & apud Aquitinctum ad nocturnas laudes signa pulsare audiret, caput erigens, & versus præfatum locum protensis manibus reuerenter inclinans, Saluatoris clementiam exorabat. tunc ecce subito cernit sibi quandam in specie mulieris pulcherrimam, ac reuerendi aspectus, & habitus personam assistere, quæ commemorans ei patientiam, quam in dolore habuerat, & bona, quæ fecerat addidit: *Nonne preces tuas esse exauditas à Domino, fac ergo quod moneo, & Aquitinctum te deserui facio, atq; in Ecclesia B. Virginis, & matris Dei Mariæ coram imagine ipsius pro salute tua inueneri, & virtutem auius senties auxilii. Quod cum ille fecisset Dei auxilio, & eius matris piæ suffragio ad plenum curatus est. Vincentius cap. 98.*

6. Quædam mulier Iudæa in partu laborans, & clamans penè vsque ad exitum animæ angustiabatur, obstetricum quoque obstupuerat solertia, sola inque mortem tanti doloris finem præstolabatur. Interea dum inter angustias animæ & corporis anhæleret, subito lux cælitus emissa super eam emicuit, & vox cum luce

lucē pariter intonuit, dicens: *Inuoca Matrem le-
su, & liberaberis, inuoca nomen Mariae & salua
eris.* Luce foris subtrac̄ta, sed virtute verbi sa-
lutaris intus radicata, mulier toto corde fide-
lis, vel fidens in Domino Mariæ nomen inuo-
cauit magna voce, & statim foelici partu filium
edidit carens omni dolore. Audientes autem
foeminae, quæ aderant inuisum sibi nomen,
turbabantur, & stridebant in eam, & nisi è cœlo
oculus Dei respexisset, fortassis in eodem loco
earum trucidata manibus animam exhalas-
set. Itaque Maria suffragante sc̄uientium e-
tiam mulierum cruentas manus euasit. Et post
dies Purificationis suæ assumptis filijs suis ad
ecclesiam confugit, ac legalibus institutis, &
iustificationibus carnis abrenuncijs, iu-
gum suauē Christi suscepit. Vincentius ca-
pite 99.

Beluacens

Tur suspen-
sus è la-
queo vi-
uue ena-
dis.

Fur quidam Elbo vocatus frequenter res a-
lienas rapiebat, quibus se, & suos aiebat. Qui
cū sanctam Dei Genitricem veneratur ex
corde, eamque dum ad latrocinandum iret ex-
orabat, ac deuotissimè salutabat. Quadam die
in furto deprehensus, sine vlla miseratione ad
suspendendum ductus est. Cumque eo suspen-
so iam pedes eius penderent in aëre, S. Maria
Virgo mater in auxilium eius veniens per bi-
dum, vt sibi videbatur eum suis sanctis mani-
bus sustentauit, nec aliquam læsionem pati
permisit. Illi verò qui eum suspendebant, cū
ad locum illum redisset, videntes eum viuē-
tem vultu hilari, quasi nihil mali patientem,
putauerunt eum non plene laqueo inuicem,
& dum accedentes gutturi eius transfigere vel-
lent, iterum S. Maria manus suas gutturi eius
apposuit, nec transfigi permisit. Cognoscentes
ergo, eo referente, quod sancta Virgo auxiliaretur
ei, dimiserunt eum abire. Qui factus mon-
nachus quādiu vixit Deo, & sanctissimæ ma-
tri eius postea seruiuit. Vincentius cap. 116.

Beluacens

ALIQUOT DEIPARÆ MIRA-
cula recentiora ex historia Indica Ioannis
Petri Maffei Socetatis
lesu.

Proregia
India filius
insignis vi-
sionem B
Virg. ope
cōsequitur

7 L. Ausentius Francisci Almeidae Indiae Pro-
regis filius cū anno sal. 1506. à Zamori-
no Rege Calecuti quod est Indiae Orientalis
celeberrimum emporium ingenti classe celsa-
rum nauium amplius 60. lemborum ac paro-
num, biremiumque ad 130. omni telorum ge-
nere & numero militum instructissima petere-
tur, Francisci patris iussa naues non plus vn-

decim, ad mixtis tritētib; paucis, raptim ad-
ornauit Lusitanis præter nauas impositis o-
stingentis. Cumque ad ictum bombardæ ven-
tum esset conspicatus Laurentius tantam ho-
stium multitudinem expiatis de more noxis
primū omnium ædem Mariæ Virgini Vi-
ctrici vouit, si ea pugna barbari fusi, ac fugati
essent. Itaque pugna inita multis omnis gene-
ris hostium nauibus, aut depressis, aut in lictus
iectis cæsis tribus circiter hostium millibus,
sex tantum è suorum numero desideratis (quæ
res diuinum auxilium, sine vlla dubitatione
monstrauit) captiuas trahens onerarias nouem
ingenti parta præda simul, & gloria Cananoris
portum cuius Vibis in conspectu res erat gesta
sospes introiuit, ac primum omnium MARIÆ
Virgini Victrici, quam initio prælij vouerat, æ-
dem faciendam curauit. Maffei lib. 3. histo-
riarum Indicarum.

In eadem vrbē Cananore in sequenti anno Laurētia
qui fuit 1507. cum Lusitanorum arx Lauren- Britto ab
tio Britto eidem Præposito, à Rege Cananoris hostium
cum 50. millibus militum arctissima obsidione
premeretur, & milites, qui erant in Arce penu- B. Virg. o-
ria commeatus (cuius maxima pars quodam pe liberat
incendio erat absumpta) adeo laborarent, vt
iam neque muribus, neque alijs fœdis animalibus
abstinerent, illisque necesse esset aut dedi-
tionem facere, aut fame funditus interire, Lusitani
desperato omni humano auxilio ad tem-
plum in extrema arce Virgini Deiparæ Victri-
ci ab Almeida extructum, de quo supra dixi-
mus, quondie confluebant opem cū à Deo,
cælitibusque tum præsertim ab ipsa Deipara
enixè petentes, Ne se in alieno, ac barbaro solo
tot vndique cinctos angustijs, & fame enectos
clementissima cæli Regina despiceret, suis pec-
catis veniam à Deo exposceret, neque iam de
corporis modo, sed etiam de animarum salute
periclitantibus in tempore subueniret. Haud
in cassum missæ preces. Ipsomet festo Assum-
ptionis die, ne quid miraculo rem posset exi-
mere, solito vehementius in unum pelagus
ingentem locustarum numerum ad ipsas tem-
pli radices eiecit. (Orosius verò lib. 4. de rebus
ab Emanuele gestis de hoc agens, multitudinē
hanc locustarum appellat magnam ingentiā
squillarum vim) quæ à Lusitanis gratulabun-
dis auidè collecta in multos dies abunde suffe-
cit, nec validos tantum sœua fame, verū etiā
(vt salubris est cibus) ægros diuturno morbo
leuant, sic aut factum est, teste Olorio, vt per
Gggg rotam

toram hyemē obfidionem. quam ad quatuor
menses fuit producta tolerarent, Pace cum ho-
stibus facta conditionibus Britto, suisque per-
honorificis hæc Maffei lib. 3.

Maffei.
Consalvus
Rhoterigi-
us Socie-
tas Iesu.
maris flu-
ibus pro-
pè demer-
sus à Dei-
para libe-
rat.

8 Consalvus Rhoterigijs è Collegio Socie-
tatis Iesu Goano Sacerdos, vna cum Jacobo
Diaz viro seculari ab Indiæ Prætor ad Clau-
diam Æthiopem Regem missus est, qui ad-
uentum Patriarchæ, duorumque Episcoporu,
quos ex Societ. Iesu Paulus IV. summus Pon-
tifex in Æthiopiam destinarat, & iam Goam ap-
pulerant nunciarent, eisque aditum in ea loca
munirent. eos igitur cum Goam repeterent
circa Zeilanam oram subita coorta procella
everso nauigio propè demersit. saluti fuit sup-
pliciter inuocatum B. Virginis auxilium, cuius
præfenti ope desperatis iam rebus nullo nau-
tarum ministerio suam in sedem Carina redijt,
ita fluctus exhausti. Votiva dein calus effigies
Goa in eiusdem Dei matris Templo suspensa.
Maffei lib. 16. hist. Indiarum.

Alfonfus
Albuquer-
quius è
Lutania
syrtibus B.
Virg. ope
eripitur

Alphonfus Albuquerqueius Emanuelis Lu-
itanicæ Regis nomine in Orientali India
Prætor rerum gestarum gloria inclytus beatæ
Virgini Annunciatæ (cuius misterij præcipua
quodam religione tenebatur) templum ex ho-
stium manubijs Malacæ posuit cum verò an-
no Domini 1513. in Arabiam contendisset,
ex ea rediens dum Luianam inuehitur sinum
cum extremo salutis discrimine in Syrtis im-
pactus est. Saluti fuit imploratum B. VIRGI-
NIS auxilium; cui deinde ad perpetuam tanti
beneficij memoriam in vrbe Goa templum ex-
truxit, & inde S. Mariæ Vada Luianæ Syrti no-
men impostum. Maffei lib. 3. histor. In-
dica.

Aliud si-
mile ex
emplum.

Navis quædam ex India Orientali pueros
aliquot veherat, quos B. Franciscus Xauerius
ad Collegium Societatis Goanum instruendos
mittebat: hæc Ceilanum præteriens, hæsit in
Syrtibus, iamque spes salutis nulla erat, cum
repente B. Mariæ ope simul ab omnibus im-
plorata, diuina benignitate periculo eripitur,

Tursellin.

& Cocinum appellit incolomis. Turselli-
nus lib. 2. vitæ B. Francisci
Xauerij c. 15.

* *
*

CIVITAS IMPERIALIS IN CHILENSI
Regno, apud Peruanam Regionem in India Occi-
dentali ab Inau obfessa, De para præ-
sidium in necessitatibus
experta.

9 OBIERAT plagæ Chilensis Regius Prætor *Civitas*
victu stentus, & illo dignus officio Qua *Imperialis*
Ind. occasione, vique adeo cristas erexerunt, *in Chile*
vt de perendis, & prius extinguendis Hispa- *si Reges*
nis sedulo egerint. Itaque Civitatem, quæ im- *ab Indis*
perialis dicitur, vnam ex 12. quas illa in R. gio *obfessa B.*
ne possidemus, arctissima obfidione pressam, *Virg. ope*
vnus anni spatio extrema quæque perpeti *liberatur.*
coegerant. Et cum Chilenses Indi bellicosi na-
tura omnes vrbes aditus occupassent, neq; spes
esset nostris vlla subsidij, in cœlum suspicien-
tes Deiparæ Virgini sese verissime commenda-
runt. Misitque Mater inuocata præsidium, &
obfessis admirabili ratione prouidit. Nā quod-
dam tempore minutarum auium vim ingentem,
idoneo pastui intra vallum misit, quibus
illaqueatis inedia succurrebant, hoc non con-
tenta misericordiae parens fideculas dedit præ-
dæ maioris, quarum aucupio vitam alebant, &
cum Barbari omnia tentantes, & quasi dedi-
tionem extorquentes vicinum fluum uer-
tissent, quo vno Ciues siti, cuius est patientia
perdifficilis, succurrebant, eadem diuina pa-
rens intra muros vnias putei, qui multos iam
annos ficcus erat, mirabili, & repentina aquarum
affluentia suos Christicolas sibi curæ esse
monstrauit. Nam cum solliciti tantæ siti
remedia perquirent manantem puteum in-
uenerunt, cuius erat inanitas ignorata nemi-
ni. Ergo in illa Indorum sæuitia, nostrorum-
que miseria cunctis cisterna sufficit. Miracu-
li tum veritas, tum granditas clarior fuit,
cum hoste perferri fluij irritam esse consilium
agnoscente, Imperialibus sine eius vsu, po-
tuque saluis, & in Vrbs defensione perstantibus,
ideoque detorum flumen solito alueo
sinente recurrere, quo fluxerat, cum iam ne-
cessarius non erat exhaustus est puteus, & ad
solitam redijt siccitatem: itaque diuina pa-
rens, & fami, & siti exorata subuenit, cibi-
que & potionis, quibus hominum vita
continetur, per opportuna remedia com-
parauit. Non fuit, quod iam dicam benefi-
centiæ minoris: Erant sicuti Hispani de
Imperialium hoc tanto periculo faciendi
cessio.

certiores, & ad auxilium appellandi. Vnaque
reperita via est in tanta hostium vibem obli-
dentium, tum multitudine, tum vigilantia, si
cymba fieret, vt in flouium demissa vicinum,
qui in mare delabitur spatio non longo Valdi-
uiam, Conceptionisve Ciuitatem attingens,
discriminis admoneret. Itaque Scapham ex
dissolutis arcibus, arborumque fragmentis effici-
unt, deerat pix illa, quæ rimas, fissurasque
comprimeret, & aquæ influentis peruadentis-
que aditus omnes obturaret. Nec aliud in prò-
ptu erat, quam quod ex vini piceatis vitribus,
quisque radebat; quidam memor duos se vini
vires pleos iam diu sub terram infodisse, cur-
riculo adit ad latebram, videtque vinum omne
in illud bituminis genus esse conuersum, sine
quo fatiscens nauigari non potest. Hac igitur
bituminis, tum commoditate, tum copia linter
illinitur, humerisque portatus, in flumen iaci-
tur sex vectoribus, tribus Hispanis, tribusque
Indis Virgine ducente cursus incipitur, supera-
tisque tempestatum mille periculis iam Valdi-
uiam, quæ propinqua erat appulsuri vento
arcepi benefico versus Conceptionis Vibem
prora dirigitur vitata Valdiuia, quæ hostili
incendio illo ipso tempore conflagrabat, & in-
cola hostili gladio corruerant: quamobrem
admoniti, qui in vibem erant Conceptæ Vir-
ginis decora nomine, suorum imminenti exitio
metuentes, terrestri itinere, quod mare clau-
sum esset, iplo vibis Rectore duce ad opem fe-
rendam festinarunt. Decebat enim vt quæ
Virgini ditata esset Ciuitas ei vibis foret auxi-
lio, quæ se Virgini commendarat hæc ex litte-
ris P. Roderici Cabredi Prouincialis Societatis
lesu in Regno Peruano.

P. Roderic.
Cabredus.

MIRACVLA ALIQVOT A VIRIS

sanctitate præclarè inuocatione Deiparæ
aliis exhibitæ, quæ in se ipsis sunt
experti.

SECTIO II.

Miracula aliquot à
viris san-
ctis Dei-
paræ inuo-
catione
parrata.

IO VIN & illud in Deiparæ miraculis
nimadoersione dignum videtur, com-
plures tametsi sanctitate præclaros cum in-
suis, siue animæ, siue corporis necessitatibus
tum etiam in miraculis, quæ diuina virtute
ipsi edebant, Deiparæ intercessionem sæpe
implorasse, vel etiam aliis consuluisse, vt hæc

etiam ratione Virgini sanctissimæ recte dice-
re possimus illud Psal. 44. *Vultum eius depre-
cabuntur omnes diuites plebi.* quod licet ex non-
nullis, quæ cap. 20. retulimus exemplis fatis
appareat (huc enim spectat illud de pestilentia
ab vibem depulsa tempore S. Gregorij, & de Basi-
lisco Romæ tempore S. Leonis IV. sublato, qui
suo venenatu afflato homines interimebat, &
illud quod SS. Cosmæ, & Damiano Deiparæ
iussit, vt quendam ægrotum sanarent, & hu-
iuscemodi alia, quæ Deiparæ ope facta hæc-
tenus commemorauimus) quo tamen hoc magis
perspicuum fiat quædam alia in hanc sen-
tentiam recensebimus.

Constantinopoli aliquando magna, ac
diuturna grassata est pestis, adeoque sæuiebat,
vt omne genus hominum, atque omnis ætas
interitura videretur, quare Eutychnus Patriar-
cha sanctissimus ab exilio reuocatus anno Do-
mini 578. supplicationes cum fidei populo
instituit à sanctissima magna Ecclesia incipi-
ens, vsque ad ædem Dei Genitricis in Blacher-
nis, sicque Christos, quem Virgo genuit, placatus
pestem extinxit. hæc in vita S. Eutichij a-
pud Suriũ 6. Aprilis.

Psal. 44.

Lues ma-
gnæ in ur-
be Constã-
tinopoli-
tana S.
Eutychni
precibus à
Deiparæ
aufertur.

Surius.

Idem S. Eutychnus complura miracula edi-
dit vnctione cuiusdam olei, quod Eusthatius,
qui cum eo versabatur, eiusque vitam scripsit,
vocat oleum sanctum; dicitque fuisse tum il-
lud, quod è pretiosa cruce, tum illud, quod ex
sanctæ Dei Genitricis Imagine Sozopoli sca-
turire solet, de quo sacro Deiparæ vnguento
miraculis celebri supra ex Germano Patriar-
cha Constantinopolitano diximus, vbi quod-
dam insigne miraculum ab eodem S. Euty-
chno per illud effectum retulimus in præsentia
quamplurimis alijs omisis, vnum tantum ex
eius vita iisdem verbis referemus. Iuuenis qui-
dam in arte pingendi peritus eam in Domo
Chrysaphij piæ memoriæ in ipsa Ciuitate A-
maseorum exercebat. Hic aliquando veterem
ex pariete Veneris picturam delebat, vt histo-
rias piæ reponeret. Volebat enim vir ille ex
domo sua superiore Archangeli Oratorium fa-
cere ex inferiore autem Oratorium Sanctæ,
immaculatæque Dominæ nostræ Dei Geni-
tricis & semper Virginis Mariæ. Cum igitur
Pictor sedam impudicæ Veneris historiam
euertisset, dæmon, qui illi inhærebat, artificis
manum sic inuasit, vt inflammata tumesce-
ret, & graui vlcere affecta necessario ampu-
tanda

Alia eius-
dem S. Euty-
chni mi-
racula.

Insanabilis
morbo cor-
poris a-
dolescentis
manum S.
Eutychni
virescentis
ni reddis-
dis.

Gggg 2

tanda

tanda videretur. Quare cum periculum adspiceret, vitæ capit consilium, & ad virum sanctum confugit, ut per ipsum à Deo auxilium impetret. At ille cum pro ipso Deum orasset, vnxit oleo sancto dexteram ipsius manum, quæ inflammatione, atque vicere laborabat, idque fecit tribus diebus, & manus eius diuino auxilio conualuit, atque alteri similis reddita est, & quo in loco Pictor vulnus acceperat; in eo memorie, & grati animi declarandi causa Sancti viri depinxit Imaginem: vt manus, quæ curationis beneficium acceperat, Medicum suum secundum Deum testaretur. hæc in vita S. Eutychij.

S. Theodoros Sicotæ Episcopus à B. Virg. sanatur.

S. Theodoros Sicota, vitæ asperitate, sanctitate, & miraculis clarissimus ex Archimandrita Episcopus Anastasiopolis ex hac vita migravit anno Domini 613. cuius dies in Martyrologio recolitur 22. Aprilis. Is suam erga Deiparam pietatem declarauit. nam cum S. Michaelis Oratorium in vsu eorum, qui vt ab ægitudine, vel à cacodæmone curarentur, vel ad precandum eo accedebant extruxisset. Aliud Oratorium Dei Genitrici dicauit, in quo Monachorum regulam, quos instituebat, ponere decreuit. cum verò aliquando veneno tentatus esset, in cellula sua in Episcopio mutus, atque immobilis iacuit tribus diebus, adeo vt rumor de morte eius iam increbesceret. Post tertiam autem diem apparuit ei Dei Genitrix, quæ sceleratis hominibus exitium comminata, & morbi causam aperiens, & infidiatōres patefaciens, e manu sua tria illi colocoeca dedit. Hæc, inquit, comedite, & nihil sibi erit mali. Somno solutus vir sanctus Saluatori Christo gratias egit, & immaculatæ Matri eius Virgini Mariæ. & causam quidem morbi significauit, Auctores autem retinuit, & pro illis Deum precatus est. Deinde deposito Episcopatus munere Sozopolim ad Templum Deiparæ studio videndi oleum, quod diuino munere ex Deiparæ Imagine manat, profectus est: quo in templo Paralyticum, & ænum Enegumenum curauit, & manibus in crucis speciem extensis precans oculos in admirabili Imagine defigebat, cum oleum diuino nutu effluens in eius sanctitatis testimonium in oculos eius misisset, eosque conspersit, hæc in eius vita apud Surium.

Infirmus Energimæ puel

11 Virgo quædam Theopenti Episcopi Syri filia Romæ in Monialium Monasterio degens, cum à dæmone esset arrepta, ab eius parente

ducta est (vt verbis vtar eius, qui rem litteris mandauit) ad mansionem sanctæ Dei Genitricis, vbi sanctus Paulus fuit decollatus, ad Aquas Saluas, vbi reliquæ S. Anastasij martyris requiescunt. & quia mulieri non licebat illud monasterium ingredi, ducta est puella in proximam basilicam sancti Ioannis Baptistæ, in qua cum Kalendis Octobris allato capite S. Anastasij adiuraretur dæmon. Ille verò multas etuomens blasphemias exire tenueret, expletis viginti quinque diebus, in quibus Episcopus, vna cum monachis die noctæque preces cum lachrymis ad Deum fundebat: tandem dæmon per os puellæ exclamare cepit dicens: *Ecco dico vobis, quia MARIA, Paulus, & Andreas obtulerunt spiritus mali senis Episcopi, & monachorum lachrymas ante Nazarenum, qui deus potestatem Anastasio. vt veniat, & exiciat me de corpore isto in Kalendis Nouembriis, quod & factum est.* Hoc totum ex actis publicis per Ecclesiæ Notarium fidelissime conscriptis, plenius refert Baronius tom. 7. Annalium ad annum Domini 713. quo hæc gesta esse scribuntur.

la à Deo para. ali. & g. sancta sanatur.

Cum aliquando in Germania tam sæua pluuie fulminum. & ventorum tempestas orta esset, cunctique pauidi ad Ecclesiam confugiētes, terribile Dei iudicium præstolarentur: Lioba Virgo sanctissima cuiusdam Monasterij Monialium Abbatissa populum ad orationem hortata, ante altare prosternitur: sed crescente procella, & populi pauore, rogata vt Dei Genitricem inuocaret, cuius intercessionem ab eius tempestatis discrimine liberarentur, ad Ecclesiæ fores accurrens, signo sanctæ crucis edito, suæ tempestati nomen summæ maiestatis opposuit, extensisque manibus in Coelum tero clamore Christi clementiam inuocauit, & per intercessionem, ac merita sanctæ Mariæ Virginis propitium populo suo velociter eum fieri precata est. confestim tonitrua quiescunt, nubes à ventis dissipantur, optata serenitas, atque securitas redijt. hæc ex c. 17. vitæ S. Liobæ apud Surium 28. Sept. quæ floruit tempore Caroli Magni: eius memoria in Martyrologio die 28. Sept. recensetur.

Tempes- tis procel- las, plu- rimum in Germania S. Lioba virg. pre- cibus Deo, sedanti.

S. Radbodus Traiectensis Episcopus à Radbodo Frisonum duce, seu Rege maternum genus ducens, floruit Caroli Francorum Regis, ac Ludouici eius filij temporibus, spiritu prophetiæ, & vitæ sanctitate illustris, cuius vitam refert Surius ad diem 29. Nouembris

Maria Aluer. Monach. tam in cen- tibus parat, fery op.

Infirmus S. Radbo- dus Traie- ctens. Episc. à B. Virg. sanatur.

bris, in qua cap. 13. de eo sic habet. Cum aliquando Radbodus graüter decumberet, ita ut viuendi spem omnem abjiceret: beatissima Dei Genitrix, semperque Virgo Maria, subsequenti bus ipsam sanctis virginibus Thecla, & Agne, cum multa luce ei apparuit, totum habitaculum splendore perfundens. At ille tanta visione valde perterritus, loqui præ timore nihil potuit, & propemodum exanimatus est. Tum verò Porta salutis, Domina mundi, consolationis medicinam ei adhibens, omnemque non modo timorem: sed etiam languorem depellens: Ne timens, inquit, Radbode: certus es me te inuerti, cui crebro supplices offers preces. Non ego te mea dedignor consolari presentia, qui in suis ad Deum precibus, mei semper memorsam usurpas. Noueris autem, nihil ex hoc morbo tibi imminere periculi: sed curatum te iri, nec tamen diu postea in carne victurum. Securus esto tui, vigilare, & operari necesse, sed perge, ut cospisti. Sub his verbis repente splendor illic disparuit, sed permansit diu odor gratissimus: morbus omnis plane ablatas est. Hæc cum ille clam quibusdam è suis exposuisset (neque enim se viuente, voluit cuiquam ea innotescere) simul etiam formam, habitum, ornatum sanctissimæ matris Dei illis explicauit, addens pulchritudinem ejus nec inueniri fatis posse admirari: sanctas autem virgines Theclam, & Agnem, tam ex vultu, quam vestitu, potuisse dignosci hæc ibi.

12 Sanctus Albertus alter à sancto Alberto Carmelita Monachus Cœnobij Crispiniensis, vitæ asperitate ab ipsa pueritia, & sanctimonia præstans, cum viginti quinque annos in Monasterio exegisset, tacuitate à Lamberto Abbate impetrata in cellula apud Eremum, ut diuinitis precibus liberius vacaret, & corpus reuerius edomaret alios viginti quinque annos inelusus permansit: à quibus duos, & viginti herbis & radicibus victitans pane prorsus abstinent, ab omni verò potu annos viginti sibi interdixit, idque hæc occasione non sine Deiparæ beneficio. Quadam hyeme ejus cellula tanta aquarum inundatione, undique obsidebatur, ut neque ad eum quisquam accedere, neque ipse inde egredi posset: quare & panis ei deerat, nec missam audire poterat (nec dum enim sacerdotio initiatus erat) itaque nocte quadam cum multo dolore pijs querimonijs Dei Genitricem compellauit, oratus, ut ipsius miserias subleuaret. Sancta, inquit, Virgo virgi-

numularia, qua pariendo Dei filium mundo gaudia contulisti, qua es fons pietatis, & misericordie copia subueni mihi misero, corporali pane indigenti, & missarum solemnias non audisui. Quibus dictis somno correptus obdormiuit, & ecce adest in visu sanctissima Virgo in forma matronæ pulcherrimæ, cum puellis plurimis inferioris statutæ, quas ut vidit vir Dei ait: Equidem si pridem in Monasterio feminas vidissem profecto illas expulsissem, cur igitur vos huc intrare ausa estis, cui Deipara, Tace frater ego sum Virgo Maria, quam tam dulciter inuocasti, sed quid à me vni præstari tibi? Tum ille succurre, inquit, mihi peccatori in ijs, in quibus ego, & quibus tu quocumque non ignoras me carere. Respondit Virgo Mater Putas ne omnipotentem Deum te etiam sine pane posse sustentare? Ego vero, inquit ille, credo Deum id posse, & Virgo beata: Cur autem, ait, conquirens te missas non auscultare cum tota vita tua, & omni actio tua quadam missarum sine solemnias? Deinde visa est sanctissima Virgo buccellam panis immittere in os sancti viri. Qua quidem visione ille aded permotus fuit, ut deinceps, neque panem appetierit, neque panem edere curauit, contentus herbis radicibus, & vilibus illis cibis, quibus vesci consueverat. Deinde sacerdotio in titatus amplissima absoluedi à peccatis potestate à Paschali II. & Innocetio II. sibi facta, complures è diaboli laqueis per confessionem absoluit, peractis verò quinquaginta annis in monastico habitu omnibus Sacramentis munitus clarus miraculis migravit ad Dominum. Vixit circa annum Domini 1140. hæc ex eius vita apud Surium die 7. Aprilis.

Sanctus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus doctrina, & sanctitate clarissimus cum ex Anglia Romam venisset, ad Rogerium Apuliæ Ducem, qui Capuam obsidebat, ejus rogatu se contulit, atque à militari strepitu remotus cum suis degebat, in quadam Ecclesia deserta, juxta cujus ostium cisterna desuper dirupta magnæ profunditatis hiatum sua diruptione prætendebat. Is quadam nocte corporis necessitate silentio surgens lento pede exiit, & immemor foueæ per tenebras in partem diuertit, ac in profundum cecidit clamorosa voce cadendo dicens, SANCTA MARIA, ad quem sonitum ejus socij præ timore huius casus ferè exanimati accurrentes homines vident in profundo, & quidam ex eis delcen-

Surium

S. Anselm.
Cantuariensis
Archiepiscopus in
cisterna
deserta à
B. Virg. in
columnis
iustitiae

dentes, ex altera parte præcipitij, qua via erat descendendi eduxerunt eum à loco sanum omnino, ac incolumem. hæc in libro 2. ejus vitæ ab uno, qui huic rei interfuit conscripta apud Surium 21. Aprilis.

*Surium.
Infirmus S.
Franciscus
ad moricū
ejus Ordine
Crucifero
viti à Despara
sanatur.
S. Bonna.*

Sanctus Franciscus ad Moricum Cœnobitam ex Ordine Cruciferorum graui, ac diuturno morbo laborantem, qui desperata à Medicis salute se ejus precibus commendarat, oratione præmissa, & (ut verbis utar S. Bonauenturæ in ejus vita cap. 4.) panis micæ accepit, & cum oleo accepto de lampade, quæ coram VIRGINIS ardebat altari, commiscens quasi quoddam electuarium per manum Fratrum infirmanti transmisit, dicens: *Medicam hanc Fratri nostro defertis Morico, qua ipsum Christi virtus non solum plena sanitati restituet, verum etiam robustum bellatorem effectum, acies nostra perseveranter adjungat.* Sciatim autem, ut antidotum illud sancti Spiritus adjuventione confectum, æger homo gustavit sanus exurgens tantum mentis, & corporis à Deo vigorem obrinuit, ut paulò post viri sancti religionem ingressus in magna corporis austeritate incolumis perseverarit. hæc sanctus Bonauentura.

Idem mulierem in partu laborantem. B. Virg. ope liberata.

Idem sanctus Franciscus post obitum cum Christo regnans, à muliere quadam patus doloribus laborante invocatus; Desparatam ei implorare præcepit, quod sanctus Bonauentura in fine vitæ sancti Francisci de ejus miraculis, ubi agat de liberatis à dolore partus, refert his verbis. Mulier quædam de partibus Aretinis cum per septem dies patus discrimina sustineret & jam in nigredinem versa desperata esset ab omnibus, votum fecit beato Francisco, & ejus cœpit moriens auxilium invocare. Emissa autem, voto celeriter obdormiuit, viditque in somnis beatum Franciscum, se dulciter alloquentem, ac requirentem utram faciem ipsius agnosceret, & an Antiphonam illam Virginis Gloriosæ, *Salve Regina misericordia* sciret ad honorem hujus Virginis recitare.

Qua respondente se habere notitiam de utrisque: *Incipe, ait Sanctus, Antiphonam sacram & antequam compleas, paries cum salute.* Ad hanc vocem, & evigilauit mulier, & cū timore cœpit dicere: *Salve Regina misericordia.* Cūque illos misericordes oculos precaretur, fructumque commemoraret utesi virginis, continuò cunctis liberata pressuris, infantem peperit speciosum, gratias agens Regina:

misericordiæ, quæ per b. Francisci merita, ipsius fuerat dignata misereri. hæc tenus Bonauentura.

13. Sanctus Petrus ex Ordine Prædicatorum sanctimoniam, & martyrio inclutus, demandatum sibi in ditione Mediolanensi contra Hæreticos Inquisitoris munus diligenter obibat, ac disputationis certamen cum fidei hostibus, cum quadam spiritali fiducia suscipiebat, quam ex subjecta reuelatione conceperat; cum enim aliquando obfuturos, eoque incertos eventus non nihil paueret; atque ante altare sanctissimæ Virginis agones suos Virgini commendaret, per beatissimam Virginem eisdem dormienti responsum est: *Ego pro te rogavi Petre, ut non desicias fides tua,* hac fiducia fretus nihil formidabat, hæc auctor vitæ ejus apud Surium in Aprilii die 29.

Sanctus Thomas Aquinas ex odem Ordine Prædicatorum Doctor præclarissimus cū à Fratribus in arce Castri S. Joannis inclusus teneretur. & ab impudica muliere introductus ad flagitium sollicitaretur, ut sensu castissimus adoleseps se illius illecebris & pestiferis suggestionibus non nihil moveri: *Ne quasi simas, inquit, Domine Jesu, & sanctissima Christi mater, & Virgo Maria, utram immani me scelere obstringam,* cujus precationis fructum illicò sensit: nam diuina virtute roboratus proacem illam feminam titione è foco arrepto fugauit, mox flexis genibus ante signum crucis cum lacrymis à Domino perpetuæ integritatis donum impetrauit: ibique somno correptus per quietem visus est, tibi à duobus Angelis confringi lumbos, quo ex tempore omni postea libidinis sensu caruit. hæc ex ejus vita apud Surium die 7. Martij.

Sanctus Albertus Carmelita sanctitate, ac signorum gloria conspicuus, in edendis miraculis crebro Beatæ Virg. Desparæ, cujus beneficio è parentibus sterilibus natus erat, opem implorabat. Quare cū Urbs Messana à Roberto Rege Neapolitano arcta obsidione premeretur, & extrema comæatus inopia obfessi laborarent; proceres cum Ciuibus sanctum virum adeunt, obnixæque orant, ut preces ad Clementissimum Deum, ejusque Virginem matrem in tanta in Urbis necessitate funderet. Quod ubi fecisset tres triremes onustæ annonam importarunt, qua exposita nusquam visæ sunt, creditum est autem Angelorum ductu appullas.

S. Petri

Despara

roboratus

S. Thomas

Aquinas

Despara

roboratus

S. Alberti

Carmelita

annonam

liberata

Mona-

Monachum, gratissimo apofte mate in gut-
ture desperata à medicis salute laborantem, &
opem à S. Alberto implorantem vir sanctus
figno crucis consignat, aitque *confidit* Frater
s: Dominus Iesu, & *piissima eius Mater?* quo an-
nuente, & se ei commendante, mox rupti A-
postematis sanien per os eiecit, ac pristinae
valetudini est restitutus.

Mulierem in partu diebus sex magno cum
periculo laborantem sentiumque usu iam de-
stitutam Sanctus Albertus oleo vixit in-
venit dicens: *Sanctus Dominus noster Iesus Chri-*
stus ob meritum sanctissimæ matris suæ, & sicut illa
absque damno virginitatis concepit, & sine do-
lore peperit, sic tu absque ullo mortis periculo edux
hanc prolem Domino consecrandam, quo dicto
fœmina ad se rediens puellam enixa est, quam
postea Domino consecravim hæc in vita sancti
Alberti apud Saurium die 7. Augusti.

Miracula Deiparæ certis in templis
edita. sect. 3.

MIRACVLA IN ÆDE LAVRETANA
ex Horatio Turcell no Societatis Jesu in
historia dñis Lauretana.

14 D Eiparæ Lauretanæ toto Orbis clarissi-
mæ præsentissimam opem innumera-
biles homines sunt experti, & horum quidem
exempla aliquot selectiora c. 20 huius Operis
recensuimus, aliqua verò alia hic describen-
da duximus. Initium verò faciemus à be-
neficijs, quæ Virgo Lauretana grassante, vel
imminente pestilentia contulit in integras vi-
bes, quæ eius patrocinium voto nuncupato
inuocarunt.

Recineti grassante lue, quæ plurimos con-
tagione vulgata absumebat indicta ad Laure-
tanam ædem supplicatione, votoque publicè
nuncupato exemplo pestilentia est absterfa,
& anno 1469. votuum donum coronam aure-
am gemmis distinctam Virg. ciues deferunt.
Hoc exemplo Piceni Vrbes, & Oppida quo-
tanais insigni supplicatione, ac pompa Coro-
nam Lauretanæ Virgini afferunt. Horatius
Turcellinus lib. 2. c. 8.

Panormus vrbs Siciliae celebris anno
1577. Lauretanæ Virginis patrocinij à peste
se liberatam, testatur in Lamina Argentea li-
brarum Fermè nouem eo transmissa, in qua
imago Lauretanæ Deiparæ, & Panhor-

mitanæ vrbes expressa cernitur libro 4. cap. 30.
Anicium vrbs Gallia anno 1579. à diutina
vigente pestilentia Ciuibus penè exhaustis
communi consilio solemnè Lauretanæ Virgi-
nis voto nuncupato liberatur, & votuum do-
num per certos homines cum publico testimo-
nio m. fit. Turcellinus loco citato.

Lugduni quoque fœda lue domos omnes
populente publicè voto pro Ciuitatis salute
incepto, & Lauretanæ Virginis implorato au-
xilio, exemplo aegri sanati, pestilentia discussa,
& anno 1581 votuum donum beatæ Virg. ab
ea Ciuitate mittitur. Turcellinus lib. 4. c. 30.

Alia verò vrbes ab impendente pestilentia
Lauretana Virg. ope iunt pro eflæ.

15. Vrina vrbs Carnorum cum atrox pesti-
lencia Venetia fines Carnoique anno 1555
peruagaretur voto publicè nuncupato Laure-
tanam Virginem inuocant, ergo biennio quo
grassata est lue, unctis circa oppidis morbo
exhaustis sola Vrba communis mali immu-
nis fuit, quare anno 1556, tolemini supplica-
tione indicta trecenti viri nobiles omnes lin-
teati, quibus Cincæ fixi effigies præferebatur
cum donis, vel publicis vel priuatis ad Laure-
tanam ædem pariter processerunt lumen in-
gressi, collacrymantes ingentes Deo, ac Dei-
paræ gratias agunt, & apud eam munera de-
ponunt. Turcellinus lib. 3. cap. 28.

Atq; hæc de morborum curatione Per multi
quoq; Lauretanæ Virginis ope à mortis discrimi-
ne, quod illis multipliciter impendebat sūt
exèpti. Iulius II. Pont. cū in obsidione Miran-
dulana belli consilia cum Cardinalibus agitat
sub tentorio repentè ferrens globus instar hu-
mani capitis, ab hostibus æneo tormento ex-
cussus deiecto prætorio nihil omnino Pontifi-
cem, aut eos, qui Pontifici aderant lafit, quod
Lauretana Virgini se debere Pontifex profes-
sus est, siue quod ad bellum iturus ei vota fe-
cerat, seu quod ad primum bombardæ frago-
rem Lauretanam Virginem inclamarat, qua-
re globum illum in sacrosancto sacello, in mo-
numentum suspendi iussit. Turcellinus lib. 2.
cap. 12.

Aliqui à fulminibus Lauretanæ Virginis be-
neficio liberantur, apud Turcellinum libro 4.
cap. 7.

Alij Deipara Lauretana inuocata in ipso
præcipitio seruati, vel à præcipitis ruinæ pe-
riculo liberati, de quibus Turcellinus lib. 2. cap.
27. & lib. 4. cap. 5. & 28. & lib. 5. cap. 5.

Vrbs An-
ci) B. Virg.
Lauretana
ope à pesti-
lencia
liberatur.

Lugduni
vrbs pari-
ter libera-
tur.

Vrina vrbs
à pestilentia
grassante
Lauretana
Virg. ope
inuenit.

Turcellin.

Iulius II. à
globo bom-
bardæ.

Turcellin.

Alij à ful-
minibus
liberantur.

A præcipi-
tis ruinæ
periculis.

Alij

Alij à fluminibus vorticibus erepti
8. & 16. quidam etiam ab inusatione fluminis, à quo abrepti erant liberati
lib. 4. cap. 17.
Quædam etiam puella Laureti è puteo, in quem semel, atque iterum cecidit illæsa servata
lib. 3. c. 17.
Complures naufragio, & maris fluctibus diuinius exempti, de quibus libro 7. cap. 26. lib. 4. cap. 6. & 27 & libro 16. capite 15.
In hoc tamen genere illustre est beneficium à Deipara Lauretana in duos partes ex sacra Cappucinatorum familia collatum. Hi enim cum anno 1553. Lauretana Virgine salutata ex Ancona soluiscent in Dalmatiam traiecturi, sæua coorta tempestate nauarchi ad leuandam opere natum vaforum, ac mercium iacturam fecit. At institores damni dolore in rabiem acti, Cappucinos infontes in mare deturbant. Illi verò Lauretanam Virginem inclamantes inter exasperati maris fluctus diuina quadam vi subleuati toto pectore extare, ac placidè ferri ceperunt, & breui Deo bene iuuantem Anconæ portum pariter tenuerunt. E vestigio in madidis vestibus vt erant, Lauretanam regessi Deo, ac Deiparæ gratias impensè egerunt. apud Turfellinum lib. 3. cap. 15.

Quæ pluri- ma à multis calamitatibus per Virg. Lauretanam erepti.
Nobilis Bel- ga ab ho- stibus.

Alij è fluminibus vorticibus erepti lib. 3. ca. 8. & 16. quidam etiam ab inusatione fluminis, à quo abrepti erant liberati lib. 4. cap. 17. Quædam etiam puella Laureti è puteo, in quem semel, atque iterum cecidit illæsa servata lib. 3. c. 17. Complures naufragio, & maris fluctibus diuinius exempti, de quibus libro 7. cap. 26. lib. 4. cap. 6. & 27 & libro 16. capite 15. In hoc tamen genere illustre est beneficium à Deipara Lauretana in duos partes ex sacra Cappucinatorum familia collatum. Hi enim cum anno 1553. Lauretana Virgine salutata ex Ancona soluiscent in Dalmatiam traiecturi, sæua coorta tempestate nauarchi ad leuandam opere natum vaforum, ac mercium iacturam fecit. At institores damni dolore in rabiem acti, Cappucinos infontes in mare deturbant. Illi verò Lauretanam Virginem inclamantes inter exasperati maris fluctus diuina quadam vi subleuati toto pectore extare, ac placidè ferri ceperunt, & breui Deo bene iuuantem Anconæ portum pariter tenuerunt. E vestigio in madidis vestibus vt erant, Lauretanam regessi Deo, ac Deiparæ gratias impensè egerunt. apud Turfellinum lib. 3. cap. 15.

Quamplurimi quoque, quibus ab hominibus magna aliqua calamitas (eiufmodi est bonorum direptio, perpetua seruitus, ipsa mors & similia) certissimè imminere, singulari Virginis Lauretanæ beneficio omni periculo sunt erepti. Nobilis quidam Belga octo Equitibus comitatus in octingentos hæreticorum milites improvidè incidit circa annum 1590. sed impiorata Virgine Lauretana, quia fugiendi non erat spes cum illis, fortiter pugnarunt, donec Hispanorum copiarum subsidio venire, & in tam atroci pugna, quæ tenuit horas duas, nec ipse, nec eius Comites, vel etiam Equi, Deipara protegente, vlla ex parte sunt læsi. Is insigne donum Lauretanam misit de quo Turfellinus libro 5. cap. 18.

Complures naues insigni miraculo Virgine Lauretana impiorata à Piratarum manibus mox capiendæ euasere
lib. 4. c. 17. lib. 5. c. 10. & c. 15.

Episcopus Hybernus ab hostibus seruatur.
Et Turcarum

Complures naues insigni miraculo Virgine Lauretana impiorata à Piratarum manibus mox capiendæ euasere lib. 4. c. 17. lib. 5. c. 10. & c. 15. Episcopus Hybernus Elisabethæ Angliæ Regiæ hæreticæ furorem declinans bis in eadem navigatione ab infestis persecutoribus modo quodam admirabili seruatur lib. 5. c. 15. Quosdam à Turcarum miserabili seruitute

eadem Virgo Lauretana non absque diuina virtutis iudicio eripuit libro 4. cap. 28. & 21. Alios infontes interdum, interdum etiam supplicium commertos, carcere non minus misericoorder, quàm admirabiliter exemit, de quibus libro 3. cap. 17. & 27. & in his.

17. Iudæus à Turcis ob quoddam facinus æternis adductus vinculis Christi, Deiparæ que præsidium implorans anno 1560. ab ipsa Virgine secundum quietem ei oblata, à vinculis absolutus, ac Lauretanam, vbi Christiana sacra susciperet petere iubetur, simulque nauiculam ei præparauit, qua per maria sua sponte incredibili celeritate bidui spacio Anconam tenuit, & Laureti baptizatus est lib. 4. cap. 22. Alios, quibus in carcere vltimum supplicium imminere ipsa Virgo Lauretana, vel solus lucis vinculis è carcere eduxit, vel iudicibus ad reuolendam mortis sententiam, quem tolerant, & reum liberandum permotis discrimine eripuit libro 4. cap. 20.

Alios ab exitio, & ipso suspensio liberauit quidam enim bis laqueo suspensus lib. 3. cap. 27. Alter verò similiter è patibulo quatuor horas ceruicibus laqueo infestis pependerit, qui se Lauretanæ Virgini commendatant, & magno circumstantium stupore morti eximuntur libro 4. cap. 19.

Illud quoque in hoc genere admirabile fuit Anno enim 1530. Vaiuoda Transyluanie ab Abrahamo Turcarum Bassa prælio victus, captusque victoris irati iussu, ex altissima rupe agendus erat præceps. At ille B. Maria Lauretana inuocata sermonem de religione cum Bassa fortè ingressus, adeò efferatum eius animum diuina ope mitigauit, vt Barbarus odio in amorem verso ipsum cum cæteris Transyluanis captiuis dimitteret gratis, extat hodie Laureti Tabula ingens egregiè depicta, auroque exornata, vbi tota res non solum coloribus, sed etiam literis expressa visitur. Turfellinus libro 2. cap. 27.

In Emergum etiam liberandis admirabilem se ostendit Virgo Lauretana, cuius rei meminit insigne miraculum narrat Turfellinus libro 2. cap. 7. de muliere quadam nobili Gratiano politana nomine Antonia, à septem terribis Gratiano spiritibus obfessa, cuius maritus nihil in Gallia ad vxorem liberandam in expertum relinquens eam in Italiam adduxit & Mediolani ad S. Iulij. Murinæ ad S. Geminiani, denique Romæ ad sacram columnam, solemnes exorcismi nequic-

nequicquam ei sunt adhibiti, Deo eius liberationem Deiparæ Lauretanæ referuante. Anno enim 1589. mulier summa vi oblectans à decem robustis viris in sanctissimam cellam ante Deiparæ effigiem sistitur, ubi exorcismis virgentibus & compluribus insignibus viris presentibus omnes illi spiritus immundi tandem expulsi sunt. De alijs pariter demoniacis liberatis habes lib. 4. cap. 8.

Expilatorum iocum adis Lauretanae dei in arcibus.
Nec desuere, qui donatorum, quæ in Lauretana æde asseruantur multitudine, atque pretio illecti ad eam expilandam animum adiecerunt, & aliquando tam nefarium opus aggrediuntur auri : sæpius tamen legimus, & nostra etiam ætate compertum est, huiusmodi homines diuinitus à sacræ ædis iniuria prohibitos, interdum etiam sæuere punitos.

Turcarum classis à Lauretanae Virg. ad diuinitus arces.
18 Anno salutis circiter 1470. Mahomete Turcarum Imperatore expugnata, Hydrunto in Salentinis, Turce classe ad Castrum Portus Recinensis (quod tribus ferme miliaribus ab æde Lauretana distat) delati, populabundi Lauretum iter intendebant : Verum ad sacræ domus conspectum ingens repente terror, Turcarum peruasit aciem cunctosque è vestigio inuitissimis animis referre coegit pedem, stupore attonitos & Deum profecto pro illa æde stare memorantes. Turcellinus libro 2. capite 8.

Alia Turcarum classis, aliquo pirata à Lauretana domus inuisione diuinitus illam.
Simile prorsus multos post annos euenit Selymo dicti Mahometis nepote apud Turcas imperante : Ingens enim Piratarum manus in idem Castrum portus Recinensis appulsi, eoque portiti, recta cædibus, & incendio foedant.

Jam nemine contra eos arma ferente Lauretum inflammatis studijs contendebant, cum desertam à mortalibus propugnatoribus ædem à celestibus defendi, propugnarique senserunt.

Quippe ipse Lauretanæ ædis aspectus tantum eis terrore incussit, ut è vestigio trepidi re infecta repeterent classem. Selymus porro conandi sceleris Auctor paulò post haud dubia numinis ira perijt, cancro foedissimo iuxta atrocissimoque morbo, miserè absumptus. Cognitum etiam est ex Turcarum captiuis, qui fuga elapsi Lauretum ad vota beatæ Virgini reddenda venerunt, Archipiratas, in quorum ipsi fuerant potestate, sæpius Lauretani Templi prædandi studio Lauretum instructa classe petijisse. Cæterum sacræ æde conspecta repente

pauore ingenti diuinitus iniecto regredi coactos : latens utique numen ibi confitentes. Quare hac re cognita piratæ oram Piceni legentes vix ausi sunt quicquam hostile in conspectu ædis Lauretanæ conari : semel duntaxat nyremes turcicæ dux ex agro Lauretano prædas agere ausæ, mox Deiparam vindicem sentire : eadem ipsa die à Canaletto Venetæ classis Duce captæ prædatores suspensi, & præda omnis recepta. Turcellinus libro 2. cap. 19.

Turcellin.

Tempore quoque Leonis X. cum exercitus A. Lauretanae Francis Mariæ Ducis vrbinaris multarum gentium colluione mixtus Picenum agrum predatione infesta populatione percuteret, & inuito eodè die ad sacræ ædis prædam incensis studijs tendebant, præmissi ab exercitu exploratores omnia turata esse cernentes læticia gestiebant, cum subito acrium grex luporum è saltu proximo erumpunt, plerisque exploratorum repentino terrore amentes iugulant, cæteri in fugam vestimentis socios ne progrediantur : illi tamen vanum exploratorum terrorem deridentes nihilominus properabant ad prædam : Verum, ut sacræ ædes in conspectum se dedit, repente ingens exercituum pauor inuasit, cunctique lymphatis similes trepidate cæperunt, tunc excussa væsania, & templi religione conterriti latrocinio desistunt, versaque in religionem audacia Lauretanam ædem venerabundi intrant, cogitati sceleris veniam exposcunt, muneribus colunt, Vrbinarium Dux in sperato exitu facinoris mirè lætus, detracta sibi arma in primo Augustissimæ Cellæ aditu suspendit tanti miraculi monumentum, simul se ex agro Piceno exercitum abducatum vouet, quod & præstitit. hæc Turcellinus lib. 2. c. 20.

Corcutus

Nec tamen Infideles Lauretanæ opis expertes fuere : Corcutus Turcarum Bassa anno 1552. Constantinopoli ex pectoris apostemate ad extremum vitæ discrimen venerat. Is à seruo Christiano de Virginis Lauretanæ vi, in morbis cuiusque generis depellendis edoctus eam inuocat, vouet si morbum depulisset se in eius gratiam illi seruo libertatem daturum. Protinus dirupto apostemate sanatus, seruumque exemplo cum literis, ac muneribus Lauretum ad Virginem destinat, vñ cum suo chirographo miraculi testimonio Arabica lingua conscripto. Turcellinus

Turcellin.

libro 3, c. 19.

Hhhh

MIRA-

MIRACVLA QVÆDAM IN DEIPARÆ

Templo Sueffionensi in Gallia ex Vincentio in speculo historiali libro 27. capite 2. & sequentibus, quæ etiam refert sanctus Antoninus 2.

part. histor. tit. 16 capite

14. §. 1. & 2.

19 **A**NNO Domini 1128. multi de Pago Sueffionico sacro igne accensi, ad Ecclesiam Beate Dei Genitricis Mariæ, in Civitate Sueffionum sitam conuenerunt vbi que diebus paucis misericordiam Dei, & Beate Virginis succursum præstolantes, (sicut plenius refert libellus eorundem miraculorum) salutem ipsius meritis, ac precibus consecuti sunt, ita vt intra quindecim dies centum, & tres nominati ab hoc igne restinguerentur, & tres puellæ distortæ sanitati redderentur. Hugo Factus, nam aduersariæ potestati conuersum erat percutere multos plaga inuisibili diuersæ ætatis, & sexus, ita vt semel succensa eorum corpora, cum intolerabili cruciatu arderent. Est autem morbus hic tabificus sub extenta luenti cute, carnem ab ossibus separans, & consumens, ex mora temporis, augmenta dolorum, & ardoris capiens per singula momenta, cogit miserum mori; sed desiderantibus mortem illa non venit, donec depastis artubus, ignis ille celer, & pestifer inuadit membra vitalia, & quod valde mirum est, ignis hic sine calore validus ad consumendum tanto frigore velut glaciale perfundit miserabiles, vt nullis remedijs possint calefieri.

Item quod non minus est mirabile, ex quo diuina gratia restinctus fuerit, fugato mortali frigore, tantus calor in eisdem partibus ægros peruadit, vt morbus cancri eidem feruori persæpe se societ, nisi medicamentis occurratur. Sex diebus mense Septembri in Ecclesia Beate Virginis fuerunt. Ad preces autem populi de alijs Ecclesijs, & de maiori Ecclesia in eandem Ecclesiam concurrentis affuit Beata Dei Genitrix trahens, secum sortia agmina sanctorum Spirituum, ad cuius præsentiam formidaret Infernus, & pauerent portæ mortis.

Cuius Aduentus præcursor tam magnus tremor Ecclesiam repleuit, vt terræmotum esse factum, aut Ecclesiam à fundamentis concussam arbitrantur fugerent omnes; sed vbi nihil

periculi adesse senserunt reuerfi omnem ardorem languentium extinctum & omnem dolorem esse confopitum celerissima sanitate collata inueniunt.

Alii ut quibusdam ex languentibus pridie huius beneficii cœlitus dati visas esse cœlitus copiosas claritates, per Fenestras Ecclesiæ vitreas illapsas, quasi quædam præconia laudationis subsequentes. Intra quindecim dies nominati annotati sunt centum & tres ab hoc igne restructi. Sed plurimi assueverant, stellas miræ magnitudinis tenebrosam noctis caliginem vitra Ecclesiam persequendo effugasse.

Mulier quædam nominata Gundrada, vitæ *Vinc. cap. 3* rum habens nomine Theodoricum *Gundra-* nens in riparia ultra Axouam fluium, qui da mulier præterlabitur Urbem Sueffionum de villa, quæ ab agrum dicitur Audiguturis inter cæteros venerat ad dno ead Ecclesiam, cuius faciem ignis ille deturpauerat, & nasum, & labium superius, quod nato *deforma-* subiacet, vique ad maxillas, & gingiuas, & den- *ta Deipa-* tes molares, & extinctus est ignis à facie eius. *ra ope san-* Sed omni occurrenti iam molesta, & odiosa *1127,* fiebat, grauisque omnibus etiam suis ad videndum. Itaque compulsa est totam faciem præter oculos madenti panniculo velare.

Redit ad Ecclesiam beate Virg. facta que candelâ, quam offerret, iuxta dormitum, eadem nocte maturius euigilans, sensit laxatum fluitare panniculum, quem dum restringere, sursumque recurrens nixit, & parum proficit, coacta est circumiacentiam implorare auxilium, qui dum morantur, somno, vel frigore tardi, illa poscit lucernam accendi, & sibi auxilium ferri Sensitque interim carnem sub digitis, & panniculo pressam inolescere, & nesciebat, quia caro est nasi, & labij reformata. Demumque sæpius reducit pannum, sæpiusque perinde attrahat creaturam, nouiter psalmatam. Clamauit ter magna voce: *Deus, & sancta Maria adiuua.* Ad quam vocem excitati, & turbati, qui aderant, maturius inferunt lumen, & vident nasum, & labium nouiter formatum.

Quidam puer annorum vndecim pecorum cultus ardens pedibus à matre sua aduectus est, remedioque doloris intra paucos dies accepto ad domum reductus est. Erat autem de Vallibus; Sed dum puer idem nutu diuino non immemor tanti beneficii desiderio visenda domus Beate Virginis flagraret, & super hoc quotidie

quotidie molestus matrem perurgeret, & illa penitus non acquiesceret. *Redeat*, inquit, *in me infirmitas, ut necesse habeam illum referri*, quod & factum est. Relatus igitur à matre illuc ad ingressum processionis matris Ecclesiæ excussus à quiete in gratiarum actionibus rupit clamoribus æterna, narrau t̄que omnibus raptum se fuisse ante Deum, & Dei Genitricem pro populo supplicentem vidisse, vt dignaretur Deus hunc morbum à populo auertere, & euertere. Et hanc scintillam, quæ acciderat auferre, hoc tamen repositum à filio suo benignè accepisse. *Mater tu es maris stella, fiat omnia volun astuta*. Dumque iterum eadem Virgo quæretur super domo sua quæ vilis, & abiecta præ cæteris erat, audiuit à filio suo, quod de trans mare, & de trans renum faceret pecuniam afferri, de qua domus eius adificaretur, & in omnium oculis intuentium claritate magna, & gloria illustraret eam. Populo etiam Sueffionensi mala euenite ex parte Dei prædixit, quia lux Genitricis Ecclesiæ non resciceret. Et quidem multos ex eadem Vibe ignis inuasit. Quæ & quæia restent, nescimus. Idem puer parum post se moriturum testatus est; & sic euenit, non enim mensem superuixit. Mirum autem valde de hoc puero erat, quod ab initio mundi omnem historiam retexens totam narrationem suam cussim iustitiam digererebat. Textum Evangelij, & actus Domini sic in ordine recensebat, tanquam omnia in libro legeret, & dictata ab alijs pronuntiaret. De Ioseph quoque viro beata Virginis inter cætera ait: *Qui tenet scipitum florensis virga, custos erat glor. of. puella*. Hæc narrabat clausis oculis tanquam lucem transitoriam exofus, laicis, & illatertis vix digabatur facere verbum, tanquam ignorantiam eorum petæsus. Eius mortui corpus tanta gratia perdidit, vt candore, & claritate, vultus Angelicam nescio quid, & diuinum signaret.

Vinc. cod.
cap. 4.
Mulierem
in partu
borantem
Dispara
liberat.

20 Apud Villam, quæ dicitur Cala in territorio Sueffionensi, quæ possessio est matris Ecclesiæ beatorum martyrum Gerualij, & Protasij mulier ob partus difficultatem laborans continuis tribus hebdomadis periclitabatur persuasq; à conuicinis mulieribus senudis pedibus iuram ad sanctam Mariam Sueffionis, venit, & liberata est, sed ordine stupendo. Nam primum ex viro suo emisit tres lapides; Primus in magnitudine oui arietis, secundus

ferè in magnitudine oui gallinæ, & tertius non minor aliqua nuce erat. His lapidibus effusis statim sequitur partus infantis, qui & gratiam baptismi accepit & paucos dies superuixit. hæc Vincentius libro 27. c. 3. & 4.

A S. HIPPOLITO DEIPARÆ
inusu cuiusdam membra deperdita restituntur ex
Vincentio specul. histor. libro 27.
cap. 9. 10. & 11.

VIDAM nomine Petrus ex Gratianopoly- A S Hip-
teno Territorio in Beatæ Mariæ Magda- polyto Dei
lenæ festo, quo in eo loco inhibita erant ser- para inusu
uilia opera iussu vitrici inuitus arabat, execra- exesa ab
tus opus, & animalia, & ecce subitaneo toni igne mē-
tru boues, & utensilia flamma absumentur, bra arato-
qua eius pes correptus breui illum exedens tori cuiusdā
tybiam, & crus peruasit, atque ossa retexerat. restituuntur.
Ad templum igitur beatæ Mariæ Magdalenæ oblatum eius precibus ignis, nec ultra procederet, extinctus est, verum inutilis remanebat: ad quandam igitur Deiparæ Ecclesiam celebribus miraculis insignem, quæ habebat etiam S Hippolyti, martyris memoriam delatus, cepit ibi crebris obsecrationibus mundi Reginam interpellare, vt quod alijs valentioribus impendebat sibi non nagaret. Miles autem quidam sæpe intuens eum Basilicam raptando subire, elemosinæ causa in domum propriam declinare persuasit, vbi cum aliquandiu recedisset, pedisseque nescio quid actura à camera noctu in domum exteriorem deueniunt, & Petrum crebris planctibus ingemiscentem subaudiunt, quorum gemitum hæc causa fueret. Virgo Maria cum Beato Hippolyto in visione strati eius astiterat, quæ, vt iacenti videbatur, imperabat: *Restitue*, inquit, *eum antiquo vigori*. Martyr vero impetranti obsecundans humiliter crus, tybiam, pedemque quaquaersum olim sparsa diuinitus ad instar futuræ resurrectionis in puncto compacta, recolligens corpori eius, quasi surculum arbori cepit subiungere.

In qua infertione tantis torquebatur ardu-
ribus, vt non sine clamoribus subsistendo, cre-
bris quoque nctibus, & membris motibus quid
pateretur indicaret. Irruunt igitur ancilla, &
illato adiacenti cubile facto, dum hac, illacque
despiciunt, duos habere pedes, & duo crura
Petrum reperiunt; ex quo intuitu
H h h h z tan-

tantus eas stupor illico inuasit, ut non se eas esse, quæ venerant, sed mutari in alteras æstimarent. Contrectabant tamen, & vera membra, quæ tetigerant sentiebant.

Tandem difficillimè excitatus, cum aperuisset oculos beatam cum martyre Virginem adhuc æstimabat astantes, quibus visibiliter absentatis, interrogatus à feminis, quibus sibi restitisset amissa, rem retulit, multosque in admirationem adduxit.

Hic idem Petrus, ut tanto Dei beneficio responderet, semetipsum inelosit, ut diuinæ contemplationi vacaret, quem diabolus sub specie mulieris multis noctibus primùm blanditijs, deinde terrore, postea vi manuum ad flagitium allicere moliebatur; cui ille strenuè resistebat. Quadam verò nocte stola sacerdotali collum diabolicæ pellis implicuit, & ad terram prostravit, ac penitus suffocavit. Inuentum est autem mane ibi cadauer ingentissimæ anus foetidissimum, quod induerat dæmon ad vtrum Dei vexandum, Illudque extra oppidum igni est crematum. hæc Vincentius lib. 27. cap. 9. 10. & 11.

MIRACULA FERETRI BEATÆ Mariæ Laudunensis.

Nec prætereunda videntur quamplurima, etque insignia feretri B. Mariæ Laudunensis inuocatione edita miracula, quæ Vincentius Beluacensis lib. 26. spec. histor. à cap. 11. per plura capita copiosè descripsit. Nos commemorata clade, quæ tot miraculis occasionem dedit, ea breuiter attingemus.

Miracula plurima feretri B. Virg. Laudunensis.
21. Cum Lauduni in Gallia Templum Dei Genitricis in detestatione necis inibi patratæ, Deo impij sceleris vindice anno Domini 1110. conflagrasset, innumerabilibus miraculis editis ad eiusdem beatæ Virg. Laudunensis Feretrum, multas per Vibes circumductum, tantum pecuniæ collectum est, ut pristino fuerit splendore restitutum. Rem omnem Hugo Farfensis, qui eo tempore vixit in historia manuscripta miraculorum Feretri B. Mariæ Laudunensis posteris consignauit, quam nos eius ferè verbis describemus. Ecclesia Laudunensis Dei Genitrici dicata, inter præcipuas Galliarum

S. Remig. Rhemensis Archiepiscopus.
Ecclesias antiquitus numerabatur, cui Sanctus Remigius Rhemensis Archiepiscopus, quod ibi nutritus, & educatus fuisset, reditus attribuit, & sanctum Genebaldum Episcopum

primum in ea consecrauit: cumque ab eo tempore ad nostram usque ætatem per quingentos fere annos floruisse, ecce in diebus Ludouici Regis Francorum qui fuit filius Philippi Regis, pater autem Ludouici Iunioris duram iusti Iudicis, Regis Regum experta est animaduersionem. Quidam enim nobilis Princeps, & Castellanus Laudunensis nomine Girardus de Cyriaco, dum in eadem Dei Genitricis Ecclesia flexis genibus suppliciter oraret, ab inimicis suis, qui eum alibi aggredi non audebant, dolosè circumuentus, & ab oratione surgens, diuersis gladiatorum plagis ibidem est interfectus: cuius sanguine pavimentum Ecclesiæ respersum, cum multoties aqua superfusa non posset ad plenum ablui; compluribus, qui aderant rei nouitate attonitis, Anselmus eiusdem Ecclesiæ Decanus, scientia, & eloquentia nobilis, quibusdam secreto prænuocauit, illam sanguinis labem templi concrematione diluendam, quod tantum scelus non aqua, sed igne videretur eluendum. Post modicum tempus, Deo permittente, Diabolo stimulante seditione subita à Ciuiibus concitata Dominus Waldricus eiusdem Vibis Episcopus in domo sua, cum quibusdam è militibus suis crudeliter occiditur. Præfata factæ Mariæ Ecclesia, cum alijs propinquis oribus decem Ecclesijs, Domus quoque adiacentes Episcopi, atque Canonorum multorumque Ciuium igne supposito concremuntur. hæc Hugo Farfensis, qui postea narrat defuncto Hugone Aureliacensi, qui Waldrico subrogatus, septimum intra mensum obierat, Bartholomæum in demortui Præsulis locum anno 1113. susceptum ingenti studio Laudunense Templum quod conflagrauerat, pristino nitore restituisse, elemosynis affatum corrogatis, ad quas colligendas Feretrum beatæ Virginis Laudunensis capillis, alijsque sanctissimis reliquijs insignie multas per Vibes deferendum, & ad Angliam usque transmittendam Canonice Laudunensibus tradidit. Eiusmodi verò Feretrum appellari videri arcula, seu terculum capillis Deparæ, alijsque reliquijs gestandis compactum, ut aperte colligitur ex Vincentio libro 26. Speculo historia. cap. 17. Mirum autem est, quod quantisque prodigijs præpotens Deus hoc iuxta Genitricis Feretrum cohonestarit, quæ monumentis configurat Hugo Farfensis, quæ

S. Antonii
vna.

cum Canonice Ecclesie Laudunensis: perstrinxit verò, & è multis pauca collegit Vincentius Beluacensis lib. 26. spec. à cap. 11. usque ad 21. & ex Vincentio. S. Antoninus 2. par. histor. tit. 17. cap. 1. §. 3. vix enim oppidum aliquod attingit, quod non magno aliquo miraculo insigniret, vel nunquam expertis benignè tribuit, aliosque permultos deplorata valetudine morbis leuatur. Qui verò Feretrum illud non ea, qua par erat religione susceperunt, præsentis supplicio affecti grauitatem sceleris pœnæ grauitate intellexerunt; quæ omnia ex Helinando fusè persequitur Vincentius loco citato.

MIRACVLA TEMPLORVM B. VIRGINIS in Germania ex Tritemio in duobus opusculis de B. Virgine miraculis in templo prope Dittelbach, & in Templo de Vri-etto Diocesis Herbipolensis.

Miracula
B. Virg. in
Germania
Tritem.Cap. 20.
Puer in
puteum
iussus.Vir ab ho-
stibus ca-
pitus.

22 IN Germania complura quoque Deiparæ Tempia miraculis illustria numerantur, ejusmodi est Oettingense in Bauaria: alia in alijs locis, quorum plurima diuersis in Diocesisbus recenset Tritemius libro 1. Opusculi de miraculis B. Mariæ in Dittelbach, à quo nos in præsentia cæteris Auctoribus prætermittis, quædam miraculorum exempla in Germania Templis Deiparæ dicatis referemus; quæ idem Tritemius in citatis opusculis, non minus grauitè, quam piè conscripsit. Quorum opusculorum cap. 20. meminimus. Initium verò ducentus ab opusculi de mirac. Templi prope Dittelbach.

Puer sexennis à puteo, in quem ceciderat, ope Virginis, cujus simulachrum in Templo prope Dittelbach colitur, lætus extrahitur. apud Tritemium in opusculo de miraculis hujus Templi mirac. 3.

Vir quidam ab hostibus captivus in carcerem munitionum vincetus 40. dies jacuerat, voto Deiparæ nuncupato solutum se invenit, & perforamen in muro intra unius horæ spatium

manibus, absque aliquo instrumento effecit, quod ferè nullus biduo perforasset, liber evasit mirac. 5.

Hujus Virginis invocatione plerique à putridis ulceribus, quæ trichemius Gallica nas postulas vocat, curati mirac. 4. 13. 16. 30. 56. 57. & 58.

Complures ex vulneribus sanati mirac. 6. 9. 10. 11. 20. 22. 23. 31. 33. 37. & 47.

Alij graui ægitudine liberati mirac. 7. 8. 14. 15. 18. 25. 28. 29. 32. 35. 36. 39. 48. 51. 52. 53. 54. & 59.

Alij maris tempestate exempti mirac. 12. Alij morbo regio, vel caduco, & epileptia curati mirac. 17. 26. 38. 42. 46. 49. & 55.

Mulieres complures in partu laborantes ad iuta mirac. 19. 21. 27. 34. 40. 43. 45. & 60.

Mulier quædam surda, & epileptica valetudini restituta mirac. 24.

Cujusdam pabperis rustici horreum ab incendio præservatum mirac. 50.

Puella quædam annorum ferme trium anno 1510. in stagnum lapia submersa est; post horam à parente in tota villa diligenter conquisita, tandem ex aqua extrahitur, & pluribus horis mortua jacuit; voto igitur Deiparæ prope Dittelbach nuncupato, mox puella mota ad vitam revocatur mirac. 44.

23 Quoniam etiam idem Tritem. lib. 1. hujus opusculi de mirac. B. Mariæ prope Dittelbach recenset complura alia Deiparæ templa in Germania olim miraculis clara, quæ licet ex negligentis litteris mandata non fuerint; Ecclesie tamen eo tempore ex fidelium oblationibus constructæ sanitarum miracula ibi edita satis testantur, adjicitque annum, quo fidelium concursus ad eas fieri cœpit, nos tantummodo templorum nomina, & annum adnotabimus iisdem ejus verbis, reliqua apud eum legi poterant, qui hæc ipsa Anno 1511. (ut videre est in Epistola dedicatoria) litteris mandabat. Ejusmodi porò Ecclesie hæc fuisse ab eo dicuntur.

Ecclesia B. Virginis in Tynbach, ad quam anno Domini 1020. concursus fidelium magis est factus.

Anno Domini 1450. S. Maria in Bireklingen, ubi narrantur infinita miracula usque in præsentem diem.

Anno 1442. S. Maria in Vreicis prope Hylbrunnam, ubi insigne Carmelitarum coenobium est constructum: de hac nos uberius agemus infra, ex eodè Tritemio in proprio opusculo,

Vulnere-
bus con-
fessi. Egri.In mari
periclitan-
tes. Pluri-
ma in orbis
oppressiMulieres
in partuLaborantes
Surda. &epileptica
mulier. In-
censata.Puella in
stagnum
iussus.Tritem.
Alia Dei-
para templa
in Germa-
nia, miracu-
lis præ-
clara.Templum
B. Virg. in
Tynbach.S. Maria
in Bireklin-
gen.S. Maria
in Vreicis

614
*S. Maria
 in Subur-
 bio Worma-
 tiensi*

Anno 1200. S. Maria in Suburbio Worma-
 tiensi, quæ usque in præsentem diem infinitis
 pene coruscavit miraculis, pluresque habet
 præbendarios sacerdotes.

*Maria
 in Clusa
 Eberhar-
 di.*

Anno 1433. S. Maria in Clusa Eberhardi
 Diocesis Treuerensis, ubi magna facta sunt, &
 fiunt hodie miracula, ibique insigne consti-
 tuctum est monasterium Canoniorum Regula-
 rium.

*S. Maria
 in Thonig-
 stein, vul-
 go Petra
 Antonij.*

Anno 1464. S. Maria in loco, qui dicitur Pe-
 tra Antonij vulgo Thonigstein prope Ander-
 naich Treuerensis Diocesis, ubi ex fidelium
 collatione insigne Carmelitarum cœnobium
 visitat.

*S. Maria
 prope Oet-
 tinge in
 Bauaria.*

Ad memoriam S. Mariæ prope Oettingem
 in Bauaria Saltzburgerensis Diocesis, solemnis
 est, & antiqua fidelium peregrinatio, ibique
 multa fiunt miracula, & ex elemosinis insi-
 gnis fundata est Ecclesia, in qua laudes Deo
 quotidie decantantur, hujus ædis honorifice
 sæpius meminit Canisius in lib. de B. Virgine.

*S. Maria
 in Diocesi
 Nemetensi*

In Diocesi Nemetensi haud procul ab Op-
 pido Phorcensi Marchionum de Baden ma-
 gnus nostræ ætate, inquit Tritemius concursus
 fidelium cœpit, hodieque continuatur ad me-
 moriam Domine nostræ in Quercu, ubi plura
 ostensa sunt miracula, quorum seriem in volu-
 mine uno ibi vidimus conscripta.

*Deipara
 ad Quer-
 cum tem-
 pla duo in
 Marchio-
 natu Mis-
 nensium*

In Marchionatu Misnensium duæ Ecclesiæ
 Domine nostræ miraculis illustres noviter
 sunt cœpta, & ad Quercum nominatæ.

*S. Maria in
 Appenshal*

Ante annos quindecim S. Maria in Appen-
 thal Wormatiensis Diocesis, item in Gimmem-
 tal Herbipolensis Diocesis ante paucos annos,
 inquit Tritemius, cœpit fidelium concursus ad
 Deiparæ Ecclesiam.

*Alia Dei-
 para Tem-
 pla in Ger-
 manya.*

Ex simili devotione, atque fidelium concu-
 rsu ad Dei Genitricis memoriam plures in
 diversis Germaniæ locis, inquit Tritemius,
 insignes Ecclesiæ constructæ sunt, in quibus
 diversis temporibus miracula plura contige-
 runt, de quibus nominatim loqui mihi foret
 difficile, & Lectori tediosum. Undecim tamen
 numerantur in sola Herbipolensi Diocesi,
 quinque nimirum ex dictis videlicet, Tym-
 bach, Heylpro, Bückkingen, Grymmetal, &
 Dittelbah, quibus adduntur alia sex; in qui-
 bus plurima divinitus sunt ædita miracula, &
 pulchra ex collatione fidelium sunt construc-
 tæ Ecclesiæ, nimirum.

*S. Maria
 in Villa.*

S. Maria in Villa Hæchperg prope Hebi-
 polim.

S. Maria in Luterbach circa Tuteram haud
 procul ab oppido Retingen.

S. Maria in oppido Haisfurt.

S. Maria in oppido Kuchperg.

S. Maria in oppido Fundelberg.

S. Maria in loco Quisberg, non procul à Bibe-
 ra, hæc omnia ex Tritemio loco citato.

MIRACULA IN ECCLESIA BEATÆ
 Virginis de Vriceto.

24 IN altero verò opusculo idem Tritemius
 miracula ad Deiparæ invocationem facta
 in Ecclesia ejusdem in Vriceto juxta Heil-
 brunam Herbipolensis Diocesis Oppidum,
 cujus supra meminerat, simili ratione tribus
 libri commemorat. Cum enim sculpta beatis-
 simæ Virginis Mariæ Imago, ut ipse ait, respec-
 tina Dominum Iesum filium suum jam mor-
 tuum de Cruce depositum in sinu tenens in
 dicto loco esset posita ab anno 1442 populo
 rium concursus ad eam fieri cœpit, ubi ex fi-
 delium oblationibus constructum est cœno-
 bium, & Patribus Carmelitis attributum, ibi-
 que innumera fere miracula usque ad annum
 1515. quo hæc scribebat, à Deiparæ adita
 asserit, verum ex illis 49. litteris mandavit lib.
 3. adjectis nominibus, aliisque circumstantijs,
 quibus omnia plene cognosci queant hæc ve-
 rò omnia ipso anno 1442 facta testatur, quæ
 nos summatim attingemus.

Puer quidam sub curru onerato graviter
 quassatus, ut vivere ad horam posse minime
 speraretur, voto à parentibus Virgini de Vri-
 ceto facto statim miraculose convalescit mirac.
 1. simile habetur mirac. 14.

Alique ex alio lapsi, & contriti incolumitati
 restituantur mirac. 30. 32.

Aliqui rupturæ incommodo laborantes sa-
 nantur mirac. 2. 20. 35. 38.

Complexus vinculis, & carcere miraculose à
 Deiparæ eximuntur mirac. 3. 5. 6.

Alij varijs morbis, & interdum gravissimis, in-
 terdum etiã pestilentia mirabiliter sanati
 mirac. 14. 15. 22. 23. 26. 27. 29. 31. 34. 35. 37. 43.
 44. 45. 46. 47. 48. & 49.

Aliqui morbo epilepsiæ, vel calculi, vel pa-
 ralytis liberati miraculo 4. 7. 8. 11. 16. 19. & 42.

Mulier à dæmone obsessa curatur mira-
 culo 13.

Mulier in partu adjuncta mirac. 21.

Aliqui à submersionis periculo, vel etiam
 ab ipsi

S. Maria
 in Luter-
 bach S.
 Maria in
 oppido
 Haisfurt
 in oppido
 Kuchperg.
 in oppido
 Fundel-
 berg in-
 loco Quis-
 berg circa
 Tuteram
 in oppido
 Vriceto.

Mulier
 qua hor-
 rum, &
 1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
 1. 1. 1. 1.

ab ipsis aquis iam absorpti eripiuntur mirac.

24 & 25.

Aliqui cæci illuminati mira. 28. 33. & 40.

Quidam Deiparæ ope ab eo morbo, quem vulgo ignem S. Antonij vocant, est ereptus mirac. 41.

Puer in Therinis Badenibus anno 1442. submersus, ex aqua sine vitæ signo extractus, voto Deiparæ de Viticeto à parente nuncupato, mox vt voti sermone complerit puer qui mortuus videbatur reuixit, & sanus surrexit mirac. 9.

Puer alius ex curru lapsus ultra tres horas sine sensu iacuerat, ita vt omnes eum iam dicerent vita defunctum, sed Deipara de Viticeto ab eius parente cum voto inuocata puer protinus reuixit mirac. 10.

Mulier quædam è stagno feculento, in quo multæ erant hirudines, seu sanguisugæ aquam cum seminario illarum bestiarum ebibat, cum quæ bestiole in ventre eius creuissent quadriennio in visceribus tumefacta diris est cruciata doloribus: cum quæ nullos medicorum caulam agritudinis dicere, vel remedium adhibere posset, anno 1442 Deiparam inuocauit illico omnes sanguisugæ viæ nom. 150. per os de ventre eius exierunt, & sanitati est reddita mirac. 12.

Puer effluuia correptus, alijs quæ morbis laborans triduo sine voce, ac motu iacuit quasi mortuus eius matre Deiparæ operi cum voto imploratæ, continuo incolumitatem est consecutus mirac. 30.

Puer mortuus ex matris utero prodijt, sed eius patre Deiparam de Viticeto cum voto inuocante, mox apparuit viuus mirac. 17. hæc ex Tritemio.

ADMIRABILES COMPLVRVM
peccatorum conuersiones per Des-
param factæ.

SECTIO IV.

29. S Anctimonialis quædam, cui amor, & assidua B. Virginis memoria cum ipsa a tate creuerat cuiusdam potentis, ac præditi eius pulchritudine capti blanditijs, ac promissionibus illecta nuptias cum eo celebrare consenserat condixerunt diem quo raptam virginem de Monasterio ille adulter suo sociaret coniugio Postea autem cum in domo parentum quiesceret nocte illa in somnis

se supra os putei raptam vidit, qui enormi am-
plitudine, & profunditate oris sui aperiens ba-
rathium tam immanes exhalabat foetores, vt
vniuersum mundi huius aërem videretur in-
ficere; tam densas sumi nebulas, vt claritatem
de cælo videretur effugasse. Cum quæ totum
serpentibus, & vermibus scaturire, & à clamorè
eorum, qui intus torquebantur horribili quo-
dam tonitu miraretur immugire, vidit repente
Æthiopes quosdam ignitos de medio exilien-
tes, & animas damnatas tormentis absque dif-
ferentia crudeliter immergentes; à quibus &
ipsa correpta cum intio uiaheretur inter ipsas
iam delirationis angustias circumspiciens, si
esset auxiliator, Deiparam vidit, sed nimis à
longe, & à se ita auersam, vt ex eius visione vix
aliquam spem posset colligere. toto tamen co-
nato ad illam conuersa, eius quæ nomen incla-
mans Domina, inquit, Domina subueni ancilla
tua in tam amara necessitate consumia. Post
multa verba accessit mater pietatis, manum quæ
eius tenuit, & procul illico facti sunt inimici
dixit quæ ei: Hi sunt fructus libidinis, hoc premi-
um voluptatis; & recessit. Vix euigilata, cum
nuncij illius diuitis aderant, quærentes quid
fieri iuberet de necessarijs nuptiarum, quibus
cum summa indignatione reiectis; rem om-
nem parentibus aperuit, & Monasterio reddi-
ta totis se viribus penitentæ iusticijs, & anti-
quo proposito reddidit. Hoc totum ex libro *Spec. Exem-
plarum B. Virginis* refertur in *speculo*
exemplorum dist. 9. n. 108. quem librum exem-
plarum B. Virginis manuscriptum Seraphinus
Kazius ex Ordine Predicatorum in suo hostio
lo exemplorum testatur se in Italia legisse.

Nec Iohannem Deipara sui studiosum, atque Maria pec-
denotum ad scelus detestatum onem adiu-
uat; verum etiam sæpe benignissima peccato-
rum Aduocata etiam non rogata eos ad con-
uersionem adducit. quod ex subiecto exem-
plo apud Vincentium lib. 7. spec. hist. cap. 111. Beluacensi
planum fiet.

Quidam, inquit, Iudæus nomine Iacobus à Iudæa ad
Londoniam Ciuitate Angliæ apud Wintoniam
pergens in via prædonum manus incurrens fidem à
captus est plagis afflictis, atque in domum vtriusque
tustam casum iam minantem tractus post conuersus
multas iniurias omnibus rebus suis spoliatus, oblata in-
ligatisque ad postem pedibus, & iunctis post
tergum manibus ibidem reinquirit solitatus
verum ne penitus deficeret modico pa-
ne, & aqua per triduum sustentatur; spe-
sione.
rabant

tabant enim per sui redemptionem magnam pecuniam accipere Sed tertia nocte cum ex lassitudine paululum obdormisset, astutus ei in somnis femina inæstimabili decore reuertenda, & niueo habitu amicta, quæ propius accedens vincula, quibus miser ille constringebatur, potenter dirupit, eumque soluit. Qui præ gaudio, & admiratione epigilans curioso intuitu circumspexit, si forte aduenteret personam, quæ illum restitueret libertati. Quod intentius agens vidit aperte non iam in spiritu, ut prius, sed corporeo visu Mariam Dominam Cœli sibi assistere, & ex eius claritate totum illud inferiorum resplendebat. In quam oculos meticulous defigens, sic eam alloquitur: *Quæ es Domina, vel unde tibi pectus tam benignum, ut mihi misero subuenires in tanta angustia. At illa: Ego sum, inquit, Maria, cui tu & genus tuum ad idisse perinaciter negata; ueni tamen ad te, ut more meo tibi pro malis bona rependam, & ab errore te ad ueritatis cognitionem reducam, atque hucusque quam periculosè uixeris tibi insuauem, quod ut euidentius cognoscas, egrediamur foras. Illa præcedente secutus iubetur, super euidentem petram, quæ in promptu erat, ascendere, & intento animo deorsum aspicere, qui iubenti obtemperans attendit hiatus terræ uallem tenebrosam ipso aspectu horribilem, flammam sulphuream exhalantem, fortore intollerabilem, & asperam: cernit etiam in his cruciatibus animas damnatorum rotari, & miserime à carnificibus torqueri. Quorum lacrymabilis eiulatus attonitis auribus excipiens pene usque ad animam exterritus est. his uisis, & auditis ait illi B. Virgo. *Hic carcer, hæc incendia, hæc omnimoda tormenta te, tuosque sequaces expectant, nisi Iudaicam impietatem celerius dimiseris, & ad fidei Christiana sacramenta confugeris; nunc autem sequere me, ut ostendam tibi: quid etiam boni pro uestra cecitate perdidisti.* Cumque supra collem excelsum eum statisset aspexit eminus mansionem perlucidam, visuque pulcherrimam ex qua tanta optimi odoris fragrantia nanbus intuentis infusa est, ac si illum omnium suauitas aromatum resperisset. Ibi uident cœtus beatorum splendido uultu solemnes omni gaudio tripudiantes, melos dulcissimos concinentes. quibus studiose conspectis, ait Maria ad eum: *Hæc est hæc castas animarum sanguine filij mei redem-**

ptarum, quam & tu possidebis si illum ex me ueram carnem assumpsisse credideris. Sed iam hinc recede, & mysterium tibi licet indigno reuelatum memoriter retine, & post hæc quid tibi sit agendum sollicitè perpende. Timens Iudæus ne de uo hostibus suis occurreret, ibat densissima nocte, quo impetus illum ducebat, quo usque diluiceret. Diluculo autem pergens ad Urbem, quæ Bacha dicitur quoddam monasterium, quod ibi erat adijt, Priori, & Fratibus quicquid uiderat, & audierat, totum ex ordine exposuit. Baptismum petijt, & accepit, Ioannesque uocatus est. huc usque Vincentius loc. cit.

INSIGNES QUIDAM PECCATORES

Deipara Lauretanæ beneficio ad pietatem mirabiliter conuersi.

26. **C**omplura quoque facinorosorum hominum, qui Deiparæ ope ad sanitatem nostræ ætate rediere exempla, tum nouimus, tum etiam legimus; horum aliquot in Lauretana æde gesta subiiciam ex Horatio Turfellino in hist. Lauretana.

Adolescens quidam non genere magis, quam uitijs nobilis in rixa graue uulnus in genu acceperat, & in medicos, ac medicamenta bonam rei familiaris insumpserat partem; nec tamen plaga curari poterat, ergo uel matuum exitium, uel perpetuam infelicitatem, reformidans in lacrymis pœnitentiæ testibus Dei delinire iram institit; Deiparæque auxilium implorat uouens ingenti animi sentu, si discrimen illud euaderet Lauretum se cum donis ad agendas illi grates iturum. Mira dicta res, repente per sanato uulnere recuperat corporis sanitatem. Verum non tantum uotum secessit, sed etiam in deteriora luxuriæ inquinamenta est delapsus, Attamen tacitam subinde uocem audire uisus iubentis ire Lauretum, & uotum exoluere. Tandem paruit, munera Deiparæ detulit; sed luxuriæ deditus ad sacram confessionem aspirare non sustinebat, ergo conscientia stimulante nunc templum, ac tabellas uotiuas contemplari, nunc locum confessionibus destinatum obire; nunc dæmone impellentem templo egredi, modo Dei instinctu redire, consilij anceps, animo, & corpore æstuabat; itaque triduo in hac cura, & animi contentione extracto, cum forte missæ interesset, uocem è cœlo missam sibi audire

audire visus est cunctationem eius increpan-
 eis, iubentisque vni ē paratis sacerdotibus con-
 fiteri cum proposito melioris vitæ. hac voce
 obstinatus animus emollitus, mutata subito
 voluntate facit imperata. è libidinis cæno ali-
 quando emerfus ingenti vi lacrymarum vni-
 uersas vitæ maculas eluit; protinus cœlesti, vt
 fieri solet, gaudio alacer ingentes Deo, ac Dei
 parenti grates agit à præsentis corporis, & ani-
 mi periculo bis eius ope liberatus. Turfellinus
 lib. 3. cap. 32.

Turfellin.

Adolescens
 à despera-
 tionis dis-
 arimine,
 ac demo-
 num mo-
 lestiis à
 Laureta-
 na Virg.
 liberatur

Alter iuuenis in luxum, & ea quæ luxum se-
 quuntur, effusus breui opes paternas in flagitia,
 ac dedecora vitæ absumperat. Quare propter
 nequitiam, atque improbitatem non tantum
 hominibus, sed etiam ludibrio erat dæmoni-
 bus, quorum horribiles ei facies occurrebant,
 quæ contemptim illum velut mancipium
 suum accipiebant plagis, subinde etiam indignis
 eum territantes modis, vt in desperationem
 eum præcipitem agerent. itaque miser vndique
 quæ contemptim illum velut mancipium
 torpebat, cum æstuanti, circumspiciantique
 cœlesti auxilium Lauretanæ Virginis, de cuius
 vi, ac benignitate mira multa inaudierat, me-
 moria malis oppressus iam penitentia
 eum coepit; Deiparam inuocat, & per eam
 Deum placare studet. at dæmones verberibus
 minas miscentes à pio proposito hominem
 absterere conabantur. Cæterum adolescens
 Deiparæ tutela fretus, animo & corpore pro-
 stratus aduersus infernas beluas eius præfidium
 invocare institit rogans, vt miserimæ serui-
 tutis iugum ab suis ceruicibus aliquando de-
 pelleret, quo Lauretum ire, & expiatis per con-
 fessionem animi sordibus meritas liberatrici
 suæ gratias agere posset; ex templo diuina
 vis oblata spe cœlestis auxiliij supplicem il-
 lum ingentigaudio compleuit, importunos
 dæmones procul abegit; audita fremen-
 tium voces nihil se posse contra Mariam. er-
 go ille vix præ gaudio sui compos impigre Lau-
 retum, vti voverat tendit, ibi omnibus vitæ
 maculis confessione sacra elutis Deo, ac B.
 Virgini gratias impense agit, nonnullis sacer-
 dotibus cœlesti beneficium lætus narrat. Tur-
 fellin. loc. cit.

Peccator
 chirogra-
 phum, quo
 se demoni
 deuota-

27 Laureti quoque nostris temporibus re-
 nouatum cernitur illud Deiparæ beneficium,
 quod in Theophilum collatum antiqui cele-
 braunt, & nos supra memorauimus. Quidam
 proiectæ cupiditatis, ac libidinis, qui complu-

ribus mulieribus, quas cesario amore concu-
 pierat poritus fuerat, cum infano cuiusdam te-
 netur amore, eaque cum nec prece, nec precio,
 nec vi dolove potu liceret; dæmonem rogi-
 tat, vt se voti compotem faciat ad omnia se de-
 scendere paratum ostendens. Diaboli ergo
 iussu à Christo deficit, sicque totum illi tradit,
 idque iurat conceptis ab illo verbis, & chiro-
 grapho suam obstringit fidem. Cæterum, vt
 miser potius est, quod cupierat, cœlesti luce
 oborta redit ad se, & magnitudinem sceleris
 sui sera æstimatione perpendit, pœnitentia i-
 gitur tanti peccati ductus, ad veniæ spem ere-
 ctus Deum, Deique matrem implorare cœpit.
 Inter hæc occurrit Virgo Lauretana, eiusque
 ædis sacerdotes amplissima absoluendi pote-
 state præditi: protinus Lauretum venit, sacer-
 dotem re omni exposita consulit equa sibi
 spes sit reliqua salutis, ille immanitate facino-
 ris demonstrata, ita spem ei salutis ostendit, si
 precibus, ieiunijs, & voluntaria corporis casti-
 gatione Deum placare penitus insistat, quod si
 imperata faceret se eius confessionem audi-
 turum, & à tanto piaculo absoluturum; inter-
 rim monet, vt per triduum inedia, cilicio, fla-
 gix corpus afflicteret, Deiparæ opem apud Deū
 impleret, se eodem triduo pro eo sacrificium
 salutare Deo oblaturum. Ita triduo exacto
 sacerdos ante absolutionem monet, vt in sa-
 cratissimo facello precibus, lacrymisque Dei-
 param obnixè oret, vt chirographum à diabo-
 lo extortum recipiat, quod dum ille prostrato
 corpore facit, & versiculos illos ex animo ca-
 neret: *Monstrato esse matrem, sumat per se pre-
 ces, qui pro nobis natus tulit esse tuus.* Ingenti
 miraculo voti compos efficitur: subito enim
 chirographum in manus de lapsum conspicit.
 quare ex inopinato gaudio integrato fletu
 grates Virgini enixius agit, Sacerdoti receptum
 scriptum ostendit, quod tot, tantisque in Chri-
 stum, atque in ipsum, qui scripserat diris, &
 execrationibus erat refertum, vt facillè appare-
 ret à sempiterno humani generis hoste dicta-
 rum. Ita ille ex dæmonis seruitute Deiparæ
 beneficio in libertatem asseritur filiorum Dei.
 hæc Turfell. lib. 3. cap. 33.

Circa annum Domini 1594. Cuius quidam *Infantem*
 Asculanus filiolum ex nouo matrimonio su- *mulierem*
 sceperat mente septimo, quem vnicum nutrici à *necis pa-*
 alendum dederat, & sollicito subinde retinebat *riculo Latæ*
 animo. Puer natura imbecillis nulla nutricis *retarum*
 culpa

Virg. Dei-
para de-
fundit.

culpa repentino morbo extinguitur. Nutrix
haud ignara quantum mali à pueri parte præ-
ferocis ingenij homine immineret, protinus
occulta fuga Lauretum properat. Pater, vt fi-
lium exanimem conspexit, dolore simul, itaq;
furens nutricem querit ad necem, cum ea non
compareret, eius aritum vulneribus confossum
pro mortuo reliquit, & armatus Lauretum ad-
uolat, vt nutricem, vel in ipsa sacra cella tru-
cidaret: verum homini fruente hæc subijt co-
gitatio si sacrosanctum limen intraret futurum,
vt emollito pectore viciscendi curam omitte-
ret. Quare lymphato similis alio versus om-
nes templi angulos frustra perlustrare cœpit.
(Illa enim expiatis paulo ante per confessio-
nem maculis in sacra cella Deiparæ implora-
bat fidem,) sed dum, ante Annunciatæ aram
sub fenestra, qua Gabriel Archangelus intrasse
fetur conspectus forte per fenestram lumina-
bus, quæ plurima ante B. Virginem colluce-
bant, subita religione tactus genua submittit
mira dictu res. Homo ferus, ac ferreus repente
mollitur, mutato animo sacerdotem adijt, ibi
abiectis armis confitetur, & ex diuina prou-
identia in eundem sacerdotem incidit, ad quem
paulo ante nutrix accesserat, à quo declinatus
redijt cum nutrice in gratiam. eam domum
reducendam domesticis; virum eius benigne
curatum agrifibus præposuit rebus, periculo à
Deipara in emolumentum verso. hæc Turfell.
lib. 5. cap. 27.

REGIS ARAGONIÆ, ET COMITIS

S. A. g. dij discordia per Deiparam
inimicitia
per Deipa-
ram com-
posita.

28 **A**D hominum conuersionem spectat a-
nimorum dissidia præsertim inter mag-
nates è medio tollere, & ad mutuam pacem,
charitatemque eos reuocare; cum hoc malum
non tantum dissensionis, capita: verum etiam
eorum cognatos, amicos, & affectas illigare,
cædibusque, & alijs peccatis viam aperire so-
leat, quare Virgo sanctissima vera illius, qui est

Beluacem
S. Anton.
Regis A-
ragonie
dissentio
cui Comita
S. Aegidij
per Deipa-
ram sedare

Pax nostra Genitrix pacem inter discordes re-
format huius memorabile exemplum hic ac-
scribam, ex Vincentio in spec. hist. lib. 29. c. 27.
cui consentit S. Antonius 2. par. hist. num. 17
cap. 9 §. 27.
Circa annum Domini 1187, magna inquit
dissentio fuerat ex longo videlicet tempore in-
ter ipsum Regem Aragonensium, & Comitem
S. Aegidij Raimundum, quæ cum nulla ratio-

nè pacificari posset, euidam pauperi Durando
nomine Deus apparuisse fetur in Vrbe Ani-
ciensi, quæ nunc Podium dicitur, eique tradi-
disse cedula, in qua erat Imago B. Mariæ
Virginis in throno sedentis, tenens in manibus
pueri Jesu Imaginem, & in circuitu impres-
sam huiusmodi similitudinem: *Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi dona nobis pacem.* Quod
audientes Principes cum vniuersis populis a-
pud Anitium conuenerunt in Assumptione B.
Virginis. Tunc illis Vrbs Episcopus cum Cle-
ro, & populo pauperem illum carpentarium in
edito ponentes intentissime audierunt; eoque
mandatum Domini de pace reformanda inter
eos audacter referente, & cedula cum Imagi-
ne B. Virginis, pro signo omnibus ostendente,
vocem cum lachrymis eleuantes mente prom-
ptissima se pacem seruatuos, sub iuramento
promiserunt. In signum autem seruandæ paci-
cis prædictum sigillum B. Virginis in stanno
impresum, ac pectori superpositum cum cap-
utij lineis albis admodum scapularis albo-
rum Monachorum factis, semper portau-
erunt, & quod mirabile est, omnes huiusmodi
capitium cum signo portantes in tantum
secuti erant, quod si quis fratrem alterius ali-
quo casu interfecisset, & frater superstes fratri-
cidam cum signo iam dicto occurrentem vi-
deret, statim morte fratris obliuioni data in
osculo illum cum lachrymis recipiebat, & in
propriam domum inducens, victui necessaria
ministrabat, hæctenus Vincentius.

PUELLA QUEDAM IVDÆA DEIPA-
ra auxilio ad Christi fidem con-
uersa.

29 **T**HOMAS Cantipratensis lib. 2. apum
cap. 29. par. 14. puellæ cuiusdam Iudææ
conuersionem Deiparæ ope factam narrat.
Hæc Rachel vocata Colonia quinquennis in
parentum Iudæorum domo ad Christianos af-
feci cœpit, & B. MARIÆ nomen magna cum
læticia audire gestiebat, ideoque de mensa
parentum panem latenter acceptum pueris
mendicis Mariæ nomen vsurpantibus ero-
gabat. Deinde Louanium cum parentibus
ueniens à quodam Presbytero Reinerio fi-
dei Christianæ articulos clam selquianni
spatio est edocta, quos tanta aueritate ex-
cipiebat, vt Ranerius, & quædam alia pia mu-
lier vix eius desiderio satisfacere possent, pa-
centes rem subodorati, eam ultra Rhenum
mit-

Inimicitia
per Deipa-
ram com-
posita.

Cantipra-
tenfi.
Iudæa puel-
la Deipa-
ra auxilio
ad Christi
fidem con-
uersa.

mittere statuerant à sponso arctius conseruandam, quod puella cum lachrymis Presbytero indisauit, adiecitq; si eam saluam vellet, vt eadem nocte ipsam raperet, & Christianam efficeret. iussit igitur Presbyter eam ad se summo mane venire; cumq; illa vesperi membra sopori dedisset, vique ad matutinum tempus iacuit, eius quod cum Presbytero condixerat penitus obliuiscit: ei ergo dormienti astitit Deipara in veste candida, virginq; splendidam illi porrigens dixit: *Surga Catharina, & iter arripis; gratus enim tibi restat via.* Rachel virgine præhendere credens è lecto cecidit. quare expergesta surgens è strato adiuuit Presbyterum, à quo ad monialium eorum nobium Ordinis Cisterciensis, quod Pratum Dominicum dicebatur, dimidia leuca à Louanio disunctum deducta, ibique cunctis gaudentibus baptizata, nomen Catharinæ à Dei matre ei impositum sumpsit, & illico sanctimonialium habitu est induta. Parentes verò eius tristes maximo opere apud Episcopum Leodiensem, & Honorium III. summum Pontificem laborarunt, vt propter ætatis defectum vique ad duodecimum annum in domo parentum esset, vbi hac ratione eius constantiam labefactare possent: nec deerant aliqui aduocati potentes pecunia persuasi, qui eis fauebant. sed ipsa septennis coram Episcopo causam suam, ita sapienter, & constanter egit, vt aduersarios omnes confuderit, & ad cœnobium fuerit remissa. Deinde parentes submitserunt ludæum adolescentem, qui simulans se Christi fidem amplecti baptizatus est, petebatq; enixe, vt liceret cum ea quasi cognata de rebus fidei agere: illa verò sicte illum accedere, cognoscens nulla ratione adduci potuit, vt illi ne vnum quidem verbum loqueretur, qui tandem ad vomitum redijt. Quo verò tempore alix moniales à parentibus, & propinquis inuiscebantur, hæc ad Deiparæ Imaginem accurrebat, eique dicebat: *Ego pauper-sula pupilla, & indigna ad te Dominam meam, & cognatam accedo, tu sola præ omnibus esto mihi refugium, & solacium.* Hæc omnia ex eiusdem Catharinæ ore se accepisse, testatur Thomas Cantuarrensis loco citato, additq; eam tanta potitiam gratia, vt nihil illa serenus videri possit.

tem à Deipara admonitos, vt Christiana sacra fusciperent; qua voce emollita eorum obstinatione Christi sacra amplexi sunt. Horum exempla in Annalibus Societatis plurima inueniantur, quæ breuitati consulentes omitti mus.

REGIS MANOPOTAPÆ PER

Deiparam ad Christi fidem conuerso.

30 **C**ONSALVVS Sylueria Societatis Iesu Sacerdos Lusitanus Comitis Sortellæ filius, non minus vitæ sanctitate, virtuteq; præstans, quam generis claritate conspicuus, circa initium anni 1560. cum socijs duobus Goa discessit in Regna Æthiopum, quæ dicitur Inhambani, & Manopotapæ, iuxta Bonæ spei promontorium inter Mozambicum, & Sopalam, vbi nationibus illis Euangelium nunciaret. Inhambanem vbi peruenit in Vrbis Regia Tonge Regem, vna cum vxore, sorore, liberis, cognatis, Regniq; procenibus, populo denique toto intra paucos dies magna omnium lætitia sacro fonte instravit: socijsq; apud Regem Christianæ rei causa relictis Manopotapam cum sex Lusitanis ire pergit, multisq; in itinere superatis difficultatibus tandem peruenit ibi repudiatis, quæ illi aduenienti Rex transmiserat muneribus ingenti nimiorum auri pondere, bobusq; permultis, ac feruorum famulatu, ad Regem se contulit: Rex admiratus tantum in Consaluo rerum mundi contemptum magna gratulatione, & honoris significatione eum excepit. cui Consaluus perelegantem Deiperæ Imaginem, quam in tabula depictam ex India aduexerat, dono dedit, monens esse effigiem Genitricis Dei, in cuius potestate sunt omnes totius Orbis Reges, Rex eam veneratus, per eundem Consaluum in Regio cubiculo preciosis peristromatis ornato, quasi in quodam sacello collocandam curat. Noctibus deinceps circiter quinque Regina Coeli ea ipsa specie, quam tabula ostendebat, diuina circumfusa luce, suauisque splendore fulgens augustissimo simul, ac iucundissimo aspectu dormienti Regi astitit, quod ille matri narrabat rei nouitate vehementer attonitus, aitq; Consaluo se mirum in modum augi, quod sermonem Reginae eius, quæ secum singulis noctibus loqueretur, non intelligeret. Cui

plures Deiparam monitu ad fidem Catholicam conuersi.

Consaluus Sylueria è Societate postquam Regens Inhambanes, & Manopotapam ad Christi fidem è conuersi, per eadem fide singulariter occubuit.

Manopotapa Regi Deiparam apparet.

Mahometani, Ethnicos in sua perfidia ante pertinaces per quie-

Consalvus, cum eam esse diuinam linguam dixisset, quam nemo nosset nisi, qui sacrosanctis eius Regiæ filij legibus pareret, quippe qui Deus esset, totiusque humani generis redemptor; Rex se Christianum fieri velle ostendit: postque Christianis præceptis, atque rudimentis institutus quinto circiter, & vigesimo post Consalvæ Adventum die Rex, & Regina mater solemnè pompa sunt baptizati cum Regni proceribus trecentis, & licet postea Rex à quatuor Mahometanis viris callidis, Reque gratiosis seductus Consalvum summis votis mortem Christi causa optantem interficiendum curarit die 15. Martij anni 1567. tamen à Lusitanis admonitus culpam in suos coniecit, magnumque perpetrati facinoris dolorem ostendit, & à quatuor illis Consalvæ filijs duos confestim interfecit; nam reliqui duorum odorati maturè diffugerant. Cæterum ad incepta promouenda, alij deinde à Societate illuc submissi sunt, quorum laboribus res Christiana strenuè est procurata, eius Ecclesiæ fundamentis tam innocenti, castoque sanguine positis. hæc ex litteris Indicis nostrorum apud Maffeyum libro 2. selectarum Epistoliarum, & ex Ribadeneira libro 2. vite P. Laynez capite 11. & ex Nicolao Godigno in vita eiusdem Consalvi, de quo vberius capite 35. vbi eius in Deiparam pietatem commemorabimus.

*Maffeyus.
Ribadeneira
Nicolaus
Godignus.*

ALIQVI A DEIPARÀ CLEMENTER

puniti, seu alia ratione admoniti respiciunt. Sect. 5.

*Rusticus
pietatem
erga Dei-
parà sper-
nentis cor-
ripitur.*

Rusticus quidam anno 1505. tres mulieres ad B. Virginem in Dittelbach (eius supra meminimus) pietatis, ergo tantæ veluti fatuas, & leues, quæ hanc peregrinationem suscepissent cum cachinno irridens, mox diuina ultione percussus, vt hos clamare cepit iam iuribus simul, & mente destitutus, & à semetipso deficiens sicut homo ratione priuatus: qui diuinam sentiens ultionem nudus capite, & pedibus vt erat in vineo laborans, sola camiscia indutus ad templum illud Beatæ Virg. post dictas mulieres currere cepit, & prior peruenit, quæ flexa genibus, vt potuit orans à Domina nostra temeritatis suæ veniam petijt, & cum restitutione sensuum impetrauit. hæc Tritemius lib. 2. de miraculis Deiparæ in Dittelbach miraculo primo.

Tritemius

Circa annum Domini 1594. Peregrinus quidam omnibus sceleribus cooperitus & profligatæ vitæ apprime tenax, Lauretum venerat: Huic sacræ Cellæ limen intrare auso repente in ipso aditu umbra quædam honoranda specie se obiecit, quæ audacem hominem repulit ingenti patore percussum. Ergo scelerum conscientia ictus confessorium adit: Cæterum ad recolenda tot annis patrata facinora multò opus erat tempore, magnoque sensu doloris, Ipse autem minime meditatus, ac paratus ad sacram confessionem accesserat, proinde à confessorio monetur, vt in sacra Cella Dei, Deiparæque ope enixius implorata in antea vitæ peccata inquirat sedulo; tum deinde paratior redeat ad confitendum: eum itaque sacram Cellam repetentem eadem illa species oblata ingressu prohibuit. Tum vterque ingens illi dolor inustus, se vt conscietatum contaminatumque à Deiparæ conspectu bis abiectum esse exemplo magno flagitiorum dolore diuinitus concepto, conscientia impensius excussa fiens redit ad sacerdotem expiato tandem animo ad Virginis adem veterandè accedit: mirabile dictu, aditus, qui antea facinoroso clausus fuerat, eidem pœnitenti patuit. hæc Tursellin. libro quinto c. 27.

Nec illud silentio prætereundum Deiparam ex cella Lauretana lapidem, vel laterem subtrahi nulla ratione permittere eius rei violatores, quamuis in hoc pietatem præterdant, haud inultos euadere, vt ex his quoque intelligas tonitrua, ex hoc diuino throno proficisci.

Anno 1558. Italus quidam nobilis exiguum lapidem retulit Lauretum, quem multis ante annis ex æde Lauretana subtrahere domi suæ omni honore, cultuque asseruebat. verum à Deo obritate filiorum, & amissione fortunarum omnium flagellatur. Ad hæc pertinaci magis, quam pernicioso morbo vekari cepit, cum igitur formidaret, aliquo suo scelere, quod tamen non agnoscebat id sibi accidere, Lauretanæ Virginis, cui mirè erat addictus auxilium pariter, & consilium implorat, nec mora Deiparæ monitu discit, lapidem ex æde Lauretana sublatum, malorum, quæ patiebatur esse causam, ideoque restituendum. Tum ille obortis lacrymis audaciæ veniam precatur, desiderauitque ipsemet lapidem referre atque impetrauit, expleto depulso morbo alacer Lauretum

*Quidam
qui à Lau-
retana ad
lapidem
subtraxit
pau à Deo
ripuit.*

tum pergit saxum restituit, vota persoluit. Tur-

sel. libro 2. c. 20.
 Simile accidit cuidam foemina ex agro Piceno, quæ ut sterilitatem depelleret, lapidem ex Lauretana æde accepit, & cum Febri illud domum retulit, nec prius ea discessit, quàm lapidem reddidit ablata. Non ab simile senserunt mercatores Illyrici, qui saxum ex Deiparæ cella subreptum clam in onerariam abdiderant: sed coorta graui tempesta vasorum, & mercium iacturam facere coegit, nec ante cessauit, quàm flentes veniam à Deo orarent, & redeuntes lapidem Virgini restituerunt. Nonnulli quoque peregrinorum, qui calcis, & lapidis aliquid abstraxerunt morbo correpti, ablata restituere sunt coacti. hæc Turcellinus libr. 3. c. 30.

32. Illud verò toto Christiano orbe est celeberrimum; Ioannes Soarius Cosymbriensis Episcopus, doctrina, ac pietate clarus Anno 1561. ad Tridentinam Concilium profectus venit Lauretum: cumque magno desiderio teneretur, ædiculam Lauretanæ similem in suo Episcopatu condendi diplomate Pontificio, lapidem per Franciscum Stellam Aretinum, Sacerdotem ex sua familia ex sacra æde accipiendum, & ad se Tridenti transferendum curat; Stella verò multas in eo itinere difficultates multa vitæ discrimina in singula pene momenta adiuit: Nam magnis semper imbribus est vexatus; viarum lacunæ, ac voragine passim obstabant, torrentes obij exitum minitabantur, equus quo vehabatur, identidem conturbabatur, qui subinde mutari, omnes infuiles reddebantur, ipse cadeus lacunis hauriebatur: tandem inaususto itinere Tridentum peruenit, sacrum lapidem Episcopo tradit, qui eam argentea theca inclusum transmittere parabat in Lusitaniam, eum repente ardentissima corripitur febris, accedebat acerbissimus inguinum dolor, qui nullam sinebat eum capere quietis partem. medici adhibiti omnibus frustra tentatis negant causam morbi humanam videri: ita desperata ejus valetudine discesserunt, Episcopus in se ipsum intensius inquirens, Lauretani lapidis religione animum stimulante à Lauretana Virgine, si eam sortè violata ejus domo lassisset veniam exposcit, mox tacitam velat missam è Cælo vocem sibi audire visus jubentis ademptum saxum reddere; sed ille veritus, ne id ægræ mentis vanum esset iudicium, animi, consilijque incertus hærebat:

per hæc hebdomadæ aliquot absumptæ. Primores item sacrarum Virginum Tridenti in quodam concilio. p. 2. Episcopi salute biduo impensius orantiam Stellæ, qui Domini iussu eam illis commendarat, unico responso adiungunt: *Si Episcopus saluus esse velit saxum Lauretana Virgini reddat, quod cum occultum esset, Stella diuino iudicio illis enunciatum existimauit.* Hoc cognito Episcopus lacrymis manantibus veniam à Deipara enixè petit, ex templo Stellam Lauretum referre, saxum illum iubet. Vix Urbis porta excesserat equos, cum Episcopus melius habere coepit. Stella verò mutatis subinde equis non magis difficili, impeditoque antea, quam postea facili, expeditoque itinere, mira celeritate Tridenti Anconam non toto quæ triduo pervolauit, quo verò propius is Lauretum accedebat, hoc melius habebat Episcopus, ut eodem tempore, & Virgini lapis, & Episcopo salus redderetur. Sella Lauretano Præsidi rem omnem enarrat, lapidem argentea theca inclusum cum Episcopi litteris tradit, qui ornatissimo ferulo quanta maxima pompa à Præside, Canonis, & Sacerdotibus circumlatus profectus amplius duobus hominum millibus in suum reponitur locum ferri retinaculo addito, res per Picenum. Italianæque vulgata loci religionem cultumque plurimum auxit, ut intra unum mensem supra quinquaginta aduenarum millia Lauretum studio videndi osculandi que sacri lapidis ad eam fama celebrati confluerent. hæc Turcell. lib. 4. c. 4.

Multorum quoque aliorum exempla narratur, qui lapidum calcisue particulas ex sacrosancta domo pietatis prætextu auferentes, diuinitus penas dederunt, quoad malis docti ablata reddiderunt, de quibus uberius Turcellinus libr. 5. c. 9. nobis hæc retulisse sufficiat.

33. Adolescentis quidam ex Casario libro 7. Casarius. Bono Cisterciensium Ordinem valde affectus, quatuordecim annos natus, erga Cisterciensem Ordinem valde affectus, falsis quorundam sermonibus, qui eos auaritiæ accusabant, ad eum in illos est concitatus, ut eis detraxerit, nec æquis oculis quemquam eorum aspiceret. Nocte quadam (inquit Casarius) in somnis ante Imaginem Dei Genitricis sibi stare videbatur, quem cum illa seruerius intueretur, & puer tremere, faciem ab eo avertit, sic dicens: *Malè puer optimis amicis meis, quos habeo in toto mundo, maledicis, & de-*

Alia similia exempla ex Turcello

Casarius. Bono Cisterciensium Ordinem valde affectus, quatuordecim annos natus, erga Cisterciensem Ordinem valde affectus, falsis quorundam sermonibus, qui eos auaritiæ accusabant, ad eum in illos est concitatus, ut eis detraxerit, nec æquis oculis quemquam eorum aspiceret. Nocte quadam (inquit Casarius) in somnis ante Imaginem Dei Genitricis sibi stare videbatur, quem cum illa seruerius intueretur, & puer tremere, faciem ab eo avertit, sic dicens: *Malè puer optimis amicis meis, quos habeo in toto mundo, maledicis, & de-*

trahit: quod ille probe intelligens, & ex terrore vigilans, cepit iterum Ordinem illum dili-

Quadam monialis à Virgine a priter reprehensa.

Secu. Virgo quædam sanctimonialis ab improbo quodam viro ad flagitium persuasa, ad illud perpetrandum cœnobij januis, per quas prodire tentavit, Christi à Cruce pendentis imaginem, qua egredi prohibebatur conspexit: hoc autem illi beneficium Dominus fecisse videtur, quod singulis diebus quædam Dominicæ Passionis precationem recitare consueffet. Quare ad cor rediens, tremens (Cœsar. Cœsarius libro 7. miraculorum cap. 34.) coram Imagine Deiparæ prostrata sui peccati veniam postulabat, à qua cum imago faciem verteret, & illa obnixius supplicatura propius accederet imago maxillam ejus manu percussit, dicens: *Quo via ire facta? vade in dormitorium tuum*: Tam fortis fuit alapa, ut in terram corruens sic jaceret usque ad tempus matutinale, quando à Sororibus animi deliquio consternata inventa est, collecto tandem Spiritu, hæc omnia alijs monialibus ad Dei honorem narrauit, seque ab ea tentatione omnino liberam sensit. hæc Cœsarius.

Quidam à Virg. pri-vatus benedictione

Quendam ex Ordine Prædicatorum lectulo indecenter decubentem cum inter dormiendum enudatus esset, Virgo beatissima aspersio-nis, & benedictionis gratia, qua alios dignata erat, vidente S. Dominico expertem fecit: narrauit S. Antonius 3. parte hist. tit. 2. c. 3. initio, & habetur lib. 2. vitæ S. Dominici c. 13.

S. Anton. Lib. vita S. Dominici

Simile est illud, quod narrauit Cœsarius libro 7. miraculorum c. 14. de quodam monacho, qui cum nocte quædam dormire non posset, & precibus insisteret. Contemplatus est, inquit, in dormitorio sceminam miri decoris, quæ dum dormientium lectos circuiret, singulis benedixit, uno tantum monacho neglecto, quem non respicere curauit cui manum cum hoc intimatum esset, confessus est, quod eadem nocte inordinatè jacuisset, nescio utrum cingulum deposuerit, vel caligas demiserit siue tunicam denudauerit. hæc Cœsarius.

Quidam moriturus monitur cum spe timore obi spei moderatione, & Dei timore dum ultimum apum capite 50. Consip.

34 Quidam Canonicus Regularis in mortis agone præsumptuosè, & præproperè exultans, à Virgine corripitur, & admonetur potius cum timore obi spei moderatione, & Dei timore dum ultimum apum capite 50.

Quædam scemina magnæ sanctitatis in

Longobardia, teste S. Antonino 3. part. hist. vit. 2. cap. 3. §. 2. quod comes dicitur Juuenes ex Ordine Prædicatorum illac pertransientes despexisset, quasi in hoc sæculo nequaquam continentiam discurrendo seruire possent, à sanctissima Virgine turbata facie est reprehensa, eique eosdem Juuenes pro salute animarum per mundum discurrentes cum magna fratrum turba sub sua clamyde, quasi sub tanta custodia tutos ostendit: ex quibus mulier compuncta fratres ordinis, quibus ista narrauit ex intimis in posterum dilexit. hoc idem refert Auctor vitæ S. Dominici libro 6. cap. 6. apud Surium, tom. 4.

S. Catharina Senensis Virgo incomparabilis, cœlestium visionum copia excellens, Deiparæ studiosissima, ut cap. 35. diximus, cum semel diuinæ cuidam visioni intenta, eam socio sui confessarij narraret, sub ipsa narratione transeunte ejus germano fratre, oculos paulisper convertit, ut quis esset aspiceret, celerim se referens ad cœlestem visionem, quare propter tantillam à diuinis distractionem durissimè à sanctissima Dei genitrice, & ab Apostolo Paulo est reprehensa, ita ut mox in acerbissimum fletum prorumpens, nihil ultra locuta fuerit. hæc ex ejus vita ab ejus confessario Ray-mundo, postea Ordinis Prædicatorum Generali Magistro conscripta.

35 Et ne domestica exempla nostræ Societatis Iesu, negligere videamur P. Horatius Turfellinus in vita Beati Francisci Xaverij Societatis Iesu libro 3. cap. 7. de Ioanne Duro, Socio, & Comite B. Xaverij scribit in hunc modum.

Joannes Durus Francisci Xaverij commo-ditati seruiendum, ratus illo insciente num-morum aliquid à Lusitanis acceperat elemo-synæ nomine; quare à Xaverio in pœnam in proximam Insulam ad breue tempus amenda-tur. Durus cum ibi in æde sacra moraretur Deiparentem (inocentum vigilans, an somnians) & ad aram maximam in pulvino sedentem conspicit, apud eam puer Iesus erat, qui du-tum veceundantem ad matrem suam pellicere conabatur. Illa primò insensæ similis eum auersari, ac repellere, deinde pacem ac veniam suppliciter orantem admittere, ad ul-timum certis de vitijs admonitum dimittens simul cum puero Iesu sublimis abiit: quam vi-sionem cum Durus Xaverio etiam interroga-gatus minime patefaceret. Xaver. ultro singula eidem

Surium. S. Catharina Senensis

Raymond.

Vita S. Catharina Senensis

Joan. Durus de societate Iesu

eidem exposuit, quod ipsemet Durus post obitum B. Xaverij iuratus enarrauit. hæc Turcellinus.

*Ingrati a-
Deipara
iunior*

Nec verò quisquam sibi blandiatur, quod à Deipara ingentibus beneficijs fuerit aliquando donatus, nisi etiam his beneficijs respondeat, & ad meliorem frugem se recipiat, in eaque perseverare studeat: caueamus verò, ne Deiparæ admonitiones, vel increpationes sorda Aures accipiamus; sed ex ijs proficere, & vitia nostra, atque defectus emendare curemus, ne si obstinato animo in sceleribus sordescamus, diuinam in nos iram meritò prouocemus. In huius rei confirmationem subijciam exemplum in Germania apud grauissimos Auctores testatissimum.

V DONIS IN SCELERIBVS OBSTINATI MISERABILIS INTERITVS.

*Vdo Magd-
deburgense
Episcopus
Ingrati-
dus erga
Deiparam
aliorumq;
sceleru pos-
nas exol-
uit.*

36. **V**Do apud Magd. burgum Parthenopolim etiam dictum in Saxonia inentis ingenij, & ad litteras parum idoneus dum in Ecclesia maiori S. Martii, eiusque socijs dicata prostratus, Deiparæ clementiam, & S. Mauricij patrocinium ad ingenij acumen obtinendum implorat aliquantulum obdormiuit, cui Deipara apparet: Non solum scien-
tiam, inquit, munus tibi tribuo: sed etiam post huius Episcopi mortem Ecclesiam Principis mei Mauricij sua fidelitati commendo: quam si bene rexeris, primum grande consequeris, sed autem malè in anima, & corpore morieris. Ille eu gilans in omni scientia peritissimus apparuit, & post biennium in defuncti Archiepiscopi locum eunctorum suffragio delectus, aliquantulum diu bene vixit; post aliquod verò tempus in omne scelus prorupit; nam facultates Ecclesie dilapidabat, mulieres etiam Deo sacratas violabat: cumque multis annis malè vixisset, & quadam nocte cum Abbatisa quadam cubaret, vox ad eum huiusmodi facta est: *Cessa de ludo: quia lussisti satis Vdo*, quam ille contempsit: sed eam sequenti, & tertia nocte cum ingenti fragore eadem vox intonauisset, aliquantulum ingemuit: verum minime respicit. quare post tres menses quidam Canonicus Fredericus nomine nocte orans pro Ecclesia præsertim Magdeburgensi, vidit Christum in Ecclesia in aure Cathedra sedentem, & iuxta eum Virginem gloriosam in alia item Cathedra aurea confidentem, Sanctorum multitudine stipatos; cumque S. Mauricus de

Vdone conuictus esset, Christo iubente à latere Abbatisæ abstractus, eoque adductus est quem sanctus Mauritius sæuè intuens, hæc ad Christum: *Domine, inquit, ecce iste Vdo non Episcopus, sed lupus, non pastor, sed raptor, maculador, & denorator est Domini gregis: Adicirque Deiparam ei scientiam tribuisse, & Ecclesiam Magdeburgensem commendasse: quid etiam eum tertio monitum vitam suam nequam emendasse. At verò Christus eum decollari præcepit: quare ab Angelo capite truncatus in eodem templo malè periit, sed ante decollationem multis pugnis eollum Vdonis validè percussit, & post quemlibet pulsura, hostia polluta per os Episcopi in calicem ab alio paratum decidebat: quas omnes Cœli Regine seuerè accipiens diligentissimè lauit, & super altate cum calice ponens recessit. mane autem facto calicem cum hostijs in altari, & caput Vdonis abscissum, ac truncum corpus quod in suo sanguine iacebat, inueniunt: pavimentum verò marmoreum, atque candidum sanguine aded est infectum, vt ei connaturalis videatur. In eo autem loco, vbi est decollatus, noui Episcopi ad Orationem prosternuntur, vt exemplo Vdonis sibi cauere discant. Canonicus verò, Fredericus, qui hæc omnia non in somnis, sed apertis oculis viderat, ea cunctis narrauit. Hanc historiam scribit Naucleus generatione 34. & Tritemius in Chronico Hilsurgensis monasterij, contigit mors Vdonis Anno 985. Othone III. Imperante & Canisius libro 5. cap. 20. eius meminit, & fusè describitur in Spec. exemplorum distinct. 9. numero. 175.*

Cæsius libro 7. miraculorum c. 41. rem quandam non aded terribilem, aliquantulum tamen similem suo tempore gestam narrat. Cum defuncto Brunone Colonien-
si Præsule, de successore deligendo ageretur, Hermanno Decano Bonnen-
si, qui impensius Deum eiusque Genitricem precabatur vt aliquis dignus illi Ecclesie præficeretur, Deipara per visum obiecta. librum porrexit, aureis litteris inscriptum, in quo nihil aliud, nisi Angelica salutatio *Ave Maria, gratia plena continebatur*, (per librum autem Episcopatus intelligebatur) eique iussit hunc librum Theodonicum sanctorum Apostolorum Præposito deferre adijciens, quod si in Episcopatu non se bene habuerit, sicut per me illum adeptus est. Ita per me illo præficeretur.

*Naucleus
Tritemius
Canisius.*

Spec. ex. p.

*Cæsius
Theodonicus
Episcopus
Deipara mon-
natur. Episcopus
Deipara mon-
natur. Episcopus
Deipara mon-
natur.*

uabitur. Is porro Theodoricus Deiparæ erat studiosus; quotidianæ missæ, quæ de eadem dicebatur, intererat, nummum quotidie offerens. Electus in Antistitem malis consilijs; & que ad eum mutatus est, ut indebitis exactionibus, vel ipsos Religiosos grauaret: quare inquit Cæsarius his, alijsque malis actibus Dei Genitrix irritata egit, sicut ex dicta visione colligitur, ut indignè fatis à Moguntino de poneretur, a-llo Episcopo eius æmulo per electionem substituto. hæc ex Cæsario.

NONNULLI IN DEIPARAM IMPII,

membroꝝum priuatione, vel etiam morte muldantur.

SECT. 6.

*Gaianus
Mimus pu-
nitur ob
blasphemiam.*

37 **G**AIANUS MIMUS Heliopoli in Phœnice, quod Dei genitricem per summam impietatem in teatro blasphemaret, nec ab eadem aliquoties monitus respiceret, cum ei dormienti Virgo sanctiss, manus, & pedes digito signasset, euigilans se manibus pedibusq; truncatum inuenit, atque ita confitebatur omnibus propter suas blasphemias se clementer cruciatum fuisse: narratur in Prato spirit. c. 47.

*Prato Spi-
rituale.*

*Blasphemiam in B.
Virg. per-
missis
conteritur.*

Quidam Gentiles Mauritio Impérante in eadem Christiani domo, ubi vino se ingurgitassent, Dei genitricem blasphemijs & conuitijs profcindere cæperunt, sacro Incarnationis mysterio illudentes, qui tamen postquam eorum impietas innotuit condignas petulantis linguæ pœnas dedere: adiuu uero Dominus, in quibus illi blasphemiarum indulserant, in somnis Dei Genitricem vidit, ei que contumeliarum indignitatem in mentem reuocauit. Miser ille veniam delicti, & pœnitentiæ tempus orabat; illa vitam concessit, vimine tamen, quod manu gestare videbatur: genua circa circa veluti exarauit: expergestus ille, mēbra vimine notata abscessa inuenit, recenti sanguine perfluente. Quo euulgato, omnes Deiparam celebrarunt, quæ quamuis præter eius naturam sit quemquam punire, vi quædam adacta, ut religio nobis stabilis, ac firma esset, hoc edere miraculum voluit. hæc

*Nicophor
Baronius.*

Nicophorus libro 18. c. 33. Baronius tomo 7. Annal. hoc miraculum contigisse affirmat anno salut. 587.

*Imaginis
Deipara
conceptor*

Cyprius quidam in Constantia urbe Cypri-
armenarius in Deiparæ sacellum orandi cau-
sa concessit, vidensque Deiparæ Imaginem

coloribus in pariete expressam ait, *Quorsum Cyprius
hæc? & stimulo, quo boues agebat, Imaginis
dexterum oculum exculpit, Egressus autem
templum cum pectus pungeret, stimulus fra-
ctus est, parsque ea, cui ferrum infixum est, in
hominem delapsa, in oculum illius dexterum
infixa est hæc Constantinus eiusdem Consti-
tiæ Cypri Episcopus in synodo Nicen. 2 Act. 4.
toti synodo retulit, adiecitq; se vix illū vidisse,
& vñ oculum esse etiam tunc cognoscere.*

38. Aliud memorabile accidit signum in Gallia, in quo duorum Deiparæ Imaginem blasphemantium pœna, simulque eius sceleris grauitas plene perspicitur, quid refert Vincen-
tius Beluacensis lib. 7. Speculi historialis cap. 110. qui Imaginem illam, & rei gestæ vestigia se vidisse affirmat his verbis. Iuxta Castrum Rodulphi est quædam Abbatia, quæ Dolis vocatur: super quandam Columnam Ecclesiæ ipsius est Imago lapidea, ad honorem Beate Mariæ Virginis sculpta, ad quam cum quædam paupercula mulier veniret orandi gratis, aderant ibi in atrio duo Brabantiones, qui improperantes mulieri, Imaginem blasphemabant, vnus etiam lapides in Imaginem proieciens, vno lapide percussit, & contregit brachium pueri lesu; & cum manus illa lapidea cecidisset, exierunt guttæ sanguinis de brachio, ac si esset hominis viuens, statimque in eodem loco ille, qui lapidem proiecerat expirauit. Alter uero cum vellet morientem inter brachia sua colligere, ut ei aliquid præberet adiutorium, statim arreptus est à dæmone, & insequenti die defunctus est. Eadem etiam sequenti die cum turba multa conueniret, ut Imaginem, & sanguinem de lapide fluxum videret, ipsis videntibus ipsa Imago scidit vestimenta sua, scilicet, ornatum, qui circa eam erat lapideum, & collum suum, quod confirmatum erat monili lapideo, & pectus denudauit vsque ad mammillas propter ignominiam, & iniuriam, quæ illata fuerat sibi & paruulo suo.

Hoc contigit Anno Domini 1187 tempore, quo bellum erat inter Philippum Regem Francorum, & Henricum Regem Angliæ, altero constituto apud castrum Dolis cum exercitibus suis. Et ego, qui scripsi sanguinem illum vidi oculis meis, & Imaginem nudatam, ac vestimentum reuulsum. Qui autem viderunt eam ante perpetratum miraculum, testantur, quod erat prius rubicunda, & be-

*Imagines
B. Virg. per
contumelias
quidam ma-
ximas diti
pœnas.
Beluacens.*

*B. Virg.
magis
fero la-
ri Sara-
ni ad
fructu
fuit; con-
ti.*

Beluac.

*Parec
fauere
de Lan-
tanæ
citus p
auit.*

*Turc
Aliud
mili
impli.*

& bene colorata, modo stat tanquam exanguis, & pallida. Ibi pro certo cæci illuminatur, claudi curantur, & fiunt miracula. hæc Vincentius loco citato.

Virg. l. Saraceni quondam sanctæ Mariæ Basilicam ingressi, in omnium sanctorum Imagines, quæ in maceria erant depictæ, hastilium suorum cuspides vibrauerunt. huic oculum eruerunt, illi nasum, vel pedem truncauerunt, omnes profus teretratis aculeis diffusauerunt. Ad Imaginem sanctæ Mariæ titubant insani, nihil ibi omnes, quamuis sæpè tentantes turbæ potuerunt, sed cum maxime intenterent viribus effosis inuenta manus erant, aut tremore

Beluacensis iuræ, aut alio delatæ hæc Vincentius libro 7. Specul. histor. cap. 110.

Turc. the. 39. Nonnulli sacræ ædis Lauretanæ ministri circa annum Domini 1582. auaritia stimulate eius ædis thesauros compilarant, quos in nauim conditos occultis a portabant fugas, sed agri Piceini oram præteruictos adueria temptas reiecit, unde conciderant. Itaque in manifesto scelere deprehensi pro æde Lauretana suspenduntur. Turcel. lib. 3. dist. Lauret. c. 31.

Aliud exemplum. Quidam facinorosus ferramentis instructus, quibus valuarum Templi, & arcæ nummarie seras aperiret intra Virginis Lauretanæ cellam soleret se occultit. Noctæ verò concubia sacra dona aurea, argenteaque congerit in vnum locum, mox arca, & sacelli, ac Templi foribus patefactis circumspicere cepit oculis adiutorem quendam sceleris, cum quo conuenerat, ut illa ipsa hora in templi vestibulo præsto esset, sacra dona, nummosque in destinatum locum abditurus, & ecce armatorum agmen. Angelos fuisse ante Virginis aedem veluti excubantes creditum est) adesse cernit, quorum aspectu teritus clausis properè valuis se abdidit, & cum iterum, ac tertio patefactis templi foribus sceleris socium quaeriret, semper ei celestis illa manus in festis occurtebat armis, ac trepidum compellebat in templum, cuiusque appetente aurora iurto in cæpto per auersam Templi Portam fugam inire vellet, eorundem celestium excubitorum occursum teritus in sacrosanctam cellam refugit. Superuenientibus igitur sanctissimi Sacelli custodibus valvæ restructæ, sacra Dona congesta illum sacrilegij, suspectum fecerunt: comprehensus quaestione habita rem omnem confitetur, & cum sceleris confocio me-

rita pœna afficitur. Turcellinus libro 1 ca. 31.

Quomodo etiam duæ Turcicæ truces in Agro Lauretano prædari aulis eadem die à Venetis fuerint captæ. Turcis laqueo extinctis c. 20, vbi de miraculis ex Turcellino lib. 2. c. 19. retulimus.

Vir quidam execrabilis circa fines Ciuitatis Cardocij membra intemeratæ Dei genitricis sacra, & secreta ore spurcissimo iurare ausus, mox immundo spiritu vexatus, oculis euerfis, facie enormiter intumescente, linguam ardentem longius ab ore porrexit, qui longo tormento excruciat, demum extinctus linguam quam extraxerat, nec in morte retraxit hæc in lib. de viris illustribus Ord. Cisterciensis ex relatione Abbatis Gheribaldi, & habetur in Specul. exempl. dist. 3. num. 44.

40. Quidam blasphemus cum in ludo perderet, Satânico furore percitus, vbi omnia Christi membra tam externa quam interna per ordinem nimia temeritate iurasset, sanctissimæ Dei Genitricis membra omnia singillatim iurare cepit, qui adertant præ horrore aures obstruentibus, sed repente inuisibili, & quasi fulmineo ictu percussus corruit, & diu palpitans, & mortiferos gemitus edens, sacrilegam animam efflauit, in cuius dorso inuenta est plaga recens, & intus delitescens, ita, ut intima cordis, hepatis, & pulmonis apparerent multis verò ad horribile hoc spectaculum confluentibus, vni eorum quidam olim defunctus apparetens dixit, Christum Dominum Genitricis suæ iniurias citius punire, aut si in posterum referat eas acerbius castigare. Hoc exemplum narratur in libro de viris illustribus Ordinis Cisterciensis, & refertur in Speculo Exemplo rum numero 43. dist. 3. & Vincentius Beluacensis libro 7. Spec. hist. c. 104. affirmat id enisisse apud Lamentiam eius meminit Casarius libro 7. c. 44. qui etiam addit non solum blasphemiam, sed etiam stultiloquium sine felle malitiæ contra Deiparæ Imaginem prolatum, in præsentia acriter puniunt, cuius rei hoc subiicit exemplum.

In villa castri Veldensis Diocesis Treuirenensis, quædam nostro tempore extitit Deiparæ imago filium in sinu foventis, opere non zedò bene formata, multa tamen virtute dotata, quam Matriona, quædam ejusdem Castri respiciens, & scultura indignans ait. *Vi quid hic sit: vetus hæc R. mbula?* Verùm aliteri matrionæ à Deipara dictum est, quæ tu-

Iurans per membra Deiparæ maximæ exoluit pœnas. Lib. de viris illustribus Ord. Cisterciensis.

Spec. ex. Blasphe. m. Chr. st. B. Virg. m. bra fulm. neo illu. erit p. m. m. m.

Lib. de viris illustribus Ord. Cisterciensis.

Spec. ex. Beluac. Casarius.

Matrona quædam stultiloqui in Deipara Imaginem pœnas dedit.

lier illa (nomen eius exprimens) vocavit me veterem Rumbulam semper misera erit, quoad viuet, & post paucos dies à proprio filio omnibus suis bonis exuta, misere mendicans stultiloquij poenam luit ex Cæsario lib. 7. c. 45.

*Cæsarius.
Percussor
Imaginis
Deiparae
ac S. Al-
bergo, ful-
mineo ictu
conteritur*

Drepani quidam taxillorum lusu omnem rem suam perdidit. Is furore percitus ad locum ubi Imagines erant B. Virg. & S. Alberti Carmelitæ, venit, in easque verba blasphemiae protulit conquectus, quod eius preces non audierint, arreptoque gladio utramque Imaginem fecit, & confestim distilla sanguis bene multus in terram. vidit id quidam puer, sublataque voce clamat in sacrilegum. Ille audito clamore exit de templo, sed repente horrendo existente tonitru fulminis ictu totus in pulverem ad fores Ecclesiae redigitur. hæc in vita S. Alberti apud Surium die 7. Augusti.

Surium.

Neque in eos solum, qui in Deiparam verbo, vel factu blasphemii, seu minus reuerentes fuerunt, verum in eos etiam, qui periurij crimine eiusdem templa, vel alia ratione eius festa violare non sunt veriti, caelestis ultio deservit, quod ex subiectis exemplis planum fiet. Gregorius Turonensis libro 1. de gloria martyrum cap. 20. eiusmodi periurij poenam refert his verbis. In Vrbe autem Turonica est Ecclesia S. Mariæ Virginis, ac Ioannis Baptistæ nomine consecrata, in qua periurii ultio diuina apparuit. Quidam autem cum ad perjurandis, in hanc Ecclesiam fuisset ingressus, ubi manus ante altare stans sursum extulit, ut Sacramentum mendax proferret, statim resupinus ruens, ita, caput in pavementum eonlisset, ut vix vel viuens erigi potuisset. Ad se autem reuersus dolum periurij, quod occultabat, publice patefecit. Vidimus enim, & nos quosdam de Turonicis in loco eodem perjurasse, qui ita diuino iudicio condemnati sunt, ut in ipsius anni curriculo finirentur à sæculo. hæc Turonensis.

41 De poena verò eorum, qui Deiparæ festa perturbare sunt ausi, Cæsarius libro. 7. de miraculis cap. 43. quoddam profert exemplum his verbis.

Quidam nomine Sybodo cum suo Germano Baldemaro milites ministri Palatini Comitum Rheni multis secum assumptis armatis forum rerum venalium in vilita Cassulæ depraedati sunt nulla habita ratione festi Natiuitatis Deiparæ, quæ eodem die celebratur, & dedicationis Ecclesiae, & diei Dominicæ, quæ

in eundem diem inciderat, propter quæ forum illud fiebat. nocte autem præcedenti cuidam militi, ex Comitibus Sybodonis visa est Deipara aduoluta Christi pedibus, & conquirebatur de iniuria hac à Sybodone, & suis socijs illata, quam quia apud se Sybodo constituerat, reputabatur in ea visione, ac si facta esset, quod cum miles Sybodoni tremens intinasset, nihil fecius facinus illud Sybodo perfecit. Eodem die Walramus Comes cum armatis superuenit re cognita eos persecutus alios cepit, alios occidit, vixque aliquis euasit præter militem, cui visio illa obiecta est: Sybodo verò strepitu audito surgere non valuit, dicebat enim se super gena sua quasi plumbi massam sentire: quare captus occisus est cum Baldemaro Germano, deditque poenam sacrilegij in Dei Genitricem admitti. hæc ex Cæsario.

HÆRETICI, ALIQUÆ ECCLESIAE HOSTES DEIPARA EAM PROTEGENTE MISERE PERIERUNT. SECT. 7.

42 **Q**UAMQVAM tonitruorum nomine è diuino throno Apoc. 4. prodeunt, terrificæ admonitiones, quibus peccatores Deiparæ ope ad salutem vtiliter conuentionur, vel etiam eorum punitiones, qui in Deiparam blasphemii lucte, accipi possunt, cuiusmodi non pauca exempla cum capite 20. huius Operis, tum supra in hoc Tractatu de scriptisimus; quia tamen per tonitrua intelligi etiam potest Deiparæ auxilium, cuius ope Hæreticorum contumacia, aliorumque Ecclesiae hostium immanitas veluti tonitru concussa, ac fulmine icta conteritur, eius quoque exempla aliquot selectiora hic mihi afferenda existimaui. In his potè exemplis recensendis, extra rem neutiquam me facturum duxi, si rerum historias, earumque euentus alius interdum repeterem & paulò fufius persequerem; quo & necessitas diuini auxilij per Deiparam implorari loculentius eniteat. & eorum, quæ ex Auctoribus iisdem ferè verbis depromuntur, veritas apud Lectoram fidelius constet. Et licet pia quædam in Christianorum animis de Deipara diuinitus insita persuasio, verè illa quidam, sed communis, quæ omnibus lætis successibus rectè aptari possit, dicat eam in cunctis Ecclesiae necessitatibus præsto esse, quod multis rationibus capite 16. ostendimus, cuius speciem in nuptijs in

Cana.

lun. 2. Cæna Galilee edidit luculentissimum, cum deficiente vino etiam non rogata, illud à filio impetrauit: nos tamen in præsentia extantem commemoranda suscepimus, in quibus peculiare Deiparæ patrocinium appetitissime perspicitur, vel non obicere significatur, quem admodum prudens Lector vniuersam narrationis senem expendendo per se facile consequetur.

Eminet Iuliani Apostata Christiani nominis hostis infensissimi supplicium à S. Mercurio inclyto Christi martyre Deiparæ iussu sumptum, quod quia cap. 20. narrauimus, hic in ægrum omittimus.

NESTORIUS SVÆ IN DEIPARAM

*impetrata per
lun.*

Suida Nestorius hæreticus ab Episcopo damnatus in pena multatur. Concl. Ephesin.

43 NESTORIUS ex Suida nepos Pauli Samolaceni nefarii hæresiarchæ Episcop. Constant. execranda hæresis, &iple author, quippe qui duas in Christo personas ponebat, ideo filium Virginis tantum hominem esse dicebat, sanctissimam verò Virginem negabat esse Dei Genitricem cuius blasphemias Sac. Con. vniuersale Ephesinum anno salutis 431. sub Cœlestino I. damnauit, eumque Episcopali dignitate priuauit: cumque adhuc obstinato animo suæ hæresi adhereret, edicto Theodoli Imperatoris in Oasim, alio nomine Ixim, quæ est in Ægypto Prouincia deportatur. Verum ea Nomadum multitudine in eam irrumpente capta, ignique & cædibus funditus vastata à Barbaris dimissus cum quibusdam captiuis venit Panopolim, vnde ad Regionem quandam Elephantinam nomine ad extremam Oram Prouinciæ Thebaidis sitam per milites iussu Præsidis deductus est; quo cum itineris longitudine fractus peruenisset, iterum magno cum labore Panopolim reuerti iubetur, rursum à Panopoli ad quoddam illius confinium traducitur, inde etiam demigrare cogitur: quæ omnia Euegrinus lib. 1. histor. capit. 7. ex narratione quadam ab ipso Nestorio conscripta se accepisse testatur. De interitu verò eius hæc subiicit: *Ipsæquidem accipi à scriptore quodam modo, quo decessit à vita, talem fuisse nimirum eius linguam uerbis exesam esse sic, cum huius uita miseris ad grauiora supplicia iusto Dei iudicio insignenda, eam semper in migrasse. hæc ex Eua-*

grio. Addit Theodorus lector in collecta, totum eius corpus putredine fuisse consumptum: & Cedreus in Theodosio minore ait cum lingua totum eius computuisse corpus.

Et hæc quidem de Nestorio in Deiparam blasphemii miserabili interitu. quod si quis nosse cupiat, quibus tormentis eius anima apud inferos torqueatur, facile intelligere poterit ex ijs, quæ habentur in Prato spirituali cap. 26. de quodam Fratre nomine Thophane ex Regione Dora Nestoriano, quem cum senex quidam iuxta Iordanem in Laura Calamonis Cyriacus nomine, ad fidem Catholicam hortaretur, ille verò hæsitaret, tandem dimisso Fratre in spelunca, senior egressus est prope mare mortuum, ut oraret pro illo, & circa horam nonam diei sequentis aspexit Frater ille quendam astantem, sibi aspectu terribilem, ac dicentem: *Veni, & vide veritatem*, duxitque eum in locum tenebrosum, ac foetidum ignes euaporantem, atque in ipsis ignibus vidit Nestorium, Eutychen, Apollinarem, Dioscorum, Severum, Anum, Origenem, & alios quosdam, dixitque *locus iste preparatus est hæreticis, & blasphemantibus, & hi, qui illorum dogmata sequuntur: si supplicium istud non uis, uade ad sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam, quam te Senex docet*; atque ita hæresi reiecta Catholicam veritatem complexus remansit cum Sene, & post quatuor annos quieuit in pace hæc ibi.

44 Quanto etiam studio ab eiusdem impij Nestorij libris ne dum legendis, sed nec in cubiculo retinendis abhorere debeamus, declarat visio quædam in Prato spirituali cap. 66. Abbatis Cyriaci Presbyteri Laure Calamonis iuxta S. Iordanem, cui die quadam per somnium obiecta est mulier honesta facie, purpura induta, & cum ea viri duo venerabiles, & aspectu præclari, quos ipse arbitratus est esse S. Ioannem Baptistam, & S. Ioannem Euangelistam Deiparam comitantes: cumque Deiparam diutius oraret, ut cellam ingrederetur, nec consentiret, tandem seuerius ei respondit, *Hæbes, inquit, intra cellam tuam inimicum tuum, & uis, ut ingrediar? euigilans, & scriptum discutens, nullius contra Deip. peccati sibi conseruatus, mœrebat, ut ergo dolorem leniret, supsit librum, quem mutuo ab Ipsychio Presbytero Ierosolymitano acceperat, illumque exoluens in fine eiusdem reperit duos libros Nestorij, moxque*

Theodor.
Lector.
Cedreus

Hæreticis
quibus pœ
nis apud
inferos
plectatur.
Prato Sp̄i
rituale.

Nestorij
libri exco
crabiles.

Kkkk

moxque

moque agnoscit, hunc esse Dominæ nostræ inimicum, statimque codicem restituit ei, qui illum sibi accommodauerat, remque per ordinem narravit, qui protinus libros illos Nestorij à volumine abscissos igne cremavit illis verbis: *Non maneat in cella mea Domina nostra inimicum.*

ANATOLIUM IMPIVM DEIPARA

Auerfatur.

*Euagrius.
Deipara
impium
Anatolium
auerfatur*

ANATOLIUS quidam apud Antiochiam, quem admodum Euagrius lib. 5. histor. cap. 17 & 18. his ferè verbis refert: vir primum quidem plebeius, sed qui postea ad magistratus, & alia munera obeunda subdole accepserat, simulacris immolare cum nonnullis alijs forte deprehensus est. Is cum vocaretur in quaestionem homo impius praestigiator, & infinitis inuolatus sceleribus repletus, est quo factum est, vt Imperator ipse Tiberius in collegam Imperij à Iustino Iunioris ascitus, mandaret, vt Anatolius cum ijs, qui ei in victimis immolandis locos se adiunxerant, Constantinopolim quam celesterrimè deduceretur: quibus cognitis Anatolius ad imaginem quædam Deiparae sive in carcerem sublime appensam accurrens, manibus à tergo complicitatis se ei supplicare, precesque adhibere ostendit. Illa autem cum veluti sacrilegum detestata, & vt Deo iniuriam coarguens positus ab se auerit. Spectaculum sanè horribile, & sempiternæ memorie prodendum, quod quidem à praesidiarijs militibus, & ab his quibus illius custodia commissa fuit visum est, & alijs divulgatum. Apparuit item Deiparae ipsa nonnullis alijs fidelibus, eosque contra scelestum illum incitavit, inquitens, Anatolium filium suum contumelijs afficere. Constantinopolim perductus in Amphitheatro primum bestijs expositus, ab istidem dilaniatus, deinde agitur in crucem: postea verò lupi corpus eius in terram dirubantes (quod ante nunquam visum est) pasto crudeli membratim deuorauerunt. Quin etiam vir illustri, qui Imperatoris Palatio praesuit, & Anatolij causam acriter admodum tuebatur, vt nimirum non morte, sed exilio eum socijs mulceturus; dixit quoque se vidisse Deiparam eamque sic ipsi locutam: *Quisique defendit causam Anatolij, qui tum me aut filium meum in carcerem conuulsi?*

hucusque Euagrius. Hæc autem Cardinalis Baronius tomo septimo Annalium ad annum Domini 580. refert, qui fuit Iustini Junioris 15. & Tyberij Collegæ 3. ex horum enim scelero iusto Dei iudicio Antiochiam eo anno terræ motu ingenti quassatam, atque vastatam existimat.

ITALIA A GOTHIS PER DEIPARAM

liberata Anno Domini 553.

CVM Italia 60. & eo amplius annos grauisimo Gothorum iugo misere laboraret, Dei Genitricis beneficio per Narsetem in libertatem est vindicata, quod antequam ostendamus paucis exponenda est, quam felix fuit eo tempore Italiae conditio. In prima Gothi, qui ea poterantur, Arianae perfidiae, qua complures in Italia infecerant erant addictissimi. Theodoricus eorum Rex Arianae hæresis patronus extremis sui Regni temporibus, quod Iustinus Imperator in Oriente ab Arianae Ecclesias auferret, minatus est totam Italiam gladio perdere. Joannem summum Pontificem dols Rauennam accessitum, quod in Oriente Arianae Ecclesias in Catholicas conuersisset, in carcerem detrusum iniquitate, & inedia afflictum mori coegit, cuius martyrij dies 27. Maij ab Ecclesia celebratur. Electionem summi Pontificis in locum demortui Joannis, quod nullus Princeps praeter Constantium Arianum ausus fuerat, ipse sibi potenter arrogauit ex Baronio tom. 7. ad annum 526. ex quo abusus ille Tyrannicus motus, (quem S. Gregor in Psalm. 4. poenitentia deflet,) vt quem Clerus in Romanorum Pontificem eligeret, Rex, vel Imperator suo assensu confirmaret; quod tandem tempore Constantini Pagonati anno 684. sub Benedicto II. quem admodum refert Baronius ex Anastasio tomo Annalium 8. est penitus sublatus; Symmachum & Boetium clarissimos patricos per summam crudelitatem interfecit, vt merito Theodoricus vitus fuerit ab Etema Liparitano interdictos Joannem & Symmachum disiectus, & discalceatus vincijs manibus in vicinam Vuleam ollam deijci, teste Gregorio 4. Dialog. c. 30. & licet aliquando Rex in Imperio multis per suos ministros, barbaros, que sibi subiectos aliorum bonis inhiantes in Italia contra ius admilla fuisse colligere licet Gregorius ex Boe-

Boetius: ex Boetio libro 1. de consolatione philosophica prola 4. ubi se plurimos à potentiorum opprobrio ea tempestate liberasse, sic scribit: Quos ego Conigastum in imbecillis cujusque fortunam impetum facientem obuius excepi? Quos in Triguillam Regia Propositum domus ab incepta, & perpetrata jam prorsus injuria deiecit. Quos miseris, quos in sinu calumnijs impunita Barbarorum semper auaritia vexaba, objecta periculo auctoritate protexit. Boetius. Deinde sub Totila feto, & barbaro omnia ferro, & cadibus miscente, (quem Gregor. lib. 3. Dialog. cap. 13. Regem crudelissimum aliquoties vocat, & Sanctus Benedictus ex eodem Gregor. lib. 2. cap. 14. & 15. de suis actibus incipit illis verbis: Multa mala facis, multa mala fecisti, jam aliquando ab iniquitate conquiesce.) plurima à Gothis crudelitatis, & auaritiæ exempla edita describit sanctus Gregor. in Dialogis. & Procopius de bello Gothico. Cam igitur Italia, & Roma ipsa sæuissima Gothorum seruitute, desperata omni liberationis spe ad eum premeretur. Narses militum Dux præclarissimus à Justiniano Imperatore in Italiam missus præter opinionem observatus itinere ab Francis, & Gothis Ravenam cum exercitu peruenit in columnis, & in Tholcia Totilam Gothorum Regem bellicosissimum, & diuinitum cum potentissimo Gothorum exercitu collatis signis dimicans eum superauit, atque occidit uniuerso ejus exercitu trucidato anno Domini 553. sicque Italiam a Gothis vindicauit, verum id non nisi Deiparæ, cujus Narses erat studiosissimus peculiari ope, quod plures Authores testantur, præsertim Euagrius historicus rerum sui temporis lib. 4. cap. 26. Commemoratum est: inquit, ab his qui una cum Narsese fuerunt dum præcebat, & alijs precibus offerebat, diuinum nomen placaret, debitumque cultum et tribueret, sanctam Virginem Deiparam ei apparuisse, planeque tempus præcipuisse, quo bellum cum hostibus gereret, atque ut non prius ad prælium committendum se accingeret, quam cælitus signum acciperet: multa alia quoque res a Narsese valde memorabiles gesta sunt hæc Euagrius. Eadem de eo scribit Nicephorus lib. 7. histor. cap. 23. quibus contentus Paulus Diaconus lib. 2. de gestis Longobardorum cap. 3. qui inter cæteras Narsis laudes sic scribit: Erat, inquit, vir piissimus, vigilans, & orationibus in tantum studium, ut plus supplicationibus, quam armis bellum victoriam obtineret, sic ille, vide Cæd-

nalem Baronium tom. 7. Annal. ad ann. Domini 553. qui etiam firmis argumentis probat Narses non euocasse Longobardos in Italiam, quicquid dicat Paulus Diaconus lib. 1. de gestis Longobardorum cap. 16. Deiparæ igitur acceptum referre debemus, quod Italia à Gothorum Tyrannide, atque ab Arianismi contagio, cujus Gothi erant studiosissimi, fuerit vindicata.

CONSTANTINOPOLIS PER DEIPARAM AB OBSIDENTIBUS BARBARIS LIBERATA:

49 **C**um Heraclius Imperator, una cum exercitu in Perside aduersus Cosrohem Persarum Regem degeret, Hunni Occidentales quos Auares Thraces vocant, à Cosrohe sollicitati anno 625. Constantinopolim Imperatoris præsentia destrutam magnis copijs terra, marique invadunt, sed Deiparæ præsidio sunt seruari, de quo Theophanes in Annalibus Græcorum in hunc modum scribit: Auares Thraces Urbem Constantinopolitanam appropinquantes hanc depopulari parant, multum machinis aduersus eam commotis, ydemque & nauum sculparum ex litro flumine multitudine infinita delicia suam replauerunt mari. Decem sane dies Urbem obsidentes, bellum terra, marique gerentes, Domini virtute pariter, & cooperatione, nos non & intererat. Dei Genitricis, & Virginis Mariæ intercessionibus superati sunt: amissis vero terra, marique ingenti numero suis, magno cum dolore discesserunt. hæc ille. Verum quam ratione per Deiparam seruari sint, ita ut & obiecti, & hostes hoc cognouerint Cedrenus in compendio narrat his verbis: Tale enim quidam hostibus accidit, viderunt Barbari prima luce cum sol oriretur, mulierem quandam illustrem Eunuchis comitatum Porta Blachernarum exeuntem (Blachernis autem erat templum Deiparæ celeberrimum, quo Constantinopolitani ad Deiparam consueverunt solebant), quam cum Heraclij optinarent uxorem esse, & ad suum Principem ob mariti absentiam ire pacis petenda causa; transiunt ei concesserunt, subsequentem ex Urbe hominum urbem ipsi adorari. Ut vero fossam ambuum egressam non ire ad Regem viderunt, insecuti sunt eam usque ad locum, cui veteris saxi nomen est, ubi cum ferè jam essent assecuti, illam cum suis ex oculis, & conspectu eorum emanant.

Constantinopolitana
Urbis per
Mariam
à Barbarorum
obsidione liberata.

Cedrenus

Ipsi autem tumultu concitato insar se congressi ad vespertinam usque strages mutuo adiderunt. Mane insequens dies Dux in quivens, quod majorem suorum partem intestino consilio perisse videret, turpiter domum rediit, flammamque Classis ab obfessione recessit. quam domum revertentem in Euxino mari oborta tempestas, ita afflixit, ut per paucos dies ad suos redierim. hæc Cedrenus.

VICTORIA DE BARBARIS DEIPARA
*in praesidio à Theodoro Heraclij fratre,
 & ab ipso Heraclio
 parata.*

*Paulus
 Diaconus
 Theodor.
 Heraclij
 frater.
 Sam Cos-
 rohis Du-
 cem B. Virg
 ope acbel-
 lauit.*

47 **E**odem Anno 625. Theodorus ex Paulo Diacono libro 18. historia. & Theophane in Annalibus Græcorum anno 16 Theodorus Heraclij frater Sais Primarium Cosrohe Ducem instructum selectissimis copijs quas Cosrohes Chrysoloras, quasi aureum cuneum propter excellentiam nominarat, quæ ad quinquaginta millia militum perveniebant, hos inquam Deo per intercessionem suæ Genitricis opitulante devicit, ac bello commisso grandæ magnitudinis contra barbaros decidit, eorumque plurimos percussit, Romanis interim agris serenitate fruentibus, qui Persarum fugentium copiosam multitudinem occiderunt. Heraclius Imperator bellum aliquot annis in Perside contra Cosrohen acerrimum Christiani nominis hostem gessit, quem tandem vicit sacrosancta Christi Domini Cruce ex Perside recepta. Is in Deo, ac Deipara omnem spem collocarat. quare ex Theophane in Græcorum Annalibus, & ex Cedreno in compendio, anno salutis nostræ 626. qui erat sextus belli Persici cum à Turcis auxiliarijs, qui cum eo Persidem invaserant, paulatim dilapsis, se desertum videret, suos milites hortabatur his verbis: *Videtur frater nomen nobis adesse velle præter animum Deum, & quæcum sine semine peperit Virginem, id eo sit, ut cælitus nobis misso auxilio, in nobis, ac omnibus istis suam demonstret potentiam.* Nec sane frustra, ut rei eventus eodemmet anno declaravit, nam pridie idus Decembr. adversus Razatem novum ac præpotentem à Cosrohe electum Persarum Ducem collatis signis dimicavit, ipsumque Ducem, ut verbis utar Theophanis, in prima acie pugnans Heraclius aggressus divina virtute, Deique Genitricis opitulatio-

Theopha.

ne, quam in auxilium totius belli asciverat, dejecit, & de hostibus victoriam retulit gloriosam, & incruentam cæsis ex numero Romanorum dumtaxat quinquaginta. & sane Heraclius Deipara adeo studiosum se probebatur, ut teste Paulo Diacono libro 18. Constantinopolim se contulerit cum navibus castellatis habentibus intra se arculas, & Imagines Dei Matris, quemadmodum pyxides, sic ille.

CONSTANTINOPOLIS A SARACENIS OBSESSA SÆPE DEIPARA PRAESIDIO LIBERATA.

48 **A**nno salutis nostræ 672. tempore Constantini Pogonati Imperatoris anno ejus quinto, Saraceni ingenti numero Constantinopolim assiduis prælijs ab Aprilis ad Septembrem expugnare tentarunt, sed cum facere nequissent, hyemarunt Cyzici, ut proximo vere eam aggredierentur, quod per septennium singulis annis efficere tentarunt, Verum, inquit Theophanes in Annalibus Græcorum diuina, Deique Genitricis ope multitudine visorum bellatorum amissa, & vulneratione maxima in eis effecta confusi ac reversi cum ingenti mœrore sunt. Cum autem discessisset idem demergendus à Deo stultus ab hyemali aestu, ac spissu procellarum circa partes Scyllei comprehenditur, & contritus totus omnino dispersit, sic ille: Deo, ac Deiparæ Urbem Constantinopolitanam servatam tribuens.

Anno Dom. 717. qui fuit secundus Leonis Isaurici Imperatoris Constantinopolitani cum nondum ipse sanctarum Imaginum cultum impugnavit, Constantinopolitana Civitas triennij Saracenorum obfisione cinctæ Deiparæ auxilio est liberata, qui etiam dux Saracenorum classes, quarum altera ex Agypto, ex Africa altera solverat, quibus annona ferebatur Saracenis Urbem obfidentibus, male perierunt, missis ab imperatore contra utramque classem igniferis navibus, de quibus Theophanes: *Tunc, inquit, Deo cooperante per intercessionem intemerata Dei Genitricis Maria, protinus submersi sunt inimici, & assumptis spolijs nostri, & expensis eorum, annona videlicet, cum gaudio reversi.*

*Aliud fr-
 milti exim-
 plum*

nerfi sunt hæc Theophanes. Erant autem naues igniferæ, quæ igne in classem hostium coniecto eam comburebant. Theophanes enim, & Cedrenus referunt anno quinto Constantini Pogonati, (qui in annum Domini 672. incidit) adiuuentum de nouo ignem, quem Marinum vocabant, eo quod in mari arderet, sed ad obsidionem Constantinopolitanam redeuntes Saraceni Vibem obsidentes destituti annonæ, fame, & peste perierunt trucidatis ex illis à Bulgarijs viginti duobus milibus. his omnibus attestatur Bada in fine libri de sex ætatibus, & vt verbis vtar Theophanis: Experimento didicerunt Saraceni, quia Deus, & sanctissima Virgo Dei Mater Maria hanc manuum Urbem. Meminit huius liberationis Constantinopolitanæ ope Deiparæ factæ Gregorius II. Pontifex in Epistola ad Germanum, qui tempore obsidionis, Ecclesiæ Constantinopolitanæ erat Patriarcha, quæ lecta est in secunda Synodo Nicæna Acto 4. Propugnatrix. inquit, illius sanctæ, & omnium Christianorum Domine miranda facta, quæ in te declarata sunt, per quæ tu quoque contra hostes seruatus, non sunt reticenda. Illi enim cum insana multa turbulenta consur, tantum inuenerunt in se aduersitatis hostile, quantum eorum causa iniustitiam habuit. Neque

Indul. 13. hoc tamen mirandum est, nam si Babilonia per mare iuaito Israelitis mulieris seruata est, cuius opus Holifernus erat sublatio, & per ea tempora ob id salus Israelis vocata est, quomodo non oportebat, & tuam sanctitatem huiuscemodi propugnatrix utem omni hostibus Civitas præualere, ipsamque videri corrompere. hæc ille. Et certè cum Greg. Pontifex de sacrarum Imaginum cultu in Epistola egit, non ab re existimat Baronius

Baronius. tom. 9. Annal. ad annum Domini 717. cum verbis illis significasse veterandam Deiparæ Imaginem supra muros solemnè ritu circum ductam, & hæc & ratione ab imminente periculo Civitatem illam tunc liberatam. De classibus verò Saracenorum Theophanes hæc

Theoph. Saraceno- rum nau- fragia. subiecit. Ad hæc Saraceni, qui ex obsidione super- fuerant, eorum multa confusione 18. Kalend. Augus- ti reuersi sunt, cum autem nauigaret classes ve- ram tempestas à Deo per intercessionem Dei ma- tris incubens in illos, hos dispersit, & alios qui- dam obrum penes Preconessum, & reliquas in- sulariales verò in vertiginos, & cæteras demer- sit in equore, super restuans verò cum transiens Egeum pelagus extemplo grandis ignis descendit

aquâ mari ebullire fecit, & piceo liquore facta na- ues simul cum hominibus inducæ sunt in pro- fundum decem solis ex eis saluis ad Dei magnalia qua in ipsis facta sunt, nobis. & Arabibus annun- cianda: quinque enim à nostratibus capta sunt, quinque verò salutem in Syriam adducta. Ita Theo- phanes eadem habet Cedrenus, quare quotan- nis pro tanto beneficio gratiarum actiones solemnes sunt decretæ, quemadmodum in Menologio Basilij Imperatoris, die 15. Au- gusti habetur, vbi etiam additur Saraceno- rum Principem petijisse, vt Vibem ingrede- retur, eamque cereret pollicetur post hæc inde discedere, quod eum ei concessum es- set, & per Portam Bosphori equo sedens in- trare vellet, alijs suis sine molestia ingredientibus solus Principis equus intrare volebat. Re- spiciens verò sursum vidit supra portam Dei Genitricis Imaginem; tunc se nouit hoc pas- sum, quod eandem auxiliarem Cuius blas- phemasset, desistentisque & recedens cum suis in Egeo pelago ab ignifera procella consum- pti sunt. hæc in Menologio, quæ Baronius af- fert to. 9. Annal. ad annum Dom. 717. & 718.

Quod verò Deiparæ Imago in tanto Vibis Constantinopolitanæ discrimine circumlata fuerit attestatur Vinc. Beluac. lib. 23. spec. hist. c. 27. his verbis. Sigibertus. Anno Leonis II. Constantinopolitani instantia orandi, & con- stantia præhandi fortiter resistunt Saracenis. Saraceni fame, frigore, bello, pestilentia sine numero pereunt. Auctor. Fertur autem eos miraculose hoc modo perisse. Apud Constansinopolim in Monasterio sanctæ Dei Genitricis, iuxta palatium in mari propè S. Sophiæ erat Imago B. Mariæ, quæ tenebat infantem in brachio quam depinxit in tabella S. Lucas, cum adhuc viueret S. Maria. Hæc Imago vocator Odigitria, id est deductrix: quia duobus cæcis apparuit S. Maria, & deduxit eos ad suam Ecclesiam, & illuminauit eos. Cum ista Imagine faciunt processionem omni die Martis per totam Civitatem. Cum ergo, vt supra dic- tum est, obsessa esset, Civitas, & Cives ieiuna- rent, & orarent simul, & pugnarent, quidam Ciuis admonuit offerri illam Imaginem, & ab omnibus orationem ad illam fieri hoc modo. Sancta Dei Genitrix, quæ toties nos liberafti, libera nos modo de inimicis filij tui, & in mari merge illos, & cum hoc dixissent, statim pro- cella surrexit, & omnes naues Saracenorum, aut merfit, aut fregit. huculque Vincentius.

IN.

Cedrenus.

Saraceno- rum Prin- cipis bla- sphemia in B. Virg- naufragio puniuntur.

Baronius.

Vincentius Beluacen- sis. Sigibertus Saraceno- rum naues, quæ Constansinopo- lim ve- xabat per Deiparæ demerguntur, Con- stansinopolim de- cessio cum Imagine Deiparæ.

INSIGNIS VICTORIA DE MAVRIS IN

*Hispania Deiparæ præsidio repor-
tata anno 718.*

*Mauri à
Pelagio I.
in Hispania
Deiparæ
opere de-
bellantur.*

Mariana.

*Lucas Tu-
densis.*

49. **N**ec minor fuit victoria, quam sequenti anno 718. Pelagius I. post occupatam à Saracenis Hispaniam, Hispaniæ Rex, ab Hispanis, qui apud Astures confugerant, creatus, de ipsdē Saracenis Deiparæ invocatione retulit. Cum enim ad Ausenæ montis speluncam munitam, in quam cum mille ex suis militibus se receperat, innumera Saracenorum multitudo contra eum venisset. Cumque Oppa Archiep. Toletanus, (vel juxta Marianam lib. 7. c. 7. Hipalensis.) Maurorum nomine magnis pollicitationibus deditorem ei suaderet inter alia, quibus non minus pie, quam fortiter eum à se repulit, hæc eum respondisse affirmat Lucas Tudensis. *Confidimus, inquit, per intercessionem gloriosæ Virginis Genitricis eiusdem Domini nostri Jesu Christi à Saracenis saluari, & ipsa adiuvante, quam mater misericordiarum est genitrix Gothorum de panis, qui sunt in ista spelunca vestrauri, sicut ex paucis granis infinita segetes germinarunt, quibus dictis Pelagius, & qui cum eo erant tanto hoste perterriti incluserunt se in spelunca, B. Mariæ suffragia experientes eius ibi memoriam venerabantur, & pro recuperatione Christianorum orationibus insistebant. Verum Saracenoium fundibularis, sagittarijs, & iacentibus iacula portam speluncæ ferire conantibus, lapides, iacula, & sagittæ ab eis emissa contra eoldem retorquebantur maxima edita ipsorum strage. Saracenos ergo turbatos, & retrocedentes Pelegius Dei gratia corroboratus stricto ense invadens Oppam cepit, Saracenorum 20. millia cum Aleman eorum Duce interfecit. 60. mil. verò qui remanserant ex Ausenæ montis fastigio in Libanensem agrum delata ad Deuæ fluminis ripam parte montis vicini sponte concussa, & ab imo usque collapsa, teste Mariana loc. cit. in subiecti fluminis aquas præcipitarunt, strages atomorum, offiumque ibi confossa, & relecta, cædis indicio fuisse memoratur. Spelunca verò illa Deiparæ memoriæ dicata, eiusque nomine dicta est S. Maria de Conadouga. hæc ex Tudensi.*

SARACENI TARSICEMORANTES DEI-

*paræ intercessione ingentis cladis
profugantur.*

50. **I**n Oriente verò Saracenorum Princeps, qui Tarsi imperabat, cum ad Andream Ducem Basilij Imperatoris Constantinopolitani, qui regnare cepit anno Dom. 867. misisset (inquit Curopolates Græcarum rerum historicus) literas superbiæ, & maledictionis plenas, & hæc indicantes: *Nunc video an Mariæ filius, eumque Parens tibi proderis, cum contra tecum meo exercitu progrediar.* Quas literas conuicij plenas acceptas ipsi imagini Dei Genitricis appendit, hæc locutus: *Vide, ô Mater Dei, tu quoque ipse filius, & Deus, qualia expræbrauit, & superbe dixit contra tuum superstitem populum barbarus iste arrogans.* Quibus dictis assumptis Romanis copijs contra Tarsum proficiscebatur, & cum ad Podandum peruenisset ibi cum hostibus congressus multa caede fundit, & fugat barbarorum multitudinem, cum prius ibi eorum Dominus occubisset; pauci verò vix se Tarsum incolentes recipiunt; sepultus autem suis, & hostibus in unum locum coactis, magisque erecta ad posterorum memoriam columna in patriam redijt cum socijs. hæc Curopolates.

DEIPARA AD RECVPERANDAM AB

*infidelibus Ierosolymam in-
uocata.*

51. **V**Rbanus II. Pont. Max. anno Do. 1095. in Claremontesi Concil. sacram expeditionem Christianorum in Terram sanctam ad eripiendam de manibus infidelium Ierosolymam magno studio indixit, utque res hæc difficillima optatum consequeretur effectum. Dei Genitricis apud Christum patrocinium enixè implorandum censuit; quare in eodem Concilio rogata Patrum sententia egit, ut horarum illarum preces, quæ vulgo B. Virgini Officium dicuntur, apud Monachos Eremitas institutione Petri Damiani recitari ceptas ad clericos etiam deducerentur, quod quidem à sancta Synodo Vibano agente ea occasione indictum & à Clericis pie suscepit, ad Laicos quoque tum viros, tum mulieres magno eorum bono, ut omnes experti sumus, est propagatum, teste Baronio co. *Ierosolyma per Diocetiam recuperata.*

Concilij 11. ad. ann. 1027. vbi etiam recitat quosdam
Claremont Canones eiusdem Concilij Claremontes Francis
Francise. cano Belleforestio, in quibus & iste recensetur.
Bellefore- Mandatum esse etiam omnibus Christianis, ut diebus singulis sabbati officium B. Virginis recitarent. Quantum verò Virginis preces apud filium valuerint declarat felix illius sacræ expeditionis successus: nam anno 1799 ab exercitu Christianorum Duce Godofredo capta est Ierosolyma magna omnium fidelium gratulatione, quam ad multos annos strenuè retinuerunt, donec peccatis nostris exigentibus iterum ad infidelium potestatem deuenit.

INGENS MAVRORVM EXERCITVS

in Hispania anno 1212. ope Deiparæ ad interuentionem delat.
 1217.

Mauri in 52 Illustis fuit Victoria ab Alfonso VIII. Ca-
Hispania tellæ Rege die 16 Julij anno 1212. in Bæ-
ad interna tica ad nauas Tolosæ de Mauris iniuste. Cru-
cionem de cis virtute, ac B. Virginis ope parta; ad Crucis enim ac Deiparæ imaginis puerum lesum gestantis in Regio vexillo depictæ conspectum fusi fugatique sunt Barbari. quemadmodum ex litteris eiusdem Alfonsi ad Innocentium III. ea de re datis cognoscere licet. Cum enim idem Alfonso appellatus Bonus dignam suo cognomine cogitationem suscepisset de Mauris infensissimis Christiani nominis hostibus debellandis, qui Rege Mahomade omnibus sanctæ crucis cultoribus bellum, & exitium minabantur, cumque ab Innoc. summo Pontifice amplam peccatorum Indulgentiam ijs, qui Cruce signati ad sacrum hoc bellum conuenirent, impetrasset, & vna cum Regibus Aragoniæ, ac Nauaræ coniunctis animis ac viribus ingentem exercitum comparasset, versus Bæzam Bæticæ in Mauros, qui ad bellum cū innumera peditum, & equitum multitudine processerant, castra mouit, ac superatis quorundam difficilium locorum angustijs rustici ducatu (quem Angelum fuisse aliqui existimantur argumento, quod opera nauata nusquam comparuisset) nostri sacris prenitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentis, ac Missæ sacrificio, cui vniversus exercitus interfuit, peracto, instructa acie certamen cum Mauris inierunt. victoria diu anceps fuit, quin etiam nostra agminis loco tantisper initio mota seruntur, ita vt

Alfonso in confertos hostes irruere pararet in Roderici Ximenez Archiepiscopi Toletani hortatu destitisset. tandem cum nostri coevis prioribus barbarorum agminibus ad extremam Maurorum aciem infinitæ multitudinis peruenissent, præeunte (vt verbis vtar Alfonsi Regis in Epistola ad Innocentium III.) signo crucis Dominicæ, & Regio vexillo, in quo erat Imago B. Virginis, & Filij sui in signis nostris supposita Dominus illorum aciem infinitæ multitudinis crucis suæ gladio trucidauit. sic Alfonso, Ea pugna ducenta Maurorum millia sunt caesa, ex Christianis verò teste eodem Alfonso 25. aut. 30. occubuerunt: & auctore Roderigo, de quo dictum est, totius expeditionis, quam literis mandauit, teste oculata; ex aduersarijs tanta caesa multitudine nullum sanguinis vestigium visum. Is verò qui crucem Roderico Archiepiscopo de more præferrebat eam per hostium cuneos semel, atque iterum circumtulit in columnis, tametsi telis omnibus pereretur, multæque sagittæ Crucis hastili confixæ sint. In Chronicis Hispaniæ generalibus legitur sub ipsum conflictum Crucis signum vario colore in aere visum, cuius aspectu exterriti sunt Mauri. Hæc victoria, qua nulla clarior exstitit in Hispania, non humanis viribus sed Dei ope parta, votis, ac precibus pro Christiano Orbe fuis, Romæ præsertim decretis ad templa supplicationis, in vniuersa Hispania die 16. Julij anniuersaria celebritate decreto Grego. XIII. sub titulo Triumphii Crucis recolitur. Ex eo tempore in Hispania Religio à carnibus abstinenti diebus sabbati, (quod est Deiparæ dicatum,) ac intestinis tantum, & extremis animalium partibus vescendi suscepta fertur auctore Valerio Hispano. Hanc victoriam vberius narrat Mariana libro 21. de reb. hispan. cap. 23. & seqq. vbi capit. 25. Epistolam Alfonsi ad Innocentium, quam citauimus affert. Eam refert Ribadeneira in vitis sanctorum ad diem 16. Julij, & reliqui hispanicarum rerum scriptores. Vexillum verò illud, vbi expressa erat Dei Genitricis effigies, qua visa Mauri tam multi, tamque bellicosi exterriti in fugam se coniecerunt, in Tolitana Ecclesia seruatum esse Aluarus Gomez in suis fragmentis tradit.

Valerio Hispano Mariana.

Ribadeneira.

Aluarus Gomez.

DEIPARA A BARBARIS MAGNA

eorundem clade Carnuntenses
tutatur.

IOANNES ZEMISCES DEIPARÆ

ope Barbaros prostrat.

Carnuntenses Deipara
ra ope aduersos Barbaros ca-
dunt.
Beluacensis.
S. Antonini.

Illustre in hoc genere, extitit Deiparæ protectio, qua circa anno Dom, 878. Carnuntensem Urbem, quemadmodum cap. 29. diximus, à Rollone, eiusque militibus, nondum Christianis non sine ingenti eorum strage defendit, quod narrat Vincentius libro 24. Spec. hist. cap. 46. & ex Vincentio S. Anton. 2. par. hist. tit. 16. cap. 2. §. 5. Rollo iste inquit, nobili quidem, sed per vetustatem obsoleta profapia Noricorum editus, regis præcepto patria pulsus multos, quos vel a alienum, vel conscientia scelerum exagitabat, magnis spebus, sollicitatos secum adduxit, pyratiam aggressus Carnoti ad hæsit. Cuius ciues, nec armis nec muris confisi, B. Marie Supplicium, id est, Camisiam adorant, quam Carolus Calvus à Constantinopoli cum aliis reliquijs, aduehi fecerat. Hanc camisiam in modum vexilli super propugnacula cutodum tuta pectoribus, ventis exponunt, hostes visam ridere coeperunt, & in eam sagittas dirigere. Quorum oculis mox obtenebratis, nec retrocedere, nec antecedere valebant. Quod videntes oppidani multa eorum se cæde satiarunt. Evasit tamen Rollo, quem Deus suæ fidei reseruauit. Nec multo post Rothomagum, & confines vires obtinuit. hæc Vincentius.

S. Antonini.
ntus.
Rollo ad fidem conuersus Robertus nunc empar.

Hic postea Rollo, vt obiter hoc dicamus ex S. Antonino 2. par. hist. tit. 16. c. 1. §. 12. & cap. 2. §. 8. cum alijs Northmannis, quorum erat Dux, Christi fide suscepta Robertus est vocatus à Roberto Comite Parisiensi, qui eum de sacro fonte suscepit, duxitque in uxorem Gislam filiam Caroli Regis Franciæ & miro feruore diuino obsequio se tradidit, iustitiæque cultor in paucis fuit. Iniurias enim alijs illatas leuere vindicabat. Is genuit Gulielmum, Gulielmus autem Richardum II. & ille Richardum III. eiusque fratrem Robertum, qui Apuliam, & Siciliam & Calabriam acquisiuit, ac Venetos, & Alexium Imperatorem, Græcorum deuicit. hæc S. Antoninus.

54 Iohannis cognomento Zemices Imperator Constantinopolitanus, (qui in locum Nicephori Imperatoris occisi an. Dom. 969. suffectus est) Rossos, Bulgaros Scythas, Turcas, & alios Barbaros aduersus Constantinopolitanum Imperium simul fœdere iunctos nom. 340. millium militum iteratijs prælijs ope SS. Martyr. Georgij, & Theodori anno 971. superauit, & Bulgarorum Regnum, à quibus multa imperio damna superioribus seculis illata erant, tandem extrinxit. Cæterum Deipara S. Theodorum Imperatori suppetic ferre iussit, quod & ipse in triumpho agnouit. Id verò Curopolata narrat his verbis. Fertur diuinam operum Romanos, (sic enim vocat Græcorum exercitium) esse consecutos; turbo enim quidam à Noto vento in ora Scytharum constitit, haud permittens eos capitis vi in bello consilij. Et quidam vir conspectus est; ab omni Romanorum exercitu equo albo vectus in antesignanis pugnare, hostiumq; commouere, ac perturbare phalanges, nulli prius, aut postea cognitus, quem aiebant vnum esse ex gloriosis martyribus, Theodorum videlicet, quibus tutoribus, ac propugnatoribus contra hostes utebatur semper Imperator; etenim forte accidit, vt hoc prælium ea die comiteretur, qua celebrare memoriam militis consueuimus. Cum & mulier quædam nobilis Bizantiæ supremæ potestatis per visum illud ita esse confirmabat, vna ante congressum die, in somnis sibi visam Dei Genitricem, puerum esse, & cuidam militi dicentem audire; Domine, Theodorem meum, actuum. Iohannes in periculo versatur, ad eius auxilium propera. Orto sole eadem mulier vicinis rem paterfecit, & quæ visa sunt hæc fuere. Funduntur tarsum Scythæ, qui clausas Vibis portas compertientes, à Sclero Duce per planitiem dissipati, multo casu numero infiniti, vulgerati aurem ferè omnes. Martyri autem debitum reddens honorem Imperator, & auxilij præmia rependens, templum illud, vbi sanctum eius corpus conlucerrimumq; ædificauit, attributis ei magnificis possessionibus, quod etiam pro Euchnem; Theodoropolim appellauit. hæc Curopolates.

hæc. De triumpho autem hæc subiicit. Inpe-
rator se moderatum cupiens ostendere equo
albo vectus triumphauit. In curru vero qua-
drygo admodum decore ipsi parato imposi-
tis Bulgarorum vestibus; & super ipsis Dei Ge-
nitricis imagine, vt Ciuitatis patrōnæ ipsum
præire iussit. Cumque ad locum, quod forum
dicitur, peruenisset latis celebratus Deo Patri,
& eius Filio, Spirituque Sancto actis gratijs
ob victoriam consecratam inde ad magnum
templum profectus. ibique Bulgarica corona
pro munere Deo dedicata, in Regiam se rece-
pit. hæc ex Cuiopolate.

IOANNES COMNENVS DEIPARÆ

*auxilio Scytharum exercitum
delet.*

tij Deo palam ob successus actis in Palatium
abijt. hæc Nicetas.

CONSTANTINI COPRONIMI, ET

*Leonis Isaurici Hæreticorum mors
execranda.*

Notum est illud Constantini Imperato-
ris Constant, iconoclastæ in Deipa-
ram blasphemij, qui eius inuocationem edicto
proposito prohibere impia temeritate est au-
sus; is vt refert Theophanes, & alij Historici
anno Domini 775. miserabiliter moritur cla-
mans dicens, dum adhuc viveret: *Ignis sum
inextinguibilis traditus: & iubens sanctam Ma-
riam exinde honorari, ac celebrari veram Dei-
param, quod tamen in vita sua omni conatu
rehibito impugnauerat; Similis Antiocho a
quod 2. Mach. 9. dum moreretur flagella diui-
nitus inflata intorserunt vocem illam: *Iustum
est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo
ferire.**

De Leone Armeno Imp. Constantinopol. *Leo Ar-
menus Dei
paræ ini-
micus in-
terficiunt
Cedrenus.*
Iconoclasta pariter impijssimo, qui in Catho-
licos crudelissimè per septenniū saeuierat, para-
Cedrenus oblatam eius matri visionem, qua
Deipara illius mors præsignificabatur, nar-
rat his verbis. Leonis mater per visum acce-
perat, se cum in ædem Deiparæ Blachernensium
sem crebro committeret, virgini cuidam occu-
tere albat viri stipatæ. Porro ædem se videre
sanguine repletam, & Virginem cuidam alba-
torum mandare, vt ollam sanguine impletet,
matrique Leonis bibendam porrigeret; se au-
tem multorum annorum viduitatem præte-
dere, cuius gratia, neque carnes, neque quic-
quam sanguine præditum gustasset. Ideoque
olla etiam hac abstineret, tum virginem ira-
tam dicere. Qui ergo filius tuus non detinet
se multo cruore implere, eoque me & filium
Deum meum irritare? hæc Cedrenus, cui
contenti Zonaras. Leo vero haud multo
post misere interfectus periit anno Domini
820.

ALBIGENSES HÆRETICI IN GALLIA

per Deiparam extincti.

Contra Albigenes quoque hæreticos *Rosarium
contra Al-
bigenses
instituit
tholici*
Circa an 1212. Virg. Deiparæ visu in
ficata est per S. Dominicum formula præ-
candi per Rosarium, seu Platenum, qua ca-
LIII a

*Magnum
de Scythis
victoriam
innotato
B. Virgin.
patrocinio
Constanti-
Imperator
obsequitur
Nicetas.
Choniatas
Exod. 17.*
Ioannes etiam Comnenus Constantino-
politanus Imperator anno 1123. Deipa-
ræ ope de Scythis trans litum habitantibus,
& ingenti exercitu Thraciam inuadentibus
victoriam reportauit, de quo Nicetas Chonra-
tes hæc in suis Annalibus. Cum Romanæ,
inquit, pnalanges, virginibus hostibus, & au-
dacious se insistentibus laborarent, imaginem
Dei Genitricis cum gemitu, & miserabilibus
gestibus imperator inuens lacrymas bellicis
ludonibus calidiores fundebat; neque id fru-
stra. Stauim celesti robore armatus Scythi-
cam aciem prostrigat, quemadmodum olim
Moyles extensione manuum Amalechitarum
turmas dissipauit. Assumptis igitur armige-
ris, qui clypeis oblongis, & prominentibus
galeis instar muni inexpugnabilis munien-
tur, cum Scythia congregitur. Qui cum disso-
luta illa curruum serie ad manus venient in
turpem versi fugam, à Romanis alacriter per-
sequentibus magno numero caduntur. Ha-
maxobij illi, castrisque diuēptis innumerabi-
les capiuntur. Ioannes vero in reigestæ mo-
numentum festum instituit, quod Pazzina-
tarum dicitur, & ad triumphi pompam præ-
parari iussit. curru argento inter punctum, &
gemmis pretiosissimis ornatum, qui à quatu-
or equis nive candidioribus trahebatur, in
quo Dei Genitricis imaginem collocauit, cui
victorias, vt Collegæ Imperij inuictæ acce-
pta ferebat, habenas viris potentissimis mo-
derandas, & cognatis suis curram curandum
dedit; ipse Crucem manvgestans pedes ante-
cessit, & Dei sapientiæ templum ingressus gra-

tholici contra hereticorum furorem spiritua-
liter armabantur, vt habetur in histor. Ord.
Ferdinan-
du Ca-
stiglia. Prædicatorum à Ferdinando Castiglia edita
1. parte libro 1 capite 11. Hæreticis tandem
illis Dei beneficio penitus extinctis: quod to-
tum, vt melius intelligatur, & grauiori testi-
monio confirmetur, afferam, hoc loco initi-
um diplomatis Pij V. Pontificis Maximi
quod in ordine suarum bullarum est nonage-
simum. In quo anno Domini 1569. die 17.
Septembris modum orandi, & precandi per
Rosarium, seu Psalterium omnesque Indul-
gentias, iuxta precandi modum prædictum
orantibus, & Cōfraternitatibus sub dicto Ro-
sario constitutis concessas auctoritate Apost.
perpetuò non tantum confirmat, & approbat:
verum etiam alias plurimas elargitur. sub ini-
tium igitur eius diplomatis sic habet. Consue-
uerunt Rom. Pontifices, & alii sancti Patres
Romani
Pontificis
diploma. prædecessores nostri, cum bellis corporalibus
vel spiritualibus premerentur, aut alijs tenta-
tionibus vexarentur, quo facilius ab illis eua-
derent, & tranquillitatem adepti Deo quietius
& feruentius inferuirent, & vacarent, diuinam
opem implorare, & sanctorum suffragia per
supplicationes, seu per Litanias deprecare, ac
oculos cum Davide in montes leuare, certa
spe confidentes, inde illis auxilia effuturum. Quo-
rum exemplo adductus, & Spiritu sancto, vt
piè creditur, afflatus B. Dominic. Ord. Fra-
trum Præd. auctos. (cuius institutum, & re-
gulâ cum in minoribus essemus, expresse pro-
fessi sumus) simili, qua nunc tēporis occasione,
quo Albigenium hæresis partes Galliarum, &
Italiae miserè vexabat, & tam multos excæca-
uerat sæculares, vt in Domini Sacerdotes, &
Clericos laeuissime furerent: leuans in cælum
oculos, & montem illum gloriose Virginis
Mariæ almæ Dei Genitricis, quæ germine
suo tortuosi serpentis caput obtinuit, & cun-
ctas hæreses sola interemit, ac benedicto fru-
ctu eius ventis mundum primi parentis la-
psu damnatum saluauit, de quo sine humanis
manibus abscissus est lapis ille, qui ligno per-
eussus gratiarum aquas effluenter produxit,
respicens modum facilem, & omnibus per-
ueniunt, ac admodum piū orandi, & precandi
Exod. 17. Deum Rosarium, seu Psalterium eiusdem
S. Mariæ Virginis nuncupatum, quo eadem
B. Virgo saluatione Angelica centies, & quin-
quagesies ad numerum Dauidici Psalterij re-
petita: & oratione Dominica ad quamlibet

decimam cum certis meditationibus totam
eiusdem D.N. Iesu Christi vitam demonst-
ratis, interposita, veneratur, excogitauit, excog-
itatum per S. R. E. Patres propagauit, oran-
diq̄ modo prædicto per assicias B. Domini-
ci Fratres videlicet Ordinis prædicti diuulga-
to, & à nonnullis accepto cæperunt Christi
fideles ijs meditationibus accenti, ijs precibus
inflammari in alios viros repente mutari, hæ-
resum tenebræ remitti, & lux catholice fidei
aperiri, & ad hanc orandi formam pro loco-
rum diuersitate Sodalitates per Fratres eius-
dem Ordinis ad hoc à suis superioribus legiti-
time deputatos institui, & Confratres in eis
describi. Nos quoque illorum prædecessorum
vestigia sequentes, militanter hanc Ecclesi-
am diuinitus nobis commissam his temporibus
tot hæresibus agitatam tot bellis, prauis-
que hominum moribus atrociter vexatam, &
afflictam cernentes, lacrymabundos, sed spei
plenos oculos in montem illum, vnde omne
auxilium prouenit leuamus, & singulos Chri-
sti fideles ad simile faciendum benigne in Do-
mino hortamur, & monemus. hætenus ex
Pontificio Pij V. diplomate dato anno salutis
1569 die 17. Sept. in eodem diplomate pergit
Pontifex sodalibus Rosarij plurima alia indul-
ta largiri. Ex hoc vero Pij V. ad Rosarij picta-
tem excitandam, ac fouendam studio suus ex-
citat fructus. Cum enim eo ipso tempore Cal-
uinista hæretici tum in Gallia, vbi dicuntur
Vgunotti, tum in Belgio vbi appellabantur
Gueusij contra Catholicos nefaria arma suscep-
issent, eosq̄ crudeliter saeuissent, ita vt in
Gallia de Religione actum videretur (quem
admodum in Epitaphio Pij V. legitur) Idem
Pontifex equitum, & pedum auxiliares co-
pias Martini Comitis S. Floræ ductu in Gal-
liam Carolo IX. Regi Christianissimo con-
tra hæreticos misit, & diuino tandem benefi-
cio Vgunotti à Catholicis eodem anno 1569.
die 3. Octob. sunt profligati: Eadem quoque
tempestate cum Selimus Turcarum Tyran-
nus cadere, quod cum Venetis habebat per
summam perfidiam rupto ad Cyprum occu-
pandam, vt res ipsa docuit, naues refici,
& quæ ad varium bellum pertinent diligen-
ter comparari iussisset, Christianique om-
nes, quo ea spectarent ignorantes, sibi quis-
que tantam belli molem, & apparatus me-
tuerent; Deiparæ ope per Rosarium pecu-
liari ratione, vt infra dicemus implorata,
ingentis

ingens hujus Tyranni classis post biennium ad Echinadas Indias deleta, ejusque audacia minificè est compressa.

INFIDELIS DIENSEM ARCEM OPPUGNANTES DEIPARA PATROCINIO PROFLIGANTUR.

INGENS ANGOLE DE BARBARIA DEIPARA AUXILIO PARTIVICTORIA.

59] IN Angolæ regione ad oram Africæ sita Lusitani milites in præsijs versantur, complures quoque ex indigenis Æthiopicis cum suis Principibus, seu Regulis Christi fidem susceperunt. Patres verò Soc. Jesu ab anno sal. 1560. quo primum Lusitani eo venerunt, ibi commorari ceperunt, egregiam tum Lusitanis, tum etiam Æthiopicis navantes operam, ad eum ut in literis nostrorum anno 1590. 20. mill. Æthiopicum numeretur, qui nostrorum diligentia Christo erat aggregari, ibi ergo ab anno 1583. Angolæ Rex per suos Duces innumerabili Æthiopicum militum multitudine bellum bis intulit Lusitanis, in quo Deiparæ patrocinio Christiani numero pauci confertissimi Angolanorum dissipantur, straveruntque exercitus, quomodo autem id factum sit iisdem verbis referam, ex literis annus Societatis nostræ anno 1587. elegantissimo stylo editis à Francisco Bencio, ubi de sede Angolana agit in Provincia Lusitania, ad quam ea spectat, quamvis ad superiores annos, quemadmodum idem Bencius significat, id pertineat. Bis, inquit, hoc anno commissum est prælium, hostesque ejecti, ac repulsi. Quin etiam res accidit omnino mirabilis, Lusitani erant serè ducenti, federatorum Æthiopicum 100. mill. sub signis habebant. Hæc tantula manus tota sexcenta adversariorum millia fudit, fugavitque & quod alioqui incredibile videatur, incruenta prorsus victoria: cuius quidem auctor non immerito creditur Virgo sanctissima, quam præcipua quadam christiani Æthiopes observantia venerantur. Affirmavit opinionem, quod cum magna viginti hostium in nostrorum subsidia, quæ tenebant Æthiopes, de repente irruisset, seque illi ad Duce Lusitanum recipissent, abjectis oneribus, & si unde ij discesserant, in eodem loco considerunt hostes sæpius, vilioresque omnes sarcinas, ut est gens gazæ audissima diripiunt: ea tamen, in qua erat abdita facta sancta effigies Virginis, quam Lusitanus Prætor semper in expeditionibus habet, quam flexo veneratur genu quotidie precatione adhibita inspectante exercitu, salva propter viam, & integra reperta est, obsecratis, ut videretur.

Magna de 18
loquibus
victoria
Deipara
patrocinio
Lusitanis
conferunt
victoria

CUM anno reparatæ sal. 1546. Mamudij Cambayæ Regis in India potentissimi ingentes copiarum externorum, & selectorum militum 20. mill. (præter Gozaratas, & Indos milites indigenas, quorum major erat numerus) omni armorum, & telorum genere instructissimi Sophare primum, illo autem in bello exuncto, Rumeane ejus filio totius exercitus Duce, Diem Lusitanorum arcem præfecto Joanne Mascarenia acri obsidione septimum jam mensem cingerent, eamque æneis tormentis, aliisque bellicis artibus omni contentione oppugnant: Lusitani verò 250. deinde novocirciter militum subsidio aucti diu tantam bellimoli sustinerent, quibus postea milites 900. & tandem Ioannes Castrius Indiæ Prætor suppeditatus venerat. Prætor igitur cum tribus ferme armatorum millibus ea ipsa, qua in Diem Arcem pervenit, die quæ in 11. Novemb. incidit, eruptione facta tantam hostium ferocitatem, ac bellicolorum multitudinem aggredi ausus de eis non minus admirabilem, quam gloriosam victoriam reportavit, quippe ex suis circiter 600. desideratis quatuor millia hostium cum Duce exercitus Rumeane sunt interempta, 600. vivi in ijs Principes, aliquot in potestatem venerunt, reliqui omnes perfligati. Verum id Deiparæ beneficio evenisse apertis indicijs affirmat Massejus lib. 3. Historia rum Indiarum his verbis: Celebritatem hujus victoriæ auxere divina miracula, quod hostes ipsimet affirmarent, conferta jam pugna majores aliquod bellistas applicitum quater ignem: Cælo minime pluvio respuisse, & super adiculam arcis apparuisse MVLTEREM Cælesti lumine radiantem, cujus fulgor ita aspicientium oculos, mentesque perstringeret, ut cæci propemodum, neque in ordine ire, neque in unum conglobare se possent, ac tanto superiores numero tamen immutata repente rerum omnium specie, ut in denos Lusitanos pugnaturos singuli viderentur, inde consternationem, & fugam ortam. hæc Mas-

tiorum, impiorum feminibus, ne illud viderent oculis, quod esset manibus attingere nefas: hæc deinde Imago in castra solemnè pompa reducta, ubi colitur religione maxima, eumque honorem habent, ut ipsius sub umbra præsidij se protegi confidant. Nec vana fides: certè post probolem illam, atque haud scio, in omnibus seculis unquam auditam victoriam, quam nostris de Angolanis reportarunt, cum duodecies eentena eorum millia profligauerunt exiguo numero, cum fortè quidam Lusitanus ad Regis Urbem delatus, quæsieret de ejus ductore exercituum quid causæ fuisset, cur illa multitudo propè innumerabili, tam parvis copiis cessisset: *Haud, quaquam, inquit ille, Lusitanorum arma metuebamus, quos vel uno spiritu ediffare potuissimus: sed, Fœmina admirabili specie clarissima effulgens in luce, seniorque ejus comes flammeum vibrans gladium, qui conspiciebatur ante signa suspensis medio aëre vestigijs, magnam incuscentes spectantibus formidinem alienos terrore animos in fugam dederunt hæc ibi.*

Beneius
Sodalitium
B. Virg.
Angola

Diebus

Virgini
sa
cris
prospe-
re Lusita-
ni: prælia-
sur.

Ethnicus
Rex qui
sa
crum Cru-
ci locum
profana-
rat agra-
valesudo-
ne corripi-
sur.

Nec illud omittendum, quod de sede Angolana per scriptum est in annuis literis, 1590. ab eodem Beneio, ubi inter alia hæc habet. Lusitanorum, inquit, in nostro templo celeberrimum est sodalitium appellatione Manæ Virginis, cui nomen inditum à Victoria, de hac Victoria jam dictum est. Huic Lusitanis, quæ bello prospere eueniunt, referunt accepta. Hic nuncupant vota ad bellum profecturi. Hinc descendunt expiati sacris mysterijs; huc redeunt cum donis vota persoluentes. Quin & ipsamet Dei Matris imaginem religiose ferunt in Castra. Adnotarunt dies omnes, qui sunt consecrati Virgini, fuisse lætos victoria. Itaque nunquam tentare prælium, nisi uni aliquo ex illis diebus constitutum habent, aliter existimare periculum videtur. In stativis ædificaverant temporarium sacellum simulacro Dei Genitricis asservando, quod in discessu, ne profanaretur ab Ethnicis, ferro, flammaque everterunt, Cruce tantum ad loci memoriam relicta. Belli metu liberatus Regulus illius Regionis rupto fœdere per scelus, ac fraudem locum profanat: sed non tulit impune, morbo oppressus jacuit animum integrum, cum de ejus salute Medici, ac venefici ferè desperassent, agnovit penam peccati. Ergo ad Crucem, quam Lusitani reliquerant, do-pallium mittit, vovetque se imbuendum Christiano ritu, si convalescat. Mitaque res,

sed auctor miraculi Deus, vix famuli ad Crucem munus acule unt, cum valetudo ægro restituta est. Igitur obligatus voto, consecrata legatos destinat ad Prætores, ut se, ac res suas iterum data venia in fidem recipiat, nec multo post adscriptus est à nostris in Christianorum cætum hæc ibi.

VICTORIA NAVALIS DE TURCIS anno 1571. Deipara precibus paria.

Solimus Turcarum Tyrannus, qui anno à Christo nato 1567. in Soliman parentis demortui locum successerat, fœdere quodcum Venetis sub regni initium pepigerat, per summam perfidiam rupto, diuturnis majorum suorum victorijs elarus Cypro armorum vi iisdem Venetis anno 1570. adempta, tuoque domino adjecta, Christianorum cervicibus imminabat, quare ingentem classato militibus, tormentis, omnique bello apparatu instructissimam per tuos Duces anno 1571. eduxerat, in qua Turcæ Christiani non minus hostes perpetui, atque infensissimi suis viribus numquam præfidentes, acres ad pugnam contra Christianorum classem fœdere Pij V. Pont. Max. Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici, & Republicæ Venetorum coactam ferebantur, illud fatuum rati, quod anno 1537. ad Actacum promontorium (quod Præviam vocant Octavij Augusti victoria celeberrimè) e venerat, cum Christianorum classis ex simili fœdere Pauli III. Pont. Caroli V. Imperatoris, & Venetorum comparata parum felici successu in oculis Turcæ classis, cui præerat Hadriadenus Barbarossa pugnam detestantur, ac veluti in fugam acta recessit. Cæterum in præsentis bello res secus accidit Deo optimo per Deiparæ preces, ut dicemus nostrorum comatibus favente. Etenim Christiani in hac Navali pugna, qua ab Octavij Augusti tempore majorem Mare Mediterraneum minime vidisse fertur, non minus gloriosam, quam ingentem, & cunctis seculis memorabilem de immanissimis Christianæ fidei hostibus victoriam reportarunt. nam eodem anno 1571. die 7. mensis Octobr. quæ in primam ejusdem mensis Dominicam incidit, nostra classis ad Echinadas Insulas Turcicæ occurrit, & commisso inter utramque atrocissimo prælio à sexta hora usque ad vesperam magno utrinque animorum ardore concus.

Victoria
 de Turcæ
 prælio
 ma Deipara
 prælia

concursum, & ingenti cum intereione pug-
 natum est, qua in pugna optimus quisque Tur-
 carum, aut ferro cecidit, aut captus est; hosti-
 bus ad 30. millia cæsis decem millibus in po-
 testatem redactis. Trimeribus 180. captis, 90.
 demeris, 15. millibus Christianis feruente li-
 beratis, parca ingenti præda, centum & sex de-
 cim maioribus tormentis, ducentis & quin-
 quaginta sex minoribus hosti ereptis; quæ om-
 nia accuratius apud eius victoriæ historico-
 cos cognoscere licet; nos autem in recensendo
 hostium exætorum, nauigiorum, aliarumque
 rerum numero secuti sumus Pij V. qui ferocis-
 simos hostes & armis & precibus deuicit, epi-
 staphium, quod ad eius sepulchrum in S. Ma-
 ria Majore in Sacello Præsepj à Sixto V.
 magnificentissime exornato, in marmore
 incisum legitur. Hanc verò tam insignem
 de Barbaris victoriã Deiparæ intercessio-
 ne fuisse partem multa indicant. Imprimis
 Surius in suo Commentario histor. ad an-
 num Domini 1571. de hac pugna agentem
 ante initam pugnam Deiparam solemniter sa-
 lutatam commemorat. *Cùm iam*, inquit,
manus cum Turcis conferenda essent, tympana,
tubus, fistulis, alijsq. musicis instrumentis accensis
militum Christianorum animis alta voce Deus
omnipotens Trinus, & vnus inuocatus, ipsa quo-
que sanctissima Christi Mater, ut quæ pluri-
imum possit apud filium suum reuerentier salutata
est, sic ille. Nec irritæ preces, etenim sub ip-
sam pugnam initium auxilium diuinitus eni-
tuit, obsecundante nimirum Christianis,
qui ante pugnam aduersus erat vento, su-
umque bombardarum, ac tela hostium in
ipsoim ora retorquente. Deinde Pius V.
Pontifex. Max. sanctitatis fama conspicuus,
eius opera, & auctoritate sedus illud inter
Hispaniarum Regem, & Venetos coaluit,
quique ut dicebamus, non magis armis, quam
precibus tantam victoriã est adeptus; ad
grates pro hoc beneficio Deiparæ, à qua se-
cundum Deum illud agnoscebat, persoluend-
as eidem peculiare festum singulis annis
hac die faciendum decreuit, de quo in Mar-
tyr. die 7. Octob. his verbis: Eodem die commo-
moratio S. Mariæ de Victoria, quam Pius V.
Pontif. Maxi. ob insignem victoriã à Chri-
stianis bello nauali eiusdem Dei Genitricis auxi-
lio hac ipsa die de Turcis reportatã quotannis
ferri instituit. sic ibi. Et fauẽ optimus Pontif. id
Deiparæ alci bendum existimauit, non tan-

tum ex communi illo fidelium sensu, in quo
 cunctis Ecclesiæ necessitatibus eam præ om-
 nibus cælitibus efficacissimè Christum inter-
 pellare, omnes ex compluribus visionibus ca-
 16. allatis sæpe nouimus, & experti sumus,
 verum etiam peculiaribus indicijs permotus
 id astringere non dubitauit. Tum quia eadem
 ipsa die, qua feliciter à nostris dimicatum est,
 idem Pius Pontif. impensè precibus vacans fi-
 cuti diuinitas certior est factus Christianorum
 victoriæ, eamque Thesaurario Bartholomæo
 Būfotti discretis verbis eadem die significauit,
 quod Sarius loc. cit. Joan. Ant. Gabutus ex re-
 ligiosissimo Ord. Cler. S. Pauli in vita Pij V. lib.
 5. c. 6. Hierony. Catena in vita eiusdem Pij V.
 & Joan. Ant. Guarnerius Canonicus Bergo-
 mensis de Bello Cyprio constanter affirmant,
 ita verisimile est eum diuinitus pariter cogno-
 uisse, Deiparæ precibus eam præcipuè à Chri-
 sto impetratam, eum id in festo à se instituto
 indubitanter asseuerauerit. Tum etiam, quia
 Pontifex non ignarum summam rerum in eo
 prælio verti in Lauretana cella; teste Terfū-
 lib. 4. hist. Lauret. cap. 21. assiduis precibus
 Deiparam orari iusserat, & in ipso naualis præ-
 lij die, inquit idem Turcellinus, antequam sig-
 na canerent, Christiana mancipia remigio à
 Turcis addicta pro libertate autem Duces,
 ac milites Christianæ classis pro salute, ac
 victoriæ B. Mariæ Lauretanæ vota fecerunt:
 ut dubium cuiquam esse non possit, quid tam
 in signis victoria post Deum Deiparæ debea-
 tur. Quare remiges captiui Turcarum, & mi-
 lites, Ducesque Christiani ad agendas Deo,
 ejusque Genitrici gratias, vota que reddenda
 Lauretum se contulere, ac diuini beneficii
 monumenta ibi reliquerunt; alij catenas,
 quibus ad remos religati fuerant Deiparæ
 liberatrici; alij hostium manobias eidem vic-
 toriæ auctori consecrarunt. hæc Turcell. Nec
 solum Laureti Dei Genitricis præsidium eo
 tempore est imploratum; verum etiam ea
 ipsa die, quinimo eadem hora, qua Turcica
 classis fusa est, atque delata, Deipara per vni-
 uersum orbem in templis sacris Ord. Præd.
 inuocabatur solenni; & consueta supplica-
 tione sodalium Rosarij, quorum ad Deum
 preces per intercessionem eiusdem Deipa-
 ræ ad hanc victoriã consequendam mole-
 tum profuisse pie credendum est, quemad-
 modum testatur Gregor. XIII. Pontif. in di-
 plomate quodam dato biennio à victoriã Pontifex
 nondu m.

Martyrol. Roman. Pontif. Maxi. ob insignem victoriã à Chri-
 stianis bello nauali eiusdem Dei Genitricis auxi-
 lio hac ipsa die de Turcis reportatã quotannis
 fieri instituit. sic ibi. Et fauẽ optimus Pontif. id
 Deiparæ alci bendum existimauit, non tan-

*Iosephus
Valenti-
nus Bullæ
Rosarij.*

nondum elapso, die nimirum 1. April. 1573. quod inter varias bullas Rosarij recitatur à Iosepho Valentino in libro qui inscribitur *sacra Rosarij Virg. Maria ab hereticorum calumnijs defansio*: & editus est Romæ an. 1584. Idemque Gregorius in eodem diplomate ad victoriæ coelitus concessæ memoriâ, & gratias Deo, beatissimæ que Virgini agendas festum solenne sub nuncupatione Rosarij prima Dominica mensis Octob. quorannis celebrandum instituit. Diplomatis verba, quod totum hoc Dei, ac Deiparæ beneficium graniter, & pie complectatur hic subiicienda duxi.

*Diploma
Greg. XIII.
Pontif. de
sanctissimi
Rosarij in
situatione.*

61. Gregorius Papa XIII. ad perpetuam rei memoriâ. Monet Apostolus in omnibus gratias agere: monent quoque sacrarum literarum historix, insignia Dei beneficia tum, ut ei, à quo accepta sunt, merita referantur gratiâ, tum, ut fideles, quibus collata sunt, illarum memores, ad diuinum cultum magis in dies excitentur, solemnibus annuis festiuitatibus celebranda esse: quod cum maltoties institutum fuerit, tum verò maxime, cum Deus Patrum nostrorum populum suum à seruitute Ægyptiaca per manum fortem liberauit. Nos itaque qui non minora beneficia quotiè à Deo Opt. Max. accipimus, inter quæ illud singularissimum superiore anno ab ineffabili eius clementia nobis concessum fuit, ut Turcarum classis, & numero longè superior, & præteritis elata victorijs à Christianorum classe in virtute Domini Dei Sabaoth decertante, die 7. Octob. non longè à Corinthiaco sinu penitus deuicta, & quasiata fuerit, qua nempe victoriâ vniuersum populum Christianum ad impijssimi Tyranni faucibus, diuino munere ereptum fuisse, insicari nemo potest. Apostoli præcepto parere, & SS. Patrum exempla sequi volentes, ut huius ingentissimi beneficij anniuersaria habeatur memoriâ, instituire omino decernimus. Quia vero preces ad Deum oblatæ eo gratiores ad illius conspectum ascendant, quo dignioribus intercessoribus, & pio aliquo orandi modo offeruntur, memores B. Dominicum Ord. Præd. Institutorem, cum & Gallia, & Italia à pernicioso premeretur hæresibus ad iram Dei placandam, & B. Virginis intercessionem implorandam pijsimum illum orandi modum instituisse, quod Rosarium, siue Psalterium B. Virg. nuncupatur; animaduertentes quoque eadem die septima, quæ

tunc fuit dies Dominica 1. d. mensis Octob. Fratres nraes omnes sub d. Rosarij nuncupatione militantes per vniuersum Orbem, iuxta earum laudabilia instituta, & consuetudines processionaliter incedentes, pias ad Deum preces effudisse, quas per intercessionem B. Virg. ad dictam victoriâ consequendam multum profuisse piè credendum est: operæ precium nos facturos esse existimauimus, si ad tantæ victoriæ cælitus procuidubio concessæ memoriâ conseruandam, & ad gratias Deo, & B. Virgini agendas festum solenne sub nuncupatione Rosarij in 1. Dominica mensis Octob. singulis annis celebrandum instituerimus. Quocirca motu proprio & de Apostolicæ potestatis plenitudine ad laudem Dei, & D. N. Iesu Christi, eiusque gloriolæ Virginis Matris, tenore præsentium decernimus, vt de cætero perpetuis futuris temporibus, qualibet die Dom. mensis Octob. per vniuersi Orbis partes, in his videlicet Ecclesijs, in quibus Altare, vel Capella Rosarij fuerit, ab omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus, festum solenne sub nuncupatione Rosarij prædicti, subduplici maiori Officio ad instar aliarum solemnium festiuitatum celebretur, & sanctificetur, eademque die Officium de B. Virgine nouem Lectionum more Ecclesiastico persoluatur, & recitetur. Decernentes præsentibus, quas perpetuò valere volumus, & c. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 1. April. 1573. Pontificatus nostri anno Primo. Atque hæc de victoriâ Nauali, quam Christiani Deiparæ ope de barbaris retulerunt, propter quam peculiare festum à Pio V. & à Greg. XIII. sanctissimæ Virgini, vt diximus, est dicatum.

CONFLAGRATIO HOSPITII MONTIS VIRGINIS. Quamplurimum miserandum interitus: quorumdam item admirabilis ab incendio per Deiparam salus.

Anno 1611.

62. CVM extremam huic de B. Virgine operam imponerem, illudque postremo recognouerem, in celebri Monasterio Deiparæ dicato, quod montis Virginis appellatur, anno 1611. nocte, quæ diem 22. Maij antecedit, in quem incidit sacratissima Pentecostes solennitas, cuius occasione quam plurimi illuc solent confluere, casus quidam propemodum

*Hospitii
Montis
Virginis
conflagratio*

*S. G.
mus
celles
diuis
cæno
Mist
ginis
dato
Mari
Rom.
Temp
in Op
Merc
B. Vi
cras*

*Cib
car
Lact
Mou
V. g.
ferr
nit
lobes*

dam prodigiosus contigit, nam excitato incendio, non tantum ea pars habitationis per ampla extra Monasterium excipiens hospitibus addita, quam Palatium vulgus appellat, tota conflagravit; verum etiam ingens virorum, ac mulierum multitudo extincta est: qua in re si ex altera parte causam hujus divinæ ultionis, (sic enim eam appellare possumus) ex altera vero beneficium, quo nonnulli Deiparæ studio ejus singulari ope sunt servati, attendamus; liquido apparebit ex Deiparæ tamquam ex divino throno fulgura simul, voces & tonitrua exitisse. Hujusmodi igitur incendium nemini in his regionibus non notissimum ad posteritatis memoriam libuit ad calcem hujus capituli in Dei, Deiparæque honorem apponere.

S. Guilielmus Vercellensis, Ordinis, ac Cœnobii Mitis Virginis Fundator. Martyrol. Roman. Templum in Oppido Mercuriali B. Virg. sacratum.

Cibaria ex carne, vel lacte in Montem V. g. trās ferri dicitur natus pro habentur.

Supra oppidum Mercuriale, quod vulgo vocant Mercogliano circa fines regionis, quæ Felix Campania à bonorum ubertate dicta est, visitur Cœnobium vetustate, ac religione nobilissimum Montis Virginis, quod in edito de ferti, atque in culti montis jugo, qui cœduam ad navigia construenda materiam abundè suppeditat, constitutum perpetuè propemodum riget gelu. Ejus cœnobii, ac religiosissimi Ordinis qui à B. Maria Montis Virginis nomen accepit, fundator exitit S. Guilielmus patria Vercellensis vir sanctissimus, cujus sacra memoria in Martyrologio die 25. Junii annoratur Is cum plurima in Italia præsertim in Neapolitano Regno instituit sui Ord. domicilia; tum hoc in primis, quod reliquorum est caput Fuit hic olim Ethnicorum sanum Cybelæ, quam Deorum matrem fabulantur, erectum, ut constat ex Itinerario Antonii Pii. Mons verò ipse Virgilianus vocabatur à Virg. Poëtæ prædio, qui eius loci accola aliquando dicitur, deinde Cybeles superstitione delecta, veræ Dei Matræ templum sancti Guilielmi opera extructum ab Episcopo Avellino solemnè ritu est consecratum, Honono II. summo Pontifice anno reparatæ salutis 1126. mense Majo, die sacro Pentecostes; ex quo factum est, ut singulis annis eo ipso die maxima omnium utriusque sexus fidelium concursatione hoc Deiparæ Templum celebraretur: numerantur enim interdum, qui eò conflunt ad sex circiter hominum millia. Eo porro in loco non aliis cibis, quam iis, quibus in Quadragesima vescitur uti licet, quod miraculis hæc comprobatum est. Quare si quis illic delectat carnes, ova, caseum, & similia, siye

id casu, siye oblivione, siye ignoratione fecerit; repente Cœlum ipsum excandescit, ingentes pluviae, ac procellæ excitantur. Extat ea de re libellus scriptus à quodam ejus familiaræ alumno. Imago verò Virginis, quæ Templo nomen dedit, augusta specie, atque humana majore formam refert sedentis in throno, puerum Jesum in gremio confoventis, septem Angeli sub thronum Christo, ejusque Genitrici astant, & illi ipsi videntur esse, de quibus Tob. 12. Ego sum Raphael Angelus unus ex septem, qui astamus ante Dominum. & Apoc. 1. Gratia vobis, & pax à septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt: & quamvis sex tantum appareant, septem tamen eos esse non negabit, qui sedentis Virginis situm à latere deflexum contempletur, omnino enim picturæ ratio, ac situs throni facit, ut unus è celestibus spiritibus oculis subducatur, ut qui retro delitescat: qua de re uberior egimus, t. cum de septem Angelis: nunc quod instat agamus; & quæ in hoc Montis Virginis cœnobio acciderunt, quæve vindictæ tonitrua sint audita, aggrediamur.

63 Pentecostes pervigilio ann. 1611. innumèrabilis propemodum virorum, ac mulierum multitudo ad eum locum de more confluerat. Cœnobitarum verò hospitium ad peregrinos excipiendos, (quod Palatium appellant) à latere Templi contra Monasteriū constitutum binis constat contignationibus, quarum singulæ tribus ambulationibus distinguuntur, quæ plurimis cubiculis, iisque spatiosis ex utraque ambulacri parte extructis, Ampla sanè domus, si in se spectetur, perangusta verò tantæ multitudini, sex circiter millium hominum, quæ ad celebritatem ex tota circumcirca regione convenire consueverat. Verum hoc anno longe plures convenerant, quorum numerus ad octo circiter millia ascendisse existimatus est; horum maxima pars intra hospitii cubicula, & deambulationes, vel in hospitii atrio per am amplo, & in scalis, quibus ad Templum, vel hospitium ascenditur: jacentes pernoctabant, iidemque ad frigus arcendum, quo, si ante ea nocte Aquilone, algebant, ignem multis in locis accenderant. In hoc igitur hospitio cum universa illa turbæ colluvies consopita obdormisceret, repente in tempesta nocte duabus ante lucem horis, ignis ex tertio hospitii cubiculo, quod erat ex parte templi accensus totam invadit hospitii molem, ac flammatectum, quod ex tegulis ligneis demore regionis ad

Deiparæ Imago, ac 7. Angelorum ejus Throno astantium.

Hospitiæ conflagratio descriptur.

folita nivium pondera hyeme facilius sustinenda constabat, trabesque depasta late bacchari cepit, campanæ sonitu ignem indicantis exciti omnes exhorrescere primum, sed ubi crepitantis ignis flamma se prodidit; omnes ad fores, ac valvas ocyus contento cursu ruere, Dei misericordiam contenta voce implorare, aliqui ab obviis sacerdotibus sacramentalem peccatorum absolutionem enixè efflagitare. Verum insequente flamma multi ad gradus Ecclesiæ, complures ad gradus hospitii, (in quibus plurima tenuiorum hominum multitudo jacebat) mutuo sese impediunt, mutuo compingunt, nec prius explicare se possunt, quam ex illa compressione plurimi pariter sint extincti. Maxima hominum pars ad atrii januam properare accurrit.

Ingens, quæ ab incendio strages, ac mortuorum hominum multitudo, est profusa.

Cæterum Satellites, qui eo tempore, ne quid turbatum in tanta hominum multitudine oriretur, illuc de more erant accessi, atque ad atrii januam excubabant, minime creduli, seditionem concitatae multitudinis primum rati, fores obstruunt, aditumque quis celestis auctor effugeret, intercludunt, mox cognito incendii periculo, ut pro suis quisque viribus extinguendo igni operam daret, in obserandis foribus persistunt. At in clamant illi, ac majore vi, nisi que aditum percurrere cogantur. Interea dum impetu facto turmatim ingens concursatio fit; dum se ipsos premunt, simul opprimunt; ac multi in cluso spiritu ad fores intereunt, multi prostrati pedibus extinguuntur, tandem igne grassante fores aperiuntur. Verum tot ibi jam animam efflaverant, ut super acervos cadaverum transeundum esse; & vix exitus daretur. Quapropter alii cum neque progrediendi, neque evadendi spes ulla daretur, ex sublimibus sese fenestris in ipso noctis horrore præcipites agebant. quo casu multi obtiti, intermortui multi, multi contractis membris debilitati, paucissimos omnino impotens flammæ vis absumpsit, ferunt ad quadringentos, ut minimum, alii ad longè plures extinctos, præter eos, qui debilitati evasere: haud ulla species ad animos commiseratione permovendos excogitari potuit acerbius. Magno natu parens podagra præpeditus in fenestra postus cum filio, qui jam evaserat, eique frustra opem ferre sæpe tentaverat, fausta cœlitus precaretur, flamma serpente exanimatus ante filii oculos concidit. quidam lecti stragulis in funem compositis vix evaserunt. Multa

alia prætermitto, vel dira, vel misera. Nam intra seculi horæ spaciū ingens illa hospitii domus parietibus duntaxat exceptis vi ignis absumpta, & in cineres redacta est.

64. Illud vero admiratione non caret, quod ad hospitalitatis commendationem divinitus accidisse videtur; cum enim ignis quicquid in tali hospitiō erat ligno; ū, vel superne in cœlo, vel intus in fenestris sua voracitate absumperit: Mensam tamen oblongā in primis vetustā, atque aridam, quæ in tertio cubiculo, ubi primū conceptus est ignis, reficiēdis pauperibus usui erat, ne attingere quidem ausus est. Similiter & palatii penus, quæ erat in primo cubiculo, cum tota conflagrasset, vini duntaxat dolium devotis, ac pauperibus destinatum nihil prius ab igne passum est detrimenti.

Mensa, ac vini dolium pauperibus destinatum ab igne relinquitur.

Nec minori miraculo, quæ sequuntur acribi possunt, prope hospitii portam erat fenestella ex ligno cum lineis clavis cera oblitis, flamma omne lignum exhaustit, lineis clavis plane pepercit, in quo perspicuè cernere licuit divine providentiæ vim; nam cum per eam fenestram aditus pateret ad templum, ac potissimum ad illud sacellum, ubi virginæ aræ erat apparatus, atque ornamenta servantur; profecto si ignis intro penetrasset, nemini dubium fuerat, quin primum quicquid illicerat sacræ suppellectilis, mox templum omne combusturus fuisset.

Flamma ad templi altaris divinitus recedit.

Ad hæc cum esset hospitium templo attinguum, ac paries utriusque communis, jam ignis vento etiam impulsus ad extremas hospitii tegulas ligneas illas quidem excurrerat, & jam atrii, templique item ex ligno tegulas lambebat, Patres Cœnobite tanto templi discrimine permoti augustissimum altaris Sacramentum eferunt in atrium adversus ignis procacitatem. hic flammæ resstante vento repente repressæ virgineo templo, & adjuncto Ecclesiæ Patrum Cœnobio vitæ sunt peperisse, Cœliq; Regi nam revereri, quæ in eo montis secessu tot religiosorum virorum quadragesimalem vitam servantium obsequio, ac famulatu gaudet.

Euretiis templi flamma exposita sanctissimi Sacramenti recedit.

65. Verum in ejusmodi calamitate, & in tanta hominum miseranda strage divinæ misericordiae lumen nonnullis peculiariter quadam ratione affulsit, ut præsertim, qui Deiparæ studiosi erant: nam eorum aliquot singulari Deo beneficio ab incendio erepti sunt, quod ex subiectis exemplis, quæ certa relatione sunt cognita manifestum fiet.

Fra-

Franciscus Capomazza Alexandri nobilis Puteolani filius 11. annos natus, puer modestus, optimisq; moribus præditus, & ut in tantula ætate perspicacis ingenii B. Virginis in primis devotus erat, nam penè ab incunabilis in Deiparæ honorem præter coronam, rosarium, aliasq; pias preces, quas eidem Virgini recitare consueverat, singulis hebdomadis bis à carnibus abstinebat, eo scilicet die, in quem festum Annunciariæ Virginis incidit: die item Mercurii eidem Virgini, quam à Carmelo vocant dicato, sabbato præterea à lacticiniis semper abstinebat; quin etiam à parentibus enixe contendebar, ut & die Martis B. Virgini à Constantinopoli sacro, liceret sibi à carnibus pariter abstinere, quod illi propter teneram pueri ætatem minimè permittebant. Is itaq; cum parente ad Montem Virginis in festo Pentecostes ejusdem anni 1611. se contulerat; cumq; ipse, ac parens in eujusdam Monachi cellam, qui eos amice hospitabatur, recepti essent, ad incendii strepitum expergefacti surgunt è stratis, arreptaq; pater filii in hærentis manu, ut & ejus, & suæ consuleret vitæ, januam versus pergebat, quo plurima ad incendium evadendum multitudo confluerat: verum cum non longe abesset à janua repente confertissima turba supervenit, suoque impetu filium à patre distraxit sic, ut confluentium hominum undis penè obrutus puer, contenta voce patris auxilium nequicquam imploraret: cui Pater multitudinis etiam impetu abreptus in hæc verba respondit: *Christus Iesus te servet incolumem fili mi: ego enim nihil opis tibi afferre valeo.* Hic puer, cum se sentiret humana ope destructum, virginis singularis suæ patronæ auxilium invocavit; vovit si ab eo discrimine eliperetur singulis hebdomadis die Martis carniū abstinentiam. Interea jacebat penè sepultus, ac multitudine opprimente prostratus altero sub brachio, altero non impedito, cum ecce tibi mulier, in cujus faciem minimè se intendisse affirmavit (beatam tamen Virginem fuisse probavit eventus:) *Quid hic agis,* inquit, *puer surge inde?* at illum cum se surgere posse negaret, brachio mulier arrepto sustulit tantaque vi extraxit, ac divulsit è turba, ut calceos è pedibus extractos ibi relinquere coegerit, dolorem quoq; brachio vehementer compresso incussit. Inde sub fornem, tutissimum nempe locum momento traduxit incolumem, Albescente jam die incessus pater ad cadaverum

acervum se contulit, ut filium, quæ jam extinctum arbitrabatur, honestiore tumulo componeret, & cum propius accederet, filium exaudivit clamantē *Pater, Pater,* quem ut spirantem, atq; incolumem, nec opinato aspexit, flexis genibus terrâ sæpius exosculatus, Deo quas poterat gratias egit, quod extinctis, atq; attritis tot hominibus, inque robustioribus, tenerum filium à tanto periculo subduxerit: postmodum interroganti patri, quonam pacto calamitatem penè communem unus evaserit, puer rem omnem ordine narravit. Quæ in re mihi visus est Deus ad B. Matris intercessionem à tam communi clade utrumq; liberare voluisse; nam & parens spectatæ est probitatis, & filius pietati Virginis maximè addictus, cui parentes ob votum Deiparæ ab ipso in tali incendio nuncupatum coacti sunt abstinentiam à carnibus die Martis concedere; uterque verò Oratorium Deiparæ recens Puteolis erectum adire studet. Verum ad alios ab incendio servatos transeamus.

Bartholomæus ab Anastasio è Visitationis sodalitate in Collegio Neapol. Soc. Jesu, intercluso aditu ex istdem flammis incolumis evadere nequibat: cumq; multi magna sumi copia præfocati prope eum caderent; illius tamen animus certa quædam salutis spes erigebat. B. Virg. à Visitatione sui Oratorii patronam invocabat, interim contritionis actum juxta formulam, quam in suo Oratorio didicerat, elicere conabatur. At repente affuit illi quidam qui vestibus se ejus cœnobii monachum præferbat, & candelam manu gestans tandem per altos cadaverum acervos incolumem traduxit; nec immerito S. Gaius ejusdem cœnobii institutor, missus à Deipara, cui se commendarat, fuisse creditur, cum nusquam postea apparuerit, & ab eodem proprio fuerit nomine compellatus. Bartholomæum hunc pone sequebatur alius quidam metu totus pallidus, quem Bartholomæus ad fugam hortabatur, atque animabat: sed is aliquid jam itineris emensus casuine, an metu cum supra cadavera pedem defixisset, corruit, cumq; pedem ex acervo expedire minime posset, miserandum in modum periit: quo magis de amore beatissimæ Matris in alumnos suos constaret, è quibus unus erat Bartholomæus, qui evasit.

Franciscus quoque Anosa, ante 28. circiter annos in sodalium ejusdem Collegii Societ. Jesu

M m m z

Adolescens è Visitationis Deiparæ sodalitate eam invocans, mirifice è flammis eripitur.

Alii è Piscatorum sodalitate Jesu

*B. Virg. opus
ab incendio incolu-
mnes evasit.*

Jesu Neapolitana, quod Orationum majus vocant, astitit, nuper Nautarum, ac Piscatorum sodalitia in Neapol. Soc. nostrae probationis domo instituendo impense operam navarat; is una cuni familia ad Montem Virginis in festo Pentecostes pietatis causa de more accesserat: cum duobus liberis, & famulo in cujusdā monachi cella est exceptus; uxorem verò, filiosque quatuor in sacrario tanquam in portu collocat: at repente nocte interpesta crepantium flammarum vis oculos perstringit; eare commotus, ac metu propè amens orare Deum, ac Deiparam ne familiam suam ea calamitate obruat, arbitratur tamen illam adhuc in sacrario, in quo eam reliquerat persistere, sed jam inde decesserat in unum ex Palatii cubiculis: quare ipse cum duobus filiis, & famulo per posticum quoddam monasterii ad montem adrexit de reliqua familia sollicitus. Uxor verò cum quatuor natis dum huc, illucque discurrent, evadere cupientes, propter accensas trabes cadentes ab hospitio egredi non valentes ad cubiculum redeunt: verum casu mater cum duobus filiis natu misimis ab aliis distrahitur; serpens flamma pervaserat cubiculum, in quo duo filii natu majores erant, quid consilii caperent; secundus filius audax, sed necessarium aggreditur facinus; constituit agere se præcipitem è fenestra, sed reclamatione fratris; accedente tamen flamma deturbat se, fortè in subjectam tabernæ pergulam incidit incolumis; tum fratrem natu majorem hortatur, ut audeat: idque eadem ratione præceptus desiluit. infelix mater in alio cubiculo muliebri metu percussa cunctatur; demum è fenestra agit se, atque desiluit; sed concusso aliquantulum corpore, surgit tamen incolumis: reliqui erant parvuli duo gemitu, fletuque miserandi, qui nequibant in fenestram insilire, matris irritam implorabant opem, jam à tergo urgente flamma, sanctissimæ Virginis beneficio factum est, ut monachus adesset, qui miseros puerulos è fenestra projecit inferius, itaque incolumes evadunt: tandem monachus ipse desiluit, & læso crure, vitæ consulit. Ex hoc porro Piscatorum, atque Nautarum, quod jam commemoravimus sodalitia plurimi numerantur, qui Montem Virginis adierant, nec ullus eorum in illud sodalitium ascriptus, est desideratus, quod B. Virgini erga alumnos suos peculiari favoritributum est.

Illud quoque sanctissimæ Matris beneficio factum esse reor, ut quidem Deiparæ studiosi,

devii aberrantes à calle ad Montem Virginis non ante pervenerint, quam flamma furere coeperit, sicque servati sunt.

66. Hactenus fuit, quod spectare videbatur ad conflagrationis historiam, & ad miraculorum, ac beneficiorum ex Deipara prodeuntium fulgura, quæ quidem non tantum fulgura fuerunt, sed & voces, ac tonitrua, quibus admoniti, exterriti; complures ad rectam vivendi normam suæ vitæ rationes, ut par est credere, direxerunt. Nunc si ad ingentem eorum multitudinem, qui in ejusmodi incendio extincti veluti tonitruum conciderunt, animù advertamus, quamvis divina judicium, semper illa quidem iusta, interdum tamen occulta non sint indaganda curiosius, non de fure tamen qui crederent ad seclerum ultionem eam vastitatem à divina providentia illatam. Enim verò immoderata fuit nonnullorum, qui ad eam solemnitatem de more confluerant, libertas, atque licentia: & ut omittam caseum, lunicas, sarcinonia, ac reliquos ejusmodi cibos veteri consuetudine, & loci Religione vitiosos, illuc illatos, & comefos; omnia profanis cantilenis, rusticanae musices instrumentis, ac prope ebriorum vocibus perstrepebant: tantum non intra templum ipsum choreas agebant, ea ipsissima nocte per summam sacri loci irreverentiam cantionibus, atque instrumentis pulsandis intra templum operam aliquandiu dederant: eodem quoque accurrant aliquot meretrices, ac pellices, quarum nonnullas, qui cum iis impudice vivebant, non ad religionem, ac pietatem; verum non secus ac si ad quandam animi relaxationem eundem esset, secum adduxerant.

Illud quoque foedissimum, quod in quadam ejus incendii relatione typis excusa proditum est, viros aliquot ementito habitu, quæ admodum ex nudatis cadaveribus cognitum est muliebri veste; contra nonnullas virilem habitum induisse, quod ad flagitium aliquod liberius perpetrandum factum esse existimatur. Neque verò eos ab ejusmodi indignis, ac profanis actionibus deterrebat loci religio: non Deiparæ cui templum erat dicatum, puritas, ac majestas: non Spiritus universæ sanctitatis auctoris, omneque flagitium averfantis sacra solemnitas, verum nihil ista facientes bibebant, quæ admodum dicitur Job 15. quasi aqua iniquitatis, & veluti per jocum tremendæ Dei majestatem, ac bonitatem peccatis irritare non verebatur. ideo, ut est in Pl. 77. Ignis accessus est in eos, & ira Dei ascendit super eos.

Deipara indignatio contra scelerata in Monte Virgine per imbricium signatur.

Sapi
Ecl
Gen
19.
Ad

Ex
rum
fort
via
prob
Bun

lre
Eu
S I
pos
tri
bio
ris
jue
in
est
tue
Ep
Ba
Ex
dop

illos. Quod si terrestrium animantium carnes quæque ex iis ortum ducunt, ova, cascum, quibus alibi vesci licet, eò inferre nefas erat: quanto magis, quæ carnis impudicitias redolent, vel etiam sapiunt; quæque nusquam fieri sine piaculo, nusquam admitti sine scelere possunt, ab sanctissimo Deiparæ templo procul arcenda, atque amovenda fuerant? Quare ob ejusmodi fordes, ac flagitia, quid aliud quam tonitrua, & fulmina ad perditissimos homines percellendos ex hoc puritatis, ac sanctimoniaræ throno intenta expectari, ac timeri poterant.

Sapient. 11.
Eccle. 1.
Gen. 8. 2.
19.
Añ 2.

Hæc quidem, vel similia superioribus annis non absque ejus loci irreverentia fortasse perpetrata sunt scelera, in quibus sanè plebendis, cum propter poenitentiam aliquamdiu dissimulasset Altissimus, qui Eccl. 5. dicitur *pariens redditor*: hoc tamen anno idem Altissimus, qui concupiscentiæ flammam aliquando aquarum diluvio, aliquando ignis, & sulphuris pluvia est ultus, hac die Pentecostes, qua olim ignis vibrante lumine effulsit in Discipulos; dispari tamen igne vindictam de profanis fumere voluit, tarditatemque supplicii gravitate compenfavit.

67. Neque verò hinc inferas, qui in eo incendio perierunt, eos omnes ejusmodi fuisse sceleribus inquinatos: complures enim ex iis, utpote ad Virginis Deiparæ templum pietatis, ac studii causa profectos, probatæ vitæ, ac spectatæ virtutis extitisse credendum est. verù ex impiorum hominum consortio, ac contubernio externas poenas sæpè etiam in bonos redundare experientia compertum est, propterea enim S. Joan. Apostol. teste Irenæo ex Polycarpi Relatione lib. 3. contra hæreses, cap. 3. apud Eusebium lib. 3. c. 22. cum ad selavandum ingrederetur in balneum, ac certior factus esset intus esse Cerinthum, actutum ex eo loco resiliit, & ad Comites suos conversus: *Fugiamus*, inquit, *ex templo, ne balneum, in quo Cerinthus veritatis hostem moratur subitò concidens nos opprimat.* hoc ipsum Epiphanius, hæres. 30. refert à S. Joanne in balneo dictum de Ebione hæretico, ut propterea Baron. tom. 1. Annalium ad annum Domini 74. existimet utrumque hæreticum facillè in balneis à S. Joanne repertum. Celebre etiam est illud S. Ambrosii ex Baronio in ejusdem vita, quæ in operibus Ambrosii habetur. Is cum ex itinere

Irenæus
Eusebius.
S. Joan. A-
post. Cerin-
thi, ac E-
bionis hæ-
resici con-
junctudinè
in balneis
est averfa-
tus.
Epiphanius.
Baronius.
Excidiu-
domus, cu-

divertisset ad hospitem, qui insolentius sese offerens omnia sua læta, faustaque semper fuisse, vitamque se omnem mæroris, ac doloris experrem semper traduxisse dicitaret; divino quodam numine percitus sentit, mox fore, ut hospes cum suis omnibus periturus esset. jubet igitur omnes quàm primum egredi, egressi cum non longè abessent, subito terræ hiatus domus illa, & qui domi debebant absorpti sunt omnes. Hinc Eccles. 8. monemur à malorum consuetudine abstinere his verbis: *Cum audace ne eas in via, ne forte gravet mala sua in te; ipse enim secundum voluntatem suam vadit, & simul cum stultitia illius pereas.* Sanè Josaphat Rex Juda quanquam rectum coram Domino fecisse scribitur, cum impio tamen Achab in bellum profectus 3. Regum 22. parum abfuit, quin occideretur; eaque de causa ab Hanani Propheta redarguitur illis verbis *tu, qui oderunt Dominum, amicitia jungeris? & idcirco quidem iram Domini mereraris, sed bona opera inverta sunt in te.* & 2. Paralipom. 20. ad eundem Josaphat cum naves una cum Ochozia impiissimo parasset, quæ irent in Tharsis, & contritiæ essent, prophetavit Eliezer, dicens: *Quia habuisti fœdus cum Ochozia, percussit Dominus opera tua.* Sanctus verò Augustinus lib. 1. de Civit. cap. 9. fusè illud argumentum tractans, cur interdum boni aliqua poena cum malis afficiantur: *Flagellantur*, inquit, *simul cum malis boni, non quia simul agant malam vitam, sed quia simul amant temporalem vitam non quidem æqualiter.* sic ille, quod ne Ethnicos quidem latuit, quorum unus subinanium Deorum fabulis, propterea idem cum scelesto rectum, idemque navigium cavendum esse sic cecinit:

*Vitabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcana, sub isdem
Sis trabibus, fragilemque mecum.
Solvat faselum, sæpè Diespiter
Neglectus incesto addidit integrum.
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede poena claudo.*

68. Neque verò in tam miserabili clade, & conflagratione, quam scribimus defuere prodigia, quibus admoniti facile intelligeremus eam fuisse in scelerum ultionem, Deo annuente immixtam, quæ ex narratione hujus incendii Italico idioma edita, & typis excusa, huc ferè ad verbum latinè reddita inserimus.

*ius habi-
tiores ob-
secundan-
te fortuna
semper vi-
xerant à
S. Ambro-
sio prævi-
detur.*

*Josaphat
Rex Juda
pro consu-
tudine clu
Achab im-
pio repre-
hensus.
3. Reg. 22.
Cur boni
cum malis
puniantur.
Exempla
Josaphat.
2. Para. 10*

*Horat. lib.
3. carm.
ode 2.*

*Ignitum
in caelo pro-
digium su-
pra tem-
plum ap-
paret.*

Sunt enim qui affirmant supra B. Virgini-
nis aedem quarta ferme hora noctis à quibus-
dam piis viris visum esse in aere fulgorem
Stellæ, aut Cometæ non absimilem, ad hospiti-
um domicilium inde delapsum; nonnulli il-
lud trabem ignitam fuisse autumant, alii alia
dicunt, è quibus unam incendii originem
fuisse volunt.

*E sacelli B.
Virg. lampada
de prodigi-
osum ful-
gor eadem
nocte pro-
greditur.*

Eremita quidam ex pagis Neapolitanis, vit
sanè fide dignus sub insaufte noctis initium
vidisse se professus est exeuntem è lampade,
quæ antè Virginem ardet, mirificè coruscantem
fulgorem, qui carbonum maximè candentium
imaginem referret, quo fiebat, ut Virgini-
nis Sacellum, multo, quàm antè lucidius videretur,
cujus novitatis commonefactis ali-
quot Monasterii Patribus exanimatus, atque
exterritus proditè Sacello seseque inde recep-
pit ad fundendas Deo preces, reliquamque noctem
alicubi tuto traducendam.

*Futurum
incensum
divino as-
suetu à
quodam
prædijum.*

Quidam ex Monte forte (id est oppidum
prope Avellinum) cum quinque ante incendi-
um horis cælesti aliquo afflatus lumine ve-
teretur ejusmodi calamitatem ad aliquos è suis
se dixisse affirmabat: *Abeat hic mecum quis cum-
que vult, auguror enim fore, ut hac nocte brevi
intervallo magna quædam sit oritura calamitas,
quæ nullo avertis remedio poterit, hæc tunc ex il-
la narratione.*

*Deipara i-
mago Sa-
lerni pri-
die ante
incendium
sudorem
emitit.*

69. Inter hujus tamen cladis prodigia vi-
detur in primis memorabile, quod evenit Sa-
lerni, quæ est Urbs Neapolitani Regni præ-
clarissima, corpore S. Matthæi Apostoli insigni-
tis, & à Monte Virginis viginti circiter pas-
suum millibus distat, eo in loco qui vulgo di-
citur *il Seg gicello*, eodem nostræ salutis anno
1611. die II. Maii, pridie nimirum festi Penteco-
stes; etenim illic Deiparæ filium gestantis
Imago quædam depicta in pariete cujusdam
domunculæ, in qua retia, aliæque ejusmodi
nautica instrumenta repom consueverant ho-
ra ante Solis occasum una, prodigiosè cepit
sudorem emittere aqueo liquori persimilem
gutture etiam rubra veluti sanguinei coloris
ex ejus fronte defluxit, quod eadem hora à vi-
ris circiter quatuor observatum est. Nocte ve-
rò proximè sequenti prædicta apud Montem
Virginis accidit conflagratio. Die autem se-
quenti cum rumor tota Urbe incaluisse ejus-
modi Imaginem exudare, ingentes ad eam
facti sunt hominum concursus, admirari om-
nes; ejusmodi patè sudore ab Imagine edito,

ea quæ proximè subsecuta est hominum ex-
tinctio, cladesque præsignificari visa est, per-
inde quasi tam multorum hominum impen-
dentem interitum miserata Deipara precibus
apud filium pro eorum incolumitate enixè
fundendis laboraverit quodammodo, atque
exudaverit; & nisi filius maternarum precum
intercessione aliquantulum placatus de justa
ira remisisset, multo sanè major fuerit futura
calamitas. Circa domunculam verò illam, in
qua Deiparæ imago depicta sudorem miserat,
nobile Templum complurium illic pietatis
ergo confluentium elemolynis illic exadi-
ficare cœptum est, hoc disticho ad Imaginem
adjecto, quo breviter ea, quæ dixi, indicantur.

*Virginis cum Mons multorum cade flagra-
vit,*

Sudorem hac visa est mittere sanguinè.

Simile exemplum de Deiparæ Imagine apud
Cæsarium lib. 7. miracul. cap. 2. legimus, & de
precibus ab eadem in publicis calamitatibus
suis, aliqua ex Prato spiritali cap. 50. & ex
aliis supra cap. 16. attulimus.

At ne cuiquam daretur ansa suspicandi ejus-
modi sudorem, vel cæi, vel naturaliter, vel
alia de causa evenisse; ex illo primum cœpita
Deiparæ Imago miraculis tota vicinia illu-
strari, ut omnes intelligerent sudorem illum
admirabilem, divinarumque rerum esse præ-
nuncium.

Etenim clericus quidam, qui brachium fini-
strum, unà cum manu, desperata jam à Medi-
cis sanitate, supra biennium inatuerat; cum ad
eam Deiparæ Imaginem eodem Pentecostes
die confugisset, præmissa oratione, ac manu à
Sacerdote sudore, qui ex Imagine prodibat
perlita, brachium unà cum manu movere cœ-
pit.

Alter effluxione oculorum adeo gravi men-
ses circiter quatuor laboraverat, ut post ali-
quot tandem medicamenta quoties oculos
aperiebat nubeculæ cujusdam objectu, quæ ex
effluxione illa fiebat videre nulla ratione pote-
rat. Is cum ad Imaginem Deiparæ eodem die
cum aliis accurreret, inter eundem visum pri-
mò recuperare sensim cœpit: mox ubi perve-
nit tantum oculorum acie valuit, ut Deiparæ
Litaniis perlegerit: oratione etiam facta, su-
dore illo oculos per sacerdotem inunxit; do-
mum rediit: ex eo tempore sublato dolore,
videndi facultatem planè recepit.

Puella

Puella dolore capitis laborans per eandem Deiparæ imaginem sanatur.

Puella quædam novem annos nata, viri cuiusdam primarii neptis, cum gravi capitis dolore, ac febris aliquantulum periculosa teneretur, tactu coronæ, quæ huic Deiparæ imagini admota prius fuerat, omnino convaluit. Atque hæc Deiparæ beneficia Archiepiscop. Curia Salernitana, re omni diligenter cognita, & examinata miraculosa censuit, quemadmodum ex processu in eadem Curia super ea re confecto cognoscere unicuique licet.

Templa Dei magna cum veneratione adoranda.

70. Hæc habui, quæ de Montis Virginis conflagratione à nobis investigata, diligenter, & ab iis, qui spectatores fuerunt, accepta fideliter narrarem: uberius verò omnia persecuti sumus, ut qui ad purissimæ, ac sanctissimæ Virginis Tempia, ac solemnitates accedunt, facti alieno malo cautiore, omnes obscenitatis sordes, oculos impudicos, & quicquid profanum, & domo Dei indignum sapit caveant, ne quando Dominus in furore suo arguat eos, & in ira sua corripiat eos. Illud verò cum regio Propheta identidem Deo dicant: *Conspice timore tuo carnes meas à iudicium enim iuisti mihi.*

Psal. 6.

Psal. 118.

Cum enim Tempia, ac sacræ solemnitates idcirco sunt institutæ, ut conditori Deo cultum exhibeamus, scelerumque nostrorum veniam ab eodem pro viribus impetremus: quo-

nam supplicii genere digni iudicandi sint, qui iis ipsis ad scelera faciendâ, atque ad Deum sibi irritandum abutuntur? quare respiscant aliquando, ac sedulo apud se repitent illud Apostoli 1. Corint. 3. *Si quis Templum Dei violaverit, disperdet illum Deus.* & illud Sophon. 1. *Visiabo super omnem, qui arroganter ingreditur super limen in die illa, qui complens domum Domini Dei sui iniquitate, & dolo.*

Pompejus ille Magnus, qui tot de hostibus victorias reportavit, qui de tribus terrarum partibus triumphos retulit, cui nunquam defuit in pugnando felicitas, quia Jerosolymitanum Domini templum (ut verbis utar Augustini libro 18. de Civit. cap. 45.) *Reservavit non devotione supplicii, sed iure victoriæ, & ad Sancta sanctorum, quo non nisi summum Sacerdotem licebat intrare, non ut venerator, sed ut profanator accessit; sensit aliquando fortunæ catastrophem, & miserè in Pharsalica pugna prostratus à Cæsare, à Ptolomæo Ægypti Rege interfici iussus est. Quocirca id quod Sapiens Eccles. 4. monet, sedulo attendamus.*

Custodi pedem tuum, ingreditens domum Dei, & appropinqua, ut audias.

Ptolomæo Ægypti.

TRACTATUS
DE FESTIS, AC TEMPLIS
DEIPARÆ.

PRIMA PARS TRACTATUS, QUÆ EST DE
FESTIS DEI GENITRICI DICATIS.

SUMMARIUM.

- Immaculata Conceptio Deipara die 8. Decem-
brii, num. 1.*
*Revelationes de festo Conceptionis Deipara cele-
brando, num. 2.*
Nativitas Deipara 8. Septembris, num. 3.
Præsentatio Deipara 21. Novembrii, num. 4.
Annunciatio Deipara 25. Martii, num. 5.
Visitatio Deipara 2. Iulii, num. 6.
Purificatio Deipara 2. Februarii, num. 7.
*Assumptio Deipara cum vigilia, & octava 15.
Augusti, num. 8.*
Festum S. Mariae ad Nives 6. Augusti, num. 10.
*Festum omnium Sanctorum 1. Novembrii,
num. 11.*
*Complura Deipara festa, quæ variis in locis cele-
brantur, ibidem.*
Desponsatio Deipara 22. Ianuarii in Galliis, ib.
*Dedicatio S. Mariae ad Martyres Roma 13. Maii,
ibidem.*
*Expectatio partus Deipara 18. Decemb. in Hispania,
num. 12.*
*Festum Deipara à Constantinopoli, seu Odigiri-
tria, quod fersa 3. Pentecostes celebratur, num. 13.*
*S. Mariae Angelorum, seu de Portuuncula 2. Au-
gusti, num. 14.*
S. Mariae à Carmelo 16. Iulii, ibidem.
*Commemoratio S. Mariae de Victoria 7. Octobrii;
& festum Rosarii Dominica prima Octobrii,
ibidem.*
Festum dolorum Deipara, num. 15.
Festum Gaudiorum Deipara, ibidem.
*Festa duo Depositionis vestium Deiparae in Vrbe
Constantinopolitana 2. Iulii, & die ultima
Augusti, num. 16.*

*Solemnitas Recollectionis festorum Deiparae Lo-
vanii Dominica prima Septembris, ibid.*

MULTA sunt, quibus Ecclesia suam erga Dei genitricem, mundi Dominam atque Advocatam, pietatem, atque observantiam protestatur; ea vero tribus præcipue continentur. Primum, compluribus festis diebus in ejus honorem dicatis. Secundo, innumerabilibus Templis variis in locis, ac temporibus eidem erectis, Tertio, multiplici cultu in ipsius venerationem sancito: quæ tria in hoc de laudibus Deiparae libro cap. 29. ubi officia recensuimus, quæ Ecclesia parenti optime rependere studet, quantum loci ejus opportunitas patiebatur, attigimus; plenior de Festis, ac Templis disputationem, ne longius in eo capite digrederemur, in peculiari ea de re tractatu polliciti sumus. quod in præsentia Deo, Deiparaque bene juvantibus præstandum erit. Quam in primum de Festis Deiparae institu- tum ab universali Ecclesia, tum apud certas Religiosorum familias, vel quibusdam in Regnis; mox de ejus Templis age- mus.

1. Igitur ad ejus festa eodem, quo myste- ria, quæ in his recoluntur, gesta sunt ordi- ne, aggrediamur: nam quod spectat ad sab- bathum ab antiquissimo tempore Deiparae consecratum, cum de eo in cap. 29. copiose egerimus, ad illud Lectorem remittimus.

*Quantam
ratione S.
Ecclesia
Deiparam
veneratur.*

Cap. 29.

IMMACULATA CONCEPTIO
Deiparæ die 8. Decembris,De festo
Conceptionis
quādo
conceptum
apud Frā-
ncos.

FESTUM immaculatae Conceptionis Vir-
ginis apud Græcos ante mille annos, teste
Galatino lib. 7. de Arcanis catholicæ veritatis
cap. 5. celebrari consuevit die 9. mensis De-
cembris, ut videre est in Menologio eorum, &
in Constitutione Emmanuelis Imperatoris
apud Theodorum Balsamonem in Nomocan.
Photii tit. 7. c. 1. & apud Baronium in notis
ad martyrologium die 8 Decembris, qui tes-
tatur extare in bibliotheca Sforiana de Con-
ceptione B. Virginis sermonem Leonis Imper-
atoris, qui dictus est Philosophus ex eodem
Baronio tom. 10. annal. ad ann. 886. Imperium
que suscepit eodem anno 886. Canisius
lib. 1. de B. Virgine affirmat Damascenum, qui
claruit circa annum 720. in suo martyrologio
dicam Conceptionis Mariæ notasse hoc ex-
pressè addito, quod illa ante Conceptionem
pura dicatur: quod & Galatinus loco citato
animadvertit.

Apud Latinos verò die 8. Decembris ex
nonnullis revelationibus, quas infra ponemus
celebrari consuevit: verum à quo tem-
pore id fieri cœperit, non satis est exploratum;
nec enim desunt, qui ad tempus Caroli Regis
Franciæ unam ex his revelationibus circa
annum Domini 880. cuidam Regis Hun-
gariæ Germano factam asserant, quam infra
referemus, ejusque meminit Franciscus Van-
nez in Compendio virorum illustrium Ordinis
S. Benedicti, & Bernardinus de Busto in
suo Marial. Alii verò ad tempora Gulielmi
Northmannorum Ducis, qui ea tempestate
in Angliâ imperabat, hoc referunt occasio-
ne cujusdam Abbatis à Naufragii discrimi-
ne divinitus servati, simulque de hac sole-
mnitate celebranda admoniti; quod refert Pe-
trus de Natalibus in Catalogo Sanctorum
lib. 1. cap. 42. & Jacobus de Voragine in festo
Conceptionis in vitis Sanctorum; & Ar-
noldus Uvion lib. 4. signi vitæ cap. 111. apud
Concilium Schultingium in bibliotheca
Ecclesiastica tomo 2. in festo Conceptionis:
hi tamen Abbatem hunc fuisse Divum An-
selmum affirmant. Baronius verò loco cita-
to Helsenio Abbati Anglo paulo ante tem-
pora Anselmi circa annum Domini 1070.
totum hoc tribuit: idque ex historia ipsa

confirmat. idem sentit Bozius lib. 9. de sign.
Ecclesiæ cap. 8. quam tamen solemnitatem
fovit postea S. Anselmus Cantuariensis Epi-
scopus, qui obiit anno salutis 1109. eamque
amplexa est Ecclesia Lugdunensis propter
scriptum supernæ cujusdam revelationis, ut
testatur Bernardus Epistol. 174. Denique ab
universali Ecclesia in morem inducta longè
ante tempora Sixti Quarti; qui tamen in extra-
vaganti *Cum præcelsa, de Reliquiis, & veneratione Sanctorum*, iis, qui Conceptionis Mis-
sam, & Officium, quæ sua auctoritate emana-
runt, celebrant in die festivitatis Conceptionis, & per ejus octavas, aut illis horis interfue-
rint, amplissimas est elargitus Indulgentias, &
Sacri Concilii Trident. sess. 5. Constitutiones
à Sixto IV. de Conceptione B. Virg. innovat
sub pœnis in eis contentis. Sed quid mirum
Conceptionis Deiparæ festum à fidelibus so-
lemne haberi in terris, quod in cœlis teste
S. Vincentio ex Sacra Prædicatorum familia
serm. 2. de Nativ. ab Angelis jam inde, cum
primam Virgo sanctissima materno in utero
est concepta; celebrari cœptum est. Verba S.
Vincentii, quæ cap. etiam 7. tituli, hæc sunt.
*Non credatis, quod fuerit in B. Virgine sicut in nobis, qui in peccatu concepimur, nascimur, & nutri-
mur, sed statim, postquam corpus fuit forma-
tum, & anima creata, tunc fuit sanctificata, ides-
sit festum de ejus sanctificatione, quia facta est lux
scilicet sanctificationis in ea, & statim Angeli in
Cœlo fecerunt festum Conceptionis, ita S. Vincentius.* Octava verò hujus festi
Conceptionis, quam Sixtus IV. Indulgentiis est
prosequutus in ordine Minorum, & Cœlestinorum
solemni ritu celebratur, quin etiam memoriæ
prodidit Antonius Solarius Carpinas lib. de
venerat. & invocat. Sanctorum, ejusmodi octavam
universi Ordinis Cœlestinorum decreto apud eos
institutam esse, agente & procurante Nicolao Praten-
se ex eodem ordine viro religiosissimo, de Deiparæ
studio religiosissimo; qui cum id impetrasset, præ
hæc in hortum ingressus rosam omnium, quas ibi
viderat, pulcherrimam coram Deiparæ Imagine
venerabundus reposuit illis verbis: *Mater Ma-
ter, si tibi gratum fuit, quod noster ordo de octava
Deiparæ immaculata Conceptionis me agente con-
stituit, Rosa hæc rubicunda, quam tibi offero, 10
anno vertente Anno, recurrentis hoc ipso die viriditate
remuam suam, pulchritudinemque conservet. quod
& factum est multis videntibus, ejusque inter-*
Nann
gritatem,

Extra-
vag. cum
præcelsa.
De Reli-
quiis, &
venera-
tione San-
ctorum.

Antonius
Solarius
Carpinas
in lib. de
venera-
tione, &
invocatio-
ne Sancto-
rum.

Solemnitas
in octava
Conceptionis
Deiparæ
rosa co-
stanti-
mentu
traculo-
firmatur.

gritatem, formositatemque mirantibus, à cuius appositione dies ille anniversarius erat. hæc Antonius ab iis, qui miraculo interfuerunt, accepta literis consignavit. Nicolaus vero singularem sui in Deiparam obsequii fructum retulit; nam in iuventutis flore obitus sui die prædicto omnibus Sacramentis piè susceptis sanctissimè diem clausit extremum.

Revelationes de B. Virgin. Cœceptione. Ex vita Sanctorum.

2. At verò Revelationes tres de Conceptionis festo instituendo factas hic atterere, easque isdem planè verbis, quibus initio conscriptæ sunt ex vitis Sanctorum opera Claudii Rotæ Ordinis Prædicatorum collectis cap. 183. hic adicere operæ pretium censuimus, illud præmonentes easdem tres Revelationes à Dionysio Carthusiano sermone 1. 2 & 3, in festo Conceptionis referri; primam verò apud Petrum de Natalibus loco citato, & apud alios inveniri: tertiam autem à Jodoco Clichtoveo lib. 1. purit. B. Virg. cap. 13. allegari, igitur ad revelationum historiam accedamus.

REVELATIONES DE FESTO
Conceptionis Deiparæ celebranda.

Conceptionis Mariae festivitatem celebrandam Helimo Abbati pontificantis S. Nicolau Episcopo indicit Guilhelmus Normannorum Dux.

TEMPORE illo, quo divinæ placuit pietati Anglorum gentem de malis suis erroribus corrigere, sævæque servitutis officiis ætius astringere, gloriosissimo Normannorum Duci Guilhelmo eandem patriam debellando subegit, qui scilicet Guilhelmus tunc temporis Anglorum Dei virtute, sua & industria totius Ecclesiæ dignitates & honores in melius reformavit. Cujus piæ intentionis operibus invidens ille honorum omnium inimicus diabolus tum familiarium fraudibus, tum extraneorum incuribus multoties conatus est ejus obistere successibus, sed Domino protegente ad nihilum deductus est malignus. Audientes autem Daci Angliam esse subiectam Normānis graviter sunt indignati, eo quod sic suo hæreditatio quasi jure privarentur; arma præparant, classem adaptant: ut eos adeuntes data sibi divinitus patria expellant. Hoc comperto Rex prudentissimus Guilhelmus Helimum quendam religiosum Abbatem Rhemenfis cœnobii accessitum in Daciam dirigit, ut veritatem hujus rei inquiret. At ille, ut vir admodum sagacis ingenii strenuè negotium Regis exequitur. Quo fideliter peracto ad

Angliam cupiens reverti mare ingreditur; & jam maximam partem maris prospero cursu transierat: cum subito densis surgentibus ubique ventis horrida tempestas commovit undas. Fatigatis igitur nautis, nec ultra obniti valentibus, fractis remis, funibus ruptis, eadentibus velis spes omnium salutis amittitur, nihil nisi subitæ merisionis indicium denique expectatur. Cumque de salute corporum desperati animarum curam solummodo creatori suo magnis clamoribus devotè commendarent, & beatam Dei Genitricem miserorum scilicet refugium, & desperantibus spem devotè reclamarent: ecce subito conspiciunt quendam venerandæ habitudinis virum pontificali insula decoratum, quasi inter medias undas stantem navi proximum. Qui advocans ad se Abbatem Helimum his verbis cœpit compellere dicens: *Vu, inquit, periculum mari evadere? via in patriam sanus redire? Cumque ille cum fletu se id toto corde desiderare, & id solum expetere respondit. Tuac ille: Scis, inquit, me ad te missum à domina mea Dei Genitrice MARIA, quam tam dulciter, & devotè reclamasti, & si dicitu meo obtemperare volueris, sanus cum suis comitibus imminens periculum mari te evadere promitto. Spondet illic se ei in omnibus obtemperaturum, si hoc evaderet periculū. Promitte, inquit ille, Deo, & mihi, quia diem Conceptionis matris Christi solemniter anniversum celebrabis, & celebrandum prædicabis, & ille, ut vir, prudentissimus, & quis, inquit, dies mihi hoc festo erit celebrandus? Sexto, ait, idus Decembris hoc festum solennizandum tenebo. Et quo, inquit Abbas, servitio utemur in Ecclesiastico Officio? Omnia inquit, servitium, quod dicitur in ejus Nativitate, dicitur & in ejus Conceptione, excepto quod nomen Nativitatis mutabitur in nomen Conceptionis. His dictis ille disparuit, & citius dicto sedata tempestate Abbas cum suis incolumis concito vento stante applicuit Anglicanis littoribus; & ea quæ viderat, & auderat, quibus potuit notificavit: statuitque in Rhemenfi cœnobio idem festum solenniter celebrare, & ipse quoad usque vixit devotus obsequiis devotè celebravit. Illud verò ex Petro de Natalibus l. c. 4. animadvertendum est Episcopum illum, qui Abbatu apparuit, fuisse S. Nicolaum Episc. Miraë, quemadmodum c. 35. dixi.*

Rursum hæc solemnitas alibi alio modo declaratur. Tempore namq; Caroli Regis Francorum

Clericus quidam B. Virg. mo- nito, vir- ginis mat- ris, & Co- ceptio- nis festum celebran- dum in- sti- tuit. Officium Ecclē- siasticum.

corū illustrissimi, Clericus quidam ordine Un- garie Regis Germanus Matrē Jesu toto corde diligens ejus horas sollicitus decantabat; pa- rentum suorum consilio nubere volens cum quadam adolescentula valdē pulchra, accepta à Presbytero nuptiali benedictione, quadam die missā etiam celebrata, recorda- tus quod ejusdē B. Virginis horas illa die jux- ta morē solitum non cantaverat, sponsam dom- mū mittens oēs ab Ecclesia exire coegit, & ip- se juxta altare B. Virginis solus remansit. Cum ipse horas Dominicæ Matris decantaret, & hanc Antiph. *Pulchra es, & decora filia Hierusa- lem*, diceret; subito apparuit ei Virgo Maria cum duobus Angelis dexteram ei manum, & levam tenentibus dicens ei: *Si ego sum pulchra, & decora, quid est, quod dimittis me, & spon- sam aliam accipis? Nunquid ego sum op- timē formosa? Nunquid ego non sum pulchri- or illa? ubi vidisti tā pulchram?* cui ille stupe- factus ait: *Domina mea dulcissima claritudo tua omnem mundi pulchritudinem excellit, & clarificat, quoniam tu es super omnes choros An- gelorum exaltata, & super cœlos cœlorū eleva- ta. Quid vult Domina, ut faciam?* At illa: *Spon- sam carnalem, cui adhevere vis, amore meo di- mittere, me sponsam in cœlesti regno habebis. Et si Conceptioni meæ festum annuatim 6. idus Decemb. solemniter celebraveris, & celebra- dum prædicaveris, mecum in regno sibi mei laureatus eris.* His dictis B. Virgo disparuit, Clericus verò domum adire tenuit & absque parentum suorum consilio ad Abbatiam quandam extra patriam illam perrexit, & ibi- dem monachali habitu decoratus, & post tem- pus exiguum meritis B. Mariæ Virginis Aquile- iæ Episcopus Patriarcha factus, festum Conceptionis B. Virginis die præfato, quam diū vixit, annuatim cum proprijs octavis dili- genter celebravit, & ubique celebrandum prædicavit.

Cœceptio- nis festum sacerdoti celebran- dum injū- git Despa- ra, quem à demoniū pestifera eripuarat.

Aliud etiam miraculum hujus festivitatis alibi divina inspirante gratia à nobis declara- tur. In pelago Gallico Canonicus quidam ordi- nis sacerdos solitus B. Mariæ Virginis horas canonicas decantare, à villa quadam, ubi cum uxore alterius fornicatus fuerat, rediens ad op- pidū, in quo morabatur, tendere curans, & pelagus Sequanæ transire cupiens, solus navim ingressus Dominicæ matris horas navi- gādo canere cœpit. Cumq; invitorum Ave Maria gratia plena Dominus vocum, diceret, &

jam in medio fluminis esset: ecce turba magna dæmonū in profundis pelagi, una cum ejus na- vicularum præcipitavit, & ejus animā rapuit ad tormenta. Die autē tertia ad locum, quo dæ- mones cum tormētis afficiebant, venit Mater Jesu cum magna Angelorum societate dicens eis: *Et quid animā famulū nostrū ita iniuste affli- gitis? cui illi: Nos eam debemus habere, & merito, quoniam in nostris operibus capta est.* Quibus Mater Jesu: *Si illius debet esse, cuius opera faciebat, ergo nostra debet esse, quoniam ma- tutinæ nostras, dum vos eam peremistis, decan- tabat. Vnde magis rei estis, qui minus erga me egistis.* His dictis dæmones huc, illuc dispersi fugerūt, & B. Maria animam reduxit ad corpus, & hominem ab utroque funere resuscitatum per brachium arripens, aquam à dexteris, & à sinistris quasi murum stare ju- bens, de profundo pelagi ad portum incolumē reduxit. At ille gaudens pedibus B. Mariæ Virginis prostratus ait: *Charissima mea Domi- na & Virgo speciosa Christi charissima, quid tibi retribuam pro tantis beneficijs, quæ mihi fecisti, liberasti me de ore leonis, & de tormentis inferni gravissimam animam meam, cui mater Jesu ait: Precor te ne de cætero in adulterij pec- catum cadas, ne fiat tibi novissimus error peior prior. Precor te iterum, ut de cætero festum Conceptionis meæ devotē celebres annuatim 6. idus Decemb. & ubique celebrandum prædi- ces Mox, ut ea dixit B. Virgo Maria eo cer- nente cœlos ascendit, & ipse eremiticam vi- tam ducens, quod sibi acciderat, cunctis audire volentibus narravit. Et postea quamdiū vixit, illud festum Conceptionis solenniter, & de- vote celebravit, & celebrandum prædicavit.*

Nos igitur fratres dilectissimi meritis, & in- tercessionibus B. Virginis indigentes cum tota mētis devotione sumus solliciti, ut nullus no- strum, ita sic rebus temporalibus occupatus, aut proprijs delictis desperatus; quin B. Virgi- nis Mariæ Conceptionē, pro posse suo, celebret annuatim. haftenus ibi.

NATIVITATIS DEIPARÆ FESTVM

8. Septembris.

Nativitas Deiparæ post Ephesini Conci- lij tempora anno nostræ salutis 436. ce- lebrati (in qua execranda Nestorij hæresis, qui beatissimā Virginē impiē negabat De. parā ap- pellandam, Patrum sententijs damnata est) à

Nona 2

Latinis

3.
Nativita- tis Deipa- ræ solennitas quæ do infestis- ta.

Baronius. Latinis, & Græcis die 8. Septembris colli cep-
ta est; quod eruditè probat Baronius in noris
Martyrologij ad eam diem: nam apud Græcos
Procli, Germani, Andreae Cretensis, & Da-
masceni sermones de hac solemnitate extant;
& apud Latinos non solum Bernardus, & Ful-
bertus, qui circa annū Domini 1010. claruit, &
Petrus Damianus. atq; alij de hoc festo sermo-
nes habuerunt, verum etiā Beda in Martyro-
logio, & S. Hldefonsus ante 900. annos in li-
br. de virginitate, & parturitione Deiparæ, cu-
jus verba cap. 7. retuli ex Vincentio Beluacensi
libr. 7. Specul. histor. cap. 12. hujus festi me-
minerunt, & Sergius Papa, (qui anno 687.
Pontifex Romanus est renunciatus) Lita-
nias ea die fieri præcepit; quemadmodum or-
do Romanus, seu liber de divinis officijs tes-
tatur, & in Sacramentario S. Gregorij antiquis-
simo manuscripto in bibliotheca Vaticana
de eadem celebritate peculiaris præfatio habet-
ur, ex Baronio loco citato. Cæterum teste
Duran. libr. 7. cap. 28. B. Virgo nata est non tã-
tum octavo Septembris: sed etiam aurora illu-
cescente, juxta Revelationē cuidam viro reli-
gioso factā: & sanè decuit Virginem quæ tan-
quam mystica aurora justitiæ solem anteibat,
in mundo nasci appetente aurora.

Platina. Innocentius verò IV. huic festo octavam ad-
jecit. teste Platina in ejus vita, & Durando lib.
cap. 29. & Joanne Bileth, atque Alfonso Ci-
acono in vita Innocentij, IV. cujus institu-
tionis causam refert Arnoldus Uvionnis li-
5. signi vitæ cap. 22. cum enim Cælestino IV.
Pontifice vita sancto Cardinales ob multipli-
ces Frederici II. Imperatoris insidias ad eligen-
dum Pontificem viginti, & uno mensibus mi-
nimè processissent: votum Deiparæ nuncupa-
runt se ejusdem Nativitatis octavam institu-
turos, si in retanti momenti ejus precibus ip-
si omnibus sublatis impedimentis Pontificem
electissent, quod cum ex animi sententia eve-
nisset; Innocentius IV. summus Pontifex
electus primo sui Pontificatus anno eadem oc-
tavam servari iussit.

Nativitas B. Virg. Illud tamen silentio minimè prætereundū,
quomodo divinitus cognitum fuerit diem
Nativitatis Deiparæ in 8. Septembris diem in-
cidisse, quod refert Vincentius Beluacensis in
specul. histor. lib. 6. c. 65. & lib. 7. cap. 119. So-
larius, inquit, quidam sanctæ vitæ fuit, qui
singulis annis harmoniam in cælo nocte Nati-
vitatibus Deiparæ audivit; hic, cum miraretur,

quod hoc alio tēpore non audiret, rogavit De-
um, ut sibi ostenderet, quid hoc significaret,
cui Angelus Domini apparens talia retulit: *Vir-
go peperit, qua Deū genuit, hac nocte nata fuit,
quod licet ab hominibus ignoretur, ab Angelis co-
lubre habetur.* qua revelatione divulgata ejus
Nativitas celebrari ab Ecclesia instituta est,
hæc Beluacensis, qui historiam suam usque
ad annum 1244. perrexit, teste eodem in fine
speculi historiali. Hanc eandem revela-
tionem ex Joanne Bileth refert Petrus de
Natalib. lib. 8. Catalogi sanctæ. cap. 52. Car-
thusianus serm. 1. de Nativ. beatæ Virginis,
& alij.

Nec absimilem revelationem, post multos
tamen annos, ad ostendendum Lauretanæ æ-
dis festum in Natali Deiparæ esse celebrandum
narrat Turfellinus ex Baptista Matuano, &
Hieronymo Angelina in lib. 1. historiae Laure-
tanæ cap. 7. quæ facta est cuidā solitario nomi-
ne Paulo, cui cognomen erat à Silva (quæ,
ut Deo soli vacaret, inhabitabat.) quæ vi-
sio contigit post adventum ex Galiliæ pri-
mum, deinde ex Dalmatia in Italiam Angelo-
rum manibus sacram ædem Lauretanam, quod
in annū reparata salutis 1294, incidit, ut intel-
ligas diversam esse ab ea, quam narrat Vincen-
tius Beluacensis, qui diū ante illam aliam li-
teris diffusam instat ingentis Cometæ fla-
mam, quæ B. Virginis cellæ incumberet, com-
petitque sexto Idus Septēbris. hoc est ipso Na-
tivitatis B. Virginis die, quorūnis quarta sermō
vigilia plurimum de cælo labi ignē, & aqua-
bili testū ædis splendore operire, nec ita mul-
to post sublimem, undè venerat, recipere se-
lesti existimabat ille B. Virginem in suam domum
delabi Cælo: quare impigrit accutus cælestem
reginam, ut credebat, comprehensus, & impen-
sè salutaturus. Cæterum appropinquati flamma
primum extenuari videbatur, ad ultimum
ex oculis evanescebat, quid cælestis flamma
ponēderet precibus à Deo cognoscere institit:
ad ultimum per quietem discedit Natali Deipa-
ræ die domū ejus natalem anniversaria insigni
flamma; propterea quod ei cordi esset e-
um inibi diem insigni solēitate coli. Paulus,
cui eximia sanctitas fidem conciliabat, Re-
cincensis Episcopo, Primarijsq; Civitatis rem
otatem

Nocturni
ignos super
Lauretana
num testis
mirificè
delapsi.

omnem enunciat; decretumque, est eo die festum Lauretanae domus celebrari: hæc iisdem feriè verbis ex Turfellino, qui etiam addit idoneis testibus cogitum nocturnos ignes de celo super Lauretanum tectum labi visos ab aliis Recinetensibus; hocque anniversarium spectaculum ad Pauli III. Pont. Max. durasse tempora.

PSÆSENTATIONIS DEIPARÆ
festum 21. Novembris.

4.
Præsenta-
tionis Ma-
ria festum
ab anti-
quissimis
etiam Ec-
clesiæ: in-
poribus ce-
lebratum.

DE Deiparæ, cum trium esset annorum, Præsentatione qua oblata est in templum die 21. Novembris, copiosè differimus cap. 8. hoc autem festum Græci ante multa annorum secula celebrant, ut videre est in orationibus, quas de eo antiquissimi Patres Græci, Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, qui floruit circa annum 715 & Georgius Episcopus Nicomedienfis habuerunt; quæ extant apud Surium tom. 6. & quidem hoc festum die 21. Novembris annotatur in Menologio Græcorum, & in Constitutione Emmanuelis apud Thodorum Balsam. in nomocan. Photii tit. 7. cap. 1. In Galliis celebrabatur tempore Caroli V. Francorum Regis anno 1375. quo tempore Philippus de Masleriis Regni Cypri Cancellarius in hujus festi honorem Metense cenobium construxit, illudque Monachis Cælestini Ordinis tribuit. Deinde Paulus II. Pontifex Maximus, cum mala innumeram in orbe crevissent, anno 1464. festum hoc approbavit, & solemniter celebrari imperavit; Indulgentiis etiam (quod & Pius I. ejus prædecessor recens fecerat) id præcolentibus concessit; quod Molanus in Martyrologio Ussardi à se aucto testatur his verbis: *Ierosolymis Præsentatio Beatae Dei Genitricis MARIÆ, quam Pius. & Paulus Pontifices Romani cum Indulgentiis instituerunt.* Sic ille. Patres verum Cælestini in Conventu Generali Parisiensis anno 1367. Præsentationi Deiparæ solemnitatem per cuncta sui Ordinis Monasteria Gallicana perpetuè celebrandam sancerunt.

Sed, cum Pius V. in recognitione Breviarii Sanctorum festa contraxisset, & festum Præsentationis Calendario non adscripisset; In Ecclesiis tamen Hispaniarum ex concessione Gregorii XII. celebrabatur. Deniq; Sixtus V. Pontif. Max. in brevi dato 3. Septembris anni

1585. testatur hanc celebritatem ab antiquissimis usque temporibus summa ubiq; gentium cum veneratione observatam, voluit eam, sicubi intermissa esset restitui, præcepitque per omnes totius orbis Ecclesias die 21. Novembris festum ejusdem duplici officio peragi. Arnoldus Hvyon lib. 5. ligni vitæ cap. ult. refert Abbatem quendam in Normannia Ordinis S. Benedicti, cujus nomen ignoratur, tempore Caroli V. Francorum Regis anno Domini 1375. instituisse festum Præsentationis Beatae Mariæ eadem de causa, & eodem miraculosum genere, quo Conceptionis ejusdem festum ab Anselmo Priore est institutum. hæc ex Arnoldo.

ANNUNCIATIO DEIPARÆ
25. Martii.

ANNUNCIATIONIS DEIPARÆ festum Orbi Christiano celeberrimum 8. Kalend. Aprilis solemnè pietate, ac religione in Dei Ecclesia recolitur, cum Angelo nunciante ex sanctissima Virgine propter hominum salutem Deus factus est homo, ipsaque Virgo vera Dei Genitrix, simul etiam Angelorum, atque hominum Regina est effecta; ut propterea, qui se Deiparæ studiosos proficiuntur, de hoc mysterio ei potissimum gratulentur. Plerique etiam eum hebdomadæ diem, in quem singulis annis incidit Annunciatio, omnibus ejus anni hebdomadis à carnibus, & lactuini abstinens; quorum pietatem B. Virgo peculiaribus in eos cumulatis beneficiis sibi gratam esse declarat; quemadmodum cap. 38. dicimus: & quamvis ea die Verbi Incarnatio, ut diximus peracta sit, Festum tamen illud propterea, quæ cap. 8. differimus, ab Annunciatione Virginis nomen accepit. Hæc verò 25. die mensis Martii ab Archangelo Gabriele optatissimum illud nuncium Dei nomine Virgini allatum esse docet Augustinus lib. 4. de Trinit. cap. 5. de Christo loquens: *Sicut à majoribus, inquit, traditum, suscipiens Ecclesia custodit auctoritas, octavo Calendæ Aprilis conceptus creditur, quo & passus, de quo nos cap. 11. ex quo festum hoc in Dei Ecclesia esse longè antiquissimum, ut potè traditione susceptum, satis apparet: nam præter Ambrosium, Augustinum, Chrysologum, aliosque Patres pervictissimos, sanctus Gregorius Thaumaturgus, qui annum Domini circiter 330. florebat, orationem de eo habuit lu-*

5.
Festum
Annunc.
B. V. quan-
do & quo-
modo cele-
brari con-
sueverat.

culentissimam, à Guillelmo Lindano Ruremundensi Episcopo latinè redditam, quemadmodum testatur Baronius in notis ad Martyrologium ad hunc diem.

Annun-
ciationis
B. Virg.
oñava.

Octavam porro festi Annunciationis Ordo Carmelitarum pro sua in Deiparam pietate religiosè celebrat: & quamvis olim in multis Ecclesiis hæc Annunciationis solemnitas ad 15. Calendarum Januariarum translata fuerit, quod Quadragesimæ tempus passioni Christi commemorandæ tributum esset, ac meritori potius, iustitque deberetur, ut videre est in Concilio Læodicensi cap. 51. & in Toletano 10. cap. 1. quod celebratum est sub Eugenio S. Ildefonsi avunculo Toletano Archiepiscopo anno Dom. 656. teste Mariana libr. 6. de rebus Hispan. cap. 9. Romana tamen Ecclesia diem ipsum 25. Martii, in quo *Verbum caro factum est*, retinendum censuit; quod ipsum servant Græci ex ipsorum Menologio. Sanctus verò Ildefonsus Toletanus Archiepiscopus Eugenii successor eam Annunciationis solemnitatem, quæ, ut dixi, ex Concilio Toletano 18. Decembris agebatur in Hispania, in expectationem partus B. Virginis commutavit; de qua plura infra, Ecclesia verò Ambrosiana, teste Galefino in notis ad Martyrologium, Annunciationem Domini in die Dominica, quæ Natalem Domini proximè antecedit, celebrare consuevit; quoniam sæpe in hebdomadam sanctam incidit, in qua ob passionem Domini solemniter celebrari non potest.

Cæterum de præstantia, ac dignitate sacratissimi mysterii in hac die Annunciationis peracti plura egimus cap. 8. hic solum adjiciam id, quod de hac solemnitate habetur in exordio orationis Athanasii de Annunciatione. *Primum, inquit hoc memoria subiiciendum, festum hoc unum esse ex dominicis festis, atque adeo primum, & prorsus venerandum; utpote, quod pro ordine, & digestione rerum, quæ in Evangelio de Christo prædicantur, sacrosanctum habetur, quippe in quo de Filii Dei de cælis descensu agatur.* Hæc ibi.

VISITATIO DEIPARAE

die 2. Julii.

6. **V**isitationis Beatæ Dei Genitricis festum, cum ad S. Elisabeth Præcursores matrem invitendam se contulit, institutum est ex S.

Antonino 4. par. tit. 15. cap. 24. §. 3. annum circiter 1385. ab Urbano VI. & à Bonifacio IX. confirmatum, vel potius promulgatum anno Domini 1389. ad Dei Genitricis opem ea instituta celebrata: impensius implorandam, propter gravissimum illud schisma, quod Ecclesiam Dei ab obitu Gregorii XI. usque ad Martinum V. miserè lacerabat, è medio tollendum. Cardinalis Baronius in notationibus in Martyrologium ad diem 2. Julii legisse se affirmat tractatum quandam manu scriptum Joannis Pragænsis contra quandam Adalbertum ejus solemnitatis impugnatorem, in quo cum plura eruditè disserat, nonnulla miracula, & certas revelationes afferit, quibus Deus hanc solemnitatem manifestissime comprobavit. Sanctus Bonifacius IX. in suo de hoc festo diplomate fructum, quem ex hac celebritate colligere debemus, gravissimis verbis in hunc modum indicat. *Hanc igitur Visitationem felicis recordationis Urbani Papa Sextus prædecessor noster de fratrum suorum S. R. E. Cardinalium consilio annis singulis, ut Virginis matris Dei humile obsequium cognata exhibitum iugiter cordibus fidei sit infixum, in Ecclesia Catholica sex-
to nonas Julii in perpetuum celebrari instituit, & mox Indulgentias, quas idem Urbanus eis concesserat, qui Officio, vel Missæ ejusdem festi interessent, subjicit, Hujus festi Octavam ab Urbano VI. instar solemnitatis Corporis Christi institutam complures Religiosorum familiarè piè servant, ejusmodi sunt Cluniacenses, Præmonstratenses, Cistercienses, Dominicani, Augustiniani, Carmelitæ, & Cælestini.*

PURIFICATIO DEIPARAE

die 2. Februarii.

Purificatio Dei Genitricis à Latinis, & Græcis secunda Februarii quadragesimo à Nativitate Domini die triè celebratur: hoc festum à Græcis *Hypapante Domini*, hoc est occursum, seu obvium appellatur, quando videlicet Simeon occurrit Christo, qui in Templo præsentabatur, cujus exemplo Ecclesia in ejus diei officio omnes, ut Christo occurramus invitatur illis verbis: *Ecce venit ad Templum sanctum suum dominator Dominus; Gaudete, & lacare Sion occurrentes Deo tuo.* Et in Ecclesia quidem Orientali sub Justiniano Imperatore celebrari coeptam, occasione cuiusdam

clesia Orientali institutum

dam magnæ mortalitatis Deiparæ ope depulsa, quemadmodum capite 20. diximus, complures docent; Nicephorus libro 17. capite 28. *Iustinianus*, inquit, *peracta 5. Synodo uniuersali Seruatoris exceptionem toto Orbe terrarum festo die honorari instituit.* Paulus Diaconus in miscell. histor. anno 15. Justiniani; cui consentit sanctus Antoninus 2. part. histor. titul 12. §. 5. Sigebertus in Chronic. anno Christi 542. *Constantinopoli inquit, mortalitate magna insurgente, statuta est solemnitas beate Maria, qua v̄παπαρτη, id est obu. acio dicitur.* Idem habet Guilielmus Durandus libro septimo in rationali diuinorum officiorum, capite 7. quamvis Cedrenus in compendio ann. 9. Justiniani senioris institutum velit. Apud Latinos verò Gelasius Pontifex, qui triginta circiter annos ante Justiniani tempora Ecclesiæ præfuit anno 794. viam huic celebritati aperuisse videtur abrogatis luper calibus mense Februarii agi solitis, de quo Baronius in nouis Martyrologii ad diem 2. Februarii, & tom. 7. annal. ad annum Domini 545. Sergius verò Papa, qui Pontificatum inuit anno salutis 688 huic solemnitati adiecit (quemadmodum habet Ordo Romanus) Litanias, in quibus Clerus cum populo ab Ecclesiâ sancti Adriani procedebat cum cereis in talem usum benedictis ad sanctam Mariam Majorem, quod & in aliis Deiparæ festis fieri docet Beda in lib. de Temporibus, de quo nos infra.

Cur cerei in hac solemnitate gestari solent.

Quod si roges, quare in hac solemnitate cereos geremus accensos? Respondet Innocentius I. scrib. de Purificatione B. Mariæ: *Primum, ut mos, inquit, Ethnicus cum Christiano ritu commutetur, & quod à stultis Idolorum cultoribus ad honorem Cereris, ac Proserpinæ agebatur, id prudenter à pijs ad honorem, laudemq; Mariæ Virginis conuertatur: deinde ut qui per Christi gratiam sunt purificati, hac caeremonia moneantur, prudentes illas virgines imitari, quæ, ut Evangelica docet parabola, non sine lampadibus accensis ad Christi sponsi nuptias ingrediuntur.* Hæc ille. Et S. Antonin. 4. p. tit. 55. c. 24. *In festo, inquit, Purificationis candelas accensas gestamus in manibus, lumen ardentissima charitatis Virginis designantes, & eam virtutem in nostris operibus habere professantes.* Et hæc de cereis satis sint, qui plura de Virginis Purificatione, & de cereis hac die gestari solitis requirit, adeat Canisium lib. 4. cap. 11. & 12. & lib. 5. cap. 24. Nonnulla mira-

cula, quæ hac die propter responsum quoddam in virginitatis Deiparæ gloriam decantatum acciderunt, quod responsum postea in festo Purificationis in Officio institutum est dici, habes cap. 24.

Illud tamen exemplum minimè prætereundum videtur; quod ad processionis commendationem, quæ in hoc festo Purificationis fieri solet, maximè perè facere videtur, quod nos ex Cæsario lib. 7. mirac. cap. 20. suis planè verbis describemus

In Regno Franciæ in Villa, quæ Quidò dicitur, Virgo quædam nobilis, & religiosa, sed paralytica fuit, quæ orationibus, jejuniis, & diuinæ contemplationi adeo operam dabat, ut corporalis cibus ei in nauisam verteretur, nec aliquid ex eo sumere poterat, nisi modicum iucum uvarum; hospitalis erat valdè, ac propterea etiam spiritum meruit prophetiæ, cui ejus pater Sacerdotem qui ei diuina celebraret, cum Ministris instituit. Hæc, cum in die Purificationis Domine nostræ S. Mariæ Virginis aliis Clericis, aliisque Ministris diuino nutu absentibus sola jaceret, intra se tristis dicebat: *Modò hic sola jaces, nec aliquid obsequii more Ecclesiæ uniuersali hodie B. Dei Genitrici Mariæ impendit.* Dum talia in mente volueret, spiritus ejus mirabili Dei virtute de corpore eductus ab Angelo in cœlestem Ierusalem est deductus; in qua maximam vidit processionem, ex diuersis ejusdem B. Civitatis ordinibus, Patriarchis videlicet, Prophetis, Apostolis, Martyribus, Confessoribus, Virginibus, cæterisque fidelibus, ex quibus bini, ac bini simul incedebant, & candelas ardentes in manibus gestabant, Antiphonas siue Responsorias ad diem pertinenti, more Ecclesiæ militantis, omnes decantabant, & stationes debitas observabant. Angelus verò Virginis ductor alteri cuidam Virgini, quam noverat esse consimilis meriti, illam sociavit, candelam porrigens ardentem. Tantus erat decor omnium, tanta gloria; in dispari tamen claritate singulorum, ut nulla lingua dari sufficeret. Salvator verò, qui caput est omnium Sanctorum, splendor gloriæ, & sol justitiæ, indutus pontificalibus, mitram gestans in capite suo, cum baculo, chirothecis, & annulo, & reliquis Episcopalis ornamentis novissimum locum cum sanctissima matre sua MARIA tenebat; cujus pulchritudinem omnis ille cœlestis exercitus mirabatur. Qui cum post tertiam stationem

Purificat. Deiparæ solemnitas in cœlis celebrari per visum cuidam Virgini ostendit.

nem inchoare. Antiphonam: *Hodie B. Maria puerum Iesum presentavit, &c.* Ingressi sunt templum ex auro, gemm. sq; constructum. Deinde inceperunt Missam introitus, videlicet: *Suscipimus Deus misericordiam tuam, & ab omnibus simul decantatus.* Interim Christo introeunte ad altare, postquam expletum est *Kyrie eleison* à choris alternatim, post *Gloriam in excelsis Deo, &c.* quod ipse Dominus noster Iesus Christus inchoavit: Beatus Protomartyr. Stephanus epistolam legit de libro Malachia Prophetæ, videlicet *Ecco ego mitto Angelum meum.* Sanctus vero Joannes Evangelista dalmatica indutus legit Evangelium secundum Lucam, scilicet: *Postquam impleti sunt dies Purificationis Mariae, &c.* quo perlecto, Dominus secundum morem ordinis nostri, ad gradum rediit, & ab offerentibus candelas suscepit. Prædicta autem Virgo per spiritum sentiens se ad corpus reversuram, candelam suam offerre noluit, etiam Angelo suo præcipiente, volens illam secum ad terras portare; quod Angelus considerans candelam in manu ejus flegit, superiorem partem auferens, & inferiorem illi relinquens, sicque ad corpus reversa partem eandem manu conclusam se retinuisse invenit. De qua plurimæ fiebant, & forte usque hodie sunt virtutes. Nam aquam superfusam in se bibunt, & convalescunt. Tam manifesta, & sublimis erat visio, & modum ejus minimè intelligeret, dicens illud Apostoli, cum de ea interrogaretur: *Sive in corpore, sive extra corpus, nescio Deus scit.* Sic ibi.

Malach. 3.

Luc. 2.

1. Cor. 12.

ASSUMPTIO DEIPARAE
15. Augusti.

8.
Assumptio
est omnium
Deiparæ
festivitatum
maxima.
Glos. super
cap. Alma
mater, de
sent. ex
commun.

Assumptio Dei Genitricis, inter ejus festa est longè augustissimum, quippè quod ei felicitatem attulit inenarrabilem; ut propterea Navarrus in Miscellaneo 13. de Psalterio Beatae Virginis num. 1. dixerit, Assumptionem festorum B. Virginis esse simpliciter maximam, juxta Glossam memorabilem. & receptam super *Alma Mater*, verbo *Assumptionis* de sententia excommunicationis, in 6. & Suarez lib. 2. de diebus festis, c. 8. *Festum*, inquit, *Assumptionis est maxima proprium ipsius Virginis, & inter festivitates ejus habet quandam excellentiam; quia gloriam præmium, & triumphum sanctissime Virginis nobis representat, Sic ille. Ejusmodi*

sanè festum ingenti Christianorum lætitiæ Deiparæ in tanta felicitate gratulantium celebratur 18. Calendis Septembris, cum Sol, ex Astrologorum sententia, in cœlesti Virginis signo commoretur, eademque die à Grecis, ut videre est in eorum Menologio, & in novella Cōstitutione Eminentissimi Imperatoris recollitur. Hanc verò solemnitate in Ecclesia antiquissimam esse satis apparet, nam ut omittam antiquissimos Patres, Antheam Cretensem, Damascenum, Metaphrastem, Petrum Damianum, Anselmum, Bernardum, aliosq; plurimos, qui de hac solemnitate sermones habuerunt: Certè antè Juvenalis Episcopi Jerosolymitani ætatem, qui anno salutis 445. florēbat, celebrem fuisse constat ex verbis, quæ apud Nicephorum leguntur lib. 2. cap. 23. ubi ejusdem Juvenalis de Deiparæ sepulchro, & Assumptione ad Imperatorem responsum scribitur. Deinde Sophronius Hieronymo æqualis sermonem, qui inter opera Hieronymi habetur, de hoc festo conscripsit luculentissimum, Quod si quis pertinaciter contendat sermonem illum non esse Sophronii (quæ de re novitio hujus operis plura) at saltem alicujus est viri gravissimi, qui ea ferè tempestate claruit; nam ex eo sermone Petrus Chrysologus, qui, quemadmodum ipse ait sermone 145. anno salutis 500. vivebat; Ildesonus, qui natus est anno Domini 610. in suis sermonibus integras sententias sunt mutuati. Sed quidni mortales eam celebritatem solemniter agant, quæ ipsi curiæ cœlesti jucunditatem attulit maximam? nam Sophronius loco citato de ea agens: *Festivitas, inquit, hæc, quæ nobis hodie revolvitur annua, Angelis omnibus facta est continua.* Et Ildesonus eadem feriè, sermone secundo de Assumptione: *Hæc, inquit, festivitas Assumptionis Virginis præcipua, & venerabili nobis; sed venerabilior in cœlo est Angelis, & Sanctis omnibus, quorū lætitiæ, & gaudium procul dubio ex hujus impletur diei exultatione, quando Beata Dei genitrix clarior solerefulsit in throno claritatis.* Sic ille.

9. Quod verò Nicephorus lib. 17. cap. 18. scribat festum hoc edito Mauritii Imperatoris institutum *Sic accipias*, inquit Baronius in notis Martyrologi ad 15. Augusti, *ut eam antea ab Ecclesia institutam ipse in Oriente sanctione edita promulgavit.* Caterum festum hoc magna religione à fidelibus peragi solitum, illud

Assumptio
solemnitas
per Mauritium
Imperatorem
in Oriente
promulgata.

FESTUM OMNIUM SANCTO-
rum 1. Novembris.

II. **C**UM in festo omnium Sanctorum Deipara inter Sanctos Primaria apud Deum præcipuo quodam honore colatur, ut videre est in Responsorio secundo, & hymnis ejus festi, in quibus Deiparæ memoria reliquis Sanctis præmittitur, idcirco merito Sanctus Antoninus, ut supra diximus, ad Deiparam etiam festum omnium Sanctorum spectare docuit, hinc factum est, ut in ejus festi tum vigilia, tum etiam infra octavam, (quoniam ad eam pertinet hæc solemnitas) secunda oratio, quæ in hujusmodi aliorum festorum diebus, de Beata Virgine dici consuevit, ut in orationem de sancto Spiritu omnium electorum sanctificatore commutetur: quæ enim olim solemnitas in honorem Beatæ Mariæ ad Martyres à Bonifacio IV. die 13. Maij, hæc ipsa à Gregorio item IV. omnibus Sanctis 1. Novembris decreta est.

Sanctorum omnium festivitas quam ratione ad Deiparam pertinet.

Hactenus Deiparæ festa, quæ ab universali Ecclesia pie coluntur, recensimus, nunc aliquot alia, quæ variis in Urbibus, Provinciis, & Regnis, vel etiam in nonnullis Religiosorum Ordinum familiis celebria sunt, breviter perstringamus.

COMPLURA DEIPARÆ
Festa, quæ variis in locis celebrantur.RESPONSATIO DEIPARÆ
22. Januarii in Galliis.

Festum Desponsationis Beatæ Virginis in Galliis die 22. Januarii celebratur studio Petri Aurati ex sacro ordinis Prædicatorum, qui anno 1346. composito ejus solemnitatis officio, à Paulo III. Pontifice suppliciter contendit, ejus ut auctoritate illud liceret in Ecclesia decantari, ac sacre Desponsationis celebritatem fieri 22. Januarii, quo tempore eam factam existimabat. Anno vero 1556. Gallicanam Ecclesiam secuta est dicecesis Atrebatensis, ubi 23. Januarii hoc festum resoluatur.

Festum Desponsationis B. Virginis.

illud argumento est, quod eidem octava ab universali Ecclesia sit tributa ex institutione Leonis III. Pontificis, teste Siegberto in Chron. anno 847. cujus occasio, ex Anastasio Bibliothecario, quæ ea tempestate vixit, & ex Platina in vita ejusdem Pontificis, ea fuit, quod Basiliscus, cujus halitu, & veneno multi perierant, hujus Pontificis precibus (quemadmodum uberius cap. 20. diximus) è fornice S. Lucie in Orphea fuerit expulsus in ipsa die Assumptionis, juxta Anastasium Bibliothecarium vel in octava ejusdem festi, juxta Platinam, qui addit hunc diem octavæ, ut festum celebratum esse. Jejunium quoque vigiliæ eidem festo, ex Ecclesiæ præscripto præmittitur; cujus meminit Nicolaus Pontifex (qui præfuit Ecclesiæ anno Domini 858.) ad consulta Bulgarorum capite 4. ubi inter cætera sanctæ Romanæ Ecclesiæ jejunia servari solita, recenset & hoc.

Baronius Leo IV. Pont. Anastasio Bibliothecario. Platina.

In Assump. Deiparæ solemnitate cerei qui accendebantur non consumpti Petrus Abbat Cluni.

Illud vero minime silentio prætereundum, quod Petrus Abbas Cluniacensis dictus venerabilis, qui S. Bernardi temporibus claruit lib. 2. de miraculis, cap. 30. tradit, cereos in æde S. Mariæ Majoris de Urbe à primis vesperis festi Assumptionis incendi solitos usque ad secundarum hanc totis 24. horis permanere continue ardentibus, nihilque penitus imminutos; Et hoc, inquit, tam nobile, & ante nusquam auditum miraculum, ad commendandam mortalibus gloriam Matris Domini, non in quolibet ignoto, vel humili loco, non in qualibet, vel quantalibet civitate, sed in ipsa Urbe orbis capite, non semel tantum, sed assidue recursum annuo divina pietas, & potentia operatur.

FESTUM S. MARIÆ AD NIVES
6. Augusti.

S. Mariæ ad Nives

Celebre est miraculum Nivis, quæ Libanio summo Pontifice circa annum Domini 367. partem collis Exquilini 9. Augusti (quo tempore in Urbe maximi calores esse solent) noctu contexit; cujus rei memoria eadem die anniversaria celebritate ab universali Ecclesia colitur in loco autem nive consperso Ecclesia ædificata est, quæ nunc dicitur sancta Maria Major, cujus nos initia, progressum, atque præstantiam recensimus infra, ubi de Templis Deiparæ dicatis.

Romanorum
Pantheon
in B.V. ac
omnium
martyrum
honorem
dicatum.
Martyrol.
Rom. Boni-
facius IV.
Pont.

DEDICATIO S. MARIÆ AD
Martyres Roma 13. Maii.

Dedicatio Ecclesiæ sanctæ Mariæ ad Mar-
tyres Romæ 13. Maii: *Quam Ecclesiam,*
inquit Martyrologium Romanum ad eam di-
em, *Beatus Bonifacius Papa Quartus, expurga-*
to Deorum omnium veteri fano, quod Panthe-
on vocabatur, in honorem Beatae semper Virgi-
nis Mariæ, & omnium martyrum dedicavit,
tempore Phoca Imperatoris. hæc ibi. quod ex
Sigiberto apud Genebrardum ad annum Do-
mini 613. refertur. Gregorius vero Quartus
qui sedit anno 828. eandem festivitatem sub
honore Dei Genitricis, & omnium Sanctorum
in universali Ecclesia die primo Novembris,
ut supra diximus, celebrandam decrevit. Ro-
mæ tamen die etiam decimo tertio Maii in e-
odem Templo, olim Pantheon dicto, ejus dedi-
catio fidelium concursu celebris habetur.

EXPECTATIO PARTVS DEIPARÆ
18. Decembris in Hispania.

Expecta-
tionis par-
tus Deipa-
ræ solemn-
tas, à quo
institutæ.

12. **E**xpectatio partus Deiparæ die decimo
octavo Decembris solemnitas est cele-
berrima in Hispania: etenim, ut supra diceba-
mus ex Mariana, anno salutis 656. à Concilio
Toletano X. cap. 1. sub Eugenio Archiepiscopo
Toletano institutum est festum 15. calendarum
Januariarum, hoc est 18. Decembris, sub nomi-
ne Annuntiationis Deiparæ, quam Patres il-
lius Concilii, quod condigne in Quadragesi-
ma, vel Paschate celebrari non posse videret-
ur, in illum diem transferendum duxerunt, his
verbis: *Ut ante octavium diem, quo natus est Do-*
minus, Genitricis quoque ejus dies habeatur ce-
leberrimus, atque præclarus, ex pari enim hono-
re constat, ut sicut Nativitatem filii sequen-
tium dierum insequitur dignitas, ita festivitatem
matris tot dierum sequatur sacra solemnitas.
Nam quid festum matris, nisi incarnatio
Verbi? cuius festum ita debet esse solemnne, sicut
est & ejusdem Nativitatis Verbi. hæc ibi. Ve-
rum postea sanctus Ildefonsus Eugenii nepos,
& in Toletano Episcopi opatu successor, ean-
dem diem Deiparæ sacram sub nomine Ex-
pectationis partus ejusdem esse decrevit, eam-
que magna pietate in hoc usque tempus ce-
lebrant Hispani, quam etiam à Gregorio XIII.
confirmandam curavit, cum Annuntiatio

Virginis ibi 25. die Martii cum universali Ecce-
lesia recolatur. hæc porro solemnitas vulgo *S.*
Maria de O vocatur, quod in primis hujus solē-
nitatis vesperis in Ecclesiastico Officio ponan-
tur celebres illæ Antiphonæ ante Nativitatem
Domini ab O initium ducentes, quibus anti-
quorum Patrum ardens desiderium Christi Do-
mini Adventum cupide expectantium exprimitur.
Vide Ribadeneiram in Vitis Sanctorum
ad diem 18. Decembris; Arnoldum Wyonium
in Martyrologio Benedictino eadem die; Ma-
rianam lib. 6. de rebus Hispan. c. 9. Azor tom. 2.
lib. 1. cap. 28. & Vincentium in speculo historia-
li lib. 7. capite 120.

FESTVM DEIPARÆ A CONSTAN-
tinopoli seu Odigitria, quod feria 3.
Pentecostes celebratur.

13. **F**estum B. Virginis Odigitriæ, quod in Si-
cilia mutuo, ac decurtato nomine de I-
tria, alii vulgo appellant à *Constantinopoli*, feria
tertia Pentecostes (ubi aliquod ei Templum, *Constanti-*
vel Sacellum erectum est, ac dicatum) magno
populorum concursu celebrari consuevit:
quemadmodum Romæ, Neapoli, & alibi præ-
sertim in Sicilia fieri videmus, ejusmodi vero
festum duxisse videtur originem à Deiparæ I-
magine sancti Lucæ penicillo expressa, & à Pul-
cheria Augusta Theodosii Junioris sorore
Constantinopolitani Templo à se à fundamen-
tis excitato, cui nomen τὸ ὀδηγῶν, hoc est vis
ducum, est inditum collocata, una cum quibus-
dam Christi Domini fasciis, ac fuso ejusdem
Virginis, de qua Imagie Nicephorus libro
decimo quinto, capite decimo quarto. Pulche-
ria, inquit, Augusta Templum in Urbe Con-
stantinopolitana crexit ὀδηγῶν via ducum ap-
pellatum, ubi Antiochia missam Verbi matris
Imaginem dedicavit; quam D. Apostol. Lucas
suis ipse manibus depinxit, illa adhuc vivente,
& tabulam ipsam vidente, gratiamque adeo illi
formæ suæ immittente. Hæc Imago in loco,
quod Tribunal dicitur, fuit; ubi ea, quæ nunc
quoque sunt miracula, peracta sunt. Porro in
Templo illo, ut TERTIO quoque septimane die
pervigilium fit, & supplicatio perageretur, cur-
avit, quod ad hunc usque diem servatur. hæc Ni-
cephorus. Ex quo factum est, ut Constantinopoli-
politani, cum vel hostium obsidione, vel aliis
angustis premerentur, ad Deiparam confuge-
rent.

Tract. de
miraculis.

runt, atque admirabilem ejus opem, quemadmodum in Tractatu de Miraculis allatis historiis ostendimus, experti sapissime fuerint. Verum reliquis omissis, id tantum afferam in præsentia, quod de ejusmodi imagine scribit Vincentius Beluacensis, qui ante 400. circiter annos floruit, in Speculo historiali libro 23. capite 147. ubi, cum ageret de Saracenis tempore Leonis II. Imperatoris, magna cum eorum cæde profligatis: Apud Constantinopolim, inquit in Monasterio sanctæ Dei Genitricis juxta palatium in mari prope sanctam Sophiam, erat Imago beatae Mariæ, quæ tenebat infantem in brachio, quam depinxit in tabula sanctus Lucas, cum adhuc viveret sancta Maria: hæc imago vocatur Odigitria, id est deductrix, quia duobus cæcis apparuit sancta Maria, & deduxit eos ad suam Ecclesiam, & illuminavit eos, cum ista imagine faciunt processionem omni die

Duobus
cæcis B. V.
apparuit,
illosq; illu-
minavit.

Per imagi-
nem Dei-
paræ Sara-
ceni debel-
lari.

Imaginis
Deiparæ à
Constanti-
nop. exem-
plar præ-
clarissimū.

Peria
gna.

ber.

ea die in visentibus impetravit; quod in libro Conformitatum S. Francisci conform. 2. & in Chronicis Minorum part. 1. l. 2. cap. 1. fufius describitur.

S. MARIA A CARMELO
16. die Julii.

S. Maria à
Carmelo.

CElebris est solemnitas B. Virginis à Carmelo, quæ die 16. Julii ingenti fidelium pietate celebratur, in ejuſq; honorem feriam quartam cujuscumq; hebdomadæ peculiariter dicatam colunt complures, eaque die à carnibus sponte abſtinent.

COMMEMORATIO S. MARIÆ
de Victoria die 7. Octobris, & Festum
Rosarii Dominica 1. Octobris,

S. Mariæ de Victoria commemorationem Pius V. Pontifex Maximus ob insignem de Turcis anno 1571. Deiparæ auxilio ad Echindas partam victoriam quorannis fieri instituit die septimo Octobris, ut videre est in Martyrologio Romano ad eundem diem. Verum quia eo anno septima dies Octobris in primam ejusdem mensis Dominicam incidit, quo tempore sollemnis Sodalitatis Rosarii supplicatio fiebat Gregorius XIII. Pont. Max. Pij V. successor, hanc solemnitatem sub nomenclatione Rosarii Dominica 1. Octobr. in Ecclesia, ubi altare vel capella Rosarii fuerit, tanquam festum sollemne sub duplici majori officio decadem Virgine Deiparæ celebrari iussit, quemadmodum c. 10. diximus.

Commem.
S. Mariæ de
Victoria à
Pio V. insti-
tuta.

FESTVM DOLORVM DEIPARÆ.

15. FEstum dolorum Deiparæ, quos cum puerum Jesum sisteret in Templo, Simeon ei vaticinatus est à Cisterciensibus, quemadmodum ex eorum Breviario colligitur die 16. Aprilis, ab aliis vero plurimis in locis, præsertim in Atrebatensi diocesi feria sexta ante Dominicam Palmarum solemnè celebratur. In ejusmodi Virginis Dolorum memoriam apud Trajectensem dioceseſem in D. Ægidii, ubi Canonicorum Collegium erat, Societas quædam erecta est; quo in loco cõplura signa, ægrotis reddita valetudine, mortuis ad vitam revocatis, divinitus sunt exhibitæ; quæ admodum

Dolorum
B. Virginis
solemnitas
Luc. 1.
Breviariū
Roman.

Liber de
societate in
memoria

O o o o 2

S. MARIA ANGELORVM, SEV
de Portiuncula die secunda
Augusti.

S. Mariæ
Angelorū
solemnitas
per S. Fran-
ciscum de
Assisio pro-
mulgata.

14. IN religioſissimo Minorum Ordine sanctæ Mariæ Angelorum, seu de Portiuncula die 2. Augusti festum solenne celebratur, propter amplissimam indulgentiam, quam S. Franciscus à Christo Domino Deiparæ deprecante, cunctis peccata sua rite confessis, Templumque S. Mariæ Angelorum Assisii

dolorum
B. Virg.

modum libellus quidam de ea Societate latine
editus testatur.

FESTVM GAUDIORVM
Deiparæ.

Gaudiorum
Deiparæ
solemnitas
quando ce-
lebratur.

Festum Gaudiorum ejusdem Deiparæ in
Ecclesia quidem Audomarenſi ſabbato,
quod Aſcenſionem Domini proxime ſequi-
tur; in Eccleſia vero Noviomenſi recolitur
Dominica, quæ incidit poſt diem quartam Ju-
lii tranſlationi Sancti Martini dicatam. Gaudia
porro Deiparæ quænam fuerint, ex piſſimis
Rythmis apud Caniſium libro quarto capite
decimo tertio (quibus præclariffimus Chriſti
martyr Sanctus Thomas Cantuarienſis etiam
delectatus ſcribitur.) & ex libro primo Revela-
tionum Sanctæ Mcctildis capite 66. cognofce-
re licet.

Caniffius.
S. Th. Can-
tuar. Epifc.
& martyr
S. Mcctildis

FESTA DVO DEPOSITIONIS
veſtium Deiparæ in Vrbe Conſtantino-
politana die 2. Julii, & ul-
tima Auguſti.

Festum de-
poſitionis
veſtium
Deiparæ.
Pulcheria
Auguſti.
Iuvenalis
Patriarcha
Ieroſolym.
Molanus.

16. **C**onſtantinopoli die ſecunda Julii in Bla-
chernis, quod eſt templum Deiparæ à
Pulcheria Auguſta admirabili pulchritudine in
ſuburbiiſ Conſtantinopolis extructum, fe-
ſtum eſt Depoſitionis veſtimentorum Deipa-
ræ in eodem Templo, quæ erant falciæ ſepul-
chrales à Juvenali Ieroſolymitano Patriarcha
ad eandem Pulcheriam miſſæ. De hoc feſto
Molanus ad Uſuardi martyrologium in hunc
modum: *Die ſecunda Julii Depoſitio ſcola ſan-
ctiſſimæ Domine noſtræ Deiparæ in Blachernis.*
In eadem Urbe Conſtantinopolitana die ulti-
mo Auguſti feſtum eſt, quod vocatur depoſi-
tio Zonæ Deiparæ in Chalcoopratio; in Chal-

coprateio enim, quod latine fabricorum empo-
rium ſonat, erat alterum Deiparæ templum ab
eadem Pulcheria à fundamentis excitatum. De
hoc feſto Molanus ad martyrologium Uſuar-
di ſic habet: *Die trigeſima prima Auguſti, De-
poſitio venerandæ Zonæ ſanctiſſimæ Deiparæ, in
anniverſario die dedicationis templi in Chalco-
pratiis.* De Zonæ Deiparæ depoſitione extant
Encomia Germani Epifcopi Conſtantinopoli-
tani, & Euthymii monachi apud Surium tom.
4. die 31. Auguſti.

SOLEMNITAS RECOLLECTIO-
nis feſtorum Deiparæ Lovanii Domi-
nica prima Septembris.

Hujus feſti meminit Molanus ad Uſuardi *Recollectio-
nem* martyrologium die prima Septembris *feſtina-*
his verbis: *Dominica prima die menſis Septem-
bris Lovanii in Baſilica Sancti Petri, Solemnitas quibus
Recollectio feſtorum Beate Virginis Dei Ge-
nitricis Mariæ, qua cum totius Urbis læticia feſti-
ve celebratur.* hæc ibi. Hujus feſti inſtitutionem
vide apud Lovanium Lipſii libro primo capite
quinto. Idem feſtum alibi etiam in Belgio eſt
ſolemne: Duaci enim Dominica ultima Au-
guſti, Antuerpiæ Dominica ſecunda ab Aſſum-
ptione Deiparæ, Cameraci Dominica quarta
Auguſti recolitur. In Calendario Breviarii Ca-
meracenſis Dioceſis exouſi Pariſiſ, anno 1507 *Officium
dicitur feſti-
vum.*
cum officio Recollectio-
nis feſtorum Deiparæ
menſe Auguſto die vigefimo primo verſicu-
lus hic legitur:

Ecce die quarta Mariæ collige feſta.

SECUNDA PARS

HUIUS TRACTATUS

QVÆ EST DE TEMPLIS

Deiparę erectis.

S V M M A R I V M.

Templa Deipara in urbe, num. 18.
 S. Maria Major, ibidem.
 S. Maria Trans Tiberim, num. 19.
 S. Maria Angelorum in Thermis, num. 20.
 S. Maria in Porticu, num. 22.
 S. Maria Ara cęli, num. 23.
 S. Maria ad Martyres, seu Rotunda, num. 24.
 S. Maria in via lata, num. 25.
 S. Maria schola gręca, ibidem.
 S. Maria à Palmis, num. 26.
 S. Maria Annunciata extra Urbis mœnia, ibid.
 S. Maria in Dominica, num. 27.
 S. Maria de Populo, ibidem.
 S. Maria supra Mineruam, num. 28.
 S. Maria in Via, ibidem.
 Varia in Vrbe Deipara Templa sanctorum reli-
 quius vel aliqua alia ratione insignia, n. 29.
 S. Maria Nova, ibidem.
 S. Maria libera nos à pœnis inferni, num. 37.
 S. Maria Transpontina, num. 31.
 S. Maria in Crypta picta, ibidem.
 S. Maria à Trivio, num. 32.
 S. Maria in Aquiro, ibidem.
 S. Maria scala cęli, num. 33.
 Varia Deipara Templa in Vrbe peculiari aliqua
 ratione celebra, num. 34.
 Alia Deipara Templa in Vrbe miraculis illustra
 vel quibus Religiosorum, aut aliquorum Chri-
 stiana charitatis operum, domicilia sunt anne-
 xa, nu. 36.
 Templa Deipara Neapoli posita, nu. 40.
 Ecclesia cathedral. Neapoli Deipara dicata, n. 42.
 S. Maria Major Neapoli, num. 42.
 S. Maria à Carmelo, ibidem.
 S. Maria ad pedem Cryptę, num. 44.
 S. Maria ab Agnone, num. 45.
 S. Maria Sicula, ibidem.
 S. Maria à Donna Romata, num. 46.

S. Maria Regina cęli, & alia Monialium templa
 Deipara sacra, num. 47.
 Deipara Templa, quibus Nosocomia, Orphano-
 trophia, & similes pietatis Christiana Domus
 adiunguntur, n. 49.
 Deipara Templa, qua ad viros religiosos perti-
 nent, n. 50.
 Templa domiciliorum Societatis Iesu Neapoli
 Deipara erecta, n. 52.
 Templa Deipara in reliqua Italia, num. 53.
 Templa Deipara in Sicilia, & in nonnullis circæ
 Italiam Insulis, num. 55.
 Deipara Templa in Hispania, num. 57.
 Deipara Templa nonnulla, & præcipue in Septen-
 trionis Regionibus Gallia, Germania, Hunga-
 ria, & Polonia, num. 68.
 Deipara Templa in compluribus Orientis regio-
 nibus Ierosolymis, Constantinopoli, Antiochia
 & in Africa, num. 72.
 Templa Deipara apud Barbaras nationes diver-
 sis in Regnis excitata, num. 78.

EXEGIMUS, quæ de diebus festis
 Deiparę dicenda proposuimus, nunc
 ad templa variis in locis eidem posita
 veniamus. Et quidem Virgini Deipa-
 ræ templa dicata esse non modo post-
 quam erecta in cœlum est; sed etiam cum vi-
 tam inter mortales ageret, & multo etiam tẽ-
 pore ante ortum, complures, iique gravissimi
 auctores literis prodiderunt. Nam & Druidę
 Gallorum Sacerdotes Carauti Urbe Gallię
 Lugdunenſis celeberrima, & fossa alte humo A-
 ram excitantur cum hæc inscriptione. VIRGINI
 PARITUR, multo ante Deiparę ortum Egi-
 ptii quoque à Jeremia, teste Epiphano, de Vir-
 gine puerpera in Ægyptum ventura edocli an-
 tiquissima consuetudine Virginem in lecto, &

Templa B.
 Virgini
 ante ejus
 ortum dē-
 catur

Epiphani.

Infantem in Præsepio adorabant. Porro Jason, & Argonautæ seu unum, seu duo Mânæ Verbi divini Genitrici templa dedicaverunt mille ducentis ante Christum annis; quæ fusc examinata & explicata sunt cap. 29.

Templa eadem in terris degenti extructa.

Jam Deiparæ ea ipsa in terris commorante Apostolorum tempore, templa etiam dicata sunt, nam ædes Laurentana jam tum dici potuit templum, cum Dei Genitricis orto, ac divini Verbi conceptu, Deiparæ usui consecrata est. Præterea Cranganore in Orientali India ab uno è tribus Magis; Calecurii item ab ejus conditore Deiparæ templa extructa, dicataque sunt. Cæsar augustus à S. Jacobo Apostolo templum, cui nomen est à Pyla, seu Columna, in qua Virgo ipsa se videndam Apostolo præbuit In Urbe Anteradeni in Syria sacellum à S. Petro Apostolo eidem conditum, magna non Christianis solum, sed etiam Saracenis venerationi fuit. In monte Carmelo, statim atque innotuit B. Virginis in cælum Assumptio, in ejus honorem à Christianis illius montis incolis excitatum templum est. Massilia Basilicam S. Martha Christo Jesu, ac matri erexit, In Æthiopia à Candace illa, cujus Eunuchum Philippus Act. 8. sacro fonte lustravit, templum Deiparæ extructum est regni præ excellentiæ, & miraculis olim nobile. Tungis Eburonum ædem B. Virgini consecravit S. Materius Episcopus S. Petri Apostoli discipulus à mortuis rediivus. Hæc cursim indicamus, ut Lector uberius tractata, probataque videat cap. 29. Quæ vero universè dicenda essent de infinitate prope templorum Deiparæ dicatarum, eodem illo capite compendio attigimus.

Templa Deiparæ præcipua.

Reliquum nunc est, ut singillatim, ac seorsim de templis B. Virgini erectis agamus: non de omnibus, ne de præcipuis quidem omnibus sed de nonnullis, ad quæ me vel structuræ magnificentia, vel fama miraculorum, vel adeuntium celebritas, vel privata quædam pietas allicit. Initium igitur faciemus à capite, & forte religionis urbe Roma; post ingrediemur Neapolim, tum plerasq; Italia urbes, & adjacentes insulas deinde Hispaniam, & quod super est Occidentis. Ad extremum Regiones eas percurramus, quæ pertinent ad Orientem solem.

Cur aliæ quæ B. V. templa super idolorum

Illud vero lectorem monitum velim, interdum Deiparæ templa super idolorum fanis à Christianis extructa, quod non absque Dei nutu factum arbitramur, ut perspicuum fiat omnibus quemadmodum, c. 29. monuimus, Dei-

param de Ethnismo, & de Idololatria triumphasse, quippe quæ in eorum delubris, veluti in hostium arcibus expugnatis sui filii, suaque vexilla erexit.

Sed jam ad templa ipsa nominatim recensenda accedamus, initio facto ab urbe omnium principe, & Christianæ religionis sede primaria,

TEMPLA DEIPARÆ in Urbe.

S. MARIA MAIOR.

Inter alia in Urbe Deiparæ templa eminet illud S. Mariæ Majoris in Exquilis anno salutis 367. à Joanne Patrio Romano, ejusque conjuge ædificatum; qui quod liberis carent Deiparæ suam hereditatem voverunt, à qua Nonis Augusti, cum maximi in Urbe calores esse solent, in iornis sunt admoniti, ut quem locum nive conspersum viderent, in eo Ecclesiam ædificarent, quæ suo nomini dedicaretur. Id quod Joannes ad Liberium tum Pontificem detulit, cui id ipsum Beata Mater per quietem eadem nocte edixerat, quare Liberius solemniter sacerdotum & populi supplicatione instituta, ad collem Esquilinum nive conspersum venit, locum Ecclesiæ designat quæ Joannis & uxoris pecunia est extructa. Eadem postea à Xisto III. anno 432. est restituta, sacrisque historiis musivo opere contextis, quæ adhuc extant, distincta. Id quod Adrianus I. Epistola ad Carolum Magnum pro cultu sanctarum imaginum refert his verbis: *Beatus Xistus Papa Basilicam sanctæ Dei Genitricis cognomento Majoris, quæ ad præsepe dicitur, tam in metallis aspreis, quam in divinis historiis, sacrisque decoravit imaginibus, ut ille. Est autem id templum multis decorum Religionis nostræ insignibus; nam & Præsepe Christi Domini, unde etiam Basilica nomen traxit, in ara exigui cujusdam sacelli ad levam templi reconditum erat, quod sacellum thesauri illius custodem, integrum cum præsepe anno Domini 1586, in aliud sacellum multo augustius, ornatusque transtulit Sixtus V.*

In hoc etiam templo magno totius Urbis concursu, & religione coitit imago beatae Virginis puerum Jesum in ulnis foventis à S. Luca depicta miraculis inclita, atque illo im-

fanis extructa.

S. Maria Majoris templum à Joanne Patricio conjuge adificatum. Templi Mariae majoris solum conspersum nive divinitus designatum.

Præsepe Christi Domini in templo S. Mariæ Majoris.

Idem B. V. templum aliis rationibus cele-

herimum.

primis, quod à Sancto Gregorio saviente lue, per Urbem circumlata, ut capite vigesimo diximus, pettem depulsi: huic sicæ Imagini Paulus V, qui nunc clayum Reipublicæ Christianæ pietate, ac prudentia singulari tenet, ad templi dexteram facellum extuxit: è sacri regione præsepis longe nobilissimum, in quod imago illa translata splendidius colitur.

Eadem Basilica Sanctorum reliquiis locuples est multis, ac præclaris, corpore Sancti Mathiæ Apostoli, sanctæ Epaphræ, quem Apostolus vocat *conceptivum* suum, sanctarum item Romulæ, & Redemptæ virginum, quæ in ara maxima reconduntur: est etiam in clytym corpore sancti Hieronymi, quod ille esse translatum constanter anniversaria recordatione Martyrologium admonet die nono Maii. Adde alia pietatis decora, quod unum est ex quinque Urbis templis patriarchalibus, quæ hoc privilegio eminent, ut in eorum summo altari nullus Missæ sacrificium offerat, nisi ex speciali summi Pontificis auctoritate. Has autè quinque Basilicas Patriarchales Joannes Monachus Piccardus Cardinalis, in *c. fundamenta, de elect. in 6.* refert his versiculis ex Onuphio de septem Eccles. cap. 1.

*Paulus, Virgo, Petrus, Laurentius nîq; Joannes;
Hi Patriarchatus nomen in Vrberenent.*

Hoc item templum unum est ex septem illis præcipuis, quæ magna religione ab indigenis, ac totius Orbis peregrinis obiri solent: item unum ex quatuor, quæ anno Jubilæi solemniter visitanda indicuntur, & peculiari porta insignè triumphantium instat, quæ semper clausa, illo dumtaxat anno solemnæ cærimonie referatur. Nec Pontificum studium ad augendam ejus templi celebritatem defuit multis indulgentiis illud locupletantium, quæ in marmorea tabula publicè proposita leguntur: quindecim insuper dierum stationibus ibi solemniter institutis, præsertim die Nativitatis Domini propter præsepe, & ipso Paschæ is festo, quasi Ecclesia Parenti sanctissimæ gratuletur, quæ redivivum ab inferis natum prima conspexit. Quin etiam Basilica eadem supplicationibus, & litaniis jâ inde à S. Gregorii Magni, & præcedentium Pontificum temporibus, ac deinceps sæpe deputari consuevit. Deniq; inter alias plurimas, easque nobiles Virginitatas Romæ Basilicas, hæc principem locum obtinet, ut propterea multis

etiam sit insignita nominibus. Dicta quippe est S. M. ad Præsepe, quod in ea Præsepe Christi Domini asservetur. Basilica Liberiana conditor S. Maria Major, quod cæteris dignitate præstet, quare à S. Greg. I. II. reg. ep. 2. & 1. 4. Moral. c. 15. alijsq; per antonomasiam Dei Gehiticeis Ecclesia absolute appellatur. Et sane hæc B. Mater cereis accensis, nec absumpis illustrare solita erat, auctore Petro Cluniac. l. 2. mirac. c. 30. ex quo nos miraculum istud multis olim satis compertum, & exploratum commemoravim⁹ supra in festo Assumptionis. In hac eadem Basilica S. Henricus Imper. ad Urbem veniens prima nocte excubare solebat ex Nauclero gener. 34. ubi & visionem quandam admirabilem semel consecutus est, quam nos uberius cap. 35. attulimus.

S. MARIA TRANS TYBERIM.

S. Maria Trans Tyberim templorum ejusdem in Urbe antiquissimū insigni eruptionis olei prodigio Christi adventum præsignificante nobilitatum, & à S. Callisto Pp. & martyre, quæ admodum habet liber de Romanis Pontificibus, & Platina in Callisto annum Domini circiter 224. Alexandro Imperatore Dei Genitrici extructum eo in loco, ubi olim Taberna Meritoria erat, de qua in diebus Augusti, teste Paulo Orosio libro sexto capite vigesimo fons olei largissimus per totum diem fluxit, quo signo, inquit Orosius, quid evidentius, quam in diebus Augusti futura Christi, qui unctus interpretatur, Nativitas declarata est? Cumq; eo tempore, quo Cæsari perpetua Tribunitia potestas decreta est, Romæ fons olei per totum diem fluxit, hoc prodigio significatum est per totum diem, hoc est, per totum tempus Impetii Romani Christum, & ex eo Christianos, id est unctum, atque ex eo unctos de Meritoria Taberna hoc est de hospita, largaq; Ecclesia affluenter, atque incessabiliter processuros. hæc ex Orosio quæ eadem de olei fonte narrant Eusebius in chronico & Eutropius, qui vult oleum illud signum fuisse gratiæ Christi gentibus comunicandæ; huic historiæ, & illud fidem facit, quod cū circa annum 1130. tempore nemini Innocentii II. hujus Ecclesiæ fundamenta reficerentur, eodem in loco terra intus posita reperta est adhuc oleo madida; quod habet tabella in eodem Templo exposita, & referunt Baronius 10. 2. annal. ad annū 224. & Pompcius Hugoni⁹ in

19.
S. Maria in
Trans Ty-
berim tem-
plum à S.
Callisto
Pont. Co-
mar. con-
secratum:
Liber de
Romanis
Pontific,
Platina
Ex ejusdē
templi solo
largissimus
fons erupit

in lib. de Stationibus statione 16. quin etiam foramen illud, ex quo oleum scaturit, polito lapide circumcirca exornatum ad tanti prodigii memoriam visitur. Nec illud silentio prætereundum, quod cum Popinarii, hoc est il, qui obsonia, coctasque carnes vendebant, hunc

Lápridius.

Alexander Imper.

Baronius.

Gregor. II. Pontif.

Anastasi- us biblio- thecarius.

Innocent. II. Pont.

idem tem- plum mul- tis sancto- rum reli- quiis insi- gnitur.

Cant. I.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

Gregorius IV. Pont.

S. Maria & Clementia celebre in eodem tem- plo sacellu.

pluvia copiam est elargita: ad hæc, cum magna inter eos, qui cis Tiberim, & illos, qui trans Tiberim debebant, discordia intercederet, precibus coram hac imagine ad Deiparam fuis, est sublata.

**S. MARIA ANGELORVM
in Thermis.**

S. Maria Angelorum in Thermis Diocletiana in Quirinali. Hoc templum spatii magnitudine, structurae immensitate, & insigni forma ob amplissimam, ac perfectam crucis figuram in primis admirabile, ac præclarum, altissimis fornicibus, & ingenti luminis claritate maxime jucundum, ac peramænum; multorum millium martyrum sudore, qui in hac ingenti mole construenda in servorum morem laborare sunt coacti, sanctum, ac venerabile; memoria Deiparæ, & Angelorum, præsertim septem Principum Throno Dei astantium, quibus est dicatum, sanè inclytum, ac celebre; hoc, inquam, Templum divino consilio peculiari quadam ratione extructum, atque erectum videtur: cuius historiam in eo, quod de septem Principibus Angelorum conscriptum opere ulterius explicatam, in præsentia summam perstringemus, & ut de ejusmodi Thermis, quod ad nostram facit, aliquid præmittamus. Erant ex immensa sane mole, ac præ incredibile amplitudine, ut Marcellinus l. 10. loquitur in modum provinciarum extructa; quibus extenuendis septem ipsos annos ad 40. Christianorum milia (quemadmodum Bartholomæus Marlianus l. 5. Topographiæ Urbis c. 20. & Andreas Fulvius in Thermis Diocletianis affirmant) veluti servi ascripti Thermarum operibus sunt incipati. Cum enim ann. Christi 298. (is fuit 15. Diocletiani, quo Thermæ auctore Eusebio in chron. edificari cœpæ sunt) ejusdem Diocletiani, & Maximiani consilio omnes ubiq; politæ legiones lustrarentur, qui in eisdem reperti sunt Christiani milites, exuti militia, ac vinciti Romam perducti, Thermarum operi sunt ad dicti. Absolutis verò Thermis, quod eorum ingens esset numerus, ne quid in imperium molirentur, ducti extra portam trigeminam, nunc S. Pauli, tertio ab urbe lapide in convexo valis, in loco, qui dicitur *Gutta jugiter manans* ad Aquas Salyias omnes die 9. Julii præclaro martyro sunt coronati. Hi fuerunt Sancti **Zeno**

20.
S. Maria
Angelorum
in Thermis

Liber de
septem Prin-
cipibus An-
gelorum.

Marcelli-
nus.

Bartholo-
mæus Mar-
cellianus.

Andreas
Fulvius.

Toennis
Diocletia-
ni militum
martyrum
labore lib-
erata.

Eusebius.

Sep-
tel-
m-
hor-
per-

Sep-
tel-
ta-
ton-
Ca-
de-
m-

Zeno

S. Zenonis
Tribunus
c. 10203.
sociorum
martyrii.

Zeno Tribunus, ac decem milia ducenti tres socii, quorum reliquæ in proximo templo, quod B. Maria scilicet dicitur, prope Templum SS. Vincentii, & Anastasii, de quo infra repetitæ visuntur; de quibus Baron. in notis ad Martyrologium die 9. Julii, & tom. 2. Annal. ad an. 298. qui illud etiam observat, reliquis Imperatorum Thermis collapsis, vel propemodum dirutis, Thermarum tamen Diocletiani potissimam partem, quod Christianorum labore steterent, tot secula perdurasse, & in Basilicam Dei Genitricis, & Angelorum religiose fuisse conversam. Nec illud silentio prætereundum, quo Pompejus Hugenius I. de Stationibus Urbis statione 25. scribit in lateribus Thermarum ruinis interdum crucis signum repertum fuisse incisum; & sua ætate fuisse aliquos, qui id se se spectasse testati sunt, quod aperte ostendit lateres illos non nisi à Christianis ad id opus damnatis effici potuisse. Quin etiam Antonius Duca, de quo mox plura, Thermarum Architectum reperisse se ait fuisse Christianum, ideoque Thermas figura septiformi, & latissimis crucibus in superiori parte insignivisse: hinc factum est, ut locus ille præcis illis Christianis semper venerationi fuerit: nam & in quadam Thermarum parte S. Cyriaco templum titulo Cardinalis exornatum, cujus vestigia adhuc visuntur, est erectum, ad quod statio erat feria 2. Dominica in passione, sed cum præ vetustate corruiisset, Sixtus IV. auctore Onuphrio in lib. de septem Ecclesiis, titulum & Stationem ad templum SS. Quirici, & Julitæ transtulit. His igitur, quæ ad majorem Thermarum sanctitatem declarandam facere videbantur expositis, subjiciamus nunc, quæ ratione in templum Deiparæ Angelorum conversæ sint.

Septem Angelorum 21. Cum Panhormi celebri Urbe Siciliæ an. 1516 in quodam per vetusto templo, quod S. Angeli dicebatur, septem sanctorum Angelorum ante conspectum Dei astantium. Imagines habitu, & aspectu venerabiles, cum eorundem insignibus ac nominibus in pariete depictæ casu repertæ essent; Cumq; ea occasione, magna Panhormi omnium ordinum in hos 7. Angelorum Principes pietas esset excitata, ita ut templum illud septem Angelorum nomine diceretur, & Monialium orationis S. Francisci de Paula nobile cœnobium ibidem extrueretur; Antonius Duca Sacerdos natione Siculus, patria Cephaludensis, vir innocentia laude conspicu-

us hujus templi septem Angelorum Panhormitani Rector, propagandi cultus eorum uideri septem Angelorum impensè sollicitus, annum Domini circiter 1527. Romam contendit, omnemq; movit lapidem, ut Pontificis auctoritate in urbe, arce ipsa pietatis, templum aliquod in eorum honorem excitaretur, qui sæpè irrito conaturum aggressus, sæpe Dei instinctu repetito cursu, ne difficultatibus frangeretur, quæ pium hominis studium retardabant, ad opus persequendum, & promovendum divinitus est confirmatus.

Enim vero anno Domini 1541. die 7. mensis Septembris, cum post panis, & aquæ jejunia è strato surgeret sacrum Missæ sacrificium oblaturus, visus est sibi intra Diocletiani Thermas esse, easq; intueri, simulq; quodam lumine sibi significari, Thermas illas templum esse septem spirituum ante Deum astantium; hanc revelationis, quam biennio post Venetis primus, postea Romæ anno 1555. typis divulgavit, mentio fit in eius sepulchro, quod in hoc templo extat. Ea visione maxime confirmatus cum Bartholomæo Salucio postea Montis Regalis Episcopo ad Thermas quæ, quod ab Urbis frequentia longius abessent, ludendi locus erant, ac facinororum hominum receptaculum, se contulit, in quarum edificio 14. veluti sacella invenit: septem quidem ex parte Orientali, quibus jam tum singula nomina septem Angelorum, quæ Panhormi reperta sunt, singulis sacellis, rubris litteris, quas sæpè legimus, inscripta sunt S. Michael, S. Gabriel, S. Raphael, S. Uriel, S. Seraphiel, S. Jehudiel, & S. Barachiel: ex parte verò Occidentali septem Martyribus, qui in S. Marcelli actis apud Surium tom. 1. in constructione Thermarum leguntur, totidem sacella attribuit, eorumq; nomina iisdem sacellis inscripta; ii sunt S. Marcellus Papa, S. Cyriacus, Silvanus, Largus, Sinaragdus, Diaconi, S. Saturninus senex, & S. Thrasion, qui suis facultatibus Christianos in Thermis laborantes adhibere; cujus memoria die 11. Dec. in Martyrol. Rom. adnotatur. Itaq; hac visione Antonius vehementer accensus majori studio Sanctorum 7. Angelorum templum apud Paulum III. supplicibus libellis eidem sæpè traditis procurabat. Tandem an. Christi 1550. Antonio id à Julio III. qui in demortui Pauli III. locum successerat, exire contendente, res omnis Philippo Archinto Urbis Vicario à summo Pontifice est demandata. Is eodem Approbante Pontifice

Antonii
Duca visa

Septem
Angelorum
nomina.

Pppp decre-

*S. Maria
Angelorum
templum
in Thermis
per Antonium
Ducam
aedificatum.*

decreto sanxit, ut Diocletianæ Thermæ in templum B. Virginis, & septem Angelorum dicarentur: eodemq; decreto, (quod in Archivio PP. Carthusianorum Romæ asservatur) operis procurationem societati sacratissimæ Trinitatis commisit. Itaq; Thermæ die 15 Aug. ejusdem anni per Episcopum Sebastenum in honorem S. Mariæ Angelorum, & Martyrum sunt dicatæ duæ aræ ibidem erectæ, & sacra quotidie celebrari cœpta. Sed cum res quorundam improbitate, qui postea ultore Deo suæ temeritatis luerunt pœnas, parum feliciter processisset; Aræ quoq; cum ornamentis exturbatæ essent, neq; earum restituendarum spes esset ulla; iterum an. 1555 alia visione est erectus, qua eidem significabatur divino decreto Thermas in septem Angelorum templum consecrandas, sed cum bellorum occasione, aliisq; de causis protracta res esset; pervicit tandem constantis animi pietas. Nam Pius IV. Pontifex Maximus anno 1560. Antonium Ducam ad se accivit, ab eoq; de visionibus, quas super ea re habuerat, admonitus, quantum etiam tot annorum labore perfecisset, edoctus, ejusmodi opus maxime piûm ipse complectitur: ægotium dat Michaeli Angelo Bonarotæ nobili in primis Architecto, templi in Thermis describendi, translatisq; illuc ad curam templi è cœnobio S. Crucis in Jerusalem religiosissimis Patribus Carthusianæ familiæ, ara lignea in medio templi excitata, temploq; pretiosissimis pontificis aulæis exornato, reliquis etiam rebus, pro temporis angustia ritè compositis, Pontifex ipse indè Cardinalium Capella die 5. Aug. 1561. præsentibus Cardinalibus universa Curia, & populo Rom. pontificis vestibus ornatus Thermas in honorem S. Mariæ Angelorum, solemnibus additis comprecationibus dedicavit. Factum est ibi sacrum Pontificali ritu; quanquam in diplomate de cœnobio à Monachis extruendo vocatur tēplum B. Virginis, & omnium Angelorum, & Martyrum, quod moles illa Martyrum sudore sit facta. Hi verò versus abside incipiti leguntur.

*Quod fuit Idolum, nunc templum est Virginis,
Auctor*

Est pater ipse Pius: daemones aufugite.

Dicatur templo Pontifex titulum Cardinalitium attribuit, Statuonemq; decrevit sabbato post tertiam Dominicam Quadragesimæ, quo die statio est ad S. Susannam, quæ in ea est vi-

cinia. Idemq; templum compluribus Indulgentiis, sed præsertim iis, quæ sunt in S. Cruce Jerusalem, ubi prius erant Patres Carthusiani, auctum esse voluit Antonius Duxa senio confectus, & voti compos viso templo, quod tantopere desideraverat, totq; laboribus procuraverat, lætus ex hac vita migravit, primusq; in eo templo ad gradus altaris summi sepelitur. Onuphrius in l. de septem Ecclesiis testatur huic Thermarum dedicationi à Pio IV. factæ se interfuisse, ipsumq; Pontificem hanc Ecclesiam mirum in modum exornare constituisse, sed morte præventum id opus imperfectum reliquisse. Gregorius XIII. templi pavementum sternendum curavit, ubi aliquot etiam facella magnificè exornari cœpta sunt.

S. MARIA IN PORTICU.

S. Maria in Porticu propè theatrum Marcelli. Hic domus erat S. Gallæ viduæ Symmachii Consulis & Patritii filia: à Theodorico Rege Ariano interfecti; quæ teste S. Fulgentio Episcopo Ruspensi in Epistola ad eandem Avonem Patre Socero, Genere, consulibus clarissima, intra unius anni spatium marito, cui primum nupserat, est orbara, secundas vero nuptias constantissimè recusavit, ad quas eam, ut scribit S. Gregor. l. 4. Dialog. c. 13. vocabant, & opes, & ætas, & deformitas barbæ, quam medici propter igneam quandam corporis conspersionem nisi nuberet, emissurâ eam fuisse prædicebant. Itaq; divinis rebus intenta, dum pauperes duodecim quotidie prandio excipit, ejus domum Angelicis manibus delata est Deiparæ filium in ulnis foventis imago. aureis lineis in lapide pretioso zaphirino Angelorum manibus, ut pie creditur, efformata, & multa luce circumfusa, cujus splendore vehementer commota S. Joannem Pont. ejus nominis I. martyr. o postea inclytum, tora de re commonefecit. Is cum ejus domum venisset, fufus ad Deum precibus, campanis nullo impulsu, sed sua sponte tota urbe concrepantibus, in aère suspensam Imaginem admirabundus conspexit, quæ ab Angelis in ejus est deposita manibus. Atq; eo ipso die B. Virginis beneficio, quæ tota urbe grassabatur, pestis abacta est: quare S. Gallæ in suis ipsa edibus templum hoc Christo, ejusq; Genetrici posuit, quod vulgò dicitur à Porticu, propter Porticum Octaviæ Marcelli matris, & Augusti fororis olim ibi sitam; sacra verò Imago eo ipso

22.
S. Maria
in Porticu
templum
in domo S.
Gallæ viduæ
extirpatum.

Imago Deiparæ
S. Gallæ
in Porticu
delata.

S. Maria
in Porticu
unde dicitur

in loco ubi primum apparuit, collocatur. Et Gallia, inquit Gregorius loco citato, *ab ipso seculari habitu, ad Omnipotentis Dei servitutem sese apud B. Petri Apostoli Ecclesiam monasterio tradidit, ibique, multo annis simplicitati cordis, & orationi dedita, larga indigentibus elemosynarum opera impendit, quæ postea ante obitum S. Petri visione mirificè est recreata.* hæc ex Gregorio. Hoc idem templum, ut videre est in lapide in summo altari collocato, vetustate pene collapsum Gregorius VII. restauravit, & consecravit, cujus etiam tempore nobile illud Ciborium, quod adhuc visitur, extractum fuisse existimatur, in quo sacra Imago supernè est reposita: in fronte verò Ciborii illi versus musivo opere extant, ex quibus pleraque eorum, quæ hæcenus commemoravimus, indicantur.

Hic est illa pia Genetricis Imago MARIÆ, Quæ discumbenti Gallia patuit messenti.

Per eandem imaginem pestis ab urbe depellitur.

Per eandem imaginem ab alio periculo urbis liberatur.

Eandem imaginem ludæi duo contemnentes, illud dantes pœnas.

Ad ejsdem quoque Imaginis commendationem facit, quod nulla temporum injuria læsa, in tot urbis incendiis, in tot hostium direptionibus inviolata perstiterit. Addam ad eam emulorationem quandam ab iis, qui eo conflant, recitandam, & ibidem jam pridem expositam, quæ hujus Imaginis dignitatem ponit ob oculos, est autem ejusmodi.

Oratio, quæ in S. Maria in Porticu habetur.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui legem Moysi digito tuo in tabulis lapideis scriptam adisti, & serpentem aeneum in eremo exaltari fecisti, concede quaesumus, ut hæc sacratissimam Genetricis Filii tui incarnationem opere tuo formatam. Et in hoc templo per sanctos Angelos tuos mirabiliter exaltatam devotè veneremur, cujus incuita à mortifera antiqui serpentis peste, & à quibuscumque aliis corporalibus læsionibus liberemur. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, &c.

Oratio ad S. Mariam in Porticu.

S. MARIA ARA COELI.

S. Maria Ara cœli in Capitolio, ubi olim Jovis Feretrii fanum, Ejusmodi Deiparæ templum, cui FF. Minorum de Observantia nobile cœnobium nunc est adjunctum, in ea Capitolii parte situm est, ubi Octavianus Augustus, proventiori jam ætate, accepto à Pythio Apolline responso de puero hebræo, eodemque Deo, ac omnium Domino ipsi in tartara detrudente Romam ex Oriente reversus, Aram maximam auctore Nicephoro l. i. c. 17. extruxit, eum ejusmodi latina inscriptione ARA PRIMOGENITI DEI, qua de re nos c. 23. In hoc templo imago Deiparæ à S. Luca depicta in summo altari magna pietate colitur: ibidem etiam lapis visitur insignis pedum vestigiis ab Angelo impressis, qui Romæ humana specie aliquando apparuit. Cùm autem in Urbe ex Onuphrio in l. de septem Ecclesiis in S. Joanne Viginti, ex Baronio verò in notis ad Martyrologium diei Novem. & die 5. Decemb. viginti duo essent Cœnobia, seu Abbatiæ, quarum Abbates in præcipuis quibusdam celebratibus summo Pontifici celebranti aderant, hæc Ecclesia Ara cœli, auctore eodem Onuphrio una erat ex illis Abbatiis, quam postea Leo X anno 1516. Cardinalis titulum instituit.

22. S. Maria Ara cœli in Capitolio.

Angelus humana specie apparens pedum vestigia in lapide impressit.

S. MARIA AD MARTYRES
seu Rotunda.

24.
Structura
templi S.
Maria Ro-
tunda.

S. Maria ad Martyres, quæ vulgò à structura figura Rotunda dicitur, olim fuit Ethnicorū celebre delubrum à M. Agrippa Augusti genero, anno ab Urbe condita 727. excitatum, ac biennio post auctore Dione absolutum, idemq; teste Plinio l. 36. c. 15. propter extinctum civile bellum, M. Antonio, & Cleopatra ad Actiacū promontorium ab Augusto superatis, Jovi Ultori dicatum, dictum est autem Pantheon: Quod in simulachris Marsis & Veneris, inquit Dio lib. 53. histor. Romanæ, multas Decorum imagines acciperet, ut verò mihi videtur, quod forma convexa fastigiatam Celi similitudinem ostenderet, sic ille. Cum verò Titi tempore conflagrasset, à Domitiano, ut auctor est Cassiodorus, restitutum est, nec multo post sub Trajano fulmine ictum ab Agriano, teste Spartiano, restauratur, postmodum à Septimio Severo, &

idem tem-
plum plu-
rimis san-
ctorum ve-
liquis à
Bonifacio
IV. Pont.
insignitur.

M. Aurelio Antonino, ut videre est in ejusdem templi inscriptione, cum omni cultu est restitutum. Anno verò salutis 607. Bonifacius Papa IV. ab idololatriæ sordibus expurgatum delatis in illud ex variis Urbis cœmeteris octo & viginti eunibus onustis ossibus martyrum, usq; propè summum altare ad ejus dexteram decenter collocatis, Dei Genetrici, & omnibus Martyribus die 13. Maji consecravit solenni, ac peculiari instituta festiuitate, ejus meminit Martyrologium, & adhuc Romæ ea die recolitur in hoc templo, quod propterea S. Maria ad Martyres est appellatum, ut videre est in Stationibus mensalis feria 6 post Pascha. Eam festiuitatem postmodum Gregorius IV. qui anno 827. Pontificatum inivit, in honorem non tantum Martyrum, sed omnium etiam Sanctorum die 1. Novemb. in universa Ecclesia celebrem esse decrevit, quemadmodum supra in hoc eodem c. diximus, ad idem templum tolemnis statio habetur feria 6. infra octavam Paschæ.

S. MARIA IN VIA LATA.

25.
S. Mariæ in
via lata
templum.

S. Maria in Via Lata inter præcipuas Cardinalium Diaconas, ubi hospitium olim fuit S. Pauli Apostoli, ejus habitazione, ac rebus ibidem gestis clarissimum, in hoc siquidem loco conducto, de quo Act. 28. idem Apostolus pro-

pter Christi confessionem catena circumdatus mansit biennio toto cum custodiente se milite, omnibus ad se aduentibus prædicans regnum Dei, & Christi fidem, ideoq; complures dedit Epistolas, ad Ephesios, ad Philipenses, secundam ad Thimotheum, ad Philemonem, in quibus suorum vinculorum meminit; item Epistolam ad Hebræos; quin etiam Dominus sua visitatione, & confortatione hoc in loco cum dignatus est. Nam 2. ad Tim. 4. agens de hac prima sua defensione. Dominus, inquit, mihi assistit qui confortavit me. de hoc S. Pauli hospicio in S. Maria via lata extat ibi memoria in lapide exarata. Eiusdem hospitiū meminit Baron. tom. 1. Annal. ad Annum Domini 59. ibidem quoq; S. Lucas Evang. individuus comes Apostoli historiam Actuum Apostolorum, quæ ad biennium Romæ commorantis Pauli pervenit, conscripsisse existimatur. In hujus templi summo altari imago Deiparæ, quæ anulum gestat in digito, à S. Luca depicta religiose alleitur.

S. Pauli
hospitium
liberianū.

S. MARIA SCHOLA GRÆCÆ.

S. Maria Schola Græcæ in Delubro, ubi Ethnicorum tempore erat Ara, quæ vocabatur Maxima: ad hanc fontes ad veritatem iurejurando testandam adducebantur: cum verò ejusmodi Ara propè os cujusdam cloacæ sita esset, factum est, ut lapis ille perforatus, atq; ori cloacæ superpositus nostra ætate vulgò Os veritatis, appellaretur: nomen verò Scholæ Græcæ huic templo inditum videtur à proximo literarum græcarum Gymnasio. S. Dionysius Papa circa an. Domini 260. Donum suam, quæ eo in loco erat, in Ecclesiæ formam redegit, quæ à Deipara nomen accepit. Eam verò vetustate collapsam Stephanus III. Papa restituendam curavit, cum in Gallis desperato jam valetudine à S. Dionysio Areopagita in eorum civitate ann. 714. esset consecutus, ut videre licet apud Sur. to. 5. ad calcem vitæ ejusdem S. Dionysii: tandem eam Stephani obitum Paulus I. Pont. ejusdem Stephani frater compluribus SS. corporibus ibi reconditis, in honore SS. Dionysii Areopagite & Sociorum perfecit, & coniecrauit: mox Adrianus I. anno 772. illam misericordè exornavit, ut ab ædis ornata dicitur Sancta Maria in Cosmedin. In ejusdem templi facellum jussu Pii V. Pontificis transiata est Deiparæ

S. Mariæ
in Cosme-
din seu
Schola
Græcæ.

Infirmus
Stephanus
Pont. à S.
Dionysio
Areopagi-
ta inveni-
tus sequitur.

S. Mariæ
templum

Deiparæ imago, quæ in ejuſdã domus pariete depicta multis clarebat miraculis deniq; inter antiquas Cardinalium Diaconias recenſetur.

S. MARIA A PALMIS.

S. Maria in
Palmis ſi
ve in plan-
tiis.

Surius S.
Stephani I.
Pont. Es-
mari, præ-
cipuus Mar-
tiæ ſimula-
crum con-
titus S.
Laurenti-
um.

Chriſtus S.
Petro ap-
parens pe-
dum veſti-
gias lapi-
de impre-
mit.
Baronius
Reginald.
Polus Car-
dinalis.

S. Maria à Palmis via Appiæ extra portam Capenam, (nunc S. Sebaſtiani) ſic dicta, à Palmiarum multitudine, quæ ibi olim erat cum Templo Martis, ad quod duo Papæ, & martyres Stephanus & deinde Chriſtus II. ut illi ſimulacro facificarent ſunt pertracti, quemadmodum in eorundem actis legitur apud Surium tom. 4. & Stephani quidem præcipuus Martis Statua terræ motu concidit templumque contremuit. S. Xisto vero inde redeunt occurrunt S. Laurentius, qui ab eo de theſauris Eccleſiæ in pauperes diſtribuendis mandatum accepit. Hoc in loco, quemadmodum per vetus pictura ſupra templi fores indicat, Chriſtus S. Petro Neronis rabiem fugienti occurrunt, eidemq; roganti, *Domine quo vadis?* reſpondit. *Romam iterum crucifige,* atq; in lapide pedum ſuorum veſtigia impreſſit: unde factum eſt, ut Eccleſia hæc S. Maria à Palmis dicta etiam ſit S. vero Petrus intellexit Chriſtum iterum crucifigendum eſſe in ſervulo, quare ad martyrium fortiter ſubeundum rediit; lapis autem Chriſti Domini veſtigis nobilitatus in proximo S. Sebaſtiani templo pie aſſervatur. Hanc hiftoriam Ambroſius in Auxentium de baſili. non tradendis, Gregorius in pl. 4. poenitent. & alii tradunt vide Baronium tom. 1. Annal. ad annum Chriſti 69. Cum autem hoc templum præ vetuſtate ruinam minari videretur Reginaldus Polus Cardinalis Anglus, ne tam inſignis Chriſti apparitionis memoria, cum templo pariter interiret, Sacellum aliud forma rotundum paulo ſuperius eadem via Appiæ exaſſicavit, cui nomen inditum, *Domine quo vadis.* Cardinalis vero Toletus hoc ipſum Deiparæ templum pro ſua in Virginis pietate teſſere cœperat, verum perficere, & ſplendorem reſtituere per mortem non licuit.

S. MARIA ANNUNTIATA
extra Urbem maniam.

S. Maria
Annunc.
templum

S. Maria Annunciata ad tertium ab urbe lapidem ſub cura, & protectione ſodalitatis facti Conſalonis in via, qua à tribus fontibus

itur ad S. Sebaſtianum. Hæc ſatis antiqua eſt, & una ex illis novem urbis Eccleſiis, quæ pietatis ergo obiri ſolent. Et anno 320. Honorio II. Pontifice ſolemni ritu eſt conſecrata plurimis in ejuſ altari reliquiis reſpoſitis, compluribus item indulgentiis eam viſitantibus conceſſis, quemadmodum in lapidis ibidem expoſiti inſcriptione legitur.

S. MARIA IN DOMINICA

S. Maria in Dominica in monte Cælio, ubi olim manſiones Albanæ, quas Tullus Hoſtilius Alba everſa Albinis ad habitandum aſſignavit; ſic appellatur, vel à conditricem Dominica vel à S. Cyriacæ domo, quæ ex actis S. Laurentii erat in monte Cælio, ubi poſtea forte hoc templum eſt conſtructum (Cyriacæ enim Latine idem eſt, quod Dominica) vel quod ſtatio ad eam ſit Dominica & Quadr. ut hoc titulo ab aliis Deiparæ Templis dignoſcatur, appellatur etiam à *Navicella* propter lapideam Naviculam pro templi foribus poſitam, ſive ad monumentum miraculi, vel beneficii à Virgine in aliquo inter undas collati, ſive ad ejuſdem templi ornatum. Hæc inter Cardinalium Diaconias præcipua fuiſſe videtur, in ea enim ex Onophr. c. 3. de ſeptem Eccleſiis Archidiaconus Cardinalis reſidebat, eandem ſua antiquitate venerabilem, & jam ruinam proximam Paſchalis Leuca annum Domini 877. auctore Anaſtaſio in ejuſ vita, ampliorum, meliorumq; à fundamentis renovavit, abſideſq; ejuſ muſivo opere muſicæ decoravit, eiq; multa dona obtulit: poſtmodum Leo X. adhuc Cardinalis circa annum 1510. eam teſte Blondo, brevi ruituram reſecit: mox Pontifex creatus ipſam majori ſplendore reſtituit, atque elegantiaſque exornavit.

25.
S. Maria in
Dominica,
ſive in Na-
vicella.

Paſchalis
I. Pont. A-
naſtaſ.

S. MARIA DE POPULO.

S. Maria de Populo ſub colle Hortulorum Religioſiſſimi Ordinis E. emitarum S. Auguſtini piſſima ejuſdem Deiparæ imagine à S. Luca depicta, nobilitata hoc in loco ſubter Nuceis arbore cineres impuſſimi, ac ſceleſtiſſimi Neronis, qui primus in Chriſtianos perfectionem movit, condebantur, indeq; demones tanquam ex proprio depoſitis, qui illac præteribant, mirum in modum erant inſecti quate Paſchalis II. anno 1099. ubi hæc divinitus

S. Maria de
Populo ſub
colle hor-
tulorum.

Neronis
Imperator,
cineris à
demonibus
cuſtodit in
Tyberina

*de jectum
in Pasch.
II. Pont.*

cognovisset, indicta supplicatione ad locum accessit, Nucem præcidi, ac impios cineres in Tyberim projici jussit, aramque extruxit, quam multis in ea reconditis reliquiis consecravit. Gregorius IX. circa annum Domini 1227. Imaginem Deiparæ à Sancto Luca depictam ex loco, qui dicitur *Sancta Sanctorum* perlatham cum omni clero ac populo in hoc templo reposuit. Sixtus V. eidem templo titulum Cardinalitium dedit, septem altaria instar Templorum S. Petri, & Pauli designavit, easdemque indulgentias quas habet sancti Sebastiani templum est largitus; utque eorum commoditati, qui septem urbis Ecclesias obeunt; consuleret eis potestatem fecit, ut loco sancti Sebastiani hanc Ecclesiam visitarent.

S. MARIA SUPER MINERVAM.

S. Maria supra Minervam sic dicta à proximo Minervæ Chalcidicæ delubro, quod Pompejus Magnus, auctore Plinio libro 7. capit 26. Michridatico bello confecto, multisque Regnis ac gentibus in Romani Imperii ditionem redactis, ex hostium manibus decavit: ejus delubri vestigia in hortis cœnobii sacri Ordinis Prædicatorum, quibus hoc Deiparæ templum est demandatum, adhuc cernuntur. Paulus IV. hoc Templum Cardinalium titulo insignivit. In eodem Deiparæ Templo ad lævam summi altaris sacellum pulchre exstructum cum religiofissima Deiparæ imagine extat, in quo florentissima, & nunquam satis laudata Rosarii sodalitas in Urbe est erecta: in ejusdemq. sacelli ara corpus reconditur S. Catharinæ Senensis virginis præclarissimæ ex tertio ordine Prædicatorum, cujus opera in Gregorio XI revocando ex Galliis in urbem magno Reipublicæ Christianæ bono singulariter eluxit, de qua uberius nos in tract. de Virg. Ibi dem aliud quoque sacellum à Joanne Turrecremata Cardinali Ordinis Prædicatorum viro doctissimo B. Virgini Annuntiatæ dicatum est; ubi ab eodem sodalitas est instituta, quæ compluribus puellis nubilibus dorem assignat, quam summus Pontifex solempni pompa in illud templum veniens die ipso Annuntiationis Beatæ Virginis suis manibus eidem distribuit.

*Tract. de
Virg. Joann.
nes Turre-
cremata
Cardinal.*

S. MARIA IN VIA.

S. Maria in Via religiofissimi ordinis Servitarum Templi hujus, ac nominis ea fuit occasio: cum anno salutis 285. Innocentio IV. pontifice Deiparæ imago quædam in tegula depicta per imprudentiam injecta esset in puteum, qui quidem puteus ad equorum stabulum, ac prope viam publicam (unde templi nomen traxit originem) situs erat in aedibus Cardinalis Petri Capocci: nocte quadam exundantibus putei aquis, & equi ipsum inundantibus, equorum strepitu exciti famuli eam imaginem aquis supernatantem conspexerunt: aditum eadere Cardinalem docent, qui magna pietate, ac reverentia Deiparæ simulacrum domi suæ primo reposuit; mox Innocentii Pontificis jussu ibidem à fundamentis excitavit ædiculam, in qua imago est collocata: tandem Patres Servitæ in amplio rem formam extruxerunt. Puteus vero ille intra templum conclusit. Eundem in puteum conjectum est lapidis frustum ex fonte Jacob, super quem nimirum Christus Dominus Samaritanam alloquens confederat: quocirca ad pietatis, ac fidei significationem ea ex aqua ægroti potissimum bibunt; & feria sexta Dominicæ tertiæ Quadragesimæ, cum legitur Samaritanæ Evangelium, eo in Templo Indulgentia plenaria est posita.

*S. Maria in
Via tem-
plum.*

*Deiparæ
imago in
puteum
projecta,
superflua
entibus
maribus
aquam ex-
pavit.*

Joan. 4.

VARIA IN URBE DEIPARÆ templa Sanctorum reliquis, vel aliqua alia ratione insignia,

S. MARIA NOVA.

S. Maria Nova in foro Romano, ubi olim S. Maria Solis, & Lucæ Fanum prope ruinas Templi Pacis à Vespasiano magnificentissime extructi. Ea Deiparæ Ecclesia adjutium no. habet cœnobium religiofissimorum Patrum montis Oliveti, in cujus hortis, auctore Andrea Fulvio, extant vestigia ædicularum Iliidis & Serapidis: cumque antea diceretur Sancta Maria Vetus, postmodum à Joanne Pontifice VII. Pontifice annum Domini circiter 705. restituta, & exornata, exinde Nova appellata est, in ejus summo altari imago Deiparæ à sancta Luca coloribus expressa à Troas de hoc delata pie colitur; quæ, cum templum hoc

*Deiparæ
templi
in fo-
rum
à S. S.
stro
fice
pau-*

*Andria
Fulvius
Joan. 7.
Pontifex
Deiparæ
imago à
sancti
Luca
hoc*

hoc Honorio, III. Pontifice conf. grassat, nihil ex incendio est passus. Gregorius V. Pontifex annum circiter 995 corpora sanctorum marie tyri Nemesii Diaconi, Lucille virginis filie, Synphroni, Olympii Tribuni, Exuperie eius uxoris, & Theoduli filij, de quibus in martyrologio die 31. Octobr. recondidit. Ante idem vero Altare sub fere cruce corpus S. Franciscæ Romanæ viduæ pietate, & miraculis clarissimæ asseruatur, quæ religiosissimarum sororum à Turri speculorum vulgo dictarum Fundaricem Paulus V. Pont. Max. anno 1603 in Sanctorum catalogum retulit, in eodem quoque Templo, quod est una ex antiquis Cardinalium Diacomis, lapis visitatur, in quo S. Petrus suæ genestionis vestigia reliquit: Cum (ut verbis utar S. Maximi hom. 5. de SS. Petro & Paulo) *fixis genibus Dominum est precatus, & Simonem Magum magicis artibus volantem voluit vincitum de sublimi Aere deposuit, & quodam præcipitio in saxo elidens ejus crura contregit.* E regione Sanctæ Mariæ Novæ in monte iplo Palatino olim erat Ecclesia Deiparæ dicta in Pallara, nunc omnino diruta, & vitibus oblita, quæ, teste Onuphrio de septem Ecclesiis una erat ex viginti illis Urbis Aobatibus, ubi, inquit Onuphrius, fuit agituratus S. Sebastianus dicebatur autem in Pallara à Palladio, quod Diomedes ex atre Trojana sublatum, superstitione postea adductus Æneæ restituit, & in proximo Vestæ delubro, auctore Andrea Fulvio, ubi de foro Romano. à Virginibus Vestalibus custodiebatur.

S. MARIA LIBERA NOS A penis inferni.

Deipara templum in foro Romano, nunc à S. Sylvestro Pontifice nomen patuit.

S. Maria cognomeno libera nos à pœnis inferni in foro Romano ubi olim sanum erat Jovis Statoris. In hoc loco aliquando, cum vasto, ac repentino hiatu terra subsidisset, M. Curtius Eques Romanus adductus superstitione cujusdam responsi, quo vivens aliquis ad eam complendam deponerebatur. Equum militariibus insignibus ornatus concecidit, eumque vehementer adnotis calcantibus præcipitem in illud profundum egit, ut auctor est Titus Livius libro septimo, Valerius Maximus libro 5. capite 6. Orosius libro 3. historiarum capite 5. ibidem etiam ex aquis proximi Tyberis stagnantibus lacus erat, cui nomen Curtius, de quo Ovidius libro 6. de Fastis:

*Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
Nunc solida est tellus, sed fuit ante lacus.*

Ejusmodi Deiparæ templum in hoc loco excutatum, tamen non adeo magnum, nobilitatum tamen est propter draconem suo afflatu urbi pest. lentissimum, ibi S. Silvestri Papæ precibus mirabiliter extinctum; quod tanquam factis exploratum, multorumq; testimonio comprobatum recipit Baronius tom. 3. Annal. ad annum Domini 324. cujus occasione S. Silvester hæc a dem multis in ejus altare. repositis reliquiis Deiparæ dicavit, quæ ab ejus conditore aliquando appellatur Templum S. Silvestri in lacu; quod Julius III. anno 1550. Matribus venerabilis Congregationis Turris Speculorum attribuit, cum antea fuisset Cœnobium monialium S. Benedicti ab iisdem propter cœli insalubritatem desertum.

S. MARIA TRANSPONTINA.

S. Maria Transpontina sacri ordinis Carmelitarum ejusmodi templi extraendi (quod titulum Cardinalis Sixtus V. instituit) occasio ea fuit; cum prope molem Adriani; quæ nunc Arx dicitur S. Angel, Templum hoc Deiparæ trans pontem Ælium unde nomen traxerat, situm, atq; ad muniendam arcem postea dirutum esset, voluntate summi Pontificis anno 1566. hoc in loco aliud templum est excitatum in quod ex antiquo illo Sanctorum reliquiæ, & præsertim Deiparæ imago una cum ejusdem templi nomine sunt translata. imago vero in summo altari est collocata; ejus festum præcipuum est Visitatio Deiparæ die 2. Julii. In quodam hujus templi sacello religiose asservantur duæ columnæ, ad quas S. Apostoli Petrus, & Paulus, priusquam pro Christi fide morte afficerentur, alligati, & virgis cæsi fuere, quarum meminit Baronius tom. 1. Annal. ad annum 69 Sub altari summo sanctorum martyrum Magdali, Basilidis, & Tripodii corpora ex antiquo templo accepta reconduntur.

S. MARIA A CRYPTA PICTA.

S. Maria à Crypta picta in Campo Fiora ad Theatrum Pompeij; prope hoc templum anno 1525. repertum est marmor cum hæc inscriptione, *Veneris Vicitricis*, quod ibi eisdem sanum aliquod, vel ara forte esset dicata. Cæterum templum hoc ante trecentos prope-

Draco pestilentem afflatu spiritum exhalans, S. Sylvestri Pont. precibus occiditur.

31. S. Maria Transpontina templum in honorem Visitacionis.

Columna quibus alligati Apostoli Petrus & Paulus virgis sunt cæsi.

S. Maria in Crypta Picta templum in Conceptionis honorem.

modum annos Deiparæ Conceptioni est consecratum, auctore Octavio Pancirolo in suo thesauro de Urbis Ecclesiis, cum enim summum altare cum templo pervetusto diruendū, ac restituendum esset, in charta pergamenæ ibidem reperta verba hæc legebantur: Anno Domini 1340 indictione 2. die vero Martis 8. Decembris, tempore Domini Bonifacii Noni, anno suo sexio consecratum est hoc altare cum Ecclesia in honorem Conceptionis B. Mariæ Virginis, hæc ibi.

S. MARIA IN TRIVIO,

32.
S. Maria
in Trivio
templum à
Belisario
Justiniani
Duce ere-
ctum.
Gregorius
XIII.

S. Maria in Trivio à tribus præcipuis, quæ illuc cocunt viis, unde etiam proximo aquæ Virginis celeberrimo quidem fonti nomen est inditum. Hoc templum dicitur etiam S. Maria in Synodo, ab aliqua fortasse synodo illic antiquitus celebrata, tandem à Greg. XIII anno salutis 1575. sacro ordini Cruciferorum assignatum est. in ejus templi pariete memorabile sane visitur exitum in lapide monumentum poenitentiae ob admissum icelus peractæ à Belisario Justiniani Duce, qui Persas in Oriente in Africa Vandalos, in Italia Gothos prælio vicit, ac debellavit, nam cum in gratiam impiæ Theodoræ Augustæ Justiniani uxoris S. Sylvesterii Pontificem martyrio postea clarum, in exilium misisset, facti postmodum poenituit, ideoque erigendam in Urbe Ecclesiam curavit, pro cuius foribus inscriptionem in lapide insculptâ posuit: & licet Ecclesia illa à Baronio tom. 7. Annal. ad annum 536 existimetur eversa à Gothis in odium Belisarii; lapis tamen ille in pariete hujus templi Cruciferorum asservatur cum inscriptione, quæ hujusmodi est:

*Hanc vir Patritius Belisarius Urbis amicus
Ob culpa veniam condidit Ecclesiam:
Hanc idcirco pedem sacram, qui ponis in adem
Vt misereatur eum, sæpe precare Deum.
Janua hæc est templi Domino defensa parenti.*

S. MARIA IN AQVIRO.

S. Maria in
Aquro

S. Maria in Aqiro prope Circum Flaminium (ubi olim Ididis fanum) vel ut alii malunt, in Equirio, sic dicta est à ludis Equiriis, qui Equorum, & curuum cursu in campo Martio in honorem Martis à Romulo instituti die decimo tertio Martii exercebantur, & illuc

transibant; de quibus Ovidius libro tertio Fa-

*Altera gramineo spectabilis Equiria Campo
Quem Tyberis curvis in lacus urget aquis.*

Hoc templum Deiparæ in Equirio ab Anastasio Papa, teste Lucio Fanno l. 4. c. 21. fundatum inter antiquas Cardinalium Diaconas connumeratur. Eidemque templo attributum est Collegium Orphanorum, quorum domus consilio, & industria B. Ignatii Societatis Jesu fundatoris in urbe erecta est, teste Petro Ribadeneira lib. 3. vitæ B. Ignatii, c. 9. ne videlicet parentum præsidio, omniq; humana ope destituti atq; errabundi pueruli in aliquod animæ, corporisve discrimen adducantur.

S. MARIA SCALA COELI.

35. S. Maria Scala cœli ad aquas Salvias tertio ab Urbe lapide ad collem parvum, ubi est exiguus fons, qui *Gutta jugiter manans* vocatur, prope sanctorum martyrum Vincentii, & Anastasii templum, ac prope tres fontes, ubi sanctus Paulus Apostolus pro Christo capite est cæsus, sub hoc Oratorio Scælæ cœli, quod figura rotunda curæ Patrum Ordinis Cisterciensis sancti Bernardi est demandatum, corpora sanctorum martyrum Zenonis, ac decem milium ducentorum & trium requiescunt, & per fenestellam conspiciuntur, qui ad Theodorus Diocletianas exituendas pro fidei confessione, ut supra diximus, damnati erant in hac adicula (inquit Onophrius de septem ecclesiis) *Sanctus Bernardus, dum in Urbe moraretur, sacra pro defunctis celebrabat. Quibus dum aliquando operaretur in mentis exitu sim raptus, scalam vidisse fertur, quæ Purgatorii ignis poenis animæ ejus suffragis liberata in cælum ab Angelis deducebatur. Hinc sacra illi adicula Scala cœli nomen inditum. hæc Onophrius.*

VARIA DEIPARÆ TEMPLA in Urbe peculiari aliqua ratione celebrata.

34. S. Maria Angelorum, ut vocant in Pan-
tano, qui quidem locus dicitur etiam Angeli-
Macellum martyrum (ut videre licet in in-
scri-

*lumin
Pantana.* scriptione ad templi fores posita) propter mar-
tyrum stragem illic aliquando editam.

*S. Maria
Imperatrix* S. Maria Imperatrix prope Hospitale S. Jo-
annis Lateranensis in hac ædificula imago est
Deiparæ, quæ sanctum Gregorium dicitur al-
locuta.

*S. Maria in
monte A-
ventino* Sancta Maria in monte Aventino, ubi olim
templum Bonæ Deæ, hæc Deiparæ Ecclesia,
auctore Onuphrio de septem Ecclesiis, quon-
dam recensetur inter viginti illas Urbis
Abbatias, in qua, inquit idem Onuphrius,
est de corpore sancti Sabini Episcopi, nunc pri-
oratus est militum Jerosolymitanorum.

*S. Maria
Purifica-
tionis in
Exquilis.* Sancta Maria Purificationis in Exquilis,
ubi cœnobium est monialium sancti Franci-
sci, anno 1600. fundatum; olim, auctore Onu-
phrio, una erat ex viginti illis Abbatibus Urbis,
& dicebatur S. Maria in monasterio juxta san-
ctum Petrum ad vincula.

*S. Maria ad
campum
Martium
templum
reliquiis
SS. misisse
insignium
Deiparæ i-
mago à S.
Luca depic-
ta mirifi-
ce ab incē-
ditō serva-
ta.* Sancta Maria ad Campum Martium, qui
à Marte, cui olim dicatus erat, nomen duxit.
Huic templo cœnobium est adjunctum moni-
alium Ordinis sancti Benedicti, quæ ante
600. annos ex Græcia cum multis Sanctorum
reliquiis venientes, quod earum Cameli reli-
quias deferentes ad hoc Deiparæ templum
constitissent, nec progredi possent, hoc in loco
sedem posuerunt. Inter alia vero, quæ secum
attulerant, erat imago Deiparæ à sancto Luca
depicta, quæ aliquando post trabis proximæ
incendium inventa est ad quendam puteum ab
igne intacta, & in aëte suspensa: detu lerant e-
tiam corpus sancti Quirini martyris, corpus i-
tem sancti Gregorii Nazianzeni Doctoris
præclarissimi, quod in hoc templo, ut est in
martyrologio die undecimo Junii diu asserva-
tum, Gregorius decimus tertius Pontifex in
capellam à se in basilica sancti Petri magnifi-
centissime exornatam summa celebritate, trā-
stulit, ac postmodum sub altari d. gno honore con-
didit, brachio ejusdem sancti morialibus re-
hæto.

*S. Maria in
Campo S.
in Valle
Vaticani.* Sancta Maria in Campo sancto in valle
Vaticani, ubi olim erat Hippodromus pro-
pe basilicam sancti Petri. hoc templum no-
men traxit à terra sancta ex Jerosolymis à
sancta Helena, seu à variis peregrinis illud de-
lata; quare ibi celebre est cœmeterium in
sepulturam peregrinorum, ad hoc cœmete-
rium Leo Quartus Pontifex Templum ad-
jecit Salvatori dicatum, quod postea à Deipa-
ræ Concepta est appellatum, & Germanorum

sodalitati est commendatum; ibidem etiam
summo Pontifice duodecim pauperibus eribus
subministratur, aliæque Christianæ pietatis
munera in pauperes exercentur.

*S. Maria à
sancto Andrea erat dicatum, postea anno 1475
Pace,
à Sixto Quarto sub nomine Deiparæ à Pace ad
pacem populo Christiano Deiparæ opera im-
petrandam restitutum religiosissimis Canonici-
cis Regularibus S. Salvatoris Lateranensis est
assignatum.*

*S. Maria
ad Monti-
culum.* S. Maria ad Monticulum, vulgo in Monti-
celli, à Paschali II. annum circiter 1120. conse-
crata, ibique in die Nativitatis Virginis festum
solemniter peragitur; in eodem templo cor-
pora S. Nymphæ virginis, & sancti Marcelli E-
piscopi asservantur.

*S. Maria
Lauretan.* S. Maria Lauretana in Urbe prope colum-
nam Trajanam, hæc Deiparæ ædes à celeberrima
domo à Lauretana in Piceno, de qua su-
pra egimus, nomen est mutuata.

*S. Maria à
Regula, hæc ædes ab insigni Viterbiensi
Quercu.* S. Maria à Quercu in Regione, quam vo-
cant à Regula, hæc ædes ab insigni Viterbiensi
Deiparæ templo à Quercu miraculis illustri
nomen accepit.

*S. Maria
Montis-
ferrati.* S. Maria Montis ferrati nationis Aragonicæ
à celeberrimo Deiparæ templo in Monte fer-
rato Hispaniæ sic dicta hoc templum Urbano
VI. Pontifice anno salutis 1381. à fundamen-
tis extructum Purificationi Deiparæ est dica-
tum: quo in templo, ut est apud Petrum Riba-
deneiram in vita beati Ignatii libro secundo,
capite decimo ter. io, idem beatus Ignatius So-
cietatis JESU Fundator magno cum anima-
rum fructu Hispanico sermone aliquando est
concionatus.

*S. Maria
de Anima
de Anima
VI. perfecit.* S. Maria de anima nationis Germanicæ. hoc
Templum à Germanis inchoatum Adrianus
VI. perfecit.

*S. Maria à
Constanti-
nopoli.* S. Maria à Constantinopoli nationis Sici-
lorum, ejus festum solempne celebratur feria 3.
Pentecostes, de hoc plura nos supra, cum de
hoc festo agemus.

*S. Maria
Purifica-
tionis.* S. Maria purificationis nationis Lotharin-
giæ in ea Urbis parte sita, quam vulgo in Ban-
chi vocant.

(***)

Q999

Alia

ALIA DEIPARÆ TEMPLA IN
Urbe miraculis illustra, vel quibus Religioso-
rum aut aliquo um Christiane chari-
tatis operum domicilia sunt
annexa.

36.
*S. Maria à
miraculis
templum.
Puer in
Tyberinum
fluvium
delapsus à
Deipara
servatur.*

S. Maria cognomento à Miraculis prope tem-
plum S. Mariæ de Populo ad portam Urbis
Flumen. anam, seu Flamminiam. hoc templum
extructum est anno 1525. pueri cuiusdam sep-
tenuis occasione, qui in proximi Tyberis undis
Virginis ope servatus est. Is cum in flumen ca-
su prolapsus esset, ipsius mater Deiparam, corâ
eiusdem imagine posita sub quodam prope
Tyberim fornice, pro filii incolumitate precata
est; & sane precum fructus extitit, nam puer su-
per aquas delatus evasit, lætusque retulit, se à
muliere quadam candenti habitu amicta, super
ipsius ulnas sustentatum, ejusmodi templum
religiosissimis Fratibus Minoribus Conventu-
alibus, quos Reformatos vocant, est assigna-
tum. Imago vero illa in eodem templo est col-
locata; unde postea anno 1598. translata est in
templum Hospitalis Incurabilium, quod ab
Antonio Cardinali Salviato magnifice extru-
ctum est.

*S. Maria in
Montibus.*
S. Maria in MONTIBUS Viminalem inter &
Exquilinum sita; in hoc templo colitur Deipa-
ræ Imago, quæ in fœnilitot, tantisque miracu-
lis illustrari cœpta est à die 26. mensis Aprilis
anni 1580, ut brevi pulcherrimum templum ei-
dem Deiparæ sit excitatum, & magno popu-
lorum concursu in hunc usque diem celebretur.

*S. Maria à
S. Joannino*
S. Maria à S. Joannino; hæc enim per vetus
ædes S. Joan. Baptistæ erat dicata, imago vero
Deiparæ ibidem posita à die 1. Maii anni 1586.
miraculis clarere cœpit; quæ fidelium elec-
mosynis ædes hæc fuit restituta; & nunc popu-
lorum concursu celebratur.

*S. Maria
Puritatis
in Burgo.*
S. Maria Puritatis in Burgo. ubi Deiparæ Im-
ago miraculis illustris visitur, ejus festus dies
est Præsentatio ejusdem Virginis.

*S. Maria
Annunc.
prope obe-
liscum S.
Machuti.
Collegii
Romani
societas le-*
37. S. Maria Annunciata prope obeliscum
S. Machuti, sic dictum à proximo S. Machuti
templo. Illic Collegium est Societatis Jesu,
quod anno Domini 1551. tenuioribus initiis or-
tum, & institutum magno Republicæ Christi-
anæ bono sociorum numero mirifice est auctum
ex eo in omnium nationum provincias, tamen si
remotissimas, in Indiarum Orientalium, & Oc-
cidentalium, in Septentrionis & Europæ Re-

gna idonei vineæ Christi cultores, & operarii
sele lausissime diffuderunt: quorum fructu post-
modum permotus Gregorius XIII. Pontifex
Maximus propagandæ fidei, ac pietatis studio-
sissimus, pro iua in Christianam religionem, &
Societatem Jesu pietate, Collegium hoc na-
tionum omnium Seminarium a fundamentis
extruxit, ac dotavit. in eo à primis fere gram-
maticæ rudimentis unversæ plane facultates, Me-
dicina duatatar, & Jurisprudencia exceptis tra-
duntur. In hoc Annunciata templo in sacello
Deiparæ honorifice depositum conditur Beati
Aloysii Gonzagæ Societatis Jesu corpus. Is
nobilissimus ortus natalibus Societatem no-
stram ingressus vitam duxit multus virtutibus
claram, quem ad modum capite 35. diximus, &
cum adhuc ætate floreret, magnisque itineri-
bus ad immortalitatis præmia contenderet, in
hoc Collegio die vigesimo primo Junii anno
salutis 1592. ætatis vero 20. sanctissime obiit.
Ejus sanctitatem Deus quam plurimis mira-
culis testatam voluit, quem ad modum per spi-
rue apparet ex votivis apud ejus sepulchrum
tabellis.

Neque tantum Deipara eorum est amplexa
conatus, qui in hoc Gregoriano collegio lite-
rarum studii dant operam; sed eorum etiam,
qui proximorum salutis concionibus habendis,
confessionibus audiendis, aliisque Societatis
ministeriis obeuadis strenuam operam na-
vant. Nam in ipso propemodum Societatis
exordio in suo templo ad radices Capitoli,
quod Sancta Maria à Strata dicebatur, nostris
exceptit, ubi fundata est domus professæ Roma-
næ: sed cum templum illud fatis esset angustum
Alexander Farnesius Cardin. Pauli III. nepos,
aliud magnificentissimum è fundamentis in
eodem loco Societati Jesu extruxit, Imago
vero Deiparæ, quæ in priori templo erat, in no-
vi templi sacellum ad dexteram altaris summi
lapideis columnis, ac picturis egregie exorna-
tum translata religiole colitur.

*S. Maria à
Scala.*
S. Maria à Scala in Regione Transiberina
Religiosissimi Ordinis Carmelitarum Discal-
ceatorum, quorum Fundatrix fuit B. Teresia
Hispana, de qua plura in tractatu de Virginibus,
hoc templum magnifice extructum fuit occa-
sione cuiusdam imaginis Deiparæ, quæ posita
sub cuiusdam Domus Scalis tot tantisque mi-
raculis, ac beneficiis clarere cœpit, ut brevi tē-
poris spatio piorum hominum elemosynis
hoc templum eidem sit excitatum.

S. Maria à
Valllicella.

38. S. Maria à Valllicella in Regione Parionis dicta à situ aliquantulum depresso; vocatur & Ecclesia Nova, quod de novo extructa; item Ecclesia à puteo albo, qui ibi erat. Gregorius XIII. Pontifex anno 1575. hoc templum antea exiguum religiosissimis Patribus Congregationis Oratorii, quorum Fundator erat Beatus Philippus Neri (de quo plura cap. 35.) attribuit. Idem Oratorii Patres in hoc eodem loco templum aliud forma, amplitudine, & ornatu satis conspicuum excitarunt, suoque exemplo, quotidianis item ad populum sermonibus, & sacramentorum pœnitentiæ, ac sanctissimæ Eucharistiæ sedula administratione quamplurimos ad recte vivendi rationem perduxerunt.

S. Philippus
Neri
Congrega-
tionis Ora-
torii Fun-
dator.

In huius templi sacello, quod ad dexteram summi altaris est situ, & lapidibus magno pretii magnificentissime est exornatum, religiose recunditur B. Philippi Neri eorum Fundatoris corpus, qui anno 1595. die decimo sexto Maii in cœlum migrat. ex hac Congregatione complures tum pietate, tum doctrina præstantes prodire, cujusmodi fuit Cæsar Cardinalis Baronius editis ingenii sui, atque eruditionis monumentis toto terrarum orbe illustrissimus. Franciscus Maria Tarusius Cardinalis omnium virtutum laude cumulatus. Thomas Bozius, qui de signis Ecclesiæ insigne volumen edidit, & alii quamplurimi.

S. Maria à
Consola-
tione.
S. Maria
Gratiarū.

S. Maria à Consolatione sub rupe Tarpeia, cui tenuiorum, & egenorum hominum Nolo-comium adjunctum est.

S. Maria Gratiarum, ubi olim Vestæ erat fanum, hæc tamen Deiparæ Ecclesia proximo ejusdem Deiparæ à Consolatione templo est unita.

S. Maria
ab Horto

S. Maria ab Horto in Regione Transuberina, huic templo ad excipiendos, qui eo conveniunt, d. verfarum mechanicarum artium sodales, adjunctum est hospitale.

S. Maria à
Pietate ad
columnam
Antonini.

S. Maria à Pietate ad columnam Antonini, cui ædi annexa est domus, in qua mente capti aluntur, & quo ad ejus fieri potest, curantur.

S. Maria à
Charitate
ad campū
Martium.

39. S. Maria à Charitate ad Campum Martium, hoc templum cum adjuncta domo piorum eleemosynis extruendum curavit Joannes Leonardus è sancto Severino Diocesis Salernitanæ, qui quod literarum studii aliquandiu operam dedisset, Litteratus est dictus. Is magno puerorum bono hanc sibi curam propter Christum suscipendam duxit, ut è qualibet natione pueros, qui veluti cœones

humana ope destituti per compita vagabantur, conquiritis eleemosynis in hac domo charitatis sub Beatæ Virginis præsidio educaret; & postea adultos, quo vitam honeste sustentare possent, alicui officio perdiscendo addiceret; tandem sanctitatis opinione præstans ex hac vita migravit ad Dominum; ejus imago ad vivum expressa typis mandata est Romæ anno 1600. cum hujusmodi præclaro elogio, quod ad verbum sic habet Joannes Leonardus Geranus à sancta Severina vulgo Litteratus, suo neglectus, ac despicientia amensiam simulans cum in collectis à se egenis, pueris piorum ope alendis; atque per Urbem circumducendus diu versatus fuisset, domumque illi continentis, & puellis inopia laboransibus extruxisset, divæ charitatis meritis Deo spiritum reddidit Romæ anno salutis humana 1595. 15. Februarii, sepultus est in Oratorio Mortis ante Avam maximam.

S. Maria à
Sanitate.

S. Maria à Sanitate supra sanctæ Pudentiæ templum, hæc Ecclesia ad eos, qui ex hospitali apud sanctum Joannem Calybitam in Insula convalescunt, propter cœli salubritatem confirmandos extructa est opera Fratrum Joannis Dei, qui illud sancti Joannis Calybitæ hospitale curant.

Sancta Maria Refugium in Quirinali, hanc ædem cum adjuncta domo, in qua puellæ virgines educantur, Clemens Octavus Pontifex annum circiter 1595. fundavit atque dotavit.

S. Maria
Refugium.

Sunt & alia in Urbe Tempia Deiparæ consecrata, quæ quoniam ad alia recensenda properamus, brevitate studio consulto prætermittimus.

TEMPLA DEIPARÆ NEAPOLIS POSITA.

Sed jam ab Urbe ad Orbem digressi nonnulla Deiparæ Tempia lustremus, quæ vel populorum religione, vel magnificentia struaturæ, vel miraculorum splendore commendantur. Ac primum Italiam percurramus, tum Occidentem reliquam, post Orientem; deniq; barbaras ingressi nationes, illi etiam Deiparæ Tempia commemoremus, quæ vel pium populorum studium, vel Imperatorum munificentia posuit.

Ac in Italia quidem primo loco sese offert Neapolis, quæ & Urbi proxima; & mihi Deiparæ magis est explorata. Ergo Neapoli, ejusque in

Tempia
Neapoli.
sub-

suburbii Petrus Stephanus, qui anno 1560. de locis sacris Neapolitanæ Civitatis insigne volumen edidit, sacras ædes numerat centum novaginta quatuor, è quibus septuaginta circiter Deiparæ nomen præferbant; quo ex tempore complures alias excitatas, & scimus, & vidimus nos insigniores aliquot recensebimus initio factò à primis usque temporibus. Enim vero sanctus Petrus Apostolorum princeps Romam

S. Candida vidua cū S. Aspremo Episc. à S. Petro Apostolo in Christiana fidei mysteriis instituit. Infirmus S. Aspremus S. Petri baculo sibi misso valetudinem recepit.

Templa quamplurima à Magno Constantino Æmp. ac S. Helen. ejus matre extructa.

pergens, cum Neapolim appulisset, & in Candidam viduam honestissimam incidisset, eidem tradidit Christianæ fidei doctrinam, quam miraculis etiam confirmavit. nam Aspremum tunc temporis decumbentem misso per Candidam sui ipsius baculo, (qui inter reliquias hodie aservatur) sanitati restituit; eumque ad fidem conversum baptismo lustravit, & Episcopum ejusdem Civitatis consecravit. Extat locus ubi sanctus Petrus Messæ sacrificium obtulit, in quo Templum postea coeditum est, quod propterea dicitur *Sancti Petri ad Aram*: Aspremus vero in suis ædibus oratorium ad Christianorum usum destinavit, ipseque & Candida ea vitæ sanctitate aliis præluxere, ut inter sanctos connumerentur; ac sancti Aspremi festum die 3. Augusti, sanctæ Candidæ die 4. Septembris Neapoli celebratur, quemadmodum martyrologium testatur. Hoc autem S. Aspremi Oratoriū solemni ritu, ut mox dicemus *S. Mariæ à Principio* dicatum est sub Constantino. Etenim Magnus Constantinus Romanorum Imperatorum primus Christi fide suscepta, & Idolorum templis deletis lege lata Christianis potestatem fecit publice templa extruendi, eosque ad sacram ædificationem tum suo edicto, tum etiam exemplo esse cohortatus. Nec Romæ solum, ubi basilicam Lateranensem, Basilicas sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, aliasque magnificentissime à se extructas, & amplissimis muneribus, & imaginibus exornatas à sancto Silvestro Papa dedicandas curavit, verum etiam ubique terrarum quamplurimas tum ipse, tum ejus mater Helena excitaverunt Ecclesias, ad quarum ædificationem ex publico aërio necessariis sumptus à Provinciarum præsidibus suppeditari iussit Constantinus, quemadmodum Eusebius testis horum oculatus, libro 2. de vita Constantini capite 44. & libro tertio capite 49. Socrates libro primo historiarum capite sexto & Sozomenus libro 1. cap. 8. & libro 2. capite 2. asserunt; ubi nominatim templi Augustissimi Antiochiæ erecti, &

aliorum apud Nicomediam Bithyniæ, ac Byzantium meminere, quo factum est, ut complures urbes traditione à majoribus quasi per manus accepta à quorundam templorum origine ad Constantinum Imperatorem, & ad sanctam Helenam referant. Hoc autem Neapoli præsertim factum esse constat, quo Constantinus variis de causis sæpe diverit ab anno circiter 318. sive in Orientem trajecturus ad bellum cum Licinio conficiendum, ad Constantinopolim à se condendam, ad Nicenum Concilium, cui ipse interfuit; sive ex Oriente in Urbem reversurus. Ego Imperator ille ut constans est fama, aliquot Neapoli Tempia erexit, ac Deiparæ quidam duo, alterum sanctæ Mariæ in Porta Nova, ab uno ex nobilibus sedili ei proximo sit dictum, quod prius à Græcis, qui suo idiomate ibi aliquandiu divina officia celebraverunt ab ornamentis appellatum est in Comediam. Hæc inter quatuor præcipua Neapolitanæ Urbis parvas annnumeratur; ubi etiam sub arcu maxima in area marmorea corpus sancti Stasij Confessoris reconditur, tandem anno salutis 1608. religiosissimis Patribus Ordinis Clericorum Regularium sancti Pauli, quos Barnabitas appellant, est attributum, à quibus in proximorum utilitatem conciones, sacramenta item poenitentiarum, & sacra Eucharistiæ strenue administrantur. Alterum est sancta Maria rotunda ad aliud nobilem sedile, quod *Nidi* vulgo appellant; Templum figura rotundum, quod ob marmorea ethnica superstitionis monumenta, alterum scilicet, in quo hostiæ machabantur earum cruore alicubi infectum, alterum quod vel tripus, vel vas erat, in quo ignis Vestæ custodiebatur, nunc aqua lustralis ad templi januam in eo asservatur, olim Vestæ delubrum à nonnullis rerum antiquarum peritis existimatur.

41. Eadem in Urbe Neapoli in Oratorio illo, quod à sancto Aspremo Episcopo in suis ædibus ad Christianorum usum constitutum fuisse diximus, sancta Helena Constantini mater sacellum extruendum, & à sancto Silvestro Papa dicandum curavit. cui propterea idem Pontifex sanctæ Mariæ à Principio merito nomen dedit, illicque Constantino inspectante missæ sacrificium sæpe obtulit. Quare Constantinus ad majorem tanti sacelli venerationem eidem adjecit basilicam sanctæ Restitutæ virginis, & martyris, quemadmodum testatur Martyrologium Romanum ad diem decimum septimum Maii quo

S. Mariæ à Principio in S. Aspremi Oratorio sacellum.

quo ipsius sanctæ Restitutæ sacrû corpus trã-
larum esse, refert Baronius in notis ad marty-
rologium, ubi etiam recunditur corpus S. Jo-
annis Episcopi Neapolitani, cujus festum in
Martyrologio die 22. Junii ascribitur.

S. Maria à
Principio
imago de-
scribitur.

Nec illud silentio prætereundum in fornice
primario sanctæ Restitutæ antiquam imagi-
nem Salvatoris in throno sedentis, & septem
Angelorum coram Deo assantium conspici, è
quibus quatuor à dextris, tres vero sunt à sini-
stris. Et sane Deiparæ imago opere musivo, quæ
in sacello sanctæ Mariæ à Principio extat, mag-
nam habet tum ab antiquitate, tum ab arte cõ-
mendationem: est enim sedens in throno, inge-
ti statuta, ore angusto, ac pio; fovetq; gremio
puerum Jesum sinistra. Crucem præferentem.
Porro opere etiam musivo à dextris assat S. Ja-
narius Martyr Beneventanus Episcopus,
præcipuus Neapolitanorum Patronus, à sini-
stris eadem sancta Restitutæ, de qua nos in tra-
ctatu de Virginibus. Hinc factum est, ut ad e-
jusmodi sacellum, ejusque imaginem ingens
fuerit semper Neapolitanorum veneratio, in-
gens studium pietatis. quin etiam in hujus rei
memoriam die 8. Januarii festum sanctæ Mariæ
à Principio in eodem templo sanctæ Restitutæ
solemni ritu celebratur, eodemq; die à foren-
sibus litibus vacatur. Verum enim vero hoc sa-
cellum S. Mariæ à Principio post mille prope-
modum annos nimirum anno Christi 1322. lu-
dio, ac pietate Canoniceorum Cathedralis Ec-
clesiæ, quibus hujus sacelli procuratio una cõ
sanctæ Restitutæ templo peculiariter est de-
mandata, suo nitore est cõstitutum; quemad-
modum subiecti versus, quos in eadem imagi-
ne legimus, declarant, in quibus eã, quæ de hu-
jus sacelli veritate, ac dedicatione attulimus,
continentur.

*Lux Deus immensa postquam descendit ad i-
ma,*

*Annis trecentis completis, atque peractis
Novis hoc templum sanctæ construxit Hela-
na,*

Silvestro Graio Papa donante Beato.

*Hic bene, quantum datur venia, vix quisque lo-
quatur.*

*Annis datur clerus jam instaurator Parthe-
nopensis*

Mille trecentis, undenis bisque retensis.

Ut mirum non sit, Neapolitanos pietati S.

Helene de hac Civitate propter templa ab ea,
ejusque filio ibi constructa optime merita
hanc inscriptionem in ingenti basi lapidea ali-
quibus locis posuisse, ut videre est in lapide a-
pud sedile nobilium, quod *Montagne* dicitur; &
in alio lapide in Collegio Societatis Jesu ex
ruinis vetustissimi templi SS. Joannis, & Pauli.
Inscriptio uti obique eadem sepe est, hic unam
afferam ex lapide, qui est in Collegio, quæ sic
habet.

*Piissima, ac Clementissima Domina No-
stra Augusta Helena Mariæ Domini Nostri
Victoris semper Augusti Constantini, & avia
Dominorum Nostrorum Cesarum Beatorum
uxoris Divi Constantii, Ordo Neapolitanus,
& Populus.*

Ceterum intra templum S. Restitutæ ad de-
xteram hujus sacelli S. Mariæ de principio sub
ara alterius sacelli corpus B. Nicolai Eremite
reconditum asservatur. Is cum è Galha Cisalpi-
na procul è patria, suisq; Neapolim advenisset,
in valle, quæ dicitur sanitatis, ad templum S.
Mariæ à Circulo viginti annorum spatio vitã
duxit asperissimam, pane duntaxat, & aqua con-
tentus, quibus eruda interdum addebat olera.
Utz acrius corpus vexaret, dormiturus ianite-
batur lignæ scalz ad pietatem incumbenti,
quo vitæ cultu multa dæmonis tentamenta vi-
cit. Sed cum Maria Regina S. Ludovici Tolosa-
ni Episcopi mater pio in virum Dei studio fa-
mulum ad eum invisendum quotidie mitteret
famulus aliquando hujus laboris pertæsus, per
summtum scelus virum sanctum interemit die
11. Martii anni 1310. Cujus corpus miraculis cla-
rum è Canonis solemnè pompa elatum, atq; in
hoc sacellum illatum in sepulchro marmoreo,
quod adhuc extat, conditum est.

B. Nicolaus
Eremita
vita, &
obitus.

ECCLESIA CATHEDRALIS

Neapolis Deiparæ dicata.

Sed jam ad aliquot alia Deiparæ templa cõ-
sequens: bus temporibus Neapoli excitata,
quæ vel Sanctorum reliquiis, vel miraculo-
rum splendore sunt conspicua, veniamus.

Virgini Deiparæ Assumptæ templum ip-
sum Archiepiscopale est dicatum; nam cum Ba-
silia S. Restitutæ, quæ diu Cathedralis Ecclie-
sia fuerat, aucta Libe, nec ejus amplitudini,
Assumptæ
Deiparæ
Cathedralis
Ecclie

*Neapolita-
na à Rege
Carolo
dicata.*

*Eadem Ec-
clesia col-
lapsa. à
Ferdinan-
do primo
Rege in-
stauratur.*

*Sanctorū
corpora
quibus ea-
dem Ecclē-
siam insig-
nisur.*

*Sanctorū
reliquie
que in Ca-
thedralis
Ecclesie
Neapoli-
tane the-
saurō as-
servantur.*

nec populi frequentia par esset, Carolus Neapolitanorum Rex, ejus nominis primus templum multo majus sanctæ Restitutæ templo annexum condere cepit ipso die Assumptæ Virginis sacro anni 1270. auctoq; Canonicorum numero sedi Archiepiscopali datum, ac Deiparæ dicatum est. Id templum cum mense Novembri 1456 terræ motu concidisset, pari pietate, ac munificentia reparatum est à Ferdinando primo Rege, & à compluribus nobilibus, qui pro virili suam quisque partem reficiendam suscipere, adjectis familiæ stemmatibus, quæ adhuc cernuntur in parastatis. Est autem id templum compluribus insignis Sanctorum reliquiis, in ara quidem maxima corpore sancti Agrippini Episcopi, ac Patroni Neapolitani, & sanctorum martyrum Eutychis, & Acutii sociorum sancti Januarii. Ad templi dexteram sacellum est, in quo S. Athanasii Episcopi, eidem ac Patroni Neapolitani corpus una cum S. Laurentii Episcopi pariter Neapolitani corpore reconditur. Ad levam aliud sacellum visitur, in quo S. Aspremi primi hujus Urbis Episcopi, ac Patroni à S. Petro baptizati corpus asservatur, sub ara maxima extat elegans sacellum marmoreis columnis subnixum, ac marmore phario etiam superne in laqueari convehitum ab Oliverio Carrafa Cardinali, & Præsule Neapolitano constructum, sub cujus ara ab eodem anno 1506. reconditum est corpus S. Januarii Episcopi Beneventani præcipui Neapolitani Urbis patroni è celeberrimo Montis Virginis cenobio unius fere diei itinere ab Alexandro Carrafa Archiepiscopo anno 1497. allatum. In eodem inferiori sacello ab Oliverio Cardinali repositum est corpus S. Maximi Levitæ, & Martyris, quod è Cumarum Urbe anno 1207. Neapolim fuerat translatum.

Porro opulentissimus reliquiarum thesaurus cujus opibus, ac præsidio multo melius, quam vel argenti, atque auri copia, vel hominum solertia hæc urbs continetur, in alio sacello custoditur, quod uxor Ducis Albæ hujus Regni Protegis in superiori quadam turri ad templi valvas, quæ vulgo thesaurus appellatur, exornandum curavit. quo in thesauro multæ sunt sanctorum reliquie, ac præcipue caput S. Januarii caput item S. Maximi martyris, & complures aliarum reliquie, præsertim vero capita quinque Episcoporum qui eidem sunt hujus Urbis Patroni, nimirum S. Aspremi, S. Euphebii S. Agrippini, S. Athanasii, & S. Severi, quæ argenteis inclusa

theis per Urbem ea ipsa die, qua S. Januarii sanguis, ut mox dicemus, circumferuntur. Itaque duæ vitæ ampullæ, in quibus S. Januarii sanguis concretus asservatur, quæ cum in conspectu capitis ejusdem ponitur, admirandum in modum coalescunt & ebullire perinde, atque si recens effusus ad hæc usque tempora cernitur, id quod Breviarium Romanum in die S. Januarii testatur, quin etiam repetito quotannis miraculo die sabbati ante primam Dominicam Maii celebratæ maxima ad populi, atque omnium ordinum, ac gentium externarum conspectum ampullæ illæ per Urbem deferuntur, in quibus coram, ac publice spectantibus omnibus sanguis ille concretus, ac durus, ubi post longum ambitum obviam fit capiti, quod in publico, atque aperto loco ad ipsum composito ante collocatur, eidem illis spectantibus liquefcere, fervere, ac prope gestire solet, sic prorsus ac si illo puncto temporis sanctissimi martyris caput incisum, & sanguis ille fusus esset.

Sed hæc scribente me sacellum aliud è Regione S. Restitutæ solo templi par, & æquum multo majus, multoq; magnificentius suis Civitas impensis extruit voti damnata, quod pro pestilentia, quæ anno 1527. sæde grassabatur, depellenda suscepit, ut in eo thesaurus ille reliquiarum augustius collocetur.

SANCTA MARIA MAIOR Neapoli.

SANCTA MARIA MAJOR. Extruxit id templum Neapoli S. Pomponius Episcopus Neapolitanus annis Domini cititer 524. qui obiit 14. Maii, ut habet Martyrologium; in eoq; conditus est. In templi abide hæc verba leguntur: *Basilicam hæc Pomponius Episcopus Neapolitanus famulus Iesu Christi Domini fecit*, postea anno 533. Joannes II. summus Pontifex patria Romanus S. Pomponii consanguineus, cum venisset Neapolim, Basilicam hæc consecravit, ut in lapide pro templi foribus collocato incisum legimus. Est autem ea basilica una ex quatuor præcipuis Patrehiis, in signe etiam imagine Deiparæ, ut fama est, à S. Luca depictæ, quod nostra ætate anno scilicet 591. religiosissimis Patribus ordinis Clericorum Regularium minorum est attributum, & ab eisdem nitenti restitutum, ubi in animarum salute procuranda egregiam navant operam. Ad hæc hinc temple ædicula Deiparæ, ac S. Joannis Evangelistæ, quam

*S. Januarii
Episcopi
mari. Jan-
guis, juxta
ejus m.
caput ap-
positum of-
feruntur.*

*S. Maria
ad p.
atyp.
plo.
men
indis*

*S. Maria
Majoris
templum à
Pomponio
Episcopo
Neapolit.
extructum*

*Idem
plum
para
extru*

quam sibi, suisque Joannes Jovinianus Pontanus Poeta, & Orator insignis extructi, ac multis iisque præclari ingenii sui elogis, ac monumentis exornavit.

SANCTA MARIA A Carmelo.

S. Maria à Carmelo.
S. Maria à Carmelo, cui celebre sacri Ordinis Carmelitarum cœnobium est adjunctum. In hoc templo pulcherrima Deiparæ filium in ulnis foventis imago, pictura sane pervetusta, & opere græcico, ingenti populorum beneficia poscentium concursatione religiosissime colitur, ea quam plurimis, idque potissimum ab anno 1500, claret miraculis, quæ admodum votivæ tabellæ testantur. Eodem in templo extat Christi Domini pendens à Cruce simulachrum; quod ad declinandum bombardæ ictum illi stri plane miraculo caput acclinavit, quæ de re fulius cap. 20.

SANCTA MARIA AD PEDEM Cryptæ.

S. Maria ad pedem cryptæ rēplo, cur nomen hoc indiditum.
S. Maria ad pedem Cryptæ ad plagam maris sita, miraculis etiam celebri sacri Ordinis Canonicorum Regularium Lateranensium sic dicta, quod extructa sit ad initium cryptæ illius famosissimæ factæ à Lucio Lucullo, qui non solum, teste Plutarcho, cursus in mari, piscoso transitu, ædibus suis ibidem extructis circumduxit, ut propterea à Tuberone Stoico Togatus Xerxes sit appellatus; verum etiam; auctore Varrone l. 3. de re rustica propter proximam suam villam montem perforavit, quem dicunt Pausilypum; tametsi Pontanus Cocceio Blondus ignore auctori ist operis referant; quæquid sit, de ejusmodi certe crypta Seneca l. 7. Epist. 38. Nil, inquit, illo carcere longius, nihil illis sanctorum visceribus.

Idem templum Deiparæ jussu extructum.
Quæ vero ejus templi fuerit ædificandi occasio, habetur in pervetusto quidem, ac manuscripto Codice, qui apud ejus templi cœnobias asservatur; in quo anno 1423 transcripta sunt hujus cœnobii bona ex catalogo bonorum omnium Ecclesiarum Neapolitanæ Diocesis, quod jam pridem anno scilicet 1353. Ludouico, & Joanna regnantibus factum asserebatur. Et vero ad monitiones Deiparæ tres ejus excitandi templi in eo codice leguntur, quas hic eodem ordine re-

ferre non pigebit, quo præclarissimi templi jussu Deiparæ crediti origo aperiat. Vir quidam pius, ac religiosus, qui apud S. Mariam ad Capellam debebat nomine frater Benedictus, cum ad balnea Puteolana pergeret, die 8. Sept. nascens Virgini sacro sub auroram imago Dei Genitricis filium in gremio foventis eo in loco ubi nunc id templi est, ei apparuit, Maria quoque de Duratio montalis regio genere apud Cœnobium Castri de Ovo die sabbati sub auroram, item per quietem admonita est à Deiparæ, ut id templum extrueretur. Cuidam præterea Eremitæ, qui B. Petrus dicebatur, cum super cryptam eo in loco, qui S. Maria de Itria vocatur, degeret, per quietem scilicet Deiparæ ostendit, idemque edixit; quo factum est, ut multorum elemosynis undique corrogatis excitatum sit ejusmodi templum, cui postea complures à summis Pontificibus indulgentiæ concessæ fuere. Quocirca plurimi die sabbati præsertim Deiparæ venerant eo confluere solent, ejus templi mentio fit in translatione SS. Martyrum Maximi Levitæ, & Julianæ V. è Cumarum Urbe eversa, unde ann. 1207. primum ad hanc Dei Genitricis ædem, sequenti vero die Neapolim fuit illata. Eiusdem quoque templi meminit Petrarca in Itinerario, testaturque ad illud assidue præternavigantium fieri concursum, quin etiam illud in more positum videmus ut majora navigia, ubi in ejus templi conspectum venerint, bombardarum displosione Deiparæ salutent, ac venerentur. Rex Alphonsus primus ex facultate Nicolai Papæ Quinti suo diplomate hoc templum cum adjuncto Cœnobio Canonicorum regularibus S. Augustini Congregationis S. Salvatoris Lateranensis gubernandum, & colendum anno 1452. attribuit; voluitque cœnobii bona ab omni vectigalium onere immunita esse, atque exempta.

SANCTA MARIA A B Agnone.

S. Maria ab Agnone corrupto vocabulo ab Agnone, quod italica terminatione Anguem ingentem significat; & sane ejusmodi templum, non ut Python quondam Appolline Pythonæ Serpente interempto Poetæ fictis ambagibus dictum fabulabatur, sed ab ingenti, ac lethifero Angue ope Deiparæ eo in loco vere extincto nomen accepit. quo in loco

S. Maria ab Agnone templum ab eorum ibi anguem extructum.

templum hoc grati animi monumentum à Neapolitanis eidem Deiparæ est extructum, cui nomen ab accepto beneficio inditum; cui sanctimonialium Cœnobium Ordinis S. Basilii an. Domini 833 est adjunctum: quæ postea relicto superioribus annis hoc in S. Gaudiosi monasterium Ordinis S. Benedicti commigrarunt unâ cum pulcherrima, ac piissima Deiparæ imagine, ad cuius pedes anguis visitur, ea imago cum ipso pariete, in quo erat depicta, ex templo S. Mariæ de Agone in templum S. Gaudiosi est translata, ubi nunc asseritur cum subjectis in lapide incisus versibus, quibus quidem, quæ diximus, universa indicantur:

Anguis erat veteri quondam stabulanda palude,

Inficiens homines, paucos, & omne pecus.

Ibat foris die Saturni nobilitate illuc

Ara Cismuniam limina sacra Petri,

Cujus in auxilio Sancti confisus, & alma

Christipara illa spes transivit ille pius.

Noctæ sequente illam recubans per somnia vi-

dit.

Natum amplifludentem dulciter usq; suum,

Dimidiam pedibus lunam, qua visa tenere,

Ex sancto tales edidit ore sonos.

Mortuus est Anguis, non pestifer amplius ex-

istat.

Construito hic templum nomine viid meo.

Vir pius evocatur iussum, loca condidit,

atque

Virginibus sacris stare parata facit.

Quæ fuit appetitus titulus sic, sancta M A-

R T A.

ANGVONIS caso sumptus ab An-

gue truci.

Hæc loca sancta diu sub Basilii ordine Gra-

cæ,

Et Longobardæ percoluere sacra;

Nunc trita, castæ vivunt vexilla ferentes

Drui Basilii munera grata Deo.

Inde sub Augusto medio, cum Candida Vir-

go.

Assumpta in calum concelebratur O-

vans,

Ordinis istius S inctorum hæc ade diebus

Peccati veniam quicquid habere po-

ssit.

Fund. anno Domini DCCCXXXIII. Hæde-
nus ibi.

SANCTA MARIA

Sicula.

S. Maria Sicula, templum est antiquum non Sadeo magnum in vicinia, quam dicunt For- S. Maria
cella prope sancti Agrippini templum à Leone Sicula: si
familia Sicula nobili Neapolitano Caroli I. flum ab
Regis Neapolitani Protonotario anno salutis miracula
1275. conditum. Quæ vero in hoc templo colitur
Deiparæ imago, ea editis olim miraculis
clarebat, ut videre licet in subiecta inscriptione
lapidi insculpta, ac supra templi fores posita,
quæ ejusmodi est:

Ladislavus Rex, cum morbo siatica esset in-
fectus, conversus ad Beatissimam Virginem
Siculam liber evasit. Ioanna soror Regis
Ladislavus qualibet hebdomada in die Sabbati
eandem summa cum veneratione visitabat,
ab eademque singuli patientes sanis redibant.
sicille. Nunc vero templi hoc multiplicatis un-
de equaq; ædificiis à plebs; ignoratur.

Sed ne in omnibus Deiparæ templis Neapoli extructis singillatim recensendis nimum immoremur, omnis ex industria reliquis, ea tantum brevissime perstrigam, quæ vel ad monialium Cœnobia, vel ad eas domos, in quibus Christianæ pietatis opera in egenos conferuntur, vel ad virorum religiosorum domicilia pertinent, erit neq; ab eorundem templorum splendore, neq; à gloria Deiparæ aliena commemoratio; & intelligant omnes ingentem in hac urbe tum virorum, tum mulierum multitudinem sub peculiari Deiparæ patrociniio degere, ejusdemq; præsidio, quæ ad vitæ cultum sunt necessitaria, illis suppeditari.

S. MARIA A DONNA

Roma.

P Rincipio offert se inter monialium templum à S. Maria Donna Romata. cui antiquissimum Monialium Ordinis S. Benedicti cœnobium est annexum, illuc ex evertis Cumis an. salut. 1207. magna rotius Neapolitanæ urbis pompa illatum est corpus S. Julianæ Virginis, ac martyris præclarissimæ, de qua nos in tractatu de virginibus; ejus festum, ut in martirol. Rom. recolitur die 16. Februarii, illic recon-

illic reconditur tibia S. Antonii Abbatis toto terrarum orbe clarissimi, quæ in ejus festo omnibus spectantibus proponitur: illic etiam asser- vatur ampulla vitrea, quæ S. Joannis Baptistæ sanguis continetur, qui ad ejus invocationem sæpe in missæ sacrificio colliquefcere cernitur. At dicit quispiam, qui fieri potuit, ut tibia S. Antonii hic recondatur, cum idem S. Antonius teste Athanasio in ejus vita, sui tumuli locum adeo occultum esse voluerit, ut duobus discipulis, quibus funus suum curandum commisit, severe edixerit, ne cuiquam illum commo- strarent, quare S. Hilarion, auctore S. Hieronymo in ejus vita, cum ad sancti Antonii Eremitum pervenisset, & sancti viri loca omnia pie perlustrasset, duos è discipulis sancti Antonii rogavit, ut illius tumulum sibi indicarent, qui ab eis seorsim est abductus; utrum verò illum viderit, ignoratur. Eadem laboriri potest de sancti Joannis Baptistæ sanguine dubitatio, cum illius corpus ex sacra Evangeliorum historia ab ejus discipulis sepulture mandatum post annos ferè trecentos ab Impio Juliano Apostata fuerit igne combustum, sic, ut ejus postea dispersæ reliquæ noctu à quibusdam Monachis ægrè colligi potuerint. At qui de sacro ejus sanguine non hujus modo cœnobii moniales gloriantur, sed illæ etiam quæ Neapoli ad sanctum Gregorium Armeniæ Episcopum (vulgo corrupto vocabulo sanctum Ligorium de- gunt, & verum esse Præcursoris sanguinem testatur miraculum illud omnibus notissimum quo die 29. Augusti, cum ejus decollatio celebratur, insperante populo colliquefcit. Utrique difficultati ut plenè satisfiat, rem omnem paulò altius repetam. Cum hujus Cœnobii templum pervetus illud quidem, postea à nobili quadam femina Andegavensi genere sub Neapolitanis Regibus è Galliarum genere ortis annum Domini circiter 1300. restitutum, & auctum fuerit facile fieri potuit, ut è Gallia, ubi hujusmodi reliquæ pie asservabantur Neapolim à Gallis, quibus cum eo tempore magna Neapolitanis intercedebat consuetudo, perferretur. Verum, quoniam pacto in Galliam delatæ sint, est demonstrandum. Et sanè corpus S. Antonii Abbatis, auctore S. Antonino 2. part. hist. titul. 12. c. 35. ult. imperante Justiniano apud Ægyptum in Eremito repertum translatum est Alexandriam. Id ipsum testatur Marianus Scotus, quem refert Baron. tom. 7. Annal. ad ann. Christi 531. At verò de translatione in Gallias

idem S. Antonius loco citato: *Nunc autem, inquit, pro certo est in Abbacia monasterii majoris prope Avilatem in provincia Provincia, & Brachium est apud Vienneses, ubi nunc sit concursus populorum.* sic ille.

Petrus quoque de Natalibus lib. 5. Catalogi Sanctorum cap. 110. affirmat Jacobum filium S. Guliel. Comitis corpus sancti Antonii ab Imperatore Constantinopolitano dono acceptum detulisse Viennam. Quod verò spectat ad sanguinem Præcursoris; Gregorius Turonensis auctor gravissimus lib. 1. de gloria martyrum c. 12. quandam de eo refert historiam scitu non injucundam, quam hic inferere operæ pretium duxi, cum enim ageret de sancti Joannis Baptistæ martyrio. Tum temporis, inquit, à Gallis matrona quædam Jerosolymam abierat pro devotione tantum, ut Domini, & Salvatoris nostri præsentiam mereretur: audiens autem quod beatus Joannes decollaretur, cursu illuc rapido tendit, datisque muneribus supplicat percussori, ut eam sanguinem fluentem colligere permitteret. Illo autem percutiente, matrona concham argenteam præparat, truncatoque martyris capite cruorem devora suscepit. Quem diligenter in ampulla positum, in patriam detulit, & apud Vasatensem urbem ædificata in ejus honorem Ecclesia in sancto altari collocavit. hæc Turonensis. Ex quibus satis colligitur quomodo hujusmodi reliquæ in Galliam translatae, inde Neapolim deferri, & in templum à Gallis exornatum reponi potuerint.

**S. MARIA REGINA COELI, ET
alia Monialium Templi Dei-
para sacra.**

S. Maria Regina cæli Monialium, quæ Ordinem Canonico Regularium S. Augustini proficitur. Hoc templum Deiparæ Assumptæ hæc occasione est dicarum. Cum anno 1518. moniales quatuor è cœnobio S. Mariæ de Agnone perfectioris vitæ studio novum monasterium fundaturæ in quandam se domum recepissent, & Franciscam Gambacurtam monialem è monasterio Nolano Ordinis Canonico Regularium in Abbatissam elegissent, brevi temporis intervallo earum numerus crevit ad quadraginta, postmodum an. 1534. die 14. Augusti eadem Abbatissa divino, ut rei probavit cœtus, permota spiritu jussit

R I T T ca

S. Joannis Baptistæ sanguis sepe colligebatur.

S. Joannis Baptistæ sanguis in ipso decollationis die à quadam Matrona asservatus.

S. Antonii Ab. corpus in eremo repertum.

S. Mariæ Reginae cæli templum in Assumptionis honorem cur dicatum.

ea nocte omnes partim in suo, partim in superiori cubiculo pernoctare, cui cum omnes paruisent, eadem nocte ingenti fulgurum, tonitruorum, & pluviae procella excitata, earum domus anno superiore ab ipsis coempta, in qua jam debebant, ut erat vetustissima, corruit à fundamentis, duobus tantum cubiculis, ubi se moniales continebant exceptis, quare tanto Deiparæ beneficio, ea ipsa, quæ Virginis Assumptæ celebritatem præcurrit nocte, accepto, novo cœnobio juxta templum S. Mariæ à Gratia exædificato, Deiparæ Assumptæ nobile templum à fundamentis erexerunt.

S. Maria à Donna Regina. S. Maria à Doana Regina monialium Ordinis S. Francisci, quarum cœnobium extructum est à Regina Maria Hungarica Caroli II. Regis Neapolitani uxore, S. Ludovici Episcopi Tolosani ex Ordine Minorum matre, quæ ibidem anno 1323. est sepulta.

S. Maria Aluini. S. Maria Aluini è regione S. Mariæ Novæ monialium ordinis S. Benedicti. Hoc cœnobium à quibusdam monialibus Græcis sexcentos circiter annos est ædificatum, cum enim in mari sæva tempestate jactarentur, voverunt se, quo incolumes, ac salvæ pervenissent, illic cœnobium sibi extructuras, cum ergo Neapolim appulissent, hic cœnobium excitarunt.

S. Maria Sapia. 48. S. Maria Sapientie monialium Ordinis Prædicatorum. Hoc templum exædificavit Oliverius Cardinalis Carafa anno salutis 1507. ut illic Collegium tenuioribus scholasticis ad sapientiam addiscendam fundaret: verum morte præpeditus cum id facere nequisset, bujusmodi ibi cœnobium monialibus sacri Prædicatorum Ordinis extructum est, quæ singulari pietatis, & regularis disciplinæ observatione clarent, earum curam gerunt religiosissimi Patres clericorum Regularium, quos Theatinos appellant.

S. Maria à Jesu Teste. S. Maria à Jesu monialium Ordinis S. Francisci, quarum cœnobium à duabus tertiariis è cœnobio S. Hieronymi propter pestem, quæ anno 1422. grassabatur, egressis, extrui ceptum: postmodum elemosynis, ac liberalitate Joannæ Aragoniæ Ferdinandi Regis Neapolitani uxoris auctum est, & amplificatum.

S. Maria à Jerusalem. S. Maria à Jerusalem cœnobium habet adjunctum monialium Capuccinarum Ordinis S. Francisci, anno salutis 1533. à religiosissima scemina natione Hispana nomine Longa fundatum; quæ cum paralyti laboraret, præclaro miraculo à B. Virgine in æde Lauretana, auctore

Horatio Turfellino l. i. histor. Lauret. c. 10. fanitati est restituta: qua de re nos Tract. de Miracul. egimus. mox Neapolim reveria ex suis facultatibus hospitale incurabile extruxit, ubi multis annis ægrotis ministravit. Aliquot deinde nobilibus fœminis adniventibus hoc monasterium extruxit, ibiq; arctissimam Capuccinorum vivendi rationem una cum iisdem suscepit hujus cœnobii moniales magnæ laudatatis opinione apud omnes merito celebrantur.

S. Maria Conceptionis, cui cœnobium est adjunctum monialium Hispanæ nationis anno salutis 1534. fundatum sub cura Fr. Minorum de Observantia, utuntur candenti tunica, & scapulari, pallio vero ca ruleo, & atro velo.

S. Maria à Consolatione cœnobium monialium ordinis S. Francisci.

**DEIPARÆ TEMPLA, QUIBVS
Nosocomia, orphanotrophia, & similes
pietatis Christiana domus
adjunguntur.**

JAN. quod spectat ad ea Tempia Deiparæ in Urbe Neapoli, quibus domicilia ad pietatis munera exercenda sunt adjuncta, eacum copiose cap. 29. recensuerim, hic breviter attingam, tale est templum *Annunciatæ* anno 1304. Carolo II. Rege fundatum, à quo innumerabilia egentibus subsidia, ut supra dixi, conferuntur, hic octingentæ fere mulieres in separata domo aluntur. In hujus templi sacello mirifice exornato, & ad sacras reliquias custodiendas extructo complures nobilissimæ asservantur sacra reliquæ, præsertim:

Ex ligno Dominiæ Crucis.
Una ex spinis coronæ spinæ Christi Domini.
Digitus index S. Joannis Baptistæ.
Caput S. Barbaræ virginis, & martyris.

Et hæc quidem omnia Joanna secunda Regina Neapolitana huic templo est clargita. In hoc item Templo reconduntur:

Duo sanctorum Innocentium corpora, alterum ab eadem Joanna II. alterum ab alio pio viro accepta.

Octo præterea corpora SS. ex Civitate Lesina in Apulia in hoc templum anno 1598. translata, quorum nomina hæc sunt.

Corpora sanctorum Firmiani, & Primiani fratrum martyrum.

S. Tellurii martyris,

S. Alexandri martyris.

S. Sabini Episcopi.

S. Eunomii Episcopi.

S. Paschalis Abb. Cassinensis.

S. Ursulæ virginis, & martyris.

S. Maria de Populo. S. Maria de Populo ad Nosocomium Incubabilem, ubi exhibentur varia in ægros charitatis opera. Mulieres item, quas convertitas vocant, ibidem in separata domo degunt.

S. Maria à Jesu Red. Captiv. S. Maria à Jesu Redemptionis Captivorum, quos ab infidelibus persoluto pretio eripit.

S. Maria Montis Pietatis, ubi gratis pecunia egenibus mutuo datur.

S. Maria Montis Pietatis. S. Maria Montis Misericordiæ, ubi septem ipsa misericordiæ opera in egenos præstantur.

S. Maria Montis Misericordiæ. S. Maria de Laureto, quæ Orphanos alit candenti habitu amictos.

S. Maria de Laureto. S. Maria Pietatis, quæ Orphanos item nutrit cæruleis vestibus indutos.

S. Maria Pietatis. S. Maria à Columna pauperum Jesu Christi ad pueros vagos, & per urbem errones educandos.

S. Maria à Columna. S. Maria Visita pauperes ad egenas, ac tenuiores puellas alendas.

S. Maria Visita Pauperes. S. Maria Conceptionis apud montem Calvarium honestarum puellarum domicilium,

S. Maria Conceptionis. S. Maria à Splendore, ubi puellæ Capuccinorum vivendirationem amplexæ commorantur.

S. Maria à Splendore. S. Maria à Constantinopoli anno 1519. extruitur propter depulsam pestem, quæ ab Augusto anno 1526. ad initium usque anni 1529. grassata erat: nunc domus ibidem ad puellarum educationem est instituta, quod inscriptio in interiori pariete supra fores in lapide incisa in his verbis indicat: *D. Maria Constantinopolitana Neapolitana Civitas Carolo V imperante ad pestem arretruncandam ad eum vocata, extruxit, dicavit. A vetustate ruinosa Philippo III. regnante, piæ stipe collata, addito Virginum Collegio à fundamentis magnificentius excitavit anno 1612.*

S. Maria à Constantinopoli. S. Maria à Charitate anno 1546. fundatur, in qua complures mulieres degunt.

S. Maria à Charitate. S. Maria Refugii, ubi plurimæ mulieres nutriuntur,

S. Maria Refugii. S. Maria Succursus, ubi plurimæ mulieres nutriuntur,

S. Maria Succursus. S. Maria Succursus mulierum, quas vocant

illuminatas Virgines, aliasque mulieres nutrit.

S. Maria Solitudinis, quæ filia sunt hispanarum educat in Eglæ Regione vulgo *Pizzofalcone*.

S. Maria à Carminello apud viciniam hispanorum, mulierum hispanorum, quas Convertitas vocant.

Ad templa Deiparæ referri potest S. Maria Præsentationis, ubi nobiles puellæ virgines propriis expensis educantur.

S. Maria item à Carminello in sedili Capuanæ mulierum natione Italarum, quæ ibi ad tempus aliquod commorantur.

S. Maria Solitudinis

S. Maria à Carminello Hispanorum.

S. Maria Præsent.

S. Maria à Carminello in sedili Capuana.

DEIPARÆ TEMPLA, QUÆ AD viros religiosos pertinent.

Quod vero spectat ad Religiosorum virorum templa Neapoli Deiparæ insignita nomine, ea certe numero plurima sunt: singuli enim fere regularium ordines unum vel plura possident domicilia, quorum templa Deiparæ sunt consecrata, è quibus in præsentia omissis, quorum supra meminimus, præcipua quædam recensebimus.

S. Maria Montis Virginis cœnobitium ejusdem Ordinis. Hoc vero templum à Bartholomæo de Capua magno Altevillæ Comite, ut est in inscriptione supra templi fores ante trecentos, & eo amplius annos erectum est, atque fundatum.

Ordo Prædicatorum quamplurima in hac Urbe monasteria numerat, è quibus Deiparæ nomen præferunt.

S. Maria Rosarii, Ecclesia anno 1572. erecta una cum cœnobio.

S. Maria Sanitatis in suburbiis, ubi Deipara plurimis miraculis est illustris. Id templum dicebatur prius S. Gaudiosi, is Episcopus Bituntinis Ecclesiæ, cum esset in Africa, inde Genserici Vandalorum Regis Arianæ persecutionem fugiens Neapolim venit, annum Domini circiter 440. S. Stephani Prothomartyris sanguinis ampullam secum ferens, cum S. Quoduit deo & aliis Episcopis, ubi multis claris miraculis in monasterio sancto sine quievit, ex martyrologio die 28. Octob. Apud hoc templum visitur etiâ per vetustum cœmeterium subterraneum, ubi tumulus, in quo aliquando jacuit S. Gaudiosi corpus, cū ejus inscriptione opere musivo exarata

Religiosorum virorum templa Neapolitana.

S. Maria Montis Virginis

S. Maria Rosarii.

S. Maria sanitatis olim S. Gaudiosi Episc.

rata monstratur Sed cum id templum vetustate desertum, terra obrutum, situ squalleret; egesta terra expurgatum sacro Ordini Prædicatorum est assignatum, ac Deiparæ à sanitate dicatum anno Domini 1377. Dominica II Quadragesimæ, quo die solemniter instituta supplicatione, eo venit Paulus Aretius Cardinalis, & Archiepiscopus Neapolitanus, vir pietate insignis ex religiosissimo Ordine Clericorum Regularium, quos Theatinos dicunt, obedientia summi Pontificis ad Præsulatum euectus. Nunc autem celebre ibi templum cum insigni cœnobio piorum elemosynis est erectum. Ea tamen Regio olim Vallis sanitatis dicebatur, non tam ob cœli clementiam, quam ob S. Gaudiosi miracula, quibus multi sanitatem ab eo consequebantur.

Iesus Maria templi. Aliud quoque templum Ordinis Prædicatorum, quod dicitur Iesus Maria, anno 1581, fundatum est.

Minorum Ordo, & ipse Neapoli multa habet cœnobia, e quibus ad eos, qui dicuntur de Observantia, spectant.

S. Maria Nova. S. Maria Nova templum à Carolo I. Neapolitanorum Rege anno salutis 1268. conditum, & Fratribus Minoribus attributum. In cuius templi sacello ad dexteram aræ maximæ piissima Imago Deiparæ cognomento à Gratia colitur, quæ ingenti miraculorum multitudine, ac populorum frequentia celebratur. In altero vero sacello, & eo quidem peramplo in arca super altare posita religiose aservatur corpus B. Jacobi de Marchia Deiparæ studiosissimi, cuius beneficio B. Jacobus Laureti ab insanabili morbo convaleuit, quemadmodum cap. 20. diximus. De hoc viro sanctitate præclaro p. 3. chron. Fratrum Minorum lib. 6. c. 3. illud memoriam proditur, quod tanto animarum iuvandarum zelo flagrarit, ut prædicationis munere suscepto 40. ipsos annos fere quotidie sit concionatus, sive in urbibus, sive in pagis, sive ad alios quacunque ratione ad verbum Dei audiendum congregatos. quod si externi decissent auditores, ad suos Fratres verba faciebat; & ne cuiquam onerosus esset, panem, cepas, legumina, aqua infusa, quibus vesceretur, secum ipse deferebat.

S. Maria Angelorū. S. Maria Angelorum in suburbio eorundem Fratrum Minorum de Observantia anno 1581. extruitur.

S. Maria à S. Maria à Conceptione Patrum Capucino-

rum extra urbis mœnia anno salutis 1570. extruitur.

S. Maria à Spiritu S. extra urbem Fr. Minor. quos Conventuales appellant.

S. Maria à Veritate in suburbio Ordinis Eremitarum S. Augustini, quos Discalceatos appellant, & asperimam vivendi rationem propter Christum sunt amplexi.

S. Maria à Vita in suburbio Ordinis Carmelitarum, ubi prius templum erat S. Vito sacrum hinc à Patribus Carmelitæ Dei Genitrici à Vita dicatum.

S. Maria Mater Dei Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, quorum Ordo à B. Teresa institutus, verbo, precibus, & exemplo proximos juvare studet.

S. Maria Virginum Ordinis Cruciferorum ab anno 1330. cum antea Nosocomium huic templo esset annexum.

S. Maria à Stella Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula.

S. Maria ad Capellam, huius templi cœnobiolum anno 1134. monachorum S. Basilii, deinde Cassinensium, mox Olivetanorum fuisse legitur, in præsentia est Canonicorum Regularium S. Salvatoris.

S. Maria Montis Serrati Ordinis S. Benedicti hoc templum anno salutis 1506. Neapoli extruitur cœptum est, & à celeberrimo illo templo Hispaniæ, cuius Congregationi est unitum, mutuatum est nomen.

S. Maria Partus Virginis in Mergillina ad Pausilipi montis radices Ordini Servitarum ab anno 1524 attributum. Hoc templum anno 1510. à Jacobo Sannazario Poeta in primis nobili conditum, atque dicatum fuit Partui Virginis, cuius eximias laudes cecinit egregio quidem, ac viginti annorum lima perpolito poemate, ejus corpus eodem in templo marmoreo tumulo conditum jacet.

S. Maria ab omni bono in clivo montis, quæ dicunt S. Martini, Ordinis Servitarum.

S. Maria à Gratia celebre templum annum circiter 1490. erectum, mox anno 1500. ordini Eremitarum S. Hieronymi Congregationis B. Petri de Pisa attributum.

S. Maria Angelorum in Eola magnificum, & insigne templum à religiosissimis Clericis Regularibus, quos Theatinos vocant, nuper extructum.

TEMPLA DOMICILIORVM
Societatis Iesu Neapoli Deiparæ
erecta.

Claudam universam hanc de templis Deiparæ Neapoli erectis narrationem iis, quæ nostra Societas Iesu in hac ipsa urbe habet. Quatuor omnino sunt Neapoli nostræ Religionis domicilia, eaque omnia Deiparæ templis insignia.

Annun-
ciata Vir-
ginis tem-
plum Egla.

Tyrocinium in ea Urbis Regione, quam Eg-lam, vulgo *Echia* vocant anno 1587. fundatum in quo Novitii, qui Societati nomina dedere educantur. Cujus templum B. Virgini Annun-
ciatæ est factum.

Collegium, in quo omnes, quæ ad Theolo-
gum pertinent disciplinæ traduntur, nostro-
rum in hac urbe domiciliorum primum extitit
quippe cujus initia anno 1552. posita sunt, mis-
sis à B. Ignatio Societatis parente ex urbe Ro-
ma Patribus: ejus postea templum à Societate
nostra excitatum prope sedile Nidi anno 1557.
Iesu est, ac Matri dicatum, ut lapis pro templi
foribus testatur.

Professorum vero domus Neapoli duæ nu-
merantur.

Templum
Professa-
rum
Domus so-
cietatis Iesu
Deiparæ
dicatum.

Altera in foro, ac majore Emporio erecta est
ad vetus sacellum Virgini Carmelitanæ sacrum
quod vulgo imminuto à Carmelo nomine
Carmine dicitur, ubi anno 1611. non mino-
ri populi, ac vicinorum civium studio, quam
eorundem utilitate à Patribus Societatis nos-
træ consueta Domus Professorum munera ex-
erceri cœpta sunt, ad hujus Domus templum
Pater Claudius Aquaviva Præpositus Genera-
lis Societatis Iesu anno 1613. quatuor Sancto-
rum corpora ex cœmeterio Priscillæ via Sala-
ria desumpta religiose asservanda transmisit;
S. nimirum Victorini martyris, & S. Eugeniæ
virginis & martyris, duorumque ejusdem S.
Eugeniæ lociorum martyrum.

Ejusdem
aliud tem-
plum in
Conceptio-
nis Deipa-
ræ honorè
dicatum.

Altera, quæ multo ante, anno scilicet 1576.
prope templum sancti Blasij constituta, cum
ad obeunda Societatis munera minus com-
moda videretur, in Palatium quoddam aper-
to, celebrique loco positum omnibus ad ad-
eundum percommodum magnifice extru-
ctum, ac piorum elemosynis coemptum anno
salutis 1584. translata est. Ejusq; porro palatii
extrinseca facies à fronte, ac lateribus quadrato
lapide cuspidatum adamantis instar exciso, & in
quincuncem disposito, opere magifico ac re-

gio extructa, templi etiam faciem mirifice æ-
mulatur, quam intra faciem diruto, quod clau-
debat, ædificio laxissimum. quod nunc cer-
nitur conditum est templum Crucis ad exēplum
quadratæ cameratum, quatuor ingentibus pi-
lis seu parasatis innixum, quarū singulis qua-
terni ducti fornices templum efficiunt, triplici
testudine, seu tribus, ut vocant, navibus distin-
ctum, sic explicatum, atq; oculis pervium, ut
tanta amplitudo prospicienti fere pateat inte-
gra. Excitari cœptū est an. 1584. die 15 Dec. ipsa
Conceptæ Virginis octava, eidemque Deiparæ
Conceptæ dicatum est. Ac prius à Lelio Bran-
cacio Archiepiscopo Tarentino solemnibus
ceremoniis jactus est lapis hujusmodi cum in-
scriptione. *Virginis Conceptæ Templo extruendo
Societas Iesu Professæ deiecit 18. Calendæ Janua-
rii 1584.* Et celebrati astabat Dux Osunnæ Re-
gni Prorex cum conjuge, frequentiq; proce-
rum, ac nobilium corona, ipso etiam tū vivente
ac spectante Alphōso Salmerone, qui unus fuit
de primis novem beati Ignatii in nostra Religio-
ne fundanda sociis. Tertio ac trigesimo anno
posteaquam Neapolim Societas Iesu advena-
rat, septendecim vero annorum spatio ad hanc
quam videmus, formam redactum est, nam cū
nocte, quæ Calēdas Januarias anni 1596. est ob-
sequuta, contignatio, testumque sub quo Ara
maxima, dū perficeretur opus, erat excitata, mi-
serandum in modum conflagrasset; tum vero
majore omnium studio, ac pietate opus urgeri
cœptum, spe & opinione omnium citius huc
processit, ut non nisi ornamenta, ac Tholus,
seu cupula desiderentur. Quare anno 1601. in
honorem Virginis Conceptæ solemnī ritu est
consecratum ab Alphonso Cardinali Gesualdo
qui in arcula reliquiarum, quæ in majori alta-
ri, quod una cum templo ipse consecravit, de
more est recondita: testatum reliquit his ipsis
verbis: *Anno Domini 1601. Dominica prima ip-
sius Octobris, qua hoc anno in septimum ejus mē-
sis diem incidit, Ego Alphonus Episcopus Os-
tensis S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Gesual-
dus, sacri Collegii Decanus, Archiepiscopus
Neapolitanus consecravi Ecclesiam, & Aliare
hoc in honorem Dei, & Gloriosissimi nominis
JESU, & Beatissimæ semper Virginis MARIÆ
sub invocatione immaculatæ CONCEPTIO-
NIS ejusdem, & in eo inclusi reliquias, &c.*
Additque singulatim reliquiarum, quas ibi re-
posuit, nomina, & centum dierum Indulgentiā
Ecclesiam hanc visitantibus in anniversario

Consecra-
tio ejusdem
templi de-
scribitur.

consecrationis ejusdem concessit. Eademque die tria alia Altaria in facellis ejusdem templi, à tribus aliis Episcopis reconditis, in singulis Sanctorum reliquiis, consecrata sunt. Altare quidem facelli ad levam Aræ maximæ ab Andrea de Franchis, Archiepiscopo Tranenſi in honorem Dei, Deiparæ, & Sanctorum septem Angelorum ante Deum astantium. Alterum Proximi facelli è Fabio Maranta Episcopo Calvenſi ad memoriam Annunciationis Deiparæ, & omnium sanctorum Martyrum. Tertium vero, quod est in facello à Ferdinando Fornario exornato, à Paulo de Curtis Episcopo Aferniensi ad memoriam Nativitatis Dominicæ & omnium sanctorum Confessorum consecrata sunt.

*Reliquiæ,
quibus
deum
templum
insignitur.*

Ad hoc quoque templum spectant aliæ nobilissimæ reliquiæ, quæ hoc tempore in sacratio reposita sunt: eorumdem complures argenteis thecis inclusæ solemnibus diebus in ara maxima populo adorandæ exponuntur, præcipuæ autem hæ sunt.

De ligno crucis Dominicæ.

Truncus ex corona Domini spinea, ex quo duæ spinæ prodeunt, à Philippo Cardinali Spinello ex Germania anno 1603. acceptus, ab eodemq; huic templo attributus.

Corpora sanctorum Servandi, & Vitalis martyrum ex cœmeterio Priscillæ viâ Salaria à P. Claudio Aquaviva Societatis Jesu huc transfusa.

Corpora item sancti Leonis Presbyteri, & Martyris, & sanctæ Eugeniæ Virginis, & Martyris, ex cœmeterio sancti Sebastiani huc delata.

Caput sancti Cornelii Papæ, & Martyris, ex cœmeterio S. Sebastiani anno 1585. à Patre Claudio Aquaviva missum.

Pars capitis S. Euphebiæ Episcopi, & Confessoris.

Quatuor item capita sanctarum undecim millium Virginum & Martyrum.

Maxilla S. Lucæ Evangelistæ cum aliquot dentibus.

Brachia S. Andree Apostoli, S. Laurentii Martyris, sanctarum Barbaræ, ac Dorotheæ Virginum, & Martyrum.

Duæ tybiæ sanctorum Martyrum Thebeorum è sociis sancti Mauriti, Tybia S. Euthymii Martyris.

Ex reliquiis præterea S. Stephani Prothomartyris, sanctorum Innocentium, S. Januarii

Episcopi, & Martyris præcipui Patroni Neapolitanæ, sancti Abdon & Sennen, sanctorum Aniceti, & Antheri Pontificum, & Martyrum, sanctorum Demitrii, & Felicis Martyrum.

Sancti Rochi Confessoris, & aliorum Sanctorum.

Os præterea beati Ignatii Societatis Jesu Fundatoris in argenteo simulachro inclusum.

Ex reliquiis præterea beati Stanislai Kostkæ, & beati Aloysii Confessæ è Societate Jesu.

TEMPLA DEIPARÆ IN RELIQUA Italia.

Quod vero spectat ad reliqua in Italia Deiparæ templi, illud in universum de Italia, sicut & de reliquis, in quibus fides Catholica viget, Europæ Regionibus dici potest; singulas Urbes, singula Oppida, singulos vero Pagos non uno, sed pluribus Deiparæ templis, quorum pleraque miraculis etiam sunt illustra mirifice floret. Quod non vulgare est divinæ in eas regiones benevolentia, ac misericordia argumentum. Nos igitur reliquis (ne plus æquo opus excreſcat) ex industria prætermisſis, aliquot tantum ex iis, quæ vel magis explorata sunt nobis, vel peregrinorum concursu celebrantur, nullo antiquitatis, celebritatisve servato ordine strictim recensebimus.

S. Maria ab Arcu Nobile in Nolana Diocesi templum Ordini Prædicatorum attributum: sex ab urbe Neapoli milliariibus distitum: ejus clarissima quidem miraculis initia, & incrementa in capite, hujus operis plenius descripsimus.

Nolæ, secundo ab ea lapide, sancta Maria à Pariete, cum insigni Canonico Regularium Lateranensium cœnobio, ejus templi initia, inscriptio supra templi fores indicat his verbis: Deo Optimo Maximo, Deiparæ, & Virgini, cuius hæc olim imago sub terra septa vepribus, Ausilia Scala divino monitu indicante, ex us a miraculis late claruit, & à pariete, in quo picta est, nomen habuit, anno ab ejusdem Virginis partu 1514 undecima die mensis Aprilis, hæc ibi.

S. Maria Montis Virginis supra oppidum Mercuriale, vulgo Mercogliano in edito monte Beneventum inter & Nolam sito, ubi celeberrima hæc Deiparæ ædes à sancto Gulielmo Vercellensi extructa est cum cœnobio Ordinis à se instituti; cui ab hoc eodem loco

*Deipara
templum
Italia.*

*S. Maria
ab Arcu
proprie
Nolam.*

*S. Maria
à Pariete
Nolæ.*

*S. Maria
Montis
virginis
super oppi-
dum Mer-
curiale.*

Montis Virginis nomē est inditum. De ejusmodi Templo, ac Cœnobio ad calcem tractatus de miraculis Deiparæ aliqua fusius commemoravimus.

Ejusmodi non pauca Deiparæ erecta templa veræ pietatis monumenta, ac miraculorum officinas reperiemus intra Neapolitanæ Regni fines in subiectis præsertim Urbibus.

S. Maria miraculorum Anagnina. Anagninæ in Appulia Deiparæ templum, quod propter miraculorum frequentiam à miraculis dicitur, sacro Ordini S. Benedicti Congregationis Cassinensis attributum.

S. Maria à suis in Salentinis. S. Maria, quam dicunt in finibus terræ, quod ejusmodi templū in extrema Italia ora, quæ ad Salentinos spectat, conditum sit. Ac magna apud eos populorum concursatione colitur die illa, qua ejus festum celebratur.

Annunciata Virgini templū Hydruntis in Salentinis. Hydruntis in Salentinis Cathedralis Virgini Annunciata dicata, in qua reconditur reliquiarum octingentorum, & eò amplius martyrum, qui pro Christi fide à Turcis in ejus Urbis expugnatione an. salutis 1480. per summam crudelitatem sunt interempti, quemadmodum testantur ii, qui ejus temporis historias literis prodidere.

Carussini, quod Oppidum est etiam in Salentinis, nobile Deiparæ templum extructum videtur, miraculorum multitudine illustrare.

S. Maria ab Armis apud Brutios. S. Maria ab Armis apud Brutios in Calabria, templum est populorum concursatione, & miraculis præstans.

S. Maria à Quercu Viterbii. Viterbii S. Maria à Quercu templum est miraculis præclarissimum S. Ordini Prædicatorum assignatum.

Deipara templum in Picentibus. Apud Septempedanum in Picentibus vulgò sancti Severini, qui (ut est in martyrologio die octavo Junii) fuit eorum Episcopus, Deiparæ templum exstat miraculis in primis nobile.

Aliud Florentia. Florentiæ Cathedralis templum structura, & amplitudine magnificèntissimum Deiparæ est consecratum.

Aliud B. Virginis Annunciata ibidem. Eadem in Urbe B. Mariæ Annunciata templum populorum frequentia, & miraculis in primis clarum S. Servitarum Ordini est assignatum, illic Deiparæ Annunciata imago coloribus à pictore expressa est, Angelica verò manu ejusdem Virginis vultus delineatus existimatur.

Cathedralis Ecclesia Senensis Civitas. Senensis Civitas, (quæ ob insignem in Deiparæ pietatem Urbis Virginis est appellata.)

Cathedralis eidem Deiparæ Ecclesiam structura planè insigni excitavit: in ejus Ecclesiæ pavimento, tum veteris tum novi testamenti historiarum admirabili opere tessellato marmorum diversi coloris visuntur.

Eadem in Urbe nobilissimum templum Beatissimæ Virginis, quam dicunt à Provenzano propter miracula prope modum innumerabilia perenni feidè & Civium, & advenarum concursu celebratur, quod erigi cœptum est anno 1594. paucis annis ad culmen usque est perductum.

Bononiæ in proximo colle templum Deiparæ erectum est, in quo sacra ejus imago totius Urbis veneratione colitur.

Chioze templum Virginis miraculis illustrare exstat, cujus meminit Canisus libro 5. c. 24.

Mediolani Cathedralis Ecclesia, quæ elegantissima forma, admirabili arte, immensa magnitudine magnopere præcellit, à Martino V. cum è Constantiensi Concilio rediret, Deiparæ est consecrata.

Mediolani quoque templum Virginis, quod dicitur ad S. Celsum, miraculis clarum populi frequentia celebratur.

Forolivum in Æmilia, apud Collegii Societatis Jesu templum, super aram maximam collocatum asservatur, celebre in ea Regione Deiparæ filium in gremio foventis simulachrum è ligno, cubitali feidè magnitudine, in cujus tergo aliquantulum excavato, non exigua pars vestis ejusdem Deiparæ inclusa reconditur. Ea imago eleganti specie intuentes ad pietatem excitat, quæ 600. ante annos Brunsvichi in Germania vetustis est nobilitata miraculis: cum enim in Silva primum à nobili quodam Equite feras agitante, in trunco arboris per vetusto reperta domum suam delata esset, post die in eodem arboris trunco invenitur, quod semel atque iterum factum est, quare ab eodem Equite tum suis, tum aliorum sumptibus inibi opulentum virginum cœnobium edificatum est, una cum templo, in quo hæc imago est reposita. Verùm lutherana grassante hæresi, cum non eo quo par erat honore haberetur, Forolinum auctoritate Conjugis Erici Ducis Brunsvicensis in templum nostri Collegii translata, magna confluentium populorum veneratione colitur, ubi etiam pluribus coruscant miraculis.

Apud montem regalem vulgò Mondovis

in

in

in

in

in

in

in

Senensis Deipara dicatum. Aliud ibidem celeberrimum B. Virginis templum.

Cathedralis Ecclesia Mediolanensis Deipara consecrata. Aliud B. Virginis templum miraculis præclarum. Simulachrum Deiparæ miraculis celeberrimum Forivii in Æmilia.

Idem B. Virginis simulachrum à domo cujusdam Equitis divinitus reccidit.

in Allobrogibus Deiparæ templum extat miraculis tota ea Regione celebre.

TEMPLA DEIPARÆ IN SICILIA, & in nonnullis circa Italian Insulis.

*Deipara
templa in
Sicilia, &
Insulis.*

*Templa
omnia Fra-
trum mi-
norum de
Observ. B.
V. dicata.*

*Epist. Deip.
ad urbem
Messanam
Vrbis ejus-
dem Cath-
edralis Dei-
para dica-
ta.*

*Panhor-
mitana
Cathedra-
lis B. V. di-
cata.*

*Templum
Deip. in
Urbe Mon-
tis Regalis
structura
pulcherrim-
um.*

*S. Maria à
Monte Ser-
rato A-
gringenti.
Annunc.
Virginis
templum
Drepani.*

*Templa B.
Virginis in
Melita.*

IN Sicilia maxima mediterranei maris Insula, plurima sunt variis in Urbibus Deiparæ templa insigni structura, aut miraculis illustra, de quibus Thomas Faselus in sua de rebus Siculis historia, & ut omittam religiosissimum Ordinem minorum, quos de Observantia appellant, qui suis omnibus templis, ac cœnobis S. Mariæ à Jesu nomen indiderunt Urbis Messana, quæ Epistolam à Deipara in terris adhuc agente accepisse se gloriatur, inter alia ejusdem Virginis templa cathedralem Assumptæ Virginis insigni magnificentia extractam habet; ejuſq; festum die 15. Augusti, solenni Deiparæ simulachri per Urbem pompa, ingentium civium, tum finitimorum populorū celebritate colere consuevit.

Panhormus præter alia multa Virginis templa, de quibus idem Thomas Faselus libro octavo de rebus Siculis, cathedralem insigni, & admirabili opere anno salutis 1181. Gulielmo Secundo Siciliæ Rege extractam habet.

Mons Regalis Urbis quarto ferme à Panhorme lapide, Archiepiscopatu opulentissimis rebus insigni decoratur, in eadem templum nobili in primis structura, & albo marmore porphyriticæ, ac lacedemonio ad admirationem ornatum, Gulielmus Siciliæ Rex, cognomento Bonus, Deiparæ condidit.

Agringentum in colle Vulcanio (à Priscis propter Vulcani delubrum sic dicto) nunc templum habet, cui sanctæ Mariæ à Monte Serrato nomen est inditum, apud Thomam Faselum libro 6. cap. 1.

Drepanum ad radices Etycii montis propter Veneris olim delubrum Poetis non ignoti, nunc templo insignitur religiosissimo Deiparæ Annunciatæ sacro, quod peregrinorum è diversis orbis terræ partibus confluentium concussatione celebre Patribus Carmelitis est attributum.

Melita Insula Equitum Jerosolymitanorum Sancti Pauli Apostoli tum naufragio, tum commemoratione clara, complura habet Deiparæ templa, inter quæ unum est extra urbem

cui nomen est à Gratia. Alterum vero cognomento de Moleca, quodam in colle populorum veneratione insigne

56. Lopadusa Insula vulgo Lampadusa inter Siciliam & Lyoriam, cujus meminit Strabo libro ultimo nunc omnino deserta, Deiparæ tamen templum habet ipsiſe etiam Babaris, ne dum fidelibus venerabile, si quis enim è præternavigantibus pecuniam in templum nullo custodiente oblatam furto furtim perire audeat, ferunt illico procellam in mari excitari, ac proinde ex insula exitum intercludi, quoad eam suo loco reposuerit.

Tremirana Insula in mari Adriatico, sive ut ait Plinius libro 3. capite 26. in Ionio dicta sic est à trium montium aspectu, in quos venere, an fabulose dissimile fertur. Sanctes nunc Insule sunt tribus distinctæ montibus, dicebatur olim per Plinio Insula Diomedea, quæ teste Augustino libro 18. de Civitate capite decimo sexto, non longe est à monti Gargano in Apulia, illasque alites habet frequentes, quas Juba Cataractas, nunc Arrenas dicunt Anatum magnitudine paulo grandiore, Fulcarum similes, in quas socios Diomedis Ætholiæ Regis in bello Trojano celebres conversos bulati sunt Poetæ, ex Plinio lib. 10. cap. 44. & ex Augustino. Cum igitur quidam pius, ac rerum divinarum contemplationi deditus, illic solitariam vitam ducens, aliquando inter orandum sensibus excedens, Dei Genitricis admonitu semel atq; iterum iustus est certum locum effodere; thesaurumq; inventum construendo ei templo impendere. ab eo igitur ex inventa pecunia in Diomedæi delubri ruinis celeberrimum Deiparæ templum inædificatū est, in quo verus quidem, & pulcherrimus ejusdem Virginis repositus est simulacrum, quod miraculorum multitudine, ac magnitudine clarè; cœnobiumq; illi est astructum in arsis munitissima formam ad pyratas arcendos, aliorumq; facinorosorum hominum incursiones prohibendas, quod quidem cœnobium anno Domini 1060. auctore Leone Ostiensi in chronice. Cassinensi incolebant cœnobitæ Ordinis S. Benedicti: postea, auctore Benedicto Cochorella Canonico Regulari in sua descriptione Insulæ Tremitanæ, attributum est Cisterciensibus, quibus à Dalmatis præ-

*Deip. tem-
pla in Lo-
padusa
Strabo.
Raptum
bonorum
ejusdem
templi, qd
fidus ma-
ris procel-
lis in Insu-
la detinen-
tur.
Maria 7.
templum
in Tremi-
tana Insu-
la, ejusdem
jussu, ac o-
pe extru-
ctum.*

*Ma-
ra-
dis*

*Chronica
Cassinens.
Benedicti
Cochorell.*

prædonibus per summum scelus contrucidatis, ac monasterio direpto, tandem anno 1412 à Gregorio XII. Canonicis Regularibus S. Salvatoris Lateranensis est assignatum.

DEIPARÆ TEMPLA IN
Hispania.

57.
Templa
Deipara
2000. à
Iacobo I.
Aragonii
Rege ex-
structa.

Hispania Catholica Religionis studiosissima quamplurima Deiparæ Tempia præclarissima, & miraculis celebrata habet: eorum multitudinem quisvis ex uno Aragoniæ Regno facile conjicere poterit. Eam vero Jacobus I. Aragonum Rex cognomento Expugnator, quemadmodum cap. 29. ex Hieronymo Blanca in Commentariis rerum Aragonensium ad annum 1285. diximus, tribus Regnis è Saraceno- rum manibus ereptis in Aragonia ad duo milia templa extruenda, ac Deiparæ dicanda curavit. Nos in præsentia aliquot ex præcipuis totius Hispaniæ afferemus.

MONTIS SERRATI TEMPLVM
Deipara sacrum, & eiusdem templi
fundatio.

Mons Serratus unda
dictus.

IN ceteriore Hispania milliarius circiter triginta distans Barcinone Urbe celebri mons est, undique præruptus, ac maxime editus, asper, ac sterilis ad aspectum, florum tamen varietate ac fructuum suavitate præditus, vertices habet multiplices, & diversas in partes quasi terra dissectos; ex quo factum est, ut vulgari nomine dicatur *Mons serratus*, olim profano falsorum Deorum cultui dicatus, nunc Virgini Deiparæ sacer ob vetustissimum ejus simulachrum in abditiſſimo Antro divinitus adinventum. In medio ejus montis clivo situm est Deiparæ templum, quod ad Lauretanum omnium celeberrimum proxime accedere videtur, sive miraculorum multitudinem, sive peregrinorum concussationem, sive ministrorum templi cultum spectare velimus. Templo verò adsitum est Monasterium in primis celebre. Hujus templi ædificandi occasionem (ut antiquissima, quæ sunt in monasterio literarum monumenta testantur) præbuit per vetus quidem, & illustre miraculum. Enimvero cum nostræ salutis anno 888. Guisrapeli filia (is erat Barcinonis Comes, generis nobilitate, sed multo magis in Deum pietate, ac

bono exemplo inclytus) miserandum in modum à dæmone occuparetur, ac solemnes exorcismi nequicquam adhiberentur, præmonuit dæmon se nullatenus abscissurum, nisi obsessa Virgo ducatur in Montem Serratum à Joanne Garino liberanda. Is solitariam per idem tempus vitam agebat in ejus montis spelunca, quæ etiam nunc ab eo nomen habet, ac prope monasterium est sita procul ab hominū frequentia, ubi quiete solitudinis, atq; animi tranquillitate fruebatur, quocirca Guisrapelus, seu quod idem est Guifredus cognomento Pilosus, ne quid intentatum pro carissimæ filiæ incolumitate relinqueret, una cum eadem contendit ad montem, solitariū hominem convenit, de re tota docet. Ille puellæ ærumnas miseratus, profusus lachrymis Deum pro ea suppliciter, atque ardentè invocat, ac illico immundum spiritum ab ea exigit. Guisrapelus rei eventus lætus, memor tamen ejus, quod callidus hostis minatus erat, se rediturum in corpus nisi puella jam libera cum Joanne Garino in solitudine commoraretur dies omninò novè; orare hominem cepit, ut filiam in suam specum dies nimirum novem reciperet, ac contineret. Ad ille graviter accipiens, primo constanter abnuī; ad extremum tamen invitus Comitibus precibus exorari se passus est: Comes interim Monistrolis (nomen est pagi ad situm ad Montis Serrati radices) commoratur: inde cubum per famulas filiæ trans mittebat, quoad dicta dies efflueret. Joannes verò Garinus puellæ monita salutis dabat, & ad studium virtutis incendebat. Ea familiaritas fecit, ut arripere occasionem diabolus felicitatada hominis animæ, deque suo statu deiciendæ: nam libidinis facibus vehementer sancti viri animum quasi machinis oppugnare incœpit. Per eos fere dies Dæmon Emeritæ specie sumpta, in altera ejusdem montis spelunca degere cœperat, (quæ etiam nunc Sarnæ spelunca appellatur) cum eo, quem Joannes Gainus Eremitam existimabat, suis contulit cogitationes, ab eoque consilium, num puellam deserere deberet petit. At veterator ille subsistere suadebat, ne ignaviæ locum daret. Joannes tamen per Comitibus sermos cum orabat, filiam ut revocaret suam; sed frustra: timebat enim Comes, ne si autem nonum diem puella recederet, dæmon iterum eam occuparet. Tandem Joannes tentatione victus vitium per vim puellæ intulit.

Dæmonie
illuso ad
scelera
perpetran-
da.

lit, & jam maximo pudore perfusus falso il-
li Eremitæ flagitium suum aperuit, à quo con-
siliium de interficienda puella, ne res evul-
garetur, retulit. quare in speluncam rever-
sus dormientem puellam cultro jugulat, eo-
que condit in loco; ubi conditum deinde
est templum cum monasterio. Guisrapelo
verò de filia quærenti respondit ille, eam
concessisse rus quoddam, nec quicquam aliud
de ea se nosse. hic parens victimam illam om-
nem studiose lustrare; cumque puella nus-
quam appareret, domum repetit occidens. In-
ter hæc Joannes Garinus admitti sceleris con-
scientia discruciebatur. quare ad summum
Pontificem Romam contendit, eique con-
fessionem atrocissimorum scelerum omnem
per confessionem aperit; ejusque consilio,
atque auctoritate in eadem illa, ubi Deum of-
fenderat, vastitate montis, ac solitudine à se-
met ipse peccatorum suorum poenas volunta-
ria corporis afflictatione resolcere decrevit.
Montis Serrati latebras secessumque repetit,
atque ibi manibus, pedibusque quadrupedum
more reperere verius, quam incidere cepit: nec
unquam oculos attollere audebat in cælum,
cujus opificem, & conditorem tanta crimi-
num indignitate nuper irritaverat. itaque ca-
pillis, barba, & totius corporis pilis subre-
fcentibus, videbatur homo silvestris. Cum ve-
rò venatores quidam ex aula Comitis Guisra-
peli eum conspicerent forma, incesuque feræ
non absimilem; atque silvestrem hominem
rati injecto in collum suæ nihil obniten-
tem, aut metuentem ducunt ad Comitem,
qui domi eum suæ alebat, innutriebatque
panis fragmine ad vitam sustentandam ei pro-
jecto.

*Imago B.
V. Montis
Serrati,
ælestibus
aditis si-
gnis reper-
ta.*

58. Per idem fere tempus pastoribus ex Mi-
nistrolo pago septem pueris sua in Montefer-
rato pecora simul pascantibus, singulis sabbati
diebus sub noctem intendentibus se tenebris,
vita subita de cælo effundi flammaram lumi-
na insolitis fulgoribus coruscantia, quæ certæ
montis speluncæ incumberent, ac deinde ex
eadem spelunca audiebantur quasi chori mo-
dulate, ac suaviter concinentium. id pueri suis
quisque parentibus narrant hi verò rem explo-
ratam Ministroli paracho, seu Rectori expo-
nunt. Rector pro officii sui ratione acceptam
rem tradit Episcopo, qui tunc temporis Man-
resæ morabatur. confestim ille magno cum
comitatu sabbati die adit Montem Serratum

novem fere millibus passuum Manresa distan-
tem. sub vesperum haurit suis & oculis lumina,
& auribus symphonie cantum. Ergo admira-
bundus jubet insequenti die Dominico lo-
cum, ubi visio apparuerat perquiri: tandem
quamvis ægè propter montis asperitatem in-
tra cavernulam, unde odor quoque suavissi-
mus afflabatur, eminentem ac solidam Deiparæ
effigiem reperiunt, à quo verò ejusmodi
Deiparæ simulachrum eo in loco collocatum
fuerit ignoratur. quidam tamen existimant ab
aliquo viro Sancto, eo tempore, quo Mauri
Hispaniam occupant, ibi esse repositum, sta-
tim atque effossum Virginis simulacrum agno-
scit Episcopus, lætitia perfusus est ingenti, sup-
plicationem cum cereis facibus edicit, virgi-
neam statuam in Ministrolo, proximum pa-
gum, asportaturus. verum postquam in id loci
perventum, ubi hodie visitur Deiparæ tem-
plum, qui statuam portabant homines, ex eo
loco dimovere nequaquam valuerunt: unde E-
piscopus intellexit divinam esse voluntatem,
ne illinc demigraret. Quare astantis Episcopi
jussu illico excitatur sacellum, ac magnifice in-
struenda exornatur Ara; in ea Simulacrum reponi-
tur relicto ad custodiam Ministroli Rectore
viro probitatis expertæ, ac singularis in Virgi-
nem pietatis. Ex templo peregrinorum concur-
sus variis ex partibus cum ingenti animarum,
& corporum utilitate fieri coepit. Statim
verò ac sacra Virginis statua reperta est factum
est, ut cum Joannes Garinus hunc ad collum
vinculus apud Guisrapelum Comitem viveret
reptanti feræ similis, & in salutatis poenitentia
studio septem jam annos exegisset; Infans
trium mensium Comitis filius coram eodem
Comite elata, contentaque voce, ut ab omni-
bus exaudiretur. *Erige te*, inquit, *frater Joannes
Garine, nam Deus remisit tibi peccatum tuum.*
Tunc ille cælesti quasi nuncio adinotus af-
flictum et exit corpus, Deoq; gratias egit: exin
ad pedes Comitis projectus suum flagitium,
& immane contrucidatæ puellæ facinus ape-
ruit; veniamque ab eo petit, seque pro ad-
missis scelere poenam omnem subiturum pol-
licetur. At Comes admiratione plenus respon-
dit se ei, cui Deus ignoverat, omnem in se
admissi sceleris culpam remittere, & ut reli-
giosum habitum indueret, deposita specie illa
silvestri jubet. voluit tamen indicari sibi lo-
cum, ubi extinctam filiam condidisset, quo
honorificiorem eam sepultura tumularet. Igitur
Comes

*Poeniten-
tiam agen-
Garini
ab infante
puerulo de
sceleris
venia di-
vinitus
monetur*

*Interfecta
puella B. V.
devota, per
7. annos
ad vitam
revocatur*

*Templi
Montis
Serrati
cultus, ac
magnifi-
centia.*

Comes cum Garino magno septi comitatu ad locum iter arripuit; cumque ad sacellum illud Deiparæ pervenissent: primo ante ejusdem simulacrum recens repertum procumbentes in genua preces, aliquandiu effuderunt: deinde iussu Garinus certos quosdam amoveri lapides, quibus sepositus non tantum viva, sed etiam valens atque integra apparuit puella, nisi quod in gutture signum quoddam instar filii purpurei, ubi vulnus acceperat, conspicietur. rei miraculo obstupescens Comes, atque ingenti gestans gaudio, filiam percontatur de casu, successuque universo: ac illa se ante illam aciem Virgini Deiparæ addictissimam fuisse, cuius precibus vitæ erat restituta: & quoniam parens domum tentabat adducere, ut eam matrimonio collocaret, negavit præcise puella ab eo Deiparæ Virginis sacello se recessuram, ubi perpetuo ejusdem obsequio addicta permanere volebat. Motum gessit roganti filæ Comes, ibique cœnobium edificavit. Virginum sub sancti Benedicti disciplina, ac legibus, in illud redi-viva filia Abbatissa admittæ sunt multæ, eaque perillustres puellæ: quarum suscepta est procuratio à Joanne Garino, ac Ministrioli Rectore: quorum uterque in eadem solitudinæ vitam sanctæ, ac religiosè traduxit. Elapsis jam annis centum cum & pietatis in religiosissimam ædem usque adeo creveret in dies, ut vis hominum ad Deiparæ simulacrum adventantium esset continenter magna; minime verò deceret religiosam vitam professas virgines tam frequens habere cum peregrina gente commercium; Borellus Barcinonis Comes Moniales illas omnes summi Pontificis auctoritate transtulit intra Barcinonem ad sancti Petri Monasterium; in Monte verò Serrato cœnobitas ex ejusdem sancti Benedicti familia posuit. deinde anno 1498. Ferdinandus, & Isabella Catholici Reges in idem Monasterium ejusdem sancti Benedicti severioris disciplinæ Monachos innexerunt, primo omnium Abbate Garzia de Cisneros, qui sanctimonix laude præcellens Monasterium prudenter, ac religiosè rexit. Extra verò Monasterii claustra in vastis, desertisque montis speluncis debebant Eremitæ, quorum vivendi ratio, ac tenor veterum Ægypti Monachorum vitam refert; præclarissimo deinde templo extructo, Deiparæ statua sublimis sita est in maximo templi sacello; an-

te eam lampades ex argento quinquaginta pendent, & usque collucunt, quas dono dederunt vari diversis temporibus Pontifices, Reges, Imperatores: ardent certis diebus cerei complures immensi propemodum ponderis. Templo est supellex sacra in primis luculenta cum opulento cultu margaritarum, & unionum, monumentum piæ munificentix virorum Principum, ac dynastarum. Sanctorum reliquix complures ibi pie asservantur miraculorum innumerabilium, quæ idoneis testibus sunt probata, ingens exat liber, in quo quamplurimi ægroti recensentur curati, emergunt liberati, captivi ab infidelium servitute exempti, mortui ad vitam revocati, quorum votive tabellæ, vel cereæ, aut lignæ statux eorundem beneficiorum indices in templo, & cœnobii claustro dependant. Quare sacrosanctum templi limen intrantes illico emolliuntur, & quasi adjectis pectori sacibus, ad studium pietatis accenduntur. Et hæc quidem omnia, quæ de templo Montis Serrati diximus ex Alfonso Villegas 2. p. ejus operis, qui Flos sanctorum dicitur, ubi de B. Virgine cap. 23. desumpta sunt, & ex vulgari idiomate translata: eam vero historiam ex vetustissimis, quæ in Monasterio asservantur litterarum documentis se accepisse restatur: cui assipulantur non modo spelunca Joannis Garini, & alia Satanæ sub falsa Eremitæ specie se ostendentis, quæ adhuc in Monte Serrato peregrinis ostenduntur, in quibus lapideis imaginibus hæc expressa cernuntur, verum etiam vetustissima traditio, & innumerabilia, quæ in eo templo miracula produntur, hoc ipsum satis confirmant. Hactenus ex Villegas. Et sane, ut est in ejus templi historia, miracula octoginta duo supra trecenta Deiparæ à Monte Serrato edita numerantur. Hoc etiam in templo, quemadmodum cap. 35. diximus, B. P. Ignatius Societatis Jesu Fundator anno salutis 1521. confessione generali peracta coram Virginis simulacro, deposita seculari hinc sub tanto Virginis præsidio Christi militix nomen dedit.

Ad extremum nec illud prætereundum tantam esse fidelium pietatem erga Deiparæ Monte Serrato templum, ut Romæ, & Neapolis sub hoc nomine templa constructa cernantur.

Illud minime reticendum, his, quæ de Joanne Garino conscripsimus, aliquo modo simile esse id, quod Jacobo Eremitæ (cui-

Simile exemplum in Jac. Erem.

ius festum die 28. Januarii in martyrologio adnotatum) evenisse, memorie proditum est. Is enim cum vite sanctitate fulgeret puellam, a qua demonem exegerat, & apud se biduum retinere a parentibus rogatus erat, violavit, violatam interfecit, & in flumen projecit, sed eius flagitii severissima poenitentia intra sepulchrum quoddam decenniis spacio peracta, veniam a Deo consecutus, miraculis clarus migravit ad Dominum. Ejus res gestas ex Metaphrasie recitat Surius tomo 1. & nos in Tractatu de Virginibus sect. 2. ubi de mulierum confortio cavendo agemus.

S. MARIA DE GVADALVPE.

59.
Imago B.
V. de Guadalupe
eiusdem
jussu, miraculo confirmata.
invenia.

In eadem Hispania, Oppido Guadalupe (quod Latine flumen luporum, seu aquas lupinas) Templum Deiparæ est præclarissimum, ac miraculorum multitudine, ac peregrinorum frequentia maxime illustre, quemadmodum ex votivis tabellis, ac donariis perspicue apparet. Ejus templi extruendi ea fuit occasio; S. Gregorius ad Leandrum Hispalensem Episcopum, cui inscripsit librum *Moralia in Job*, dono misit Deiparæ imaginem, quæ in magna apud Hispalenses veneratione habebatur. Verum Mauris Hispaniam irumpentibus, eam una cum corpore S. Fulgentii Astigitani Episcopi fratre S. Leandri, quodam in antro abscondito posuerunt, ibique scriptum quoddam, quo hæc continebantur, reliquerunt. Hæc porro Deiparæ Imago ibi tamdiu permansit (permansit autem ad annos sexcentos) dum B. Virgo bubulco cuidam apparuit, eumque rei totius admonuit, ac ne quid decisset ad fidem, addidit & signum in rei comprobationem, fore nimirum, ut quem vita defunctum erat inventurus, a mortuis infans ejus filius resurgeret. Ergo cum ex dicto Virginis omnia successissent, is evocatis una secum ex eodem Oppido sociis, Deiparæ sculptilem ex ligno imaginem, quantitate non adeo magnam, quæ tamen intuentes ad pietatem excitabat effodit; eodemque in loco S. Fulgentii corpus est reperiendum. Aedicula ad Imaginis honorem pro loci opportunitate ædificata, quæ præcipua totius Hispaniæ Religione colitur. Mox Alfonso Rex hujus nominis IX. Templum extruxit, dote auxit, Clericosque constituit, qui divinum Officium rite persolverent. Tandem Joannes I. Castellæ Rex reli-

giosissimo Ordini S. Hieronymi procurandum dedit.

S. MARIA DE RUPE GALICA in Hispania.

In quodam Hispaniæ monte editissimo Rupes Gallica dicto, Hispani suo idiomate *La Pigna di Francia* vocant, qui situs est in Salmaticensis Diocesis confinio, templum extranuncupatum sancta Maria de Rupe Gallica, in eo miraculorum fama celebris colitur Imago Deiparæ; cujus quidem inventio, ac divina miracula impressa, collectaque leguntur ex vetustissimis ejusdem monasterii manuscriptis. Nos ejus templi primordia breviter perstringamus. Cum Parisiis in Gallia Simon Robanus vulgo dictus Simon Vela, parentibus jam vita defunctis, ac patrimonio in pauperes, & in Ecclesias distributo, annum agens quadragesimum primum, in monasterio tertii ordinis sancti Francisci, nullo religionis habitu suscepto, aliquandiu vixisset; semel, atque iterum per quietem divinitus est admonitus, ut in Gallica Rupe versus Occidentem, Deiparæ Imaginem studiosè perquireret, quæ in Galliis toto nunquam qua sita quinquennio, in Hispaniam ad sancti Jacobi in Compostella profectus, & Salmaticæ aliquandiu commoratus, Deiparam Virginem impressius orabat, atque obtestabatur, ut sibi Rupem Gallicam, ubi tandem locorum esset, certo aliquo indicio declararet. Haud ita multo carbonarii cujusdam indicio, atque aliorum responsa secutus, cum ad eam Rupem, sylvamque pervenisset lætabundus, post preces illic enixè effusas, per somnium oblata est Deiparæ species, filium gestantis in ulnis, ac multo lumine circumfusæ, quæ jussu suam ex eo loco effosam imaginem in summo montis apice collocari, ac ibidem templum erigi.

Itaque Anno nostræ salutis 1434. ætatis suæ 49. die 19. Maji feria 4. quorundam ope adjutus, Imaginem effodit; effosam in tuguriolum quoddam ex lignis raptim, ac subito excitatum intrulit, reposuitque. Verum tot, tamque divina miracula illic edi continuo cæpta sunt, ut tribus dumtaxat exactis mensibus in aediculam juxta Deiparæ præscriptum in editissimo montis fastigio extructam, Imago sit collocata: & tandem miraculis quotidie magis incre-

61.
Imago S.
Maria de
Rupe Gal-
lica; jussu
dem mon-
asterii re-
perita.

Te
Ca
le
nu
par
tur

B.
Il
ap
ju
pl
m
co
Si
D
ca
m
ni
fa

increbrescentibus, ei templum constructum est, & à Joanne II Castellæ Rege, Ordini Prædicatorum attributum. Simon verò Anno aetatis suæ 53, ad præmia, ut patet credere, immortalitatis admittus, sepultus est in maximo facello prope altare, ubi reposita est sanctissima Deiparæ Imago.

TEMPLVM CATHEDRALE
Ecclesie Toletanae dicatum Deiparæ, cujus
piissima Imago ibidem religiosissima
colitur.

Templum 56. **T**OLETANVM cathedrale templum Deiparæ consecratum toti Hispaniæ est clarissimum; in eius verò sacrario (is est locus aservandis sacrosanctis reliquiis destinatus) supra secundam ejus loci januam, Deiparæ simulacrum ex ligno lamina argentea conveffito, sedet in throno, eleganti venustate, ac gravitate, perquam similis vultui, quem habuisse Deipara scribitur ab Epiphano Piesbytero Constantinopolitano apud Nicephorum libro 2. histor. c. 23, cujus verba c. 5. cum ageremus de Deiparæ pulchritudine attulimus.

B. Virgo S. Ildesunso
apprens
sui com
plectēdo
simulacrum
consecrat
Simulacrū.
Deiparæ
caelestium
divinitus
patro
factum.

Puer verò Jesus matri simillimus ejusmodi simulacrum, S. Ildesunsi ætate, erat Aræ maximæ superpositum, etenim die 18. Octobris Deipara innumerabili propemodū Angelorū, ac Virginum stapatā comitatu, magnoque splendore circumfusa, in hoc templum Toleticæ cathedrale descendit, & in cathedra confedit, ex qua verba ad populum facere consueverat S. Ildesunso, eique vestem ad sacrificandum donavit, quemadmodum c. 35, diximus.

Verum cum vellet abscedere, suum hoc simulacrum in Ara maxima positum, archius est complexa; Ex illo ingens populi in sanctissimam effigiem est excitata pietas. Verum dum Mauri Hispania potiti essent, illud Christiani in puteo quodam sub Ara maxima furtim absconderunt: postmodum exactis Mauris atque in Christianorum ditionem templo redacto, divina luce, quæ & hora, quia in officio divino LAUDES concinuntur, eo in loco mirificè radiabat; Archiepiscopus, & Clerus admonitus, tadem jejuniis, ac precibus intellexere, eam ibi Imaginem fuisse reconditam, atque eam esse horam, qua Deipara olim in hoc Templum descenderat, in cujus memoriam Angeli ad imaginem illam tunc temporis con-

cinabant.

Igitur Imaginem sacram palam extractam, tandem in eo, quem diximus loco collocarunt; quæ plurimis miraculis coruscet.

Hinc in templum, quasi Deiparæ præsentia illustratum, & ad hanc Deiparæ Imaginem ejusdem contractu consecratam, peregrini divina beneficia peturi plurimi accurrunt. In illo Reges sepultura sibi locum elegerunt; in illo militaria vexilla Regibus in bellum contra Mauros profecturis benedici consueverunt; & quamvis primò, Hispaniam occupantes Mauri, in eo Templo Mahometi superstitionem exercuerint; mox tamen dejectis illis, Christiano ritu Deo, ac Deiparæ de novo consecratum est, instituta, post die festi S. Ildesunsi; nimirum, die 24. Januarii, solemnitate, quam Festum Descensionis B. Virginis, vel Festum B. Virginis de Pace appellant, ex Mariana libro 8. de rebus Hispan. cap. 17. & ex Ribadencira de vitis Sanctorum die 24. Januarii.

Hæc omnia ex Garzia de Aloyfa Toletani Templi Canonico apud Alfonso Villegas parte 2. de vitis Sanctorum in B. Virgine c. 23.

ALIQVOT ALIATEM
pla in Hispania.

62. **C**ÆSARUGUSTÆ præter templum B. Virginis de Pillari à S. Jacobo Apostolo Deiparæ adhuc in terris agenti excitatum, de quo in c. 29. diximus; extat & aliud ejusdem Deiparæ templum, quod vocant de Portillo, multis clarum miraculis. ejus ædificandi occasionem recenset Hieronymus Blanca in Commentario rerum Aragonensium ad annum 1134. his verbis: scio in ejusdem Ecclesiæ tabulis contineri, scilicet Mauris Cæsaraugustam Urbem, quam nostri jam obtinuerant, noctu clam invadere contententibus, quadamque muri parte ab eis conquassata, & diruta; sanctissimam Dei Genitricem Mariam, cœlesti Angelorum agmine coacervato, ipsis infidelibus restitisse, ac ne urbis sibi carissimæ potirentur, illius se præbuisse propugnatricem, ac murum.

Propterea nostros mœnium reparadorum negligentiores redditos, firmam ac salvam urbem ipsam statuentes, quæ ejusdem Virginis patrocinio muniretur; in ipsius verò muri direptionis loco, quo cœleste signum apparuerat, factum ibi templum cõstruxisse tantæ rei con-

Liberas
Deiparæ
Cæsaraugustanam
Urbem à
Mauris
expugnata.

secratum, quod nomine inde sumpto sub B. Mariæ del Portillo memoria celebre, nostra hæc ætate invisitur. Alia enim sacra delubra in eorundem mœnium, continuatione ædificasse, eidem sanctissimæ Virgini dicata, nempe, ut tota urbe ipsius templis circumdata, & quasi circumscripta celebre tantæ rei, ac perpetuum signum extaret. hæcenus Blanca.

Quin etiam Adrianus Pontifex in quodam suo diplomate, eandem urbem Cæsaraugustam, aliquando à Mauris occupatam, Imaginis Deiparæ ejusdem templi de Portillo liberatam fuisse, testatur his verbis: *Olim cum Christi fideles Civitatem Cæsaraugustanam contra Mauros Infideles, Catholica fides hostes, qui tunc dictam Civitatem occupabant, expugnarunt: quædam Imago ejusdem B. Mariæ miraculosè in Ecclesia ipsius B. Mariæ Portillo Cæsaraugustanensis ejusdem Christi fidelibus, dum bellum adversus eosdem infideles gererent, apparuit, cujus visus favore, & auxilio præfati fideles vicloriam adversus eosdem infideles consecuti fuerunt. Ex tunc omnipotens Deus meritis, & intercessione ejusdem Virginis Mariæ crebra miracula in eadem Ecclesia operari, in dies dignatus est hæcenus in Diplomate Adriani.*

Templa
Deiparæ
Oveti.

62. Oveti in Asturiis Alfonso II. Rex cognomento Castus, Anno Domini 803. Deiparæ templum posuit marmoreis columnis insignè auro, argentoque variè exornatum.

Oveti quoque secundo ab Urbe lapide, in latere Narenti Montis, Ramus Rex Anno 846. aliam ædem ex belli manibus, Deiparæ ædificavit structuræ genere, & totius operis majestatem, in paucis elegantissimum Auctore Mariana lib. 7. de rebus Hispan. c. 13.

Imago B.
Virginis à
Mercedo
coel. stibus
prodigiis
reperita.

Ejusdem
Deiparæ
templum à
Iacobo A-
ragonum
Rege ex-
structum.

63. S. Mariæ de Mercede Templum inter Saguntum, ac Valentiam pari fere intervallo, sexto nimirum ab utraque urbe milliario, cum adjuncto cœnobio ex ejusdem nominis ordine, extruxit Jacobus cognomento Expugnator Aragonum Rex.

Enim verò indicio cœlestium luminum in eum locum delabentium, effossa terra templum magnum, sed terra obrutum inventum est, tum magno quodam tinnabulo, sub quo reperta est marmorea tabula, altitudine duorum cubitorum, in qua insculpta erat Deiparæ Imago ulnis filium gestantis. creditum est ibi olim templum Deiparæ fuisse, sed irrupten-

tibus Mauris in templo diruto delituisse Imaginem annis quingentis decem ab Jacobi tempore, qui Imaginem, in novo supra vetus erecto templo, ad altare majus superponendum curavit, ubi & miraculis claret, & magna Urbis totiusque Valentini Regni veneratione colitur. hæc ex Bernardino Gomes Saguntino lib. 10. de rebus gestis Jacobi Aragoniæ Regis ejus fere verbis.

Hispani in Bætica Cathedrali Templum Deiparæ est dedicatum, de quo Paulus Metula parte 2. Cosmograph. lib. 2. scribit, eo templo Christianum Orbem nullum habere excellentius, si quis Operis amplitudinem spectet, & majestatem; cui aspiculatur Mariana lib. 13. de rebus Hispan. cap. 7.

Addit verò Paulus templum huic Turrim ad sitam esse summæ altitudinis, unde in campos circumjacentes latissimè est prospectus; intus verò cochleam perquam Eques commode ascendere potest.

Hispani item extra urbem via, qua Toletum est iter, aliud Deiparæ templum visitur miraculis nobilissimum, omnibus vicinis populis ob antiquam Deiparæ Imaginem in primis venerabile.

Legione in Castella, Ordonius Rex Anno 918. Mauris bello devictis, B. Virg. Basilicam posuit, ex Joanne Mariana lib. 7. de rebus Hispan. c. ult. ubi Rex de manu Legionensis Episcopi Regni coronam capiti suo imponendam curavit.

Mursiæ Alfonso Castellæ Rex cognomento Astrologus, qui Annum Domini circiter 1250. regnabat, ea urbe à Mauris recepta Deiparæ templum ædificavit.

64. Ollisipone in Lusitania in ipso Portus aditu, Emanuel III. Lusitanæ Rex ædiculam ab Henrico Principe in Deiparæ honorem extructam, miram in amplitudinem auxit in usum classiariorum in Indiam proficentium; ejus procuracione Cœnobitis ex familia S. Hieronymi attributa, quemadmodum e. 35. ex Maffeyo lib. 2. histor. Indiæ diximus.

Ebore in Lusitania templum nostræ Dominiæ gratiarum est erectum cum ad sito cœnobio Ordinis S. Augustini.

In Oppido Olhana extat Templum Deiparæ Castellædrensis insigni, & anniversario miraculo celebre, quod nos ex Lucio Manneo Siculo lib. 5. de rebus Hispaniæ cap. ult. suis verbis hic adscribemus, sic verò habet:

Apud

Ecclesia
Deiparæ
Cathedrali
in Bætica.

Aliud Deiparæ templum in eadem.

Aliud Legionis in Castella.

Aliud Mursiæ.

Aliud Ollisipone.

Aliud Ebore.

Templum B. Virg. Castellædrensis.

In Oppido Olhana.

Cathedralis Ecclesia Carnutis.

Idem templi divino prodigia accensis lapidibus sæpe insignuntur.

Apud Oppidum Olianam, quod est in Ripa Sicoris, & distat ab Ilerda passuum millia circiter 40.

Domus est Mariæ Virginis Castiluedrensis in alto loco posita, ad quam Domum, singulis Annis, in Martio mense, diebus Venetis, ex Insula fluminis tria lumina cærulei coloris ascendunt, & Ecclesiam per fenestras ingressa lampades accendunt, & subinde descendunt ad eundem locum, vnde venerant, ibique ab insipientium oculis evanescent. Quæ res admirabilis à populis illius regionis, & viris fide dignis affirmatur hæc ille.

TEMPLA IN GALLIA ET BELGIO Deipara sacra.

66. Cathedralis templi Parisius celeberrimum Deipara dicatum.

GALLIA, & Belgium studio erga Deiparam mirifice incensa ejusdem templis præcipue abundant, & ut præteream Massiliense à S. Martha, & Tangrense à S. Materno eidem Virgini Apostolorum ætate posita, (de quibus c. 29. hujus operis.) Al quot alia ex præcipuis breviter attingam.

Parisius totius Galliæ Urbe celeberrima Templum Cathedrale, antiquitate vetustum Deiparæ est sacrum, id quod, Auctore Aimonio libro 3. de gestis Francorum c. 57. Fredegundis Regina marito Chilperico viduata, cum thesauris suis se contulit. Sed Philippus Augustus ejus templi structuram magnificentiorem Anno 1191. est aggressus, quod Mauritius Parisiensis Episcopus Deiparæ consecravit, quemadmodum indicat inscriptio, quæ in Episcopali sacello legitur: & sanè hujus templi præstantiam, litteris prodidit Paulus Merula parte 3. suæ cosmograph. lib. 3. cap. 21. ubi templum hoc, ait, columnis 20. sustinetur, ejus longitudinem passuum esse 120. latitudinem 60. altitudinem 100. choirum habere lapide cinctum historiis ex veteri, novoque testamento insculptis in ambitu verò sacelli 45. ferreis elatris munita, & universum Portas 11. ad latera quoque turres campanarias altitudine 34. cubitorum, Campanam maximam, cui à Maria cognomen, 20. viros flagitare pulsandam, sonitum verò sereno Cælo per septem leucas, (quæ miliaria sunt 28.) audiri: hæc ille.

Aliud idem templum.

Parisius quoque Regium sacellum à S. Eudovic. singulari artificio conditum Deiparæ

est dedicatum Anno 1248. ut est in ejus sacelli inscriptione.

65. Carnuti Cathedralis ædes magnificentissima Deiparæ est posita à Christianis eo in loco, ubi ante Christi Adventum, Druidæ Galliarum sapientissimi, eidem Deiparæ nondum natæ aram, hæc inscriptione, VIRGINI PARITURÆ, insignem dicarant, quemadmodum cap. 29. dixi. Hujus templi fundator, vel, ut alii malunt, instaurator extitit Fulbertus Carnutensis Episcopus, Deiparæ in primis addictus, sanctitate, ac doctrina clarissimus, adjunctus largitionibus Cnutonis, aliàs Cantuari Anglorum Regis, Auctore Wilhelmo Malmesburienfi lib. 2. de gestis Anglorum c. 11. In ejus templi Crypta Puteus ostenditur, dictus Sæstorum forisum, in quem magnus Christianorum Carnutensium numerus, cum Christi Domini fidem suscepissent, Quirino Proconsule est præcipitatus.

66. Laudunum in Gallia insigni Templo Deiparæ gloriatur, quod antiquo templo incenso eleemosynis fidelium propter plurima miracula edita, est extructum, quemadmodum ex Hugone Farlito, & Vincencio Belvacensi in Tract. de miraculis fusius diximus.

Templo duo B. Virginis Lauduni.

In Laudunensi quoque Regione Templum B. Virginis de Læticia vulgo *Nasire Dame de Luffon* miraculis claret. Cum enim tres Equites Ordinis S. Joannis Jerosolymitani patria Laudunenses, generis nobilitate incliti Ann. 1134. Ægyptum appulsi, in obicaram & horridam custodiam Cauri à Sulcano conjecti essent, à Deipara multo lumine circumfusa, & Angelorum multitudine stipata benignè invisuntur: ejusque statuam ab ipsius manibus acceptam, ubi in Galliam admirabiliter Deiparæ ope sunt perducti, in hoc templo reposituerunt, ibique miraculis præcipue nobilitati. cuius historiam literis consignavit F. Jacobus Bosius Ordinis S. Joannis Jerosolymitani Procurator Generalis.

Simulacrum à Deipara Jerosolymitana equitibus donatum.

Avarici Biturigum, quod vulgo *Burges* dicitur, nostræ Domine Caldesurnensi templum est positum propter insigne miraculum, quod regnante Childeberto filio Clodovei annum circiter 546. contigit. cum enim puer Hebræus die sancto Paschæ unà cum filijs Christianorum sacram Eucharistiam suscepisset, eaque de causa à parente in ardentem furnum conjectus, & obitru-

Templum B. Virginis Caldesurnensis.

to furno clausus fuisset; tandem à Christianis locum referantibus, illæsus repertus; testatus est se ab ea, quæ in Christianorum templo filiolum brachiis complectitur, servatum, quare eodem in loco templum à Calido Furno denominatum, extruitur. hæc ex Annalibus Francorum in Chisdeberto, & hoc quidem Deiparæ miraculum non absimile est alteri, quod Constantinopoli evenisse scribunt Gregorius Turonensis, & alii Græci scriptores, quod nos attulimus cap. 29.

Aliud Deiparæ templum in Colle.

Templum in Colle, quem dicunt *Rupem Amatoris* apud Caturcenses in Gallia Deiparæ sacrum quamplurimis coruscavit miraculis ab Anno 1140. quorum Hugo Fasitius lib. de iis miraculis, quæ suo tempore edita sunt scripto, centum viginti septem, literis mandavit. ejus templum meminit Casarius lib. 7. cap. 15.

Templum Virginis.

67. Sueffionense Templum Deiparæ dictum, & miraculis nobilitatum sublatre Beate Virginis habet, teste Anselmo Abbate Gemblacensi in Appendice manuscripta ad Chronicon Sigeberti.

Hugo Fasitius 40. enumerat miracula suo tempora audita, & visa ab Anno 1128. nos aliqua eorum retulimus in Tractatu de miraculis ex Vincent. lib. 27. c. 2. & sequentibus.

Aliud Clariaci.

Clariaci prope Aureliam Deiparæ templum olim peregrinis eò confluentibus celebre; tamen ab Anglis circa annum 1428. vastatum, à Ludovico tamen XI. Galliarum Rege Anno circiter 1480. magnificè est restitutum.

Cathedrale templum Claromontense.

Claromonte in Arvernia templum Cathedrale extat nostræ Dominæ à Portu jam pridem fundatum à S. Avito ejusdem Urbis Episcopo, qui Anno 594. ex hac luce migravit: verum à Nortmannis Anno circiter 853. incensum, S. Sigonius ejusdem Civitatis Episcopus Anno 966. antiquo splendori restituit.

Templa B. Virginis in Normannia.

In Normannia celebrantur subjecta Deiparæ templa.

Rothomagense præclarissimum.
Constantiense structura insignis.
Balocense miraculis celeberrimum.

Aliud in Castro Augensi.

In Augensi Castro apud Nortmanniam Ecclesia eminet Deiparæ dicata, in qua Canonici instituti sancti Victoris Parisiensis degerebant, ad quos divertit S. Laurentius Archiepiscopus Dublinensis in Hybernia, ibi

que sanctè obiit circa Annum Domini 1171. in eoque templo ejus corpus reconditum jacet.

Anicium in Avernia, & Ambianum in Piccardia illustribus Deiparæ templis nobilitantur.

Alia Deiparæ templa alii in locis.

In Andegavensi Regione in edia Rupes Deiparæ à S. Maurilio Andegavensium Episcopo, tempore Honorii, excisis Deorum simulacris est posita.

In extremis Galliarum ad mare Oceanum Insula extat S. Mariæ Bovinæ nuncupata, ubi templum est Deiparæ miraculis ab antiquis temporibus celeberrimum, quod & Inula nomen dedit.

In littore verò non procul ab Insula, Oppida duo visuntur de nomine Deiparæ dicta Gallicè *Nostre Dame*, ob templa olim miraculis clarissima.

E Regione quasi Rupellæ in Insula quadam, edes est B. Virginis, quæ Oppido nomen dedit.

In Belgii verò Urbibus, & Oppidis nobilissima visuntur Deiparæ templa, nobis satis sit in præsentiarum proponere.

Hallense, & Siehaimense miraculis celebrata, de quibus aliqua diximus in c. 20. & in Tract. de miraculis.

DEIPARÆ TEMPLA IN GERMANIA, & in aliis Septentrionis Regionibus.

IN Germania complura extant Deiparæ templa antiquæ pietatis documenta certissima; nam ut omittam ex iis plurima miraculis illustrata, quæ in una Diocesi Herbipolensi ex Tritemio commemoravimus, in hoc opere cap. 20. & in tractatu de miraculis; certè alia magnificentissima sparsim in tota Germania exiuncta cernuntur: eorum aliqua attingemus adjectis aliis, quæ in aliis Septentrionis Regnis olim posita erant, quamvis nonnulla hæreticorum furore antiquum splendorem minime retineant.

Spiræ à sancto Henrico Imperatore in honorem Deiparæ excitari cœpta est Basilica Cathedralis, Regia magnificentia, quam postea perfecit Conradus Secundus.

Cathedralis Basilica Spiræ.

Argentinae Clodoveus, qui primus à Francorum Regibus Christo nomen dedit, templum Deiparæ crexit, quod miraculis suis illustrè.

Aliud Argentinae.

Ratis-

Aliud Ra-
tuona. Ratisbonæ Templum Deiparæ miraculis olim celebre posuit, & suis manibus consecravit sanctus Rupertus primus Episcopus Salisburgensis Bavarorum Apostolus, baptizato Theodone eiusdem Urbis Duce.

Aliud Oet-
tinga. Oettingæ quoque in Bavaria non procul ab Aeno fluvio sitæ, idem S. Rupertus, baptizato Uroue Urbis Duce, aliud in honorem Deiparæ extruxit, & consecravit templum, quod in hanc usque diem miraculis est ornatissimum; cuius meminit Canisius lib. 5. de B. Virgine cap. 23.

Aliud Sa-
luburgi. Idem S. Rupertus Salisburgi sorori suæ Erentrudi sanctitate inclytæ, monasterium Ducis munificentia ædificavit sub nomine Dei Genitricis, teste Baronio tom. 7. ad Annum Domini 590.

Aliud Au-
gusta Vin-
delicorum. Augustæ Vindellicorum primarium templum Deiparæ erat consecratum.

Aliud a-
pud Hel-
veticos. 69. Apud Helvetios in mediis sylvis Eremitorium Deiparæ visitur, (sic enim appellant Deiparæ sacellum,) id à sancto Meinardo inchoatum, ab Othone I. Deiparæ est destinatum, & à SS. Episcopis Udalrico, & Conrado Dei nutu eò convenientibus, est dedicatum; multisque est nobilitatum miraculis; quod teste Canisio lib. 5. de B. Virg. cap. 24. non modo multis ab hinc annis inter medios hostes, impiosque vicinos: sed etiam nuper admodum horrendis flammis cuncta undique absumentibus, integrum mirabiliter perseverat.

Aliud in
Episcopatu
Mendensi. In Mendensi Episcopatu apud Monasterium *O verchereb* vulgo appellatum, celebris erat ædes Deiparæ, teste Cranzio in sua Metropoli libro 4. cap. 24. *Quo in loco*, inquit, *Deipara sanctissima singulariter invocatur, & multum ibi miracula clarescentibus edocuit singulare se ejus loci præsidium, ac tutelam accipisse*, sic ille.

Aliud A-
quisgrani. Aquisgrani à Carolo Magno conditum est templum Deiparæ structura admirabili. compluribus ex Italia illuc adductis marmoreis columnis, & ingenti sacrarum reliquiarum thesauro ibidem reposito, quas ex Palestina acceptas quotannis populo spectandas exponi decrevit, adeò ut Aventinus lib. 4. Annal. Bajorum templum hoc ex publicis Caroli operibus præcipuum, & toti Europæ venerabile vocet, ad quod miraculis florentissimum per multi ex remotis locis, Religionis ergo adveniebant.

In Vestphalia monasterium Virginum Deiparæ sacrum idem Carolus Magnus ædificavit, quod olim miraculis adeò erat insigne, ut permulti eò confluentès, in loco Mymingrode vocato Urbem præstantissimam propterea dictam *Monasterium*, condiderint.

Templum
Hildesher-
mense. Hildeshermensem Ecclesiam Deiparæ dicatam excitavit Ludovicus Pius Caroli filius, de qua Cranzius in Metropoli, lib. 1. cap. 10. & in Saxonia lib. 2. cap. 16 & 17.

Aliud a-
pud Albã
Regiam. 70. In Hungaria apud Albam Regiam urbem celeberrimam Sanctus Stephanus Rex Hungariæ pietate, & in Deiparam studio clarissimus Basilicam Regia magnificentia in primis nobilem Dei Genitrici condidit: *Opus* inquit *Bonfinius libro 1. decadis 2. de rebus Hungaricis, mirabili sumptu incrustationibus marmoris veniens, ubi pavimenta tessellata cernere est, magnificas columnas, aras iconibus, ac tabulis nonnullis, mirum in modum exornatas, ex purissimo auro, argenteve constatas, sic ille.*

Alia Dei-
para tem-
pla. In eadem Hungaria erectum fuit templum S. Mariæ in Zel Auctore Bonfinio, ob auxilium à Deipara Hungaris contra Turcas impensum.

In Polonia Crisochoviz, seu in monte Claro templum extat Deiparæ miraculis illustre cum Imagine ejusdem Virginis à S. Luca coloribus expressa, de qua uberius c. 20. diximus.

Alia in
Anglia. 71. In Anglia Insula, quo tempore catholica religio ibi vigeat, plurima erant templa, & monasteria Deiparæ consecrata, ejusmodi fuit.

Londini Basilica nostræ Dominæ ad Arcus.

Lincolniæ præter ædem à Remigio Episcopo circa Annum 1080. Deiparæ ædificatam; altera à sancto Hugone Carthusiano Lincolniensi Episcopo, (qui Anno Domini 1207, ex hac luce migravit) Deiparæ condita est, & consecrata; in qua postea ejusdem sancti Hugonis corpus reconditur.

In Insula Corylandia, quam aquæ circumdantes in Anglia efficiunt, insigne fuit cœnobium Ordinis S. Benedicti Deiparæ dicatum, cui Ethelbaldus Rex Merciorum in ejusdem cœnobii foundationem totam Insulam tradidit amplissimo diplomate dato Anno Domini 716.

*Templum
Deiparae in
Wallia e-
jusdem iussa
à S. Lau-
rentio Dub-
linensi Ar-
chiepiscopo
consecra-
tum.*

Nec silentio prætereunda est basilica illa Deiparae in Wallia apud Angliam circa annum Domini 80. à quodam pro divite in suo castro recens extructa, in qua solitarius quidam se incluserat, quam S. Laurentius Dublinensis in Hybernia Archiepiscopus hac occasione consecravit. cum enim idoneam tempestatem ex Anglia in Hyberniam trajiciendi diu expectasset, iustus est à Deipara per solitarium illum, cui hoc Virgo sanctissima noctu edixit, templum suum consecrare, adjectis que non antea prosperum in Hyberniam ventum illi afflaturum, quam id perficeret. S. Laurentius, qui Diocelano Episcopo inconsulto se id facturum modis omnibus recusaverat, tandem Dei voluntatem secutus Basilicam illam prostridie dedicavit. Cumque missam, & divina officia peregisset, gustato pane cum suis navim ingressus eut su prospero, ad portum desideratum pervenit. Ex eo tempore innumera fiunt miracula in Ecclesia illa. hæc Auctor vitæ S. Laurentii Archiepiscopi Dublinensis capite 20. apud Surium die 14. Novembris tomo 6.

*Aliud
Dublinia.*

Dubliniæ in Hybernia idem Sanct. Laurentius Dublinensis Archiepiscopus ad Dei & Beatæ Virginis ejus matris honorem Ecclesiam novam construebat: cum que in Angliam navigaret, horribili cœorta tempestate, omnes ad sancti Præsulis preces accurrunt, cuius hortatu multa donaria in novi templi structuram largientes, optata tranquillitate sunt potiti. hæc Auctor vitæ ejusdem S. Laurentii e 22. apud Surium tom. 7.

TEMPLA ALIQUOT CONSTANTINOPOLI, & in aliis Orientis, & Africa Regionibus Deipara olim erecta.

72.
*Templa
Deiparae in
Orientis,
& Africa
Regionibus.*

QUAMVIS in Orientis Regionibus insignitum Imperatorum, tam populorum pietate ac studio, plurima, eaque nobilissima extiterint templa Deiparae nomini consecrata; quia tamen multis ab hinc annis propter schisma, & errores, quibus complures illius nationis homines ab Apostolica sedis obedientia, pertinaci obstinatione se impiè subdlexerunt, iusto Dei iudicio, gravi Turcarum servitute miserè premuntur. Idcirco mirum esse non debet, si ejusmodi Deiparae templa antiquo splendore careant, quin etiam si pleraque eorum vel diruta jaceant, vel

situ squalleant. Nos aliquot eorum, quæ priscis temporibus erant illustria, in præsentia commemorabimus; quo intelligamus cultum templorum Deiparae etiam in locis illis quibus Barbari nunc potiuntur, olim mirum in modum floruisse: initium verò faciemus, ab ipsa urbe Constantinopolitana Orientalis Imperii olim sede.

Constantinopoli (quam Constantinus Magnus in prima ejus fundatione ab Episcopis, qui ad Nicenam Synodum coaverant, Dei Genitrici solemniter dicari voluit) pietas erga Deiparam magnopere floruit. Hinc Templum illa magnifica à diversis Imperatoribus eidem Deiparae constructa: hinc singulare Deiparae patrocinium, quod ea Urbs quamdiu in fide Catholica, & obedientia Romani Pontificis stetit, in repellendis Barbaris eam obsidentibus sæpe est experta; de quibus fusius in cap. 37. Ubi & de Basilica à Constantino Imperatore Deiparae ingenti miraculo extructa egimus.

73. Pulcheria Augusta Theodosii Junioris soror, Marciani Imperatoris conjux; sed quæ virginitatem, teste Glyca 4. parte Annal. Deiparae consecratam perpetuo coluit, Religionem, ac pietate insignis; Tria Virgini beatissima templa pulchritudine, & Regia magnificentia exulta, in Urbe Constantinopolitana condidit; quorum pulchritudinem, necnon & Deiparae reliquias, quas eadem Pulcheria admirabili studio undique conquisitas, in eis reposuit, verbis ipsius Nicephori lib. 14. histor. Eccles. cap. 2. & lib. 15. c. 14. hic adseribam, quamvis aliqua ex his alibi in hoc opere suis locis inseruerim. Pulcheria tria quoque Dei matri ex ipsis fundamentis Templa erexit, quorum unum est in Chalcoopratio, seu Fabricorum foro, sacri tumuli nomen habens: in hoc veluti thesaurum Dei Genitricis, deposuit Zonam. Hoc in templo, ut quarto quoque hebdomadae die pervigilium, & supplicatio ad lucernas, & lampadas fieret, constituit, quam, & ipsa pedes frequentare solita erat.

Secundum templum, τῆν ἀδελφὴν hoc est, viæ Ducum, ubi Antiochia missam Verbi matris Imaginem, quam Lucas Apostolus suis ipse manibus depinxit, ea adhuc vivente, & tabulam ipsam vidente, gratiamque adeò illi formæ suæ immittente, (de qua nos plura c. 29.) sacrum quoque pen-
sum;

*Templa
Deiparae
tria à Pul-
cheria Au-
gustate-
lla.*

sum, & servatoris ipsius fascias perinde atque thesaurum, quem ad eam Eudocia Augusta, cum Jerosolymam profecta est, missis servandas curavit. In templo isto, ut tertio quoque septimanæ die previgilium iudem, & supplicatio perageretur Pulcherrima curavit: quod ad hunc usque diem fit. Utraque verò hæc fana pulchritudine simul, & amplitudine ambitiosè, ac magnificè sunt constructa.

Tertium autem maximum, quod ab ea, & à Marciano constructum est verbi matris incredibili pulchritudine, & omnis generis materia ornatum consecravit templum, cui Blachernæ cognomen est, quo abundè per ambitionem quandam, & liberalitatem decorato, Deiparæ tumulum, & sepulchrales fascias à Juvenali Jerosolymitano Episcopo missas cum veneratione maxima posuit, Marciano Imperatore adhuc superflite. hæc ex Nicephoro locis citatus. Quid verò dicendum sit de tumulo Deiparæ, an scilicet Jerosolymis, vel in hoc templo asservetur, egimus in c. 29.

Stervilla
Mater S. Stephani Junioris
Stephani Junioris
martyris
prolem precibus impetrat.

In hoc Deiparæ templo Blachernensi, mater sancti Stephani Junioris præclarissimi martyris, Deiparam enixè precata pro masculina prole, qua carebat suscipienda, quam Christo se dicaturam pollicita est; voti compos effecta, Sanctum Stephanum filium in eodem Templo ei, à quo acceperat, obtulit; quem admodum cap. 26. ex Damasceno in vita ejusdem S. Stephani diximus.

Templum à Leone Imperatore in Blachernis Deiparæ sacratum.

74. Leo Imperator hujus nominis Primus, qui Anno 458. regnare cepit, duas aedes Deiparæ à fundamentis exædificavit, utramque pro Urbis mœnibus tanquam inexpugnabile eidem Urbis propugnaculum. Alteram in Blachernis ad maris litus figura rotundam, in qua Vestem Deiparæ suo tempore à Galbinio, & Candido Patriis Constantinopolim delatam in arca ex argento, & auro confecta deposuit, ex Nicephoro lib. 13. c. 14. 24. & 25. de quo nos uberius cap. 29.

Aliud Deiparæ dicatum.

Alteram verò ædem construxit in loco, qui Fontis nomen habuit, ad Portam Auream, quæ ad Arcis finem est, & unico ab Urbe stadio distat; cujus extruendæ ea fuit occasio. Cum adhuc privatus ageret, & eo in loco cæco cuidam sitienti ducem viæ se præbuisset, atque aquam ibi diligenter con-

quisitam Deiparæ monitu inventam cæco illi atulisset, ejusdem Deiparæ jussu luto inde accepto cæci oculos inunxit, qui vitam recepit. Imperii quoque mox obtinendi idem Leo ibi Nuncium à Deipara accepit, à qua jubetur sibi eodem in loco ædem sacram ponere: quare Imperium adeptus, & loco repurgato, & fonte ipso circumquaque structura solida probè munito delubrum præstantius, quàm ut verbis explicari queat, Dei matri construxit, & ædificium ipsum supra fontem statuit. cujus formam atque præstantiam fusè describit Nicephorus. In hoc Templo quàm plurima miracula edita sunt; & Justinianus Imperator ei templo maximam, & pulcherrimam extitit domum gratiam pro beneficiis acceptis Virgini matri referens. hæc omnia Nicephorus lib. 15. cap. 25. & 26.

Justinus Imperator anno duodecimo Imperii, quærat annus Domini 577. cum audisset à Persis vastari imperium, ad Deum sibi conciliandum ejus Genitrici templum Constantinopoli erexit, de quo auctor Miscellæ in anno duodecimo ejus Imperii in hunc modum scribit: *Justinus Imperator Synagogam Iudaorum, quæ erat Constantinopoli in Chalcopectis ablata ab eis fecit Ecclesiam Domina Nostra sancta Dei Genitricis, quæ proxima est magna Ecclesia. sic ille: qui mox subdit, Justinum hoc ergo Deiparam obsequio illud assecutum esse, ut cum deliquit mentu laboraret, ideoque res Imperii in summo essent discrimine; Dei Genitricis beneficio tantum sanata est adeptus, ut delucido intervallo potius, cunctis velle dispositis, statum Republicæ in tuto collocaret, a seculo sibi Tiberio in c. legam. hæc ex Miscella.*

75. Jerosolymis Justinianus Imperator Templum Dei Genitricis locavit, novam Ecclesiam incolæ vocabant; ejus magnitudinem, ac pulchritudinem Procopius lib. 5. de ædificiis Justinianæ Imper. accuratè literis mandavit, cui templo nullum plane aliud æquiparari posse ipse testatur; illius autem structuram, & fundamenta admirabilia fusè persequitur, additque ad rectum templo imponendum, cum arboribus sublimibus artifices egerent. invenisse eos silvam quandam cedris altissimis abundantem. Ad ejusdem verò templi columnas, quarum & forma templi elegantia responderet, & magnitudo mo-

Idem cæco cuidam visum reddidit.

Aliud templum Constantinopoli.

Mētū deliquit laborans Justinus Imperator à Deipara juvatur.

Aliud templum à Justiniano Imperatore extructum.

Ad templum sibi extruendū trabes at-

qua colū-
nas Deipa-
ra præuis
mirifica.

do molem impositā sustinere posset, quomo-
do nova lapidicina non absq; Dei providen-
tia sit invēta, idem Procopius sic scribit. Cum
Regio Jerosolymitana lōge à mari sita, & u-
diq; præruptis montibus vallata, columnas
aliunde inferendi locum nō præberet, Deus in
proximis montibus lapidis naturam indicavit
huic operi satis congruam; qui lapis aut prius
existens hic delituit, aut nunc primum condi-
tus est. hinc igitur ingentium columnarum, &
ignis flammam quodam colore imitantium
magna copia, quæ suffulciebant templum su-
perne, & inferne, & ad porticus totum fere tē-
plum obeuntes. Denique post alia admirabi-
liā, quæ de hujus templi foribus, porticu, atrio,
vestibulo, atque hemicyclis enarrat, concludit
Procopius, Justinianum Regem templum hoc
Dei genetrici consecratum pecuniarum red-
ditu honorasse. In via verò, qua ad templum
itur stant hospitia utrimque duo, uno hospi-
tes peregrini suscipiuntur, altero refocillantur
pauperes ægroti. hæc ex Procopio.

Templū à
S Helena
Jerosolymis
ædificatū.

In Urbe itidem Jerosolymitana, S. Helena
Constantini mater templum apud sacratissi-
mum Deiparæ sepulchrum condidit, cujus
meminit Nicephorus lib 8. Eccles. hist. cap.
30. his verbis: Excitavit quoque mirificum a-
liud tēplum in Gethsemani prædio Genetrici
Dei, atque in sacratio ipso vivificum ejus se-
pulchrum firmiter inclusit. cum verò declivis
is sit locus, gradus marmoreos fieri curavit,
viatores ex sancta Urbe Orientalem plagam ver-
sus ferentes. Multorum quoque sermonibus
circumfertur, declivorem eū locum Vallem
fletus, & Torrentem Cedron, atque etiam
Vallem Josaphat dici. in propinquo etiam esse
hortum illum, in quo proditus est Christus, &
in quo orare solitus erat. hæc Nicæphorus.
76. In Monte Olivarum templum Beatissimæ
Virgini extruxit Justinianus Imperator, teste
Procopio lib. 5. de ædific. Justinian.

Aliud tē-
plum in
monte O-
livarum,
Aliud De-
para tem-
plum apud
Bethleem.

Apud Bethlehē in loco Nativitatis Domi-
nicæ S. Helena templum condidit, quod postea
Constantinus ejus filius ornatus reddidit: au-
ctore Eusebio lib. 2. de vita Constantini cap.
42. qui cum ageret de S. Helena rem totam
his verbis litteris consignavit: Imperatrix san-
ctissima De para patriū eximijis monumentū exor-
nare, & sacrum illud antrum varijs cujusq; ge-
nerū insignibus illustrare studuit. Imperator au-
tem paulo post eundem locum ornamentū regali-
bus honorare, & monumentū ex auro, & argen-

to, varijsq; aulæ matris suæ magnificentiam
adaugere: ædificavit. hæc Eusebius, quod ipsum con-
firmat Nicephorus lib. 1. cap. 30.

Reda de locis sanctis cap. 8. de hoc ipso tē-
plo Dei Genetricis in Bethlehem posito qua-
dam admirabilia, quæ ab Episcopo, qui recens
inde advenerat, accepit, eaque narrat his ver-
bis: Hæc spelunca, inquit, tota interior speciosa
marmore tecta supra ipsum locū, ubi Dominus
natus specialiter traditur, sanctæ Mariæ gran-
dem gestat Ecclesiam. Petra juxta murum ca-
vata primum Domini corporis lavacrū de nu-
ro missum suscipiens hæcenus servat: qua si qua
forte occasione, vel industria fuerit exhausta,
nihilominus continuo dum respicit, sicut ante fu-
erat, pleno redundat. Hæc Reda.

Præterea, in
qua Chri-
stus infan-
tus dicitur
paren-
tur aqua
scienti.

Eadem S. Helena aliam in agro Bethlehe-
mitico Deiparæ extruxit. Eadem, de qua Nicæ-
phorus loc. cit. Sanctū, inquit, infantibus, & u-
bi Angelus Pastoribus lacum attulit nuncium,
in eū ipsi locū sacras extruxit ades, infantibus
videlicet ipsis, & Virgini Deipara, nec non aliā
quoque sponso Josepho ad eam. hæc Nicæphorus.
Aliud in
Jericho templum Dei Genetrici extruxit
Justinianus Imperator, quemadmodum testa-
tur Procopius lib. 5. de Justin. ædific.

Aliud tē-
plum ibid.

In Sina monte, in quo debebant monachi
vita sanctissimi, ad radicem ejus Justinianus
Imperator nobilem Ecclesiam Deiparæ Ma-
riæ nomine nuncupatam condidit, ita Proco-
pius loc. citat. Quare autem eam non ædifi-
caverit in summitate Sina rationē reddit. Nam,
inquit, in vertice Sina homo pernoctare non po-
test, propter assiduos strepitus, & fragores, aliāq;
terriculamenta quædam diviniora, quæ noctur-
nis horis illuc exaudiuntur humanam mentem,
& sensum percellentia. hæc ille.

Aliud in
monte Sina

77 Antiochiæ nobile extitit Deiparæ tem-
plum à Justiniano Imperatore conditum. Cum
enim idem Justinianus annū Domini circiter
543. Antiochiam à Cosrohe Persarum Rege
incensam restitueret, & præclaris ædificijs il-
lustriorem redderet: inter alia, ut verbis utar
Procopij lib. 2. de ædific. Justinian, ingenus in sa-
cræ Dei Genetrici Templum ædificavit, cujus
splendorem, & magnificentiam oratione æquare
impossibile est, sic ille.

Aliud An-
tiochia.

Carthagine in Africa post Vandalos virtute
Belisarij Ducis, sub auspicijs Justiniani Impe-
ratoris devictos, idem Justinianus auctore Pro-
copio lib. 6. de ædific. Justin. posuit sacra Dei
Genetrici templa.

Alia Car-
thagin.

Aliud pul-
cherri-
mū
templum
in Pāro
Insula.

In Pāro Insula Maris Ægei hominum incolatu post Agarenorum incursionem deserta, templum Deiparæ olim etā longe præclarissimum, quod in vira S Throctistæ Lesbicæ apud Metaphrastem die 10. Novembris tom. 6. describitur his verbis; *Templum Domine nostræ Dei Parentis erat in Pāro Insula spectatu dignissimum, & servans adhuc reliquias veteris pulchritudinis; erat enim undiq; iusta constructum symmetria, & frequentibus erat fulium columnis ex lapido Basilio, & sccto lapide vestiti erant ejus parietes, non solum ac columna, lapidem autem adeo tenuem, & subtilom effecerat artifex, ut viderentur parietes esse induti textis byssinis. Marmoreus vero nitior lapidum tantum ostendebat candorem & splendorem ut vel margaritarum superaret splendorem. Lapis vero, qui erat altaris tegumentum, & ab Arabe Nisiri Agareno contractus jacebat, mira erat elegantia, Hæc ibi. Ubi etiam subdit, Arabem illum Nisirim in Eubææ Promontorio submersum suæ temeritatis poenas dedisse. Hæc ex Metaphraсте.*

DEIPARÆ TEMPLA APVD
Barbaras nationes in regnis variis
excitata.

Dei Genitricis
templum apud
Abagos
populos.

Abagi populi auctore Procopio lib. 2. de Bello Persico apud montem Caucaſum habitant, ac Religionem Christianam tempore Justiniani Imperatoris, qui regnare cepit Anno Domini 527. complexi sunt, & que ad humaniorem vivendi rationem composuerunt: Justinianus vero inquit Nicephorus l. 17. hist. c. 15. ex Procopio) *Dei Genitricis templum in Abagum regione pulchritudine, atq; amplitudine præstans edificavit, Sacerdotes ei attribuit, & alia, que ad cultum divinum faciunt, rite constituit. Unde populo ei accidit, ut accuratissimè in Christianorum dogmate exerceatur. Hæc Nicephorus.*

In India citra Gangem in ora Comorinensi prope Urbem Ceulani extat Templum B. Mariæ Virginidicatum, quod earum Regionum indigenæ summa cum Religione frequentabant antequam Lusitani in illas oras penetrarent, teste Joanne Empolitano in suo Itinerario.

In Itinerario quodam Persico, quod libris Haytonis Armeni attextitur, quemadmodum refert Thomas Bozius lib. 9. de signis Eccles. cap. 9. auctor illius Itinerarii describit honorificentissimum Deiparæ templum in Urbe (ut putamus) Mediæ ad mare Caspium sitæ amplissima, quam nunc Caramit vocant, conditamque volunt à Constantino Imperatore.

Inter Sinas quoque, populosque Indicos ultra Gangem positos scribit Consules Mendoza libro 2. hist. Sinarum initio, fuisse præcis temporibus Tempia, cultumque Virginis Mariæ; sed postea Christi cultu extincto, extinctus est & Mariæ cultus.

Atque his de Templis, quæ in Deiparæ honorem, ubique terrarum sunt excitata, utrumque commemoratis, finem huic Tractatui imponamus: nam si omnia Virginis templa, quæ non minori pietate, quam magnificentiam in singulis Provinciis, ac Urbibus, in singulis Oppidis, ac Pagis fidelium studio sunt posita, quorum pleraque non tantum structura, & ornatu, verum etiam miraculorum gloria, & fidelium concursatione, ac frequentia celebrantur, commemorare velimus; opus esset immensi laboris, & quod vires nostras longe excederet, hæc pauca de multis attigisse sit satis, ut intelligamus quanto animi ardore omnes, qui Christi religionem sunt amplexi, Virginis quoq; Deiparæ pietatem omni ratione colere, ac propagare studuerint.

Aliud antiquissimū
templum
in ora
Cosm.

Aliud templum apud
Mōdas.

Aliud templum
prope Si-
nas.

Finis Tractatus de Jesu, ac Templis Deiparæ.

TRACTATUS DE SACRIS UTRIUSQUE SEXVS VIRGINIBVS,

Qui Apocalypf. 14. Agnum sequentes ante sedem Dei, hoc est ante
Deiparam, canticum novum concinere dicuntur, in octo Se-
ctiones distributus.

*Virginum porro de quibus hic agitur Indicem ordine Alphabetico habes
in fine.*

SVMMARIVM.

- Innumerabilia virginum utriusque sexus mul-
titudo, qui in lege Evangelica virginitatis
vexillum à Deipara erectum sunt secuti. Sect.
1. n. 1.*
- Ingens multitudo eorum, qui cœlibem vitam du-
xere, ex quibus complures virginis existerent.
n. 5.*
- Virorum exempla, qui Deiparam imitantes in-
corruptum virginitatis florem custodierunt.
Sect. 2. num. 13.*
- Mulierum familiaritas, aspectus, colloquia, & co-
habitatio diligenter cavenda. n. 19.*
- Exempla virorum, qui pro castitatis integritate
tuenda, quamvis graviter, & interdum ad
mortem usque impugnati, strenue tamen de-
certarunt. Sect. 3. n. 22.*
- Virorum exempla, qui à mulieribus ad flagitium
solicitati viriliter resistere. n. 25.*
- Nonnullorum exempla, qui mori maluerunt, quàm
illicito concubitu morbo suo mederi. n. 29.*
- Mulieres, quæ Deiparam secuta virginali casti-
monia claruerunt, & martyrii palmam sunt
ademptæ. Sect. 4. n. 30.*
- Virgines martyres in Hispania sub persecutione
Arabica. n. 49.*
- Mulierum exempla, quæ pro virginitate tuenda
atrocissimis tormentis, & acerbissima neci se
expoierunt. Sect. 5. n. 41.*
- Virginum exempla, quæ pro tuenda pudicitia se-
pissas deformarunt. n. 46.*
- Quæ ratione complurium virginum pudicitia,
Christi presidio, ab improborum vi, vel in ipse
prostituto se servata. Sect. 6. n. 47.*
- Virgines Christiana ad Lupanar compulsæ, &
mira arte à Christianis inde eductæ. n. 52.*
- Mulieres, quæ exemplo Deipara virginitatis flo-
rem involuam Christo obtulerunt, & ex hac
vita in pace ad cœlestem sponsum commigra-
runt. Sect. 7. n. 54.*
- Aliquot alia virginis ex martyrologio. n. 67.*
- Alia virginis extra martyrologium. n. 69.*
- Conjuges, qui licet matrimonii legibus astricti,
virginale tamen florem illa sum conservarunt.
Ii etiam, qui aliquot in conjugio susceptis libe-
ris, vitam deinde castam concordis voluntate
duxerunt, vel qui conjugio vita sumto secun-
das nuptias detrectarunt. Sect. 8. n. 72.*
- Conjuges, in quorum matrimonio virginitatis
castimonia in utroque enituit. n. 73.*
- Conjuges, qui ante matrimonium consummatum,
altero conjugio dimisso ad religionem se con-
tulere. n. 77.*
- Virgines nuptiis tradita, quæ ut corporis integri-
tatem custodirent, viris continentiam persua-
serunt. n. 79.*
- Conjuges, qui aliqua suscepta prole, pari inter sese
voluntate continentiam coluere. n. 81.*
- Vidua, quæ ad secundas nuptias nulla ratione ad-
duci potuerunt. n. 85.*

CUm in capite 32. quod est de inteme-
rata Deipara virginitate, explican-
dum suscepimus, quomodo Apoc.
14. cœtus ille felicissimus, ac maxi-
mus

mus censum quadraginta quatuor millium virginum Agnum sequentium ante Dei sedem, hoc est, ante Deiparam, cujus virginitatem sunt æmulati, Canticum novum cantare scribantur: idcirco non ab re me facturum existimavi, si de ingenti hac virginum multitudine accuratius agerem, ut intelligamus hoc Deiparæ exemplum quantum in lege Evangelica valuerit ad tot homines permovendos, ut divina adnitente gratia illibatam Christo dicarent virginitatem. Rem in primis usque adeo arduam, atque difficilem, ut à Hieronymo in vita Malechi captivi, & epist. 8. martyrio assimilatur: *Habet, inquit, & pudicitia servata martyrium suum, idque meritum propter sensualitatis fomitem hostem domesticum, quem ex Apostolo ad Rom. 7. in nostris membris circumferimus, quiq; nos adeo pertinaciter impugnat, & in lege peccati captivare nititur; tum etiam propter vehementissimas Satanae tentationes, cujus balneus, teste Domino Job. 41. ardere facit prunas.*

Virginitas
martyrio
assimila-
tur à S.
Hieron.

Tractatio-
nis series
describitur

Quoniam verò dum ea, quæ ad hanc materiam illustrandam faciunt, scriptis mandaremus; tanta rerum copia, tot Sanctorum, qui virginitatem multiplici ratione servarunt, exempla sese obtulerunt, ut hæc tractatio mirum in modum aucta, in majorem, quam in initio statueramus magnitudinem exereverit: idcirco ne nimium ab instituto, quod in c. 52. erat de Deiparæ virginitate, digredi videremur, disputationem hanc veluti appendicem quandam ejusdem cap. 32. ab eo tamen capite avulsam, veluti opusculum per se distinctum, ad eadem totius operis rejiciendam duximus. Ex quo factum est, ut eum tractatio hæc in gloriam præcipuè Virginis Deiparæ, & in honorem Sanctorum virginum, tum virorum, tum mulierum, qui Deiparæ exemplum sunt secuti, conscribatur; idque ex earum multitudine, ac varietate melius, magisque perspicitur, brevitate propositæ metas transilientes, aliquanto etiam uberius de hoc ageremus. ut plurima virginum exempla, tum ad ea, quæ tractamus confirmanda, tum etiam ad eorundem victorias summam saltem attingendas adduceremus. quippe qui Dei beneficio de propria carne, deque Satana sævissimo hoste non minus fortiter, quam gloriose triumpharunt; eaque de causa in Cælo præter gloriam essentialem, aureolam quoque virginitatis, & fructum insuper castitatis cælestium, qui virginibus debetur, sunt consecuti. Ut autem perpicuita-

ri consulamus, universam hanc disputationem octo sectionibus hoc ordine complexi sumus.

Primò, enim de iis, qui hoc vitæ genus elegerunt, aliqua generatim præmittemus.

Secundò, virorum exempla proponemus, qui virginitatis gloria floruerunt.

Tertiò, aliquorum virorum fortitudinem admirabilem describemus, qui virginitatis integritatem contra aliorum petulantiam, & contra carnis blandientis illecebras viriliter sunt tutati.

Quartò, mulieres plurimas enumerabimus, quæ virginali pudicitia singulariter præfulserunt, & pro Christi fide martyrium fortiter subierunt.

Quintò, mulierum, quæ pro virginitate tuenda contra tyrannorum sævientium vim, atque impetum strenuè decertant, invictum animi robur exponemus.

Sextò, de complurium virginum pudicitia agemus, quæ à Tyrannis in Lupanis detrusæ divinitus à contumelia sunt servatæ.

Septimò, complures virgines recensebimus, quæ in pace Ecclesiæ perpetuæ virginitatis institutum sunt complexæ.

Octavò, denique nonnullos viros, ac mulieres, qui nuptiali vinculo colligati, illibaram tamen virginitatem coluerunt, commemorabimus; atque & his nonnullos conjuges, qui aliquot susceptis in matrimonio liberis, perpetuam inde communi consensu continentiam servarunt; quasdam etiam, quæ viris extinctis ad secundas nuptias transire neutquam voluerunt.

Et ne cogamur in singulis, quos plurimos in medium afferimus; auctores qui hæc literis mandarunt, non abique Lectoris fastidio allegare; illud Lectorem monitum velim, ea quæ proferimus ex vitis eorundem, vel in Breviario, aut Martyrologio Romano, vel ex auctoribus probatis apud Surtium esse deprompta: quòd si quid aliunde acceptum sit, auctores indicabimus, servatis ferè, quo ad ejus fieri potuit, isdem auctorum

verbis.

INNOMERABILIS VIRGINUM
virtusque sexus multitudo, qui lege Evan-
gelica virginitatis vexillum à Despa-
ra erectum sunt secuti.

SECTIO I.

2.
Virginum
multitudo
sub vexil-
lo Despara.

Cum viciorum, ac mulierum, qui Despara
exemplo virginitatem Deo consecra-
vunt, amplissimas interdum, quæ offere-
bantur repudiatis matrimonii, quorum com-
plures martyrii quoque palnam adeptos esse
constat; tanta sit multitudo, ut eorum nume-
rus, qui ab initio nascentis Ecclesiæ per tot an-
norum secula in omnibus Christiani orbis re-
gionibus hoc præfiterentur, à nullo mortalium
iniri possit: idcirco ut generatim hanc virgi-
num multitudinem aliqua ratione conjicere
possimus, afferenda sunt, quæ vetustissimi au-
ctores, & complures Patres memoriæ prodide-
runt, tum de innumeris utriusque sexus fide-
libus, qui vel in seculari vita, vel in religioso ha-
bitu regnis interdum, ditionibusque hære-
ditario jure illis obveniebant, posthabitis, vir-
ginitatem nuptiis prætulere, tum etiam de
his, qui coelibem, & religiosam vitam duxerunt,
ex quibus complures ilibata carnis integritate
floruisse: quamvis hoc nominatim minime ex-
primatur, conjectura tamen minime dubia, ut
infra dicam, affirmare possumus.

Ex Phil.
Hieron.

In primis Philo disertissimus Judæorum, qui
Romæ sub Claudio, Apostoli Petri amicus tu-
lit à Hieronymo traditur, in libro quem in-
scripsit, de vita contemplativa supplicium, id est
Religiosorum, (quod orando, ac supplicando
tempus omne consumant) conversatione mo-
nachorum, tum viro- rum, tum mulierum etiam
virginum a viris separatim viventium, Alexan-
dræ, & in Ægypto sub Marco Evangelista Do-
ctore, quos præfens viderat, suse exponit; eos-
que plurimos fuisse affirmat, atque à spontanea
bonorum abdicatione, à castitate, à jeuniis, ab
oratione, à lectione, & sacrarum literarum
interpretatione, quibus vacabant, & sacris
mysteriis, quæ in templis obibant, mirifice
commendat. Quod autem hæc omnia intel-
ligat de Ascetis, id est, monachis Christia-
nis sic vocatis, propterea quod virtutis exer-
citationi maxime essent dediti; egregie pro-
bat Eusebius Cæsariensis lib. 2. histor. Eccles.
c. 16 Epiphanius hæres. 29. & Hieronymus in
Catalogo Script. Eccles. in Marco, & in Philo-

Christini
Alexandr.
sub S. Mar-
co Evang.
& virgi-
nes, qui in
his excitate

ne: Cardinalis Baronius tom. 1. Annal. ad an-
num Domini 64. & Cardinalis Bellarminus
contra Magdeburgenses hæreticos non solum
ostendit: verum etiam eorum objectiones e-
rudite dissolvit in controversia 2. general. l. 2.
cap. 5.

Verum quod ad rem nostram facit, eorum
multitudinem non solum in Ægypto, sed
in aliis etiam Provinciis idem Philo de cis
agens, his verbis apud Eusebium exprimit:
Quamquam hoc hominum genus passim in
universum orbem terrarum diffusum est (nam
non Græciam solum, sed etiam Barbariam
tam præstantis, & perfecti boni participem
esse oportuerat) in Angulis tamen Ægypti
agris, & maxime quidem circiter Alexan-
driam multo maxima hominum multitudo
cernitur in loco commodissimo, qui est ad
lacum Mariæ ex planicie paululum educto;
additque viros illos insignes Curatores, vel
Cultores nuncupatos; mulieres etiam ean-
dem vitæ consuetudinem secutas Curatrices,
vel Cultrices appellatas, quod velut Medici
eorum mentes, qui ad ipsos accedunt, à vi-
tiorum morbo curent, vel quod puro cultu
Deum colant, & harum mulierum complu-
res ad extremam usque senectutem Virgines
permanere, aut, non necessitate, sicut non
paucæ Græcarum, ac Gentium Sacerdotum
faciunt; sed sua voluntate; casque castitatem
propter Sapientiæ desiderium observare; ne-
que mortales fortis curare, sed immortales,
quos anima Dei amore inflammata, producit,
adjectique (teste Eusebio) frequentes illorum
in unum congressus, & exercitationes, ac
severam disciplinam rationem, viro- rum qui-
dem in uno, mulierum autem in altero lo-
co separatim congregatarum. Hæc omnia ad
verbum ex Eusebio, & Hieronymo locis cita-
tis.

Virginum
multitudo.
Ex Phil.
Ex Euseb.
Cæsariensi.

Curatores
monachi.
Curatrices
virginum.

S. Ignatius, quia jam suo tempore virgines,
& Viduæ in multitudinem excreverat ceperant,
in Epist. ad Philipp. Saluto, inquit, congrega-
tionem virginum, legionem viduarum.

Virginum
multitudo.
Ex S. Ignat.

Justinus Philosophus, & martyr in Apolo-
gia, quæ est ad Antoninum Pium Imperato-
rem aud: iter pronunciat, apud nullam gentem
ita coli castitatem, ut apud Christianos, & hæc
Per multi profecto sexus utriusque, & sexaginta, &
sepeuaginta nati annos (apud nos) qui à pueris
disciplinam Christi sunt s. Etati, incorrupti, &
coelibes perdurant, & gloriatur me per omne genu
homi-

Ex Iustin.

hominum nostrorum tales commonstrare posse. Sic Iustinus.

Athanasioras Philosophus in oratione pro Christianis, quæ habetur inter opera Iustini, de pudicitia agens Christianorum; Et reperire, inquit, est apud nos permultos, & viros, & mulieres, qui in cœlibatu consensuerunt spe illa adducti, quod in tali genere vita conversari prolixius cum Deo possint. Sic ille.

3. Tertullianus in Apologetico c. 9. effreni Ethnicorum impudicitia, qua interdum accidebat, ut vel imprudenter incestu cum cognatis implicarentur, opponit Christianorum castitatem: *Que diligentissima, inquit, & fidelissima nos ab evanitiu incastris sepius, quantumque ab stupris, & ab omni post matrimonium excessu, tancum & ab incastris castis tucis sumus. Quidam multo securiores totam vitam huius erroris Virgine continentia depellunt senes, pueri.* Hæc Tertullianus.

Cyprianus lib. de habitu Virginum: *Iam, inquit, referus est orbis, impletus est mundus eorum, qui capere continentiam possunt, more viventes spadonum castrati ad regnum Dei.* Sic Cyprianus.

Athanasius in lib. de human. Verbi: *Quis, inquit, hominum post mortem, vel in vita auctor servanda virginitatis fuit? an non contra arbitrius est eam virtutem præstari non posse? ait autem Salvator noster, & omnium Rex Christus tantum valuit in huiusmodi præceptis, ut pueri nondum maturi legum disciplina, virginitatem qua supra leges est, profiteantur.* Hæc Athanasius.

Ambrosius l. 3. de Virg. sacrarum virginum multitudine homines non minus, earumque multitudinem in Oriente, & Africa esse ingenrem probat: *Si quis, inquit, putet consecratione virginum minus genus humanum, consideret, quia ubi pauca virgines, ibi etiam pauciores homines: ubi virginitatis studia crebriora, ibi numerum quoque hominum esse maiorem. Discite quantas Alexandrina totiusq; Orientis, & Africana Ecclesia quotannis sacrare consueverunt. Pauciores hic homines produnt, quam illic virgines consecrantur.* Hæc Ambrosius.

Idem S. Ambrosius ad Valentianum Imperatorem adversus Symmachum l. 2. epist. 12. indicat imperii opes neququam sufficere potuisse ad virgines Christianas Deo sacratas nutriendas, si ex publico sumptu alendæ fuissent, sicut olim Vestales, propter immensum earum in universis Ecclesiis numerum, ejus verba

sunt: *Ponamus tamen subsidia largitatum conferenda virginibus, qua Christianis munera redundabunt? quod tantas opes sufficere ararium?* Hæc Ambrosius.

Chrysostomus hom. 13. super c. 8. ad Rom. agens de gratia Spiritus per Christum legis Evangelicæ tempore collata, qua motus carnis mirum in modum sunt repressi, id confirmat ex mortis contemptu, & virginum immensa multitudine, quæ ubique terrarum florebat: *Que enim, inquit, nemo videbatur præstare posse virginitas, & mortis contemptus, compluresque alii affectus, ea ipsa ubique jam terrarum nunc præstantur: neque apud nos solum, sed & apud Scythas, apud Thracos, apud Indos, apud Persas, reliquosque quamplurimos Barbaras, & virginum chori, & martyrum populi, & monachorum sodalitates, qui omnes jamplures eis esse cœperunt, qui uxores habent.* Hæc Chrysostomus.

4. S. Augustinus lib. 1. de moribus Ecclesiæ cap. 30. fute agens de sanctitate, quæ non apud Hæreticos, sed in sola invenitur Ecclesia Catholica, eam sic affatur: *Merito tibi tam multi hospitales, multi officiosi, multi misericordes, multi docti, multi casti, multi sancti, multi usq; ad eam Dei amore fragrant, ut eos in summa continentia atque mundi huius incredibili contemptu etiam solitudo deleat.* Et c. 31. *Quis nescit summa continentia hominum Christianorum multitudine per totum orbem in dies magis, magisque diffundi, & in Oriente maxime, & in Egypto. Et mox. Quis non illos miretur, & prædicet, qui contemptis, atq; desertis mundi huius illecebris in communem vitam castissimam, sanctissimamq; congregati simul eratem agunt: virgines in orationibus, & aliis vita religiosa exercitationibus, quas Augustinus late prosequitur. & infra de Religiosis ad divinum Verbum a monasterijs à patre audiendum confluentibus hæc adiecit: Et conveniunt ad singulos Patres terra, ut minimum hominum millia, non etiam numerosiores sub uno agunt. & mox. Hæc est etiam vita feminarum in Deo sollicite, castèq; servantium, quæ habitaculis segregata, ac remota à viris quam longissime decet, ad quas juvenum nullus accessus est, neque ipsorum quamvis gravissimum, & probatissimum senum, nisi ad vestibulum necessaria præbendi, quibus indigent, gratia. hæc Augustinus.*

Verum de virginum apud Catholicos ingenti

Vuuu

genti numero audiamus apud Augustinum l. 30. contra Faustum Manich. c. 4. eundem Faustum Catholicos Episcopos, cum quibus eifermentum erat, quod fideles ad virginitatem hortarentur, his verbis impie sugillantem: *Quod certatim semper ad hanc mulieres incitatis professionem susceptionibus vestris, ut penè jam major in Ecclesiis omnibus virginum apud vos, quam mulierum numerositas habeatur.* Sic Faustus haereticus apud Augustin. quod S. Augustinus minime inficiatur, licet ejus ineptis egregie respondeat.

Idem in l. 3. confess. c. 11. In luca illa spiritus, & carnis excitata in se ipso initio conversionis, considerabat ipse castam dignitatem continentiae: *Ibi, inquit, tot pueri, & puella, ibi juvenis multa, & omnis aetas, & graves viduae, & virgines anus, & in omnibus ipsa continentia nequaquam sterilis, sed fecunda mater filiorum gaudentium de marito te Domine.* Sic ille.

Idem Augustinus lib. de sancta virginitate c. 36 Christum his verbis affatur: *Respice agmina virginum puerorum, puellarumq; sanctarum, in Ecclesia tua eruditum est hoc genus.* Et mox: *Hi illud etiam, quod non jussisti, sed tantummodo volentibus arripendum proposuisti, dicens: Qui potest capere capiat: arripuerunt, voraverunt, & propter Regnum Caelorum se ipsos, non quia minatus es, sed quia horitatus es, castraverunt.* Haec Augustinus.

Theodoretus in sua hist. Theophili scilicet 30. ubi Dominæ virginis vitam sanctissimam exposuisset, subjicit: *Multæ aliæ partim quidem vitam amplexæ solitariam, partim autem vivere amarunt cum pluribus, aded ut ducentæ, & quinquaginta, & plures, & pauciores simul vivant, uno cibo vescentes, super solas stoeas ex instituto dormientes, & manus quidem lanæ attribuentes, hymnis vero linguas consecrantes, sunt autem ejusmodi innumerabilia sapientiae gymnasia, non solum in nostra Regione, sed etiam per totum Orientem, iis autem plena est Palaestina, & Ægyptus, & Asia, & Pontus, & tota Europa.* Ex quo enim Christus honoravit virginitatem, ut qui natus sit ex Virgine, prout virginitatis natura germinavit, & hos suave volentes, & qui non marcescunt, flores affert creatori: non virtutem in masculo, & foemina discernens. & infra. *sunt ergo multæ, & virorum, & mulierum pietatis palestræ, non apud nos solùm, sed etiam in universa Syria, & Palaestina, & Cilicia, & Mesopotamia: in Æ-*

gypto autem dicunt etiam plusquam quinque millia virorum habere monasteria, qui operantur, & interim Dominum laudant, hymnicque celebrant. Haec Theodoretus.

Palladius in historia Lausica cap. 124. ubi recensisset insignium quarundam virginum nomina, quas Romæ viderat, subjicit: *In Civitate Ancyra esse decem millia virginum, quæ in omni virtutis institutione exercebantur.*

Evagrius in vitis sanctorum Patrum capite 5. in una Civitate Thebaidis dicta Oxirinchum se vidisse testatur innumerabiles Religiosas, in qua Urbe multo plura monasteria videbantur, quam domus, & ab ejus loci Episcopo intellexit, viginti millia Virginum, & decem millia monachorum ibi esse, quorum plurimi divitis Dei donis fugebant,

INGENS MULTITUDO EORUM, QUI CÆLIBEM VITAM DUXERUNT, EX QUIBUS COMPLURES VIRGINES EXISTERE.

Atque hæc dicta sunt in universum de ingenti eorum numero, qui in Christi Ecclesia virginitatis florem Deo consecraverunt, commemoranda est nunc infinita propemodum multitudo eorum, qui propter Christum Dominum cælibem vitam duxerunt, innumeris, inque difficillimis Satanae ac propriae carnis superatis tentationibus, ex quibus plurimos etiam virginali castimonia fulsisse, procul dubio existimare possumus: tum quia eorum complures, ex Athanasio loco citato, & Hieronymo epist. 22 & ex vita sancti Pachomii apud Sur. tom. 3. à pueritia in religioso vitæ instituto sunt educati, id quod laudat Basilus in regulis tufius disputatis q. 15. & S. Thom. 2. 2. qu. 189. art. 5. tum quia complures alii, & si majores natu animum ad religionem appulerunt; in seculari tamen habitu religiosos mores sunt æmulati, quamvis virorum virginitas non æquè, ac mulierum propterea, quæ infra dicemus, exprimi soleat.

Et ut omittamus illos omnes, quorum numerus præ multitudine supputari nequit, qui ab initio nascentis Ecclesiæ innati sunt sacris ordinibus, quibus annexum est votum perpetuæ continentiae: nam ut rectè Hieronymus contra Vigilantium: *Orientis, inquit, Ecclesia, fuerit, Ægypti,*

Ingen-
titudo ca-
libum, ac
virginum
recensetur

Clerici
nonnes edi-
nentes, ac
virginum
lum etiam
fuerit.

Aegypti, & Sedis Apostolica, aut Virgines clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse deserunt. & ep. 50. ad Pamachium idem docet, cum Epiphano contra Catharos in compendio, de quo videndus est Baron. tom. 1. ad Ann. 58. hoc ipsum de sacerdotibus Orientis affirmat Eusebius lib. 1. de demonstr. Evang. & Basilium in epist. ad Gregorium. Ephraem in Epist. ad quendam monachum. qui dicebat, melius esse nubere, quam uri. Maximus in responsis ad Thalassii quaestiones.

Hoc ipsum testatur S. Thom. 2. 2. qu. 88. art. 11. idque contra haereticos egregie probat Cardinalis Bellarminus contr. 2. lib. 1. c. 19. (quandis Ecclesia Graecis sacerdotibus uxorum, quas ante ordinationem duxerunt, usum permisit, ut videre est c. cum olim de clericis conjugatis!) venio ad eos, qui cenobia, vel deierta incolerunt, quorum immensa multitudo licet conieci possit exiis, quae supra ex Philone, Joanne Chrystostomo, Augustino, Theodoro, & Palladio attulimus; adhuc tamen magis in particulari extulde, & ex aliis ostendatur.

6. S. Athanasius in vita S. Antonii, de monachis suis agens, qui sub magni Antonii magisterio vivebant, in hunc modum scribit: Erant igitur in monte monasteria tanquam tabernacula plena divinis choris psallentium, legentium, orantium, tantumque jejunandi, & vigiliarum ardorem cunctorum mentibus sermo ejus afflaverat, ut futurae spei aviditate ad charitatem mutam, & misericordias indigentibus exhibendas, jugi studio laborarent: qui insuam regionem quandam & oppidum a mundana conversatione se junctum, plenum pietatis, & justitiae videbantur incolere. Quis tantum monachorum agmen adspiciens, quis vinlem illum concordiae certum cernens, in quo nullus nocens, nulla detractio susurrionis, sed multitudo abstinentium, & certamen officiorum erat, non in hanc statim erumperet vocem? *Quam bona domus tua Jacob, Tabernacula tua Israel!* Haec S. Athanasius.

S. Joannes Chrystostomus homilia 8. in c. 2. Matth. agens, quomodo Aegyptus ex Christi pueri in habitatione, quendam sanctificationis gustum sit adepta, ut postea praedicatione Apostolorum Dominum prima susceperit, subjicit de Aegypti religiosi: si quis inquit, nunc ad Aegypti veniat solitudines, Paradiso prorsus omnem illam videbit Ere-

num digniorem, & innumerabiles Angelorum coetus in corporibus fulgere mortalibus, & populos martyrum, & choiros Virginum, & omnem quidem tyrannidem diaboli dissolutam, Christi autem regnum coruscans. & mox: Est cernere tota illa regione diffusum exercitum Christi, & admirabilem illum regium gregem, virtutumque caelestium conversationem in terris micantem atque haec non in viris solum, verum etiam in foeminis splendere conspicias: nam illae quoque non minori, quam viri virtute decorantur. & infra, Non ita variis astrorum choris caelum refulget, ut Aegyptus innumerus monachorum, ac Virginum distinguitur, atque illustratur tabernaculis. Haec Chrystostomus qui etiam pluribus persequitur virtutes eorum, & quo modo bonis omnibus renuanciantes, jejunis, labori manuum, orationi vacabant.

S. Basilium, qui monastici instituti non solum cultor, sed institutor etiam fuit praecellens epistola 63. de Religiosis agens: *Audiod quidem in Aegypto talem esse virorum quorundam virtutem, & forsan in Palestina. Audiod & in Mesopotamia viros esse perfectos, atque beatos.*

Sanctus Hieronymus in vita S. Hilarionis, (quem Monasticae conversationis, & studii in Syria fundatorem, & eruditorem appellat,) exemplo ejus per totam Palestinam innumerablem monasteria esse coepisse, omnesque ad eum Monachos certatim currere, & cum interdum cellulas lustraret Monachorum, fratres, qui eum comitabantur, ad duo milia, aliquando ad tria milia extulisse affirmat.

Idem Hieronymus de Monachorum multitudine e Barbarorum Regionibus ad sancta Jerosolyma loca vitanda accedentium, epist. 7. licet: De India Perlide, & Ethiopia, monachorum quotidie turmas suscipimus, & epist. 3. Indus, Persa, Gothus, Aegyptius philosophantur. Haec ille ostendens eos religiose perfectioni vacare, quam Philosophiae nomine appellat: & epist. 27. Narrat in Oppido Nitria in Aegypto, S. Isidorum Episcopum cum turbis innumerabilibus monachorum, ex quibus multos sacerdotales, & leviticus sublimabat gradus, occurrisse S. Paulae Romanae, quae monachos in desertis illis visitabat, tanquam sexus oblitam inter tot milia monachorum habitare cupivisse, nisi Bechlehem desiderium retraxisset. Sic Hieronymus.

Monasteria quam plurima. Ex Hieronymo. Ex Palestina.

Monache sub S. Isidoro Episc. in Aegypto. S. Paulae Romanae.

Num. 23.

Innumera- bilis in Aegypto monachorum, ac Virginum multitudo. Ex Chryf.

Sanctorum
virorum
diversorum
Mediolani.
ex Augusti.

Monachi
apud Bessos
ac Dacis.
Ex S. Paulino.

Monachi
in coenobio
Tabennensiotarum
Thebaida
circiter
5000.
Ex Cassiano.
Ex Theodoro.

Ex pallad.
Anachoreta
Monachi 600.
in monte
Nitria monasterium
sub Abbate
Or.
Monachi
sub S. Pachomio
Abbate
1400.

Monasterium
sororis
S. Pachomij.
Ex Sursio.

7 Sanctus Augustinus libro x. de moribus
Ecclesie cap. 33. Vidi ego divi sorium sancto-
rum Mediolani non paucorum hominum. qui-
bus unus Presbyter preerat, vir optimus, & do-
ctissimus: Romae etiam plura cognovi, in quibus
singuli gravitate, atque prudentia, & divi-
na scientia prepollentes, caeteris secum habi-
tantibus prestant, Christiana charitate, san-
ctitate, & libertate viventes,

S. Paulinus in carmine ultimo de reatu Ni-
cetæ; à quo hæc accepit, sic cecinit de Keffis
olim latrocinij assuetis, & de Dacis.

O vices rerum bene ver, a fama
In quibus montes prius & eruenti
Nunc regunt verjos Monachi latrones

Pacti alumnos.
Mec ubi quondam fuerat forarum
Nunc ibi ritus viget Angelorum,
Et lateet justus, quibus ipse latro
Vixit in antra.

Cassianus libro 4. cap. 1. de uno coenobio
Tabennensiotarum in Thebaydesic ait: Hoc
coenobium quâto numero populosius cunctis,
tantò conversationis rigore discretius. siqui-
dem in eo pluraquam quingue millia fratrum
sub uno Abbate reguntur; itaque obedientia
hic tam prolixus monachorum numerus omni
ævo senioni subditur, quanta non potest apud
nos unus uni, vel obedire pro modico tempo-
re, vel præesse, sic ille, cui attestatur Theodo-
retus in historia Theophyli cap. 30. quem su-
pra citavimus,

8 Palladius in historia Lausiaca de Religiosis
tù coenobitis tū eremitis, quos ipse visitavit,
plurimos refert, nos summatim eos adnotabimus
in ne. 6. In monte, inquit, Nitria habitant ad quin-
que millia virorum aliqui cum duobus, vel tribus:
in intima verò solitudine erant Anachoreta viri
perfecti numero sexcenti. &c. 8. In hoc monte
Nytriae Abbas Or habebat monasteria mille
fratrum. Cap. 35. Monasteria, quæ regulam
habent S. Pachomij ab Angelo acceptam sep-
tem millia virorum habent. Primum verò, &
magnum quod alia peperit, in quo degit san-
ctus Pamochius 1400. continet.

Cap. 36. Transfluvium est monasterium
mulierum circiter quadringentaru, quod ean-
dem habet vivendi formam, & institutum hoc
monasterium est fundatum à sorore sancti
Pachomij, quemadmodum in sancti Pachomij
vita apud Surium 14 Maij legimus.

Et cap 44. vidit Ammonem in Thebayde

patreter mille monachorum, quos etiam vo-
cabat Tabennensiotas, mirum silentium, & in-
credibile ciborum abstinentiam servantes.

Cap. 48 in Thebayde in finibus Herimpo-
lis, ubi Deipara cum Christo mansit, vidisse se
scribit in solitudine Apollo, qui monasteria ha-
bebat supra montem, eratq; pater monacho-
rum circiter quingentorum, cum autem esset
Apollo octogenarius sibi magnum congrega-
verat monasterium virorum perfectorum, qui
poterant omnes ferè signa efficere. Ita Palladi-
us.

Cap. 65. monasterium magni Ildoerati t
mille monachorum ita sanctitatis, ut omnes
signa facere possent, & cum mors immineret
ejus diem prædicebant, & absque morbo de-
cedeant.

Cap 63. Dioscorus pater erat centum mo-
nachorum.

Cap. 67. Chronius pater trecentorum,
Cap. 70. in partibus Arsenoia Presbyter
Serapion. pater erat horum monasteriorum,
in quibus decies mille numerantur, quod con-
firmat Sozomen. libro 6. cap. 28

Cap. 81. in Antioxi Civitate Thebaydis, cir-
ca civitatem circiter bis mille sunt in monaste-
rijs, & in his sunt etiam Anachoretæ,

Cap. 150. in Thebayde, quæ est per Sye-
nem, dicit viros esse valde admirabiles, & mul-
titudinem monachorum infinita, quorum tanta
est sanctitas, ut mortuos in hodiernum utque
diem suscitent, super aquas ambulent, & quæ
Christus per sanctos Apostolos, ea quoque
per eos nunc efficiat. hæc ex Palladio

9. Sanctus Joannes Damascenus in historia
de Barlaam, & Josaphat cap. 1. scribit, in In-
dia regione ingenti, ac frequentissima, quæ
ab Ægypti parte mari alluitur, & à continente
ad Persidis fines secedit. cum Christi fidem In-
di susceperent, & audissent in Ægypto mona-
steria edificata, ac monachorum, qui An-
gelorum instar vivebant ingentia agmina cu-
mulari, ipsos quoque ad ejusdem vitæ studi-
um excitatos, adeo ut complures ipsorum re-
lictis omnibus in solitudine concederent, at-
q; in mortali corpore eorum, qui corporis ex-
pertes sunt, vitæ ratione susceperent. hæc ille,

Ex quibus complures Abenner Rex pro
Christi fide diversis afflictos supplicijs eadi-
jussit, de quibus in Martyrologio die 3. Augusti,
Sanctus Bernardus, in vita S. Malachie

Tabennensiotarum
Monachi sub
Ammonio
Abbate
Monachi sub
Apollo
Abbate

Ex Pallad.

Monaste-
rium magni
Ildori
Abbatis.

Monachi
sub Dis-
core Abb-
sub Chronio
Abbate.
Sub Serapione
Abbate.

Monachi
& Anachoreta
in Thebayde,
Monachi
in Thebayde,
quæ est per Syenem.

Ex Palladio
Ex Damasceno.

Ægypti
Monachi
in Ægypto
nati Abenner Rex.

Mar. Rom.

Ex Ber-

naudo.
Benchore
sis mona-
chi sub Co-
gello Abb.

de uno monasterio in Hyberna sic scribit. Cen-
choronic Monasterium nobilissimum extitit
ante sub primo patre Congello multa mil-
lia Monachorum generans multorum mona-
steriorum caput.

Monaste-
ria sub
Luano
Abbate.

Locus ferè sanctus, fecundusque Sancto-
rum, copiosissime fructificans Deo, ra, ut unus
ex filijs sanctæ illius Congregationis nomine
Luano, centum solus monasteriorum funda-
tor extitisse feratur. Quod idcirco dixerim, ut
ex hoc uno coniciat Lector, quam ingens fu-
erit reliqua multitudo, & infra. Nec modo in
præfatas, sed in exteras etiam regiones quasi
inundatione facta, illa se sanctorum ex anima
effuderit. Equibus ad has nostras Gallicaaas
partes sanctæ Columbanus ascendens Luxu-
vielle construxit monasterium factus ibi in gē-
tem magnam.

Luxoviense
Monaste-
ria sub S.
Columba-
no Abbate.
Benchore-
sis mona-
chi succe-
duntibus
vicesim
choro di-
vino rē so-
lemnia ce-
lebrant
Nongenti
Monachi
simul, à pi-
ratis occi-
duntur.

Ajunt tam magnum fuisse Benchorensē mo-
nasterium, ut succedentibus sibi vicissim choris
continuarentur solennia divinatorum ita ut ne
momentum quidem diei, ac noctis vacaret à
laudibus & iuox. Nam ut taceam corpora san-
ctorum, que in pace sepulta sunt, ferunt venge-
ntos simul una die à piratis occisos. Erat qui-
dem ingens loci illius possessio, sed Malachias
solo contentus loco sancto, totas possessiones
& terras alteri cessit hæc omnia Bernardus.

S. Columba-
na pluri-
morum Mo-
nachorum
pater, &
multorum
cenobiorū
fundator.

Nec mirum videri debet tantum Monachorum
numerum cesum à piratis, nam in Martyrologio Romano die 12. Augusti hæc legi-
mus. Eoem die sanctorum martyrum Por-
chanj Abbatis monasterij Linnensis, & qua-
gentorum monachorum, qui pro fide catho-
lica à Barbaris eccisi, martyro coronati sunt.

Pater 600.
M. de ho-
rum.

10. Quomodo vero S. Bernardus loc. citat.
perhonorificam de S. Columbano mentionem
fecit, antequam ad alia progrediamur breviter
dicamus de Religiosis per eum mirifice propa-
gatis. Is enim non solum egregia sanctimonia,
miraculorū gloria, & prophetiæ spiritu clarus,
verum etiam plurimorū monachorum pater
(quorum copules sanctitate illustres fuere)
multorum nem cenobiorū fundator extitit,
cujus obitus in an. 622. à Sigeberto in chroni-
co reponitur; dies vero in Martyrol. 21. No-
vemb. adnotatur, ejus vitam in compendium
redactam describit Petrus in catalago libr. 10.
c. 94. è S. Columbanis discipulis præter mul-
tos, alios S. Eustasius clarus habetur. I. Luxo-
viensis monasterij ab eodem S. Columbano
fundati Abbas miraculis, & sanctitate conspi-

cuus ferè sexcentorum monachorum pater
extitit, de quo in Martyrol. 29. Martij, ex qui-
bus non tantum in Oriente, verum etiam in
Occidente monachos mirifice propagatos, sa-
tis constat, de quibus Cord. Baronius tom. 3.
Annal. ad Annum Christi 328. Certum, inquit,
exploratum est, Occidentali Orbi Provincias
ferè omnes una cum Insula hoc eodem seculo fu-
isse repletas agminibus monachorum, & ut sum-
matim de his nonnulla perstringamus, dicemus
aliquid de monasterijs vetustissimis in Occi-
dente fundatis, & de Religionum Ordinibus ibi-
dem institutis.

Monaste-
ria Roma
extructa

Monaste-
ria in
Madio-
lani

Et sanè de monasterijs Romæ excitatis, præ-
ter sanctum Hieronymum epist. 16. testatur
S. Augustinus libro 1. de moribus Eccles. c. 33.

Monaster.
Turonense
sub sancto
Martino.

Ecclesia quoque Mediolanensis monaste-
rium prope Civitatem habebat ex eodem Au-
gustino libro 8. Confessorum capite 6.

S. verò Eusebius Episcopus Verceilensis ex
Ambrosio lib. 10. epist. 82. primus in Occiden-
tis partibus hæc duo clericorum officia, & mo-
nachorum instituta in ipsidem personis in sua
Ecclesia conjunxit.

Monaste-
ria in Afri-
ca sub S.
August.

Sanctus Martinus, apud Severum Sulpitium
in ejus vita, Turonis monasterium sanctitate,
& monachorum frequentia in ligno extruxit.

Monaste-
ria in Ita-
lia ex Greg.
sub S. Ho-
norato sub
S. Equite.
sub Roma-
no Mona-
cho.

S. Augustinus in Africa, ex Possidio, virorū,
ac mulierum monasteria fundavit, & religio-
sum institutum inchoavit, quod in hodiernum
usque diem per multos ordines Canonicorum
Regularium, Eremitarum S. Augustini, & ali-
orum propagatum Ecclesiam mirifice exornat

11. In Italia verò, quæ multis ante Sanctum Be-
nedictum complures essent monachi, quorum
monasteria memorat S. Gregorius libr. 1. Dia-
log. c. 1. & 4. illud nimirum S. Honorati in Ur-
be fundata. S. Equitij in Provincia Valeria, & il-
lud prope Sublacū Romani monachi, à quo S.
Benedictus, teste Gregorio libro 2. Dialog. c.
1. habitum S. conversationis accepit: Ipse ta-
men S. Benedictus religiosam disciplinam an-
no 520. in Occidente penè collapsam, ut verbis
utai Martyrologij, restituit, & mirum in mo-
dum propagavit, sub ejus regula innumeri
Religiosorum ordines militavit qui tanto pa-
te gloriantur.

Religiosorū
disciplina
sub sancto
Benedicto
Abbat in
Occidente.
sancto Odo-
ne Abbate.

Post S. verò Benedictū non desuere plu-
rimis qui religiosum institutum instaurarunt,
vel instituerunt, ejusmodi fuit S. Romoaldus
Camaldulensium Fundator.

Fuere & Cluniacenses anno 613, qui à S. O-
done

sub sancto
Brunone.
sub sancto
Iohanne
Gualberto.
sub sancto
Roberto
Abbate.

done Abbati fumpere nitium, Carthufiani à S. Brunone. Ordo Vallis umbrosæ à S. Joanne Gualberto. Cistercienses à S. Roberto primo eorum Abbate, de quo in martyrologio die 29. Aprilis, magis tamen propagati postea à S. Bernardo notæ sanctitatis VII. O.

Ordo Eremitarum Montis Virginis à S. Gulielmo Vercellensi in eodem Monte Virginis prope Neapolim institutus.

Ordo Ser-
vorum B.
Mariæ
virginis.
Ordo Cæ-
lestinorum.

Ordo Servorum Beatæ Virginis Florentiæ cœpit.

Ordo Cœlestinorum à sancto Petro Mottono.

Ordo Jesuatorum à B. Joanne Columbino Senis inchoatus, &

Ordo Montis Oliveti Senis pariter institutus.

12 Quid dicam de mendicantium Ordinibus, qui in personarum numerum prope modum infinitum in toto terrarum Orbe exereverunt; ejusmodi est Ordo Prædicatorum à S. Dominico fundatus. Ordo minorum à S. Francisco. Eremitarum ab Augustino. Carmelitarum ad Elham Prophetam, & eos qui in monte Carmelo degebant, suam originem referentium, è quibus S. Albertus Confessor die 7. Augusti, & S. Angelus martyr die 5. Maji præcipue claruerunt. Minorum à S. Francisco de Paula, & aliorum ordines, quos brevitatis studio præterimus, qui Ecclesiam Dei vitæ exemplo, & doctrina illustrarunt.

Prædicato-
rum à
S. Domini-
co institu-
tus.

Minorum à
S. Francisco
Eremitarum
à S. Augu-
stino.

Carmelita-
rum à
S. Elia
Propheta.

Ordo Mi-
norum à
S. Francisco
de Paula.
Societas
Jesu insti-
tuta.

Ordines quoque clericorum regularium, quorum plures post annum Dom. 1300. in Ecclesia germinarunt, eiq; suis institutis in ætatem juvenandis egregiam navant operam, inter quos connumeratur nostra minima Societas Jesu anno 1540. à Paulo III. Pontifice max. confirmata. Quod si quis Religiosorum Ordines (quos in præsentia recensere nimis longum esset, & à nostro instituto alienum) magis in particulari cognoscere desideret, legat nostrum Hieronymum Platum in egregio, quod de bono status Religiosi clu-ebrauit, opere lib. 2. c. 20. & seq. & Paulum Morigiam lib. de origine Religionum.

Ad extremum illud ex Tritem. I. de vitis Illustribus S. Benedicti c. 2. adiciendum videtur in sola provincia Moguntina suo tempore centum & viginti quatuor Abbatis Ordinis S. Benedicti extitisse. (Is autem vixit an-

num circiter 1480.) additque Tritemius de Ordine S. Benedicti, fuisse tempus cum in illo solo ordine quindecim mille Abbatæ numerarentur. Ex quibus aliorum Ordinum cœnobia, & domos, eorumque Religiosos, qui omnes continentiam Deo promittunt, conjicere poterimus.

Atque hæc in universum de eorum multitudine, qui Deiparam imitari, virginitem, vel talem cœlibatum coluerunt; nunc in particulari ad viros, & mulieres, qui hoc vitæ institutum complexi sunt veniamus.

VIRORVM EXEMPLA,
qui Deiparam imitantes incorruptum
virginitatis florem custo-
dierunt.

SECTIO. II.

ET si virginitatis præstantia ea est, ut in quocunque sexu reperitur, omni sit celebranda præconio; In viris tamen præcipue suspicienda videtur: tum propter acriorem, quibus ob fervidiorum corpus constitutione urgentur carnis stimulos, tum propter majores ejus admittendæ occasiones oblietiam, quolibet sine custodibus, & interdum sine arbitris vagandi; tum etiam quia infamia nota apud cognatos, ac populares, pudor item naturalis ab hujusmodi flagitio absterere magis solent sceminas, quam viros. quare Clymacus gradu 1. Summa, inquit, circa nos Deus: in hoc quoque prævide etiam gerens proca: utatem scemina, quasi frano quodam pudore restringit: nam si hæc ad marem sponte accurreret, non fuisset salva omni caro. hæc Clymacus. quæ omnia S. Augustinus de verbis Domini term. 46. c. 2. confirmat. Cum enim viros, qui uxorem ducere volunt hortaretur ad virginitatem interim servandam exemplo mulierum nubere volentium subjicit. Et tu, inquit, vir si virginitatem servaveris gloriosior eris quam mulier: illam enim premit parentum custodia, refrenat inferioris sexus verecundia, postremo leges timet, multa enim præter Deum timet: tu vero solum Deum times, qui major est omnibus. hæc Augustinus.

Hinc etiam factum est, ut quamvis pluri-
mi ex

Virginitas
tu cultu
gloriosior
in viris
quam in
sceminis.

S. I.
Vir
vir
tu
pra
fimo

mi ex viris virginitatem sanctè coluerint, nam & Apoc. 14. illa centum quadraginta quatuor millia agnum sequentium, dicuntur cum mulieribus non esse coinquinati, quod ad viros spectare perspicuum est, licet eo numero, & feminas comprehendi dixerimus; quia tamen virorum pudicitia propter discurrendi libertatem non aequè, ac mulierum sub custodia aliorum est: Ideò auctores, qui Sanctorum vitas scriptis prodiderunt, de virginitatis flore à viris sanctis servato nihil ferè dicere solent, nisi aliqua alia via certo constiterit, eos illum custodisse, quod tamen præ humilitatis modestia viri spirituales de se mirificè occultare consueverunt: quæ eò spectant, ut nemini mirum videri debeat si dum virgines recensemus, complures, qui à pueritia insigni vitæ sanctimoniam claruerunt, & certissima conjectura eos virginitate ornatos existimare possimus, hoc in loco taciti prætereamus; aliquos tamen omittere nequivimus.

Illud autem in his animadvertere licet præter incredibilem vitæ asperitatem, & carnis castigationem, quæ corpus suum in servitute redigebant, plerisque omnes ne à mulierum consuetudine ipsorum puritas in discrimen vocaretur, earum conspectum sibi planè interdixisse, ut cum S. Job c. 31. dicere possent: *Pepergi foras cum oculo meo, ut ne cogitarem quidem de Virgine*, qua de re in fine hujus Sectionis aliquando uberius disseremus.

S. Joseph B. 14. Inter viros, qui potest Christi adventum virginali castimonia floruerunt, si temporis antiquitatem spectes, principem sibi locum vendicat Joseph Deiparæ sponsus sanctissimus, qui Domini Pater meruit appellari: quem Gesion in serm. de Nativitat. Virg. in Concilio Constantensi habito, peculiari privilegio, in matris utero sanctificatum, nullius unquam mortalis noxæ conscium affirmat, additque ejus fomitem, vel extinctum, vel repressum, ne Virginis Deiparæ pulchritudine, & familiaritate læderetur. Cui consentit Echius in sermone de S. Joseph, & Jacobus Christopholytanus in Canticum *Magnificat* in quarta dignitate Deiparæ; quem etiam S. Bernardinus Senensis tomo 3. serm. de S. Joseph arbitratur à spiritu sancto tantæ Virgini non fuisse unione conjugii copulandum, nisi eidem virtutum operatione fuisset similis: Unde, inquit sanctus Bernardinus, credo Joseph mundissimum in virginitate, profundissimum in

humilitate, ardentissimum in charitate, altissimum in contemplatione, &c. ut videlicet esset adiutorium simile virgini. Et quamvis non desint, qui velint S. Joseph aliam prius conjugem habuisse, ex qua suscepit filios, qui in Evangelio fratres Domini nuncupantur; mihi tamen magis sequenda videtur eorum Patrum sententia, qui perpetuæ virginitatis decus ei tribuunt. Id enim sentit Hieronymus libro contra Helvidium, ubi non tantum Mariam fuisse Virginem, sed etiam ipsum, inquit, Joseph Virginem fuisse per *MARIAM*, ut ex virginali conjugio Virgo filius nasceretur: si enim in virum sanctum fornicatio non cadit, & aliâ eum uxorem habuisse non scribitur præter Deiparam, cujus virginitatis custos fuit intergerimus, relinquatur Virginem eam fuisse. Idem sentit Augustinus serm. 15. de Nativ. Domini, & Beda in c. 2. Joann. Rupertus quoque in 2. cap. Matth. non solum illum existimat Virginem: verum etiam Deiparæ, & Joseph apophat locum illum Cant. 2. *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia*. Has enim duas personas præ cæteris rectè vocari, & esse lilia ob virginales nuptias & castissimam cohabitationem docet. Idem sentiunt Hugo de S. Doctore libro de conjugio Mariæ. Sanctus Bernardinus loco citato, & Gesion sermone 1. de Nativ. Deiparæ confid. 3. Ejus ratio est quia si Deipara, dum esset provecæ ætatis, à Christo in cruce Virgini Joanni est commendata, quanto magis existimandum est eidem matri in ætate adolescentiore custodem Virginem puritatis studiosissimum assignatum? Hieronymi sententiam amplectitur S. Thom. 3. part. q. 28. art. 3. ad quintum, ubi fratres Domini ex Hieronymi interpretatione non filios Joseph, sed consobrinos Salvatoris sororis Mariæ matris Domini filios intelligimus. Ita S. Thom. quorum mater neque erat filia S. Annæ matris Deiparæ, ut cap. 18. diximus, sed erat ejusdem Deiparæ consobrina. quare mirum non est, si Bernardinus piè credat S. Josephum cum Christo resurrexisse, & anima, atque corpore beatum esse in cælis. Ut sicut, illa sancta familia, scilicet Christus, Virgo & Joseph, in laboriosa vita, & amorosa gratia simul vixerunt in terris, sic in amorosa gloria nunc & corpore, & anima regnent in cælis juxta regulam Apostoli 2. Cor. 1. *Sicut socii passionis istius, sic erunt, & consolationis*. Ita S. Bernardinus Hanc sententiam Suarez tomo 2. in 3. part. disputat 8. scilicet 2.

sect. 2. vocat satis receptam, & probabilem, camque recipit Barrada lib. 6. cap. 8.

De intercessionis S. Joseph apud Christum & Desiparam efficacia, pulchre Gerson in sua Josephina hos versus, quos alibi in hoc opere allegavimus, cecinit.

Quanta o fiducia quanta est

Vni impetrandi, quia dum vir, dum Pater

orat

Vxorem, & natum; velut imperium reputatur.

S. Ioannes
Baptista.

S. Joannes Baptistae Domini Praecursor virginis puritate adeo floruit, ut Angelus à Malachia cap. 5. vocetur: Is à pueritia cibo ex locustis, & melle sylvestri, vestitu autem ex pillis Camelorum utebatur, aiperrimam vitam ab omni hominum consuetudine se junctam in desertis traduxit usque ad diem, ut ait S. Lucas, ostensionis suae ad Israel.

S. Ioannes
Evangelista.

S. Joannes Evangelista, cui Virgini Christus de cruce matrem Virginem commendavit, quia Virgo erat, Ideo ut ait Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, plus amatur à Domino, & super eius pectus recumbit, de cuius pectoris sacro fonte fluente Evangelii potavit.

S. Iacobus
Minor.

Sanctus Iacobus Minor frater Domini virginitatem coluit ex Epiphonio harel. 30. Quare sanctus Hieronymus libro 1. contra Jovinianum: Iacobus, inquit, frater Domini dicitur tantae sanctitatis, tantaeque iustitiae, & perpetuae virginitatis & mox: Virgo mystice virginitatem docet, cum in sua epistola ait:

Iacob. 1.

Omne donum de sursum descendit à Patre lumine, ubi non sunt nuptiae: de quo ex Hegelesippo Hieronymus libro de viris illustribus prodidit eum de matris utero sanctum fuisse, vino, licera, & carne perpetuo abstinuisse, cui soli propter insignem eius sanctitatem licebat ingredi Sancta Sacrorum, quod ipsum attestatur Epiphanius harel. 29.

S. Paulus
Apostolus.

Sanctus quoque Apostolus Paulus, ut testatur Hieronymus Epistola 22. Virgo fuit, quippe, qui 1. Corinth. 7. Virgines, & viduas ad castitatem hortatur exemplo sui, & Tertullianus libro de Monogamia, cap. 3. Apostolus, inquit, Paulus ad Ordinem Spadonum spectat, Propterea & ipse castratus continentiam mavult. Chryostomus libro de Virginitate. Augustinus de gratia, & libero arbitrio cap. 4. Theodoretus in c. 4. epistola ad Philip. idem docent.

Objicies Ignatium epist. ad Philippenses & Clementem Alexandrinum lib. 3. Suom, qui inter conjugatos referant Apostolum Paulum.

Ad Ignatium respondent omnes, locum illum vitio scriptorum esse depravatum, additumque nomen Pauli, quod egregie probat Cardinalis Bellarminus controver. 2. lib. 1. cap. 28. & Cardinalis Baronius tomo 1. ad Annum 57. de Clemente vero Alexandrino deceptum cum levi quadam conjectura, recte probant iidem Bellarminus, & Baronius locis citatis, haec autem uberius persequi non est nostri instituti.

Quia etiam, si unum Petrum Apostolorum Principem excipias, quem uxorem habuisse ex sacris litteris accipimus, Virgines fuisse reliquos Apostolos, utpote singulari Dei providentia ad tantum munus deligendos, facile persuaderi potest auctoritate Tertulliani, in libro de Monogamia capite octavo. *Petrum, inquit, solum invenio maritum per scriptum; ceteros autem cum maritos non invenio, aut spades intelligenam, necesse est, aut continentiam.* haec Tertullianus: qui etiam plura de coelibatu aliorum Apostolorum adjicit; & Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum: *Cum de uno, inquit, Petro scriptum sit, quod uxorem habuerit, & de ceteris non sit manifestè relatum, intelligere debemus sine uxore fuisse, de quibus nihil à scriptura significat.* haec ille.

S. Lucas, teste Hieronymo de viris illustribus in Luca, vitam produxit ad quatuor, & octoginta annos uxorem non habens; ex quo colligo virginitatis florem ab eo custoditum: neque enim aliter in viris sanctis communiter significari solet virginitas: si enim S. Franciscus antequam vitam sanctè institueret, meretricum negotiis implicatus, singulari tamen Dei beneficio virginitatem conservavit, ut infra dicemus: quidni etiam de S. Luca idem affirmabimus, quippe qui ad Christi Evangelium conscribendum à Deo praedeterminatus, & a purissima Virgine Virginum de mysteris infantiae Salvatoris costit, quae in suo Evangelio sacris litteris mandavit, instituendus erat: qui etiam Desiparæ effugiem Christum in sinu foventis, picturae arte ad fidelium consolationem exprimere dignus fuit, quae omnia familiariter cum Desiparæ purorum amatissima conversationem arguunt.

S. Igna-

S. Ignatius
martyr
virgines
honorificè
compellat.

S. Ignatius epist. 6. ad Philadelphos
virgines monens, ut solum Christum præ-
oculis habeant, enumerat eos, qui in lege
veteri Virgines fuere, & nonnullos etiam,
qui in lege Evangelica: his autem verbis
Virgines affatur: *Momus sum sanctitati, ve-
stra sicut Elia, sicut Iesu Nave, sicut Melchisedech,
sicut Elia, sicut Hieremia, sicut Ioan-
nia Baptista, sicut dilectissimi discipuli, sicut Ti-
morthei, sicut Titi, sicut Evodii, sicut Clementi,
vel eorum, qui in castitate de vita exierunt: hæc
Ignatius.*

S. Nicolaus
Episcopus.

15. Sanctus Nicolaus Miræ Episcopus vi-
tæ integritate, & miraculis longè clarissimus,
castitatem perpetuò coluit, quam ut melius
assequeretur, legitur æqualium convivia, &
consuetudines vitasse, omnino à mulierum
colloquiis, & conspectu abhorruisse, totum-
que se honestati, ac pudicitie addixisse: reli-
quas verò ejus heroicæ virtutes, vitamque
sanctitatis laude illustrem, cum non sit nostri
instiuti fufius persequi, idèò consulo eas præ-
tereuntes, lectorem ad alios, qui iusto volu-
mine eas pertractarunt, remittimus.

S. Anton.
Abbas.

Sanctus Antonius Abbas teste S. Athanasio
in ejus vita, magna parentum suorum cura nu-
tritrus, ut nihil præter parentes, domumque
cognosceret, innocenter domi habitabat, ad
Ecclesiam cum parentibus sæpè conveniens,
infantium lascivias non sequebatur, adoles-
cens re familiari vendita, pecuniaque in pau-
peres erogata, totum se divino obsequio man-
cipavit, integerrimam verò ejus puritatem, &
animi invictam constantiam ostendunt tenta-
tiones acerbissimæ, quas idem sanctus Atha-
nasia prolixè refert, ab immundissimo spiritu
fornicationis immixtæ, ab eodemque Anto-
nio strenuè rejectæ, ita ut fornicationis spiritus
in pueri specie horrido, nigroque aspectu ei-
dem apparens, se ab eo superatum aperitè con-
fessus sit.

S. Hila-
rion. Ab-
bas.

Sanctus Hilarion monasticæ conversa-
tionis in Syria fundator, & eruditor, quin-
decim annos natus post hynestrem temporis
spacium, quo institutus est apud S. Antonium
sacro membra coopertus, vasta & terribili
solitudine Syriæ utebatur, quindecim tan-
tum caryeis post solis occasum vescebatur:
diabolus verò turilabat sensus ejus, & pu-
bescenti corpori solita voluptatum incen-
dia suggererebat, cogebatur Christi tyruncu-
lus cogitare, quod nesciebat, & ejus rei ani-

mo pompam volvere, cujus experimenta non
noverat, (verba sunt Hieronymi, quibus in-
tegerimam ante actæ vitæ puritatem indi-
cat) Hilarion itaque iratus sibi pectus pugnis
verberans: *Ego, inquit, Asella faciam, ut non cal-
citres, nec te hordeo aliam, sed paleis, fame te con-
ficiam, & sti, gravi onerabo pondere, per aestus
indagabo, & frigora, ut cibum potius quàm la-
sciviam cogites, herbarum ergò succo, & paucis
caryeis post triduum, vel quatrimum deficien-
tem animam sustentabat, orans frequenter, &
psallens, & rastro humum fodiens, ut jejuni-
orum laborem labor operis duplicaret, sicque
carnis tentamenta vicit. hæc ferè ad verbum
ex Hieronymo in ejus vita.*

Malchus captivus monachus, cujus vitam *Malchus
monachus.*
eleganti stylo S. Hieronymus descripsit, paren-
tibus unicus, nullis nec patris minis, vel ma-
tris blanditiis, ut nuptiis copularetur, adduci
potuit, ut propterea domo, & parentibus reli-
ctis, monachus factus sit. Verum cum post
multos annos, contra patris monasterii volun-
tatem, in patriam ad solandam maris viduita-
tem, & paternam bona pauperibus eroganda re-
diret, à Saracenis in captivitatem adductus, ut
alienam uxorem captivam in conjugem duce-
ret, morte intentata à Domino adigebatur,
quam ille sororis loco habens minime tetigit,
sed divina ope fuga cum eadem lapsus ad ul-
timam senectutem Virgo permanfit, sancte-
que vixit. ejus memoria in martyrologio 21.
Ostobris recensetur.

S. Basilus, & S. Gregorius Nazianzenus cæ-
lestibus moribus, & eximia sanctitate, ac do-
ctrina præditi virginitatem perpetuò coluere, *S. Basil.
S. Gregor.
Nazianz.*
& de Basilio quidem id testatur in ejus vita
Breviarium Romanum die 13. Julii. Idem de
Basilio, & Gregorio Nazianzeno affirmat
Gregorius Presbyter in vita Nazianzeni apud
Surium, die 9. Maii tom 3 ubi utriusque vir-
tutes recensens de eorum castitate integerrima
hæc subjecit: *Nam quid, inquit, de castitate di-
cam, qua toto vita curricula eos pueros, ac fan-
ctos Deo conservavit.*

16. S. Alexius Romanorum nobilissimus, S. Alex.
prima nocte nuptiarum intactam sponsam
relinquens, suscepta illustrium Orbis terræ
Ecclesiarum peregrinatione, Deiparæ adeo
charus fuit, ut Edessæ per imaginem suam,
(quæ nunc Romæ in ejusdem S. Alexii tem-
plo religiosè asservatur) ejus nomen divul-
garet. Is Romam post septendecim annos
X x x x x
redi-

rediens in paterna domo omnibus incognitus tanquam pauper alios decem & septem annos, vixit, magno humilitatis, paupertatis, & purissimæ virginittatis exemplo omnibus relictis, migravit in cœlum, Innocentio I. summo Pontifice.

¶ S. Joannes Calybita à tugurio, sub quo extremo vitæ tempore habitavit, sic appellatus, claruit Leonis Imperatoris tempore, vel, ut alii malunt, Theodosii Junioris. Is Romæ parente in primis nobili, & in dignitate constituto ortus, veritus ne à parentibus aliquis majoris dignitatis gradus ei procuraretur, neve nuptiis omnino illigaretur, soli Christo militare cupiens, è paterna domo aufugit ad monasterium Achamitarum, hoc est eorum, qui nunquam cubare sunt soliti, ubi monastico habitu suscepto per aliquod tempus versatus est. Sed Romam sub vilissimo habitu reverfus primum in angulo paternæ domus, deinde sub tugurio in Insula Fyberina ignotus parentibus habitavit, à quibus in morte agnitus, clarus miraculis in eodem loco sepultus est extructa ibi in ejus honorem Ecclesia.

S. Ildefonsus Archiepiscopus Toletanus perpetua virginittatis integritate claruit, singulari in Deiparam pietate, cujus perpetuam virginittatem contra quendam Pelagium, & Helladium, qui in Hispania antiquam Helvidii insaniam ab orco revocare studebant, cominus disputando, & eminus, libro ea de re vulgato strenuè defendit, hæreticorumque nefarios conatus penitus compressit. Is cum mense Decembris ipsa nocte, quæ festum præcedebat Annuntiationis nuper institutum à Concilio Toletano ante Christi natalem, ad nocturnas vigilias in templum cum clericorum multitudine progrediretur, relictis januis, templum celesti fulgore omnes mirate vident; & sanè majori quàm mortales oculi ferrent; tum cæteris præ terrore alio, atque alio dilapsis, adaram ipse progressus cum nixus de more genibus preces funderet, in cathedra, unde is ad populum concionari erat solitus, Dominam sedentem reperit, & in circuitu ejus omnem absidem virginum choris repletam, quæ Psalmos David mira suavitate concinebant; ipse autem à Deipara evocatus, hæc ab ea verba audivit. Accipe de manu mea munusculum, quod tibi de thesauro filii

mei attuli, cultæ in tuo corpore virginittatis, cum mentis puritate, fideique ardore conjunctæ, nostræque virginittatis defentæ præmium: inter hæc verba vestem suis manibus capite inferuit, hæc, inquit, filii mei, meaque quæ toto anno recurringunt festa celebrato: & his dictis una cum virginibus, & luce, quæ venerat ab oculis ejus, remeavit. Vestis, quam detulerat Dei Mater mira subtilittatis, mirique candoris, olim in Toletana Ecclesia post Saracenorum in Hispania invasionem Oveti servatur. Cixila Ildefonsi successor hæc omnia memoriæ propagavit ex ore Urbani Archiepiscopi item Tolertani, & Eventii Archidiaconi, qui rei gestæ miraculo interfuere, quò modo etiam idem Ildefonsus propter Deiparæ virginittatem defentam à S. Leocadia ante trecentos, & Idem à S. eo amplius annos ex humanis exempta, & Leocadia è sepulchro prodeunte, palam laudatus sit, tam à infra sect. 4. in S. Leocadia referemus. Sane factus verò Ildefonsus sanctitate, & doctrina illustris ex hac luce migravit sexagenarius anno Domini 669. hæc ex Juliano Archidiacono Toletano in ejus vita apud Sunum tom. 1. & Mariana lib. 6. de rebus Hispaniæ cap. 10. eadem refert Vincentius in speculo historiali lib. 7. c. 120.

Theodulphus Imperatoris cujusdam Romanorum ex sorore nepos, jussu avunculi filiam Regis Britannicæ sibi desponsaverat adhuc puer: adolescens verò factus perpetuæ virginittatis studio, sponsam in uxorem accipere renuit. Cæsar indignatione permotus, illum de patria expulit, qui Treviros veniens, & monasticum habitum suscipiens, sacerdotio initiatus, in arctissimo specu inclusus, lecto & cervicali utebatur lapideo; cujus corpus post sexcentos circiter annos incorruptum se vidisse, narrat Thomas Cantipratensis, quòd incorruptæ virginittatis, qua floruit, ascribendum existimat. erat autem sepultum in parvo Oratorio, in quo altare erat candidissimum ex alabastro, & in latefe dextro sepulchrum cum hac inscriptione in pariete.

Sande Theodulpho nostri petimus miserere.
In alia verò parte sepultus erat Theodoricus ejusdem Theodulphi frater, qui cum secutus, in eodem loco vitam beatam duxisse credebatur, tempore Clodovici Regis: hæc ex Thoma Cantipratensi, qui ex vetustissima

*Achamita
Monachi,
qui sint.*

*Idem alba
veste à
Deipara
insignitur,
ac laudatur.*

Theodulphus Romanus.

Theodulphi corpus incorruptum servatur.

fama fama hanc narrat historiam lib. 2. Apum cap. 33. par. 2.

Carilephus Presbyter, & Monachus ex Provincia Aquitanæ Atvernus parentibus Christianis ortus, in Monasterio educatus, virginitatem coluit, jejuniis, vigiliis, & precibus impense addictus, una cum Avito (cujus memoria 17. Junii in Martyrologio ascribitur) à Maximino Aurelianensi Episcopo sanctitate conspicuo, sacerdotio initiatur. deinde apud Cænomanos extracto monasterio, cum Ultrogoda Childeberti Francorum Regis uxore, propter ejus sanctitatis famam ad eum accedendi facultatem peteret, & Madoalenses fines omnes, in quibus situm erat monasterium offerret; oblationem respuit: benedictionem tamen à Deo illi precatu est, adjectiq; in suum cœnobium nullam anquam mulierum ingressuram, quod & in hodiernum usque diem servari. Auctor vitæ illius apud Surium die 1. Julii tom. 4. & Vincentius Beluacensis in speculo histor. lib. 21. cap. 44. Cum autem post ejus obitum mulier quædam Gundu nomine virili habitu ejus monasterium ingredi vellet, priusquam eò perveniret, à dæmone arrepta miserè est vexata.

S. Venceslaus Boëniæ Dux vitæ in acentia, miraculis, & martyrio clarus, virginitatem illibatam ad ultimam usque spiritum custodivit. cuius vitam habet Surius ad diem 28. Septembris.

S. Albertus Monachus Crispiniensis vitæ asperitate à pueritia clarus tanta sanctitate resplenduit ut Deiparæ ope, ut cap. 36 & in Tractatu de Miraculis diximus, viginti duobus annis panem prorsus non gustavit, herbis ac radicibus contentus; viginti vero annis omni potu abstinerit, is cum multis clareret virtutibus, etiam integer corpore, & virgo ab ipso oitu ad supremum vitæ diem creditur permanisse. hæc auctor vitæ ejus apud Surium die 7. Aprilis, vivit circa annum Domini 1140. temporibus Urbani II. & Paschalis II. & Innocentii II. Pontificum.

17. S. Dominicus Deiparæ impense addictus Ordinis Prædicatorum institutor, virginitatis virtute claruit ex S. Antonino 3. par. titul. 23. c. 1. §. 2. & ex lib. 5. vitæ ejusdem apud Surium cap. 7. quin etiam in Ordine ipso Prædicatorum virginitatis integritas mirum in modum floruit, teste eodem S. An-

tonino loco citato cap. 10. ante §. cujus verba sunt hæc. Quidam valdè religiosus frater retulit, quòd intra paucum tempus centum fratrum confessiones generales audiverat, quorum invenit septuaginta integritatem mentis, & corporis servasse, non sine magna orationis instantia, & religionis custodia, quibus ipsa castitas maximè custoditur, sic ille. Idem ferè refert Auctor vitæ S. Dominici lib. 6. cap. 6. ubi & hoc adjicit: Si unus confessarius tot invenit homines sanctos, & puros, quantum putabimus toto ordine lacte sanctimoniam; nimirum de florigero prædicatorii instituti horto Virginis Matris manu plantato, hæc hilia colligit flos Virginis, & filius Dominus noster Jesus Christus. hæc ibi.

Ex hoc ordine prodiit S. Petrus martyr. S. Petrus qui virginitatem (inquit S. Antoninus 3. par. tit. 23. cap. 6. §. 1.) mentis servans, & corporis, nullius mortalis criminis sensit unquam contagiū; sicut suorum Confessarium fidelium testimonio est comprobatum. hæc ibi, & in vita ejus apud Surium.

Ipse quoque S. Antoninus ex Ordine Prædicatorum sanctitate, ac doctrina clarissimus Archiepiscopus Florentinus, virginitatis amore incensus, cum adhuc in seculari vita degeret, eam à Deo assiduis precibus in templo S. Michaelis, quod vocant ad hortum flagitabat; quam Dei beneficio ad finem usque vitæ illibatam custodivit, quemadmodum ex suis confessariis est acceptum: & cum ageret animam defecta jam voce, illud crebro, & suaviter iterabat: *sancta es immaculata virginitas, quibus te laudibus offeram nescio*. Incertum, inquit auctor vitæ illius, an ad Deiparam Virginem conversus, quæ se luctantem cum morte visitasset, an hilaratus, quòd inviolatam ad illum usque diem corpus Virgo ab omni obsecrationis putredine servasset; in vita tamen mulierum colloquia diligentissimè devitabat, nisi aut peccatorum confessio, aut accanum aliquod magni ponderis exegisset.

S. Franciscus Ordinis Minorum institutor à divino, quo flagrabat amore, verè Seraphicus dictus, Deiparæ studiosissimus inter mercaturæ negotia, quibus à primæ ætate fuit addictus, Dei beneficio corporis, & animæ virginitatem servavit. cuius rei Fr. Leo ejus socius testimonium reddidit, non tantum quia ejus fuit confessarius, verum etiam

Xxxxz iacm

Regina
Gallia Vl-
trogoda.

Gundu
mulier S.
Carilephi
monaste-
rium in-
grediens à
dæmone
vexatur.

S. Domi-
nicus ordi-
ni Prædi-
catorum
institutor.

S. Petrus
martyr
Ordinis
Prædica-
torum.

S. Antonius Patavinus

iam quia divinitus hoc sibi peculiariter revelatum asserbat, ut videre est in 1. part. Chron. S. Franc. lib. 6. cap. 23.

S. Antonius Patavinus sanctitate, & miraculis celeberrimis, quem ipse S. Franciscus usque ad eum reverebatur, ut Episcopum suum appellaret, Virginitate floruit. cui rei argumento est lilius, virginitatis symbolum, quod eius imago manibus præfert; & sane adhuc puer cum improbis corporis motibus pulsari cœpisset, corpus suum in servitutum spiritus redigebat 15. ætatis suæ anno primum ad Canonicorum Regularium, tum martyrij cupiditate incensus ad S. Francisci institutum se recepit, ubi divinis vacans contemplationibus tanta inedia seipsum conficiebat, ut prædebilitate, vix pedibus consistere posset.

S. Ludovicus Episcopus Tolosanus Ordinis Minorum.

S. Ludovicus ex eodem Ordine Minorum Episcopus Tolosanus Caroli Regis Neapolitani filius primogenitus, atque hæres futurus tereno Regno renunciavit, Virginitatis à tenera ætate studiosus fuit; ideoque cum muliere, excepta matre, & sororibus, nunquam solus loquebatur, & multis clarus miraculis anno Domini 1297. in cœlum migravit.

Henricus infans Lusitanie.

Henricus Infans Lusitanie Deiparæ perquam studiosus, cuius opera Indica in Orientem navigatio cepit, in summa corporis firmitate, summaque licentia illibatam retinuit, Virginitatis florem, quemadmodum cap. 35. dixi, ex Osorio, & Maffejo.

B. Jacobus de Marchia.

B. Jacobus de Marchia Ordinis Minorum S. Bernardini Senensis discipulus, & socius, Deiparæ impensè addictus, ad quam fidenter recurrebat, cuius etiam tutelam expertus est, vir insigni sanctitate, & Cœcionator Apostolicus, ac celeberrimus in Italia, Germania, Bohemia, Bosna, Norvegia, Russia, Hungaria, Polonia, & Dalmatia; cuius corpus adhuc integrum Neapoli in Tēplo Monasterii S. Mariæ Novæ in Arca super altare religiose asservatur, ibique populis ostendi solet. Is testimonio sui confessorii, cui ipsemet B. Jacobus hoc aperuit, virginitatem servavit, quantoque studio hanc virtutem custodierit, quo etiam fructu contra vitia carnis concionatus fuerit, plenius habetur in 3. part. Chron. lib. 6. cap. 6.

S. Franciscus de Paula.

S. Franciscus de Paula, quod est Oppidum in Calabria, Ordinis Minorum institutor miraculorum gloria illustris, ad plurimas, quibus claruit virtutes virginalē quoque castimoniam adjecit, & cum annos

unum & nonaginta vixisset, ex hac vita decessit anno 1507.

18. In Societate quoque Jesu complures Dei beneficio, & singulari Deiparæ patrocinio virginitatem illibatam custodiisse certis documentis exploratum habemus. Alios verò plurimos idem fecisse, non obscuræ conjectura affirmare possumus, præsertim in ætate adolescentium, & juvenum, qui nostrum institutum complectuntur, multitudine, qui omnes in Deiparæ sodalitati ab ineunte ætate dum litteris dant operam, in pietate & spiritus fervore educantur, quem fervorem satis præferunt in vocatione, qua in religionem admitti usque ad eum ferventer, atque ex animo efflagitant, ut à suo proposito, nec parentum blanditiis, vel minis, nec amplissimæ hæreditatis spe, nec honorum seculi dignitatibus, quin nudi nudum Christum in religione sequantur, revocari possint; quorum præclara exempla, & frequentissima omnibus satis sunt cognita, atque perspecta.

B. Franciscus Xaverius unus ex novem B. Francisci sociis B. Ignatii Loyolæ nostri Ordinis fundatoris, virginalē pudicitiaæ florem ad extremum usque spiritum servavit, quod constanti suorum confessoriorum asseveratione, aliisque testimoniis probat Turfelinus in ejus vita lib. 6. c. 6. & lib. 2. c. 14. qui tamen, ut tantum thesaurum custodiret, non castior fuit, quam cautior; nunquam enim cum femina ulla sine arbitris, & de rebus necessariis colloquebatur. sic Turfelinus.

P. Petrus Faber Societatis Jesu, qui ex novem B. Ignatii Loyolæ sociis omnium primus Lutetiæ se ad ejus vitæ cursum illi adjunxit, & ob insignem vitæ sanctimoniam, ac præclara Deidona, quibus ornatus erat, Beatus merito appellari potest, cuius vita, & mores plenius in historia ejusdem Societatis propædicem edenda describuntur. Is auctore Ridadeneyra lib. 3. vitæ B. Ignatii cap. 11. tanta jam inde ab ineunte ætate religionis indicia præbuit, ut singulariter à Deo electus esse videretur. nam & septimo ætatis anno eximios quosdam ad pietatem sensit instinctus; & duodecimo conservanda castitatis præclaro quodam incensus studio, ejusdem votum in agro emisit; unde postea à pastoritia cura ad litterarium ludum traductus, talis tantusque evasit, tum in disciplina-

sciplinarum scientia, tum etiam in spirituum rerum tractandarum prudentia, ut reliqui loci secundum Ignatium cum maxime venerentur, eique plurimum deferrent. quibus autem Dei illustrationibus, & consolationibus perfundi solitus esset, perspicue cernitur apud Ribadencyram loco citato. & in Commentario à se conscripto, in quem eas omnes quasi in ephemeridem retulit.

B. Stanislaus
Kostka.

B. Stanislaus Kostka Societatis Jesu, de quo plura cap. 35. diximus, illibatum conservasse virginitatis decus, quin etiam nullo mortali crimine se ipsum contaminasse tanquam certum, testatumque memoræ prodidit Franciscus Sachinus in ejus vita.

B. Aloysius
Gonzaga.

Idem de B. Aloysio Gonzaga ex eadem Societate IESU testatur Virgilius Ceparius lib. 1. vitæ ejusdem cap. 2. cum enim decimum circiter ætatis annum Florentiæ ageret, cuperetque vehementer aliquid Deiparæ gratissimum præstare; illud in mentem venit, ut illius exemplo coram ejusdem Virginis Annunciatæ Imagine, quæ in ea Urbe religiosè colitur, Virginitatem suam Deo in honorem Deiparæ voto consecraret, quam perpetuò custodivit, illudque singulari Dei beneficio est consecutus, ut toto vitæ suæ tempore nullum carnis motum, nullam obscenæ cogitationis imaginem passus sit. id quod sui confessarii, & præsertim Cardinalis Bellarminus juratus testati sunt.

S. Carolus
Borromeus
virginianus
in cultu
præclaris-
simus.

S. Carolus Borromeus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, nostra memoria Præsul verè Apostolicus, de quo plura cap. 35. inter cetera virtutum ornamenta, virginali integritate floruit, quod multis testimoniis perspicue ostendit Joannes Petrus Jusfanus in ejus vita lib. 8. cap. 22. qui ejusdem historię lib. 1. cap. 3. & 4. illud quoque memoria prodidit, cum variis Satanæ tentationibus, quibus per improbas mulieres ejus pudicitia insidias moliebatur, fortiter obstinisset, etenim cum Atone suæ ditionis oppido olim adolescens commoraretur, impudicæ mulieris in suum cubiculum à quodam è suis domesticis immittæ per petulantiam strenue rejecit, ac respuit. Simile quid, cum postea in Cardinalium ordinem ascitus esset, fortitudinis, ac pudicitia exemplum edidit. Nam cum in villam quandam prope Romam ejusdem vini primarii ejus cognati rogatu

concessisset, quo tempore cubitum se recipere volebat, cujusdam sui cognati fraude clam introducit in cubiculum femina multiplici ornata compta, eumque ad flagitium pellicere parata, cujus procaciam vir sanctissimus è cubiculo sese ocyus proripièdo sapientissimè declinavit, in hospitem vero, à quo in tantum animæ discrimen cõjectus erat, iusta indignatione vehementer commotus, eo prorsus insultato tribus ante lucem horis è villa discessit. Ut verò virginitatis florem ad extremum usque spiritum integrum, illibatumque servaret, mulierum quarumcunque, quamvis sanguinis cognatione devinctarum, secreta sibi colloquia planè interdixerat. si quid autem necessario cum iis agendum esset, non nisi patentibus in locis, ac præsentibus viris duobus spectatæ gravitatis, & auctoritatis eas ad colloquia admittebat. Quamplurimos quoque ad virginitatem colendam, vel ad cœlibem vitam capefendam, sive in Religiosorum cœnobijs domibus, tum suarum cohortationum facibus accendit, tum & vitæ exemplo permovit. S. Mauriti sodalitatem ipse auctor instituit, in quam, qui perpetuum sibi cœlibatum indixissent, nomen darent suum; ut ea ratione ad hujusmodi vitæ institutum retinendum se mutuò juvarent, & majores in dies in spiritali via progressus facerent. Eo Præfule Societas sanctæ Ursulæ virgines complectens, quæ sub certis legibus vitam omni virtutum genere ornata in paternis ædibus traducebant, per universam suam Diocesim mirifice est propagata. Societas item sanctæ Annæ mulierum complurium viduarum eximia vitæ puritate sub peculiari quoque regula Deo famulantium eodem tempore vehementer floruit. Quos omnes puritatis integerrimæ fructus nostra ætas acceptos, referre debet purissimo, ac castissimo viro Carolo Borromæo, qui suis moribus, ac vitæ exemplo, quos in Christo nutrebat filios, ad cœlibatum, seu pudicitia laudem inflam-mabat.

MULIERVM FAMILIARITAS DIL- gener capenda.

A Dextremum, si quis rationem nosse desiderat, qua sancti Patres carnis tentationibus, quibus acriter impugnabantur, fortissimè restiterint, carnem propriam variis, & insuetis modis edomando,

Xxxx 3

legat

Societates
ad virgini-
tatem, cœ-
libatum ve
colendum
à S. Carolo
instituta,

Quanam
ratione
sancti mu-
lierum cœ-
suetudinè
vitarint.

legat eos, qui vitas Patrum, & sanctorum Confessorum conscripserunt, præsertim Palladium in historia Lausiaca cap. 17. ubi de S. Macario Alexandrino, & cap. 19. de Abbate Moyse Æthiope, cap. 26. de Abbate Pacone. Illud autem minimè est reticendum, sanctos puritatis studiosos magna severitate à mulierum consuetudine, & aspectu abhorruisse. Cum enim integerrimam corporis puritatem tueri conarentur, per Spiritus sancti unctionem edocti minime ignorabant, plurimum discriminis sibi ex hujusmodi mulierum consuetudine imminere; id quod complurium miserabilis lapsus abundè testatur; quivis enim de se ipso dicere debet illud Hieronymi epist. 2. & 22. *Nac sanctior sum David, nec Samjone fortior, nec Salomone sapientior, qui tamen omnes per mulieres decepti sunt, ac proinde quilibet sibi ab illis cavere debet.* Quod ipsum de mulieribus quæ castitatem profitentur, respectu virorum dictum intelligatur. Ut autem hoc, quod à mulierum consuetudine imminet periculum, sapienter declinemus, tria potissimum nobis cavenda sunt. Primum, ne oculos in mulieres colloquias, aut munusculis ultro, citroque missis, nos eis familiares exhibeamus. Tertium, ne cum eis, ejusdem domus cohabitatione utamur, quæ omnia brevissimè in hoc Tractatu Virginibus auctoritate, & exemplis confirmanda duximus.

MULIERES CVRIOSE ASPICIENDAS NON ESSE.

Mulierum conspectus vitandus.
ET quod spectat ad oculorum custodiam, Ecce ad eam nos graviter hortatur Sapiens, Ecclesiast. 9. his verbis: *Averte faciem tuam à muliere compta, & ne circumspicias speciem alicuiam propter speciem mulieris mulier perierunt.* Ex hoc concupiscentia quasi ignis exarsit: quod S. Job omnibus virtutibus præclare exornatus, ad vitandas, quas de mulieribus Satanas piis vitis inmittere solet cogitationes, quasi pacto cum oculis inito, se diligenter servasse profiteatur cap. 31. cum ait: *Peperigi fructus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virginibus: noverat enim vir sanctus, id quod postea Jeremias Propheta cap. 9. Ascendit, inquit, mors per fenestras nostras: ingressa est domes nostras, quod tunc evenit ex Grego-*

rio l. 21. Moral. c. 2. cum per sensus corporis (qui sunt veluti fenestræ, quibus anima exteriora respicit) concupiscentia veniens habitaculum invenit mentis. Sic Gregorius. Idem Jeremias Threnorum 3. *Oculus meus depradatus est animam meam in cunctis siliabus urbis meæ:* hoc est juxta Gregorium loco citato, concupiscendo visibilia invisibiles virtutes amittit. inter sensus enim corporis per oculos peculiariter concupiscentia accenditur, ut propterea Christus Dominus cum dixisset Matth. 5. *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mechatus est in corde suo:* statim subintulit *Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te, expedit enim tibi, ut percat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam.* qua metaphora ostendit Dominus, omnem videndi occasionem ad mulieres concupiscendas, non secus, ac que oculo præcipuo, id est, dextero eruto, poenitus resecandam esse. Adde illud Gregorii à Sanctis receptum: *Non esse curum videre, quod non est tutum concupiscere:* etenim, quemadmodum dixit Poeta, *Vrit videndo formina.*

Ejus rei exemplam in S. Benedicto conspici licet: is cum teste Greg. lib. 2. dial. c. 2. in spec. apud sublacum Deo in magna corporis auctoritate famularetur: vehementi tamen carnis tentatione à Satana est impugnatus, dum ad mentis ejus oculos, quamdam foeminam, quam aliquando viderat, reduxit: quam tamen tentationem extinxit, se nudum in spinarum, & urticarum aculeis volutando.

S. Bernardus verò adhuc in seculo degens, cum pudicitiae cultor esset, (quippe qui aliquot mulieribus ejus castitatem oppugnantibus fortiter resistit,) adeo oculorum in aspiciendis feminis licentiam detestabatur, ut cum aliquando curiosius aspiciendo defixus in quandam oculos aliquandiu tenuisset, continuo ad se reversus in se ipsum ultor severissimus exarscit: Stagno quippe gelidarum aquarum, quod in proximo erat, collo tenuis insiliens, tam diu inibi permansit, donec peccati exanguis effectus, per virtutem gratiæ cooperantis etiam à calore carnalis concupiscentiæ totus refrigeruit. Hæc h. vitæ ejusdem c. 3.

Quocirca S. Hieronymus libro adversus Vigilantium in fine: *Monachus, inquit, sciens auctoritate fragilitatem suam, & vni fragile, quod portat, ter, & extimes offendere, ne impingatur, corrumpat, atque empla à*

Virgilium.

Exemplum S. Bened. Abbat qui ad carnis tentationes superandis se in spinas deiecit.

Exemplum S. Bern. qui in gelidâ aquarum stagnum est ingressus.

Sanctorum auctoritate.

mulierum conspectu recedendi. frangatur. Unde & mulierum, maximæ que adolescentularum vitæ aspectum: & in tantum castigatorem sui est ut etiam, que tuta sunt, pertimescat. Et mox: Pergat ad Eremum, ne eum capias oculus meretricis, ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Deinde pluribus probat securitatem maximam in eo positam esse, ut fugiamus hujusmodi tentationes, ne vincamur, & ne à vicino serpente mordeamur. Sic S. Hieronymus.

Chronica Ord. M. norum.

Sanctus Augustinus in Epist. 109. quæ est Regula ipsius capite 21. Oculi, inquit, & si jactantur in aliquam feminarum, non figantur in illa. Nec dicatis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos. quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius.

Et sanctus Franciscus, ut est in prima parte Chron. ejusdem libri 1. capite 23. hanc oculorum custodiam eleganti proposita parabola, sic persuadebat: Quodam Rex pius, ac potens, duobus nunciis ad Reginam missis, alterum, qui curiosius in Reginæ pulchritudinem intendere, ejusque formam post responsum redditum apud Regem, manifeste extollebat, tantquam impudicos oculos habentem è sua domo ignominiosè eiecit; alterum vero, qui propter oculorum modestiam, legatione sua Reginæ exposita, eam minime aspexerat, Rex honore affectum in cubiculo apud se retinuit. Ita S. Franciscus docebat sponsas Christi non esse aspiciendas. quod ipse adeo accuratè servabat, ut auctore S. Bonaventura in illius vita capite 3. dixerit aliquando socio, quasi nullam mulierem se cognoscere in facie; non enim securum esse putabat earum formarum intortus bauræ imagines, quæ possunt, aut edomitæ carnis refuscitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem. Sic Bonaventura.

Exempl. S. Francisci de Assisio.

S. Dominicus, teste S. Antonino 3. par. hist. tit. 23. cap. 4. §. 12. ambulans per Civitates, & villas vix oculos à terra elevabat. ex incognito enim aspectu David 2. Reg. 11. cecidit; de quo Hieron. Epist. 22. David secundum cor Domini electus, & qui venturum Christum sancto sapere cantaverat, postquam deambulans super tectum domus sue, Bethsabee captus est nuditate, adulterio junxit homicidium.

Cæterum quanto pere Sancti mulierum conspectum declinarint, facile ex aliquot eorundem exemplis, quas proferemus, licet conspiceret.

Abbas Joan. Urbis Lyco prophetico spiritu plenus erat, qui Theodosio Imperatori victorias de tyannis Maximo, & Eugenio prædixit, quemadmodum refert August. lib. 5. de Civit. Dei c. 26. is ex Palladio c. 39. quadraginta annis, quibus in spelunca fuit, mulierem non vidit: & quamvis maxime à Tribuno quodam viro primario enixè rogatus, ad se minime accedere permisit.

S. Arsenius, ut nobilissimæ, ac religiosæ cujusdam femine, quæ Roma in Egyptum usque ad eum vitendum, venerat colloquium admitteret, à Theophylo Episcopo Alexandrino persuaderi non potuit; cumque illa ad eum accessisset, & se ejus precibus commendasset, inreperit eam, quod esset ausa eo venire; adjecitque Deum magis oro, ut tua memoria de corde meo deleatur.

Narrat Cassianus collat. 7. cap. 6. Abbatem Paulum in Eremo, quæ Panephyli Civitati adjacet, tantam cordis puritatem assecutum, ut non tantum vultum femineum, sed ne vestimenta quidem sexus illius conspectui suo pareretur offerri. Is eum die quadam cum Abbate Archebio ad quandam ientorem pergeret, & casu mulieri obviasset, velocissimè iuga ad suum Monasterium rediit: nec ullis Archebio precibus ad ceptura iter revocari potuit. quod factum Cassianus zelo non secundum scientiam tribuens confestim ait, gravi paralyti usque adeo correptum, ut totius corporis motu, quin etiam usu linguæ, & aurium sit destitutus, & in cœnobium virginum delatus, ubi quatuor reliquos annos, quibus vixit, ab iisdem cibis, & potus ori ingereretur, & reliqua necessaria ministrabantur; cum jam ea paralyti se tangi pœna non sentiret: in ejusdem tamen puritatis testimonium, si de oleo, quod eum terigisset, ungerentur infirmi, illico cunctis infirmitatibus curabantur.

Martius verò Monachus in Campania in monte Marfico, ut refert S. Gregor. lib. 3. dialog. c. 16. ab initio suæ reclusionis decreverat, mulierem ultra non videre, ne tentationis incideret vitium; sed cum quædam audacter ad ejus specum prorupisset, & illic in oratione eiusque prostratus jacuit, quo ulque impudens mulier à fenestra cellulæ ejus saugata recessit, quæ eodem die, ut de monte descendit, vitam finivit, temeritasque suæ pœnas dedit. Ita Gregorius.

Rogentius de Provincia Provincie Ordinis

Abbas Ioan. Urbis Lyco.

Abbatia Pauli in Eremo Cassianus.

Impudens ejusdem zelus mirifica ultione puniuntur.

Ad ejusdem specum audacter accedens mulier reponit morte mulierum.

Fr. Rogerii
Ord. Min.
S. Antonini.

nis Minorum oculos adeò prudenter refrœnabat, ut quemadmodum refert S. Antoninus 3. par. hist. tit. 24. c. 9. §. 9 & habetur par. 2. Chron. lib. 4. c. 44. vix aliquam mulierem aspiceret in facie, etiam matrem suam vetulam, & devotissimam, quoniam inquebat *quamdiu homo facit, quod in se est, peccati occasiones fugiens, Deus quoque eum à malis preservat. At si peccati periculo se exponat, & præsertim in hoc, ad quod natura corrupta valde inclinatur, iustum esset, ut Deus eum propriis viribus quodammodo relinqueret.* sic ille.

Virgo quãdã S. Martini cõspicuum fugiens ab eodẽ commentatur.

His atextenda est Virgo illa præclarissima, quæ teste Severo Sulpitio in secundo dialogo de vita S. Martini cap. 21. ne à sancto quidem Martino tanti nominis Episcopo se videri permisit, quam propterea S. Martinus miris laudibus extulit, quemadmodum infra sect. 7. uberius dicemus.

MULIERVM CONVERSATIO cavenda.

20.
Familiaritas cū mulieribus fugienda.

S. Francisci de Assisi doctrina ex Bonavent.

Quod si mulierum aspectus viris spiritibus ad servandam corporis castitatem tantopere est cavendus, quanto magis iisdem omnino fugienda est cum illis familiaritas, & inutilis conversatio? quod erat secundum ex iis, quæ cavenda esse præposuimus. quare S. Franciscus, ut verbis utar B. Bonaventuræ cap. 5. vitæ illius, mulierum familiaritates, colloquia, & aspectus, qui multis sunt occasio ruinæ, sollicitus evitari jubebat, asserens per huiusmodi debilem frangi, & fortem sæpè spiritum infirmari. Harum cogitationem evadere conversantem cum eis, nisi probatissimum virum tam facile dixit, quam juxta scripturam Prov. 6. in igne ambulare, & non comburere plantas. & mox: Asserebat etiam frivolum esse mulieris colloquium, excepta confessione, vel instructione brevissima, juxta quod & saluti expedit, & honestati, ex nimia securitate minus cavetur hostis, & diabolus, si de suo capillum potest habere in homine cito excrefcere facit in trabem ita S. Franciscus apud S. Bonaventuram. Idem Bonaventura in expositione Regulæ cap. 1. cum ageret de castitate, quæ in regula S. Francisci præscribitur: Præceptorie, inquit, interdixit Fratribus S. Franciscus in Regula omne suspectum contubernium, & quædam alia in eandem sententiam subjicit.

S. Dominicus teste S. Antonio 3. par. hist. tit. 23. c. 2. §. 1. in extremo vitæ monuit summo pere vitandam esse familiaritatem, & frequentiam mulierum, maxime juvenularum, quæ etiam viriles animos emolliunt, & inclinant.

S. Thomas Aquinas tamen ab Angelis castitatis dono præcinctus, ex eo tamè tempore, quædam scribit S. Antoninus 3. par. hist. tit. 2. c. 7. §. 3. mulierum aspectus, & colloquia, nisi necessitas, vel utilis occasio coëgisset, ita vitabat, ut solet homo à serpētibus præcavere.

Et certè huiusmodi mutua, ac familiari cum mulieribus consuetudine, animus eorum etiam, qui vigeabantur fortes, sensim mollescit. quod sanctus Basilius lib. de vera virginitate sapienter monet his verbis: *Cum autem concupiscentia carnis paulatim pudorem excutit: ipsum quoque iudicium, & sanitatem mentis evertit.* Idem Basilius in Regulis fufius disp. interrogat. 33. docet in conveniendis sororibus, qui idonei ad visitandum eas iudicati fuerint, habitu necessar. o personæ, temporis, ac loci decoro, de rebus placentibus Deo ad necessariam corporum, & animarum curam pertinentibus agant, eosque non debere esse pauciores duobus ad vitandam suspicionem, neque plures tribus. Idem capit. 4. Constituit. Monach. fugiendas in primis præcepit cum mulieribus congressiones, & colloquutiones: prohibetque ad eas unquam accedere, nisi gravissima necessitas intercedat; & tunc non secus, atque ab igne ab iis cavendum esse, ad eò ut quam ocyllime nulla mora ab illis nos extricemus, & citat illud Prover. 6. *Abseondit quis ignem in sinu suo, & vestimenta non comburet.* sic Basilius.

Propterea Sanctus etiam Augustinus; *Sermo, inquit, cum mulieribus asper, brevis, & rigidus est habendus: nec quia sancte sunt mulieres: idè minus cavendum est ab eis: quoniam sanctiores, eo magis alliciunt, & mox: Cedros Libani, & gregum Arietas sub has specie corrussa vidi, de quorum casu non magis præsumebam, quam Gregorii Nazianzeni, & Ambrosii: fuge ergo laqueos mulierum.* Ita Augustinus apud sanctum Bonaventuram ex Regula Novit. capit. 11.

Nec solum apud Bonaventuram citantur verba hæc Augustini de sermone Aspero, & brevi cum mulieribus, verum etiam apud Carthusianum de vita Curatorum art. 65. & S. Antoninum 3. par. tit. 16. c. 1. §. 10.

Verum

Dominici doctrina ex S. Antonino.

S. Thomas Aquinas tu exemplum ex S. Antonino.

S. Basilius doctrina.

Hieronymi
monita.

Verum audiamus hac de re sanctum Hieronymum, qui sæpè, & graviter agens de custodia virginitatis, & castitatis, privata cum feminis colloquia, & munuscula benevolentæ causâ reprehendit in primis lib. contra Vigilantium: *Quid facit Monachus, inquit, in cellulis feminarum? Quid sibi volunt sola & privata colloquia, & arbitros fugientes oculi? in Epistola verò secunda ad Nepotianum: Hospitiolum, inquit, tuum, aut raro aut nunquam mulierum pedes terant. & mox: Si propter officium clericatus aut vidua visitetur, aut Virgo, nunquam domum solus introcas, solus cum sola secedis, & absque arbitro, vel teste non sedes. Crebra munuscula, & sudariola, & sassa, & vasa, ori applicitas, & oblatos, ac degustatos cibos, blandasque & dulces litterulas sanctus amor non habet, Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias, & lepores, & risu dignas urbanitates, & ceteras ineptias amatorum in comediis erubescimus. in seculi hominibus detestamur: quanto magis in Monachis, & Clerico. & in fine Epistolæ: Officii tui est non solum oculos castos servare, sed & linguam. Nunquam de formis mulierum disputes nec quid agatur in alia domo domus alia per te noverit. & Epistola quarta: Formam, inquit, nomen tuum noverint, vulgum nesciant. hæc tenus Hieronymus.*

Sanctus Ambrosius libro 1. Officiorum cap. 20. cum mulierum commercia, & inutiles visitationes Clericis cavendas monuisset, subiicit: *Quam multas, inquit, etiam fortes illecebra decipit? quanti non dederunt errori locum, & dederunt suspicioni? cur non illa tempora, quibus ab Ecclesia vacas, lectioni impendas? Cur non Christum revisas, Christum alloquaris, Christum audias? quid nobis cum alieni domibus? una est domus, qua omnes capit. Illi potius ad nos veniant, qui nos requirunt, sic Ambrosius,*

S. Bonaventura de fugiendo mulierum confortio sæpè agit: nos aliqua ex eo decerpimus. Is ergo in Speculo discipline part. 4. cap. 4. ubi de disciplina à religiosis in hospitio servanda: *Mulierum, inquit, tam propinquarum, quam aliarum cautè societatem declinent, earumque familiare nimis obsequium, & tactum omnino refugiant. Quando religiosus cum muliere sedet, aut loquitur, manus suas occultare, & à se retrahere debet: quas etiam quancumque cum personis extraneis loquitur,*

simul iunctas, & velut invicem colligatas, vel alias religiose decet habere & infra: Nunquam mulierem quantumcumque sibi affinitate conjunctam, si ve sororem, si ve neptem, quantumcumque pueriles osculentur: etenim quasi transiunt inter feminas exhibenda est accessio, quasi fugitiva. Tutus est non posse perire, quam juxta periculum non perisse, de nocte si per domos hospitii ad necessaria exeunt, simul siquidem, & cum lumine, ut filii lucis eant: loca, qua periculi, vel suspicionis materiam dari possunt, cautè declinent: nec soli cum muliere in loco huiusmodi vel ad horam morentur? & narrat periculum cuiusdam; quod nos infra ex eodem afferemus. Idem Bonaventura de informatione Novit. cap. 38. monet ne cum aliqua muliere singularis contrahatur familiaritas, etiam si religiosa sit, & sancta: ut declinetur periculum temptationis carnalis, tum infamie, & suspicionis, quam alii concipiunt, præsertim magnam generat inquietudinem cordi talis privata affectio.

Et in regulis Novit. cap. 11. docet, mulieres fugiendas, sicut serpentes, & nunquam cum eis sine necessitate esse loquendum, nec aspiciendam earum faciem. Vide eundem Bonaventuram de reformatione Novit. cap. 13. & in sexto processu religionis cap. 16. ubi de septem indicibus amoris carnalis, & cap. 37. & sequentibus, ubi de castitate.

S. Antoninus 3. part. tit. 16. cap. 1. §. 10. ex Humberto in expositione regulæ occasionales recenset, quibus amor carnalis erga mulieres, & mulierum ad viros augetur, quæ ad hæc capita revocantur, ait enim sic: *Prima occasio est accessus ad eas sine causa urgente & sine modestia. Secundo frequentatio cum eis. Tertio familiaritas ex multa, & privata locutione, & ad huiusmodi familiaritates præcidendas, prohibentur monachi (18 q. 2. cap. pervenit) facere sibi commatres, quod Glossa intelligit levando sacro fonte. Quarto munuscula, & dulces litteras mittere. Quinto respectus earum. & hæc quidem omnia S. Antoninus egregie probat, ad quem Lectorem remittimus: nos brevitatis studio ea omittimus.*

Et certè mulierum conversationem viris religiosus plenam esse periculi, ipsæmet Satanas castitatis hostis per os Energumeni fateri coactus est, quemadmodum refert S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 7. §. 3. & cap. 9. §. 4. ubi cum scripsisset fratres minores celebrasse

Yyy quod

Cap. pervenit 38.
p. 1.
ubi Gloss.

Dæmonis insidæ per os Energumæni pat-facta.

quoddam generale capitulum : dæmoniacus ille, dæmones quoque contra eos celebrare sua capitula, testatus est his verbis : Nam tali, inquit, die in tali monte debent innumerabiles dæmones contra eos congregari, ut subversant Ordinem fratrum Minorum, & quasi per obliquum ad transgressionem votorum deducant : contra Paupertatem quidem per adificiorum sumptuosas superfluitates, & curiositatem : contra Castitatem per mulierum familiaritatem, & insilenti-um juvenum receptionem : contra Obedientiam per Principum familiares conversationes, & opinionum varietates. hæc apud S. Antoninum locis citatis.

4. Reg. 4. Elifai Propheta cautela in agendo cum mulieribus.

Cæterum quàm cautè cum mulieribus agendum sit Elifæus Propheta præclarissimus 4. Reg. 4. egregium nobis reliquit exemplum. Is cum frequenter transiret per Sunam, & ad quandam mulierem magnam diverteret, quæ cœnaculum ei extruxerat, & reliqua cubiculi utensilia ad ejus usum paraverat; quædam tamen die mulier illi, & si ab eo vocata esset, & stetit coram ipso, minimè tamen per se, sed per puerum suum locutus est ei, quæsititque quidnam vellet, ut pro ea faceret: cumque intellexisset à Gezi, eam prole carere, iterum vocandam curavit, eique Filium Dei nonime præ-nunciavit, quæ stetit ante ostium, nec ausa, quamvis esset ejus hospita, S. Prophetæ cubiculum ingredi, ut intelligamus, quo studio vir sanctus à mulierum confortio abhorrebat.

Elias Abbas castitatis dono insignitur.

Hinc est, quod nonnulli, quos aliqua pietatis necessitas, cum mulieribus agere cogebat suæ fragilitatis consciis, remedium à præpotenti Deo enixè poscebant. Talis fuit Abbas Elias apud Palladium in Lausiana sect. 32. Is ex suis bonis virginum Monasterio extracto ad trecentas congregavit, eisque necessaria ministrabat, quas sæpè audire, & ad concordiam inter se revocare opus erat: hæc occasione tentatione pullari cepit: cum verò biduum jejunus per solitudinem erraret, & à Deo sibi hanc eripi tentationem quo Virginum curam gerere posset, impensè oraret, per quietem vidit se à tribus Angelis eunuchizari, quare in posterum per 40. annos, quibus supervixit, omni libidinis affectu cor ejus caruit, hæc ex Palladio,

Cononi Presbytero carnis tentationes à S. Io. Bapt. autinguntur.

Talis fuit Presbyter nomine Conon Alexandrinus in Prato spirit cap. 3. qui ad baptizandum deputatus, cum hoc Sacramentum mulieribus ministraret, scandalizabatur, atque ideo ex Monasterio abscedere volebat; cui aliquo-

ties S. Joannes Baptista apparebat dicens: *Tolle leva, & persevera, ego te ad hoc bello liberabo:* sed cum puella quædam ex Perside, ut baptizaretur, advenisset, Presbyter non poterat prætentatione eam nudam oleo sancto inungere, ideo sumpta Melote recessit, cui S. Joannes Baptista obviam factus, dixit: *Reverte ad monasterium tuum, & hoc te bello liberabo:* at ille, non revertar: *soties enim mihi istud bollicatus es, nec fecisti:* tunc S. Joannes sedere cum fecit & amoto vestimento, signavit eum ter signo crucis sub umbilico, dixitque: *ci volebã te pro hac pugna mercede donare: sed quia vis auferri à te hoc bellum, mercede autem hujus operis carebis:* Reversus Presbyter baptismi ministerio alios annos duodecim vacavit tanta tranquillitate animi, & copiosis; ut cum mulieres baptizaret, nullum ultra motum carnis sentiret. hæc ex Prato spirituali.

S. Gregorius ejusdem rei tum perutile S. Equitii Abbatis documentum in 7. dial. cap. 4. tum memorabile S. Ursini Presbyteri exemplum in 4. dial. cap. 11. litteris consignavit: cum enim S. Equitius in juventute carnis incentivis agitaretur, & à Deo optimo assiduis precibus remedium quæreret, nocte quadam ab Angelo eunuchizari se vidit, ex quo tempore sicut vins antè præterit, ita etiam cœmimis præesse cepit, nec tamen discipulos suos admonere cessabat, ne se ejus exemplo in hac re facile crederent, & casuri tentarent donum, quod non accepissent. S. verò Ursinus Presbyter ex tempore ordinationis suæ, presbyteram suam hoc est uxorem, quam antè habuerat ut fororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere nunquam sinebat, ab eaque ad extremum usque vitæ spiritum sibi communionem funditus familiaritatis absciderat, de quo fusius infra sect. 8. ex Gregorio 4. dial. cap. 11.

Et quidem sancti viri, ut illicita facilius caveant, etiam à licitis abstinent, & ut reliqua omittam, certè exemplum S. Niceti Episcopi Lugdunensis, quod ad rem nostram facit, tacitus præterire non possum. Is teste Gregorio Turonensi in vitis Patrum cap. 8. & recitatus à Surio tom. 2. die 2. Aprilis, castitatem purissimam adeo carè servabat, ut ipsum Gregorium Turonensem octavum annum agentem suis ulnis suscipiens manus in dumento ita concluderet, ut infantiles Gregorii artus non contingeret; quem etiam scribit loca, in quibus suspicio luxuriæ esse poterat, cautè refugisse.

S. Lu-

Stabile exemplum S. Equitii Abbatis.

Ursini Presbyteri et uxoris castitatis.

S. Niceti Episcopi studium tucuda castitatis. Greg. Turonens.

S. Ludovicus
Episcopus
matris et
iam oscu-
lum repu-
diavit.

S. Ludovicus Episcopus Tolosanus Ordinis Minorum, auctore Alvaro de planctu Ecclesiarum, quem refert S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 4. §. 1. & Suiusius ejus vita tom. 4. cum Neapolim venisset, & Regina ipsius mater more Gallico eum osculari voluisset, faciem suam, ne oscularetur avertit: *Quoniam, inquit, & si mater mea, tamen es Gemulior, quam servo Dei non expedit osculari.*

Sed jam exempla aliquot commemoremus qui ex mulierum conversatione magnum suae salutis disformen subierunt, vel in peccatum turpiter lapsi sunt.

Jacobus de
Viriaco
Cardinalis
ab inordi-
nato amore
B. Lutgardis
precibus libera-
tus.

Jacobus de Viriaco doctrina, & sanctitate insignis, postea Cardinalis, & Episcopus Achenensis concionandi gratiam à Deo adeptus, religiosam quandam mulierem aegrotam, non quidem turpi, sed tamen plus satis humano amore prosequabatur, eratque illi consolandae ita assidue intentus, ut praedicationis munus segnetur negligeret. At B. Lutgardis vinculum cordis ejus, & machinas diaboli in spiritu sentiens, cum multis lachrymis Dominum pro eo deprecata est; sed cum orando nihil proficeret, & de hoc quodam modo conquereretur, Dominus ad eam: *Homo iste, pro quo oras, ea conatur, qua sum contraria precibus tuis.* Illa vero magnis vocibus oravit, ut eum etiam non volentem liberaret, statimque ille omnino liberatus, Deo & ejus famulae gratias egit, tumque apertis oculis sensit periculum, quod antea humano caratus amore videre non potuit. haec Thomas Cantuipratenfis in vita B. Lutgard. lib. 2. apud Suium tom. 3.

Huc spectat lapsus carnis ejusdam fratris in quodam molendino, quod foeminae accedebant, de quo S. Bernardus consultus à quodam Abbate, ubi multa in epist. 79. de poenitentia eidem fratri injungenda disseruisset, subinfert: *De molendino, inquit, in quo conversi custodientes feminarum pati coguntur frequentiam, si tibi creditur, unum è tribus fiet: aut feminarum accessus omnimodis à molendino prohibebitur: aut molendinum, cuiuscumque extraneo, & non conversis custodiendum committetur: aut idem omnino molendinum relinquatur.* haec Bernard.

Maria S. Abrahamii inclyti Eremitae ex fratre neptis cum septennis parente orbata ad eum adducta in exteriori cella collocata esset, per fenestram in medio utriusque cellulae ad perfectionem ab eodem instituebatur: cumque viginti annos in abstinentia, & vitae sancti-

tate patuo convixisset; quidam nomine dumtaxat monachus, pretextu adificationis ad beatum virum concedere solebat, sed potius cum ea colloqui cupiens, insidias ad unum usque annum illi tendebat, donec inventa opportunitate, eam decepit, quae aperta janua egressa à virginitate purissima elapsa est, quo scelere perpetrato, quamvis dolore maximo perculsa in desperationis tamen caliginem incidit, quare ad aliam civitatem migravit, ubi in quodam diverforio biennio meretricis vitam egit, quo elapso à S. Abrahamio patuo diligenter quaesita, & inventa, arte quadam, & consilio (quod S. Ephraem fuisse persequitur) ad Christi castra est revocata, & in interiori cellula reclusa, cilicio induta in summa humilitate animi, planctu, ac lachrymis perstitit, se ipsam assiduis vigiliis, arctissimisque abstinentiae laboribus conficiens usque ad extremam vitae finem, quae omnia idcirco referenda existimavi, ut intelligamus eam, si falsi illius monachi aspectum, atque verba prudenter declinasset, nunquam tantum flagitium perpetraturam fuisse. haec omnia S. Ephraem in vita S. Abrahamii tom. 3. suorum operum, quae etiam recitat ex Metaphrasse Suium tom. 2. die 16. Martii, quo die S. Abrahamii dies in Martyrologio recolitur.

DEI SERVO CAVENDVM NE
sine teste cum muliere loquatur.

Porrò si qua necessitatis causa agendi cum mulieribus intercedat, illud viro spirituali puritatis studioso, (praesertim si religiosam vitam sit amplexus,) in primis cavendum est, ne in loco solitario solus sine teste cum sola colloquia ratione ulla misceat, id quod sapienter monent Basilii, Ambrosii, Hieronymus, Bonaventura, & alii locis citatis: & in Decreto dist. 81. cap. In his omnibus, (sive caput illud sit ex 7. Synodo, quemadmodum ibi citatur; sive ex octava, quemadmodum in plerisque notatur, ejus tamen sententia ex cap. 33. regul. disput. S. Basilii desumpta videtur.) in eo igitur capite sic habetur: *In omnibus observare convenit, ut certus quis (id est ex Glossa is ad cuius spectat officium) & certo tempore, & certo loco, certis personis, vel apparere Clericus, vel loqui debeat mulieribus, ut excludatur omnis nefanda suspicio, certè solum, & ad solam accedere nullo religionis ratio permittit.* sic ibi.

tam ab eodem ad poenitentiam revocatur.

22.
Cum muliere sola non loquendum.

Cap. in his omnibus dist. 81.

S. Gregorii
doctrina.

S. Gregorius libro 10. epist. 22. quibusdam monachis Constantium Monachum in Abbatem petentibus, assensum præbere noluit, inter alias rationes: *Quia, inquit, idem Constantius ad monasterium, quod in Piceni Provincia situm est, solus pergere sine aliquo fratrum suorum presumpsit, ex qua ejus actione cognoscimus, quia si sine teste ambulat, recte non vivat.* sic Gregorius.

S. Thomas Aquinas, auctore Ferdinando Castillo 1. part. histor. Ordinis Prædicatorum lib. 3. cap. 37. dicebat Religiosum sine oratione esse militem sine ense; & Religiosum, qui solus discurrit, esse demonium solitarii.

S. Augustinus in regula cap. 19. præcepit binos incedere, & manere in loco, ad quem accedunt: *Quando processeritis, inquit, simul ambulate: cum veneritis, quod uti, simul stete.* hæc ibi. quod S. Augustinus egregie servabat teste Possidio in ejus vita cap. 26. ibi de eo hæc habet: *Si forte ab aliquibus feminis, ut videretur, vel salutaretur, rogabatur, nunquam sine clericis testibus ad eas intrabat, vel solus cum sola unquam est locutus, nec si secretorum aliquid interesset, hæc Possidius.*

De S. Ludovico Episcopo Tolosano Ordinis Minorum S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 4. ante §. scribit in hæc verba: *Castitatis amor etiam a puero adeo mentem ejus affectavit, ut mulierum consortia vitaret, quod excepta matre, & sororibus, solus cum sola nunquam loqueretur.* hæc S. Antoninus.

VITANDAM ESSÈ CVM MVLI-
RIBUS COHABITATIONEM.

23.
Cur cum
mulieribus
non sit
cohabitandum.

Denique, ut aliquid dicamus de cavenda his, qui servandæ castitatis studio tenentur, cum mulieribus in eadem domo cohabitatione, quod erat tertium a nobis pertinetandum; illud principio recolendum, quod Spiritus sanctus monet Eccles. 42. his verbis: *In medio mulierum noli commorari, de vestimentis enim procedit tinea, & a muliere iniquitas viri.* Quocirca sacri Canones severe id Clericis interdixerunt; quæ de re libet ex sacro Concilio Nycæno primo canonem tertium afferre, qui refertur 32. cap. *Interdixit, & sic habet: Interdixit per omnia magna Synodus non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, vel alicui omnino, qui in Clero est, liberè subintroductam habere*

mulierem, nisi forte aut matrem, aut sororem, aut amitam vel eas tantum personas, quæ susceptionem effugiant. sic ibi: ad hunc canonem spectasse videtur Basilius cum in epist. 17. in additis, Paregorio Presbytero septuagenario noluitmittere habitantem secum habere mulierem: Nos, inquit, nec primi, nec soli Paregorio sancimus non debere mulierculas cohabitare viris; lege canonem à sanctis Patribus nostris in Nycæna Synodo constitutum qui manifestè interdixit, ne quæ mulierculam subintroductam habeat; & infra: *Ejice igitur illam ex ædibus tuis, & trade in monasterium, sit illa cum virginibus, tu inter viros ministra.*

S. Hieronymus Epist. 2. de vita Clericorum. Ne sub eodem, inquit, tecto cum mulieribus manseris, nec in præterita castitate confidas; nec sanctior David, nec Samsonie fortior, nec Salomone potes esse sapientior. sic Hieronym. qui in Epist. 47. luculenter de vitando suspecto contubernio egit, unde periculum, vel fama vel pudicitia imminet.

S. Augustinus, ut est apud Possidium in ejus vita cap. 29. nullam sceminam intra domum suam conversari, aut manere permisit, ne germanam quidem sororem viduam, quæ Deo serviens multo tempore usque ad obitum præposita ancillarum Dei fuit: similiter & filiarum Patris, atque fratris, quæ Deo patiter serviebat, contubernium, familiaritate inque vitavit; quippe qui diceret, & si de sorore, & neptibus nulla esse posset mala suspicio, tamen eæ, quæ cum illis necessariò manent, vel ad eas veniunt, scandalum infirmioribus, & tentationem iis, qui cum Episcopo manent, afferre possunt. hæc Possidius.

Et sanè non desunt exempla complurium, qui hoc salutare monitum negligentes, se in grave animarum suarum delictum coniecerunt; celebre est illud exemplum Andree Fundani Episcopi apud sanctum Gregorium lib. 3. dial. cap. 7. Is quamvis virtutibus, & sanctitate fulgeret, sanctimoniam tamen quamdam in Episcopo habitare permisit, certus de sua, ejusque continentia; ex qua occasione demon in eo tantam carnis tentationem commovit, ut specie illius illectus nefanda cogitaret, & semel in terga ejusdem femine blandiens alapa daret, cum verò nocte quadam apud Apollinis delubrum in conventu malignorum spirituum, unus ex eis gloriaretur se ad id Episcopum instigasse; Judæus, qui hoc

S. Basilius
doctrina.

Andree
Episcopi
Fundani
honestam
etiam cum
muliere
familiaritas
demoni
placere
visum
Judæo
cuius
offensa.

audiebat, & videbat, cuncta Episcopo insequenti luce narravit: quod ille agnoscens prostratus prostratus se in orationem dedit, moxque de suo habitaculo non solum eandem sanctimonialem; sed omnem etiam foeminam, quae in ejus illic obsequio habitabat, expulit; Apollinis templum B. Andreae Apostoli repente oratorium fecit; Judaeum baptismo lustravit; suoque exemplo nos docuit, quantum periculi viris spiritualibus ex mulierum cohabitatione imminere.

Monachus qui daemone sub mulieris specie hospitiis non denegavit ab eodem est deceptus.

Monachus quidam ex narratione Abbatis Joannis Urbis Lyco, qui Theodosio victorias praedicabat apud Palladium secl. 4i degebat in spelunca in solitudine, & in orationibus, ac virtutibus profecerat. Is ex occulta quadam suae vitae instituti superbia elatus, aditum daemone aperuit, qui assumpta mulieris specie errantis per solitudinem, intravit in speluncam, peccitque quod jam nox esset, ibi quiescere; quod cum annuisset, & de errore percunctaretur: illa inter narrandum blanda; ac fallacia verba infudit, & ad amorem pelliciebat, mutuo ridendo, ac subridendo; deinde contrectat illi manum, genas, & cervicem, tandem cum miser ille jam tentatione captivus tentaret habere eum ea consuetudinem, illa: xelamans velut umbra evanuit. Multorum autem daemonum risus in aere exauditus est clamantium: *Qui se exalavit, humiliabitur.* At ille cum totum diem in lamentatione transgressus de sua salute desperatus, (quod non debuit) in mundum reversus est. haec ex Palladio in Lausaeta. quod si daemone sub mulieris specie de cella expulisset, nec blanda colloquia cum eo habuisset, ad tantum scelus nequaquam lapsus foret.

Simile exemplum de Macario Romano.

Huic affine est illud, quod in prima parte libri, cui titulus est Vita Patrum, de Macario Romano narratur. Is prima nuptiarum die sponsam intactam relinquens in solitudinem se contulit, cui daemone post aliquod tempus suscepta mulieris specie, sponsam se esse, quam ipse reliquerat, variis ambagibus simulans, in speluncam ab eo introductus, turpiter illosit. Verum divina gratia ad se reversus, poenitentia feverissima peracta, ad pristinam in divino obsequio tranquillitatem & alacritatem rediit. haec ex vitis Patrum. Hujus Macarii meminit Gratianus in decreto, cap. scripsit 27. quest. 2.

Jacobus Eremita, cujus vitam ex Metaphra-

ste ponit Surius tom. 1. die 28. Januarii in spelunca prope oppidum Porphyriam in Palestina, quindecim annos in magna sancti exegit: quo tempore muliercula quaedam ex impia Samaritarum secta ad eum illaqueandum submissa importune petebat, ut se in eam exciperet, ne a feris, quod jam nox esset, disciperetur. At ille primum renuit, miseratione tandem permotus eam intravit, quae dolorem cordis simulans, rogabat sibi eam corporis partem cruce ab ipso signari; qui sumpto oleo sacro identidem Crucis signum dextera manu in loco doloris imprimebat: sed ne a daemone deciperetur sinistram manum igni, quem accenderat admovit, ita ut digitorum compages combusta deciderent, ex quo mulier compuncta Episcopo Civitatis cuncta narravit, ab eoque expulsis omnibus Samaritis sacrum baptismum suscepit, & ad virginum Monasterium est missa. Jacobus vero miraculis clarebat: quare ut hominum auram declinaret, procul inde ad quadraginta millia discessit, & annis triginta in quadam spelunca est commemoratus. cum autem daemone in eujusdam divitis filiam ingressus S. Jacobum nominatim appellaret, eadem puella a parentibus (qui multo labore eum invenerant) ad ipsum est adducta, a qua precibus daemone exegit. Verum parentes, cum timerent ne daemone in illam reverseretur, ipsum rogant, ut puellam apud se biduum retineat, qua ibi relicta, domum remigrant; sed cum sola versaretur, quamvis ad multam senectutem pervenisset, adeo libidinis facibus est incensus, ut suae exercitationis, & laborum, quos quinquaginta annis pro Christo ad eum usque diem susceperat, oblitus, puellam vitaverit, vitiatamque res evulgaretur, n' esset, cuius corpus in fluvium projecit, sed Christi gratia ad se reversus, ad poenitentiam constitit. Verum iterum desperatione exagitatus ad saeculum redire constituit, a quodam tamen fratre, cui occurrit in via, in cellam adductus, sua omnia scelera ei patefecit, ab eodemque de spe veniae, ac divina misericordia prolixè admonitus discessit via, quae in saeculo m. ducebat. In itinere vero in sepulchrum ad speluncam figuram factum, ubi plurima erant mortuorum corpora, ingressus, ossa illa in unum angulum congestit, & obliterata sepulchri janua, genuflexus Dei misericordiam implorare coepit; ibique cum nemine conversatus, rursus obiit.

Jacobi Eremitae in spelunca cum mulieribus caute.
Surius.

Eundem postmodum cum muliere habitantem daemone ad fluxum, ac homicidii perduxit.

Idem post peccatum decennio poenitentiam miraculis clarebat.

neminem allocutus, in lachrymis, gemitibus, & multa compunctione decem annos constanter transegit. bis in hebdomada olera, quæ prope sepulchri ostium erant, colligebat, ex quibus, quantum satis esse putaret, sumebat. Sed cum magnus pluviae defectus in ea regione esset, post multa jejunia, preces, & supplicationes, misericors Deus, vim poenitentiae ostendere volens, bis Episcopo Deum metuenti revelatum est, virum illum, qui in sepulchro morebatur, suis ad Deum precibus mala omnia ab illa Regione avertere posse, ad quem cum Episcopus se vellet cum Clero, & iterum cum Clero & populo accessissent: tandem ab eo, qui se indignum pronunciabat, ut oraret, impetravit, oratione facta illico pluvia magna est consecuta. cujus diei memoria quotannis ibi celebratur. Exinde ægroti plurimi ad eum accurrentes oleo sacro inuncti sanabantur. Eodem anno Jacobus quintus, & septuagesimus annus agens migravit ad Dominum, ejus corpus in eodem sepulchro est depositum: postea Episcopus sacram aedem ad sepulchrum aedificavit, ejusque reliquias illuc transtulit, ubi multi curantur, ejusque festum tota Civitas & finitima regio quotannis recolunt. In Martyrologio Romano ad diem 28. Januarii ejus memoria præclaro elogio adnotatur.

Simile exemplum de Joanne Garino.

Huic Jacobo attexere possumus Joannem Garinum, cui idem fere contingit. Is enim cum in Monte Serrato vitam sanctitate conspicuam duceret, filiam Comitis Barcinonensis à spiritu immundo suis precibus liberavit; eamque parentis precibus in sua spelunca ad paucos dies commoantem oppressit, oppressam jugulavit, & post septennium, quo tanti flagitii poenas à se exegit, viventem invenit eo in loco, ubi postea celeberrimum Deiparæ templum cum adito cœnobio in Monte Serrato est extructum, quam historiam uberius profecuti sumus in Tractat. de Templis, ubi de Templo Montis Serrati egimus.

Martinianus Eremita mulieri hospitium præstans à demone decipitur.

Ad extremum Martiniani Eremitæ exemplum proferamus, qui, ut est apud Simonem Metaphrastem in Surio 13. Februarii tom. 1. à muliercula in cellam admissa deceptus, inde cautior factus, alterius foeminae consortium admirabili quadam ratione effugit & sancto sine migravit ad Dominum. Martinianus igitur octodecim annos natus, relictis omnibus, in solitudine cujusdam montis prope Casarem Palæstinæ, annis viginti quinque Angeli-

cam vitam duxit, ac donum energumenos, atque ægrotos curandi divinitus accepit. Verum meretricula quædam procax nomine Zoe ad vinum sanctum de industria decipiendum, in ejus speluncam vestibus laceris indura se contulit, & multis precibus, ne à bestiis devoraretur in exteriorem cellam admissa est; cum verò noctu vestibus elegantibus, quam secum in pera detulerat, se ornasset, fallacibus ac blandis verbis, deinde manibus contrectatione, ut se in uxorem duceret, eidem ab interiori cella manè egredienti persuasit, omnibus suis bonis, quæ plurima esse jactabat, ei oblati; quare Martinianus jam de flagitio perpetrando cum ea agebat: sed cum aliqui benedictionis gratia ad eum accedere solerent, ne in scelere deprehenderetur, quædam excelsa rupe circumquaque spectabat, num aliqui ad eum venirent; quod cum ageret divina gratia ad cor rediit, & arreptis sumentis aridis copiosum in cella ignem excitavit, detractisque calcis semel, atque iterum in eum insiliit, ubi toto corpore, & præsertim pedibus vehementer adustus in terram decidit, & secum ipse tartarei, ac sempiterni ignis acerbiter reputans à Deo errati veniam cum lachrymis petiit. Muliercula verò, quæ hæc spectabat, corde vehementer compuncta, ad ejus pedes prostrata, sibi ignosci multis cum lachrymis petiit, & virgnum cœnobium in Bethlehém ingressa, pane tantum, & aqua vicitans admirabili vitæ austeritate duodecim annos exegit, ac demum sancto sine quevit. Martinianus verò septimo mense à plagis ultionis curatus, eò migrare decrevit, ubi nullam mulierem videre posset; quare à quodam nauclero in desertam insulam, ubi rupes angusta, excelsa, & terribilis erat, se deserendum curavit, ibique lætus sub dio super petra aestu torrebatur, algore verò concresecbat, ac Deum glorificabat, scripturarumque meditationi vacabat, atque ab eodem nauclero tertio quoque mense panem, & aquam accipiebat cum ramis palmarum, quos contexebat, & vendendos nauclero tradebat. Elapsis verò sex annis, navis quædam vi tempestatis ad petram allisa confRACTA est, vectoribus omnibus submersis præter puellam quandam speciosam, quæ viginti quinque annos nata in tabula evasit, & ad petram Martiani appulsa auxilium ab eo petiit, à quo ex aqua est educta. Verum ne cum ea habitaret discedere constituit, puellæ tamen suum panem, & aquam reliquit, monuitque ut à nau-

Idem ad poenitentiam revocatus.

Eandem mulierem contrectantem fugientem Deo phini duo involumem per aquam trahunt.

à nauclero, qui post bimestre tempus eò venturus erat, in suam Civitatem se deducendam curaret: quo dicto, mare signo Crucis obfignans, ac Deo se commendans, statim se in illud projecit, ubi à duobus Delphinis exceptus, in terram est delatus. Is verò reliquum vitæ tempus de Civitate in Civitatem sine virga, & pera migrando, quotidianis elemosynis à piis viris quæsitis vivebat, atque in hoc vitæ genere biennii spatio centum & sexaginta quatuor Urbes peragravit; tandem Atheus in templo super scamnum reclinatus, ab Episcopo, qui de ejus sanctitate divinitus erat præmonitus, benedictione percepta migravit ad Domidium. Puella verò illa nomine Photina in ea rupe Domino servne cœpit, & ubi nauclerus constituto tempore venit, inde recedere noluit, sed ab eo enixè petiit sibi aquam, & panem suppeditari, ibique exactis in ea exercitatione annis sex, sanctè obit: cuius corpus nauclerus Cæsaream Palæstinæ delatum, jussu Episcopi, cui rem omnem narravit, honorificè sepeliendum curavit. hæc ex Metaphrasæ, qui fusius rem omnem persequitur.

Ex quibus omnibus perspicuè constat quantum vel modica ejusmodi cum mulieribus sub eodem tecto cohabitatio, viro castitatis tuendæ studio sit penitus fugienda.

EXEMPLA VIRORVM, QUI PRO castitatis integritate tuenda: quamvis gravæ, & interdum ad mortem usque impugnat: strenuè tamen decertarunt.

SECTIO III.

23. SED age dicamus jam de viris iis, qui non tantum in pace, hoc est, à nullo visibili hoste læcessi; verum etiam in bello, id est, ab aliorum impudenti procacitate ad flagitium importunè solliciti, castimoniam tamen decus divino beneficio fortissimè sunt tutati; & thesaurum istum castitatis, (ut verbis mar Apostoli) *in vasib; fictilib;* hoc est, in fragili, terrenoque corpufculo, non minus acriter, & strenuè quàm cautè, prudenterque custodierunt, quod sanè non minus difficile, quàm gloriosum fuit, scitè enim à quodam pronunciatum novimus:

Passiones nostras ab extrinseco suo fore illatas quasi vim facere.

Notum est illud, quod D. Hieron. in vita D. Pauli primi Eremitæ, memoriæ prædidit, de

martyre quodam in persecutiōe Decii, & Valeriani, cujus animam callidus hostis jugulare volebat, qui in molli lecto blandis nexibus cōstrictus, ut meretricis se impudicè coniectans petulantiam vinceret, neque voluptas superaret, quem tormenta non vicerant, cœlitus inspiratus, præcisam moriu linguam in oculantis se faciem expuit, ac sic libidinis sensum, succedens doloris magnitudo superavit. hujus meminit Martyrologium die 28. Julii.

Martyr quidam linguam sibi abscidit ad libidinem coercendam.

Simile quid planè fecisse narra. ur Niceta martyr Nicomediensis: is post atrocissima pro Christi fide exhausta tormenta, à tyranno in strato vincus, contra impudicam mulierculam osculis & amplexibus ipsam ad turpitudinem provocantem, ut ea ratione ad manium Deorum superstitionem facilius traduceretur, in ejus faciem præcisam dentibus linguam projecit: sicque illa confusa recessit, ut videre est apud Petrum in Catal. Sanctor. lib. 8. cap. 70.

Simile exemplum de Niceta,

Petrus de Natalib.

Sub persecutiōe quoque Diocletiani narrat Nicephorus lib. 7. cap. 13. Ascetem quandam, hoc est, Monachum, simili agone decertasse, cum enim ejus fides in Christum innumeris tormentis expugnari nequaquam potuisset, in lecto ligatur, & a procaci muliere osculis, complexibus, & impudica attræctatione ad libidinem incitatur: is verò linguam dentibus præcisam in meretricis faciem expuit, sicque pudicitie victor extitit, & paulo post vitam martyri sigillo confirmavit. ita Nicephorus.

Simile exemplum de quodam Monacho martyre.

S. Pelagius martyr Hispanus ætate adolefentulus, cujus celebris memoria extat die 26. Junii in Martyrologio, ubi passus scribitur

S. Pelagius martyr.

Cordubæ ob confessionem fidei jussu Abdarameni Saraënorum Regis. Is in tuenda pudicitia, plusquam virilem constantiam, & animi magnitudinem præ se tulit: cujus nobile certamen complures literis mandarunt, inter quos Ambrosius Moralis in addit. ad S. Eulogium, Vaseus in Chron. Hispaniæ, & noster Martiana lib. 7. de rebus Hispaniæ cap. 20. ejus verbis illud hoc loco referendum existimavi. Cum in pugna, inquit, qua anno 920. magna animorum contentione, & strage ab Ordonio Legionensi Rege cum Abdarameno Cordubensium Maurorum Rege esset dimicatum, capti in prælio a Mauris Episcopi, Dulcidius Salmanticensis, Tudensis Hermogius, pacto pretio redempta libertas, dum aurum appenditur, obsides dati, pro Hermogio sororis filius Pelagius in ipso ætatis flore venustate eximia, barbari

Martyrob. Roman.

Regis pro-

Regis animum, alioquin in libidinem proclivem, vehementer inflammavit; augebatur impuri, atque nefarii amoris flamma, adolescens, & suapte natura ad modestiam compositus, & in plena sapientiae, ac sanctitatis domo educatus, de turpitudine identidem appellatus repugnavit primum: deinde cum precibus vinci non posset, & vis adhiberetur, procaci regi pugnos in faciem impexit. Animi constantia, & pudicitiae cultus exitium a tulit, ferreis forcipibus laniatus, membratimque dissectus, Regis impii, & immanis iussa in Bærim fluvium iactatus est die Dominica, qui dies Junii mensis 26. fuit nimirum salutis anno 925 defuncto honoris tanquam martyri haberi, cultusque decretus: corporis partes in D. Genesii, caput in S. Cypriani cœmeterio sepultum. Eo major gloria dignus, quod quatuordecim non amplius annos natus erat, minus mensibus sex, cum id virtutis, & constantiae specimen edidit. haecenus Mariana. Raguel quoque, qui eo tempore, quo S. Pelagius martyrium subiit Cordubæ vertabatur ejus præclarum pro Christo certamen, litteris mandavit, quod Ambrosius Moralis ad Eulogii librum veluti appendicem apposuit, ac scholis illustravit, quodque Baron. recitat tom. 10. ad annum Domini 925. scribit autem Raguel S. Pelagium in Gallæcia oriundum decennem in obsidem datum, qui triennium, & semis, quo mansit inclusus, venturi præcius, ad martyrii preparationem impendit: quo tempore clapo cum ab impuro Rege ad turpia sollicitaretur; pudicissimus verò adolescens strenue eum, ut dixi, à se rejecisset, & Christianum se solummodo prædicare, iussus est ferreis forcipibus appendi, ac sursum, ac deorsum levare, & deinde membratim gladio scindi; quare per summam crudelitatem unus carnificum brachium illi radicitus amputavit, alius tibias defecavit, alius etiam cervicem ferire non destitit, Pelagio interim intrepide Dominum Jesum Christum invocante. haec ex Raguele, qui ait S. Pelagium passum Æra 963. hoc est juxta Baronium anno 925.

Postea, quemadmodum idem Mariana refert lib. 8. cap. 7. & 8. sub finem vitae ejusdem Abderrahmani Cordubæ Regis, qui anno Domini 959. in extrema senectute decessit, Sanctus Legionensis Rex honestissima legatione missa, pro jure in ita olim amicitiae, petit Pelagii martyris corpus ad se mitti, id munus magni beneficii loco habiturum, quod Abdarame-

nus facere decrevit, sed ab ejus filio, & successore Alhaca non multo post est impetratum, quod in Monasterio Sancti Regis impensa Legionis extracto, collocatum est, uti ipsi in animo fuerat sacris exuviis Martyris eadem augustiorem facere. Id cœnobium Joannis Baptistæ, atque Pelagii olim nomen prætulit, nunc D. Isidoro sacrum, hæc ex Mariana.

His adjungi possunt duo Religiosi ex sacro Ordine Minorum, qui de Observantia dicuntur, quorum egressa castimonie virtus, in perferenda pro ejus custodia, morte enituit, de quibus in 3. part. Chron. S. Francisci lib. 1. cap. 56. Cum Minorum de observantia exitum esset Institutum, quidam frater junior egregia tum animi, tum corporis forma, Anconæ in Picenno à Guardiano missus est ad stipem ostiatum cogendum, cum mulierculæ quaedam erogandæ elemosynæ prætextu intra domum accessit, atque ingressum, clauso ostio ad scelus invitavit; quod cum constanter detestaretur, ab eis est interfectus, & sequenti nocte clam ejus cadaver ad monasterii ostium delatum est.

Non absimile Fesulis in Tuscia accidit alteri ex iisdem Minoribus, Sebastiano nomine. is cum in aliorum convicti affabilem & vultu hila em se præberet, ut propterea levior, ac liberior haberetur, atque à suis Moderatoribus, quas prompta voluntate suscipiebat, injunctis crebro poenitentis mulcetur; à duabus tamen mulieribus ejus turpi amore flagrantibus, dum elemosynam peteret, eadem fraude in domum evocatus, cum eis consentire proflus renueret, ab iisdem est præfocatus. Verum post aliquod tempus castissimum ejus corpus iisdem religiosis restituerunt.

At verò, ut ex iis, quæ narravimus exemplis aliquid ad nostram eruditionem derivemus; sicuti invicta ejusmodi religiosorum constantia, qua pro castitate servanda mortem fortiter oppetierunt, merito est prædicanda; ita viris præsertim religiosis diligenter cavendum est, quemadmodum supra dicebamus, ne ullo in loco soli sine teste cum mulieribus agant, quod S. Bonaventura sapientissimus religiosorum instituendorum magister, in speculo disciplinae ubi agit de disciplina in hospicio servanda, quodam memorabili exemplo ostendit: Loca, inquit, quæ periculi, vel suspicionis materiam dare possunt, cautè declinent, nec soli cum muliere in locis hujusmodi, vel ad modicum

Frater
Ano ex Or.
d. ne Min.
rum mar.
tyri

Frater
Basilianus
ex Ordine
Minorum
martyr

Viri
sua
venda
ne soli
mulieri
bus agant

Ex Bona
ventura
in Speculo
disciplinae
c. 4. sed in
editione
Vaticana
cap. 30.

morentur. Domina quædam, ut fertur, dum duo Religiosi ad ejus domum diverissent, alterum seorsum vocavit in cameram, quasi secretò aliquid sibi locutura: quem ingressum mox ad turpitudinem provocans asseruit firmiter se continuò contra ipsum quasi ei violentiã inferentem, nisi statim sibi acquiesceret, clamaturam. Tunc doctus à Domino frater, antequã mulier in vocem clamoris prorumperet, ad fratrem confocium, qui cum pluribus personis in atrio domus erat, alta voce clamavit, librum sibi continuò asseri requirens: sicque adveniente fratre, necesse habuit mulier ab hujusmodi nefaria sollicitatione cessare, & frater hominum confusionem evasit. Nonnulli ob causam similem confusi turpiter, & verberati graviter fuisse dicuntur: *Qui autem cavet laqueos, securus erit: qui autem non cavet, est aut stultissimus, aut peccator, nec est ejus excusatio admittenda.* huc usque S. Bonaventura

Prov. 16.

VIRORUM EXEMPLA QUI A
Mulieribus ad flagitium sollicitati viriliter resisterunt,

25.

Nec silentio prætereundi sunt complures sanctitate præclari, qui mulierularum petulantiam castitatis thesaurum blanditiis, & precibus invadere conantium acriter, & strenuè propulsaunt.

S. Christophorus
martyr
oris sui
fulgore
SS. Nicetã
S. Aquilinam
mart. convertit.

S. Christophorus martyr præclarissimus Nicetam & Aquilinam sorores impudicas ad eum voluptatibus delendum in carcerem à tyranno immittas, & proacaciter eum ad turpitudinem urgentes, subita luce ex ejus facie divinitus micante exterritas, ad Christum convertit, quæ die 24. Julii post multa tormenta martyrii palmam capitis obruncatione consecuta sunt; de quibus Petrus de Natalibus lib. 6. cap. 131. & 135 & Surius in S. Christophoro tom. 4

Solitaris
quidam
pro pudicitia
sibi digros
commissit.

Solitaris quidam in inferioribus partibus Egypti sanctitate insignis erat, de quo in vitis Patrum lib. contra fornicationem. Ad hunc meretricula quædam sponione cum nonnullis juvenibus de viro Dei decipiendi facta, ad vesperascente jam die veluti errabunda venit ad ejus cellam, & ne quid à feris ea nocte pateretur, lachrymis se in hospitium recipi impetravit: quo factò Satanas vehementer eum ad flagitium tentare cepit. Verum accensa lucerna tecum tacitus ipse dicebat, experiar num ignem

inferni, quem fornicarii merentur, sustinere possim; digitum ad ignem admovit, quem cum incendisset, nullo sensu corripiebatur propter nimiam concupiscentiæ carnalis flammã, sicque reliquos omnes suos digitos ad matutinum usque tempus incendit. Quod cernens infelix muliercula præ horrore obrigit, ac tandem mortua est; eam extinctam ab iis, à quibus missa erat, manè repertam vir sanctus suis precibus vitæ restituit; mox ad Deum conversa, vitam deinceps castam duxit.

Item mortuam mulierem ad vitam revocavit.

S. Ludovicus Cathalaunensium Episcopus corpore venustus, & pudicus, à quadam Gallicæ Regina opportuno loco ad flagitium invitatus eam torvo oculo aspiciens rejectit, cuius oculus post 490, & eo amplius annos in eadavere caligari non potuit, quem quasi crystallum lucidissimum in elevatione ejus eadaveris vidit Joannes de Firmitate Abbas Canonicorum Regularium, à quo hæc accepit Thomas Cantipræntensis, eaque litteris mandavit annum circiter 1260. in lib. 2 apud cap. 30. §. 33.

S. Bernardus adolescens propter egregiam formam à variis mulieribus vehementer sollicitatus, ut videre est in ejus vita lib. 1. cap. 3. semper fortissimè restitit, & virginitatem sanctè coluit, semel hospitatus cum sociis apud quandam maroniam, cum noctu illa ad eum impudenter accederet clamare cepit *lacrones, lacrones*, quibus vocibus excitata familia, illa recessit: verum cum secundo & tertio improba mulier redisset, iisdem vocibus eam à se abegit; & cum adhuc degens in sæculo curiosius oculos in quandam mulierem defixos aliquandiu tenuisset, apud se erubescens, in stagnum gelidarium aquarum collo tenus insiliens tandem ibi permanuit, donec penè exanguis effectus, carnalis concupiscentiæ calor, Dei beneficio refrinxit.

S. Franciscus, de ejus virginitate supra diximus, verbum Dei in Apulia prædicans, cum Frid. rici secundi Imperatoris jussu, ut est in Chronicis Minorum lib. 1. cap. 61. à primario quodam ejus amico, qui hyberno tempore eum ad cenam invitavit, noctu in ejus cubiculum submissa esset muliercula quædam speciosa, & ad turpitudinem importunè hominem sollicitaret, præmissa oratione, pavementum candentibus prunis ex proximo igne constravit; abique lætione decumbens ad idem stratum mulierculam invitavit: sed hæc postis genibus se Deum, ejusque servum offendisse

26.
S. Franciscus
de Assisio
supra candentibus prunis pro pudicitia decumbens non uritur.

Lzzz pro

proclamans, veniam cum lachrymis ab eo petit, Nobiles quoque aulici, qui præ foribus rei exitum præstolabantur, timore, & confusione pleni, & Imperator totius rei certior factus à sancto viro, sibi ut ignosceret, postulaverunt.

Simili miraculo impudicam Saracena ad Christum convertit.

Idipsum ex lib. 2. Chron. cap. 57. contigisse narratur eidem S. Francisco in Ægypto, cum ad Sulthanum convertendum adisset, nocte enim quadam à Saracena ad impudiciam provocatus in ignem, qui proxime ardebat se projecit, eamque adstratum illud evocavit, quæ tanto viso miraculo fidem Christi cum baptismo suscepit, & velut altera Samaritana complures Saracenos ad Christum adduxit.

Simile profus à Thoma Cantipratensi lib. 2. apud cap. 30. num. 45 accidisse narratur cuidam insigni Concionatori ex Ordine Prædicatorum, nomine Dominico, qui cum B. Dominico in Hispania Ordinem propagavit. Is à meretrice, quæ quibusdam artibus in ejus notitiam inreperat, conscio Rege Castellæ, ejusque nobilibus, ad turpitudinem sollicitatur, in prunatum ardentium lecto decubuit, testatus lectum talem tali opere dignum: hic mulier penè exanimata est: Qui verò introierunt Regis milites, Beatum virum sine ulla corporis, aut vestis adustione offenderunt, & mulierem illam imperante Rege utique concremasset, nisi beati viri preces eam periculo exemptissent.

S. Thomas Aquinas castitatis zona ab Angelis vincitur.

S. Thomas Aquinas ex illustri Ordine Prædicatorum, qui Angelici nomen, tum propter lucidissimæ doctrinæ; tum propter purissimæ virginitatis præstantiam merito est consecutus; dum in castro S. Jonnis à suis in custodia teneretur, mulier ad labefactandam ejus constantiam meretricio cultu introducta est: cum ejus impurus illecebris nonnihil se commoveri sensisset, Christo, ejusque Genetrici se commendans tione è loco arrepto illam fugavit: mox clauso ostio ante signum crucis eodem tione in pariete efformatum genibus flexis orans cum lacrymis perpetua integritatis donum à Domino petit, ibique somno correptus, per quietem sentire visus est sibi lumbos constringi ab Angelis dicentibus: *Nos à Domino jussi zona castitatis te cingimus, nulla posthac ratione dissolvenda*: qua ex constrictione dolorem sentiens exclamavit, quo ex tempore omni postea libidinis sensu caruit: nec tamen propterea de oculorum diligenti custodia quic-

quam remisit: quin etiam fertur usque ad eam vitam suam fornicarum colloquia vitasse, excepta necessitatis, vel utilitatis causa, ut solent homines à serpentibus, & scorpionibus cavere.

De S. Thomæ puritate egregium testimonium reddidit S. Augustinus, qui una cum S. Thoma gloriosis insignibus ornato, cuidam Fratri Alberto de Brixia Ordinis Prædicatorum apparuisse, & S. Thomæ gloriam multipliciter declarasse scribitur, ac tandem subjecisse: *Ipse Thomas mihi par est in gloria, virginali me excellens munditia, & ego illum pontificali excellentia, ac protinus disparuerunt.* hæc ex S. Antonino 3. part. hist. tit. 23. cap. 7. §. 12.

S. Vincentius Ferreus ex eadem Prædicatorum Familia pro virginitate custodienda Deiparam impense obsecravit, à qua multa luce circumfusa confortatus, jussus est sperare in Domino, cujus virtute cunctas Saranæ virtutias superaturus esset. Is Valentia à muliere quadam ejus impuro amore capta, quæ arguitudinem in lecto simulabat, ad confessionem ejus audiendam evocatus, cum impudicam feminae voluntatem audisset, omnem libidinem execratus, illam ab eadem mente cum severitate multa deducere est conatus, & protinus discessit, sed cum illa contra virum Dei, quasi violenter eam opprimere voluisset, clamare veller, à dæmone correpta, gravissime vexari cœpit, qui adjuratus respondebat se minime egrellurum, nisi vir ille adveniret, qui in medio ignis positus non æstuavit: adveniente igitur S. Vincentio, dæmon ululatum terribissimum emittens discessit.

S. Bernardinus Senensis ex Ordine Minorum integerrima pudicitia floruit in seculari habitu, nunquam verbo, vel signo aliud, quam purissimam honestatem præ se tulit, improbos nellarum quid ab eo desiderantes, acriter repressit; seminarum colloquia vitabat: cumque religiosus jam ex more ostiatim panem mendicaret, femina quædam illi eadem amore ardens eum, quasi panem intus datura evocet, quo ingresso ostium clausit, eique nefariam suam voluntatem explicavit, adjiciens nisi consentiret se vociferaturam, vim sibi ab eo intentatam. Ille se Deo commendans, jubet eam vestibus nudari, correptoque flagello, quod apud se habebat, eam egregie cecidit, donec omnis illa tentatio evanesceret.

Alii voluptatis sensum acerbissimo aliquo cruciatu extinxere; ejusmodi fuit Appelles

Visto Fr. Alberti de Brixia de gloria SS. Augustini & Thoma Aquin.

S. Vincent. Ferreus Deiparam ope virginitatem servat.

Impudica mulier, quæ cum ad flagellum extensa hæc à dæmone ululabat.

28. Appelles Rief.

Presbyter
pro serva-
ta castita-
te ab igni-
to ferro no-
n urebatur.

Presbyter in solitudine antea faber ferrarius, ad quem, ut est apud Palladium cap. 55. cum venisset diabolus in figura muliebri, quo tempore ad usum Monachorum quaedam tractabat fabrilis terrea lamina ex igne raptā, idque propter festinationem, totum eius vultum combussit, eamque audierunt fratres ululantem in cella; ab eo tempore vir ille ignitum ferrum manu semper tenebat, nec lædebat, hæc ibi. Idem de Appelle memorat Sozom. lib. 6. c. 28.

Joannes Bosnensis quondam Episcopus postea Ord. Præd. Magister Generalis, cum Fredericum Imp. impudicitiam argueret, à quadam ejuſdem Imperatoris concubina eleganti forma ad lapsum secreto loco est provocatus: Imperatore, à quo missa fuerat, clam rei exitum cum suis expectante. At vir beatus manu tam valide ejus maxillam percussit, ut facie tenus in terram elideret: quo facto Imperator maxima eum postmodum reverentia est profecutus, hæc Thomæ Cantipratensis, qui eodem sæculo vixit lib. 2. Apum cap. 30. §. 33.

S. Edmundus postea Cantuariensis Episcopus, cum adoleſcens virginitatem suam, ut cap. 32. diximus, coram Deiparæ imagine Deo consecrasset, & Lutetia studiis operam daret à quadam puella hospite suæ filia ad turpitudinem nutibus primùm, deinde apertis verbis mulieritiam provocatus; cumque frequenti verborum objurgatione eam à se abigere non posset illius tandem importunitate pertæsus, tempus, quo ad se veniat, præfigit, eamque ingressam, & superioribus vestibus exutam virgis egregie flagellavit, quo facto puella omni illa tentatione in posterum caruit, cujusdam etiam matronæ munera, ut eum ad illicita pertraheret, fortiter respuit. hæc ex ejus vita cap. 8. apud Surium tom. 6. Sanctus verò Edmundus vita excessit anno 124.

Quid dicam de S. Benedicto monasticæ disciplinæ in Occidente fundatore, ac propagatore extimo: Qui, ut verbis utar Gregorii lib. 1. Dial. cap. 1, ab ipso sua pueritia tempore cor gereus sentit, nulli voluptati animum dedit: sed studiis, & domo relicta, in tenera ætate Sublacum se recepit, in arctissimo specu asperissimam duxit vitam. Is cum die quadam solus esset, memoria cujusdam feminæ, quam aliquando viderat, Satanas tanto igne servi Dei animum in specie illius accendit, ut etiam pendere deserere Eremitum voluptate victus deliberaret: sed superna gratia respectus, exutus indumento, nu-

dum se in spinarum aculeos, & urticarum incendia se projecit, ibique diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus exiit, extincto eo, quod intus ardebat, igne.

Nec dissimile est quod S. Franciscum fecisse narrat S. Bonaventura in ejus vita cap. 5. Gravem enim carnis tentationem à demone excitatam sentiens, deposita veste, chorda se verberavit fortissimè, & ut erat nudus, & exivit in hortum in magnam demergens nivem corpusculum, septem ex nive compegit massas, ac si essent uxor, & filii, & famuli, pro quibus induendis ei laborandum esset, sicque tentator victus abfessit, de quo illud refert Bonaventura, tantam eum curam de utriusque hominis puritate gessisse, ut circa conversionis primordia tempore hyemali in foveam glaciæ plenam se ipsum plerumque mergeret; ut domesticum hostem perfecte subigeret, & candidum vestimentum pudoris à voluptatis incendio præservaret. Tolerabilius viro spirituali fore incomparabiliter assererat S. Franciscus magnum sustinere frigus in carne, quàm ardorem carnalis libidinis, vel modicum sentire in mente.

In vitis etiam Patrum in loco, qui dicitur Cellia, quidam illicito amore tentatus sibi uxorem, & filios ex luto fluxit, ac si pro necessariis eis subministrandis sibi esse laborandum, majori labore corpus suum macerabat: sicque divina ope ab ea vexatione est liberatus.

NONNVLLO RVM EXEMPLA, QVI
mori maluerunt, quàm illicito concu-
bitu morbo suo mederi.

Huc revocari possunt ii, qui virginitatem usque adeò ipsi vitæ protulerunt, ut imminentem mortem coterempserint, quam evasuri fuissent, si propter aliquod morbi genus, quo laborabant medicorum consilio, aut uxorem duxissent, ejusque concubitu uti voluissent, aut si castitatis voto illigati erant, fornicatio coitu se polluisent, verum mori, quàm corpore scèdari maluerunt.

Jacobus Rossa Lusitanæ Regis nepos, electus Archiepiscopus Olyssiponensis, à Calixto III anno 1456. Diaconus Cardinalis creatus Is ex Alfonso Ciaccono in vitis summorum Pontificum Florentiæ lethali morbo oppressus, cui medicorum sententiæ cum muliere concubitus remedium afferre potuisset, maluit intrepidus mortem expectare, quàm illicito

Zzzz3

Corporis
defatiga-
tione de-
monis ille-
bras supe-
ras.

Simile ex-
emplum
ex vitis
sanctorum
Patrum.

Jacobus
Rossacard.
Alphonsus
Ciacconius
lib de vitis
Pontif. ubi
Card qui
tempore
Pii II de-
cessere.

actu vitam servare, & in eadem civitate anno 1459. vita functus in templo S. Miniatii tumulatur, cuius marmoreo sepulchro hoc est inscriptum Epi aphium:

*Regis stirps, Iacobus nomen, Lusitana propago,
Insignis forma, summa iudicatio.*

*Cardineus titulus, morum nitior, optima vita,
Ista fuere mihi, mors tu venem rapuit.*

Ne se pollueret, maluit ille mori.

Casimirum Calumiri III. Poloniae Regis filium, Vilnae in Lituania, eodem modo extinctum refert Martinus Cromerus lib. 29. de origine, & rebus gestis Polonorum his verbis: *Fertur, inquit, Casimirus Casimiri III. Poloniae Regis filius tam castus, & continenter vixisse, ut medicis conubium suadentibus, si sanus esse vellet mortem oppetere, quam legem pietatis Christiana transgredi maluerit, longè aliter sentiens quam multi mortales corruptissimo hoc nostro saeculo, qui neque penitendum, neque pudendum sibi esse ducunt in coeno libidinum volutari.* haec ille. Hunc Casimirum anno 1589. vita functum in beatorum numerum retulit Leo X. summus Pontifex, quemadmodum testatur Martyrologium Romanum die 4. Martii quo die memoria ejus ibi recolitur.

Michael Verinus Poeta Hispanus, vix 18. annos natus, eadem de causa pudicitiae studio ex hac luce migravit paulò post S. Casimirum, quemadmodum ex Angelo Politiano refert Genebrardus lib. 4. suae Chronographiae ante annum Christi 1492.

Robertus Cardinal. nobilis, patria Politianus à Julio III. cuius erat, ex sorore pronepos anno Domini 1553. aetatis suae 13. ea dignitate ornatus, adolescens fuit eximiae probitatis, & magnae spei. Is nondum sacris initiatus, cum simili orbo, quo n. de quibus jam diximus, teneretur; maluit tamen quemadmodum refert Thomas Bozius de signis Eccles. lib. II. cap. 6. Carnis integritatem cum vitae iactura retinere quin etiam corpus suum verberibus, cilicio, & abstinentia ita afflictabat, ut in ipso juventutis flore ex jejuniis, & corporis castigatione lenta, ac mortifera febre correptus, cum sex ipsos menses insigni patientiae exemplo decubisset, ad vitam tandem caelestem evolavit anno Domini 1559. aetatis 17. in D. Petri Montorii marmoreo sepulchro conditus, de quo illud refert Alphonsus Ciaconus in vitis Pontificum, in Cardinalibus Julii III. illum humana omnia contempsisse, rebusq; spiritua-

libus additum divino amore usque adeo flagrasse, ut de relinquenda purpura, & religioso Societatis instituto complectendo cogitavit; verum à Patribus ejusdem Societatis, illo praesertim, qui erat ejus confessorius, fuisse dissuasum, ita Ciaconius. Caeterum ejus confessorius erat Joannes Polancus vir pietate aequè, ac prudentia insignis Secretarius nostrae Societatis, superstitè adhuc B. Ignatio Societatis Fundatore.

**MULIERES, QUAE DEIPARAM
secuta virginali castimonia claruerunt,
martyrii palmam sunt adeptae.**

SECTO III.

Sanctus Hieronymus epist. 22. ad Eustochium agens de virginitatis custodia, viros nonnullos, qui in veteri lege virgines fuere commemorat; at verò in lege Evangelica virtutem hanc latius in mulieres propter Deiparam mansisse, pulchrè animadvertit; ejus verba sunt: *Virgo Helias. Helias virgo, virginem mulieris filii Prophetarum. Hieremie dicitur, Et tu no accipias uxorem. Inveniebatur ergo in viris tantum hoc continentia bonum, & in doloribus jugiter Eva parturiebat. Postquam vero Virgo concepit in utero, & peperit nobis puerum, cuius principatus in humeros ejus. Deum forem, Patrem futuri saeculi, soluta maledictio est. mors per Evam, vita per Mariam. Ideoque & dicitur virginitatis donum fluxit in feminas, quia capiti à femina statim ut filius Dei ingressus est super terram, novam sibi familiam instituit ut qui ab Angelis adorabatur in caelo, haberet Angelos & in terris. Tunc Hierosolymis caput iudith continentis amputavit. hucusq; Hier.*

Quoniam vero mulieres majori, quam viri custodia se domi continent, illisque à natura virginali signaculum est tributum; hinc factum est, ut ab ipso Apostolorum tempore virgines, quae integritatem suam Deo consecrare volebant, tanquam Christi sponsae, solenni sacri velaminis ritu donari consueverint; ut videre est apud sanctos Patres, & exemplum habemus in Flavia Domitilla, quae, ut est in Breviario Rom. die 12. Maii à S. Clemente Papa sacrum virginitatis velamen accepit, quod à Hieronymo epist. 8. vocatur flammecum virginali, quod ad imprecationem Pontificis sanctum virginum operit caput; Flammecum enim velum

Virginitatis cultus post Deiparam in mulieribus amplius platur. Hier. 26.

Iudith. 11.

Flammecum virginali quo sacrae virgines velabantur.

Offic. Eccl.

Virginitatis cultus post Deiparam in mulieribus amplius platur.

velum erat rubrum, sic dictum, quod flammis colore imitaretur, quo nuper nuptae mulieres caput, partemque faciei tegebant. eodem modo virgines, quae Christo desponsabantur, flammam virginale accipiebant; nam eas Christi sponsas appellant Tertullianus lib. de velandis virginibus, cap. 10. Innocentius epist. 2. & alii, ita ut Hieronymus epist. 27. matrem Virginis D. o. conecratae, Dei socrum nominare non dubitet. Ideo S. Ignatius epist. 9. ad Antiochenos: *Virgines, inquit, agnoscat, cui se consecrarunt*, epist. 10. ad Heronem: *Virgines serva, uti pretiosa Christi moneta*. Augustinus vero Tractat. 9. in Joannem: *Nec illa, ait, qua virginitatem Deo vorvent, quanquam ampliore gradum honoris, & sanctitatis in Ecclesia teneant, sine nuptiis sunt. Nam & ipsa pertinent ad nuptias cum tota Ecclesia, in quibus nuptias sponsus est Christus*.

Hujus ritus velandi virgines meminit Tertullianus libro citato, & sanctus Cyprianus de discipulo & habit, Virg & alii multi, de quo sanctus Ambrosius ad virginem lapsam: *Sacro, inquit, velamine recta es; ideoque non nisi certis diebus magna celebritate fiebat, quemadmodum habetur 20. quaest. 1. cap. de votis, ex Gelasio epist. ad Episcopos per Lucianam, cap. 14 & 15.*

Ut igitur nonnullas ex illustrioribus virginibus in praesentia ordine quodam recensamus. Primum in medium afferemus eas, quae ad virginitatis deus martyrii gloriam adiecere, quamvis martyrium pro sola fide obierint: deinde virgines eas, quae pro fide, & virginitate tuenda sunt passae: tum vero eas, quae in pace Ecclesiae virginitatem abique sanguinis effusione D. o. obtulerunt. Ut autem brevitati consulamus, primum illarum nomina ponemus adjecto die, quo in Martyrologio earum memoria recolitur, quod lector facilius Sursum, Petrum de Natalibus, & notas Baronii in Martyrologium de iisdem consulere possit: deinde praetermissis iis, quae ad earum vitam, & ad singula tormentorum genera, quae Christi causa sustulerunt spectant, aliqua tantum de istis subjiciemus, quae ad hoc argumentum quod tractamus, maxime illustrandum facere videbuntur.

Palladis Sacerdotes, quae ex Ambrosio lib. 3. de Virginitate non morum, sed annorum temporariam pudicitiam collatis immunitatibus, & oblatio pretio absque temporis perpetuitate servabant, quod ubi Ambrosius leganter expendisset, subdit: *Quantò igitur nostra virgines fortiores, quae vincunt etiam, quas non vident potestates, quibus non tantum de carne, & sanguine, sed & de ipso mundi principe, saeculi que rectori victoria est*. Ita Ambrosius, quod ex subiectis exemplis magis fiet perspicuum.

Irene Thessalonica Regina stirpe progenita, Urbis Lupiarum in Salentinis Parona, a S. Timotheo Apostoli Pauli discipulo baptizata, virginitatis studio, quam Christo consecravit, sponsum sibi a parente Licinio oblatus recusans, multa pro Christi fide primum sub parente, quem tandem ad Christi fidem convertit, deinde sub alio tyrannus perpefla, demum martyr gloriosa fortiter occubuit; cuius dies anniversaria in Martyrologio Romano, & in Menologio Graecorum, Maii adnotatur; ejus reliqua Lupis magna cum veneratione asservantur in hodiernum usque diem, tum mira odoris suavitate sedolent, tum etiam plurimis miraculis coruscant, ipsius vitam ex Graecorum monumentis non minus diligenter, quam eruditè conscripsit noster Antonius Beatus, s. quam etiam habet Petrus de Natalibus lib. 4. cap. 12. sub nomine Catharinae, in quo illud de Licinio Imp. emendatione eget, cum 300. circiter annis ante Licinium Imperatorem vixerit.

Euphemia, Dorothea sorores, Tecla item, & Erasma sorores omnes virgines Aquileiae 3. Septemb. quae sub Nerone a Praefide Vedasto propter Christi fidem multis suppliciiis affectae, iustae sunt nudae per Aquileiam duci. Verum orante Euphemia ab Angelo candida stola sunt coopertae, tandem gladio caesae sunt, & a S. Hermagora sepultae.

Julina virgo Patavina nobilissima 7. Sept. a sancto Prosdocimo sancti Petri discipulo baptizata, Maximi Praefidis iussu propter fidei constantiam gladio transverberata est.

Fides, Spes, & Caritas sorores virgines filiae S. Sophiae Romae sub Adriano die 1. Augusti variè, & crudeliter tortae, martyrium consummarant. Sophia vero mater earum, die 30. Septembris in pace quievit.

Martina virgo Romana patre Consule nata sub Alexandro Imperatore die 1. Januarii post varia tormenta gladio caesa est.

Z z z z 3

Ca-

Virgines Christo sacra aliis virginibus

*Cæcilia
virgo &
mari. Va-
lerianus
sponsus.*

Cæcilia virgo præclarissima Romæ 21. Novembris, sub Alexandro Imperatore post Valerianum sponsum, aliosque ad fidem Christi ejus opera conversos, jussu Almachii Præfecti inelyto martyrio est coronata.

*52.
S. Barbara
virg. ab
Angelo
præcisâ ma-
milla resti-
tuitur.*

Barbara virgo Nicomediæ sub Maximino Imperatore, qui Alexandro successit 4. Decemb. hæc cum cœlesti sponso se ipsam dicasset, & à multis viis primariis propter ejus egregiam formam in matrimonium peteretur, nulla ratione à parente Dioscoro ad conjugium persuaderi potuit; quam cum deinde Christianam pater comperisset, crudeliter caesam Martiano Præfidi tradidit, cujus jussu post multa exhausta tormenta utraque mamilla præcisâ per urbem nuda circumducitur: verum ea orante, ab Angelo mammillis restitutis, cadenti stola corpus conregitur, denique unâ cum Juliana religiosa foemina, quæ in ejus supplicii lachrymas iundebatur, eamque ad fidei constantiam hortabatur, gladio est percussa. Antè mortem verò Dominum oravit, ut qui sui nominis, & martyrii meminissent, nec pestilenti morbo, nève ulla alia corporis modestia vexarentur, auditaque est vox de cœlo, quæ eam cum Juliana ad cœlum vocabat, ejusque petitionem implendam pollicebatur.

*Eadem ab
Angelo al-
ba stola re-
gitur.
Juliana
mari. cum
Barbara
ad cœlum
emissa di-
vinitus e-
vocat.
S. Barbara
preces in o-
bitu exau-
diuntur.*

Huius præclarissimæ virginis quoddam memoriale miraculum contigisse narratur, anno Domini 1448, quod huic narrationi atrox duxi, ut huius virginis preces quanto operè apud Christum valeant, intelligamus.

*Henrico
Kok igno-
penè cre-
mato à S.
Barbara
vita pro-
rogatur.*

Quidam Henricus Kok septuagenarius Gorcomi, quod est Hollandiæ oppidum degens, S. Barbaram quotidie venerabatur, audierat enim eum, qui in vita eam honorasset, absque confessione, & Eucharistia minimè moriturum: cumque domo flammis correpta, ipse quoque totus exureretur, sanctam Barbaram oravit, ne pateretur eum sine Sacramentis decedere, mirum dictu, sancta Barbara manu sua eum totum jam adustum, ita ut exta nudarentur cremata, & totum corpus aflatum, & inflexibile esset, præter oculos, linguam, & cor perstrata, mineu tectum educens, tuto in loco eum reponit, adjecitque sua intercessione vitam ei ad auroram usque prorogatam, quo Sacramenta Confessionis, Eucharistiæ, & extremæ Unctionis susciperet; quare per se ipse ad domum fixæ jam nuptæ perrexit, ad quod spectaculum plurimi accurrerunt, ipse verò omnes ad reum terrenarum contemptum, ad Dei cultum

ad sacratissimam Deiparæ dilectionem, & venerationem, & ad S. Barbaræ devotionem hortabatur, omnium verò suorum peccatorum ab infantia confessione peracta, reliquis Sacramentis ritè susceptis, Deum orans, & Deiparæ, S. Barbaræ, S. Laurentii, aliorumque electorum precibus se commendans, spiritum emisit. Hoc miraculum fufius descriptum literis mandavit Theodoricus Pauli de Gorcum, qui ejus confessionem excepit, eique alia Sacramenta ministravit, in cujus manibus decessit: illudque refert Surius tom. 6. hoc ipsum de S. Barbara cum B. Stanislaus Kostka Societatis nostræ adhuc in sæculo Viennæ degens accepisset, eam in pauonam suam delegit, & ut se quoque sine Sacramentis ex hac vita discedere non pateretur, precibus, Sacramentisque poenitentia, & Eucharistiæ susceptis instituit: cumque egrotata et in domo cujusdam hæretici, & vereretur, ne sine viatico diem obiret, illud S. Barbaram enixe rogat venisse tempus, quo ejus beneficio indigeret; & ecce nocte intempesta ipsa apparet S. Barbara, duoque Angeli in claro lumine, qui sacrosanctam ei Hostiam cum ingenti ipsius letitia portexerunt. Is, ut videtur est in ejus vita à nostro Francisco Sachino edita, postea Deiparæ voce ad Societatem nostram vocatus in nostro tyrocinio sanctitate claus migravit in cœlum anno 1566.

Reparata virgo Cæsareæ in Palæstina 8. Octobris sub Decio, hæc cum nollet idolis sacrificare, variis tormentorum generibus cruciata, demum gladio percutitur, cujus anima in columbæ specie de corpore egredi, cœlumque conscendere visa est.

Apollonia virgo Alexandrina 9. Februarii, huic propter Christi fidem tempore Decii omnes contusi, & evulsi sunt dentes, ut propterea in dentium doloribus ad eam peculiariter coniugere, ejusque auxilium mirificè experiri soleamus. Ejus martyrium refert Eusebius lib. 6. cap. 34. ex Dionysii Episcopi Alexandrini Epistola, qui affirmat eam id temporis cum primis admirandam, & admodum provecctam ætate fuisse, additque in eadem epistola eo tempore Alexandriæ pro Christo passas Ammonariâ virginem inauditis tormentorum generibus exercitiam, & Mercuriam, Dionysiam, & alteram Ammonariam omnes gladio caesas de quibus in Martyrologio 12. Decembris.

Restituta virgo in Africa 17. Maii, hæc Valeriano imperante à Proculo Præfide variè torra

& in

*Theodori-
cus Pauli
Degreus*

*S. Stanisla-
us Kostka
ab Angelis
sanctissimâ
Euchari-
stiam S.
Barbara
intercessi-
one sumpsi*

*Idem à
Deiparâ
ad Socie-
tatem ipsi
vocatur.*

*33.
Apollonia
virgo. &
mari.*

& in navicula pice, & stupa referta, ut in mari comburetetur imposita immo igne, cum in incensores flamma converteretur, ipsa in oratione spiritum Deo reddidit, cuius corpus cum eadem navicula Dei nutu ad Anariam Insulam prope Neapolim devectum à Christianis magna veneratione susceptum est, & in ejus honorem Constantinus Magnus Basilicam postea Neapoli erigendam curavit. hæc in Martyrologio.

Maria virgo & Martyr.

Maria virgo cujusdam Tertulli ancilla 1 Novembris sub Adriano Imperatore. hæc Verona cum in Natali filii Domini sui de immolatis gustare noluisse, sed magis Christianorum more jejuniis operam daret, à conserva delata, diris verberibus afflicta, & duro ac diuturno carcere, & fame à Tertullo est vexata: deinde Præses sibi oblatam, & sacrificare recusantem, equulei extensione, & unguarum laceratione adeò exercebat, ut populus ad commiserationem commotus injussè virginem torqueri vociferature, quare, dum in carcerem remittitur, è satellitum manibus elapsa ad saxum collis pervenit, cumque ab insequentibus persecutoribus se circumdatam videret, Deum precata est, ne in eorum manus traderetur, quare saxum divina virtute aperitur, virginemque in se suscipiens clauditur nullo aditu relicto dimissis aliquibus veltis frustulis extra saxum, ibique spiritum Deo reddidit. Præses vero ad eum lapidem erudendum plurimos misit, quos ubi manum lapidi injicere tentarunt fulgor exortus, tonitrua, & terræ motus magnus, duo quoque equites cælesti igne rutilantes è cælo advenientes tanto timore affecerunt, ut in terram corruentes expirarent; alii verò, qui evaserunt, ad idolorum templum confugientes fulminibus cum ipso Præsede sunt interempti; qui verò sunt extincti, ad duo millia numerantur; quæ omnia multi gentium videntes Christi fidem susceperunt, quorum numerus ad tria millia pervenisse scribitur. hæc Vincentius in spec. hist. lib. 10. cap. 86. & 87. Petrus in catalogo lib. 10. cap. 4.

Eandem à axo ceden te excipitur. Illius persecutores divinitus occiduntur.

Gundenes virgo Carthagine 18. Julii. hæc sub Severo Imperatore anno Domini 205. jussu sub Ruffini Proconsulis ob Christi confessionem quater diversis temporibus equulei extensione vexata, & unguarum horrenda laceratione emiciata, carceris squallore diu afflicta, novissime gladio cæsa est.

Aquilina virgo Bybli in Palæstina 13. Junii. hæc sub Diocletiano Imperatore duodecimum annum agens, quod Christi fidem aliis fecerit peritadere conaretur ad Volusianum Judicem delata, ob fidei confessionem colaphis, & verberibus cæsa, & tubulis candentibus per aures ad cerebrum perforata, demum percussa gladio virginitatem martyrio consecravit.

34. Aquilina virgo & mart.

Cyriaca virgo Nicomediæ 19. Maii. hæc cum liberè impietatis Maximianum Imperatorem objugasset, dirissime cæsa, & dilaniata, ad ultimum igne cremata est, cum qua passæ sunt aliæ quinque virgines.

Fortunata virgo Cæsareæ in Palæstina 14. Octobris. hæc in persecutione Diocletiani post equuleum, ignes, & bestias, & alia tormenta superata spiritum Deo reddidit, cuius corpus postea tempore Constantini, & Irenes Augustorum Puteolos primum, inde Neapolim in Campania delatum fuit, & in Ecclesia sanctimonialium S. Gaudiosi religiosè asservatur, passæ sunt cum eadem S. Fortunata, Corponius Evaristus, & Priscianus ejus fratres, qui post eam pro Christo gladio sunt jugulati, quorum corpora in eodem templo requiescunt.

Fufca virgo Ravennæ 13. Februarii hæc cum decimumquintum ætatis annum ageret propter Christi fidem primum à parte carceris custodia, & inedia vexata, deinde sub Quintiano Præsede multa cum Maura ejus nutrice percussa, demum gladio transfixa martyrium consummarunt, de quibus Martyrologium, & Petrus de Natalibus lib. 3. cap. 119.

Dorothea virgo Cæsareæ in Cappadocia 6. Februarii. Hæc Apricio Præsede ad Christi fidem deserendam, & ad nuptias cohortanti liberè respondit se Christi sponsam esse, ab eoque in suum paradysum, & thalamum, ut sperabat, introducendam, Christam & Callistam sorores quæ à fide defecerant, ad eam seducendam submissas ad fidem reduxit, propter quam etiam martyrium susceperunt; ipsa verò equuleo diu tortâ, diuissime quoque palmis cæsa, cum ad mortem duceretur, à Theophilo quodam scholastico per deridiculum rogatur, ut è Paradiso sui sponsi mala, aut rosas tibi transmitteret, qua annuente, cum gladio percussenda ad Dominum orasset, puer in oratio tria mala, tresque rosas de paradiso sui sponsi hyemis tempore ei derulit, quod munus per eundem puerum Theophilo transmissit, sicque jugulâ pro Christo præbuit: eo miraculo Theophilus ad fidem

Dorothea rosas, ac mala è Paradiso ad Theophilum transmittit.

conversus, multis & ipse pro Christo superatis tormentis, gladio martyrium consummavit.

Eugenia virgo tempore Galieni Romae 25. Decembr. haec filia Philippi Alexandria Praefecti, & Claudia uxoris ejus, cum sanctis Proto, & Hyacyntho suis eunuchis ab Heleno Heliopolcos Episcopo baptizati, rejecto conjugio Aquilini, seu Acilii Consulis, aliorumque qui eam in conjugem petebant, assumpto virili habitu: cum suis Eunuchis in Monachorum Monasterio mi. a sanctitate vixit; postea se ipsa Philippo & Claudia parentibus prodens, usq; ad fidem conversis, in Urbem veniens, post sacros Virginum choros Christo aggregatos, sub Nicetio Urbis Praefecto diu agonizans, novissime gladio est jugulata: Protus quidem, ac Hyacynthus pro Christi fide die 11. Sept. securi feriuntur. Philippus S. Eugeniae pater jussu Terentii ejus successoris, pro Christo gladio est jugulatus die 13. Sept. Claudia vero mater post paucos dies ad Christum migravit, & cum filia Eugenia est tumulata.

Digna & Emerita virgines Romae 22. Sept. sub Valeriano & Gallieno martyriū obierunt.

Lucilla, & Flora virgines Romae 29. Julii sub Galieno Imperatore. Quae ex Petro de Natal. lib. 6. cap. 157. ab Eugenio Rege quodam barba o capta, atque in Africam abductae. eisdem ipsas violare volenti, dixerunt se Deum caeli habere suae virginitatis custodem, & corruptionis ultorem, quare ab injuria abstinuit, seque cum ad bellum procederet, eisdem commendabat, & victor redire solebat, tandem post viginti annos divinitus monitae, ut in Urbem ad martyrii coronam redirent cum Rege, qui in Christum crederet, Romam venire,

*Eugenius
Rex mart.
Antoninus
Theodorus
C. 18. loc.
martyres*

ubi cum ipso Eugenio, Antonino, Theodoro, & sociis decem & octo illustre martyrium obierunt, quemadmodum in Martyrologio eo die refertur. Scio Cardinalem Baronium in suis ad Martyrologium notis, quaedam in his actis non satis probare, nos in hoc loco illud tantum monemus, Galieni tempore ob ejus insignem desidiam, atque ignaviam, triginta insurrexisse tyrannos: quare mirum esse non debet, si in Africa aliquis regulus has virgines in captivitatem abduxerit, cum quibus postea martyrium subierit, haec etiam confirmari possunt ex Lucio Rege Britannorum, qui circa annum Domini 177. in Britannia, quamvis in provinciam redacta regnasse dicitur ex Beda lib. 1. de gestis Anglorum cap. 4. & fide Christi

suscepta, & regno relicto, in Germania Curiae decessit ex Martyrologio die 3. Decembris, cuius acta ex Baronio in eundem locum, cum Episcopum, & martyrem fuisse praedicant, & in notis ad 26. Maii in Eleuthero Papa explicat Baronius, quomodo eo tempore in Britannia Rex aliquis esse potuerit.

Lucia (alias ex Baronio Luceia) virgo Romae 25. Junii in Martyrologio. haec ex Petro in Catalogo lib. 6. cap. 4. & Vincentio in Speculo histor. lib. 12. cap. 97. ab Ancian barbaro Rege capta, cum ei dixisset se Deum caeli habere sponsum non tolum ab omni libidine intacta ab eo est dimissa; verum etiam ejus exemplo ad Christi fidem conversus eam liberam fecit, Romamque redeuntem profecutus, una cum ea martyrium subit, in Martyrologio legimus Romae eam passam cum aliis viginti duobus. Vincentius in Speculo loc. citato videtur hanc Luciam confundere cum Lucilla: de qua jam diximus, propter nominis, & historiae similitudinem: cum tamen in Martyrologio, & apud Petrum in Catalogo diversis diebus adnotentur.

Christina virgo illustrissima Tyri apud lacum Vulsinum 24. Julii anno Domini 287. plurimis, usq; acerbissimis tormentis primum a parente, deinde sub alio Judice Patris successore torta, novissime a Juliano Praefide sagittarum infixione, martyrii sui cursum complevit.

Christina alia virgo, pariter & martyr in Perside 13. Martii clara, habetur in Martyrologio eo die.

Prisca nobilis virgo Romana 18. Januarii quae tredecim annos nata Claudii Imperatoris jussu multis, & acerbissimis tormentis est excruciat, demum pro Christo, capite plexa est.

Maxima, & Donatilla sorores virgines, & Secunda virgo duodecim annorum, Tuburbi Lucernariae in Africa 10. Julii in persecutione Valeriani variis poenis affectae, novissime gladio jugulatae sunt.

Cyilla virgo filia S. Triphoniae uxoris Decii Caesaris, Romae 28. Octobr. sub Claudio Principe pro Christo est jugulata: memoria vero S. Tryphoniae in Martyrologio die 18. ejusdem mensis celebris habetur.

Domna, Agapes, & Theophila virgines, Nicomediae 28. Decembr. in persecutione Diocletiani, post longa certamina cum Indo Eunucho diverso mortis genere coronam martyrii

ei sunt affectata; verum de Theophila pudicitia a petulantium injuria divinitus servata, infra dicemus facta 6.

Eulalia virgo Barcinonæ 12. Februarii, sub Diocletiano pro Christo cruci affixa fuit.

Eulalia item altera virgo duodecim annorum, cum Julia pariter virgine, Emerita in Hispania 10. Decembris. hæc plurima, eaque acerbissima pro Christi confessione tormenta perpessa, igne tandem spiritum reddidit sub Maximiano imperatore.

Leocadia virgo Toleti in Hispania 9. Decembris. hæc in persecutione Diocletiani, a Deciano Præfecto dira carceris custodia macerata, cum gravissimos beata Eulalia Emeritanæ, & reliquorum martyrum cruciatus audisset, genibus in oratione positus, impollutum spiritum Christo reddidit: hinc factum est; ut Julianus A. theopiscopus Toletanus apud Surium in vita S. Ildefonsi, eam vocet confessorem, in Martyrologio vero appelletur martyr. Cæterum illud sane est admirabile, quod de S. Leocadia refert Julianus loco citato; & nosler Mariana lib. 5. de rebus Hispaniæ cap. 10. cum enim Sanctus Ildefonsus hæreticos, qui perpetuam Deiparæ virginitatem negabant, verbo, & libro edito exugnasset, eodem anno, quo vestem a Deipara accepit, vel ut aliqui malunt, proximo die 9. Decembris, eidem Sanctæ Leocadiæ sacro; oratione ante ejusdem virginis tumulum Sancto Ildefonso, præsentibus Rege Recesvintho, clero, & populo, accidit, ut sepulchri lapide, quo tegebatur, & quem vix triginta fortissimi homines loco movere potuissent, spontè sublaro tumulo, egressa Leocadia virgo pulcherrima manum Ildefonsi tangeret eique diceret: *per te vivit Domina mea, omnibus clamantibus Deo gratias in caelo, & in terris.* Ildefonsus in Leocadiæ laudes effusus urbis eique Regis patrocinium commendavit, cupidusque tantæ rei ad posteritatem certo testimonio propagandæ, cultum petebat, quo velum virginis, quod ipse naau tenebat, præcideret, & illa jam in sepulchrum se recipiens retrahebat: tandem Rex gladiolum ex vagina detractam cum lachrymis, & magna animi demissione illi obtulit, sicque veli partem, qua virginis caput tegebatur, abscidit, ea veli pars cum gladio thecis argenteis reposita, ad hanc diem in Toletani templi sacratio servatur, & visitur. hæc ex Juliano & Mariana.

Justina martyr Antiochiæ sub Diocletiano

26. Septembris. hæc Cypriani Magi præstigiis a dæmone, ut virginitatis propositum diceret, & ut cujusdam libidini assentiretur, acriter tentata, Deiparam Virginem patronam singularem, teste Nazianzeno oratione de SS. Cypriano, & Justina, invocans, & jejuniis, aliisque asperis viribus corpus domans, omnes tartarei serpentis tentationes vicit: quin etiam Cyprianum convertit, cum quo postea martyrium illustre consummavit.

Enclatis, vulgò Engratia, virgo Lusitana Cæsaraugustæ sub Daciano Hispaniarum Præsede 16. Aprilis. hæc perillustri genere nata, & cuidam Duci Narbonensi in conjugem data, cum apud se virginitatem servare constituisset, & ad sponsum mitteretur multis comitata, præsertim decem & octo nobilibus ex sua cognatione Cæsaraugustam pervenit, ubi Dacianum in Christianos sævientem suæ crudelitatis coarctavit: quare jussu Daciani comprehensa, lanicato corpore, mamilla abscissa, & jecore avulso adhuc superstes in carcere inclusa est, donec ulceratum corpus putresceret, tandem clavo frontem ejus transigi jussit Tyrannus, Illi vero 18. comites factæ virginis, quorum nomina in Martyrologio eo die recensentur, simul pœnis affecti interempti sunt, anno Domini 300. horum illustre martyrium Prudentius versibus exornavit. hæc ex Martyrologio, & Thelauto Concionatorum. 2.

Euphemia virgo Chalcedonensis sub Diocletiano 16. Septembris innumera tormentorum genera superans, rursus feris objecta, cum ad Dominum orasset, ut jam spiritum suum susceperet, una ex bestiis morsum sancto corpori infigente, cæteris pedes ejus lambentibus, immaculatum spiritum Deo reddidit. In ejus templo celebrata est SS. Synodus Oecumenica Chalcedonensis: quin etiam ex Nicephoro lib. 15. cap. 5. cum ad pedes corporis hujus martyris in ejus sepulchro vespere positus esset liber continens fidem Catholicam, & alter continens hæresim Eutychetis confundentis in Christo duas naturas, manè oratione præmissa, & reterato sepulchro Catholicorum liber inventus est in manibus S. Euphemie: Aper autem, tanquam res vana, & nullius pretii temerè ad illius pedes projectus jacebat. ita Nicephor.

Fimiana virgo Calpharnii Urbis Præsedi filia 24. Novembris, Ameriæ in Ilbria sub Diocletiano variè cruciata, martyr occubuit.

Eutropia puella 12. annorum cum Lybia, &

A a a a

Leo-

36.
Leocadia
virgo
martyr.

S. Ildefon-
sus alia ve-
ste à Dei-
para insi-
gnitus.
S. Leocadia
è tumulo
egressa S.
Ildefonsum
commen-
dat.

S. Euphe-
mia mira-
culo fides
Catholicæ
confirmat-
ur.

Leonide fororibus Palmyrae in Syria 15. Junii per diversa tormenta ad coronam martyrii pervenerunt, de quibus in vita S. Febroniae apud Surium toni 3.

37.
Soteris
virgo &
martyr.

Soteris virgo Romae 10. Februarii nobili genere nata graviter, & diutissime propter Christum a lapidibus caesa, cum caetera quoque poenarum genera vicisset, gladio vitam finivit anno 304. quam S. Ambrosius in exhortatione ad virginum tatem egregie laudat, & lib. 3 de Virginibus suae forori in exemplum proponit.

Irais virgo Alexandrina Antinopoli in Aegypto 22. Septembris. Quae ad hauriendam aquam est egressa, cum vidisset navim Confessoribus Christi onustam, relicta hydria protinus se illis adjunxit, ac simul cum iis in urbem ducta, prima omnium post multa supplicia capite caesa est, deinde Presbyteri, Episcopi, & Virgines, alique omnes eodem mortis genere sunt consumpti.

Basilissa virgo, & martyr Nicomediae 3. Septembris, quae novem annos nata, in persecutione Diocletiani cum verbera, ignes, ac bestias divina virtute superasset, in oratione spiritum Deo reddidit.

Justina & Rufina virgines 19. Julii, quod Idolum confregissent Hispali a Diogeniano Praeside equuleo, unguis, carcere, inedia, & variis torsionibus afflictæ, tandem Justina in carcere, Rufina cervicem contrafacta in confessione Domini spiritum exhalaverunt.

Vissia virgo, & martyr Firmi in Piceno 12. Aprilis.

Fausta virgo Cyzici in Propontide 20. Septembris sub Maximiano Imperatore immansissime tora ab Evilasio Idolorum Sacerdote, cumque post multa tormenta eam mediam secare vellet, & carnifices laedere non valerent, stupens Evilasius, in Christum credit, novis igitur tormentis cum Evlasio ipso, iussu Imperatoris cruciata, transivit ad Dominum.

Menodora, & Metrodora, & Nymphodora sorores virgines 10. Sept. in Bithynia sub Maximiano Imperatore martyrio sunt coronatae.

Theodosia virgo Tyria 18. annos circiter nata Caesarea in Palestina 7. Aprilis, quae cum sanctos Confessores ante tribunal stantes publice salutasset, atque rogasset, ut, cum ad Dominum pervenirent, sui recordarentur, a militibus tenta lateribus, & mammis ad interiora usque dilaniatis in mare projicitur, in persecutione Maximini; cuius egregium certamen litte-

ris mandavit Eusebius lib. 8. hist. cap. 17.

Valentina virgo Gazae in Palestina 25. Julii ad aram, ut immolaret, adducta, cum calcibus eam evertisset, dirissime cruciata una cum sociis virgine in igaem coniecta cucurrit ad sponsum anno Domini 307. de qua Eusebius eodem lib. cap. 18.

Dominiça virgo, & martyr in Campania 6. Julii: haec cum Idola fregisset, ad bestias damnata, sed ab iis nil laesa, demum capite obruncata migravit ad Dominum, cuius corpus Tropea in Calabria summa veneratione aservatur.

Ennata virgo Caesarea in Palestina 13. Novembris sub Maximino, haec humeris, & pectore ad lumbos usque nudata, a quodam nomine Marci viro fero, ac crudeli, & viribus robusto per forum, & publicas plateas verberibus crudelissime caesa, demum igne cremata est anno Domini 303 quemadmodum scribit Eusebius lib. 8. cap. 19.

Catharina Alexandrina virgo nobilissima, 38. atque in omni liberalium artium scientia eruditissima, cuius memoria apud Graecos, & Latinos est celeberrima die 25. Novembris atrocissime cruciata est. Haec ante baptismum a Deipara per visum Christo in sponsam oblata, & ab eo rejecta, quod non esset pulchra: suscepto baptismo, iterum a Deipara Christo praesentata, benignissime recipitur, & annulo ab eo subarratur, quae exspecta in digito invenit: quare Christi amore succensa, mundi pompas contemnere cepit: cum vero Maximinum Imperatorem in multos propter Christianam religionem variis tormentis saevientem reprehendisset, ipsa propter eandem Christi fidem, cum quinquaginta Philosophos, qui ad eam coarguendam convenerant, Faustina quoque ipsius Maximini uxorem, & Porphyrium belli Ducem sua praedicatione convertisset (qui omnes postea martyrio sunt coronati) capitis obruncatione suum martyrium complevit, eius corpus ab Angelis in montem Sina mirabiliter delatum, ibidem frequenti Christianorum concursu pia veneratione colunt, de qua Molanus in Annotationibus ad Ursardum affirmat, illam Latinis factam notissimam ob peculiaria patrocinia in expeditione terrae sanctae praestita. Cardinalis Baronius tom. 3. Annal. ad annum 307. mulierem illam Alexandrinam Christianam, quam Eusebius lib. 8. hist. cap. 27. tacito nomine dicit, opibus, nobilitate, & exquisi-

38.
Catharina
Alexandrina
virgo & martyr
Christi

quisita doctrina insignem, nullis Maximini precibus, quasi importunis adduci potuisset, ut ejus impuræ voluptari obsequeretur, ideoque fuga multatam omnibus bonis spoliasset; existimat fuisse S. Catharinam quam vult à Maximino, quod eam vehementer deperiret, post fugam diligenter conquistam, nec sibi consentientem martyrio affecisse. Nec obstat, quod Ruffinus lib. 8. cap. 17. mulierem aliam vocavit Dorotheam: fieri eam potuit, ut ante baptismum vocaretur Catharina, seu ut alii scribunt Hecatarina ab Hecate, sed post baptismum dicta sit Dorothea: verum priore nomine fuisse magis notam, hæc ex Baronio.

Virgines sacræ apud Heliopolim ad Libanum sitam, tempore Juliani Apostatæ magna crudelitate ab infidelibus earum urbium incolis in loco publico vestibus nudatæ, oculis insultantium sunt expositæ, tonsis ad contumeliam criminibus, quas postea dissecabant bifariam & ad illarum intestina devoranda porcos provocabant, viscerum extremitate consucto illis alimento operata, quo non tam facile ea porci internoferent, sed consuetum alimentum necessitudo appetentes neciam humanas discerperent. hæc ad verbum Sozom. lib. 5. cap. 9.

Bibiana virgo Romæ 2. Decemb. sub Juliano Imperatore sacrilego, ob Christum tamdiu est plumbatis caesa, donec redderet spiritum.

Flavia virgo Romana Messana 5. Octobris cum sanctis Placido, Eutychio, & Victorino fratribus aliisque Monachis pro Christi fide à Manucha immensi pirata necati sunt anno 539.

Augusta virgo filia Marruci Principis genere, & opibus insignis, natione, ut ferunt, Alemanni Idolorum cultoris, qui inclinato jam Imperio Romano in agro Forolivienfi nõ procul è Seravallo arcem sibi construxerat. hæc clam patre Christi fidem cum baptismo suscepit, Deoque virginitatem suam dicavit, quo cognito pater eam graviter objurgat, sed cum in fide Christi constans persisteret, duos ei dentes evelli, & in carcerem detrudi fecit. deinde inter duas arbores mediam suspendi, ac subiecto igne torqueri iussit, sed nil læsa rotam prominentibus clavibus ad dilacerandum virginis corpus excogitat, qua per Angelum contracta, capite truncata ad sponsum pervenit die 27. Martii, eam post mortem Deus multis miraculis illustrè reddidit, cuius vitam describit Surius tom. 7.

His adungere possemus complures alias virgines & martyres, de quibus in hist. Ecclesia-

sticis, & in Martyrologio præclara leguntur.

Sirmii recoluntur septem virgines, & martyres 9. Aprilis.

Antiochiæ alix quadraginta sub Decio 24. Septembris.

Heracleæ alix quadraginta sub Licinio Tyranno, quas in fide erudierat S. Ammon Diaconus, qui cum eis passus est.

In Perside quoque tempore Constantii Imperatoris sub Sapore Rege Persarum, complures per totam Persidis Regionem pro Christi nomine gladio caesi sunt, ex quibus plurimæ sacræ virgines fuerunt, inter quas Tarbula soror S. Simeonis Episcopi Seleuciæ, & Ctesiphontis cum pedissequa sua stipitibus alligatæ, ferræque scissæ, crudelissimè necatæ sunt. Harum omnium memoria die 22. Aprilis in Martyrologio clara habetur.

In Africa quoque passio plurima sanctarum virginum sub Hunnerico Vandalorum Rege Ariano, quæ suspendia, pondera, laminaeque ignitas tolerantæ martyrii agonem feliciter consummarunt, quarum memoria in Martyrologio extat die 16. Decembris.

Ad has revocare possumus virgines sacræ, quæ Catholicam Religionem contra Arianos profitebantur; quos enim, quantaque indigna ab eis passæ sint Alexandria, satis declarat S. Athanasius in Apologia sua ad Constantium, Epistola Synodalis Concilii Alexandrini apud eundem Athanasium in Apologia secunda, de quibus Cardinalis Baronius tom. 3. ad annum Domini 335. quo modo etiam sanctimoniales virgines in Palæstina ab iisdem Arianis graviter vexatæ fuerint, narrat S. Eusebius Vercellensis in Epistola è carcere data ad Vercellenses, & alios, quæ extat apud Lippomannum tom. 2. & Baronium tom. 3. ad annum 336.

VIRGINES MARTYRES IN Hispania sub persecutione Arabica,

Nec silentio prætereunda sunt virgines illæ in Hispania omni præconio celebrandæ, quæ in Arabica persecutione pro Christi fide mortem fortiter oppetierunt, quarum triumphos à se inspectos sanctus Eulogius Presbyter, & in egyptus Christi martyr, cuius memoria 11. Martii celebris habetur, dum in carcere detineretur, accurate est profecutus. Nos brevissimè eas indicabimus.

Nunda & Alodia virgines sorores Osæ die

22. Martii 22. Q.

22. Octobris Mahumetano patre progenita, matre vero Christiana, non tamen admodum pia, cum nec illecebris, nec minis à fide abduci possent, gladio eam anno 851. magnis miraculis etiam contra Mahumetanos claruerunt.

Flora, & Maria so. ores virgines Cordubæ 24. Novembris post diurnos carceres gladio sunt interceptæ anno 851. cum autem detententur in carcere, reliquis fidei libus eodem carcere clausis pollicentur liberationem ipsorum se impetraturas à Domino, ubi consummato martyrio ad Deum pervenissent, idque præstiterunt, nam post sextum diem, quo illæ sunt coronatæ fideles à carcere sunt liberati, quemadmodum narrat S. Eulogius, qui cum aliis victus aderat.

Digna virgo Cordubæ 14. Junii cum Anastasio Presbytero, & Felice Monacho in persecutione Arabica martyrio coronati

Columba virgo Cordubæ 17. Sept. martyr in eadem persecutione Arabica anno 853.

Pomposa virgo Cordubæ 19. Septembr. eodem anno 853. passâ.

Aurea virgo Cordubæ 19. Julii, quæ aliquando lapsa, sed facti pœnitens, iterato certamine hostem effuso sanguine superavit anno 856.

Leocretia virgo Cordubæ 15. Martii pro Christi fide decollata; ex Alvaro in vita S. Eulogii, qui asserit 4. die post martyrium S. Eulogii S. Leocretiam occubuisse.

Ad extremum recensentur ex Martyrologio Romano mulieres alias, quæ cum virginibus coronatæ martyrii palmam conjunxerunt, a scripto suo die, & martyrio, quod in eodem Martyrologio summam adnotatur, quibusdam interdum ad majorem declarationem adjectis notulis.

Pientia virgo, & martyr in pago Vilcastino 11. Octobris, una cum SS. Martyribus Nicasio primo Rhodanensi à Clemente Papa missis, & Quirino Presbytero, & Scubieulo Diacono sub Præsede Fescennino passâ est.

Quiteria virgo, & martyr in Hispania 22. Maii, quæ ex Thesauris Concionatorum tortura martyrio est affecta circa annum Domini 100.

Veneranda virgo, & martyr in Gallia 14. Novembris Antonino Imperatore, & Asepiade Præsede.

Aurea virgo, & martyr apud Ostia Tiberina 14. Augusti Alexandro Imperatore, quæ saxo ad collum ligata in mare demersâ est, ejus

corpus ad litus ejectum, B. Nonnus sepelivit. Nympha virgo die 10. Novembris, Decio Imperatore Christum verum Deum esse testata, martyrii palmam cum Triphone, & Respicio Tribuno esse consecuta.

Euthalia virgo, & martyr in Sicilia apud Leontinos 27. Augusti, quæ cum esset Christiana, à fratre suo Sermiliano gladio caesa migravit ad sponsum.

Martha virgo, & martyr in Civitate Asturicensi 23. Februarii Decio Imperatore sub Paterno Proconule.

Tertulla, & Antonia sacre virgines, & quædam mulier cum suis geminis cum Agapio, & Secundino Episcopis, & Amihano milite in persecutione Valeriani Cirthæ in Numidia illustre martyrium consummarunt.

Agrippina virgo, & martyr in Sicilia Valeriano Imperatore 24. Maii.

Lucilia virgo, & martyr Romæ 31. Octobris, una cum Patre Nemesio Diacono pro fidei constantia jubem Valeriano Imperatore decollati 25. Augusti.

Albina virgo, & martyr Formis in Campania Decio Imperatore 26. Decembris.

Secundina virgo, & martyr Anagninæ 15. Januarii Decio Imperante.

Anastasia senior virgo, & mart. Romæ 28. Octobris, quæ in persecutione Valeriani sub Probo Præsede vinculis constricta, colaphis caesa, igne, & verberibus cruciata, cum in confessione Christi immobilis permaneret, oculis unguibus, dentibus comminutis, manibus pedibusque præcisus, truncta capite, tot passionum modis ornata migravit ad sponsum, cui aquam petenti Cyrillus propinans Martyrium pro mercede accepit.

Resuscita virgo, & martyr Soræ 27. Maii. Hæc Aureliano Imperatore pro Christi fide demonum impetus, parentum blanditias, & tortorum sævitiam superavit; demum cum aliis Christianis capite truncata, martyrio decorata est.

Benedicta virgo, & martyr Romana ex Senatoribus progenita in Territorio Lugdunensi passâ 8. Octobris, ejus egregium pro Christo certamen describit Petrus in Catalogo lib. 9. cap. 40.

Candida virgo, & martyr Romæ 29. Augusti in Ecclesia S. Praxedis à Patriciali I. condita.

Primitiva virgo, & martyr Romæ 23. Julii, Gai

Gaudentia virgo, & martyr Romæ 30. Augusti cum aliis tribus.

Sophia virgo & martyr Firmi in Piceno 30 Aprilis.

Agape virgo, & martyr Interamnæ 15. Februa. 1.

Domina virgo, & martyr Interamnæ 14. Aprilis cum sociis virginibus coronata.

Eusebia virgo, & martyr Bergomi 29. Octobris.

Felicissima virgo, & martyr Faleriæ in Tuscia 12. Augusti cum Graciliano, quibus pro fidei confessione ora primò lapidibus contusa sunt, dehinc gladio percussis optatam martyrii palmam susceperunt.

Bassa Paula, & Agathoica virgines, & martyres Carthagine 10. Augusti.

Julia virgo, & martyr Cathaginensis in Corsica 22. Maii, quæ crucis supplicio coronata est circa annum 439.

Candida virgo, & martyr Carthaginensis 20. Septembris, quæ sub Maximiano Imperatore plagis toto corpore dilacerata, martyrio coronata.

Fides virgo Agenni in Gallia 6. Octobris. Hæc ab infantia virginitate Deo dicata cum Christum confiteretur super craterem æream extensa, & substratis carbonibus, adipeque flammis injecto, dum sic coqueretur, multos suæ virtutis exemplo converterit, & ad martyrium animavit, inter quos B. Caprasius in spelunca latitans divino signo firmatus ad martyrium est roboratus, qui postea 20. Novembris martyrii palmam accepit; beata verò Fides post multos pro Christo agones, capite cæsa est, & honorifice tumulata.

Julia virgo, & martyr Trevis 21. Julii.

Regina virgo, & martyr in territorio Augustodunensi 7. Septembris, quæ sub Proconsule Obbrio carceris, & equulei, & lampadum perpessa supplicia, demum capitali sententia damnata, migravit ad Sponsum.

Saturnina virgo, & martyr Atrebatî 4. Junii.

Marina virgo, & martyr Galleciæ in Hispania 18. Julii prope Civitatem Orenem, ubi ejus corpus requiescit, & magna cum pietate ab incolis venerationi habetur.

Paula virgo, & martyr Malagæ in Hispania 18. Junii, una cum Cyriaco pro Christo lapidibus obruta.

Julia virgo, & martyr apud Augustam Eu-

fratesiam 7. Octobris sub Marciano Præside.

Maura virgo, & martyr Constantinopoli 30. Novembris, cuius nomine insignita est insula quædam in mari Ionio, quæ olim dicebatur Leucade.

Paula virgo, & martyr Constantinopoli 3. Junii, quæ sanguinem martyrum colligens comprehensa, & virgis cæsa, & in ignem coniecta: sed liberata eodem loco, ubi S. Lucillianus crucifixus fuerat, collata est.

Justina virgo, & martyr 30. Novembris.

Alia quoque Pelagia virgo, & martyr Antiochiæ diversa ab ea, de qua infra sect. 5. cum Beronico, & aliis 49. martyrum consumnavit.

Macra virgo in Territorio Rhemenfi 6. Januarii. Hæc in persecutione Diocletiani in igne illæsa mamillarum abscissione, & squalore carceris afflictæ super testas etiam acutissimas, & prunas volutata orans migravit ad Dominum.

Asteria virgo, & martyr Bergomi in persecutione Diocletiani, & Maximiani Imperatorum 10. Augusti.

Charitina virgo, & martyr 5. Octobris, quæ sub Diocletiano Imperatore, & Domitio Cæsulari ignibus cruciata, & in mare dejecta, cum inde incolumis evasisset, manibus, & pedibus abscissis, dentibusque convulsis, in oratione posita spiritum emisit.

Eulampia virgo, & martyr Nicomediæ 10. Octobris, quæ cum audisset Eulampium fratrem pro Christo torqueri, exilium in mediam turbavit, eumque amplexata, sociam se illi adjunxit, atque ambo in ollam ferventis olei coniecti, sed nulla ex parte læsi, unâ cum aliis ducentis, qui eo miraculo permoti ere diderant in Christum, obruncatione capitis martyrium compleverunt.

Eustochium virgo, & martyr Tarsi in Cilicia 2. Novembris, quæ sub Juliano Apostata post duâ tormenta in oratione reddidit spiritum.

Luctetia virgo, & martyr Emeritæ in Hispania 23. Novembris, in persequente Diocletiani sub Daciano Præside martyrium consumnavit.

Paulina virgo, & martyr 6. Junii, quæ sub Diocletiano Imperatore cum Candida matre in cypram impulsâ lapidibus, ac rudibus obruta est. Artemius verò ejus pater plumbatis cæcis, gladio percussus est.

Flaviana virgo, & martyr Antifiodori 5. Octobris unâ cum germano suo Firmato Diacono passa est.

Raineldis virgo, & martyr Santis in Gallia 16. Julii unâ cum sociis qui à Barbaris pro fide Christi caesi sunt, circa annum 630.

MULIERVM EXEMPLA QVÆ
pro virginitate tuenda atrocissimis tor-
mentis, & acerbissima neci se
exposuerunt.

SECTIO V.

41. VERA est illa Ambrosii sententia, quam lib. 1. de Virginibus scriptam reliquit: *Non ideo, inquit, laudabilis virginitas, quia & in martyribus reperitur, sed quia ipsa martyres faciat.* Etenim quamplurimæ mulieres tanto studio Deiparæ virginitatem sibi imitandam suscipere, ut non tantum Regum, aliorumque primariorum conjugia, opibus, atque divitiis, quæ offerebantur contemptis, recularint absq; ullo sui periculo: verum etiam pro conservanda virginitate labores multos, multas difficultates superare, sævissimos cruciatus experiri, & mortem ipsam subire non detrectarunt. Ejusmodi fuere complures virgines, quæ amore castitatis, quam Christo voverant, sponfos quibus à parentibus desponsæ fuerant, vel à quibus in matrimonium petebantur, repudiarunt: vel etiam alios, à quibus ad turpitudinem sollicitabantur, obfirmato animo rejecerunt, eaque de causa illatam mortem fortiter oppetierunt, atque adeo gloriosam martyrii palmam sunt adeptæ, ut propterea Hieronymus Epist. 8. de Agnete puellula: *Ætate, inquit, vicit, & tyrannum & titulum castitatis martyrio consecravit.* harum exempla ab Ecclesiasticis historiis, Sanctarumque vitis, quæ à probatissimis Auctoribus sunt conscriptæ, nobis abundè suppeditantur: earum nommulas in præsentia recensebimus.

Tecla virgo illustri genere Iconii orta à S. Paulo fidei præceptis instituta 23. Septembris, hæc decem & octo annos nata à nuptiis per Apostolum revocatur: Thamiudem sponsum virum, teste Epiphanio hæref. 78. Urbis primum, ac generosum, egregia forma, ac divitiis ornatum, reliquit: *Quare, inquit Ambrosius*

lib. de Virginibus) *Sponsi furore damnata ad bestias earum naturam virginitatis veneratio- nis mutavit; ejus enim pedes lingebar, prædam- que suam adorabat bestia, miro testificante sono, quod sacrum virginis corpus violare non audeat:* similiter ex ardenti vogo, ac fossa serpentibus plena, in quam conjecta fuerat, Christi gratia liberatur, cujus fidei ardore, & sanctitate complures ad Christum conversi, demum in montem sola secedens, multis virtutibus, & miraculis insignis Seleucia: nonagenaria migravit ad Dominum, pluribus ad ejus sepulchrum religionis causa confluentibus, quem admodum testatur Theodoretus in historia religiosa cap. 29. & Pratum spirituale, cap. 180. quo etiam Sanctus Gregorius Nazianzenus accessisse scribitur. Zeno verò Imperator, quod S. Teclæ monitu, & ope Imperium denuo esset consecutus, Seleucia templum splendore & pulchritudine æmulum illi erexit, teste Evagrio libro 3. histor. cap. 8. nec illud omitendum sanctam Teclam Protomartyris nomen inter fœminas merito esse consecutam, ut videre est apud Damascenum in oratione de his, qui in fide dormierunt, & Isidoro Pelusiota lib. 1. Epist. 160. ad Tarasium, & in Euchologio Gæcòrum cap. 96. teste Billio in Scholis in eundem Damasceni. Quare & nos primam inter eas, quæ propter pudicitiam decertarunt, recensuimus; quanti verò faciendum sit ejus patrocinium, satis declarat Ecclesia, quæ precibus, quæ in commendationem animæ præscribuntur, hæc ponit: *Et sicut beatissimam Teclam Virginem, & martyrem tuam de tribus atrocissimis tormentis liberasti, sic liberare digneris animam huius servi tui.*

Felicula virgo socia sanctæ Petronillæ Apostoli Petri filia Romæ 13. Junii Cum enim Flaccus comes sanctæ Petronillæ conjugium expetisset, illaque tertio die (triduum enim ad deliberandum acceperat) migrasset ad Christum; Flaccus ad Feliculae nuptias animum adiecit, quæ cum nec illi nubere, quod Christo sacrata esset, nec idolis immolare vellet, post tenebrosam custodiam, & sævis in ediam in Christi confessione perseverans, tamdiu in equuleo est torta, donec emitteret spiritum, quam in cloacam prostratam S. Nicomedes Presbyter in via Ardeatina sepelivit; quod cum rescisset Flaccus Comes, sanctum Nicomedem Christum consistentem martyrio affecit, cujus festum

festum 15. Septembris celebre est in Ecclesia; hæc omnia in gestis SS. Nerci, & Achillei apud Surium 12. Maii, ex quibus ad verbum, pleraque inveniuntur variis in locis Breviarii, & in Martyrologio Romano. Eadem refert Petrus in Catalogo lib. 5. cap. 112. ubi B. Feliculam collectaneam fuisse dicit S. Petronillæ.

Valeria virgo Lemovicis in Gallia 9. Decembris ejus martyrium breviter attigit S. Martialis in Epistola ad Tolofanos, hæc ab eodem Martiali uno ex Christi discipulis ad fidem conversa, cum Deo virginitatem suam vovisset, & Stephani ducis Aquitanie nuptias recusasset, ipsius jussu est decollata. ejus animam in cælum ab Angelis deferri vidit ejus Percussor, de qua Petrus in Catalogo lib. 6. cap. 29.

Potamiæna virgo cum Marcella matre, & Rhæide catechumena, & aliis passâ est Alexandria 28. Junii, hæc in persecutione Severi, ut verbis utar Eusebii lib. 6. cap. 4. infinitas prope pugnas pro corpore pudicitia, & virginitate, cum esset pulcherrima, contra insanos amatorum suorum impetus constanter sustinuit, tum pro fide in Christum acerba, dictaque horrenda tormenta perpessa, ferventi quoque pice per varia corporis membra ab imis pedibus ad capitis verticem sensim, ac pedientim diffusa, ad ultimum unâ cum matre igno consumpta est. Nec illud reticendum, quod cum Potamiæna à Basilide uno ex satellitibus ad supplicium duceretur, & idem Basilides impudicos homines molestiam ei facientes, & verborum petulantia ei insectantes coercuisset, se à Domino suo, ubi è vita excessisset, veniam & gratiam pro eo efflagitaturam pollicita est, quod & præstitit: nam post triduum noctu illi apparens, ejusque capiti coronam imponens, se à Domino postulatam ei gratiam obtinuisse asseruit, quare cum ad Christum conversum brevi agone suis precibus martyrem gloriosum effecit; ejus memoria in Martyrologio die 30. Junii recolitur. hæc omnia ex Eusebio loco citato, qui etiam addit iisdem temporibus alios complures Alexandria, quibus Potamiæna secundum usum apparuit, eique ad Dei verbum amplexandum impensè cohortata fuit, frequentes ad Christi fidem accessisse.

Agatha virgo in Sicilia 5. Februarii in persecutione Decii, quæ nobilibus parentibus orta à Quintiano Sicilia Prætoris ejus amore capto nullis suasionibus, nec tormentis de constantia Christianæ fidei, & servandæ virginitatis remo-

veri potuit. ejus illa vox legitur: *Propter fidem castitatis iussa sum suspendi in equuleo, adjuvante Domino Deus meus in tortura mamillarum mearum.* hæc post acerbissima tormenta, & mamillarum abscissionem in carcerem Deum precando migravit in cælum.

Anatolia virgo 9. Julii Hæc in persecutione Decii cum Tito Aurelio, cujus erat sponsa, virginitatis amore nubere recusaret & interrim patrimonium suum pauperibus erogaret Victoriæ jam Christianæ cuidam Eugenio pagano desponsata, quæ ad conjugium ei suadendum venerat, è contrario virginitatem persuasit. quare ex urbe pulsa, & ad prædium sponsi ducta fame & inedia afflicta nullo pacto ad nubendum, vel Idolis sacrificandum adduci potuit. Deinde Anianum Diodori Provinciæ Consularis filium à dæmone liberavit, plurimosque per totam Piceni Provinciam variis affectos languoribus curavit, & in Christum credentes effecit, novissimè in civitate Thoræ apud lacum Velinum à Faustiano Judice diversis poenarum generibus vexata, cum à serpente per Audacem immisso liberata esset eundemque Audacem convertisset, extensis manibus orans gladio transverberata est. Audax quoque pro Christo sine mora capitali sententia coronatur. hæc ex Martyrologio, & ex vita S. Anatoliæ apud Surium tom. 4. & ex vita S. Victoriæ apud eundem tom. 6. & apud Petrum de Natalibus lib. 6. cap. 73.

Victoria virgo Romæ 23. Decembris in persecutione Decii, hæc Eugenio Pagano desponsata S. Anatoliæ operâ, ut supra diximus, ad virginitatem servandam inducta, omne pretium ornamentorum suorum in pauperes distraxit, quare ab Eugenio in prædium suum adducta fame maceratur. post triennium autem, cum neq; nubere, neque sacrificare vellet, post multa facta miracula, inter quæ draconem, qui plurimos perimebat, & flatu aërem inficibat, in Christi nomine ab urbe Tibulana, seu Tiburtina effugavit, post multas virgines, quas Domino aggregavit, & diligenter instituit, à carnifice rogatu sui Sponsi percussa est gladio in corde. hæc ex Martyrologio Romano, & Adonis apud Surium tom. 6. & ex Petro de Natalibus lib. 2. cap. 83. cujus carnifex intra sex dies à vermibus consumptus misere obiit.

Rufina & Secunda sorores virgines Romanæ 10. Hæc Valeriano, & Galieno Imperatoribus rejecto connubio Ametarii, & Verini quibus

bus à parentibus desponsata fuerant, quòd Jesu Christo virginitatem vovissent, cum nec promissis nec terrore à proposito abducerentur, post multa tormenta capite plectuntur.

Basilisa virgo Romæ 20. Maii. hæc ex Regio genere opera S. Eugenæ à Proto, & Hyacintho eunuchis fidem edocta, cum Pompei sponsum illustriissimum haberet, illum dimisit, à quo accusata, quòd esset Christiana à Galieno Augusto decretum est, ut aut sponsum reciperet, aut gladio interiret, ipsa verò respondente Regem Regum se habere sponsum, gladio transverberata est.

Margarita virgo Antiochiæ Pisdia 20. Julii, quæ Olibrio Præsente eam vehementer deliberanti noluit matrimonio copulari, à quo ut Diis immolaret, diè est excuciata, sed frustra, in carcere à demone, qui in speciem immanissimi draconis se se ostenderat, deglutitur, verùm dum signo crucis se munit draco medius crepuit, & Margarita illæsa exivit, demùm post varia tormenta capite est plecta.

Dula, quam Petrus in Catalogo lib 3. cap. 230. virginem fuisse dicit 25. Martii hæc ancilla cum esset cujusdam militis, nec ejus libidini ulla ratione consentire vellet, pro castitate occisa martyrii coronam promeruit.

Wilgefortis virgo in Lusitania 20. Julii pro Christiana fide, ac pudicitia decertans in cruce meruit gloriosum obtinere triumphum.

Juliana virgo Nicomediæ, cujus translatio 16. Februarii celebratur Cumis in Campania; quo etiam die ejus memoria in Martyrologio, & in vitis Sanctorum recensetur. Hæc novem annos nata Evlasio despondetur; cum verò 18. ætatis annum ageret, & sponso nisi Christi fidem susciperet, nubere recusaret. Primum pro Christi fide à patre Africano graviter cæsa, deinde ab ipso Evlasio, qui jam Præfecturam gerebat, variè cruciata, & postmodum in carcerem detrusa, ubi palam cum diabolo, qui se in Angelum lucis transfiguraverat, eique idolis sacrificare suadebat, confligit: nam divina virtute eum agnovit, ligavit, & plagis cæcidit, quibus invisibiliter torquebatur, & rogabat, ut solveretur à vinculis, & relaxaretur à plagis. Demùm Juliana flammis ignium, & ollam ferventem superans capitis decollatione martyrium consummavit anno Domini 290. sub Maximiniano, in cujus passione viri quingenti, & mulieres centum triginta ad Christum converti, jussu Præsidis, omnes pro Christo cæsi

sunt: cum autem navis, qua S. Julianæ corpus opera piæ mulieris nomine Sophia: Romanæ vebat, ir, orta tempestate Cumas appulisset, ibi pretiosus reliquiarum ejus thesaurus expositus extructo templo magna cum veneratione tumulatur. Postea evertis jam Cumis, quæ Neapoli decem serè milliabus absunt, Anselmus Neapolitanus Archiepiscopus ann. salutis 1207 missis eò unà cum Leone Cumano Episcopo pluribus Abbatibus, ac militibus corpora S. Julianæ, ac S. Maximi Levitæ, & martyris suæ vim odorem spirantia sol. mni pompa transferenda & corpus quidem S. Maximi in templo cathedrali, S. Julianæ verò in templo S. Mariæ à Domina Romata Cænobii Monialium Bienda eju'dem Cænobii Abbatissa, & reliquis Monialibus id enixe flagitantibus collocanda curavit. Hæc ex translatione S. Julianæ, quæ in Codice vetusto, ac manus.ripto apud dictas Moniales asservatur, desumpta sunt.

Febronia virgo Sibapoli in Syria 25. Junii, sub Diocleriano, hæc à teneris in Monasterio mulierum sub Bienna, cujus erat neptis, instituta, cum vigesimum annum ageret, ob fidem & pudici iun servandam, sub Lysimacho Præside jussu Sel. ni, qui erat Lysimachi patruus, primò virgis se vilis cæsa, & equuleo torta, deinde pectus laniam, atque igne succensa, demùm excussis dentibus, mammisque abscissis, utraque etiam manu, & utroque pede præcis, capitis damnata, tot passionum ornata monilibus migravit ad sponsum; post cujus mortem Seleus ingenti triditio correptus, caput uni ex col. mnis impactum confregit, & spiritum exhalavit: Lysimachus verò, qui invenit S. Febroniæ tormentis interfuerat, ejus constantia permotus Christi fide suscepta, S. Febroniæ corpus in Monasterio, ubi vixerat honorificè sepeliendum curavit.

Anytia virgo Theffalonicæ 30. Decemb. in persecutione Maximiani. Hæc nobilibus & locupletibus parentibus orta, iis defunctis, opes omnes in pretium redactas pauperibus ad obulum usque est elargita; suo autem labore vitam sustinavit, assiduis & ardentibus ad Deum precibus, ac jejniis ad martyrium se comparabat, cum igitur die quadam ad templum se conferret, à quodam ex Imperatoris satellitibus, cui fortè occurrit, ejus conspecta pulchritudine, illius amore sauciato interrogata, quænam esset, & quò tenderet, se Christianam, & ad Dominicum procedere libere confessa est, eiq;

43.
Juliana
virgo. &
martyr. 1

ne velum ex vultu detraheret, Christi nomine invocato forrifer restitit: at ille Christi nomine audito ira percitus gladio eam transverberavit, & gloriosam Christi martyrem effecit.

*Ripsimes
virgo, &
martyr.*

Ripsimes virgo cum Gajana, & aliis triginta quinque virginibus martyri coronam est consecuta in Armenia majore sub Tiridate Rege, quarum memoria 29. Sept. recolitur; Ripsimes enim cum sub virgine Gajana Monasterii præfecta, virginittatis votum Deo nuncupasset, sanctissimamque vitam jejuniis, & nocturnis, atq; diurnis precibus exercitam duxisset, rejecto Diocletiani Imperatoris conjugio, à quo propter egregiam ejus pulchritudinem in uxorem per nuncios vehementer expetebatur, ut virginittatis custodiæ consulere sibi cū cæteris virginibus in Armeniam majorem migrandum censuit: ibi Tiridates Armeniæ Rex de tota re Diocletiani literis certior factus in ejus amore exarsit, illamque invitam in cubiculum suum attractam ad suam libidinem modis omnibus pertrahere conatur, verum illa viriliter ei restitit, eumq; à sui contumelia strenue repulit, ab eo elapsa ad socias virginis rediit, ubi orationi cum iisdem intenta à Principe coquorum cum suis satellitibus est tenta, eiq; lingua præciditur & ad quatuor palos alligata lampadibus exurit, acutoq; lapide ejus venter disseciditur effusis intestinis, ejus quoq; adhuc palpitantis oculi effodiuntur, & tota membratim dissepitur. Ex reliquis vero virginibus triginta tres satellitum ense mortem subiere die 26. Sept. Gajana vero cum duabus, quæ supererant virginibus sequenti die martyrio coronatæ sunt, cum eis lingua pone tracta per tendinem è gutture avulsa esset, viventes etiam in morem pecudum per talos eas inflando excoriantur, acuroq; lapide eis venter dissecatur: tandem capite plectuntur. hæc omnia ex vita S. Gregorii Armeniæ Episc. apud Sur. die 30. Sept.

*Triginta
tres virg.
& mart.
Gajana cū
soc. duabus
virg. &
mart.*

*Potamia-
na virgo &
mart.*

Potamiæna Alexandria in persecutione Maximini, virgo eximia forma, cujusdam intemperantis viri ancilla fuit, quam nullis precibus, vel promissis ad flagitium secum inclinare potuit; quare ab ipso veluti Christiana Præfecto Alexandria delata variis ab eo tormentis est excruciatæ: tandem in magnum lebetem pice ardenti repletum, Præses minatur illam devolvere nisi suo domino pareat: cui illa in tuenda pudicitia firma: *Per caput, inquit, Imperatoris, quem tu times, si statuisti hoc me supplicio afficere, jube me paulatim in picem ferventem demitti, ut videas*

quantam mihi largitus est patientiam Christus, quem tu ignoras, quæ sic paulatim demissa spatio trium horarum emisit spiritum, cum pice ad ejus collum pervenisset. hæc apud Palladium in historia Lausiaca, cap. 2. qui hæc retulit B. Isidorus Xenodoctus, qui à S. Antonio Abbate ea acceperat: merito autem Baronius in notis ad Martyrologium ad diem 28. Junii existimat diversam esse hanc Potamiænam, cujus memoria in Martyrologio non adnotatur, ab alia, quam supra recensuimus, licet nomine, & pudicitia servata, & aliqua martyrii similitudine conveniant, illa enim Thessalonica sub Severo Imperatore, & cum Matre passa est: hæc vero Alexandria sub Maximino, nec ulla ejus matris sit mentio.

44. Pelagia virgo Tarsin Cilicia 4. Maii. Hæc cum esset eleganti forma conjugium filii Diocletiani Imperatoris, qui eam in uxorem petebat constanter recusavit, quod Dei filio se diceret desponsam, & à Clino Episcopo sanctissimo baptismum suscepit: deinde ipse Diocletianus ejus pulchritudine captus, eam in sponsam habere tentavit, multaq; ei est pollicitus, quæ omnia ipsa Christi causa, quem libere est confessa, tanquam stercore contempserit; quare jussu Diocletiani in bovem æneum candentem inclusa martyrium complevit. ejus martyrium apud Surium ex Metaphraste to. 3. & in Martyrologio continetur.

*Pelagia
virgo &
martyr.*

Pelagia virgo Antiochiæ 9. Junii, quam, ut testatur Martyrologium, Sanctus Ambrosius, & Joannes Chrysostomus magnis efferunt laudibus; ille quidem lib. 3. de Virginibus, hic vero in duabus orationibus quas in laudem S. Pelagiæ habuit, & extant apud Surium tom. 3. quare ex utriusq; verbis ejus contextam historiã. Hæc itaq; quindecim fere annorum soror virginum & ipsa virgo cum se domi inclusam à prædonibus fidei, vel pudoris sui cum fedi videret omni præsidio vacuam, sed Deo plenam patre, matre, nutrice, ancilla, vicinis & amicis absentibus ab illis comprehensa est ad judicium pertrahenda ipsa vero è domo egressa petiit à militibus, ut sibi liceret intro redire, vestemq; mutare; ingressa vero ad tecti fastigium currens inde se ipsam præcipitem dedit, & confestim spiritum exhalavit, carnisq; manus, ac petulantium hominum libidinem elusit, quod vero confestim obierit, divinæ voluntati ascribit Chrysostomus, complures enim è sublimi tecto dejecti, vel nihil mali passi sunt, vel læsis membris, diu super-

*Pelagia
virgo, &
mart.*

Antes fuerunt Inactis quoq; S. Luciani apud
Sui. to. i. die 7. Januarii. Pelagia ex discipulis
Luciani praecelsissimi martyris fuisse dicitur,
qua de re eto se detecit, ne abominandum quid per
vini lustitiae et sic ibi. Ambrosius vero pulchre
rationes ponit, quibus apud se de voluntaria
morte optetenda deliberavit, additq; Matris
in genio ornasse caput, & nuptialem induisse
vestem, quae de sancto pergit Ambrosius de morte
mariti, & ororum. *Vit. inquit, detestandi perse-
cutores ceptam sibi viderunt praedam pudoris,
matrem. & sorores ceperunt quarere. Verum il-
la jam campum tenebant, cum subito hinc perse-
cutoribus imminetibus, inde servio exclusa a
fuga, incenso sinu, quo pudorem tegerent, nec
gressum impedirent, conseris manibus tanquam
cheros ducerent in medium progrediuntur, ubi
presidium abruptius, cumque obissent, immo-
bilem non absque miraculo corporum stationem
tenuerunt, non eadem vera unda nudavit, non ra-
pidi cursus fluminis volutarunt; quin etiam
sancta mater, licet sensu carens, religiosum, quem
strinxerat nodum, nec morte laxabat, ut quas ad
martyrium junxerat, usque ad tumulum vindica-
ret. haec Ambrosius, qui ad Simplicianum e-
narrans quaedam ex Psalmo 104. cum ostende-
re velit liberos esse Christianos, ut pote vere
sapientes, exemplum profert sanctarum Te-
clae, Agnetis, & Pelagiae, quae agminibus septa
persecutorum nequaquam est inclinata. Om-
nis vero dierepantia si qua inter Ambrosium,
& Chrysostomum esse videtur, facile ita con-
ciliari potest, cum enim Pelagia persecutores
venturos timeret, & apud se id quod factura
erat, constituisset; idcirco antequam mater do-
mo egrediretur, ornavit caput: postea absente
matre repente a militibus comprehensa pte-
statem mutandi vestem petiit: itaque veste nu-
ptiali induta est summo domus fastigio se de-
cit, ut hoc nuptialiornatu se ad sponsum Chri-
stum procedere, declararet. Sane Ambrosius e-
tiam si genus motus taceat, non obscure tamen
ei domi mortem oppetisse indicat, cum eam
de nece sibi inferenda domi deliberantem ponit:
& mox subdit, persecutores eam praedam
pudoris sibi ceptam viderunt (quia nimirum
praecipitem se dederat) ad matrem & sorores
perquirenda: animum adiecisse, quae in campo
deprehensa, in flumen se merierunt.*

*Pelagia
mater, ac
sorores pro
tuenda pu-
dicitia a
quis obru-
te.*

*Puella duae
pro tuenda
virginitate.*

Mulier quaedam Antiochiae sanctae, & admi-
rabili, ex Eusebio libro octavo historiarum
Ecclesiasticarum cap. vigesimo quarto, divitiis,

generis nobilitate, & gloria praeter ceteris eximia
geminas filias virgines corporis pueritiam
& aetate praestantes habuit, easque peritatis in-
stitutis studiose indicaverat. Hae cum a turli-
tibus Antiochiam perduceretur cum suis abus,
eas de tormentis, quae Christianis infligebantur
& de stupro tormentis intolerabilioribus, quo ad-
versari eos violaturos minabantur sedulo ad-
monuit, omniumque istorum malorum libe-
rationem esse ad Dominum tanquam ad salu-
tis portum confugere: quare omnes uno ani-
morum consensu conveniunt, & potestate sa-
tellicibus impetrata, paululum de via decedens,
naturalis necessitatis causa, de repente ad fluvia-
ripam profectae se in producentem gurgitem pra-
cipitarunt haec ex Eusebio. Possit aliquis non
immerito haesitare, num haec mulieres sint e-
dem cum matre, & sororibus Pelagiae, de quibus
ex Ambrosio jam diximus, cum est enim
diverso modo recenseri, hujus tamen rei alio-
rum esto iudicium.

*te in flu-
men assi-
cunt.*

Obijciat quispiam non licere necem qua-
cunque ex causa sibi inferre, quod fule probat
Augustinus libro i. de Civitate Dei, idem ta-
men respondet cap. 26. privato quodam Dei
instinctu fieri id posse verba Augustini haec
sunt: Sed quaedam inquit sanctae femina: tem-
poris persecutoris, ut insectatores sua pudicitia
de vitarent, se in rapturum, atque necaturum
flumen projecerunt, eoque modo desinita sunt,
earumque martyria in Catholica Ecclesia vene-
ratione celeberrima frequentantur. & mox: Quid
si hoc facerent non humanitas decepta, sed divi-
nitus iussu, sicut de Samsons aliquid nobis non est
fas credere? & inf. 2. Quod si jubente imperatore
potest quis legime alium interficere: quanto
magis jubente creatore tantummodo videat ve-
rum divina iussio nullo metet incerto. haec Au-
gustinus Ecclesiae tamen est iudicare, num ali-
quis ex divino instinctu, an ex propria temeritate
aliquid ejusmodi perficiat.

*Ex secun-
ari D. i. i.
sunt ta-
ferentia
binocum
non pedit.*

At haec quoque geminae virgines Antiochiae
sorores ex eodem Eusebio loco citato incli-
genae, & virginitate insignes adolescen-
tula, venusta corpore, animo graves, moribus
pia, studio, & industria admirabiles fuerunt,
quas in vastos maris fluctus nefarii demonum
multi numerum praecipitunt.

*Virgini-
dua in ma-
re demer-
sa.*

Innumerabiles mulieres Christianae (verba Innumer-
sunt Eusebio lib. 8. hist. cap. 7.) quoniam supra
minas, quibus Provinciarum Praefecti eas terre-
re conabantur, forte non poterant, omnia crucia-
qua pro tu-
mento.

*Christiana
mulieres,
qua pro tu-
mento.*

enda pudicitia obiere mentorum, dissonum, & mortiferi supplicii genera libenter subierunt, atque haec sane permagna admiratione digna sunt. ita Eusebius.

S. Ursula cum sociis virg. & m.
 Sancta Ursula vi go filia Regis Cornubiæ in Anglia, cum sociabus, (quæ ad undecim millia fuisse scribuntur) vigesimo primo Octobris pro Christiana religione, & virginitatis constantia ab Hunnis interfecit, martyrio vitam consummarunt, & plurima earum corpora Colonia condita fuerunt. ita Martyrologiū ad eum diem, de quibus erudite, ut solet, Cardinalis Baronius in suis notis fufius agit.

Cordula virg. & m.
 Cordula virgo ex sodalibus sanctæ Ursulæ 22. Octobris apud Coloniam hæc cum aliarum supplicis, & ea de petterita se occulta esset, postmodum se ultro patefecit, & novissima omnium martyrii coronam accepit.

Eutropia virg. & m. cum soc. m. Nicasius Episc. & m.
 Eutropia virgo, & martyr Rhemis 14. Decembris cum Nicasio Episcopo ejus fratre, & aliis sociis à Barbaris Ecclesiæ hostibus caesa. Hæc enim cum ab eisdem Barbaris expugnata Civitate; & decollato Episcopo propter pulchritudinem, ut ei illuderent reservata esset, ne pudicitiam perderet, eosdem de impietate in sanctum Episcopum redarguit, & tyrannum repente insiliens oculos ei evulsit, quare à reliquis persecutoribus cum nonnullis aliis civibus crucidata est circa annum Domini 453. super quorum corpora nocte luminaria cœlestia cum Angelico concentu resplendebant, donec divina revelatione honorifice sunt tumulata, de quibus Petrus in Catalogo lib. 1. cap. 69. & Vincentius lib. 20. Spec. hist. c. 37. & 38.

Super eorum corpora cœlestia luminaria noctu erantur.
Dympna virg. & m.
 Dympna virgo, & martyr 15. Maii: hæc Regis Hiberniæ pagani filia clam Christi fide cum baptismo suscepta se corde & corpore Christo devotè perpetuo servitutam: defuncta matre, parens, ut sibi matrimonio copulareretur, importunis precibus efflagit, quod illa se facturam constanter negavit: cumq; Rex vim minaretur, postulat quadraginta dierum inducitiis, Geneberno Sacerdoti à quo baptizata fuerat consilio, nave consecrata Antuerpiam primum, deinde ad oppidum Ghele pervenit cum eodem sacerdote. Verum cum ejus parens ubiq; illam perquirere curasset, ad eam repertam accessit, & blandis verbis, multisq; promissionibus incastas nuptias persuadere cepit: verum à Gereberno Sacerdote acriter reprehensus, illum interim mandavit, sicq; Christi martyrem effecit. Dympna vero Christi amore se omnia contemnere, & impuras nuptias dete-

stari invictò animo testata est: quare ejus pater furorè incensus, sui suorumq; idolorum injuriam ulcisci volens, eam decollari præcepit: sed cum nullus ex servis id exequi auderet, ipsemet suo gladio sacræ virginis caput amputavit die 15. Maii, circa annum Domini 600. ejus corpus miraculis clarum, una cum Gereberni corpore ab incolis est sepultum: post multa vero annorum curricula humum effodientes duos sarco-phagos ex lapide candidissimo (qui in ea Regione non invenitur) integros absq; junctura sacra corpora continentes, Angelicis manibus præparatos, invenerunt: translatio autem hujus virginis in diem 15. Maii incidit, quo in Martyrologio ascribitur, cum tamen die 13. Maii martyrio fuerit coronata.

45. Wenefrida virgo, & martyr in Anglia 3. Novembris, hæc nobilibus parentibus orta à Beunoo viro Sâctissimo in pietate instituta virginitatem Deo offerre decrevit: cum autem die Dominico parentibus ad templum progressis, sola domi remansisset, Cradocus Alani Regis filius in ejus domū adveniens eam ad concubitū invitavit; illa rogat, ut adventū patris expectet si se conjugem velit, interim velle se in cubiculum ingredi mox reversuram: itaq; cubiculum ingressa, per aliud ostium celeri cursu ad Ecclesiam properat, quod juvenis sentiens furorè succensus, eam insequitur minatus, nisi illico suæ pareat voluntari, se ei caput præcisurum: at illa infractione animo se Christo Regi desponsatam nulla ratione alium admittere velle, respondit; is vero per summā libidinis impotentiam caput ei amputavit, in loco autem, ubi caput ejus decedit, fons ingens & perspicuus in hodiernum usque diem erupit, multos morbos per hujus virginis merita depellens, lapides quoque ejus aspersi cruore sanguinis vestigia perpetuo retinent, & thus redolent. selectus juvenis acriter objurgatus à Beunoo, repente corruit, & expiravit, corpusque ejus colliquefcens dispersit, multis asserentibus illud in tartarum eū anima descendisse Beunoo vero caput virginis corpori apponens, M. ssa celebrata, Deum impense orat, ut sanctam viræ restituat, quo post longa vitæ spatia bonis operibus plena ad eū redeat, & ubi ab omnibus responsum est Amen, mirum dictu puella quasi è somno exurrexit, & ab eodem viro Dei sacrum velamen accepit, nobilium filias congregavit, quas in pietate erudit; homines regionis illius tot tantisq; cōspicuis miraculis à Beunoo Baptismum cum Chri-

Dympna cum Gereberni Angelorum minister os mulantur.

Wenefrida virg. & m.

E loco in quem præcipit illius caput decedit saluberrimus fons erupit. Virgin. accisor repete mortuus ad inferos cum corpore deferretur Beunoo precibus Wenefrida ad vitam redit.

*Elerius
Abbas
Wenefrida
à Christo
mortis tē
pus signifi-
catur.*

si fide suscipiūt. Wenefrida vero post aliquod
tempus diuinitus monita ad Abbatem Elerium
profecta, ab eoque honorifice excepta. Mona-
sterio virginum praeficitur, ubi multis editis
Miraculis Christo ei tempus mortis indicante,
spiritum Deo reddidit. haec ex vita eius apud
Sur. tom 6. Molanus in Additionibus ad Ulfuar-
dum hac die, refert Elerium Cambrum circa
annum 660 S. Wenefridae viram contexuisse,
quae obiit, ut diximus, in Monasterio, quod ipse
extruxit.

*Irene virg.
& mart.*

Irene virgo, & martyr Nabanciae in Lusitania
20 Octobr. haec patre Hermigio, matre Bugenia
nobili genere orta, eleganti forma, & praec-
claris ingenii, ac virtutum dotibus exornata cum
Casta, & Julia amitis, aliisque virginibus domi
quasi in Monasterio sancte educata, à cuiusdam
Monasterii Abbate eius avunculo nomine Selio
in pietate instituenda impense commendatur
Remigio eiusdem Monasterii monacho; à quo
post aliquod tempus, cum eius amore captus
esset, ad flagitium est sollicitatus; verum illa, ut
erat pietate, ac sanctitate insignis, eum graviter
reprehensum à se stititque reiecit, miser ille amo-
re in odium converso maximam integetitiam
illius famae libem à pergere est conatus: quare
pharmacum quoddam virulentum daemones
consilio confectum, ei propinandum curavit,
quo venter eius in specie praegnantis intumuit.
hoc evulgato, non secus ac si nefarium illa se-
lus admisisset, male apud omnes audiebat.
Quoniam vero Britaldus Castaldi Nabanciae
domini filius, qui ante biennium infans huius
virginis amore adeo tenebatur, ut propterea in
aegritudine incidit, à pudicissima virgine fufis
ad Deum precibus, & sermone cum eo habito
prudenter fuerat ab ea mente deductus, qui tamen
mortem ei comminatus erat, si virum aliū
illicito amore profecuta foret: is ergo, ea re cog-
nita, nimio zelotypiae furore percitus per
quendam militem eam circa ripam fluminis
Nabaris orantem gladio interficiendā curavit.
eius defunctae corpus à milite vestibus, indusio
excepto, spoliatum in eundem fluvium, qui per
alium fluvium nomine Ozichorum in Tagum
effluit, projicitur, quod ad radices montis, qui
Castellum Scalabis dicitur delatum, in sepulchro
Angelorum ministerio aedificato est conditum
hoc cum diuinitus eius avunculus didicisset,
cum universo populo solemnī pompa ad locū
decessit, reperitque Tagum divina virtute suum
alveum delevit, quo monumentam Irenes

*Irene virg.
& mart.
simulus
sub Tago
flumine
ab Angelis
extruxit.*

omnibus esset conspicuum: eius tamen corpus
ex eo loco movere minime potuerūt, ex capil-
lis tantum, & indusio aliquid acceperunt, quibus
multa sunt edita miracula. illis porro disceden-
tibus, sepulchrum iterum altissimis aquis coope-
ritum est; Castellum Scalabis ab ea nomen ac-
cepit, dictumque est S. Irene; corrupto tamē vo-
cabulo vulgo *Santarem* appellatur. R. migus
& alii, qui necis virginis causa, vel occasio fuisse
tanti sceleris patrat, & poenitentia deest: Romam
profecti, se ipsos poenis sponte suscipiis casti-
garunt. huius virginis mors (quam ob tuendam
pudicitiam Baronius in notis ad Martyrologiū
martyrum suscepisse affirmat) in annum Do-
mini 653 incidit, qui fuit quartus Recceluinthi
Hispaniarum Regis. hanc historiam, quae non
ita omnibus sit cognita, placuit latius describere;
eam refert thelaurus concionatorum bre-
viter tom. 2. hac die. Mariana lib. 6. de rebus
Hispaniae c. 10. Bartholomaeus Moralis lib. 12.
c. 35. Andreas Rolendus in Breviario Eboracensi.
Flos Sanctorum Lusitano idiomate. Valesius in
Chronicis Hispanicis. In huius oppidi templo
paracleti S. Stephani visitur miraculum illud
sanctissima Eucharistiae longe celeberrimum,
quod contigit Aera 1266, hoc est anno Domini
1228. & etiam nunc non sine magna intuentium
admiratione conspicitur, quod legi potest ube-
rius descriptum apud nostrum Joannem de
Lucena lib. 9. vitae B. Xaverii c. 2. cum ibi diver-
so schemate Christus Dominus diversis se vi-
dendum praebet.

46. Maxellendis virgo & martyr in Camera-
tensi Diocesi 13. Novemb. quae parentibus no-
bilitate, & spectata religione claris progenita,
ab infantia virginitatem suam voto emisso
Deo dicavit, ieiuniumque, precibus, ac elemosy-
nis sedulo vacabat, cumque Harduini vim potētis
connubium, cui eam pater in conjugem pro-
miserat, constanter recusaret, Harduinus qui e-
jus amore flagrabat, ad Mexellendis domum
veniens ab ipsa, ut ejus nuptiis consenti ei, nul-
la ratione obtinere potuit, quin potius ab eo-
rum manibus qui eam domi latitantem ad Har-
duinum perduxerant, omni conatu se subducere
fugientem Harduinus insecutus suo eam ense
jugular, quo facto repente visum amisit, quem
post triennium in huius sacrae virginis transla-
tione suorum scelerum veniam precatus rece-
pit, quae compluribus aliis miraculis claruisse
fertur; vixit autem tempore Vindiciani Episcopi.
Cameraensis; seu Atrabatenensis; hic à S. Veda-
sto

*Eximiam
eius san-
ctitatem
Deus mi-
raculis
comproba-
vit.*

*SS. Eucha-
r. stis mira-
culum,*

*Maxello-
dis virgo
& mart.*

*Eadem
Harduini
interfecti-
ri amissum
lunary
culorum
reddidit.
sto*

Ro. qui anno Domini 570 ex hac vita migravit Octavus ejus Ecclesie Præful numeratur. hæc apud Sur. in ejus vita tom. 6.

**VIRGINVM EXEMPLA, QVÆ
protuenda pudicitia se ipsa de-
formarunt.**

AD hoc quoque caput spectat integrum virginum Monasterium in Angliâ; cum enim anno 870. in Scotiam applicuisset Danorum innumera multitudo Ducibus Hinguar & Stubbâ, qui nulli sexu parentes magnâ Angliæ finibus calamitatē inuolueret; quod ubi percipuisset *Ebba* S. Collinghamensis Cœnobii Abbâtissa metuens ne ipsa cum commissis sibi virginibus ludibrio exponeretur Paganorum, ut virginitatem amitteret, universis sororibus ad capitulum convocatis exposuit, quæ ab illis pertrabantur scelera & periculum, quod eis immineret; adjectisq; si consilium suum acquirere vellet, se sperare, quod divina ope, & Barbarorum rabiem effugere, & virginitatem custodire possent; cui omnes se maternis præceptis obtemperaturas responderunt: at illa in victo animo arrepta novâ, ula nasum proprium cum labro superiori ad dentes usq; præcidens horrendum spectaculum cunctis præout, quod & singulæ in se ipsis imitatae sunt: cum autem sequenti die hostes illi nequissimi pervenissent, ut sanctimoniales ludibrio haberent, & monasterium incenderent, cernentes Abbâtissam, cunctasque sorores ita mutilatas festinato recedentes satellitibus suis præcepunt, ut in igne monasterium cum ipsis sancti monialibus concremarent; sicq; virgines illæ sanctissimam martyrii gloriam pervenerunt. hæc fere ad verbum ex Matthæo Westmonasteriensi quem refert Baron. in Annalib. tom. 10. ad annum 870. ubi has virgines cultu martyriam ab Ecclesia celebratas defendit, etiam si se ipsas mutilavint; penes Ecclesiam enim judicium est, an aliquid Spiritus impetu, an vero humana audacia sit, ut supra in S. Pelagia Anno. hena ex Augustino 1. de civitate Dei cap. 26. diximus.

*Moniales
cenobii
inter Jeru-
salem, &
Bethlehem
extructi.*

Hoc ipsum exemplum Moniales cenobii quod inter Jerusalem, & Bethlehem situm. erat sunt imitatae; cum enim Terra S. Christianis, qui eam possidebant, a Saracenis fuisset erepta, Soldanus audis ibi degere virgines forma præstantes, eas violare volebat; gigni cum jam præ-

foribus esset tyrannus, Abbâtissa divinitus edocta, omnibus, si salvam vellent virginitatem, ut suum exemplum sequantur, consuluit, quod se facturam illæ receperunt: at ipsa primitus sibi nasum præcidit, idem & reliquæ sponte effecerunt: quo audito Soldanus earum prudentiam, & fidei constantiam admirans, vehementer probavit. hæc in Itinerario Diemari, & refertur in magno speculo exemplorum distinctione 9. num. 24.

Hic adungere possumus virginis cujusdam exemplum, quod narrat Jacobus de Vitriaco Cardinal. Erat sanctimonialis quædam pulchritudine insignis, à Principe, in cujus ditione erat ejus Monasterium, ardentem concupita: cujus voluntatem cum nec precibus, nec muneribus Princeps expugnare posset, denunciavit Abbâtissæ, nisi illam sibi tradat, universum monasterium igne crematurum: quod audiens pudica sanctimonialis, & intelligens Principem propter oculorum venustatem eam deperire, ambos sibi oculos evulsit, atque in disco Principi præsentandos dedit, illis verbis: *Habeto oculos, quos desiderasti, modo meos cordis oculos intactos, atque illos relinquo* hoc ex Vitriaco refertur in Speculo exemplorum distinctione 9. num. 23. Hoc idem exemplum narrat Vincentius Beluacensis in Speculo morali libro primo, part. 3. distinct. 96. illudque in Angliâ contigisse testatur. Principem vero illum ait fuisse Richardum Angliæ Regem. Verum ne quis existimet hoc exemplum unicum, vel recens. Simile quid aliquot seculis antequam Richardus, de quo diximus, regnaret in Angliâ de sanctimoniali quadam ex relatione viri fidelis, cum esset Alexandria, se accepisse narrat Sophronius, qui vixit circa annum Domini 610. in Prato spirituali capite sexagesimo. Hæc cum domi suæ vitam solitariam ducens jejuniis, vigiliis, ac erogandis elemosynis vacaret, dum ad Ecclesiam orationis causâ se conferret, à quodam procaci adolescente nutibus, & amatoris verbis molestam usque adeo patiebatur, ut domo pedem non efferre cogeretur: tandem intelligens ab eo se amore ejus captum propter oculorum ejus venustatem, eodem adolescente præsentante sumpto gladio mox sibi oculos eruit: quod cum adolescens vidisset, corde commotus profectus est in desertum Sciti, ubi seculo renunciavit, evasit probatissimus monachus.

Non defuere & aliæ, quæ aliquid hujusmodi

*Sanctimo-
nialis quæ
pro virgi-
nitate ser-
vando o-
culos sibi
ernit.*

*Aliud si-
mile exem-
plum.*

modi propter castitatem sibi intulere, quas sectione 7. recensebimus.

QUA RATIONE COMPLURIMAE virginum pudicitia Christi praesidio ab improborum vi, vel in ipso prostibulo sit conservata.

SECTIO VI.

47.

EXiis, quae attulimus exemplis, satis constat virgines Christi, quae vel pro eius fide, vel pro tuenda pudicitia, vel pro utraque mortem fortiter subierunt, fuisse illas quidem eximia in Christum charitate flagrantes, servandae virginis studio praeclaras, animi constantia in perferendis tormentis invictas, multitudine autem propemodum infinitas: quae exire cum tyranni, qui eas tot, tantisque tormentis subiciebant, mirum in modum discruciantur; quod à muliebri sexu imbecillo vinci te conspicerent ideo Satanæ instinctu, nonnullas ex iis, quas tormentis superare non poterant, eis martyrii palmam invidentes, vitam quidem servabant, sed stupri minus, & pudoris iactura eas terrete, ac torquere conabantur; eaque de causa interdum ad Lupanar productas, petulantium hominum libidini prostituebant. Ex quo Tertullianus in Apologetico adversus gentes cap. 50. agens de saevitia Tyrannorum in Christianos, pulchre demonstrat vel ipsorum testimonio, quanto studio Christiani castitatem colerent, quam omni vita cariorem ducerent; Tertulliani verba sunt: Probatio est innocentiae nostrae iniquitas vestra, ideo nos hac pati Deus patitur: nam & proximo ad Leonem damnando Christianam potius, quam ad Leonem, confessi estis labem pudicitiae apud nos atrocioris omni poena, & omni morte reputari; nec quicquam tamen proficis exquisitio quaeque crudelitas vestra; illecebra est magis, sectas plures efficiuntur, quoties metimur à vobis, semen est sanguis Christianorum. Ita Tertullianus.

S. Lucia
virg. & m.

At vero Sanctae virginis Christi auxilio munitae probe intelligebant, si quid in vita hoc in genere parerentur, sibi ad peccatum non imputari: hinc Sancta Lucia virgo praeclarissima cum dixisset Tyranno: caste, & pie viventes templum esse Spiritus sancti, & Praefectus, jubebo te ad Lupanar duci, ut te Spiritus sanctus deserat, respondit dignam tanta martyre senten-

tiam: Si invocam jussere violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam. neque hoc ignoravit sancta virgo Irene, sanctarum Agapes, & Chioniae soror, quae modum legimus in martyrio S. Anastasiae apud Surium tomo. 6. Cum enim Praefectus Lupanar ei minaretur, Irene haec respondisse scribitur. Cum aliquid turpe sit per vim, & repugnante voluntate, ut quidem, qui coacti sunt videtur potius esse supplicium, quam peccatum, reos autem constituit eos, qui vim attulerunt, sic illa. Quod egregie explicat sanctus Basilus lib. de vera virginitate, ubi docet tempore persecutionis virgines divina virtute à corruptione servatas, ut mox dicemus; additque nihil obfuisse virginibus, si quae in vita eo tempore violatae sunt, & rationem reddit, quare id Deus permiserit; verba Basilii haec sunt: Si quae etiam inquit, virgines tempore persecutionis vim passa sunt, non consentiente ad voluptatem anima, quia mortua corpora violari barbara feritate putabant integram, atque incorruptam animam, nec aliena libidini consentientem sponso suo & fide, & virginitate inclitiam majori cum gloria, & laude obulerunt. Voluit profecto Dominus dignanter ostendere eas, cum ipsius nominis confessionem praesenti corporis honestati praeulissent, nec animas per negationem fuisse violatas, & corpore non consentiendo voluptati, integras omnino exiisse, nisi forte, qui per summam vesaniam jugulatae virginem violare pergit, cum quis mortuam quoque concubitu violasse fateatur, se quippe ipse corrumpit, ipseque corumpitur, virgo absente anima in violata perditur: similes profecto sunt, quae cum inter persecutiones, casusque omnes illudiderentur à viris quilibet quomodo dolibet passa ex ea mortificatione carnis, integrae, atque incorruptae persisterunt. haec ille. Et Augustinus in eadem sententiam Epistola centesima vigesima secunda ad Victorianum: Gravissima, inquit, & multum dolenda est illa captivitas fornicarum castarum, atque sanctarum, sed non est captivitas earum Deus, nec captivitas deserit suas; quod probat exemplo sanctimonialis à Barbaris ductae in captivitatem, cujus pudicitia Dei beneficio intacta est servata, ipsaque ad suos est remissa: quare hortatur, ut ejusmodi periculis orent Deum verbis illis, quibus in captivitate oravit Azarias apud Danielem, & mox: Haec, inquit, illis dicentibus, & ad Deum ingemiscens omnino suis aderit, qui suis adesse consuevit, & aut nihil in eorum ca-

Irene virg.
& mart.

Virginitas
laurea
invisus
nemo amittit.

stiffi.

flissimū membrū libidine hostili perpetrari permittebat, cum earum animus nulla confessione turpitudine maculatur, vitam carnem suam defendit a crimine; & quicquid in ea non commissi nec permisi libido patenti, solus erit culpa sua sensu, omninoq; illa violentia non pro corruptio-
nis, sed pro passionis vulnere deputabitur. Tantum enim in mentis valet integritas castitatis, ut illa inviolata, nec in corpore possit pudicitia violari, cuius membra potuerunt superari hęc Augustin.

Cæterum Christus Dominus, qui in sexu fragili Victoriam martyri contulit, virgines suas in tanto discrimine constitutas, non deser-
bat, & crebro variis modis intactas custodiebat, ut idem Basilus loco citato his verbis testatur: *Cum seruetur persequutionū immunitas, electa virgines propter sponsi fidem ad illudendum in ius hominibus traicta corporibus inviolata durarunt, eo scilicet, cuius gratia id perferre-
bant, impiorum conatus in earum carne irretitos arguente, & integra earum corpora non sine pro-
digio divina virtute custodiente.* hęc Basilus. quod subiectis exemplis peripicuum erit.

43 Flavia Domitilla 7 Maji hęc Titi & Domitiani Imperatorum nepes facio virginitatis velamine à S. Clemente successore Aureliano Titi Aurelii Consulis filio, cui deiponta fuerat, nubere recusavit, à quo delata quod Christiana esset, iussu Domitiani est deportata in Insulam Pontiam: *Quam, inquit Hieronymus Episcopus, 27. Flavia Domitilla clarissima quondam famularum pro confessione nominis Christiani nobilitavit auxilium, ubi in cellulis longum duxit martirium.* sic ille. Deinde Terracinam deducta, doctrina & miraculis plurimos ad fidem Christi convertit, inter quos fuere Theodora, & Euphrosina virgines collactaneæ. Verum cum Aurelianus Terracinam venisset, unam cum Sulpitio, & Serviliano sponsis Theodoræ, & Euphrosinæ, ut omnes simul nuptias celebrarent cum suis sponsis: isti auditis, & visis miraculis Domitillæ, in Christum crediderunt, & Aurelianus hortabatur, ut honorem Deo daret. At ille in sententia pertinax, Domitillam iussit in cubiculum includi, vim ei illaturus, & post coenam cepit saltare, ut moris est in nuptiis, & repentinā insanā correptus, duos integros dies, totidemq; noctes absque intermissione salavit, donec coartens expiraret. *Luxuriosus verò frater Aureliani potestate à Tra-*

jano accepta Sulpitium, & Servilianum Præfecto Urbis tradidit, à quo pro Christi nomine iussi sunt decollari. Domitilla vero cum Theodora, & Euphrosina incenso cubiculo, in quo morabatur inclusa, unā cum eis gloriosum martyrii cursum confecit, quarum corpora integrā inventa à Cæsario Diacono sunt sepulta: ejus festum celebratur die 12. Maji, unā cum SS. Nereo, & Achilleo. S. Flavie Domitillæ in exilium ad Pontiam Insulam pulsæ meminit Eusebius l. 3. c. 14.

Seraphia virgo apud oppidum Viadivense passa 3 Sept. sub Hadriano Principe. Hęc genere Antiochea, Sabinam ad Christum convertit. eumq; à Beryllo Judæo, cui dixerat si se mādā Dei auxilio conservaret, templum esse Dei, ut templum desineret esse Dei, duobus laicis juvenibus Ægyptis illudendam tradidit, à quibus in cubiculum obscurum adducta, cum ei oranti vim inferre vellent, facto horribili tremore pene exanimis in terram membris omnibus dissolutis corruerunt, mane factō insitante Præfide Seraphiæ precibus juvenes illi incolumitati restituti affirmarunt, juvenem decorum, statura procerum, & solis subare resurgentem, se inter Seraphiam, & ipsos interposuisse, ac propterea viribus defectos inter-
rā cecidisse. Præfides vero magicis artibus tribuens iussit eam a dentibus facibus inflamari, quæ mox extinctæ sunt, ministris in terram cadentibus, postmodum suffibus caesa, terræ motu magno facto fragmentum quoddam a fuste, quo virgo cædebatur in dextrum Præfidis oculum iniecit, & post iteriduum ejus lumine orbatus est, dehinc gladio decollata, & à S. Sabina in suo sepulchro est tumulata, in quod postea illatum est corpus ejusdem Sabinæ martyris, cujus festum 29. Aug. celebratur. hęc de S. Seraphia in martyrol. & apud Sur. & Petr. de Natal. l. 8. c. 50.

Dionysia virgo Troade passa, sed Lampfaci in Helleponto condita 15. Maji. Hęc 17 ætatis annum agens in persecutione Decii præfens ad exitum tormentis, quibus pro Christo cruci-
batur Nicomachus, Andreas & Paulus: sed cum Nicomachus tormentorum acerbitate *Nicomachus à* fidem Christi abnegasset, id ibiq; factificasset, *bus à* illico à dæmone arreptus in terram elusus pro-
Christi spi-
riam linguam dentibus mandens expiravit. *de disciens* Dionysia vero exclamavit: *O se infelicissimum illi o expa-*
hominum, qui propter unius hora spatium *ra vit.*
perpetuam, & inenarrabilem poenam *ris*

aliqui-

*Dionysia
virginis
si vim in
ferre cupie-
tes ab An-
gelo tor-
rentur.*

acquifisti. Interrogata itaque & se Christianam confessa, duobus juvenibus illudenda traditur, qui cum eam violare niterentur, Angelus Domini immenso lumine eis apparens tanto ipsos timore percudit, ut ad pedes virginis prostrati, illam, ut pro eis intercederet, rogarent. Præfens verò Paulum, & Andream flagellis caesos populo occidentos tradidit, eosq; pedibus attritos extra civitatem lapidibus obruerunt, ad quos accitens Dionysia, ne ab eorum certamine disjungeretur, Proconsulis jussu gladio est caesa, quorum corpora Lampfaci una cum corpore Petri Adolescentis ab eodem Proconsule in ea civitate martyrio affecti sepulta sunt, quorum omnium festum 15. Maji celebrantur. hæc ex Vincentio in Spec. hist. l. 11. c. 46 & Petro de Natalib. l. 5. c. 4.

*Columba
mari. vir-
ginitas per
Ursam de-
fensa.*

49. Columba virgo 31. Dec. apud Senonas in persecutione Valeriani, cum Imperatoris jussu in meretricum Iustis, omnibus prostituenda exponeretur, & juvenis quidam impudicus ejus cubiculum ingressus esset; Ursæ ferocissima & caeva illuc fugiens apprehensum eum in terram stravit intendens in Columbam, ac si nutibus interrogaret, quid juberet, ejus jussu illæsus dimissus ad fidem Christi convertitur. Ursæ verò ad januam manens neminem ingredi permittebat: quare igne accenso, Ursæ jubente Columba, per tectum aufugit, ignis ab imbre extinguitur: Columba deniq; gladio est caesa. hæc apud Vincentium in Spec. hist. l. 11. c. 104. & Petro de Natalib. l. 5. c. 24.

*Daria vir-
ginitas
à Leone de-
fenditur.*

Nec ob simile contigit Dariae virgini nobilissimæ Romæ sub Numeriano Imperatore, cui ad Lupanar detrusa, Leo è stadio in ejus domum fugiens præsidio fuit; nam juvenem flagitiosum in gressibus pedibus conculcavit, oculis in Virginem intentis, ut quid fieri vellet, imperaret. At illa eum dimissum seclerum suorum arguens ad Christum convertit: Leo verò fores oblectabat, ne quis intraret; cum autem venatores Leonem capere conarentur, divina virtute Leo singulos humi dejiciens detinebat nihil illis mali inferens; qui omnes ad fidem conversi recesserunt, postea igne in domum injecto Leo à Daria recedere jubetur: tandè Daria cum Chryfanto conjugè via Salaria in arenario viventes terra & lapidibus obruuntur die 25. Oct. ut videre est apud Sur. eo die.

*Marciana
virginis* Marciana virgo in Mauritania Casariensi 9. Jan. hæc ob Dianæ simulacrum in platea con-

fractum, à ministris Judicis caesa, ejus jussu in prostibulum compulsa cuidam gladiatori illudenda traditur, qui cum ad eam noctu ingredi vellet, paries angularis lapideus divinitus constructus, atq; interpositus eum prohibuit, manè ad pedes virginis prostratus erroris veniam, ejuſq; ad Deum preces efflagitavit. Cumq; Judex alterum gladiatorem mutasset, similiter & paries ortus eum à Marcianæ contumelia separavit, tertio quoque tradita, pari ratione servata est, ea tandem bestis objecta, leo immisus mansuetus efficitur: sed postea à Tauro in oculo est percussa, & tandem à Leopardo discepta cute martyrium fortiter consummavit; ejus dies in Martyrol. non tantù 9. Jan. in Mauritania, sed etiam Toleti 12. Jul. attribuitur, & Baron. ait primam diem esse natalis, alteram translationis: ejus martyrium apud Vincentiū describitur in Spec. hist. l. 13. c. 36. & 37. & apud Petrum de Natalib. l. 2. c. 58.

Thecusa, Alexandria, Claudia, Faina, Euphrasia, Matriona, & Juliae virginis Ancyrae in Galatia 18. Maji. Hæc à Præfide primum prostituta, sed divina virtute servata, lapidibus ad colla ligatis, in paludem meræ sunt: quarum reliquias collectas cum Theodorus nepos S. Thecusa honorificè sepelisset, à Præfide severissime dilaniatus, deinde ense percussus, martyrii coronam accepit.

Sufanna filia S. Gabinii Dalmatæ, & S. Caji Papæ neptis ex fratre, ex genere Diocletiani Imperatoris virgo nobilissima 11. die Aug. hæc Galerii Maximiniani, qui in filium adoptivum à Diocletiano Imp. adoptus erat, conjugium sæpius rogata constanter recusavit, quod virginitatem Deo vorisset, cumq; Diocletianus, ut ex suo genere uxorem illi traderet, id modis omnibus procuraret, (quod ei videt ostendit Baronius tom. 2. Annal. ad ann. 249.) Sufanna verò nullis rationibus ad id consentire vellet tandem Galerius Maximianus noctu ad cubiculum ubi illa orabat, vim ei illaturus veniens vidit supra eam Angelum Domini multaluce circumfusum, quare perterritus, rapida fuga ad palatium se recepit; post hæc sustibus caesa domi suæ jussu Imperatoris capitis obrutacatione martyrii palmam promeruit: cujus corpus Serena Augusta uxor Diocletiani occultè Christiana (cujus memoria in Martyrol. habetur die 16. Aug.) suis manibus aromatibus conditum sepelivit: hæc ex Breviario, & vita ejus apud Sur.

Theo.

Theophila virgo Nicomediae 28. Decemb. in persecutione Diocletiani cum Domna & Agape virginibus, & Inde Eunucho passa est an. Domini 301. Hæc pulchritudine, genere, & virtute præstans iussu Galerii Maximiani ad Lupanar ducta, cum pro suæ integritatis tutela ad Christum preces cum lacrymis sudisset, cepit ibi sanctum Evangeliorum librum legere. Unus autem ex intemperantibus ad eam ingressus, cum jam propè esset, maximo tremore correptus humi procumbit mortuus, & sic ad Theophilæ pedes jacebat non spirans: post multas horas alius ingressus lucis fulgorè conspicit, & obrutu orbatu quærebat absq; læsione exire: plurimis quoq; eo ingressis idem contigit, complures vero non ex libidine, sed studio cognoscendi ea, quæ fiebant, ingressi videntur Theophilam honestè sedentem, atq; legentem & juvenem prope eam stantem luce, ac decore incredibili, veluti quædam tela fulgoris ex oculis emittentem, quibus conspectis, metu diriguerunt, & celeriter aufugerunt: omnes quidem libidinis oblii, nonnulli etiam ad Christum conversi, Angelus autem è domo eam educens sistit ad fores templi, ubi Christiani ad Dei laudes erant congregati, & virgine salutata recedit: hujus egregiæ virginis memoria in Martyrol. die 28. Dec. adnotatur: cum tamen multa millia Nicomediensium martyrum, qui ad Natalem Domini convenerant, & in Ecclesia combusti sunt) inter quos fuit Agape, & ut existimo etiam Theophila) die 25. Dec. commemorentur: Græci tamen, ut celebrius hoc festum peragerent, in Menologio in diem sequentem transtulerunt, ubi etiam 20. millia fuisse scribuntur. hæc omnia ex martyrio Sanctorum Indes, & Domnae & 20. millium martyrum Nicomediensium apud Sur. tom. 6. 26. Dec. quorum acta sincerissima existimat Card. Baronius tom. 2. Annal. ad ann. 301.

Agape,
Chionia,
& Irene
virg. &
martyr.
Præfeti o-
culis divi-
nitatis sub-
ducuntur.

30. Agape Chionia, & Irene sorores virginis Theſsalonicæ sub Diocletiano, & duæ quidem priores 3. Aprilis, postrema verò die quinto ejusdem mensis, Christi causa martyrium fortiter subierunt anno Domini 304. cum enim Diocletianus eas Christianas esse intellexisset, ad se perductas, primùm blandis verbis, & promissionibus à Christo abducere conatur, sed frustra; post àurus in Macedoniam, Dulcicio Præfeto earum judicium delegat, qui suo tribunali eas sistendas præcepit: sed cum repente oculis apertis nihil videret timens, ne quid

pejus ei eveniret, eas remisit in carcerem; quoniam autem earum amore captus erat, multis pollicitationibus eas ad suam libidinem inclinare conatus est, sed cum illæ constantè renuerent, ad eas in cubiculo quodam inclusas, ubi coquinæ vasa servabantur, libidine inflammatus accessit: sed ibi mente alienatus dum virgines tractare purat, ollas amplectebatur, & cacabos, ac sartagines osculabatur, quare ex fulgine facie quidem sordidus, & niger, vestibus autem fumum, & retrum odorem mittebat: cum ergò ad eò deformis egressus esset, lictores, qui eum præforibus præstolabantur, tanquam monstrum averſati fugam arripiunt: is verò causam ignorans arbitratus se ab illis injuria affectum, ad palatium Imperatoris accurrit, eos accusaturus, Imperatoris verò satellites eum ita denigratum non agnoscetes, tanquàm morionem pugnis, & calcibus ab ingressu arcebant: vix tandem ab uno ex suis familiaribus agnitus, & domum reductus, sibiq; redditus, quæ gerebantur agnovit; quod ipse magicis artibus tribuens, sibi virgines præsentandas iussit, quas præcepit astare nudas; sed vestes earum corporibus ita adhæserunt, ut à licitoribus nulla ratione detrahi potuerint; quin etiam Præfetus profundissimo somno in ipso tribunali correptus excitari non poterat: quare Imperator Sinesio Comiti earum mandat examen, qui cognita earum in fide constantia Agapem, & Chioniam in ignem misit, ubi à flamma intactæ oratione ad Dominum facta, animas reddiderunt. Irene verò ut simulacris immolaret frustra tentatæ prostibulum minatur illa verò liberè respondit, per ea, quæ aliquis repugnante voluntate per vim patitur, minimè pollui: quare militibus eam in Lupanar deducendam tradidit: protinus autem Angeli militari veste induti, si à Præfeto missi essent, ut eam alio transferrent, ipsam in montis cujusdam cacumine immensas Deo gratias agentem statuunt: quare ad Præfctum perlata, ad montem accessit, Virginem tamè, quam videbat, apprehendere non valebat: itaq; à matutino tempore ad occasum usq; solis circumerrans accedere nitentur: interim à milite quodam Præfeti sagitta percussa animam Deo reddidit, Harum trium virginum corpora unguentis delibuta, & linreis composita sepulture mandavit S. Anastasia; ex cujus martyrio, quod ex Metaphraſte extat apud Surium tom. 6. hæc accepimus, quibus adſtipulatur Vincentius in Speculo histor. lib. 12. cap. 59.

Earum constantiam
Deus magna prodigiis ostendit.

& sequentibus, & Petrus de Natal. l. 3. c. 24. & 32. quamvis ex eodem Metaphraſte Surius to. 2. die 1. April. harum ſanctarum martyrium ex notariis exceptoribus collectum, plurimis omissis breviter comprehendat.

in eodem S. Anaſtaſia martyrio, quod apud Surium tom. 6. ex Metaphraſte deſcriptum diximus, narratur de S. Theodora, quæ cum tribus filiis Chriſtum confeſſa, ad Lupanar damnata, admirabili ratione à contumelia eſt ſervata. Hæc ex Civitate Nicæa Bithyniæ orta in Macedonia cum tribus liberis, unâ cum S. Anaſtaſia degebat, & Diocletiano propter Chriſti fidem deſerta, eiq; exhibita, cuidam Comiti Leucadio ejus amore capto, eamq; in uxorem petenti: à Diocletiano conceditur, ipſa tamen Leucadio conſtanter dixit: *Si meus opes quaru, ideoque me in uxorem ducere cupi, illas omnes tibi relinquo: ſecum vero conjugium nulla ratione inibo.* Quare Leucadius cum nulla ratione in ſuam ſententiam pertrahere poſſet, eam vindictam Nicetio Proconſuli Bithyniæ tranſmiſit: eumq; Nicæa coram eo, una cum filiis Chriſti fidem liberè eſſet confeſſa, Judex primogenitum nomine Evodium ſultibus cædi juſſit; Theodoram verò cuidam Hirtaco viro petulanti illudendam, & inter meretrices conſtituendam tradit: qui, cum eam perducere vellet, vultu protinus eſt mutatus; aſſerebatq; Proconſuli, vidiffe ſe juvenem quendam formoſum, habitu decorum ſimul cum Theodora, qui ei in caſſo colapho nares contrivit, ita ut ſanguinem excuſſerit: quare ne intueri quidem martyrem poterat ſine timore. Proconſul denique eam cum tribus filiis, igni tradidit; cujus memoria in Martyrologio adnotatur die 2. Aug. de ea Vincentius lib. 12. c. 65. & Petrus l. 7. c. 14.

*Euphemia virginis-
ta vim
molientes
à dæmone
mulſan-
tur.*

De S. Euphemia Chalcedonenſi virgine, & martyre filia Philophronis Senatoris, & Theodoros piæ ſæminæ, cujus feſtum 16. Sept. commemoratur: illud refert Petrus in Catal. libr. octavo. cap. 84. Judicem libidinis facibus incenſum, eam alapis diu cæſam, & in carcerem remiſſam, in tecutum animo eam opprimendi, ſed repente manus ejus exaruit, quod cum præſtigiis tribueret, domus ſuæ præpoſitum ad eam miſit, ut ejus animum ad ſuæ libidinis aſenſum inclinaret: at ille carcerem obſeratum, nec clave, nec ſecuris aperire valuit, quin etiam à dæmone arreptus ſe ipſe dilanians, vix

evaſit. reliqua quæ ad hanc virginem clariffimam ſpectant ſect. 4. diximus.

51. Agnes virgo Romana clariffima 21. Jan. Hæc 13. ætatis anno conſtanter rejecto conubio filii Symphronii Urbis Præfecti, qui ejus amore flagrabat, magniſq; muneribus eam expetebat: Cum Symphronio evocata omni perſuadendi artificio adhibito ad filii conugium aduci non poſſet quod Chriſtum ſuum ſponſum, à quo annulo ſubarrata eſſet, deſerere noſſet, Præfecti juſſu ad Lupanar ducitur ſub voce præconis, Agnetem ſacrilegam proclamans. ſtatim autem, ut expoliata eſt (verba ſunt Ambroſii l. 4. Epiſt. 34.) crine reſoluto tantam denſitatem capillis ejus divina gratia conceſſit, ut melius videretur ſimbris earum, quàm veſtibus teſta; ingreſſa autem turpitudinis locum, Angelum Domini ſe præparatum invenit, ut circumdaret eam immenſo lumine; ita ut nullus poſſet eam præ ſplendore reſpicere, ei autem oranti apparuit ſtola candidiſſima, qua, cum gratias Chriſto egiſſet, te induit; quo cum Præfecti filius eam violaturus eſſet ingreſſus, vidiffetq; clariffima luce circumfulam; niſi omnis in ipſum lumen irrueret, priuſquam manu eam contingeret præfocatus, à diabolo expiravit, mox precibus Symphronii permota Agnes, oratione fuſa, cum in vitam revocavit, qui Chriſtum magna voce confeſtebatur. At verò Aſpaſius Vicarius in ardentem rogam Agnetem injici imperat, quam diviſa in duas partes flamma non attigit: imò verò ea orante extinctus eſt ignis: tandem in ejus guttur gladium mergi præcipit, atq; ita Chriſtus ſibi ſponſam, & martyrem conſecravit, ad eam poſtea tumulum via Nomentana Conſtantia Conſtantini Imperatoris filia orans in ſanabili morbo curatur, ibique magnificentiſſimam conſtruxit Eccleſiam.

Nec prætereunda eſt Emerentiana virgo, & martyris Agnetis collactanea, quæ adhuc catechumena cum ad ejus ſepulchrum oraret, à Gentilibus lapidata eſt die 23. Jan.

Lucia virgo Syracuſana genere & martyrio nobiliſſima 13. Dec. Hæc rejecto ſponſo, cui contra ejus voluntatem parentes deſponderat, ab eo ad Paſcaſium Præfectum quod Chriſtiana eſſet, delata; à Præfecto ad Lupanar deduci jubetur, ut ejus caſtitati à populo illuderetur, & hac ratione à Spiritu ſancto, cujus templum Lucia caſtè & piè viveates eſſe dixerat, deſer-

S. Agnetis
virginis
ab Angli
cuſſionem

Eadem
ſuum Præ-
fecti filium
ad vitam
revocat.

In ardentem
rogam in-
jecta non
uritur.

Conſtantia
Conſtantini
Imperatoris
filia vul-
nera ſua
reſtat.

Lucia vir-
go & mar-
tyris
& pluriſ
pena
lucra ex-
dit.

retur.

retur: cui illa excelsis animo respondit: *Si in vitam jussura violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.* verum eam tanto pondere fixit Spiritus S. ut nulla hominum vi, nec funibus additis, nec boum jugis plurimis de loco dimoveri posset, quare Praefectus circa ipsam pice, resina, ac ferventi oleo perfusam, ignem accendi imperat: sed eum è flamma nihil laederetur, tandem gladio in gutture percussa sumpta in eodem loco sacrosancta Eucharistia, & praenunciata pace Ecclesiae, quae futura erat Maximiano, & Diocletiano mortuis, victrix martyrium consummavit. Illudque admiratione dignum contigit, ut priusquam spiritum exhalaret, Paschasius, qui Romae fuerat à Siculis rapinarum accusatus, ferro vinculis ante ejus oculos Romam perducendus traheretur, ubi propter sua scelera capitalem excepit sententiam. Quanti autem Deus Luciae virginitati tribuerit, illud facile declarat, quod S. Agatha eidem Luciae matris sanitatem perent, per visum dixisse legitur: *Sicut per me Civitas Catanensium sublimatur à Christo, ita per te Syracusana Civitas decorabitur, quia jucundum Christo in tua Virginitate habitaculum praeparasti.* haec S. Agatha, quin etiam nomen ipsum Luciae Deus optimus ad eum magnificavit, ut propter eam, quam cum lucis voce habet affinitatem, voluerit, ut pro oculorum luce, quam mortales tantifaciunt, & sine qua senior Tobias oculis captus: *Quale, inquit, gaudium mihi erit, qui in tenebra sedeo, & lumen Caeli non video,* ut pro hac, inquam, oculorum luce tuenda, vel recuperanda homines ad virginem sanctissimam Luciam accurrant, in eaque sibi praesidium ponant, cujus apud Deum preces in hac praesertim re efficacissimas experiuntur, quem admodum ex plurimis in ejus templis, vel ad ejus imagines appensis, seu tabellis, seu oculis argenteis, quibus se voti reos homines testantur, cognoscere licet.

(**)

VIRGINES CHRISTIANÆ AD
Lupanar compulsæ, & mira arte à
Christianis inde eductæ.

Ed & his atrox virgines aliis, quæ propter Christi confessionem a tyrannis ad metricum loca compulsæ à Christianis vi, sumabili quadam arte delusis leonibus, ab omni turpitudine sunt vindicatæ. S. Ambrosius, l. 2. d. Virginit. hoc recens exemplum se profetice scribit. Virgo quædam nuper Antiochia propter egregiam formam à mulis in uxorem expectata, verum ne frustra expectarent, perpetuam se virginitatem colere declaravit, adveniente persecutione ad Tribunal produci, & puella, aut sacrificare, aut Lupanari prostitui jubetur, ducitur ad Lupanar, ibi pro integritatis tutela Christum exorat, & ecce vir militis specie terribilis, sed tamen Christianus irrupit, eiq; ut vestimenta mutaret, perluadet, tradit ei pileum qui tegat ei crines, & ora; chlamydem, quæ occultet reliquum corpus: mutato habitu avolat puella de Lupanari; miles vero deprehensus damnatur pro virgine: quæ hoc audiens ad locum supplicii cucurrit, pro certamine inter se de nece contendebant, dum quilibet vitam pro Christo ponere, & alium liberare conabatur: *Verum duo, inquit Ambo contenderunt, & ambo vicerunt, quia ambo sunt martyris coronam assecuti.*

Theodora virgo Alexandriae in persecutione Diocletiani 28. Apr. hæc clarissimis parentibus orta Eustasio Præsidis se Christianam, & propter Christum suppetas recussisse, Christoq; virginitatem dicasse libere confitæ est, cui Præses, Imperatores inquit, *jusserunt vos, qui virginitatem servatis, aut diu immolari, aut pudorem contumiliari.* At Christi virgo infraacto animo respondit: *Si violare coegeris, non eris hæc impudicitia, sed vi & injuria: jussu tandem Præsidis in prostibulum ducta, Domino pro sua virginitate preces fudit; cum autem certatim quisque ad eam ingredi studeret, repente quidam ex Christianis religiosissimis nomine Didymus militari habitu indutus primus ad eam intrat, ut hac ratione ejus pudorem servaret: cumq; Virgo primo ejus alpestru contenta esset, tandem causa adventu educta jussaq; mutare vestes, ut ex loco se expediret, occreis, & reliqua militari veste se induit capiti*

CCCC 2

galcam

52.
Miles pro
tuenda
jussu vir-
ginitate
cum ea
martyrio
coronatur.

galeam imposuit, ejus deniq; arma accepit, monitane quem aspiceret, neve aliquem alloqueretur, sed recta Christi duce ad portam tenderet, quod cum effecisset, evasit. At vero Didymus deprehensus, & Judici præsentatus se Christi caula eam intactam conservasse, & modum evadendi tribuisse libere coram iudice affirmavit; cumq; huius facti impunitas ei promitteretur, si Christum abnegare vellet, fidem Christi confessus simul cum eadem Theodora percussus, coronatus est: ex Martyrologio die 24. Aprilis. Græci tamen ex Metaphraste apud Surium die 5. Aprilis martyrium Didymi celebrant. Sane possit aliquis existimare historiam hanc eandem esse cum illa, quam ex Ambrosio supra retulimus, præsertim quia in quibusdam eadem ferè verba sunt, & hanc sententiam significare videtur Cardinalis Baronius in notis Martyrologii die 28. Aprilis: Verum ex eodem Baronio tom 3. Annal. ad annum 309. frequens erat, potissimum in novissima persecutione Diocletiani, ut jam vidimus, Christianas feminas in fide constantes prostibulo illudendas tradis; quocirca mirum videri non debet, si illud quod ab Ambrosio de virgine Antiochia militis industria à Lupanari erepta scribitur, simile factitatum sit cum aliis virginibus Alexandria, & alibi. quare Baronius tom 3. annal. loc. cit. censet esse diversam, quod præter loci diversitatem in hac narratione Theodori non legatur passa cum Didymo, (quamvis in Martyrol. Rom. simul martyrio coronati memoremur,) & tamen Ambrosius virginem illam Antiochenam cum milite martyrio affectam asserit: quod autem eadem ferè verba inveniuntur, dicimus hæc orationum lumina inter Græcos & Latinos facile à se invicem mutuari, quinimo certamen hoc Theodoræ convenit cum Antonina martyro, quod mox commemorabimus, & tamen ex Martyrologio, in quo diversis diebus recensentur, & ex Baronio in notis ad diem 3. Maji, constat esse diversum.

S. Antonina virgo Constantinopol. 3. Maji, hæc in persecutione Maximiani è castello quodam vocato Cromnum Festo Præfidi oblata, cuius iussu post Christi confessionem, post carceris custodiam, post flagella ad Lupanar perducitur, miles verò quidam nomine Alexander vicessimum quintum ætatis annum agens, ab Angulo monitus ad eam intravit, & mutato habitu eam eduxit, ipseq; loco ejus remansit; deinde post aliquot dies, cum Alexan-

der à Præfide torqueretur, illa divinitus monita coram Iudice asstitit, & cum Alexandro iussa est torqueri, & ambo simul præcisus manibus in ignem injecti egregio peracto certamine coronantur: hæc in Martyrol. & ex Metaphrasti, apud Surium.

Virgo quædam Corinthi nobilissima & formosissima tempore persecutionis ad Iudicem, quod Christiana esset, & simulacra detestaretur, delata; ubi eam vidit infans eius amore captus est, quam cum nihil verborum machinis, neq; tormentis à Christo abducere posset, ad prostibulum damnavit: quo in loco simulavit se in occulta corporis parte vulnus habere putridum, contagiosum, & male olens, quare eos, qui ad se veniebant, orabat, ut paucos dies, donec valetudinem recuperaret, abstinerent, ne se quoq; eo malo contaminarent, sicq; eos à se dimittet; interim autem assiduis precibus Deo se commendabat, quare factum est, ut adolescens quidam nomine Magistrinus pius, mente divinitus permotus hæc ante eam liberavit; quinq; nummos ei, qui illam alebat, ut liceret ei nocte illa apud puellam esse. Igitur ingressus suas vestes omnes, tunicam, & clamydem illi dat; quibus induta signo crucis se muniens est egressus. Magistrinus verò à favillissimo Iudice bestis obiectus duplicem reponavit coronam, tum suæ in Christum fidei, tum etiam suæ charitatis, qua pro ea liberanda morti se exposuit. Hanc historiam narra Palladius in Lausiaco 140. qui asserit eam se invenisse in antiquissimo lib. ab Hippolyto, qui fuit familiaris Apostolorum, scripto, eadem narrat etiam Nicephorus l. 12. c. 13.

53. Nec silentio prætereunda est Euphrasia virgo, quæ Nicomedia in Diocletiani persecutione cum Idolorum cultum esse averfata, improbis hominibus ad turpem libidinem tradita est, cumque ita abduceretur, casu ei occurrat sanctus Anthimus Nicomediensis Episcopus, qui ab ea interrogatus, fidei an pudoris iactura esset præeligenda, respondit fidem in primis servandam, quamvis corpus per vim turpia patiatur; ipsa verò utrumq; retinere conata est, ubi enim (inquit Nicephorus, qui l. 7. capite 13. hoc egregium facinus describit) in eodem conclavi cum improbo juvene est clausa, techna quadam illum circumvenit, veneticam se esse profiteretur, mercedemque ingentem conservatæ pudicitie pollicetur, quæ eum à morte conservet, pharvacum scilicet, quo ille

Magistrinus
nunc pro
antipaulo
v. gona
est martyria
iactavit.

G

v.

C

A

m

f

r

B

P

Ille perunctus in bellorum certaminibus, & praeliis nullo prolesu, velo, aut ferro violari, aut confici posset: Quod si de tali remedio, inquit periculum faceret, vis, illico id ubi manifeste indicabo ille id statim pariter permitit. Tum illa vere sapiens ceram oleo liquifictam, manibusque subactam collo suo circumcirca mungens illinit, quod ubi perficitur, petere eum iugium suū ense, quibus posset viribus adactis, remediisque eius vim, & effectum experiri iube. At ille, quam potuit validissime eam in eam demisit caputque ejus id rursus refecit hęc Nicephorus, que Cut in Baronius tomo 1. Annalium ad annum 109. hęc arte, & virginis integritati prospexit, & coronæ martyrii percipere lucum fecit.

Glaphyra virgo.

Glaphyra quoque virgo Italica Christiana, & à Christianis parentibus orata omni præconio est celebranda, cujus dies in Martyrologio 3. Januarii ascribitur. Hęc Lacinii Imperatoris proacacitatem ad stuprum eam per Benignum cubiculi Præfectum provocans prudenter elisit eam enim uxori Licinii, quæ erat Constantia Augusta soror Magni Constantini, cui cum aliis puellis ministrabat; hanc Licinii nefariam mentem aperuisset. Augusti puellam primum hoc prætextu occultat, quod delirio correpta monstra videretur: deinde multum auri, ac supellestilis, & pueros illi dedit, eam que in Armenia Regionem misit, præcepitque iis, qui eam debebant, ne alicui prodirent, quoniam aut unde esset puella, donec Deus ipse providisset; illi vero virili veste eam induentes, proficiscuntur: in eam rogati vero Tribunum quendam esse debebant. Amasiam vero in Ponto pervenientes in domo Quinti Christiani viri clarissimi

Constantia Augusta Magni Constantini soror.

Basilium Episc. in.

constiterunt. & Basilium eius Urbis Episcopo viro sanctissimo, & prudentissimo Glaphyram omnem aperit; quin etiam plurimam pecuniã in extructionem templi Amasæ ei suppeditabat, scripsitque Augusti, abnam degeret; quæ Episcopo puellam impense commendavit: cum autem ex literis Glaphyræ, quæ casu in manus Benigni pervenerunt, didicisset Licinius puellam Amasæ vivere, furore accensus è vestigio Provincia Præsidi mandat Episcopum Basilium, & Glaphyram vinculos ad le mitti. verum Glaphyra, antequam Licinii literæ pervenissent, decedente solum Basilium vinculum Nicomediam misit, quem in fide Christi perseverantem verberibus leviter casum decollari fecit. Hujus egregiæ virginis historiam, quam vis

in pace ad Christum migravit, hic recensendam censui, quod tempore persecutionis non minus viriliter, quam prudenter divina opitulante gratia à Licinii sævissimi, & impotentissimi tyranni suæ virginitati prospexit, eamque integram servaverit, præsertim quia Basilium Episcopum, quod virginis curam gessisset, accessit, tandem pro fide Christi illustre martyrium anno Domini 316 ex Baronio tomo 3. Annalium consummavit, de quo Martyrologium die 26. Aprilis, quando ejus corpus sepulchrum est. hęc omnia de S. Glaphyra testatur Joannes Presbyter Nicomedienis, qui res has suo tempore gestas literis mandavit in vita S. Basilii apud Surium tomo 2.

Neque silentio prætereundus est hoc loco inclutus martyr Ædelsius æterna memoria dignus B. Apphiani martyris præclarissimi, cujus memoria 2. Aprilis in Martyrologio recenetur; frater, qui propter sacras virgines defendendas martyrium subiit. Is enim in persecutione Maximiani, ut verbis Eusebii lib. 8. hist. cap. 15. utar, post infinitas fidei confessiones, post diurnas vinculorum afflictationes, post latam à Præsidente sententiam, qua ad metalla in Palestina erat damnatus, post vitæ rationem, quam pallio vestitus more Philosophi sanctissime traduxerat, tandem cum Judicem Alexandriæ contra Christianos debacchantem, & sacras virgines lenonibus tradentem aggressus coram coarguisset, variis tormentorū & cruciatibus divexatus, que quidem constanter, & sedate admodum pertulit, ad extremum in mare projectus est. hęc ex Eusebio; ejus festum in Martyrologio honorifice commemoratur die 8. Aprilis.

Ædelsius martyr. Apphian. mart.

His addamus illud, quod S. August. ep. 122. ad Victorianum scribit de sanctimoniali quadã à Barbaris abducta, cujus pudori Deus admirabiliratione in terra barbarica prospexit: referam autem verbis ipsis Augustini. Sanctimonialis neptis Severi Episcopi Sitisensis ante paucos annos à barbaris ducta est, & per mirabilem Dei misericordiam cum honore magnò suis parentibus restituta est. Domus enim illa Barbarorū, ubi captiva ingressa est, subita cepit dominorum infirmitate jactari, ita ut omnes ipsi Barbari, tres nisi fallor, vel amplius fratres periculosissima infirmitate laborarent. Quorū mater animadvertit puellam Deo deditam, & credidit quod ejus orationibus sui filii possent ab imminenti jam mortis periculo liberari; perivit, ut oraret pro eis, pollicens, quod si salvi facti esset,

Virgo sanctimonialis à barbarorum captivitate mirifice erepta.

eam suis parentibus redderent. Jejunavit illa & oravit, & exaudita continuo est. Ad hoc enim factum erat, quantum exitus docuit. Ita illi tam repente Dei beneficio salute percepta, mirantes eam, & honorantes, quod eorum mater promiserat impleverunt, ut discamus captivos Dei servos non deleri a Domino suo. hæc Aug.

MULIERES, QUÆ EXEMPLE

Deipara virginitatis florem inviolatum Christo obtulerunt, & ex hac vita in pace ad caelestem sponsum commigrarunt.

SECTIO VII.

Virtute praeceptorum actiones martyrii laude non carent.

Hactenus de mulieribus iis, quæ ad virginitatis decus singulari Dei beneficio martyrii gloriam sui sanguinis effusione adjecerunt, reliquum est, ut nonnullas ex virginibus recensamus, quæ diem suum in pace Ecclesiae obierunt, quarum licet persecutor non fuderit sanguinem, propter insignem tamen earum vitam sanctorum testimoniam æmulum non defuit martyrio, et enim duo sunt, quemadmodum docet Gregorius hom. 31. in Evangel. & libro 4. Dialog. cap. 26. martyrii genera, unum in occulto, alterum in publico. Nam & si, inquit, persecutor defuit exterius, martyrii meritum est in occulto, cum virginitas ad passionem prompta flagrat in animo, quod ex verbis illis Christi Domini ad filios Zebedæi, calicem quidem meum bibetis, confirmat: si quidem S. Joannes Evangel. ista in pace Ecclesie quiescit additque eos, qui occulte antiqui hostis insidias tolerant, suosque in hoc mundo ad veritatis diligunt, cunctis carnalibus desideriis resistunt, per hoc, quod se omnipotenti Deo in corde mactant, etiam pacis tempore martyres esse possunt. hæc Gregorius, quod is qui virginitatis institutum lectantur peculiariter quædam rationem, si cum reliquis fidelibus comparentur, convenire nemo inficiabitur, cum acriter quasdam dæmonis molestias, atque insidias patiantur, & a carnalibus desideriis, quam militant ad veritatem animam singulari quodam studio solerter, ac diligenter eis abstinendum, eisdemque desideriis strenue, ac viriliter se reluctandum, nam ut recte Augustinus ser. 250. de tempore, cap. 3. agens de vitanda incauta mulierum familiaritate, ne castitas in dicitur

adducta commaculetur: Fratres, inquit, contra moris fera blandimenta Dei adiutorium imploramus jugiter, serentes in his malis etiam quotidiana martyria. Christus stans ac esse non esse sicut enim Castitas & virginitas & iustitia Christus est sic & ille, qui est iustitia, nec perceptor est, ille, qui ea in alio defendere, & in se ipso custodire voluerit, Mart. yr. est. ta August. Et Bernard. in tententis parvis inter martyria sine sanguine connumerat castitatem in juventute.

55. Quare non in merito pudicitia servata habet (si, qui Hieronym. epist. 8. & in via Malchica, tibi) martyrium suum, propter multas nimirum difficultates, ac tentationes, quibus ab hostibus tum invisibilibus, tum visibilibus, & à propria præsertim carne impugnatur: quare quemadmodum proportione quadam virginitas martyrio comparatur, ita martyrii coronam quodammodo æquid dicitur: neque vero id mirum cuipiam videri debet cum de inclyto Christi confessor Martino canat Ecclesia. O sanctissima anima, quam est gladius persecutoris non abstulit, palmam tamen martyrii non amisit. Hoc tamen minime intelligendum est de iis virginibus, quæ cæteris virtutibus vacuæ, de sola tibi virginitate blandiuntur, quas in Evangelio designant quinque illæ virgines fatuæ sponso, sponsoque; obviam excurrentes, quæ acceptis lampadibus non sumperunt oleum secum quare & a celestibus nuptiis exclusæ leguntur sed de iis, quas quinque virgines prudentes adumbrarunt, quæ veluti oleo in vasis accepto ad virginitatem, humilitatis, patientiæ, orationis, mortificationis, charitatis, cæterarumque virtutum præsidia adhibere studuerunt. Ejuimodum enim virgines propter carnis illecebras, quas cum egregia vitæ integritate forti, magnoque animo respuerunt, & propter assiduas preces, ieiunia, vigiliæ, scilicet, frequentes sui corporis diverberationes, humi cubationes, & in eisdem monasterii claustris, quibus ad totam vitam tempore sponte se incluserunt, aliasque corporis castigationes ad carnem edomandam ultro susceptas, iure optimo martyribus proportione quadam comparantur: præsertim quia compluribus earum comparantibus, & cognatis, qui eas vel in vitas, & interdum verberibus, aliasque indignis modi divexatas nuptiis illigare volebant, & cum sponso, a quibus in conjugium ardentem expetebantur, strenue decertandum fuit, ut suam virginitatem custodirent.

56. Cæterum si harum numerus, quæ totum

Pudicitia cultus martyria comparantur.

Virginitas ceteris virtutibus jungenda.

horum sæculis, in tot, tantisque diversis Christiani orbis Regionibus, sive in cœnobis, sive etiam in suis domibus in pace Ecclesiæ virginitatem suam Christo religiose dicunt, subducendus esset, res sane foret humano studio (ut ita dicam) impossibilis; & multis tamen quæ adduci possent, aliquas ex præcipuis in medium afferemus.

Virginum Collegium Ierosolymis sub Deiparæ institutione.

Et primo quidem loco recensendæ videtur virgines illæ, quæ post adventum Spiritus sancti in die Pentecostes sub institutione Deiparæ Ierosolymis vixisse feruntur, quarum meminit Dionysius Cartusianus in 1. sentent. distinct. 16. qu. 2. cum enim de sapientia, & scientia Deiparæ ageret, quæ complures, dum inter mortales versaretur, erudit, hæc de Deiparæ subicit: *Quotidie quoque, seu tempore opportuno edocuit felicissimum illud Collegium ceterum virginum eius obsequio atq; regimini deputatarum. sic ille.*

Id quod licet prima fronte videri possit magis pie, quam solide dictum; nos tamen capite 37. valde verisimile esse ostendimus: idcirco hæc de re uberius explicanda, & confirmanda in præsentia superledemus, Lectoremque ad ea put illud remittimus.

B. Martha virg.

Martha virgo Christi Domini hospita cum sorore Maria Magdalena, & fratre Lazaro, aulique Deo navim gubernante Massiliam apulsa (quod uberius in eius vita in Breviario Romano die 29. Julii describitur) in locum à viris remotum cum aliquot honestissimis feminis se recepit, ubi summa cum laude pietatis & prudentiæ vixit, & miraculis clara migravit ad Dominum. cujus corpus Tarasci magnam habet venerationem.

Quatuor filia S. Philippi Diaconi virg. & Prophetissa.

Quatuor virgines filia S. Philippi, qui unus fuit ex septem primis Diaconis Act. 21. omnes prophetales erant, quarum virginitatem veluti aliquid in lege Evangelica præclarum memorat S. Lucas, de quibus Hieronymus epist. 8. quod pudicitia virginali, prophetiæ gratiam sunt consecutæ, & lib. 1. contra Jovinian. *Post crucem, inquit, Christi, statim una domus Philippi Evangelista quadrigam producit virginum filiarum. Cumque Dominus in Evangelio dixerit, lex & propheta usque ad Ioannem ista quia virgines erant etiam post Ioannem propheta esse referuntur. ita Hieronymus, qui in epist. 27. narrat S. Paulam in peregrinatione Palæstinæ, Cæsareæ Diaconi Philippi ædiculas & cubacula quatuor virginum prophetarum vidisse, ut*

refert Eusebius lib. 3. c. 25. ex Polyrate in virginitate consenserunt. Quarum mentio in Martyrologio, extat die 6. Junii.

57. Iphigenia virgo Æthiopum Regis filia 21. Septembris Hæc à S. Matthæo Apostolo baptizata, ab eoque sacro velamine Deo consecrata, nullis precibus, vel minis permoveri potuit, ut Hirtaco Regis successori ejus nuptias experenti consentiret, quare is sanctum Matthæum, cujus opera illa virginitatem Deo venerat, & in sancto proposito perseverabat, ad altare mysterium celebrantem iussit occidi, quæ de causa S. Matthæus ab Hippolyto libro de duodecim Apostolis ad hoc alludente victima dicitur virginitatis. Deinde Iphigeniæ domum eo ipso igne incendi fecit, ut eam cum cæteris virginibus concremaret. Verum sanctus Matthæus cœlitus cum Angelo adventit, ignem ab ea domo excussit, flamma vero erumpens, Regis palatium consumpsit, Hirtaco cum filio vix evadente, & filius quidem à dæmone arreptus, mox interit, Hirtacus autem morbo Elephantico percussus, doloris impatiens mortem sibiiple conscivit. Iphigenia vero ducentarum, & eo amplius virginum mater existens, sancto sine quævit, de qua Petrus in Catalogo l. 8. c. 101.

Petronilla virgo S. Petri Apostoli filia 31. Maii. Hæc eximia corporis forma, cum virginitatem suam Christo dicasset, & ejus nuptias vehementer expeteret Flaccus Comes, triduum ad deliberandum accepit, quo tempore ejus ac precibus vacans, à cælesti sponso ne suo proposito vim afforiri pateretur, enixe contendit: itaque tertia die sacra Eucharistia percepta, ad cælestes nuptias evolavit. Hujus rei historia plenius describitur apud Surin. in actis SS. Nerei, & Achillei tom. 3. mense Maii.

Balbina virgo filia S. Quirini Tribuni martyris Romæ 31. Martii. Hæc cum bovis seu vinculis Alexandri Pp. à strumis curata esset, ab eo baptizata virginitatem servare decrevit; jussuque est inquirere vincula Apostoli Petri, quæ ab ea sedulo inventa, magna cum pietate servavit, tandem post devictum hujus sæculi cursum sepelitur via Appia juxta patrem suum.

58. Pudentiana, & Praxedes sorores virgines Romanæ. S. Pudentis Senatoris Apostolorum discipuli filia post innumeros agones, post totius familiæ, in qua erant nonaginta sex homines ad Christum conversionem, post multorum martyrum venerabiliter exhibitas sepul-

S. Ephigenia virgo.

Iphigenia virginitatem suam. de S. Matthæo A. post martyrio infigitur.

Flamma à S. Iphigenia domo divinitus excussa.

Ejusdem virginitati in fidiâs Hirtacus cum filio dai pœnas.

Petronilla virgo.

Balbina virgo.

Pudent. & Praxedes mart.

sepulturas, post omnes facultates pauperibus pro Christo erogatas, jeuniis, & orationibus intentæ migrarunt ad Dominum. Illa quidem 19. Maij, hæc autem 21. Julij.

Virginitas votum dissuadens morte corripitur.

Virgo quædam memoriæ nostræ (inquit Ambros. l. 1. de Virginitate) nobilis in sæculo, nunc nobilior Deo, cum urgeretur ad nuptias à parentibus, & propinquis, ad sacrosanctum altare confugit, ubi sacrificium virginitatis offertur, virginitatis velamen cum precibus Sacerdotis petens, sponsum se habere dicens, cui nemo se comparet divitem mundo, potètem imperio, nobilem celo: silentibus cæteris unus abruptus: *Quid si, inquit, Pater tuus viveret, in nuptium t. manere pateretur?* cum illa, & ideo fortasse defecit, ne quod impedimentum posset asferre. Quod ille responsum de Patre de se oraculum, maturo sui probavit exitio ita cæteri, eadem sibi quisq; metuentes favere cœperunt, qui impedire quærebant hæc Ambros.

Marcellina virgo.

Marcellina virgo S. Ambrosii Episcopi soror 17. Julij. Hæc Romæ à Liberio Papa in basilica S. Petri velum consecrationis accepit, ejus sanctitatem S. Ambrosius scriptis testatam fecit.

Virgo quædam S. etiam Martini conspectum fugiens commendatur.

Virgo quædam ex Severo Sulpitio Dialogo 2. cap. 13. ante complures annos se in agellulo suo cohibebat, & ab omnium virorum oculis removerat; quam tam illustri meriti puellam cum sanctus Martinus Turonensis Episcopus prope locum illum præteriens religioso visitationis officio honorare vellet, illa fortissimi vincula proposuit, ne Martini quidem contemplatione laxavit, sed per aliam foeminam se excusavit, quam S. Martinus hoc nomine multo affectu prædicabat: ejus Xenium præter solitum admisit dicens: *Benedictionem hujus Virginis à Sacerdote minime respiciendam, qua esset multis sacerdotibus præferenda,* tanti faciebat Virgines quæ virorum conspectus declinabant hæc ex Sulpitio.

Macrina virgo.

Macrina Virgo in Cappadocia 19. Julij, soror sanctorum Basilii Magni, & Gregorii Nysseni.

Soror S. Pachomii 400. monialium mater.

59. Soror S. Pachomii instar fratris sui monasterium quadringentarum circiter sanctimonialium fundavit, quod eandem habebat vivendi formam, & institutum cum illo S. Pachomii, & constructum erat trans flumen è regione illius: quemadmodum legimus in vita S. Pachomii apud Sur. 14. Maij.

Musa virg.

Musa puella Romæ à Decipara ad suum ob-

sequium invitare, ejusdem jussu à risu, jocis, & puellari levitate abstinens, die 30. evolavit in cælum, quemadmodum uberius ex Gregorio lib. 4. Dialog. cap. 17. supra c. 20. memoravimus atque ex virgineo corpore habitatura cum SS. Virginitate exivit.

Genovefa Virgo sanctitate clarissima Lutetiae Parisiorum 3. Januarii. Hæc à teneris à beato Germano Antiochorensi Episcopo Christo dicata admirandis virtutibus, & miraculis claruit, quam sanctus Simeon Stylites in Columna extra Antiochiam degens per spiritum cognoscens eam per mercatores illuc advenientes multa cum veneratione salutabat; & ut pro ipso Dominum oraret, sedulo precabatur. Culinam adolescentulam cuidam desponsatam, quæ nuptiis virginitatem præferre cupiebat, ad templum adductam portis ultro apertis, Christo despondet, tandem octogena feliciter obdormivit in Domino tempore Clodovei Regis.

Marina Virgo in Bithynia virili habitu à Patre Eugenio in Cœnobium adducta, & sub Marini nomine cum eodem monasticam vitam professâ: post multos annos religiose traductos ab Abbate ad monasterii negotia mittebatur, & in quoddam diversorium cum sociis divertere solebat. Cumque filia hospitis à quodam milite violata concepisset, Marinum ejus sceleris auctorem fecit, quod cum Abbati renunciatum esset, is eum graviter reprehensum, nec se excusantem, sed errati veniam precantem, è Monasterio ejecit: ille vero sub dio manebat, cum autem puella infantem peperisset, puellæ pater illum Marino detulit, qui lacte à pastoribus emendicato, puerum alebat. ex isto triennio multis fratrum precibus, tandem cum infante admissus est in monasterium ad viliora, & abjectiora monasterii deputatus. quæ omnia mira cum humilitate, & patientia exequabatur; nec modica ei modestia erat in educando Infante illo. Denique in sua cella sancte obiit: quem sepulturæ mandare volentes, invenerunt esse mulierem. omnibus igitur veniam petentibus, quod innocentem vexasset corpus ejus in Ecclesia honorifice conditum, miraculis clare cepit. Puella, quæ eam infamaverat, à dæmone arrepta, & ad sepulchrum ejus adducta, omnem rei veritatem confessâ liberatur. hæc ex Metaphraste apud Surium to. 2. die 8. Febr. quam vocat Mariam; eadem legimus in vitis Patrum libro 1. cap. 44. & apud Petrum in Ca-

Genovefa virg. dicitur quæ præterea S. Simeon Stylites se commendat.

Culinia virg. porta templi aperitur.

Marina virgo.

Mulier, quæ Mariam virg. bono nomine detraherat à dæmone correpsit.

Catalogo lib. 6. cap. 108. qui affirmat eam obiisse 16. Julii. Anno vero 1113. translatum est corpus ejus Venetas: cujus meritis nauae à maris tempestate sunt liberati, hæc autem titulus in Martyrologio die 17. Julii adnotatur. Baronius in notis ad diem 18. Junii existimat S. Marinam Virginem, quæ in Martyrologio passim dicitur Alexandria, esse hanc: potius crediderim esse diversas.

*Margarita
virgo Æ-
gyptiaca.*

60. Margaritæ vero Virgini Ægyptiacæ simile quid contigisse narratur, hæc peculiariter quoddam facinus servandæ virginitatis, ei quod edidit S. Alexius, per quam simile aggressa est, quin etiam majus aliquid est ausa: nupti enim à parentibus tradita, prima nocte cum sponsus propter laborè in choreis eadè susceptu profundo somno teneatur, ipsa tonsis crinibus sub viri habitu se Pelagium appellas, & delectuluma in monasterium virorum aufugias, ab eisque admissa, sanctissimam ac religiosissimam vitam duxit, adeo ut seniorum consilio; hæc invita monasterio virginum præficeretur. Verum falsis in suspicionem vocata, quod cuidam monachum inuitiè, cuius uterque intemerat, virum intulisset humiliter, & absq; excusatione severam penitentiam peregrina morte tamen agnitus, ut femina, omnibus lux humilitatis, atq; patientiæ exempla reliquit. Hujus vitam narrat Petrus in Catalogo 9. c. 27.

*Theodistes
virgo*

Theodistes virgo in Paro Insula 10. Nov. in Martyrologio Romano, cujus vita ex Metaphrasæ extrat apud Surium tom. 6. Hæc fuit patria Lesbica, quam in virginum monasterio ab infanzia dedicatam Arabes Cretenses captivam abduxerunt cum 18. annis ageret. Cum autem eam in Insula Paro desertâ cum aliis captivis expoissent, ut singulis precium; quo se redimerent præscriberetur, ipsa clam fuga elapsa in silva se abdidit, ubi vitam perquam similem ei, quam S. Maria Ægyptiaca in deserto duxit, quinque & triginta annis exegit ab hominum consortio prorsus seunctam, lupinis, & herbis, quæ in solitudine nascuntur, vitam sustentabat demum cuidam ex Eubæa, qui eo venationis causa cum aliis venerat locuta, petiit sibi anno sequenti sacrosanctam Eucharistiam afferri, qua suscepta migravit ad Dominum. hæc ex Metaphrasæ tomo 6.

*Euphrosi-
na Ale-
xandrina
virgo.*

Euphrosina Alexandrina die 1. Januarii: hæc cum à patre cuidam in sponsam esset promissa, ne cogereetur nubere, domo ac parentibus relictis sub viri habitu, ut securius delitesceret, iu-

pto Smaragdi nomine, inter monachos cuiusdam cenobii duo de 40. annos vitam abstinentia, aliisque pietatis operibus insignem ad obitum usq; sanctissimè traduxit, & miraculis clara migravit ad Christum; ejus vita extat apud Surium 1. die Januarii.

S. Scholastica virgo S. Benedicti Abbat. 6. Febr. 10. Februarii, cujus animam idem Benedict. migrantem è corpore, in cælum ascendere vidit, de qua S. Greg. 2. Dialog. c. 33 & 34.

Brigida virgo è Scotia 1. Febr. Hæc cum multis modis ad conjugium urgeretur, Dominum rogavit, ut turpem ipsam efficeret, sicq; ab ejus conjugio appetendo omnes absterrentur. mox exaudita est, & oculus ejus crepuit, quare permissa virginitatem Christo consecrare, & cum velum accepisset, lignum altaris ab ea tactum viruit, ejusq; oculus sanitati est restitutus. Cum autem una è puellis ejusdè Brigidæ, impuro cuiusdam amore capta se ad eum certo tempore venturam pollicita esset, cumq; ad hoc parandum è lecto surrexisset, obnixè Dominus precabatur, ut in tanto suæ salutis naufragio sibi opem ferre dignaretur, accenso igne, illi pedes admovit. & ignibus ardorem libidinis extinxit: manè autem facta S. Brigida ejus adustos pedes perfecte sanavit: S. vero Brigida obiit ex Sigeberto anno 510.

Eartongatha filia Earae omberti Cantuariorum in Anglia Regis. Hæc magnarum virtutum virgo in monasterio S. Pharae in Gallia in loco, qui dicitur *Brige*, monasticam vitam est complexa, cum enim eo tempore in Anglia, nec dū multa essent constructa monasteria, complures ex Anglia filias suas erudiendas, & cælesti sçdō copulandas ad Gallia monasteria mittebant cujus rei mentio quoq; fit in vita S. Pharaonis apud Sur. 28. Octob.

In eodem quoque monasterio vixit Sedrida virgo materteræ Eartongathæ filia Regis Edelburgi in Anglia, utraque autem quamvis peregrina, virtutum merito Brigensis fuit Abbatissa. Et quidem in Eartongathæ obitu concincentes Angeli sunt auditi, qui eam ad Cælum adducerent: Sedridæ vero, quam etiam vocant Edelburgam, corpus post septennium cum esset ad Ecclesiam sancti Stephani transferendum ita intemeratum inventum est, ut à corruptione concupiscentiæ carnalis erat immune, hæc ad verbum fere ex Beda libro tertio historiarum Anglorum cap. 3. circiter annum Domini 660.

*S. Scholast.
virgo*

*S. Brigida
virgo.
Forma venustatem
sibi subtra-
hi precibus
impetrat.*

*Eartonga-
tha virgo.
S. Pharae
virgo.*

*Sedrida fi-
lia Edelb.*

Florentia virgo. Florentia virgo Hispana in Hispania 20. Junii Sancti Leandri, & Isidori Episcoporum soror.

Romula, Redempta, & Herundo virgines. Romæ, quarum insignem sanctitatem S. Gregorius in 4. Dialog. capite 15, plenius describit: earum dies in Martyrologio die 23. Julii commemoratur.

Tharfilla, & Æmiliana virgines. 61. Tharfilla, & Æmiliana virgines sorores S. Gregorii Papæ amicæ, & de illa quidem, quæ vigesimo quarto Decembris decessit idem Sanctus Gregorius homilia 38, testatur, quod in hora exitus sui Jesum ad se venientem viderit: hæc vero vocante eadem Tharfilla, quæ jam ad Deum præcesserat 5. Januarii migravit ad Dominum.

Gregoria virgo. Gregoria virgo adolescentula ex Gregorio lib. 3. Dialog. c. 14, constituta jam nuptiis in Ecclesiam fugit, & ab Isaac viro sanctissimo defensa sanctimonialis habitum est consecuta.

Sanctimonialis virgo Damonis ab obsessio corpore ejicit. Virgo quædam Spoleti jam nubilis, cujusdam viri primarii filia, ejus patre invito sanctimonialis effecta à patre exheredatur, sex tantum unciis cujusdam possessiuncule ei attributis, cujus exemplo multæ virgines nobiles ceperunt, apud eam Deo dedicata virginitate servire cujus tanta extitit vitæ sanctitas, ut suo imperio dæmonem ab obsessio corpore expulerit.

Phara virgo. Phara virgo in Gallia clavis parentibus orta, tempore Heraclii Imperatoris, soror S. Pharonis Episcopi Meldensis. Hæc S. Columbani benedictione sacrata, cum à Patre Agerico nuptui tradenda esset, continui fletus in cerore ea de causa affecta visum amisit, quæ B. Eustasius Abbas Luxoviensis divinitus ei restituit: sed cum iterum à patre ad nuptias urgeretur, ad Ecclesiam S. Petri confugit: unde retracta in custodia detruditur, precibus tandem S. Eustasii patre annuente, sanctimonialis effecta, Monialium cœnobio in solo paterno extracto in pietate perseverans virtutibus clara quievit in pace die 7. Dec. hæc ex Sigeberto anno Domini 620. Vincentio l. 23. Spec. hist. c. 15. & 16. & Petro l. 1. c. 39. & Martyrologio Romano.

Elffeda virgo. Elffeda virgo filia Osuvi Regis in Anglia, quam parens, qui cum parva manu annum circiter 650. ingentem Pende pagani Merciorum Regis exercitum tricies majorem suo delevit, pro obtinenda victoria Deo promiserat. Hæc vix dum unius anni perpetua virginitate Deo sacrandam in monasterio Hcrubeu à patre offer-

tur, quæ primam discipula vitæ regularis sub Hilea Abbatis, deinde etiam magistra extitit, donec completo 60. annorum spatio, ad celestis sponsi nuptias intraret. hæc Beda lib. 3. hist. Angl. cap. 24.

Fridburga Gunzonis Arbonæ Ducis filia Sigeberto Burgundionum Regi desponsata cum S. Galli Abbatis, qui claruit circa annu 640 precibus à dæmone esset liberata ejusdem consilio virginitatem Deo dicavit: cumq; parens eam ad Sigebertum magno cum comitatu adduxisset, illa ad Ecclesiam S. Stephani progressa exuta regis vestibus, habitum, & velamē propositi sanctioris assumpsit: quo comperito, religiosus Rex, eam regis vestibus splendide indutam & sacro velamine coronatam Christo cessit, dicens, non minori solemnitate cœlorum Regi desponsandam, quam tibi, & Virginū monasterio S. Petri in Urbe Metensi eam præfecit. Hæc in vita S. Galli l. 1. c. 21. apud Surium tom. 5. hanc eandem historiam narrat Vincent. Beluacensis in Speculo morali l. 1. part. 3. dist. 96. nisi quod loco Sigeberti Burgundionum ponit Sigismundum Lotharingiæ Regem suppresso nomine puellæ.

Valburga virgo. Valburga virgo filia S. Richardi Regis Angliæ, qui relicto Regno ex Anglia egressus cum filiis Uvillbaldo, & Uvimbaldo, quos apud S. Bonifacium Archiepiscopi Moguntinum postea martyrem gloriosum dimisit, Apostolorum limina adiit, & in solitudine Deo servavit; deniq; Lucæ in Tuscia sancto sine querevit circa annum 650. de quo Martyrologium die 7. Febr. de virgine vero Valburga mentio fit in Epistolis S. Bonifacii, & in Epitaphio ejusdem S. Richardi Lucæ in sculpto, apud Surium die 7. Februarii.

Thomas Cantipratensis, (qui annum circiter 1260. scripsit) in lib. 2. apud c. 29. §. 33 & 34. de compluribus virginibus nobilibus, quæ suis cognatis invitis virginalem castimoniam suo tempore sunt complexæ, hæc habet: Si talia, inquit, de Virginibus facta meo tempore referrem, potius me tempus desereret, quam exemplis. Vidimus enim plures filias Comitum & Baronum, quæ speretis nuptias in Monasteriis, vel Congregationibus Virginum vitam cœlibem elegerunt. hæc ille, & exemplum profert de Jolinda filia Comitum Viennensis Imperatoris Græciæ confobrina, quæ in Monasterio monialium Ordinis Prædicatorum matre minime consensu habitum accepit, votum religionis fecit.

verum per vim à matre in domum reducta post tricennium, in quo sanctum virginis propositum à diversis frustra est tentatum, tandem ad monasterium remissa tantis vitæ exemplis eo tempore fulgebat, ut nullam ea virtus deesse videretur, sic ille.

Soror S. Ludovici Gallia Regis.

62. Soror quoque sancti Ludovici Galliarum Regis Conrado Friderici Imperatoris filio desponsata (quam idem Thomas Cantuar. se vidisse testatur) maluit in virginitate permanere, & spretis huiusmodi rebus ad cæcis contemplationi, & virtutibus addicta soli Deo vacare.

Jaqueline virgo pro virginitate tuenda sicco pede super aquas maris ambulabat.

Memorat etiam loco citato §. 32 factum quoddam admirabile cuiusdam virginis Jaqueline sororis nobilissimi Comitis Apuliarum quod suo ævo contigisse scribit. Hæc cum à fratre ad nuptias cogere sub virili habitu fugam arripuit: cumque frater eam insequente non posset evadere, signo crucis se muniens ex alta rupe in mare se deiecit, quam frater ejulatu magno monasterium ei construere pollicitus frustra revocare est conatus, divina enim virtute per mare, ac si per aridam ambularet ad desertas Græciæ Gilyas pervenit, & sub eodem viri habitu cuidam sanctissimi Eremitæ, quo de spiritualibus rebus plenius institueretur, triennio ministravit; postea in Sicilia super quadam arbore arcto tugurio constructo, viro quodam fidei sibi vicium ministrante, novennio latitavit. Demum Romam spiritu impellente ad Innocentium III. venit, eumque de quibusdam admonuit, cuius vivendi ratio hæc erat, ter in hebdomada solo pane, & aqua vivebat, super nudam humum sine cervicali cubabat. hæc ex Thoma Cantuar. tenent.

Mathildis virgo.

Mathildis virgo Regis Scotorum filia, quæ ex Thoma Cantuar. tenent lib. 2. Apum cap. 10. §. 3. sua ætate decessit, quatuor habuit fratres, unum Ducem, qui uxore pro Christo relicta pauperissimus exulavit, alium Comitem, qui vitam eremiticam duxit, tertium Archiepiscopum, qui Episcopatu relicto Cisterciensis est factus, quartus fuit Alexander, quem Pater regnare cogebat: sed Mathildis 20. annos nata, Alexandro persuasit, ut regno relicto Christum sequeretur quare mutato habitu in Gallias se contulerunt, ibi Alexander in Fonti monasterio Cisterciensis Ordinis inter fratres conversos ad mulgendas vaccas, & caseum faciendum admissus est, omnibusque ignotus ad obitum usque permansit: quando obedientia Prioris coactus genus suum prodidit, ipsa vero in villa Lampion, quæ

novem milliaribus ab eo monasterio distabat, secedens in parva domuncula solo manu labore vitam sustentabat; flexis genibus cibum capiebat, & prolixas ad Deum preces habebat. vix aliquid membrum substratum tenuit; tandem novem annis ante mortem à quibusdam militibus, qui eam in Scotia viderant, agnita, ut gloriam declinaret, inde aufugisset, nisi ab incolis retenta fuisset, multis miraculis in vita, & post mortem clara ad Christum migravit.

Christina virgo dicta mirabilis propter admiranda, quæ in ea, & per eam Deus efficere voluit, in Oppido S. Trudonis in Hasbania honestis parentibus est orta, cuius vitam à Thoma Cantuar. tenent viro doctissimo, & religiosissimo conscriptam habet Surius die 23. Jun. 10. 3. Hæc puella cum defuncta esset, & in templo pro eam sepulture tradenda Missæ sacrificium offerretur, revixit, ex quo tempore magnis, & insolitis se pœnis pro animabus purgatorii excruciatam, tandem ab eo tempore, quo primum spiritum reddidit anno 42. sanctissime obiit annum Domini circiter 1224.

Christina virgo.

Ludgardis virgo ex Tungrorum Civitate duodennis in monasterio S. Catharinæ prope Oppidum S. Trudonis in Hasbania inter sacras virgines Ord. S. Bened. divino servitio mancipatur, cui Christus Dominus familiare se exhibere dignatus est; crebris jejuniis & assiduis precibus vacabat; Prioris munere in eo monasterio functa est: verum Christi voluntate, & B. Christine Mirabilis, de qua jam diximus, suavis, Aquiriæ in Brabantia ad monasterium Cisterciens. Ord. se contulit; ubi deinceps mira sanctitate vixit, plurimorum salutem suo consilio, & precibus juvit, tandem die 16. Jun. anno Domini 1246. ætate 64. ex hac luce migravit. ejus vitam Thoma Cantuar. tenentis, qui eam sæpe est allocutus literis mandavit, quam refert Sur. 10. 3.

Ludgardis virgo.

Editha virgo in Anglia 16. Sept. Edati belli, & pacis artibus inclita, atque religiosissimi Anglorum Regis filia, & S. Eduardi Regis, ac Martyris, de quo in Martyrologio 18. Martii soror in Monasterio à teneris annis Deo dicata sæculum hoc ignoravit potius, quam reliquit. obiit annum Domini circiter 984. 23. ætatis suæ: ejus corpus in terra sepultum; post aliquot annos in cinerem resolutum quoad manus, pedes, & oculos, à S. Duffanno Archiepiscopo inventum est; reliquum vero uti illibatam, ita & incorruptum fuit, sicut etiam pollex dexterae manus quo assidue sibi crucis signum imprimebat

Editha virgo Eduardi Regis ac maris soror.

D d d d a

quo-

quoniam, ut ipsa eidem S. Duffanno per visum revelavit, membris illis in cinere resolutis puel-
lari levitate abusa erat: at vero libidinis & cra-
pulae semper experta fuerat, de qua Sur. to. 5. &
Petius in Catalogo l. II. c. 70,

*Clara vir-
go.*

Clara virgo Assisii, in Umbria 12 Augusti
prima planta pauperum foeminarum Ord. Mi-
norum, quam vita, & miraculis celebrem. Ale-
xander IV. in numerum SS. Virginum recellit
anno Dom. 1255, cum ante biennium ex hac
vita migrasset.

*Margarita
virgo.*

Margarita virgo Bela patre, & Matia matre
Hungariae Regibus orta ex voto à parentibus
ad Monasterium Vespriense Ord. Præd. cum
nondum quartum ætatis annum expleisset, ob-
lata, sanam pietatem, & precibus se dedit, Deipa-
ram præcipuo venerabatur affectu; ubicunque
ejus imaginem conspexisset, genuflexa saluta-
tionem Angelicam proferebat: in vigiliis Nati-
vitatæ Christi, & quatuor solemnitatum Dei-
paræ pane tantum, & aqua vivebatur, & dum
in capitulo diei sequentis solemnitas pronun-
ciabatur, singulari devotione se prosternebat
cum lachrymis orans, & Deo gratias agens; in
singulis Deiparæ festis, ac intra octavas mille
salutationes Angelicas sanctissimæ Virgini of-
ferebat ad singulas quasq; humi se prosternens
suum corpus juniis, cilicio, circulo ferreo, &
claviculis ferreis in caleis dispositis, aculeatis
flagellis rigidissime castigabat, humilitatis,
paupertatis, obedientiæ, orationis, mansuetu-
dinis, & patientiæ studiosissima. Conjugium
Ducis Poloniae, Regis Bohemæ, & Caroli Re-
gis Siciliae constanter recusavit: cumq; ei dice-
retur summum Pontificem in voto solemnium
virginitatis, quod nuncupaverat, dispensatu-
rum, Respondit, nares sibi potius, ac labia præ-
cisuram, & oculos evulsuram, quam in cujusq;
connubium consenturam: quare ne qui mole-
stiam ei hac in se facerent, benedictionem
virginalem ab Archiepiscopo Strigoniensi ac-
cepit. Miro vitam pro Christo ponendi deside-
rio tenebatur. Denique multis virtutibus, ac
miraculis in vita, & post obitum clara evolavit
in Cœlum die vigesimo nono Januarii, anno
Domini 1207 ætatis suæ vigesimo octavo, ex
quibus quatuor, & viginti in Cornobio sanctis-
sime traduxerat.

*Gertrudis
virgo sive
Thruta.*

Gertrudis, sive Thruta, virgo sanctissima,
cujus admirabiles revelationes circumferuntur,
quas in hoc opere interdum citavimus, diversa
tamen ab ea, qua 17. Mart. in Martyrologio me-

moratur. Hæc quinquennis in Monasteriū vir-
ginum Heldephense Ordinis Benedicti in Libe
Eislebio Comitatus Mansfeld, cujus postea fa-
cta est Abbatisa, adducta, ubiq; omnium vir-
tutum splendore refulsit, sed præcipue cordis
humilitati ac munditiæ vacabat, D. oq; per ar-
dentem charitatem conjugii studebat: cujus
corpori Dominus præclaro vulnere suorum
stigmata testibilibiter impressit, ex miq; fami-
liaritatæ, ac benevolentia signa ostendit, vixit
in eodem monasterio cum beata Mechilde, de
qua mox dicemus, claruit autem Rudolpho
Imperatore qui imperare coepit anno 1275. In
ejus enim obitu pro electrone faciendâ orasse
serioitur lib. I. suarum revelat. capite 3. Hæc ex
libro suarum revelationum, & ex Blofio in O-
pusculo quod inscribitur *Monile spirituale* n. si-
ne ubi etiam testatur ejus revelationes, ut ipsi-
us verbis utar, à doctissimis & illuminatissimis
viris summa cum diligentia examinatas, quo-
rum unus post accuratam illarum lectionem
scripsit sententiam suam hoc modo: *Ego in ve-
ritate divini luminis sentio, neminem qui Deo
spiritu sit illustratus posse calumniari, aut impu-
gnare ea quæ in hoc libro habentur, nam catholi-
ca sunt, & sancta hæc Blofius.*

Mechildis virgo sanctitate conspicua, cujus
cœlestes revelationes aliquando citavimus, fi-
lia fuit Baronis de Hackerbon in Germania.
Hæc cum septennis à matre ad monasterium
quoddam suæ patriæ vicinum, in Libe Eislebio
Comitatus Mansfeld in quo beatam Gertrudē
vixisse diximus, forte deducta esset, mansit ibi,
tandemq; religionem professâ est, quæ in Dei
amore, ac solidis virtutibus humilitate præfer-
tum & obedientia, & in ægritudine calculi, ac
doloris capitis (quibus cruciabat) patientia,
adeo excrevit, ut Deo fieret familiarissima, à
quo multa cœlestia secreta intellexit, aliq; su-
mæ benevolentia signa accepit; cum enim fer-
4. Paschæ ex verbis illis Missæ, *Venite benedicti
Patriæ meæ*, insolita repleta læritia in hanc ad
Dominum vocem erupisset: *O si una essem ex
illis benedictis, qui hanc vocem tuam audituri
sunt.* Dominus ad eam. *Certo scias te unam ex
illis esse, & ut nihil dubites, cor meum in signum
amoris tibi trado.* Ex quo tempore mira devo-
tione erga Christi Domini cor affici coepit, à
quo innumera se beneficia consecutam profi-
tebatur, tandem in horamortis à Domino il-
dem verbis est invitata: *Veni benedicta Patriæ
meæ posside paratum tibi regnum à constitutione
mundi.*

*Revelat.
Gertrudis.*

*Mechildis
virgo.*

*Eidem
Christus
cor suum
pro amore
ac cœlestis
gloriae pig-
nore dedit.*

mundi, monuitque illam domi, quo cor suum in pignus amoris ante aliquot annos donaverat, hæc ex vita ejusdem, & apud Blossum in suo moni spirituali in fine,

Catharina Senensis virgo.

64. S. Catharina Senensis Ord. Prædicatorum admiranda sanctitatis virgo à prima ætate tanta vitæ sanctimonia Deo servire cepit, ut nullam unquam lethalem culpam toto vitæ tempore admiserit, teste ejus Confessario, qui generalem ejus excepit confessionem, quinque salutationem edocta Angelicam eam crebro repetebat, & per singulos gradus ejusdem scælæ ascendendo, & descendendo genuflexa eam Deiparæ recitabat, virginis votum in tenera ætate Deo nuncupavit: cumque nuptias, quibus eam parentes, & germani illigare volebant, constanti animo recusaret, ea de causa multa convitia, & minas est perpessa, & ut ejus animum frangerent, amota ancilla culinaria sordidis culinæ officinis addidit, permissa tandem liberè Deo vacare, durissimam vivendi rationem in: siquidem lectus erat ligni asseres nudi, solis herbas crudis abque patre vescabatur, catena ferrea latera adeo stringebat, ut carni propemodum concreta videretur, multo tempore quotidie carena ferrea ter: sed quo horæ spatio in singulas vices durissime se diverberabat, sanguine ad pedes manare, sacro deinde Prædicatorum habitu suscepto divinis meditationibus, ac contemplationibus mirifice vacabat, ita ut sæpissime in eccliam raperetur, & jerem divinarum altissima cognitione instrueretur; triennii spatio silentium sibi indixit, ut nulli profus loqueretur, nisi cum peccata confiteretur, magna familiaritatis signa Christus Dominus ei exhibere dignatus est, siquidem de multis ipsemet eam iussit, sæpissime ei apparebat, & ante dum beatissimam Mariam suam secum adducebat, itemque alios Sanctos, cum illa panter non raro Psalmos dicebat; tempore Bachanahorum cum in sua cellula inclusa peteret fidei perfectionem, Christus cum sanctissima Matre sua, & aliquot Sanctis apparet mirabili modo eam sibi depondit, ex quo tempore Dominus seipsum ad nomen convertationem, ut eorum salutem promoveret, eam misit, in quorum conversionem diligentissime incubuit, multoque ad peccatorum poenitentiam, & perfectionis studium precibus & exhortationibus pertraxit; erga pauperes & egenos benignissima, quicquid eis poterat largi manu erogabat; ingens ei erat sacra Eucharis-

Eandem sibi Christus depondit.

tiæ suscipiendæ desiderium, ex cujus perceptione mirifice recreabatur.

In quodam raptu Christus Dominus quinque sua vulnera non sine magno ejus dolore illi impressit, cum autem sedes Apostolica magno cum Reipublicæ Christianæ detrimento ad 70. circiter annos Avenione constitisset, ipsa multis laboribus Senis Avenionem usque profecta Gregorio XI. persuasit, ut in Urbem cum universa curia rediret. Innumeras malignorum spirituum tentationes, turpium præsertim cogitationum, quas ejus menti importune ingerebant, fortiter superavit; multorum calumnias, & persecutiones non minus patienter, quam viriliter toleravit. Demum multis laboribus pro Dei gloria, & animarum salute susceptis, plurimis, & ingentibus miraculis clara felicissime migrat ad Christum die 29. Apr. anno Domini 1380. ætatis suæ 33.

Eidem quinque sua vulnera Christus impressit.

Coletta virgo monialium S. Claræ reformatrix præclarissima apud Corbeiam in Picardia Roberto, & Margarita progenitoribus, cum esset quadrima singulari Dei beneficio mentem ad Deum perpetim elevatam habere cepit; que multis, magnisque virtutibus esset conspicua, corpus suum horrido cilicio, triplici catena ferrea, humi cubatione edomabat, precibus, ac meditationibus addita, virginis, ac puritatis in se, & in aliis studiosissima, zelo animarum fervens pro peccatoribus assidue, & ardentem magno cum eorum fructu Deum precabatur; quod cum in spiritu S. Vincentio Ferrer. revelatum fuisset, in Gallias veniens, eam invisit, & multa cum consolatione est allocutus. Reformationem sanctimonialium Ord. S. Claræ est aggressa, ideoque earum omnium quas ipsa esset reformatura, vel quæ sub ea vitam monasticam, quam Clarissarum vocant, suscepturæ erant, constituta est Abbatissa. Ejus itaque opera multa sunt extracta, vel reformata monasteria, non modo faminarum, sed etiam virorum in Germania, Gallia, Burgundia, Sabaudia, aliisque Regionibus; multi item utriusque sexus ex omnibus monasticis ordinibus S. Benedicti, Carthusianensium, Cælestinorum, Canonicorum regularium suorum superiorum permissu ad monasteria Colettana sub perfectionis vitæ prætextu se contulerunt, ut est in ejus vita c. 12. ejus sanctitatem Deus compluribus per eam editis miraculis testatam fecit. Cum iter ageret sororibus, & aliis comitata, vel etiam cum in monasterio degeret à facinorosis hominibus dānum ali-

Coletta virgo.

Eandem à S. Vincent. Ferrer. divino in sanctu agnoscebat.

quod sibi, suisque timens, sororibus litanias, ut recitarent, edicebat, sicque Dei benignitate incolumis cum suis evadebat, in quod aliquoties ei contigisse in ejus vita capere 26. & 27. narratur, tandem pluribus bonis operibus, & apud Deum meritis exornata migravit in caelum die 6. Martii anno Domini 1447. hæc ex ejus vita apud Surium tomo 2. & Chronic. S. Fraac. p. 3. libro 3.

Catharina Bononiensis.

Catharina Bononiensis, virgo sanctimonialis Ordinis sanctæ Claræ sub instituto sancti Francisci vitæ sanctitate illustris, quinquagenaria obiit anno Domini 1464. die ultimo Martii cujus vita habetur in Chronicis Minorum part. 3. l. 4. c. 31.

B.M. Teresa virg.

65. B. Virgo Teresa Carmelitarum Discalceatorum Fundatrix, cognomento à Jesu, cui se totam tradiderat, tanquam tydas quoddam lucidissimum nostra ætate effulsit. Hæc natione Hispana in civitate Abalensi anno 1515. claris orta natalibus, septennis magnos ad pietatem stimulos, & ingens martyrii desiderium sensit, duodennis vero in tota matre, coram Deiparæ Imagine eam cum lachrymis obnixè precatur, ut in filiam admittere dignetur: ex quo tempore in suis necessitatibus Deiparæ patrocinium est experta: vigesimo ætatis anno in cœnobium sanctimonialium beatissimæ Virginis Mariæ de monte Carmelo, repugnante patre, non sine magna suæ carnis contradictione, ac lucta est ingressa. Post aliquot annos à suo in cœnobium ingressu uni ex PP. Societatis Jesu confessionem totius vitæ generalem peregit, ab eoq; ut meditationi Dominicæ passionis, & propriæ mortificationi vacaret, est instructa, ex quo tempore animi quietem sentire cepit. Deinde post septem, & viginti annos in eo monasterio exactos, magno animo reformationem Discalceatorum, & Discalceatorum ejusdē Religionis Carmelitarū divino jussu instituit, multis extinctis monasteriis, in quibus vitæ ratio ab eo tradita, sanctitate, & corporis aupertate, contemplatione item in Deum, & actione ad proximos juvandos præclara cecidit. Mulier sane humilitate, paupertate, obedientia, prudentia, rerum divinarum cognitione, in diuturnis suis morbis patientia insignis, & in proximos, quorum salutis, præsertim infidelium ardenti desiderio tenebatur, charitate, ac zelo incensa, orationis, & contemplationis dono excellens, charitate in Deum singulari, cui die quadam, ut in ejus imagine expressum cernitur, Angelus

Eadem ab

apparuit spiculo aureo ad summitatem ignito, vitæ saucians, & laniata revellens, quo vulnerere incredibili divini amoris incendio exarsit, ex flagrantissimi quoque in Deum amoris impetu sancta ejus anima corpore soluta exiliatur, quemadmodum ipsa post obitum revelasse scribitur. libros cælestis sapientię repletos & spiritualium rerum doctrina præstantes confert: split: multis denique pro divina gloria laboribus, & contradictionibus superatis, Abulæ die 4. Octobris anno salutis 1582. ætatis 67. ab inchoata reformatione 26. obdormivit in Domino. ejus corpus odorem suavissimum spirans, & liquore fragrantissimo manans, integrum post multos ab ejus obitu annos est receptum, & summa pietate à fidelibus in visum, & colitur: cujus intercessionis opem complures experti sunt, vitæ suæ initia, & progressus impleret jussu sui Confessarii conscripsit, integræ tamen vitam literis mandavit noster Franciscus Ribera, religiosissimus æque, ac doctissimus, cujus extant præclarissimi Commentarii in Prophetas minores, in Apocalypsim, de templo Salomonis, & in epistolam ad Hebræos.

Quamprimum alia virgines præclarissimæ quæ pro Christo virginitatem integerrimam servarunt, in hyloriis recensentur, & præsertim in vitis sanctorum, quas Surius tomis septem collegit, eas ne opus hoc nimium crescat, præterimus. Thomas Bozius complurium nomina memorat tom 2. de signis Ecclesiæ lib. 22. n. 12. & seq.

Euphemia nobilis quædam virgo in annis puerilibus castitate Deo dicavit: sed cū parens propter ipsius pulchritudinem, eam quamvis remitentem cuidam Comiti desponsasset, ipsa Capellam ingressa, opem Deiparæ invocans cultro natalium sibi præcideret, & labia: quare ab irato patre cuidam rustico in ancillam tradita, magnis laboribus, & plagis ab eo affligebatur, quæ omnia læto animo ferens, Deo quod aliquid pro eo pateretur, gratias agebat: septem vero in his expleto, nocte Dominicæ Nativitatis familia ad mensam confidente, ipsa ad stabulum laudes Deo redditura se contulit, ubi Deipara Angelorum, & Virginum multitudine stipata immenso fulgore circumfusa, eam ad constantiam est hortata, natalium, & labia ipsi restituit, quod ubi rescivisset pater ejus, in loco stabuli Virginum claustrum construxit, in quo Euphemia Deo serviens brevi quievit in Domino hæc in Spec. Exempl. dist. 9. n. 22.

Ejusdem corpus in tegrum servavit.

Euphemia virgo.

Eidem Maria celestis comitata Choro parvis, & na sum, et labia præcisæ restituit.

*Leodienſes
virgines è
vira peri-
culo pro
virginita-
te ſuſceptis
evadunt.*

66. Nec ſilentio prætereunda eſt virginum, ac Matronarum Leodiensium in tuenda pudicitia animi invicta fortitudo, & divina in eis ſervandis providentia, quemadmodum teſtatur Jacobus de Vitriaco Card. in prologo vitæ B. Mariæ de Oegnies ab eo editæ, quæ extat apud Sur. tom. 3. In deſtaſtatione, inquit, Leodiensium mulieres, quæ ad ſacras ædes confugere non potuere, in flumen ſe præcipitarunt potius mori volentes, quam caſticitatis jacturam facere; nonnullæ etiam in cloacas inſilierunt fortore extingui malentes, quam prodere virginitatem: Chriſti tamen benignitate in tanta multitudine nulla prorsus vel vitæ vel caſticitatis accepit detrimentum. Una ex iis ſancta muliere in flumine periculoſè laborante, duo ex hoſtibus in navicula ad eam properarunt, & cum illam extraxiſſent, volebant turpiter ea abuti: ſed quid fecit caſta inter leones, agna inter lupos, columba inter accipitres? maluit iterum in flumen ſe demergere, quam corrumpi: itaq; deſiit ex navi in undas; ſed cum navicula illius ſaltu depreſſa mergeretur, duo illi meiſi perierunt, illa verò abiq; ullo corporis, & animæ damno fluvio obſequeute ad litus emerſit. hæc ille.

*ALIQVOT ALIÆ VIRGINES
ex Martyrologio.*

His expeditis, aliæ quoq; mulieres, quæ virginitatis ſtorem cuſtodientes in pace ad caeleſtem ſponſum evolarunt, ex Martyrol. Rom. aliqua interdum adnotatiuncula adjecta breviter recenſendæ ſunt.

Illuminata virgo Tuderti 24. Nov. claruit temporibus Maximiani Imper. quemadmodum ex ejus rebus geſtis conſtare teſtatur Cardinalis Baron. in notis ad Martyrol.

Romana virgo Tuderti 23. Februarii, quæ à ſancto S. I. eſt ſo Papa baptizata, in antris & speluncis caeleſtem vitam duxit, & miraculorum gloria claruit. Temporibus Conſtantini Imperatoris, & S. Iuſtini ſummi Pontificis.

Sabina virgo in pago Tricaffino 6. Auguſt. virtutibus & miraculis glorioſa, quæ ſeuor fuiſſe dicitur S. Saviniani Mart. à Petro lib. 7. Catal. 134.

Patruſia virgo Neapoli 25. Auguſti temporibus Conſtantini Imperatoris, cujus no-

mine celebre ſanctimonialium 'cœnobium Neapoli eſt inſignitum, ubi ejus corpus requieſcit.

Aſcella virgo Romæ 9. Decembris, quæ ut B. Hieronymus epiſt. 15. ad Marcellam ſcribit: *Ab utero matris benedicta, vitam in jejuniis, & orationibus uſq; ad ſenectam produxit. Hæc u-nim cellula incluſa anguſtiſſimæ latitudine paradifi fruebatur; jejunium pro ludo habuit, in ediam pro reſtitione: pane enim, ſale, & aqua frigida contenta intra cubili ſui ſecreta manens nunquam viri alloquium noverat. operabatur manibus ſuis, ſponſo autem orans loquebatur, aut pſallens, ad martyrum limina pœnè inviſa properabat.* Hæc ex Hieronymo, qui alia præclara de ejus ſanctitate ſcribit loco citato.

Macrina S. Baſilii Cæſarienſis Epilcopi ſoror quamvis ab Angelo adhuc in utero matris Thecla fuerit vocata; nomine tamen Macrinæ aviæ ſanctiſſimæ ſæminæ eſt appellata, hæc viro deſponſata, mox illo vita ſuncto virgo permansit, & monaſticum inſtitutum complexa feliciter tandem obdormivit in Domino, teſte Nyſſeno ejus fratre in epiſt. ad Olympiam, in qua S. Macrinæ Sororis eſt prolecutus. hæc Epiſtolam Surius aſſert tom. 4. ejus dies in martyrol. die 19. Julii celebriſſis habetur.

Apollinaris virgo 5. Jan. filia Anthemii Conſularis viri religioſi, qui deſuncto Arcadio pro Theodoſio impubere adminiſtravit imperium.

Euthochium virgo 28. Sept. B. Paulæ filia, *virginis ſtatui, & Eccleſiæ*; ut Hieronymus ait epiſt. 27. *Preſtoſum Moniſti*, quæ ad Præſepe Domini cum aliis virginibus cnutita à matre ei ita ſemper adhaſit, ejuſq; obedivit imperiis, ut abſq; ea nec procederet, nec cibum caperet, & ne unum quidem nummum haberet poteſtatis ſuæ, ſed & paternam, & maternam ſubſtantiam à matre diſtribui pauperibus lætaretur: demum præclaris meritis fulgens migravit ad Chriſtum anno 419.

Euphrafia virgo Thebaide 13. Mart. claruit Theodoſio imperante filia Antigoni, & Euphrafie, de quibus ſed. ſeq. qui ea ſuſcepta continentiam ſervarunt.

Helena virgo Ant. ſtodori 22. Maji, quæ ex Molano in Uluardum, ſicuti in geſt. S. Amatoris legitur, multimoda meritorum virtute claruit, & miraculis eſſuſſit tempore Theodoſii ſenioris, & Honorii ejus filii.

Con-

Confortia virgo in monasterio Cluniacensi 22. Junii filia S. Eucharii postea Episcopi Lugdunensis.

Niceris virgo Bithyna Constantinopoli decessit 29. Decemb. quæ sub Arcadio Imperatore ex Sozomeno lib. 8. c. 23 S. Joanni Chrysofostomo ad dictissima, genere illustri, perenni virginitate, præstantiq; vitæ celebres, res divinas usq; ad mortem humanis proposuit; amplissimis enim bonis injustè spoliata non stromachabatur, & ex paucis quæ reliqua erant, aliis largiter suppeditabat, & usq; ad senium provecera sanctitate claruit.

Honorata virgo Papæ 11. Jan. soror S. Epiphani Episcopi Ticinensis ab eodem Deo consecrata an. Domini 471.

Placidia virgo Veronæ 11. Octob. quam Petrus in Catal. lib. 9. cap. 70. scribit filiam fuisse Valentini Imperatoris, & Evodixæ Augustæ.

Chelidonia virgo in Latio, decimo tertio Octobris, cujus corpus in monasterio Ordinis sancti Benedicti apud Sublacum religiose est conditum.

Philomena virg. apud Septempedanos in Piceno 5. Junii, cujus corpus in templum sancti Laurentii in ea Urbe translatum fuit à Sancto Severino Episcopo tempore Totillæ Gothorum Regis.

Benedicta virgo Romæ sexto Maji, quæ in eodem monasterio cum S. Galla filia Simmachii, qua intumè diligebatur, vixit temporibus Gothorum, quæ die 30. ab obtu S. Gallæ eam in cælum est secuta, teste S. Gregorio 4. Dial. c. 13.

Georgia virgo Avernis 15. Februarii, de qua Gregorius Turonensis lib. de gloria confess. capit. 24. illud memorie prædidit eam religiosam, atq; Deo devotam, quo ab Urbis strepitu magis se subduceret, rui vitam d. x. ubi quotidie jejunis, & orationibus insistebat; eum autem diem obiisset, & in oppid. Basilicam sepelienda in pheretra deferretur, caelestibus est honorata exequiis, nunc columbarum grex super eam volare cepit, illamq; volando sequi; qua in Basilicam delata super aedes tectum confedere columbæ, eaq; sepulta ad cælum evolavere.

Burgundofora virgo Abbatisa in Anglia 3. Aprilis, claruit annum Domini circiter 610

Eustolia, & Sopatra virgines Constantino-

poli 9. Novembris Mauritii Imperatoris filia.

Aurea virgo Lutetia Parisiorum quarto Octobris claruit in Gallis temporibus Dagoberti Regis Francorum annum Domini circiter 630.

Aldegundes virgo in Malbodio Hannoniæ Monasterio trigesimo Januarii, floruit sub Dagoberto Rege Francorum circa annos sexcentos quadraginta, hæc autem diveria est ab Aldegunde virgine filia sancti Basili Regis, & martyris, de qua agitur 20. Jun. vide Molanum in indice sanctorum Belgii.

Austreberte virgo in pago Rhotomagensi 10. Febr. miraculis celebris, floruit temporibus Dagoberti Regis Francorum an. Dom. circiter 640.

68. Gertrudis virgo soror S. Beggæ viduæ, de qua in Marty. ologio 17. Decemb. filia S. Pipini primi Ducis Babariæ, cujus vita apud Sur. 21. Februarii extat hæc Nivogellæ 17. Martii obiit, quæ despiciens mundum, & in omnibus sanctis officiis toto vitæ cursu se exercens, ad Christum spontum in cælis migravit anno 664. b. Honorio Tertio in sanctos clara, teste Baronio in notis ad marty. ologium, hæc diveria est à Beata Gertrude, cujus revelationes præ manibus habentur, de qua nos supra egimus.

Severa virgo Treviris 20. Jul. fuit hæc genere clarissima soror S. Modaldi Episcopi Trevirensis, & ltræ conjugis Pipini Ducis, claruit ann. circiter 660. Hæc virginitate sua Christo dicata in Virginum monasterio ab eodem S. Modaldo super Ripam Mosellæ constructo præficiur, ubi magna prudentia, & vitæ exemplo rebus sibi commissum adimitrarè obdormivit in Domino. hæc ex vita S. Modaldi l. 2. c. 14. apud Sur. tom. 3. die 12. Maji.

Hiltrudis virgo in Hannonia 27. Septembris, claruit temporibus Pipini Regis Francorum.

Lioba virgo 28. Sept. miraculis clara; vixit temporibus Pipini Regi. Francorum, & Caroli M. Imperatoris. Hæc in Anglia nata, ibidem in Monasterio virginum sanctissime est educata à Tertæ Abbatisa Regis sorore, virtutibus clarissima, in cujus monasterio quingentæ erant moniales, ut videre est in vita S. Liobæ apud Sur. c. 5. Deinde Lioba à S. Bonifacio Episcopo Moguntino, qui postea in cly. martyrio est coronatus, evocata in Germaniam com-

Eidem insa faciunt columbæ.

complurium virginum in monasterio mater exitit, quibus, (cum esset liberalibus disciplinis imbuta, & in sacris literis eruditissima.) verbo, & exemplo præluxit; demum sanctissimo sine obdormivit in Domino. quemadmodum ejus vitæ auctor apud Surium memoriam prodit.

Edelburga virgo Angliæ 6. Julii, hæc Anglorum Regis filia, claruit anno Dom. 680. de qua Beda lib. 4. hist. Anglorum c. 9. ubi etiam plurimum laudat Thorithgid sanctimoniam, ab eadem Edelburga jam defuncta coelitus in suo obitu visitatam.

Modesta virgo Treviris 4. Novemb. claruit anno 680.

Othilia virgo in Territorio Argentoratensi 13. Decemb. hæc à nativitate cæca Baptismate visum recepit, exercuitque monasticam disciplinam in Allatia, claruit annum Domini circiter 700.

Irmina virgo Treviris 24. Decembris filia Dagoberti Regis, & ex Tithemio libro 3. de viris illust. S. Bened. c. 130. claruit anno Domini 710.

Amalberga virgo apud Gandavum 10. Julii moritur an. Dom. 772. diversa ab Amalberga vidua, quæ eodem die recolitur in monasterio Laubaco, quemadmodum ex Molano in Usuardum dicemus sect. seq.

Maxima virgo apud forum Jul. 16. Maji, quæ multis clara virtutibus in pace requievit.

Melburga virgo in Anglia 23. Febr. filia Regis Merciorum.

Thecla virgo Abbatissa in Germania 15. Octobr. cujus mentio fit in vita S. Bonifacii apud Sur. die 5. Junii tom. 5.

Verena virgo in Territorio Constantiensi ad Aquas duras 1. Septemb.

Walburga virgo in Anglia 1. Maji, claruit annum circiter 750.

Antbusa virgo Constantinopoli 24. Julii, quæ sub Constantino Copronymo ob cultum sanctarum imaginum verberibus cæsa, & exilio relegata quievit in Domino.

Hildegardes virgo apud Bingiam in Dicecesi Moguntinensi 17. Septembr. claruit annum Dom. circiter 1160.

Elisabeth virgo Sconaugiæ 18. Jun. monasticæ vitæ observantia celebris, obiit an. Dom. 1165, suæ ætatis 36.

Rosa virgo Viterbii 4. Sept. claruit temporibus Fridenci Imper. pervenitq; ad tempora

Alexandri Papæ IV. qui sedit anno sal. 1254.

Agnes virgo sanctissima in monte Politiano Ordinis Prædicatorum ex hac vita decessit 2. April. an. 1317. suæ ætatis anno 31. suscepit Prioratum, quod munus ab adolescentia sapienter administravit anno 15.

Jucunda virgo in Æmilia Italiae Provincia 25. Novemb.

Liberata virgo Novocomi 18. Jan.

Aurelia, & Neomisia virgines Anagninæ 25. Septemb.

Oliva virgo Anagninæ 3. Jun.

Grata virgo Bergomi 1. Maji.

Digna virgo Tuderti 11. Augusti.

Aurelia virgo Argentorati 15. Octob.

Benedicta virgo in Territorio Senonensi 29. Jun.

Bona, & Doda virgines Rhemis 24. Apr.

Exuperantia virgo Trevis 26. Apr.

Vicina virgo Bigardis prope Bruxellam 17.

Decembr. cujus egregiam sanctitatem miracula crebra restantur.

Fredesvinda virgo Oxovii in Anglia 19. Octob.

Obdulta virgo Toleti 5. Septemb.

Perseveranda virgo 26. Jun.

ALIAE VIRGINES EXTRA MARTYROLOGIUM.

PRÆter virgines, quas in hac sectione, tum ex Martyrologio Romano, tum ex aliis auctoribus hæcenus commemoravimus, aliæ planè innumerabiles possunt in medium afferri, quas ne in immensum hæc tractatio excreseat, consulto præterimus; sanctam tamen Constantiam Constantinensium, & al. quot ex illustrioribus, quarum in vitis Sanctorum apud Surium honorifica mentio habetur, huic sectioni velut coronidem adjungemus.

Constantia Constantini Imperatoris filia sanabili ulcere medicinam querens, ad B. Agnetis sepulchrum orans sanata, baptismum suscepit, virginitatem suam Christo vovit, templum magnificentissimum ad S. Agnetis sepulchrum via Nomentana erexit. cum autem Gallicanus vir Consulatus ad bellum Schyricum profecturus Constantiam sibi in uxorem deposceret, Constantinus autem filiam nulla ratione assensuram probè noisat, Constantia divino auxilio freta monet patrem ut Gallicano, ubi victor è bello redierit, eam pronuptat, attamen

Eccc

men

men usque ad nuptiarum tempus instar cuiusdam arrhabonis se ei tradituram Joannem domus suae praepositum, & Paulum primicerium, fratres eunuchos qui eum ad bellum comitentur, & vicissim ab eo accepturam Atticam, & Arthemiam virgines Gallicani filias. factum est autem ut Gallicanus absque sanguinis effusione Christi virtute, in quem praedicatione SS. Joannis, & Pauli, credidit, Schyras, à quibus Thraciam liberavit, redderet Constantino tributarios, quare ad Constantinum reversus, ut Christo se totum dederet, sponsae, & curiae nuncium remisit, consulari se abdicavit, & ad Ostia Tiberina secedens hospitalitati, & infirmorum servitio magno totius orbis exemplo impense vacabat, donec sub Juliano apostata inde expulsus Alexandriae pro Christo fide à Rauciano Judice gladio est percussus, cujus dies in Martyrologio 25. Junii recensentur; die verò sequenti sanctorum Joannis, & Pauli passio commemoratur. At verò Constantia cum Atticam, & Arthemiam in Christi fidem, & virginitatem colendam adduxisset, post vitam sanctè exactam migravit ad Dominum; per eam enim, quemadmodum testatur Ambrosius sermone de Passione Sanctae Agnetis, & illustres, sacra velamina susceperunt corpora SS. Constantiae, Atticae, & Arthemiae in templo, quod S. Constantiae dicitur, propè basilicam S. Agnetis condita fuere, quae anno 1605. dum Romae essemus, sunt inventa, eaque oculis conspeximus, ac venerati sumus. festum S. Constantiae 18. Februarii celebratur. Haec ex Breviario Romano 28. Januarii ex Martyrologio 25. Junii, & Petro de Natalibus libro 3. cap. 34.

Vinciana virgo ab incunte aetate integerrima sancti Landoaldi S. R. E. Archiepiscopi à Martino Papa ad praedicandum Evangelium missi, soror. Haec blandimenta mundi respiciens ab Urbe Roma fratrem secuta, condita est in monasterio Gandavensi in tumulo contiguo alteri tumulo, in quo jacet sanctus Landoaldus. Vincianae dies ex Molano in additionibus ad Ussardum die 11. Septembris commemoratur: in eodem etiam templo in alio sepulchro quiescit corpus S. Landradae virginis. haec in vita S. Landoaldi in ejus translatione, quam ponit Surius 19. Martii tomo 2.

Landrada virgo genere clarissima ex iis, qui majores domus in Gallia sunt appellati originem ducens, tempore Clotarii Regis,

qui à Clodoveo quartus fuit, parentibus unica, quam cum propagandae sobolis causa nuptui dare vellent, ipsa omnino recusavit. Verùm in cellula reclusa mira abstinentia, cilicio, humi cubatione se affligebat, quin etiam postea in deserto loco reclamantibus parentibus in quodam erecto tuguriolo vitam duxit planè Angelicam, quo multae virgines & viduae confluxerunt sub ejus ducatu in monasterio; quod Belisia est vocatum, ubi Landrada multis miraculis celebris, sancto sine quievit die 8. Julii ex Molano in additionibus ad Ussardum, cujus corpus primum in Silezia tumulatum, deinde sanctorum Angelorum ministerio cum Sarcophago delatum est in locum, ubi sanctus Lambertus Episcopus Tungrensis à S. Landoaldo fuerat institutus. ejus vita extat apud Surius tomo quarto.

Eusebia, Chrosendis, & Aldasensis virgines, patre Adalbado, matre S. Rictude, quae in monasterio Martiniensi postea vixit, ut dicemus sectione sequenti, eximia vitae sanctimonia floruerunt tempore Dagoberti Regis: Aldasensis enim natu minima, prima tamen omnium sanctè obiit die 25. Decembris, Eusebia autem cum in Hamatico monasterio sub Gertrude Adelbaldi parentis Avia, ejus monasterii Abbatissa educaretur, ea defuncta, quamvis duodecim in monasterii Abbatissam est electa, ubi Angelicam vitam ducens in medijs adolescentiae annis ad caelestem sponsam evolavit: cum enim in obitu suam moniales concavatas, ad praecipuas quasque virtutes esset adhortata, omneque Domino commendasset, repente domus, in qua decumberebat, in mentio est lumine perfusa, quo recedente, sancta illa anima migravit è corpore die 17. Martii, aetatis suae 23. haec in vita sanctae Rictudis apud Surius 12. Martii, tomo 3. De Chrosendis verò sine, quae maxima natu erat, cum superstes fuerit sanctae Rictudi, nihil ibi de ea dicitur, nisi eam sanctam fuisse virginem, & post matrem ejusdem Caenobii fuisse moderatricem.

70. Ermelendes virgo in Villa Meldaricensi in finibus Brabantiae Ermenoldo, & Ermelenda, divitiis, & genere nobilibus orta, nec minis, nec blanditiis à parentibus ad nuptias invidas adduci potuit, quod virginitatem suam Christo devovisset: quare praecipuis sibi capillis; relictiis saeculi pompis, Christum

Landrada
tumulus
ab Angliis
transfer-
tur.

Num est secuta, & relicta domo, ac parentibus, in quandam villam se contulit, ubi die, noctuque piè Ecclesiam adibat nudis pedibus incedens: cum autem illi villæ duo Germani præessent, qui in ejus concupiscentiam exarserant; unus eorum per vim ipsam rapere statuerat, cujus insidias Angeli monitu declinavit, venitque ad villam Meldricem, ubi mira poenitentia suum corpus affligens folis herbis agrestibus vitam sustentabat, ibique sancto sine quievit, multis miraculis post obitum clara. vixit annum Domini circiter 620. circa tempora Dagoberti Regis, ut colligitur ex ejus vita, quam Surius ponit tom. 7. die 29. Octobris, quo item die eam recenset Molanus in addit. ad Uluardum.

Godiberta virgo in pago Ambianensi nobilibus parentibus progenita, cum à multis nobilibus in sponsam peteretur à S. Eligio Noviomensi Episcopo coram Rege Clotario, & parentibus annulo ejus aureo Christo desponderetur, & consecratur; quod illa lubenti animo amplexa, conjugalibus illecebris spretis, sanctum Eligium illicè est secuta; Rex autem Clotarius suum ei, quod Noviomini habebat, dedit palatium cum Oratorio S. Georgii, & duabus villis, ubi cum duodecim fœminis, quas regebat, monasticam vitam cepit, virtutibus, ac miraculis clara obdormivit in Domino die 11. Apr. ex Molano in addit. in Uluardum: ejus vitam habet Surius tom. 2.

Gudila virgo, genere nobilis, parte Witgero, & matre Amelberga, qui, ut sectione sequenti dicemus, sanctitate floerunt, soror sanctæ Raineldis virginis & martyris; item Pharaïdis, & Ermelendis diversæ ab ea, de qua supra diximus, virginum, apud Brabantos celeberrima, & à sancta Gertrude filia Pipini è sacro fonte suscepta, & ab eadem in monasterio educata, atque ad virginitatem colendam est persuasa; cumque S. Gertrudis ex hac vita discessisset, hæc ad suos rediens, assiduis precibus noctu, diuque vacabat, demum sancto sine quievit die 8. Januarii ex Molano in Additionibus ad Uluardum, miraculis in vita, & post obitum illustis; cujus sacri corporis reliquiæ apud Bruxellam venerationi habentur. Ad ejus tumulum in vico Ham Brabantia in testimonium ejusdem Virginis, die ejus sepulturæ Populus arbor subito visa est virescere, & frondescere; hujus vita extat apud Surium tomo 1.

Neque hoc silentio prætereunda est S. Raineldis soror S. Gudilæ, de qua sic Molanus in addit. ad Uluardum die 16. Julii. S. Raineldis virginis, & martyris, sororis beatæ Gudilæ, quæ cum Grimoaldo Subdiacono, & Gondulpho familiari ab Hunnis pro fide Christi palmam martyrii accepit. Hæc ibi.

Noitburgis virgo neptis Plestrudis fœminæ nobilissimæ, conjugis Pipini, qui fuit Rajor domus Franciæ. hæc cum Colonia Agripinæ in monasterio à Plestrude condito cum ea degeret, & mortalem sponsam, quamvis nobilem, cui eam cognatam despondere statuerant, profus fastidiret, obnixè Dominum precatur, ut prius eam è medio tolleret, quam si neret nuptiis per vim illigari; quare voti compos à Christo ad cœlestes nuptias evocatur, floruit annum Domini circiter 700. cujus dies anniversaria ex Molano in additionibus ad Uluardum recolitur die decimo tertio Octobris ad ejus corpus exanime duo luminaria unum ad caput, alterum ad pedes divinitus ardentia visa sunt, ad quod spectaculum frequens populus cucurrit; dum autem ejus exequiæ peragerentur cujusdam defuncti cadaver in templum illatum juxta ejus feretrum deponitur, statimque ad vitam defunctus ille surrexit affirmans se sanctæ Noitburgis precibus à mortuis excitatum; corpus tandem ejus in Carthusiam Confluentinam translatum reverenter asservatur. ejus vitam habet Surius tomo 5.

Osmanna virgo filia quondam Regis Scotiæ per miraculum Domini in Gallias adducta sanctè vixit, ibidem defuncta, ac solemniter est sepulta in tumulo quodam ex alabastro in Crypta Jotrensis monasterii, cujus aliquando loci incolæ per incuriam oblii sunt, sed ipsam hæc omnia B. Ludgardis revelavit, ut videre est in B. Ludgardis vita l. 2. ap. Sur. 16. Junii, tom. 3.

Adelheides, seu Alheides nobilibus orta natalibus in tenera ætate monasticum institutum in cœnobia virginum suscepit; deinde ad monasterium Vilacense translata ejus cœnobia prima extitit Abbatissa, ubi plurimis virtutibus, ac miraculis clara obdormivit in Domino, cujus vitam habet Sur. die 5. Febr. tomo 1.

71. Opportuna virgo nobilibus, & Regiæ prospiciæ orta parentibus in pago Oximensi multis vitis præpotentibus ejus conjugium ardentè desiderantibus, plurimaque donaria ad ejus animum illiciendum offerentibus

Ecce z

tibus

Angeli
monitu
impudici
insidias
vitat.

In Noit-
burgis in-
mulatione
duo divi-
nitus lu-
mina ac-
cenduntur.
Ejusdem
post obitum
precibus
mortuus
ad vitam
revocatur

In Gudila
tumulati-
one fron-
descit ar-
bor.

tibus constanter repudiatis, in cœnobio quodam Sagiensi Urbi vicino, sacrum virginitatis, quam Deo voverat, velum accepit; ubi multis clara virtutibus, uno sanctimonialium consensu in demortuæ Abbatisse locum sufficitur, quo munere piè, ac prudenter administrato, in suprema sua ægritudine à SS. Cecilia, & Lucia Deiparæ nomine ad cœlestes nuptias est invitata; sumpta deinde sacra Eucharistia, dum ii, qui ejus è vita exitum observabant, cum eadem Psalmos decantarent, ipsa ad ostium domus intendens ait: *Ecce advenit Domina mea beata Virgo Maria, cui vos commendat, extendens verò brachia quasi Dei Matrem complexura, sancta ejus anima carne est soluta, cujus vitam, & mortem multis miraculis Deus illustravit. Hæc apud Surium die 22. April. tomo 2.*

Agnes Regis Bohemæ filia, ab eo in uxorem Friderico I. Imperatori promissa: cum audisset rationem vivendi S. Claræ adhuc superstitis, multis precibus à parente impetravit, ut sibi liceret soli sponso cœlesti servire, quare Pragæ constructo monasterio sub Regula S. Francisci ab ejus Fratribus ex Urbe Moguntina, ubi debebant, evocatis, habitum religionis cum compluribus nobilissimis mulieribus suscepit; quin etiam redditus amplissimos à patre monasterio, in quo vivebat, oblatos paupertatis studio recusavit, cujus exemplo in univèrsa Germania constructa sunt monasteria, ad quæ nobilium Principum, ac Dynastarum filia spretis mundi vanitatibus Christo despondebantur: Agnes verò non tantum genere, sed virtutibus, & miraculis illustris quævit in pace. Hæc in 1. part. Chron. S. Franc. libr. 8. cap. 42.

Gertrudis de Aestem virgo venerabilis, cujus vitam refert Surius tom. 7. die 16. Jan. hæc an. 1340. die Parasceve sacra Christi vulnera sibi imprimi sensit; obiit autem multis virtutibus clara anno 1358. die ipso Epiphaniæ.

Lydyvina virgo in Comitatu Hollandiæ oppido Schiedamensi parentibus probis, sed qui labore manuum victum sibi comparabant, orta; cum adhuc esset infantula Salutatione Angelica Deiparæ Imaginem officiosè salutabat: duodecim verò annos nata propter corporis formam ab opulentis viris in conjugium expetita patri id ei proponenti se virginitate omninò servare velle liberè respondit: cum autem lapsa quodam in glacie una ex costis ejus fracta esset,

ac occasione multis morbis afflictata, centum & eo amplius vermes quotidie ex ejus apostemate erumpebant, multis quoque morborum generibus, utpote dolore dentium, gutturis angina, vomitu, calculo, febris diversis temporibus vexabatur; ita ut 33. ann. in lectulo jacens adversa valetudine usâ sit. Dominicæ passionis meditationi vacabat; plurimis revelationibus, atq; Deiparæ crebris Angelorum visitationibus, à quibus aliquando ramum è Paradiso accepit, mirificè recreabatur; ad ipsam vero accurrentes piis exhortationibus ad meliora permovebat, anno 17. dolorum suorum circa festum S. Thomæ Apostoli in ipso crepusculo Christus Dominus ei apprensus quinque vulnerum suorum signa in ipsis corpore impressa reliquit: sed cum hæc aperta vulnera latere non posse timeret, orante illa cutis illico vulnera contexit, dolore ac livore perpetuò remanentibus.

Neque hic silentio prætereunda est virgo Petronilla Lydyvinæ charissima, quæ diem suum obiit sanctissimè an. 1516. cujus gloria in quadam ecclasi præostensa est Lydyvinæ, ut videre est in ejus vita par. 3. c. 8. Demum Lydyvina post multos, & acerbos dolores in suis perpetuis morbis toleratos, sancto sine quævit die 14. April. anno 1433. ætatis 47. Philippo Burgundiæ & Hollandiæ Principe. Hæc in ejus vita apud Surium tomo 2.

Margarita Ravennæ in Oppido Bussio orta, tertio mense à sua nativitate cæca effecta, ab incunabulis sanctitatis specimen edidit, ad septimum annum ubi pervenisset, carne, & ovis abstinens semel tantum in die vescebatur, plurimis virtutibus, ac miraculis celebris; in cujus obitu cum ad ejus animam suscipiendam cœlites advenissent, quos ejus discipula nomine Gentilis se vidisse testata est, ipsa venerabunda eis assurgens animam exhalavit die 23. Jan. anno salutis 1505. ætatis 63. Hæc Hieronymus Rubeus libro 8. de gestis Ravennatum apud Surium tom. 7. 23. Jan. & Serphinus à Firma Canonicus Regularis in vita hujus Margaritæ, & Gentilis à se conscripta,

*AD Deipara
& Angli
invocatur.*

*Stigmati-
b^o à Chri-
sto insigni-
tur.*

*Petronilla
V. gloria
Lydyvinæ
in ecclasi
ostensa.*

*Ejus ani-
ma à cœli-
tibus exci-
pi visa est.*

CONIUGES, QUI LICET MATRIMONII legibus astricti, virginalem tamen florem illum conservarunt: ii etiam, qui aliquot in conjugio susceptis liberis, vitam deinde castam concordie voluntate duxerunt: vel qui coniuge vita sancto secundas nuptias detrectarunt.

SECTIO VIII.

72.
Cur S. Iosepho Desponsata fuerit desponsata.

Inter alias quas c. 8. attulimus rationes quare Christus Dominus ex Matre quidem Virgine, sed desponsata nasci voluerit, illa fuit, quam S. Augustinus lib. 2. de consensu Evangelic. I. his verbis tradit: *Et sanè hoc exemplo magnificè insinuat, ut fidelibus conjugati etiam servata pari consensu continentia posse permanere, vovarique conjugium, non permixto corpora sexu, sed custodito mentis affectu.* ita August. Quod verum esse certissimo didicimus experimento tot conjugum, qui in lege Evangelica imitatione purissimi conjugii Desparæ, & Joseph, integerrimam virginatatem servarunt: horum aliquot omni laude dignos, quod in medio ignis non sunt æstuati, ad Dei gloriam recensimus. quibus atexam, & eos, qui altero conjugio, seu vivente, seu vita sancto cœlibem vitam duxerunt. Hos autem omnes majoris perspicuitatis gratia ad quinque classes revocabimus: Primum dicemus conjuges illos, qui egregia pietate conspicui, tum etiam uxor concordie voluntate virginatatis florem illibatam pariter custodierunt: Deinde virgines illas, quæ matrimonio junctæ, ne virginatatis jacturam facerent, viris continentiam persuasere. Tum conjuges, qui post matrimonium ratum, nondum tamen consummatum, altero conjugio dimisso ad religionis portum se receperunt. Post conjuges illos, qui aliquot liberis procreatis, mutuo consensu continentiam in posterum simul coluere. Denique vi duas aliquot, quæ nulla ratione ad secunda vota adduci potuerunt.

Illud tamen hoc loco animadvertendum dignum videtur, hos ferè omnes non sua sponte, sed parentum imperio, vel aliqua rerum sic exigentium necessitate matrimonium iniisse, & singulari Dei favore alteri conjugum continentiam persuasisse: neque enim is, qui virginatatis tuendæ est cupidus, nisi peculiari Dei

instinctu moveatur, conjugem sub spe continentie ei persuadendæ ducere debet, ne propter carnis fomitem, quem in hac vita penitus extinguere nequimus, in virginatatis propriæ amittendæ discrimen temerè se conjiciat; familiaris enim conversatio viri cum muliere, & multo magis in eadem domo. cohabitatio iis, qui castitatem tueri cupiunt summopere est cavenda propter ea, quæ in fine sectio. 2. disseruimus, ne sensim mollescat animus, & à carnis illecebris ad voluptates illicitatur.

Huc enim spectat doctrina ab Angelo tradita Beato Paphnutio, quam Cassianus collatione 15. cap. 10. his verbis narrat. Paphnutius ita multis vigens annis distractione præcipua, ut crederet se etiam carnalis concupiscentiæ laqueis penitus absolutum, dum lenticulæ pulmentum in adventu hospitem præparat, manus ejus in clibano flammis supervolante combusta est; cumque tristaretur, quod ignis non peperisset sibi, cui dæmonum cesserant prælia, subito sopore correptus, audivit Angelum Domini sibi dicentem: *Cur Paphnuti tristus es, quod nec dum peccatus tibi sit igitur iste terrenus, cum adhuc resideat in membris carnalium motuum, nec dum ad purum excelsa commotio, quos huic indicis experire extinctos, si virginem nudam, atque formosam, tenens tranquillitatem tui cordis immobilis, astusque carnalis pacificos in te sensus perdurasse.* Itaque hæc revelatione percussus senex, semetipsum examinans, nec pondus castimonie suæ hujus probationis ponderi compensare conjectans, intellexit majorem esse virtutem, & sublimiorem gratiam internam carnis libidinem extinguere, quam nequitias dæmonum extrinsecus irruentes Dei potentia subjugare, vel de obsessis corporibus propellere. hæc apud Cassianum, Ex quo facile colligimus maximum, quod in hujusmodi occasionibus ex parte carnis nostræ imminet periculum, quantoque studio illud viris spirituali prudentia, & integritatis amore præditis sit cavendum. Ad hoc enim confirmandum rectè accommodari potest illud Proverb. 6. *Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant, aut ambulare super prurum, ut non comburantur planta ejus.* & illud Eccles. 3. *Qui amat periculum in illo peribit.*

Sed veniamus ad eorum conjugium, in quo, & vir, & uxor ea sanctitate effullerunt,

Ecce 3 ut utri-

Castitatis
amittenda
pericula
ab Angelo
enarrantur.

Prov. 6.

Eccles. 3.

ut utriusque virginitate castissimum Deiparæ cum sancto Ioseph conjugium sit adumbratum.

CONIVGES IN QUORVM MATRIMONIO VIRGINITATIS CASTIMONIA IN UTRIQUE ENITUR.

CHRYSANTUS, & Daria olim Minervæ virgo, quæ Chryfanti opera ad Christi fidem ac virginitatem colendam est persuasa, nobili genere nati non tantum in conjugio virginitatis velo: verum etiam spirituali prole fecundi Romæ innumerabilem hominum multitudinem, hæc mulierum, ille virorum ad Christum converterunt; qui spretis mundi voluptatibus castitatem complectebantur. Quare sub Numeriano Imperatore post multas, quas pro Christo sustinuerunt passiones, inter quas Daria in Lupanar compulsæ leonis tutela à contumelia admirabili quadam ratione, ut supra sect. 6. diximus, defensa est, vivi tandem effossa terra; lapidibus obruti parem martyrii palmam sunt adepti. quorum festum Ecclesia 25. Octobris annua celebritate veneratur.

Daria in Lupanar compulsæ à Leone defenditur.

S. Julianus ac Basilissa virginitas à Laureæ à Christo & B. Virgine coronantur.

S. Julianus martyr Antiochiæ nobilibus, & Christianis parentibus ortus, omni disciplinarum genere excultus, decimum octavum annum agens cum virginitatem custodire decrevisset, à parentibus, quod unicus esset, uxorem ducere vehementer rogatus; tandem consensus divina revelatione præmonitus, sponsam virginitatem pariter servaturam: itaque nuptiis cum Basilissa virginis celebritatis prima nocte Basilissæ rosarium, ac liliorum fragrantiam hyemali tempore admiranti, Julianus odorem hunc virginalis pudicitie esse affirmat: quare ad castitatis votum facile illum perduxit; quos mirifice confirmarunt Christus sanctorum cælestipatus, & Deipara sanctarum virginum multitudine comitata. ab eis visi, eorumque propositum commendantes, qui aureas eorum capitis coronas imposuere, & ut intelligamus Christi virgines spiritualium filiorum fecunditate plerumque abundare: cum Julianus & Basilissa diu pudice simul, sancte, ac religiose vitam duxissent, utriusque parentibus ex hac luce subtrahitis, de aliorum salute solliciti, mona-

stera constituerunt: & Julianus quidem innumerables ad Christum convertens, complures etiam ad religiosum institutum traducens factus est decem millium monachorum pater. Idem ex Metaphraste habet Lippomanus tom. 7. & Surius tom. 2. Basilissa verò multarum virginum, ac mulierum mater extitit, Imminente verò Diocletiani persecutione Basilissa à Christo impetravit, ne qua ex iis, quas congregarat in discrimen veniret; eique revelatum est, omnes intra certum tempus ex hac vita migraturas, quas ipsa in pace securura esset. Julianus verò cum innumeris in clyo martyrio est consummatus, de quibus in Martyrologio die 9. Januarii.

Julianum cum sociis martyrii insignitur.

S. Henricus hujus nominis II. Imperator, Deiparæ studiosissimus, (quemadmodum ex iis, quæ cap. 35. diximus apparet) cum S. Chunegunde uxore sua perpetuam virginitatem coluit, non eos ab hoc proposito proli suscipiendæ desiderium, cui falces Imperii relinquerent removit, quin etiam virginitatem aliis bonis operibus addeò cumularunt, ut utriusque memoria celebris in Martyrologio habeatur. Sancti quidem Henrici 14. Julii. Sanctæ verò Chunegundis 3. Martii, de quorum virginitate, & pietate in templis construendis Gothicus Utrubiensis in suo Chronico, ita cecinit.

Conjuge virginem virgo permansit, & illæ Catholicas dedit Ecclesiis numero quasi mille.

S. Emericus, cujus natalis dies 4. Novembris in Martyrologio recensetur, S. Stephani Hungarorum Regis filius cælitus monitus, ut virginitatem illibatam Deo consecraret, cum parentis precibus Regno consilere volentis sponsam regia stirpe ortam duxisset, carnis tamen integritatem sanctè custodivit ad mortem usque, quæ in annum 1032. incidit.

S. Pelagius adolescens teste Theodoro eto lib. 4. hist. cap. 12. uxorem duxit; prima autem nuptiarum die in ipso nuptiali thalamo, sponsæ castitatem persuasit, eamque loco tororis habuit: cum que postea plurimis virtutibus ornatus in Episcopum Laodicensem assumptus esset, à Valente Imperatore Ariano in Arabiam propter fidem Catholicam est relegatus: tandem in Domino quie vit, cujus nomen in Martyrol 25. Martii recensetur.

S. Pelagius cum sponsa virginitatem excitat.

74. S. Eduardus Angliæ Rex vitæ sanctimoniam clarissimus, cujus simplicitatem Deus fovit

fovisse dicitur, ut nimirum timeri posset, qui nefciret irasci, virginalem castimoniam se vate decrevit. Procerum tamen rogatu, qui de eius successione erant solliciti, ut suum consiliun gereret, Agicam conjugem duxit, cui ut una perpetuam virginitatem colerent, persuasit, ejus anniversaria dies in Martyrol. 5. Januar. annotatur; obiit verò anno Domini 1066. quem Alexander III. sanctorum catalogo adscripsit.

Amon in Ægypto ex Palladio in historia Lausiaca cap. 7. cum vigesimum secundum ætatis annum ageret, parentibus orbatus, vi à suo patruo mulieri matrimonio junctus est: prima verò nuptiarum nocte conjugem in eam adduxit sententiam, ut secum pariter virginitatis institutum complecteretur; in eadem quidem domo, diversis tamen lectis, quod cum annos duo de viginti constanter servasset, tandem conjugis consensu, relicta ei domo, ad interiora montis Nitriæ secessit, ubi alios 22. annos commoratus ad summam perfectionem pervenit, bis in anno videns beatam confortem, demum miraculis clarus quievit in Domino. ejus animam S. Antonius ab Angelis in cælum assumi vidit, quod etiam testatur S. Athanasius in vita S. Antonii.

Ex Cassiano.

Rustici virginitatem colitæ aspectu aamon ab obsess. fugatur.

Quidam Rusticus apud Cassianum colat. 14. c. 7. quotidiano manuum opere victum quærens Abbati Joanni primitias frugum detulit, quo adveniente perterritus ferocissimus demon, qui obsessum ad Abbatis Joannis præceptum relinquere despexerat, cum reverentissima, ut ait Cassianus, nominis illius inclamatione discessit. cujus gratiam senex admiratus, diligentius vitam ejus persequutus; tandem ille confessus est, uxorem se parentum imperio compulsam, cum profiteri monachum vellet, ante 31. annos accepisse, quam nemine etiam nunc conscio fororis loco à se virginem custodiri: quo audito admiratus senex tantam hominis virtutem proclamasse scribitur, non immerito demonem, qui se despexerat, illius non tolerasse præsentiam.

Vir nomine Iosuro cum sponsa virg.

Quidam Injurius nomine, de Senatoribus Arvernais cum magnis opibus puellam sibi similem desponsavit, erat autem uterque unicus patri: verum à puella mira eloquentia, & lachrymis ad perpetuam continentiam propter Christi amorem servandam est persuasus. quare in eodem strato multis an-

nis quiescentes, illibatam tamen pudicitiam servarunt; deinde communi consensu vir clericus factus est: puella verò religiosum habitum suscepit, quæ cum ad Dominum migrasset, corpusque ejus sepulturæ mandaretur, vir ejus elevatis ad cælum manibus: *Gratias, inquit, tibi ago Domine, quod sicut nam mihi commendare dignatus es, ita tibi reddidi ab omni voluptatis contagio impollutam; at defuncta subridens: Sile, inquit, vir Dei, quia non est necesse satvari nostram, namine interrogante, sepulchrum. post aliquod verò tempus defuncto viro, ejus corpus in opposito pariete ejusdem basilicæ sepultum est. Verum mane factio invenerunt pariter esse sepulchra, quæ longe inter se distare reliquerant, ut quos tenet locos cælum, corporum non sepatet monumentum. Hos usque hodie duos Amantes incolæ vocant; & lummo venerantur honore. hæc ferè ad verbum ex Gregorio Turonensi lib. 1. histor. Franc. cap. 47. & in lib. de glor. confess. cap. 32.*

Sponsa post obitum sponsi alloquitur. Eorundem sepulchra viris uniuersim.

S. Amator à teneris pietati addictus, parentum imperio coactus Virginem desponsavit, quam ad virginitatem secum servandam induxit, cujus votum uterque nuncupavit, quo factio Angelus Domini unicuique suam coronam imponens, eos in sancto proposito roboravit; puella igitur monasterium est ingressa; ipse verò primum Clericus, postea Antisiodorensis Episcopus factus sanctitate clarus, decessit anno Domini 421. ejus memoria in Martyrol. 1. die Maii recolitur: cujus gesta recitat Vincentius Beluacensis in specul. histor. lib. 20. cap. 6. & Petrus de Natalibus in catal. lib. 4. cap. 113. Surius tom. 7. 1. die Maii.

S. Amator cum sponsa servata virginitate lauream ab Angelo coronatur.

76. S. Arnulphus genere nobilissimus S. Remigii in baptisate filius fuit, huic Clodoveus Rex Stambergam neptam suam in matrimonium tradidit; uterque tamen virginitatis servandæ propositum suadente S. Remigio concepit: ipse igitur bonis suis uxori relicta ex divina revelatione diurnam annorum suscepit peregrinationem, duos mortuos vitæ restituisse dicitur: tandem miraculis clarus quievit in Domino 15. Calen. Augusti, hæc ex Petro in Catalogo libro 6. cap. 113. Sigebertus verò in Chronico ad annum Domini 543. Sancti Arnulphi meminit his verbis: *Sanctus Arnulphus Sancti Remigii baptisato filius in Gallia claret, qui post multos in prædi-*

S. Arnulphus in Stamburga.

Arnulphus mortuos duos ad vitam revocat.

pradicando Christum agones martyrizatur in Sylva Parisiorum Aquilina, & à Scaviberga conjugem quondam sua tumulatus est, hæc ille. An verò unus, & idem sit Arnulfus, de quo Petrus in Catalogo, & Sigebertus aliorum esto iudicium.

Vir, qui cū sponsa virginitatem servarat à carcere ab Angelo educitur.

In Insula Samo quidam à parentibus invitatus uxorem ducere cogitur, quam ad secum pudice vivendum induxit, factus verò Presbyter more Græcorum, quorum Sacerdotibus uxores permittuntur, ambo simul virginitatem servantes in Ecclesia psallebant: cumque aliquando Episcopus falsis quibusdam delationibus perimtus, cum in carcerem coniecisset, die dominico Angelus in specie juvenis speciosissimi cum eduxit, præcepitque ut Missarum officium in suo vico perageret, quod cum Episcopus audisset exstimans eum aufugisse, magis in eum est commotus, sequenti verò die ab Angelo in carcerem reducit, accessit verò ab Episcopo rem candidè aperuit, intellexitque Episcopus juvenem illum fuisse Angelum Domini, quare Deum glorificans eum in pace dimisit. hæc Sophronius in Piato spirituali cap. 108, ex relatione Isidori Abbatis Cœnobii in eadem Insula, qui postea in eadem regione ad Episcopatus munus esse vectus.

Pratum spiritus Isidori Episcopi.

S. Vandreg. filius Abbas cognomento Vando Pipini Francorum Principis contobrini à Dagoberto Galliarum Rege Comes Palatii factus parentum horratu, licet invitatus, nobilissimam puellam despondit, quæ ejus suavis virginitatem cum eo servare statuit: quin etiam, eo munim consentu, illa sanctimonialium monasteriū ingressa est; ipse verò primum clericus, mox monachus, & Abbas effectus sancto sine quievit ann. Dom. 665, de quo Surius cum Martyrol, die 22. Julii, & Petrus in Catal. lib. 6. cap. 127.

Petr. de Natal. S. Eleazarus sine Elzarius cum sponsa virgin.

S. Eleazarus, sive Elzarius Ariani in Apulia Comes genere clarus, cujus dies in Martyrol. 27. Septemb. habetur cum jussu Caroli II. Regis Neapol. decennis ipse Massilia Delphinam virginem nobilissimam despondisset, ab ea ad virginitatem secum pariter servandam inductus est; quare quamvis in eodem lecto decumberent, Deitamen beneficio incorruptum cum conjugis virginitatis florem continebat, ac miraculis clarus, ex hac vita decessit anno Domini 1325.

76. Ansbertus, & Angadrisina nobilissimi in Gallia à parentibus conjugio colligati virgini-

tatem pari voto servarunt, illa tamen quo à parente permitteretur in monasteriū se reciperet, oravit Dominam, ut deformis efficeretur, quare ejus facies immundissima lepra occupatur, nec ulla medicorum medicina curari potuit, donec sacro velamine in monasterio suscepto pristinae pulchritudini, & valetudini, ex templo est restituta. Ansbertus vero primum monachus, deinde Rhotomagensis Episcopus sanctitate clarus decessit anno 690, ejus dies in Martyrol. 9. Febr. recensetur. hæc apud Sur. in vita S. Ansberti tom. 2.

Angadrisina oris deformitatem ad corpus impetravit.

Alfonso II. Castellæ Rex cognomento Castus sic vocatus, quod purioris vitæ studio uxorem Bertam nunquam attigerit id quod Volaterranus lib. 2. & Marina lib. 7 de rebus Hispaniæ cap. 9. testantur. Is victorij clarissimus ad duos, & quinquaginta annos regnavit, obiitque anno Domini 844. ætatis 85. Volaterranus ejus adhuc viventis miraculum refert in aurea Cruce, quam Ovetensi templo donatam fama est eum sine artificio è vestigio factam comperisse. Mariana verò affirmat Alfonso exornandi Ovetensis Templi à fundamentis à se extructi sollicitum fuisse; ideoque duos Angelos aurificum specie Crucem auream gemmis distinctam, auroque fulgentem eleganti forma perfectisse, & Crucem perfectam nunquam comparuisse.

Cruce Alphonso Regi divinitus elaborata.

Boleslaus dictus, Pudicus, Poloniæ Rex, virginitatem cum uxore Chungegunde servavit, de quo Cromerus lib. 8, de rebus, & gestis Polonorum sic scribit: Boleslaus Belæ IV. Hungarorum Regis filiam Kingam, quæ & Chungegundis dicta est, anno Christi 1239, uxorem duxit, puellam moribus, & sanctimonia vitæ nobilem; dos ei quadraginta millia marcarum fuit. Talem autem conjugem Beatus Boleslaus primis nuptiarum diebus non attigit. Inde confirmata postea cōsensu mutuo religione ambo perpetuam vivere continentiam: Hinc Boleslao Pudici cognomen inditum. hæc Cromerus. De eo Clemens Janitius Polonus cecinit.

Conjuge consensit cum Virgine, virgo maritima.

Defuncto autem Boleslao Chungegundis opibus in egenorum utum, divinumque cultum collatis in monasterio à se fundato religiosum institutum complexa, annis duodecim vitam duxit asperissimam, miraculis post obitum illustis.

CON-

CONIUGES, QUI ANTE MATRI-
monium consummatum, altero coniuge,
dimisso, ad religionem se con-
tulere.

AD secundam hujus sectionis classem spe-
ctant ii, qui post initum matrimonium
Christi privilegio usi, relicto altero coniuge
ad religionem convolarunt, etenim in favo-
rem religiosi status, in quo Christus mortali
conjugi præfertur, potestas fit alteri conjugum
post matrimonium rite celebratum, quod ta-
tum appellant, ante copulam postquam con-
summatum vocant, ad religionem se confe-
rendi invito quamvis, vel contradicente alio
conjugi, cui tamen licet cum alio matrimo-
nium contrahere, cum per solemnem religio-
nis professionem, hujusmodi matrimonium
non consummatum dicitur; quemadmo-
dum testatur sacrum Concilium Tridentinum
sess. 24. can. 6. & habetur 27. q. 2. *C. desponsa-
tam*, & *C. decreta*, de quo S. Thomas cum
Theologis in 4. dist. 27. q. 1. & noster Thomas
Sanchez de matrimonio tom. 1. lib. 2. disput.
18. & sequentibus: ac propterea conjugatis bi-
mestri tempus ad liberandum de religionis
ingressu tribuitur *C. ex publico*. De conversione
conjugatorum.

Cæterum hujus rei non desunt plurima ex-
empla, & ut omittam S. Alexium, de quo dixi-
mus sect. 2. & Margaritam Ægyptiacam, de
qua superiori sectione.

S. Abraham probatissimus Eremita, cu-
jus res gestas S. Ephrem conscripsit tom. 3.
easque ex Metaphrasse recitat Surius tom. 2.
coactus à parentibus, qui admodum divites
erant, puellam desponsare, celebratis nup-
tiis, ipsoque jam in thalamo cum sponsa se-
dente, subito tanquam lux quædam in cor-
de ipsius divina gratia refulset, quam secus
illuc domo exiens, à civitate egressus,
in cellulam vacuum duobus procul inde mi-
liariibus intravit, ibique cum cordis sui læti-
tia Domino in magna sanctitate famulari
cœpit, parentibus verò post decennium ex
hac luce subtrahis, opes omnes, quæ sibi
obvenerant, per amicum quendam fidem
in pauperes, & orphanos distribuit; ipse ve-
rò exactis in vita solitaria 50. annis septuage-
narius plenus virtutum migravit ad Domi-
num, hæc S. Ephrem loc. citat. Hujus beati
viri memoria in Martyrol. die 16. Martii ad-

notatur. De ejus verò nepte quomodo ab ipso
sanctè educata, postea à quodam ad perpetrân-
dum flagitium decepta, iterum ab eodem bi-
ennio exactis ad pietatem fuerit revocata, su-
pra sect. 2. egimus.

Illustre nobis exemplum edidit in Anglia
Ostha virgo, & martyr. Hæc patre Trithemal-
do Rege in Anglia, matre verò Witeburga
filia Regis Pendæ Merciorum, in sanctarum
virginum monasterio sub disciplina Edithæ
sororis Regis Alfridi, & Moduennæ Abba-
tissæ est educata: verum beata Moduenna ex
hac luce subtrahis, ad parentes reduta, Si-
gero Orientalium Saxonum Regiam in con-
jugem petenti invita, & renitens à parentibus
est tradita, illa verò sui corporis integritatem
Deo precibus commendans multarum occa-
sionum prætextu Regis desiderium distulit.
Tandem cum Rex ad eam in secretis cubi-
culum adductam omnino ingredi vellet, re-
pente divino nutu monetur. Rex Cervum cor-
pore spectabilem præ foribus Regiæ domus
discurrere, quare intactam relinquens Regi-
nam cum venatoribus ad insequendum cervum
pergit, Ostha veluti è naufragio emersa Chri-
sto liberatori gratias agens, celeriter advoca-
tis Ecce, & Beduino Orientalium Anglorum
Episcopis ab eis religionis habitum accepit,
& velo imposito Monialis consecratur, Redi-
ens verò Rex post aliquot dies à venatione,
cernensque Reginam habitu sancto indutam,
interore afficitur: eam tamen in suscepto reli-
giosæ vitæ instituto manere permisit, con-
structoque monasterio villam Chichensem ei
attribuit; quo in loco Ostha sacris virginibus
congregatis verbo, & exemplo eas ad mundi
contemptum, & Dei amorem accendebat. sed
cum ann. 653. mense Octob. Dani Gentiles
navibus veët, populabundi in eam villam ir-
ruissent, & rapinis, ac incendiis in Christianos
sævirent; eorum princeps Osthæ religione
comperta, eam precibus, ac muneribus primò
deinde verberum, ac vulnerum minis frustra
ad Idolorum venerationem tentatam decolla-
ri præcepit, quæ caput suum præcisum accipi-
ens recto gradu tribus stadiis progressa ad tē-
plum SS. Petri, & Pauli detulit, ad cujus fores
obferatas cruentis manibus pulsans, & san-
guinis vestigia illic relinquens, in terram cor-
ruit: quam Deus multis miraculis illustravit;
in loco autem ejus martyrii fons perspicuus e-
rupit, qui variis morborum generibus sanita-

F f f f t e m

Eadem
præcisum
sibi caput
tribus sta-
diis detu-
lit.
Saluberris-
mus fons
in ejus
martyrii
loco eru-
pit.

tem affert. hæc ex ejus vita apud Surium 7. Octob. tom. 5.

S. Ediltrudis virgo incomparabilis (quam Beda vocat Ediltridum) filia Annæ Orientalium Anglorum Regis religiosissimi, teste Beda lib. 4. histor. Angl. cap. 19, primum Tombert Australium Girviorum Principi in conjugium tradita: deinde eo post modicum tempus vita functo, iterum data est Ecgfrido Regi Northumbrorum in Anglia, cum quo 12. annis vixit, & cum utroque viro virginali pudicitia florem conservavit; quamvis Rex multa dona Wilfrido Episcopo, qui apud eam plurimum valebat pollicitus esset, si Regina usum connubii peruasisset, tandem Regina, ut liceret sibi in sanctimonialium monasterio Ebbæ Abbatisse sæculo abrenunciare, multis precibus impetravit à Rege, sacro autem velamine ab Episcopo Wilfrido suscepto, post annum verò ipsa facta est Abbatisa in Regione, quæ vocatur Elgæ in Provincia Orientalium Anglorum, ubi constructo monasterio Virginum mater exemplis cæpit esse, & monitis: vitam enim ducens multis virtutibus conspicuam, nunquam lineis, sed laneis vestibus usa, semel in die cibum sument, exceptis majoribus solemnibus: ex tempore matutinae synaxeos usque ad diei ortum in precibus persistebat: spiritu etiam Prophetiæ claruisse dicitur. In suprema sua ætate tumorem maximum, ac dolorem habuit sub maxilla, sive collo, quo dolore delectabatur, dicebatque *merito*

Ediltrudis corpus diu incorruptum servatur.

in collo languoris pondus porto, in quo juvenula monilium auri, & margaritarum pondera portavi, ut sic divina pietas absolvat me à vasa levitatis. Denique sancto sine quievit, cujus corpus in suæ virginitatis testimonium post 16. ab obitu suo annos omnino incorruptum est inventum, ejus memoria in Martyrolog. recensetur 23 Jun. floruit autem circa annum 680.

78. Hunegundis Virgo in Gallia in pago Veramandensi, qui oppidum S. Quintini dicitur, clavis est orta natalibus. Hæc à beato Eligio Noviomensi Episcopo, qui anno 665. obiit à sacro fonte, ut fertur, suscepta, adhuc in incunabilis euidam in sponsum destinatur: sed illo ex hac vita subtracto, ubi adolevisset, essetque eleganti forma, à parentibus euidam Eudaldo viro nobili in vita despondetur, sed cum florem suæ virginitatis Christo consecrare sta-

Eudaldus.

tuisset, mira quadam arte sponso, qui animo religioso erat, persuadet, ut ante nuptiarum solennitatem ad limina Apostolorum adeant, quo Apostolica benedictione accepta, omnia feliciter succedant, quare Romam iter arripiunt, quò ubi perveniunt, sponso sodalibus stipatus templa Sanctorum obibat; ipsa verò sola Apostolorum limina visitabat, jejuniis, assiduis precibus & erogandis elemosynis intenta. tandem opportuno die ad pedes Pontificis advoluta, ab eo sacrum capitis velamen sub Deiparæ patrocinio accepit, & reliquis indumentis sanctimonialium induta consecratur, quod ubi comperisset ejus sponso ira percitus eam gladio confodere volebat: sed veritas Dei, & hominum judicium solam abique ulla re ad tantum iter necessaria reliquit, & in Gallias equis velocissimis properat, ut Virginis patrimonium distrahat. At Virgo sola tanto itinere se dedit sanctorum suffragia implorans, jejuno corpore affligens, & Christi spiritu roborata, ad patriam ante sponsum pervenit; ac se, omniaque sua Deiparæ monasterio obtulit, Eudaldus autem post diu post subsecutus, Dei virtutem agnoscens veniam ab ea poposcit, necessaria ei suppeditabat, & in sanctis operibus decellit. Hunegundis verò in monasterio multis virtutibus conspicua die 25. Augusti migravit ad Dominum quam Deus multis miraculis claram reddidit. ejus vita extat apud Surium tomo quarto.

Ad hos spectare videntur duo illi ex Palatio Imperatoris, quos ex narratione Potitiani memorat Augustinus libro 8. Confess. cap. 6. qui cum Treveris Imperator pomeridiano Circensium spectaculo teneretur, in hortos muris contiguos cum eodem Potitiano, & alio eorum contubernali deambulatam exierunt, ubi duo illi vitam S. Antonii Abbatis ea tempestate celeberrimi, in quadam servorum Dei casa repertam legentes animum ad mundi contemptum, & religionis statum relicta mortalitatis sæculi arripiendum adiecerunt; & illic intus mutati, renisso Potitiano cum socio in palatium, affigentes cor coelo manserunt in casa, & ambo, inquit, habebant sponlas, quæ postquam hoc audierunt, dicaverunt Deo virginitatem suam. hæc Augustinus, apud quem tanti valuit hoc exemplum, ut & ipse serio, & efficaciter de sua conversione, una cum Alpio cogitare cœperit; quod ulterius ibi ipse persecuitur.

Ex Augustino.

S. Antonii vitam duo perlegentes castitatem cum ipso voverunt.

Gr.

C. scripsit
27 93.
Ex Hieron.

Gratianus C. scripsit 27. q. 2. ad hoc quod tractamus, confirmandum affert ex Hieronymo (ut ipse ait) exemplum Macarii Romani, cui invito patens uxor em desponsavit; Is thalamo adornato, ac sponsa sedente plurimis ad diem nuptiarum invitatis cum omnes jocis, ac saltationibus vacarent, furtim egressus duce Angelo Raphael in specie viri venerabilis, iter suscepit; & post multa ad solitudinē tandē, quę 20 miliaribus à Paradiso terrestri distare dicitur, pervenit, ubi inventus est à tribus monachis Theophilo, Sergio, & Thimo, qui ex Mesopotamia eò pervernerunt; quę historia fusè extat in libro, qui *Vita Patrum* interitur part. 1. Nobis propter Gratianum, qui eam innotuit, satis sit eam breviter perstrinxisse.

Vita Patrum.

Desiderius
qui & Victor III.

Desiderius, in sæculo dictus Dauserius ex nobilissimo Beneventanorum Principum sanguine originem duccens, parentibus unicus; Is à patre pollentis cupido puellæ, æquē nobili in ipso ætatis flore despondetur. Verum patre ex hac luce subtrahito ipsam intactam relinquens, multis consanguineorum, præsertim matris suæ difficultatibus superatis, tandem monachus efficitur. Deinde Abbas Cassinensis, postea Cardinalis, ac demum in demortui Gregorii VII. locum Pontifex, ipso diu pertinaciter reluctante, est creatus, & Victor III. dictus, ac non absque magna sanctitatis opinione ex hac vita migravit 16 Calend. Octob. anno Domini, 1087. hæc Leo Ostiensis, ejus in eadem religione discipulis in Chiron. Cassin. lib. 3. c. 1. & sequent.

VIRGINES NYPTVI TRADITAE,
quæ ut corporis integritatem custodirent, viris continentiam
persuaserunt.

Ad tertiam verò classem referri possunt complures Virgines, quæ à suis parentibus, vel aliis contra earum voluntatem nuptui traditæ, viris persuaserunt, ut in conjugio castitatem amplecterentur, sicq; ipsæ virginitate nã ab omni voluptatis illecebri puram Christo exhibuerunt.

S. Cecilia
Virgo &
Mart.
Valerianus

Talis fuit S. Cecilia virgo, & martyri præclarissima, quæ Valerianum conjugem suum, non tantum ad continentiam; verum etiam ad Christi fidem, una cum fratre ejus Tibur-

tio perduxit, qui tandem pro Christo mortem fortiter oppetierunt.

M. Tibur-

Sylviana uxor fuerat fratris Ruffini præfæti, quæ tamen in matrimonio virginitatem servavit, teste Palladio in hist. Lausiaca cap. 143. ubi hanc Virginem sexagenariam se cognovisse scribit.

virgo.

Sylviana

Ex Pallad.

Mulier quædam nomine Magna Ancyra insignis probitatis, invita ex matre nuptui tradita corporis morbum, prætexens à viri corruptione intacta permansit; marito verò paulò post decedente hæres omnium facta, totam se Deo obtulit, suisquæ bonis monasteria, Xenodochia, atque egenos juvare non desinebat, ex Palladio in Laus. cap. 125.

Magna

uirgo

Olympias, de qua in Martyrol. die 7. Decembr. Amisij II. Comitiss filia, neptis Ablaxii Præfæti, Nebridio Præfæto desponsata cum quo ex Nicephoro lib. 13. c. 24. viginti menses vixit, nec tamen cum eò est copulata, quare virgo simul, & vidua remansit, jejuniis, & pijs operibus addicta, opes omnes in Ecclesias, & egenos per diversa loca largiebatur, de qua Palladius in Lausiaca ca. 144. Hæc Theodosio Imperatori suadenti, ut ad secunda vota transfret, resistit, huic uni S. Joannes Chryostomus in exilium discessurus valedixit, ejusq; precibus se commendavit, ex Nicephoro lib. 13. c. 20. quæ multa est passa ea occasione.

Olympias

uirgo.

Mar. Rom.

Nicephor.

Pulcheria Augusta Arcadij Imperatoris filia, & Theodosij Junioris soror virginitatem, quam ab ineunte ætate Deo voverat, perpetuò illibatam servavit; & quamvis defuncto Juniore Theodosio ad Imperij gubernacula, quæ susceperat melius administrandæ Marcianum sibi in conjugem sponte aseverit; prius tamen pactum cum eo inuit, ut illætam virginitatem servaret, hujus opera tempore Theodosij Concilium Ephesinum, in quo damnata est impietas Nestori, & tempore Marciani Concilium Chalcedonense contra hæresim Eutychetis sunt congregata. Quare à Sancto Leone Papa, & S. Cyrillo Alexandrino miris laudibus effertur, & in Concilio Chalcedo nensi: *Nova Helena, Munimæ Orthodoxorum, & Gloria Ecclesiarum*, à cunctis Patribus est acclamata, obiit anno salut. 453. ejus nomen celebre est in Martyrol. 10. Decemb.

Concilium

Ephesin.

Concilium

Chalced.

S. Leo.

Cyrillus

Alexandr.

80 Maxima Virgo Christiana in Africa tempore Vandalicæ persecutionis, cujusdam Vandali Arriani, qui dignitate erat mil-

Est ff 2

lenari.

Martianum mart.

lenarius, serva universæ domus curam gerebat. Hæc in uxore Martiniano ipsius conseruato, ab eorum Domino esse tradita, ut hac ratione eos sibi fideles redderet, erat autem Martinianus armifactor, & Domino suo carus: in cubiculo ergo Maxima se Christum habere sponsum, nec posse humanum subire conjugium Martiniano aperuit, eiq; consilium dedit, ut Christo, cui ipsa nubere cupiebat, & ipse serviret, divina verò gratia factum est, ut adolefcentis Martinianus ei obediret, & simul ad Christum converteretur: quin etiam eius opera Saturianus suus frater cum duobus alijs fratribus Christi fidem, & baptisma susceperat, quæ ubi Barbarus Dominus comperit, Geiserici Vandalorum Regis Arriani decreto, quatuor fratres Arrianorum hæresim detestantes, & in fide Catholica constantissimos, primum nodosis fustibus sæuissimè cædi, & usq; ad ossa laniari fecit, ita ut dissipatis carnibus, viscera nudarentur, & sequenti die nihilominus semper incolumes redderentur; exilio tandem apud quendam Regem Maurorū gentilem nomine Capsur relegantur, in parte Eremiti, quæ dicitur Caprapicti, ubi cum multos Barbarorum ad fidem Christi convertissent, & à Romano Pontifice Presbyterum aliosque ministros, qui eos baptizarent obtinissent, novissimè iussu Geiserici iunctis pedibus post terga currentium quadrigarum, inter spinosa loca sylvarum, ita sunt deligati, ut exitum suum invicem perviderent. Maxima verò post multos superatos agones divinitus liberata, in monasterio multarum Virginum mater sancto sine quievit. hæc ex Martyrolog. die 16 Octobr. fufius apud Victorē V. vicentem lib. 1. persecutionis Vandalicæ, quæ Maximam sibi notam fuisse testatur.

*A tormen-
torū plaga
divinitus
sanantur.*

*Idē marty-
rio lau-
reantur.*

*Mart. Rom.
Victor V.
vicentis.*

*Cathari-
na virgo
filia S. Bri-
gitta cum
Eghardo e-
ius sponso*

S. Catharina S. Brigittæ ex stirpe Regum Suetiæ, cujus cælestes revelationes in hoc opere sæpè citavimus, filia, nobili Eghardo nupta, sponsum ad castitatis votū Deo nuncupandum permovit; ipsa verò virginitatem Deo consecravit, multisque virtutibus illustris migravit ad Dominum die 22. Mart. anni 13. 81. de cujus egregia in Virginem pietate egimus cap. 36.

CONIUGES, QUI ALIQUA SUSCE-
pta prole pari inter se voluntate conti-
nentiam coluere.

QUARTA conjugum classis in hac sectio-
ne exiis constat, qui quod conjugii in-
ter se usum aliquandiu habuerint, ad
virginitatis præmia non pervenere; attamen
non contenti fructu callitatis trigesimo, qui
conjugali continentia debetur, quæ prætes
conjugem, noverunt neminem; ad continen-
tiam etiam cum conjugè aspirarunt, quod
egregiè commendat S. Augustinus lib. 1. de
serm. Dom. c. 25. *Beatiorem, inquit, conjugia ju-
dicanda sunt, quæ sive filii procreati, sive etiã
ista terrena prole contempta, continentiam inter
se pari consensu servare poterint, quod neq; con-
tra illud præceptum sit, quo Dominus dimittit con-
jugem vetat; & illud servatur, quod ait Aposto-
lus: Reliquum est, ut qui habent uxores tanquam
non habentes sint.* hæc Augustinus.

*Conjugii
continentiam
servantem
mãdantur.*

*Mart. S.
1 Cor. 7.*

Quare hic recensendi sunt, & ii conjuges,
qui post aliquod tempus in conjugio susci-
piendæ proli impensum, reliquam vitæ pari
consensu perpetuæ continentia dicantur.

Hilarius Pictavorum Episcopus Catholicæ
veritatis contra Arrianos defensor acerrimus,
conjugem primum habuit, ex qua filiam sus-
cepit: in ipso tamen laici habitu ea sanctitate
vixit, ut monasticam vitam ducere videretur,
tandem uxore cum filia, quam ad virginitatis
propositum induxit, relicta, clericus primum,
mox Episcopus factus, strenuè pro fide Catho-
lica verbo, & scriptis decertans, multa passus.
sanctè ex hac luce decessit.

Paulinus, postea Episcopus Nolanus, cu-
jus præclaras laudes Sancti Ambrosius, Hieronymus,
Augustinus, Gregorius scriptis suis celebrant,
cum conjugè sua Thorasia continentiæ votum
suscepit cui Augustinus epist. 22. gratulatur ei
conjugem ei spiritualibus tantò firmiteribus
quanto castioribus nexibus copulatam.

Melania Junior Romana nobilissima, & Pi-
nianus ejus vir, auctore Palladio in historia
Lausiaca c. 104. duobus liberis genitis, iisq; ex-
tinctis ex Urbe Jerosolymam profecti
illam inter fæminas Deo sacras, hic inter mona-
chos religiosam vitam exegerunt, & ambo
sancto sine quieverunt, quorum memoria in
Martyrologio ad 31. diem Decbris adnotatur.

Antigo-

Antigonus Senatorii Ordinis Theodosio Imperatori genere, & consuetudine conjunctus cum Euphrasia uxore post genitam filiam, quam Euphrasiam similiter appellavit, vitam castam duxit. eorum filia in Thebaide, in sanctimonialium monasterio eximia vitæ sanctitate claruit. cujus res gestæ extant apud Suriurum die 13. Martii, quo etiam die in martyrologio ejus mentio habetur, de qua nos sectio- ne præcedenti.

Paphnut.
Abb. mira
do castita-
te revela-
tio.

Cum Paphnutius inter Anachoretas sanctitate illustris cognoscere cuperet, cuius ex viris sanctis similis esset, idque à Deo precibus contenderet, ab Angelo accepit, similem cum esse primum cuidam Tibicini, deinde cuidam Protocomiti, tertio cuidam Mercatori, quos omnes ipse Paphnutius conveniens, & vitæ eorum rationes intelligens, ad studium perfectionis seculari vita relicta traduxit. Verum quod ad rem præsentem facit, Protocomitem de suis actibus sciscitatur. Ille inter, alia plura, quibus vacabat pietatis opera hoc primo loco narrasse scribitur: *iam, inquit, trigessimus agitur annus, ex quo me à mea uxore separavi; cum ter cum ea solum habuissim consuetudinem, & tres ex ea filios suscepissim, qui etiam mihi ad meos usus inserviunt.* Hæc ibi, ut mirum non sit cum Abb. Paphnutio viro sanctitate præclaro comparatum. Hæc Palladius in hist. Lausiacæ c. 63, 64, & 65.

Theodorus cognomento Manlius, qui cum Sabiniano anno salutis 505. consulatum adiit, cum esset conjugatus mutuo consensu cum conjugate inuito, nuncium sæculo remisit, vitamque humilem complexus est summa cum admiratione Urbis, & Orbis, cui non solum generis claritate, verum etiam per consulatum factis indutum muneris dignitate factus erat conspiciuus. Eidem S. Fulgentius Ruspenfis Episcopus pro fide Cartholica in Sardinia exulans, de ejusmodi ad Christum conversione, & mundi contemptu epistola 6. gratulatur, adjectisque quædam exempla Magnatum alios si- ve in bonum, si ve in malum permoveere possint: *Qui sunt, inquit, in sæculi culmine constituti, aut plurimos secum perdunt, aut secum multos in via salutis acquirunt. Magna tales aut poena manet, si multis præbeant mala imitationis laqueum, aut gloria, si multis ostendant sanctæ conversationis exemplum. Quis enim parvam non despiciat Cellam, quando Senator suam despiciat Marmoratam? Quis non terrena con-*

temnens, acquirenda cælestia sibi consulat, quando ad Cælam Romanus Consul terrenorum contemptu festinat? Et in fine Epistolæ: Venerabilem conjugem tuam sibi jam in Christo fovorem tuam obsecro salutare digneris. Hæc S. Fulgentius. de eodem vide etiam Baronium tom. 6. Annal. ad ann. 505.

Non absimile legimus de Ajace Episcopo Boroliano, quod verbis Sozomeni libro 7. hist. cap. 27. referendum censui: Ajax, (inquit) & Zenon fratres circa doctrinam fidelissimi extiterunt, ac Deum viriliter confessi sunt, ad eò, ut à Paganis sæpenuerò graviter admodum, ac immaniter vexati sint. Fertur autem Ajax pulcherrimam duxisse uxorem, & ter modo cum ea toto tempore congressus, tres sicutulisse proles, ac deinceps ob hujusmodi consuetudinis abstinentiam ab uxore separatus, solitariam duxisse vitam, ac duos ex filiis ad rem divinam & cælestium, tertium verò ad matrimonium educasse; moderateque & admodum præclare Borolianam Ecclesiam gubernasse. Zenon verò mundo, ac matrimonio contempto etiamnum juvenis Deo vacavit, & Majumanam Ecclesiæ Gazæ gubernavit, quem nos vidimus jam senem annos natum plus minus centum, nunquam vel Matutinos, vel Vespertinos Hymnos neglexisse, nisi fortè morbus ipsum impediret: & cum in Philosophia vitam monasticam traduceret ex lino texebat vestes unica tela, atque hunc tum sibi necessaria acquiebat, tum aliis suppeditabat, quod opificium ille ad mortem usque exercere non cessavit, hætenus Zozomenus.

Zenon Episc.
Majumanens.

82. In horum numerum referre possumus Ursinum Nursiæ Presbyterum, qui commissam sibi cum magno timore Domini regebat Ecclesiam, de quo S. Gregorius lib. 4. Dialog. cap. 11. Illud memoriam prodidit, cum ex tempore ordinationis presbyteram suam, (ut verbis utar Gregorii) totos quadraginta annos quasi hostem cavens nulla occasione ad se propius accedere, neque sibi per illam necessaria ministrari permisisset. Cumque in suprema sua ægritudine animam ageret, mulier illa ad adhuc ei vitale spiramen incesset, naribus ejus apposita curavit aure dignoscere.

At ille quanto annisu valuit in hanc vocem erupit: *Recede à me mulier, adhuc igniculus vivit, paleam tolle, qua recedente beatos Petrum, & Paulum primos Apostolorum ad se venire conspexit, quibus magna cum lætitia*

dicebat: *Bene veniant Domini mei gratias ago, ecce venio.* inter quæ verba animam reddidit. Hæc Gregorius.

Monegundis conjugio copulata duabus quas susceperat filiabus vita functis, magno mœrore affecta, tandem ad divinam voluntatem se conformans. mundo, & viri confortio spretis illius permisso in parva cellula se ipsam clausit, ubi soli Deo vacabat, precibus, ac jejuniis se exercebat, reliquum verò Domus suæ cibum pauperibus erogabat; ibi post aditum religionis causâ S. Martini sepulchrum paucas colligens Monachos sanctæ vitam traduxit, & multis miraculis clara migravit ad Dominum, ac in eadem Cellula est sepulta, hæc ex Gregorio Turonensi in libro de vita Patrum cap. 19. cujus etiam meminit in libro de gloria Confessorum cap. 24. cujus dies in Martyrolog. 2. Julii adnotatur.

Radegundis Regina, de qua in Martyrologio 13. Augusti Clotari Gallicæ Regis uxor cum magnis virtutibus polleret, & in palatio jejunium, precibus, aliisque pietatis operibus adeo vacaret, ut nonnulli Regi dicerent ejus conjugem potius monacham esse, quam Reginam. Rege minime conscio à B. Medardo Episcopo Novionensi in monialem consecrata est, & Pictavis constructo sibi monasterio multis congregatis puellis, quandam in Abbatissam creavit, cujus voluntati se suaque omnia permisit.

Verum cum Clotarius Reginam suam conjugem reperere vellet, ipsa per S. Germanum Parisiensem Episcopum, ut sibi in monasterio permanere liceret, tandem impetravit à Rege, qui indignum se judicabat talem Reginam apud se diutius habere, denique multis miraculis clara ex hac vita decessit Anno Domini 590. cujus laudes Gregorius Turonensis, qui eam sepulture mandavit in libro 9. hist. Francor. cap. 2. & 39. & in libro de glor. Confessor. cap. 106. egregie describit.

*Pharo Episc. cum
Bridéchilde,*

Pharo frater sanctæ Pharæ virginis ejusdem cohortatione, & exemplo perhorus amplissimos in palatio Clotarii Gallicæ Regis honores, Regisque singularem amicitiam neglexit, & vigente adhuc juventutis flore, pari cum uxore Bridéchilde consensu ex Comite clericus est factus. Uxor verò sacro velamine est consecrata, ex clerico deinde in Episcopum Meldensem assumptus ad tempora Childerici Regis pervenit, Episcopatu tribus, & sexagin-

ta annis magna cum vitæ sanctimonia, & miraculorum gloria administrato. nec illud silentio prætereundum, quod cum aliquando pulchritudinis suæ quondam uxoris, quæ sanctimonialis in sua villa degebat, memoria illectus eam semel, atque iterum ad se venire jussisset, illaque recusasset, tertio tandem vocata, ut suæ, & illius pudicitia consuleret, cultioribus vestibus depositis, conso capite cilicio induta, atque in hunc modum deformata se ei visendam obtulit; quam ille tali habitu, & specie contemplatus, vehementer exhortuit, doluitque se tentationi carere cessasse, e jusque prudentiam, qua ab illicita cupiditate est revocatus, mirum in modum est admiratus. Hæc ex vita S. Pharonis apud Surium die 28. Octobris, & Petrum in Catalogo lib. 9. cap. 117. de quo Sigebertus in chronico an. Domini 620.

Saleberga nobili genere orta, quam à nativitate cæcam S. Eustasius Abbas B. Columbani successit, post triiduanum jejunium illuminavit, & spiritalibus disciplinis imbuit à parentibus dudum renitens, & invita eundem viro generoso nuptui tradita est, quo post duos menses extincto, iterum invita Alduino Regis Dagoberti Comiti despondetur. Verum quinque susceptis liberis eum ad castitatem servandam permovit, mox facta à viro potestate, primum in Suburbano Lingonensi puella um monasterium condidit: sed propter bella Lugdunum venit, ubi monasterio extructo trecentarum, & eo amplius puellarum mater extitit, sanctitate, & miraculis illustris die 22. Septembris migravit ad Dominum, de qua Petrus in catalogo lib. 8. c. 114. & Martyrologium ipsa eadem die 22. Septemb.

83. Amelberga illustrissimis orta natalibus, mox à integritate ornata Witgero homini præpotenti nobilitate, & meritis non dispari conjugem traditur, ex quo genuit Aldebertum, seu Emebertum Cameracensem Episcopum sanctissimum, & quatuor Deo dicatas sorores Reyneldem, quæ etiam martyrio est coronata, Pharaydem, Elmelendam, & Gudilam sanctissimam, de qua superiori sectione. Hæc omnes, licet à multis Regni proceribus propter nobilitatē, & opes in conjuges peterentur, maluerunt Christo adherere, quam nuptialium conjugis copulati. Parentes verò illarum mundo valere fecerunt. Witgerus enim monasticam vitam complexus est; Amelberga sacro velamine

*Eustasium
Abb. post
triduanum
jejunium
illuminavit
vit. cæcâ.*

Iamine à sancto Ansberto Cameracensi Episcopo accepto, se totam Domino consecravit; abstinentiæ, precibus, aliisque virtutibus se dedit, ac sancto sine quievit 10. Julii & in Laubaco Cœnobio tumulatur. de qua Molanus in additionibus ad Uuardum dicit eam signis claram mira fidelium veneratione coli: ejus vitam habet Surius, tomo 4. 13. Septembr.

Nec prætereundus est Sebbi Rex Orientalium Saxonum in Anglia religiosissimus. Hic in Regia dignitate crebris precibus, ac elemosynis plurimum intentus, ad eum ut multum Episcopi magis quam Regis præferre dicerent: vitam quoque monasticam relicto regno subiisset, nisi obstinatus conjugis animus divortium denegasset.

Cumque triginta annos in Regno exegisset, maxima corporis infirmitate correptus, qua & mortuus est, admonuit conjugem, ut vel tunc divino se servitio pariter manciparent, quod dum ægè ab ea imperasset ab Antistite Londoniæ habitum religionis accepit.

Verum cum vereretur ne mortis dolore aliquid suæ personæ indignum, vel ore proferret, vel motu gereret membrorum, præfatum Episcopum rogavit, ne eo moriente plures quam ipse Episcopus, & duo sui ministri adessent, sed cum membra sopori dedisset, hæc solitudinis anxietate est liberatus; vidit enim tres claro indutos habitu ad se venire, quorum unus alijs dicebat animam ejus sine ullo dolore, & cum magno lucis splendore die tertia egressuram, quare hæc visione recreatus præscripta die suaviter emisit spiritum, cujus corpori tumulando cum Sarcophagum lapideum inventum esset uno palmo brevius, subito astante Episcopo, & filio Regis, & turba hominum non modica Sarcophagum divinitus inventum est congruæ longitudinis obiit autè annum circiter 670 hæc Beda lib 4. hist. cap. 11.

*Ejusdem
visio cum ex
hac vita
excederet.*

*Isa Rex cum
Edilburga
uxore.*

Ina Occidentalium Saxonum Rex Annum Domini circiter 740, pietate in Romanam Ecclesiam singulari, cui regnum jure perpetuo vœtigal constituit, ut nimirum domus singulæ singulos denarios penderent; deinde regno se abdicavit, & Edilburgæ uxoris consensu Romam se contulit, ubi religiosam vitam est amplexus; uxor verò intra monialium cœnobium ingressa, divino se obsequio mancipavit.

Rachis Longobardorum Rex potentissimus, qui bona Italiae parte potiebatur, & Jelia uxor pari voluntate ab invicem separati, religiosam vitam suscipere; in Urbem enim cum filia Rattuda ad limina Principis Apostolorum Anno Domini 750. pariter venientes Rachis relicto regno fratri Aistulfo accepto (ut verbis utar Anastasij Bibliothecarii in Zacharia) à summo Pontifice oratione clericus effectus, monachico indutus est habitu cum uxore, & filia; & ille quidem, quem admodum testatur Leo in Chronico Cassinensi c. 8. jussu Pontificis in monasterio Cassinensi sub regulari magisterio se instituendum tradens post aliquot in sancto proposito, ac Deo placita conversatione peractos annos Deo spiritum reddidit: ejus verò uxor, & filia adjuvante ejusdem Monasterij Abbate haud longè à Cassino in loco, qui *Plumbasiola* dicitur, proprijs sumptibus monasterium construxerunt, multis ditantes opibus, sub magna cautela, ac districtione regulari vitam ducentes, in sancto proposito vitam finierunt, hæc ad verbum ex Leone.

*Rachis Rex
& Jelia
uxorem cum
Rattuda
filia.*

Vincentius quoque cum Valdetruda huc referendi sunt ex Molano in additionibus ad Uuardum die 14. Julij, cujus verba hæc sunt: *Apud Sontias Deposito Beati Vincentii Confessoris Christi, qui in Monasterio, quod altissimus dicitur tonso capite vixit plurima annis sub sancta regula servata charitate, separatus à sancta Valdetrude conjuge sua. hæc Molanus.*

Wiftrudus Edgari Regis Anglorum gloriosissimi uxor, mater S. Edithæ Virginis, de qua sectione superiori. Hæc cum filiam peperisset circa annum 960, facultate à marito impetrata, (qui ex priori uxore S. Eduardum postea martyrem inclytum susceperat ad monasterium apud Vinthoniæ se recepit, ubi monialis effecta, Virginum mater extitit, Editham filiam rege assentiente monasticis vestibus induit, & sanctè educavit, hæc ex vita S. Edithæ apud Surium 16. Septembr. tom. 5.

84. Petrus Urseolus ex Volaterrano libro 4. Geographiæ Anno 973. Dux Venetorum Vigessimus tertius, vir optimus, & religiosissimus, multis piè & præclare gestis magistratu se abdicans, cum uxore, quæ post susceptum filium ex voto utriusque nunquam attingit, in Aquitaniam se contulit, ubi cœnobio perpetuo dicitur miraculis claruit. hæc Volater-

Volaterranus. Hunc Petrum Urseolum scribit Petrus Damianus in vita sancti Romualdi cum eodem sancto Romualdo in Galliam se contulisse.

Joannes Columbinus nobilis Senensis, lucris & mercaturis antea deditus, conjugii legibus affectus, cum in vitam S. Mariæ Egyptiacæ casu incidisset repente mutatus, eleemosynas larga manu erogare cepit, atque in sui contemptu, & abnegatione semetipsum aliquamdiu egregie exercuit; tandem uxore, ejus permisso relicta, religiosæ vitæ se addixit, & præclarissimi Ordinis Jesuatorum auctor fuit Anno salutis 1356. Idemque sanctissime obiit anno salutis 1357. ultimo die mensis Julii, quo item die anno 1556. ex hac vita decessit beatus Ignatius Loyola Societatis Jesu institutor, ut una eademque die ad Christum migraverint, hi duo præclarissimi ejus duces, qui ordinem à Jesu nuncupatum instituto tamen inter se longe diverso fundarunt.

Everardus S. Edmundi Archiepiscopi Cantuariensis, cujus supra sect. 3. meminimus, parens, uxore nomine Mabilia consentiente in monasterio de Evesham in Anglia monachus effectus, reliquum vitæ tempus feliciter traduxit. Mabilia verò uxor rejecto sæculari habitu singulis propè noctibus intererat Abendonensium monachorum psalmodus, cithara veste aspera ad talos usque pertingente utebatur, cui loriceam ferream cum duabus laminis ferreis ad furas usque porrectam adjunxit.

Maria de Oegnes mulier religiosissima Nivelæ Episcopatus Leodiensis mediocribus orta parentibus, à pueritia Domino seivire cepit, decimum quartum ætatis annum agens, à parentibus nuptui est tradita. Ipsa verò in domo sui conjugis divino fervore incensa corpus suum mira pœnitentia abstulit, ac non multo post ex divino instinctu ipsius. Vir ad castitatem, cum ea in posterum servandam permotus est, ita ut non solum deinceps continentem, & planè angelicam duxerit vitam, sed sociam suam in sancto proposito, ac religione se imitatus, omnia sua in pauperes erogando. quare Dominus ancillæ suæ in visione promisit se ejus locum, qui studio castitatis à carnali commercio in terris se retraxit, eidem in cœlis redditurum. Cæterum Maria Oegniacensis, multis magnisque virtutibus conspicua crebris Angelorum colloquiis, ac visitationibus, divinis quoque revelationibus illustris, mira-

culis etiam clara, migravit ad Dominum 23. Junii Anno 1213. Annum ætatis agens circiter 36. sepulta Oegnes in templo S. Nicolai: ejus vitam egregio volumine conscripsit Jacobus de Vitriaco Cardinalis doctissimus apud Sur. tom. 3. eam in Compendium redegit Petrus in catalogo lib. 5. c. 143.

Ad extremum addam, & hic de Abbate Theona, qui ut est apud Cassianum collat. 21. cap. 1. & 9. parentum Imperio in adolescentia conjugali vinculo affectus, & unius lustritempore cum conjugè commoratus, perfectionis evangelicæ studio accensus, uxori eandem perfectionem, & castitatem multis rationibus, ac lachrymis persuadere conatus est: sed cum illa omnino tenueret, hæc ad eam verba habuisse narratur: *Si ego te abstrahere à morte non possum, nec tu me separabis à Christo, tutius est mihi cum homine, quam cum Deo habere divorcium*: Relictis igitur omnibus ad monasterium pervolavit; ubi brevi tanto sanctitatis & humilitatis splendore erudit, ut sub Joanne in monasterium admissus in ejus successoris Eliæ locum univerforum judicio in Diaconia dispensatione sit successus. Id quod Cassianus c. 10. non ad imitandum se scripsisse testatur, cum lege ordinaria matrimonium ritè consummatum desidero vitæ religiosæ, nisi de utriusque consensu, separari nequeat; sed rei gestæ historiam simpliciter narratione se complexum. hoc tamen adjicit, Theonam divino judicio adeo fuisse miraculorum gloria illustratum, ut in eum Apostolicarum collata sint signa virtutum, eumque tot, tantorumque Patrum sententia, summis, ac sublimissimis viris in Diaconia electione esse prælatum, Bellarminus controversia 2. gener. lib. 2. c. 38. hoc factum inter admiranda, non tamen imitanda proponendum docet: credendum est enim, ut ipse ait, peculiari spiritus sancti admonitu id gestum præter communem legem.

Atque hæc de iis conjugibus, qui vitam continentem elegerunt. neque enim desunt, & alii complures, qui idem præstiterunt, quid si quis adhuc aliorum conjugum exempla, qui pari voto in cœnobium se receperunt, nosse desiderat, legat Hieronymum Platam *de bono fructus vel gloriæ* libro 2. cap. 26. & 27.

VIDUAE, QVAE AD SECVN-
das nuptias nulla ratione adduci po-
tuerunt.

Quid porro dicemus de viduis, quæ nullis sollicitationibus, vel precibus ut ad secundas nuptias transirent, adduci potuerunt: sed cœlibem vitam ducentes fructum castitatis sexagesimum viduis, *Quæ* (ut loquitur Apostolus) *verè vidua sunt*, in cœlis tribuendum reportare maluerunt: cum verò earum innumera existant exempla, omnibusque satis explorata, in præsentia paucissimas commemorandas duximus, eas enim ad quintam hujus sectionis classem pertinere diximus.

Sancta Natalia sancti Adriani martyr. uxor, cum post viri necem, à quodam Tribuno voluntate Maximiani Imperatoris in conjugem propter venustatem, & divitias vehementer expeteretur, triduanis acceptis induciis, cœlitus monita, conscensa navi Constantinopolim fugit nequicquam insequente Tribuno ibique ad mariti sepulchrum orans per visum ad cœlestia invitata, valedicens omnibus in pace quævit. cujus memoria 1 Martii apud Martyrologium recolitur.

Sancta Marcella Romana foemina nobilissima sanctitate, & eruditione clarissima fuit, cujus etiam sanctus Hieronymus epistola decima sexta ad Principium eleganter complexus est, hæc septimo à nuptus mense viro orbata Cereali Consule eam in uxorem petente, suasque ei tamquam filia pollicente divitias rejecto, æternæ se pudicitiaë dedicavit. Ab Athanasio, & postea à Petro Alexandræ Episcopo vitam Beati Antonii adhuc viventis edocta, prima in Urbe monasticam disciplinam professæ est, cujus clara est memoria in Martyrologio die trigesimo primo Januarii, obiit autem circa annum Domini quadringentesimum decimum.

Euphrasia, quæ ut supra diximus, cum viro Antigono unica suscepta filia Euphrasia, castè vixit, eo defuncto, cum adhuc juvenis esset, & ab Augusta luseretur, ut alteri Senatori eam petenti nubret, verita ne ad hoc compelleretur, cum filia clam ex Urbe Constantinopoli in Ægyptum, ubi bona sua erant, se contulit, ibique filia septenni in mo-

nialium monasterio collocata, non post multum temporis ex hac luce migravit.

Sancta Theodora, ut supra sectione sexto diximus, una cum tribus liberis Chustum coram Diocletiano confessæ ad Leucadi conjugium, cui eam petenti in uxorem Diocletianus concesserat, ut hac ratione eam à Christo avocaret, nullis precibus, vel artibus adduci potuit. Quare à Proconsule Bithyniæ ad Lupanar damnata, & divinitus servata pro Christo simul cum filiis igne crematur. cujus memoria in Martyrologio die 2 Augusti recensetur, ejus martyrium apud Surium in actis sanctæ Anastasiæ 25. Decembris plenus commemoratur.

Sancta Galla Simmachi Consulis filia adolescentula viro suo à nuptiis intra annum extincto, dum ad iterandum thalamum opes, ætasque vocarent; & quod magis est, Medici propter igneam quandam corporis conspersionem affimarent, eam barbam emissuram nisi ad viriles amplexus rediret, (quod ita post factum est;) ipsa tamen abjecto sæculari habitu, divino obsequio in monasterio apud sancti Petri Ecclesiam sese tradidit, ubi multis annis orationi, eleemosynis, jejuniis, aliisque sanctis operibus intenta, felicissime ad cœlestem sponsum sancto Petro vocante transiit. cujus vitam sanctus Gregorius 4. dialog. capite decimo tertio scripsit, & in Martyrologio ejus memoria recensetur, Octobr.

Sancta Elisabeth Regis Hungariæ filia Langravii Thuringiæ Principis uxor, ne casti propositi merito etiam conjugata privaretur, susceptis nonnullis liberis, superfluo adhuc viro castitatis votum emisit, si viro supervixisset, quo ex hac luce substracto, Episcopus Bambergensis sanctæ Elisabethæ avunculus eam viduam alteri Principi despondere d sponnebat. cumque nonnulli timerent eam Episcopi voluntati obniti non posse, constanter respondit, se vim minime timere, cum liberum ei esset, & voluntate dissentire, & nam sibi ad dehonestandam faciem præcidere. Et quoniam sancta hæc Elisabeth, & virgo, & uxor, & vidua mira pietatis laude insignis fuit; idè à Pictoribus ejus caput triplici corona insignitur. quam in uno quoque statu merito sibi vendicet. obiit autem anno 1231. ætatis 24. quadriennio ab obitu mariti, quem.

G g g g g

admo-

Ad Lupanar damnata divinitus servatur.

S. Petro invocante ad cœlestem patriam emigravit.

admodum testatur Lipsius in libro de Diva Virgine Halleasi cap. 2. quam Gregorius IX. Pontifex sanctarum catalogo ascripsit anno salutis 1235.

Sancta Rictrudis Martianensis nobilissima ex Adalbaldo patris nobilitatis viro, cum aliquot suscepisset liberos primogenitum Maurontum, (qui dum regis negotiis obsequeretur, sancti Amardi Episcopi consilio sponsa, quam ei dare volebant, renunciata, Monachus primum, postea Abbas est factus,) & tres alias filias sanctas virgines, quarum festione 7. mentionem fecimus, Chrosendem, Eufebiam, & Adalindem: verum ejus marito ab improbis quibusdam interempto, (qui sanæ exiit probitatis, ut ad sua sacra ossa

non raro signa fiat,) nullis Dagoberti Regis blanditiis, vel minis adduci potuit, ut uni ex suis optimatibus secundo nuberet: sed imposito sibi velo à sancto Amardo consecrato, facultatibus prudenter distributis, se totam Dei obsequio in sanctimonialium monasterio Martianensi tradidit, tres vero filias suas in ætate adhuc tenera Christo despondit. Denique Rictrudis in Christianis virtutibus magnos progressus faciens sanctè ex hac vita decessit die duodecimo Maji anno ætatis suæ septuagesimo quarto, cujus vita extat apud Surium tom. 3.

Atque hæc de iis, qui purissimam Virginis Deiparæ virginitatem sua virginitate, vel continentia imitari studuerunt.

Finis Tractatus de Virginibus.

INDEX

INDEX EORUM, QUORUM
VITA, ET RES GESTÆ IN
hoc de Virginibus Tractatu memorantur,
ordine alphabetico.

A	Abraham Eremita.	n. 20. & 77	Antonius Archiepiscopus Florentinus	17
	Achemitæ monachi	16	Antonius Patavinus	17
	Achelheides virgo	70	Anysia virgo & mart.	42
	Emiliana virgo	61	Apelles Presbyter	28
	Agape & m. Interamna	40	Apollinaris virgo	67
	Agape virgo & mart. Nicomedia	35. & 50	Apollonia virgo & mart.	33
	Agape virgo & mart. Thessalonica	50	Apostoli quinam virginæ	14
	Agatha virgo & mart.	42. & 51	Aquilina virgo & mart.	28
	Agathonica virgo & mart.	40	Arnulphus	75
	Agnes virgo in Bohemia	71	Arfenius	19
	Agnes virgo, in monte Politiano	68	Arthemisia virgo	69
	Agnes virgo & mart. Roma	51	Asella virgo	67
	Agrippina virgo & mart.	40	Asteria virgo & mart.	40
	Ajax Borolianus	81	Attica virgo	69
	Albertus confess.	82	Augusta virgo	38
	Albertus Crispiniensis	18	Aurea virgo & mart. Corduba	40
	Albina virgo & mart.	40	Aurea virgo & mart. apud Ostia Tiberina	40
	Aldasensis virgo	69	Aurea virgo Lutetia	67
	Aldegundes virgo	67	Aurelia virgo Anagnina	68
	Aldegundes virgo in Hannonia	67	Aurelia virgo Argentorati	68
	Alexandria virgo	49	Austreberta virgo	67
	Alexius	16	B Albina virgo	57
	Alodia virgo & mart.	40	Barbara virgo & mart.	32
	Aloysius Confessa Soc. Iesæ	18	Basilissa virgo	73
	Alfonsus II. Rex Castella	76	Basilissa virgo & mart.	37
	Amalberga virgo	68	Bassa virgo & martyr	40
	Amalberga	83	Basilla virgo & mart.	42. & 57
	Amator	74	Benedicta virgo Roma	67
	Ammon in Thebaide	8	Benedicta virgo Senonensis	68
	Ammon in Ægypto	74	Benedicta virgo & mart.	40
	Ammonaria virgo & mart.	33	Benedictus Abb.	19. 28. & 60
	Ammonaria altera virgo & mart.	28	Bernardinus Senensis	22
	Anastasia senior virgo & mart.	40	Bernardus Abb.	11. 15. & 25
	Anastasia virgo & mart.	42	Bibiana virgo & mart.	38
	Andragisina virgo	76	Boleslaus dictus Pudicus Rex Polonia	76
	Andreas Episc. Fundanus	22	Bona virgo	68
	Angelus mart.	12	Bridechildis	82
	Ausbertus	76	Brigida virgo	69
	Anthusa virgo	68	Burgondosora virgo	67
	Antigonus	81	C Allista mart.	34
	Antonia virgo & mart.	40	Candida virg. cum sociis in Hispania	40
	Antonina virgo & mart.	82	Candida virgo & mart. Carthagin.	40
	Antonius Abb.	35	Candida virgo & mart. Roma	40
			Ggggg 2	Cacilia

I N D E X.

<i>Caecilia virgo & mart.</i>	31. & 79	<i>Domna virgo, & mart.</i>	35. & 49
<i>Cavilephus.</i>	16	<i>Domnina virgo, & mart.</i>	40
<i>Carolus Borromaeus.</i>	18	<i>Donatilla virgo, & mart.</i>	35
<i>Casimirus Polonia Regis filius.</i>	29	<i>Dorothea virgo, & mart. Aquileja.</i>	31
<i>Catharina Bononiensis v.</i>	64	<i>Dorothea virgo, & mart. Casarea in Cappado-</i>	34
<i>Catharina virgo, & mart.</i>	37	<i>cia.</i>	34
<i>Catharina virgo Sueda.</i>	79	<i>Dula virgo, & mart.</i>	42
<i>Catharina Senensis virgo.</i>	64	<i>Dympna virgo, & mart.</i>	44
<i>Charitas virgo & mart.</i>	31		
<i>Charitina virgo & mart.</i>	40	E <i>bba Abbatissa cum monialibus virg. & m.</i>	
<i>Chelidonia virgo.</i>	67	<i>num. 46</i>	
<i>Chionia virgo, & mart.</i>	50	<i>Earthongatha virgo.</i>	60
<i>Christa mart.</i>	34	<i>Edelburga, sive Sedrido virgo.</i>	60
<i>Christiana mulieres innumerabiles, qua pro pu-</i>		<i>Edelburga virgo.</i>	68
<i>dicitia tuenda obiere.</i>	44	<i>Ediltrudis virgo.</i>	77
<i>Christina Mirabilis virgo.</i>	62	<i>Edittha virgo.</i>	62. & 83
<i>Christina virgo & mart. in Perside.</i>	31	<i>Edmundus Cantuariensis.</i>	28
<i>Christina virgo, & mart. Tyri apud Lacum Vul-</i>		<i>Eduardus Rex.</i>	74
<i>sinum.</i>	35	<i>Eghardus.</i>	80
<i>Chrosendis virgo.</i>	69	<i>Elzearus virgo.</i>	75
<i>Chrysantus mart.</i>	73	<i>Elffeda virgo.</i>	61
<i>Christophorus mart.</i>	25	<i>Elias Abbas.</i>	20
<i>Chunegundes Imperatrix, & virgo.</i>	73	<i>Elias Propheeta.</i>	12
<i>Chunegundes sive Kinga Polonia Regina.</i>	76	<i>Elisabeth virgo.</i>	68
<i>Cilinia virgo.</i>	59	<i>Elisabeth filia Regis Hungariae.</i>	85
<i>Clara virgo.</i>	62	<i>Eliseus Propheeta.</i>	20
<i>Claudia virgo, & mart.</i>	49	<i>Emerentiana virgo, & mart.</i>	51
<i>Caelibum ingens multitudo ex Athanasio, & a-</i>	5	<i>Emericus Hungarorum Regis filius.</i>	73
<i>liis.</i>	5	<i>Emerita virgo, & mart.</i>	34
<i>Caenobita innumerabiles ex Palladio, & ex aliis.</i>	num. 8.	<i>Encrasis virgo cum 18. sociis mart.</i>	30
		<i>Ennata virgo, & mart.</i>	37
<i>Coletta virgo.</i>	64	<i>Equitius Abb.</i>	11. & 20
<i>Columba virgo, & mart. Corduba.</i>	40	<i>Erasma virgo, & mart.</i>	31
<i>Columba virgo, & mart. apud Senones.</i>	49	<i>Ermelendes virgo.</i>	70. & 83
<i>Conan Presbyter.</i>	20	<i>Everardus.</i>	84
<i>Confortia virgo.</i>	67	<i>Eugenia virgo, & mart.</i>	34
<i>Constantia virgo Constantini Imperatoris filia.</i>		<i>Eulalia Baximonsis virgo, & mart.</i>	35
<i>num. 51. & 69</i>		<i>Eulalia Emerita in Hispania virgo, & mart.</i>	35
<i>Cordula virgo, & mart.</i>	44	<i>Eulampia virgo, & mart. cum sociis.</i>	40
<i>Cyriaca cum 56.</i>	34	<i>Euphemia virgo.</i>	65
<i>Cyriaca virgo, & mart.</i>	35	<i>Euphemia virgo, & mart. Aquileja.</i>	31
D <i>aria virgo, & mart.</i>	49. & 73	<i>Euphemia virgo, & mart. Chalcedonens.</i>	n. 36.
<i>Desiderius, qui & Victor III. Pontif. Max.</i>	num. 78	<i>& 50.</i>	
<i>Digna virgo.</i>	68	<i>Euphrasia virgo in Aegypto.</i>	67. & 85
<i>Digna virgo, & mart.</i>	40	<i>Euphrasia virgo, & mart. Ancyra in Galatia,</i>	
<i>Dionysia virgo, & mart. Alexandria.</i>	32	<i>n. 49.</i>	
<i>Dionysia virgo, & mart. Troade.</i>	48	<i>Euphrasia.</i>	81. & 85
<i>Doda virgo.</i>	68	<i>Euphrasia virgo, & mart. Nicomedia.</i>	53
<i>Dominica virgo, & mart.</i>	37	<i>Euphrosyna Alexandrina.</i>	60
<i>Dominicus Ordi Prad. institutor.</i>	17. & 19	<i>Euphrosyna virgo, & mart.</i>	48
<i>Dominicus ex Ordine Pradicatorum.</i>	26	<i>Eusebia virgo.</i>	69
		<i>Eusebia virgo, & mart.</i>	40
			Eusse-

I N D E X.

<i>Eustochium virgo, & mart.</i>	40	<i>Hilarius Episc. Pictavornus.</i>	81
<i>Eustochium virgo.</i>	67	<i>Hildegardes virgo.</i>	68
<i>Euthalia virgo, & mart.</i>	40	<i>Hiltrudu virgo.</i>	68
<i>Eutropia virgo, & mart. Palmyra in Syria.</i>	36	<i>Honorata virgo.</i>	67
<i>Eutropia virgo, & mart. cum soc. mart.</i>	44	<i>Hunegunda virgo.</i>	78
<i>Exuperantia virgo.</i>	68	<i>Hyacinthus mart.</i>	34
F <i>Aina virgo, & mart.</i>	49	I <i>acobus Apostolus dictus frater Domini numer. 14.</i>	
<i>Fausta virgo, & mart.</i>	37	<i>acobus Eremita.</i>	22
<i>Faustina mart.</i>	38	<i>acobus de Marchia.</i>	17
<i>Febronia virgo, & mart.</i>	43	<i>acobus Rossa Cardin.</i>	29
<i>Fredesvinda virgo.</i>	68	<i>acobus de Vistricio Card.</i>	20
<i>Felicula virgo, & mart.</i>	41	<i>laquelina virgo.</i>	61
<i>Fides virgo, & mart. in Gallia.</i>	40	<i>ldefonsus Archiepisc. Tolet.</i>	16. & 36
<i>Fides virgo, & mart. Roma.</i>	31	<i>lluminata virgo.</i>	67
<i>Firmina virgo, & mart.</i>	36	<i>Ina Rex in Anglia.</i>	83
<i>Flavia virgo, & mart. Messana.</i>	38	<i>Inde Eunuchus mart.</i>	49
<i>Flavia Demitilla v. & m.</i>	48	<i>Injurius virgo cum sponsa.</i>	74
<i>Flaviana virgo, & mart.</i>	41	<i>Ioannes Abb. Vrbu Lyco.</i>	19
<i>Flora virgo, & mart. Corduba.</i>	40	<i>Ioannes Bosnensis Episc.</i>	28
<i>Flora virgo, & mart. Roma.</i>	34	<i>Ioannes Baptista.</i>	14
<i>Florentia virgo.</i>	60	<i>Ioannes Calybisa.</i>	16
<i>Felicissima virgo, & mart.</i>	40	<i>Ioannes Evangelista.</i>	14
<i>Fortunata virgo, & mart.</i>	34	<i>Ioannes Garinus.</i>	22
<i>Franciscus de Assiso Ordini minorum institutor.</i>	17. 19. 20. 25. 26. & 28.	<i>Isolda virgo.</i>	61
<i>Franciscus de Paula Ordini Min morum institutor.</i>	17	<i>Josephus Beatissima Virgini sponsus.</i>	13. & 72
<i>Franciscus Xaverius à Societate Iesu.</i>	18	<i>Iphigenia virgo.</i>	17
<i>Frideburga virgo.</i>	61	<i>Iraa virgo, & mart.</i>	37
<i>Fufca virgo, & mart.</i>	34	<i>Irmina virgo.</i>	68
G <i>Ajana cum soc. duabus virgin. & mart. numer. 40.</i>		<i>Irene virgo, & mart. in Lusitania.</i>	45
<i>Galla vidua Romana.</i>	85	<i>Irene virgo, & mart. Thessalonica.</i>	47. & 50
<i>Gaudenta virgo & mart.</i>	40	<i>Irene alia virgo, & mart. Thessalonica.</i>	31
<i>Genovesa virgo.</i>	39	<i>Iucunda virgo.</i>	68
<i>Georgia virgo Arvernus.</i>	67	<i>Iulia virgo, & mart.</i>	40
<i>Gertrudu virgo.</i>	68. & 70	<i>Iulia virgo, & mart. Treccu.</i>	40
<i>Gertrudu reuelationibus clara.</i>	63	<i>Iulia virgo, & mart. Emerita in Hispania.</i>	35
<i>Claphyra virgo.</i>	53	<i>Iuliana mart.</i>	32
<i>Godiberta virgo.</i>	70	<i>Iuliana virgo, & mart.</i>	43
<i>Grata virgo.</i>	68	<i>Iulianus mart.</i>	74
<i>Gregoria virgo.</i>	61	<i>Iulista virgo, & mart.</i>	49
<i>Gudila virgo.</i>	70	<i>Iustina v. & m. Antiochia.</i>	36
<i>Gundens virgo, & mart.</i>	33	<i>Iustina virgo, & mart. in Hispania.</i>	40
H <i>Elena virgo.</i>	67	<i>Iustina virgo, & mart. in Hispali.</i>	37
<i>Henricus Imperator.</i>	73	<i>Iustina virgo, & mart. Patauit.</i>	31
<i>Henricus infans Lusitania.</i>	17	L <i>Andrada virgo.</i>	69
<i>Herundo virgo.</i>	60	<i>Leocadia virgo, & mart.</i>	16. & 36
<i>Hilarton Abb.</i>	15	<i>Leocritia virgo, & mart.</i>	40
		<i>Leodienses virgines.</i>	65
		<i>Leonides soror S. Eutropia mart.</i>	36
		<i>Lioba virgo.</i>	68

INDEX

Liberata virgo.	63	Mercuria virgo, & mart.	32
Lucas Evangelista.	14	Metrodora virgo, & mart.	37
Lucia Virgo Syracusa.	47. & 51	Michael Verinus.	29
Lucia alias Luceja virgo, & mart.	53	Modesta virgo.	68
Lucilla, & Flora virg. & mart. Roma.	35	Monachi quamplurimi sub S. Antonio, & sub aliis, num. c. & seqq.	82
Lucilla virgo, & mart. Roma.	40	Monegundia.	82
Lucretia virgo, & mart.	40	Montales virgines sub S. Basillia.	73
Ludovicus Episcopus Catalanenſium.	25	Monasteria Virginum sub S. Ruffine.	57
Ludovicus Episcopus Tolosanum. num. 20. &	21	Monialium coenobium in Anglia	46
Eutgardes.	70	Monialium coenobium inter Ierusalem & Beth- leem.	46
Eyduvina virgo.	71	Musa virgo.	59
Libya foror S. Eutropia mart.	36	Mulier martyr cum suis Geminis.	49
M abilia.	84	N atalia vidua.	85
Mecarius Romanus.	22. & 78	Neomesia virgo.	68
Macra virgo, & mart.	40	Niceas virgo.	67
Macrina virgo in Cappadocia.	58	Niceta Nicomedienſis mart.	23
Macrina foror S. Basillii.	67	Nicetus Episc. Lugdun.	20
Magna Ancyra virgo.	79	Nicolaus Episc. Mira.	15
Malchus monachus.	15	Nostburga virgo.	70
Marcella Romana vidua.	85	Nunilo virgo, & mart.	40
Marcellina virgo.	58	Nympha virgo, & mart.	49
Marcianna virgo, & mart.	49	Nymphodora virgo, & mart.	37
Margarita virg. Ravenna.	71	O bdula virgo.	68
Margarita Aegyptiaca.	60	Oliua virgo.	68
Margarita virgo, & mart. Antiochia.	42	Olympia virgo.	79
Margarita virgo filia Regi Hungaria.	63	Opportuna virgo.	71
Maria virgo, & mart. Corduba.	40	Ordine Religioſorum varii. a. & seq.	
Maria de Oegnis.	84	Oſina virgo, & mart.	77
Maria virgo, & mart. Verona.	33	Oſmanna virgo.	70
Marina virgo.	59	Othilia virgo.	68
Marina virgo, & mart.	40	P aphnutius Abb.	81
Martha virgo.	56	Patritia virgo.	67
Martha virgo, & mart.	40	Paula virgo, & mart. Carthaginenſis.	40
Martina virgo, & mart.	31	Paula virgo, & mart. Conſtanſin. p.	40
Martinianus Eremita.	22	Paula virgo, & mart. Malaca in Hispania.	40
Martius monachus.	19	Paulina virgo, & mart.	40
Martyr quidam ſibi linguam praecidit ad libidi- nem coercendam.	22	Paulinus Episc. Nolanus.	81
Aliud ſimile de quodam monacho martyre.	22	Paulus Abb. Eremita.	19
Martyres duo fratres ex ordine minorum.	23	Paulus Apoſtolus.	14
Matildis virgo filia Regi Scotia, & quatuor ejuſdem fratres ſanctitate conſtituti.	61	Pelagia virgo, & mart. Antiochia, ac ſuſdem mater, ac ſores virg. & mart.	44
Matrona virgo, & mart.	49	Pelagia virgo, & mart. in Cilicia.	44
Maxillenda virgo, & mart.	46	Pelagius mart. in Hispania.	23
Maxima virgo in Africa.	80	Pelagius cum ſponſa virg.	73
Maxima virgo apud forum Iulij.	68	Perſeveranda virgo.	68
Maxima virgo, & mart.	35	Petronilla virgo, in Hollandia.	71
Mechtildis virgo in Germania.	63	Petronilla virgo S. Petri Apoſtoli filia.	57
Melana junior Romana.	87		
Melburgis virgo.	68		
Mendocora virgo, & mart.	37		

INDEX.

Petrus Faber d. Soc. Iesu.	18	Secundina virgo, & mart.	40
Petrus Martyr Ord. Fradic.	17	Seraphia virgo, & mart.	48
Petrus Virgilius Venetorum Dux.	84	Seuera virgo.	68
Phaia virgo.	61	Solitarius quidam.	25
Pharo Episcopus.	82	Sopatra virgo.	67
Philomena virgo.	67	Sophia mart.	31
Pientia virgo, & mart.	40	Sophsa virgo, & mart.	40
Pinianus .	81	Soteres virgo, & mart.	27
Placidia virgo.	67	Spis virgo, & mart.	31
Pomposa virgo, & mart.	40	Stamberga .	73
Porcharius cum 500. soc.	10	Stan slaw Koska d. Societatis Iesu.	18. & 32
Potamiana virgo cum matre mart. Alexandria, num. 41		Susanna virgo, & mart.	49
Potamiana virgo, & mart. Thessalonica.	43	Sylvania virgo.	79
Praxedu virgo.	58	T Arbula virgo, & mart. cum Pedissiqua.	39
Primitiva virgo, & mart.	40	Thecla virgo Abbatisa in Germania.	68
Prisca virgo, & mart.	35	Thecla virgo, & mart. Aquileia.	31
Protus mart.	34	Thecla virgo, & mart. I. omii.	41
Pulcheria Augusta virgo.	79	Teresia .	81
Prudentia virgo.	38	Teresia Carmelitarum Discalceatarum Fundatrix.	65
Quiteria virgo, & mart.	40	Tertulla virgo, & mart.	40
R Achis Longobardorum Rex.	83	Tesia Regina Longobardorum.	83
Radegunda Regina.	82	Tharsilla virgo.	61
Raineldu virgo, & mart.	40	Thacusa virgo, & mart.	49
Ratruuda Longobardorum Regis filia.	33	Theocistes virgo.	60
Redempta virgo.	60	Theodora virgo, & mart. Alexandria.	52
Regina virgo, & mart.	40	Theodorus Maritus.	81
Reparata virgo, & mart.	32	Theodora cum tribus filiis martyr.	50
Restituta virgo, & mart. in Africa.	31	Theodora virgo, & mart. Terracina.	48
Restituta virgo, & mart. cum soc. Sora.	40	Theodoricus Romanus.	16
Rhasde Cathecumena mart.	41	Theodocia virgo, & mart.	37
Rutrudia vidua.	85	Theodulphus Romanus.	16
Rupinas virgo, & mart. cum 56.	43	Theona Abb.	84
Robertus Cardinali Nobiliss.	29	Theophila virgo, & mart.	40. & 49
Rogevius ex ordine minorum.	19	Thomas Aquinas.	27
Romana virgo.	67	Toribgd sanctimonialis.	68
Romula virgo.	60	V Alburga virgo.	61
Rosa virgo.	68	Valdestrada .	83
Rufina virgo, & mart.	41	Valeria virgo, & mart.	41
Rusticus vir quidam ob servatam virginittatem praclarus.	74	Valerianus s. Caelia sponsus.	51. & 70
S Abina mart.	48	Valentina cum socia virgo, & mart.	38
Sabina virgo.	67	Valtruda virgo.	66
Salberga Abbatisa.	82	Vandregisilus Abb.	75
Saturnina virgo, & mart.	40	Venceslaus Boemia Dux.	16
Scholastica virgo.	60	Veneranda virgo, & mart.	40
Sebastianus Ord. min. mart.	24	Vereia virgo.	62
Sebt Rex.	23	Vicina virgo.	68
Secunda virgo, & mart.	42	Victoria virgo, & mart.	42
		Vincencius .	89
		Vincencius Ferrarius.	27. & 64
			Virgo

INDEX.

<i>Virgo sorer S. Ludovici Gallorum Regis.</i>	62	<i>Virgines, & martyres plurima Heliopoli Alexan-</i>	
<i>Virgo à Barbarorum captivitate miraculo ere-</i>		<i>dia, & alii in locu.</i>	38. & seq.
<i>pta. num. 53. & 57.</i>		<i>Virgines quatuor filia S. Philippo Diaconi.</i>	56
<i>Virgo sanctimonialis, qua pro tuenda virginitate</i>		<i>Vulgo fortis virgo, & mart.</i>	42
<i>sibi oculos eruit.</i>	46	<i>Vltrogada Gallia Regina.</i>	17
<i>Aliud simile exemplum.</i>	ibid.	<i>Vrsinus Nursia Presbyter.</i>	20
<i>Virgo sanctimonialis, qua demonem expulit.</i>	61	<i>Vrsula cum undecim millibus sociabus virgin-</i>	
<i>Virginis cujusdam exemplum ex Amb.</i>	58	<i>& mart.</i>	44
<i>Virginum multitudo ingens in Ægypto, & alia in</i>		<i>Vissia virgo, & mart.</i>	37
<i>locu ex diversis auctoribus. n. 3. & seqq.</i>		<i>Vuenefrida virgo, & mart.</i>	45
<i>Virgines plurima ex Cansipratensi.</i>	61	<i>Vuisfrudia Angelorum Regina.</i>	83
<i>Virgines dua in mare demersa.</i>	44	<i>Vuisgeros.</i>	83
<i>Virgines dua pro pudicitia se in flumen dejesere.</i>		<i>Zenon Episcopus Majamenfis.</i>	31
<i>num. 44.</i>			

Finis Indicis Tractatus de Virginibus.

PIO LECTORI.

PERE jam absoluto, subjiciuntur reliqui Indices tres initio promissi, quanquam Index rerum memorabilium, compendiosior fortasse, quam par erat; ne typi diutius detinerentur. Quo loco illud te moneo, voces quasdam præter artem majoribus inchoatas, vel expressas characteribus non errore, lapsaque aliquo excidisse; sed consulto sic impressas, ut argumenti, rationis, vel alicujus testimonii vim, denique ad dictionis illius pondus litteræ Granditas excitaret. In Capite vero vigesimo secundo num. 3. voculas, & litteras quasdam Hebraicas Latinis tantum characteribus expressimus, quod in promptu ejusmodi Hebraici typi non essent, & pauculas voces, iis præsertim, qui eam linguam callent, satis fuerit indicare. Consulto etiam in Exemplis, quæ ab Historiis petuntur, sive ex Græco in Latinum versis, formulas quasdam, vocesque obsoletas, vel minus Latinas retinui; non modo cum verba ipsa Auctoris transcribo; verum etiam cum interdum in pauca sententiam contraho, quo sincerius, liquitiusque Auctoris sensum in ipso fonte degustes.

Præter hæc autem, quæ ad Orthographiam, verbaque attinent: hoc etiam loco ratio mihi reddenda est, cur interdum in afferendis Auctorum testimonis, quamvis ex ipso fonte acceptis; Principes tamen Auctores interdum apud posteriores citamus: cur etiam in Historicis exemplis, præsertim, quæ ex vitis Sanctorum petuntur, Surius, & huiusmodi laudamus Auctores, priores præterimus. utriusque rei ratio eadem ut tuo, Lector, commodò prospiciam. Nam cum nonnulli ex Antesignanis Auctoribus, non ita passim reperiantur, satius visum est eosdem illos apud vulgatiore indicare, apud quos facilius, promptiusque obvii sunt. ut puta Mariale Alberi super Missus est apud Sanctum Antoninum, & alii apud Cardinalem Baronium, virum de Ecclesiastica Historiis optime meritum. Surius item, (quod omnes norunt) Authores, qui vitas Sanctorum descripserunt in singulos menses summa cum laude digestis, ut in promptu cuique sit, reperire quod cupit; quare cum citatur Surius, perinde est, ac si assertur Auctor ille, cuius nomen brevitate studio omittitur, quique apud Surius facile invenitur. Quod ideo monui, ut intelligas vim, ac pondus auctoritatis a prioribus illis, quibus posteriores innituntur, accersendum.

SENTENTIÆ SCRIPTURÆ
SACRÆ, QVÆ IN HOC LIBRO
DE VIRGINIS BEATISSIMÆ DEIPARÆ
Mariæ laudibus præclarissimis;

ET IN TRACTATIBUS, QUI IN EJUS APPENDICE
continentur ex professo, vel obiter explicantur, seu aliqua ra-
tione Deiparæ sanctissimæ à Patribus
accommodantur.

*Prior numerus librorum sacrae Scripturae Capita; posterior primo quidem Libri
Capita, vel Tractatus; deinde numeros indicat.*

GENESIS.

TERRA autem erat inanis, & vacua,
cap. 18. num. 10
Fiat lux, &c. c. 14. n. 16
Et divisit lucem à tenebris, cap. 14.
num. 14
Fiat firmamentum in medio aquarum, cap. 3.
num. 1
Et luminare minus, ut præesset nocti, cap. 24.
num. 10
Congregationesque aquarum appellavit ma-
ria, cap. 27. n. 7
2. Requievit die septimo ab omni opere, cap.
29. num. 19
Formavit hominem de limo, &c. Nondum
pluerat, &c. c. 32. n. 13
Plantaverat autem Dominus Deus Paradi-
sum, cap. 5. n. 23
Et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad
irrigandum, cap. 5. num. 24. & 34. cap. 16.
num. 16
3. Super pectus tuum gradieris, & terram co-
medes, c. 7. n. 13
In dolore paries, cap. 5. n. 16
Inimicitias ponam inter te, & mulierem, c. 7.
num. 12. cap. 22. num. 1. cap. 24. num. 2. & 4.
cap. 29. num. 5.
Semen illius, cap. 15. n. 1. cap. 27. num. 3. cap. 32.
num. 13
Insidiaberis calcaneo ejus, cap. 27. n. 8
Ipsa conteret caput tuum, cap. 5. numer. 16.

cap. 7. num. 9. & 13. cap. 22. num. 3. cap. 29.
num. 32
Mater viventium, cap. 27. n. 3
4. Abel quoque obtulit de primogenitis
gregis sui, & de adipibus eorum, cap. 12.
num. 9
6. Fac tibi Arcam, &c. cap. 13. n. 2. c. 16. nu. 6. c.
36. n. 22
7. Multiplicatae sunt aquae, & elevaverunt Ar-
cam. cap. 6. n. 1. cap. 12. n. 14
8. Requievitque Arca super montes Armeniæ,
c. 12. n. 14
Columba reversa. Corvus non reverte-
batur, capit. 5. numer. 19. capite 16. nu-
mer. 1
Portans ramum Olivæ, &c. cap. 16. numer. 1.
& 4
9. Arcum meum ponam in nubibus, &c. c. 2. n.
3. c. 16. n. 1
12. Dic quod soror nostra sis, c. 29. n. 1
17. Sarai uxorem tuam vocabis Sara, cap. 5. nu-
mer. 5
Agar videns se concepisse despexit Dominam
suam, cap. 27. num. 6
18. Tabernaculum Abrahæ, cap. 5. num. 37
21. Ejice ancillam hanc, & filium ejus, cap. 7.
num. 25
24. Et ecce Rebecca, c. 7. n. 8
25. Duæ gentes sunt in utero tuo, cap. 28. nu-
mer. 2
27. Quod cum audisset Rebecca, &c. c. 30. nu-
mer. 17

Ecce

SACRÆ SCRIPTURÆ.

Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, c. 21. num. 37
 28. Vidit in somnis scalam, cap. 16. nu. 9. ca. 26. num. 8
 Quam terribilis est locus iste, cap. 36. n. 10
 Non est hic aliud, nisi domus Dei, cap. 5. n. 26. cap. 7. num. 18
 Et porta cœli, cap. 16. n. 16
 47. Adoravit Jacob moriens, *juxta versionem septuaginta*, c. 24. n. 9
 Terra sacerdotalis, c. 7. n. 14
 49. Catulus leonis, Juda requiescens accubisti, ut leo, & quasi læna, quis fuscitabit eum? c. 11. n. 9

EXODUS.

2. **F**ISCELLAM scirpeam, & linivit eam bitumine, ac piec, cap. 21. num. 21
 3. Videbat quod Rubus arderet, & non combureretur, c. 8. n. 13. c. 20. n. 6, c. 32. n. 13. c. 35. num. 1
 Solve calceamentum de pedibus tuis, in Præfatione n. 6
 Terram, quæ fluit lacte, & melle, cap. 34. num. 16
 7. Virga Aaron, cap. 21. numer. 14. cap. 24. numer. 10
 13. Columna nubis, & c. c. 3. n. 6
 14. Ingressi sunt filii Israel per medium siccimaris, cap. 24. num. 11. cap. 27. num. 7
 Eleva virgam tuam, & c. c. 20. n. 14
 Respiciens Dominus per columnam ignis, & nubis, cap. 3. num. 6. cap. 16. nu. 15. cap. 24. num. 18
 Reversa que sunt aquæ, & operuerunt currus, & c. c. 24. n. 17
 11. Sumpsit ergo Maria prophetissa, & c. cap. 4. num. 13. & 21. c. 22. n. 10. c. 27. nu. 7. cap. 32. nu. 30. cap. 33. num. 4. cap. 36. num. 20. Tract. de Virg. n. 57
 Sume vas unum, & pone ibi Man, cap. 5. num. 41. cap. 8. num. 23. cap. 34. num. 6
 16. Et scetere cepit vermibus, cap. 32. numer. 21
 17. Percutiesque petram, & exibit ex ea aqua, c. 20. n. 14.
 Habens virgam Dei in manu mea, cap. 20. numer. 14
 25. Coccumque bis tinctum, cap. 9. numer. 4
 Arcam de lignis setim compingite, cap. 5.

num. 42. & 43. cap. 7. num. 14. cap. 14. numer. 17
 Et deaurabis eam auro mundissimo intus, & foris, cap. 5. num. 47. cap. 9. num. 4
 Facies supra coronam auream per circuitum, c. 5. n. 47
 Et quatuor circulos aureos, & c. cap. 5. numer. 48
 Facies, & propitiatorium de auro, & c. cap. 5. num. 48. cap. 16. num. 16. cap. 36. numero 22
 Duos quoque Cherubim aureos, cap. 1. numer. 5
 Facies, & mensam de lignis setim, cap. 5. n. 40. cap. 7. num. 14. cap. 8. num. 32
 Et pones super mensam panes propositionis, cap. 5. num. 40, cap. 8. num. 19, cap. 39. num. 15
 Facies, & candelabrum, cap. 7. n. 2. & 3
 50. Facies quoque altare ad adolendum thymiana, c. 21. n. 29
 31. Tabernaculum foederis, cap. 5. num. 37
 Tabulas testimonii lapideas scriptas digito Dei, c. 32. n. 14
 38. Labrum aeneum de speculis mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi, c. 8. num. 10

LEVITICUS.

3. **E**T ponet thus, cap. 12. num. 9. & 16
 12. Mulier, quæ suscepto semine, & c. c. 37. num. 4
 Sumetis die prima fructus arboris pulcherrimæ, c. 5. n. 53. & 58
 24. Super mensam purissimam, & c. c. 5. nu. 40. c. 7. n. 14
 26. Ponam tabernaculum meum in medio vestri, c. 34. n. 21

NUMERI.

10. **S**I quando habebitis epulum, & dies festos, c. 12. n. 16
 Cumque elevaretur Arca, & c. Surge Domine & dissipentur, cap. 5. num. 51. cap. 24. num. 7
 11. Cum descenderet nocte super castra Ros, descendebat, & c. c. 16. n. 10
 13. Absciderunt palmitem cum uva sua, quem portaverunt, cap. 17. num. 15. cap. 34. numer. 16

Hhhhh 2 17. In-

INDEX SENTENTIARUM

17. Invenit germinasse virgam Aaron. c. 20. n. 14. c. 32. n. 14.
 21. In libro bellorum Domini, cap. 22. n. 2.
 24. Quam bonæ domus tuæ Jacob, tabernaculatua Israel. Sect. LXX. Tractatu de Virg. num. 5.
 24. Orietur stella ex Jacob. c. 4. n. 15. c. 24. n. 9. c. 32. 14.
 28. In calendis autem offeretis, cap. 29. numer. 11.
 Dies prima venerabilis, & sancta erit, cap. 8. num. 13.
 33. Hæ sunt mansiones filiorum Israel, cap. 4. num. 10.
 35. Urbes in præfidia fugitivorum, c. 16. au. 6. c. 36. num. 22.

DEUTERONOMIUM.

2. **S**I acvero, ut fulgur gladium meum, cap. 21. num. 42.
 33. Cornua Rhinocerotis cornua illius, cap. 16. num. 13.

JOSUE.

6. **M**URI illic corruerunt, cap. 5. numer. 5.
 38. Transitque aquas, quæ vocantur fons solis, cap. 21. num. 40.

LIBER JUDICUM.

4. **I**AHEL clavum supra tempus capitis Sifara, &c. c. 7. n. 13. c. 24. n. 2.
 5. Nova bella elegit Dominus, cap. 24. numer. 17.
 De cælo dimicatum est contra eos; stellæ manentes in ordine, & cursu suo, cap. 14. num. 17.
 6. Expresso vellere concham rore implevit, c. 8. n. 5. cap. 16. n. 7. cap. 24. n. 18. cap. 29. n. 5. cap. 32. num. 15.
 7. Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis, c. 22. n. 13.
 9. Vinum, quod lætificat Deum, & homines, cap. 8. n. 19.
 Una mulier fragmen molæ, &c. cap. 24. numer. 2.
 13. Jephthe occurrit unicæ filiæ suæ, & fecit ei sicut voverat, c. 9. n. 11.
 15. In Maxilla asini, & in mandibula, &c. c. 20. n.

2. c. 22. n. 15.
 16. Moriatur anima mea cum Philistiim. c. 22. num. 6.
 19. Filii Belial, id est, absque jugo, cap. 22. numer. 1.

RUTH.

3. **P**RIOREM misericordiam posteriore superasti, c. 16. n. 2.
 4. Sit exemplum virtutis in Ephrata, cap. 21. num. 37.

REGUM I.

1. **D**ABO eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, cap. 8. num. 11.
 2. Donec sterilis peperit plurimos, cap. 28. n. 8. cap. 29. num. 8.
 5. Intuleruntque eam in templum Dagon, &c. cap. 5. numer. 51. cap. 12. numer. 2. cap. 24. num. 5.
 13. Melior est obedientia, quam victimæ, cap. 5. num. 10.
 16. David tollebat cytharam, &c. & recedebat à Saul spiritus malus, cap. 17. numer. 9.
 17. Erat enim adolescens rufus, & pulcher aspectu, c. 5. n. 4. 6.
 Prævaluitque David in funda, & lapide, c. 23. num. 16.
 Quinque limpidissimos lapides, &c. c. 13. numer. 16.
 18. Expoliavit se Jonathas tunica, qua erat indutus, c. 8. n. 18.
 Percussit Saul mille, &c. c. 23. n. 16.
 25. Eratque mulier illa prudentissima, &c. c. 9. n. 4. c. 21. num. 13.

REGUM II.

2. **S**ICUT scriptum est in lib. Justorum, c. 22. num. 2.
 3. Et elevetur Thronus David super Israel, &c. cap. 2. num. 7.
 6. Arca Domini in domo Obededon, &c. c. 34. num. 15.
 Abiit David, & abduxit Arcam Dei, crant cum David septem chori, cap. 12. num. 16.
 14. Mulier Thecutis, c. 30. n. 5.
 23. Quasi tenerimus ligni vermiculus, c. 8. nu. 25. c. 23. num. 3.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

23 Cisterna, quæ est in Bethlehem, cap. 5. numero 35

REGUM III.

AD Bethfabeam matrem Salomonis, cap. 5. n. 35. c. 30. n. 11
 2. Et adoravit eam, cap. 6. num. 2. & cap. 36. num. 9
 Postulque est thronus matri Regis, &c. c. 6. n. 2. & c. 12. n. 15.
 Equidem vir mortis es, &c. portasti Arcam, c. 34. n. 21
 5. Præcepitque ut tollerent lapides grandes, c. 4. n. 6. c. 18. n. 6
 6. Ædificare cepit domum Domino, c. 5. n. 38. c. 36. n. 11. & 22
 Duo altaria in templo thymiamatis, & sacrificium, c. 5. n. 34
 Et malleus, & securis, & omne ferramentum non sunt audita, cap. 7. num. 15. cap. 9. num. 18
 7 Fundamenta de lapidibus pretiosis, cap. 4. num. 6
 8. Intulerunt sacerdotes Arcam fœderis, &c. cap. 5. num. 50. cap. 12. num. 4. & 15. cap. 19. num. 7
 Firmissimum folium tuum in sempiternum, c. 7. n. 1
 10. Non sunt allata tam multa aromata, cap. 12. num. 6
 Fecit etiam Rex Salomon Thronum, &c. c. 2. num. 8. cap. 5. num. 4. cap. 6. num. 7. cap. 9. num. 4
 Eburneus thronus, c. 7. n. 12
 Qui habebat sex gradus, c. 36. n. 1
 Et dux manus hinc, atque inde tenentes fedile, c. 21. n. 29
 Non est factum tale opus in universis regnis, c. 2. n. 8. c. 19. n. 4
 13. Nubeula parva quasi vestigium hominis, c. 30. n. 5
 22. Vidi Dominum sedentem super folium, c. 1. n. 3. & 5.

REGUM IV.

ET ecce cursus igneus, c. 6. n. 4.
 Et levavit pallium Ellæ, quod sciderat, &c. cap. 3. num. 13. cap. 28. num. 5. cap. 36. n. 20
 4. Cumque plena fuissent vasa, cap. 16. numero 12

Mulier cum vocata fuisset, & stetit ante ostium. Tract. de Virg. n. 20
 10. Servi tui sumus, & quæcunque dixeris faciemus, c. 26. n. 7
 20. Et reduxit umbram per lineas, &c. cap. 20. num. 2

PARALIPPOMENON I.

Tonet mare, & plenitudo ejus, cap. 21. num. 1
 29. Opus namque grande est, neque enim, &c. c. 4. n. 7. c. 18. n. 6

PARALIPPOMENON II.

OCuli mei erunt aperti, &c. in loco isto, c. 30. n. 13
 31. Ut interrogarent de portento, quod acciderat, c. 20. n. 2

TOBIAS.

Ego sum Raphael Angelus, unus ex septem, &c. c. 26. n. 1

JUDITH.

ET incidi præcepit aquæductum illorum, cap. 2. num. 29. & 34. cap. 5. num. 35. cap. 24. num. 19
 8. Hæc erat mulier famosissima, cap. 2. numer. 36
 Nec erat, qui loqueretur de illa verbum malum, c. 4. n. 21
 13. Et abscondit caput ejus, c. 7. n. 13
 Benedixit te Dominus in virtute tua, &c. c. 22. n. 10. n. 24. n. 17
 Benedictus Dominus, &c. quia hodie nomen tuum ita magnificavit, cap. 4. n. 22. cap. 36. n. 15
 14. Una mulier Hebræa fecit confusionem, &c. c. 24. n. 7
 15. Tu gloria Jerusalem. tu lætitia Israel, c. 17. num. 9. cap. 34. num. 12. & num. 16. & c. 36. n. 12
 16. Tradidit eum in manus fornicæ, cap. 24. n. 17
 Erat autem diebus festis procedens cum magna gloria, c. 29. n. 11

ESTHER.

Præcepit ut acceleraret mundum mulierem, c. 32. n. 25
 Quæ noluit indicare ei populum, & patriam suam, c. 19. n. 7
 Ducta est itaque ad cubiculum Regis, &c. c. 6. n. 7. c. 12. n. 17.

H h h h h 3

Et

INDEX SENTENTIARUM

Et posuit diadema Regni in capite ejus, cap. 6.
n. 2. c. 12. n. 17.
4. Nisi forte Rex auream virgam ad eum extenderit, c. 24. n. 10.
5. Venerunt itaque Rex, & Aman ad convivium, quod eis Regina paraverat, cap. 12. n. 17.
7. Etiam si dimidiam partem Regni mei petieris, c. 12. n. 17. c. 16. n. 2.
Intravit in hortum arboribus confitum, cap. 6. n. 12.
8. Judæis nova lux oriri visa est, c. 14. n. 16. c. 24. n. 16.
10. Parvus fons, qui crevit in fluvium, & in lucem, &c. c. 13. n. 35. & 37. c. 21. n. 40.
15. Assumpsit duas famulas, c. 5. n. 7.
Et super unam quidem innitebatur, cap. 26. num. 7.
Altera sequebatur defluentia in humum indumenta sustentans, c. 37. n. 1.
Non pro te, sed pro omnibus hæc lex, &c. & festinus exiit de folio sustentans eam, c. 7. n. 16.

JOB.

3. Expedet lucem, & non videat, nec ortum surgentis Auroræ, c. 7. n. 13. & 17.
24. Si subito apparuerit Aurora, &c. c. 7. n. 17. c. 24. n. 18.
26. Qui extendit Aquilonem, super vacuum, c. 25. n. 2.
Et obstetricante manu ejus, &c. cap. 23. numero 4.
29. Gloria mea semper innovabitur, &c. c. 6. num. 6.
Pepigi fœdus cum oculis meis, Tract. de Virg. n. 19.
38. Ubi eras, cum me laudarent astra matutina? c. 17. n. 17. c. 26. n. 2.
Nunquid ostendisti Auroræ locum suum? c. 12. n. 4.
Et viam sonantis tonitru, c. 21. n. 42.
Nunquid elevabis in nebula vocem tuam? c. 28. n. 11.
Nunquid volet Rhinoceros servire tibi, aut morabitur ad præsepium tuum? c. 16. n. 13.
40. Stringit caudam suam quasi cedrum, c. 31. n. 2.
Ipse est principium viarum Domini, cap. 14. n. 3. & 4.
An extrahere poteris Leviathan hamo? cap. 23. n. 1. & 3.

Aut armilla forabis maxillam ejus? &c. c. 23. n. 3.
Nunquid illudes ei quasi avi? &c. c. 22. numero 17.
42. Et vocavit nomen unius Diem, &c. cap. 14. n. 16.

LIBER PSALMORUM.

1. In cathedra pestilentiae non sedit, cap. 1. numero 2.
7. Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, c. 22. n. 12.
8. Elevata est magnificentia tua super caelos, c. 4. n. 2. c. 5. n. 3. c. 15. n. 4.
10. Expandit nubem, c. 16. n. 15.
Dominus in Cælo sedes ejus, c. 1. n. 3.
11. Argentum igne examinatum, cap. 5. numero 30.
16. Erue animam meam ab impio, & frameam tuam, &c. c. 22. n. 12.
17. Exaudivit Dominus de templo sancto suo, c. 16. n. 8. c. 30. n. 13.
Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine, c. 21. n. 1.
18. Et opera manuum ejus annunciat firmamentum, c. 3. n. 1.
Ipse omnem terram exivit sonus eorum, c. 22. n. 14.
In sole posuit tabernaculum suum, c. 4. n. 14. c. 5. n. 37.
Tanquam sponsus procedens de thalamo suo, c. 5. n. 29. c. 17. n. 6. c. 29. n. 18.
Non est, qui se abscondat a calore ejus, cap. 16. num. 7.
21. Longè a salute mea verba delictorum meorum, &c. c. 10. n. 4.
Ego autem sum vermis, & non homo, c. 23. n. 2. c. 32. n. 21.
22. Virga tua, & baculus tuus ipsa, &c. c. 23. n. 15. c. 24. n. 10. c. 34. n. 10.
Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, c. 5. n. 35. c. 8. n. 20. c. 22. n. 13.
23. Psalmus ipsi David prima sabbati, cap. 14. n. 18.
24. Universæ viæ Domini misericordia, & veritas, c. 14. n. 5.
26. Quoniam abscondit me in tabernaculo suo, c. 5. n. 37.
28. Sedebit Deus Rex in æternum, cap. 1. numero 3.
29. Et abundantia in turribus tuis, cap. 29. numero 2.

31. Veritas de terra orta est, c. 34. n. 16
 32. De præparato habitaculo tuo respexit, &c. c. 2. n. 11. c. 7. n. 1
 35. Torrente voluptatis tuæ potabis eos. cap. n. 36
 41. Abyssus abyssum invocat, c. 13. nu. 4. c. 16. n. 15
 44. Speciosus forma præ filiis hominum, c. 9. n. 7
 Diffusa est gratia in labiis tuis, c. 21. n. 13
 Accingere gladio tuo super femur tuum potentissimè, c. 22. n. 13
 Sedes tua Deus in sæculum sæculi, c. 1. n. 1. c. 2. num. 8
 Myrrha, & gutta, & castia à vestimentis tuis à domibus eburneis, &c. c. 5. n. 27. & 30. c. 7. n. 20. c. 8. n. 28
 Assitit regina in dextris tuis in vestitu deaurato, &c. cad. 5. num. 5, cap. 6. n. 2. cap. 7. nu. 20. c. 12. n. 6
 Et concupiscet Rex decorem tuum, c. 5. n. 28. c. 36. n. 2. & 6, & cap. 35. n. 1
 Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis, c. 17. n. 17. & c. 35. n. 1
 Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, c. 3. n. 2. c. n. 46. & 62
 In fimbriis aureis, c. 9. n. 4
 Adducentur Regi Virgines post eam, c. 12. n. 11. c. 32. n. 30
 45. Fluminis impetus lætificat Civitatem Dei, c. 7. n. 16
 Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus, c. 5. n. 37. c. 7. n. 1
 Deus in medio ejus non commovebitur, c. 7. num. 1
 Adjuvabit eam Deus mane diluculo, cap. 7. num. 22
 Posuit prodigia super terram, cap. 7. num. 16. & 24
 47. Psalmus Cantici filii Core secunda sabbati, c. 14. n. 18
 Magnus Dominus, & laudabilis nimis, c. 4. n. 8. c. 5. n. 25
 In Civitate Dei nostri, c. 5. n. 25. c. 18. n. 3. c. 16. n. 13
 Fundatur exultatione universæ terræ, ibid. & c. 7. n. 20.
 Mons Syon, latera Aquilonis, cap. 25. n. 2.
 Deus in domibus ejus cognoscetur, cum suscipiet eam, c. 15. n. 2
 Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui, cap. 5. num. 38. 8. c. 16. n. 8. c. 39. n. 15
 Circumdare Syon, & complectimini eam, c. 38. n. 3. c. 39. n. 25
 Ponite corda vestra in virtute ejus, &c. c. 36. n. 2 & 19
 49. Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter, c. 38. n. 4
 51. Ego autem sicut oliya fructifera in domo Dei, c. 8. n. 9
 56. Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara, c. 11. n. 9. c. 30. n. 14
 59. Quis deducet me in Civitatem munitam? c. 36. n. 2
 61. Duo hæc audivi, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia, cap. 16. n. 2. c. 40. num. 2
 62. Et in velamento alarum tuarum exultabo, c. 40. n. 2
 65. Oculi ejus super gentes respiciunt, cap. 25. num. 1
 Holocausta medullata offeram tibi, &c. c. 12. num. 9
 Terra dedit fructum suum, c. 13. n. 4
 67. Mons Dei, mons pinguis, mons in quo beneplacitum est Deo habitare, cap. 5. n. 31. c. 8. num. 2
 Cyrus Dei decem millibus multiplex, cap. 8. num. 5
 68. Qui diligunt nomen ejus habitabunt in ea. c. 4. n. 23. c. 29. n. 1
 71. Descendit sicut pluvia in vellus, c. 8. n. 18. c. 28. n. 9. c. 32. n. 15
 Et dominabitur à mari usque ad mare, & à flumine &c. c. 2. n. 7
 72. Tenuisti manum dexteram meam, cap. 12. num. 17
 73. Operatus es salutem in medio terræ, c. 5. n. 32. c. 17. n. 3
 Conturbasti capita draconum, &c. cap. 22. num. 13
 Fabricatus es Auroram, c. 24. n. 18
 74. Calix in manu Domini, &c. cap. 28. numero 12
 75. Illuminans tu miraberis à montibus æternis, c. 33. n. 4
 76. Redemisti in brachio tuo populum tuum, c. 22. n. 15
 77. Et deduxit eos in nube diei, c. 3. n. 5. c. 7. n. 17. c. 16. n. 15
 Panem Angelorum manducavit homo, c. 28. num. 12

INDEX SENTENTIARUM

76. Qui sedes super Cherubim, cap. 1. n. 5. cap. 8. n. 44
 Deus virtutum convertere visita vineam istam c. 22. n. 18
 80. Buccinare in Neomenia tuba, cap. 29. num. 11
 Cibavit eos ex adipe frumenti, &c. capite 8. n. 19
 82. Erubescant, &c. quia nomen tibi Dominus, c. 5. n. 6
 84. Mitigasti omnem iram tuam, cap. 16. numer. 13
 Veritas de terra orta est, cap. 7. num. 24. cap. 17. n. 15
 Et terra nostra dabit fructum suum, cap. 15. n. 1
 85. Erucisti animam meam ex inferno inferiori. c. 7. n. 11
 86. Fundamenta ejus in montibus sanctis, c. 4. n. 8. c. 7. n. 21
 Diligit Dominus portas Sion, cap. 4. n. 8. cap. 7. n. 21
 Gloriosa dicta sunt de te Civitas Dei, c. 4. n. 8. c. 7. n. 21
 Memor ero Raab, & Babylonis, &c. Ecce alienigenæ, & Tyrus, &c. cap. 30. n. 14. & cap. 36. n. 23
 Homo natus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus, cap. 4. num. 8. cap. 8. n. 2. cap. 9. n. 13
 Sicut lætantium omnium habitatio est in te, c. 24. n. 2. c. 30. n. 14
 88. Tu humiliasti sicut vulneratum superbum, c. 22. n. 13
 Et Thronus ejus sicut sol in conspectu meo, c. 2. n. 7. & 8
 91. Plantati in domo Domini in atris, &c. c. 8. n. 6
 92. Dominus regnavit decorem indutus est, &c. c. 22. n. 8
 Domum tuam decet sanctitudo, &c. c. 5. n. 25. c. 7. n. 7. c. 13. n. 4
 93. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationis tuæ, &c. c. 11. n. 9. c. 12. n. 14
 95. Adorate Dominum in atrio sancto ejus, c. 2. n. 13. c. 5. n. 28
 Commoveatur mare, c. 32. n. 21
 98. In Columna nubis loquebatur ad eos, c. 1. n. 7
 Qui sedet super Cherubim, c. 1. n. 5
 101. Oratio pauperis, c. 12. n. 9
 102. Dominus in cælo paravit sedem suam, c. 2. n. 7. c. 13. n. 4
 105. Qui ponis nubem assensum tuum, cap. 1. n. 7
 Et viam lætificat cor hominis, c. 8. n. 21
 Draco iste, quem formasti ad illudendum ei, c. 22. n. 17
 104. Expandit nubem in protectionem eorum, &c. c. 4. n. 6
 105. Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem, c. 36. n. 3
 106. Viam Civitatis habitaculi non invenerunt c. 36. n. 2
 Quia contrivit portas æneas, cap. 22. numero 16
 Et vinctes ferreos confregit, c. 22. n. 14
 109. Sede à dextris meis, c. 1. n. 1
 Virgam virtutis tuæ, &c. dominare in medio, &c. c. 24. n. 9. c. 20. n. 14
 Ex utero ante Luciferum genui te, cap. 24. n. 18
 Dominus à dextris tuis, c. 25. n. 5
 113. Cælum Cæli Domino, &c. cap. 5. numero 37
 117. Lapidem, quem reprobaverunt adificantes, c. 23. n. 16
 123. Forfitan petranfisset anima nostra aquam intolerabilem, c. 28. n. 5
 126. Merces fructus ventris, c. 5. n. 36. c. 15. n. 1. & 4. c. 22. n. 10
 131. Surge Domine in requiem tuam, tu, & Arcas sanctificationis tuæ, cap. 2. n. 6. c. 5. n. 42. & 50
 De fructu ventris tui ponam super sedem tuam c. 1. n. 1. n. 1. c. 17. n. 14. c. 32. n. 15
 138. Tu cognovisti sessionem meam, cap. 2. num. 8
 Imperfectum meum viderunt oculi mei, c. 32. num. 15
 141. Considerabam ad dexteram, & videbam, &c. c. 25. n. 4. & 5
 143. Deus canticum novum cantabo tibi, in Psalterio decem chordarum psallam tibi, c. 21. n. 1
 Redemisti servum tuum de gladio maligno, c. 7. n. 11
 146. Quoniam confortavit seras portarum tuarum, c. 7. n. 21

SACRÆ SCRIPTURÆ

PROVERBIA SALOMONIS.

2. **E**go diligentes me diligo, cap. 29. n. 1. c. 36. num. 6
 In viis iustitiæ ambulo, ut ditem diligentes me c. 34. n. 15
 Dominus possedit me in initio viarum suarum, cap. 7. num. 21. cap. 14. num. 2. usque ad finem
 Ante omnes colles ego parturiebar, nondum erant abyssi, &c. c. 14. n. 15
 Nunc ergo filii audite me, c. 36. n. 1
 Beati qui custodiunt vias meas, &c. cap. 37. numero 1
 Beatus homo, qui audit me, &c. c. 30. n. 17. c. 34. n. 20
 Qui me invenerit, inveniet vitam, cap. 34. numero 20
 9. Sapientia sibi ædificavit domum, &c. cap. 5. num. 26. & 30. cap. 7. num. 18. cap. 9. num. 13
 Excitavit columnas septem, cap. 5. num. 26. cap. 7. n. 25
 Miscuit vinum in cratere, juxta 70. & posuit mentam, c. 8. n. 21
 18. Turris fortissima nomen Domini, cap. 21. num. 9
 20. Rex qui sedet in folio judicii, &c. cap. 1. num. 24
 30. Et viam viri in adolescentia, c. 32. n. 18
 31. Mulierem fortem quis inveniet? &c. c. 4. n. 9. c. 29. n. 5
 Procul, & de ultimis finibus, cap. 4. n. 9. cap. 24. num. 20
 Confidit in ea cor viri sui, &c. cap. 24. n. 3. c. 36. num. 19
 Facta est quasi navis infortioris, c. 8. n. 20
 Accinxit fortitudine lumbos suos, &c. cap. 24. num. 3
 Non extinguetur in nocte lucerna ejus, &c. c. 7. num. 17. c. 7. n. 4. c. 21. n. 8
 Fortitudo, & decor indumentum ejus, cap. 21. num. 10
 Lex clementiæ in lingua ejus, cap. n. 33. cap. 21. num. 19
 Surrexerunt filii ejus, & beatissimam prædicaverunt; vir ejus, &c. cap. 17. num. 12. cap. 29. num. 22
 Multæ filia congregaverunt divitias, c. 5. n. 9. c. 6. n. 5. & 7. c. 8. n. 6. c. 9. n. 2
 Omnes domestici ejus induti sunt duplicibus, c. 34. n. 14

Date ei de fructu. &c. & laudent eam in portis opera ejus, c. 12. n. 64

ECCLESIASTES.

1. **O**mnia flumina intrant in mare, c. 3. n. 4. c. 4. n. 4. c. 11. n. 8
 7. Inveni amariorem morte mulierem, cap. 24. num. 4

CANTICUM CANTICORUM.

1. **C**laremns in odorem unguentorum tuorum, c. 21. n. 52. c. 36. n. 6
 Nigra sum, sed formosa, c. 5. n. 58. & seq.
 Poluerunt me custodem in vineis, cap. 6. numero 6
 O pulcherrima inter mulieres, c. 5. n. 58. & seq. c. 15. n. 6
 Equitatu meo in curribus Pharaonis, &c. c. 20. n. 14. & seq. c. 24. n. 17.
 Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea, &c. c. 21. n. 21
 Fasciculus myrrhæ dilectus meus, &c. c. 8. n. 19. c. 11. n. 3
 Botrus Cypri dilectus meus, &c. c. 8. n. 19. c. 11. num. 3
 2. Ego flos campi, cap. 32. num. 16. cap. 16. nu. 5. & 14
 Liliū convallium, c. c. 32. n. 16
 Sicut liliū inter spinas, sic amica, &c. cap. 5. num. 61. cap. 10. num. 14. cap. 7. num. 18. c. 32. num. 16
 Sub umbra illius quem desideraveram sedi, &c. c. 25. n. 3
 Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem, c. 5. n. 10. c. 6. n. 6. c. 11. n. 10. c. 29. n. 1
 Fulcite me floribus, c. 21. n. 5
 Laeva ejus sub capite meo, & dextera illius, &c. c. 5. n. 21
 Columba mea in foraminibus petrae, &c. c. 5. n. 64. c. 10. n. 11
 Sonet vox tua in auribus meis, &c. c. 5. n. 58. & seq. c. 30. n. 12
 Dilectus meus mihi, & ego illi, &c. cap. 9. num. 10. & 15. cap. 32. num. 26. Tract. de Virginit. num. 14
 3. Paululum cum pertransissem eos, cap. 5. numero 3
 Sicut virgula fumi ex aromatibus, &c. cap. 4. num. 10. cap. 5. num. 38. cap. 6. num. 3. cap. 21. n. 35. & 36

INDEX SENTENTIARUM

- En lectulum Salomonis sexaginta fortes am-
biunt, c. 5. n. 4. c. 17. n. 15
- Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis li-
bani, c. 5. n. 29. & 30. c. 8. n. 4
- Ascensus purpureus, cap. 5. num. 29. c. 12. nu-
mero 14
- Media charitate constravit propter filias Jeru-
salem, c. 5. n. 30. c. 10. n. 3
4. Oculi tui columbarum, &c. c. 5. n. 10. 63. c. 24.
num. 17
- Abique eo, quod intrinsecus latet, c. 3. n. 2. c. 5
num. 2
- Sicut Turris David collum tuum, c. 7. n. 20. c.
16. n. 8. c. 22. n. 8. c. 25. n. 2
- Mille clypei pendent ex ea, c. 5. n. 4. c. 30. n. 5. c.
36. n. 23. c. 37. n. 2
- Duo ubera tua sicut duo hinnuli, &c. cap. 30.
num. 4
- Vadam ad montem myrrhae, & collem thuris,
c. 5. n. 10. c. 7. n. 20. c. 9. n. 2
- Tota pulchra es amica mea, &c. c. 5. n. 53. & seq.
c. 7. n. 2. & 20. c. 9. n. 20
- De cubilibus leonum, & de montibus pardo-
rum coronaberis, c. 5. n. 7. c. 6. n. 7
- Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, c. 14.
n. 15. c. 36. n. 6
- Favus distillans labia tua, cap. 16. num. 6. cap.
17. num. 6. cap. 19. num. 4. cap. 21. n. 13. ca. 34.
num. 16
- Hortus conclusus fons signatus, cap. 5. num. 33.
36. cap. 7. n. 12. cap. 29. num. 20. cap. 32. n. 17.
& 28
- Emissiones tuæ paradisi malorum punico-
rum, c. 32. n. 17
- Fons hortorum c. 5. n. 33
- Surge Aquilo, &c. c. 25. n. 2
5. Veniat dilectus meus, cap. 19. num. 4. cap. 29.
num. 21
- Ego dormio, & cor meum vigilat, cap. 21. n. 30.
c. 32. n. 25
- Dilectus meus candidus, & rubicundus, c. 5. n.
46. 53. & 54
- Comæ ejus sicut elatæ palmarum, nigrae quasi
corvus, c. 5. n. 54
- Nunciate dilectio, quia amore langueo, c. 4. n. 6.
c. 9. n. 10. & 17
- Species ejus, ut libani, c. 5. n. 64
- O pulcherrima mulierum, c. 1. n. 58. & seq. c. 9.
n. 7. c. 24. n. 16
6. Pulchra es amica mea, decora sicut Jerusa-
lem, c. 4. n. 6. c. 5. n. 53. & seq. c. 6. n. 11. c. 7. n.
21. c. 24. n. 17
- Dilectus meus descendit in hortum suum, c. 22.
num. 4
- Ad Areolam Aromatum, cap. 20. num. 16. c. 24.
num. 37
- Terribilis, ut castrorum acies ordinata, c. 24. n.
17. c. 26. n. 6
- Una est columba mea, perfecta mea, una, &c.
c. 14. n. 15. c. 20. n. 8
- Viderunt eam filiae Sion, &c. Beatissimam præ-
dicaverunt, cap. 14. n. 15. c. 17. n. 17. c. 29. n. 22.
c. 34. n. 5
- Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora
confurgens, c. 15. n. 6. c. 24. n. 18. c. 26. n. 7. cap.
29. n. 11
- Pulchra, ut Luna, cap. 5. num. 58. & seq. cap. 14.
n. 18. c. 16. n. 2. cap. 26. n. 7. c. 29. n. 11. cap. 30.
n. 14
- Electa, ut Sol, c. 6. n. 4. c. 14. n. 5. c. 16. n. 2. c. 26.
n. 7. c. 33. n. 4
7. Quid videbis in Sulamite nisi choros ca-
strorum, c. 24. n. 17
- Quam pulchri sunt gressus tui, &c. c. 5. n. 85. c. 7.
num. 13
- Umbilicus tuus crater tornatilis, &c. cap. 8. nu-
mero 21
- Venter tuus sicut acervus tritici vallatus hliis,
cap. 8. num. 19. c. 20. n. 9. c. 28. n. 2. c. 32. n. 2. c.
34. n. 19
- Collum tuum sicut turris eburnea, c. 6. n. 12. c.
7. n. 20. c. 21. n. 9
- Nasus tuus sicut turris libani, c. 7. n. 1
- Caput tuum, ut Carmelus, c. 6. n. 12
- Statura tua assimilata est palmae, c. 6. n. 2. & 12.
c. 24. n. 3
8. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deli-
citiis affluens? cap. 5. num. 24. & 30. cap. 6.
num. 14. cap. 15. num. 6. cap. 17. n. 10. c. 21. nu-
mero 30
- Innixa super dilectum suum, c. 6. n. 2. & 4
- Pone me, ut signaculum super cor tuum, c. 10.
num. 15
- Fortis est, ut mors dilectio, &c. cap. 9. n. 4. c. 28.
num. 16
- Aquæ multo non potuerunt extinguere cari-
tatem, c. 9. n. 3
- Si murus est, ædificemus, &c. c. 29. n. 3
- Ego murus, & ubera mea sicut turris, c. 29. n. 2.
& 4. c. 35. n. 35

LIBER SAPIENTIÆ

2. Felix est sterilis, & incoquinata, &c. c. 32.
n. 5. & 6

4. O quam pulchra est casta generatio cum claritate, c. 32. n. 5
 6. Ipsi cura est de omnibus, c. 27. n. 6. c. 29. numero 2
 7. Quoniam horum omnium mater est, a. 16. n. 10. c. 27. n. 6
 Speculum sine macula, c. 7. n. 8. & 20
 In animas sanctas se transfert, c. 1. n. 6
 Est hæc speciosior sole, & supra omnem dispositionem stellarum luci comparata, c. 14. num. 14
 8. Generositatem illius glorificat contubernium habens Dei, cap. 9. num. 1. cap. 36. numero 11
 10. In fraude circumvenientium illum affuit illi, c. 24. n. 10
 14. Benedictum lignum, per quod fit iustitia. Tract. in salutationem Angelicam, vcrf. & benedictus fructus.
 18. Cum quietum silentium continere omnia, & c. c. 3. n. 2
 Omnipotens sermo tuus, & c. durus debellator, & c. c. 2. n. 12. c. 22. n. 14

ECCLESIASTICUS.

1. **A**ltitudinem Cœli, latitudinem terræ, & c. c. 13. n. 4
 Ipse creavit illum in Spiritu sancto, & vidit, & c. c. 5. n. 2. c. 15. n. 6
 Et in die defunctionis suæ benedicetur, c. 17. num. 16
 7. Noli quærere à Domino ducatum, nec à Rege cathedram honoris, c. 1. n. 21
 15. Obviabit quasi mater honorificata, cap. 34. n. 11. c. 36. n. 9
 24. Et sicut nebula texi omnem terram, c. 25. n. 2. c. 30. n. 2
 Ego in altissimis habitavi, & thronus meus in columna nubis, cap. 1. num. 7. c. 3. n. 5. cap. 4. num. 2
 Omnem excellentium, & c. cap. 5. n. 51. cap. 24. num. 7
 Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo, c. n. 8. c. 5. n. 37. c. 8. n. 2
 In Jacob inhabita, in Israel hæreditare, & in electis meis mitte radices, c. 34. n. 20. c. ult. num. 1
 In Jerusalem potestas mea, c. 2. n. 3. c. 5. n. 7. c. 30. num. 10
 In plenitudine Sanctorum detentio mea, c. 6. n. 5. c. 12. n. 15. c. 12. n. 15
 Quasi Cedrus exaltata sum in libano, quasi

- Cypressus in monte Sion, quasi Palma, & c. Plantatio rosæ, Oliva in campis, Platanus, & c. cap. 5. n. 64. c. 6. n. 2 & 5. c. 16. n. 3. 4. & 5. c. 29. n. 11
 Sicut Cinnamomum, & balsamum aromatizans, c. 16. n. 1. c. 21. n. 30. & seq.
 Sicut myrrha electa, c. 21. n. 18
 Quasi balsamum non mixtum odor meus, cap. 21. n. 34
 Ego quasi Terebinthus extendi ramos meos, c. 21. n. 34. c. 34. n. 12
 Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris, c. 8. n. 22. c. 34. n. 12
 Flores mei fructus honoris, & honestatis, c. 8. num. 9
 Ego mater pulchræ dilectionis, & c. c. 9. n. 20. c. 21. n. 7. & 8. c. 18. n. 12
 In me omnis gratia, viæ, & veritatis, cap. 5. num. 4. cap. 16. num. 6. cap. 28. num. 12. c. 34. num. 12
 In me omnis spes vitæ, & virtutis, cap. 31. n. 9. c. 36. n. 23
 Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & c. cap. 8. num. 23. cap. 21. num. 9. c. 29. n. 5. c. 34. n. 2
 Spiritus enim meus super mel dulcis, & c. c. 16. n. 2. c. 34. n. 12. & 16
 Qui elucidant me, vitam æternam habebunt, in Præfat. n. 3. a. 39. n. 25
 Ego quasi trames aquæ immensæ, c. 6. n. 11. c. 16. n. 16
 Dixi rigabo hortum meum, c. 16. n. 16
 Sicut aquæ ductus exivi de paradiso, & c. c. 5. n. num. 34. c. 16. n. 16. c. 34. n. 2
 Penetrabo omnes inferiores partes terræ, c. 14. num. 16
 26. Gratia mulieris sedulæ delectabit virum suum, c. 16. n. 15
 27. Stultus sicut luna mutatur, c. 24. n. 7
 35. Speciosa misericordia Dei in specie tribulationis, & c. c. 16. n. 7.
 36. Ubi non est sepes diripietur possessio, & ubi non est mulier, ingemiscit egens, c. 29. n. 5. c. 40. n. 5
 38. Altissimus de terra creavit medicinam, cap. 20. n. 16
 39. Obaudite me divini fructus, & c. cap. 39. num. 4
 40. Jugum grave super filios Adam à die, & c. cap. 23. n. 14
 Gratia sicut paradus in benedictionibus, c. 5. n. 23

INDEX SENTENTIARUM

HABACUC.

2. **D**esideratus cunctis gentibus, c. 9. n. 8
 Domine opus tuum in medio anno-
 rum vivifica illud, c. 20. n. 2
 Domine audivi auditum tuum, & timui, c. 2.
 num. 13
 3. De monte umbroso, juxta versionem, 70. c.
 5. num. 31
 Elevatus est sol, & luna stetit in ordine suo,
 juxta versionem, 70. cap. 14. num. 18

ZACHARIAS.

3. **E**cce ego celabo sculpturam ejus, & aufe-
 ram iniquitatem terræ in die una. c. 11.
 num. 4
 4. Candelabrum aureum, & septem lucernæ,
 cap. 9. num. 3
 Erponam te quasi gladium fortium, c. 22. n. 12
 Quid enim bonum ejus, & quid pulchrum?
 nonne frumentum, &c. c. 8. num. 21
 13. Disperdam nomina Idolorum de terra, &c.
 cap. 23. n. 13

MALACHIAS.

3. **Q**uis poterit cogitare diem adventus
 ejus? cap. 8. n. 14
 5. Mitto Angelum meum. Tractat. de Virg. nu-
 mer. 14

MACHABÆORUM II.

3. **V**irgines, quæ conclusæ erant procure-
 bant ad Oniam, cap. 8. n. 10

Ex novo Testamento.

EVANGELIUM SECUNDUM
 MATTHÆUM.

1. **I**nverunt puerum cum Maria matre ejus,
 cap. 2. n. 13
 Vocabis nomen ejus Jesum, c. 23. n. 12
 2. Obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myr-
 rham, c. 37. n. 13
 3. Sic decet nos implere omnem justitiam, ca.
 21. num. 23
 5. Beati pauperes spiritu, &c. cap. 37. num. 14
 Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue
 eum, &c. Tract. de Virg. num. 19

6. Pater noster, qui es in caelis, c. 15. num. 3
 12. Iraque licet sabbatis benefacere, cap. 28.
 num. 13

- Quomodo potest quisquam intrare in do-
 mum fortis, c. 32. n. 1
 Quicumque fecerit voluntatem patris mei, &c.
 cap. 28. nu. 13
 13. Et dabant fructum, aliud centesimum, &c.
 cap. 34. num. 6
 Simile est regnum caelorum fermento, &c.
 in farinae fatis tribus, &c. cap. 8. num. 20
 Simile est regnum caelorum thesauro abscoa-
 dito in agro, c. 18. n. 10
 Nonne mater ejus dicitur Maria, capit. 21. nu-
 mer. 25
 19. Sunt Eunuchi, qui seipsum castraverunt, &c.
 cap. 32. num. 5
 Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus
 te, c. 37. n. 10
 Vos, qui secuti estis me sedebitis, &c. c. 1. n. 1
 23. Super cathedram Moysi sederunt Scribae,
 &c. c. 1. n. 2
 25. Ulque ad sanguinem Zachariae, quem oc-
 cidistis, &c. c. 32. n. 12
 Acceptis lampadibus non sumpserunt oleum
 secum, Tract. de Virg. n. 54
 Intra in gaudium Domini tui, capit. 27. nu-
 mer. 1
 Cum venerit filius hominis in majestate, &c.
 cap. 1. n. 2

EVANGELIUM SECUNDUM
 MARCUM.

8. **E**xpuens in oculos ejus impositis mani-
 bus, &c. c. 22. num. 7
 16. Prædicare Evangelium omni creaturae, &c.
 cap. 14. n. 12
 26. Sedet à dextris Dei, c. 1. nu. 1. & 2

EVANGELIUM SECUNDUM
 LUCAM.

1. **S**icut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi
 viderunt, &c. c. 19. n. 2
 Ave gratia plena, &c. Tota Angelica saluta-
 tio explicatur in Tract. de salutatione An-
 gelica
 Ave c. 5. num. 12
 Gratia plena, cap. 4. numer. 5. & 9. in toto cap.
 13. cap. 24. num. 10. cap. 29. num. 11. cap. 32.
 num. 23

Domj

SACRÆ SCRIPTURÆ.

Dominus tecum, c. 5. n. 39. c. 8. n. 2. c. 12. nu. 17. c. 30. num. 10
 Benedicta tu in mulieribus, cap. 17. numer. 18
 Turbata est in sermone ejus, cap. 26. numer. 10
 Invenisti gratiam, cap. 4. n. 9. cap. 16. nu. 8. c. 17. n. 4. c. 26. n. 3
 Quomodo fiet istud, &c. cap. 5. num. 9. cap. 21. num. 8
 Spiritus sanctus superveniet in te, cap. 5. nu. 8. & 9
 Et virtus Altissimi obumbrabit tibi, cap. num. 2. & 9
 Quod nascetur ex te sanctum, &c. cap. 23. numer. 6
 Ecce Ancilla Domini fiat mihi, &c. cap. 5. nu. 9. c. 7. n. 21. ca. 15. nu. 1. c. 17. nu. 6. c. 21. nu. 22. ca. 37. n. 6
 Benedictus fructus ventris, cap. 8. n. 17. cap. 19. nu. 1. cap. 23. nu. 37
 Exultavit in gaudio infans in utero, &c. cap. 8. n. 4. c. 23. nu. 7. c. 32. nu. 25
 Et beata, quæ credidisti quoniam, &c. ca. 6. n. 1. c. 11. n. 6. cap. 21. nu. 8
 Magnificat anima mea Dominum, &c. c. 21. nu. 10. & 23
 Exultavit spiritus meus in Deo salutari meo, cap. 9. nu. 12
 Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ, c. 12. num. 13. cap. 21. num. 21 & seq.
 Quia fecit mihi magna, qui potens est, cap. 5. n. 7. c. 15. n. 3
 Fecit potentiam in brachio suo, &c. cap. 22. n. 15. cap. 23. nu. 5
 Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus tribus, c. 17. nu. 12
 Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit, &c. cap. 22. nu. 18
 Oriens ex alto, &c. c. 11. num. 29. & 41
 2. Parturiturum, aut duos pullos columbarum, cap. 37. num. 8
 Tuam ipsius animam pertransibit gladius, &c. cap. 9. n. 2. & 18. & toto cap. 10. ca. 11. nu. 5. c. 29. nu. 18
 Et erat subditus illis, c. 32. nu. 4
 4. Singulis manus imponens, curabat omnes, cap. 22. n. 7
 5. Relictis omnibus secuti sunt eum, cap. 37. num. 12
 10. Ecce dedi vobis potestatem, &c. cap. 27. num. 17

Intravit in quoddam castellum, & mulier quædam, &c. c. 21. n. 29. c. 34. n. 8
 Optimam partem elegit, &c. c. 32. n. 23
 11. Beatus venter, qui te portavit, c. 8. n. 4. c. 17. num. 9
 16. Et portaretur ab Angelis in sinum Abraham, cap. 6. n. 4
 18. Ecce nos dimissimus omnia, &c. ca. 37. n. 18
 22. Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram, c. 10. num. 11
 23. Filie Jerusalem nolite flere super me, sed, &c. c. 10. n. 4

EVANGELIUM SECUNDUM JOANNEM.

1. **D**E plenitudine ejus nos omnes accepimus, c. 14. n. 9
 2. Et deficiente vino dicit Mater Jesu, &c. cap. 20. num. 12. c. 29. n. 2 & 9
 3. Abraham pater vester exultavit, ut videret diem, &c. c. 17. n. 14
 9. Fecit lutum ex sputo, &c. c. 22. n. 7
 10. Per me si quis introierit, ingredietur, & egredietur, c. 5. nu. 36
 12. Nisi granum frumenti cadens in terram, &c. cap. 28. n. 1
 13. Filioli adhuc modicum vobiscum sum, c. 28. num. 1
 18. Ut ergo dixit eis ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram, c. 21. n. 42
 19. Stabant autem juxta crucem Jesu, &c. c. 10. n. 1. c. 11. n. 5
 Mulier ecce filius tuus, &c. c. 11. n. 6. c. 27. n. 7. c. 28. n. 11. c. 34. n. 11. & 18
 Ex illa hora accepit eam discipulus in suam, ca. 29. um. 1

ACTUS APOSTOLORUM.

1. **S**ic veniet quemadmodum vidistis eum, &c. cap. 25. n. 1
 Perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria matre Jesu, cap. 21. numer. 28.
 Cecidit fors super Matthiam, c. 8. num. 11

EPISTOLA B. PAULI APOST. AD ROMANOS.

1. **P**rædestinatus est filius Dei in virtute, cap. 14. n. 8. & 15

7. Quod

INDEX SENTENTIARUM

7. Quod habeat in me peccatum, c.7. n.24
 Quos præcivit, & prædestinavit conformes fieri, &c. c.7. n.8. c.34. n.18
 13. Et induamur arma lucis, c.8. n.18. c.28. n.1

EPIST. AD CORINTH. I.

7. **Q**ui habent uxores tanquam non habentes, Tract. de Virg. n.81
 15. Alia claritas solis, alia claritas lunæ & alia claritas stellarum cap.3. n.4. c. n.4.
 15. Secundum homo dn̄ in cælo cœlestis, c.3. n.2

EPIST. AD GALATAS.

2. **Q**ui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me, cap.9. n.10

EPIST. AD EPHESIOS,

1. **P**rædestinavit nos in adoptionem filiorum per Christum in ipsum, c.14. n.8
 4. Instaurare omnia in Christo, &c. c.14. n.8
 4. Instaurare omnia in Christo, &c. c.14. n.12
 5. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & Ecclesia, c.14. n.11
 6. Adversus Principes, & potestates, c.8. n.1

EPIST. AD PHILIPPENSES.

2. **H**abitu inventus, ut homo, cap.3. nu.27.
 cap.8. n.18
 Nostra autem conversatio in cælis est, c.1. n.6

EPIST. AD HEBRÆOS.

2. **Q**ui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes, c.12. n.8
 4. Ad eam ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, c.30. n.5. cap. ult. n.18
 6. Quam sicut anchoram animæ habemus, c.21. n.9
 9. Thronulum aureum, c.30. n.1. c.21. n.29
 Per amplius, & perfectius tabernaculum non manufactum, cap.22. n.9
 Et adoravit fastigium virgæ ejus, c.24. n.9

EPIST. B. JACOBI APOST.

1. **G**enuit nos verbo veritatis, ut simus inquitum aliquod creaturæ ejus, c.14. n.4

APOCALYPSIS B. JOAN. APOSTOLI.

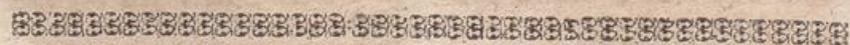
1. **E**t à septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt, cap.26. num.1. & 5. & Tract. de Templis, n.21
 2. Scio, &c. ubi sedes est Saranæ, c.1. n.1
 Et dabo illi stellam matutinam, c.31. n.5
 3. Dabo eis sedere mecum in throno meo, c.27. num.1
 4. Vilo c.4. fere explicatur toto hoc libro sed breviter attingitur, cap.2. n.1. & seqq.
 Sedes posita erat in cælo, c.1. & seq. tunc etiam toto cap.14
 Et supra sedem sedens, cap.15. n.1
 Et Iris erat in circuitu sedis, &c. c.2. n.3. & toto cap.16
 Et super thronos vigintiquatuor seniores sedentes, toto cap.17
 Et proiedebant ante thronum, &c. c.17. num.10. & 11
 Et de throno procedebant fulgura, voces, & tonitrua a c.20. usque ad cap.25
 Et septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei, toto cap.26
 Et in conspectu sedis tanquam mare vitreum, cap.17. n.18
 Et in circuitu sedis quatuor animalia, toto cap.19
 5. Vicit Leo de tribu Juda, cap.11. n.9
 Habentem cornua septem, c.20. n.41
 Et audiui vocem Angelorum multorum in circuitu throni, c.26. n.13
 7. Stantes ante thronum, c.17. n.18
 Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, c.26. n.13
 Agnus, qui in medio throni est, c.8. num.2. c.13. num.1
 8. Et alius Angelus venit, & stetit, & totum initium capit.8. declaratur cap.30. n.1.
 11. Vita est Arca testamenti ejus in Templo c.5. n.50. cap.20. nu.1
 12. Signum magnum apparuit in cælo, mulier amicta sole, & totum hujus capituli initium declaratur capit.3. numer.2. & cap.13. numer.1
 Mulier amicta sole, cap.5. numer.49. cap.8. numer.13. cap.9. numer.2. & cap.15. numer.10. & 15. cap.30. numer.16. cap.31. num.1. & seq.
 Et Luna sub pedibus ejus, cap.2. n.3. cap.5. nu.7. cap.7. n.13. c.24. nu.7. cap.30. n.8. cap.31. num.2

Et

SACRÆ SCRIPTURÆ.

- Et in capite ejus corona stellarum duodecim, cap. 5. numer. 4. cap. 6. numer. 3. cap. 39. numer. 15.
- Et ecce draco magnus rufus, c. 22. nu. 17. c. 24. nu. 4. c. 31. n. 2.
- Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, c. 22. n. 16.
- Ut cum peperisset, filium ejus devoraret, c. 7. num. 17.
- Et raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus, cap. 2. n. 5. c. 31. num. 4.
- Factum est prælium magnum .n. cœlo, &c. cap. 7. n. 21.
- Et Angeli ejus cum illo missi sunt, cap. 22. numer. 16.
- Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, cap. 26. n. 4.
- Abit facere prælium cum reliquis, &c. c. 22. n. 2. c. 27. n. 4.
15. Blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, c. 24. n. 4.
14. Vidi supra montem Sion Agnum, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, & totum hujus capitis initium explicatur, cap. 31. n. 1. & seq. Tract. de Virg. n. 1. & 31.
- Cantabant quasi canticum novum, c. 32. num. 1. & seq.
16. Et facta sunt fulgura, voces, &c. c. 10. n. 36. c. 33. n. 3.
17. Aquæ populi sunt, c. 17. n. 18.
18. Exulta super eam cœlum, &c. cap. 33. numer. 2.
19. Audivi quasi vocem turbarum multarum, c. 33. num. 2.
19. Et vox de throno exivit, &c. cap. 33. numer. 1.
21. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram, c. 12. n. 14.

Finis Indici sacre scriptura.

INDEX EXEMPLORUM,
SIVE MIRACULORVM BEATISSIMÆ MARIE VIRGINIS DEIPARÆ,

Quæ in hoc Opere, & ejus Appendice continentur, eodem quoque recensentur ordine, descriptus.

MARIE nomen descriptum reperitur in rosis, à Ioseph Monachi capite, post obitum progressi, cap. 10. 4. num. 24.

B. Virginis pulchritudinem, Clericus eidem de versis conspexit, c. 5. n. 61.

Incarnationis Christi mysterium absque debita veneratione recolens quidam Monachus, à demone corripitur, cap. 8. n. 14.

EX CAP. XVI.

Peccator quidam Deiparæ meritum ad penitentiam revocatur, n. 17.

Misericordia Deiparæ, sub typo scala alba fratri Leonis significatur, num. 18.

E purgatorii flammæ animas plurimas extrahit Deiparæ, num. 19.

Infans Deiparæ pro mundo exorantem vidit, num. 20.

Imago Deiparæ, ad indicandum patrocinium pro peccatoribus susceptum sudat ibid.

Religiosi duo Deiparæ pro mundi reparatione deprecantem vident, num. 21.

Aliud simile exemplum, num. 22.

Miserationem divinam nostris sceleribus retardari, ibidem.

EX CAP. XX.

Imago Deiparæ Sozopolis saluberrimum argumentum fundens, num. 15.

Templum sibi adificari Deiparæ mandat Leonis I. Imperatori, eique Imperialem dignitatem pronunciat, num. 15.

Templum B. Virginis in Monte Pessulano miraculè celeberrimum, num. 6.

Kkkkk

Puri-

INDEX

- Purificationis solemnitate instituta, sanctissima lues per Deiparam cessat, n. 17*
Per imaginem Deiparae, sanctissima lues ab Urbe depellitur, num. 18
Basiliscus pessilantem exhalans spiritum, Deipara ore arceatur, ibid.
S. Vulfridus Archiepiscopus, à Deipara valetudinem recipit, n. 19
S. Ioan. Damasceno amputata dextera, à Deipara restituitur, num. 20
Infans quidam à S. Cosma, & Damiano Deipara iussu sanatur, n. 21
Mulier in medijs fluctibus Deipara auxilio parit, ibidem.
Reginaldus Aurelianensis Decanus, à B. Virgine sanatur, n. 22
Duobus insanabili morbo laborantibus, à Deipara valetudo restituitur, num. 23
Iudaea Segovia è præcipiti loco dejecta, à Deipara servatur, n. 23
Lauretana Domus miracula plurima, nu. 26
B. Iacobus de Marchia, ab insanabili morbo à B. Virgine Lauretana liberatur, ibid.
Paralytica duæ in Lauretana Domo sanantur, ibidem.
Mulier quadam jugulata, à Deipara Lauretana valetudini restituitur, num. 27
Marchio Badensis in Lauretana aede à Deipara sanatur, num. 27
Sacerdos Dalmata, avulsa sibi viscera manu deferens, Lauretanam aedem inuisit, n. 28
Miracula B. Virginis in Templo oppidi Hallensis in Belgio, num. 33
Pueri duo mortui, B. Virginis Hallensis munere ad vitam revocantur, n. 34
S. Dominicus cum S. Francisco, à Deipara Christo contra homines irato offertur, n. 37
Aliud simile exemplum, ibid.
B. Ignatio Loyola Deipara apparet, eumque ad Christi vexillum perducit, num. 42
Societatem Iesu, sub suo Deipara pallio tueri, P. Martino Gutierrez visa, ibid.
Alia similia exempla, ibid.
S. Gregorius Thaumaturgus B. Virginis iussu sanctissima Trinitatis mysteria, à S. Ioan. Evang. docetur, n. 47
Theophylus, qui chirographo se damoni devoverat, per B. Virginem Deo reconciliatur, num. 28
S. Maria Egyptiaca à Deipara ad scelerum poenitentiam peragendam iuvatur, num. 49
S. Cyrillus Episcopus Alexandrinus errans venerationem per B. Virginem consequitur, num. 50
Musa puella à Deipara monetur, ut à Ludæi puellaribus abstineat, ibid.
Peccatoris cuiusdam conversio per Deiparam, numer. 51
Diaconus quidam mortuus, ut poenitentiam egeret à Deipara ad vitam est revocatus, ibid.
Hæretica mulier S. Sepulchri ingressus à Deipara prohibetur, n. 52
Eskillus visione quadam à Deipara corripitur, ibidem.
Cisterciensis, qui in Templo dormiebat, à Deipara reprehenditur, n. 53
Cisterciensis, corporis cura nimis deditus à Deipara corripitur, ibid.
Hebraeus, Phœstrum, quo Deipara corpus portabatur temere contingere ausus, dat penas, sed culpam agnosceret sanatur, num. 54
Militis audacia, qui nec ipsam verebatur Deiparam, contunditur, num. 55
Aliud simile exemplum, ibid.
Hæreticus simulacrum Deiparae confringens, vulneratur, ibid.
Petrus Aragonius, qui in Templum B. Virginis à Carmelo, anea tormenta dispendenda curaverat, pila anea ictus occiditur, num. 56
Imago S. Mariae ab Arcu, pila lignea percussa, sanguinem emisit, percussore multato, numero, 57
Mulier blasphemans nomen S. Mariae ab Arcu, pedum abscissione punitur, num. 58
Iulianus Apostata, Deipara iussu, à S. Mercurio martyre interficitur, num. 59.

EX CAP. XXIV.

- C**lericum cæcus in solemnitate Purificationis Deipara lumen recipit, num. 4
 Puer, qui Deipara laudes canebat, à Ludæis jugulatus non perit, ibid.
 Fulbertum Carnotensem Episcopum morientem sacratissimo lacte Deiparae recreat, num. 11
 Opportuna virginis deobitu admonita, in suprema hora Deiparae adest, num. 12
 S. Arnulphi Episcopi simile exemplum, ibid.
 Aliud simile exemplum, num. 13
 S. Richardus Episcopus Cisterciensis Maria nomen sapienter in suprema hora sibi inclamari iubet, ibidem.
 Vidua aegrotanti Deipara adest, eidem defunctæ iussa persequitur, num. 14
 Lyauvina virginis morientis B. Virgo apparet, ac pur-

EXEMPLORUM.

purgatorii poenas committat, ibid.
Innocent. III. in obitu, peccatorum contritionem
per Deiparam obtinet, num. 15
Aliud simile exemplum, num. 10
Iustina virgo tentationis vim per Deiparam su-
perat, num. 19
Miles qui Christum abnegavit, per B. Virginem
reconciliatur, num. 20

EX CAP. XXIX.

Sanctus Alexius à Deipara commendatur,
 num. 2
S. Cacilia corpus, ne à Longobardis raperetur
Deipara efficit, nu. 3
S. Bonnitus Episcopus caelesti veste à Deipara
donatur, ibid.
Iudai filium, B. Virgo ab incendio liberat, nu-
mer. 9
Complura exempla que sabbatum Deipara sa-
crum ostendunt, nu. 16. & seqq.
Lauritana B. Virginis domus ab Angelis in Dal-
mationem, ac postea in Picenum translata, nu-
mer. 27
Quidam ab igne incolumis servatur, qui B. Vir-
ginis patrocinium implorat, n. 37
Maria nomen invocans ab insultu demoni li-
beratur, num. 42
Demon imaginis Deipara cultum infensissimum
sibi esse fatetur, n. 45
Ioannis Anachoreta erga Deipara imaginem
Fietas miraculis confirmatur, n. 46
Exempla aliquorum, qui B. Virginis imagines,
Sanctorumque reliquias summo opere sunt ve-
nerati, n. 47. & 48
Reliquias B. Virginis deferens quidam, incolumis
ab illata sibi cade servatur, n. 49
S. Ulfonso Archiepiscopo Casinam Deipara do-
nat, num. 58

EX CAP. XXX.

Religiosum sibi devotum Deipara ex infero-
 rum faucibus eripit, n. 11
S. Meinulphus Deipara precibus vita restitui-
tur, num. 15
Inferorum poenas evadit Religiosus quidam, in-
tercessione Deipara, ibid.
Aliud simile exemplum, ibid.

EX CAP. XXXI.

Sanctus Edmundus B. Virginis ope virginita-
 tem servat, n. 23

Reginaldus infirmus, corporis valetudinem ac
virginitatis munus à Deipara consequitur,
num. 29

EX CAP. XXXIV.

Religiosorum Ordines à Deipara instituti,
 qui ab ea Religionis habitum acceperunt,
 num. 12
Angelicam salutationem pronunciantes aliqui,
sensibili oris dulcedine reficiebantur, n. 17
S. Elzevium Aream Comitem B. Virginis Chri-
stus commendat, n. 25
Simile exemplum de B. Gertrude, ibid.
Latro die sabbati jejuniis, post abscissum sibi ca-
put, B. Virginis munere constituitur, n. 24
Militi Deipara devoti, anima in confosso corpore
multis annis servatur, donec peccatorum con-
fessione expiatur, n. 25
Vir in Danubio demersus, Virginis beneficio ser-
vatur, n. 26

EX CAP. XXXV.

Exempla plurimorum, qui pietate erga Dei-
 param singulariter fuisse addictos e. 35
S. Nicolaus à Deipara Episcopalia insignia
abscipit, n. 3
Cartusiani ab animi angustiis per B. Virginem
liberati, n. 4
Sanctus Edmundus à S. Ioanne Evangel. mone-
tur, ne consuetas preces Deipara omitat, ibid.
S. Bernardus infirmus à Deipara valetudinem
recipit, ibid.
B. Confalvus ab Amarantha ad Prædicatorum
ordinem à Deipara mittitur, n. 7
Prædicatorum Ordo à molestiis plurimum per Dei-
param liberatur, ibid.
Sanctus Franciscus de Assisio Indulgentias Tem-
plo Portiuncula, per B. Virginem impetrat, nu-
mer. 8
Corona sortum à Beatissima Virgine institutum,
num. 9
S. Antonius Patavinus implorata B. Virginis
ope demonem effugavit, num. 10
Sanctus Thomas Aquinas Angelicam salutatio-
nem in pagella descriptam, infans deglutivit,
num. 11
B. Maria de Oegnes cum Templum B. Virginis
inviseret, Angelorum custodia à periculo ser-
vabatur, num. 13
B. Andrea Episcopo Fesulano Deipara apparuit,
num. 14

INDEX

- S. Catharina Senensis dum Angelicam salutatio-
nem pronuciare, Angelorum ministerio fe-
rebatur, n. 15
- S. Vincentii Ferrerii virginitatem, contra damo-
num insidias Deipara tuetur, n. 16
- S. Bernarmino Senensi coronam recitanti B. Virgo
apparet, ac in eum plurima Munera confert,
num. 17
- B. Ignatio Loyola Deipara apparet, n. 20
- Idem dum horarias B. Virginis preces pronucia-
ret, mirificam sanctissima Trinitatis cognitio-
nem habuit, n. 20
- Ob merita devotionis ejusdem erga Deiparam,
demon expellitur, n. 22
- Imaginem B. Virginis ex B. Ignatii Azabedi ma-
nibus extrahere Hære. ici frustra conantur,
n. 27
- Societatis Iesu Patres à molestiis per B. Virginem
liberati, n. 28
- B. Francisci Xaverii ad Deiparam precibus, a-
nula à nauvi Scapha post triduum recupera-
tur, n. 29
- B. Stanislaw Kostka Deipara apparet, eumq; in-
firmum valetudini reddit, & ad Soc. Iesu vo-
cat, n. 31
- B. Aloysii Gonsaga mater in partu laboras, Lau-
retana Virginis munere, eundem feliciter e-
dit, n. 32
- B. Aloysius Gonsaga dum Deipara se cõmendat,
cælesti voce ad Societ. Iesu vocatur, n. 32
- B. Philippo Nerio Deipara apparet, eumq; infir-
mum sanat, n. 34
- Tres pueri ingentes columnas B. Virginis ope at-
tollunt, n. 35
- S. Henrico Imperatori B. Virgo apparet, ejusque
virginitatem commendat, n. 36
- B. Catharina Sueda per Angelicam salutatio-
nem miracula edit, n. 24
- Exempla aliquorum, qui per Angelicam saluta-
tionem à demonum molestiis sunt liberati,
n. 25
- Matrona quadam ab oppressione per Angelicam
salutationem liberatur, n. 26
- S. Gulielmo Eremita à demonibus casu Deipara
valetudinem reddit, ibid.
- Imago Deipara pro viro sibi devoto se objiciens,
jaculum excipit, ibid.
- Mulier B. Virginis devota ab insidiis sibi à damo-
ne paratis erigitur, n. 27
- Cisterciensis quidam, qui in confessione peccata
omiserat, morti proximus à B. Virgine ad po-
nitentiam revocatur, n. 28
- Alia similia exempla, ibid.
- Matrona quadam Deipara devota post obitum
resurgens, peccati noxam confitetur, quam
vivens in confessione occultarat, n. 29
- Mulier ad ignem damnata, per Deiparam inco-
luntis servatur, n. 30
- Miles B. Virginis devotus per eam ab instanti ne-
cis periculo liberatur, ibid.
- Vulneribus confossus quidam ab inimicorum
manibus Lauretana Virginis ope sanatur, n. 31
- Quidam è naufragio Lauretana Virginis ope bis
eripitur, n. 32
- Infirmi duo per Lauretanam Virginem valetu-
dini restituantur, ibid.
- Monachus egestate oppressus, Deipara beneficio,
Annona ministratur, n. 33
- Imago Deipara pro pecunia in fidejussionem à
Mercatore eisdem Iudeo data, illum ad debi-
ti solutionem mirifice adjuvat, n. 34
- Sterilis mater S. Ildelfonsi voto B. Virg. facto con-
cepit, n. 35
- Alia similia exempla, & apparitiones Deipara,
ibid. & n. 36. & 37
- Cisterciensium Ordinis immunitas ab Innocen-
tio III. Deipara monitu servata, n. 38
- Cistercienses Monachi ab exilio, per Imperatorem
intentato, liberantur, n. 39
- S. Bonifacio Episcopo Deipara duodecim aureos
nummos, quos in elemosinam erogarat, re-
stituit, ibid.
- Psalterium petenti puella à Deipara donatur,
ibid.
- Hermannus contractus scientiarum eruditio-
nem à B. Virgine consequitur, n. 41
- Simile exemplum de Ruperto Tuitiensi, n. 42
- Albertus Magnus ad religiosam vitam à B. Vir-
gine

EX CAP. XXXVI.

- W** Alcerus de Birbach S. Virginis devotus
aurea cruce, alijsq; muneribus ab ea do-
natur, n. 4
- Alexander Alensis pro Virginis amore aliquid
petentibus non denegabat, n. 7
- Religiosus quidam B. Virginis devotus à despera-
tionis discrimine, ac demonum molestiis per
eam liberatur, ibid.
- S. Hedwvigis Polonia Ducissa, digiti Deipara
imaginem ferentes diu post obitum incorrupti
inveniuntur, n. 7
- Maria nomen invocantes à demonum mol-
estiis liberantur, n. 21

EXEMPLORUM.

gine vocatur, per quam etiam philosophica
scientia peritum obtinet, num. 43
SS. Theodorus, & Theophanes fratres in crucia-
tibus Deiparam invocabant, n. 44
B. Andreas de Chio martyr cruciatus plurimos
B. Virginis invocatione superat, n. 45
Mulieres dua Virgini commendatae per eam ab
instanti necis periculo liberantur, n. 46

EX CAP. XXXVII.

Preces impudici adolescentis aqua in vase im-
mundo comparantur, n. 7
Thomas Sancius impedimento lingua a Deipara
sublato ad Societatem Iesu ad vol. II, n. 17
Similia exempla de aliis ad religiosa vita institu-
tum a Deipara vocatis, ibid.

EX CAP. XXXVIII.

Preces ex animi devotione profectas, sibi place-
re, Deipara ascendit, n. 4
Thoma a Kempis consuetas preces non offerenti B.
Virgo amplexum denegat, n. 5
Aliud simile exemplum, ibid.
Deipara Assumptionis die fratrem, ex obedi-
entia in Gangris manentem, mira devotione
donat, ibid.
Cisterciensis quidam consuetas preces ex superio-
ris praescripto impeditus non persolvens, a B.
Virgine excusatur, ibid.
Alia similia exempla, ibid.
Sacerdos quidam sacrum B. Virginis celebrare
assuetus, ab eadem in adversis defenditur, nu-
mero 6
Aliud simile exemplum, ibid.
S. Thomam Cantuariensem Episcopum, in cilicio
resarciendo Deipara iuvat, ibid.
Sacerdoti sacrum B. Virg. celebranti, abscissa ab
hereticis lingua per eam restituitur, ibid.
Walterus de Birbach dum sacro B. Virg. aderat,
praecipuum in cornuamentis locum obrinere ab
aliis videbatur, ibid.
Ioannis Anachoretis pietas erga Deipara imagi-
nem miraculis confirmatur, n. 10
Revelationes S. Brigittae ac B. Gertrudis, & B.
Mechildis de Angelica salutatione, a num. 11
ad 15
S. Bernardini Senensis assidua pietas erga Deipa-
ram, n. 16
Per Antiphonam Salve Regina, quidam a toni-
truorum, ac fulminum timore liberatur, ibid.
Per orationem, O intemerata, &c. quidam a da-
mone liberatur, ibid.

Salutationis Angelicae notis post obitum ornatur
quidam, qui vivens saepius illam pronuncia-
verat, num. 17
Salutatio Angelica in foliis arboris progressa ex
ore Cisterciensis, illam saepe iterantis, post obi-
tum reperitur, ibid.
B. Fratris Romעי Hispani devotio erga Salutatio-
nem Angelicam, ibid.
S. Elzearius divinarum verum materiam pra-
missa Salutatione Angelica in meditatione
consequatur, n. 18
Cisterciensis per Angelicam salutationem ab in-
sanabili morbo liberatur, ibid.
Clericus Deipara devotus, ab eadem in summa
agritudine, Angelo Custode deprecante, sana-
tur, n. 19
Salutationis Angelicae verba demon summopere
averatur, ibid.
Mulier salutationis Angelicae verba pronuncians,
in sensum sibi demonem effugavit, n. 20
Alia similia exempla, ibid. & n. 21
Miles, qui Angelicam salutationem quotidie re-
citat, a servo damone quatuordecim annis
custoditur, n. 22

EX CAP. XXXIX.

Officium B. Virg. recitantes Carthusiani a
molestiis plurimis liberantur, n. 2
Simile exemplum de Monasterio Gammagensi,
ibidem
Rosarium B. Virginis recitare solitus Alanus, ab
inimicorum obstione, & naufragio libera-
tur, n. 9
Alia exempla de Rosarii recitatione, a n. 9. ad 12
Coronam recitans quidam Frater ex Ordine Mi-
norum rosari B. Virgini praebere videbatur,
n. 13
Alia similia exempla de corona, n. 14
Corollam B. Virginis recitans quidam, ab immi-
nente necis servatur, n. 16
Sanctorum & aliorum exempla, qui in honorem
Deiparae Sabbato, aliisque diebus pane, & aqua
jejunabant, n. 18. & seqq.
Carthusianus quidam B. Virginis devotus, a da-
monum molestiis per eam liberatur, n. 22
S. Catharina Senensis a Deipara iuvatur, in co-
ficiendis panibus, elemosyna nomine distri-
buentis, n. 23
Abbas Leontii Cilicis exemplum, qui in Deipa-
ra honorem elemosynas dabat, n. 24
Simile exemplum de alio, qui aureis laterculis
sibi domum extruere visus est, ibid.

INDEX

*Aliquorum exempla, qui nihil nomine Deipara
petentibus, denegabant, ibid.*
Concionator, qui in singulis concionibus de B.
Virgine sermonem habebat, ab eadem in morte
est ad iutus, n. 25
Reliquius B. Virginis deferens qui dam incolumis
ab illata nece servatur, n. 49
In reliquias indusit B. Virg. sagittas immitten-
tes hostes excacati occiduntur, n. 53
Arbor transiens Deiparam sese in seculo
veneratur, num. 57

Ex Tractatu de Exemplis & Mira-
culis Deiparae.

Isaacius Angelus Imperator victoriam pra-
claram Beatae Virginis ope consequitur, nu-
mero 1
S. Adalbertus Episcopus Pragensis infirmus à
Deipara sanatur, ibid.
S. Petrus Coelestinus puer oculi luce orbat, à
Deipara valetudinem recipit, ibid.
Imago B. Virginis caelestibus coruscans signis re-
perta, num. 2
Imago Deiparae Damasci saluberrimum omnium
oleum fundit, ibid.
Magna opem implorans quidam in mediis flucti-
bus servatur, num. 3
Aliud simile exemplum, n. 4
Puella quadam insanabili morbo percussa à Dei-
para sanatur, ibid.
Plaga insanabili percussus à damone quidam per
B. Virginem liberatur, n. 5
Iudaeus in partu laboranti B. Virgo fert opem, nu-
mero 6
Aliud simile exemplum, n. 20
Fur quidam suspensus Mariae ope vivus à laqueo
evadit, ibid.
Aliud simile exemplum, n. 7
Proregis Indiae filius insignem B. Virginis ope vi-
ctoriam reportat, n. 7
Laurentius Briticus ab obsidione hostium per B.
Virginem liberatur, n. 7
Aliud simile exemplum, n. 9
Consalvus Rhoteriginus à Societate Iese, maris
fluctibus prope nersus à Deipara libera-
tur, n. 8
Alphonfus Albuquerqueus à Luitanis Syrtibus
per B. Virginem eripitur, ibid.
Aliud simile exemplum, ibid.

Civitas Imperialis in Chilensi Regno per Deipa-
ram ab obsidione liberatur, ibid.
S. Eutichis precibus lues magna ab Vrbe Con-
stantinopolitana per Deiparam depellitur, nu-
mero 10
Idem insanabili morbo correptam adolescentis
manum sanat, ibid.
S. Theodoros Sicoota Episcopus à B. Virgine sana-
tur, ibid.
Idem Sozopoli miraculis claruit, ibid.
Energumena puella à Deipara, aliisq. Sanctis sa-
natur, n. 11
Tempestates, procellasq. pluvia plurimas in Ger-
mania S. Lioba Virginis precibus Deipara se-
dat, ibid.
S. Radobodus Episcopus infirmus, à B. Virgine va-
letudinem recipit, ibid.
Aliud simile exemplum, n. 12
S. Alberto Monacho Mariam invocanti, eadem
fert opem, n. 12
S. Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum
in cisternam delapsum, B. Virgo incolumem
tuetur, ibid.
S. Franciscus Moricum ex Ordine Cruciferorum
graviter agrotantem, Deiparae lampadis oleo
panis micis adhibito sanat, ibid.
Idem mulierem in partu, ut Deiparam imploret,
admonuit, ibid.
Alia similia exempla, n. 13
S. Petri martyris constantia à Deipara roborat-
ur, n. 13
S. Thomas de Aquino in castitate tuenda à Dei-
para confirmatur, ibid.
S. Albertus Carmelita, Messanensi Vrbi obsessae,
Annonam per Deiparam impetrat, ibid.
Idem Monachum infirmum Deiparae ope im-
plorata sanat, ibid.
Recinetum à peste, B. Virginis Lauretanae ope li-
beratur, n. 14
Alia similia exempla, ibid. & n. 15
Iulius II. Pontifex a bombardae globo per eandem
Virginem liberatur, n. 15
Ejusdem B. Virginis Lauretanae miracula pluri-
ma, ibid.
Capucini Patres duo in mare demersi per Lau-
retanam Virginem periculum evadunt, nu-
mero 16
Ejusdem Beatae Virginis invocatione multi à
supplicii, hostibus ac vinculis eximuntur, i-
bidem.
Iudaeus quidam à vinculis per Lauretanam
Virgi-

EXEMPLORUM.

- Virginem eximitur, numero 17
 Varvoda Transilvania à capitis discrimine per eandem Virginem liberatur, ibid.
 Energumena quaedam mulier in Lauretano Templo sanatur, ibid.
 Turcarum classes aliique milites à Lauretana domus depraedatione divinitus arcentur, numero 18
 Corcutus Turcarum Bassa à Lauretana Virgine valetudinem recipit, ibid.
 Complures igne sacro correpti à Deipara valetudine restituntur, n. 19
 Puer eodem morbo percussus, Deiparam pro populo exorantem videt, ibid.
 A S. Hippolyto, Deipara iussu, Aratori cuidam exesa av igne membra restituntur, n. 20
 Miracula Phœtri B. Mariae Virginis Laudumensis, n. 21
 Miracula B. Virginis in Templo de Dittelbach in Germania, n. 22
 Miracula B. Virginis in Templo de Vetriceto in Germania, n. 24
 Sanctimonialis quæ animum ad nuptias contulerat à Deipara revocatur, n. 25
 Iudæus ad Catholicam fidem à Deipara conversus, objecta illi inferorum, ac celestis patriæ visione, ibid.
 Lauretanae Virginis Mariae numerus adolescens anima, corporisque valetudinem recipit, numero 26
 A desperationis discrimine, ac demonum molestus quidam per eandem Virginem liberatur, ibid.
 Chirographum quo se demoni quidam devoverat, ei per Lauretanam Virginem restituitur, n. 27
 Infontem mulierem à necis periculo Deipara eripit, ibid.
 Regis Aragoniæ dissensio eum Comite S. Egidii mirifice per Deiparam sedatur, n. 28
 Inimicitia per Deiparam composita, ibid.
 Rachel Iudæa ad Christi fidem, Deipara auxilio, conversa, n. 29
 Regi Monomotapy Deipara apparet, n. 30
 Rusticus quidam pietatem erga Deiparam spernens, corripitur, n. 31
 A Lauretana adis ingressi, ante expiatis peccatorum sordes, quidam divinitus arcentur, ibidem.
 A Lauretana ad eisdem auferentes à Deipara corripuntur, ibid. & n. 32
 Quidam Cisterciensis detrahens à Deipara reprehenditur, n. 33
 Frater quidam indecenter decubens, benedictione à Deipara privatur, ibid.
 Aliud simile exemplum, ibid.
 Monetur quidam, ut obitus diem cum spe, ac timore expectet, n. 34
 Fratres duo ex Orania Prædicatorum, sub B. Virginis pallio visi, ibid.
 S. Catharina Senensis ob levissimam distractionem à Deipara reprehenditur, ibid.
 Ioannes Durus à Soc. Iesu à B. Virgine graviter monetur, n. 35
 Vido Magdeburgensis Episcopus ingratitude erga Deiparam, aliorumque scelera penas persolvit, n. 36
 Theodoricus ab Episcopali munere deponitur, ibid.
 Gajanus Mimus ob blasphemiam punitur, numero 37
 Blasphemiam in B. Virginem sua domo permittens, divinitus punitur, ibid.
 Cyprius quidam, imaginis Deiparae contemptor, penas dat, ibid.
 Alia similia exempla, n. 38 & 40
 Imaginem B. Virginis ferro ladere Saraceni frustra conantur, ibid.
 Fures thesaurorum adis Lauretanae divinitus puniti, n. 39
 Iurans per Deipara membra severe punitur, ibid.
 Aliud simile exemplum, n. 40
 Marvona quaedam stultiloqui in Deiparae imaginem penas dedit, ibid.
 Pejantes in Templo Deiparae penas luunt, ibid.
 Milites quidam, Nativitas Deiparae solemnitatem perturbantes, puniuntur, n. 41
 Nestorius hæreticus ab Episcopatu depositus, miserius perit, n. 43
 Hæretici, quibus penas in inferno plectantur, per visum cuidam fratri ostenditur, ibid.
 Nostri in Deiparam impii scripta quantopere cavenda, n. 44
 Anatolium impium Deiparae aversatur, ibid.
 Italia à Gothis, B. Virginis ope per Narjetem liberata, n. 45
 Constantinopolitana Urbs per Deiparam à barbarorum obsidione liberatur, n. 46
 Alia similia exempla, n. 48
 Victoria à Theodoro Heraclii fratre de Sain Cofrois Duce reportata, n. 47
 Blasphemia in B. Virginem, Saracenorum Princeps naufragio dat penas, ibid.

Mauri

Mauri à Pelagio I. in Hispania B. Maria ope debellati n. 49
 Aliud simile exemplum, n. 52
 Simile exemplum de Saracenis Tharsi commorantibus, n. 50
 Ierosolymitana, Vrbs per Deiparam recuperata, n. 51
 Carnuteses B. Mariae ope barbaros cadunt, numero 53
 Ioannes Zemices Imperator Victorias plurimas Deipara ope consequitur, n. 54
 S. Theodorus Deipara iussu ad debellandos Scythas Constantinopolitano Imperatori fert opem, ibid.
 Ioannes Comnenus Deipara auxilio Scythas profugat, n. 55
 Constantinus Copronymus in Deiparam impius periturus, n. 56
 Simile exemplum de Leone Armeno, ibid.
 Albigenes haeretici per Deiparam extincti, numero 57
 Variis de Infidelibus à Christianis per Deiparam parva victoria, n. 58. & 59
 Ethnicus Rex, qui sacrum Crucis locum profanarat agritu line corrigitur, ibid.
 Victoria Navalis de Turcis anno 1571. in Actiaco promontorio, Deipara praesidio parva, num. 60. & 61
 Conflagratio hospitii Montis Virginis, anno 1611. & plurima, qua in ea acciderunt admirabilia, n. 62. & seqq.
 Flamma à Templo Montis Virginis, exposito sanctissima Eucharistia Sacramento, mirifice recedit, n. 64
 Puer Deipara devotus ab interitu liberatur, numero 65
 Adolescens Deipara sodalitia adscriptus, mirifice ab incendio servatur, ibid.
 Alia similia exempla, ibid.
 Prodigium incendium Montis Virginis praesignificatur, n. 68
 Imago B. Virginis Salerni sudare visa est, nu. 69. & miracula ibidem peracta.

Ex Tractatu de Festis, & Templis Deiparae.

Conceptionis Deiparae Octava rosa toto anno virentis miraculo confirmatur, n. 1
 Helsingus Abbas Rhemensis, de Conceptionis Deiparae solemnitate celebranda, à S. Nicolao Episcopo monetur, n. 2
 Clericus quidam B. Virginis monitu virginitatem servat, & Conceptionis ejusdem solemnitatem celebrandam instituit, ibid.
 Aliud simile exemplum, ibid.
 Nativitatis Deiparae solemnitas ab Angelis celebrari in caelis visa, n. 3
 Natalis B. Virginis domus Lauretana anniversaria flamma, ac nocturnis ignibus mirifice insignitur, ibid.
 Purificationis Deiparae solemnitas in caelis celebrari per visionem cuidam Virgini ostensa, n. 7
 In Assumptionis Deiparae solemnitate cerei, qui in Templo S. Mariae Majoris accendebantur non consumebantur, n. 9
 Caecis duobus B. Virgo Constantinopoli apparet, illosq; illuminat, n. 3
 S. Mariae Majoris Templum Roma B. Virginis iussu novis miraculo extruitur, n. 18
 Imago B. Virginis S. Gallae ab Angelis delata, numero 22
 Per eandem Imaginem pestis ab urbe depellitur, ibid.
 Eandem Imaginem iudaei duo contemntes, illico dant poenas, ibid.
 Imago Deiparae in puteum projecta super effluentibus mirifice aquis excipitur, n. 28
 Imagines Deiparae ab incendio mirifice servatae, n. 29. & 34
 Draco pestilentem afflatu spiritum exhalans, S. Silvestri precibus occiditur, n. 30
 Puer in Tiberi delapsus, à Deipara incolumis servatur, n. 36
 S. Aspremus infirmus baculo à S. Petro sibi misso valetudinem recipit, n. 40
 S. Ianuarii Episcopi, & martyris sanguis iuxta caput ejusdem appositus esse vescit, n. 42
 Templum S. Mariae ad pedem Cryptae Neapoli, ejusdem Virginis iussu extructum, n. 44
 Alia similia Tempia ejusdem ope, ac iussu extructa, n. 45. 56. 71. & 74
 Miracula Beatae Virginis in Templo S. Mariae Siculae nuncupato, Neapoli, n. 45
 S. Ioannis Baptistae sanguis saepe mirifice colliquefcens, n. 46

Simu-

EXEMPLORUM.

Simulacrum Deipara miraculū praeclarum, Forolivi, n. 54.
 Imago B. virginis Mosis Serrati caelestibus edis signis repleta, n. 58.
 Ioan. Gavius continentiam agens, ab infante puerulo de sterilitate uenia diuinitus monetur, ib.
 Simile exemplum de Iohanne Eremita, ibid.
 Puella à Iohanne Garino interfecta, post septem annos B. virginis ope uiuens reperita, ibid.
 Imago B. virginis de Guadalupe, eiusdem iussu, inuenta, n. 59.
 Alia similia exempla, n. 60. 61. & 63.
 S. Ildelfonso apparet Deipara, & suum completens simulacrum ipsum sanctificat, n. 60.
 CasarAugustana Vrbs à Mauris obsessa, per B. virginem liberatur, n. 62.
 Templum B. virginis Casti vedrensis, diuinitus accensis lampadibus sapē insignitur, n. 64.
 Simulacrum à Deipara Ierosolymitanis Equitibus donatum, n. 66.
 Iudas cuiusdam filius cum S. Eucharistiam suscepisset, à patre in fornacem deiectus illa sua permansit, ibid.
 S. Stephani Iuniorū mater sterilis, filium precibus à Deipara impetrat, n. 73.
 Leonil. Imperialis dignitas à Deipara praenunciatur, & ut Templum exstruat monetur, n. 74.
 Idē Deipara iussu caeco cuiusdam visum reddit, ibid.
 Iustinus Imperator mentis deliquit laborans à Deipara iuuatur.
 Ad Templum sibi Ierosolymis exstruendum, Deipara columnas, ac trabes mirifice praebet, n. 75.

EXTRACTATU
de Virginibus.

SANCTUS Ildelfonsus Episcopus Toletanus albe veste à Deipara donatur, n. 16.
 S. Benedictus Abbas ad carnū tentationes superandas, se in spinas deiecit, n. 19.
 Simile exemplum de S. Bernardo, qui in gelidum aquarum stagnum est ingressus, ibid.
 Sanctorum exempla, qui mulierum conspectum, & familiaritatem uisarunt, ibidem.
 Conni Presbytero carnū tentationes, à S. Ioan. Baptista extinguuntur, ibid.
 Equiti Abbati simile exemplum, ibidem.
 Vrini Presbyteri zelus castitatis, ibid. & n. 78.
 Alia similia exempla, ibid.
 Monachus, qui damoni sub mulieris specie hospitium non auergerat, ab eodem est decipitur, ibid.

Aliorum exempla, qui à damone sunt decipi, ibid.
 Martyr quidam ad libidinem coercendam linguam sibi dentibus abscidit, n. 23.
 Simile exemplum de Niceta Nicomediensi martyre, ibid.
 Solitaris quidam pro castitate seruanda sibi digitos combussit, n. 25.
 Idem mortuam mulierem ad vitam reuocat, ibid.
 S. Franciscus de Assiso pro pudicitia in igne decumbens non laeditur, n. 26.
 Alia similia exempla, ibid. & n. 27.
 S. Thom. Aquinas castitatis zona ab Angelo praecingitur, n. 27.
 S. Vincentius Ferrerius Deipara ope uirginitatem seruat, n. 27.
 S. Edmāndi Cantuariensis Episcopi, simile exemplum.
 Virgines quatuor ab Angelo stola candida operiuntur, n. 31.
 S. Barbara uirg. & martyri praecisa mamilla ab Angelo restituitur, n. 31.
 Henrico Kok igne perusto à S. Barbara uite spatium prorogatur, ibid.
 S. Stanislaus Kostka Angelorum ministerio delatam sibi sanctissimam Eucharistiam sumit, ibidem.
 Virgo quaedam nomine Maria Verona à saxo cedente, excipitur persecutoribus diuinitus occisus, n. 33.
 Dorothea uirgo rosas, ac mala à paradiso delata ad Theophylum transmittit, n. 34.
 S. Ildelfonsus Episcopus à S. Leocadia è tumulo egressa, palam laudatur, n. 36.
 Virginum exempla, qua à cruciatibus plurimū, diuina ope, incolumes euasere, n. 37. & à 39. ad 43. & à 48. ad 51. & 57. 60. 61. & 80.
 Catharina Alexandrina uirgo, & martyr, à Deipara Christo despondetur, n. 38.
 S. Potamiana Alexandrina uirgo, & martyr, multis apparet, quos ad Christi fidem conuertit, n. 41.
 S. Iuliana uirgo & martyr, seductorem damonem plagis cedit, n. 43.
 Dympha uirgo, & martyr, cum Gereberno martyre &c.
 Alia similia exempla, n. 45. 67. & 69.
 S. Vnesfrida admirabilis uita, n. 45.
 Maxellendus uirgo, & martyr, Harduino interfectori diuinitus excacato, amissum lumen oculorum reddidit, n. 46.

INDEX EXEMPLORUM.

Virgines vim inferre cupientes, divinitus puni-
 titi, n. 48. & 57.
 Virginum exempla, qua divina ope miracula à
 persecutorum molestiis sunt liberata, n. 48. &
 à 49. ad 51. & 57. 66. 73. 77. & 85.
 Nicomachus Christi fidem deserens, illico expi-
 rat, n. 48.
 S. Euphemia Chalcedonensis miraculo fides ca-
 tholica confirmatur, n. 50.
 S. Agnes virgo, & martyr, mortuum persecutoris
 Praefecti filium ad vitam revocat, n. 51.
 Virginitatis votum alteri designans, morte mul-
 tatur, n. 58.
 Genovesa virgo à S. Simone Stylita divinitus
 agnoscitur, n. 59.
 Cilinia virginis porta Templi aperitur, ibid.
 Aliud simile exemplum, n. 64.
 Virginitas enjussam bono nomini deservens à da-
 mone corripitur, ibid.
 Virgo quadam sanctimonialis à barbarorum do-
 minio divinitus liberatur, n. 53.

Virgines dua pulchritudinem corporis ad tempus
 sibi subtrahi precibus impetrant, n. 60. & 76.
 Inaquilina pro virginitate tuenda sicco pede super
 aquas marii ambulat, n. 62.
 Melitidis virgini Christus cor pro amoris ac sala-
 tis gloria pignora dedit, n. 63.
 S. Catharina Senonensis Christum cum Despara ap-
 parere, eamque sibi despondere, n. 64.
 B. Mater Teresa amoru divini speculo ab Angelo
 vulneratur, n. 65.
 Euphemia Virgini Despara apparet, eiq; nasum
 ac labia, pro tuenda virginitate praecisa, reser-
 vat, ibid.
 Virginum defunctorum corpora miraculis pra-
 elara, n. 70. 74. & 77.
 S. Iulianus, ac Basilissa, virginitatu laurea à
 Christo, ac B. Virgine coronantur, n. 73.
 Aliud simile exemplum, n. 74.

Finis Indicis Exemplorum, sive Miraculorum B. Virginis
 MARIE.

INDEX RERUM MEMORABILIVM, QVÆ IN HOC LIBRO DE VIRGINIS B. DEIPARÆ MARIE LAUDIBUS;

Et in ejusdem Operis Appendice continentur,
Ordine Alphabetico.

*Prior numerus Libri Capita, posterior Capitulum
numeros indicat.*

Nomina porro eorum, quæ DEIPARÆ exemplo virginali pudicitia floruerunt, in fine Tractatus de Virginitibus, peculiari Indice Alphabetico recensentur, unde Lector accipiat,

A Byllus gratiæ, maternitas Dei, c. 5. n. 2 Adum Deiformem habuit Deipara, ex Alberto, capit. 6. numero 7 Advocata nostra Deipara, c. 30. n. 8. ad 6. & n. 16 Ægypti deserta cur tot Monachis floruerint? c. 23. n. 5 Ægyptii ante Christi adventum Virginem in lecto, & infantem in præsepio collocare, & adorare soliti, c. 5. n. 9 Ætas Deiparæ, c. 6. n. 9 Ætas plenus est Deipara, c. 21. n. 37 S. Alberti Carmelitæ erga Deiparam pietas, c. 35. n. 14 B. Aloysius Gonsaga Deiparæ studiosus, c. 35. n. 32 Altare novum à Juda Machabeo ædificatum, Deiparam adumbrat, c. 7. n. 2 Altare duplex: alterum, in quo Christi corpus immolabatur: alterum, in quo Deiparæ anima transfigebatur, c. 10. n. 15 Altaria duo holocaustorum, & thymiamatis	templi Salamonis spiritualiter in Deipara, c. 5. n. 38 Altare Thymiamatis Deipara, c. 21. n. 29 Altare aureum Christus, c. 30. n. 1 Amor Virginis supernaturalis erga filium, c. 9. n. 10 Amor naturalis Deiparæ erga filium, c. 9. n. 5 Amor Virginis acquisitus erga filium, cap. 9. n. 6 Amor Virginis in filium ex septem capitibus augebatur, c. 9. n. 11. usq; ad 16 Amor Virginis erga nos, c. 29. n. 1. 2. 3. & c. 30. n. 9 Amoris naturalis erga filios varia exempla, c. 9. n. 5 Amor Virginis erga Christum imitandus, c. 37. n. 8 Amor Virginis erga filium post Ascensionem, c. 9. n. 17 Amor Christi velut sagitta pertransivit Deiparæ animam, c. 9. n. 10 Amoris sagitta Deiparæ animam pertransivit, ut ad nos Dei amor per Deiparam perveniret, c. 9. n. 20

INDEX RERUM

- Amor est mensura doloris, c. 10. n. 7
 Amor Jonathæ erga Davidem, Christi erga nos amorem adumbrat, c. 8. n. 18
 Amor erga Deiparam quomodo excitandus, c. 36. n. 5. ad 7
 Amici pro se invicem mori vellent, cap. 11. n. 8
 Amicus fidelis in periculis cognoscitur, c. 11. n. 6
 B. Andreae Carmelitæ erga Deiparam pietas, c. 35. n. 14.
 Angelorum septem principes Deiparam venerantur, c. 26. n. 5.
 Angelorum hymnodia in sepulchro Deiparæ, c. 12. n. 3
 Angeli Deiparæ obedire desiderant, cap. 12. n. 4
 Angelorum obsequium circa sepulchrum Deiparæ, c. 26. n. 12
 Angeli in terris Deiparæ ministrabant, c. 26. n. 8. usq; ad 11
 Angelorum obsequia erga Deiparam, c. 26. n. 1. usq; ad 5
 Angelus Thronus Dei dicitur, c. 3. n. 3
 Anima Deiparæ horro similis, c. 29. n. 21
 Annunciationis consensu, quantum præ omnibus Sanctis Deipara meruerit? cap. 5. n. 9.
 Annunciationis tempore Deipara Christi passionis cōscia, c. 11. n. 4.
 Annunciationis Deiparæ festum quando, & quomodo institutum. Tractat. de Festis. n. 9.
 Annunciationis festum dignitate | solemnitates omnes antecellit, c. 8. n. 14.
 S. Annæ Deiparæ parentis laudes, cap. 18. n. 1
 S. Anno Archiep. Deiparæ studiosus, c. 35. n. 10.
 S. Antonii de Padua erga Deiparam pietas, c. 35. n. 10.
 S. Antonii Abbatis vitam legentes aliqui castitatem voverunt. de Virgin. n. 78.
 Antonius. Duca in septem Angelos pietatem promovet, Tractat. de Fest. ac Templ. n. 21
 Apostoli quinam Virgines. Tract. de Virg. n. 14.
 Aquæ ductus ab Holoferne obstructus, quid significet, c. 5. n. 35
 Aquæ ductus cælestium gratiarum Deipara, c. 16. n. 8.
 Aquilo quid significet? c. 35. n. 4.
 Aquilonarem partem juxta crucem Deipara tenebat, c. 25. n. 1. & 2
 Arbor in Ægypto Christo adveniente inclinatur, c. 23. n. 8.
 Arca fœderis Deiparæ typus, c. 12. n. 4. c. 14. n. 17. c. 5. n. 45
 Arca fœderis, & omnia, quæ de illa dicuntur, Deiparæ aptantur, cap. 5. num. 45. usque ad 52.
 Arca Dei, quæ Idolum Dagon evertit, Deiparam adumbrat, c. 5. n. 37
 Arca veteris testamenti cur dicatur Arca fœderis? c. 5. n. 42
 Arce elevatio cur Deiparæ assumptionem significet? c. 5. n. 51
 Arca Noë Deiparæ typus, c. 16. n. 6
 Arca Noë ab aquis elevata Deiparam adumbrat, c. 6. n. 7
 Arma Christi, quæ sint? c. 22. n. 6. & 8
 Aromata Reginæ Sabæ, Deiparæ meritorum, ac virtutum typus, c. 12. n. 6
 Ascensus quindecim graduum templi, quid de Deipara portenderet, c. 6. n. 5
 Ascensus Deiparæ innoxæ super dilectum quidnam significet? c. 6. n. 4.
 Aspalathus quid sit? c. 16. n. 2
 Aspalathus Deiparæ typus, ibid.
 Assumptio Deiparæ festivitatum maxima. Tract. de Fest. n. 8.
 Assumptionis Deiparæ pompa, quàm fuerit gloriosa? c. 12. n. 11
 Assumptio B. Virginis quando, & quomodo cognita? c. 12. n. 3
 Ave cur in salutatione Deiparæ Angelus utatur? c. 5. n. 17
 Ave idem significat, quod Gaude, c. 5. n. 12.
 Aves nocturnæ, id est, Dæmones, à Deipara fugatæ, c. 24. n. 18.
 Augustus cur noluerit appellari Dominus, c. 23. n. 11
 Aula Dei; Deipara, c. 5. n. 28
 Attributa Dei in Deipara relucens, c. 15. n. 3
 Aureolâ quid sit? c. 6. n. 7
 Aureolâ doctorum quomodo acquiratur? c. 19. n. 5
 Aureolam doctorum Deipara consecuta est, c. 19. n. 5
 Aureolam triplicem est adepta Deipara, c. 6. n. 7
 Aurora consurgens Deipara, c. 24. n. 18. & c. 12. n. 4.

INDEX RERUM

Surum, quo Arca intus, & foris tegebatur Deiparæ vitam contemplativam, & activam adumbrat, c. 5. n. 47
 Auxilium Deiparæ experiuntur morti proximi c. 24. n. 10.
 Auxilium Deiparæ in publicis calamitatibus, cap. 16. n. 20, ad finem.

Balsamum quid sit? c. 21. n. 32
 Balsamum aromatizans Deipara, c. 21. n. 32 & 34.
 S. Basilides martyr, S. Potamiænæ orationibus ad Christi fidem cum aliis convertitur. Tract. de Virg. num. 41.
 S. Benedictus Abbas ad carnis tentationes superandas se in spinas dejicit, Tract. de Virg. num. 19.
 Bella nova elegit Deus per Deiparam, cap. 24. num. 17.
 Beneficia Deiparæ erga nos collata, c. 36. n. 24. ad finem.
 Beneficia à Deipara humano generi per ordines Religiosorum collata, c. 20. n. 37.
 S. Bernardi Abbatis erga Virginem pietas, cap. 35. n. 5.
 S. Bernardini Senensis erga Virginem pietas, c. 35. n. 17.
 Bethsabæe Deiparam adumbrat, cap. 30. numero III.
 S. Bonaventuræ erga Virginem pietas, cap. 35. num. 12.
 Botrus Cypri Deipara, c. 8. n. 2.

Cœlum dicitur Deipara, c. 3. n. 1. & 2.
 Calcaneus hominis quid significet? c. 24. num. 8.
 Candelabrum aureum, c. 9. n. 3.
 S. Candida vidua cum S. Aspremo Episcopo, à sancto Paulo Apostolo Christianæ fidei doctrinam accepit, Tract. de Templis, numer. 40.
 Carolus filius S. Brigittæ, Deiparæ devotus ab ea in morte admirabiliter adjutus, c. 24. n. 10, & c. 36. n. 18.
 S. Carolus Borromæus Deiparæ devotus, c. 35. n. 33.
 S. Carolus Borromæus à muliercula ad flagitium incitatus, strenue obstitit, Tract. de Virg. n. 8.
 S. Carolus Borromæus societates plurimas ad virginitatem, coelibatumque colendum instituit, Tract. de Virg. ibid.

Castitatis servandæ studium in Sanctis. Tract. de Virg. n. 20.
 Castitatis amittendæ periculum Religiosus quidam mirifice evadit, tract. de virginibus num. 24.
 Castitatis servandæ studio, viri aliquot ad mortem usque decertarunt, tract. de Virg. n. 22. ad 29.
 Castitatis servandæ zelus in Ursino Presbytero eximius, tract. de virg. n. 82.
 Castitatem servans, Apelles ab ignito ferro non urebatur, tract. de virg. n. 28.
 Castorumacies ordinata est Deipara, cap. 24. n. 17.
 Cedrus, ejusque proprietates Deiparæ aptantur, c. 6. n. 2.
 Charitas Virginis in Christum, c. 9. n. 3.
 Charitas Virginis variis figuris adumbratur, c. 9. n. 4.
 Charitas Deiparæ eximia, c. 7. n. 23.
 S. Catharinæ Senensis erga Deiparam pietas, c. 35. n. 15.
 Cherubim duo in Arca plenitudinem scientiæ in Deipara ostendunt, c. 5. n. 49.
 Chorum separatum ab aliis Sanctis, & Angelis constituit Deipara, c. 6. n. 4.
 Christus carnem ex Virgine acceptam semper retinuit, c. 8. n. 17.
 Christus totus fuit ex sola substantia matris, c. 9. num. 5.
 Christus fuit singulari quodam modo in Virgine, c. 8. n. 17.
 Christus cur susceperit sanguineam complexionem? c. 5. n. 46.
 Christus caput Ecclesiæ, c. 14. n. 9.
 Christus, etiam Adam non peccante, fuisset incarnatus, c. 14. n. 11.
 Christus rerum omnium summa, c. 14. n. 12.
 Christus quare dicatur filius hominis? cap. 15. num. 1.
 Christus dicitur semen mulieris, Genesis 3. c. 15. num. 1.
 Christus quomodo dicatur vermis? cap. 23. numer. 23.
 Christus per lapidem conversum in montem significatur, c. 23. n. 3.
 Christus ab exordio Conceptionis, salutem nostram operabatur, c. 23. n. 5.
 Christus, adhuc infans, homines ad suum regnum alliciebat, c. 23. n. 6.
 Christi prima spolia, quæ sint? cap. 23. numer. 7.

INDEX RERUM

- Christus omni ratione amabilis fuit matri, c. 9 num. 8
 Christus est altare aureum, c. 30 n. 1
 Christi humanitas thuribulum aureum, c. 30 num. 1
 Christus eadem feria, & eodem die mensis Martii crucifixus, quo & conceptus, cap. 11 num. 4
 Christi iusta in peccatores indignatio, in Deipara, veluti solis ardor in Virginis signo mitigatur, c. 16 n. 13
 Christus quare interdum die sabbati miracula operabatur? c. 20 n. 13
 Christus veluti Rhinoceros, in sinu Virginis placatur, c. 16 n. 15
 Christus causa bonorum omnium, cap. 14. num. 7
 Christus fulgur, & lux mundi, capite 21. numero 39
 Christus contra hostes suos tonitruum: cap. 21 num. 42
 Christi adventu, oracula silent, capite 23. numero 10
 Christus in cruce, occidentem spectabat, c. 25 num. 1
 Christus Frater, Sponsus, & Pater Justorum, c. 28 num. 3 & 4
 Christus dicitur polus mundi, c. 12 n. 5
 Christi victoria, quomodo Deiparæ tribuatur? c. 22 n. 10
 Crucifixi simulachrum Neapoli ad evitandum pilæ ictum, caput acclinat, capite 20 num. 56
 Cibo coelesti Apollo, & Anaph Abbates reficiuntur, c. 26 n. 10
 Cisterna Bethleemica Deiparæ typus, cap. 5 num. 34
 Cisternæ proprietates Deiparæ applicantur, c. 5. num. 35
 Civitas Dei, Deipara, c. 5 n. 25
 Civitas refugii, Deipara, c. 16 n. 6
 Civitas animata est Deipara, c. 4 n. 17
 Civitas solis dicitur Deipara, c. 21 n. 41
 Civitates duæ inter se contrariæ, ab amore sui, & ab amore Dei ædificatæ, c. 22 n. 2
 Clavis Christi fixere diabolium, capite 22 numero 17
 Clementia Deiparæ, c. 21 n. 19
 Clementia Virginis dicitur imber serotinus, c. 16 n. 3
 Clibanus intellectualis dicitur Deipara, cap. 8 num. 19
 Collum S. Ecclesiæ est Deipara, c. 14 n. 17 & c. 30 n. 17
 Columba arca Noë, Deiparæ typus, c. 30 n. 6 cap. 16 n. 1
 Columna nubis, Deiparæ typus, c. 3 n. 5 & c. 16 num. 13
 Columna ignis, Deiparæ typus, c. 3 n. 6 & cap. 16 n. 13
 Compassionis virtus, quid sit? c. 10 n. 4
 Compassionis affectus erga filii cruciatus, in Deipara maximus, c. 10 n. 6
 Compassionis affectus, quem Sancti erga Christum patientem habuerunt, cap. 10 numero 4 & 5
 Conceptionis Virginis festum est de mysterio antiquissimo, c. 7 n. 5
 Conceptionis Deiparæ festum, quando incepit apud Græcos, & Latinos, tractatu de Fest. num. 1
 Conceptio immaculata Deiparæ probatur, c. 7 n. 7 usque ad 13
 Conceptio Deiparæ gaudium universo mundo cur annunciaverit? c. 7 n. 20
 Conceptio Deiparæ per portas Sion significata, c. 4 n. 8
 Conceptio Deiparæ per liliæ radicem explicatur, c. 7 n. 19
 Conceptionis Deiparæ symbola, & figuræ, c. 7 n. 12 & seq
 In Conceptionis exordio, Deipara confirmatur in gratia, c. 17 n. 17 & 22
 Conformitas Deiparæ cum voluntate Dei, c. 11 num. 8
 Contraternitas disciplinorum in urbe Senensi, & viri illustres, qui ex illa prodierunt, c. 40 num. 11
 Contraternitas Rosarii celeberrima, c. 40. numero 10
 Congregatio divini amoris Romæ, ex qua prodierunt ii, qui Ordinem Theatinorum fundarunt, c. 40 n. 11
 Congregatio quam vocant, dell'i Bianchi, Neapoli, & viri illustres, qui ex illa prodierunt: ex qua sunt orti ii, qui ordinem Clericorum regularium minorum fundarunt, cap. 40 num. 12
 Congregationi nomen dare, B. Virgini gratissimum, c. 40 n. 1
 Congregationis B. Virginis multiplex utilitas, c. 40 n. 1
 Congregationes Deiparæ sunt bonum, honestum, utile, & jucundum, c. 40 n. 3

INDEX RERUM

- Congregationis origo in Societatis Jesu domiciliis, c. 40 n. 8
 Congregatio primaria Romæ erigitur, cum indulgentis, c. 40 n. 8
 Congregationes Neapoli, in Societatis Jesu domiciliis, quæ & quot sint, earumq; munerat. c. 40 n. 13 usq; ad 19
 Congregatio venerationis sanctissimi Sacramenti, in Collegio Neapolytano. vetustissima, c. 40 n. 15
 Congregationis præcipua pietatis opera, c. 40 num. 5
 Congregationis sodales cum aliis comparantur, c. 40 n. 7
 Congregationis leges, sunt veluti sepes, quæ agrum custodiunt, c. 40 n. 5
 Congressus Davidis cum Goliath, Christi cum Sarana certamen adumbrat, capite 5. numero 46
 Congratulatio erga Virginem exercenda, c. 36 n. 14 ad 18
 Conjuges, qui matrimonii legibus astricti, virginis florem illæsum servarunt, tract. de Virg. an. 72 ad 76
 Conjuges, qui ante matrimonium consummatum, altero conjugè dimisso, ad religionem se contulerunt, Tractatu de Virginibus, numero 76 & 78
 Conjuges, qui aliqua suscepta prole continentiam servarunt, tract. de Virg. an. 81 ad 84
 Conversatio Virginis cum filio, capite 9 numero 3
 Corona duplex, qua cingebatur Mensa propositionis, coronam Deiparæ adumbrat, cap. 5 num. 40
 Corona Deiparæ quomodo recitari inceperit? c. 35 n. 9
 Coronæ Deiparæ præstantia, & utilitas, c. 39 n. 12 ad 15
 Corona parva Deiparæ, c. 39 n. 15
 B. Consalvi Sylværiæ erga Deiparam pietas, c. 35 n. 30
 Consensus Deiparæ in Incarnatione præstitus summis votis exoptatus, cap. 17 numero 6 & 7
 Constantia Virginis maxima in filii cruciatibus spectandis, c. 11 n. 7
 Constantia Deiparæ, c. 11 n. 7
 Constantia SS. Felicitatis, & Symphorose, & aliarum, quæ filios ad martyrium hortabantur, c. 11 n. 7
 Constantia matris S. Melythonis marit, ex quadraginta martyribus, c. 11 n. 5 & alia familia exempla, ibid.
 Constantini Imperatoris & Constantinopolitanæ civitatis erga Deiparam pietas, cap. 35 num. 35
 Contemplatio Virginis somno non intercepta, c. 21 n. 29
 Continentiæ virginalis centesimum fructum Deipara est consequuta, c. 6 n. 7
 Crucis acerbitas describitur ex Seneca, c. 10 num. 11
 Cypressus in monte Syon, Deiparæ typus, cap. 6 n. 2
DEBBONA Deiparam adumbrat, c. 24 num. 16 & 17
 Dei attributa in Deipara relucent, capite 15. num. 3
 Deipara; Apoc. cap. 4. aliquo symbolo subintelligitur, c. 2 n. 3
 Desertorum Ægypti dignitas, ex Adventu Christi, c. 23 n. 9
 Desponsatio Virginis, quæ ratione cum Josepho facta? c. 8 n. 7
 Devotio erga Deiparam, quid sit? capite 36 numero 1
 Devotio solita Deiparæ, quænam sit? cap. 37 num. 1
 Devotio erga Deiparam, quomodo procuranda? c. 34 n. 1 ad 4
 Devotio erga Deiparam ex septem capitibus oritur, c. 34 n. 4 ad finem cap.
 Devotio Imperatorum, ac regum, erga Deiparam, c. 39 n. 19
 Devotio Deiparæ prænuincia gratiæ Christi, c. 34 n. 23
 Devotio erga Deiparam, prædestinationis signum, c. 34 n. 18 ad 23
 Devoti erga Deiparam multipliciter significantur, c. 34 n. 13
 Deus à Virgine denominatur, c. 15 n. 1
 Deus debitor quodammodo Deiparæ, cap. 12 num. 10
 Dignitas Deiparæ, c. 14 n. 1
 Dignitas parentum B. V. ad ipsam, & ad Christum redundat, c. 18 n. 1
 Dignitas Deiparæ supra omnes creaturas multipliciter probatur, c. 4 n. 2 ad 8
 Dionysii Carthusiani erga Deiparam pietas, c. 33 num. 18
 Dioptra perspectivæ Deiparam significat, cap. 15 n. 4

Docto-

INDEX RERUM

- Doctorem aureolam Deipara est consecuta**, c. 19 n. 5
Doctorem aureola, quomodo acquiritur, c. 19 num. 5
Dæmonis regnum à Christo adhuc infante evertitur, c. 23 n. 6
Dæmon veluti hamo à Christo captus, cap. 23 num. 2
Dæmonis caput, à Deipara in se ipsa, & in aliis contritum, c. 24 n. 1 ad 6
Dæmones à Deipara, per Christum conteruntur, c. 22 n. 5, 7 & 8
Dæmones fugantur à Deipara, capite 24. numer. 17
Dæmon debellatur à Deipara, c. 22. n. 1 ad 8
Dæmon dicitur Draco magnus, & rufus, c. 21 num. 22
Dæmones similes lupis, c. 24 n. 19
Dæmonum tyrannis triplici metaphora explicatur, c. 23 n. 14
Dæmonis typus, Goliath, c. 23 n. 16
Dæmonis filii dicuntur impii, cap. 22. n. 1
Dolores Deiparæ, à filii incarnatione, cap. 11. num. 3
Dolor Deiparæ, de filii Passione, cap. 6. numero 15
Doloris Deiparæ argumenta, c. 11. n. 5
Dolor Deiparæ in filii Passione, quam plurimis exemplis explicatur, c. 10. n. 13
Dolor Deiparæ in Passione filii, S. Brigittæ revelatur, c. 10 n. 12
Dolor Deiparæ conjunctus cum desiderio humanæ salutis, c. 11 n. 8.
Dolor mutuus Christi, & Deiparæ passionis dominicæ tempore, exemplis explicatur, c. 10 n. 14, 15, & 16
S. Domini erga Virginem pietas, cap. 35. numer. 6
Domus Dei Deipara, c. 5 n. 26
Domus eburnea, ex qua desumpta sunt vestimenta humanitatis Christi, est Deipara, c. 5 num. 16
Domus Sapientiæ cum septem columnis, Deiparam adumbrat, c. 5 n. 26
Druides, ante Christi Adventum aram dicarunt Virgini parituræ, c. 5 n. 8
ECCLESIAE persecutores prodigiis plurimis coercerentur, c. 16 n. 20
Ecclesia Deiparam multiplici cultu veneratur, c. 29 n. 34 ad 43
Ecclesia sub lunæ vocabulo, c. 30 n. 8
Ecclesia per mulierem amictam sole significatur, c. 31 n. 1
S. Edmundus Archiepiscopus Deiparæ studiosus, c. 35. n. 6
Edmundus Jesu pueri colloquio perfruitur, c. 34. num. 5
Educatio B. Virginis in Templo, c. 8. num. 10 usque ad 17
Electa ut Sol dicitur Deipara, c. 14 n. 15
Elemosyna, quibus danda? c. 12 n. 8
Elogia Sanctorum eo, quod Deipara ad nostram salutem sit cooperata, c. 22. n. 10
Elogiorum Deiparæ tractatus, ad calcem totius Operis
Ex Elogiis Deiparæ, quomodo argumenta sermonum de eadem sumi possint, in peculiari tractatu de eisdem Elogiis
Epistola Dionysii A. Copagiaræ, in qua Deiparam se vidisse testatur, c. 5 n. 57
Epistola Deiparæ ad Florentinos, & Messanenses, c. 29 num. 59
Ester Deiparam adumbrat, c. 24 n. 16. & 17
Etimologia nominis Mariæ multiplex, tract. de salut. Angel. n. 2
Eva cum Deipara confertur, capite 5. numero 15 ad 19
SS. Evangelistæ significati per quatuor animalia Beatam Virginem celebrant, capite 19 num. 1
SS. Evangelistæ multa de mysteriis vitæ Christi, à Deipara didicerunt, c. 19 n. 1
S. Eusebius Episcopus Vercellensis, primus Monachorum instituta, cum clericorum officii copulavit, tract. de virg. n. 10.
Exaltatio Deiparæ super omnes Angelorum choros ostenditur, c. 6 n. 5
Excellentia matris Dei variis nominibus exprimitur, c. 5 n. 1
Exempla Deiparæ compluracitantur, in peculiari eorundem Indice, qui ante hunc rerum memorabilem Indicem habetur
Expectatio partus Deiparæ, quando, & à quo celebrata? tract. de Fest. n. 12
FAMILIARITAS nimia cum muliere vitanda Tract. de virg. n. 22
Fenestra cæli est Deipara, c. 16 n. 9
Ferculum Salomonis, ejusque singulæ proprietates, Deiparæ aptantur, capite 5 numero 30
Festa complura in honorem Deiparæ variis in locis celebrata, c. 28 n. 11 ad 23
Festa

MEMORABILIUM.

Festa Deiparæ, qua præparatione celebranda? c. 38 n. 12
 Fides Deiparæ, c. 11 n. 8
 Fidelitas Deiparæ in Christi cruce probata, c. 11 num. 6
 Fiducia erga Deiparam, quomodo excitetur? c. 36 n. 19 ad 24
 Filii Deiparæ spirituales, cap. 22 num. 1 & 2 & toto c. 17
 Figuræ variæ, quibus Deipara adumbratur in Judith, Esther, Debora, c. 24 n. 16 & 17 in muliere Thecutes, c. 30 n. 5 in Rebecca, & Bethsabæe, c. 30 n. 11
 Flammeum virginale, quid sit tract. de virgin. num. 30
 Fletus mulierum super Christum, cur prohibitus? c. 10 n. 4
 Flores Virginis cur sint pariter fructus? capite 8 num. 22
 Fluvius sabbaticus quare sic dictus? capite 20 num. 13
 Fluvius sabbaticus, gratias per Deiparam expectandas significat, c. 20 n. 13
 Fomes in Deipara non fuit, c. 7 n. 24
 Fomes est nobis hostis domesticus, tract. de Virg. n. 1
 Fons Solis Deipara, c. 5 n. 34
 Fons lucis, Deipara, capite 5 numero 37 cap. 21 num. 49
 Fons universam terram irrigans, capite 5 num. 24 & 34
 Fons hortorum, & puteus aquarum viventium designat Deiparam, capite 5 num. 33 & cap. 28 num. 11
 Fons olei Romæ per sortum diem fluxit, tract. de templ. n. 9
 Fons signatus, capite 7 num. 12 & cap. 32 numer. 13
 Forma, & mores Deiparæ, c. 5 n. 26
 Formula offerendi se Beatæ Virginis, cap. 36 numer. 3
 Fortitudo Deiparæ, c. 21 n. 15
 Fortitudinis actus duplex, ibid.
 Fortitudo Deiparæ contra dæmonis caput, variis figuris adumbratur, c. 24 n. 20
 S. Franciscus de Assisio corporis defatigatione, dæmonis illecebras superabat, tractatu de Virg. n. 28
 S. Francisci erga Deiparam pietas, capite 35 numer. 8
 S. Franciscus Deiparam sui ordinis advocatam constituit, c. 30 n. 5

B. Francisci Xaverii erga Deiparam pietas, c. 35 num. 29
 Fidericus III. Imperator Deiparæ devotus, c. 39 n. 19
 Fructus ex Deipara per ordines religiosorum, c. 20 num. 37
 Fructus ex Deipara in animarum conversione, per Societatem Jesu, c. 10 n. 41
 Fulgur Christus, c. 21 n. 38
 Fulgura, voces, & tonitrua à divino throno procedentia, quid significant? capite 20 numer. 1

GAUDIUM, quod ex Christi Resurrectione Deipara concepit, capite 11 num. 9 ad 12
 Gaudium de bonis amici ex amore nascitur, c. 36 n. 14
 Gedeonis victo-ria, & ejusdem nominis interpretatio ad Christum refertur, capite 23 numer. 14
 S. Gerardus Episcopus Deiparæ devotus, c. 35 n. 4 & c. 36 n. 13
 Gladus domini est Christi humanitas, & ea quæ de illo dicuntur, c. 22 n. 12
 Gloria Deiparæ immensitas, c. 6 n. 10
 Gloria Deiparæ omnium sanctorum gloriam collective sumptam, superat, c. 6 n. 11
 Gloria Deiparæ plene à nobis explicari non potest, c. 12 n. 4
 Gloria SS. Augustini, ac Thomæ Aquinatis visione significatur, tract. de Virg. n. 27
 Gratia Deiparæ immensitas explicatur, cap. 13 num. 3 & 4
 Gratia Deiparæ in Conceptione, cap. 7 numer. 3 & 10

HABITACULUM Christi Deipara, cap. 3 numer. 1
 Hamus, quo captus est Leviathan, c. 23 n. 1 ad 4 & c. 5 n. 24
 Hæretici, alique Christiani nominis hostes opere Deiparæ delecti, c. 20 n. 60
 Hæretes debellantur à Deipara, capite 24 num. 4 & 5
 S. Helenæ Constantinii Imperatoris matris monumenta, Neapoli, tract. de Templ. numer. 41
 S. Henricus Imperator Deiparæ devotus, c. 35 n. 36 & c. 36 n. 19
 Henricus H. Anglorum Rex Deiparæ devotus, c. 39 n. 19

Mmmmm Hen-

INDEX RERUM

- Henricus Lusitaniæ infans Deiparæ studiosus, c. 35 n. 38
- Homo quare dicatur Microcosmos? cap. 14 numer. 12
- Homines excitantur ad Dei laudem à Deipara, toto c. 33
- Honor quid sit? c. 36 n. 8
- Honor, quibus rebus exhibendus? cap. 38 numer. 1
- Honor erga Deiparam, ib.
- Honor Christi erga matrem, capite 30 numero 13
- Honores Josepho in Ægypto habiti, multo magis Deiparæ debentur, quæ pacem cæli ex le protulit, c. 8 n. 24
- Hortus conclusus Deipara, c. 7. n. 12 & cap. 32 num. 17
- Humilitatis gradus, c. 21 n. 24
- Humilitas Deiparæ in Purificatione, c. 21 n. 26 & c. 37 n. 6
- Humilitas Christi, c. 12 n. 12
- Humilitas per Nardum significatur, capite 21 num. 21
- Humilitas Deiparæ, c. 12 n. 12 & 13 & c. 37 n. 6 & c. 21 n. 21 ad 28
- Humilitate, & virginitate matris, filius Dei è cælo deducitur, c. 7 n. 1
- Humanitas Christi indumenti nomine exprimitur, c. n. 18
- Humanitas Christi est gladius, quo debellatus est Leviathan, c. 22 n. 12
- Hymnodia Angelorum in sepulchro Virginis, c. 12 n. 3
- Hyperdulia Virgini debetur, c. 36 n. 11
- I**ANUA misericordiarum Deipara, cap. 29 numer. 8
- Idola Ægypti à Christo evertuntur, cap. 23 num. 8
- Iesu nominis interpretatio, tract. de Salut. Angel. n. 6
- Iesu nominis laudes, tract. eodem n. 6 & 7
- Iesu nomen non tantum Salvatorem, sed etiam apud Græcos medicum sonat, capite 5 num. 20
- B. Ignati Loyolæ erga Deiparam pietas, c. 35 num. 19
- Ignis Deitatis cur in Deipara non comburatur humanæ naturæ scænum? capite 8. numer. 13
- Imaginum Deiparæ cultus, capite 29 num. 43 ad 48
- Imagines Deiparæ vim habent contra tentationes, c. 36 n. 22
- Imago Deiparæ ab Angelis S. Gallæ delata, tract. de templ. n. 22
- Imago B. Virg. Cestochoviensis in Polonia miraculis præclarissima, c. 20 n. 20
- Impiorum misera conditio, c. 23 n. 15
- Impudica mulier quæ S. Vincentium ad flagitium excitabat, à dæmone mulcatur, tract. de Virg. n. 29
- In incarnatione Christi, donum præclarissimum nobis à patre exhibitum, capite 20 num. 3
- Incarnatio Christi miraculorum maximum, cap. 20 n. 2
- Incarnatio, peculiari ratione, dicitur opus Dei, ibid.
- Incarnationis opus creationi præfertur, ibidem
- Incarnatio dicitur, quid novum super terram, c. 20 n. 4
- Incarnationis mysterium noluit Deus fieri sine Virginis consensu, c. 17 n. 6
- Initium viarum Dei, quid sit? capite 14 num. 4 ad 12
- Insigne Regiæ dignitatis, quale sit in Deipara, c. 6 n. 7
- Invocatio Virginis, quomodo faciendâ? c. 38. num. 4. 5
- S. Ioannis Baptistæ integritas corporis, capite 24. num. 6
- S. Ioannis Baptistæ sanguis, quomodo in eius decollatione servatus? tract. de festis ac templis, n. 46
- Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolitanus Deiparæ devotus, capite 35 numer. 37
- Ioachim Deiparæ parentis laudes, toto capite 18
- Jordanis nomen Deiparæ adaptatur, capite 4 num. 10
- Ioseph cur sponsam dimittere voluerit? cap. 8 num. 6
- S. Iosephi intercessionis efficacia, tract. de Virg. num. 14
- S. Iosepho cur Deipara desponsata? tract. de Virg. n. 72
- S. Ioseph Sponsi Deiparæ virginitas, tract. de Virg. n. 14
- Iris thronum ambiens, Deiparam adumbrat, c. 2 n. 3
- Iris misericordiarum typus, c. 16 n. 1

MEMORABILIVM.

- Iridis contactu plantæ odorem contrahunt, c. 16 n. 1
 Iudæi ad Occidentem orabant, Christiani autē versus Orientem orant, c. 25 n. 2
 Iudæa Rachel ad Christi fidem per Deiparam conversa, c. 4 n. 23
 Iudith Deiparam adumbrat, cap. 24 numero 16 & 17
 Iuliana Virg. dum martyrio insignitur, plurimos ad Christi fidem convertit, tract. de Virg. n. 43
 Iustitia Deiparæ, c. 21 n. 14
 Iusti in virginis corde esse dicuntur, capite 27 num. 2
 Iusti parturiunt prope crucem à Deipara, cap. 28 num. 5
 Iusti quomodo contineantur in Deipara. c. 28 num. 2
 Iustorum mater Deipara, c. 27 n. 1 & 2
- L**ACRYMÆ Virginis reliquisse dicuntur vestigia in filii monumento, capite 10 num. 3
 Lapis conversus in montem, dicitur Christus, c. 23 n. 3
 Laudes Virginis plene explicari nequeunt, in Præfat. ad Lect. n. 2
 B. Laurentii Justiniani erga Deiparam pietas, c. 35 n. 18
 Leviathan dæmonem significat, & de eo plura dicuntur, c. 22 n. 16 & 17
 Liber grandis, in quo verbum æternum, Spiritus sancti calamo fuit inscriptum, est B. Virgo c. 5 n. 29
 Ligna fetum impuribilia, Deiparæ corpus incorruptum significant, c. 5 n. 45
 Lignum vitæ est Deipara, c. 5 n. 23
 Lilium inter spinas dicitur Deipara, propter puritatem, c. 5 n. 61
 Lilium inter spinas Deipara, propter immaculatam Conceptionem, c. 7 n. 19
 Lilium inter spinas Deipara ob spinas capitis Christi, c. 10 n. 14
 Litaniarum Deiparæ utilitas, c. 34 n. 3
 Lucerna in nocte inextincta est Deipara culpæ originalis immunis, c. 7 n. 17
 Ludovici Pii Imperatoris erga Deiparam pietas, c. 35 n. 36
 ut Luna pulchra est Deipara, capite 14 numero 18 capite 16 num. 12 cap. 6 num. 3 cap. 30 num. 14
 Luna Ecclesiam significat, c. 30 n. 8
- Luna propter lucis defectum interdum dæmonem significat, c. 24 n. 7
 Lux mundi Christus, c. 21 n. 39
 Lux nova mundi est Deipara, c. 14 n. 16
 Lux primo creata Deiparæ typus, ibid.
- M**A CARIUS Romanus Angelo Raphaeli duce solitudinem petit, tract. de Virg. n. 78
 Magistra Apostolorum, & Evangelistarum Deipara, c. 17 n. 16 & 19
 Magneti Deipara assimilatur, c. 36 n. 23
 Manna quod asservabatur in arca, est Deiparæ misericordia, c. 5 n. 49
 Manna Deiparæ typus, c. 34 n. 16
 Mansuetudo Deiparæ, c. 11 n. 19
 Mare vitreum ante thronum, quid significet? c. 16 n. 18
 Mare in quod intrant omnia flumina gratiarum est Deipara, c. 4 n. 11 & c. 5 n. 4
 Mariæ nomen quid significet? c. 5 n. 5. 6. & 7 & Tract. de salut. Angel. n. 2
 Mariæ nomen præstantissimum, eiusdemque multiplex significatio, cap. 4 num. 11 ad 17 & 22
 Mariæ nomen etiam apud Ethnicos celebre, c. 4 n. 18
 Maria in hac vita interdum ad breve tempus ad Dei visionem elevata, c. 5 n. 10
 ad Mariæ nomen sacratissimum quamplurima revocari possent, verum cum totius operis argumentum circa Deiparam verteretur, commodius ea in Indice, suis quæque litteris reponenda censuimus.
 Mariæ ad Nives festum quomodo, & quando institutum, tract. de Fest. n. 10
 B. Mariæ de Oegnes erga Deiparam pietas, c. 35 n. 13
 Martyrum Regina est Deipara, c. 11 numero 1. 2 & 3
 S. Martinus Episcopus Deiparæ devotus, c. 35 num. 3
 Mater Christi non tantum naturalis, verum etiam spiritualis dicitur Deipara, capite 28 num. 13
 Mater viventium est Deipara, cap. 27 n. 1 usque ad 10
 Mater iustorum dicitur Deipara, toto c. 28
 Mater pulchræ dilectionis Deipara, capite 9 num. 20
 Mater fidei, spei, ac charitatis Deipara, c. 28 n. 11 & 12

INDEX RERUM

- Maternitas Dei est abyssus gratiæ, capite 5 numero, 2
- S. Matthæus Apostolus Iphigeniæ virginitatem suadens, martyrio coronatur, tract. de Virg. n. 57
- Medium terræ Deipara, c. 5 n. 32
- Mediatix nostra Deipara, c. 30 n. 6
- Menfa panum propositionis Deiparam adumbrat, c. 5 n. 40 & c. 8 n. 19
- Menfa aduersus eos, qui tribulant nos, est Deipara, c. 5 n. 40
- Microcosmos Deipara dicitur, c. 15 n. 5
- Miles quidam pro tuenda puellæ virginitate cum ea martyrio coronatus, tract. de Virg. num. 52
- Miracula quare interdum Christus die sabbati operabatur? c. 20 n. 17
- Miraculum mundi præstantissimum dicitur Deipara, c. 20 n. 6
- Miracula velut fulgura ex Deipara prodeunt, c. 20 n. 11
- Miracula plura fiunt in Deiparæ templis, & quare? c. 20 n. 24
- Miracula Deiparæ quamplurima citantur, in peculiari eorundem Indice, qui antehunc rerum memorabilium Indicem habetur.
- Misericordia Deiparæ immensa, capite 16 numero, 2
- Misericordia in Virgine crevit ab infantia, cap. 16 num. 3
- Misericordiæ folium Christo præparatum, est Deipara, c. 16 n. 8
- Misericordia diuina per Virginem in omnes effunditur, c. 16 n. 7
- Misericordia Deiparæ soli, lunæque assimilatur c. 16 num. 2
- Misericordia per Iridem significatur, cap. 16 num. 1
- Misericordia, quæ est veluti dimidium Regnum Dei, Deiparæ communicatur, capite 16 num. 2
- Missæ de Deipara eidem gratæ, cap. 38 numer. 6 & 7
- Monachi Benchorenses, succedentibus vicissim choris, diuinorum solemnia celebrabant, tract. de Virg. n. 9
- Monachorum multitudo, ac cœnobîa plurimis in locis, tract. de Virg. n. 6 ad 22
- Mons in vertice montium, est Deipara, cap. 4 num. 9
- Mons Dei, Deipara, c. 5 n. 31
- Mons unde abscissus est lapis sine manibus, Deipara, c. 5 n. 31
- Mens myrrhæ, & collis thuris, quid significet? c. 7 num. 20
- Morbo cur Deipara caruit, c. 5 n. 46
- Mortem B. Virg. adumbrat discessus Moyfis ex hac vita, c. 9 num. 18
- Mors Deiparæ absque dolore, sed amoris vi, c. 9, n. 18
- Mors Christi fuit triumphus omnia ei subiciens, c. 9 n. 2
- Mortuus Christi Deipara quodammodo detelicta videbatur, c. 10 n. 10
- Mortificationis virtus in Deipara, cap. 21 numero, 18
- Mortificationes quænam in Deiparæ honorem faciendæ? c. 39 n. 17 ad 23
- Mulier amicta sole dicitur Deipara, capite 8 num. 1
- Mulier fortis, c. 4 n. 9 & c. 24 n. 2
- Mulier, quæ fermentum in farinæ satis tribus abscondit, Deiparam significat, capite 8, numero, 10
- Mulieris planta serpentem interimit, cap. 22 num. 4
- Mulier quædam ad specum Martii monachi audacter accedens morte mulctatur, tract. de Virg. n. 19
- Mulierum cohabitatio fugienda, tract. de Virg. num. 22
- Mulierum familiaritas fugienda, tract. de Virg. num. 19
- Mulierum conspectus vitandus, tract. de Virg. num. 19
- Mulieribus sine socio non loquendum, tract. de Virg. n. 21, 23
- Mulieres, in quibus Deipara præfiguratur, Judith, Esther, Debora, c. 24, n. 16
- Mulier Thecuitis, c. 30 n. 5
- Rebecca, & Bethsabæ, C. n. 11
- Munera, ac proprietates Angelicorum Ordinum excellentiori modo in se Deipara habet, c. 6 n. 6
- Myrrha maris est Deipara, c. 34 n. 22
- N**ARDUS odorifera humilitatis Deiparæ typus, c. 21 n. 21
- Narses dux Imperatoris Justiniani Deiparæ devotus, c. 35 n. 35
- Natiuitas Verbi cur majori solemnitate celebratur, quem eiusdem Incarnatio, capite 8 num. 16

Nati-

MEMORABILIVM.

Natiuitas beatæ Virginis fuit octavo Septembris Aurora illuceſcente. Tractat. de Feſt. n.3

Natiuitas Deiparæ in domo probaticæ Joachim ex Damasceno, c. 18. n.4

Natiuitas Deiparæ feſtum, quando inſtitutum? Tract. de Feſt. n.3

Naturam humanam potiùs quàm Angelicam Deo ſibi unire complacuit, cap. 14. n.12

Natura Angelica, & humana famulatur Deiparæ, c. 26. n.7

Naturam humanam cur Deus ex Deipara aſſumpſerit? c. 14. n.14

Navis inſtituta de longè portans panem ſuum, eſt Deipara, c. 8. n.20

Nebula Deiparæ typus, c. 30. n.5

S. Nicolai Miræ Episcopi in Virginem pietas, c. 35. n.3.

Noſocomia, & Orphanotrophia in honorem Deiparæ excitata, cap. 29. numer. 6. ad 9

Nubes Domini leuis eſt Deipara, 3. n. 105

Obleſquia præſtanda erga Deiparam, c. 29. n.10. & honores ab Eccleſia eidem adhibiti.

Obleſquia Angelorum erga Deiparam, c. 12. n. 4. ibid.

Oberationes ad Deiparam per eius vitæ myſteria in Elogiis Deiparæ, n.7

Obſervatio divinæ legis in Deipara, cap. 37. n.4

Oculi Deiparæ cuius coloris, cap. 5. numer. 54

Officina miraculorum Deipara, cap. 20. numer. 4

Officium parvum Deiparæ, cuiusq; utilitas, c. 36. n.1

Oliua ſpecioſa in campis Deiparæ typus, c. 16. n.4. & c. 6. n.2

Oliua miſericordiæ ſignum, capit. 16. numero 4

Opera Chriſti quomodo Deiparæ tribui poſſent, c. 22. n.10

Opera miſericordiæ corporalis, quæ Deipara erga Chriſtum exhibuit, cap. 12. numer. 8 & 9

Opera miſericordiæ tam ſpiritualis, quàm corporalis, quænam in honorem Deiparæ exercenda? c. 39. n.23. ad finem.

Oracula dæmonum Chriſto naſcente obmutefcunt, c. 23. n.10

Oracula Sibyllina de Chriſto venturo, c. 23. n. 12. & 13

Orationis typus incenſum, c. 30. n.1

Orationis virtus in Deipara, capit. 21. numer. 29

Ordo Servitarum Florentiæ ex quadam Virginis ſodalitate prodiit, c. 40. n.10

Per Ordines Religioſorum quænam operetur Deipara in peccatorum converſione, c. 29. n.37. ad 41

Ofmanæ virgo poſt obitum miraculis præclara. Tract. de Virg. n.70

Pallium Chriſti dicitur Deipara, cap. 28. n.6

Palma in Cades Deiparam exprimit, cap. 6. n.2

Parentum Deiparæ dignitas ad ipſam, & ad Chriſtum retundat, c. 18. n.1

Paradiſus dicitur ex Deipara emanare, cap. 5. n.36

Paradiſus voluptatis cum Deipara comparatur, c. 5. n.28. & 24

Paſſionis Chriſti tempore triplex in corde Deiparæ conſiſtus, c. 10. n.15

Paupertas Deiparæ, c. 37. n.12. ad 17

Paupertas Chriſti, c. 12. n.9

Paupertatis novem gradus, & quinam in Deipara fuerint? c. 37. n.16

Peccato etiam veniali caruit Deipara, cap. 7. n.3

Peccatores per Deiparam convertuntur, c. 20. n.48

Pericula amittendæ caſtitatis. Tract. de Virgin. n.72

B. Philippi Nerei erga Deiparam pietas, c. 35. n.34

Pietas erga Deiparam eſt prædeſtinationis ſignum, c. 34. n.8

Pietas erga Deiparam fugat dæmones, c. 34. n.3

Platanus juxta aquas Deiparam adumbrat, c. 6. n.3

Porta Orientalis clauſa, in qua ſedet Dux, eſt Deipara, cap. 2. num. 10. & cap. 32. numer. 19

Porta celi eſt Deipara, c. 16. n.8

Potestas Deiparæ, c. 30. n.10

Potestas Deiparæ ſupra dæmones, cap. 24. n.17

INDEX RERUM

- Prædestinatio Deiparæ post Christum omni-
um prima, c. 14. n. 19
- Prædestinatio Deiparæ ante prævisum origi-
ginale peccatum fuit, c. 14. n. 14
- Prædestinatio Christi est nolite prædestinatio-
nis causa, c. 14. n. 8
- Præsentationis Deiparæ festum, quando insti-
tutum? Tract. de Fest. n. 4
- Præstantia Deiparæ per Christum magis co-
gnoscitur, c. 15. n. 5
- Præstantia Deiparæ à nulla pura creatura ple-
nè cognosci potest, c. 15. n. 6
- Præstantia Deiparæ variis typis adumbratur,
c. 20. n. 3
- Preces Deiparæ apud Christum efficacissimæ,
c. 30. n. 8. ad 15
- Preces ad Deum per Deiparam offerendæ, c. 38.
n. 4
- Preces, quænam in honorem Deiparæ recitan-
dæ, c. 38. n. 8. ad 12
- Preces ad Deiparam quomodo esse debeant,
c. 34. n. 4
- Preces, quibus petitiones ad Deiparam termi-
nari possunt, in Elogiis, n. 8
- Præcium Deiparæ fructu cur aliquando prive-
mur, c. 30. n. 14
- Primogenita redemptionis dicitur Deipara, c.
14. n. 15
- Privilegia Deiparæ quænam? c. 30. n. 16
- Privilegia peculiariter Deiparæ concessa, c. 20.
n. 8. ad 11
- Promptitudo Deiparæ ponendi animam pro
filio, c. 1. n. 7
- Propinquitas Deiparæ in cælo cum Christo,
c. 12. n. 4
- Propitiatorium universæ terræ est Deipara, c.
16. n. 16. c. 36. n. 22
- Prosapia Virginis nobilissima, c. 17. n. 14. & c.
21. n. 28
- Protectio Deiparæ erga suos filios spirituales,
c. 29. n. 3. & 4
- Prudentia Deiparæ, c. 21. n. 13
- Pulchra Augusta tria Tempia Constantino-
poli Deiparæ construxit. Tract. de Templ.
n. 73
- Pulchritudo Deiparæ, c. 5. n. 52
- Pulchritudo Deiparæ ad castitatem excitabat,
c. 24. n. 6
- Pulchritudo Deiparæ septem pulchritudinis
generibus in scriptura ex Idiota significa-
tur, c. 5. n. 7
- Pulchritudines septem Deiparæ animæ, sc.
partem corporis partibus explicantur, cap. 5.
n. 63
- Pulchritudo animæ Deiparæ omnium maxi-
ma, c. 5. n. 62
- Pulvis pigmentarius quid? c. 21. n. 36
- Pudor virgineus in Deipara, c. 21. n. 24
- Purgatorium cyacatum in Assumptione De-
iparæ, c. 12. n. 16
- Puritas Deiparæ, c. 13. n. 5
- Purificationis lege Deipara non tenebatur, c.
37. n. 4
- Purificationis Deiparæ Festum, quando insti-
tutum est à Latinis, & Græcis? Tract. de Fest.
n. 7
- in Purificationis Festo cur cerei adhibeantur?
ibid.
- Puteus aquarum viventium Deipara, cap. 5.
n. 33
- Puteus, in quo Deiparæ imago projecta su-
pernatavit. Tract. de Fest. ac Templ. nu-
mer. 28
- Pythagoræ monitum de amicitia, c. 9. n. 9
- Q**uatuor animalia circa Dei Thronum quæ-
tuor Evangelistas significant, cap. 19.
n. 1
- Quatuor Evangelistæ Deiparæ præstantiam
celebrant, 109. c. 19
- Quiteria virgo, & martyr in Hispania, Tract.
de Virg. n. 49
- R**adix sancta est Deipara, c. 16. n. 9
- Radix gaudii, Deipara, c. 11. n. 10
- Radix lili contra venena serpentum efficac, c.
7. n. 19
- Rebecca Deiparam adumbrat, cap. 30. nu-
mer. 11
- Refugium nostrum Deipara, c. 28. n. 7
- Regina Saba Deiparam adumbrat, cap. 12.
n. 6
- Religiosæ vitæ perfectiones in Deipara, c. 37.
n. 10. ad 17
- Religiosi, qui sub Deiparæ nomine militant,
c. 34. n. 12
- Religiosorum Ordines plurimi à quibusnam
instituti? Tract. de Virg. n. 10. ad 22
- Religiosæ familiæ, quæ de Virginis patrocinio
gloriantur, c. 34. n. 13
- Reliquiæ plurimæ Deiparæ, & ubinam asser-
vantur? c. 29. n. 48. ad 59. & quænam Deipa-
ra ad usum filii suis manibus confecerit?
ibid. n. 60. & 61

Repa-

MEMORABILIUM.

Reparatrix Orbis quomodo dicatur Deipara, c. 13 n. 3
 Resurrectio Christi, & gaudium immensum, quod matri attulit, cap. 11. num. 9. usque ad 12
 Reverentia quid sit, c. 36. n. 8
 Revelationes de Festo Conceptionis Deiparæ celebrando. Tract. de Fest. n. 2
 Revelatio S. Brigittæ de iis, quæ Deipara post filii Ascensionem gessit, c. 6. n. 8
 Reverentia erga Deiparam quomodo excitetur? c. 36. n. 8 ad 13
 Rosa in Jericho Deipara comparatur, cap. 6. n. 2
 Rosarium Deiparæ, ac de eius institutione, & utilitate, c. 30. n. 4. ad 11
 Rora Ezechielis Deiparæ typus, c. 6. n. 7
 Rubus ardens incombustus Deiparæ typus, c. 32. n. 13
 Sabbatum Deiparæ peculiariter consecratum, & à quo tempore? c. 29. num. 18. ad 23
 Sacramentum Spiritus S. Deiparæ, c. 5. n. 22
 Sancti quomodo rapi dicuntur ad Deum, & ad eius Thronum, hoc est Deiparam? cap. 31. n. 34
 Sancti tum veteris, tum novi testamenti multa à Deipara acceperunt, c. 17. n. 13. ad finem cap.
 Sanctorum omnium festum etiã ad Deiparam pertinet. Tract. de Fest. n. 11
 Sancti sub typo 24. Seniorum Deiparæ de suis victoriis gratias agunt, eamque laudant, c. 17. n. 9. & seqq.
 Sancti viri, qui Deiparæ studiosissimi fuere, c. 35. n. 1. ad finem c.
 Sanctorum gaudium accidentale ex Deipara, c. 31. n. 4. & 5.
 Sanctificatio Joannis Baptistæ, c. 23. n. 7
 in Salutatione Angeli Deipara turbata est, c. 5. n. 14
 Salutationis Angelicæ explicatio. Tract. de Salut. Angel.
 Salutationis Angelicæ verba singula, singulis Deiparæ festis, ac præcipuis actionibus respondent. Tract. in Salut. Ang. n. 11
 Salutis ingressus per Deiparam, c. 22. n. 8
 Ad Salutem hominum Deipara singulariter cooperata est, c. 17. n. 2. & c. 28. num. 8. 9. & 10

Sanguinem & aquam, qui è Christi latere emanavit, Deipara excepit, c. 10. n. 3
 Scala cæli est Deipara, c. 16. n. 9
 Scala Jacob, c. 26. n. 6
 Schismatici Constantinopolitani puniuntur, c. 31. n. 35
 Scriptura sacra dicitur liber bellorum Dominæ, à Ruperto, c. 22. n. 2
 Sedes multiplex acceptio, c. 2. n. 4
 Sedes Dei, quæ Deiparam adumbrat, primo loco recensetur in visione Apocal. 4. c. 14. n. 14
 Sepulchrum Deiparæ in Gethsemane, c. 12. n. 3
 Serpentis caput quid significet? c. 24. n. 1
 Serpentis caput multipliciter conteritur à Deipara, c. 22. n. 3
 Serpens tactu plantæ mulieris moritur, c. 22. n. 3
 Signaculum super cor Deiparæ Christus, c. 10. n. 11
 per Societatem Jesu quænam operetur Deipara in animarum conversione? c. 20. n. 41. ad 48. fusè.
 Societas Jesu à molestis per Deiparam liberatur, c. 35. n. 28
 Societatis Jesu martyres, c. 20. n. 44
 ut Sole clare, c. 11. n. 15
 Solio excelso Isa. 6. Deipara figuratur, cap. 1. n. 9
 Solium divinæ misericordiæ est Beata Virgo, ibidem.
 Solium gloriæ ab initio Conceptionis fuit Deipara, ibid.
 Speculum sine macula Deipara, cap. 7. n. 8. & 20
 Spiritus S. dona quomodo per Virginem obtinentur? ex Bonav. c. 5. n. 25
 Spolia prima Christi, quæ sunt? c. 23. n. 7
 S. Stanislaus Kostka Societ. Jesu Deiparæ studiosus, c. 35. n. 32
 Stella maris Deiparam significat, c. 25. n. 4. c. 29. n. 5. c. 34. n. 16
 Stella matutina appellatur Deipara, c. 31. n. 5
 Stella fulgentissima dicitur Deipara, cap. 21. n. 40
 Stella polaris vocatur Deipara, c. 12. n. 4
 Stella Jacob Deiparæ typus, c. 42. n. 9
 Stellæ significant Sanctos, c. 12. n. 15
 S. Stephanus Rex Hungariæ Deiparæ studiosus, c. 35. n. 37

Sublimis

INDEX RERUM

- Sublimitas matris Dei variis nominibus exprimitur, c. 5 n. 1
- Superbia Evæ à Deipara emendatur, cap. 21. n. 28
- Symbola, quibus mater Dei exprimitur, c. 5. n. 22
- Symbola, quibus Deiparæ patrocinium explicatur, c. 16. n. 12
- Symbola varia Deiparæ, vide V Typus.
- T**abernaculum sordis Deipara, cap. 5. n. 37.
- Tabernaculum quo ab æstu tentationis, & à turbine periculorum protegimur, est Deipara, c. 5. n. 38
- Tabulæ legis, quæ in arca erant, ostendunt studium divinæ legis in Deipara, c. 5. n. 49
- Taciturnitas Deiparæ, c. 21. n. 26
- Temperantia Deiparæ, c. 21. n. 17
- Templum Dei Deiparæ typus, c. 4. n. 7. & 8. c. 59 n. 38
- Templa Deiparæ erecta, c. 29. n. 23. ad 34
- Templa B. Virgini ante ejus ortum, & ipsa vivente dicata, c. 29. n. 23. & seqq. & Tract de Templis, n. 17
- Templa aliqua Deiparæ cur supra Idolorum fanis extracta, Tract. de Fest. ac Templ. n. 17
- Templa quadringenta olim in Urbe Deiparæ dicata, ex Andrea Fulvio, c. 29. n. 32
- Templa varia Deiparæ, quando, & quomodo erecta, in Urbe Roma, sunt autem hæc, quæ sequuntur. Tract. de Fest. ac Templis.
- S. Maria Angelorum in Thermis, n. 20
- S. Maria Transiberiana, n. 19
- S. Maria Ara cæli, n. 23
- S. Maria in vialata, n. 25
- S. Maria à Palmis, n. 26
- S. Maria supra Minervam, n. 28
- S. Maria Major, n. 18
- S. Maria in Porticu, n. 21
- S. Maria Rotunda, n. 24
- S. Maria Schola Græcæ, n. 24
- S. Maria de Populo, n. 27
- S. Maria in Via, n. 28
- Templa varia in Urbe, Sanctorum reliquiis, vel aliqua ratione celeberrima, num. 29. ad 40
- Templa Neapoli Deiparæ dicata olim numero 70. nunc multo plura, n. 40
- Templa aliquot Neapoli à Constantino Imperatore Beatæ Virgini dicata eriguntur, n. 40
- Templum Cathedrale Neapoli Deiparæ dicatum. Tract. de Fest. ac Templ. n. 42
- Templa varia Neapoli Deiparæ, quando, & quomodo erecta, præfestim, quæ sequuntur:
- S. Maria à Principio, n. 41
- S. Maria Major, n. 34
- S. Maria à Carmelo, n. 34
- S. Maria ab Agnone, n. 45
- S. Maria ad pedem Cryptæ, n. 44
- S. Maria à Domna Romita, n. 46
- Templa alia Deiparæ Neapoli sacra, num. 46. ad 51
- Templa Deiparæ domiciliorum Societatis Jesu, Neapoli erecta, n. 52
- Templa varia Deiparæ sacra in Italia, n. 53
- Templa Deiparæ sacra in Sicilia, & Insulis circa Italiam, n. 53
- Templum Deiparæ in Insula Tremitana, ejusdem jussu erectum, n. 56
- Templa Deiparæ in Aragonio Regno, à Jacobo I Aragonorum Rege extracta, n. 57
- Templum B. Virg. Montis Serrati, à quo, quædo, & quam ratione edificatum, n. 57
- Templa Deiparæ sacra, in Hispania, n. 59. ad 63
- Templa Deiparæ in Lusitania, n. 64
- Templa in Gallia, & Belgio, Deiparæ dicata, n. 65
- Templa in Germania, & aliis Septentrionis Regionibus, Deiparæ sacra, n. 68
- Templa Deiparæ in Anglia, & Hybernia, n. 71
- Templa Constantinopoli, & in aliis Orientis, & Africa Regionibus, Deiparæ olim erecta, n. 72
- Templa Deiparæ apud barbaras nationes erecta, n. 78
- Templa tria Constantinopoli à Pulcheria Augusta in honorem Deiparæ eriguntur, n. 73
- Tentationes carnis quam ratione Sancti superavit, Tract. de Virgin. n. 19
- Tentationes, & insidias dæmonis contra Religiosos, per os energumeni patefactæ. Tract. de Virgin. n. 20
- Terebinthus quid significet in Deipara? c. 21. n. 34
- Terra germinans Salvatorem, c. 20. n. 16
- Terra Sacerdotalis immunis à Pharaonis tributo Deiparam adumbrat, c. 7. n. 14
- Thalamus sponsi, in quo sibi Christus humanitatem

MEMORABILIVM.

manitatem desponsavit, est Deipara, cap. 5.
n. 29
Thermarum Diocletiani forma, & structura.
Tract. de Fest. ac Templ. n. 20.
Throni multiplex acceptio, c. 1. n. 1. & 2
Thronus Dei quid significet? c. 1. n. 3. ad fi-
nem.
Thronus Dei dicitur Deipara, c. 4. n. 1. c. 3. n. 3.
c. 1. n. 1
Thronus Salomonis eburneus Deiparam ad-
umbrat, c. 2. n. 8
Thronus Sapphirinus, in quo conspicitur
quasi aspectus hominis, Deiparam adum-
brat, c. 2. n. 10
Thronus Dei dicuntur Angeli, c. 3. n. 3
Throni, qui sunt tertius ordo Angelorum, un-
de dicti, in Praef. ad Lect. n. 1
Throno rum nomen cur daemones nunquam
tribuat, c. 8. n. 1
Thronus Deiparae in caelis, c. 12. n. 17
S. Thomae de Aquino erga Deiparam pietas, c.
35. n. 11
Thuribulum aureum Christi humanitas, c. 30.
n. 1
Triclinium sanctissimae Trinitatis, cap. 5.
n. 39
Tribulationes nostrae à Deipara mitigantur, c.
28. n. 6
Triclinium Trinitatis Deipara, c. 5. n. 39
Tositrium, Christus contra inimicos, cap. 21.
n. 42
Turris David cum propugnaculis Deiparae ty-
pus, cap. 7. num. 2. & cap. 2. num. 2. & c. 21.
n. 1
Turris ex qua pendet omnis armatura fortium
Deipara, c. 5. n. 4
Turris eburnea cur dicatur Deipara? cap. 7.
n. 20
Tutela B. Virginis peculiaris erga suos clien-
tes, c. 40. n. 2
Typi varii, quibus Deipara significatur, vel
quibus Deipara assimilatur, qui etsi in hoc
Indice sub suis quique literis adiectis, ubi
pertractantur locis, sparsim reponantur.
Eos tamen in Lectoris gratiam, ordine
Alphabetico digestos, hinc simul conje-
cimus,
Ager plenus.
Altare novum.
Altare Thymiamatis.
Aqua ductus caelestium gratiarum.

Arca foederis, & Arca Dei.
Arca Noë.
Aurora confurgens.

Balsamum aromatizans.
Botrus Cyprì.

Candelabrum aureum.
Castrorum acies ordinata.
Cedrus in Libano.
Cisterna Bethleemica.
Civitas solis.
Civitas refugii.
Civitas animata.
Civitas Dei.
Clibanus intellectualis.
Coelum.
Columna nubis.
Columna ignis.
Columba Noë.
Collum S. Ecclesiae.
Cypressus in monte Sion.

Domus Dei.
Domus sapientiae.
Domus eburnea.

Fenestra caeli,
Ferculum Salomonis.
Fons lucis.
Fons hortorum.
Fons signatus
Fons universam terram irrigans.

Hortus conclusus.
Jordanis.

Lignum vitae.
Lilium inter spinas.
Lucerna inextincta.
Luna pulchra.
Lux primo creata.
Lux nova mundo.

Magnes.
Manna.
Marc.
Medium terrae.
Mensa panum propositionis.
Microcosmos.
Mons in vertice montium.
Mons Dei.

Nubis

Mons

INDEX RERUM

Mons myrrhae.
Mulier fortis.
Mulier amicta sole, sub cuius pedibus luna, &
duodecim stellis coronata.

Nardus odorifera.
Navis infortoris de longè portans. pae-
nem.
Nebula.
Nubes Domini levis.
Oлива speciosa.

Palma in Cades.
Paradisus voluptatis.
Platanus juxta aquas.
Porta cæli.
Porta Orientalis clausa.
Propitiatorium universæ terræ.
puteus aquarum viventium.

Rofæ plantatio.
Rota Ezechielis.
Rubus ardens incombustus.

Sacrarium Spiritus S.
Scala Jacob.
Scala cæli.
ut Sol electa.
Speculum sine macula.
Stella polaris.
Stella Jacob.
Stella maris.
Stella matutina.
Stella fulgentissima.

Tabernaculum fœderis.
Templum Dei.
Terebinthus.
Terra germinans Salvatorem.
Terra Sacerdotalis.
Thalamus sponsi.
Thronus Salamonis.
Thronus Sapphirinus.
Triclinium sanctissimæ Trinitatis.
Turris David cum propugnaculis.
Turris eburnea.

Vellus Gedeonis.
Virgula fumi.
Virga Jesse.
Virga Moysis.
Virga Aaron.

Virga Josephi.
Virga, qua percutitur Assur.
Virga consolationis.
Uraa aurea, in qua asservabatur manna.

VÆ multiplex, quo Deipara caruit, cap. 5.
n. 21
Vaticinium Prophetarum dicitur Deipara, c.
17. n. 15.
Vaticinium de Christo, ac Deipara, cap. 4.
n. 19.
Ubera Deiparæ assimilantur turri, cap. 29.
n. 4.
Vellus Gedeonis Deipara, c. 32. n. 35.
Venter Deiparæ acervus tritici, vallatus liliis,
c. 8. n. 19.
Vermis quare dicitur Christus? cap. 23. nu-
mer. 23.
Via introcundi in cælum, Deipara, cap. 12.
n. 14.
Viæ Dei, quid significant? c. 14. n. 3.
Viæ Dei initium, quid sit? cap. 14. num. 4.
ad 12.
Vidua, quæ pietatis studio secundas nuptias
detrectavit. Tract. de Virg. n. 83.
Victoria Christi de dæmone, in Gedeone figu-
ratur, c. 23. n. 14.
Victoria Christi per hamum explicatur, c. 23.
n. 11.
Victoria Christi sub typo gladii percussus ser-
pentem Leviathan, c. 22. n. 12.
Victoria Christi sub typo manus educentis as-
pidem explicatur, c. 23. n. 4.
Victoria Christi in Davide, Goliath occidente
figuratur, c. 23. n. 16.
Victoria virgo, & martyr pestilentem dæmo-
nem ab Urbe Tiburtina effugavit. Tract. de
Virgin. n. 422.
Vicinitas Deiparæ cum Christo quadruplex.
Primò, in Incarnatione, c. 8. Secundò, in vita
Christi, c. 9. Tertiò, in Passione, c. 10. & 11.
Quartò, in Gloria, c. 12.
Vincentibus confessus in throno cum Christo
promittitur, & quid hoc sit? cap. 27. n. 1.
& 2.
S. Vincentius Ferrerius Deiparæ studiosus, c.
35. n. 19.
Virga, qua percutitur Assur Deiparæ typus, c.
24. n. 9. & 10.
Virga, per quam ad Christum florem perveni-
tur, est Deipara, c. 16. n. 14.

Virga

MEMORABILIMUM

- Virga Joseph deipara, capite 24. num. 9
 Virga Aaron deipara typus, c. 20 n. 14 c. 24 n. 9 & 10
 Virga Joseph deipara typus, ibid.
 Virga virtutis dei, deipara, ib.
 Virga consolationis est deipara typus, c. 24 n. 9 & 10
 Virga dividens mare deipara, capite 24 numer. 11
 Virga consolationis deipara, capite 24 numero 12
 Virga Aaron in arca servata, deipara potestatem adumbrat, c. 20 n. 10 & cap. 24 num. 9 & 10
 Virga Jesse, capite 10 numero 94 & capite 32 numer. 14
 Virga Moysi deipara typus, c. 20 n. 14
 Virga Joseph, capite 20 numero 10 & capite 24 num. 10
 Virga, qua percutitur Assur, ib.
 Virginitas grata Deo c. 32 n. 5
 Virginitas assimilata martyrio, tract. de Virg. n. 54 & 55
 Virginitas deiparae, c. 21 n. 10
 Virginitas praestantior in viris, quam in foeminis, tract. de Virg. n. 13
 Virginitas, si virgo invita opprimatur, non amittitur, tract. de Virg. n. 47
 Virginitas S. Ildesonsi Episcopi Toletani a deipara commendatur, tract. de Virginibus numero 16
 Virginitas deiparae ceteris praestantior, cap. 32 n. 11
 Virginitas deiparae a Zacharia affirmatur, c. 32 num. 12
 Virginitatis deiparae variae prophetiae, & figurae, c. 32 n. 13 ad 20
 Virginitas deiparae gentilibus praestentia, c. 32 num. 20
 Virginitas deiparae explicatur exemplis rerum naturalium, c. 32 n. 21 & 22
 Virginitas deiparae ex voto, capite 32 numero 23 ad 27
 Virginitas ceteris virtutibus cumulanda, tract. de Virg. n. 55
 Virginitatis fructus, c. 32 n. 6. 9 & 10
 Virginitatis cultus post deiparam in mulieribus amplior, tract. de Virg. n. 30
 Virginitatis exempla, quae martyrii lauream sunt adeptae, tract. de Virg. a num. 30 ad 40
 Virginitatis exempla, quae pro virginitate se cruciatibus, ac neci exposuerunt, tract. de Virg. a n. 41 ad 64
 Virginitatis servandae studio, sanctimoniales aliquot seipsas deformatunt, tract. de Virg. n. 45
 Virginitatis plurimarum pudicitia, ab improborum vi, divino praesidio minime servata, tract. de Virg. n. 47 ad 53
 Virginitatis plurimarum exempla, tract. de Virg. a n. 54 ad 72
 Virgines sequuntur Agnum, c. 32 n. 2
 Virgines canunt ante deiparam, capite 32 numer. 4
 Virginitatis cujusdam occisor ad inferos raptus, tract. de Virg. n. 44
 Virginitatis cujusdam aspectu, daemon effugatur, tract. de Virg. n. 74
 Virgines nuptui traditae, quae viris continentiam persuadentes, corporis integritatem servarunt, tract. de Virginibus numero 79 & 80
 Virgines nuptui traditae, quae virginitatem servarunt, tract. de Virginibus numero 72 ad 76
 Virginitatis innumerabilis multitudo, sub vexillo deiparae, tract. de Virginibus, num. 2 ad 6
 Virgines Christo sacrae, vestalibus virginibus longe praestant, tract. de Virginibus numero 30
 Virginitatis centum viginti collegium, sub institutione deiparae c. 37 n. 18
 Virginitatis honor apud homines, cap. 32 numero 7
 Virginitatis vox veluti vox tonitruum, & cytharatorum dicitur, c. 32 n. 3
 Virginitatis encomia, c. 32 n. 8, 9 & 10
 Virginitatis praemium, c. 32 n. 5 & 6
 Virginitatis nomen, quid intelligatur? cap. 32 num. 1
 Virginitatis virorum exempla plurima, tract. de Virg. n. 13 ad 27
 Virgo virginum, deipara, capite 31 numero 27
 Virgo quaedam Sancti Martini conspectum non admittens, ab eo commendatur, tract. de Virg. n. 19
 Virgula fumi ex aromatibus myrrhae, & thuris deipara, capite 31 numero 38 & capite 21 numer. 35
 Virtutes per aromata significantur, cap. 21 numer. 6

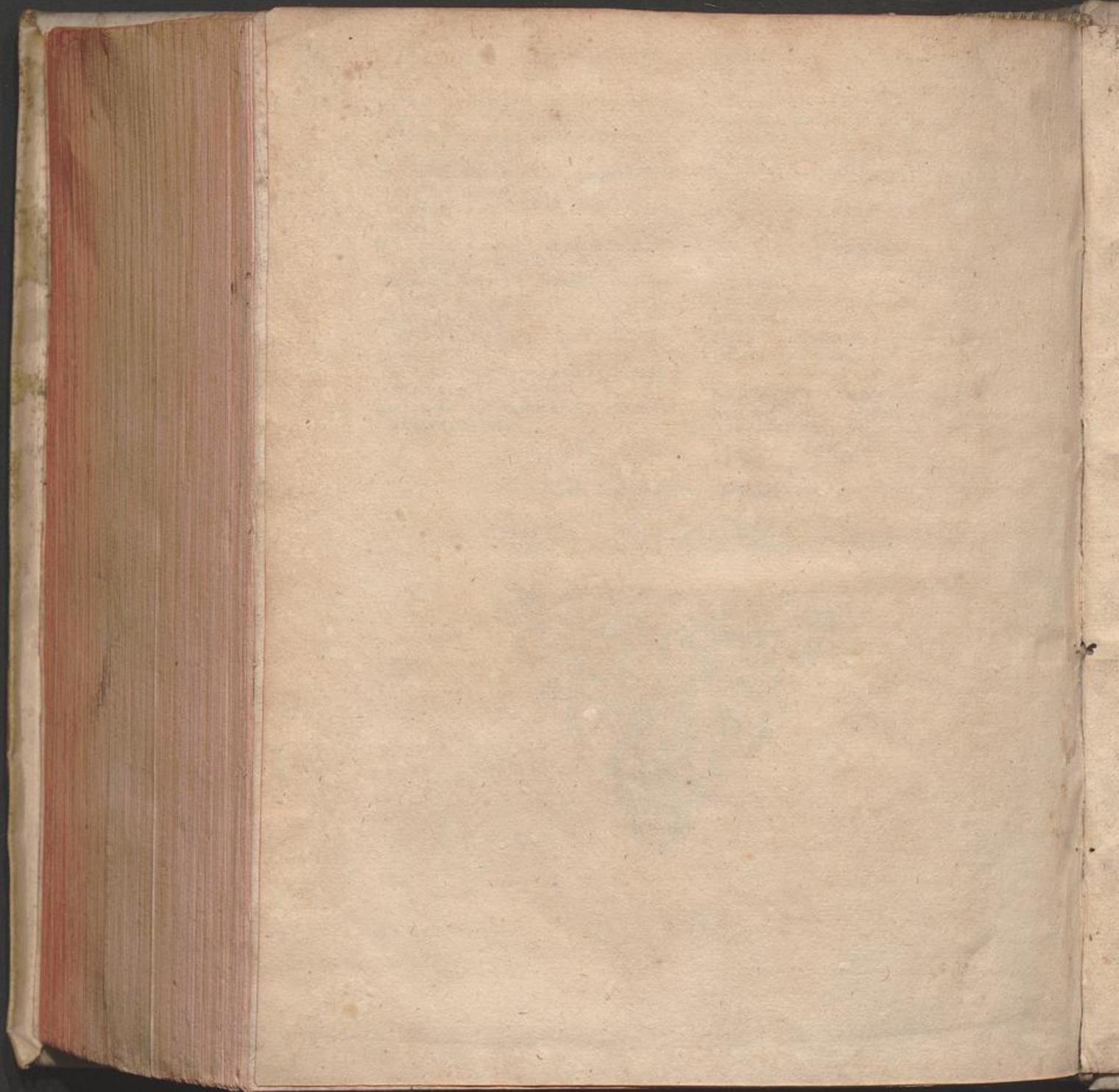
INDEX RERUM MEMORABILIUM.

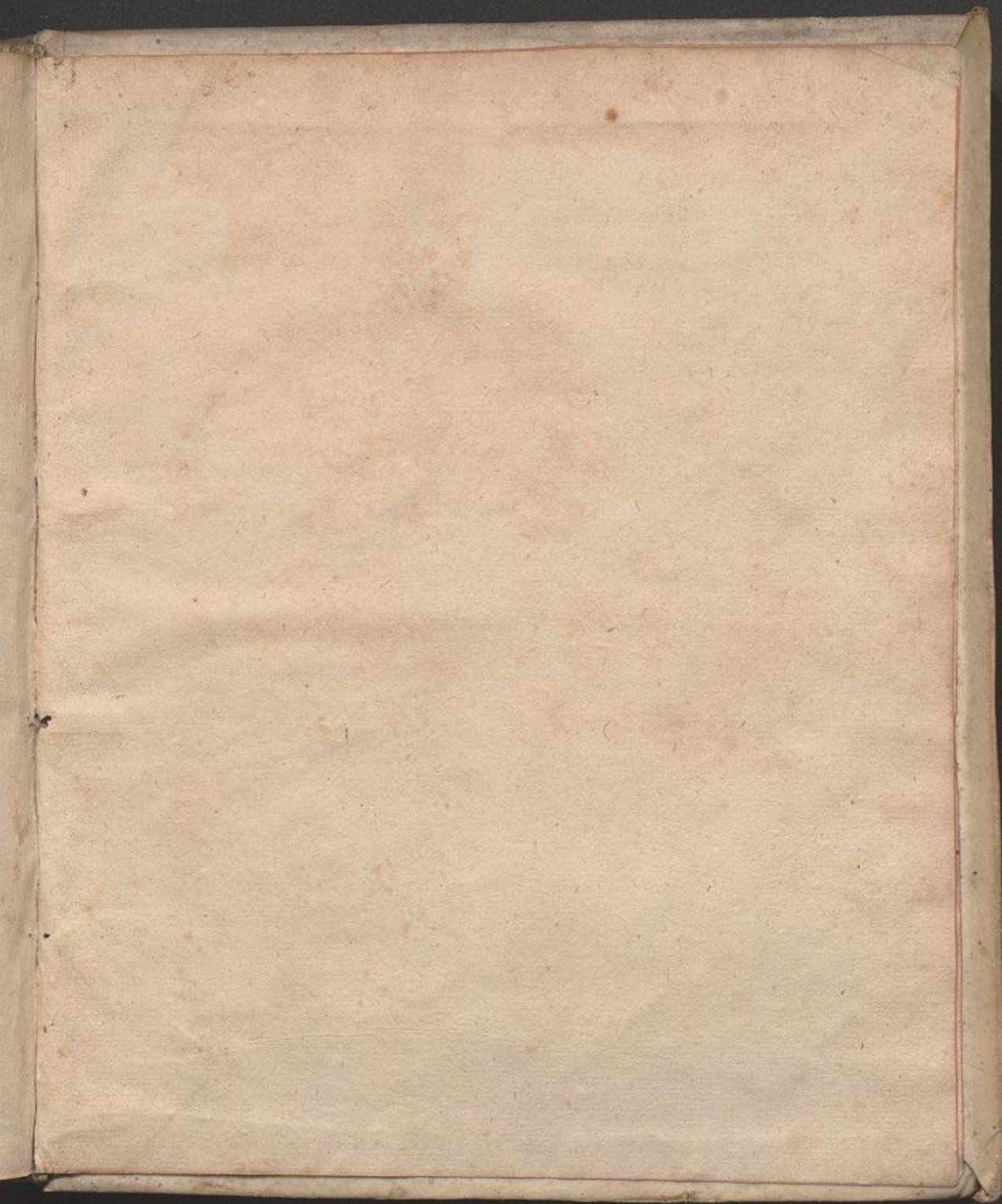
- Virtutes Deiparæ imitandæ, toto c. 37
 Visionis beatificæ diversitas unde oriatur? cap. 13 n. 3
 Visio morientis Regis, tractatu de Virginibus, num. 83
 Visitationis Deiparæ festum, quando institutum? tract. de fest. n. 6
 Vita Deiparæ post filii Ascensionem, c. 26 num. 8, & 10
 Umbra Christi crucifixi, versus Deiparam porrigebatur, c. 25 n. 3
 Umbra Christi, versus bonum latronem protendebatur, c. 25 n. 4
 Umbilicus Virginis crater tornatilis, nunquam indigens pœculis, capite octavo, numero 1
 Voluntas Deiparæ divinæ voluntati conformis, c. 11 n. 8
 Vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ in Deipara, c. 39 n. 1
 Vota religioforum, quomodo cœperunt exerceri, c. 37 n. 18
 Vota oblata opportune non persolvens dat pœnas, c. 36 n. 32
 Vox de thropo egressa, quid significet? c. 33 n. 1
 Urna aurea, in qua afferatur manna, Deipara, c. 5 n. 41
 Usus rationis fuit in Deipara, ab instanti Conceptionis, c. 32 n. 25
 Uterus Deiparæ coelum, c. 13 n. 1
 Uterus Deiparæ similis sepulchro dominico, c. 29 num. 22
 Uterus Deiparæ similis monumento novo, c. 11 num. 4
 Vultus Deiparæ visibiliter radiabat, & corpus odorem spirabat, c. 5 n. 20
- Z**enon Episcopus Majumanensis, senio confectus, divinas laudes non omittebat. Tract. de Virg. n. 81.

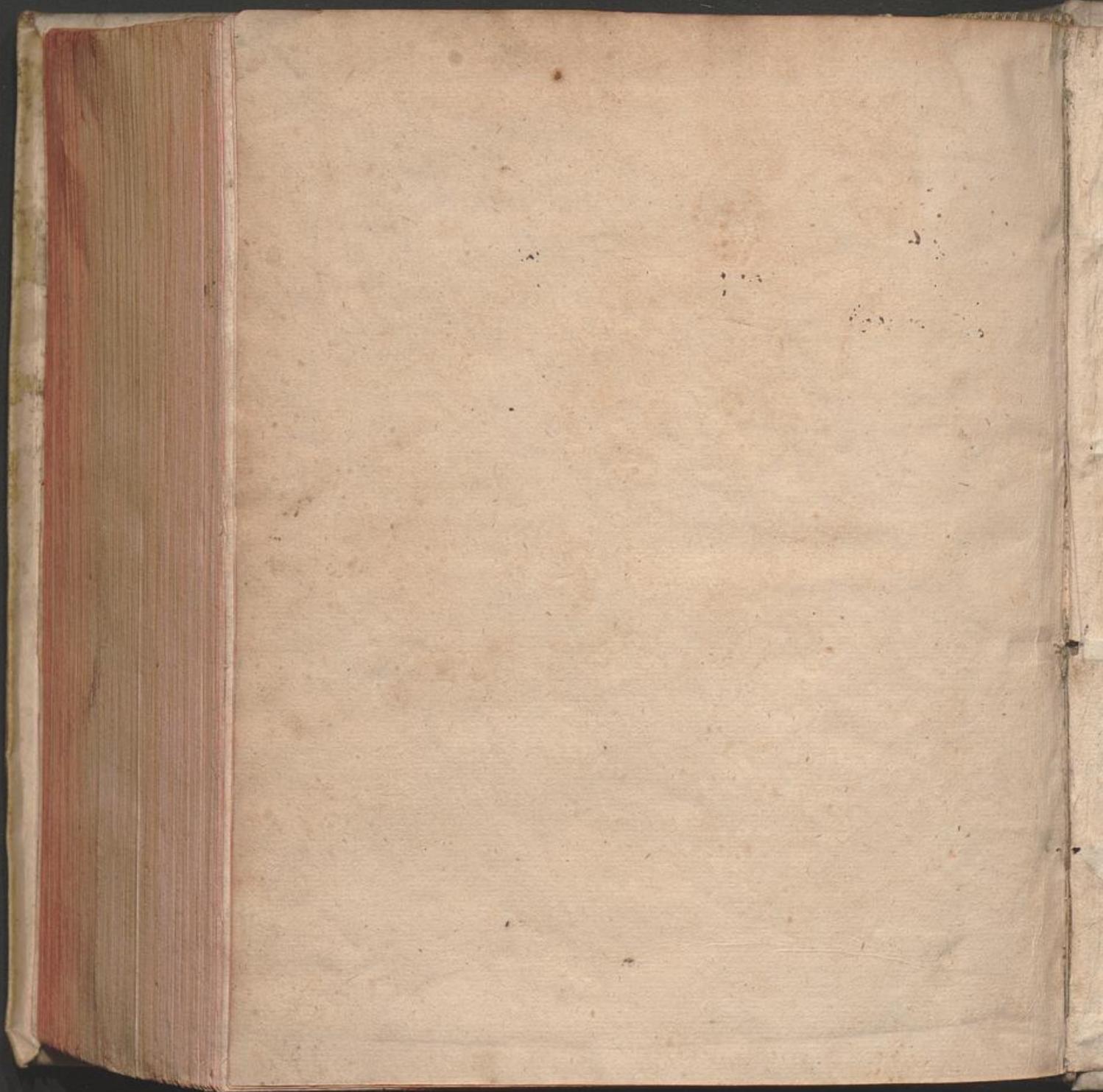
Finis Indicis Rerum Memorabilium.

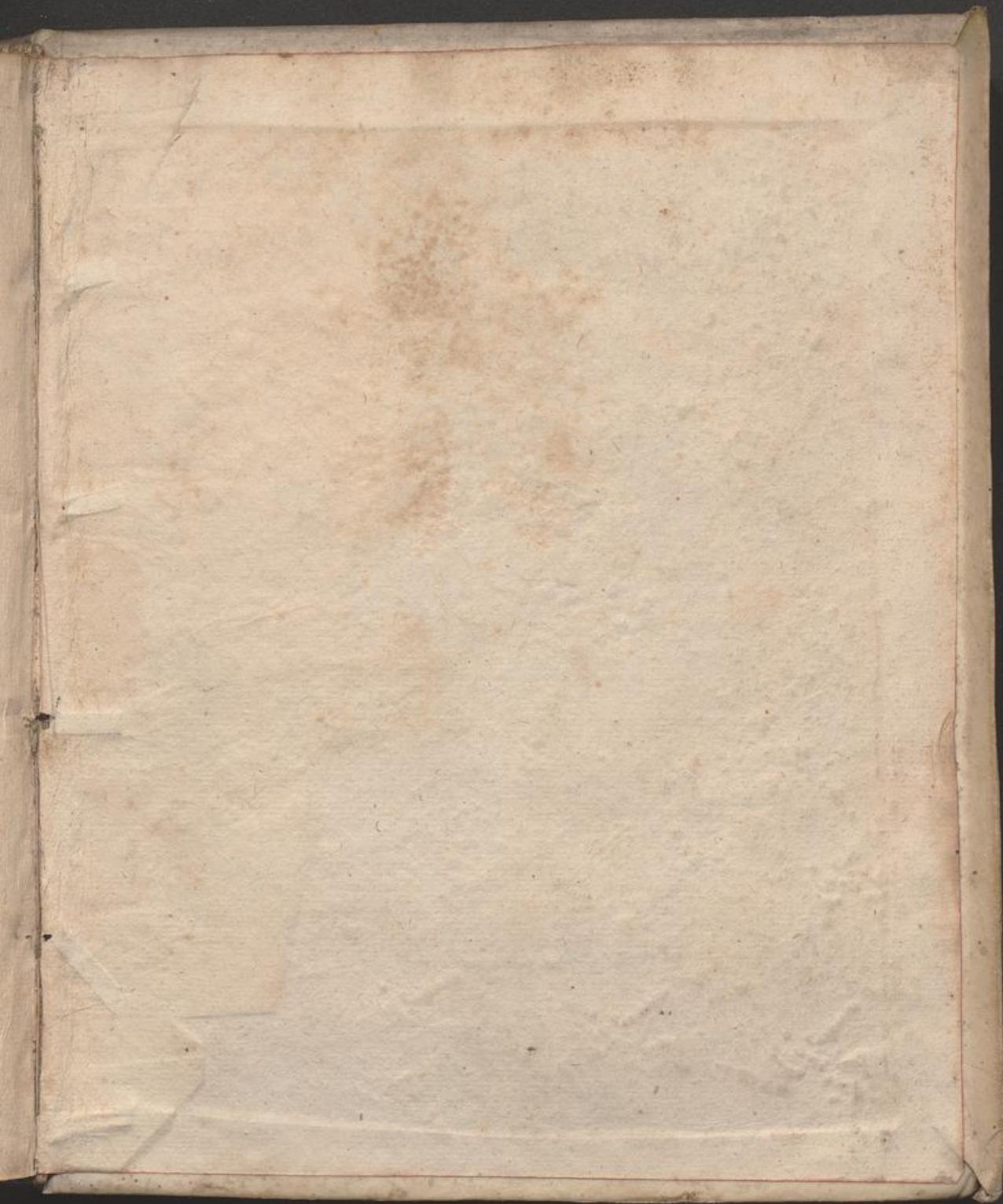
Collegii Sacti, S. Paderb. 1703.

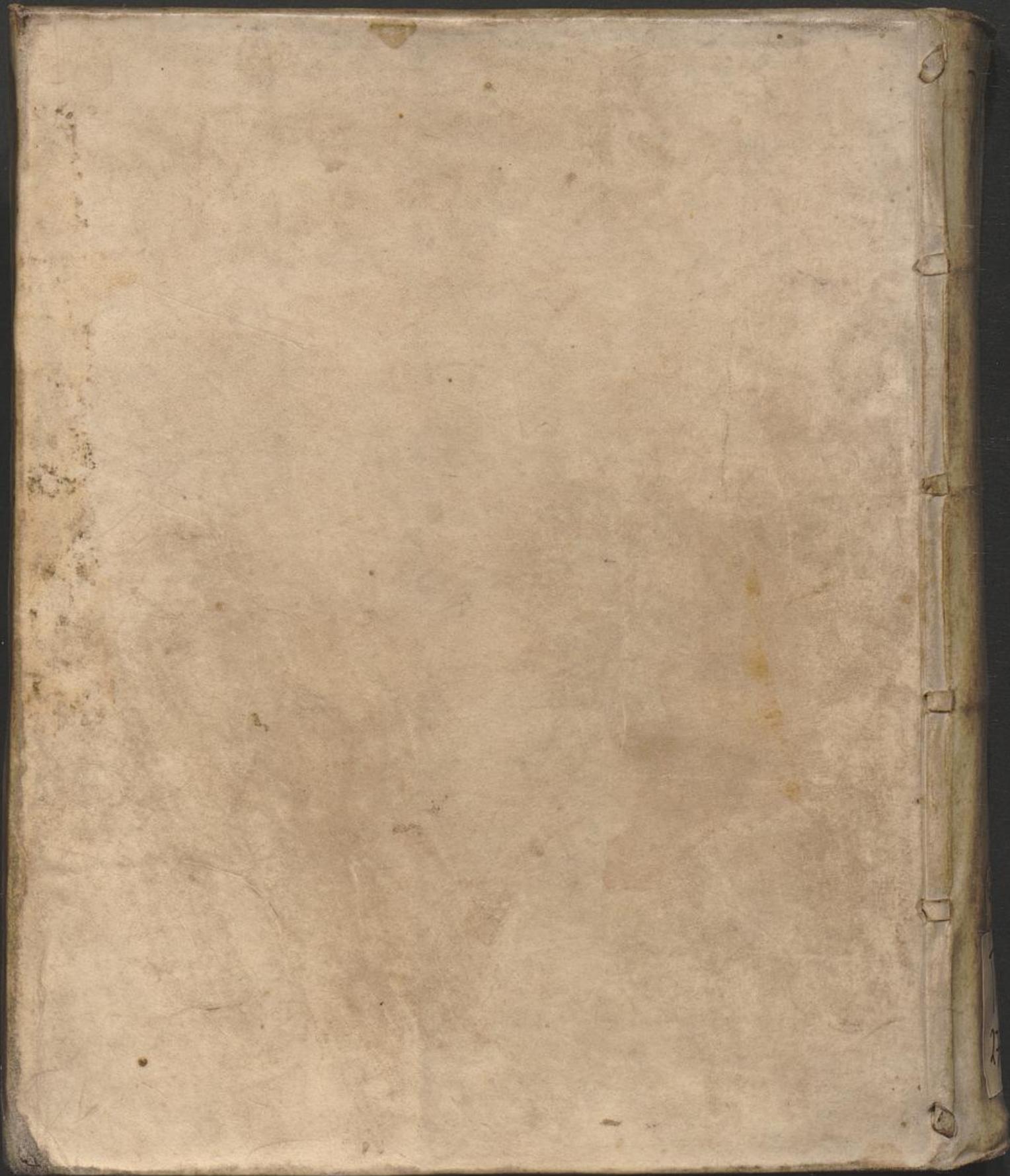

Maria
Thronus Dei
Antonii Spinelli
Paris 1627

627

Th
2777